GEVAERT

X

MADE IN BEL... N.V., MORTSEL

ארכיון המדינה מיקרופילים
רשום

0 000073 787343

ארגז: 1618 סל (2851)

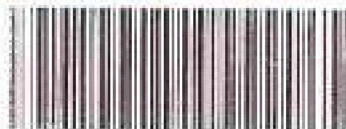

שם תיק: ארכיון דוד בן-גוריון - עניני הגולה

מזהה פיזי: סל- 1618/1

מזהה פריט: 000k5f8

כתובת: 3-305-13-6-2

תאריך הפקה: 06/12/2018

התחלת סרט

מס: G/66/42

המשך

תיק מס' 226

מסמך מס' 41

תל-אביב, 1942 .12 .9.

החלטות הועדה לשאלות הגולה

__בשאלות השליחים:__ מחליטים להציע למזכירות המפלגה לאשר את ~~[illegible]~~ השליחויות לארצות הבאות:

א/ לאמריקה - גולדה מאירזון, בשם הועד הפועל.

ב/ ללונדון - א. רייס , בשם נציגות יהודי פולין.

ג/ לטלגרף לחברינו בלונדון הצעה שרודל יסע לשודיה ושיציעו מועמד מתאים אשר יסע לליסבון.

ד/ על מ. גיישטט להשאר בקושטא עד להחלטה חדשה (באישור מזכירות הועד הפועל).

ה/ לקושטא - י. לרנר, בשם הקונגרס היהודי העולמי.

__שליחים לארצות האויב:__

החבר א. דובקין מוסר שנוסף לחברים אשר צוינו לעיל, ~~[illegible]~~ נמצאים כבר בשליחות:

בטהרן - 10 שליחים;

בארצות הערביות - 5 שליחים.

בקושטא - 4;

יוצאים לשליחות בימים הקרובים.

לקושטא - ברלס; כ"ץ (הנוער הציוני), בדר (השוה"צ).

*

נבחרה ועדה בת 3 חברים: א. דובקין, י. ברפל, ברל כצנלסון (נברון אייזנשטט מטעם המזכירות) . על הועדה לברר ולאשר את הצעת המועמדים לפעולה זאת.

__אישור מועמדים לסמינרים של שליחים:__

חברי הועדה יבררו ויאשרו את המועמדים הבאים בחשבון לסמינרים שיערכו ע"י מחלקת העליה של הסוכנות להכנה שליחים לארצות צפון אפריקה וארצות ערב.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

של המטרה [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

מסקנות הועדה לקליטת ילדים ונוער מן הגולה

לישיבת מזכירות המפלגה שמתקיימת ביום 9. בדצמבר

תובאנה 4 שאלות לבירור דלקמן: א

א/ השאלה הארגונית: אם תתקיים ועדה מרכזית אחת ע"י הועד הפועל של ההסתדרות, או נוסף עליה תתקיים גם ועדה מיוחדת ע"י המרכז החקלאי אשר תטפל בסקטור החקלאי ההתישבותי.

ב/ אופי ההכרזה של ההסתדרות בדבר קליטת ילדים:

1. אימוץ והרשמה של משפחות המוכנות לקבל ילדים בלי תשלום, וכמו-כן של משקים המוכנים לקבל ילדים בלי תשלום.

2. קבלה עשרת אלפים ילדים ע"י ההסתדרות בתשלום ממוצע.

3. קבלת ילדים בתשלום מלא, כל זמן שישנם מקורות ממוסדות שונים למטרה זאת, וקליטה נוספת בתשלום יותר קטן כשמקורות כאלה לא יהיו.

ג/ מי תהיה הרשות המרכזית אשר תנהל את המפעל ושאלת השתתפותה של מועצת הפועלות, ויצ"ו, במפעל הזה.

ד/ הקמת מוסד מרכזי בהסתדרות אשר יקבל על עצמו את האחריות בעד קליטת הילדים, יהיה בא-כוחה של ההסתדרות כלפי המוסדות הלאומיים ויהיה אחראי כלפי הגופים והמשפחות אשר יקלטו את הילדים בקשר עם החזקתם, תוך אחריות משותפת ועזרה הדדית

***

פ ר ו ט ו - כ ו ל.

ישיבת הועדה לקליטת ילדים ונוער (9.12.1942)

השתתפו המ"ח: ל. שקולניק, א. בהיר, י. מהרשק, א. גוברמן, עקיבא לויינסקי, צבי שר, ז. איטרזון, י. אפרתי, שרה קפלן, רחל כצנלסון, ברוניה ראש.

<u>א. בהיר:</u> בישיבת המזכירות שדנה בענינים פוליטיים נמסר בין היתר שמחוץ לילדי טהרן תהיה עוד אפשרות נוספת של הבאת 4.500 ילדים לארץ-ישראל. נעשתה פרצה רצינית בענין הבאת ילדים מארצות הציר וקיימת אפשרות של פתיחת הדרך היבשתית מהבאלקאן. כפי הנראה, גם ענין ויזות-המעבר דרך עיראק ימצא את פתרונו. יש, איפוא, לדבר על קליטת ילדים רבים.

בסוכנות היה דיון על דבר קליטת 50.000 ילד מהגולה בקרב הישוב הא"י. צריך, איפוא לדעת מה תגובת ההסתדרות. התחיל מו"מ בדרך המקובלה בין הלשכה לעלית הנוער ובין הגופים המתישבותיים. אולם בינתיים נוצרו ועדות רבות בתוכנו ומחוצה לנו; אגודת ישראל ו"מזרחי" התחילו לדרוש שהטיפול בילדים יימסר לידם תוך טענה, שילדים אלה הם דתיים ואין להעביר אותם לידים בלתי דתיות. השאלה היא, איפוא, הסתדרותית כללית ודורשת טיפול.

בישיבת מרכז המפלגה מסר דובקין שישנם משקים שדרשו -.10 לא"י עבור החזקת ילד. ברור היה לכולם שזאת איננה הדרך ומשום כך נבחרה ועדה מיוחדת שתדון בדבר הזה. חברי הועדה הם: ז. איטרזון, ל. שקולניק, עדה פישמן ויעקב אורי. ההצעה של הועדה מובאת לפניכם. בעת קראנו לבירור נוסף בענין זה.

<u>ז. איטרזון:</u> התאספנו קודם כל כחברי המפלגה. בישוב חסר מדריך בענין זה של קליטת ילדים. אנו צריכים לעמוד באור אחר מזה שהעמדנו בו בישיבת המרכז הנ"ל לרגל דבריו של דובקין. אין לקבל את שאלת הילדים כשאלת ילדי טהרן בלבד. אלה ילדי הגולה ועלינו לדבר על אימוץ ילדים חינם. רמז חושב שיש נכונות לאמץ ילדים ולעזור אותם בקרב חברי ההסתדרות. אם נרצה לרכז את הילדים בחקלאות על מנת שיתחנכו שם,

עלינו להכין מספרים ברורים. ההצעה היא: הישוב יקבל על עצמו 30.000 ילד, מזה תקח ההסתדרות עשרת אלפים ילדים בתשלום של 3 - 4 לירות. (עדה פישמן חושבת שצריך לדבר רק על 3 לירות). החשבון של 3 - 4 לירות נעשה לפי אימוץ מינם ותשלום גבוה יותר. קיימת בעיה רציגית של שיכון ובהצעה שלנו מדובר על הקמת קרן מיוחדת למטרה זו.

<u>שרה קפלן:</u> צריך ללכת בסיסמה של קליטת אלפי ילדים, משום כך לא נוכל ללכת רק בדרך של אימוץ. לאחר שהמשקים החליטו לאמץ מינם 600 ילדים יתווספו בו ראי אליהם חברי הסתדרות רבים. בצמדך לדון על כושר הקליטה של כל הארגונים. ועדת המרכז החקלאי דברה עם הגברת סולד על דבר ועדה מסתדרותית, כי בקנה-מידה זה שאנו חושבים עליו, צריכה להיות ועדה גדולה מקיפה ובעלת סמכות. נקבעה ועדה במרכז החקלאי. יש ועדה של מרכז המפלגה ובהתאם להחלטת הועד הפועל הוצאה ועדה על ידי מועצת הפועלות. יש אם כן צורך בועדה <u>אחת</u> . גברת סולד תיארה את מצב ההתרעצאות של הארגונים . בישיבת הועדה של המרכז החקלאי דברנו על כך שה"שלטון" בענין זה צריך להיות בידי המחלקה לעניני הנוער וצריך להוסיף חברים לעזרתה. במשך שנים היו חיכוכים לא מעטים בין הגברת סולד ובין מועצת הפועלות משום שהגברת סולד לא רצתה להודות בסמכותם החינוכית של משקי הפועלות. מחוץ למשקי מועצת הפועלות אפשר לקבל בשעה זו אלפי ילדים לתוך מוסדות ילדים של מועצת הפועלות. צריך להרר: א/ ארגון פעולתנו כרגע ויחסינו עם הלשכה לעלית הנוער; ב/ מה פעולתנו ההסתדרותית. מועצת הפועלות הציעה ועדה בהרכב דלקמן: 1/ צפורה שרתוק, 2/ עדה פישמן - מועצת הפועלות . 3/ ליבקובסקי - הועד הפועל. 4/ בת-שבע חייקין - מחלקת החינוך. 5/ יעקב הלפרין ה המרכז לחינוך. 6/ שרה קפלן. 7/ איש המרכז החקלאי. אתמול דובר במרכז החקלאי שבסקטור ההתישבותי לא יורחב על פעולתה של ועדת המרכז החקלאי, אשר תשתף פעולה עם הועדה המרכזית.

<u>גרוניה ראש:</u> אני סבורה שצריך להקים ועדה <u>אחת</u> . שאלת שיתוף הפעולה בין מועצת הפועלות ובין הגברת סולד היא שאלה מסובכת במקצת. אינני יכולה לומר שלא תהיה ועדה במרכז החקלאי אולם יש לחשוב על כך, שתדבר איננו קל ושצריך לאחד את כל הגורמים. למועצת הפועלות יש תנועה באמריקה והיא צריכה לדעת שכאן קולטים ילדים.

<u>רחל כצנלסון:</u> בעיני השאלה בענין זה היא פשוטה: קיימת מגמה של הגברת סולד להוריד את ערכה של מועצת הפועלות וצריך ע"י ועדה מסתדרותית לישר את הענין הזה.

<u>י. מרשק:</u> ענין ההכרזה הכללית איננו קובע. אם נודיע על 50.000 ילדים, נגדיל ע"י כך את גודל האפשרויות.
זה ענין כללי כמובן שהוא מחייב גם אותנו. ואשר לריכוז: בארץ-ישראל יש מספר אנשים קטן אשר יכול לעמוד בראש ענין. המזרחי טוען שהוא יחנך את הילדים. הקשרים בין הנריאטה סולד ובין מועצת הפועלות צריכים להיות חזקים יותר. במשך 3 שנים מטל המרכז החקלאי עם הגברת סולד בעניני עלית הנוער והכל היה בסדר. בסוכנות היהודית קיימת ועדה פולנית: שמורק, רובקין וגרינבוים הדואגים רק לעלית הילדים הפולניים; הנריאטה סולד דואגת כאילו רק לגרמנים. צריך לבוא ריכוז ושיתוף עם הגברת סולד. ואשר להצעות ועדת המפלגה. עלינו לקבל הרבה ילדים, מספר קטן איננו חשוב. המשקים צריכים להיות הקולטים הרבה. לכך דרושה הוצאות גדולות ומוכרח להיות חשבון כספי. במרכז החקלאי הוחלט שהמשקים יקבלו 500 חמש מאות ילדים בלי כסף. לשיכון אפשר להקציב כספים. את 500 הילד הראשונים יקבלו המשקים בלי שיכון. נחוצה ועדה מיוחדת של המרכז החקלאי לטיפול בשאלת קליטת הילדים. בלי ועדה זו לא נתקדם.

<u>א. בהיר מסכם:</u> עלינו לפעול בכיוון שהסוכנות, לשכת העליה של הנוער והגברת סולד יעמדו בראש המוסד לקליטת ילדים. ב/ [illegible]

<u>ז. אהרונוביץ:</u> מציע לסכם בישיבה המזכירות שתתקיים הערב.

*

<u>ל. שקולניק:</u> אם ההסתדרות תכריז שהיא מאמצת רק 500 ילדים, הרי הישוב אף הוא יאמץ רק באותו יחסי מספר זה. - בסופו של דבר נגיע למספרים פעוטים. יחד עם זה לא יתכן לומר שקליטת ילד תעלה עד כדי 6 לירות. משום כך אנחנו מוכרחים לפעול בדרכי הוזלה. עלינו לקחת בחשבון כי הילדים שאנחנו קולטים, כאשר יתבגרו הם ישארו במשקים ויחזירו כוחות עבודה. שבינו קלטו מאות ילדים וצריך

להתאים כי משיס אחוז מבין הנקלטים יהיו בגיל עד 12 שנה והנשארים למעלה מזה.

<u>ז. איסרזון:</u> עלינו להציג בפני הציבור הרחב את האמת כמות שהיא. כמו-כן עלינו לקחת בחשבון כי קיים הבדל ניכר בין החשבון הקבוצתי לבין החשבון במושב. אני ממליץ לחברים [illegible] בתל-יוסף שסוכיתים כי החזקת ילד תעלה לא 6 לירות אלא 7 לירות. למה אשר להכריז על סכום של 4 לירות? אתן דוגמא: ישוב קולט 40 ילד, למשל; 10 ילדים - מינם; 10 ילדים בגיל 14 ומעלה, 3 לירות כל אחד סך הכל 30 לירות; 20 ילדים לפי 6 לא"י. סך הכל 120 לירות. ביחד - 150 לא"י. לחלק את זה ל-40 ילד נקבל את הסכום של 3.750 לא"י. לפיכך יכולים אנחנו להכריז על קליטת עשרת אלפים ילדים ונוער בתשלום ממוצע של 3 - 4 לא"י. אנו מוכרחים לחשוב בקנה-מידה כללי והחשבון מראה שנוכל לקלוט את הילדים.

<u>י. אפרתי:</u> בהכרזה אי-אפשר לומר פחות מ-4 לא"י. יתכן שההכרזה הכרחית, אבל החשבון אף הוא מוכרח להיות לנגד עינינו. המשקים שלנו יקלטו את הילדים, אבל במושבים לא כל משפחה תוכל לקבל ילד. בקבוצה, אשר קיים בה ארגון, סדר וחינוך - המינימום יעלה עד כדי 6 לא"י בחודש. אל נטשטש את זאת. אינני יודע איך נבטיח שנדליק בחישוב.

<u>מחל בצנלסון:</u> אם לא לדוז מרמת החיים, הרי באמת קשה מאוד לקלוט ילדים במשקים. אך זה לא יכול להיות ונהיה מוכרחים לדוז מרמת-החיים הקיימת. מבבעלת המפעל הזה תופיע ההסתדרות וזהו דבר גדול, אבל מחייב זהירות. עלינו להופיע בפני העולם בהכרזה כי קליטת ילד תעלה 3 - 4 לא"י. לתבוע יותר - אסור, כי לא נתקבל על הדעת שמשפחת פועל מוציאה על ילד יותר מ-3 - 4 לא"י לחודש. המשפחה הבודדת בעיר לא יכולה לעשות את החשבון שעושה הקבוצה, כי הילד בהתבגרותו יעזור לקבוצה, אך את המשפחה הרי יעזוב. גימוק זה לא בא אם כן בחשבון כלפי המשפחה בעיר. משום כך נראה לי כי ההסתדרות תצטרך להכריז על מ ס ד ה . המסדה יחייב גם את הקבוצה.

<u>צבי שדה:</u> העניין שאנו דנים בו, עלינו עוד ללמוד אותו. החשבון שלנו מלווה הכרזה ואם אחר כך תבוא אכזבה, מוטב אם כן, שנחכה בהכרזה. אין אנו יודעים לטפל, באיזה גיל יהיו הילדים אשר יבואו. יבואו גם בני 2 – 3 ויהיה צורך להחזיקם עד גיל הבגרות. בינתים תיגמר המלחמה ולא יהיה לכך שום ~~...~~ כיסוי מן החוץ. העניין הזה תלוי בהרבה מאוד גורמים ועלינו ~~...~~ להתאים את המלחמתנו. עלינו לנהוג זהירות רבה. אני מציעה לא לטכס כאן ועוד לא לפרסם שום דבר.

<u>י. מרשק:</u> ההסתדרות צריכה להכריז על קליטת 10 אלפים ילדים. אם יתברר שאין אמצעים לכך, הרי האמצעים ימצאו אחרי כן. אם ההסתדרות תכריז על מפדה – תשלום בכספים אלה ההסתדרות. צריך לדאוג שהכספים אשר יגיעו מחו"ל ימצאו תחת פיקודה המרכזית. אין צורך להכריז בכמה תעלה קליטת ילד. את זאת אין לקבוע עכשיו. צריך רק לקבוע את המינימום אשר למעלה ממנו אין לקבל. בהכרזה על סכום מסוים אנו עלולים להכשל.

*

לישיבת המזכירות שתתכנס הערב מובאות 4 שאלות לבירור, והן:

א/ השאלה הארגונית: אם תתקיים ועדה מרכזית אחת ע"י הועד הפועל של ההסתדרות, או נוסף עליה תתקיים גם ועדה מיוחדת על יד המרכז החקלאי אשר תטפל בסקטור החקלאי-ההתישבותי.

ב/ אופי ההכרזה של ההסתדרות בדבר קליטת ילדים:

1. איכוץ והרשמה של משפחות המוכנות לקבל ילדים בלי תשלום וכמו-כן של המשקים המוכנים לקבל ילדים בלי תשלום.

2. קבלת עשרת אלפים ילדים ע"י ההסתדרות בתשלום ממוצע.

3. קבלת ילדים בתשלום מש..., כל זמן שישנם מקורות ממוסדות שונים למטרה זאת. קליטה נוספת בתשלום יותר קטן או כשמקורות כאלה לא יהיו.

ג/ מי תהיה הרשות המרכזית אשר תנהל את המפעל

ושאלת השתתפותה של מועצת הפועלות, וצ"ו במפעל הזה.

יד/ הקמת מוסד מרכזי בהסתדרות אשר יקבל על עצמו את האחריות בעד קליטת הילדים, יהיה בא-כוחה של ההסתדרות כלפי המוסדות הלאומיים ויהיה אחראי כלפי הגופים והמשפחות אשר יקלטו את הילדים בקשר עם החזקתם, תוך אחריות משותפת ועזרה הדדית.

****

No. 13

שנת השלשים ושש, כרך י״ד

הפועל הצעיר

שבועון מפלגת פועלי ארץ־ישראל

Tel-Aviv, 10 December 1942

תל־אביב, ב׳ טבת תש״ג

התוכן:

אל הישוב!

במהלך המלחמה חל מפנה רב סיכויים, אבל המכרעה עדנה מאתנו והלאה.

הסכנת לארץ מדרום חלפה, אך בתגודות המלחמה לקראת הנצחון הסופי אין לדעת מה ילד יום. כל עוד בכוח האויב להבקיע לו דרך למטרות כבוש חדשות — האיום על ארצנו בעינו עומד.

הישוב, העומד על סף שתי רבבות מתגייסים ומתגייסות לכוחות הצבא נקרא בשעה זו **לתנופת גיוס חדשה**. עמדנו לימין הברית בימים הקשים לחזית המזרח התיכון. **נטיל את מלוא כוחנו למאבק המכריע. בלי נצחון מלא של בנות הברית לא יובטח עתידנו בארץ, גורל עמנו לאחר המלחמה.**

קול דמי אחינו השפוך באירופה קורא לנקמה. שארית הפליטה של קהילות ישראל מחכה להצלה. כל יום של מלחמה עולה לנו באלפי קרבנות. על הישוב העברי בארץ מוטל לתת את ידו להחשת הנצחון.

יש למלא ללא דחוי את שורות הגדודים העברים, שנועדו לשמש חיל מגן לארץ. מלוי המסגרת הזאת — חובת כבוד וצורך חיוני לישוב ולעם העברי כולו.

כן נתבע הישוב להעמיד על משמר הבטחון וההגנה הפנימית את כל הנוטרים הנדרשים ממנו. וכמקודם תובע המשק תגבורת כוחות צעירים.

וזה הצו הנוסף לבני הישוב:

1. כל הגברים הרווקים בגיל 32—35 חייבים להתגייס לצבא או לצי.
2. כל הגברים בני 18—19, אשר אינם ממלאים תפקיד בעל ערך במאמץ המלחמה או בחיי הישוב, חייבים להתגייס: —
   א) לגדודים העברים בחיל הרגלים; או ב) לחיל הנוטרים; או ג) למחנה עבודה ואימונים במשק החקלאי.

בחירת המתגייס באחד משלושת ענפי השירות הפעילים המפורטים בצו זה טעונה אישור מאת המרכז להתגייסות הישוב. תלמידי בתי־הספר ייקראו לשירות לפי הסדר מיוחד.

צו זה אינו חל על נשואים, שיש להם ילדים.

3. הוראות צו ההתגייסות מיום 21 ביוני 1942 כדבר חובת הגיוס למשק לבני 17, לצבא או לצי לבני 20—31, לנוטרות לבני 25—32 (נשואים בלי ילדים), לתפקידי משמר המולדת, כגון שוטרים מיוחדים ושרותי הג״א לבני 36—45 ונשואים אבות לילדים בכל הגילים האלה — עומדות בתקפן.

הקריאה להגברת הגיוס מופנת לישוב כולו: לגברים כנשים.

אנו חייבים לנצל את כל כוח־האדם שברשותנו, למאמצנו המלחמתי. **הגיעה השעה לשיתופה המלא של האשה העבריה במערכות המלחמה.**

התנדבות אלפיים נשים עבריות לצבא, שרותן המסור והיעיל, הנחילו כבוד ותפארת לישוב כולו. **אנו עומדים בפני**

דרישה רבה למתגייסות חדשות לתפקידי עזר דחופים לצבא, גם בתעשיה ובחקלאות פתוח לפני האשה כר נרחב לשירות לאומי מתוך החלפת הגברים ושחרורם לתפקידים יותר קשים.

וזה הצו לבנות הישוב:

כל הנשים הרווקות בנות 21—29 חייבות להתגייס: —

1) לחיל העזר לנשים (א. ט. ס.); או 2) לעבודה במשק חקלאי; או 3) לעבודה בחרושת המלחמה.

כל הנשים הנשואות בנות 21—29 שאין להן ילדים, חייבות להתגייס: —

1) לעבודה במשק החקלאי; או 2) לעבודה בחרושת המלחמה.

הבחירה בין ענפי השרות הנ"ל מסורה למתגייסות.

מסגרת ההתגייסות מתרחבת. יוקר החיים המאמיר מכביד על משפחות החיילים והנוטרים. מצב זה תובע הכפלת המאמצים למען מגבית ההתגייסות, לעזרת המגויסים ומשפחותיהם ולסיפוק צרכי הבטחון הדחופים.

אל ישאר בישוב איש שמחיתו מובטחת אשר אינו משלם את מסיו למגבית ההתגייסות. כל מי שלא זכה לקיים את מצות ההתגייסות בגופו, חייב לעזור בממונו לביצוע המפעל הלאומי הגדול של גיוס הישוב למלחמה באויב.

בשעה זו אנו קוראים לישוב:

איש לתפקידו! אל שאננות! תנו יד למאמץ הלאומי המאוחד! קומו כאיש אחד למלחמת העם העברי!

הסוכנות היהודית לארץ־ישראל,

הועד הלאומי לכנסת ישראל.

ביום זה...

נורא פקרגו, ברם, פקשרה,
הרש נשרינו כוין בקערת.
(משרני־הובסקי)

בהפגנה גדולה ובכנוסים המוניים, נסתיימו שלושת ימי האבל. יהדות א"י שיתפה את עצמה באותו יום שיתוף נפשי מלא באסונה של כנסת־ישראל בגולה. אחדות האומה שהננו מבקשים אותה לשוא בימי פקידה שונים בחיינו, מצאנוה ביום צרה וזעם. בשנתכנסו היהודים בערי א"י ובכפריה, היהודים להכבותיהם, איש ואשה, זקן ונער, ללא הויץ של פלגות ומפלגות, בבתי־הכנסיות, לבכות את השרפה בצום ובתפילות, בפרקי־תהילים, בתקיעת־שופר ובספרי התורה המוצאים מן ההיכל, בכל הסמלים העתיקים הללו המיוחדים לטקס הטראגי של מסירות הנפש היהודית מדורי דורים, לכל עם צורות מסורתיות משלו לבטא בהן רגשי אבל וזעם, כשאין בכוחו לעמוד בפרץ ולמגרע בפועל את הרעה מביתו. צורות־הבטוי של עם היהודים מקפלות בתוכן היסטוריה ממושכה מאוד של עמידה חסרת־אונים נוכח נחשולי מצוקה איומים המתחוללים כפעם בפעם בכחות איתנים, שאין מהן מפלט, לפחות מבחינה גשמית. אלא אצל ה„אב שבשמים". לפיכך נגעה עד עומק הנפש וזעזעה את כולנו אותה המתירה להוי־החיים החדש שלנו בארץ, כאשר חוצות תל־אביב, זו הקריה ההומיה והשובבה תמיד, לבשה את ארשת־היגון היהודי של ימי הבינים, ובגרש קדרי מצונף אחר נהרנו אחרי ה„שאלי שרופה באש", וכרתי כחפשי ראינו בה את הרגל היחידי המלכד בשעה זו את רגשות־ישראל.

היה זה יום חרדות. כל ציוני־החזות והקוממיות שהספקנו להקים כאן בארץ במשך שני דורות כאילו באו ביום זה במסתרים מפני הרגשת אסונה של גלות ישראל אשר תקפת עלינו במידה נוראה כזאת, שחוחים הלבנה. הבטנו האחד בפני השני תוהים ומשתוממים איך עלתה כהם מחדש אותה בצות־השכול, שנדמה היה לנו כאילו מחינו אותה זה מזמן מעל פנינו וזרקנוה לאחורינו. שוב היינו רק קצה אחד של עם חלכה, שתהלוכת האבל שלו נמשכת על פני כל הגלויות ועל פני כל הדורות, ושפת התנחומין שלנו כאן נשפכת באשדות יגונים וזוועות. לרגעים שאלנו את עצמנו אם אין ההיסטוריה מהתלת בנו כדי לנסותנו, אם לא שכחנו עדיין את כלי־התבלה, וכדי ליסרנו על אשר חטאנו בנסית גרון ובהתעלמות מגדיל אחים. על אשר קיבלנו את האושר ואת הנסים שאירעו לנו במקום הזה בזחיחות דעת יתרה מדי, על אשר היינו כבלים את עולמנו בזמזומי־סרק ובהסתכסכות שאינה פוסקת, בו בזמן ששם מתענה בת־ישראל בענויי שאול, וחובתנו לשתף את עצמנו בגדולה במעשינו ובדאגתנו. לרגעים עלתה לפני עינינו גם אותה חזות קשה של עלבון פנימי, אשר עליה נסבה התוכחה חרבת של ביאליק „בעיר ההרגה", אך משהו לחש על אזנינו מתוך נקישת הרגלים האבלה על פני כבישי רחובות תל־אביב: „וגם אתה אל תגוד להם",

אל תגיד להם ואל תגיד לעצמך. אם על מאת הצרה הגדושה הזאת לא מצאנו באותו יום מענה הולם יותר מאשר זאת הילילה קורעת השחקים שהתפרצה מפי יהודים, שהקיפו את ה„דרשן" שניצב ליד בית „הבימה" ובפאותיו הסתורות, בעויתות גופו המתנועע, ובהמון דבריו באידיש ליטאית, הרעיד ומגג כדונג את הלבבות הפצועים...

*

ואף־על־פי־כן, היתה זאת גם הפגנה מדינית בעלת רושם כביר, שהדה רב בעולם היהודי, ואולי יתפרץ לבסוף ההד הזה גם לתוך העולם שאינו יהודי, זה שהעולם הבלתי־יהודי, הנאור והדימוקרטי, המתעורר ומגיב לשמע כל תועבה נאצית בעמים אחרים עומד על הדם היהודי הרב שהולך ונשפך ושותק — זוהי העובדה המחרידה ביותר המלוה את הטרגדיה הזאת. הידיעות על משיסת ישראל, על תכנית ההשמדה של עם שלם שהולכת ומתגשמת תוך שיטתיות קרה ואכזרית, הגיעו לעולם זה עוד בטרם הגיעו לעולם היהודי — ואעפי"כ גורל היהודים לא נזכר לא במגילת תעודות למען חשבון העתיד עם הפורעים הנאצים ולא במגילת־הזכויות הנרשמת למען חשבון התגמולים לעמים הסובלים. ויתכן שההלהלה שאחזה עתה את היהדות בארץ ומעבר לימים, שהעלתה וחשפה לעיני כל את הזוועה האיומה ביותר בדברי הימים תשבור לבסוף את נדר־השתיקה המשונה הזה ותכוף את עצמה בכל כבדה על מצפונו של העולם העומד עתה במלחמה למען הצדק ולמען תרות האדם והעמים.

אך כשאנו מיחדים את דברינו על היום הזה, הרי טרם שאנו שואלים אם עלול הוא לשנות את פני המציאות המרה שהמוני בית־ישראל בגולה נתונים בה וטרם שאנו מנחשים אם עלול הוא לזעזע מיד את מצפון העולם — מחובתנו לשאול אם עשוי הוא לשנות משהו בתוכנו אנו. יתכן שצורה צתיקה זו של צנפת־יגון תוך שועת אין אונים תולמת את מצבנו בשעה זו יותר מכל צורה אחרת של הפגנה. אך למען לא תהיה שועתנו רמיה, אנו חייבים לראות מה אנו בעצמנו יכולים לעשות „למען הטבוחים ועוללי הטפוחים" ולמען החיים העומדים בתור כדי לעלות לגרדום. אכן, הרבה איננו יכולים לעשות, אבל המעט שבידינו לעשות, האם עשינו והאם נכונים אנו לעשותו מעתה?

האם נתעצמה ונתעמקה בתוכנו ביום גסער זה ההכרה מה ערכו ומשמעותו של הגיוס והשתתפותם של היהודים, של הרבה יהודים במלחמה עם מובח ילדינו? האם תופרע עתה לפחות השלוה רוחיות הדעת במחנה, וכל אלה המסוגלים לשאת נשק ינהרו עתה לאלפיהם ולרבבותיהם כדי לקיים את הצו, לא רק את זה שהמוסד הלאומיים הטילו עליהם, אלא קודם כל את זה שהמצפון היהודי מטיל אותו ושונהו מסקנה ראשונה מאותה ההתעררות שלנו ביום עברה וזעם? והאם נבין תעריך עתה כראוי את חובתנו לפליטת ישראל, לרבבות הילדים המיותמים ולרבבות ההורים השכולים שיש להצילם, שיש למהר ולהצילם בכל הדרכים ובכל התחבולות, ואת חובתנו להמוני היהודים שצריך מהיום להכין בשבילם מפלט והצלה למחר?

על שאלה זו אנו חייבים תשובה, תשובה לעצמנו, ולא תשובה בפה ולא תשובה, שיש עמה התחייבות מעליבה בחשבונותיה, המבקשת גבולות מצמצמים לגיוס או הקובעת מלכתחילה את מספר הילדים שעיירה זו או משק זה מוכנים לקבלם — אלא תשובה מלאה ומוחלטת, כשם שמלא ומוחלט הוא האסון שנתרחש עלינו, למען לא יבוא שוב המקונן ולא יגדיר את התנהגותנו המורה באותו פסוק נוקב עד התהומות: „האמן לנגעי לבם — ואל האמין לתחינתם".

י. ל.

על השואה

איש נוצרי בווינה שנה הופיע ספרו של הוגו בטאואר: „ווינה בלי יהודים" (Wien ohne Juden), על כל פנים שמו של היטלר טרם נודע או להרצות ולהראות עולם. הוא דבין או עוד באיזו עיירה בשוייר מרק, צבע שלטים, או פועל תמונות ואיש לא ידע בנפשו, שממנו דווקא יצמח אבי אבות הטומאה. כל מי שקרא את הספר הזה, העלה בוודאי חיוך על שפתיו. כי קראנו זאת כשם שקוראים את הספורים של ז'ול וורן או את האגדות של אדם נחים, פנטסיה של סופר, העיון [illegible] שאין בו אלא כדי לשעשע את המעודן ואת ההמון שבהלויי האנטישמיים. אלא כדי לחשוף את המעודן ואת ההבל שבהדורי האנטישמיים. להוציא אותם כמורדי אור, בחולי רוח, בזורקי אבנים לחיות, לבטל אותם ומחשבתם, לשים אותם לשיחה, לחובא ואטלולא. וינה בלי יהודים? את הקהלות הגדולות בישראל בלי יהודים? „מאריאהילפערשטראסע" בלי יהודים, „רינג" בלי יהודים, „טאבארשטראסע" בלי יהודים, „פראטער" בלי יהודים. הספריה של הקהלה, „קלייע גלאסעי", המאמצים המפוארים, „ברייע פרייע פרעסע" בלי יהודים!? היכול היה מאז דרך להעלות מחשבה כואת על הדעת? 200,000 יהודים עוקרים את האליהם ומטלטלים! עורבא פרח! באמשאר לועג לבר ואתי לעגנו אתנו.

היו אמנם בתולדותינו גירושים. אבל מי ישים לב לאלו? הלא זה היה בשבתיו ימי הביניים או בימים של לפני המהפכה הצרפתית. אולם בזמננו אנו של התעשיות האנושיות, של עליה נשגבה, של התקדמות תרבותית — מי יתחלחל בקרבו ע״י פרוחות ובלהות כאלה?

והנה היציאה האמיתית שהגיעתנו על וינה צוותת שלא היה כל יסוד ללעגו של באמשאר ולחיוך שלנו, שהמציאות עלתה על דמיונו של הסופר מעלות אין ספור, שמאמינים אלה יהודי וינה מפספרים עוד בין חיים ומות... 800, ובוודאי לא יאריכו הימים וגם הזכר הזה יומחה.

על אמסטרדם בלי יהודים, על פריס בלי יהודים, על סלובקיה המתרוקנת מיהודים, על הונגריה המתרוקנת מיהודים, על רומניה, על לישה וארדה! על פולין המתרוקנת מיהודים — על אלה שום באמשאר לא כתב ספר, שום בעל הלומות לא עצר כוח לחלום חלום כזה, שום דמיון אנושי לא הספיק להעלות שממונית כזאת על הדעת! והנה לא רק וינה בלי יהודים, אלא גם אמסטרדם, האמבורג, קלן, פראנקפורט או מיין, כן פראנקפורט אם אודר, בוקארשט, מינסק, קראקוב, פשמישל, טרנופול — — —

יש קהילות שנותרו בהם עוד שרידים, נשארו בלוע הפטור של החיה שטרם הספיקה לבלעם. אינני יודע, אם המספרים מדוייקים. אם בעיר זו או אחרת נשארו 100,000 או רק 60,000; 30,000 או רק 25,000 אם בפיוטרקוב נשארו 160 או 165 נשים וילדים ובמסאניסלאוב 25 או 28 נשים... לפי הידיעות שנתקבלו עד כה נשארו בלודז' 40,000 יהודים. בלבוב מתוך 115,000 נותרו 23,000 גברים, כל הנשים והילדים נעקרו ונשלחו בשמם בלתי ידוע, כי, בשמות בלתי ידוע; בפרקוב אין יהודים. בשדליץ אין יהודים, בוילנה נותרו מתוך 80,000 — 15,000, בראדום 3,000 מתוך 32,000, בשוולובין 100 מתוך 13,000 של תושבים ומגורשים שהובאו שם, בגנוע לורשה המספרים התרוצצו בעולם, היתה ידיעה שמספר יושבי הגיטו הוא 40,000 כמספר פרטיי מוות שהולכו שם בשעתם. היתה ידיעה יהודי „משודרה" שיהודים משתחרים ומוחזרים על כרטיסי מוות. משמע שמספרם כ־60,000, ד״ר שווארצבארט מסר בלונדון מספר של 140,000. אולם גם המספר הזה הופרך ע״י הידיעה שמכל זאת נמצאים שם עוד 300,000. לא ידענו היכן האמת, היו ספקים ואופטימיסטים, והנה נתבשרנו בימים האחרונים שבגיטו ורשה... אין עוד יהודים. בורשה אין יהודים!! המשערים את כאן את מפרי האמת, את מפרי החורבן? חצי מיליון יהודים או 600,000 יהודים נכחדו במשך ארבע מן הארץ. אולי יש הנמנה פורתא. בוודאי עוד חלק מתפלש אי־שם באפר ומתבוסס בדמו אי־שם.

לפני זמן מה קבלנו עתון פולני המופיע במחתרת הפולנית, שבו בלטה תמונה קטנה, המצע אחד על מתללי זובחי־אריים. הפולני נמצע בעתונו במקום אחד לשני, מהלך 60 ק״מ, והבירור נקל, בשורה אי־[illegible]

של עגלות משא ובהן התולים והחוטים יהודים, אנשים, נשים וטף; גופות עד לב השמים, וכל הדרך נזורה גויות, בכל הכיוון והשוחות בצדי הדרך מוטלים בני אדם מתוך פרפורי גסיסה אחרונים ומביטים עליך בעינים קשורות, קפואות, תהומיות, מורות אימה, שואלות: מדוע כל זה? והפולני מסיים: „בהרו שערותי. לבי ניחר מכמוס, ברחתי משם כמו שבורחים מפני אש, מפני מגפה. אבל מה אש, מה מגפה לעומת גיא הריגה זה? לעולם לא ימוש מלבי מחזה הבלהות הזה". וזהו משעט אחד, קטע מני אלף, קטע מני מיליון, בכל בירות אירופה, בכל שוחות אירופה מוטלים בני עמנו בנבלות תהלים, כנבלות כלבים.

לא נכרתי את השורה, מה בצע בכינוי? מי יכול למנות את כל אותם הישובים למאות ולאלפים שעבר עליהם משחית העולם ושרף ורמס ורצץ ושחט ואם פסח על מי שהוא, פסח לא מתוך רגש של חמלה, לא מתוך רחם אנושי על שהוא, אלא מתוך עלבה שטני, מתוך אכזריות יתר, מתוך צמאון להתעמר בו, להתעלל, להתהולל בו, להעבידו בפרך, לענות את נפשו ואת נפשו טרם שיוציא את נשמתו.

קשה להבין כיצד אנו מסוגלים לעמוד בכל הזוועות האלו. אין אשר אחר: או שלבנו התאבן או שתהומה הבלתי־אנושי של הפורענות והשואה הוא הוא שלבנו אינו קולט ומוחנו אינו תופס: האסון הוא גדול מכל שיעור, גדול מכל תפיסה ומכל דמיון ומשום כך לא נכנס עדיין לפני ולפנים ולא תפס עדיין את מלוא ישותנו. כנראה גם הפורענויות זקוקות לעמוד בתור על פי הודעתנו עד שיתפנה שם מקום לכל אחת מהן. אבל בשטף רבו על כך היו תובעות וחולמות על ראשנו יום יום ושעה שעה, מדהה עוד זה מדבר וזה בא, כאשר משרה רודפת משרה ופגע רע פגע, כי או חושינו מתבלבלים ומשתטים ואין לנו עוד כוח להודעתנו ולהגיב.

אשר אליי אני, הלכתי בתקופת אבל כיום רובע, בתקופה הנוראה והמפליצה הזאת, שבה נשאו מיתות עד אין מספר, מאות אלפים, מיליונים מיתות, לא ידעתי ברורות, מי מוטל בהם. אם אלו הן אחיותי או נשי, או ילדי אחיותי, אם אחי מוטל שם או חברי שעבדתי אתם יחד עשרות בשנים. זה היה נטל איום ולא את פולו ישלט לכתוב ונדמה היה לי, שסביב ראשי מרחפות ומצטופפות נשמות לא ישופתו מרוב של הדושים, המצפים ממני תשובה: למה נשפך דמם ואם באמת היום אין אונים לנקום את הדם הרוצחת?

ואת היתה התקופה גדולה, גדולה מאוד, כי מי לא ישתתף בתהלוכת־תהילה כזאת? הלא שלנו לא מכבר באנו משם, מי לפני 5, מי לפני 10, מי לפני 20 שנה ובוודאי טרם הספקנו לשכוח כל אותם המקומות, ששם נולדנו, לגדלנו, הראשונים בעצם רגלי מורים ומלמדים, הספיק לדעת איזוה חיים, את מעשי מרכבה של המחשבה האנושית, חלמנו חלומות נשגבים, גם שגינו בדמיונות, גדלנו תקוות ושפכנו אותו, קידשנו מלחמות פליטיות וסוציאליות, גדלנו צבאות וגם בשלוחות שלנו, יצרנו תרבות, בלבלה, מוסרות, זממים תרומים, בתי־ספר — ישיבה, לוחו, פינסק, מינסק, מוסאליב, צ'נסטחוב, לובלין, וילנה, קרקוב, אודיסה, כיוב, כל המקומות האלה והעולים מקופלים בתוך חיי נשמתנו, מי לא ישתתף בתהלוכה כזאת? ואף על פי כן עמדו אלפי הצופים במדרכות, מדוע הם לא היו בתוך התהלוכה, מדוע לא נכנסו לתוך השורות? מדוע עברו על דעתו? מדוע בתוך משקיפים ומסתכלים? מדוע פרשו מצבור המלכים? האם כבר הספיקו כל כך מהר להשתחרר מכל עמוסי התקבר, מכל הקשרים, הניצים, ההפרותת? האם זה אומר, שגם עכשיו, אחרי שהכל כבר ידוע וברור, אחרי שגלויה כבר האמת בכל היקפה ואימתה, נמצאים עוד בארץ אלפים שאינם נוגעים בדבר, שיסלקו את יהודים בשובה ונוח בשם שעשו זאת עד כה?

האם כבר יהיה או זאת היא רוח שמות שנגעשה בנו?

אולי עלול אנו עושים להם? ייתכן שבתחתרה, שלא משיבה שאינו מבינים, שגם אחרי שהכל כתוב שחור על גבי לבן ומופת ע״י עדויות ותעודות, אנשים יושבים במעגריות אנושיות והיסטוריות אינם מאמינים, אינם יכולים להאמין. האם לא היו פעם נישואות? היו נישואות, הכל זאת היהודים חיו את חייהם. אמנם הגרושים חרשו על גבירים, צרות הכפו עליהם, גלים קשים עברו עליהם, אולם היהודים התגברו, החזיקו מעמד, יצאו ועזבו נושא של חיים, העמידו בעלי אגדה ובעלי הלכה, פילוסופים, סופרים, משוררים — אך מה הן הנישואות הללו לעומת זאת שהוטל עולל לנו? היו גם גירושים, לא פעם אחזו יהודים במקל נוד ונדדו ממקום למקום, מארץ לארץ, אבל פוח כוח, אמנם מתוך ישורים ואבידות, מצאו אי שם מחסה ומקלט? מה הם הגירושים הללו לעומת הגירושים של היום, הגירושים בכוונים בלתי ידועים, למקומות שמשם בוודאי אינם חוזרים עוד?

מגירה כזאת לא היתה בתולדות עמנו, מגירה? כלום המלה הזאת הולמת את אשר מתרגש, מתחולל ומשתולל בתוכנו? האם אפשר

לקרוא בשם מרטיריה טבח המוני של מאות אלפי אנשים על לא און בכפם? האם אפשר לקרוא בשם מרטיריה הרעלה המונית של עוללים ויונקים בקרונות אטומים? האם מרטיריה היא מסכת חיים שהיא כולה דם ואש ותמרות עשן? כל מגילות הזוועות שנכתבו מדורות מתגמדות לעומת המציאות האיומה על פני חלק עולם שלם, חלק עולם זה שהיה פעם האות לעמים, שעשינו לו יתר גדולות, שתהלתו מלאה את כל הארץ, חלק עולם זה שהתפארנו פעם בתרבותו, בחלוציותו, בעליונותו הרוחנית, בחכמיו, במלומדיו, באצילותו ובבעלי נפש שלו? והנה העולם הזה מחריש, שותק, חשק שפתיו, אין מוצא מפה, אין אומר, אין דברים.

וזה מגדיל את הטרגדיה ושופך אור על יתר של העולם כולו. הטרגדיה שלנו היא שמאות אלפים מבני עמנו נדונים למות, שרשים ועמל יהודי, שנכסי צאן ברזל של יצירה רוחנית ותמרית נהפכו לעיי מפולת והמיתרים של העולם הוא שותף עם זה נהרסו הלבבות, שהאמונה והחלום, המצית המוב והאהבה, הרגש האנושי נשלחו באש ונהפכו לעפר ואפר, שנחרבה המשפחה לא רק אריכת ירך מנכסיו הרוחניים והנפשיים, מגאוה ומכבוד האנושי, שהעולם התאיבותי הזה הוא מצויה החרפה.

כמעט שלא נשתוק. לא נתון דמי לעמדי־העולם ולשליטי העולם. לא נוכל להבוע ולבקש את דמנו. אבל כל נשמה בוריבים, לכל המרות רק בהם. אם אין אני לי מי לי? שלושת ימי אבל כבר עברו. מדוע רק "שלושה"? מדוע לא שבעה? מדוע לא שלושים? כלום לא היה כדאי? נשתפכו שני מליון יהודים? ואולי רק מליון אחד? רק שלושה ימי אבל? אנו בארץ־ישראל איננו, כנראה, שמתמשלים בזה. הגור מעשים מאוד, שלושה מספיקים? אולם גם אלה יהיו לשוא, אם לא חסים בני מעתה רוח אחרת, מחשבה אחרת, אם נאטום אזנינו משמוע את זעקת הדם המושפך ועולה מכל פנה ומכל משואות הגולה? אם נתן שהדם הזה ישקע בבורות ובשדות ובקרמטוריום והדרת ארוכה ללא תהדה ותנובה רצינית. אם לא נדרוך כל עצב ולא נגייס את כל כוחנו ואת כל כוח השפעתנו לעצור את הדם ולקצץ את יד הפורץ וראשית כל להציל, להציל מה שאפשר עוד להציל ממכה הבוערת.

קופיל שוריץ

על חורבן קהלת ווינא

המכה החדשה, פרקו של השלום, שמתפרסם בימינו ולעינינו לשמחות הוילונה הישראלית ההיה דם ודמעות למכביר, מאפיל אף על הפרקים השחורים ביותר שלה. הן ביחס למרת העינויים והיקף הנפגעים והן ביחס לאופיים ולצורותיהם האכזריות, מתוכו אפשר לראות בפעם הראשונה מקורות הימים, כיצד עם שלם נהפך לחיה הורגת ומשמיד בדם קר ולפי שיטה מחושבת ומושכללת רבבי רבבות יהודים מכל הגילים. מפשיסטאים מגוארטעלמות בארצות הכיבוש של האויב, שיותיפו זה שחה לדיעת העולם הגדול, מקפיאים את הדם בעורקים ולבני השמוע מתפרצת זעקת צער חיה, הזעקה לנקם ושלם.

בתוך המון הידיעות המזעזעות הללו, הנוגעות בעיקר לגורל אחינו בפולין, ישנה גם ידיעה מחרידה בפרטיה על ווינא היהודית, האומרת, שבכל העיר נשארו כיום לא יותר מאשר 400—500 יהודים, החיים על קצבת הקהלה מנבסית. משמעו של הדבר הוא, שהגשמה במילואה הכרזת השודד גרינג בעת כיבוש אוסטריה ביחס ל"טיהורה" "מיהודים" ואתו הקיבוץ היהודי כן רבע מליון נפש בערך נמחה בשלמותו מעל פני האדמה.

*

חורבן קהלת ווינא — לב מי לא יתפלץ לשמע ידיעה זו? ולא רק בגלל התהדה הרבה לגורלם של מספר כה רב מאחינו. בחטיבת יהדות ווינא שלומים מישנים, רגשים, אידיאלים, חלומות ותקוות למכביר, אשר היא הכניסה אותם במשך זמן שלמה האדיר לתוך גנזי ההיסטוריה שלנו והעשירה בהם את עולם המחשבה והמעשה של עמנו — לשעתם ולדורות.

הקיבוץ היהודי באוסטריה הוא עתיק ימין. בתקופתם השמי מלפני יותר מאלף שנים מדובר כבר על "יהודים באוסטריה", ומאז שימשו אותם הקיסרים הרומאים בני הלאום הגרמני "רוב ביהודים", השתמשו בהם את כספם ועשאום לעבדים. והתקללו הר־ליות המרשים לשמה, אך היהודים מצאו להם מקלט בתוך כותלי ה"גיטו", שבו יכלו להיות מיוחדים ולפתח את עניניהם הפנימיים. הם כיוו להם גם רבנים גאונים, ששמם יצא לתהלה בתפוצות ישראל בתוך "חכמי אוסטריה" (על הרבנים בווינא הקדומה נמנו גם ר' יצחק מווינא בעל האור זרוע, ר' אברהם קלוזנר מחבר ס' המנהגים ור' יעקב ליפמן הלר בעל התוספות יום־טוב).

אולם לא תמיד התמסרו השלטונים הרשעים בכספם של היהודים בלבד. במשך מאתיים וחמשים שנה נחרבה קהלת ווינא פעמיים, לראשונה בימי "גזרת ווינא" (1421), שגרמה להשמדה כל היהודים ע"י גירוש, טבח ושרפה על המוקד (בזכרון למאורע זה נשמרה עד היום הזה הכתובת הלאטינית על אחד הבתים שבפנים העיר המספרת על משפט "הכלבים העבריים"), ובשניה ע"י גירוש כל היהודים מווינא והריסת בית־תפילתם, שעל מקומו נבנתה וקיימת עד היום הכנסיה הקתולית ע"ש ליאופולד. ובכל פעם באו היהודים מחדש לשם, כי מושלי המדינה לא יכלו לוותר זמן רב על כספם ומסיהם וקשריהם המרובים. והיו בין היהודים יחידי סגולה שזכו גם לכבוד ולזכויות מיוחדות והשתמשו במצבם ובהשפעתם לטובת עניני היהודים (כך עלה בידי שמשון ורטהיימר להחזיר את ספרי האנטישמי של השודד איזנמנגר). ואף־על־פי שהיהודים בעלי־השכבה היהודים והנוצרים, לא עלה בידם לשנות אף במעט את המצב הפוליטי הרע של היהודים, שהיו נתונים להגבלות חמורות ולעלבונות אישיים.

השינוי הזה חל אך עם עלות הקיסר יוסף השני למלוכה, הוא שטואה את היהודים עד כדי כך, שלא הכיר עם יהודי אלא מבעד למחיצה. מקר בנה הקיסר בפקודה מיוחדת (פטנט) את היהודים שבמדינתו מכל זכויות אזרחיות. לשם הערכה נכונה של המעשה הזה וגודל לבו של עשהו יש לזכור, שהוא חל בשנת 1782, היא שבע שנים לפני המהפכה הצרפתית הגדולה. אמנם הוא לא בטל בבת אחת את כל ההגבלות ליהודים ואף הוציא פקודות שונות שהטילו עליהם חובות (כמו השפה העברית, בטולו של בית־הדין הרבני ואיסור יסודה של קהלה יהודית וכו'), אך הגורם לכך היה הוא הרצון להיטיב ליהודים — לפי דרכו ותפיסתו. הוא רצה לשנות את אופיו הלאומי בעל־כרחם ובתוקף פקודות אסר להפכם לגרמנים עפ"י שפתם ולאומיותם (הוא הוא שפסק גם לגרמן את שמות־המשפחה שלהם), כדי לעשותם לאזרחים גמורים בעלי זכויות שוות במדינה, ששאף להפכה למלוכה מאוחדת עם שפה־ממלכתית מאוחדת ועם חוקים ומשפטים מאוחדים.

עד כמה שמשטר אבסולוטי, ומלך־החסד יוסף השני בתוכם, רחוקים היו מלהבין את היהודים ורוחם, מעידה העובדה, שלמרות ההגבלות החיצוניות השונות הצליחו היהודים בהשכלתם העמוקה, במסירותם הגבוהה ובמעשיהם הטובים והיפים, בחוגי של נשים יהודיות משכילות שבאו מתוך של ברלין (כמו ארנשטיין ועוד) ומרכזים של אנשי־הרוח ורמי־המעלה בווינא ולאחרים מחניל, ובהם גם לרבים וטובים מחברי הקונגרס הווינאי.

לאט לאט ומתוך עבודה פנימית מתמדת ביצרו להם יהודי ווינא את מהפכת קהלתם עם שני עמודי התוך, הרב מנהיימר והחזן זולצר. אחרי מהפכת מרץ 1848, שהרימה היהודי פישהוף וצעירים יהודים אחרים לקחו בה חלק בראש, השיגו גם היהודים את הרוחם ושויונם המלא. ומאז צעדה הקהלה היהודית בווינא בדרך ההתפתחות בעצמה. בהשפעת הרוח החדשה נוסדו מוסדות חשובים של תרבות וצדקה וחסד והוקם גם בית־התפלה שני, ונוסד גם "בית המדרש" לרבנים, שהורו בו א. ה. וייס ומאיר איש־שלום ואח"כ הפרופיסורים שמואל קראוס ואביגדור אפטוביצר, ושממנו יצאו כמה וכמה תלמידי־חכמים, חוקרים ואנשי מדע, רבנים ומורים (גם הרב צ. פ. חיות הי"ד, ברוד, מתלמידיו). גם בית הספר ע"ש למל בירושלים נוסד ע"י אשה יהודית מווינא (עליזה הרץ) לזכר אביה. לפתיחת בית־הספר הזה בא מווינא מזכיר הקהלה המשורר הנודע לודביג אוגוסט פראנקל.

תקופת הליבראליזם שהביאה עמה (1867) גם את הבטחת שויונם המלא של היהודים ע"י סעיפים בחוקי המדינה, נתנה ליהודים בווינא דחיפה עצומה לעליתם בכל השטחים ולתפיסת עמדות מכובדות בחיים הציבוריים והתרבות, אך יחד עם זאת מסרה אותם והוליכתם שולל בדרך התבוללות ושטשוש עצמיותם ואופים הלאומי. הם לא ראו את "התשת", שעלה מתוכם, בשורת הציונות המדינית היתה בעיניהם אותם מגוחכת והיו עמלים לשים מכשולים על דרכו של יוצרה ומנהיגה תיאודור הרצל. הם לא רצו לראות גם את אותות־האזהרה של הזמן ולשמוע את קול האנטישמיות המתגברת והולכת. לתוך החיים האלה של קהלת ווינא התפרצה לפתע ובבת אחת המלחמה העולמית, שהביאה את יבוקוביץ, שבאו לווינא כפליטים, השפיעו את רבבות יהודים מגליציה ותשפיעו ברוח היהדות המסורתית, הלאומית והציונית, והתחיל הזה

קבל רדיפה חזקה עם בואו של צ. פ. חיות שבה כרבה הראשון של קהלת ווינא: את זכר האיש הזה ופעולתו בחייו ובתוך מהלה זו מעלים עתה, במלאות ט״ו שנה למותו, בפתחות ובהרצאות. כאן די לומר, ששום איש לפניו ולאחריו לא השפיע כמוהו על יהדות וינא להרמת כבוד עצמה ולהגדלת כבודה וחן ערכה בעיני אחרים, ולא מקום יש לזקוף לזכותו, שבעבור רק שנים כפרחת שבה הנהלת הקהלה בווינא, זו מבצר הרתי בוללות מאז, לידי הציונים, וחיות ראה בחוש הנבואי גם את הרעה המתרגשת לבוא משער הנאצים ולא חדל מלהזהיר ברדשותיו את בני קהלתו לכל ישנו באשליות ובהתבוללות. אלא יקרמו את פני הרעה ויפנו יותר ויותר את לבם ומעשיהם כלפי ציון וישראל, לצערנו לא נקלטו אזהרותיו אלה בלבבות כל צרכן, ובבוא השואה על אוסטריה, מצאה את היהדות שם בלתי מוכנת לה כלל וכלל, ולבו של כד גדול היה שברה...

מ. חניש

ממועצת ההסתדרות

מועצת ההסתדרות מ״ה נתכנסה בתום שלושת ימי האבל, שהישוב קים וקבל עליו נוכח הידיעה המזועזעת על השמדת היהודים, הבאות אלינו מארצות הכיבוש הנאצי. מועצת ההסתדרות לא עסקה ולא יכלה לעסוק בשום שאלות אחרות מלבד אחת: מה יהיה המעשה הממשי של תנועת הפועלים העברית ושל הישוב בימים אלה, משהכלית החרות של יהדות אירופה נעשתה כל כך מוחשית. היא לא השלתה את עצמה לחשוב, כי ישנם דרכי הצלה בידינו וכי בכוחנו למנוע את השואה הזאת המתחוללת בנשואת פולין, גליציה ובמקומות אחרים. אולם היא ביקשה לעשות כל מה שנתון בידה: לצרף את קול־קריאתה לממשלות ולעמים הנלחמים בהשלך לכל יהדישי, לבל יעמדו מנגד, אלא ישעלו בכל הדרכים והאופנים שברשותם, כדי להחל, לעצור, להציל, לאיים, לגמול ולנקום, אם בצורות רגילות ואם בצורות מיוחדות ויוצאות מגדר הרגיל. אולם כמו תמיד ראתה המועצה חובה גם במצב זה לדרוש מעצמה, מן התנועה, מן הישוב ומכל יחיד, לעשות את האפשרי ואת המוטל עלינו בימים אלה: להגביר את מידת השתתפותנו הממשית במלחמה לאלתר ובכל המסגרות והאפשרויות המשפטות לנו בשעה זו; להרחיב את צו הגיוס, לחייב גילים נוספים בשירות הצבא והבטחון, לחייב את הרווקות בנות 21—29 לשתף עצמן במאמץ המלחמה, כדי לתת באופן זה את חלקנו למיגור של צורר היהודים, השם לעקור את הכל. ומאידך הביעה המועצה את נכונות התנועה לקלוט ילדים, פליטי החרב וההשמד, אשר עלינו שופכים התלינים את כל חמתם, להשרישם בתוכנו ולאמצם לבנים ולבנות לנו. וגם קראה המועצה לציבור הפועלים ולישוב להגביר את התנופה למגבית ההתגייסות, משום שבה תלויה במידה יתרה גם הצלחתה של ההתנדבות לשירותי הצבא והגשמת צו הגיוס.

מבחינה זו מילאה המועצה את תפקידה ונתנה ע״י כך את לישוב כולו.

ורשאים היינו לקוות, כי בימים אלה ובמיוחד המחרים של הימים האלה, ינוחו הבתות האופוזיציוניות המושבעות את דרכי הפולמוס שלהן וידברו שפה אחת ודברים אחדים עם רוב רובו של ציבור הפועלים. ואמנם בועידת ההסתדרות האחרונה היה נדמה, כי בכל הנוגע למעשה הממשית הנדרשת מאתנו בשעה זו בתנובה למאמצנו, הלכות ונושרות כליפות והתבאר הדבר המשותף, אך כנראה, שדרך זו לא היתה אלא „מעיין״, שכן האופוזיציה חזרת לדרכה המסורתית. הפסולה כיום שבעתיים, מבחינה זו היו נאומיהם של ריפטין ושל יערי במועצה בשורה רעה. לא זו בלבד שהנאום של יערי היה כליל משונה של דברים וויכוחים של הנחות וניגודות, שכבר לא שמענו כמוהו זה זמן רב. אלא היה בהם ויכוח מחוץ לזמן ומחוץ למקום, מחוץ לגדרי הרגש שעלה אותה שעה ומחוץ לשיקול־דעת, כדי להוכיח, שבני י״ח וי״ט אינם צריכים ללכת לצבא. ביקש יערי לשכנע את המועצה, כי בכלל „נקודת השקפתו״ צורכת

תמיד, וכד השליש לחוד יער של עמדת השוה״צ בכל השאלות המדיניות. הבריז על עצמו כבעל „ציוני מרפסי בנוסח ברטר״, כבעל מונופולין על „ציונות גדולה״; לענג לסיסמה של שני מליון עולים, אך הרי״ע שגם הוא רוצה במאות אלפים לאחר המלחמה. דרש את מיסוד האצים והתנגד לגיוס הגילים הצעירים לצבא ואף לענג לאלה החיילים, התובעים מתן הזדמנות להלחם בחזית ממש: אין השעה כשרה לפרוש את הויכות הזה. אולם כל בעל הגיון מוכרח היה לראות את הבלבול והמבוכה בנאום זה נוכח מציאות שמרדה בתאוריה של השוה״צ.

פולמוס חסר טעם והבל פרץ בענין תהלוכות האבל, התהלוכה זו — אמרו — היתה נטולת אופי הסתדרותי, השומר הצעיר ופועלי ציון שמאל, טיש לדם, כידוע, חתו הריו בכל הנוגע להמנים. מכעק, כי ההמונים דרשו דגל אדום בתהלוכה זו, אם כי אין אנו מובנים כלל וכלל למסור את המונופולין על הנפת הדגל האדום בידי שתי סיעות אלו, הואיל והו הגלו של כל ציבור הפועלים, הרי בענין זה אמרנו ונאמר גלויות: לא סברנו ואף איננו סבורים גם עתה, כי להדגל האדום היה כלישרת בתהלוכה זו, שהרי אם ההסתדרות לא הבריזה על הפגנה מיוחדת, אלא על הפגנה מאוחדת — כלום אין הדעת נותנת שיש להגן כהאוה להפגנה לאומית אחת. רק אנשים גלומים ישולים להאחז בהזדמנות זו ולהגן כביכול על הדגל האדום מפני המפלגה וההסתדרות, את מי יחזו רעה ההמשיכים אלה? אם הדגל האדום בא לסמל את הסוציאליזם, כלום היה מקום לכך בשעת מספד לאומי וקינות של משפחות שכולות? אגב, אנו יודעים הזדמנויות לאומיות אחרות, שבהן אין גם השוה״צ רורש את נפנוף הדגל האדום, אך אם המגינים הללו ביקשו להפגין את רשיה ואת הגלה — הלא אך מלה הם ביקשו לזרות על הפצע המותח, וכי אין היהודים הפליטים ברוסיה כלים אף הם?

כאן מתבלט ונגלה האופי המהמשי של חוגים אלה, שלפי טבעם אינם מסוגלים להתאחד עם ההמונים ביום ארחם, לדבר בלשונם, להבין לרוחם ולנחמם. הם מקפידים תמיד לסמוך אותם בהתנהגותם, להפעיל כנגדם איזה סגיה בשולחן־הערוה, להבליט את המבדיל והמפריד ולהופיע בדלים ומבדלים.

ביום אבל נורא זה נתכנסו המונים, גם המונים משלנו, בבתי הכנסת, ברחובות, ורצו ללכת בצבור, בלי מחיצות, לשם שתמורתנות מסירה כל מחיצה ומתחוללת על ראש כולם. אותה שעה ראינו כולנו את כל סמלי ישראל ביום הזה, את ספרי התורה ואת השופרות ואת התפילות ואת הדמעות, בסמלים לאומיים, בסמלים של כולנו. רק מי שתורות של ברושורות נשורות מחיק ומשתבר בהן בבאוסים, אינו מוכשר להתמזג עם האומה ולהיות מיצר בצרתה.

אגב, במועצה זו הוצגה האופוזיציה כבת עקרה, הדוהרת על „אמיתותיה״ המעובשות והמצודה בפני נשימתה החיה של המציאות.

י. כ.

מדברי ב׳ ברוכוב

(לשנת הכ״ה למותו)

בתקופות של התעוררות חברתית ומשברים אנו רואים, שהזעזועים החזקים ביותר פוגעים ביהדות והיא גם מקריבה את מרבית הקרבנות על מזבח ה„קידמה״, משום שבין היסודות המתר גשמים היא התלושה, החלשה ביותר, על כן גם חיזון ההתלקטות המצוי בתקופות שכאלו, מתבטא בדמות הופעות עצבניות, קדחתניות ביותר וצורותיו הן מיוחדות במינן.

אצל שאר עמים בימינו הולכת ההתלקטות במקרים כאלה בקו המעמדי, השאיפה לליכוד היסודות המעמדיים בולטת לעין, לא כן אצל היהודים, כאן הולכת ההתלקטות לא בקוים המע־ מדיים, אלא בזרמים הלאומיים, לא מלחמת הפרולטריון

את הבורגנות מתלקחת בעמנו, לא קרב בין אוכלוסי הכפר את בעלי הקרקעות האדירים, כי אם ריב לציונות את הקבוצות הקשורות לגלות שבכל המעמדות, וראשית כל מתחילה התלכדות בשורותיהם של מתנגדי ציון.

ואין אני מתכוון להגיד בזה, כי אין מלחמת מעמדות בתוך היהדות. להיפך, אצלנו מלחמה זו היא נמרצת ביותר ומקיפה את ההמונים יותר מאשר אצל עמים אחרים. ואולם מלחמת המעמדות בתוך עם ישראל היא דלה בתוכן סוציאלי, עניה בסיכויים היסטוריים. אצלנו נטושה ביותר המלחמה הבלבלית בין המעמדות. במובן זה „התקדמנו" יותר אפילו מעמים אחרים.

— — — המעמדות בעמנו יש להם ודאי השגת דברים שונה לכל אחד ואידיאלים, האויבים זה לזה. אבל את תוכנם המעמדי הם שואבים לא מן החיים היהודיים אלא מחוצה להם. אידיאלים אלה — בניגוד להודעותיהם של המוכיחים הלאומיים — אינם מופשטים. אינם ילידי המוח והעיון בלבד. לא, לפרקים תכופים הם מלאים תוכן חי, פעיל ויצירי, כי מן החיים הנה שואבים; אכן, החיים אשר מהם נשאבים הסוציאליזם והרדיקליזם שלנו, הליבר־ ליזם עם הקלריקליזם — אינם חיי ישראל. חייהם של עמים אחרים משתקפים באידיאולוגיות שלנו, כי אין אנו באים במגע ומשא את החיים האלה, אנו נוטלים חלק בהם.

הרי, שבמקום צורות המלחמה המעמדית,' הנעדרות מאתנו, יש לנו בתוך היהדות מלחמה רעיונית — גם מרינית במקצת — מלחמת הזרמים הלאומיים. לפנים היתה זאת מלחמת ההשכלה באורתודוכסיה, אחרי כן היתה לריב בין הציונות וההתבוללות, כיום לפנינו — מלחמת הציונות במחייבי הגלות בכלל. אין כל צורך בדבר להוכיח, כי בשעה זו משוללת ההתבוללות, בתור שאיפה, כל אידיאולוגיה. מן האדרת הרעיונית, שהיתה לה לפנים, נשתמרו לכל היותר קרעים ובלאים, המתאימים בלי כשרון ושיטה אל השקפות עולם חדשות יותר, מתקדמות יותר. אם לפני 10—20 שנה עמדו כל אויבי הציונות, בלי הבדל מעמדות, על יסוד של הסתלקות עקרונית מכל יחוד לאומי עברי, הרי כיום ניצב מול הציונות איב, אשר אל מחנהו מתלקטים אנשים, הדוגלים בשם כל מיני אידיאולוגיות לאומנות־יהודיות ברובן; כאן גם האידיאולוגיה הסוציאל־דימוקרטית של תרבות לאוטונומיה „זרגונית", כאן גם הרדיקליזם הבורגני מכל הגונים, גם ה„טיימיות" בלאומיותה הנח־ לשת וגם ארציותם המטושטשת של אנשים הלקויים בשנאת־ציון ישנה־נושנה. מהו המשותף לבליל זה של צורות וזומות שונות? השיתוף הוא בעובדה השלילית היחידה — בשנאה לציונות. השעה הנוכחית כבר הביאה לנו המון עובדות, המאשרות את ההתלקטות במחנה זה. ונדמה לי, שתקופת הזעזועים הסוציאליים, הקרבה לבוא על העמים המקיפים אותנו ועל היהדות, עוד תגביר את ההתלכדות האנטי־ציונית. — — —

— — — כל תקופה של זעזועים סוציאליים בעולם אשר מסביב לנו, מגלה לפני העם העברי תרדות חדשות וגם — תקוות חדשות, סכנות קשות עם סיכויים מרהיבים. הציו־ נות היתה מסתמכת על הסכנות והתרדות, מדבקות בגלות התבססה על התקוות והסיכויים.

מתחילה התאמצה הציונות להעלים עין מן התקוות והסיכויים האלה. בשמחה חולנית היתה מקבלת את כל האימה והטרגיות במאורעות חייו של העם, כדי לבטל את התקוות הללו. אויבי הציונות היו מפחיתים מערך הסכנה והיו מוגשים כל חרדה בצחוק־מרי, אף התחכמו בהמצאות כל מיני אשליות שבאונאה עצמית: לא היתה כאן גבורה, המכירה באחריות, אלא קלות־דעת העוצמת עין על שפת התהום. ואיש, אף איש לא נמצא בישראל, אשר יקרא: בראש מורם למעלה אנו הולכים לקראת כל הבא עלינו. — — —

— — — על סף התקופה החדשה בהיסטוריה העולמית והעב־ רית, בשעה שעם ישראל צפוי לסכנות קשות וגם בפני סיכויים חדשים מרהיבי נפש, מוצגת לפנינו השאלה: איך להתגבר על חולשת הארגון בציונות? איך לפתח אותם רגשי האהדה העמוקים הנושאים מלב המוני העם כלפי חזון התחיה בארץ האבות, ולהביא אותם לידי פעולה פורית עד קצה גבול היכולת?

וזו התשובה: התלקטות לאומית כנגד התלקטותם של מתנגדי ציון.

(קטעים מתוך המאמר „התלקטותם של מתנגדי ציון", שנדפס ב„קונטרס" כ' מבח הרשיח).

עם זכרו של דב הוז

שנתיים עברו מאז נעדר דב הוז. עדיין ניצבת לפנינו דמותו זו של שליחנו הפוליטי, אשר ידע לחבב את המפעל ואת עצמו על כל אלה — שבא אתם במגע. דב הוז לא רכש את שליחותו הפוליטית בבית אולפן מיועד לכך, כנהוג אצל הגוים. מתוך התנועה הוא בא ואת כשרון פעולתו שאב מתוך תכונתו הנפשית: בה חונן לדעת לקרב זרים ולעורר אהדתם בקרבם למפעלנו.

מאז ומתמיד לא נהנה השטח העיוני הפוליטי מעודה בתוך מוסדותינו להסברה משעלו כלפי חוץ, למשא ומתן פוליטי ולרכישת אהדתם של אישי האומות ליצירתנו בארץ. רק מעטים הם המוכשרים לתפקידים אלה, שהתנועה מפתה אותם, או שהופיעו מעצמם לעשות את התפקיד בשדה בלתי חרוש זה. כיום, יותר מאשר בכל זמן אחר, שומה עלינו להכשיר אנשים ממיטב צעירינו לתפקידי „הקורפוס הדיפ־ לומטי" הציוני. דרושים אנשים רבים לתפקידים אלה בשביל ארצות המערב והמזרח. והדבר לא יעשה, אלא אם כן יחדל בתוכנו היחס של שויון רוח לבעיה גורלית זו.

לקראת הימים הבאים, בימי המלחמה ובעיקר לאחריה, מן ההכרח להחזיק כלים לצרכי המגע עם גורמים שונים, אשר מחוצה לנו.

לפני זמן מה אמר ויצמן במסיבת „האמנות־הפלאמיטשי" באמריקה: „חסרים לנו, חרפה כלים לפעולתנו הפוליטית — חסר לנו, למשל, ספר טוב על הציונות, אשר יוכל לשמש כל פוליטיקאי ומדינאי כמורה, בן אשר לא בלי מבטא מתאים גם מנגנון מיוחד אשר ישקול בהכנת פרוגרמה לאחר המלחמה". בדברים אלה נגע ויצמן רק בחלק אחד של השאלה, אולם לא פחות חמורה היא השאלה — מי ומי יעשה את המעשה הנה של הסברה ופעולה בקרב גורמים חיצונים שונים. הן ברור, ברור, כי שרותנו הפוליטי הקיים אינו מכביר את הצרכים האקטואליים המת־ גלים מדי פעם במסגרות שונות — למגע מתמיד עם חוגים פוליטיים לא יהודיים כדי לקרבם לרכונת הבעיה היהודית והחזון הציונית. תקופת המלחמה, בה נשפך דם יהודי כמים, לא הקלה על עבודתנו הפוליטית, אלא להיפך. אנו עדים להשתקת סבלותינו וזעקותינו, ומכילא גם של טשטוש עצם הבעיה היהודית ופתרונה. מסתבר כי יש בהשתקה משום ראשה לימות השמונים הלוחמים, שלא תגדם מהסיכת הבעיה היהודית למטרת המלחמה את היא. אבל אין זה מפחית, במובן, את במה שהוא את חומרת הענין: להלחם מלחמה נמרצת במזימות זו — הדורש תפקיד נכבד מאוד מבחינת עתידנו בעולם. והן שליחי המפעל הארץ־ישראלי, מוכשרים ומצוידים כדבעי, יוכלו להתגבר עליה.

כיום, כשפעולתנו לשבירת חומת ההתנכרות נעשית ע"י החילים העבריים — בארץ ובארצות השכנות, המגע הרחב של היהודים עם בני הצבאות השונים בשטח המלחמה גילה גם כוחות חדשים ויכולת לא מעטה לקירוב לבבות זרים ולרכישתם לצד מפעלנו. כוחות אלה הם כוחות אלמונים, שאיש לא ידעם, ואיש לא קרא להם — הם עושים את עבודתם לרוב לפי יוזמה עצמית ומתוך הכרה נפשית, מובן מאליו

שגם התסבכה בקרב המוני התלים הגרים מחייבת פעולה שיטתית מכוונת מראש, ואין כלל בטוח, כי יודעים אנו לנצל הזדמנות היסטורית זו במלוא אפשרויותיה. יהיו רק, שבמקרים של גלי הגבה וגישה טובה — ביתר מצד שליחי משקינו החקלאיים — נקשרו קשרים אמיצים וגם נוצרו במרחקים יחסי אחוה ונדידה למפעלנו. אולם גם בשטח זה עוד רבה הדרך לפנינו.

תמורה הבעיה תגדל עוד יותר כאשר נשים אל לב את דבר התפזרים המרובים אשר נעוץ לנו בקרב העמים הערביים — בארץ ובארצות השכנות. עם העמים האלה גרים אנחנו ולא יתכן לחפש דרכים לפתרון השאלה היהודית הערבית מבלי שנדע ליצור מגע מתמיד בין שני העמים. כלום ישנה דאגה רצינית לריכוז ולהכשרה מדרים של אנשים להפקיד חשוב זה?

התפקידים האלה בשטח ההסברה והפעולה הציונית מלפני חוץ בימי המלחמה, לקראת סיומה ולאחריה — מצריכים אנשים מוכשרים רבים, מוכנים לכך במחשבה תחילה. ואין לסמוך על נס, שהאנשים יופיעו מעצמם. הגיעה השעה, כי התנועה תחלין לטפל בבעיה החוקת זו ולהביא למעשה.

*

וכל אלה שייכות לשקולת פוליטיות ציוניות. או שאפנו אליה במחשבה תחילה, דמותו המלבבת של דב הוו תשמש להם משל.

ב. ווסט

לבאות

ב. המלכות הבאה

האמתות המרשות את החיים, הפשוטות במקצת בכל יחיד ויחיד שבחברה — אין הן הדברים שבמחשבתבתר המרשים פירושים העמוקות, פשוטות הן ומובנות לכל.

אחת האמתות הגדולות האלו היתה לאמור: „הזמן הוא כסף". „כאיב איין מאני" — מי אדם, אם כי לא שמע מימיו אנגלית אשר לא ידע אמת זו בלשונה המקורית האנגלי ומי לא השתמש בה שבעים ושבע ביום? זה היה צו מעשי עליון, יותר מכל אחת מעשרת הדברות, צו אשר עמד לנגד עיניו של כל איש־אירופה וכל יוצאי גבולותיה בתפוצות תבל. בכוח צו זה ותחת השאתו תבע המעביד לעצמו את זמנו של העובד ומכוח צו זה נלחם העובד את מלחמת חייו על „השעות" ועל תמורתן.

„הזמן הוא כסף" — בא ובדוק ומצאת שלוש מלים אלו משולבות באלפי אלפי גלגלים אשר לחיי האדם המודרני בן המאה שחלפה וראשיתה של הנוכחית. וכך ישב האב לבניו: ראו, בני, הזמן הוא כסף, אל תאבדו את עולמכם. היו חרוצים וזריזים ונצלתם את הזמן ומצא הכסף לידכם והאריכתם ימים נעימים עלי אדמתכם.

וכך כתוב לאמור על מזוזת כל בית מלאכה ובשערי כל בית עסק: „הזמן הוא כסף" — „כלה מעשיך וצא". — טרוד ומשועבד היה האדם לשמור ולעשות ולקיים צו זה בשבתו ובקומו ובלכתו בדרך, בכל נפשו ובכל מאדו. הכסף זמנך לכסף — אשריך וטוב לך.

והיו דברי תורה אלה כמים לים המכסים — ועתה הפכו פלסתר.

עתה אין הזמן שוה פרוטה. ויוצא לאחר כן המיליונים המוכלכים כשלים מאום, כי הזמן הוא כסף — ומלא צחוק פיהו, צחוק מר ומלעיג בעלי־נפשו הוא. זה שנים על שנים נוכח הוא לדעת, כי הזמן לאפס נחשב. כהרים נעשפה.

דבר אחד של הצו הבהיר ושוב אין לו לאדם מוסב מדריך, בתוהו ילך ואובדו עשתונותיו, נשרפה כליו דעתו ושב והיה לפרא קדמון, טורד ותועה ומבוהל־עצבים כעבים בטרם נלקח לו הצו המנחה נבוחה.

מבול הדמים עודו גובר והולך מדי השלח היתה לבקש מאה לבת יעלה, מים ניתנה הקשה בטבע. אך היא נתן תנחן וכה יוצא צו החיים החדש, הפשוט הנהיר לכל — לאמור: „באין קנים — אין חיים".

„באין קנים — אין חיים" — ומפני השליך על זאת בלשון גרמנית לאמור: Seine Majestät der Kunde — „הוד מלכותו הקונה".

הזמן — הכסף ירד מכסא מלכותו — מלך חדש ימלוך עלינו — הקונה יהיה יהוה, אתו יעבדו ומצוותו ישמרו כל החפץ חיים, כי בידו יכון השלטון. הוא ימית והוא יחיה. בעשיר כרש יתנו צוארם בעולו לקיים דבריו ולעשות רצונו בכל אשר יפנה.

ויש להראות את הנולד מרחם מראש הסר מלכותו כי הבוא אם גם תתמהמה, על כן הפליא הושלט וצרבויל אל לב האוקיינוס לצרוה את העירה בין בית־תוכנית ולבנו בבאו של הוד מלכותו הבאה. על כן רשמו ותתנו במגלת ברית האטלנטית למלא לכל אדם מחסורו — למען יקנה, יהיו אחד עמו.

כי באשר תכון מלכות הקונה, בימים הבאים עלינו לטובה לא יאמר עוד „הוי אחיך עבדך" אלא „בנות חי אחיך הקונה תחיה גם אתה", יען ובינו „באין קנים — אין חיים".

על כן כבר עתה לא ינום ולא יישן איש מלוחי בארזינו הנכבד מלאכה חדשה המיוחלת אותו מנוחה — דאגת הביטחון ממחסור, לא נא יבקש מן האדם למען הפסד לבקש כאשר הסכין מאז, אלא כמה יבקש מכל איש בנפש ומנה אחת אפים מן העשיר — למען תתו לכל החסר אותו והיה לקונה. ושמח הוא כי הכסף מן יצא, כי למה נחשב הכסף באין קונה? על כן יחרו התורים ויתקוטו בפרלמנט על „פיתוח השווקים". אימת היהודים והכושים והאחרים מה כי תמורתם עתה מכל כך? יודעים הם נאמנה כי כאשר יפצחו מושבות והעלו, המה חיי תושביהן — יהיו קונים וקולוסים — ממגור חיים הכה.

מבול הדמים טרם שכך, מלכות ההתחבאה טרם ותלפה — אך היא תמונה למופת בעצמו חיל בהמאות המיליונים מחוסרי העבודה שאינם סוגים בשערי מצודתה, כי אז תפילנה חומותיה ותכון מלכות הקונה.

ש. סבוראי

במערכות המלחמה

לאחר הסתלקות הראשונות שניתכו על האויר הולן בזהותו, להתאלכן מחדש. האויב חבוי, שהמצב נשתנה מצב הדברים ועליו לעבור לדיפנסיבה, ברוח זו כתבו עתוני גרמניה, אף ראש התעמלנים גיבילס הודה ברבר. האויב הגיע למערכה הגנה את מיטב כוחותיו; הואיל והגרמות הללו אינם קטנים כלל ועיקר, התלפחה המערכה מחדש וביחר שאת בכל החזיתות.

החזית הקרובה ביותר לבסיסו היא החזית שבאפריקה הצפונית. כאן הצליח האויב לרכז כוחות שריון ואויר ניכרים, קוי האספקה שלו מסרדיניה ומסיציליה עלי, מסטיליאריה קרובים הם עד מאוד ויש ביכולתו להסיע תגבורת מהירה בים ובאויר. לעומת זאת לגות הברית נאלצות להביא עזרה ממרחקים, מאמריקה ומאנגליה. מבחינה זאת חל שינוי רב לטובה מיום הצי טרפוחה של אפריקה המערבית עם דאקאר: עלי כך כל מיצור ניכר בדרכי האספקה של בנות הברית ואין להתפלא, שהחוגים הצבאיים כל כך מחשיבים את עזרתו של דארלאן...

אולם בינתים הוטב יתרונסה עלי הגרמנים בחזית טונים. היתרון הגרמני התבטא במהירות התגבורת האוירית והודו תלה הצליח האויב להדוף את החקשת המחנה הבריטי הראשון. אולם סוף סוף הוא הרבה, שכוחות וציוד נוספים ורשים אל הגינרל אנדרסון ושרות תעופה נבנים ומולכים בחפזון, כדי לקלוט ולשמש את חשטוסים המרובים המגיעים מאנגליה ואמריקה. ולאחר שתמהר בעית שרות תעופה קרובים לשדה המערכה, יבוטל היתרון הזמני שהושג על ידי האויב; מאויר המחנה האמריקאי המתקרב דרושה כביון

לתוך עבי טוניסיה אך הוא טרם משתתף במלוא כוחותיו במערכה. לפי שעה טוחן הוא את קוי ההתגוננות של האויב ומתקדם לאט אך בבטחה לקראת מטרתו והיא בתוך כוחות האויב. כנראה, הקרב נטוש לאורך מסילת הברזל מטוס—נאבה. והקשר מובטח בין טוניס—ביזרטה לטריפוליטניה ספק אם קיים עוד. אולם התנאים הגיאוגרפיים עוזרים כאן לציר, המתבצר בקוי החוף, הנהנה ממערכת נפלים וישרות ועמוקה מרובים, בשעה שצבא הבריה טרם השלים את המכות בסיקיו באפריקה, ומקורות ההספקה רחוקים ממנו.

אותו קושי עצמו לפני הגינרל מונטגומרי, לאחר מבע הנצחון שלו מאליעלמיין על לאל־אגיילה הגיע הצבא הבריטי עד לעמדות חזקות של האויב. זה שנתיים ומעלה משמשת אגיילה סמוטיבציר להגנה לאויב. המקום ההררי והחזק, אנצמר מצפון לים ומדרום לשטח וביצות. מקום זה הרומה ל,,בקבוק" אלאלמיין מחזק כשהוא בפני עצמו קושי רב לצבא המתקדם לכבשו, נוסף על כך פועלים כאן המרחק הרב מהבסיסים; ספק אם הספיק כבר צבא מכרית להעביר לבסיסים את מרסה־מטרוח, טוברוק ובנגאזי, אשר נעזבו ע"י האויב ע"י שיטות אוצה הרוכה. מאידך התקלב המחנה והמינוי אם הוא לשרבו הים התיכון, כי ירצה התקופה של איטליה ואינה משמשים בסים קרוב ונוח להתקפה אויר.

אין פלא, איפוא, שאחר התפקידים הצבאיים הראשוניים כרגע הוא שבירת כוחה של איטליה. מקומה הגיאוגרפי הופך אותה למרכז ההגנה של האויב ועל כן ניתכות עליה המהלומות הקשות ביותר. במשך חמשה שבועות הטילו עליה הבריטים מליון וחמש מאות אלף קילו פצצות, והחורבן בערי איטליה גדול מאוד. הרוצ'ה נאלץ היה לפרסם בנאומו בשני לדצמבר את צו הפינוי של הערים הגדולות. הוא שיתו כנראה כבר שבוע לפני כן. הרוצ'ה לא יכול היה לנחם את עמו לא בתקוות ולא בהבטחות. אפילו הוא ניצח ומשבא לא נספר לאיטלקים, וצבא גרמני שפשר שם כבר פלישה אנגלו־אמריקאית. מוסוליני נאלץ היה להצטדק בפני עמו ולספר לו, שלא הוא תפס מגינו בגבה של צרפת, אלא נמסת להיטלר, והאיטלקים היו נאלצים להלחם ביוני 1940 בצרפת כשהיא חוסה לשרי...

אולם לא נאומו של הרוצ'ה קובע את מצב תקוניהם באיטליה. מכל צד מגיעות ידיעות נוגות ספר על התסיסה הגוברת והולכת. בין ראשי האופוזיציה נגד הגרמנים מונים שוב את שמו של גראנדי, מי שהיה ציר איטליה בלונדון. מספרים על קבוצת כפלי הון הדורשים להקים ממשלה ,,לאומית", על בסיס של קואליציה בין המפלגות יחד עם הפאשיסטים המתונים, כי גם בתוכם גדולה האיבה לגרמנים. לפי שמועה זאת חושבים לשתף בממשלה אפילו את אורלאנדו הזקן, ראש הליבראלים לשעבר. רווחת גם השמועה על קשר בין האופוזיציה שבין מנהיגי האמיגראציה הפוליטית באמריקה עם הגראף ספורצה בראש. כל משמעות חוזרות פה אחד על הנטיה הגדלה והולכת לשלום נפרד עם כנוח הבריה; הדברים הגיעו עד כדי כך, שבפארלאמנט הבריטי כבר שאלו על תנאי שביתת הנשק...

ובכל זאת המלחמה לא תגמר כנראה כל כך מהר. איטליה היא ארץ כיבוש בתנאים נוחים, אך לא האיטלקים כבר הם אדוני הארץ. והמצבנון הנאצי יודע, שלפניו אין דרך לא לשביתת נשק ולא לכניעה. גיבלס הכריז שוב, שהפעם אין זו כבר מלחמה "Um Lebensraum" אלא מפום "Kampf ums Leben" וזה יודע לגרמנים ועל כן ילחמו הם כנראה עד הסוף, בכל החיותות.

והחזיתות הולכות ומתרבות, והמערכה גדלה ומסתבכת. הרוסים מרים מתוך בהתקפה כללית, אך כבר הראו לגרמנים, שאין יותר למפקד שבברלין שליטה במצב ולא בידיו כבר לבחור את מקומות ההגנה. הצבא האדום מפשיר בהתקפותיו בסטאלינגראד ומתוגע לה ובכוונתו להשמיד את המחנה הגרמני השופה בין סטאלינגראד עד לברת הדון. אמנם הגרמנים שולחים תגבורת ומשתדלים לפרוץ את הטבעת. אך הרוסים פתחו בהתקפות דיבירסיות קיטום כמעם לאורך החזית כולה. ברז'ב ובוליקי־לוקי ההתקפות הסובייטיות קיבלו צורה גם רציניה, עד שנאלץ היה הפירר בעצמו לצוות באומן אישי למפקדיו לאמור: ,,רז'ב נגמה קצינדליגי". ואמנם כן הוא הדבר, כי רז'ב מולפא של כלי קוי ההגנה הגרמנים של האויב ואם תפול, לשבר הזה לאין לו תיקון.

ברור, שהגרמנים עוד ישתו כל מה שביכלתם. בנאומו הסודר מיום בנובמבר האחרון הזהירה, ישיתמש עוד כמוני נשק חדישים. בעולם חוששים מפני שימוש בגאזים. בשבוע שעבר נשלחו בדרך אוירית משלוחי פירוק אנטי גאזיים מהמעבדות הרפואיות של דרום אפריקה לרוסיה, עקב הודעה מבוססת של הסובייטים. לפי שעה טנסים הנאצים את כוחם זאת נוספת החריש בנימאות בלבד, אך אין כל ספק, שמוכנים הם להחריב את העולם כולו בטרם יפלו.

אך העולם מוכן לכול. מילוי נתונה מבחינה זאת שיעור איום. מוטב לרדת למצולות מאשר ליפול בידי הנאצים. וזאת אמרו אנשי משלה, אנשי ווישי. עמי העולם עמדתם כיום עשויה ללא חת. וצרת העמו הסובייטי ,,פראוודה" באמרו: ,,מתקרב יום הנצחון. הוא יהיה גם יום השילומים".

ב. ז.

מדברי חברים

משמרת צעירה למפלגה

כבר הרבו לדבר על כך, שהשער המתסגר, הנוטה להסתגרות, אינו מצטרף למפלגה אלא בחלקו הקטן. ואין ספק, כי סיבת הדבר היא בחוסר מסגרת מתאימה במפלגתנו, אשר תקלוט את החבר הצעיר וימצא בה את מבוקשו. בתוך המפלגה שומע החבר הרצאות ונאומים (ואם זה לא תמיד!) ואחת לכמה שנים הוא משתתף בבחירות לועידה. ותו לא. ברור, כי אין בזה כוח מושך לחוגי הנוער.

כדי לתקן את הליקוי הזה ולהתאים את המפלגה לקליטת נוער, יש להקים מסגרת כזאת, שתהיה בה אפשרות לחיים פוליטיים ולביטוי עצמי בשביל החבר הצעיר. גם זה צריך להיות אפשרי, בעל האיש משלו בכל סניפי המפלגה, הוא צריך להיות תוכן תרבותי בכל, לו דרוש גם במאון משלו, סמינריונים, ועידות ומועצות, כינוסים אזוריים וכו', כדי שיוכל לחנך את עצמו ולהביע את עצמו.

מלבד התפקיד הזה, משל על המשמרת הצעירה במפלגה עוד תפקיד: הוא צריך להיות הצינור, שבאמצעותו תוכל המפלגה לפעול בתוך תנועת הנוער (העובד והלומד), מתוכה עתידים גם לבוא המדריכים החדשים, שתפקידם בה מורגש בכל התנועה. המשמרת הזאת תוכל להיות במשך הזמן המכונת בתוך הנוער הן מבחינה חינוכית והן מבחינה מדינית, מסגרת מפלגתית כזאת תכלול את בוגרי תנועות הנוער ותצור קשר נמשך ביניהם ועל־ידי כך יתאפשר גם איחוד התנועה.

לשם כך יש לעשות שלושה דברים:

א) לכנס את המשמרת הצעירה, לברר את שאלותיה ולהביע דרכי פעולתה הארגוניות והחינוכיות;

ב) לבנות מסגרת ראשונה של המשמרת הצעירה;

ג) ליצור פלטפורמה עצמי במפלגה.

מועידות המפלגה צריכה לגשת לפעולה זו מיד, כי כה שיבוא המצב הפנימי במפלגה שיטוב לכך. עכשיו, כשהמפלגה מארגנת את חייה מחדש, מן ההכרח הוא להקדיש מראש וראשונה תשומת לב לשאלה הזאת.

מוטיק ברודני

,,חיי שלמה מימון" *)

,,ספר־תולדות זה איננו נקוה לדברי־שבח. שיהא אדם כורא אותו", בסלים אלו פותח קרל פיליפ מוריץ את דברי־ההקדמה שלו להוצאה הגרמנית בשנת 1792 — שמונה שנים לפני מותו של מימון (22 בנובמבר 1800). אכן, זהו ספר, תמונתו לנו אשנב על חייו האינטימיים והפלחי ,רגילים של אישיות

*) ספר חיי שלמה מימון; תרגם מגרמנית י. ל. ברוך עם מבוא מאת ש. ה. ברגמן, הוצאת ,,לגבולם" בהשתתפות מוסד ביאליק, חברת ,,מסדה", תל־אביב, תש"ב.

דגולה זו. ומה׳ תמורה היסטורית חשובה לתולדות היהודים בפולין במאה הי״ח, הכתובה בכשרון רב ובאמיתות שאין לספק בה. ספר תולדות זה מסייע גם להבנת עיקרי מגמותיו הפילוסופיות של מימון, שהיתה לה השפעה בכורה על התפתחות הרעיונות של הפילוסופיה האידיאליסטית מפיכטה ועד הגל.

למעלה ממאה שנה לא משכה תורתו הפילוסופית של מימון את תשומת לבם של החוקרים עד שלא החוקר פרידריך קונצה וכתב בשנת 1912 עבודה גדולה ומקפת בשם: "Die Philosophie Salomon Maimons". בעברית מצא מפעלו הפילוסופי של מימון את פירושו הרחב בספרו של הוגו ברגמן: „הפילוסופיה של שלמה מימון" (ירושלים, תרצ״ב).

הספר שלפנינו זכה לפרסום רב ותורגם לכמה לשונות. ברם להוגים הראשים של היהודים, לא זו בלבד שספר זה לא חדר, אלא בשבילם נחשב טרפה הספר הזה לגמרי; בעיניהם נחשב כ ו פ ר ועל-כך התאכזרו בו לאחר מותו וקברוהו מחוץ לבית העלמין אשר בגלוגויר שבשלזיה. ובשעה שהוליכוהו לקבורה, זרקו ילדי היהודים אבנים בארונו...

למעלה ממאה שנה חלפו עד שספר חייו של מימון תורגם לעברית ע״י י. א. מ ב ו ר ב (ורשה תרנ״ט); התרגום שלפנינו הוא איפוא השני וטוב עשו אלה שפרסמו ותרגמו ספר זה מחדש. וזה שלפנינו עולה על התרגום הראשון בדייקנותו ובסגנונו המשוכלל.

„קודם כל נשתתי בלבי להיות נאמן בספורי לאמת, בין שהיא לזכות ובין שהיא לחובה לעצמי, למשפחתי, לעמי או לאחרים", כך הכריז מימון בהקדמה לחלק השני של הספר. ואמנם בתחום האמת, הכנות והיושר מכוונים כאן הדברים. בהתגלותה מפליאה מוצאת המחבר את תולדות חייו על כל האורות והצללים שבהם ואינו נרתע מלהוציא את צדדי-החולשה שבו ובאנשים שבא במגע ומשא עמם. מגלה הוא את האמת כמו שהיא, אף בשעה שלבו כואב ובושת, שזו לא הוסיפה לו כבוד. כך הוא מספר כיצד למד את הכתב הלטיני והגרמני באמצעות האותיות הלועזיות שהובאו בספרים עבריים לשם ציון ספרי תלמודים; איך נאות לגנוב על סמך המנהגים אשר באלמונה ע״י המבורג (הוא כבר אז בן שלושים); באיזה אופן נכנס לחופה בשנת האחת עשרה לימי חייו והיה להיות אבי כפות לאשתו ומספר שלושת מירי חותנתו; כיצד באין מוצא משהבו המשה, היה מוכן לקבל עליו את הדת הנוצרית, אלא שהפסטור הלותרני הוציא שקיבלו שאיננו ראוי להתקבל אל העדה הנוצרית. ובאיזו דרך, בנדודיו הסרוכים על פני גרמניה, נלווה אל קבצן אחר וחזר יחד אתו על הפתחים. ועל כל אלה מספר מימון בפשטות רבה, באותה הפשטות שבה הוא מתאר את בית זקנו חוכר הכפרים וכיח אביו על אורח חייהם ומלומדיהם, מעלותיהם וחסרונותיהם. ביחוד שלמים הם הפרקים המוקדשים לתיאור החנוך ובתי-החנוך ולציור כת החסידים ו„הרביים" המצטיינים בכוח תיאור רב.

עם סיום הקריאה בספר זה אנו עומדים מלאי התפעלות לפני מהלך חייו הסוער במינו של אישיות מתונה זו. מימון כתב את ספרו הראשון בגרמנית „מסה על הפילוסופיה הטרנסצנדנטלית". (ספר זה תורגם בשנת תש״א לעברית ע״י שמואל הוגו ברגמן ונתן רוטנשטרייך). באמצעותו של הרופא מרקוס הרץ הועבר כתב-היד אל קנט ומה רבתה שמחתו והתפעלותו של מימון כשזה האחרון משיב בין השאר:

„ואילו אך הצצתי בכתב-היד, הכרתי מיד את ערכו המעולה, ולא זו בלבד שאף אחד מן החולקים עלי לא הבין את דברי ואת השאלה העיקרית כרוחה כמו מימון, אלא שרק מועטים נחוננו להם הגישה-שכל גדולה כל-כך לחקירות עמוקות כגון אלה, כמותו הוא — — —".

מכתבו של קנט נתן למימון את הדחיפה הגדולה ליצירתו הפילוסופית ועודד אותו בעבודתו המחקרית החשובה. מצבו החמרי הורע אמנם יותר ויותר, אולם-פיכן לא פסק מלהמשיך במחקריו שהלכו ונתפרסמו בבמות המדעיות המשובחות ביותר של אותה תקופה ושמשכו את תשומת לבם של גדולי המדע באותו זמן.

גם את ספרו האחרון: „Kritische Untersuchungen über den menschlichen Geist oder das höhere Erkenntnis- und Willensvermögen" שיצא בשנת 1797, כתב מימון בתנאים קשים יותר בחיים — באחוזתו של הגרף הנדיב אדולף קאלקרויט, עם חי חמש שנים.

קצרה אך מלאה תמורות קבירות וטלטלות מיקנסיים היא פרשת חייו של שלמה מימון, שלא רק בזכות כשרונו האנליטי המובהק, אלא גם בכלל רצונו הכביר והתמדתו המפליאה, הגיע לאישיות מדעית מרכזית. ופנילתחיים זו משתקפת בספר שלפנינו בראשי פרקים בלבד, כי יותר ממה שנגלה ונתפרש כאן נשאר בלתי ידוע ומכוסה מן העין.

ספר-תולדותיו של מימון מכיל כמה פרקים, החורגים לגמרי מן המסגרת הביאוגרפית ויש בהם ציור נעלה של מחשבה ויצירה. כאלה הם הפרקים הבאים כאן כנספחות, „על הדת היהודית"; „על תורות הנח" ובעיקר הפרקים על מנדלסון ועל הרמב״ם. את הראשון חיבב והוקיר מימון ואילו את האחרון הע ר י ץ. הרמב״ם נראה בעיני מימון כאידיאל של אדם כליל השלמות ואת תורתו ראה „כאילו נאמרה מפי האמת האלהית עצמה". באור זה ראהו תמיד. משחר ילדותו בעיר מולדתו הנידחת, ועד שנתפרסם כהוגה דעות. את עבודתו ה ר א ש ו נ ה שנתפרסמה בגרמניה ב„בערלינישע מאנאטסשריפט" ובעברית ב„המאסף" (תקמ״ט) הקדיש מימון לפילוסופיה של הרמב״ם ואחד מספריו הראשונים, „ג ב ע ת ה מ ו ר ה" הוא פירוש לחלק הראשון של „מורה נבוכים" ואגב כך גם ביאור לעיקרי שיטתו הוא.

וכפי שהוכיח הוגו ברגמן במאמרו „שלמה מימון ומשה בן מימון" („מאזנים" כרך ג׳, חוברת ד׳—ה׳) חדר לעיון עיקרי של שיטת הרמב״ם דרך מצודות של פילוסופית מימון, לתוך תורותיהם של פיכטה והיגל.

פרשת חיים מופלאה זו של שלמה בן יהושע ממדינת ליטה, שהשפר לשלמה מימון וקנה לעצמו מקום נכבד בתולדות המחשבה הפילוסופית המודרנית, לפנינו בספר זה, הרבה ניתן ללמוד מתוכה.

בספר ניתנה הקדמה מאת פ. לחובר, המקנה לקורא מושג על חייו של מימון ועל עיקרי משנתו.

חיים תורן (זיגלבוים)

ירושלים.

הערות ורשימות

א. עשור ל„פלסטין פוסט" — — —

אף על פי שהוא מופיע בשפה האנגלית, הריהו את נאמן לתאר המתהווים שלנו בארץ, השקפתם — השקפתו, משאת-נפשם — משאת-נפשו ושמחתם — שמחתו. אין הוא נבדל אלא באמצעים ובחוג הקוראים. אשר אליו הוא פונה. גם למדינות אחרות יש צורך בעתון שלא בשפתן, כדי לשאת את דברן ולהציג את שאלותיהן באור הרצוי לה ולא כל שכן אנחנו. ה„פלסטין פוסט" הוא בלישות ציוני, ישובי, פרוגרסיבי. הוא ממלא את תפקידו בכבוד. בגלוי, באומץ. אין הוא מזייף את הנוסחאות, אינו שם מסוה על פניו. אלא מחדיר את בעיותינו ואת הגות חיינו ויצירתנו לתוך חוגים, שרק בדרך זו ובאמצעות הלשון האנגלית הם יכולים לעמוד על אופי המתהווה כאן. אך תפקיד זה לא קיפח את דמותו העצמית, מבחינת רמתו וטיבו הריהו עתון נאה ומשוכלל.

בימי המלחמה האלה הוטלה עליו שליחות מיוחדת: לשמש כמליץ בין הישוב העברי ובין צבאות בנות הבריה, החונים כאן והעוברים דרך ארצנו למקומותיהם המיועדים. והרי הרב, שיובל העתון עורר בקרב שכבות האורחים והצבא. מציר, כי אמנם מוערך הוא כבמה האנגלית המשובחת במזרח התיכון.

בהיותנו שקדים לטפח את לשוננו ולשימה בפי העולים והנוער כאן, אין אנו יכולים להביט בעין יפה על במות לועזיות. אולם „פלסטין פוסט" ידע להמנע מכל מה שעלול לעורר סכסוכים לשוני ותרבותי, ואינו אלא ממלא מה שנטל על עצמו למלא.

ליובל העשור שלו — ברכה.

ב. תערוכת הקרן הקיימת — — —

מתערוכותיה של הקרן הקיימת מנשבת תמיד רוח של יצירה. הן מקפלות במזעיר-אנפין את המאמצים הגדולים, את הרישומים, את ההישגות ואת התביעות. המפות והדיאגרמות ממחישות לעין את פריה של התנועה הציונית מאז קומה. כאן אתה שומע את השפה, שרצונות ודרישה בחיינו, את ק ו ל ה א ד מ ה. נכסים רבים היו ויש ליהודים בעולם, בתוכם גם נכסי-קרקע, אך נכסיה של ה א ו מ ה מרוכזים כ א ן. המפות השונות המגלימות את העמקים שלנו, את עריה ומושבותיה, הן הן ספר-האחוזה שלנו.

התערוכה מדגימה גם את המעלות והמורדות בגאולת הקרקע, את התקוות ואת האכזבות שבאנו בתקופות שונות; אך היא משמיעה גם את התביעה מכל כל המקרות עלינו להוזיל ולהגדיל את הרכוש הקרקעי שלנו מכל האפשר. כי רק במידה שישעור הרכוש הזה יגדל, יגדל עמו גם הסיכוי להפוך למקום קליטה לרבבות יהודים, בבוא השעה.

אלשי-ך

במפלגה

כינוס באי כוח סניפי המפלגה

ביום שלישי, 8.12, נתקיים בבית ארלוזורוב כינוס של שליחי הסניפים. הכינוס נפתח ע"י הח' שקולניק, שהעלה את זכרם של הב' הנז' ויצחק בו[illegible]. הוא הודיע, כי כינוס זה הוא ראשון לכינוסים, שמזכירות המפלגה החליטה לכנס לעתים מזומנות, אשר תפקידם למסור לחברים על הנעשה והמתרחש במפלגה ובהנהגה. באמצעות הכינוסים האלה יווצר קשר חי בין המרכז והסניפים למקומותיהם.

א. הכטין וא. רייס תיארו את השואה המתחוללת בארצות הכיבוש הנאצי, העריכו את תגובת הישוב ואת ראשית הדים המגיעים אלינו מתגובתם של הגוים שונים בעולם. וכן סיפרו על הפעולות שנעשו בקשר לכך.

אחריהם מסר ד. בן־גוריון סקירה על הענינים המדיניים.

ל. שקולניק וא. בהרד מסרו דו"ח על פעולות המוסדות במשך שמונה שבועות וסיפרו על תכנית הפעולה להבא. הם הדגישו, כי המפלגה עסוקה עכשיו גם בקביעת חוג גדול של חברים פעילים מתוך חברי התנועה, אשר יעמדו לרשות המפלגה, והסניפים נתבעים למלא את אשר יוטל עליהם.

דינים וחשבונות מסניפים

בליל שבת ובשבת נמסרו דינים וחשבונות על הכינוס מכל המקומות, והסניפים נתבעים לעשות מיד את הדרוש לכך. רשימת החברים, שימסרו את הדו"ח, תפורסם.

כינוס מפלגת פועלי ארץ ישראל בעמק הירדן — בית שאן

בליל שבת, ד' בכסלו, נפתח בחדר־האוכל שבעין־חרוד כינוס מחוזי של מפלגת פועלי ארץ־ישראל באיזור עין־חרוד — בית־שאן, בהשתתפות ד. בן־גוריון, במעמד קהל גדול של חברי המפלגה שבאו מרוב ישובי העמק, מכפר־יחזקאל ועד בית־יוסף והגלבוע. האולם היה צר מהכיל את הנאספים הרבים, למרות שהוצאו השולחנות וסודרו מקומות־ישיבה רבים על קרשים.

בשעה 9.15 נפתח הכינוס ע"י א. מ. קולר, אשר קידם בברכה את ד. בן־גוריון, המבקר בעמק זו הפעם הראשונה מעת שובו לפני זמן קצר מאמריקה. הוא עמד על ההתעוררות במפלגה מסביב לועידה ואחריה וציין כינוס ראשון זה בעמק, לאחר הפסקה ארוכה, כאות למצבם של חברי המפלגה כאן ובארץ כולה, לחידוש כוח והגברת כושר פעולתם למילוי התפקידים שהזמן הזה מטיל עלינו.

ד. בן־גוריון בהרצאתו „מפלגה וסיעה" עמד בפרטות על המצב במפלגה והשתלשלות הענינים בה אשר הביאה עד משבר; הסביר את מהותה של סיעה במפלגה, המכשילה באופן שכלי לציתוק המפלגה ושלילת כושר פעולתה, כאשר היינו עדים לכך במפלגתנו. מתוך כך נסתברים תכנה של הועידה והחוקה שנתקבלה בה, שעיקרה — חיסול משטר הסיעות והחזרת הסמכות המלאה למפלגה על כל חבריה. במשך כשעתים הקשיב הקהל הרב לדברי המרצה, אשר גולל את כל פרשת הדברים במפלגה ומשמעי הועידה לתקומת המפלגה.

א. צוליק, אשר דיבר אחריו, הסביר ארוכות את עמדת סיעה ב' במפלגה ומשמעי פרישתה מהועידה, העלה את מעמדה והאשמותיה כלפי המשברות והאישים המורדים במפלגה, וכן את התנגדותה הנמרצת לחוקה שנתקבלה בועידה.

למחרת בשבת, במשך כל היום ובערב, נמשכו הויכוחים. בהם השתתפו החברים: הזיל ש. ל., דוד כהן, ראובן לוין, רעדה, ש. סבוראי, ז. אישרקו, ליוסה, ש. הכסה, אשה הורשע, ד. צירקין, א. תרשיש, י. אדה, י. גדיש, חבה פוספליץ, רשמה, א. מ. קולר, קרופסקי, עליזה לוכין, אליעזר מנגן, ישראל גורארי. עיקרי הדברים נסבו על המצב הפנימי במפלגה והיו מעין המשך לדברי הויכוח בועידה, רק בהבדל זה שבאו השתתפו גם חברי סיעה ב' שבקיבוץ המאוחד השמיעו דברי בקורת והאשמה כלפי הנהגת הקיבוץ. חברים אחרים העלו את דבר הפירוד שבתנועת הקיבוצים ותנועת הנוער כגורם ראשוני ועיקרי להתפוררות המפלגה. הרוב הגדול של המדברים ביטאו חרדה עמוקה לנעשה במפלגה והביעו להתאחדות לחידוש כוחה ופעולתה של המפלגה על כל תפקידיה החוצה: בישוב ובציונות. ישיבת הערב — האחרונה — היתה מוקדשת לתשובת ד. בן־גוריון. דבריו היו מכוונים בעיקר לחברים מסיעה ב', שביקרו את החלטות הועידה, אך הודיע שהחלטות אלה תבוצענה ע"י המוסדות הפעילה שנבחרה לעבודתה מיד לאחר הועידה.

נתקבלו ההחלטות הבאות:

הכינוס קורא לכל חברי המפלגה והסניפים בעמק לחדש את פעולתם במפלגה, וכן קורא לחברים להתעלות להבינת התנועה כדרוש לפעולה במקומותיהם ומחוצה להם. כן תובע הכינוס מהמרכז את הידוק הקשרים האירגוניים עם הסניפים למקומותיהם.

הכינוס קורא לכל החברים והנוער הבוגר שבאיזורנו שטרם השתייכו למפלגה — להצטרף לשורותיה ולצרף את כוחם ויכולתם לפעולתה.

הכינוס מחליט להקים מחדש את המועצה המחוזית של המפלגה, המורכבת מנבחרי הסניפים במספר של 2—3 חברים מכל סניף לפי גדלו. המועצה תבחור במזכירות פעולה של האיזור. על הסניפים לבחור את נציגיהם למועצה בזמן הקרוב. הכינוס מטיל על החברים זלמן ליפשיץ וא. מ. קולר לבצע את ההחלטה הזאת ולכנס את הישיבה הראשונה של המועצה המחוזית לאחר הבחירות.

הכינוס נענה בקריאה חמה אל כל חברי המפלגה בעמק להצטרף לתנופה הכללית של המפלגה בארץ, לחדש את חסנה האירגוני וכושר פעולתה לקראת התפקידים הגורליים המוטלים על שכם התנועה היום ובימים הבאים.

עצרת ברוכוב

לשכת המזכירות החליטה לערוך משבת זו עצרת ברוכוב במלאת עשרים וחמש שנה למותו. בעצרת ישתתפו החח' בן־גוריון, ז. רובשוב, סלרידליטמלה, ברוצקי, סבוקין, קפלנסקי.

הגליון הבא של הפועל הצעיר יהיה מוקדש בחלקו לזכרו של ברוכוב.

תיקוני טעויות

בהדפסת המאמר „לכנוי הסוציאליזם האוטופיסטי" של מ. בובר בחוברת הקודמת נפלו כמה שגיאות:

עמוד 6 שורה 21 במקום „לעוצמתו" יש לקרוא „לעוצתו".
" " 22 לפני המלה „מעיין" יש להוסיף מרכאות.
" " 25 במקום „בטאר" יש לקרוא „בשאר".
" " 20 במקום „הפוטוניסטית" יש לקרוא „הפוטוניסטיקה".
" " 5 מלמטה אחרי המלה „הפילוסופיה" יש להוסיף: „של".
" 10 " 19 במקום „האבסורד" יש לקרוא „המכור".

העורך האחראי: י. לופבן.

הכתובת של המערכת והמנהלה: „הפועל הצעיר", תל־אביב ת. ד. 80 Hapoel-Hazair, Tel-Aviv, P.O.B. 80
דפוס תאומי „הפועל הצעיר" בע"מ, תל־אביב

מסקנות הבירור והסיכומים של הועדה שנבחרה ע"י מרכז המפלגה (ביום 30/11/42) לשאלת קליטת ילדים מן הגולה.

בישיבה השתתפו החברים: ז.איסרזון, עדה פישמן, ל.שקולניק וא. בהיר.

יש להתאים את אמצעי ההצלה וממדיהם לגודל האסון.

[illegible]

[illegible]

יש לדאוג מראש לאפשרות העברת רבבות ילדים למקור הישובים החקלאים מתוך נימוקים ציוניים וסוציאליים. רבבות ילדים אלה הם עתידנו הישובי, הציוני והסוציאלי. יש, איפוא, חשיבות מכרעת באופי מקומות הקליטה והשפעת סביבתם.

ברור שהישוב העובד לא יוכל לקלוט הרבה ילדים ללא תשלום. מאידך ברור שיש לעשות מאמצים גדולים להקטנת ההוצאות להחזקת הילדים.

בהתחשב עם הנכונות המסוימת אולם המצומצמת בשורות העובדים לקבל מספר ילדים בדרך של אימוץ ללא כל תמורה כספית ובהתחשב עם החוסן הכלכלי השונה של הישובים: מושבים, קבוצות, קיבוצים, שכונות פועלים, קואופרטיבים וחברים בודדים, תקבל על עצמה ההסתדרות להקלטת 10 אלפים ילד בתשלום ממוצע של 3-4 לא"י, לחדש.

ההסתדרות תקבל על עצמה באחריות וערבות הדדית להקליט את הילדים בישובים השונים בתנאים כספיים שונים הכל לפי היכולת הכספית של הישוב או הבית הקולט: מי באימוץ חנם ומי בתשלום חלקי ומי בתשלום מלא.

ההסתדרות תדאג להכנת קבוצות הילדים הנכנסות לישובים בהתאם לצרכי הטיפול בהם, החינוך ועבודתם במשק.

בהתחשב עם חוסר הדירות הקשה בחלק מן הישובים החקלאים וביחוד הקבוצתיים יש להציע ליסד קרן מרכזית לבניני דירה ובתי ספר על ידי הפרשה קבועה של תשלום מסוים לחדש מכל תשלום בעד הילדים.

הקרן תהיה ברשות ההסתדרות בעזרת מוסדות לאומיים, ממשלתיים וכספיים שונים תגש מיד לספק את צרכי השכון.

<u>סיכום.</u>

1. ההסתדרות תקבל על עצמה באחריות וערבות הדדית להקליט 10 אלפים ילדים בדרכי אימוץ חינם, תשלום חלקי ותשלום מלא בהתחשב ביכולתו של הקולט.
2. ההסתדרות תציע למוסדות לשלם בממוצע ובמרוכז תשלום של 3-4 לא"י לחדש לילד. ההסתדרות תשלם לקולטי הילדים את התשלום הקבוע בהתאם לסעיף 1.
3. ההסתדרות תצור קרן מרכזית לבנייני דירה ולמוד, לבתי מלאכה וכו', מתוך הפרשה קבועה של 500 - 250 מיל לחדש לכל ילד.
4. ההסתדרות פונה למוסדות הישוביים ולישוב כולו וקוראת אותם לארגן פעולת אימוץ וקליטת ילדים בקנה מדה רחב.

תל-אביב 7/12-42

מאת א.רייס

ועדה ~~להצלת~~ יהודי אירופה

א. להקים ועדה שחבריה ישוחררו מכל עבודה אחרת ושדאגתם היחידה דאגה לעניינים הקשורים עם העזרה ליהדות אירופה.

ב. הועדה צריכה להיות עצמאית עם תקציב מיוחד המבטיח את הפעולה והיא פועלת לפי החלטותיה. הועדה עורכת את כל הפעולה ומוציאה אותה אל הפועל.

תפקידיה

א. לעורר את דעת הקהל היהודי בארץ ובחו"ל וגם את דעת הקהל הלא יהודי, ראשית כל להבטיח את פעולת ההסתדרות הציונית והמוסדות הלאומיים הכלליים (הקונגרס העולמי היהודי, הקונגרס היהודי האמריקאי, ועד הקהילות באנגליה ואפריקה, הדז'וינט וכ'ד.)

ב. פניות בלתי ~~אמצעיות~~ עוסקות ישירות ובעקיפין לעתונות העולמית, ראשי כנסיות, לראשי ממשלות ולמדינאים ידועים בעולם.

ג. לדרוש ולדאוג שלכל אחד שיצליח לצאת מארצות הכבוש להבטיח את המעבר דרך ארצות הנויטרליות ולהכנ/סה לאיזו שהיא ארץ. לדאוג לסדור בינלאומי בענין זה.

ד. לדרוש את חידוש פעולת הקומיסר הבין לאומי - של חבר העמים - לשאלות ההגירה. יש לדרוש שעל ידו תתנהל פעולה להשיג הסכם-מעבר דרך ארצות השכנות, לפולין ולארצות האויב, ליוצאים משם, והסכמת כמה ארצות לכניסה זמנית של יהודים עד גמר המלחמה. בשורה הראשונה יש לדרוש את זה מאנגליה ביחס לא"י, אולם במצב הסרבי הנוכחי יש להסכים גם לרשות כניסה לארצות אחרות כגון לארצות קולוני-ליות ולאיים, כמקום מושב זמני.

ה. השגת דרכיות ויזות ובכלל תעודות מתאימות המאפשרות את היציאה ליהודים מארצות הכיבוש. יש להתחיל בפעולה בשביל השגת אלפי אפידייביט'ס בארצות הברית ואוסטרליה, בכדי לאפשר כניסה זמנית ליהודים בארצות אלו.

ו. פעולה מיוחדת צריכה להיעשות בדבר יציאת ילדים, ראשית כל לא"י לפי החוק המאפשר הכנסת תלמידים לשנתיים. בעד קיומם צריכה לשלם הממשלה הפולנית אם הם מפולין ובעד אחרים צריך לקבל את התשלום מהמוסדות הבינלאומיים על חשבון גרמניה.

ז. הוצאת יהודים מפולין וארצות אחרות על חשבון החילופין בגרמנים הנמצאים בארצות מעצמות הברית.

ח. קשר קבוע עם מוסדות ממשלתיים למוסדות יהודיים כדי להשיג את כל ההבחות האלה.

ט. לדאוג לקבלת ידיעות מדוייקות על הנעשה בפולין וארצות הכבוש בכלל. זה דורש השגת סיוע א) תאי הממשלה הפולנית בארצות הניטרליות לתפקיד זה ובכלל מצד כל המנגנון למפקידי הקשר עם פולין. ב) כנסיות קטוליות ג) צלב האדם הבינלאומי.

י. לחץ על דעת הצבור האנגלי והאמריקאי כדי לקבל את ההסכמה לשליחת עזרה במזון ורפואות בשביל היהודים בפולין ובשאר ארצות הכבוש.

יא. לדרוש הצהרה בינלאומית לכ"הם ממעצמות הברית לחוד וארצות נויטרליות לחוד המכריזה על חוק אחריות הבינלאומית שבעד כל הרציחות אחראית אדמיניסטרציה של המדינה של ארצות הציר – וכל חברי המפלגה הנאצית בגרמניה. הזהרה כזו יש לשדר בגרמניה,רומניה, הונגריה כמה פעמים בחודש, עכשיו בכל יום. לארגן שיטה מיוחדת כדי להטיל את ההכרזה הזאת במדינות הציר בשפתן הן.

יב. לברר מה הן דרכי התגמול שאפשר להציע נגד גרמניה לדמוקרטיות הגדולות.

מפעולות לשכת המזכירות

מבאו מר

א/ הוחלט: להדפיס את הנוסח המלא/של החבר ד. בן-גוריון באספת הנבחרים ביום 30/11; את סקירתו של הח' א. דובקין בישיבת מזכירות המרכז מיום   על שואת הגולה, את דברי הח' א. רייס בישיבת מרכז המפלגה ביום 30/11 על יהודי פולין ואת הסיכום שנתקבל בישיבת המרכז בשאלות הגולה ב"ידיעות המרכז" ולהמציאם לסניפים.

ב/ הוחלט: שסדר-היום של ישיבת המזכירות הקרובה יהיה:

א/ עניני מועצת פועלי תל-אביב;
ב/ בירור עם ב"כ ועד העובדים של מ.פ.ת"א;
ג/ השתתפותם של 7 החברים שהוצאו מהמפלגה בישיבת סיעתנו במועצת ההסתדרות (כחברים בלתי-מפלגתיים);
ד/ מלגרמה למפלגת העבודה בלונדון;
ה/ בחירת ועדה לסידור עצרת בורוכוב.

ג/ הוצע למערכת "הפועל-הצעיר" לדאוג במיוחד לציין את יום ה-25 למותו של ב. בורוכוב בעתון.

ד/ ביום ב' 30/11 נתקיימה שחה בין החברים ל. שקולניק א. בהיר וב. איזנשטט עם הח' א. דובקין בקשר עם הפעולות שיש לעשותן בארצות צפון אפריקה המשתחררות משלטון וישי וארצות ערב.

הח' א. דובקין מציע לארגן סמינר בו ישתתפו 50 חברים שיכינו את עצמם לשליחות בארצות הנ"ל.

שליחים לארצות אלה צריכים לדעת לפחות אחת משתי השפות: ערבית או צרפתית. מחלקת העליה תדאג לתקציב הסמינר, אשר צריך להמשך 3 - 2 חדשים.

המפלגה תוכל לגייס ולשלוח לסמינר זה כ-30 חברים. לשכת המזכירות צריכה להטיל על 3 - 2 חברים שיטפלו באופן מיוחד בהכנת רשימת המועמדים, תכנית הסמינר וכו'. יחד עם זה יש לקבוע לפחות 6 - 5 חברים המוכנים לצאת לשליחות מיד.

סוכם: 1/ להביא את השאלה לבירור בלשכת המזכירות.
2/ הח' ל. שקולניק הציע לקרוא למועצה מיוחדת שתדון בעניני העליה; בשאלות הכלכליות; בטחון; ולקראת הבאות.
הצעה תובא לישיבת המרכז.

בישיבת המרכז שנתקיימה ביום ב' 30/11 הוחלט לקרוא למועצה עם סדר היום הזה במשך החדש הקרוב.

*

<u>סיכומה של לשכת המזכירות</u>

ביום ג' 1/12 נתקיימה שיחה בין המ"מ: א. קפלן, ל. שקולניק
וא. בהיר בקשר לתקציב המפלגה.

*

<u>שיחה עם הח' ז. שרף</u>

ביום ג' 1/12 נתקיימה שיחה בין הח"ח: ז. שרף וא. בהיר.
נמסר לח' ז. שרף ע"י הח' א. בהיר שרצונה של המזכירות לשמוע אינפורמציה
על הענינים בהם הוא מטפל. למען ידיעת הענינים ותיאור הפעולה.

הח' ז. שרף נענה ברצון לכך ונכון למסור אינפורמציה
מלאה בישיבה אשר תקבע לכך.
גם הח' ברזל הביע את רצונו למסור אינפורמציה בישיבת
המזכירות על הענינים בהם הוא מטפל.

יש לקיים בהקדם ישיבה של לשכת המזכירות ולהזמין את
החברים הנ"ל וכן להזמין את החברים העובדים בשטחי הפעולה הזאת. כדי
להקים מגע בין החברים הנ"ל והמזכירות.

****

כ"ח כסלו תש"ג / 7.12.1942

פנימי

ל"ה

אשנב

לקוטי ידיעות / דברים בשם אומרם

מה ייעשה מול הזוועה?

את דם הגויים ינקמו — ודם יהודים יותר?

אין להציל את מאות אלפי היהודים שכבר נרצחו ועונו בידי הגרמנים. אולם את המועמדים להרג עוד אפשר להציל, אם בנות הברית תעשינה למען העם היהודי מה שעשו למען עמים אחרים. כאשר נורו מאה בני הערובות צרפתים בנאנט הרימו ראש ממשלת בריטניה ונשיא ארצות הברית את קולם ואיימו על האשמים, ועל העם הגרמני כולו, בתגמול ראוי, אם הרצח המאורגן לא ייפסק. כאשר הוחרב כפר אחד בצ'כיה —לידיצ'ה—הורו ההתראות מפי ראשי הברית ביתר תוקף, וכן הושמעו דברי אזהרה חמורים בשידורים הגרמניים מאנגלית ומאמריקה, והוטלו מיליוני עלונים מתאימים משמי גרמניה על ידי מטוסי הברית.

בהשוואה להרג היהודים אינם נאנט ולידיצ'ה אלא מאורעות זעירים ביותר. אך עד כה לא שמענו מפי צ'רצ'יל, רוזבלט וסטאלין דברי אזהרה ראויים לבני העם הגרמני על מעשיהם כלפי היהודים; וכן לא שודרו עדיין שידורי אזהרה בגרמניה, רומניה, סלובאקיה, ושאר הארצות הנשלטות על ידי הנאצים ובני בריתם, ולא נודע לעת עתה על מיליוני עלונים שהוטלו משמי גרמניה, רומניה, סלובאקיה, קרואטיה, להודיע לעמים אלה על הנעשה בשמם ועל אחריותם, ועל התגמול הצפוי לכל המשתתפים באחריות.

כמה מרוצחי היהודים שמם ידוע בקהל עולם. כך, למשל, פ.ו.ז., ראש "ועדת ההשמדה" בפולין וכן שמותיהם של שאר חברי ה"ועדה". אין ספק באשמתם; ואין כל מניעה לכך, שבית-משפט מוסמך מטעם בעלי הברית יוציא את דינם למות.

טייסת מפציצים יהודית!

אין היהודים צריכים להשאיר את כל מלאכת התגמול לאחרים; ואינם רשאים לדחות את מעשי התגמול לאחר המלחמה. הנאצים ובעלי בריתם אינם נבעתים מאזהרות שאין מעשים קרובים כנגדם. אולם אינם מחוסנים בפני התרשמות ראויה, כאשר האיומים מלווים בפעולות. ועניין שחרור שבויי דיאפ מכבלים יוכיח. הקמת טייסת מפציצים יהודית — היא הובת השעה. כעת, כאשר יתרון בעלי הברית באויר עולה מחודש לחודש, נפתחת האפשרות להפציץ אף את המרכזים המרוחקים ביותר של ה"ציר", כגון לייפציג, ברסלוי, ברטיסלאבה, בודאפשט ובוקרשט. היהודים יוכיחו, כי הם חיילים נועזים, והם יגלו את יכולתם גם במקצוע הזה, הבנוי מיסודו על כשרון-ההמצאה, של המרץ ועל מהירות התפיסה. אלף ושש מאות היהודים המשרתים בשורות חיל-התעופה במזרח התיכון רשאים לדרוש, כי יאפשרו להם להתנדב לטייסת מפציצים עברית. וכן רשאים לתבוע זאת אלפי החיילים היהודים המשרתים בצבא האויר האמריקאי. בתוך צבא ארצות הברית קיימות יחידות לאומיות שונות, ואין למנוע מהיהודים מה שמתירים לאחרים.

אף אם פעולות-התגמול לא ישפיעו על הנאצים עצמם, יהא בהם כוח השפעה על בני בריתם של הנאצים — ההונגארים, הרומנים, הסלובאקים, הבולגרים וכו' — שבירותיהם ועריהם ניצלו לעת עתה מהפצצות רציניות, ואין הם שואפים לחלוק עם גורלה של גרמניה, בשעה שנצחונה מתחיל להיות מוטל בספק, ובארצות אלו מתגוררים כמעט שני מיליונים יהודים.

צבא עברי למלחמה בצורר

מעולם לא היתה התביעה להקמת צבא עברי למלחמה כה מוצדקת כמו בימים אלה. הפלוגות העבריות בארץ תובעות את שיתופן בחזית. אלפי יהודים יכולים להתגייס לגדודים עבריים, מבין הפליטים הנמצאים בצפון-אפריקה ובפורטוגל, מיהודי אפריקה עצמה ומחצי מיליון יהודי אמריקה הדרומית. אך בעניין זה — ראשית הדאגה מוטלת ע ל י נ ו: יתנדבו צעירי הישוב לגדודים העבריים ויהפכו את הגדודים למציאות רבה; וכאשר יופיעו חיילי הגדודים בטריפוליטניה ובמצרים, באלז'יר ובמרוקו, בסוריה ובאירן — הם ידליקו את רצון מלחמת היהודים שם ויעוררו את מאווי ההתנדבות.

בלי התגייסות גדולה — כל מחאותינו מגומגמות!

חייבים בני-הברית לעשות למעננו את אשר הם עושים למען כל עם מעמי הברית. רשימת חובותיהם ארוכה ומשקלה כבד לאין סדר. אולם לא יהיה ערך רב לתביעותינו מהאחרים, אם לא תלווינה במעשה עצמי ובמלחמה עצמית. התגייסות רבתי תנופה לגדודים העבריים היא התשובה העיקרית של הישוב.

אמן יהודי מפאר את דמותו של צורר ישראל

הצאר הרוסי איבאן רביעי, שנקרא בפי העם איבאן האיום, שימש בשביל דורות של ליברלים, סוציאליסטים ומהפכנים רוסים דוגמה לאכזריות, דיכוי ושרירות; סמל הרשע השליליים שבמשטר הצאריסטי. ברם, סופרי רוסיה הסובייטית, שהחלו לחייב את אישי התולדה הלאומית אשר פעלו למען התפשטות הממלכה הרוסית, גרמו בעת לשינוי גם בהערכתו של איבאן האיום. כשבועון הסובייטי „ליטעראטורא אי איסקוססטבו" („ספרות ואמנות") מ-4 ליולי ש. ז. פירסם מאמר גדול, המתכוון לטהר את חותם השלילי המקובל לגבי צאר מוסקבאי זה.

בעל המאמר מגנה את גישת ההיסטוריונים הליבראליים והסוציאליסטיים כלפי איבאן האיום, גישה שהיתה לדעתו בלתי אובייקטיבית ומושפעת מרצונם להשחיר את המשטר הצאריסטי. „ההיסטוריונים והסופרים הליבראליים ראו ברשעתו של איבאן— כך כותב הסופר הסובייטי—רק את הצאר הרוסי הראשון, והשתמשו בו בתור מטרה נוחה למען התקיף את הצאריזם של ימנם. האיש הרוסי החדש חייב לראות את הצאר המוסקבאי ההוא—שהגדירוהו פעם באיום—בעינים אחרות לגמרי: „כאיבאן הבונה, איבאן היוצר, אחד ממניחי היסוד לממלכה הרוסית מרובה-העמים"; מסתבר, כי איבאן היה בשעתו אישיות „מרגנסאנסית" ושלא המקיד תיבה ב„רנסאנס הרוסי במאה השני".

אמנם, מודה הסופר, כי אצל כל בני-התקופה מתמאות חשוך אין מספר בדמים נוראים של איבאן, אולם—לדעתו—„לא תימצא אפילו אכזריות אחת שתהא חסרת-טעם ובלתי-מבוססת די צרכה". יותר מכך, „מעלליו של איבאן היו לא רק מלאות תכלית אלא גם הכרחיות מבחינה היסטורית"; ובעל המאמר העוסק בעת בהכנת סרט על איבאן משתדל, אישוא, „להסביר את מעללו העצום של האיש, שאיחד את הממלכה הרוסית מסביב למוסקבה... דמות נהדרת מהעבר... דמות מרעידה אך מושכת לב, מפחידה אך קסומה."

והסופר מסיים: „חייבים להראות מי היו אבות-אבותינו, להבליט את המסורת המפוארה והגדולה, את האהבה למולדת, את הנחישות במלחמה עם אויבים, מי שלא יהיו וממין שלא יבואו."

הסופר שכח להעיר, כי הערכתו-הוא על איבאן האיום לא רק מנוגדת למסורת הרוסית הליבראלית, אלא גם — להערכת הסובייטית משנים קודמות. כך, למשל, „האנציקלופדיה הסובייטית" משנת 1930 מתארת את איבאן האיום כתור „אידיאולוג של שלטון-היחיד הצאריסטי, אשר הגשים את הדיקטטורה של מעמד האצילים". מלחמותיו-התקפתו של איבאן נגד האומות המזרחיות הקאזאניות ונגד ליבוניה, המתוארות בפי בעל המאמר הנוכחי, מוסברות על ידי האנציקלופדיה הסובייטית הנ"ל ברצונו של איבאן „להשתלט על דרכי מסחר נוחים ולהרחיב את שטח הקרקעות העומד לחלוקה בין האצילים משרתי המלוכה..."

ברם, מרבית הבירור על תכונותיו הטראגיות ועל מיזתיו החיוביות של איבאן האיום הוא ענין רוסי-פנימי. אותנו חייבת לענין בכל הפרשה הזאת בעיקר נקודה אחת: האיש שנשא את ההלל על איבאן האיום בעתון הסובייטי איננו איש רוסי, והצאר המוסקבאי כלל לא נמנה על „אבות-אבותיו". המחבר הוא יהודי, ושמו שלמה אייזנשטיין, הבמאי הנודע, ואמנם תמוה להשכיל מלבו, כי צאר מוסקבאי זה היה צורר היהודים הנורא ביותר בתולדות רוסיה!

איבאן האיום גירש, כידוע, את היהודים מרוסיה באכזריות רבה, את מעשיו ביסס ברוחם של פרדינאנד ואיזבלה מספרד והוסיפם. מלך פולין (סיגיזמונד-אוגוסטוס), שביקש לו להתערב לטובת היהודים נתיני פולין, קיבל מהצאר תשובה תוכחת: „לארצות שלי לא אתן ליהודים להיכנס, כי אינני רוצה לראות... ראתה, של הכתוב אלי יותר בענין היהודים האלה". כאשר כבשו צבאות הצאר את העיר פולוצק (ב-1563), ציוה הצאר על יהודי העיר שיקבלו בלי שהיות את האמונה הנוצרית-האורתודוכסית. שלוש מאות היהודים שסירבו הוטבעו בפקודת איבאן בנהר דבינה. עד היום מזכירים יהודי פולוצק, ביום כ"ה בכסלו, את אבות-אבותיהם שנפלו על קידוש השם.

אם כל זה איננו מוכר לאייזנשטיין היהודי — והוא הן למד בהקפדה את קורות איבאן האיום לשם בימוי הסרט שלו — הרי לא יוכל אייזנשטיין האמן שלא להכיר את תמונתו של הצייר הנודע יצחק אשכנזי, המוקדשת לקידוש-השם של יהודי פולוצק, ואף היא מספרת משהו על מעלליו „מלאות התכלית" של הצאר המוסקבאי ועל „דמותו הנהדרת". ש„אפילו אכזריות אחת חסרת-טעם ובלתי-מבוססת די צרכה" לא נעשתה בידיו...

האמנם אין גבול להתכחשותו האנושית-הלאומית והמוסרית של איש יהודי, אשר מוכן להתבולל בין

התעמולה הגרמנית מחנכת את הערבים לראות ביהודים כוח!

ההסתה האנטי-יהודית הנשמעת בערבית מפי תחנות האויב מתארת, בזמן האחרון, בצבעים בולטים את תכונות ה„תבונה" היהודית, למען הגדיל בעיני המאזינים את משקל „הסכנה היהודית". כך, למשל, מודיע רדיו ברלין מ-11 בנובמבר, שבעלי הברית עומדים להקים „בארצות הערביות" מדינה יהודית, והוא מוסיף: „מדינה זו תוכל להקים בכנסת הרב צבא אנגלי שיוכל להשתלט את ביירות, קהיר וכו'; כן תוכל להקים בימי שלום על כל בסיסי המזרח".

מתנת מנהיגי פועלים יהודים לאנשי הצי הבריטי

„אובסרבר ניוז" הלונדוני מודיע:

כמה חדרים באחד מבתי-המלון שבווסט-אנד (לונדון) הוכנו בשביל מר דובינסקי, יו"ר האגודה המקצועית באריגות הבריות, שתרמה 18 אלף ליש"ט לחידוש מסעדת-הלורדים ברחוב רוזפורד, כדי לנהל עתה מעון בשביל אנשי צי-המסחר הבריטי.

לפי התכנית שנקבעה מראש עמד מר דובינסקי להשתתף בטקס שנערך אתמול בו. מסר ציר ארצות-הברית מר ווינאנט את המועדון לרשות מיניסטר העבודה מר באווין. אך ביון שהנסיעה דרך האוקינוס האטלנטי אינה דבר משום בשביל נוסעים אזרחיים, נשאר מר דובינסקי בניו-יורק, אולם לא וויתר על השתתפותו בטקס המגיני; הוא השמיע את דבריו באמצעות „חברת השידור הלאומית" (האמריקאית).

* * *

דוד דובינסקי הוא חבר הוועד של „ניו-יורקשאם קאמפיין" למען ארץ-ישראל העובדת, ונמנה האיגוד המקצועי של החייטים, בו משתתפים יהודים רבים מאד.—הסט.

„כשלונו של איש גדול"

„פלשתין" פרסם כ"ט בנובמבר, הוה המבוארת הנ"ל, מאמר ראשי, המוקדש להרצאותיהם של סירנאים בריטיים ואמריקאיים לרגל הצ"י־יובל הצהרת־בלפור. הננו מביאים את עיקר המאמר:

. . . הבריטים והאמריקאים ששיתפו את עצמם באסיפות ציוניות, לא באו לשם כדי להביע את צערם בצרות היהודים ולהפיח בלב היהודים תקוה, כי יושב להם רכושם השדוד בגרמניה וביתר ארצות אירופה. הם לא נגעו בכל אלה, וכן שכחו הנאצים (הבריטיים והאמריקאים.—המעתיק) את הנאצים והפשיזם, והתחילו משתתפים במני הנאספים על ארץ־ישראל ועל עתידה, במקום לשוחח על אירופה התיכונית והמזרחית.

אחד המשוחחים האלה היה וונדל ווילקי, אשר ביקר בהודו ובארצות הערביות לפני חודש וציין את הביקור במני העולם כולו. אז אמר שהרגיש, כי עמי המזרח והערבים הם שואפי חירות, וכי מטרת־המטרות של המלחמה הזאת היא ביטול התקופה שבה השולט החזק על החלש ממנו, ושכל אומה צריכה לקבוע בעצמה את גורלה. ווילקי הכריז על זאת לפני פתוח משבוע. האמנם שכח אחרי שבוע אחד מה שאמר לפניו, ובא לדבר על ארץ־ישראל בשם שהוא משוחח על אחוזה מאחוזותיו, הניתנה במתנה למי שירצה ואיך שירצה?

הרצאותיהם של המרשל סמאטס, גרינווד, אמרי ודומיהם מעמודי הדמוקרטיה הבריטית, לא היו יותר הגיוניות. האם נותר רוממת מקשיב לעמים הערבים?

אל אלוהים! והי מעידה גדולה, ומעידה איש גדול היא למעלה מדמיון־האנשים . . .

אנטי־פאשיסטים ואנטי־יהודים . . .

העתונות הערבית מוסרת, כי הליגה הערבית האנטי־פאשיסטית מחתה בפני הנציב העליון על הצהרתו של וונדל ווילקי לטובת תעלית היהודית. הליגה „האנטי־פאשיסטית" לא התחפקה בדברי מחאה משלה ודרשה מממשלה בארץ, כי תפרסם מ"ד דברי תגובה רשמיים נגד הצהרתו של ווילקי.

* * *

והי אותה אגודה „אנטי־פאשיסטית", שעליה מודיעים פרסומי „הליגה להתקרבות יהודית־ערבית" ועלוני „לקוה־היום", כי יחסה ליהודים ולציונות הוא חיובי יותר, מאשר יחסם של שאר גכברים ערבים . . .—המעתיק.

וונדל ווילקי ושיטת „הנקודות" . . .

מאת מודיענו בחיפה:

בשבת, 14 בנובמבר, לפני הצהרים עברו נערים שליחים והזעיקו על ידי צלצול פעמונים לאסיפת מחאה מטעם „גאדי אל־שבאב"*, לשם מחאה נגד הצהרת ווילקי בענין העליה היהודית. הפועלים הערבים ושאר עוברי־דרכים לא הרבו להשתתף; והמארגנים, בהיוכחם כי האסיפה תתבטל מחוסר משתתפים, שלחו שוב את בעלי הפעמונים בצירוף הכרזה, כי באסיפה תדון בשאלת „הנקודות" . . . הפעם היה להזמנה כוח משיכה רב יותר, וכ־150 ערבים התאספו למקום הכינוס — חקסת קסאם אל־נבלוסי שמאחורי בית־המשטרה.

כשפתח היושב־ראש את האסיפה עלו זה אחר זה שני ערבים, והחלו לשפוך בתוס־לבם את זעמם על שיטת „הנקודות" המסובכת, הנהוגה כאב ראש לכל איש ואשה. היושב־ראש [illegible] יכול היה להפסיקם, כי הרי ענין „הנקודות" הועמד על סדר היום. אולם בתור שלישי נתן את רשות הדיבור לאחד הנואמים המוכנים מראש, והלזה החל לדבר נגד ווילקי, נגד הצהרת בלפור ושרי וכו'. כאשר הרגישו הנאספים שאין הנואם נוגע לענין „הנקודות", החלו להפסיקו בקריאות־ביניים: „ווילקי לא מענין אותנו", „בלפור אינו מענין אותנו", „דבר על הנקודות". כרגע. הצעקות עברו לחירופים וגידופים, ותוך רגעים אחדים קמה באולם צעקה והמולה כללית; דברי הנואם נבלעו בהמולת הרעשות נגד מסדרי „אסיפת המחאה"; והיושב־ראש הפסיק את אסיפתו באמצע דברי הנואם ונעלם מהאולם, בהבינו היטב, כי רק בדרך זו יישלל מתוצאות חמורות יותר . . .

במזרח התיכון

מכשירים תרבותיים להרחבת ההשפעה הפוליטית של מצרים

„אל־מוקטאם" המצרי פרסם מאמר גדול על ההשפעה המצרית בארצות השכנות באמצעות שליחות תרבותיות. הוא מוסר, כי ביקורו של נורי אל־סעיד למצרים בזמן האחרון שימש הוכחה ברורה על רצון עיראק להיעזר במורים מצריים ועל הערכת אנשי החינוך העיראקיים את עזרת קהיר להם. למרות שמספר המורים המצרים שנמנו לממלכת העיראקית לא היה גדול ביחס למספר המורים שנסעו לעיראק, בכל זאת הם נתקבלו שם בהערכה על ידי השלטונות.

בחודש החולף — ממשיך המאמר — ביקר בקהיר מנהל החינוך שבאמירות הירדן*, שבא גם הוא במטרה להיעזר במורים המצריים להפצת ההשכלה בארצו. כן נודע, כי ממשלת חבש החליטה לפתוח בית־ספר תיכוני גדול באדיס־אבבא, ורוצה בית־הספר התיכוניים במצרים וכי היא ביקשה ממחלקת החינוך בקהיר לשלוח לה את המורים הדרושים. מלבד זאת שביקשה שבעה או שמונה מורים בשביל בתי־הספר הרגילים שבעיר הבירה. אכן, מיניסטריון החינוך המצרי הפך למוגיסי ארץ חינוך מזרחי, וכל ארץ מזרחית יש לה צורך למורים מן החוץ, פונה בראש וראשונה למצרים. וזוהי הנכחה המוכחת על ההשפעה הרוחנית שיש למצרים בארצות הערביות המזרחיות . . .

והעתון מסיים בהערה, שאם כי האחדות הערבית אינה אפשרית כיום מבחינה מדינית, ישנו בכל זאת שדה [illegible] רחב לאחדות רוחנית ותרבותית, תחת הנהגת מצרים.

* ברזות הירדן עבר.—המעתיק.

מקווים להשיבו למוטב והוא מוסר על מניחם . . .

מאת מודיענו מחלב:

בישיבה שנערכה בחלב אצל שייך ראגב מאמא ב־18 באוקטובר, ושנוכחו בה כעשרים איש הוקרא מכתב־חוזר חדש מאת חג' אמין אל־חוסייני** לנאמניו בסוריה, וזה עיקרו של המכתב:

„גרשו את הישבנים מארצות־ערב; אלה ארצות־קודש שהאנגלים רוצים לשעבדן . . . כל מושלם חקור לחם ונו כופר, והיום גיהינום. המושלמים צריכים לצור לגרמנים שיתנו להם

* ארגון פועלים ערבים, המתנהל על ידי אנשי ה. ק. ס. ר' „אשנב", ל"ד ע' 4.—המעתיק.

** על המכתב־החוזר הקודם של חג' אמין ר' „אשנב" ל"ה, ע' 2.—המעתי.

את חירותם. המומחים בהודו, עיראק, חג'אז ומקומות אחרים החליטו כי כל מושלם חמור לבנות־חברית ראוי למיתה..."

* * *

מכתב־חוזר זה של חגי אמין מענין ביחוד לאור הרמזים שהופיעו בזמן האחרון ב„טיימס", כי המופתי־לשעבר עלול לחזור למוסב.—המעתיק.

פקידים מתאימים...

מוסרים לנו:

בזמן האחרון נתמנו אנים נסולי ונפיר סינגי לפקידים במחלקת האספקה הממשלתית.

זוהי קיצור עברם של השנים:

אנים נמולי הוא קתולאי לאומני ערבי, פרו־גרמני, שוחרר מסעצר בחודש אפריל ש. ז. הנו חבר בעל־השפעה במפלגת „הסורית הקסמית", הפאשיסטית. מעיד סינגו היה מסורין המטילים של המובן חנאצי ריזר. בשעת כיבוש סוריה על ידי בנות הברית הציעו השלטונות הבריטיים פרס של 300 לירות למי שימסור אותו לידם. עסק בחברות חשיש ונשק. בפינגויים האלה רואים את ידו של פאמי אל־צולח, ראש הממשלה הנוכחי ואחיו... כיצד וכיון הנשיא הנוכחי אינם כשורה.

וקונסול נאמן...

מאת סופרנו בבגדאד:

מיניסטריון־החוץ העיראקי פתח בחקירה על פעולותיו של תחסין אל־קדרי, קונסול עיראק בבירות. החקירה נעשית לפי דרישה שהגיעה מלבנון. חושדים בו בקשרים עם הנאצים ועם ראשיד עאלי אל־כילאני. דבר החקירה ידוע לתחסין אל־קדרי, וידידיו משתדלים שלא יבולע לו כל רע".

נאסרו עסקנים סורים — באשמת סיוע לאויב

מאת סופרנו בלדקיה:

במשך אוקטובר ותחילת נובמבר נאסרו על ידי השלטונות כמה עסקנים סוריים, ביניהם: אחסין בק אל־ניבזי מדמשק, ניסיל בק אל־אבהוים באשמת פחלב, וארבעה אנשים מלדקיה; האחרונים נאשמים בקשרים ישרים עם הקונסוליה הגרמנית באלכסנדרטה, הקרובה ללדקיה.

„מתכוונים להפיק תועלת משני הצדדים"

תצפלן גרמני על התנהגות הערבים

ב־28 בנובמבר שודר ברדיו ברלין הרצאה מסוית באנגליה מפי שטיר־אגשט. המצב בסוריה ובלבנון. ה„פלן הנאצי על הנושא: לאחר שתאריך הסרצה בפני שומעיו

האנגלו־סאכסים בתיאור היחסים בין השלטונות הצבאיים

האנגלו־סאכסים בתיאור היחסים בין השלטונות הצבאיים האנר־גלויים, ובין השלטון האדמיניסטראטיבי של הצרפתים, עבר להסבר עמדת הערבים בסוריה ובלבנון, הערבים — אמר — מנצלים את הסירוך הקיים בין שתי הרשויות, וממשיך בנו הלשון:

„הערבים היו מאז ומעולם סריגות וגם כעת הם מצויינים בתכונה זו. אין הערבים מאמינים בהבטחות העצמאות הגמורה, שהאנגלים מבטיחים להם. ואם הם מבטיחים לאנגלים עזרה, הרי זה רק כדי להרבות את המבוכה ולהפיק תועלת משני הצדדים."

קונגרס מושלמי במכה ביוזמה סעודית?

מאת סופרנו:

במשך שנה בשנה מנסה אבן־סעוד לכנס בימי החג (תפלה ברגל) קונגרס כלל־מושלמי במכה. אולם תמיד מופרעת יוזמה זו על ידי שאר מדינות מושלמיות. החוששות מפני שאבן־סעוד ישתמש בקונגרס המושלמי ובמטרות שיוקמו על ידו לשם הגדלת השפעתו. השנה מנסה הממשלה הסעודית להעביר בפני יהודה מושלמית סעיף: לא־סרסם גב למטרה. ראשד אל־נאמר, שליחו של אבן־סעוד בסוריה, ממנין לועידה זו ששת אישים סוריים שנים משבטי הדרוזים, שנים משבטי הברואים בצפון־סוריה, לא ברור עדיין, אם תצליח לקבץ אישים ושנים מהערים. בעלי־משקל.

מלבד העמולה הסעודית בלויות בסוריה, שאין רשמה רב, נעשית פעולה סעודית רצינית־יותר בתוך השבט הגדול רוואלה. שבט זה חונה בחלק הדרומי של מדבר סוריה, ויתכן שהסעודים מתכוונים תכניות על הרחבת ממלכתם על חשבון סוריה.

„אל תסמכו בין רוסיה לאנגליה!"

מאת כתב אריאם בסוריה התיכון:

בזמן ביקור הפקידים הסוביטיים בארץ־ישראל בחודש אוגוסט ש. ז. נפגשו אתם כמה עסקנים של קבוצה קטנה, הרואה את עצמה מתקדמת מאד, עסקנים אלה הסבירו לנציגים הרוסים, כי לאחר המלחמה תיווצר, כמובנם, סיטואציה מהפכנית בעולם, ומשלטונותיהם תוכל למלא „הפקידים הרבולוציונריים" ושאר מצוות של „יום־המחר". הסברה זו לאותה בהרבה זימצאת המערכה, לנין, סטאלין וכו' וכו', ברם, בין השיחות התפייסי חסקים ברחו ובהקירת תורה: „אל תסמכו בין רוסיה לאנגליה! ברית־ההמצאות כרחל חכם של ירידה עם בריטניה הגדולה ועם ארגון־הבריות למשך עשרים שנה לא למען סייע למעשי הפתועים, נגד בעלי־בריתה. רוסיה זקוקה לאחר המלחמה להרבה שנים של בנין־מחדש, ואין לה כל ענין בסכסוך בולשביזאיה והתפכות בחיל..."

מה המתרחש בארץ

מוצעותיהם של מתנגדי מצע בילטמור

„מיספולוגנבלאמי" של התאחדות עולי גרמניה מ־20 לנובמבר מדבר בשבח ספרו של מ. בנמוב על „הפרובלמה הקונסטיטוציונית בארץ־ישראל", שיצא לפרסום בין עסקנים ציוניים בארגונו "חברים":

„... — ספרו של בנמוב הוא מחקר מקיף על הפרובלמה של היחסים המשותים בין השלטונות שבקשותיהם הקשורות* ציוני בלבנון די „אשנבי ליב" ע' 2—המעי.

** על פעולותיו של קונסול זה ר' „אשנבי ליר" ע' 2—המעי.

הקונסטיטוציונית של ארץ־ישראל מנקודת־ראות של היחסות בין היהודים והערבים והיפוש יסוד לשיתוף. היחסים ההדדיים המחקר עבר לפני יותר משנה על ידי ועדת גדולה יותר בנשיאות של בנמוב, ונשלח כשהוא מכופל בפכונה־הכללית, לשורת מבחרים ציוניים. ידוע, שחבורת הגולה המוכנות היהודית, הגברה קובץ, מי שהיתה נשיאת „הישה", שורדת את הפסול והתקנינה בו ענין רב."

* * *

הספר הגדול של מ. בנמוב כולל שני חלקים: חלק היסטור

הכתובת למכתבים:
מפלגת פועלי ארץ-ישראל. המרכז
תל-אביב, ת. ד. 36
טלפון מס' 4668

ידיעות המרכז
של מפלגת פועלי ארץ-ישראל

תל-אביב, 4. 12. 1942 | מס' 172 | פנימי

נאומו של החבר ד. בן-גוריון במושב המיוחד של אספת הנבחרים
ביום כ"א בכסלו תש"ג (30. 11. 42)
(נוסח מלא)

שליחי העם היהודי במולדתו נזעקו היום לקרוא תגר מעל הר-ציון באזני כל העולם על דמינו היהודים הנגרים חנם, על סכנת השמד הצפויה לעם היהודי כולו בפולין ובשאר ארצות הכיבוש הנאציות ועל כבודנו היהודי המחולל בעולם כולו.

אין אנו יודעים בדיוק מה מתחולל בגיא-ההריגה הנאצי: כמה יהודים כבר נטבחו, נרצחו, נשרפו, נקברו חיים, ועל כמה עדיין תלו[illegible]חרב השמד. הגרדום הנאצי מוקף חומה של מכונות יריה ותליני[illegible]מחים. ואין יוצא ובא. ורק מזמן לזמן בוקעים אלינו מעשי הזוועה והבלהה, רק מזמן לזמן מגיעה אלינו צעקת דמי היהודים, דמי ילדים ונשים, מרוששים ונרמסים. אולם אנו יודעים מה זומם היטלר לעמנו, ומה כתב בספרו „מיין קאמפף" ומה עולל לנו עוד לפני המלחמה בגרמניה, ומה הוא עושה לנו בזמן המלחמה בכל הארצות שהוא כבש.

העולם כולו אחוז להבות אש, ומלחמת עולם כאשר לא* היתה מתלקחת בכל רחבי כדור הארץ, בים וביבשה, באויר ומתחת למים. ואנו יודעים ובטוחים, שמשטר העבדות והרצח והדמים של היטלר ובני בריתו ימוגר ויהרס עד היסוד. אולם אין אנו יודעים אם נצחון הדימוקרטיה והחרות והצדק לא ימצאו באירופה שדה-קברות יהודי גדול שבו פזורות עצמות בני עמנו באירופה על אנשיו ונשיו, על זקניו וילדיו, ואומתנו המתבוססת בדמיה תובעת את מצפון האנושיות לפשפש לפני כס ההיסטוריה.

ידענו: הדיכוי, החמס והרצח והשוד וההתעללות של הנאצים ניתכו על כל העמים הנכבשים — מפולניה ועד נורבגיה, מהולנד ועד יוון ויוגוסלביה ואין הקנה לאסון הזה אלא השמדתו המלאה והמוחלטת של המשטר הנאצי, של עקירת היטלר ובני בריתו עד השורש. אולם לא כאסון אשר קרה את כל העמים המשועבדים קרה את עמנו. גרמניה הנאצית ייחדה את העם היהודי.

מראשית עלית היטלר לשלטון, כאשר שלום כביכול עדיין שרר בעולם, הוכרזה מלחמת השמד על יהדות גרמניה ויהדות העולם, ועוד בטרם נזרקו פצצות על אדמת פולין, נורבגיה, הולנד ובלגיה, הובערו תבערות על אדמת גרמניה, הנבערו תבערות בבתי הכנסיות של היהודים. עוד בטרם שולחה היד בביזת העמים הנכבשים, היה עם ישראל בגרמניה למשיסה ולבזה. ואנחנו יוחדנו על ידי הנאצים והוקדשה עלינו מלחמת השמד באשר מוסר העם היהודי ותורתו עומדים בסתירה משוועת ובלתי משלימה למוסר הנאצים ותורתם. באשר אנו העם היהודי לימדנו את כל העמים הנוצרים והמוסלמים בעולם, שהאדם נברא בצלם אלהים, ולכן חוקה אחת לגר ולאזרח; באשר אנחנו לימדנו את קדושת החיים ויקר האדם ומשום כך: לא תרצח. ובאשר אנו הכרזנו את הדבר הגדול והעליון: ואהבת לרעך כמוך. ואלה אשר הצמיחו וטפחו והפיצו את התורה הטמאה של הנאצים על גזע עליון ותחתון, אשר הפכו מלחמה ושפיכות דמים לאידיאל לאומי ואשר מתבוססים בשנאה הוללת, בשנאת כל עם אחר, בשנאת כל דעה אחרת וכל אמונה אחרת, אלה ראו בצדק בעם היהודי את מתנגדם הראשון והנצחי.

אולם הנאצים לוחמים לא רק בערכי המוסר של עם ישראל. הם נלחמים גם באידיאלים ובציוויים של המהפכה הצרפתית — של חרות, שויון ואחוה, הם נלחמים בזכויות האדם — מורשה ה„ביל אוף רייטס" של העמים האנגלו-סכסיים, ביעודים של קרומביל ולינקולן. הם נלחמים באידיאלים של רוסיה הסובייטית. אבל רק לעם היהודי הם עושים את אשר הם עושים, נוסף על מה שהם עושים לשאר אויביהם ושונאיהם. רק על ילדינו אנו הם גזרו כליון. אותנו הפלו במיוחד. ואין זאת אלא באשר העולם כולו, גם אותם העמים נלחמים עכשיו על חירות ועל צדק ועל יושר, הפלו את העם היהודי כעם והעמידו אותו במצב אשר לא הועמד בו שום עם. גם העולם הדימוקרטי, התרבותי והחפשי, הדוגל — ובצדק — בזכויות האדם, הגאה — ובצדק — בנכסי הרוח הגדולים של התרבות החדשה. גם אלה גזלו מאתנו את זכותנו כעם, כעם שוה-זכויות לכל עמי העולם. גם אלה שללו מאתנו את מעמדנו הלאומי. גם אלה קיפחו את זכותנו למולדת ולעצמאות אשר הנכיה בידם לכל עם אחר.

ואנחנו העם היהודי בעולם המופקר כעם. כנתיני פולין לחמנו במחנות הצבא הפולני, כנתיני צרפת, נלחמנו בצבא הצרפתי, כנתיני צ'כוסלובקיה נלחמנו בצבא הצ'כוסלובקי. אבל לא נוהגים בנו היהודים, כמנהג הפולנים, הצרפתים והצ'כוסלובקים. כל האכזריות הנתכה על ידי הנאצים על כל העמים האלה הם מעשי חסד וצדקה לעומת מה שעושים לעם היהודי. רק את ילדינו אנו, את נשינו אנו, את אחיותינו וזקנינו, מיחדים לטיפול מיוחד להקבר חיים בקברים כרויים על ידיהם, להשרף במשרפות, להחנק ברמיסה, להירצח במכונות יריה, ללא דין, ללא טעם, ללא סיבה, ללא חטא, אפילו על פי ספר החטאים של הנאצים, אלא בשל חטא אחד בלבד, שהילדים האלה הם ילדי יהודים, כי רק ליהודים אין טוען, לוחם, — כי אין ליהודים מעמד ממלכתי, אין צבא יהודי, אין עצמאות יהודית ואין מולדת בטוחה ופתוחה.

ושליחי העם היהודי במולדת נזעקו כאן לתבוע מכם, שליטי האומות הגדולות הנלחמות בהיטלר, מראש ממשלת אנגליה, מנשיא ארצות הברית, מראש ממשלת ברית המועצות, לעמוד בפרץ ככל אשר בידכם לבל תתנו להשמיד עם כבול וכלוא, מחוסר מגן ונשק, על בניו ובנותיו, על אנשיו ונשיו, על זקניו וילדיו. ידענו — לא הכל אתם יכולים לעשות. אבל ישנם נתינים גרמנים בארצות הברית, באנגליה וברוסיה ובשאר הארצות. דרשו להחליף אותם ביהודי פולין וליטא ושאר ארצות הגרדום הנאצי! תנו לצאת לכל היהודים שיש ביכלתם לצאת מתופת הנאצית ואל תסגרו בפניהם דלתות! והוציאו בראש וראשונה את ילדי ישראל, את העוללים והיונקים, אשר עדיין אינם יודעים אולי שהם יהודים ושבגלל חטא זה נגזרה עליהם כליה. הוציאו אותם מגיא ההריגה, תכניסו אותם לארצות הנייטרליות! תכניסו אותם לארצותיכם! תכניסו אותם הנה, למולדתנו! חמש מאות אלף יהודי ארץ-ישראל יאמצו בשמחה ובמסירות את ילדי הגיטו. בטלו את פקודת הקלון, שהוצאתם פה שיהודי מארצות האויב אינו יכול לשוב למולדתו. כל עוד פקודה מחפירה זו קיימת, כל עוד שערי ארצנו סגורים לפליטי ישראל — גם ידיכם אתם תהיינה עקובות מדם יהודי אשר יישפך בגיהינום הנאצי. — תנו לכל אלה שיש בידם

להמלט מהצינוק ומהגרדום — להמלט לכל ארץ שאינה עומדת תחת שלטון נאצי וגם למולדתם. אם הם רוצים ויכולים לשוב למולדתם! התלו בראשי הצבא הגרמני ובעם הגרמני שהם יהיו אחראים לדם תשפוך, ותאמרו למרצחים: הרף. הדם השפוך לא יחול רק על ראש התליינים הנאצים. אלא גם על ראש כל אלה שיש בידם להציל ולא יצילו. שיש בידם למנוע ולא ימנעו. שיש בידם להושיע ולא יושיעו!

אנו יודעים ומעריכים ומוקירים שאתם מגייסים את כל כוח עמכם להלחם באויב האיום הזה של האנושיות; אנחנו יודעים שאתם מגייסים את כל כוחכם למגר את שלטון הדמים, ואנחנו בטוחים שנצח תנצחו. ואולי גם לא ירחק יום הנצחון. אולם אנחנו קוראים אתכם למשפט על כבודנו היהודי המחולל. הוא אינו מחולל על ידי היטלר. הנאצים אינם יכולים לפגוע בכבודנו. הם יכולים לרמוס את נשינו. הם יכולים לרמוס את ילדינו. הם יכולים לקבור חיים את זקנינו אבל אין בכוחם לחלל את כבודנו היהודי והאנושי. הם שמו על אחינו את הטלאי הצהוב. אנחנו גאים לשאת את הטלאי המעיד על היותנו יהודים. מאות ואלפים ורבבות מבני עמנו מסרו נפשם בכל הדורות על קידוש השם של העם היהודי — ובגאון ישא כל יהודי את הטלאי הצהוב. ואם נזכה לפגוש את אחינו אלה מהגיטאות הנאצים, נשא אותם על כפינו עם הטלאי הצהוב. הוא יהיה לנו לדגל הכבוד, לציון תפארת של מעונים וקדושים. לא הנאצים. אתם עמי התרבות מקפחים את כבודנו. באשר אתם מקפחים את זכותנו לעם, כעם שווה זכויות, אתם מקפחים את זכותנו להלחם כיהודים.

רבבות יהודים, אזרחי אנגליה, אמריקה, רוסיה, לוחמים בצ־באות של ארצות אלה. ואנחנו בטוחים שהם ימלאו את חובתם האז־רחית והצבאית באמונה, במסירות ובגבורה. והם יהיו לכבוד לארצו־תיהם וגם לעמם. אולם ישנם רבבות יהודים בני בלי נתינות. ישנם יהודים בארצות הנייטרליות. ישנם רבבות יהודים פליטים. ישנם יהודים פטורים מחובת צבא בארצם. וישנו יותר מחצי מליון יהודים בארצנו זו, שאינם יהודים פולנים או אנגלים או אמריקאים. אלא יהודים עברים ועל זאת גאותם. הם יהודים במולדת. בשם כל היהודים האלה אנחנו תובעים מכם, שליטי אנגליה, רוסיה ואמריקה את זכותנו לצבא יהודי, את זכותנו להלחם כיהודים, במסגרת יהודית ובארגון יהודי ובמפקדה יהודית ובמשמעת יהודית ובדגל יהודי — בגדול אויבנו ובגדול אויבכם. לא נסתפק בפרורים שניתנו לנו כאן להגן על מולדתנו ועל הארצות הסמוכות! לא כבני ארץ־ישראל בלבד, כיהודים באשר הם יהודים, כיהודי מארוקו ואלג׳יר וטוניס. כיהודים בארצות אחרות אשר אנחנו מאמינים שישתחררו עוד מעט. כיהודים בארצות נייטראליות. כיהודים באשר הם החפשים להתנדב לצבא — אנו רוצים להלחם בצבא יהודי.

היהודים אזרחי אנגליה ורוסיה ואמריקה ימלאו את חובתם לארצותיהם. וגם יילחמו במסירות עם חבריהם האזרחים. אבל כל היהודים שהם אינם חייבים חובת צבא לארץ אחרת. כל היהודים החפשים לנפשם. אנו תובעים את זכותם האנושית. אנו תובעים את זכות כבודנו להצטרף לצבא יהודי, תחת דגל יהודי. כבן־ברית שווה בכל האומות המאוחדות!

אנו נרדפים, אנו שנואים, אנו מבוזים, נטבחים ונרמסים בימ־דים, אנו רוצים כיהודים להלחם באויב האכזרי והאיום אשר קם לעמנו.

אנו תובעים ליהודי את הזכות שיש לכל אמריקאי, לכל אנגלי ולכל רוסי. אנחנו מועטים, אנחנו מחוסרי ישע. ואתם עמים כבירים וגדולים. יש לכם אניות וצבאות וציי אויר עצומים, ותבוא עליהם ברכה. אנחנו עם קטן ודל, מפוזר ומפורד. אבל אנשים כמוכם. לבנו כלבבכם, רגשנו כרגשכם, כבודנו ככבודכם, צערנו כצערכם, עלבוננו כעלבונכם! ואם מתעללים בנו כיהודים, אנחנו רוצים להשיב כיהודים, ורק אתם עומדים בינינו ובין הזכות הזאת. אנחנו דורשים מכם — כי דבר זה בידכם, זה אינו תלוי בתליינים של היטלר — להסיר את ההפליה אשר שמו עמי הדימוקרטיה נגד העם היהודי. הבו שוויון לעם היהודי — הבו לנו הזכות להלחם ולמות כיהודים. אל הפליה וכל זמן שההפליה הזאת תתקיים, לא נאמין בכנות של דבריכם על צדק ותורה ויושר.

ואנו תובעים לא רק את זכותנו להלחם כיהודים. אנו תובעים את הזכות שיש לכל עם בעולם, גדול וקטן, למולדת ועצמאו[illegible] שקרה לנו בפולין, מה שעוד חלילה עתיד לקרות לנו, כל קרבנות התנם, כל הרבבות, מאות האלפים ואולי המיליונים של קרבנות הזקנים והילדים: הם קרבנות ההפליה שקיימת ביחס לעם היהודי, הם קרבנות של אומה שאין לה מולדת ושאין לה עצמאות. ואנחנו תובעים מכם תיקון המעוות הזה: מעמד של שוויון לאומי, מולדת ועצמאות לעם היהודי.

ונזעקנו כאן להשמיע קריאה גם באזני העם היהודי עצמו, לזה אשר אתנו פה במולדת וגם לזה שמפוזר בגולה. גם עלינו אנו, על כל יהודי ויהודי בעולם, רובצת אחריות־מה של הדמים הנגרים, על הכבוד המחולל, על סכנת השמד שאינה ראשונה בתולדות עמנו ומי יודע אם היא אחרונה, עלינו. על כל יהודי ויהודי באשר הוא להשבע שלא נשקוט ולא ננוח עד אשר תשבר זרוע הרשע, עד אשר ימגר שלטון היטלר, עד אשר יינקם הדם הנקי, עד אשר יקום בעו־לם משטר חדש של צדק וחירות ויושר, ועד אשר המעוות ההיסטורי שנעשה לעם ישראל יתוקן תיקון מלא ונאמן וקיים. ונודדי[illegible] וגוליו באשר הם יוחזרו לארצם, והעצמאות אשר תובטח לכל עם ואו־מה בעולם תובטח לעם היהודי במולדתו.

ואת המלה האחרונה נגיד לאחינו ולאחיותינו היקרים, הקדושים והמעונים בגיטאות הנאצים: אסונכם־אסוננו, דמיכם־דמינו. נעשה את אשר ביכלתנו לנקום את נקמתכם ולא נתן דמי לעצמנו עד אשר נגאל אתכם גם מהתופת הנאצית וגם מהגולה המנוונת, ונעלה אתכם, את כולכם, אלינו, לארצנו הנבנית והנגאלת.

על הטבח ביהודי אירופה

מדברי הח׳ א. דובקין בישיבת המזכירות של מפלגת פועלי א״י ביום 25.11.42

הידיעות שנתפרסמו בימים האחרונים על מסע־ההשמדה נגד יהודי פולין וארצות אירופה אחרות, נמסרו בעיקר ע״י הנשים, האנשים והילדים שהגיעו בשבוע שעבר ארצה על יסוד תכנית החליפין בנתינים הגרמנים שהיו בארץ. בין הבאים נמצאים כאלה שאפשר לסמוך על כושר הבנתם ושיפוטם. ביניהם אחת מהעובדות המדעיות של האוניברסיטה בירושלים, שתי חברות מקבוצת דגניה ב׳ אחד העסקנים הציוניים הותיקים מפיוטרקוב. אין כל יסוד להניח, שהדברים שנמסרו על־ידם כעדי ראיה אינם מתאימים למציאות. אולם, יותר מהכל נתרשמתי מספורי הילדים, שהסיחו את אשר עבר עליהם ואת אשר ראו במו עיניהם. אנשים מ־13 ערים שונות בפולניה (סוסנוביץ, קילץ, ז׳רנב, אופוצנה, פיוטרקוב, בנדין, קרקוב, ריישא, ראדום, סנדומירז׳, ביאליסטוק, שידלוביץ, וכן מברלין המבורג הולנד ובלגיה), באו במלווה זו. לא אחזור על כל התיאור המקפיא את הדם ועל העובדות המחרידות של מסע־ההשמדה הנערך זה שלושה־ארבעה חדשים ואשר בו נספו כבר מאות אלפים יהודים. פרוטוקולים מפורטים של גבית עדויות יימסרו לידיעת החברים בימים הקרובים.

שלש הן התופעות העיקריות המתבלטות מן הידיעות האחרונות שהגיעו אלינו:

א. עוד בראשית הקיץ ש.ז. הוקמה ע״י הגרמנים ועדה מיוחדת בשם רשמי „זונדר־קומיסיון״. ובפי היהודים באירופה היא נקראת „פערניכטונגס קומיסיון״. בראשה עומד הקומיסר פוי. הועדה עוברת את ערי פולין ומארגנת את השמדת היהודים. בכל עיר ששם מופיעה הועדה הזאת יודעים היהודים שהגיע יום הדין וההשמדה.

ב. רצח ילדים וזקנים בהמון. העובדה הזאת מתאשרת ע״י עשרות עדי־ראיה. ילדים מוצאים מבתים, נהפכים ברחובות ונרצחים. שליחי הגסטפו מתפרצים לבתי חולים ורוצחים את כל הנמצאים שם. אשה מראדום היתה עד־ראיה להוצאת ילדים בכח מזרועות אמותיהם. אספו מאות ילדים על גבעה וירו בהם ממכונות־יריה. אשה אחרת ספרה של ילדים שנזרקו לבור (שם נורו ונקברו). יוצאי ערים שונות אשר ספרו על מוראות הגירוש ציינו, כי לגירוש נבחרו רק הגברים והנשים הבריאים. הילדים והזקנים נורו. מתוך כל תיאורי הזוועה לא אוכל לשכוח את ספורו של ילד בן 8, אשר הסתתר יחד עם אחותו הקטנה בת 5 בבית כאשר התפרצו הז׳נדארמים של הגסטפו לדירות ותפסו את הילדים. הוא הזהיר את אחותו הקטנה לבל תבכה. אך הילדה התחילה לבכות. אז מצאו את מקום מחבואה ולקחוה.

ג. יהדות פולין ברובה גורשה כבר או שהיא עומדת לפני גירוש. אין, כמובן, לסמוך בכל מאת האחוזים על המספרים של המגורשים. אולם, אין להטיל ספק בעובדה של גירוש המוני, ביחוד מחריד הדבר לגבי ווארשה. בין הבאים לא נמצא אף אחד מווארשה, אולם כפי שסופר ע״י אנשים שהצליחו להמלט מווארשה והגיעו לבנדין בסוף חודש אוקטובר (בתוכם הח׳ נלר מפעילי „גורדוניה״ ובנו של הרב פרייסטמן, הנמצאים בבנדין), אומדים את מספר היהודים שנשארו לפליטה בווארשה ב־40,000 נפש, מתוך מספר כולל של 600,000 יהודים, שהיו בווארשה לפני חצי שנה. בגיטו קילץ היו 30,000 יהודים; בזמן הגירוש הגדול נהרגו במקום 1,800 איש ו־27,000 גורשו. מבין 20,000 יהודי פיוטרקוב נשארו 2,600 ובתוכם רק 160 נשים וילדים. מ־40,000 יהודי צ׳נסטוחוב נשארו רק 2,000. ביחוד מזעזעים מוראות הגירוש של ראדום: מתוך 30,000 תושבי העיר הזאת נשארו רק 3,500. כל אלה שנשארו נהנו מן החסד הזה בהיותם נחוצים למפעלי התעשיה והמלאכה. יום־יום מכריזים הנשארים לצאת לעבודה. מי שאינו יוצא — נורה. מותר ליהודי לחלות רק במה ימים. לאחר המועד הקצוב — אם אינו מבריא דינו למות. לא יכולתי להציל מפי המספרים ידיעות על גורל המגורשים. מאת מאות האלפים שנשלחו „בכיוון בלתי נודע״ אין כל ידיעה. אף מאחד מהם לא נתקבל לא מכתב ולא דרישת שלום. על רקע זה נפוצו בפולין שמועות משמועות שונות, אשר כנראה יש להן על מה שתתבססנה: מספרים על בניני בטון גדולים על הגבול הרוסי־פולני, אשר שם מומתים בגאזים ונשרפים. אשה אחת מאוסבינצין שבגליציה המערבית, ספרה על 3 תנורים לשריפת היהודים שהוקמו בעיר זאת. כנראה, שחלק מן המגורשים, לא גדול ביותר, נשלח לגרמניה. אלה הם בעלי מקצוע ומומחים. מכל ערי פולין מהווה רק ביאליסטוק ולודז יוצא מן הכלל ששם עוד לא היו שחיטות המוניות ובערך כמחצית תושבי הערים הללו נשארו עוד במקום. לעומת זאת נתרוקנה קראקוב לגמרי מיהודיה.

הפורענות פגעה לא רק בפולין בלבד. היא מקיפה את כל הארצות הנמצאות תחת השלטון הנאצי הבלתי אמצעי: אוסטריה, צ׳כיה, יוגוסלביה, בלגיה, הולנד, גרמניה (הונגריה, ובולגריה יוצאות מכלל זה).

הבאים יצאו מפולין ביום 28 לאוקטובר, ובוינה ב־11 לנובמבר ש.ז. בבקרם את נשיא הקהילה בוינה ד״ר לוינהרץ ואת סגנו ד״ר גרין, שמעו כי בוינה לא נשארו אלא 400 יהודים. נשים שהיו במחנה־מעבר ליהודים מגורשים ע״י אמסטרדם ספרו, שמדי שבוע בשבוע מכניסים למחנה זה ומוציאים ממנו 3,500 יהודים. כ־25,000 מיהודי הולנד כבר גורשו. מסע הגירוש נתקל בהתנגדות של התושבים ההולנדיים. אכרים רבים מסתירים יהודים. מבלגיה הוצאו כבר כ־15,000 יהודים וממשיכים להוציא 1000 בכל שבוע. בעברם את סלובקיה שמעו האנשים על השמדה מוחלטת של יהודי יוגוסלביה וסלובקיה. לפי דברי הנשים שהגיעו מברלין נשארו בכל גרמניה רבתי רק 28,000 יהודים, לפי המספרה שנערכה ע״י הרייכספערטרעטונג בחודש ספטמבר. הגירושים נמשכים.

נוכח העובדות הללו, שאין — לפי הכרתי העמוקה — להטיל כל ספק באמיתותן — יש להאמין לסיפורי הזועה הרבים המגיעים אלינו. סכנת ההשמד מרחפת על כל ששת מליוני היהודים הנמצאים במדינות הכפופות להיטלר.

מה יש לעשות? כשם שאין בפי הולם לגודל השואה, כך אין אולי גם תשובה ראויה והגבה מעשית. אולם, אין אנו פטורים מלטכס עצה ולעשות כל מעשה, שיש בו שמץ של תקות הצלה.

א. קודם כל מצווים אנו לצעוק מרה ולהזעיק. בצנזורה היו שיקולים אם מותר לפרסם בארץ ובחו״ל את כל מעשי הזועה. שמא יזיק הדבר לביצוע המשך תכנית החליפין. אולם, אין להתחשב בנימוק זה. תבענו, אפוא, פרסום מלא. כמובן, נמנענו מלציין את שמות האנשים עדי־הראיה, אשר הביאו לנו את הידיעות. עלינו לעורר את מצפון העולם הדימוקרטי, את ממשלות בנות־הברית, להזעיק את העם היהודי בכל התפוצות. מלבד תיאורים מפורטים של מעשי הזועה אשר פורסמו ע״י הנהלת הסוכנות, נשלחו טלגרמות מפורטות גם ע״י בא״כח עתוני חו״ל בא״י („טיימס״, „יונייטד פרס״, „ניו־יורק טיימס״ ועוד). הקונסול האמריקאי בירושלים העביר תזכיר על המצב לממשלתו. טלגרמות פרטיות נשלחו לאישים שונים באנגליה ובאמריקה, כדי להסביר להם, שהידיעות הגיעו ממקורות נאמנים. מהידיעות הראשונות אשר הגיעו מוושינגטון ולונדון יש לראות שהתחילה פעולת־הגבה, אולם יש להמשיך בהחדרת האינפורמציה על הנעשה לכל קצוי תבל. על הסתדרות העובדים להתקשר במיוחד עם מפלגת העבודה באנגליה ועם תנועת הפועלים באמריקה. הנהלת הסוכנות והועד הלאומי יפרסמו גלוי־דעת אשר עליו יתבקשו לחתום כל יתר ההסתדרויות העולמיות היהודיות. חשיבות מיוחדת להגבתו של הישוב. הוחלט על הכרזת 3 ימי אבל. יתקיים כינוס מיוחד של אספת־הנבחרים; אספת־הגבה של הרשויות המקומיות; יאורגן משלוח מברקים אל רוזבלט וצ׳רצ׳יל. ביום ה׳ לאחר 12 יוכרז בטול־מלאכה בכל הארץ. בכל שלשת הימים האלה ייסגרו בתי השעשועים. אין אנו רשאים להפסיק את עבודתנו היום־יומית. אולם, לא יתכן שבד בבד עם ידיעות האימה הנעשה בגולה ימשיכו לרקוד בעיר העברית בארץ־ישראל.

ב. תביעה להפסקת הטבח. מי יודע את מדתה של שארית הפליטה שנשארה לנו? ומי יודע במה וכיצד אפשר עוד להשפיע על הממשלה הנאצית. אתה אין לנו על מה לדבר. התמרמרותנו ותביעתנו צריכה להיות אל עמי העולם התרבותי, אלה שרואים את אבדננו

ומהרישלם. ומשתיקים אותו ; אלה שיש בידם להציל ואינם מצילים. כלום כך היה נוהג העולם הדימוקרטי אילו היו נשחטים מאות אלפי נשים וילדים וזקנים לא־יהודים, אלא אמריקאים, פולנים אנגלים, צ'כים ? עלינו לדרוש מהממשלה הבריטית, מאת הנשיא רוזבלט, מממשלת ברית־המועצות שיודיעו לממשלה הנאצית, כי יבוא יום נקם ושילם בעד טבח היהודים. ישנם שידורים בגרמנית מראדיו לונדון וניו־יורק ; אוירונים של ארצות הברית טסים בשמי גרמניה, יש באפשרותם לזרוק הודעות לעם הגרמני. יתכן, שהאיום על הגמול ונקם לא ישפיע על היטלר. אבל ישנן עוד ארצות באירופה, שתחסו־בנה לא פעם, לפני שתינשנה להשתמש בדרכי היטלר בארצותיהם הם. בהונגריה עוד חיים כיום 700,000 יהודים. מאות אלפי יהודים ישנם עוד ברומניה ובולגריה. ודוקא בימים אלה, כאשר מתרופף הבטחון בנצחונה של גרמניה, לא תשאר הודעת־אזהרה כזאת מאת מעצמות הברית בלי השפעה על עמים אלה. במקרים אחרים נקטו באמצעי זה : כך ניתנה אזהרה לגרמניה מאת אמריקה אחרי מקרה החרבת העיר לידיצה בצ'כיה. בשעה שהוצאו להורג בני התערובות בצרפת ניתנו אזהרות ע"י רוזבלט וצ'רצ'יל. בענין כבילת שבויי המלחמה, מתנהל מו"מ בין אנגליה וגרמניה, והושג סידור. רק אם התביעה להפסקת הטבח תהא מלווה התראה מעין זאת, יהיה בה אולי דבר של ממש.

הצעות הנהלת הסוכנות היהודית בשאלה זאת נמסרו לידיעת המוסדות באמריקה ובאנגליה,אשר שם צריכה להיעשות הפעולה כלפי הממשלה האמריקאית והאנגלית. כן פנינו במיוחד אל הנהלת הצלב האדום, אשר לבאי־כחו ישנה עוד גישה לארצות אירופה. הרב הרצוג בקר את השליח של האפיפיור בירושלים, והלה שלח מצדו לאפיפיור פרטים על המצב באירופה ובקשת אינטרוונציה מצדו ומצד מלכה של איטליה.

ג. מאמצים להצלת שארית הפליטה. כולנו המומים מגודל האסון. אולם, אין לראות גם בימים אלה את העיקר בבימוי האבל והתתסרמרות. ויש לחפש דרכים למעשי־הצלה ממשיים. ומעשה ההצלה העיקרי הוא העברת יהודים מן הארצות הנאציות קודם כל לארצות הנייטרליות הסמוכות, ואחר כך — לארצות מעבר לים וביחוד לארץ־ישראל. אין איש יודע מה הן כוונתיו של היטלר במסע ההשמדה. ישנן ידיעות מבוססת על בירור שהתקיים בענין זה בין המנהיגים הנאציים, ושהנימוק העיקרי אשר גרם להחלטה ע"ד ההשמדה המהירה של יהדות אירופה הוא הרצון להפטר מהמשה מיליון אוכלי לחם מיותרים, לקראת המצור המתרחש לבוא על אירופה. הפקודה נחתמה על־ידי היטלר. והכונה היא לגמור עם היהודים עד ראשית שנת 1943. הגברים והנשים היכולים עוד להביא תועלת למכונה הנאצית — ישארו בחיים ; כל השאר ירצחו. עלינו לתבוע בשטח זה כמה תביעות :

1. להרחיב את בסיס החליפין של נתינים גרמניים על יהודי אירופה. עוד ישנם אזרחים גרמניים בארץ־ישראל, אלפים מהם נמצאים בידי צבא בנות הברית באפריקה הצפונית, במצרים. ועל כולם — מאות אלפי אזרחים גרמניים גרים בארצות הברית של אמריקה, בברזיליה. את כל אלה עלינו לדרוש להחליף ביהודים, הנמקים בארצות הנאציות.

2. לא יתכן, שגם בימים אלה תשאר עוד בתקפה הפקודה המחפירה על דבר האיסור של הכנסת יהודים פליטי ארצות האויב לשטחים בריטיים. בתורת חסד מיוחד הורשו הפליטים מרומניה שהגיעו ארצה בסירות, בחדשים האחרונים, להכנס לקפריסין. שערי הארץ הזאת סגורים עד היום בפני פליטים בודדים שהצליחו להמלט מצפרני הנאצים, מתוך חשד שמא ישרתו את היטלר. את בטול הגזירה המחפירה הזאת עלינו לדרוש מיד.

3. והעיקר: עלינו לדרוש בשורה הראשונה וקודם כל להוציא את הילדים היהודים מאירופה. עיקר חמתו של היטלר ניתכת על ילדי ישראל. הם נרצחים בהמון. עלינו לתבוע קודם כל להציל אותם. יש סיכוי לעורר את מצפון העולם בתביעה אנושית זאת. הצענו לחברינו באמריקה לעורר תנועת נשים עולמית למען הצלת הילדים. הגב' סולד הציעה לגב' רוזולט לעמוד בראש ועד בינלאומי כזה.

אמנם, גם בענין זה לא יהיה קל ביותר להשפיע על הממשלה הנאצית. זה יותר מחצי שנה, שאנו עמלים להוציא 270 ילדים מהונגריה ורומניה. הסרטיפיקטים נשלחו מזמן. סודרו כל ויזות המעבר. אולם, ישנם קשיים לקבלת רשות היציאה. יש להזעיק את כל העולם התרבותי שיעמוד לימיננו לפתות במפעל הצלת הילדים.

4. עלינו לבקש על הנפש, ובכלתי הולמת תיראה אולי הדאגה לרכוש. אולם [redacted] גם מוח. [redacted] נמצא בארץ, ובארצות [redacted] מדוע לא יוחרם ליצירת קרן לתשלום פצויים ליהודים הנשדדים והנרדפים? בלונדון הוקמה ועדה בהשתתפות באי־כח ממשלות שונות, בתביעה לפצויים ולתשלום נזקים. באי־כח העם היהודי נעדר בועדה זאת. עלינו לתבוע גם את תיקון המעוות הזה.

ד. ועוד תביעה מרכזית עלינו להציג, והיא: יינתן ליהו־דים להלחם בהיטלר בכל מלוא כוחם ואפשרותם. ואמנם שאלה זאת קשורה קשר בלתי אמצעי גם לבעיות הפנימיות של הגיוס אצלנו. שמעתי על התפרצויות של אבל כבד בתל־אביב, על רגש ההתמרמרות אשר תקף את הישוב. אולם, התור במשרדי הגיוס לא גדל. יהודים דורשים הפגנות, דגלים שחורים. אין קל מלארגן הפגנה, אולם קשה יותר לגייס. נדמה, שזאת צריכה היתה להיות התשובה ההגיונית והבלתי אמצעית של כל אדם מישראל. עלינו להרים מחדש את התביעה להקמת צבא יהודי. יהודים ממלאים את חובתם בתור נתינים אנגלים בצבא האנגלי, בתור רוסים בצבא הרוסי ובתור נתי־נים אמריקאים בצבא ארצות הברית. אולם ישנם יהודים בלי נתינות, תושבי ארצות נייטראליות, פליטים. ובשורה הראשונה ישנם [illegible] רבים שעליהם להתגייס לצבא עברי בארץ־ישראל. הנה שוחררו 400,000 יהודים באפריקה הצפונית. במארוקו ישנם למעלה מ־20,000 יהודים פליטי פולין וגרמניה שהועבדו בפרך בגבול מדבר סהרה, שמענו ששוחררו באפריקה הצפונית נתינים אנגלים. אולם, עוד לא שמענו על שחרור היהודים הפליטים האלה. האמנם אין אפשרות לגייס פלוגות יהודיות מבין יהודי מארוקו ואלג'יר בתוך הצבא האמ־ריקאי? האמנם לא ייענו לקריאת גיוס כזה 20,000 הפליטים ששוחררו מעולו של היטלר?

והתביעה לגיוס יהודים בצבא יהודי, בכל מקום שהדבר אפשרי, צריכה להיות מלוה דרישה של משלוח יהודים לחזית. יהודים צרי־כים להפגש עם קלגסי היטלר פנים אל פנים. אני מבין היטב את ההתרגשות הכבדה של חיילים יהודים הנאלצים בימים אלה לבלות ימים ולילות בשמירה בנקודות שונות בארץ. לא נזלזל גם בתפקיד הזה, אבל טבעית מאד הדרישה: לחזית!

ה. הננו מצווים לדעת את האמת המרה לכל פרטיה. חטא כבר נחטא אם לעת כזאת לא יוסיפו שליחנו בארצות הכבוש. ידוע לנו, שעמים אחרים משגרים את שליחיהם, היוצאים בקביעות מהכא להתם. יש גם שחוזרים, מביאים ידיעות, ומעודדים. איך קרה שמתו־כנו טרם התנדבו אנשים לפעולה כזאת?

יחד עם זאת, עלינו לחפש דרכים אחרות כדי להתחקות על מצב הדברים. קיימות קונסוליות של מדינות נייטראליות, העלולות לעזור לנו בענין זה. ואיך קרה הדבר, שבארצות הסמוכות למקום המעשה אינם נמצאים שליחי המוסדות היהודיים העולמיים. לא בשטוקהולם, לא בבנף ולא בקושטא. רק בליסבון יושב בא־כח אחד של הג'וינט. והרי מכל המקומות הללו אפשר לקיים קשר עם הארצות הנאציות. תבענו נמרצות מאת מוסדות הסיוע היהודיים באמריקה ובאנגליה לשגר מיד את שליחיהם למקומות הנ"ל. גם אנו עצמנו איננו פטורים מלהגביר את פעולתנו בשטח זה. הסכנות וההסתדרות נתבעים למאמצים בתנופה גדולה יותר ובהיקף רחב יותר. תנועת התנדבות צריכה לקום בצבורנו לפעולת הקרבה למען הגולה.

נקודת־פתח לפעולה בכל השטחים האלה תוכל לשמש לנו יהדות אמריקה. הצעתי היא, שמשלחת מארץ־ישראל תצא מיד לאמריקה כדי לדרבן ולכוון את פעולת תנועתנו שם, להרים קול זעקה ולעורר את יהדות אמריקה לפעולות.

ולבסוף עלי לעמוד על עוד שתי שאלות, שאינן עומדות בשום פרופורציה לאסון האיום שהתרחש על יהדות אירופה. אולם, גם הן מחכות לפתרונן וזקוקות לסעד וסיוע מאמריקה. יתכן: או גורל היהודים פליטי־פולין ברוסיה; ב) 400 אלף יהודי אפריקה הצפונית.

אשר ליהודי טוניס, אלג'יר, מרוקו וטריפוליטניה ואותם הפליטים היהודים שטרם שוחררו —. טלגרפנו לאפריקה וביקשנו את אנשינו לדאוג לקשר עם אפריקה גם על ידי שליחים ועל ידי עזרה ממשית ליהדות שם. שיגור שליחים לשם הוא אחד התפקידים הציוניים החשובים בשעה זו. והנסיון הראה שישנו קרקע פורה לפעולתנו בארצות אלו. השליחים ששלחנו לעיראק למשל, הספיקו להגיע לתוצאות חשובות. ארגנו תאי „החלוץ" (כמובן, לא כ„החלוץ" האירופי) שאליו משתייכים כבר מאות חברים. עלינו לעשות מאמץ ולשלוח לארצות אפריקה הצפונית 20־30 חברים. נוסף לכך חברים ליתר הארצות העיקריות לשם פעולת חינוך ציוני וארגון עליה. הצעתי היא: לגייס לנסיעה מיד כמה חברים ולארגן קורס למען הכין עשרות שליחים במשך שלושה־ארבעה חדשים לתפקידי שליחות ציונית אל היהדות בארצות ערב. אני יודע שלא קל למצוא את האנשים המתאימים, אבל נחוץ ליצור בתנועה אטמוספירה של נכונות להתגייס לתפקיד זה. ביצוע פעולה זאת קשור גם הוא בעזרת אמריקה שבידה ההשפעה המכרעת כיום בצפון אפריקה.

גם הענינים לגבי פליטי פולין ברוסיה עודם נעים. ניתנה אמנם הוראה לאמבסדור האמריקאי בקויבישב מצד ה„סטייט דפרטמנט" באמריקה שתיעשה פעולה להשגת רשיונות יציאה ליהודים. כן ניתנה הוראה כזאת מצד הממשלה הבריטית לאמבסדור הבריטי בקויבישב, אם כי בצורה סתומה למדיי. במקרה נעשתה גם שגיאה מאחר שבהוראה לא נאמר בפירוש, כי המדובר איננו ביהודי רוסיה כי אם ביהודים פליטי פולין הנמצאים ברוסיה בלבד. משלחת של אנשינו באמריקה נפגשה פעמים עם ליטבינוב. שהציעה לממשלה במוסקבה לתת רשיונות יציאה בשביל 3000 יהודים פולנים מרוסיה. גם מאיסקי טלגרף ברוח זאת. אולם תשובה מוסמכה על כל הפניות הללו טרם נתקבלה. הכרחית פעולה נוספת מצדנו כדי להניע את רוזבלט ואת הממשלה האמריקאית להשפיע על הממשלה הרוסית. כל הידיעות המגיעות מרוסיה ממקורות שלנו וממקורות פולניים מעידות על כך, שהמפתח הוא בידי אמריקה. שבה עוד מתחשבים ברוסיה. גם קוט אמר בשיחה, כי הוא בטוח שרק לחץ אמריקה יכול להצליח בענין זה. מתנהל מו"מ עם הממשלה הסובייטית בדבר הוצאת 50 אלף ילדים פולנים מרוסיה. אלף לחודש. ולגמרי לא ברור כמה יהיו בתוכם יהודים. ואם יהיו בכלל. בכל אופן קימת הסכנה שכל זמן שלא תהיה הודעה מפורשת מצד הממשלה הסובייטית, שגם ליהודים מותרת היציאה — הפולנים לא יוציאו יהודים או יוציאום במספר קטן. עשינו בשביל פליטי פולין ברוסיה מה שיכולנו לעשות וסכנת כליון עודנה מרחפת מעל לראשי שארית הפליטה הזאת. יש לקשור את שיגור המשלחת שלנו לאמריקה איפוא, גם לתפקיד זה.

הזכרתי את שטח הבעיות הללו רק דרך אגב והן טעונות דיון מיוחד. הבעיה העיקרית העומדת כיום לפנינו ושבשמה אנו מצווים לשגר את שליחינו לאמריקה היא: אזעקת יהודי אמריקה למעשי הצלת יהדות פולין ויהדות יתר ארצות אירופה, ההולכת ונשמדת לנגד עינינו.

מדברי הח' א. רייס בישיבת מרכז המפלגה ביום 30.11.42.

חברים, אין בכוונתי להכניס לתוך הויכוח בישיבת המרכז דברים שאינם שייכים ישר לדיוננו. אולם אני מרגיש צורך להשמיע כאן כמה דברי תרשומות כלפי עצמנו. לפני הרבה חדשים באנו להנהלת הסוכנות, לאותה הועדה המטפלת בענינים, ודרשנו פעולה מיוחדת בשביל יהודי פולין. ברור, שמתפקידו של דובקין לדאוג לעניני העליה בכל השטחים, וצריך לברך אותו על כך שהוא עושה זאת גם בשעת שרפה ורוצה לדאוג להצלת הילדים הנמצאים בפרס והיהודים שבצפון אפריקה. אולם, הכרחי שיהיו אנשים אשר יקדישו את כל המרץ וכל ההרגשה וכל הרצון שלהם לעניני יהודי פולין.

היום אומרים כאן, שצריך עוד מישהו מאתנו להיות באנגליה וכאשר באנו ואמרנו זאת לפני חדשים רבים—לא היה קשב לדברינו.

כדי שתבינו את המצב המזור הזה, אזכיר שלפני חדשיים בערך קבלנו הודעה מלונדון, שצריך לארגן את המצאת הכתובות לשם [illegible] חבילות מזון ליהודים בפולין, שלחנו טלגרמות על טלגרמות [illegible]. זה היה בזמן ששם כבר התנהל הטבח בממדים רחבים וכנראה שהאנשים שהכנסנו לרשימות לא היו כבר בחיים. כל זה לא ידענו. והאם אי־אפשר היה לקבל ידיעות על כך?

רק שלשום קבלנו מסמכים אחדים וביניהם מכתב אחד מאפריל 1942 מלבוב. במכתב הזה שמקורו מן המחתרת הפולנית מוסרים לממשלה הפולנית על טבח המוני בלבוב.

במכתב כתוב לאמור: „במשך חודש מרץ הרגו בלבוב כמה רבבות יהודים וההריגות ההמוניות עוד לא פסקו. את האוכלוסיה היהודית חילקו לשלשה סוגים, וכל סוג שלה קבל את הטלאי הצהוב: סוג ראשון — הם אלה שעובדים; הסוג השני — שמתאים לעבודה; הסוג השלישי - אלה שאינם מתאימים לעבודה. את הסוג האחרון, בכלל, אינם רואים בעיר, מפני שבכל מקום שהם נראים הם נתפשים ומוצאים להורג.

את הפרוצדורה הזאת מבצעים באופן דלקמן: דורשים מהקהלה לסדר רשימות של אלה שצריכים להרג. בקהילה יושבים בלי שום ספק, גם פטריוטים־יהודים, ואפשר לתאר לעצמנו את התפקיד הטרגי שלהם. אך הם מוכרחים לפעול בענין זה בהתאם לפקודות הנאצים ולהמשיך את הפעולה עד האקט האחרון של אותה טרגדיה.

לפני הבית נעצרת מכונית תחת פקודתם של ג'נדרמים גרמנים בלווית שני שוטרים אוקראינים ושני שוטרים יהודים. אם מישהו מהנמצא ברשימה רוצה לברוח, מוצאים אותו השוטרים היהודים. לאחר שתופשים את האנשים, מפשיטים מהם את בגדיהם ואת נעליהם, שעוד יכולים לשמש תועלת לאחרים. אחר כך שמים את הנידונים למוות ברוחב הפלטפורמה של האוטו. לפעמים בשתי שכבות האחת על גבי השניה, ואת הגופות האלו מכסים במכסה. השוטרים היהודים מצריעים את הפליטים, אחר כך עולים על האוטו השוטרים האוקראינים והאוטו עובר בשקט דרך העיר תחת משמר הג'נדרמים והשוטרים הגרמנים..."

„עובר רגע והאדמה הטריה באיזה מקום שהוא על יד הפלצים צירסובסקי בלבוב תכסה קבוצה חדשה של אלה שנמחקו ממספר החיים"...

ויש עוד מכתב מה־8 ליוני, כנראה, שהוא היה באיזה תיק ממשלתי, כי מסומנים עליו מספרים משרדיים, וכתוב, שזה העתק מהעתונות הפולנית במחתרת. במכתב זה מסופר בראשונה על הריגת פולנים שעוברים במחתרת, ואחר כך נמסרת תמונה אחרת, בצורה לא פחות טרגית, של הוצאת יהודים להורג.

אוסיף גם תזכיר, שבא אף הוא מן המחתרת הפולנית, אשר נכתב, כנראה, על ידי איש אחראי. התזכיר מכוון למיניסטריון הפנים בלונדון ובו נמסרות הדרישות של הפולנים בפולין. אין כאן שום דבר שונה מן הדרישות שדורשים אנחנו, אעפ"י שזאת מדינה, שיש לה צבא וממשלה ויושבים על יד השולחן יחד עם שלטונות אחרים של בנות הברית. הדרישות מכוונות בעיקר: להשפיע על הרגש האנושי של העולם, בנוגע לגורל הפולנים בפולין בכלל. אף כאן מספרים על הריגת יהודים. אף הם דורשים כמונו: טלגרמה לרוזולט, טלגרמה לצ'רצ'יל, לכנסיה הקתולית, לאמור: לבקש רחמים. הם נזקקים לדרכי פעולה אלה אעפ"י שהם מדינה וממשלה... אני רוצה להגיד בזה שאין לפנינו ענין פוליטי־מדיני בלבד. אנחנו נמצאים במצב שרק הרגש והלב יכולים להשפיע. שיש צורך בסגי־

לות מדיניות ודיפלומטיות מיוחדות. וזאת אנחנו צריכים לעשות. זה הוא התפקיד. אין לנו דרך אחרת.

אנחנו צריכים לאנשים מיוחדים הקשורים עם העניין, שרק בשביל תפקיד זה הם נוסעים ורק את התפקיד הזה הם מקבלים על עצמם ולא שום דבר אחר. צריך לשלוח אנשים לארצות השכנות, כדי לקבל, במדה שזה אפשרי, אילו ידיעות שהן. לא איש אחד אלא 2 או 3. זה נחוץ כדי לשקול את הדברים ולהתיעץ יחד. הם גם יצטרכו לעשות את כל המאמצים בשביל לבדוק את נכונות הידיעות המגיעות אלינו. אם יתקבל מכתב מאת כמה חברים יהיה יותר אמון בו מאשר עד עכשיו.

עלינו לעשות פעולה גדולה באמריקה ובאנגליה. אינני יודע מה מדה האמת בדבר. אבל ב. מספר, שעשרה בחורים סטודנטים יוונים אשר ישבו בקושטא, הם הם שהביאו לידי שבירת החוק של איסור שליחת מזון ליוון. לא נתנו מנוחה לשום ציר היושב שם, לשום מדינאי שהיה שם, לשום עתונאי, עד שהצליחו בדרישתם.

איני יודע, אם אנחנו עומדים כעת, כמו שמסרה הממשלה הפולנית, לאחר השמדה של מליון יהודים או שהושמד רק חצי מיליון או אולי גם יותר מאשר מיליון אחד. לא המספר הוא הקובע ברגע זה. מה שקרה—כבר קרה. את מי שכבר הרגו—אנחנו לא נשיבהו לתחיה. אך דבר אחד הוא ודאי והוא העיקר בשבילנו: קיימת ועדה נאצית מיוחדת להשמדה שיטתית והמונית של היהודים והיא עושה את שליחותה. אם לא הרגו עד עכשיו מיליון — אז זה יכול להעשות במשך תקופה קצרה ביותר. עלינו לקבוע תכנית פעולה להציל את מה שאפשר להציל. אין בטחון כי נצליח. אבל יכול להיות שנצליח באיזו מידה שהיא ואז נוכל להגיד שעשינו, שפעלנו. עד עכשיו, ואני מכניס את עצמי לתוך החשבון, לא עשינו.

אינני מדבר על זה מי שצריך לנסוע לפולין. דבר אחד ברור. נסעו גויים כל הזמן לפולין, נסעו ויבולים לנסוע; ישנם צנורות לקבל ידיעות, אפשר שזה צריך לעלות הרבה אלפים פונטים, אבל אפשרות לכך ישנה.

החלטות

בישיבת מרכז המפלגה מיום 30.11.42 שדנה בשאלות אלה, הוחלט על הצעדים הבאים:

א) לשלוח שליחים מיוחדים לגולה, שבידי הנאצים, כדי להקים קשר בינינו לבין היהדות באותן הארצות.

ב) לשלוח שליחים לאמריקה למען יפעלו שם ויעוררו את היהדות האמריקאית לפעולה. בשורה הראשונה באה בחשבון הח' גולדה מאירסון שיש לה כבר ויזה מוכנה.

ג) לשלוח שליחים מכאן לארצות הנייטראליות: לשודיה, פורטוגל, וספרד. (בשוייץ ותורכיה פועלים כיום שליחים מארץ-ישראל), כדי לעמוד מקרוב על מצב הדברים בארצות השואה.

ד) לשלוח אנשים לארצות המשתחררות מעול הנאצים (אפריקה הצפונית וכו') ליצירת קשר עם הקבוצים היהודיים שם ועם הפליטים שהועברו שם ע"י ממשלת וישי או נמלטו מארצות הכבוש.

ה) לשלוח טלגרמה למפלגת העבודה באנגליה.

ו) לחדש את הדרישה מאת ממשלות בנות הברית בדבר הקמת הצבא היהודי ע"י התנדבות יהודים שאינם חייבי גיוס בארצות של בנות הברית ובארצות שלא נכבשו ע"י הנאצים או המשתחררות משלטונם ובארץ-ישראל.

ז) נבחרה ועדה מיוחדת לעניני הגולה מורכבת מהח': א. דובקין, ח. הופמן, א. רייס בצרוף שני חברים מטעם המזכירות של המפלגה.

עלית ילדים ונוער מהגולה.

נבחרה ועדה מורכבת מהח': יעקב אורי, ז' איסרזון, עדה פישמן, בצרוף ל' שקולניק מטעם לשכת המזכירות, כדי לב[illegible]ת אפשרויות קליטת הילדים והנוער, שאנו מבקשים להעבירם לארץ.

מפלגת פועלי ארץ-ישראל
המרכז

תל-אביב, 4.12.1942.
מס. 350.

לחברינו במועצת פועלי תל-אביב,

ח.נ.

מזכירות המפלגה בישיבתה מיום 23.11.42

החליטה להביא לפני חברינו את התכנית הבאה לסידור הענינים במועצת פועלי תל-אביב:

א) כל חברי המפלגה במועצת פועלי תל-אביב ומוסדותיה יהוו סיעה אחת של המפלגה אשר תהיה כפופה למרותה של המפלגה ומוסדותיה המוסמכים: הועידה, המועצה, המרכז והמזכירות.

ב) כל חברינו בועד הפועל ובמזכירות של מועצת פועלי תל-אביב מתפטרים, ובמקומם יבחרו למוסדות הנ"ל חברים חדשים לפי רשימה מוסכמת ומאושרת על ידי המפלגה.

ג) כל החברים שיכנסו למילוי תפקידיהם למוסדות הנ"ל יפקידו את המנדטים שלהם ברשות המרכז.

ד) החברים ש. אוסרוביץ, ד. בן-ירוחם, ש. טובין, ד. ליבשיץ, חנה למדן, י. קושניר וא. חבריי שהוצאו מהמפלגה, בהחזירם למרכז את המנדטים שלהם לועד הפועל של מועצת פועלי תל-אביב, ישובו לחיות חברים במפלגה.

אנו דורשים מכל חברי המפלגה לתת ידם לסידור זה, למען הבראת חיי המפלגה, ולטובתם של כלל-פועלי תל-אביב.

בברכת חברים

העתק: לחברינו במזכירות הועד הפועל של ההסתדרות.

מפלגת פועלי ארץ־ישראל
המרכז

לועדי הסניפים של
מפלגת פועלי א"י

ח.נ.

מזכירות המפלגה החליטה לפרסם מפעם לפעם עלונים
וחוברות בדפוס, כדי למסור לציבור החברים אינפורמציה על
פעולות המפלגה, דיונים בעניני התנועה, הרצאות בשאלות
מסוימות, מכתבי חברים וכו'. צורך זה מורגש ביחוד עכשיו,
כשאפשרויות הפרסום באמצעות הבימות הרשמיות מוגבלות והדברים
יוצאים לעתים קרובות מקוטעים ומטושטשים.

מאז הועידה יצאה חוברת, הכוללת את הנוסח המלא של
ההחלטות שנתקבלו בועידת המפלגה בכפר־יחזקאל. אנחנו מכינים
לדפוס פרוטוקול מלא של הועידה.

עכשיו אנו שולחים לכם בזה לדוגמא חוברה אחת של הח'
ד. בן־גוריון: שליחות ודרך . זוהי חוברת
ראשונה מסידרת החוברות, שהופענה בהוצאת מרכז המפלגה.

עליכם לבחור ועדה מיוחדת, שתטפל בהפצת החומר. לדעתנו
החומר שהמפלגה תוציא צריך להגיע לכל חבר במפלגה. הסניפים
בערים ובמושבות ובמושבים צריכים להפיץ את החומר הפנימי
מחבר לחבר, ואת החומר הספרותי הפונה לצבור כולו, מבית לבית,
וגם בין חברים בלתי מפלגתיים. בישובים קבוציים וקבוצתיים
הכרחי לדאוג לכך שהחומר של המפלגה יגיע לכל חדר דירה.

אנו בטוחים שתענו להצעתנו זאת ברצון.

אתם מתבקשים לטפל במיוחד בהפצת החומר בקרב הנוער.

נא להודיע לנו תיכף ומיד את מספר האכסמפלרים אשר אתם
רוצים להזמין מהחוברת של הח' ד. בן־גוריון. מחיר החוברת
הוא 20 מא"י במכירה בודדת. לסניף שיזמין יותר מ־10 חוברות,
המחיר 15 מא"י, (5 מא"י להוצאות ההפצה במקום). סניף
שמזמין פחות מ־10 חוברות ישלח את התמורה למפרע; סניף
שיזמין למעלה מ־10 חוברות ישלם את התמורה כעבור שבוע ימים.

אנו מחכים לידיעותיכם על מהלך ההפצה.

בקרוב תופיע חוברת שתכיל את נאומו של הח' ב. כצנלסון
בישיבה האחרונה של הועד הפועל הציוני.

בברכת חברים

מפלגת פועלי ארץ־ישראל
ה מ ר כ ז

תל-אביב, 4.12.1942.
מס. 323.

לועדי הסניפים של
מפלגת פועלי א"י

ח.נ.

ביום ג' 8/12/42, בשעה 5 אחה"צ תתקיים פגישה של באי-כוח סניפי המפלגה בכל הארץ.

בפגישה תימסר אינפורמציה על ידי מזכירות המפלגה בענינים הבאים:

א/ סקירה פוליטית – ד. בן-גוריון; ב/ ענינֵי היום – א. גולומב; ג/ היהודים באירופה הנאצית – א. דובקין, א. רייס; ד/ פועלי החרושת והממשלה – גולדה מאירסון וא. רבינוביץ; ה/ דו"ח מפעולות המזכירות – ל. שקולניק וא. בהיר.

בשעה 3 אחרי הצהרים יתאספו באי-כוח הסניפים בבית הועד הפועל של ההסתדרות, ומשם יעלו על קברו של החבר דב הוז ז"ל.

עליכם לשלוח לפגישה זו 3 – 2 חברים מסניפכם.

הפגישה תתקיים בבית-ארלוזורוב בתל-אביב.

בברכת חברים

ד. בן־גוריון

שליחות ודרך

הוצאת מרכז מפלגת פועלי ארץ־ישראל

תל־אביב · [illegible] · [illegible]

הרצאה בועידה החמשית של מפלגת פועלי ארץ־ישראל
במושבה הששית
כפר ויתקין, 25.X.1942, י"ד חשון תש"ג

דפוס קואופרטיבי „אחדות" בע"מ, תל־אביב

א. תנועתנו במבחן

הציבור שנתכנס בועידה זו הטיל על עצמו זה קרוב ל־40 שנה שליחות גדולה וכבדה, שאין מסלה בדורנו — להפסיד את עצמו, בלא תנאי וללא שיור, במחשבה ובמעשה, בגוף ובנפש, לכל ימי חייו, עד רגעו האחרון, ועד בכלל, לרשות ההגשמה המתמדת של חזון הגאולה האנושית והיהודית, הציונית והסוציאליסטית, של עמנו במולדתו, כחלק אורגני של חזון הגאולה האנושית הסוציאליסטית של כלל העולם. ואנחנו התכנסנו הפעם מפני ששליחות זו הועמדה במבחן קשה. כל הקשיים והפגעים, החיצוניים והפנימיים, שהיו כרוכים תמיד במילוי שליחותנו הגיעו עכשיו לשיאם. ואם מתיחות רצוננו, אם מאמצנו המחשבתי והמוסרי, אם כושר ליכודנו ואחדותנו הפנימית, אם התגייסותנו החלוצית לכל החויות בארץ ובסביבותיה, — אם אלה לא יגיעו אף הם לשיאם, עלולים אנחנו להכשל וליפול בנופלים.

ובמבחן איום זה עלינו קודם כל לראות ראיה אכזרית את המציאות שלנו האיומה על כל סכנותיה. מציאות זו אפשר לסכם בשתי מלים: הכל בסכנה. חירות המין האנושי, קיומו הפיזי של עמנו, ראשית המולדת שיצרנו, נפש תנועתנו — הכל בסכנה.

היטלר ובני בריתו כבר שיעבדו יותר מהחלק החמישי של הגזע האנושי בעולם — באירופה, באסיה ובאפריקא, ועוד ידם נטויה. יותר משליש העם היהודי נתון במחנה־הסגר נאצי, ריבבות מוצאים להורג בחשכת יערות, בדרכים, בקרונות סגורים, וכל השאר מופקרים לרעב, לדבר, למגפות, לעבדות, לחלול צלמם האנושי והיהודי. צבאות הנאצים אינם רחוקים משערי הארץ, והסכנה לישוב אינה צפויה דווקא מצבאו של רומל באפריקה הצפונית. אפשר לפלוש לארץ זו גם מסוריה וגם מעיראק, דרך קאוקז ותורכיה.

הספר הלבן עומד בתקפו, ומשטר של איבה וזלזול כלפי היהודים במולדתם מתחולל בארץ, כאילו לא היתה מלחמה בעולם, שבה העם היהודי שותף לאנגליה, לאמריקה, לרוסיה ולשאר העמים הנלחמים מלחמת חיים ומוות, כאילו אינה קיימת כלל העובדה המשוועת שהישוב היהודי בארץ הוא היחידי בכל התבל הגדול הנקרא בשם מזרח תיכון, העומד בגוף ובנפש לימין אנגליה ובני בריתה בהתאבקות גורלית זו, ויש שנדמה, שלא הבטחת הנצחון בשביל אנגליה ובני בריתה במלחמה נגד היטלר, אלא הבטחת קיומו של הספר הלבן וגזילת זכותנו למולדת למחרת המלחמה — היא הדאגה הראשית של אלה אשר בידם הופקד בשעה זו השלטון בארץ.

והפגים — סביבנו ובתוכנו — השתוללות יצרי־הרס ופרוד מעמידה בסכנה את היסוד ואת השורש, שבו תלוי הכל: את נפש הציונות והישוב ואת נפש תנועתנו. ואם זו תיפגע ותיכשל יכשל הכל: המפלגה וההסתדרות, הישוב והציונות.

ראיה זו של המציאות מחייבת אותנו למאמץ עליון, לעקשנות נואשת בהמשכת האבקותנו להקמת צבא יהודי, לרבוי היחידות הצבאיות שלנו, לגיוס כל בחור שיצלח לצבא, לעמידה על נפשנו ללא כל רפיון וללא כל משרה בפני כל אויבינו ובפני כל צוררינו; להרחבה בלתי פוסקת של עמדותינו הקיימות בכפר ובעיר, לכיבוש עמדות חדשות בהתישבות החקלאית, בחרושת, בים תוך סערת המלחמה; לתכונה נועזת ורבולוציונית לקראת העתיד, למחרת הנצחון, שלא תקופח גאולתנו ושחרורנו אנו ביום הגאולה והשחרור. ולשם כל אלה — חישול

אחדותנו הפנימית הגברת זיקת כל אחד מאתנו לכלל, והשלטת מרוחו של הכלל על כל אחד מאתנו.

ב. דרכנו גזורה

עלינו לבחור מחדש את דרכנו תוך המציאות החדשה. הדבר אינו כל כך קשה, כי דרכנו גזורה. לנו אין ברירה של הרבה דרכים. באמת אין לנו כל ברירה. הדרך שבה הלכנו כל השנים האלה, מהרגע שהטלנו על עצמנו — זה קרוב ל־40 שנה, את השליחות הזאת. הדרך בה הלכנו לפני המלחמה העולמית הראשונה, בשעתה ולאחריה. הדרך בה הלכנו בימי המהומות שבשרו את בוא המלחמה — בדרך זו נלך גם להבא, מבלי לסטות ימינה או שמאלה. כי אין לנו דרך שניה. היטלר לא השאיר לנו שתי ברירות; הספר הלבן לא השאיר לנו שתי ברירות; חורבן היהדות בגולה לא השאיר לנו שתי ברירות; מילוי שליחותנו אינו משאיר לנו שתי ברירות.

לא שאין בכלל ברירות ואין בכלל הרבה דרכים. ישנן וישנן. לגרשת במלחמה זו היו שני דרכים. זה שבחרו בו פטן ולאוואל וזה שבחר בו דה־גול. לעם הנורבגי היו שני דרכים. זה שבחרו בו נציגיו והרוב הגדול של העם הנורבגי שבלחם גם כשלא היתה לכאורה שום תקוה לנצח, להתקומם לאחר התבוסה, להמשיך את המלחמה גם בגולה. והדרך השני שבחר קויסלינג.

גם לנו יש שני דרכים — גם בגולה וגם בארץ. יש ברירה של הרכנת ראש, של השלמה עם עבדות, של כניעה בפני כל שליט, של התרפסות בפני כל תקיף ואלים, של נשיקת השבט; ויש ברירה של פעולה במחתרת, של שמירת על הצלם האנושי היהודי גם בגיטו של היטלר. יש ברירה של „סטרומה", של העפלה בהמון, של תל־חי וחניתא, של אבטו־אמנציפציה ומדינת־יהודים. יש שתי ברירות להוציא דרך — לנו אין. לציבור זה שהטיל עליו את השליחות הזאת, לו אין שתי ברירות, יש לו רק דרך אחד. הדרך למילוי שליחותנו היא גזורה מראש. כי אין הרבה דרכים מוליכים ליעוד ההיסטורי שלנו, אלא הדרך בה הלכנו עד היום.

ג. לדמותו של צבורנו:

מהו טבעו־של ציבור זה שנתכנס כאן ושהוא נפוץ בכל כפרי ארץ־ישראל ועריה ובכל מחנות הצבא היהודיים בערבות ומדבריות מצרים ושאר ארצות המזרח התיכון.

השליחות שהטלנו על עצמנו, לא מתוך כפייה חיצונית אלא מתוך גזירת המצפון שלנו, עיצבה את הדמות שלנו. אפשר לציין בקצרה חמשה־ששה קוים, שאינם דולים אמנם את הדמות הזאת, אבל הם מתוים מדרך שנגזרה עלינו.

עצמאות מוסרית.

לא היינו יכולים לקחת על עצמנו, ולא היינו יכולים למלא את השליחות ההיסטורית, אילמלא היה לנו ציבור, אשר כבש לעצמו — את העצמאות המחשבתית והחירות המוסרית. הדרך הכבושה והסלולה של שתי התנועות אשר מתוכן יצאנו, ואשר אותן מיזגנו בחיינו ובמעשינו — הדרך הכבושה והסלולה של התנועה הציונית ושל התנועה הסוציאליסטית, לא היתה הדרך שבה הלכנו אנחנו. הוטל עלינו לכבוש לנו דרך משלנו, כי השליחות שנטלנו על עצמנו לא הניחה לנו להסתפק בפרוגרמות ובהלכות ובאידיאולוגיות. אנחנו חפשנו דרך להגשמה. והתורות המקובלות לא הוליכו להגשמה. הסמנו בפנינו את אפלוריה הביצות, וסטינו מן הדרך המקובלת ופילסנו לעצמנו נתיב צר, שבו צעדנו — קודם בודדים, עד שהרחבנו אותו במאמצים בלתי פוסקים למען ילכו בו מאות האלפים והרבבות. ואנחנו מאמינים שבדרך זו ילכו מאות אלפים ומיליונים. אנחנו לא נפחדנו מאבטוריטטות גדולות ומקובלות, ושבות נפרצים בציונות ובסוציאליזם, אשר לעגו לנו ולמפעל המשונה אשר התחלנו לעשות שלא ככתוב;

המורים והגדולים אשר למדנו מהם, — גם הליליינבלומים וגם הקאוטסקים — לא השתעבדנו אליהם, כשראינו תורתם חוסמת לנו את הדרך להגשמה ולמלוי שליחותנו. את אשר הקימונו בארץ מבחינה ציונית לא תמצאו בשום ספר של התורה הציונית, אשר נכתב לפנינו ובשעתנו; ותנועת הפועלים אשר הקימונו בארץ היא לא הסוציאלדימוקרטיה הגרמנית ולא הקומוניזם הרוסי ולא הלייבוריזם הבריטי. אלא — תנועת הפועלים הא״ית, וכך היא תהיה גם להבא, אם תהיה נאמנה לשליחותה, ואם תקיים את עצמאותה המוסרית והמחשבתית, שהיא תנאי למלוי שליחותה.

קביעה עצמית

הדבר השני המציין את ציבורנו: ראית עצמו ומפעלו כמטרה ולא כאמצעי, החשבת עצמו ושליחותו. אם כי קטנה היא ומצערת, בתוך עם עני ודל שאין לו מעמד בעולם, ובארץ קטנה ונידחת, שאינה קובעת את גורל האנושיות, העזנו להחשיב את מפעלנו כמטרה לעצמה, באותה מידה שגדולים ותקיפים, אדירים ורבים החשיבו את מפעלם הם. לא ראינו את עצמנו עובדים בחלל ריק, מנותקים מן האנושיות, להיפך, הרסנו בלבנו ובמחשבתנו את הגיטו, גם הגיטו הישן, החמרי והגופני וגם הגיטו החדש, הרוחני והמוסרי; הגיטו של העומדים בשתי רגליהם בתוך עמם בגולה, והגיטו של המודרנים, המתבוללים בארצות אירופה ואמריקה, הגיטו של עבדות מתוך דכוי והגיטו של עבדות מתוך חירות כביכול; צבורנו אנו פרץ והרס את כל הגיטאות, מחוצה לנו ובתוכנו, אלה שזרים ואויבים הקימו סביבנו, ואלה שהיהודים עצמם הקימו בנפשם ובלבם. את צבורנו אנו הקימו יהודים בני־חורין ואנשים בני־חורין, שאין כל מחיצה וקרע בין יהדותם ואנושיותם.

אנחנו ראינו את עצמנו חלק של האנושיות, שלובים בגורלה, תלויים בגור־מים עולמיים. אבל עם היותנו מעטים ראינו את עצמנו כבעלי־זכות שוה בכל, בטרם שאחרים הכירו בזכותנו, — ואולי עוד יעברו דורות עד אשר יכירו בזאת — ונתנו לעצמנו שיווי־זכויות מלא, שוה לזה של כל האדירים והתקיפים בעולם, ואנחנו מודדים לפי מצבנו אנו וצרכי־מפעלנו ושליחותנו — ואין שום מידה אחרת בשבילנו.

למדנו מנסיונות של אחרים, ומכשלונות של אחרים; למדנו מהם מה לעשות ומה לא לעשות; אבל את דרכנו אנו קובעים בעצמנו, והקביעה היא אך ורק לפי צרכינו אנו. לא קבלנו ולא נקבל שום „שולחן ערוך" — בין אם נכתב ע״י בני עמנו בדורות אחרים ובין אם נכתב ע״י מנהיגי גויים אחרים. בעצמנו נכתוב את המגילה הקטנה של חיינו, של יצירתנו ומלחמתנו, כפי שגזר עלינו הגורל והיעוד שלנו, שאין משלו.

אנו סומכים על עצמנו.

הדבר השלישי — אוריינטציה. מלה זרה זו שאיני יודע אם כל אלה המשתמשים בה, משתמשים בה תמיד כהלכה — אינה מהנה אותנו ממסילתנו. האוריינטציה שלנו היא על עצמנו. אנחנו יודעים שיש עולם גדול ותקיף, לרוב אויב וזר לנו, כמעט בכל מחנה. אנחנו יודעים שיש בחוץ גורמים העלולים להכשיל ולהפריע, וגם העלולים לסייע ולעזור — יש לפעמים גם כאלה, — ואנחנו נאבקים בראשונים ומסתייעים באחרונים. אולם תמיד אנחנו רואים במרכז את מפעלנו אנו ואת גידול כחנו בעבודה, במשק, בתרבות, בהגנה, בצבא ובארגון, בישוב ובעם ובמעמד הממלכתי. בזאת אנו רואים את תמצית התורה הציונית שלנו, את תמצית התורה הסוציאליסטית שלנו.

אנחנו כפרנו וכופרים בתורת הגיטו וההתבוללות האומרת כי אנו אפס וכחנו אפס. אנחנו יודעים — אולי יותר מכל חלק אחר בעם היהודי — את חולשתנו, את נחיתותנו המדינית והכלכלית, לא היינו מגיעים להכרת שליחותנו, אילמלא היינו מעצים את ידיעת אפסנו וחולשתנו עד תומה. אולם יחד עם זאת

ידענו שאנחנו דבר־מה. שאנחנו אנשים בעלי רצון ויכולת, בעלי משקל־מה. אנחנו רואים את דרך גאולתנו אנו — כיהודים וכפועלים, כציונים וכסוציאליסטים. לא רק במה שיתרחש אצל אחרים, אלא קודם כל ובעיקר במה שיעלה בידינו אנו לבצע, — בכוח עצמנו אשר ילך ויגדל עם הכרת כוחנו ועם הרצון להשתמש בו לשם תקומה וגאולה.

אנחנו ידענו שאפשר להפוך גם מצוקה, אסון וקאטאסטרופה, ממקור של ירידה, התנוונות וחורבן למקור התעלות ויצירת דשחרור. התורה הציונית שלנו היא: לצקת את האסון היהודי בדפוסי גאולה; התורה הסוציאליסטית שלנו היא: לצקת את השיעבוד המעמדי בדפוסי שחרור עצמי.

צבא מגשימים.

והדבר הרביעי המציין צבור זה זהו: החלוציות ותביעה מעצמנו. היתה לנו הכרה עמוקה ששליחותנו אינה לא הלכה ולא פרוגרמה, אלא מעשה־הגשמה, התאבקות בתמורה על סוד־היצירה ובשדה־המערכה; לא הכרזות והפגנות, לא הכרזה על ציונות ממלכתית ועל סוציאליזם מהפכני, אלא גיבוש כוח יהודי, גרעין אחרי גרעין, בנין נדבך אחרי נדבך, גיבוש כוח פועלים — בעבודה ובמשק, בארגון ובתרבות.

מעולם לא תפסנו את המרובה בפינו — לא בציונות ולא בסוציאליזם, ולא תבענו אותו מזולתנו, כאופוזיציות בציונות ובהסתדרות. את כל כובד התביעה הפנינו כלפי עצמנו. לא בזנו לקטנות וגם לא נרתענו מגדולות.

ראינו את שליחותנו, שהיא קשה מאין כמוה, שהיא רבת תלאות. ראינו את כל חיינו — לפני היטלר ולפני המהומות ובשנים כתקונן, כמערכה כבדה, כי אנחנו ילדי אסון וקאטאסטרופה. והיינו מגויסים תמיד. לזאת קראנו בשם חלוציות.

ערך־האדם.

והדבר החמישי — ידענו ערך האדם, הבינונו, אולי יותר מכל חלקי העם היהודי, אולי יותר מכל חלקי תנועת הפועלים בעולם, להעריך משק ועבודה, אלתן וכלים ומכשירים, הקימונו את אלה בקנה־המידה הקטן שלנו, אולי יותר מאשר זה היקם באיזה מקום שהוא בעולם. אבל ידענו כי המכשיר העיקרי, הראשי שלנו, זהו האדם. לא משק ולא אורגניזציה, לא אינסטרומנטים ולא כלים, אלא האדם החי, היוצר, הסובל והנאבק. הוא האמצעי והוא גם המטרה, הוא הראשית והוא התכלית.

האדם לא היה בשבילנו מספר, פנקס חבר, חומר לסטאטיסטיקה; גם לא "רובוט" העושה את מלאכתו על פי גזירה מגבוה, מאת השליט — יהי השליט אשר יהיה; אלא אדם בן־חורין היוצר מתוך רצונו, מתוך חירות פנימית וגזירות מצפון לעצמו ולחבריו. ראינו בו איש חי, כאדם היחיד ראינו עולם מלא עם כל יצריו ומאווייו וכבלותיו וצערו ויכלתו, ועליו הושתת המפעל שלנו, ועליו עומדת שליחותנו.

ומשום כך — חרות לאדם, כבוד לאדם, זיקה לאדם, לכל אדם בתוכנו, לכל חבר, וזיקה הדדית, חיינו הודיו הכרעה לשותפות, כלומר חברות, לא פורמלית, לא אורגניזציונית בלבד, אלא חברות שבלב, יסוד אנושי עמוק ביותר, המקשר אחד לחברו, בעבודה ובמלחמה, לחיים ולמות.

ערך הכלל.

ויחד עם ערך האדם ידענו את ערך הכלל: כלל האגושיות, כלל האומה, כלל המעמד. ידענו שלא נבצע את שליחותנו ביחידות, כל אחד לנפשו, וכשם שלא הפכנו את האדם למספר ולגומר סטאטיסטי, כן לא הפכנו את הכלל למסגרת אורגניזציונית ותיאורטית נבובה מתוכן חי; כלל האומה וכלל המעמד הם בשבילנו הממש הגדול בחיינו, מציאות קיימת מחייבת וקובעת, מסגרת־חיים ושותפות־פעולה, אחריות הדדית וערבות הדדית, וכל ימינו התרנו

ואנחנו חותרים — ואם נהיה נאמנים לשליחות נוסיף לחתור — לגבש את הכלל, לתשל את כחו של כלל המעמד, כלל האומה, כחלק של כלל האנושיות, חלק שוה.

לא סיסמה ולא הפגנה היה בשבילנו הכלל, לא דגל שמנפנפים ביד בשעת הפגנה פומבית, וזורקים לתוך פינה חבויה בכל ימי־המעשה, אלא בלבנו נשאנו אותו. הוא לא היה בשבילנו אובייקט תיאורטי אלא סובייקט חי, למענו ובתוכו ובשמו ומטעמו פעלנו ועשינו את אשר עשינו.

ובתוך ציבור הפועלים ובתוך העם השקענו את מיטב יכולתנו להגדיל את כחו של הכלל ולהטיל את מרותו על היחיד.

חתרנו לגבש בצבור הפועלים אחדות מכסימלית: במפלגות שלנו כאשר היו עדיין רחוקות ונרות זו לזו, בהסתדרויות החקלאיות אשר הקימונו, בהסתדרות הכללית החקלאית הראשונה, בהקמת הסתדרות העובדים, באיחוד בגולה בין מפלגות ארץ־ישראל העובדת, באיחוד מפלגה זו. וכלל האומה היה בשבילנו דבר חי ומחייב. לא ראינו עצמנו כבן חורג או כצד יריב, אלא עצם מעצמו ובשר מבשרו של העם. את מלאכתנו בארץ ראינו כמלאכת שותפים, כשותפות בין חלוצי העם והמוניו. הציונות היתה לנו מאמץ לאומי מכוון לגאול את העם כולו, — לא גאולה של חלק ולא גאולה חלקית, אלא גאולה מלאה ושלמה. ותנועת הפועלים לא התרה בציונות לשלטון, אלא לשרות נאמן של העם, והיא חתרה ללכד את הקטעים והפיזורים המרובים במרכבת התנועה, להגביר את שלמותה ואחדותה של התנועה הציונית. לשם כך הקימונו קואליציה רחבה, ועוד ידנו נטויה להביא תחת דגל התנועה הציונית כל אותם חלקי העם, אשר עדיין רחוקים ממנה, לשם ביצוע השליחות שלנו, אשר לא תיתכן בלי כלל־האומה.

ולתנועה, אשר זוהי דמותה וזהי שליחותה, יש רק דרך אחת — בגולה, בהסתדרות, בישוב, בציונות, בתנועת הפועלים. לא היתה ואין שום דרך אחרת. ואף לאלה המתימרים לחלוק עלינו, אין כל דרך אחרת, עד כמה שדרך פירושה דרך של הגשמה ועד כמה שהם שותפים למפעל הציוני והסוציאליסטי שלנו בארץ. יש להם סיסמאות ונוסחאות אחרות אשר העתיקו ושאלו מכל קונטרס וחוברת שהגיעו לידם, לפעמים על שגיאות־הדפוס שבהם, אולם המעשה, המעשה שיש בו משום מפעל־חיים — אינו אלא המעשה אשר למדו מאתנו. ולמען עצמם הם עושים את אשר אנו עושים, ורק בהבל פיהם הם נפרדים ושונים מאתנו.

ד. מדיניותנו במלחמה

בימים כתקונם — לגבי העולם הכתוב מדבר, כי לגבנו אנו אין ימים כתקונם — היינו שקועים בראשנו ורובנו במפעל־הבנין והיצירה. מפעל זה הוא גם עכשיו מרכז חיינו. אולם המלחמה והספר הלבן ערבבו את הפרשיות, ובשעה זו עומדת ההתאבקות המדינית בראש דאגותינו. ויש להבהיר מחדש את דרכנו — לאור המציאות המשתנית והתמורות החיצוניות המתפשטות ובאות.

גם כאן אין לנו הרבה ברירות, וכל מצב מתחדש גוזר עלינו ברירה אחת ויחידה — כל זמן שנשאר נאמנים לשליחותנו, כפי שמוכח אם נבדוק את דרכנו לאור המלחמה וצרכיה ולאור הנצחון וצרכיו.

במלחמה זו אין לעם היהודי כולו, ושונות מכל לנו בארץ, שום ברירה אחרת — מלבד השתתפות מכסימלית במלחמה נגד האויב הגדול ביותר שקם לנו ולאנושיות גם יחד. הקמת צבא יהודי בכל מקום וארץ שדבר זה יתכן, ובראש וראשונה כאן, בארצנו, זהו ראש מאוויינו וצרכינו החיוניים כל עוד היטלר קיים בעולם, וסכנת פלישה נאצית צפויה לארצנו. כאשר רוצים לשעבד את כל האנושיות, כאשר רוצים להשמיד את האומה היהודית בכל העולם. אין ליהודים ברירה, וכאשר היטלר רוצה, — הוא עדיין רוצה, ועוד היכולת בידו, ואל נשטה, רק לשלגרמות האחרונות מן החזית — לכבוש את הארץ ולו רק לזמן מה, ולעשות

בני את אשר הוא עושה ביהדות פולין, עלינו להתכונן בתמצית יכולתנו. וכל בחור ובחורה הנתבעים לגיוס ואינם נענים, הם — ביודעים או שלא ביודעים — בני בריתו של היטלר.

ואנו לא נלחם בהיטלר, ולא נגן על ארצנו רק בתוך תחומי הארץ הזאת. אין לנו ברירה, לא אנחנו קובעים את האיסטרטגיה הצבאית, אפילו לא של ידידינו, וודאי לא של היטלר. לא אנחנו נגיד להיטלר: אתה תבוא רק עד שערי הארץ ולא תוסיף, כי שם אנחנו נעמוד ולא ניתן לך ללכת. מבין מתנגדינו בכוח הסיסמה יש אומרים: ארץ ישראל היא מקום היותנו, ורק פה נגן על עצמנו. וזהי ציניות של הבל; והגנה על הארץ אינה נתונה בידינו. ובכל מקום — במצרים ובלוב, גם בפרס ובתורכיה אם יהיה צורך בכך — נצטרך לעמוד בפני האויב האיום והנורא של האנושיות ושל העם.

אין לנו ברירה, אין אנו קובעים את האיסטרטגיה במלחמה זו, ואנחנו יודעים שלא נוכל תמיד לסמוך על כוונות בני־בריתנו (ובייחוד, שאינם כלל מכירים בנו כבן־ברית) במלחמה זו. אבל היטלר לא חיכה במלחמתו נגדנו עד שקמה מדינה יהודית, והצבא היהודי נמצא בידי ממשלה יהודית, וגם אילו היה קם דבר זה — לא היינו יכולים לבדנו לקבוע את דרכי האיסטרטגיה, כי בכוחנו אנו בלבד לא היינו יכולים למגר את היטלר, ובלי בני ברית גדולים וכבירים לא היינו יכולים להגן על ארצנו בפני פלישה נאצית. וזוהי עובדה לא נעימה — אבל שומה עלינו ראיה אכזרית של המציאות.

המציאות של גרמניה נאצית אינה מניחה לנו אפילו ברירה הפסית של בן־ברית. לא בנו תלוי הדבר מי ילחם בהיטלר ומי יעשה אתו ברית. יוסף סטלין לא שאל אותנו אם לכרות ברית עם היטלר ואם לא, ולא מתוך החלטתנו אנו נלחם העם הרוסי בנאצים. הבל־פיהם של מתיקי־נוסחאות אינה משנה עובדות־מציאות. וכשכל קיומנו עומד בסכנה חמורה, עלינו לראות את העובדות כמו שהן. עם כל דלות עמידתנו ככוח לוחם לא נוכל להשתמט מהקרב ולא נטיל את הפרישה על הדורות הבאים שיסופר להם כי יהודי ארץ ישראל, חלוצי העם היהודי, לא השתתפו בהשמדת היטלר ולא הגנו על עצמם במקום שההגנה היתה דרושה.

פחות מכל רשאים אלה, אשר בימי הויכוח על „מדינה יהודית או מנדט בריטי" התנגדו למדינה יהודית בחלק מן הארץ ונלחמו על מנדט בריטי בכל הארץ — פחות מכל אחד רשאים חסידי המנדט הבריטי להשתמט מחובת־המלחמה באמתלא שהמפקדה העליונה אינה בידינו ואין לסמוך על כוונות שליטים זרים.

עלינו להלחם בכל יכלתנו ביחידות יהודיות בכל מקום שיש בו הגנה על ארצנו והמקום הטוב ביותר הוא מחוץ לתחומי הארץ.

לא נשב בחיבוק ידים עד אשר היטלר יבוא חלילה הנה, ולא נסמוך אך ורק על צבא אנגלי, אבסטרלי, פולני, יווני וכו' שהם ימנעו פלישה נאצית. אין לנו ברירה, והלואי שבכוחנו וכוחות שאר בני הברית לא נצטרך להגן על הארץ בתוך גבולותיה; והלואי שהגדודים היהודיים ירדפו אחרי צבאות הנאצים לא רק בלוב אלא יגיעו עד שערי ברלין, ויהיו הראשונים אשר יכנסו לתוך ברלין הנכבשת.

ה. עמידה בפני הספר הלבן

גם הספר הלבן בשעת המלחמה אינו מניח לנו ברירה. לנו — לקליטי גאולת העם במולדת — אין ברירה, לא נשלים ולא נרכין ראש. גם אין לנו שום אשליה, בתקופת המלחמה עם היטלר לא תמצא שעת הכושר להכריע עד היסוד את הספר הלבן ולהעבירו מן העולם. אולם גם בימי המלחמה בהיטלר שומה עלינו להוסיף עד כמה שאפשר את המדיסה, לסרית הכל ועל אף הכל. נמשיך ונגביר את העליה ואת ההתישבות, נרחיב את תחומי א"י העברית ונעמוד על וקיפת הקוממות של המפעל היהודי, של הישוב והתנועה הציונית פה ובעולם.

המלחמה בהיטלר היא עכשיו מרכז הכל — גם ברחובי האנושיות, וגם

ברחובי היהדות; ומלחמה זו מונעת מאתנו לפי שעה את המאבק המכריע בספר הלבן. אולם היא מסייעת לנו בהתנגדותנו לספר הלבן. כי מדיניות הספר הלבן עומדת בסתירה גלויה לצרכי המלחמה — וצרכים אלה הם לא רק שלנו אלא גם של אנגליה ואמריקא ובני בריתן.

הספר הלבן בא בעקבות הכניעה הכללית אשר נכנעה ממשלת צ'מברלין ומקדונלד לטירור הפוליטי של היטלר וסוכנו בארץ. באירופה המרכזית הוסגרה אז צ'כוסלובקיה, פה הוסגרנו אנחנו. בצ'כיה ביקשו לפייס את היטלר, בארץ זו — את המופתי. אולם לא רק היהודים והצ'כים סבלו — סבל גם העם האנגלי עצמו, והוא נתבע כעבור שנתיים לשלם ביוקר בעד החטא והעוורון המחוצפות של שליטיו. השלום שהביא צ'מברלין ממינכן לא הובטח. היטלר והמופתי לא נתפייסו, והעם האנגלי נדרש לעמוד על נפשו, ואז הרחיק את הצ'מברלינים והמקדונלדים מהממשלה. אולם יד העם האנגלי קצרה באימפריה, רק האיים הבריטיים נתונים לשלטון הדימוקרטי שהתפתח באנגליה כאשר לא התפתח בשום ארץ אחרת. ומחוץ לדומיניונים — שאף בהם קיימת דימוקרטיה מעולה, ולפעמים אף עדיפה מזו שבאנגליה — הרי כל האימפריה נתונה לשלטון ביורוקרטי של פקידים קולוניאליים שאינם אחראים אלא לעצמם ולמשרד המושבות. משטר קולוניאלי זה עומד ללא שנוי — גם כשבלונדון מתחלפות ממשלות תחת לחץ דעת הקהל באנגליה.

ועם בוא המלחמה לא נשתנה כלום בארצנו; ולא צרכי המלחמה אלא מדיניות הספר הלבן ורוחו קובעים את המשטר בארץ. למלחמה דרושים חיילים יהודים במספר גדול והולך, דרושים עובדים יהודים במספר גדול והולך, דרוש משק יהודי מתרחב וגדל בלי הפסק גם בכפר וגם בעיר, דרושה אספקה יהודית, דרושה מלאכה יהודית — למעלה ממה שיש בעין בארץ, וזאת אומרת דרושה עליה והתישבות. ודרוש שיתוף היהודים במאמץ המלחמתי מתוך יחסי כבוד והוקרה, מתוך יחסי־ברית, כי בכל המזרח התיכון זהו הישוב היחיד המזדהה כולו עם הלוחמים בהיטלר, הוא גם הישוב היחיד במזרח הקרוב שיש ברשותו כוחות מדעיים ומשקיים הדרושים למלחמה זו.

ובניגוד לצרכי־המלחמה המשטר הקיים בארץ עושה כל אשר ביכלתו לעכב ולקצץ את גדולנו ואת שיתופנו — ונוהג ביהודים לא כבני־ברית אלא כבאויבים כביכול. ובאמתלא של צנזורה מלחמתית הוא מדכא כל הבעה חפשית של הישוב היהודי.

אולם לנו אין ברירה. אנו לא נחליש את המאמץ המלחמתי שלנו, לשם החשת העזרה המכסימלית לבני הברית הנלחמים בהיטלר — עזרה לאנגליה, לרוסיה ולאמריקא, לכל העמים הלוחמים בהיטלר — נתאזר בכל האמצעים והדרכים אשר בידינו, להרחיב את משקנו בכפר ובעיר, להגדיל את הישוב, להעלות בשעת המלחמה עובדים ולוחמים נוספים; גידול כוחנו המשקי והצבאי הוא צורך חיוני של מלחמה זו. והוא יכול להיות גם מכריע — לא בעולם כולו אבל בפינה זו של העולם, בחזית המזרח התיכון. ולשם עזרה לאנגליה ובני בריתה הלוחמים עשה נעשה זאת — ולא נשעה לספר הלבן ולא נכנע לו.

עזרה למלחמה והתגברות לספר הלבן — זוהי דרכנו בשעת המלחמה.

ו. מה נשתנה במלחמה זו

מלחמה זו אינה התגוששות סתם של שתי קבוצות, של מדינות ומעצמות; היטלר, יפאן ואיטליה והגרורים אחריהם מצד אחד, ואנגליה, רוסיה, אמריקה ובני בריתם, מצד שני. מלחמה זו היא מלחמת אזרחים בשטח עולמי. לא כמלחמות האזרחיות שהיו בתחומי ארץ אחת, אלא מלחמה אזרחית בתחומי כדור הארץ. ולא רק גורל עמים ומדינות, אלא גורל משטרים יחתך במלחמה זאת. בשעה זו העיקר הוא למגר את היטלר, העיקר הוא הנצחון, אבל נצחון בלבד על היטלר אינו פותר עדיין כלום, לא לנו ליהודים ולא לנו כפועלים.

מה תהיה דמות הנצחון ומה יהיה מקומנו בנצחון זה — גם בסערת המלחמה

לא נוכל להתעלם משאלות אלו. ואני לא אנבא (הנבואה ניתנה לשוטים). איש אינו יכול לראות מראש את ההשתלשלות של מלחמה זאת ואיך יפול דבר. כי אין אולי איש בעולם היודע לאמיתם את יחסי הכוחות של כל אחד העמים הלוחמים ושל שני הצדדים יחד, ומהו באמת המצב החמרי והרוחני, ומהו הרצון ומהי היכולת של כל אחד מהצדדים. ואם גם יודעים את זאת, אינם יודעים כמה גורמים סמויים מן העין הפועלים בשעה זו במחשכים ובמחבואים.

מלחמה זו — ואולי כל מלחמה — אינה משחק שאח־מאט שכל הלוחות וכל הכלים וצעדיהם האפשריים ידועים וברורים — וגם כשרון המשחקים נתון מראש. איש אינו יודע איזו אפשרויות צפויות לעולם במלחמה זו כמו שאיש לא ראה מראש כיצד תיגמר המלחמה אשר התחילה ב־1914.

דבר אחד כמעט ברור: לאחר המלחמה הזאת לא ישוב העולם להיות מה שהיה לפני 1939.

ביחס לשאלה הגדולה, שאלת גורלנו ומעמדנו לאחר הנצחון, אין אנחנו רשאים לחשוב במושגים שנשתמרו לנו מן העבר בין שתי המלחמות העולמיות. המסורת הפוליטית שהיתה נקוטה בידינו טעונה בדיקה, לא משום שנתברר לנו שהיא היתה פסולה בשעתה, אלא מפני שאנחנו חיים בעולם משתנה, ועלינו לבחון את מדיניותנו לאור הצרכים החדשים, לאור האפשרויות החדשות ולאור המסיבות העולמיות המשתנות והולכות.

ואין לערבב הגדרת מ ד י נ י ו ת ציונית בהגדרת מ ה ו ת הציונות או בניסוח המטרה ה ס ו פ י ת. לא המהות האידיאולוגית של הציונות טעונה עכשיו בירור חדש, ואין אנו נתבעים דוקא עכשיו, בשעת מלחמה והרס, לנסח מטרה ס ו פ י ת, אם בכלל אפשר לנסח ויש ממש בניסוח מטרה ס ו פ י ת. אולם קומה עלינו לברר דברים נשתנו עכשיו, ובקביעת מדיניותנו עלינו לקחת בחשבון את שלושת השינויים האלה: א) שנויים במערכת הכוחות בעולם; ב) שנויים במשטר הממלכתי בארץ; ג) שנויים במעמד העם היהודי.

ז. מערכת הכוחות בעולם

במלחמת העולם הראשונה, נפלו שלושה: תורכיה ששלטה כאן 400 שנה, גרמניה שהתנשאה להשתלט בארץ זו, ורוסיה — מולדת הקבוץ היהודי הגדול שבגדודותינו. — שלושתן נפלו תוצאה. אמריקה, הגדולה שבארצות המנצחות, נרתעה אחרי המלחמה ההיא ופרשה שוב לקרן זויתה. — אמנם קרן זוית די גדולה. אנגליה וצרפת יצאו מהמלחמה ההיא כשהן מחזיקות בהגמוניה, צרפת באירופה, ואנגליה — בשאר חלקי העולם (מחוץ לאמריקא); ואנגליה גם שליטה בארץ זו כבושת וכבעלת מנדט.

במלחמה זו צרפת נפלה, וגם אם תשוב — בודאי תשוב — לתחיה לאחר המלחמה, אחרי מיגורו של היטלר, לא תשוב יותר להגמוניה באירופה וספק אם תקים כמקודם את האימפריה שלה.

אנגליה מילאה במלחמה הזאת, אחרי מפלת צרפת, תפקיד מכריע לא רק לעצמה, אלא לאנושיות כולה. אחרי תבוסת צרפת וכניעתה נשארה אנגליה בודדת במערכה, כמעט בלי נשק ובלי צבא. אבל בעמידתה האמיצה הצילה את העולם. אילמלא גבורת העם האנגלי „במערכה הבריטית" לא היו אולי העמים האחרים העומדים עכשיו בשער מגיעים עד הלום.

עכשיו ממלאה תפקיד זה רוסיה. ושוב — כמעט היא לבדה. ועל ידי כך היא הולכת ונעשית לגורם עולמי. אולם קשה להניח שרוסיה לבדה תמגר את היטלר, לפי שעה אין הרוסים נלחמים על אדמת פרוסיה, ואינם צרים על ברלין ומינכן, אלא כל הארצות הבלטיות שנספחו לרוסיה בהתחלת המלחמה, כל פולין אשר נכבשה ע"י רוסיה עם כניסת סטלין לפולין, כל אוקראינה, חלק מרוסיה המרכזית, חלק גדול של קאוקאז — כל אלה הם בידי הנאצים.

גבורת העם הרוסי עד עתה היתה גבורת־התגוננות ד י פ נ ס י ב י ת. אמנם בגבורה זו הכריעה רוסיה את נפוליון בשנת 1812, אבל לא תמיד חוזרת ההיסטוריה על עצמה. יש עוד יפאן. והיא שומרת עדיין על חוזה אי־התקפה עם סטלין, אבל חוזה כזה היה גם להיטלר; וגם אם יפאן לא תתקוף את רוסיה קשה להניח שהיטלר ימוגר וישמד רק ע"י דיפנסיבה רוסית על חופי הוולגה.

ובלי ספק שמור תפקיד גדול, ואולי מכריע, לארץ גדולה אחרת שלפי שעה כוחה במלחמה עדיין לא מורגש — זוהי אמריקא.

ושוב, מלחמה זו אינה דומה לזו שקדמה לה. אז נלחמה אמריקא רק בחזית אחת, בחזית האוקינוס האטלנטי, באירופה, ויפאן היתה אז בעלת ברית; עכשיו נלחמת אמריקא בשתי חזיתות: באוקינוס האטלנטי ובאוקינוס הפאסיפי; אבל יש באמריקא כוחות אדירים כאשר אינם בשום ארץ אחרת. והכוחות האלה מתגייסים — כוחות אינדוסטריאליים וצבאיים. ויש להניח שהשלב הקרוב במלחמה יהיה שלב אמריקני. ואם גם אמריקה לא תהיה המכריע היחיד, ברור שהיא תהיה כוח אדיר בהכרעת המלחמה הזאת.

ח. אוריינטציה פוליטית

והמדיניות הציונית אינה יכולה להתעלם משנויים אלה במערכת הכוחות בעולם. וטבעי הדבר שנתעוררה אצלנו מחדש שאלת האוריינטציה.

כשהייתי עכשיו באמריקא בא אצלי אדם אחד ואמר לי: עד עכשיו היתה לנו אוריינטציה בריטית. אבל אנגליה יורדת מעל הפרק ככוח עולמי. לא היא תהיה בגמר מלחמה זו „בעל־הבית" במזרח הקרוב. על אמריקא אין להשען. ביהדות האמריקנית, ההשפעה היא רק לעשירים, והללו הם אנטי־ציונים. והממשלה האמריקנית תתחשב בדעתם. יש מעכשיו רק סכוי אחד לציונות — הסובייטים.

„אבן מאסו עד עכשיו — היתה לראש פינה". בהסתדרות העובדים ראינו עד עכשיו אסון ציוני. ראינו שהציונות נעשתה ללוישרת בידי הפועל היהודי. ההתישבות הציונית היתה כמעט כולה התישבות סוציאליסטית — ונלחמנו נגד שעטנז זה. עכשיו — עם שינוי מערכת־הכוחות בעולם זוהי הצלת הציונות. בעתיד הקרוב יהיה במזרח „כל השלטון לסובייטים". ובכוח ההסתדרות, בכוח מפעל העבודה בארץ, נרכוש את לבם. המדיניות הציונית צריכה עכשיו לפנות למוסקבה, ואתה מה לך בושינגטון?

האיש שאמר לי זאת הוא חבר הנשיאות של המפלגה הרביזיוניסטית הקוראת לעצמה בשם: „הסתדרות ציונית חדשה", מי שהיה יד ימינו של ז'בוטינסקי באמריקא. אם מנהיג רביזיוניסטי אומר כך, לא ייפלא אם האופוזיציה בתוכנו מעוררת, מחדש שאלת האוריינטציה.

למה מתכוונים כל אלה שלועסים כל כך הרבה את המלה תורת אוריינטציה? הטעינו ב„אוריינטציה" הפוליטית שהיתה לנו עד עכשיו? מה צריכה להיות „האוריינטציה" שלנו מכאן ואילך?

המערערים על האוריינטציה המדינית שלנו מתכוונים במלה אוריינטציה ל א ד ר י ס ה ש ל ב ע ל ־ ב ר י ת פ ו ל י ט י. וטענתם היא בערך זו: לאנשי מפלגת פועלי א"י היתה אוריינטציה כוזבת. סבורים היתם שהאדריסה היא אנגליה. והנה — האדריסה האנגלית הכזיבה. האדריסה האמתית היא בגיסנו.

בטרם נבדוק את האוריינטות החדשות — נבחון את „כשלון" האוריינטציה הישנה. פועלי א"י נסמכו על עצמם. אילם הם ידעו שאינם פועלים בחלל ריק. ארץ ישראל אינה נמצאת עדיין בקופסתם. והיהודים מפוזרים בין הגויים. והעולה לארץ זקוק לספסורים ולוויזה. ויש ארצות שאינן נותנות ליהודי לצאת. ויש ארצות שאינן נותנות ליהודי להכנס. ויש ארצות שדוחקות רגלי יהודי. — והפעולה הציונית נזקקה ל„אדריסה" — ומאחרי מלחמת־העולם הראשונה היתה האדריסה — אנגליה. לא היתה אדריסה אחרת. לא לנו ולא לאחרים — כי שוב לא היתה ברירה. גם לחכמים שלאחר מעשה המלגלגים עכשיו על אדריסה זו. — לא היתה כל אדריסה אחרת.

אמנם היה קל לאחר המלחמה הקודמת חברים אשר נפרדו מאתנו אז בגלל „האוריינטציה": פועלי־ציון שמאל. הדבר היה בשנת 1920 בווינה. הללו האמינו אז שיש בידם אוריינטציה יותר בטוחה; פרשי בודיוני הגיעו עד פרברי ורשה. והחברים זרובבל וניר ועוד חברים טובים אשר עמדו יחד אתנו על עריסת תנועתנו בגולה נחלקו עלינו ונתפרדו בגלל האוריינטציה. אנו היינו בעיניהם כעוורים שאינם רואים את המתרחש בעולם וקשורים רק לכוחות־האתמול. והם כאנשי המחר הלכו מאתנו, הלכו מההסתדרות הציונית, ועזבו את המפעל אשר טפלנו בו מטעם כל העם היהודי — כי כלל־ישראל נפסל, לאחר שבודיוני הגיע עד פרברי ורשה.

עכשיו לאחר עשרים ושתים שנה אפשר להוציא משפט חותך ונוצח על המחלוקת של הימים ההם בדבר „האוריינטציה של מחר" — כי עשרים השנים שעברו בינתים הוכיחו „המחר" של שנת 1920, שבה נפלג „הימין" ו„השמאל" בתנועת פועלי־ציון, איזו „אוריינטציה" היתה פרקטיקה־ראות, פוריה, קולעת ומכוונת לתכלית ואיזו היתה עקרה, עקרה, מחטיאה את המטרה. — זו ה„ריאקציונית" שיתפה עם מפעל־הפועלים העצמאי רגלה בכלל־ישראל והשתתפה בהסתדרות הציונית וראתה באנגליה את האוריינטציה הפוליטית — או זו „הריבולוציונית" אשר „בהתבדלות הפרולטרית" ראתה את המלה האחרונה של מלחמת־המעמדות העקבית וגילתה את האוריינטציה הבטוחה והנאמנה במוסקבה.

תארו לעצמכם מה היה אילו מלחמה זו, מלחמת היטלר, והספר הלבן, וצבאות רומל, והמתכחשים היהודים לא היו מוצאים בארץ בשעה זו אלא את „המפעל" של פועלי ציון שמאל, של שתי המפלגות של פועלי ציון שמאל — ולא היה כאן את [illegible] שלהם ואת הקלובים שלהם, ואת הסניפים שלהם בארץ, ולא היה כאן כל סימן למפעל הזה, אשר בעלי האוריינטציה „הריאקציונית" ו„הבטלנית" הקימו מאז ועד היום הזה, את העבודה העברית בחקלאות ובבנין ובחרושת וביַם, את הסתדרות העובדים, את ההתישבות העובדת, את יצירת ההון הלאומי, את משק הפועלים וארגונו והענף, את המפעל התרבותי העשיר שלנו, את תנועת החלוץ, את עמדת הפועל היהודי בישוב ובציונות, — מה היה מצבנו כיום הזה לקראת המחר? מה היה כחנו וערכנו, כחו וערכו של הפועל היהודי, כחה וערכה של הציונות, אילו לא היו קיימים כל המעשים והמפעלים אשר נפסלו בשעתם על ידי האוריינטציה „הריבולוציונית"?

לא, „האוריינטציה" שלנו לא היתה מוטעית. אליבא דאמת כשרצו החברים „הריבולוציונרים" האלה לבוא לארץ פנו אף הם לאותה אוריינטציה. הם לא הלכו לציר הסובייטי שיתן להם ויזה לארץ־ישראל, ראשית מפני שזה לא היה בכחו, ושנית — מפני שהוא היה נגד עליתם לארץ. עלית יהודים לארץ היתה פסולה. ו„השמאל" שלנו פנה לאותה האוריינטציה שאנחנו פנינו אליה — לאוריינטציה הבריטית. אנחנו פנינו לאוריינטציה זו לא בשביל איש בודד, לא בשביל קבוצה קטנה, אלא בשביל המוני עם ישראל. פנינו יום יום לקונסולים, למושלים ולממשלה, ואין לנו כל יסוד להתחרט על כך ולהצטער. אנחנו באים על המעשה אשר עשינו תוך כדי „אוריינטציה" זו.

ואם אוריינטציה פוליטית פירושה פעולה מתמדת לרכוש דעת קהל, הרי גם עכשיו, כאשר דברים רבים וגדולים משתנים במערכת־הכחות הבינלאומיים — נמשיך בפעולה בבריטניה: ואם גם אזני הממשלה תהיינה אטומות נפנה לעם האנגלי, כי באנגליה אפשר לדבר לעם גם בלי הסכמת הממשלה. ויהיה מה שיהיה אחרי המלחמה הזאת, ואם גם שינויים עצומים עלולים להתחולל — העם האנגלי אחרי נצחון זה יהיה גורם חשוב, ועלינו לרכוש ידידים בתוכו. המעשה אשר עשינו באנגליה לא היה לשוא.

אין לנו הרבה ידידים כמג'ורד וכווג'וודים בתוך עמים אחרים, והיה כדאי לרכוש ידידים כאלה ועלינו להוסיף במלאכה הזו ויהיו השינויים כאשר יהיו.

ט. אוריינטציה על כוחות־המחר — מהו?

אולם הפוסלים את האוריינטציה שלנו אומרים: אנחנו איננו מתכוונים לאוריינטות פוליטיות אקטואליות. אנחנו מתכוונים לדינמיקה היסטורית ולראיית כוחות־המחר. אתם בניתם על כוחות האתמול, ואינכם רואים את כוחות המחר. ויש להזקק לטענה זו.

אנחנו עומדים על סף שנויים ותמורות בעולם, ואולי לא רק בגבולות של מדינות אלא גם במשטר פוליטי וסוציאלי, ויש לברר שאלה זו לגופה. והדבר הראשון שעלינו להגיד הוא: כוחות המחר — פירושם לא ארץ מסויימת, אחת ויחידה. כוחות־המחר נמצאים בכל ארץ שבעולם: באמריקה, באנגליה, ברוסיה ובהודו, והספקולציה של אותו חבר הנשיאות העולמית של המפלגה הרביזיוניסטית על מדינה אחת בלבד היא משחק של קוביוסטוס, המעמיד את כל הונו על קלף אחד.

אין בידינו גורל הארץ הזאת, ולא ב„אוריינטציה" שלנו על ארץ זו או אחרת תלוי פרצופה, עתידה ועמדתה של איזו ארץ. אין בידינו לגזור על רוסיה יחסה למפעל הציוני. בתקופה שבין שתי המלחמות היתה הציונות פסולה בתוך רוסיה ומפעלנו היה פסול בארץ; בשנות המהומות נהפך סוכנו של היטלר בארץ — המופתי הירושלמי — על ידי המפלגה הקומוניסטית, רציחות יהודים הוכרזו כמעשה ריבולוציוני. יש חברים המסבירים את איבת הסובייטים למפעל הציוני בפחד מפני אינטרוונציה, בהתבודדותה מאונס של רוסיה. אפשר לשאול: מה ענין פחד האינטרוונציה אצל התמיכה בצירוף של המופתי? גם עובדת־ההתבודדות מפוקפקת. כמה שנים היתה רוסיה הסובייטית חבר בחבר־הלאומים, וחבר חשוב ורב־השפעה ואקטיבי, מעורב בפוליטיקה עולמית — וגם בימים ההם נמשך יחס־האיבה לציונות. אבל בירורים אלה הם ענין להיסטוריה ולא לפוליטיקה. תמיכת המופתי היא שייכת לעבר, ואין הכרח שיחס זה יתמיד. התנהגותה של רוסיה הסובייטית בעניני חוץ לפני מלחמה זו אינה מחייבת ואינה קובעת את התנהגותה בענינים אלה בשעת מלחמה זו ולאחריה, ועינינו לעתיד. רוסיה יכולה להתיחס לציונות גם בחיוב. ומשום כך שומה עלינו לעשות הכל למען הסביר את מפעלנו ומאוויינו הציוניים לממשלה הסובייטית. רק אויל משועבד ליום־אתמול לא יראה את הצורך המדיני לקשור בכל האפשר קשרי־הבנה את רוסיה ואין כל צורך באוריינטציה על כוחות המחר לשם כך. הקשרים עם רוסיה הכרחיים מפני שני טעמים: א) ארץ גדולה זו היא עדיין מרכזת בתוכה את הקבוץ היהודי הגדול ביותר באירופה, ובעקבות מלחמה זו יתכן שמספר היהודים ברוסיה יגדל וירבה. ניתוק היהדות הרוסית מהציונות ומהמפעל הארצישראלי היה האסון הגדול ביותר שבא עלינו עם גמר מלחמת העולם הראשונה, ואין להחמיץ שום הזדמנות ואין לזלזל בשום סיכוי להתקשר שוב עם מיליוני היהודים הרוסים. ב) מדינה זו נעשית שוב גורם פוליטי עולמי, ויתכן שבעקבות המלחמה הזאת יעלה משקלה הפוליטי בעולם. והבעיה היהודית והארץ־ישראלית היא בעיה בין־לאומית, והציונות אינה רשאית להתעלם משום גורם בין־לאומי, ופחות מכל מגורם בין־לאומי בעל משקל עצום כרוסיה הסובייטית.

ותנועתנו לא התעלמה אף פעם משני שיקולים אלה. ועוד הרבה שנים לפני המלחמה חיפשנו דרך לרוסיה — גם ליהדות שברוסיה וגם לממשלה הרוסית ולמפלגה השלטת בתוכה. והלכנו למוסקבה עוד בטרם גילו מבקרי־האוריינטציה את האוריינטציה החדשה. אף פעם לא פסקנו לדפוק על דלתי רוסיה. בהדרכת מפלגתנו ועל ידי אישי מפלגתנו ניסתה ההסתדרות להתקשר עם רוסיה, ושתי משלחות הלכו למוסקבה בשם ההסתדרות, ואם לא יסעו אין זאת מפני שאנחנו התעייפנו, אלא מפני שאין ללכת לרוסיה בלי ויזה, ומתן הויזה לא היה בידינו. אבל אם הדרך לרוסיה היתה סגורה, אין זו גזירה שהיא תהיה סגורה לעולם. ורוסיה עכשיו מצרפת פעולה עם העולם האנגלו־סאכסי, [illegible] לציונות, ונמצא לשליחות תנועתנו. אם לא נעמוד על המשמרת; דרך כל סדק

נבסה לפלס דרך גם ליהדות הרוסית וגם לממשלה הרוסית.

אנו יודעים שברוסיה אין אפשרות לדבר אל העם הרוסי — במידה שהדבר אפשרי באנגליה או באמריקא, ואפשרות פעולתנו מצומצמת בשיחות עם באי־כוח רשמיים של הממשלה הרוסית. אין אנו שמים עצמנו לשופטים על המשטר הרוסי. מבחינת המדיניות הציונית יש לקבל משטר זה כעובדה, ולפי עובדה זו עלינו לכלכל פעולתנו. עובדה זו בלי ספק מצמצמת את חירות פעולתנו ואפשרויותיה. באנגליה ובאמריקא אפשר לדבר לעם. ברוסיה האוריינטציה היחידה היא השלטון. ואם אוריינטציה זו לא נענתה עד עכשיו — אל נתיאש. מערכת הכוחות בעולם משתנה, וגם היחסים בין עמים אינם קופאים על שמריהם.

אולם כל הוויכוח על האוריינטציה מצד האופוזיציות השונות בציוניות ובהסתדרות מסלף את עצם המובן ההיסטורי של בעית האוריינטציה. אומרים לנו: נכון הדבר, שהיה הכרח באוריינטציה על אנגליה, ייתכן שהכרח זה ימשך. אולם תנועה סוציאליסטית אינה מתחשבת רק עם כוחות המציאות כפי שהם, אלא מכוונת פעולתה כלפי כוחות־המחר, ואת כוחות־המחר לא ראיתם עד היום ואינכם רואם גם עכשיו, ומשום כך האוריינטציה שלכם פסולה.

אופוזיציה זו אינה מבינה סיבה ומשמעותה של אוריינטציה על כוחות־מחר. אוריינטציה כקרם־דליך לגבי כוחות־המחר משמעותה שאנחנו נפעל ונחיה ככה שלאחרים תהיה אוריינטציה עלינו. אוריינטציה על כוחות־המחר פירושה שאנחנו נפעל ונחיה בכיוון כזה שאנחנו בעצמנו נהיה כוח־המחר, שאנחנו ניהפך לאדריכה ואחרים יפנו אלינו.

נפגשתי עם שני שליחים של המדינה הסובייטית בלונדון ובוושינגטון: עם מאיסקי וליטווינוב. לא הלכתי אליהם לספר להם על התפעלותו הרבה של מערכת „השומר הצעיר" או של פועלי ציון שמאל מכיבושי רוסיה הסובייטית. גם לא על שירי התהלה שהושרו בשעתם על זינובייב, קמינייב, טרוצקי ולבסוף גם על סטלין. לא אמרתי אף מלה על המבנה הסוציאליסטי של מדינת הסובייטים. הנחתי הנחה פשוטה שגם מאיסקי וגם ליטווינוב יודעים יותר ממני על הנעשה באמת ברוסיה ואינם זקוקים להמלצתי אני. ידעתי שלמען תבין הממשלה הסובייטית לנו דרוש שאספר להם מה אנחנו עושים פה וכיצד אנו נעשים לכוח־המחר. וזאת אשר ספרתי להם. לא הכחדתי דבר אף לא הוספתי נופך כלשהוא לאמת כמו שהיא. תארתי את מפעל ההסתדרות. הסברתי שההסתדרות משונה ויחידה בסוגה זו לא נבנתה על פי הגזרה הקומוניסטית, אף לא על פי הגזרה הסוציאל־דימוקרטית או הגזרה הלייבוריסטית. כי אנו פועלי א"י דומים אך ורק לעצמנו. ספרתי להם שגרשנו את הקומוניסטים מההסתדרות, לא בגלל דעותיהם. להיפך, הסתדרותנו פתוחה לכל עובד באשר הוא עובד, בין רביזיוניסט בין קומוניסט, כי אין אנו בודקים בדעות — והיה זמן שגם רביזיוניסטים וגם קומוניסטים היו חברים להסתדרות. הוכרחנו להוציא את הקומוניסטים אך רק בגלל מעשיהם שסתרו את מעשה ההסתדרות ומשמעתה. ספרתי על השליחות הציונית שהפועל בארץ הטיל על עצמו, ועל השותפות הלאומית שהוא מקיים בחייו, ביצירתו ובמלחמתו. ואיך היא רוצה להגשים את חזונו הציוני הסוציאליסטי.

ושליחי הסובייטים שמעו את הדברים האלה בעיון רב. וגם ביקשו ממני להמציא להם חומר בכתב למען יגישו זאת לממשלתם במוסקבה.

דיברתי אתם לא רק על העבר אלא גם — וזו היתה תכלית שיחותי — על העתיד. שכל מה שעשינו עד עכשיו בארץ אינו אלא תכונה לעתיד הקרוב: תכונה לקליטת עליה המונית, עליה של מיליונים. מתוך מטרה כפולה שהיא אחת:

א. כחלק מהתנועה הציונית העולמית לבצע את הריכוז הטריטוריאלי של העם היהודי במולדתו ולהקים בארץ מדינה יהודית עצמאית, מתוקנת ומתקדמת, מושתתת על משק בריא בחקלאות ותרושת, ביבשה ובים, ומוכשרת לקלוט עליה יהודית גדולה, ועל ידי זה להמציא פתרון של קיימא לבעיה היהודית, בעית חוסר מולדת, מעמד של מיעוט, ומבנה כלכלי פגום של המוני ישראל בארצות הגולה.

ב. כחלק מתנועת הפועלים העולמית לבצע בארץ ישראל מדינה סוציאליסטית מתוך השתתפות במלחמת מעמד הפועלים לביטול הרכושנות והקמת חברת־עובדים סוציאליסטית בעולם כולו *).

גם מאיסקי וגם ליטווינוב נתרשמו מהדברים ששמעו על מפעלנו בארץ. והם לא ביקשו ממני להמציא להם את המאמרים שכתבו אנשי השומר הצעיר בשעתם על זינובייב, כשזה עמד בראש הקומאינטרן, ולא על טרוצקי שעמד בראש האינטרנציונל הרביעי שנתמך על ידי „השמאל" שלנו, וגם לא מה שהם כותבים עכשיו על סטאלין. הם פשוט לא התעניינו בכך. אולם הם ביקשו תזכיר וספרות על ההסתדרות ועל המפעל ההתישבותי שלנו...

י. דרכנו — ליהפך לכוח המחר

ההיסטוריה שלנו אינה מתחילה מבקורים אצל עסקני פועלים של אומות אחרות. ואת האוריינטציה שלנו לא קבענו לאחר שנתגלו לאופוזיציה אדריכות חדשות. מאז היותנו לתנועה היתה לנו אוריינטציה אחת ויחידה, והיא קבועה ועומדת, ויהיו השינויים בעולם אשר יהיו. והאוריינטציה היא — להיות כוח המחר של העם היהודי ושל ארץ־ישראל.

אוריינטציה זו החלה לפני כארבעים שנה במלחמתנו על עבודה עברית. זכה בחלקנו על אלה שקדמונו — ראשוני החלוצים שהניחו היסוד להתישבותנו המחודשת בארץ. אלמלא הם לא היינו אולי אנחנו זוכים לבוא הנה, אבל הם ניסו לבנות מולדת על כוחות־אתמול: על הכסף ועל הקבלן. ואנחנו אמרנו: רק על עבודה תכון ארץ־ישראל, ועשרות שנים נלחמנו על עבודה עבריה — מתוך אוריינטציה על כוחות מחר. בהתאבקות זו על עבודה עברית היתה יותר הבנת העתיד וכוחות־המחר מכל ההרצאה הגדולה ששמענו בועידת ההסתדרות השנה מפיות אלה שגילו פתאום ומחדש את כוחות המחר.

והאוריינטציה על כוחות המחר נמשכה במאמצינו אשר לא נסתיימו — ואולי הם רק בראשיתם, למען התישבות עובדת בעזרת הון לאומי. בהתישבות זו הקימונו כוח־המחר. היה זמן שאישים כבורוכוב מצד אחד וכאהרן גורדון מצד שני, לא הבינו מה צפון ב„אוריינטציה" זו. אולם חבריהם של בורוכוב ואהרונוביץ לא נשמעו לתורה שעלינו להשאר רק פרולטריים שכירים בארץ. בסג'רה ובדגניה, בכנרת וכפר־גלעדי, הונחו יסודות ראשונים למפעל ההתישבותי הגדול של ההון הלאומי וחלוצי־העבודה, הוקם כוח התישבותי פועלי, עברי, ציוני, סוציאליסטי — המעורר עכשיו השתוממותם והתפעלותם גם של שליחי הלייבור הבריטי, וגם של קומיסארי הסובייטים הרוסים וגם של מנהיגי הפועלים באירופה ובאמריקא — לא פחות משל כל יהודי וציוני נאמן ונבון.

תיירים רוסים שנקלעו אלינו בשנים האחרונות לא האמינו למראה־עיניהם שמפעל התישבותי גאדיר כזה הוקם בלי מדינה ובלי מהפכה; הם לא הבינו שגבורת המצפון החלוצי אינה נופלת מכוח־הכפיה של מדינה, ולא העריכו את המהפכה הפנימית שחוללנו בנפשנו, שאינה נופלת בעמקה ובפאתוס שלה מכל מהפכה חיצונית שחלה באיזה משטר שהוא.

ובמפעל של הלשון העברית שלנו — גם בו היתה לנו אוריינטציה על כוחות המחר. רצינו להנחיל לפועל היהודי את כל הירושה הגדולה של דורות עמו ולעשותו לנושא של הרנסנס היהודי, לכוח היוצר בתרבות ובחינוך ובעיצוב הדור הצעיר.

ובהקמת הסתדרות העובדים, בניגוד למושגים המקודשים אשר הביאו הנה פפ"ס ופועלי־ציון שמאל, השומר הצעיר וציונים „כלליים", בהקמת ההסתדרות אשר לא היתה דוגמתה בשום ארץ אחרת במבנה ובצירופיה ובתפקידה — היתה אוריינטציה על כוחות המחר.

---

*) מתוך התזכיר שהגשתי למאיסקי ב־13 לאוקטובר, שנת 1941, בלונדון.

ובמיפעל האחדות שלנו בגולה ובארץ, בהריסת מחיצה אחרי מחיצה בין חלוצי העם והעבודה, באיחוד של פועלי־ציון והצעירי־ציון, באיחוד של פועלי־ציון והבלתי מפלגתיים ב„אחדות העבודה", באיחוד של „אחדות העבודה" ו„הפועל הצעיר" במפלגת פועלי ארץ־ישראל — והיתה אוריינטציה על כוחות של המחר, כי רצינו לגבש כוח מלוכד אחד, אשר ישא בשליחות העתיד.

והוא הדין במפעל ההגנה והגיוס, ובמפעל הליכוד הציוני והקמת הקואליציה הציונית הרחבה — בכל זה היתה אוריינטציה על כוחות המחר: לרכז סביבנו ומסביב מפעלנו החלוצי מכסימום של ציונים ומכסימום של יהודים. עד אחרון הנסיונות שאנחנו עושים בציונות וביהדות ללכד כוחות גדולים בשביל מפעל הגאולה והתקומה — זוהי אוריינטציה על כוחות המחר, ולא הימניים, טובים או רעים, אמיתיים או כוזבים, על מה שקורה במקום אחר. כי אנחנו צריכים להיות כוח המחר, אשר לאחרים תהיה אוריינטציה עלינו, בשעה שיפנו לארץ הזאת.

וזוהי האוריינטציה שהיתה לנו כארבעים שנה, וממנה לא נסטה לא ימינה ולא שמאלה.

יא. אוריינטציה ערבית

מתרברבי האוריינטציות מאשימים אותנו לא רק באוריינטציה על כוחות האתמול בלבד, אלא באוריינטציה חד־צדדית ביחס לכוחות אלה. לא די שלא ראינו כמותם את כוחות־המחר, אלא שגם בכוחות־האתמול לא ראינו את העיקר — את הערבים. הרי בכל כינוס ציוני או הסתדרותי, מעל עמודי „השומר הצעיר" ו„בעיות היום" מגלים אוריינטציה חדישה זו. ואנחנו המסכנים שעוסקים במלאכה הזאת זה קרוב לארבעים שנה, אשר נפגשנו את הפועל ואת הפלח הערבי בפתח־תקוה, בסג'רה ובזכרון ובעשרות מקומות אחרים, אשר נתקלנו בשמירה על הגורן ובשדה ומאחורי הקיר גם בשדה הערבי, ואשר למדנו יחד עם הסטודנט הערבי באוניברסיטה אחת, ואשר הקימונו את אגודת הפועלים הערבית הראשונה בארץ ומצאנו את הפתח הפועלי הערבי — אולי הראשון בעולם — לא ידענו כל השנים הרבות האלה את האדריסה הערבית עד שבאו עורכי „השומר הצעיר" וגילו לנו „אמריקא ערבית".

אמנם מגלי האדריסה הערבית לא מצאו לפי שעה אלא את האדריסה של מגנס וקלווריסקי. הללו הם בלי ספק אנשים הטובים — אבל משום־מה אין הערבים רואים בהם את בעלי־כוחם, וכל אלה התובעים מאתנו את ההסכם הערבי הצליחו עד עכשיו להקים הסכם בין בנטוב ומגנס שיש צורך בהסכם עם ערבים.

אנחנו לא ראינו בהקמת ליגה יהודית להתקרבות לערבים את הדרך להבנת יהודית־ערבית. את הדרך להסכם ערבי חיפשנו בקרב הערבים ובשיחות עם הערבים. זה כאחת עשרה שנה, מיום שתנועתנו נרתמה בעול הפעולה המדינית של ההסתדרות הציונית, לא פסקו מאמצינו להבנה הדדית בינינו ובין שכנינו הערבים. את האדריסה הערבית חיפשנו לא בקרב אנשי „האיחוד" ו„הליגה" — אלא בקרב מנהיגי הערבים בארץ ובארצות השכנות, בירושלים ובשכם, בבירות ובדמשק, בבגדאד ובקהירה. נזדמנו עם נציגי הערבים למפלגותיהם ולארצותיהם; וגם ללונדון ולג'נבה הלכנו להפגש עם מנהיגי ערב. — וההסכם טרם קם, כי להסכם דרושים שני צדדים ומנהיגי הערבים סרבו להכיר בזכות העליה העברית ובזכותנו למולדת, ואנחנו לא היינו ולא נהיה מוכנים לוותר על זכות זו — להסכם החד־צדדי של בנטוב ומגנס אין אנו מיחסים כל ערך וממש.

אולם סירוב הערבים להכיר בזכות העליה לא שינה את „האוריינטציה הערבית" שלנו — כפי שאנו גורסים את מושג ה„אוריינטציה": **לפעול ולחיות בארץ באופן כזה שלערבים תהיה אוריינטציה עלינו.**

אין אנו רואים דרך להסכם עם ערבים על ידי הנמכת קומתנו היהודית הציונית, או על ידי הורדת דגלנו והסתרתו — כאשר עושים בנטוב ומגנס. אולם אין אנו מתעלמים אף לרגע מהעובדה שיש ערבים בארץ זו ובארצות השכנות.

ובכל אשר אנו עושים — יום־יום, בחיינו ממש, אנו פועלים באופן כזה שלא ייפגע במשהו האינטרס הערבי האמיתי, אלא להיפך, ביצירתנו המשקית, במלחמתנו על תנאי עבודה הוגנים, במפעלי הבריאות, במוסדות המדע, בדרכי ההגנה. אנו פועלים באופן כזה שהערבים יכירו במאוחר או במוקדם שלא כוח אויב מזיק ומתנכר קם בארץ על ידי העליה וההתישבות היהודית אלא — בן־ברית מועיל ונאמן, וכל מה שיגדל כוחנו, כל מה שירבה מספרנו, כל מה שיתרחב משקנו — תקדים הכרה זו לחדור ללב הערבים. מתוך המגע הממושך שלנו עם ערבים למדנו שרק בשני דברים יאותו לנו הערבים:

א. כשיוכחו שאין למנוע את גידולנו ועצמאותנו;

ב. כשיראו שמפעלנו עלול להיות לברכה גם להם, גם בארץ וגם בארצות השכנות.

ושני דברים אלה גם יחד ילמדו הערבים לא ממאמרי „בעיות היום" ו„השומר הצעיר", אלא מעובדות חיות וממשיות, ובלתי יצירת עובדות אלה מכוונת „האוריינטציה הערבית" שלנו.

בשנות המהומות והטירור, שקדמו למלחמה זו, הועמדה „האוריינטציה הערבית" שלנו במבחן קשה. נעשה נסיון נועז ונואש להשמידנו, בהסימת דרכים ובסגירת החופים, בשריפת שדות ובעקירות עצים, בטירור וברצח, בחרב וברעב, והמערכה נמשכה חדשים ושנים. והיו יהודים טובים שנפחדו ונרתעו והציעו כניעה. והיו יהודים טובים אחרים — ולאו דווקא רביזיוניסטים, אשר נתבלבלו ונטרפו ודרשו נקם: מה הם שופכים דם־נקיים — אף אנו כך.

תנועתנו לא נפחדה ולא נתבלבלה. התגוננו, עמדנו בשער, עשינו שמות בטרוריסטים ובכנופיות הרוצחים. לא הפסקנו ולא האטנו את מפעלנו. וגם לא שפכנו דם־נקיים ולא נהגנו בערבים כאשר הם נהגו בנו. בנינו נמל עברי, הקימונו בן־לילה משקים חדשים, קיימנו תחבורה, התמדנו בעליה, וגייסנו כוח לוחם יהודי כאשר לא היה בארץ זה אלף ושלוש מאות שנה. והראינו לערבים — לא במאמרים ולא בהצהרות, אלא בעובדות ובמעשים — שאין אנו נרתעים ממפעלנו הציוני גם כשחרב חדה מונחת על צוארנו, אולם גם הוכחנו **שאין אנו משתמשים לרעה בכוחנו ובנשקנו** — גם כשהפרובוקציה נגדנו עברה כל גבול.

לא קל היה הדבר. ההתנהגות זו של גבורה מוסרית ופיסית כאחת דרשה מאמץ נפשי גדול, ורצון נאמן לקיים יחסים אנושיים עם שכנינו הערבים. אולם עמדנו במבחן הקשה, מאז הרימונו דגל העבודה והשמירה העברית והתכוננו לכך. ו„האוריינטציה הערבית" שלנו לא הכזיבה.

בחיינו, בעבודתנו ובמלחמתנו על ערכי־היסוד ציוניים וסוציאליסטיים צרורה ה„אוריינטציה" שלנו, כלפי העולם הגדול וכלפי שכנינו הערבים.

האוריינטציה שלנו אינה תלויה באופנה הפוליטית ובידיעות משדה הקרב, אף לא בקורי־ספקולציות ופרוגנוזות על מה שאחרים יעשו או צריכים לעשות, ומשום כך לא הכזיבה אף פעם.

אין בידינו לגזור על רצון אחרים. אין אנחנו מוכנים לקבל גזירות זולתנו. אולם יש בידינו לעצב את דמותנו, היינו, מפעלנו ושאיפתנו בצורה כזו שכל ישר ונבון [illegible] מחוצה לנו ידע להעריך את החיוב והברכה הצרורים במפעל חיינו, ובדרך זו, ורק בדרך זו, נרכוש בני־ברית וידידים היום ומחר, פה ושם. זאת אשר עשינו, וזאת אשר נעשה.

יב. חשיבות אמריקא

אולם העולם מחוצה לנו עומד עכשיו בסימן של שינוי־מערכות.

ובמערכת־הכוחות בעולם השינוי הגדול ביותר אולי שמתחולל לעינינו — מלבד זה שבמעמדה של רוסיה הסובייטית — הוא הופעתה של אמריקה ככוח המרכזי, אם לא המכריע, במלחמה ובנצחון.

היכולת האינדוסטריאלית, הכספית והצבאית אין דומה עכשיו לאמריקה. יכולת זו הולכת ומתגבשת בפלוא־משקלה, ולא יעברו ימים רבים וכוח עצום זה יהא מורגש בחזיתות המרובות — ואולי גם במרכזים המדיניים. בארץ גדולה זו נמצא הקיבוץ היהודי הגדול ביותר, שאמנם כוחו והשפעתו בחיי המדינה הענקית הוא מוגבל ומצער למדי, אבל זהו הכוח היהודי הגדול ביותר שיש לנו מחוץ לארץ־ישראל. ותפקיד המדיניות הציונית בשעה זו הוא להשל את ההכרה הציונית ביהדות אמריקה, ולגייס את כל היכולת הציונית והיהודית לשם רכישת דעת הקהל והממשלה באמריקה לפתרון הציוני גם של הבעיה היהודית וגם של הבעיה הארצישראלית — עד בוא הנצחון.

ולשם סיכוי של פתרון זה עלינו לעמוד בעין פקוחה על השינוי, שחל מצד אחד במשטר בארץ ומצד שני במצב העם היהודי בגולה.

השאלה העיקרית העומדת לפנינו היא לא: מה נעשה לאחרים — לערבים לאנגלים, לרוסים ולאמריקנים, אלא מה נעשה לעצמנו, ליהודים, ומה נעשה לארץ הזאת.

את המעשה הזה ידענו בציונים זה כמה שנים, ואם השאלה נשאלת מחדש, אין זאת אלא באשר הציונות אינה דוגמה מיתפרית או תיאולוגית, אלא היא תנועת חיים של אומה הרוצה לגאול את עצמה, ותנועת־חיים אינה היא מחוץ לזמן ומקום. וההיסטוריה אינה קופאת על שמריה, והתנאים משתנים, והשינויים מחייבים בירור הדרך מחדש.

יג. מה נשתנה בארץ?

הדבר אשר נשתנה בארץ הוא: בסוף המלחמה הקודמת ניתנה הארץ תחת משטר של הצהרת בלפור. היה ויכוח בין השנים בינינו ובין הממשלה האנגלית מה היה פירושה של הצהרת בלפור, מהי המשמעות של המנדט. היה ויכוח בינינו ובין האנגלים לא רק על פירוש המשמעות, אלא גם על המשמעות המוסכמת, אם היא מבוצעת כהלכה ובאמונה או לא. אולם עם שני הויכוחים האלה היה בארץ משטר של הצהרת בלפור ומנדט.

מה היה פירושו של משטר זה? בהצהרת בלפור ובמנדט היו גלומים שלושה עקרונים:

א) הכרה בעם היהודי ובזכות העם היהודי למולדתו, ולא רק בזכות יהודים בלבד.

ב) הכרה שארץ־ישראל, בתוקף ההיסטוריה שלה ומצבה הנוכחי מצד אחד, ובתוקף מצוקת היהודים וקשריהם לארץ מצד שני, נועדת לא רק לישוב הקטן הנמצא בה כיום, אלא גם לעם היהודי כולו העומד לשוב אליה ולחדש בה את חייו וקיומו המולדתי.

ג) שיבת ישראל למולדתו עומדת תחת חסות בין־לאומית ומוגנת במשפט בין־לאומי.

אפילו הצהרת בלפור לא היתה הכרזה חד־צדדית של ממשלת אנגליה. לפני מתן ההכרזה היה משא ומתן מצד אחד בין נציגי העם היהודי ובין הממשלה האנגלית, ומצד שני בין הממשלה האנגלית ובין הממשלה האמריקנית ויתר בני הברית של אנגליה במלחמת העולם הראשונה. ואשר למנדט — הרי אופיו הבין־לאומי טבוע במהותו וקיומו. לפי המנדט שלטה אנגליה בארץ כשליח חבר הלאומים ומטעמו, למען בצע את התפקיד המיוחד שנגלם במנדט: שיבת ישראל למולדתו.

מה קרה במשך עשרים וחמש השנה שלאחר מתן הצהרת בלפור — ליהודים, לארץ ולשליח האנגלי?

היהודים עלו והתישבו — והצליחו. הארץ נתבעה ונענתה. השליח האנגלי התחייב והכזיב.

עשרים השנים שבין שתי מלחמות העולם היו שנות דלדול וניצול המונים ברוב ארצות תבל, שנות משבר פוליטי, סוציאלי ומוסרי, שנות זעזועים ממושכים

וערעור היסודות, שנות ריאקציה ותלאות. ובתקופה זו הוקם על ידינו בארץ קטנה והרוסה זו מפעל קונסטרוקטיבי לתפארת — מפעל חקלאי, חרשתי, תרבותי וחינוכי, שלא קם כמותו בימינו בשום ארץ אחרת. והודות למפעל זה קלטה ארץ קטנה זו עולים יהודים יותר מכל ארץ אחרת.

ולא מדינה וממשלה הקימו את המפעל הזה, אלא עם אומלל, מפוזר ומפורד, גמול זה מאות בשנים מעבודה, מקרקע, מחיים ממלכתיים, מעצמאות. בלי שלטון, בלי סמכות, בלי מסים, בלי נסיון — בנה העם היהודי משק עצמאי בעיר ובכפר, יצר תרבות לאומית עצמאית והניח את היסוד לעצמאות ממלכתית.

הארץ נענתה. אדמת החולות, המרשים, הביצות שעמדה בשוממותה מאות בשנים, נשמעה לעמל וליגיעה שהושקעו בה באהבה ובמסירות על ידי בניה־בוניה שחזרו אליה אחרי אלפי שנה. ופני הארץ נשתנו — אמנם לא כולה, לא מחציתה, — אלא בכל מקום אשר עלו והתישבו בו היהודים.

לא כהתישבותנו בארצות אחרות היתה התישבותנו בארץ. לא נתפזרנו בתוך הישובים — הערים והכפרים, אשר מצאנו בנויים על ידי אחרים. בכל מאות הכפרים הערבים שהיו קיימים לפני התחלת התישבותנו לא תמצאו אף יהודי אחד. אפילו חברי הליגה להתקרבות יהודית־ערבית לא הלכו לגור בקרב הערבים. גם בערים והעיירות הערביות כמעט שיהודים לא באו להתגורר. התישבנו בכפרים ובערים אשר בנינו בעצמנו, ועבדנו בבתי חרושת ומלאכה אשר הקימונו במו ידינו. לא הצרנו רגלי איש ולא דחקנו מישהו.

בניגוד להצהרת בלפור הגבילו את עליתנו והתישבותנו רק לחלק המערבי של הארץ, ואין עדות יותר נאמנה ונוצחת לרעיון הגלום בהצהרת בלפור מהשוואת המצב בעבר הירדן, שבו נאסרה לפי שעה התישבותנו, ובארץ־ישראל המערבית.

בסוף המלחמה הקודמת היו בעבר הירדן 300.000 תושבים. כעבור עשרים שנה, בראשית מלחמה זו, יש בעבר הירדן כ־300.000 תושבים. הדלות והשממה בעבר הוא עומדת בעינה. בכל שנה נזקק עבר הירדן לתמיכת הקופה הבריטית, אם כי השרותים הממשלתיים הם ירודים לאין ערוך לעומת השרותים במערב ארץ־ישראל.

בחלק המערבי של הארץ היה הישוב בסוף המלחמה הקודמת כ־600.000, הוא מגיע עכשיו למליון וחצי, ואין בכל המזרח הקרוב משק כל כך תרבותי ומודרני ושרותים ממלכתיים כל כך מעולים כבארץ־ישראל המערבית.

ועדיין הישוב של מליון וחצי — גם הערבי וגם היהודי — תופס פחות משליש משטח הארץ (המערבית). לשמונה עשר מליון דונם עומדים עדיין בשממותם.

השטח שבו נאחז עד עתה הישוב היהודי תופס רק מליון וחצי דונם, החלק השמונה עשר של א״י המערבית ובשטח זה נקלטו חמש מאות אלף איש.

וחצי המליון שהקים את המפעל הזה אינו מורכב מילדי פלא. לא התלקטו בארץ רק עילויים, בעלי כשרון יוצא מן הכלל. הצעירים והצעירות מעיירות פולין וליטא וגליציה ורומניה ואמריקה ואנגליה וגרמניה — לא היו עילויים. הם בשר מבשרו ועצם מעצמותיו של הנוער היהודי, והיהודים שבנו כאן בתי חרושת אינם עילויי־בתי־חרושת. יש אלפים ורבבות כמותם בכל התפוצות. להיפך, המוכשרים הגדולים והאורגניזטורים הגדולים והטכנאים הגדולים לא הניעו הנה. הם נשארו שם.

ונשאלת השאלה, מדוע הצלחנו אנחנו, היהודים, ומדוע נכשלו הם — האנגלים: מדוע הצליח המפעל מטעם העם היהודי, ומדוע נכשלה השליחות מטעם חבר־הלאומים?

על כשלון שליחות זו העידה ועדת־פיל בהוצאה בשנת 1937 פסק־דין שאין המנדט בר־ביצוע. פסק־דין זה נתאשר על ידי הממשלה האנגלית, ובצדק אמרה ועדת־המנדטים, שאם ממשלת־המנדט טוענת שאין המנדט בר־ביצוע, הרי טענה זו גופה עושה את המנדט לבלתי־בר־ביצוע. ואם למישהו עדיין היתה אשליה

בזבז כשרון הביצוע של המנדט — ולכמה מטובי הציונים היתה אשליה זו גם לאחר הבריות ועדת־פיל. — בא הספר הלבן משנת 1939 והעמיד אותם על טעותם.

בספר זה הכריזה הממשלה האנגלית לא רק שאין היא מסוגלת לבצע את שליחות המנדט — הקמת „הבית הלאומי", אלא שעצם הקמת הבית הלאומי לא תיתכן, כפי שעלה במחשבה בהצהרת בלפור ובמנדט, ועל היהודים נגזר להשאר מיעוט גם בארץ מולדתם, ועל ארץ־ישראל להיות ארץ ערבית, חלק מהארצות הערביות השכנות.

זהו הנסיון השני, לאחר חורבן הארץ על ידי הרומאים, לגזול מהעם היהודי את זכותו למולדת, מתוך אי־כשרון ואי־רצון לבצע את השליחות אשר קיבלה על עצמה — לסייע לשיבת־ציון — באה הממשלה האנגלית בימי מינכן לידי כפירה בשליחות עצמה ולידי סתירת הרעיון והיעוד שהיה גלום בשליחות.

והאנגלים נכשלו בארץ לא מפני שהיו שונאי־הציונות או שונאי־ישראל, אלא מפני שלא היו יהודים.

האנגלים היו העם המיישב הגדול והמצליח ביותר במאות־השנים האחרונות. אפילו ההתישבות הספרדית הגדולה ששינתה את פני העולם החדש והקימה את התרבות הלאטינית־הספרדית בכל ארצות אמריקה הדרומית והצפונית עד מכסיקו ועד בכלל — לא תשוה להתישבות הבריטית, אשר התפשטה בכל כנפות הארץ, במזרח ובמערב, בדרום ובצפון — באמריקה הדרומית, בניו־פונדלנד, בקנדה וארצות הברית, באוסטרליה וניו־זילנד. לאנגלים יש נסיון שאין דוגמתו בהנהלת ארצות שלא מבני גזעם בכל פינות כדור הארץ, ואף במקום אחד בעולם לא נכשלו במידה כזו כאשר נכשלו כאן בארץ.

האם רק מתוך רצון רע? בלי ספק היה לא תמיד רצון טוב במשרד המושבות. לא כל הפקידים בארץ התיחסו בחיוב למנדט ולהצהרת בלפור, והיו גם פקידים אנטישמיים — אולם אין שחר להאשמה סיטונית של הפקידות. היו ויש ביניהם בעלי־כשרון ויהודים טובים למפעל. ואם לא נקח בחשבון את השלישיה הפקידים מתקופת הספר־הלבן, הרי היו בארץ נציבים כסמואל, פלומר, ווקופ, ומזכירים ראשיים כויגהם וידס וקליפטון, שאין להאשימם לא בחוסר כשרון ולא בחוסר הבנה ויחס חיובי.

השליחות נכשלה — מפני שהיא קשה לקריעת ים־סוף לגויים. מבלי שהממשלה תזדהה זהות גמורה עם הגולים והמתיישבים, ועם בנין הארץ והקמת המולדת על ידי העם האחד בעולם נטול־מולדת — בלי הזדהות זו במחשבה ובהרגשה, במעשה ובמסירות, לא תצלח הממשלה ולא תבצע את הדבר, כי קשה הוא מאין כמוהו.

שליחות זו קשה מאין כמוה. ויזכור כל אחד את קשייו הוא מיום הכנסו ל„החלוץ". ויש בינינו כאלה אשר לא זכו להיות אפילו ב„החלוץ", כי עדיין לא היה „החלוץ" בעולם. יש לי חבר שלא יוכל לציין בביאוגראפיה שהוא היה חבר ל„החלוץ". אבל הוא בא לארץ עוד לפני, ואני מכיר אותו מהעיירה שלי, הוא לא היה עובד אדמה מנעוריו, לא ראה שדה בעיניו, הוא היה בן הגיוני יהודי בפלונסק, ממשפחה של חסידים וקנאים אדוקים. והוא בא לארץ לפני שלושים ושמונה שנה ונעשה לאחד הפועלים החקלאיים הטובים בארץ ויסד משק חקלאי, את המשק הפועלי החקלאי הכי גדול בארץ, והוא, מבלי שלמד את הספרים של חכמי הכלכלה הגיע לרעיונות כלכליים סוציאליים ... אשר היו כתובים וגם לא היו כתובים בספרים ההם. והוא ידע לאחד חקלאות עם תעשיה ולהקים קבוצה גדולה (המלה קיבוץ עוד לא היתה). והאיש הזה כאשר התקרב כמעט לגיל בן ששים, החל ללמוד מלאכה חדשה: להיות נהג. לא כאשר בחל בחקלאות וברח מהשדה, אלא משום שראה שיש היטלר בעולם וארץ־ישראל בסכנה וחשב שאם הוא כבר עשה פעם איזו שליחות, אינו בן־חורין שלא להשתתף במלחמה הזאת; אבל לא ידע אם יצלח לעבודה הזאת של מלחמה, ולמד נהגות וראה שיוכל לעשות גם עבודה

זאת בגילו זה, והתנדב לצבא. הוא עכשיו במחנה־צבא ואינני רואה אותו באולם הזה, אבל הוא אתנו, הוא לא היה ב„החלוץ". בביאוגראפיה שלו לא כתוב שהיה חלוץ. אולם כולכם שמעתם את שמו: שלמה לביא מעין־חרוד.

ויש בינינו אדם אשר לכאורה אין לו יד ושם במדיניות הציונית, וכאשר ההיסטוריה תכתוב את גדלותם של המדינאים שלנו, לא יבוא שמו בתוכם, כי הוא לא היה מעולם במחלקה המדינית ואיננו מתיצב לפני מלכים ולפני קומיסארים ולפני פרזידנטים, אבל לפי ענִיות דעתי הוא אולי המדינאי הגדול המתהלך בתוכנו, כי הוא האיש העושה את המפעל המדיני הכי גדול בארץ — מפעל ההתישבות, — שמו אברהם הרצפלד. ואני יכול לקרוא בעוד שמות — יהושע חנקין, ד"ר א. רופין. הללו פעלו ועשו גדולות לא באשר היה להם שלטון וכוח ואמצעים וסמכות, אלא באשר היה להם חזון, יעוד, שליחות־חיים של תקומת עמם ומולדתם.

תשאלו אותם כמה צרות, תלאות, עיכובים, מכשולים, פגעים ומניעות היו להם במפעל זה, כמה קשיים היו למתישבים עצמם. איך השיגו תקציבים, איך השיגו אדמה, איך השיגו מתישבים, וכשהיה מתיישב — לא היה קרקע, וכשהיה קרקע לא היה כסף, וכשהיה כסף — היה מונח בקופסה זרה שאין להשיגה, וכשהשיגו את הכסף — לא היה מספיק.

אבל היו להם ולמתיישבים גם יחד צורך עמוק, צמאון גדול לקרקע ולמולדת, והיתה אמונה בכוח עצמם, והיה רצון בל־יחת, והיתה יכולת של יצירה, יכולת גנוזה שעוד לא ידעו, והיתה נכונות חלוצית לשאת הכל ולסבול הכל, להתגלגל בצריפים ואהלים — ועדיין זכור לנו זמן כשלא היו אפילו צריפים ואהלים, אלא „חושות" מיותשות ומפושפשות ונרפשות, ולפעמים גם אלה לא היו.

ואתם רוצים שפקיד חקלאי אנגלי, אדם ישר והגון, שאינו שונא שלנו ואינו שונא לציונות, אשר עשה חקלאות, ועשה לא רע, בהודו ובקניה ובמקום אחר, אתם רוצים שהוא יעשה את מלאכתו של הרצפלד? הוא איננו יכול להיות הרצפלד! זהו לא ענין חייו, וזה לא ענין אחיו ואחיותיו, ולא ענין עמו. הוא איננו יודע מה שנעשה בנפשנו, הוא אינו יודע את הצרכים, הצמאונות והמאויים שלנו. הוא רואה אותנו לפי מושגיו. המושגים שלו אינם מושגים של אדם ברברי, אלא של אדם בן־תרבות — אבל זר לנפש החלוץ והעולה היהודי, זר למשאת נפשו והווי חייו. ואינו מסוגל להבין אדם כיחזקאל ניסנוב, אשר לא ימסור הפרידה שלו אפילו אם ייהרג, לא מפני שהפרידה יקרה מחייו, אלא מפני שהאמין כי המעשה אשר הוא עושה בפרידה חשוב מחייו, וכדאי למסור על המעשה הזה את חייו. הפקיד האנגלי לא יבין נפשו של [illegible] אשר אחרי מפעל־חיים חקלאי מבורך של ארבעים שנה הלך בשנתו הששים ללמוד נהגות על מנת להתנדב לצבא. הוא לא יבין נפשו של החלוץ הצעיר מאמריקה, בן הארץ החפשית והגדולה והעשירה, שאין בה רדיפות של יהודים — ואף על פי כן יש בה בקרב הנוער צמאון למולדת עברית ומאויים עמוקים לבנות במו ידיו עתיד עמו — והריהו עוזב את אבא ואמא, ואולי גם אהובתו, ובא לאפיקים או לעין־השופט ונדבק במפעל חייהם של אנשי ביל"ו, בוני הישוב ופועלי ארץ־ישראל.

היתכן, שאנגלים (או אמריקאנים או רוסים או איזו אומה שהיא בעולם) יעשו שליחותם של יהודים אלה? הן זה היה דבר המנדט: לסייע להקמת מולדת עברית ולא לנהל מדינה בנויה על תלה. מלאכה זו האנגלים יודעים לעשות — בכל אופן עשו זאת הרבה־הרבה שנים, בהרבה־הרבה ארצות. אפילו יהודי אנגלי יודע לעשות זאת. ונמצא יהודי אחד שמלך (בבחינת מלך־משנה) בימינו על מדינה של שלוש מאות וחמישים מליון איש. שמו היה רופוס אייזקס, שנשתנה לשם לורד רידינג. אולם נמצא סופר אנגלי פיקח ואנטישמי, וצ'סטרטון שמו, אשר כפר באפשרות התגשמותה של הציונות, ונימוקו אתו: הציונות — אמר בצדק — היא בנין מדינה. ואין יהודים מסוגלים לבנין מדינה. היהודים מוכשרים להוציא מתוכם מושלים ומיניסטרים ומשנים־למלך — אבל אלה אינם

בונים מדינה, הם רק מנוצלים אותה — כשהיא בנויה כבר. בוני המדינה הם אך ורק שואבי המים וחוטבי העצים. — היהודים אינם מסוגלים להיות שואבי מים וחוטבי עצים. ביסטרסון דן על פי הנסיון שלו, והיהודים שהוא הכיר באנגליה לא היו ביניהם שואבי־מים וחוטבי־עצים. אולם מתוך הנוער החלוצי היהודי ומתוך המוני ישראל קמו „שואבי־מים וחוטבי־עצים" לבנות את מדינת־ישראל — אבל זר לא הבין זאת, וזר לא יכול להזדהות עם מפעלי־חייהם ושליחותם של חוטבי־עצים ושואבי־מים יהודים — ומשום כך נכשל המנדט — כי היה בידי זרים.

השאלה העומדת על הפרק עכשיו היא לא מנדט בריטי או מנדט אמריקני, כאשר הציג את השאלה ידידנו הטוב והנאמן יאשיהו וג'ווד; השאלה העומדת על הפרק עכשיו היא: במקום מנדט בריטי, אמריקני, רוסי, בין־לאומי — יקום מנדט יהודי.

השינויים שחלו בארץ ובמשטר שלה מזמן הצהרת בלפור ועד היום הזה, המבחן שבו עמדנו אנחנו, הארץ והשליטים הזרים, מחייבים דבר אחד: מסירת „המנדט" על הארץ לעם היהודי עצמו. הקמת שלטון יהודי למשל בצע את דבר העליה וההתישבות ובנין הארץ, ורק העם היהודי בעצמו, בלי מלאך ובלי שליח, יוכל לבצע את דבר הקמת המולדת העברית שהוכרז בהצהרת בלפור והוכר ואושר במשפט בין־הלאומי בתעודה הנקראת מנדט ארצישראלי.

יד. מה נשתנה ביהדות?

הדבר האחרון — והעיקרי — המחייב בדיקת מדיניותנו הציונית וקביעת דרך חדשה — היא מצוקת ישראל וחורבן יהדות אירופה ועקירת מיליונים יהודים — שהגיעו לשיאם במלחמה זו ויחייבו מאמץ עליון ודחוף להצלתם וגאולתם: טרנספיר מהיר של המוני ישראל למולדת.

אתם זוכרים שבסוף המלחמה ההיא נמצא בתוכנו אדם גדול אחד, אשר אמר: נביא מיד לארץ חמש מאות אלף יהודים! תהיה עבודה או לא תהיה עבודה — נביא חמש מאות אלף יהודים! זה היה נורדוי. הדבר לא יצא לפועל, ולא מפני שאנגליה הפריעה, היא לא הפריעה אז. היה זמן שבארץ הזאת היה כמעט שלטון של יהודים: נציב עליון יהודי, מחוקק יהודי, מנהל עליה יהודי, מנהל מסחר ותעשיה יהודי. אמנם, לא בשליחות העם היהודי אלא בשליחות עם זר (וזהו הבדל גדול!), אבל אז גם העם הזר והממשלה הזרה לא צמצמו ולא כבלו את העליה היהודית. הארץ היתה פתוחה, אפילו הגבלה ביכולת הקליטה של הארץ עוד לא היתה. היא הומצאה רק בשנת 1922 והמצאה זאת לא נכנסה למנדט. הוכרז אז שהעליה שלנו היא בזכות ולא בחסד. והארץ היתה פתוחה. ואף על פי כן לא באו חמש מאות אלף יהודים, לא באו חמשים אלף יהודים. וקראנו לעליה. פנינו בקולות קוראים. אנחנו מפה, המעטים שבאו לפני המלחמה ובשעת המלחמה — בשעת המלחמה היתה עליה חשובה של מתנדבים: הם באו בגדוד־צבא מאמריקה מארגנטינה, מאנגליה. באו מתנדבים יהודים לאלפים, וזאת היתה העליה הגדולה הראשונה לארץ. הם באו לא רק להלחם, אלא גם להשתקע בארץ. אבל הם היו רק אלפים אחדים.

ואנחנו מפה פנינו בקולות קוראים. ויהודים יכלו לבוא. אולם נענו רק מתי מספר של חלוצים, אשר אמנם רבים מהם חרפו נפשם לעבור בימים האיומים ההם את גבולות רומניה ואוקראינה, שהיו מסוכסכים במלחמת אזרחים. אבל מתי מעט. היהודים לא רצו לבוא, גם הציונים לא רצו לבוא. כנראה האמינו, שהם יעשו את מלאכת הציונות במוסקבה ובוורשה, בניו־יורק ובברלין ובבוקרשט. היו סבורים, שבכל זאת שם יותר טוב ובטוח יותר, שם מצב איתן יותר. ואם כי היו גם אז פרעות ורדיפות, אבל הוכרו גם על שיווי זכויות, ובכמה ארצות היו גם זכויות לאומיות ואבטונומיות. היהודים היו מעורים בגלות, לא עירוי של עם במולדתו, אבל עירוי של עם בגלות. כל יהודי ישב בעיירתו, בחנותו ובבית מלאכתו, בביתו,

בדירתו, עם אחיו, עם משפחתו ובני עיירתו שהוא הכיר. היה איזה קיום. הם חשבו: קיום אשר יספיק לחייהם ולבניהם. ולא מיהרו לבוא לארץ־ישראל. אלא כאשר גדלה המצוקה והחל הגישול, והגייר של שיווי זכויות לא הועיל — החלו לבוא.

מה יהיו פני יהדות הגולה באירופה אחרי מלחמה זו? זוהי הנקודה המרכזית בבחינת דרכה של הציונות, ובנקודה זו חייבת הציונות לרכז כל מחשבתה, עיונה, מרצה, כוחה הפוליטי, הארגוני והמוסרי. האסון האיום אשר קרה את יהדות אירופה בימינו אלה מחייב חיפוש אדריסה. לא אדריסה של ערבים או אנגלים או אמריקנים או סובייטים — אלא אדריסה לעם היהודי, אדריסה למיליונים שנעקרו במלחמה הזאת עקירה גמורה, אשר גורשו מארצותיהם שישבו בהן; מהולאנד ומצ'כיה ומבלגיה, מספרד ומבסארביה ומסינה אחת בפולין לשניה. אמנם, אין יודע (זו תעלומה איומה, תעלומת זועה שקשה להעלות אותה על הדעת, אבל מה בצע אם נסתתר ממנה), אין יודע כמה יהודים יישארו אחרי המלחמה הזאת באירופה הנאצית; אין יודע כמה עוד יישמדו לפני גמר המלחמה הזאת אחד־אחד.

אם לא תקום חלילה שארית, מחוץ ליהודי אמריקה ורוסיה הסובייטית, יתכן שלא תהיה עליה יהודית לאחר מלחמה זו, ועתידנו אנו בארץ יהיה מעין עתיד יהודי תימן ואשורי עיראק ויהודי גרמניה לפני היטלר — אין הבדל בין ארץ לארץ. בכל מקום שמספר היהודים הוא מועט — דינם לשמד פיסי או רוחני. להתנונות לאומית או אנושית. ליהודים מעטים בלבד אין קיום מבלי שייטמעו כולם עצמם האנושי או היהודי או שניהם כאחד. אבל נקוה שתהיה שארית, שלא כולם ייכרתו. מה יהיה גורל אלה אשר יישארו לפליטה? ייתכן שהם יהיו מיליונים. הלוואי שהם יהיו מיליונים.

לפני צאתי מלונדון אמר לי אחד המדינאים הבריטיים — חבר הממשלה, לא מידידינו, שהוא בדק וביגר בקרב הממשלות של מזרח אירופה ודרומה ונתברר לו שעם תום המלחמה יעמדו המנצחים (אנגליה ובני בריתה) בפני שאלת־יהודים איומה, ויהיה הכרח למצוא מקלט ליותר משלושה מיליונים. גם המדינאים האמריקנים בוואשינגטון סבורים שבעית הפליטים היהודים לאחר מלחמה זו תהיה רבת־מיליונים.

עוד אין אנו יודעים עוצם החורבן של יהדות אירופה, והכיבוש הנאצי במדינות אירופה טרם חוסל, אולם יודעים אנו שמה שקרה עכשיו עוד לא קרה להמוני ישראל אף פעם. נהרס עד היסוד גם הקיום הגלותי. כל רכוש היהודים נגזל ונשמד. יהודים נעקרו מבתיהם, עיירותיהם, פרנסתם — ונכלאו בגיטאות, במחנות הסגר ובלהקות עובדי פרך.

אמנם, לא רק יהודים נהרסו, גם עמים אחרים סבלו וסובלים: פולנים צ'כים וצרפתים ואחרים.

אבל יהיה הבדל יסודי בסוף המלחמה. לאחר שימוגר היטלר, הפולנים אשר גורשו מפולין והועברו לעבודות פרך בגרמניה, ישובו לארצם. והיטלר גזל חמס וגנב את בתי הורישה והעביר לארצו, אך את האדמה איננו יכול לגנוב. הם ישובו לכפרם ולאדמתם ולעירם. והפולנים לא רק שימצאו את אדמתם, אלא הם ימצאו גם ממשלה שלהם עם כוח ושלטון וסמכות ומעמד בינלאומי ויכולת כספית ותכניות להקמת ההריסות. והם יקימו את ההריסות, לא ביום אחד, כי אינם יכולים לקפר מה החורבן הזה שהמלחמה הזאת והיטלר עשו באירופה. בכל הארצות שבהן נטושה המלחמה. אבל יקימו את ההריסות. אולם לאן ילכו היהודים המגורשים העזובים בתפזורת באוקראינה או בגיטאות וארשה או בלובלין ובכל מחנות ההסגר שהיטלר אוסף בהם את גדודי ישראל?

ליהודים אלה לא תהיה אדמה ולא תהיה ממשלה; לא מולדת משוחררת תחכה להם בארצות אירופה ולא ממשלה משלהם שתדאג לסידורם. לעיירים מהרס בנשק, המוני ישראל אלה חסרי־כל יעגנו לחסדי ממשלות זרות — אם

לא ציונים — ויקבלו קיצבה ויתפרנסו בתמורה לכך שלא יתנגדו ברוב. לא ישבו לשבת מאנגליה השוה שהממשלות הגולה בכשיתה להם — כי אם צריכים אלו יודעים בתום המלחמה על הנייר.

טו. מולדת ועצמאות לעם

השאלה שהציונות חייבת עכשיו להציג לעצמה: הבכלבלה ארץ־ישראל לשמש אדריסה להמוני ישראל אלא לאחר המלחמה? זוהי שאלת השאלות של הציונות בשעה זו.

יש אצלנו אידיאולוגים שאומרים: באידיאולוגיה הציונית אין שום דבר של מליונים יהודים. הציונות לא נוצרה בשביל מליונים. הציונות היא פרי המסורה שלנו ומאהבה שלנו לארץ, פרי ההכרה והרצון שלנו להקים חיים שלמים מלאים בבשר ובגידים, עם אוניברסיטה שלנו, ולדבר עברית, לפתח את התרבות העצמאית ובתוכה. אבל אין באידיאולוגיה הציונית דאגה למליונים. אילו גם לא היתה צרת ישראל היינו ציונים. הציונות איננה זקוקה לצרת ישראל.

איננו יודע אם הציונות זקוקה לצרת ישראל, אולם יודע אני שצרת ישראל זקוקה לציונות; וצרת האיומה שהעמדנו בפניה עכשיו אין לה תיקון לא בעשרי ... לא בגבורה מסורה, לא במזרח־טריטוריה — אלא בארץ־ישראל.

התיקון האפשרי לנחלי ישראל איננו אלא המתרון המעשי לצרת שלך ... כמו כל שאר העמים: מולדת ועצמאות; ארץ יהודית שמקלטים בלי כל הגבלות הפרשות ותיכובים את כל היהודים שרוצים ושבאים לשוב אליה, וממשלה יהודית מוכרת בכל האלבמים המכסכים — שלמות בסף ובמגור בינלאומי, שתסדר את העליה וההתיישבות הרבתי בקצב־תרגום במלחמי ובזמן הקצר ביותר, בהתאם לדחיפה הנרכים וחדופותם לאחר המלחמה.

מה לנו הויכוח המטפיסי בדבר האידיאולוגיה הציונית? ... הציונות הוא לא בכיסוה אלא בביצוע.

המוני ישראל ואומות העולם ישאלו את הציונות רק שאלה אחת ויחידה: אם יש בידה פתרון — מלא ודחוף — למצוקה הגדולה, כאשר אם ישנה אפשרות לבאילו תנאים שארץ־ישראל תקלוט במינימום של זמן מכסימום של מליונים יהודים.

לאן ילכו פליטי ישראל?

אמר אפיקורוס ציוני: אילו אחרי המלחמה הזאת היו נפתחים לרווחה שערי אמריקה, היו אולי המוני ישראל נוהרים לאמריקה, ורק מיעוטם היו הולכים לכאן. אבל שערי אמריקה לא יפתחו. אמריקה לא תפתח את שעריה אחרי המלחמה הזאת, היא נבונה לבוא לעזרה. היא יודעת שזאת לא פילנטרופיה, כי הכבד בעולם שבא גם את בנבנה. אמריקה תזיל מיליונים ומיליארדים לעזור לאירופה, אבל לא תביא לארצה את מיליוני הנרכים. המתנגדים והמצליחים אשר בתוכם מסכים למקום, ולא תתן להם לבא לשערי אמריקה, ולא תעשה יוצא מן הכלל ליהודים. לא יפתחו שערים ואין שערים אחרים.

התנועה הציונית והישוב היהודי בארץ חייבים תשובה ברורה: היש מקום בארצנו לפליטי־ישראל? הקיימת האדריסה של ארץ־ישראל — למתנגדים? ולא אידיאולוגיה מובנה על שאלה זו. השאלה מופנית לארץ — והארץ תשיב את תשובתה.

טז. יכלתה של ארצנו

לא בנקל לשערים. הלי־תלים של ספרים נכתבו על ארץ זו בכל הלשונות, אולם את התשובה שאנחנו מבקשים נמצא רק בספר אחד — בספר ההוי אשר נכתב במשך ששים שנה שלושה דורות של שבי ציון, במיסדי פתח־תקוה ועד עולי האחרונים.

ראשית את בצולות ואת המדבריות ואת הטרשים ואת הביצות, והם עוד

ישנם לרוב בארץ; וראינו מה שעשינו לחלק קטן של הביצות החולות והטרשים המדבריות האלה. בחלק קטן זה כינסנו חצי מיליון יהודים, בכפרים וערים שבנינו לעצמנו.

כינסנו חצי מיליון יהודים בקטע של 1/18 של ארץ־ישראל, ויש עוד כ־6—7 מיליון דונאם תפוסים על־ידי ערבים. ובאריכות הערבים, באריכות מוסמכים ומוכרים של כל ערבי ארץ־ישראל למפלגותיהם וכיתותיהם, שהוזמנו על ידי ממשלת המנדט ללונדון יחד עם מדינות ערב מצד אחד, ועם הסוכנות היהודית מצד שני, הודיעו בועידת־לונדון ופירסמו ברבים שבכל ארץ־ישראל המערבית אין יותר משבעה מיליונים דונם אדמה ראויה לעיבוד — זאת אומרת שלמעלה מתשעה עשר מיליון דונם בארץ־ישראל המערבית (ששטחה הכללי הוא למעלה מעשרים וששה מיליון דונם) אין הערבים מעבדים אותם ואין הערבים מסוגלים לעבד, ורואים אותם כאדמה אשר לא תצלח לכל.

האם לא תצלח האדמה הזאת לנו? יתכן שחלק מאדמה זו באמת אינו ראוי לעיבוד. אבל אנו יודעים שחלק גדול מהאדמה אשר נתישבנו עליה — חלק מהשטח של מליון וחצי דונם שאנו יושבים עד עכשיו — היה לפני התישבותנו נמנה על קרקעות ש„לא יצלחו לעיבוד", אדמות החולות במושבות יהודה והשרון, אדמות הביצות בשומרון והגליל העליון, אדמות הטרשים בהרי ירושלים והגליל, אדמות הערבה בנגב.

יכולתנו להפוך אדמה צחיחה ושוממה לאדמה פוריה ופורחת ויכולתה של הארץ הדלה והעזובה להיענות לעמל ומדע ושיפול נאמן ומסור — אינה סברה או הזיה או חלום, אלא עובדה חיה, ממשית, אדירה ונוצחת, עובדה ששינתה את פני הארץ ופני הישוב. ויש בעובדה זו יותר לקח והגיון פוליטי מאשר בכל פלפולי ה„אידיאולוגיה" הציונית. ועובדה זו אומרת:

ארץ־ישראל היא האדריסה לפליטי ישראל.

לערבים, כפי הודאת עצמם, לא יצלחו כשלושה־רבעים מאדמת ארץ־ישראל (בארץ־ישראל המערבית בלבד הכתוב מדבר) — ואם גם נניח ששליש או מחצית האדמה הפנויה באמת אינה ראויה לעיבוד (אם כי מי יוכל ועל יסוד מה לקבוע שיש אדמה לא ראויה לעיבוד בארץ זו) — הרי יש מיליונים דונם של אדמת בור, לא נושבת, לא מעובדת, והם מחכים לגואלם.

יז. נבנה את ארצנו

בדרום הארץ בלבדו יש שטח רצוף אחד, למעלה משלושה עשר מיליון דונאם, בלתי נושב ובלתי מעובד, זה שקוראים לו בשם נגב — כל השטח הרחב המשתרע מיריחו ועד עקבה, מים המלח ועד גבול מצרים. אפשרות העיבוד של כל השטח הגדול הזה תלויה בדבר אחד בלבד: במים.

יש סבורים שיש כאן מים גנוזים מתחת לקרקע, במעמקים, ויש צורך לחפור בארות ארטיזיאניות למען השקות אדמות הערבה. אבל עדיין לא נבחן ולא נברר הדבר — ויתכן שהמים הגנוזים לא ימצאו. אבל כשאנו מפנים מבטינו לצפון הארץ — מהירקון ועד הליטני — אנו מוצאים שפע גדול ורב של מים, והם משקים את הים התיכון — אולם הים התיכון איננו נצרך גדול כל כך למים ולנהרות ולמעינות של ארץ־ישראל. ויש מים שהם שוטפים לא לים התיכון, אלא לים המלח; הירדן, היבוק, הירמוק ומעינות רבים בני שם ובני בלי שם. וים המלח — אומרים — נזקק גדול למים. כי בתוקף היותו כל כך עמוק וסגור הוא מתנדף, וכמויות ענקיות של מים מתאדים שנה שנה מים־המלח. והים הזה אם לא יקבל תוספת של מים ייבש. ופועלי חברת האשלג ובחורי סדום והבחורים בצפון ים המלח בודאי יצטערו על כך, אולי גם אנחנו עמהם. אם כי ההולאנדים ייבשו ים שבגדלו הוא במעט החצי של ארץ־ישראל, אבל אין אנחנו צריכים ליבש את ים המלח. יש בו אוצרות מינרליים והם יספיקו לתעשיה רבה, שתפרנס רבבות

פועלים. אבל אנחנו אומרים: למה לתת את מי הירדן, הירמוך והיבוק המתוקים להתנדף בים המלח הזה? הן במים אלה אפשר להשקות את הארץ הצמאה בבקעת הירדן. נקח מים מים התיכון בשביל ים המלח. לא בתעלות נקת, כמו שעשים בהרבה משקים. אבל יש מומחים שחפרו תעלות גדולות וארוכות מאות ואלפי מילין, לחבר שני נהרות רחוקים או שני ימים נפרדים או לחצות שתי ארצות דבוקות, ומומחים אלה אומרים שאין זה דבר גדול וקשה ביותר לחפור תעלה מים התיכון בארץ קטנה זו למען השקות את ים המלח כאוות נפשו בלי זרת — הרווח מתעלה זו יהיה כפול:

א) ישנה את כל המים המתוקים מהירדן ואפיקיו להשקאת האדמה;

ב) יספיק כוח חשמל עצום וזול לארץ זו למען הסב גלגלי חרושת ענקית, כי פני ים המלח הם נמוכים, למעלה מאלף ומאתים רגל, מים התיכון, ומפל מים זה אשר לנצל כמקור כוח אדיר. ומומחה חקלאי גדול באמריקא שביקר בארץ זו וחקר את אפשרויות פיתוחה ובנינה חשב ומנה שאם תחפר תעלה כזו ויקום שלטון אשר יטיל על עצמו פיתוח הארץ בחקלאות וחרושת במלוא אפשרויותיה — אפשר יהיה לישב עוד חמשה מיליונים יהודים, נוסף על מליון ושמונה מאות אלף הערבים והיהודים היושבים עכשיו בארץ־ישראל המערבית והמזרחית.

עבודות ענקיות אלה — הובלת מימי הצפון לדרום הארץ, אגירת מי הנקפים בכפרים בכל מקום שהם, יידרש ויתכן, הפירה תעלה מים התיכון לים המלח, התקנת השקאה בכל רחבי הארץ, בבקעת הירדן, בעמק החוף ובעמק יזרעאל ובערבות הנגב, יצירת חשמל בכוח מי ים התיכון, אשר יגררו לים המלח, הכשרת מיליוני דונם שוממים ופנויים בנגב, בחולות החוף, בהרי הגליל — להתישבות חדשה, אינטנסיפיקאציה של החקלאות הקיימת ופיתוח רחב־מידות של חקלאות חדשה בשטחים הפנויים, הקמת תעשיה ענפה ומסועפת מתבססת בכוח חשמל זול ונוצר בארץ אשר תנצל כל אוצרות הטבע וגבוהים עדיין בארץ זו וגם תשתמש בחמרים וגלמים שיובאו לארץ בשני ימיה — ים התיכון במערב וים סוף בדרום, בנין מאות ואלפים ישובים חדשים בכפר והקמת ערים חדשות בדרום, בנין בכל חוף במפרץ אילת, והרחבת הערים הקיימות — כל העבודות והמפעלים האלה ידרשו שלושה דברים: א) המוני עובדים, ב) כסף רב. ג) שלטון.

לאחר כל אשר עשינו בארץ בשטח החקלאות, החרושת, העבודות הצבוריות ושוב לא יאמר איש — שאין אנו והיהודים מסוגלים למלאכה כזו. עדים הכפרים שלנו, עדים בתי החרושת שלנו, עדים מפעל החשמל ומפעל האשלג, עדים עבודות סולל־בונה.

יהיה מחסור בפועלים יהודים? הניסאות ימלאו את המחסור הזה. הפליטים לא יוכלו למלאכה הזאת? מה שיכלו לעשות שטאמפר וסמילאנסקי, לביא וברץ, רוכוביצקי ושנקר, ומאות ואלפים שכמותם שעלו עד היום לארץ — יעשו רבבות ומאות אלפים ומיליונים אשר יבואו אחריהם — ולבאים תקל המלאכה, כי סוללה הדרך.

אף בארץ אחת בעולם לא נצטבר נסיון יהודי כה רב ועשיר בחקלאות ובחרושת, במלאכה ועבודה כאשר נצטבר בארץ קטנה זו. אף ארץ אחת בעולם לא נחקרה על ידינו ולא למדנו אותה בבירור כזה כאשר אנו יודעים ארץ זו. ושם, ורק פה הצלחנו להקים משק יהודי, כפרי ועירוני, בתוך טריטוריה יהודית על עבודה יהודית ועל הנהלה יהודית — ויש לנו בתוך חמש מאות אלף ויותר היהודים שנתישבו כבר פה אלפי מדריכים ומחנכים לכל עבודה ומלאכה, בכפר ובעיר, ביבשה ובים, אשר יעמידו עצמם במסירות והתלהבות, באהבה ובאמונה לימין הבאים להורות להם הדרך בעבודה ובהתישבות, בסלילה ובנין, בחקלאות ובחרושת. כאשר לא יתכן דבר זה בשום ארץ אחרת.

החרושת הצעירה הוקמה בארץ בלי סיוע רב מאת הממשלה. לפעמים אף מתוך הפרעות. בחקלאות לא עסקנו כמעט בגולה, אולם בחרושת יש לנו יד ושם בהרבה ארצות. היהודים בנו את החרושת הפולנית, מילאו תפקיד רב בהקמת

החרושת הגרמניה והצ'כית ויצרו ענפי חרושת חדשים באנגליה ובאמריקה. מדוע ייבצר הדבר מהם פה?

הדבר הראשון והעיקרי הדרוש למען נפתח את הארץ במלוא יכולתה ונקים משק גדול מחודש בכפר ובעיר שיקלוט עליה רבתי — והא שלטון יהודי. שום מנדט, אם אפילו יפורש בו בבהירות המלאה ביותר דבר העליה וההתישבות היהודית ויחייב את הממשלה לסייע בכל כוחה לבנין הארץ על ידי היהודים לא ישיג את מטרתו — אם ביצוע המנדט לא יימסר לידים יהודיות; הכוונה היא לא לפקידים יהודים ממונים על ידי ממשלה זרה ואחראים לפניה, אלא לשליחי העם העברי עצמו, לממשלה יהודית.

לא שלטון יהודי כמטרה — אפשר לפקפק אם שלטון בכלל הוא חלק מהמטרה הציונית, — אלא כאמצעי, אמצעי הכרחי ונאמן לביצוע דבר העליה וההתישבות הגדולה; שלטון על קרקעות פנויים ובלתי נושבים; שלטון על מקורות המים — מתחת לאדמה, מי־הגשמים ומים נהרים (מעינות ונהרות); שלטון על עבודות ציבוריות; התקנת השקאה, יבוש, יעור, דרכים ותוצרת כוח, בניה וכדומה; שלטון על תחוקת עבודה ומכס; שלטון על בריתות מסחר, אשראי וחילופין; שלטון על בטחון פנימי, חינוך ותנאים סניטריים — ועל הכל שלטון מלא ובלתי מוגבל על עליה, ומעמד בינלאומי, אשר יאפשר קבלת מלוה למימון העברת המונים לארץ, תכניות התישבות לקליטת העולים — ב ה י ק ף מחויב המציאות החדשה.

יח. טרנספר יהודי לארץ

וכאן מתעוררת שאלה חמורה: לאחר מלחמה זו יתמיד לא רק ה ה י ק ף של בעית הפליטים היהודים אלא גם ה ד ח י פ ו ת. ולמען שארץ־ישראל תוכל לשמש כתובת נאמנה למצוקה הגדולה, לא די שהיא מוכשרת לקלוט המונים גדולים — אלא גם שתקלוט אותם ב ז מ ן ק צ ר. מה בצע בעליה של שלושים, ארבעים או חמישים אלף בשנה — אם נעמוד בגמר המלחמה בפני בעיה של מיליונים אחרים? מה יתן ומה יוסיף לפתרון שאלת המיליונים, אם במשך עשר שנים יקלטו בארץ עוד חצי מיליון יהודים? ואיך יקום שלטון יהודי אם למשך זמן בלתי מסוים יהא רוב לא־יהודי בארץ?

מפעל ההתישבות החדשה נמשך זה למעלה מששים שנה. במשך שלושים השנים הראשונות עלינו כחמשים אלף יהודים. בסוף המלחמה הקודמת נמצאו בארץ חמישים ושמונת אלפים יהודים, בעשר השנים הראשונות לאחר המלחמה, משנת 1919 עד שנת 1929, גדל הישוב היהודי מ־60,000 ל־165,000 — גידול של 105,000. בעשרת השנים גדל מ־165,000 ל־500,000 — גידול של 335,000.

במשך כל השנים האלה ראינו ב ע ל י ה מ ו ד ר ג ת ו ג ד ל ה את הפרוצס הטבעי והמוכרח של ההגשמה הציונית, מתוך הרגל־עבר אנו מוסיפים לחשוב גם עכשיו על עליה מודרגת: מספר כזה של עולים בשנה א', מספר גדול מזה קצת בשנה ב', ושוב מספר גדל מזה במקצת בשנה ג' — וכך הלאה.

לאור המצב החדש ביהדות, לאור ההתפתחות המהפכנית של התחבורה לרגל המלחמה, לאור הנסיון של העברת אוכלוסין — ציוויליים וצבאיים. לאור הנסיון של עבודות ציבוריות ענקיות מבוצעות על ידי המדינה לא לשם ריווח פרטי, אלא לתועלת הכלל — עלינו לבחון ולבדוק אם מושגינו הישנים על עליה ממושכת הולמים את הצרכים והאפשרויות המתחדשים בעולם וביהדות.

בעקב המלחמה מעבירים ומעתיקים עשרות מיליונים של בני אדם — וגם אנשי צבא אינם אלא בני אדם — מארץ לארץ ומקונטיננט לקונטיננט. והסעת כל בן אדם שכזה מחייבת העברה של כבודה רבה וגדולה, גם של מכשירים וכלים וגם של מזון ואספקה. העברה ענקית זו מסודרת על ידי המדינה מתוך צרכים מדיניים חוקיים (וצרכי מלחמה הם צרכים מדיניים). ואין כל יסוד — מחוץ לפעולות ואינרציה מחשבתית — להניח שאי אפשר להעביר גם רבבות ומאות

אלפים אנשים ציוויליים בבת אחת, או במשך זמן קצר, אם יש צורך חיוני בכך ואם יש אמצעים כספיים וממלכתיים הדרושים להעברה זו.

בימינו, זה רק כעשרים שנה, בוצעה העברת ענקית כזו של קרוב לשני מיליון יוונים מתורכיה האסיאתית ליוון האירופאית, וההעברה לא נמשכה יותר משמונה עשר חודש. והשאלה נשאלת: מדוע ייבצר מאתנו טרנספר מהיר כזה של המוני יהודים מגיטאות אירופה לארץ־ישראל?

אנו חיים בדור של מהפכות טכניות, והשם ההולם אותנו הוא קפיצת הדרך והזמן.

עם פרוץ המלחמה באמריקה, כשמספר האניות נהפך לבעיה אסטראטגית ממדרגה ראשונה, — היה האידיאל לבנות אניה אחת במשך שמונים יום. נמצא אדם אחד ושמו הנרי קייסר, לא מומחה לאניות, אבל איש חזון ורב־פעלים, שהציע לבנות אניה במשך 24 יום. כל אנשי המקצוע והמומחים צחקו לו. אבל נעשה נסיון. קייסר התחייב להשלים אניה במשך 24 יום — ולא שמר על המועד המוקצב: הוא השלים את האניה במשך 10 יום. ועוד יותר מזה, הוא גם הציע לבנות צי אוירוני־משא שיעביר בן־לילה חצי מיליון אנשי צבא מאמריקה לאירופה או לשדה מערכה אחר. ויש יסוד להניח שגם מפעל נועז זה יבוצע.

מהפכות אגדתיות אלו אינן מצטמצמות בתחום התחבורה בלבד. דרכי המלחמה גזרו על מדינות קאפיטאליסטיות הקמת משק תכניתי, לא רק בשטח ארצי, אלא בשטח בינלאומי. שיטת החכר־והשאל שנתחדשה באמריקה היא יותר ממתן עזרה כלכלית וצבאית לבנות־בריתה. זוהי התחלה של משק תכניתי עולמי.

מפעלי שיתוף ועזרה בינלאומיים בקנה־מידה עולמי, שאי־אפשר היה לחשוב עליהם לפני שנים אחדות הולכים ומוקמים לעינינו ומשנים את כל מושגי המרחק והזמן.

ולא רק צרכי המלחמה בלבד. בימי שלום ביצעה ממשלת רוזוולט תכניות ענקיות של השקאה, ייעור והוצרת חשמל, והוליכה מי נהרות ומעינות במרחקים של מאות מילין להשקות אדמת מדבריות במערב אמריקה ובנו סכרים אדירים שעלו במאות מיליונים דולארים למניעת שטפונות והתקנת השקאה והוצרת כח חשמל ששינו פני שטחים רחבי־ידיים שגדלם פי עשרה מכל שטחה של ארץ־ישראל.

אמריקה כבר מוציאה עכשיו כששים מיליארד דולר לשנה לצרכי מלחמה, והיא מתכוננת להוציא סכומים אדירים אלה גם במשך הרבה שנים לאחר המלחמה, כי יש הכרה כללית שסידור השלום והבטחתו יחייב מאמצים כבירים ותיכון ממושך לא פחות מסידור הנצחון והבטחתו.

עם תום המלחמה יהיו הלבבות והמוחות פתוחים לפתרונות נועזים. מיגורו של היטלר בלבד לא יפתור את השאלות הכאובות והמרובות שהסרידו את האנושיות, — אם כי נצחון על היטלר — נצחון מלא ומוחלט, הוא תנאי קודם לכל. אפקי המחשבה האנושית התרחבו תוך כדי הרחבת ממדי המאמץ המלחמתי והתפשטותו על פני כדור הארץ. העולם שלאחר מלחמה זו לא ישוב להיות עוד העולם שלפניה. אין יסוד לאשליה הנאיבית שנתפסו לה רבים, שמתוך מלחמה זו יקפוץ עולם משוכלל ואידיאלי שכולו טוב. אולם המהפכות הטכניות והתמורות העמוקות ביחסי עמים, קנה־המידה העולמי של התגוששות, הערכים והענינים המדיניים והמוסריים הגדולים שמתנגשים ביסוד מלחמת־עולם זו — פותחים אפקים לא שוערו לסידורים חדשים, וגם מיצרים מכשירי־ביצוע רבי־און שאי־אפשר היה להעלות על הדעת מקודם.

בתוך השאלות החריפות שלא ימצאו את תיקונן בנצחון בלבד, השאלה היהודית תהיה מן החריפות ביותר, היא תתיצב לאחר מלחמה זו גם ברקע ההיסטורי שלה — כשאלת עם מחוסר מולדת ועצמאות, וגם ברקע המציאותי החדש — כשאלת מיליוני פליטים חסרי־כל, שנעקרו ונהרסו תוך כדי המלחמה עד היסוד.

ופתרונה של בעיה כפולה וחריפה זו יחייב גישה חדשה ותנופה שתהלום את הצרכים הבוערים של המוני ישראל בגולה ואת האפשרויות המכניות, הכלכליות והמדיניות של מפנה היסטורי גדול בעולם. הפתרון הנדרש לא בלבד שיחייב אותנו לממדים כמותיים אשר לא הסכנו אליהם עד היום, אלא גם לדחיפות ומהירות ביצוע אשר לא ידענו. כי רק בממדים גדולים ובמהירות ביצוע יעלה בידינו לפתור גם בעית הפליטים וגם הבעיה המדינית של הארץ. העברה מהירה של מיליון יהודים ראשון — כהתחלה של הגשמה מלאה ומהירה של הפתרון הציוני — מיד לאחר המלחמה פותרת במחי־יד אחת כל הקשיים והסיבוכים המדיניים שגרמו לכשלון המנדט הבריטי. ואין שום מניעה כלכלית וטכנית — אם רק תהיה בידינו הסמכות הממלכתית והאמצעים הממלכתיים — לבצע העברה כזו. והתפקיד המרכזי של המדיניות הציונית כיום הוא לחתור לקראת סמכות ממלכתית זו.

לא הכרזה ולא נוסחא, אלא יצירת עובדה צריכה להיות המסלה של מדיניותנו.

יט. שני הגורמים המכריעים

בימים כתיקונם היינו עמלים שבועות וחדשים בהקמת נקודה ישובית חדשה. בימי המהומות של 1936/39 למדנו להקים נקודה חדשה בן־לילה, פשוטו כמשמעו. מה שאפשר לעשות לנקודה אחת, אפשר לעשות לעשר, למאה ולאלף נקודות.

סולל־בונה התקין על פי דרישת הצבא דרכים וכבישים על מאות קילו־מטרים במשך זמנים קצרים למדי. מה שאפשר לעשות לצבא אפשר לעשות להתישבות.

לאשרנו יש לנו בארץ נכס כביר אשר לא יסולא בפז: נכס אנושי, אשר ידע לעשות כל עבודה ומלאכה ברשות עצמו. אילו היו לנו כל אוצרות קורח או כל זהב ארצות־הברית של אמריקה, לא היינו מסוגלים להקים עשר נקודות חקלאיות חדשות ולסול בעצמנו כבישים — בלי הנכס האנושי שעשינו בששים השנים הראשונות בארץ. אבל אם יתנו לכוח אנושי זה האמצעים הכספיים הדרושים והסמכות לעשות את המלאכה — אין מפעל חקלאי, חרשתי וציבורי אשר ייבצר מהם ולו גם בממדים הגדולים ביותר.

יש לנו ישוב חלוצי של רבבות, אשר באהבה ובהתמכרות ובהתלהבות שלא ידעה ההיסטוריה היהודית זה מאות בשנים הקימו מפעל־תפארת מתוך קשיים והפרעות שנראו בזמנם כהררי הררים, ועוד לא מיצינו את כל החלוציות העצורה בתוכנו.

מחוסר מעשה גדול הלהט הנפשי מתבזבז עכשיו בדבורים טפלים וגם מזיקים. ניתן לפטיש את סדנו — ולהט היצירה יתלקח כאשר עוד לא ראינו. נקרא לחלוצינו לסול דרך לרבבות, מאות אלפים ומיליוני עולים — להכשיר ערבות־הנגב וגבעות־המדרשים בגליל, להשקות את בקעת־הירדן התורה וחולות־החוף הצהובים, להקים צריפים ושכונות, כפרים וערים לפליטת־עמנו — ויזנק מתוכנו מעין־פלאים של זרמי־יצירה אשר בכוחם יעתקו הרים וימים יסוגו אחור ומי נהרות יעלו גבעות ואדמת ישימון תתכסה דשא וארץ הורים הרוה מים חיים וכפרים רעננים יצמחו בערבות־שממה ואבק אנשים פליטי־גיטו ומחנות־הסגר באלפי אלפים יתערו שוב במולדתם כאומה זקופת־קומה וחברת־עובדים בת־חורין, שוות־זכויות במשפחת־העמים בעולם.

בנו תלוי הדבר.

אם נדע לגולל בפני העולם בתבונה, באמונה ובתוקף את המצוקה האיומה ללא נשוא של עמנו בגולה וגם את תיקונה המלא, המוחלט והמהיר במולדת, בכל שעור־הקומה ההיסטורי של הבעיה ופתרונה; אם נביא לעם היהודי בכל התפוצות ולדעת הקהל העולמית את בשורת המפעל אשר עשינו בארץ ואשר יש בכוחנו

לעשות; אם נגלה במחשבה ובמעשה את רצוננו העז ללא חת ורתיעה לפתוח את שערי המולדת לכל נידחי עמנו — ויהי מה; אם נודיע לאחינו הכלואים בגיטאות ובמחנות ההסגר, שלמענם הקימונו המסד ואתם נשלים הבנין עד הטפחות, כי גורלם גורלנו ותקותם תקותנו; אם אנגליה ואמריקה ובני בריתן ידעו שכלא ונהרצה היא מטעם היהודי להקים את הריסות ארצו, לבנותה ולהיבנות בתוכה. השרק על גויות בניו, על גויות החלוצים והפליטים, יכון משטר הגזל מאתנו הזכות למולדת ועצמאות; אם עמי הדימוקרטיה יראו שהיהודים מסתערים ומתפרצים לארצם, ויהי המשטר אשר יהיה, וכי רבבות היהודים בארץ יעמדו לימין הפליטים, גם אם יצטרכו למסור את נפשם על כך, — קום יקום דבר הגאולה. ודבר הגאולה יקום — כי בידינו אנו נבצע אותו. וזאת אשר נדרוש מאנגליה, מאמריקה, מרוסיה ומכל בני בריתן: תנו את דבר הצלת העם היהודי במולדתו בידי העם היהודי עצמו.

זוהי עכשיו תורת הציונות המדינית. זוהי בשורת ארץ־ישראל היהודית לגיטאות ולמחנות ההסגר.

מפעל שלושת דורות יצק בלבנו אמונת־אומן שדבר־הגאולה אינו חזון־נביים ותעתועי־דמיון, כי הדבר קם ויהי במתכונת קטנה — וביצועו ה מ ל א אינו אלא הגדלת המתכונת. אמונה ובטחון אלה — על ידיעת הקשיים העצומים והנוראים העומדים לפנינו, — צריכים להיות שופעים בארץ ולהקרין את פני הגולה. זוהי ההצהרה שצריכה לצאת מפה לכל מחנות ההסגר והגיטאות. זוהי האמונה שבה נבוא לאומות העולם.

ואם ישאל השואל: מה נשתנה? מדוע יעלה בידינו הפעם דבר אשר לא העלינו על הדעת במלחמה האחרונה?

זאת התשובה: יש לנו עכשיו שני דברים שלא היו אז: י ש ו ב ג ד ו ל ב א ר ץ ו א ס ו ן ג ד ו ל ב ג ו ל ה.

בעולם שיקום על חרבות היטלר הישוב היהודי בארץ — אם ירצה בכך — יהווה כוח מוסרי מדיני והתיישבותי ששקל נגד כל כוח אחר בארץ ועולה עליו.

והאסון הגדול של עמנו בגולה — בכוח אידיאה גואלת אשר להפכו למנוף עצום של גאולה. אסון של מיליונים — הוא גם כוח גואל של מיליונים. ודבר הציונות — אם אינו דבר־שפתים בלבד — הוא לצקת את האסון היהודי הגדול בדפוסי־גאולה אדירים.

בעבודתנו בארץ התקנו את האפיק שלתוכו יזרום בלחץ־האסון רצון החיים והחירות והעצמאות של מיליונים יהודים במולדתם.

2.12.1942.

למזכירות מפלגת פועלי א"י

<u>כ א ן.</u>

ח.נ.

בישיבת המרכז האחרונה מסר הח' דובקין על הצעה שהוצעה ע"י "חוגים בתנועה הקבוצתית" בקשר לקליטת ילדי טהרן והמסתכמת בתביעה של 12.- לא"י לחודש להחזקת ילד.

אינני יודעים בשם מי הוצעה הצעה זאת. אך ידוע לנו, כי מזכירותנו בפנייתה לקבוצות בדבר קליטת ילדי טהרן הודיעה וחזרה והודיעה שתשלום בעד החזקת ילד יגיע כנראה ל-6 לא"י. על זה הודענו בכתב ובעל-פה ועל יסוד זה נהלנו את הבירורים עם הקבוצות ועם הלשכה לעלית הנוער. הקבוצות (והן מרובות) שהסכימו לקלוט חברות-נוער וילדים מעליה זו, החליטו על כך מתוך ידיעה למפרע, כי התשלום לא יעבור על הסכום הנ"ל.

את הסכום הנ"ל קבענו על יסוד חישוב מ י נ י מ ו ם ההוצאות להחזקת ילד ועל יסוד ההודעה של הלשכה לעלית הנוער, שזהו המכסימום שהיא תוכל להקציב למטרה זו.

אין זה ברצוננו להכנס בחישוב מפורט, אם הסכום הנ"ל של 6.- לא"י לחודש הוא מספיק להחזקת הילדים ולהוראה, אך זה הסכום שעל פיו עשינו את פעולת ההכנה ותודו, כי ישנו הפרש ניכר בין סכום זה לבין הסכום של 12.- לא"י.

יתכן, שאיזה שהוא מקום הציע את ההצעה של 12.- לא"י, אך לא היה כל יסוד לדבר בישיבה על "חוגים של התנועה הקבוצתית" ולהפוך את זה להאשמה הכוללת את כלל הקבוצות או את מרביתן.

נבקשכם מאוד את המכתב הזה להמציא לכל חברי המרכז ולחברים דובקין, קפלן ולנדואר.

בברכת חברים

(-) ש. לוביאניקר

מזכירות חבר הקבוצות

מח' הרצפלד מוסר: בקרתי בדרום. יש אפשרות לעלות 10 נקודות תיכף ומיד. ראיתי את אדמת הדרום בעונה הזאת. מה העושר והתנובה של אדמה זאת כשנותנים לה קצת מים. תמרתי אותה ועבבנירו שראיתי בדרום מראיבות עין.

עד עכשיו לא נעשה הנדרש כדי להגשים את העליה בדרום. אני חושב שאנשי הסוכנות אשמים בכך שהענינים לא זזים. עלינו לעשות פעולה מהירה:

יש בית חרושת גדול לגפריות על יד עזה הנמצא בידים ערביות. יש אפשרות לקנות את בית החרושת. צריך תיכף ומיד לברר את האפשרויות לקנייתו. בית החרושת זה נמצא בגבול ארמהנר. דברתי עם שר...בר, הלל'ין, אפשר שיבטיחו את קנית בית החרושת ע"י המסתדרות.

אני דורש ישיבה דחופה של מזכירות המפלגה שתדון בכל הענינים הנ"ל.

בענין העליה על אדמות באר-שבע הכרחית התיעצות דחופה של מזכירות המפלגה בהשתתפות חברי המפלגה דמרכז החקלאי, אסף ראמ' וא. קמלן.

תודיעו נא לי מתי תסדרו את הישיבה.

ישיבת לשכת המזכירות מיום 30.11.42

על הפרק: שיתוף השוה"צ במזכירות מרכז הפקידים.

בישיבה של לשכת המזכירות שהתקיימה ביום ב' 30/11, מסר הח' צ. גרינברג על דרישה השומר הצעיר לשתפם במזכירות מרכז הפקידים. למזכירות המרכז היתה עד עתה מורכבת מ-3 חברים: ע. גלובמן, נ. מלצר וצ. גרינברג. כל שלושת החברים עובדים בפועל בתוך המזכירות. במרכז הפקידים הופיעה הצעה להגדיל את המזכירות ולהוסיף עוד 2 חברים, שלא יעבדו כפונקציונרים. "השומר-הצעיר" דרש לשתפו בתוך המזכירות המורחבת.

בסך הכל ישנם במרכז הסתדרות הפקידים 16 חברים, מהם להשומר הצעיר רק חבר אחד. בזמן הבחירות האחרונות לועידת ההסתדרות הם קבלו 8½% מכל הקולות. לפי ההסכם בין המפלגה והשומר הצעיר חייבת המפלגה לשתף את השומר הצעיר במוסדות המוציאים לפועל במקרה שיש להם לפחות 10%. לפיכך לא מגיע להשומר הצעיר מקום במזכירות. בכל זאת הודיעו אנשי השומר הצעיר, כי במקרה שלא תסופק דרישתם - יעזבו את מרכז הפקידים, באם המזכירות תורחב.

לאחר בירור קצר ס ו כ ם להציע לחברינו במרכז הפקידים להשאיר את המזכירות בת 3 חברים וע"י כך לא לעורר את שאלת שיתופו של השומר הצעיר במזכירות המרכז.

ה ע ת ק ממכתבו של הח' א. בן-דוד

אני דורש ממזכירות המפלגה לקבוע בהקדם עמדה מפורשת בענין המפלגה החדשה (עליה חדשה) ובענין הארגון של עולי גרמניה. האם א/ מותר לחבר המפלגה ב/ לחבר ההסתדרות להיות חבר בשני ארגונים אלה.

עמדתי הפרטית שחבר ההסתדרות בשום אופן לא יכול להיות חבר בארגון התאחדות עולי גרמניה ששמור מראש 75% ע"י חלק קבוע למפלגה עליה חדשה. על ידי זה מסכים חבר ההסתדרות לצורה ארגונית אנטי-דמוקרטית ומסכים להיות מיעוט תמיד, מראש.

אבל חבר/ המפלגה לא יוכל להיות חבר במפלגה שניה, שמופיעה באופן עצמאי בבחירות כמו העליה החדשה.

בא לדון ולהחליט בהקדם.

__בירור בדבר כניסתו של חח' ג. ירזמסקל לעבודה במזכירות המפלגה__

ביום ב' 30.11.42 נתכנסה הועדה לשמיעת ערעורו של חח' ג. ירזמסקל בקשר לכניסתו לעבודה במזכירות המפלגה.

השתתפו חברי הועדה ב. כצנלסון ז. אהרונוביץ, ב"צ ישראלי – מטעם המזכירות – א. בהיר.

חח' ג. ירזמסקל מסר את נימוקי התנגדותו לכניסה לעבודה במזכירות ואלה: א/ זה שנתיים וחצי שהחליט להתגייס לצבא אולם בגלל מצב בריאותו נפסל כמה פעמים בזמן הבקורת המדיצינית. למדרגה גבוהה ואושר ע"י הרופא הצבאי.

ב/ קשר קשרים עם יחידה חדשה העומדת להתארגן. בזמן עבודתו בלשכת הגיוס נמצאה בחר חברים ליחידה זו וקשר קשרים עם הקצין הממונה עליה. – רואה לעצמו בתפקיד מיוחד את הליכתו ליחידה זו החשובה גם מבחינה תנועתית כללית.

ג/ אינו מרגיש כל נטיה לעבודה במפלגה וחושש מאוד שלא יצלח לתפקיד זה.

ד/ כל מחשבתו ופעולתו נתונה בעת לענייני הגיוס – אינו רואה כל אפשרות לעזוב את תפקידו בלשכת הגיוס בחיפה. אין גם כל מועמד שימלא את מקומו שם.

לאחר בירור שהשתתפו בו כל חברי הועדה הוחלט פה אחד:

א. על חח' ג. ירזמסקל להכנס לעבודה במזכירות המפלגה;

ב. כמסקנה מזה אינו מתקשר עם היחידה שנזכרה לעיל;

ג. להודיע לב. ג'וזף על החלטה זו ולבקש ממנו שיעשה את כל הסידורים הדרושים ולשחרר את חח' ג. ירזמסקל מעבודתו בלשכת הגיוס של הסוכנות בחיפה.

ד. הוטל על לשכת המזכירות לברר עם כל הגורמים הבאים בחשבון את המועמד המתאים להחלפתו מהתפקיד שבו הוא נמצא כעת.

ה/ להודיע על ההחלטה הנ"ל לכל החברים והמוסדות הנוגעים בדבר.

בב"א

בישיבת מרכז המפלגה מיום כ"א בכסלו שדנה בשאלות אלו, הוחלט על הצעדים הבאים:

א/ לשלוח שליח מיוחד (או כמה שליחים) לגולה כדי להקים בינינו לבין היהדות שם קשר למען נוכל לקבל אינפורמציה מוסמכת על הנעשה.

ב/ לשלוח שליחים לאמריקה למען יפעלו שם ויעוררו את היהדות האמריקאית לפעולה. בשורה הראשונה באה בחשבון החברה גולדה מאירסון שיש לה כבר ויזה מוכנה.

ג/ לשלוח שליחים מכאן לארצות הנייטרליות, לשודיה, פורטוגל וספרד. (בשוייץ ותורכיה פועלים כיום שליחים מא"י).

ד/ לשלוח אנשים לארצות המשתחררות (אפריקה הצפונית וכו') כדי לבוא בקשר עם הקבוצים היהודים שם.

ה/ לשלוח טלגרמה למפלגת העבודה באנגליה למען

ו/ נבחרה ועדה מורכבת מיעקב אורי, איסרזון, עדה פישמן, בצרוף ל. שקולניק מטעם לשכת המזכירות, כדי לברר את אפשרויות קליטת הילדים שאנו מבקשים להעביר אותם לארץ.

ז/ נבחרה ועדה מיוחדת לעניני הגולה מורכבת מדובקין, הופמן, רייס, בצרוף שני חברים מטעם המזכירות של המפלגה.

המצית דברים מתוך הפרוטוקול של ישיבת המרכז
מיום 30.11.42

סעיף א' : שאלת הגולה.

ד. בן-גוריון: נוסף על הפעולה שיעשו המוסדות הלאומיים לעזרת ולהצלת היהדות בגולה, יש תפקיד מיוחד למפלגה בשטח זה. א/ על המפלגה לשלוח אדם לפולניה. בקווה שהוא יוכל גם לשוב, אך עליו להיות מוכן גם לכך שלא ישוב. ב/ עזרה כספית; ג/ פעולה פוליטית. על המפלגה לפנות למפלגת העבודה באנגליה. יש לפנות אליה בדברים אחדים. קודם כל: תיאור המצב; יש להם גישה יותר קרובה לממשלה ולדרוש מהם לבדוק את המצב (אולי ע"י הצלב האדום ואולי ע"י שבדיה). ב/ לדרוש את הקמת הצבא היהודי. ערכו הולך וגדל עם הסיכויים להסתערות על אירופה.

אלה הם הדברים שהמפלגה חייבת לעשות בשטח זה.

א. דובקין: לפי שעה אנו עוסקים רק בהצעות, אולם דרושה פעולה פוליטית להצלה ולהעלה הסבל. אך פעולה זו צצ צריכה להעשות מלונדון ואמריקה. אנו עוסקים בשליחת מלגרמות ומסירת אינפורמציה, אך זה לא מספיק. משה בבואו ללונדון יוכל לסייע בהרבה בפעולה זו.

בינתיים נתקבל שוב אישור לפקודות ההשמדה של היהודים. יש שמתנחמים בכך שהידיעות כאילו מובזמות, אך היום נמסר לי ע"י איש אחד שראה במו עיניו פקודה חתומה ביד היטלר המצווה להשמיד את היהודים עד ה-1 בינואר 1943.

נשלחו סרטיפיקטים לארצות אחדות, אך השלטונות לא נותנים ליהודים רשיונות-יציאה.

יש חשיבות מרובה שבאמריקה ישבו שני חברים שלנו ויטפלו בכל העניינים האלה. לב. כצנלסון וגולדה מאירסון יש ויזות לאמריקה, ואני מציע כי הם יצאו לאמריקה.

יש לחדש את הסתערותנו לעולה ולמען הגולה. לדעתי יש לשלוח כמה אנשים לפולין. יתכן שצריך לשלוח חברות. כך נוהגים גם

הפולנים, הם שולחים נשים. מהונגריה אפשר לקשור קשרים. הפולנים והיהודים משתמשים בדרכים אלה לעזרה.

נגמלנו מפעולה בגולה ואינני רואה מה תהיה נכונותנו להסתערות על הגולה עם שחרור ארצות נוספות. בפרס יש 80 אלף יהודים ואין אנו מוצאים כמה חברים שיסכימו לצאת לשם פעולה. על ארצות אלה צריך להסתער בעשרות אנשים, אך אלה אינם נמצאים ברשותנו. יש להכין לכך חברים במיוחד. יש להקים סמינר להכשרת שליחים.

בתעודת עניות לנו אני רואה את העובדה שעד עכשיו אין לנו אנשים ברוסיה. על הגבולות יש 400 אלף פליטים יהודים, ואין אנו מגיעים אליהם. לפעולה זו, יש לגשת בתנופה רבה לפעולה זו.

יש לדאוב לעליה ב'. גם עכשיו יוצאות סירות מרומניה ומגיעות לקפריסין. לענין זה צריך להשקיע כוחות רבים ולהתאים כלים נאותים.

נכונות הישוב לקלוט ילדים. צריך אמנם קודם להוציא את הילדים מהגולה, וכשהילדים יהיו בארץ יקלטו ודאי. אך בישיבות שבהן דנים על הכנות לקליטת ילדים אנו נתקלים בקשיים רבים. יש משקים שמציעים לשלם להם למעלה מ-10 לא"י בחודש בעד כל ילד וילד. זו בעיה גדולה מאוד ויש להקים תנועה גדולה לאימוץ ילדים, בתנאים נוחים יותר.

שאלות הגיוס. את ההכרזה על פלוגות הורסי הגיטו צריך למלא תוכן ממשי בהתאם לצורך הגדול ולסיסמה הגדולה.

<u>א. רייס:</u> אינני מסכים עם א. דובקין, שהויכוח כבר התרוקן. נראה לי כי דווקא דברי א. דובקין מוכיחים את ההיפך. ודאי חשוב ללמד את ילדי פרס עברית, אך זוהי הבעיה שעומדת לפנינו? בזמן תבערה כזו? חדשים לא ידענו שיש שבת בפולין? עוד לפני חדשים מספר באנו להנהלת הסוכנות ודרשנו פעולה מיוחדת ליהודי פולין. טוב שא.ד. דואג גם עכשיו קודם כל לעליה, ומכל מקום אפשר. אבל זה עונה במשהו לצרכים הבוערים של יהודי פולין? בתורכיה יושב אדם שערכו אפסי למען הצרכים הבוערים של יהודי פולין; לנציגות יהודי פולין אי-אפשר להשיג תקציב עלוב של כמה עשרות לא"י. וכך נוהג ישוב של חצי מיליון יהודים בארץ? אקריא לפניכם דוקומנט של המחתרת הפולנית שהגיעה

לידי לפני ימיים. בתודשמרץ הרגו כמה רבבות יהודים בלבוב; הריגות אלה טרם נפסקו. האוכלוסיה חולקה לשלשה סוגים: א/ מוכשרים לעבודה; ב/ שאינם מוכשרים לעבודה; ג/ שאינם מסוגלים להלוטין לעבודה. את הסוג השלישי לא רואים ברחובות בכלל (כלם מצוידים בסימן מיוחד).ההנהלה היהודית נדרשה להמציא רשימת יהודים שיש להרגם. את הנידונים שמים על אוטו משא בשתי שכבות; אחת על השניה כשהם כמעט ערומים. בקרבת לבוב אלה מוצאים את אחריתם.

קבלתי דוקומנט שני - העתק ממכתב של המחתרת הפולנית למיניסטריון הפנים בלונדון - ובו דרישות לעזרה. הדרישות דומות בערך לדרישו-תינו אנו: פנייה לרגש האנושי של העולם הנאור ובקשת עזרה והצלה.

אנו זקוקים לאנשים מיוחדים אשר קשורים רק לענין פולין ואותם לשלוח לארצות השכנות.

ב/ משלחת ג ד ו ל ה לאמריקהולאנגליה.

א. קפלן: הערות אחדות.

א/ מציע לקבוע ועדה שתברר מה הן האפשרויות של קליטת ילדים בארץ.

ב/ לשלוח אנשים לחו"ל. גרינבוים עומד לפנות להנהלה בבקשת רשות נסיעה לאמריקה. צריך שיסע עוד מישהו מאתנו.

ג/ בשאלת הכנת אנשים לשליחות והשליחות עצמה לא החקל בקשיים כספיים. צריך רק למצוא אנשים מתאימים.

ל. שקולניק: מציע את עדה פישמן, איטרזון ושקולניק לועדה שתבדוק את אפשרויות קליטת הילדים.

תמיה קופרמינץ: מציעה להוסיף את י. אורי) (נתקבל)

ל. שקולניק: מציע לקרוא למועצת המפלגה שתוקדש לדרכי ההצלה.

א. גולומב: לא יחסרו אנשים למלוי התפקידים שציינו בורקין ורייס. השאלה היא: מה יוטל על האנשים האלה? יש יהודים שאפ-שר להצילם. צריך למצוא קשרים מתאימים, וזה יקל להציל את היהודים שעוד אפשר להצילם. אנשים לנסיעה יהיו, אך נראה לי כי חסרות לנו דרכים.

ב"צ ישראלי: צריך ללכד קבוצת חברים אשר תהיה רק בעניני פולין, בין אם יפעלו בארץ ובין בחו"ל.

ו. הופמן: המפעל המרכזי צריך להיות העלאת הילדים; ב/ נחוצה משלחת גדולה של שליחים אנונימיים בארצות הנייטרליות: בשטוקהולם, בג'ניבה, בטהרן, ובקושטא.

תסיה קופנמינץ: חברה שחזרה מהולנד ספרה כי הרבה יהודים היו יכולים לצאת לארץ לרגל החילופים, אילולא הפחד שלהם לגלות את נתינותם האנגלית. וחסרה הסברה והדרכה.

צ. שרייבר: בשוויץ, פורטוגל וספרד נמצאים פליטים יהודים לרבבות. מי ערב לכך שגם לשם לא תגיע הרעה? יש לדרוש את העברת הפליטים האלה לארץ-ישראל.

ב/ ענין צפון אפריקה. שם יש לא רק יהודים מקומיים. 25 אלף יהודים מצרפת נשלחו לעבודה לצפון אפריקה. יש ללכת מן הקל אל הכבד ולדרוש את העלאתם של היהודים מהארצות ששוחררו.

ז. אהרנוביץ: בקשר לאסון הגולה לא הוזכר עד עתה שמו של ט מ א ט ס . אני מציע כי תאורגן שליחות מיוחדת אליו.

ס ו כ ם

א/ בעניני פולניה:

1. לשלוח אדם מיוחד לפולניה. שיתראה עם יהודים, יספר להם, ישמע מפיהם על הנעשה ויודיע לנו על כך.

2. הכרחי שגו לדה תסע מיד לאמריקה.

•

אנשים לארצות אחרות: בשבדיה, בספרד.

אנשים לארצות המשתחררות.

•

לשלוח הוזר לסניפים על שואת הגולה.

•

החלטות

הועידה החמישית של
מפלגת פועלי ארץ־ישראל

במושבה השלישי

(כפר־ויתקין, 25–29 באוקטובר 1942 / י"ד–י"ח חשון תש"ג)

הוצאת מרכז מפלגת פועלי ארץ־ישראל

תל־אביב נובמבר 1942

דפוס קואופרטיבי „אחדות" בע"מ, תל־אביב

החלטות מדיניות

הועידה מסתמכת על הנחות היסוד שנקבעו במצע המפלגה לועידה החמי־שית של ההסתדרות לגבי האבקותנו המדינית בימי המלחמה ולקראת השלום, תביעתנו על עתידה של ארץ־ישראל ועתיד העם העברי בתוכה, ועמדתנו כלפי העם הערבי וגורמי ההכרעה הבין־לאומיים.

במסקנה ישירה מהנחות אלו מצטרפת הועידה להחלטת הכינוס הכל־ציוני באמריקה, שנתקיים במאי 1942 (ועידת בילטמור), אשר בהתוותו את כיווני מאמציה המדיניים של התנועה הציונית לקראת גמר המלחמה וסידור עניני העולם למהרתו קבע, כי

„סדר העולם החדש שיוקם עם בוא הנצחון על יסודות השלום, הצדק והשויון לא יתכן בלתי אם תפתר בו שאלת חוסר המולדת של העם היהודי פתרון מוחלט".

ודרש:

„א. לפתוח את שערי הארץ לעליה יהודית.

ב. למסור לסוכנות היהודית את השלטון על העליה לארץ ולהעניק לה את כל הסמכות הדרושה לפיתוח הארץ ובנינה, לרבות פיתוח אדמות הבור הבלתי נושבות.

ג. לכונן את ארץ־ישראל כקומנוילת יהודית מעורה במבנה הדמוקרטי החדש של העולם".

הועידה מציינת את הנחת היסוד בדבר עמדתנו כלפי העם הערבי:

„אין אנחנו בונים את עתידנו על ניצולו או על נישולו של הזולת. אנחנו שבים אל מולדת עמנו לבנות בה את חיינו ואת עתידנו לא על השבון זולתנו ולא לרעת זולתנו. אין אנו מנשלים אלא את השממה ואת העזובה.

עם ישראל מושיט ידו לעמי ערב לשם שיתוף־פעולה ועזרת־גומלין. הוא מכבד את חרותו ועצמאותו של כל עם והוא תובע לעצמו אותה הכרה בחירותו ובעצמאותו הוא. הוא מבקש להיות עם בין העמים ולא כנתין המבקש חסות, כי אם כעם שוה ובעל זכויות".

„ארצות מזרח הים התיכון זקוקות לעזרה למען פתח את עצמ־אותן ויש בידי העם העברי להושיט עזרה נאמנה. העם היהודי יתן יד להתלכדות גוש עמים במזרח, אם העמים הללו יכירו בזכותו

המלאה של העם היהודי ומולדתו להנות מעצמאות ומחברות שוות זכויות. אולם לא תיכן פדרציה מזרחית על התעלמות ממציאותו של עם יהודי ומולדת יהודית".

„כל משטר אשר יקום — העצמאות היהודית צריך שתמצא בו את מקומה".

התנדבות

חדש ימים אחרי הועידה תקרא מועצת המפלגה מוקדשת לשאלות מלחמתנו הצבאית וההתנדבות.

הועידה מאשרת את העמדה שנקבעה במצע המפלגה לועידת ההסתדרות בשאלת מעמדנו והשתתפותנו במלחמה — העמדה שתביעת הצבא העברי עם חובת ההתנדבות לאלתר ליחידות הצבא היהודיות הקימות עלו בה בד בבד.

הועידה שולחת ברכת אחים נאמנה לכל החברים והחברות של המפלגה וההסתדרות ולכל יתר בני הישוב ובנותיו שהתנדבו לצבא — הלוחמים בחזית, הפועלים ברחבי המזרח התיכון, העומדים על משמרתם בארץ והנמקים בשבי צר.

כן שולחת הועידה ברכת עידוד והערכה לכל הנוטרים העברים ליחידותיהם ולכל שורות העומדים על משמר בטחון הישוב וכבוד האומה.

בכל הרפוסים האלה של שרות צבאי והגנתי מפיל רואה הועידה מקורות כח להרמת קרן העם העברי, לשיתוף הישוב כולו והאומה במלחמה נגד אויבה בנפש, להגברת יכולת הישוב לעמוד על נפשו במערכה.

הועידה קוראת לחבריה ולחברותיה ולבני הישוב כולו להענות לצו השעה על ידי התגייסות לכל תפקידי המלחמה והבטחון, לשם מילוי חובת הישוב לעצמו ולעם העברי כולו ומיצוי כל אפשרות להישול הכוח היהודי.

הועידה מרימה על נס את הישג החשוב של תנועת ההתנדבות העברית המדיניות הציונית הכלול בהקמת הגדודים העברים של חיל הרגלים. היא רואה בגדודים אלה שלב רב־ערך בעלית כוחנו הצבאי, ומביעה את בטחונה, כי התגרבות רבתי תצעידנו לקראת כיבושים חדשים. היא קוראת להמוני מתנדבים למלא ללא דיחוי ההכבה את שורות הגדודים, כדי להרחיב את מסגרתם, להעלות את רמתם ולהאדיר את מפעלנו הצבאי כולו. הועידה מציעה למוסדות המרכזיים לאחוז בכל האמצעים שברשותם להגברת ההתנדבות לגדודים ומכריזה מראש על תמיכתה המלאה של המפלגה בכל פעולה ציבורית וארגונית שתהא מכוונת להשגת התכלית הזאת.

הועידה מציינת בסיפוק ובהוקרה את היכולת הרבה לשרות צבאי יעיל שנתגלתה בהתנדבות האשה העבריה לצבא ואת הכבוד שהנחילה בהתנדבותה ובשירותה לישוב ולעם העברי. הועידה קוראת לחברות המפלגה ולכל בנות הישוב להגביר את התנדבות האשה לצבא לשם הגדלתן וחיזוקן של היחידות העבריות בחיל העזר לנשים.

הועידה מציינת בהוקרה את הישגי מגבית ההתגייסות המעידים על היכולת הגנוזה בישוב העברי לשאת בעול הוצאות שעת החירום בתחומי הבטחון והעזרה למגויסים ולמשפחותיהם. הועידה מאמצת את ידי נשיאות המגבית וכל העסקנים השוקדים באמונה על הצלחת המפעל וקוראת להגברת המאמצים ולהגדלת מכסת ההכנסות למען תוכל המגבית להענות לכל צרכי שעת החירום במילואן.

חוקת המפלגה

1) חברות במפלגה בנויה על זיקה לעקרוני המפלגה, חירות מחשבה ויכוח, משמעת פעולה.

2) המפלגה מכוונת פעולות חבריה ושליחיה בהסתדרות, בישוב, בציונות, בנוער ובתנועת הפועלים הבין־לאומית.

3) בכל הענינים הנכנסים לחוג הפעולה של המפלגה, לפי קביעת מוס־דותיה המוסמכים, פועלים כל חברי המפלגה אך ורק כדפוסים מאושרים מטעם המפלגה, ובגדר משמעתה.

4) המפלגה שוללת קיום סיעות בתוכה, ואין חבר רשאי ליסד סיעה או להיות חבר בה.

(סיעה היא הצטרפות של חברים למסגרת־קבע מיוחדת באיזו צורה שהיא, מחוץ לדפוסים המוסמכים של המפלגה וההסתדרות, לשם טיפול נפרד באחד הענינים או באחדים הנכנסים לחוג סמכותה של המפלגה).

תקנות

1) חבר המפיר בצדיה משמעת המפלגה, מזכירות המפלגה מוסמכת לשלול ממנו זכויותיו עד כדי הוצאה מן המפלגה. החבר יכול לערער בפני המרכז. הכרעת המרכז היא סופית. המוצא יוכל לפנות למועצה או לועידה לקבלו חזרה למפלגה. עד החלטת המועצה או הועידה קימת החלטת המרכז.

2) הועידה בוחרת במוסדות העליונים של המפלגה: מועצה, מרכז, מזכירות, בית־דין עליון של המפלגה. מרותם חלה על כל חברי המפלגה, סניפיה, תאיה, מוסדותיה ושליחיה.

3) המרכז והמזכירות נבחרים על ידי כלל הצירים בועידה, לאו דוקא מתוכה, וכל אחד מחבריהם אחראי בפני המפלגה כולה. חברי המועצה נבחרים בועידה על יסוד נציגות לכל 3—4—5 צירי הועידה.

4) הועידה והמועצה רשאיות למסור כל שאלה עקרונית להכרעת כלל החברים במשאל. גם מיעוט מסוים יכול לדרוש משאל לפי כללים שייקבעו במועצת־המפלגה.

5) אחת לשנתיים נערכות בחירות לועידה.

6) חברי מזכירות המפלגה הם צירים לועידה מבלי שיעמדו לבחירה. חברי המרכז, אם לא נבחרו כצירים, משתתפים בועידה בלי זכות הצבעה.

7) הבחירות לועידה מתקיימות בתוך אזורי־בחירה הכוללים רק יחידת בחירים אחת. וכל חבר מצביע רק בעד מועמד אחד. הנבחר אינו מחויב להיות מתוך האיזור. אין חבר יכול להעמיד את עצמו לבחירה לועידה אלא באיזור אחד.*)

8) בכל נקודה ישובית קיים סניף, וכל החברים באותה הנקודה הם חברי הסניף.

9) זיקת החבר למוסדות העליונים קודמת לזיקתו למוסדות הסניף (הצעת הועדה המתמדת ש„מזכירי הסניף מתאשרים ע״י מזכירות המפלגה״, נמסרה למועצת המפלגה לדיון ולהחלטה).

10) חבר שאינו משלם מסיו למפלגה במשך 6 חדשים בלי סיבה מספקת מוצא על ידי ועד הסניף מהמפלגה. המוצא יכול לערער בפני מזכירות המפלגה.

11) כל החברים צריכים להפקד מחדש על טופס שיוכן בהתאם לחוקה זו ע״י המזכירות באישור המרכז. טופס זה ישמש גם לחברים חדשים.

12) על כל שליחי המפלגה הקיימים ומועמדיה להבא להעמיד את המנדטים שלהם לרשות המפלגה. רק המרכז מוסמך להפקיע מנדט של חבר.

על החלטה זו של המרכז יוכל החבר לערער בפני מועצת המפלגה. החלטת המרכז היא סופית.

הצעות

הועידה מוסרת למועצת המפלגה לדיון ולהחלטה את ההצעות הבאות של הועדה המתמדת:

א) הסניף בוחר בועד סניף; בסניפי המפלגה במשקים, המונים למעלה מ־150 חבר, ובערים ובמושבות המונים למעלה מ־50 חבר, בוחרים במועצת שליחי הסניף. ועד הסניף ומועצת שליחי הסניף נבחרים אחת לשנתיים.

ב) הבחירות למועצת שליחי הסניף נערכות בתא (עשרה — עשרים וחמשה). התא הוא טריטוריאלי. כל חבר בתא מצביע רק בעד מועמד אחד. והנבחר אחראי לתא. המהווה יחידה ארגונית קיימת.

ג) לפני כל ישיבת מועצה ולאחריה חייב השליח להפגש עם חברי התא, למסור להם דין וחשבון ולקבל מהם הוראות. התא יכול לבחור מחדש את שליחו — אם הוא רוצה בכך — אחת לששה חדשים.

ד) מועצת השליחים בוחרת בועד סניף על ידי כלל המועצה. כל חבר הועד אחראי בפני הסניף כולו.

ה) בסניפים גדולים — המונים למעלה מ־ חברים (המספר ייקבע ע״י המרכז, ולאו דוקא אותו המספר בכל מקום) — מוקמים גם סניפי־משנה איזוריים, לשם פעולה תרבותית ובירור ודיון בקרב החברים בשאלות המפלגה. החלטות מחייבות את הסניף מתקבלות רק במועצת שליחי הסניף.

*) סעיף זה נתאשר בועידה ברוב קולות. אבל הוחלט שיימסר למשאל־חברים.

הפעולה בנוער

הועידה קוראת לתנועות הנוער „גורדוניה״, „מכבי הצעיר״ ו„מחנות העולים״ להתאחד.

המפלגה מקימה ועדת־נוער לפעולה חינוכית בקרב הנוער העובד והלומד ברוח עקרונותיה של מפלגת פועלי ארץ־ישראל.

הועדה תנהל פעולתה בקרב „מחנות העולים״, „גורדוניה״, „המכבי הצעיר״ למען איחודם.

„חקיקת אל אמרי״

ועידת מפלגת פועלי ארץ־ישראל מוחה נמרצות על סגירת השבועון הערבי של ההסתדרות „חקיקת אל אמרי״, הביטוי היחידי של הישוב העברי בלשון ערבית, השואף ליצור יחסי הבנה וקרבה בין הערבים והיהודים בכלל ובין פועלי שני העמים בפרט.

מצע המפלגה

הועידה מאשרת את מצע המפלגה לועידה החמישית של ההסתדרות ומקבלת את פרקי היסוד של המצע „סעיפים לתכנית" ו„במלחמת העולם השניה" כתכניתה המדינית של המפלגה.

פרק א'

סעיפים לתכנית

א

במרכזה של ההיסטוריה העברית בתקופתנו עומד דבר הגשמת הציונות במלוא היקפה ותכנה.

ב

הציונות, פירושה: פרידה גמורה בשעבוד גלויות בכל צורה שהיא.

הגשמת הציונות, פירושה: שיבת עם ישראל בהמוניו לארץ מולדתו; יצירת ישוב עברי המושרש בכל ענפי המשק החקלאי והחרשתי; הקמת משק עבודה לאומי ופיתוח האפשרויות הכלכליות הצפונות בארץ עד כדי קליטה רחבה של המוני ישראל המבקשים להם מולדת; החיאת הלשון העברית ויסוד התרבות העברית; קיום מדיני עצמאי בארץ ישראל רבתי.

ג

אין הציונות מתכוונת לשעבודה או לניצולה של שום אומה, אלא לשחרורה העצמי של האומה העברית כיחידה שוות־זכויות בין שאר אומות העולם.

ד

במרכזה של ההיסטוריה האנושית בתקופתנו עומד־דבר הגשמת הסוציאליזם במלוא היקפו ותכנו.

ה

הסוציאליזם פירושו: ביטול גמור של שעבוד החברה האנושית לקנין הפרטי בכל צורה שהיא.

הגשמת הסוציאליזם, פירושו: ביטול תקנין הפרטי באוצרות הטבע ובמכשירי העבודה והעברתם לרשות הכלל; ביטול כל צורות השיעבוד לממון, לצבא, לכנסיה, לכת שולטת; ביטול כל קיפוח חברתי, מעמדי, גזעי, לאומי, דתי ומיני; קיום החברה על יסוד שויון משפטי ומדיני והסוציאלי של כל אדם; תשלטת עיקר העבודה הכללית של כל אדם ואדם בחברה; הנהלה עצמית דמוקרטית של החברה במדיניה ובמשק.

ו

אין הסוציאליזם מתכוון לנשא את מעמד הפועלים על פני שאר המעמדות שבאומה, אלא לביטול מוחלט של עצם קיום המעמדות, לביטול כל פריבילגיה וכל קיפוח וכל שעבוד חברתי ולהפיכת האומה כולה אומה עובדת. אין מעמד הפועלים גואל את עצמו, אלא אם כן האומה כולה נגאלת יחד אתו.

ז

אין הסוציאליזם ניתן להתגשם אלא מתוך מלחמה שהורגז של מעמד העובדים. רבים ועצומים הם גילוייה של מלחמה זו: מן ההתפרצות הראשונה נגד העוני והשעבוד דרך הארגון המקצועי וכיבושיו ועד הקמת הארגון המעמדי המקיף והשתתפותו הפעילה והאחראית בהנהגת המשק; מראשית נבנץ ההכרה המדינית בהמוני הפועלים, דרך מלחמת החירות וכיבוש הזכויות האזרחיות והמדיניות וארגון פוליטי עצמאי ועד לריכוז המוני העובדים לתמיכה מדינית אחת, ההולכת בראש המדינה כלה וכובשת את השלטון המדיני; מן ההתעוררות הראשונה להשכלה ודעת בקרב המוני העם, דרך עבודה תרבותית עצמאית בלתי משועבדת לשליטי ההון, ועד שיתופו המעשי של מתנה הקבוצה לעולם היצירה והתרבותית; מן הניצנים הראשונים של העזרה ההדדית ושל הקואופרציה העובדת דרך ליכוד התאים המפותחים לגופים כלכליים איתנים ועד להרחבת היצירה המשקית הפועלית על פני כל שטחי הכלכלה הלאומית והבין־לאומית — מתוך מגמה של דמוקרטיזציה משקית ופיתוח כוחותיו של האדם העובד ויכלתו בחיי המשק; מהתעוררות ההרגשה התמימה של אחוות אדם וסולידריות בין־לאומית, ועד לראיה הבהירה המסובכות של פרינציפי חוץ ויחסי־עמים, ועד להכרת התלות ההדדית שבתחילת המדיניות העולמית והאחריות של מעמד הפועלים למדיניות החוץ של ארצו ולגורל עמים מקופחים, ועד להעלאת התמר של מעמד הפועלים על המדיניות העולמית — כל אלה מהוים את הפרוצס ההיסטורי הכביר המכבש את אבק־האדם לכלל־עובדים ומעלה למדרגת כלל־האדם.

ח

המלחמה לביטול המשטר הבנוי על הקנין הפרטי וניצול העובד ודיכוי עמים ושעבוד האשה וקיפוח הילד — משותפת היא לכל מעמד העובדים בעולם כולו והיא מתנהלת בכל אומה במסגרת התנאים ההיסטוריים שבה היא נתונה.

ט

היאבקות הסוציאליסטית המסלאה את הלל ההיסטוריה האנושית בימינו — מתווה גם את תכנה של המלחמה הפנימית בתוך הציונות המתגשמת.

י

תוון הגאולה המתגלם בציונות הוא במאוחר פרי ההויה המיוחדת של עם ישראל וכוחות החיים הבלתי נכבשים הפועלים בו. אולם, גילוייה המדיניים התמבריתיים של הציונות הם פרי התקופה ההיסטורית, שבה היא מתגשמת. ההיסטוריה העולמית יצרה את התנאים המחייבים את הציונות והמאפשרים את הגשמתה. היא הקובעת את המסגרת הבין־לאומית, רבת־המסבכים והניגודים, המסייעת והמעכבת, אשר בתוכה נפתלה הציונות על עצם קומה ועל התגלמותה המדינית. והיא הגורמת את דמותה הסוציאלית של הציונות המתגשמת. הציונות באה לעולם בתקופת ההיסטורית של משטר יוצא ומשטר בא, של היאבקות עולמית בין סדרי החיים החולפים של הקפיטאליזם ובין סדרי החיים העולים של הסוציאליזם. וכשם שהציונות נתונה במסגרת מסויימת של תנאים מדיניים ושכניים, ואינה יכולה להקים את המדינה העברית באמצעים מדיניים וטכניים שנתיישנו, כך אינה יכולה להתגשם בסדרי חיים סוציאליים אשר זמנם עבר או הולך ועובר.

יא

התמוטטות יסודות חיי היהודים בארצות הגולה, ההכרה לעבור בכל מקום לחיי עבודה וחקלאות; המניון הפנימי של הציונות המחייב יצירת תנאי עבודה המאפשרים את ריבוי האוכלוסים העבריים בארץ; הניגוד שבין ענינים של המשק הבנוי על ניצול עבודה זולה לבין ענייניה של הציונות; ההכרח להביא את תנאי העבודה והקיום בארץ לידי התאמה עם צרכיו החיוניים של העובד העברי; אוטון

הנפשי והתרבותי של היסוד האנושי החלוצי בתנועה הציונית; התוכן המוסרי של מאוויי הגאולה המשיחיים של העם העברי; הסביבה ההיסטורית העולמית שבה מתגלם המפעל הציוני, התגבורת המתמדת של השפעה מעמד הפועלים בעולם — כל אלה גורמים להעמיד במרכזה של הציונות יצירת ישוב עברי עובד על יסודות סוציאליסטיים, כלומר, הקמת משק לאומי בהון לאומי ובעבודה משוחררת מניצול ההון הפרטי.

יב

בתוך הכוחות הפועלים בעם המהווים את התנועה הציונית מתגלה הפועל העברי כנושא ההגשמה הציונית השלמה, כחלוץ האומה העברית העובדת בארץ. הוא מקיים בחייו את המעבר מגלות לגאולה; הוא כובש לעצמו ולבאים בעקבותיו שטחי עבודה ומחיה; הוא בונה במו ידיו את המשק הלאומי; מקיים את תאי החברה הסוציאליסטית הבנויים על יסוד של שויון, חירות הרוח, דמוקרטיה ציבורית ומשקית ועבודה שיתופית; מגביר בציונות את מגמות העבודה ויצירת ערכי כלכלה ראשוניים בחקלאות ובתעשיה. הון הלאומי ומשק החברתי; לוחם את מלחמת העצמאות המדינית; סולל דרך לעליה המונים ולהתיישבותם.

מלחמתו של מעמד העובדים בתוך הציונות היא המלחמה על עניני המוני העם העברי, העובדים והעתידים לעבור לעבודה, ועל הגשמתו המלאה של הרצון הציוני.

יג

מידת כוחו והשפעתו של הפועל בציונות המתגשמת היא פרי תנועת הכוחות הסוציאליים שבעם ותנועת הכוחות החברתיים בעולם כולו. ההתקדמויות והנסיגות של המדיניות העולמית ומעמד הפועלים בעולם משפיעים על היקף ההגשמה, דרכי ההגשמה ויחסי הכוחות בציונות.

יד

עיקרי הפוליטיקה הסוציאליסטית בהתיישבות העברית הם:

א. יצירת הון לאומי בצורת תרומות ומסים לאומיים ומלוות (לאומיים ובין־לאומיים);
ב. העברת הקרקע ואוצרותיה לרשות האומה;
ג. עליה עממית המונית;
ד. יצירת ישוב עובד עברי בכפר ובעיר על יסוד עבודה עצמית שיתופית;
ה. עבודה עברית מאורגנת בכל מפעלי הישוב העברי;
ו. הבטחת ביאת־כוחו של הפועל בכל מוסדות ההתיישבות;
ז. אבטונומיה של המוסדות הישוביים, המשקיים, החינוכיים והתרבותיים של העובדים.

טו

בעקבות העליה העברית וההון הלאומי זורם לארץ גם הון פרטי המבקש לו מקום קליטה ורווחים. במידה שהון זה מוגבל לניצול ספקולטיבי של צרכי העליה, לספסרות ולהפקעת שער הקרקע, לניצול עבודה זולה, הרי הוא עושק את הנרכן המתנחל, דוחק את רגלי הפועל העברי, מכשיל ומסכן את ההתיישבות העממית ומהווה כוח מזיק ומחשיל מבחינה סוציאלית ולאומית. במידה שההון מופנה לפיתוח אפשרויותיה הכלכליות של הארץ, במידה שהוא מסייע ליצירת מקורות עבודה ותנאי קיום אנושיים לעובד, יש לראותו — מבלי להתעלם ממהותו הרכושנית — כבוח מסייע להתיישבות העבריה וליצירת מעמד עובדים מעורה בארץ.

טז

בתוך המשק הפרטי הבין־לאומי והממשלתי הקיים בארץ, נלחם הפועל העברי

על זכותו לעבודה, על חופש ההתאגדות והשביתה, על יום עבודה נורמלי, על חוקת הגנה לעובד ושמירת תנאים סניטריים במקומות העבודה, על ביטוח הפועל ממקרי אסון, תשיטות האוסר־עבודה, על תמיכה במפעלי הביטוח העצמי של הפועלים, על קביעת תנאי־עבודה המאפשרים לפועל את מילוי צרכיו החיוניים, החמריים והתרבותיים, ועל הסדרת־יחסים בין הפועלים והבעלים על יסוד חוזים קולקטיביים.

יז

במדינה העברית המתהווה משמשת היצירה המשקית העצמית של הפועלים גורם חשוב לא רק מבחינה חינוכית תנועתית, אלא גם מבחינה כלכלית־לאומית. היא ממלאה תפקיד חלוצי בכיבוש שטחות עבודה וביצירה נכסים לאומיים, היא משמשת גם בסיס אסטרטגי חשוב לביצור עמדותיו של הפועל במשק הפרטי בארץ.

היסוד של משק הפועלים מהווים בסיס להרחבה מתמדת של התנופה החלוצית להדירה לענפים חדשים, במגמה של הבראת הכלכלה היהודית, להגדלת תחומיה ולהרחבת שערים לקליטת עליה.

יח

צורות המשק והחברה הקיימות בתוך תנועת העבודה בארץ (קבוצה, מושב, קיבוץ ארצי) והצורות העתידות לקום או להשתנות עם גידולה של התנועה — זכאיות כולן במידה שוה ליהנות מתמיכתה ומהדרכתה של התנועה כולה, וליהנות מסיוע וזכויות גמור בתוך חברת העובדים, במידה שהן נאמנות לעיקרים החברתיים והמשקיים המשותפים לתנועה כולה.

יט

נוסף על התפקידים התרבותיים והחינוכיים המשותפים לתנועת הפועלים בעולם יש לו לפועל העברי בארץ צרכים תרבותיים מיוחדים, פרי מצבו המיוחד של העם העברי: החיאת הלשון בפי ההמונים, פיתוח התרבות הלאומית, הספקת השכלה והשתלמות המקצועית, איחוד המדע והעבודה — כל אלה מטמנים את התפקיד התרבותי־חלוצי של הפועל העברי, כיסוד אורגני במלחמה שחרורו.

כ

לא הרי תנועת הגאולה היהודית כהרי תנועות שחרור של עמים אחרים, שכן הללו אדמתם תחת רגליהם, אוכלוסיהם יושבים במקובץ, משקם קיים, ואין להם אלא להתיר את כבלי השעבוד הלאומי.

תנועת הגאולה היהודית חייבת להוציא את העם מן הגלות וליצור את היסודות הראשוניים של חיי עם על אדמתו, עליה לקבץ נדחים, להשיב נידחים, להביא עולים, לרכוש אדמה, ללמד עבודה, לתת אומנה לעולה, לבנות משק מן המסד, ליצור ענפי כלכלה ראשוניים, להשיב לאדם היהודי את שפת עמו, לעשות מפרקים מבודדים וזרים — חברה ועם. אופיה החלוצי ותכנה הרוחני והסוציאלי של תנועת הגאולה היהודית טבועים בה מיסודה.

פרק ב'

במלחמת העולם השניה

א

הישגיה הגדולים של הציונות — השיבת הארץ השוממה לבית־קיבול וקליטה בשביל מאות אלפים, יצירת הטיפוס האנושי־החלוצי הבונה והמיישב, הקמת תאים ראשונים של חיי אומה עצמאית בארץ — חלו בתקופת הביניים שבין מלחמת העולם הראשונה והשניה, אגב היאבקות והתנגשות עם כמה גורמים מסייגים ומצמצמים, עולמיים ומקומיים.

עלייתו של היטלר לשלטון, ואחר־כך להתמגדרות דמים עולמית עם כוחות הדימוקרטיה והסוציאליזם (אשר הניחו לו ימים רבים), העמידו את ההיסטוריה העברית במבחן ענקיים אשר כמוהו לא ידעה שום אומה.

הוטל עתה על הציונות למצוא את דרכה ולהיאבק על גפש העם ועל עתידו בימים אשר העולם התרבותי כולו נתון במערכה לחיים או למות עם הנאציזם והפשיזם.

ב

היטלר התחיל את מלחמתו באנושות — מעם ישראל. באותה שעה לא נמצא שום גורם עולמי אשר יתייצב בפניו במלוא כחו. הכוחות שנתרכזו באנטי־פאשיזם היו קרועים ביניהם לבין עצמם, וגילו קוצר־ראיה וקוצר־יד.

הציונות, תנועת תקומה של עם מורדף ומפוזר, הסכה את זוועות הפשיזם, למנוף יצירה. היא פתחה — במידה שלא עצרו בעדה — שער בפני פליטי הנאצים בארצנו השוממה, החזירה להם את כבודם, נתנה בידיהם דגל, הקימה בצורת מגורת של דימוקראטיה יוצרת תנועת פועלים המסוגלת להתגוננות ולהיאבקות.

מדיניות „הצירי" לא אמרה די בהשפלת היהודים ובאשפתם בתוך תחומי שלטונם. הבית הלאומי היהודי, דימוקראטי וסוציאלי, על חוף הים התיכון, היה לצנינים בעיניהם. היהודי, שבמערב נמצא טוב לשמש הנה להעלות בו המונים דלוקי משטמה — צריך היה לעשות שליחות זו גם במזרח. התנועה הערבית האנטי־יהודית נמצאה כשרה וראויה להיות כלי שרת בידי „הציר". בימי המלחמה בחבש נגלה הכרת המלחמה על הבית הלאומי, ומאורעות תרצ"ו פרצו בעונה אחת עם המלחמה בספרד. זרע כי שורש — קצר ה„ציר".

ג

אותה מדיניות אשר אנגליה נקטה בה בימי חבש וספרד וצ'אכוסלובאקיה קבעה, וביתר שאת, את התנגותה בארץ־ישראל. תחילה — „אי־התערבות" כנגד תתכנים של „הציר", ואחר כך — פיוס „הציר" ופיוס מכניו. וכל כמה שגבורה אימת היטלר על אנגליה גדלה מידת הנכונות להקריב את הבית הלאומי על מזבח „השלום" עם מי שמשמש, או עשוי לשמש, סוכנו של היטלר. „השיחות בלונדון" תפקידן היה להכין את מינכן בזירה. ערב המלחמה הוכרזה מדיניות „הספר הלבן". לקראת המלחמה נדונה העליה היהודית בחנק, ובעצם המלחמה באו גזרות הקרקע ורדיפת המעפילים.

ד

המלחמה המטוטלית הכימה על מחצית העם היהודי חורבן טוטאלי, חורבן בזק. כמעט כל יהדות אירופה, במערב ובמזרח — נתונה בידי קלגסיו של היטלר. מיליונים יהודים נדונו לשבי, לרעב, לגירושים, לעבודת־כפיה, להתעללות, לקלון, להשמדה. שום עם מן העמים שנפלו בידי היטלר — לא ניתן לשמצה כעמנו.

ובבוא יום ונפרק עול היטלר מעל צוארי העמים, והעולם יגש לחבוש את פצעיו — מי יחבוש את פצעי ישראל?

ה

עמדת העם היהודי במלחמה הזאת נתונה מראש. הוא הנהו מטבע ויותר בן־ברית לדימוקראטיה הלוחמת. בניו אינם נעדרים כלוחמים בשום חזית מחזיתותיה, ושום פלג ממנו איננו שותף לחזית האויב. אילו היו המדינות הלוחמות מבקשות להשתמש במלוא הפוטנציאל המלחמתי הצפון בעם ישראל למלחמה בנאציזם — לא היה העם, אשר מצילתו האחת נתונה בשבי הנאצים, מסתלק מכל קרבן, כי יודע היהודי: אין חיים לישראל בעולם, אשר הנאצי ישתרר עליו.

אך המדינות הלוחמות, השמחות לכל מדינה קטנה המפוחתת על השטיחים ומצטרפת לאחרונה למחנה הלוחם, עדיין חוששות להכיר בעם־ישראל כבשותף למלחמה, הסחר מפני תעמולה נאצאלת, שיכנה מלחמה זו לנגאי „מלחמת היהודים" — הוא הפחד מפני שופטיו ברוח של היטלר, שהם מצויים בכל אומה ולשון — דורש שהיהודי לא יבלוט במלחמה זו וקרבנותיו וגבורותיו לא יעלו על לב. אין רצון לתת ליהודים את המגיע להם במלחמה. הלוחם היהודי צריך שיהיה, מבחינה לאומית, חייל אלמוני בלבד.

ובשעה שמעלים את זכר כל העמים העשוקים והרמוסים ומבטיחים להם יום־פדות, לא יזכר ולא יפקד עם ישראל. באופן הטוב ביותר מבקשים לפצותנו באגרות־שלומים פרטיות, על פי מען יהודי פרטי. אך בתעודות מדיניות מתעלמים ממציאותנו.

ו

השתתפות של העם היהודי עם המדינות הלוחמות היא טראגית ביותר. כל תבוסה שהחזית האנטי־נאצית נוחלת פוגעת ביהודים שבעתיים. אך גם נצחונם של בני הברית אינו מבטיח עדיין נצחון לעם היהודי. הוא אינו אלא פותח לנו פתח להיאבקות על חיינו.

ז

ולגבי ארץ־ישראל לא פסקה המדיניות של מינכן. גם הכשלונות הרבים שנחלה מדיניות זו במזרח בעצם שנות המלחמה, גם הבגידות הבלתי פוסקות מצד אלה שמדיניות זו ביקשה להישען עליהם ולפייסם וגידלה אותם ולבסוף נמצא שהם „ביים הפיוס" — לא שינו בה דבר. אדרבא, נושאיה ומטיפיה של מדיניות זו שופנים כי כל הרעה באה באשר לא ניתן להם לקיים אותה בשלמות ובעקיבות, וכל כמה שמתרבות הבגידות ומתגלות הפרצות — מרבים לבקש דרכי פיוס. ורובם של הפיוסים — על חשבון היהודים. הצי השולט בארץ נוהג כאילו אין הבית הלאומי קיים וכאילו אין ערך להתחייבויות שניתנו לעם היהודי ולנציגותו. אין נוהגים בו כמו שנוהגים עם בן־ברית, שמעונינים באהדתו, ומרגישים בצערו.

ח

בשעה שכל טרמיטיקס שעובב משקיף נפש חיה לגהינום האיטלקי — ומפסים את הדרך בפני הנמלטים מן התופת ועושקים גם את משפחתיה המותרת בתחומי החוקים המחניקים; בשעה שכל שטח אדמה מעובד מפריע את המאמץ המלחמתי — מוסיפים תזמורות על הגזרות הכובלות את ההתיישבות; בשעה שהארץ תובעת ידים עובדות, והצבא זקוק לאנשים — מתנקמים בקרבנות היטלר „הבלתי־חוקיים", ומחזיקים בהסגר ממושך את העולים המעפילים; ובשעה של מחסור בספינות להעברת צבא ותחמושת — מעסיקים ספינה בשילוח מעפילים אומללים מחוף־תקוותם למאוריציוס — מדיניות קשיחה ונקמנית, העומדת בסתירה גמורה לאידיאות אשר בהן דוגלות בנות־הברית במלחמתן.

ט

אין דבר היוצא ללמד על מצבו המדיני של העם היהודי בעולם ועל גורלו במלחמה זו כפרשה המרה על השתתפות היהודים בצבא.

מן היום הראשון למלחמה הציגה התנועה הציונית את שירותה — והיא נרתמה להיאבקות מרה על עצם זכותו של העם היהודי להיות שותף כוח צבאי במלחמה עם אויבו. שותף בחשיבה לאומית, בשם, בדגל, בכבוד. מאז ועד היום הזה — פרשה של עיכובים, אמתלאות, משטושים, מתן־הבטחות ודחייה ביצוען המילחן בתורה.

ולא זו בלבד, שהיהודים לא זכו לצבא יהודי, או לגדודים יהודיים כמו במלחמה הקודמת, אלא שגם התנדבותם של יהודי ארץ־ישראל לצבא הבריטי נתקלה תחילה במגמה לפזר אותם בין שאר העמים ולהעלים את רשותם ורק לאחר היאבקות ממושכת נתאפשרה זכותם להתנדב ביחידות יהודיות. אלא שהוסמו עליהם כבלים: ההתנדבות גלוותה בעיקרון מיוחד במינו — אין מתנדבים יהודים יכולים להתקבל אלא באותו שיעור שערבים מתנדבים. אם התנדבותם של היהודים היא שהתגברה על גומרים קלאוזום זה, או האינטרסים הצבאיים הביאו לידי ביטולו, — אך עצם קיומו יש בו כדי להעיד על האווירה צרת־העין ומרפת־ידים, שבה נתון העם היהודי לקיים את הקואופרציה שלו עם בנות־הברית.

י

תנופת ההתנדבות בארץ, משניתן לה להתבטא ביחידות יהודיות, אינה מתמצה עד שיובטח לה, כי הקיפוחים ימולאו והיחידות היהודיות יצורפו לצבא יהודי, ומעשה ההתנדבות וההשתתפות במלחמה יקבל את הגמול הראוי לו. בשם שבר־ביליף והעולה־החלוץ לא המתין עד שיסדרו לו תנאים מדיניים נוחים, אלא צירף עשיה לעשיה, שמתכון ליצור גם את התנאים המדיניים, כך גם המתנדב לצבא. אין שום כוח חיצוני מכפיה לנו דבר, חלף התנדבותנו וקרבנותינו. אך המתנדב היהודי יודע את חובתו ויעשנה. הוא יודע, כי אם יש תקוה להגיע במלחמה הזאת לכוח צבאי יהודי לא ייעשה הדבר בלעדי חיל גדול של מתנדבים יהודים.

המתנדב היהודי בארץ, עם כל הקשיים ויסורי־הנפש השמורים לו, יש לו ההרגשה המיוחדת, כי הוא יוצא למלחמה בגדר־עצמו ומתבר־האדם כיהודי, ביחידה יהודית, וכי הוא משתתף במישרין, בהגנת מולדתו. הוא יודע מה צפוי לישוב, מה צפוי לכל היצירה היהודית בארץ מפלישתו של העמלק־הנאצי. המתנדב יודע כי השתתפותו בצבא הבריטי, בארץ ובסביבותיה, שומרת על הארץ ומרחיקה מעליה את האויב. הוא יודע כי במצבים מסוימים, יוכל הוא, כאיש־הצבא המצוין כהלכה, להגן על הוריו ואחיותיו וילדיו, כאשר לא יכלו אחרים: הוא גם יודע, כי אם צפוי לנו יום מר — יוסיף הוא להלחם — בשלוחי עמו וארצו — במסגרת הצבא הלוחם, בכל התנאים.

אין בארץ תנועת־התגייסות. אך המתנדב העברי רואה את ההתגייסות כחובה. כחובת־סולידאריות עם עמו המעונה בידי היטלר. כחובת־סולידריות עם כל הנותנים את חייהם במלחמה נגד הנאצים. כחובת הגנה על ארצו ועל תקותו.

יא

הצורך שיש לעם היהודי לשתף עצמו במלחמה עם אויבו בנפש איננו משתנה לפי מידת הקירוב או הדחיה שנוהגים בו הקיסרי־עולם. גם ההתמרמרות העמוקה על המדיניות הפולטת אין בה כדי להשחית את הרגשת השותפות היהודית במלחמה עם האויב אשר דן אותנו לקלון ולכליה.

בהשתתפותנו במלחמה הזאת אנו נלחמים לא למען אינטרסים לא־שלנו, כי אם — כחלק המעונה ביותר של האנושות המעונה והשואפת חירות וכבוד־אדם —

למען חיינו, למען כבודנו, למען ארצנו. למען אפשרות היאבקות על עתידנו.

אולם גם תוך כדי השתתפותנו במלחמה זו אין אנו יכולים להפקיר בלב שקט את גורלנו ביד קובעי המדיניות המלחמתית. אנו אנוסים לקרוא תגר על התעלמות מסבלנו ומתוחלתנו. אנו מצווים להיאבק אתם על זכותנו לקואופרציה, על מקומנו במערכה.

וכל עוד תאריך המלחמה לא תחדל היאבקות היהודים על זכותם להשתתף במלחמה נגד היטלר כעם בין העמים בשמו, בצבאו, בדגלו.

יב

המדיניות האנטי־ציונית מסתייעת באנטי־ציוניות היהודית ושתיהן ממציאות כפעם בפעם תחליפים מלאכותיים, פיתויים ופיצויים ליהודים. ערב השימוע בלונדון הכריז צ'מברלין בבית־הנבחרים כי תקוות ישראל תבוא מגיאנה הבריטית. הבשורה הוסמכה בקולי קולות ונקברה בחשאי. מאז נתחלפה בשורה אחת בחברתה: סאן דומינגו, אלסקה, אוסטרליה, ואפילו חבש — כמה וכמה מדינות עומדות מוכנות לפול להיכל של ישראל, אם אך יסתלק מתלונת נצוריו, ויאבה להמיר את מולדתו בארץ אחרת.

כל אותן ההצעות, כאלו שקדמו להן, מתפקעות מהר כבועות־סבון, אולם לשעה קלה הן עושות את שליחותן לטמא את דעת הבריות, ואף להפריד בין "העם" הצמא לישועה ומוכן להיאחז בה לבין "הציונים הקנאים־העורים" הדוחים את הישועה בשתי ידים.

על סמך הנסיון יש להניח, כי עוד משקפות לנו הצעות מהצעות שונות של גאולות וריבונים טריטוריאליים. אשר אין אתם גאולה וריבות, כי אם בלות ופיזור. ותפקידם ההיסטורי־האובייקטיבי הוא: זריעת מבוכה והבושנות לגבי הציונות והוצאת מרץ לאומי לבטלה, הכוח המכנס והתם למיישב. שבעם אינו מצוי בשיעור הראוי לכל קורסוב שבו נצרך בשביל מעשה הריכוז והגאולה האחד שיש בו ממש: ליבוץ המוני ישראל בארץ ישראל — שיסודותיו כבר הונחו, ואינו חסר אלא המשך, הרחב והתמד.

יג

בידי התנועה הציונית הושל המקדון היקר ביותר של ההיסטוריה העברית — רצון החיים, תמירות הגאולה של העם, וראיית המציאות המדינית הלבוטה כמות שהיא, ללא כל המתקה. אינה צריכה להביא אותה לידי כניעה מפני מגמות פוליטיות חולפות ונפסדות.

הכוחות ההיסטוריים שהולידו את התנועה הציונית, הנם עמוקים וחוניים. והם עדיפים על חיפוב־הבדאיות של מדינאים. המועלים לפעמה בעקרונות הרשומים על דגליהם, כוח ההיאבקות של עם, שכל קיומו נתון בסכנה והוא איננו מפקיר עצמו לרוח כניעה — גדול לאין ערוך ממה שמביאים בחשבון בעלי החשבון המכחים. "שאלת היהודים" אינה בדותה שהציונים המציאו, ואינה מחלה קלה אשר תרפא בסמים מרדימים. ואם היטלר לא יצליח לפתור את שאלת היהודים על ידי השמדת אחרון היהודים — לא תתן שארית ישראל שהמנצחים הרוגלים בזכות הארם ובזכות עמים, הם יעשו בנו כלה.

יד

גורל המוני בית ישראל, המשוקים והנחרבים — שום משטר בעולם לא ימצא בקרבו את האהבה והרחמים וחוסר־הפניות ומסירות־הנפש והיגע הנדרשים לתיקונו. "אהדה" בלבד לא תקים את הריסות חייהם. "פרוגרמי" בלבד לא יתקין אותם במערכת חיי העמים, והצעות של טריטוריות לא יקלטו אותם. העולם יוצף במיליוני צללים חרבים ואומללים, אשר כל משטר שיקום לא ידע מה לעשות בהם, ובכל

משטר, שיקום יהיו שרוי לקונטר־ריבולוציה, והמם יפסיק. שמן־משחה על גלגליהן של תנועות חרם ואיבה, ואם הלב האנושי לא יחרוש למראה הסורבן האנושי הזה כאשר לא זועזע עם עלות היטלר לשררה, תבואנה התוצאות של האדישות וההתעלמות ויוצאותיהן.

מקום אחד ויחיד יש בעולם העשוי להעלות להם ארוכה. וגו יושבים אותם המצפים לבואם. נבחם באגרוף נסיון ובמאמצים חלוציים של שלושה דורות ויכולת גמישה ומכוונת לקלוט ולסדר לחיים ולאקלם את הבאים. אין פתרון של חיים וכבוד להמוני בית ישראל בלתי אם הפתרון הציוני.

והמוני ישראל ירצו ויעלו. שום גזירות לא יעקרו מלב העם את זיקתו, בת אלפי שנים, למולדתו. הוא לא ימיר אותה באחרת. שום גזירה לא יביאו את הישוב בארץ, שצמח ועלה מתוך גסיה לחירות ולגאולה, לידי השלמה עם חיי־גלות במולדת, עם חיי גאמו נגיל, אשר הגידול והמרחב אסורים עליו. שום מגבלים, ואפילו מגשולי־הסכם לא יחייבו את בני הישוב שלא לפתוח שערים לאחים הדופקים עליהם. וכל גזירה וכל חיסום רק יסבכו את גורל הארץ ויטלו מסנה את שלומה ואת קדמתה. והמדינאים העושים את חשבונותיהם מתוך גזוזת־השעה, ומתוך אספקטיבה ארעית, טועים טעות אכזרית. חשבונם אינו חשבונו של העם, אינו חשבונו של עולם.

יד

הגזרות וההיסוסים והפרות־אמונים והצעות הטלפי־שלום כוזבים. הבאים להאביד את תקות ישראל ולמנוע מבניו את הצלתם האחת והיחידה — כולם מסתייעים בנימוק אחד: זכויותיו ורצונו של העם הערבי.

לא מלחמה לנו בעם הערבי, ולא הפץ כל שהוא להשתרר עליו. אין אנחנו בונים את עתידנו על ניצולו או על נישולו של הזולת. אנחנו שבים למולדת עמנו לבנות בה את חיינו ואת עתידנו לא על חשבון זולתנו, ולא לרעת זולתנו. אין אנו מבטלים אלא את השממה והעזובה.

עם ישראל מושיט את ידו לעם־ערב לשם שיתוף־פעולה ועזרת־גומלין. הוא מכבד את חירותו ועצמאותו של כל עם. והוא תובע לעצמו אותה הכרה בחירותו ובעצמאותו הוא. הוא מבקש להיות עם בין העמים ולא כנתין המבקש חסות, כי אם כעם שוה־זכות.

ההתנגדות הכוזבת השוללת מן העם היהודי מה שהיא חולקת לכל עם — זכות חיים וחירות וגידול — פסול היא, ולא נקבל את משפטה. כל צדק נוטף לעול אם הוא דן את עמנו להיות לא־עם, נטול־מולדת, מפוזר בעמים, מצפה להסדר ותלוי במשפטתו של הזולת.

לא בחוסר תקיפים כי אם במשפט ההיסטוריה שב העם העברי אל מולדתו, ולא במשפטי־עמים אפשר לסגור אותה בפניו, כי אם בתככים ובאלמות. נגד אלה יתיצב בכל כח־החיים הצפון בו.

טו

אין להעמיד יחסי־עמים של האמצאות. לא על איבת הזולת ולא על איבה עצמית.

שאלת המשטר המדיני בארץ היא קודם כל שאלת העליה. וכל הצעת משטר מדיני, שאינו מבטיח הבטחה של ממש — לא על גבי הנייר בלבד — את זכותו של העם היהודי להעלות את בניו ולהקליטם בארץ, מתנכס בעצם זכות חייו של העם היהודי, ישום מהלצות של צדק ושל דמוקרטיה, של סוציאליזם ושל קוממיות לא יחפה על עושק זה של עם, אשר גורלו שונה מכל עם.

והשיהודים מסמנים הצעות מסוג זה אינם אלא נותנים יד — בדעת או שלא בדעת — לשלילת זכות החיים של עמם.

כל המציע פשרות או ויתורים על חשבון העליה, וכל המתחכם להצפין את הויתורים הללו בקפולי־הצעות קונסטיטוציוניות — מוותר על דבר שאינו שלו: הוא מוותר על הצלתם של פליטי־גיהנום ושוחרי־מולדת.

שום גזירה אינה מחייבת את אלה שעליהם גוזרים את הגזירה. ושום הסכם על קיבוץ העליה והתיישבות לא יחייב את הנקצצים.

יז

אין הציונות יכולה להשלים עם הצגת גבולות מלאכותיים לעליה — בין על ידי גזירות, בין על ידי „הסכמים". אין הציונות יכולה להשלים עם חסימת מקורות המחיה והגעלים בארץ בפני הבאים לגלותם ולפתחם. אין הציונות יכולה להשלים עם גלות בארץ ישראל. ואין הכוונה ההיסטורית והצרכים החיוניים של העם היהודי יכולים לבוא על סיפוקם במשטר המבטיח ליהודים גורל של מיעוט לאומי, בתוך מדינה ערבית־פלשתינאית.

יח

המלחמה עשויה להביא שינויים במבנן המדיני של ארצות מזרח הים התיכון, וגם במצבה המדיני של ארץ־ישראל.

כל עוד ארץ־ישראל נתונה למשטר המנדט, שהוא — על כל ליקויי הגשמתו — משטר בין־לאומי, הנתון לבקורת ולהכרעה בין־לאומית, ומתבסס על הודיה בעקרונות מוכרים במשפט העמים, וכתוכם גם הכרת הבית הלאומי היהודי, מבקשת מפלגת פועלי ארץ ישראל (בהחלטת מועצת המפלגה, שבט תרצ"א) לכונן את המשטר המדיני בארץ על עקרון שויון הבציגות המדינית של שני העמים. דייקה המפלגת ואמרה: „שיתוף שוה של באי כוח היהודים והערבים, יחד עם ממשלת המנדט, בהנהגת ענייני הארץ". המונח „מדינה דו־לאומית" הלקוח בהקשה ממדינות שבהן נתונים עמים שונים במצב סטאטי, אינו מבטא ביסוד כל שהוא את הצרכים הדינאמיים המיוחדים לעם היהודי בארץ־ישראל. ואכן מונח סתום זה, כפי שנמצאנו למדים, יכול להתישב גם עם מדיניות הספר הלבן.

משטר של שויון הנציגות של שתי חטיבות לאומיות המבוזן לכך ששום עם „לא ישתלט על זולתו, לא ישעבד ולא ישתעבד", יש בו משום פתרון בתקופה שבה נמצאה הארץ במשטר בין לאומי, אך שויון פוליטי־פורמלי זה במדינה המוסדת ברשות עצמה עלול לשתק כל קידמה כשעם־הרוב אינו רוצה להודות בצרכיו של עם־המיעוט. על אחת כמה וכמה אין בו במשטר כזה כדי להבטיח את עניניו החיוניים והיחודיים במינם של העם־היהודי כשעם־הרוב שולל אותם ביסודם. יתר על כן, משטר כזה אין בו גם הכוח אשר יבטיח את קיומו והוא גשר מפני להץ הרוב, ויטנע אותו מליהפך למשטר רגיל של רוב ומיעוט. ואם ארץ זו תבחר להצטרף לגוש־ארצות אשר הרכב אוכלוסיהן דומה ביסודו לעם־הרוב, אזי נאסף אותו עם שהנהו מיעוט ניכר בארצו למיעוט בלתי־ניכר בגוש־הארצות.

תכניות מעין אלו מוסרות מראש את גורל הישוב העברי וגורל העליה העברית למסוה של מציאות מתנכרת. גם אם יצורפו להן הבטחות על גבי הנייר אין בהן כדי להבטיח הבטחות של ממש שום אינטרס חיוני — אף לא כלכלי וסוציאלי והרבותי — של העם היהודי, הטיעום, הנאלץ להיאבק קשה על זכויות־חייו בתוך ארצו, מי יקום לו בתוך הגוש הכוללי?

משטר זה גם מוציא מראש כל יצוג עצמאי של האומה היהודית, כעם בין העמים, בפורום בין־לאומי — לכשיקום חוק ומשטר עולמי חדש — וישראל יהיה נדון לאלם.

יט

אין להבטיח הגשמה של ממש את העליה וההתישבות היהודית אלא אם כן תמצא ברשותם של היהודים.

עצמאות יהודית בשחרור עליה המונית וחופש הבניה הישובית — זהו עיקר העיקרים של מדיניות ציונית לקראת סיום המלחמה. ורק על יסוד אלה יקום שלום יציב ופורה בין שני העמים.

הסכם בין יהודים ובין ערבים יקום לא על יסוד קצוץ הציונות, כי אם על יסוד הכרה הדדית בשאיפותיהם הלאומיות החיוניות של שני הלאומים ועזרת־גומלין בהגשמתם.

אין לעם היהודי שום תביעות מיוחדות לארצות השכנות. ואין הוא מבקש לכבוש לו עמדות בתוכן. הוא שואף רק לקבוץ גלויותיו ולעצמאותו בתחומי מולדתו ההיסטורית, ארץ־ישראל.

כ

ארצות מזרח הים התיכון זקוקות לעזרה למען פתוח את עצמאותן. ויש בידי העם העברי להושיט בזה עזרה נאמנה. העם היהודי יתן יד להתלכדות גוש־עמים במזרח. אם העמים הללו יכירו בזכותו המלאה של העם היהודי ליהנות מעצמאות ומחברות שוות־זכויות. אולם לא תכון פדרציה מזרחית על התעלמות ממציאותו של עם יהודי בעולם וממציאותו של הישוב העברי, הקשור אל אחיו בעולם, שואף חופש ומוכן לתת עליו את נפשו.

בשלב הזה עוד מוקדם לקבוע מה דמות עלולים לקבל קשריהן המדיניים והכלכליים של ארצות מזרח הים התיכון. אך כל משטר אשר יקום — העצמאות היהודית צריך שתמצא בו את מקומה.

כא

בהקבע משטר חדש לארצות ים התיכון חייב העם היהודי להציג בפני כל הגורמים העולמיים את שאלת קיומו וחירותו במלוא קומתה.

עליו לדרוש:

א) עצמאות מדינית, המבטיחה את מרותו של העם העברי על העליה ועל הבנין, במסגרת התנאים המדיניים החדשים;

ב) עזרה קונסטרוקטיבית בינלאומית לעליה ולבנין המולדת;

ג) נציגות יהודית בחבר־הלאומים העתיד לקום;

ד) חופש הפעולה הציונית בכל הארצות, וחופש ארגון העליה היהודית מכל הארצות.

כב

תנועת הפועלים בעולם עומדת עתה, זאת הפעם הראשונה מאז אוגוסט 1914, כולה בחזית אחת, במלחמה נגד עוכר האדם.

מה שלא עשה השכל הישר, מה שלא עשתה האידיאה של אחדות־העובדים, מה שלא עשתה עליית־הזרמים של המאבקים במשך שנים — עשתה סוף סוף מלחמת היטלר, מלחמת־האחים של תנועת הפועלים, על שגגותיה הזדוניות. הוא שגרם לה להיות הרעה הנאצית שתשתרר על העולם. והחורבן שהביא היטלר על העולם הוא שהזין סוף סוף הגזרה את חילוקי־הדעות העמוקים ואת ריבי־האחים הקטלניים וכפה בתוקף על כולם את המערכה האחת.

הלקח האכזרי והכביר הצפון בכשלונה של דור והסכלותיו — לא נלמד עדיין. וחטאים אשר חטא — לא נמחקו. אך הגורל האחד והאיום מנער על פני התהומות ומעל לעבר, אשר טרם נסתיים בהכרה, חורז כולם, בתנופת ידו של הצורר, להיות למעשה מחנה אחד.

השיטה אשר אמרה: „אעשה אשר אעשה, אפקיר את אשר אפקיר ובלבד שלא אלי תגיע הרעה, וכל סכסוך לא יגונה" — שלטה במדיניות העולמית ובגללה נפלה מדינה אחת אחרי חברתה אל לוע הטורף. שיטה זו, אשר בימי נפילתה של צרפת דנה את אנגליה לבדידות מוחלטת, טראגית ומזהירה כאחת, נסתיימה ב־22 ביוני, עם התקיף היטלר את סטלין ועם הצטרפותה של זו בשלמות וברוח־גבורה וקרב עד הסוף, אל החזית האנטי־נאצית.

עמים רבים ושונים, מהם שהיו זרים וצרים זה לזה, שחשבו זה לזה והיו מבקשים להבנות אחד מחורבנו של חברו, כלולים עתה במשפחת־העמים האנטי־נאצית. מיליוני הלוחמים, בצבאות של בנות־הברית, ומיליוני המתפתלים במחתרת וכלואים במחנות־הסגר ושבויים בארצות הנכבשות, אשר גם אנחתם לא תשמע ברמה — עשבים עלו עתה על שנאתם, קנאתם ומריבותיהם, הם מגיעים — באטיות, בכבדות — אל קבלת גורלם המשותף.

כג

במלחמות הקודמות היו המוני העם נישאים בעול המלחמה על כרחם. כאלמנט סביל, המציית לאדוניו. במלחמה הזאת מהווים המוני העבודה המאורגנים את „צבא המלחמה". הם הפועלים והמפיקים, הם קובעים את גורל המלחמה בלוחמים וביצרנים, ויותר מזה — הם קובעים את רוח המלחמה בעם. שום מלחמה קודמת באירופה לא היתה במידה זו מלחמת־עם, לא של מעמד שליט ולא של כת צבאית, כי אם מלחמת־העם ממש, היודע נגד מי ומה הוא נלחם, היודע על מה הוא נלחם. מלחמת האוכלוסיה כולה, שקרבנותיה אינם פחותים מקרבנות החילות, וגם גבורתה והתאבקותה אינן פחותות והמהות מלחמה בצד הגר יסודות משטר. כי אכן, מלחמה זו — כל כמה שהלוחמים היום הפתיעו את כל ממלחמה אידיאולוגית — הנה כבר עתה במהותה האוביקטיבית מלחמת־אזרחים בקנה־מידה עולמי. מכאן גם התבוסנות והגייס החמישי בכל מקום. מכאן גם התקוות להתקוממות המחתרת בכל ארצות השעבוד.

בשלב זה מוקדם עדיין להסיק מסקנות. עוד לא כל העובדות מכל הארצות ידועות. מן הידוע עד כה אפשר לראות, כי שותפותה של תנועת הפועלים להנהלת המלחמה הזאת לא טשטשה את הכרתו כמעמד נושא דגל של עולם־עבודה חירות ושויון ושלום־עמים.

אדרבא, עם גידול השתתפותו והכרת אחריותו הולך וגדל גם כוחו בעם. וגם רצונו לתת דמות למלחמה ולשלום. ויש להניח, כי משקלו החברתי של הפועל שעלה תוך כדי השתתפותו באחריות להנהלת המלחמה בהיטלר, לא ירד עם הנצחון, כי אם יעלה. וכי גם רוסיה הסובייטית — לאחר כל מה שעבר עליה ולאחר הקרבנות העצומים שנפלו בחלקה, ולאחר ההתגוננות הכבירה של עמיה, ולאחר רגשי הידידות והחרדה העמוקה שתנועת הפועלים בעולם, ללא הבדל שיטות, גילתה כלפיה — תמצא את מקומה הראוי לה במשפחת פועלי העולם.

יש לקוות שאחדות מעמד הפועלים, שתחושל תוך כדי יסורי המלחמה — תקום.

יש לקוות, כי מה שהאדם העובד לא ידע — או לא יכול — לעשות במלחמה הקודמת ולאחריה — ידע עתה לעשות במלחמה ובשלום שיבוא. ואם יזכה במלחמה — ידע שלא להפסיד את השלום.

לאחר ירידתה התהומית של תנועת הפועלים בימי דור אחד — נשואות שוב העינים אליה, שתקיים את הבשורה הסוציאליסטית שהביאה לעולם בשחרית ימיה: שתשים קץ לסדרי עולם של קיפוח וניצול ושעבוד, ותכונן את חברת האדם על חירות וצדק ליחיד ולאומות.

כד

מתוך תקוה ואמונה זו נישאת התביעה אל תנועת הפועלים הסוציאליסטית, להתאזר עוז, למהרה הנצחון של צבאות בנות הברית על קלגסי היטלר, לעקירת מורשת ההיטלריזם מלבבותיהם, הכרתם תהי חייתם של בני הדור. הנצחון המלחמתי בלבד אין בו עוד כדי להבטיח לדימוקרטיה ביסוס בר־קיימא כל עוד לא יעקרו משרשם נטפי הרשע והשעבוד, הגזענות ושנאת ישראל. אשר נטע הנאציזם בכל צורותיו וגוניו, האנטישמיות אשר שימשה מנוף לעלית ההיטלריזם באירופה, גידלה אותו וגדלה אתו ישתה בקרב עמים רבים, במדכאים ובמדוכאים. ותנועת הפועלים העולמית לא תמלא את שליחותה אם לא תתיצב נגדה בכל מלוא קומתה. על מנת להשמיד אותה, על סיבותיה וגילוייה. החשש שגילו לפנים חוגים מסויימים בקרב הסוציאליסטים לא להיראות כ"חיל המגן" של היהודים עלה במחיר יקר ליהודים ולסוציאליזם כאחד. חובה על תנועת הפועלים הסוציאליסטית הבין־לאומית להלחם על כבוד האומה העברית בכל מקומות פזוריה, שכם אחד עם תנועת הפועלים העברית עצמה, להגן אתה יחד על מלוא זכויותיהם האזרחיות והלאומיות של היהודים ועל יכולת התפתחותם הכלכלית והרוחנית; לדרוש להחזיר לאומה השדודה והמחורבה את אשר נגזל ממנה על ידי מדינות הציר בימי המלחמה הזאת ולפניה; להרשים להמגניה צורה קונסטרוקטיבית בין־לאומית לבנין הריסותיה ולהתיצב לימינה בכל מלוא השפעתה למען לא יוכל עוד עם ישראל להיות מטרה לחצי הריאקציה המתנשאת לשלוט, ולבל תוכל עוד איבת ישראל לשמש משענת לריאקציה לקום ולהשתלם.

עם נצחונו מתיימר ההיטלריזם למגר את תנועת הפועלים הבין־לאומית ואת הדימוקרטיה העולמית ולגזור כליה על היהודים בכל מקום שהם ועל תקות עתידם.

עם מיגור ההיטלריזם מצווה הסוציאליזם הבין־לאומי ומצווה הדימוקראטיה העולמית להסיר את עול השעבוד מעל היהודים בכל מקום שהם ולסייע במלוא יכלתם להגשמת הציונות, כאחד מתפקידי השעה העומדים בפני האנושות המשוחררת.

להקנות לעולם הסוציאליסטי את ההכרה הזאת בימי התעצמותו לנצחונו — זה התפקיד של תנועת הפועלים העברית בארץ בימים האלה.

ה. פרומקין.

הצעות להתכוננות כלכלית ציונית לקראת הבאות

מטרת היסוד של ההתכוננות הכלכלית הציונית היא: הכשרת תנאים לקליטת המוני עולים עברים אחרי תום המלחמה. קליטה בהיקף, הנושא אתו פתרון ציוני לשאלת הגולה. התכוננות זאת כוללת כמה מעשים, אשר יהיה להם ערך מכריע וגורלי לכל מהלך ההתישבות והעליה לאחרי המלחמה. מעיפי התכוננות אחרים, אם הם גם לא כה מכריעים, אולם הם עלולים להשפיע בהרבה על קצב המפעל הקולוניזטורי שלנו ולמנוע מכשולים, איחורים ומשברים, העלולים לבלום את תנופת העליה וההתאחזות.

ואלו הם הענינים המעונים טפול:

1) הכנת שדות עבודה למען מנוע נפתולים מיותרים במשק העבודה העברי בתקופת המעבר. ממשק המלחמה למשק שלום, הגוררת אתה שחרור הרבה עובדים, העסוקים עתה בצבא ובעבודות הקשורות במלחמה.

2) הכנת רזרבות קרקעות ראויות להתישבות כפרית ועירונית, שתמצאנה ברשויות לאומיות וצבוריות.

3) טיפול מיוחד בהכנת תכניות התישבות ושיכון לחיילים שישתחררו.

4) הכנת תכניות ומוסדות ביצוע לעלית וקליטת מאות אלפי ילדים ונוער.

5) הכנת תכניות התישבות רחבות ממדים, בירור יסודי של בעיות ההשקאה, קרקעות המדינה, ניצול אוצרות הטבע, פיתוח תעשיתי, משק הים וכו'.

6) משא ומתן מדיני ופיננסי על מלוה בין לאומי גדול למעשה הקולוניזטורי הציוני בארץ, בירור הצעות ותכניות בענין תביעת תשלום עבור הנזקים שנגרמו ליהודים בגולה ברכוש ובנפש, רכוש צבורי ורכוש פרטי, והפניית מרבית תשלומים אלו לעליה והתאחזות ציונית בארץ.

7) חיזוק הכלים הפיננסיים הציוניים וההסתדרותיים ויצירת מכשירים אשראיים ופיננסיים נוספים, אשר יהיו מוכשרים לפתח בבוא המועד בפעולה קולוניזטורית וכיבושית ראויה.

ועתה ננסה לציין את מערכת המעשים הנדרשים לגבי חלק מהתפקידים שצוינו לעיל, על יתרם ידובר בתזכיר נוסף מיוחד.

ב. הערכת מספר העובדים העברים שיזקקו לעבודה בתקופת המעבר

קיימת אפשרות מוחלטת למנוע מלכתחילה כל משבר עבודה אחרי גמר המלחמה ולהעלות מיד את המשק העברי על פסים קולוניזטוריים ללא זעזועים כבדים בתקופה הרת גורל לציונות ולעליה.

אולם למען הגיע לכך יש להתחיל כבר מעתה בהכנת מקורות עבודה אשר יקלטו את המשתחררים ממשק המלחמה. מהו בערך מספר העובדים העברים שישתחררו מיד אחרי תום המערכה?

בצבא נמצאים עתה 18,000 חיילים וחיילות, אנו מקווים שמספרם ילך ויגדל. אולם, יש לשער כי הדמוביליזציה אף היא לא תהיה כללית וחד פעמית. מותר להניח כי חלק מסוים של החיילים והחיילות ימשיך לשרת בצבא עוד תקופה מסויימת אחרי תום המלחמה. כן יחזור חלק מהמשוחררים למקומות עבודה קודמים קבועים ובטוחים: המשקים החקלאיים, התחבורה, מפעלי תעשיה גדולים וכו'. יש איפוא להעריך כי מספר החיילים המשוחררים שיצטרכו להעסיקם בשוק העבודה הכללי במחצית הראשונה אחרי גמר המלחמה יגיע בערך ל-10,000 פועלים ופועלות.

אין לדעת בדיוק מה תהיינה אזי מדות הנוטרות ומספר העסוקים בכך, אולם יש לשער כי הצמצום לא יהיה גדול ביותר. הדאגה לשמירת הבטחון בארץ תחייב גם אזי להעסיק את מרביתם. יש להעריך את מספר הנוטרים העברים העלולים להשתחרר עם תום המלחמה ולהזקק לעבודה עד 3000- 2000 איש.

מעריכים, כי מספר הפועלים והפועלות העברים העסוקים בתעשיה הקשורה במלחמה מגיע עתה בערך ל-15,000, אין לדעת בדיוק כיצד יתפתחו הענינים בענף זה בחדשים הראשונים שלאחרי המלחמה. ברור כי תפסקנה כמעט כל ההזמנות הצבאיות, כן תעלה שוב על הפרק ביתר חריפות בעית ההתחרות עם תוצרת חוץ-לארץ. מאידך עלולים מיד לגדול אזי גם השווקים הפנימיים, עם הוזלת המצרכים. כמובן, שיצטרכו אז לדאוג שוב לארגון פנימי, ישובי, שיטתי ונמרץ לשימוש בתוצרת הארץ.

כאמור קשה לקבוע כמה פועלי תעשיה עלולים אזי להזקק לעבודה בענפים אחרים, עד אשר תתחיל פעולה קולוניזטורית גדולה שתעסיק אותם מחדש בתוספת של עוד עולים רבים אולם מותר להגיד כי עלינו לדאוג למקומות עבודה בשביל 10,000 פועלים ופועלות העלולים להפלט מהתעשיה לתקופה קצרה, מיד עם סיום המלחמה.

במחנות העבודה של הצבא, בקבלנות בנין צבאית בשרותים ופקידות צבאית עסוקים עתה למעלה מ-15,000 פועלים ופועלות, כאמור אין להניח כי תבא מיד דמובילזציה מוחלטת, אולם יש לשער כי יפרקו ויצמצו בהרבה את העבודות הנ"ל עד כדי שחרור 10,000 פועלים ופועלות.

אלו הם מקורות העבודה העיקריים מהם יפלטו בתקופת המעבר בערך 30,000 פועלים ופועלות, אשר יהיו זקוקים לאפשרויות עבודה אחרות. כמובן שזו היא רק הערכה כללית ויתכן שמספרם יגדל או יפחת במקצת.

עלינו, איפוא, לדאוג להכנת שדות עבודה לפועלים ופועלות אלו בכדי שיוכלו להקלט בהן מיד בהגיע הצורך.

1. תכנית להעסקה מידית של המשתחררים ממשק המלחמה

ואלו הן שדות העבודה העיקריים אשר נחוץ ואפשר להכינן בעוד מועד:

1) משק מטעי ההדר.

משק ההדרים מעסיק עתה 4500/5000 פועלים, מהם רק 2000 פועלים עברים. מפאת הפסקת קשרי החיבור ואפשרויות שיווק הפרי לחוץ-לארץ ודוחק בכספים נעשית עתה ברוב הפרדסים עבודה מועטה, רק לשמירת המטע מניוון. עם תום המלחמה תרבה שם לאין ספק העבודה בהרבה. אמנם המטעים לא ישאו עוד בשנים הראשונות הרבה פרי ועבודות הקטיף והאריזה תהיינה בתקופה מסויימת יותר מצומצמות מאשר מלפני המלחמה, אך לעומת זה ירבו בעיבוד ושיפור הפרדסים.

מותר להעריך, כי משק ההדרים העברי יוכל אזי לקלוט למעלה מעשרת אלפים פועלים עברים נוספים. זה שדה עבודה שאינו דורש כל הוצאות מרובות בחמרים (כמו בניה) ומוכשר להרחיב את כושר קליטתו ללא הכנות רבות.

אולם תנאי מוקדם לכך הוא: כיבוש מחודש של העבודה העברית שם בתקופה ההיא. בלעדי זאת אנו עלולים להפסיד את עבדיותו של ענף משקי זה לזמן רב.

אין לקבוע עתה בדיוק את דרכי הפעולה להבטחת העבודה העברית במושבות, יצטרכו ודאי לפעול בדרכים רבות, אולם ברור בהחלט כי נצטרך לפתח אזי: קבלנות גדולה הסתדרותית שתוכל לקבל עליה את ביצוע העבודה בפרדסים. גם ע"י מתן אשראי חלקי או תשלום ע"י הפרי העתיד של המטעים.

ולמען נוכל אזי לגשת מיד ללא כל דחיה לפעולה זו, יש להכין מעתה מכשיר קבלני רב יכולת ולציידו אותו בעוד מועד באמצעים.

נחוץ לרכז 100,000 הון יסודי למוסד אשראי מיוחד שיעמוד לרשות הפעולה של הקבלנות הכיבושית במשק ההדר העברי. המוסד יצטרך לפעול כדוגמת "ביצורה" כלומר להשיב בעזרת הון יסודי זה עוד אמצעים לאשרי בדרך של הוצאת אובליגציות. טוב לצייד למפרע מוסד זה גם בקרן רזרבית למקרים של חובות אבודים.

את הכספים הללו אין להחזיק בצורה בלתי פעילה. אפשר לעת-עתה להשתמש בהם למתן הלואה לקרן הקיימת לשנתיים. זה יעזור לה להרחבת פעולותיה ובבוא שעת הצורך נוכל להשתמש בכספים ישרות למטרה הישובית: הקבלנית במשק ההדר.

הנהלת קרן חוסר עבודה החליטה להביא בחשבון בתקציבה בשנת 1943 סך 10,000 לא"י למטרת השתתפות בהון היסודי של מפעל זה, בתנאי שגם עוד מוסדות הסתדרותיים יקחו חלק במעשה ובתנאי שהנהלת הסוכנות היהודית תשתתף כדוגמת "ביצור" כ-50% של ההון היסודי. התחלתי במשא ומתן מוקדם עם הסוכנות על הצעה זו. יש לקוות להסכמה עקרונית, אולם טרם נתקבלה תשובה מוחלטת על הסכומים שהיא מוכנה להשקיע.

גם את הקרן הרזרבית הנ"ל יש לרכז בשותפות עם הסוכנות: 50% קרן עבודה עברית 50% מתקציבי מחלקת העבודה של הסוכנות.

נחוץ להחיש את הבירורים ולהגיע לידי החלטות המאפשרות את הקמת המוסד.

2) עבודות הכשרה ויעור על אדמת קרן הקיימת.

ישנם כבר כיום שטחים ניכרים של קרן הקימת הטעונים סיקול. יש לשער כי בתקופה הקרובה ירכשו עוד שטחים כאלו. יש צורך להגדיל גם את שטחי היעור. לכל העבודות הללו אין צורך בחמרים ואפשר יהיה לבצען מיד אחרי תום המלחמה ולהעסיק בהן אלפים אחדים של פועלים. אך לשם כך נחוץ להכין בעוד זמן את כל פרטי התכניות ולקבל את הסכמת הנהלת קרן הקימת לעשות אז עבודות כאלו במדות הרחבות ביותר.

3) עבודות בניה במשקים החקלאיים.

לפי תכנית המחלקה להתישבות של הנהלת הסוכנות העברית זקוקים המשקים החקלאיים לבניה מרובה לבתי-דירה, בתי ילדים ובניני משק. מעריכים את היקף הבניה הנדרשת בסך מיליון ומחצי לא"י בערך.

יש לפעול מהיום להכנת אפשרות לבצע את מרכית הבניה הזאת מיד אחרי סיום המלחמה ולהעסיק בה 3000 פועלים, מחוץ לחברי המשקים.

יש להכין קודם כל את כל התכניות הטכניות למען לא יהיה כל עיכוב להתחלת העבודה, אולם עיקר הבעיה היא בהכנת כספים לביצוע העבודות.

כרור כי קרן היסוד לא תוכל אזי להשיג בבת אחת את כל האמצעים הדרושים לכך, ויש לדאוג מהיום לאפשרות של אשראי למשך תקופה ממושכת.

יש לכן צורך שהנהלת "סולל-בונה" תבוא בדברים כבר עתה עם גזברות הסוכנות על חתימת הסכם לביצוע העבודות הנ"ל בתנאי של תשלום במשך מספר שנים. "סולל-בונה" מצדו צריך לפעול להשגת הסכמת חברת "נשר" ובתי חרושת אחרים לחמרי-בנין למכירת החמרים שידרשו לבנינים אלו, נגד תשלום במשך שנים מספר, בשעבוד תשלומי קרן-היסוד. זה כלבד אינו פותר עוד את כל בעית האשראי הנדרש למפעל זה ועל "סולל-בונה" יהיה לפעול יחד עם מוסדות אשראיים להכנת עוד סכומים שידרשו לכך.

אין להשאיר את הטיפול בתכנית זו לרגע האחרון. יש להכין את הכל במוקדם. באתי בדברים עם הנהלת "סולל-בונה" על הצעה זו, והסכם מצדה לבדוק את הפרטים, אחרי בירור עם הנהלת הסוכנות היהודית.

4) הרחבת נמל תל-אביב.

עוד לפני התחלת המלחמה הרגש הצורך בהרחבת נמל תל-אביב, להכשירו לעלית וירידת נוסעים ולפריקת וטעינת סחורות בכמויות יותר גדולות עם תום המלחמה וחידוש קשרי הים יגדל ערכו הכלכלי והמדיני של נמל זה.

עבודות הרחבה אלו, אם תעשינה בהיקף הדרוש יכולות להעסיק 1000 פועלים ויותר, מלבד מספר גדול של פועלים נוספים שיעסוק בנמל בעבודותיו הקבועות: טעינה, פריקה, הורדת נוסעים וכו'. וככל אשר ישכללו וירחיבו את הנמל כן ירבה מספר הפועלים הקבועים.

ההתכוננות לענין זה צריכה להתבטא קודם כל בהכנת התכניות הטכניות להרחבת הנמל. נסיון העבר מלמד אותנו כי המחסור או האיחור בתכניות טכניות עלול לעכב את העבודה לחדשים רבים ולעתים לגרום גם להחמצת הזדמנויות נוחות להשגת כספים ותנאים אחרים. אין הנהלת אוצר מפעלי הים צריכה בהכנת תכניות אלו עד תום המלחמה, היא מוכרחה לעסוק בזאת מיד, אם גם זה יעלה בסכומים מסויימים, הבאת מומחה מחוץ לארץ וכו'. אנו מוכרחים להיות מצויידים באפשרות טכנית להתחיל בעבודות הנ"ל בשבועות הראשונים שלאחרי המלחמה.

יהיה גם צורך לבדוק כעבור זמן-מה את האפשרויות להשגת הכספים שידרשו למפעל זה. צריך יהיה לחזק את מעמדי הפיננסים של אוצר מפעלי הים ולאפשר לו להשיג אשראי לעבודותיו, אם גם ידרש לכך סעד של המוסדות הפיננסיים הלאומיים.

5) הכנת תכניות ומלוה לעבודות מוניציפליות.

ועדה מיוחדת מטעם הנהלת הסוכנות ערכה מפקד על היקף העבודות הצבוריות והבניה, אשר העיריות זקוקות להן, הסיכום אומר: תל-אביב בערך 4,000,000 לא"י, ירושלים 350,000 לא"י, חיפה 900,000 לא"י, ועד הדר הכרמל, הר הכרמל, נוה-שאנן בחיפה 350,000 לא"י, מועצות מקומיות במושבות בערך 500,000 לא"י, בסך-הכל 6,100,000 לא"י.

בדיקה מפורטת של הרשימה הנ"ל מוכיחה, כי היא כוללת עבודות חיוניות ובמקרים רבים הכרחיות ביותר לאזרחי העיריות והמועצות הנ"ל.

המעמד הפיננסי של רוב העירידת מאפשר להן בהתלם קבלת הלואות לביצוע העבודות הנ"ל, החוב הכללי של עירית תל-אביב הנהו קטן מאד לעומת הכנסותיה השנתיות, אותו הדבר עירית ירושלים וחיפה. חלק גדול של העבודות הנ"ל נושא אתו גם הכנסות נוספות לעיריות.

כאמור, יש לפעול להכשרת התנאים שיאפשרו לגשת לעבודות אלו מיד אחרי תום המלחמה ולהעסיק בהן חלק ניכר מהפועלים שישתחררו מהצבא ועבודות המלחמה. לשם כך יש לבא בדברים עם הממשלה בארץ ובלונדון על הסכמתם למתן מלוה מיוחד למטרה זו. בחוגים הכלכליים האנגלים מדובר כבר כיום הרבה על הצורך בהכנה כספית וטכנית לעבודות כאלו באנגליה ובמושבות. עלינו לתבע כבר מעתה את סידור המלוה הנ"ל.

עם זאת מוכרחים לגשת מיד להכנת התכניות הטכניות. אנו יודעים מנסיון העבר (הביוב בתל-אביב) כי העדר תכניות עלול לעכב את ביצוע העבודות לחדשים רבים ולעתים לשנים אחדות. יש לעשות הכל למען למנוע תקלה זו.

עם הגשמת הסידורים הנ"ל אפשר להביא בחשבון, כי עבודות אלו תוכלנה להעסיק 10,000 פועלים עברים.

6) עבודות בניה וצבוריות של חברות לאומיות וצבוריות, קואופרטיבים ומוסדות.

לפי המפקד הנ"ל של ועדת הסוכנות, מתברר כי יש צורך בעבודות מרובות: בנין בתי-ספר של כנסת ישראל, בנינים לאוניברסיטה ו"הדסה", גמנסיה הרצליה בת"א, בנינים

רבים למתישבים, הקשורים בחברת "רסקו", הקואופרטיבים לתחבורה, כל זה מסתכם בסכום של למעלה מסך 1.500,000 לא"י.

נחוץ להפעיל את הנהלת המוסדות והחברות הנ"ל להכנת תכניות מכניות, וכן לברר אתם את בעיות המימון.

7) <u>שיכון פועלים</u>

זו היא אחת הבעיות החיוניות לפועלי הערים והמושבות. שכר הדירה הלך ועלה בתקופת המלחמה. רבתה גם הצפיפות, עם שובם של החיילים המשוחררים והרחבת העליה, תגדל הצפיפות עוד יותר. עוד נדון בתזכיר השני במפורט בעניני השיכון מבחינה כלכלית וחברותית. עתה נציין רק, כי עבודות השיכון יכולות לשמש גם שדה עבודה להרבה פועלים. ביצוע תכניות שיכון בממדים ראויים תלויים בעיקר מאפשרויות האשראי האיפותיקאי בתנאי תשלום ורבית מתאימים לאיש עבודה ומרזו-בות קרקעות מספיקות. על שני הענינים הללו ידובר בפרקים הבאים.

8) <u>בניה פרטית.</u>

אין כל ספק שהבניה הפרטית תגבר מיד אחרי המלחמה במדות רחבות. הצורך בדירות נוספות הנהו רב מאד. מפאת תנאי החירום נפסקה עתה הבניה כליל, ועם האפשרות הראשונה להשגת חמרים ואשראי היא תתפוס שוב מקום נכבד במערכות העבודה.

סקירה תמציתית זאת על היקף העבודות הניתנות לביצוע <u>מיד</u> אחרי המלחמה מוכיחה כדורות כי <u>הן יכולות להעסיק ללא כל קושי את כל אלו שישתחררו ממשק המלחמה וכן לקלוט גם מיד מספר נוסף של עולים.</u>

אולם למען להגיע לכך הכרחי לפעול מהיום, <u>ללא כל דחיה שהיא</u> לקיום ההצעות שהוצעו כאן, להכשרת התנאים, שיאפשרו <u>להתחיל בעבודות הנ"ל, ללא שהיות ומעצורים מיוחדים.</u> בלעדי זאת עלולים לבוא נפתולים מיותרים, בלתי מוצדקים מבחינה כלכלית אוביקטיבית, אשר, אם גם יהיו זמניים וחולפים, הם ישאו אזי נזק עצום למערכתינו המדינית על פתרון ציוני של שאלת היהודים.

יש לכן לפעול בעוד מועד להבטחת סדות העבודה לתקופת המעבר.

ד. <u>הכנת רזרבה קרקעית.</u>

לא נדון כאן על הבעיות הגדולות של עניני קרקע בארץ (אדמות הדרום וכו') זה הוא נושא לטיפול מיוחד רב ערך וחשיבות, אשר יקבע בהרבה את קצב ההתישבות העברית בארץ. עם זאת יש לטפל עתה בכל הדריכות בהכנת רזרבות קרקעיות מקסימליות ברשות הקרן הקיימת לצרכי התישבות ושיכון עירוני וכפרי.

הנהלת קרן הקיימת מקדישה עתה את כל יכולתה לקנית קרקעות חקלאיות וככל אשר היא תצליח לרכוש מקסימום שטחים כן תגביר את האפשרויות המיועדות ההרחבת הישוב החקלאי העברי, לפי היקף ההכנסות הנוכחיות של קרן הקיימת היא מוכרחה להקדיש ובצדק כמעט את כל יכולתה רק לרכישת שטחים חקלאיים.

אולם עם זאת מוכרחים לדאוג להשגת אמצעים <u>נוספים, אשראי מיוחד,</u> לקרן הקיימת לרכישת שטחים ניכרים על יד הערים והמושבות. אנו נמצאים שם כבר בתוך <u>תבערת הספסרות האיומה, העלולה להביא תקלות המסוכנות ביותר לכלכלה העברית ולפועל העברי, שתחבל מלכתחילה את יסודות הכלכלה בערים תביא שוב למחירים הגבוהים ביותר לקרקעות, בנינים, שכר דירה. זה מוכרח יהיה לגרום גם לרמת-חיים גבוהה בלתי טבעית, מנופחת עם כל הכרוך בזאת.</u>

ראוי להביא כאן קטע מתזכיר של חברי הנהלת שיכון על המתרחש בעניני קרקעות בסביבת תל-אביב:

"באיזור ג'ליל עבר הירקון עלו מחירי הקרקעות מ-30.- לא"י, בעדן, ל-60.- לא"י הדונם. ואותו הדבר בעבר הירקון היותר קרוב. באיזור סלמה מ-60-70.- לא"י ל-150.- לא"י הדונם. איזור מזרח תל-אביב מ-150.- – 175 הדונם ל-300.- הדונם. איזור סביב כביש נחלת-יצחק – בני-ברק מ-100 לא"י ל-200.- לא"י ויותר הדונם. אותו הדבר בדרום תל-אביב ואין שנוי גם בערים אחרות, או המושבות הגדולות.

בשטחים חצי-עירוניים, הנה עלית המחירים עוד יותר גבוהה ומענין. כי עלית מחירים זו נגרמת בחלק עיקרי גם על-ידי ערבים, כל הערבים שהתעשרו בזמן המלחמה, או הסוחרים הגדולים, שהיקף עסקיהם הצטמצם, התחילו להשקיע את כספיהם בקרקעות. וכמעט כולם עונים אותה התשובה: "אין לנו מה לעשות עם הכסף ובינתיים הכסף מאבד את ערכו, אתם היהודים תהיו זקוקים לקרקע אחרי המלחמה ואז אתם תשלמו לנו כל מחיר שנדרוש מכם."

בולמוס פרוע במחירי הקרקעות מסביב לערים ולמושבות, ללא רזרבות קרקעיות מספיקות ברשויות צבוריות יפקיד המוגי עובדים לידי ספסרים בקרקע ובדירות, זה עלול לייקר את הבניה, להפחית את אפשרויות העבודה ולגרום למשברים וכן לסלף את דמות צבור העובדים שיתרכז בערים ובמושבות, לדון אותו למפרע להתפוררות הוי בלתי פועלי ופיזור כוח כלכלי וציבורי.

ברשות חברת שיכון של ההסתדרות ובידי קרן הקימת נמצאים עתה שטחים מסויימים בסביבת תל-אביב וחיפה, אולם אין שטחים אלו מספיקים, נוכח מידת גידול העליה אשר אנו מצפים לה. הכרחי לכן לפעול בעוד מועד ללא דחיה לרכישת שטחים נוספים.

כאמור, אין לתבוע מקרן הקיימת להקדיש מהכנסותיה הרגילות המיועדות לקרקע חקלאית, למטרת רכישת קרקעות עירוניות ומושבתיות, אולם יש לה כעת אפשרות להשיג אמצעים נוספים.

הצטברות הון פרטי רב בבנקים והעדר אפשרות השקעה בבניה ובתעשיה, יוצרת עתה תנאים מתאימים למכירת ניירות ערך. יודעי דבר בשוק הפיננסי מעירים כי אפשר כבר עתה לפתוח מעשה זה במידות ניכרות וכי בעתיד תרבינה האפשרויות עוד יותר.

על הנהלת קרן הקיימת להוציא עכשיו ניירות ערך נוספים בסכום ניכר ולהשתמש בכספם להרחבת פעולותיה על יד הערים והמושבות. המוסדות האשראיים הלאומיים והצבוריים: אפ"ק, "ביצור", "ניר", וכו' חייבים אף הם לעזור לקרן הקיימת בהשגת אמצעים אלו, בין על ידי סעד למכירת ניירות הערך ובין על ידי מתן הלואות מיוחדות נוספות.

כל המקשיב למתרחש עתה בעניני הקרקעות מרגיש כי כבר אחרנו לא מעט בשטח זה אולם כל שהיות נוספות נושאות אתם סכנות גורליות להתפתחותנו הכלכלית הבריאה באזורים מסויימים.

ה. התישבות חיילים משוחררים

יש להתחיל בפעולות מתאימות למתן דסות יותר ממשית ובהירה לרעיון התישבות חיילים עברים משוחררים, לאחר המלחמה. לשם כך נדרש:

1) להתחיל כבר מעתה בארגון גרעינים התישבותיים בין החיילים בצבא. אם לא נכין בסוקדם נושאים מגובשים להתישבות זו אשר ירכזו מסביבם אחרי זה עוד רבים שיצטרפו אליהם, הרי עלול רעיון התישבות החיילים להשאר סיסמא בלבד. המרכז החקלאי צריך איפוא להתחיל לטפל בהכנת גרעיני התישבות אלו.

2) יש לבדוק עוד פעם בדיקה מפורטת את מצב הקרקעות הנמצאות ברשות הממשלה ולהגיש תביעה מדינית להקצעת שטחים מסוימים להתישבות החיילים.

3) נחוץ לטפל גם בתכניות לשיכון עירוני של חלק מהחיילים המשוחררים המתכוננים לחזור ולהשאר בערים. ישנם שטחי קרקע ממשלתיים הבאים בחשבון לשיכון זה, ויש לתבוע את הקדשתם למטרה זו. כן יש להעלות את התביעה למתן אשראי ממלכתי איפותיקאי לבניה בשכונות אלו.

ו. קליטת מאות אלפי ילדים ונוער בארץ

אין כל ספק כי זו תהי אחת הבעיות הכאובות והדחופות ביותר של הגולה. אין גם ספק כי ארץ-ישראל יכולה לענות לבעיה זו בפתרונות הקונסטרוקטיביים ביותר. יש לנו כבר נסיון עשיר ופורה בשטח זה. קליטת הנוער מסרכז אירופה, משקי הנוער העובד בתי-הספר התכניים שלנו הוכיחו, כי יש בידינו לעשות רבות להצלת נוער והשתרשותו בחיי יצירה.

ולמען לרכוש דעת קהל יהודית ועולמית לתכנית גדולה כזאת למען להשיג לה תמיכה פיננסית ומדינית, למען למנוע חלקי יהדות ואישים מלהגרר ולהתקשר לתכניות סרק אחרות שאינן קשורות בארץ-ישראל יש לצעוד מיד צעדים אלו:

א. לדאוג ליסוד ועד עולמי מיוחד (הקשור עם הנהלת הסוכנות) לטיפול בהשגת כספים וכל עזרה אחרת לביצוע תכנית גדולה של העברת נוער וילדים לארץ לאחרי המלחמה, לצרף לועד זה אישי מדינה אוהדי ציונות (פלדמרשל סמטס, אשת רוזוולט וכו') וכן אישים בעלי השפעה מיהדות אמריקה אנגליה ודרום אפריקה. כמובן שיש לדאוג למפרע שהועד הזה ימצא בקשר אמיץ עם הנהלת הסוכנות ושפעולותיו תהיינה מנוהלות על ידה.

ב. לקבוע ועדה להכנת תכניות ותקציבים לקליטת הנוער והילדים: משקים, תקציבים, בנינים, כלי-עבודה ומכונות, הדרושים, בתי-ספר מקצועיים ובתי-חנוך וכו'.

ג. לדאוג שהועד העולמי הנ"ל יתחיל לרכז סכומים מסויימים כתרומות למפעל וכן יבוא בדברים עם גורמים מדיניים באמריקה, לונדון ודרום אפריקה על הבטחת כספים בין לאומיים.

ד. לקבוע איזו שטחים מאדמות הממשלה מתאימים להקמת משקים לנוער ובתי מלאכה וחנוך ולתבוע מהממשלה את הקרקעות הללו למטרה זו.

ה. עם הכנת התכנית הגדולה המקיפה, לעסוק בהכנת מקומות קליטה מקסימליים לאלו שיעלו בחדשים הראשונים לאחרי תום המלחמה ובמשך המלחמה. מותר להאמין כי תכנית קונסטרוקטיבית כזאת לפי ממדים רחבים, תעורר תשומת לב בחוגים רבים ותרכוש אהדה של אישים ומדינאים, אשר מצפונם אינו שקט נוכח הסבל האיום העובד על היהדות בגולה והם יראו לחובתם המוסרית להטות כתף למפעל כזה.

ההסתדרות צריכה אף היא לבחור ועדה מיוחדת שתעמוד לימין הסוכנות בהכנת התכנית.

ז. כספים לארמיים וציבוריים לעליה והתישבות המוני יהודים.

אנו עומדים בפני תפקידים קולוניזטוריים העובדים את כל המדות הקיימות. פירוש הדבר עמידה גם בפני צרכים פיננסיים קולוניזטוריים מותאמים לממדי עליה והתישבות הסוגים.

ההון הפרטי עלול למלא בתקופה הבאה תפקיד עוד יותר מוגבל מאשר בשנים שעברו. הגולה המרוששת והעשוקה, היא אשר תהי זקוקה לעליה מידית. ולא נשאר לה הרבה, אם אשר תוכל לקחת אתה לארץ.

מה הם המקורות העיקריים העתידים להון קולוניזטורי לאומי?

א) חלק מהתשלומים עבור הנזקים שנגרמו לכלל ולפרט היהודי ע"י המשטר הנאצי.

ב) מלוה בין לאומי.

ג) התנדבות כספית יהודית ציונית.

אין לדעת מה תהליט ועידת השלום לגבי כל ענין הרפרציות לעמים שניזוקו ע"י הנאצים. אולם אין לקשור בשום פנים את הבעיה היהודית עם השאלה הכללית של רפרציות. מה שלא יחליטו לגבי הבלגים, ההולנדים, הצרפתית, היוגוסלבים ואחרים. הרי הם נשארים על אדמתם, מוקרשים בכלכלתם, ועתידם לפניהם.

אחר לגמרי הוא מצב היהודים. הם נעשקו, ניזוקו ונחבלו הרבה יותר מאשר עמים אחרים, הם אשר זקוקים לבנין מולדתם מחדש, הם נשארים אחרי מלחמה ברוב ארצות הגולה נטולי עתיד, אלא אם יותן להם לעלות לארץ ולהשתרש בה.

יש לכן לפעול בין דעת הקהל העולמית המדינית להבהרת בעיה מיוחדת זו של תשלומים הנזקים ליהודים, אין להעלות כלל על הדעת כל עמדה אנושית אחרת.

אולה לא זו בלבד. עלינו לפעול מהיום לקסירת קשר אמיץ בין תשלומי הנזקים הללו ובין המעשה הציוני הקולוניזטורי. אם לא נעשה זאת הרי עלולה להתבזבז מרבית היכולת הפיננסית שתוחזר ליהודים, בדרכים נפסדות לצרכי סדק, אשר אינם בונים את עתיד העם.

מעריכים כי הקנסות שהוטלו על ידי הנאצים על כלל היהודים בגרמניה, פולניה, לטביה, ליטא, הולנד, וארצות אחרות מגיעות למאות מיליונים לירות. מעריכים, כי הרכוש הציבורי של הקהלות שנשדד ונחרם מגיע אף הוא לסכומים עצומים. התשלום עבור הנזקים והקנסות הללו צריך לחזור לכלל היהודי העולמי, אשר צריך להפנות את מרבית האמצעים לעליה והתישבות בארץ-ישראל.

יש לדאוג מהיום לריכוז מוסמכים וידיעות על היקף הנזקים, יש לדאוג להגמוניה ציונית בטיפול המדיני והמשפטי בענינים אלו.

ואין לדחות זאת לשעה האחרונה, ימצאו אזי חוגים אחרים ביהדות אשר יקדימו, יקבעו מוסדות, יקשרו קשרים מדיניים ויתבעו את האמצעים לצרכים לא ציונים.

על הציונות ומוסדות להיות היוזמים בטיפול זה, לעמוד בראש המערכה, להקדיש לכך מטובי אנשיה, להבהיר את דרכי התביעה, להשיג הצהרות מדיניות התומכות בתביעה זו, להכין תכניות מפורטות על אופן השימוש באמצעים, לקשור את התכניות עם סידור עולים ופליטים מהגולה בארץ.

נמצאים עתה בארץ חברים רבים של ועדי הקהלות בברלין, אמסטרדם, פרג, ורשה, וקהלות רבות אחרות בגרמניה, פולניה וארצות אחרות שנכבשו ע"י הנאציב, יש להועץ אתם בענינים אלו, ולצרף את שמותיהם לתביעות ולתכניות.

תשלום זה עבור נזקי הכלל היהודי בגולה עלול להיות למקור האדיר ביותר לפעולה הקולוניזטורית הלאומית בארץ. ואם גם לא יסכימו לתשלום מלא עבור הנזקים, הרי ישמש הדבר חיזוק רב לתביעת מלוה בין-לאומי גדול, אשר לא יהיה אזי מעשה חסד, אלא תשלום חוב.

ויש גם לעשות בעוד מועד להטית תשלומי הנזקים של אנשים פרטים לאפיק ארצישראלי. יש לארגן מוסד לאומי אשר יופיע בשם התובעים הפרטיים. אולם אשר יכוון גם את דרכי התאחזותם הכלכלית במגמה ציונית.

אין לעמוד בתזכיר תמציתי זה על כל הפרטים המורכבים של בעיה תשובה זו. ישנן הרבה משפחות שניזוקו ברכוש ובנפש, אשר לא נשאר להן כל תובע ויורש, ישנם בודאי גם עשירים רבים אשר רכושם הגיע למיליונים רבים של לירות והם ירצו להחזירו להם לעצמם, ללא הפרשה לצרכי הכלל, כל זה מחריף עוד יותר את ההכרח בטיפול מידי, לאומי, ציוני, בהקמת מוסדות, בהשגת יפויי-כח בבירור השאלות המשפטיות, בהרשמת היקף הנזקים וכו'.

הסוכנות היהודית חייבת להקדיש מיד תשומת לב לענין זה. יש לפעול באותו זמן בארץ וגם בלונדון ובאמריקה להפגש עם אישים ומוסדות ולדאוג דאגה המעו- לה ביותר להפיכת מקור אמצעים זה למכשיר קולוניזטורי-ציוני.

נדרשת גם עבודת הכנה מוקדמת למלוה הבין לאומי לעלית ישוב יהודים בארץ. אי יתכן כי תבוא בקרוב השעה כאשר אנחנו נשאל שאלה פשוטה: כיצד אנו מתארים או מלוה זה, לאיזו מטרות יוצא, מועדי סילוקו, הרבית, הבטחונות על סילוקו, סדרים הטכניים הפיננסיים, מוסדות ההנהלה, הקשר עם הקרנות הציוניים והמוס- דות האשראיים בארץ.

שאלות אלו טעונות תשובה, ואין לענותה בלי שיקול, התיעצות, קביעת תכנית הקולוניזטורית וכו'. הסוכנות העברית צריכה לכן להתחיל כבר מעתה להבהיר את הדמות הממשית של מלוה זה, לקבוע לשם כך ועדות להועץ עם מומחים להיות מוכנה עם חומר והוכחות משכנעות.

תשלומי הנזקים והמלוה הבין לאומי יהוו את המקורות העיקריים למעשה התישבותי, אולם אין לסמוך רק עליהם בלבד. יש להביא בחשבון כי ועידת השלום לא תתכנס מיד אחרי המלחמה וכי תהי תקופת מעבר עד אשר יקבעו הסידורים המוחל- טים, המדיניים והפיננסיים. ואם לעמים אחרים תהיה שהות לחכות בסידוריהם היסודיים עד ההחלטות המכריעות, הרי הגולה העברית לא תוכל לחכות ולציונות אסור להכות במעשי העליה וההתישבות הגדולים אף חודש אחד מיותר.

הצלחת התאבקותנו המדינית הציונית בעולם ומדת השפעותינו ביהדות עצמה, היה תלויה לא מעט מכשרוננו ויכולתנו להעלות ולקלוט הרבה יהודים תיכף ומיד אחרי סיום המלחמה עוד בטרם החלו והסתיימו הבירורים המדיניים, אם העולם יוכח, כי היהודים הולכים בהמוניהם לארץ, כי זו היא תקותם היחידה, יעלה משקל תביעותינו המדיניות. אם העולם והיהדות יוכחו כי הארץ מוכשרה לאחוז מיד עליה גדולה יגבר כוח ההוכחות שלנו על האפשרויות הכלכליות הספונות בארץ לפתרון ציוני של שאלת היהודים.

ובכדי שנהיה מוכנים לפעולה כלכלית רחבת היקף זו, מיד אחרי המלחמה עלינו לדאוג גם להכנת כספים לאומיים ציוניים.

עומד לכן על הפרק בכל התריפות דבר המלוה הציוני, לראשית המעשה הקולו- ניזטורי הראוי מיד אחרי המלחמה. גם בזאת אין לחכות לרגע האחרון, נדרשת התיעצות פיננסית ציונית עולמית רצינית על דרכי הביצוע של מלוה זה.

ח. חיזוק הכלים הפיננסיים הלאומיים וההסתדרותיים.

אחת הדרכים היעילות להבטחת מעמד לתנועה הציונית בקביעת שיטות וסדרי המעמד הפיננסי הבין לאומי לעליה והתישבות בארץ ישראל היא: חיזוק מידי של הכלים הפיננסיים הלאומיים למען יהיו ראויים לשמש כמכשירי ביצוע של הפעולות הפיננסיות הגדולות העתידות. אם לא נכין כלים חזקים עצמאיים, הרי יגרום הדבר ליצירת כלים אחרים, אשר השפעתינו בהם עלולה להיות הרבה יותר פחותה.

גם ההסתדרות חייבת לפעול בעוד מועד לחיזוק פיננסי של מכשיריה הבאים בחשבון כגורמים ושותפים לפעולה הפיננסית הגדולה שלאחרי המלחמה, לבל נדחק לקרן זוית.

מה הם המעשים הקונקרטיים הנדרשים בשטח זה?

נברר קודם כל את אשר יש לעשות במעגל ההסתדרותי:

1) נחוץ להקים סוף סוף חברה מרכזית הסתדרותית למימון ופיתוח החרושת, מוסד זה הכרחי לא רק לשם תיאום פיננסי של הפעולות החרשתיות הקיימות של המוסדות, המשקים והקואופרטיבים הייצרנים, אלא בעיקר לשם יצירת נציגות פיננסית הסתדרותית חרשתית בעלת פרסטיז'ה לקראת הפעולות החרשתיות בעתיד והשגת אמצעים בין לאומיים ויהודיים למטרה זו.

החרושת הפרטית מצויידת בכמה מכשירים מרכזיים: הבנק לתעשיה, התאחדות בעלי תעשיה המכון לסחר חוץ. אולם ההסתדרות טרם הקימה מוסד מרכזי בעל יכולת פיננסית, היכול להיות בעל דברים במשא ומתן רציני כלכלי ומדיני בענינים אלו. מצב זה עלול להאפיל על יכולתנו החרשתית ולהפוך אותנו לגורם פחות דרגא בשטח זה, בימים הבאים. ועדת חברת עובדים צריכה להחליט על הקמת המוסד הנ"ל ולחייב את המוסדות השונים של ההסתדרות להשתתף בהון היסודי שלו.

2) כבר עמדנו בפרקים הקודמים על הצורך בהקמת מוסד פיננסי בר-יכולת לפעולה קבלנית, תכיבושית במשק ההדר. גם מעשה זה אינו ניתן לדחיה.

3) יש להגדיל את ההון היסודי של בנק הפועלים. גם הוא עתיד לשמש אחד הגור- מים להשגת אמצעים בין-לאומיים ואחרים לפעולה כלכלית הסתדרותית. המוסדות, המשקים והקואופרטיבים הקשורים בבנק הפועלים טרם עשו את הדרוש בתקופת המלחמה להגברת כוחו של הבנק. עתה נחוץ להחליט על הגדלת הון היסודי של הבנק בעוד 50,000 לא"י לפחות ולהשיגה בחדשים הקרובים בארץ.

4) יש לעיין, כיצד להגדיל את ההון היסודי של "ציר" ו"נחשון". אף הם עתידים למלא תפקידים רבי-ערך ויש לחזקם.

5) ראוי לברר את האפשרות להשגת מלוה הסתדרותי בחוץ-לארץ. האמצעים יכולים להשמר שם, ובבוא הזמן יוצאו להגברת כוחם הפיננסי של המוסדות האחראיים והכלכליים שלנו. אם גם נפסיד לעת עתה בהוצאת רבית, ע"י החזקת הכספים בחו"ל, כדאי בכל זאת לשאת בהוצאה זו.

6) יש לבוא בדברים שוב עם הנהלת הסוכנות ואפ"ק על יסוד בנק לאיפותיקה שניה, לשיכון פועלי ועממי בשיתוף אמצעים הסתדרותיים (כמובן גם שיתוף בהנהלת המוסד. בלעדי מוסד זה לאיפותיקה שניה לא נוכל לפתח בניה פועלית בממדים נחוצים.

7) נחוץ להגביר במשך הזמן עוד יותר את יכולתה הפיננסית של "ביצור". מוסד זה עלול להיות לגורם ראשון במימון עבודות צבוריות גדולות כתום המלחמה, ועתה על המעשים לחישול המכשירים הפיננסיים של ההסתדרות הציונית.

1) יש לעיין בתכנית לחידוש כוחו של אוצר התישבות היהודים. ההסתדרות הציונית חסרה עתה מכשיר פיננסי ציוני עולמי. האפ"ק פועל רק בארץ, מקפיד על גבולות מסויימים ותוחם לעתים תחומים יותר מדי רחבים בינו ובין המעשה הציוני הקולוניזטורי. כאשר נופיע בהצעותינו הממשיות לגבי השימוש בכספי המלוה הבין לאומי או תשלום הנזקים ליהודי הגולה נצטרך להצביע על מכשיר פיננסי עולמי ציוני שיהיה מוכשר לטפל בכך.

חידוש כוחו של אוצר התישבות היהודים פירושו: ציודו בהון יסודי של 500,000 לא"י נוספים מכספי המלוה הציוני הגדול שעמדנו עליו מקודם.

2) חשיבות רבה נועדת לחזוק רציני פיננסי של חברת "פאזה". היא תוכל לשמש נציגות פיננסית ציונית להשגת אמצעים גדולים להתישבות. כל השקעה נוספת בהון היסודי של "פאזה" מאפשר בינתיים גם את ההרחבה המידית של המעשה התישבותי הכיבושי בארץ.

3) נחוץ לחזק גם את האפ"ק. אפשר לפעול כאן בכמה דרכים. הנהלת האפ"ק יכולה לבוא במשא ומתן עם חוג מסויים של בעלי יכולת בארץ, בין בעלי תעשיה ואחרים על מכירת סכום ניכר של מניות הבנק יש גם להוסיף לבנק הון יסודי באמצעות הנהלת הסוכנות העבריה ולהבטיח אזי גם קשר יותר אמיץ והשפעה יותר גדולה של המוסדות הציוניים המוסמכים על מהלך הפוליטיקה הפיננסית של הבנק.

לביצוע ההצעות הנ"ל נדרשים אמצעים יותר מרובים מאשר ההכנסות הרגילות של קרן היסוד. זה מחריף את ההכרח במלוה ציוני.

ט.

תזכיר זה כולל רק חלק של ההצעות להתכוננות כלכלית. עוד נברר לחוד את אשר יש לעשות בשדה החקלאות, התעשיה, משק הים וכו'.

יש צורך לעיין גם בתכניות לפתרון בעיות השיווק של הייצור החקלאי והתעשיתי שלנו, בפנים הארץ ומחוצה לנו זכורים לנו הזמנים כאשר בזבזנו כל שנה יכולת פיננסית עברית עצומה על שבעת ימי תוצרת חוץ, מבלי לקשור את האכנות העברית קשרים אמיצים עם הייצור העבדי. עתה עלינו לדאוג למפרע למניעת תקלה זו. טרם עשינו גם הרבה לרכישת שוקי חוץ, בארצות הקרובות והרחוקות, לתוצרת העברית הא"י. כל תכנית לעלית וישוב המוני יהודים מוכרחה להביא בחשבון פעולות נמרצות ותכניתיות להכשת שווקים.

כוונת כל ההצעות הנ"ל והתזכיר הזה היא: לזרז את מעשי התכוננותשלנו. ברור, כי תוך כדי בירור ועשית תופענה ותתבררנה הרבה הצעות נוספות, אולם עלינו להחליט החלטה פנימית נמרצת שמעשה זה מוכרח להוות עתה חלק נכבד ביותר של פעולת כל מוסד ומוסד.

התנועה הציונית והסתדרותנו עומדים עתה בפני מבחן האחראי והחמור ביותר: מבחן כושר הביצוע!! עצה אחרת לעמידת כבוד במבחן זה, אלא בהשקעת כוחות נפשיים וארגוניים גדולים במעשי התכוננות דרוכים יסודיים-ותכניתיים.

= = = = = =

[illegible] כפולה לבורא [illegible] הגדולה
המתמודדת [illegible] של יהדות אירופה.
הכוון הגאוגרפי של [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ישמש
[illegible] [illegible] של [illegible] החרות, [illegible]
[illegible] רופה.
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] לספר [illegible]

9.30.15

27
×15
135
27
405

ידיעות העתונות הערבית.

מספר 1036   3.11.1942

"הצהרה חשובה של האמיר עבד אל-אילאה על עצמאות ארצות הערבים והגשמת תקוותיהם".

סוכנות הסודיעין הערבית מוסרת מבגדאד שהאמיר עבד אלאילאה הכריז שלשום בנאום הפתיחה של בית הנבחרים העיראקי כי בעית האומות המאוחדות היא בעית העולם הערבי בכללו. הוא אמר: מסתבר שמדיניותנו החיצונית תישאר כפי שהיתה בשנה החולפת והיא השכבת הידידות עם הארצות הערביות ועם שכנינו. כבר פתחנו לנו צירות בוושינגטון כתופעה לקשרים האמיצים המקשרים את עיראק לארצות הברית.

העוצר ציין אחר-כך את ההבטחה הברורה שניתנה על ידי ראש ממשלת אנגליה ומיניסטר החוץ שלה במה שנוגע לעצמאות הארצות הערביות שעצמאותן לא הוכרזה עדיין, ואמר כי ממשלת עיראק שואפת להגשים את ההבטחה הזאת באופן המשביע את רצון אותן הארצות ואת תקוות הערבים כלם. הוא הוסיף כי הצ'רטר האטלנטי, שיחות המיניסטרים הבריטיים ונאומיהם של נשיא ארצות הברית והגנירל סמאטס מבטיחים כלם את הגשמת המטרות של המדיניות הערבית החיצונית.

(פלסתין)

הדימוקרטיה והערבים.

במאמרו הראשי כותב פלסתין כי בנאום הכתר שנשא שלשום העוצר העיראקי באו הדברים האלה: "ההבטחה שניתנה על ידי ראש ממשלת אנגליה ומיניסטר החוץ שלה במה שנוגע לעצמאות הארצות הערביות שעצמאותן לא הוכרזה עדיין, היתה הבטחה ברורה וכי כל הדברים שבאו בצ'רטר האטלנטי או נאמרו בשיחות המיניסטרים הבריטיים ובנאומיהם של נשיא ארצות הברית והמרשאל סמאטס, מבטיחים כלם את הגשמת המטרות של המדיניות הערבית החיצונית". דברים אלה – כותב העתון – אשר צוינו על ידי העוצר העיראקי ידועים לכל העם, וההבטחה הרשמית שהוכרזה על ידי ה' צ'רצ'ל ושחזרה ונאמרה בנאומו של מר עידן, נתפרסמה בעולם כלו מתחנות השידור השונות וגם בעתונות, ונמסרת על ידי הערבים בין התעודות הרשמיות כדי לפנות אליהן בשעת הצורך.

פלסתין מסיים כי ההבטחה הנ"ל נתמכה, כפי שאמר העוצר העיראקי, על ידי הנשיא רוזוולט והמרשאל סמאטס. יש לחשוב כי כבוד העוצר הזכיר בכוונה את המרשאל כדי שלא יבינו באופן גרוע את הצהרותיו האחרונות שאינן מזדהות עם ההבטחה לעצמאות הערבים.

"בעית הערבים ונאום הכתר העיראקי".

גם אלדפאע הקדיש היום את מאמרו הראשי לבעיה הנ"ל. הוא אומר כי בנאום הכתר הכריז האמיר עבד אלאילאה שבעית העמים המאוחדים היא בעית הערבים. כן ציין האמיר את הבטחת בריטניה הגדולה במה שנוגע לעצמאות האומות הערביות. בהזדמנויות שונות הצהירו מנהיגי הארצות הערביות הצהרות דומות והביעו את רגשותיהם ואיחוליהם לנצחון בריטניה ובנות בריתה. גם מדינאי העמים המאוחדים וראשי ממשלותיהם הצהירו תמיד כי מטרתם ליצור עולם חדש המבוסס על יסוד הצדק והחופש. הערבים הם עם גדול המייצג חלק לא קטן בעולם חדש זה, עם בעל תקוות וזכויות שמוא נאחז בהן וביחד עם זה הוא משוכנע בהחלט כי יהיה בעתיד חיים עצמאיים, ישא באחריות המוטל עליו על ידי מצבו החדש וישתתף בבנין העולם ובתרבותו כפי שמילא פעם החובה הזאת.

אין להכחיש – ממשיך העתון – כי ישנם עמים גדולים וקטנים המחכים להגשמת ההבטחות והתקוות וכל זמן שאלה לא תתגשמנה לא יהנה העולם מתקופה ארוכה של שלום ואושר.

אלדפאע מסיים באמרו כי ראשי העמים המאוחדים קבלו על עצמם להגשים את המטרות והשאיפות שנוצרו במלחמה זו. אלה הם גם רגשות הערבים וזהו הדמיון שבין בעיתם ובין בעית האומות המאוחדות.

ידיעות העתונות הערבית

12. 11. 1942

מספר 1043

חזרת ד"ר חסין אלכאלדי לירושלים

מירושלים מודיעים לאלדפאע כי בימים אלה עומד לחזור ארצה ד"ר חסין אלכאלדי, ראש עירית ירושלים לשעבר, לאחר שנעדר מכאן למשך חמש שנים ו-40 יום. בבואו הוא יעמוד בראש ועדת בית החולים שיוקם בכספי הנדבנית המנוחה אמינה אלכאלדי.

למלחמה בנאציות

פלשתין מודיע כי האגודה למלחמה בפאשיסטיות ובנאציות בארץ-ישראל שלחה הזמנות לאסיפה ערבית שתיערך בקולנוע רקס ב-15 לחדש זה. באסיפה ידברו נואמים מפינות הארץ השונות על נושאים המעניינים את העם הערבי.

נסיעת ה' ודאלש והמזכיר הכספי למצרים.

אתמול בבוקר נסעו למצרים, לדברי אלדפאע, ה' ודאלש - המפקח הכללי על המזונות בארץ, וה' סנדפורד - מזכירה הכספי של ממשלת ארץ-ישראל. לנסיעתם יש קשר עם שיזוק הדרי העונה הזאת ובמשך שהותם במצרים הם יתקשרו עם השלטונות הצבאיים. בהזדמנות זו הם ידונו עם השלטונות המצרים על עניני האספקה ועל הקלת האימפורט של סחורות הכרחיות.

רופאו של אבן סעוד חזר לירושלים

כתב אלמיראט בירושלים מודיע כי ד"ר מדחת שיך אלארד, הרופא המיוחד של המלך אבן סעוד, חזר ממצרים לארץ-ישראל.

מספר עולי הרגל מארץ-ישראל

אלמיראט מודיע כי מספר עולי הרגל לחג'אז מארץ-ישראל הגיע ליותר מארבעת אלפים איש.

רבוי עולי הרגל הסורים

כתב אלמיראט בדמשק מודיע כי מחלקת הפספורטים הוצפה מעולי רגל השואפים לנסוע לחג'אז. נודע כי מספר עולי הרגל הסורים יהיה השנה הרבה יותר גדול מבשנים הקודמות. עד כה ניתנו פספורטים ליותר משלוש-מאות איש.

התפתחות היחסים בין מצרים ורוסיה

אלאהראם מודיע מלונדון כי נוכחותו של חסן נשאת פחה, ציר מצרים בלונדון, במסיבת קבלת הפנים שנערכה בצירות הרוסית ביום השבת החולף, עוררה התעניינות גדולה בחוגים הדיפלומטיים. מציינים כי זוהי הפעם הראשונה שבה התקשרו שתי הצירויות באופן רשמי, אף כי שני הצירים, נשאת פחה ומאיסקי, נפגשו קודם לכן בהזדמנויות שונות.

ברור הדבר שהתפתחות היחסים בין שתי הארצות נתקבלה בשביעת רצון רבה ונחשבה לצעד מתאים כל זמן שמצרים ורוסיה הן בנות בריתה של בריטניה. ולמרות שעד עתה לא היו קשרים דיפלומטיים בין קאהיר ומוסקובה, נודע למשרד אלאהראם, כי ממשלת מצרים הרשתה לצירותה בלונדון לפתח את קשרי הידידות עם הצירות הסובייטית.

ידיעות התרבות הערבית

13. 11. 1942

מספר 1044

תזכיר עירית שכם כתשובה על הודעת ודילקי

כתב אלדפאע בשכם מודיע כי אתמול בבוקר פנה ראש עירית שכם, ה' סוליטאן טוקאן, למשרד המושל ה' מטרסט והגיש לו תזכיר בשמו ובשם חברי מועצת העיריה על מנת לשלחו לה.מ.הנציב העליון. הגשת התזכיר השביעה את רצון כל תושבי העיר והאזור באשר הוא מביע את השקפתם הבעה מלאה. להלן נוסח התזכיר:

"מועצת העיריה בשכם יש לה התענוג להביע לה.מ. את שמחתה ושמחת כל הערבים לנצחונות המזהירים שהושגו על ידי הכוחות הבריטיים בחזית מצרים ולמפנה החדש שגבורת הברית התחילו ללכת על פיו, מפנה המקרב את יום הנצחון והוא היום שכל העמים והאומות מחכים לבואו.

"באוירת נצחון זה הפתיענו ה' ודילקי בהצהרות על ארץ-ישראל בענין פתיחת השערים לעליה היהודית. דברים שהשפיעו באופן רע מאוד על לבות הערבים והמוסלמים התומכים בדימוקרטיה והמאחלים לה נצחון מוחלט נגד כוחות הרשע והעריצות.

"ולמרות שלמיסטר ודילקי אין תואר רשמי, הנה לדברי אדם גדול כמוהו יש ערך גדול ואין אפשרות להכחיש את חשיבותם, כי הוא המועמד הראשון לנשיא ארצות הברית והוא שליח הנשיא האמריקאי בביקורו לארץ הזאת וליתר ארצות המזרח. לכן לא מכינו שה' ודילקי יתפרץ בהצהרותיו על ארץ-ישראל וידרוש פתיחות שערי העליה היהודית כאילו שארץ זו היתה אחת מאחוזותיו. אף שהיתה לו זכות לדבר בשמה. מוזר מאוד שה' ודילקי יתן הצהרות השונות בתכונתן ובעיקרן מן הצ'רטר האטלנטי, הוא הצ'רטר שהוסכם עליו מצד מנהיגי החופש ה' רוזוולט וה' צ'רצ'ל, המבטיח את החופש לכל העמים ואת קיומם וזכותם לחיים ולעצמאות.

"ועתה, לאחר שדברי ה' ודילקי השפיעו לרעה על לבות הערבים והמוסלמים, אנו מבקשים מממשלת הוד מלכותו לפרסם הודעה שתהיה כתשובה על דברי ה' ודילקי והצהרותיו בענין ארץ-ישראל. על-ידי-כך תחזור לערבים שלותם ותסור דאגתם לארצם ולקיומם".

מוסלמי הודו מזדהים עם בעית ערבי א"י

אלסיראט מביא את הודעת מלקוד מלונדון האומרת, כי האגודה המוסלמית בהודו קיבלה החלטה להזדהות עם ערביי ארץ-ישראל בבעיתם הצודקת ומעיר עליה את ההערה הבאה:

"ערביי ארץ-ישראל, שאמונתם בצדקת בעיתם לא זזה אפילו כחוט השערה, אשר עשו, עושים ויעשו למען הארץ הקדושה הזאת ולמען השגת שאיפותיהם הלאומיות ההוקיות, מודים לאגודה המוסלמית בהודו על החלטתה שבאה בתנאים קשים אלה בתולדות העולם. יברך האלהים את הודו ואת מוסלמיה הנכבדים".

גם העתון פלשתין העתיק את הערתו של אלסיראט ככתבה וכלשונה.

הכינוס השבעה-עשר של ראשי עיריות אזור עזה

כתב פלשתין בעזה מודיע כי אתמול ערכו ראשי העיריות של אזור עזה את כינוסם השבעה-עשר. הכינוס התקיים בפאלוג'ה ונתקבלו בו החלטות שונות בקשר עם אספקת המזון לתושבים.

-------()-------

ידיעות העתונות הערבית

מספר 1040 8.11.1942

התחלת הסוף.

תוות כותבת זו, כותב פלסטין כי האנגלים תקפו כלוב יותר מפעם. וכי הגנרלים ויוול ואוקינלק התקדמו יותר ממה שהתקדם מונטגומרי היום ולקחו שבויים הרבה יותר ממה שהוא לקח עד עתה. בכל זאת הם לא עוררו את אותן התקוות והאפשרויות שעורר מונטגומרי. מהי סבת הדבר? העתון משיב: כי התקפתו של ויוול, אשר הגיע עד בנגזי, באה בזמן שבריטניה לחמה לבדה ובהיותה בראשית הכנותיה, והתקפתו של אוקינלק באה אמנם בזמן שבריטניה לא היתה לבדה, אך היתה צריכה לחלק את כוחותיה המעטים בפנות העולם השונות. לא כן היום. מונטגומרי מתקדם ומאחריו אימפריה אשר השלימה את כל הכנותיה. אם הוא התחיל להכות הוא יאריך את מכותיו והאימפריה מוכנה להגיש לו את כל הדרוש ויותר ממה שדרוש...

התקדמות הבריטים הפעם במדבר המערבי — ממשיך העתון — לא באה רק להרחיק את הגרמנים מעל מצרים, אלא היא באה לאחר שביקר צ'רצ'יל בחזית ולאחר שדנו מנהיגי בנות הברית במוסקבה, בלונדון ובניו-יורק, על הצורך לתת מהלומה לאויב, שתשבר את כוחותיו בצפון אפריקה ותשחרר את הים התיכון. איש לא יודע מתי תבוא המהלומה השניה אך היא בוא תבוא בלי ספק ובמהירות הדרושה. סיר קריפס הכריז שלשום ואמר כי הבריטים מתכוננים להתקפה אחרת זולת התקפתם בצפון אפריקה וכי הם מחכים בקוצר רוח לפתוח את החזית השניה.

צריך לזכור — מסיים העתון — כי אנו עומדים בסוף שנת 1942 וכי זהו הזמן, שהוגבל על ידי מר צ'רצ'יל, בנאומו אחרי מפלת צרפת, להתחלת ההתקפה הכללית לאחר שתשלים בריטניה את הכנותיה. עוד עלינו לזכור כי רוסיה רוצה בפתיחת החזית השניה לפני אביב 1943. אפשר מאד כי התקפתו זו של מונטגומרי היא הכנה לחזית השניה או התחלת הסוף של המלחמה הזאת.

האמיר עבדאללה והנצחון במצרים.

בהזדמנות נצחון המחנה השמיני במדבר המערבי, הצהיר האמיר עבדאללה, לדברי פלסטין, את הדברים הבאים: היות והנצחון שאירע במדבר המערבי החזיר ללבות תושבי המזרח את הבטחון כי המחנה השמיני ידע להגן על עמק הנילוס, השאיר אותו הנצחון רושם עז על כל אדם השואף לשלמות ארצו ולהצלחת הדימוקרטיה. יש לקוות כי הצלחה זו לא תופסק כי אם תימשך עד שמעצמות הציר ינחלו מפלה גמורה. יש להאמין כי הנצחון באפריקה יהיה הקדמה למפלת הציר באירופה.

פועלי חברת אשלא הערבים יוצרים הסתדרות.

הפועלים הערבים בחברת אשלא ערכו, לפי הזמנת הועדה המיוחדת לטיפול בעניני הפועלים, אסיפה כללית שבה יצרו להם הסתדרות מיוחדת ובחרו בועד פועל.
(פלסטין)

כינוס כלכלי ערבי.

כתב אלסיראט בירושלים מודיע כי לשכת המסחר הערבית קיבלה הזמנה מלשכת חיפה להשתתף בכינוס שייערך ב-6 בדצמבר ואשר ידון על שאלות כלכליות כלליות.

מסביב למס ההדרים.

פלסטין כותב כי כפי שהתברר עד כה עומד מס ההדרים להתבטל, לדברי רבים מן האחראים. למרות זאת אדם כי יעביר כמות תפוזים מפרדסו לביתו, באה המשטרה, מחרימה אותה ומעמידה את בעליה לדין. לכן מבקש העתון מן השלטונות לתת את הוראותיהם האחרונות בקשר עם מס ההדרים כדי שלא ייכשלו אנשים רבים.

——()——

ידיעות העתונות הערבית

6.11.1942

מספר 1039

"לזכר הצהרת בלפור"
"מעידת הגדול"

תחת כותרות אלו כותב היום פלשתין מאמר ראשי, שתרגומו ניתן להלן:

"החוגים הציוניים העולמיים, בלונדון ובניו-יורק, חגגו את יום הזכרון ה-25 להצהרת בלפור, שניתנה בשני בנובמבר 1917, לברון רוטשילד. אין מניעה שהיהודים יחוגו את יום הזכרון הזה ולהפגין בהזדמנותו נגד העריצות שנתכה והניתכת עליהם מצד הנאצים באירופה, ואין מניעה לו היהודים הפגינו בהזדמנות זו נגד תולדות רדיפות היהודים במערב והשוו בין סלחנות המזרח והאיסלאם ובין הברבריות הנאצית והברבריות שקדמה לה ושתמיד רדפה את היהודים באירופא. כאשר עבר שלטון האיסלאם מספרד התחילו רודפים בספרדים כפי שרדו ביהודים מקודם ולאחר כך. אין מונע איפוא את היהודים, בראותם את אחיהם שבארצות הכיבוש באירופא נהרגים ונרדפים, להשמיע קולות מכאיבים אשר יעוררו את מצפון אנשי המערב. אולם צר מאוד אם יבואו בלתי יהודים מבין הבריטים והאמריקאים וישתפו את עצמם באסיפות החוגים הציוניים, לא לשם השתתפות בצרות היהודים, להבטיח להם להעניש את רודפיהם, ולהפיח בלבם את התקוה כי יושב עליהם רכושם השדוד בגרמניה וביתר ארצות הרייך, לא, הם לא נגעו בשום דבר מאלה, הם שכחו את הגרמנים והאיטלקים, שכחו את הנאציות והפשיסטיות, והתחילו משוחחים בפני האספים על ארץ-ישראל ועל עתידה הכללי, במקום לשוחח על אירופא התיכונית והמזרחית.

אחד המשוחחים האלה היה וונדל ווילקי אשר ביקר בחודש בארצות הערביות לפני חודש ואשר ציין את אותו ביקור בפני העולם כלו. אז הוא אמר שהרגיש כי המזרחים והערבים הם שואפי חרות וכי מטרת המטרות של המלחמה הזאת היא ביטול התקופה שבה משתלט החזק על החלש, מכנו ושכל אומה צריכה לקבוע בעצמה את גורלה. ווילקי הכריז על זאת לפני פחות משבוע, השכיחהו שבוע אחד מה שאמר קודם, ונתן לו לשוחח על א"י שביקר אותה בחודש העולף, כשם שהוא משוחח על אחוזה מאחוזותיו והניתנת במתנה לפי שירצה ואיך שירצה?

שיחותיהם של המרשל סמטס, גרינבורד, אימרי ודומיהם מעמודי הדמוקרטיה הבריטית, לא היו יותר הגיוניות. האם זוהי דוגמה מעשית לעמים הערבים בפרט ולעמים המזרחיים בכלל? אל אלהים! זוהי מעידה גדולה ומעידת איש גדול היא למעלה מדמיון האנשים.

"ערביי הארץ הזאת וההצהרות האחרונות"
"השיטה הטובה וההגיונית שנקטו בה"

גם אלדפאע כתב תחת הכותרות הנ"ל את המאמר הראשי הבא:

במלחמה זו הופיעו הצהרות רבות, מאנשי האימפריה והעמים המאוחדים, הקשורות בעתיד העולם החדש אשר בו ישיגו העמים את חופשם ואת זכויותיהם על יסוד הצדק האנושי. העולם לא ינצל מצרות המלחמה אלא אם כל עם יהנה מזכותו הלאומית ואז לא יהיה ניצול ולא יהיה עושק.

אף שבוע אינו עובר מבלי שאיזה ראש ממשלה, איזה מיניסטר, או ציר או עתונאי, ישוחח על העולם לאחר המלחמה ועל הגשמת האידיאלים האנושיים שבו. מירוץ החפצים על כל פה זה והחזרה עליהם מזמן לזמן, גרמו לשלות הערבים ולשלותם של עמים אחרים גדולים וקטנים. כמובן שערביי הארץ הזאת נכללים בין העמים הערבים אשר שמחו על אותן ההצהרות הרשמיות והבלתי רשמיות.

ערביי הארץ הזאת נקטו בשיטה הגיונית והיא לעבור בשתיקה, בזמן המלחמה, על בעיתם, מחשש הכשלת מאמצי העם הבריטי בתנאים חמורים כאלה שבהם תלויה בעית המלחמה כלה. הערבים עשו זאת במאמינם בכוונתו הטובה על אותו זמן. מה שהוסיף על בטחונם היו אותן ההצהרות הרשמיות, שנתפרסמו על ידי מיניסטרים בריטים בהזדמנויות שונות, המאשרות כי בריטניה תשמור על זכויות בני בריתה הערבים.

בימים האחרונים קראנו הצהרות מספר, בהזדמנות עבור עשרים שנה להצהרת בלפור, שרובן אם לא כלן נאמרו על ידי אישים בעלי עמדה. אנו רוצים להבין כי אותן ההצהרות אינן מביעות את ההשקפה הבריטית הרשמית או את האמריקאית הרשמית, וזאת כי הערבים מאמינים בכוונת בריטניה הטובה [illegible] כל אותם המאמרים אינם פוגעים בזכויות הערבים בלבד אלא גם אינם [illegible] עם העקרונות שקבלו על עצמם עמי הברית ביסוד העולם שלאחר המלחמה, [illegible] את בעיתם על יסודות רוחניים ואנושיים, והם עמלו למענה [illegible] תחנות השידור וביתר אמצעי הפרסום היומיים.

על כל פנים, בטוחים הערבים בצדקת בעיתם ואינם רוצים לסור הצדה [illegible] האחרונה, בהשאירם כל פעולות לאומית צודקת לאחר כך, לזמן שלא יזוז [illegible]רתיה ולזמן שבו יוציאו לפועל עמי הברית את הבטחותיהם ואת [illegible]הם. עמדתם זו של הערבים ראויה לשביעת רצון ולהערכה.

לידיעת העתונות הערבית

17.11.1942

מספר 1047

"אין להתחשב עם דברי יחידים בלתי רשמיים".

תחת כותרת זו כותב אלאהראם כי למרות שהדברים, אשר נאמרו בזמן האחרון מצד גדולי הבריטים והאמריקאים, דוגמת אמרי ווילקי, בדבר בעית ארץ-ישראל, עשו רושם רע על הערבים בארץ הזאת, לא מצאנו לנחוץ להתעכב בהם כי דברים אלה אינם מבוססים ואינם יוצאים מגדר השקפת יחידים שאין לה ערך. הם אינם יכולים לשמש מענה על בעית הארץ ואינם מתקבלים בתור הוכחה היות ואף אחד מאומריהם אינו אחראי.

אנו מאמינים כי האחראים מבין הבריטים והאמריקאים אינם כועסים פחות ממנו על דברים אלה. עוד לא שכחנו את תשובת המיניסטריון הבריטי שניתנה לצירים אחדים בבית הנבחרים ואת הכעס שנגרם על ידי דברי אותם הצירים והנהגתם. אין ספק כי בריטניה שומרת טובה לערבים על שהם מבינים את חומר המצב ועל התרחקותם מלסבכו יותר. תעיד על כך התודה שניתנה להם לפני יומים בבית הנבחרים מצד אחד הצירים הבריטיים. לולא מסיבות אלו לא היתה העתונות הערבית עוברת בשתיקה על דברי עתוני הצד האחר ביום הזכרון להצהרה, היות וחירות החופש הניתנת לה אינה פחותה מזו הניתנת לאותם העתונים.

לפני שנמהר להגיד את דברינו אלה – מסיים העתון – באה הממשלה ותמכה בהשקפתנו שכל הדברים האמורים לעיל לא השפיעו במאומה על מדיניותה: מתן הסרטיפיקטים האחרון, המסתמך על הספר הלבן, משמש לנו הוכחה כי שום דבר לא יזיז את בריטניה מן המדיניות שנקטה בה.

תקוותיהם הלאומיות של הערבים.

פלשתין: כותב במאמרו הראשי, כי קיים קשר שאין להכחישו בין נצחונות בנות הברית בשדות המלחמה השונים ובין הפעולות המורגשת במדינות הערביות. מקורה של פעולות זו יכולה להיות הודו, כפי שנודע מן התזכיר שהוגש לממשלה הבריטית על ידי האיחוד המוסלמי ההודי, בדבר בעית ערביי הארץ. או שמקורה יכול להיות מצרים, עיראק, לונדון או רבת-עמון. על כל פנים, הקשר שבין הפעולות הזאת ובין נצחונות בנות-הברית, אינו דורש ביאורים מיותרים היות והערבים הקריבו את הכל לנצחון הדימוקרטיה והשקיעו את הכל לעזור לה בימי צרתה. את זאת הם עשו כדי שכאשר יעברו הימים השחורים, יוכלו הערבים להשתתף בשמחת בני בריתם בתנאי שהשמחה לא תציף את בעיתם הגדולה ואת תקותם האחת.

הערבים – ממשיך העתון – אינם דורשים יותר ממה שהכריזו ומה שמכריזים הדימוקרטים בוקר וערב על זכות ההגדרה העצמית והעזרת החופש לכל אומה שנישלה חרותה ממנה. טוב עשה האמיר עבדאללה שחיבר את כל ההבטחות והתקוות באמרו: אז תוחלף מדיניות העבר במדיניות עצמאות דימוקרטית, אשר תחבר את הערבים עם האומות המאוחדות בזכויות שוות ובכבוד הדדי.

האם דורשים הערבים – מסיים המאמר – יותר מעצמאות זו, משוויון וכבוד?

האמיר עבדאללה והתקפת צפון אפריקה.

פלשתין: מודיע כי הנא ביקש מן האמיר עבדאללה שיחה בקשר עם כניסת בנות-הברית לצפון אפריקה. האמיר אמר כי הוא חיכה לפלישה זו מזמן רב ואף כתב אודותיה לאחדים מידידיו בבריטניה. הוא הוסיף, כי הוא מרגיש שפלישה זו תביא לידי הבנה הדדית בין הערבים שבמזרח ובמערב וכי המדיניות הקודמת תוחלף במדיניות עצמאות דימוקרטית שתחבר את הערבים עם האומות המאוחדות בזכויות שוות ובכבוד הדדי.

עוד טלגרמת מחאה נגד דברי ווילקי.

כתב פלשתין בחיפה מודיע כי המועדון העממי שם שלח טלגרמה לנציב העליון ובה הוא מוחה על הצהרת ווילקי האחרונה.

ידיעות העתונות הערבית

16.11.1942

מספר 1046

עתיד הערבים.

במאמרו הראשי כותב אלדפאע כי נחאס פחה דן בנאומו האחרון על עתיד המעצמות הערביות, ובראשן מצרים, במשפטים מלאי אופטימיות ובטחון. אפשר – אומר העתון – כי מלחמה זו תשמש שעור לערבים, לפני זולתם, על תכניות הפדרציה הכוללת בתקופת השחרור שאנו רואים. כן תשמש מלחמה זו שעור אחר על הצורך בהוצאה לפועל של התקוות והשאיפות. אז תתארגנה ארצות הערבים באחדות חזקה המבוססת על עקרונות צודקים ועל אינטרסים הדדיים. קיום לאומי כזה יכול לקחת חלק בשליחות התחיה שתקיף את כל ארצות המזרח ובשליחות נוספת שתכלול את כל החברה האנושית. הערבים ראו מתוך נסיון מכאיב מה שעשתה המלחמה בעמים שנחלשו על ידי המחלוקת בטרם שהקרב יכריעם. עם האחדות הערבית היא הכרחית, עליה להיות מבוססת על יסוד העקרים והנסיון הנ"ל.

הערבים – ממשיך אלדפאע – לא יפגשו בקשיים חיצוניים להגשמת אחדותם, כי בנות הברית מקימות את בעיתן על יסוד חופש העמים והשויון הצודק ביניהם. בכל שבוע ובכל הזדמנות ניתנת הצהרה ברורה ברוח זו. נוסף על כך הקירבה שמראה אמריקה להבנת נקודת ההשקפה הערבית והקשרים הישנים והחדשים שבין הערבים לבריטניה ובין זו והמוסלמים. רק לפני ימים כאשר בעית הודו היתה במלוא הסתבכותה הביעו המוסלמים שם את תמיכתם בבעית ערביי הארץ הזאת.

אך מה שנוגע להצהרה הנאמרת פעם פה ופעם שם יש להתפלא על הסתירה שבהצהרות כאלו לעקרונות העמים המאוחדים – מסיים העתון – עלינו לבלי לשים לב לצעקת ההצהרות כל זמן שהן באות מצד אנשים פרטיים וכל זמן שאינן קשורות במדיניות הממשלה בבריטניה ואמריקה כלפי העמים הערבים. מדיניות זו מיוסדת על שתי מסיבות חשובות שהן: ידידות בריטניה לערבים וההכשה שקבלו בעלי הברית על עצמם לשחרר את האומות ולהקים שויון ביניהן. דברים אלה אינם מקבלים שום פירושים.

מחאת תושבי עכו על הצהרת וילקי.

מעכו מודיעים לאלדפאע כי מספר גדול של נכבדים ונוער חתמו על טלגרמה שנשלחה לנציב העליון כמחאה על הצהרת וילקי.

ד"ר חסין כאלדי חזר לארץ.

כתב אלדפאע ביפה מודיע, כי אתמול הגיע מבירות ד"ר חסין כאלדי, ראש עירית ירושלים לשעבר. הוא התאכסן אצל ידידו ה' רשיד אלחאג' אברהים ורבים באו לדרוש לשלומו. אחר כך המשיך את דרכו לירושלים.

שליח מיניסטריון החינוך המצרי בעיראק.

אלטיראס מודיע מקאהיר כי ד"ר אברהים סלאמה, מורה לספרות ערבית בקאהיר נבחר בפעם השניה לנסוע לעיראק, כשליח מיניסטריון החינוך המצרי, לתת הרצאות בבגדאד. בשיחה עם בא-כח סוכנות הטודיעין הערבית אמר ד"ר סלאמה כי הוא מתפעל מן התחיה הלאומית והתרבותית בעיראק וכי מטרת בקורו היא להדק את קשרי הידידות בין קאהיר ובגדאד.

ידיעות העתונות הערבית

15. 11. 1942

מספר 1045

"עוד מסביב להצהרה"

במאמרו הראשי כותב פלשתין כי לא הרשה לעצמו מאז פרוץ המלחמה לדון על מדיניותה הלאומית של הארץ הזאת, על תקוותיה ושאיפותיה, לא מפני ששכח את ארצו אלא כי המלחמה העולמית קיפלה גין בנפיה הגדולות את "הבעיות התלויות" של העמים הלוחמים ודחתה אותן לזמן אחר.

אפשר – מוסיף העתון – כי לחלק האחר מבני הארץ הזאת ישנן שאיפות ותקוות, תלונות ותרעומות, כן אפשר כי לחלק זה ישנה זכות למחות על הצרות שגרמו לו, אך האם צודק והגיוני הדבר שהוא ישתמש בהזדמנות יום הזכרון של אחת ההצהרות, אשר ניתנה לו לסיבה ידועה, ותתחלבה ועדותיו מתאספות פה ושם, מכריזות כי הארץ הזאת היא המטרה והשאיפה, ובאות לאנשים דוגמת וילקי וסמטס, גרינבוד, סינקלר ואמרי ומטילות עליהם משא חדש בזמן שכל המאמצים צריכים להיות מופנים לשרות הבעיה העולמית הגדולה?

אולם מה שמשקיט ומעודד הוא כי אותם האנשים אשר נאמר או דיברו עשו את זאת בתור אנשים בלתי אחראים, אך אותם שיש ערך לדבריהם ולהצהרותיהם עודם שותקים ורחוקים מן הענין. עמדתם של אלה היא נבונה, והם אין ספק כי שגו באמת. אנו מקוים כי שגיאה זו לא תחזור בזמן קשה זה שבו דרושים לאותם האנשים מאמצי הכלל ועזרת תושבי כל ארצות הערבים והאיסלאם.

מחאת ראשי עיריות הדרום על הצהרותו של וילקי

מעזה מודיעים לפלשתין כי בכינוס השבעה עשר של ראשי עיריות אזור עזה, שהתקיים במועצת המקומית במאלוג'ה בסוף השבוע החולף, נתקבלה החלטה דלהלן:

לשלוח מכתב ברכה בנצחונות המזהירים שהושגו בזמן האחרון על ידי חילות בנות הברית ואחר כך למחות בפני הממשלה, ולהביע את כעס הערבים הגדול על הצהרת ה' ווילקי שניתנה בהזדמנות מלאת עשרים וחמש שנה להצהרת בלפור. הכינוס מביע את תקותו כי הממשלה תפרסם הודעה רשמית המכחישה את דברי ההצהרה כדי להשקיט את לבות הערבים ולהבטיח את עתיד מולדתם היקרה.

יצירת אגודת פועלים בנצרת

כתב פלשתין בנצרת מודיע כי בשבוע האחרון נוסדה שם אגודת פועלים ערבים שמתפקידה להעלות את רמת הפועל ולשמור על זכויותיו דוגמת הארצות האחרות. נבחר ועד פועל בן 9 אנשים.

ועוד אגודה בירושלים

כתב אלסיראט בירושלים מודיע כי אגודת הפועלים הערבים ייסדה הסתדרות חדשה לפועלי הנקיון של עירית ירושלים. כבר היתה אסיפה בנידון זה ונתקבלו החלטות שונות שתוגשנה בקרוב לעיריה.

מועד ביטולו של מס התדרים

חוגים יודעי דבר הצהירו, לדברי פלשתין, כי ההחלטה על ביטול מס ההדרים תתפרסם בקרוב ואולי לפני ה־22 לחדש זה, תאריך שבו יתחילו הקבלנים להגיש תגודים לצבא.

-----()-----

למצב העניינים בהסתדרות ובמפלגה בתל-אביב

<u>י. שפרינצק:</u> הזכנו את הדברים המעולים בסניף המפלגה בתל-אביב לאסיפה זו, שמטרתה רצינית ביותר: לברר לעצמנו, אם בתוך המצב הקשה, שאנו נתונים בו כיום ושאין איש יודע כמה הוא יארך - הצליחה תנועתנו גם השנה למלא את תפקידה, או - שתנועתנו צפויה סכנה לאחר הדרות לפרקים המסכנים לה, ולא מבחוץ אלא מבפנים.

אנחנו מצווים להחזיק מעמד בארץ - לשמור על החי, הצומח והבנוי. לשם כך דרושים אמצעים, ואותם צריך לדלות מן הכל. והעם - איננו עכשיו לא בפולין ולא בגרמניה, לא באוסטריה ולא בצ'כיה. העם היחידי - פירושו עתה אמריקה. ואת העם הזה צריך לעורר. כיצד ייעשה הדבר? יש לנו באמריקה מנהיגות יהודית וציונית חשובה ובעלת כשרונות, אבל צריכים להכריע אותה לפעולה למען יצירת האמצעים הדרושים לנו כדי להחזיק מעמד בארץ. באמריקה אין נחשים. יהודי אמריקה חושבים, שארץ-ישראל נמצאה במצב של „פרוספריטי" - בהשוואה למצבם של יהודי בקיצין. הם חושבים כי אף על פי שיש בארץ אחוז ידוע של מחוסרי-עבודה ורעבים, הנה באופן יחסי אין ארץ-ישראל זקוקה לעזרה מיוחדת ביותר. כך חושבים באמריקה. כדי לשנות את מהלך-המחשבה הזה צריכים אנו [illegible] לאמריקה, למנהיגות היהודית והציונית, לעורר אותה ולהסביר לה מהו המצב באמת ומה הם צרכי בנין הארץ. בשביל לעשות זאת דרושה שלימות המחשבה, נחוצה מידה של הרחבת הדעת, יש צורך למצוא גישה-מתאימה ליהדות זו - [illegible] אותה המטרה: לשמור על החי, הצומח והבנוי בארץ.

ולא [illegible] באמריקה מצווים אנו לפעול. הגענו לכך שיש רעבים בארץ, פעולת הבנין [illegible], תקרות הקרדסנות נבזבו לפני שנה, יש רעבים בעיר ובמושבה. [illegible] אמצעים להתגבר על המצוקה. לשם זה צריך לעורר התנדבות בישוב. במשך [illegible] נעשו מאמצים כדי לאחד את הישוב למען ייענה לתביעה. ימים ולילות ישבנו והשקענו מרץ כדי לקרב את הקצוות ולקבוץ את כל החוגים של הישוב ולהתמר בעול המצוקה. במובן זה מוטל עלינו להתחשב עם חשבים ולהתפשר עם עקשים - כל זה נעשה כדי לשמור על הקיים, כדי להקים מפעל בהסתדרות שיוכל להענות לצרכי שעת-החרום ולהקל את המצוקה שנתונים בה אלפי משפחות בארץ. אנחנו מצווים לגלות יוזמה בשטח זה ולהחדיר הכרה זו לתוך החוגים שמחוצה לנו, לעורר את הישוב להצלתו העצמית.

עם החמרת המצב החריפו גם הבעיות הפנימיות של ציבור הפועלים. הסתדרות העובדים - זהו מחנה מגוון, יש בו עובדים ומחוסרי-עבודה, שבעים ושבעים-למחצה וגם רעבים או רעבים-למחצה. ואם מחנה א ח ד הוא, צריך שתהיה דאגה לכל חלקיו. אמנם השוואת תנאי-החיים של כל מחנה הפועלים הוא דבר שעדיין לא הגיעו

אלינו בשום מקום בעולם, אולם אין אנו מוכרחים ללמוד מאחרים.
חידשנו כאן בארץ הרבה דברים שלא היו במקומות אחרים, וגם בשטח
של הגברת העזרה ההדדית אולי נעשה כאן מה שטרם נעשה במקומות
אחרים בעולם. אבל כדי שנוכל לחדש משהו בשטח זה, [illegible] צורך בגילוי
יכולת נפשית וארגונית רבה. לדוגמא - מעמדם אחרות הוקלה המיסמם
הידיעה על ביטול עבודת ה„זרבות"; שאלה זו נעשתה עכשיו אקטואלית -
מרכז הפועל של ההסתדרות מטפל בה, ואפשר שהיא תמצא בקרוב את פתרונה
בצורה זו או אחרת, אם נצליח לעקור שרשים והרגלים ירודים.

בכלו של דבר: אנחנו עסוקים חובות של מעשים בארץ
ובחוץ-לארץ, בפנים ההנהגה ובחוגים שמחוצה לה, בחוגים שונים
ומגוונים. ואת החובות הללו צריכים אנו לקיים בתוך תנאים של מלחמה.
יש גם דאגות ש"לישראל הנובעות מתוך מציאות של מלחמה. אם אלו
פוסקות עלינו. בכל מקום בעולם יש תנאים, מספר זכות בעיות, כדי
לקיים את החובות המוטלות על המדינה בשעת המלחמה. כך הוא הדבר
באנגליה ובצרפת וברוסיה ובכל מקום אחר. מי שעובר במלחמה יש לו
כוח לחייב את האזרחים לבל ינוחו מוקשים, ואין שמנוח מוקשים -
ידיעת המדינה להוציא אותו מן המתנה. לנו אין כוח מספיק כזה.
אין לנו ממשלה, לא משטרה ולא צבא. אבל יש לנו כוח אחר, שבתוקפו
אנו קיימים זה 36 שנים בגדרים המצווה לציונות ולישוב להתקדם ולהתפתח.
הכוח הזה הוא - ההסתדרות והמפלגה; ההסתדרות - ככוח המוציא לפועל,
המלכד את כולם, והמפלגה - כגוף המכוון, המדריך והנותן אפשרות
לאנשים העומדים בראש הפעולה. הודות לאפשרות זו עלה בידינו
להתגבר על הקשיים העצומים בימי המלחמה הקודמת, על קשיי המשבר
רבה. היה בהסתדרות לא פעם, ובכל המערכות הללו יצאנו בהתקדמות
מכרה להם יתרונות למענו [illegible]
[illegible] וההסתדרות
אברה תקותנו.

אנו נאבקים עכשיו במערה של יסורים וצרות
מסרים" בעוגרון ראש
המתרגשים עלינו מכל צד, אם ב„דאנציג [illegible] כאן בחדשים האחרונים
ב„בית-ברנר" בתל-אביב. אך מה שעובר עלינו כאן, שמכות המוסרי שלנו, שראינו
ובימים האחרונים, מערער בנו את ההנחה, שמכות הזמן להתמרדות מבוח הזה, שמתבטאת
בכוח ממלכתי - יעמוד לנו. אנחנו עדים להתמרדות [illegible] „שביתת שבת".
בשתי הופעות: א) פריקת עול התנובה; ב) והופעה ששמה „שביתת שבת".
זה הדבר אחרים עדים אנו לחזיון חדש, שאין לו דוגמא בתולדות
תנועת הפועלים בארץ-ישראל וגם לא בתולדות תנועת הפועלים העולמית -
אם לא להביא בחשבון כוחות אדיבים. אני מתכוון ל„שביתת שבת"
בפועלות ההסתדרות. מצד התגשמותם המעשית היו הזדמנות כאלה בשנת
1926-27: הפרקציונרים היו מסדרים לנו אז „שביתות שבת" והיו
„מעכבים את הקריאה". אנחנו הכרנו את מהותם ואת מגמתם, והרחקנו
אותם והוצאנו אותם מן ההסתדרות - ולא התכוונו לעזבם שיש אולי
ביניהם גם רעבים. מצד התגשמותו המעשית הזדון עכשיו הזדון זה בשכוננו.
בכל מקום שמתנאים הארגוניזציה מונעים ממנו להשיג את הדבר [illegible] -
באה תנובה בצורה של שביתת-שבת. ובשהזדון זה הופיע על [illegible] -

ממקד יחסי-חברים ופסקת שיטת התנהגות כעם חברים.

מה פירושה של שביתת-שבת של פועלים במשרד של פועלים, אצל נבחרי פועלים? מה פירושה של שביתת-שבת אצלי - או אצל חבר אחר במזכירות הועד הפועל - במשך שלשה-ארבעה ימים? פירושה הוא, שאני - אני מדבר על עצמי בתור דוגמה - בזדון אינני רוצה לעשות את המוטל עלי לעשות בשביל חברי. פירושה, שאני שמוטל עלי לקיים שליחות של חברים, הנני מחוסר כל כשרון למלא שליחות זו, או שאני מתרשל במילוי חובותי. פירוש אחר לא יכול להיות לשביתת-שבת של פועלים אצל נבחריהם. באים אלי (אני מדבר על עצמי לשם הקיצור) ואומרים: כאן נשב ולא נזוז עד שתסדר דבר פלוני או אלמוני. אחת משתים: אם אני אויב פועלים, אזי אינני צריך לשבת במשרד של פועלים, או אני מחוסר כשרון ואינני צריך להיות נבחרם. אם אני שונא של פועלים, אזי לא שביתת שבת פותרת את השאלה, אזי ההסתדרות צריכה לקיים את שליחותם, אזי את שליחות ההסתדרות צריכה כשרון צריכים לומר כי קבוצת אנשים הממלאה את שליחות על ידי חברים מוכשרים לעזוב את מקומה. הנה הוגש לנו "אולטימטום" על ידי פלוני אלמוני נבטיח בכמה ארגוני הבנין בתל-אביב, שער הארץ למחזורי-העבודה, ולא - יעזבו הם מיד במכולה של "משען" ולחם הנה כ ל י ץ יש אולטימטום, שמחברים מציגים לציבורי? או יש בידי ברת את תפקידיהם. מה ז.א. ואינני רוצה לתתן לפועל? אחת משתים: בידי רזרבות ממלחמות שנאה זאת משום שאני בשלן- לחוזק חוק - ואין ברצוני לעשות זאת של הפועל, או שאני מתגבר כזדון לצרכים מחירגיים של הפועל והיצור למן הישוב ומן השכבה או שאני יודע מה לדרוש וכיצד לדרוש מן הישוב ומן השכבה. ברגע בשפכנים שאינני יודע מה שביתת-שבת פותרת את השאלה. ברגע בשני המקרים - לא שביתת-שבת מבוצר בתנועת הפועלים - השלמת בו. בשני המקרים - הדבר הבא מבוצר בפטורות בכלליים. שמרפיע התזרון הזה של שביתת שבת, "שביתת שבת" גם במטורות בכלליים. פסק הכשרון לפעולה. אינני מתפידי "שביתת שבת" עומדים אנשים אשר בידיהם אבל לגבי מדבר בכלי אשר להביא כי בראשו עומדים אנשים אלה רוצים כי המפתח לא מצליחים, מיכולים למשיג הכלאה, אלא שאנשים אלה רוצים כי ציבור הפועלים ישבור את ראשו ועל כן אינם נענים לו, אינם נענים בזדון, ואז אוחזים באמצעי של לחץ. אבל מה פירושה של שביתת שבת א צ ל י ? פירושה יכול להיות רק אחד, שאני, שנבחרתי על ידי הפועלים ושאני צריך לעשות את שליחותם, למלא חובתי הציבורית - אינני מקיים אותה. מה פירושו של דבר, שאני, שמוטל עלי למלא תפקיד בשליחות הפועלים, צריך לפחד מ פ נ י ח ב ר י ם , שהם חברים אחרי למפלגה אחת, שמא יבוא אותו (ושוב: אני מדבר על עצמי רק לדוגמה)? אנחנו מרוצים כוח לעתים קרובות מפני ציבור הפועלים עלבת לחרבי היישוב בארץ ולחוגים שונים של היהדות בגולה, לספור בגיוס - ואנחנו צריכים לעצור עצמי מול מתנה המתפרץ לחדרי הועד הפועל! בית הועד הפועל של ההסתדרות, זה המוסר לתפארת, אשר רבבות יהודים אוחדים אותו ומתברכים בו ומפריצים אותו - לבית הזה אני נכנס בימים אלה ולא מפני הדבר - רחמים אלה יכנם אצלי בלי מ ב ו י ש - רחמים לרעבים - ולא משום רחמים שמרוקף אותי למראה הסידור הזה. שביתת השבת - אלא בגלל המחנק הרוחני, אינני יכול לעשות כל צעד ולא למראה "שביתת השבת". משותק אני, אני רואה את עצמי לא רק נמצא אחרי כל ניב שפתים למראה הסידור הזה.

שליחם של הרעבים המיועבים בשביתת השבת – גם בשליחם, אבל גם שליחם
של עוד כאת אלף פועלים, אשר אם יש ביניהם רעבים – עלבונו ולגנו
הדאגה להם. אנחנו יושבים בימים אלה בועד הפועל בשבשמדרונגהיי
יושבים שובתי השבת, ומטלפון מודיע כי 60 פקידים בחוסרי עבודה
תפסו את בית ברנר ועורכים בו שביתת שבת, ופועלי ירושלים התחילו לרגש
בצפון תל-אביב עומדים לצאת בהפגנה – לא קפידה אלא א ל י .
ואינני יודע למה מתכוונים סרבני השבת בועד הפועל של ההסתדרות או
בבית ברנר, אינני יודע גם אם דרישות סרבני השבת בבית ברנר אינן
עומדות בסתירה לאלו שבבית הועד הפועל, אינני יודע אם האינטרסים
שלהם אינם מתנגשים זה בזה. אני שואל: מה המזון הזה תנדעהנו
לא צמחה בימי רעב. התנועה גדלה ועמה אישיות, ואין דבר המחייב אותם
לצאת בשליחותם זרוח הכרתם הציונית הסוציאליסטית – וביחוד פרטים
לעצמם חברים המקיימים שליחות של המפלגה בהסתדרות להודיע בארץ
אולטימטום, שאם לא תובטח בכתב כפולת של "מעגל" ולחם חנם לכל
המובטלים – עד שעה מסויימת! – הריהם מתפטרים בארון קולקטיבי?
ביחוד ביום מתוכנן נוסח של דיבור המוסר למזכיר המפלגה, שמכחה
להסביר לחברים את המצב: די ביטש ראך א געדרונגענער... למה הגענו?!
ואין פותח, והכל שופך! והלא אתם מבינים את ה"מכירים" האלה
מסודרות המפלגה: אחר חבר מקבוצה פולד ומשנה מאירת-משטר. ו ב ר א ש
כ ל   ה מ ע ש י ם   ה א ל ה   ע ו מ ד י ם   ח ב ר י
מ פ ל ג ת נ ו ,   שליחיה תוסף הדגל של בורוכוב ושל גורדון ושל
ברכל ושל ברנר ושל ביילינסון ושל אהרונוביץ –   ה ם   מ נ ה ל י ם
א ת   ש ב י ת ת   ה ש ב ת ,   ה ם   ש ו ל ח י ם   א ת
ה א ו ל ט י מ ט ו ם !

כבר עברו עלי לא מעט תקופות של מצוקה בארץ.
ביחוד נתנסיתי בתקופת המירע בשנות 1926. מעולם לא היו בפי
טענות כלפי הפרט המתפרץ – בין אם הוא רעב ובין אם איננו רעב.
סבלתי התפרצות של הפרט, הבינותי לה. אבל כשלא הפרט, כי אם קבוצות
חברים, על פי שיטה מאורגנת, בהנהלת חברי המפלגה ובארגונם האקטיבי,
עושים מעשי התפרצות – בזה לא נוכל לשאת אפילו יום אחד. אם חברים
אלה שהם חברים למפלגה אחת אתי, מצטרך לרוץ מחר על קונגרס ציוני
ועל מדינה יהודית ועל שאלות אחרות העומדות בדרכנו של עולמנו –
ו ה ם   ר ע ש ו   א ו ת י   ב י נ ת י י ם   ל ש מ צ ה ?!
לא נוכל לשאת בזה.

הביר הזאת, בתל-אביב, שיש בה סניף מפלגתי המונה
6000 חבר או למעלה מזה, מהנהלת ודקבנליה ורקונדרשמנגים זה חודשים
רבים, מקדימים אותנו לקלם ולשמצה בעיני ציבור הפועלים והישוב כולו –
וכל זה בגלל שאינם יכולים לתדבר בעיני פרופוזיציה בין שהי מיעוט –
מפני כמו כו פרסיק' ותרופים לו, שאינם יכולים לחסבים לפעל עם אחירים
עד גם הנהלת מועד תל-אביב תורכב ברצונם... משך שנה וחצי לא יכולים
להסדיר את העניינים בסניף ובמועצת פועלי תל-אביב! אנשים מתחלפים
רעבים, יש משמר של טירע בארץ – אוי לנו שהגענו לכך, גם ה"רעוריקה"

מדברים בגאווה על המערך ב"מצפן" ובמפלגת "מצפן" אף היא עולה לנו במחיר נפשי עצום - ובתוך כל אלה אי-אפשר בשום אופן להסתיר את העניינים במועצת פועלי תל-אביב, בגלל קונפליקט, אם יהיה מזכיר אחד או שני מזכירים, אם אחד יחתום על מכתבים או שניים יחתמו על מכתבים] ובכל זה - צ ר י ך   ח ב ר י ם   ל מ פ ל ג ה   א ח ת] וזהו ההתקלקלות] מתקלקלים בגלל מסוג שאיננו יכולים לערוך מספיק בחירות למועצת הפועלים. אולם אפשר שיושב, לפרות הכל, לפרות התנאים הקשים, להגבות לקבוע ימים כדי לערוך את הבחירות ולהוציא מידי חברי המפלגה את "מברגת המועצה". עוד לא נשמע כדבר הזה. המתנגדת שותקת לפי שעה. אבל היא תתחיל לספר על הנעשה בתוכנו, כיצד אנחנו, שרוצים לפתור את ע נ י נ י   ה א ו מ ה , איננו יכולים לסדר סידור עלוב של איזה ועד בתל-אביב.

חברים איננו יכולים להמשך כך להבא. או שאנו מפלגה אחת וחברים למפלגה אחת, או שהננו שתי מפלגות שונות. אחת משתיים: או שאני צריך לעזוב את המפלגה, או שצריך לעזוב אותה זה שסודר שביתת שבת. או שאני איני ראוי להיות במפלגה, או שהוא איננו ראוי לכך. אבל לא יתואר שחבר המפלגה ינצח על שביתת שבת במוסדות ההסתדרות. חבר כזה צריך להיות מוצא מהמפלגה תוך 24 שעות. אם הוא רואה חובה לעצמו לארגן שביתת שבת, אזי הוא צריך להסיר אותי מן המקום שאני עומד בו. אבל לא יכול להמשך המצב שחבר המפלגה יעשה כך אולטימטום. האנרכיה במועצת פועלי תל-אביב מוכרחה להיגמר תוך 48 שעות הקרובות. הועד הפועל יורכב מחדש - הוא יורכב מאלה שיבצעו להחלטות המרכז. גם אני מציגים אולטימטום: תוך 48 שעות מוכרח לקום סדר. אם לא - הריני אומר בגלוי, שבלי-החזיק היחיד שבידינו, שבכוחו אנחנו יכולים להפחיד ולהתגבר על הנגעים - יוצא מידינו והפורקם האנשים יפוצץ את מפלגתנו.

קראנו לישיבה זו את האקטיב של המפלגה בתל-אביב, את כל החברים הפעילים בסניף המפלגה, במועצת הפועלים, בחוגים ובפקציות - כדי שידעו את המצב לאשורו, כדי שידעו שהם משחקים משחק מסוכן בגורל העם העברי והפועל העברי, שהם מכשילים את מאמצינו להצלת המצב, שהם מעוררים את הרוח שמוטל עליו למלא תפקיד גורלי בתקופה רבת סכנות, שתימשך אולי שנים, כמו במלחמה הקודמת. קראנו לישיבה זו כמה החלטה ברורה: סדר ומובהן בלי זה לא נלך הלאה. לא נסבול עוד את האנרכיה. ולא משום אהבת סדר לשמו, אלא משום שכל יום של המשך האנרכיה הורס אותנו, ואם לא תיפסק ההתקבלות ולא נוכל להתמסר לתפקידים שלפנינו, יגדל מספר הרעבים פי-כמה, ערכנו ירד ולא יהיה עוד מרץ עמפריץ כוחות אחרים לעמידה על המשמר כאן ובגולה.

ישיבה זו - משרתת רצינית ותוצאותיה תהיינה רציניות. אמרנו לדון בישיבה המרכז הזאת בבעיות הכלכליות והפוליטיות, אבל איך נדון ובשם מי נדון? צריך שנהיה בטוחים

קודם כל בכוונותינו המנוסחים, צריך שנהיה בטוחים כי אנו רוצים בשם כות אשר לא יתקע סגירון בגו. יכול להיות שאלת המארגנים שביחת שבת אצלנו חושבים שאין אנו ראויים לתפקיד שמוטל עלינו - אם כך צריכה להתכנס מועצת ההסתדרות - היא תדון, תשפוט ותקבע אולי אחרים במקומנו. אבל טרם שדבר זה נעשה מחויבים אנו כולנו לשמור על כבוד ההסתדרות ועל כשרון פעולתה, ומה שלא הרשינו בשעתו לפרקציה - לא נרשה לחברים מבפנים.

<u>גולדה מאירסון:</u> אני רואה את הישיבה הזאת כישיבה גורלית לתנועה - גם למפלגה וגם להסתדרות. בתוצאות הישיבה הזאת תלויה התשובה לשאלה: היש לנו מפלגה אחת, או מפלגות אחדות? היכולה המפלגה הגדולה, זו השלטת, כפי שאחרים אומרים, היכולה היא להתקיים גם בזמנים קשים, או היא יכולה להתקיים רק בימי פרוספריטי? אני אומרת זאת לא רק מפני שיש עכשיו ויכוח במפלגה. היינו במפלגה בשנת ויכוחים קשים ומרים בשאלות פוליטיות מכריעות. ולא רק במפלגת פועלי ארץ-ישראל, אלא גם בשתי המפלגות שלפני האיחוד לא היו חיים של אידיליה ושל הסכמה כללית בכל השאלות. תמיד התנהלו ויכוחים, ויש אומרים כי ב ז ה כ ו ח נ ו, שלמרות חילוקי הדעות מהווים אנו גוף אחד. אולם אני מרגישה שהפעם הויכוח בינינו איננו על שיטה ולא על שאלה פרינציפיונית זו או אחרת, כי אם על דבר חמור באין כמוהו: מי דואג יותר לרעב, למי איכפת יותר שיש פועלים בוגרים וילדים רעבים. שני סוגי חברים באלה - זה שדואג לרעבים וזה שאיננו דואג לרעבים - א י נ ם י כ ו ל י ם ל ה י ו ת ב מ פ ל ג ה א ח ת. במפלגה אחת יכולים להיות חברים שיש להם דעות שונות בענין ההסכם עם הריביזיוניסטים או בענין החלוקה. אבל אם חושבים שחלק מהחברים יש להם מונופולין של דאגה לרעבים, והחלק אחר הוא שאנן ולא איכפת לו שיש רעבים, ואילו רצה יכול היה לחסל את מצוקתם, אלא שאיננו רוצה - שני סוגים אלה אינם יכולים לדור בכפיפה אחת. ועל זה צריך המרכז להחליט: היש חלוקה בזאת, אם אין. אם ישנה חלוקה כזו, כי אז הבירור הוא פשוט מאוד: חברים אשר ביכולתם לחסל את מצוקת הרעבים והם אינם דואגים לכך ואינם רוצים לעזור - אסור להם להימצא בתוכנו. כי אין לך דבר בלתי מוסרי יותר מאשר אדם שבזמן כזה איננו יודע שעיקר התפקיד הוא להסיר מעלינו את חרפת הרעב. אבל אם המרכז יבוא לידי מסקנה, ש א י ן חלוקה כזו, גם אז הבירור צריך להיות קצר: אזי לא יכולה להיות בתוכנו „חלוקה מקודשת" מיוחדת במינה זו. כשעובר לפני חבר מחוסר עבודה ואומלל הוא אומר דברים בלתי צודקים ביותר - אין בפי תשובה. אין בי כוח לסתור את דבריו הבלתי צודקים. אבל החברים שנתכנסו כאן כולם כמלאים תפקיד בשם המפלגה, ולא יתואר שחלק אחד מהם יסבור את ראשו כדי להשיג את התרועות לשלם „מעין" (והם אינם מסוגים די ידידים שהכבוד הכושבים אינם מספיקים) - וחלק אחר מחברי המפלגה יקרה תפקידו להחריר חברה בקרב הרעבים ומחוסרי-העבודה, שאילו רצו ה כ ל ו, כי אז היו משלמים „מעין" בגורל או מחלקים להם חנם למחוסרי עבודה...

אינני רוצה לדבר בצורה מופשטת, ואביא כמה
דוגמאות:

יום אחד באה לועד הפועל של ההסתדרות משלחת מצומצמת של ועדי האגודות ופנתה לרמז בבקשה לסדר ישיבה משותפת של מזכירות מרכז הפועל עם ועדי האגודות בתל-אביב. רמז ענה, שאינו מתנגד לישיבה כזו, אבל החברים צריכים לפנות למועצת פועלי תל-אביב, ואם משם תבוא הדרישה לישיבה, הרי זו תתקיים. בו במעמד מוסר חבר הדברים האלה: אני מייעץ אתכם לבוא מערב לבית ארלוזורוב, שם תתקיים אסיפה - ויתקיימו דברים חמורים מאוד. אני פונה לבית ארלוזורוב ושואלת: איזו אסיפה עומדת להתקיים הערב? ועונים לי: שום אסיפה לא תהיה הערב. אני מרגישה שהחבר שייעץ מה שייעץ בבוקר, טעה. והנה למחרת היום מתברר כי נתקיימה אסיפה והוחלט בה להציג דרישות אולטימטיביות למועצת פועלי תל-אביב; לאחר שעה קצרה מוסרים לנו, כי במרתף בית ברנר הודבקו מודעות, הקוראות לחברי העבודה להתאסף בבית ברנר, על מנת ללכת לועד הפועל, אם עד 11 בבוקר לא תתקבלנה הדרישות האמורות. והאחראים למעשים האלה - הם חברי המפלגה! (במקרה נודע לנו הדבר, שאלתי אני בו בבוקר, גם פיינשטיין שאל את דוד ליבשיץ: היתה אמש אסיפה בבית ארלוזורוב? אומר ליבשיץ: כן, היתה, אבל לא אסיפה מפלגתית אלא אסיפה הסתדרותית... - מדוע דוקא בבית ארלוזורוב? - כי בבית ברנר האוירה היא מחושמלת ולא יכולים להתכנס, על כן עברה האסיפה למקום שקט, לבית ארלוזורוב... - ואף אחד במזכירות המפלגה לא ידע על כך! אסיפה בלתי חוקית היתה) ואנחנו יושבים כל הבוקר בועד הפועל ומחכים שיבואו מחוסרי-העבודה.

אחרי זה נתקיימה אסיפה של מזכירות הועד הפועל עם מזכירי האגודות המקצועיות. ומה מתברר? מי שדיבר בישיבה המליאה של מועצת פועלי תל-אביב נ ג ד מעשה עצמאי הסתדרותי לאלתר - מדבר באסיפה זו ב ע ד מעשה כזה. חבר שבמועצת פועלי תל-אביב הביע דעתו, שאם יהיה עכשיו מעשה עצמאי של ההסתדרות ויורידו מעבודה של עובדים, ישפיע הדבר רע על קניית תוצרת הארץ, אומר באסיפה: למה לא הכריזו על מעשה עצמאי של ההסתדרות?...

ועוד דוגמה: יושב פה חבר, אשר בא לחדרי לפני שבועות אחדים בצעקה: הנה ראי מה נעשה בהסתדרות, היתכן דבר כזה? גוטוביצקי - הוא עובד, אשתו עובדת, ובנם, שאך ירד מספסל בית הספר, כבר סודר בעבודה ב"ניר"! לא ידעתי אם יש לגוטוביצקי בן מבוגר, אם סודר בעבודה או לא סודר, - ושתקתי. למחרת היום אני באה לבית ארלוזורוב, ואותו חבר קורא לי ואומר: טעיתי, אמנם סדרו את בנו של גוטוביצקי, אך לא ב"ניר" אלא - בקבוצת "גיר רודר"... אבל בינתיים באותו היום הוסבר למאות פועלים, שכזאת היא ההסתדרות וכזאת היא מפא"י, שבזמן של מצוקה כזו מסדרים את בנו של גוטוביצקי שרק ירד מספסל בית הספר בעבודה ב"ניר"...

אני שואלת: התוכן חלוקת תפקידים כזו? היתכן מדבר שיבואו חברים לועד הפועל של ההסתדרות וידרשו דרישות צודקות לעזרה למחוסרי עבודה, ואנחנו נשב אתם שעות, נסביר להם את המצב, נדון במסכנות, ואם באילו יבינו למצב מדברים - ושני ימים אחרי זה, ישלחו אותם החברים מכתב למועצת פועלי תל-אביב, ויבטרו פרעות, שאם גבירובסקי לא יכניס עולם מבטח בקופה של „משען" או עזרה לרוקים בשיעור של 4 גרוש ליום לכל יבזת החודש ולהם חינם למחוסרי העבודה, כי אז כל מזכירי האגודות והועדים מתפטרים. וזו - בצורה אולטימטיבית - בציון המועד האחרון לשיקולי הדרישות... גבירובסקי - אין לו „משען" משלו, הוא צריך לפנות לועד הפועל, וגם הוא צריך להתפטר. לפני מי? ביום שני ישבנו עם אותם החברים ונדמה היה כי מצאנו שפה משותפת - ביום א' מגישים לנו אולטימטום!

על כן אני אומרת במה שאמר שפרינצק: נמצא תערב את הבירור עד הסוף. אל נחפש פשרות ואל נטשטש דברים. אם אנו מקבלים חברים שנשלחנו על ידי המפלגה למלא תפקיד מסויים, אזי אחת משתים: או שנעשה זאת כולנו יחד, יחד נדאג למחוסרי עבודה ולרעבים ויחד נסביר למחוסרי העבודה את המצב; או - נחליף את האנשים. בין המתומים על מכתב-האולטימטום יש חברים אשר עוד לפני חודש היו צריכים לשבת בועד הפועל של מועצת פועלי תל-אביב - אלמלא היו שולחים את מכתב האולטימטום, אילו נבחרו לועד הפועל של המועצה? האומנם חושבים חברים אלה שכאשר הם ישבו בועד הפועל תמחרר סבסה בקופה של „משען"? האומנם חושבים הם זאת ברצינות? או אולי יש להם באמת תכנית כזו - יגלו אותה לפנינו, נדון בה, כלום יש מי שאיננו רוצה להכפיל את העזרה למחוסרי העבודה?

ועוד מלה אחת על ענין ה„זוגות". אני יודעת כי מלת-קסם זו יכולה לכאורה לפתור את כל הצרות... בו ברגע שנסדר כן מעבודה חברות נשואות - ו ב ך יהיה למעשה ולא אחרת - תפתרנה כל השאלות... טוב, נפסק את הויכוח הזה, אם כי מרגישתני שכל אחד מאלה הדורשים את פטורי ה„זוגות" יודע בעומק לבו שאין בזה שום פתרון. אבל בכל משבר ובכל מצב רע נחוץ שעיר לעזאזל, והפעם זהו ענין ה„זוגות". אבל עד שלא תוחלט בהסתדרות כי עלי לעזוב את העבודה יש לי רשות להתקיים. ועל איזה יסוד מוצג ציבור הפועלות לעיני מחוסרי העבודה כמי שגוזל את לחמם - עוד בטרם החליטה ההסתדרות שאסור לחברה נשואה לעבוד?! אני חוזרת ואומרת: אלה שדורשים זאת יודעים שאין בזה שום פתרון. נהוכח. תבוא הצעה על קופונה בלליות בין כל חברי המפלגה, ואני מבטיחה אתכם שלא תהיה אחרונה בין המצביעים בעד, ואפילו לא אדרוש קיום אותה גם ביושר פרופורציה. אבל איזו הצדקה ישנה להעביר בפני אנשים רעבים - שלהם יש רשות לחיות מפרי נפשם - כי הנה הביא הזה אילו רצה יכול היה לתת לחם לרעבים, אלא שאיננו רוצה! על כן נמצא את הדברים עד תומם! חבר שאין לו רצון לדאוג לרעבים בתוכנו - עליו לעזוב את תפקידו. אבל אם אין הדבר כך, כי אז נדע שעל כולנו מוטלת אחריות משותפת.

<u>יהודה באום:</u> קודם כל: אם זאת היא אמנה גורלית, כדברי החברים
שפרינצק וגולדה - למה לא הזמינו את כ ל
האקטיבה של סניף המפלגה, למה משתתפים בה רק
מזכירי האגודות והמרכזים של הנהלות התאים? לאמנה גורלית צריכים
היה להזמין לא רק את המנהיגים והמנהיגים-למחצה, אלא את כל הנושאים
בעול העבודה יום-יום.

במשך 19 שנות חיותי בארץ לא הבאיש לי דבר כמו
שהבאישני חרב חברים ששמעתי מפי אחד ממנהיגינו שמשווה עשרות ומאות
חברים נאמנים בהסתדרות, הנמצאים כתוצאה נגד הזרם (מי יספר את
צרות המשפחות של חברים אלה) לפרקציונרים של 1926. חבר שפרינצק,
הפרקציונרים לא סדרו שביתות-שבת בבתי ההסתדרות משום שהיו רעבים
(ד. רמז: להם היתה אידיאה - לפרוץ את ההסתדרות - ואילו
שרבים מאלה עכשיו עושים את מעשי הפרקציה בלי תכליתם). הייתי באותם
הימים בארץ, בעצמי קבלתי מכות מפרקציונרים, ואני יודע שלא משום
הרעב עשו את מעשיהם. הפרקציונרים והנגררים אחריהם, שהפריעו את
עבודת ההסתדרות, עשו זאת כדי לשבור את התנועה הדוגלת ברעיון הציוני.
ואילו אותם היושבים היום בשביתת שבת, ואלה האוהדים אותם, עושים
זאת לא מתוך חשבון פוליטי נפסד אלא משום סבל של רעבים ומשום חרפת
רעב שאין כמוהו. ועוול גדול עשה חח' שפרינצק בהשוואה זו של השובתים
היום לפרקציונרים מאז. חח' שפרינצק עצמו מכיר את כל הנודדים האלה,
היושבים בשביתת שבת, כחברים נאמנים להסתדרות. יש ביניהם חברים
שהיו בין מייסדי ההסתדרות; מר מאוד אם ברשימה זו, שנקראה לדון על
המצב הקשה, על המצוקה של רעבים שגרמה לשביתת שבת - מצאו לנחוץ
לדבר על „הסניף הפרקציונרי" של המפלגה בתל-אביב. לא כאן המקום לכך.
לשפרינצק ולגולדה היתה אפשרות לבוא בשנתיים אלו לסניף המפלגה ולברר
מהו הקונפליקט בין בית-ברנר לבין בית-ארלוזורוב. צריך היה להזמין
הנה את המוסד העליון של הסניף, את מועצת הסניף, ויחד אתה לברר את
המצב. אך אם רואים את מזכירי התאים - ואני בתוכם - החותמים ברשימות
השובתים כמי שהורס את ההסתדרות, הרי גם החברים במועצת פועלי ירושלים
ובמועצת פועלי חיפה חותמים ברשימות אלו - מדוע הם נאמנים להסתדרות,
ואלה נחשבים להורסיה?

התרעמו כאן על הדרישה לביטול עבודת ה„זוגות". ואני
אשאל: אם חח' צבי לוביאניקר דורש את ביטול עבודת ה„זוגות" - אמנם
לא לשם הקלת המצוקה, אלא מתוך עקרונים - האם גם הוא בין הורסי
ההסתדרות? בתל-אביב רבים הם חברי המפלגה, חברים נאמנים בהנהלות
התאים ובאגודות המקצועיות, החושבים כי ישנה אפשרות עזרת הפועל של
ההסתדרות ולמנהיגים שלנו, שבידם הנה השלטון בהסתדרות, למנוע
תופעות שגם אנחנו מודים שאינן לכבודנו. ואם גולדה דברה על אי-הצדק
שבדרישת ביטול עבודת ה„זוגות", ואם שפרינצק חושב ששביתת שבת זהו
פסול, הרי פסול עוד יותר גדול הוא אם שני ראשים של משפחה אחת עובדים
עבודה ואינם מתחשבים בסבל הרעבים, ואין מפעלים בעזרה אותם לא
להכות למחלקת מוסד הפועל אלא לבוא ולהגיד שהם מבינים למצב ועוזבים
את העבודה מרצון. עד כמה מפעים הדבר על הציבור, הקדרה ב„דבר"

תיאורים על פרחף בית ברנר ועל סבל החברים בו, ובאחד זמן ידוע שחברתו של החבר הכותב עובדת כמנהלת בית החלוצות (היושב ראש מעיר, כי בישיבה זו דנים על שביתת-שבת ועל אי-הסדר במועצת פועלי תל-אביב, ולא בשאלת ה„זוגות", ובכל אופן אין לדבר על חברה פלונית או אלמונית). הבאתי את הדוגמה הזאת רק משום שבולטת דברה על „זוגות". ואם הענין שסופר כאן גולדה כדבר בגו של גוסובסקי הוא ברור - והוא באמת ברור - הרי יש צורת מקרים באלה שאינם ברורים.

אני לא אגע כאן על סניף המפלגה, למרות זה שאני חבר למועצת הסניף. נמצא כאן מזכיר הסניף וחברי המזכירות והם בודאי יענו זאת. אבל בתור חבר הנהלת תא הפקידים אני רוצה להגיד, שאנחנו חושבים שאם לא יוסרו הגורמים שהביאו לידי התופעות שישנן בעת - כמו שביתת שבת והתפרצויות אחרות, אזי אין לדעת אם לא נעמוד בפני מצב שקבוצות חברים יעשו פעולות אנרכיות יותר חמורות. והאשמה תיפול על מנהיגי ההסתדרות. אמש היתה ישיבה של הנהלת תא הפקידים עם ועד האגודה ונתקבלה החלטה שבכוחן להקל את מצבם של מחוסרי עבודה בקרב הפקידים, אם תתקבלנה. אקרא לפניכם את ההחלטה שקבלנו. אם הן תתקבלנה - טוב ויפה סדר ומשמעת. אם לא - אין איש יודע לאן נגיע.

ואלו הן ההחלטות:

„בהתאם להחלטת של מזכירות המפלגה והמסתדרות בתל-אביב מחליט הפלנום הנ"ל לשגר משלחת מטעם אגודת הפקידים וחברי מזכירות הנהלת התא למועצת פועלי תל-אביב ולוועד הפועל של ההסתדרות, ולדרוש מהם:

1) לאפשר לסניף הסתדרות הפקידים בתל-אביב לגשת מיד להגשמת ביטול עבודת הזוגות ולהכניס במקומם מחוסרי עבודה מהאגודה.

2) לדרוש הפסקת עבודתם של הנערים אשר אינם מפרנסים משפחות.

3) לברוק את כל מקומות העבודה, אם יש בהם עובדים בעלי רכוש או הכנסה צדדית אחרת המאפשרת להם קיום - ולהפסיק את עבודתם של אלה.

4) אין כל הצדקה לכך, שבמצב הנוכחי ימצאו בתוכנו חברים המקבלים משכורת למעלה מדרגת המשכורת המשפחתית, שעליה הוחלט במועצת ההסתדרות.

5) פונים באמצעות חברינו בועד הלאומי והסוכנות היהודית לעזור לנו על ידי תמיכה מוסרית בהגשמת ההחלטות הנ"ל במוסדות הלאומיים והעירוניים ובמוסדות ציבוריים שונים שהשפעתנו מגיעה לשם."

זהו מה שהוחלט, חברים מנהיגים! וזה הוחלט לא בתא ה"פרקציונרים" המפלגתי. החלטות אלו נתקבלו פה-אחד בישיבת הנהלת המש"ה יחד עם חברינו העומדים בראש אגודת הפקידים ומועצת האגודה בתל-אביב. ואם תגשימו את ההחלטות האלה בכוח ובתוקף של ההסתדרות, סוב ישתרר המשמעת והשקט בשורותינו.

<u>י. בנרלשטיין:</u> בקשתי רשות הדיבור לא כדי להשתתף בויכוח אלא כדי למסור מודעה: "בשם מזכירי תאי הבנין אני מודיע כי באנו למסיבה הזאת, באשר כחברי מפלגת פועלי ארץ-ישראל מחוייבים היינו להענות להזמנת מרכז המפלגה. אבל אני מצהיר ומדגיש שאין לראיון כאן כל קשר עם המכתב שנשלח על ידי חברי ועדי ארגוני הבנין לועד הפועל של מועצת פועלי תל-אביב ושהעתקה ממנו נשלחה לועד הפועל של ההסתדרות - באשר מזה לא הורשנו. המכתב והדרישות על התאריכים שבו עומדים בעינם, בתיקון זה שהיום האחרון למתן התשובה נדחה מ-25 ל-26 בח.ז., כי המכתב לא הוגש ביום שנכתב, ב-20 לחודש, אלא למחרתו, ב-25 לחודש. המכתב וכל הכתוב בו שריר וקיים."

ועתה הערה קצרה לשפרינצק. ב-1927 קרה מקרה וחברה בתפסה נדרשה בגלל חשד שהיא חברה לפרקציה, בעוד שהיתה חברה ל"הפועל-הצעיר". על ענין זה הרעישו בשעתו את העולם ונדפסו מכתבים ומאמרים ב"הפועל-הצעיר". אני רוצה להזכיר מקרה זה לשפרינצק בשעה שהוא מסרה את כרטיס-חבר לפרקציונרים (י. שפרינצק: מה רצית להסביר בדוגמה זו?) חשבתי שדי ברמיזה. כיון שדוברת על כל החברים העורכים שביתת שבת כמי שעושים מעשי הפרקציה, הזכרתי לך את המקרה ההוא למען תהיה זהיר בהאשמות. שכן אם מי שאומר דברים שאינם מקובלים כבר נחשב כ"פרקציונר", אזי רבים אנו מאוד להרחיק לכת.

<u>י. שפרינצק:</u> אם יש ברצונכם להאחז באימרה זו של חשדנות שביתת השבת לפעמים עשו הפרקציונרים בשעתם - הרי שאתם מפרים את הריבוי הצדה. לא אמרתי שהחברים היושבים בשביתת שבת הם פרקציונרים. ציינתי כי ב ד ר כ י ם באלו הלכה בשעתה הפרקציה. ורבו העיר בחתרה ביניהם, כי לפרקציה היתה אידיאה - להרוס את ההסתדרות, ואילו החברים עכשיו עושים זאת בלא כל אידיאה. השאלה שהוצגה כאן היא - למה החברים עושים אלה? אתם אומרים: לתיקון ההסתדרות. ואני אומר שהם עלולים להביא חרם על ההסתדרות. במובן, שאין זו כוונתם של החברים היושבים עכשיו בשביתת שבת, אבל דרכים אלו עלולות להרוס את ההסתדרות.

ד. בן־גוריון: בימי המשבר שעבר על הארץ בשנת 1927, לפני 12 שנה, נתכנסה מועצת ההסתדרות, וכה הופיע בן-גוריון (ב„אורגאנאיזאציאנס זשורנאל") וציין כי התפקיד העיקרי העומד בפני ההסתדרות הוא - חיסול חוסר העבודה; אין אנו יכולים לסבול עוד - אמר בן-גוריון - שהמפעל העברי יהפך לאינוולידי; אנו צריכים לעשות „סקנדל" ציוני, לזעזע את הציבוריות ולחסל את משטר הסיוע ולעבור לעבודה. בהנהלה הציונית ישבו אז חברינו - שפרינצק וקפלנסקי, ובן-גוריון השמיע כמה מלים כלפיהם; הוא אמר שחברים אלה הם חברים טובים ואחראים וממלאים את תפקידם כראוי - אבל אינם מרגישים בלחץ שמרגיש בן-גוריון, שהיה אז מזכיר ההסתדרות. והוצגה אז דרישה לחברינו בהנהלה הציונית - שאם לא יחוסל הסיוע ולא יסודרו עבודות למחוסרי עבודה - על חברינו לעזוב את ההנהלה. אני זוכר שנערך אז רפרנדום בין חברי מועצת ההסתדרות, אם להתפטר מההנהלה הציונית, וברוב דעות הוחלט לא לעזוב את ההנהלה הציונית.

המצב הוא רציני מאד. במאורעות אלה נהרגו באורח יחידים חברי ההסתדרות, אבל אני חושש שהרעב עלול להפיל חללים פי כמה יותר, ואלה שלא יפלו ישארו אינוולידים. עשו את החשבון: חבר מחוסר עבודה, בעל משפחה, עם ילד או שני ילדים, צריך לחיות ב-1,20 לא"י לחודש! ז.א. שילדיו רעבים במשך ימים שלמים. במצב זה לא יכלנו להמשיך בעבודתנו. ואם תחשבו על מצב המתפטרות במקרה שלא התקבלנה הדרישות של ועדי האגודות, הרי זוהי החלטה של חברים הכי טובים במפלגה ובהסתדרות. לדעת גולדה, כל ענין הפיטורים אינו אלא פשוט מבויים ונעשה על לחץ מסניף המפלגה. אך ניתן לשאול: שביתת משבה ב„תמורה" וב„הפועל-הצעיר" גם הן אורגנו כלחץ מצד - סניף מפא"י? שהפגנות מחוסרי עבודה ב„הסתדרות הלאומית" כנראה אף הן אורגנו על ידי סניף-מפלגה הפרקציונרי? החברים שבכל הסיעות במפלגה רעבים ללחם, הם לוחצים עלינו - התאשימו אותם על כך? ר ק ה ר ע ב ל ו ח ץ.

יושבים כאן חברים ותיקים מההתישבות העובדת והם בודאי יגידו איך רעבו שם בארץ. אך המצב עכשיו דומה לזה שהיה קודם ב-1927. הייתי פועל בפתח תקוה, עבדתי יום בשבוע, רעבתי. אבל בקרתי כמה פעמים בדירתו של החבר אירלנסון, שהיה אז מזכיר מועצת פועלי פתח תקוה, וראיתי שגם הוא חי עם משפחתו ב-2-3 לא"י לחודש. המסתכל לחיי תל-אביב עכשיו - עשרות אלפים חיים חיי לוקסוס, צאו בחוצות, בבתי הקפה, בבתי רקודים, כאילו לא קרה דבר בארץ ובעולם. וגם בהסתדרות שלנו הרבה חברים אינם מרגישים במשבר, חיים בשלום. היכולים אנו לתת לטובי חברינו לגווע ברעב? מדברים על עבודות ה„זוגות" - אני חונכתי וחינכתי נוער בארץ על ערך העבודה לחברה, אבל במצב של חירום נקיים משטר שחברה תעבוד במוסד, ובבית תעבוד עוזרת ב-2-3 לא"י לחודש, והכנסת המשפחה תהיה 20-30 לא"י? ערך סוציאלי של עבודת אשה כזאת אינני מקבל. אני מבין שעכשיו יחליטו על ביטול עבודת ה„זוגות", אבל עכשיו

מותר לעשות זאת, והדבר לא יתן הרבה למחוסרי עבודה; אילו נעשה הדבר לפני שנה, אפשר היה לסדר בעבודה 200 ותיקים בתל-אביב. עכשיו אני מסופק בזה, כי בינתיים הורע המצב במושבות, ומנהלי המושבות עצמם חוסכים בביטול עבודת ה„זוגות", כי הם צריכים לעשות פטורים וביטול עבודת ה„זוגות" מקיל עליהם את הדבר. ואני שואל: מדוע אנחנו באים תמיד אחרי השריפה?

נדרש כאן דיבור על „קבוצה בלקיח" של חברי המפלגה! קבוצה אין מסדרים על פי דיקרט. אם ארצה לחיות בקבוצה - אלך לעין חרוד, לגבע, יש גם קיבוץ בתל-אביב - פלוגת הים. אם מדברים על קבוצה בתל-אביב - ובינתיים אין עושים השואה מינימלית בתנאי חייהם של חברי ההסתדרות - אין אלה אלא דיבורי שוא, ואין אני מאמין בהם. טוב שנגשים דברים יותר קטנים, בל יהיה רעב בתוכנו, כאמרתו של חב' בן-גוריון.

מה הם האמצעים לשינוי המצב? אני שואל: מדוע אי אפשר שההסתדרות תכריז על הורדת חודש משכורת לטובת מחוסרי עבודה? וקודם כל מעובדי ההסתדרות? מדוע אני, העובד בהסתדרות, ומצבי הפרטי איננו טוב ביותר, מוכן בהצעה זו? במוסדות הלאומיים ובבנקים הלאומיים ובהסתדרותנו עובדים יותר מ-1000 איש שמשכורתם היא 80 לא"י לשנה - מדוע לא יתנו חודש משכורת להקלת חוסר העבודה? (שאלה: מדוע רק אלה?) ראשית, אנחנו צריכים לחיות לדוגמה, שנית, כאן יש לנו השפעה, יותר הציבור יענה אחר כך. אילו היתה לנו ממשלה היתה מחייבת את כולם על ידי חוק ממשלתי.

מדוע אין אנו שומעים עכשיו את הדברים שמענו בשעתם מפי ביילינסון ז"ל ומפי ברל כצנלסון, את המאמרים שלהם שעליהם התחנכנו, ושבהם התריעו נגד משכורות גבוהות במוסדות הלאומיים? מדוע עכשיו, בשעת רעב, נירדמו הקולות? עכשיו - מותר לקבל משכורת של 50-60 לירות לחודש - ואין פוצה פה. עלינו להוריד חודש משכורת מעובדי ההסתדרות והמוסדות הלאומיים לטובת „מעון" - להחרים את המשכורות הגבוהות מעל לדרגה משפחתית. זה היה מספיק להגדיל את קופת „מעון" וליצור עבודות. רשום לפני פסוק ממאמרו של ביילינסון על נפילת תנועת הפועלים בגרמניה. הוא כתב: „הפירוד אשר בין פועל עובד, המפרנס בלחמו ובלחם ילדיו, ובין הפועל המובטל, אשר להם אין לו ולא לילדיו - מפורר את יסודות של הרעב, לא נתנו לפועלים להתפרץ. וגם כשפרצה לא הרעישו את העולם, נתנו להמשיך את חיי המדינה כחיים הרגילים". (ר. רמז: מדוע אינך מסמן את הדברים שנכתבו היום ב„דבר" בקשר לכם החירום?). אותו מצב שתיאר ביילינסון - קיים גם אצלנו: היה רעב ושתוק! מדוע צריכה תל-אביב במצב כזה להשאר שקטה? מדוע אין אנו מארגנים את הצעקה של הרעבים? כשהיא תתפרץ מעצמה יהיה מצבנו רע מאוד.

הייתי באספת מחוסרי עבודה שנפירובסקי נאם בה,

וראיתי חברים טובים של המפלגה אשר לא נתנו לו לדבר וצעקו "ברוך". גם לי לא נתנו לדבר. ראיתי את פני הרעבים, את הזעקה והזעם המתפרצים - כלום את אלה הקראו לסדר והדרשו שירעבו בשקט? (גולדה מאירסון: לא עליהם מדובר, כי אם על אלה שיושבים פה). (ליבוש: גם כאן יושבים חברים שאין מבשלים בבתיהם במשך שבועות). ההתמרמרות גדלה, יש לה סיבות מספיקות, והיא מוכרחה לאמץ את כל כוחותיה לעבור ב"משקי" לעבודה, לבל ישאר רעב בתוכנו. יש לנו כוח השפעה במרכזות ובועד הלאומי. ואם בשנת 1927 דרשנו מחברינו שיתפטרו, עכשיו לא נדרוש זאת מהם אלא שיגשימו את דרישותינו. נהיה קודם בסדר בפנים, נכניס עובדים חדשים במקום ה"זוגות", נוריד הדרג ממשכורת מעובדי המוסדות הלאומיים והמסתדרותיים, נחדש את המשכורות שמעל הדרגה המשפחתית. אולם אחרי כל אלה איננו מאמין שהסתדרות בכוחותיה היא בלבד יכולה לפתור את שאלת חוסר העבודה לזמן רב, ואז נשאלת השאלה: איפה הישוב? מדוע הישוב המאורגן? מדוע יקבלו בפה יהודים לתרויח מספיקו לצאת בזמן קצר מיליון לא"י? מדוע יודעים באנגליה להטיל מס מלחמה על המכנסה בשעור של 7 1/2 שילינג מכל לירה? אנחנו נתן לחברינו לגרוש מרעב ורוקח יוסיף לשבת בשלות בעיריה? מדוע לא יעמדו חברי הועד הפועל בראש טובחים ומפגינים בעירית תל-אביב? פרנסי העיר והבורגנים יבלו בבתי הריקודים - והחברינו שמרו על תל-אביב, שבנו אותה - יגוועו ברעב?

ולבסוף הערה בענין הרכבת הועד הפועל של מועצת פועלי תל-אביב: מיד בגישות של בתי הסיעות, קבלנו את החלטת המרכז על הקמת הועד הפועל וסקרטריון על יסוד של פאריטט - ולא באה התנגדות מצד סיעה ג'. המפריעים היה קודם דרישתה של סיעה ג', אנחנו התנגדנו לה ודרשנו להרכיב את הועד הפועל על פי תוצאות הבחירות, ז.א. רוב. אך לבסוף קבלנו את החלטת המרכז, ואמרנו: נקבע פרידריים מסכמים בועד הפועל על יסוד החלטה אלו - אך לא מצאנו אוזן קשבת מצד החברים בסיעה ג'. הם מסכימים כי נלך לועד הפועל וכך נוסיף להתקוטט על ענין המזכיר וחלוקת התפקידים. לזה אין אנו מסכימים. רצוני הוא שלא ירכב ועד פועל במועצת פועלי תל-אביב טרם שיחזרו הבחירות. פה מתרגשו רגשי והחברים אחרים בועד הלאומי בלי התיעצות האזרחיות - בחירות חדשות לאספת הנבחרים - זה יהיה גם הפתרון הטוב ביותר בשביל תל-אביב: בחירות חדשות למועצת פועלי תל-אביב.

ש.א. בריינהנדלר: נדחקתי לשמוע את דברי חח' שפרינצק על מצב המפלגה בתל-אביב. זה שנתיים שמצב המפלגה בתל-אביב הפך להיות "בינוי גנאי" בעיני המרכז. אבל המרכז חייב לראות גם את החיוב שבמצב זה ובפעולתו, דווקא בימים קשים אלה. וחברי המרכז מתייחסים לחזור קצת בשאלתם. (י. רמז: מדוע אין החברים נזהרים בסעיפים?) הרי מי שעובר בחוץ ושומע דברים כאלה מפי חברי המרכז, יכול באמת לחשוב ש-3600 חברים

סניף המפלגה בתל-אביב אין להם כל סיבות להגרעה ולהעקירם מזה
אך ורק להפריע את עבודת המוסדות. למה יציבו את הסניף במפלגתך?
סניף המפלגה בתל-אביב דוחי האקסיבה של בית ברגר. אפשר שאין זה
הדבר המפלגה ביותר, אבל בזה הוא, והוא משמש להתהדרות
בכל שטח פעולתה, בעבודה ובגיוסים וכו'. בסניף הזה מנהל ריכוזת,
ויש בו חילוקי דעות. ובכן, גם בזמן המרצל של ההתהדרות לא הכל
פהרר בלא ויכוחים. דבורים הויכוחים בענין הרכב המזכירות של הועד
הפועל, ויכוחים שנמשכו במשך שבועות, בגלל ענין שאינגו, גרמה לא
מתקבעים את גורל התגרעה: אם יהיה אך לא יהיה חבר פלוני אלמוני
במזכירות. ואין צורך לדבר בזלזול על הסניף, אשר בגלל „מזכיר אחד
אך שני מזכירים" איננו מסדר את עניני המועצה. בכל אופן בכיסויים
כמו „משל" דבווזמה צריכים מאוד להיזהר ביחסים אלה. ואם גורם
שרה כאן על אספה שנתקיימה על גג בית ארלוזורוב בלי מיסדר
מזכירות הסניף, יכול אני לספר על אסיפה רבה של הסניף, שבה
נתקבלו החלטות, שאילו נתגשמו יכלו להקל הרבה על המצב, והן
לא רק שלא נתגשמו אלא עתון המפלגה לא מצא לנחוץ אפילו לפרסם
אותן. איננו אומר כי מזכירות המרכז אסרה לה להתערב ולאשר הרשמה
דברים - אבל שמי הדבר מאסר בהחלטות הסניף דרשנו להוציא לפועל
את החלטות המפלגה שנתקבלו בועידת רחובות. וזה נאמר להרשמה.

גם אני יודע שביטול עבודת ה„זוגות" לא יפתור
את חוסר העבודה, אבל צעד זה יכול להסיר הרבה מאוד רכילות ו„לשון
הרע". אילו שמעת, גולדה, מה מספרים במסדרוני המוסדות! ואילו
רק כדי לסגור ויכוחים אלה צריך לקשור את הצעד הנדרש לביטול עבודת
ה„זוגות". אנחנו לא נוכל לסגור את דברי הרכילות ואת ההתמרמרות
שבאה בעקבותיהם כל זמן שבו בועד הפועל של ההסתדרות עובדות חברות
אשר גם חבריהן עובדים ומשתכרים יפה ובבית עובדות עוזרות הבאות
להתאונן כי מעסיקים אותן 10 שעות ביום. כמה דברים אלה מרעילים
את האוירה. התנגדתי קודם לביטול עבודת ה„זוגות" - אבל אנחנו
החלטנו מה שהוא לגבי חברים ששני ראשי המשפחה עובדים ומקבלים שתי
משכורות - מדוע לא הוצאנו את הדבר לפועל? על זה דברנו בהחלטות
הסניף, וזה נאמר להרשמה. התנגדנו ביחוד אחרי ועידת רחובות,
שהחליטה על כך, וממר את עודף המשכורת לקרן-החבר-בעבודה? וגם בתנחלת
המוכנות היינו אנחנו חייבים להיות החלוצים ולדרוש הקטנת המשכורות
הגבוהות. בירלינסון היה מתריע תמיד נגד משכורות גבוהות בפרסום
הלאומיים - כדוגמא אחת היה זה מחובתם של חברינו להיות הראשונים-
בהורדת המשכורות. לא היינו צריכים לחכות לכך ש„העתון המיוחד"
יפרסם רשימת מקבלי משכורות „שמנות" ומחברינו יחיד כלולים
ברשימה זו.

יש אצלנו בעיות רבה בסידור השיכונים. ענין
ה„זוגות" עומד על הפרק זה חדשים רבים - החליטו כך או כך,
אבל תפתרו את הענין ואל תסחבו אותו.

ולבסוף אני חייב להעיר, כי במליאת מועצת פועלי

תל־אביב ל א ה ת נ ג ד נ ו למפעל עצמאי של ההסתדרות, אלא אמרנו שאם ייעשו שני המפעלים יחד, בעת ובעונה אחת, עם החירום ומפעל עצמאי של ההסתדרות - ייכשלו שניהם.

<u>נחמיה רבין:</u> כששמעתי את דברי שפרינצק, חשבתי: אם יחד מתוך המחשבה של המרכז, אזי צריך בשעה כל אחד שאתנו לתת לעצמו דין וחשבון, אם יכולים אנחנו (אדבר על עצמי ואגיד: אם יכול אני) להיות במפלגה זו. אם חבר המרכז אומר „פרקציונרים" ואינו שואל מה קרה לחברים אלה - והמדובר הוא לא בחברים מקריים, לא בחברים שמקרוב באו, אלא באנשים שהשתרשו בתנועת העבודה ובמפלגה בארץ, והם פתאום נחשבו ל„פרקציונרים בלי אידיאות" - אם יכול חבר לא לשאול לסיבת התופעה הזו אלא לראות את הדרך ב„שיחור אחדות־מפלגתי", אם לכך הגענו, - הרי כל אחד חייב לתת לעצמו דין וחשבון אם יכול הוא להיות במפלגה כזו.

אם ארצה להיות שלם עם עצמי, אומר: שביתת־המחשבה במסגרת שלנו - היא שהציל אותנו. מדוע אינני מאשים, כמובן, את המנהיגים שלנו שאינם חפים מכשלון של מחוסר עבודה. הם בוודאי סובלים לנוכח המציאות שנתונים בה מאות חברים. אבל יש דאגנים שבכים ממשיכים אחרי הרוטינה ואינם מרגישים בתמורות שחלו, אינם מרגישים כי אנו חיים בזמן אחר ובתנאים אחרים המחייבים גם דרכים אחרות, ובכל שימהרו לאחוז בדרכים אחרות - כן יישב קנו. בכל מקום שנמצאתי עמדתי בויכוחים בשאלת ההתנגדות - אם לעשות התנגדות כלפי חוץ או לא, ותמיד הייתי בין המתנגדים להתנגדות. תמיד טענתי, שעלינו להטיל את המעמסה קודם כל על שכמנו אנו. אבל משנוכחתי שאי־אפשר ב כ ו ל למצוא את האמצעים הדרושים להתגבר על המצוקה, כשמצאו אותנו בתנאים ב י ו ה ר י ם , בשעה שפירות ההדר הכבדה והרעב הגיעו לכבב מיאש, וגם התנאים האובייקטיביים של הארץ הם אחרים עכשיו, שהרי המשקים נעולים גם לקליטה וגם ליצואם - אזי ידעתי שאם עכשיו לא נ ב ר י ח את היסוד להתגייס במלוא יכולתו לשליחת הרעב ממש, אם עכשיו לא נעשה אותו - ובתוך כל הגורלים במקצועותנו. על כן, כשבאו חברים ואמרו, כי עומדים הם ללכת להסתדרות ה כ ל ל י ת ולסדר בהם שביתת־השבת, אמרתי: לא, לא נעשה זאת עד שהסתדרות ש ל נ ו לא יעבירו את עצמם בראש הפעולה הזאת! כי מה שדורש עכשיו הגורל מההסתדרות הוא - להורות לו איזו הדרך ללכת בה. למה כך באה שביתת־המחשבה ברגע הגורל של ההסתדרות!

ועתה רצוני לומר לגולדה: אין זה הוגן להתווכח בצורה אלימנטרית עם אדם ולא לקרוא בשמו כדי שיוכל לענות. אני האיש אשר הצביע בוועדת פועלי תל־אביב נגד מפעל עצמי של ההסתדרות ברגע זה, נגד סעיף ד'. מדוע עשיתי כך? כחבר הועד המפקח

של קרנות-חולים קבלתי חומר סטטיסטי, שנערך עוד לפני פרוץ
המלחמה, ולפי המספרים אלה יוצא, ש-61% מציבור הפועלים בארץ
משתכרים עד 4 לירות לחודש; 10% משתכרים מ-8 עד 12 לירות, ורק
6% - מ-12 לירות ומעלה; בעקה שהוצגה השאלה ע"י מפרט ד' עמדנו
לפני חרדת חברת החשמל על שיעורי 66 חברים; ולא רק בחברת החשמל;
אני חבר בועד מגורה מתמח, ובכל יום היו באים חברים ומספרים על
אירועים והודעות מצד בעלי בתי מלאכה והרגשת על סגירת מפעלים
מחוסר חמרים ומחוסר הזמנות; הציבור היה נתון במבוכה ובבהלה
ולא ידע מה לעשות. אזי אמרתי: אם הציבור נתון במבוכה ובבהלה,
הסתדרות מתפרנסים, וההסתדרות אינה אומרת מה לעשות; אם ברגע
כ ז ה נבוא ונכריז על מפרט ד', ייראה הדבר כלעג לציבור
הפועלים. ביחוד, כשבא החבר בקר לאותה ישיבת המועצה והודיע
שמפרט ג' אשר צריך להכניס לפחות 30 אלף לירות, הכניס לפי שעה
במזומנים רק 10 אלפים לירות, כלומר עוד נשאר לגבייה 20 אלף
לירות - חשבתי, שגם מבחינה פסיכולוגית וגם מבחינה מעשית טוב
שנאמץ את הכוחות כדי לגבות באופן דחוף את 20 אלף הלא"י הנותרים
ממפרט ג', ורק אחר כך להכריז על מפעל חדש. אף על פי כן הודעתי,
שאני תומך בהצעה על מאמץ הסתדרותי פרטי, אלא שלא נבחר ארוך
בצורת הכרזה כללית, אלא לבחור בצורת-חירום ולהציג את התביעה
לכל חבר וחבר - בלי הכרזה פומבית.

אני חוזר ואומר: הדרישה שלנו, של כל אלה המעוררים
את שביתת-השבת, היא - שההסתדרות תורה דרך, שהיא תגיד לפועלים
מה עליהם לעשות עכשיו. אילו חשבתי שאנו יכולים בכוחנו המצומצם
בלבד לפתור את שאלת חוסר העבודה, אז אפילו את תכנית ה"מעוף" -
הייתי מתנגד לשביתת-השבת. אבל אינני מאמין בכך. את המצב אפשר
להציל רק אם לא ניתן לישוב לשבת בשאננות, ורצוני הוא שהועד
הפועל יעמוד בראש התנועה להפסקת השאננות בישוב, בלי לפחד מפני
התוצאות. אנחנו צריכים ללמוד גם לשבת במאסר. אף אחד מאתנו,
החברים הפעילים במפלגה ובהסתדרות, אינו חושב שהועד הפועל של
ההסתדרות יכול לפתור את שאלת חוסר העבודה אלא שאינו רוצה בכך.
לא כך חושבים אנו. אלא - לציבור הפועלים אין דרך בתנאים החדשים
שנוצרו, והוא צריך להורות הועד הפועל של ההסתדרות. ואם נשנה את
הדרך, כי אז נפגע את מחוסרי העבודה באותו כיוון שהוא יכול להציל
את המצב. אחרת יגבר הרעב, היסודות יתערערו ואנחנו ניפול
הראשונים.

ד. רמז: אינני מבין את נחמיה. אתה, נחמיה, נמצא יחד אתי
בכנופיה אחת, של חברים ק ו נ ד י ם . בעצם
ההסתדרות המליצה לסלק מפרט ג' בסך שמונה חדשים -
אני קיימתי זאת ושלמתי; אינני רואה בזה כל זכות, אין הדבר
נחשב בעיני אפילו בקליפת השום, אבל את קליפת השום הזאת פועלי
החשמל לא שלמו (נ. קנטור: לא נכון!). כל חברי ההסתדרות נתבעו

ואת זאת לא קיימתם
ח צ י ש נ ה ,
לשלם את משכורת ג' תוך נכון או לא נכון (ס. קנטרו: לא נכון!
אתם, פועלי חברת החשמל. העניין יבורר עוד בישיבה זו. נקרא לפנחס קרן
קייצנו!). ובכן, מכל מקום, בישיבת הועד הפועל של ההסתדרות,
חוסר עבודה - ויעקב. ועדי הפועלים של חברת החשמל בחיפה ובתל-אביב,
שאליה הוזמנו באי-כוח ועדי העובדים של הפקידים במזכירות הלאומיים -
פועלי „שמן" ו„נשר" וועדי העובדים ה„אינדוסטריה המבריקה" עבר לא רק לא קיימו
בישיבה זו נתברר שפועלי ה„אינדוסטריה" לא שלמו את משכרת ג', אלא גם בסתר
את החלטת מועצת ההסתדרות ולא שלמו מפועלי „שמן" אמר, שכל זמן
שקשה להם לקיים אותה. חבר פרגר, „שמן" עניין המשכרת לא יוזז
שעניין ה„זוגות" לא מסודר, אזי ב„שמן" כי יותר עבודה ואנשים מעסיקים
(קריאות: זה מובן!). ודאי שזה מובן, אבל שביתתשבת מסדרים ל כ ן אילו
מדרגם להבין כל עובדה. אבל אחרי שלא יתנו לעבור לפועלי „נשר",
סדרו שביתתשבת ב„נשר", אילו אמרו שלא יתנו, ההחלטה המשרעת כמו שהיא,
עד שלא יקיימו את החלטת מועצת ההסתדרות. (ס. יבנאלי: למה אינכם
היה זה, במדרגה, יותר מגרונו ויותר חבר שאינו מקיים את ההחלטה
עושים זאת הצעירי משפחת בסקוט עבודה, ולא יעשו פרובוקציה!).
ההסתדרות על המלחמה המפורה - ויקיימו אותה, אף על פי כן רצוי
אני מבין כי קריאה-בינייים זו באה לסייע לי, אך אינני מן הקלות,
להתגבר מכל המצוקה. אם זו, לפי חוסר העניין והנידון, אינה
היא נתונה גם בתנאים שבנייה קשים - חוסר מסכלים לישיבה, מלכם
המרה שאינו מועיל לריכוז דעת מאוחרת - ועל כך יש להזהר שלמתרחק
בן הנקודה המרכזית העומדת לבירור. אילו היה כאן בירור לגופה של
השאלה: מה לעשות להיכול חוסר העבודה, היינו מקבל כמה דברים שנאמרו
כאן, והייתי שוקל כמה דברים. אבל לא זוהי הנקודה המרכזית של
הבירור הפעם. ומי שמבקש להתחיק את שרגא הכובד לעניין „זוגות" או
לעניין שקט או אי-שקט בשוק - מרחיק את הבירור מ ן ה נ ק ו ד ה
ה ע י ק ר י ת . אבל אינני עומד מלהוסיף במלים אחדות לכמה
נקודות.

א) יום אחד לפני אותה ישיבה של הועד הפועל,
שהוזמנו אליה ועדי הפועלים, התאספה המליאה של מועצת פועלי תל-אביב,
ע ם ברייננבנדלר ו ע ם נחמיה, ועשו דבר חשוב: הם החליטו,
ע ם ה ל מ א מ ץ פ נ י מ י
ש א י ן ה י ס ו ד נ ו ת , ויתכן, שמסבירה זו לעצמה צדקת היא
מ י ר י ב ה ם ה ס ת ד ר ו ת ! ויתכן שחברים ערקו בחשבם,
(או כי אינני מבין את „המברחת" בחמיה), אבל לבנב ישיבת פירמרת
כי אין חזק כשר עתה למאמץ פנימי כאלה. אבל ערב ישיבת הועד הפועל, ברי להחלים
של מליאת מועצת פועלי תל-אביב, ערב ישיבת הועד הפועל, זאת לא מובן להבין.
ש ל א לעשות מאמץ פנימי - זאת לא מובן להבין.

ב) באותה ישיבה נתברר, כי פועלי האינדוסטריה
ה מ ב ר ה ו ה פ ק י ד ו ת ל א זו בלבד שלא שלמו את משכרת ג' לפי
המשכורת שהוחלט עליה, אלא שמשכורת הורחבה עד לשנה ועד לשנה ואחד
(במקום חצי שנה).

ג) כאן עברו בשתיקה - או כמעט בשתיקה - על
ענין כה חמור, שנועד להקלת המצוקה ושלא כל כך קל ניתן לנו.

ועכשיו אחזור לענין, שהוא בעיני סעיף ר א ש ו ן
בישיבה זו: כאשר ידברו חברים עם חברים במפלגה ובהסתדרות, אם
בשיטה זו או בשיטה אחרת, כי מבלי שנמצא פתרון לסעיף הראשון
איננו מאמין שנוכל לעשות דבר מה מועיל בסעיף ה ש נ י - גרסם
של הנגרים. (י. ברלשטיין: ואולי נאמר כך: אם נמצא פתרון
לסעיף השני, שרב לא יהיה צורך לדבר בסעיף הראשון!). אילו היה
בידי מי שהוא מטה קסם לתת בטחון לחם למחוסרי עבודה בלי מחיר
ובכמה בצורה של „מענק" - היית צודק. אבל לנו אין מטה קסם.
השגת הכספים לתשלום ל„מענק" מדי שבוע בשבוע עולה לנו במאמצים
כבירים. וזה גמינגום. ועל כן יש מכרח שנדון קודם בסעיף הראשון: ב י ח ס י ה ח ב ר י ם
ה י ש כ ר ם ב נ ר י ס י ם ח ב ר ו ת ב י ח ס י ם ?
ב מ פ ל ג ה א ו ה ס ל ו ש
ולא נעבור מענין זה, כי הוא אב בנין ואב הרס.

שני פרקים נתרמו בדבריגי מן השורות שהיו לנו
בועד הפועל של ההסתדרות עם המשלחת המצומצמת של מזכירי האגודות
ומסקנות. פסוק אחד שאמר החבר גרשלבם, ראיתיו, שהוא תלמיד חכם
ודברי קולע. והוא אמר: „אני מחרים על האחריות" (גרשלבם: אמרתי
כך: במקום להיות אחראי לחברים הרעבים, דרשתי אחריות מהם, ועל
זה אני מחרים). אני מקבל את הגרסה שלך. ופסוק שני של החבר דון.
גם החבר דון עשה עלי רושם גדול, ודווקא לחיוב, ראיתיו, שאין הוא
עשוי לסדר דברים לשוא. הוא אמר כך: „יתכן שהתנגדויותיהם מתקבלות
על הדעת, אבל אנו אין בכוונתנו להסביר אותן למחוסרי העבודה -
הסבירו אותן אתם!". מה שאמרו שני חברים אלה איננו לא שביתתמשבת
ואפילו לא אולטימטום על ההסתדרות - אבל הם מציגים בכל החריפות
את השאלה, אם אנו חברים למפלגה אחת.

מפי שפרינצק נשלם הדיבור - ואני מצטער עליו -
כי מבחינה הצורה דומה שביתתמשבת לטעמים של הפרקציה בשעתה.
דיבור זה נאמר כאן ונתפרש כאילו נאמר מימתו בפרקציונר. החבר גרשלבם
בדאי יודע שביחרות מבדילים בין חטא וחוטא: ייתמו חטאים ולא
ייתמו חוטאים. קריאת הבינים שלי לא נתכוונה להגיד אלא זאת,
שלפרקציה בשעתה איתה אידיאה - להרוס את ההסתדרות - והמעשים
שנעשים עכשיו הם מעשי פרקציה בלי תכליתה.

חברי מפלגה אחת מ צ י ג י ם א ו ל ט י מ ט ו ם
להבריחם מאותה מפלגה: להסביר על ידם זה וזה להם הנם
למחוסרי עבודה ומכמה בצורה של „מענק"! ברלשטיין עשה עמנו
חסד בישיבה זו והעתיק את האולטימטום ליום אחד - ועלינו לחשאר
במפלגה אחת? (הנה לפרן: הדרישות שהוצגו על ידי מזכירי הארגונים
של פועלי הבנין חן בכל אופן סיבה לאולטימטום לא פחות מאשר

הירות או אישיות חבר שלוגי חבר למזכירות הועד הפועל של ההסתדרות). אינני מקבל שהערה זו היא לענין ושונהי הערה חברית. ועל כן לא אענה עליה. אחת מהתים: או שהחברים המציגים דרישות אלו יודעים מנין לקחת את האמצעים לכך; אם הם יודעים את הסוד הזה - נשב יחד ונבררנו. ואם אינם יודעים, אזי אסור להם, כחברי המפלגה, להגיד לכל בני חברים רעבים, כי אנחנו יכולים לקיים את הדרישות האלה!

מיחידי בישיבה זו שניסה לא רק לעשות חסד ולהזיר את האולטימטום קיום אחד אלא גם קצייך דרכים - היה בן ירוחם. ובחר אמרץ חודש משכורת. לדעתי, אין הבדל רב בין ההצעות השונות למאמץ מנימי. אבל אני שואל: האם רק עובדי מוסדות ההסתדרות, או גם פועלי החשמל אני רקנסור, למשל, - כלום אחת אני חייב בתשלום והוא שמור והוא עוד יהיה ראשי להציג לי אולטימטום (מ. קנטור: שנינו צריכים לשלם, ולא חודש אחד אלא משכורת של שמה חדשים!)? אל תהפוך מרובה ואל תתפס מחודש אחד. עובדה היא, כי ההצעה על חודש משכורת היתה בין ההצעות שמסרו על הפרק בועד הפועל, אבל משנתברר כי המפרה ג' עוד לא שולם - ומי לא שמע אזי המגיון חייב לבצע קודם כל את המאמץ שמסבר.

ויש שאלה „זוגות". זהו ענין הגורש סירות ועושה נפשות. מה שקוראים ברוסית „בבקדרנייה תיפה". אבל ישנה שאלה אחת, שאין עקיה השובה; אני ואשתי, למשל, עובדים ומשתכרים יחד 60 לא"י לחודש - ואנחנו זוגות! לעומתנו: ראש משפחה אחד, חבר באגודת הפקידים, למשל, משתכר 36 לירות בחודש - מה דינו? יעורה כחן, חתיחה לכם התלמה בהסתדרות הפקידים, שחברים כאלה, המשתכרים 36 לירות לחודש, צריכים למסור חלק ממשכורתם לקרן חוסר עבודה? יש הסתדרות פקידים ארציה גדולה, משפחה הרבה, גם לענין מחוסרי עבודה, הביא הצעה זו לבניה, ואם השיג את ההכנסה - ועשית מעשה גדול! ואם יחורה בתן ויבסור מסכימים, שהענין איננו בעבודה שני ראשי המשפחה, אלא כשיעור המשכורת - מדוע ייקרא לזה „ביטול עבודת הזוגות" ולא „מס ירח עדרך המשכורתי" ולמה לחלק מתקאות ולהצביע בשני מחוסרי העבודה: הנה הם ה„זוגות" - והן זאת לא קשר הריבריוניסטים. (י. אידלסון: הדרישה הזאת באה גם מצד מזכירות מועצת פועלי ירושלים ומועצת פועלי חיפה). מזכירויות אלו אינן יושבות כאן, ואני מדבר על פי הכתב של הנוכחים.

ועוד מכלם אחרון, שאלני נטלסים: „זעזועים". נחמיה רבין חוסך בשביתה שבת בועד הפועל, לשם זעזועים. אבל, חברים, יש מפלגה אחת בארץ, שכל תורה הזעזועים כל קיומה. במשבר זה ובמשבר הקודם, בכל מגע ואסון התורסה אחת: זעזועים! זעזועים בעולם! ובמה תילחם מפלגה זו בזעזועים? יש זעזועי סרק, זעזועים של נאומים מנואמים אותם לפנינו על דבר יחודים שחרוזיהו בילדון.

לצורך זאת, אני רואה במפעל עם החירום מפשיר, אשר אם א ל י ו
יתנהרו זעזועים, תהיה להם תכלית. אידועים בעלי תורת הזעזועים
כיצד להוציא את 1000 המורגלים הראשונים מהספקולנטים באותם חיבים
שבם שאנחנו עושים למען הרבבה המבונה, שאליה אשר יהיה להם
זעזועים, באותם חיפים אתם באים ולוקחים מכון את שארית לפי
מעצבים. אם יש חברים היודעים לעשות את המלאכה יותר טוב ממני -
בבקשה, בואו ועשו זאת! אך לא בעזרה של שביתת-שבת, אלא על ידי
ש ב ת מ פ ש . אתם מוזמנים לבוא ולעשות באחראים באותם
החברים, שעכשיו יושבים בתוך הזחלנים, ולעשות את המלאכה, ואני
אבוא לעזרתכם ואני מבטיח לכם, כי לא אסדר לכם שביתת-שבת, גם לא
אשלח לכם אולטימטום, ולא אשמח בכם פועלים - בחר אני בגרון לספור
את משמח חדרי לדון, בלי כל מחשבות, מיד לידי. אבל חברים אלה
אינם נחשבים כל כך לקבל את השמחה. בפי מגרעת גם הם חושבים,
שבכל זאת בלי הזחלנים אי-אפשר.

ועוד הערה לי, לתנועת הפועלים במשבר הנוכחי
יש ערך מאוד אמצעי מלחמה והתגוננות. השביתה זוהי יחד, עליה
תלויה כל התגוננותו של הפועל - התגוננות הכלכלית והפוליטית.
בשעה שלוקחים את ה נ ש ק ה י ה י ד הזה שלפועלים,
את ה נ ש ק ה א ח ר ו ן ומשגים אותו ש נ י ס ת,
הרי שמחללים ומבזבזים את הנשק הזה, פוסלים את השימוש בו ומקהים
אותו לשימוש בעת הצורך.

מסורות המפלגה קיימים לשם בירור ענינים
ומבררתם במרכז, במועצה, בועידה. אבל אם חברי מפלגה אומרים פה:
בנשק זה של השביתה נלחם גם בתוכנו, אז - מגרלמסיין - התחייבנו לגר
שתי מפלגות. (ש. טוביין: לא אתה תקבע אם התחייבנו שתי מפלגות,
נעדרת המפלגה תקבע זאת). מה מאחר? או שהחזרו בין חברים לשון
חברות או שלא יהיו חברים במפלגה אחת. (ליפא: גם אתה בנביך אין
יחסים חבריים. לא צריך לזלזל גם בגב. יש לנו רק דיבור עם
המנהיגים. אני מדבר של תא. בעבור לדיבורו. אבל אין להעמיד לקירוב
שתי מפלגות!). בכלל הדבר היותר טוב ביחסי אנשים, ובייחוד ביחסי
חברים, הוא קודם כל סילוק של זיוף ושקר. מה שדבריך גבהל שמפלגה
שביתה אני רוצה במפלגה של חברים שלא יעשו לי שביתת שבת, ובמפלגה
של חברים שיעשו זאת לא אשב.

המפלגה שלנו בכלל היא סבלנית. התסתדרות היא
סבלנית. אני חושב את הסבלנות לאחת המידות הטובות. אני יודע
שהרבה הצרעות נחרב והרבה כוחות נופצו אל הסלע של אי-סבלנות.
אבל יש זמן שהסבלנות נהפכת לפשע. אני חושב את עצמי לא אחד בין
האחרונים, בשורת החברים הסבלנים. אבל יש וצריך להגיד "עד כאן".
לדעתי הגיעה השעה להגיד זאת. יש להגיד זאת בנחת, בצורה חברית.
אם החברים ירצו להבין זאת - יבינו, אם לא ירצו להבין - כל שכן.
המרכז חייב להגיד: כאן הגבול.

הצעותי למרכז הן אלה:

א) ממחר בבוקר נבחר הועד הפועל של מועצת פועלי תל-אביב להתפטר על פי החלטות המרכז (חצי חברים מועצה זו וחצי חברים ממיעת מגיה) בלי כל פרים נוסף. חלוקת התיקים, התפקידים והתפקידים תהיה - אם אלה רק מיעוט של מפלגה אחת - בתוך הועד הפועל, וכאשר יחולקו כך יקום, לא יהיה יותר שום פרים פרפראמקאי על שני מזכירים ועל שתי החתימות; לא ישתנו סדרי בראשית בהסתדרות. אם דוד שבקום מזכיר אחד יהיו שני מזכירים והחייבה שתי החתימות, אז אני אענה לאבשיץ פולח לי קריאה, שהמרכז הוחלט על שני מזכירים, אז המרכז יכריע בפי שמחליט. שלפי דעתי לא הוחלט. אם זה הוחלט, אז המרכז יכריע בפי שמחליט. (קריאה: זהו ענין של המרכז, אבל לא הבאי מוקדם של המיעוט. (קריאה: אי אפשר להפוך רוב למיעוט). אלה אשר יבנסו לעבור בועד הפועל של המועצה, יבנסו על מנת כן ולא על מנת שינתן להם מה שהם רוצים או מה שאלה רוצים. (קריאה: למה יש שני מזכירים מסחר סיעות במרכז? אני רוצה תשובה מפי רמז. הירשר שפרינצק: הוא לא יתן לך תשובה). התפקידים יחולקו כאשר יחולקו. אם יהיו חלוקי דעות, יחליט המרכז. אני רואה בזאת את ההחלטה העיקרית הראשית מפני שזהו מבחן אחרון, נסיון אחרון לסדר את הענינים בעזרת החברים. ידוע שהייתי בעד הסידור הזה מראשיתו. אני גם עכשיו בעדו. אבל אני בעדו, אם יסודר ממחר בבוקר.

ב) כל חבר המפלגה אשר יאחז באמצעי של פרים מתוך המפלגה או בתוך ההסתדרות בשביתת שבת, או באולטימטום, או בהתפרצויות, פוצא מן המפלגה על ידי בית דין מיוחד שירכב מלפלת למטרה זו, בית דין מיוחד של שלושה אנשים לא מאנשי העיר. יש לנו משפט ההסתדרות, והגיע החברה המר שיהיה לנו גם במפלגה משפט, כדי שחבר המפלגה ירגל להיות מוגן בכבודו ובעבודתו (קריאה: ורבושו! ר. רמז: קריאה זו מעידה על גבזות נפשית. אתה צריך קודם לדעת מהו הרכוש שלי). אם זה לא יהיה, המקיר המרכז את ענייני ההסתדרות בתל-אביב לגורל אשר אני רואה אותו בגורל המור מאוד. (י. שנרלשטיין: אתה מתכוון לספק-צלבו?) ואם מחר תגדל לי שביתה-שבת, יהיה משפט במפלגה, או שאני אוצא מסגה או שאתה תוצא מסגה.

<u>י. בן אהרן:</u> חוזר אני על מהלך הבירור. אם הכוונה היא, שהמרכז המפלגה יחזור את דבחו ויחליט על כך, שחבר המפלגה אינו צריך להשתתף בשביתה-שבת ובמעשי אלמות, הרי דבר זה בסירה שהוא קיים לגבי חבר ההסתדרות, על אחת כמה וכמה שהוא חל על חבר המפלגה, ואין צורך לשם כך בשום יעוצבות חדש ובשום החלטות חדשות. נדמה לי, שאם זוהי הכוונה, לא היתה בראית כל הסרחה בכינוס הישיבה הזאת. אינני מגיה שיש בתוכנו חברים אשר יראו באמצעים האלה ~~אמצעים האלה~~ אמצעים המובילים למטרה ולתכלית והשובה למצוקה של החבר ולמשלגותיהם של ההסתדרות. אני תופך, איפוא, בזה שהמרכז יחליט כי הוא אוסר על חברי המפלגה

להשתתף בשביתת-שבת ובמעשי-אלמות ושבוטר מעשי של המפלגה, שבלאו הכי צריך היה לוותר, ייבחר ויידון בכל מקרה ומקרה.

אולם דברי החברים עצמם - הן הבריגנד בועד הפועל של המסתדרות והן הבריגנד באי-כוח האגודות והחאים - הציגו את השאלה בקנה-מידה אחר. כולם כאחד הודו, שלא על מגמה של מעשים ופעולות עלינו לדון אלא על פרגריה צבורית מקיפה במשבר ובחוסר העבודה בארץ. וכל המרפה בנפשו, שיענה על פרגריה סוציאלית וצבורית כזו במשפטים ובאמצעים אלימיים-טרוריסטיים - אינו אלא טועה. אמצעים אלה לא יועילו, הם לא יפתרו את השאלה, ועל כל פנים לא ישחררו אותנו מאותם החזיונות שאנחנו עדים להם.

אני גם סבור, שאין זו אלא פלסתר-ספה לדבר על „שתי מפלגות" וכדומה. ציבור הפועלים הוא שבונה את המפלגה, לכן מקום ההתאבקות ב ת ו ך המפלגה: על דרך, על ענינים, על תפיסות, על התנהגות, על גבולים. על כל פנים, אנחנו לא ירדנו תפיסה של פילוגים לפי גבולי חברים. שהרי אילו היתה לנו תפיסה כזו אין הפילוגים שחלים אצלנו מסבר, ודוקא בשגגה לפני „הסתדרה".

אנחנו עדים לעובדה, שאי אפשר להכחיש אותה: זה שבועות אחדים, מאז פרצה המלחמה והחריף המשבר, עומדות המסתדרות והמפלגה, - ז.א. כולנו יחד - במצב של המון דיבורים ופולמוס וויכוח שאיננו עדים לו ו א פ ס מ ע ש ה . אותה צורה של פולמוס עם משלחת של מחוסרי כאן, ראינו גם בישיבת הועד הפועל של המסתדרות עם משלחה ועדי הפועלים העבודה ובן בישיבת הועד הפועל של ההסתדרות שהמצב החדש שנתהווה מחייב איזה מאמץ, הקולכדים. והנה אני - הרי ברור שהמצב החדש מחייב איזה מאמץ, אף על פי כן לא נעשה דבר חוץ למאספים בקצב מהיר ובהתאם לגודל הצרה. ומצד כל העוברים במועצות פועלים מצד חברי הועד הפועל של המסתדרות שונים ולסדר מעט הפועלים להשיג ולהגביר אמצעים ל„מפעל" ממקורות ועל המובטלים הנספים עבודה. אין אני אומר מלה רעה על כל מה שנעשה כאן: אם רמז שהושקעו במעשים אלה, ואין אני חושב, שעל זה הויכוח כאן; לא סדר הוא בשביל רבו, עשה ודם קנטור עמה. (אגב, לויכוח הזה: לא סדר הוא בשביל רבו, שאם בהסתדרות בתל-אביב צריכים לעשות איזה דבר בקרב הציבור העובד, עושים זאת באמצעות קנטורים; הם העושים, וזאת היא הכתובת הראשונה שלנו; ואם צריכים להתאבק עם בעלי חברת החשמל, מתאבקים באמצעות קנטור; וגם להבא יפלא בודאי את חובתו לא פחות מכל אחר מאתנו.)

נסיון שוא הוא לעשות „שער לעזאזל" מענין „זוגרות". אולם גם לשוא הוא הנסיון, גדלוה, לחפש את ה„שער לעזאזל" בסוכנות הסוכנות ובבית ארלוזורוב. גם זה לא יצליח, באשר אין הדבר בסוכנות. אין אני עוזר בענינים כאן בחדשים האלה. אני סבור, מתאים להצהרות. ובכלל להזדהות עם כל מה שלא נעשתה הרבה מזה שהיה בימי שבתי שם. ובכלל להזדהות עם כל מה שנעשה בתוך המפלגה בתל-אביב היום ובמשך כל השנים (ירדע יפה מאוד, שגם הסכמתי שמעולם לא הזדהיתי עם כל האמצעים והתכסיסים, אם גם הסכמתי לכיוונים היסודיים של הסניף) עלי להדגיש, כי נסיון-שוא הוא

לתלות את הקולר בסניף ובמוסדותיו. אם עלה בידינו להחזיק מעמד בשנים אלו, הרי זכות העמידה הזאת יש לזקוף על חשבון סניף המפלגה בתל-אביב לא פחות מאשר על איזה מוסד אחר. אני יודע מה עשו חברינו בועד הפועל של מועצת פועלי תל-אביב, ואני יודע מה עשו חברינו במזכירות הועד הפועל של ההסתדרות - באיזה מאמצים הם עובדים ועומדים מול הגלים האלה. אבל אני אומר, לא בפחות מאמצים עומדים גם חברינו במזכירות הסניף. "החלוקה" הזאת - מה שנעשה אצל פועלי חברת החשמל אין דבר אחראי לו, ומה שנעשה במרתף בית-ברנר, סניף המפלגה אחראי - היא חלוקה מאוד נוחה, מאוד לא הוגנת, ומאוד לא מתאימה למציאות. רמז והחברים אחרים אינם יכולים למסור את האחריות על אי-סיפוקו הרבה מצד פועלי חברת החשמל. האחריות היא אחת, משותפת, ואנחנו כולנו נכשלים במילוי האחריות הזאת, מי במידה אחת ומי באחרת. ואל נבקש בתוכנו חלוקה כזו של אחריות.

הועד הפועל של ההסתדרות ראה את עצמו במצב ציבורי המחייב לעשות משהו נועז; כל חברי הועד הפועל היו מאוחדים בדעה, שההסתדרות צריכה להחליט עכשיו למעשה נועז, ולהלחם על הדעה הזאת. אם זו היתה עמדתו, כיצד נתן הועד הפועל של ההסתדרות ש כ ב ה ידועה החברים בהסתדרות בתל-אביב ובחיפה לפני הישיבה של הועד הפועל גם ועדי המעבדים? איני יכול להסביר זאת לעצמי. יש אפשרות של קונפליקט בין הועד הפועל של ההסתדרות ובין הועד הפועל של מועצת פועלי תל-אביב, ואפשר גם לראות לפיקוח מצד הועד הפועל של ההסתדרות בישיבות הועד הפועל של מועצת פועלי תל-אביב (ר.רמז: צנזורה?). היום שמענו על צנזורה, ואיש לא פסל אותה. ולא מפי יוצא רמז הסכמה לצנזורה בתנועה. אני מדבר על ה ה ע ר כ ו ת הועד הפועל בעניינים החיוניים של ההסתדרות ועל התערבות במועדה. ישיבת הועד הפועל של ההסתדרות עם ועדי המפעלים מחיפה ומתל-אביב הוכנה על ידי מועצות הפועלים שלא כהוגן ובניגוד למגמת הועד הפועל של ההסתדרות ולא היתה זאת חכמה מיוחדת מצד הועד הפועל לארגן ישיבה כזאת שתכשיל את מגמתו. ואיך נכנע הועד הפועל? בשתיקה, ללא תגובה ובאפס מעשה.

אולם אני מודה שדברים אלה תפלים הם ולא בהם אנחנו צריכים לעסוק בישיבה הזאת. ההסתדרות ומרכז המפלגה צריכים עכשיו להחליט על מ ע ש י ם , ו מ י ד . אין הרבה אפשרויות גאוניות בתוכנו. אין בתוכנו אדם שיודיע היום בפעם, כיצד לחסל את חוסר העבודה ואת הרעב בארץ. על כל פנים אתי אין הצעה כזו. אבל יש כמה וכמה מעשים, שאנחנו צריכים מסוגלים לעשותם והיינו צריכים להחליט לעשותם לפני שבועות. ואם הגענו עד הלום, נעשה את זה מעכשיו ואילך. כוונתי - למפעל חדש בהסתדרות לעזרה הדדית. מיזלינג הביא הצעה לפני הועד הפועל של ההסתדרות. הועד הפועל בכללו היה מוכן לקבלה - יקבל אותה עכשיו, תבוא עכשיו תחרות המשכורת העודפת של כל העובדים (לא של עובדי מוסדות ההסתדרות בלבד, אלא של כל העובדים חברי ההסתדרות) ונחזירם לקרן חוסר העבודה אילו רבבות לירות לעזרות עזרה מיידית לחודש הזה ולחודש הבא, מהיום למחר. את הדייגים עם

פועלי חברת החשמל אל יעשה אותם רמז כינו ובדרך קנטור. אין אנחנו „מעוניינים" בשירה כזו שנוכרח להכנע להשתמטות ממילוי חובה. אין אני יודע מדוע עבודה בהסתדרות, שהוצאנו אותו לפועל מתוך אפליה לנצפון בלבד. היה לחץ והיתה התאבקות. ואם צריך עכשיו לאחוז באמצעים נמרצים יותר - אל נרתע. ויודע כל פועל בחברת החשמל ובחברת האשלג כי מקום העבודה איננו רכושו הפרטי. יש בידינו לעשות את זה. אין אנחנו כל כך חלשים. את הדבר הזה יש לעשות מ י ד , ועל ידי זה להרחיב את פעולת העזרה של ההסתדרות.

רבות דובר בתוכנו על עזרה לילדים של מחוסרי העבודה. אי אפשר להסתפק אף רגע, שאין בידי ההסתדרות לפתור את הפרובלימה של ילדי מחוסרי העבודה. אני סבור, שבעזרה קטנה של ההסתדרות ושל הפרמדות אפשר לפתור את שאלת האספקה לילדים בשכונותיהם ובין אפשר לפתור אותה במסגרת ההתישבות שלנו, על אף כל הקשיים שאנחנו מתלבטים בהם. אף על פי שיודע אני כמה קשה עכשיו במשקים שלנו, אני אומר כי הדבר הזה ניתן להתגשם. את הרעב של ילדי מחוסרי העבודה צריך להסיר מיד. אמנם יש קושי באבקואציה של ילדים. אבל עושים את זה בערבי מלחמה, ויעשו גם במלחמה ברעב, למען תבטיח בריאותם והתפתחותם של הילדים. ל ז ה מוכרחים להספיק אמצעי ההסתדרות והמוסדות הלאומיים והמוסכנות המשחיריים. לשם כך צריך לבוא מאמץ גדול של המשקים שלנו. הם בדלב הוריהם מסבר על גבורתם למאמץ הזה. הארגונים של ילדים רעבים איננו צריך להופיע בריונים שלנו. אין זו פרובלימה שאי אפשר להתגבר עליה. אי אפשר להתגבר על הפרובלימה של אספקה להם ל כ ל הרעבים. אבל עדיין אנחנו מסוגלים לרווג לאספקה, אני בטוח, שמפעל משחיריים כנגד ולחינוך של כל ילדי מחוסרי העבודה. אני בטוח, שמפעל יש מה לעשות להסתדרות.
בישוב יתחיל שוב. אני מאמין, שגם מה יש מה לעשות להסתדרות. אני יודע מה עשו שליחי המפלגה וההסתדרות עד שהביאו להתחלת המפעל. אבל צריך להעזר באנרגיה הכוללת של ההסתדרות, של בית חוסר העבודה, על מנת להחיש את המפעל את גברת הדרך עד הרעב וההצפקה בהסתדרות, על מנת להחיש את המפעל כלפי מפעל עכור איננו להגשמה. הלחץ הזה איננו יכול להיות מגוייס כולו כלפי מפעל שעוד איננו קיים. כל עוד המפעל איננו קיים, אי אפשר לגייס את כל הכוחות האלה כלפי המשתמטים. רק במקרים בודדים אולי נצטרך להגיע לסיפורים באמצעים פרטיים. אבל יהיה צורך לגייס לחץ ציבורי של שכיחות-שבח בבתי המשתמטים ואמצעים דומים לאלה.

הוא הדין בענין ה„זרגות", הוצר הסרקל של ההסתדרות והמפלגה לא השכילו לעמוד בפרץ נגד הדימגוגיה הזאת. אבל אי אפשר לעמוד נגד דימגוגיה כזו, שמצמחת במקום מסויים, מקום אחראי מאוד, בלי תגובה מספיקה של ההסתדרות, בלא מעשה. אין אני יכול להשתתף רק בהסברה עכשיו, שאני מתריע נגד הורדת האשה מהעבודה, כי זה מרים כל אפשרות של עבודת האשה; לא רק של זו שירוריו אותה מהעבודה, אלא גם זו שתיכנס לעבודה. שום מפלגה ושום הסתדרות לא תקבל החלטה כזו, כל כמה שירצו - ההסתדרות לא תגזור שמקריב בזה על מחצית חבריה, אבל החברה הזאת שרוה בקליפת השום, אם היא לא מלווה מעשים.

כי מה כוונת הדרישה? יתר השוואה, שיתוף בעול. בועידת המפלגה ברחובות נתקבלה בין היתר החלטה אחת, קונסטרוקטיבית וחשובה, והיא - עודף המשכורת שמשתכרים שני בני הזוג מעל לדרגת ההסתדרות מרחים לקרן חוסר העבודה. את ההחלטה הזו צריך המרכז לקחת בידו ולהועד המרכז של ההסתדרות צריך להגשימה במועצת ההסתדרות ולעמוד עם נסק זה בידו. אבל אם אין עושים זאת עוזרים להשמית הציבור ולסלוף מחשבתו.

אנחנו יודעים ב י ע ר עלינו להתאבק. מתהלכות בהסתדרות הצעות שונות - של הרצפלד, שקולניק, פרומקין. אין אני בטוח אם הן כבר עברו את כל השיקולים, את כל נתיב היסודים של השיקולים ואם יש מוסד שבנגטי בותאם לשעת חירום שידון ויחליט בהן. הועד הפועל לא יוכל לעשות זאת בתוך כל הענינים הרגילים העומדים לפניו. דרוש מוסד שבנגטי לשעת חירום שיעסוק בדברים האלה, גם בתכניות, גם בשאלת השגת האמצעים. איש העוסק עכשיו מן הצד אינגו מרגיש את הדופק של ההסתדרות בצרכה הזאת, לא את ההשתתפות בסבל ולא את העבודה שאנשים נשרפים. כל אחד ואחד שעבר בהסתדרות יודע שכולם נשרפים בסבל הזה בלי הפסק. אבל אני, כאחד מן הציבור, אינני מרגיש את הדופק של פעולה תכניתית מתמדת של ההסתדרות ומוסדותיה להגברת העזרה ההדדית והאיסורות המיוחדים בהסתדרות, ללקיחה בלתי פוסקת מבעלי יכולת ולהעלקת העול. הפעולה מרוכזת יותר מדי בשנים עם מוסדות. ההרגשה הזאת קיימת לא רק אצלנו, והיא משמשת רקע לכמה וכמה הופעות רעות וקשות.

אני מציע למרכז המפלגה להחליט על המעשים האלה, להטיל אותם כחובה מצרו על מנת שיבוצעו מיד.

לדעתי, יש לדון באופן דחוף ולבדוק היטב את האפשרות של הוצאת גרעלים מתל-אביב למשקים. אם נמצא פתרון לענין הילדים, תהיה אפשרית האיבקואציה של חלק מן הציבור. מוכרחים לחשוב מחשבה בזו, כי כל כמה שנלחץ בעיר הזאת על הגברת עבודה שוגרת, לא תימצא תשובה לכל פועלי הבנין במקום. מוכרחים לבדוק את הדבר הזה ולהתחיל מהיקף קטן. אין הדרך הזו סגורה ונעולה לפרע.

אין אני אומר דבר על הסידורים האירגוניזציוניים. הייתי בטוח שעם החלטות המרכז בענין הועד הפועל של מועצת פועלי תל-אביב - סודרו הענינים בשירתשהועל עלי לעסוק - עסקתי בו, ואותם חברים שהשפעתי מגיעה אליהם קבלו את אשר המרכז הטיל עליהם. אינני מבין מדוע לא בוצע הדבר. אבל אני מסכים עם לודוס כי ס ת ר תבוצענה החלטות המרכז. שמעתי מרמז פירוש להחלטה. זה פירוש, ונדון בו. בהחלטה לא רשום הפירוש. בהחלטה נאמר כי יש לקיים במועצת פועלי תל-אביב בחירות פריטטית מורכבת מבאי-כוח שתי הסיעות. כל ענין הפריטטיות היה פ ר ט מן המצוק שאיננו נתונים בו, ולדעתי אין לנגוע בזה. (ז. נמירובסקי: אין חולקים על כך). אם אין חולקים על כך - מה טוב. פריטט צריך להיות במוסדות ובהוצאה לפועל ובנשיאה בעול.

י. קוסוי: הגורמים שהביאו לבירור הזה ולהמשך הבירור בישיבה זו סוברים, כי למפלגה ולהסתדרות אורבות סכנות חרם והתפרקות מבפנים. אין אנו מפלגה של מחוסרי-עבודה, כשם שאין אנו מפלגה של שכירים ושאננים. הננו אחראים לגורלם של מחוסרי-עבודה וגם לגורלם של העובדים, ומבחינה זו אין אני גורס את ששמות-אגרמה לבעיה מבוכה זו, כפי שהיא באה לידי ביטוי בישיבת הערב מצד כמה חברים, ואין אני מבין את הכעס על העובדים הנושב מבין דברי החברים. טוב שיש עוד בתוכנו חברים עובדים ואנו יכולים לפנות אליהם בתביעות לעזרה הדדית. מה היה מצבנו לו האסון של חוסר עבודה היה מתחולל על ראש כל ציבור הפועלים בארץ? (קריאה: מי בועט עליהם? מי בועט על הפועל העובד? לא צריכים להגיד דברים שאינם במציאות. י. בן-אהרן: אל תגיד שאינם). אני מסכים, שהמפלגה קוראת למוכשרים ויוצאים מכלל, היא נתבעת לעשות את כל האפשר ממקורות-פנים להקלת המצב. אבל אני בוטח בזה שאנו לבדנו יכולים למצוא פתרון יסודי לבעית חוסר העבודה. משום כך תבענו את הגשמת מס-החרום, ועלינו לעשות הכל למען הצלחה. רק הבוקר שמעתי מפי חה' בן-צבי אינפורמציה על הסכומים העצומים הדרושים עכשיו לשיקום. לא רק חברי ההסתדרות רעבים ללחם, הרבה אלפים יהודים שרויים במצוקה גדולה, וברור שגם מס החרום לא יספיק את כולם ולא יענה לכל הצרכים; מכל מקום ברור, שאת מפעל מס-החרום נוכל להרים רק במפלגה מאוחדת, שאינה אכולה בפנים, המכוונת את כל כוחה לחץ תביעתה כלפי בעלי היכולת בתוך הישוב. בן-אהרן קבל על שאנו מתנהלים בבדידות. מי כמוהו יודע כמה מאמצים הושקעו מצד המפלגה להחיש את ביצוע מס-החרום. המו"מ עם החוגים האזרחיים על הרכב הנהלת הועד הלאומי נמשך זמן רב, והיה הכרח להתיגע במו"מ הזה, כדי למנוע סבוטג'ה מצד החוגים האלה והכשלת המפעל. מה לעשות ואנחנו עקיפה מציאות איומה של התפרקות ישובית והתפוררות של החוגים האזרחיים המסרבים לנקר לעצמם עין כדי לנקר לנו שתים. אולם אם תהיינה שביתות שבת בוער המעגל, ואם יפרדו עכשיו בתוכנו יחסים כאלה - הנוכל להתגבר על הקשיים העצומים בהגעת מפעל עזרה רב-ממדי? הנוכל גם בפנים המתנה ליצור אטמוספירה חברית מתאימה למאמץ המגייסות גופו?

אפרתי: אין אנו מפלגה של מחוסרי עבודה ואין המפלגה שלנו יכולה לכוון את דרכה לפי צרכיהם של מחוסרי העבודה. אין הרצב יודע נכונה בכל המקרים. את זאת צריכים לדעת החברים האחראיים העומדים תחת לחץ מחוסרי עבודה. מתוך נסיוני בעבודתי בהסתדרות יודע אני שאפשר לפעמים, מתוך נחיצות אדמיניסטרטיבית לכוון את הלחץ כנגד מישהו. אבל לא עשיתי זאת אף פעם. בכוח מה דורשים מחוסרי העבודה מהועד הפועל „לפתור את המצב" (קריאה: הייתי רוצה לדעת מה היה עושה אתה?) לא בכוח חוקה המתובה באיזה מקום, אלא בכוח שותפות הגורל יסוד העזרה ההדדית בתוכנו. וכי המעשים שנעשו בימים האחרונים יכולים להביא להגברת העזרה ההדדית בתוכנו? אני כופר בזה. אם באמת קיימת אפשרות להרים בהסתדרות מפעל גדול של עזרה הדדית,

תעשה זאת המפלגה רק בתנאי שנסמוך על כוחה המוסרי והפנימי, בתנאי שישרור בתוכה אמון הדדי של חברים ונכונות של שליחות בהסתדרות לעמוד בחזית ולקבל בתוך אחריות רבה את התפקידים הנתקעים בבסרם הנשלחים אליהם מהמדורי העבודה. תפקיד החברים באגודות לעמוד בקשרי של תמורת המצב ושל תביעת אחריות על אף המצב הקשה.

ובל יחשבו החברים, שמכיתות-שבת בתוך הועד הפועל של ההסתדרות מפחידים את החוגים האחרים בישוב, שמהם אנחנו צריכים להבדל. הם שמחים לכך, הם רוצים בזה. כל כמה שתרבינה שביתות-שבת אלו, שהיו מאמצים ייעשו בחוגים אחרים בישוב. הם רוצים, שבתקופה של חוסר העבודה תתפרק ההסתדרות ותיהרס. זו מגמתם וזה רצונם. האם נבהיל אותם בשביתות-שבת ובמחלוקת פנימית בתוכנו?

עד כה היו התפרצויות במידות מצומצמות. אולם אם לא נחזיק באחריות של עסקני המפלגה בהסתדרות ובתאים המפלגתיים ויקבלו עידוד של הפרקציה-מבחוץ, יבוא בהשרל של התפרצויות וסקנדלים שיפרצו את כל המחיצות ומפני שמזן תרופה עזרה ותרופה יבוא לה, האנרכיה תגדל, כשלרבנו המרכזי וההסתדרותי יתגלה לעין כל, ואנה אנו באים?

נחדל נא מבקשת פתרונות קלים. הם אינם בנמצא. ומי שאומר כי ישנם, מרחיק אותנו מן האפשרות לעשות את אשר אפשר לעשות (י. אידלסון: צריך יותר על שלא לראות פתרונות). הערתו של חב' אידלסון אינה במקומה, ואם היא מכוונה נגדי, אני דוחה אותה. אין אנו מתנצחים כאן בארון דימגוגי. אנו מחפשים ברצינות מוצא מן המצב הקשה. אני טוען נגד האשליה של פתרונות קלים ונגד המחשבה שבפתח של התפרצויות נעשה משהו. תפקידה של המפלגה לרוץ בבעיה זו של חוסר עבודה ועזרה הדדית, למצוא לה פתרון בהתאם ליכולת המשקית של ציבור הפועלים. ואת זאת עלינו לעשות מיד.

ב. רפטור: אני מציע שבעוד שבוע ימים תתכנס מועצה ארצית של המפלגה ותדון על המצב הכלכלי בארץ ועל דרכי הגברת העזרה ההדדית בקרב פועלי ארץ-ישראל. וקודם כל בין חברי המפלגה. ימים אחדים אחרי מועצת המפלגה יש לכנס את מועצת ההסתדרות, ועל הועד הפועל להכין את המועצה באופן שהחלטות ברוח ההחלטות שתתקבלנה במפלגה. צריך להבטיח שמועצות הפועלים בערים ומועצות ההסתדרות המרכזיים יתגייסו להגשמת ההחלטות של מועצת המפלגה ומועצת ההסתדרות, ויש לרכז כוחות גדולים לפעולה זו בשורות המפלגה.

התחלת המלחמה מצאה אותנו בלתי מוכנים. זבור המשבר

של שנת 1966 על כל פורענותיה, אף על פי שאז היה בכל זאת ציבור אחר. ומה קרה עכשיו אצלנו? לאחר 4 שנים של משבר כלכלי ומאורעות-דמים הורגשה עייפות בתנועתנו. הציבור, התנועה, המוסדות והמנהגת, כולנו יחד לא הזינו מובנים לעמוד בפרץ, לא לתת לפאניקה להשתרר בתוכנו, לא להבהיל את כל הארץ למשבר של פרוע ולעצור את העקידנו היסודי שהוא – משבר של עבודה פרודוקטיבית וקליטה כוחות עליה נרגשים גם בשעה חמורה זו. נגררנו אחרי ה„מציאות", והנה עוד מעט ונוסף על 17.000 מחוסרי-העבודה ידובר על רבבות מחוסרי פרנסה! צפויה סכנה שתתגבר המכרה, כי אין מנוס ממשבר של פרוע. נגד הסכנות האלה יש להתקומם בכל הכוח שבידינו.

שגיאה גדולה היא שלא נעשה עד עכשיו בירור כלכלי מקיף. אני זוכר את הבירורים שהיו בשנת 1926 – קודם ב„אחדות העבודה" ואחר כך ב„הפועל-הצעיר". עם שובו של רמז מאמריקה נשמעה התביעה על דבר סלילה כיוון גדול, הגברת האמצעים לבנין התישבותי, להידרש למסגרת הציונית, האמונה שבכוחו של הפועל בארץ לעמוד את המציאות הקיימת בישוב ובציונות, שאנו יכולים לדחוק את הקץ ולעמוד את פני הדברים, שאפשר להגשים מפעלים אשר בזמנים רגילים אין להגשימם. צריך שנודה: בימים אלה לא ידענו לעצור אורייה כ ו ח בציונות ובישוב, וגם בגולה אין כל התעוררות לגיוס אמצעים גדולים. אפשר שהציונות נחלקה גרמו לכך, אבל עובדה היא שאין תביעתנו מורגשת.

על כן; אל נאשים את מחוסרי-העבודה ואל נטיל אחריות על הפועל הקטוע. נאשים את התנועה, את עצמנו, את כולנו יחד. התנועה לא עשתה את המוטל עליה בשעה זו.

בישיבה זו היו צריכים להתחיל מן העיקר – מה לעשות למען שנות את פני הדברים, לפתוח בפירוט שהיינו מעורים לעשות לפני חדשים. היאומן הדבר שמאז פרצה המלחמה עוד לא דן מרכז המפלגה על המצב הכלכלי בארץ? האין זה סימן רע מאוד לעצמנו הנציגים? מדוע לא דנו? מדוע לא בירר ולא בחן הנציגות? מדוע לא בא למסקנות על יסוד החלטות ועידת רחובות – או שלא בקשר להחלטות אלו – על הגברת דרכי העזרה ההדדית בשעה זו בציבור הפועלים? מה קרה לנו? מדוע איננו עושים דבר? מדוע נתגלתה הרלשה בזו (לא אצל החברים הבודדים בוער הפועל של ההסתדרות; אני יודע את מאמציהם) בקבלת כל החלטה על הרחבת העזרה ההדדית והגשמתה למעשה? חולשה היא ועייפות של כלל התנועה. אפשר שחולה זו דבקה בתנועתנו מזה שנים רבות – החייב המפלגה להתגבר על החולשה לפחות בשעה חמורה זו? למען הגברת לעבודה בעיר ובכפר, שיכולה להעסיק אלפי מחוסרי עבודה ולהציל רבים מהתנוונות. ודאי, הקשיים מרובים. הארץ נתונה במצוקה. אין אמצעים מספיקים. הישוב לא גייס עתה אמצעים עצמיים. התנועה הציונית אין עוד כספים ובינתיים אין מעשים ובכל יום מגביר את חוסר העבודה ומרבה את מחוסרי הפרנסה. חודש וחצי זה אולי זמן קצר בחינה

הרסטנדרית, אבל די כדי שנ יחרם מבחינה מלכותית, ביחוד בסתמפק
מודעת בזה שנים אחדות. מציגו שבדעות אלה בלבד, על הרוחק, תעוני
והרבה שנתגלו מהם, ויש ללמדנו לאן עלול היה לה להגיע. דרושים
ביום מאמצים גדולים וקצב מהיר בעשייה. וצר מאוד, שבמקום לדון עם
קולן על הגברת הפעולה לכניסת סירוע, על סידור עבודה בארץ ועל
עבודה גדולה בחוץ-לארץ - נתכנסנו כאן לבירורים פנימיים קשים.

אני מסכים לך, רמז, שהדיבורים על ארץ בלבד לא
נתקדם הרבה בישוב. אבל השעה הזאת הן שעה בעתי גורלית היא המחייבת
לבחון דרכים אחרות. בסביבות ירדנות בכל זאת גלינו כוח רב בישוב.
לפני יצירת „בר-שר-מישמר" היו צייטלינג ועוד חברים אחרים היחידים
שמאמינו בכוח התנועה של „בר-פרש-מישמר". אבל גלינו כוח גדול והגשמנו
מעבל זה ונצלנו את כבוד הישוב ובמחנו. וגם עתה יש לחשוב על
דרכים שונות מאלו המוצעות בזבנים בתיקונם. (ד. רמז: „גלינו"
עכשיו דבר יותר גדול מ„בר-שר-מישמר" - את מפעל סם-החירים. סכיון
שגלינו, אין לזה ערך. אבל לשבית פתה יש ערך!) אני מאמין מגם מפעל
סם-החירים יקום, אולם הוא לא יקום בדרכים הרגילות. עתה דרושים
שיגויים, ומהר.

קוסרי אמר: ההסתדרות היא גם הסתדרות של
ק ו ב ר י ם . כן, אנחנו רוצים שההסתדרות תכלול בתוכה גם את
העובדים ואת מחסרי העבודה ועולים חדשים, ותדאג לכולם. כדי לקיים
זאת בתקופה קשה שאנו נתונים בה דרושים מאמצים מיוחדים, לא רק
מאמצים להגשמת הכבו הישובי, אלא גם לשינוי הרבה דברים שמקובלים
ב מ נ י ם תנועת הפועלים. אינני מתכוון לפורקמם, אבל עוברה
היא שלא היה לנו די כוח שמתקיים ולדבר אחרת אל מועצות הפועלים
בתל-אביב ובחיפה ובקרוצלי המעשיה, בחברת החשמל, ב„אבץ", ב„אשרי",
בחברת החשמל, לפקידות ולפועלים העוברים (י. בנדלסמיין): גם לתנהלה
„סו לקאבונה"), גם לתנהלה „סו לקאבונה" אם יש צורך בכך. אם ההסתדרות
אינה יכולה לגייס את האמצעים העצמיים מאת ציבור הפועלים על ידי
תביעה רגילה, יש לבטל את הסדרים הרגילים ולגזור גזירות מצפם
ההסתדרות. שבלי מלוויין אין חברות בהסתדרות. שאם לא כן - ניידרדר
עוד יותר למדרון. הן באותה ישיבה הוצג הפרקל של ההסתדרות שנזכרה
כאן היתה לנו לנו הרגשה דכאון ועלבון, וראיתי עד מה שמח סינקלשטיין
כשהשיג הודעה מאת ועדי הפועלים שישלמו את סעיף ג'. זה היה „דירת
עצום" (ד. רמז: עוד אינם משלמים). צריך להודיע לכל הפועלים אשר טרם
מלאו את חובתם, כי עליהם לשלם סיד את המגיע, אחרת יעבדו לכמעט
ההסתדרות.

במסיבה זו אין מקום לשום ויכוח על חובה האחריות
המוטלת על כל חבר המפלגה בשעה זו. א נ י ש ו ל ל כ ל
ש ב י ת ה - ש ב ת . חבר המפלגה המצטרף לשובתים אלה ממלא תפקיד
שלילי במפלגה ובהסתדרות. ה צ ג ת ת ב י ע ו ת כ א ל ו
ה ה ר ו ס א ת ה ה ס ת ד ר ו ת . יש להזהיר את חברי

ההסתדרות והמפלגה שבל ילכו בדרכים כאלה. אבל אם אנו רוצים למנוע הפקרות ומוסר אחריות, יש לעשות דברים קונסטרוקטיביים שיורגשו בהסתדרות, ביסוד, בין מחוסרי עבודה. ואת אלה יש לעשות מ י ד .

רבים שבחוגי־העבודה בארץ תפוסים לאשליות ידועות, שאחת מהן נקראת „ביטול עבודת מדרגות". יש המאמינים כי זה יפתור את שאלת העזרה ההדדית. אין זו אלא אשליה. אין בה כל פתרון לשאלה העיקרית, והיא – שותף כל שכבות הציבור בעזרה הדדית. לעומת זה יש קבוצות צרות וגורמות לעזרה הדדית שאינן מבטלות את זכות האשה לעבודה ומסתדרות לשיתוף כל העובדים במידת יכולתם בעול העזרה ההדדית. עוד יש בינינו חלקים שיכולים לאשתתף בעזרה זו במידות רחבות. ואם הועד הפועל או מועצת ההסתדרות והמפלגה יקבלו החלטה־חובה בנידון זה, ויטילו אותה בגזירה על כל חבר בהסתדרות, באופן שקשור אז בחיפה רמיין לא יצטרכו להתווכח עם פועלי חברת החשמל על קיום התוכנית, אלא שבהסתדרות תהיה תורה שכל פועל או פקיד שאינו מפתח בעזרה ההדדית בהתאם לחלוקות הסדורות המוסכמים יוצא מן ההסתדרות – יתכן כהרבה דברים רעים יסולקו אז מהרגשתם ומהכרתם של מחוסרי העבודה. ויש עוד כמה דברים המעוכבים סילוק. אם חבר ההסתדרות היה מרגיש, היה זה מתכונתה של ההסתדרות גם בזמנים בתיקונם להוציאו מן ההסתדרות – לא כל כך עכשיו. ואם יש בהסתדרות עזרת חברים כולה החיים על רגשת וגם מקבלים משכורת בצרכי ההסתדרות – דברים אלה לא יתכנו בתוכנו. יחד עם חיפוש שהרזונות יסודיים לעזרה הדדית והילופין בעבודה, יש לפים עם גם לדברים אלה, אפילו אם הם רק מזרים בודדים, כי הם עלולים לחרוש אותנו בשעות חרום אלו. אם הועד הפועל של ההסתדרות יחליט על הפרשה חודש משכורת לקרן חוסר עבודה – תהיה זו התחלה. ויש להציע בפני מרכז המפלגה או בפני המועצה הקרובה את שאלת העזרה ההדדית במלוא היקפה. חברי המפלגה הפועלים במוסדות ההסתדרות – בתוכם, ערים ודברים מאחרים להגביר את העזרה ההדדית ומפתחם בהופעת רצות – תהיה הרבה יותר חזקה, אם הם יהיו ראשונים לתרומה המירבית של עזרה הדדית. אחרת זאת באחר המעשים החשובים של המפלגה בשעה זו, אם היא תדע להרחיב את מסגרת העזרה ההדדית בתוכה, ואחר כך בתוך ההסתדרות דביתר חלקי היישוב.

עדת פישמן הציעה בישיבת הועד הפועל של ההסתדרות להטיל על עובדי מוסדות ההסתדרות לתרום מתוך משכורתם החודשית לקרן חוסר עבודה, כדי שנוכל לעמוד בשער בעזרה פרטית וחברתית (גולדה מאירסון; היא לא הציעה זאת רק לגבי עובדי ההסתדרות, אלא לגבי כל החברים העובדים). איני חושב שצריך לחדול אבן בעובדי ההסתדרות. אני בטוח שהועד הפועל ומועצות הפועלים בערים ידעו תולשת בתביעתם מאת סוגי עובדים אחרים, אבל אחשוב למוצרך, אם בהגשמה העזרה והערבות ההדדית יהיו עובדי ההסתדרות הראשונים (ד. רמז: זהו כדבר פשוט ג'יד). את מצרה ג' יש לפרים במשך שבוע ימים, ובל הפועלים שלא

שלמד צריכים לעמוד לימין ההסתדרות, מיד בישיבת המרכז הקרובה עלינו לבחון את כל ההצעות הקונסטרוקטיביות בשטח העבודה ואת האמצעים שיש לאחוז בהם למען גייס את הישוב למפעל מס-המחירים.

אם יש ברכה בבירור זה, הריהי בהסברה לחברים מה יכולה ההסתדרות לעשות בשעה זו במלחמתה בשבר ולמען ריבוי עבודה. אך לנו אין ספק שעלינו לפסול דרכים המכשילות את ההסתדרות ומוסדותיה במלחמתם להשגת עבודה. ארגון שביתות שבת, התפרצויות והצגת אולטימטומים למוסדות ההסתדרות - פסולים בהחלט, והתנועה לא תסבול יחידים צבוריים ולחברים כאלה. חובה עלינו ללכת למחוסרי עבודה לקבוצותיהם, לשמוע את דבריהם, להסביר, לעשות את כל האפשר לספק הגשת עזרה חברית מלאה. אבל כל זה יש לעשות במסגרת הארגונית של ההסתדרות והמפלגה. אני יודע שיש הרבה כוונות טובות אצל החברים, אבל בין שהכוונות טובות ובין שהן נובעות לרעה - המפלגה לא תוכל להשלים אתן ולא נסבול בתוכנו הפקרות, איומים ואנרכיה.

כדי שהמפלגה וההסתדרות תתגברנה על קשיי המצב, כדי שכל הצעה קונסטרוקטיבית בריאה תוצא לפועל, שכל בירור עם חברים וכל פעולה בישוב ובתנועה הציונית ובהסתדרות יצליחו, דרוש תנאי קודם: שכרת ההסתדרות המוציאה לפועל ורוח המפלגה המסודרת לא יפגמו. שנכרין את החברים מתוך אחריות מצומצמת. אחריות זו אינה יכולה להיות חלקית. היא צריכה להיות כללית - מחבר מחוסר-עבודה ועד חבר המזכירות של הועד הפועל, מפועל קבוע ועד כל עסקן בועד אגודה ומקצועית. אם בשעה זו תתגלה בתוכנו חולשה והפקרות, לא נוכל להגשים את ההצעות הקונסטרוקטיביות. בתקופות קודמות ידענו לעמוד בפני נחשולים קשים, ונעמוד גם עתה, אף נתגבר על הציפיות, אם נראה את העיקר ב מ ע ש י ם שאנו מצווים לעשותם.

<u>פ. קצנפורן:</u> רמז אמר: יש שהסבלנות נתפסת לפשע. אני חושב שאם הסבלנות של מחוסרי העבודה ומחוסרי הלחם תימשך, היא באמת תיהפך לפשע, לא רק כלפי משפחותיהם ויקיריהם, כי אם גם כלפי התנועה כולה. בכל אופן שמע הרבה יותר הצער שיש שרמז מוצא בדברי החברים רוץ וגרוסליב.

אין זה נכון להגיד, שמחוסר העבודה שונא אותנו. הוא אינו שונא אותנו. להיפך, הוא מתיחס אלינו באדיבות יותר מדי גדולה. אילו היינו, אני ורמז, מחוסרי עבודה כיום - ואני אומר זאת באחריות מלאה, כי אני מכיר גם את עצמי וגם את רמז - לא היינו יכולים להיות אחראים כפי שהחברים האלה היו אחראים במשך ארבע שנים אלה. שנינו לא היינו יכולים להיות כל כך אחראים וכל כך סבלנים כפי ה[illegible] מחוסרי העבודה בתוך האגודות המקצועיות ובתוך בית ברנר.

חברים כאלה גילו אחריות לפעולה שהתכננה ותפיסה שלנו. הם גילו אחריות הסתדרותית, מפלגתית, חברית, שהיא באמת חביבה, אם חסך בזה לפעמ. אני במקומם הייתי יותר גרוע, הייתי עושה מעשים יותר גרועים. (ד"ר רמז: זה נכון, אבל אני בקדמך הייתי יותר טוב). עודני צעיר, אבל אני בקדמך [illegible]. גמרתי בית ספר מפלגתי גם אינני מנהיג, אבל התחנכתי במפלגה בארץ-ישראל. הייתי חבר הנוער המפלגתי בפינסק. לא באתי „חדש" למפלגה פועלי-ציון? אינני יכול להשלים לכל עיקרותי. ובתור חבר למפלגה [illegible], בכוח אשר אלפי חברים אחרים שאלפי חברים יחד מחזיקים ויתבעו, ולא רק יחיד שבעים, אלא גם יחיד חיי קרקעו. וזאת היא עבודה. לא רק יחיד שבעים, אלא גם יחיד היי קרקעם, אינני יכול בתור חבר מפלגה סוציאליסטית, חניך התנועה שלנו, ובין שהוא חבר רשמי, ובין להשלים לעבודה הזאת. כל חבר במפלגה, בין שהוא חבר רשמי, ובין שאיננו חבר רשמי, לפני שהוציא אותו או אחרי שהוציא אותו – אסור לו להשלים עם העבודה הזאת.

בתוך ההסתדרות ובקרב האנשים העובדים בתוך ההסתדרות ישנם כיום שני סוגי חברים. כמה לא נוכל להמשיך בהסתדרות אחת, לא רק במפלגה אחת. ולא מפני שאתה הרצה להוציא אותי או את מישהו אחר ממנה, אלא לא נוכל להמשיך להיות בעדרה בזאת, אם גם החלטת מועצת ההסתדרות מחייב רק חלק מן החברים, ואילו את החלק השני איננה מחייבת. ואף על פי שחשה הוא בישיבה זו, שהוזמנה לדון בשאלה הזאת מאוד, הגדול זמן ולדבר על פועלי חברת החשמל, על הפולמוס בינו ובין רמז, מכרח אני בכל זאת לענות על דבריו, כי יותר מרי – ואני אחראי לדברי – שפועלי חקצר את פועלי חברת החשמל. אני מודיע – ואני אחראי לדברי – שפועלי חברת החשמל, מאני מיצגם, קיימו עד היום את החלטת מועצת ההסתדרות – חוץ לעבודה המסודרת. לגבות את יותר מאשר כל חברי ההסתדרות – דבר קל הוא, בין שהעובד רוצה המפרה מעובדי מוסדות ההסתדרות – דבר קל הוא, ואין צורך אפילו ובין שאיננו רוצה מגבים את המס ממשכורתו, ואין זה בהתחלתו. אבל לקבל מפרה א', בי וגי אצל פועלי חברת החשמל, אין זה בן הדברים הקלים. רוטנברג איננו מסכים לגבות ממשכורת של הפועלים את ההתחייבות למפרה, כי שהחליטה האסיפה המכללית של פועלי החברה ומועצת ההסתדרות. אני מוכרח להחתים כל אחד ואחד לחוד. ואם לפתרה היום יכתוב אחד העובדים בהבשהרטה לגזבר, הרי התיפהו בי וגי   ש ו ל מ ו   ב מ ל ו א ם
מבוטלת. ובכל זאת מפרה א', בי וגי, חוץ ל-3 פורצי גדר לגבי מפרה א',
על ידי פועלי חברת החשמל, חוץ ל-3 פורצי גדר לגבי מפרה א', במפרה בי ו-9 במפרה גי. אבל במפרה די יהיו אולי 90 מסרבים!
7 במפרה בי ו-9 במפרה גי. אבל במפרה די יהיו אולי 90 מסרבים! (רמז יודע, כמה מרץ וזמן אני משקיע לא מפני שאני מתנגד לזה, מהקידי, איננו משלם בזה), אלא מפני שחבר של פועל חברת החשמל, המקידי, איננו משלם את המפרה בכלל, ו„החבר המסרב" בהסתדרות ובמפלגה, המרויח כ-5 או כ-10 לירות לחודש יותר מפועל, נותן נדבה למפרה בסך של לירה או שתי לירות, והוא חבר טוב ויפה גם במפלגה וגם בהסתדרות; או מחבר בא-פיק, הגר יחד אתו בדירה אחת, איננו משלם בפעם ולא כלום; ואותו פועל בחברת החשמל אומר לי: אני מסכים לשלם, אבל לא אשלים עם סריבוליות בהסתדרות לגבי סוגים שונים של חברים; אני משתכר פחות מחברי, גר בתנאים יותר גרועים. לי יש 4-5 ילדים,

לו אין ילד או יש לו רק ילד אחד, הוא משתכר 62 לא"י לחודש, ואני עם 4 ילדי משלם למפדה משכורת של 10½ לא"י לחודש 5-6 קירות, הוא משלם לירה אחת, אני משלם 700 מא"י לחודש מס אחיד, והוא - רק 340 מא"י. תארו לעצמכם עד מה קשה העבודה בתנאים אלה בין פועלי חברת החשמל, ומה גם שאין נוהגים אפשרות לעבוד. אילו צריכים היו לעבוד בתנאים כאלה במפעלים אחרים, לא היו מגיעים אפילו ל-10 משלמים בין 400. דרשתי מחברי הסלום לפי הדרגה המלאה, לא מדרגנו אף חצי גרוש, הוצאנו לפועל את החלטת ההסתדרות במאה אחוזים - אבל דרשנו ממוסדות ההסתדרות פעולה נגד תשעת המסרבים, כי אלה היו בחורים המשתכרים יפה, לא 10 לא"י לחודש, אלא 18 או 19. דרשתי שיתבעו אותם למשפט, שיאחזו בכל האמצעים נגדם ויוציאום מההסתדרות. אמרתי: יש לחסל את ההופעה הזאת, אחרת לא נוכל להתקיים. אני בעד מפדה ד' בצורה יותר רחבה מזו שמועצת ההסתדרות רוצה להטיל עליה, אבל אני רוצה שיחד עם זה יוציאו מההסתדרות את אלה שלא שלמו מפדה א'. כשבא עסקן ההסתדרות אל פועלי „שמן", הוא מדבר אתם בלשון אדיבה ביותר, כי רבים מהם לא שלמו מפדה א', וותרו להם על חלק ממפדה ב', כדי שיתחילו לשלם מפדה ג'. (ר. רמז: גם בזה אשם הוועד הפועל של ההסתדרות?). הפועלים העובדים בחברת החשמל נפגעים עם אלה העובדים בחברת „שמן". (קריאה: ואלה הולכים את הקולר בפועלי חברת החשמל!). יש לדאוג לכך שהחלטות ההסתדרות תחייבנה את כולם בצורה שווה. אחרת אי אפשר יהיה לבצע שום מפעל.

האנשים שסדרו את שביתת-השבת, לא עשו זאת - לפי ידיעתי - מצרם שמישהו אמר להם לסדרה. לא מזכירות הסניף ולא מישהו אחר ארגן זאת. הדבר נעשה על ידי אנשים המובלים במשך שנים רבות, וסבלנותם פקעה. (ר. רמז: מדוע לא סדרו   על ך שביתת-שבתע?).
יש להלחם נגד הלוקסוס הקיים עוד כיום בתוך מוסדות ההסתדרות ובמוסדות הלאומיים. אינני מתכוון בזה לאלה המשתכרים 8, 10 או 12 לא"י לחודש, אלא לבעלי המשכורות הגבוהות יותר. אם הוועד הפועל של ההסתדרות ומועצת ההסתדרות יחליטו על מפדה ד' ועל הגשמת מס-החירום במלואו, הרי אני והמוני פועלים בתל-אביב נצדיק את המערכה הזאת, אבל יחד עם זה נדרוש מראשי הכל, כדי להכניס את הקימוצים המאפשרים שיש חברה לעשותם בשעת-חירום כזו בתוך מוסדות ההסתדרות והמוסדות הלאומיים, שיש לנו השפעה בהם. צריך להחרים כל תוספת למשכורת שהיא למעלה מהדרגה המשפחתית (ואולי יש כיום להפחית גם דרגה זו). יש לחסל כל הוצאות מיותרות הנעשות גם כיום, בשעה חמורה זו, על ידי אנשים אחראים בתוך מוסדות ההסתדרות ובתוך מוסדות הישוב. הציבור רואה את הדברים האלה, דבר לא נסתר ממנו, וזה משפיע לרע. יש להנהיג קימוצים לא רק בתקציבו של הפרט, אלא גם בהוצאות המיותרות של מוסדות הישוב וההסתדרות. קימוצים כאלה מכניסים בשעה חמורה כזאת גם אצל עמים יותר עשירים ותנועות יותר עשירות משלנו. זוכר אני את ימי המשבר של 1926/27. אמנם, חברינו לא היו אז אחראים בעיריית תל-אביב ובהנהלת העירייה,

ידעו ללכת בראש ההגנה
אבל הם - שרינצקין, קיצים ואחרים - ירצו שאננות כזו בציבור איך יכול
של מחוסרי עבודה. ומדוע ישנה עתה שאננות ויקרא חבריך ויקבים לפת לחם,
חבר אחראי לבוא חבריו ולקרוא את ילדיו המסובים או בלתי חשובים, בועד
ובאותו זמן לשמוע את הויכוחים, המסובכים על שם החברים, ולשבת
תלאובי על הרבה החנהלה או על הוצאה לפרעל על חבריו. אבל יש לעשות
בשאג נרתע אמנם, לא כל האחריות נופלת על העגלה מסוימה. אסור לנו להרדים את
משהו לדיקלי בדי להזיז את העגלה מקומה. אנשים גורעים ברעב ממש, ואולי
האנשים. כבר ישנן תופעות איומות - אנשים גוועים. המצב בזה אסורה
אחר מהרוזים יהיו תלולה עשרות ומאות פחים. המצב טוב לפני שלוש שנים, לפני
שאנו רואים. איך לחשלים עכשיו לקבב שהיה טוב לפני שלוש שנים, במקום לשבת ולדון
שנחרים או לפני שנה. כל שעה יקרה ואין להתמהמה. מה לעשות כדי להציל אלפי חברים
על המנינים רעבים הרעות מעשרות, באים ומציעים לנו „הצעות
ואלפי יהודים בארץ-ישראל הקטנה הזאת, שתי מפלגות וכדומה. אחר הצעות
יפות מאוד על מספר חברים, על הקמת שתי מפלגות וכדומה.
למעט זוז

ש. נמירובסקי: לא אדבר עתה על הדרכים הקונקרטיות לתקלת המשבר.
היה מספיק אילו הקריאה מהפרוטוקולים את הביעתי
ברשימה הועד הפועל של ההסתדרות, בעיקר לגבי
קצב העשייה. אולם ברור בהחלט, כי לנגד זה שני צרכים: א) או בן
העבודה המקצועית; ב) הדרכים הקונקרטיות לשיפור המצב. ולא טוב
לערבב את שני הדברים יחד.

אבל קודם רצוני להעיר הערה חריפה באזני חח' רמז.
אני מתרעם על שתים: א) על הצגה מאוד בלתי נכונה של ישיבת מועצת
פועלי תל-אביב, אשר לדברי חח' רמז באילו החליטה להתנגד למפעל
פנימי חדש של ההסתדרות (ר' רמז: אמרתי כי החליטה נגד מפעל בזה
„ע א ל ת ר") . הרינו ערב, כי כל מחוסר-עבודה מקבל את דבריך
באילו המועצה החליטה נגד מפעל עצמאי בכלל והוא פורח על אותו מפעל
„לאלתר", וחלק מהם גם מתקשה בהבנת המלה הזאת שאינה רגילה כל כך.
אמת היא, כי המליאה של מועצת פועלי תל-אביב לא החליטה שום
החלטות. גם לא בידינו הייתה הישיבה לעצם ביגוש המליאה. הישיבה
נדרשה על ידי מספר חברים, בעיקר ממפלגות האופוזיציה, ומכיוון
שידענו כי הועד הפועל של ההסתדרות דן בהצעות נוספות, נענינו
להביעה. אך הודענו באותה ישיבה (היא הייתה סגורה לקהל) באופן
מפורש, כי הועד הפועל של המועצה לא קבל שום החלטה בענין זה
ושכינסנו גם את חברי המליאה לא לקבל החלטות, אלא רק כדי לשמוע
הדוח דעתם. באותה ישיבה קבלו רשות דיבור 18 חברים מבין 26
החברים שנוכחו. השתתפו בדיונים חברים מ כ ל הסוגים, המפלגות
והסיעות בלי יוצא מן הכלל, ושר חיוור מה אחד את דעתם. על יסוד
הערכתם את המצב בציבור, כל אחד מנקודת מבטו הוא, כי קשה יהיה
עכשיו להרים מעתה כ ל ל בהסתדרות. החברים סעגו, כי כדאי
ל ה ל ק את המפעל: תוך מקופה חדשי אוקטובר - דצמבר לקיים את

גביית ההתחייבויות של סניף ג' (המצטרפת ל-20 אלף לא״י) כדי שבינואר אשר יהיה למבריז על סניף ד'. בזה לא היתה כל סתירה לגרעין היסודי של הצעת מזכירות הועד הפועל, ואין כל יסוד „להוקיע" על זהות את הפליאה והתמיהה כ ך בקרב מחוסרי העבודה. ובכלל, נדמה לי, אין פועלי תל-אביב ראויים – לפי מאמציהם, מלחמתם ועמידתם בחזית חוסר העבודה – למפלצה שבזו. ביחוד לאחר שגם סניף ג' – סניפנו הוא ה י ח י ד אשר הגשים אותו בכלל והקיף בזה כמעט 85% של החייבים.

ב) לדעתי, בחר החי' רמז דוגמה לא מוצלחת כשהצביע על פועלי חברת החשמל בתל-אביב ברצותו להוכיח שחלק מן הציבור מתנגד שהתלכה עם סניף ג'. נכון, יש בציבור זה חזיון התנגדות מצד חלק של הציבור, אבל לאו דווקא בפינה זו. ואם לדוגמה, מן הראוי היה „אגודת זרם" על פועלי „פבנ"", ים-המלח וכדומה. נכון, גם אצל עובדי חברת החשמל התקבל העניין בכבדות, כמו במקומות רבים אחרים, אבל לבסוף מילאו חובתם ואין הם יכולים לשמש דוגמה להתנגדות.

ועכשיו לעצם העניין הנידון. חיפוש דרכים להקלת המצוקה אינו עונה על השאלה, כיצד עומדת ה מ פ ל ג ה במצוקה זו? אני בוטח בהנחה, שההתפרצויות שאנו עדים להן בזמן האחרון (סביבות-שבת בהסתדרות ובעשיית אקטה בצורות שונות) בהשתתפות אקטיבית של חברי המפלגה בתל-אביב, קשורות רק לחוסר עבודה. אין זו אמת. ומי שאומר שההתפרצויות קשורות ר ק למחסור חוסר העבודה, אינו יודע את הדברים או שהוא מטעה. בפשר ההתפרצויות אלה הגיעו עתה עד לדלתות הועד הפועל של ההסתדרות. אבל בבית ברנר עמדנו לפני מדרגות באלה עוד לפני פרוץ המלחמה ולפני החרפת המצוקה. אביא דוגמא אחת, ואין זו אלא אחת מרבות, מאגודת פועלי העץ:

החוג המפלגתי שבאגודה זו, כמו כל המפלגה בתל-אביב, מפולג לשתי סיעות, ושתי הסיעות מרשות לעצמן להתקוטט גם בתוך האגודה, לעיני זרים. המריבה נתגלגלה לריבות על מזכיר האגודה, שאיננו שייך לסיעה המהווה עכשיו רוב במועצת סניף המפלגה. מיד אחרי הבחירות לועידת העירים, כשנתברר שהמזכיר פעל עם סיעה ג', החליטו חברי סיעה ב' לסגור את המזכיר. מזכירות הסניף לא עמדה בנסיון, ונתנה הכשר למגמה זו. כיצד עושים זאת? הדרכים הן מרובות ושונות. לא אספר עליהן כאן. אולם סופו של דבר שהחבר הנ״ל, התפטר ותו. נוצרה מסביבו אוירה דחוסה עד כדי כך שנאלץ להתפטר. ראינו את אופיו של העניין הזה, ולא היה לנו, כמובן, רצון רב ליצור פרצה שעל יסוד ענייני סיעה „גורלים" מזכירים נבחרים בתוך האקרנציה החוקית של ההנהגה. אבל עמדנו בפני עובדה, שהחבר נתון באוירה שנוצרה מסביבו וקבלנו את התפטרותו. את מקומו של דרשה הנהלת ה ח א של המפלגה, בניגוד לעמדת חברינו בועד האגודה.

לא מסכנו שמזכיר אגודה יורחק בניגוד לרצונו של ועד האגודה, רק על פי פקודת הנהלת חמא. אמרנו, כי השאלה היא פרינציפיונית, ביחוד בתחום היחסים הפנימיים הקיימים בתל-אביב. התלכנו להעביר את ההכרעה למזכירות המרכז, אבל בינתיים ביקשנו מזכיר של אגודה אחרת למלא את מקומו של המזכיר שהלך, כדי שהאגודה לא תהיה סגורה. אז עשר חברי המפלגה מייעץ בין הם ס ג ר ו את הדלת של האגודה ב כ ו ח לעיני כל החברים. מסרנו שנים מהם למשפט ההסתדרות. אז באו כל מיני שכנועים, הבטחות ולחץ מצד מזכירות המפלגה בתל-אביב שנבטל את המשפט. התנגדתי לביטול המשפט מסוב שהמשפט של חברי התא נעשה בפרסבי לעיני חברים בלתי מפלגתיים ומפועלי-ציון(שמאל), והדבר היה בעצם הימים של פרשת העירוניים בנמל. ואם חבר המפלגה מיננו נמסר למשפט על מעשי אלמות, למה נמסור למשפט חברים מפועלי הנמל שהם חברים למפלגות אחרות?

הדוגמה שספרתי כאן איננה היחידה. כאלו היו בכמה וכמה פינות של ההסתדרות בתל-אביב. והשאלה היא - שאלת היחסים בין ההסתדרות והמפלגה, שאלת התנהגותם של חברי המפלגה בהסתדרות, שלא בקשר עם חוסר העבודה והמצוקה. כמובן שהמצוקה מחריפה ומסבכת את השאלה, אך במצב היחסים הקיימים בסניף אין ספק שהדברים הגיעו לידי [illegible] בועד הפועל, ומי יערוב שבבחירות זו יתגבר הענין?

עוד ענין אחד קצר. לנגד עיני כל חברי הועד הפועל עברה פרשת הנמל. ישבנו כמעט חמשה ימים ולילות רצופים. והנה, כשלשה-ארבעה שבועות אחרי פרשה זו, לאחר שנסבר כלשהו זרוע האורגניזציה, מתאספת מועצת הסניף בתל-אביב ודנה על „חיזוק מעמדנו בנמל". אולם כרגע מוכיח במועצה זו, שנשכח בשלושת השבועים היה, - כיצד לטפול אשמה על הועד הפועל של מועצת פועלי תל-אביב שסירב באילו... לשלוח חברי המפלגה לעבודה הנמל המשמרת, כמובן, את הדברים. יכולתי להכחיש אותם רק ביחס לאותה תקופה שאני משמש בענייני הנמל, כי לפני טיפל בזה בן-אהרן, אבל בלי היסוס לקחתי על עצמי אחריות בענין זה גם לגבי תקופת בן-אהרן. הוכחתי בעובדות, כי א) בתקופה הראשונה ליצירת הנמל בתל-אביב ל א ר צ ו פועלי תל-אביב ללכת לעבוד שם, כי עבוד שם מעלות השחר ועד שקיעת השמש בסבר דעום שאירי; ב) חפשנו אחרי כל בחור היודע לשחות, והמחסור ביורדי ים היה חריף כל כך עד שנאלצנו אפילו לא לבדוק אחרי ספרים ההסתדרות. כאמור, לא אני טפלתי באותה תקופה בענייני הנמל, אבל יש דוקומנטים המעידים על המצב שהיה אז. הסתמכתי על מכתב שנתפרסם ב„דרור מכתבים" (של הקבוץ-המאוחד) וכן נאמר: איכן היו פועלי תל-אביב בשנה הראשונה ליסוד הנמל, כשהיה צורך לעבוד שעות מרובות בסבל של גלים. [illegible] הבאתי רשימת שמות, כהוכחה [illegible], חבר המבוגר על כולנו, והוא מסר כיצד הוא רק על פי פקודת ההסתדרות לקחם אחרי [illegible] (וחלק מהם העבירו מנמל חיפה) לעבוד בנמל, כיצד הפיגם בקושי וכיצד חלק מהם ברח אחר כך משם. אני עובר ומספר זאת במועצת הסניף, ובכל זה - בכו „אל הבוחל", כי ל ם פ ר ע

ה ר ה ל ם   משפטים מיצחיים שלא יעבור הרבה בלי גינוי הועד הפועל. יתר על כן: בפירוש שנתחזקה עמדתו המפלגתית בגמל, אל הדבר דוקא בתקופה שאני משמש בעניני הגמל - כמובן, לא ב ג ל ל שכולי אני, אלא מפני שהתנאים האובייקטיביים נשתנו בינתיים, הן מבחינה חשבונית והן מהפך הכלכלי ורפורמות רבים נעשו לשם. אולם אחרי כל אלה, התלמה מועצת הסניף אומרת...״ מועצת הסניף רואה הרבה לנכון לקבוע ולהדגיש, שחלק גדול מהאחריות הכבדה בעד הרבגר ורמציפר של ציבור הפועלים בגמל נופל על חברינו בועד הפועל של המועצה רבו". סעיף הסוכ זה בא אחרי סעיף המוקיע את אשמת המפשלה ותחרות המרדנים...

אם במשך שנתיים מתרשרש בקרב לבות חברי המפלגה את התמרה, שכל ענין קשה ומר שקרה בעיר הזאת - אשם בו הועד הפועל כל מועצת פועלי תל-אביב, אזי אין ספק שאירעת התפרצות של מחוברי עבודה בבית-ברגר. ודאי, התפרצות זו יכלה לקרות גם בלאו הכי, אולם האוירה ה מ ס ר פ ח ת במפלגה בתלאביב מ ס י י ע ת להתפרצות כאלו ומסייעת אותן.

בארחת ישיבה של מועצת הסניף שהוזכרה כאן, אחרי שגור פרנקל הרצה על עניני האספקה בעירית תל-אביב (איש לא הקשיב ולא קלט את דבריו השקולים והרציניים) קם לדבר החי' קבטור, והוא אמר בערך את אותם הדברים ששמעתם כאן, אלא אמר אותם בפני 300 חברים, אשר 80% מהם הם מחוסרי-עבודה, וכיד נאומו היו אלה: מדוע לא סודרו עוד אתמול את התנדיות בתלאביב? ואחריו קם חבר שני ומצטר סיפור מסורס על דיון במועצת פועלי תלאביב בענין חרמחשבר (בשאלת תוספת היוקר בתעשיה) ומגלגל את הענין בצורה פליטונית ממנהל מוסד כלכלי הודיע בישיבה כאילו ה ו א לא יוכל לקנות מיצר „תנובה" אם לא יעלו ל ו את המחירת. (פ. שובין: שקר!). ראשית - מדוע קפצה עוד לפני שקראתי בשמך? ושנית - אני פוטר את הדבר בדיוקו כפי שהוא נמסר לי מפי חברים שהיו באותו מעמד: אחד חבר הועד הפועל של המועצה, והשני - חבר המועצה בעירית תל-אביב. הם נאמנים עלי, ולא רק עלי, לחלוטין. (י. שפרינצק: עד היכן הגענו ועד מה ירדנו - מוכיח ישיבה זו. עומד כאן נפיירובסקי ומספר איזה דבר, נכון או לא נכון; במקום לקום ולהכחיש את הדבר, אם הוא איננו נכון, מתחיל מיד הדיבור בסגנון..חירוש. הנני חבר המפלגה מילדותי, ואני אומר לכם בגלוי: אני מתבייש להיות בישיבה כזו!) אני מתבייש להיות יושב ראש של ישיבה כזו. אנה נגיע? מניף כזה, אשר במקום בירור והוכחה, יודע רק את מלאכת הצעקה, בצורה שאיננו עדים לה זה עתה - איננו ראוי לעמוד בראש ציבור הפועלים בתלאביב. עתה אני מבין מדוע כה מעטה השפעתנו בעיר הזאת! אפשר להבין מלחמת דעות, אפשר להבין גם מלחמת סיעות, יכולים לקרות מקרים של הוצאת דיבה והכחשתם - אבל הצעקות האלה, סגנון הדיבור הזה - מניף באו אליגנו? הצעקות לא יוכיחו ולא כלום). לא אמרתי

אלא מה שסופר לי. ומה שסופר לי - אמת היא (נ. רבין: מחובתי לציין כי דברי נמירובסקי קרובים לאמת).

זהו המצב שבו עומדת המפלגה בתל-אביב כיום. ב-1927 בימי המשבר, שמשתי מזכיר לסניף המפלגה בתל-אביב, בשעה שלא היה בהסתדרות שמץ של עזרה הדדית כבר שיטנה עתה, בשעה שהפרקציה רפועלי-ציון[ס]שמאל התנהלו שמש (זכורים הדברים, כמ הם עמו אז לפיינשטיין ולחברי הועד הפועל של המועצה באספת מחוסרי העבודה), ובהסתדרות היה אז מצב חברתי וסוציאלי חמור מאוד, אחרי המשולח של „סוללה-בונה", שהתרצאתה נתמנתה ועדה לחקירה ענין האוירנטים, אחרי פרשת הסירוע בתל-אביב והזירופים, אחרי התפוססות „המשבירים", - למרות כל זה עמדו אז כל חברי „אחדות העבודה", גם מחוסרי עבודה, בחומה בצורה מסביב להסתדרות ולפליחנו בתוכה ובאותה שנה שברנו את הפרקציה. וה„יחס" לגבי אחרים שפליחנו גם אז לא היה אידילי. ואם כך עומדת המפלגה עכשיו(אלא עכשיו משמטת המפלגה גורם מלבה את ההתפרצויות בהסתדרות, עד שהגיעו לועד הפועל של ההסתדרות. רק בעקבות החנוך של המפלגה בתל-אביב יכול היה לקרות מה שקרה באספת מחוסרי עבודה, שחברי מפלגה לא נתנו לדבר לחברי הועד הפועל של המועצה. ואמר לי איש צדדי, שעובר על כלנו, למחרת ארתה אספה: „אני מצריך מאוד את צמידתכם באספה, נקלעתי לשם במקרה, כיצד ידעתם לשמור על העצבים ולא לאמר מלה שיש בה לגרות או להרגיז את הציבור". אחרי האספה קבלתי משלחת, ובתוכה קם חבר המפלגה והודיע: אני הוא שהדבקתי את המחאות על הקירות וקראתי למחוסרי העבודה שיעלו ויפרצו את דלת הועד הפועל, אני הוא שזרקתי ועקתי „בוז". אירוע כזו, שלא מהסוס, יכולה להיווצר רק מתוך שסניף המפלגה דמות מיוחדה לו והיגוך שוליאי ונפשי אחר מאשר ב-1927.

לאחר ההתפרצות בבית ברנר נכנסו אלי נציגי הליגה הסוציאליסטית (המרכז שלהם בתל-אביב ברנדר ועוד שני חברים) וספרו כי ראו שההתפרצות אורגנה על ידי אנשי פועלי-ציון וכו', לדעתם, הכרחי לגנות את המעשה על ידי כרוז שיהיה חתום על ידי כל המפלגות. והנה, כעבור שלושה ימים מפרסמת הליגה הסוציאליסטית כרוז, שיש בו אמנם מסום הסתייגות ממה שהיה באספת מחוסרי עבודה, אך לא באותו נוסח קטיגורי שדברו בציגי הליגה אתי. הראיתי את הכרוז לרימסקין, והוא הודה שאין הענין כשורה, שיש צורך להגן על מעמדה של ההסתדרות ושליחיה, אחרת היא תחרב. אבל, הוסיף - הליגה בתל-אביב נמצאת במצב אחר מאשר בשאר המקומות בארץ, כי מאז נתקלה הליגה בבית ברנר בעמדה כזו של חברי מפלגתנו, שאם היא רוצה לשמור על מעמדה בציבור, גם היא מוכרחה להגרר אחרי מקצת דימגוגיה ולבלום את עצמה מהגנה יתירה על ה„אפראט", גם כשהצדק אתו.

לבסוף, הערה בענין הועד הפועל של המועצה.
לאחר שהמרכז החליט מה שהחליט קבענו יום לכינוס המליאה של המועצה לשם בחירת הועד הפועל. לפי בקשת החברים מסיעה ב'

דחינו את הישיבה ליומיים אחרים. כעבור יומיים אחרים הודיעו לנו, כי סיעה ב' החליטה לקבל את החלטות המרכז, ואפשר לגשת להרכבת הועד הפועל. אולם הוצגה לנו דרישה, ש ב ש ע ה ייבחר הועד הפועל נדון בין הסיעות על חלוקת התפקידים בתוך הועד הפועל. אמרנו: חלוקת התפקידים זהו ענינו של הועד הפועל. אבל החברים מסיעה ב' דרשו שוב, והחלטנו לערוך פגישה אתם. שמתנגדנו לחלוקה פרופורציה והוצגה דרישה „פאריטטית" ל ש נ י ה ז כ י ר י ם ל מ ו ע צ ה, לשתי החתימות על כל מכתב וכו', הודענו כי פירוש זה מתנגד להחלטות, אין דבר כזה בשום מקום, אבל גם בענין זה מוכנים אנו לקבל את ההכרעה הסופית של הועד הפועל של המועצה, לאחר שייבחר והחברים ישבו בעמדותיהם. אחרי שנבחר לועד הפועל נקבל עלינו את הדין, תהיה ההחלטה אשר תהיה. והודעתנו האחרונה היתה: לכנס את המליאה של המועצה ולבחור את הועד הפועל באשר הרכבו. לא מצאנו גם תשובה ותגובה.

דוד ליבשיץ: גולדה דברה על הצורך ל פ ע ו ת הערב את הבירור. חוששני שתקות גולדה לא תתקיימנה. הבירור כאן יותר עמוק ממה הוא חריף.

בזמן האחרון אמר, שהפלוגתא הציבורית נתעוררה לרגל המשבר הכלכלי. נדמה לי, שלא במאה אחוזים נכונה ההגדרה הזאת. המשבר רק גילה והחריף מחלוקת עניינית. יתכן גם שלפניך המפלגה בתל-אביב יש איזה פרצוף מסוים, שאינו דומה לפרצוף המפלגה ביתר הסניפים, לא רק במשקים אלא גם בערים. אולם סו"ס אין לנו הרבה תל-אביב'ים בארץ. אפשר ש כ מ ו ת הפועלים כאן הופכת איכות חדשה. עם זה צריך להשלים.

נדמה לי, שבפלוגתא נקודות, שבהן נגעו גם שפרינצק וגם רמז וגולדה, אין בינינו חלוקי דעות. הנקודה הראשונה: שימוש במעשי אלמות היא דרך פסולה. הנקודה השניה: פריקת עול היא דרך נפסדת. לזאת כולנו נסכים. (י. טברקסיין: רבה לעשות במאי אפשר להמשיך?). צריך להמשיך לשאת בעול עד שארית הכוחות - זאת היא דעת המפלגה כולה, דעת הסניף על כל פרטיותיו. הוא עשה הכל לא רק כדי לדרוש נאה, אלא גם כדי לקיים נאה. כבר נלאיתי לספר מה עשה הסניף, כדי שהועד הפועל הזה של מועצת פועלי תל-אביב יוכל להחזיק מעמד. כמה סבלנו וחשבנו תחבולות של הסתבכות אי-אפשר לספר על כל הגזירות שסבלנו. כך גם פעולת מזכירות הסניף: קשה לפרש כאן איזה חזיונות המגרים שנהגו מבקנו ובאיזה קושי עלה הדבר. (ד. רמז: אולי יש כאן בכל זאת סבות במערכת עצמית? אולי גם בלעדי זאת לא היה המצב רע יותר? אולי לא הציל הסניף את המולדת?) האורגנים צריך אני להזכיר לך נשכחות ממה שקרה לא פעמים אלא אלפ

לפני כמה חדשים, כאשר פרצה גם אז שביתת־שבת של פקידים ושל
פועלים פשוטים ובאו מועד הפועל לסניף המפלגה וביקשו שנשתמש בכל
השפעתנו כדי שהשביתה תפסק? השתמשנו בפרסטיג'ה ובכוח ההשפעה
של מזכירות הסניף, כדי להבטיח לועד הפועל בבית ברנר אשררת
לעבודה. אז ידעו להעריך את תפקידו של הסניף ב"הצלת המולדת".
(ר. רמז: השאלה היא באיזה מחיר עושים זאת?) אגנה לענות לשאלה
זו במסתמכי על מה שדובר כאן; שמעתם גם מפי גולדה וגם מפי רמז
באינתרת־בינים טרקטטית על הישיבה הבלתי לגלית שהתקיימה בבית
ארלוזורוב. כן, היתה ישיבה בלתי לגלית - דבר שלא קרה עד עתה
בבית ארלוזורוב. היא היתה בלתי לגלית לגבי הסניף, מבחינת בחירת
המקום. אבל היא היתה לגלית לגבי הועד הפועל של המועצה.
אחרי שקבלתי את הידיעה הטלפונית של גולדה, בררתי את הדבר,
עליתי לגג של בית ארלוזורוב והחברים מסרו לי שהם הודיעו בבוקר
על האספה לועד הפועל של המועצה. ואמנם באו פיינשטיין (מאגודת
פועלי הבנין) וסמוגרינסקי. שאלתי, מדוע עשיתם כך. החברים הסבירו
לי, שהאוירה בבית ברנר היתה באותם הימים כזו, שכל ישיבה היתה
נהפכת שם לאספה. שאלתי את פיינשטיין וחברים אחרים, אם אפשר
להעביר את האספה למקום אחר; השיבו לי: אי אפשר, זה יעורר את
החברים. נכון הוא, שלגבי המקום השתמשו בדרך בלתי לגלית, כי
ידעו שמזכירות הסניף תאסור כל אספה שבה ידונו ויחליטו על
התפטרות הועדים. עד לידי כך הגענו, שחברים צריכים להתגנב
לבית ארלוזורוב, כדי לערוך את אספותיהם. איני חושב שהיינו
צריכים להשתמש בכוח מזכירות הסניף כדי לאסור את האספה ולהעבירה
למקום אחר. אני יודע, איזו קונצפציות יוצרים כאן - כאילו מקור
כל הרג'יסורה הוא בבית ארלוזורוב ובמזכירות הסניף. אולם מזכירות
הסניף המרכזת, המטילה אסור על אספות ואשר לגביה צריך להשתמש
בדרכים בלתי־לגליות - משלמת מחיר גבוה בהצלחתה נגד פריקת עול
והשבתת העבודה בבית ברנר. לא עמדה לפניה שום שאלה של פרסטיג'ה,
אם כי ודאי עוד יצטרכו לא פעם להשתמש בשארית כוח השפעתה לגבי
החברים.

אין גם חלוקי־דעות בנקודה העקרונית: אני מסכים
להצעת רמז על הקמת ועד הפועל של המועצה מחדש, לפי ההוראות
של המרכז. במשך הפגישות האלה נמשך המו"מ בין הסיעות ובין
מזכירות המרכז, ואחת הסיעות לא הסכימה לקבל את ההוראות כולן
ורצתה להתדיין לגבי מספר הוראות. אבל אחרי שנדחו ההתנגדויות
וגם סדר המרכב האישי של ועד הפועל, חושבני שהדבר נגמר, שאחרי
ההוראות שקבלנו מהמרכז הן ברורות לגמרי. הסעיף השני בהחלטות
המרכז אומר: "הועד הפועל של המועצה יקבע מזכירות בת 4 חברים,
על יסוד של פריטט בין הסיעות ב' וג'". פריטט פירושו מספר שווה
וזכויות שוות. בדברים אחרים, אין עוד לברר את הסעיף הזה,
חושבני בתוקף, מה יש פה לברר. הנה המרכז קבע מזכירות של שנים
ולא מתעוררת שאלה מי המזכיר. אני זוכר, שבאחת מישיבות המרכז
נתקבלה החלטה, שברל רפטור צריך ללכת למזכירות מועצת פועלי חיפה

יחד עם אבא חושי וגם אז לא פרשו מי המזכיר. הרכב פריטטי פירושו:
שניהם מזכירים, שניהם שווי-זכויות. בתום לבי חשבתי כך ואמרתי
לחברים שעכבו את הרכבת הועד הפועל: מה יש כאן לצעקה? נדהמתי
כששמעתי היום מפי רמז פירוש אחר. אמרנו: הוראות המרכז חלות על כולם
ללא הסתייגויות וללא פירושים. מי רשאי לתת כאן את הפירוש? אני יודע
שהחברים בסניף רגישים מאוד לדבר הזה ואומרים שהיה כאן מעשה-מרמה.
אין שום פגיעה בכך, שהועד הפועל של המועצה יוקם מחר, אבל יש
לאסור על כולם לתת פירושים. המרכז עסק בזה פעם והחליט וכל החברים
הם משכילים למדי, כדי להבין את ההחלטה. לפרשנויות אי אפשר לתת
פירוש אחר. (ד. רמז: המרכז יחליט מהו הפירוש).

יש ויכוח אחר - על ה ד ר ך . כעת לא נעסוק
בזה. וחבל שעסקנו בזה הערב רק דרך אגב. דברי ביקורת לגבי הדרך
של מנהיגות ההסתדרות שמענו לאו דווקא בישיבות הסניף. זוכר אני
את דברי דיין בישיבת המרכז על „הדרי-קירדרי". (י. שפרינצק: הוא
בודאי לא התכוון למה שאתה מתכוון). הדיבור הזה נמשך ואינו מוצא
את ביטויו הנכון. בזה אין הסניף אשם. הסניף מתבטא, כפי שהוא יכול,
לפעמים תכופות בצורה קלוקלת מאוד. אני מצטער על כך, שאין הסניף
יכול לקיים בתוך הענינים האלה בירורים יסודיים, אלא רק בירורים
חטופים. הקהל איננו תמים כל כך והדמגוגיה עוד לא השתלטה כל כך.
החברים יודעים, שטרם הגיע כסף מאמריקה ושאין כסף בסוכנות ואין
גם בהסתדרות. (ד. רמז: מדוע הם דורשים לחם חגב מגיע להם יש
לדרוש בגבעת חיים, שם יש גורן). אין תשובה בפה ואין תשובה בפי
אחרים על השאלה, איך גורשו בשעה זו. אבל לא יתכן, שבמצב כזה
יחסר קונטקט בין מוסדות ההסתדרות וראשי החברים האלה. אפשר יהיה
לברר רק אחרי שביתת-שבת (גולדה מאירסון: מה אתה עושה כדי שיהיה
קונטקט? ד. ליבשיץ: כל יום רביעי וחמשי בשבוע עולים לי בדמים,
כדי לקיים אותם בסניף ביום שני. את פרומקין אני יכול להשיג
לעתים קרובות, אבל אחרים אין להשיג. קריאתי: מדוע ברל כצנלסון
לא היה עוד בסניף מאז שב מהקונגרס? ד. רמז: האם הוזמן? תשובה:
הוזמן. ד. רמז: מדוע לא הוזמנתי אני? גולדה: גם אני לא הוזמנתי.
ד. ליבשיץ: הזמנתי לא פעם).

רמז אמר, שצריך לדבר על שני דברים: יחסי-חברים
והמצב המסובך. לאמתו של דבר הוא דיבר רק על יחסי-חברים. אבל אם
על אלה ידובר, הרי השאלה העיקרית שהיתה צריכה לעמוד הערב היא -
איך הגענו לכך, שחברים בדרך, גרוסלב, נחמיה רקנסור - ואחרי אלה
אינם כרוזים ופרקציונרים - ידברו כמו מדברי הערב? זה מראה
שדבר מה איננו בסדר בהסתדרות ובמפלגה. איך הגענו לידי כך? הסברה
חלקית שמצאתי בדברי גפירובסקי. אקח לדוגמה את ענין אגודת פועלי
חוץ שגפירובסקי דיבר עליו. הוא ספר כמה דברים, אבל רק מקצת האמת.
היתה ישיבה משותפת של הנהלת ההא ושל חברינו בועד האגודה בהשתתפות
של חבר הועד הפועל של המועצה, וכולם יחד החליטו שמזכיר האגודה
איננו מתאים לתפקידו. (י. בן-אהרן: הועד הפועל של המועצה, עם בוא

אחרן ועם גוירדסקי, מסכים שהוא אינו מתאים. ג. גוירדסקי: אבל
בקשר אחד לחידור). הדבר הגיע אצלו לבירור במזכירות המרכז.
ואחרי שהדבר הוסבר על כולם והתחילו לחפש מזכיר וגם מינו מועמד
מתאים, אמר חבר הועד הפועל של הפועלה לחברים, שהועד הפועל אינו
יכול להסכים שפלוני המועמד יהיה מזכיר מאגודה, מפני שהוא שייך
לאוחה הסיעה. (א. בקר: מדובר על קליצ'קו, והוא הכחיש את זה).
אחר כך באו חברים ודרשו שאתבע את חבר הועד הפועל למשפט. פניתי
אליו והוא הודה כי שלא נזהר בדבריו. לא רציתי לנפח את העניין.

מה יצר יחסים כעין אלה? לא חוסר העבודה והרעש.
אלה החריפו את המצב. אבל הגורם נעוץ ביחסים בפנים המפלגה.
יחסים אשר יכלו לגרום לסכסוך חריף וממושך בקשר למזכיר ממונה
או מזכיר נבחר. לא פללנו ששאלה כזו תוכל לעמוד במפלגה.

איננו רוצה בשום אופן להצדיק מעשים ידועים
של חברים. אבל מחובתו של מרכז המפלגה לא רק לפסוק ולא רק להתהפך
לטריבונל, אלא להשתדל להבין, איך הגיעו לידי כך חברים בעלי ותק,
בעלי זכויות ובעלי עבר, כמו אלה שבאו לרשות הדיבור כאן. אוי ואבוי
יהיה לנו אם הדרך היחידה לתיקון תהיה דרך של משפטים. (י. שפרינצק:
אלא מה - דרך של מכות? ישבתי ראש בשלוש ישיבות של בירורי. יש
פרוטוקולים על בירורים עד כדי טירוף דעת. הגענו לטרמינולוגיה
שאינה הולמת שום ישיבה של חברי מפלגה ואף לא שום ישיבה של בני אדם
תרבותיים. מה אתה מציע במקום משפטים - הטפת מוסר? לפאן: דרושות
בחירות דימוקרטיות, דימוקרטיזציה של המוסדות. י. שפרינצק: לפני
ועידה רחבה היתה מלחמת בחירות יהיו סערות. האם אתה מציע איזו
הצעה אחרת, איך לבוא לידי הרמוניה או ליחסים טובים יותר? האם אתה
מצביע על שרוצים לברר דברים על ידי ועדה משפטית? האם אתה בוחר
בפריצה דרך ופריצת דלת, בשביתת-שבת? ואם תשב ועדה משפטית את שלושת
חברים הגונים, האם זה יוריד אותנו? זה איננו בסדר, אלא מה -
הסידור הפנימי הבלתי פוסק הוא בסדר? ד. ליבשיץ: תבין אותי נכון.
אני חוזר על מה שאמרתי, שלא יעלה על דעתי או על דעת מזכירות
הסניף, לאמר, לעודד או להצדיק באיזו מידה שהיא מעשי אלמות.
(ד. רמז: ומה אתה מפחד ממשפט?) אני מפחד לא ממשפט אלא מ מ ש ט ר
של משפטים, כי זה מעיד על משטר בתנועה. אם הגיע למשטר של משפטים,
הצורך להעמיד מחר למשפט את אלה היושבים כאן ושדברו אתך היום.
אם הגענו למשטר של משפטים, סימן הוא לא רק שמתדרדרת המפלגה
המפורסמת, אלא שאיננו קיימים. לא נחזיק את המפלגה ואת ההתדרדרות
במשפטים. גם ממשלות חזקות, שיש להן משטרה, צבא ובתי משפט, שוקלות
בכובד ראש פעם ושבע פעם עד שהן נזקקות באמצעים משפטיים. הן
נתונות הרבה בשאלות של פרסטיג'ה. כשאתמול נשארו חברים ודחוקים
אחרים בחצר „דבר", לא רצתה מזכירות הועד הפועל לקבל את המשלחת
של המובטלים הדחוקים. היתה זו שאלה של פרסטיג'ה. כך היה גם לפני
6-7 חדשים בבית ברנר. ספק, שאין מקבלים משלחות של פועלים כמה,
אלא רק ועדי אגודות. וכל מי שבא, שאלו אותו, אם הוא חבר ועד.

לעשיר במצב המחנה שגורר מקבלים גם משלחות שאינן מורכבות
מחברי הועדים בלבד. ובשלטי שבועיים אמרה לי גולדה, שלא צריך
לכנס את הועדים הצובדים להתפטר, מפני שהדבר צריך לעבור דרך הועד
הפועל של המועצה, עניתי שאני מקבל עלי לטלפן לה' בקר, שהועד
הפועל של המועצה לא יעבור על שאלת פרסטיג'ה. היא אמרה: אין הועד
הפועל של ההסתדרות יכול לקרוס מגישה תחת לחץ של ועדים. עניתי,
שהועדים עצמם נמצאים תחת לחץ של מקהל, ואז יכול הועד הפועל של
המועצה להכלים עין משאלה של פרסטיג'ה. (גולדה: בשטלפנתי אליך
ואמרתי, שיבואו 300 איש לועד הפועל, עניתי: מספרים לי שבשנת 1927
גם כך היה אירוע דבר בחצר הגימנסיה. כך משיב מזכיר המנגנון ואתה
יכול לאמר, שמתנגנים לבית ארלוזורוב ואתה אינך יודע ד. ליבשיץ:
דור אחד. גולדה: אינני מאמינה לך. ב. קנטור: דרך ארץ למזכיר המנגנון.
ליפא: למזכיר מגיעה אתם מאמינים? ש. לוברבאנזקר: איך נבחרו כל
מועצת המנגנון הזהל? ב. קנטור ממשיך בקריאות בינים. י. שפרינצק:
אתה נציג שרקלי משמל - כך אתה מתנך אותם? ב. קנטור: אני גם חבר
מזכירות המנגנון. י. שפרינצק - לליבשיץ: גולדה אמרה, שאינה מאמינה
לך. עדיין אתה במצב של גבורה כדי לענות לה בעצמך ואינך זקוק
ל"הגנה" כזו שקמה פה. אינך צריך לקבל את ההגנה הזאת. קריאות:
הוא לא הזכיר איש מיגנו עליו. ד. ליבשיץ: ראשית, לא אני הייתי
ראש אלא אתה. שנית, אני מבקש ומבקש את החברים לא לעזור ולא
להפריע לי. ושלישית, אשר לעצם האינצידנט, אני מבליג). אחד התנאים
לתיקון המצב הוא - הסיכה יחסי כבוד לכל המוסדות הנבחרים שלנו
וגם לאותה מזכירות המנגנון. הזלזול במוסדות נבחרים מחלה מידבקת היא,
ואף אחד מאתנו אינו מעוניין בהתפשטותה. צריך לעקור אותה מתחלתה.
ואם יהיו יחסי כבוד, אפשר יהיה להשלים עם מציאות חלוקי דעות
רציניים במנגנון. בזה אין שום דבר מבהיל, כי המפלגה היא רחבה
לכרי ויש בה חוגים ופוגים שונים. ואת המלחמה הגניבית אפשר יהיה
לנהל בצורה הוגנת. אם כולם יסכימו על התנאי הזה, תהיה מזכירות
המנגנון ודאי נכונה לסמור על כך. עדיין אני רוצה לקוות, שהתבונות
תהיה אצל כל הצדדים.

<u>א. ציזלינג:</u> לא קל הדבר להכנס לדיון באוירה, שאת ביטויה
שמענו וגם ראינו בישיבה זו. אבל כל אחד מאתנו
צריך להתגבר ולא להיות מושפע מן האוירה ומן
היחסים האלה; שום אחד מאתנו אינני חושף מהם, ואם באים לידי גילוי
בחוסר היכולת להקשיב לדברי הזולת, לכרות אוזן ל ע נ י ן
שאיננו מקבל ולמצות את הדברים הקשים בכל אימתם. דברי לא יכוונו
אולי לכל פרטי הבירור והויכוח כאן. אני נכנסתי לישיבה עם ראשית
דברי רמז והגבתי מכוונת לחלק זה של הישיבה.

את היסוד הקודר רואה אני לא ב"יחסים" בלבד,
כי אם בהבדלי הערכות ודעות בדבר ה ד ר כ י ם . יותר נכון -
בהבדלי הדרכים למימוש הרעיון (ח. שרירמן: דוחי המטרות העיקריות).

גמירובסקי אמר, כי בשעת המשבר ב-1927, בימי חוסר-העבודה החם, שברנו את הפרקציה. מצד התאריך נכון הצירוף הזה. אבל האמת היא, שבאותם הימים לא רק שברנו את הפרקציה, אלא שברנו גם יסודות רציניים של ההסתדרות, ואת פירותיה של אותה שבירה אוכלים אנו עד היום. ביום שנותקנו מאחריות הדדית בתנועה, מאחריות לקיומו של כל פועל, לקיום העבודה שלו – באותו יום נשברנו. ימי חוסר העבודה ההם היו ימי משבר לתנועה שלנו, משבר שאת עקבותיו אנו חשים עד היום. עמקה הפגיעה של אחריות הדדית ושוויון שהיתה מונחת ביסוד „השוואת-המחיה". במקום זה בא הדיבור נגד „מסגף" במקצועות הקלים. אלפי אנשים הלכו אז בטל ובאותו זמן עלתה רמת החיים בארץ, גם בתוך שורותינו אנו. וסמוך לזה, מיד עם חלוף חוסר העבודה, קבלה המנהיגות של התנועה את הסיסמה: „לכו והתעשרו". בעקבות המשבר ההוא באה האסכולה הציבורית הקלוקלת של ה„פרוספריטי", אסכולה שפירותיה אנו קוצרים אותם במידה רבה. התחיל בהמצאת דרכים שונות שהפרידו את הציבור. ודאי, שישנו גם טעמים חשובים באותם הימים, אבל גבר יסוד הפירוד בציבור. זוהי הסיבה העיקרית לבטלונות חברתיים, להורדת הרמה הציבורית, למיעוט חברות בקרבנו.

אין זאת כי אם נשתחרר הכמתנו אם לא תביננו עם פרוץ המלחמה, לאחר שנות המתיחות שחלפו, כי אי-אפשר לנו לעמוד בלי ריכוז כוחות, בלי תגבורת אחריות הדדית. ב. רפטור הציע כאן לכנס את מועצת המפלגה לדון על אמצעים מעשיים להתגברות על המצוקה. ואני יודע, שדברי בישיבת הועד הפועל של ההסתדרות, כאשר הצעתי לקרוא לועידת ההסתדרות או כינוס אחר של כל פועלי ארץ-ישראל, שידון על הצפוי לנו בעתיד הקרוב – צלצלו כבחלל ריק. אני חושב, שאילו נקרא כינוס כזה, היה הוא הופך מפעל ציוני גדול, היה מעמיד אות אזעקה בתנועה עצמה ולפזורי ישראל כולם. דברינו אטומים ואינם מגיעים לציבור, מחשבת הציבור אינה נקראת לעזרה, אין תשלם אחריות כל הכלל ואין מקבלים אחריות מן הכלל, ואנחנו משלמים בעד כל זה רבית קצוצה. משום כך מגיעים גם לתמונה כזו של יחסים, כפי שנשתקפה כאן.

אינני יודע מי מצדיק שישפט, מי יהיה השופט ומי יהיה הנשפט. עובדה היא שיש בתוכנו הקלות יסודיות המגדלות פרי רקבון. הרקבון – אין לו הצדקה מצד הסיבה. אולם המסובב, הגורם לרקבון, לא יבוא נקי. לפני ימים אחדים, כשדנו בישיבה על הפעולות שצריכות להיעשות להקלת המצוקה, הציע חבר לצאת בהפגנה ושהועד הפועל ילך בראש המפגינים ויוליכם עד בית הממשלה. חב' רמז השיב תשובה נבונה: בהפגנה אי-אפשר ללכת עם אנשים רעבים, צריך קודם להבטיח להם אוכל, שובע. זה נכון. וההסתדרות לא תבינה את הפועל עליה ברגע זה, לא תבינה שעליה לעקור את הרעב מתוכה – אחרת ישפך דמו על ראשה. אני יודע שישנם בישוב 100 אנשים בעלי אמצעים, שבכוחם להפסיק את הרעב מיד, אבל בתנאי ארץ-ישראל אין אנו יכולים להגיע אליהם בנקל. אפס, אל הפועלים ח י י ב י ם אנו להגיע, ועל הפועלים הרעבים מוכרחים אנו לדעת להשתלט. אין אני

פוחד מ ה ש נ א ה של מחוסר העבודה כלפי הפועל העובד.
רגע זה אם ישנו יחלוף עם שינוי התנאים. אולם פוחד אני מפני
א י - ה א מ ו ן המשתרר בתוכנו.

צפויה סכנה שתתהרס בתוכנו החברה של צעירות שני מחנות נפרדים, מחנה של עובדים ומחנה של מובטלים, שאין האחד מהם גורם במשבר של השני - יותר נכון, אינו גורם באחריות מלאה עליו. חברה כזו ואי-אמון בינינו הגורם מסכנת עלולים להתחלק בצורה שלא באה התפרצה הגלויה, המאבק הפנימי בצד ההסתדרות. אין הדברים מכוונים לעובדי ההסתדרות דווקא, אם כי חלק זה של הציבורים שהוא הקרוב ביותר לציבור, הנפגש אתו בחיי יום יום, צריך להיות עכשיו למופת בתוך התפרצה הפנימית. ולא הצעתי הצעות מבטיח-לעתידות. אמרתי רק, כי לפתוח עד אפר נצליח להניע את מפעל מחוסרים, נקום ונעמוד א נ ח נ ו מתוכנו - בתוכנו אנו ובכוחנו אנו - את הופעות הרע. העובדה שאין לנו חיים ציבוריים תקינים, שאיננו רואים חובה לעצמנו לשבת בעצה עם „כל בית ישראל", בתורת חברה, מתוך תשבוץ התנועה - עובדה זו מגבירה את הקשיים בצורה רבה. חוסר תנועה מלוכדת, חוסר ציבור חרד על הענינים, דוקא ברגעי-אחריות קשים - גם בזה מקור הקושי. ראיתי את ציבורנו ברגעי אחריות שונים, ואני יודע שב„כנסת עם" הוא מגלה אחריות. וגם עכשיו, אילו יכולנו לקרוא - ולו רק אנחנו יכולים - לועידה מיוחדת של ההסתדרות או לכינוס אחר של פועלי ארץ-ישראל ולהציג בו את מצב המצוקה בארץ, את הרעב, ולחפש דרכים לתיקונו - היה זה מעורר אחריות ציבורית ומבריא את המצב יותר מכל אמצעי אחר, גם בתל-אביב - יותר מהדרשות ששמענו בין שבין ובמירובסקי. לא נפתור את השאלות הקשות בחיי ציבור הפועלים בלי שיתוף הבוגרים בפתרון זה. אם אין שיתוף באחריות אזי באות הופעות של חוסר אחריות, וזו סופה להקיף המונים. צורת השיתוף איננה יכולה להיות בזו שהלך בה הועד הפועל של ההסתדרות בהזמינו באי-כוח פועלי „נשר" ו„שמן" לישיבה אחת, את ה„נוהגים". צריך שתתכנס ההסתדרות - במועצה שלה או מוסד בועידת ההסתדרות.

אשר לתהום הקשים המתגלים בתל-אביב: צריכות לבוא ג ז י ר ו ת (אם אנו הנהגנו הבחנה בין „גזירות" ל„תרבות") מצד מרכז המפלגה כדי לשנות את פני הדברים. אבל הגזירות צריכות לבוא תוך התגברות על הרגלים ועל עניני פרסטיג'ה. צריכות להיות גזירות שתחייבנה את הסניף כולו ואת כל חבריו לעבודה ולפעולה. צריכה להיות הדרכה מחייבת לעבודה שתשתף את כולם באחריות ובעבודה.

רצוני לשוב לענין המאבק הפנימי של ההסתדרות. אילו עשינו אותו לפני חודש וחצי, היה זה מעשה גדול, היינו מונעים על ידי כך הופעות רגילות רעים בחיי הישוב כולו. אבל היה מקום שמא המפעל העצמי של ההסתדרות יפריע למ-חוסרים. ואם כי מפעל מחוסרים קרוב עכשיו יותר להגשמה, (גם עכשיו נגשים אנו למפעל מחוסרים שלא מתוך שמיחות לחץ הרעב), גם עכשיו עלינו לעשות

את המוטל עלינו מבצעים. אני אומר זאת דווקא משום שאני יודע כי את מפעל החידוש אשר יהיה להגשים רק על ידי ריכוז כוח ציבורי אחראי וכיוונו כלפי השכבות הצעירות – דווקא משום כך מחוייבים אנו להיות חזקים במערכתנו המפלגתית הפנימית. כך צריך להציג את הדברים בתוכנו.

ש. יבנאלי: אני מציע לקבל את הצעתו של ב. רפטור ולקרוא בימים הקרובים למועצת המפלגה. אבל יחד עם זה עלינו להחליט כמה החלטות מעשיות לתיקון המצב.

יכול להיות כי המכשולים על הדרך לתיקון המצב מונחים ב פ נ י ם במידה הרבה יותר גדולה מאשר בחוץ. אולי לא הערכנו במידה מספיקה את המכשולים האלה – ומכאן הקושי הרב. אילו הערכנו יותר את החובה להתגבר על המכשולים הפנימיים, אשר היינו נמצאים עתה במצב טוב יותר. הדברים שסופר עליהם כאן, על ישיבת הועד הפועל של ההסתדרות עם פועלי „שמן" ו„נשר", המספיקו גם עלי והשפיעו מה שהעידו בקריאת בינים לדברי רמז. לאור זה ה ע ו ב ד י ם. ישיבה קראו את האספה, יכול להיות שיושבים ומי יושב מחוץ אינני יודע. אינני בטוח שיושבים כאן פקידי ההסתדרות, מחוסרי העבודה ואנחנו. הרכב האספה הזאת איננו משקף כאן באמת גושי פועלים עבריים. בעוד אשר אם תיקרא מועצת המפלגה ואחר כך את הדיונים בציבור, ותהיה ביניהן מה שקוראים מועצת ההסתדרות – תתבטא בכל השכבות יחד של ההסתדרות „אופוזיציה מפרוקצית". שיוקיע הצרע בשעתו מפעל פנימי של ההסתדרות, במאמץ חד פעמי, בשיעור של חודש מבכורה ו... חברינו, באי בית הפועלים ותמכתי בהצעה זו. כי ההתנגדות מחוץ היא עדיין התאגדות ה ע ו ב ד י ם והפקידים. זהו המצב. ההסתדרות היא ההתאגדות המטפלת במידה קשה יותר גדולה – אין המפלגה – המפלגה בודאי שתקשר הוא רק בהסתדרות. המפלגה בודאי חברה אינטליגנטית להיות בהסתדרות גדולה כל כך לענין היחסים אידיאולוגי. משום כך נודעת חשיבות גדולה אשר הוא הורס את עצמו. הפנימיים. מעמד הפועלים צריך לדעת היטב איפה הוא לו מבחוץ. בהתפתחות ציבור כמו ידיד, מלבד הכוחות ההורסים המאורבים המפלגה מגישה קבר בזרות הורסים. הפועלים מגיע רגע כשמתברר כי בתוך המפלגה – הרס המעמד. בין על בסיס כלכלי ובין על בסיס פוליטי, והתוצאה בזה והכל מאוד לייבסיץ בודאי ראה את זה בתנועות הפועלים בחוץ-לארץ, ואנחנו שלא למד לקח. אתה, לייבסיץ, משום מזכיר המפלגה בתל-אביב, את התכונה של שביתת הירקנים בבית הועד הפועל של ההסתדרות רואים את התכונה. ראיתם את השבת – אותך לא ראיתי בימים האלה ליד מהנהרים הכובשים. – הוא גם המהפכה שקמה כאן באמר נראה היה לכם שפגעו ב„מזכיר שלכם" – הוא גם המזכיר שלי, ואני לא יכול להגן עליו, כי עליו נופלת אחריות יותר גדולה. אבל לא לייבסיץ חשוב לי, כי אם אחת – הציבור המפלגה בהופעת הרס עצמי. לציבור הפועלים חסרה לפעמים רבות הכרה מעמדית, כמה שלעם היהודי חסרה לעתים קרובות ההכרה הלאומית. אם כי העם

היהודי המובל ביותר והמקופח ביותר בשטח הלאומי - דוקא לו חסרה
הכרה לאומית. והוא הדין ביחס לציבור הפועלים, שבמובנים המסורתיים
מכריעים חסרה לו ההכרה המעמדית, מה לעשות כדי להתגבר על הקשיים
וקשור על כוחותיו. את זה אין הוא רואה לעצמם - משום שהחברה
העצמית של הפועל היא בדרך כלל תוצאה חדשה בהיסטוריה, שקמה רק
במאה השנים האחרונות. עלינו לדעת, כי בתקופה זו עובר עלינו משבר
קשה, וכי אנו יכולים לחדש אם לא נדע להשתלט על המצב. ואם אתם
רואים ברמז, והוא מרבע מכם, הרי השאלה היא באמת זו שהוצגה כאן:
חרוצים אנחנו להיות עוד מאוחדים או לא? שמעתי באספה המוקצה
המודרכת של המנגנון בתל-אביב דיבור כזה: אנחנו ותיקים, אחראים
להסתדרות ולמפלגה. ואני אומר: הותיקים אלה החושבים את עצמם אחראים
להסתדרות ולמפלגה - הם הורסים אותן בעצמם. ואין לזה תקנה.
גיחוך הקשר בין רפי ובין חבר אחר - המרחק אין שום דבר אחר, כי
אין לנו כוח לציבור אחד בלתי אם נצליח להעמיד. ובכן הוצגה כאן
השאלה: האם חברים אנו למפלגה אחת זו או לא? אסור להניח את הדעת משאלה
זו, כי אין איש מכריח אותנו להיות במפלגה אחת. אנחנו יכולים
להיות במפלגה אחת ויכולים לא להיות במפלגה אחת. יש התפתחויות
שונות בחיי ציבור. ואל הלעג ואל הקלל בשאלה זו, כי על כך המאזנים
הונחה שלמות מפלגתנו. בפשטות. ואין שום כוח חיצוני שיעזור לנו
לשמור על ליכודנו, זולת רצוננו אנו.

בשטח הכלכלי יש דברים שבכוחנו לעשותם ויש דברים
שלא בכוחנו להגשים אותם. פקיד העובד בבנק ומקבל משכורת גבוהה,
ופועל המשתכר רק 5-6 לירות בחודש, אם הם חושבים לטוב לעצמם
להיות חברים למפלגה אחת לשם מטרה סוציאלית - מוטב; אם אינם חושבים
כך - אין כוח שיכריח אותם לזה. הטענה הנשמעת, כיצד יכולים להיות
אחד חבר שבע וחבר רעב - היא ט ע נ ה ל ה י ס ט ו ר י ה
(ע. בן-אהרן: איך מתקשרים דברים אלה עם אחדות המעמד?). זוהי
טענה להיסטוריה, מדוע יש פועל עובד ופועל מחוסר עבודה. הם חברים
למפלגה אחת, כי יש להם אינטרס משותף להיות במפלגה אחת, כי זו
יכולה לחזק אותם, אבל ה כ ר ח אין כאן. זאת צריכים לדעת
כל סוגי הפועלים; יש לנו מ ט ר ו ת מ ש ו ת פ ו ת, אבל
את אי-השוויון אי אפשר לבטל ביום אחד. רבו לא יוכל לבטל, המפלגה
לא תוכל - היא רק תוכל להרוס את עצמה. המפלגה יכולה לבנות רק בגדר
של אפשרות מסויימת, אבל אינה יכולה לקפוץ מעל להיסטוריה ולבנות
גשר במקום שאי-אפשר לבנות אותו. אף אחדות המעמד - דבר סובייקטיבי
הוא, בעיקר בארץ-ישראל; אנחנו רוצים - אנחנו מאוחדים; אינגו
רוצים - אינגו מאוחדים. אי אפשר להחזיק מפלגה בכוח, אם חבריה אינם
את האמון זה לזה. מי שרוצה בשביתות-שבת להפריע לעבודת מוסדות
ההסתדרות, ז.א. להפריע ליסוד - זה ממש כוח נגד ההסתדרות, נגד
היסוד שמתקיים על בסיס של רצון חפשי. זה ימים אחדים שאני נמצא
בצער הפועל ורואה את שביתת-השבת, וברור לי כי התנועה נבראת תחת
הבית שאנו יושבים בו. זאת עושים אלה שיושבים בשביתת-שבת בבית
הועד הפועל, וגם אלה שיכלו לסגור את השביתה הזאת ולא סגרו אותה.

ולא מי שהוא מדמיין את הסידור, כי אם הסידור ב א א ל י נ ו .
את זאת צריכים כלם לדעת באופן ברור, הרוצים בזה או לא רוצים.

לא הכל ניתן לתיקון בשטח הכלכלי ביום אחד,
אבל יש דברים שההתאחדות צריכה לחזור בעשייתם. הדבר הראשון הוא
זה שמופיע עדיליינג; הדרישה הורגש משכורת או חצי חודש משכורת להקלת
חוסר העבודה. מי צריך לשאת בזה? בולסן כל העובדים - לפי דרגה
ידועה. נחליט קודם כל על זה. העיקר, זו תהיה התחלה, לא גדולה אמנם,
אבל היא תתן משהו, ועל כל פנים תהיה זו התחלה מעשית. ואין לפתור
מפני הפועל אשר יש לו עבודה והוא מסרב לשאת בעול. צריך שיהיה אומץ
לב גם כלפי הפועל. את ההצעה הזאת צריך להגשים במשך 2-3 ימים. ויש
עוד צעדים שצריך לבדוק אותם, לא להיות שום דבר ולקדם את העזרה
ההדדית בתוכנו בקנה מוגבר יותר.

<u>יוחנן קרמניר:</u> לפתור הוא לתת עצות לחברים, שיהיו מנומסים ובעלי
אחריות. את הדברים האלה יודעים החברים בעצמם.
השאלה היא, במה יבואו החברים מחר, כל אחד לאגודה
שלו, מה יענה למתנגדי הפועלים הסוציאליסטים המייעצים לחבר, שלא יתפטר
מהועד ולא יפרד משום קיבלית או בתוך ליגלית, אבל החבר הלא צריך
לענות משהו למתנגדי פועלים. לו היו רואים שנעשה המאמץ הדרוש
מצד ההתאחדות להשיג, נאמר, 100,000 לירה ומפני סיבות שונות לא
הצליחו להשיג סכום זה אלא רבע מסכום, אולי גם משום שהאנשים אינם
מתאימים - היה הדבר מובן. אבל עובדה היא, שההתאחדות לא עשתה
ולא כלום. במועצת המפלגה, שנתכנסה אחרי פרסום הספר-הלבן, הכריזו
על מצב-חירום במפלגה. מה זאת אומרת מצב-חירום? פירושו של דבר,
שאם אני משתכר 15 לא"י לחודש, השני 30 לא"י והשלישי לא כלום - אנחנו
אחראים במידה שווה לציבור הפועלים שבא לארץ, ורק במקרה עלה לאחד
להסתדר יותר טוב (גם זו שאלה, איך הסתדרו נעסים אפלנו), אבל
אנחנו כולנו אחראים במידה שווה וגם חלוקת העול צריכה להיות שווה.
אי אפשר לבוא בטענות כלפי חבר, שסבל ארבע שנים ממשבר, מרעב
לפחות, מהתגוננות גופנית והוא גירוך להתרגל כל הימים ברחובות
ולסבול מעשיות ולספר מעשיות. השאלה היא, אם אנחנו מסוגלים
לחלק את העול ולהסתדר על כולם. אנחנו רגילים לומר, כי ההסתדרות
היא הישוב, הציונות, העם. כשאנחנו רוצים, אנחנו אומרים: זהו הכוח
החזק ביותר בעולם. אך כשבא מצב-חירום הרלים לראות את ההסתדרות,
כאילו היא, על כל המוסדות שלה והציבור הגדול שלה, אינה קיימת.
לא שמעתי, שהיתה איזו הצעה מצד הועד הפועל של ההסתדרות איך
לפתור את השאלה והציבור לא נענה. לו בא הועד הפועל ועשה את
הפעולה הראשונה, עד שנוכל לנשום קצת, עד שיסתדר מצב מצב-החירום,
עד שיבוא כסף מאמריקה, עד שתבוא איזו עזרה מצד הממשלה, היה גם
הציבור שלנו נענה יותר. אבל לא עשו זאת. ומה לענות לחברים
המסתובבים כל הימים באגודות?

אנסה להציע הצעות. יש בארץ-ישראל 100,000 חברי ההסתדרות. מהם עובדים גם כיום אלפי אנשים במקצוע שיש למוסדות ההסתדרות שליטה מלאה עליו. האם אי אפשר לברוא לחברים אלה ולהגיד: יש מצב קשה בארץ, אלפים מחוסרי עבודה, ביניהם 1,500, 2,000, או 3,000 חברים ותיקים, שצריך לתת להם את האפשרות לעבוד את שעות החירום; כולנו חברים, נכניס לתוך המקצוע הזה את החברים מחוסרי העבודה. או יכולה לבוא הצעה בצורה שהציע ציזלינג; אני הייתי אפילו מחמיר ממנו.

הצעותי הן: א) מרכז המפלגה מחליט, שכל כל חברי המפלגה להקציב במשך חדשיים את כל משכורתם מעל ל-8 לא"י לחודש לטובת הסדרת בכסף הזה עבודות. כמובן שהחלטה זו צריכה לחייב את כל חברי המפלגה, וכאן אני בעד עונשים. ב) עד שיוגשם מעל מס-החירום יש ליצור קרן של 10,000 או 15,000 לא"י לשם סידור הזנה בשביל ילדי מחוסרי העבודה. אני מתאר לי, שאת הקרן הזאת אפשר ליצור בנקל ממוסדות ההסתדרות. יש מוסדות ההסתדרות שהרויחו בשנות הפרוספריטה 100,000 לא"י ו-80,000 לא"י. (רמז: מוסד אחד שהרויח 100,000 לא"י אני רוצה לשמוע את המוסד הזה, הוא נחוץ לי. י. קוסניר: גם מוסד אחד. אני שמח שיש מוסד הסתדרותי כזה.)
ג) ענין ה"זוגות". כל מי שיש לו חוש דימגוגי, משתמש בענין זה. ובכל זאת אין לבטל את הענין. אני חושב שבסידור ענין הזוגות אפשר כיום ליצור 300-400 מקומות עבודה. יש בקבוצות, שאם יורידו מהם אחד מהזוג, אפשר יהיה להעסיק שני מחוסרי עבודה לחצי יום. אם יש תאוצ לחברים, לרמז, לשפרינצק, ליבנאלי, לי ולאחרים, לתבוע מהחברים משמעת, אחריות והדרכה, אזי עלינו גם לעשות משהו שאין אנו עושים בימים רגילים, ואז אני בטוח שציבור החברים, גם לא חברי המפלגה, ילכו אחרינו ונוכל לגשת לציבור המכבירה. (ד. רמז: אני קולט את כל דבריך. אילו יכולתי להסתפק בזה, שאני קולטם, היה טוב. אבל אני מוכרח אחר כך להסיק מהם מסקנה מעשית. הרי יש לגמור קודם כל את סעיף ג', שההעסקה הכבדה עוד לא שלמה. קשה מאד היא הסובך בגדר ההסתדרות; בגדר המפלגה זוהי מידה של שוויון בינינו, אבל אמצעים גדולים הדבר לא יתן. אני שואל אותך - וזה סגור לכל אלה שדברו על מאמץ הסתדרותי: כדי לעשות דבר ממשי, חדש משכורת וכדומה, הכרחי קודם לפנות את אבן הנגף של סעיף ג', שחלק ניכר משוב בהסתדרות עוד לא שלם אותו. השאלה היא פשוטה מאוד: אולי יש בתוככם שני אנשי חיל, שיתנדבו לשבוע ימים, כדי לגבות את סעיף ג' כולו במקום להטיף לי מוסר. קריאה: ימצאו שני בחורים, אבל בתנאי שיתנו להם משכורת). לרמז אשיב, כי ההצעה שהצעתי אינה עומדת בניגוד לזה שיגבו סעיף ג'. הצעתי הצעה שתחייב את חברי המפלגה, והיא צריכה לשמש לכמה דברים, קודם כל כדי שתחזק האטמוספירה בפנים המפלגה, שהמפלגה מסוגלת בשעה קשה איזה דבר. שנית, הדבר יתן דחיפה להסתדרות. שלישית: אם רמז ירצה מחר לאסוף חומר, יוכל לומר פה זה יתן באופן ממשי. השאלה היא, אם המפלגה מסוגלת לעשות איזה דבר. ואם יעשו הדברים האלה, נוכל לשבת במועצת ההסתדרות ולדון איך נתכונן למצב-חירום, שאינו ענין לחודש או

חודשים, אלא של שנה ואולי יותר.

אין לי תקוה רבה, שהדברים יתקבלו כאן. אבל אני חושב, שאם המפלגה תוכל להחרים ולעשות את המאמץ הזה, אז תהיה גם הצדקה להגיד לאותם החברים, שהם מחוסרי עבודה ארבע שנים: חכו עוד חדשים אחדים, אנחנו עושים איזה דבר.

ועכשיו הערה לענין הועד הפועל של מועצת פועלי תל-אביב. לפני שנה בערך היתה ישיבה של מזכירות המרכז עם הסיעות. אמרתי לרמז, שהנקודה העיקרית היא, אם תהיה במפלגה הכרעה לפי רצון החברים ואם יכבד המרכז את רצון החברים בכל סניף, בשם שרמז רוצה שיכבדו את החלטות המרכז. אבל אם מבטלים באופן שיטתי את דעת החברים ומתיחסים אליה בזלזול, הרי זה מוכרח להביא לידי תקלה. היה לנו חזון של חברת עובדים. הגענו למציאות עגומה של חברת עובדים [illegible] חברתית. ואם רמז חושב כיום, שעל ידי זה שיכריח את הסניף בתל-אביב לסדר את עניני הועד הפועל של המועצה בתל-אביב באופן שמכריעים ישלים, אינו אלא טועה. אי אפשר להכריח חברים ללכת לועד הפועל בכל התנאים בנגד רצונם. הרי חברים אלה הם האופוזיציה של הסניף ובהכרעה במפלגתית, שבהיגיה המתדרדרת וציבורית הם חברים בסניף וכמו כל חברי המרכז. אין לך רשות להכריח אותם שיעשו נגד רצונם, דבר שאינו מקובל בשום מפלגה דימוקרטית ושלא היה מקובל במפלגתנו עד לפני שנתיים. ואם אתה עושה זאת, אתה מקבל את כל האחריות עליך.

<u>י. אירלכטון:</u> רמז ביקש שידברו רק על הדברים העיקריים. אולי ידבר עליהם, אבל כל אחד הביא כל כך הרבה אינטרפרציות, עד שהן האפילו על העיקר.

אני רוצה לעמוד רק על שני דברים הנראים לי עיקריים. האספה הזו היא אחת האספות הקשות שהיו במפלגה, אם כי כבר היו לנו אספות קשות למדי לפי גרסה שדובר בהן. אבל לא פחות מזה קשה אספה זו גם לפי ח ו כ ן הדברים. ביותר זעזע אותי תוכן הדברים של שני חברים אשר באופן שונה אמרו בעצם את אותו הדבר. מתכוון אני לדברי גנרלשטיין ורמז, וביותר לדברי רמז, מפני שהוא רמז.

מה עשה כאן גנרלשטיין? הוא בא והודיע דבר מפורש: להוי ידוע לכם, שאינני רוצה לדבר אתכם; זה לפחות מבהיר; או שתקבלו את רצוני, או שאינני רוצה לדבר אתכם. חוץ מזה לא הואיל להוציא מפיו שום דבר. בקריאות ביניים עשה כמה הערות. אבל בנאומו, כשבא לספר למרכז המפלגה שלו מה הוא תובע ומה הוא דורש, ומדוע הוא דורש, לא מצא לנחוץ לספר לנו אף מלה. זרות בזו ואי-התענינות בזו הם באמת מדאיגים. (י. גנרלשטיין: זה נכון, אבל זה לא בא במקרה). אם לא במקרה, הרי זה שבעתיים גרוע. דבר גרוע, כשהוא גלוי,

אינני חושב להיות גרוע. אם כן, מה הן הטענות? בעצם למה באת
לישיבת המרכז? הרי הודעה זו יכולת לשלוח על ידי הדואר או למסור
על ידי שליח. כך באים לישיבת מרכז מפלגתך?

אבל מה עשה רמז? מה עשה רמז המאוחד? ואינני אומר
"המאוחד" מתוך אירוניה. נסענו יחד באניה "קוירר שיפר" וראיתי איך
רצה רמז לגמור באניה את האיחוד עם "הפועל-הצעיר" ולהתחיל במו"מ
על איחוד עם פועלי-ציון שמאל. (ד. רמז: אני ממשיך שהאיחוד יקום.
ואני המאוחד, המאמין באיחוד ורוצה באיחוד, לא אוכל לשאת את המניף
בהתלהבות, את הדברים כי ייאמרו כמה. נעשה עוד נסיון, אבל יותר לא
אוכל לשאת. פירוש הדבר שאני אצא מהמפלגה. אבל גם אגרוף וגם חבר -
לא. מעולם לא אחדתי אגרוף עם חברות). כשאני רואה את רמז המאוחד
והוא מחנך עם דמוביץ שאין שום הכרח להיות במפלגה אחת! אחר כך
בא עוד מאחר, יבנאלי, וגם הוא אומר שאין הכרח בזה. הוא עומד
"אחדות העבודה" דברתם בדיוק, כמו שדברתם כאן? (ס. יבנאלי: דברתי
כמו שדברתי כאן. אין שום הכרח. אבל נגדי על יסוד הרצון החפשי).
במקום לבוא לחבר, כמו שעשיתם במשך הרבה שנים, ולהסביר לו את
ההכרח להיות יחד, ובשם ההכרה להיות יחד לתבוע מה שיש לתבוע -
הנכם מסבירים מה טוב יהיה אם ניפרד! ההכרה הזו להיות במפלגה אחת
אינני אומר, כי הכל מותר בתוכנו. אולם לולא חשבתי שיש הכרח להיות
יחד, לא הייתי אוכל לבלוע הרבה דברים מכל אחד בתוך המפלגה. ברגע
שאני יודע כי יש הכרח היסטורי שנהיה כולנו מאוחדים במפלגה פוליטית
אחת (ובזמננו פי-עשרה יותר מאשר תמיד), יש לי רצון לתבוע זאת.
וכך תבעתם אתם במשך הרבה מאוד שנים בארץ-ישראל. (ד. רמז: גם היום).
לא בישיבה זו. (ד. רמז: נכון. אם ליבשיץ, מזכיר הטנא"ס, קורא מה
שמבינים להוסר רצונו של הועד הפועל להיכנע לשירותו, מה יהיה במקום
אחר? הנה אסכיצה בלי חיש?). רמז קובל על שני בזוג הערב זיווגים
מסוגים. אבל מדוע רצה זיווג כזה דלילך? כי התוכן האוביקטיבי
של דברי שני החברים היה דומה, אם גם לא שווה לגמרי. תוכן דברי
שני החברים היה, שמשום לא כדאי לדבר אחד עם השני. (ד. רמז: אולי
גם זה נכון). ואז אני רוצה לומר: מזכיר הועד הפועל של ההסתדרות
וחבר המרכז של מפא"י, זו כבר מתנה. כאשר הוא מאסף מה 150 חברים
לבירור כזה, אינני יודע אם אין הוא צריך להתגבר מאוד על עצמו ולא
לדבר כך. כי דיבור זה מחנך אחרים ודוחף אנשים לפעולות בלתי
נבונות. אני מפחד שבישיבה השניה לא רק טברלשטיין ידבר כך; ואני
רוצה שגם הוא לא ישאר במסגרה שלו, כי אני חושב שבגישה זו הוא הורס
את המפלגה. אולי נצטרך לריב קשה בינינו, אך נדע יחד עם זה מה הם
הגבולות. אבל לדבר כמו שדברו שני החברים שהזכרתי - לא יתכן.

גולדה אמרה לליבשיץ "אינני מאמינה לך". (גולדה:
פעמים רבות שמעת ממני דברים באלה? ודאי יש יסוד למה שאמרתי,
אם אמרתי זאת השבוע. י. אידלסון: לא שמעתי הרבה פעמים. אמחוק את
השם "גולדה"). על פני המפה הזאת מרחף אימכון לכל מה שאומר השני,
ודאי מאירוע שבדבר. אומרים שדרושים יחסים אחרים. אם שאלה ה"יחסים"

מצטמצמת בזה, שלא צריכים לצעוק או שלא צריך להשתמש במלה „שקר" כי אם לנסח בצורה של „איננו מתאים למציאות" וכו', הרי נמצא עוד איזו דרך שהיא לחנך חברים בתרבות. אבל אם שורר אי-אמון של האחד לשני, הרי זה איום!

ואני רוצה לשאול את עצמי, מאין אי-האמון הזה? אני יודע שזה פרי של התפתחות ארוכה. יש הרבה מאוד גורמים לכך. אחד הגורמים האלה הוא משהו התקלקל בתוך המפלגה שלנו במשך השנים האחרונות. הנה שמענו פה, שחברים פונים לחברי הועד הפועל; אם אתם לא תראו לי איך צריך לעשות מה שלא יהיה, אז מפני שקשה לי, אברח. נדמה זה אין לקבלו. בחיים הפוליטיים אין לקבל בריחה באמצעי מלחמה. ואם גם מישהו יאמר, שהוא בורח, מפני שיש לו קושי, מפני שיש רעב - האם הוא יוכל לברוח מהקושי הזה? האם מותר לברוח מקושי כזה? איך יכולנו להגיע לכך, שחברים מאקטיבה יאמרו, - אז שאתה תראה לי מה לעשות, או שאני הולך, עוזב את המערכה? יתכן שאין זה מקרה. אם במשך כמה שנים, במקום להעמיד כל פרובלימה קשה בפני כל החברים ולהסביר אותם, בעזרת המרכז, לחשוב ולתת תשובה ולהיות אחראים על ההוצאה לפועל של התשובה שכולם יחד נותנים, אם במקום זה אנחנו דורשים רק „משמעת" והמרכז הכל יודע, והמרכז יתן בזמנו אינפורמציות ו„הוראות", אז ברגע שהוראות אלו אינן - גם האנשים אינם. על רקע זה קל מאוד להגיע להרבה מאוד תופעות, המגבירות באי-אמון הדדי. „משמעת" דבר הכרחי הוא במפלגה, אולם בתנאי שכל המפלגה תדון ותחליט, והמשמעת תחול על כולם.

בקשר עם הדברים הקונקרטיים שדובר עליהם כאן, עלי לומר במפורש, שאינני מקבל השתתפות של חבר המפלגה בשביתת-שבת או בדימונסטרציה נגד הועד הפועל של ההסתדרות, כל זמן שלא הוציא משם את חבריו או לא החליף אותם. אם צריך להשתמש באמצעים כאלה נגד מוסד ההסתדרותי שיהיה מדבר נגד המעוניינים שלנו, הרי צריך להחליף אותם או להלחם על החלפתם, ועל זה צריכה המפלגה להחליט קודם. להלחם איך זאת אומרת, שמקבל מישהו למפרע כתב-ערבות, שאתה תשיג את שלך, אבל בכל מקום שאתה יכול לעשות בתוך המפלגה - תעשה. התבע שחברים יתבררו לא רק במוסד המצומצם, אלא גם במוסדות הרחבים של התנועה. אני חושב שבנקודה זו יש הרבה מאשמת המרכז. המרכז צריך היה לקרוא להתייעצויות רחבות שידונו בהן מה צריך לעשות במצב שנוצר בארץ. לא לקרוא את באי-כוח פועלי „שמן" בלבד ולשאול ממנו, אם הוא מסכים לעשות ב„שמן" את הפעולה, שדורשים ממנו; ידוע שאינני מסכים. אלא צריכים היו לקרוא את פרגר יחד עם מחוסרי העבודה ועם כולנו יחד, ולדון יחד, ולחפש דרכים, ולקבוע, וגם להכריע.

אני זוכר דיון בשאלת מסי קופת חולים בוועדת ההסתדרות לפני שנים, באשר רמז המסביר, שבפנקס החבר כתוב „השתתפות כל חברי ההסתדרות בקופת-חולים חובה*", ו„חובה" אין זאת אומרת שזה מחייב, רק „גזירה" מחייבת. חלוקה זו של חובה מחייבת ושל חובה שא לגמרי מחייבת היא בעוכרינו בכל מקום. צריך להסביר לחבר

שכל חובה היא גזירה, שיש לקיימה. אז שמטילים חובה, ואז היא חובה על כולם במפלגה ובהסתדרות, ואם לא, אין צריך לאמר זאת. וחברי המפלגה שהמבימר ללכת לקצר הגורל של ההסתדרות מחוייבים להוציא לפועל כל מה שהוחלט.

אילו נשגנו עם ארחם 160-200 חברים, שנמצאים כאן, לפני חדשים, הרינו בטוח שהרבן הישיבה היה אחר. ודאי היה גם אז עושה מישהו איזו קריאת-ביניים ,,נעימה", אבל ב-90% היינו מתרכזים בשאלה, מה לעשות ואיך לעבור כדי להתגבר על חוסר העבודה והרעב. יתכן שבכמה בקרים היה קולה בדיינו לעבדה עצת את פני המציאות. המציאות הקיימת עד עכשיו שהייץ מצד אחד רעב, ומצד שני גם בתוכנו החלקים המבוססים יותר אינם מוכנים כל כך מהר לקבל גזירות. ואנו צריכים הרי במוחפנת לדאוג שלא ירעבו בתוכנו.

מישהו אמר - ,,הרכבנו את הנהגת הישוב". ל,,מעלה" הזה של מסירת הועד הלאומי לידי היכין לא הייתי קורא בשם יפה כזה: ,,הרכבת הנהגת הישוב". אולי היה בזה הכרח. אבל איננו יודע אם זה צריך היה להעשות בצורה כזו. בשעה שחברינו נהלו את המו"מ הפוליטי בלונדון, לשוא, אמרנו, שזה חשוב, אבל צריך ל ע ז ו ר להם כ א ן ושתנהגו את המחוייבים להיות פעילים. אחרת לא יוכרה ערך לעבודה הדיפלומטית שלהם שם. היתה פעולה דיפלומטית בינות של חברינו בועד הלאומי, אבל לא נעשתה המערכה, ולקחתם משאלה, ולא ידע שצריך לעזור. אלפי אנשים להם שום עזרה מצדנו. המחנה לא ידע שצריך לעזור. אלפי אנשים אקסיבנים אינם יכולים בשקט לחכות עד שמישהו יצא ויאמרו בהיום מתחיל. הם רוצים וצריכים להיות פעילים כל הזמן, וזה הרי חשוב שבהם. וצריך לאמר להם פעולה. אם גם האקסיבה התכסה חלודה מאפס פעולה - אוי ואבוי לנו. נכון, שעם צרות המלחמה, שאחזו בהם עכשיו - צריך להשלים. צריך להבדע שכל חבר שביתה נגד פוסדות ההסתדרות - לא צריך להשלים. כל זמן שאנחנו רוצים להיות סוציאל במלחמה בנגים ובצורה מתאימה, גזירה היסטורית להיות חברים חברים במפלגה אחת. והכרח לנו, חובה, גזירה היסטורית להיות חברים במפלגה המעמד ועלינו להכריע זאת מכולם בשם הגזירה ההיסטורית. אבל יש לדאוג שהם יוכלו להיות פעילים במלחמה נגד הרעב.

צריך לקרוא לפועצת מפלגה שתדון בשאלה זו, ומה מחליטים, יהיה כל אחד מחוייב לעשות, כל חבר מתשורה וכל חבר שיושב במוסדות. צריך שאחר כך תאשר מועצת ההסתדרות את הצעות המפלגה.

ומה עלינו להחליט כשאדם אומר, אני אתבע מעצמי לעשות הכל, הרי כל מה שיתבע יותר, יהיה יותר טוב. אבל כשאני אומר זאת בנוגע לאחרים ולסופרים, מכל זמן שלא יעשה הכל, לא יעשה גם בתוך מזה, הרי זה אי אפשר לקבל. אני רוצה קומונה של כל פועלי ארץ-ישראל, אבל איננו חושב שעל זה יכולה המפלגה להחליט ולחייב את כל החברים. ראיתי כדבר יותר מאשר פשוטה, כאשר המפלגה רצתה להחליט ~~בחייב את כל החברים~~ עלי, באיזו צורת חיים אני צריך להיות,

אם עלי להתאחד עם חבר-הקבוצות או לא. האם ארשה לעצמי לומר לשפרינצק: אתה מחוייב ללכת לקיבוץ-המאוחד? אין רשות להצביע על כך. אולם יש רשות לדרוש, שכל אלה שרוצים לחיות בקבוצה משותפת, ואינם רוצים כיום להצטרף לקיבוץ-המאוחד או לחבר-הקבוצות, יאפשר להם למצוא גם איזו צורת-מעבר. ההסתדרות צריכה לעזור להם בזה. וכי שרוצה להשאר בחייו האינדיבידואליים - צריך לאפשר שגם הם לא ירעבו מתוכנו ושתהיה עבודה בתוכנו. נדבר גם על קבוצות עד שתקום קבוצה כללית של כל פועלי ארץ-ישראל.

*

אחרי דברי החב' י. אידלסון הוכרזה הפסקה, והבירור נמשך בישיבה סגורה.

***

המשך ישיבת המרכז ביום 25.10.1939.

משתתפים חה"ח: י. שפרינצק, י. קוסוי, י. בן-אהרן, ד. רמז,
א. ציזלינג, א. רבינוביץ, ז. אהרונוביץ,
ל. שקולניק, י. אידלסון, ז. רובשוב, ב. רפטור,
י. ברץ, ש. יבנאלי, חיה קרופרמנץ, בת שבע חייקין,
י. דובדבני, ז. שיינפיין, גולדה מאירסון.

נעדרים חה"ח: ב. גרינשטט, א. רובקין, ב. נוריבסקי,
ר. ליבשיץ, צבי לוביאניקר, א. בקר, י. ברסם.

__י. שפרינצק:__ עתה עלינו לגשת לעיקרם הישיבה – קלא התפלפלות יתרה. יש מומנטים המחייבים שהמפלגה תרבית את תקפה. המפלגה איננה קיימת על הפעולה החיצונית בלבד, אלא על מ ע ש י ם . והפעולה שעלינו להגיע למימושים מעשיים. שהרי אחרי כל הנאומים ה"יקרים" ששמענו כאן – גם של ליבשיץ וגם של בן-אהרן, יושבים אנו "ארץ גבתאקסט וראוגדין". אנחנו עדים להופעה מחרפת של "סביתתשבתה", שאינה מניחה לנו זה ארבעה ימים להיפנות לאיזה עניין שהוא. מחר בבוקר צריכים אנו להרחם שוב בקול העניינים, מן הבוקר מתחיל מחדש הריצה אחרי רוזנברג כדי לאפשר את הכסף הדרוש לתשלום "מעון". הסיבה מוכרח לבוא הלילה.

__ד. רמז:__ עדיין אני רואה את האלף רחמ"ד של העניין בסידור הועד הפועל של מועצת פועלי תל-אביב. דברים אלה עדיין הם אסורים לא על יסוד של שתי מפלגות, כי אם על יסוד של מפלגה אחת. אם כי, בינינו לבינינו, רצוני לחזור ולאמר במפורש, כי אני מדבר על שתי מפלגות ב כ ל ח ר י צ ו ת , באמר אינני מוכן לשבת במפלגה אחת עם חברים המדברים עלי אגדות, וסביתתשבה – זהו אגדות. (י. בן-אהרן: וזהי סיבה לשתי מפלגות? תוציא א ו ת ם !) . לפי שמציע כאן בית דין – ענו ואמרו: בלום רצונך במספר של משתתפים? ובכן, עדיין אני מוכן לנסיון אחרון. והמפתח לנסיון זה הוא בסידור ענייני הועד הפועל של המועצה. על פי "פירות מקואות" בינו ובין בן-אהרן – ושנינו היינו בין אלה שהחליטו על הסידורים לעבודה משותפת במועצת פועלי תל-אביב – נוכחתי, כי ענינו מבוררים ש ו נ ו ת בעניין זה. בן-אהרן חושב, שכוונת מחלוקתנו היתה ל ש נ י מזכירים במועצת פועלי תל-אביב במקום מזכיר א ח ד . אני סבור הפוך. במחלוקת של מזכירות המפלגה,

שאושרו אחר כך על ידי המרכז, בהרכב אמנם, כי הועד הפועל של המועצה "יקבע מזכירות בת 4 חברים על יסוד של פאריטט בין הסיעות ב' וג'". והנה נאחזים במלה "פאריטט" ואומרים, כי פירושה: שני מזכירים. אינני מודה בזאת. לא לזאת נתכוונתי אני ולא לזאת נתכוונו, לדעתי, האחרים בשעה שקבלנו את ההחלטה. ואילו נשאלתי על כך בתוך הדיון, הייתי אומר: הענין המזכיר האחד המקובל בכל מועצת פועלים, הן בשער ואן בשכונה, אינו יכול להיות מבוטל אלא בהחלטה מ פ ו ר ש ת של שני הצדדים. אילו שבהחלטה היה כתוב אומר זאת, לא הייתי מקבלה. מרבים שבגון, אין אני חושב, שיש לעשות להם סוכני ולהעמידם לראות דווקא לעיני קהל ועדה. יתכן, שמוטב לקבוע ב כ ל ל שני מזכירים במועצת פועלים. אולם לפי שעה קיים נוסח של מזכיר אחד. ולא נהגה נוסח זה בתל-אביב ולא נכנים כאן חידוש של שני מזכירים. אם המועצה היא לתקבלת סמכותו של המזכיר, הרי עצם הצורה של קיום מזכירות פאריטטית מ ג ב י ל ה מ א ל י ה את סמכותה. בדיפרנציאציה של שני מזכירים אין צורך - ואינני חושב כי יש למפלגה ר ש ו ת להנהיג חידוש כזה. אבל גם לאחרים בגלל זה את ההסתדרות בתל-אביב לא צריך. על כן, יחליט המרכז, וכאשר יחליט כן יקום. (ז. ארונסון: בלום מעניינו של המרכז להחליט על חלוקת התפקידים בועד הפועל של המועצה?). אין זו שאלה של חלוקת תיקים בועד הפועל, אלא של פירוש החלטת המרכז, והמרכז צריך לקבוע אם כוונתו היתה לשני מזכירים ולשתי חתימות, או לא.

<u>ב. רפפורט:</u> אינני יודע מתי נתקבלה במפלגה החלטה על קיום מוסד נוסף בהסתדרות "מזכיר כללי". הנכון הוא שהיתה בשטח זה "התפתחות ודרגים" - מאד רעה. לפני חודשים אחדים דרש מפני רמז שאהיה מזכיר שני בועד הפועל של מועצת פועלי חיפה. לא קבלתי את הדרישה. דרשתי שיעמידו אותי למשפט על כך - ולא העמידוני. אינני מכיר קונסטיטוציה שלפיה קיים אינסטיטוט של מזכיר כללי, אבל האינסטיטוט הזה נוצר בתוקף מסיבות מסויימות, ואני חושש שצפויות מכאן תוצאות מרחיקות לכת ונזק חברתי קשה להסתדרות. אינני מקשר ענין זה לענין של שתי חתימות, ואינני אומר שאם תהיה מזכירות בת 2 חברים או בת 4 חברים מוכרח כל מכתב להחתם בשתי חתימות. אבל אין לקבוע "מזכיר כללי", אלא מ ז כ י ר ו ת, וזו תחלק את העבודה בין חבריה.

<u>ז. אהרונוביץ:</u> אני חולק על דעתו של ב. רפפורט להלכה ולמעשה. האינסטיטוציה הנקראת "מזכיר המועצה" - לא מי שהוא ברא אותה מלבו. היא נוצרה בתוקף התפתחות מעולמה של מועצת הפועלים במשך שנים רבות. הדבר לא היה מקרי. מכל מקום, עובדה היא שישנן בארץ עשרות מועצות-פועלים ובכולן

ישנן מזכירויות וגם מזכיר, כי הדבר נבע מתוך צרכי העבודה.
בתלאביב שימשו בתפקיד של מזכירי המועצה: פרינשטיין, פלר,
אהרנוביץ, בןאהרן ובזמן האחרון - גפירובסקי. והוא הדין בירושלים.
וכן בחיפה יש מזכיר למועצה זה שנים רבות.

למעשה: ב. רפטור קובע שאינסטיטוציה הזו, ששמה
„מזכיר המועצה", גרמה תקלות. אני כופר בזה. [illegible] שלא מתבררן
ב. רפטור - הרע הוא לא בזה שיש מזכיר אלא בזה שאין מזכירות.
מכל שאר המקומות לא שמענו התאוננות על כך שהתפקיד של מזכיר
המועצה הביא פרי רע. לפיכך אינני רואה כל יסוד לעשות לגבי תלאביב
יוצא מן הכלל עם כל הקומפליקציות הכרוכות בכך. אני מציע, שהמרכז
יתעסק בהתלמד על הרכבת מזכירות פריטטית, שאינה [illegible], וישאיר
את המשטר של מזכיר אחד.

7. פרינשטיין: נראה לי, כי העיקר איננו בקונסטיטוציה. נאמר
כאן שאם נקבע שני מזכירים, נגלה את [illegible] כלפי
עם ועדה, אך האמת היא שלא קביעה זו תגלה את
הפרטים. בלום סדר הוא מה שמתרחש בתלאביב? בלום יש פרצל בתלאביב
שאיננו יודע מה מתרחש בבית ברנר? שום דבר לא נבחר בין אם יהיה
מזכיר אחד ובין אם שנים. על כן צריך לרדת לעומק של הענין, ואף לא
להתחסך על ההיסטוריה. בדרך כלל נעשה בהסתדרות זו עוול גדול
להיסטוריה, למשל: בדיבור על כך שבימי המשבר ב-1927 לא היה
שמץ של עזרה הדדית בין הפועלים. דבר זה רחוק הוא מן האמת. אמנם
לא היה אז מ ו ס ד ר ת של עזרה הדדית במידה שישנם היום, אבל
ע ז ר ה ה ד ד י ת היתה אז במידות הרבה יותר גדולות מאשר עתה.
עתה. אך אם כבר הזכירו את ההיסטוריה, הנני גם אני להזכיר שהייתי
פעם מזכיר של מועצת פועלי תלאביב, והיתה מזכירות של הועד הפועל
ושום סמכות מיוחדת בתוקף תפקידי זה לא היתה לי. „המזכיר" לא היווה
מוסד.

עיקר השאלה בתלאביב איננו בקונסטיטוציה, כי אם
בהנחה שבכל חלקי המשק צריכים לפעול במפלגה אחת. אם הנחה
זו ישנה, אזי על פיה צריכים לגשת לסידור הענינים, וצריך שתהיה
גם נכונות לויתורים, אפילו אם הדבר ייראה בעיני מישהו כויתור
קשה. ואפילו אם הדרישה לשני מזכירים איננה צודקת קרעת רבים,
אינני רואה כל יסוד לכך, שבגלל השאלה התואר הזה ייפגע סידור
הענינים בתלאביב. הועד הפועל של המועצה ירכיב את המזכירות, לפי
החלוקה המרכז, וזו תחלק את התפקידים בין המזכירים. בין
המועמדים למזכירות אין למשמש מועמד אחר מלבד גפירובסקי לתפקיד
של ייצוג כלפי ההנהלה המשרד. אולם אם יוחלט באופן כזה שמבלי
שגפירובסקי ישא בתואר מזכיר, לא יכול לקום הסידור בועד הפועל
של המועצה - יהיה זה מעשה לא נכון. אינני חושב שרמז מתכוון לכך.
הוא אמר, כי רצונו הוא שישאר המשטר הקיים, אבל לפרוץ על ענין

זה את סידור הועד הפועל ודאי לא יסכימו. ואם יהיו חברי המרכז, צריך שבנקודה זו יבוא ויתור. אני סובר שבענין זה בעיקר לסעיף ג'. שאלת המזכיר היא בכל ארגון לא שאלה פרינציפיונית.

י. שפרינצק: איני צריך לחזור ולומר מה דעתי ביחס לסניף המפלגה בתל-אביב. יש בתל-אביב אלפי פועלים, חברי ההסתדרות, שהם טובים יותר מחברי המפלגה. אולם ישנה מציאות מסויימת ודברים שהתהוו בה. משום כך החלטנו החלטה ברורה ומפורשת: מזכירות מורכבת מ-4 או מ-5. אשר להתיצבות, הרי בנקודה הזאת איננה במספר ההתיצבות אלא ש ל מ י תהיה ההרכבה השניה. לא יתואר כי ההחלטה השניה תהיה של סוכני(?). בעיני זוהי השאלה הכי חשובה. לדעתי צריך לבוא ויתור בשאלת המזכיר, אבל העיקר הוא מ י יהיה המזכיר השני. ההנהלה קבעה נגד קיצונים, וכולם אתם מתארים לעצמכם שמקום קיצונים יבוא שוכין? ואם נפתור את השאלה הזאת - מי יהיה השני - אזי יש לעשות קומפרומיס לשם תיקון הענינים בעיר.

ח. ארלוזורוב: אני מסכים לדברי ב. רפטור. עד הזמן האחרון לא היה בחירה בזכיר אלא מזכירות בת שנים - אבא חושי וזרובי. נכון שאבא חושי בלט יותר מזרובי. אבל דבר זה איננו שייך לקונסטיטוציה. וכן בתל-אביב - צריך להרכיב מזכירות ובתוכה לחלק את התפקידים.

י. דובדבני: נוצר הרושם שמדובר על „גורל סקרטאר". ואמנם קיים דבר כזה בעולם, אבל אצלנו לא נקבע תואר כזה. נוהג כזה טוב אולי באירופה, אצלנו אין לו מקום. הצרה היא שאין במועצת פועלי תל-אביב אמון איש, ולולא זאת לא היתה שאלת המזכיר עומדת בכלל. אולם אין לקבל בכל אופן את ענין שתי התיצבות. כל חבר העובד צריך שיהיה אמון אליו. המרכז צריך להשאיר את ההחלטה על מזכירות בת 4, והם יחלקו ביניהם את התפקידים, באופן שאחד יהיה מרכז הענינים.

מ. גרינפס: יתכן שהתפקיד „מזכיר כללי" הוא דבר טוב, אבל בתנאי תל-אביב אין הוא ניתן להגשמה, ואם המרכז יחליט על כך - הוא יעכב את סידור עניני הועד הפועל של המועצה למשך שבועות ארוכים. מכיון שהענין מוכרח להסתדר מהר בבוקר, הרי השכל מחייב שהמרכז לא יעמוד עכשיו על קביעת

תפקיד של מזכיר כללי, כי אם יאשר את ההחלטה על מזכירות בת 4. וזו בין כך ובין כך תצטרך לבחור במרכז, תוך כדי העבודה, כי העבודה עצמה תדרוש זאת.

<u>א. רבינוביץ:</u> למרות הערב שהאשמתי במשך שנים בפני הדימוקרטיה בזה, שמלאתי תפקיד של מזכיר המועצה בירושלים יחידי ללא בז'אלורה. אנחנו נמהלים מפרשים בגזון — אבל עובדה היא שבכל מוסד מרכזי נשיא, יושב ראש, מזכיר ומדריך — אבל בשהסתדרות היתה להיות אדם. המרכז את העניינים. בתקופת הילדות, בשהסתדרות היתה קטנה, יכול היה מוסד להתנהל על ידי שני חברים. אך משגדלו המוסדות ורבו התפקידים נוצר הצורך באינסטיטוט של מזכיר, אשר לקרא לזה מרכז — מזכירות אינני על השם. כשאומרים: שני מזכירים, אפשר עוד לתאר קונדומיניום בהנהלת העניינים. אבל אם אומרים מזכירות בת 4, הרי אחת משתיים: או שמועצת פועלי תל-אביב תהיה בלי הנהלה, או שהמזכיר יחזיק בידו את כל העניינים. אולם כאן בתנאים שמחזק ביותר בין חברי המזכירות ירכז את העניינים. ובכל דיבור על כך שלא יהיה של תל-אביב שום דבר לא יעשה כשלמה. מזכיר יהיה — של מועצת פועלי תל-אביב הוא דיבור בעלמא. מזכיר לפועצת פועלי תל-אביב הוא יהיה בידיעת המרכז או לא. השאלה היא אם הוא יקרא באשר יקרא.

<u>חסיה קופרמינץ:</u> זאת לי הפעם הראשונה להשתתף באספה כזו שהיתה זה כמה, ואינני יכולה להשתחרר מן הסיום. הרגשתי: שום קרבן לא יעקר ובקבר לשנות את האוירה הקיימת באן. אינני מכירה מפולי את החברים, בכל ארצן אינני מכירה את רובם, אבל הרגשתי: חוסר יקר מאוד הולך לאיבוד, ועל ידי זה שנהרר את הדברים — לא נתקן אותם. מרסב, בפרבן, שיהיה מזכיר אחד מהרבנו את העניינים, אבל — כפי שאמרתי — כדי לשנות את אוירת-החוסים המורעלת, לא יעקר כל קרבן, ואם הדבר נתקל בהתנגדות כזו — אין לעמוד עליו. ישבו 4 אנשים יחד, ומובטחני כי בזמן הראשון ישבו אמנם ב"זאבים", אבל אחר כך יתגברו הדברים העיקרים לכולם, ותהיה עבודת חברית, וזה שאתו הכשרון — סוף יתפוש את הרסן. אולם לתקופה הראשונה, לתקופת המעבר, תהיה הדרכת לכל ויתור ובלבד להוציא כל אפולוס של המשך המלחמה.

<u>א. עין-גיל:</u> סמכות נקנית לאדם על ידי כשרון ועל ידי זה שהציבור מכיר אליו. אבל הסדרת המסגרות מראש בין שני אנשים הלוחמים בפרופר אחד — אינני מקבל. במקום שמריבים להיות שנים אינני מקבל אחד. אפל עוד ישנה אוירה כזו בציבור, מוטב שיהיו שנים. הסה אני על רמז, שיורק המפיר למצוא דרך של פשרה, ושעם הוא מעמיד את הדבר על חודו.

<u>ש. גמירובסקי:</u> במידה שאני יודע את הנעשה במקומות אחרים, הרי בכל מקום המצב שורה בערך: לא אדם נושא תואר „מזכיר כללי", אלא חבר מבין חברי הועד הפועל של המועצה, ביחוד מבין חברי המזכירות, המרכז בידיו את מה שקוראים „המזכירות הכללית". „מזכירות כללית" ז.א. - חליפת מכתבים, שבמועצה פועלים זהו משק לא קטן, רפרזנטציה בענינים כלליים, תפקיד אשר כמעט בכל המועצות וגם בתל-אביב הוא קשור לענייני הבטחון, שיטפל בענינים הכלליים של המועצה, שאינם משתבצים באחת המחלקות או שאין להם מחלקה בכלל, ונוסף לזה הנהלת ישיבות הועד הפועל של המועצה ושל המליאה. חושבני שבן-אהרן יוכל להסביר את תפקידי המזכיר יותר טוב ממני. אם מתכוונים להוריד ה„כפתור", ששמו „מזכיר", הרי דבר כזה אינני קיים. אבל אם הכוונה היא שהענינים הכלליים של המועצה ירכזו תמיד שני אנשים, או שעתיים ילך אחד ושעתיים ילך השני, הרי זה מן הנמנע, כי פירושו שאין מזכירות כללית במועצה.

יש חברים המוכנים לקבל את ההצעה על דבר שני מזכירים, כי מצד אחד עומד לפניהם איום של סיעה, ומצד שני - העברה של סיעה אחרת שעוד לא תפסה מחלקות המרכז והיא מקיימת כל מחלקה. המחלקות המרכז נידונו בסיעות ונתקבלו על ידן, אבל אם יחול שינוי במחלקה, הרי לא כל חבר יוכל לקבל את הגזירה.

<u>א. לוביאניקר:</u> לא יתכן שכל אחד מ-15 חברי הועד הפועל יתערב בדברים וירשמו אותם ואנחנו נקרא שמועות ב„דבר". ביחוד לאחר שנבחרים עכשיו 7 אנשים חדשים לעבודה, אם לא יהיה ריכוז לענינים, יכול להיגרם סיבוך קשה בעבודת המועצה. אי אפשר להשאיר את עבודת הועד הפועל בלי מזכיר-מרכז.

<u>ז. רובשוב:</u> איך אנו דנים עכשיו איזו היא הדרך האידיאלית לסידור עבודת המועצה, אלא כיצד לצאת מן המבוך שבתל-אביב, שאת גילוייו ראינו בדיון הערב. לשם כך אי-אפשר להסתפק בהחלטה אחת, אלא בתוצאות שתי החלטות: א) אם נחליט שמוכרח להיות מזכיר אחד, לא תזוז העגלה מן המקום; על כן אי אפשר לעמוד על כך. ב) אבל אם מדובר על שני מזכירים, הרי השני איננו יכול להיות עוזר. ראינו אותו הערב ונוכחנו כי זה לא יוציאנו מן המבוכה.

<u>ש. יבנאלי:</u> בהחלטות המרכז נאמר, כי המזכירות צריכה להיות מורכבת על יסוד של פאריטט בין שתי הסיעות. וכבר אמר רמז, כי על י ס ו ד ז ה מפרשת סיעה אחת שהכוונה היא לשני מזכירים. אפשר לא להסכים לפירוש הזה,

אבל אי אפשר לאמר שאיננו הוגן, באשר יש לו יסוד. ואם מדברים על
יחוד, הרי לא האירוע של סיעה אחת שצריך לקשור את הדיבור אלא אם
מאימון מצד חלק אחד של החברים לחלק השני. ואם אי־אמון אי אפשר
לחלק על ידי החלטה. גם אחרי שנוסיף להכריע מוסר, הרי שהחוטבנו,
בסרבו המפלגה, לקבוע נציגות שהחברים יתייחסו אליה באמון. אין זה
מותר את הצורך להסיף מוסר לחלק המוצע. אבל מי שיתחשב ברצון הציבור,
יעשה מעשה נכון ויצביע בעד סידור משותף במזכירות.

ד. ליבשיץ: אם השאלה של מזכיר אחד או שני מזכירים הסרבה היא,
הרי כל שינוי בנידון זה יירשם על ידי צעד השני
כהערה קשה של החסכם. ואם המפקיד איננו חסוב, אם
אין זה אלא תואר בלבד – למה להתקשם על כך למעשה התפקיד חשוב.
נבחר במקום אדם כאן מהר: הליכה מבחבים, ויצוג במוסדות – אלה הם
תפקידים חשובים. ואם גאמרת המלה מאריסטם, לא יתכן לסגות, כי זה
יסבב את הרכבה הועד הפועל, והוא לא יקום – בשידה שאני סבור את
החברים. אשר להרכב האישי, הרי עד כמה שידוע לי קוראים בשמות
מסועמדים לועד הפועל רק לזמן קצוב, לחודש חדשיים הקרובים.

ד. רמז: רבים תמהו עלי ואני תמהתי על רבים. למשל, תמה אני
על רובינשטיין שהכחיל ורתגר ב"גורל סקרטרי", אבל
המבים שבנבו צריך להיות. וכן תמה אני על זלמן
רובשוב, שמציע שתי החלטות: שני מזכירים, אבל לא מובין. אין עצה
אריך שלום!... אם נאמר לא מובין בתוך פ, ודאי שלא ישבון שלום
והענין לא יסודר. כי אם יש מי שלא יתן לסידור לקום, הרי זה
מובין, שבבוחו לעבב את הסידור. מכל מקום עד עכשיו נקמנו בענין
תלאביב לפי שיטה אי־התערבות בהרכב האישי – וראי "גיסם מאר
ודיילמאג", אלא ראינו שלמעשה זוהי השיטה היחידה שיכולה לסדר את
הענינים. אולם יש בפועלה מזכיר. באשר הסכמתי לפאריסם,
לא עלה על דעתי שבכל המקיר יבהגו פנים, שני מזכירים, שני גזברים,
שני ממשלים בהעשיה. ומה שמובן היחידי לעשות ביחס לבדל ריצור איננו
מובן לעשות ביחס למוביל. התפקיד של ריכוז הענינים,
הלא הוא מתוכו איננו מכל פנים. בראשית דברי אמרתי: איננו
מתכוון למטרות מיוחדה, שכבודו של המרכז מוגבלת על ידי עצם קיום
מזכירות פארישאית, אבל במועצה מוכרח להיות המקיד של ריכוז
הענינים, ואחריות על ריכוז הענינים, כמו שיש אחריות על קופה.
ואי אפשר להשאיר את עניני הועד הפועל לסידור מאליו, כי מסובר
נישאם, האומר שבעוד שבוע משהוא יהיה מרכז. הן מבחינה מעשית
והן מבחינת החלטות שקבע המרכז, אי אפשר להתלות על הדעת שני
מזכירים.

<u>ד. בן-אהרן:</u> בין המועמדים המוצעים אין אף אחד משני הצדדים שהיו מוכנים להסכים לו. אולם לגופו של דבר אי אפשר לדבר על מזכיר אחד בעל חוג המקובל בהסתדרות.
לאחר שעזבתי את מועצת פועלי תל-אביב, נקבעה מזכירות בת 2 - גפירובסקי ובקר - והיא קיימת עד עכשיו.

ענין שלא נזכר בויכוח ושיש להציגו הוא - תפקידו של המרכז בועד הפועל. אם מישהו חושב לעצמו שפיינשטיין יתעסק בזה שיבוא פעם או פעמיים לישיבת הועד הפועל, אינו אלא טועה. פיינשטיין יצטרך, ביחוד בחדשים הקרובים, להיות נתון בתוך עבודת הועד הפועל, אם ירצה למלא את תפקידו.

אני מציע, איפוא, לא לשנות את ההחלטה של המרכז על מזכירות בת 4, ואת חלוקת התפקידים בתוך הועד הפועל ובתוך המזכירות נשאיר לועד הפועל עצמו. עם זה עלי לציין, כי ברוב התיקים של הועד הפועל טפלו תמיד שני חברים, לפעמים באופן קולקטיבי, לפעמים לא. וכך תהיה המסגרת גם עכשיו. צריך יהיה להשתדל שהעבודה תיעשה באופן משותף.

<u>ד. רמז:</u> ישנן, איפוא, שתי הצעות: א) מזכירות בת 4, מהם אחד מזכיר-מרכז; ב) שני מזכירים (י. רובשוב: אני מציע - ש. גפירובסקי וי. קוסניר), שסמכויותיהם: ש. גפירובסקי וי. קוסניר. ואני מעריך מאד, שפיינשטיין יצטרך להיות קרוב יותר לעניני המועצה לשם תקנה מסויימת. את הנהלת הישיבות של הועד הפועל צריך פיינשטיין לקבל עליו בזמן הראשון. פתיחת הישיבה וסיכומה - דבר חשוב הוא; כשנתקלים בענין קשה, הרי זה בידי היו"ר לסלקו. אני מציע, איפוא, שהמזכיר יהיה גפירובסקי, ויושב ראש ישיבות הועד הפועל יהיה פיינשטיין, ובעניינים השונים נקבע שהיושב ראש והמזכיר צריכים להתייעץ ביניהם.

<u>ז. פיינשטיין:</u> איני מקבל את הסידור המוצע על ידי רמז, כי זה אומר שלא אוכל לפעול לא במזכירות המשלבה ולא במועצה. יותר מעזרה ארעית בעבודות המועצה, כפי שהצעתם, לא אוכל לקבל על עצמי.

שעומדים להצבעה:

א) את הצעת ד. רמז:
מזכיר אחד בתוך מזכירות בת 4 - בעד - 5; נגד - רוב

ב) הצעה על קביעת שני מזכירים
(גמירובסקי וקושנייר) בעד - 6; נגד - 6 .

ההצעה לא נתקבלה.

*

<u>ד. רמז:</u> לדעתי לא נתקבלה בהצבעה זו שום החלטה, ואנחנו חוזרים למצב שלפני ההצבעה.

<u>י. בן-אהרן:</u> אינני מסכים להערכה זו של ההצבעה. פירושה הוא, שנשארת בתקפה החלטת המרכז על דבר מזכירות בת 4, והיא מרכזת את כל הפעולה בהשתתפותו של פרינשטיין. חלוקת התפקידים בין חברי הועד הפועל וחברי המזכירות תיעשה בועד הפועל. אם לא יבואו לכלל דעה מוסכמת, יכריע המכריע מטעם המרכז (פרינשטיין), או שהענין יובא למזכירות המרכז.

*

<u>י. שפרינצק:</u> קשה עלינו להחליט בענינים שנידונו בראשית הישיבה. צריך לקבוע קודם כל שחברי המפלגה המשתתפים בשביתת השבת, בהסגרה ובהתמרדויות כלפי מוסדות ההסתדרות נמסרים למשפט על מנת להוציאם מהמפלגה, כי השתתפות במעשים כאלה או בארגונם, אינה מתיישבת עם חברות במפלגה. הוצע להקים לשם כך ועדת משפט בת 3 חברים.

<u>י. בן-אהרן:</u> לא הייתי חולק על ההצעה להקים ועדת משפט שאליה יובאו מקרים של השתתפות חברים במעשי אלמות כלפי מוסדות ההסתדרות. אבל אני מציע שהרכב הועדה ייקבע בישיבה מלאה של המרכז.

<u>י. ספרינצק:</u> אני מציע לועדה את החה"ח: י. מחרשק (אשדות יעקב), י. ברץ וחיים קרסרמינץ).

<u>בת-שבע חייקין:</u> את הועדה נבחר בישיבה הבאה, אבל לסניף המפלגה בתל-אביב יש להודיע מיד, כי המרכז אוסר על חברי המפלגה להשתתף במעשי אלמות (שביתות-שבת, הפגנות, התפרצויות) בקשר במוסדות ההסתדרות וכי הוחלט להקים ועדה משפטית לצורך זה.

הצעת בת-שבע חייקין נתקבלה.

*

<u>י. קרסרי:</u> חושבני, שההחלטה שקבלנו זה עתה חלה גם על מקרים של התפטרות קולקטיבית ממילוי תפקידים בהסתדרות, דוגמת הפעולה מצד מזכירי ועדי אגודות הבנין בתל-אביב, אשר הודיעו על התפטרותם הקולקטיבית בלוית אולטימטום.

<u>י. אירלסון:</u> התפטרותו של חבר בודד היא לפעמים גרועה מהתפטרות קולקטיבית, אף על פי כן אין אנו פוטרים חבר בזה לפעמים. אינני מקבל את הפירוש האומר, שההחלטה שקבלנו חלה גם על חברים המתפטרים מתפקידיהם.

<u>גולדה מאירסון:</u> התפטרות קולקטיבית, דוגמת התפטרות של מזכירי ועדי אגודות הבנין בתל-אביב, הוא מעשה כמוסג'ת, ודינם כדין מפירי משמעת במפלגה.

<u>ד. רמז:</u> בענין ההתפטרות אני סבור כאירלסון. זהו, בלי ספק, עבר דיסציפלינרי, אבל הוא עסוק בלבדם בזה שאי אפשר לפטור את המתפטרים לגמרי.

אבל נטלתי רשות הדיבור כדי לבקש מהיושב-ראש שידיע מה הוחלט בסעיף הראשון, בשאלת המזכיר, שהוא בעיני הענין העיקרי. אינני דורש שהמרכז ישנה דעתו, אבל אני חושב שבהצבעה הקודמת

לא מחליטים המרכז טרם החלטה, וצריך שכל חברי המרכז ישתתפו.
אני רוצה לדעת יותר בכל הדברים בתל-אביב.

ז. פרלשטיין: נסיים קודם את הבירור בענין הועדה המשפטית.
את ההתפטרות הקולקטיבית של מזכירי ועדי אגודות
הבנין איננו רואה כמו אותן כדבר "סנסציוני".
לא נקרא לזה אסון סבוטאז'ה מאורגנת, אבל איך זו התפטרות רגילה;
נוגע לי לטפל בענין בזה לפני חדשים אחדים. עכשיו אז את ההתפטרות
הקולקטיבית של מזכירי האגודות. עמה צף הענין מחדש, ואני רואה
אותו כדבר חמור ביותר, שעלינו צריך להחיל חוק חמור המשמעת. אנחנו
עומדים כאן בחזית רחבה מן החזית ג'ירדן על מעמד הדרמטי. אפילו
אם הבורח חייב במצב של מלחמה להוציא לשאת בתפקידו. אם לא נקבל
בענין זה החלטה ברורה, עלולה תוך שעות מעמד להשתלט אנרכיה
בתל-אביב.

י. אירלשטין: אני מסכים שאין איש יכול לעזוב את תפקידו בטרם
נקבע ממלא מקום לו. המעשה שעשו מזכירי ועדי
אגודות הבנין ראוי לגינוי חריף ולהדגשת שהתפטרות
קולקטיבית בזו בשעה חמורה כל כך הוא דבר אסור שיהיה נידון
בבריחה מתפקיד. ואם חבר יעזוב את תפקידו עד שימצא לו ממלא מקום -
יישפט לפנים.

י. קרסיק: המעשה שעשו מזכירי האגודות בהגישם את התפטרותם
הקולקטיבית בשעה מתלקחת בהתפקידים - ראוי לגינוי
חמור; יש לצרף את המעשה הזה
גם אליבא דאירלשטין. יש לצרף את המעשה הזה
בגבירת באינטרסים של החברים שעלינו בענינים המזכירים שהגישו את
ההתפטרות, תוך הבינה מה לתשוך בטיפול התפקידים. בזה אין חילוקי
דעות. השאלה היא אם יתחבר לשפוט על הפרת משמעת המפלגה או לא.
חירות והמרכז איננו מקבל את ניסוקי ההתפטרות והוא רואה בזה מעשה
דיספורקציזם, אני מציע להחליט שאם לא יחזרו מן ההתפטרות ולא
ימשיכו בעבודת התפקידים יהיה הדבר נידון בהפרת משמעת המפלגה.

ז. שורנשטיין: אני מציע להחליט, כי המרכז מגנה את המעשה שעשו
מזכירי ועדי אגודות הבנין, חובע מהחברים להמשיך
בטיפול תפקידם ומחזיר בהם שאי צרות להחלטה יהיה
נידון בהפרת משמעת המפלגה עם כל התוצאות הכרוכות בכך. (ז. פרינס
שמריך; הם יתחבר לשפוט לא על אי מילוי החלטה אלא על סירובם
להשאר בתפקידים).

*

ה ע ת ק ה

0850/5451

א' חשון תש"ג
.12.10.42

אל: מחלקת העליה, ירושלים.

מאת: לשכת המודיעים המרכזית
על יהודים בססר, תל-אביב.

מקץ ששת חדשי קיומה של לשכת המודיעין (אפריל-ספטמבר) מן הראוי לסקור את הפעולות שנעשו עד כה ולהתוות כמה מדרכי פעולותיה להבא.

א. חיפוש קרובים בעזרת בני-עיר שגלו לרוסיה.

ראשיתה של לשכת המודיעין היתה מצערה מאד. עם פרסום ההודעה בעתונות על הקמת הלשכה "שתסייע בידי תושבי הארץ לקשור קשרים עם קרוביהם בססר" החלו זורמות אלינו בקשות לחיפוש קרובים-פליטים בססר. מספר הבקשות הללו בחדשים הראשונים בלבד הגיע ל-1000 ומעלה, בעוד שכרטסיית הכתובות שבידנו הקיפה רק חלק זעום ממספר הפליטים שברוסיה. דבר הלמד מעניננו הוא, כי לא היה ביכלתנו לברר את מקום המצאם של הפליטים המבוקשים לפי החומר שבכרטסייתנו, בלתי אם לתת למעונינים כתבת של פליט אחד או שניים מבני-עירו של המבוקש, אגב עצה שהמעונין יפנה אליהם כדי להודע מהם על גורל המבוקש.

שיטה זו היתה אמנם בבחינת "הכרח לא יגונה", אך תועלתה הוכחה כמפוקפקת. אם משפחות שלמות שגלו או נסו מגוסת-חרב, נותקו אחת מרעותה בדרך התחתים הארוכה מבלי דעת איש על אחיו, בני-עיר – שאחד הוגלה עם כיבוש הסוביטיים והשני – עם פרוץ מלחמת רוסיה גרמניה – על אחת כמה וכמה שאיש אינו יודע על חברו. ועוד זאת: רוב הפליטים ברוסיה אחוזי פחד לבוא בקשרים עם מישהו בחו"ל, אם אין לו הכרח חיוני בזה, ולא כל שכן – למסור ידיעות על מישהו. ספק גם, אם יש בידי הפליט הנשאל בול ונייר כדי לענות למעונין.

ואמנם, רק מעטים מתושבי הארץ, שכתבנו, בעצתנו, לפליטים בססר, נענו והתשובות שנתקבלו – כמובן לא הכילו ידיעות ברורות שיש בהן לגלות את מקום המצאו של המבוקש.

ב. נסיונות לקשור קשרים עם מוסדות-פליטים בססר.

במרוצת הזמן נסינו לקשור קשרים עם מוסדות המטפלים בפליטים ברוסיה. טלגרפנו למר זייגבל צ'ובוצקי, ראש ועד הפליטים בטשקנט, ועל יסוד תשובתו, שבה הביע את נכונותו "לעזור לתושבי הארץ בחיפושיהם אחרי קרובים בססר", שלחנו אליו רשימות פליטים מבוקשים. העתק מהרשימות הללו – 4 מספרן וכוללות כ-350 שם – המצאנו גם למשרד הכתבות המרכזי בבוגורוסלאן ולוועדים סוביטיים בערים שבהם מרוכזים, לפי ידיעותינו, פליטים יהודים. למגינת לבנו לא שלחנו עד כה שום תשובה.

בינתיים נתקבלו אמנם תשובות טלגרפיות מוועד הפליטים בטשקנט לשאלות בודדים מתושבי הארץ, אולם בתשובות הללו לא צוין, משום מה, מקום המצאם של הפליטים המבוקשים, והכנן – תשובה סתמית בלבד על מצב הפליטים שעליהם נשאל.

ג. לעזרת הפליטים בססר המחפשים את קרוביהם בארץ.

בתחילת אוגוסט טלגרפנו, באמצעות "דבר", אל הועד האנטיפאשיסטי היהודי בקויבישב וביקשנו ממנו לפרסם, בעזרת הסוכנות הסוביטית הרשמית "טאס" על קיום לשכת המודיעין לפליטים בארץ. חשבנו להביא בדרך זו את הידיעה לפליטים היהודים בססר, ידיעה שהיתה ודאי משמחת ומעודדת אותם לבוא אתנו בקשרים. לצערנו, איננו רואים כל סימן לכך שהידיעה נתפרסמה. על כל פנים בגליונות העתון "איינינקייט", שופרו של הועד האנטי-פאשיסטי היהודי בקויבישב, שהגיעו לידינו, אין זכר לידיעה זו.

לפליטים היהודים בססר אין, אפוא, כתובת מרכזית בארצנו, שאליה יוכלו לפנות בדבר מציאת קרוביהם כאן, והם מחפשים קשר באמצעות כל מיני מוסדות: עיריות, ועדי הקהילות, משרדי הדואר, מערכת "דבר" (אשר לה זכות ראשונות בשטח של יצירת קשרים בין הגולים לבין המושבים בארץ) וכיו"ב. מחוסר מנגנון מתאים, ואחרים – מחוסר זיקה לסבל הפליטים המחפשים בבדידותם אחיזה כלשהיא בסיטהו מעבר לחומת הגלות – לא היו המוסדות הללו, ברובם, טורחים כלל להביא את מכתבי הפליטים לנעודתם. גם העתונים – מלבד "דבר" – לא היו מפרסמים ידיעות אלו בזמן, ונמצא שקריאתו הנואשת של הפליט לעזרה היתה נשארת ללא הד.

./.

לכן באנו בדברים עם המוסדות הבאותים ומערכות העתונים והגענו לידי הסכם שכל המכתבים מסוג זה מועברים אלינו, לפרסום בעתונות או להעברתם למעודתם בדרך אחרת. גם הקונסוליה הפולנית, המקבלת דרך צנורות משלה, מאות מכתבים מפליטים ברוסיה, מעבירה אותם אלינו. ויש לציין בסיפוק רב, כי למעלה מתשעים אחוז מן המכתבים הללו מגיעים לתעודתם. יום-יום אנו עדים במסדרוננו למחזות מרעידי-נפש בהופיע מישהו מהמוזמנים על-ידנו לקבל מכתב או דרישת שלום מקרובו הפליט ברוסיה אשר זה שנים לא היה כל אות חיים ממנו. 69 קומוניקאטים הכוללים כ-2500 שם של קרובים ברוסיה המחפשים את קרוביהם בארץ, נתפרסמו על-ידנו בתקופה זו.

אגב ריכוז המכתבים מאת פליטים פסענו תסיעה נוספת לקשור קשר ישיר אתם: בגלויות המיוחדות שהדפסנו אנו מודיעים לפליט המעונין על תוצאות הטיפול במכתבו ומוסרים לו גם את כתובת הקרוב בארץ המבוקש על-ידו. אין ספק כי כעבור זמן-מה יתפרסם ברחבי רוסיה דבר קיומה של לשכתנו, והפליטים יפנו אלינו במישרין.

הבה ונקוה, כי התזכיר שהגשנו בסוף אוגוסט למשלחת הסובייטית שבקרה בארץ לרגל ועידת ה"ליגה ו" ישא גם הוא פרי ויסייע לפרוץ את החומה שבה מוקפים יהודי רוסיה והפליטים בתוכם.

ד. <u>משלוח חבילות לפליטים בטסטר.</u>

מלבד הפעולות ליצירת קשרים בין תושבי הארץ לבין הפליטים בטסטר הוטל עלינו גם התפקיד להדריך את קהל המעונינים במשלוח חבילות לפליטים. שונות היו דרכי משלוח החבילות: באמצעות הדואר — חבילות בנות 2 ק"ג, פ.ע.ל. — ע"י בא-כחה בטהרן, סוכנים פרטיים, דרך הודו, ולבסוף — באמצעות פ.ע.ל., לפי הסכם שבינה לבין ממשלת הסובייטים. כל הדרכים הללו, אלא אנו יכלנו לשאת באחריות לבטחונן, ולשכתנו שמשה רק כמדריכה — איזו דרך יש בה משום הפסד ממון פחות.

ברם, אגב מגענו עם הפונים אלינו קבלנו מהם הרבה כתבות של קרובים בטסטר, שבלעדי כן לא היו מגיעות אלינו.

עם הסדר משלוח החבילות באמצעות הסוכנות היהודית ריכזנו בידינו אלפי כתבות שהיו שמורות בידי ארגונים ארציים, ושלמדות דריטותיכו המרובות לא קבלנון קודם לכן. מתוסר מנגנון טכני טרם עובדו אמנם כתבות אלו בצורת כרטיסים ואינן מביאות עדיין תועלת שימושית רבה, אולם כבר מעתה רואים אנו מה רבה הברכה הצפונה בריכוז הכתבות. כיום יכולים אנו לתת אינפורמציה לאלתר לחלק גדול מהמעונינים מבלי שנאלץ לבקוש בשיטות שתיארנו לעיל.

מספר הכתבות שבידנו מתקרב עתה ל-9000, מהן כ-3000 כתבות בצורת רשימות. עליהן יש עוד להוסיף כ-2000 שם של פליטים שיצאו מרוסיה לטהרן, ואשר טעונים עבוד בצורת כרטסיה, כפי שנבאר להלן.

ה. <u>מועצת הארגונים ליד לשכת המודיעין.</u>

ב-9 ביוני הוקמה ליד לשכת המודיעין מועצה המורכבת מבאי-כח ארגוני עולים בארץ, אשר בני ארצם גלו לטסטר. תפקידה של המועצה הוא לייעץ ללשכת המודיעין בכל הענינים הנוגעים לשטח פעולתה של לשכה זו, וכן לפקח על הארגונים השונים העוסקים במשלוח חבילות לפליטים בטסטר. ביסוד מועצה זו הונח העיקרון כי כל האינפורמציה הנוגעת לפליטים ברוסיה צריכה להתרכז בלשכת המודיעין והארגונים השונים יפסיקו את פעולתם הספראטית בשטח זה. לצערנו הרב לא נתגשם עקרון זה במלואו. ארגונים אחרים עודם ממשיכים בפעולות מקבילות לפעולתה של לשכת המודיעין ואחדים טרם הצטרפו, אף להלכה, למועצה זו (הנציגות של יהדות פולין, למשל).

בקשר לסיכויים למשלוח חבילות לרוסיה בעזרת הסוכנות היהודית והג'וינט, נתמנתה מטעם המועצה ועדה שתסייע להסדר משלוח זה. ועדה זו, בת ארבעה חברים המיצגים את כל גושי הארצות — הפולני, הרוסי-הרומני והבלטיקום, משמשת למעשה גם נשיאות המועצה.

ו. <u>מרכזי הגולה מתענינים באחינו הנידחים ברוסיה.</u>

בישיבה שבה הוחלט על הקמת לשכת המודיעין ניסח מר א. דובקין את תפקידה לאמר: לעזור לצבור הארצי-ישראלי למצוא קרובים בטסטר, ויש לקוות שבמרוצת הזמן נוכל לגשת לפעולות אחרות. אכן, גורמים רבים הביאו לידי הרחבת תפקידיה של לשכת המודיעין ובלי משים חרגה ממסגרתה הרגילה.

עיני היהודים בתפוצות נשואות עתה, לאחר שחומות הגיסו סגרו על יהודי אירופה, אל שארית הפליטה שברוסיה הסובייטית, אשר אתה אפשר עוד לקיים קשרים, ורבים ממנה מצליחים להבקיע להם דרך לארץ-ישראל. מי שמצוי אצל העתונות היהודית שמעבר לאוקיאנוס יראה מה רבה שם הדריכות וההאזנה לכל המתרחש בקרב היהודים ברוסיה ומסביב להם. פורים שלמים מוקצים בעתונות היהודית לפרסום ידיעות ודרישות שלום מפליטים וקשבת האוזן לכל מיני מאמרים ורשימות על פעולות ארגונים לטובת הפליטים. ומאחר שארץ-ישראל קרובה לרוסיה קרבה גיאוגרפית וקולטת פליטים משם, אין תימה אם לרוח הזמן צצו כאן כל מיני ארגונים, אשר בהתימרם להיות האפוטרופסים היחידים לפליטים בני-ארצם ורוצים לרכז בידיהם את כספי הסיוע — מריצים הם לעתונים שמעבר לים מכתבים מלאי תהלה עצמית מופלגת על פעולותיהם המבורכות לטובת הפליטים ועל הכנותיהם רבות ההיקף לעזרה.

ז. <u>לשכתנו — לשכה מרכזית לתפוצות הגולה.</u>

מאז קמה לשכת המודיעין הפכה היא מאליה ללשכה מרכזית, לתלמות שאליפה

ז. __לשכתנו – לשכה מרכזית לתפוצות הגולה.__

מאז קמה לשכת המודיעין הפכה היא מאליה ללשכה מרכזית, לתלפיות שאלה פונים יהודים מכל קצוי תבל.

ראשונה פנתה אלינו, באמצעות "דבר", חברת "היצא" בקנדה בבקשה מאתנו רשימות פליטים שכתובותיהם ידיעות לנו; אחריה בא העתון "אידישע צייטונג" ביוהאנסבורג שקשר אתנו קשר אמיץ ומפרסם מדי שבוע בשבוע רשימות שאנו ממציאים לו על פליטים יוצאי הארצות הבלטיות בססר. עתון זה, בדעתו את רצון קוראיו, הדפיס שאלוני-חיפוש (בעברית!) כמתכונת שאלון החיפוש שאנו שלחנו לו, ומעבירם אלינו לבירור כתובותיהםשל פליטים בהם מעונינים קרוביהם בדרום-אפריקה. על חלק גדול מהשאלונים האלה הצלחנו להמציא פרטים והעתון מציין בהוקרה רבה את פעולתנו זו.

עתה פנה אלינו עד עתון המופיע אף הוא בדרום-אפריקה (בשפה האנגלית): המבקש מאתנו לשלוח לו לפרסום רשימות של פליטים בססר.

גם יחידים מארצות שונות – ארצות הברית, מקסיקה, אוסטרליה וכיוצ"ב – פונים אלינו במכתבים ובמברקים בשאלות על קרוביהם בססר.

אכן, לצערנו, אין יכלתנו, גם היכולת הטכנית [illegible], עומדת בפרופורציה לביקוש הרב מכל מיני צדדים לידיעות על פליטים ברוסיה.

ח. __כינוס פזורי ישראל.__

בעיה חשובה מאד היא – הכנת כתובת מרכזית לפזורי ישראל כתום המלחמה. עם האלם קולות רעמי התותחים יתדפקו על פתחי מוסדות מאות אלפי יהודים, מפורדים ומנותקים מעל משפחותיהם, לחפש את קרוביהם, ויש כבר מעתה להכין כתובת מרכזית אליה יפנו המעונינים. אם תקצר ידנו לכנס פזורים שבשטחים המשועבדים לנאצים, הרי שומה עלינו לעשות משהו לפחות לכנס נידחים שגלו לרוסיה.

המוסד לעניני עגונות המלחמה, בנשיאותו של הרב כהנא בירושלים, כבר אוסף ידיעות על פליטים שמתו ברוסיה, ומשתתף בפעולה זאת בכרטיסייתנו. ודאי, שאין להטיל ספק בחשיבות הנודעת לפעולה שיש בה כדי להתיר כבלי עיגון מנשים, אך חשיבות עוד גדולה מזו נודעת לפעולת ריכוז הידיעות על פליטים ה ח י י ם ב ר ו ס י ה.

__ס י כ ו ם.__

הצעות שונות בידנו לארגון פעולתה של לשכת המודיעין כדי להתאימה לתפקידים החשובים המוטלים עליה, וכדאי היה לדון בהצעות אלו בהקדם הדרוש.

כדי לתאם תיאום מלא את פעולותינו כאן עם פעולותיה של נציגותנו בטהרן, רצוי היה לכנס, עוד לפני צאת בא-כחנו לטהרן, ישיבה על מנת לדון בשאלות האקטואליות ביותר בשטח פעולתנו.

(-) ב.יפה (-) מ.גורארי.

[illegible]

Chief Secretary's Office,
Jerusalem.

SF/174/40-II

20th October, 1942.

Dear Dr.Kohn,

Will you please refer to your letter of the 13th October and our conversations on the subject of the control of paper as it affects Hebrew publications? The position is as follows:

Books: A Jewish sub-committee has been appointed to advise the Controller on the allocation of paper for the printing of Hebrew books and publications. It consists of:

Dr.Goitein (Department of Education)	Chairman
Prof.H.Bergman (Hebrew University)	Members
Mr.A.Arnon (Vaad Leumi)	

As I informed you, it has been considered preferable that the representatives of the various interests concerned in publishing, bookselling and authorship should not be members of the committee but should place their cases before it.

Similarly with newspapers, the sub-committee will consist of:

A representative of the Vaad Leumi:	Chairman
Prof.Dinaburg (Hebrew University)	Members
Mr.Alcalay (Public Information Office)	

I would make it clear that in making these committees small and limiting the membership to persons not directly concerned with the professions and trades interested, Government is solely concerned to ensure that the allocation of paper is carried out as efficiently and expeditiously as possible with due regard to all interests. The objectivity and public spirit of journalists, authors and publishers is not in question but it is felt that the work of committees of this kind is most adequately carried out when the members of the committee are in the position of assessors, balancing the claims of all interests on the evidence placed before them.

Yours sincerely,

Robert Scott

Dr.Leo Kohn,
Jewish Agency,
Jerusalem.

[illegible]

בכנס הכשרות המחנות העולים – נפתח בערב השבת, 22.1.43 בינור, ונסתיים במוצאי השבת למחרת. התכנסו כ-70 חברים מ-6 קבוצות הכשרה ומחברי התנועה בפלמ"ח.

בפתיחה נמסרה סקירה על מועצת גורדוניה ואחוד הנועות הנוער. ואח"כ עברו לדון בשאלת כניסת ההכשרות לפלמ"ח. בבירור השתתפו חברי הכשרה רבים ו[illegible] חברים בוגרים. מבין חברי ההכשרות היו כאלה שתבעו בכל תוקף להכנס לפלמ"ח. ו נמוקיהם: קשה לשבת בזמנים אלה בהכשרות בשקט ולדעת שאינך עושה את המוטל עליך. לפלמ"ח ערך מכריע בהגנת הארץ ובמלחמה על זכויותינו. אין זה ניתוק מהתפקיד המו שדה לעבודה ולחקלאות – הפלמ"ח ממלא גם תפקידי עבודה חשובים ובודאי יעשה גדו לות גם בהתישבות. אף אין זה ניתוק מהתנועה – ההכשרות צריכות להכנס לפלמ"ח בתנאים מפורשים של שמירת היחידות התנועתיות לשהדך השבה תפקידיהן ההתישבותי ושל הכרעה עד שליטי (אולי ההסתדרות העובדים) בתום השנה בין התנועה והפלמ"ח על המשך דרכים של החברים.

לעומתם שללו חברים רבים את ההצעה מעקרה. אמרו שאין לשכוח את תפקידיהן המיוחדים של ההכשרות – הן מנקודת ראות חינוכית והן מבחינת עתיד ההתישבות בארץ מפני הגרמים המסכנים להתישבות הולך וקטן. ההכשרות תנועות הנו- חייבים להתאמן בקצב מוגבר אבל אין צורך משום כך לוותר על עצם הכשרתם ויש לעשות זאת במסגרות המתאימות.

לפלמ"ח תפקידים מיוחדים להגשמתם נוצר ולהגשמתם הוא קיים. מי שמתגייס אליו בכוונה לעזוב בעוד חצי שנה.. מזיק יותר מאשר מועיל.

<u>אליהו ג.</u> הסביר את מהות הפלמ"ח – הכוח המגוייס של הא"י. לא צירנות ולא עליה ולא התישבות – כפי שטוענים רבים – אלא כוח מגוייס הנכון בכל רגע לפעולה ההגנתית הנדרשת. יכולה זו להיות עזרה להתישבות ועזרה לעליה וכו'... אבל מהותו האמיתית היא היותו הגרעין המגוייס של ארגון ההגנה.

לא עליו בלבד בנויה שיטת הגנתנו, יש עוד חיש ופורמציות אחרות; על כולן אנו חייבים לסמוך בכל מקרה רע ולא על הפלמ"ח בלבד המשמש רק "כאש החץ" של כלי הגנתנו השלם. אחר כך עבר להסביר את ערך הצבא, – שהוא בעקרו צבא עברי אולם לא עומד כל שעה לרשותנו. ואנו יכולים להעבירו לרשותנו רק פעם אחת. הזכי את הגדוד העברי במלחמה שעברה את התבטותו בימי תל-חי והתלשתו בזמן שהלך מה שאנו רוצים זהו צבא עברי. אך כיון שגדודינו הם במסגרת הצבא הבריטי הרי

סדר-היום של ישיבת הלשכה ביום ד', 26.1.43.

1. כנוס לבעיות התעשיה באגודת פועלי מתכת לשבת הב[illegible]
2. כנוס פועלי הרב'י 3.2.43 על בעיות הציונות.
3. השתתפות בתקציב הסתדרויות הנוער.
4. כנוסים מחוזיים במושבות לבירור הבעיות הציוניות.
5. ארגון תאים בתעשיה במושבות.
6. סמינר נודד למושבות לשאלות האגוד המקצועי ושאלות [illegible]
7. ועדה להקמת זכרון לח' ישראל גם ז"ל.
8. הפצת החומר של המפלגה.
9. בחירות לעיריית תל-אביב.
10. גמר העניניס במועצת פועלי תל-אביב.
11. הפצת השקל לקראת תש"ג.
12. [illegible]
13. [illegible]
16. [illegible]
17. [illegible]
18. [illegible]

[illegible]

1712-12-5

Chief Secretary's Office,
Jerusalem.

SF/174/40-II

20th Octobet, 1942.

Dear Dr.Kohn,

Will you please refer to your letter of the 13th October and our conversations on the subject of the control of paper as it affects Hebrew publications? The position is as follows:

Books: A Jewish sub-committee has been appointed to advise the Controller on the allocation of paper for the printing of Hebrew books and publications. It consists of:

Dr.Goitein (Department of Education)	Chairman
Prof.H.Bergman (Hebrew University)	Members
Mr.A.Arnon (Vaad Leumi)	

As I informed you, it has been considered preferable that the representatives of the various interests concerned in publishing, bookselling and authorship should not be members of the committee but should place their cases before it.

Similarly with newspapers, the sub-committee will consist of:

A representative of the Vaad Leumi:	Chairman
Prof.Dinaburg (Hebrew University)	Members
Mr.Alcalay (Public Information Office)	

I would make it clear that in making these committees small and limiting the membership to persons not directly concerned with the professions and trades interested, Government is solely concerned to ensure that the allocation of paper is carried out as efficiently and expeditiously as possible with due regard to all interests. The objectivity and public spirit of journalists, authors and publishers is not in question but it is felt that the work of committees of this kind is most adequately carried out when the members of the committee are in the position of assessors, balancing the claims of all interests on the evidence placed before them.

Yours sincerely,

Robert Scott

Dr.Leo Kohn,
Jewish Agency,
Jerusalem.

S/7716-12

Government of Palestine

Chief Secretary's Office
Jerusalem.

SF/227/42

20th October, 1942.

Gentlemen,

I am directed to refer to my letter No.SF/227/42 of the 14th October, regarding the appointment of the committee to enquire into the problem of wages, and to inform you that Government is increasingly concerned at the delay in starting the committee's activities which is resulting from the fact that representatives of Jewish labour and employers have not yet been nominated. My conversation with Dr.Joseph and Mr. Kaplan on the 17th October, and the Government's statement published onthe 18th October together with Sir Douglas Harris's subsequent talk with the General Federation of Jewish Labour, have no doubt clarified any points on which you required elucidation.

It is considered to be of great importance vis-a-vis the whole question of the regulation of man power that this committee should be enabled to begin its enquiry with a minimum of delay and to bring its labours to a conclusion as early as possible. Government will accordingly be very much obliged if the Jewish Agency will use every effort to secure the nomination of the two representatives by the 23rd October next. Only with the greatest reluctance would Government wish to proceed with the committee without those nominees, but it is felt that it would not be fair to contemplate a considerable further delay in the inception of the committee's enquiry in the interests of the war effort and no less in those of labour.

I am, Gentlemen,

Your obedient servant,

J.S.Macpherson
CHIEF SECRETARY

The Executive of the
Jewish Agency,
Jerusalem.

1. NATIONAL ECONOMIC POLICY

(i) Socialisation

(ii) Organisation of industry, including the problem of workers' control.

(iii) Employment policy

(iv) Organisation of agriculture

2. IMMEDIATE RELIEF AND REHABILITATION

For liberated countries and countries awaiting liberation

(i) Amgot or Civil Affairs Branch of Shaef

(ii) Unrra

(iii) Combined Boards

3. FUTURE INTERNATIONAL ORGANISATION

(i) Political: Dumbarton Oaks

(ii) Economic and Social

a. Monetary & Financial: Bretton Woods Conference
b. European Transport
c. International Air Transport
d. Shipping
e. Food and Agriculture: Hot Springs Conference.
f. Commodity Controls
g. International Labour Office.

[illegible]

COPY.

THE LABOUR PARTY.

Transport House (South Block) Smith Square, London, S. W. 1.

NOT FOR PUBLICATION

19th December, 1944.

Dear Comrade,

The Continental fraternal delegates to the Labour Party Conference - both visiting delegates (France, Holland, Belgium, Italy, Sweden, Switzerland) and delegates for the time being in London (Czechoslovakia, Poland, Norway, Palestine and Spain) - held a series of meetings with the members of the National Executive Committee of the Labour Party during Conference week (on December 10, 11, 13 and 14). At their last meeting they agreed to meet again and in the meantime to exchange information on specific subjects through the Labour Party. They authorised a sub-committee to fix the date of the next meeting, to draw up the list of subjects, and to draft and issue a press communiqué.

The Sub-Committee (Philip Noel-Baker, M.P., Vincent Auriol, Edouard Anseele, Pietro Nenni, Aake Ording, Adam Ciolkosz and William Gillies), met on December 15 at 2 p.m. at the above address. They authorised the publication of the following communiqué:

"The fraternal delegates of the continental Socialist Parties to the Labour Party Conference have held a meeting upon the invitation of the Labour Party. They have exchanged reports upon the position of their respective countries and parties in a spirit of friendliness, sincerity and mutual confidence. Believing that no peace will be stable unless it is based upon the will of the peoples, they have agreed that each Party should study the plans and proposals of the Governments and Socialist Parties for the organisation of peace, and exchange their conclusions. They will meet again in London during the last week of February, 1945, after the World Trade Union Conference, for a joint discussion, with the hope of arriving at agreed conclusions on these matters."

They agreed that the respective parties or groups should send to the Labour Party for circulation memoranda on any or all of the undernoted subjects. These memoranda should reach us as soon as ever possible, and not later than the first of February, 1945. Two copies should be sent in English or in French.

Yours fraternally,

(Signed) William Gillies

WILLIAM GILLIES

[illegible] Department

Delegation then visited Lord Halifax left similar memorandum with some textual changes:

Quote: "Religious leaders American Jewry give expression their appreciation role HMG issuance momentous pronouncement and seek request exgovernment continuance good offices procomplete implementation that declaration". Unquote

Interfaith service Rabbi Israel Goldsteins Synagogue New York Sunday morning promarking anniversary. Great mass meeting Carnegie Hall Sunday evening participation Senator Thomas Utha ranking member Military Affairs Committee and member Foreign Affairs Committee meeting jointly sponsored Zionist Emergency Committee free World Association League Nations Association Church Peace Union and Committee United Nations.

Newspapers throughout land carrying extensive publicity editorials with activity behalf declaration reaching climax in presentation President Roosevelt Monday memorandum reaffirming support declaration signed majority members Senate and House Representatives headed by Senator Wagner, Congressman MacCormack Democratic leaders respective branchew Congress and Senator McNary Congressman Martin Republican leader these branches.

London 2nd November, 1942.

Press Palcor Jerusalem

Nation wide observance Declaration anniversary subauspices Zionist Emergency Committee jointly American Palestine Committee headed Senators Wagner, McNary. Rabbinical delegation including Rabbis James Heller, Louis Levitsky, Joseph Lookstein, heads respectively Reform Conservative Orthodox Rabbinical bodies plus aged Levinthal Dean Orthodox Rabbis met Secretary of State Hull Washington Friday presented memorandum saying in recognition 25th anniversary

Quote: "Religious leaders American Jewry beg give expressio their appreciation role played their Government and country under President Wilson influence momentous pronouncement and seek request State Department continuance its good offices prodeclarations further implementation. This memorandum presented pargroup Rabbis representing not only themselves but overwhelming majority American Rabbinate Orthodox Conservative Reform. We don't doubt we also voice sentiments very great majority American Jewry as a whole. Balfour Declaration regarded parreligious leaders American Jewry as document akin in significance to proclamation par Cyrus permitting return g from Babylonian captivity to promised land" unquote

Statement described progress Palestine result Jewish immigration, concludes:

Quote: "Perceiving need prodeclaration quaelement postwar solution Jewish problem we beseech State Department continuance efforts proenlarged application letter spirit historic pronouncement" Unquote.

In precedent breaking statement Secretary Hull acknowledged memorandum told delegation declaration had aroused ~~wide~~ attention U.S. and this country had followed with interest sympathy work which been done subit whichin American citizens played useful part. Hull then made lengthy statement deploring Nazi persecution Jews:

Quote: "This country shocked outrages when tyranny barbarity again commenced their march brutality which inflicted certain races, particularly Jewish population. Apparently no form abuse too great no form torture oppression too vile prothese populations parNazi despots and....... stating this attitude towards Jewish race they made plain like attitude be taken any other racewards contrawhom evinced grievance. Jews long sought refuge I believe we must have an even wider objective. We must have world within which Jews like every other race are free abide in peace and honour. Exall.....inhuman tyrannical acts Hitler Nazi Lieutenants their systematic persecution Jewish people most debased. Fate exthese unhappy people be ever [illegible] us in efforts making today profinal victory. A[illegible] extriumph subterms Atlantic Charter unitednations [illegible] prepared not only redeem their hopes exfuture based on freedom equality justice but creat[illegible] such tragedy not again occur." Unquote

הנהלת ההסתדרות הציונית
ירושלים

ת.ד. 92 · טלפון 4671

מחלקת הארגון

18.11.42

לבן-גוריון שלום וברכה,

מנצל אני את ההזדמנות ושולח לך את הסטינוגרמה מדבריך (דברי הפתיחה ודברי הסיום) בשבת בעין-חרוד.

דברת בשבת בעין-חרוד על קבץ/אחד בהוצאת פועלי-ציון בא"י בזמן המלחמה הקודמת החסר לך באסף שלך — אם המדובר הוא על הקבץ "על הסף" שהוצא בירושלים בשנת תרע"ח, מוכן אני לשרת אותך ולמסור לך את האכסמפלר שלי, כי הוא איננו משלים כל אוסף, אלא הוא בודד מכל אשר הופיע בימי המלחמה הקודמת בא"י.

בב"ח באמנה

3.

צבי סימון.

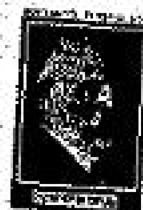

סוף

תיק מס' 226

התחלת

תיק מס' 232

ד. בן-גוריון

ווי מען וויל ריינוואשן

(נאטיצן פון נישט קיין יוריסט)

א.

דער רעוויזיאניסטישער „פירער" זעצט פאר זיין סעריע פון ארטאקאטישע ארטיקלען צו „דערמאנען" די אומשולד פון אברהם סטאווסקי. דאס איז זיין רעכט אלס פראפעסיאנעלער זשורנאליסט, דאס איז אויך זיין פליכט אלס לערער און פירער פון דעם באשולדיקטן. סטאווסקי איז אן אקטיווער רעוויזיאניסט, א געטרייער תלמיד פון זיין „רבי"ן, א טעטיקער און איפערדיקער מיטגליד פון בית"ר — א יונגנט-ארדן מיט א מיליטאריסטישער ערציונג און קאזארמע-דיסציפלין, וואס שטייט אונטער דער אויבערשטער און אלייןהערשנדער קאמאנדע פון וולאדימיר זשאבאטינסקי, אלס „ראש בית"ר". דער „ראש בית"ר" קען טאקע נישט וויסן פון פריער יעדע זאך, וואס זיינע אונטערטעניקע „לעגיאנערן" קענען אין יעדן מאמענט טאן — אבער אלס „אויבער-קאמאנדיר", פירער און דערציער טראגט ער מער ווי ווער עס איז די אלגעמיינע אחריות פאר די מעשים און האנדלונגען פון די ביתרים, און עס איז אן ספק זיין זאך צו פארענטפערן און פארטיידיקן זיינע תלמידים און „סאלדאטן".

ער האט א באזונדערן חוב כלפי אברהם סטאווסקי. דער נישט גאר יונגער בית"ראניעץ פון בריסק האט שוין אין זיין שטאט אין פוילן, און שפעטער, גאר לעצטנס, אין ארץ-ישראל, א קורצע צייט פאר'ן מארד פון ארלאזאראוו, ארויסגעוויזן זיך אלס זייער אקטיווער און טעטיקער בית"ראניעץ. ער האט געטריי געפאלגט די פארשריפטן פון זשאבאטינסקין און זייער שליסיק באטייליקט זיך אין דער שטרייקברעכעריי אין פתח-תקוה, — א זאך, וואס פילע ארטיקע בית"רים האבן בשום אופן נישט געוואלט טאן, נישט קוקנדיק אויפן „הכשר" פון ראש-בית"ר. ער האט אויך גענומען א זייער ענערגישן אנטייל אין געשלעג, וואס איז פארגעקומען דעם לעצטן טאג פסח אין תל-אביב, און ווי דער אומפארטייאישער „הארץ" פון תל-אביב (פון 22-טן יוני) מעלדעט, האט ער שביעי של פסח „הודיע את כוח זרועו לפועלים חוגגים" (באוויזן יום-טוב'דיקע ארבעטער וואס ער קען מיט זיין פויסט). די זעלבע צייטונג מעלדעט אויך, אז שוין אין בריסק האט ער געהאט א שם פון א [illegible] און האט זיך געפרייט צו געשלעגן (אף בבריסק עירו קנה לו שם של בעל אגרוף ושם אלי הגנה). מען געדענקט אים פון דער מהומה אין צוזאמענהאנג מיט דר. פאן-חייזעלס רעפעראט.

ער איז אלזא אן ספק אן ענערגישער און פליסיקער רעוויזיאניסט און געטרייער תלמיד פון זיין „פירער" — און עס איז דער חוב פון זשאבאטינסקי צו נעמען אים

אונטער זיין שורץ -- און דער „פירער" באשיצט טאקע זיין חשובן תלמיד מיט אלע מיטלען, מאַטספּיען צו זיין פארטיידיגונג.

ב.

דוכט זיך, אז עס איז שוין איבעריק און אומנייטיק. דער אפיציעלער ארגאן פון זשאבאטינסקין אין ווארשע, „די וועלט" פון 25-טן יוני, און ווארשעווער אויך אנדערע רעוויזיאניסטישע ציטונגען איבעראל, האט געמאלדן קאטעגאריש און אפשיידן, אז „סטאווסקי האט דערוויזן זיין אליבי". א רעוויזיאניסטישער ארגאן דארף דאך זיין זייער איבערצייגט, פאראנטווארטלעך, אויטאריטאטיוו און באגלויבנסווערט, און נאך אזא פאזיטיווע און קלארע ערקלערונג דארף דאך זיין ערלעדיקט. נאך דעם, ווי סטאווסקי האט דערוויזן זיין אליבי", ד.ה. ער האט דערוויזן, אז אין דער צייט פון מארד איז ער געווען אין תל-אביב, קען דאך שוין נישט זיין קיין ברעקל חשד און צווייפל, אז ער איז דער מערדער -- צו וואטשע די לאנגע און ביטע אדוואקאטישע ארטיקלען אין „מאמענט" און אין אנדערע רעוויזיאניסטישע ציטונגען? אמנים, אז דער „פירער" אליין פארלאזט זיך נישט אין גאנצן אויף דער מאטהאפטיקייט און אויטאריטעט פון זיין ציטונג און ער באמיט זיך דעם לעזער צו איבערצייגן, אז סטאווסקי איז אומשולדיק. מען מוז צוגעבן, אז דאס איז נישט אזא קליינע אויפגאבע פאר א מענטש, וואס בשעת מארד איז ער געווען אין ווארשע -- אבער „אין לך דבר העומד בפני הרצון", און דער רצון צו דערוויזן סטאווסקיס אומשולד איז ביי העד זשאבאטינסקי זייער שטארק -- און מיט א געבויגענעם גרונט דערצו. און עס פאלגט איין ארטיקל נאכן צווייטן, ועוד ידו נטויה.

ג.

איך האב שוין אין א אנדער פלאץ דערקלערט, אז מיך אינטערעסירט די פראגע צי סטאווסקי איז דער מערדער אדער נישט -- פיל ווייניקער ווי זשאבאטינסקין. איך און אלע מיינע חברים קענען אפווארטן ביז די זאך וועט אנטגילטיק אויפגעקלערט ווערן -- אין ארץ-ישראל. נאר דארט קען די זאך אויפגעקלערט ווערן. מיר ווייסן נאר ביז איצט, אז חברה טייטע ארלאזאראוו האט צוויי טעג פארן ארעסט פון סטאווסקין, און איידער זיין נאמען איז דערמאנט געווארן אין צוזאמענהאנג מיטן מארד, געגעבן (שבת אין דער פרי, 10 שעה נאכן מארד) א גענויע שילדערונג פון די צוויי מערדער, וואס זי האט א צייט פארן מארד באמערקט און פארדעכטיקט און דערנאך אויפמערקזאם געמאכט ארלאזא-ראוון. זי האט זיי געזען ווען זיי האבן זיך דערנענטערט צו זייער קרבן און צוויי מאל גערעדט מיט ארלאזאראוון. זי האט דער פאליציי איבערגעגעבן באלד צו מארגנס א פינקט-

ליבע באשרייבונג פון זייער אויסזען, באוועגונג און קליידונג. זי האט שפעטער צוריקן 14 יונגעלייט דערקענט סטאנסקין אלס איינעם פון די צוויי.

צי דאס איז א גענוגנדער באווייז אדער נישט -- וועלן אורטיילן די שופטים, זאבנדיק פאר זיך אויך אנדערע מאטעריאלן פאר און קעגן.

ג.

סטאנסקיס „פירער" איז שוין איבערצייגט, אז זיין תלמיד און נאכפאלגער איז אום-שולדיק. דאס איז זיין זאך. ער באנוגנט זיך אבער נישט מיט פערזענלעכער איבערצײ-גונג. ער פרוּווט אויך איבערצייגן אונדז. און אזוי ווי אונדז איבערטרעטוט מען די גענויע-פאסטסטע פראגע פון דער סביבה און ערציונג, וואס קענען ארויסגעבן פון זיך פאליטישע מערדער, אויך דאמאלס ווען די פארגעמארטערטע אנפירער פון זייער שולדיקער סביבה און ערציונג האלטן עס נישט אין גאנצן געהאלט -- פאר אונדז זאגען זייער איבערטרעטנס די מיטלען מיט וועלכע מען וויל „פעטשטעלן" די אומשולד פון באשולדיקטן.

ד.

מעג מען זיך באנוגען מיט פאלטיפיצירן און פארדרייען פאקטן צוליב ראטעווען א מענטש פון שקעלער שטראף, פילייכט פון טויט-אורטייל? איך מיין נישט. איך האלט אבער זיכער נישט געהאלפן א שטיין אין די עלטערן און קרובים פון א מענטש, וואס שטייט פאר אזא אורטייל, ווען איך זאל מיטן בפירוש, אז זיי באנוצן גאלשע „איבערצייגונגען" כדי צו ראטעווען פון טויט זייער באליבטן מענטשן. איך וועל זיך אויך נישט וואונדערן צו שטארק ווען איך וועל זעען, אז דאס טוט א מענטש, וואס וויל ז י ך ראטעווען פון דעם מאראלישן פלעק, וואס אזא אורטייל אויף א נאכפאלגער קען אויף אים ווארפן. אבער ווען מען וויל מיר א ז י ב ע ר צ ײ ג ן אין דער אומשולד פון א באשולדיקטן אין זייער א שווערן פארברעכן -- מעג איך און דארף איך שטרענג נאכקוקן צו די מיטלען וואס ווערן געבויכט דורכן אימפערדיקן אדוואקאט קעגן ערלעכע און איבערצייגנדע? צי ער זאגט דעם אמת, גאנצן נאך דעם אמת, און דעם גאנצן אמת, וואס ער קיינט?

און אויף די דאזיקע פראגן, וואס האבן צו טאן נישט מיט סטאנסקין נאר מיט זשאבאטינסקין, מוז איך לייידער ענטפערן: ניין. זשאבאטינסקי זאגט נישט דעם אמת, ער זאגט מער ווי דער אמת איז, און ער דערזאגט נישט דעם גאנצן אמת, וואס איז אים באקאנט.

ו.

זשאבאטינסקי האט נישט געזאגט באר דעם אמת: די שטארקסטע באשולדיקונג קעגן סטאווסקין איז פארלויפיק — אויך ווי ווײַט מיר איז באקאנט — די עדות פון חברה ארלאזאראָוו. זי האט מיט זיכערקייט דערקלערט, אז זי דערקענט אין סטאווסקין דעם מאן, וואס האט באלויכטן ארלאזאראָוון אין דער צייט וואס דער צווייטער האט געשאסן. עס איז זשאבאטינסקיס גאנצע פראגע צו פארדעכטיקן חברה ארלאזאראָוו אין אומריכטיקע עדות; עס איז די זאך פון יעדן איינעם צו באשטימען פאר זיך ווער איז בײַ אים מער באגלויבט: חברה ארלאזאראָוו וואס איז געווען בשעת מעשה, וואס די אבסאלוט געזען און פארדעכטיקט און וועלכע האט נישט קיין פערזענלעכן חשבון מיט סטאווסקין — זי האט אים מעגלעך קיינמאל אין לעבן פריער נישט געזען, — אדער זשאבאטינסקין, וועלכער זיצט אין ווארשע און דארף פאר יעדן פרייז רײַנוואשן זײַנעם א באנהענגער.

Merkwürdig

מעג אויך זשאבאטינסקי צווייפלען אין דער מעגלעכקייט, אז חברה זאל דערקענען די מערדער — אבער, אז זי האט געזאגט אז זי דערקענט זיי איז א פאקט. און ווער זשאבאטינסקי, וועלכער איז א גוטער סטיליסט, ווי ער בארימט זיך אליין אין „מאמענט", האט באוווּסטזיניק ~~[illegible]~~ געברויכט א פאלסיפיצירטע באצייכענונג פאר דעם ריכטיקן פאקט — ער האט די גאנצע מעשה פארוואנדלט אין א „קלאגע". — איז דאס א „לאפסוס לינגווע" — אדער אן אויסגערעכנטע פאלסיפיקאציע אפצושוואכן דעם שווערן איינדרוק, וואס די ערקלערונג פון חברה ארלאזאראָוו האט געמאכט אין דער גאנצער יידישער וועלט? איך לאז איבער דעם ענטפער יעדן ~~איינעם~~ לייענער פאר זיך.

ז.

זשאבאטינסקי האט נישט דערזאגט דעם גאנצן אמת, וואס איז אים באקאנט. ער האט — נישט אן א קלארער כונה — פארשוויגן צוויי וויכטיקע פאקטן, וואס באקרעפטיקן די מעגלעכקייט און פעיקייט פון חברה ארלאזאראָוו צו דערקענען די מערדער.

— ערשטענס: אז זי האט באמערקט די צוויי פערזאנען נאך א צייט פריער, אז זייער באנעמען איז איר פארגעקומען זייער פארדעכטיק, זי האט געצווינגען דערויף די אויפמערקזאמקייט פון ארלאזאראָוון. אז די צוויי מערדער האבן זיי פארשטעלט דעם וועג. איינער, א הויכער א פעטער, האט באלויכטן ארלאזאראָוון און געפרעגט ווי שפעט איז. ארלאזאראָוו האט אים בײַז געענטפערט: ווי וואגטער אונז פארהאלטן? און ערשט דאן האט דער צווייטער געשאסן.

זשאבאטינסקי ווייסט פון וויטיל פאר וואס סטאווסקי איז געקומען קיין ארץ-ישראל, ער ווייסט די בריוו, וואס ער שרייבט צו זײַנע עלטערן, און ער מאכט דערפון א געבורדיק. ~~ווען~~

דאס איז זיין זאך. אבער ווען ער פארשווייגט באוווסטזיניק און מיט א באשטימטער כוונה א וויכטיקן פאקט, וואס באלייכט זייער בולט די מעגלעכקייט, אז חברה ארלאזאראוו זאל די מערדער דערקענען, און דערבײַ באווייזט ער מיט אזא זיכערקייט, אז פרוי ארלאזאראוו האט נישט געזאגט אמת און זי קען בשום אופן נישט האבן דערקענט דעם מערדער — דאן איז פאר לעזער וואס ווייסט דאס אלץ, אויך דער לעזער וואס איז נישט אזא געשולטער אדוואקאט ווי זשאבאטינסקי — די ארגומענטאציע נישט איבערצייגנד און זשאבאטינסקיס ערקלערונגען נישט פאלטרויענסווערט און אויפריכטיק.

— צווייטענס: שבת פרי האט חברה ארלאזאראוו געמאלדן, אז איינער פון די מערדער איז א הויכער, א פעטער, באלאנג צו דרייסיק יאר, מיט אן אוממענטשלעכן אויסדרוק פון פנים, האר ברוינלעך-ברונעטאטע, שטייט מיט פונאנדערגעשפרייטע פיס, גייט ווי א קאטשקע א.א.וו. געוויסע סמנים האט זי אויך אנגעגעבן וועגן דעם צווייטן.

די דעטאלירטע שילדערונג איז א קלארער באווייז, אז זי האט גוט באמערקט און געזען און געדענקט ווי די מערדער זעען אויס. אויך דער פאקט איז זייער וויכטיק, פיל וויכטיקער, ווי די בריוו וואס סטאווסקי האט געשריבן צו זיינע עלטערן. אויך דער וויכטיקער פאקט איז באוווסטזיניק פארשוויגן געווארן דורך דעם גענייטן אדוואקאט. צופעליק? פארשטייט ער נישט זיין באדייטונג אין דער אויפקלערונג פון דער פראגע אויב חברה ארלאזאראוו איז ביכולת צו דערקענען אדער נישט?

ח.

אבער זשאבאטינסקי ווייסט נישט נאר צו פארשווייגן און צו פארבאהאלטן וויכטיקע עובדות און פארוואנדלען א פעסטגעשטעלטן פאקט אין א „קלאנג" — ער ווייסט אויך צו באנוצן זיך מיט א „פאקט", וואס איז אין גאנצן אויסגעטראכט.

דער הויפט-ארגומענט, וואס זשאבאטינסקי חזרט איבער אין אלע ארטיקלען, און וואס ער באנוצט אויך כלומרשט צו גלאריפיצירן באכן טויט ארלאזאראוון, כדי לייכטער צו קענען באשמוצן די באמערקונג וואס ארלאזאראוו האט געגעבן זיין גאנץ לעבן און מארן מיט שמוץ און בלאטע אויך ארלאזאראווס חברים — דער הויפט-ארגומענט באשטייט אין דער „מעשה", אז ארלאזאראוו זאל האבן פארן טויט ערקלערט, אז דער מערדער איז נישט געווען קיין ייד. און זיין העצע-רוף צו די ביה"רים צו שטערן אונזערע פארזאמלונגען, וואס איט"א וואס היינט (29.6.33) פארעפנטלעכט אין די ציטונגען, ערקלערט זשאבאטינסקי קאטעגאריש, אז ארלאזאראוו האט אויך זיין טויטן-בעט געזאגט: „איך גלייב נישט, אז דער מערדער איז געווען א ייד".

איך װיל נישט פרעגן פארװאס עקשנט הער זשאבאטינסקי אין דער מאמענטקריטיק
פון חברה ארלאזאראװ צו דערקענען די מערדער, װעלכע זי האט לעבעדיק און פריער
געזען, און פארװאס איז זשאבאטינסקי איבערזיכער, אז ארלאזאראװ האט יא דערקענט פון
װאגן די מערדער שטאמען און פון װאגן זיי שטאמען נישט. איך װעל זיך אויך דא אא
נישט אפשטעלן אויף דעם געבראך װאס זשאבאטינסקי מאכט פון דער ערקלערונג, װאס
ער שרייבט צו ארלאזאראװן -- װײל די גאנצע מעשה איז א ליגן! ארלאזאראװ האט אזא
ערקלערונג נישט געמאכט. מאר װיל ליגט די פרעסע פון ארץ-ישראל, אלע אײנצלהייטן
פון נאכן מארד װערן דארט איבערגעגעבן מיט יעדן פרט. עס װערן אויך איבערגעגעבן
די קורצע פראזן און װערטער פון ארלאזאראװן אין שפיטאל פון „הדסה", צו די דאקט-
טױרן: די זעטע, האר דיזענגאף, װאס זיי האבן מיר געטאן! זיי האבן מיך געשאסן (ראה,
מר דיזענגאף, מה עשו לי! ירו בי"). דעם חבר ראזאליע שרייבט ער: „װאס מאכט פרומע?
װו איז זי?". די באראהערציקע שװעסטער װאס ער דערקענט פון פאר א יאר, פרעגט ער:
„די ארבעטסט נאך דא?" דעם דאקטאר קליבערג דערציילט ער די אדרעס ער פילט זיך.
ער באמערקט דעם חבר ראזאליע װעגן א פארשפעטונג מיט דאקומענטן, װאס ער האט בײ זיך
און בעט אכטונג געבן אויף דעם פיקדון, װאס א דײטשער ערלו האט אים איבערגעגעבן. װאס
אבער די ערקלערונג, װאס זשאבאטינסקי פארשפרייט אין זײן העטץ-קאמפאניע, איז נישטא
...די ערקלערונג איז פאבריצירט, צו דורך „ספעציעלע" קארעספאנדענטן, צו דורך
געשיקטע אדװאקאטן -- די ערקלערונג איז אויסגעטראכט. און װען זשאבאטינסקי האט
דעם 28-טן יוני איבערגעגעבן זײן קאמוניקאט דער אימ"א, אז ער שוין פונקט װי איך
געהאט די אמתדיקע פרעסע מיט דער זעלבער שילדערונג און געװוסט, אז די ערקלערונג,
װאס זײנע פרײנט אין װארשע אדער אנדערשװו האבן פאבריצירט -- איז פאלש און
אויסגעטראכט. דאס האלט אים אבער נישט אפ צו באנוצן זי כדי צו שענדן און שמוצן
די חברים פון ארלאזאראװן װאס לעבן נאך.

מיט דער פאלקסטימלעכער געשיכטע װילט די גאנצע העצע, װאס זשאבאטינסקי פירט
איצט איבער קעגן דער באװעגונג, װאר װעלכער ארלאזאראװ האט געלעבט און איז
געפאלן פון א מערדערישער האנט.

װארשע 29.6.33

12.3.37

[illegible]

— 12 —

אפילו אם שאלה זו נראית
היום נראה כאומה — אלא שקודם
על ידך לאין נראה אומה
שלו במדינה ערבית.
ובמציאות אך המדינה היהודית
לא רק בתכסיסים ותמרונים
דיפלומטיים — אלא במעשי-
אלימות, טרור ורצח. המחוקקים
אלו טוענים — ושל אלו שלטון
היום רצו להתחלק מהעובדה
שהם שלוחים של הקמרים
החותם שהכיוון מסוגל על הקמת
מדינה שהיו

על המצב

(בסיום הבירור של הועד הלאומי בתל-אביב)
6.6.36

אני רואה כיום יש בנסיון מצד הישוב לברר את המצב, ועלי להגיד לצערי, שאחרי ששמעתי את הויכוחים נדמה לי שהנאספים לא עמדו עדיין על כל חומר המסבות. יש אצלנו נטיה להקל על עצמנו את תפיסת המאורעות ע"י יצירת שעיר לעזאזל, שתולים בו כל הקלקלות, ועושים גזירות שוות בין המאורעות הקודמים ומאורעות אלה. אולם עלי להתריע על קלות הראש בהשוואות אלה. מאורעות 1936 אינם מאורעות 1929. ואם אנו לא מכירים בהבדל עלי לציין שהערבים והממשלה אינם טועים ואינם מטעים עצמם, ויחסם למאורעות הפעם שונה לגמרי מיחסם למאורעות ההם. במאורעות 1929 היה שפך דם ורצח ובזה, ומספר הקרבנות אז היה הרבה יותר גדול, אם כי אין עוד לשנות עכשיו סך-הכל, כי המאורעות לא נסתיימו, ואני מסופק אם אנו יכולים כבר לסכם. הועשבי שאנו עומדים עדיין בראשית המאורעות. אולם בשנת 1929 היתה המהומה רק במשך שבת שלמה. לא קל היה אז למסתיגים הערבים לקומם את ההמון, והם בעצמם לשמחם בלי זמן מרוחק והרימו צעקה מקרשי המסלאם במבצר. הפעם אנו עומדים בפני מלחמה פוליטית.

מאורעות אלה נעשים קודם כל במתיחות הפוליטית העולמית שהתגברה עם הסכסוך חבש-איטליה. סכנת מלחמה עולמית או לכל הפחות מלחמה בים התיכון עוררה מחדש תקוות הערבים לעבור ממשטר קבו במזרח הקרוב. זה קוד שיצבר ממלחמה זו - גם בסוריה וגם בא"י. ומ"מ גם המהומות בסוריה, שודאי לא נערכו ע"י הממשלה הצרפתית. והסורים הצליחו לאכרית ממשלה חזקה להכנע. הנציב הצרפתי הסכים מו"מ בנוגע על ביטול המנדט הסורי והמשא בחוזה דוגמת עירק. ואיני יודע מדוע אין מסבירים שגם ערבי א"י מסוגלים ללמוד דרכי מורים - סוף-סוף זה קשר דם ודת, ויש רגשות משותפים, ואין ערבי א"י

צריכים לחכות להוראות ולהדרכה מצד הפקידות הא״י, והם מסוגלים לפעול מחוץ רצונם העצמי. ואין זו אלא הונאה עצמית לראות במאורעות אלה אך ורק מעשה האדמיניסטרציה החורשת מזימות בנגדנו ומקימה עלינו את הערבים.

וסוריה לא היתה יחידה. היו מהומות גם במצרים - ספק ודאי ודאי שלא נערכו ע״י הממשלה האנגלית, וגם מהומות אלו הביאו את האנגלים לידי הכנעה: לאחר שמיניסטר החוץ הודיע בפרלמנט הלונדוני שלא תחודש חוקת 1923 - נאלצו בא״כ אנגליה במצרים להודיע שהם מוכנים לחדש חוקה זו, ולא עוד אלא שהם מקוים לכרות חוזה בין אנגליה ומצרים בעוד ימים מועטים. האפשר להתעלם מהשפעת דוגמא מעוררת זו?

מלבד גורמים אלה פעל השנה עוד גורם ארצישראלי מיוחד. באמצע 1929 היו בארץ רק כמאה וחמשים אלף יהודים. מאז נתווספו כמאתים אלף, ורבוי מהיר זה הטיל פחד על הערבים, שאולי אינם מעכבים כלל את גדלנו.

מה חושבים שהממשלה עושה לבד ומארגנת מרגלים בגלוי לערבים נראים הדברים באור אחר לגמרי. לא אביא אלא דוגמאות אחדות.

בלונדון נערך בסתיו האחרון כנס ציוני שהשתתפו בו מזכיר המושבות והנציב העליון. הנציב נאם בכנס זה והעתונות היהודית קטלה נאום זה בגלל נטייתו הערבית. אולם העתונות הערבית ראתה בכנס זה ובנאומי מזכיר המושבות והנציב העליון - וביחוד בנאומו של הנציב - הזדהות מוחלטת של הממשלה האנגלית עם היהודים והציונים. ודעת הקהל הערבית נזדעזעה מאסף זה כאשר לא נזדעזעה זמן רב מכל דבר אחר.

דוגמא שניה: בארץ יש שביתה ערבית, יש מהומות, הדרכים בחזקת סכנה, כל המשק הערבי משותק, נמל יפו שובת - והנה בתל-אביב מסדרים תערוכה, ובתערוכה זו משתתף הנציב העליון וכל הפקידים הגבוהים, האזרחיים והצבאיים, ומיניסטר אנגלי נואם בתערוכה זו ברדיו, ומשתף את כל האימפריה הבריטית בתערוכה היהודית. מה אומרת עובדה זו לערבים?

ודוגמא שלישית: אחרי כמה שנים של הבטחות פומביות הודיע סוף סוף הנציב העליון על הקמת מועצה מחוקקת. לא כל הערבים קבלו הודעה זו ברצון, מפני שראו שמועצה זו מקוצצת בזכויותיה ואין לה למעשה שום כוח ממשי, וגם הנציגות הערבית אינה שלמה. חלק אחד של הצבור הערבי קבל הודעה זו ברצון, בסימן של הנחה חלקית לערבים אחרי הרבה שנים של קיפוח זכויותיהם הפוליטיות. והנה פתאם בעיר אחד קם הפרלמנט האנגלי – מקודם בית הלורדים ואחר כך בית הנבחרים – ונזפו בממשלה האנגלית על מתן המועצה, והערבים תוהים, משתוממים ומתמרמרים להשפעה העצומה שיש ליהודים, המסוגלים לסכל עצת הממשלה האנגלית ולעשות לאל את הבטחותיהם לערבים בכוח הפרלמנט הבריטי העומד בלנדון למינם. האין במאורע זה להוליד פחד ומרירות והתקוממות? אין הערבים מפותחים ואנשי תרבות במובן, אבל יש להם התכונות האלמנטריות של כל האנשים בעולם. והם נרגזים ומתמרמרים כשנראה להם שהם מחוסרי-אונים ויריביהם חזקים ורבי-השפעה. והם רואים את הנעשה בסוריה ובעירק, והם יודעים שכאן לא סוריה, ואין בכוחם להשתיק את החיים הפוליטיים, כי יש פה ארבע מאות אלף יהודים שמסביבים בעברתם – ודבר זה מגדיל הרוגז והשנאה.

ואין אני בטוח כלל וכלל שמה שקרה עד היום זהו הכל שעלול לקרות. עוד לא קרה הכל, ואל נשלה עצמנו ואל נתעלם מחומר המצב.

אין אני אומר זאת למען הפחיד אתכם. אין אני פוחד כלל – אם כי אני רואה את המצב בכל חומרו, אבל אל נקל על עצמנו בהסברה ילדותית שאדם אחד בירושלים העומד בראש הנהגה בממשלה מארגן כל זאת.

יש לנו דין ודברים עם איש זה. אבל גם כאן אל נשתעשע באילוזיה. אדם זה נשלח הנה לא ע"י העם העברי אלא ע"י אנגלים, ולא בשליחות הקונגרס הציוני הוא פועל אלא בשליחות הממשלה הבריטית. זוהי עובדה יסודית, אובייקטיבית. אמנם אנגליה זו שולחת אותו הנה מבטיחה לנו כמה דברים ומתחייבת כלפי העם היהודי. אבל היא כבשה ארץ זו לא רק בשבילנו. היא נמצאת כאן מפני שיש לה פה ענינים חיוניים. ושליח מזה צריך לשרת את הענינים האלה. וענינים אלה אינם מזדהים, כמו שמובן אינם מזדהים תמיד, עם הענינים שלנו.

וזוהי עבודה לא נעימה, אבל אין להתחמק ממנה, ועבודה זו מחמירה את המצב.

מה הן המסקנות?

קודם כל עלינו להסיק מסקנה פנימית. חלקה הראשון והעיקרי שמאורעות אלה צריכים ללמד אותנו - אם עוד לא הספקנו ללמוד זאת מאז היות הישוב החדש ועד היום - הוא שעלינו להשתחרר מכל תלות כלכלית בערבים במכשירים המשקיים. לא מעט קרבנות נפלו בגלל יסוד מסבך תלות בלתי-מוכרחת ובלתי-מוצדקת זו. ומי יודע כמה קרבנות צפויים לנו במושבות. אבל אין זו רק שאלה של הון גופני. זוהי שאלת-היסוד של קיומנו ותקומתנו. נקים בארץ משק יהודי רק אם המשק יווצר על-ידינו ממש. זוהי קודם כל שאלת עבודה עברית מלאה בכל ענפי המשק היהודי ובכל נקודות הישוב היהודי. ויש להתפלא על מורה בגימנסיה עברית ומנהיג מפלגה ציונית המלמד זכות של ביטול העבודה העברית במושבות. [redacted] ד"ר מוגרשוב מצא שאחת הסבות למאורעות יען היא מלחמתנו לעבודה עברית. כנראה שלא הספיקו די פועלים ערבים בפתח-תקוה וראשון לציון להציל את חיי שמונה עשר הרוגי יפו.

אבל אין זו רק שאלת העבודה העברית במובן המצומצם. השתחררות כלכלית פירושה משק יהודי, מוסדות משקיים ומשקיים בידי יהודים, הוצאת חקלאות יהודית להעבה של היצור, חמרי גלם יהודים בשביל התעשיה - במידה שחמרי גלם אלה נמצאים בארץ. אם אנו רוצים גאולה עברית במאה אחוזים - נחוץ לנו ישוב עברי במאה אחוזים, משק עברי במאה אחוזים, נמל עברי במאה אחוזים. לא יתכן שנמצא בארץ זו במצב כזה שאפשר יהיה לשונאינו להרעיב אותנו, לסגור בפנינו הדרך לים, למנוע מאתנו חצץ ואבן לבנין. המלחמה לנמל יהודי - זהו אחד המקצועות המרכזיים במערכתנו הפוליטית והמשקית. נמל זה לא יוקם ביום אחד - כשם שהארץ לא תבנה ביום אחד, אבל עלינו עכשיו להניח יסוד ראשון. בנו תלוי הדבר יותר מבכל גורם אחר.

איני יודע כמה זמן תמשך השביתה. היא יכולה להפסק מהר, והיא יכולה להמשך. אין זה תלוי בנו. בכל תיקה אינני צופה - כי מכל הימים

יש פועלים יהודים, - אבל איני בטוח אם לא ישבתו מחר או מחרתיים. כי איני יודע מה שיקרה עוד בארץ ואם ישפך עוד דם, אבל עלינו לבצר את עצמאותנו הכלכלית תוך כדי השביתה, ובשישובו הדברים לתיקונם עלינו לשחרר המשק מכל תלות כלכלית. אתם יודעים שאני חסיד של קואופרציה יהודית-ערבית, גם בשטח הפוליטי וגם בשטח הכלכלי, אבל תלות איננה קואופרציה. שיתוף-פעולה פורה מחייב עצמאות ואי-תלות. האדמה שברשותנו צריכה להספיק ירקות ושאר מזונות לישוב היהודי. המחצבות שלנו צריכות להספיק אבן וחצץ לבנינינו ולכבישינו. אם נדע לעשות זאת לא נפחד משביתות פוליטיות של הערבים, ובמובן זה צדק קצנלסון שאין סכנה לישוב בשביתה הערבית. אולם איני מסכים לדעת קצנלסון שאין בכלל סכנה בשביתה. אם סכנה כלכלית אין כאן - הרי סכנה פוליטית יש ויש. והסכנה היא כפולה: כלפי פנים וכלפי חוץ. שביתה ארוכה במהומות. שביתה מולידה מהומות. ומשום כך אין אנו יכולים לקבל עמדת הממשלה שהשביתה היא חוקית. אם גם נניח שמבחינה פורמלית השביתה היא חוקית - מחייבת הממשלה לדעת שהשביתה תביא לידי מהומות ואירועים, ומשום כך דרשנו מהממשלה לאסור את השביתה ולאחוז בכל האמצעים למען הפסקתה. השביתה מסובכת גם מסיבת עמדתנו הפוליטית. המשך השביתה מעורר דעת קהל באנגליה נגדנו. אמנם ב"טיימס" הופיע מאמר טוב - אבל כשם שאין לבטוח בנציבים כך אין לבטוח בעתונים. במידה שימשך המצב הנוכחי בארץ בה במידה יתעוררו בחוגים פוליטיים נגדנו. ואין אנו מעוניינים בהמשך השביתה - אם גם תוצאותיה הכלכליות הן לטובתנו. ואין אנו צריכים לקשור את הקשה גורל עברי תל-אביב במצב השביתה. גם ביפו לא חמה שבתחה אין אנו חייבים לשרת כבודים לה ולממשלה. אנו אזרחים שווי-זכויות, ומותר לתל-אביב לעמוד ברשות עצמה, ולא להזקק ליפו, לא בנמל ולא בשירותים ממשלתיים. לישוב היהודי בתל-אביב יש זכות לקבל כל סיפוק בעירו, ולא לנדוד לעיר זרה, גם אם חיינו בעיר זו אינם בסכנה.

דובר כאן על מצב הבטחון. אילו אילו היתה הממשלה נכונה להגן עלינו בכל לבה לא היתה הסכנה נעלמת לגמרי, כי אנו עומדים בפני עם מר-נפש ונרדף בחוץ, שלוחם של "ארצו" נגד כיבוש "זרים". אבל אין לי בטחון שהממשלה נכונה להגן עלינו כפי שהיינו רוצים אנו. אין אנו

בטוחים לגמרי גם במקום שיש "ממשלה יהודית". בעין-החרושת "גמרי" הוא בידי "ממשלה" יהודית, והפועלים הערבים במחצבה שובתים, ויש פועלים יהודים וגם ערבים המוכנים לעבוד במחצבה, והבעלים היהודים לא נותנים יד שוטרים יהודים, ואין מכניסים שם פועלים יהודים במקום הערבים שהכריזו שביתה.

ובענין זה - מלה אחת לרחל, המצערת על ההבלגה. היתה גם לא-הבלגה, בשבוע הראשון שלפני המאורעות ביפו. אני מתכוון למה שקרה בתל-אביב ביום השני והשלישי השבת, ואני חושש שנשלם ביוקר בעד מעשים אלו. אין אנו ערבים, ואותנו מודדים בקנה-מדה אחר, ואתנו ימדדו כמות המעשה. כבר שלמנו פעם בעד אי-הבלגה וכל ההיסטוריה של 1929 היתה אולי אחרת אילו ידענו "להבליג" - ואין אני מצטער על ההבלגה שלנו. יש גם הרבה יותר גבורה, ואין צריך לומר חכמה ובגרות פוליטית, מאשר בהתפרצות שביום ה' בתל-אביב. בלי המלחמה שלנו שבימים מעלה של הערבים, ורק בהם ערובה לנצחוננו. כי חנו בהגנה, והממשלה והערבים יודעים שאנו מוכנים להגנה, וכוח זה יצליח ויבחיל בחוץ לעולם עם חדש שבגליה וידע כל העולם שאנו מגינים ולא מתקיפים. אין זו הבלגה אלא שמירה במחנו להגן על עצמנו.

אולם חומר המצב ומסכתו הוא לא ביחס לגורם אלא ביחס לעם היהודי. המלחמה שהערבים מנהלים עכשיו איננה מכוונת נגד היסוד של ארבע מאות אלף, אלא נגד העם היהודי ונגד חזרתו לשוב לארץ. מוכר גורל להשיג שלום בסדר עם הערבים אם נאמר להם שרק אנו נשאר פה. אנו נלחמים מלחמת העם היהודי. העם היהודי נאבק וקרוב ואין לו מקום ומוצא אלא בעליה רחבה, ואנו עומדים בפני סכנת צמצום העליה. זוהי הסכנה הגדולה והחמורה, של המאורעות.

רבו כאן אם מרכז העבודה הפוליטית הוא בירושלים או בלונדון. זוהי מחשבה מלאכותית. "לונדון" ו"ירושלים" מהוות חטיבה אחת. שם המכריעה בישלה את המחוקק. יש טלגרף, יש טלפון. נכון שהאינטרנציונאליות לשבירה באה על ידי רוב מירושלים, וכמים בהיקום העיקר הוא ירושלים, אבל בימים אלה קשורות לונדון וירושלים, ולגבי הכרעות פוליטיות כוללות לונדון היא העיקר. ואם צריך להיות צבור מאורגן, בעל משמעת, ולא

שמשתף השולט לפי דחיפות הרגע (והרגש) מבלי חשבון ומבלי אחריות, ובגלל לצמצם את סבות המהומות – תהיה לנו אפשרות יותר גדולה לעמוד במערכה הפוליטית בלונדון. המערכה הזאת תהיה כבדה, אבל אין יסוד לייאוש ולספק – בוודאי אתנו. וכוחנו באיתנותנו היוצרת והבונה. אין אנו באים לשסוע, לגזול, להרוס ולהתבנות על חשבון אחרים, ובכוחנו היוצר הערובה להצלחתנו.

ואני מאמין בצדקתנו אם כי איני מתעלם לגמרי מהקשיים העצומים. יש ערבים בארץ. ואל נזלזל בערכם ובכוחם ובהתנגדותם. גם אל נבטל את ההכרה שכולם פורעים ובעלי מריבים. הם קיימים, ואנו עומדים בפני שאלה חמורה ורצינית. ועלי להגיד ליושר, שהקריאה למצפון שלהם לא תפתור השאלה. ולא שאני כופר שיש מצפון גם אצל הערבים, אבל ניגודים קשים כאלה אינם נפתרים ע"י קריאה למצפון. גם לא השיתוף עם הפועלים הערבים יפתור שאלה זו, ואני מעריך לא פחות מישהו את כוחו של הפועל וחשיבות שיתוף הפעולה בין הפועל היהודי והערבי. עלינו לראות את הדברים כהויתם; הערבים אינם רוצים שהארץ תהיה יהודית. הם רוצים שתשאר ערבית, ורק ערבית. ולא נשנה ראשם בהוכחות של הגיון ושל צדק. אין זאת אומרת שעלינו להלחם בהם עד שיכירו בנו ובזכויותינו. להיפך, עלינו לעשות כל המאמצים להגדלת הקואופרציה היהודית-הערבית, – ואני מדבר טוב, קואופרציה ולא הלוה. וקואופרציה אינה כשהיהודים יהיו הבעלים, והערבים יהיו הפועלים, כשהערבים יחטבו עץ וישאבו מים ואנו נשכור דירה. קואופרציה היא תחילת גומלין של צרכים שוי-זכויות. אבל פתרון הפוליטי לא יבוא גם מתוך קואופרציה. אני מחייב ארגון משותף – אבל איני רואה את פתרון הפוליטי של ארגון זה. המצפון והקואופרציה לא עזרו ליהודים בגרמניה ובארצות אחרות. הערובה אומרת: גורלנו בידי עצמנו.

עלינו להיות מוכנים בכל רגע לעשות שלום פוליטי עם הערבים, אבל תנאי לשלום זה: הכרה מלאה מצד הערבים בשאיפה ובזכות של העם היהודי במולדתו, ומצדנו – עזרה מלאה לשאיפות הלאומיות של העם הערבי. מבחינה היסטורית אין סתירה בין שתי שאיפות אלו; אולם בתקופה זו לא מגיעים עדיין הערבים להכרה זו, ואין אנו מוכנים לוותר על תביעתנו המלאה לשחרור של הארץ הזאת, ולמען כך יש לאמץ עצמנו

עדיין הסכם פוליטי ערבי-יהודי. <u>ומה שנחוץ לנו עכשיו זהו הסכם יהודי-אנגלי.</u>

אני מאמין שנבוא גם לידי השלום הגדול עם הערבים, אבל בשעה זו אנו עומדים בפני מלחמה. אם אנו רואים הציונות לא כחזיון אלא כענין ריאלי, עלינו להבין שהגשמת הציונות תלויה בתנאי זמן ומקום. בהיסטוריה יש תחנות. נגיע לתחנה שבה נוכל להקים הסכם יהודי-ערבי. בתחנה הנוכחית השלב הקובע הוא הסכם יהודי-אנגלי. ואין אני מוכרח לחשוב ולהאמין בנצח של האימפריה הבריטית. איני יודע מה יהיה בעוד דור אחר. אני רואה מסביבי לעשר השנים הבאות - עשר שנים אלה קובעות ומכריעות. ובתקופה זו של עשר השנים הקרובות הגורם הפוליטי המכריע הוא - אנגליה. התפקיד הפוליטי של הציונות עכשיו הוא - להשיג הסכם יהודי-אנגלי מתוך אישור עליה והתישבות. כשהגיע למחרת מלחמה עם-ערבים משתנה עכשיו - יתכן שחלק גדול של ההסתדרות הערבית יבין שעם כוח כזה יש להתחשב ובדאי לבוא אתו לידי הסכם.

ההנהגה צריכה תמיד לעמוד לפני עיניה את המטרה הרחוקה שלנו - ובאותה שעה עליה לראות ראיה בהירה את התנאים הריאליים של החיים והגורמים המכריעים של הזמן הקרוב. אין לנו עכשיו הרבה ידידים בעולם. כאן אנו עומדים לפני הכרה של המאבק המחודש עם שליחי אנגליה בארץ. מובן שעיקר הפוליטיקה הציונית בירושלים היא המאבקות יום-יומית עם השלטון הבריטי. אבל בהמאבקות זו עלינו לעמוד על אפשרות של ידידות עם אנגליה, עלינו ליצור תנאים שיגדילו ידידות זו - ועלינו להמנע מכל דבר העלול להפריע אותה. כח המלחמה שלנו הוא לא רב, והוא בעיקר מוסרי. העמדנו בפני מערכה פוליטית גדולה. המערכה התחילה עוד לפני המאורעות. אנו הוכרזנו למלחמה על סגור הקו הפוליטי של אנגליה, וגם הממשלה פה התכוננה לסגור שער, אולם בכוון המדף... המאורעות הפסיקו את המערכה. ואל נשכח יותר מדי את הערבים, ואל נדחוף את האנגלים להתקרב יותר ויותר לערבים. מלחמתנו הפוליטית באנגליה תהיה תלויה הרבה מעמדתנו בארץ. אנו זקוקים לאהבה ולאהדה של העם האנגלי. ובשביל שכוחנו יגדל ביותר ושעיקר הפוליטי הוא ביכולת היצירה שלנו בארץ והחזקת הממשלה, ורק באלה נבוא לידידות עם האנגלים.

THE 19th ZIONIST CONGRESS.

SPEECH BY MR DAVID BEN GURION ON

PROBLEMS OF THE REALISATION OF ZIONISM

on August 21, 1935.

Honoured Congress,

In the terrible times which the Jewish people is now experiencing, when physical extermination and economic decline are threatening the Jewish population of many countries, when the security of the existence of the Jewish people throughout the world is in danger and this danger is even accentuated by the great political, economic, social and moral crisis throughout the world - in these times the Zionist movement is called upon to fulfil three tasks: to accelerate the tempo and to increase the scope of our reconstruction in Palestine, to mobilise the maximum of political forces in the Jewish people, to defend and fortify our historic right and our growing position in Erez Israel, and finally, to organise and unite the entire Jewish people in the Zionist Organisation.

We are passing through a severe world crisis, the like of which has not been since the great French Revolution. The terrible economic crisis, the wholesale impoverishment especially of the middle classes, the extensive unemployment of millions, the erection of tariff walls between countries, the acute political crisis, the lack of confidence between nations and their mutual hatred, the danger of a new world war, the social crisis, the intensified class struggle, and especially the grave and dangerous moral crisis which is

particularly acute in those countries where the majority of the Jewish people live, the denial of all moral conceptions that were to recognised for decades by civilised humanity, the suppression of the liberty of thought and religion, the destruction of all human rights, the fight against political opponents with brutal methods of terrorism, the training of the youth to violence and brutality, the glorification of political murder, and political murderers as practised to-day in the great "civilised" countries in which two-thirds of the Jewish people are living - all this combined with the landlessness and impotence of the Jewish masses in the lands of the Diaspora, unfolds the question of the existence of the Jewish people with a poignancy unparalleled in Jewish history.

When we behold what is now happening to the Jewish people we are reminded of the times of the Haidamaks, of the Spanish Inquisition and of the Crusades. But there is a great difference between those times and to-day: there was no Zionism then. The Jewish people preserved deep in its heart, throughout all times of the exile, the faith, the hope, the dream of its ultimate redemption. But that was a far off, mystical, metaphysical, religious dream which had nothing to do with the actual life of the people, with its actual conduct. It existed beyond time and space and was thus not a force that accelerated the redemption, but an enormously great moral factor which preserved Jewry in the Diaspora. Had this faith not existed, it is questionable whether the Jewish people would have been able to preserve its identity and existence in the Diaspora. But this dream did not oblige the people to act and had no connection with time, with the internal and external conditions of Jewish life. Zionism has altered this. Zionism is a

new phenomenon in Jewish history. Without this profound mystic belief there would be no Zionism. But Zionism is more than this belief, which did not involve action and had no connection with the reality of the Jewish people and of humanity. The new factor presented by Zionism consisted in the fact that it dared to say - and considerable courage was necessary to say it to the Jewish people - that the old mystic dream must be realised in our time with real and rational methods. It was a xxx risk, it was a danger both in thought and in action.

The Jews had preserved themselves by virtue of this faith, this sustaining force, and despite everything that happened in theirvlife, they bore deep in their hearts the belief in the redemption that must come some day. But when this redemption is torn away from the realm of mysticism and transplanted to the region of realisation, one is exposed to a great danger and assumes an enormous responsibility. Not without reason are there still two large sections of the Jewish people who offer resistance to Zionism. First of all a part of those Jews who still believe in the redemption - religious Jewry xx. They felt that Zionism was imperilling a precious heritage of the Jewish people. The second part were the half-assimilated Jews who beheld in Zionism a danger to our existence in the lands of the Diaspora, as they thought that Zionism, in linking up the Jewish people politically and actually with Erez Israel, undermined our civil rights in the lands of the exile. But Zionism was venturesome. It thereby undertook a great responsibility, and only he who profoundly believes in the realisation of Zionism, who has the iron will for this realisation, who is utterly devoted to this realisation, who places everything that he has and him-

self too in the service of this realisation, only he has the right to and is worthy of the great name of Zionist.

What I want to deal with now are not so much the problems as the difficulties of the realisation of Zionism. The Zionist movement not only ventured to give expression to the ancient dream of redemption and to realise it, but - and that is the essential feature of it - it created three instruments with the aid of which the work of Jewish redemption is to be carried out. The first instrument is national organisation and national discipline, the second political action and the securing of international public opinion, and the third the upbuilding of the country by Jewish immigration and Jewish colonisation in Erez Israel. And in the light of the time in which we live, in the light of the conditions in which the Jewish people are situated, and in the light of the social and political conditions of mankind we must now be clear as to what are the tasks and possibilities of these three instruments created by Zionism. We must make it clear to ourselves what our task is for the moment and what is our task to be accomplished in this generation.

It is easy to set oneself great and far-reaching aims, it is easy to make the unfortunate people great promises, but there is no greater crime than to toy lightheartedly with responsibility for the Jewish people and Jewish history. If we set ourselves a great aim, we must at the same time - and perhaps even before - take careful note as to what we are doing to-day, whether the forces and actions are of such scope and intensity, of such pathos and determined will, as to justify us in defining the grandeur of the task and the greatness of the hopes.

But we must not only ask ourselves what is to be done to-day but also what is the task of the generation. For we must have a compass by which to steer.

None of us can foresee at the moment what will happen in the course of a generation. Zionism does not mean the partial redemption of the Jewish people nor the redemption of a part of the Jewish people, but the complete redemption of the whole of the Jewish people. The full task of Zionism is perhaps a matter for generations, and it is not given to any of us to look ahead for such distant periods through the mist of future generations. What Statesman or thinker could have foretold 25 years ago how the world would look politically and socially in 1935? And who of us is so lighthearted as to forecast how the world will look in 1950? But our cause, which we regard as a real thing, depends upon what happened in the world. I would only mention one great, terrible and tragic event which is connected with the changes in the world during the last 25 years. Woe to Zionism and to the Jewish people if we do not draw all the consequences from this tragic event! Twentyfive years ago the great Russian Jewry stood at the head of world Jewry both politically and in the respect of organisation. There arose the sources of the Renaissance movement, of Hebrew literature, of the Haskalah, of Hibbath Zion, and of the Jewish labour movement. But now Russian Jewry has been torn away from the body of the Jewish people. The great period of the Balfour Declaration and of the realisation of Zionism dawned, but it bears no fruit for this valuable ~~[illegible]~~ branch of the Jewish people. This loss is great and painful but we hope that the separation and ~~detachment~~ isolation of Russian Jewry is not for ever, and that it will return to us as a free, organic

and creative section of the people.

And if none of us can assume the prophet's role to foretell what can happen in the course of a generation, every one of us must have not only a vision but a resolute and creative will directed towards that which our generation is to achieve, in the course of 25 to 30 years in the great work of redemption. And I believe that it is the great task of our generation - the aim of the work of this generation - to establish 1,000,000 Jewish families permanently in Erez Israel, to create a million economic units in the Jewish life of Erez Israel. Nothing is easier than to give utterance to such a gigantic objective - but if we do not possess the courage and the strength - despite all enormous difficulties - to attain this partial but decisive goal of Zionism, then all these speeches are nothing but fine phrases.

What are the pre-requisite conditions for a million Jewish families in Erez Israel? We shall not transplant the Jews whom we transfer to Erez Israel to an empty space. The first condition that we must thoroughly grasp in our consciousness is: this gigantic task signifies that we do not occupy the place of those who are already settled in Erez Israel, and that we are not taking away from them their economic existence or their opportunities of work, livelihood and development. We must rather create new places of settlement, new opportunities, new undertakings, new work, and then the realisation of this enterprise will be possible in a generation. Not to take anything from others but to create new things is the first pre-requisite for the realisation of Zionism, and that is what we are doing to-day in Erez Israel.

The second pre-requisite for the settlement of a million families in Erez Israel is the following: granted that we

to-day had a million Jewish families who wanted to go over there at once- perhaps even more are now ready to do so - granted that a wonder occurred, that the gates of Erez Israel were opened wide and we had enough ships to bring the million over, we have not now the million Jews who can live and exist in Erez Israel. From whatever section of Jewry you may want to take this million, from Poland, Russia or Austria, it will be umable to exist in Erez Israel, for a million Jewish merchants, teachers, lawyers, doctors, writers cannot and will not live in Erez Israel. The only condition under which a Jewish mass settlement can arise in Erez Israel is that no new Galuth, no new Ghetto should be created in Erez Israel. This means that the overwhelming majority of this one million must transfer to a life of labour and not consist of lawyers, journalists, teachers, authors and business men. We need a large number of Jewish peasants, Jewish workers and Jewish artisans in Erez Israel, then we shall have a large Jewish population in Erez Israel. That is no easy task. It requires a fundamental change of the bases of existence of the Jewish people, it entails a vast training work, the training and vocational readjustment of large Jewish masses. If we think that Zionism is no mere sentiment and not a matter for a museum but the great cause of the redemption of Jewish masses, we must prepare the people and the masses for the great change which must certainly take place in their life in order that Zionism may be realised.

But it is not enough, Simply to transfer to a life of work in town and country, In order that the Jewish people in Erez Israel may lead a normal healthy life, at least one-third must live on the land. That is perhaps the decisive centre of gravity in the great and difficult task of the realisation of Zionism. With land

Zionism and the Jewish

people stand, without land they fall.

In order to have a million Jewish families in Erez Israel and of them at least one-third on the land, we must settle at least 300,000 to 325,000 families on the land in the half of the country where we have hitherto concentrated our work. We are faced by the fateful question whether this is possible or not. The reply is not simple: it can be positive or negative. It is negative if one takes the land in Erez Israel as it is today; but it will be positive if the land can be changed by the maximum efforts of the Jewish people.

The western part of Palestine, where we wish to settle at least one-third of the Jewish Yishuv on the land, embraces an area of about 25 to 26 million metric dunams. Of this area about 25 to 28 per cent is cultivated. The land can be divided into three parts, from two different points of view: from the point of view of private property – first private land, secondly State land, and thirdly "No Man's Land." The ~~Government~~ State land embraces a small percentage of the entire land of Erez Israel. A large part of the State land has already been distributed, mostly in an unjust and uneconomic fashion. But the total area of the State land forms in proportion to the total area of the western portion of Palestine a very small percentage. The largest part of the ~~country~~ State land is in the hands of private owners, whether individual or collective. Finally, there are large areas that are "No Man's Land."

The land of Palestine can also be divided into three parts from another and more important point of view: first, cultivated land, secondly uncultivated land which can be cultivated, and thirdly, uncultivable land. Nobody even

to-day knows the exact proportion of these three parts. From the official ~~xx~~ reports of the Government to the Mandates Commission you will see that the Government believes that of the 13,000,000 dunam in Palestine, apart from the area of Beer Sheba, about one-half is cultivated and the other half is uncultivable. This official definition by the Government sounds just like the official definition of the Government with regard to unemployment in Erez Israel. They are very original definitions. You will still remember that at a time when it was difficult to obtain in Erez Israel both a Jewish as well as an Arab labourer, the Government in its report spoke of a number of 40,000 unemployed. It counted among the unemployed all the farmers who had finished their work in the field and who sat at home in the dead season or on the dung heap talking politics. The conception of cultivable land also receives a remarkable definition on the part of the Government: land that is not cultivable with the present financial means and with the primitive working methods of the Arab fellaheen. With these means and by these methods only a small part of Erez Israel has been cultivated. According to this definition, the area of Huleh is to be regarded as uncultivable land, while it is in reality among the richest and most fertile areas of Palestine.

As regards the land question in Palestine, we are faced not only by the task of acquiring land, not only by the economic or legal process of acquiring land. By that alone we do not solve the land question in Erez Israel. We have a great historic and cultural task in regard to the land question, namely, and primarily, to render the neglected soil of Palestine fruitful, to open up for agriculture the areas that in the course of generations were considered as unculti-

vable and uncultivated for the present population. A second task is to work for the intensification of the fertility and productivity of the soil that is already being cultivated. And the achievements of the Jews in Erez Israel lay principally in the sphere of land, not that we not only bought land but that we created land anew by converting unfruitful into fruitful land. That was hitherto the great cultural and Zionist purpose of our work, and therein lies the great task of our further work.

The process of making the land fertile and intensifying the cultivation in Erez Israel, which must proceed simultaneousl with the constant and increasing acquisition of land in Erez Israel depends upon two things: in the first place, upon water. It is no exaggeration if I say that the fateful question of the Jewish people is the question of water in Erez Israel. Upon that depends the extent of our agricultural colonisation. Upon that depends how many of the areas that are cultivated in primitive fashion and sparsely occupied we can make free for more intensive colonisation. There are millions of dunams that are unoccupied and uncultivated and which once formed very rich property, as shown by the ruined cities that we find there. There is room there for a large Jewish mass settlement.

The second factor is science. For the realisation of Zionism we must create a new "wisdom of Israel", not a science that occupies itself with medieaval literature, but one that has to measure every drop of rain in order that it should not become lost, which ~~determines~~ investigates all the running water in the country so that it may be utilised, and that fructifies and enriches the land. Science must penetrate deeply into the bosom of the earth, in order to discover where there are

rivers and lakes,
how they are found in certain parts of the country, and probably also in other parts of the country. This science must bring our agriculture up to the highest level both in technical knowledge as well as in quality. The enormous difficulties facing us cannot be overcome by us if we create a new type of the Russian mujik, as Lilienblum wanted, of the mujik who puts on Tephillim. It is not in that way that we shall solve the enormous economic problems. A farming system on a low level with a primitive scale of life makes it impossible for us to compete with our neighbours. We may not compete ~~in~~ with scanty wages, with meagre requirements, with the low standard of life; we must compete with the highest quality, the best organisation, and the latest scientific methods. An example in point is Denmark, a country which had an impoverished peasantry and which by organisation, science, and co-operation became one of the richest countries in the world. Zionism must summon all its Einsteins in the world, both the great and the small who had fructified strange countries for many years in order that they should place all their knowledge and experience in the service of the realisation of Zionism and of the upbuilding of Erez Israel.

Of the other spheres that provided the opportunity for the settlement of a million families, industry, trade and transport afford perhaps fewer difficulties than the vital sphere of agriculture. I want to refer here only to one branch that is of special importance for the future of Erez Israel and without which one cannot imagine a mass settlement of Jews in Erez Israel, as it must play an enormous part in the upbuilding of the country, - that is, the sea. Palestine borders upon two seas: the Meditterranean and the Red Sea, and both have a great political and economic importance. Even to-day, when we are far removed from a million Jewish

families in the country and count only 350,000 souls, the sea occupies an impartant place in the economic life of the country. Thousands of families are already living from transport and sea-faring; there is already a large and constantly increasing shipping traffic, one of the largest in the Mediterranean, resulting from Jewish immigration, Jewish tourists, and from imports and exports. But almost the whole of the shipping traffic is conducted without Jews. That is a mark of poverty of the whole movement, of the people's initiative and feeling of responsibility. But it is also a great political danger. Erez Israel has two frontiers - one is the wilderness in the East and the other the sea in the west. This sea should not form the frontier, but we must enlarge and extend the Jewish Erez Israel, we must have Jewish ships with Jewish captains, Jewish sailors and Jewish workers, and thus establish a connection with the large Jewish centres and the cultural centrescof the entire world. We are returning to the East, but with our West European culture, and we cannot and do not wish to sever ourselves from the great centres of culture, science and human progress. The sea affords new opportunities for work and livelihood for thousands and tens of thousands of families; it also constitute a great political and strategic support for the Jewish people in Erez Israel.

The other sea is the Red Sea. The frontiers of Palestine do not extend from Dan to Beer-Sheba, they go at least 250 km. farther south to the last point in Palestine. The Red Sea has played a great part in Jewish history. In the time of Solomon there was an attempt to create the first Jewish fleet but not with a Jewish crew. We must not allow ourselves to be directed by temporary circumstances but must observe the historic line. Our economic activity, agriculture

as well as industry, which is mainly built up on the home market of Erez Israel, must seek economic communication with the great hinterland of Palestine, with Egypt, Syria, Irak, Persia and perhaps even India. We must become independent of the artificial route of the Suez Canal and find our own way to all the lands of Asia.

But in order to fulfil the gigantic economic and cultural tasks, to change the nature of men and the character of the land, and to intensify agriculture and create new industries, and to settle the first million Jewish families in Palestine, huge financial means are necessary. If one assumes only £ 250 per family, everybody can calculate what is necessary to complete the good work.

We need enormous sums of national capital. I shall define briefly what I mean by that. National capital in the narrower sense is that in the possession of the people, of the national kibbutz, and in the service of national tasks. National capital in the wider sense is all capital in Erez Israel, whether national or private, Jewish or non-Jewish, which employs Jewish workers. The work of reconstruction requires gigantic sums, and we cannot content ourselves with national capital in the narrower sense. We must have capital in every sense. But in order that private capital may serve national aims which we wish to realise, we must have such national capital as a driving force which is in the collective possession of the whole people. This national capital in the narrower sense, which is in the possession of the Keren Kayemeth and the Keren Hayesod and our Bank, amounts at present to over eight million pounds. If we wish to be serious with the great task imposed upon us, we cannot manage with petty standards. We must use the national capital

in the narrower sense as a lever in order to mobilise new capital and place large financial resources in the service of the cause. That that is possible is shown by the experience of the last two years. The solution of our great tasks is impossible without an honest and real co-operation with the Mandatory Power. Zionism is faced by a task such as has never been set to any national movement. We must perform a miracle. In other cases a land and a State are built up by the State itself. The aim of Zionism is the formation of a State, but there is no example in history of a State built without the instrument of the State. It is the first time that a people must build up a State without State resources. The great creator of political Zionism found the only means by which to get out of this magic circle. He created the Zionist Organisation, a voluntary and disciplined force for the upbuilding of the State by the Jewish people. But we are not working in a vacuum or in an international vacuum. It is decisive for Zionism that it is working in co-operation with the Mandatory Power, in constant and close connection with it. We must make it clear once for all to the Zionist movement and the Jewish people that there are international factors over which we have no control, and that we therefore need the close connection with the British Government and the English people. Every thoughtless step taken to undermine the political co-operation with the Government is a betrayal of the striving of the Jewish people for its redemption.

But co-operation is a two-fold conception. Co-operation means collaboration of two parties - it is deprived of its import if the partner does not co-operate honestly and faithfully with the Jewish people in the upbuilding of Palestine. Co-operation means loyal, effective and worthy collaboration

which is based not only on the Balfour Declaration and the Mandate. For these documents can be interpreted differently, and unfortunately the decisive interpreters are not we but the other side. Our policy of co-operation is based not only upon these documents, but also upon dynamic factors and interests that are developing in and around Erez Israel.

Erez Israel is not only a great factor in Jewish life, but also gains great importance in the whole world. It is becoming one of the centres of international trade. The dynamic factor of our co-operation rests upon the growing importance of Erez Israel for the world and upon the growing importance of the Jewish population in Erez Israel. But the co-operation will be meaningless and aimless if it is not loyally observed in all spheres by both sides. Together with this co-operation - there is no other political way for us, as the grouping of the international forces does not depend upon us - we must say to our partner: at every attempt to deviate from the fulfilment of his obligations, at every attempt to restrict the growing strength of the Jewish people in Erez Israel, at every attempt to create institutions that are in contradiction to the historic national status which the entire Jewish people has acquired on the basis of its historic rights and with the recognition of the nations, at every attempt to reduce us to the status of the Ghetto, and of a minority as in other countries in the Diaspora, at every attempt to make arrangements which impede our co-operation with the Government and the Arabs, which either formally or actually hand over the legislative power to elements that do not feel bound by the obligation of the Mandate and the recognition of the Jewish historical rights, at every attempt to

create arrangements calculated to impede the Jewish-Arab understanding, we must and are justified in replying to our political partner with a determined and energetic "No".

We wish to settle a million Jewish families in Erez Israel in our own times, so that those who are to-day 20, 30 or 40 years old, may still have the hope of seeing it. That does not mean the creation of a Jewish Babel, a gathering of exiles, which makes it difficult even for a Zionist from Erez Israel to find a common language with others, as for example, at this Congress. We want to create in Erez Isra a Jewish people, a Jewish culture and Jewish language. For This we must educate the Jewish people and plant the Hebrew language and culture deep in its very being.

That should be the work of the hour, the task of the moment - only if we carry it out seriously and resolutely will the task of the generation also have serious importance. We have conducted our work until now in a purely mechanical and artificial manner. We come to every Congress with a plan. But there is no connection between this plan , as was the case two years ago, with the development of the Jewish people, with our interests and the situation in Erez Israel. An end must be put to this artificial and fruitless system. We need a plan for a long time ahead, at least for the next stage of our work. These stages do not coincide with Congress periods. The next stage, the task of the hour, is the doubling of the present Jewish population in Erez Israel.

We now have about 330,000 to 350,000 Jews in Palestine. Our next immediate task is the doubling of this number and the trebling of the Jewish agricultural population. The present proportion between the agricultural section and the total number of Jews in Palestine is unhealthy and dangerous.

If we wish to remedy the situation, the percentage in agriculture must be greater than the increase of the total Yishuv. In the next stage of our work this number must be trebled. The year 1933 will occupy a spewial place in our history like the years 1897 and 1917. In that year fundamental changes took place in the position of the Jewish people; its existence in the Diaspora was definitely shaken. But fundamental changes also took place in Erez Israel. It has shown by means of f acts that it disposes of extensive possibilities for the absorption of Jewish masses. The year 1933 also brought about fundamental changes in the Zionist movement: the great Haluz force of the Jewish youth has become the leading force in Zionism.

The present Executive considered its task to consist in the political, financial, colo nising and organisation preparation of the Zionist Organisation for this new beginning, this new task, this new tempo and this new standard, which Zionism is now called upon to achieve. We looked upon our political task as consisting not only in the uninterrupted fight for a large immigration, land purchase, and legislation, but also in the widening of the p olitical conception of the Mandatory Power and in enlightening world public opinion regarding the i mportance of Erez Israel.for the Jewish people. We see the first practical wonsequences of this policy in the i ncrease of immigration. The Executive took over the administration of affairs after a year with an immigration of 10,000 persons. They said that in the year 1933 the minimum immigration must be 50,000. And in this Congress period, for the first time in Jewish history, 100,000 Jews returned to their home within two years. For the first return from Egypt brought back in the course of 40 years

600,000, and the second return from Babylon brought 42,000 Jews back into their country. One hundred thousand - that was still good two years ago, but it does not correspond to the present needs of our people nor to the actual possibilities and requirements of the country. In praise of the Mandatory power it must be emphasised that its sympathetic attitude to the growth of immigration, which was naturally due primarily to Jewish historical factors , has contributed a great deal to this development. But we must utter a serious and bitter accusation against the Mandatory Power, that it has not paid any regard during the past two years to the tremendous Jewish distress and the increasing requirements of Erez Israel, but has artificially and unjustly restricted the immigration of Jewish workers and thus brought it about that we have lost important positions especially in agriculture and Government works. It has thus placed our entire future in question. We pointed to the great possibilities , but the Government declared that they were exaggerated. Six months later it became manifest that we were right. We submitted specific requests and the Government replied to us: "Certainly, there is a shortage of workers, but a setback may come"! The last two years have proved that our demands based upon thorough investigations are justified, and that we have been unjustly deprived of thousands and thousands of Jews whom the land had called and who wished to work there.

We must admit that the feeling of security under the present Government is much stronger than before. The Government has shown that it can maintain order, and has not gone the way of the first (Jewish) High Commissioner in 1921 and the way of 1929. Whilst fully acknowledging this fact-

and security is one of the cardinal and vital questions in the country we must tellthe Government that we are seriously and unjustly placed at a disadvantage in respect of our share in the forces that preserve order in the country. We acknowledge that the Government maintains order , but we cannot agree to Jews being inadequately represented in the security forces.

We looked upon our task as consisting in the acquisition of large land reserves, and the purchase of the Huleh plain is the first expression thereof. But this impprtant step too bears no relation to the Zionist requirements and possibilities of a Jewish mass colonisation of Erez Israel. We must proceed to the preparation of large, fallow, unoccupied and uncultivated areas, with adequate means and experience, for the admission of a large Jewish mass colonisation.

In conclusion, still another question, which is the decisive one, because it includes all others in it. If we are actually to realise the task of the hour and to prepare ourselves seriously for the great task of this generation, if our policy is really to respond to the international situation of the Jewish people and of Palestine, if we are to arouse a new understanding for the Jewish problem and the possibilities of Erez Israel, if we are to make progress in Jewish and Arab relations on the basis of mutual esteem and mutual understanding as well as of mutual recognition of our great national aim from which we shall not yield a hair's breadth, as well as of the recognition of the great Arab national movements, whose historic aim, however, does not depend upon the future of Palestine, but which has at its disposal vast Arab areas thinly populated, if we wish to mobilise science and financial forces in our support, if we wish to train the youth as Chaluzim and Hebraise the people,

for all these things there is a pre-requisite condition: we must develop the powerful instrument bequeathed to us by Herzl's political genius - the Zionist Organisation, - into a mighty weapon. We consider one of our tasks in this transitional period to be not only the finding of a way for our policy, for our relations with England and the Arabs, for our land and financial policy, but also the renewing of the great importance and strength of the Zionist Organisation and its consolidation. For the first time we have a Congress with over one million shekel payers, but we do not say this with any satisfaction. At this time the number should be three times or at least twice as large. There is still an insufficient appreciation in our movement of the apparently small institution of the Shekel, which is, however, so important both organisationally and politically. We must gather millions around our flag. The millions are ready, they are waiting only for the organising hand that will assemble them. But we have no Zionist Organisation, we have only a Congress and parties.

We shall not abolish the parties and the diversities of opinion and ideology. They are probably inevitable, perhaps necessary, nay, even useful. But the Jewish people consists not only of members of the Poale Zion, of the groups A and B, of the Mizrachi, and the Jewish State Party. Where are those millions of Jews who have not yet decided about their party adherence, who are not interested in parties, but who have a common goal which is also the common basis of all parties and of the entire Jewish people? In all countries there must be set up anew a Zionist Organisation which should not only consist of parties but embrace those large Jewish masses who find no place in the Organisation owing to the internal splits. Whilst having fullregard to differences of opinion, complete

freedom of ideas and decent and honourable ideological struggle, the Zionist Organisation must keep to that camp which embraces all those masses that do not belong to parties. The Zionist Organisation must be revived, the Zionist idea must be intensified.

At this period of the complete disruption of the Jewish people owing to geographical, linguistic, and social reasons - who belong to different classes or at least think so - we are confronted by the danger of the utter demolition of the Jewish national idea. The Zionist movement, which, despite great differences of opinion, is a community of the great Jewish "I believe", of the great Jewish confession of faith and the renaissance and future of an independent people in its own country, has to muster the entire Jewish people around it and to intensify and strengthen the Jewish national idea anew, and that, too, by the creation of organs that will gather around them the best of the Jewish spirit in all lands and languages.

Six years ago a serious attempt, a daring attempt was made, to gather together the Jewish people in the enlarged Jewish Agency. There still re-echo in our ears the enthusiastic words of Ussischkin that we are on the eve of a new great period: the first period was that of Pinsker, the second that of Herzl, and now the third is under the aegis of Weizmann who will assemble the whole Jewish people around the construction of Erez Israel. Unfortunately - and that must be said openly - this great hope has not been fulfilled. The idea was that together with organised Zionism, which is based upon a definite ideology and personal adherence to the Organisation, all other Jewish bodies in the world, Jewish organisations and communities, legally recognised as well as international bodies such as the Alliance, American Jewish Committee, Agudath,

Trade Unions, should participate in the upbuilding of Palestine as a compact and collective body, which did not fit in with the framework of the Zionist Organisation, and which was not bound to a definite ideology, - as a collective body of the whole people. Through the system of 50/50, the Zionist Organisation was afforded a justified privilege. Although it had only a minority of the people behind it, this Zionist minority was to have at its disposal half of the seats in the new body, and that in order to safeguard two principles: the political character of our aspirations, for which the Zionist has fought and already achieved a great deal, as well as profound national ideological contents embodied in Zionism. In all Jewish communities and in the world Jewish Organisations, the Zionists have remained a small power, although there are among them very important and devoted friends of the Palestine cause. One of the fears expressed during the establishment of the Jewish Agency, namely that the so-called "non-Zionists" would endanger our political negotiations, has happily not been confirmed. During the grave political moments by which the Jewish Agency was faced, our non-Zionist friends conducted themselves very loyally, and that proved to be of considerable political benefit in those difficult times. But from the point of view of organisation and colonisation developments, our hopes in the Jewish Agency have not been realised. Neither the entire Jewish people nor important social circles have gathered around the Agency, but only a small group of important and influential friends of Erez Israel, and as an expression of that which was not realised there occurred what we saw at the last Congress: the division of 50/50 was no longer maintained. We esteem the co-operation, the earnestness and the loyalty of our non-Zionist friends, but, in view of the present circumstances, wish to maintain the Agency on the same bases as was the case at the last

Congress. When the great idea underlying the Jewish Agency is realised some day, then we shall perhaps be able to act again in matters of organisation according to the existing constitution. But to-day it is possible only on the basis created at the last Congress.

If we - and that is the highest dictate of the hour - wish to gather and organise the Jewish people, then we must do it with the Zionist flag in our hands, with faith in the strength and the future of Zionism as such. We must make the Zionist movement a great centre of allforces and concentrate our will upon the speedy upbuilding of Erez Israel. Simultaneously with the political and colonising forces which we have so far brought into the movement, we must organise the movement to accept the idea of Chaluz labour and cultural work. The tasks for the present moment and for the near future are great and bound up with enormous difficulties. But we see the great historic forces which will overcome all difficulties: on the one hand the enormous distress, and on the other hand, the Chaluz creative genius of the Jewish people.

THE 19th ZIONIST CONGRESS.

SPEECH BY MR DAVID BEN GURION ON

PROBLEMS OF THE REALISATION OF ZIONISM

on August 21, 1935.

Honoured Congress,

In the terrible times which the Jewish people is now experiencing, when physical extermination and economic decline are threatening the Jewish population of many countries, when the security of the existence of the Jewish people throughout the world is in danger and this danger is even accentuated by the great political, economic, social and moral crisis throughout the world - in these times the Zionist movement is called upon to fulfil three tasks: to accelerate the tempo and to increase the scope of our reconstruction in Palestine, to mobilise the maximum of political forces in the Jewish people, to defend and fortify our historic right and our growing position in Erez Israel, and finally, to organise and unite the entire Jewish people in the Zionist Organisation.

We are passing through a severe world crisis, the like of which has not been since the great French Revolution. The terrible economic crisis, the wholesale impoverishment especially of the middle classes, the extensive unemployment of millions, the erection of tariff walls between countries, the acute political crisis, the lack of confidence between nations and their mutual hatred, the danger of a new world war, the social crisis, the intensified class struggle, and especially the grave and dangerous moral crisis which is

particularly acute in those countries where the majority of the Jewish people live, the denial of all moral conceptions that were recognised for decades by civilised humanity, the suppression of the liberty of thought and religion, the destruction of all human rights, the fight against political opponents with brutal methods of terrorism, the training of the youth to violence and brutality, the glorification of political murder and political murderers as practised to-day in the great "civilised" countries in which two-thirds of the Jewish people are living - all this, combined with the landlessness and impotence of the Jewish masses in the lands of the Diaspora, unfolds the question of the existence of the Jewish people with a poignancy unparalleled in Jewish history.

When we behold what is now happening to the Jewish people we are reminded of the times of the Haidamaks, of the Spanish Inquisition and of the Crusades. But there is a great difference between those times and to-day: there was no Zionism then. The Jewish people preserved deep in its heart, throughout all times of the exile, the faith, the hope, the dream of its ultimate redemption. But that was a far-off, mystical, metaphysical, religious dream which had nothing to do with the actual life of the people, with its actual conduct. It existed beyond time and space and was thus not a force that accelerated the redemption, but an enormously great moral factor which preserved Jewry in the Diaspora. Had this faith not existed, it is questionable whether the Jewish people would have been able to preserve its identity and existence in the Diaspora. But this dream did not oblige the people to act and had no connection with time, with the internal and external conditions of Jewish life. Zionism has altered this. Zionism is a

new phenomenon in Jewish history. Without this profound mystic belief there would be no Zionism. But Zionism is more than this belief, which did not involve action and had no connection with the reality of the Jewish people and of humanity. The new factor presented by Zionism consisted in the fact that it dared to say - and considerable courage was necessary to say it to the Jewish people - that the old mystic dream must be realised in our time with real and rational methods. It was a xxx risk, it was a danger both in thought and in action.

The Jews had preserved themselves by virtue of this faith, this sustaining force, and despite everything that happened in their life, they bore deep in their hearts the belief in the redemption that must come some day. But when this redemption is torn away from the realm of mysticism and transplanted to the region of realisation, one is exposed to a great danger and assumes an enormous responsibility. Not without reason are there still two large sections of the Jewish people who offer resistance to Zionism. First of all a part of those Jews who still believe in the redemption - religious Jewry. They felt that Zionism was imperilling a precious heritage of the Jewish people. The second part were the half-assimilated Jews who beheld in Zionism a danger to our existence in the lands of the Diaspora, as they thought that Zionism, in linking up the Jewish people politically and actually with Erez Israel, undermined our civil rights in the lands of the exile. But Zionism was venturesome. It thereby undertook a great responsibility, and only he who profoundly believes in the realisation of Zionism, who has the iron will for this realisation, who is utterly devoted to this realisation, who places everything that he has and him-

self too in the service of this realisation, only he has the right to and is worthy of the great name of Zionist.

What I want to deal with now are not so much the problems as the difficulties of the realisation of Zionism. The Zionist movement not only ventured to give expression to the ancient dream of redemption and to realise it, but - and that is the essential feature of it - it created three instruments with the aid of which the work of Jewish redemption is to be carried out. The first instrument is national organisation and national discipline, the second political action and the securing of international public opinion, and the third the upbuilding of the country by Jewish immigration and Jewish colonisation in Erez Israel. And in the light of the time in which we live, in the light of the conditions in which the Jewish people are situated, and in the light of the social and political conditions of mankind we must now be clear as to what are the tasks and possibilities of these three instruments created by Zionism. We must make it clear to ourselves what our task is for the moment and what is our task to be accomplished in this generation.

It is easy to set oneself great and far-reaching aims, it is easy to make the unfortunate people great promises, but there is no greater crime than to toy lightheartedly with responsibility for the Jewish people and Jewish history. If we set ourselves a great aim, we must at the same time - and perhaps even before - take careful note as to what we are doing to-day, whether the forces and actions are of such scope and intensity, of such pathos and determined will, as to justify us in defining the grandeur of the task and the greatness of the hopes.

But we must not only ask ourselves what is to be done to-day but also what is the task of the generation. For we must have a compass by which to steer.

None of us can foresee at the moment what will happen in the course of a generation. Zionism does not mean the partial redemption of the Jewish people nor the redemption of a part of the Jewish people, but the complete redemption of the whole of the Jewish people. The full task of Zionism is perhaps a matter for generations, and it is not given to any of us to look ahead for such distant periods through the mist of future generations. What Statesman or thinker could have foretold 25 years ago how the world would look politically and socially in 1935? And who of us is so lighthearted as to forecast how the world will look in 1950? But our cause, which we regard as a real thing, depends upon what happened in the world. I would only mention one great, terrible and tragic event which is connected with the changes in the world during the last 25 years. Woe to Zionism and to the Jewish people if we do not draw all the consequences from this tragic event! Twentyfive years ago the great Russian Jewry stood at the head of world Jewry both politically and in the respect of organisation. There arose the sources of the Renaissance movement, of Hebrew literature, of the Haskalah, of Hibbath Zion, and of the Jewish labour movement. But now Russian Jewry has been torn away from the body of the Jewish people. The great period of the Balfour Declaration and of the realisation of Zionism dawned, but it bears no fruit for this valuable branch of the Jewish people. This loss is great and painful, but we hope that the separation and isolation of Russian Jewry is not for ever, and that it will return to us as a free, organic

and creative section of the people.

And if none of us can assume the prophet's role to foretell what can happen in the course of a generation, every one of us must have not only a vision but a resolute and creative will directed towards that which our generation is to achieve in the course of 25 to 30 years in the great work of redemption. And I believe that it is the great task of our generation - the aim of the work of this generation - to establish 1,000,000 Jewish families permanently in Erez Israel, to create a million economic units in the Jewish life of Erez Israel. Nothing is easier than to give utterance to such a gigantic objective - but if we do not possess the courage and the strength - despite all enormous difficulties - to attain this partial but decisive goal of Zionism, then all these speeches are nothing but fine phrases.

What are the pre-requisite conditions for a million Jewish families in Erez Israel? We shall not transplant the Jews whom we transfer to Erez Israel to an empty space. The first condition that we must thoroughly grasp in our consciousness is: this gigantic task signifies that we do not ~~possess~~ occupy the place of those who are already settled in Erez Israel, and that we are not taking away from them their economic existence or their opportunities of work, livelihood and development. We must rather create new places of settlement, new opportunities, new undertakings, new work, and then the realisation of this enterprise will be possible in a generation. Not to take anything from others but to create new things is the first pre-requisite for the realisation of Zionism, and that is what we are doing to-day in Erez Israel.

The second pre-requisite for the settlement of a million families in Erez Israel is the following: granted that we

to-day had a million Jewish families who wanted to go over there at once- perhaps even more are now ready to do so - granted that a wonder occurred, that the gates of Erez Israel were opened wide and we had enough ships to bring the million over, we have not now the million Jews who can live and exist in Erez Israel. From whatever section of Jewry you may want to take this million, from Poland, Russia or Austria, it will be unable to exist in Erez Israel, for a million Jewish merchants, teachers, lawyers, doctors, writers cannot and will not live in Erez Israel. The only condition under which a Jewish mass settlement can arise in Erez Israel is that no new Galuth, no new Ghetto should be created in Erez Israel. This means that the overwhelming majority of this one million must transfer to a life of labour and not consist of lawyers, journalists, teachers, authors and business-men. We need a large mumber of Jewish peasants, Jewish workers and Jewish artisans in Erez Israel, then we shall have a large Jewish population in Erez Israel. That is no easy task. It requires a fundamental change of the bases of existence of the Jewish people, it entails a vast training work, the training and vocational readjustment of large Jewish masses. If we think that Zionism is no mere sentiment and not a matter for a museum but the great cause of the redemption of Jewish masses, we must prepare the people and the masses for the great change which must certainly take place in their life in order that Zionism may be realised.

But it is not enough, simply to transfer to a life of work in town and country. In order that the Jewish people in Erez Israel may lead a normal healthy life, at least one-third must live on the land. That is perhaps the decisive centre of gravity in the great and difficult task of the realisation of Zionism. With land Zionism and the Jewish

people stand, without land they fall.

In order to have a million Jewish families in Erez Israel and of them at least one-third on the land, we must settle at least 300,000 to 325,000 families on the land in the half of the country where we have hitherto concentrated our work. We are faced by the fateful question whether this is possible or not. The reply is not simple: it can be positive or negative. It is negative if one takes the land in Erez Israel as it is to-day; but it will be positive if the land can be changed by the maximum efforts of the Jewish people.

The western part of Palestine, where we wish to settle, at least one-third of the Jewish Yishuv on the land, embraces an area of about 25 to 26 million metric dunams. Of this area about 25 to 28 per cent is cultivated. The land can be divided into three parts, from two different points of view: from the point of view of private property - into, first, private land; secondly, State land; and thirdly, "No Man's Land." The ~~Gxxxxxmxxt~~ State land embraces a small percentage of the entire land of Erez Israel. A large part of the State land has already been distributed, mostly in an unjust and uneconomic fashion. But the total area of the State land forms in proportion to the total area of the western portion of Palestine a very small percentage. The largest part of the ~~xxxxxxx~~ State land is in the hands of private owners, whether individual or collective. Finally, there are large areas that are "No Man's Land."

The land of Palestine can also be divided into three parts from another and more important point of view: first, cultivated land; secondly, uncultivated land which can be cultivated; and thirdly, uncultivable land. Nobody even

to-day knows the exact proportion of these three parts. From the official ~~xx~~ reports of the Government to the Mandates Commission you will see that the Government believes that of the 13,000,000 dunam in Palestine, apart from the area of Beer-Sheba, about one-half is cultivated and the other half is uncultivable. This official definition by the Government sounds just like the official definition of the Government with regard to unemployment in Erez Israel. They are very original definitions. You will still remember that at a time when it was difficult to obtain in Erez Israel both a Jewish as well as an Arab labourer, the Government in its report spoke of a number of 40,000 unemployed. It counted among the unemployed all the farmers who had finished their work in the field and who sat at home in the dead season or on the dung-heap talking politics. The conception of cultivable land also receives a remarkable definition on the part of the Government: land that is not cultivable with the present financial means and with the primitive working methods of the Arab fellaheen. With these means and by these methods only a small part of Erez Israel has been cultivated. According to this definition, the area of Huleh is to be regarded as uncultivable land, while it is in reality among the richest and most fertile areas of Palestine.

As regards the land question in Palestine, we are faced not only by the task of acquiring land, not only by the economic or legal process of acquiring land. By that alone we do not solve the land question in Erez Israel. We have a great historic and cultural task in regard to the land question, namely, and primarily, to render the neglected soil of Palestine fruitful, to open up for agriculture the areas that in the course of generations were considered as unculti-

vable and uncultivated for the present population. A second task is to work for the intensification of the fertility and productivity of the soil that is already being cultivated. And the achievements of the Jews in Erez Israel lay principally in the sphere of land, not that we not only bought land but that we created land anew by converting unfruitful into fruitful land. That was hitherto the great cultural and Zionist purpose of our work, and therein lies the great task of our further work.

The process of making the land fertile and intensifying the cultivation in Erez Israel, which must proceed simultaneously with the constant and increasing acquisition of land in Erez Israel depends upon two things: in the first place, upon water. It is no exaggeration if I say that the fateful question of the Jewish people is the question of water in Erez Israel. Upon that depends the extent of our agricultural colonisation. Upon that depends how many of the areas that are cultivated in primitive fashion and sparsely occupied we can make free for more intensive colonisation. There are millions of dunams that are unoccupied and uncultivated and which once formed very rich property, as shown by the ruined cities that we find there. There is room there for a large Jewish mass settlement.

The second factor is science. For the realisation of Zionism we must create a new "wisdom of Israel", not a science that occupies itself with medieaval literature, but one that has to measure every drop of rain in order that it should not become lost, which ~~determines~~ investigates all the running water in the country so that it may be utilised, and that fructifies and enriches the land. Science must penetrate deeply into the bosom of the earth, in order to discover where there are

rivers and lakes,
how they are found in certain parts of the country, and probably also in other parts of the country. This science must bring our agriculture up to the highest level both in technical knowledge as well as in quality. The enormous difficulties facing us cannot be overcome by us if we create a new type of the Russian mujik, as Lilienblum wanted, of the mujik who puts on Tephillim. It is not in that way that we shall solve the enormous economic problems. A farming system on a low level with a primitive scale of life makes it impossible for us to compete with our neighbours. We may not compete with scanty wages, with meagre requirements, with the low standard of life; we must compete with the highest quality, the best organisation, and the latest scientific methods. An example in point is Denmark, a country which had an impoverished peasantry and which by organisation, science, and co-operation became one of the richest countries in the world. Zionism must summon all its Einsteins in the world, both the great and the small, who had fructified strange countries for many years, in order that they should place all their knowledge and experience in the service of the realisation of Zionism and of the upbuilding of Erez Israel.

Of the other spheres that provided the opportunity for the settlement of a million families, industry, trade and transport afford perhaps fewer difficulties than the vital sphere of agriculture. I want to refer here only to one branch that is of special importance for the future of Erez Israel and without which one cannot imagine a mass settlement of Jews in Erez Israel, as it must play an enormous part in the upbuilding of the country, -- that is, the sea. Palestine borders upon two seas: the Mediterranean and the Red Sea, and both have a great political and economic importance. Even to-day, when we are far removed from a million Jewish

families in the country and count only 350,000 souls, the sea occupies an important place in the economic life of the country. Thousands of families are already living from transport and sea-faring; there is already a large and constantly increasing shipping traffic, one of the largest in the Mediterranean, resulting from Jewish immigration, Jewish tourists, and from imports and exports. But almost the whole of the shipping traffic is conducted without Jews. That is a mark of poverty of the whole movement, of the people's initiative and feeling of responsibility. But it is also a great political danger. Erez Israel has two frontiers - one is the wilderness in the East and the other the sea in the west. This sea should not form the frontier, but we must enlarge and extend the Jewish Erez Israel, we must have Jewish ships with Jewish captains, Jewish sailors and Jewish workers, and thus establish a connection with the large Jewish centres and the cultural centres of the entire world. We are returning to the East, but with our West European culture, and we cannot and do not wish to sever ourselves from the great centres of culture, science and human progress. The sea affords new opportunities for work and livelihood for thousands and tens of thousands of families; it also constitutes a great political and strategic support for the Jewish people in Erez Israel.

The other sea is the Red Sea. The frontiers of Palestine do not extend from Dan to Beer-Sheba, they go at least 250 km. farther south to the last point in Palestine. The Red Sea has played a great part in Jewish history. In the time of Solomon there was an attempt to create the first Jewish fleet but not with a Jewish crew. We must not allow ourselves to be directed by temporary circumstances but must observe the historic line. Our economic activity, agriculture

as well as industry, which is mainly built up on the home market of Erez Israel, must seek economic communication with the great hinterland of Palestine, with Egypt, Syria, Irak, Persia and perhaps even India. We must become independent of the artificial route of the Suez Canal and find our own way to all the lands of Asia.

But in order to fulfil the gigantic economic and cultural tasks, to change the nature of men and the character of the land, and to intensify agriculture and create new industries, and to settle the first million Jewish families in Palestine, huge financial means are necessary. If one assumes only £ 250 per family, everybody can calculate what is necessary to complete the good work.

We need enormous sums of national capital. I shall define briefly what I mean by that. National capital in the narrower sense is that in the possession of the people, of the national kibbutz, and in the service of national tasks. National capital in the wider sense is all capital in Erez Israel, whether national or private, Jewish or non-Jewish, which employs Jewish workers. The work of reconstruction requires gigantic sums, and we cannot content ourselves with national capital in the narrower sense. We must have capital in every sense. But in order that private capital may serve national aims which we wish to realise, we must have such national capital as a driving force which is in the collective possession of the whole people. This national capital in the narrower sense, which is in the possession of the Keren Kayemeth and the Keren Hayesod and our Bank, amounts at present to over eight million pounds. If we wish to be serious with the great task imposed upon us, we cannot manage with petty standards. We must use the national capital

in the narrower sense as a lever in order to mobilise new capital and place large financial resources in the service of the cause. That that is possible is shown by the experience of the last two years. The solution of our great tasks is impossible without an honest and real co-operation with the Mandatory Power. Zionism is faced by a task such as has never been set to any national movement. We must perform a miracle. In other cases a land and a State are built up by the State itself. The aim of Zionism is the formation of a State, but there is no example in history of a State built without the instrument of the State. It is the first time that a people must build up a State without State resources. The great creator of political Zionism found the only means by which to get out of this magic circle. He created the Zionist Organisation, a voluntary and disciplined force for the upbuilding of the State by the Jewish people. But we are not working in a vacuum or in an international vacuum. It is decisive for Zionism that it is working in co-operation with the Mandatory Power, in constant and close connection with it. We must make it clear once for all to the Zionist movement and the Jewish people that there are international factors over which we have no control, and that we therefore need the close connection with the British Government and the English people. Every thoughtless step taken to undermine the political co-operation with the Government is a betrayal of the striving of the Jewish people for its redemption.

But co-operation is a two-fold conception. Co-operation means collaboration of two parties - it is deprived of its import if the partner does not co-operate honestly and faithfully with the Jewish people in the upbuilding of Palestine. Co-operation means loyal, effective and worthy collaboration

which is based not only on the Balfour Declaration and the Mandate. For these documents can be interpreted differently, and unfortunately the decisive interpreters are not we but the other side. Our policy of co-operation is based not only upon these documents, but also upon dynamic factors and interests that are developing in and around Erez Israel.

Erez Israel is not only a great factor in Jewish life, but also gains great importance in the whole world. It is becoming one of the centres of international trade. The dynamic factor of our co-operation rests upon the growing importance of Erez Israel for the world and upon the growing importance of the Jewish population in Erez Israel. But the co-operation will be meaningless and aimless if it is not loyally observed in all spheres by both sides. Together with this co-operation - there is no other political way for us, as the grouping of the international forces does not depend upon us - we must say to our partner: at every attempt to deviate from the fulfilment of his obligations, at every attempt to restrict the growing strength of the Jewish people in Erez Israel, at every attempt to create institutions that are in contradiction to the historic national status which the entire Jewish people has acquired on the basis of its historic rights and with the recognition of the nations, at every attempt to reduce us to the status of the Ghetto, and of a minority as in other countries in the Diaspora, at every attempt to make arrangements which impede our co-operation with the Government and the Arabs, which either formally or actually hand over the Legislative power to elements that do not feel bound by the obligation of the Mandate and the recognition of the Jewish historical rights, at every attempt to

create arrangements calculated to impede the Jewish-Arab understanding, we must and are justified in replying to our political partner with a determined and energetic "No".

We wish to settle a million Jewish families in Erez Israel in our own times, so that those who are to-day 20, 30 or 40 years old, may still have the hope of seeing it. That does not mean the creation of a Jewish Babel, a gathering of exiles, which makes it difficult even for a Zionist from Erez Israel to find a common language with others, as for example, at this Congress. We want to create in Erez Israel a Jewish people, a Jewish culture and Jewish language. For this we must educate the Jewish people and plant the Hebrew language and culture deep in its very being.

That should be the work of the hour, the task of the moment - only if we carry it out seriously and resolutely will the task of the generation also have serious importance. We have conducted our work until now in a purely mechanical and artificial manner. We come to every Congress with a plan. But there is no connection between this plan , as was the case two years ago, with the development of the Jewish people, with our interests and the situation in Erez Israel. An end must be put to this artificial and fruitless system. We need a plan for a long time ahead, at least for the next stage of our work. These stages do not coincide with Congress periods. The next stage, the task of the hour, is the doubling of the present Jewish population in Erez Israel.

We now have about 330,000 to 350,000 Jews in Palestine. Our next immediate task is the doubling of this number and the trebling of the Jewish agricultural population. The present proportion between the agricultural section and the total number of Jews in Palestine is unhealthy and dangerous.

If we wish to remedy the situation, the percentage in agriculture must be greater than the increase of the total Yishuv. In the next stage of our work this number must be trebled. The year 1933 will occupy a special place in our history like the years 1897 and 1917. In that year fundamental changes took place in the position of the Jewish people; its existence in the Diaspora was definitely shaken. But fundamental changes also took place in Erez Israel. It has shown by means of facts that it disposes of extensive possibilities for the absorption of Jewish masses. The year 1933 also brought about fundamental changes in the Zionist movement: the great Haluz force of the Jewish youth has become the leading force in Zionism.

The present Executive considered its task to consist in the political, financial, colonising and organisational preparation of the Zionist Organisation for this new beginning, this new task, this new tempo and this new standard, which Zionism is now called upon to achieve. We looked upon our political task as consisting not only in the uninterrupted fight for a large immigration, land purchase, and legislation, but also in the widening of the political conception of the Mandatory Power and in enlightening world public opinion regarding the importance of Erez Israel for the Jewish people. We see the first practical consequences of this policy in the increase of immigration. The Executive took over the administration of affairs after a year with an immigration of 10,000 persons. They said that in the year 1933 the minimum immigration must be 50,000. And in this Congress period, for the first time in Jewish history, 100,000 Jews returned to their home within two years. For the first return from Egypt brought back in the course of 40 years

600,000, and the second return from Babylon brought 42,000 Jews back into their country. One hundred thousand - that was still good two years ago, but it does not correspond to the present needs of our people nor to the actual possibilities and requirements of the country. In praise of the Mandatory power it must be emphasised that its sympathetic attitude to the growth of immigration, which was naturally due primarily to Jewish historical factors , has contributed a great deal to this development. But we must utter a serious and bitter accusation against the Mandatory Power, that it has not paid any regard during the past two years to the tremendous Jewish distress and the increasing requirements of Erez Israel, but has artificially and unjustly restricted the immigration of Jewish workers and thus brought it about that we have lost important positions especially in agriculture and Government works. It has thus placed our entire future in question. We pointed to the great possibilities , but the Government declared that they were exaggerated. Six months later it became manifest that we were right. We submitted specific requests and the Government replied to us: "Certainly, there is a shortage of workers, but a setback may come"! The last two years have proved that our demands based upon thorough investigations are justified, and that we have been unjustly deprived of thousands and thousands of Jews whom the land had called and who wished to work there.

We must admit that the feeling of security under the present Government is much stronger than before. The Government has shown that it can maintain order, and has not gone the way of the first (Jewish) High Commissioner in 1921 and the way of 1929. Whilst fully acknowledging this fact-

and security is one of the cardinal and vital questions in the country—we must tellthe Government that we are seriously and unjustly placed at a disadvantage in respect of our share in the forces that preserve order in the country. We acknowledge that the Government maintains order , but we cannot agree to Jews being inadequately represented in the security forces.

We looked upon our task as consisting in the acquisition of large land reserves, and the purchase of the Huleh plain is the first expression thereof. But this impprtant step too bears no relation to the Zionist requirements and possibilities of a Jewish mass colonisation of Erez Israel. We must proceed to the preparation of large, fallow, unoccupied and uncultivated areas, with adequate means and experience, for the admission of a large Jewish mass colonisation.

In conclusion, still another question, which is the decisive one, because it includes all others in it. If we are actually to realise the task of the hour and to prepare ourselves seriously for the great task of this generation, if our policy is really to respond to the international situation of the Jewish people and of Palestine, if we are to arouse a new understanding for the Jewish problem and the possibilities of Erez Israel, if we are to make progress in Jewish and Arab relations on the basis of mutual esteem and mutual understanding as well as of mutual recognition of our great national aim from which we shall not yield a hair's breadth, as well as of the recognition of the great Arab national movement, whose historic aim, however, does not depend upon the future of Palestine, but which has at its disposal vast Arab areas thinly populated, if we wish to mobilise science and financial forces in our support, if we wish to train the youth as Chaluzim and Hebraise the people,

for all these things there is a pre-requisite condition: we must develop the powerful instrument bequeathed to us by Herzl's political genius - the Zionist Organisation, - into a mighty weapon. We consider one of our tasks in this transitional period to be not only the finding of a way for our policy, for our relations with England and the Arabs, for our land and financial policy, but also the renewing of the great importance and strength of the Zionist Organisation and its consolidation. For the first time we have a Congress with over one million shekel payers, but we do not say this with any satisfaction. At this time the number should be three times or at least twice as large. There is still an insufficient appreciation in our movement of the apparently small institution of the Shekel, which is, however, so important both organisationally and politically. We must gather millions around our flag! The millions are ready, they are waiting only for the organising hand that will assemble them. But we have no Zionist Organisation, we have only a Congress and parties.

We shall not abolish the parties and the diversities of opinion and ideology. They are probably inevitable, perhaps necessary, nay, even useful. But the Jewish people consists not only of members of the Poale Zion, of the groups A and B, of the Mizrachi, and the Jewish State Party. Where are those millions of Jews who have not yet decided about their party adherence, who are not interested in parties, but who have a common goal which is also the common basis of all parties and of the entire Jewish people? In all countries there must be set up anew a Zionist Organisation which should not only consist of parties but embrace those large Jewish masses who find no place in the Organisation owing to the internal splits. Whilst having fullregard to differences of opinion, complete

freedom of ideas and decent and honourable ideological struggle, the Zionist Organisation must keep to that camp which also embraces all those masses that do not belong to parties. The Zionist Organisation must be revived, the Zionist idea must be intensified.

At this period of the complete disruption of the Jewish people owing to geographical, linguistic, and social reasons - who belong to different classes or at least think so - we are confronted by the danger of the utter demolition of the Jewish national idea. The Zionist movement, which, despite great differences of opinion, is a community of the great Jewish "I believe", of the great Jewish confession of faith and the renaissance and future of an independent people in its own count ', has to muster the entire Jewish people around it and to intensify and strengthen the Jewish national idea anew, and that, too, by the creation of organs that will gather around them the best of the Jewish spirit in all lands and languages.

Six years ago a serious attempt, a daring attempt was made, to gather together the Jewish people in the enlarged Jewish Agency. There still re-echo in our ears the enthusiastic words of Ussischkin that we are on the eve of a new great period: the first period was that of Pinsker, the second that of Herzl, and now the third is under the aegis of Weizmann who will assemble the whole Jewish people around the construction of Erez Israel. Unfortunately - and that must be said openly - this great hope has not been fulfilled. The idea was that together with organised Zionism, which is based upon a definite ideology and personal adherence to the Organisation, all other Jewish bodies in the world, Jewish organisations and communities, legally recognised as well as international bodies such as the Alliance, American Jewish Committee, Agudath,

Trade Unions, should participate in the upbuilding of Palestine as a compact and collective body, which did not fit in with the framework of the Zionist Organisation, and which was not bound to a definite ideology, - as a collective body of the whole people. Through the system of 50/50, the Zionist Organisation was afforded a justified privilege. Although it had only a minority of the people behind it, this Zionist minority was to have at its disposal half of the seats in the new body, and that in order to safeguard two principles: the political character of our aspirations, for which Zionism has fought and already achieved a great deal, as well as the profound national ideological contents embodied in Zionism. In all Jewish communities and in the world Jewish Organisations, the Zionists have remained a small power, although there are among them very important and devoted friends of the Palestine Cause. One of the fears expressed during the establishment of the Jewish Agency, namely that the so-called "non-Zionists" would endanger our political negotiations, has happily not been confirmed. During the grave political moments by which the Jewish Agency was faced, our non-Zionist friends conducted themselves very loyally, and that proved to be of considerable political benefit in those difficult times. But from the point of view of organisation and colonisation developments, our hopes in the Jewish Agency have not been realised. Neither the entire Jewish people nor important social circles have gathered around the Agency, but only a small group of important and influential friends of Erez Israel, and as an expression of that which was not realised there occurred what we saw at the last Congress: the division of 50/50 was no longer maintained. We esteem the co-operation, the earnestness and the loyalty of our non-Zionist friends, but, in view of the present circumstances, wish to maintain the Agency on the same bases as was the case at the last

Congress. When the great idea underlying the Jewish Agency is realised some day, then we shall perhaps be able to act again in matters of organisation according to the existing constitution. But to-day it is possible only on the basis created at the last Congress.

If we - and that is the highest dictate of the hour - wish to gather and organise the Jewish people, then we must do it with the Zionist flag in our hands, with faith in the strength and the future of Zionism as such. We must make the Zionist movement a great centre of allforces and concentrate our will upon the speedy upbuilding of Erez Israel. Simultaneously with the political and colonising forces which we have so far brought into the movement, we must organise the movement to accept the idea of Chaluz labour and cultural work. The tasks for the present moment and for the near future are great and bound up with enormous difficulties. But we see the great historic forces which will overcome all difficulties: on the one hand the enormous distress, and on the other hand, the Chaluz creative genius of the Jewish people.

ד. בן-גוריון

חוקי הגנת העובד

קובץ

להתחלה.

בגליון האחרון של העתון הרשמי נתפרסמו שתי הצעות פקודות המסמנות התחלת תשובה רבת-תוצאות, מתן חיובית ומהן שליליות בחיי מעמד הפועלים ומלחמתו בארץ: פקודת הפצויים לעובדים במקרה אסון בעבודה ופקודת „בדבר מניעת איומים" בסכסוכי עבודה ומצבם החוקי של משמרים בשביתה.

זה שנים אחדות שהסתדרות העובדים עומדת ותובעת בכל תוקף ממשלת הארץ חוקת הגנה על חיי העובדים, על תנאי עבודתם ועל חופש התאגדותם ופעולתם הקבוצית לשם השבחת תנאי העבודה – חוקה הקיימת זה עשרות שנים בכל ארץ תרבותית ואשר בלעדית לא תתכן כל התפתחות והתקדמות כלכלית וחברתית.

במשך תשע שנים של שלטון בריטי בארץ לא חל כל שנוי לטובה במצב החוקי של העובד, העובדת והנוער העובד. הממשלה האנגלית קיימה בארץ את המשטר התורכי בכל שמת חיתים הסוציאליים; תנאי הניצול והשעבוד הקשים ברוב ענפי המשק, השפל התרבותי והחברתי של רוב עובדיו, המצב הירוד של האשה, חוסר כל הגנה על הילד והנוער, השמוש הבלתי אנושי בכח האשה והילד בעבודות קשות וממרבות, בשעות בלתי מוגבלות ובשכר זעום ואפסי – בעבודות הנעשות לא רק על ידי בעלים וקבלנים פרטיים, כי אם גם באלה הנעשות על ידי הממשלה או בשליחותה; חוסר כל אחריות בעד העובד והעובדת במקרה של מחלה, אסון, חשישות כח ומחלה סום והיבול מחוץ עבודתו; העדר כל סיוע ממשלתי ודאגה ממשלתית לפועל בשעת דחקו ובטלתו מעבודתו באונס; חוסר פקוח על בריאות העובד ועל התנאים הסניטריים וההיגייניים במקומות העבודה, וכדומה.

מצב פרוע זה, שבימי המשטר התורכי היה „בסדרו" בתוך המסגרת הפרועה והנושנה והקפאון הכלכלי ששררו אז בארץ – נעשה מופרך ונעדר כל הצדקה אחרי הכבוש האנגלי. מצד אחד הופיע שלטון חדש, אשר זכות קיומו האחת בארץ היתה הצעדת הארץ לקראת פריחה, התקדמות והתעלות בלכלית, חברתית ותרבותית; מצד שני נכנסה הארץ למעשה לתקופת התפתחות משקית חדשה, המחייבת סדר משפטי וחברתי חדש. הארץ נתעשרה בישוב חדש, ישוב תרבותי ומפותח, בעל רמת חיים אירופית וכשרון עבודה ויצירה

האחרונות, מתחילה באנגליה (1802) ואחר כך בכל שאר הארצות הלכה בכל מקום יד ביד את גידול תנועת הפועלים והגבורה מלחמת והשפעתה המעמדית.

תורכיה הישנה, שהיתה מפגרת בהתקדמותה הכלכלית, תנועת הפועלים בתורכיה היתה קטנה ודלת-אונים, העם התורכי, הכת השליט והמכריע במדינה, היה בעיקרו עם חקלאי, ומספר הפועלים התורכים בחרושת העירונית היה מצער, וגם אלה במעט שלא היו מאורגנים. תנועת פועלים אקטיבית התקיימה בקרב העמים הנוצרים(הבולגרים והארמנים) וגם קצת בקרב היהודים(סלוניקי), אבל השפעתה על חיי המדינה כולה היתה אפסית. כל הכח השלטון היה מרוכז בידי התורכים, לא רק בימי שפש שלש השלטון העריץ של עבד-אלחמיד, אלא גם בימי התורכים הצעירים. המשטר התיאוקרטי, המיוסד על תורת האישלם (שריעת) אשר שולט בתורכיה העותומנית מאות שנים, לא השתנה ביסודו גם לאחר המהפכה של „אחדות וקדמה" בשנת 1908. והתקונים המועטים שנעשו על ידי התורכים הצעירים בימי שלטונם, לא נגעו ביחסים הכלכליים והסוציאליים הקיימים.

בגמר המלחמה העולמית נתפרקה האימפריה העותומנית. א"י ניתקה לגמרי מתורכיה והיתה ליחידה מדינית אדמיניסטרטיבית בפני עצמה תחת מנדט בריטי. בארץ חלו שנויים מדיניים, ישוביים ומשקיים מכריעים: במשפט בין הלאומי הוכר הבית הלאומי העברי. הארץ נכבשה על ידי הצבא הבריטי ונמסרה לידי אדמיניסטרציה בריטית. חלה עליה עברית, המגדילה בלי הרף את ישוב הארץ ומרבה את עשרה. הולכת ונבנית על יסודות מודרניים חקלאות ותעשיה, צומח מעמד פועלים מאורגן, תרבותי צמא יצירה ומלא הכרת ערכו. למרות שנויים מכריעים אלה הוסיף לשלוט בארץ המשפט התורכי, הנעוץ בתנאי-חיים כלכליים וחברתיים של ימי הביניים המושלמיים. תורכיה עצמה, תורכיה העממית החדשה, אשר התרוממה על חורבות תורכיה העותומנית, הספיקה בינתיים להשתחרר מסבל ירושת הבלה ונהיגת ברפובליקה של אנגורה חוק ומשטר חדש. וברור הדבר שהמשטר אשר עבר עליו בארץ מולדתו אינו יכול לספק את צרכי א"י. הארץ אשר ישובה התיבותי והמפותח הולך וגדל במהירות בלי הפסק, זקוקה למשטר משפטי חדש אשר יתאים את הטבע והמגמת של אורחיה החדשים ויצעיר קדימה את הזמכית הישנים. ביחוד גדל וגבר המחסור במערכת-חוקים, אשר תספק את הצרכים החברתיים והכלכליים המתחדשים בארץ ואשר יגן על זכויות העבודה, שמוטל עליה התפקיד המכריע בעצוה גידלה החדש של הארץ.

גבוה, נוצרו מפעלי התישבות והרושה, נבנו כפרים ושכונות עירוניות, צמח ישוב עובד חדש, וקמה והתארגנה הסתדרות עובדים רבת-פעלים ואדירת-יכלת הגדלה ומתרבת משנה לשנה, מחודש לחודש, והמוה את הכח הכי מאורגן ורב השפעה בחיים הכלכליים והחברתיים בארץ.

צבור עובדים זה לא יכול היה להשלים את ההפקרות והעזובה ביחסי הרכוש והעבודה שהוסיפו לשלוט בארץ לפרות כל, ועוד בטרם בא החוק לעזרתו, כבש לעצמו בכח ארגונו תנאי עבודה מתוקנים ברוב מקומות העבודה. אולם כל הכבושים האלה לא יהיו בני קיימא, אם לא יקבלו גם תוקף משפטי, ביחוד בארץ זו, שעל יד הפועל המאורגן קיים בה צבור עובד גדול ורב אוכלוסין שאינו מאורגן ושאינו מסוגל עדיין להלחם נגד תנאי שעבוד מופרזים.

ומשום כך יש לראות בכיבוש השוב את הצעד הראשון שעשתה סוף סוף ממשלת א"י עפ"י דרישת הסתדרות העובדים ומאמציה המושכים במשך שנים אחדות - את פרסום הצעת פקודת בדבר הפצויים. פקודה זו נתפרסמה בלוית פקודת שנית המעוררת בנו דאגה רבה, לא רק בגלל תכנה אלא בגלל האפשריות הקלות של שמוש-לרע בהוצאתה לפעל.

לפי הסדר הנהוג ב ממשלת א"י ניתנת ארכה של חודש ימים לכל המתענינים והמעונינים בדבר להגיש לממשלה הערות, תקונים, שנויים והוספות, ובעבור חודש מקבלת ההצעה, בצורתה הראשונה או מתוקנים, תוקף של חוק. על הועד הפועל של הסתדרות העובדים שומה עכשיו לברר וללבן בעזרת מומחים את תכן שתי ההצעות ולהגיש לממשלה את דרישותיו של צבור הפועלים המאורגן בשני הענינים שעליהם דנה הצעת הפקודות, ואשר בנוגע לא נמלכה הממשלה בדעתו, למרות אשר האיניציאטיבה למתן חוקים זה, ביחוד חוק הפצויים, יצאה מאת ההסתדרות - בהצעת חוקת הפצויים שהוגשה מאתה לממשלה עוד לפני שלש שנים.

"דבר" 436, 5 נובמבר 1926

על פקודת הפצויים.

הצעת פקודת הפצויים לעובדים, אשר נתפרסמה בעתון הרשמי בראשית חודש זה - היא הצעד הראשון של ממשלת א"י לקראת יצירת חוקת הגנת העובד. בירושת המשפטית אשר הנחילה תורכיה העותומנית לא"י המנדטורית אין זכר לחוקה זו. תקיקת הגנה על זכויות העובדים שהתפתחה בעקב המשטר הקפיטליסטי במאה השנים

מבחינה זו יש חשיבות היסטורית להצעת הפקודה אשר פרסמה עכשיו הממשלה בדבר פצויים לעובדים הנפגעים בעבודתם. החשיבות היא לא רק בתכן הפקודה וערכה הפנימי – הצעת הממשלה, כאשר נראה להלן היא פגומה ולקויה וטעונה תקונים רבים – החשיבות היא בעובדה שהממשלה נאלצה סוף סוף תחת לחצה של תנועת הפועלים המאורגנים, תחת לחצה של הסתדרות העובדים העברית, להתחיל בחקיקה חדשה ולעשות צעד ראשון בהגשמת הגנת העובד.

פקודה זו היא הכבוש המשפטי הממלכתי הראשון, אשר כבש לעצמו העובד בא"י, באשר הוא עובד. הזכויות המובטחות בפקודה זו לעובדים חלות במובן בלי הבדל על כל פועלי הארץ כעברים כערבים כמאורגנים כבלתי מאורגנים. אבל אנו יכולים לציין שהגורם לפקודה זו היה הפועל המאורגן בארץ – העובד העברי המאוחד בהסתדרותו הכללית. בנדון זה, כמו בכל עניני הפועלים בארץ מלא הפועל העברי את שליחותו החלוצית של מעמד הפועלים הארצישראלי. בכח ארגונו ומלחמתו המעמדית בארץ ובחו"ל (בסיוע תנועת הפועלים הבריטית והאינטרנציונלית) חייב הפועל היהודי המאורגן את הממשלה לצעד ראשון זה, ובזה סלל את הדרך לכבושים ממלכתיים חדשים.

מבחינה זו מציין כבוש זה פרק יחיד בימינו בתנועת הפועלים היהודית בעולם. זוהי הפעם הראשונה, שהפועל היהודי משמש גורם ממלכתי ארצי. עובדה זו מיחדת ומבלת את המעמד העובד העברי בא"י בתוך תנועת הפועלים היהודים בעולם. ישנן ארצות שמספר פועליהן היהודים הוא גדול פי כמה ממספר הפועלים היהודים בארץ, אבל אין ארץ שניה מלבד א"י שבה יש לפועל היהודי משקל וכח הכרעה ארצי. תנועת הפועלים היהודית בגולה אינה אלא פנה – לפעמים פנה נדחת, לפעמים פנה יקרה, – בתנועה הארצית של מעמד הפועלים; ורק בא"י נעשו תנועת הפועלים היהודית ותנועת הפועלים הארצישראלית לשמות נרדפים וכחו ומשקל ארגונו ומלחמתו של הפועל העברי מתנים את כבושיו וקדמתו של הפועל הארצישראלי.

ב.

הדאגה/לסכנה/ הצפויה לחיי הפועל ובריאותו מפגעי העבודה נתעוררה בלב הפועל העברי בארץ עוד לפני המלחמה, לרגל אסון שאונה לאחד הפועלים בפתח-תקוה – נגדעה ידו על ידי המוטור – התעוררה תנועה בקרב פועלי מושבות יהודה – למצא דרך להבטחת הפועלים במוטורים בפרדסים. הועידה הראשונה של

של ההסתדרות הפועלים החקלאים ביהודה (עין-גנים, שבועות תרע"א) דנה כבר בשאלה זו, והועידה השניה בפתח-תקוה (חנוכה תרע"ב) קבלה החלטה האומרת:

„הועידה השניה של פועלי המושבות ביהודה מטילה חובה על ההסתדרות להשתדל להבטיח באחריות את הפועלים העובדים אצל המוטורים".

ההחלטה לא נתקיימה. ההסתדרות החקלאית עדיין היתה רופפה. מספר חבריה היה קטן. נסיונה הארגוני היה מצער; לאחר שהפועל הנפגע קבל פצויים ונשכח האסון – שככה ההתעוררות הראשונה והדבר נשתקע.

לאחר המלחמה נתעוררה השאלה מחדש, – ביתר שאת. צבור הפועלים גדל, ארגונו נתבצר, נכבשו מקצועות עבודה חדשים: סלילה, בנין, חציבה, חשמל, פריקה וטעינה בנמל, עבודה ברכבת ועוד – ונתרבו הפגעים והאסונות בעבודה. ביחוד רבו הניזוקים בעבודת הבנין. גם בעבודות חקלאיות (חרישה בטרקטור) וגם בבתי-חרושת קרו מקרי חבלה קלים וחמורים וגם אסונות-מות. במשך שבעה חדשים מיוני 1925 עד תחילת ינואר 1926 נרשמו במחלקה הסטטיסטית שעל יד הועד-הפועל של ההסתדרות 61 פגעי עבודה בתל-אביב בלבד: מהם 6 מקרי-מות, 27 פגיעות קשות, 28 פגיעות קלות.

ההסתדרות הכללית נלחמה נגד הפגעים האלה בגוונים שונים. מצד אחד דרשו מנותני העבודה שיבטיחו את פועליהם באחריות נגד פגעים, מצד שני פנתה לממשלה בדרישה להוציא חוקת פצויים לפועלים/ נפגעים בעבודה. מצד שלישי דאגה ההסתדרות בדבר מניעת הפגעים, ובעיריית תל-אביב הכניסו באי-כח הפועלים כמה תקונים והוראות במטרה זו. מנותני העבודה אשר לא הבטיחו את פועליהם באחריות היתה ההסתדרות תובעת פצויים במקרה של אסון – אבל לא תמיד הצליחה בתביעתה.

רק בתי החרושת הגדולים בארץ (נשר, שמן, חברת החשמל, סילקט) הבטיחו את פועליהם באחריות נגד פגעים ואסונות. הרוב הגדול של נותני העבודה וביניהם גם קבלני בנין לא דאגו כלל לדבר זה, ובמקרה אסון – אפשר היה לחייב את נותן העבודה לשלם פצויים רק דרך משפט השלום העברי או במשא-ומתן ישר מתוך הסכם הדדי. נותני העבודה אשר לא רצו להזקק למשפט השלום העברי ומאנו לשלם פצויים – לא היה לפועל כל אמצעי חוקי להכריחו על כך.

לפי החוק התורכי הנהוג בארץ אין בעל הבית אחראי כלפי הפועל על הנזקים והפגעים, אשר יאונו לו בעבודתו. הסכנה הכרוכה בעבודה שם היא על אחריות העובד. הפועל הנהרג בעבודתו - אין בעל הבית חייב לשלם אלא את שכר יומו. הפועל או יורשיו יש להם רק אפשרות אחת של תביעה מנותן-העבודה - על יסוד החוק הפלילי התורכי (קנון גיזא), אם נותן העבודה גרם באופן אישי וישר, ביודעים או בלא יודעים, למיתת פועלו או להיבלו, בהתאם לסעיפים 182-183 של ספר-העונשין, המטיל על כל מי שגרם למיתת חברו, לשלם כופר-נפש (דיה) לפי השריעה (סכום של 250 לי"מ) ועל כל מי שגרם לחבולה או פציעה לשלם דמי-רפוי, ובמקרה שהחבלה גרמה איבוד אחד האברים או שתוקו - לשלם דמי-נזק לפי השריעה. אולם אין כמעט אף מקרה אסון אחד, שבו יוכל הפועל או בא-כחו להוכיח במשפט, שבעל הבית היה הגורם הישר והאישי לדבר - ומפני כך לא היתה לפועל כל אפשרות לזכות במשפט ממשלתי. ונותני העבודה משוללי מצפון ומחוסרי אחריות צבורית, שאי אפשר היה לחייבם באמצעים צבוריים ולאומיים - השתמטו מתשלום פצויים בהשענם על החוק התורכי הקיים בארץ.

היה ברור שבלי עזרת החוק לא יתוקן הדבר. הועד הפועל של ההסתדרות עסק בשאלה זו מיד לאחר הוסד ההסתדרות וקבע ועדה מיוחדת לעיבוד הצעה. והועידה השניה של ההסתדרות (אדר תרפ"ג) החליטה לקבל את הצעת הועדה „על קביעת חוקה להגנת העובד במקרה אסון ולהשבחת תנאי העבודה", והטילה על הועד הפועל לאחוז בכל האמצעים להגשמת החוקה. בתחילת קיץ תרפ"ד הגיש הועד-הפועל [illegible] לממשלה הצעת חוקה בדבר הבטחת פצויים לפועלים ופקידים הנפגעים בעבודתם. הממשלה, כדרכה, הבטיחה לעיין בדבר - ועבר חודש אחרי חודש ושנה אחרי שנה מבלי שיעשה דבר מטעם ההסתדרות פנתה למפלגת העבודה הבריטית, לאינטרנציונל המקצועי באמסטרדם ולמשרד העבודה הבין-הלאומי בג'ינבה. במושב האחרון של ועדת המנדטים בקיץ העבר נזף בא-כח משרד העבודה, האנגלי גרימשו, בממשלת א"י על רשלנותה בהגשמת חוקת העובד. גם בפרלמנט האנגלי עוררו צירי מפלגת העבודה, על פי דרישת בא-כח ההסתדרות, את השאלה הזאת. ולחץ המתמיד של ההסתדרות והסיוע המוסרי והפוליטי של בני בריתה האינטרנציונליים הראו סוף סוף את פעולתם - ובחודש זה נתפרסמה הצעת הפקודה הראשונה להגנת העובד - פקודת הפצויים.

לפי הפקודה המוצעה יהא כל נותן־העבודה בעסקים הנקובים והמפורשים בפקודה(בנין, כורן גז, מים וחשמל, הובלה ברכבת ובעגלות מוטור, נפוץ, חפירת, חציבה, קדיחה וכריה, תחרושת המונעת בכח מיכני, תוצרת חשמל וחלוקתו, סדור קוי טלגרף וטלפון, עבודות הכרוכות בהספקת מים צבורית), בין איש פרטי, בין חברה, בין עיריה ובין ממשלה, חייב לשלם פצויים לפועל, בלי הבדל מין וגיל ונתינות, אשר יאונה לו נזק גופני בעקב העבודה ובמשך העבודה, אם גם בין שני הצדדים יש הסכם וחוזה נגד תשלום פצויים.

הפועל הנפגע מקבל חצי שכרו ולא יותר מ- 160 גרוש לשבוע אם לרגל התאונה ( ) נפסל לגמרי בשרון עבודתו; ואם מת הפועל בעקב התאונה - מקבלים קרוביו התלויים בו סכום השקול נגד שכר העבודה של המת במשך שלש שנים, אך לא פחות ממאה ולא יותר ממאתיים וחמשים ל"מ.

חוק הפצויים לעובדים אשר נתן בפעם הראשונה בגרמניה (יוני 1884) התפשט במשך ארבעים השנים האחרונות בצורות ובשיטות שונות כמעט בכל הארצות ובכל חלקי התבל.

למען העריך כראוי את הפקודה המוצעת עכשיו על ידי הממשלה הארצי-ישראלית והבחין היטב את צדדיה החיוביים והשליליים עלינו להשוותה עם החוקים הנהוגים בארצות האחרות, וביחוד בשתי המדינות, אשר שמשו בנדון זה דוגמת ומופת לכל העולם - גרמניה ואנגליה. בחינה מלאה זו תגלה לנו שורה שלמה של לקויים והסרונות הנוספים מהצעת הפקודה את חשיבותה המעשית ועושים לאל את פעולתה לגבי חלק גדול של עובדים.

"דבר" 451. 23 בנובמבר 1926.

א.

חוקת הפצויים באנגליה.

הרעיון המשפטי המונח ביסוד חוקת הפצויים שבכל הארצות הוא, שנותן העבודה חייב בפצויים לפועליו הנפגעים בעבודה, לא מתוך אחריות פלילית כי אם מתוך אחריות משקית, כי הסבנה הכספית לתוצאות הנזק הכרוכות בפגעי העבודה חלות על בעל העסק ולא על העובד, והוצאות הפצויים שהפועל הנפגע מקבל, בין שנותן העבודה היה הגורם לפגיעה ובין שאחד הפועלים או הפקידים גרם לכך, ובין שהאסון

אונה במקרה, הן תזק נורמלי של ההוצאות הכלליות של התוצרת כמו שכר העבודה, משכרת הפקידים, מחיר החמרים, תקון ואמורטיזציה של המכשירים, רבית ומסים וכל שאר הוצאות העסק.

רעיון פשוט ואלמנטרי זה, המוכר והמקובל עכשיו בכל ארצות התרבות, לא כבש לו מקום בחברה המשפטית של דורנו, אלא אחרי מלחמה עזה וקשה וסבל וקרבנות רבים מצד מעמד הפועלים בעולם. עד שנות השמונים של המאה הי"ט לא הכיר החוק את הרעיון הפשוט הזה, וגם בארצות הכי מפותחות ומתקדמות היה שליט במשפט פרינציפ הפוך, הפוטר את נותן-העבודה מכל אחריות על אסונות אשר אינו לפועלים בעבודת, אם לא היתה אשמה סוביקטיבית חלה על בעל העסק. בכל המקרים שהאסון קרה את הפועל על ידי בה היצוני, על ידי אשמת איש זר או אחד מחבריו העובדים, או כשהאסון נגרם מתוך הטבע המיוחד של העבודה גופה - היה נותן העבודה פטור מכל אחריות. כך היה הדין באנגליה, בגרמניה ובכל שאר הארצות.

לפי המסורת המשפטית באנגליה נושא כל אדם על אחריותו הוא את הוצאות הפגעים אשר יקרוהו, מלבד אם הוא יכול להוכיח שהפגע אנה לו באשמת חברו, רק אז חייב חברו לשלם לו את הנזק. על פי כלל זה היה פועל יכול לתבוע מבעל הבית דמי היזק רק אם עלה בידו להוכיח במשפט שההזנחה או השלנות האישית של בעליו גרמה לאסון.

האחריות של נותן העבודה כלפי הפועל היתה פחותה עוד מאחריותו כלפי איש זר לגמרי. לגבי איש זר היה נותן-העבודה נושא באחריות הכספית על מעשיהם של פקידיו, פועליו ועושי דברו, ואם אחד מאלה היה גורם בהזנחתו וברשלנותו נזק לאיש זר, היה בעל הבית חייב בתשלום דמי-הנזק. אבל אם אחד הפועלים או הפקידים גרם ברשלנותו נזק לפועל העובד באותו המקום, - היה בעל הבית פטור, כי נותני העבודה יצרו לעצמם בעזרת בתי-המשפט תורה מיוחדת לסלק מעל עצמם כל אחריות על אסונות העבודה במקרים אלה. תורה זו, שהיתה ידועה בשם „תורת העבודה המשותפת"

( ) הניחה, שהאחריות בעל הבית על הזנחת פקידיו ופועליו פוסקת בשהניזוק בעצמו עובד יחד את הפקיד או הפועל המזיק. בתי המשפט שהגנו על אינטרסי בעלי הרכוש ביססו את התורה הזאת על ההנחה, שהפועל ההולך לעבוד באיזה מקום - מקבל על עצמו את כל הסכנות הנובעות מתוך רשלנת חבריו בעבודה והזנחתם, ובהתאם לכלל המשפטי - אין נזק

בשיש הסכמה, הפועל היה יכול לקבל פצויים על האסון אשר קרהו, רק אם התנה

למפרע את בעליו על כך או אם היה יכול להוכיח במשפט שמפגע שנותן העבודה גופו, באופן ישר ואישי, גרם לאסון ברשלנותו. הוכחה זו בהשעיה והשעה מקרים למאת היתה בלתי אפשרית, ולאחר שהחרושת התרחבה וגדלה ועברה מרשות יחידים לרשות חברות-מניות וגופים אנונימיים, נעשתה לגמרי בלתי אפשרית. התמרמרות הפועלים ומלחמתם נגד הפקרנה זו הלכה וגדלה. בבית-חרושת גדול לא היה בעל-הבית מתערב באופן ישר לגמרי בהנהלת הפנימית והפקוח והסידור היה נמסר לידי מפקחים ומשגיחים, אשר לפי תורת "העבודה המשותפת" לא היו הבעלים אחראים על מעשיהם כלפי העובדים. אי הצדק שבתורה זו נקר את העינים, ובשנת 1880 ניתן "חוק אחריות נותני-העבודה" המונע במקרים ידועים את השתמשות בתורת "העבודה המשותפת". החוק לא ביטל עוד לגמרי את התורה העולה הזאת, אלא צמצם את פעולתה והטיל על נותני העבודה את האחריות על מעשיהם של חלק מפקידיהם ופועליהם בעבודות מסוימות אשר פורטו בחוק. גם לפי חוק זה היה הבעל הבית פטור מאחריות, אם הוכח שהפועל הנפגע ידע על דבר הסכנה ולא הודיע עליה לנותן העבודה או למשגיחו. בכלל הכבידו תנאי החוק הזה על הפועל לזכות במשפטו לרגל הפרוצדורה הקשה והבלתי נוחה לפועלים. מלבד כל זאת לא מנע החוק מעשות הסכם וחוזה בין הבעלים ובין הפועלים לשחרר את נותני העבודה מפעולת החוק, וברוב ענפי התעשיה היו הבעלים מכריחים את פועליהם להסכים לתנאי ש"חוק אחריות נותני העבודה" לא יחול עליהם והסכם זה היה יפוי-כח חוקי.

בשנת 1893 ניסתה הממשלה הליברלית לתקן את המגרעות הבולטות של החוק והביאה לפני הפרלמנט הצעה חדשה, שתכליתה היתה א) לבטל לגמרי את תורת "העבודה המשותפת", ב) לאסור כל הסכם אשר על פיו יוותר הפועל על זכויותיו החוקיות, ג) להקל את הפרוצדורה המשפטית בתביעה המצויים על ידי הפועלים. לרגל התנגדות בית-הלורדים לא היתה הצעה זו לחוק, ורק בעבור ארבע שנים יצא החוק הראשון באנגליה המחייב את נותני העבודה לפצות את פועליהם הנפגעים בעבודה בלי כל תלות בשאלת ההזנחה מצד נותן העבודה ומי שהוא אחר.

אולם החוק הזה משנת 1897 היה מיוחד רק לאותם ענפי החרושת והעבודה, שסכנתם לפועלים היא גדולה ביותר, וגם בענפים אלה לא חל החוק על כל הפועלים. בשנת 1900 הרחיבו את פעולת החוק הזה גם על פועלים חקלאים, ובשנת 1906 ניתן

חוק חדש שהרחיב את זכות הפצויים לכל העובדים ובכל מקצועות העבודה. הוצאו מכלל הזוכים בפצויים, רק אנשי צבא בים וביבשה, שוטרים, פקידים שמשכורתם עולה על 250 לי"ש לשנה, עובדים העוסקים בעבודת ארעית ומקרית, שאינה שייכת למקצוע ולעסק נותן העבודה, עובדים המקבלים חמרים לעיבוד בבית עצמם ובני משפחת נותן העבודה הגרים בביתו.

החוק של שנת 1906, ששימש דוגמה לארצות אחרות באימפריה הבריטית ומחוצה לה, לא רק הגדיל את חוג הזוכים בפצויים אלא גם הרחיב את מושג המאונה האינדוסטריאלית המזכה לפצויים. לפי חוק זה חייב נותן העבודה לשלם פצויים לא רק בעד פגעי עבודה תיצוניים הקורים לפתע פתאום ובבת אחת, אלא גם בעד החלואים אומנותיים מסוימים (כגון - הרעלה עופרת, ארסניק ועוד) שנוגע בהם הפועל לרגל עבודתו ואשר גרמו להפסד כשרון עבודתו או למותו. גם בנוגע לתשלום פצויים בעד החלואים אומנותיים הכניס החוק פרינציפין חדש, העומד בניגוד למסורת המשפטית השלטת. לפני החוק, היה פועל שחלה במחלה הנגרמת על ידי העבודה, יכול לתבוע דמי נזק מבעליו רק אם יכול היה להוכיח שבעליו אשמים על ידי רשלנותם בגרם המחלה הזאת, אם, למשל, לא אחז באמצעי זהירות והגנה סניטרית המחויבים בחוק. לפי חוק הפצויים משנת 1906 זוכה הפועל בפצויים, גם אם אין כל אשמה כזו מצד נותן-העבודה, והמחלה דבקה בפועל במקרה.

בשנה 1923 הוכנסו הרבה תקונים בחוק הפצויים של שנת 1906. מינימום הפצויים המגיעים ליורשי המת מפגע עבודה הורם מ-150 לי"ש עד 300 לי"ש ובמקרים ידועים, בשהמת הניח אחריו אשה וילדים למטה מגיל 15, עד 600 לי"ש, המכסימום של הפצוי השבועי המשתלם לפועל נפגע והורם מ-25 עד 30 שילינג. הגדלת הפצויים המשתכרים למעלה מ-250 לי"ש לשנה הורמה עד 350 לי"ש, ועוד שנויים קלים לטובת הנפגעים. תקונים אלה בתוספות שונות נכללו בחוק החדש משנת 1925, הנהוג עד עכשיו באנגליה.

"דבר", 452, 24 בנובמבר 1926.

ד.

החוק האנגלי לא דאג לסקרה של חוסר יכלת מצד נותן העבודה לשלם את הפצויים (במקרה של פשיטת רגל וכדומה) ולא חייב את נותן העבודה להבטיח את פועליו

בחברות אחריות נגד פגעי העבודה. המחוקק הניח שנותן העבודה ימלא בכל בטח מקרה את ההתחיבות שהחוק הטיל עליו כלפי הפועל, וידע בעצמו למצא את הדרך להקלה עליו הפצויים על ידי הבטחה באחריות, מבלי כל עזרה והתערבות של המדינה.

ואמנם רוב נותני העבודה באנגליה עמדו על התרון הגדול שיש בחלוקת תשלומי הפצויים בין כל המון נותני העבודה על ידי ההבטחה באחריות, והם הבטיחו את עצמם נגד סכנת הפצויים, או בחברות־מניות לאחריות תמורת תשלום שנתי קבוע, או בחברות הדדיות של נותני העבודה עצמם. ורק חלק לא גדול של נותני העבודה בחרו לשאת לבדם את האחריות והם משלמים על חשבון עצמם את הפצויים ושומרים לעצמם את השכר וההפסד של רבוי או מיעוט פגעי העבודה.

לפי הדו"ח הרשמי שנתפרסם בשנת 1922 הגיע הסכום השנתי שנותני העבודה משלמים על חשבון הפצויים ל־8 מיליון לי"ש. מספר הפועלים שחוק הפצויים מקיף הוא 15 מיליון. רוב נותני העבודה המשלמים לפועליהם במשך השנה למעלה מ־600 מיליון לי"ש שכר עבודה מובטחים ב־65 חברות־מניות להבטחה באחריות ומשלמים פרמיה שנתי למעלה מ־5 מיליון לי"ש, מלבד זאת קיימות כמאה חברות הדדיות לפצויים, המבטיחות את חבריהן ומשלמות בכל שנה 2 מיליון לי"ש פצויים. שאר נותני העבודה הם מובטחים אצל עצמם.

בנדון זה יש הבדל יסודי בין החוק האנגלי ובין החוק הגרמני שקדם לו. המחוקק הגרמני הבין בצדק, שאין זה מספיק לתת לפועל הנפגע את הזכות לקבל פצויים - דרושות ערובות חוקיות וסדוריות להגשמת הזכות הזאת.

על המדינה לאחוז באמצעים מיוחדים, אשר יבטיחו את התשלום המלא, המדויק והמהיר של הפצויים בזמנם, גם במקרה שנותן העבודה החיב בפצויים אינו מוכשר לשלם. והאופי המיוחד והמובהק של חוק הפצויים הגרמני הוא חובת ההבטחה באחריות, הכפויה מטעם המדינה על כל נותן העבודה.

גרמניה היא מולדת ההבטחה הסוציאלית לכל צורותיה (הבטחה מחוסר עבודה, ממחלה, אינואלידיות, זיקנה, ופגעי עבודה), אשר החלה בשנת 1881 והלכה והתרחבה בלי הפסק מאז ועד היום; מ־68 מיליון תושבי גרמניה בשנת 1920 היו מובטחים באחריות סוציאלית לסוגיה השונים 28 מיליון איש. משנת 1885 עד 1920 קבלו 120 מיליון איש בגרמניה למעלה מ־18 מיליארד מרק דמי פצויים מהבטחה באחריות.

חוק הפצויים ומיוב נותני העבודה להבטיח את פועליהם באחריות מפגעי עבודה הוצא בשנת 1884 ותוקן כמה פעמים בשנים הבאות. בשנה 1920 היו 20 מיליון מובטחים בגרמניה נגד מקרי אסון בעבודה.

לפי החוק הגרמני מקבל הפועל הנפגע מחברת האחריות את הפצויים האלה:

אם הנפגע נפסל לעבודה רק לזמן קצר, ולא יותר מ-13 שבועות אין הוא מקבל כל פצוי, מלבד תשלומי קפתחולים, אם הוא חבר בה. הפצוי ניתן רק מהשבוע הארבעה-עשר ואילך. הניזוק מקבל אז רפוי ושבת-רנטה שבועית במשך כל זמן הפסלו לעבודה. כשהוא נפסל לגמרי - הוא מקבל 2/3 של שכר עבודתו הרגיל, כשהוא נפסל רק באופן חלקי הוא מקבל שבת חלקית מתאימה. אם הנפגע נפסל לגמרי לעבודה וגם אינו יכול להתקיים בלי טפול ועזרה של איש צדדי - הוא מקבל רנטה בחזר „מחוסר ישע" העולה עד כדי שכר עבודתו המלא.

את גודל השבת מעריכים לפי שכר עבודת הנפגע בשנה האחרונה.

במקרה של מות משלמים: א) דמי קבורה עד 1/15 של שכר העבודה השנתי של המת, ולא פחות מ-50 מרק, ב) דמי היורשים. אלמנה המת מקבלת לכל ימי חייה או עד נשואיה החדשים 1/5 של שכר העבודה השנתי של המת. סכום זה מקבל גם כל ילד שהוא למטה מבן 15. ההורים שהיו תלויים בפרנסתם בהכנסה המת, מקבלים יחד 1/5 של שכר העבודה השנתי של המת.

לשם הבטחת התשלומים מחויב כל נותן העבודה בגרמניה להשתתף בחברת אחריות הדדית, המאחדת את כל בני מקצועו בתחום מסוים או בכל הממלכה. כל חבר בחברה זו, הנקראה חברה מקצועית להבטחה באחריות, משלם בסוף כל שנה לחברת את הסכום העולה על חלקו בעד הפצויים שהחברה שלמה במשך השנה לפועל המקצועי שלה, בעד הון המלואים והוצאות ההנהלה. החברים ערבים בעד כל גרעון אפשרי. הפקוח על חברות אלה מסור לידי „משרד ההבטחה הממלכתי", המורכב מחברים קבועים הממונים על ידי נשיא הממלכה ומחברים זמניים, הנבחרים על ידי נותני העבודה והפועלים. הפועל הנפגע מקבל את הפצויים המגיעים לו ממשרד הפוסטה וכל חברה משלמת בראשית כל חודש לפוסטה את הסכום הנחוץ לתשלומי הפצויים באותו חודש.

בשנת 1924 היו בגרמניה 32 חברות שהקיפו את נותני העבודה במקצוען על פני כל שטח הממלכה, מלבד 36 חברות תעשיה ו-44 חברות חקלאיות בשביל מדינות ומחוזות

בודדים, למדינה ולעיריות יש מוסדות הבטחה מיוחדים בשביל כל הפועלים העסוקים בעבודות הממשלה והעיריות.

חובה ההבטחה באחריות שהונהגה ראשונה בגרמניה נתקבלה בשנויים ובצורות שונות גם בארצות אחרות (איטליה, אוסטריה, אסטוניה, אונגריה, אוסטרליה הדרומית והמערבית, בולגריה, דניה, הולנד, ויקטוריה, צ'יכוסלובקיה, יפוניה, לטביה, לוכסמבורג, פולניה, פינלנדיה, פורטוגל, רוב מדינות קנדה, נורבגיה, שודיה, שויצריה, רוסיה ועוד).

„דבר" 453, 25 בנובמבר 1926.

ה.

הצעת הפקודה הארצישראלית ערוכה על פי החוק האנגלי. תכן החוק בסגנון ובלשונו שאוב מתחוקה האנגלית, וממשלת הארצישראלית רק הכניסה בנוסח המקורי מספר שנויים וקצורים - וכולם לרעה.

א/ סוג העסקים החייבים בפצויים.

החוק האנגלי משנת 1925 כמו החוק הישן משנת 1906 מחייב בפצויים את כל העסקים והקבולות הפרטיים, העירוניים והממלכתיים, בחרושת, במסחר, בחקלאות, ביבשה, בים ובאויר, בלי כל יוצא מן הכלל (מלבד צבא וצי מלחמה), אפילו קלובים אחראים על נזקים הנגרמים למשתקים ולמתגוששים. לפי הפקודה הארצישראלית חייבים בפצויים רק מספר מצומצם של ענפי העבודה: עבודת בנין, ובכללן עבודות בניה, שנוי, תקון או הריסה של בנין, עבודות קשוט בשהן נעשות בתוך הבית, בנין של גז, מים ותשמל; תובלה ברכבת ועגלות מוטור וכל עבודה הכרוכה בהנפוץ, חפירה, חציבה, קדיחה וכרית; עבודות חרושת המשתמשות בכח מניע מיכני; תוצרת החשמל והלוקתו, קביעת קוי טלגרף וטלפון והחזקתם; עבודות הכרוכות בהספקת מים צבוריים. באופן זה הוצאו מן הכלל כל העבודות החקלאיות, גם בשהן נעשות עם מכונות (חרישה בטרקטור, דיש במכונה וכו'), טעינה ופריקה באניות, במחסנים, עבודות נקוי ויבוש, אם כי הסכנה הכרוכה בעבודות אלו אינה פחותה מהסכנה בעבודות המנויות בפקודה. פועלי הנמל בחיפה וביפו יודעים לספר על הרבה פגעים.

גופניים שאונו להם בעבודתם. אסונות-מות קרו כבר גם בעבודות החקלאיות (המקרה של שלמה רמבישבסק, שנהרג בהרסו בטרקטור בפרדס בכפר-סבא, 4 באוגוסט 1926). אפילו החוק ההודי, המפגר הרבה לעומת החוק האנגלי, מחייב פצויים לעובדים במעינה ובפריקה באניות ובנקוזי מים.

ב/ <u>חוג הזוכים בפצויים.</u>

החוק האנגלי איננו מבחין בין עבודה גופנית ורוחנית. כל עובד - פועל, פקיד, מורה, משחק, עתונאי, מתגושש וכו' - לרבות גם שוליה, יש לו זכות לפצויים. מוצאים מן הכלל רק שוטרים, אנשי צבא ומלחי-הצי, עובדים לא גופניים המשתכרים למעלה מ-350 ל"ש לשנה, עובדים ארעיים ומקריים בעבודה שאינה לצורך מלאכתו ועסקו של נותן-העבודה, עובד שמקבל את החומר לעבוד בביתו, ובן-משפחתו של נותן-העבודה הגר בביתו.

לפי הפקודה הארצ-ישראלית זוכה בפצויים רק עובד עבודה גופנית, אם שכרו השנתי איננו עולה על 350 ל"מ. על פי זה נשללת זכות הפצויים מכל הפקידים, ואם בבית מרושה יקרה אסון ויתפוצץ דוד אשר יהרוג פועל ופקיד - יקבל רק הפועל פצויים, והפקיד שנהרג אתו - דמו הפקר. הבחנה שרירית זו מתנגדת לכל הגיון וישר אלסנסרי; בנדון זה הפקודה הארצ-ישראלית היא יחידה בסינה לא רק באימפריה הבריטית, כי אם במעט בעולם כלו. כל הארצות בלי יוצא מן הכלל אינן מבדילות בין פועל ובין פקיד, המקבל משכורה למטה מסינימום ידוע ויש גם שאינן מכירות אף בהגבלה זו(חוק הפצויים בארגנטינה, אוסטרליה, אוסטריה, אפריקה הדרומית, הונגריה, אורוגבאי, אסטוניה, איטליה, בלגיה, ברזיל, בולגריה, גרמניה, דניה, הולנד, הודו, זילנד החדשה, יפן, יון, לוקסמבורג, לטביה, לימא, נורבגיה, סרביה, ספרד, פולין, פנמה, פורטוגל, פינלנד, צרפת, צ'כיה, קובה, קנדה, רומניה, רוסיה, שודיה, שויצריה).

ג/ <u>באלה מקרים משלמים פצויים.</u>

לפי החוק האנגלי חייב נותן העבודה לשלם פצויים לעובד, "אשר אונה לו פגע גופני בעקב העבודה ובמשך העבודה". בכלל פגעי העבודה נכללים גם חלואים אומנותיים. בפקודה הארצ-ישראלית נשמט סעיף החלואים, ופועלי "גור", למשל, אשר ירעלו על ידי הסמול המחמיר בגפריה לא תהיה להם זכות הפצויים. זכותו של

הפועל בארץ נגרעה בעוד סעיף אחד: לפי החוק האנגלי מפסיד הפועל את זכות הפצויים, אם הוכח שהפגע הוסב על ידי "רוע ההנהגותו הרצינית והמזידה", אולם התנהגות רעה אינה מפסידה את הזכות לפצויים, אם הפגע גרם למות או לפסילות תמידית ורצינית. ההצעה הארצי-ישראלית מבטלה את ההבדל הזה ושוללת את זכות הפצויים לרגל רוע הנהגת הפועל, אם גם הפגיעה גרמה למותו.

ד/ שעור הפצויים.

סכום הפצויים לפי הפקודה הארצי-ישראלית תלוי בגודל ההפסד שהאסון גרם לנפגע, והוא נקבע בדלקמן:

1) אם הנפגע מת בעקב התאונה והניח אחריו קרובים (בעל, אשה, אב, סב, סבא, אב חורג, אם חורגת, בן-מאומץ, בת מאומצת, אח, אחות, אח או אחות רק מאב אחד או רק מאם אחת), התלויים לגמרי בפרנסתם בהמיכת המת, יגיע הפצוי לסכום השוה לשכר עבודת המת במשך שלש השנים האחרונות, ואם המת לא עבד שלש שנים אצל בעל הבית האחרון - לסכום שוה לשכר עבודתו השבועי המוכפל על 156 (במספר השבועות בשלש שנים). בכל מקרה אין סכום הפצויים למטה ממאה לי"מ ולא למעלה ממאתים וחמשים.

2) אם קרובי המת תלויים רק בחלקם בתמיכת המת, יקבע סכום הפצויים על ידי הסכם הצדדים, או על ידי בוררות, לפי ערך ההפסד של הקרובים הנ"ל, אך בכל אופן לא יעלה הסכום על מה שנקבע בסעיף הקודם.

3) אם המת לא הניח קרובים התלויים בו - ישלם נותן העבודה את דמי הרפוי ועבודת הנאותים לא יותר מ-15 ספל לי"מ.

4) אם הנפגע הפסיד את כשרון עבודתו לגמרי או מקצתו - יקבל הנפגע עד שוב אליו כשרון עבודתו, תשלום שבועי שאינו עולה על חצי משכר עבודתו השבועי הממוצע במשך שנים-עשר החדשים האחרונים או פחות מזה, לפי ערך ההפסד. תשלום שבועי זה אינו יכול לעלות על 150 גרש.

המכסימום של התשלום השבועי לפי הפקודה הארצי-ישראלית שוה לזה שבאנגליה לאחר 1925 (עד אז היה המכסימום רק 25 שילינג), אולם המינימום האנגלי הוא לא מאה כי אם מאתים לי"ש, והמכסימום 300 לי"ש. ואם המת הניח ילדים למטה מבני 15 יכול המכסימום להגיע עד 600 לי"ש.

בקביעת התשלום השבועי אין החוק הארצי-ישראלי כחוק האנגלי לוקח בחשבון את המקרה שנפגע זקוק לעזרה ולטפול של איש צדדי ואינו מגדיל לשם כך את

שעור התשלום השבועי. דבר זה אינו צודק בהחלט. פועל שנקטעו ידיו בעבודה, שלא רק אינו מוכשר עוד לעבודה אלא הוא מוכרח לשכור לעצמו איש שיטפל בו – אין כל יושר וצדק שהוא יוכרח להתקיים רק בחצי שכרו הקודם.

המכסימום הזה אינו מוצדק גם במקרה אחר: כששכר העבודה השבועי שקבל הפועל היה נמוך למטה מן הדרגה ההכרחית לקיום אנושי. דרגה נמוכה זו נהוגה בארץ בכמה ענפי עבודה (תעשית גפרורים, סוכריות, קופסאות, גרבים וכו'), לא יתכן, שפועל או פועלת שהשתכרו 10 - 12 גרוש ליום יוכרחו לאחר שיוטל בהם מום לרגל עבודתם ולא יוכלו עוד לעבוד – להתקיים כל ימי חייהם בסכום של 5-6 גרוש ליום. בשעה שהפקודה קובעת מכסימום אבסולוטי 150 גרוש לשבוע, כך עליה לקבוע גם מינימום אבסולוטי, שלמטה ממנו אין הפצוי יורד, או שאחוז התשלומין צריך לגדול למעלה מהחצי בכל מקרה ששכר העבודה היה יותר קטן, כמו שנקבע הדבר בחוק האנגלי משנת 1923.

"דבר" 455, 28 בנובמבר 1926.

1. (סוף)

ח/ ערובות לתשלום הפצויים.

חוק הפצויים יש לו ערך ממשי בשביל העובדים אם התשלומים לפועלים הנפגעים הם מובטחים במדה מספיקה. החוק המסתפק רק בחיוב הפצויים ובקביעת שעורם ותנאיהם, אינו מועיל הרבה לפועל, כל זמן שאין לו יכולת והבטחון לגבות את דמי הפצויים. חוסר הבטחה גבית הפצויים הוא הלקוי העיקרי והיסודי בהצעת הפקודה הארצישראלית. בנדון זה אין הפקודה נוחה לנותן־העבודה, כי היא מטילה עליו עול כבד, אשר אם לא יחולק מלפרע במדה שוה בין כל נותני העבודה, עלול הקבלן או בעל בית־חרושת אשר יאונה אסון לפועליו – לכרוע תחת כובד הפצויים.

השיטה האנגלית שאינה מחייבת את נותן העבודה להבטיח עצמו באחריות נגד תשלומי הפצויים – היא הולמת אולי את אנגליה העשירה ורבת־האמצעים. אך אינה מתאימה בשום אופן לארץ דלה ועניה. רוב נותני העבודה בארץ הם בינונים ולמטה מבינונים: בעלי פרדסים, קבלני הבנין שהם לגמרי מחוסרי אמצעים, וברור כמעט למפרע שהם לא ישלמו את הפצויים. מה איפוא הועילה הפקודה בתקנתה?

הערובה הדרושה להבטיח את תשלומי הפצויים אפשרית בשתי דרכים:

א/ הממשלה יוצרת קרן בטחון, אשר תהא אחראית כלפי הפועל הנפגע בכל מקרה שנותן העבודה פושט את רגלו. קרן זו תוסד על מס מיוחד אשר יוטל על כל נותני העבודה החייבים בפצויים, ועל הכנסות ורווחים של חברות האחריות. קרן כזו קיימת בהרבה ארצות (בלגיה, צרפת, ספרד ועוד).

ב/ הממשלה תחייב את נותני העבודה להבטיח את פועליהם באחריות בחברות הדדיות של נותני העבודה הערבים זה לזה או בחברות אחריות המוכרות והמאושרות על ידי הממשלה ועומדות תחת פקוחה, או במוסד ממלכתי מיוחד אשר יוצר לשם כך.

הדרך הזאת נהוגה ברוב הארצות שבהן קיים חוק הפצויים (ויקטוריה, קוינסלנד, אוסטרליה הדרומית והמערבית, צ'ילי, קובה, דניה, פינלנדיה, איטליה, צ'כיה, הונגריה, יפן, סרביה, לוכסמבורג, פולניה, רומניה, בולגריה קנדה, נורבגיה, רוסיה, שויצריה).

אפילו באנגליה הכירו כבר בעקרון [3] של חובת אחריות. ועדה מיוחדת שנקבעה על ידי המיניסטריון הפנימי לבחון את פעולת חוק הפצויים, הגיעה בשנת 1922 לידי מסקנה, שלשם הגנה עניני הפועלים ולטובת נותני העבודה עצמם יש להנהיג את חובת ההבטחה באחריות. הועדה הכירה שאפשר להוציא מכלל חובת האחריות רק את נותני העבודה הגדולים המשלמים לא פחות מאלף לי"ש בכל שנה שכר עבודה לפועליהם, כי אלה פחות או יותר בטוחים בעצמם; אבל כל אלה שאינם [illegible] מוכשרים לשאת בבטחון את האחריות בעצמם יוכרחו על ידי החוק להבטיח את הפצויים בחברת האחריות. ואם באנגליה - כך - בא"י על אחת כמה וכמה.

למען שפקודת הפצויים לא תהיה פקודה לבטלה, הכרחים התקונים הבאים:

1) הרחבת פעולת הפקודה על עבודות חקלאיות הנעשות במכונה, על טעינה ופריקה באניות ובמחסנים, על עבודות נקוי וכבוש.

2) השואת הפקידים לפועלים.

3) פצויים בעד התלואים אומנותיים.

4) תשלום פצויים במקרה מות ובמקרה של פסילות תמידית מעבודה - בכל תנאי, כמו בחוק האנגלי.

5) הגדלת מינימום של פצוי במקרה מות עד 200 לי"מ והמכסימום עד 300 לי"מ.

6) הגדלת מינימום התשלום השבועי הממוצע מחצי השכר עד שכר מלא או למצער עד 75 אחוז בכל מקרה שהשכר היה למטה משלשים גרי'לים.

7) חובת הבטחה באחריות, או ערבות הדדית של כל נותני העבודה או קרן-בטחון ממלכתי, אשר תבטיח את תשלום הפצויים. גם במקרה של פשיטת-רגל נותן העבודה וגם הקל את העול מעל נותן העבודה היחיד.

לבסוף הערה על הנוסח העברי של פקודת הפצויים.

לפי המנדט ולפי הקונסטיטוציה הארץ-ישראלית, יש בארץ שלש שפות רשמיות, ועל פי כך חובת הממשלה לפרסם כל חוק ופקודה בכל אחת מהלשונות הללו, ובכל אחת מהלשונות הרשמיות יש לפרסום תוקף משפטי וחוקי. למעשה כאילו הממשלה עושה כך. העתון הרשמי מופיע בעברית, והפקודות מתפרסמות כאילו גם בשפה זו.

אבל לשוא יעמול מי שהוא לעמוד על כוונת הפקודה על יסוד הנוסח העברי בלבד.

בשביל להרגם חוק משפה לשפה דרושה לא רק ידיעה/עמוקה ויסודית של שתי השפות, אלא נחוצה גם הבנה והשכלה משפטית וידיעה הענין הנדון, מה שאין, כנראה, למתרגם הרשמי של הממשלה, ומשום כך יצאה הפקודה העברית מטושטשת, מבולבלת, מעורבבת המושגים ובלתי מובנת בסעיפים המרכזיים. דבר זה נוגע בכבודנו, פוגם את זכויותינו האזרחיות. כי היהודי שאינו יודע את הלשון האנגלית, אין לו היכולת לדעת את הבנו של החוק ואינו יכול להופיע במשפט בתור תובע ונתבע בלי מתורגמן. דבר זה גם נוטל מהנוסח העברי את כל ערכו הרשמי והחוקי, ומה הועלנו בהכרה הרשמית של השפה העברית בתור אחת משפות המדינה?

על המחלקה המדינית של ההנהלה הציונית ועל ועד הלשון לדאוג לתקנת הדבר. על שניהם לאחוז באמצעים, שכל פקודה והצעת חוק בטרם התפרסם תבחן מצד סגנונה על ידי ועדה מומחים, שתכלול גם עורכי-דין מובהקים וגם בלשנים עברים.

וזוהי חובה לאומית-פולימית - ואין להתמיצה.

"דבר" 456, 29 בנובמבר 1926.

עזר כבוש.

כפי שמודיעים מלונדון, נתקבלה בימים אלה בפרלמנט האנגלי החלטה, שיש לה ערך חיוני בשביל העבודה העברית בארץ ובשביל מלחמתו המעמדית של הפועל הארץ-ישראלי בכלל. הידיעה אומרת שבמשא-ומתן על דבר המלוה הארץ-ישראלי קבל הפרלמנט סעיף המחייב את הממשלה להנהיג את „סעיף השכר ההגון" ( ) בכל עבודה בנמל ובשאר העבודות שתעשינה בכסף המלוה.

סעיף זה נהוג בחוזים שהממשלה והעיריות באנגליה עושות את קבלנים המקבלים עבודה של הממשלה או של העיריה. מוצאו בהחלטת הפרלמנט האנגלי, שנתקבלה [illegible] ראשונה בשנת 1891 ותוקנה בצורה רבה בשנה 1909.

ההחלטה היא אומרת:

„הקבלן יהיה חייב תחת עונש של קנס, לשלם שכר עבודה ולשמור שעות עבודה שאינם נופלים בטיבם מאלה המוכרחים באופן כללי בין נותני העבודה ובין אגודות/מקצועיות (או כשאין שכר ושעות עבודה מקובלים מאלה הנהוגים למעשה בין נותני עבודה טובים) באותו המקום שבו נעשית העבודה. יתר על כן, תנאי העבודה המקובלים בחבל ובמקצוע הנוגעים בדבר יובאו בחשבון לשם בחינה, עד כמה „השכר ההגון" משתמר למעשה. על הקבלן אסור יהיה להעביר או להקציע, ישרות ועקיפות, לפי שהוא או לפי שהם איזה חלק ב. עבלנות בלי הסכמה בכתב מאת מחלקת העבודה. מסירת חלק עבודה לקבלן שני אסורה, מלבד זו הנהוגה במקצוע הנדון. הקבלן יהיה אחראי על על שמירת סעיף „השכר ההגון" על ידי הקבלן החלקי".

הסעיף הנ"ל נכנס לתוך כל חוזה קבלני, שהממשלה או העיריה עושה עם איזה קבלן שהוא. הקבלן חייב להודיע לפועליו על התנאים של הסעיף הנ"ל. רק קבלנים השומרים את תנאי העבודה האלה ראשים להיות קבלנים ממשלתיים. בשנים האחרונות נהוג אפילו שהממשלה ממציאה למועצה הכללית של קונגרס האגודות המקצועיות רשימת הקבלנים המוכרים על ידה, למען שהאורגן העליון של התנועה המקצועית יוכל לבחון, אם אמנם הקבלנים האלה שומרים על תנאי השכר והעבודה, כפי שמחייב אותם הסעיף הנ"ל.

הממשלה בא"י היא, כידוע, נותן העבודה הכי גדול בארץ. ברכבת, בטלגרף, בדאר, בכבישים, בבנינים ובעבודות אחרות מעסיקה הממשלה יום יום מאות ואלפים פועלים. מלבד עבודת הרכבת, הדאר והטלגרף המתנהלת ישרות על ידי פקידות הממשלה נעשות כל שאר העבודות על ידי קבלנים. והשיטה הנהוגה עד עכשיו במסירת עבודת הממשלה לקבלנים - היא שיטת ההכרזה הפומבית, וכל המוזיל - זוכה. אין הממשלה מתענינת כלל בתנאי העבודה, ולא איכפת לה אם הקבלן מעביד נשים וילדים בשנים-שלשה גרושים ליום ומנצל פועלים בוגרים בדרגה המפקרות. שיטה זו מביאה לידי כך שתנאי העבודה של הממשלה יהיו הכי גרועים בארץ. קבלת ההצעה הכי זולה מבלי דאגה לתנאי העבודה מוכרחת להגדיל בלי קץ את הניצול וההפקרות והורדת השכר. התוצאה היא שהפועל היהודי, מלבד מספר קטן של פועלים מאומנים ומומחים, מוצא לגמרי מכל עבודות הממשלה, ולא עוד, אלא גם הפועל הערבי המקומי עלול להדחות על ידי הפועל המצרי והחורני והסורי, המוכשרים להתחרות בזול עבודתם אפילו בפועל הערבי המקומי.

הדרישה הצודקת והחיונית של הפועל העברי לחלק מתאים בעבודות הממשלה, מתאים לחלק הישוב היהודי במסי הארץ, למספרו ולערכו של הפועל היהודי, לצורך העבודה של הישוב היהודי - נכשלה עד היום הזה בשיטה עולה זו של קבלנות הרודפת אך ורק אחרי הזול. הממשלה העמידה פנים של רודפת שויון, וטענה, שאין היא יכולה לתת יתרון ופריבילגיה לסוג אחד של פועלים, לפועל היהודי, ולשלם לו שכר עבודה יותר גבוה, בשעה שפועלים אחרים, מקבלים שכר עבודה יותר נמוך, ואין היא יכולה גם למסור עבודה לסולל-בונה, שהצעתו בנויה על עבודה יקרה, בשעה שיש קבלנים זולים ממנו.

לשוא טענה הסתדרות העובדים שעל הממשלה לא רק לבסוי של משלם המס - כי אם גם לקיומו והתפתחותו של העובד, שהוא הוא המקור העיקרי לכל עשרת והתפתחותו של ספספס הארץ.

כמו בשאלת חוקת הגנת העובד נשארת הממשלה חרשה לתביעות הפועל העברי, שהיא תביעת העבודה המאורגנת בארץ; הסתדרות העובדים נאלצה להעביר את המלחמה ללונדון ולג'ניבה, ובעזרת בני בריתה במפלגת הפועלים הבריטית הוצגה שאלת תנאי העבודה בעבודות הממשלה בפרלמנט האנגלי.

על פי דרישת שליחי ההסתדרות עורר ציר מפלגת העבודה מגל את שאלת תנאי העבודה בעבודות הממשלה הארץ-ישראלית כשדנו בחודש יולי שעבר על המלוה הארץ-ישראלי בפעם הראשונה.. הפעם, בשאלת המלות הארץ-ישראלי נפתרה בחיוב בפרלמנט האנגלי, הציג שוב את דרישת „סעיף שכר ההגון" חקול. וג׳בוד שזה רק שב מבקורו בא"י. והדרישה נתקבלה על ידי הפרלמנט. על הממשלה הארץ-ישראלית חובה להכניס את „סעיף השכר ההגון" בכל חוזה עבודה שתעשה בכספי המלוה.

עוד אין אנו יודעים איך תפרש הממשלה בא"י את „סעיף השכר" למעשה, ואם תבין, שהדבר אשר הוטל עליה בעבודות המלוה - מחייב אותה בכל עבודה שהיא, בין של המלוה ובין של אמצעים אחרים. ההסתדרות תצטרך לעמוד על המשמר בארץ ובחו"ל ביתר שאת ולחזק את מלחמתה על חלקו המתאים של הפועל היהודי בעבודות ממשלתיות, ועל הטבת התנאים בכלל בעבודות אלו; אולם נציין בשמחה שהצעד הראשון, המכריע בכוון זה, נעשה.

„דבר" 468, 13 בדצמבר, 1926.

חוקת הגנת הנוער העובד.

א.

בסוף השנה האזרחית שעברה קבלה תוקף חוקי הפקודה בדבר העסקת נשים וילדים בתעשיה, שנתפרסמה בהוצאה מיוחדת של העתון הרשמי מיום 29 נובמבר 1927. זוהי הפקודה הראשונה שחקקה ממשלה א"י להגנת הנוער העובד, והשניה - להגנת העובד בכלל. הפקודה הראשונה להגנת העובד בארץ - היתה פקודת הפצויים לפועלים במקרי אסון בעבודה, שאף היא קבלה תוקף חוקי בשנת 1927, בראשית השנה (הצעת הפקודה נתפרסמה עוד בסוף 1926).

באופן זה משמשת שנת 1927 שנת-התחלה לתקון חוקים סוציאליים בארצנו, אם כי לא במשטר התורכי וא בימי השלטון האנגלי משנת 1917 ואילך לא הכיר המשטר השורר בארץ בהגנה חוקית מיוחדת של הפועל והפועלת בפני ניצול מופרז ומפרך ונדרשה פעולה ומלחמה מתמדת מצד הסתדרות העובדים הכללית בארץ-ישראל ובני בריתה בחו"ל (תנועת הפועלים הבריטית והאינטרנציונל המקצועי באמסטרדם) למען תכריח את הממשלה לשים סוף סוף קץ להפקרות השוררת בארץ ביחסי הרכוש

והעבודה, ולהציג גבולות לאפשרות הניצול הבלתי מוגבלות *).

ב.

בתזכיר שהוגש על ידי הועד הפועל של ההסתדרות לממשלה לפני יותר משלש שנים (ביום ט"ו טבת תרפ"ה) צוין שבארץ עובדים אלפי נערים מגיל 16, מאות ילדים בגיל רך, וביניהם לא מעטים הילדים מגיל 7–10 שנים, בלי כל השגחה על זמן העבודה, על משכורת השוליות, על התנאים הסניטריים, ובלי כל דאגה מצד הממשלה ונותני העבודה לאפשרויות החנוך והלימוד המקצועי ועתידם הגופני והתרבותי של הילדים העובדים.

הספירה שנערכה על ידי הועד-הפועל של ההסתדרות באלול תרפ"ג, רק בחלק של בתי המלאכה בירושלים, הראתה כי 60% של הילדים התחילו לעבוד בגיל פחות מ-14 שנה ורבים בגיל פחות מ-12 שנה. רוב הילדים לא בקרו כל בית-ספר, וחלק מהם אינו יודע קרוא וכתוב. רוב הילדים העובדים שנכללו בספירה ההיא לא קבלו כל שכר בעד עבודתם, ביניהם רבים שעבדו כבר שלש שנים רצופות. 35% מן השוליות המבוקרים עבדו 9–10 שעות ביום. 9% עבדו למעלה מ-12 שעות ביום. רק 7% של הילדים עבדו לא יותר מ-8 שעות ביום. בחלק גדול של בתי-המלאכה המבוקרים השתמשו הבעלים אך ורק בעבודת ילדים. נמצאו בתי-מלאכה המעסיקים 5–10 שוליות. במקרים רבים משתמשים הבעלים בילדים מבלי ללמדם מקצוע, אלא לשרותים מעליבים, שהפועל הבוגר לא יסכים בשום תנאי לעשותם.

לא טוב ביותר הוא המצב בערים האחרות – יפו, חיפה, טבריה, ביחוד בקרב העדות המזרחיות. הילדים עובדים שעות בלתי מוגבלות בתנאים סניטריים רעים (יש מקרים כי הילד לן באבק אותו החדר שבו עבד במשך היום) בלי אכל במדה מספיקה, ללא חינוך מקצועי, רוחני וגופני, ללא השגחה – והתוצאות ברורות גם ביחס לילדים, גם ביחס למצב המלאכה בארץ.

ואם כך הם תנאי העבודה אצל היהודים – אצל הערבים כידוע, הם גרועים הרבה יותר. אלפי ילדים ערביים עסוקים בגיל 7–12 שנה בעבודות חקלאיות, בנין, הובלה וכו'. **)

*) ראה "דבר" גליונות 451 – 456 על "פקודת פצויים".

**) ראה "פנקס" הסתדרות העובדים, כרך ג', עמוד 144–147. ראה גם דו"ח של הועד-הפועל לועידת השלישית פרק "הסתדרות הנוער העובד" עמוד 206–209.

ג.

באותו תזכיר דרש הועד הפועל מאת הממשלה לאסור עבודת ילדים עד בני 12 בכל מלאכה, חרושת, חקלאות, שרות ופקידות מלבד עבודת בית וחקלאות שבה עסוקים רק בני משפחה, להגביל את יום העבודה לילדים בגיל 13-15 שנה בשש שעות, לאסור עבודת נוער (עד גיל 17 שנה) במשך הלילה (משעה 7 בערב עד שבע בבוקר), לאסור קבלת ילדים לעבודה בלי תעודת רופא על בריאות הילד, לחייב את נותן-העבודה לנהל רשימות העובדים למטה מגיל 17 ולהרשות לילד שעות מנוחה בעבודה, באופן שהילד לא יעבוד יותר משלש שעות רצופות, ולבסוף לקבוע פיקוח ממשלתי בשיתוף הפועלים ונותני העבודה אשר ישגיחו על תנאי עבודתם של השוליות והילדים העובדים, ידאג להשתלמותם בעבודה ולחנוכם המקצועי והגופני, ויאפשר את המשכת לימודיהם בשיעורי-ערב מקצועיים וכלליים.

ד.

פקודת החוק שפרסמה הממשלה לאחר יותר משלש שנים מיום שהגיש לה הועד הפועל את הצעתו הוא - לא מלאה את כל דרישות ההסתדרות ולא סיפקה את צרכי הנוער; אך למרות מגרעותיה וליקוייה, יש בפקודה זו כיבוש מעמדי רב-ערך לא רק בשביל הנוער העובד, כי אם בשביל כל צבור הפועלים בארץ.

בפקודה זו הונח היסוד החוקי הראשון ליום עבודה של שמונה שעות, לחובת יום מנוחה בשבוע, לאיסור עבודת לילה של האשה העובדת והנוער העובד ולאיסור עבודת ילדים בגיל רך.

למען העריך כראוי את צדדיה החיוביים והשליליים של חוקה ראשונה זו להגנת הנוער העובד בארצנו - יש להשוות את הפקודה הזאת עם חוקת הגנת הנוער העובד בארצות אחרות וביחוד בארץ מולדתה של הגנת העובד - באנגליה.

ה.

בשנת 1927, שבה הונח היסוד הראשון לחוקת הגנת העובד בארצנו, מלאו 125 שנה לחוק הראשון בעולם להגנת העובדים.

בשנת 1802 ניתן באנגליה החוק הראשון להגנת השוליות, והתחלה מצערת זו, שחלה רק על חוג מצומצם של תלמידי עבודה בענף עבודה מסוים, רחבה ונשגבה במשך הזמן והתפשטה על פני כל העולם התרבותי - ארצות אירופה, אמריקה, אוסטרליה, דרום-אפריקה, יפן והודו, וחוק העבודה בארצות שונות קובע עכשיו שעות-העבודה, תנאים סניטריים, גיל להתחלת העבודה, הגנה בפני פגעים, שעות האכל והמנוחה, שיטת התשלומין, שיעור שכר העבודה, הסדר בבית המלאכה והחרושת, ארגון

הפועלים וביאת־כחם החוקית בפני נותני העבודה, וכו', ועוד ידו נטויה.

אנגליה ששימשה מופת ודוגמה לכל העולם בהתקדמותה הכלכלית ובתנועת פועליה המקצועית והקואופרטיבית, הנחילה לעולם התרבותי גם את המפעל הסוציאלי הגדול של המאה התשע־עשרה - את משפט העבודה החדש, המכפיף לעובד את הגנת החוק על עבודתו ומנוחתו, שכרו ובריאותו ודואג לו למקרי אסון, מחלה, פגע, תשישות, זיקנה וחוסר עבודה.

I.

חוק ראשון זה שהניח את היסוד לכל ההתפתחות הבאה של משפט העבודה באנגליה ובעולם כלו - היה חוק להגנת הנוער העובד והדחיפה שנתנה לסמן החוק הזה היה המצב המבהיל והניצול האיום של הילדים העובדים בתרושת בארג, לאחר „המהפכה הטכניונית" שהחלה באנגליה במאת השמונה־עשרה. אמצאות המכונות וההתרחבות הענקית של תעשית ה האריג באנגליה יצרה את האפשרות בשימוש המוני בעבודת ילדים. גרם לזה גם „חוק העניים" שהונהג באנגליה בשנת 1562 והטיל על המוסדות הצבוריים את הדאגה ללמד ילדי עניים מלאכה ואומנות.

מוסדות אלה, וכן גם חברות צדקה, יסדו בתי מלאכה לנוער והעבידו בתוכם ילדים רבים, לפעמים למטה מבני חמש, או מסרו אותם בתור שוליות לנותני עבודה פרטיים. בבתי המלאכה והתרושת שהעסיקו ילדים מגיל רך זה נמשכה העבודה 12־15 שעות ביום ולפעמים גם יותר. הילדים נשארו ללון בבית־התרושת והיו ישנים ארבעה ארבעה במטה אחת או מתגוללים על הרצפה ובחצר. קשי העבודה, התנאים הסניטריים הגרועים, הכלכלה הזעומה, היחס האכזרי של רוב הבעלים והמשגיחים לילדים מסרי־המגן, היו גורמים למגפות בהמון בקרב ילדי־הפרך, ביחוד במנשסטר והסביבה, מרכז תרושת האריג.

מגפת־הקדחת הגדולה שפרצה בשנת 1784 ואחר כך בשנת 1796 בבתי התרושת של כתנה על יד מנשסטר העירה את דעת הקהל על התנאים הנוראים והאכזרים של עבודת הילדים; החלה התענינות במצב הילדים המסכנים, ביחוד מצד הרופאים ושופטי השלום ונתגלתה תנועה מחרידה ומזעזעת של ניצול ילדים בלתי אנושי, ובהתאמצותו של ראש משרד הבריאות במנשסטר ד"ר פרסיול ניתן בשנת 1802 על ידי הפרלמנט הבריטי „חוק הבריאות והמוסר של השוליות".

חוק זה הגביל את יום העבודה של השוליות ב־12 שעות, עבודת לילה של השוליות צומצמה בהדרגה ונאסרה לגמרי משנת 1804 ואילך, על בתי התרושת הוטל

להתחייר פעמים בשנה, ולהתאוורר מזמן לזמן, השוליות צריבים לקבל אחת לשנה חליפת בגדים, ולמצער אחת לחודש, הם חייבים לבקר את בית-התפלה. החוק צוה ללמדם קרוא וכתוב וחשבון. על הבעלים הוטל לסדר מקום לינה מיוחד לנערים ולנערות, ולהספיק לשני שוליות לכל היותר מטה אחת לישון. שופטי השלום היו צריכים לפקח על מלוי החוק, ולענוש את העבריינים בקנס 2-5 לירות.

לפי אומדנת הממשלה הגיע מספר השוליות, שהחוק הזה חל עליהם, בערך ל-20000. הילדים העובדים, שלא היו בחזקת שוליות נשארו בסקודם בלי כל הגנה חוקית.

במהרה התברר כי שאלת השוליות אינה המכרעת בעבודת הילדים. מכונת הקיטור, שהשתמשו בה בפעם הראשונה במנשסטר בשנת 1891 התפשטה בתחילת המאה התשע-עשרה בכל בתי החרושת לאריג, והבשירה עבודת ילדים בלתי מאופקים. שכר העבודה של אורגי-הבית ירד באופן מבהיל בגלל התחרות המכונות, וההורים נאלצו לשלוח את ילדיהם הרבים לעבוד בבית החרושת. רבים מנותני העבודה היו מתנים בשעת קבלת פועל בוגר שיביא אתו לעבודה ילדים. ילדים רבים בני 4-5 היו עסוקים משעה 5 בבוקר עד שעה 7 או גם 9 בערב בצבירת הפסולת ובנקוי המכונות. לילדים אלה לא היתה כל הגנה חוקית.

ג.

הראשון שאסר מלחמה נגד עבודת ילדים בכל היה רוברט אוון (1771 - 1858) אבי התנועה הסוציאליסטית והקואופרטיבית באנגליה, אשר הגשים בעצמו את התקונים הסוציאליים שהיו בדורו למופת ולמורה דרך לאנגליה ולעולם כולו. רוברט אוון היה בעצמו בעל בית-חרושת. בן להורים לא אמידים, עזב רוברט אוון את תנוכו בבית-הספר בהיותו ילד בן-תשע, ונכנס לשרת בחנות. הודות לכשרונותיו ומריצותו נעשה אוון בהיותו בן 19 למנהל בית-חרושת גדול שהעסיק חמש מאות פועל. בעוד 4 5 שנים נעשה למנהל ולשותף בחברה גדולה במנשסטר, ובשנת 1800 רכש יחד עם שותפיו את בתי-החרושת הגדולים בניו-לנרק, שהעסיקו אלפיים פועל, ביניהם חמש מאות ילדים, שברובם הוכנסו לעבודה בגיל של 5-6.

כשבא אוון לניו-לנרק מצא את הפועלים במצב שפל ומנוון. לרגל חוסר כל חנוך וטפול ביתי, שעות עבודה ממושכות, שכר ירוד, תנאים סניטריים גרועים היו הפועלים, בגדולים בקטנים, שקועים בחיי שכרון וזוהמה בערות וגסות, ניוול גופני ומוסרי, באילו נמחק מעליהם לגמרי צלם האדם.

ח.

אוון החליט בלבו לשנות את המצב המחריד הזה ולתקנו ביסודו, ולמרות ההפרעות מצד שותפיו ואי האמון והוסר הרצון מצד פועליו - הצליח הדבר בידו באופן מזהיר. אוון בנה דירות מרווחות וסניטריות לפועלים, הגדיל את שכרם, חנך את הפועלים לסדר, נקיון ובריאות גופנית ומוסרית, יסד בתי ספר לילדים ולנוער, ביטל עבודת ילדים למטה מבני עשר וקבע יום עבודה של 12 שעות ומחצה ובתוכן שעה ורבע לאכילה, במקום 14 שעות שהיו נהוגות מקודם. למרות התקונים הללו שבלעו סכומים עצומים הוסיף בית החרושת לפרוח ולהכניס רווחים. אוון לא הסתפק בתקון המצב בבית החרושת שלו בלבד, והוא אסף את בעלי בתי־החרושת בגלזגו והציע לפניהם לדרוש מהממשלה תקון מצב העובדים בכל הארץ. אוון לא מצא, כמובן, אוזן קשבת בחוג/זה, ופנה בעצמו לממשלה בדרישה להוציא חוק להגנת הנוער העובד ולאסור עבודת ילדים למטה מבני עשר ולהגביל את שעות העבודה. הצעת אוון עוררה התנגדות חזקה. המתנגדים טענו שאין לממשלה הרשות להגביל את "חופש" נותני העבודה, שהגנת החוק על הילדים תהרוס את משפעת הילדים ביום להורים, שהגבלת שעות העבודה תשחית את מוסר הילדים ותרגילם לחיי בטלה ובדוטה. אחרי מלחמה קשה במשך שנים אחדות ניתן בשנה 1819 חוק המבטל עבודת ילדים למטה מבני תשע בבתי־חרושת לטווה המעסיקים למעלה מעשרים פועל, קובע לנוער העובד (מבני 9 עד 16) יום עבודה של שתים־עשרה שעות ואוסר עבודת לילה (משעה 9 בערב עד 5 בבוקר). אוון לא קבל את כל מבוקשו; החוק לא קבל את הגיל ושעות העבודה, כפי שקבע אוון, כמו כן לא נתקבלה דרישתו בדבר מנוי מפקחים מיוחדים מטעם הממשלה להשגיח על בתי־החרושת ועל מלוי החוק, אולם הצעד הראשון נעשה.

בשנה 1825 נתקבל בפרלמנט תקון לחוק הזה, אשר הפחית את שעות העבודה ביום שבת מ־12 עד 9, והקדים בשעה אחת את גמר העבודה בערב (8 במקום 9).

בשנה 1831 נאסרה עבודת לילה בשביל כל העובדים בני גיל 21, ויום עבודה של 12 שעות נקבע לנוער עד גיל 18.

ט.

באותו זמן קם גואל חדש להגנת הנוער ולהגנת העובדים בכלל - הארגון המקצועי של מעמד הפועלים עצמו. בראשית המאה התשע־עשרה היתה באנגליה אסורה

כל האגודות של פועלים והאגודות המקצועיים שהיו מתקיימים באנגליה עוד במאה השמונה-עשרה היו נרדפים על ידי הממשלה בכל חומר הדין האכזרי כפושעים ומורדים. אולם בשנת 1824 נאלצה הממשלה תחת הלחץ הגדול של מעמד הפועלים להכיר בחופש התאגדות המקצועית, ובשנת 1825 נוסד עתון הפועלים הראשון „קול העם", ונוסדה „האגודה הלאומית להגנת העבודה". מאז צעדה התנועה להגנת העובד בכלל, לרבות הגנת הנוער העובד, בצעדי און קדימה. החלה תעמולה עזה בעד יום עבודה של עשר שעות, לא רק לנוער, כי אם גם לפועל המבוגר (רוברט אוון היה הראשון שדרש עוד בשנת 1817 יום עבודה של 8 שעות).

בשנת 1833 נתקבל חוק שעל פיו הונהג שבוע עבודה של 48 שעות בשביל נוער עד גיל של 13 בכל בתי החרושת לטכסטיל, ויום העבודה הוקטן עד 9 שעות. עבודת ילדים למטה מ-9 נאסרה בכל בתי החרושת מלבד בעבודת המשי. חוק זה הגשים לבסוף גם אחת הדרישות העיקריות של אוון שעתידה היתה למלא תפקיד מכריע בהגנת העובד ובהטבת מצבו - והוא - מנוי מפקחים מיוחדים על בתי החרושת, המורשים בת להכנס לכל בית חרושת בשעת העבודה, ולבדוק את הילדים, לחקור ולדרוש, לקרא עדים, לתת פקודות מחייבות לבעלי בתי החרושת ולהשגיח על בקור בתי הספר מצד הילדים.

בשנת 1844 חידש החוק תקונים חשובים להגנת הנוער ושכלל את התקנות הישנים. איסור עבודה לילה חל מאז גם על נשים. יום העבודה של הילדים (מבני 8 עד 13) הופחת מ-8 עד 6½ שעות. נקבעה חובה בקור בבתי הספר לילדים עובדים. רק הילד שהיה מבקר את בית הספר בשעות קבועות הורשה לעבוד בבית-החרושת. הוטל על רופאים מוסמכים לבדוק את הנערים העובדים (מבני 16 ומטה) ולבחון אם הם מוכשרים לעבודה. נקבעו תקנות לשמור על הבריאות והבטחון שלהנוער העובד והאשה העובדת. נאסר על נוער ונשים לנקות מכונות בשעת תנועתן.

בשנת 1847 נקבע מכסימום של 10 שעות עבודה ביום בשביל נשים ונוער (עד גיל של 18) בין השעות 6 בבוקר ו-6 בערב.

במשך השנים הבאות הורחבה הגנת הנוער העובד, שהיתה מצומצמת בחוקים הראשונים רק בתחומי תעשית הטכסטיל, על ענפי חרושת אחרים (מתכת, עץ, מכרות, מאפיות, קליעה, טריגה, צביעה ועוד) עד שהקיפה בחוקים של שנת 1886 ואילך

גם את הנוער העובד בשרות מסחרי (בחנויות).

י.

בשנת 1905 אסר החוק להעסיק ילדים למטה מבני 14 בכל דבר העלול להזיק לבריאותם או לחינוכם, וילדים למטה מבני 11 במסחר ברחוב (כגון מכירת עתונים, פרחים וכו').

חוק בית הספר העממי משנת 1918 אסר כל עבודה מאיזה סוג שהוא לילדים למטה מבני 12. בשנת 1920 נאסרה עבודת ילדים עד גיל של 14 בכל מפעל תעשיוני, עבודת הים והספנות. נערים עד גיל של 16 רשאים לעבוד בבית-חרושת רק לאחר שיש להם תעודת מרופא מוסמך שהעבודה לא תזיק לבריאותם. המפקח רשאי למנוע את עבודת הנוער, אף כי יש לו תעודת רופא, אם הוא מוצא אצלו חולשה או מחלה, והנער אינו רשאי להמשיך אז את עבודתו עד שהוא נבדק מחדש.

עבודת נוער (עד גיל 16) אסורה בעבודות מסוכנות (כגון עבודת עופרת, פוספור [illegible] בכסף חי וכו').

עבודת נוער אסורה בבתי חרושת טכסטיל משעה 6 בערב עד 6 בבוקר, או משעה 7 בערב עד שעה 7 בבוקר. במשך יום העבודה - שתי שעות מנוחה. אסור לעבוד יותר מ-4½ שעות רצופות. המכסימום של שעות העבודה בשבוע הוא 56½ שעה. בבתי חרושת לא של טכסטיל מותר לעבוד 5 שעות רצופות, והמנוחה במשך יום העבודה היא 1½ שעה. מכסימום עבודה בשבוע 60 שעה.

ביום הראשון אסור לנוער לעבוד, מלבד במקרים יוצאים מן הכלל המפורשים בחוק.

יא.

שיטת ההגנה האנגליה נתקבלה, בשנויים ותיקונים, בכל ארצות התרבות. הגבלה חוקית של יום עבודת הנוער קיימת בכל ארצות אירופה, בקנדה, אמריקה הצפונית, ארגנטינה, אוסטרליה, יפן.

בהודו קיימת הגבלה של 7 שעות ליום רק ביחס לבני 9-14. ברוב הארצות ההגבלה חלה על נוער עד בני 16 (גרמניה, בלגיה, פורטוגל, הונגריה, ארגנטינה). ברוב הארצות קבוע באופן חוקי יום מנוחה בשבוע לנוער, בארצות אחרות יום המנוחה השבועי מונה 36 שעה (בולגריה, יוגוסלביה, אנגליה, ליטא). מלבד זאת קובע החוק בארצות אחרות (אוסטריה, רומניה, רוסיה) שני שבועות חופש במשך השנה.

למטה מגיל 14 אסורה העבודה בבתי חרושת במעט בכל הארצות. רק ארצות מעטות מרשים את העבודה החל מגיל 13 (צרפת, שוידיה) או למטה מזה (איטליה, לוקסמבורג, פורטוגל, רומניה ויפן) מגיל 12; ספרד מגיל 10, הודו מגיל 9).

רוב הארצות דורשות תעודת רופא בתור תנאי מוקדם לעבודת נוער עד גיל 18 או 16. בארצות אחדות דורשת גם תעודת חינוך: צ׳כוסלובקיה, דניה, יון, הולנד.

כמו כן אסורה במעט בכל הארצות עבודת לילה עד גיל של 18 (בארצות מעטות עד גיל של 16).

יב.

עכשיו נראה מה נותנת הפקודה הארצישראלית להגנת הנוער העובד.

א) איסור העסקת ילד למטה מבן (או בת) 12 בכל „מפעל תעשיוני".
בשם „מפעל תעשיוני" קוראת הפקודה לכל מפעל שבו מעבדים דברים או משנים חומר, יוצרים או מעבירים חשמל וכח מניע אחר מכל סוג שהוא, אולם „מפעל תעשיוני" אינו כולל שום פעולה חקלאית ושום מפעל המעסיק רק את בני משפחת בעל המפעל.

ב) איסור העסקת נוער (למטה מגיל 16) במפעל התעשיוני במשך מעת לעת למעלה משמונה שעות המנוחה.

ג) איסור העסקת נוער במפעל תעשיוני למעלה מחמש שעות רצופות.

ד) איסור העסקת נוער במפעל תעשיוני משעה 7 בערב עד שעה 6 בבוקר.

ה) איסור העסקת אשה משעה 10 בערב עד שעה 5 בבוקר, או במשך 11 שעות בזו אחרי זו שיש בהן השעות הללו; זאת אומרת משעה 6 עד חמש או משעה 10 עד 9 בבוקר. אולם איסור זה אינו חל במקרה יוצא מן הכלל, שאפשר להוכיח לבית המשפט, כי העסקת האשה נצרכה לרגל סבה בלתי תלויה הגורמת להפסקת העבודה באופן בלתי נראה מראש, או כשמטפלים בחמרים טריים העלולים להפסד מהר, והעבודה נחוצה לשם שמירת החומר מקלקול ודאי.

ו) חובת יום מנוחה אחד בכל שבעה ימים לנוער עובד במפעל תעשיוני.

ז) איסור עבודת נוער ונשים במקצועות מסוכנים (כגון עשית פראות, תוצרת אספלט וביטון, מלאכת עופרת לבנה).

ח) איסור העסקת נוער ונשים בנקוי מכונות בשעת תנועתן.

ט) חובת רישום הנוער העובד. הבעל או המנהל של מפעל תעשיוני המעסיק

ילדים למטה מגיל 16 חייב לסדר ולהחזיק רשימה בעברית, ערבית או אנגלית, של כל הילדים העובדים. ברשימה יצויינו כל הפרטים הבאים:

1) שם המפעל; 2) מענו; 3) שם נותן העבודה; 4) שם המנהל; 5) שם הילד; 6) מין הילד; 7) יום הולדת הילד, ובמקרה שהיום אינו ידוע, הגיל המאושר של הילד; 8) מען הילד; 9) שם הוריו או אפוטרופסיו; 10) טיב העבודה; 11) שעות העבודה למעשה בכל יום שהילד עובד בו.

הפקודה מיפה את כחו של הנציב העליון להתקין תקנות לשם קביעת הגיל שלמטה ממנו ואין להעסיק ילדים בעבודות ומלאכות מסוימות, לשם קביעת העבודות והמלאכות הנחשבות למסוכנות, לשם קביעת התנאים שבהם יעסיקו ילדים ונשים במפעלי תעשיה, לשם הטלת חובות על אנשים המעסיקים ילדים, לשם שחרור אילו מפעלים מחובת הפקודה הזאת בשלמותה או בחלקה ולשם הגשמת סעיפי הפקודה.

פקיד, שימונה לתכלית זו על ידי הנציב העליון, תהא לו הרשות להכנס לכל מקום שיש לו יסוד להאמין שבו מעסיקים נשים וילדים בניגוד לפקודה זו, לשם חיפוש ובדיקה, וכל איש המעסיק או שהעסיק ילד או אשה במפעל תעשיתי וכל פקיד של איש כזה חייב להמציא לפקח על פי דרישתו כל הידיעות שבידו בנוגע לתנאי העבודה וההתנהגות של הילד או האשה.

כל מי שעובר או מנסה לעבור על אחד הסעיפים של הפקודה או אינו ממלא את דרי[illegible]ה עליו לתענש במשפט לקנס של לא יותר מחמשים לירה בעד כל עובד, העסוק בניגוד לסעיפי הפקודה, או למאסר של לא יותר מששה חדשים או לשני הענשים יחד.

י"ג.

ראינו איפוא שהפקודה ממלאה חלק גדול של דרישת ההסתדרות להגנת הנוער העובד, ראך לא כל הדרישות. הפקודה אינה חלה על חקלאות, מסחר ושרות. הגיל האסור בעבודה והגיל המוגן הוא נמוך יותר מדי. אין חובת בדיקת רופא לנוער עובד. רשימת העבודות המסוכנות לקויה בחסר. כמעט אין כל הגנה לאשה העובדת.

פקודה זו הושגה הודות למאבקו של הפועל העברי והנוער העובד ומלחמתה המסירה והשיטתית של ההסתדרות הכללית בארץ ועזרת בני בריתה האינטרנציונליים: מפלגת העבודה הבריטית והאינטרנציונל המקצועי באמסטרדם. אולם הפקודה אינה מבטיחה עדיין הגנה מספיקה לנוער העובד, ועוד פחות מזה לאשה העובדת. ועל ההסתדרות הכללית להמשיך את מלחמתה בעד התקונים הבאים:

1) הרחבת פעולת הפקודה על נוער העסוק בחקלאות, עבודות צבוריות ובנין, הובלה, מסחר ושרות.

2) הרמת גיל הנוער המוגן לכל הפחות ל-17 שנה, וגיל הילדות האסורה בעבודה עד 14 שנה.

3) הבטחת יום מנוחה של 36 שעות רצופות בשבוע לנוער ולאשה.

4) קביעת יום עבודה של 6 שעות לנוער.

5) קביעת יום עבודה של 8 שעות לאשה העובדה והגנתה.

6) שחרור האשה מעבודה לפני הלידה ולאחרי למשך זמן מספיק בלי נכוי שכר עבודתה.

7) הוספת עבודת הגפרורים וניקוי הבורות לרשימת העבודות המסוכנות האסורות על הנוער.

8) הבטחת חופש של שבועיים במשך השנה וחופש בימי החג בשביל הנוער והאשה בלי נכוי שכר עבודתם.

9) איסור קבלת נוער לעבודה בלי תעודת בריאות מאת רופא מומחה.

10) פקוח סניטרי על ידי רופא מוסמך על עבודת הנוער והנשים.

11) עזרת הממשלה לשעורי ערב ולשעורים מקצועיים בשביל הנוער העובד.

12) שיתוף באי-כח הפועלים המאורגנים בפיקוח על מלוי פקודת ההגנה.

עד שיושגו התקונים הדרושים על-ההסתדרות הכללית וביחוד על הסתדרות הנוער העובד לעמוד על המשמר לשם הגשמת הפקודה. החוקה הכי טובה אין לה כל ערך אם היא נשארת רק על הנייר. הגנת הנוער העובד למעשה היא קודם כל תלויה בערנותנו, ארגוננו ופעילותו הזריזה והמתמדת של הנוער העובד עצמו.

„במעלה" חוברת ג', ח' אדר, תרפ"ח.

קריאת [illegible]

+ [illegible] 15.10.42 (מעין [illegible])

* [illegible] 20.8.43 [illegible]

חלשה

[illegible] (אה)

[illegible] 5.7.43 [illegible]

[illegible]

[illegible] 23.9.43 [illegible]

[illegible] 4.10.43 [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] 17.10.43 [illegible]

[illegible] 19.10.43 [illegible]

[illegible] 25.10.43 [illegible]

[illegible] 25.10.43 [illegible]

[illegible] 28.10.43 [illegible]

[illegible] 30.10.43 [illegible]

[illegible] 5.11.43 [illegible]

[illegible] 6.11.43 [illegible]

[illegible] 23.11.43

[illegible]

[illegible] 24.01.44

[illegible] 24.01.44

[illegible] (ז"ל)

[illegible] 24.01.44

[illegible] (ז"ל)

[illegible]

+ [illegible]

+ [illegible] (ז"ל) [illegible]

(ראשי [illegible]) ([illegible])

לקראת המועד.

([illegible] 28.10.43)

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

י) 10 תרשים לוח חלק

א) כללמה - נוכר שתי נקודות: מפגן - מספריש.

ב) אתמול אהטוף 4: מלחמה לחורק. מחמות גומא.

ג) הישש העקוסו. מאמוגו ואחווה.

ד) נפשות המפעה בארוקצות.

מדריגיה
אימוצה של פילוש ובלגיה - צפת

נפלת צפת - ודמותה של מגלה

שמירת הקויר - ולוחמה ואמנע.

יעהיות - [illegible]

פומש וגבורה!

דמוקרטיה חברה - ואחווה. משפחה.

מלחמת העם.

(פלמסטש, [illegible], פחרוש)

דמו עטוה - הלשעם - בשם למחרשלות

לשון הא[illegible] לספר יבלות [illegible]

סכנה של אימוצה - אחרי נפלת צפת.

התמונה ההרבה. הצג העפתה - "[illegible]"

דות גומ: (המשפחה [illegible])

המשלה הרחבה - וסיפורה. הפסא

בס פעולה, [illegible], [illegible]

פ.ר. - [illegible]

[illegible]

כניסה אמלוה למלחמה - [illegible]

פרוטי - "הסבא" - גרינוולד. [illegible]

נתונה 2 חלל - הווינס. [illegible]

[illegible] [illegible] → [illegible]

[illegible] [illegible] מסגרת המערש.

גורלי - [illegible] ההמגע.

מה [illegible] אולב

סיעה המלש רלונגין [illegible]

הכרה של [illegible] [illegible]

א. תכנית כוללת

1) קליטת עולים והכרת לאחר המלחמה בארץ
ולשם כך מדינה יהודית

2) מלחמת ישראל הוא מלחמתנו: [illegible]
בה כאן בין בריתו עם העולם. אך [illegible]
יהודי בארץ, בעזרת ונגד [illegible].

3) עמדה בפני כל עמים ולפתוח ביום הבאת
המלחמה אלא פרי מדינות [illegible].

לעמים – [illegible]

2) המצב לא אחדות הישוב – אלא אחדות
כוללת. ולשם כך:
1) לימוד הכולל
2) קשר עם א יהדות אמריקה, אנגליה [illegible]
3)

דמוקרטיה: [illegible] אחווה, [illegible], שלטון.

ב. ים ריגקו

וולרפול. בדק. שמירת אמות.

את כינקו.
אחר 2 חגיגות. סכנת מלוע. החזק. אוף התהלה ה
בתפילה. הפוס. השתחוו.
שני רגע הרוח. אמונתו [illegible] ביצועים.
דיבה בטוחה. מולקי.

הלב הקמאי: פתרונות כלות. פורדו אות. פורוג
בין הזוג ובין הבמות. הנשיא התקוו! לא החורש.
הרסה. צואה כליש. אין רחוי. מפלצתו.
עמוק כפ עכשו. ותפו אל הרסה.
בתשוחים ומרעש.
שערי הרוחש שלושמאות: פלוכה, לדג. ג'כ.
הרע בלא החרוש אל אורן, שש, צופים.
תשובה גאלה.
נועי – זה במשא?
תלוש ואמור.
ועמדת הרסה.
ישות נפרדת (צואה אל פרטרדות
שלא ממנה חלק במלחמת הזולג)

[illegible]

1. [illegible]

2. [illegible]

3. [illegible]

4. [illegible]

5. [illegible]

6. [illegible]

7. [illegible]

8. [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

1. [illegible] את אלוהי הבעל (אל, [illegible]) [illegible] — ואח"כ
[illegible] [illegible], בקולם הפולחני:
מפרקים את הגזרות [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
2. [illegible] [illegible] רק [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] את ארון [illegible]
רק ב-98 [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
3. מכסים את השולחן הפנימי — [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] — [illegible] [illegible] [illegible]
4. [illegible] את [illegible] הדרך — [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
5. [illegible] [illegible] [illegible] — [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (חוץ) [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ([illegible] [illegible])
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

היהודית

הדרוש: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
א. [illegible] [illegible] [illegible] ([illegible] [illegible]) — [illegible] [illegible]
ב. [illegible] [illegible] ([illegible] [illegible], [illegible] [illegible]) — [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] — [illegible]
ג. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

β10

תיק מס' 232

התחלת

תיק מס' 234

ארכיון ה[illegible]

אין מספר 234

מספר סופי:

מספר מקורי:

מספר זמני:

סיווג בטחוני:

תאריכים: ינואר – מאי 1947

[illegible]

2

מסמכים על עליה בלתי לגלית. אורך [illegible]
השנים 1939-1946. מסמכים על
ילדים בגרמניה ו[illegible] (נובמבר –
דצמבר 1946)
[illegible]

מספר סופי:

מספר מקורי:

מספר זמני: [illegible]

סיווג בטחוני:

תאריכים: ינואר – מאי 1947

10 000 - 11.57 - 2157/2200

3

[illegible]

[illegible]

מספר סופי:

מספר מקורי:

מספר זמני: 934

סיווג בטחוני:

תאריכים: ינואר – מאי 1947

10 000 - 11.57 - 2157/2200

COPY

THE JEWISH AGENCY IN PALESTINE

January 17, 1947

To: Members of the Executive

From: Eliahu Epstein

Pursuant to the request of Dr. B. Akzin, attached is copy of his letter regarding the conversation I had with Mr. Loy Henderson a bout an American observer to participate in the informal talks in London between the Jewish Agency and the British Government.

Uncorrected Draft.

SHORT MINUTES OF AN EXECUTIVE MEETING
HELD ON WEDNESDAY, 22nd JANUARY, 1947,
AT 77 GREAT RUSSELL STREET, W.C.1.

Present:

Mr. D. Ben-Gurion,
Dr. M. Sneh,
Mr. B. Locker,
Dr. N. Goldman,
Dr. S. Brodetsky,
Mr. E. Neumann,
Mr. J. Linton,
Mr. A. Eban,
Mr. J. Hodess,
Mr. E. Sasson,
Mr. E. Kollek,
Mr. L. Bakstansky,
Mr. S. Rowson.

(1) REPORTS.

Mr. Ben-Gurion reported briefly on his two interviews with Sir Henry Gurney and later with the High Commissioner. The talks had centred round the question of public security and he had explained their attitude in the same way as he had explained it to the Colonial Secretary in London. He had also explained their views regarding illegal immigration in the same way. Both conversations had been conducted in a friendly atmosphere.

Mr. Locker reported that he had nothing further to report from London yet.

(2) LONDON TALKS

Mr. Ben-Gurion reported the decision of the Executive in Jerusalem that he and Dr. Sneh should proceed to London and that they did not desire that other bodies should participate at this stage. This included the Vaad Leumi. Nevertheless, in conformity with the decision reached by the plenary Executive at its meeting in Basle, they had decided to maintain close contact with the Agudath Israel, and talks had proceded to this end.

Dr. Sneh added that he had advised the Executive in Jerusalem that they ought to wait until the situation in London had clarified itself before inviting Mr. Ben Zvi to London.

Mr. Ben-Gurion said that he would telegraph to Rabbi Fishman if his presence should become necessary.

Mr. Linton reported on his conversation yesterday with Sir Trafford Smith at which he learned that the Government was expecting them to take the initiative following upon Mr. Ben-Gurion's last talk with the Colonial Secretary.

Dr. Goldman then suggested that in view of the postponement of the Conference with the Arabs, the sooner they began their talks the better. He therefore proposed that they suggested Friday to the Government.

Mr. Neumann thought they should try for tomorrow.

It was agreed to try and arrange the meeting for tomorrow or Friday morning and that a further meeting of the Executive would be held in order to discuss what they would say, as soon as the time of the first talk was known.

Mr. Locker asked whether they had sufficient material.

Mr. Ben-Gurion replied that Mr. Horowitz was on his way from Palestine, and arrangements had been made for material to be sent to London to supplement that which already was in the London office.

(2) PARLIAMENT

Professor Brodetsky asked whether they ought not to take any action in Parliament in view of the fact that a large number of Arab sympathisers had placed questions on the Order Paper.

It was decided to take no action for the time being.

(3) PRESS CONFERENCES

Dr. Goldman asked if there had been any decision by the Executive regarding Press Conference and other formal statements made by members of the Executive, and if there was no such decision he proposed that they took one. He made it clear that he was not referring to public speeches but only to ~~some~~ more formal press conferences.

Professor Brodetsky agreed ~~that~~ with this although he said that it was obvious that members of the Executive could not be silenced. If talks took place with the Government every member of the Executive would have to take care. It was also essential that no situation should arise whereby members of the Executive oppose each other in public statements at Press Conferences. What was said at a Press Conference must represent a common policy and important statements should be the result of agreement between members of the Executive.

Mr. Ben-Gurion replied that he would circulate all members of the Executive regarding this and would ask them to put forward their suggestions as to the best means whereby the desired ends could be secured while preserving freedom of speech for all members of the Executive. This suggestion was accepted.

The meeting terminated.

הפעולה עד ה-1.9.39 5,632

מה-1.9.39 עד 1.1.45 7,970 בכלים

2,707 מהמזרח

ס"ה 10,677

1945

	א-ה	מזרח	ס"ה
.1	--	77	77
.2	--	70	70
.3	--	106	106
.4	~~354~~	354	354
.5	--	426	426
.6	--	813	813
.7	12	335	347
.8	50	368	418
.9	293	288	581
.10	482	109	591
.11	225	53	278
.12	259	118	377
	1,321	3,117	4,438

(בכלל אלה 171 בודדים)

1946

	כלים	בודדים	מזרח	ס"ה
.1	900	---	123	1,023
.2	---	60	33	93
.3	989	---	7	996
.4	---	19	149	168
.5	2,677	144	98	2,919
.6	1,752	37	101	1,890
.7	4,248	157	88	4,493
.8	2,858	13	75	2,946
.9	1,649	11	47	1,707
.10	2,071	8	54	2,133
.11	3,854	---	60	3,914
.12	790	---	---	790
	21,788	449	835	23,072

הפעולה לאחר המלחמה

29.8.45 עד 1.1.46	1,036	
1.1.46 עד 1.4.46	1,889	
1.4.46 עד 1.7.46	4,429	
1.7.46 עד 1.10.46	8,755	
1.10.46 עד 19.12.46	6,715	
	22,824	

חלוקת 16,500 סרט' מה-15.12.45 עד 15.11.46

עולים בלתי ל' (כולל פדה ופניציה)	10,456	
נשי אנשי השרותים וילדיהם	1,180	
התחייבויות לפי הספה"ל	750	
נמסרו לחלוקה לסוה"י	1,471	
חולקו ע"י מחל' העליה של הממשלה	2,603 ~~xxxxx~~	(2,603)
	16,460	

ת' ריס

יגור	754
הנר. סולד	530
כתריאל	601
כ"ג	790
ארבע חרויות	1,024
פלמח	625
ברכה פולד	819
לטרון	1,252
המרי העברי	3,854
רפיח	790
	11,039

מהם יצאו ארצה

	300
	750
	500
17.12.46	500
30.12.46	750
	2,800

המצב במחנות בארץ

עד ה-1.1.47 הגיעו		2,800
שוחררו		
לפי מכסת 14.12-15.11	300	
14.1.47-15.12	750	1,050
נשארו במחנה ל-1.1.47		1,750

הישוב היהודי באזור ארצות הברית בגרמניה
(פרט לברלין וברמן)
ל-30 בספטמבר, 1946
(לפי ידיעות הג'וינט)

במחנות	במרכזי ילדים	הכשרות	בתי חולים, בתי הבראה...	קהלות	ס"ה
95,354	3,686	3,515	3,391	32,605	138,551

החילופים בישוב היהודי הנ"ל לפי החדשים

	אפריל	מאי	יוני	יולי	אבגוסט	ספטמבר
בהתחלת החודש	52,669	64,519	67,691	75,517	91,410	115,989
יצאו	123	1,904	974	840	907	606
	52,546	62,615	66,717	74,677	90,503	115,292
נוספו	11,973	5,076	8,800	16,733	25,395	23,259
הישוב בסוף החודש	64,519	67,691	75,517	91,410	115,898	138,551

הארצות לשם יצאו	אפריל	מאי	יוני	יולי	אבגוסט	ספטמבר	ס"ה
ארץ-ישראל	—	664	3	32	1	32	732
ארצות הברית	—	1,196	922	663	370	413	3,564
xxxxxxxxxxxxx		xxxx	xxx	28	xxx	xxx	28
אמריקא הדרומית		26	21	87	533	143	810
אבסטרליה		—	—	28	—	—	28
איברופה וארצות אחרות	123	18	28	30	3	16	220
ס"ה	123	1,904	974	840	907	606	5,354

מהאזור האמריקאני יצאו בס"ה 5,700 איש; הם נמצאים כבר בארץ, בקפריסין או בחופים - זה עד ה-1.1.47.
לפי הערכת היא"ס יהגרו בשנת 1947 מגרמניה לארצות מחוץ לא"י 100,000 עד 12,000 יהודים.

ל-1.11.46 נמצאו בגרמניה ובאבסטריה

באיזור האמריקאני בגרמניה	145,000
באיזור האנגלי בגרמניה	20,000
באיזור הצרפתי בגרמניה	1,500
באיזור הרוסי בגרמניה	3,000
בברלין במחנות	8,000
באבסטריה כולה	30,000
	207,500

מספר המטיילים (באלפים)

1945		31.
1946	ינואר	2
	פברואר	1.5
	מרס	1
	אפריל	1.2
	מאי	3.5
	יוני	8
	יולי	19
	אבגוסט	33.765
	ספטמבר	12.179
	אוקטובר	3.540
	נובמבר	2.545
		119.229

בדצמבר בערך 150 ליום

COPY

AMERICAN ZIONIST EMERGENCY COUNCIL

Washington Bureau,
1706 G Street, N.W.
Executive 1060

January 16,1947

Mr. Elishu Epstein,
Jewish Agency for Palestine,
2210 Massachusetts Ave., N.W.
Washington, D.C.

Dear Epstein,

I thank you for the copies of your reports No.1.and 2 of January 1[illegible]

I notice that in your re ort No.2 you mentioned that Mr. Henderson brought your attention to a request which he received from me for an American observer to participate inthe informal talks in London. This is certainly a misunderstanding. At no time did I request anything of the sort.

The question of an American observer at the London Conference came up in my conversation with Mr. Henderson on December 3,1946, at which time, of course, no one thought of any informal talks in lieu of the London Conference. I asked him whether he had any information in regard to Secretary Byrnes' announcement that he would send an observer to the London Conference if all parties participated. I also asked whether, if and when the Jews agreed to participate, thought was bein given to the choice of an observer who, by his personality and knowledg of the subject, would be really in a position to press the British to agree to the President's announced policy, and whether, in view of experience in the past, it might not be possible to give the Jews an opportunity to be consulted before a decision as to the identity of the observer is reached. Mr. Henderson replied that he will take up this question with the Secretary.

The point again came up in my talk with other members of the Near Eastern Division on December 10, in the same sense. On both occasions I made it most emphatic that I was interested in the question only in connection with the London Conference, if and when the Jewish Agency decides to take part in it.

The question never came up again in any talks which I had with anyone in the Department of State until January 13, at which time Mr. Henderson told me that the Secretary did not intend to send an observer to the London Conference unless the Jews participated in it officially and that the question whether we should be given an opportunity to be consulted about the identity of the observer would be taken up at that time. I thanked Mr. Henderson for this information, and that was all.

I would be grateful if you would send copies of this letter of mine to the recipients of your original report. If you wish, you may show this letter to Mr. Henderson, who will undoubtedly confirm the picture given by me.

Sincerely yours,
(Signed) B. Akzin.
Benjamin Akzin

10th February, 1947.

James G. McDonald, Esq.,
22 East 38th Street,
NEWYORK, 16, N.Y.

Dear McDonald,

Very many thanks for your kind note of the 7th January. It reaches me, as you will realise, in a very dark hour, and the assurance of your understanding and encouragement is the more precious for that. The road may be rough, but we shall get there in the end.

With kind regards, I am

Very sincerely yours,

D. B9

24th January, 1947.

G. Rotvand, Esq.,
Agence Francaise Independante,
85, Fleet Street, E.C.4.

1287

Dear Sir,

Thankyou for your letter of the 23rd with its enclosure, and for the steps you are taking. I have made a few changes in the draft message, and return it herewith; I hope you will still be able to incorporate them.

I hope in a week or two to be a little freer, and then perhaps we might meet. Meanwhile, I am sure you will find our Press Office here very ready to help.

I am, dear Sir,
Yours faithfully,

D. Ben-Gurion.

Enclosure.

Agence Française Indépendante LTD.

A.F.I.

FRENCH NEWS SERVICES.

Cable Address: FRANCINDEP, LONDON.

Tel. CENTRAL 1108-09.

85, Fleet Street,
London, E.C.4.

23rd January 1947.

D. Ben Gurion, Esq.,
The Jewish Agency for Palestine,
77 Great Russell Street,
London, W.C.1.

1287

Dear Sir,

Thank you for your letter of 22nd January. I propose to send off as soon as possible the enclosed message, stating word by word your own denial of the Yemenite business.

Please be kind enough to let me know if there is anything you would like to add.

The story that you had mentioned the Yemenites was given as a fact by a news letter from which we took it, though we only quoted it in the conditional.

I trust that the enclosed message will put things straight.

I quite understand that you will have very little time in the coming weeks. We should very much like however to be able to check as directly as possible the news that we shall be receiving from other quarters on your coming conversations here. Shall we do so through the press office of the Jewish Agency, or would you care to suggest a more direct method?

Yours faithfully,

Georges Rotvand,
General Manager.

1287

23rd January, 1947.

Mrs. Denise Turower,
c/O Jewish Agency for Palestine,
16, East 66th Street,
NEW YORK, N.Y.

Dear Denise,

On my return to London yesterday I discovered a note from you dated the 3rd January. I am terribly sorry I could not keep the appointment, as that day I had to go to Oxford to meet some people, and the day after I left for Palestine.

It seems that the talks here will begin only next week. The outcome is known only to the gods.

Yours,

B.G.

1287

22nd January, 1947.

G. Rotvand, Esq.,
Agence Francaise Independante,
85 Fleet Street, E.C.4.

Dear Sir,

Thankyou for your letter of yesterday. What distressed me about your message was the remark attributed to me in it to the effect that the Yemenite Jews were largely responsible for terrorist acts in Palestine. This is quite untrue and I cannot imagine how anyone could have interpreted anything I said in that sense. The Yemenite community is a poor, peaceable, hard-working community, and it has suffered, both in Palestine and in the Yemen, from this unfounded accusation. I am, as I said, most deeply distressed at the thought of my name being associated - even erroneously and temporarily - with such a slander, and I should be deeply grateful if you could find some way of publicly repairing, so far as may now be possible, the damage done.

I shall be glad to see you at the first opportunity - for the moment, as you may imagine, my time is rather full, but in a few weeks I hope things may be easier, and perhaps you would get into touch with me again?

I am, dear Sir,
Yours faithfully,

DBG.

D. Ben-Gurion.

Agence France-Presse

Agence Française Indépendante Ltd.

A.F.I.

French News Services.

Cable Address: FRANCINDEP, LONDON

Tel: CENTRAL 1166-69

85, Fleet Street,
London, E.C.4.

21st January 1947.

1287

Mr. Ben Gurion,
Jewish Agency for Palestine,
77 Great Russell Street,
London, W.C.1.

Sir,

I have heard from our correspondent in Jerusalem that some inconvenience was caused to you by an AFP message sent from our London Office on January 3rd, and referring to your conversations with Mr. Creech-Jones.

I had tried to get in touch with you at the time so as to be able to check the story which had been given to us from local sources. Unfortunately this had proved impossible, and the only measure of precaution we could resort to was to write the story in the conditional.

I regret if there was any inexactitude in the dispatch as it was sent.

I very much hope that during your present stay in London we shall be able to keep in touch with you so as to avoid any one-sided information on your political talks in London and so as to be able to give to our newspapers a direct account of any views that you wish to express. Our telephone numbers are: CEN 1168, 1169, 8400, and I hope you will be able to find time to grant us a personal interview.

Yours faithfully,

G. ROTVAND,
General Manager.

From The Rev. Laurence A. Long
Eden Cottage
Foxley
Dereham, Norfolk

3.1.1946 (1947 ?)

My dear Mr. Ben Gurion,

Welcome to our sinful and very guilty country - and may God forgive us for our wicked and cynical treatment of your people and City, and grant us repentance ere it be too late and just nemesis befal us!

If you have an opportunity to see or communicate with Rabbi J.L. Fishman, compiler of the book Sefer Hamizrachi reviewed in the current number of the New Judaea, please convey to him my personal sorrow and grief that anyone of our nation should have outraged him (and others) as they did on Tammuz 1 (Sabbath). I feel we are victims of a Robot (Military machine) which we have ungodly created to wage war contrary to Christ's teaching, and it has now become our master. Even here it robs us of land, houses, etc. I am bitterly ashamed to be English and hope to leave England for good this year if God will, and shake the dust off my feet. I would have long ago have been in Palestine to share her sorrows and help build up her waste places had I been able to get there. Ever since 1931 we have been misgoverned. I was so full of joy when Jerusalem was freed in 1917 that I rang the church bells. I was so full of enthusiasm at the inception of The New Judaea and all it stands for that I paid my shekel; and tho' unable to subscribe now I read it and pass it on and seek to interest others.

It strikes me that Palestine is experiencing a setback like that under Nehemiah; and I hope that, as then the very enemies had eventually to become coadjutors royal decree. So now we shall see a sinister change of fortune, and the tables turned.

May I suggest a possible course of delay? If you read the contemporary prophecy of Haggai you will see that he laid his finger on the spot: Why, he said, are you trying to rebuild your city and homes, and ignore God's House? As soon as they rebuilt the Temple, he said, God would be able to bless and prosper them. I believe if you will only consult Ezekiel's description of the future Temple and rebuild it (if only by the Hebrew University pro tem.) as he describes it, there will be a change. How can the Lord return (as promised) to His Temple, the Schechunah come back, the Glory of Israel, if there is no Temple to come to? (I say nothing now about the King of the Jews whom I worship as my God).

And if you can persuade our Government to appoint the Duke of Windsor Governor of Jerusalem there may be peace. He is a peace-maker - that is one reason why he was turned off our Throne. But he is also (like you) a namesake of his great ancestor King David: and the prophets tell us that under "Prince David" Judah and Jerusalem shall dwell safely.

Finally, Sir, may I commend to you Ezekiel's final two chapters of his division of Palestine into 13 sections, giving Judah the part including Tel Aviv, Benjamin one south of Jerusalem, Levi territory around the Holy City, Dan the old capture in the North, and all the other Tribes fresh sections. That will do the Arabs! Why wait?

Yours truly,
(sgd) L.A. Long

JAMES G. McDONALD
22 East 38th Street
New York 16, N. Y.
MUrray Hill 6-5740

January 7, 1947

Dear Ben Gurion:

My best wishes go out to you at the beginning of this New Year as you face your heavy responsibilities. Palestine is fortunate that you have again been willing to take the leadership which will be tested as never before. Your downrightness, vision and courage give me hope that despite the obscurantism and spirit of obstruction in high places, you may win through.

Cordially yours,

James G. McDonald

Mr. David Ben Gurion
Jewish Agency for Palestine
77 Great Russell Street
London, WC1, England

Mr. Ben-Gurion

10th February, 1947.

To - EXECUTIVE OF JEWISH AGENCY.

From - A.S. EBAN.

SOME RECENT CONVERSATIONS.

SIR KINAHAN CORNWALLIS (5.2.47) expressed general approval of the paper I had written on Problems of Diverse Nationality in the Middle East. He had striven in Baghdad to persuade the Arab nationalists not to aspire to forcible assimilation of the Kurds. Such advice, however, was always misinterpreted as flowing from some sinister British design. He agreed with me that the Palestinian and Sudanese situations to-day were symptoms of the same Arab desire - to swallow up all separate nationalities into one organism. He would be a Partitionist if he could be satisfied that there was sufficient acquiescence on each side to protect the frontier against conflicting irridentism. He thought that leading Arab nationalists were keenly aware of the technical and scientific advantages of Jewish development. Nuri Pasha had often spoken to him enthusiastically on this point. If Dr. Weizmann's initial effort at agreement with Feisal had been repeated obstinately again and again some accommodation might have been reached. Success of Zionism in many fields had been offset by its failure in the field of Arab relations.

He disagreed entirely with the view heard in some circles that Britain's Middle Eastern interests were not absolutely vital. Those interests had to be preserved - but by indirect influence - not by direct rule. He cross-examined me on the attitude of Palestine Jewry to Great Britain; he could never understand the view that an Eastern European Jew was a natural ally of Great Britain.

SIR HUBERT YOUNG (28.1.47) explained that the Morrison plan was an emasculated version of the scheme he had submitted to the Government. It had been stripped of all provisions which might have offered inducements for its acceptance. If partition offered a better prospect of acquiescence he would not adhere to the federal principle at all; but he preferred the idea of a Palestinian nationality, though he admitted the force of the Jewish desire for status and representation as a people in the world councils.

LORD CHORLEY (30.1.47), now a Junior Member of the Government, said that partition commanded majority support in the Ministry. For him the argument rested on a cultural foundation; the world was in need of a Jewish contribution to civilization, - not an Esperanto influence called Palestinianism. For this purpose the need was for a society expressing the historic Jewish tradition in all its life and institutions.

PROF. RUSHBROOK WILLIAMS (7.2.47), Eastern Editor of "The Times", whom I saw after the transmission of the Bevin proposals declared that "The Times" was entirely unconvinced by the scheme, and adhered more fervently to partition. He was certain that events would force a partition solution eventually. The Government missed the whole point of finality. Public opinion was not in favour of another five years of converging pressures and invidious commitments. Britain should recommend partition to U.N.O., get it through, and retire with grace and dignity. I was very impressed with his militance and conviction on this point.

MAJOR M.W. FITZGERALD (31.1.47) (Information Dept. of Foreign Office), confirmed that Beeley was the real power behind the throne at the F.O. It appeared from F's conversation that Middle Eastern Intelligence still relied very largely on military sources; and that the danger of Holy War in the event of partition was still accepted F.O. doctrine.

12th February, 1947.

Maurice Boukstein, Esq.,
32, Broadway,
NEW YORK, 4, N.Y.

Dear Mr. Boukstein,

Thankyou for your letter of the 7th February, and for the Herald Tribune clipping about the broadcast. I am glad it came through so well. (By the way, the second clipping you mention doesn't seem to be included).

It seems that the "informal" talks have come to an end. Perhaps now there will be some "private" talks. Though one can so far see no practical result, I think it was on the whole worth while to have these conversations. They have clarified a few things for us, and have perhaps told Mr. Bevin some things he did not know before, and which it is good (for him and for us) that he should know. I came to the talks without illusions, and thus shall leave, when I have to leave, without disappointment.

With my best regards to you - also to the Szolds, - and all good wishes, I am

Yours ever,

D.B.G.

MAURICE M. BOUKSTEIN
COUNSELOR AT LAW
32 BROADWAY
NEW YORK 4, N.Y.
HANOVER 2-0795

February 7th, 1947.

Mr. David Ben-Gurion
Jewish Agency for Palestine
London, England

Dear Mr. Ben-Gurion:

All of us had our ears glued to the radio last night. Your statement came over very well and was simply magnificent. You may be interested in a full account of the proceedings and accordingly I am sending you herewith a clipping from today's Herald Tribune which contains the full statements made by the participants and all the questions and answers that followed thereafter.

John Cabot Smith has been reporting in the Herald Tribune from London with the same coloring that he reported in Basle-apparently being fed by the same source. On the other hand, Homer Bigart, the Herald Tribune correspondent in Jerusalem has been doing a first class job as evidenced by his dispatch from Jerusalem today, a clipping of which is also attached herewith.

I hope that your arduous labors in London will not be in vain, after all.

With fondest regards,

Yours, as ever,

Morry

MMB:LG
Encl.
VIA AIRMAIL

12th February, 1947.

Maurice Boukstein, Esq.,
32, Broadway,
NEW YORK, 4, N.Y.

Dear Mr. Boukstein,

Thankyou for your letter of the 7th February, and for the Herald Tribune clipping about the broadcast. I am glad it came through so well. (By the way, the second clipping you mention doesn't seem to be included).

It seems that the "informal" talks have come to an end. Perhaps now there will be some "private" talks. Though one can so far see no practical result, I think it was on the whole worth while to have these conversations. They have clarified a few things for us, and have perhaps told Mr. Bevin some things he did not know before, and which it is good (for him and for us) that he should know. I came to the talks without illusions, and thus shall leave, when I have to leave, without disappointment.

With my best regards to you - also to the Szolds, - and all good wishes, I am

Yours ever,

[signature]

Minutes of a Meeting held on Monday, 5th May, 1947, at 77 Great Russell Street, London W. C. 1.

Present:

Mr. B. Locker,
Mr. S. Z. Shragai
Prof. S. Brodetsky
Mr. J. Linton
Mr. A. Eban
Mr. J. Hodess
Mr. L. Bakstansky
Mr. S. Rowson

(1) Professor Brodetsky congratulated Mr. Locker on his sixtieth birthday on behalf of himself and all members of the staff.

(2) REPORTS

Mr. Locker reported that he had had a telephone conversation last night with Dr. Goldmann who had expressed the opinion that there was a possibility that they would be invited to appear before the Political Committee of the United Nations Assembly, which in fact was the Assembly itself under another name. Regarding the attitude of the U.S. Government, Dr. Goldmann referred to his previous report on this subject. The American Government was afraid of establishing a precedent which might be used on behalf of the World Federation of Trade Unions and that might be a reason why the Russian representative was supporting their request. Mr. Eban's presence was required in America for a few weeks in order to assist in the preparation of the Memorandum which could be delivered early in June. Dr. Goldmann thought that it was doubtful if the Actions Committee meeting could take place in New York but that it would probably take place in Paris or Jerusalem.

Mr. Eban reported on his visits to France, Belgium, Holland and Luxembourg. After referring to Dr. Goldmann's report of the conversation at the Quai d'Orsay he continued that in Paris the view of the French delegate to the Special Assembly (M. Roussanger) was that if there was to be a general debate in the Assembly, justice demanded Jewish representation, but it would be better to strive that there should be no debate at all at this session which had no authority to discuss any matters of substance. In discussions on French policy towards the Arabs, several French diplomats had expressed anxiety over the penetration of the Arab League into North Africa and Morocco and indeed it was to counter that pressure that M. Auriol had undertaken his journey to French North Africa. Quai d'Orsay representatives explained that French policy was clear - namely to oppose the Arab League's attempt to detach North Africa from France and they inquired if it would be possible for the Jewish community in Algeria to assist along these lines. Mr. Eban explained that such a policy gave ground for common action with them but that it required free access for their representatives to reach Algeria. The French view was that behind the efforts of the Arab League in North Africa stood the British Government. Mr. Eban also saw the Lebanese friends of Emil Edde who thought that with the impending elections in the Lebanon the time was ripe for Edde to return to power. He had learned that Dr. Goldmann had made a favourable impression on M. Bomet with the moderation of his demands. His general impression was that there was a possibility of more constructive political work in France in view of the element of anxiety about Arab expansion. Mr. Bevin's letter on the question of illegal immigration had caused some disapproval and the Government appeared to have decided to do no more than to send a formal answer. The press had given publicity to the execution of Dov Gruner without going into the political aspects of the

matter, but stressing the element of "Resistance".

In Belgium the local Zionist circles had few contacts with the Government. Details of Mr. Eban's talks were contained in a separate memorandum. M. Spaak examined the problem in great detail and appeared displeased with the Arab tactics at U.N.O. Instructions had been sent to the Belgium delegate to avoid an extended debate. M. Spaak's view was that the Jewish procedural demands were reasonable but that they should strive to limit the Agenda of the Assembly to the setting up of a Commission. He pointed out that Mr. Trygve Lie's invocation of the precedent of the World Federation of Trade Unions was not a parallel one. Turning to the substance of the issue he asked what were their views as to the future of Palestine. Mr. Eban explained that there were two trends of thought, one leading to independence, which implied partition, and the other looking for a continuation of the Mandate system but with free immigration etc. Mr. Spaak, speaking personally, thought that the former was more likely to be successful at U.N.O. which did not like Trusteeship in general but which favoured the idea of independance and the establishment of small states. This latter in particular was attractive to the small states themselves.

In conclusion M. Spaak said that without going into the moral aspects of terrorism, he wished to make it clear that its presence was making it difficult for European socialists to help the Jewish cause because it meant that supporting the Jewish cause implied support of a revolt against England. Mr. Eban had also had a talk with M. Camille Huysmans who had evinced a very robust Zionist sympathy.

Finally he had made contact with two members of the Belgian Parliament, M. Buset and Senator Motz, who were ready to invite Parliamentary friends to hear the Jewish point of view, although not to undertake any actual organisation of responsibility. A meeting had been suggested for May 20th. It was agreed that Professor Brodetsky would address this meeting and try and arrange for either Mr. Crossman or Mr. Foot to join in sponsoring it.

Mr. Eban continued that there was no office of the Jewish Agency in Belgium, except a small immigration office and there were certain dangers of this office undertaking political work. The Executive would have to decide the exact limits of its authority.

Mr. Linton said that Dr. Sneh was coming to London next week and the matter could be discussed then.

Continuing, Mr. Eban said that M. Spaak had asked for written material and said he would be prepared to consider the problem in greater detail before September.

In Holland, the situation was the opposite to that in Belgium, as the Dutch Zionists have close contact with their Government, and, in fact, had already submitted a memorandum based on documents received from New York. Nevertheless he had seen the Foreign Minister for a ceremonial talk and had then seen Professor Francoi, Head of the Dutch Foreign Office U.N.O. Department. Prof. Francois said that his instructions would be that their delegation must oppose the Arab demand for an extended Agenda. Although the Dutch were very interested in England's policy, they had consideration of international law and were concerned to see that the law was not broken. He pointed out that the members of the Permanent Mandates Committee had been elected ad personam and not as official representatives of their governments, and asked what would be their reaction to similar appointments to the U.N. Commission. He also asked

for a memorandum dealing particularly with the legal aspects of the situation and suggested that their representatives in New York should maintain contact with the Dutch representatives.

Mr. Eban had also spoken to the Prime Minister and the Foreign Ministers of Luxembourg, M. Dujong and M. Beck, who were not opposed to the idea of the establishment of small State. In general, their foreign policy was close to that of Belgium. They asked for our procedural demands in writing, which Mr. Eban was arranging.

The meeting terminated

14th February, 1947.

The Right Hon. Ernest Bevin, P.C., M.P.,
Foreign Office,
S.W.1.

Dear Mr. Bevin,

As you requested, I am putting in writing some of the suggestions I made at our talk last Thursday.

1) **Why a final settlement is necessary.**

The peace of the Middle East, as you rightly said, is a major interest for Britain. A final settlement of the Palestine problem will contribute substantially towards the consolidation of that peace. Without finality, apprehensions, tension, unrest, and even perhaps strife, will continue in Palestine, and cause trouble in the Middle East.

2) **Possible settlements.**

If a final settlement is necessary there are only three possibilities:

(a) The establishment of Palestine as a Jewish State. This is, unfortunately, not immediately possible as the Jews are in the minority.

(b)

(b) An independent Palestine as a unitary State. This is theoretically possible, but utterly impracticable: neither the Jews themselves nor public opinion in the world would agree to place 600,000 or 700,000 Jews under Arab rule, nor would the Arabs of Palestine be able to govern this Jewish population against its will, or to stop the flow of Jewish immigration. Such a course would only aggravate the unrest in the Middle East and worsen the relations between Britain and the United States. To try by constitutional devices to have a unitary State without subjecting Jews to Arabs is as hopeless as attempting to square the circle.

(c) The only immediate settlement possible is the establishment of two States, one Jewish and the other Arab (or the Arab area might be joined to Transjordan). A viable Jewish State in an adequate area of Palestine would comprise some 600,000 Arabs, and it may, therefore, be difficult to obtain beforehand the consent of all the Arabs. But is is certain that some of them would gladly accept it, while the rest would more or less acquiesce.

3) <u>Jews and Arabs.</u>

All the talk of war resulting from the establishment of a Jewish State is sheer nonsense. Egypt, the biggest country in the Arab League, may quarrel with England about the Sudan, or about the Treaty, but no-one who knows Egypt will pretend that she will quarrel with

/England

England over Palestine. She did not quarrel with Turkey over the Sanjak of Alexandretta, when the French handed it over against the wishes of the Syrians. On the contrary, several of the Egyptian statesmen would welcome and support a settlement on the lines of partition. Transjordan, even more, is vitally interested in such a settlement, since it is only by the partition of Palestine that Transjordan can become a viable State. In Lebanon, the Christian population are anxious to have a Jewish State as their neighbour. Syria is beset with difficult internal problems - the economic situation and her own minorities - and she would be the last State in the Middle East to make war on anybody. Much the same applies to Iraq. Generally, if with the support of England and America, the United Nations approved the establishment of a Jewish State, no Arab State Member of the United Nations would make any serious trouble.

As to the Palestinian Arabs, while the present leadership (the Mufti) would strongly oppose it, it will hardly stir up trouble, as witness its inability to do so everysince the Anglo-American Committee reported: it has failed because the masses mostly desire peace, and even the minority which might be willing to have a fight have now learned to have a wholesome respect for the Jews, and would be reluctant to provoke them. Once a Jewish State is established and ad-

/mitted

mitted to the United Nations, the Arab world will accept it and enter into friendly relations with it. What the Middle East really needs is development and social progress, and an improved standard of life for the mass of the people - just what Jewish Palestine can greatly help them to attain.

4) The Jewish State and England.

The Jews, in spite of all the trouble caused by the White Paper of 1939, have a community of interests and ideals with the British people and the Anglo-Saxon world. It is not just a matter of gratitude for the Balfour Declaration or for the treatment of Jews for the last hundred years or so. The very existence and survival of the Jewish people depends on whether British ideals and ways of life (liberal tendencies, tolerance, freedom, fair-dealing, respect for human dignity, democracy, etc) prevail in the world. Under totalitarian regimes of any kind, Jewish life, Jewish civilisation and freedom are impossible.

A Jewish State in Palestine, even numbering three or four millions, will still be a small State, but it will be the only State in the Middle East, in fact in Asia, with a European civilisation. While it will endeavour to maintain friendly relations with all its neighbours, Arab and Turkish, it must maintain an even deeper connection with Western civilisation, as represented by England.

/Jewish

Jewish labour, the predominant factor in Jewish Palestine. shares many of the ideals which have animated the British Labour Movement from its inception up to modern times.

We consider it a vital interest of our own to help to preserve England's place in the world in general, and especially in that part of the world where our future is being built. We shall, therefore, for our own sakes, regard your interests - economic and political - as ours.

May I take this opportunity of expressing my sincere appreciation of the great kindness with which you listened to what I had to say at our last meeting?

Yours sincerely,

D. B. G.

against it.

On price-fixing, Mr. Butler said he wanted an assurance that international factors were not going

...to produce more eggs and fats next winter, was assured that the Union was working for this in complete co-operation with the Government.

...about methods and experiments, still pipe-dreaming. Instead, we should be concentrating our whole energies on the one job that matters—higher production."

D.H. 29.1.47

ARCHBISHOP TO JEWS

JEWISH conduct in Palestine is criticised by the Archbishop of York, Dr. C. F. Garbett, in the York Diocesan Leaflet for February.

He writes of those who are "deeply grieved and disappointed over the failure of Jews to have taken a stronger line against the terrorists.

"There is deep and growing indignation over the treacherous and cruel outrages committed against our soldiers, and the foul lies launched against them and this country by world-wide Jewish propaganda," he says.

"Justifiable anger is felt not only against the actual terrorists, but also against the reckless and unscrupulous support which they receive from Jews in the United States and elsewhere.

"There is a growing conviction that if the Jewish Agency is powerless to suppress terrorism it will not be equal to the task of maintaining justice and order in a Jewish State."

Mr. David Ben Gurion, chairman of the Executive of the Jewish Agency, said in a statement yesterday:—

"The only legal basis for British rule in Palestine is the mandate. It is therefore unlawful to apply measures which are in conflict with mandatory provision.

"The land ordinances, which allow the Jews free settlement in no more than 5 per cent. of the country, are a flagrant act of discrimination, the like of which exists on the statute book of no civilised country.

"The immediate need is for the Government to abandon the White Paper, which many of its leading members have in the past so eloquently and justly denounced.

"A return by Britain to the mandatory law would assist Jewish efforts to restore peaceful conditions.

"The fact that seven Arab communities now enjoy full sovereign status emphasises the injustice of depriving the Jewish people of that status indefinitely."

1 כב. 2

25th February, 1947

1. I attach an anlysis of member states of UNO, arranged from the point of view of our political campaign.

2. There should be clearly delimited spheres for our activity, which I should divide as follows:-

(a) Jerusalem and Cairo, directed from Jerusalem. An all-out effort with diplomatic and consular representatives of the countries concerned. Government will want to supplement any information and advice they receive at home or through London and Washington by first-hand reports from their own men on the spot. These people will in any event send news of events and trends in the Middle East, and we must see to it that our material is included.

(b) Washington, for the organization of our campaign in Latin America, and for contacts with diplomatic representatives generally.

(c) London, for the organization of our campaign in Scandinavia and the Low Countries, and for contacts with diplomatic representatives genenally.

(d) If the Paris Office has a responsible head, he should be responsible for France herself as well as countries like Czechoslovakia, Poland and Yugoslavia.

3. A great strengthening of our information services is required immediately. Articles should be supplied direct from Jerusalem to newspapers all over the world. If an article comes straight from Palestine it has an excellent chance of acceptance.

4. Local Zionist Federations should not be used for contacts with Governments. They have not the necessary experience, and can easily do more harm than good. Local Federations might be used for publicity purposes subject to guidance from the various offices of the Jewish Agency.

5. There is a considerable number of Jewish honourary consuls in Palestine. Mrs. Myerson has agreed to see them personally. This is the only way of handling them. It can easily be arranged in the course of a couple of visits to Tel Aviv and Haifa.

6. We should mobilize all the support we can get from Gentiles - not only from people like Crossman and Crum in the English-speaking countries, but from Gutierez and others like him who exist in considerable numbers in South America. I think this is a case of personal letters from Shertok - and possibly Dr. Weizmann.

7. There should be three special officers for this work, in Jerusalem, London and Washington respectively. Contact between offices is not enough, and responsibilities of this nature cannot be left to "offices". They must be shouldered by specified individuals.

8. Nothing will be done unless orders are given that something shall be done. I suggest that as soon as possible the head of the Political Department issue orders for a programme of work to be carried out, approximately on the lines indicated above and on the following pages.

Egypt Iraq Lebanon Saudia Syria	These are the five Arab countries that are members of UNO, and I discount them altogether - subject to anything that Sasson may say or do.
USSR Byelorussia Ukraine Czechoslovakia Poland Yugoslavia	I discount the first three, and am, indeed, not sure whether their opposition may not be worth having more than their support. The last three normally vote with USSR, but on the Palestine issue there may be some hope of catching them. (a) I do not believe that Czechoslovakia under Masaryk and Benes would cast an anti-Zionist vote. But I suggest that a special effort be made in Prague, not to prevent an anti-Zionist vote at the dictation of USSR, but to persuade the Czech Government to give us vocal support. This would be worth a special emissary - it should under no circumstances be left to the local Zionists to do. (b) The special emissary, if he were of sufficiently high rank (member of the Executive), might well continue his journey to Warsaw, particularly as the Polish Consul-General in Palestine has urged this course. I can hardly believe that the Polish Government's vote would be affected by what any emissary of ours might say, but there is a possibility that Poland would not vote against us in any case. If it abstains from voting, it might at least do so intelligently. (c) The Yugoslav Government is more likely than either of these two other countries to follow the Russian line blindly, and I do not think any special effort on our part would be worth while. But their consul in Jerusalem is busily engaged in collecting material, and I think we should do all we can here, and with the Yugoslav representatives in Washington and London, to see that this Government at least has all the factual information we can give it.
Belgium Holland Luxemburg Denmark Norway Sweden	There is no reason why these countries should vote for the Arabs except their natural sympathy with Great Britain based either on the joint war effort or on community of political interests with the Labour Government. But we must make a special effort to explain our case to them and secure their intelligent support. Apart from contacts with consular and diplomatic representatives, I would strongly urge that these Governments be asked to receive a special envoy from us. This task should be entrusted to Aubrey Eban, who should be detached from the London Office for two or three weeks for this purpose.

Argentina
Bolivia
Brazil
Chile
Colombia
Costa Rica
Cuba
Dominica
Ecuador
El Salvador
Guatemala
Haiti
Honduras
Mexico
Nicaragua
Panama
Paraguay
Peru
Uruguay
Venezuela

These twenty Latin American republics are, numerically, the most important single block. Some (Cuba, Mexico, Uruguay) may be expected to vote for us in any case. Others (in particular Argentina) may vote against us. The majority may be relied upon to follow the American line. In any event, in view of their numerical importance, they call for a very special effort on our part. I do not think that anything less than a personal tour of all these countries by Dr. Nahum Goldmann will meet the case - in fact, I regard this as essential. Air connections in Central and South America are now highly developed, and it need not take Goldmann much more than a month to get round all the capitals concerned. Most of these countries have a considerable, and increasingly vocal, Arab population, whose efforts and influence should not be underestimated. (In so far as they have consular officers in Palestine, almost all these countries are represented by Arabs.) The general diplomatic campaign in regard to these countries should be directed from Washington by somebody who can devote his entire time to it. There is no doubt that both Britain and the Arab states will do extensive lobbying in Latin America.

USA
Liberia
Philippines

Of USA I do not propose to say anything. Liberia and the Philippines will vote the way their master votes. But it is worth remembering that there is almost certainly a fair amount of Syrian influence in Liberia (though not enough to swing the country against the USA line). More important is the fact that Liberia belongs to the Firestone Rubber Company, an American big business concern of the kind that would not normally be well disposed towards us. Of the Philippines I shall say nothing except that our people at the Pan-Asiatic Conference should be on the look-out for the Philippine delegates. I shall say more of this in the next paragraph.

Afghanistan
China
India
Iran
Turkey

These five Asiatic countries are likely to have a general bias against us. I feel I do not know enough about them to suggest any special plan of campaign, apart from the diplomatic offensive in London and Washington which I take for granted. But our attendance at the Pan-Asiatic Conference in March gives us an excellent opportunity for working on them, in spite of the Conference's allegedly non-political character. I shall not say more about this, because clearly our delegates will be alive to their exceptional opportunities on this occasion.

France

From all points of view it is essential that a special envoy be sent to the French Government to put our relations with France, which are potentially so fruitful, on a firm basis. This should be done in any event, UNO or UNO, but, in view of UNO, sooner rather than later. This should be tackled on the highest level (Shertok or Goldmann) and systematically followed up. A great deal will depend on who is appointed head of the Paris Office; this officer will be responsible for the "follow up".

Ethopia

This country is a potential friend, and we should make sure that it becomes a real friend. Apart from the usual diplomatic effort, we should get in touch with the Palestinian Jew (Marein), who has attained high office in Addis Ababa and is in the Emperor's good books. He is said to be a helpful and decent person, and it would be a pity not to use him.

Greece

I can see little chance of the Greek Government voting against Great Britain's line. For this reason, and because no one can tell how many Greek Governments there will between now and the UNO meeting, I would not suggest any special effort, apart from contacts with Greek diplomatic and consular representatives. Greece is not ill disposed towards us, and if a vote for Britain is likely to be a vote against us it would be well worth explaining the situation and giving the Greek Foreign Office all possible information. In this particular case I think local Jews might help.

UK
Australia
Canada
New Zealand
South Africa

Though we can probably not do much now with UK, the Dominions are by no means hopeless; and it may, indeed, be possible to exercise some sort of influence on the UK Government through them. The most hopeful propositions are South Africa and New Zealand; the most difficult is likely to be Canada. We should not neglect their High Commissioners in London nor their diplomatic representatives in Washington. But I feel that something more than this is called for, possibly a personal intervention by Jews who enjoy prestige (e.g. Dr. Weimann, Mr. Justice Greenberg).

The Vatican

Although the Vatican is of course not a member of UNO, the despatch to Rome of a first-class emissary to enlighten the Pope, the Cardinal Secretary of State and others about the situation in Palestine would be most helpful, in view of the Vatican's influence in Catholic States. In particular - and this really applies to all predominantly Catholic countries - a full explanation should be given of our attitude to the Holy Places, which is a more important question than we are sometimes inclined to think. A mere Congress resolution is not enough to carry conviction.

Other countries

I believe I have left out two or three countries which have recently joined UNO but whose names I have not been able to establish with the office resources at my disposal. There is also a likelihood that the countries with which peace treaties have recently been concluded may be members of UNO before our problem comes up for settlement. This should be watched, but it will probably be found that all these countries will fit into one of the categories dealt with above. Italy is an exception - and a potential friend.

GREAT BRITAIN AND PALESTINE

The Palestine problem has a vital bearing on Britain's strategy, on her imperial communications, on various aspects of her international relations, and even on the internal issue of manpower distributions.

The object of this memorandum is not to define the nature and extent of these interests, but rather to indicate certain primary conditions which appear to be essential if British interests are to be advanced.

Political Solution.

2. The first essential condition is the solution of Palestine's political problem. The present uncertainty involves a difficult and burdensome commitment which contributes nothing to British interests and exposes this country to constant criticism abroad. The two main factors to consider in the search for a political solution are:

(a) The existence of a strong national sentiment amongst Palestine Arabs which is difficult to placate without conceding some measure of political independence.

(b) The presence in Palestine of a Jewish community possessing definite national attributes and anxious to grow in numbers and strength; and the determination of the Jewish people as a whole to establish itself firmly in Palestine. Neither the national character of the Jewish community in Palestine, nor the urge of Jews abroad to immigrate and settle in that country can be suppressed or frustrated without a distasteful policy of repression which is bound, in the end, to prove futile.

The first of these two essential facts is commonly recognised in this country; the second is still largely evaded and it is from this evasion that the difficulties of the present situation arise.

3. It is only through the presence of the Jewish community in Palestine that Great Britain is in a position to advance her strategic interests in and through that country. Great Britain obtained control of Palestine through the Mandate by accepting the obligation to establish a Jewish National Home. Without that special obligation and the action already taken in its fulfilment Palestine would in no way be different from all other Arab countries, whose avowed political purpose is to abolish the traditional predominance of British interests in their territories, and whose pressure for the evacuation of British troops is proving irresistible.

Unless Britain offers a solution giving a substantial measure of satisfaction to Jewish national sentiment, the rancour and resentment of the Jews together with the manifest refusal of the Arabs to accommodate British strategic interests will between them destroy any basis on which British policy can rest.

4. Three possible solutions have been discussed recently whereby peaceful conditions can be restored to Palestine in place of the turbulence and discontent which have grown from the policy of the White Paper of 1939. These are:

A. A return to the Mandate in its original letter and spirit.
B. A partition of Palestine into Jewish and Arab States.
C. A federal or cantonal delimitation under a British trusteeship.

CONT./

5 (A) As was understood from recent discussions, the British Government is reluctant to carry the burden of a Mandatory Power indefinitely, although it cannot, naturally, be absolved from its mandatory obligations until a new dispensation is reached. It remains to consider the relative merits of partition and federal solution.

6 (B) The advantages of partition over a federal scheme are:-

(a) For Great Britain, finality. Partition alone would divest Great Britain of administrative and political responsibilities in Palestine by conferring independence on each of the two nations inhabiting it. It would, at the same time, enable Great Britain to retain her essential strategical interests by an instrument of alliance with the Jewish State and to reduce her manpower commitments in Palestine to manageable dimensions, determined solely by her long-term strategic necessities.

(b) For the Jews, possibilities of full development and independence. The political status of the Jewish National Home would be brought into conformity with that of the seven surrounding Arab countries, upon all of which independence and sovereignty have been conferred. The Jewish people would attain representation in the United Nations Assembly. Within the area allotted to it, the Jewish State would be free to absorb the refugees from Europe (which would, incidentally, relieve the British Army of yet another distasteful function in the occupied zone of Germany) and immigrants from other parts of the world.

The Jews would also be able freely to develop the potentialities of their State in land and water, thereby strengthening their own position and stimulating the economic life of the Middle East as a whole.

(c) For the Arabs, both finality and independence. Once the Jews are established in a State of their own with internationally guaranteed frontiers, the Arab world will be free from the fear of further territorial expansion of Zionism. At the same time, political independence would be conferred upon a large part of the Palestine Arab population living outside the Jewish State, whereas at present the entire Arab population is subject to the foreign rule of the Mandatory. As to the Arabs who will remain within the Jewish State, their full citizenship and equality of rights will, apart from formal guarantees, be effectively safeguarded by the existence of Jewish minorities in all countries outside Palestine, whose future the Jewish State can be relied upon not to jeopardize by a policy of oppression towards its own Arab minority.

The Jewish State would then find itself on a footing of equality with the neighbouring Arab States. The relationship between the two parties would therefore be based on mutual respect and need no longer be envisaged in terms of permanent conflict.

7 (C) On the other hand, the federal or cantonal solution put forward so far has the following defects:-

(a) It would not liberate Great Britain from political and administrative responsibilities and from heavy military commitments.

(b) By postponing a final constitutional solution it would ensure still for many years to come the two converging pressures: from the Jews, seeking to expand their position, and from the Arabs, still aspiring to subject the Jews to their domination.

(c) It would offer the Jews neither and adequate area, nor freedom to regulate their own immigration, even into the zone allotted to them.

(d) It would not dispel Arab fears of the Jews becoming a majority in the whole of Palestine even if their settlement is confined to a certain part of it, nor of their spreading beyond the borders of that part.

CONT./

Strategic Aspects of the Jewish State.

8. The Jewish State would be ready to conclude an alliance with Great Britain safeguarding her military needs, such as the use of ports, aerodromes and communications, the building of camps and fortifications - as well as her important economic and commercial interests. In this vital respect a Jewish State differs from any Arab State; for it is obvious from the recent history of the Anglo-Egyptian and the Anglo-Iraqi treaties and from statements of Arab League representatives that the Arab world is united in its demand for the evacuation of British troops and the abolition of Britain's special status in their countries, in order that genuine neutrality and acceptance of U.N.O. authority alone, may be substituted for a specific dependence on Britain, such as the present treaty relationship involves. Those Arab circles which consider the maintenance by Great Britain of some base in the Middle East to be vital in Arab interests, are driven to favour the allocation of a part of Palestine in one form or another to the Jews, so that it might serve as a British foothold without offending Arab susceptibilities. Jewish terrorism is unlikely to survive even a mere alleviation of the present untenable immigration restrictions, let alone the establishment, or the promise of establishment, of a Jewish State. In the improbable event of terrorism dying hard and continuing even after the announcement of a new dispensation favourbale to the Jews, the overwhelming majority of the Jews will turn against it, for it would then cease to be a form of resistance, however hateful, to the present regime which the Jews consider oppressive, and become a direct threat and obstacle to the attainment of Jewish aspirations.

9. Even if Jews and Arabs were both willing to accommodate British strategic interests, their ability to do so would not be equal. A military base in our days entails an industrial potential, the availability of scientific and mechanical skill, the presence of local water and fresh food supplies, the proximity of workshops, power facilities etc. All these are in Palestine the specific products of Jewish development. The contribution of Palestine Jewry to the Middle Eastern war effort in 1939- 45 showed how a stronger Jewish community could reinforce the military potentiality of the area.

10. The last point may well be illustrated by the example of the Negev, the area embracing the whole of the Beersheba sub-district, of which the northern part could maintain a far denser population and afford a far higher standard of living. If this area remains the exclusive possession of its few Arab inhabitants, it will be doomed to stagnation and will never become a scene of busy agricultural and industrial activity, developing all the characteristics which are essential for the proper functioning of a military base. Insofar as Great Britain has strategic or other interests in that area, they can only be advanced and in no way impeded, by its being thrown open to Jewish enterprise.

11. To-day, British military circles are prone to regard the Jewish pioneer settlers in the Negev, whose appearance in that wilderness usually takes the authorities by surprise, as tiresome interlopers who create unnecessary difficulties for the process of investigation of the possibilities of that region as a military base and a land bridge between the Mediterranean and the Red Sea. On the other hand the Jews resent the suggestion that British military plans should interfere with their own legitimate projects of agricultural settlement and immigration. Obviously, the conflict can and should be resolved by negotiation and agreement which, would

result in the earmarking of certain tracts as essential for the military base, while leaving ample room for Jewish development.

Arab Reaction.

12. Alarm is sometimes expressed lest the advantages of establishing a Jewish State in a part of Palestine be outweighed by a disturbance of peace throughout the Middle East resulting from Arab hostility. This alarm rests on a false appreciation of Arab interests, intentions and capacity. No serious student of the Middle East can picture Arab armies marching to Palestine from Egypt across Sinai or from Saudi Arabia and Iraq across the Syrian desert and Transjordan, in order to prevent the establishment of a Jewish State under the aegis of Great Britain. The Arab States, as members of U.N.O., would have to acquiesce in the verdict of the Assembly and their own interest for friendship with Great Britain and the United States would be quite sufficient to prevent them from embarking on such hazardour military adventures. There is reason to believe that some Arab States would not be adverse to this solution at all; certain Egyptian statesmen, mindful of the vitiating effect which the Palestinian conflict has on internal Egyptian politics, have expressed their desire to see the problem finally and eqitably solved, realising that no solution would be lasting if it did not command Jewish support. Transjordan would favour a solution which opened the way for the expansion of that Kongdom by the addition of the Arab part of Palestine to its territory. The hope that the fortunes of the Hashmite House might thereby be revived is shared by important circles in Iraq. Christian quarters in the Lebanon have clearly intimated their desire to see a Jewish State established on its southern border. The young Syrian Republic is too much beset with economic diffcuities and internal strife, born of its mosaic character, to constitute any serious threat to Jewish Palestine. King Inb Saud has given a clear impression that his opposition to Jewish settlement in Palestine would never take t he form of active hostility to American or British interests.

13. To sum up, the opposition to the proposed solution of the Arab world outside Palestine is by no means likely to be so alarming as to outweigh the advantages of the scheme. Some assistance to Arab disturbances in Palestine might be forthcoming from the Moslem Brothers and similar associations. On the other hand, the memories of internecine warfare into which the most of 1936 - 39 had degnerated, and the fear of the armed strength of the Jews would act as powefful deterrents. Even the hostility of the Arabs in Palestine would be mitigated by the consciousness that this solution alone gives even partial satisfaction to their desire for independence. In any case, without the active and practical support of the surrounding Arab States, such as would involve them in a state of war with Great Britain or in an act of aggression against the United Nations, the opposition of Palestine Arabs could not become a decisive factor.

Future of the Middle East.

14. It is argued that the Jewish State would break up the homogeneous Arab pattern of the Middle East and thereby be a factor of permanent discord. The turth is, that the Middle East is a pattern of ethnic and cultural diversity and that discord arises from attempts to suppress diverse nationalities by subjecting them forcibly to the hegemony of the predominant Sunni-Moslem-Arab element. There will be no lasting peace in the Middle East unless the Arab national movement recognises all other nationalities which claim freedom. The attempts of Arab nationalism to deny the specific national character of the

Jewish National Home and arrest its growth, to embark upon forcible assimilation of the Kurds in Iraq, to obliterate the character of the Lebanon as a bulwark of Christian civilisation in the Orient, to drive the Armenians into the arms of Russia by a policy of Arabization, to suppress the national spirit of the Sudan by tying it forcibly to the Egyptian crown - all indicate the tendency of trying to achieve artificial homogneity by crushing the resistance of the heterogeneous elements. They prevent the Middle East from being at peace within itself and induce non-Arab nationalities to look to foreign powers (Russia or America as the case may be) for protection and support. A higher vision of the Middle East is that of an area comprising many different communities, each secure in a fixed area of national independence, and co-operating with others for the benefit of the region as a whole. National independence, in short, cannot be the prerogative of the Arab nationalone, though its predominant position in the Middle East is not open to challenge. The alternative to harmony by mutual accommodation is oppression which must breed unrest and defiance. If the ethnic pattern of the Middle East is realistically conceived in its hexerogeneous character, it will be found that Jewish Palestine, far from being a disturbing factor, can organically fit into the general framework.

The Social Aspect.

15. Britain's interest cannot be advanced, if she remains neutral in the social conflict in the Middle East. Unless the standard of life is raised by the introduction of Western resources and technique, a turbulent and perhaps revolutionary situation will be created. In such a situation other powers would grow in influecne and prestige at Britain's expense. If the strong forces of economic inertia are to be overcome, the Middle East requires:

(a) Scientific agriculture
(b) Industrial development
(c) Captial for development schemes
(d) Modern technique and advanced methods of social cooperation.

Progress along these lines would not only contribute to the welfare of the Middle East as q whole, but would also enhance its value as an ally or as a unit of defence. No serious student of the Middle East can doubt that in each of the above four crucial requirements the Jews can play a constructive part.

Attitude of Palestine Jewry.

16. There is - inevitably in present circumstances - a good deal of bitterness against the Mandatory power among the Jews of Palestine and some of it unfortunately finds violent expression. It is sometimes said that anti-British feeling there is so strong that there is no prospect of a swing-back, and that moreover Palestinian Jewry is on the whole pro-Russian. The reasons for this impression are probably:

(a) A misconception of the nature of Jewish "communal settlements". These are, in fact, communistic only in the economic but by no means in the political sense. They have nothing whatsoever to do with communism as a political movement. Not only do they not profess any allegiance to the Soviets or Communist Partyk but they are not even marked by pro-Russian feeling. The same is ture of the Yishuv (The Palestien Jewish community) in general. At the last elections to the Jewish Elected Assembly, out of 230,000 votes cast less than 2,000 were for Communist candidates - and not a single one of these votes came from a "communal village". Sixty per cent of the votes were Labour, fifteen per cent right wing and rest liberal and religious groups.

(b) The large movement of Jews from the Russian zone. It is maintained that this could not be done without Russian consent. The conclusion from this premise is, however, fallacious.

"The tmuth is that countries like Poland tend to assist Jewish emigration because even a small number of Jews remaing there after the war constitute an embarrassment to their gogernemtn; they are made us of by the opposition groups in various way,s and the government, lacking the power to suppress anti-semitism, completely, tends to take the line of lesser resistance. In fact, only those Jews who are sincere Communists feel they have a stake in any of these countries or any hope of rebuilding their lives there. The mass exodus from the U.S.S.R. of the Polish Jews who had fled there during the war, although they had the option of remaining in Russia, is clear proof how little sympathy these Jews have for the Soviet regime. On returning to Poland these Jews havegfax on finding conditions there intolerable, mostly moved further westwards, into the American zone, in the hope of eventually reaching Palestine.

The patent facts are that in its political thought Palestine Jewry is definitely democratic and its working class gravitates towards Socialist gradualism.

Conclusions.

17 (i) British interest requires an immediate and final solution of the Palestine problem, and of all solutions suggested Partition and the establishment of independent States alone has the merits of finality and gives some satisfaction both to Jewish and Arab national sentiment.

(ii) A Jewish State established by such a scheme would be willing to accommodate British strategic and other interests.

(iii) A Jewish State can be a propituous hinterland for a British base by reason of its ability to provide skilled manpower, water and food supplies, workshops, improved communications etc.

(iv) Such a solution would also contribute to the alleviation of Britain's manpower problems at home.

(v) There is no lieklihood that the Arab States outside Palestine would take drastic action against such a solution, especially once it has gained the support of Great Britain and the United States and the consequent endorsement of the United Nations.

(vi) Palestine Arabs would also obtain a measure of political independence from such a solution, and their opposition, is not a decisive deterrent.

(vii) A solution of this kind is in keeping with the true ethnic diversity of the Middle East, which should become aregion in which all those nationalities are secure in their liberty and independence.

(viii) The requirements of social revival in the Middle East are in full accord with the social and economic principles of Jewish development. A stimulus to the social life of the Middle East is essential if a revolutionary situation uncongenial to Britain is to be avoided.

(ix) Great Britain can secure no peace from the Middle East and, therefore, no security for her own interests, if the Jews are alienated through the suppression of their national interests and aspirations.

(x) The setting up of a Jewish State may be the only way in which Great Britain can maintain and justify her foothold in this region, since Arab nationalism is unanimous in its desire to reduce the British foothold year by year and bring about its total liquidation.

פרטי התכנית בקווים כלליים

1. בלבנון: א) להתאמץ להכשיל את התעמולה הארסית המתנהלת בלבנון, בעל-פה ובכתב, ע"י סוכני החוסיינים ובציגי "הליגה הערבית" בבירות וביתר ערי הלבנון. ב) לנסות להתערב בבחירות הפרלמנטריות הבאות במטרה להבטיח מינוי ממשלות נרשות: ראשית — לצמצם את קשרי הלבנון המדיניים עם העולם הערבי. שנית — לחלק את הלבנון לשתי מדינות, נוצרית ומוסלמית, או להחזיר את הלבנון לגבולותיו מ-1917 ולהקים בו מדינה נוצרית טהורה. שלישית — לתמוך במטרות הציוניות בא"י. רביעית — לחזק מחדש את ההשפעה הצרפתית בלבנון בפרט ובמזרח התיכון בכלל. ג) כן בזמן לנסות דרכים אחרות לאותן המטרות: ראשית — לחזק את השפעת הכנסיה המארונית. שנית — לחזק את העתונות המארונית. שלישית — לחזק את הסיעות הפרלמנטריות, הארגונים והמפלגות בעלי הנטיות הספארטיסטיות. רביעית — לעודד שיגור משלחות נוצריות לארצות המערב לתעמולה ולהסברה.

שתי הערות: 1) אם יחולק הלבנון ותקום באחד מחלקיו מדינה נוצרית לפני הקמת המדינה היהודית, הרי הדבר ישמש תקדים לפתרון שאלת א"י ויחליש במידה רבה את ההתנגדות הערבית להגשמת מטרתנו המדינית. ואם חלוקת הלבנון והקמת המדינה הנוצרית תבואנה אחרי הקמת המדינה היהודית, הרי הדבר יאפשר שיתוף נאמן בין שתי המדינות החדשות, הנוצרית והיהודית, ובינן לבין המעצמות הדימוקרטיות. כן יאפשר יצירת חזית משותפת, נוצרית-יהודית, בתוך האוקיינוס הערבי לשם קידום, קידמה אמיתית, בכל השטחים ומעלתו לטובתו ולטובת השלום בעולם. 2) אם תתחזק ההשפעה הצרפתית במזרח, הרי הדבר יביא לידי שיפור היחסים האנגלים-צרפתיים במערב; הגבלת התירותיה ופעולותיה של "הליגה הערבית" בארצות הצפון-אפריקאיות; צמצום התעמולה הזרה במזרח וכו'.

2. בעבה"י וסוריה: ראשית כל לבחון בכל הרצינות את תכניתו של עבדאללה בעלת שני השלבים, שתכליתה הסופית סיפוח סוריה, חלק מא"י, חלק מהלבנון לעבה"י והקמת מדינה ערבית גדולה תחת ראשותו. יתרונות התכנית הזאת לגבינו, לדעתי, הם: ראשית — בצעדיה הראשונים תביא לידי מפלת השלטון הקיים בסוריה העויין אותנו. כן תפלג את הערבים בא"י, לבעד ולנגד, ותחליש במידה רבה את השפעת החוסיינים ואת ההתנגדות הכללית למפעלנו. שנית — בהמשך צעדיה תסייע במידה רבה להגשמת כל תכנית, יהודית-אנגלית-אמריקאית, שמדברת על הקמת מדינה יהודית בחלק מא"י. שלישית — תשנה, אם תוגשם בשלימותה, את יחס הכוחות בעולם הערבי. לא תהיינה יותר, למשל, סעודיה ומצרים, בגלל עניניהן הן, הקובעות או המנסות לקבוע את הענינים בעולם הערבי, אם בדבר יחסו של העולם הזה אל הציונות, או אל המעצמות הגדולות אנגליה, רוסיה וכו', ואם בדבר נכונותו לעזור לייצוב מצב הבטחון, המסחר, התעשיה וכו' בחלק זה של העולם. רביעית — תפלג ואולי גם תהרוס, אם גם לא תוגשם בשלימותה, את "הליגה הערבית" ותגלה לכל, לפנים ובחוץ, את הבדלי ההשקפות והנטיות בעולם הערבי ואת המלאכותיות שבהקמת "הליגה".

אשר לשיקול האומר — האם רצויה לנו, בשכנותנו, מדינה ערבית גדולה כזאת? — יש כמה תשובות: ראשית — היא רצויה לנו בגלל היתרונות הנ"ל שלה. שנית — היא תמנע הקמת מדינה ערבית חדשה בראשותו של אויבנו המושבע, המופתי, או של אחד מתומכיו, בחלק השני של א"י. שלישית — היא תסייע להקמת המדינה הנוצרית בלבנון המצומצם. רביעית — היא תקטין את מספר הקולות הערביים בארגון האומות המאוחדות ובמוסדות בין-לאומיים אחרים. חמישית — היא תפתור, אם תקום בעצמה ואם תקומנה לצדה המדינה הנוצרית בלבנון והמדינה היהודית בא"י, אחת לתמיד את בעיותיו של חלק זה של העולם המקיף את א"י, סוריה, הלבנון ועבה"י — החלק הזה הנתון במחלוקת מתמדת בין הבריטים, הערבים והיהודים ובין הערבים לבין עצמם ומשמש כל הזמן מקור לערעור הבטחון בכל המזרח ולאי-שיתוף מלא ונאמן בין כל חלקיו.

./.

וכן אשר לשיקול האומר - האם אין בעידוד התכנית הזאת ובתמיכה בהגשמתה משום חתירה תחת האינטרסים של בריטניה בחלק זה של העולם? - יש גם כן תשובות: ראשית - חייב כל גורם במזרח, הקושר את גורלו בגורלה של בריטניה, לחפש ולמצוא את הפתרונות הרצויים לשאלות המסובכות העומדות לפניה בחלק זה של העולם, להעמידה עליהם, להסבירם לה, ואף לעתים להעמידה בפני עובדות, ולא לקבל את דרכיה היא, את מדיניותה היא בנידון זה כתורה מסיני, כאילו היא מחוסנת מפני טעויות. שנית - אם תקום המדינה הגדולה בראשותו של בן-בריתה הנאמן של אנגליה, המלך עבדאללה; ואם תקדמנה לצדה המדינה היהודית בא"י והמדינה הנוצרית בלבנון, כלומר: שתי מדינות מתקדמות בכל המובנים בשתי ארצות ההולמות על כל המזרח; ואם שלוש המדינות החדשות האלו - הנוצרית, היהודית וזו של עבדאללה - תיכנסנה בברית עם בריטניה, הריהן תבטחנה לאנגליה את השמירה על האינטרסים שלה במזרח, את החזקת הצבא הדרוש לה בחלק זה של העולם ואת אי-התקשבה לכל תעמולה זרה אחרת במזרח, ותסייענה לה לפתור כמה שאלות מסובכות אחרות במזרח כשאלת היחסים בינה לבין מצרים, עיראק וכו'. כן תסייענה לה להוריד מעל הפרק אצלה, אצל ארצות הברית, אצל מדינות ערב ואצל רוסיה את שאלת א"י והסכסוך היהודי-ערבי. כי שאלה זו תמצא את פתרונה הרצוי אגב ביצוע התכנית הנ"ל. ולבסוף עלינו לזכור תמיד, כי ענין "סוריה הגדולה" אין מקורו באמביציה של המלך עבדאללה בלבד. הוא נראה לרבים אחרים - ביניהם גם אנגליה וגם יריביו של עבדאללה - כפתרון הטוב ביותר לשאלותיו המסובכות של חלק זה של העולם. לא במקרה מיטשו רבים מבין המדינאים, האנגליים והערביים, את תכניתו של מוריסון בעניני א"י כצעד ראשון לקראת הקמת: א) סוריה הגדולה; ב) מדינה יהודית בא"י. לא מן הנמנע, איפוא, שסוריה הגדולה קום תקום במוקדם או במאוחר בהשתתפותו של עבדאללה, או בלי השתתפותו תוך איזה קומבינציה בין הכוחות באזור, תגאש הלאומי במזרח והמוסלמים כלבנון. וכאן נשאלת השאלה: מה עדיף א) לתת לעניינים להתפתח מאליהם, או לדאוג לכך שתהיה לנו השפעה על כיוונם, תהליכם ומטרתם? ב) לתת לשאלת א"י להסתבך יותר ולהשאירה תלויה ועומדת עוד כמה שנים, או לעשות הכל, הן במזרח והן במערב, כדי להחיש את פתרונה ובצורה הרצויה לנו?

ועתה כיצד נחיש את ביצוע התכנית הזאת? ראשית - לעזור לעבדאללה בעיבוד התכנית שלו ובביצועה. שנית - לגייס את כל הידידים הערביים שלנו בא"י, בסוריה ובלבנון לתמוך בתכנית ולסייע במלוא כוחם לביצועה. שלישית - לרכוש כמה עתונים סורים ולבנוניים וכן לרכוש לנו ידידים חדשים. רביעית - לעורר במיוחד את הדרוזים לתעמולה ולהכשרת הקרקע לביצוע התכנית. חמשית - להתערב בבחירות הפרלמנטריות הבאות שבסוריה לתמיכה בתכנית. ששית - לעודד את ארגוני האופוזיציה שבסוריה בהתנגדותם לשלטון הקיים ולמשטר הקיים. ועוד.

3. <u>במצרים:</u> א) להתאמץ להכשיל את התעמולה האנטי-ציונית ההולכת וגוברת מיום ליום. ב) לחזק את הגורמים התובעים את נויטרליותה של מצרים בעניני ערב. ג) לפתח לעצמנו קשרים עם המפלגות המצריות השונות ובעיקר עם מפלגת הרוב - "הוופד". ד) לחזק את הנטיה התובעת את העברת מרכז "הליגה הערבית" לארץ ערבית אחרת. ה) לנהל תעמולה לטובת הפעולות הנידונות למעלה בסעיפי לבנון, עבה"י וסוריה. ו) להסגיר את תשומת לב מצרים ופעילותה לארצות הדרומיות והמערביות לה: סודאן ולוב. ז) לנהל תעמולה לטובת תיאום התעשיה המצרית והיהודית. ועוד.

4. <u>בצפון אפריקה:</u> א) להתאמץ למנוע את הצטרפות טוניס, אלג'יר ומארוקו ל"ליגה הערבית", וכן כל קשר או שיתוף-פעולה ביניהן לבין "הליגה". ב) להכשיר את יהדות צפון אפריקה לעליה לא"י.

5. <u>מיעוטים:</u> א) לדאוג לידיעה רחבה של בעיותיהם. ב) לעזור להם להשיג פתרון צודק לתביעותיהם, או לפחות תנאים טובים בתוך האוקינוס הערבי ועוד.

אלה הם בקווים כלליים פרטי התכנית.

./.

הצעת תקציב לשנה:

.1	לפעולה עתונאית בסוריה, בלבנון ובמצרים	30,000 לא"י
.2	לפעולה בלבנון בשיתוף עם אחרים	" 30,000
.3	לפעולה בסוריה ובעבה"י בשיתוף עם גופים שונים, ביניהם "המאירי" ...	" 50,000
.4	לפעולה בין המיעוטים במזרח	" 10,000
.5	ליצירת קשרים עם אישים וארגונים שונים במצרים	" 30,000
.6	לחדירה וליצירת מרכזים באפריקה הצפונית	" 10,000
.7	לפעולה בקרב ערביי הארץ	" 30,000
.8	למודיעים נוספים בארץ ובארצות השכנות	" 10,000
		200,000 לא"י

למר בן-גוריון - שלום

כבקשתך הנני מחזיר לך, כרוך לזה,
את [illegible] [illegible] בין הערבים [illegible]
[illegible] ואת [illegible] [illegible] זה [illegible]
[illegible].

[illegible] כי [illegible] את [illegible] [illegible]

בתודה

5/8/947

א. [illegible]

[illegible] שלום
[illegible] מזכירתי להחזיר לך
המכתב באופן [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible].

[illegible]

מפלגת „פועלי־ציון־צעירי־ציון" — ברוסל

יידישע סאציאליסטישע פארטיי „פועלי־ציון־צעירי־ציון" — ברוסל

PARTI SOCIALISTE JUIF „POALÉ-ZION-ZÉIRÉ-ZION" — BRUXELLES

TÉLÉPHONE: 12.32.76
COMPTE DE CHÈQUES POSTAUX 7610.44

BRUXELLES,
56, RUE DES FOULONS

ברוסל, דעם 3-טן מערץ, 1947

מרכז „איחוד-עולמי" תל-אביב.

חשוב'ע חברים,

איך האלט פאר מיין חוב צום לעצטן מאל אייך אויפמערקזאם צו מאכן אויף א פאר פאקטן אין שייכות מיט דער איצטיקער לאגע פון אונזער פארטיי אין בעלגיע. און איך האף אז דער בריוו וועט ביי אייך בעפינען מער פארשטענדעניש ווי ביז יעצט.

איר ווייסט שוין ווארשיינלעך וועגן דעם באשלוס פון „דרור" איבערצורייסן מיט דער פארטיי אין בעלגיע און מיטן וועלט-פארבאנד. דאס איז ניט דער רעזולטאט פון א פאליטישער שטעלונג, נאר דאס איז דער רעזולטאט פון א לענגערע ארבעט, וואס האט געלייסטעט א שליח פון סיעה „ב" און אויף וועלכן מיר האבן פריערע מאל געצויגן אייער אויפמערקזאמקייט. ס'איז זעלבסטפארשטענדלעך, אז „דרור" וואלט געהאט א שליח פון מפא"י, וואלט צו דעם ניט געקומען.

פון דער אנדער זייט האבן מיר באדויערנד פעסטגעשטעלט, אז טראץ אלע צוזאגן פון אונזערע חברים, ווי גאלדא מאירסון, רובאשאוו א.א. צו באזוכן אונזער פארטיי אין בעלגיע, זיינען ניט פארווירקלעכט געווארן.

וואס אנבאלאנגט דעם וויזיט פון ח'. הארצפעלד, פון פאליטישן שטאנדפונקט, האט עס אונז געבראכט מער שאדן ווי נוצן. מיר באדויערן זייער, אז אלע שליחים פון דער פארטיי וואס קומען נאך בעלגיע, ווילן ניט רעדן אין נאמען פון דער פארטיי. דאס איז געווען דער פאל מיט חבר הארצפעלד, און יעצט מיט חבר בוסקאווסקי, וואס איז געקומען אלס שליח פארן קרן-קימת אין בעלגיע. טייטשנדיק, אז דערפיט וועלן זיי זיך קאמפראמיטירן.

אין קעגנטייל, צו דער שטעלונג האבן מיר מיט באדויערנד פעסטגעשטעלט דעם לענגערן באזוך פון ח'. אידעלסאן און דעם דורכרייזן פון פרייער זרובבל, וועלכע זיינען געקומען מיטן צוועק צו שפאלטן אונזער פארטיי אין בעלגיע.

דאס פארענטפערן זיך פון אונזערע חברים, אז דער טאג-טעגלעכער קאמף אין ארץ-ישראל דערלויבט זיי ניט צו אונז צו קומען, איז אפשר ריכטיק. אבער ער געפינט ניט קיין פארשטענדיקונג ביי די יידישע מאסן וואס לעבן

מפלגת "פועלי־ציון־צעירי־ציון" — ברוסל
יידישע סאציאליסטישע פארטיי "פועלי־ציון־צעירי־ציון" — ברוסל
PARTI SOCIALISTE JUIF „POALÉ-ZION-ZÉIRÉ-ZION" — BRUXELLES

TÉLÉPHONE: 12.32.76
COMPTE DE CHÈQUES POSTAUX 7810.44

BRUXELLES,
55, RUE DES FOULONS

אין בעלגיע און ניט אין ארץ־ישראל.
וואס אנבאלאנגט מיר פערזענלעך בין איך געצווונגען וואס א מאל
מער פון דער פארטיי־ארבעט זיך צוריקצוציען.
אין מאל,אויב מיר וועלן אין פארלויף פון די נאענטסטע וואכן ניט
האבן קיין שליח פון ארץ־ישראל,זע איך פאר די אפשוואכונג פון דער פא[illegible]
אין אזא מאמענט,וואס קען ברענגען צו דער פאלשטענדיקער פארשווינדונג,
און איך מיין אז ס'איז צו פארדריסן,ווייל דאס איז די איינציקע פארטיי
וואס איז אקטיוו אין מערב־אייראפע.
ס'הענגט אפ פון „איחוד־עולמי" און „ נפא"י" צו נעמען זייער פאר־
אנטווארטלעכקייט.איך גלויב,אז אויב מיר וועלן ווייטער האנדלען,אזוי
ווי אין דער פארגאנגענהייט,וועט די מפא"י פארלירן אירע אנהענגער אין
אייראפע און אויך אין אמעריקע.
טראץ די צוזאגן פון חבר רייס און די פארזיכערונגען,וואס מיר האבן
באקומען אין באזעל האבן מיר פון די חברים פון ארץ קיין שום דירעקטע
הילף ניט באקומען.
איך חזר איבער,אז דאס איז דאס לעצטע מאל,וואס איך שרייב אייך,ניט
ווייל איך האלט אז די בריוו זייענען נוצלאז,נאר ווייל איך גלויב,אז
אין א פאר וואכן ארום,וועלן די בריוו ניט מער נוצן,ווייל די פארטיי
אין בעלגיע וועט מער ניט עקזיסטירן און די ארבעט,וואס איז געמאכט גע־
ווארן אין די לעצטע צוויי יאר וועט זיין ארויסגעווארפן.
איך שיק אייך די קאפיע פון דעם בריוו צו חבר בן־גוריון אין
מרכז מפא"י.

מיט מיינע בעסטע חבר'שע גרוסן,

ד"ר בראנדעס.

/2118-/2 b

No.25 CONFIDENTIAL March 7,1947

To : Members of the Executive of the Jewish Agency for Palestine
From : Eliahu Epstein

SUBJECT: ACtivities of Peter Bergson in Paris.

Mr. J.P. Benard, First Secretary of the French Embassy in Washington, came to see me on March 3rd and, among other things, informed me of Peter Bergson's Paris activities on the basis of reports which he obtained from some of his colleagues who had just arrived here from Paris. Mr. Benard himself had been approached by two members of a delegation sent to this country from Paris, composed of MMN. Rene Capitant and Coste Floret, to act as liaison between the newly establish-ed branch of the League for a Free Palestine, in Paris, and Senator Gillette and other associates of Bergson, in the United States.

Bergson apparently has been most successful in gaining the support of many prominent people in France, including Jean Paul Sartre, Paul Eluard, Louis Marin, and others. Bergson was especially eager to obtain the services of Rene Capitant, who opened to him the door into the Gaullist Camp, still important and influential in many respects and still maintaining contacts with influential people in the Government. One of the reasons why he gained the Gaullist support was that the propaganda spread by him in the name of a "National Liberation" movement in the eyes of the Gaullistes, was identified with the nature and name of their own struggle. In his talks, Bergson drew the facile analogy between the Jewish Agency representing the Vichy Government and his League representing the Gaullist Movement. This argument was very appealing to the ignorant and misled Frenchmen, many of whom evinced a sincere desire to help the Zionist Cause.

According to Mr. Benard's information, both Capitant and Floret were advanced large sums of money by Bergson before their departure from Paris and they spent a most luxurious fortnight in this country where they were constantly entertained by Bergson's associates, both in New York and in Washington. They tried to gain the backing, for Bergson, of some of the prominent officials in the French Embassy in Washington and the French Consulate in New York.

In M. Benard's opinion the activities of Bergson in Paris may constitute a serious danger to our movement. Anti-British feelings, especially among the Gaullistes, and terrorist activities in Palestine (which fire the imagination of the French far more than does the official,moderate line of the Jewish Agency) can easily be exploited by Bergson to strengthen his influence and expand his activities in France. Although Bergson is operating primarily among the conservative elements in French political life, whose influence is rather limited as far as the present Government's policies are concerned, nevertheless there are still many ways open for them at least to harm the prestige of the Jewish Agency and to undermine the support which we may need from Paris if the Palestine question is brought to the UN.

According to Mr. Benard, Bergson and his group are becoming increasingly active in different parts of the world - including Latin America - and may soon become a serious threat to the Zionist Movement and a challenge to the authority of the Jewish Agency in many capitals of the world. Mr. Benard gained this impression from the recent conversations he had with Bergson himself and some of his associates who came to see him (Benard) in connection with various matters.

In conclusion, M. Benard expressed his complete confidence in the Jewish Agency and his appreciation of the help which he constantly received from this office, and assured me of his desire to help us in every respect through both the Embassy here and his Government in Paris.

|·|·|·|ₓ ·|·|·| ·|·|

No.24 CONFIDENTIAL   March 7, 1947

To : Members of the Executive of the Jewish Agency for Palestine
From: Eliahu Epstein.

SUBJECT: Conversation with Mr. Gordon P. Merriam, Chief of the Division of Near Eastern Affairs, Department of State, Washington, D.C.

Acting on instructions from Mr. M. Shertok, I asked on March 5th for an urgent interview with Mr. Loy M. Henderson to discuss the Palestine situation in the UN. Mr. Henderson was busy and asked me to see Mr. Merriam.

At the beginning of our conversation, I called the attention of Mr. Merriam to the fact that the idea of brining the Palestine question to the UN did not originate with us. We should, however, be ready to cooperate, on our part, with any effort of Mr. Bevin to try to solve the Palestine problem through the channels of the UN, provided it would help to expedite the solution of the problem and that an interim policy meeting our demands in matters of immigration, land purchase, and colonization would be adopted by the British Government.

In the event that Palestine is brought before the UN, we should like to have the full support of the American Government for safeguarding the rights of the Jewish people and the Jewish Agency, and assurance that any treatment of the problem be as just to Jews as to Arabs.

I went on to say that from information gathered by Mr. Shertok and by our office in New York, we have learned of the possible establishment of a Committee which would prepare the Palestine case for the coming General Assembly of the UN in September of this year. It is our request that this Committee should not include any of the Arab States. The Arab members of the UN are at the same time members of the Arab League, which has a very definite, negative attitude towards Zionism and the Jewish National Home in Palestine. Their presence on the UN Committee would prejudice the proper execution of its terms of reference and would cast doubt on the value of the Committee in the eyes of the Jewish people and the general public interested in a just solution of the Palestine problem. The Jewish Agency, I said, would request the support of the United States Government for authorization to present and to defend its case before the Committee and other institutions of the UN.

Mr. Merriam replied that the American Government, on its own initiative, has already approached the British Government with a suggestion to increase immigration to Palestine. In reply to my question as to whether the figures for such increase had been indicated to the British Government, Mr. Merriam replied in the negative. He informed me that no reply has as yet been received from the British. Mr. Merriam asked me to consider this information as strictly confidential.

He went on to say that as yet the British Government had not approached the United States Government with any definite proposal of putting Palestine on the UN agenda. Although the plan of the Committee is known to the State Department, it is very doubtful whether the United States Government will support it as long as the British Government has not presented to the UN any deinite plan for the solution of the Palestine problem which could be used as a basis for the Committee's proceedings and inquiries. The State Department, said Mr. Merriam, will probably make a decision on this matter in a day or two. Our views regarding the handling of the Palestine question by the Committee, if constituted, will be taken into consideration by the State Department.

Although Mr. Merriam tried to explain American objection to the Committee primarily on grounds of procedure, I believe that the real reason for such an attitude is the fear of the American Government of further interference by the UN in Middle Eastern affairs at this crucial moment when Amerivan decision with regard to her future foreign policy in that part of the world is in creation. In my opinion, the American Government would also prefer to maintain British paramount responsibility with regard to the Palestine problem instead of being forced by circumstances, in the event that the Committee is constituted, to initiate a solution which may bring her in an undesirable conflict, whether with Jews or Arabs.

Again I raised the question of Emir Saud's statement to the Arab press in Cairo. Mr. Merriam told me that after my conversation on this subject with Mr. Henderson (see my Memorandum No.23 of March 6), the State Department had approached the Saudi Arabian Legation in Washington for inquiries. The Saudi Arabian Minister cabled to Mecca and is awaiting a reply from the King. Mr. Merriam stated that if any newspaper reporter were to contact the Press Division of the State Department with a query on this matter, the State Department would reply that "authoritative sources are not aware of any statement by President Truman made to Emir Saud on Palestine." A more definite statement may be possible after the reply from Mecca.

In conclusion Mr. Merriam repeated that the State Department will take into consideration our views in connection with the handling of the Palestine question at the UN. He will share our views in this matter with both Mr. Henderson and Mr. Acheson.

Mr. Wilkins was present during the conversation which lasted thirty minutes.

- - - - -

COPY

March 7, 1947

Mr. William J. Porter,
American Consulate General,
Jerusalem, Palestine.

Dear Bill,

I was happy to learn from our people in Jerusalem of the excellent contact you have developed with them since your arrival in the country. All of them appreciate very much your cooperation and have great regard for you personally and for your comprehensive and penetrating understanding of the Palestine problem.

All of us were sorry to hear of the damage caused you by thieves who did not lose time in visiting your home, assuming, no doubt, that as an American you fprobably had something there to justify their visit. I trust the damage was not too great.

I should be very glad to hear from you occasionally. It is quite possible that I may come to Palestine, at least for a short visit, sometime this summer, although the trip may be postponed for some time because of the Palestine question's being brought before the UN.

My wife joins me in sending our kindest regards to you, Mrs. Porter and the children.

Cordially yours,

(sgd) Eliahu Epstein.

COPY

COLONIAL OFFICE
DOWNING STREET
S.W.1

12th February, 1947

Dear Linton,

You may remember that, at the early stages of the talks now going on, I asked you over the telephone to let me know whether your representatives were appearing in their capacity as the Executive elected by the General Council of the Zionist Organisation or whether they were representing the Executive of the Jewish Agency. You told me that both bodies were now virtually identical in membership, but that the present talks would of course be as originally planned with the Executive the Jewish Agency.

As a matter of interest, I should like to know how this affects the principle hitherto maintained that there should be non-Zionist members of the Executive of the Jewish Agency. You will no doubt have a copy of the Palestine Survey handy for reference. On pages 909-911 of the second volume, the whole history of the Agency and its enlargement to include non-Zionist representatives is set out, and the concluding position there is that the Agency Executive includes three non-Zionists in addition to all the members of the Zionist Executive.

I should be glad if you could let me know some time fairly soon exactly what the present position is in regard to non-Zionist representation.

Yours sincerely,

(sgd) TRAFFORD SMITH

J. Linton, Esq.

COPY

21st February, 1947

Trafford Smith, Esq.,
Colonial Office,
Downing Street, S.W.1.

Dear Trafford Smith,

Thank you for your letter of the 12th February. The members of the Executive who participated in the informal talks just comluded represented the Executive of the Jewish Agenwy for Palestine. The position of the non-Zionist representatives on the Jewish Agency Executive is as follows:-

The Council of the Jewish Agency at its last meeting in 1937 elected five members to represent the non-Zionists on the Executive. They were: Dr. M.B.Hexter, Dr. A. Ruppin, Dr. W. Senator, Mrs. R. Jacobs, and Dr. M.J. Karpf. The first three resided in Jerusalem, and took part in the meetings and in the work of the Agency Executive there - Dr. Ruppin until his death in January 1943, Dr. Senator until his resignation at the end of 1945, (his place is being kept open), and Dr. Hexter until he resumed permanent residence in the United States.

The Va'ad Leumi (Jewish National Council) which was one of the constituent bodies on the non-Zionist side of the Jewish Agency, is closely associated with the Executive through the attendance of two of its representatives at meetins of the Executive of the Jewish Agency in Jerusalem.

During the war no new elections could be held, as the Council of the Jewish Agency could not meet; the Zionist Congress was in the same position. Though it proved possible to convene a meeting of the Zionist Congress last December, there were many difficulties connected with any similar step as regards the Agency Council. Some of the Jewish communities which were representated in the Council of the Jewish Agency are no longer in a position to be representated at all (e.g. Latvia and Lithuania - now included in the Union of Soviet Socialist Republics); others have been totally or partially destroyed (e.g. Germany, Austria, Poland, Yugoslavia); others again are only now beginning to rebuild their lives and re-establish their communal institutions. Several members of the Council died during the war, and in the United States, where the members of the non-Zionist section of the Agency Council were mostly elected ad personam, several leading Jews who played a prominent part in the initial stages of the formation of the enlarged Jewish Agency are no longer alive.

The Executive are considering the whole question of reconstituting the non-Zionist representation on the Jewish Agency. They are already in touch with the Board of Deputies of British Jews, the Agudas Israel, and other organisations on the subject. It is contemplated to call a meeting of the Council of the Jewish Agency as soon as an outline scheme for relating the organisation of the non-Zionist section of the Agency with the post-war situation has been worked out as a result of these discussions, but you will appreciate that there are still difficulties to be overcome and problems to be solved before that can happen.

Yours sincerely,

(signed) J. Linton.

COPY

COLONIAL OFFICE,
DOWNING STREET, S.W.1

24th February, 1947

Dear Linton,

Thank you for your letter of the 21st of February about the position of the apn-Zionist representatives on the Jewish Agency Executige. I am much obliged to you for the information you give.

I should be grateful if you could arrange to let me know in due course what emerges from the reconsideration of this question referred to in your last paragraph.

Yours sincerely,

(sgd) Trafford Smith

March 7, 1947

To : Members of the Executive
From: Eliahu Epstein

Attached for your information is copy of a letter dated March 3, 1947, from Mr. Sumner Welles.

SUMNER WELLES

250 Via Bellaria
Palm Beach, Florida

March 3, 1947

My dear Mr. Epstein,

My cordial thanks to you for your letter of February 28. I have read it most carefully and with extreme interest. Its contents have been particularly helpful to me.

I, of course, agree fully with the position taken in your letter that the British Government should take the steps which are necessary in order to make it possible for Jewish immigration into Palestine to be increased so as to relieve the present tragic emergency and also to achieve the purposes originally contemplated under the Mandate. I cannot, however, believe, unfortunately, that in view of present British policy there is any ground for optimism in that regard.

The imperative question at this moment, it seems to me, is to see what can be done to expedite matters so that the United Nations will be seized of the Palestine problem at the earliest moment possible. I assume that the United States Government is, in fact, urging that prompt action be taken in this regard. Personally I fear, however, that Mr. Bevin will insist that the problem be referred only to the Assembly and that no special meeting of the Assembly will be summoned to consider the Palestine question. It is solely for that reason that I have urged that the matter be brought before the Security Council. I see no other way by which a further procrastination of six months can be prevented. I believe that the question can be legitimately brought before the Security Council for the reasons I have already made public and that the Council is fully empowered to request the international Trusteeship Council to consider what a permanent solution should be and that the Security Council in the meantime can take all steps that may be required to afford security and the protection of their legitimate rights to the residents of Palestine.

Since it is now established, notwithstanding Mr. Bevin's continued hope for some behind-the-scene negotiations that the United Nations must sooner or later determine what the solution of the Palestine problem is to be, I most earnestly hope that the Jewish Agency is taking all the steps that may be desirable in order to promote an equitable solution of the problem when the members of the United Nations are finally in a position to decide what such a solution is to be. You may remember that in my more recent conversations with Dr. Goldmann I most earnestly advised that all necessary steps in this regard be taken without delay.

Mr. Eliahu Epstein,
The Jewish Agency for Palestine,
2210 Massachusetts Avenue, N.W.
Washington, D.V.

I am glad to hear that you are now able to return to your duties and I hope that your health is completely restored.

Let me express to you also my very real appreciation of the message you have sent me with regard to my recent article.

I expect to be back at Oxon Hill before the end of this month and I shall look forward to seeing you again upon my return.

With renewed thanks for your letter, believe me,

Yours very sincerely,

(sgd) SUMNER WELLES

COPY

THE JEWISH AGENCY FOR PALESTINE

Washington March 6, 1947.

His Excellency
The British Ambassador
Washington, D.C.

Your Excellency:

I am directed by the Executive of the Jewish Agency for Palestine in America to address you with reference to the following:

In connection with the forthcoming meeting in Jerusalem of the General Council of the World Zionist Organization, the good offices of the Embassy were sought for the purpose of obtaining the necessary authority from Palestine for the grant of visas to the American members of the Council.

We warmly appreciated the ready help of the Embassy in this connection, but we now learn with deep regret that the Palestine authorities have refused to grant a visa in the case of a member of the General Council, Mr. Aaron Z. Propes. The visa for Mr. Propes has been refused despite the fact that the Jewish Agency here has indicated that it is ready to take full responsibility regarding the visit to and departure from Palestine of Mr. Propes. We are not aware of any previous case where a member of the General Council of the Zionist Organisation has been singled out in this way and, in recording our protest against the unwarranted rejection of Mr. Prope's application, we would express the hope that immediate action may yet be taken so as to enable him to attend the meeting.

I should be grateful if you could let me know of any further action in this matter.

I remain,

Faithfully yours,

(-) Eliahu Epstein
Director, Washington Office

Copy to : Louria
J.A.P., Jer.

No. 26 <u>STRICTLY CONFIDENTIAL</u> March 7, 1947

To : Members of the Executive of the Jewish Agency for Palestine
From: Eliahu Epstein.

SUBJECT: Conversation with Mr. Arthur Newmyer, Sr., Chief Advisor on Public Relations in Washington to the Standard Oil <u>Company of New Jersey.</u>

I had met Mr. Newmyer on several occasions in the past, having been introduced to him by his close friend, Mr. Edmund I. Kaufmann. I requested an interview with him in connection with the news in the press concerning the joining of the Standard Oil Company of New Jersey with the Arab-American Oil Company (Aramco) in exploiting the oil resources in Saudi Arabia.

Mr. Newmyer received me very cordially. He gave me a detailed and comprehensive picture of the situation as far as his company is concerned. Final concludings of the negotiations between the Standard Oil Company of New Jersey and Aramco have been handicapped by the French, who claimed a share in Saudi Arabian oil - their claims being based on an agreement made between the six partners, including the French, of the Iraq Petroleum Company. This agreement provided that in case one of the partners undertook any new oil venture in the Middle East, all of the others should automatically have a share in these interests. However, the Standard Oil Company of New Jersey does not have any desire to bring the French into Saudi Arabia, not only for financial reasons but for political reasons as well, because the present instability of the French political scene could cause serious repercussions to the position of the oil companies in Saudi Arabia should France turn Communist. After long negotiations the French finally agreed for sufficient oil from Saudi Arabia to cover her fuel requirements, at a reasonable price, and Mr. Newmyer expected a formal agreement to be signed within the course of a few weeks. He showed me a memorandum prepared for release as soon as the agreement is signed.

The Standard Oil Company of New Jersey will share 30% of the Aramco interests in Saudi Arabia. As a matter of fact, the Standard Oil Company of New Jersey would prefer not to be a party to Aramco at all; they would be satisfied with having the rights to sell at least a part of the Saudi Arabian oil in Europe, which is their most important market next to America. The Standard Oil Company of California and the Texas Oil Company have insisted, however that Standard Oil Company of New Jersey come in on an equal membership footing and carry all the responsibilities and obligations involved in the Saudi Arabia enterprise.

While discussing this subject, Mr. Newmyer showed me the minutes of a conversation that Mr. Golman, Director of the Board of the Standard Oil Company of New Jersey, had with Senator O'Mahoney, Chairman of the Special Committee of the Senate to Investigate Petroleum Resources. In this conversation Mr. Golman interpreted the desire of the Standard Oil Company of California and the Texas Oil Company to bring the Standard Oil Company of New Jersey into partnership as being primarily not for financial ~~xxxxxxxx~~reasons but to strengthen the position of Aramco where affected by the Jewish-Arab controversy and the Russian ambitions for oil concessions in the Middle East.

Mr. Newmyer went on to say that Aramco saw no other way but to support Ibn Saud in every possible demand in order to gain his co-operation and to check not only French and Russian but also British ambitions as far as oil interests are concerned. The company has been backed in its activities by the State, War and Navy Departments and has not taken any steps on its own initiative. Unless we are ready to view the oil companies' activities as part of American security, we shall miss the point in interpreting their policies. The

American

American Government has backed the general policy of the American oil companies to preserve the oil in this country for local requirements and to develop their distribution markets outside the western hemisphere by exploiting the oil resources - the richest being in the Middle East, and especially in Saudi Arabia.

The new arrangements made with the British in this respect will make distribution of the oil on the markets in the eastern hemisphere better managed by giving the British more dollars and leaving in the hands of the Americans more control of price and markets.

Mr. Newmyer admitted it is his duty to see that the company he is working for should avoid, as far as possible, attacks and criticisms of its policies, and it will be within his authority to come to the Board of Directors of the Standard Oil Company of New Jersey, after it becomes a partner of Aramco, and bring proposals to avoid Jewish criticism, possibly backed by non-Jewish supporters of the Zionist Cause in America, should Standard Oil Company of New Jersey identify itself with any action of Aramco which could be interpreted as being anti-Jewish or anti-Zionist. He, himself, as a Jew, although not a Zionist, favors the views of the American Council for Judaism but still finds it quite possible for him to deal with this matter from the point of view of the interest of his company.

Some time ago Mr. Newmyer was approached by Mr. E.I. Kaufmann on the same subject, but neither Mr. Kaufmann nor Mr. Robert B. Nathan, who also spoke to him, could make any proposals as to what the oil companies could do in order to help us without prejudicing their own interests in Saudi Arabia. He would be very glad to receive concrete proposals in this respect, and only then would he be able to deal with the matter from a practical point of view. He rejects the idea of boycott suggested to him by Mr. Kaufmann, not only as politically harmful to the interests of the Jews in this country and elsewhere, but also as most unrealistic.

Mr. Newmyer asked me whether I could propose anything concrete. I told him that I did not consider myself competent to bring proposals to him on my own, but we shall be glad to prepare a special memorandum for him on this subject and should welcome his cooperation in this important matter.

However, I expressed one idea which seemed to me a quite moderate and reasonable way for the companies to approach Ibn Saud without in any way harming their own and the general American interests in Saudi Arabia. Aramco could explain to Ibn Saud, I said, that what they are interested in is to sell their products in the United States and elsewhere in a way that would put them in the most favorable position as far as public opinion is concerned. This will make it easier for Aramco to sell more oil and to pay more royalties to the King. The King must appreciate that there are five million Jews in America and many more non-Jewish supporters of the Zionist Cause. It is, therefore, to Aramco's and to the King's interest that Saudi Arabia should be cautious when dealing with the Palestine question and should avoid any action which might be considered one of enmity to the Jews and to public opinion in America, which supports their rights in Palestine. Ibn Saud, I told Mr. Newmyer, is a very reasonable man and would be able to understand this argument. It requires, certainly, not only authoritative people but those who could make this explanation to the King in a bona fide sense to get his positive reaction to their explanations.

Mr. Newmyer agreed that this may be one means of influencing the King. He, however, expressed doubts as to whether the people responsible for setting the political policy in Aramco, and especially the Standard Oil Company of California representatives on the spot, would desire to say anything of this kind to the King. When the Standard Oil Company of New Jersey joins Aramco, they will also have their people in Saudi Arabia, and that may give them an opportunity of doing something more and better, from our point of view, than what has been done previously in this field.

Mr. Newmyer suggested that we should meet again after the Standard Oil Company of New Jersey officially joins Aramco, on condition that our meetings remain strictly personal and confidential. He would like to have by that time a memorandum prepared by us which he could then use for immediate action.

At the conclusion of the conversation, I mentioned our interest in having a share in building the new pipeline from Saudi Arabia, especially if and when it reaches the territory of Palestine, and I told him that we should like to have his assistance also in this as well as in other matters connected with the Standard Oil Company of New Jersey in Palestine, who own an important share in the Haifa oil refineries. Mr. Newmyer replied that he would be glad to assist us also in this field when we approach him with some concrete proposals. He will then ~~instruct~~ introduce me to the proper people in the company to whom I may present our views as requested.

The conversation last one and a quarter hours.

\- - - - -

No. 23 CONFIDENTIAL March 6, 1947

Members of the Executive of the Jewish Agency for Palestine
Eliahu Epstein .

SUBJECT: Conversation with Mr. Loy Henderson, Director of Near Eastern and African Affairs of the State Department on March 4th.

In my conversation with Mr. Henderson the following four topics were discussed: 1) Emir Saud's statement, 2) the U.N., 3) new developments in the Mediterranean as affected by the Greek situation, and 4) martial law in Palestine.

Mr. Henderson opened the conversation by saying that he was very glad to have been present during Mr. Shertok's interview with Secretary Marshall and that Mr. Shertok rendered an important service to the Zionist Cause during that discussion.

1) I referred to Emir Saud's statement from Cairo in which he informed the Arab press that in a conversation he had with President Truman on Palestine, the President told him that his position is one of "neutrality" in the controversy between Jews and Arabs. Mr. Henderson, who was aware of this statement, emphatically denied its validity. According to him, there had been two meetings between the President and the Emir, at both of which he was present, and he never heard any reference whatsoever to Palestine during these meetings. It may be that the President said something to the Emir during a luncheon at the White House, but in any case the President would never have used the word "neutrality" in discussing the Palestine question. What he may have said is that the U.S. Government is interested in a fair solution of the Palestine problem. The President's attitude on the Palestine question has been expressed not only in official statements but also in the personal letter which he sent to King Ibn Saud, which was made public, and which continues to be the policy of the American Government. (The above was confirmed to me by Mr. D. Niles on the basis of inquiries he made of the personal secretaries of the President. Mr. Niles was present at the first meeting of the President with Emir Saud and no reference was made to Palestine during the 45 minute conversation).

2) When I asked Mr. Henderson what the situation is with regard to Bevin's announcement that the Palestine question would be referred to the U.N., he replied that as yet, the American Government has not received any official information from the British Government on this matter. He personally believes that the British Government will not try to bring the matter to the Trusteeship Council. Inasmuch as the British Government does not plan to come to the U.N. with concrete recommendations for the settlement of the Palestine problem, the Trusteeship Council cannot handle the matter within its present framework. Mr. Henderson said further that it is very doubtful whether the British would like to place the problem before the Security Council, because that would mean that they, themselves, consider that Palestine constitutes a threat to world security - an admission that would expose them, eventually, to the kind of criticism which they would like to avoid. However, this does not exclude the possibility of Syria proposing to put Palestine on the agenda of the Security Council, which would result in Great Britain's being in a more favorable position than if she, herself, were to initiate this action.

There remains, then, the General Assembly of the U.N. To put the Palestine problem on the agenda of the coming session of the Assembly in September would mean an initial loss of 6 months time and, since the Assembly would not be able to settle the problem without some kind of investigation undertaken by the U.N., a still further, indeterminate delay in the final settlement would ensue. The calling of a special session of the Assembly earlier than September would entail a heavy

financial output to which Secretary General Lie is greatly opposed. Mr. Lie has suggested the appointment of a Committee which should make all the necessary investigations and prepare a comprehensive report to be presented to the General Assembly in September in order to effect a final settlement without unnecessary delay.

3) I asked Mr. Henderson whether the changed situation in American foreign policy in the Mediterranean, emerging as a result of the requests of the British and Greek Governments for American support, does not open an avenue to more active partitipation by the United States in the settlement of the Palestine problem. I called Mr. Henderson's attention to the fact that if the British are feeling the burden of keeping 10,000 troops in Greece, they certainly feel the burden that much more in keeping 100,000 troops in Palestine. Should the British Government still decide to bring the Palestine question to U.N., we believe that the American Government is now in a stronger position to demand an interim policy favorable to us - a policy which should embrace increased immigration and facilities for land purchase and colonization in Palestine.

Mr. Henderson told me that the possible new policy of the United States in Greece is undoubtedly connected with the general line of policy of the American Government in the Middle East. Secretary Marshall will discuss the general problem with Mr. Bevin while in Moscow. The State Department has not overlooked the points upon which I touched and he assured me that he would bring my views to the attention of the Secretary before his departure for Moscow.

4) In the discussion of the present situation in Palestine I stressed the point that Mr. Bevin's statement and the continued deportations to Cyprus were primarily responsible for the new wave of terror. The drastic measures of the British Government and the imposing of martial law in some parts of Palestine will only increase tension and cause innocent people to suffer for the outrageous acts of terror, without in any way eradicating terrorism. I further emphasised that the Jewish Agency's ability to influence the situation depends entirely upon the abandoning of the present British Government policy and that the substitution of a liberal interim policy in the country alone can produce conditions for an effective and constructive struggle against terrorism.

Mr, Henderson thanked me for the analysis of the situation and told me that he is very much concerned over the growing tension in Palestine. The State Department has no doubt that the Jewish Agency has been doing everything in its power to meet the British request for copperation in the liquidation of terror and that he and his collegues realize the limits of our possibilities in this respect. He would be very glad to find a way of helping us in the present situation, but we must take into account that the British decision to take drastic measures is influenced, to a large extent, by their desire to preserve their prestige in the Middle East and especially in India and in Egypt and also by the strong pressure of British public opinion on their Government at home.

Mr. Wilkins was present at the interview which lasted 50 minutes.

Mr. D. Ben Gurion
Mrs. G. Myerson
Dr. L. Kohn

From : Dr. M. Kahany
To : Members of the Executive

Re : Palestine and the United Nations

I. Procedure : a) Security Council. That the British Government may try to submit the Palestine problem to the Security Council of the UN is hardly conceivable. Indeed the only possible course for such an action would be to invoke Art. 34 and 35/1 of the Charter : "The Security Council may investigate (and any Member of the UN may bring to the attention of the Security Council) any dispute or any situation which might lead to international friction or give rise to a dispute, in order to determine whether the continuance of the dispute or situation is likely to endanger the maintenance of international peace and security". Palestine is a Mandate under British rule and Great Britain can hardly assert to have on the subject a "dispute" with another State, nor can she lodge a complaint against somebody to have created a there a "situation" likely "to endanger the maintenance of international peace and security". The question "who has created this situation" would arise immediately and - as reasonably neither the Jews or Arabs of Palestine nor the Jewish Agency or any of the Arab States or the United States of America could be the objects of a British complaint - such a step would mean that Great Britain is accusing herself ... While an Arab State or even any other State Member of the UN may of course at any time submit the Palestine problem to the Security Council on the basis of Art. 34 and 35/1 of the Charter, it is extremely unlikely that GreatBritain could do so at the present moment.

b) General Assembly : As for the General Assembly, the situation appears different but here too the procedure would not be so much easier. The normal course for Great Britain in the case of Palestine would be either a) to announce that she intends to grant Palestine the status of independence (as she has done for Transjordan) or b) to propose a new trusteeship agreement (for instance a time-limited one leading to final independence). In the later case the procedure is provided for in Art. 77, 79, 81 (83 in case of establishment of "strategic areas") and 85 of the Charter. But according to Mr. Bevin's statement none of these two alternatives is envisaged. The British Government does not announce the granting of independance for Palestine nor do they intend at the present moment to submit the United Nations any draft agreement for a trusteeship or any other proposal for a final solution of the Palestine problem. All they want is - as Mr. Bevin put it - to make the United Nations "consider" and "decide" whether Palestine is to be a) a Jewish State or b) an Arab State with safeguards for the Jews or c) a Palestinian State in which the interests of both communities are as carefully balanced as possible. "We as the Mandatory Power" asserted Bevin "cannot solve that problem until the United Nations have recommended which of these three alternatives is to form the basis of the future organisation of Palestine. We as the Mandatory Power have no power to make that decisions."

It is not s/....

(It is not the purpose of this paper to discuss the value of this surprising "legal" argument of Mr. Bevin nor the fact that without actually "deciding" he gave however in his vicious speech in advance the British reply to all these questions. Nor is it intended to analyse here the question - which could be ventilated usefully by our legal advisers - whether, in view i.a. of Art. 80 of the Charter, the General Assembly may be legally entitled to decide such a question without requesting, for instance, the International Court of Justice to give an advisory opinion (Art. 96/1 of the Charter).)

What matters now is an immediate and practical question : which article of the Charter can be invoked by the British Government when approaching the United Nations on the subject of Palestine on the basis outlined by Mr. Bevin ? As far as I can see it the one which certainly could apply is Art. 10 running as follows : "The General Assembly may discuss any questions or matters within the scope of the present Charter or relating to the powers and functions of any organs provided for in the present Charter and ... make recommendations to the Members of the United Nations or to the Security Council or to both on any such questions or matters".

c) <u>Special session of the General Assembly</u> : This question having been apparently considered it may be noted that according to Art. 20 of the Charter a special session of the General Assembly can be convoked by the Secretary-General "at the request of the Security Council or of a majority of the Members of the United Nations". For reasons already mentioned it seems most unlikely that the British Government would approach the <u>Security Council</u> on the subject. The only way to have a special session of the General Assembly (for instance in May or June next) - arranged in a simplified manner with reduced delegations etc. - would therefore be to induce a majority of the States Members of the UN to make such a request to the Secretary-General. There is <u>prima facie</u> no reason to believe that if the British Government really wants to provoke such a decision they would have to face any serious difficulty.

<u>II. The British attitude</u> : In comparing the stand taken by the British in 1937 and 1939 at the League of Nations with that taken now (in connection with the United Nations) it may be of interest to note certain analogies. For instance : already in 1937 the Britisn Government (and [illegible] the Royal Commission) tried to make admit the League of Nations that the Palestine Mandate is "unworkable". This thesis - the legal consequences of which would be very far-reaching - has not been admitted by the League of Nations. But in 1937 the British Government asserting that the Mandate is "unworkable" approached the League of Nations in proposing partition as a final solution. The League has indeed authorised the British Government to solve the problem finally on the basis of partition. In other words : without accepting the thesis of an objective "unworkability" of the Mandate the League however agreed that a <u>final solution</u> based on partition could be considered as one conform to the

spirit of the Mandate. Now this stand taken by the League of Nations was not at all what the British Government really desired (the real aim was to make admit the League first that the Mandat is "unworkable" and later on to make it admit that partition is "impracticable"). It was for that reason that in 1939 the British Government tried with the already dying League another trick : to make her admit that the Jewish National Home as provided for in the Mandate is already established and that the policy laid down in the White Paper of 1939 is therefore quite conform to the dispositions of the Mandate. But , as it is known, this trick has not succeeded either because of the remarkable resistance opposed to it by the Permanent Mandates Commission. What the British Government is trying now with the United Nations is exactly the same thing. Only the methods are different, the main difference being that they would like to get first a decision of principle and only then submit their own proposal i.e. some second or third edition of the White Paper 1939 combined with the Morrison and Bevin plans. (It is quite clear that Great Britain is prepared to use within the United Nations all her influence in support of the Arab demands as an alternative to her own proposals.)

III. Our defense. Under such circumstances and in view of the fact that the United Nations can and will not handle the matter from a legal point of view (based on the stipulations of the old Mandate) but from a purely political one we shall have to use tactics and to formulate our demands in a way quite different not only from what we used with the League of Nations (although the experience we won there will remain of greatest value) but also very different from all we have tried when discussing recently with the British or American Governments. To give an example : I wonder whether the negative position as expressed in the political resolutions of the last Zionist Congress against any kind of trusteeship could under present circumstances be maintained. There are many other similar questions to be considered and I shall try to revert to them in a separate paper.

Geneva, February 28th, 1947.

Mr. D. Ben Gurion
Mrs. G. Meyerson
Dr. E. Kahan

From : Dr. M. Kahany
To : Members of the Executive

Re : Palestine and the United Nations (II)

Concerning "Procedure" the following points omitted in my yesterday's paper may be added : d) General Assembly's ad hoc Commission. In using Art. 22 of the Charter ("The General Assembly may establish such subsidiary organs as it seems necessary for the performance of its functions") the creation of an ad hoc Commission of the General Assembly for the preliminary examination of the Palestine problem may also be possible as an alternative to a special session of the Assembly. But the creation of such an ad hoc Commission can be decided only by the Assembly itself i.e. after due consultation of all the States Members of the UN (a consultation which could be undertaken by correspondence an through the diplomatic channels). The difference between a special session of the General Assembly (with reduced delegations, etc.) and an ad hoc Commission would be probably twofold : (i) while at a special session of the Assembly all the States Members would be represented an ad hoc Commission would be composed probably of a restricted number of States Members nominated for this special purpose by the United Nations as a whole; (ii) while a special session of the Assembly would have the same powers as the General Assembly itself, i.e. to adopt definite decisions, an ad hoc Commission would be asked to examine the problem and to submit recommendations to the ordinary meeting of the General Assembly in September next.

e) Trusteeship Council. The Trusteeship Council being already constituted (and its first session taking place on March 26th, 1947) the question has been raised in some quarters whether this organ of the United Nations could not be asked to examine the problem and to submit an advisory opinion to the General Assembly. Such a procedure however would not be consistent with the Charter. Indeed the Trusteeship Council is an organ of the General Assembly which has to deal exclusively with territories already placed under the trusteeship system i.e. as far as territories under former League of Nations mandate are concerned, those of them whose (new) trusteeship agreements have already been approved by the General Assembly. This is clearly not the case for Palestine. It is therefore unlikely that the Trusteeship Council could play any role in the present stage of the proposed examination of the Palestine problem by the United Nations.

f) The question of hearing of representatives of the Jewish Agency. This question is a difficult one but it seems to me that the General Assembly or such organ of the United Nations which will finally have to deal with the Palestine problem could find an appropriate procedure for the oral and written hearing of representatives of the Jewish Agency i.e. of the Jewish people (Art. 80 of the Charter may perhaps be usefully invoked in this connection). But it is clear that any such request (of hearing of Jewish representatives) will have as corollary the question of hearing of representatives of the Palestinian Arabs.

Geneva, March 1st, 1947.

ת.א. / אבן־

COPY

THE JEWISH AGENCY FOR PALESTINE
37, Quai Wilson,
Geneva.

March 18th, 1947

From : Dr. M. Kahany
To : Pol. Department, London, Jerusalem
Washington and New York.

Re: Status of the Jewish Agency with the International Refugee Organization (IRO)

In my memo of the 24th February last on the first meeting of the Preparatory Commission for the IRO I have already briefly referred to this question in connection with the special arrangement concerning the Reparations Fund. It may be reminded that the carrying out of this arrangement will become the concern of the IRO once constituted. Therein the Jewish Agency together with the JOINT are recognised as the only two Jewish voluntary organizations which are entitled to dispose of the relevant Reparations Fund for the re-settlement of Jewish refugees and displaced persons. Thus the status of the Jewish Agency (and of the Joint) with the IRO is - for a specific purpose - already better secured than that of other non-governmental organisations which have or may apply for a consultative status. The whole question of cooperation between the IRO and the voluntary organisations will be in a general manner examined by the Preparatory Commission during its next session (this session is scheduled for April 15th but will probably not take place before the end of April) while the final decisions on this subject will be taken by the General Council of the IRO itself.

Our Status with the Economic and Social Council.

When in New York last summer I have submitted to the Secretariat of the United Nations, on behalf of the Jewish Agency, a written application for the admission of the Jewish Agency to consultative status with the Economic and Social Council on the basis of Art.71 of UN Charter (this article runs as follows: "The Economic and Social Council may make suitable arrangements for consultation with non-governmental organisations which are concerned with matters within its competence. Such arrangements may be made with international organisations and, where appropriate, with national organisations for consulation with the Member of the United Nations concerned"). In the application I have indicated as our "specific interest" and our "reason for consulting with the Economic and Social Council" the matter of "Jewish refugees and displaced persons" only (and not for instance, "human rights", etc.). Indeed this problem is for the time being the only one of direct concern for us within the Economic and Social Council. On the other side I was anxious to limit our "specific interest" in order to avoid possible frictions with other Jewish organisations dealing more particularly with matters of general Jewish interest such as "human rights", protection of minorities, religious and cultural questions, etc. As long as the status of Palestine within the United Nations remains undecided there is no connection at all between Palestine and the UN (and Art.4 of the Mandate). This applies of course a fiortiori to the Economic and Social Council which - within the framework of the United Nations - is certainly not the competent organ to deal with the Palestine problem itself. In our application I have therefore, while articles 4,6 and 11 of the Palestine Mandate, underlined especially the "role which Palestine and the Jewish Agency do and can play in solving the question of Jewish refugees and displaced persons" and I have enclosed for this purpose copies of the memorandum submitted by the Jewish Agency on April 15th, 1946 to the Special Committee on Refugees and Displaced Persons of the UN Economic and Social Council. It was clear therefore that our application for a consultative status with the Economic and Social Council -

far from prejudicing in any way the status of the Jewish Agency once Palestine is incorporated in the United Nations either as a trusteeship territory or otherwise - concerns only one sector of our activities namely our work in the field of re-settlement of Jewish refugees and displaced persons, as a matter being now clearly "within the competence of the Economic and Social Council.c (It may be added that even some governments of States which are not yet members of the UN (e.g.the Italian Government) have tried to secure for themselves temporarily a consultative status similar to that of non-governmental organisations).

Recommendations of the Committee of the Social and Economic Council on non-governmental organisations. This Committee was in session on 25-27 February last and scrutinised 128 applications of various non-governmental organisations for consultative status with the E.S.Council. It finally recommended 3 organisations for "status A", 24 for "status B", 3 for "status C" and "postponed" for consideration of all the oth r applications. Category "A" includes those organisations which "have a basic interest in most activities of the Economic and Social Council", category "B" those with "a special competence but concerned specifically with only a few of the fields of activity covered by the "Council" and category "C" those which are "primarily concerned with the development of public opinion and with the dissemination of information."

The organisations already admitted with a consultative status in category "A" were: "The World Federation of Trade Unions, the American Federation of Labour (as a national organisation backed by the USA Government), the International Chamber of Commerce and the International Co-operative Alliance. The three other organisations recommended now by the Committee for category "A" are: the International Federation of Agricultural Producers, the International Federation of Christian Trade Unions and the Inter-Parliamentary Union.

The Jewish Agency for Palestine is recommended by the Committee for categpry "B", the only two other Jewish organisations recommended being the World Jewish Congress and the "Consultative Council of Jewish Organisation" - a new "international" Jewish body - apparently a cue given to the World Jewish Congress - which is said to include the American Jewish Comitee, the Anglo-Jewish Association, the Alliance Israélite Universelle and "any other Jewish organisations that these three may invite to join."

It may be noted (as of some interest to our status) that among the non-Jewish non-governmental organisations recommended for category "B" are also such important bodies as the International Committee of the Red Cross (which through the medium of the International Organisations of the Red Cross was the only non-governmental organisation officially recognised by Art. 25 of the Covenant of the defuncted League of Nations), the International Organisation of Industrial Employers, the International Transport Workers Federation, etc.

Representatives of organisations in ny of the three categories have the right to attend all the public meetings of the Council. Those in category B may submit statements, "a list of which shall be circulated to Council members and any of which my then be circulated in full at the request of any Council member." The admission to consultative status is valid for 2 years and subject to review on expiration.

The Economic and Social Council is now in session and will have to approve the above membioned recommendations of its Committee. Among the 18 members of the Economic and Social Council there is one Arab State (Lebanon) who may try to oppose the recommendation concerning the Jewish Agency for Palestine but - as far as I can recollect it - Lebanon was also member of the Committee which made the recommendation. It is therefore probable that the recommendattions will be approved without any chance.

Having thus the consultative status with the Economic and Social Council we shall have a quite easier position with the IRO which is a specialised agency of the Economic and Social Council. As far as the IRO is concerned we shall of course try to enlarge our rights of consultation. We can ask for instance not only the right to make written statements to the Council of the IRO but also the right to be permitted (when attending the sessions of the Council of the IRO) to make oral statements,etc.

Foe time being the preparation of the IRO is still in lull. Only onre State - Belgium - has signed the constitution of the IRO thiinging the total to twelve (the required minimum being fifteen contribution of which would total at least 75% of the requireudget.) Mr. A. Altmeyer, the American Executive Secretary of the eparatory Commission for the IRO, has not yet arrived in Geneva is expected to be here within the next few days.

- - - - - - -

MARC JARBLUM: CONVERSATION WITH Mr.MODZELEWSKI, Polish secretary for Foreign Affairs.

April 21st 1947

During my stay in Poland, I met several political personalities, members of government and leaders of various parties. I shall write to you in detail on this subject, but I do not want to delay communicating to you my conversation with M.Modzelewski.

At first we spoke of general polotics and among other things, the Minister outlined the general foreign policy of his country. He insisted on the fact that their policy is not of exclusive nature, and that on the contrary Poland wishes to establish friendly relations with all countries and carry on trade relations with them. Poland, said he as perfectly independent in her foreing policy, but she will of course be always on the side of the Soviet Union in every instance when whatever nation adopts a policy -tending to isolate Russia .

From general considerations we have at once gone over to the Palestie problem. My question was: what attitude will Poland assume concerning the claims of the Jewish Agency for Palestine, and in particular, what attitude would assume her delegates at the UNO Conference (my conversation is prior to the Conference). The answer given by Mr.Modzelewski was clear : we shall unreservedly support the Jews in the Palestine issue, or rather with one reservation: that Zionist policy does not tend to the isolation of the Soviet Union and does not bear an exclusively anglo-saxon imprint. The question of Palestine is and must remain a problem of international politics.-Will your attitude be bound by that of the Soviet Union? - No, as I have already said, we shall support your claims; to a great degree we feel responsible for the fate of the Jewish people which have suffered so terribly on our territory. These are pledges of a moral character which we intend to keep and our UNO delegate will clearly proclaim this fact; the Jews are resolved to carry on they work in Palestine and our duty is to support them.- Will Poland be represented on the fact-finding committee appointed by the UNO? - I do not yet know, but I think that there will either be a Polish member, or a Czech member - and from the Jewish point of view it comes to the same. Mr.Madzilewski repeated the same statement several times, and every time with clarity and precision.

Further we have at length discussed the question of Jewish immigration from Poland - that of the closing of frontiers, the latter having been enforced just as I arrived. The Minister answered that Poland has again become a peaceful country, safe to live in and that anti-Jewish excesses stopped to occur. There were therefore no reason to leave with panicky precipitation. No country can accept that its frontiers remain open and that any one should leave the country without filling out the necessary administrative formalities. But, -he added, -we shall create no difficulties for the Jews who - provided with a visa to any country should be willing to depart, going directly or indirectly, in one way or another , to Palestine.

But - I objected - the formalities in order to obtain a passport last several months and we frequently miss the opportunity which occurs to send our people to Palestine. I shall do all I can to reduce the delay and accelerate the issueing of passports. I understand very well

9/3(

Confidential

Conversationswith L.B. on Palestine situationand particularly on the subject of Martial Law.

As result of these conversations:

1. L.B. suggested to the executive committee of the French Socialist Parti to sent a telegramm to the secretary of the Labour Party, as well as to the parliamentary fraction of the Labour Party, asking them to oppose Martial Law being decreed in Palestine.

L.B. will find a way to let the English know his point of view.

It is the first time the French Socialist Party intervene in our affairs. I am to see one of these days the general secretary of the S.F.I.O. Party to suggest their intervention with the Labour Party in our political issues.

2. Together with Haim Berman, we had a talk with Louis Saillant, general secretary of the World Trade Federation (Federation Syndicale Mondiale)

Following the cable they received from the Vaad Hapoel of the Histadruth asking for the intervention against the imposition of Martial Law in Palestine, we explained the situation to him and, for the first time, I have found Saillant sympathetic.

Mr. Saillant asked to think it over and promised to take steps the same day.

He rang me up this morning (Feb 10th.) to inform me of the steps taken:

a) He sent a note to Duff Cooper.
b) He wrote to the President of T.U.C.
c) He will be in London in a few days and will suggest that a delegation - in which he will take part) sees the Colonial Secretary.

----

that in spite the security which we now enjoy, the Jews wish to join their families in America or in Palestine or that they simply want to ~~take~~ do their share in the constructive work being done in Palestine. As I have already told you we are ready to support you but in a regular and organised manner. In fact we must remain watchful to prevent undesirable elements from taking advantage of these departures, as it had already happened when the frontiers stood completely open.

I was genuinely impressed by these statements and by their "tone". In fact in the state ment made at the UNO Assembly by the Polish delegate I recognise the expression the the Minister's exact way of thinking.

Ben Gurion

TO: THE EXECUTIVE OF THE JEWISH AGENCY

FROM: A.S. EBAN

CONVERSATION WITH BELGIAN PREMIER, M. PAUL HENRI SPAAK AND MINISTER OF EDUCATION, M. CAMILLE HUYSMANS

The conversation took place in French and lasted 40 minutes.

I began by invoking the sympathy which the Belgian people had evinced for the Jews during the ordeal of occupation and the hope of liberation. For the Jews this hope had not been fulfilled; the international mandate which envisaged national status for the Jewish people had been transformed by the White Paper into an instrument of Jewish subjection to Arab rule. And this attempted reversal had coincided with Jewry's greatest disaster, when all the refuge and salvage which Zionism could offer was in sorest need. The Arabs, taking their cue from the White Paper, were now asking the international forum to ratify this volte face. It did not suffice that they possessed five times as great a voice in international counsels as Belgium herself; the proposal was that the Jews' only hope of national liberty should be extinguished in order that the Arab Empire should be still further enlarged. We stood firmly against this conception which underlay the Arab demand, the White Paper, and the recent Bevin proposals. We considered that UNO would bring itself to derision if it did not adjudicate in a spirit of equity, weighing up the needs and the possessions of each side. The League of Nations had always refused to envisage a reversal of the Mandate's main purpose. In Brussels I could not forbear to quote the declaration of M. Orts, in which he expressed the relative equity of Arab and Jewish claims for independence in Palestine.

M. Spaak replied that this would certainly be a grave test for UNO; if it achieved a settlement of this problem its prestige would grow enormously. Did I have real grounds for thinking that there was any intention of ruling out Jewish independence and development? I said that this, unfortunately, was the sense of all British proposals since the Peel Report was discarded; and it was against that background alone that the turbulent events of recent years could be explained.

I went on to discuss our views on procedure - in the same vein as our conversations in Paris (q.v.). Mr. Spaak said that the British Government was naive in imagining that it could separate procedure from substance. The Arabs seemed determined to force a discussion on substance; and if they succeeded it would be only fair to hear the Jewish case as well. But a better purpose would be served by resisting their attempt, and adhering strictly to the limited terms of reference of the Special Assembly. He hoped that the President of the Assembly, whoever it was, would be firm about this. All the members, except the Arabs, had sent non-plenipotentiary delegates: it would be useless for them to listen to a discussion when they had not even the competence to comment on their Government's behalf. M. Spaak then said that with this reservation all our views on procedure seemed reasonable to him. He asked me to comment on alternative solutions of the problem itself.

I said that the purposes and intentions of the Mandate could be expressed in two ways: either by replacing the mandatory system by independence, which in the immediate issue meant Partition (a viable Jewish State, etc. etc); or else by containing a form of trusteeship aimed primarily, as was the Mandate, at the development of the Jewish National Home. In view of Britains special hesitations this latter might involve something other than a purely British trusteeship. We would oppose a trusteeship not directed primarily to the development of the Jewish National Home.

He said that he thought the first solution was immeasurably superior to the second. Independence was a popular slogan at UNO, while trusteeship was anathema. Partition alone integrated the main Jewish needs into the conception of independence. He was astonished to hear that any Zionists still placed any hope in a further period of trusteeship. How could any of the difficulties of recent years be avoided except by a clean cut? UNO could not by waving a wand alter any of the motives which impelled Britain towards her present policy. And it was not in the spirit of 1947 to keep mature communities under tutelage, however benevolent. Moreover, his tactical experience proved the danger of alternative proposals if it was desired to enlist the support of neutral States for a rapid solution. Belgium was a neutral State and would act with complete objectivity in the matter; being disinterested she could afford to judge proposals on their merit.

In conclusion, M. Spaak asked me very earnestly whether something could not be done to control affairs in Palestine ("No pouvez vous pas dominer les choses?"). Could not the terrorists understand that the UNO phase was being gravely prejudiced against the Jews? The argument that a growth of the Jewish position might imperil Middle Eastern security was being needlessly reinforced. And at UNO there was an automatic prejudice against those who simultaneously used force and applied to a tribunal for a verdict.

....

....

Earlier that day I met M. Camille Huysmans at the Ministry of Education. He expressed his unswerving attachment to the Zionist idea, and reminisced about his early experiences of the problem at Socialist gatherings in 1907. He saw no force in the Arab claim now that the Arabs had benefited so enormously and rapidly from the spread of political independence. Of current solutions he advocated Partition as the only immediate way of ensuring Jewish nationhood. "You must have a home." He said that he often discussed the problem with M. Spaak, who appeared to be in harmony with his views. He suggested that I endeavour to meet M. Bouset (Socialist) and Senator Motz (Liberal); I hope to see both at a meeting of Parliamentary leaders which I am addressing on the Middle East on Friday.

Amsterdam - 28.4.47.

ASE/MS.

Dictated 17th April, 1947

CONFIDENTIAL

To - THE EXECUTIVE OF THE JEWISH AGENCY.

From - A.S. EBAN.

SOME RECENT CONVERSATIONS.

BRIG. CLAYTON is on release leave in England prior to a new appointment in the Middle East, probably under Foreign Office auspices. At dinner he spoke frankly about the internal difficulties of the Arab League. On the Sudan issue not one of the Arab States believed that Egypt has a good case, and Hafez Wahba (Saudi-Arabian Minister in London) has gone to Cairo to persuade the Egyptians to modify their attitude.

At the League Council Meeting great efforts were made to produce the impression of solidarity. The general belief there was that the League was too young and tender to be able to sustain divergent opinions at this stage. Unless all the other Arab States supported Egypt in her demands, they would not be able to rely on Egypt to support their claims.

At U.N.O., therefore, the Arab States will present a united front, and reserve their dissensions for internal argument.

The new Syrian Government considers that the time has come to revive the Alexandretta issue, and Egyptian support may be invoked in this as a reward for Syrian support of the Egyptian case over the Sudan.

I remarked that in my days in Cairo, British diplomacy had always underrated the Sudanese issue, and had urged that it did not really matter in Anglo-Egyptian relations. The Brigadier replied that it was easy to be wise after the event. Up till a few weeks ago the Sudan really did not matter. The issue was the product of a lively and well-organised agitation.

On Palestine he said that there was no harm in referring the matter to U.N.O. provided that H.M.G. made it clear that they would not take U.N.O. advice if they did not like it.

I remembered his identical remark about the Anglo-American Commission before its Report. (The Cairo pro-Consuls had good reason to be confident of their omnipotence.)

On the other hand, he again complained that the Foreign Office takes no notice of expert advice, and that he himself had not been consulted on any serious issue since his return. Even Cornwallis was not taken into confidence. The Whitehall pundits thought they knew best.

He referred to Kimche's article about himself in the "Tribune", saying that he only wished that it were true that he, Clayton, was the real force behind Middle Eastern policy.

SIR REGINALD COUPLAND, whom I saw in Oxford, does not conceal his contempt for the Bevin Foreign policy. "If Foreign policy is to be run by the Transport and Dockers General Union there is no need for Imperial historians at all." He is still convinced that the Partition logic will assert itself, whether peaceably or forcibly. By the latter he means that if Great Britain were to despair of the whole problem and leave Palestine drastically, the resultant situation would be Partition. The same is true of India. Sir Reginald's own proposals on this question were accepted by the Government, but he had not urged or recommended that a definite date be announced for British evacuation.

He thought that Zionist leadership had made an error in not sponsoring Partition more frankly in their recent conversations. Our object now, in his view, should be to get the American Government to sponsor this solution at the U.N.O. Assembly.

Sir Reginald again urged that we should be more tenacious about the Negev than about Western Galilee.

....

GERALD BARRY, Editor of the NEWS CHRONICLE, is going to visit the United States to report on Anglo-American relations. He is very sane and completely sound from our point of view. He said that for Liberals like himself the greatest shock was the Government's conduct over the Anglo-American Report. After this he found it difficult to believe that Bevin was taking a judicial view of the problem.

....

COLONEL OLDFIELD, late of the S.I.M.E. of the Middle East, and now of the War Office, confirms that the prevailing view is not to attach traditional strategic importance to Palestine as a British base. The dominant theme there was not so much fear of the Arabs in the event of a pro-Jewish solution, but fear of the Jews in the event of their becoming strong and independent. (He was, of course, merely reporting, and not in any way enunciating his own views.)

....

RICHARD CROSSMAN believes that official British policy now is to deposit the Palestine "baby" on the American lap. The Americans are reluctant and must be cajolled, and British tactics at U.N.O. will be directed to this end. Man-power and conscription problems out-weigh all others in the Government's mind, and if U.N.O. can produce a scheme which enables Great Britain to reduce her commitments in Palestine, the British Delegation is unlikely to oppose it.

Crossman is preparing an article on American interests in the Middle East for the "New Statesman", in which he will endeavour to set the oil problem in the context of strategy.

We both agreed that it would not be advantageous for Henry Wallace, whose visit Crossman is sponsoring, to raise our banner aloft in his speeches.

....

DR. ALICE RING suggests that Lord Beveridge should be carefully approached, as he is drawing closer towards sympathy with us.

H. BEELEY of the FOREIGN OFFICE asserts that it is juridicially correct to say that Great Britain will not be bound by a U.N.O. decision, but he admits that morally it would be almost impossible for Britain to disregard it, unless she can produce a policy of her own that will bring about public order in Palestine.

He again harped on the theme that a pro-Jewish solution would have an adverse effect in Iraq, which is a most important centre of British interests in the Middle East.

....

ISAIAH BERLIN in a brief character sketch of Nevill Butler, Sir Robert Howe's

successor at the Foreign Office, prepares us for the worst.

***** *****

S.S. HAMMERSLEY, once our Conservative champion in the House of Commons, does not consider that it is impossible to gain a foothold in Conservative opinion, although this, of course, cannot succeed if terrorism persists.

The Party has a comfortable feeling on Palestine. On the one hand, they made no lavish promises to the Jews. On the other hand, they were ready with a plan in a pigeon-hole, which they would certainly have tried to realise if they had come into power, and this solution would have been close to the Peel Report.

***** *****

ALBERT HOURANI tells me that he is retiring from the Arab Office in order to write a bigger and better "Antonius", dealing with the transformation of Arab society and the roots of the Nationalist Movement. He will continue to attend the Arab Office once a month for consultation.

He is off to Paris this week to meet Charles Malik, the Lebanese Ambassador in Washington, who is attending the UNESCO Conference.

***** *****

LYALL WILKES, M.P., one of the anti-Bevin Labour Back-benchers, is very gloomy about the small progress which the rebels have so far made. The Bevin myth is so strong in the country that his critics have a bad time in their constituencies. At Newcastle his own attack on Bevin's Palestine policy was heckled by indignant work-people raising the terrorist issue.

B10

2 3 4 ÓN ך׳ת

התחלת

תיק מס׳ 2|3|5

ארכיון ד. בן גוריון.

תיק מס' 235

מספר פרטי :	
מספר מקורי :	
מספר זמני :	
סיווג בטחוני :	
התאריכים	1939 - 1936

10.000 (4.60) 2160/227

ג. [illegible] מסוגר

3

קטעים מהשבועון "הבוקר" 1936 על המצב היהודי ערבי, [illegible] ועוד
דו"ח על [illegible] הועדה המלכותית (ספטמבר 1936). [illegible] היהודית [illegible]
[illegible] ועוד, [illegible] (פברואר 1937) [illegible]
[illegible] (אוקטובר 1937).
[illegible]
[illegible]
(פברואר 1939). [illegible]
[illegible] (פברואר 1941). [illegible]
[illegible] (מאי 1939) [illegible]
[illegible].

	ד. י. ש.
מספר פרטי :	
מספר מקורי :	
מספר זמני :	235
סיווג בטחוני :	
התאריכים	1939 - 1936

10.000 . 11.57 - 2157/2290

ורשה 24.9.36 אחי בן גוריון שלום!

מיום באי לפולין, זה כעשרה ימים, מצאתי את הצבוריות היהודית כבמרקחה בקשר עם האבנטורה החדשה של ז'בוטינסקי, אשר לא הפסיק במאמרים בעתונות הפולנית והביא את תכניתו על דבר "אבקואציה" של 150 אלף יהודים בשנה לא"י למוסדות הממשלתיים בפולין. הוא בקר את ראש המיניסטרים, במיניסטריון לעניני חוץ ופנים והציע שפולין תקח עליה את היזמה לעמוד בראש המדינות המעוניינות בהגירת היהודים. ספרו לד"ר רוטנשטרייך במיניסטריון לעניני חוץ שמשם פנו כבר לרומניה בהצעה בענין זה. העתונות הפולנית וביחוד האנטישמית מלאה וגדושה מאמרים וסקירות בדבר תכנית האבקואציה והצעד הפוליטי של פולין בענין זה. בקשר עם התכנית הזאת מדברים בחוגים הרשמיים ובעתונות על דבר הצרך לדרש קולוניה עבור פולין בשביל יהודיה "המיותרים", היות וארץ-ישראל לא יכולה לקלט את המספר הדרוש של המהגרים.

כל הענין הזה זעזע את הצבור היהודי במדה קשה לתאר אותה. גם את מפלת הרשימות הציוניות בבחירות לקהלה רואים במדה ידועה כהשפעת ענין האבקואציה של ז'בוטינסקי. שונאי ציון ראו הזדמנות חדשה "לקשר" בין האנטישמיות והציונות. ה"פאלקס-צייטונג" מנצל את הענין יום יום, גם העתונים הציוניים פתחו במסע צלב נגד האבנטורה החדשה של ז'. ולדעתי במדה קצת יותר מדי גדושה. הדברים הגיעו עד כדי כך שב"מומנט" מדברים ברצינות על דבר הוצאת ז'בוטינסקי מבין עורכי העתון. פתיחת הקהלה החדשה בורשה נפסקה לילה שלם בענין תכנית האבקואציה כל מפלגה רצתה לעבור על משניה בהתנפלויות וגדופים. בכל המבוכה הזו ישנה סכנה של התקשות להתערבתנו הציונית בעניני הגירה בכלל. אולם האנשים רואים צרך לגדר את עצמם בדי לבלי תת אפשרות של ארגומנציה נוספת לאנטישמיות הפולנית אשר נאחזת ומנצלת את תכניתו של ז'.

ציונים רבים רואים צרך בהודעה רשמית או התערבות האכסקוטיבה הציונית. אינני חושב שיש מקום לאיזו התערבות שהיא בתכנית ה"אבקואציה", אבל הכרחי להגיד באיזה אופן שהוא בענין ארגון המדינות המעונינות בהגירת היהודים אשר בראשם תעמוד פולין ותדרש לעצמה קולוניה או ... העברת המנדט הארצישראלי לידה.

בימי 21-23 לח.ז. התקיימה מועצת "החלוץ". השתתפו 80 צירים בעיקר מקבוצי ההכשרה והגלילים. יש להצטער שרבים לא היו נוכחים בכנוס זה, שהיה מקור לעדוד, שמע אמונה ציונית חלוצית. אינני זוכר בכנוסים שלנו בגולה ובזה שיעמוד על גובה כזה, והיתה לכלנו הרגשה שתנועה אשר בתוכה פועלים 80 צעירים כאלה לא תאכזב (השליחים שנהלו את הסמינריון של "החלוץ" היו ודאי שמחים לשמוע את הבטוי של מחשבה מעמיקה של תלמידיהם כמו שלום לוין, אברהם גבלבר, יצחק מייגר, פניה ועוד) המועצה הזאת הצטינה גם באחדותה. אמנם כל זרם ופרט ממשיך להיות בפנתו הוא ועוד טרם הגענו לטשטוש גבולים והסרת מחיצות מיותרות ומפרידות אבל ראיתי הפעם רצון לחפש את המאחד והמשתף, דבר הקורה לעתים די רחוקות בזמן האחרון בתנועה החלוצית. ומה ששמח ביחוד הוא שבשאלה העקרית שעמדה לדיון במועצה זאת, שאלת דרכי ההכשרה, היתה חזית מאוחדת של אנשי הגוש הכללי זה גורדוניה, חבר ה"שומר הצעיר" התאונן מרה על הפרצה הזאת בחזית הקודמת, חזית המאוחדת של "השומר הצעיר"-גורדוניה.

השאלה, אשר גרמה לזבות החריף ב"החלוץ" בשנתיים האחרונות, שאלת הגושים של סתם-חלוצי הקשורים להסתדרויות הנוער, ירדה לגמרי מהפרק. איש לא הזכיר את הענין הזה במועצת וגם בשיחות עם הגושים השונים, שהיו לי לאחר המועצה. השאלה אינה אקטואלי לרגלי המצב, אשר נוצר בסניפים, אין יותר בהסתדרויות הנוער רצון רב לרדיפה אחרי סתם חלוצים. המועצה התרכזה בעיקר בשאלה: איך להחזיק מעמד בהכשרה בימים הקשים הצפויים לתנועה. מבין שש אלפים ושש מאות החברים, הנמצאים כיום בהכשרה בפולין ישנם למעלה מ-3000, היושבים בנקודות ההכשרה יותר מ-3 שנים. היכן הכח אשר יחזיק את האנשים האלה עוד זמן נוסף, במקרה, אם תפסק העליה? איך לתת מוצא למרץ של צבא שלא משתמשים בו? הושמעו הצעות על דבר הגברת עבודות הכיבוש בתוך ההכשרה בחקלאות, בעבודות ים, עבודות כבישים, יערות וכו'. נשמעה תביעה להכנסת החלוצים לעול הפעולה הציונית היום-יומית בגולה. שלום לוין דבר דברים מעמיקים על המצב התרבותי, על נכסי תרבות ישראל, אשר טרם הביאונו למחנה ההכשרה. בזכותה עלתה המועצה הזאת למדרגת של "מועצה בצרון" של התנועה החלוצית. כלפי ההכוון להכשרה אבל ביחס לסניף ההגלהה במועצה תמונה של הרס גמור. חברי הסתדרויות הנוער לא משתתפים לגמרי בסניפים. נשארה שארית הפליטה של 3600 סתם-חלוצים. והרע הגדול ביותר הוא, שלא ראיתי מאיזה צד שהוא כל אופן באפשרות התיאת הסניף. גם אנשי הגוש הכללי רואים צורך להקדיש את כל המרץ לשמירה על מפעל ההכשרה. ובשאלת הסניף התפזרה המועצה ביאוש גמור.

הסניף החלוצי הרוס. אבל מפעל ההכשרה עוד מחזיק מעמד. נוכחתי בזאת גם בבקורי באלו מקומות הכשרה. ב"החלוץ" הפולני נמצאים כיום בקבוצי ההכשרה 6600 חברים. בזמן הגיאות היו קרוב ל-8000. ב"החלוץ הכלל ציוני" הופחתה ההכשרה מ-1350 עד למעלה מ-1000. ירידה נכרת ישנה רק ב"החלוץ המזרחי" (הכשרת הבית"ר ו"אגודת ישראל" כמעט שאינה קימת בכלל יותר). ההפחתה היא, איפוא, לערך 25%-30% אין זה נורא, אם נקח בחשבון את מיעוט העליה ומצבו של הסניף. לעומת זה יש לציין בסידורים הפנימיים של ההכשרה התקדמות רבה:

א/ האנשים למדו לעבוד, שכר העבודה עולה במקומות הגיס ב-30-50%.

ב/ ההכנסות שגדלו אפשרו הטבת תנאי הכלכלה והדירה. אמנם עוד רוב /.

עוד רוב החברים ישנים שנים במיטה, אבל שיטת ה"אינטרנציונלים" בטלה בטפס לגמרי.
40 קיבוצים החליפו במשך השנה את דירותיהם ועברו לדירות יותר נוחות. אין המצב מספק עוד כלל וכלל את הרצון, ברם ישנה התקדמות מה. הוטב גם במקצת מצב הבריאות.

ג/ ההכשרה החקלאית ב-סף המדרגה. אבל ישנה הזזה קטנה גם בנידון זה. ע"י קיבוצי "החלוץ" העירוניים הסתדרו 45 משקי-עזר. ב"החלוץ הכלל-ציוני" - 5.

ד/ אני רואה הופעה חיובית גם במגמות ריכוז ההכשרה בפלוגות גדולות. המספר הכללי של קיבוצי ההכשרה הופחת מ-380 עד 170 (המספר הכללי של האנשים בהכשרה בכל ההסתדרויות החלוציות ירד מ-11.500 עד 8.000).

אין כל בטחון, שלא נעמוד בפני עזיבה נוספת בקיבוצי ההכשרה, במקרה של הפסקת העליה. ברור, שנוכל לעמוד בפני סכנה רק בתנאים הבאים: א/ אם נדע להושיט עזרה כספית מתאימה להכשרה, כי אי אפשר לדרוש מהאנשים, הנמצאים בהכשרה, שידיו גם לכלכלה ודירה טובה, גם לרפוי, גם להקמת משק עזר גם לחדר-קריאה ועתון. מידת העזרה שניתנה עד כה אינן מספיקות באיזו מידה שהיא את הצרכים הרבים. ב/ שליחים. מבין מספר השליחים העובדים ב"החלוץ" בפולין כיום עומדים לעזוב במשך החדשים הבאים 7 חברים (ראש, זהבה, פלדלדפריח, כנעני, גרשם, פומרנץ וביתה קיפנים). ישארו, איפוא, רק 9 אנשים (ברגינסקי, זבאי, בונציה, סוניה צוקר, שליפקא, פרויד, גרונר, גולדברג וליס). הכרחי לרכז בקיבוצי ההכשרה בלבד לפחות 25-30 אנשים. טלגרפתי לועד הפועל ובקשתי לחייב את כל השליחים, שישארו עד לאחר הקונגרס וכמו כן לאחוז בכל האמצעים לשם גיוס משלחת חדשה. מצב עוד יותר רשע ב"החלוץ-הכלל-ציוני". שמה אין אף שליח אחד. היוצאים סוף כל סוף החברים שלהם לגולה ?

— — —

עקב הטיפול בעניני החשת העליה התבוננתי לנכונותם של הסוגים השונים לעלות בימים אלה. נוכחתי, שאין כל יסוד לחששות שהיו לנו בארץ. אין כל המנעות מעליה. כל בעלי הסרטיפיקטים יצאו כבר. לפי חשבון פרוביזורי יכנסו בחודש ספטמבר לא"י קרוב ל-5000 עולים וסהם עלעוך המאי שלא על יסוד של סרטיפיקטים: בעלי דרישות, סתלמידים וכו'. אמנם, במשך השנה הזאת עבר זמנם של 1036 דרישות "להורים, ולקרובים אחרים. אולם אין לקשר את הדבר הזה עם המאורעות. ברגע נשארו "במשרד הא"י לא יותר מ-400 דרישות, שבוחן עוד יפה. רוב העולים לפי "דרישות" אלו מוכנים לצאת לדרך בראשית אוקטובר. אותו הדין לגבי התלמידים, שטרם הספיקו לעלות. מההורים הנוזרים לא היה אף מקרה אחד, של המנעות מעליה. בדרך כלל נעשו בשבועות האחרונים מאמצים גדולים ע"י המשרדים הא"י להחשת עליתם של העולים מהסוגים השונים. ההאמצה הזאת הוכתרה בהצלחה רבה. עליה שנת תרצ"ו מסתכמת במספר העולה על 42.000 עולים.
באספת מרכזי ההסתדרויות של א"י העובדת ובמועצת "החלוץ" עוררנו את החברים לפעולה בקשר עם סכנת הפסקת העליה. נשלחו טלגרמות למפלגת העבודה בקשר עם ועידתה.

— — —

עליה בעלי-הון מפולין סגורה ומסוגרת זה החודש החמישי, לרגלי חוק איסור הוצאת הדביזים. אמנם, יש לי הרושם, שלגבי סוג זה היינו ודאי עדים לצמצום עליתם גם בלעדי החוק הנ"ל עקב השפעת המאורעות בארץ. אולם בינתים גרם החוק הזה להפסקה מחלטת. המו"מ המתנהל עם הממשלה בדבר ה"טרנספר הפולני" טרם הביא לידי תוצאות ממשיות. ד"ר רוטנשטרייך קבל אמנם הסכמה "בלתי רשמית עוד לפני חודש להצעתו, אשר פרטיה עובדו בעת עם בואו של זלהיינר. הם הניחים, שלפי הכניה זאת אפשר יהיה להעביר לארץ לא פחות ממליון לירות בשנה. זה היה נותן אפשרות של עלית מאות בעלי הון. אולם בצוע התכנית נתקל בקושים לרגלי התחרות הפרוצה מצדדים שונים. פרבשטיין ממשיך לדעתו של רוטנשטרייך להופיע ולדרוש את חלקו. זה כשלשה שבועות יושב פה שלוש בשם לשכת המסחר פולין-א"י ותובע בממשלה סידור עניני הטרנספר הנ"ל באמצעות הלשכה שלו ובנק פ.ק.א. בתל-אביב. באופן כזה מוחרים נגד זכות המונופולין של הסוכנות ותא.פ.ק. זכות זאת הובטחה מקודם ע"י פקידים גבוהים במיניסטריון ואחרי התחרות, אשר נעזרו ע"י בנק פ.ק.א. חזרו המבטיחים מדעתם הקודמת. המו"מ נתקל, איפא, בקיר אטום. ומי יודע איך יגבר עליו.

— — —

הכינוס למען "מפעל הבצרון" עבר בדרך כלל באוירה טובה, השתתפו ב-200 צירים מערי השדה, באו באי-כוח 40 קהלות מאורגנות. הורגשה גם נכונות לעשות דבר מה. בכל אופן במידה יותר גדולה, מאשר חברינו מארגני הועידה קיוו לכך. התכנית היא לאסוף לפחות 10.000 פונט. אולם אני פוחד, שבעזיבתנו יהיה חוסר ארגון מתאים. כך למשל, לא הכינו עד כה אפשרות של פעולה לחברי המשלחת הנמצאים בפולין. לוקר יושב כבר ששה ימים וביקורו הראשון בערי השדה יחול רק בעבור שבוע. היות והוא מתכונן לעזוב את פולין ב-15 לאוקטובר הרי לא יספיק לבקר יותר מ-4 ערים (לודז, ביליסטוק, וילנה וצינסטוכוב). גרינבוים עוזב את פולין, כנראה, כעבור שבוע. יש גם זכות בלתי פורה על דבר האנשים שינהלו את המפעל. ליב יפה מרגיש את עצמו נעלב, שלא הוזמן לפעולה מיד עם ראשית התכנית, תהלמה על דבר הזמנתו לעבודה נתקבלה רק אתמול. הציונים הכללים איטו אפילו במבוכו, אם שיפר לא יעברו יחד עם רים, במנהלים הראשיים של הפעולה. על כל העניינים האלה מתגברים סוף כל סוף, אבל בינתיים מאבדים זמן ובזוחה.

./

בישיבות מרכז המפלגה, נתגלתה כל תולשתה של תנועתנו בפולין. החברים פה אבודי עצות. הגיעו לידי העבודה של יאוש ממש. שצופקיביץ, למשל, רואה בנצחון ה"בונד" לקהילות סימן לירידה קרנה של א"י בכלל בגולה. הוא חושב, שישנה ירידה גם של תנועת העבודה בתוך התנועה הציונית הכללית, מבנא לנו בבחירות לקונגרס, לו נתקיימו כיום, לא יותר מ-30% (במקום 57%). אחרים אינם פסימיים כמותו, אבל גם אצלם מורגש הדכאון למדי. נצחון ה"בונד" בערים הגדולות, כמו ורשה, וילנה, לובלין ועוד הודות לאינטימס-פראנט (הרוויזיוניסטים הצביעו בעד ה"בונד" בכל המקומות), כנראה, שגם האבנטורה החדשה של ז'בוטינסקי הזיקה לרשימות הציוניות וחברינו מאשימים בנידון זה גם את גרינבוים, אשר הופיע לפני העתונות הפולניה ודבר על ההצדקה האוביקטיבית של הוצאת יהודים מעמדות הכלכלה בפולין.

אני אינני שותף להערכות פסימיות בדבר קרנה של א"י. אין בהמונים כל סימני יאוש. עוד מאמינים בארץ ישראל. דברתי עם אנטי-ציונים ושמעתי מהם דעה, שהפסקת העליה תהיה מכה קשה לכל עמדות היהדות בגולה. הצרה היא אחרת לגמרי: אין כל הנהגה למפלגות הציוניות בפולניה. כל מה שאנחנו יודעים בא"י בענין זה הוא כאין וכאפס לגבי הרושם אשר מקבלים בשנמצאים פה על המקום. אם לא נחזק את תנועתנו בגולה באנשים ומיד יהיה רע מאוד. במרכז המפלגה היתה דרישה מאוחדת: תשלחו אנשים מארץ ישראל. דובר על לוקר, אבל הוא עוסק בפרבו. בכל זאת כדאי, שתנסו עוד ללחוץ עליו. בינתיים העמיד רים את דרישתו להעבירו לארץ. כולם מעריכים את אפשרות עזיבתו את פולין כמכה קשה ביותר לתנועה. יש דרך להאריך פה: טלגרפנו (לוקר ואני) בענין זה לבן-גוריון ונקבלה תשובה.

הכרתי להעמיד את שאלה שליחת אנשים להנהגה פוליטית של תנועתנו בפולין כשאלה התובעת פתרון מידי.

על עניני ה"מארם" עוד אכתוב לחוד.

— — —

הליגה במעט שאינה קימת. גם אותו המעט שהית לפני הקונגרס הקודם אינו יותר. אין איש, שידאג לעבודה זאת. כל אחד נחון לביצור המסגרה הארגוניה שלו. ישנה כמובן ירידה במספרים בכל חלקי התנועה. אבל באמור, אני רואה בזה ביחוד לקוי ארגוני וחוסר הנהגה. לו היו אנשים אפשר היה להחזיק מעמד וגם להתקדם. בזה מובאים מספרים על המצב הנוכחי בהסתדרויות השונות:

	בוגרים	נוער עד 18
"החלוץ" בקבוצי ההכשרה	6500	
"החלוץ" סתם-חלוצים בסניפים	3500	
השומר-הצעיר	5000	17.000
גורדוניה	2500	9.000
פרייהייט	3000	13.000
החלוץ-הצעיר(מחוץ לבוגרים ב"החלוץ"		11.000
העובד	8000	
המפלגה	13000	

אם להוסיף לזה את חברי האגודה המקצועיות, המסומכות למפלגה (כ-7000) המעט, אשר נשאר עוד בליגות, ב"הפועל" (אגב, מצבו רע מאוד) וגם ב"האחדות" יתכן שנגיע בבל זאת למחנה של 90.000 (יחד עם הנוער). בימי הגיאות חשבו שלכל המחנה הזה נמנים כ-130.000 איש.

— — —

לתשומת לבם של רמז, דוב זבר-כוכבא: בררתי פה את ענין הקונצסיה בשביל אנית תל-אביב. ברור לי, שאפשר לסדר את הדבר. מנהל חברת האניות הפולנית, אשר מתפכחת תלוי למעשה הדבר, אמר, שאם הנהלה הסוכנות תרצה מהאחוזים של העליה מפולין אשר אינם הולכים דרך קונסטנצה (לערך 25%) להעביר חלק מהנוסעים במקום ללויד-טריסטינה באניה היהודית, הרי חביט הממשלה הפולניה בעין טובה לפעולה כזאת ותאפשר סידור קונצסיה לאניות של שירות יהודית. ברור, כמובן, שמו"ם רציני בענין זה אפשר יהיה לנהל רק אז, אם לא נעמוד בפני סכנת הפסקת העליה או בפני צמצום אכזרי בה.

— — —

הערב מתכנסת פגישה של כל מרכזי ההסתדרויות החלוציות לשם הקמת ועד משותף, אשר ינהל פעולה משותפת בשטחים שונים, הנוגעים להכשרה. ישנה כבר הסכמה מצד החלוץ ו"החלוץ הכלל ציוני". החלוץ-המזרחי טרם קבע את עמדתו.

— — —

סמורי הפקידים במשרד גרמו, כמובן, "נחת" רב. רק היום נגמרה הפרשת הזאת. במקום 60 נשארו 29 פקידים. הצלחנו להגיע בענין זה לידי הסכם בין הנשיאות והנהלת המשרד. עם ועד הפקידים ישנו עוד זכות ביחס לשני פקידים. הפרשה המיגעה הזאת נסתימה בכל זאת בקמוץ של יותר מ-4.000 פונט בשנה. בבל עניני המשרד כתבתי לחוד.

ברוך א. צוקרמן

לכ׳ פרופ׳ בן גוריון!

כלפני תקופה לפני צאתה — אולי לא, מצאתי דרך אחרת
להביע את הכנעתי, ובמה שאמרה [illegible] מאד האנרגיה הבודדת אשר
מסוגלת לקבל בכבוד דברי ויכוח לתשובה, ובפה מאד לדעתי, [illegible]
[illegible] רב לשון [illegible] לבעלות [illegible] אלף [illegible]
היא הגדה ולכן [illegible] על [illegible] אשר [illegible] להביא
את הדברים לידי מעשה.

[illegible] המדינה [illegible] לשאר [illegible] אשר [illegible]
[illegible] את [illegible] של [illegible]
[illegible] של
[illegible] של [illegible]
[illegible] להבין את [illegible] להגיע [illegible]
[illegible] להבין את [illegible]
[illegible] אני [illegible] לעשות לעזרה.
[illegible] שנים [illegible] של [illegible]
[illegible] של [illegible] להגיע [illegible]
[illegible] לקבל [illegible] אשר [illegible]
[illegible] לשם [illegible] בכל [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

300-500 איש [illegible]

[illegible] Commandos [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] 20-40 איש.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

בספר [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] לנו – [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible])
[illegible] בקלפים הללו [illegible] מן [illegible] [illegible] [illegible]
מן [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
לפני בסיס [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] יש לפני [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] את [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ([illegible]
[illegible] [illegible]) [illegible] את [illegible] [illegible] ([illegible] [illegible])
[illegible] את [illegible]) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
על [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] של [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] של [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] של [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] את [illegible] [illegible]
[illegible] את [illegible] של [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
את [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

דנקר - זה פרק של פשרה. ואולי עגמת נפש לפרטיזנים. לא
העניין לכן - נטה להשמיד את [illegible] הזה [illegible] לאספקלריה
הברחה מדבר למגל — לפרוספקטור לגבי הלקח - [illegible]
לגבי המגרשים אלה בין המשטרה (שמה להבא אלה למען מלא
המקום) שלא יהיה בהגיה. בראשית. ובכן אני את מעלה כה.
את [illegible] בין [illegible] שלמה, ושם [illegible] בלוי מנקה.
קשב נביה קולמן את קלושו פרטיזנים אלה ווילנה [illegible]
[illegible] רבים מאלה שלא אני [illegible] לבקיעה את קומה פרטיזנים
בגל המרכז - לכן להם [illegible] לא פנויה סכנת השמדה בגלל
באלפיים. <u>הבר גלן שוק מה לפספס</u>. ~~[illegible]~~ בשדרי צרה"-
לא יהיו כאלה ולא נלכה במשפה.
הפלא נכפל מרשפה שוק באלה את כגלה אחים בלוף.
כמו שאלה, קומץ, דמיון, דימוס של הגלות - את אלה וכביש מרשפה
מי [illegible] [illegible] ומי נהיה כבינים? את אם נבל מרשפה מי
ושאר שם הגלות למי ישר - אלה?
נניח שנפלה לבסוף באמצע [illegible] רק במבוא. אבל בגלות
נפל את הכל. נפל את כלום של נבלה מרשפה, נלמד אלה - [illegible]
מבהיל מסדר באמונה. ~~[illegible]~~ אלה שנשארו כמו כאלה פרטיזנים, אלא
אשר [illegible] - יהיו בה [illegible] ונה של דבקן אלה לצורך הסמה.
[illegible]

מן המקורבים והמיודעים, התודעה תחת השפעת שעולחנו נגד הספר הלבן, מחייב פעולה פוליטית מאומצת ומתמדת. אחד הלקויים שבמגע עם הממשלה ב-1931 הביא אך לידי ברמנאות בלליות, אשר לא קבלו עד היום כל מעשי ועתה באה ההכחשה ברורה אליהן למעשה. צריך למצוא דרך להניע את הממשלה למו"מ יסודי על תכנית פעולה להגשמת הציונות ע"י קביעת קוי פוליטיקה ברורים בשאלות העליה והעבודה. טעות היתה לחשוב, כי המו"מ הפולימי צריך להתרכז מקודם בעיקר בארץ וכי קביעת הדרך בתולה בידי הנציב. טענות אלו בלונדון הן אך אמתלאות. הנציב מוציא לפועל בחכמה ובכשרון את אשר נקבע ע"י הממשלה בלונדון, ואין אנו יכולים להסתפק אך בשיחות עם הנציב. הדבר הכי מחוץ לשאלת העבודה הנראה לנו וכן ביותר הוא, כי הממשלה קבעה כנראה לעליה העברית ולישוב העברי בגרמות, שאין היא רוצה להתיר לעבור עליהן. בבוא הנציב לארץ הוא אמר בשיחה, כי הוא מתכוון להכנים בימי כהונתו 40 אלף יהודים לארץ. אז היתה זו לגבי בשורה, כי היה הדבר אחרי תקופת חוסר העבודה ואחרי שדירלים של מאות עולים. בשקלים ליספר היה/הוא דבר על הכנסת 100 אלף יהודים במשך חמש שנים. ועתה באמרי יכולת הקליטה של הארץ מתרחבת מעל לנורמות האלו אין האנגלים מסכימים לכך והם מתכוונים ליגביל את העליה באופן מלאכותי, בלי להתחשב עם האפשרויות הכלכליות. זהו פרי של פוליטיקה מכוונת, אולם יש בכ"ז להאמין, כי אנו נוכל להתגבר ע"ז, אם נדע לגייס את הכוחות היהודיים. אנגליה אדירה וחזקה, אמנם, הרבה יותר מן האומה העבריה, אולם לנו זוהי שאלת חיים, הנוכל לרכז בה את כל הכוחות, ולאנגליה זוהי אחת השאלות שבמדיניות שלה. באנגליה יש עדיין גם אוזן קשבת לאותה דעת קהל, שים בירינו להקים. לפיכך עלינו לרכז עתה קודם בארץ ואח"כ בגולה את כל הכוחות הבאים בחשבון למלחמה נגד שיטת עיכוב העליה. אין להתעלם מן הקמיים החיצוניים והפנימיים בדרך. בחוץ גם ידידינו, כרפרט בחה"ל, מאשרים למפרע את דרך הממשלה בהגבלת העליה גם מטעמים פולמיים, ובפנים, יש אישים וחוגים, אשר שום סכנה חיצונית לא תניע אותם לתת לנו יד במלחמה נגד המכשולים על דרך הציונות. יש גם, אשר בעצם דרך הממשלה בעניני העבודה היא לפי רוחם והשקפתם, ואעפ"י כן חוגים אלה, למרות הסבאה הרחבה אלינו, הנם מעטים ויכולים להיות מבודדים, אם נגש לפעולה הדולמת את המצב. ההצעה הקונקרטית לפעולה היא: כינוס הארגונים והאישים החשובים בארץ לשם פעולה מרוכזת בעניני עבודה ועליה ואח"ז פעולה דומה לזו בחו"ל.

<u>פרומקין</u> מסכים לדברי הקודמים ומציע בקשר עם השדירול הנוכחי לקבל מיד את הכרטיסים בתור מפרעה, להחיש את העליה ולשוב בדרישת סרטיפי-קטים חדשים אחר חדשיים.

<u>בן-צבי</u> מסכים גם הוא לקונצפציה של ב"ג ושמה ומציע לנצל גם את העזרה, אשר ממשלות שונות עלולות עתה להגיש לנו, לכשידרש על ידינו לחזק את תביעותינו מאנגליה.

אני ציינתי, כי לגבי השדירול הנוכחי אין חילוקי דעות. אנו צריכים לקבל ולהחיש את העליה, אך בינתים צריך כבר לגשת לפעולה פוליטית רחבה בקשר עם עניני העליה. נראה הדבר, כי מכווני הפוליטיקה האנגלית כיום אומרים להחזיק אותנו במצב של ישוב, שלא יוכל להחזיק מעמד בכוחות עצמו ולא יהיה מסוגל להגיע לידי ברית על יסוד של הבנה הדדית עם הערבים. אנו חייבים לארגן את היהדות האנגלית ולהשתמש בביאת כוח של יהודים גרמנים על מנת לעורר דעת קהל באנגליה בעד נתינת חופש מלא לנו לפתח את הארץ ולהכנים יהודים בהתאם ליכולת הכלכלית המלאה של הארץ. אנו צריכים גם לעורר את כל שאלת השדירול, המופיעה עתה בכל ההפסד הפוליטי הכרוך בה. אמנם, לא נזכרו מצד הנציב הפעם כל נימוקים פוליטיים הקשורים בהסגרת הערבים, אולם אין ספק, שגם אלה משפיעים ויש בזיכוח החוזר [illegible] נזק גדול ליחסים ההדדיים בין יהודים [illegible] ערבים איפוא [illegible]
[illegible]

הפולימיקה שלה. זה לא יועשה מאליו. ב"ג צריך לצאת אחר תחלה הפעולה בישוב לחו"ל לשם המטרה הזאת.

<u>דובקין</u> מציע לכנס אספת עתונאים ולארגן רשת של מחאות בכל קצוי היהדות.

<u>דב</u> חושב, כי הקמת רעש בצורה שדובקין מציע לא יהיה אפקטיבי. תומך בהצעות הקודמים.

<u>קפלן</u> מדגיש את הצורך בגיוס הכוחות המשקיים שבארץ לשם לחץ על הנציב בעניני העליה ומביע חששה לגבי סידור כינוס, שבו עלולים לבוא לידי ביטוי הניגודים הפנימיים, שיפריעו לכל פעולה מאוחדת. מטעם זה הוא מזהיר גם מפני החשה כינוס הועד הפועל הציוני. יש לדעתו לבטל את הועידה שתתקיים בסוף השבוע בלונדון ולהטיל על ברל לפעול שם בכיוון זה.

<u>רמז</u> מזהיר מפני כל פעולה העלולה להרחיק מאתנו את הנציב. גם הוא מתנגד לכינוסים המוצעים.

בסיכום הויכוחים מחייבים את הצעת הכינוס בארץ ואת ההצעה לבטל את הכינוס בלונדון. על הצעדים האחרים ידונו בקרוב שוב. מקבלים גם את ההצעה להמריץ את החשת העליה.

מתוך תמצית זו של הדברים, אשר רשמתי לפי הזכרון, תבין את הלך הרוחות בתוכנו. על עצם הרגשת המכה, שקבלנו מידי הממשלה, ~~הנהלה עצמה גם בלי כל דברים~~. אנו מחכים עתה ממך לידיעות, אם עלה בידך לרכז לשאלה זאת את תשומת לב הועידה בלונדון, ואם הצלחת להחדיר בלב ויצמן והאחרים את הכרת המלחמה לעליה כנקודה המרכזית בפעולה הפולימית שלנו.

על ענינים אחרים לא אספיק לכתוב לך הפעם.

שלום

אמיל

/פר

munities, legally recognised, as well as certain international bodies like the Alliance Israelite, the American Jewish Committee, the Agudah Israel, the Trades Unions, etc., should participate in the upbuilding of Palestine as a compact and collective body representing the whole people, which need not necessarily fit in to the framework of the Zionist Organisation, nor be bound by its ideology. Through the system of 50/50, the Zionist Organisation was accorded a justified privilege. Although it had only a minority of the people behind it, this Zionist minority was to have at its disposal half the seats on the new body, and that in order to safeguard two principles: first the political character of our aspirations, for which Zionism has fought and already achieved so much, and secondly the profound national ideology embodied in Zionism. In all Jewish communities, and in the world Jewish organisations, the Zionists have remained a small force numerically, although there are among them very influential and devoted friends of Palestine. One of the fears expressed during the establishment of the enlarged Jewish Agency, namely that the so-called "Non-Zionists" would endanger our political negotiations, has happily not been confirmed. During the moments of grave political crisis by which the Jewish Agency has since found itself faced, our non-Zionists friends have shown themselves both helpful and loyal, and their support has been of considerable political benefit. But from the point of view of organisation and colonisation, our hopes in the Jewish Agency have not been realised. Neither the entire Jewish people, nor important social circles, have rallied round the Agency, but only a small group of influential friends of Palestine; how far we are from realising the original aims of the Agency was clearly shown at the last Congress: the proportion of 50/50 could no longer be maintained. We deeply appreciate the earnest and loyal co-operation of our non-Zionist friends, but in present circumstances we feel that the Agency had best be maintained on the same basis as at the last Congress and Council meetings. When the great idea underlying the Jewish Agency is realised - as it will be some day - then we shall perhaps be able to act again in matters of organisation according to the existing constitution. But to-day it is possible only on the basis created at the last Council meeting.

If we - and that is the highest dictate of the hour - wish to rally and organise the Jewish people, then we have to do it under the Zionist flag, and with faith in the strength and future of Zionism as such. We must make the Zionist Movement a great centre of all constructive forces, and must concentrate our steadfast will on the rapid and sound upbuilding of our land. Simultaneously with the political and colonising forces which we have so far brought into the Movement, we must also bring in the idea of Chalus labour and cultural work. Our immediate tasks are heavy ones, and involve enormous difficulties. But we may even now see the great historic forces which are set against one another: on the one hand the dire distress of a people, and on the other hand the creative Chalus genius of the Jews: we can feel no doubt where the victory will lie.

D.B.G.

[illegible]

הנוער הציוני
קבוצת כפר-סבא

כפר-סבא ז' אייר תש"ג

לד"ר בן גוריון: שלום רב.

רציתי לשוחח אתך [illegible] הציונית בתל-אביב. [illegible]
עם [illegible]. ביום חמישי, [illegible] לך עד [illegible] לפני ישיבת [illegible]
[illegible] להתגבר. [illegible] בתל-אביב [illegible], כי
הנני [illegible] ואין באפשרותי לעזוב את המשק לזמן ממושך.
[illegible] את כל הדברים אשר רציתי לדבר.

— בעצם יש לי רק להביע לפניך [illegible]
[illegible] שהיו [illegible] ושנה, [illegible] את הדברים [illegible]
[illegible] כל המצב שהיו [illegible] ממנו.
[illegible] הציונית [illegible] לך [illegible]
[illegible] את [illegible]

[illegible] את [illegible] הפרטים, [illegible]
[illegible] עם [illegible] — כל [illegible]
— [illegible] מה [illegible] הוריון של
[illegible], [illegible] עם [illegible]
[illegible] הרבה [illegible] כל [illegible]
[illegible] להם, [illegible] כי [illegible]
[illegible] הם [illegible] רק את [illegible]
[illegible] עד [illegible]
[illegible] לך [illegible]
[illegible] את המצב [illegible]
[illegible]: [illegible]
[illegible] הבחירה, [illegible]
[illegible] מה [illegible]
[illegible] הציונית [illegible]
[illegible]

ב׳

עם בח״ל. — וכך עם כל המצב הזה בהיר שאת לא ומריצ
את הפרטיזנים בורדונים, לא [illegible] ואתם לא ודברי להם - אולם
הדברים להתקרב הכבלות, לא ידעה את יכול על לפעול בה״פ. בשעת
הקפוא על, הפלשו לך את העלבה המרובה, שהגיעה בהרבה
ארץ הצבאית הפלוס. להיות: שהפרטיזנים מרוסים מכל יוצאת
הגורלין. כל הזמן שעדיין ב׳ ושנים פעם מנהלים בעלי יכולת אורגנים
[illegible] ולמלאים ונעשה שוב! ועם בית המושב על ב׳, למרות כל
מבינתה. לפעול בקבוצות רבה מאד: מעבדים את ההפתעות
המרובות, שלמצבם על קיום, ואם לא יעשו מעשים אלה, [illegible]
שמורה לך לעלות עם המשאית. הנה נסיעה מלפנים בח״ל שבוע
ההם הגיע מאד [illegible] הצעה [illegible]

— כל מסגרת המתנים הזאת, ואת הצורמים המשלבים
שלוחה פלא וכל עם המעביר הלא - הקיום הצבאי. מנגד חשוב שלא
המגילה לם וזה סימנים שלו לבונים עלי, שבהבטחתו לומר מהם,
הנשא מאד השמחה, את השוב.

את המצב בפנים הקודר הצבאי תוראה לך כבר זה
[illegible] צלמה [illegible] (- שלא יפני שהם מעורים בהבטחת הפלוגה,
ולא מפני שהם קשורים בה במונים על שמם גם בגליצה.)
רומניה קלונה, [illegible] שעצב ופולניה, החלק המערבי של המדינה
במוצר [illegible] עם המערב - והנה רומניה לגמרי בצער המחנון
שפה נבדה מאד: בסוף הקהל דרכש טעון. כל המשתמשים את הלאו
עם הרצבה שקבלתי והגדיל התפקס. (- כמה מסוף אני הבצלם
המושב 300 הקופה. [illegible] מאתם נבר הפצוע.) הדבר קצת
[illegible] והוא, ואם לא [illegible] הרי [illegible] אפוף [illegible] נלאה המדינה
ברומניה. ואם להוסיף לצא שהלכים ו[illegible] אותו, הן [illegible]
והן בח״ל, [illegible] בית לויך [illegible] שם כמו הכניסה [illegible] עצמי
בגליציה. [illegible] והמצב במצבא [illegible] מהרים [illegible] שם [illegible]
ברומניה [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] ויעלו [illegible] גליצה, [illegible]

ב

ד. [illegible] את המצב הפטריוטית עם ברומניה. הצ. הכלל. הם קראו "[illegible] [illegible] ישן שם — בטרנסילבניה — ברומניה [illegible]". יש לך להפסיק רק [illegible] ושוריינים. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] והרבעלים, כי [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. — בברבריה הורשה [illegible] [illegible] [illegible] של [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ככה בדברים [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] עם [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. בכלל [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] — [illegible] להרגיש עם את הקסרבויים [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] — [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. כי [illegible].

— [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]!

ושאם שלשה דברים:
א. [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. כי [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] בדבר. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ברומניה, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]!
ב. [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ברומניה. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]

הנוער הציוני
קבוצת כפר-סבא

[illegible] [illegible] גבולות את הקמת המדינה
[illegible]. [illegible] [illegible] בריטניה [illegible] [illegible], אני לא חושב
[illegible] — את העליה [illegible] [illegible] 1000-2000 [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אני [illegible] על [illegible]
[illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
העליה בבריטניה. וכן אני מוכן להצעה, 37 [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible]
מה אני [illegible] [illegible] בשנה הבאה?
א. [illegible] [illegible] העליה בבריטניה. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] על העליה.
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ב. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] — [illegible] בבריטניה, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] — [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] אני חושב [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] בבריטניה, [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] חושב אני [illegible] [illegible]
[illegible]. — [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] את הדבר הזה!

ORGANIZACJA „HECHALUC-PIONIER" w POLSCE — ZARZĄD GŁÓWNY
ה ס ת ד ר ו ת „ה ח ל ו ץ" ב פ ו ל י ן ■ ה מ ר כ ז

התשובה נא להזכיר
מס׳ ב/239 .

WARSZAWA, 21/2, 1937 ורשה,
Gęsia 14. Tel. 12-21-28 i 11-88-49.

לכבוד
הח׳ ד. בן-גוריון
הסוכנות היהודית לא״י
י ר ו ש ל י ם .

ח.נ.

את מכתבך מיום 20/1 קבלתי מזמן, אבל לא עניתי עליו תיכף כי חכיתי לשובו של הח׳ רייס.

1/ בזמנו הזדמן לי לראות את ההסכם בדבר הרשיונות עם ה"מזרחי". למדתי ממנו שקבעו ל"החלוץ-המזרחי" בפולין 15% (חוץ מהתוספת בעד שבת). לא היה כתוב שם שההסכם הוא עד הקונגרס הבא. רייס הסביר לי שבאם המפקד שיעשה אחרי הקונגרס יראה שה"מזרחי" ירד באחוזיו ביותר משליש, אזי תהיה חלה גם עליו החלטת הקונגרס על הפחתה. על סמך זה בידענו את מצב הענינים בפולין דרשנו כל הזמן מנשיאות המשרד בורשה להעביר מפקד ההכשרה. הדבר לא יצא לפועל במשך זמן רב מסבות בלתי ידועות לי. בזמן שהותם של סנטור ומשה שפירא בורשה דרשנו את הדבר עוד פעם והובטח לנו שתחלטה בדבר סדור המפקד עוברת לסוכנות. ובאוגוסט באה פקודה טלגרפית מהסוכנות על סדור המפקד ביום 16/8 שנת 1936.

מכל האמור לעיל אפשר להסיק, שלנו ולנשיאות המשרד בורשה וגם לחברי הסוכנות היה ברור שההסכם כוחו יפה רק עד המפקד החדש. לזה כדאי להוסיף שבפברץ שנת 1936 בהיותי בארץ, הודיע לי הח׳ רייס שהננו מנהל משא ומתן עם משה שפירא בדבר העברת מפקד ההכשרה בפולין והננו מציע לשנות את אחוז ה"מזרחי" באם ירד בהכשרת ב-25%. לעומת זה דרש שפירא שההפחתה תצא לפועל רק באם ה"מזרחי" ירד בשליש. ועוד. רייס עזב בפעם האחרונה את ורשה בדרכו לארץ כשהיו כבר ידועים פחות או יותר המספרים של המפקד. הוא אמר לי שלפי דעתו יש בהחלט להקטין את אחוז ה"מזרחי" בעליה.
אינני יכול לכן, לקבל את דעתך, שהמפקד סודר רק כדי לשמש חומר בשביל המשא ומתן בקונגרס העשרים.

2/ הנני מצטער מאוד שכל הענין נכנס למסלול צדדי בגלל המלים שלי במכתבי הפרטי לדובקין על מלחמה פוליטית נגד הסכם הרשיונות עם ה"מזרחי". הנני מוכן להודות שדברי כמו שהם נוסחו במכתב הנם בחזקת פליטת פה ברגע של רתיחה. התכוונתי להגיד ככה: בענין ממת העליה בפולין הננו מתכוננים לזה ששתי המפלגות פועלי-ציון והציונים הכלליים תגבינה לסוכנות ותדרשנה את הפחתת אחוז העליה ל"מזרחי" מפני שהמפקד סודר והחלטות של הקונגרס נותנים יסוד לכך. התגשה הפוליטית היתה מכוונת לזה שהדבר לא יגמר בנשיאות המשרד, כי אם יש לענין בזה גם את המפלגות.

ולעצם ענין ההסכם לא לי רק להוסיף שאני חושב את הדבר למשנה ואראה את חובתי להעמיד את הדבר לבירור במסגרת תנועת א״י העובדת בכל הזדמנות שתנתן לי. אבל ירשה לי להוסיף שבמלאי את מקומו של

./

מכתבכם גם לאוכיר
מס׳..............№

WARSZAWA, ורשה, 21/2, 1937
Gęsia 14. Tel. 12-21-28 i 11-88-49.

מח׳ רמים בנשיאות המשרד הא״י, כשהתחיל הדיון בדבר ההסכם הודעתי, שבתור בא-כוח תנועה שמתיצבת תמיד על ההסכם הנ״ל אינני מערער עליו והנני לוקח על עצמי לשמור עליו ולהוציאו לפועל. אם הנני מעורר שאלת השתתפות האחוד ל"מזרחי", אזי רק מפני זה שזה לפי רוח החלטות הקונגרס ואינני עומד בסתירה להסכם./

ב/ אין ברצוני להביא במכתב את ההסברות בדבר החתימות "הבלתי מתאימות". המשרד לפי דרישתי העביר חקירות נוספות בשטח זה ומצא דברים מעניינים לטובתנו, שהופכים את כל הקערה על פיה. מאידך תנועת "החלוץ" בפולין מוצאת למיותר לבוא בהצטדקויות על האשמות בזייפנות. הנני רוצה רק להעיר שאני וחברי כאן אינם יכולים להשתחרר מהרושם המרגיז שההחלטה על בטול המפקד והפיכתנו לנאשמים באו כדי להצדיק את ענין ההסכם. הן היו מפקדים והיו בהם חתימות "לא מתאימות" וגם "מזויפות" ובכל זאת המפקדים לא בוטלו כי החתימות היו אז רק אצל "החלוץ-המזרחי"!.

בברכת חברים

י. ברגינסקי

בית הנבחרים 22.5.1939

מר אמרי: ... חברי הנכבד פתח בתאור על מקורות מדיניותנו בארץ-ישראל. הנני מודה כי תאור זה לא התאים לגמרי לזכרונותי אני. היתה לי הזכות להשתתף מקרוב, בתור מזכיר לקבינט המלחמה, בוכוחים ובויכוחים הארוכים, אשר קדמו להכרזת בלפור. חברי הנכבד דבר על מדיניות זו כאילו נולדה תוך התרגשות המלחמה ורמז כי במדה מה אסור ציון מלא מדרך זה. הוא רמז היום, ובחדש נובמבר האחרון אמר לנו זאת בצורה מפורשת יותר, כי מחברי הצהרת בלפור לא ידעו על קיומו של ישוב בן 600 אלף ערבים בא"י. תאמינו לי, כי הנחה זו רחוקה בתכלית מלהגדיר הגדרה את המצב כפי שאני זוכר אותו. תעודה זו הראשונה לזכרונך לא פורסמה בחפזון או מתוך חוסר דעת. לא היתה זו מחשבת מוצלחת מתארמית או צלצל של תעמולה מלחמתית המכוונת לרכוש את תמיכתה של יהדות אמריקה ורוסיה; ועוד פחות מורכבת היא מתוך חוסר ידיעה של העובדות הנוגעות לענין.

ובהמשך הוא: כל העובדות שהיה להן קשר לדבר, כל הקשיים שהיו עלולים להתעורר, היו מוכרחים למעשה להתעורר מתוך התגובה הטבעית של ישוב פרימיטיבי הבא במגע עם גורם חדש הנבדל ממנו ע"י מאות שנים של התפתחות ועוד יותר מאשר ע"י גזע ודת - כל האספקטים (הצדדים של הענין) האלה נדונו במשך חדשים רבים והובנו הבנה מלאה, אולם מדינאי הזמן ההוא התעלמו מהבעיות המהוות נקודת השקפה רחבה יותר. הם ראו בהתפוררות המתקרבת של האימפריה העותומנית הזדמנות יחידה במינה, אשר לא יכלה לחזור אף פעם, להרים לפתרון אותה הבעיה, המציאות המסובכה והטרגית, גורל העם אשר איננו עוד עם, אשר הוא מפוזר בכל מקום, אשר אין לו בית שיוכל לקרא לו ביתו הוא, ויהיה זה בית מקלט למעשה מפני רדיפות, או מרכז באותו ובחבו בלבד. הם ידעו כי בעיה זו יכולה להאריך [illegible] בכל רגע, אם כי הם לא חלמו אף פעם על ההשתוללות המטורפת של רדיפות ועקירה המתהווה אשר עברה מאז באירופה. במובן זה, מכל מקום, עלה בגנם על מדרת ורבבתם. אם ראית הנאות היא מנה של מדינאות, הרי שודאי עלינו להיות גאים כיום שמדינאים בריטים דוקא תקנה, ע"י ראית מראש בעוזת וקונסטרוקטיבית, את שלב הבית, בית עיר המקלט, שהיה יכול לתת ברגע זה, אילו הורשו את הדבר, עזרה רוחנית וחמרית ללא שעור לסבל היהודי. חושב אני שחייבנו צריכים להיות מעודדים ברוחנו ולהמשיך בהגשמת המדיניות אשר התחלנו בה, מתוך ראית הנולד ואשר התקדמה כבר בצורה כה פוריה, מתוך בטחון מחודש וכח החלטה חזק יותר להתגבר על כל המכשולים. במקום זאת יש לנו ספר אלבן, שהנו מתחילתו ועד סופו הודאה בכשלון, שלילה ישירה של העקרונות אשר עליהן היתה מבוססת הנהלתנו בא"י, ולדעתי, הפחות מכל ההבטחות אשר בתקפן נמסר לידינו השלטון בא"י.

היה עוד צד לבעיה אשר נשף ביחוד את לבבם האנשים הצעירים יותר בסובב וכסו סיר מרק סייקס המנוח - שאבד לפני זמנו לבית הזה - אשר ערך נסיעות במזרח הקרוב והתענין מאד מתוך יחס של אהדה בעניני העולם המוסלמי. זמן רב לפני שמישהו מאתנו בא במגע עם הציונות, האמנו כי היתה זאת שליחותה של בריטניה להשיב הנאה ותרבות למדינות העתיקות הללו שהיו פעם המרכז עצמו של חיי התרבות והרוחה בעולם ושל מחשבתו

היוצרת. ידענו כי בשעה שהיינו יכולים לתת את יסודות החוק והסדר אשר אין ההנהלה החדשה יכולה לוותר עליהם, היתה התחדשות ממשית יכולה לבוא רק מתוך השפעה יותר אינטימית המזרחת במישרין. היה נדמה לנו שרק היהודים היו מסוגלים להקרין את ההשפעה הזאת. הם בלבד היו מסוגלים להביא את תרבות המערב למזרח מתוך הבנה אינסטינקטיבית לגישתו. ובעיקר הם היו באים לא בתור מנהלים חולפים, אפילו לא בתור מתישבים המביטים אחורנים למולדת הנמצאת במקום אחר, כי אם בתור עם החוזר למולדתו הוא והמוכן להזדהות ללא סייג ובלב שלם עם גורלות המולדת הזאת. היתה זו השקפה אשר משכה לא רק את לב המנהיגים הציונים אלא גם את לבם של מעטים בין מנהיגי הערבים באותו זמן. אני מעז לומר, כי רעיון זה למשוך שוב את לבם. אולם הדבר תובע גישה טובה מאד ועבודה טובה מאד מצדנו - מאלו המתגלות בספר הלבן.

היתה כאן לבסוף גם נקודת השקפה בריטית צרה יותר - ואני, מכל מקום, לא התביישתי אף פעם להשקיף על ענינים אלה כראש וראשונה [illegible] השפעתם על ענינים בריטיים. השקפה זו היתה מבוססת על העובדה שא"י תופסת עמדה בעלת חשיבות אסטרטגית יחידה במינה, הן ביחס לתעלת סואץ והן לגבי נקודת ההצטלבות של קוי האויר בין שלוש היבשות של העולם הישן - לפי דעתנו היה זה מעינינא החיוני של בריטניה שא"י תהיה מדינה פורחת ומתקדמת, הקשורה אתנו קשרי רצון טוב ורגשי תודה, והמסוגלת בשעת הצורך להעמיד לרשותנו כוחות אדם ואמצעים במדה שרק ישוב חדש, נמרץ ומפותח יכול לתתם. אילו ידענו את הסכנות הניצבות בפנינו כיום, הרי היינו מעריכים את המדיניות הזו אשר האמנו בה אז מתוך רצון עז הרבה יותר גדולה! עתה, לאור הסכנות הנוראות המרחפות עלינו, שרבי הוא לחשוב על השמוש אשר היינו יכולים להשתמש כיום בכחות האדם, היכולת, היזמה, הנאמנות והאמונה - כי עד כה עוד היתה שם נאמנות ואמונה - של יהודי ארץ-ישראל. אלו היו הטעמים שהצדיקו את מדיניות הצהרת בלפור..

<u>לפני "ה ס כ מ י ם" חדשים</u> (מאת ר.ו.)

(השוה"צ מס' ג מיום 1.1.36)

"המאורעות הפוליטיים האחרונים והפרספקטיבה הפוליטית הקרובה העמידו את תנועת הפועלים שלנו שוב פעם בפני שתי הברירות המסורתיות. הברירה שאנו השומר-הצעיר מצביעים עליה, היא הברירה הסוציאליסטית. פירושה של הברירה הסוציאליסטית הוא: מכסימום של נאמנות סוציאליסטית, מכסימום של יישום סוציאליסטית, בו הערובה היחידה למכסימום של הצלחה ציונית, בו הדרך המעשית והתכליתית ביותר להגשמת הציונות הגדולה. מאז ומתמיד אנו מאבקים בקרב צבור הפועלים עם אותם החלקים, המתרכזים בעיקר במפלגת "פועלי א"י", הסוברים כאילו האינטרסים העיוניים של הציונות תובעים מאתנו דווקא מכסימום של ויתור על יסודותינו המעמדיים, מכסימום של טשטוש דמותנו הסוציאליסטית ומכסימום של שלום-בית ופשרה בין מעמדית. סיסמתם היא: "ממעמד לעם", שבמשטר הקיים פירושה - אין הגשמה ציונית יכולה להתבסס על השיטה הסוציאליסטית "הצהרה" של צבור הפועלים, כי אם על שתוף כל הכוחות, גם הרי אק-ציוניים והפאשיסטיים, על הפשרה והשלום אתם"

"התחלה נעשתה בקונגרס לוצרן. הוקמה הנהלה משותפת עם "המזרחי" והציונים הכלליים ב', במחיר של ויתורים על כמה יסודות ראשוניים של פעולתנו. הויתור ל"מזרחי" נעשה בגלוי ולקול תרועת של הימין הריאקציוני. הויתור לציוני ב' נעשה מאחורי גבה של סיעת-העבודה ולא נתגלה עדיין לצבור הפועלים בארץ מהמקור הראשון"

לפני "הסכמים" חדשים (מאת ר.ו.)

(השוה"צ מס' ג מיום, 1.1./)

"והנה הגיע גם תורם של ציוני ב'. הם תובעים מלוי ההבטחות שניתנו להם בקונגרס ושלא נתפרסמו עדיין. ש. שווארץ "הבקר" על "הסכם שעליו התנהל משא ומתן בלוצרן בין מנהיגי "הברית העו"א" ובין ראשי השמאל."

"ההסכם מכריז על חופש העבודה בישוב, על בוררות חובה, על לשכות עבודה משותפות... המנוהלות ע"י יו"ר ומזכיר נייטרליים, איסור שביתות והשבתות"

המלחמה על עבודה עברית – מה יהיה עליה ? (מאת אל.פ.)

(האומ"צ מס' 2 מיום, 15.1.36)

"אולם יחד עם זה אנו ידענו, כי בתוך השיטה של שלום-בית, של ההסתכנות על מצפונם של המעבידים, של "משטר הסכמים" בכלל-ישראלי, של בוררות-חובה ואיסור השביתה – היתה הסתתרת צעד מהפכני, מעין גלוי של מלחמה מקצועית חפשית וישרה".

מעמדנו הפוליטי (מאת אל.פ.)

(תשות"צ מס' 4 סיום, 15.2.36)

"חזון הציונות "מן הים אל הים", שבא לתומיעו בקונגרס האחרון מנהיגם של הפועלים לקול מצהלות הציונות הבעל-ביתית, היה בו בלי ספק משהו משברון הפרוספריטי בשטח הפוליטי."

"והנה במקום לבצר את בליגנו המדיניים, היתה הגיאות למקור של שיכחה והתעלמות. לא היו עוד בימים ההם, שבהם הופקרה במידה כזאת התזית העורבית. אם מתוך בטחון עצמי מופרז, מתוך קלות ראש, או כאילו מתוך יאוש. ואם לפני שנתיים היה נסמה שזו דבר-מה אצלנו בשטח זה, אם בהשפעת הסגנות הערבים הירונעות או תחת לחץ התסיסה בקרב הפועלים הערבים שנתגלתה בזמן ההוא, כי-עתה השתררה דממת-מות"

"המדיניות הציונות, שתפקידה להנהות את הספינה של אומה נרדפת בין מצרים ושרטוני ים שלא עמדו בפני שום אומה-ולשון זקוקה לאופקים רחבים ועוזי-רוח. פחות אשליות כלפי המעצמה המנדאטורית, יותר עצמאות בהופעתנו הפוליטית, חתירה מאומצת לשיתוף-פעולה עם השדרות הרחבות של העם הערבי השכן, חיפוש נועז של אפקים חדשים וקשרים בתוך כוחות-המסחר של העולם הזה. הנה מה שנחוץ לנו."

א י ן מ צ ב ל ל א ־ מ ו צ א (מאת ר.ו.)

(השוה"צ מס' ה מיום, 1.3.36)

" מנהיגי מפלגת הרוב רואים ללגלג על "בעלי־הקמיעות" מתוכנו, אשר מצביעים על פתרון מחוייב־המציאות של הבעיות המהוות את המשבר הפוליטי. המנהיגים האלה אינם נרתעים אפילו מלהתפאר קבל־עם־ועדה, כי הם חסרים כל פתרון חיובי לשאלה היחסים בין שני העמים בארץ, אשר לכל הדעות היא עילת העילות של ההסתבכות הנוכחית ".

<u>עוד קרבן – החנוך הסוציאליסטי</u> (מאת ר.ז.)

(השוה'צ מס' 7 מיום, 1.4.36)

"ומי שמתקומם נגד פסק דין זה כבלתי־צודק ובלתי־מבוסס בכל עיקר, יקח לידו ויעיין במקצת התוכן ההסכם בשאלת החינוך שניכרת בלוצרן בין ד. בן־גוריון ובין הציונים הכלליים ונמסר לידיעת הציבור רק בימים האחרונים על ידי ה' בוגרשוב. זהו אחד ההסכמים המרובים, שמתגלה בפעם בפעם בשמו של בן־גוריון מעל דפי־העתונות הבורגנית, והכחשה לא באה עליהם".

__במעגל הכלל־ישראליות__ (מאת אל.פ.)

(השוה"צ מס' 8 מיום 15.4.36)

" במשך שנים נחלקו הדעות על דרכי מלחמתה של תנועת הפועלים פה, בקרב היישוב הארצישראלי ההולך ונבנה, ושם בגולה, במסגרת ההסתדרות הציונית העולמית. אנחנו הבחננו בין שני תחומי־פעולה אלה. ראינו את הציונות במגמה אחת ומאוחדת ביסודה, החל בפיזור בגולה וגמור בריכוז הטריטוריאלי בארץ־ישראל, אלא שדרך התגשמותה היתה מחולקת שלבים־שלבים. בגולה, במסגרת ההסתדרות הציונית, גבר המומנט של קואופרציה של חלקי עם שונים, המאוחדים בשאיפתם לתקן את יסודות חייהם הלאומיים האי־נורמליים, ואלו בארץ־ישראל, בתהליך הנורמליזציה של הכלכלה הלאומית, הכריעה המגמה של מלחמת מעמדות, בעיקרון עליון בתוך יישוב המפולג למעמדות. אנשי מפא"י כפרו במחלוקת הזאת".

מהמאמר <u>בחזית המשולשת</u> – אי הדרך לשלום? (מאת אברהם בנשלום)

(השו"הצ מס' 11 מיום 1.6.36)

" לא הועילו בהרבה הצהרות השלום שנתקבלו בקונגרסים הציוניים וגם לא העובדה שפוליטיקת השלום עם הערבים צהווה אחת הסעיפים של הקואליציה בהנהלה הציונית. בשעה זו יש יסוד להאמין עוד פחות בממשות של משא־ומתן עם המנהיגים הערבים. הם יהיו מוכנים לשלום אמם רק במחיר של היסול הציונות הגדולה, הפסקת העליה וההתישבות. מצדם יאותו ודאי ל"ויתור" שיתבטא בהכרת "המרכז הרוחני" היהודי בא"י. הסכם אמיתי איננו אפשרי על יסוד אינטרסים מנוגדים. כל זמן שבתוך הישוב הערבי לא יתגבש נושא ריאלי להסכם־אמת – תהיה התקוה לשלום בר־קיימא והבנה הדדית תקוה־שוא. הדרך לשלום בין שני העמים מובילה דרך פעולה סולידרית על יסוד אינטרסים משותפים. ומי שאיננו מאמין באפשרות של פעולה כזו, אזן הוא מאמין – אם הוא רוצה או איננו רוצה בכך – באפשרות של שלום".

עת לעשות חשבון (מאת ר.ו.)

(חשו'תצ מס' 12 מיום 15.6.56)

"אחרי מאורעות־אב של תרפ"ט היינו עדים לתגובות שונות בקרב הציבור. היתה תגובה ליקבידטורית של אנשי "המרכז הרויני" ותחת השפעת הקומוניסטים; היתה תגובה היסטורית של אלה אשר תמכו את כל יהלותיהם בשלטון האנגלי ופתאום ראו את עצמם מרומים ומופקרים והם הרימו את קולם, בדי "לפוצץ את האימפריה הביטית" - אבל היתה גם תגובה מבוגרת וחשבון־נפש רציני"

בשאלה הישנה-החדשה (מאה אל.פ.)

(השוה"צ מס' 12 - 15.6.36)

"וכן עלינו להכנס לאותם מקומות העבודה, אשר נתפנו בעקבות עזיבתו של הפועל הערבי הקבוע. זכותו של הפועל הערבי הקבוע למקום עבודתו - זכות זאת שאנו תובעים תמיד את קיומה - פקעה מן הרגע שפועל זה התיצב ב פ ו ע ל בין המתנקשים בנפש הישוב העברי ועזב מרצונו את עבודתו".

"העיקרון של עבודה עברית מ כ ס י מ ל י ת (בניגוד לסיסמה של 100 אחוז עבודה עברית) מוצג לא פעם ע"י מתנגדינו בשורה אחת עם תביעתו של סמילנסקי לעבודה מ ע ו ר ב ת. אין סילוף גדול מזה, כי שני העיקרונים האלה רחוקים זה מזה כרחוק מזרח ממערב. א) אנחנו מתנגדים לסיסמה של מאה אחוז עבודה עברית, אך איננו תובעים עבודה מעורבת. בכל משק עברי חדש הננו לוחמים על עבודה עברית מלאה. כל מקום עבודה נוסף במשק העברי, שבו שולטת כבר עבודה מעורבת או שבו מוחרם בכלל הפועל העברי, הננו דורשים בשביל הפועל והעולה העברי. איננו תובעים להכניס פועלים ערבים נוספים למשק העברי, כי-אם להבטיח את זכותו של אותו הפועל הערבי, אשר אנו מצאנו כבר במשק העברי, ואשר קנה לו כבר שם זכות אזרח. ב) הפועל הערבי, אשר מכניסים אותו למשק העברי לפי עיקרון העבודה המעורבת, תפקידו לשמש מעין שווי-משקל, אם לא שוט נגד הפועל העברי בשאיפתו לשמירה על דרגת חייו, על קיומו. הוא בא איפא להוריד את שכרו של הפועל העברי ועם זה כהכרח לדחוק את רגליו. לעומת זה אנחנו שואפים ע"י העלאת שכרו של הפועל הערבי, על ידי שמירה על זכויותיו, על ידי איגודו עם הפועל העברי להעמיד חרים בפני הצפת העבודה הזולה ובפני הורדת השכר".

יסודות ההסכם בין היהודים והערבים – מהמאמר

„בתסבוכת דמים" (מאת יעקב ריפטין)

(השו׳הצ מס׳ 13 – 1.7.36.)

„רבים מראים על הקואופרציה הכלכלית עם ערבים ועל פיתוח תבנית קוסמוציונלית חיובים כעל שער לתקופת ההסכם היהודי-הערבי. אכן, זהו השער. אבל הוא נעול. המפתח נמצא בידי מעמד הפועלים. האירגון המשותף הוא המפתח. ההסכם היהודי-הערבי לא יקום בלי הגדרה ברורה של המטרה הסופית של הציונות בפתרון שאלת היהודים לא במסגרת „מדינת יהודים" אלא במסגרת „ארץ-ישראל דו-לאומית". הריביזיוניזם צודק בזה שלהגדרת המטרה הסופית ישנה השפעה על הפוליטיקה היום-יומית."

„רק הסיסמה של מסגרת דו-לאומית יש בה כדי להפוך את ההצעה של שלטונות מחוקקים ומוציאים לפועל חביויים על יסוד פריטטי, לעיקר של שויון פוליטי קבוע ביחסים בין העמים בארץ-ישראל, וזה בלי קשר עם שנויי משקל הכוחות בתוכם".

פ י ו ט י ה י מ י ם ה ל ל ו" מהמאמר

"ע ל ה מ ש מ ר" (מאת ס.ה.)

משו"תע מס' 13 - 1.7.36.)

" לויצמן היתה תקופה זוהר בציונות. זאת היתה תקופה, באשר ויצמן ידע להכריז באומץ על הגשמת הציונות במסגרת ארץ-ישראל הדו-לאומית. זאת לא היתה פליטת-פה, זאת לא היתה שגגה שיצאה מלפני המנהיג - זה היה בטוי נמרץ לשאיפתנו הציונית הסוציאלית והמתקדמת באמת. את הנוסחה הזאת קיבלה למעשה תנועת הפועלים בציונות, כאשר קבעה את עמדתה, שבלי שים לב ליחס המספרי בין שני העמים היושבים בארץ הזאת, עם אחד לא ישלוט ולא ישתלט על השני."

"ועכשיו?? עכשיו מדברים על ארץ-ישראל ו"רק שלנו" "מים לים", על ארץ-ישראל שבה ישלוט שלטון-יחיד רק עם אחד והתושבים בני הגזע השני לא תוכרנה זכויותיהם בקיבוץ לאומי. כזאת אומרים בשעה שהננו רק מיעוט. כל רעיון של פריטט מוכרז כבגידה לאומית. ונציגי מפא"י שותקים, ובשהם מדברים , אין הם מוצאים בפיהם כל מלה של תחדשה כנגד הריאקציה המוכנה לכרות תהום בין עם לעם."

מתי לא יקום הסכם יהודי־ערבי? (מאת ר.ו.)

(תשו"הצ מס' 14 – 15.7.36)

„אין עוד להתעלם מהנזק הרב שנגרם לענייננו ולעניין השלום בארץ על־ידי חוסר בהירות מספיקה בשאלת המטרה המדינית של המפעל הציוני: מדינה יהודית, או דו־לאומית, יהודית־ערבית? כל עוד אין מדינאינו מדברים בגלוי בעניין זה ואינם גודרים את עצמם ממושג המדינה היהודית, שפירושו שלטון היהודים על הארץ, אי־אפשר להמנע מכך שהערבים יחשו לעתידם כלאומי בארץ הזאת. אם אנו מסבירים על כך, שלערבים בארץ מגיעות רק זכויות "אזרחיות" ולא זכויות "לאומיות", לא יימצא בקרב העם הערבי שום חלק, יהיה זה בורגני או פרולטארי, שירצה להודות שרק לנו הזכות על הארץ שהיא גם מולדתם."

"לא יהיה מצע למשא־ומתן יהודי־ערבי כ־אנו לא נצהיר בכל הבהירות האפשרית, כי המשטר שאנו שואפים להקימו בארץ הוא משטר דו־לאומי, המתבסס על הודיה מלאה בזכויות לאומיות שוות של היהודים והערבים, מבלי שעם אחד יוכל בזמן מן הזמנים להשתלט על משנהו, היינו אך מה יהיה היחס המספרי ביניהם."

<u>במה נקדם יום יבוא ? (מאת אל.פ.)</u>

(חשו"הצ מס' 15 – 1.8.36.)

"להופעתה של התנועה הציונית בפני הועדה נודעת חשיבות מרובה משלש בחינות: מבחינת השלטון ומבחינת העם הערבי ועוד יותר מבחינת ההשפעה על דעת־הקהל הרחבה בעולם."

" עלינו לשכנע לא לבד את חברי הועדה אלא בעיקר את דעת־הקהל העולמית."

מהי מטרת הציונות

מהמאמר "לבירור השאלות" (מאת ג. ליבאנס)

(השו'הצ מס' 15 – 1.8.36)

"תפיסתנו על ארץ־ישראל דו־לאומית אומרת לעומת זאת שויון פוליטי עבור היהודים והערבים בכל התנאים, שויון אשר לא צריך להיות לעולם תלוי מהיחס המספרי בין שני העמים.

מהאמור לעיל מתברר גם התנגדותנו לנוסחה של "רוב יהודי". שואפים אנו ליישוב של מיליונים בחבל הארץ זה ובמובן שפירוש הדבר, כי יהיו יותר יהודים מאשר ערבים, אך מתנגדים אנו בהחלט ל ה ג ד ר ת של רוב יהודי, אשר הנה הגדרה פוליטית ואשר יכולה להתפרש כמכוונת נגד הערבים."

<u>על המשא־ומתן ועל ההסכם (מאת אל.פ.)</u>

(השוה"צ מס' 16 – 15.6.36)

"ההסתדרות הציונית, במסגרת מדינית של העם היהודי, אינה רשאית לוותר על זכותה ועל חובתה לעמוד גם בקשרי משא־ומתן עם המנהיגות הערבית הקיימת, בשם שהיא מופיעה בגורם פוליטי לגבי כל הכוחות המדיניים של המשטר הקיים."

"מבחינה זאת יש להעריך את המשא־ומתן הגובהי ואת המאמצים לחיפוש קשרים עם הציבוריות הערבית רק באחד מן השלבים המוקדמים בהקמת ההסכם היהודי־הערבי. יותר מגיש לפעולה הזאת, אשר ההסתדרות הציונית חייבת לבצעה בהתמדה וברציפות, ערך אקטואלי־מעשי לאלתר, יש לה תפקיד של אוריינטציה פוליטית, אשר את פרייה תתן רק בהמשך הזמן. ההנהלה הציונית חייבת להתקין תכנית של הסכם יהודי־ערבי ולנהל עליה משא־ומתן גלוי וציבורי. התכנית הזאת צריכה להיות מבוססת על הכרה בלתי־מפוקפקת של אופיה הדו־לאומי של הארץ הזאת; שאלות הכלכליות, הסוציאליות, התרבותיות והפוליטיות צריכות להיות נחתכות מנקודת־ראות של מציאות משטר דו־לאומי על כל המסקנות הנובעות מכאן; התכנית הזאת צריכה לכלול בתוכה סעיפי פעולה ברורים המכוונים לפתוח הארץ כולה, לשיפור מצבו של הפלח, להרמת דרגת חייו של הפועל הערבי, למלחמה על תיקונים סוציאליים רדיקליים, לדמוקרטיזציה מתקדמת של הארץ; התכנית צריכה להיות מבוססת על העיקרון של קואופרציה כלכלית של כל השכבות של שני העמים; התכנית הזאת אינה יכולה להכיל כל צימצום של העליה העברית, מחוץ להגבלה הנובעת מכוח קליטתה הכלכלית של הארץ; היא צריכה להתבסס על הצהרתו של סוקולוב בקונגרס־פראג שהננו שואפים לסטאטוס מדיני כזה בארץ־ישראל, אשר לא יתן לשלוט או להשתלט לאחד העמים בארץ, בלי שים־לב ליחס המספרי ביניהם.

זאת יכולה להיות התכנית היחידה, אשר בה תופיע התנועה הציונית בפני הציבוריות הערבית."

ל ב ח י נ ת   ה ד ר כ י ם (מאת אליעזר הכהן)

(השו'מצ מס' 37 – 1.9.36.)

" האם זה אומר, שצריך להינזר מכל מגע, מכל משא־ומתן עם ההנהגה הנוכחית של הערבים? לפי־שעה זוהי ההנהגה ואין זולתה ואין לוותר, אפילו תוך המאורעות הללו, אף רגע, על כל נסיון של מגע ומו"מ. יש לזה ערך מכסימלי, פוליטי וחינוכי רב. "

נשדד את מערכותינו

(מאת אל. פ.)

(השו"הצ מס' 18 - 15.9.36)

" במקום להעריך הערכה נכונה את מגמות משלטון, הוספנו ללכת שולל אחרי הזיות. בכינוס הראשון של באי־כוח הישוב שנתקיים בתחלת המאורעות יכול היה ציבור הפועלים לשמוע מפי שליחו בתנועה הציונית דברי ביטול כלפי כל אפשרות של איזה שהוא הסכם יהודי־ערבי במשך עשרות השנים הקרובות וקביעת הכרית היהודית־הבינית באוריינטציה ציונית יחידה."

<u>הודאת בעל־דין</u> (מאת אל.פ.)

(השו״הצ מס׳ 24 – 15.12.36)

" כל זמן שמפא"י האמינה בסיסמת של 100 אחוזים עבודה עברית, היה לפחות טעם סופרי־עקרוני בעמדה המתנגדת לארגון הפועל הערבי במשק העברי. אולם משאין מפא"י מאמינה בסיסמה זאת, באשר שרתוק מודיע, כי אין התנועה הציונית אוסרת לפגוע בפועל הערבי הקבוע וכאשר רמז עושה הסכם עפ״ההאחדות האכרים על 80% עבודה עברית ומשאיר 20% פועלים ערבים – מה טעם סופרי, עיקרוני לא לארגן את הפועל הערבי?

„כל עוד היה צידוק רעיוני לסיסמה של 100 אחוזים עבודה עברית, היה תוכן רעיוני למלחמה שהתנהלה בינינו לבין מפא"י בשטח זה. אך משמפא"י מסתלקת מן הסיסמה הזאת, איננו יכולים לראות טעם אחר לדבר, אלא שיש כאן שימוש בסיסמה שנתרוקנה מתוכנה לשם מטרות מפלגתיות של מלחמה נגד השומר הצעיר. "

HYDROLOGICAL ENGINEERING OFFICE
S. BLASS
TEL-AVIV, P. O. B. [redacted]
Telephone 3347

משרד להנדסה הידראולית
ש. בלאס
תל-אביב, ת. ד. [redacted]
טלפון מס' 3347

Tel-Aviv, the 12 פברואר 1941 תל-אביב, יום

תזכיר

למקורות-חברת מים בע"מ

תכנית ישוב מדבריות א"י

על ידי משיכת מים מהנחלים

I. הנחות כלליות

א. השטח המיושב בא"י ושטחי המדבריות

1. הסתכלות במפת א"י, מבט על הארץ ממעוף האוירון, עיון בחמר של ספירת האוכלוסין יוכיחו שרק חלק קטן מאדמת א"י המערבית (כ-28 מיליון דונם) מיושב בצפיפות. לעומתו חלק אחר של הארץ דליל בישוב ולמעלה ממחצית הארץ אינה מיושבת כלל. ניוכח כמו כן שפיתוחה של א"י במשך 20 השנים האחרונות חל רק בשטחים המיושבים. שום אחוז משטחי א"י לא חל בהם כל פתוח.

2. השטחים בלתי המיושבים הם מסוגים שונים. ברובם לא חל פתוח, מפאת כמות הגשמים המעטה, אשר יורדת שמה. ישנם אמנם שטחים, אשר מדת גשמיהם מספיקה, אך חסר מים לשתיה מעכב את פתוחם.

ב. הדרישה למסור לנו 3 מיליון דונם מדבריות

1. מוצע בזאת לתבוע ולקבל מתוך השטח של 16 - 17 מיליון דונם שממה ומדבר כ-3 מיליון דונם אדמה, בחלקים שונים של הארץ לשם פתוחם לישובים חקלאים אינטנסיביים ע"י משיכת מים להשקאה אליהם ממקורות שונים, כפי שידובר להלן.

2. לשם דוגמא נניח שעל השטח של 3 מיליון דונם ניסד אלף ישובים ולכל ישוב יוקצה שטח של כ-3 אלפים דונם אדמה. מהשטח של 3 אלפים דונם נשקה שטח של 1 000 - 1 200 דונם באופן אינטנסיבי. ישוב כזה יוכל לפרנס כ-400 נפש. אלף הישובים הנ"ל יכילו איפוא אוכלוסיה חקלאית של כ-400 000 נפש.

ג. מקורות המים

1. כמקורות למים בשביל המפעל ישמשו רק אוצרות מים גלויים, אשר כמותם נקבעה ע"י מוסדות ממשלתיים או חברות בנות סמך. לא נתבסס על מים תת-קרקעיים, או על אגום מי חרף, מפאת שאפשרות השגתם טעונה הוכחה ע"י חקירות מסובכות.

2. נשתמש בשלשת זרועותיו של הירדן: בניאס, לידני וחצבני, בירמוק ובירקון. בדבר כמויות המים של נהרות האלה נאסף חמר רב ע"י כמה גורמים מוסמכים. נקיטת מספרים והסקת מסקנות אפשרית לכן בודאות מוחלטת.

3. נעריך את כמות המים, אשר תדרש בשביל כל אחד מהישובים במיליון קוב לשנה בממוצע (לשם הוראה: משקי גוש חרוד השתמשו בשנת תש"ט ב-5 מיליון קוב מים, אשר חולקו בין ששת הישובים: כפר יחזקאל, גבע, עין-חרוד, תל-יוסף, חפצי-בה ובית-אלפא). יהיו אמנם ישובים, אשר ידרשו כמות מים יותר גדולה, אבל לעומתם יהיו ישובים שיסתפקו גם במחצית הכמות המוצעת, הכל לפי התנאים המקומיים (בהר או בבקעת הירדן).

4. את הכמות הכללית של 1 000 מיליון קוב מים בשביל 1 000 הישובים אפשר יהיה להוציא מנהרות שנזכרו לעיל.

ד. קביעת הגבולות לאיזורי ההתרה

1. מ צ ד צ פ ו ן. בביא הצפון, אשר הולך מבנה עד אילת-השחר, מוצא שטחי גבעות שאינם מיושבים כמעט. בחלק זה של הארץ רשומים בתור שטחי יעור (לפי מפת ועדת פיל) עשרות אלפי דונמים. הבאת מים לאיזור זה יאפשר ישוב גדול בהרים.

2. מ צ ד מ ז ר ח. באים בחשבון גבעות בלתי מיושבות ומדרונים סביב לים כנרת, בקעת הירדן דרומה מבית-שאן עד ים המלח (אדמות הדיספוליק), הגבעות מצד מערב של בקעת הירדן, חלקים של מדבר יהודה, מזרחה מירושלים ושטחי הערבה מערבה ובעיקר דרומה מים המלח.

3. מ צ ד ד ר ו ם. שטחי הנגב בסביבות קורנוב ואסלוג' בכוון דרומי מבאר-שבע - באכה לים התיכון דרומית לעזה.

4. רוב השטחים אשר נזכרו לעיל, אין בהם ישוב לגמרי, מפאת כמות הגשמים (60 – 150 מילימטר בשנה) הבלתי מספקת.

5. יתכן שאפשר יהיה להכניס לתכנית אי-אלה שטחים לארך הגבול הדרומי המזרחי עד עקבה.

ה. אפשרות של מוצאה למפעל הדרגתית

1. כמויות המים הדרושים בשביל המפעל קיימים, כאמור, בנגלם, כמו כן קיימת האדמה שאפשר להשקותה. שאלת הבאת המים לשטחים המתאימים איננה קשה לפתרון מבחינה טכנית, בהשואה למפעלים הטכניים, אשר נעשים בארצות הברית של אמריקה הצפונית, לשם פתרון שאלה דומה.

2. מפעל הספקת המים מנהר קולורדו לקליפורניה צריך היה להתגבר על קשיים הרבה יותר גדולים, מאשר המפעל הנידון. המפעל הקליפורני ימשך 20 שנה עד שיובאו המים לשטחי המטרה. ארך קו המים במפעל הקליפורני הוא 450 קילומטר; מזה 150 קילומטר

במנהרות. המים טעונים 4 שאיבות לגבה כללי של 450 מטר.

3. לאשרנו, התנאים הטבעיים של המפעל שלנו הם כאלה, אשר יאפשרו להביא את רובם המכריע של המים לשטחי המטרה בכח עצמי, מה שישפיע על מחיר המים בכוון להוזלה.

4. כמו כן, לאשרנו, התנאים הטבעיים של המפעל הנידון, מאפשרים הוצאה לפועל חלקית. כך למשל נציין שאחרי שנתיים אשר יהיה להקים כ-100 ישובים במקומותיהם הקבועים ומשתמשים במים, וההון המושקע יהיה רק חלק קטן של ההון הכללי, אשר ידרש עד בצוע המפעל הכללי, שיוכל להיעשות שלבים-שלבים, אם כי כל שלב יהיה מפעל גדול לגבי עצמו ויאפשר התישבות נוספת בכל שלב.

5. מפאת האפשרות להתחיל את הפעולה גם בחלק של האמצעים יוכל המפעל להתחיל לשלם את עצמו כבר בשלבים הראשונים. כמו כן תנתן האפשרות להתחיל בפעולת ההתישבות בלי דחוי בכל השטחים הבאים בחשבון ויאפשר תפיסת השטח כולו, למרות שבשלב הראשון תעלה על הקרקע רק עשירית המתישבים מהמספר הכולל.

6. רובו של הון ההשקעה יכנס לידי המתישבים, באשר הם יעבדו בבצוע המפעל וזה יאפשר להם להתקיים עד אשר יתפתחו ענפי ההכנסה המשקיים.

II. הכנת ספר התכנית

א. אופי הספר

1. לשם הוכחת אפשרות הבצוע של המפעל יש להכין ספר, אשר יכיל את תכנית התישבות היהודים במדבריות א"י.

2. אין הספר צריך להיות רק דרישה או תיאור כללי של המפעל, אלא נחוץ שיהיה בו כל הפירוט האפשרי ויהוה ספר עם מפות, מספרים על אודות חמרי בנין, כמויות ותקציבים.

3. אופי הספר צריך להיות מעשי ויכיל מפות לטיב הקרקעות, תכניות המים, מפות דעת אקלימיות, מפות כבישים ונקודות ישוב עתידים, תקציבים והצעת סדר הפעולות.

ב. מפת האוכלוסין בא"י

1. יש לסדר מפת אוכלוסין של א"י שתוכיח באופן גרפי שהחלק הגדול של א"י איננו מיושב כל עיקר.

2. בחוסר חמר למפת האוכלוסין ישמשו הספירות הממשלתיות.

3. המפה הזו תראה שבשטחים, אשר אנו דורשים בשביל המפעל, אין קיים ישוב בכלל, למרות שהם נמצאים בשטח האסור (סוג א' ובחלקו סוג ב').

4. כל העבודה בסדור המפה היא משרדית.

ג. מפות טיב הקרקעות

1. את השטחים הנדרשים לאתרם יש לבדוק בדיקה חקלאית.יהיה צורך לסדר מפות לטיב הקרקעות בעזרת תחנת הנסיון ומומחים אחרים,אשר יסיירו את השטחים הבאים בחשבון.

ד. אקלים

1. יהיה צורך בחוות דעת על האקלים של השטחים הבאים בחשבון.כמו כן על התנאים המטאורולוגיים של חבלי הארץ הנידונים. יש להגיע שמומחים של האוניברסיטה העברית יוכלו לתת את חות הדעת המתאימה.

2. כל העבודה בחלק זה תהיה ברובה עבודה משרדית .

ה. תכניות הספקת המים

1. לשם סדור התכניות הכלליות של הספקת המים אשר יהיה להשתמש במפות ממשלתיות וחמר אחר אשר ישנו. יהיה צורך רק בסיורים מספר לשם השלמה.

2. תכניות הספקת המים יכילו את תנוחת הקוים,מקומות הסכרים והברכות,תחנות הכח ופרופילים של המובילים,עם חשובי החמרים,בכדי לאפשר סדור תקציב כללי וחשובי מחיר המים.

3. כל העבודה מחוץ לסיורים מספר היא עבודה משרדית .

ו. מפות כלליות של הישובים העתידים

1. יהיה מתאים לקבוע את מקום הישובים העתידים ולהכניסם למפות כלליות עם כבישים ודרכים וזה יהיה תפקידו של אדריכל מתכן ישובים .

2. מחוץ לסיורים מספר כל העבודה היא משרדית בעיקר .

ז. תכניות משקיות וגידולים

1. מפאת הצורה המגוונת של השטחים הבאים בחשבון יהיה צורך לעבד כמה טפוסים של משקים בהתאם לתנאים האקלימיים והמקומיים.

2. גם בחלק זה של העבודה יהיה צורך להשתמש בעזרה של מומחי תחנת הנסיון.

3. כל העבודה מסוג זה היא בעיקר עבודה משרדית .

ח. הערכת הוצאות הסדורים

1. לשם הערכת תקציב ההוצאות של העבודות השונות יהיה צורך בעזרה מטעם מוסדות קבלניים מוסמכים (כגון סולל-בונה) ובסיורים במקומות המתאימים.

2. בשביל חשובים של הכמויות והחמרים יוכלו להיעזר ע"י משרדים הקיימים של מוסדות ההתישבות .

III. התקציב להכנת הספר

א. זמן הכנת הספר

יש להניח שזמן של 12 – 15 חדשים עבודה מאומצת ידרש להכנת הספר הנ"ל .

ב. צורת הבצוע

את העבודה אשר יצטרכו לעשות יש לחלק:

1. לארגן אקספדיציות לכל השטחים בהשתתפות כל המומחים,אשר צריכים לחוות דעה בעניינים הנוגעים להם.

2. הזמנת חוות דעת מבוססות חקירה.

3. הזמנת מהנדסים ומשרטטים לשם סדור המפות והתכניות .

יש להניח ש 4 – 5 מהנדסים ומשרטטים יוכלו במשך זמן של 12 – 15 חדשים להכין את כל הספר.

ג. הוצאות סדור הספר

יש להניח שהמשכורות,הוצאות האקספדיציות,בדיקת הקרקעות,תשלומים בעד חוות הדעת, חמרי שרטוט וכל יתר הוצאות הארגון יעלו ל-200 לא"י לחדש ובסה"כ כ-3 000 לא"י.

סיכום

ספר התישבות היהודים במדבר א"י צריך להיות מסודר בצורה כזו שיכיל דוגמא להצעה מוקדמת מכנית של הוצאה לפועל. יש אמנם להניח שאם התכנית תוצא לפועל ,היא תהיה שונה בכמה בחינות מההצעה הראשונה,אבל אין זה משנה את ערכה המעשי של ההצעה המכנית הראשונה,מאחר שהיא תתן את המושג המעשי בדבר גודל האמצעים הדרושים ובדבר האפשרות ליסד אלף כפרים במדבריות הארץ.

לכב'

מר ד. בן-גוריון

א.נ.

הנני מרשה לי לפנות אליך במכתבי זה מתוך תקוה שתקדיש לשאלה הנידונה את תשומת לבך המלאה. [illegible] קורא [illegible] על דברים [illegible] מעסיק [illegible] בעניין לכל הנוגע בדבר של [illegible] [illegible] הרי [illegible] הדבר [illegible] לשאלות לכל הנוער [illegible] [illegible] להפוך את הנוער לנושא של מהפכה, [illegible] את [illegible] [illegible] [illegible] הזה כולו.

[illegible] הנוער [illegible] [illegible] של ארגוני הנוער [illegible] לכן עצמם [illegible] [illegible] [illegible] את [illegible] [illegible] את [illegible] של [illegible] [illegible] את [illegible] הצעיר [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] עם [illegible] ארגוני הנוער הזה [illegible] פניתי אליך [illegible] עזרה [illegible] [illegible] [illegible] אתה [illegible] [illegible] כמה ארגוני נוער קיימים בארץ?

לא [illegible] מאמץ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] לאדם [illegible].

[illegible] (עם [illegible] [illegible]) [illegible] ארגוני הנוער הללו. [illegible] [illegible] לכל הנוער, [illegible] הפעולה.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] לשאלה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] הנוער הזה, הרי [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] של [illegible] [illegible] ארגוני הנוער הללו [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] הנוער של [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ([illegible]) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] של [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] של [illegible] ([illegible] [illegible], [illegible], [illegible]) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ארגוני הנוער הללו.

[illegible] [illegible] [illegible] לכל הנוער [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] של [illegible]

II

הרי שנשאר עוד הרבה [illegible].

הנסיון הכנה שנעשה לקרב את המרחקים והמחלוקות שבתחום בקרב הנוער. ובין הלכוד [illegible]

א) היחסות המגבילים והמפרידים, הפתוחים והמצועים כאחד.

ב) את ההבדלים הרעיוניים והתרבותיים מצד 15 ארגונים של תנועת הנוער. ו-42 מקצות נוער

מקומיות שהוקמו, אשר משמשים לצורך להכנה הפעולות ולתקופה חדשה.

הא' סיוען משה גרדון הו ובלוים לאסור לא פרסים והפעולות שנעשו באספה זו.

הנוער הזה מוכן וקולה [illegible], לכבו להלו לשלם את משפת הדגמה הלוחמת אלה הפרינה.

בקרב הנוער. בשעת האספה העליונים לכל קיומות 5 מחלקות נוער נפרדות ומתנהלות

לאחר אחד בצורה תם בפעולות - גלויות. את הקבוצה ארגונים "לוגיסטים" הרואים בהופעה

חברה ובארגון הצב המשרדי יצא הכל וזו לוקחים באמצעון שיש לאסוף את הנוער

שהוא לאמור כבין עם כלא ההכרעה הפוליטית הגדולות של תנועה הדגמית. אלו אמנות

לאומן ולכמן כאלה מניה [illegible] של אחד ארגונים כפני עצמו אוגוניג משלו, לשירה

אחת בצבור.

ש שאנו כבר את התנועה הנפש היוסדות של הנוער הארצישראלי, אשר הפסקות,

אשר הלב, הדבר הקבר לצד המעשה הזה מלמה הראשונים, הלה ואמן בלכוד הנוער

א) את כל הקיים לצרי ההתבדלות המצומים גם כבין במדה לא מעטה.

יש לראות את מחלקות הנוער של ההנהלה הדגמית שתראה את עיקר פעולותיה באסוף

[illegible] אחדים את ארגוני הנוער הלו כאוסף עצמאי של הנוער. אשר הוא לאמנה

לאסוף את הכל. שצבר ללכוד. הישיר הדרך ויש להמשיך וללכת בה. לאחר

שיתגבר הצאן. כן הלך אחד לשלהו. בנוער ויגבר גם השותף. כן כל אחד

למשנהו.

ואת רק לנהל משרד לעבודה תרבותית אלא המצב מחייב פעולה מנוך

וסדרות לרעיון שלום ולדרך הגשמה מלואות של הדגמה ומפעליה באסוף

להולם, בעולם ביום עלתה ולהבות אמבלתי, הולם השעה!

ונהיה לו ברוך, יאל תהיה ברכת הבוטח קלה ביניך, אל מעשק

בלכוד הנוער, בדרך משפטים, מורגשת בצרת אהבת ישראל.

בשלום רב

מ. גולדשטיין

[illegible]

יו"ר המשרד הא"י המרכזי
בפולניה

ורשה, יום 20.10.37

לכבוד
חח' ד.בן-גוריון,
ירושלם.

ח.נ.,

קבלתי את מכתבך מיום 12 דנא. בינתיים קבלתי גם מכתב מאמריקה, שבו מודיעים על אותן ההחלטות מהמרכזים. רק ח' סיגל הנחו בין המתנגדים הראשים. אני כבר משתוקק לדעת על תוצאות המו"מ בין החוגים שלנו ובין הוגי-חלארעק.

במכתבו של סיגל הוא מודיע שדר' ווייז אין דעתו נוחה ביותר מכל הענין. אני מקוה, שבקורו של ברל ישפיע עליו לראות את הענינים לפי מציאותם. ברור, לפי דעתי, שצריך לבוא בקשרים אתו ולברר לו את הדברים ביסודם, בדי להמנע מאי-נעימות שעלולה לבוא מצדו ומהחוגים הקרובים לו.

בקשר עם ה„געוערקשאפט-קאמפיין" ההוראות שלך הן בלי ספק נכונות בכ"ז אני מפחד שבאיזה-שהוא מצב של הדברים זה לא תוכל להשפיע לדעת אחרי שכל המכונה כולה והמפתחות לעבודה הכספית לא יהיו בידינו.

אני מצרף העתק המכתב למזכירות ה„איחוד", על המו"מ פה, שדומה לתכן השיחות שלך באמריקה. כמובן, שההבדל בדבר ערכם של החוגים הבאים בחשבון פה לעומת החוגים שבאמריקה הוא כ"כ גדול עד שאין לי שום גישה של השואה. בכ"ז חושבני זה לאופיני שגם פה באות הצעות של אחודים מורמים, שעד עכשיו הם זרים לעבודתנו. כמובן, שהנני מתענין לדעת את דעתך בענינים האלה.

אני מודה לך מאד בעד הסידורים שאקבל החומר על המצב.

לדאבוני הגדול, עד עכשיו לא קבלתי אף מלה. יתכן, שלא הופיע עוד בכלל שום דבר. בכ"ז הייתי מבקש אותך לברר את הענין ועוד פעם לבקר אם לא הוציאו אותי מהרשימה שפעם, כפי שידוע לי, היה כבר.

המצב בארץ עושה פה רושם כבד ובפרט שבכל הצדדים מדברים על כך שאי-אפשר לסמוך על רצינותם של הצעדים מצד הממשלה נגד הטירוריסטים. והרי חשוב מאד שדוקא בענין זה קודם כל נקבל איזו שהיא ידיעה יותר ברורה אם רק ידועים לכם בכלל פרטים בנידון זה.

טלגרפתי לך מדנציג ל„אספריה" ומקוה הנני שקבלת את הטלגרמה. הוזמנתי שם ע"י מפלגה ונודע לי שבא בו"ב הריביזיוניסטים ומארגן אוסף-כספים לטובת ההגנה ולפי שמסרו לי הוא מספר, שהמפעל נערך לטובת ההגנה הכללית. בידו נמצאות העודות חתומה ע"י הרב עמיאל ורוקח. כמובן, שמסרתי להברים ולראשי הציונים הכלליים ידיעות על המצב ועל איחוד שנעשה בשעת ישיבת הועה"פ בארץ. הסברתי, שפעולתו של האיש הנידון יכלה להיות רק בשביל מפלגת ריביזיוניסטית. אני מודיע לך על כך מפני שצריך דבר-מה לעשות בארץ בקשר עם זה.

בהזדמנות זו מסרו לי חברים, שאפשר לקבל בדנציג למטרה זו משמונה מאות עד אלף לירה. תנאי דוקא בקשר עם הבקור דלעיל שיבוא איש אשר בידו יהיה יפוי-כח בחתימת דר. ויצמן. יוכל לבוא למטרה זו גם איש שנמצא בורשה.

הנני מחכה לידיעותיך.

בב"ח
שלך
אינז.א.רים

ס/דם.

מהנדס יועץ ואקספרט בעניני מים
ד"ר אינג' אברהם ורבר
חיפה, הדר הכרמל, רחוב בצלאל 26

DR. ENG. AWRAHAM WERBER
CONSULTING ENGINEER
AND EXPERT FOR HYDRAULICS
HAIFA
26, BEZALEL STR., HADAR HACARMEL

94

חיפה, 2 לפברואר 1937

לכבוד
הנהלת הסוכנות היהודית
לידי היו"ר מר ד. בן-גוריון,
ת.ד. 92,
<u>ירושלים</u>.

א.נ.

הידות וזה זמן רב מכתת אני את רגלי במחלקות הסוכנות היהודית כדי לבקש את עזרתה של הנהלת הסוכנות בשאלות ותכניות מעינינא דיומא ולא עלתה עד כה בידי להצליח בדבר זה, הנני נאלץ לעשות את הנסיון האחרון ולפנות אל האישיות האחראי ביותר.

רוצה אני להעיר בקצור את תשומת לבו לבא:

1. בנוגע לתכניה החולה שאני דן בה זה 2½ שנה, עלי להגיד בגלוי שיש סכנה כי הענין הולך ומתיון. התכנית לחשבחת מישור החולה שנערכה ע"י פירמה אנגלית היא לא נכונה גם בעקרונה היסודית וגם בכל חלקיה. מספרי התוצאות שמכילה התכנית הם בלתי ראליים בהחלט. תכנית זו מבוססת על עבוד אינטנסיבי של האדמה ומובן מעליו שזה בלתי אפשרי באופן רגיל. יהי איך שיהיה, על הק.ק.ל. (ויתכן מאד גם על הסוכנות היהודית והכשרת הישוב) יהיה לשאת בחלק גדול ההוצאות של רכישה זו שהיא לא מוצלחת ביותר. לכן יש לדאוג בזמן שההשקעות תהיגה עד כמה שאפשר נמוכות והתועלת המקסימום האפשרי. ולזה נחוצים מחקר מפורט ותכנית <u>נכונה</u>.

מספטמבר בשנה שעברה לא הצלחתי להניע את המפקחים המכריעים לבא לידי החלטה כזאת, אפילו לא לבקר לכל הפחות <u>אם הצעותי נכונות</u>.

2. בקונגרס האחרון הוחלט ליסד "מחלקת מים". המצאתי עוד לפני הקונגרס תכנית מתאימה להנהלת הסוכנות. תכנית זו הדפיעה גם בעתון הא"י "Palestine" בהוצאתה בדצמבר 1936. עשיתי הרבה נסיונות להגשם את התכניה, לכל הפחות להנע את הנחת אבן הפנה, אבל בלי שום הצלחה. לא שמעתי אפילו מענה אחד שיכולה

מהנדס יועץ ואקספרט בעניני מים
ד"ר אינג' אברהם ורבר
חיפה, הדר הכרמל, רחוב בצלאל 26
DR. ENG. AWRAHAM WERBER
CONSULTING ENGINEER
AND EXPERT FOR HYDRAULICS
HAIFA
26, BEZALEL STR., HADAR HACARMEL

להצדיק ברצינות את העובדה שלא מוצאים לפועל את החלטת הקונגרס. חושבים לדי אם מבקשים חות דעה מקצועית בזמן שיש לפתור איזו שאלה מים. אבל אין אף אחד (בלי מקצועי בלתי-תלוי) היוכל לדון בחות דעה זו ולהוציא פסק דין סופי על השאלה הנדונה לשם קבלת החלטה. בלי להתחשב עם זה שיש הרבה דברים שאי אפשר לסדר אותם בדרך זו של חות דעות.

3. משל למופת בשביל מהלך זה, שלא נהוג בכל העולם, הוא הדיון בתכניה העמק.

אני מצהיר בזה בפרוש - ובזה אני מעמיד את כל כבודי המקצועי - שתכנית זו לא היתה מוכשרת כל צרכה בין מנקודת מבט הטכניה ובין מנקודת מבט האיקו-נומית בזמן שהוגשו להגשמת התכנית ולהשקעת בה כספים יהודיים.

וכן לא רואה אני שום מגמה לדון בעת במהלך טכני נכון, אף על פי שהערתי את תשומת לבם של המפקחים המכריעים לזה.

4. זה כמה שנים אני משתדל לענין את המוכנות לשמש במי-פני-האדמה (בצורה נוזלת או מצוברת). השתדלויותי הגיעו לידי כך שהושג הסכם בין שני מפקחים מכריעים, לעשות נסיון קטן בעבודות הכנות בועדי סרד, בערך 20.000 דונם אדמה בלתי מעובדת (הוצאות העבודות הנ"ל הן 300 לא"י). גם דבר זה נתבטל והדחיה באה על פי נימוק בלתי מקצועית בהחלט מה שמוכיח כבר את הצורך בהרחקה האגרו-נומים מהדיון בשאלות מים טכניות.

5. הטצאתי בשאלת המחקרים על שטות הנקוי של אדמות מלח הצעה מסשית על סמך נסיוני במשך 20 שנים בקליפורניה ועל פי נסיוני עצמיים. אף על פי שהתיש-בותן של אדמות בית שאן תלויה מפתרון שאלה זו, לא שמו לב על הצעתי. גם בלי להתחשב עם העובדה שבעמק הירדן ואפילו בעמק יזרעאל נראים סימנים מחרידים של הליכה ומלוח האדמה.

6. המצאתי הצעה להכין תכנית נכונה בשביל אדמות בית שאן יחד עם מחקרים מתאימים לברור כל השאלות, על פי מצב הנוכחי של מדע הטכני ולא - כפי שהיה

מהנדס יועץ ואקספרט בעניני מים
ד"ר אינג' אברהם ורבר
חיפה, הדר הכרמל, רחוב בצלאל 26
DR. ENG. AWRAHAM WERBER
CONSULTING ENGINEER
AND EXPERT FOR HYDRAULICS
HAIFA
26, BEZALEL STR., HADAR HACARMEL

נהוג עד כה - בתור עבודת בעלי-מלאכה. גם הצעה זו נפלה.

7. יכולתי לקבוע שהסוכנות היהודיה לא בוחרת בזמן מסירת העבודות את דרך הקונקורס הפומבי או קונקורס בין מועמדים ואפילו לא מסדרת חלוקת העבודות שעומדות להוצאה לפועל בין בעלי מקצוע הבאים בחשבון, אלא מתנהגת לפי קני-מדה אחרות לגמרי. ואין לזה שום צדק, אפילו אם יש לרשותה בעל מקצוע הכי מפורסם.

כך קרה בזמן האחרון ששלושים תכניות להשקאה - אמנם לא גדולות ביותר - נמסרו לאקספרט אחד בלבד, בלי שהסוכנות השמיעה את השפעתה בתור ספקת הכספים. מ חוץ ממקרה מיוחד זה יש מספר רב של מקרים פנימיים, בהם נדונים אמצעי הכספים של הנהלת הסוכנות. לזה יש להוסיף שכמה אקספרטים ממדרגה ראשונה רועבים במלא מובן המלה, בזמן שאחרים סבורים ע"י השפע שיש להם, שהם באמת אקספרטים מצוינים.

בתור משלם מסים צירני עלי למחות בתוקף נמרץ נגד מצב כזה.

למרות שהייתי יכול להוסיף עוד הרבה דברים על המצב, שאי אפשר שימשיך, בנוגע לדיון בשאלות הנוגעות למקצועי - למשל על אופן הכנת החומר מכניקת המים לועדה המלכותית - רוצה אני להסתפק בנקודות שהבעתי למעלה.

אני מבקש את כב' לא לתת לכתב זה להולך בדרך הרגילה של התיקים, אלא להמציאו בפני מפקחי ההנהלה, ולקבל החלטה לברר דברים אלה.

הנני מוכן לכל ברור נוסף.

בכל הכבוד,

ד"ר א. ורבר

סוף

תיק מס' 235

התחלת

תיק מס' 236

ארכיון ד. בן גוריון

מספר סופי:

מספר מקורי:

תיק מס׳ 236

מספר זמני:

סיווג בטחוני:

תאריכים מאי 1937

פב. 1938

10,000 (1.60) 2560/227

1

המועצות הציוניות

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] המועצות הציוניות 1937

ד. ג.

מספר סופי:

מספר מקורי:

מספר זמני: 236

סיווג בטחוני:

תאריכים מאי 1937 –

פברואר 1938

10.000 - 11.57 - 2157/2290

המעלות הנפשיות

המעלות הנפשיות

The Kfar Saba Labour Council
8, 12th April

The District Commissioner for the Southern District
Through the District Officer, Settlements
Tel-Aviv

Sir,

We have the honour to submit our objections to and suggestions concerning the petition that has been submitted to you some time ago by the Agricultural Organisation of Kfar Saba for the establishment of a Local Council for the 8 blocks which are at present not within the area of jurisdiction of our existing local council:

1. All the sixteen blocks of Kfar Saba have together, an area of about 6000 dunams only. They form a contigous and inseparable area, both economically and residentially. This area can hardly be said to be large enough for even one really efficient and prosperous unit of Local Government; therefore, any pertition thereof between two Local Athorities will seriously hamper its development and will be a disturbing factor in the proper and efficient municipal administrat on of both the Settlement and its agricultural area.

The case of Petach-Tikva can't serve as a precedent for us. There, it was argued by the exponents of the scheme of two local authorities, that both the urban area and the rural area are very extensive; that the communities concerned are large and varied; and that the services to be provided by each authority are conspicuous and considerable. Again, Petach-Tikva proper having attained unmistakable urban maturity, it had to be raised to the rank of a Municipality, and it was accordingly argued that it was not easy to include within the area of jurisdiction of a Municipality the purely agricultural areas of the former Local Council. But (and this is important) it is to be noted that so long as Petach-Tikva itself was locally governed by a local council, there was no suggestion of dividing its area between two authorities, and this notwithstanding that the area of its former local council covered some 26000 dunams. But in our case, none of the fundamental things underlaying these arguments exist, and they are therefore completely untenable. For with us Kfar Saba proper is still very far from being urban; there can be no talk of our infant local council being shortly promoted to the rank of a municipality; the areas involved are relatively very small; and the community actually residing within the purely rural area of Kfar Saba is sparse and scanty.

The proposed division of the land of Kfar Saba into two distinct areas, one so-called urban or semi-urban and the other rural, overlooks the all important point that the upbuilding and development of Kfar Saba has not yet attained its final and static stage. Anything decided and embarked upon on momentary calculations alone, is bound to prove faulty after a short while. What is today a purely agricultural block or parcel may to-morrow prove a quarter for agricultural labourers, a settlement of holders of small allotments, or the camp of a Kibbutz. Even today, there already two blocks (Nos. 6428, 6431) in the area proposed for the new local council, on which there are workers' suburbs and built up areas, and these form an organic and inseparable part of Kfar Saba, are bound up with it (and with it alone) in all matters, and derive all their municipal services therefrom. Also, even under present conditions, Hasharon Str. will give rise to a most curious and undesirable result. One of its sides will belong to the present local council and the other to the proposed rural council, although all its inhabitants, without distinction of "side", equally enjoy and participate in the services and amenities provided by the Local Council of Kfar Saba.

Also the inevitable tendency of the development and expansion of Kfar Saba is towards the now agricultural area, and any surrounding or girdling of the present built-up area by another local authority will seriously obstruct and circumscribe the healthy development and expansion of our Settlement.

3. Non-agricultural inhabitants in the rural area

It is a well-known fact that no rural area in the vicinity of a Jewish Settlement is entirely free from inhabitants: workers' quarters, camps of kibbutzim, co-operative groups of small holders etc. are usually scattered all over it in smaller or larger groups. As land near the settlement gets more expensive, the further away from the settlement do these groups penetrate into the rural area. These scattered groups are, as a rule, too small to provide for themselves with their municipal amenities and services and they must therefore obtain them from the only source available - namely, the municipal authority within the nearest settlement. Now in case a separate local council will be set up for the rural area of Kfar Saba, the gravest hardship will be inflicted on these groups. On the one hand, not having as a rule the minimum of ten dunams of land, etc., they will have no voice in the affairs of that(rural) council and get no services therefrom, as its sole function will (presumably) be to deal with purely agricultural matters; and, on the other hand, being outside the jurisdiction of the local council for Kfar Saba proper, they will have no right to obtain, or even to claim, from it to provide them with even the most elementary of amenities and services, without which no advanced community can nowadays exist. Thus, these inhabitants (in the rural area) will be losing both ways and will have no authority to which they can raise their eyes for relief and succour.

(b) No co-ordination

The two authorities being independent and in a sense jealous of each other, there will always be great difficulties in the way of co-ordinating joint schemes and action. Local patriotism and jealousy, sharpened by political differences, may frustrate and prevent the execution of even the most essential and beneficial sehme, which may need the collaboration and cooperation of the two Councils.

(c) Disputes

Disputes and arguments between the two Councils as regards boundaries, extent of jurisdiction, development etc. are not improbable. When this takes place it will certainly embarass and undermine the working of both councils to the great detriment of the communities concerned, and will cause considerable concern and inconvenience to the District Authorities. The dispute regarding boundaries that now already prevails between the Municipal Council and the Local Council of Petach-Tikva might serve as a good illustration.

(d) Overlapping and Waste

The existence of the two entirely independent authorities at Kfar-Saba will entail the maintenance of two separate offices and staffs and an inevitable amount of overlapping of services, thus causing an additional waste of the ratepayers' moneys on superfluous and unproductive expenditure. Also, it is well-known, that the natural economy and efficiency of any service depend on its size and extent. The smaller the area and population served the greater the cost of production per unit; and, conversely, the greater the area and population served, the greater its natural economy and efficiency.

4. Again, viewed from a purely administrative point of view, the multiplicity of Local Authorities makes the task of guidance and supervision of their affairs by the District Authorities much more difficult and complicated. The more so, when the two Councils will be in the same locality, and therefore ripe for all sorts of jealousies and disputes.

5. The proponents of the scheme for an independent rural council alongside the local council in the settlement profess and plead before Government that all they are asking for is merely the right of self-determination for the sole purpose of managing the specific agricultural affairs and needs of the rural area. Now if this were their true aim, there would be no difficulty in satisfying these needs, one way or another. But even an excursory reading of the constitution proposed by them for the Rural Local Council shows at once what really lies behind their scheme.

According to the Order proposed by the Agricultural Organisation for the Rural Council of Kfar Saba:

(a) The franchise is granted only to the landowners who have at least 10 dunams of land (although usually these land-owners reside outside the rural area) and all small-holders, owners of sites for buildings, property-owners and non-propertied professional and vocational people who will actually be living within the area will be deprived of their civic right.

(b) There is a glaring discrimination against co-operative ownership of property.

(c) The financial rate qualification for the franchise is double that now prevailing in Jewish Local Authorities.

(d) Only payments on account of the general rate, which is leviable on landowners, will reckon in the making up of the above financial qualifications and all other payments for "services" (such as the making of roads, water-supply, watching, lighting etc., which are professed to be the sole raison d'être of the rural council) which may be levied from propertied and non-propertied residents alike, - will not.

(e) Power is given to the Council to provide and exercise control over services and institutions (such as education, domestic sanitation, public health, control of buildings, erection of slaughter houses etc.) which have nothing to do with agricultural affairs and needs.

(To all of which we express, parenthetically, our most emphtic disapproval!).

From the above, and also from the public and private utterances of leading members of the Farmers' Federation, we are convinced that the true aim behind the scheme for a Rural Local Council is political and not economic, for there is, in fact, nothing to prevent the existing Local Council, and especially a reorganised one on the lines suggested by us further on, from adequately and efficiently dealing with and providing for all the agricultural needs of Kfar Saba and its lands. This is the case at Raanana, where the local council recently constituted comprises within its area of jurisdiction both the built-up and rural areas of the settlement, and, as far as we know, the development of and road construction etc. in the rural area are in no danger of being neglected by the council, if these matters be really wanted by the agriculturists. The plea by the Agricultural Organisation of Kfar Saba of "we want to control our own affairs" is a mere cloak under which they disguise their political ends and aims. Their true aim is twofold:

1. To have a Council of "their own" over which the Agricultural Organisation will exercise sole contro

2. By means of that Council to interfere with the activities of the existing Local Council, and especially to curb its progressive and social policy if and when it will have a majority of progressive or labour councillors.

6. Now, even if we assume, for the sake of argument, that the Agricultural Organisation of Kfar Saba is really out only for the satisfaction of the agricultural interests and needs of Kfar Saba, we see no reason why these interests and needs should be exaggerated beyond all reasonable proportions as to necessitate the establishment, for that purpose alone, not of an adhoc authority of a simple nature to deal with the actual agricultural needs of the community, but of a special local council, with a most objectionable constitution and with extensive powers of action, taxation, town-planning etc. It is submitted that local civic life is of a composite character and the segregation of the various interests into separate local authorities is undesirable and unpracticable. It is for Government, before deciding to establish any new Local Authority, in any proposed area, to satisfy itself that the proposed area contains all the constituents which go to furnish the composite elements of civic life underlying a prosperous and well-ordered community. We suggest that this is not the case as far as the rural area of Kfar Saba is concerned.

7. We are, however, prepared to meet the Agriculturists' Organisation more than halfway for the satisfaction of the real economic needs of the rural area within the framework of one local COUNCIL for the whole settlement. We propose therefore, the following constructive solution, which was carefully worked out after careful study of and research in the theory and practice of local government in many agricultural and other countries, including the United Kingdom. Namely:-

(a) The area of jurisdiction of the existing Local Council be extended to cover all the lands of Kfar Saba.

(b) The Council will be required to establish an Agricultural Committee, to be constituted in accordance with a scheme, made by the Council and approved by the District Commissioner; The scheme shall provide for the representation of the various agricultural interests in the area on the Committee.

(c) All matters relating to agriculture (including the supply of water for agricultural purposes; the fighting against and the destruction of rats, mice, insects, and other agricultural nuisances, diseases and pests; the regulation of grazing and watering of animals; diseases of animals; the regulation of the harvest of crops; the construction of roads in the agricultural area etc.etc.) shall stand referred to, and be dealt with by, the Committee alone, which reports to the Council.

(d) The Committee shall be empowered to appoint sub-committees.

(e) In order to allay any apprehensions that might be entertained by any quarter with regard to unduly high taxation of agricultural land by the Council, the taxation power of the Council with regard to such land should be carefully defined and limited, and a maximum high level of taxation be set up. It is suggested that Paragraph 9 (1)(a) of the Local Council (The Rural Area of Petach-Tikva) Order, 1937, might serve as a useful basis for discussion on this point.

(f) The greater part of the revenue of the Council derived from the taxation of agricultural land shall be earmarked for agricultural development.

(g) "Agricultural Land" and "agricultural matters" ought to be defined.

This proposal, on the one hand,-

(1) Provides for the constitution of a special body, composed of a majority of agriculturists, to which body will be assigned all direct control of and supervision over the agricultural affairs of the settlement as a whole; and

(2) Gives the agricultural section of the population the required legal powers to undertake road construction and other schemes of agricultural development in the rural area; and

(3) Assures the agricultural community that it will not be overtaxed and at the same time assures them that the greater part of the revenue derived from direct taxation of agricultural land will be re-spent for agricultural pruposes.

And, on the other hand, -

(1) Prevents the objectionable splitting up of the area of the settlement between two entirely independent and mutually jealous local authorities; and

(2) Obviates the insuperable difficulties in the way of adequately safeguarding the municipal interests and civic rights of groups of inhabitants and property owners that are bound to exist within the rural area of the settlement; and

(3) Ensures the requisite co-ordination between the agricultural and the other affairs of the settlement.

8. We submit, therefore, that a scheme for the establishment of two independent Local Authorities in our locality is unacceptable.

When Government is presented with two alternative sche[mes]: The one undemocratic and discriminatory, controversial and objectionable to the overwhelming majority of the community concerned and at the same time full of political, municipal and administra[tive] difficulties; and the other fair, equitable and advantageous to [the] public of Kfar Saba as a whole, and at the same time safeguarding all the legitimate specific interests of the agricultural sectio[n] of our settlement as a whole; - we cannot but be confident that Government will adopt the latter.

We have the honour to be,

Sir,

Yours faithfully

לא ניתן לגבש את הסכמתנו להקמת איזה מוסד
על בסיס של ענף קיבוצי או רבעוני
זכות" הכרעה בענין זה שמורה למועצה המקומית
של פתח-תקוה שיש לה שהכרעתו ר...
והפועל ... שלוחיה ... [illegible]
שהורה אין כל צורך והצפקר זה

ש

1/6/הש

כ"ו אדר א' תרצ"ח
(28.2.38)

לכבוד
התאחדות האכרים בארץ-ישראל
כ א ן

א.נ.

הננו לאשר את קבלת מכתבכם מס' 76/718 מיום 10.1.38, בשאלת המשא ומתן על המועצות המקומיות והכפריות. תשובתנו זו נתאחרה מפני הדיון הנרחב בשאלה זו בכמה ישיבות של הועד הפועל של הסתדרותנו, ואתכם הסליחה על האחור.

תפשנו בצורות המוניציפליות הנהוגות כיום ברוב ארצות העולם הנאורות לגבי אזורים וישובים כפריים, ולא מצאנו אף מקום שבו זכות הבחירה למועצה כפרית או חקלאית תהיה מותנית בבעלות על שטח מסויים של קרקע ואין אנו רואים למה ניגרע מכל הגויים.

אנו מקבלים את המגמה החיובית לפתוח השטחים החקלאיים ולספק צרכיה המיוחדים בדרך חוקית. ולמטרה זו הננו מוכנים למתן סטטוס חוקי לועדים חקלאים במושבות הגדולות בצורת ועדים חקלאים או מועצות-משנה על יד המועצות המקומיות. הרכב הועדים החקלאים האלה, סמכויותיהם, אפשרויותיהם הכספיות, היחסים בינם לבין המועצות המקומיות וכו' יוגדרו ויובטחו בתוך החוקות.

בכבוד רב

זב/לז

הש/1/6

כ״ז אדר א׳ תרצ״ח
(28.2.38)

לכבוד
התאחדות האכרים בארץ-ישראל
כ א ן

א.נ.

הננו לאשר את קבלת מכתבכם מס׳ 78/718 מיום 10.1.38, בשאלת המשא ומתן על המועצות המקומיות והכפריות. תשובתנו זו נתאחרה מפני הדיון הנרחב בשאלה זו בכמה ישיבות של הועד הפועל של הסתדרותנו, ואתכם הסליחה על האחור.

תפשנו בצורות המוניציפליות הנהוגות כיום ברוב ארצות העולם הנאורות לגבי אזורים וישובים כפריים, ולא מצאנו אף מקום שבו זכות הבחירה למועצה כפרית או חקלאית תהיה מותנית בבעלות על שטח מסויים של קרקע ואין אנו רואים למה כי׳גרע מכל הגויים.

אנו מקבלים את המגמה הגיונית לפתוח משקים החקלאיים ולספוק צרכיה המיוחדים בדרך חוקית. ולמטרה זו הננו מוכנים למתן סטטוס חוקי לועדים החקלאים במושבות הגדולות בצורת ועדים חקלאים או מועצות-משנה על יד המועצות המקומיות. הרכב הועדים החקלאים האלה, סמכויותיהם, אפשרויותיהם הכספיות, היחסים בינם לבין המועצות המקומיות וכו׳ יוגדרו ויובטחו בתוך החוקות.

בכבוד רב

זב/לר

1/6/הש

כ"ז אדר א' תרצ"ח
(28.2.38)

לכבוד
התאחדות האכרים בארץ-ישראל
כ א ן

א.נ.

הננו לאשר את קבלת מכתבכם מס' 78/718 מיום 10.1.38, בשאלת המשא ומתן על המועצות המקומיות והכפריות. תשובתנו זו בתאחרת מפני הדיון הנרחב בשאלה זו בכמה ישיבות של הועד הפועל של הסתדרותנו, ואתכם הסליחה על האחור.

המשטר בצורות המוניציפליות הנהוגות כיום ברוב ארצות העולם הנאורות לגבי אזורים וישובים כפריים, ולא מצאנו אף מקום שבו זכות הבחירה למועצה כפרית או חקלאית תהיה מותנית בבעלות על שטח מסויים של קרקע ואין אנו רואים למה ניגרע מכל הגויים.

אנו מקבלים את המגמה החיובית לפתוח משטחים חקלאיים ולספק צרכיה המיוחדים בדרך חוקית. ולמטרה זו הננו מוכנים למתן סטטוס חוקי לועדים חקלאים במושבות הגדולות בצורת ועדים חקלאים או מועצות-משנה על יד המועצות המקומיות. הרכב הועדים החקלאים האלה, סמכויותיהם, אפשרויותיהם הכספיות, היחסים בינם לבין המועצות המקומיות וכו' יוגדרו ויובטחו בתוך החוקות.

בכבוד רב

צב/לו

<u>**ה צ ע ה**</u>

לכבוד
התאחדות האכרים בארץ-ישראל,
כ א ן.

א.נ.,

[1.] הננו לאשר את קבלת מכתבם מס 78/718 מיום 10.1.38, בשאלת המשא-ומתן על המועצות המקומיות והכפריות. תשובתנו זו נתאחרה מפני הדיון המקיף והממושך שנתן לשאלה זו בבמת ישיבות של הועד הפועל של הסתדרותנו, ואתכם הסליחה על האחור.

2. לאחר דיון ממצה הגענו לכלל מסקנה שלא נוכל לתת את הסכמתנו להקמת איזה מוסד מוניציפלי שהוא, בכפר או באזור חקלאי, על בסיס של צנז קרקעי או רכושי.

"זכות" – הבחירה שנקבעה בחוקת המועצה המקומית של פתח-תקוה פוגעת קשה בהכרתנו הציונית והפועלית ואנו משוכנעים שגם מבחינה מוניציפלית טהורה אין כל צורך והצדקה לזה.

[לכן] חשבנו בצורות המוניציפליות הנהוגות כיום ברוב ארצות העולם הנאורות לגבי אזורים וישובים כפריים, ולא מצאנו אף מקום שבו זכות-הבחירה האקטיבית למועצה כפרית או חקלאית תהיה מותנית בבעלות על שטח מינימלי של קרקע.

3. כמו-כן, לא נוכל להסכים ליצירת רשויות מוניציפליות כפולות במושבות קטנות מפני שמבחינה מוניציפלית וישובית אובייקטיבית אין לדבר כזה כל הצדקה.

4. ואולם משום שאנו מעונינים באמת בפתוח השלטון המקומי ובהסדרה חוקית של העניינים הצבוריים במושבות ובשטחים שעוד טרם הגיעו לפסטום מוניציפלי עד היום, אנו חוזרים להצעה על מתן מעמד חוקי לועדים החקלאים במושבות בצורת ועדים חקלאים או מועצות-משנה על-יד המועצות המקומיות. הרכב הועדים החקלאים האלה, סמכויותיהם, אפשרויותיהם הכספיות, היחסים בינם לבין המועצות המקומיות וכו' יוגדרו ויובטחו בחוקות של המועצות המקומיות ~~במושבות~~ הגדולות, שרק בהן יש מקום לדיפירנציציה בין העניינים החקלאים והעניינים האחרים.

לא שומש נמסר.

בכבוד רב

תל-אביב, 22.2.38

צב/אם

דבר

י"ב באדר א' תרצ"ח, 13.2.38

פתח תקוה

במועצה הכפרית. — אין שלום במו־עצה. זה חדשים אחדים שישיבות ועדת הבנין אינן מתקיימות, עקב סכסוכים אישיים. בשל כך מתעכבת ההוצאה לפו־על של כמה תכניות בנין.

לכב'

הועד הפועל של ההסתדרות

תל-אביב

ח.נ.

בתשובה לשאלתכם הנני להודיעכם שעד היום לא התנהל שום מו"מ בינינו לבין השלטונות בקשר עם חלוקת פתח-תקוה לאיזורים, מרכזי וכפרי. אולם פעם לא הבענו את הסכמתנו להוצאתנו מאיזור עירית פתח-תקוה ולצרופנו לאיזור הגלילי.

בנוגע לזה עד היום לא נשנה דבר גם בעתיד.

בכ"ח

חבורת הפועלים
פתח-תקוה

4/V 1937

מרכז תושבי רחוב שלזינגר ושכונה
פתח-תקוה

אל הועד הפועל של ההסתדרות
תל-אביב

א.נ.

בהמשך למשלחות רבות והפגישות עד היום
לא הגענו לשום תוצאה רצינית בענין השכונות וקשרם
ללשכת פתח-תקוה לאיגודים עירוני וכפרי.
אף פעם לא פנינו ולא הסכמנו להוצאתנו מאיגוד
עירוני פתח-תקוה וסופחנו לאיגוד החקלאי.
פנינו לזה עד היום ולא נעשה דבר רציני.

בב״ח

[illegible signatures]

אברהם בריל
פסח-שמואל פינקס
בנימינוב

שכ' גאולה פ"ת

לכ' הועד הפועל של ההסתדרות
תל-אביב

ג.נ.

בתשובה למכתבכם הננו להודיע שלא נפגשנו אף פעם אחת עם השליחים דבר חלוקת פ"ת לאזורים ידענו וספרו.

לא הסכמנו ולא ביקשנו אף פעם להוציאנו מאזור העיריה ולצרפנו לאזור החקלאי

הננו מתנגדים לזה בכל התוקף ואף פעם לא נסכים לזה

בכ"ח

המתנגדים מ[illegible]

פ"ת ו/ת 29/9 1947

ההסתדרות הכללית של העובדים העברים בא"י

קבוץ „השומר הצעיר" א"י „ב"

קבוצת פועלים להתישבות שתופית בע"מ

פתח־תקוה

יום 28 ספטמבר 1937

לכב' הועד הפועל של ההסתדרות,
תל-אביב.

ח.נ.,

בתשובה לשאלתכם הננו להודיעכם כי עד היום לא היה שום מו"מ בינינו לבין השלטונות בקשר עם חלוקת פתח-תקוה לאיזורים עירוני וכפרי. אף פעם לא דרשנו ולא הסכמנו להוצאתנו מאיזור עירוני פתח-תקוה וכן לא הסכמנו לצירופנו לאיזור החקלאי.

התנגדנו לזה עד היום ולא נסכים לדבר זה גם בעתיד.

בשם [illegible] [stamp: קבוץ השומר הצעיר א"י ב' ... פתח-תקוה]
[illegible signature]

לכבוד
הועד הפועל של ההסתדרות
תל-אביב

ח.נ.

בתשובה לשאלתכם [illegible] [illegible] [illegible] היום אנו
[illegible] את [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] את
[illegible] פתח-תקוה. [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] פתח-תקוה [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] את היום ולא נשלים את זה גם להבא.

[illegible] [illegible]

ההסתדרות הכללית של העובדים העבריים בא"י
שותפות פועלים להתיישבות
תל-[illegible] בע"מ

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] פתח-תקוה
[illegible] 37.

פרטים בקשר עם עניני המועצה המקומית - אזור חקלאי פ"ת

<u>שכונת פועלים "גאולה"</u>

השטח - 30 דונם מחולק ל-30 חלקות; האדמה רשומה ע"ש קרן הקימת; מספר הגוש - 6389 (44). ישנם 12- בתים בנויים, 5 - צריפים; בימים הקרובים נגשים לבנין עוד - 5 בתים; יתר הבנינים יבנו בשנת 1938; העיריה תבעה מס בנין.

<u>קבוץ "עקיבא".</u>

השטח - 31 דונם; האדמה רשומה ע"ש קרן הקימת; מספר הגוש - 6388(43)
ישנם - 4 בתים, 2 - צריפים מחוץ לבניני משק; מספר המבוגרים-50.

<u>קבוץ "השומר הצעיר"</u>

השטח - 20 דונם; האדמה רשומה ע"ש קרן הקימת; מספר הגוש - 6355 (10). ישנם - 3 בתים ו-5 צריפים מלבד בניני משק ובתי מלאכה. מספר המבוגרים-75. מים מקבלים מפ"ת.

<u>שותפות פועלים להתישבות "תל - צמע"</u>

השטח - 6 דונם לכל משפחה; 7 משפחות בעלי קרקע; 2 - משפחות מחוסרי קרקע. האדמה רשומה ע"ש xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx קרן היסוד. מספר הגוש - 6372 (27); ישנם 5-בתים ו-צריף אחד מלבד בניני משק. לכל משפחה - $4\frac{1}{2}$ דונם נטע פרדס. בזמנו שלמו מסים למועצה המקומית פ"ת; לבחירות האחרונות היתה להם זכות בחירה. כעת תובעת מהם המועצה המקומית האזור החקלאי תשלום עבור רשיונות לבנין בתים.

<u>חבורת הפועלים.</u>

השטח-30 דונם. האדמה רשומה ע"ש קרן היסוד. מספר הגוש- 6372 (27); ישנם - 2 בתי דירה ו-צריף מחוץ לבניני משק; מספר החברות - 25.

<u>בית החולים "בילינסון"</u> - נמצא באותו הגוש.

<u>שכונת פועלים (רח' ארלוזורוב וברחובות הסמוכים).</u>
58 מגרשים; מזה: 47 בנויים; 48 - בתים, 7-צריפים, מלבד בניני משק. האדמה רשומה ע"ש בעלי המגרשים; גודל המגרש מ-דונם עד $1\frac{1}{2}$ דונם. מלבד בעלי הבתים יש גם דירים שם. עד אפריל 1937 תבעה מהם המועצה המקומית את כל המסים שהיו נחובים בפ"ת; מ-אפריל ועד היום תובעים מהם תשלום עבור נקיון, מאור רחובות. מספר הגוש - 6373 (28).

<u>"גבעת השלשה"</u>
השטח - 89 דונם, מזה -20 נטוע. מספר הגוש - 6373(28); האדמה רשומה ע"ש קרן הקימת. ישנם - 5 בתים, 30 צריפים מלבד בניני משק ובתי מלאכה. מספר המבוגרים - 420.
שלמו בזמנו מסים למועצת פ"ת; היום תובעת מהם המועצה המקומית אזור חקלאי תשלום עבור רשיון לבנין בתים, מהם כאלה שהחל בנינם עוד טרם הוקמה המועצה באזור הכפרי.
כל הקבוצים הם חברות רשומות בע"מ. תל-נוע הנה-שותפות פועלים רשומה.

העתק

דחוף

כסלו תרצ"ח
נובמבר 1937

לכבוד
נציב מחוז הדרום
באמצעות קצין מחוז המושבות
תל- אביב

הנידון- השטח המושב הגובל עם העיר ושהוצא מתוך אזור עירוני הגושים; 6355, 6361, 6373, 6400 ו6389.

א.נ.ג.

בישיבות מועצת העיריה מיום 12 ביוני 1937 ו 14 אוקטובר 37, דנו על אודות המצב שנוצר בעיריה לרגל הגבולות החדשים שנתהוו עם הכרזת פתח-תקוה לעיריה, ומתברר שחלק ניכר משטח פתח תקוה המושבה, נשאר מחוץ לגבולות העיר.

החלק הזה קשור ברשת 3 צנורות מים, מאור ונקיון, בתי ספר וכל מוני שכונות, וכו' בהתאם לרשיונות ותכניות הבניה, כבישים ומדרכות, הרי הוא חלק בלתי נפרד מהעיר, ואין אפשרות של חלוקת החלק המושבה מהעיר.

מועצת העיריה באה לידי מסקנה שהפרדה זו תביא נזק לעיריה מכל המובנים, נזק ברכושה, נזק בהכנסותיה ונזק בהתפתחותה בעתיד, והחליטה לפנות לממשלה בבקשה להרחיב את אזור העיריה באופן שהעיר תכלול באזורה את השטחים המושבים על צורות 5 הגושים 6355, 6361, 6373, 6400, ו6389.

בצרוף לזה אנו מצרפים טבלה המראה את המצב הגושים הנ"ל:
א) השטחים המושבים
ב) מספר בעלי המגרשים
ג) מספר בעלי החלקות
ד) מספר הבנינים לשטח העירוני המושב ושטח החקלאי

מתוך הטבלה בולטים:

1. בעלי המגרשים בתוך הגושים הנ"ל עולים למספר של 947.
בעלי החלקות החקלאיות " " " 76.
היחס של בעלי המגרשים לבעלי החלקות עולה על 90%.

2. השטח לבנין ודרכים בתוך הגושים הנ"ל הוא 1090.232 דונם.
השטח החקלאי " 1853.967 ".
השטח המיושב עולה ל- 37%.

3. מספר הבתים שבגושים הנ"ל הוא 298.

4. עד היום בשנים של סטטוס של מועצה מקומית, החליטה המועצה לבלי להטיל מסים על החקלאות, וכל חלקה שהכילה יותר מ- 5 דונם נטועות הדר, לא הוטל עליה מס לצרכי העיר וגם כיום אין המועצה רוצה להטיל מסים, אבל השטחים שהם מגרשים לבנין והבנינים הנמצאים בשטחים הנ"ל, אי-אפשר להוציאם מתוך הגבולות, הלא הנזק הנגרם לעיריה כפליים.

א. הרכוש שנמצא בה, רשת הצנורות, האורה, הכבישים, המדרכות וכו', ולכן לדעתנו, קשה להפריד את השכלולים העירוניים של המועצה שנתן להם ושמסופר בשבילם כחלק בלתי נפרד של העיר.

ב. המסים שיש לקבל מאת התושבים ובעלי המגרשים בשטחים הנ"ל, אם לא יצורפו לאזור העיר, לא יוכלו להגבות מסדר ובאופן חוקי, אפילו אם יכנס לסדר אתנו איזה הסכם שהוא בנדון זה.

מכל האמור לעיל ברור שיש צורך לצרף את חמשת הגושים האלו לאזור העירוני, ומבקשים אנו מכב' להסתכל את תשובות אלו, למצב שבו נמצאת עירנו על ידי הפרדה זו, ולהמליץ לפני ה"מ הנציב המחוזי לצרף את 5 הגושים האלו לאזור העירוני בהקדם הכי אפשרי.

והננו בכבוד רב,

מ/ראש ראש העיריה מזכיר העיריה

1

[illegible]

I.

(1) [illegible]
[illegible]
(2) [illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

VIII

II. [illegible]
[illegible]

לסוגיית הטכנולוגיה הפלאחית.

חקלאות פלאחית - לא אינטנסיבית.
מגוונת לפי אופי האזור

המבנה: א) הטכנולוגיה.
ב) שטחי-המשק.
ג) כמות העבודה.
ד) גודל-המשפחה.

הטכנולוגיה ושטחי המשק בהשוואה לחקלאות מודרנית (יהודית).

	חקלאות פלאחית.	חקלאות מודרנית
כמות העבודה.	10 דונם — 100 דונם. [illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible] 1 [illegible] 20 [illegible]	[illegible] 12 [illegible]
[illegible]	[illegible] 2 [illegible]	[illegible] 20-30 [illegible]

כמות העבודה והתפלגותה [illegible].

[illegible]: [illegible] (12 [illegible], 6 [illegible]) [illegible] (20 [illegible] [illegible]) [illegible] (30 [illegible]) [illegible] (30 [illegible]) [illegible] (30 [illegible], 20 [illegible]) [illegible]

[illegible] (גיל 25-20) [illegible]

[illegible] (20 שנה) ; [illegible]

[illegible] (גיל 12 שנה) ; [illegible]

[illegible]

[illegible] (12 שנה, 6 [illegible]) ; [illegible]

[illegible]

[illegible] (20 שנה) ; [illegible]

([illegible] 1926 [illegible]

[illegible]

[illegible] 1-9 עד 6 [illegible]

[illegible]

[illegible] 3-6 [illegible]

[illegible]

[illegible] 6-12 [illegible]

[illegible]

Village Democracy

[illegible]

[illegible]

[illegible]

4/

הנחה-[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible]. [illegible].

[illegible]
[illegible] ≠ [illegible]

[illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]:
1) אי-[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
2) [illegible] [illegible] [illegible].
3) אי-[illegible] של [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible].

[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] – [illegible].
[illegible] [illegible] של [illegible].
[illegible] של [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]:
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] + [illegible] [illegible]
[illegible] — [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] של
[illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

ב

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]	62	[illegible]
[illegible]	340	
[illegible]	778	
[illegible]	635	[illegible]
[illegible]	7.100	
[illegible]	5600	

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]:

א) [illegible]

ב) [illegible].

ג) [illegible].

ד) [illegible],
[illegible].

ה) [illegible]
[illegible].

[illegible].

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible].

[illegible]:

[illegible].

[illegible].

[illegible] — [illegible]
[illegible].

[illegible]

[illegible]: [illegible].

[illegible]: [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] .

[illegible]

[illegible] ?

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ?

[illegible] ?

[illegible] .

[illegible] !

[illegible]

[illegible] .

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] .

~~[illegible]~~

[illegible] —

(1) [illegible] — [illegible].

(2) [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] —

[illegible] .

[illegible] :

[illegible] .

[illegible] .

~~[illegible]~~ [illegible]

מל/17/2/1

יט' טבת תרצ'ח
(23.12.37)

לכבוד
הנהלת הסוכנות היהודית לארץ-ישראל
לידי דר' ב. יוזף
ירושלים

א.נ.

משא ומתן עם התאחדות האכרים בשאלת המועצות המקומיות

1. בפגישה האחרונה שהתקיימה בתל-אביב ביום 10.12.37, סוכם כדלהלן:

א. ב"כ התאחדות האכרים יביאו את הצעה שלנו הכלולה במכתבנו מל/16/2/1 מיום 9.12.37 לדיון בפני המרכז שלהם ויודיעונו את מסקנתם בפגישה הבאה.

ב. מבלי לשנות את עמדתנו השלילית העיקרונית לענין הקמת מועצות מקומיות נבדלות ועצמאיות לאזורים החקלאים, נביא לפגישה הבאה, רשימה של תיקונים וענינים, אשר אילו הוסכמו מצד התאחדות האכרים ואילו הוברר לנו בפגישה משותפת עם הממשלה כי גם היא נכונה לקבלם, היו הם יכולים להיות יסוד לפשרה.

2. לפי זה הננו להציע כאן את רשימת הענינים הטעונים בירור ותיקון:

א. הגדרת המושג מושבות גדולות

במאמרו של מר מ. סמילנסקי בבוסתנאי מיום 3.11.37 נאמר שדרישת האכרים להקמת מועצות כפריות חלה רק לגבי האזורים החקלאים של המושבות הגדולות. יש איפוא צורך לקבוע את הקו המבדיל בין מושבה גדולה למושבה קטנה. "מושבה גדולה" פרושה לדעתנו מושבה שהגיעה לסטטוס של עיריה, או שמספר תושביה הגיע לפחות ל-5000 נפש ושטחה החקלאי שלה עולה על 10000 דונם.

ב. הגבלת השיפוט רק לשטחים חקלאים וקביעת שיטה להעברה מן האיזור החקלאי לאיזור העירוני

אזור השפוט של המועצה הכפרית יכלול שטחים חקלאים בלבד.

כל השכונות והשטחים הבנוים כבר או המיועדים לבנין יוכנסו בתחומי המועצה המקומית או העירונית. במדה שהמושבה התפתחה ותראה צורך בהרחבת שטחה - יוכנסו השטחים הנדרשים לאזור שפוטה של המועצה המקומית או העירונית.

./.

לשם כך יש צורך להבטיח שאחת לשלוש שנים תמונה ועדת גבולות, לפי הסבב קבוע מראש, וזו תקבע את השנויים הדרושים באזורי השפוט של המועצות, לפי העקרונים האמורים. כל ועדה כזו תצטרך לסיים את עבודתה לא יאוחר משנה אחת לאחר הבחירות למועצה המקומית או העירונית והמלצותיה תוגשמנה לא יאוחר מ-18 חודש לפני הבחירות החדשות. סדור בזה יבטיח להושבי השטחים שיצורפו לאזור השפוט של המועצה המקומית או העירונית את האפשרות לשלם מסים למחות במשך שנה אחת ולהנות ע"י כך מזכות הבחירה הבזתגית בתשלום מסים מסו-ימים במשך שנת הכספים האחרונה שלפני הבחירות.

ב. <u>הגבלת סמכות רק לענינים חקלאיים</u>

סמכויות המועצה באזור החקלאי תועמדנה על ענינים חקלאים בלבד. דהיינו; סעיף 6 (1) מהחוקה יתוקן כדלקמן:

סעיפים 6 (1) (ב), (ד), (יג), (יד), (טו), (טז), (יז),(יח), (יט), (כ) ישארו בצורתם הנוכחית.

סעיפים 6 (1), (ג), (ה), (ו), (ח), (ט), (י), (יא), (יב) יוצאו.

סעיף 6 (1) (א) יקרא "לסלול, להחזיק או לתקן כל כביש או דרך צבורית, גשר או תעלה".

סעיף 6 (1) (ז) יוגבל למפעלי מים להקלאות בלבד.

המועצה הכפרית לא תסדר ולא תנהל שום שרות ישובי שהוא בסמכותה של המועצה במושבה. במלים אחרות, לא תהיה התחרות בשרותים מצד המועצה הכפרית כלפי המועצה במושבה.

ד. <u>איזור לבנין ערים אחד</u>

מכיון ששפוט המועצה באזור החקלאי יחול רק על שטחים חקלאים וסמכויותיה תועמדנה על ענינים חקלאיים בלבד, על כן אין גם מקום לזה ששטח המועצה יהוה אזור מיוחד לבנין ערים. זאת אומרת כל שטחה של המושבה יהוה אזור אחד לבנין ערים.

ה. <u>ברירה לנקודות ישוב שבתוך האיזור החקלאי</u>

כל נקודה ישובית חקלאית (הסתדרותית או אחרת), הנמצאת במצב גיאוגרפי כזה שאי אפשר לצרפה לאזור המושבה, תקבל, אם היא תרצה בכך, סטטוס של יחידה מוניציפלית מיוחדת עם סמכויות מלאות. במקרה כזה לא תחול עליה שפוטה של המועצה הכפרית. ואמדה שנקודות כאלו תרצינה בכך תחול עליהן סמכות המועצה הכפרית. רק בענינים החקלאיים - ובעניני חנוך, בריאות, תרבות, בנין וכד' תהיה לנקודות אלו אוטונומיה מלאה.

ו. <u>אי-הפליה בין בעלי נכסים פרטיים לבעלי נכסים שיתופיים</u>

אם נקודות קואופרטיביות תהיינה נתונות לסמכותה של המועצה הכפרית לא תהיה כל הפליה לרעה בין חבריהן לבין אחרים ביחס לזכות בחירה אקטיבית ופסיבית.

./.

ז. תנאי זכות הבחירה

עם ההפרדה הטריטוריאלית אין אנו רואים כל הצדקה לקביעת ציגז אחר למועצה הכפרית מאשר מציגז שבמועצה מקומית.

3. ולבסוף הננו לחזור על הודעתנו בישיבה האחרונה, כי לא יתכן כל הסכם כל עוד התאחדות האכרים ממשיך לבקש דרכים להגבלת זכות-הבחירה הנוכחית של המובי התושבים במוסדות המוניציפליים, או כל עוד התאחדות האכרים תדרוש הקמת מועצות מקומיות במושבות על בסיס של צנז קרקעי או רכושני.

בכבוד רב

העתק: להתאחדות האכרים בא"י, כאן

צב/צי

מל/17/2/1

יט' טבת תרצ"ח
(23.12.37)

לכבוד
הנהלה הסוכנות היהודית לארץ-ישראל
לידי דר' א. ריוזף
<u>י ר ו ש ל י ם</u>

א.1.

<u>המשא ומתן עם התאחדות האכרים בשאלת המועצות המקומיות</u>

1. בפגישה האחרונה שהתקיימה בתל-אביב ביום 10.12.37, סוכם והוחלט:

א. ב"כ התאחדות האכרים יביאו את ההצעה שלנו הכלולה במכתבנו מל/16/2/1 מיום 9.12.37 לדיון בפני המרכז שלהם ויודיעונו את מס-קנתם בפגישה הבאה.

ב. מבלי לשנות את עמדתנו השלילית העיקרונית לענין הקמת מועצות מקומיות נבדלות ועצמאיות לאזורים החקלאים, נגיש לפגישה הבאה, רשימה של [illegible] הענינים, [illegible] אילו הרכבנו מצד אחדות האכרים ואילו הוב-דר [illegible] המבקש[illegible] גם היא נכונה לקבלם, היו הם יכולים להיות יסוד לפשרה.

2. לפי זה הננו להציע כאן את רשימת הענינים, הטעונים בירור והיקרן:

א. <u>הגדרת המושג מושבות גדולות</u>

במאמרו של מר מ. סמילנסקי בבוסתנאי מיום ______ באמר שדרישת האכרים להקמת מועצה כפרית חלה רק לגבי האזורים החקלאים של המושבות הגדולות. יש איפוא צורך לקבוע את הקו המבדיל בין מושבה גדולה למושבה קטנה. "מושבה גדולה" פרושה לדעתנו מושבה שהגיעה לסטטוס של עיריה, או שמספר תושביה הגיע לפחות ל-5000 נפש והשטח החקלאי שלה עולה על 10000 דונם.

ב. <u>הגבלה השיפוט רק לשטחים חקלאים וקביעת שיטה להעברה מן האיזור החקלאי לאיזור העירוני</u>

אזור השפוט של המועצה הכפרית יכלול שטחים חקלאים בלבד.

כל השכונות והשטחים הבנויים כבר או המיועדים לבנין יוכנסו בתחומי המועצה המקומית או העירונית. במדה שהמושבה תתפתח ותראה צורך בהרחבת שטחה – יוכנסו השטחים הנדרשים לאזור שפוטה של המועצה המקומית או העי-רונית.

./.

לשם כך יש צורך להבטיח שאחת לשלוש שנים תמונה ועדת גבולות, לפי הרכב קבוע מראש, וזו תקבע את השנויים הדרושים באזורי השפוט של המועצות, לפי העקרונים האמורים. כל ועדה כזו תצטרך לסיים את עבודתה לא יאוחר משנה אחת לאחר הבחירות למועצה המקומית או העירונית והמל-צותיה הנגשמנה לא יאוחר מ-18 חודש לפני הבחירות החדשות. סדור כזה יבטיח להושבי השטחים שיצורפו לאזור השפוט של המועצה המקומית או העי-רונית את האפשרות לשלם מסים למהות במשך שנה אחת ולהנות ע"י כך מזכות הבחירה המותנית בתשלום מסים מסוימים במשך שנת הכספים האחרונה שלפני הבחירות.

ג. <u>הגבלת סמכות רק לענינים חקלאיים</u>

סמכויות המועצה באזור החקלאי תועמדנה על ענינים חקלאים בלבד. דהיינו, סעיף 6 (1) מהחוקה יתוקן כדלקמן:

סעיפים 6 (1) (ב), (ד), (יג), (יד), (טו), (טז), (יז), (יח), (יט), (כ) ישארו בצורתם הנוכחית.

סעיפים 6 (1), (ג), (ה), (ו), (ח), (ט), (י), (יא), (יב) יוצאו.

סעיף 6 (1) (א) יקרא "לסלול, להחזיק או לתקן כל כביש או דרך צבורית, גשר או תעלה".

סעיף 6 (1) (ז) יוגבל למפעלי מים לחקלאות בלבד.

המועצה הכפרית לא תסדר ולא תנהל שום שרות ישובי שהוא בסמכותה של המועצה במושבה, במלים אחרות, לא תהיה התחרות בשרותים מצד המועצה הכפרית כלפי המועצה במושבה.

ד. <u>איזור לבנין ערים אחד</u>

מכיון ששפוט המועצה באזור החקלאי יחול רק על שטחים חקלאים וסמכויותיה תועמדנה על ענינים חקלאיים בלבד, על כך אין גם מקום לזה ששטח המועצה יהוה אזור מיוחד לבנין ערים. זאת אומרת, כל שטחה של המושב יהוה אזור אחד לבנין ערים.

ה. <u>ברירה לנקודות ישוב שבתוך האיזור החקלאי</u>

כל נקודה ישובית חקלאית (הסתדרותית או אחרת), הנמצאת במצב ביאוג-רפי כזה שאי אפשר לצרפה לאזור המושבה, תקבל, אם היא תרצה בכך, סטטוס של יחידה מוניציפלית מיוחדת עם סמכויות מלאות. במקרה כזה לא תחול עליו שפוטה של המועצה הכפרית. ובמדה שנקודות כאלו תרצינה בכך תחול עליהן סמכות המועצה הכפרית, רק בענינים החקלאיים - ובעניני חנוך, בריאות, תרבות, בנין וכד' תהיה לנקודות אלו אוטונומיה מלאה.

ו. <u>אי-הפליה בין בעלי נכסים פרטיים לבעלי נכסים שיתופיים</u>

אם נקודות קואופרטיביות תהיינה נתונות לסמכותה של המועצה הכפרית לא תהיה כל הפליה לרעה בין חבריהן לבין אחרים ביחס לזכות בחירה אק-טיבית ופסיבית.

...

ז. תנאי זכות הבחירה

עם ההפרדה הטריטוריאלית אין אנו רואים כל הצדקה לקביעת ציבוד אחר למועצה הכפרית מאשר הציבד שבמועצה מקומית.

3. ולבסוף הננו לחזור על הודעתנו בישיבה האחרונה, כי לא יתכן כל הסכם כל עוד התאחדות האכרים תמשיך לבקש דרכים להגבלת זכות-הבחירה הנוכחית של המוני התושבים במושבות המוניציפליים, או כל עוד התאחדות האכרים תדרוש הקמת מועצות מקומיות במושבות על בסיס של צנז קרקעי או רכושני.

בכבוד רב

העתק: להתאחדות האכרים בא"י, כאן

צב/צי

מל/17/2/1

יט' טבת תרצ"ח
(23.12.37)

לכבוד
הנהלת הסוכנות היהודית לארץ-ישראל
לידי דר' ב. יוסף
י ר ו ש ל י ם

א.נ.,

משא ומתן עם התאחדות האכרים בשאלת המועצות המקומיות

1. בפגישה האחרונה שהתקיימה בתל-אביב ביום 10.12.37, סוכם והוחלט:

א. ב"כ התאחדות האכרים יביאו את ההצעה שלנו הכלולה במכתבנו מל/16/2/1 מיום 9.12.37 לדיון בפני המרכז שלהם ויו-דיעונו את מסקנתם בפגישה הבאה.

ב. מבלי לשנות את עמדתנו השלילית העיקרונית לענין הקמת מועצות מקומיות נבדלות ועצמאיות לאזורים החקלאים, נגיש לפגישה הבאה רשימה של תיקונים וענינים, אשר אילו הוסכמו מצד התאחדות האכרים ואילו הוברר לנו בפגישה משותפת עם הממשלה כי גם היא נכונה לקבלם, היו הם יכולים להיות יסוד לפשרה.

2. לפי זה הננו להציע כאן את רשימת הענינים הטעונים בירור ותיקון:

א. הגדרת המושג מושבות גדולות

במאמרו של מר מ. סמילנסקי בבוסתנאי מיום 3.11.37 נאמר שדרישת האכרים להקמת מועצות כפריות חלה רק לגבי האזורים החקלאים של המושבות הגדולות. יש איפוא צורך לקבוע את הקו המבדיל בין מושבה גדולה למושבה קטנה. "מושבה גדולה" פרושה לדעתנו מושבה שהגיעה לסטטוס של עיריה, או שמספר תושביה הגיע לפחות ל-5000 נפש והשטח החקלאי שלה עולה על 10000 דונם.

ב. הגבלת השיפוט רק לשטחים חקלאים וקביעת שיטה להעברה מן האיזור החקלאי לאיזור העירוני

אזור השפוט של המועצה הכפרית יכלול שטחים חקלאים בלבד.

כל השכונות והשטחים הבנויים כבר או המיועדים לבנין יוכ-נסו בתחומי המועצה המקומית או העירונית. במדה שהמושבה תתפתח ותראה צורך בהרחבת שטחה - יוכנסו השטחים הנדרשים לאזור שפוטה של המועצה המקומית או העירונית.

./.

לשם כך יש צורך להבטיח שאחת לשלוש שנים תמונה ועדת גבולות, לפי הסבב קבוע מראש, ודו תקבע את השנויים הדרושים באזורי השפוט של המועצות, לפי העקרונים האמורים. כל ועדה כזו תצטרך לסיים את עבודתה לא יאוחר משנה אחת לאחר הבחירות למועצה המקומית או העירונית והמלצותיה תוגשמנה לא יאוחר מ-18 חודש לפני הבחירות החדשות. סדור כזה יבטיח לתושבי השטחים שיצורפו לאזור השפוט של המועצה המקומית או העירונית את האפשרות לשלם מסים לפחות במשך שנה אחת ולהנות ע"י כך מזכות הבחירה המותנית בתשלום מסים מסוימים במשך שנת הכספים האחרונה שלפני הבחירות.

ג. הגבלת סמכות רק לענינים חקלאיים

סמכויות המועצה באזור החקלאי תועמדנה על ענינים חקלאים בלבד, דהיינו; סעיף 6 (1) מהחוקה יתוקן כדלקמן:

סעיפים 6 (1) (ב), (ד), (יב), (יד), (טו), (טז), (יז),(יח), (יט), (כ) ישארו בצורתם הנוכחית.

סעיפים 6 (1), (ג), (ה), (ו), (ח), (ט), (י), (יא), (יב) יוצאו.

סעיף 6 (1) (א) יקרא "לסלול, להחזיק או לתקן כל כביש או דרך צבורית, גשר או תעלה".

סעיף 6 (1) (ז) יוגבל למפעלי מים לחקלאות בלבד.

המועצה הכפרית לא תסדר ולא תנהל שום שרות ישובי שהוא בסמכותה של המועצה במושבה. במלים אחרות, לא תהיה התחרות בשרותים מצד המועצה הכפרית כלפי המועצה במושבה.

ד. אידור לבנין ערים אחד

מכיון ששפוט המועצה באזור החקלאי יחול רק על שטחים חקלאים וסמכויותיה תועמדנה על ענינים חקלאיים בלבד, על כן אין גם מקום לזה ששטח המועצה יהוה אזור מיוחד לבנין ערים. זאת אומרת, כל שטחה של המושבה יהוה אזור אחד לבנין ערים.

ה. ברירה לנקודות ישוב שבתוך האיזור החקלאי

כל נקודה ישובית חקלאית (הסתדרותית או אחרת), הנמצאת במצב גיאוגרפי כזה שאי אפשר לצרפה לאזור המושבה, תקבל, אם היא תרצה בכך, סטטוס של יחידה מוניציפלית מיוחדת עם סמכויות מלאות. במקרה כזה לא תחול עליה שפוטה של המועצה הכפרית. ובמדה שנקודות באלו תרצינה בכך תחול עליהן סמכות המועצה הכפרית, רק בענינים החקלאיים - ובעניני חנוך, בריאות, תרבות, בנין וכד' תהיה לנקודות אלו אוטונומיה מלאה.

ו. אי-הפליה בין בעלי נכסים פרטיים לבעלי נכסים שיתופיים

אם נקודות קואופרטיביות תהיינה נתונות לסמכותה של המועצה הכפרית לא תהיה כל הפליה לרעה בין חבריהן לבין אחרים בית לזכות בחירה אקטיבית ופסיבית.

./.

ז. תנאי זכות הבחירה

עם ההפרדה הטריטוריאלית אין אנו רואים כל הצדקה לקביעת ציבוד אחר למועצה הכפרית מאשר מצינו שבמועצה מקומית.

3. ולבסוף הננו להזכיר על הודעתנו בישיבה האחרונה, כי לא יתכן כל הסכם כל עוד התאחדות האכרים ממשיך לבקש דרכים להגבלת זכות-הבחירה הנוכחית של המרגי התושבים במוסדות המוניציפליים, או כל עוד התאחדות האכרים תדרוש הקמת מועצות מקומיות במושבות על בסיס של צנז קרקעי או רכושני.

בכבוד רב

העתק: להתאחדות האכרים בא"י, כאן

צב/צי

מל/17/2/1

יט' טבת תרצ"ח
(23.12.37)

לכבוד
הנהלת הסוכנות היהודית לארץ-ישראל
לידי דר' ב. יוסף
ירושלים

א.נ.,

<u>המשא ומתן עם התאחדות האכרים בשאלת המועצות המקומיות</u>

1. בפגישה האחרונה שהתקיימה בתל-אביב ביום 10.12.37, סוכם והוחלט:

א. ב"כ התאחדות האכרים יביאו את ההצעה שלנו הכלולה במכתבנו מל/16/2/1 מיום 9.12.37 לדיון בפני המרכז שלהם ויו-דיעונו את מסקנתם בפגישה הבאה.

ב. מבלי לשנות את עמדתנו השלילית העיקרונית לענין הקמת מועצות מקומיות נבדלות ועצמאיות לאזורים החקלאים, נגיש לפגישה הבאה. רשימה של תיקונים וענינים, אשר אילו הוסכמו מצד התאחדות האכרים ואילו הוברר לנו בפגישה משותפת עם הממשלה כי גם היא נכונה לקבלם, היו הם יכולים להיות יסוד לפשרה.

2. לפי זה הננו להציע כאן את רשימת הענינים, המעונים בירור ותיקון:

א. <u>הגדרת המושג מושבות גדולות</u>

במאמרו של מר מ. סמילנסקי בבוסתנאי מיום 3.11.37 נאמר שדרישת האכרים להקמת מועצות כפריות חלה רק לגבי האזורים החקלאים של המושבות הגדולות. יש איפוא צורך לקבוע את הקו המבדיל בין מושבה גדולה למושבה קטנה. "מושבה גדולה" פרושה לדעתנו מושבה שהגיעה לסטטוס של עירית, או שמספר תושביה הגיע לפחות ל-5000 נפש והשטח החקלאי שלה עולה על 10000 דונם.

ב. <u>הגבלת השיפוט רק לשטחים חקלאים וקביעה שיטה להעברה מן האיזור החקלאי לאיזור העירוני</u>

אזור השפוט של המועצה הכפרית יכלול שטחים חקלאים בלבד.

כל השכונות והשטחים הבנוים כבר או המיועדים לבנין יוכ-נסו בתחומי המועצה המקומית או העירונית. במדה שהמושבה התפתח ותראה צורך בהרחבת שטחה - יוכנסו השטחים הנדרשים לאזור שפוטה של המועצה המקומית או העירונית.

./.

לשם כך יש צורך להבטיח שאחת לשלוש שנים תמנה ועדת גבולות, לפי הכבב קבוע מראש, וזו תקבע את השנויים הדרושים באזורי השפוט של המועצות, לפי העקרונים האמורים. כל ועדה כזו תצטרך לסיים את עבודתה לא יאוחר משנה אחת לאחר הבחירות למועצה המקומית או העירונית והמלצותיה תוגשנה לא יאוחר מ-18 חודש לפני הבחירות החדשות. סדור כזה יבטיח לתושבי השטחים שיצורפו לאזור השפוט של המועצה המקומית או העירונית את האפשרות לשלם מסים לפחות במשך שנה אחת ולהנות ע"י כך מזכות הבחירה המותנית בתשלום מסים מסו-ימים במשך שנת הכספים האחרונה שלפני הבחירות.

ג. <u>הגבלת סמכות רק לענינים חקלאיים</u>

סמכויות המועצה באזור החקלאי תועמדנה על ענינים חקלאים בלבד. דהיינו; סעיף 6 (1) מהחוקה יתוקן כדלקמן:

סעיפים 6 (1) (ב), (ד), (יב), (יד), (טו), (טז), (יז), (יח), (יט), (כ) ישארו בצורתם הנוכחית.

סעיפים 6 (1), (ג), (ה), (ו), (ח), (ט), (י), (יא), (יב) יוצאו.

סעיף 6 (1) (א) יקרא "לסלול, להחזיק או לתקן כל כביש או דרך צבורית, גשר או תעלה".

סעיף 6 (1) (ז) יוגבל למפעלי מים להקלאות בלבד.

המועצה הכפרית לא תסדר ולא תנהל שום שרות ישובי שהוא בסמכותה של המועצה במושבה. במלים אחרות, לא תהיה התחרות בשרותים מצד המועצה הכפרית כלפי המועצה במושבה.

ד. <u>איזור לבנין ערים אחד</u>

מכיון ששפוט המועצה באזור החקלאי יחול רק על שטחים חקלאים וסמכויותיה תועמדנה על ענינים חקלאים בלבד, על כן אין גם מקום לזה ששטח המועצה יהוה אזור מיוחד לבנין ערים. זאת אומרת, כל שטחה של המושבה יהוה אזור אחד לבנין ערים.

ה. <u>ברירה לנקודות ישוב שבתוך האיזור החקלאי</u>

כל נקודה ישובית חקלאית (הסתדרותית או אחרת), הנמצאת במצב גיאוגרפי כזה שאי אפשר לצרפה לאזור המושבה, תקבל, אם היא תקצה בכך, סטטוס של יחידה מוניציפלית מיוחדת עם סמכויות מלאות. במקרה כזה לא תחול עליה שפוטה של המועצה הכפרית. ובמדה שנקודות כאלו תרצינה בכך תחול עליהן סמכות המועצה הכפרית, רק בענינים החקלאיים – ובעניני חנוך, בריאות, תרבות, בנין וכד' תהיה לנקודות אלו אוטונומיה מלאה.

ו. <u>אי-הפליה בין בעלי נכסים פרטיים לבעלי נכסים שיתופיים</u>

אם נקודות קואופרטיביות תהיינה נתונות לסמכותה של המועצה הכפרית לא תהיה כל הפליה לרעה בין חבריהן לבין אחרים ביחס לזכות בחירה אקטיבית ופסיבית.

./.

2. <u>תנאי זכות הבחירה</u>

עם ההפרדה הטריטוריאלית אין אנו רואים כל הצדקה לקביעת ציגנ אחר למועצה הכפרית מאשר מציגנ שבמועצה מקומית.

3. ולבסוף הננו להזור על הודעתנו בישיבה האחרונה, כי לא יתכן כל הסכם כל עוד התאחדות האכרים תמשיך לבקש דרכים להגבלת זכות-הבחירה הנוכחית של המוני התושבים במוסדות המוניציפליים, או כל עוד התאחדות האכרים תדרוש הקמת מועצות מקומיות במושבות על בסיס של צנז קרקעי או רכושני.

בכבוד רב

העתק: <u>להתאחדות האכרים בא"י, כאן</u>

אב/צי

העתקה!

סל/16/2/1

ה' טבת תרצ"ח
(9.12.37).

לכבוד
הנהלה הסוכנות היהודית לא"י
לידי הד"ר ב. ז'וזף
י ר ו ש ל י ם

א.נ.

משא ומתן עם התאחדות האכרים
בשאלת המועצות המקומיות

1. בהתאם למוסכם בפגישה הראשונה, הננו להמציא לכם בכתב את הצעתנו בשאלה המועצות הכפריות:

אנו מציעים שהשטח החקלאי שעל יד כל מושבה גדולה יהוה מבחינה משפטית איזור מיוחד שיתנהל ע"י מועצת משנה, דוגמת ועדי הערים לפי סעיף 63 מפקודת העיריות משנת 1934.

מבחינה ישובית כללית אנו מעונינים להפחית במדה האפשרית את שטחי הנגודים בין חלקי הישוב השונים להכשיר את הקרקע ללכוד כל כחות הישוב לקראת הבאות. משום כך הננו מציעים את ההצעה דלעיל.

הצעה זו:

א. נותנת למקלאים את הסמכויות החוקיות הדרושות להטיל מסים, לבנות דרכים ובכלל לטפל בעניני החקלאות בדרך קונסטיטוציונית המחייבת את כל החקלאים.

ב. שומרת על אחידות שטחי המושבה ומונעת את הצורך לחלק גושי־קרקע ואת הטפול והדאגות המסידיים להעברת שטחים מרשות אחת לשניה.

ג. מפחיתת בהרבה את האפשרויות לסכסוכים ולהתחרות בשרותים בין שתי הרשויות ומבטיחה קואורדינציה בין עניני החקלאות והענינים האחרים של המושבה.

זהו הרעיון, ואם יתקבל בפרינציפ נוכל לדון על הענינים המפורטים בסעיף 63 (5) מפקודת העיריות אז על כל ענין אחר שיתעורר מסיבת שנוי בתנאים ובנסיבות.

הצעתנו זו באה מתוך שאיפה לפתח ולשכלל את הגרעין היסודי שהיה כלול בסידור שהצענו בפגישה הראשונה, והוא:

./.

א. שפוט המועצה המקומית יקיף את כל אדמות המושבה.

ב. על יד כל מועצה מקומית במושבה "גדולה" תוקם ועדה מיוחדת לעניני החקלאיים.

<u>הערה:</u> המונח "מושבה גדולה" למטרה זו טעון הגדרה.

ג. הרכב הועדה יהיה בעיקרו המכריע חקלאי.

ד. כל הענינים החקלאיים של המושבה יהיו אך ורק בידי הועדה.

<u>הערה:</u> המונח "ענינים חקלאיים" טעון הגדרה.

ה. יקבע גובה מקסימלי של מסים שהמועצה לא תוכל לעבור עליו בהטילה מסים על אדמה חקלאית.

ו. מרבית ההכנסה של המועצה ממס הרכוש שיוטל על האזור החקלאי תשורין למטרות חקלאיות ולפתוח האזור החקלאי. התכשרה ממסי השרותים של המועצה באזור החקלאי, תוצא כולה לטובת השרותים שעבורם שולמו המסים.

הננו חוזרים ומדגישים, כי מכירים אנו בחשיבותה המכרעת של החקלאות ביחס למושבות. אנו מוכנים להבטיח לחקלאים על כל סוגיהם את האפשרות החוקית והקונסטיטוציונית להגן על האינטרסים החקלאיים המיוחדים שלהם ולקדמם; אך לא על בסיס של רשות לגמרי נבדלת ועצמאית, כפי שהוצעה מצד התאחדות האכרים, בצורת מועצות כפריות, כדלקמן:

א. יש לקיים את המועצות הכפולות במושבות הגדולות;

<u>הערה:</u> המונח "מושבות גדולות" לא הוגדר.

ב. כל השכונות והשטחים הבנויים כבר או המיועדים לבנין יוצאו בכל מקום מאזור השפוט של המועצה הכפרית ויכנסו בתחומי המועצה במושבה. כמו כן, במדה שהמושבה תרחיב את גבולה ושטחים מסויימים ייבנו או יחולקו למגרשי־בנין, כן ירחב גם אזור שפוטה של המועצה במושבה ע"י הפקעת השטחים האלה מאזור שפוטה של המועצה הכפרית והכנסתם לתחומי המועצה במושבה.

ג. יסכימו להגבלה סמכויות המועצת ולהעמידם רק על ענינים חקלאיים טהורים.

ד. יסכימו שכל נקודה ישוביה־חקלאית (התחדרותית או אחרת) הנמצאת במצב גיאוגרפי כזה באזור החקלאי שקשה לצרפה לאזור המושבה, תקבל סטטוס מוניציפלי מיוחד שתבטיח לה אוטונומיה מלאה להנהלת ענינים המיוחדים.

./.

הצעה זו של התאחדות האכרים לא יכולנו לקבל מפני הטעמים הבאים:

א. כבר עמדנו לעיל בפרטות מספקת על הנמוקים הצבוריים והישוביים המביאים אותנו לידי התנגדות מוחלטת לרעיון של שתי רשויות מוניציפליות עצמיות במושבה אחת.

ב. אין כל בטחון שהממשלה תסכים לסעיף 3 (ב) דלעיל המצריך חלוקת גושי־קרקע. עובדה היא שעירית פתח־תקוה החליטה עוד ביום 21.6.37 על צירוף שכונות ירועות לתחומי העיריה ועד כמה שידוע לנו גם תושבי השכונות אינם מתנגדים לצירוף זה, ורק הממשלה היא המעכבת, מפאת התנגדותה לחלוקת בלוקים.

ג. אם סעיף 3 (ב) אינו נתן להגשמה, הרי ממילא נופל אתו גם הסעיף 3 (ג), כי את סמכויות המועצה הכפרית אפשר להעמיד על ענינים חקלאיים בלבד רק בזמן שבוח שפוטה חל רק על שטחים חקלאיים מתוחים.

איננו יכולים להסכים שישובינו באזורים החקלאיים יוצא מכלל השטח שבו הם נמצאים.

2. ברם, לדעתנו, שאלה המועצות הכפריות במושבות הגדולות הנה רק פרט אחד מהשאלה המקיפה של השלטון המוניציפלי במושבות, אנו מביטים בדאגה רבה על התפתחות הענינים המוניציפליים במושבות, ועל הנטיה וההתנקשות הבלתי־פוסקת בזכויות האזרחיות של המוני התושבים במושבות בזמן האחרון, ביחוד לאחר יסודה של המועצה המקומית באזור החקלאי של פתח־תקוה, אנו עדים לשני נסיונות חדשים מנבאים רעה בשטח המונציפלי:

א. במועצות המקומיות הקיימות משתדלות סיעות האכרים להגביל לזכות הבחירה של המוני התושבים, ע"י צמצומים והגבלות חדשות שלא ידענום עד כה.

ב. במושבות קטנות – בהחלט לא "גדולות", כגון: כפר־גנים, בנימינה וסגריאל – משתדלים תושבים, חברים להתאחדות האכרים מצד אחד להשפיע על הממשלה להתקין צנז רכושני במושבה, ומצד שני הם מאיימים על המושבים האחרים במושבה: "או שתסכימו לצנז קרקעי במושבה ואזי מועצה אחת; ואם אתם עומדים על צנז כספי אזי שתי מועצות".

על כן אנו חוזרים ומציעים לדון בשאלה המוניציפלית במושבות בהיקפה המלא, כי רק הסכם כללי ומקיף בשטח זה יוכל להיות לברכה אמתית ובת־קיימא.

3. עוד במכתבנו אליכם מס' מל/27/1/1 מיום 4/11/37 הבאנו לתשומת לבכם שתי עובדות שבהן נתנו אנשי התאחדות האכרים שלא בהתאם

./.

להסכם להפסיק באופן מוחלט כל פעולה בשאלת המועצות הכפריות לתקופת המו"מ. לצערנו נעשו מאז עוד שני מעשים בשטח זה שהם שבב הפרה גלויה של ההסכם.

א. ביום 30.11.57 הוזמן החתום מטה לשיחה עם מ"מ מושל מחוז חיפה והשומרון וסגנו בחדרה, בשאלה שאין לה כל קשר עם המועצה הכפרית של חדרה. אגב אורחא, הייתי עד באותו מעמד לדיון של מ"מ מושל המחוז עם אנשי המועצה המקומית של חדרה על פרטי המוקח של המועצה הכפרית. ואיש מן הנאספים מסיעת האכרים לא בקש לדחות את הדיון לתקופת המו"מ המתנהל כעת בהשתתפותכם.

ב. אגב דיון בפרטי החוקה החדשה למועצה המקומית של רחובות שהוצעה ע"י הממשלה, החליטה סיעת האכרים במועצה לדרוש מהמושל לקצץ את אזור־השפוט של המועצה ע"י הפקעת כל השטח החקלאי של המושבה ושכונות ידועות מסוכות לה מתחומי המועצה המקומית. ברור שזהו צעד ראשון ומכין להקמת מועצה כפרית ברחובות, ומהוה הפרה גלויה של ההסכם.

בתנאים אלה אנו רואים גם את עצמנו חפשיים לפועל בשאלת המועצות הכפריות כראות עינינו בתקופת המו"מ הנוכחי.

בכבוד רב

(צ.ב.)

<u>העתק להתאחדות האכרים, כאן</u>

העתקה!

מל/16/2/1

ח' טבת תרצ"ח
(9.12.37)

לכבוד
הנהלת הסוכנות היהודית לא"י
לידי הד"ר ב. יוסף
ירושלים

א.נ.

<u>משא ומתן עם התאחדות האכרים</u>
<u>בשאלת המועצות המקומיות</u>

1. בהתאם למוסכם בפגישת הראשונה, הננו להמציא לכם בכתב את הצעתנו בשאלת המועצות הכפריות:

אנו מציעים שהשטח החקלאי שעל יד כל מושבה גדולה יהוה מבחינה משפטית איזור מיוחד שיתנהל ע"י מועצה משנה, דוגמת ועדי הערים לפי סעיף 63 מפקודת העיריות משנת 1934.

מבחינת ישובית כללית אנו מעונינים להפחית במדה האפשרית את שטחי הנגודים בין חלקי הישוב השונים להכשיר את הקרקע ללכוד כל כחות הישוב לקראת הבאות. משום כך הננו מציעים את ההצעה דלעיל.

הצעה זו:

א. נותנת לחקלאים את האפשרויות החוקיות הדרושות להטיל מסים, לבנות דרכים ובכלל לטפל בעניני החקלאות בדרך קונסטיטוציונית המחייבת את כל החקלאים.

ב. שומרת על אחידות שטחי המושבה ומונעת את הצורך לחלק גושי־קרקע ואת הטפול והדאגה התמידיים להעברת שטחים מרשות אחת לשניה.

ג. מפחיתה [illegible] בהרבה את האפשרויות לסכסוכים ולהתחרות בשרותים בין שתי הרשויות ומבטיחה קואורדינציה בין עניני החקלאות והענינים האחרים של המושבה.

זהו הרעיון, ואם יתקבל בפרינציפ נוכל לדון על הענינים המפורטים בסעיף 63 (ה) מפקודת העיריות או על כל ענין אחר שיתעורר מסיבת שנוי בתנאים ובמסיבות.

הצעתנו זו באה מתוך שאיפה לפתח ולשכלל את הגרעין היסודי שהיה כלול בסידור שהצענו בפגישת הראשונה, והוא:

./.

א. שטח המועצה המקומית יקיף את כל אדמות המושבה.

ב. על יד כל מועצה מקומית במושבה "גדולה" תוקם ועדה מיוחדת לענייני החקלאיים.

<u>הערה:</u> המונח "מושבה גדולה" למטרה זו טעון הגדרה.

ג. הרכב הועדה יהיה בעיקרו הסבר"ע חקלאי.

ד. כל העניינים החקלאיים של המושבה יהיו אך ורק בידי הועדה.

<u>הערה:</u> המונח "עניינים חקלאיים" טעון הגדרה.

ה. יקבע גובה מקסימלי של מסים שהמועצה לא תוכל לעבור עליו בהטילה מסים על אדמה חקלאית.

ו. מרבית ההכנסת של המועצה ממס הרכוש שיוטל על האזור החקלאי, השוריין למטרות חקלאיות ולפתוח האזור החקלאי. ההכשרת ממפי השרותים של המועצה באזור החקלאי, תוצא כולה לטובת השרותים שעבורם שולמו המסים.

הננו חוזרים ומדגישים, כי מכירים אנו בחשיבותה המכרעת של החקלאות ביחס למושבות. אנו מוכנים להבטיח לחקלאים על כל סוגיהם את האפשרות החוקית והקונסטיטוציונית להגן על האינטרסים החקלאיים המיוחדים שלהם ולקדמם; אך לא על בסיס של רשות לגמרי נבדלת ועצמאית, כפי שהוצעה מצד התאחדות האכרים, בצורת מועצות כפריות, כדלקמן:

א. יש לקיים את המועצות המפולות במושבות הגדולות:

<u>הערה:</u> המונח "מושבות גדולות" לא הוגדר.

ב. כל השכונות והשטחים הבנויים כבר או המיועדים לבנין יוצאו בכל מקום מאזור השפוט של המועצה הכפרית ויכנסו בתחומי המועצה במושבה. כמו כן, במדה שהמושבה תרחיב את גבולה ושטחים מסויימים ייבנו או יחולקו למגרשי־בנין, כן ירחב גם אזור שפוטה של המועצה במושבה ע"י הפקעת השטחים האלה מאזור שפוטה של המועצה הכפרית והכנסתם לתחומי המועצה במושבה.

ג. יסכימו להגבלת סמכויות המועצה ולהעמידם רק על עניינים חקלאיים טהורים.

ד. יסכימו שכל נקודה ישובית־חקלאית (המתדרוסית או אחרת) הנמצאת במצב גיאוגרפי כזה באזור החקלאי שקשה לצרפה לאזור המושבה, תקבל סטטוס מוניציפלי מיוחד שתבטיח לה אוטונומיה מלאה להנהלת עניינים המיוחדים.

./.

הצעה זו של התאחדות האכרים לא יכולנו לקבל מפני הטעמים הבאים:

א. כבר עמד[illegible] לעיל בפרוטות מספקת על הנמוקים הצבוריים והישוב[illegible] המביאים אותנו לידי התנגדות מוחלטת לרעיון של שתי [illegible]שויות מוניציפליות עצמיות במושבה אחת.

ב. אין כל בטחון שהממשלה תסכים לסעיף 3 (ב) דלעיל המצריך חלוקת גושי-קרקע. עובדה היא שעירית פתח-תקוה החליטה עוד ביום 21.6.37 על צירוף שכונות ידועות לתחומי העיריה ועד כמה שידוע לנו גם תושבי השכונות אינם מתנגדים לצירוף זה, ורק הממשלה היא המעכבת, מפאת התנגדותה לחלוקת בלוקים.

ג. אם סעיף 3 (ב) אינו נתן להגשמה, הרי ממילא נופל אתו גם הסעיף 3 (ג), כי את סמכויות המועצה הכפרית אפשר להעמיד על ענינים חקלאיים בלבד רק בזמן שבזה שפוטה חל רק על שטחים חקלאיים מתואים.

איננו יכולים להסכים שישובינו באזורים החקלאיים יוצא מכלל השטח שבו הם נמצאים.

2. ברם, לדעתנו, שאלת המועצות הכפריות במושבות הגדולות הנה רק פרט אחד מהשאלה הכללית של השלטון המוניציפלי במושבות. אנו מביטים בדאגה רבה על התפתחות הענינים המוניציפליים במושבות, ועל הנטיה וההתנקשות הבלתי-פוסקת בזכויות האזרחיות של המוני התושבים במושבות בזמן האחרון, ביחוד לאחר יסודה של המועצה המקומית באזור החקלאי של פתח-תקוה, אנו עדים לשני נסיונות חדשים מנבאים רעה בשטח המוניציפלי:

א. במועצות המקומיות הקיימות משתדלת סיעת האכרים להתנכל לזכות הבחירה של המוני התושבים, ע"י צמצומים והגבלות חדשות שלא ידענום עד כה.

ב. במושבות קטנות - בהחלט לא "גדולות", כגון: כפר-גנים, בנימינה ומגדיאל - משתדלים תושבים, חברים להתאחדות האכרים מצד אחד להשפיע על הממשלה לתקין צנז רכושני במושבה, ומצד שני הם מאיימים על התושבים האחרים במושבה: "או שתסכימו לצנז קרקעי במושבה ואזי מועצה אחת; ואם אתם עומדים על צנז כספי אזי שתי מועצות".

על כן אנו חוזרים ומציעים לדון בשאלה המוניציפלית במושבות בהיקפה המלא, כי רק הסכם כללי ומקיף בשטח זה יוכל להיות לברכה אמיתית ובת-קיימא.

3. עוד במכתבנו אליכם מס' מל/1/1/27 מיום 4/11/37 הבאנו לתשומת לבכם שתי עובדות שבהן נהגו אנשי התאחדות האכרים שלא בהתאם

./.

לתכבם להפסיק באופן מוחלט כל פעולה בשאלת המועצות הכפריות לתקופת המז"מ. לצערנו נקשו מאז עוד שני מעשים בשטח זה שהם שוב הפרה גלויה של ההסכם.

א. ביום 30.11.67 הוזמן המחוס מטה לשיחה עם מ"מ מושל מחוז חיפה והשומרון ומגנו בחדרה, בשאלת שאין לה כל קשר עם המועצה הכפרית של חדרה. אגב אורחא, הייתי עד באותו מעמד לדיון של מ"מ מושל המחוז עם אנשי המועצה המקומית של חדרה על פרטי החוקה של המועצה הכפרית. ואיש מן הנאספים מסיעת האכרים לא בקש לדחות את הדיון לתקופת המז"מ המתנהל בעת בהשתתפותכם.

ב. אגב דיון בפרטי החוקה החדשה למועצת המקומית של רחובות שהוצעה ע"י הממשלה, החליטה סיעת האכרים במועצה לדרוש מהמושל לקצץ את אזור-השפוט של המועצה, ע"י הפקעת כל השטח החקלאי של המושבה ושכונות ידועות סמוכות לה מתחומי המועצה המקומית. ברור שזהו צעד ראשון ומכין להקמת מועצה כפרית ברחובות, ומהווה הפרה גלויה של ההסכם.

בתנאים אלה אנו רואים גם את עצמנו חפשיים לפועל בשאלת המועצות הכפריות כראות עינינו בתקופת המו"מ הנוכחי.

בכבוד רב

(צ.ב.)

<u>העתק להתאחדות האכרים, כאן</u>

העתקה!

16/2/1/סל

ח' טבת תרצ"ח
(9.12.37)

לכבוד
הנהלת הסוכנות היהודית לא"י
לידי הד"ר ב. יוסף
י ר ו ש ל י ם

א.נ.

<u>המשא ומתן עם התאחדות האכרים</u>
<u>בשאלת המועצות המקומיות</u>

1. בהתאם לסוכם בפגישה הראשונה, הננו להמציא לכם בכתב את הצעתנו בשאלת המועצות הכפריות:

אנו מציעים שהשטח החקלאי שעל יד כל מושבה גדולה יהוה מבחינה משפטית איזור מיוחד שיתנהל ע"י מועצת משנה, דוגמת ועדי הערים לפי סעיף 63 מפקודת העיריות משנת 1934.

מבחינה ישובית כללית אנו מעונינים להפחית במדת האפשרית את שטחי הנגודים בין חלקי הישוב השונים להכשיר את הקרקע ללכוד כל כחות הישוב לקראת הבאות. משום כך הננו מציעים את ההצעה דלעיל.

הצעה זו:

א. נותנת לחקלאים את האפשרויות החוקיות הדרושות להטיל מסים, לבנות דרכים ובכלל לטפל בעניני החקלאות בדרך קונסטיטוציונית המחייבת את כל החקלאים.

ב. שומרת על אחידות שטחי המושבה ומונעת את הצורך לחלק גוש-קרקע זאת מטפול ודאגות הסידורים להעברת שטחים מרשות אחת לשניה.

ג. מפחיתה [illegible] בהרבה את האפשרויות לסכסוכים ולהתחרות בשרותים בין שתי הרשויות ומבטיחה קואורדינציה בין עניני החקלאות והעניינים האחרים של המושבה.

זהו הרעיון, ואם יתקבל בפרינציפ נוכל לדון על העניינים המפורטים בסעיף 63 (5) מפקודת העיריות או על כל ענין אחר שיתעורר מסיבת שנוי בתנאים ובמסיבות.

הצעתנו זו באה מתוך שאיפה לפתח ולשכלל את הרעיון היסודי שהיה כלול בסידור שהצענו בפגישה הראשונה, והוא:

./.

א. שטח המועצה המקומית יקיף את כל אדמות המושבה.

ב. על יד כל מועצה מקומית במושבה "גדולה" תוקם ועדה מיוחדת לעניני החקלאיים.

<u>הערה:</u> המונח "מושבה גדולה" למטרת זו טעון הגדרה.

ג. הרכב הועדה יהיה בעיקרו המבריע חקלאי.

ד. כל הענינים החקלאיים של המושבה יהיו אך ורק בידי הועדה.

<u>הערה:</u> המונח "ענינים חקלאיים" טעון הגדרה.

ה. יקבע גובה מקסימלי של מסים שהמועצה לא תוכל לעבור עליו בהטילה מסים על אדמה חקלאית.

ו. מרבית ההכנסה של המועצה ממס הרכוש שיוטל על האזור החקלאי תשורין למטרות חקלאיות ולפתוח האזור החקלאי. ההכשרה ממסי השרותים של המועצה באזור החקלאי, תוצא כולה לטובת השרותים שעבורם שולמו המסים.

הננו חוזרים ומדגישים, כי מכירים אנו בחשיבותה המכרעת של החקלאות ביחס למושבות. אנו מוכנים להבטיח לחקלאים על כל סוגיהם את האפשרות החוקית והקונסטיטוציונית להגן על האינטרסים החקלאיים המיוחדים שלהם ולקדמם; אך לא על בסיס של רשות לגופי גבולה ועצמאית, כפי שהוצעה מצד התאחדות האכרים, בצורת מועצות כפריות, כדלקמן:

א. יש לקיים את המועצות המפולות במושבות הגדולות;

<u>הערה:</u> המונח "מושבות גדולות" לא הוגדר.

ב. כל השכונות והשטחים הבנויים כבר או המיועדים לבנין יוצאו בכל מקום מאזור השפוט של המועצה הכפרית ויכנסו בתחומי המועצה במושבה. כמו כן, במדה שהמושבה תרחיב את גבולה ושטחים מסויימים יבנו או יחולקו למגרשי־בנין, כן ירחב גם אזור שפוטה של המועצה במושבה ע"י הפקעת השטחים האלה מאזור שפוטה של המועצה הכפרית והכנסתם לתחומי המועצה במושבה.

ג. יסכימו להגבלת סמכויות המועצה ולהעמידם רק על ענינים חקלאיים טהורים.

ד. יסכימו שכל נקודת ישובית־חקלאית (המחתרותית או אחרת) הנמצאת במצב גיאוגרפי כזה באזור החקלאי שקשה לצרפה לאזור המושבה, תקבל סטטוס מוניציפלי מיוחד שתבטיח לה אוטונומיה מלאה להנהלת ענינים המיוחדים.

./.

הצעה זו של התאחדות האכרים לא יכולנו לקבל מפני הטעמים הבאים:

א. כבר עמדנו לעיל בפרוטרוט מספקת על הנמוקים הצבוריים והישוביים המביאים אותנו לידי התנגדות מוחלטת לרעיון של שתי רשויות מוניציפליות עצמיות במושבה אחת.

ב. אין כל בטחון שהממשלה תסכים לסעיף 3 (ב) דלעיל המצריך חלוקת גושי-קרקע. עובדה היא שעיריית פתח-תקוה החליטה עוד ביום 21.6.37 על צירוף שכונות ירועות לתחומי העיריה ועד כמה שידוע לנו גם תושבי השכונות אינם מתנגדים לצירוף זה, ורק הממשלה היא המעכבת, מפאת התנגדותה לחלוקת בלוקים.

ג. אם סעיף 3 (ב) אינו נתן להגשמה, הרי ממילא נופל אתו גם הסעיף 3 (ג), כי את סמכויות המועצה הכפרית אפשר להעמיד על ענינים חקלאיים בלבד רק בזמן שכוח סמכותה חל רק על שטחים חקלאיים מהואים.

איננו יכולים להסכים שישובינו באזורים החקלאיים יוצא מכלל השטח שבו הם נמצאים.

4. ברם, לדעתנו, שאלת המועצה הכפריות במושבות הגדולות הנה רק פרט אחד מהשאלה המקיפה של השלטון המוניציפלי במושבות. אנו מביטים בדאגה רבה על התפתחות הענינים המוניציפליים במושבות, ועל הנטיה וההתנקשות הבלתי-פוסקת בזכויות האזרחיות של המוני המושבים במושבות בזמן האחרון, ביחוד לאחר יסודה של המועצה המקומית באזור החקלאי של פתח-תקוה, אנו עדים לשני נסיונות חדשים מגבאים רעת בשטח המוניציפלי:

א. במועצות המקומיות הקיימות משתדלים מיעוט האכרים להתנכל לזכות הבחירה של המוני התושבים, ע"י צמצומים והגבלות חדשות שלא ידענום עד כה.

ב. במושבות קטנות - בהחלט לא "גדולות", כגון: כפר-גנים, בני-ברק ומגדיאל - משתדלים תושבים, חברים להתאחדות האכרים מצד אחד להשפיע על הממשלה להתקין צנו רבושני במושבה, ומצד שני הם מאיימים על התושבים האחרים במושבה: "או שתסכימו לצנו קרקעי במושבה ואזי מועצה אחת; ואם אתם עומדים על צנו כמשי אזי שתי מועצות".

על כן אנו חוזרים ומציעים לדון בשאלה המוניציפלית במושבות בהיקפה המלא, כי רק הסכם כללי ומקיף בשטח זה יוכל להיות לברכה אמתית וכת-קיימא.

5. עוד במכתבנו אליכם מס' סל/1/1/27 מיום 4/12/37 הבאנו לתשומת לבכם שתי עובדות שבהן נהגו אנשי התאחדות האכרים שלא בהתאם

./.

להסכם להפסיק באופן מוחלט כל פעולה בשאלת המועצות הכפריות לתקופת המו"מ. לצערנו נעשו מאז עוד שני מעשים בשטח זה שהם שוב הפרה גלויה של ההסכם.

א. ביום 30.11.57 הוזמן תת־ ... מטה לשיחה עם מ"מ מושל מחוז חיפה והשומרון ומגנו בחדרה, בשאלה שאין לה כל קשר עם המועצה הכפרית של חדרה. אגב אורחא, הייתי עד באותו מעמד לדיון של מ"מ מושל המחוז עם אנשי המועצה המקומית של חדרה על פרטי התוקת של המועצה הכפרית. ואיש מן הנאספים מטיעת האכרים לא בקש לדחות את הדיון לתקופת המו"מ המתנהל בעת בהשתתפותכם.

ב. אגב דיון בפרטי החוקה החדשה למועצה המקומית של רחובות שהוצעה ע"י הממשלה, החליטה סיעת האכרים במועצה לדרוש מהמושל לקצץ את אזור־השפוט של המועצה ע"י הפקעת כל השטח החקלאי של המושבה ושכונות ידועות סמוכות לה מתחומי המועצה המקומית. ברור שזהו צעד ראשון ומכוון להקמת מועצה כפרית ברחובות, ומהוה הפרה גלויה של ההסכם.

בתנאים אלה אנו רואים גם את עצמנו חפשיים לפועל בשאלת המועצות הכפריות כראות עינינו בתקופת המו"מ הנוכחי.

בכבוד רב

(צ.ב.)

<u>העתק להתאחדות האכרים, כאן</u>

העתקה!

סל/16/2/1

ת' טבת תרצ"ח
(9.12.37)

לכבוד
הנהלת הסוכנות היהודית לא"י
לידי הד"ר ב. ויוזף
י ר ו ש ל י ם

א.נ.

<u>המשא ומתן עם התאחדות האכרים</u>
<u>בשאלת המועצות המקומיות</u>

1. בהתאם למוסכם בפגישה הראשונה, הננו להמציא לכם בכתב את הצעתנו בשאלת המועצות הכפריות:

אנו מציעים שהשטח החקלאי שעל יד כל מושבה גדולה יהוה מבחינה משפטית איזור מיוחד שינוהל ע"י מועצת משנה, דוגמת ועדי הערים לפי סעיף 63 מפקודת העיריות משנת 1934.

מבחינה ישובית כללית אנו מעונינים להפתיח במדת האפשרית את שטחי הנגודים בין חלקי הישוב השונים להכשיר את הקרקע ללבוד כל כחות הישוב לקראת הבאות. משום כך הננו מציעים את ההצעה דלעיל.

הצעה זו:

א. נותנת לחקלאים את הסמכויות החוקיות הדרושות להטיל מסים, לבנות דרכים ובכלל לטפל בעניני החקלאות בדרך קונסטיטוציונית המחייבת את כל החקלאים.

ב. שומרת על אחידות שטחי המושבה ומונעת את הצורך לחלק גושי־קרקע ואת הטפול והדאגה המסידיים להעברת שטחים מרשות אחת לשניה.

ג. מפתחת [illegible]
בהרבה את האפשרויות לסכסוכים ולהתחרות בשרותים בין שתי הרשויות ומבטיחה קואורדינציה בין עניני החקלאות והענינים האחרים של המושבה.

זהו הרעיון, ואם יתקבל בפרינציפ נוכל לדון על הענינים המפורטים בסעיף 63 (5) מפקודת העיריות או על כל ענין אחר שיתעורר מסיבת שנוי בתנאים ובמסיבות.

הצעתנו זו באה מתוך שאיפה לפתח ולשכלל את הגרעין היסודי שהיה בלול בסידור שהצענו בפגישה הראשונה, והוא:

./.

א. שטוח המועצה המקומית יקיף את כל אדמות המושבה.

ב. על יד כל מועצה מקומית במושבה "גדולה" תוקם ועדה מיוחדת לעניני החקלאיים.

<u>הערה:</u> המונח "מושבה גדולה" למטרת זו טעון הגדרה.

ג. הרבב הועדה יהיה בעיקרו המכריע חקלאי.

ד. כל הענינים החקלאיים של המושבה יהיו אך ורק בידי הועדה.

<u>הערה:</u> המונח "ענינים חקלאיים" טעון הגדרה.

ה. יקבע גובה מקסימלי של מסים שהמועצה לא תוכל לעבור עליו בהטילה מסים על אדמה חקלאית.

ו. סרבית התכנסת של המועצה מסם הרבוש שיוטל על האזור החקלאי תשוריין למטרות חקלאיות ולפתוח האזור החקלאי. ההכשרה ממפי השרותים של המועצה באזור החקלאי, תוצא כולה לטובת השרותים שעבורם שולמו המסים.

הננו חוזרים ומדגישים, כי מכירים אנו בחשיבותה המכרעת של החקלאות כיום למושבות. אנו מוכנים להבטיח לחקלאים על כל סוגיהם את האפשרות החוקית והקונסטיטוציונית להגן על האינטרסים החקלאיים המיוחדים שלהם ולקדמם; אך לא על בסיס של רשות לגופי נבדלה ועצמאית, כפי שהוצעה מצד התאחדות האכרים, בצורת מועצות כפריות, כדלקמן:

א. יש לקיים את המועצות המפולות במושבות הגדולות:

<u>הערה:</u> המונח "מושבות גדולות" לא הוגדר.

ב. כל השכונות והשטחים הבנויים כבר או המיועדים לבנין יוצאו בכל מקום מאזור השפוט של המועצה הכפרית ויכנסו בתחומי המועצה במושבה. כמו כן, במדה שהמושבה תרחיב את גבולה ושטחים מסויימים ייבנו או יחולקו למגרשי־בנין, כן ירחב גם אזור שפוטה של המועצה במושבה ע"י הפקעת השטחים האלה מאזור שפוטה של המועצה הכפרית והכנסתם לתחומי המועצה במושבה.

ג. יסכימו להגבלת סמכויות המועצה ולהעמידם רק על ענינים חקלאיים טהורים.

ד. יסכימו שכל נקודה ישובית־חקלאית (המתרווחית או אחרת) הנמצאת במצב גיאוגרפי בזה באזור החקלאי שקשה לצרפה לאזור המושבה, תקבל סטטוס מוניציפלי מיוחד שתבטיח לה אוטונומית מלאה להנהלת עניניה המיוחדים.

./.

הצעת זו של התאחדות האכרים לא יכולנו לקבל מפני
הטעמים הבאים:

א. כבר עמדנו לעיל בפרטות מספקת על הנמוקים הצבוריים והישוביים המביאים אותנו לידי התנגדות מוחלטת לרעיון של שתי רשויות מוניציפליות עצמיות במושבה אחת.

ב. אין כל בטחון שהממשלה תסכים לסעיף 3 (ב) דלעיל הטצריך חלוקת גושי־קרקע. עובדה היא שעירית פתח־תקוה החליטה עוד ביום 21.6.37 על צירוף שכונות ידועות לתחומי העיריה ועד כמה שידוע לנו גם תושבי השכונות אינם מתנגדים לצירוף זה, ורק הממשלה היא המעכבת, מפאת התנגדותה לחלוקת בלוקים.

ג. אם סעיף 3 (ב) אינו נתן להגשמה, הרי ממילא נופל אתו גם הסעיף 3 (ג), כי את סמכויות המועצה הכפרית אפשר להעמיד על ענינים חקלאיים בלבד רק בזמן שבזה שמושה חל רק על שטחים חקלאיים טהורים.

אינגו יכולים להסכים שישובינו כאזורים החקלאיים יוצא מכלל השטח שבו הם נמצאים.

2. כרם, לדעתנו, שאלת המועצות הכפריות במושבות הגדולות הנה רק פרט אחד מהשאלה המקיפה של השלטון המוניציפלי במושבות. אנו מביטים בדאגה רבה על התפתחות הענינים המוניציפליים במושבות, ועל הנסיגה וההתנקשות הבלתי־פוסקת בזכויות האוראיות של המוני המושבים במושבות בזמן האחרון, ביחוד לאחר יסודה של המועצה המקומית באזור החקלאי של פתח־תקוה, אנו עדים לשני נסיונות חדשים מנבאים רעה בשטח המוניציפלי:

א. במועצות המקומיות הקיימות משתדלות סיעות האכרים להתנכל לזכות הבחירה של המוני התושבים, ע"י צמצומים והגבלות חדשות שלא ידענום עד כה.

ב. במושבות קטנות - בהחלט לא "גדולות", כגון: כפר־גנים, בנימינה וסגריאל - משתדלים תושבים, חברים להתאחדות האכרים, מצד אחד להשפיע על הממשלה להתקין צנז רכושני במושבה, ומצד שני הם מאיימים על המושבים האחרים במושבה, שמסכימו לצנז קרקעי במושבה ואזי מועצה אחת; ואם אתם עומדים על צנז בכסף אזי שתי מועצות".

על כן אנו חוזרים ומציעים לדון בשאלת המוניציפלית במושבות בהיקפה המלא, כי רק הסכם כללי ומקיף בשטח זה יוכל להיות לברכה אמיתית ובת־קיימא.

3. עוד במכתבנו אליכם מס' מל/27/1/1/ מיום 4/11/37 הבאנו לתשומת לבכם שתי עובדות שבהן נתנו אנשי התאחדות האכרים שלא בהתאם

./.

לחסכם להפסיק באופן מוחלט כל פעולה בשאלת המועצות הכפריות לתקופת המו"מ. לצערנו נעשו מאז עוד שני מעשים בשטח זה שהם שוב הפרה גלויה של החסכם.

א. ביום 30.11.37 הוזמן החתום מטה לשיחה עם מ"מ מושל מחוז חיפה והשומרון וסגנו בחדרה, בשאלה שאין לה כל קשר עם המועצה הכפרית של חדרה. אגב אורחא, הייתי עד באותו מעמד לדיון של מ"מ מושל המחוז עם אנשי המועצה המקומית של חדרה על פרטי החוקה של המועצה הכפרית. ואיש מן הנאספים מסיעת האכרים לא בקש לדחות את הדיון לתקופת המו"מ המתנהל בעת בהשתתפותכם.

ב. אגב דיון בפרטי החוקה החדשה למועצה המקומית של רחובות שהוצעה ע"י הממשלה, החליטה סיעת האכרים במועצה לדרוש מהמושל לקצץ את אזור־השפוט של המועצה, ע"י הפקעה כל השטח החקלאי של המושבה ושכונות ידועות מסובות לה מתחומי המועצה המקומית. ברור שזהו צעד ראשון ומכוון להקמת מועצה כפרית ברחובות, ומהוה הפרה גלוית של ההסכם.

בתנאים אלה אנו רואים גם את עצמנו חפשיים לפעול בשאלת המועצות הכפריות כראות עינינו בתקופת המו"מ הנוכחי.

בכבוד רב

(צ.ב.)

<u>העתק להתאחדות האכרים, כאן</u>

העתקה!

של/16/2/1

ח' טבת תרצ"ח
(9.12.37)

לכבוד
הנהלת הסוכנות היהודית לא"י
לידי הד"ר ב. יוסף
י ר ו ש ל י ם

א.נ.

<u>המשא ומתן עם התאחדות האכרים</u>
<u>בשאלת המועצות המקומיות</u>

1. בהתאם לסוכם בפגישה הראשונה, הננו להמציא לכם בכתב את הצעתנו בשאלת המועצות הכפריות:

אנו מציעים שהשטח החקלאי שעל יד כל מושבה גדולה יהוה מבחינה משפטית איזור מיוחד שיתנהל ע"י מועצה משנה, דוגמת ועדי הערים לפי סעיף 63 מפקודת העיריות משנת 1934.

מבחינה ישובית כללית אנו מעונינים להפתיח במדה האפשרית את שטחי הנגודים בין חלקי הישוב השונים להעביר את הקרקע ללכוד כל כחות הישוב לקראת הבאות. משום כך הננו מציעים את ההצעה דלעיל.

הצעה זו:

א. נותנת להקלאים את האפשרויות החוקיות הדרושות להטיל מסים, לבנות דרכים ובכלל לטפל בעניני החקלאות בדרך קונסטיטוציונית המחייבת את כל החקלאים.

ב. שומרת על אחידות שטחי המושבה ומונעת את הצורך לחלק גושי־קרקע ואת הטפול והדאגה התמידיים להעברת שטחים מרשות אחת לשניה.

ג. מטפחת [illegible] בהרבה את האפשרויות לסכסוכים ולהתחרות בשרותים בין שתי הרשויות ומבטיחה קואורדינציה בין עניני החקלאות והענינים האחרים של המושבה.

זהו הרעיון, ואם יתקבל בפרינציפ נוכל לדון על הענינים המפורטים בסעיף 63 (5) מפקודת העיריות או על כל ענין אחר שיתעורר מסיבת שנוי בתנאים ובמסיבות.

הצעתנו זו באה מתוך שאיפה לפתח ולשכלל את הגרעין היסודי שהיה כלול בסידור שהצענו בפגישה הראשונה, והוא:

./.

א. שטח המועצה המקומית יקיף את כל אדמות המושבה.

ב. על יד כל מועצה מקומית במושבה "גדולה" תוקם ועדה מיוחדת לעניני החקלאים.

__הערה:__ המונח "מושבה גדולה" למטרת זו טעון הגדרה.

ג. הרכב הועדה יהיה בעיקרו המשריע חקלאי.

ד. כל הענינים החקלאיים של המושבה יהיו אך ורק בידי הועדה.

__הערה:__ המונח "ענינים חקלאיים" טעון הגדרה.

ה. יקבע גובה מקסימלי של מסים שהמועצה לא תוכל לעבור עליו בהטילה מסים על אדמה חקלאית.

ו. מרבית התכנסת של המועצה ממס הרכוש שיוטל על האזור החקלאי תשורין למטרות חקלאיות ולפתוח האזור החקלאי. תוצא ההכשרה ממסי השרותים של המועצה באזור החקלאי, כולה לטובת השרותים שעבורם שולמו המסים.

הננו מודים ומדגישים, כי מכירים אנו בחשיבותה המכרעת של החקלאות ביחס למושבות. אנו מוכנים להבטיח לחקלאים על כל סוגיהם את האפשרות החוקית והקונסטיטוציונית להגן על האינטרסים החקלאיים המיוחדים שלהם ולקדמם; אך לא על בסיס של רשות לגמרי נבדלת ועצמאית, כפי שהוצעה מצד התאחדות האכרים, בצורת מועצות כפריות כדלקמן:

א. יש לקיים את המועצות הכפולות במושבות הגדולות:

__הערה:__ המונח "מושבות גדולות" לא הוגדר.

ב. כל השכונות והשטחים הבנויים כבר או המיועדים לבנין יוצאו בכל מקום מאזור השפוט של המועצה הכפרית ויכנסו בתחומי המועצה במושבה. כמו כן, במדה שהמושבה תתחיב את גבולה ושטחים מסויימים יבנו או יחולקו למגרשי-בנין, כן ירחב גם אזור שפוטה של המועצה במושבה ע"י הפקעת השטחים האלה מאזור שפוטה של המועצה הכפרית והכנסתם לתחומי המועצה במושבה.

ג. יסכימו להגבלת סמכויות המועצה ולהעמידם רק על ענינים חקלאיים טהורים.

ד. יסכימו שכל נקודת ישובית-חקלאית (המתרדנומית או אחרת) הנמצאת במצב גיאוגרפי כזה באזור החקלאי שקשה לצרפה לאזור המושבה, תקבל סטטוס מוניציפלי מיוחד שתבטיח לה אוטונומיה מלאה להנהלת ענינים המיוחדים.

./.

הצעה זו של התאחדות האכרים לא יכולנו לקבל מפני הטעמים הבאים:

א. כבר עמדנו לעיל במרוכז מספקת על הנמוקים הצבוריים והישוביים המביאים אותנו לידי התנגדות מוחלטת לרעיון של שתי רשויות מוניציפליות עצמיות במושבה אחת.

ב. אין כל בטחון שהממשלה תסכים לסעיף 3 (ב) דלעיל המצריך חלוקה גושי־קרקע. עובדה היא שעירית פתח־תקוה החליטה עוד ביום 21.6.37 על צירוף שכונות ידועות לתחומי העיריה ועד כמה שידוע לנו גם תושבי השכונות אינם מתנגדים לצירוף זה, ורק הממשלה היא המעכבת, מפאת התנגדותה לחלוקת בלוקים.

ג. אם סעיף 3 (ב) אינו נתן להגשמה, הרי ממילא נופל אתו גם הסעיף 3 (ג), כי את סמכויות המועצה הכפרית אפשר להעמיד על ענינים חקלאיים בלבד רק בזמן שכוחה שפוטה חל רק על שטחים חקלאיים מתואים.

אינננו יכולים להסכים שישובינו באזורים החקלאיים יוצא מכלל השטח שבו הם נמצאים.

2. ברם, לדעתנו, שאלת המועצות הכפריות במושבות הגדולות הנה רק פרט אחד מהשאלה הסקימת של השלטון המוניציפלי במושבות. אנו מביטים בדאגה רבה על התפתחות הענינים המוניציפליים במושבות, ועל הנטיה וההתנקשות הבלתי־פוסקת בזכויות האורחיות של המוני המושבים במושבות בזמן האחרון, ביחוד לאחר יסודה של המועצה המקומית באזור החקלאי של פתח־תקוה, אנו עדים לשני נסיונות חדשים מנבאים רעה בשטח המונציפלי:

א. במועצות המקומיות הקיימות משתדלות סיעות האכרים להתנכל לזכות הבחירת של המוני התושבים, ע"י צמצומים והגבלות חדשות שלא ידענום עד כה.

ב. במושבות קטנות - בהחלט לא "גדולות", כגון: כפר־גנים, בניסינה ומגדיאל - משתדלים חושבים, חברים להתאחדות האכרים מצד אחד להשפיע על הממשלה לתקין צנז רכושני במושבה ומצד שני הם מאיימים על התושבים האחרים במושבה: "או שתסכימו לצנז קרקעי במושבה ואזי מועצה אחת; ואם אתם עומדים על צנז בכסף אזי שתי מועצות".

על כן אנו חוזרים ומציעים לדון בשאלת המוניציפלית במושבות בהיקפה המלא, כי רק הסכם כללי ומקיף בשטח זה יוכל להיות לברכה אמתית ובת־קיימא.

3. עוד במכתבנו אליכם מס' מל/27/1/1 מיום 4/11/37 הבאנו לתשומת לבכם שתי עובדות שבהן נהגו אנשי התאחדות האכרים שלא בהתאם

./.

להסכם להפסיק באופן מוחלט כל פעולה בשאלת המועצות הכפריות לתקופת המו"מ. לצערנו נעשו מאז עוד שני מעשים בשטח זה שהם שוב הפרה גלוית של ההסכם.

א. ביום 30.11.37 הוזמן המחוז ממש לשיחה עם מ"מ מושל מחוז חיפה ושומרון ופגנו בחדרה, בשאלה שאין לה כל קשר עם המועצה הכפרית של חדרה. אגב אורחא, הייתי עד באותו מעמד לדיון של מ"מ מושל המחוז עם אנשי המועצה המקומית של חדרה על פרטי חוקה של המועצה הכפרית. ואיש מן הנאספים מסיעת האכרים לא בקש לדחות את הדיון לתקופת המו"מ המתנהל כעת בהתחמותכם.

ב. אגב דיון בפרטי החוקה החדשה למועצה המקומית של רחובות שהוצעה ע"י הממשלה, החליטה סיעת האכרים במועצה לדרוש מהמושל לקצץ את אזור-השפוט של המועצה ע"י הפקעת כל השטח החקלאי של המושבה ושכונות ידועות הסמוכות לה מתחומי המועצה המקומית. ברור שזהו צעד ראשון ומכוון להקמת מועצה כפרית ברחובות, ושהוא הפרה גלוית של ההסכם.

בתנאים אלה אנו רואים גם את עצמנו חפשיים לפועל בשאלת המועצות הכפריות בראות עינינו בתקופת המו"מ הנוכחי.

בכבוד רב

(צ.ב.)

<u>העתק להתאחדות האכרים, כאן</u>

מל/16/2/1

ה' טבת תרצ"ח
(9.12.37)

לכבוד
הנהלת הסוכנות היהודית לא"י
לידי הד"ר ב. ג'וזף
י ר ו ש ל י ם

א.נ.,

המשא ומתן עם התאחדות האכרים
בשאלת המועצות המקומיות

1. בהתאם למוסכם בפגישה הראשונה, הננו להמציא לכם בזה את הצעתנו בשאלת המועצות הכפריות:

אנו מציעים שהשטח החקלאי שעל יד כל מושבה גדולה יהווה מבחינה משקית איזור מיוחד שינוהל ע"י מועצה משנה, דוגמת ועדי הערים לפי סעיף 63 מפקודת העיריות משנת 1934.

מבחינה ישובית כללית אנו מעונינים להפחית במדה האפשרית את שטחי הנגודים בין חלקי הישוב השונים ולהכשיר את הקרקע ללכוד כל כחות הישוב לקראת הבאות. משום כך הננו מציעים את ההצעה דלעיל.

הצעה זו:

א. נותנת לחקלאים את האפשרות החוקית הדרושה להטיל מסים, לבנות דרכים ובכלל לטפל בעניני החקלאות בדרך קונסטיטוציונית המחייבת את כל החקלאים.

ב. שומרת על אחידות שטחי המושבה ומונעת את הצורך לחלק גושי-קרקע ואת הטפול והדאגה המטרידים להעברת שטחים מרשות אחת לשניה.

ג. ממעיטה בהרבה את האפשרויות לסכסוכים ולהתחרות בשרותים בין שתי הרשויות ומבטיחה קואורדינציה בין עניני החקלאות והענינים האחרים של המושבה.

והנה הרעיון, ואם יתקבל בפרינציפ נוכל לדון על הענינים המפורטים בסעיף 63 (5) מפקודת העיריות או על כל ענין אחר שיתעורר מסיבת שנוי בתנאים ובמסיבות.

הצעתנו זו באה מתוך שאיפה לפתח ולשכלל את הגרעין
היסודי שהיה כלול בסידור שהצענו בפגישה הראשונה, והוא:

א. שפוט המועצה המקומית יקיף את כל אדמות המושבה.

ב. על ידי כל מועצה מקומית במושבה "גדולה" תוקם ועדה
מיוחדת לעניני החקלאים.

<u>הערה:</u> המונח "מושבה גדולה" למטרה זו טעון הגדרה.

ג. הרכב הועדה יהיה בעיקרו המכריע חקלאי.

ד. כל הענינים החקלאיים של המושבה יהיו אך ורק בידי
הועדה.

<u>הערה:</u> המונח "ענינים חקלאיים" טעון הגדרה.

ה. יקבע גובה מקסימלי של מסים שהמועצה לא תוכל לעבור
עליו בהטילה מסים על אדמה חקלאית.

ו. מרבית ההכנסה של המועצה ממס הרכוש שיוטל על האזור
החקלאי תשוריין למטרות חקלאיות ולפתוח האזור החקלאי.
ההכנסה ממסי השרותים של המועצה באזור החקלאי, תוצא
כולה לטובת השרותים שעבורם שולמו המסים.

הננו חוזרים ומדגישים, כי מכירים אנו בחשיבותה
המכרעת של החקלאות ביחס למושבות. אנו מוכנים להבטיח לחקלאים
על כל סוגיהם את האפשרות החוקית והקונסטיטוציונית להגן על
האינטרסים החקלאיים המיוחדים שלהם ולקדמם; אך לא על בסיס של
רשות נבדלת לגמרי ועצמאית, כפי שהוצעה מצד התאחדות האכרים,
בצורת מועצות כפריות, כדלקמן:

א. יש לקיים את המועצות הכפריות במושבות הגדולות.

<u>הערה:</u> המונח "מושבות גדולות" לא הוגדר.

ב. כל השכונות והשטחים הבנויים כבר או המיועדים לבנין
ייצאו בכל מקום מאזור השפוט של המועצה הכפרית ויכנסו
בתחומי המועצה במושבה. כמו כן, במדה שהמושבה תרחיב
את גבולה ושטחים מסויימים ייבנו או יחולקו למגרשי-
בנין, כן ירחב גם אזור שפוטה של המועצה במושבה ע"י
הפקעת השטחים האלה מאזור שפוטה של המועצה הכפרית
והכנסתם לתחומי המועצה במושבה.

ג. יסכימו להגבלת סמכויות המועצה ולהעמידם רק על ענינים
חקלאיים טהורים.

ד. יסכימו שכל נקודה ישובית-חקלאית (הסתדרותית או אחרת)
הנמצאת במצב גיאוגרפי כזה באזור החקלאי שקשה לצרפה
לאזור המושבה, תקבל סטטוס מוניציפלי מיוחד שתבטיח לה
אוטונומיה מלאה בהנהלת עניניה המיוחדים.

הצעה זו של התאחדות האכרים לא יכולנו לקבל מפני הטעמים הבאים:

א. כבר עמדנו לעיל בפרטות מספקת על הנמוקים הצבוריים והישוביים המביאים אותנו לידי התנגדות מוחלטת לרעיון של שתי רשויות מוניציפליות עצמאיות במושבה אחת.

ב. אין כל בטחון שהממשלה תסכים לסעיף 3 (ב) דלעיל המאריך חלוקת גושי-קרקע. עובדה היא שעירית פתח-תקוה החליטה עוד ביום 21.6.37 על צירוף שכונות ידועות לתחומי העיריה, ועד כמה שידוע לנו גם תושבי השכונות אינם מתנגדים לצירוף זה, ורק הממשלה היא המעכבת, מפאת התנגדותה לחלוקת בלוקים.

ג. אם סעיף 3 (ב) איננו נתן להגשמה, הרי ממילא נופל אתו גם הסעיף 3 (ג), כי את סמכויות המועצה הכפרית אפשר להעמיד על ענינים חקלאיים בלבד רק בזמן שכוח פרוסה על רק על שטחים חקלאיים טהורים.

ד. איננו יכולים להסכים שישובינו באזורים החקלאיים יוצא מכלל השטח שבו הם נמצאים.

2. ברם, לדעתנו, שאלת המועצות הכפריות במושבות הגדולות הנה רק פרט אחד מהשאלה הטקיפה של השלטון המוניציפלי במושבות. אנו מביטים בדאגה רבה על התפתחות הענינים המוניציפליים במושבות, ועל הנסיגה וההתנקשות הבלתי-פוסקת בזכויות האזרחיות של המוני התושבים במושבות. בזמן האחרון, ביחוד לאחר יסודה של המועצה המקומית באזור החקלאי של פתח-תקוה, אנו עדים לפני נסיונות חדשים בנבאים רעה בשטח המוניציפלי;

א. במועצות המקומיות הקיימות משתדלות סיעות האכרים להתנכל לזכות הבחירה של המוני התושבים, ע"י צמצומים והגבלות חדשות שלא ידענום עד כה.

ב. במושבות קטנות - בהחלט לא "גדולות", כגון: כפר-גנים, בנימינה וכנריאל - משתדלים תושבים, חברים להתאחדות האכרים, מצד אחד להשפיע על הממשלה לתחקין צבו רכושני במושבה, ומצד שני הם מאיימים על התושבים האחרים במושבה: "או שתסכימו לצבו קדקלי במושבה ותהי מועצה אחת; ואם אתם עומדים על צבו כפוי אזי שתי מועצות".

על כן אנו חוזרים ומציעים לדון בשאלה המוניציפלית במושבות בהיקפה המלא, כי רק הסכם כללי ומקיף בשטח זה יוכל להיות לברכה אמיתית ובת-קיימא.

3. עוד במכתבנו אליכם מס' סל/27/1/1 מיום 4/11/37 הבאנו לתשומת לבכם שתי עובדות שבהן נהגו אנשי התאחדות האכרים שלא בהתאם

למסכם להפסיק באופן מוחלט כל פעולה בשאלת המועצות הכפריות להקומת המו"מ. לצערנו נעשו מאז עוד שני מעשים בשטח זה שהם צוב הפרה גלויה של ההסכם.

א. ביום 30.11.37 הוזמן החתום מטה לשיחה עם מ"מ מושל מחוז חיפה והשומרון דסגנו בחדרה, בשאלה שאין לה כל קשר עם המועצה הכפרית של חדרה. אגב אורחא, הייתי עד באופן סעמד לדיון של מ"מ מושל המחוז עם אנשי המועצה המקומית של חדרה על פרטי החוקה של המועצה הכפרית. ואיש מן הנאספים מטעת האכרים לא בקש לדחות את הדיון לתקופת המו"מ המתנהל כעת בהשתתפותכם.

ב. אגב דיון בפרטי החוקה החדשה למועצה המקומית של רחובות שהוצעה ע"י הממשלה, הטליטה סיעת האכרים במועצה לדרוש מהמושל לקצץ את אזור-התפרס של המועצה, ע"י הפקעת כל השטח החקלאי של המושבה ושכונות ידועות סמוכות לה מתחומי המועצה המקומית. בדרך שזהו צעד ראשון ומכין להקמת מועצה כפרית ברחובות, ומהוה הפרה גלויה של ההסכם.

בתנאים אלה אנו רואים גם את עצמנו חפשיים לפעול בשאלת המועצות הכפריות כראות עינינו בתקופת המו"מ הנוכחי.

בכבוד רב

העתק להתאחדות האכרים, כאן

לכבוד
הנהלת הסוכנות היהודית לארץ-ישראל
לידי דר' ב. יוזף
ירושלים

א.נ.

המשא ומתן עם התאחדות האכרים
בשאלת המועצות המקומיות

1. בפגישה האחרונה שהתקיימה בתל-אביב ביום 10.12.37, סוכם והוחלט:

א) ב"כ התאחדות האכרים יביאו את ההצעה שלנו הכלולה במכתבנו מס' 16/2/1/ מיום 9.12.37 לדיון ולהכרעה בפני המרכז שלהם ויודיעו את התוצאות בפגישה הבאה.

ב) אנו איננו מכירים ברעיון של מועצות מקומיות נבדלות ועצמאיות לאזורים החקלאים של המושבות הגדולות, ואיננו מתחייבים להכיר בו. בכל זאת,

ג) נגיש לפגישה הבאה, סכימה של העינינים שבהם אנו נפגעים ע"י המצב הקיים בשטח המוניציפלי, במושבות.

אם נוכל לבוא לידי הסכם מוקדם בינינו בענינים אלה, ואם הממשלה תענה לפניתנו המשותפת אליה לתת להסכם זה תוקף חוקתי, אזי, ולא לפני כן, תגיע השעה לקביעת עמדתנו הסופית לעצם הרעיון של מועצות מקומיות נבדלות לשטחים החקלאים של המושבות הגדולות.

2. ואלה הם פרטי הענינים:

א) במאמרו של מר מ. סמילנסקי בבוסתנאי מיום ________ נאמר שדרישת האכרים להקמת מועצה נפרדות הלה רק לגבי האזורים החקלאים של המושבות הגדולות. יש איפוא צורך לקבוע את הקו המבדיל בין מושבה גדולה למושבה קטנה. "מושבה גדולה" פרושה לדעתנו מושבה שהגיעה לסטטוס של עירית, אם שמספר תושביה הגיע לפחות ל-5000 נפש והשטח החקלאי הטהור שלה עולה על 10000 דונם. לגבי מושבה שלא הגיעה עדין להתפתחות חצי-עירונית ושטחה החקלאי איננו מגיע למינימום הזה, אין כל מקום להפריד בין הענינים החקלאים משאר הענינים של המושבה ע"י יצירת שתי רשויות מוניציפליות בבקום.

ב) אזור השפוט של המועצה באזור החקלאי צריך להקיף שטחים חקלאים בלבד.

היוצא מזה, שכל השכונות והשטחים הבנויים כבר או המיועדים לבנין יכנסו בתחומי המועצה במושבה. כמו-כן במדה שהמושבה תרחיב את גבולה ושטחים מסוימים יבנו או יחולקו למגרשי בנין, בה במדה ירחב אזור שפוטה של המועצה במושבה ע"י הפקעת השטחים האלה מאזור שפוטה של המועצה באזור החקלאי.

./.

לשם כך יש צורך להבטיח שלאחר כל תקופה של שלוש שנים תורכב ועדת גבולות מיוחדת - את הרכב הועדה הזו יש לקבוע מראש - וזו תקבע את השנויים הדרושים באזורי השפוט של המועצה בהתאם לקריטריונים הנ"ל.

כל ועדה כזו תצטרך לסיים את עבודתה לא יאוחר משנה אחת לאחר הבחירות למועצה במושבה והגשת המלצותיה לא יאוחר מ-18 חודש לפני הבחירות החדשות. סדור כזה יבטיח למחזיקי השטחים שיצורפו לאזור השפוט של המועצה במושבה את האפשרות לשלם מסים למועצה לפחות במשך שנה אחת ולהנות ע"י כך מזכות בחירה המותנית, בדרך כלל, בתשלום מסים מסוימים במשך שנת הכספים האחרונה שלפני הבחירות.

ג) סמכויות המועצה באזור החקלאי תוגבלנה על ענינים חקלאים בלבד.

דהיינו, סעיף 6 (1) מהחוקה יתוקן כדלקמן:

סעיפים 6 (1) (ב),(ד),(יג), (יד), (טו), (טז),(יז),(יח),(יט), (כ) ישארו בצורתם הנוכחית.

סעיפים 6 (1), (ג), (ה), (ו), (ח), (ט), (י), (יא), (יב) יוצאו.

סעיף 6 (1) (א) יקרא "לסלול, להחזיק או להקן כל כביש או דרך צבורית, גשר או תעלה".

סעיף 6 (1) (ז) יוגבל למפעלי מים להקלאות בלבד.

ד) מכיון ששפוט המועצה באזור החקלאי יחול רק על שטחים חקלאים וסמכויותיה תוגבלנה על ענינים חקלאיים בלבד, על כן אין גם מקום לזה ששטח המועצה יהוה אזור מיוחד לבנין ערים. זאת אומרת, כל שטח של המושבה יהוה אזור אחד לבנין ערים.

ה) המועצה באזור חקלאי לא תסדר ולא תנהל שום שרותי ישובי שהוא בסמכותה של המועצה במושבה. במלים אחרות, לא תהיה התחרות בשרותים מצד המועצה באזור החקלאי כלפי המועצה במושבה.

ו) כל נקודה ישובית חקלאית (הסתדרותית או אחרת), הנמצאת במצב גיאוגרפי כזה שאי אפשר לצרפה לאזור המושבה, תקבל, אם היא רוצה בכך, סטטוס של יחידה מוניציפלית מיוחדת עם סמכויות מלאות. במקרה כזה לא תחול עליה שפוטה של המועצה באזור החקלאי. ובמדה שנקודה כאלה תרצינה בכך תחול עליהן סמכות המועצה באזור החקלאי רק בענינים חקלאים (כי למועצה עצמה לא תהיינה סמכויות אחרות) ובעניני חנוך, בריאות, תרבות, בנין וכו' תהיה לנקודות אלו אוטונומיה מלאה.

ז) במדה שנקודות קואופרטיביות תהיינה נתונות לסמכותה של המועצה באזור החקלאי, אין להפלות לרעה או לטובה בין חבריהן לבין אחרים ביחס לזכות בחירה אקטיבית ופסיבית.

ח) לפי חוקת המועצה באזור החקלאי של פתח-תקוה הוגבלת זכות הבחירה כדלקמן:

./.

1) נקבע צנז קרקעי מינימלי של 10 דונמים במשך לפחות שלוש שנים לפני מועד הבחירה למועצה.

2) גם בטול פורמלי, של הצנז הקרקעי לא יבטל, למעשה, את הצורך בבעלות על קרקע, כי מס-הקרקע למטרות כלליות, המשתלם רק ע"י בעל-קרקע או מחזיק בה, הנו המס היחידי המקנה זכות-בחירה.

3) הצנז הכספי הועלה ללירה אחת לשנה לזכות בחירה אקטיבית ולשתי לירות לשנה לזכות בחירה פסיבית.

4) גיל הבחירה האקטיבית הועלה לעשרים וחמש שנים, וגיל הבחירה הפסיבית הועמד על שלושים שנה.

עם ההגבלות האלה לא נוכל להשלים הן מפאת מהותן העצמית והן מפאת השפעתן המזיקה על השלטון המקומי בארץ בכלל.

ט) צריך להיות ברור שבשום אופן לא נתן את ידנו לשום הצעה מסכם מצד התאחדות האכרים שלפיו תוקמנה בצד אחד מועצות מיוחדות באזורים החקלאים שבהן ישלטו אנשי הועד החקלאי שלטון מוניציפלי ללא מצרים, ומצד שני ימשיכו אותם החקלאים לעמוד לשטן על כמיהת המוני התושבים במושבה לנהל את עניניהם הם על בסיס דמוקרטי וצבורי רחב. לא רק שלא נתן את ידנו לכגון זה, אלא נתקומם בכל כוחנו. לא ייתכן שגם להבא לאחר שהחקלאים במושבות הגדולות יקבלו את ספוקם במבוקש בהנהלת עניניהם החקלאים, תמשך התנכלותם לזכות הבחירה של המוני התושבים במושבות.

י) במושבות קטנות בהחלט לא "גדולות", כגון: כפר-גנים, מגדיאל, בנימינה וכדומיהן – לא ייתכן לרוקן את המוסד המוניציפלי המקומי מכל תוכן ממשי ולשלול ממנו את כח יניקתו העיקרי ע"י הוצאת השטחים החקלאים מאזור השפוט, וכן לא ייתכן בשום אופן ופנים להקימו על בסיס של צנז רכושני, שבתוצאה הימנו תשלל באופן מוחלט זכות האזרח המקומית מאת מחוסרי נכסי דלא ניידי במושבות אלה, – והם אינם מעטים – וזה בזמן שבעול החובות המקומיות הם ישאו, כפי מדת יכולתם, שוה בשוה עם האחרים. עמדתנו היא: כשם שאין ביאות כח בלי תשלום מסים, כך אין תשלום מסים וחובות בלא ביאת כח.

בכבוד רב

העתק: <u>להתאחדות האכרים בא"י, כאן</u>

Ma/1/1/11

December 21, 1937

His Excellency
The High Commissioner
Government of Palestine
Jerusalem

Your Excellency,

On the 25th of May, 1937, there appeared in the Palestine Gazette an Order constituting a Local Council in the Rural Area of Petach Tikva. This Order affects us gravely and is causing us great concern.

1. We welcome, indeed, Government's desire to grant to ruralcommunities constitutional powers to deal with their local agricultural and other affairs. But it is difficult to understand why the granting of such powers should be accompanied by a complete terrirorial division of Petach-Tikva - or, for that matter, of any other settlement - between two separate and mutually independent local authorities. As a result, agricultural matters are completely separated from all the other affairs of the Settlement; several labour suburbs are excluded from the Settlement; all non-landed residents, in the rural area, are deprived of local civic rights; and there is a glaring discrimination against co-operative ownership or occupancy of land. We should like to point out that thisconstitutes a serious departure from the recognised principles of democratic local self-government.

2. Attempts are also being made of late to set up Local Councils in the smaller settlements - such as Binyamina, Kfar Ganim and Magdiel - in which the franchise will not be extended to non-propertied or Non-landed inhabitants. And this when such a Council will necessarily have to represent, serve and deal with not only the agricultural interests of the settlement, but with all the interests which together constitute the local civic life.

3. These and other matters pertaining to Local self-government in Jewish Rural Areas have of late been causing us great concern and perturbation. Your Excellency is most humbly requested to grant, at an early date, a personal interview to a labour deputation, composed of:

Mr. David Remez, General Secretary of this Executive,
Mr. Berl Locker, Secretary of this Executive;
Mr. Dov Hos, " " " "

Mr Zvi Berinson, Legal Adviser, "

in order that we may bring to your personal attention our representations on the above matters and to put forward some proposals that will, in our opinion, give satisfaction to all the parties and interests concerned.

We have the honour to be,

Yours Excellency,

Your most humble and obedient servants,

DB.

הארץ

ג 6.12.1937

אשור המועצה הכפרית

באי כח הפעלים והעו"ד מר בראו-
דווין ערערו על עצם הצורך במועצה
הכפרית בכלל. מר בילי הודיע: הסמ-
שכת המרכזית החליטה כבר על הסכמ-
תה להקמת מועצה כפרית באזור החקלאי של חד-
רה. יש מקום רק לדון על תוקף המו-
עצה. מר בילי התחיל לקרוא את הצ-
עת המועצה הכפרית של פתח תקוה
והציע לחוות את דעתם על כל סעיף
וסעיף.

כמה תקונים הוצעו על ידי מר בילי
ונתקבלו: 1) הבחירות הן ישירות.
2) זכות בחירה יש לכל בעל קרקע
(רישום בטאבו) או חוכר (רישום בטא-
בו) של רכוש חקלאי בשטח חמשה דו-
נאם ויותר. 3) מוסדות צבוריים, הק-
יימים כבר בשטח המועצה המקומית,
כגון: בית ספר, בית מטבחיים או אח-
רים, — אין להרשות המסתם בשטח
המועצה הכפרית, כדי למנוע חכוכים
בין שתי המועצות.

בגלל הזמן המאוחר נדחה דיון
ביתר סעיפי ההוקה בהתחסנות שניה.

[illegible]

תל-אביב, ד׳טבת תרצ"ח

(8.12.37)

לכבוד
הנהלת הסוכנות היהודית לא"י
לידי הד"ר ב. ז׳וזף
ירושלים

א.נ.,

<u>הועדה לשאלת המועצות הכפריות</u>

בהתאם לבוסכם בישיבה הקודמת של הועדה, הננו להמציא לכם בכתב את הצעותינו בשאלת המועצות הכפריות במושבות העבריות:

1. הננו שוללים את רעיון כלילות הרשויות המוניציפליות במושבה אחת. חלוקת שטח המושבה בין שתי מועצות מיוחדות, נפרדות ובלתי-תלויות שאין ביניהן כל קואורדינציה או שתוף פעולה מבוסס בחוק, עלול להזיק ולהיות לרועץ לשני האזורים גם יחד.

החקלאות איננה ענינם של בעלי הרכוש החקלאי בלבד. החקלאות הנה הבסיס העיקרי לחיי המושבה, וממנה יונקת ובזונה המושבה כולה על כל חלקי תושביה ושדרותיה. הצבור כולו מעונין בעניני החקלאות של המושבה ולכן לא יוכל להסכים שלו לא תהיה כל דעה בהם.

נכון שלחקלאות אינטרסים וצרכים מיוחדים וחשובים שהצבור כולו חייב להבטיחם ולדאוג להם. אך מלבד החקלאות ישנם גם אינטרסים חשובים אחרים, ומבחינה ישובית-כללית להגביל סגרגציה מלאה וחדה של צרכי החקלאות משאר צרכי המושבה, בויחוד ע"י יצירת רשות מיוחדת בעלת סמכויות קונסטיטוציוניות רחבות המוטלות לא רק על בעלי הרכוש, חברי הועד החקלאי, כי אם על כל האזור החקלאי של המושבה על כל סוגי ההתישבות שבתוכו ועל כל האנשים היושבים וחיים בתוכו.

מלבד זה אנו משוכנעים, שיצירת שתי רשויות מוניציפליות עצמאיות במקום אחד, תביא להוצאות מיותרות על מנגנונים כפולים, תגרום לקושיים כספיים ותקציביים לשתי הרשויות, תוריד את הניבו של השרותים המוניציפליים, ותהיה מקור של סכסוכי-גבולות, סמכויות ושרמים בין שתי הרשויות. הנסיון המוניציפלי בארצות שונות מאשר את סברתנו זו וגם בנסיון המצומצם שלנו כבר נתנה כפילות הרשויות בפתח-תקוה את אותותיה, לפרות קיום המועצה הכפרית רק חדשים מספר.

2. כבר אמרנו לעיל, והננו מדגישים שוב את הדבר הזה, שאנו מכירים בערכה, בחשיבותה ובחיוניותה של החקלאות במושבות, ואנו מוכנים לעזור בחפוש הדרך למתן סמכויות חוקיות לצבור לדאוג לחקלאות, לבצורה ולפתוחה. כן אנו מוכנים להבטיח לחקלאים על כל סוגיהם ונדמיהם את האפשרות החוקית והקונסטיטוציונית להגן על האינטרסים החקלאיים המיוחדים שלהם, ולקדמם, אך לא על בסיס של רשות לבדי נבדלת ועצמאית, שאין ברות ועזרת הצבור כולו במושבה תלוה עליה.

בהתאם לכך, הצענו בישיבה הראשונה של הועדה, את הסידור הקונסטרוקטיבי הבא:

(א) שמוט המועצה המקומית יקיף את כל אדמות המושבה.

(ב) על יד כל מועצה מקומית במושבה "גדולה" תוקם ועדה מיוחדת לעניני החקלאיים.

<u>הערה</u>: המונח "מושבה גדולה" למטרה זו טעון הגדרה.

(ג) הרכב הועדה יהיה בעיקרו המכריע חקלאי.

(ד) כל העניינים החקלאיים של המושבה יהיו אך ורק בידי הועדה

<u>הערה</u>: המונח "עניינים חקלאיים" טעון הגדרה.

(ה) יקבע גובה מקסימלי של מסים שהמועצה לא תוכל לעבור עליו בהטילה מסים על אדמה חקלאית.

(ו) מרבית ההכנסה של המועצה ממס הרכוש למטרות כלליות שיוטל על האזור החקלאי תשורין למטרות חקלאיות ולפתוח האזור החקלאי. ההכנסה ממסי-השרותים של המועצה באזור החקלאי, תוצא כולה לטובת השרותים שעבורם שולמו המסים.

הסידור הזה שהוצע על ידינו מונע חלוקה טריטוריאלית של שטח המושבות, מבטיח את הטפול והדאגה המתאימים לעניינים החקלאיים של כל המושבה ויחד עם זה את הכספים שידרשו למטרות אלה; ומצד שני, הוא מקיים את הקשר בין הצבור כולו והחקלאים ומבטיח את עזרת כל שדרות התושבים לעניני החקלאים. בו בזמן נמנעות הרבה אפשרויות של סכסוכים והתרוצצויות בין שתי רשויות במקום אחד, וכן נמנע בזבוז כספים על מנגנונים כפולים ועל שרותים כפולים.

3. באי-כח התאחדות האכרים לא נאותו להצעה זו והציעו במקומה את ההצעה הנגדית הבאה:

(א) יש לקיים את המועצות הכפולות במושבות הגדולות.

הערה: המובן "מושבות גדולות" לא הוגדר.

(ב) כל השכונות והשטחים הבנויים כבר או המיועדים לבנין יוצאו בכל מקום מאזור השפוט של המועצה הכפרית ויכנסו בתחומי המועצה במושבה. כמו כן, במדה שהמושבה תרחיב את גבולה ושטחים מסויימים ייבנו או יחולקו למגרשי-בנין, כן ירחב גם אזור שפוטה של המועצה במושבה ע"י הפקעת השטחים האלה מאזור שפוטה של המועצה הכפרית והכנסתם לתחומי המועצה במושבה.

(ג) יסכימו להגבלת סמכויות המועצה ולהעמידה רק על ענינים חקלאיים טהורים.

(ד) ישכימו שכל נקודה ישובית-חקלאית (הסתדרותית או אחרת) הנמצאת במצב גיאוגרפי כזה באזור החקלאי שקשה לצרפה לאזור המושבה, תקבל סטטוס מוניציפלי מיוחד שתבטיח לה אוטונומיה מלאה בהנהלת עניניה המיוחדים.

4. את ההצעה הזו של התאחדות האכרים איננו יכולים לקבל מפני הטעמים הבאים:

(א) כבר עמדנו לעיל בפרטות מספקת על הנמוקים הצבוריים והישוביים המביאים אותנו לידי התנגדות מוחלטת לרעיון של שתי רשויות מוניציפליות עצמאיות במושבה אחת.

(ב) אין כל בטחון שהממשלה תסכים לסעיף 3 (ב) דלעיל המא-רין חלוקת גושי-קרקע. עובדה היא שעירית פתח-תקוה החליטה עוד ביום __________ על צירוף שכונות ידועות לתחומי העיריה, ועד כמה שידוע לנו גם תושבי השכונות אינם מתנגדים לצירוף זה, ורק הממשלה היא המעכבת, מפאת התנגדותה להלוקת בלוקים.

(ג) אם סעיף 3 (ב) אינו נתן להגשמה, הרי ממילא נופל אתו גם הסעיף 3 (ג), כי את סמכויות המועצה הכפרית אפשר להעמיד על ענינים חקלאיים בלבד רק בזמן שכח שפוטה חל רק על שטחים חקלאיים טהורים.

(ד) התאחדות האכרים אינה יכולה, לדעתנו, להתחייב בשם המועצות הכפריות (אם תוסדנה) כי המועצות האלה לא תהיינה סניפים להתאחדות האכרים ותהיינה אחראיות במעשיהן רק כלפי מושלי המחוזות.

(ה) איננו יכולים להסכים שישובינו באזורים החקלאיים יוצא מכלל השטח שבו הן נמצאות, ותהיינה, למטרות ידועות, יחידות מוניציפליות זעירות וחסרות-אונים במובן הכספי.

(ד) ולבסוף, ההצעה הנ"ל משאירה בתקפם את העובדות הב-
אות, שנבור הפועלים לא יוכל, בשום אופן, להשלים
עמהן:

1. עובדת צנז קרקע מינימלי של 10 דונמים זכות-בחירה אקטיבית ופסיבית, במשך לפחות שלש שנים מלפני מועד הבחירות.
2. גם בטול פורמלי של הצנז הקרקעי לא יבטל, למעשה, את הצורך בבעלות על קרקע, כי מס הקרקע למטרות כלליות, המשתלם רק ע"י בעל-קרקע או מחזיק בו, הנו המס היחידי המקנה זכות-בחירה.
3. הצנז הכספי הועלה ללירה אחת לשנה לזכות בחירה אקטיבית ולשתי לירות לשנה לזכות-בחירה פסיבית.
4. גיל הבחירה האקטיבית הועלה לעשרים וחמש שנים.
5. קיימת הגליה חמורה לגבי זכות-בחירה אקטיבית לחברי ההתישבות העובדת הקואופרטיבית.

5. מבחינה ישובית כללית אנו מעונינים להפחית במדה האפשרית את שטחי הנגודים בין חלקי הישוב השונים, להכשיר את הקרקע ללכוד כל כחות הישוב לקראת הבאות. משום כך הננו מוכנים להציע את ההצעה הבאה, שהיא קצה גבול ותורינו בשאלה זו.

אנו מציעים שהשטח החקלאי שע"י כל מושבה גדולה יהוה מו-עצה חקלאית, דוגמת ועד הערים לפי סעיף 63 מפקודת העיריות משנת 1934.

הצעה זו: -

(א) משיגה את העיקר ע"י זאת שהיא נותנת לחקלאים את הסמ-כויות החוקיות הדרושות להטיל מסים, לבנות דרכים ובכלל לטפל בעניני החקלאות בדרך קונסטיטוציונית

תמחייבת את כל החקלאים.

(ב) שומרת על אחידות שטחי המושבה.

(ג) מבטיחה את הקואורדינציה הדרושה בין ענייני החקלאות והעניינים האחרים של המושבה.

(ד) מונעת את הצורך לחלק גושי-קרקע ואת הטפול והדאגה התמידיים להעברת שטחים מרשות אחת לשניה.

(ה) מפחיתה בהרבה את האפשרויות לסכסוכים ולהתחדות בשרו- תים בין שתי הרשויות.

זהו הרעיון ואם יתקבל בפרינציפ נוכל לדון על העניינים המפורטים בסעיף 63 (6) מפקודת העיריות או על כל ענין אחר שיתעורר מסיבת שנוי כתנאים ובנסיבות.

6. ברם, לדעתנו, שאלת המועצות הכפריות במושבות הגדולות הנה רק פרט אחד מהשאלה המקיפה של השלטון המוניציפלי במושבות. אנו מבי- טים בדאגה רבה על התפתחות העניינים המוניציפליים במושבות, ועל הנסיגה וההתנקשות המתמדת ובלתי-פוסקת בזכויות האזרחיות של המוני התושבים במושבות. בזמן האחרון, ביחוד לאחר יסודה של המועצה המקו- מית באזור החקלאי של פתח-תקוה, אנו עדים לשני נסיונות מנבאים רעה בשטח המוניציפלי:

(א) במועצות המקומיות הקיימות משתדלות סיעות האכרים להתנכל לזכות הבחירה של המוני התושבים, ע"י צמצו- מים והגבלות חדשות שלא ידענום עד כה.

(ב) במושבות קטנות - בהחלט קטנות, כגון: כפר-גנים, בנימינה ומגדיאל - משתדלים חושבים, חברים להתאחדות האכרים מצד אחד להשפיע על הממשלה להתקין צנז רכו- שני במושבה, ומצד שני מאיימים על התושבים האחרים במושבה: "או שתסכימו לצנז קרקעי במושבה ואזי מועצת

אחת; ואם אתם עומדים על צנז כספי אזי שתי מועצות".
כמה דברים אלה אמורים, במושבות קטנות שבקושי הן
יכולות להיות יחידה מוניציפלית בריאה ואפקטיבית.
אנו מציעים, איפוא, לא להעמיד גבולות מלאכותיים ע"י
הפרדת שאלת המועצות הכפריות במושבות הגדולות מהשא-
לה הכללית. ~~יש לברר בלדון~~ [illegible] בשאלה המוניציפלית במושבות
~~בתקופת המלא~~, כי רק הסכם כללי ומקיף בשטח זה יוכל
להיות לברכה אמיתית ובת-קיימא.

7. עוד במכתבנו אליכם מס' מל/27/1/1 מיום 4/11/37 הבאנו
לתשומת לבכם שתי עובדות שבהן נהגו אנשי התאחדות-האכרים שלא בהת-
אם להסכם להפסיק באופן מוחלט כל פעולה בשאלת המועצות הכפריות
לתקופת המו"מ. לצערנו נעשו מאז עוד שני מעשים בשטח זה שהם שוב
הפרה גלויה של ההסכם.

(א) ביום 30.11.37 הוזמן החתום מטה לשיחה עם מ"מ מושל
מחוז חיפה והשומרון וסגנו בחדרה, בשאלה שאין לה כל קשר עם המועצה
הכפרית של חדרה. אגב אורחא, הייתי עד באותו מעמד לדיון של מ"מ
מושל המחוז עם אנשי המועצה המקומית של חדרה על פרטי החוקה של
המועצה הכפרית. ואיש מן הנאספים לא בקש לדחות את הדיון לתקופת
המו"מ המתנהל כעת בהשתתפותכם.

(ב) אגב דיון בפרטי החוקה החדשה למועצה המקומית של
רחובות שהוצעה ע"י הממשלה, החליטה סיעת האכרים במועצה לדרוש מהמו-
של לקצץ את אזור-השפוט של המועצה, ע"י הפקעת כל השטח החקלאי של
המושבה ושכונות ידועות סמוכות למושבה מתחומי המועצה. ברור שזהו
צעד ראשון ומכין להקמת מועצה כפרית ברחובות, ומהוה הפרה גלויה
של ההסכם.

בתנאים אלה אנו רואים גם את עצמנו מפסיקים לפעול בשאלת המועצות הכפריות כראות עינינו בתקופת המו"מ הנוכחי.

בכבוד רב

העתק להתאחדות האכרים
כ א ן

לא נשלחה.

תל-אביב, כ' כסלו תרצ"ח
(24.11.37)

לכבוד
הנהלת הסוכנות היהודית לא"י,
לידי הד"ר ב. ג'וזף,
ירושלים

א.נ.,

הערה לשאלת המועצות הכפריות.

בהתאם למוסכם בישיבה הקודמת של הועדה, הננו להמציא לכם בכתב את הצעותינו בשאלת המועצות הכפריות במושבות העבריות:

1. הננו שוללים את רעיון כפילות הרשויות המוניציפליות במושבה אחת. חלוקת שטח המושבה בין שתי מועצות מיוחדות, נפרדות ובלתי תלויות שאין ביניהן כל קואורדינציה או שתוף פעולה מובטח בחוק, עלול להזיק ולהיות לרועץ לשני האזורים גם יחד.

החקלאות איננה ענינם של בעלי הרכוש החקלאי בלבד. החקלאות הנה הבסיס העיקרי לחיי המושבה, וממנה יונקת ונזונה המושבה כולה על כל חלקי תושביה ושדרותיה. הצבור כולו מעונין בעניני החקלאות של המושבה ולכן לא יוכל להסכים שלו לא תהיה כל דעה בהם.

נכון שישנם אינטרסים שונים במושבות הגדולות, כשם שישנם בכל ישוב מפותח אחר; וכן נכון שלחקלאות אינטרסים וצרכים מיוחדים וחשובים שהצבור כולו חייב להבטיחם ולדאוג להם. אך כל זה איננו מצדיק עדיין סגרגציה מלאה וחדה של צרכי החקלאות משאר צרכי המו-שבה וביחוד ע"י יצירת רשות מיוחדת בעלת סמכויות קונסטיטוציוניות רחבות החלות לא רק על בעלי הרכוש, חברי הועד החקלאי, כי אם על כל האזור החקלאי של המושבה על כל סוגי התושבות שבתוכו ועל כל האנשים היושבים וחיים בתוכו.

מלבד זה אנו משוכנעים, שיצירת שתי רשויות מוניציפליות עצמאיות במקום אחד, תביא להוצאות מיוחדות על מנגנונים כפולים, תגרום לקושיים כספיים ותקציביים, תוריד את הניבו של השרותים המוניציפליים, ותהיה מקור של סכסוכי-גבולות, סמכויות ושרותים בין שתי הרשויות. הנסיון המוניציפלי בארצות שונות מאשר את סברתנו זו, וגם בנסיון המצומצם שלנו כבר נתנו כפילות הרשויות בפתח-תקוה את אותותיה, למרות קיום המועצה הכפרית רק חדשים מספר.

2. כבר אמרנו לעיל, והננו מדגישים שוב את הדבר הזה, שאנו מכירים בערכה, בחשיבותה ובחיוניותה של החקלאות במושבות, ואנו מוכנים לעזור בחפוש הדרך למתן סמכויות חוקיות לצבור לדאוג לחק-לאות, לבצורה ולפתוחה. כן אנו מוכנים להבטיח לחקלאים על כל סוגיהם וזרמיהם את האפשרות החוקית והקונסטיטוציונית להגן על האינטרסים החקלאיים המיוחדים שלהם, ולקדמם; אך לא על בסיס של רשות לגמרי נבדלת ועצמאית, שאין מרות ועזרת הצבור כולו במושבה חלות עליה.

בהתאם לכך, אנכו מציעים:

(א) שטח המועצה המקומית יקיף את כל אדמות המושבה.

(ב) על יד כל מועצה מקומית במושבה "גדולה" תוקם ועדה מיוחדת לענייני החקלאים; המונח "מושבה גדולה" למטרה זו טעון הגדרה.

(ג) הרכב הועדה יהיה בעיקרו המכריע חקלאי.

(ד) כל הענינים החקלאים של המושבה יהיו אך ורק בידי הועדה.

הערה: המונח "ענינים חקלאיים" טעון הגדרה. מסכים להגדרה רחבה ומקיפה.

(ה) מרבית ההכנסה של המועצה ממס הרכוש למטרות כלליות שיוטל על האזור החקלאי תשורין למטרות חקלאיות ולפתוח האזור החקלאי; ההכנסה ממסי-השרותים של המועצה באזור החקלאי, תוצא כולה לטובת השרותים שעבורם שולמו המסים.

הסדור הזה המוצע על ידינו מונע חלוקה טריטוריאלית של שטח המושבות, מבטיח את המשול והדאגה המתאימים לענינים החקלאים של כל המושבה ויחד עם זה את הכספים שידרשו למטרות אלה; ומצד שני הוא מקים את הקשר בין הצבור כולו והחקלאים ומבטיח את עזרת כל שדרות התושבים לענינים החקלאים; כן בזמן נמנעות הרבה אפשרויות של סכסוכים בין הרשויות הכפולות, וכן נמנע בזבוז כספים על מנגנונים כפולים.

3. חוקת המועצות הכפריות, כפי שנוסחה בצו המועצה המקומית (האזור החקלאי של פתח-תקוה), והנובע מזה, מעמידים את צבור הפועלים בארץ בפני העובדות הבאות:

(א) עובדת צנז קרקע מינימלי של 10 דונמים לזכות בחירה.

(ב) מס קרקע למטרות כלליות הנו המס היחיד, המקנה זכות בחירה.

(ג) הצנז הכספי לזכות בחירה הועלה ללירה אחת לשנה לזכות-בחירה אקטיבית ולשתי לירות לשנה לזכות-בחירה פסיבית.

(ד) גיל הבחירה האקטיבית הועלה לעשרים וחמש שנים.

(ה) עובדת הטלית תמורה לגבי זכות-בחירה אקטיבית לחברי ההתישבות העובדת.

(ו) שלילה גמורה של זכות-בחירה פסיבית לחברי ההתישבות העובדת.

(ז) הכללת שכונות וקבוצים, שמספר בניים ואדמות המיועדות לבנין בתוך האזור החקלאי, ומתן רק תמיכה למס למועצה הכפרית אך תושביה ובעלי הנכסים שבה לא יהנו מכל זכות-אזרח מקומית.

(ח) עובדת כתיבת סמכויות רחבות למועצה הכפרית בענינים שאין להם כל קשר ושיכות לחקלאות, כגון: בנין, חנוך, תרבות,

בריאות, בתי-מטבחיים, ביוב, רחובות, מדרכות, שוקים וכו'.

עם העובדות האלה לא נשלים בשום אופן.

4. במאמרו של מר מ. סמילנסקי בבוסתנאי מיום________, נאמר, שדרישת האכרים להקמת מועצות כפריות חלה רק לגבי "המושבות הגדולות".

אם בכלל אפשר להסכים לרעיון של מועצות כפריות ב"מושבות גדולות", אזי יש לגדור "מושבות גדולות" בתור מושבות שהגיעו כבר לטפוס של עיריה, או שמספר תושביהן עולה על 5000 תושבים ושטחן החקלאי עולה על 10.000 דונם. למשל, לא יתכן בשום אופן ופנים לחלק מושבות ככפר-סבא, הרצליה ורעננה בין שתי רשויות מוניציפליות במצב התפתחותן הנוכחי, ועל אחת כמה וכמה מושבות קטנות כמגדיאל, פרדס-חנה, בנימינה וכו' שבזמן האחרון נשמעת הדרישה, שיש בה משום ש[illegible] חלקי התושבים המשתייכים להתאחדות האכרים: "או רוב קרקעי במושבה ואזי מועצה אחת; או רוב כספי במושבה ואזי שתי מועצות".

דרישה זו מוכרחה להפסק!

בכבוד רב

העתק להתאחדות האכרים בשומרון וביהודה, תל-אביב.

24/10/37

[illegible]

[illegible] כ׳ ___

1) [illegible]

[illegible]

2) [illegible]

3) [illegible]

[illegible].

[signature]

מל/61/2

א' כסלו תרצ"ח
(5.11.37)

לכבוד
הנהלת הועד הלאומי,
ירושלים

א.נ.

הנדון: מועצה כפרית במגדיאל

המצב הנוכחי במגדיאל

הננו מתכבדים להפנות את תשומת לבכם לידיעה שהופיעה בעתון "הבוקר", תוספת ערב מיום שלישי זה, כח' מרחשון צ"ח, בדבר פעולה לקראת הקמת מועצה כפרית במגדיאל, בקשר עם פעולה זו, נקראה אספה במושבה למוצאי שבת זו, שלפניה תובאנה הצעות הועדה המיוחדת שהורכבה לברר את השאלה, ולבדר את החוקה.

חברינו ממגדיאל מודיעים לנו כי הועדה עומדת כנראה להציע לאספה לקבוע צנז קרקעי, של 5 דונם לזכות בחירה למועצה הכפרית. קיימת סכנה ריאלית שהצעה זו תאושר ע"י האספה, שעמדת משתתפיה ידועה מלכתחילה; כי לפועלים ולחלק גדול מהתושבים אין זכות-כניסה לאספה מפני שלא שלמו מסים לועד המושבה הנוכחי הבלתי מאושר.

תולדות זכות הבחירה במועצות

יש להדגיש שלשלת ההתנקשויות בזכויות המוניציפליות של המוני התושבים במושבות ע"י הממשלה, לפי דרישתו של חלק אחד מהתושבים, אינה פוסקת ומפעם לפעם נעשות ההתנקשויות חמורות וקשות יותר. השלשלת ארוכה מדי בכדי לפרט כאן את חוליותיה הרבות והשונות;

ננסה לעשות כאן סכום קצר רק בשאלה זכות-הבחירה, שבה הוא עגום למדי;

א) בשנת 1922, עם יסודן של המועצות המקומיות הראשונות במוש-בות, נקבעה זכות-בחירה למועצה לכל התושבים משלמי המסים מבלי לקבוע כל גובה מינימלי של מסים. התשלום הקטן ביותר למועצה היה מספיק.

./.

ב) בשנת 1931, תוקנו החוקות שלפיהן כבר נקבע הפרינציפ שרק תשלום מסים – ורק מסים מסוגים מיוחדים – בגובה של 600 מא"י תוך שנים-עשר החדשים שלפני מנוי ועדת הבחירות, מקנה זכות בחירה לבחירות הקרובות.

ג) בשנת 1936, שוב תוקנו כמה חוקות לרעת המוני התושבים. לפי התקון החדש הזה, יש כבר זכות בחירה רק לאותו תושב שהנו חיב בתשלום מסים מיניממליים של 500 מא"י לכל שנה, ושלם תוך שנים-עשר החדשים לפני מנוי-ועדת הבחירות לפחות 500 מא"י בעד השנה האחרונה.

ד) כעת מנסה חלק אחד מהתושבים להתנכל התנכלות נוספת בזכות הבחירה של השדרות העמלות ברחובות, ראשון לציון ורמת-גן. החלק הזה דורש כעת תקון חדש שלפיו תהיה זכות-בחירה רק לאותם האנשים שחויבו ע"י המועצה בתשלום סכום מינימלי של 500 מא"י לשנה ע"ח מסים מסוימים, ושלמעשה שלמו תוך כל שנה בעד אותה שנה את הסכום המינימלי הזה.

ה) עם יסוד המועצה המקומית (הכפרית) לאזור החקלאי של פתח-תקוה של מפנה לגסרי הדע.בפעם הראשונה בתולדות השלטון המוניציפלי החוקתי אושר ע"י הממשלה גנז קרקעי מינימלי של 10 דונם לזכות בחירה (כמעט קשה לגבי קואופרטיבים חקלאים, שלהם דרושים לפחות 100 דונמים כדי להקנות זכות-בחירה לאחד החברים), העלו את גיל הבחירה ל-25 שנה, והעלו את הצנז הכספי ללירה אחת (במקום 500 המא"י שהיו מקובלים עד אז בכל המועצות, מלבדקעפולה שבה אין עד היום גובה מסים מינימלי, בעיר ובכפר), ורק ע"ח מס אחד –– מס קרקע למטרות כלליות.

ו) ברם גם בזה עוד לא נאמר, כנראה, די. כעת מציעים כבר גם למושבה מבדיאל – למושבה ולא לאזור חקלאי, ש שבו, כטענת יוזמי רעיון המועצות הכפריות, יש צורך להבטיח אינטרסים מיוחדים של החקלאות ולכן צריך למסור את העניינים רק בידי חקלאים, בעלי הנחלאות הגדולות – צנז קרקעי לזכות-בחירה. פרושו של דבר שבמועצה המקומית (הכפרית) שתוקם במושבה, ואשר מתפקידה לשמש ולשרת את כל חלקי התושבים, יהנו מזכויות האזרח האלמנטריות – זכות הבחירה וחוה הדעה – רק חוג אחד של תושבים, והפועלים והתושבים חסרי-רכוש, ואפילו התושבים בעלי-בתים או בעלי נחלאות קטנות למטה מחמשה דונמים יהיו מנודים מעניני המועצה ומשוללים כל זכות בה. כל החוגים האלה יהוו רק נושא לחובות ולתשלום מסים.

מקצת מן הקפוחים האחרים

במסגרת הדרגתי תמידי של זכות-הבחירה בחוקה הבו רק פרט אחד מני רבים, אמנם החשוב ביותר, מהקפוחים המוניציפליים במושבות, המכוונות לקפח את המוני התושבים במוסדותיהם המקומיים. שאלת אזור השפוט איננה פשוטה הסודה.

./.

בודדים ומפצלים את שטח המושבה בין שתי רשויות מקומיות, מוציאים את השכונות והישובים המועליים מתחומי השפוט של המועצה המקומית (כמו בכפר-סבא, וחדרה) או המועצה העירונית (כמו פתח-תקוה), או משאירים אותם לגמרי מבחוץ או מכניסים אותם תחת שלטונה של מועצה כפרית (כמו בפתח-תקוה) שבה הם מסוללים־זכויות לגמרי.

כן אוחזים בהרבה מקומות בשיטה של הטלת מסים, שלפיה משלם המס על תמיד סכום שנתי ע"א המסים המקנים זכות-בחירה קצת פחות מהמינימום הדרוש לרכישת זכות בחירה, ולעומת זאת מכבידים עליו את עול המסים האחרים שאינם מקנים כלל זכות בחירה. יוצא שמסים משלמים כל הפועלים למכביר, אך לכלל השגת זכות-בחירה מגיע רק חלק קטן מהם.

הועד הלאומי והמועצות המקומיות

אין לשכוח שלפי חוקת כנסת-ישראל טהרות המועצות המקומיות גם ועדי הקהלות של כנסת ישראל באופן אוטומטי. לכן הועד הלאומי יותר מאשר כל מוסד או צבור אחר, צריך לדאוג שמאיון המקומיים במושבות הגדולות (כי המועצות מתקימות, בדרך כלל, ביחוד במושבות הגדולות) יושתתו על יסודות צבוריים רחבים ואיתנים ויהוו משען ומסעד נאמן למוסדות הישוב העליונים. המועצות המקומיות בהרכבן הנוכחי, שהנו אפשרי רק הודות לקפוחים מתמידים ושלילת זכויות מאת החלק המכריע של צבורנו במושבות, אינן יכולות ואינן מוכנות לשמש אבני-פנה ומשענות נאמנות לבנינה וארגונה של כנסת-ישראל. רק עם דמוקרטיזציה וסוציאליזציה רחבה של המוסדות האלה, ייוצרו הכחות המקומיים הנאמנים לליכודה והזוקה של הכנסת ומוסדותיה.

הצעות

הננו מציעים:

א) שהנהלת הועד הלאומי תתעורר לפעולה צבורית בעניבים המוניציפליים של המושבות, שמטרתה להרים את המועצות המקומיות במושבות ולהעמידן על הגובה הדמוקרטי והאזרחי שהישוב ראוי לו.

ב) לעשות אנטרוונציה אצל הממשלה המרכזית נגד הנטיה המתמדת בדמוקרטיה המוניציפלית במושבות, שהחלה לקבל מדות מרידות בזמן האחרון, ביחוד במחוז הדרום.

ג) לקים בהקדם פגישה עם בא-כחנו, בהשתתפות בא-כח הנהלת הסוכנות, לשם קביעת דרך משותפת וקו אחיד להסרת הסכנות האורבות לישוב בשטח המוניציפלי במושבות.

ד) בענין המועצה הכפרית במגדיאל, נדרשת התערבותכם הפעילה והדחופה אצל בא-כח הצבור במושבה ואצל השלטונות בכדי למנוע את האפשרות של קביעה צנז קרקעי לזכות בחירה למועצה.

לתשובתכם הננו מחכים

בכבוד רב

העתק: לסוכנות היהודית, ירושלים

צב/צ'

פל/27/1/1

ל' חשון תרצ"ח
(4.11.37)

לכבוד
הסוכנות היהודית לא"י
לידי הד"ר ב. יוזף והה' מ. שרתוק
ירושלים

א.ג. הנדון: <u>מועצות כפריות</u>

1. ברצון קבלנו את הודעתכם בדבר החלטה להרכיב ועדה מיוחדת ע"י הנהלת הסוכנות לברור שאלת המועצות הכפריות.
הבינונו שהפסקה מוחלטת של פעולה עצמאית ונפרדת בשאלה זו מצדנו ומצד מוסדות התאחדות האכרים וסיעותיהם במושבות לתקופת הברור בועדה הנה תנאי מוקדם – והכרחי! – להרכבתה של הועדה.

2. מאז קרו שלוש העובדות החשובות הבאות:

(א) ביום 26.10.37 התקימה ישיבת המועצה המקומית בחדרה
שעל סדר יומה הועמדה עוד קודם לכן שאלת המועצה הכפרית
בחדרה. בהתאם למוסכם, ולפי הוראותינו, היו כל חברי
סיעת הפועלים במועצה המקומית מוכנים להצביע בעד דחית
ההצבעה בשאלת המועצה הכפרית. ברם, הם הופתעו ואוכזבו
ע"י עמדתם הסרבנית של חברי סיעת האכרים במועצה
המקומית להצהיר שהם יפסיקו את פעולתם בשאלה זו אצל
השלטונות לתקופת המו"מ בועדה. בתנאים אלה לא היתה,
כמובן, ברירה למועצה אלא להכריע ברוב דעות נגד הקמת
מועצה כפרית בחדרה.

(ב) בתוספת הערב של עתון "הבוקר" מיום 2/11/37
הופיעה ההודעה המצורפת להשומת לבכם, בדבר פעולה
הנעשית כעת להקמת מועצה כפרית בבנימינה? בגדיאל. הפעולה הזאת
נעשית גם בימים אלה במלוא המרץ, ולמוצאי-שבת זו נקראה
אספה במושבה לשם קבלת החלטות בשאלה זו, אשר תוגשנה
אח"כ לשלטונות. לפי מיטב ידיעתנו עומדים להציע לאספה
לאשר צנו קרקעי לזכות במגורה במושבה. לפי "הבוקר" היתה
בשבוע שעבר פגישה בשאלה זו גם עם קצין המחוז, מר י. קופרסון.

(ג) סיעות האכרים במועצות המקומיות ברחובות ובראשון
לציון הביאו בימים האחרונים לפני המועצות האלה הצעות
לתקון תקנותיהן הנוכחיות והתאמתן לצורת החוקות של

המועצות המקומיות ברעננה, כפר-סבא וכו' שנתפרסמו בעתון הרשמי מיום 24.12.36. באותו זמן רוצות הסיעות הנ"ל להגביל עוד יותר את זכות-הבחירה לרעתם של הפונים בפועלים ושאר השדרות העמלות כמושבה.

3. העובדות הנ"ל מראות שהצד השני איננו פועל לפי הקו שנקבע על ידכם לתקופת המו"מ בועדה. הנכם נדרשים להתערבות מידית להפסקת הפעולות הנ"ל, ולהכשיר את הקרקע לברור כנה בועדה באוירה שקטה.

בכבוד רב

צב/נד

טל/60/1/2

ל' חשון תרצ"ח
(4.11.37)

לכבוד
הח' י.בן-צבי
הועד הלאומי
ירושלים

ח.נ.

<u>ענינים מוניציפליים</u>

1. אני רוצה להסב בזה את תשומת-לבך לידיעה שהופיעה בהוספת ערב של עתון "הבוקר" מיום 2.11.37, בדבר פעולה להקמת מועצה כפרית במגדיאל.

במוצאי-שבת זו צריכה להתקים אספה "כללית" במושבה, שלפניה תובא לאשור הצעה לקבוע צנז קרקעי לזכות בחירה במועצה המקומית שתוקם. לפי הידיעות שקבלתי ממזכיר מועצת הפועלים, הנטיה היא להעמיד את הצנז על גובה של 5 דונם קרקע במושבה.

נדמה לי שלמותר להדגיש <u>לך</u> את חומר המצב. דבר זה, אם יוגשם, תהיה תוצאתו עוד יותר <u>קשה</u> מאשר יסודה של המועצה הכפרית בפתח-תקוה. טוף סוף המועצה הכפרית בפתח-תקוה מטילה את מרותה בעיקר על שטחים ולא על ישובים (בטח ידוע לך שמתנהל כעת מו"מ על הוצאת השטחים הבנויים מאזור שפוטה של המועצה הכפרית והעברתם לעירית פתח-תקוה. העיריה כבר הסליכה בהיוב, וגם בטלטונות מתיחסים לזה באהדה, אלא שהמועצה הכפרית עוד טרם נתנה את הסכמתה), ובמקרה של מגדיאל המדובר הוא על <u>מושבה</u> שבתוכה <u>כל</u> הפועלים והתושבים, בעלי הבתים ובעלי הנחלאות הקטנות <u>שהן</u> למטה מחמשה דונם, יהיו משוללי זכויות אזרחיות בגוף הצבורי הכללי של המושבה ויהוו רק אוביקט לחובות ולתשלום מסים.

2. אני כותב היום באופן מיוחד בענין זה גם להנהלת הסוכנות והועד הלאומי. נדמה לי שאתה, יותר משאר חברי הנהלת הועד הלאומי, מסוגל להבין את חומר השלטון הריאקציוני בשאלת השלטון המוניציפלי העובר כעת על הצבור האזרחי במושבות ולהעריך את נזקו והפסדו העצום לישוב בכללו, בהוה ובעתיד. מכיון שכך, מחובתך אתה לצאת משקטך, להתעורר לפעולה מידית ונמרצה, להתריע על הסכנה הצבורית והישובית, להפעיל את ההנהלה ולעורר את חבריה לטפול מהיר ומתמיד למניעת האפשרות

של הקמת מוסד צבורי במושבה עברית, מוסד הצריך לשמש גם הוא הסקומי של כנסת ישראל, על בסיס של שלילת זכויות מוחלטת מרוב מנינו ובנינו של הישוב במושבה.

אני מציע שתקרא לישיבה דחופה של הנהלת הועד הלאומי, שתוקדש במיוחד לדיון בשאלת הענינים המוניציפליים במושבות. ישיבה זו צריכה לשמש גשר להרדת ראשי הישוב לסמנים הגלויים של נסיגה מתמידה ומתמדת בדמוקרטיה של השלטון המוניציפלי במושבות, הנעשית בחסותה ובהסכמתה של הממשלה. כעקבות הישיבה צריכות, לדעתי, לבוא פניה ואזהרה לישוב, לא לבגוד את החיים הצבוריים בישובנו על ריאקציה ושלילה ויחד עם זה אנטרוונציה אקטיבית בממשלה לשנוי הכוון הריאקציוני השולט כעת בשטח זה, וביחוד במחוז הדרום.

אני אשמח להתראות ולשוחח אתך בענין זה לפני הישיבה. אך בינתיים יש לעשות פעולה מיוחדת ומידית – בהחלט מידית! – לשם מניעת סכנת הצנו הקרקעי במגדיאל.

3. אני מעביר לך בזה לידיעתך העתק ממכתב הועד הפועל להנהלת הסוכנות מהיום בשאלת המועצות הכפריות. הועדה הנזכרת במכתב הורכבה ע"י הנהלת הסוכנות ביזמתה של התאחדות האכרים. מטרתה לנסות ולהביא אותנו ואת האכרים לידי פשרה והסכם בשאלת המועצות הכפריות. ישיבתה הראשונה תהיה בירושלים ביום הראשון הבא, 7 דנא.

נדמה לי, כי רצוי שמיד לאחר שתקבל את מכתבי זה תתקשר עם שרתוק או עם ד"ר י'וזף או עם שניהם ותשוחח אתם בשאלות הנדונות כאן וביחוד בשאלת מגדיאל, שהנה "בוערת" ממש.

4. הוחלט אצלנו לסדר בקרוב פגישה משותפת בין ב"כ הועד הפועל ומרכזה, בהנהלת הסוכנות והועד הלאומי לשם ייצוב היחסים ההדדיים בענינים מוניציפליים וקביעת דרך לתאום פעולה בהם. רצוי לקיים את הפגישה הזו בהקדם, ואבקשך להתקשר גם בענין זה עם חמ"ח שרתוק וי'וזף ולקבוע אתם את הזמן והמקום המתאים לכם ולהודיענו.

סלח נא על רוב הכתיבה הפעם.

בב"ח

[signature]

צב/נר

התאחדות האכרים בארץ־ישראל

בוסתנאי

שבועון של אכרי ארץ־ישראל

העורכים:
מ. סמילנסקי, ש. ז. מילר, ש. פרלמן

שנה תשיעית | רחובות, כ״ט חשון, תרצ״ח — 3 נובמבר, 1937 | גליון כח

מועצות כפריות

איני יודע, אם רעיון יסודן של מועצות כפריות במושבות הגדולות זכה מעולם, מצד מתנגדיו, לבחינה יסודית ולנתוח עקרוני. אם איני טועה, לא יצא הנושא הזה, — יסודו העקרוני עם פרטיו המעשיים של גשומו, — מתחום «התנגשויות» מלוליות במועצות המקומיות, והתנגשויות מסוג אחר במסדרונים או בטרקלינים של המוסדות הממשלתיים... ואף־על־פי־כן, דומני, כי ראוי הרעיון לדיון עקרוני.

מאין באה המחשבה בדבר מועצות כפריות?

בתקופתן הראשונה היו המושבות כולן «מעור אחד». בניה־בוניה של המושבה היו אכרים. אמנם, תמיד נמצאו במושבות גם אנשים מעור אחר. תמיד היו בהן מעט בעלי־מלאכה, מעט פועלים, מעט סוחרים ומעט בעלי פרנסות חפשיות. אבל מספרם של אלה היה קטן ומצומצם כל־כך, שלא באו בחשבון. צורתן והרכבן של כל המושבות היו כצורתם וכהרכבם של המושבות הקטנות ומושבי־העובדים עתה. בתקופה ההיא היו גם חייה החברתיים, הצבוריים והאדמי־ניסטרטיביים של המושבה פשוטים מאד ובלתי־מורכבים, וגם הנהלתם היתה בלתי־מורכבה. בכל מושבה היה ועד, שנהל את כל עניניה הכלליים כלפי פנים וכלפי חוץ. ו«הועד» הזה היה נבחר תחלה ע״י האכרים בלבד — האלמנט העיקרי של המושבה — ומתוכם. ועם התרבות האלמנטים הצדדיים התחילו גם אלה להשתתף בבחירת הועד ובהרכבתו, אם באופן יחסי, לפי מספרם, או ע״י הסכמים שנעשו למפרע בין האכרים ובין שאר התושבים.

לאט־לאט יצאו המושבות הגדולות מכלל זה של «מושבות», שהיו שם־נרדף למשכנות אכרים, ולבשו צורה חדשה ע״י הרכב תושביהן. לאט־לאט התחילו המושבות הגדולות ללבוש צורה של עירות. אחדים שמחו לתופעה זו, אחרים הצטערו עליה צער רב, אבל העובדה לא נשתנתה ע״י כך. במושבות הגדולות הלך מספר האכרים והתמעט באופן יחסי, ומספר שאר התושבים — פועלים, סוחרים מכל המינים, בעלי־מלאכה ובעלי מקצועות חפשיים — היה הלוך וגדול. האכרים נעשו מעוט.

לא על־נקלה, כמובן, הסכימו האכרים עם המצב החדש. לא על־נקלה מושך האדם את ידו מן ההרגל, שנעשה לו טבע. האכרים הוסיפו להגן על עמדותיהם, עמדות בעלי־בתים במושבה, במוסדותיהן הצבוריים וביחוד בועדים, שקבלו בינתים ברשיון הרשות כנוי חדש, מועצות מקומיות, ומבנה חדש וגם זכויות חדשות. הגנה זו של האכרים על עמדתם במועצות המקומיות לא יכלה להצליח, בכח האינרציה, בלתי אם זמן מוגבל. לא זמן רב יכול מעוט לשמור את הראשות נגד רצון הרוב, באין כלי־זין בידיו... והגנת האכרים על עמדותיהם התחילה להכשל — הם נעשו מעוט במועצות, ואם עוד יכלו לשמור במקצת על עמדותיהם, לא יכלו כך אלא ע״י כריתת ברית עם אחד האלמנטים האחרים שבמושבה.

האכרים הבינו את המצב, לא השלו את נפשם בתקוות שוא, והתחילו לחשוב מתוך כובד־ראש ומתוך דאגה על העתיד. עמדות האכרים במועצות המקומיות לא היו עמדות של «אדנות» גרידא, אלא עמדות הגנה על הענינים החיוניים של האכרים ושל החקלאות. והאכרים באו לכלל מסקנה: האכרים במושבות הגדולות, שהם מעוט בהן, אינם יכולים להניח את עניניהם החיוניים, את הענינים החקלאיים המיוחדים להם בלבד, בידי המוסדות שיהיו מורכבים בהכרח מרוב של לא־אכרים.

במושבות הגדולות ישנם שני סוגים של משק. משק חקלאי, השייך לאכרים לבדם והוא נמצא מחוץ לתחומי המושבה: פרדסים, כרמים, שדות וכו׳, ומשק עירוני, השייך גם לאכרים וגם לכל שאר התושבים והוא נמצא בתוך תחומי המושבה: בתי־דירה, בתי־חרושת, חנויות, בתי־מלאכה וכו׳.

ואמרו האכרים: המשק העירוני שבתוך המושבה, המשותף לנו ולחוגים אחרים, יעמוד במחסה המוסד המיצג את כולנו, המשק החקלאי, שמחוץ לתחומי המושבה, יעמוד במחסהו של מוסד אשר יבחר אך ורק מתוכנו. באופן כזה נמצא רוח והצלה מערוב הרשויות והתחומים, ובאופן כזה לא נעמיד את משקנו במחסת אנשים שאין להם שום שייכות ושום קרבה ושום גישה נפשית אליו. כך נוצרו במושבות הגדולות הועדים החקלאיים, וכך נתהוו במושבות שתי רשויות — רשות אחת כללית, משותפת לכל חוגי המושבה, המועצה המקומית שמה, ורשות אחת מיוחדת לאכרים וועד חקלאי שמה.

בטרם היות הועדים החקלאיים דאגו הועדים הכלליים תחלה, והמועצות המקומיות אחרי־כן, גם לענינים המיוחדים של האכרים: הענינים הממשלתיים, המסים, והענינים החקלאיים המקצועיים. ומובן, שהיתה «הדאגה» הזאת מוזנחת מאד ולקויה מאד. הועדים, או המועצות המקומיות, עמוסים תמיד עבודה לרוב ונמצאים על־פי־רוב בדוחק כספי רב. והענינים החקלאיים לא מצאו את הטפול הדרוש. הועדים החקלאיים רכזו את כל כחותיהם בעניניהם המיוחדים, במשא־ומתן תדיר ובלתי־פוסק עם הממשלה בעניני המסים, ובעבודה פחות או יותר מסודרת ומאורגנת להשבחת הענינים המקצועיים. הועדים החקלאיים נהפכו לאט־לאט למוסדות מוסמכים במושבות. ועתה, מקץ שנים־מספר, לא יתואר כלל מהלך החיים של האכרים במושבות ללא ועדים חקלאיים. בלא הועדים החקלאיים תחסר הכתובת אל צבור האכרים — גם כלפי פנים וגם כלפי חוץ.

והתופעה הזאת איננה מיוחדת, כנראה, רק לנו. הפתעה נעימה הופתעתי בהוכחי לדעת בתערוכה של פריז, כי גם בכפרים הגדולים, המפותחים ומרובי־האוכלוסין בצרפת, קימות ועומדות שתי רשויות: «בית האכר» — גם השם «שלנו»... — ועד־הנהלה של אכרים, ובית המועצה המקומית. בימי התורכים היו כאן בארץ, בכל הערים, תחומים «עירוניים» ותחומים «חקלאיים», מפני שכידוע היו אוכלוסי הערים — והם ברוב ערי הארץ גם עתה — מורכבים חקלאים ועירונים יחדיו.

ועל בסיס הועדים החקלאיים במושבות נוסדה גם התאחדות האכרים, ואף היא עכשיו מוסד מוסמך, לפרות כל ההתנגדות המרה שקמה עליה במשך שנות קיומה. ללא התאחדות־האכרים — שלש התאחדויות, שעוד התפכנה בודאי לאחת... — לא יתוארו עתה חיי האכרים וגורל האכרים בתוך הישוב.

ואולם, אין המצב החוקי של הועדים החקלאיים יכול להמשך כמו שהוא, — או יותר נכון: המצב שמחוץ לחוק. כי הועדים החקלאיים הנם עד־עתה מוסדות מוכרים הכרת רשמית, אבל אינם מוסדות העומדים על חוקה מפורשת, חוקה הנותנת זכויות ומטילה חובות. הועדים החקלאיים קימים ועומדים על הרצון הטוב ועל ההתנדבות של חבריהם. «היסודות» האלה מספיקים בשנים הראשונות, שנות ההתעוררות הנפשית. היסודות האלה אינם בני־קיָם ואינם מספיקים להבטחת המשך של התפתחות מודרגת. לשם כך דרושה חוקה מאושרת. להבא אי־אפשר לסמוך על גם, שאכר פלוני ואלמוני יקים את חובתו תמיד כלפי צבור האכרים וכלפי הענינים הכלליים מתוך «בחירה חפשית» בלבד; ואי־אפשר ליצור מפעלים על בסיסו של חופש הרצון גרידא. אי־אפשר להתחיל, למשל, בסלילת כביש בין הפרדסים ולסמוך על גם כי כל אכר ואכר יתן את חלקו מתן חפשי בשעת עשית הכביש, ויתן מתן חפשי את חלקו שנה־שנה לתקוני הכביש. ואי־אפשר בשום אופן להשיג הלואה למשך שנים רבות לעשית בבישים כאלה, שהם צורך יושבי הכוף וחיוני, על בסיס «הרצון החפשי», המוסד העוסק בהתחלות כאלה וכאלה, מן ההכרח שיתבסס על חוקה, אשר תתן כח חוקי בידו, — בפקוח ממשלתי, כמובן, — לקבל עליו התחיבויות ולקַיֵם אותן בזמנן ובדיקנות הדרושה.

ולכן הגיעו הועדים החקלאיים למדרגה השניה בדרך התפתחותם והם מבקשים לַהָפֵך למועצות כפריות, לאמר למוסדות אשר חוקה מפורשת ומאושרת להם. אין כאן תופעה חדשה, שצמחה פתאום בהקַית האגודל או מתוך רצון של «נבחנות». כאן דרגה חדשה של התפתחות חיונית וטבעית התפתחות צודקת.

הועדים החקלאיים יֶשנם במציאות. חיי האכרים במושבות הגדולות והתפתחותם, והתפתחות המשק החקלאי עמהם, לא יתוארו עוד ללא ועדים חקלאיים. הועדים החקלאיים בצורתם עכשיו אינם יכולים להמשיך את קיומם ולגדול. מן ההכרח איפוא, שהועדים החקלאיים יקבלו צורה חוקית קבועה, לאמר יהפכו למועצות כפריות. ושום «התלונה» של סוג אנשים יהיו אשר יהיו, — «אנחנו לא רוצים», — לא תשנה את העובדה החיונית והקַימת. ותבל על מלחמת־סרק זו. עם הרעיון של «מועצות כפריות» שוב אינו מוטל בספק. עובדה חיונית והכרחית לפנינו ואין לשנותה, כמו שאין לשנות את הרכב האוכלוסה במושבות הגדולות.

מה שמוטל עדין בספק, ומה ששנוי עדין במחלוקת במחלוקי־דעות — הרי הם פרטי החוקה השונים של המועצה הכפרית. ועל כך יש לדון. לדון מתוך כַונה טובה, ולדאג קודם־כל ועל הכל לא ל«פרינציפים» סתמיים, כי אם לחיוניות של המועצה הכפרית ולכשרון פעולתה.

עומדת לְוכּוּח עמדתם של האכרים כלפי שטח הקרקע הנותן רשות לבעליו להקרא אכר. האכרים עומדים על המינימום של עשרת דונמים. לפי דעתי, אין כאן עניין של «דימוקרטיות» גרידא. דימוקרטיות לחוד וצרכים חקלאיים וישוביים לחוד. סבור אנכי, כי קנה־המדה, שבו אנו מודדים את שטח הקרקע המרשה לבעליו להקרא אכר, יש לא רק ערך מקומי לגבי זכות הבחירה אל מועצה כפרית כי אם «גם» ערך ישובי כללי, ואין לזלזל בערך הזה ואין לשכוח אותו. ואין להחליט בשאלה כזאת מתוך קלות־דעת ותחת לחץ הענינים המקומיים בלבד. כשאני לעצמי סבור אנכי, כי הורדת מינימום הקרקע עד כדי עשרה דונמים כן יש בה משום זלזול בחוקיה ובדרישותיה של החקלאות. ואם לזלזל בהם עוד יותר. החוקים החקלאיים לא נוצרו לשם «המועצה הכפרית»...

עומדת לְוכּוּח עמדת האכרים כלפי גושים גדולים של קרקע, בין שהם שַיָּכים ליחידים ובין שהם שַיָּכים לקבוצים. לא כאן המקום להכנס בפרטי הפרטים של הוכוח — ועוד נחזור אליו — אבל, כשאני לעצמי הריני מוכן להודות, כי בנדון זה נצבת עמדת האכרים לבקורת צודקת — כמובן, לגבי גושים גדולים השַיָּכים לקבוצים — ויש מקום להכניס בה תקונים לתחומים ידועים. ושוב: מבלי לזלזל בחוקים החקלאיים.

יֶשנם, בלי ספק, עוד פרטים בחוקת המועצה הכפרית הנִתָּנים בצדק לְוכּוּח ולשנויים; אבל דבר אחד צריך להיות

ברור כשמש: לא עצם הרעיון של מועצה כפרית עומד לויכוח, כי אם פרטי החוקה המוצעת למועצה. ואם זאת תהיה העמדה מכל הצדדים, ודאי נבוא לידי הבנת־גומלין ולידי הסכם.

ועוד דבר אחד צריך שיהא ברור לכל הצדדים: בימים האלה — בימי ההכרעה הקשים והחמורים האלה — עצם הצורך של הסכם יש לו ערך מכריע. יחרות כל אחד מאתנו את הדבר הזה על לוח לבו. והיה שלום עלינו.

משה סמילנסקי

ה ע ת ק ה .

ההסתדרות הכללית של העובדים העברים בארץ־ישראל

מועצת פועלי חדרה

מספר 3218

חדרה, יום 28.10.1937

לח' ברנזון
תל־אביב

ח.נ.

בידוע לך הנוחה שאלת הרחבת אזור השפוט ואח"כ המלחמה נגד הקמת המועצה הכפרית אחת הנקודות המרכזיות לדין ודברים בינינו ובין סיעת התושבים במועצה המקומית.

ולאחר שהשאלה הגיעה לאסתדיה של הכרעה במועצה המקומית וסיעת התושבים גלתה עמדה תקיפה ועיקרית, לא יכלה סיעתנו להשאירם במיעוט דוקא ברגע המכריע." גישה בזאת היתה מתלישה פלאים את עמדתנו במושבה. בסו"כ לאחר שאחד מחברינו בסיעה פנה לסיעת האכרים ושאלם אם־לאחר שהדיון יירחה והשאלה תמסר להוובם של המוסדות העליונים, יפסיקו לטפל בענין המועצה הכפ־רית אצל השלטונות וקבל תשובה שהאברים לא יקבלו בענין זה הוראות משום איש ואינסטנציה", נחזקה אצל סיעתם ההכרה,שאין להזניח את הנתונים הנאותים להכרעת במועצה.־

לבן החליטה המועצה ברוב של 7 קולות נגד 6 לדחות את הצעת יסוד המועצה הכפרית בחדרה.־

הננו מביעים לתשומת לבך את הדברים הנ"ל ומבקשים לנצל את ההחלטה בטפול עקבי להבא.־

בב"ח

(־)

פרטי - כל

מישיבת הועדה המוניציפלית ביום 12.10.37,
<u>בהשתתפות הח"ה קירשנר ומינקובסקי מכפר-סבא.</u>

מחברי הועדה נוכחו: הח"ה ש. ברנזון, י. גורפינקל, א. זברסקי, פ. נפתלי, י. קופר וי. שירו.

על הפרק: <u>המועצה הכפרית בכפר-סבא.</u>

<u>ברנזון:</u> מספר כי המתדרות החקלאים בכפר-סבא הגישה בקשה למושל מחוז הדרום ליסד מועצה כפרית על השטח החקלאי של המושבה, שהוצא בזמנו מאזור השפוט של המועצה המקומית הקיימת. השטח הזה כולל שכונת פועלים מיושבת, צד אחד של רחוב במושבה ושכונת פועלים חדשה הנמצאת כעת בבנין. ההסתדרות חייבת להגיב מיד נגד המועצה הכפרית המוצעת.

דרישת האכרים ליסוד מועצה כפרית נובעת מהמומנטים הבאים:

(א) יש להם אינטרסים רכושניים חשובים.

(ב) הם מניחים שהרוב לא תהיה על העליונה במועצות המקומיות במושבות, ולכן מסרבים למסור את האינטרסים החקלאיים "שלהם" לידי מועצות כאלו.

(ג) הם רוצים ליצור לעצמם רשת של מבצרים עצמיים בצורת מועצות כפריות שאליהם יסוגו בשעה שבמועצות המקומיות במושבות ישלוט רוב פועלי או פרוגרסיבי.

ע"י מלחמה שלילית בלבד לא נצליח למנוע או לבטל את המועצות הכפריות. עבדתי הצעה קונסטרוקטיבית שכנגד והיא:

(א) בכל מושבה רק רשות מוניציפלית אחת. ע"י הרשות הזאת ומתוך חבריה תוקם ועדה מיוחדת לעניני החקלאות שלידה ימסר הטפול בכל הענינים החקלאים. בועדה הזאת רוב החברים יהיו חקלאים או מומחים לחקלאות. הועדה תעבד מדי שנה תקציב לעניני חקלאות, ואם יהיו חלוקי דעות בין המועצה והועדה, יועבר הענין למושל המחוז להכרעה. כן החלטות הועדה בענינים חקלאיים, בגבולות התקציב, תובאנה לפני המועצה לאשור ותקבלנה תוקף, אלא אם שני שלישים מחברי המועצה יצביעו נגד.

(ב) צריש לקבוע בחוקה גובה מקסימלי כזה של מסים על אדמה חקלאית, שיניח את דעת האכרים.
מציע 50% ממס הרכוש החקלאי, כפי שנקבע ע"י האכרים עצמם בחוקת המועצה הכפרית בפ"ת.

<u>זברסקי</u> מספר על הרכבת ועדה לבנין ערים לעירית פתח-תקוה ולמועצה המקומית (הכפרית) של פ"ת ומדגיש את ההבדל היסודי שביניהן: בראשונה מהוה העיריה עצמה, בהרכבה המלא, את הועדה לבנין ערים, ובמועצה הכפרית ישנם ארבעה פקידים ממשלתיים, מהנדס המועצה ורק יו"ר המועצה בתור ב"כ הצבור. גם זהו מומנט צבורי חשוב במלחמתנו הכפרית.

<u>י. גורפינקל:</u> במלחמה שלילית בלבד נגד רעיון המועצה הכפרית לא נצליח. האכרים טוענים, והממשלה מסכימה, שלחקלאים יש אינטרסים מיוחדים. אנחנו מוכרחים לחפש הצעות קונסטרוקטיביות להבטחת האינטרסים האלה אך לא על בסיס של שתי רשויות; מסכים לועדה חקלאית ומציע:

(א) לקבוע בחוקה גובה מקסימלי של מסים שהמועצה תוכל להטיל על אדמה חקלאית.

(ב) שההכנסה מהמסים על אדמה חקלאית תשוריין לפתוח האזור החקלאי בלבד.

(ג) חולק על ההצעה של ברנזון בקשר עם היחסים התקציביים והאחרים בין המועצה והועדה. מבחינה צבורית אסור לנו להציע שהמושל יכריע בחלוקי דעות בין המועצה והועדה החקלאית, וכן אסור לנו לקבוע פרינציפ חדש (שאינו קיים בשום מוסד של שלטון מקומי) בדבר רוב של 2/3 לשם דחית הצעה של ועדה. אך אם מלחמתנו השלילית בלבד תוכל לעכב את יסודן של מועצות כפריות חדשות עד בואו של המומחה הממשלתי לענינים מוניציפליים, מוטב שנמשיך בה עד אז כי המומחה הזה יש תקוה שנוכל להסתדר יותר קל מאשר עם הפקידות הממשלתית הנוכחית.

<u>קוסוי</u> – מתנגד לעשית דיפירנציאציה במסים לגבי השטחים החקלאים והאחרים של המושבה. כן אינו מסכים שההכנסה מהשטח החקלאי תשוריין אך ורק לשטח הזה ולטובתו. ברחובות, למשל, השטח החקלאי מקיף 20.000 דונם וצרכיו מועטים ביחס לעול המסים שהוא יכול לשאת בו לטובת המושבה כולה.

<u>מינקובסקי:</u> מצטרף לעמדת קוסוי נגד שריון ההכנסות מהאזור החקלאי לטובת החקלאות בלבד. נוסף לטעמי קוסוי, יש להדגיש את המומנט הצבורי והכלכלי הבא: במרוצת הזמן יתחילו להתעורר אינטרסים אחרים במושבות – תעשיתיים, בעלי-מלאכה ומסחר, וכו' – לדרוש את שריון ההכנסות שהם מכניסים למועצה עבור הענינים שלהם, לטובתם, ואז אין לדבר קץ. והסבל יפול כמובן על השכבות העניות. מתנגד להצעת גורפינקל גם מבחינה טכסיסית, כי אסור לנו מבראשונה להציע את מקסימום הויתורים שלנו. אם לאחר מלחמתנו תטיל עלינו הממשלה את הגזרה, נדחה אותה ונלחם בה עד הסוף.

<u>שירר:</u> תומך בעמדת קוסוי ומינקובסקי. הועד החקלאי בכל מושבה (ביחוד בשני דברים: דרכים ושמירה, בזה הם מנמקים את דרישתם להתארגן ולקבל מעמד חוקי. אך את הדברים האלה אפשר להבטיח להם גם ע"י המועצה הקיימת, ואין מקום להקמה מועצה שניה במושבה.

קירכנר: הקמת מועצות כפריות במושבות הנה סכנה ממשית, ויש צורך לארגן מלחמה עקשנית ומתמדת נגדה. ביחס להצעת גורפינקל שההכנסה מהשטח החקלאי תשורין למטרות חקלאיות, הוא מתקן ואומר שרק 60%-70% יכולים לשריין, כי יש גם הוצאות אדמיניסטרטיביות. בן הוא מסכים להגבלה חוקתית ביחס למקסימום המסים שהמועצה תוכל להטיל על אדמה חקלאית.

זברסקי: עלינו קודם כל לדרוש בתוקף שאלת המועצות הכפריות תדחה עד בוא המוסד הממשלתי לענינים מוניציפליים ותוכרע על ידו. בינתיים יש ללכת למו"מ עם האכרים, אך מו"מ זה צריך להיות זהיר מאד. לא נוכל בשום אופן להסכים לשתי רשויות במושבה אחת. יכולה להיות רק מועצה אחת שתטפל בכל הענינים, אך מבינן שהאינטרסים החקלאים במושבות גדולים - נסכים להבטיחם באופן מיוחד בחוקת המועצה. מסכים לרעיון של ועדה חקלאית, אך יש לעמוד על כך שבועדה זו ייוצגו כל סוגי החקלאות וההתישבות ובתוכם הקבוצים וההתישבות העובדת בכלל. מסכים להצעת קירכנר לשריין אחוזים ידועים מהכנסה החקלאית לענינים חקלאיים בלבד.

גורפינקל: - מגן על עמדתו והצעותיו. המצב האידיאלי הנו: מצד אחד שתי רשויות מוניציפליות עם בטחון של התנגשויות וסכסוכים בלתי פוסקים וערעור כל פלטון מקומי מתוכן ומתוקן במקום, ומצד שני הצעת סדור ממשי מצדנו שיוכל להתקבל ראשית ע"י האכרים ושנית לדעת הממשלה והסוכנות. יש לעזור את חששות האכרים ע"י קביעת גובה מקסימלי של מסים על אדמה חקלאית, וכן יש לתת לועדה החקלאית שאנו מציעים בסים כספי בריא. הוא מסכים לתקונו של קירכנר בדבר שריון רק אחוזים ידועים. קובע מקסימום של 75%.

סיכום:

(1) ההסתדרות הנה למושל בהזכיר ובו תדחה את רעיון כפילות הרשויות בכפר-סבא.

(2) ההצעה הקונסטרוקטיבית שכנגד תהיה:

(א) הרחבת אזור משפטו של המועצה המקומית הנוכחית על השטח החקלאי של המושבה.

(ב) הקמת ועדה חקלאית בתוך המועצה שהרכבה, סמכותה, כוחה הכספי וכו' יובטחו בחוקה.

(ג) הרכבה צריך לשקף את הסוגים והצורות השונות של החקלאות בשטח המושבה; בסמכותה יהיו כל הענינים החקלאים (יהיה צורך, כמובן, להגדיר בחוקה את המושג "ענינים חקלאים"), תקבענה גם ערובות כספיות ידועות לכושר פעולתה של הועדה.

(ד) החוקה תקבע גובה מקסימלי של מסים על אדמה חקלאית שהמועצה לא תוכל לעבור אותו.

(3) להמשיך במלחמה נגד הרעיון של מועצות כפריות.

פרטי - כל

מישיבת הועדה המוניציפלית ביום 12.10.37,
בהשתתפות הח"ה קירכנר ופינקובסקי מכפר-סבא.

מחברי הועדה נוכחו: הח"ה צ. ברנזון, י. גורפינקל, א. זברסקי, מ. נפתלי, י. קוסוי וי. שירו.

על הפרק: המועצה הכפרית בכפר-סבא.

ברנזון מספר כי התאחדות החקלאים בכפר-סבא הגישה בקשה למושל מחוז הדרום ליסד מועצה כפרית על השטח החקלאי של המושבה, שהוצא בזמנו מאזור השפוט של המועצה המקומית הקודמת. השטח הזה כולל שכונת פועלים מיושבת, צד אחד של רחוב במושבה ושכונת פועלים חדשה הנמצאת כעת בבנין. ההתאחדות חייבת להגיב מיד נגד המועצה הכפרית המוצעת.

דרישת האכרים ליסוד מועצה כפרית נובעת מהמומנטים הבאים:

(א) יש להם אינטרסים רכושניים מסובכים.

(ב) הם מניחים שידם לא תהיה על העליונה במועצות המקומיות במו- שבות, ולכן מסרבים למסור את האינטרסים החקלאיים "שלהם" לידי מועצות כאלו.

(ג) הם רוצים ליצור לעצמם רשת של מבצרים עצמיים בצורת מועצות כפריות שאליהם יסוגו בשעה שבמועצות המקומיות במושבות ישלוט רוב פועלי או פרוגרסיבי.

ע"י מלחמה שלילית בלבד לא נצליח למנוע או לבטל את המועצות הכפ- ריות. עבדתי הצעה קונסטרוקטיבית שכנגד והיא:

(א) בכל מושבה רק רשות מוניציפלית אחת. ע"י הרשות הזאת ומתוך חבריה תוקם ועדה מיוחדת לעניני החקלאות שלידה ימסר הטפול בכל העניינים החקלאים. בועדה הזאת רוב החברים יהיו חקלאים או מומחים לחקלאות. הועדה תעבד מדי שנה תקציב לעניני חקלאות, ואם יהיו חלוקי דעות בין המועצה והועדה, יועבר הענין למושל המחוז להכרעה. כן החלטות הועדה בעניינים חקלאיים, בגבולות התקציב, תובאנה לפני המועצה לאשור ותקבלנה תוקף, אלא אם שני שלישים מחברי המועצה יצביעו נגד.

(ב) איש לקבוע בחוקה גובה מקסימלי כזה של מסים על אדמה חקלאית, שיניח את דעת האכרים.
מציע 60% ממס הרכוש החקלאי, כפי שנקבע ע"י האכרים עצמם בחוקת המועצה הכפרית בפ"ת.

זברסקי: מספר על הרכבת ועדות לבנין ערים לעיירת פתח-תקוה ולמועצה המקומית (הכפרית) של פ"ת ומדגיש את ההבדל היסודי שביניהן; בראשונה מהוה העיריה עצמה בהרכבה המלא, את הועדה לבנין ערים, ובמועצה הכפרית ישנם ארבעה פקידים ממשלתיים, מהנדס המועצה, רק יו"ר המועצה בתור ב"כ הצבור. גם זהו מומנט צבורי חשוב במלחמתנו/ הכפרית.

י. גורפינקל: במלחמה שלילית בלבד נגד רעיון המועצה הכפרית לא נצליח. אנחנו האכרים טוענים, והממשלה מסכימה, שלחקלאים יש אינטרסים מיוחדים. אנחנו מוכרחים לחפש הצעות קונסטרוקטיביות להבטחת האינטרסים האלה אך לא על בסיס של שתי רשויות; מסכים לועדה חקלאית ומציע:

(א) לקבוע בחוקה גובה מקסימלי של מסים שהמועצה תוכל להטיל על אדמה חקלאית.

(ב) שההכנסה מהמסים של אדמה חקלאית תוחזר לפתוח האזור החקלאי בלבד.

(ג) חולק על ההצעה של ברנזון בקשר עם היחסים המקבילים והאחרים בין המועצה והועדה. מבחינה צבורית אסור לנו להציע שהמושל יכריע בחלוקי דעות בין המועצה והועדה החקלאית, וכן אסור לנו לקבוע פרינציפ חדש (שאינו קיים בשום מוסד של שלטון מקומי) בדבר רוב של 2/3 לשם דחית הצעה של ועדה. אך אם מלחמתנו השלילית בלבד תוכל לעכב את יסודן של מועצות כפריות חדשות עד בואו של המומחה הממשלתי לענינים מוניציפליים, מוטב שנמשיך בה עד אז כי עם המומחה הזה יש תקוה שנוכל להסתדר יותר קל מאשר עם הפקידות הממשלתית הנוכחית.

קוסוי - מתנגד לעשית דיפרנציאציה במסים לגבי השטחים החקלאים והאחרים של המושבה. כן אינו מסכים שההכנסה מהשטח החקלאי תוחזר אך ורק לשטח זה ולטובתו. ברחובות, למשל, השטח החקלאי מקיף 20.000 דונם וצרכיו מועטים ביחס לעול המסים שהוא יכול לשאת בו לטובת המושבה כולה.

מינקובסקי: מצטרף לעמדת קוסוי נגד שריון ההכנסות מהאזור החקלאי לטובת החקלאות בלבד. נוסף לטעמי קוסוי, יש להדגיש את המומנט הצבורי והכלכלי הבא: במרוצת הזמן עשויים להתעורר אינטרסים אחרים במושבות - תעשיתיים, בעלי-מלאכה ומסחר, וכד' - לדרוש את שריון ההכנסות שהם מכניסים למועצה עבור הענינים שלהם, לטובתם, ואז אין לדבר קץ. והסבל יפול כמובן על השכבות העירוניות. מתנגד להצעת גורפינקל גם מבחינה טכסיסית, כי אסור לנו לבוא בראשונה להציע את מקסימום הויתורים שלנו. אם לאחר מלחמתנו תטיל עלינו הממשלה את הגזרה, נדחה אותה ונלחם בה עד הסוף.

שיני: תומך בעמדת קוסוי ומינקובסקי. הועד החקלאי בכל מושבה ביחוד בשני דברים: דרכים ושמירה, בזה הם מבקשים את דרישתם להתארגן ולקבל מעמד חוקי. אך את הדברים האלה אפשר להבטיח להם גם ע"י המועצה הקיימת, ואין מקום להקמה מועצה שניה במושבה.

קירכנר: הקמת מועצות כפריות בהתישבות הנה סכנה ממשית, ויש צורך לארגן מלחמה עקשנית ומתמדת נגדה. ביחס להצעה גורפינקל שההכנסה מהשטח החקלאי תשורין למטרות חקלאיות, הוא מתקן ואומר שרק 50%-70% יכולים לשרין, כי יש גם הוצאות אדמיניסטרטיביות. כן הוא מסכים להגבלה חוקתית ביחס למקסימום המסים שהמועצה תוכל להטיל על אדמה חקלאית.

זכרמקף: עלינו קודם כל לדרוש בתוקף ששאלת המועצות הכפריות תדחה עד בוא המומחה הממשלתי לעניינים מוניציפאליים והוכרע על ידו. בינתיים יש ללכת למו"מ עם האכרים, אך מו"מ זה צריך להיות זהיר מאד. לא נוכל בשום אופן להסכים לשתי רשויות במושבה אחת. יכולה להיות רק מועצה אחת שתטפל בכל העניינים, אך מבינן שהאינטרסים החקלאים במושבות גדולים - נסכים להבטיחם באופן מיוחד בחוקת המועצה. מסכים לרעיון של ועדה חקלאית, אך יש לעמוד על כך שבועדה זו ייוצגו כל סוגי החקלאות וההתישבות ובתוכם הקבוצים וההתישבות העובדת בכלל. מסכים להצעת קירכנר לשריין אחוזים ידועים מההכנסה החקלאית לעניינים חקלאיים בלבד.

גורפינקל - מגן על עמדתו והצעותיו. החשבון הריאלי הנו: מצד אחד שתי רשויות מוניציפאליות עם בטחון של התנגשויות וסכסוכים בלתי פוסקים וערעור כל שלטון מקומי מתוכן ומתוקן במקום, ומצד שני הצעת סדור ממשי מצדנו שיוכל להתקבל ראשית ע"י האכרים ושנית לדעת הממשלה והסוכנות. יש לפזר את חששות האכרים ע"י קביעת גובה מקסימאלי של מסים על אדמה חקלאית, וכן משלחת לועדה החקלאית שאנו מציעים בסמך בריא. הוא מסכים לתיקונו של קירכנר בדבר שריון רק אחוזים ידועים. קובע מקסימום של 76%.

סיכום:

(1) אהסתדרות הפנה.למרשל בהזכיר נגד הדחה את רעיון כפילות הרשויות בכפר-סבא.

(2) ההצעה הקונסטרוקטיבית שכנגד תהיה:

(א) הרחבת אזור השפוט של המועצה המקומית הנוכחית של השטח החקלאי של המושבה.

(ב) הקמת ועדה חקלאית בתוך המועצה שהרכבה, סמכותה, כוחה ומספר חבריה יובטחו בחוקה.

(ג) הרכבה צריך לשקף את הסוגים והצורות השונות של החקלאות בשטח המושבה; בסמכותה יהיו כל העניינים החקלאים (יהיה צורך, כמובן, להגדיר בחוקה את המושג "עניינים חקלאים"), תקבענה גם עדיבות בסמכיות ידועות לכושר פעולתה של הועדה.

(ד) החוקה תקבע גובה מקסימאלי של מסים על אדמה חקלאית שהמועצה לא תוכל לעבור אותו.

(3) להמשיך במלחמה נגד הרעיון של מועצות כפריות.

COPY

Ma/2/3

EXECUTIVE

Tel Aviv, the 19th July, 1937

The Register of Cooperative Societies,
J e r u s a l e m

Subject: Local Government=Local Council (Rural Area of Petach Tikva), Order, 1937.

Sir,

The General Cooperative Association of Jewish Labour in Eretz=Israel (Hevrat Ovdim) Ltd. beg to submit the following representations regarding the contents of the Local Council (Rural Area of Petach Tikva) Order, 1937, published in the Palestine Gazette of 2o May, 1937, looked at from a cooperative point of view.

This Order establishes a Local Council for the rural area of Petach Tikva, the urban area of which having been recently elevated to the Status of a Municipal Council. It might be interesting to note in passing that the area of jurisdiction of the Municipal Council was very much curtailed by excluding thereof certain urban suburbs and settlements mainly inhabited by labourers and including them in the area of jurisdiction of the Local Council, wherein they can have no civic rights owing to the onerous qualifications for the fran=chise, as will be shown in detail hereafter; while on the othe. hand, purely rural settlements, such as Behadraga and Kvuzat Rodges, are outside the area of jurisdiction even of the Local Council, although they form an organic part of, and their rela=tions and affiliations are naturally tightly bound up with, Petach Tikva and not with the Arab villages within whose bound=aries they nominally lie. These anomalous munipulations deprive the labourers and members of our cooperative settlements of their local civic rights. This contention is further fully borne out by what follows.

2. Let us look at the provisions of the Order and specially note what are its implications as regards cooperators within the area of jurisdiction of the Local Council:

./.

The qualifications for the active franchise are enumerated in the 2nd Schedule to the Order, as follows:

"Every person owing or occupying land within the area of jurisdiction of the Council shallbe entitled to be enrolled in the voters' register who:

a. is not less than twenty=five years of age; and
b. has not been sentenced by a Court, etc.; and
c. has occupied or been the registered owner of land, not less than ten dunams in area, situated within the area of jurisdiction of the Council, for a period of not less than three years, etc; and
d. has........................paid a rate of not l less than one pound due from him to the Council for the last financial year..................

3. to show how onerous and undemocratic these qualifications are, and how entirely novel to and fundamentally different from the up=to=now prevailing principles for the franchise to Local Councils in this country, we reproduce the qualifications for the active franchise in the following typical councils:=

1. A typical Arab Local Council = El Mujeidal.

"3 (1) The Council shall consist of a president and six members to be elected at a general meeting of the village.

........"(Drayton Vol 111 p.1836).

11. A typical Jewish Local Council of the old type = Afula

"3 The Council shall consist of a president, two vice= presidents and nine members to be elected in the manner which shall be decided at a general meeting of rate=payers from time to time.." (Drayton Vo. 111p.1824).

111. A typical Jewish Local Council of the recent type = Kfar Safa
"Second Schedule = Qualifications for enrollment in Voters' Registe

Every person..................who.....................:

a. is not less than 21 years of age; and
b. has not been sentenced by a Court of Law to imprison= ment, ..., and
c. has resided in or has been the registered owner of property.......for a period of not less than 12 months................; and
d. has......paid a rate of not less than 500 mils due from him to the Council in respect of the last financial year........"

(P. 6 of 24.12.36)

The differences might perhaps be best appriciated from the following table:

	Qualifications for the active franchise.			
	A g e	Residence and owner=ship of property	Rates	Remarks
Local Author=itie in U.K.	21 years	3 months residence. No ownership of property	No rate qualifica=tion	Married women enfran=chised through their husbands
Most Arab Local Councils	No Li=mita=tion	Residence. No Period.	No ratequa=lification	No women franchise in fact
Old Jewish Local Council	"	"	Ratepayer No qualifying amount	No distinction between sexes
Most Jewish Local Councils	21 years	Residence or owner=ship of property for 12 months	500 mils	Members of family have right to vote for each additional 500 mls of rates paid by head of family
Local Council for rural Area of Petach Tikva	25 years	Occupation or owner=ship of land not less than 10 dunams for 3 years	1000 mils	Members of family have right to vote for each additional 1000 mils of rates paid by head of family. Serious discri-mination against cooperators.

4. The above sufficiently illistrate the general tendency of the Order. Besides, however, it contains most glaring discriminatory provisions regarding co=operative societies and co=operators residing within the area of jurisdiction of the Council.

Let us analyse carefully the 1st and 2nd provisos to, para.(c) of the 2nd Schedule to the Order.

The first proviso reads as follows: "Provided that where any land is owned by a co=operative society, company, corporation or partnership...<u>and occupied by a registered cooperative society</u>, then for <u>every one hundred dunams or part thereof of land so occupied</u>, <u>one</u> of the members of the occupying society..., shall be deemed to have satisfied the requirements of this paragraph."

Thus, whereas by para.(c) occupation of <u>lo</u> dunams of land by an individual person is sufficient to satisfy the requirements of that paragraph, by the proviso thereto occupation of loo <u>dunams</u> of land is necessary when the occupier is a cooperative society.

The 2nd proviso to para.(c) is also noteworthy. Paraphrased in simple language it means that when any area of land, be it small or large, is owned by a corporate body and is held vacabt and uncultivated, the corporation will be registered as a voter. This is a prize given(we can see no reason why) to speculative bodies owning plots of land, probably left vacant in the hope of an impending new speculative boom ~~in land~~ in land dealings.

5. It might be argued thatpara.(c) requires a <u>minimum</u> ownership or occupation of lo dunams of land by an individual person, but still the individual who owns or occupies any bigger area will still get only one vote and no more; so that the discrimination against the cooperative societies is to a certain extent more apparent than real. The answer to this argument is two=fold.

a) It still remains true that for private persons ownership or occupation of <u>lo</u> dunams of land and no more is sufficient, while for land occupied by a co=operative society only <u>loo</u> dunams qualify one member of the society as a voter.

Thus in principle, a definite distinction is drawn between land occupied by individuals and co=operative societies to the great detriment of the latter, and which in pur opinion cannot be justified on any principle, except the open and clear determination to place cooperative societies and their members on a lower scale in the ladder of civic rights.

b) But the argument has no foundation in fact in view of the proviso to para.(d) of the 2nd schedule to the Order, by virtue of which any sum paid in rates by the head of a family over his qualification rate of LP. 1.== is treated as rates paid in by other members of his family in the order indicated in the proviso. Thus a

large land owner who pays high rates relieves members of his family of the burden of paying rates on their own account and for every LP. 1, above his qualification rate of LP.1, an additional member of his family becomes qualified as a voter. With a cooperative society, however, this state of affairs can never arise for no matter how high the rates paid by the society on its land may be, only one member thereof qualifies for every 100 dunams of land in the occupation of the society.

6. The net result of the 1st proviso to para.(c) of the 2nd schedule, read in the light of the proviso to para.(d) thereof, is that a cooperative society stands 10 rungs down the ladder of civic rights as compared with the private individual.

7. But whatever right a member of a cooperative settlement might have by virtue of the proviso to para.(c) of the 2nd schedule, it is wholly nullified by para.(d) thereof which requires an additional qualification from every person before he becomes entitled to the franchise, namely: payment to the Council of a ra.. not less than one pound due from him to the Council for a certain prescribed period.

Now the only rate that the Council may levy is a general rate on land payable by the owner or occupier thereof (See Section 9 of the Order). Thus the only person who can pay rates in accordance with this provision is a landowner or an occupier who owns or occupies the land in his own right and name. Members of a cooperative settlement, however, are not in sucha position for they are never the registered occupiers of the land which they cultivate. The leasehold is always registered in the name of the co=operative settlement, and the cooperative ~~settlement~~ will be the ratepayer and not the individual members thereof. The member of a coopretaive agricultural society can have no means to pay and has no right to pay rates to the Council for land which is occupied by the Society. In other words, no rates can be "due" from the member and he can never be entered on the register of voters.

8. The sum total of it all is that although the 1st proviso to para.(c) of the 2nd Schedule appears to give a cooperative agricultural society occupying land with the area of jurisdiction of the Council a certain right - true shamefully restrictive and discriminatory as compared with that of an individual lanowner or occupier, but still a right it is - to nominate members to act on its behalf as voters in the elections for the Couhncil, this right is wholly nulified by the further provision requiring each such nominee to have paid to the Council one pound of rates for land owned or occupied by himself in his own right and name, a state of affairs which does not and can not in fact ever arise.

The qualified civic right so tenuously eked out by the Order to the cooperative agricultural societies and to its members is thus more apparent than real. A shadow of a right and no more.

9. Now, whatever argument might be grought forward that

the 2nd schedule to the Order does give a certain civic right to co=operators in the active franchise to the Council by virtue only of their being members of a cooperative agricultural society occupying land within the boundaries of the Local Council - and we are thoroughly convinced that any such argument has no chance to stand its ground even for one moment when it comes to the test in the Law Courts—no shadow of such argument can be raised to contend that such cooperators can also possibly qualify for the passive franchise to the Council.

lo. The third schedule to the Order is quite clear. Before a person can claim to be qualified for the passive franchise to the Council, in addition to his being on the regeister of voters, he must:

a) be an occupier of land <u>in his own name</u>, or a registered owner of land; and,

b) <u>be of thirty years' age</u>; and

c) have paid at least LP. 2 of rates <u>due from him</u> to the Council for the prescribed period.

No member of a cooperative agricultural society can fulfil conditions a) + c), and he must once and for ever relinquish any ambition or desire he might have entertained of serving the locality in which he lives for, by the divine Order of Government, thisx noble task may be placed only on the shoulders of the Jewish landowning class.

11. As a promotor of cooperation and a protector of cooperators' rights and interests in this country, you are hereby most sincerelyrequested to take the above matter up with the Chief Secretary, to lodge your protest against the glaring discrimination made by the Order against co=operative societies and cooperators and to demand its removal.

We also feel confident that you will also not hesitate to point out to the Chief Secretary that the Order constituted a very serious and dangerous departure from the established principles, regarding the Local Government franchise in this country, and that an early return to the established pinciples, if not an improvement thereon, is desirable in the interests of the general public.

12. We have no objection that a copy of this Memorandum be transmitted to the Chief Secretary.

Thanking you in anticipation

We have the Honour to be,

Sir,

Yours faithfully

העתקה!

סל/16/1/1

ט' תמוז תרצ"ז
(18.6.37)

לכבוד
הסוכנות היהודית לארץ־ישראל
י ר ו ש ל י ם

א.נ.

הנדון: השלטון המקומי במושבות - המועצה המקומית
(האזור החקלאי של פתח־תקוה)

1. אנו מתכבדים להפנות את תשומת לבכם לשאלת השלטון המקומי בארץ ובפרט לשאלת המועצה המקומית החדשה אשר נתכוננה ע"י הממשלה לא מזמן באזור החקלאי של פתח־תקוה, לפי חוקה שנתפרסמה בעתון הרשמי מס' 692 מיום 20.5.37.

2. לדעתנו החוקה הזאת מהוה מפנה רציני בתחוקת השלטון המקומי, ודרושה תגובה רצינית מאורגנת נגדה, מצד כל חלקי הישוב המת־קדמים ומוסדותיו העליונים. האדישות הצבורית לשאלת השלטון המקומי במושבות היא שהביאתנו עד הלום, ורק התנערות מידית ופעולה נמרצת עלולה עוד אולי לתקן את המעוות הישובי שנעשה עם פרסום החוקה של האזור החקלאי בפתח־תקוה ולמנוע השנות מקרים מעציבים באלה, שלפי השמועה הם עומדים כבר מאחרי כתלנו (בחדרה ובשרא המושבות).

חוסר התעניינות שררה בצבור ובמוסדות בשאלות המוניצי־פליות במושבות, מסר את האיניציאטיבה והטפול בענינים אלה בידי חלק אחד של הישוב במושבות, והוא השתלט שלטון גמור עליהם. בסתרים ובחשאי הוכנו ונתבשלו החוקות המוניציפליות למושבות מבלי שעין הישוב בכללו או מוסדותיו ומוסמכים יראו אותן לפני התפרסמן רשמית. מתוך ידיעות שהגיעו אלינו, וגם מתוך דברים המפורשים של מזכיר התאחדות־האכרים שנתפרסמו בעתונות, ובפרט מתוך קריאה בתוקות עצמן לא קשה להוכח חותמן של מי הטבע עליהן.

הגיעה השעה שהמוסדות המוסמכים יכנסו בעובי שאלת השלטון המקומי ויקדישו לה את תשומת־הלב שהיא ראויה לה מפאת חשיבותה הישובית הגדולה.

3. השאלה המיוחדת האקטואלית בעת היא שאלת פתח־תקוה.
א. אזור שפוטה של המועצה המקומית הקודמת הקיף את המושבה פתח־תקוה גופא על כל פרבריה ושכונותיה ואת הישובים והשטחים החקלאים שמסביב לה. השטח הכללי של אזור השפוט הגיע ל־38000 דונם בערך. עם "העלאה" של פתח־תקוה מדרגת מועצה מקומית לדרגת מועצה עירונית, הורד אזור השפוט עד למינימום. רחובות שלמים בתוך המושבה, ושכונות וישובים מסביב לה המיושבים בעיקר אז לגמרי האזור החקלאי הוצאו מאזור השפוט של העיריה החדשה.

./.

החזקה החדשה ניתנה לכל האזור המגוון הזה סטטוס של מועצה מקומית מיוחדת.

ב. אין ברצוננו להתעכב כאן באריכות על השאלה – והיא לכשעצמה שאלה מאד נכבדה ויסודית – אם רצוי לפצל את שטחי הישובים היהודים במקום אחד ע"י יצירת רשויות מונוציפליות כפולות, המכניסים מיד שניות בהנהלת עניני המקום והמהוים סכנה פוטנציאלית גדולה ליצירת קשיים, נגודים וסכוכים בין הרשויות האלה בעתיד.

לדעתנו בפילות כזו תשמש אבן־נגף להתפתחותם ולהתקדמותם של שני האזורים גם יחד, תגרום לקשיים כספיים ותקציביים עצומים, תוריד את הנבו של השרותים המוניציפליים ותהוה מקור בלתי־פוסק של סכסוכי־גבולוץ, סמכויות ושרויות בין שתי הרשויות.

ג. ברם השאלה העיקרית והיסודית היא: מהו התוכן והמהות של היצור החדש הנקרא המועצה המקומית (האזור החקלאי של פתח־תקוה) ? די לקרוא את התוספת השניה והשלישית של הצו הדנות בזכות בחירה אקטיבית ופסיבית והכל מתחור מיד.

קל להניח מה יהא הרכבה של מועצה מקומית כזו אשר זכות הבחירה האקטיבית מותנית ב –

1. גיל מינימלי של <u>25</u> שנה; וכן
2. בעלות או אריסות של לפחות <u>10 דונם</u> קרקע;
3. במשך תקופה של <u>לא פחות משלוש שנים</u>; וכן
4. תשלום מס־כללי – והוא המס היחידי הבא בחשבון להקנית זכות בחירה – בסכום של <u>לא פחות מלירה</u> אחת;
5. המגיע בעד שנת הכספים האחרונה דוקא.

ד. לזכות בחירה פסיבית דרושות קוליפיקציות <u>נוספות</u> שהן, גיל מינימלי של 30 שנה, תשלום מס־כללי בסך .–2 לא"י, ואחרון אחרון – בעלות או אריסות על קרקע.

ה. העמדה האנטי פועלית והאנטי־קואופרטיבית מתגלית ביחוד מתוך ההוראה (תוספת שלישית פסקא א') שזכות בחירה פסיבית מותנית בבעלות או אריסות <u>אישית</u> על קרקע ומתוך ההוראה (תוספת שניה פסקא ב') כי אגודה שתופית המחזיקה קרקע השייכת לאישיות יורידית רשאית למנות בוחר אחד רק לגבי כל מאה <u>דונמים</u>, בנגוד לבעל הקרקע הפרטי שעשרה דונמים מספיקים לו.

ו. מגמת החרדה לשמור על צביונו האמתי של האזור מתגלית בהוראה (תוספת שניה פסקא ג') כי לגבי קרקע בלתי <u>מיושבת ומעבדה</u> תשיבת לאישיות יורידית יש תסיר זכות־בחירה ואין מביאים בנינין את מספר הדונמים. זהו פרט מיוחד לחברות או שותפויות מסחריות בעלי חלקות קטנות או מגרשים באזור המועצה המוחזקים בשוממותם ומועדים לספסרות להזדמנות בולמוס ספסרי חדש בעסקי מגרשים. בעזרת אלה ישתדלו כנראה לשמור על הצביון המיוחד של האזור החקלאי....

4. התוצאה ברורה: חברות ושותפויות מסחריות עומדות בשלב העליון בסולם הזכויות האזרחיות. שניים במעלה הם האפנדים בעלי 10 דונמים ומעלה. על השלב השלישי עומדים חברי הנקודות הישוביות השתופיות שלהם זכות בחירה אקטיבית לכל יחידה של מאה דונמים, אך אין להם כל זכות בחירת פסיבית. במעלה ה"פאריים" עומדים הפועלים והתושבים בעלי נחלאות למטה מ־10 דונם שלהם אין כל זכות בחירה, לא אקטיבית ולא פסיבית.

./.

5. החוקה החדשה של פתח־תקוה, אם תבוצע והתגשם תחלה בפתח־תקוה ואחר כך בשאר המושבות העבריות – כפי שמבטיחנו מזכירות התאחדות האכרים תחזיר את גלגל השלטון המקומי במושבות עשרות שנים אחורנית. המוסדות העליונים של הישוב חייבים להתעורר בעת – ומיד! – לשאלה ישובית־חיונית זו ולהחלץ מיד לפעולה נמרצה אצל המוסדות הממשלתיים, המרכזיים עד אשר יחלצו את הישוב מהריאקציה העומדת להתחולל על ראשו!

6. הדרישות המידיות שהמוסדות צריכים, לדעתנו, להציג בפני הממשלה בענין זה, הן –

א. לעכב את מנוי חברי המועצה המקומית הראשונה לאזור החקלאי של פתח־תקוה, וכן לעכב את פרסום צו המועצה לאזור החקלאי של חדרה, עד הסתים חלוקי הדעות והמו"מ בענינים אלה בין הממשלה לבין המוסדות.

ב. לדרוש את הפסקת השיטה הנהוגה כעת ביסוד מועצה מקומית עפ"י צו המקבל תוקף מיד עם פרסומו בעתון הרשמי, ולהחליפה בשיטה של פרסום מוקדם של הצעת חוקה ונתינת שהות מספקת למעונינים להגיש את בקרתם והערותיהם בפני המוסדות הממשלתיים בטרם שהחוקה מקבלת תוקף סופי. יש לדרוש תקון פקודת המועצות המקומיות משנת 1920־36, בהתאם לכך.

ג. לדרוש מהממשלה לקבוע, בהתיעצות עם הסוכנות והועד הלאומי חוקה אחידה ושוה לכל המועצות המקומיות העבריות. בסיס לחוקה זו וביחוד בנוגע לזכות בחירה אקטיבית ופסיבית, צריכה לשמש חוקת העיריות, במדה שהיא חלה על תל־אביב. הממשלה תכניס שנויים בחוקה זו בהתחשב עם התנאים והמסבות המיוחדות של מקום ידוע, רק לאחר התיעצות עם הסוכנות והועד הלאומי ובהתחשב עם רצון רוב תושבי המקום.

ד. יש לדרוש את הרחבת פעולת החוקה המוניציפלית על כל הישובים העברים, אשר לדעת הסוכנות ורוב תושבי המקום, הם ראויים לכך.

ה. לדרוש כי בכל מקום שימצא ראוי כנ"ל למוסד מוניציפלי מוכר ומוגדר ע"י החוק, תוסד רשות מוניציפלית אחת ויחידה ובהחלט אין ליסוד רשויות רבות בעלות סמכויות ואפשרויות מקבילות במקום אחד.

7. קבענו לעיל את הקוים הכלליים בלבד. אנו מציעים כנוס ישיבה משותפת בהקדם בין הועדה המוניציפלית שלנו לבין בא־כחכם ובא־כח הועד הלאומי לשם דיון מקיף ומצה בשאלות השלטון המקומי במושבות וביחוד בפרטי החוקה האחידה למועצות המקומיות במושבות.

בינתים אנו מקוים כי תמצאו לנכון לאחוז בלי דחוי בצעדים המוצעים בסימן 6 פסקא א' דלעיל.

בכבוד רב

צב/צי.

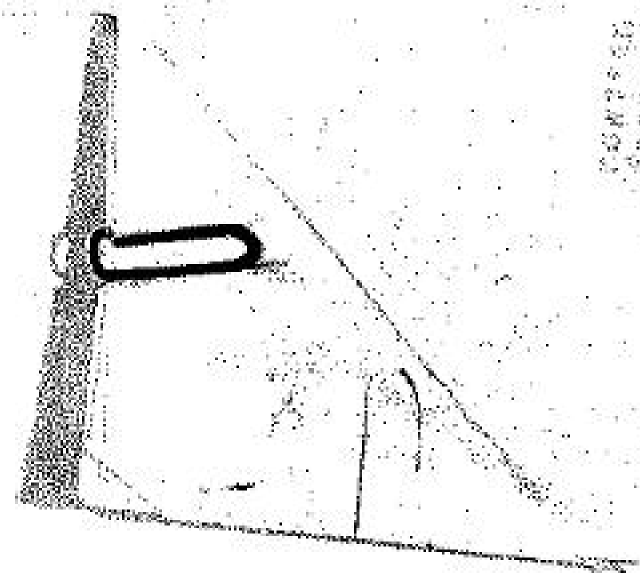

מל/16/1/1

ט' תמוז תרצ"ז
(18.6.37)

לכבוד
הסוכנות היהודית לארץ-ישראל
י ר ו ש ל י ם

א.נ.

הנדון: השלטון המקומי במושבות – המועצה המקומית (האזור החקלאי של פתח-תקוה)

1. אנו מתכבדים להפנות את תשומת לבכם לשאלת השלטון המקומי בארץ ובפרט לשאלת המועצה המקומית החדשה אשר נתכוננה ע"י הממשלה לא מזמן באזור החקלאי של פתח-תקוה, לפי חוקה שנתפרסמה בעתון הרשמי מס' 692 מיום 20.5.37.

2. לדעתנו החוקה הזאת מהוה מפנה רציני בתחוקת השלטון המקומי, ודרושה תגובה רצינית מאורגנת נגדה, מצד כל חלקי הישוב המתקדמים ומוסדותיו העליונים. האדישות הצבורית לשאלת השלטון המקומי במושבות היא שהביאתנו עד הלום, ורק התעוררות מידית ופעולה נמרצת עלולה עוד אולי לתקן את המעוות הישובי שנעשה עם פרסום החוקה של האזור החקלאי בפתח-תקוה ולמנוע השנות מקרים מעציבים כאלה, שלפי השמועה כם עומדים כבר מאחרי כתלנו (בחדרה ובשאר המושבות).

חוסר ההתענינות שררה בצבור ובמוסדות בשאלות המוניציפליות במושבות, מסר את האינציאטיבה והטפול בענינים אלה בידי חלק אחד של הישוב במושבות, והוא השתלט שלטון גמור עליהם. במסתרים ובחשאי הוכנו ונתבשלו החוקות המוניציפליות למושבות מבלי שעין הישוב בכללו או מוסדותיו המוסמכים יראו אותן לפני התפרסמן רשמית. מתוך ידיעות שהגיעו אלינו, וכן מתוך דבריו המפורשים של מזכיר התאחדות-האכרים שנתפרסמו בעתונות, ובפרט מתוך קריאה בחוקות עצמן לא קשה להוכח חותמו של מי טבוע עליהן.

הגיעה השעה שהמוסדות המוסמכים יכנסו בעובי שאלת השלטון המקומי ויקדישו לה את תשומת-הלב שהיא ראויה לה מפאת חשיבותה הישובית הגדולה.

3. השאלה המיוחדת האקטואלית כעת היא שאלת פתח-תקוה. אזור שפוטה של המועצה המקומית הקודמת הקיף את

המושבה פתח-תקוה גופא על כל פרבריה ושכונותיה ואת הישובים והשטחים החקלאים שמסביב לה. השטח הכללי של אזור השפוט הגיע ל-38000 דונם בערך. עם "העלתה" של פתח-תקוה מדרגת מועצה מקומית לדרגת מועצה עירונית, הורד אזור השפוט עד למינימום. ורחובות שלמים בתוך המושבה, ושכונות וישובים מסביב לה המיושבים בעיקר או לגמרי ע"י פועלים (לדוגמא: רחוב ארלוזורוב וגבעת השלושה), יחד עם כל האזור החקלאי הוצאו מאזור השפוט של העיריה החדשה.

החוקה החדשה נותנת לכל האזור המגוון הזה סטטוס של מועצה מקומית מיוחדת.

ב. אין ברצוננו להתעכב כאן באריכות על השאלה - והיא לכשעצמה שאלה מאד נכבדה ויסודית - אם רצוי לפצל את שטחי הישובים היהודים במקום אחד ע"י יצירת רשויות מוניציפליות כפולות, המסבכים מיד שניות בהנהלת עניני המקום והמהוים סכנה פוטנציאלית גדולה ליצירת קשיים, נגודים וסכסוכים בין הרשויות האלה בעתיד.

לדעתנו כפילות כזו תשמש אבן-נגף להתפתחותם ולהתקדמותם של שני האזורים גם יחד, תגרום לקשיים כספיים ותקציביים עצומים, תוריד את הנבו של השרותים המוניציפליים ותהוה מקור בלתי-פוסק של סכסוכי-גבולות, סמכויות ושרירות בין שתי הרשויות.

ג. ברם השאלה העיקרית והיסודית היא: מהו התוכן והמהות של היצור החדש הנקרא המועצה המקומית (האזור החקלאי של פתח-תקוה)? די לקרוא את התוספת השניה והשלישית של הצו הדנות בזכות בחירה אקטיבית ופסיבית והכל מתבאר מיד.

קל להבין מה יהא הרכבה של מועצה מקומית כזו אשר זכות הבחירה האקטיבית מותנית ב -

1. גיל מינימלי של 25 שנה; וכן
2. בעלות או אריסות של לפחות 10 דונם קרקע ;
3. במשך תקופה של לא פחות משלוש שנים ; וכן
4. תשלום מס-כללי - והוא המס היחידי הבא בחשבון להקנית זכות בחירה - בסכום של לא פחות מלירה אחת;
5. המגיע בעד שנת הכספים האחרונה דוקא.

ד. לזכות בחירה פסיבית דרושות קוליפיקציות נוספות שהן, גיל מינימלי של 30 שנה, תשלום מס-כללי בסך -.2 לא"י, ואחרון אחרון - בעלות או אריסות על קרקע.

ה. העמדה האנטי פועלית והאנטי-קואופרטיבית מתגלית ביחוד מתוך ההוראה (תוספת שלישית מסקא א') שזכות בחירה פסיבית מותנית בבעלות או אריסות אישית על קרקע ומתוך ההוראה (תוספת שניה מסקא ב') כי אגודה שתופית

המחזיקה קרקע השייכת לאישיות יורידית רשאית למנות בוחר אחד רק לגבי כל מאה דונמים, בנגוד לבעל הקרקע הפרטי שעשרה דונמים מספיקים לו.

ו) מסגת ההרדה לשמור על צביונו האמתי של האזור מהגלית בהוראה (תוספת שניה פסקא ג') כי לגבי קרקע בלתי מיושבת ומעובדת השיכה לאישיות יורידית יש תמיד זכות-בחירה ואין מביאים במנין את מספר הדונמים. זהו פרס מיוחד לחברות או שותפויות מסחריות בעלי חלקות קטנות או מגרשים באזור המועצה המוחזקים בשוממותם ומועדים לספסרות להזדמנות קולטים ספסרי חדש בעסקי מגרשים. בעזרת אלה ישתדלו כנראה לשמור על הצביון המיוחד של האזור החקלאי....

4. התוצאה ברורה: חברות ושותפויות מסחריות עומדות בשלב העליון בסולם הזכויות האזרחיות. שניים במעלה הם האפנדים בעלי 10 דונמים ומעלה. על השלב השלישי עומדים חברי הנקודות הישוביות השתופיות שלהם זכות בחירה אקטיבית לכל יחידה, של מאה דונמים, אך אין להם כל זכות בחירה פסיבית. במעלה ה"פאריים" עומדים הפועלים והתושבים בעלי בחלקות למטה מ-10 דונם שלהם אין כל זכות בחירה, לא אקטיבית ולא פסיבית.

5. החוקה החדשה של פתח-תקוה, אם תבוצע ותתגשם הגלה בפתח-תקוה ואחר כך בשאר המושבות העבריות - כפי שמבטיחנו מזכירו האחדות האכרים - תחזיר את גלגל השלטון המקומי במושבות עשרות שנים אחורנית. המוסדות העליונים של הישוב חייבים להתעורר כעת - ומיד! - לשאלה ישובית-חיונית זו ולהחלץ מיד לפעולה נמרצת ומתמדת אצל המוסדות הממשלתיים, המרכזיים עד אשר יחלצו את הישוב מהריאקציה העומדת להת-הולל על ראשו!

6. הדרישות המידיות שהמוסדות צריכים, לדעתנו, להציג בפני הממשלה בענין זה, הן -

א. לעכב את מנוי חברי המועצה המקומית הראשונה לאזור החקלאי של פתח-תקוה, וכן לעכב את פרסום צו המועצה לאזור החקלאי של חדרה, עד הסתים חלופי הדעות והמו"מ בענינים אלה בין הממשלה לבין המוסדות.

ב. לדרוש את הפסקת השיטה הנהוגה כעת ביסוד מועצה מקומית עפ"י צו המקבל תוקף מיד עם פרסומו בעתון הרשמי, ולהחליפה בשיטה של פרסום מוקדם של הצעת חוקה ונתינת שהות מספקת למעונינים להגיש את בקשתם והערותיהם בפני המוסדות הממשלתיים בטרם שהחוקה מקבלת תוקף סופי. יש לדרוש תקון פקודת המועצות המקומיות משנת 1920_36, בהתאם לכך.

ג. לדרוש מהממשלה לקבוע, בהתיעצות עם הסוכנות והועד הלאומי, חוקה אחידה ושוה לכל המועצות המקומיות העבריות. בסיס לחוקה זו וביחוד בנוגע לזכות בחירה אקטיבית ופסיבית, צריכה לשמש חוקת העיריות, במדה שחלה על תל-אביב.

הממשלה תכניס שנויים בחוקה זו בהתחשב עם התנאים והמסבות המיוחדות של מקום ידוע, רק לאחר התיעצות עם הסוכנות והועד הלאומי ובהתחשב עם רצון רוב תושבי המקום.

ד. יש לדרוש את הרחבת מעגל התחוקה המוניציפלית על כל הישובים העברים, אשר לדעת הסוכנות ורוב תושבי המקום, הם ראוים לכך.

ה. לדרוש כי בכל מקום שימצא ראוי כנ"ל למוסד מוניציפלי מוכר ומעובד ע"י החוק, תוסד רשות מוניציפלית אחת ויחידה ובהחלט אין ליסד רשויות רבות בעלות סמכויות ואמשרויות מקבילות במקום אחד.

ז. קבענו לעיל את הקוים הכלליים בלבד. אנו מציעים כנוס ישיבה משותפת בהקדם בין הועדה המוניציפלית שלנו לבין באי-כחם ובאי-כח הועד הלאומי לשם דיון מקיף וממצה בשאלת השלטון המקומי במושבות וביחוד בפרטי החוקה האחידה למועצות המקומיות במושבות.

בינתים אנו מקוים כי תמצא לנכון לאחוז בלי דחוי באמצעים המוצעים בסימן 6 פסקא א' דלעיל.

בכבוד רב

צב/צי

Mh/3/16

June 2, 1937

Dear Dov Hos,

I send you herewith a few copies of the Official Gazette, supp. 2, of 20th May in which you'll find, at p. 465 et seq., the constitution of the newly established Local Council for the rural area of Petach-Tikva.

You probably will remember that not long ago, when the status of P.T. was changed from a Local Council to that of Municipal Council, the Authorities, undoubtedly at the instance of the Farmers' Federation, excluded from the area of jurisdiction of the Municipality, the whole rural area together with many workers' urban suburbs near Petach-Tikva, formerly included within the area of jurisdiction of the Local Council.

Now this rural area together with the workers' suburbs, the latter having no rural character at all and one or two of them actually being situated along one of the main streets of the Colony - have been given the status of a Special Council and invested with even wider powers than the Local Council, created sometime ago at Kfar Saba, Herzlia, etc.

I want to draw your special attention to the 2nd and 3rd schedules of the Order dealing with the qualifications for Voting and for Membership respectively. A more reactionary, undemocratic, anti-labour and unrepresentative Council elected on this basis is in my opinion, inconceivable.

Note the qualification requisites for voting;

1. twenty-five years of age:
2. occupation or registered holder of not less than ten dunams of land:
3. held for a period of not less than 3 years;
4. and payment of general rate in an amount of not less than LP. 1, due for the last financial year.

The first and second provisos to (c) in the 2nd schedule, are especially instructive as they prove conclusively the anti-labour attitude adopted, and incidentally, as a consequence thereof, also an anti-cooperative one.

There are three categories of land owners:

1. Private individual land owners.
2. Land owned by a cooporate body, leased to a co-operative society - lower caste. 100 dunams give on vote.
3. Landowned by a cooporate body and left waste and uncultivated - entitles owner to vote irrespective of area of land.

The discrimination is glaring. Our local people say that with this Order in force we shall have one vote on the register of voters.

The Jewish Agency, the Vaad Leumi, our Municipal Committee and labour-progressive papers here were all set in motion against the above Order, the aim being:

a. To Prevent further such surprise promulgations.
b. Dr. B. Joshepn promised to take up this matter and press Government for a uniform and progressive constitution for all Local Council to be prepared by Government in consultation and with the cooperation of the Jewish Agency.
c. To clamour for the amendment of the Order concerning Petach-Tikva, etc.

You are specially requested to bring the matter to the urgent attention of Labour M.P.s and to see that a question be asked in Parliament concerning it. Also, if possible, to make representations to the Colonial Secretary throughthe British Labour Party and to take any further action thereon as you may deem fit and expedient.

Yours

B.

הבוקר 26.5.37

ח. אריאב — על המועצות הכפריות

האפשרות הממשית ביותר לפתוח האזורים החקלאיים

לא סוד הוא כי התאחדות האכרים טפלה הרבה בסלילת הדרכים לפני המו־עצות הכפריות (ראה תוספת הערב המ־בורסת): החקלאים המשיכנו ביותר. לכן פנה באי־כחנו אל מזכיר ההתאחדות, מר אריאב, ובקשו להאיר את הענין לצבור הרחב.

במשרד התאחדות האכרים, אחרי שעות העבודה, מיסב מר אריאב אל שולחן־עבודה גדול.

„אני מציין את החוק החדש הזה על־דבר המועצות הכפריות כהישג חשוב של התאחדות האכרים, שעמלה על הדבר בשנים האחרונות", אמר ה' א.

„ביסוד החוק מונח ויכוח ישן על האופן השוב ביותר לשמור על האינט־רסים המיוחדים של הרכוש החקלאי, לבל יוטלו עליו מסים כבדים מגשוא ע"י מועצת המושבות — המקבלות בשיטת הזמן אופי עירוני יותר ויותר. היה ויכוח גם על הדרך הטובה ביותר לפי־תוח האזורים החקלאיים במושבות: אם לכלול אותם בתוך איזור השיפוט של המועצות המקומיות ולהגביל את סמ־כותן בהטלת מסים על שטחים חקלאיים או לשחררם כליל מן התלות במועצות. דרך אחרונה זו נראתה לממשלה ולהת־אחדות האכרים כמועילה ביותר, באשר היא מונעת הטלת מסים על אזורים חקלאיים לטובת איזורים עירוניים, בשעה שהראשונים נושאים גם במסי הממשלה, ומצד שני היא מאפשרת למעונ־ינים באופן חיוני לפתח איזורים חקל־איים בדרך שיטתית על מנת להכניס בהם את השכלולים הדרושים, כגון סלי־לת כבישים, וכו'.

„בנוסח זה עובד החוק החדש על יסוד מועצות כפריות, ובדרך זו נסתיים ויכוח ממושך.

„במקום זה חייב אני לציין לשבח את נציבות מחוז הדרום, שמאתה באה היזמה ליסוד המועצות הכפריות, ובפ־רט את סגן מושל המחוז, מר פולוק, ואת קצין המחוז מר קופרמן, שאתם עמדתי בקשרים במשך השנים האחרונות בעי־בוד החוקה. מר פולוק שקד במרץ רב על אשור החוקה בממשלת המרכזית.

(הסוף בעמוד 8)

המועצות הכפריות

(סוף מעמוד 1)

„למועצות הכפריות ניתנות הסמכויות הרגילות של כל מועצות, ונוסף על אלה — יש לתן גם זכות להוציא חוקי־עזר כדי לבצע מפעלים הקשורים בחקלאות ממש, למשל — לארגן את הקטיף, לד־אוג לסלילת כבישי־עזר, וכדומה.

„מחוץ למס הכללי, שהמועצה הכפרית תוכל להטיל על אלה המשלמים מס רכוש חקלאי, — לא יוטלו כל מסים נוספים אלא על המעונינים באופן ישר בעבודה המבוצעת. למשל, אם יצטרכו להעביר כביש בין פרדסים, ישאו בהו־צאות הכביש רק אלה המעונינים בו וכן ביותר הפעולות.

„את ענין הכבישים אני מציין באו־פן מיוחד, כי העדרם יוצר קושי מיוחד לפרדסנים בהעברת פריים. עד עתה כבישי־עזר חקלאיים נסללו בכספים המ־גויסים בהתנדבות; ולא פעם קרה שמ־עוט סרבני השיל תכנית שהרוב הסכים לה. מעתה מקרים כאלה לא ישנו.

„המועצה הכפרית הראשונה תוקם בפתח־תקוה. אכן, גם בחדרה הופרד האזור החקלאי מאזור שפוט המועצה המקומית, ובקרוב תגש מועצת חדרה, יחד עם שלטונות מחוז הצפון, לארגן מועצה כפרית במקום. על יסוד הנסיון של שתי המועצות האלה תאורגנה מוע־צות דומות ביתר המושבות. יכול מאד להיות כי במושבות הקטנות נסתפק אך ורק במועצות כפריות, כדי לחסוך בהו־צאות ובמוסדות. במושבות הקטנות, שאין להן עדיין מוסדות רשמיים, תפ־תורנה המועצות הכפריות הללו את רוב הקושיים האדמיניסטרטיביים שהן נת־קלות בהם.

β10

ח״ק מס׳ 236

התחלת

תיק מס' 2,37

ארכיון בן גוריון	
	מספר סודר:
ג׳ל מג 237	מספר מקורי:
סיווג בטחוני:	מספר זמני:
תאריכים: יולי 1941 / יוני 1942	

10,000 (6.60) 2166/227

ג

דברי בן גוריון [illegible] ציוני אמריקה [illegible] המצב בציונות (יולי 1941)	
ח״מ ופרוטוקול ישיבת ציוני אמריקה [illegible] בהשתתפות של בן גוריון [illegible] (יוני 1942)	ב״ג
	מספר סודר:
	מספר מקורי:
סיווג בטחוני:	מספר זמני: 237
תאריכים: יולי 1941 / יוני 1942	

10.000 - 11.57 - 2157/2293

Alumni...

SPECIAL MEETING JULY 17th, 1941, ASTOR HOTEL

(Final Conference preceding Dr. Weizmann's Departure for London)

DR. WEIZMANN: (following introductory remarks by Chairman)

This is my last meeting with my American friends. I shall not/go over the ground which I have covered in a letter of mine giving the general impressions which one gains in going through this vast country and this great community. I am going back to London to find what is happening there and to see what are the prospects for the solution of the problems which we all have at heart. All that I can do tonight is to make an effort tentatively to outline the possible lines along which the political discussion is likely to move. I would like to say at the outset that I expect a great deal of up-hill work; that the position is not at all an easy one. We still have two great departments of state - the Foreign Office and the Colonial Office - entrenched behind the White Paper, and so far they haven't budged from this position. It is a convenient position for them. It does not call for any thinking or action, and in view of the usual bureaucratic inertia to break through will require a very considerable effort on our part. And toward the end of my remarks, which are not going to be very long, I like to say what the nature of that effort ought to be.

On that I am perhaps clearer than on the political horizons, which are not yet quite opened up. There is one thing which made the position easier today, assuming good will and assuming a certain amount of political courage. Syria has entered the bloc of middle eastern countries, - free or one the way to freedom, and possible, towards the end of the war, Libya also, so that the Arabs will emerge with nearly 100% of their wishes more or less realized. Another thing: whatever the Arabs will have, will be due to the efforts of England and America, so that if England and America really both had political acumen, courage, and a desire to settle the Jewish problem decently, they could do it now. Therefore, it reduces itself to an effort on our part to bring home

to England and America what must be done in order to bring about what I would call a decent solution of the Jewish problem. Perhaps I ought to define what I mean by a "decent" solution. I mean the opening up of Palestine in such a way that it would be able to absorb, within a measurable time (measurable, in human relations, meaning something like 20 years) about three million Jews, - particularly the younger generation. The older generation is either broken or doomed to be broken. That is on one side. On the other side, there is the question of the re-integration of the Jewish masses into the post war order.

It is no use blinking the fact that anything short of the Zionist solution will leave a sore which will go on festering; and as I have repeatedly and advisedly pointed out in my public addresses, they way in which they will answer the Jewish issue will be the real test of democracy. Can we bring the two democracies toward a real understanding of this solution? The first thing they will ask is, "supposing you could solve this problem, what would you do?" And this brought me to this idea of the federation and to talking about the Royal Commission's report and these various complex ideas. We should make a distinction here between a federation and a confederation. I believe it would be right to speak of confederation, which is much more loose. A federation is really a structure like the United States, where you have states, and each state is more or less a politically defined unit with a superstructure of a federalism over it. There is no doubt in anybody's mind that the Arabs are very far removed from such a possibility. That pre-supposes a political ripeness with which the Arabs are not equipped, for 100 years, if ever. And I remember discussing this federation principle with Halifax. He said he would accept it, but he does not believe that the Arabs will ever be ripe, and it may be a matter of practical politics. A confederation of Arab states is something very tenuous and loose. You may have certain general united economic principles as in a political federation like the United States, or say, like Switzerland, where you have cantons, even speaking different languages, but where they are united into one Switzerland. There is no

such Arabistan possible even religiously, because the religious differences between them are infinitely more profound, and hamper the making for unity. Therefore, it is wiser to speak of a 'confederation' of states, which means a loose unit, and certain economic problems which may some day evolve something deeper. You will ask me rightly, "Who is dragging you by the tongue to make this suggestion; let the suggestion come from the other side". But will it come, and I should like to put this idea on the table: some Arabs who are even ready to make suggestions will say (and that is our misfortune) "however small this Jewish state may be, it will be a very powerful thing, because Jews have international ramifications" and in that way we shall be pushed to the wall unless we have something which protects us against such an eventuality. It does not matter if the Jews will be a small minority in this great sea of Arabs. Quantitatively it is so, but the Jews are much riper, and at the end the tail will wag the dog. Therefore we must have some sort of protection, and the only protection is that we should unite as a bloc; therefore it is not my argument, but it is an argument which the Arab world, which takes the problem seriously, is likely to bring up. It is wise to speak of the confederation, to discuss it with the Arabs, and gives them the satisfaction, and if done sincerely, gives them a certain amount of security and confidence which is essential that we should cultivate in them.

Then again, the other question: supposing we are the dictators and we are asked to name the price, to name what we want. What is it that we can reasonably name, which we could rightly defend? I am going to say something which, even if it provokes a storm around this table, it does not matter, because we can discuss it. I would say that I would like western Palestine, with the possible cutting up of the triangle, Nabluz Geneen Shukarath.(?) In other words, the cutting out of the district which is absolutely purely Arabic, with one condition: that at a certain stage we might be able to talk of an exchange of population - I mean a transfer of population - and to say that when we make this demand we are on solid ground because the principle of transferring population has been enunciated

by the Royal Commission. It is true that it has been practiced by the totalitarian states, brutally and in impossible ways, but it can be done much more humanely and gradually, and with a minimum of hardship. So that I can imagine, that leaving this triangle as it is, once we have become powerful in this confederation of Arabs, we might negotiate with them to claim this triangle and to embody it again in Palestine. That, in my opinion, would be a reasonable line, reasonable meaning something which can be defended before a reasonable tribunal. That is something which I think we can reasonably defend, and this is what I meant when I wrote to Lord Moyne that I would pick up the Royal Commission's report with certain very important adjustments. We are far from envisaging whether the English or American statesmen would accept that lightly, but at any rate this is what I would like to propose. Now for that, I think we have one great strength. I think that events will push the great powers towards finding a solution, for they will find that all of their projects for sending Jews to South America, and here and there, they will quickly find that this is a soap bubble and that the Jewish problem will demand a solution. They will have to turn to us and say, "We will need your cooperation in handling the Jewish problem". Once these people come to Palestine, it will of necessity lead to creating room for millions in Palestine, and then you are driven to the question of the exchange of population. For that we must prepare. And there is a long range preparation and a short range. The short range (and forgive me for saying so) touches my person. A demand has been placed on me to come back to America. I am now leaving next week. It is my intention, providing we are not blown sky high, to be back in November. And I would try to find out in London what is happening - to break down this inertia - and I certainly have the very laudable intention of giving Mr. Eden the works, because I think he is the culprit. And after having informed myself of the position there, my intention is to return here, and I would like to do certain things and not to do certain things. "Not to do" is to travel about as I did. It is neither necessary nor possible. It is impossible to do the serious preparatory work if I

have to go from New York to San Francisco. But leaving my person out of it, I think that if American Jews would, for November or December, call a conference of all Jews who are accessible - I mean Zionists - for the purpose of formulating our program. We should have the Zionists of America and Canada, of South Africa, of Australia, - everybody that we can get - and I would announce it while I am in London so as to make it patently clear to the British Government that we do not intend to sit down, and we do intend at the earliest possible opportunity to formulate before the whole world what our requirements are and what our demands are. It should be announced in the most solemn and most dignified way. That involves a long program of preparation, which I am not going to evolve here. At this conference which should take place, we would elect an accredited political committee which would be the negotiating committee, bot here and in London, and we would establish the sinews of war which will be required, - I mean the political fund, for publications and press and everything required for a long and real preparation.

First, going to London, I want to know,where do we stand; and then, return here and begin this preparatory work. I would prefer, if I came back, to live in Washington, coming from Washington to New York instead of from New York to Washington. And meanwhile there would be announced and initiated here the conference for those Jews who are accessible to us.

There are in America today a great many European Jews, new-comers. I know that it is difficult for them to become integrated into the American movement, but they should try, in this preparation, to utilize their experience and their knowledge. At this conference we would formulate our demands, elect the negotiating body, and we would create a political fund and the various other necessities, like a press and books and pamphlets and everything required for the enlightenment of public opinion. And with all that, we shall have a hard road to travel.

And there is one thing which, particularly here in America, one must not lose sight of. In Roosevelt, Welles, Hull, and perhaps in the Senate, we have a sympathy for us. They are not much worried about the Arab problem. But there are others

at the State Department who deal with our problem, who are also well informed, but are definitely against us, and they take their cue from the British, who are the people who have the experience and who have carried the responsibility. Naturally, their opinion will weigh very heavily, and therefore one will have to move the heaviest guns in that direction.

- - - - - - - - - -
- - - - - - - - - -

DR. WEIZMANN:

I think it was a useful evening. We have raised a great many problems which we cannot solve here. We have set ourselves to thinking. What I said was not anything set, and I have put forward a theoretical proposition. But I would like, with all possible respect, to brush away one or two things which came up and which, - I confess, have somewhat saddened me. I shall say something which will appear to you, coming from me, perhaps somewhat surprising. I think the British (and I am a very good British citizen) have got us where they want us. They have created a climate: nothing must be done to embarrass them; we are at wa; 'You Jews are interested that we should win the war and therefore, sit tight'. I want the British to win the war, but I am not sure whether we can continue to accept this position. They also have us in another frame of mind, which was eloquently expressed by Dr. Goldmann. 'The Arabs have a nuisance value, and their nuisance value may increase.' I would like to create a Jewish nuisance value. It is about time we did it. They have got us again where they want us. They got us into this position. Now this is how they reason, and I have heard it. They say: 'These Jews, - they really can't move in America; they are frightened of anti-Semitism'; and they repeatedly tell me that anti-Semitism is active and increasing in this country. So they said, 'The Jews are on a cleft stick; they dare not do certain things which they would have done if they were free agents, (a) because of anti-Semitism, (b) because they do not want to embarras us'. I contend that many debates in the House of

Commons were very embarrassing to the Government. Therefore I think the time has come to tell the British that we shall do everything we can to help win the war; but at the same time, we cannot sit tight and let the situation harden, and 'you are doing everything to make the situation harder'. Eden's speech, and all the dangers about which Mereminsky has spoken - I take it that something is going on. For instance, Moyne, answering Eden's speech, said it was 'in order to protect the Jewish interests'. Was it to protect the status quo? Did it mean to protect us against being pogromed, or did it mean to close the road for something bigger to come.

Someone asked me about the Embassy. The Bible there is the White Paper. We must make it clear that we have not accepted the situation of a 'sixpence for a pound'. I think it would help the British cause greatly if the White Paper is set aside, and the Jews will do everything they can to help the cause, and I intend to tell that to Mr. Churchill. It is necessary to create a Jewish nuisance value. I don't believe in the Arab nuisance value. It is time to begin now, and I think I know what the British interests are and I am loyal to the British interests. I do not accept the White Paper because it is bad for the British and for us, and we have every possibility of proving it to the British. And this idea of embarrassing the British - does it mean embarrassing Halifax? I want to. I do not agree with his view. If the British ambassador, during the war, thought it right to say to a community of 5 million that the Balfour Declaration was carried out, I will fight it. That must be made clear to Mr. Churchill, that the British and the Jewish interests are vitally affected by pronouncements such as Halifax has made. After working for 20 years very intimately with the British - I have seen them all, - prime ministers and foreign secretaries - I have come to the conclusion that they are not frightened of the Arabs: they are frightened of the Jews. It is a fear ingrained in the Goy, which causes him to set up something. They know what we need and they know what they meant in 1917. They testified before the Royal Commission as to what it meant. But in these 20 years of reaction and confusion they have come to the

conclusion that it is a dangerous business. Lord Lloyd, who is dead, asked me after a discussion of six hours, 'If you were a British imperialist, would you set up a Jewish state on the jugular vein of the British Government, - the Suez Canal?' The Arab business is a feint. It is time that we should tell the world. As to this territorial business, it is something which I said, if it comes to details, I would not quarrel about it.

Our aim is to bring at least 3 million Jews into Palestine in 20 years. This aim is to my mind so large, the rapid absorption of millions of young people is something untried in the world history of colonization. But we must tell the people that if there is a decent, honest, sincere solution of the Jewish problem, which is the only test of democracy, then room must be created for three million people quickly. And Epstein is absolutely right in saying that we must destroy all other illusions, because they will say, 'of course, we agree with you, but Palestine is a small country and there is the Arab problem and all that, and therefore we will give you Alaska or South America or Australia'. This idea must be destroyed. It must be proved that there is no other place for the Jews to go to and that we can create the room in Palestine for rapid absorption of the people. These are two aims which I contend are independent of any political development, which may take place in the next six months. I presume that we build on a victory, whether it is near or whether it is distant, and these two fundamental things stay. It will be essential to find room in Palestine quickly, in one generation, for two or three millions of people. This is completely independent of the temporary political state of affairs. This is our aim and will remain our aim, if victory comes. And the idea must be kept in mind, that you must not allow things to harden. It must be made perfectly clear that that is the indestructible will of American Jewry, which is the only great community, and you must enlist in support of this will everything which is important and liberal and honest in this country. Of course, if the American Government will say, 'we do not want it' we shall try

to convince them, and then we shall have to look to make a different kind of conference, but if it is possible to come out before the world and say, 'this is what Jews will need after the war' and enlist the support of honest people in this country, you have done politically the maximum to exercise pressure on the British Government. Let them stop playing with the White Paper and the Arab question: it is all political expediency. If the situation is cleared up, it will be found that we have contributed a great deal to the war, because in America, if someone wants a stick with which to beat the British, he takes out the White Paper. I intend, without mincing matters, to put it as clearly as I can. Therefore, I believe we have to do that unless you decide otherwise, and I am willing to stand corrected; but the theory of embarrassing the British does not exist for me any more, just as the story of nuisance value of the Arabs does not exist for me. The Arabs have betrayed them - they stabbed the British in the back. If you think it will be a long war, and it is quite possible, and you are letting the situation harden, with all the practices of the Palestine Government, you are making your task infinitely harder. I believe we will win through, but you are making it unnecessarily difficult, and you are contributing to the deterioration of the Zionist movement, because you cannot ask from a world movement, suddenly, to have faith in miracles. I have faith in miracles, - which come if you work hard enough for them. This is the sort of work I would like to see us beginning. I believe it is timely that we should say that to the British. For two years we sat tight and swallowed every possible ignominy. We did not want to embarrass them. But we believe we have a contribution to make to victory and this contribution is that they should know the truth and that they should know what we want to do for the Jews in Palestine.

I believe I made a beginning in my letter to Moyne and I intend to develop it. Whether you have the conference in six or seven months, it is irrelevant to the discussion. But I believe this conference is essential because I think the world should know that we are full of anguish and anxiety. They are creating

situations in Palestine which we shall have to break through. Here we are, the greatest sufferers in the world. Not a word of comfort. Not a word of encouragement from these statesmen. They have encouraged the Poles, the Czechs, the Free French, - everybody except us, and they think they know that we shall keep quiet. After Eden's speech, I sent a telegram to Churchill. I got no reply. I am not offended. When Churchill sent out Wedgewood, the only message he gave him was, 'Do not offend the Arabs.' It is time that Mr. Churchill should know that we are getting offended, and we are 5 million who are offended for 10 million, and when we are offended in America it is a nuisance, - and I am going to tell him that. It cannot be any worse. They have us where they want us. I want to get myself where I consider my best position is.

Nobody will doubt my loyalty to the British and my desire to help them do everything humanly possible to help them win the war. This is why I thought a conference would be a nuisance and they will do everything in their power to prevent it and they will go to the State Department and say 'we don't want it', but it is necessary that it should take place and we would tell them 'we are so full of anxiety and anguish; you have treated us so badly, that we are anxious to put our problem before the world for judgment' and that would be a perfectly honest way to go into it.

I agree with Mrs. Pool that we should not lose sight of the non-Zionists because it would make our position stronger.

I am not impressed with the question of the political funds interfering with the other activities. I frankly think it is more important now than $100,000 for the UPA, because this will be the sinews of war.

* * * * * *

Winthrop Hotel
New York
July 16,1942

Moshe:

In my latest cable I gave you all data about the attitude of Ch.W. to the Wertheim agreement,although your asking such a question after having heard that the agreement was approved by the Emergency Committee was a bit astonishing. Could you or anyone else think that W. would take a more "extreme" attitude than all the members of the Emergency Committee and myself. The reason why I didn't mention his name would require a lengthy explanation. The story which will explain it ought to be given for its own sake and this is what I am going to do in this letter.

W. arrived in this country on the night of April 14th. On the same day I returned from Washington where I had important discussions with D.,B., FF, Professor T. and L.. At the same time I was afflicted with a very severe lumbago and hardly able to move. But I kept all my appointments and got in and out of taxis and planes by almost a miracle. On the morning of the following day I rang him up and we met in the afternoon when I reported to him fully on my work in Washington and on the internal Zionist situation. Although he did not display a great interest in my report, I gave him all the relevant facts which I thought he should know.

On April 29, Mr. E. Neumann reported at the Office Committee of the Emergency Committee on W's work in Washington.-- His meetings with Lord Halifax, Nelson, Welles, some of whom he visited accompanied by E. N. On the following day I met W. in New York, asked him whether he had anything to tell me, and on receiving the reply "no," I said I had something to discuss with him, which I had wanted to discuss with him on our first meeting, but preferred to wait until he had been here for some time. I told him that as an envoy of the Executive, I had a threefold task: (1) to guide the policy of the Zionist movement in America; (2) to help in uniting American Jewry on a practical Palestine program; (3) to help win American public opinion for our cause.

I also told him that
On his arrival I had to ask myself whether the continuation of my work here was necessary, and after some heart-searching, I came to the conclusion that I ought to remain although I have to go back to Palestine for a short time to regain contact with the country and with its realities. But after W's arrival I could not contimue my work in the same way as before when I was the only representative of the Executive in this country and some arrangement must be made for working together and I finished by asking "what is your pleasure?" There was no reply except the remark that two are better than one and the conversation was switched over to the ways of my returning. He suggested that he apply to Halifax to arrange for plane facilities and told me of his intention to stay here until the end of August, when he would return to England for a short time and, about November, go to Palestine, provided Mrs. Weizmann would be able to accompany him.

On May fifth, Mr. E. N. reported at the Emergency Committee on W's interviews in Washington. Among others, they saw together Mr. Litvinoff and Under-Secretary Welles, and Senator Wagner. On May 13, there was a meeting of the Emergency Committee where W. himself reported on some of his meetings in Washington (Halifax, Dill, Mr. M.). I reported at that meeting about the situation in Palestine. There were two remarks of W's, one on the Army and the other on methods of our work, at which I was not very happy, but I didn't consider that the appropriate place to object to his views, and so I met him two days later on May 15. I again opened by asking whether he had ~~xxxxx~~ anything to tell me and the reply was "no, nothing." I said I had three matters to discuss with him (1) the Army; (2) about methods of work (of which I will tell you when I come back to Jerusalem); (3) my question remained unanswered at our meeting on April 30. I reminded him that in London, September 1940, I decided not to take further part in political work there for reasons which I gave him then. Last summer I agreed to come to London only for purposes of information. But as long as I have to stay here I will have to go on with my work, but we cannot work

each on his own. If he insists on working alone, I will leave, but I don't think it will be in the best interests of our movement. After some discussions on the past and what happened in London, he expressed his willingness and readiness to work together. But I was far from being confident that he means what he says or that he would implement this undertaking.

On May 23 we met again this time on his invitation. He referred to one or two remarks which I made about London and a very frank and friendly explanation followed. I told him where and why I, personally, and the movement with which I am associated, worked together with him for many years and where and why I and many of my friends differed from him in some essential aspects of Zionism and in methods of work. He again expressed his willingness to cooperate and while I had, even then, my doubts about the implementation, there was on that occasion a great deal of sincerity in his promises.

Our next meeting was when we both happened to be in Washington on May 27, a day or two after the dinner arranged to commemorate the 20th anniversary of the passing of the Congress Resolution on the Jewish National Home. We happened to be in the same hotel and I, of course, went to see him and he related to me word for word the speech he made at that dinner and also the attempts he was making to get me a plane to go back, but not a word of what he was doing in Washington, whom he was seeing, etc. This was my last interview with W. tete a tete.

Apart from these personal meetings, I was also present twice at private meetings called at W's hotel, where the following were present: Dr. Wise, Meyer Weisgal, Dr. Goldmann, Judge Levinthal, Robert Szold, Louis Lipsky and myself. These meetings were held within the first fortnight of W's visit in America. At the first meeting there was general talk on all sorts of things and the question was also discussed whether and what committee should be set up, inside or outside the Emergency Committee to deal with political matters. Different views were expressed; no decision was taken, as the meeting was an informal one. At the second meeting the same people were present

and negotiations with the American Jewish Committee were discussed informally.

Had I at the end of May, or the middle of June returned to Palestine, as I had intended, I would find myself in an incredible situation. Everyone of you certainly would have asked me what W. was doing in America and I would have to say that from the minutes of the Emergency Committee and from the one meeting of May 13 where W. himself reported and where he was present, I know that he saw A. B, C. D. E. F in Washington. Then I certainly would have been asked: what did he tell them, what did they say, and I would have to say "I have no idea." And then I would be asked: haven't you seen him; didn't you ask him;didn't he tell you? I would say, yes I met four times after the meeting on the first day and I was never told, although on several occasions I asked him whether he had anything to tell me. I could only/add that most of the people he saw, I had seen before and some of them several times and I gave up meeting with them as soon as W. came to the States, and that W. saw some of the people alone and some of them accompanied by Mr. E. N. It would sound incredible and in fact I could hardly believe it myself. But so it is.

I drew certain conclusions which I will, perhaps, tell you in another letter. I will finish with an exchange of letters which follows. At the beginning of June I received an invitation which reads as follows:

"My dear Ben- Gurion:

I am inviting the members of the American Emergency Committee for Zionist Affairs to meet with me on Tuesday, June 16th, at 3 P. M at the St. Regis Hotel. The meeting will continue for the rest of the day and evening.

"It is desirable that we should have a free exchange of views and opinions regarding the present Zionist situation and the immediate tasks ahead. We should do this now before the summer months set in.

"I therefore hope that regardless of other engagements, you will make every effort to attend this meeting.

Very cordially yours,
Ch. W . (signed)"

When I informed Dr. Weizmann by telephone that I would not attend that meeting, he rang me up to ask me the reason. To which I replied: the reason is simple. After the way he had been acting since he was in this country, I don't see that I am any longer associated with him. When he asked me why, I replied that I could not tell him this on the phone. He then made the suggestion that I should come to lunch with him next Sunday or Monday and I agreed. This telephone conversation was on June 10. (Wednesday). When I later remembered that I had to go to Detroit to attend the Conference of the Pioneer Women's Organization on Sunday, June 14 and saw that I would be unable to keep the lunch appointment, I sent W. a letter on June 11, a copy of which I sent you. On June 16, I received W's reply, a copy of this letter was also sent to you. To this I replied immediately with a short letter dated June 16, a copy of which was also sent to you.

As in my reply I ~~xxfxaxxxdx~~ confined myself only to the two points which I made in my first letter of June 11, I want here for the sake of the record to indicate the statements which W. made in his letter which are contrary to facts:

1. "......I have spent considerable time during my brief sojourn here in consultations with members of the Executive, the Emergency Committee, etc."

2. "Even the organizational form of my activities was decided after a long and serious discussion with all our colleagues."(Nobody happens to know of such a decision)

3. "If you for reasons I am unable to comprehend choose to absent yourself from some or most of these consultations, the fault is surely not mine."(Not a single word in this statement is true)

4. "No action was taken by me without first indicating it to my colleagues and the officers of the Emergency Committee and then only when the course has met with approval." (I couldn't discover any "colleague" or "officer" of the Emergency Committee to whom these actions were indicated and whose approval was sought.)

I am leaving out altogether the statements made about me, my relations with American Zionists, the nebulousness of my mission, etc.

Since that exchange of letters certain things happened, the reporting of which I must postpone for many reasons. At an informal meeting of a few friends (Wise, Lipsky, Goldmann, Levinthal, Szold, Greenberg) with W., I made a statement on the grave situation created for the last two years in London and here by W.

acting alone and by the way he acts, ~~which;xisxmyxxxiexx~~ W. gave a reply and in the appropriate time I will send you these two statements.

I want to ask you to acknowledge the receipt of this letter by cable. For the time being this letter is meant mainly for you, ~~xxxfaxx~~ and I leave it to your discretion whether to show it to anybody else. But when and if I send you the two statements made by me and W. with the request to give it to the Executive, you will also have to show them this letter.

There are three cables to which I received no reply. One of June 22 which reads as follows:

BENTOV IN LETTER TO ROSE JACOBS TELLS AMONG OTHER THINGS THAT KAPLAN QUOTE INDICATED UNDER CERTAIN CIRCUMSTANCES HE WOULD BE IN FAVOR OF PROPOSED SOLUTION UNQUOTE CABLE WHETHER REPORT TRUE

June 25

FRIENDS HERE TAKE INTEREST LOAN VIEW FINANCIAL SITUATION MUST HAVE AT ONCE COMPLETE DETAILED LIST ALL AVAILABLE ASSETS FREE OR MORTGAGED FROM TWENTY THOUSAND UP SPECIFYING EACH ADDITIONAL FIVE THOUSAND

June 29

IMPLORE YOU AIRMAIL EVERYDAY YOURSELF OR INSTRUCT ASSISTANTS INFORMING INTERNAL EXTERNAL SITUATION PALESTINE NEIGHBORING COUNTRIES

Please tell Remez and Lauterbach that my address is Winthrop Hotel New York, and can't you instruct Leo Cohen and Zaslani to write me from time to time and also the party secretary in Tel - Aviv.

Hazak

DBG

AMERICAN EMERGENCY COMMITTEE
for
ZIONIST AFFAIRS

HOTEL ASTOR
New York, New York
June 16, 1942

METZGER REPORTING CO.
Stenotype Reporting
MILWAUKEE
NEW YORK CITY

TUESDAY AFTERNOON SESSION

June 16,1942

...The session convened in the Hotel Astor, New York City, at four thirty o'clock, p.m., June 16, 1942, Doctor Stephen S. Wise presiding...

CHAIRMAN WISE: Doctor Weizmann, Mr. Ben Gurion, ladies, and gentlemen:

We meet in plenary session of the Emergency Committee. About a month ago we had our full session and I think despite the witty and brilliant remarks of David Wertheim we had a very much worthwhile session of American Zionists, all under the auspices of this group.

This conference left a great deal to be done. In fact it did nothing more than stimulate thinking, initiate a program to be carried further. Since that time we have had several meetings of the Emergency Committee, particularly of the Office Committee. We are working along certain lines about which you will hear, but I feel that today -- I may be mistaken herein -- but I feel today we ought to devote

ourselves to a consideration of Zionist policies, Zionist programs and of course, our immediate Zionist problems.

I am of the hope that we shall not permit ourselves to indulge in the luxury of discussion of internal relations and internal problems and policies but rather face our great problems together, and you know as well as I do that there is need for the most earnest and searching consideration of Zionist policies and Zionist programs

I am happy to feel, as you are, that Dr.Weizmann and David Ben Gurion are both here to lead the discussion which we, of course, will continue. The understanding is, I believe, we continue until seven and then have recess for an hour or an hour and a half and then continue until far into the night, as long as may be necessary for an adequate and searching examination, exploration of the present status of Zionist affairs.

I don't know that any agenda has been prepared. ...no, no agenda has been prepared. The items are on my right and left. First item of the agenda will be called upon -- Doctor Weizmann.

DOCTOR CHAIM WEIZMANN: Doctor Wise, ladies, and gentlemen: As you were good enough to state, already these

meetings of the extraordinary session of Zionists, here which took place a few weeks ago did not have an opportunity to go intimately into the numerous problems which need to be discussed and which face us now and are likely to face us very soon in the immediate future. And I thought it might be a good thing we would meet freely, informally and frankly, and tell each other what the things are and what is to be done, and I propose in this not too lengthy address to outline the things as they present themselves to me who is now here for the third time on a visit during this critical period, and in this last visit I had an opportunity now of spending something like two months, or a little more than two months here.

It is customary to begin reviews with stating what the political position is, meaning by the political positio. the position in Palestine, the position in London. I don't think I need go over these grounds. No particularly important changes have taken place. The White Paper stands; the High Commissioner who was called to London has returned to Palestine (whether he will stay there for always or not, I do not know); they have introduced very, very slight changes

but no substantial departure from the policies as laid down

hitherto has taken place.

The new Secretary of State is perhaps better in fact than in word. I don't know. But his utterances don't seem to be particularly encouraging. So in London and in Palestine we have the same strains which have existed hitherto still prevailing.

I would like rather to draw your attention to a position, also a very serious political situation which may, I think, in the near future portent something of moment to our work and to our fate.

I think it is almost a commonplace if I were to say that the safety of our problems, like the safety of Jews as a whole depends on one fundamental, on real cooperation between this country ---[interruption]

I believe as I said, that our fate, the fate of Palestine and generally the fate of the Jewish people inasmuch as its fate depends on outside factors at all primarily depends upon us, but inasmuch as it depends on outside factors, rests very largely on the cooperation between the United States and England. It depends very largely on the Anglo-Saxon world. Of course, we realize all that Russia has come into a partnership from which she stood out these last twenty-two years, but

one does not know yet, it is difficult to define what the attitude of Russia is likely to be, although there are signs, very superficial signs that Russia is not unfriendly to our aspirations; certainly there is no tone of violent opposition to it as we did see and feel in the early stages of the Soviet movement.

But I should say what we are acquainted with and what we can assess more easily is the relationship between the Anglo-Saxon world and the Jewish people. And one can't help feeling a certain misgiving on that score by watching the developments of these particular relations. I am conscious of the fact that everything, more or less, is fluid today and what seems to be threatening today may clear up tomorrow. But, there are numerous signs that relations between England and America are not as good as we would wish them to be. I started in Washington; both in English and American circles one sees it. It reflects in the ways -- it reflects itself in many ways into which I wish not to enter at this moment. I consider that a very serious situation. As I said, one must not lose a sense of proportion, it may change. It is perhaps due to a great many facts like, for instance, the certain military inactivity and military disaster in England

or in the outposts of the British Empire. I may add that since these new bombings -- since this new bombing offensive began, the English shares went up slightly, and nothing succeeds as success, particularly in this country. It is a country which moves up and down in its relations, in its sentiments more or less like a fever chart, and I don't want to over-emphasize that, but even assuming a fever chart, a fever chart can be like that, horizontal, and can be like that [indicating]. In other words, there is, I believe, an increasing tendency toward suspicion between these two great countries. And, remembering, I think I mentioned it at some occasion, I think at a meeting of the Executive of the Zionist Organization of America -- remembering that in England, at any rate, there is a prevalent sentiment that the Palestine problem cannot be solved by England alone and that only an active cooperation between England and America may possibly lead to a satisfactory solution, whatever the solution may be, which I don't want to point out at his moment.

It is, therefore, in our interests very much, if we can do it at all, to see that these relations -- apart from the general humanitarian considerations and war considerations -- that these relations remain very stable and good, open and

frank. I don't know that we can contribute very much toward it, but I am putting it out simply as a general thesis.

I would like to quote as a proof of something which may appear to many of you as a vague statement, I assure you that to me it is much more concrete than I care to put into words. I saw something of this danger in the last speech of Vice President Wallace. Now, I am not referring to his great speech where he spoke of the peoples' march and the peoples' revolution. After that was a second speech, a short speech, he speaks at a church dinner, a reference to this speech in particular -- I take two parts of this speech very briefly. He traced the development of human civilization, saying there was a Hebrew civilization which was relieved by a Roman civilization, which was relieved by a British civilization, which is being relieved by an American civilization.

I am taking it very briefly, without the slightest desire in any way to distort the statement, but I think it is substantially correct. He then went on to say in another sentence that American is the chosen people. He used this very expression. Now, it is not for me to critidze. Then he went on to a third part. He said that we speak English but we are not British -- which is quite true. But it meant

more or less delimitation between America and what we usually call the Anglo-Saxon world, and he gave proof here of what he said by adding the statement that there are too many Italians, and too many Greeks, and too many Jews, too many nations which went into the melting pot in order that we should be Anglo-Saxon in spite of the fact that we talk English.

Now, I am not going to analyze the speech of the Vice President, for whom I am sure that everybody here has the highest possible regard. But I would like to say, for my small part it is not true. It is not true that in this sense that the Hebrew civilization has been relieved. In other words it means the Hebraic civilization has been obliterated andssomething else has come into its stead. Things do not happen in history like that, according to my poor lights. It is a synthesis.The bright civilization still exists. We are here to testify to that particularly somewhat important fact. Neither has the British civilization -- I am not worried about Rome, and neither am I worried about the others -- neither the British civilization disappeared. Nor can the American civilization, which is certainly beginning to take shape, nor canit go on existing without the Hebraic civilization and without the British civilization. The recognition of the organic inter-

connection between these three is not sufficiently pregnant in the minds of the American statesmen, if they are typical of them, to justify a statement like that. If you were to try and misinterpret -- there is no limit to misinterpretation -- one could say it sounded, if you stripped it of its beautiful style, it sounded as a new brand of isolationizm or a much higher level but there was an undertone of it because he added"the American civilization will develop itself according to its own laws and its own internal forces."

Of course, we shall help other people and one gets the impression, to be a little more explicit, one gets the impression in the utmost fear in Washington, that Europe -- we are very sorry -- well, here they are, they always quarrel, they always get themselves into trouble, we'll come and clean it up, we'll give them food, we'll police Europe for a time and until these children have learned to behave, but for the rest, no interest.

There is a civilization of our own. I am on purpose exaggerating in order to bring out the idea which I feel is subconsciously underlying all that.

I consider that a very serious danger for us because, as I said, I believe that only by getting America to

European Jewry. We know in our history that there are a sherith atlecah, there will be a remnant. We have been through it. This remnant will get up and out of this welter of sorrow and blood and tears and sweat will arise a Jewry diminished in numbers, diminished in strength but perhaps morally just as powerful, capable of giving something which we cannot foresee at this moment, and the mere operation with such possibility is a very serious weakness, moral weakness of the whole situation, moral weakness of American Jewry.

Even last year -- again I think Chaim Greenberg will bear me out -- in a sort of trivial way, when I first saw the Hagadoh, the modern Hagadoh of our dear friend Kaplan, I felt something, I said so publicly, I felt something. I am certainly no Mizrachi, I am not such a Chassid, that every word of the Hagadoh is a precious asset which must be kept but there was an attempt to modernize something -- it was not in time, it was not true in substance, and it left "Amachid", a consumptive, emaciated, consumptive sort of business -- quite nice, but an Ersatz. It was not the real article. That is what everybody felt apart from any religious sentiment which might have been connected with it.

I am taking this as a very simple example but as a straw indicating whether and where the wind blows. If

that is going to be the edifice, well, it looks something like second-hand business.

I will continue that analysis -- very superficial. I don't want to be long, I am anxious that you should speak, I am really most anxious.

Thus come to the Zionists, Zionists with all the section; I shall not criticize the organizational aspects of the movement. I am not criticizing at all. I am only telling what I feel, probably as one who works in the movement and partly, also, as a somewhat detached onlocker.

Zionism here -- please assume that I appreciate all the positive side. I appreciate the efforts, I appreciate the attempts to do things in Palestine, I know what the Hadassah is doing, what the Paole Zion, what the Mizrachi, what the General Zionists -- all the good things, assume that they are deeply appreciated. I speak of what I believe is the negative side. It is not boorish on my part, not a desire to over-emphasize the negative side, but because of the positive side we speak every day of the week. Publicly I would not say what I have to say now.

If I were to characterize on a whole, with very notable exceptions, with very important exceptions, the whole trend of Zionism in this country, I would say it in one phrase:

It still remains Zionism for others. These constant efforts -- it does not mean, friends, that all of you may not one day end in Palestine (which I hope you will), it does not mean that we don't wish to see a great number of American Zionists, or Jews, go to Palestine. As I said, I exclude all these things. But the constant attempts to reconcile Zionism and what is called Americanism. I don't really know what Americanism is. Well, I am not competent to know. I simply don't understand this article. It is to me, the American mode of life is a sign of a sort of facile way of making the best of both worlds. If you can achieve it it is a wonderful thing -- it is not easy. I found it extremely difficult. And, this is, for instance, why American Zionism was not able up to the present to produce a real Chalutz movement, and this is why its motive power, in spite of the great organization and despite the potential strength which is being built up, its motive power is not proportional to the numbers and the position of the Jews in this country. Because, you can motive powerfully something if you do it for yourself.

The socialist movement would never have obtained the craft which it possesses if each worker, the particular Mr. Jones and Mr. Smith, did not feel that he was improving his own position by strengthening the socialist movement. Maybe he

is mistaken. That is what he believes. To use a Jewish example which is perhaps much more appropriate, the same Hagadoh, not Kaplan's, but my Hagadoh -- that each Jew should consider himself each year as if he personally left Egypt. And there is a deep meaning. It means he personally feels the difference between bondage and freedom. And as long as one does not feel that, well, there is neither bondage or freedom. And as I said it in another place, where it was more appropriate, to the non-Zionists, or to the anti-Zionists, I said: "You are," we are all in this world second-class citizens, I said to them: "You", but to us I say: "We". The difference -- we are not reconciled to it and our Zionism is among other reasons probably a reply to that in our ideas and our thoughts and sentiments. In our work we are first-class citizens. You make us into second-class, and as much as it depends on us we are first-class citizens. We are not reconciled, whereas the others are reconciled. They did not like it but they had to swallow it.

This idea of constantly trying to reconcile an Americanism, whatever it stands for, with Zionism, whatever it is it is something which for me is not quite clear and plain sailing. And this is, I believe, why the motive power like Halutziot, like -- I still cannot get over, for instance,

English, this impoverished, embattled England, should be able today, yesterday, to collect ninety thousand pounds for the Keren Hayesod -- a lot of money for a small community -- and hundreds of thousands of pounds for the Keren Kayemuth, and why such a thing is not possible here. Because in England the Jews have discovered after a great many knocks that when he invests his money in Palestine today he invests it for himself. He today buys a piece of land, deposits money in a Palestine bank for the purpose of using a house after the war because he wants to have a house and a piece of land in Palestine for himself, for Mr. Meyer, or Jacobs, or whatever his name may be. This ardent desire is not yet noticeable here. Hence, a certain facility, a certain what I call facile relationship to the whole problem. After all it is not a problem which catches upon our own vitals; it touches us only indirectly.

And this is why there is in America, an American Zionism not a real regular opposition but there is a sort of what you would call a "machlis", something pinches somewhere, it never comes out.

Whenever I come to America I find the Zionist organization engaged in eliminating somebody, some group. Today it is one group, tomorrow it is another group. I don't want to call names, but it is not a machlokos l'shem she-ma.

It is a "machlis", a sort of hidden, undefined disease, which symptoms are there but it is extremely difficult to make a diagnosis.

I understand an opposition. What is an opposition in the English sense? After all, England is the mother of parliament. The leader of the opposition in England is almost a member of the government. If you go into the House of Commons you will find chambers belonging to this minister, and the other, and then the prime minister, and the next room is written "The Leader of the Opposition". The leader of the opposition receives a salary of two thousand pounds. He has office and the definition of an opposition is that he is capable of producing an alternative policy and an alternative government.

If you apply this definite here you will find it fails. There may be an alternative government. You will replace "A" and "B", but I have not seen an alternative policy because the alternative policy determines the personnel of the alternative government.

After all that, I am asking myself with a heavy heart -- and this is the reason why I was so terribly anxious that we should have a really friendly, searching talk -- are we equipped, in view of the importance and the position, etc.,

are we equipped to face the future -- and the future is not very distant, the future may be tomorrow?

Are we equipped to present our case and what is going to be our case, to, let me say, the American Government? Are we equipped to present our case to the molders of American public opinion, whoever they may be, leaders of the thought, leaders of the church, leaders of education, of the universities. I don't need to count it up. Have we in America one book, one newspaper which we could say -- here, gentlemen, you want to know what we are doing? Read that for three months. One would have thought that in view of the task which confronts the American Jewish community and particularly the American Zionist community, you would have one powerful organ of public opinion. That is the elementary necessary instrument. We have not got other instruments which discuss and present our case. I don't mind what case. I don't mind whether you will decide a state, partition, bi-national state, but the whole problem should be ventilated in an open, honest, sensible scientific way from a dignified platform. We have not got it.

There are about forty or fifty committees today sitting in Washington and other parts of the United States thinking about post-war arrangements. We are not there. We are not there yet. No, but we ought to go there. I do know

that we ought to have our own institution. I know that the American Jewish Congress is doing something in that direction. But I mean as Zionists, where all the information about Palestine should be centralized, tested, scrutinized, collated, coordinated. All that needs men and needs money to do it. Therefore, we were talking of a political fund, which fund must be expended for that sort of activity. I think that it is an essential necessity -- a fund, a press, a literature, one or two institutes especially designed to prepare, as I said once before, for the day when it comes.

We have been speaking a great deal about unity with the non-Zionists. We have advanced a certain distance on this road. We have not reached the goal yet. But the necessary prerequisit for this unity is unity among Zionists. And the Zionists must make up their mind whether they really want this unity with non-Zionists or not. If they want it, they will have to be prepared to make certain concessions.

And finally the last word. As one cannot speak about Zionist affairs without saying something about the Army, I would like to say that we have suffered defeat in England. We have suffered a defeat in England. We have not given up the ghost. Only a few days ago again there was a meeting in England, in London, and these demands were reiterated. But I

fear that this new Army Committee which came with this ballyho has rendered the work here in this particular direction extremely confusing and difficult. The same people who would like to help us, helped them and they don't understand, particularly the goyim. You cannot publicly disavow this Committee and you cannot publicly agree with this Committee. Here is the difficulty.

MR. Wolfsohn : You should elaborate on this point, why we can't.

DOCTOR WEIZMANN; Why we can't work with them? You know the reasons. I don't want to go into it too deeply. Perhaps there will be an opportunity. I am not trying to avoid the problem or evade it. I have only mentioned it in case the discussion might turn -- [interruption]

QUESTION: Do you approve of cooperation with the Jewish Army Committee?

DOCTOR WEIZMANN: Under certain conditions, yes.

I have finished. I have tried to be as breif as possible and please forgive any shortcoming or any harshness which might have run through the few words I have said. I would like very much that you, above all, youy -- it is enough my making speeches -- you should make your statements, state your case and your remarks. Thank you very much.

EVENING SESSION

MR. ROBERT SZOLD: Mr. Chairman, I desire to confine my remarks to the matter of Palestine as a part of an Arab-Moslem Federation. One can't cover everything. My hope is for some clarification on this one point. I think it is a very good point. If we have clarification on this I think it will test Zionist principles in such a way that the clarification on this point will tend to clarification on others.

I know there is no particular scheme of Arab Federation before us. When we last considered the matter before the Emergency Committee that was urged as a reason for our not considering it. I think it is a reason why we should consider it. Before any scheme becomes crystallized and we have not the chance to operate on principle it is well to consider and to reconsider it. I think the members of the Emergency Committee who attended a meeting last fall, you remember the discussion we had on the matter. As far as I recall we came to a concensus of opinion at that time. Since that time I have understood that there have been some doubts raised and some new questions raised, and since it is so important, and since we have Doctor Weizmann and Ben Gurion here, it seems to me we ought if possible

to try to reach a common agreement on the matter. I say that even though I am convinced that the practical likelihood of immediate Arab Federation is remote. In other words the chances are that the Arabs if left to themselves without having a situation complicated so far as we are concerned probably would not agree to the federation -- would not agree to federate.

I understand that the point has been raised in conversation that Doctor Weizmann had with Lord Moyne, perhaps Mr. Churchill and others, and he may tell us as he sees fit what conversations he has had in this country, if any, on the matter. I think we should restate essentially what we came to at the time we took up the matter at the last meeting at which it was considered.

That meeting was November 28,1941. It was a full meeting, not a meeting of the office committee and I there urged the Emergency Committee make explicit its attitude on the Arab Federation.

I am reading from th . Mr. Goldstone opened it, Mr. Neumann gave a considered statement why we should consider it. It was an immediate practical problem and imperative, he said. I made an argument. Dr. Goldstein endorsed Mr. Szold's position.

Perlzweig, Seigal, Neumann, after considerable discussion agreed that the consensus of opinion is that the Emergency Committee declare its negative attitude to the inclusion of Palestine in any Arab Federation, in any public statement in which the attitude is expressed positive demands for... Jewish Palestine is to be included.

Those are the minutes of that meeting.

Now, I want to support the position that was then taken. I think that I support it on fundamental Zionist ground. I take it that anything that is against a fundamental Zionist principle is something that this Committee would be against. I ake it there is no dispute about that. We all want to safeguard fundamental Zionist principles. I take it also that there would be little disagreement with the proposition that it is a fundamental Zionist principle that the Yishuv be not a minority, if there be a chance to be a majority in Palestine. I take it that is fundamental to Zionism; fundamental to Zionism as I learned it, that the difficulty with the Jewish position, books have been written about it, that it came down to the minority status. There must be some place and there is only one place in the world where that majority status may be obtained and that is Palestine and we must not do anything to prevent that majority status or that

freedom from minority status from being achieved.

Now, I say I think it is common ground here, but I have occasion to read a very learned constitutional study on an Arab Federation and a Jewish Bi-National Parity Partition State as a part of that Federation, a really tremendous amount of erudition in a mimeographed volume that has come from Palestine, and I quote from page 62 of that constitution. It was gotten together by a group of devoted Zionists. I have not any doubt as to their erudition and Zionism and submitted as a contribution to the subject. I quote now under a sub-heading which is entitled: "The essential aspirations of Zionism", and then after stating the essential aspirations of Zionism somewhat differently from what I did, the statement goes on as follows: "It is true that a Jewish State might provide an adequate basis for the consummation of Zionist aims as just pictured but it is not a sinequanon as will be shown in later parts of this report and we have no doubt that the Jews would willingly agree to abandon the idea of a Jewish State if they were satisfied that there would be room for the realization of their essential aims in a Bi-National Arab-Jewish State."

Then right under that is another sub-heading which I quote: "A majority not the objective. Neither is a

Jewish majority in itself the objective."

I personally do not share those sentiments and I take it that you all here can proceed with me on the assumption that a fundamental premise of our thinking is that we want as many Jews in Palestine as possible and we want a Jewish majority there. Now, those that are in favor of Palestine being a part of an Arab Federation, I take it, have got something in their minds which reconciles a Jewish majority in a Palestine State and this Arab Federation. In other words as it is stated with adequate safeguard the Jews in Palestine can have their own State and can join an Arab Federation consisting of Iraq, Syria, Trans Jordan, Palestine and others may or may not be added.

It is to that proposition to which I want to address myself and I ask your most earnest attention because I feel most clearly that it is impossible to have any safeguards which would be of any use whatsoever and I therefore submit to you that we as Zionists on Zionist policies, I am not saying how we go forward, I will come to that in a moment -- on principle, on Zionist policy, should be against any idea of a Jewish State even with full constitutional guarantees of unlimited immigration if that State is a part of an Arab Federation.

Now, I speak of an Arab Federation as a very clear thing. That is, Iraq, Syria, and Palestine. I am not talking about Palestine as a part of a Federation where Turkey and other countries are a part. I am talking about an Arab-Moslem domination, a clear Arab-Moslem domination, in the other federated states.

What would that Federation be? Clearly the federation I am talking about is not a case where Palestine, a clearly independent state, sits down and negotiates a treaty with Syria and Iraq as to customs, tariffs, sanitary arrangements or this or that. America has a reciprocal arrangement with Canada and there is no federation between the United States and Canada; and similarly between Canada and South Africa. But federation necessarily involves the giving up of some rights of soverignity in the state which is part of the federation, and that is essentially so in this kind of federation because the only reason a federation, I take it, is proposed by the best kind of Zionists is that it is impossible to realize Zionist aims without making some kind of accommodation with the Arabs. You have to satisfy the Arabs; otherwise nobody considers it.

Now, in other words to satisfy the Arabs there must necessarily be such political power in the Arabs of Iraq,

Trans-Jordan, and Syria, that their "fear of domination is completely removed and the Jews must necessarily be a definite permanent minority in any such combination" -- otherwise there is no point as far as the Arabs are concerned.

What is it that such a statement gives? Such a statement states we will give up any notion of having an Army. This state cannot have an Army. This state cannot have an Army. It cannot have troops. It cannot have an air force. It cannot have a Navy. It cannot make treaties. It cannot make alliances. Will the citizens of Iraq have the right to free access to Palestine without Palestine being able to prevent them coming in? Suppose after this federation is established, of Iraq, Syria, Trans-Jordan, and Palestine, Ibn Saud comes along and says, "I would lik[illegible] [illegible]e federation." How is that decided? Will Palest[illegible] a certain independent state, as a part of the federat[illegible] have the right to veto or will the majority have the rig[illegible] say? If the majority have the right then Iraq, Syria a[illegible] Jordan will surely say: "Come on in Ibn Saud of Ar[illegible] and make this Jewish minority something other than can never be anything but a minority."

It seems to me that if we talk of federation at all that we must see no matter what consitutional safeguards, no matter how you study the matter, no matter how practical you

desire to make it, that the essence of the thing is bound to be that life having overwhelming centrifugal forces drive from the periphery toward the center there have to be some kind of central bodies. What kind of central bodies besides decide about federal bodies? How much to take out of Palestine industry or Trans-Jordan or Iraq? All of those things would have to be decided by some central body. That central body would have to have the authority to impose its will on the federated unit. That federated unit or the citizens thereof must become subject to that central body if that central body is to work. The powers that are centrifugal tend more and more in this modern world, it seems to me, to make it that Palestine becomes in a position of permanent, frozen, minority status.

I submit to you that life being what it is it is impossible for the best minds in the world, the best constitutional lawyers in the world, the best will in the world, to provide safeguards which will adequately protect our Jewish position in Palestine once we give up the independent position and go into an Arab federation of that kind.

Now, as to practical consequences, of course I don't know what the world is going to be in the future. Assuming it is going to be a normal world as we used to know it, we would all want to have a number of things happen without getting

into a federation. Without going into a number of things such as scientific interrelations, health relations, joint economic enterprises, reciprocal tariffs, transport communication facilities...

Why have I gone into this at such great length now when it is not a practical matter or when we don't know what kind of a world there may be tomorrow? The war may last a long time and we have no idea what will happen in the future. I do it because if we all agree then it means that in our publicity, in articles written by our leaders, in conversation by our leaders with statesmen there will be no committment of any kind which will tend to hamper or bar us from a federation if spoken out.

Now, I have covered the thing. I have several more pages of notes. You are all tired and I will not go into it. I would like very briefly to skip over a few other arguments which I had intended to go into at some length. The first one is this. It said that federation is a part of the trend of the times; that you can't withstand it. We must go into a federation. It is the democratic way. In the post-war world there will be lots of federations and all those things. It is a part of the Atlantic Charter. I can only, I think, -- our position as I have stated it here without going into such

a federation can be fully justified before a liberal world, can be fully justified in a world that seeks to do justice to not only a fraction of the people but a whole people -- I think that after this war is over the persons who sit down at the peace table will regard the world as a whole and if Palestine is a part of the whole world, if Jews are a part of all, then the glib aphorism that Zionism is contrary to the theories of the consent of the governed gets into its proper place. Reinhold Neibuhr had no trouble about it and I think the statesman after this war is over will have no trouble about it. Consent of the governed is not a proposition which can be applied at all times in all territories and under all circumstances. Our own history in this country is full of examples when this theory was not applied and the Civil War is one example when the phrase the consent of the governed was not permitted to govern the decision. Justice, what is right in a proper world government. I think that I have no fear about our meeting that argument.

On the argument that it is necessary to make peace with the Arabs I would like to spend just a couple of minutes.

If it is necessary to make peace with the Arabs that we take a permanent minority status then, good friends, I

am not interested in the matter. It is not the kind of Zionism I am interested in. Zionism to me means something more than simply making peace with the Arabs and if it is so necessary to so whittle down our aims and cut out the heart, maybe not those in America, but those in Europe, then it seems to me we ought not to be a part of it.

There is another argument to which I cannot give my concurrence and that is what the British want, the British may want it; it is a part of the British scheme of things to have an Arab Federation in the Near East and Palestine has to take its part. I think with all our love for the British and respect for them that the time is passed when we must shape our policy because it is a part of British policy, and I think that is the only argument in favor of an Arab-Moslem federation where the Jews are a part, that it promote British policy that that can't be the guiding principle.

Now, as a practical matter I am not here proposing that we announce to the world that we are absolutely against an Arab Federation. I don't propose that we do any such thing. Certainly we should not fight any Arab Federation, particularly if we are not a part of it, and if the Arabs either on their own behalf or stimulated by others form a Federation and invite us in, I think we ought to be most

diplomatic and circumspect in our conduct.

I want to present with all the clarity and force that I have that when we get into consideration of such things, I say so far as I can see there are no safeguards which human ingenuity can devise to protect the Jewish position once you get into it, and I say once you get into those things and as we go along nobody can tell whether there be a Federation whether Palestine will be governed for some twenty years under an international belief that the United Nations have to keep going for twenty years in order to keep order in this world and hundreds of thousands and more Jews come in in this period without mandates and without a League of Nations, and without United Nations and just sit there keeping order and allowing Jews to come in during long periods, let's take council of our hope, not give away a single bit of our rights and ideals and be very, very careful about walking into conversations about safeguards which safeguards in my opinion will be futile.

* * * * *

DOCTOR CHAIM WEIZMANN: I would not ask for this privilege except that I have to travel tomorrow and I have to travel a long way. I don't want to detain you at any length.

I fully endorse the suggestion of my friend, Judge Rothenberg. I think there is a political committee, and

I put it forward in the very first words of my statement. This political committee ought to be put into a position to operate. It needs an instrument, a really good paper. I don't mean to say the organ which we have is no good. For this particular purpose what we want is a dignified tribune in which you ventilate all these problems. By ventilating problems I don't mean that we commit ourselves. We want a Jewish Commonwealth but there are others in the world who may want other things. They may have a right to say what they've got to say and it won't help us. Equally, I spoke of a book, and perhaps one, perhaps two, of the collection of material which is required in order to present our case.

In Palestine it is being worked upon . It has to be brought here, digested, presented in appropriate form. These are practical things which have to be done without very much delay, and if it is in my power to help to realize it I shall repeat it over and over again until it is done. And the reason for this conference is tomention that it has to be done and it should be done without very much delay.

Equally I accept, I think it was Mr. Buchstein's statement, that in Washington as in other parts of America there are a great many people who may not be directly affiliated with the Zionist movement but would be ready to render assistance

here and there any everywhere, and they should be drawn to the work. It is not easy. It cannot be done in one day. But a beginning should be made very soon.

Last year when I was here we made a modest beginning. We spoke to quite a group of civil servants in Washington and we were able to pick out at least a dozen men who might be useful in rendering service by way of information, by way of canalizing information in one way or another very soon. This ought not to be lost sight of, and I think this ought to be canalized and realized very soon in these small political bodies.

Leaving purely practical questions aside, of which no sight should be lost, I would like to make only a few remarks about the general problems.

I did not mention Doctor Magnes because he has become an institution. Periodically he performs such antics and gives possibilities to Zionists to spend three quarters of an hour in discussing Mr. Magnes. There is a bad taste about this performance, the time in which it has been done.

I would like to put it perhaps not so drastic as Ben Gurion has done it. He has become the
as the high commissioner. He has become the "crown Jew". There used to be in Russia a "crown Rabbi". There was a rov, a rov

who served and who learned from morning to night and he fasted every Monday and Thursday. He was the rov. He was highly respected in the community but outside the four walls of the community nobody knew about it. There was another rov who used to wear a fur coat and a high hat and he had the entree to the goyim , to the government. This was the "crown Rabbi". He gradually styled himself as the "crown Jew". There is a saying in Talmudic: כל המתלבש בלבושין דלא דיליה

I don't want to translate it. If you don't understand it, leave it alone.

There is a bad taste about it -- it is true. He can't be answered even in Palestine because if a man poses as a moderate who wants to help in a difficult situation, naturally nobody will allow to answer him who is likely to spoil his broth and therefore he won't accept my advice. Tact should have dictated even if one is a tremendous adherent of this sort of junction between Jews and Arabs. There is a time to speak and time to keep the mouth shut and it was the time to keep one's mouth shut at that time. Wait until the world becomes open and then you might speak about the others. Then you might speak about it. The other trouble with Magnes is -- he also speaks on behalf of the Arabs. I would like to hear the first Arab who says: "I want a bi-national state with the

Jews." Then the matter -- although I may not like it -- but there would be something to discuss about it. To discuss a bi-national state with Magnes is not interesting. To discuss it with the Mufti may be perhaps interesting, and he also speaks on behalf of the Arabs. So far the Arabs have never said when anybody comes to me and says they know Arabs who are likely to accept such a proposal I ask him one simple thing: bring itto me in writing. That ends, usually, every discussion on that matter.

There is a last thing about Magnes. He is not really a private person. He is the president of the Hebrew University. He is quoted as such in the paper. It is not an accident to always note Dr. Judah P. Magness, the very excellent Zionist and fine American citizen, but the president of the Hebrew University. Our university. Our university. Incidentally I get to know he happens to represent the Hadassah Emergency Committee. These are all -- I think Hadassah is part of the Zionist Organization, as far as I know -- I stand to be corrected -- these things produce a confusion at a time when clarity is absolutely essential.

Well, I think it is enough. About England and America -- my grandfather used to say never ask for the death of a goy the next one is worse. England has let us down. We

were bitterly disappointed but I don't believe that America would be very much better and again forgive the vulgarity, the devil you know is better than the devil you don't. Let us not detract from the value of Vice President Wallace's statement, of Sumner Welles' statement, of Winant -- particularly Winant.

I have the highest respect and admiration for Winant. He is a genuine friend of the Zionist movement. He is the only one in my experience who as you call it in America has stretched his neck out, has really gone out of his way to do things. I had it not from him. For instance, on the question of the Army, Mr. Eden repeatedly has said Mr. Winant is all the time after him. There is no question about it. He has received Ben Gurion, with great interest listened to all his proposals, and is ready to take action. Still, it has limits.

Gentlemen, Mr. Wilson spoke of the pattern of the world to come in his 14-Points. At that time it was important, it is still important, as the pronouncements which are being made today by the American statesmen, -- which I don't underrate. But nothing happens. Nothing happened after that. This is a flimsy basis on which to build. Read it. Re-read it if you like. Study it. But if you will open Isaiah

or Amos you will find it in a better form, even what Wallace said or what Winant said. It is excellently pronounced principle. But to build on that our future hopes is a very flimsy foundation. Read it. Re-read it. Believe in it and don't be disappointed if it does not happen.

America has shown so far -- and I don't underrate it -- has so far shown a great deal of platonic love to us, but it was platonic. Whenever it came toaction, with a few exceptions they shrank back. Perhaps because they are busy in this war, perhaps they really don't understand yet that the Middle East may be also their interest, and because to educate the Americans to the state of understanding the Zionist movement and the Jewish problem even like the British understand it will still take a long time. We have to do it and we should do it because I believe in the sincerity of the President and I hope that the President will have this commanding position at the peace table. But, above all as Jews we must address ourselves to the British people and to the bad British government; we must address ourselves to the American people and to the American government. And hence books, hence literature, hence poke your soul out until ten in a city will understand it and gather our forces as much as we can.

All these things, ladies and gentlemen, depend

upon others. P'luim b'bast aacrim -- I also believe in the things which depend upon us. What we do and what we omit to do, for that we are primarily responsible and I shall illustrate it with a nasty example. I have never said it. It has never passed my lips. But being eleven o'clock and being that we are here in an intimate assembly -- all the hellaballoo about the Army, I waited for one fact which in my humble opinion would have been decisive in favor of the Army. Before America entered the war if there would have been one thousand young American Jews who would have presented themselves to the recruiting office in Canada and say: "We want to be sent to Palestine to join the Army." I think they might have refused that but it would have been a formidable act, a most decisive act. It did not happen. You could have gone and enlisted as volunteers. I am not reproaching. I am only speaking of things which we depend upon. They could have gone and said they wanted to enlist and waited to be thrown out. Now it is illegal. I appreciate the position. I am speaking of America before it entered the war. That would have been an act of great value, of great moral value. This act unfortunately did not take place and it blunts in my opinion to a considerable extent this feeling when I hear, when the biggest thing is Zionism, not what Ben Gurion has said, what others have said

here, it is the most important, the most central question, if it is so why did you miss the bus?

I am sorry. I am genuinely sorry, but that is so. Therefore this ballyhoo which is made today in the paper advertisements is to me so much trickle. It is a confusion. It is unpleasant. You see the reaction. The Palestinian Jews don't want to take them. They kick them. They rebuff them. They are still going on and on and they will win that way. That is the difference. That iswhat I said at the beginning -- Zionism for one's self and Zionism for others. I don't mean in a crude way that you should take the next boat or bomber and fly to Palestine. I meant it as a motive force in one's own life. Here was the test. Just as in peace time the test is Haluziuth. Here was the test. We did not stand the test.

Of course the Army is important, need not be emphasized, but the fulfillment depends also to a very considerable extend on us and it is no use being a maximalist with others and a minimalist when it comes to one's own performance. That is all.

That is what hurts me and that is the purpose of what I have said.

Of course all that Buchstein has said, that the Arabs are active and the documents seen in Washington, the

memorandums -- we know it. Of course the Arabs are active. Naturally they ought to be active and it is all true, but if we were the Zionists we ought to be I would not feel all these things. I would not fear. I would not fear Egypt, that Egypt will lead the Moslem world. I am not even fearing the fifty million Moslems in India. I am fearing ourselves. These are the only people of which I stand in fear, lest we shall weaken and that is the leit motif of the few words I have addressed myself to in the beginning. All the other questions are really irrelavent -- whether England will take the mandate or hand the mandate over to America. It won't happen. I don't see America running after the mandate and taking it.

To end on a lighter note. "Zwei malchen schlozen sich, mischt sich nisht arein."

There will be a settlement between England... I want Anglo-American unity on the question of Palestine. I want a full understanding on the part of America, what Palestine means to the Jews. And all the fears which Rothenberg expressed about the particular attitude of the President, you remember last year at this very Committee I said the same thing. I said the President considers Palestine a small matter and he will think Palestine, all right, a good thing, but one has to find another country and that is a misfortune, a firstclass

misfortune. Whether we can find access to the President, that depends very largely upon the President.

MR. NEUMANN: One question. You said earlier in your remarks that England would want to be helped by America in solving this. Exactly what does that mean?

DOCTOR WEIZMANN: What that means is this. England thinks -- here I am repeating what was told to me in so many words -- England imagines -- perhaps they are right, perhaps they are wrong -- I don't think that all in England think that the White Paper has come to stay in all its terms. I think a great many people in England today who know this White Paper is a nasty business -- at least so far and would like to get out of it some of them would not but a great many of them would. I am speaking on behalf of these people who would like to have what is called a fair settlement. They say as follows: (that is the last thing I shall say, I have a great many things I would like to say but I can leave them for another time). They say: Not from the war, peace. We can call in the Arabs. Let me say Churchill and Roosevelt would call in the Arabs and tell them, gentlemen, what you have you owe to us. What you have gotten out of the last war you owe to us. You fear lest the Jews will crowd you out. We shall see that you come to no harm but we consider it as just

that Palestine should be a Jewish State. And they believe that if Roosevelt and Churchill -- I speak of Roosevelt and Churchill as representing the two great nations -- would say that -- b'pe molai -- to the Arabs, both saying that it is essential that the Jews have it, it is equally essential that we guarantee that you come to no harm, displaced, driven out, you know all these stories, they believe the Arabs would not fall on our necks, it would not lead to a love feast, but it is feasible the Arabs would have to accept it and it might be that England and America might have to police the country for a certain time until the Jews stand on their own legs, because they realize in England what has happened now is we are sufficiently strong to be an irritant but not strong enough to stand on our own legs.

Whether this reasoning is correct or not, I think there is a great deal of sound horse sense in it. I am not speaking of the forms. I am not speaking of the state. I am not speaking of all that but [illegible] the present obnoxious position in this way. And I believe if we could bring America, Mr. Roosevelt, the present cabinet, to that state, and I can't quote Mr. Roosevelt, I have no reason to, but the only and one time, a short time, when I had the honor of seeing him, he said: "Well, I think that after the war we might find a way out.

What he meant I don't know. I know now that Mr. Churchill sent me a message wherein he said that he and Roosevelt thought alike, so I imagine that these things have been talked about informally because this was distinctly and clearly told to me.

It all has to be implemented. It all has to be worked out. Roosevelt's mind has to be opened. It is all terribly difficult because again here, and that is the last thing, our very Jewish friends who are excellent Zionists, who have access to Roosevelt, say our friend Felix Frankfurther, an excellent Zionist, he is fearing -- I don't say fearing in a cowardly way, he is a man of great moral courage, to stretch his neck out in that respect. He measures his intervention. He weighs it on a golden balance. He has his reasons. I won't presume to criticize. I am only saying it. You see it was different with Brandies. He was an elderly man, established; he was a judge for some time; anyhow, he felt he could go further. Frankfurter is a great man, a great mind, and perhaps he will change. Sometimes one feels -- I have the greatest affection -- one   to say the same to him that Mordecai said to Esther. It is on my lips always. On the other hand he has his life and his way of thinking, and it is not easy, it is not easy. It is a tragedy.

Then we have got to do it with these forces

which we have at our disposal every day and every minute of the day. These forces are less effective. It is quite true what somebody said that the small people will have to do it, but it will take a longer time and it is not easy. This political committee has to be activated by a definite program which I think we all agreed upon. We all agree. We all want a Jewish State. We all want Jewish immigration into Palestine. We all want a Jewish Army if we can get it now, and we all want as much land as possible. But the means and the sinews of war for that purpose have to be created as soon as ever possible.

As far as Zionism, its nature, whether, I agree with Seigal to a great extent, he has put it better than I, so did Urmansky -- there will be time to still talk about it. All I want to say -- good end -- is the power and the influence on the others stands in proportion to the intensity of our own position of power of sacrifice, how much we are ready to give for the realization of the aim; in proportion to that we can exercise pressure on the others.

* * * * * *

β10

תיק מס' 237

התחלת

תיק מס' 5238

ארכיון ד. בן גוריון

תיק מס' 238

מספר סופי:	
מספר מקורי:	
מספר זמני:	
סיווג בטחוני:	○
תאריכים	1927 - 1924

10,000 (3.60) 2140/229

6.

ארכיון [illegible]

תצלום של חברי מזכירות אחדות העבודה(?)

מכתב ד. ב.ג. מברלין (נובמבר 1924).

החלטות פועלי ציון (צ.ס.) בפולין.

עקרונות של תנאי העבודה של הפועלים

בבתי חרושת פרטיים בארץ ישראל

תרפ"ד. מאמר באטלנטיק מנתלי מיוני

1927 על ענין הלאומיות.

ד. ב.ג.

מספר סופי:	
מספר מקורי:	
מספר זמני:	238
סיווג בטחוני:	○
תאריכים	1927 - 1924

10 000 - 11.57 - 2157/2200

תנאי ה[illegible] של הפועלים בבתי חרושת [illegible]ים.

בתמוז תרפ"ג.

שם המפעל	מספר הפועלים	[illegible]	[illegible]	[illegible]	שעות העבודה	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
1) [illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	8 שעות	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
2) שמן	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	8 שעות	[illegible]	[illegible]	כן	[illegible]	[illegible]
3) [illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	8 שעות	[illegible]	[illegible]	—	[illegible]	[illegible]
4) [illegible]	8	[illegible]	—	[illegible]	8 שעות	[illegible]	[illegible]	—	[illegible]	[illegible]
5) [illegible] נסרות	3	[illegible]	—	[illegible]	[illegible]	2	—	—	—	[illegible]
6) [illegible]	30	[illegible]	[illegible]	[illegible]	8 שעות	כן	כן	כן	[illegible]	[illegible]
7) [illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	8 שעות	[illegible]	—	—	—	[illegible]
8) [illegible]	[illegible]	[illegible]	אין [illegible]	[illegible]	8 שעות	כן	כן	—	[illegible]	—
9) [illegible]	[illegible]	[illegible]	אין [illegible]	[illegible]	8 שעות	כן	—	—	—	—
10) [illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	8 שעות	[illegible]	אין	לא	[illegible]	[illegible]
11) [illegible]	[illegible]	[illegible]	—	[illegible]	8 שעות	כן	כן	כן	[illegible]	[illegible]
12) סיליקט	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	8 שעות	כן	כן	כן	[illegible]	לא.
13) [illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	לא	לא	לא	[illegible]	לא.
14) [illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	לא	לא	לא	[illegible]	לא

15) רעננה שוקלובה.	10 [illegible] 50 [illegible] 5 [illegible]	[illegible] 25-20-12 [illegible]	מלכות [illegible] אין [illegible]	אוכלוסים [illegible]	8 שעות	כן	כן	באופן [illegible]	דבר [illegible]	לא
16) אבן [illegible]	3 [illegible]	[illegible]: 25-15 [illegible]	—	[illegible] ומניין	9 שעות	לא	לא	לא		לא
17) אחים [illegible]	6 [illegible]	[illegible]: 18-15-10 [illegible]	—	אוכלוסים ומניין	8 שעות	לא	לא	לא	לא, [illegible]	לא
18) [illegible]	[illegible]	[illegible]: 30-25 [illegible]	—	אוכלוסים	8 שעות	[illegible]	לא	לא	לא	לא
19) אלפרין [illegible]	[illegible]	קבלות: 28-25 [illegible]	—	אוכלוסים 21 ספרדים	9 שעות	[illegible]	לא	לא	לא	לא
20) באורך [illegible]	[illegible]	קבלות: 30 [illegible]		אוכלוסים	8 שעות	כלום	עוד לא	לא	לא	לא
21) [illegible]	[illegible]	קבלות: 17-15 [illegible] 42-30 [illegible]	—	אוכלוסים	10 שעות	לא	לא	לא	לא	לא
22) תשרי [illegible]	[illegible] 30 [illegible]	[illegible]: 15-13 [illegible]	לא יכול.	אוכלוסים	9 שעות	כלום	עוד לא	לא	זכין לא	לא
23) [illegible]	[illegible]	15 - 42½ [illegible]	20 - 40 [illegible]	8 ספרדים [illegible]	9 שעות	כלום [illegible]	[illegible]	עוד לא [illegible]	[illegible]	[illegible]
24) כרמי [illegible]	[illegible]	[illegible] 25 [illegible]	[illegible] 18 [illegible] 8	אוכלוסים	8 שעות	כן	כן	[illegible]	[illegible]	[illegible]

[illegible]

ברלין, 19.11.24, כב חשון פ"ה.

זאבי יקירי,

תודה רבה ותמה לך על מכתבך. אולם צר מאד שהעיתונים והחוזר לא הגיעו לידי. השכחת לשלוח אותם?

מפתקא שנתקבלה היום מה מאליהו לרב הוז אני רואה שהסתדרות בירושלים סודרה סוף סוף על ידי חברינו. אינני יודע מי הוא הסבי לציזלינג וגם לא ידוע לי אם נעשו בחירות חדשות לועד הפועל של המועצה. אם רב הועה"פ הוא לא שלנו חושש אני לגורל המזכירות.

גם לי מרחוק נראה שהמקור לכל הרפיון שנתגלה בהסתדרות הוא בעיקר המזור והרפיון הפנימי של אחדות העבודה. אין אני מפחד מתעלולי כל הפרקציות והמפלגות - הדבר היחיד העלול באמת להכשיל את ההסתדרות זהו הרפיון של אחדות העבודה.

בלי כח מרכזי מדריך לא תהיה לנו תקומה בארץ. וברגע זה אין לנו רק להחזיק את הקים בלבד. התרחבות תנועתנו בחו"ל, המשבר בתנועה הציונית, רבוי העליה הבעל-ביתית והמזמת העליה החלוצית, המרדף של התנועה הציונית הסוציאלית המאורגנת וגדול התנועה הציונית הסוציאלית מחוץ למסגרת המפלגת הקימת - כל אלה מציבים לפנינו כרגע תפקידים גדולים ורבי אחריות המחייבים המרכזות והתגברות כחותינו בארץ. על אחדות העבודה הוטלה בשעה זו לדעתי תעודות היסטוריות גדולות - לחדש את פני התנועה הציונית כלה. אבל בלי התגברותנו בארץ, בהסתדרות ובמפלגה, לא נבצע את מפעלנו בחו"ל.

נסיעתי לרוסיה יש לחשוב לבטלה, ובשבוע הבא אני שב לארץ.

בנפרד מה לפני ימים אחדים ישיבת המליאה של הועד לענייני א"י. גם מה הלכה ההתאחדות בעיטה חיטנה - החדשה של הפוה"צ - הרכבה מפלגתית ואירום בסירודים -; על פרטי הדברים כתבתי לאליהו בשביל חברינו (לא לפירסום).

שלום לך ולכל החברים

שלך

(-) ד. בן-גוריון

iii/ to overcome many conventions, you see she will have to come among strange people, strange habits and typs, and leave her country, people and religion behind, and she will need a lot of encouragement and motherly advice, and I ~~should~~ only pray that you shall be like a mother to her. she will need you very much.

I wrote Geula about it and asked her to write to her. when I see father in England I shall tell him too about it. I want his help in obtaining a job for me. As soon as I am released from the Army I want to start working and ~~[illegible]~~ be settled by the time she will be able to come to Palestine.

Although it might be a shock to you I do hope will resign to the facts and share in my happiness. There is nothing which will be able to stand on our way, and I hope she will be accepted as a daughter to

רעזאלוציעס פון דער פועלי-ציון(צ.ס.) אין פוילן וועגן די באציאונגען מיטן וועלט-פארבאנד

די פוילישע פארטיי איז אן אינטעגראלער טייל פון דער וועלט-איחוד.

די פארטיי-דעלעגאציע וועט זיך באטייליקן אין דער וועלט-קאנפערענץ און אין על דער פראקציע פון וועלט-איחוד אין דער 22-טן ציוניסטישן קאנג.

די פארטיי דעלעגאציע וועט קעמפן איבערהאלב דעם וועלט-פארבאנד פאר דער אנערקענונג פון דער שטעלונג פון דער פוילישער פארטיי.

אין באזונדערע פראגן, וואס קענען ארויפשווימען אין דער וועלט-קאנפערענץ און אין דעם ציוניסטישן קאנגרעס אין באזעל, און וואס קענען נישט פארויסגעזען ווערן, האט די דעלעגאציע דאס רעכט צו האנדלען אין איינקלאנג מיט דער שטעלונג פון דער פארטיי אין פוילן.

מאדלענדיק די שפאלטונג אין דער ארץ=ישראל'דיקער פארטיי, ווידערהאלט די פארטיי די באשלוסן פון דער דריטער לאנד-באראטונג וואס שטעלן פעסט, אז מיר זענען פארבונדן מיט ביידע פארטייען אין ארץ=ישראל – מפלגת פועלי ארץ=ישראל און התנועה לאחדות-העבודה, כדי אפצוהיטן די גאנצקייט פון דער פארטיי אין פוילן און כדי ווירקן לטובת דער פאראייניקונג פון ביידע פארטייען און פון דער גאנצער ארבעטער באוועגונג אין ארץ=ישראל.

פון דעם שטאנדפונקט אויס דערמעגלעכט די פארטיי דעם צוטריט פאר שליחים פון ביידע פארטייען אין ארץ=ישראל צו ארבעט אין דער באוועגונג.

די לאנד-באראטונג באשטעטיקט די שטעלונג פון דעם צענטראל-קאמיטעט, וואס באשטייט די לעגאלע רעכט פון דעם צענטראל-ביורא פון איחוד אין ארויסצושליסן די תנועה לאחדות העבודה אן דער באשטעטיקונג פון דער וועלט קאנפערענץ.

שפאלטונג איז אונזער באוועגונג, און רופן דעם וועלט=פארבאנד צו באגייען די שריט פאר ווידער-פאראייניקן די מפלגת פועלי ארץ-ישראל און די תנועה לאחדות העבודה.

דער פארטיי-ראט דריקט אויס דעם פארלאנג, אז דער וועלט-פארבאנד זאל נעמען אויף זיך די איניציאטיוו פאר דער פאראייניקונג פון דער ארבעטער באוועגונג אין ארץ=ישראל און עפענען דורך דעם א וועג פאר דער פאראייניקונג פון דער ציוניסטיש-סאציאליסטישער באוועגונג אין דער גאנצער וועלט.

באדויערנדיק וואס אין די וואלן צום 22-טן קאנגרעס איז ביזט דערגרייכט געווארן קיין געאייניקטער ארבעטער בלאק אין א ריי לענדער, באזונדער אין ארץ=ישראל, ווענדעט זיך די לאנד-באראטונג צום וועלט=פארבאנד, ער זאל טאן אלעס מעגלעכע פאר דער שאפונג פון א געאייניקטער ארבעטער=פראקציע אויפן קאנגרעס, אדער לכל הפחות א געמיינזאמע פראקציע פון מפלגת פועלי ארץ=ישראל און התנועה לאחדות העבודה, און פאר דער באטייליקונג פון ביידע פארטייען אין דער עקזעקוטיווע.

* * *

College has maintained a conference of Friends of the Mexicans, and last summer entertained as guests of the college and of the Mexican Government, which coöperated, a group of principals and teachers from the northern provinces of Mexico. In addition the exchange of students with the National University of Mexico was initiated.

This adventure in friendship proved so valuable for both nationalities, not only in the general development of good will, but in very specific training in conversation and understanding of things across the border, that the opportunities are being extended this coming summer. On the campus Pomona College will entertain thirty or forty picked Mexican educators and provide special studies for them in English and for our American students in Spanish; while the exchange students will form the nucleus of a Pomona College travel party to the National University of Mexico.

WILLIAM S. AMENT

• • •

'The identity of opposites.'

LONG BEACH, CAL.

DEAR ATLANTIC, —

I am whole-heartedly in accord with the *Atlantic* correspondent of several years ago who eagerly looked forward to the hereafter as affording the leisure to spend æons in rereading back numbers of that delectable magazine, the *Atlantic*. For even its controversies are in harmony — extreme views meet amicably, and teach the truth of the 'identity of opposites.' Mr. Kenneth J. Saunders's essay, 'The Christ and the Buddha,' in the February number, is an acceptance of L. Adams Beck's 'The Challenge,' of May 1926. These two are examples of the fine art of conflict.

But the dust of battle between these two antagonists seems more like incense than otherwise. With twenty years or more of interest in the art and philosophy of the three most spiritually minded nations, — India, China, and Japan, — the writer is of the opinion that the teachings of Christ and Buddha are more complementary than Mr. Saunders's instances of difference indicate. He states, for example, that 'so far as transmigration goes, it is never mentioned but once in the Fourth Gospel and here we see Jesus rejecting it.' Now, how about Jesus' doctrine of 'rebirth,' of 'being born again,' and the beautiful anecdote of the sore-troubled Nicodemus going to Jesus stealthily at night and the advice of the Master? For what is being born again, but the doctrine of transmigration?

And then his reference to the cross as the Christian symbol; the unsullied lotus, that of the Buddhists. Is not the cross the symbol of purification through suffering? 'Even though it be a cross that raiseth me.' Does not the cross suggest the lotus rising out of the mire, pure and transformed, as a beautiful parallel, instead of a conflict of meaning as he infers?

T. R. FLEMING

• • •

A heady tonic.

GREENCASTLE, IND.

DEAR ATLANTIC, —

You're positively dangerous!

It was just seven days after the dear specialists had removed that portion of my anatomy which they felt was responsible for certain things most unpleasant to remember. My husband came in for a brief visit after lunch. He brought a belated February *Atlantic*. 'Thought you might be able to read a bit.' I tucked it under my pillow.

Just after lunch each day I rest. Three hours of it! And with the 'No visitors, please' on the door this sinking into nothingness works wonders. But to-day — Ah! Nurse would be gone. If I needed anything, would I please turn on the light? Need anything? To-day? I could scarcely wait until she was gone, and I am fond of her, too.

I know now how Boy feels when he sneaks things to bed with him. I was trembling gloriously when I pulled that *Atlantic* from under my pillow. I was in the midst of — oh, well, what difference does it make? They entered so suddenly after knocking that I could n't possibly hide it. And I thought that doctors always did their calling in the mornings! So I was caught red-handed, or orange-handed, or — what color are you anyway, *Atlantic*?

Then, my doctor speaking: —

'By all means you must not read the *Atlantic Monthly*. I have asked that you remain quiet for some time and you cannot do so if you read that magazine. If you don't agree with what it says, it excites you to argumentation. If you do agree, you become too enthusiastic, and either process is very exhausting to you now. The *Atlantic* is positively *not* a magazine for an invalid. It makes you think and feel too much.'

So there you are! Or, at least, here am I and there on my dresser lie *two Atlantics*! For my husband brought me the March issue that night!

Convalescingly yours,

N. O'B.

CATHOLIC AND PATRIOT: GOVERNOR SMITH REPLIES

[This is an historic incident, historic for the country and for the Church. Now for the first time in the republic's history, under a constitution which forever forbids religious tests as qualifications for office, a candidate for the Presidency has been subjected to public questioning as to how he can give undivided allegiance to his country when his church restricts the freedom of his choice; and the candidate has answered — answered not deviously and with indirection, but straightforwardly, bravely, with the clear ring of candor.

It is an issue of infinite possibilities. Is the principle of religious tolerance, universal and complete, which every schoolboy has repeated for one hundred and fifty years, mere platitudinous vaporing? Can men worshiping God in their differing ways believe without reservation of conscience in a common political ideal? Is the United States of America based on a delusion? Can the vast experiment of the Republic, Protestant and Catholic, churched and unchurched, succeed?

And this is the converse of the question: Will the churches suffer their members to be really free? 'Thou shalt have none other gods but me,' thundered the Jewish Jehovah from Sinai, and ever since the gods of the churches have demanded that their control be not abridged nor diminished. But as the creeds clash about us, we remember that not in political programmes only may religion have its place separate and apart from politics, from public discussion, and from the laws of society. Quite elsewhere is it written, 'Render therefore unto Cæsar the things that are Cæsar's; and unto God the things that are God's.'

The discussion has served its purpose. Not in this campaign will whispering and innuendoes, shruggings and hunchings, usurp the place of reason and of argument. The thoughts rising almost unbidden in the minds of the least bigoted of us when we watch a Roman Catholic aspire to the Presidency of the United States have become matters of high, serious, and eloquent debate.

—The Editor]

Charles C. Marshall, Esq.

Dear Sir: —

In your open letter to me in the April *Atlantic Monthly* you 'impute' to American Catholics views which, if held by them, would leave open to question the loyalty and devotion to this country and its Constitution of more than twenty million American Catholic citizens. I am grateful to you for defining this issue in the open and for your courteous expression of the satisfaction it will bring to my fellow citizens for me to give 'a disclaimer of the convictions' thus imputed. Without mental reservation I can and do make that disclaimer. These convictions are held neither by me nor by any other American Catholic, as far as I know. Before answering the argument of your letter, however, I must dispose of one of its implications. You put your questions to me in connection with my candidacy for the office of President of the United States. My attitude with respect to that candidacy was fully stated in my last inaugural address as Governor when, on January 1, 1927, I said: —

'I have no idea what the future has in store for me. Everyone else in the United States has some notion about it except myself. No man could stand before this intelligent gathering and say that he was not receptive to the greatest position the world has to give anyone. But I can say this, that I will do nothing to achieve it except to give to the people of the State the kind and character of service that will make me deserve it.'

I should be a poor American and a poor Catholic alike if I injected religious discussion into a political campaign. Therefore I would ask you to accept this answer from me not as a candidate for any public office but as an American citizen, honored with high elective office, meeting a challenge to his patriotism and his intellectual integrity. Moreover, I call your attention to the fact that I am only a layman. The *Atlantic Monthly* describes you as 'an experienced attorney' who 'has made himself an authority upon canon law.' I am neither a lawyer nor a theologian. What knowledge of law I have was

from any of them anything except co-operation and encouragement in the full and complete discharge of my duty to the State. Moreover, I am unable to understand how anything that I was taught to believe as a Catholic could possibly be in conflict with what is good citizenship. The essence of my faith is built upon the Commandments of God. The law of the land is built upon the Commandments of God. There can be no conflict between them.

Instead of quarreling among ourselves over dogmatic principles, it would be infinitely better if we joined together in inculcating obedience to these Commandments in the hearts and minds of the youth of the country as the surest and best road to happiness on this earth and to peace in the world to come. This is the common ideal of all religions. What we need is more religion for our young people, not less; and the way to get more religion is to stop the bickering among our sects which can only have for its effect the creation of doubt in the minds of our youth as to whether or not it is necessary to pay attention to religion at all.

Then I know your imputations are false when I recall the long list of other public servants of my faith who have loyally served the State. You as a lawyer will probably agree that the office of Chief Justice of the United States is second not even to that of the President in its influence on the national development and policy. That court by its interpretation of the Federal Constitution is a check not only upon the President himself but upon Congress as well. During one fourth of its history it has been presided over by two Catholics, Roger Brooke Taney and Edward Douglass White. No one has suggested that the official conduct of either of these men was affected by any unwarranted religious influence or that religion played with them any part other than it should play in the life of every God-fearing man.

And I know your imputations are false when I recall the tens of thousands of young Catholics who have risked and sacrificed their lives in defense of our country. These fundamentals of life could not be true unless your imputations were false.

But, wishing to meet you on your own ground, I address myself to your definite questions, against which I have thus far made only general statements. I must first call attention to the fact that you often divorce sentences from their context in such a way as to give them something other than their real meaning. I will specify. You refer to the Apostolic Letter of Pope Leo XIII as 'declaring to the world that the orders of the Church of England were void, her priests not priests,' and so forth. You say that this was the 'strange fruit' of the toleration of England to the Catholics. You imply that the Pope gratuitously issued an affront to the Anglican Church. In fact, this Apostolic Letter was an answer to a request made at the instance of priests of the Anglican Church for recognition by the Roman Catholic Church of the validity of their priestly orders. The request was based on the ground that they had been ordained in succession from the Roman Catholic priests who became the first priests of the Anglican Church. The Apostolic Letter was a mere adverse answer to this request, ruling that Anglican priests were not Roman Catholic priests, and was in no sense the gratuitous insult which you suggest it to be. It was not directed against England or citizens of that Empire.

Again, you quote from the *Catholic Encyclopedia* that my Church 'regards dogmatic intolerance, not alone as her incontestable right, but as her sacred duty.' And you say that these words

gained in the course of my long experience in the Legislature and as Chief Executive of New York State. I had no such opportunity to study theology.

My first thought was to answer you with just the faith that is in me. But I knew instinctively that your conclusions could be logically proved false. It seemed right, therefore, to take counsel with someone schooled in the Church law, from whom I learned whatever is hereafter set forth in definite answer to the theological questions you raise. I selected one whose patriotism neither you nor any other man will question. He wears upon his breast the Distinguished Service Cross of our country, its Distinguished Service Medal, the Ribbon of the Legion of Honor, and the Croix de Guerre with Palm of the French Republic. He was the Catholic Chaplain of the almost wholly Catholic 165th Regiment in the World War — Father Francis P. Duffy, now in the military service of my own State.

Taking your letter as a whole and reducing it to commonplace English, you imply that there is conflict between religious loyalty to the Catholic faith and patriotic loyalty to the United States. Everything that has actually happened to me during my long public career leads me to know that no such thing as that is true. I have taken an oath of office in this State nineteen times. Each time I swore to defend and maintain the Constitution of the United States. All of this represents a period of public service in elective office almost continuous since 1903. I have never known any conflict between my official duties and my religious belief. No such conflict could exist. Certainly the people of this State recognize no such conflict. They have testified to my devotion to public duty by electing me to the highest office within their gift four times. You yourself do me the honor, in addressing me, to refer to 'your fidelity to the morality you have advocated in public and private life and to the religion you have revered; your great record of public trusts successfully and honestly discharged.' During the years I have discharged these trusts I have been a communicant of the Roman Catholic Church. If there were conflict, I, of all men, could not have escaped it, because I have not been a silent man, but a battler for social and political reform. These battles would in their very nature disclose this conflict if there were any.

I regard public education as one of the foremost functions of government and I have supported to the last degree the State Department of Education in every effort to promote our public-school system. The largest single item of increased appropriations under my administration appears in the educational group for the support of common schools. Since 1919, when I first became Governor, this item has grown from $9,000,000 to $82,500,000. My aim — and I may say I have succeeded in achieving it — has been legislation for child welfare, the protection of working men, women, and children, the modernization of the State's institutions for the care of helpless or unfortunate wards, the preservation of freedom of speech and opinion against the attack of war-time hysteria, and the complete reorganization of the structure of the government of the State.

I did not struggle for these things for any single element, but in the interest of all of the eleven million people who make up the State. In all of this work I had the support of churches of all denominations. I probably know as many ecclesiastics of my Church as any other layman. During my long and active public career I never received

show that Catholics are taught to be politically, socially, and intellectually intolerant of all other people. If you had read the whole of that article in the *Catholic Encyclopedia*, you would know that the real meaning of these words is that for Catholics alone the Church recognizes no deviation from complete acceptance of its dogma. These words are used in a chapter dealing with that subject only. The very same article in another chapter dealing with toleration toward non-Catholics contains these words: 'The intolerant man is avoided as much as possible by every high-minded person. . . . The man who is tolerant in every emergency is alone lovable.' The phrase 'dogmatic intolerance' does not mean that Catholics are to be dogmatically intolerant of other people, but merely that inside the Catholic Church they are to be intolerant of any variance from the dogma of the Church.

Similar criticism can be made of many of your quotations. But, beyond this, by what right do you ask me to assume responsibility for every statement that may be made in any encyclical letter? As you will find in the *Catholic Encyclopedia* (Vol. V, p. 414), these encyclicals are not articles of our faith. The Syllabus of Pope Pius IX, which you quote on the possible conflict between Church and State, is declared by Cardinal Newman to have 'no dogmatic force.' You seem to think that Catholics must be all alike in mind and in heart, as though they had been poured into and taken out of the same mould. You have no more right to ask me to defend as part of my faith every statement coming from a prelate than I should have to ask you to accept as an article of your religious faith every statement of an Episcopal bishop, or of your political faith every statement of a President of the United States. So little are these matters of the essence of my faith that I, a devout Catholic since childhood, never heard of them until I read your letter. Nor can you quote from the canons of our faith a syllable that would make us less good citizens than non-Catholics. In fact and in truth, I have been taught the spirit of tolerance, and when you, Mr. Marshall, as a Protestant Episcopalian, join with me in saying the Lord's Prayer, we both pray, not to 'My Father,' but to 'Our Father.'

But I go further to demonstrate that the true construction of your quotations by the leaders of Catholic thought is diametrically the opposite of what you suggest it to be.

I

Your first proposition is that Catholics believe that other religions should, in the United States, be tolerated only as a matter of favor and that there should be an established church. You may find some dream of an ideal of a Catholic State, having no relation whatever to actuality, somewhere described. But, voicing the best Catholic thought on this subject, Dr. John A. Ryan, Professor of Moral Theology at the Catholic University of America, writes in *The State and the Church* of the encyclical of Pope Leo XIII, quoted by you: —

'In practice, however, the foregoing propositions have full application only to the completely Catholic State. . . . The propositions of Pope Pius IX condemning the toleration of non-Catholic sects do not now, says Father Pohle, "apply even to Spain or the South American republics, to say nothing of countries possessing a greatly mixed population." He lays down the following general rule: "When several religions have firmly established themselves and taken root in the same territory, nothing else remains for the State than to exercise tolerance towards them

all, or, as conditions exist to-day, to make complete religious liberty for individual and religious bodies a principle of government."'

That is good Americanism and good Catholicism. And Father Pohle, one of the great writers of the Catholic Church, says further: —

'If religious freedom has been accepted and sworn to as a fundamental law in a constitution, the obligation to show this tolerance is binding in conscience.'

The American prelates of our Church stoutly defend our constitutional declaration of equality of all religions before the law. Cardinal O'Connell has said: 'Thus to every American citizen has come the blessed inheritance of civil, political, and religious liberty safeguarded by the American Constitution . . . the right to worship God according to the dictates of his conscience.'

Archbishop Ireland has said: 'The Constitution of the United States reads: "Congress shall make no laws respecting an establishment of religion, or prohibiting the free exercise thereof." It was a great leap forward on the part of the new nation towards personal liberty and the consecration of the rights of conscience.'

Archbishop Dowling, referring to any conceivable union of Church and State, says: 'So many conditions for its accomplishment are lacking in every government of the world that the thesis may well be relegated to the limbo of defunct controversies.'

I think you have taken your thesis from this limbo of defunct controversies.

Archbishop Ireland again said: 'Religious freedom is the basic life of America, the cement running through all its walls and battlements, the safeguard of its peace and prosperity. Violate religious freedom against Catholics, our swords are at once unsheathed. Violate it in favor of Catholics, against non-Catholics, no less readily do they leap from the scabbard.'

Cardinal Gibbons has said: 'American Catholics rejoice in our separation of Church and State, and I can conceive no combination of circumstances likely to arise which would make a union desirable to either Church or State. . . . For ourselves we thank God that we live in America, "in this happy country of ours," to quote Mr. Roosevelt, where "religion and liberty are natural allies."'

And referring particularly to your quotation from Pope Pius IX, Dr. Ryan, in *The State and the Church*, says: 'Pope Pius IX did not intend to declare that separation is always unadvisable, for he had more than once expressed his satisfaction with the arrangement obtaining in the United States.'

With these great Catholics I stand squarely in support of the provisions of the Constitution which guarantee religious freedom and equality.

II

I come now to the speculation with which theorists have played for generations as to the respective functions of Church and State. You claim that the Roman Catholic Church holds that, if conflict arises, the Church must prevail over the State. You write as though there were some Catholic authority or tribunal to decide with respect to such conflict. Of course there is no such thing. As Dr. Ryan writes: 'The Catholic doctrine concedes, nay, maintains, that the State is coördinate with the Church and equally independent and supreme in its own distinct sphere.'

What is the Protestant position? The Articles of Religion of your Protestant Episcopal Church (XXXVII) declare: 'The Power of the Civil Magistrate extendeth to all men, as well Clergy as Laity, in all things temporal; but hath no authority in things purely spiritual.'

Your Church, just as mine, is voicing the injunction of our common Saviour to render unto Cæsar the things that are Cæsar's, and unto God the things that are God's.

What is this conflict about which you talk? It may exist in some lands which do not guarantee religious freedom. But in the wildest dreams of your imagination you cannot conjure up a possible conflict between religious principle and political duty in the United States, except on the unthinkable hypothesis that some law were to be passed which violated the common morality of all God-fearing men. And if you can conjure up such a conflict, how would a Protestant resolve it? Obviously by the dictates of his conscience. That is exactly what a Catholic would do. There is no ecclesiastical tribunal which would have the slightest claim upon the obedience of Catholic communicants in the resolution of such a conflict. As Cardinal Gibbons said of the supposition that 'the Pope were to issue commands in purely civil matters': —

'He would be offending not only against civil society, but against God, and violating an authority as truly from God as his own. Any Catholic who clearly recognized this would not be bound to obey the Pope; or rather his conscience would bind him absolutely to disobey, because with Catholics conscience is the supreme law which under no circumstances can we ever lawfully disobey.'

Archbishop Ireland said: 'To priest, to Bishop, or to Pope (I am willing to consider the hypothesis) who should attempt to rule in matters civil and political, to influence the citizen beyond the range of their own orbit of jurisdiction that are the things of God, the answer is quickly made: "Back to your own sphere of rights and duties, back to the things of God."'

Bishop England, referring to our Constitution, said: 'Let the Pope and the Cardinals and all the powers of the Catholic world united make the least encroachment on that Constitution, we will protect it with our lives. Summon a General Council — let that Council interfere in the mode of our electing but an assistant to a turnkey of a prison — we deny the right; we reject the usurpation.'

Our Supreme Court has marked out the spheres of influence of Church and State in a case from which you quote copiously, *Watson v. Jones*, 13 Wall. 729; but you refrain from quoting this statement: —

'The right to organize voluntary religious associations, to assist in the expression and dissemination of any religious doctrine, and to create tribunals for the decision of controverted questions of faith within the association, and for the ecclesiastical government of all of the individual members, the congregation and officers within the general association, is unquestioned. . . . It is of the essence of these religious unions and of their right to establish tribunals for the decision of questions arising among themselves that those decisions could be binding in all cases of ecclesiastical cognizance, subject only to such appeal as the organism itself provides for.'

That is the State's attitude toward the Church. Archbishop Ireland thus puts the Church's attitude toward the State: —

'To the Catholic obedience to law is a religious obligation, binding in God's name the conscience of the citizen. . . . Both Americanism and Catholicism bow to the sway of personal conscience.'

Under our system of government the electorate entrusts to its officers of every faith the solemn duty of action according to the dictates of conscience. I may fairly refer once more to my own record to support these truths. No

man, cleric or lay, has ever directly or indirectly attempted to exercise Church influence on my administration of any office I have ever held, nor asked me to show special favor to Catholics or exercise discrimination against non-Catholics.

It is a well-known fact that I have made all of my appointments to public office on the basis of merit and have never asked any man about his religious belief. In the first month of this year there gathered in the Capitol at Albany the first Governor's cabinet that ever sat in this State. It was composed, under my appointment, of two Catholics, thirteen Protestants, and one Jew. The man closest to me in the administration of the government of the State of New York is he who bears the title of Assistant to the Governor. He had been connected with the Governor's office for thirty years, in subordinate capacities, until I promoted him to the position which makes him the sharer with me of my every thought and hope and ambition in the administration of the State. He is a Protestant, a Republican, and a thirty-second-degree Mason. In my public life I have exemplified that complete separation of Church from State which is the faith of American Catholics to-day.

III

I next come to education. You admit that the Supreme Court guaranteed to Catholics the right to maintain their parochial schools; and you ask me whether they would have so ruled if it had been shown that children in parochial schools were taught that the State should show discrimination between religions, that Protestants should be recognized only as a matter of favor, that they should be intolerant to non-Catholics, and that the laws of the State could be flouted on the ground of the imaginary conflict. My summary answer is: I and all my children went to a parochial school. I never heard of any such stuff being taught or of anybody who claimed that it was. That any group of Catholics would teach it is unthinkable.

IV

You next challenge the action of the Rota in annulling the Marlborough marriage. You suggest that the Rota by annulling the marriage (where the civil courts recognized it, but granted only a divorce) is interfering with the civil jurisdiction. That might be so if anybody claimed that the decree of the Rota had any effect under the laws of America, or any other nation of the world. But you must know that it has no such effect and that nobody claims it has. The decree merely defined the status of the parties as communicants of the Church. Your Church refuses to recognize the ecclesiastical validity of divorces granted by the civil tribunals. Your Church has its tribunals to administer its laws for the government of its members as communicants of your Church. But their decrees have no bearing upon the status of your members as citizens of the United States. There is no difference in that respect between your tribunals and the Rota.

V

Finally you come to Mexico. By inference from the brief of a distinguished lawyer you intimate that it is the purpose of organized Catholics to seek intervention by the United States. Now I never read Mr. Guthrie's brief. I do not have to read it to reply to you, because the Pastoral Letter of the Catholic Episcopate of the United States in unmistakable words disclaimed any such intention. I do not see how, with complete candor,

you could write to me about Mexico without quoting the following from that Pastoral Letter: —

'What, therefore, we have written is no call on the faithful here or elsewhere to purely human action. It is no interposition of our influence either as Bishops or as citizens to reach those who possess political power anywhere on earth, and least of all in our own country, to the end that they should intervene with armed force in the internal affairs of Mexico for the protection of the Church. Our duty is done when, by telling the story, we sound a warning to Christian civilization that its foundations are again being attacked and undermined. For the rest, God will bring His will to pass in His own good time and in His own good way.'

My personal attitude, wholly consistent with that of my Church, is that I believe in peace on earth, good will to men, and that no country has a right to interfere in the internal affairs of any other country. I recognize the right of no church to ask armed intervention by this country in the affairs of another, merely for the defense of the rights of a church. But I do recognize the propriety of Church action to request the good offices of this country to help the oppressed of any land, as those good offices have been so often used for the protection of Protestant missionaries in the Orient and the persecuted Jews of eastern Europe.

VI

I summarize my creed as an American Catholic. I believe in the worship of God according to the faith and practice of the Roman Catholic Church. I recognize no power in the institutions of my Church to interfere with the operations of the Constitution of the United States or the enforcement of the law of the land. I believe in absolute freedom of conscience for all men and in equality of all churches, all sects, and all beliefs before the law as a matter of right and not as a matter of favor. I believe in the absolute separation of Church and State and in the strict enforcement of the provisions of the Constitution that Congress shall make no law respecting an establishment of religion or prohibiting the free exercise thereof. I believe that no tribunal of any church has any power to make any decree of any force in the law of the land, other than to establish the status of its own communicants within its own church. I believe in the support of the public school as one of the corner stones of American liberty. I believe in the right of every parent to choose whether his child shall be educated in the public school or in a religious school supported by those of his own faith. I believe in the principle of noninterference by this country in the internal affairs of other nations and that we should stand steadfastly against any such interference by whomsoever it may be urged. And I believe in the common brotherhood of man under the common fatherhood of God.

In this spirit I join with fellow Americans of all creeds in a fervent prayer that never again in this land will any public servant be challenged because of the faith in which he has tried to walk humbly with his God.

Very truly yours,

ALFRED E. SMITH

THE ATLANTIC MONTHLY

JUNE, 1927

EAST TO WEST

BY RABINDRANATH TAGORE

[AMERICA is growing up. The glory of the Fourth of July oration no longer irradiates the land, and self-criticism, even in public, is tolerated. But if the shafts come from abroad we still put on our armor of proof, and ascribe to jealousy and malevolence what is sometimes said in truth and candor. It is worth while, then, to listen with minds at least partly open to this message, as striking in its content and measured phrasing as in the source from which it comes.

Perhaps it will be best understood if it is prefaced by the editor's note, written some months ago to the poet and seer who represents in his life and person one of the great civilizations of the world.

December 21, 1926

MY DEAR SIR: —

Possibly you remember having been so kind as to contribute to the *Atlantic* of some years ago an account of your school at Santiniketan. In my own mind there is still fixed the remembrance of an evening at Professor Woods's, when you spoke to a group of philosophers, including a few outsiders like myself. My friend and ancient teacher, Professor Royce, took me with him, and I gained that night an impression of the wisdom of the East and West such as I have not had before or since.

But I have a more definite purpose in writing to you. A few weeks ago, when I was in London, I saw in the papers some remarks whereby you explained your intention of not revisiting America. Yours was not the random and unreasoning criticism which floods the Continental press at this time of international ill-feeling, but your strictures were not less severe in being deserved. I wished at the time that you might have been willing to write out what was in your mind quite candidly, and I venture to ask now whether you would not be still willing to write such a message to America.

We are here at a time of transition, and, if I read the temper of the people, we are open to influences of persuasion and criticism if we feel them to be just and disinterested.

I remain

Very respectfully yours,

THE EDITOR OF THE ATLANTIC]

I

FROM your request which has just reached me I realize that some ill-fated remark of mine, hastily uttered in answer to a casual question about my intention to visit America, has been netted and pinned down, with its ephemeral wings, in some newspapers of yours. The indefatigable modern printing press, which has a great deal more energy than is good or necessary for the community, seems most often to be occupied in playing practical jokes upon words that are pathetically

B10

תיק מס' 238

התחלת

תיק מס' 239

הרנשין הין - וומן

תיק מס' 237

מספר פרטי:

מספר מקורי:

מספר זמני:

סיווג בטחוני:

תאריכים: 1946

10.000 (4.60) 2160/225

החלטות המועצות היהודית במיני
כנפיים. דו"ח של פעולות המועצות
היהודית. החלטות ההנהלה הציונית.
תו"מ של ב.ג. על דברי עדותו לפני
ועדת החקירה (מרץ 1946). ובדבר
חברותו בהנהלה הציונית (דצמבר 1946)
[illegible]
(יוני 1944) [illegible]
[illegible] (דצמבר 1946) [illegible]
[illegible] (תש"ג)

ב.ג.

מספר פרטי:

מספר מקורי:

מספר זמני: 239

סיווג בטחוני:

תאריכים: 1946

10.000 - 11.57 2157/2290

ענין הסוכנות
הקונגרס הציוני / בפאריס
5.VIII.1946

מכתב של ב.ג. אל יו"ר הוועד הפועל
של הקונגרס הציוני הכ"ב בבזל סירובו
להיות חבר בהנהלה הציונית מכתבו
של ד"ר וייצמן 20.XII.46

מספר פרטי:

מספר מקורי:

מספר זמני: 239

סיווג בטחוני:

תאריכים: 1946

2157/1559-9.57/2000

#99
Washington DC August 5th/1946

PARIS RESOLUTION

Dr. Silver then welcomed Judge Herold of Louisiana to the meeting, and pending the arrival of Dr. Goldmann, reported on the meeting of the Agency Executive as conveyed to him by Dr. Goldmann the previous evening. A Resolution, part of which had been made public and part of which had been kept for internal action which was adopted at that meeting, was read by Dr. Silver who stated that of the members of the Executive present, ten had voted in favor, one against and two had abstained. Dr. Silver indicated that it was not clear from the text that what was meant was that the Executive was prepared to discuss a proposal for partition, should such a proposal be made, or whether it meant that Dr. Goldmann should go to the State Department or to the Government with the proposal and say " this is what the Agency wants". He believed that the latter would be tactically inadvisable.

Dr. Goldmann, having arrived, he proceeded to supplement Dr. Silver's report. The Resolution had been the result of a lengthy debate over two and one-half days. It was concurred in by all three members of the Mizrachi and was a tragic decision taken in what was regarded as a desperate situation. Mr. Shmorak, who had been the sole member of the Executive to vote against the Resolution, indicated that he would prefer to negotiate on the basis of the Grady report rather than to support the division of Palestine into two separate states. In addition to the members of the Executive, there were present at the meeting the following non-members: Mrs. Gellman, Hayim Greenberg, Mr. Kirschner of South Africa, Dr. Israel Goldstein, Mrs. Halprin, and Mrs. Epstein. Of these all except Dr. Goldstein had voted in favor of the Resolution, Dr. Goldstein indicating that, as a representative of the Z.O.A. which had gone on record against partition, he was unable to support the Resolution.

Dr. Goldmann was asked whether this was to be conveyed to the Government. He replied "certainly", and that was the reason why he was sent to Washington. In answer to the question as to who decides when the time is ripe, Dr. Goldmann replied "everybody". He further defined the instructions of the Executive as being that we should inform the Government of the United States that the Grady proposal is no basis for discussion, and when being asked " what is your proposal?" the answer is "partition".

Dr. Goldmann also reported that it had been decided to call an international conference along the lines of last year's London Conference, towards the end of August. In addition, it was hoped to call the Congress earlier than at present arranged - probably in November.

He then proceeded to review the political situation in London and the balance of forces within the Cabinet on the Zionist issue. He also reviewed the situation as it had developed in Palestine. The psychological reaction to the incidents of June 29 had been terrific and Jews had come to feel that the continuation of British rule in Palestine was intolerable. At the same time, it was clear from the beginning that no military action was possible. Resistance by the Haganah would have meant destruction of the Yishuv. He said that a stalemate had now developed between the British and the American points of view on Palestine and that if we failed to break through that situation, either the British would adhere to the Grady plan and the American Government would give in, or else the American Government would, for perhaps the next six months, step out of the picture.

He referred in this connection to a conversation which had taken place in Paris with Mr. Byrnes.

In London the Agency had received a written invitation from the Government for discussions on the Palestine issue and a second letter with regard to the early arrival of some eight thousand illegal refugees which, according to Mr. Hall, the Colonial Secretary, was creating an unbearable situation. The Colonial Secretary indicated that the expected the Agency, at least until the end of the Conference, to put a stop to this immigration. In reply to the invitation to the conference, the Government was informed that the report of the Cabinet Committee did not constitute a basis for discussion; moreover, that the Agency could not attend such a conference as long as their leaders were under arrest. So far as illegal immigration was concerned, the Agency was not organising the illegal immigration and had no responsibility in the matter. Furthermore, it was our view that every Jew had a right to come to Palestine and the Agency would certainly do nothing to discourage immigration.

The meeting of the Executive in Paris would probably last another ten days. There were important organizational and other matters still to be considered.

A discussion followed on the action to be taken here with reference to the Resoltuion of the Jewish Agency Executive. It was the view of several of those present that no action should be taken here to put forward the partition proposals. The opinion was also expressed that it would be desirable to inform our Administration of the Paris Resolution as a basis for negotiations.

Dr. Silver concluded the discussion by suggesting that it might be possible to come to an agreement without biting into the real issue at the moment. He was prepared to pay a large price for a real Jewish State in Palestine, but he did not think that we could get it at this time. Consequently, he would personally favor any scheme which would allow us to build up additional strength in Palestine towards such a time as we would be prepared to make final decisions. Following that very line, he had felt our first effort with our friend in Washington should be to press for the implementation of the short-range recommendations in the Report -- the 100,000 additional immigration, removal of land restrictions and to seek to carry on until we emerged from the terrible situation in which we found ourselves at the moement, in which all the cards seemed to be stacked against us.

At the same time, Dr. Silver continued, there was a World Zionist Executive which, while it did not have plenary powers, had been entrusted by the movement with some responsibility. This body met in Paris and deliberated very earnestly on this subject. He was sure all the arguments which we are likely to make here were made there. And they came to the conclusion, including our own American representatives, there from all parties, members of the Emergency Council, that, as he interpreted the Resoltuion, the idea of partition is not excluded from consideration as a possible solution of the problem. Their action was a radical departure nor was it similar to what took place at the Zionist Congress in 1937. There the Zionist Congress was confronted by a proposal for partition on the part of the British Government, and the Congress was divided as to whether they should consider it or not. And after a long fight, the Congress decided that we whould take that as a basis for discussion, and not reject it.

At the moment we are faced with no proposal for partition at all and it was not very clear why this Resolution was adopted altogether at this juncture. He interpreted the Resoltuion to mean that if, as a result of negotiations now going on, such a proposal will emerge to us, that we will not out-of-hand reject it, but, on the contrary, the Executive is prepared to discuss a proposal for the establishment of a viable Jewish State in an adequate partion of Palestine. If his reasoning was correct, then we do not have to fight about it. We press for that for which we have been pressing all along. If there comes to us a proposal for partition, we will sit down with these people and discuss it, and if the proposal is satisfactory, we will xxxxxxxxxxxxxxx take the proposal back to the xxxxxxxxxxxxxxx Executive or to another competent body for action. This is not a mandate to Dr. Goldmann or to Dr. Silver or to the Council to go to the President of the United States or to Mr. Acheson or to anybody else and say that the Jewish Agency Executive is in favor of partition and we want to press for it.

This is the way he would interpret the statement. Now, if this line of reasoning is a correct one, and he could not say that it was because he was not in Paris -- that was what Dr. Goldmann would have to tell us -- if that was correct, then we were all in agreement and we should wait and see what develops from these negotiations. If a proposal emanates Dr. Goldmann or he would be called in and asked whether we are prepared to consider the proposal of partition.

Dr. Goldmann said that he thought this summation of the situation at the moment was correct. We will have to wait and see what the Committee of nine will decide. The Committee had not yet finished. When they decide, at that time we may be called in and asked :" The Government wants to help you. What do you suggest that we do?" and therefore the situation at this moment, as Dr. Silver had summet it up, was correct for the situation as it presents itself. It may change in a day or two, or maybe a week or two when the Cabinet Committee will decide and when the President will be ready to make up his mind, and so on.

He would be in contact with the Executive anyhow, and would convey to them the summing up of Dr. Silver, and, if necessary, the Executive would decide what would have to be done. He had at once cabled to Dr. Silver when it was decided that he come here, that they meet in New York and Washington, and, naturally, everybody was interested to maintain as large a united front as possible.

At this moment he did not think that there is any need for a divergence of opinion because we have to wait for the first state of discussions.

The Executive reserves the right to negotiate with all Governments including the American, but naturally the Executive would negotiate jointly with a member of the Council. In answer to a question, Dr. Goldmann added that no approaches were being made to the Goverment in London.

Dr. Silver concluded by saying that the statements that he had made and that Dr. Goldmann had made were both in agreement. In response to a suggestion that a small committee be appointed to take steps in accordance with the position now adopted by the body, Dr. Silver indicated that the Executive Committee would be on call at a few hours' notice, and if members could remain in Washington, so much the better.

Meeting adjoured at 8.00 P.M.

כ' במרחשון תש"ח
3.11.47

אל
משרד הג'וינט,
ת. ד. 640,
י ר ו ש ל י ם.

א. נ.,　　　　פ ר ט י.

הנני מאשר קבלת מכתבכם מס' 1/40/14744
בענין דוד זסרמן מריגא.

אני מניח שה' דוד זסרמן נמצא כעת כבר
בארצות הברית שבאמריקא. הוא היה באחרונה
בפאריז, ומענו שם היה:

בארצות הברית נמצא אחיו שמחה זסרמן,
שמענו הרשום אצלי הוא:

עליו אפשר גם לשאול לפי המען:

אני מקווה שידיעות אלו תספקנה למשרדכם
בניו-יורק.
בכבוד הראוי

הועד היהודי האמריקאי המאוחד לסיוע (ג׳וינט)
AMERICAN JEWISH JOINT DISTRIBUTION COMMITTEE
OFFICE FOR THE MIDDLE EAST
המשרד למזרח התיכון
CHARLES PASSMAN, DIRECTOR
ש. פסמן, המנהל הכללי

ירושלים, ט״ז חשון תש״ח
Jerusalem,
P.O.B. 640, PHONE 4304 — 3840
ת. ד. 640, טלפון 4304 — 3840
(31.10.1947)

בתשובה נא להזכיר 1/90/14744

לכבוד
מר שימון,
הסוכנות היהודית
ירושלים

א. נ.,

משרדנו בניו יורק פנה אלינו בענין דלקמן:-

ברשימותיהם מופיע שמו של מר דוד וסרמן בריגה:-
Latw.SSR, Riga, ul. Waldemara 69 kv. 4

משרדנו מעונין לדעת פרטים אודותיו, כגון: מקום ותאריך לידתו, שמות הוריו, שמות קרוביו - אם ישנם באלה - בארצות הברית.

היות ובזמנו שלחת חבילות אליו, באמצעות הסוכנות היהודית, נודה לך באם תוכל להמציא לנו את הפרטים הנ״ל.

בכבוד רב,

משרד הג׳וינט ירושלים

טר/מ

FINANCIAL RESOLUTIONS

19th August, 1946.

It was decided to allocate a sum of £75-100,000 for special security purposes; £300,000 for immigration; £250,000 for non-cooperation. It was resolved to leave it to the Executive in Jerusalem to fix the sums to be allocated to all other items.

It was decided to approach the Board of Directors of the Jewish National Fund with the request that the Jewish National Fund should contribute to the special expenditure arising from the present emergency.

It was resolved to approach the various countries asking them to launch special fund-raising campaigns for emergency purposes.

It was decided that the U.P.A. in America should establish a special reserve fund of two million dollars.

At Mr. Kaplan's suggestion it was decided that the Executive in Jerusalem should appoint a number of members who, in co-operation with the Treasury should decide on the proportion of funds to be allocated to the various purposes in case sufficient money is not available to carry out the special obligations undertaken at this meeting.

It was decided that the Executive in Jerusalem and the VaadLeumi should jointly examine, and decide in each case, with regard to the funds necessary to carry out the decision as regards non-co-operation.

הירחון

א. ניסוקים ומגמה.

1. על הצורך בירחון טוב של המפלגה אין להרבות דברים לבאורה. הענין פשוט - ואם הגשמתו מורכבת - וההנמקה לא תגיע בפשטותה אל פשטות הענין הנדון. ככל שהנימוק נמלץ יותר, הצורך משום-מה נראה נמרץ פחות. אך הענין באמץ וההכרח בהוכחה לא יבונה.

2. בשעות חמרום מובהקות מופיעה המפלגה כגורם הסברתי-פוליטי. בימי מירדם שאינם מובהקים - אלו "כל ימות השנה" - אין זהותה בת-היכר. כמותה אינה מבוטלת, ואילו איכותה כמוסה מן העין. על הירחון לסייע בשרטוט תוי-פניה של המפלגה בבחינה פוליטית.

3. דבר זה הכרח הוא לגבי הנוער וצורך חיוני לגב ' הציבור הפעיל והאינטליגנציה. יש במחננו יותר מדי גישוש בכוח האינטואיציה, פחות מדי הערכה על סמך ידיעה. לאורך-ימים אין לבסס עמדה פוליטית של יחיד או מפלגה על חוש אחדיות ונאמנות בלבד. אם המפלגה לא תנסה למלא דרך קבע את אשר החמיצה בעבודה רוחנית, במשך שנים, ימלאו אחרים את החלל. והנוער וחלקי ציבור אחרים הצמאים לגופי מחשבה והשכלה, יפנה למקום שימצאם, אפילו יוגשו לו בכלים זולים ושאולים.

4. הירחון לא יהיה ירחון מפלגתי צר. הוא יהיה פתוח לרוחות השמים - ושרשיו נטועים עמוק בקרקענו. הוא ידריך למחשבה, ולחירות המחשבה, ועם זה לא יקפח את חוט שדרתו. לפיכך יתן מקום לביסוי חפשי בסדה מושכלת, ויתרחק מסקטנטיות ומדוקטרינות עבשות. הוא יחתור אל העיקר, לפי מיטב המסורת של תנועתנו, ועם זה ישמור על הכבוד ההדדי ויורכיח שהכבוד וחופש-הדעה אין פירושם ויתור או בלבול רוחני. ואולם הירחון לא יטפח את הויכוח לשם ויכוח ולא יעודד ניצוחי-סרק אידיאולוגיים, שפרי אינם עושים ואפילו פרחים אין להם.

5. הנוער שלנו צריך השכלה וחינוך למחשבה. הוא זקוק לגופי עניבים ולגופי תורה - ולא לפידורים דילטאנטיים, ואם פיקאנטיים, הנופלים משולחן גבוה באקראי. הירחון יבקש לתת את העולם בלבו של הנוער שלנו, ועם זה לטפח ולהעמיק שרשיו בארצו. הוא ישמור ויישמר מכפל הפגעים: התגדלות - והתבטלות, קרהנות ותלישות. אי לזאת יקדים העתון משנה סדורה ויעדיף ביפורי מבוגר על שברי-הגיגים והשתפכות-הנפש אשר אין להם מחסור בבטות.

6. בצד הנוער יש לזכור את הציבור ההוגה והמוכשר להגות במחננו - ואף מחוצה לו - ואת פעילי התנועה. גם אלה נתונים באפס מזון של ממש, מזון הניתן בקביעות ומתוך בחירה נבונה. לעתים קרובות מוכרח הציבור הזה להסיק מסקנות, ואף להגישן לציבור רחב יותר, מבלי שיהיה בידו החומר העובדתי. ממילא מתפשטת הנטיה להקדים מסקנה לבירור העובדות ולהסתמך לגמרי על האינטואיציה (למזלנו אין זו האחרונה מטעה תמיד ולתיאבון). הירחון ינסה לתת את החומר הדרוש למסקנות ויעדיף את החומר על המסקנה בשעה שהמסקנה בהכרח נסהרת היא והפרוגנדה - פרופגנדת-בוסר אם לא חזון-שוא.

7. בצד הנוער והציבור הפעיל הולכת ומתגבשת אינטליגנציה מאומנותה בכך, והיא כמות לא מבוטלת מכל הבחינות. מורים, סופרים, מתורגמים, אנשי אמנות למיניה - מספרם גדל מאד והשפעתם לא נתמעטה. תהליך פוליטיזאציה עובר עליהם בעקב המאורעות בעולם ובארץ. המפלגה הזניחה אותם הזנחה שאין לה כפרה. אבל גם הם אינם נמשכים אל המפלגה ככוח הפוליטי המרכזי. וזה משום שהמפלגה אין לה פרצוף-פנים פוליטי-תרבותי בעיניהם. גם הזלזול שלא מדעת בצורה ובטעם הטוב המתגלה פה ושם לדברי ספרות ואמנות אינו מוסיף על כבודה ומעמדה של המפלגה בחוגים אלו ביחוד.

8. הירחון יבקש לתקן את הפגם הזה ע"י שיקוד לא על התוכן בלבד אלא גם על צורת הדברים הנאמרים והבעתם וישים לבו לספרות ולאמנות כדברים שהם מגופי עניניו ולא כדבר-קישוט שאין הכרח כי יהיה מן המובחר דוקא.

9. במפלגה, בעברה ובהווה שלה, גנוזים ערכים שיש בהם מתמצית התורה והמעשה, המאויים וההאבקות של דורנו – ואילו קולה של המפלגה כמשביר רוחני וכמורה-דרך איננו נשמע כמעט. ביטויה והופעתה בתחום התרבותי אינם מתאימים למקומה ומעמדה הפוליטי. ערכים שאין להם ביטוי, ביחוד בדור של מעבר וקיבוץ גלויות, סכנה שיישחקו ויאבדו. ערכי תנועתנו יש בהם הסינתיזה הרת-התקוה ביותר לעתיד האומה – ואילו המפלגה בהזנחתה פותחת פתח למעבירי מטבעות רוחניות פסולות. חיי הרוח אינם סובלים חלל ריק, ובחלל הריק שבחיינו הפוליטיים כבר גוברות והולכות מגמות שיש בהן כדי לקדם את תהליך השעבוד הרוחני במחננו ולטשטש את טובי הישגים התרבותיים והנפשיים של תנועת הפועלים בארץ.

10. תפקיד הירחון איננו איפוא לשמש כלי-מבטא לחברי המפלגה, אלא לקדם את מחשבתה ועם זה לרכז (בחסות המפלגה ובאכסניה שלה) את מיטב המחשבה והדעת שאפשר למצוא בביתנו ומחוצה לו על בעיותינו שלנו ובעיות העולם. עצמאות רוחנית ללא ריתוי, חירות מחשבה ללא פחד, החרדה לאיכות ולטעם טוב ללא משוא-פנים, השכלה רצינית ומחשבה אחראית, ולא מתהדרת בעמקנות – לסימני-היכר אלו צריך הירחון לשאוף ועמו התנועה כולה. במדה שאלה יושגו ייטב לנוער ולתנועה ותרום קרן המפלגה כראוי לה.

ב. התוכן.

11. כל חוברת של הירחון תחזיק מאה עמוד לערך.

12. עניניו: תגובה והערכה למתרחש חודש-חודש בארץ ומחוצה לה (כאמור, במקום שאין תועלת בתגובה תינתן הבכורה להערכה הנכונה); בעיות תנועת הפועלים בארץ; בעיות הציונות והישוב; ההלכה והמעשה של הציונות המתגשמת; החיים המדיניים בעולם ותנועת הפועלים העולמית; מאמרים בשאלות ההיסטוריה של תנועת הפועלים, הישוב והציונות, ואף היסטוריה יהודית בכלל, במדה שאלו מאירים בחינה זו או אחרת של גורלנו; מאמרים בשאלות כלכליות במדה שהן נובעות ליסודי החיים המבדותיים והפוליטיים; מאמרים בשאלות "גיאופוליטיות" וגיאוגרפיות של ארצנו ומאמרים שיש בהם כדי להעמיק ידיעתנו בחבלי ארצנו וישוביה; מאמרים בעניני מדע במדה שהם נוגעים בבעיות-יסוד של החיים וחיינו אנו ביחוד; מאמרים על המזרח התיכון, והערבים ביחוד; ספרות ואמנות, היינו סיפור טוב, שיר טוב, מסה ספרותית, ומאמר על אמנות; בקורת-ספרים שיטתית ומקפידה.

13. המשתתפים יהיו מאנשי תנועת הפועלים, מהסופרים והוגי-הדעות בארץ וביהדות הגולה וכמה סופרים והוגי-דעות סוציאליסטיים בעמים. צירוף החומר יהיה קשה מאד, אם תישמרנה הדרישות הנזכרות לגבי איכות התוכן והצורה, [redacted] חוסרת הרצינות בזה וקלות הקריאה בזו.

14. כדי לקיים את הדרישות הנזכרות ולשמור על הרמה יש צורך לא רק בבחירה בשכל וטעם טוב, ובפוליטיקה שקולה אך יציבה של עריכה, אלא בתקציב הגון. רוב החומר צריך לבוא עפ"י הזמנה, ולא במקרה, וצריך שיהיה מבוסס על עבודת עיון ומחקר ולא על פיטומי קטורת מניה וביה. דברים כאלו אין להשיג ואין לדרוש בלי תשלום הוגן.

מלבד מה שהשתתפות אנשי חוץ דרושה מבחינה אוביקטיבית, הרי יש לשיתוף זה גם צד פוליטי: ערכו של הקשר עם אנשי-רוח בסוציאליזם ובעולם התרבותי גלוי לעין. אך גם שיתוף כזה מחייב בסיס כספי נכון.

15. בסיס זה ניתן להכפיתו ע"י מפעל החתמה חכביחי והשגת מודעות. אך קודם לכך יש צורך בסכום כסף ניכר - 2000 לא"י לפחות - בתורת השקעה מוקדמת. הירחון יוכל להיות חי הנושא את עצמו.

16. לירחון יהיה עורך ולו עוזרים במערכת; אדמיניסטרטור ולו עוזרים באדמיני- סטרציה. לירחון תהיה מועצה-מערכת שתיועד אחת לחודש. אליה יביא העורך תכניתו והצעותיו ולעצתה ידרוש.

17. שם הירחון יהיה "אחדות העבודה" או שם אחר אשר יוחלט עליו.

א.ב.

תל-אביב, 26.11.1946

בזל, 20.12.46

ליו"ר הוועדה המתמדת,

ז. רובשוב.

בעוד ימים אחדים על הקונגרס להסתיים. הרבה צירים יסעו בכל אופן. יש <u>סכנת חורבן</u> -חורבן הקונגרס ואולי ההסתדרות הציונית, אך הקונגרס יתפזר בלא הנהלה חדשה, נבחרת. הנהלה זו לא תשאר. מאז 30 ביוני אין אני חבר בהנהלה - אם כי מנעתי פירסום דבר זה. לא אהיה בהנהלה כשוייצמן משמש או ישמש נשיא. לדעתי לא יוכל שום <u>בא-כוח של המפלגה</u> להיות בהנהלה של וייצמן - לאחר שוייצמן הכריז על במת הקונגרס מלחמה על אחת משלושת העקרונות של המפלגה: מאבק.

על הוועדה המתמדת להביא היום לידי בירור סופי, אם יש רוב לוייצמן ואם הוא מרכיב הנהלה - אם לא חייבים למסור זאת <u>מיד</u> לאחר. אחרת זה הרס התנועה.

כיו"ר ההנהלה מכיר את המצב וכשליח של אחת החטיבות הגדולות בארץ - עלי להעמיד את הוועדה המתמדת על אחריותה ולהבוע מפני פעולה <u>פזיזה</u>.

בברכת חברים

ד. בן-גוריון

הצעות הח׳ מ. סירוטה

לפעולה ארגונית של המפלגה

תל-אביב, ה׳ תמוז תש״ד - 26.6.1944

בכדי לקלוט בעתיד את מקסימום החברים לאחר ועידת הבלתי סמ[illegible]ים

1. להשאיר לתקופה מסויימת את הועדים הזמניים בכל הארץ.
2. להשאיר מזכירות ארצית מצומצמת לפיקוח והדרכה.
3. פעולת הסברה מקיפה:
   על בנין ההסתדרות, על מוסדותיו ומטרת כל מוסד.
4. הרצאות על מהותה של מפא״י כמפלגת מעמד העובד.
5. סידור ימי עיון קבועים לכל מקומות העבודה והשכונות.
6. טיולים להכרת הארץ.
7. מסיבות תרבותיות של חברים.

המפלגה בעתיד הקרוב.

1. הקמת תאי מפלגה במקומות עבודה ויהיה זה /מקום עבודה במספר פועלים הקטן ביותר.
2. הקמת סמינריון קבוע להכשרת חברים לועדי פועלים הנהלות תאים ושליחים בהסתדרות ובישוב.
3. פגישות קבועות של ועדי הפועלים הנהלות התאים ושליח לשם מסירת אינפורמציה וקבלת אינפורמציה חילופי דברים.
4. הפצת ספרות המפלגה במקומות העבודה.
5. דאגה לשיתוף מכסימלי של חברים ממקומות העבודה במוסדות השונים של המפלגה וההסתדרות.
6. לפני שמרכז המפלגה מחליט על שאלות חשובות בהם חייבת המפלגה להעביר דיונים רחבים החל מהנהלת התא - עד למוסדות המפלגה. בכדי שהחברים יחיו את השאלות ותנתן אפשרות הכרעה בעניינים.
7. בבנין מרכז המפלגה שגם הפועל העירוני ייצג בו.
8. קשר מתמיד בין הנבחר לציבור הרחב. שליח התנועה חייב להמציא דין וחשבון על פעולתו במפעל שבו הוא פעיל.

ORGANISATION

Zionist Congress

It was decided to convene the Zionist Congress in Switzerland, a month earlier than previously decided, namely at the end of November, 1946.

Zionist General Council

It was decided to convene a meeting of the Inner Zionist General Council (Smaller AC) immediately on the return of members of the Executive from Paris to Palestine.

The Inner Zionist General Council should then decide whether or not to hold a meeting of the Zionist General Council (AC) as soon as possible, possibly with the participation of representatives of groups from abroad.

It was felt by a number of members that in view of the earlier date of Congress, it would [illegible] Congress.

Jewish Agency

It was decided to convene the Jewish Agency Council after Congress, as soon as practicable, the Congress to fix the date.

A committee should be appointed to submit proposals to the Executive for the re-organisation of the Jewish Agency.

The Executive in Jerusalem, New York and London should contact the various groups likely to join the Jewish Agency.

America

It was decided to send/a delegation of/two or three members of the Executive to America with a view of bringing about closer co-operation between the Committee of Eight and the Emergency Council.

The following directives were adopted for guidance of the delegation:-

In accordance with the decision adopted in London in August, 1945, the Committee of Eight is charged with the carrying out in the United States of the policy of the Jewish Agency Executive and is responsible to it. If, in the course of its activities, an approach to the U.S. Government is necessary, both the Emergency Council and the Committee of Eight should participate in such talks. In case of

17th August, 1946.
It was decided that if the Government does not accept the proposals of the Jewish Agency as a basis of discussion at the planned Conference, there is no sense in the Jewish Agency participating in this Conference.

Mr. Ben-Gurion's suggestion to authorise the three members who are seeing Mr. Bevin to-day or to-morrow to say that the Jewish Agency is ready to enter into informal negotiations with the Government in order to work out a common basis of agreement for the forthcoming Conference, was unanimously adopted.

Dr. Goldmann's proposal not to discuss points 2 and 3 of the Agency'sletter to the Government until the principle of point 1 was settled, was adopted.

PUBLICATIONS

9th August, 1946.
It was decided to prepare material for the early publication of two books:

One on British rule (terror) in Palestine (Struma, Patria, Ramat Hakovesh, Givat Haim, and ...

One on the breach of British obligations in Palestine, with quotations from relevent documents and official statements, as well as extracts from speeches by Mr. Churchill, etc.

The two publications should be translated into a number of languages.

Memoranda on Immigration

15th August, 1946.
~~Ikxwaxxdaxidadxiaxpmapmxaxamaxqaxxiwaxmamaxmadaxaaxkmaxiiiagaiixy afxkmaxxkapmagaxafxIaaxiaax~~
A memorandum on the illegality of the Mandatory immigration policy should be drafted by the Political Department of the Jewish Agency and submitted to H.M. Government, and all Governments concerned.

NON- COOPERATION

17th August, 1946.
The necessity of of the adoption of non-co-operation with the Palestine Government was agreed upon in principle by the Executive. It was decided to notify the Yishuv, through its representative institutions that if the Yishuv were to put non-co-operation into effect, it would have the moral and financial support of the Jewish Agency. It was decided to defer the publication of this decision until a later date, pending the reply of the Government to the Jewish Agency proposals.

(5th August, 1946). It was decided that Dr. Goldmann should proceed to Washington.

The following resolution, to serve as basis for Dr. Goldmann's mission in America, was adopted:-

(1) The Executive of the Jewish Agency regards the British proposals based on the Report of the Committee of Six and as annunced by Mr. Morrison in the House of Commons as unacceptable as a basis of discussion.

(2) The Executive is prepared to discuss a proposal for the establishment of a viable Jewish State in an adequate area of Palestine.

(3) As immediate steps for the implementation of Paragraph (2) the Executive puts forward the following demands:-

(a) the immediate grant of 100,000 certificates and the immediate beginning of the transportation of the 100,000 to Palestine;
(b) the grant of immediate full autonomy (in appointing its administration and in the economic field) to that area of Palestine to be designated to become a Jewish State;
(c) the grant of the right of control of immigration to the administration of that area in Palestine designated to be a Jewish State.

It was decided that Dr. Weizmann should not see the Colonial Secretary until the result of Dr. Goldmann's mission to America was known.

15th August, 1946.

It was decided to send a letter to the Colonial Secretary, signed by Dr. Weizmann, setting out the conditions for the participation of the Jewish Agency in the proposed Conference on Palestine, in reply to the oral and officialx invitation extended by the Colonial Secretary on behalf of H.M. Government to the Jewish Agency during the interview with Dr. Weizmann, Dr. Wise and Dr. Goldmann in London on 15th August, 1946.

It should be stated that the Executive has approved the reply given to the Colonial Secretary during the interview. It has decided that it cannot participate in any discussion based on the proposal as outlined in the House of Commons by Mr. Morrison. It should be pointed out in the reply that the Jewish Agency would be prepared to participate in the Conference if the establishment of a viable Jewish State in an adequate area of Palestine is the purpose of the discussions. And, furthermore, that the Jewish Agency must have full freedom to designate its own delegates to the Conference, including any who are now detained or are subject to detention, and that the Jewish Agency shall invite, in consultation with the Government, all the members of the Jewish Delegation to the Conference, including representatives of other bodies and organisations.

PALESTINE JEWISH LABOUR PARTY

Executive Committee

מפלגת פועלי ארץ-ישראל

המרכז

בתשובה נא להזכיר:
In reply please quote:
No. 1137

TEL-AVIV, 12.3.1946 תל-אביב,

P.O.B. 36, TEL. 4666, 5774

ת.ד. 36, טלפון 4668, 5774

לבן-גוריון היקר,

קבל את ברכותינו, ברכת יישר כוח להופעתך בפני ועדת החקירה.

היית פה נאמן לעמנו הדווי, ולתנועתנו – חלוצת מלחמתו על עתידו.

דברי עדותך בטאו את מאוויי העם לגאולתו, כסמי שחרורו, עצמאותו, את תביעותיו המדיניות ואת טוהר וגבורת עמידתו הנחרצת על הבטחת מפעלו ההיסטורי.

חזק ואמץ.

בברכת מפלגת פועלי ארץ-ישראל.

סוף

תיק מס' 239

התחלת

תיק מס׳ 241

ארכיון ד. בן גוריון	
	מספר סופי :
אין מס' 241	מספר מקורי :
התאריכים אוקט. 1946 / סיווג בטחוני :	מספר זמני :

2160/22

3.

חומר של ב"ג בחו"ל	
תזכיר: שאלוני של החוגים הערבים. (אוקטובר 1946)	
תזכיר א. אפשטיין על פעולות הערביות של ארצות הברית בסוריה ולבנון ~~תזכיר א. אפשטיין על~~ קשרים שהיו לו עם שגרירות [illegible]	ד. ב.
	מספר סופי :
	מספר מקורי :
התאריכים אוקטובר 1946 / סיווג בטחוני :	מספר זמני : 241

10.000 - 11.57 - 2157/2200

ארש-טוסקוה

ציונות עברית, החלוץ, עליה ברוסיה הסוביטית

תל-אביב הוצאת „עם עובד" תש[illegible]

הדפס של הפרק [illegible] לספר „היהודים ברוסיה הסובייטית" מאת יעקב לשצינסקי, הוצאת „עם עובד"

איש־מוסקוה

ציונות, עברית, „החלוץ", עליה

מפברואר עד אוקטובר 1917.

מהפכת אוקטובר מצאה את הכלכלה היהודית הרוסה ומפוררת. אך הציבוריות היהודית היתה ערה ופעלתנית. כאן מהפכת פברואר, תלאות המלחמה והגיוסים, הגירושים, הפורעות, המבוכה הכלכלית — מהפכת פברואר לא יכלה להעלות ארוכה לפצעים אלה, גם בגלל קוצר הזמן שעמד ברשותה, גם מחמת האנדרלמוסיה הצבאית-המדינית. אך הספיקה להוציא את הפרט היהודי הציבורי ממחבואיו. אחרי הרדיפות על התנועה הציונית בשנים הקודמות, אחרי [illegible] של העתונות העברית והיהודית בימי המלחמה* — נפתחו פעולות של יזמה ציבורית: התארגנות (מפלגות, קהילות), עזרה סוציאלית וכלכלית, חינוך ותרבות, עתונות, הגנה עצמית, [illegible] הסתדרויות ואגודות ציוניות וחלוציות. ארגונים פעילים למען ארץ-ישראל והעברית. הסתעפה הפעולה לעזרה סוציאלית מהירה. במאי 1917 מנתה ההסתדרות הציונית ברוסיה 150 אלף חברים, „צעירי-ציון" — 40 אלף, „פועלי-ציון" — קרוב ל[illegible] אלפים. קמו איגודים שונים של נוער יהודי, סטודנטים לאומיים, אגודות ספורט ועוד. [illegible] עסקנים ציונים שהוגלו לסיביר חזרו אחרי פברואר. חודשו קשרים עם חו"ל. הגיעו הדים מארץ-ישראל, ידיעות על הקמת גדודים יהודיים. נתכנסו ועידות וכינוסים לפעולה ציונית ולחינוך עברי, שתנופתם היתה מרובה. כמו אחרי גשם-ברכה נבטו בתי-ספר עבריים, גני-ילדים, בתי-מדרש למורים, שיעורי-ערב למבוגרים, ספריות, הוצאות-ספרים, מועצות הקהילות היהודיות וסניפי חברת „תרבות" הקימו מוסדות חינוך ותרבות עבריים ברחבי המדינה. נוסדה „הוצאת שטיבל", שנועדה להוציא את „התקופה" ותרגומים מספרות העולמית. נוסדה הוצאת

* בזמן מהפכת פברואר הופיעו בכל רוסיה: רק עתון אחד באידיש — „אונזער לעבן" — באודיסה (הופעתו חודשה ב-1916) ושבועון אחד בעברית — „העם" — במוסקבה.

„אמנות", הופיע „העמר", החילה כשבועון ואחרי כן כעתון יומי. פעולת „תרבות" נעשתה פעולה לאומית כרובה גם בשטות אחרות. ב־1917—1918 הופיעו ברוסיה 41 עתונים וכתבי־עת ציוניים, 11 של „צעירי־ציון". נתרבו קלובים, שבהם התנהלה פעולת תרבות עברית, שיעורים לידיעת ארץ־ישראל, חוגים דרמתיים בעברית ובאידיש. נוצר „החלוץ", שהלך מחיל אל חיל והקיף בשנים הבאות אלפי חברים מאורגנים והשפיע על רבבות. אגודות „מכבי" וקישי המוני נוער. הוקמו קואופרטיבים לבנין בתים בארץ־ישראל בשם „המוגבתי", חברת „רצנביץ" להשבחת הקרקע של ארץ־ישראל, חברה להובלה ימית „וכלוף", „חברה פלשתינית ארצישראלית" ועוד. התנועה הלאומית הקיפה גם את יהודי הוריכסמאן, והסוחרים והמורים בפשטה. בבחירות לועידה היהודית הכל־רוסית אספה רשימת הציונים 68—69 אחוז מכלל הקולות. הציונים ניצחו גם בבחירות ל„אסיפות המכוננות" של רוסיה ואוקראינה. ביום פתיחת „האסיפה המכוננת" הכל־רוסית, ב־5 בינואר 1918, הכריז יוליוס צ'רנוב, היושב־ראש, כי „אין לחלוק על זכותה של היהדות הרוסית לסדר את חייה הלאומיים על היסודות שנתגלו ברצון־הלאומי שלה".

רדיפת הציונות על שום מה?

מהפכת אוקטובר דגלה בזכות כל הלאומים להגדרה עצמית. אולם זכות זו היתה למעשה זקוקה לאישורה ולפירושה של המפלגה השלטת. ולגבי היהודים נקטה המפלגה הבולשביסטית מראשיתה — כמו כל הסוציאל־דמוקרטיה הרוסית — בתורת האסימילאציה. והיהודים שבמפלגה, ובפרט ה„גרים" שנוספו אליה לאחר הנצחון מתוך המפלגות היהודיות האנטי־ציוניות, העמיקו בה את שנאת ציון והעברית.

בכל אחד משלושת השלבים העיקריים של המדיניות הסובייטית כלפי היהודים — בשלב האסימילאציה, בשלב הפרודוקטיביזציה ובשלב המסע לריכוז טריטוריאלי — היו מניעים שונים לעמדה השלילית של המשטר הסובייטי כלפי הציונות והתרבות העברית. אבל היו גם מניעים תמידיים שפעלו בכל השלבים: „הציונות מפריעה את השלטון הסובייטי לגמור בלב ההמונים היהודיים את ההכרה והרגשה שהשאלה הלאומית נפתרה ברוסיה הסובייטית", „הציונות אומרת במפורש, שהקומונה

* עתונים 10 בעברית.

הסוציאלית איננה פותרת את השאלה הלאומית בכלל ושל העם היהודי בפרט"; „הציונות מגבירה את הקשרים הלאומיים עם חוץ־לארץ הקאפיטאליסטית העוינת" (נימוק זה היה מקובל בעיקר בשעת התגברותה של רגישות בפני חו"ל). מפעם בפעם היו משמשות גם האשמות אלו: „הציונות מפריעה את התעוררות העמים הערבים במזרח הקרוב"; „הציונות מנצלת את רוסיה, בהכשירה בה צעירים לשם העלאתם לארץ־ישראל ולהספקתם שם", ובימי שגשוגו של „החלוץ": „הציונות מסיטה אלמנטים פרוליטאריים המסוגלים ביותר מפני שהם צעירים, את הפועלים היהודים, גם ברוסיה וגם בחו"ל, מהקומוניזם". [בתנועה הארצישראלית הלגאלית ברוסיה הסובייטית — „החלוץ" ו„יעווריסקאיא פרולעטארסקאיא מיסל" (עתון פועלי־ציון שמאל) — היתה האגודה מוחזקת לא ציונית ארצישראלית כללית אלא ציונית מטעם הפועלים היהודים].

בשנות מלחמת האזרחים

באוקטובר 1918 נתכנסה במוסקבה הועידה הראשונה של באי־כוח ה„יבסקים" (הקומיסאריון היהודי) והיבסקציה (הסקציה היהודית במפלגה הבולשביסטית), ובה אמר ש. דימאנשטיין, ראש הקומיסאריון היהודי: „מכיון שאנו אינטרנאציונאליסטים, אין אנו מתארים לעצמנו מטרות לאומיות מיוחדות, אלא מטרות פרולטאריות בלבד". באותה שעה הוחלט על חיסול שיטתי של כל „המוסדות הבורגניים" ברחוב היהודי. ועידה באריכה הקומיסאריון היהודי והיבסקציה ביוני 1919 הכריזה: „המפלגה הציונית מלאה תפקיד קונטר־רבולוציוני: היא מקיימת, לחזוק התפשטות של הקלריקאליות והגברת השאיפות הלאומניות בקרב המוני היהודים. בזמן היא מעכבת את ההגדרה המעמדית העצמית של המוני הפועלים היהודים ואת חדירת הרעיון הקומוניסטי לתוך שורותיהם. המדיניות הפלשתינאית שלה, עושה אותה כלי בידי האימפריאליזם של ה„אנטאנטה" הלוחם במהפכה הפרולטארית. על כן מציעה הועידה לשני חלקיה המרכזיים (של היבסקציה) שתפנה אל המוסדות בהצעה לצוות על הפסקת כל פעולה של המפלגה הציונית במקצוע הכלכלי, הפוליטי או התרבותי".

באוקראינה השתוללו גזירותיו של הבולשביזם ברחוב היהודי ביתר שאת. ב־4 ביולי 1919 פנה הועד הראשי של ה„קומפארבאנד" בקשר אל קומיסאריון העניינים באוקראינה בתוכני ודרש

לאסור כל פעולה ציונית, לסגור את כל המוסדות הציוניים („התעמולה הציונית אפילו כשהיא מתנהלת על-ידי הקבוצות השמאליות של הציונים מביאה נזק ממשי"), כי „רק באמצעים כאלה אפשר יהיה להפיץ את הדיעות הקומוניסטיים בקרב ציבור הפועלים היהודים ובקרב הנוער של האוריינטציה הציונית". המחלקה היהודית ליד מרכז המפלגה הקומוניסטית באוקראינה נתנה את אישורה — והחל פסט של חיפושים, מאסרים, רדיפות, בסרם, בקיוב ובאודיסה. מטעם קומיסאריון הפנים של אוקראינה יצאה הפקודה הנודעת 323/685 „על סגירת החברות והמוסדות הבורגניים של המפלגות הציוניות והקלריקאליות — הפוליטיים, הכלכליים, והתרבותיים-חינוכיים" ועל מסירת הרכוש והארכיונים שלהם לסובייטים המקומיים. הוקמו „ועדות חיסול" מיוחדות, שחייבו את העסקנים של המפלגות והמוסדות הציוניים לחתום על התחייבות מיוחדת שימסרו את כל הענינים והארכיונים ושלא יחדשו את פעולות המוסדות הנסגרים לא בגלוי ולא בסתר; „העוברים על כך עתידים ליתן את הדין לפני הטריבונאל המהפכני". העתונים הקומוניסטיים, היהודיים והלא-יהודיים, עודדו את פעולת-החיסול. מ. ראפס הדפיס ב„קאמוניסטישע פאָן" (קיוב) מיום 2 ביולי 1919 מאמר שבו הדגיש, כי כאן ענין של מלחמת-אזרחים יהודית והתנגשות מעמדית של הפרולטריון היהודי ברחוב היהודי. בערי אוקראינה (אודיסה, הארקוב, יקאטרינוסלב ועוד) היו ציונים שלא קיבלו את דגל ארץ-ישראל העברית. התקיימו קלובים, נשפים עבריים, שיעורים לידיעת ארץ-ישראל. בהארקוב יצא אז קובץ „בין הזמנים" (בעריכת נ. ליפובסקי, עתה: ן. ליבאי, וש. משרנא).

ברוסיה הגדולה, שבה לא היתה ידם של הגרים היהודים תקיפה כבאוקראינה, היה רדיפת הציונות איטי יותר. ב„דער אמת" מיום 2 בפברואר 1919 התאונן קומוניסט יהודי ש„המלחמה בהסתדרות הציונית ובפראקציה שלה צעירי-ציון נתקלת במעצורים מחמת היחס הבלתי-ברור למפלגה זו מצד השלטון המרכזי". במוסקבה, בוולוגדה, בצאריצין, בערים ובכפרים אחרות עוד נערכו בינואר-פברואר 1919 אסיפות-עם לענייני ארץ-ישראל והקרן הקיימת. אולם גם ברוסיה הגדולה הורע מצבה המשפטי-הציבורי של התנועה הציונית לאחר שפורקו הקהילות ולשכתן המרכזית (לפי פקודת הקומיסאר לענייני הלאומים י. סטאלין באפריל 1919; הפקודה פורסמה רק ביוני 1919), ולאחר שהקומיסאריון לענייני היהודים והלשכה המרכזית של הסקציות הקומוניסטיות היהודיות שיגרו בראשית גרוז אל כל הפועלים בעולם

והכריזו בו „מחאה בשם ההמונים היהודים העובדים על התקשרות הציונים עם אנגליה, על הגדודים היהודיים העוזרים לאנגליה על דיכוי הערבים והבידואים" והכריזו כי „ליהודים העמלים אין צורך בפלשתינה ובציונות".

החלה פרשת רדיפות על הציונות ועל „החלוץ" בכל רחבי רוסיה. חיפושים ומאסרים. החוג הגדול של המאסרים והנרדפים עמד בנסיון. שנים רבות נמשכו המאמצים לקיים את הציונות והשאלה העברית התרבותית במסגרת החיים הסובייטיים.

יוסף טרומפלדור עשה בסתיו 1918 נסיון ראשון לרשום את „החלוץ" כהסתדרות המותרת במסגרת גלויה. הבקשה נדחתה פעמים: משום ש„החלוץ" — הסתדרות לאומית צרה, שכן הוא דורש מחבריו ידיעת „עברית וכדומה", ומשום ש„החלוץ" עוסק בהכשרת עמלים המועמדים בשביל מסחר לארץ-ישראל". אבל סניפים של „החלוץ" היו רשומים אז גם בפטרוגראד וגם בקורסק, בוויטבסק ובמקומות אחרים; ארגונים פועלים בשם „החלוץ" התקיימו גם במקומות אחרים, ובקרוב הצליח טרומפלדור להשיג אישור רשמי ל„החלוץ".

הנוער הציוני והחלוצי דרש או שהשלטונות יאשרו את ההגנה העצמית ובמקומות רבים הושג היתר רשמי או רשמי-למחצה, ולא מעטים היו בני הנוער הציונים שהלכו אל גדודי הצבא האדום כדי להגן על נפשו, כבודו ורכושו של ישראל.

בקיץ 1919 הורע מצבה החוקי של ההסתדרות הציונית, וביחוד של „תרבות" ומוסדותיה החינוכיים. בכמה מקומות נכללו תחילה בתי-הספר של „תרבות" ברשת בתי-הספר הממשלתיים, הואיל ועל ספר הפקודה הראשונה של הקומיסאריון להשכלה בדבר בתי-הספר של עמי-המיעוטים („איזבסטיה" מיום 1 בדצמבר 1918) נאמר כי לכל לאום ברפובליקה הרשות לסדר את החינוך בשפת הורתו של בית-הספר המעלה המאוחד של בית-הספר הגבוה בלשונו אם יש בו במקום 25 תלמידים בני גיל אחד. ביחס לגני-ילדים לא ניתנו כל הוראות, וגני „תרבות" הוסיפו להתקיים. אבל הקומוניסטים היהודים לא יכלו לסבול את קיום המוסדות ששפתם עברית. ולאחר שהודיעה „המחלקה של גיל בית-הספר" (אפריל 1919) החליטה כי בגני-הילדים צריך החינוך להתנהל בלשון האם, „בלשון שהילדים מדברים בה בפועל בלי לשים לב לכך לאיזה לאום הם משתייכים" — השיבה היבסקציה ביוני 1919 הסבר רשמי כי „לשון האם לגבי שכבות העמלים של יהודי רוסיה הסובייטית היא רק השפה היהודית (אידיש) ולא „שפה-

עבר הקרוֹמה (עברית)". על סמך זה נסגרו גם מוסדות־חינוך עבריים. מרכז „תרבות" כינס אסיפת־עם גדולה במוסקוה ופנה בתזכיר אל הקומיסאריון להשכלה. משלחת מיוחדת ביקרה אצל הקומיסאר לונאצ'ארסקי (שהיה אז בחזית). לונאצ'ארסקי — שגילה לא־אחת את חיבתו לעברית — התמרמר על מעשי הואנדאליזם של ה„יבסקים" בהדגישו כי „ואנדאליזם זה אינו משלנו אלא משלכם" וגם שלח פקודה מפורשת למחלקות־ההשכלה למקומותיהן להחזיר לבתי־הספר של „תרבות" את הבנינים, הרהיטים ולהפסיק את הרדיפות על בתי־הספר העבריים ועל הלשון העברית. — אך המצב לא נשתנה לטובה. כעבור זמן־מה נתכנסה ישיבת הקולגיום של הקומיסאריון להשכלה שדנה — בנוכחות באי־כוח „תרבות" — על קיום חברת „תרבות" ומוסדותיה. מ. פוקרובסקי, סגנו של לונאצ'ארסקי, סתר את הנימוקים של באי־כוח „תרבות", והישיבה החליטה: שהלשון העברית איננה לשון־הדיבור של המוני העם היהודי, על כן אין לראותה כלשון מיעוט לאומי; מבחינת ההוראה דינה כדין לשון זרה שאיננה בכלל הלשונות המדוברות בפי המוני עמים ברסס"ר; יש להפסיק מיד את הוראת השפה העברית בבתי־הספר מהדרגה הראשונה, ובראשית שנת הלימודים הבאה ידיעו מעצמם בתי־הספר, באיזו לשון מן הלשונות, שמוכרו ברסס"ר כמדוברות, הן רוצות לנהל את ההוראה; להניח לתלמידים בבתי־הספר מהדרגה השניה, שהתחילו את לימודיהם בעברית, לגמור את חוק־לימודם באותה לשון בתנאי שהתלמידים החדשים שיתקבלו לבתי־הספר מהדרגה השניה, יתחילו את לימודיהם באידיש או בכל שפה אחרת המוכרת ברסס"ר כמדוברת בפי המוני עם; לבטל את כל ההקצבות, ההרשאות והגזירות שנגזרו על בתי־הספר העבריים.

ניצחו המקטרגים: עברית נאסרה כשפת־הוראה. ואם כי הותר ללמוד עברית, לא בעברית, כמו כל לשון זרה, ואם כי לא פורש איסור על יסוד בתי־ספר פרטיים או שיעורי־ערב ללימוד עברית, — נעשתה עברית אסורה מאז בכל רחבי רוסיה. באשר ל מ ע ש ה לא היתה כל אפשרות לפתוח בתי־ספר פרטיים בכלל, ולא כל שכן בתי־ספר לעברית. והבקשות לרשיונות בענין זה היו נדחות כפעם בפעם מתוך אמתלאות שונות. הממשלה היתה טוענת תמיד — בהסתמכות על ההחלטה האמורה — שהלשון העברית איננה אסורה, אבל ה מ צ י א ו ת הסובייטית קבעה את האיסור הגמור.

ביוני 1919 פנה מרכז ההסתדרות הציונית אל ה„ציק" בתזכיר־

מחאה על הרדיפות ברסס"ר. אגב בקשה לאשר את תקנות של ההסתדרות הציונית ולהתיר את פעולותיה, התזכיר ציין, כי „הציונות שואפת לבנות את בנינו הסוציאלי של העם היהודי ולהפוך עם רוכלים ובעלי־מלאכה לעם של חקלאים ופועלים", ו„תהליך זה של תחיה סוציאלית ניתן להתגשם בארץ־ישראל יותר מבכל מקום אחר". הודגש בתזכיר, כי יוזמי הרדיפות על הציונות ועל עברית הם חברי המפלגות היהודיות הסוציאליסטיות לשעבר. ה„ציק" הסתפק בהחלטה סתמית (21 ביולי 1919), לאמור: „הואיל ובשום פקודה של ה„ציק" וה„סובנארקום" לא הוכרז שהמפלגה הציונית היא קונטר־רבולוציונית, ובפרט שפעולת התרבות וההשכלה של ההסתדרויות הציוניות איננה נוגדת להחלטת השלטון הסובייטי, מציעה נשיאות ה„ציק" לכל המוסדות הסובייטיים לא לשים מכשולים לפני המפלגה הזאת בפעולתה האמורה". המרכז הציוני העתיק את נוסח ההחלטה במאות העתקים מאושרים בידי גוטריון ושלחם למקומות. אבל ה„קומיצי" לא הועיל. גם במוסקוה ובפטרוגראד וגם בערי־השדה נמשכו חיפושים ומאסרים. ביחוד תקפו והכו הרדיפות באוקראינה, שלא הכירה בהחלטת ה„ציק" של רסס"ר. כעבור חדשים אחדים (23 באפריל 1920) נאסרה במוסקוה הועידה הציונית הכל־רוסית, שנכנסה לא בחשאי (ההזמנות נשלחו בדואר ובטלגרף וכמה צירים באו לפי רשיונות־נסיעה לועידה הציונית); לכבוד הועידה נערך ב־21 באפריל נשף עברי ספרותי־מוסיקאי גדול בהשתתפות משחקי „הבימה" (שרון, ורד, שולז). הנאשמים שוחררו כעבור זמן־מה אבל עצם המאסר וההאשמות השונות והמשונות שהוטחו נגד הועידה הציונית ונגד משתתפיה (בהודעה הרשמית, למשל, שנתפרסמה ב„איזווסטיה" על המאסר מסופר, שבמשרד המרכז הציוני נמצאו „קופות פרובוקציה") הוכיחו, כי הותרה הרצועה לרדוף את הציונים. „החלוץ" התחיל שוב משתדל בענין הלגאליזציה. ונשיאות ה„ציק" החליטה ב־18 במארס 1920, כי „במידה שפעולת „החלוץ" איננה נוגדת לחוקי השלטון הסובייטי, איננה נרדפת ואיננה זקוקה לאישור מיוחד". ל מ ע ש ה נתנה החלטה זו יד חפשית לכל קומיסאר ולכל פקיד סובייטי במקומותיהם לדון את „החלוץ" לשבט או לחסד לפי ראות־עיניהם.

בסוף 1920 נפתחה התקפה מוגברת על שארית הפליטה של החינוך העברי, על ה„חדרים" ועל הישיבות. היבסקציה נאחזה בהחלטה ישנה של הממשלה מ־24 באוגוסט 1918, שלפיה „אסור לייסד מוסדות כדי ללמד ליסודי־דת לפי שלא הגיעו לגיל 18", והמחלקה

היהודית ליד הקומיסאריון למשלחה שלחה בסוף דצמבר 1920 תזכיר על „פירוק מהיר ומוחלט של כל החדרים והישיבות וסידור משפטים פומביים על החדר".

„העליה השלישית"

באוקטובר 1918 התחילה העליה החלוצית מרוסיה, „העליה השלישית". חלוצים פרצו ועלו בדרך לא־דרך, ברשיון ובלי רשיון, באניות ובסירות־מפרש, ברכיבה וברגל, בלי כסף, בלי עזרה. דרך הגבול הרומאני, הפולני, הליטאי, הלאטבי, הסיני והקאוקאזי; דרך הים השחור והאוקינוס הגדול, דרך הדניאסטר, דרך הרי קאוקאז, בנקיקי סלעים ועל פני תהומות זרמו חלוצים לארץ־ישראל. לא כולם זכו להגיע. רבים מצאו את מותם בטרם הגיעו למחוז־חפצם. בסוף אוקטובר 1919 יצאה מאודיסה האניה „רוסלאן", שהסיעה לארץ־ישראל מאות יהודים ניצולי הפרעות באוקראינה, וביניהם 60 חלוצים. ב־1920 עלתה לארץ ברשיון השלטונות הסוביטיים בקרים קבוצה בת 120 חלוצים.

עם פרוץ העליה השלישית בא יוסף ברץ מארץ־ישראל. בחדשי אפריל־אוגוסט 1919 ביקר במספר ערים בקאוקאז ובסביבת הים השחור, מסר לחוגים מצומצמים על הנעשה בארץ ועל תפקידי העליה החדשה. בועידה השניה של „החלוץ" בחארקוב, אוקטובר 1920, השתתף מארץ־ישראל זאב לוינזון, לאחר שנכבשה גרוזיה על ידי הבולשביקים בתחילת 1921. רופז שם חלק גדול בפעולת העליה והקשר של ציוני רוסיה עם ארץ־ישראל. מ־1919 עד אמצע 1921 עלו לארץ כ־5000 חלוצים מרוסיה ומאוקראינה. הידיעות על הגנת תל־חי ומות טרומפלדור, על יסוד ההסתדרות ועל פרעות מאי 1921 ורצח י. ח. ברנר, עשו רושם גדול על ציוני רוסיה, ובפרט על הנוער ו„החלוץ".

ליד הגבול הרומאני בספטמבר ב־1921 ובראשית 1922 רבבות פליטים. בסכנת נפשות עברו את הדניאסטר בסירות ובשחיה. מבריחי הגבול היו גוזלים מהם את מטלטליהם ולפעמים גם מטילים אותם ומסגירים אותם בידי משמרות־הגבול הרומאניים והסוביטיים. רבים סבלו מלקות ונידונו למאסר ולעבודת פרך. האבאקואציה ראשונה במחנות האומללים האלה „חבורות דאוארסירים וקונטררבולוציונרים". לא פעם עסקו עסקני המפלגות „צ.ס.", „צ.צ." ו„החלוץ", עד שעלה בידם להשיג רשיונות־יציאה לכמה סוגי פליטים ולהחליש את העונשים כלפי השאר.

עם רווחת השלום

בשנת 1920 הורגש שינוי במזג־האויר. מלחמת־האזרחים בכמה חלקי רוסיה התקרבה לסיומה. עם פריצה אחדות בחומה חוץ־ישלום מחוץ־לארץ התחילו מגיעים עתונאים, מדינאים, שליחי־ציבור. באו גם שליחי „ג'וינט" (האריי פישר ומאכס פיין). בינואר 1921 בא ד"ר ס. אידר מטעם ההנהלה הציונית. מנהלי „ג'וינט", ד"ר בוגן וד"ר רוזין, התחילו מפתחים פעולה לעזרת המוני היהודים שסבלו מן המלחמה ומהפרעות. נתגלו אפשרויות מגע עם חו"ל, התחילו מגיעות ידיעות ועתונות מארץ־ישראל. נפתחו פתחים לעליה עם שוב הפליטים למקומות־מגוריהם הקודמים. היה נדמה, כי השעה כשרה גם לפעולה פוליטית חדשה של הציונות כלפי השלטונות, לשם השגת אישור לפעולה למען ארץ־ישראל ולמען עבריה, וגם לעבודה מעשית בשדה הארגון, התרבות והעליה.

בראשית 1921 נתכנסו במקומות שונים ברוסיה ובאוקראינה כינוסים ציוניים וחלוציים. המפלגות „צ.ס." ו„צ.צ." („התאחדות") — שני פלגים ממקור אחד; תנועת „צעירי־ציון" — פיתחו פעולת ארגון נמרצת. הוקם משרד ארצישראלי מאוחד. ב־5 בפברואר 1921 הגיש ד"ר אידר תזכיר לקומיסאריון־החוץ, והדגיש כי הציונים ברוסיה לויאליים בהחלט כלפי השלטון הסוביטי ובקש להתיר את התעמולה הציונית ברוסיה, הכשרת עולים לארץ־ישראל, רשות ללמד לפי דרישת ההורים את הלשון העברית כלשון שניה והשתתפות שליחיהם של ציוני רוסיה בקונגרס הציוני הקרוב. כן ביקש להרשות לו להרצות על המצב בארץ־ישראל לפני 200־300 איש ולהפיץ את הרצאתו בקרב ציוני רוסיה. קומיסאריון־החוץ ענה באריכות ובשלילה: „אם יש נגישות, הרי זה רצון הרוב המכריע של היהודים עצמם; „רודפים לא את עיקרי הציונות, אלא חוגים מאורגנים בקרב הציונות; הממשלה לא תאסור לימוד עברית מחוץ לבית־הספר, בתנאי שלא תהיה בזאת סתירה לסדר הלימודים הקבוע בבית־הספר העממי; „נוער מסוגל לעבודה אי־אפשר להוציא מרוסיה", ושליחים הרבה אינם יכולים לשמש הגירה מרוסיה. מכל בקשותיו של ד"ר אידר נתמלאה רק אחת: ניתנה לו רשות להפיץ את הרצאתו על המצב בארץ־ישראל.

משחלפו ימי „הקומוניזם הצבאי", והשלטונות הסוביטיים התחילו מטפלים בבניה משקית ובעידוד יזמה כלכלית — תקופת ה„נאפ" — התחילו פונים גם הקומוניסטים היהודים לנסיונות של פרודוקט

ויזאציה בקרב היהודים, היתה דרישה התאזרחית יוצאת מן הכלל כדי לעמוד — ולו גם במידת־מה — לנגעי החרב והרעב. חשיבות ההכשרה החלוצית הובלטה ביותר. הציבוריות הציונית המעוברת נבנתה ראשה ורובה בפעולת הפרודוקטיביזאציה, הן על־ידי ניצול האפשרויות בפנים המדינה והן על־ידי משיכת מוסדות יהודיים מחו״ל, שהיו עסוקים בהגשת עזרה למעשים כלכליים־קונסטרוקטיביים.

ברוב התחילו משתדלים בדבר לגאליזאציה של „החלוץ". מרכז „לסטראפוטואמלאסי" השיב בענין זה בסוף 1921: „אין אנו מתנגדים לעבודתכם המעשית, אולם אין ברצוננו להפוך בכם תמיכה עלית. הואיל ואתם מארגנים את הפועלים על יסודות לאומיים ודבר זה סותר את העיקרים הבינלאומיים של השלטון הסובייטי". „החלוץ" בקרים — שעבר שם בהיתר — פיתח פעולה להכשרה ולעליה, וגם עלה בידו להשיג רשיונות־עליה למאות חלוצים. אך הפעולה צומצמה ושותקה עקב התערבות היאבסקציה וריגול מבפנים.

אותה שעה עצמה עשו גם חוגים אחרים בתנועה הציונית מאמצים להשיג היתר לפעולה ארצישראלית. נערכו נשפים וקורסים במסבות שונות. באפריל 1922 התחיל להופיע בפטרוגראד ירחון ציוני „יעברייסקי וסטניק". ביוני 1922 הופיע במוסקבה ירחון „יעברייסקי סטודנט". הצנזורה הסובייטית יתה עליהם, היאבסקציה קיטרגה על כל אות שבירחונים ועל עצם הופעתם. ולאחר זמן קצר גבורה עליהם סגירה. לא היתה אפשרות להוציא ספרים וקונטרסים בעברית לא רק מחמת אי־נתינת רשיונות אלא גם מחמת חוסר בתי־דפוס. כל בתי הדפוס היו ברשות הממשלה. והיה כי שדאג בראשית מהפכת אוקטובר לחרום או להחרים את הסדר העברי בבתי־הדפוס בפטרבורג, בקיוב, במינסק, במוסקבה ובערים אחרות. היחס אל הסופר העברי היה שלילי מצד השלטונות שפעלו ברחוב היהודי. בקושי רב השיגה ב־1921 קבוצת סופרים עברים מאודיסה (ח. נ. ביאליק, ב״צ. דינאבורג, א. דרויאנוב, אביגדור המאירי, צ. וישלאבסקי, מ. קליינמאן, י. ח. רבניצקי ועוד) רשיון, בהשתדלותם של גורקי ולונאצ'ארסקי, לצאת מרוסיה. אבל כשרצו ציונים לסדר במוסקבה אסיפת־פרידה לכבוד ח. נ. ביאליק, בהשתתפות לונאצ'ארסקי, התערבה היאבסקציה ולחצה על לונאצ'ארסקי שלא ישתתף „בחגיגה המחוצפת של הקונטר־ריבולוציה העיקשתי", כדי שלא לסכן את יציאת הסופרים מרוסיה. נדחה כל ענין המסיבה. בקיוב התחילה לפעול אז — במסגרת מצומצמת, לגאלית למחצה — קבוצת צעירים עברים להכשרה

אמנותית־בימתית בשביל ארץ־ישראל — „אמנות". אוקראינים אחרים — אמנים וקומוניסטים — הסבירו לה פנים (ב־1924 נעשה נסיון לחדש את „אמנות" בקיוב ובמוסקבה).

מ. לויטאן, מנהל מחלקת ההשכלה ליד הקומיסאריון לעניני היהודים, כתב ביוני 1921 ב„עמעס" לאמור: „עכשיו, כשהבורגנות קיבלה רשות לפתוח בכל רחבי ארצנו קפה־שאנטאנים, המורת תשלומים מסוים למדינה, התחילה הבורגנות היהודית לבקש רשיונות לפתיחת קורסים עבריים וסטודיות דרמתיות". המכתב דורש שהמתלמדים יהיו בגיל למעלה מ־16, שילמדו בקורסים את הלשון העברית בלבד אבל לא היסטוריה ולא תולדות הספרות; „שום הנחה לא תינתן להתעמלה הציונית־הקלריקאלית"; רק לפרסים ולהסתדרויות לגאליות, אבל לא לקהילות הדתיות, הרשות לפתוח בתי־ספר כאלה, אסור לאסוף כספים להחזקתם, צריך שיגישו דוגמאות של ספרי־הלימוד וכו'. דבריו של מ. לויטאן מצאו להם מגשימים קפדניים. לא נתקבל רשיון לשום בית־ספר, לשום הוצאה עברית, לשום סטודיה דרמתית. ולא עוד אלא שגברו המלחמות ב„הבימה" על אף הגנתם הנמרצת של גורקי ואחרים. ב־1922 החליט „הועד המרכזי לעניני התיאטרון" לבטל את ההקצבה הממשלתית ל„הבימה". סטאניסלאבסקי, שאליאפין, נמירוביץ'־דאנצ'נקו ואחרים פנו אז אל לנין והדגישו, ש„אינם יכולים לעבור בשתיקה על חיסול האמנות הגלוי ועל הפרת העיקר הפוליטי של הגדרה עצמית לאומית, לפחות במקצוע היצירתי"... „החלטת הועד המרכזי לעניני התיאטרון על ביטול ההקצבה ל„הבימה" באה אך ורק מחמת מחאת הקומיסאריון לעניני היהודים. יסודה במלחמה הותיקה בקרב היהודים בין חובבי הז'ארגון לבין חובבי השפה העברית. לנו, לעובדי האמנות הרוסית, אין שאלה פנימית זו של העם היהודי נוגעת כלל. אבל אם בגלל מלחמה זו הולכת לאבוד יצירה חיה במקצוע אמנות התיאטרון רואים אנו חובה מוסרית להתערב בדבר". התערבות זו של גדולי האמנות הרוסית לטובת העברית לא היתה יחידה. אך ללא הועיל. כמעט בשום ענין השלטונות מתחשבים. כאמור, על חוסר איסור על לימוד עברית ועל ספרות עברית ברוסיה הסובייטית, אך למעשה לא נתנו שום אפשרות להופעה עברית בציבור. פרט קטן אחד: כשביקשו לערוך נשף ספרותי־מוסיקאלי במוסקבה לזכר מנדלי מוכר־ספרים נמחקו מהתכנית הקטעים שנועדו להיקרא עברית ונמסרה הוראה בכתב כי הנשף יותר בתנאי שתבוטל הקריאה בעברית. נעשו נסיונות

אחרים. ביחוד במוסקוה ובפטרוגראד, לסדר נשפים עבריים סגורים בקלובים של עובדי־מדע, של עסקנים שונים וכדומה, כדי להימנע מהצורך לבקש רשיון מיוחד לכך.

בראשית 1922 נפתח מו״מ בין „החלוץ" ובין מוסדות ואישים סוביטיים רבים. מסייעים לפעולה זו היו אברהם מאירוביץ, קומוניסט ותיק, ופרופ׳ ד. שור, שהיה מכובד על כמה מנהיגים קומוניסטיים. ישיבה מיוחדת של ה„נארקומנאץ" ב־7 בינואר קיבלה החלטה מפורשת: להטיל על המחלקה היהודית להשגיח, שהחלטת ה„ציק" מ־18 במארס 1920 בדבר אי־רדיפת „החלוץ" תתגשם ובכל מקרה של הפרת ההחלטה הנ״ל מסר ה„נארקומנאץ" למאירוביץ לבוא לידי הסכם עם המחלקה היהודית. כעבור ימים אחדים פורסמה ב„עמעס" ידיעה, כי בבארדיצ׳אב פורקה חבורה גדולה של „החלוץ" לגידול סלק. מיד נשלח תזכיר בענין זה ל„נארקומנאץ", אבל תשובתו היתה: „בארדיצ׳אב היא בתחומי אוקראינה; החבורה בבארדיצ׳אב משותפת ל„החלוץ" ול„צעירי־ציון"; והחבורה חוסלה בגלל עבירה על התקנון". מאז הרבה „החלוץ" לפנות אל ה„נארקומנאץ" — שלא באמצעות מאירוביץ והמחלקה היהודית — ומצא אוזן אצל ג. ברוידה, ממלא־מקום הקומיסאר. לאחר שבוטל ה„נארקומנאץ" (כעבור שנה) היה החלוץ פונה אל המחלקה לעניני הלאומים ליד נשיאות ה„ציק". בכמה מקרי התנקשויות עמדו מוסדות השלטון לימין „החלוץ".

באפריל־מאי 1921 היו מאסרים רבים של ציונים. (בין האסורים — ילדה בת 14, חברה ל„החלוץ הצעיר"). בפתיחת תקפו המאסרים את המפלגות הציוניות ואת „החלוץ", על סמך חומר שנמצא במגרה של אחד החלוצים בדבר משלחת מטעם „פרחי ציוני דרום־רוסיה", שביקרה אצל גנראל דאניקין וביקשה ממנו למנוע פרעות ביהודים. ניתן מתוך זה ל„צ׳קה" לבטל את הלגאליזאציה של „החלוץ" עקרים ולשפוט במשפט על... קשרים עם דאניקין (המצב נמשך עד אמצע 1923). שנת 1922 עמדה בסימן של מאסרים גדולים ושל משפטים נגד ציונים. בראשית ינואר 1922 נאסרה בחארקוב הועידה השלישית של „החלוץ". ב־6 במארס היה בקאמעניעץ־פודולסק משפט נגד 3 מורים עבריים, שנאשמו בארגון קורסים בלתי־לגאליים בעברית. הסניגור טען, כי אין עברית אסורה ברוסיה, והראיה — „הבימה". הקטיגור טען, שמותר אמנם לבקר באופירה האיטלקית, אך אין מכאן ראיה כי מותר גם לחנך את הילדים באיטלקית; ובכלל, „התנקשות בעיקרי חינוך הילדים היא כהתנקשות ביסודות המדינה".

לפי פסק־הדין נשלח אחד המורים למחנה־הסגר ל־6 חדשים. ב־4 במאי נאסרה בקיוב ועידת המפלגה הציונית הסוציאלית „צעירי־ציון" — 51 צירים ואורחים. 37 מהם נמסרו למשפט המחלקה הצבאית של הטריבונאל המהפכני בקיוב; הם נאשמו בקונטר־ריבולוציה. בירור המשפט הפומבי החל ב־26 באוגוסט. לפני זה נקראו בקיוב אסיפות עממיות, שבהן הסיתו אנשי היבסקציה בנאשמים. הקטיגורים האשימו בנאשם ש„מפלגת „צעירי־ציון" מתכסה בטלית־תאנה של דימוקראטיה ומשתדלת באופן מחפיר ביותר להתעות את הנוער היהודי ואת יתר ההמונים בהסילה אותם מסויד לתוך זרועות הבורגנות היהודית המפוכנת הקונטר־ריבולוציונית; היא מטשטשת את הכרת המוני העמלים היהודים, בהשיאה אותם שהצרכים החיוניים של העמלים היהודים יכולים למצוא את סיפוקם המאכסימלי אך ורק ע״י יסוד מדינה לאומית בורגנית בפלשתינה; לשם כך התקשרה עם כוחות ריאקציוניים מכל המינים, עם ראשטאבראמוחים ופורעים בכל העולם, מפטיעוניק ופטליורה ועד רוצחים מסוג גבוה: ווראנגל, לויד ג׳ורג׳, האפיפיור ברומא וגבורי חבר־הלאומים המפורסם". 12 מהנאשמים נידונו לבידוד גמור בבית־סוהר לשנתיים; הנשארים נידונו „לעבודת־כפיה של תנאי משמרת". כשהובלו 12 האסירים בחוצות קיוב ע״י משמר צבאי לבית־הסוהר הלוקיאנובי שרו את „התקוה" — והמשמר נאלץ לירות באויר כדי להשתיקם. ביוני 1922 נאסרה הועידה הגלילית של „החלוץ" בהומל, ושוב מאסרים בכמה ערים. מ־18 עד 22 בספטמבר 1922 נאסרו כ־1100 ציונים וחלוצים בעשרות ערים ועיירות; בקרמנצ׳וג נאסרו בתנופה כ־400 חברים של „השומר הצעיר"* ושל „מכבי" בשעת משקר מחוץ־לעיר. המאסרים והרדיפות נתכוונו בעיקר להפחיד את הנוער שלא יצטרף לתנועה הציונית ולערער את ההסתדרויות מבפנים ע״י רכישת סוכנים ויצירת אוירה של אי־אמון. גם רבים מהמשוחררים היו מוצאים מן האגודות המקצועיות ומבתי־הספר, משוללים תעודות־עבודה ותמיכות של בתי־ספר גבוהים, מפוטרים מהעבודה. תחילה היו הרדיפות מכוונות אך ורק נגד ה פ ע י ל י ם שבתנועה הציונית. והמשוחררים היו נדרשים להתחייב בכתב, שלא יעסקו מכאן ואילך „בעבודה ציונית אנטי־סוביטית". עדיין לא התגברו ההסתדרויות הציוניות, שחבריהן [illegible]

---

* הסתדרות „השומר הצעיר" הוקמה בחוקי א ר צ י בראשית 1922 והצליחה מיד להחדיר לתוך שכבי הנוער, ביחוד באוקראינה.

בנוסח זה, אבל לאחר זמן אחרו כל המפלגות וההסתדרויות הציוניות על הצורך לחתום על כל ההתחייבות מעין זו. התחושות של המחלקה מעבודה אנטי־סובייטית וקונטר־רבולוציונית היו חשובות בשביל ה„ציקה" והיבסקציה: הן היו מכניסות מבוכה למחנה הציוני, ועל סמך העדויות של בעלי־הרין עצמם יכלו לצרף את ההסתדרויות הציוניות לרשימת הארגונים הקונטר־רבולוציוניים אשר המשתייך להם ראוי לעונש חמור. לאחר שהתחיבות הריגול הפנימי נעשו מכת־מדינה, התחילו ההסתדרויות הציוניות ו„החלוץ" להחמיר בדבר, והנאמנים היו מוזהרים על השחרור ונמנעים מלחתום על הנייר שהוגש להם.

אותה שנה התחילו גם הגירושים האדמיניסטראטיביים, תחילה למלכים הפנימיים של רוסיה ואחר־כך לצפון הרחוק, לאסיה התיכונה, לנפתי אורל וסיביר, לאיי סולובקי ול„פוליטאיזולאטורים". תחילה הפריעו המאסרים בכיוון שלא היה רצוי כלל למתנגדי־הציונות: התנועה הציונית והחלוצית הוגברה, ומספר החברים גדל והלך, גם בתוך בתי־הסוהר ומקומות הגירוש לא נשתתקה הפעולה הציונית. אסירי־ציון היו, בהתנהגותם, מעוררים כבוד ורוכשים הוקרה כבני שאר האסירים הפוליטיים: הסוציאליסטים, המירים והמנשבים, האנרכיסטים. המפלגות וההסתדרויות הציוניות התחילו להוציא עלונים לידיעות ולהסברה, לסדר עתונים „חיים", להפיץ כרוזים שונים בקרב הסטודנטים ובאסיפות, ואף עשו ניסיון להוציא עתון [illegible] ולערוך פעולת השתפות גדולה לעשות סולת „צ.ס.", בעוד שהמציאות היהודית בשעתה לרבע הראשון של 1922 בערך, כי על אף כל המלחמה המסורה של הקומוניסטים בתנועה הציונית, הולכת זו ומתגברת. הצלינים באותם בתי־ספר עבריים חשאיים, מפיצים ומדביקים כרוזים בלחי־חוקיים וכו'. היבסקציה דרשה מהשלטונות אמצעים נמרצים יותר. „עמעסי" כתב בסוף 1922, שתאמצעים שננקטו לגבי „צעירי־ציון" ו„החלוץ" פגעו רק באותות ראשונים, והממשלה מוכרחה במלחמתה בשולי הקונטר־רבולוציונית המוחשית על החוק. במקומות שבהם לא היתה ליבסקציה השפעה על השלטונות המקומיים, הורשתה התנועה הציונית גם פעולת שנת להתפתח בגלוי, למשל: ההסתדרות הציונית בעבר לבאיקאל היתה רשמית ועלתה ותורה בנובמבר 1922 עד מארס 1923, והמסרים, התאיתורים באותו חבל (בצ'יטה, כרינו־מאנגונג, ורכני־אודינסק) באו רק לאחר שהחבל נעשה לחלק של המדינה הסובייטית.[1]

[1] בשפת שונים: „הארץ והעבודה", „בעקבות ציון", „קריאטוי" ועוד.

של היבסקציה. ההסתדרויות המקומיות נדרשו על־ידי השלטונות להירשם מחדש, ואז בוטלה הלגאליזאציה של התנועה הציונית מעבר לבאיקאל. באירקוטסק התקיימה ב־1922 הסתדרות ציונית לגאלית, ורק כשפנתה בסוף אוגוסט 1923 בבקשת רשיון לאסיפה חגיגית לכבוד 25 שנים מיום הקונגרס הציוני הראשון, נדחתה הבקשה, העסקנים הציונים נאסרו ונאלצו להפסיק את פעולתם.

מאמצים להשגת לגאליזאציה

במפלגה הקומוניסטית ובממשלה הסובייטית היו אז אישים ועסקנים — רובם לא־יהודים — שהיו מטים אוזן לצעקותיהם של „החלוץ" ושל עסקנים ציונים בודדים ושל אנשי מדע ואמנות שעמדו לימין הנרדפים. מאות שיחות נתקיימו עם קאלינין, סמידוביץ', יאנוקידזה, קיסאליוב, סאפרונוב, קאמאניאב, ריקוב, לונאצ'ארסקי, קרילאנקו, קאמאניאן, ברוידה, בובנוב, בוכארין, לובובה, קרינצקי, באליבורודוב, קולונטיי, לאבאריאב־פליאנסקי, לארין, מוססקי, אונבאלוביץ', סלורינסקי, טרויאנובסקי, סולץ, בוראלוב, ביצאנקו, דומבאל ואחרים. נציג „החלוץ" נתקבל פעמיים על־ידי סמאלין. לבסוף הורשה „החלוץ" לכנס ועידה כל־רוסית במוסקוה ב־23 ביוני 1922. על מספר הועידה נתפרסמה מודעה ב„איזבסטיה" ונשלחו מכתבים וטלגרמות לכל קצוי רוסיה וגם לחוץ־לארץ. היבסקציה נזדעזעה. „עמעס" יצא נגד „החלוץ" והמסייעים בידו, ליטראקוב, סאראנין, ובן צ'אמארינסקי המטירו הזמנים ותעודות. בפרסה נישל במשרד החלוץ הרשיון לקריאת הועידה, סרבו „החלוץ" הריץ שוב תזכיר אל קומיסאריון־הפנים, וביניהם נאסרו עשרות חלוצים לא רק בתוך כל המאסרים הכלליים אלא בתוך ספסן־דרישות מיוחד שהיה מכוון לפעילי „החלוץ". בסוף 1922 מצאו סוכני המולשת הפוליטית אצל שני חברים בקראסנוגראד את ה„רשות" שניתנו להם על־ידי סרבו „החלוץ" (בתוכה על התרבות־עבר, שלא הספיקו להחזיר אותם בתוך ציארון מצויקם), כן נמצאו בחיפושים הרבים מכתבים שגילו ל„ג. פ. או" וליבסקציה את חילוקי־הדעות בין חלקים שונים בתנועה הציונית ובתוך „החלוץ". ב־1 בספטמבר נדרשו חברי לשכת „החלוץ" במוסקוה לחתום על התחייבות שימלאו במשך שבועיים את כל הפנימיים. הם סירבו והגישו קובלנה לנשיא ה„ציק" של מפשי קומיסאריון־הפנים. ליד ה„ציק" נוסדה ועדה מיוחדת לבירור שאלת „החלוץ", לאחר זמן הוטל עליה לטפל בענייני התנועה הציונית

בכללה מועצה נשמעו טענות שונות נגד הציונות בכלל, ו„החלוץ" בפרט: „החלוץ — מכשיר בידי הבורגנות הציונית; „החלוץ" עובר על החוק בארגנו עליה בלתי־לגאלית; תחת כנפי „החלוץ" מסתתרות מפלגות פוליטיות קונטר־רבולוציוניות שונות", וכו'. נציגי „החלוץ" טענו כי „החלוץ" שולח את חבריו אל ארגוני הפועלים בארץ־ישראל ולהסתדרות העובדים העברים הכללית; אין „החלוץ" מעונין כלל בעליה בלתי־לגאלית. אך אין המרכז יכול להשגיח על העליה ודרכיה כל עוד אין לו אפשרות להתקיים ולפעול. ובכלל המושג עליה בלתי לגאלית אינו קבוע ועומד. הנה למשל נהרו המוני פליטים אל גבולות רומאניה. תחילה התקשו השלטונות, בהשפעת היבסקציה, ולא נתנו לפליטים שום רשיונות־יציאה. ואז היתה ההגירה בלתי־לגאלית. אבל כעבור זמן־מה הרשו השלטונות למספר נפגעי הרעב לצאת מרוסיה וההגירה נעשתה לגאלית.

בסוף 1922 הוגש בשם הציונים תזכיר, בחתימת הפרופ' דוד שור, אל סמידוביץ, קאמאניאב ומנהיגים סוביטיים אחרים, שבו נאמר בין השאר: „ברור, שהדרישות נגד הציונים אינן מכוונות כלפי אישים בודדים, על שגילו אי־נאמנות באיזו מידה שהיא לגבי השלטונות הסוביטיים, אלא הן מכוונות נגד עצם הרעיון הציוני ונגד השאיפה להתגשמותו". התזכיר טייל על־פני משרדי הממשלה, ממוסד למוסד, ללא הועיל.

בחורף 1922 — 1923 עלו לארץ כ־150 חלוצים מאורגנים. קצתם קיבלו פאספורטים ורשיונות יציאה. עלו גם עשרות חברים מאורגנים אחרים. רובם נטשו דרך קאוקאז וגבולות לאטביה ופולין. לא כל העולים עברו בשלום. ההסתדרויות הציוניות הגישו עזרה ליהודים הרעבים בדרום אוקראינה, נעשתה פעולה לסדור בעבודה, במוסקוה ובמקומות אחרים ברוסיה הפרובינציה, את החברים מהאזורים נגועי הרעב. כמה חברים של „צ.ס.", „צעירי־ציון" ו„החלוץ" נאסרו על „השתתפות בועדי־העזרה הבלתי לגאליים לנגועי־הרעב". בקונגרס הציוני בקארלסבאד השתתפו צירים מ„צ.ס." ומ„צ.צ.ס." הם חזרו לססס"ר להמשיך בפעולה.

בשנת 1923 הציף גל חדש של מאסרים את המחנה הציוני. הפירוד שחל ב„החלוץ" בספטמבר 1923, הקל על מלאכתה של הג. פ. או. לידיה נפלו מכתבים, חוזרים ועלונים, נודעו לה פרטים על ההתרוצצות במחנה הציוני, על מקומה־התקיפה במשקים ובקבוצות, על שייכותם המפלגתית של חברים שעמדו בראש הפעולה. עם ליקוי

מספר החברים בתנועה, חדרו לתוכה פרובוקאטורים. מלכתחילה היו צעירים חלשי־אופי שנעשו סוכני „ג. פ. או." ומלשינים, לאחר שלא יכלו לעמוד בנסיון הקשה והנגישות הפוליטיות המתמידות.

תקופת ה„נאפ"

שנת 1923, שנת־הפריחה של ה„נאפ", סימלה מפנה רציני לקונסטרוקטיביזם כלכלי בקרב עמים שונים בססס"ר (באוגוסט 1923 אושר תקנון „החלוץ" בתחום רספס"ר. באותו זמן אושרו גם תקנונים של הסתדרויות לפעולה כלכלית בקרב האסורים והפועלים). השלטונות הסוביטיים תמכו חוזים חדשים עם „ג'וינט", „יק"א", „אורט". ועדות־תיכון ממשלתיות טיפלו בתיחום רוסיה הגדולה לאזורים כלכליים ולריפובליקות ומחוזות לאומיים, ומשום כך נאסרה לזמן־מה הגירה פנימית בתחומי רוסיה. ממילא הובלט עוד יותר מצבו המעורער והמדולדל של הישוב היהודי, וכל הצעה של פעולה שיטתית ומכוונת להבראה כלכלית־חברתית של המונים יהודים זכתה לתשומת־לב מצד אותם מאנשי השלטון שלא היו מעורבים במחלוקת היהודית הפנימית.

הציבוריות היהודית, ברובה הגדול, קיבלה את הידיעה על אישור „החלוץ" ברגשות מעורבים. רבים חששו שלגאליזאציה תשפיע לרעה על חינוך החברים בתנועה. ואין ספק כי גם בקרב אנשי השלטון רווחה סברה, כי ע"י מתן היתר לעבודת החלוצית, בגבולות מסויימים ובפיקוח מתמיד, יוכלו לפורר את „החלוץ" מבפנים ולהביא לידי התנוונות, כשם שנתפוררו ונתנוונו „י. ק. פ." ארגונים שונים של „ציונים קומוניסטים", „קומבונד" ועוד. אך עצם הלגאליזאציה היתה בה נצחון על היבסקציה. אם כי אוקראינה ורוסיה הלבנה, בהן רוב מניינו ובניינו של „החלוץ", לא חלה עליהן הלגאליזאציה, אולם גם עבודתם של כמה סניפים בלתי־רשומים הוקלה בגלל קשריהם עם המרכז כל עוד עבד בגלוי. על ידי הלגאליזאציה רכשה לה ארץ־ישראל מ ע ין ברוסיה, בלבה של מוסקוה: משרד פתוח, עם מכונות כתיבה (בעברית וברוסית), עם עתון רשמי, משרד הגישת פרוטים לארץ־ישראל, משרד אספות והרצאות, נושא ונותן עם השלטונות, עושה למען עברית, עליה, הצלת אסירים, הקלת מצבם של הגולים, מביא ספרות ועתונות עברית לרוסיה. השפה הרשמית של „החלוץ", שפת הפרוטוקולים והאספות, היתה עברית. סניפי „החלוץ" וקבוצותיו היו מעבירים במוסדי־ההשכלה ובמגרי־העבודה

בדגלים, בשלטים, בכתובות ובשירים עבריים. כמה מעתוני־הקיר של סניפים רבים היו נכתבים עברית. במשך הזמן עשה מרכז „החלוץ" נסיון ליסד סמינריון למורים, קבוצה לאמנות עברית, סייע לקבוצת סופרים עברים, אירגן קבוצת ילדים במשק „מעין" לחינוך עברי־ארצישראלי.

מ־1923 התחילה גם פעולה כלכלית ענפה בקרים, ש„החלוץ" היה לה חלוץ. נוסדו, בעזרת ה„ג'וינט" משקים חלוציים („תל־חי", „מעין", „משמר") וגם משקים יהודיים כלליים, שבהם היו גרעינים חלוציים ציוניים. רוב המשקים נשאו שמות עבריים: „חקלאי", „עבודה", „אכר", „קדימה", „חירות", „בית־לחמי", „אחוות", „יצירה", „אגודת־אחים", „כרמל", „תימן", „תקוה" ועוד. בדרך כלל פרצה תנועת ההמונים היהודים להתאכרות בלי אישור השלטונות ובלי ארגון והדרכה כללית — בלחץ המציאות, ובמידה רבה בהשפעת ארגוני ארץ־ישראל העובדת (בשנת 1923 היתה ניכרת מאוד בקרב הנוער פעולת „השומר־הצעיר", נוער „צ.ס." ועוד). ורק לאחר שהוקמו בקרים שתי עשרות נקודות יהודיות בחקלאות, שעיבדו 20 אלף הקטארים נתעוררה גם היאבסקציה לפעולה. וכעבור שנה (ב־29 באוגוסט 1924) נוסד „קומזט", בנשיאותו של פ. סמידוביץ, ואחריו הוקם „אוזט", בנשיאותו של י. לארין.

בואה של המשלחת מארץ־ישראל (ד. בן־גוריון ומאיר רוטברג, מן ההסתדרות, ויהודה קופלביץ, מגדוד־העבודה) לתערוכה החקלאית הכל־רוסית במוסקוה באוגוסט 1923 היה מאורע בחיי הציבור היהודי. היאבסקציה לחצה למנוע רשיון כניסה מהמשלחת ולבטל את המדור הארצישראלי בתערוכה. אבל הפעם לא נשאו התנכלויותיהם פרי. חברי המשלחת הביאו באמתחתם מפירות הארץ, מוצגים לתערוכה, וגם תורה שבעל־פה ותורה שבכתב — חומר ארצישראלי רב, ששימש אחר־כך חדשים רבים לעיון וללימוד בחוגי התנועה הציונית. המוצגים הארצישראליים עשו רושם. על הביתן הארצישראלי התנוססו שני דגלים: הכחול־לבן, ועליו כתובת „ארץ־ישראל", והאדום, שעליו כתובת עברית „ההסתדרות הכללית של העובדים העברים בארץ־ישראל". ד. בן־גוריון נכנס גם לענינים הפנימיים של התנועה הציונית ברוסיה. השתדל לאחות את הקרע ב„החלוץ", נפגש עם ציונים וגם לא־ציונים. טיפל ביסוד ועד כללי למען ארץ־ישראל העובדת בשתוף „החלוץ" וצעירי־ציון שמאל, שבו יקחו חלק כל מפלגות העבודה, בירר אפשרות של יסוד סניף לבנק־הפועלים, כדי שיוכלו

יהודי רוסיה להעביר כספים לארץ־ישראל, ביקש דרכים אל דעת הקהל של רוסיה הסובייטית, להכחיש עלילות ולפרסם ידיעות אמת על ארץ־ישראל ועל הפועל העברי. הוא גם נכנס במשא־ומתן בדבר עלית 500 חלוצים מרוסיה; אבל מאמצים אלה עלו בתוהו. י. קופלביץ נשאר ברוסיה זמן רב אחרי סגירת התערוכה. ביקר בכמה מקומות, השתתף באסיפות ובמועצות.

נעשו מאמצים בהוצאת ספרות עברית. אך היבול היה מועט הן בכמות והן באיכות. הושג רשיון הקומיסאר להשכלה להוציא בחארקוב קובץ „צלצלי שמע" ובקיוב קובץ שירים „געש" מאת ס. נובק.

בתחילת 1924 הגישה קבוצת אנשי מדע וסופרים, בראשות האקדמאים אולדנבורג ומאר, תזכיר לסטאלין, ל„ציק" ול„סוב־נארקום" בענין הרדיפות על הלשון העברית. ובו נאמר בין השאר: „נקבע יחס בלתי־צודק מאוד אל אחד הגורמים העיקריים בחייהם התרבותיים של היהודים — יחס בלתי־צודק ללשון העברית, המכונה בטעות „עברית קדומה". לשון זו כשלעצמה וספרים בלשון זו, יהיה תכנם מה שיהיה, הם מוטלים למעשה בחרם: העברית הורחקה מתכנית בית־הספר היהודי, אפילו כמקצוע לימוד; שיעורי ערב לעברית לבוגרים אין מתירים למעשה; מורים והורים נתבעו במקרים רבים לדין על שהורו עברית או שלא מיחו על כך; בכמה מקרים נדרשו מורים להתחייב בכתב שלא יעסקו בהוראה פרטית בבתי התלמידים; ספרים עבריים מורחקים מהספריות, או אינם ניתנים לקוראים; היו מקרים של השמדת הספרים המוחרמים; קבלת ספרים עבריים מחוץ־לארץ כרוכה בקשיים. והדפסתם ברוסיה כמעט שנפסקה כליל (במשך 5 השנים האחרונות לא נדפסו ברוסיה אלא 5 חיבורים בלבד). זוהי תמונה של רדיפות ממש על הלשון העברית, אף־על־פי שהשלטון הסובייטי לא הוציא שום פקודה על איסורה. העברית אינה שפה מתה, אלא שפתו החיה של העם היהודי. והשלטון הסובייטי נקרא לא לשים מעצורים בפני הלשון העברית וספרותה". ראש ה„פוליטביורו", ל. קאמנייב, הסביר פנים לתזכיר (הוא גם היה מתיר לעתים ערבי נשף עברית, על אף התנגדות היאבסקציה); וכן ראש ה„סובנארקום" א. ריקוב; אך מצב הענינים לא הוטב. לא הותרה גם כניסת ספרים עבריים מחו"ל, שאין בהם כל דופי בבחינה קומוניסטית.

כן לא הצליחה הפעולה המאומצת שנעשתה לאישור תקנות „החלוץ" במוסקבה וברוסיה הלבנה. אם כי עלה בידי מרכז „החלוץ"

אלקנאלי להשיג. אחרי משא־ומתן ממושך וקשה מאוד, רשות להוצאת דו־שבועון בשפה הרוסית בשם „החלוץ".

ב־19 ביולי 1924 נפתחה ועידת „החלוץ", ברשות השלטונות, בלב מוסקבה, בקלוב האורמאני. רובה התנהלה עברית. באחת מישיבותיה, בלי תמונה, נערכה אזכרה להרצל. ברוב הישיבות נכח חבר המחלקה לענייני הלאומים ליד ה„ציק" (י. קאנטור). „החלוץ" הבלתי־לגאלי ערך ועידה (חשאית, כמובן), בינואר 1924.

הצירות נתכנסו לאחר גל של מאסרים במקומות שונים. עברה יד „ג. פ. או." על „החלוץ" גם במקומות שבהם עבד בגלוי. ההתירות תחת המשקים החלוציים מבחוץ נסתייעו ממבנים לא רק על־ידי מקרי בגידה, כי אם גם על־ידי הפילוג.

במארס 1924 היו מאסרים המוניים של ציונים וחלוצים במוסקבה ובערים אחרות. הנאסרים נידונו תחילה לגירוש למקומות מרוחקים, גם לאיי סולובקי, אולם אחרי השתדלויות הוחלף ענשם בגירוש מגבולות ססס״ר, היינו, עליה לארץ־ישראל. חידוש זה הנהג בסוף 1923. באורח זה עלו לארץ־ישראל אילו מאות חברים מבין הנידונים. אותה שעה ראו השלטונות הסובייטיים את גירוש הציונים לחוץ־לארץ כדבר הרצוי. הרי זה מוכיח לדעת־הקהל בחוץ־לארץ, כי אין בכוונתם לרדוף את הציונות: „אם הציונים נושאים נפשם לארץ־ישראל, אדרבא יספו לשם". הציונים חששו, שמא עלייתם של הכוחות הפעילים תחליש את התנועה, לפיכך ראו מרכזי ההסתדרויות הציוניות ברוסיה לחייב את החברים שבהיאסרם ימנעו מהגשת בקשות של החלפת המאסר בעליה לארץ־ישראל בלי רשות מוסדות התנועה. מלבד „העליה מאונס" נעשו ב־1924 נסיונות רבים לעבור את הגבולות ולעלות לארץ בתנאים של סכנת־נפשות ממש. רבים נתפסו והושמו במאסר. ידועים מקרים שחלוצים עלים קטנו מתוך רעבות תוך כדי נסיעתם כדי להימנע ממעצר ומחקירה.

אלה ל־14 ביולי היו מאסרים המוניים בקרב הציונים בפודוליה, וב־2־3 בספטמבר 1924 בכל הערים החשובות של אוקראינה. למעלה מ־3000 חברים מכל המפלגות וההסתדרויות הציוניות נאסרו. מאות רבות הוגלו לצפון־רוסיה ולסיביר, רבים נכלאו בפוליט־איזולטורים. עשרות יצאו לארץ־ישראל. זאת היתה תקופת מפנה מבחינת רדיפת יחסם של השלטונות אל הציונים. מאז התחילו לאסור חברים כל ציוני וחלוץ מהשורה, לאו דוקא מהפעילים. אז התחילו להטיל עונש — גירוש ל־3 שנים ומעלה, ולפעילים ביותר

ביותר הסגר באיי סולובקי בים הלבן או מעצר בבתי־כלא מיוחדים (פוליטאיזולאטורים). מאז חדלה „ג. פ. או." להשלים את המאסרים ההמוניים. המאסרים ביולי ובספטמבר באו לאחר שהפעולה הציונית גברה בחדשי הקיץ והסתו של 1924. אז התחילו באים גם „יורדים" מארץ־ישראל, שהשילו שיקוצים על הציונות. באותה שנה הרצה באודיסה מאירסון, מאנשי „ג. פ. ס.", נגד הציונות והחלוצים „המנוולים". נמצאו חברים מצעירי־לב שיצאו להתנגד, נשמעו קריאות: „תחי ארץ־ישראל העברית העובדת הסוציאליסטית!" ורבים יצאו מן האולם בשירת „התקוה". בשמיני עצרת (אוקטובר 1924) פתחה קבוצת נוער באודיסה ב„התקוה" בשעה שיצאו מתפללים מבית־הכנסת הברודי. המשטרה תלוכה, שהשמיעה סיסמות ציוניות — באו שוטרים מזוינים ופיזרו את החבורה. 32 איש נאסרו. המאסרים והרדיפות עוררו גאות של התלהבות לפעולה ומבול של כרוזים נפוצו בכל מיני דרכים בקרב היהודים וגם נשלחו למוסדות השלטון ולמנהיגים קומוניסטיים. מודעות וכרוזים היו מודבקים בחוצות הערים, נשלחים במעטפות בדואר, נזרקים בתיאטראות, מתחלקים כתוספת ל„איזבסטיה" ול„פראבדה".

שנת גאות לתנועה

בינואר 1925 שוב מאסרים בערים רבות. בפרט: במוסקבה, לנינגראד, יקאטרינוסלאב, מאנסק, רוסטוב, קרמנצ'וג ואליזבטגראד. ב־4־5 בפברואר 1925 מאסרים בכל רוסיה הלבנה ובגליל הומל. ב־2־3 ביוני — במוסקבה ובסמולנסק. בדצמבר 1925 — במוסקבה, בחארקוב ובפודוליה. אבל המאסרים, הגירושים וההסתלקויות של רבים מתנועה הציונית והחלוצית (אז הרבו אנשי „ג. פ. או." והיבסקציה למסור לפירסום בעתונים הקומוניסטיים היהודיים וגם הכלליים מכתבי־וידוי והתחרטות, שעלה בידם לסחוט מציונים שונים בשעת חקירה) לא בלבד שלא החלישו את קצב הפעולה הציונית ברוסיה, אלא גם האדירו אותה. שנת 1925 היתה בדרך כלל שנה של גאות לתנועה הציונית והחלוצית ברוסיה. טיפולם של הציונים בעניינים הכלכליים של ההמונים היהודיים, מסירות־הנפש על עניני העליה והתרבות העברית, ראשית המבוכה שנתגלתה בחוגים שונים מפעולות ההתיישבות ברוסיה עצמה, הידיעות על תכניות חדשות לבקרים הנעזבות במשלבי השלטון ליישוב יהודים בחלקים נרחבים שונים של ססס״ר, עם הידיעות על העליה לארץ־

ישראל מפולין ומארצות אחרות. וגם האפשרות שנשקפה לחברים מאורגנים בהסתדרויות ציוניות לעלות לארץ־ישראל, ולו גם לאחר היאסרם והיגרשם לארץ־גזירה — כל אלה הוסיפו כוח. המונים הקשורים בתנועת הפועלים בארץ־ישראל הגבירו פעולה, אך לא הגיעו לכלל תנועה מאוחדת, פורטו בצורות מקבילות: „צ.ס." ו„התאחדות"; „החלוץ" הלגאלי והבלתי־לגאלי; „השומר הצעיר" ה„שמאלי" וה„ימני". ב־1924—1925 הוצאו מבתי־הספר הגבוהים ברוסיה אלפים רבים של סטודנטים יהודים על שלא היו ממוצא פרוליטארי או בגלל היותם „אלמנטים זר לפי האידיאולוגיה".

במאי 1925 הוגש לסמידוביץ תזכיר על רדיפות התנועה הציונית. ב־29 ביוני נתכנסה ישיבה לדון בשאלת הציונות בנשיאותו של סמידוביץ, בהשתתפות ראשי „ג. פ. או." ונציגי הציונים (פרופ' ד. שור וי. רבינוביץ). ראשי „ג. פ. או." מאז׳ינסקי ודאריבאס טענו, כי הציונים מעוררים את התושבים נגד השלטון הסובייטי, כי אחד מנהיגיהם, ז׳בוטינסקי, הוא מונארכיסט לוחם, וכי הציונים באים בקשרי־חוזה עם פורעים קונטר־רבולוציונרים. והראיה: חוזה ז׳בוטינסקי־סלאווינסקי. אחרי הויכוח בין באי־כוח „ג. פ. או." ונציגי הציונים, נמשך הדיון שלא בנוכחות הציונים והחלטות הישיבה נמסרו להם אחרי כן: א) בשאלת הרשיון לייסוד חברה לתמיכה בעליה לארץ־ישראל הוצע לציונים להגיש את התקנון של החברה לאישור; ב) בשאלת השפה העברית נמסרת מודעה שעד כאן לא הוצא בכלל חוק האוסר של עברית ומשום כך אין צורך בחוק מיוחד המתיר את הלשון הזאת; בנוגע למקרים הבודדים של רדיפות על השפה העברית צריכים הציונים להגיש הוכחות מסוימות ואז יינתנו בכל מקרה הוראות לשלטונות על מניעת הרדיפות; ג) שאלת שחרורם של האסירים אינה יכולה להיפתר בכללה אלא בדרך של חנינה אישית. כעבור 10 ימים נמסר ל„ציק" תקנון של חברת לתמיכת יהודים עולים לארץ־ישראל. פ. סמידוביץ רשם על התקנון החלטה למסור אותו לאישורו של קומיסאריון הפנים. אבל הענין נשתקע.

הוגשו הוכחות, כי בכמה מקומות נידונו למאסר ולעבודת כפיה ([illegible], בגומל ובמקומות אחרים) על שום הוראת עברית; שהצנזורה הממשלתית במוסקבה סירבה לתת לקוראים את שירי ביאליק בעברית; שהצנזורה בגבול החזירה ספרים עבריים (ספרות ישנה) שנשלחו מחו"ל לאנשים שונים. סמידוביץ הודיע כי היבסקציה טוענת שבין התלמידים היהודים אין בכלל מי שידרוש את לימוד

הלשון העברית — ואז התחילו מתלמדים יהודים שולחים מכל קצוי רוסיה למוסדות השלטון המרכזיים מאות בקשות. הגליון אלפי החתימות בדרישה לאפשר לימודים בעברית ויסוד בתי־ספר עבריים. קמה תנועה למען עברית. הגדיל בזה לעשות „השומר הצעיר". תלמידים רבים נרדפו על החתם על הבקשות. ו„עמעס" ערך מערכה על „שרביט המנצח" המכוון את כל הפעולה למען עברית. בכוח עסקני ציבור, מביניהם גם משתתפים ב„אוזעט", הגישו פטיציה לשלטונות שהכילה מחאה חריפה על רדיפות העברית. ו„עמעס" כתב מאמר מיוחד נגד העסקנים הבלתי־מפלגתיים שהצטרפו אל הציונים „בחזית המסוכנת ביותר", בחזית התרבות.

בואה של המשלחת השניה מארץ־ישראל — ד. רמז ול. שקולניק — הכניסה רוח עידוד בתנועת ארץ־ישראל העובדת ברוסיה. חברי המשלחת הצליחו לאחד שוב את שתי הסתדרויות „החלוץ", אבל האיחוד ארך רק 5 שבועות — והמחלוקת נתגלעה ביתר שאת. „החלוץ" הורשה להכניס את העתון „דבר" לרוסיה (למעלה ממאה גליונות בכל יום) ולהפיצו בעיירות ובכפרים. המרכז היה שולח אותו גם אל הגולים. הרושם הרבה היה זה. לאחר שנה נאסרה כניסתו של „דבר".

בין „אוזעט" לבין הציונים

שנת 1925 עברה גם בסימן של ויכוח בין „אוזעט" לבין הציונים. חלק גדול בתנועה הציונית וב„החלוץ" בשעתו נטה לתמוך ב„אוזעט" ובפעולתו בשני תנאים: שה„אוזעט" ומפעל ההתישבות היהודית ברוסיה בכלל לא ינהלו מלחמה בציונות ובציונים, ושהחברה „אוזעט" תהיה בנויה על יסודות דימוקראטיים, היינו: שהמוסדות והמזכירויות שלה גם במרכז וגם בפריפריה יהיו נבחרים באסיפות כלליות של חברי החברה בלי לחץ מצד „ג. פ. או." והיבסקציה. ראשי ה„אוזעט" שלא מהיבסקציה היו מוכנים למראית־עין לקבל את התנאים האלה. יתר על כן, י. לארין, נשיא „אוזעט", שלא היה שונא־ציון כלל, היה מעונין מאד בהשגת הסכם בין הממשלה הסובייטית לבין הציונים, כדי למשוך לעבודת ההתישבות מרץ ציבורי ואמצעים כספיים מכל החוגים היהודיים ברוסיה עצמה ובחו"ל. בשיחות אחרות הבטיח י. לארין לאשר חברה לעליה, להרחיב את אישורו של „החלוץ" ולאפשר פעולה גלויה ל„תרבות", בתנאי שהציונים ברוסיה ישלחו צירים לקונגרס הציוני הקרוב, ידרשו שם שהשלטון הסובייטי מסביר פנים לשם

היהודי, ישיגו תמיכה בפועל האמיגראציה ,ויחוו את דעתם „נגד הבלוקאדה הכספית של ססטירי". המשא־ומתן בין עסקנים ציוניים לבין י. לארין על כל סעיף וסעיף שבתכנית ההסכם המוצע נמשך חדשים רבים — ונסתיים בלא־כלום. אבל במשך השנה היו מופיעים ציונים וחלוצים באסיפות שונות של „אוזאט" בכמה ערים ברוסיה ומשמיעים את יחסם החיובי לעצם הפעולה של התאכרות יהודים ואת יחסם השלילי אל „אוזאט" הנעשה מגורה ליבסקציה. בתחילת 1925 נתאספה ב„אולם פוליטכני" במוסקוה אסיפה ראשונה בענייני ההתיישבות. המרצה היה או בראגין. שני ציונים התנפלו עליו (הם נאסרו אחרי כן) ואמרו, כי בשעה שהוא קורא להשתתף בפועל ההתיישבות נאסרים חלוצים. בראגין הכחיש ואמר: „אם אדע שאפילו חלוץ אחד נאסר על חלוציותו, לא תדרוך כף רגלי ב„אוזאט". (ויאמר כאן: כף רגלו של בראגין עוד דרכה ב„אוזאט" זמן רב, לאחר שהנפשי עשה את מלאכתו הנרחק). נציגי המפלגות וההסתדרויות הציוניות היו מופיעים באופן גם באסיפות ובועידות של „פועלים ואכרים בלתי־מפלגתיים" אשר היבסקציה היתה מכנסת לצרכי תעמולתה. הצלחת המשקים החקלאיים של „החלוץ" הגבירה את חמת היבסקציה. משקים חדשים, בעבודת עבריים, יהודיים ורוסיים, נוסדו או נקרים, ברוסיה הלבנה, באוקראינה, ברוסיה המרכזית ובעברי הבירה מוסקוה ולנינגראד. לפי הצעת סמידוביץ החליט „קומזט" ב־2 ביולי 1925 כי אין לנעול דלת בפני ציונים בהתיישבות. אך במועצת היבסקציה באותו זמן הוחלט כי אין להרשות לציונים דריסת רגל בהתיישבות ויש להחיש את קיום המשקים החלוציים עד ביטולם. ב„שטערן" מ־27 במאי פורסם מאמר „מה רוצים החלוצים?", שבו נאמר בין השאר: „אוסישקין רצה להמציא עבדים נרצעים לפריצים הירושלמיים. אין החלוצים יכולים להגיע זאת עכשיו, כאשר נוכחו להיות בעלמא הפריצים של רוסיה. לפיכך חפצים הם לנצל כאן את הפועל והאכר היהודי כדי שיוכלו לרכב אחרי כן על גבי הערבים. העובד היהודי לא ירשה זאת; הוא ישליך מעל גבו את הפריצים החדשים כמו שעשה לישנים. אכרים יהודים! החלוצים בחבורות שלכם אינם אלא שונאיכם המסוכנים ביותר. לא לעבוד הם הולכים אלא להיות אדונים ומפקחים. הם הולכים לחבורה כדי ללמוד לרשת כיצד לנצל את האכרים הערבים. וכדאי לכם להוציא את המסכנה הזאת". היבסקציה שלחה חוזר למקומות: „בימים האחרונים מתגלית התפשטות ניכרת של התנועה הציונית. התפשטות

על השדרות הרחבות של האוכלוסים היהודיים הולכת חלך וגדל — ביחוד על הנוער והילדים בעיירות ויותר על הלומדים בבתי־הספר הרוסיים והאוקראיניים". — „התפשטותה הרחבה של התנועה הזאת בזמן האחרון היא תוצאה מהמצב הכללי הקשה שבו נתונים אוכלוסי היהודים בערים ובעיירות". החוזר דרש „לאחוז בכל מיני אמצעים נגד הפואורטיבים הציוניים להתיישבות חקלאית ולבטלם ולא לתת לאלמנטים ציוניים לחדור לקבוצות ההתיישבותי".

פרי ההסתה לא איחר לבוא. נאסרו גם חברי „החלוץ הצעיר" ו„השומר הצעיר" בני 15, 16, 17. כמה מהנאסרים מתו בבתי־כלא ובמקומות הגירוש או חלו במחלות כרוניות. היו גם מקרי התאבדות מתוך מצוקה נפשית. נתרבו ההתנפלויות וההודעות בעתונים על הסתלקות מההסתדרויות הציוניות. כשנכבד הלחץ כלפי האסירים והמגורשים פרצו בכמה בתי סוהר שביתות־רעב ומהומות. נגד השובתים השתמשו אנשי „ג. פ. או." באמצעי לחץ ועונש שונים, עד הכאות ועד יריות באויר.

באותו זמן ביקרה אצל קומיסאר־החוץ הסובייטי צ'יצ'רין בברלין משלחת יהודית, שבה השתתפו גם פרופ' אלברט איינשטיין וק. בלומנפלד. צ'יצ'רין ענה שאין הממשלה הסובייטית מפריעה את הפעולה הציונית ולא עוד אלא שהיא משתדלת לבוא במגע עם הציונים בענין ההתיישבות בססטיר. כן הכחיש את הידיעות בדבר רדיפות על עברית.

אמנם, הקובץ הספרותי בעברית „בראשית" זכה או לראשון, אך לא עלה בידי המערכת להדפיסו בססס"ר מחמת העדר אותיות עבריות. דפוס „עמעס" סירב להדפיס קונטר־רבולוציה כזו, דפוס „פלוס" (של י. ק. ד. ש. פרעיב) דחה את העבודה. הדפוס של אקדמיה המדעים בלנינגראד היה זקוק למילואים באינוענטאר כדי להוציא לפועל את העבודה. המערכת נאלצה לשלוח את כתבי־היד לברלין וכשהגיעו לרוסיה 300 טפסים של הקובץ המודפס, נאסרה כניסתם. והוחרם ונשמר רק אחרי כמה חדשים. גם או נמכר הספר רק במוסקוה בלבד, כי „סוכנות הספרים הממשלתית" המרכזת את ענין ההפצה סירבה להפיץ את התוצרת המגונה הזאת.

שנת 1926 עמדה כולה בסימן של מאסרים וגירושים. נפתחה התקפה נגד משקי „החלוץ" בקרים. בועידה הכל־קרימית של פועלים בעלי־מלאכה ומתיישבים יהודים, שנתכנסה בתחילת אפריל 1926, לחצו אנשי היבסקציה, בתמיכת כמה פקידים תאטאריים אנטישמיים,

על הציונים והשיגו והלשה ברוב קולות על המורך לסגור את „החלוץ", „שפעולתו הקונטר־ריבולוציונית הוכחה בפיטמכים". לפני הועידה ניקרו באריכות היבסקציה ו„אוזאט" במשקים היהודיים בקרים ולחצו שאסיפות כלליות במשקים יקבלו החלטות להרחיק את חברי „החלוץ" מההתישבות וגם הבטיחו לקח לחלוצים „מצונת־חינם"... אותה שנה יצאה „הגיטה" מרוסיה להר־לארץ ברובה לארץ־ישראל. הציונים והעברים במוסקבה וגם נשה אכינם רוסיים נפרדו ממנה בכאב־לב.

בתקופת תכניות־ה„תוסש"

שנת 1927 יכולה להחשב כראשית השלב השלישי במדיניות הסובייטית כלפי היהודים. ניגשו להגשים את תכניות־התיישבות לבני מסחר שלה. נקבעו תחומים, טריטוריאליים ומדיניים־כלכליים, לשמש הרמים שבמסחר, והתחילו מדברים בחוגי ה„ציק" על צורך להוציא לפועל את התוכנה של ריכוז הפרודוקטיביזציה המשקית והאגראריזציה של היהודים בטריטוריה מסוימת. לאחר שנכשלו התכניות של הקמת חבל יהודי או רפובליקה יהודית בחצאי רוסיה הלבנה, בקרים, בחבל סאלסק (בין הדון והוולגה) — דרש מ. קאלינין מטכני „קומזאט" לצאת למזרח הרחוק ולברר את האפשרויות להתישבות יהודים בתוך לנהר אמור. ובמארס 1928 פורסם ענין בירוביג'אן. ובהקבלה לכך ניהלו מוסדות השלטון מדיניות של חיסול שרידי הציבוריות הלאומית היהודית בסס"ר. המאסרים הקשים התחילו להיות מורגשים בכל ההסתדרויות הציוניות, ובפרט בארגוני הנוער. גושם של „יורדים" שנים מארץ־ישראל בשנות 1927־1928 (גדודים, משלחות של ה„פראקציה", יוצאי גדוד־העבודה וכו') הוסיף „קיסור" לחרושת המלחמה בציונות, בחלוציות ובעברית.

המאסרים של אחד באפריל 1927 פגעו ביותר במשקי „החלוץ" של שתי ההסתדרויות, להגנה אברי סובי סעיליה, הבסו מקרים של התנגדות להגנה. מרכזי ההסתדרויות הציוניות השתדלו להתגבר על תהליכי השרים. בספטמבר 1927 נתכנסה מועצה של „החלוץ" הבלתי־לגאלי, היו מועצות וכינוסים של „החלוץ" הלגאלי, של צ.ר., צ.ס.

בינואר 1927 פנה י. מאסוב (עתה: י. סערוני) אל קאלינין בשם קבוצת סופרים עברים בלנינגראד בדרישה: הואיל ואין חוק מפורש האוסר על עברית ברוסיה ובכל זאת היא נרדפת — יפרסם נא ה„ציק" דברים ברורים, או איסור מפורש או חוק על הגנת העברית והפסקת

הרדיפות עליה. עד קבלת התשובה, החליטה אותה קבוצת סופרים לערוך נשף של הספרות העברית. לסידור הנשף באולם בשביל 200 איש בלי מודעות פומביות ניתן רשיון. אך אחרי־כן באה המשטרה ופיזרה את הנאספים. כעבור ימים אחדים נתקבלה הסכמת מנהל „בית השמונות" בלנינגראד לסדר נשף עברי באולם של אותו בית. הודפסו מודעות על כך בכל עתוני העיר, אולם סמוך לפתיחת הנשף הודבקה על הבית מודעה מטעם המנהל כי הנשף נדחה. באותו חודש הגיש י. מאסוב לצנזורה בלנינגראד קובץ סיפורים בשם „סיפורי סאמארקאנד" וביקש להרשות את הדפסתו. כתב־היד נשלח למוסקבה ושם נמסר ליבסקציה, והרשיון להדפסת הספר ניתן כעבור זמן, לאחר שמאסוב כבר הוגלה לסיביר. על מכתב הקבוצה הלנינגראדית אל קאלינין נתקבלה תשובה מסמידוביץ': כי בכלל לא ידוע ל„ציק" על המוני עובדים המדברים עברית. „בשביל מסס"ר זוהי לשון מתה דוגמת הלשונות הקלאסיות, היוונית והרומית. אולם אם מישהו רוצה לדבר ולכתוב בלשון זו, הרי לפי החוקים הסובייטיים אין על מעצור לכך". — — „מכבר קיבלנו תלונות ובשנזדמן לי לחקור בדבר התברר לעתים קרובות, שהלשון העברית קשורה בהוראת הדת לילדים, היינו: בהפרת החוק, ביחוד המקרים — אלה שעברו את גבול סמכותם נקראו לסדר". על סמך המכתב פנו הסופרים בלנינגראד אל המחלקה הממשלתית להשכלה בבקשה להוציא קובץ עברי „הקופתנו" ולהתיר נשף עברי. הבקשה נדחתה. הוגש שוב תזכיר ל„ציק" ולוועדה המבקרת המרכזית של המפלגה הקומוניסטית, שבו נאמר: השלטון הסובייטי נלחם באנטישמיות, אולם שנאת העברית שהוכנסה על־ידי יורשי ה„בונד" לתוך היבסקציה ולמוסדות הסובייטיים נוצקה לדפוס של אנטישמיות לגאלית הנתמכת על־ידי אלמנטים אנטישמיים, שבהם נלחם השלטון הסובייטי. בתזכיר פורסמו כמה עובדות של רדיפות על עברית. אחרי כן, ב־30 ביולי 1927, הוגשה תלונה גם אל הקטיגור העליון של הרפובליקה. תשובתו היתה, שאין להוסיף כלום על האמור במכתבו של סמידוביץ'. ב־3 בנובמבר אותה שנה נאסרו

---

* התעודות השייכות לפרשה זו פורסמו ב„דבר" מ־16 באוגוסט 1927. — באותה שנה פנתה קבוצת הסופרים העברים בלנינגראד בקול־קורא אל „הסופרים והאנשים העברים בכל העולם" כי „ימלאו כל תפקידם ואנו דורשים שתעשו את כל האפשר כדי למחות על העבודה המחפירה של רדיפה לאומית בארץ הסובייטים".

הסופרים העבריים בלאנינגראד — אלה שהשתדלו להשגת היתר לעברית. הנימוק הרשמי למאסרם היה מכתב ששלח אחד מהם ל„הצפירה"*: „מכתב גלוי לשווארצבארד".

במוסקבה נעשתה פעולה נגד ביטול לימוד העברית במכון לשפות המזרח. פרופ' עטיא (ערבי), בעזרת ק. סטאניסלאבסקי, השתדל לחדש את לימוד העברית, אבל כל מאמציו עלו בתוהו. בעבור זמן מה נוסדו קתדרה לעברית ליד האוניברסיטות במוסקבה, בלאנינגראד, במינסק במסגרת המכונים לאידיש, ובקיוב נוסדה ועדה עברית ליד האקדמיה האוקראינית למדעים. המוסדות האלה הוסיפו ומבצר על עברית נושנה של לשון עתיקה ומתה אך לא גילו פעולה ממשית. ללא קשר להשתדלויות בלאנינגראד ובמוסקבה שנכשלו הצליח ב. ציפרין (בנציון פראדקין) בחארקוב להשיג ב־1927 רשיון להדפיס ספר שירים שלו „עלי־עשור", לכבוד יובל העשור לשלטון הסובייטי. זהו הספר העברי הרביעי שהופיע באופן לגאלי ברוסיה במשך כל קיום השלטון הסובייטי**, מלבד לוחות וקובץ דתי „יגדיל תורה" שהופיע בבוברויסק בשתי חוברות, ומלבד קונטרסים דתיים מעטים. ביקורו של ד"ר א. רופין ברוסיה ב־1927 היה חשוב בשביל חוג העסקנים, שנפגשו אתו ושמעו מפיו על המצב בארץ־ישראל. האורח ביקש בעיקר להכיר את מהלך ההתאכרות היהודית ברוסיה.

ב־1928 הגיעה הועידה הבלתי־לגאלית של בוגרי „תרבות" שנתכנסה בסואר הזכיר לנודקי: „עצם העובדה של הטלת איסור על שפה וספרות מתמירה מאוד, ולא בנקל ינקה השלטון הסובייטי מעליו את כתם־הדראון הזה. כמו בימי הביניים המחשוכים כן לומדים עתה ברוסיה הסובייטית מאות ואלפי ילדים וצעירים צפונים ונרדפים את השפה ואת הספרות העברית בכל הערים והעיירות במרתפים אפלים במחבואים"... „הסבר נא להם לשלטונות הסובייטים, כי אין מקום

* אחד מהחבורה הלאנינגראדית, שמעון טראבצקוב (ש. הצונה), נאסר לפני כן ונשלח לאיי סולובצקי ומשם ל[illegible] ואחר־כך נעלמו עקבותיו.

** בחשאי היו מופיעים בעברית: „ב פ ר ץ", כלי־מבטא של „תרבות", ועלונים של שתי ההסתדרויות „החלוץ", המפלגות „צ.ר.צ." ו„צ.ר.ס." והתנועות הנוער הוסיפו להוציא עלונים וקונטרסים. על חרוב באידיש ורוסית, ששפתם היה עברי (ביניהם גם „דבר") ולעתים ניתנו בהם גם רשימות בודדות בעברית.

להתקדמות ולהתפתחות בארץ, שבה נאסרה השפה העברית, לשון עתיקת יומין, לשון תרבות גבוהה ועתיקה, ושומרי הלשון נרדפים בה באף ובחימה". כשנשאל לונאצ'ארסקי, שהיה אז בויסבאדן, על המזכיר הזה ע"י סופר „היינט", ענה, שלא ידוע לו כי ברוסיה נרדפים ציונים „ואם באמת אירע כדבר הזה הרי זה בא ודאי בגלל המצאים אחרים": „כל יהודי יוכל ללמוד עברית כרצונו אך בתי־ספר ששפת הוראתם עברית לא נרשה, מפני שאין יהודים ברוסיה שלשונם עברית".

בנובמבר 1927 שלח העסקן הציוני י. רבינוביץ מקזיל־אורדה מקום גירושו, תזכיר לסמידוביץ לרגל המיפנה שפורסם לעשור השלטון הסובייטי: „בשבילנו לא היה ברור מעולם מדוע שאיפותינו הלאומיות, המכוונות לתחיה טריטוריאלית ותרבותית של העם היהודי, הוערכו כמעשים קונטר־ריבולוציוניים נגד השלטון הסובייטי. זוהי עלילה והלשנות מצד אלה הקובעים את גורל החושבים היהודים לפי שרירות לבם ואינם סובלים כל בקורת". תזכיר זה כקודמיו נשאר קול במדבר. אדרבא, עם ההכרזה על בירוביג'אן עלה המורת (במרס 1928) על השרידים הלגאליים של ארץ־ישראל בסססי"ר — „החלוץ" ו„פועלי־ציון שמאל", הרכוש והארכיונים של שתי ההסתדרויות האלה נמסרו ל„אוזט", ל„אורט", ל„גארקומזט" ועוד. על החיסול פורסמו ידיעות מודעות גם בעתונות היהודית הקומוניסטית וגם בעתונות הסובייטית הכללית. תחילה לא נגעו מוסדות „ג. פ. או." בעסקנים הפעילים של „החלוץ" הלגאלי ופועלי־ציון שמאל, תוך כדי חיסול ההסתדרויות, אבל כעבור זמן־מה נאסרו כמה מהם, וקצתם גם נשלחו לארץ־ישראל. חברים רבים מאלה שסיימו את מועד מאסרם או גירושם נאסרו שוב ונשלחו למקומות רחוקים יותר. ההסתערות על הקבוצות ועל מפעלי ההכשרה של „החלוץ" גברה, נאסרו שוב אנשי המשק במקומות רבים. במשך 1928 ו־1929 פורקו או נהרסו כל המשקים של ההסתדרויות „החלוץ" בתחומי סססי"ר. האחרונים לפירוק היו שני משקי ההכשרה הגדולים של „החלוץ" הבלתי־לגאלי „משמר" בקרים ו„בילו" ברוסיה הלבנה, והמשק של „החלוץ" הלגאלי „ואבואי" ליד מוסקבה.

שקיעת הציונות ברוסיה

גם אחרי ההתקפה המכרעת של שרידי הציונות הלגאלית ברוסיה הסובייטית, מפעלי ההכשרה הוסיפו בכמה משקים ובאה־חרושה לפעול

בנושאי תאים של „החלוץ" ושל ארגונים ציוניים אחרים. ו„ג. פ. או." ראתה צורך לערוך מסע גדול כדי לעקור מן השורש את שרידי ההסתדרויות הציוניות. מאסרים בהמון היו באוקטובר 1929 כמעט בכל הערים והעיירות באוקראינה; בינואר 1930 נעשו מאסרים גדולים במוסקוה, בלנינגראד, באודיסה, בקיוב ועוד. מספר הנאסרים באותה תקופה היה למעלה מאלף. נבדקו התיקים של פעילי הציונות הכלואים בפוליטאיזולאטורים והמגורשים. רבים מהם נאסרו שוב, או שמשך־מאסרם הוארך. תנאי קיומם של האסירים והמגורשים נעשו מאז קשים ביותר. כבר לא היו מרכזים שיכלו לדאוג לקשרים עם החברים האסורים והמגורשים ולא היו אמצעים ודרכים לספק להם חבילות, עזרה כספית, אינפורמציה על הנעשה בתנועה ובארץ־ישראל וכו'. בסוף 1928 הגיש י. רבינוביץ, בהיותו בטואר, תזכיר נוסף לסמידוביץ ובו תיאר את המצב האיום שבו נתונים הציונים המגורשים — „כולם רבים בשנים וביניהם צעירות רבות"; הוא ביקש לאפשר להם יציאה לארץ־ישראל ולהקל את תנאי קיומם ברוסיה גופה. משלחים המאות ניתן לאילו ציונים וחלוצים רשיון יציאה לארץ־ישראל. השאר — נגזר עליהם אלם וניתוק.

מרבית ההסתדרויות והמפלגות הציוניות ברוסיה לא יכלו להתאושש אחרי המכות הקשות של השנים האחרונות. אך נמצאו חברים, קשישים וצעירים, שנרתמו בעול העבודה האחראית והמסוכנת והמשיכו בה. בסוף 1931 התכנסה באחד המשקים היהודיים בקרים מועצה של „החלוץ השמאלי" ונוסחה הצעה אל „החלוץ הציבורי" על איחוד. הדבר לא יצא לפועל, כי מיד לאחר כך נאסרו חברים משתי ההסתדרויות שנשאו ונתנו בענין האיחוד. גם הנסיונות של ציונים בודדים באותה שנה להקים „ועד ארצישראלי" חשאי לא הצליחו. ב־1931 נכנסה התנועה הציונית ברוסיה לתקופה של ת ר ד מ ה מ א ו נ ס. גרעינים בודדים, תאים וחוגים, מפוזרים ומפורדים על פני רחבי ססס"ר, ללא קשר, ללא הדרכה, ללא בטחון כללי; חברים בודדים הוסיפו בסכנת נפשות ממש לקבל חומר מחו"ל, בצנורות סמויים, ביחוד ספרות עברית, וגם להעתיק מזמן לזמן ידיעות ומאמרים שהופיעו בעתונות ארץ־ישראל ולהפיץ אותה בקרב ידידים. שרידי הסופרים העברים והקוראים העברים ברוסיה היו מתכנסים מפעם בפעם בבתים פרטיים, בספריות, באולמי־קריאה ומוסרים איש לרעהו את החדשות האחרונות מן הספרות העברית, שהיו מוצאים במכתבים פרטיים, או בספריות הגדולות בססס"ר, את „קרית־ספר", את „השדה"

ולעתים גם בתבי־עת אחרים אפשר היה, בערים אחדות (לנינגראד, מוסקוה, חארקוב) לקבל לקריאה במקום. חברים אחדים היו מצליחים לפרקים להציץ גם לגליונות „דבר" שהיו מגיעים בקביעות לספריות הגדולות. אולם עינה של ג. פ. או. היתה פקוחה על כל זיע של המשורים בעברית ובציונות — וגם בשנים שלאחר כך לא פסקו מאסרים ורדיפות. הסופר אברהם פריימן, בעל הספר „1919", נאסר, נגורש לחבל צ'ליאבינסק. ב־1935 נאסרה בלנינגראד קבוצה של צעירים אחרים מאלה שהיו ידועים ל„ג. פ. או." כמבקשי ספרים עבריים לקריאה. בין הנאסרים — גם המשורר חיים לנסקי, שנשלח לארץ־גזירה. הסופר אלישע רודין נאסר ונחקר כמה פעמים על קשריו עם ארץ־ישראל. בספטמבר 1934 נאסר במוסקוה „מרכז החלוץ הבלתי־לגאלי ההתאחדותי", שפעל אותו זמן. ב־1937 עוד פעלה לשכת־קשר של „השומר הצעיר".

בשנים האחרונות

בשנים האחרונות שלפני מלחמת העולם השניה נתמעטה ידיעתנו על חיי אחינו בססס"ר. שותקת היאבקותם של שומרי גחלת ונאנקתם לא הגיעה עוד אלינו. חולפת המאסרים והגירושים ביציאה לארץ — בטלה. ומן־מה היו יהודים בודדים, שקרוביהם בחו"ל היו משלמים בעדם סכומים גבוהים בוואלוטה־זרה, מקבלים אשפורים ליציאה לחו"ל — וגם זה נפסק. שערי ססס"ר ננעלו במזקה מפני היוצאים. גם המגע במכתב נעשה קשה יותר ויותר, ועתים נפסק כליל. מכתבים בשנים האחרונות מססס"ר היו מכילים בקשות מקרובים וידידים שיחדלו לכתוב לשם. העתונות של היבסקציה — אשר ידיעותיה על חיי היהודים בססס"ר היו עצובות, אך מועטה ומצומצמתה אפשר היה לעמוד על כך שעוד לא הכל נכבש במכונה ושעלבונותיה עוד מפרפרים — נפסקה ומחתה עד שהגיעו להורגן. והיבסקציה עצמה ירדה — או הורדה — מן הבימה וכמה מאביריה שעשקו את שרידיהם של הרחוב היהודי והיו משטינים ומלשינים של חבריהם לשעבר — נעשו קרבנות של „טיהורים" והוציאו את נשמתם בבתי־הסוהר הסובייטיים. אולם לפני רדתה עוד הספיקה היבסקציה להוריד שאולה מאות אלפים נאמני התרבות העברית ולנקום את נקמת התבוסה בתנועה הלאומית של העם העברי ולהקים מחיצת־ברזל אטומה בין יהודי ארץ הסובייטים לבין שאר האומה.

חוזה 1939 בין ססס"ר לבין גרמניה הנאצית הכניס בשעתו

לתחום השלטון הסובייטי המוני־המוני יהודים מגאליציה, מווהלין, מפולין, מליטא, מלאטביה, מאסטוניה, מרומאניה — גורשים אחרים דיבוקים, ובהם רבבות ציונים, עבריים, חלוצים, חברי התאחדויות־נוער אשר פניהם לחיי עבודה וקוממיות עבריה בארץ־ישראל. אין אנו יודעים במעט ולא כלום כיצד היתה הפגישה בין שבטי ישראל שעוד לפני דור אחד היו מהווים חטיבה אחת יהודית־עצמית, ונותקו זה מזה בשלהקי"ד. אין אנו יודעים מה היה טיבו ומה היה פריו של המגע בין סוגי היהודים השונים — אזרחי המשטר ונתיני הארצות המסופחות ופליטיהן. אך ידענו, כי השלטונות הסובייטיים פירקו את ההסתדרויות והמפעלים הציוניים וסגרו את בתי־הספר העבריים גם בארצות שסופחו לססס"ר.

לא ארכו הימים ומסע־ההשמדה של הנאצים הדביק את יהודי ססס"ר ויהודי הארצות המסופחות כאחד. מיליונים נעקרו ממקומותיהם ונעשו „פליטים" פזורים על פני רחבי המדינה הגדולה, שהפכה כולה חזית. ומיליונים נפלו בצפרני הטורף. ישובי יהודים נעשו בתי־קברות. העתונות הרוסית הרבתה לספר על יסורי הכפרים תחת שלט הכובש. ידעה לספר על ערים יהודיות שנמחו ועל אוכלוסיות יהודיות שלמות שהושמדו.

יהודי ססס"ר מצויים עתה בכל חזיתות המלחמה: בצבא, בצי, בחיל־האויר, בחבורות הפארטיזאנים. בעלילות־הגבורה המרובות של עמי ססס"ר לא נפקד חלקם של בנים ובנות מישראל. המלגרמות המספרות על נוקמי־נקמות ומפוצצי גשרים ומצילי טאנקים מספרות גם על קידוש השם של באי־בית־כנסת, של מצילי ספרי־תורה. בגושל של התעוררות פאטריוטית הקיף את ססס"ר, והוא מביים למלחמה באויב את הרגשת המולדת, את הסולידאריות הלאומית, את הזכרונות ההיסטוריים החביבים. עתה נשחר גם ליהודים לגלות הרגשות־אחוה עם בני עמם, הנפגעים והלוחמים באויב, נפתח פתח של ראדיו וטלגרף עם יהודי התפוצות, וגם עם יהודי ארץ־ישראל. הושמעה בקשת־עזרה, נשמעו זעקות־שבר: באו מים עד נפש! לא אמות, כי אחיה!

מתוך המפלאות של עולמות יהודיים פורצת זעקתם של שבטי העם, המתרסק תחת גלגלי מרכבתה של ההיסטוריה העולמית. מתוך אימרות־האש, מתוך חנק הגזים, מתוך הקברים המשותפים — אחים מבקשים זה את זה. הימצאו?

NLT PAULINE BENGURION HOTEL ROYAL
MONCEAU PARIS=

5207 320

PARIS

LE PORT EST GRATUIT. Le facteur doit délivrer un exemplaire à domicile lorsqu'il est chargé de recouvrer une taxe.

TÉLÉGRAMME : via WESTERN UNI

NW 2 A 75

PST740 N UN NEWYORK 18 1

STATE DEPARTMENT PROMISED INSTRUCT STEVENS PROVIDE PRIORITY
FOR YOUR PASSAGE=BENGURION=

Oct. 28, 1946

Members of the Executive of the Jewish Agency for Palestine

Eliahu Epstein

SUBJECT: Contacts with the Italian Embassy in Washington

I had luncheon yesterday with Professor Guido Ruggiero, Professor of Philosophy of the Rome University and former Minister of Education in the first Italian Government after the liberation. Professor Ruggiero is a probable candidate in the coming presidential elections of the Italian Republic. He is one of the outstanding intellectuals and progressive leaders in Italy today and has great influence in his country. The luncheon was arranged by Mr. Carlo Almagia, First Secretary of the Italian Embassy in charge of publicity and public relations. Mr. Almagia is a Jew with strong pro-Zionist sympathies.

Professor Ruggiero was very outspoken in his pro-Jewish and pro-Zionist views. He sees in a pro-Zionist solution of the Palestine problem a great advantage to Italy as a Mediterranean power. Italy, in his view, is vitally interested in a socially, culturally and economically progressive Middle East to check any possible inroads in the nature of neo-fascist movements or communist expansion. He has read and heard a lot about our contributionate progress in Palestine and the Middle East and he believes that we can be an excellent link between a democratic Italy and a democratic Middle East.

Professor Ruggiero mentioned the great contribution which the Italian people made in saving Jews during the period of Nazi persecutions and the aid proferred by Italy at present to the Jewish refugees in Southern Europe. He complained, in a mild but explicit way that so little has been said by way of acknowledgment by Jewish organizationsin this country. Mr. Almagia developed further the ideas of Professor Ruggiero and suggested that more should be done here in the field of Jewish-Italian relations. He suggested my meeting the Charge d'Affaires of the Embassy, Mr. A. di-Alfonso, with whom we shall discuss such a plan, which should later be submitted both to the Jewish and Zionist bodies in U.S. and to the Jewish Agency offices in Jerusalem and London. Almagia also suggested that when I go to Basel to attend the Zionist Congress, I should stop in Rome to make contacts with the people who deal with Middle Eastern Affairs in the Italian Foreign Office. These talks could prove useful toward establishing more direct contacts not only with the Italian Government but also with the Italian Embassy and the Italian organizations in this country.

ee/rm

October 28, 1946

Members of the Executive of the Jewish Agency for Palestine

Eliahu Epstein

SUBJECT: The State Department's Cultural Activities in Syria and Lebanon.

By invitation of the State Department a delegation from Syria arrived in Washington a few days ago to discuss the question of cultural cooperation between the two countries. This delegation was also vested with authority to speak on certain matters on behalf of the Lebanese Government. The delegation consists of three members, headed by the Director of the Department of Agriculture of the Syrian Government.

The main purpose of the delegation is to engage in this country, with the assistance of the State Department, agricultural specialists who should remain in Syria for three years to help in the agricultural development of Syria and Lebanon. The Syrian Government is trying to engage a trained agronomist, entomologist, a plant breeder, an animal breeder and an engineer (specialist in irrigation). The Lebanese Government is searching for an agronomist, entomologist and an engineer (specialist in irrigation). Both the Syrian and Lebanese Governments have requested the State Department to send a group of specialists to study the potentialities of their water resources both for irrigation and electrification purposes. A combined request of similar nature from the Syria, Iraqi and Turkish Governments has been placed before the State Department, with regard to the Tigris and Euphrates Rivers. The State Department has appointed Mr. A. Tamus, an American of Lebanese origin and an official of the Agriculture Department, to serve as liaison with the Syrian delegation.

The State Department is now busy urging approval of its budget to provide funds for cultural activities of the American Government in China and the Middle East. The policy of the State Department in the Middle East will be similar to that applied at present in the Latin American countries. In most of these countries the American Government is paying 50% of the expenses connected with running agricultural experimental stations which are disseminating agricultural knowledge and information among the local population. The budget for the Middle East has already been passed by the House and awaits the approval of the Senate. Meanwhile the Syrian and Lebanese Governments have agreed to pay all the expenses connected with engaging the agricultural specialists with the understanding that when the budget is approved, the American Government will participate on a 50% basis which will cover all expenses connected with the salaries and the work to be carried on by the American specialists. The arrangements in progress between the Syrian delegation and the American specialists include annual salaries of between $10,000 and $12,000 in addition to all the expenses incurred in transporting the specialists and their families to Syria and Lebanon and back. All of them will work on a three year contract.

Since Mr. Ogden's departure to the Middle East, the actual chief of the Middle Eastern section in the Office of International Information and Cultural Affairs of the State Department is Mr. Habib Kurani, an American citizen of Lebanese origin and former Registrar of the American University of Beirut.

From my conversations in the State Department I understand thatwe cannot expect to enjoy all the expanding facilities and assistance which the O.I.C. renders to the Middle Eastern countries as long as the Palestine Government remains the final legal authority in matters related to Palestine. The State Department made it clear to me that with the existing limited legal prerogatives of the Jewish Agency they could cooperate with us in these matters only through the Palestine Government - a very doubtful medium for such an enterprise.

es/rm

25.10.1946

החודש בעולם הערבי

גוש ערבי-תורכי, סוריה – וגנראל ספירס.

תשומת-לב רבה, יתירה מדי סנסציה, עוררה הכרזתו של חסן אל-סקא, מיניסטר החוץ התורכי, לאמור כי תורכיה מוכנה להיכנס בברית מהודקת עם מדינות ערב, בשדה המדיניות, הכלכלה (מכס זכור) והתגנה צבאית. זה למעלה משנה אין זה סוד שהמדיניות הבריטית-הערבית חותרת לקראת ברית כזו, ביחוד באמצעותו של נורי סעיד, המדינאי הותיק שבעיראק, שהצליח, אמנם, להכשיר את הקרקע לברית תורכית-כל-ערבית על-ידי כריתת חוזה תורכי-עיראקי כצעד ראשון ומכין, ושעתה מאמצים רבים להניע גם את שאר המדינות הערביות ללכת בעקבותיה של עיראק.

הקשיים בדרך זו היו בעיקר שלושה: א) הסתייגותה של המדיניות התורכית וחוסר-כוונתה להתחייב ולקשור את ידיה; נראה שמכשול זה הוסר עתה – או לשמות: הוכשרה הקרקע להסרתו – עם בואו המפתיע של המיניסטר התורכי.

ב) נראה שמדינאי מצרים התנגדו בתוקף ליצירת גוש מזרחי בהשתתפותה של תורכיה. וזאת, כנראה, משני נימוקים עיקריים: ראשית, עם הקמת גוש כזה יש סכנה שהתפקיד הראשון, ההגמוניה, במדיניות המזרח התיכון, הנמצאים היום במידה רבה בידי מצרים, יעבור לידי תורכיה וזו תהיה החזקה והראשית בין מדינות הגוש החדש. ושנית, אף בתוך הליגה הערבית עצמה עלולה ההגמוניה להישמט, במקרה של התחברות מהודקת עם תורכיה, מידי מצרים ולזוז צפונה, לעבר סוריה וביחוד עיראק – הן מטעמים גיאוגרפיים, והן מטעם שעיראק משמשת ותשמש חוליה מקשרת בין הליגה הערבית ובין תורכיה. – בחדשיים האחרונים נראה היה, כאילו פגה במקצת התנגדותה החריפה של מצרים (זכור ביקורו הבלתי-צפוי של מלך מצרים בתורכיה); אך טרם נתברר, בשעת כתיבת הטורים האלה, אם אמנם הוסרה התנגדות זו לחלוטין.

ג) המכשול העיקרי שימשה בעית סוריה. וזאת משני טעמים, שלכאורה אין הרבה קשר ביניהן: ראשית, עדיין תלויה ועומדת בין תורכיה ובין סוריה בעית אלכסנדרטה – תורכיה מתנגדת בתוקף לעוררה מחדש, ואילו סוריה לא ויתרה על מחוז זה. בעיה זו נראה שגם היא עלתה שוב על סדר היום ואולי תימצא דרך לפשרה. מצד אחד הוקמו לפני כמה חדשים בפעם הראשונה יחסים דיפלומטיים תקינים בין סוריה לתורכיה – ובכך משום ויתור מצד סוריה ומשום הכרה מצדה במצב הקיים. מצד שני מודיע המיניסטר התורכי בנאומו המפתיע שתורכיה מוכנה לדון מחדש בשאלה.

שנית, קשורה כל תכנית "הגוש המזרחי", לפחות במידה מסויימת, בעתידה של המדיניות הסורית בכללה, היינו: בתכנית "סוריה רבתי" ההאשמית. מכל מקום, לא מקרה הוא שדוקא מצדדי תכנית זו במחנה הערבי – עיראק וכן עבר-הירדן – הם גם מצדדי התכנית הערבית-תורכית. אומרים שגם מדינאי הלבנון, שגם הם עתה בין שושביני הברית הערבית-התורכית (זכור ביקורו של נשיא הלבנון בתורכיה) – חלק מהם החל להתרגל למחשבה של "סוריה רבתי", בתנאי שהלבנון – אולי אגב צמצום גבולותיו וויתור על חלקים בעלי רוב מוסלמי בצפון ובדרום – יהווה יחידה עצמאית. אומרים שרעיון זה: הקטנת הלבנון, וכניסתו בפדרציה של "סוריה רבתי" תוך שמירת על עצמאותו – נהגה בחוגי האופוזיציה הנוצרית דוקא, החרדה ביותר לעצמאות הלבנון ולצביונו הנוצרי.

אולם החוג השליט כיום בסוריה מתנגד בכל התוקף לרעיון סוריה רבתי ולכל קשר עם הבית ההאשמי. אמנם, גם בחוג זה נבער פרצים, ואין זה סוד שחלק מאנשיו – כגון האחים מאיז ומארם אל-מורי, ואולי אף ג'מיל מרדם – אינם עוד כה תקיפים בהתנגדותם; אולם עמודי התווך – שוכרי קוותלי, הנשיא, סעדאללה אל-ג'אברי, ראש הממשלה, וחבריהם המקורבים, עודם תקיפים מאוד באהבתם לבית סעוד ובאיבתם לבית האשם. התנגדותם לתכנית "סוריה רבתי" ולתכנית הגוש הערבי-תורכי כאחד באה לידי בטוי בהיר למדי גם בשיחות הסודיות שהתנהלו בין אל-ג'אברי ובין נורי סעיד, שהפרוטוקול שלהן נתפרסם בעתונים אופוזיציוניים בעיראק ובמצרים; בשיחות אלו הדגיש הצד הסורי ביחוד שהוא מתנגד לכל תכנית כזו כל עוד לא הסכימה לו מצרים, וכל עוד לא יתנהל המשא-ומתן עליה בידיעת הליגה הערבית ובאמצעותה.

./.

כן יש לציין שממשלת סוריה עדיין לא הסכימה להקמת יחסים דיפלומטיים תקינים עם עבר-הירדן, וזאת על אף בקשת עבר-הירדן ועל אף מינוי ציר עבר-ירדני למדינות הלבנט (הוא יושב בינתיים בבירות ומשמש ציר בלבנון בלבד).

המדיניות הבריטית בסוריה - נראה שזכתה להצלחה מרובה למדי; לא זו בלבד שהצליחה למשל להלוטין את ההשפעה הצרפתית המסריעה, אלא אף זכתה להביא במידה מרובה את השפעת בריטניה במקומה. מספר רב של "מומחים" בריטיים עובדים היום ליד רוב המיניסטריונים הסוריים, וכן בעבודות כלכליות וכלליות, בצירות הבריטית בדמשק משמש חבר-עובדים שאינו עומד בשום פרופורציה לתפקידה הרשמי של צירות זו - ועוד. חדירתם המסוריית של הבריטים לסוריה הגיעה עד כדי כך שהעתונות הסורית החלה להתריע עליה בתוקף.

אולם נראה שאין הבריטים מסתפקים באחדירתם זו, אלא רצונם להכליל את סוריה במסגרת הגוש המזרחי, התורכי-ערבי, שבהדרכתם. אם כך רצונם, יצטרכו בקרוב להגיע לידי החלטה ברורה: או שישאירו בעינו את הקשר בין התכנית התורכית-ערבית ובין "סוריה רבתי" - ואז יצטרכו לסייע בידי האופוזיציה הסורית ליטול את השלטון ולהוריד את קבוצת הגוש הלאומי השלטת (שכן אין נראית תקוה לשכנע את זו להסכים ל"סוריה רבתי"); או שייאלצו להפריד במהירות בין שתי התכניות, לדחות לעתיד את תקמת "סוריה רבתי" ולהביא את שליטי סוריה של היום לידי הצטרפות לגוש התורכי-ערבי ע"י ערבויות מספיקות שאין זה קשור עם "סוריה רבתי".

אם להניח שלגנראל ספירס יש תפקיד מדיני רשמי או רשמי-למחצה בביקורו בסוריה, הרי נראה שכאן תפקידו: לברר את האפשרויות השונות, ולהכשיר את הקרקע להחלטה הבריטית. (מלבד התפקיד הכללי-יותר: להגביר את ההשפעה הבריטית בלבנט עוד יותר - וביחוד כנגד סכנה של חדירה כלכלית מוגברת מצד אמריקה). ואם מותר להביע השערה, הרי יש רושם שמאזניים הבריטיים נוטות עתה יותר לצד ויתור זמני על תכנית "סוריה רבתי", יותר לצד ברית עם שליטי סוריה הנוכחיים מאשר להשלטת מסידית של "סוריה רבתי". מכל מקום, הצהרתו של הגנראל ספירס כלפי נגד תכנית "סוריה רבתי" - אותה תכנית שמפלגת שיטוזר, היא "המפלגה הסורית הלאומית" הפשיסטית-לשעבר, תומכת בו בשנה האחרונה בתוקף - נראית כרמז בכיוון זה.

מפלגה חדשה?

זה למעלה משנה מדברים בארץ על ייסוד מפלגה חדשה - "מפלגת העם": לפי מה שנאמר בהזדמנויות שונות, תהיה זו מפלגה של הדור הצעיר של משכילים "בלתי-מפלגתיים", חלקם בעלי נטיות "סוציאליסטיות", המתרכזים סביב מוסה עלמי - ביניהם אישים כאחמד שוקיירי (מנהל המשרד הערבי בירושלים), רובם של שאר עובדי המשרדים האלה, ד"ר יוסף הייכל (ראש עירית יפו) ועוד. השערות רבות הובעו על יחסם של אלה למפלגה האופוזיציונית - יש הרואים אותם כדורה הצעיר של מפלגה זו; יש המבורים כי מנהיגה הגדול של המפלגה תומך בהם כנגד ג'מאל חוסייני, ראשה-בפועל, וכנגד המנגנון המפלגתי הותיק; ויש הרואים בניגודים הקיימים ללא ספק בין החוג הצעיר ובין המנהיגות הותיקה של המפלגה, ניגוד עקרוני-מפלגתי עמוק. כל ההשערות הדגישו כי קיים קשר בין חוג זה בארץ ובין חוגים דומים בארצות ערביות אחרות - וביחוד "המפלגה הסורית הלאומית" הפשיסטית-לשעבר בלבנון, והחוג החדש של עלי מאהר פשה במצרים. היו אף שראו בחוג זה את הסניף-במאתרת הארצישראלי של המפלגה הסורית הלאומית.

עתה בא גילוי-דעתו של אחמד שוקיירי מאמצית אוקטובר - ומגלה שפה (ומכסת שתיים). החוג קיים באמצעי זה כחמש-עשרה שנים. הוא נוסד, בשם "הלאומיים הערביים", באחת הארצות השכנות (כנראה סוריה או הלבנון). הוא מקיף אישים מכל ארצות ערב, ביניהם רמי-מעלה, מיניסטרים וכו', וביחוד משכילים, וכן מספר גולים, אייננו בעלי עבר פאשיסטי. הוא נוקט קו "אנטי-אימפריאליסטי" קיצוני. את האוריינטציה הסוציאלית הוא "משאיר עד לאחר השגת העצמאות השלמה". הוא מעדיף להמשיך קיומו כ"חוג" בלתי-רשמי; אולם אם "משיכו המפלגות הותיקות בארץ לגלות חוסר פעילות וחוסר יזמה - ייאלץ, אולי, להתגלות ולכונן עצמו כמפלגה.

בין הדברים שקוטוביקט זה מגלה, שלא במתכוין, הוא אופיו הפאשיסטי-למחצה של החוג, שיתגלה לכל מי שיקרא בעיון את גילוי-הדעת.

./.

בין הדברים שהוא נמנע מגלות: הקשר והיחס אל המפלגה החוסיינית והוגיה, עם האיבה הגלויה כלפי המפלגות ה"ותיקות" אין לשכוח שרוב אנשי החוג מקורבים לחוסייניים. כן אין מגלים מי הם האישים והחוגים שאתם קשור החוג בארצות ערב. נראה שהוגו של עלי מאהר בין הקשורים. אולם ספק מתעורר ביחס למפלגה הסורית הלאומית: זו היתה פשיסטית בעבר, ולפי כל הסימנים ברור שבעבר היתה היא הקשורה עם חוגו של שוקיירי; אולם היום היא קשורה עם הבריטים, ביחוד עם הגנראל ספירס, דוגלת ברעיון "סוריה רבתי" ואוהדת את האמיר עבדאללה – קוים שאינם מתאימים למה שמפרסם שוקיירי על חוגו.

יהא זה כאשר יהא – ברור שהחוג כולל את שמנו וסלתו של הדור הצעיר שבין משכילי ערביי הארץ ומנהיגיהם. נראה שנכונו לו עתידות – בגלגול זה או אחר. כל פעם, למשל, שמדובר על הרחבת הועד הערבי העליון (ויתכן שמגמה זו תחול בפועל עד שדברים אלה יראו אור) – מדובר בראש וראשונה על בני החוג הזה, ואחדים מבניו (כגון אחמד שוקיירי) הצליחו בשנה האחרונה להיכנס לשורה הראשונה של מנהיגי ערביי הארץ.

בין דיחוי ועידה לחידושה.

אחרי דיחויה של ועידת לונדון ולפני חידושה חלה הפוגה-מה במאמצי הליגה הערבית למען ערביי ארץ-ישראל. בינתיים מתנהל בין הערבים ויכוח ער למדי על תוצאות ועידת לונדון עד כה. ויכוח זה חלקו השערות וניחושים על מה שנעשה מאחורי קלעי הועידה ואיננו ידוע על דיוקו; אולם עיקרו בהערכה שונה של הדברים הידועים, של מה שהושג ולא הושג.

בויכוח זה מושמעים בעיקר של דבר שתי מגמות, אם כי יש גוני מעבר שונים. המדינאים הרשמיים של ארצות ערב ושל הליגה הערבית וכל מי שתומך בהם – נוקטים עמדה אופטימית ומרוצה. הועידה הצליחה יפה, קרבת לבבות באה שוררת בין הבריטים לערבים (אחת הראיות המשכנעות: ההבטחה הבלתי-רשמית שניתנה לערבים שעד לחידוש הועידה לא יחול שינוי במכסת העליה היהודית – ויש אומרים: גם אחרי חידוש הועידה). דיחוי הועידה נדרש ע"י הערבים והוא לטובת הערבים, שכן עד לחידושה יעברו הבחירות באמריקה ועקב כך תצטמק ההשפעה היהודית, והערבים ינצלו את ההפסקה לשם מגע-ומתן עם קברניטי ארצות-הברית ועם ראשי האומות המאוחדות. התכנית הערבית לפתרון בעית הארץ עשתה רושם רב על הצד הבריטי, ויש סיכויים שבימי ההפסקה יעיינו בה הבריטים יתר עיון תוך אהדה ושעם חידוש הועידה יקבלוה.

ואילו כל מי שמתנגד לשליטי ערב של היום ולליגה, היינו: מפלגות האופוזיציה וחוגיה בכל ארצות ערב, גורסות את ההיפך ותוקפות בחריפות: הליגה והמדינאים הרשמיים נכנעו לאימפריאליזם הבריטי ונלכדו ברשתותיו. אך: הועידה נכשלה לחלוטין, כיון שהתכנית הערבית עומדת כנגד התכנית הבריטית ואין גשר על התהום שביניהן. דיחוי הועידה הוא כולו לרעת הערבים, איננו אלא תחבולה בריטית שבאה כדי למנוע את הבאת הענין בפני האומות המאוחדות ולהרויח זמן נוסף. מה שנחוץ עתה הוא הבאת ענין ארץ-ישראל בפני מועצת הבטחון ללא התחשבות עם הועידה והבריטים. ויש גורסים: מאחר שהמדיניות הרשמית נכשלה כשלון מחפיר, יש למסור עתה את הענין לידי "העממים" הערביים ולנקוט בדרכים "בלתי-דיפלומטיות" (רמז למהומות).

עמדה מיוחדת נוקטים, בויכוח בענין זה, ערביי ארץ-ישראל. וזאת משני טעמים. ראשית, גם "המדינאים הרשמיים" שבהם, היינו: אנשי הועד העליון, הם כרגיל פחות רשמיים, פחות אחראים-מתונים ממדינאי הליגה, ומאחר שערביי ארץ-ישראל הפכו לאובייקט מאמצי הליגה והמדינות "המשתלטות" בו, מצטרפים הם לעתים לקולות הביקורת האופוזיציוניים, הבלתי-רשמיים. אולם, עם זאת נזהרים אנשי הועד העליון מלקלקל את היחסים שבינם ובין הליגה שמיצגת אותם ותומכת בהם (והלא יש הרואים אותם כמכשירים בידי הליגה והאימפריאליזם הבריטי). מכאן אי-רצונם לנקוט לשון ברורה של הגבה מסקנית ונסיונם להשתמט מנקיטת עמדה לגבי ועידת לונדון ותוצאותיה עד כה.

שנית: תכנית הנגד הערבית, הנראית למדינאי הליגה כשיא הדרישות הערביות (אם כי היא מוצגת, כמובן כ"מינימום") וכמספקת את דרישותיהם – עוררה ביקורת בקרב ערביי הארץ. אף תכנית-שיא זו נראית לערבים ארצישראליים רבים כמתונה מדי, כמעניקה ליישוב היהודי יותר מדי זכויות. גם כאן נאמרים דברי הביקורת והתקפה

./.

על הליגה שישכרנה" את ערביי הארץ, באופן גלוי וברור כב על ידי חוגי" האופוזיציה המובהקים שבארץ, היינו: בעיקר על ידי הקרמוביסטים, ובמידת-מה על ידי חוגי קופת האומה ואחמד חלמי פשה ושופרותיהם ("פלסטין" ו"אל-הוריה"). המסתייגים הרשמיים של ערביי הארץ — יש מוסרים שגם הם אינם מרוצים לגמרי מן התכנית הערבית (הלא אפילו "אל-דפאע" הנשיבי-הרשמי תקף אותה בחריפות), אך מחשש של קלקול היחסים עם אלה שבזכותם הם מופיעים כמנהיגים (ליגה ערבית ובריטניה כאחד) נזהרים הם מלבקרם קו זה בגלוי ובתוקף ומעדיפים הסתייגות ושתיקה.

י. שמעוני.

RFW447 FAQ174 NEWYORK
158-29 1218 1/50

Signif[illegible]on des principales indi[illegible]ons [illegible] pouvant figurer en tête de l'adresse.

D	= Urgent.	XP	= Exprès payé.
AR	= Remettre contre reçu.	NUIT	= Remettre même pendant la nuit.
PC	= Accusé de réception.	JOUR	= Remettre seulement pendant le jour.
RP	= Réponse payée.	OUVERT	= Remettre ouvert.
TC	= Télégramme collationné.		
MP	= Remettre en mains propres.		

Figurer à date

VIA RADIO-FRANCE

AS NATIONAL CHAIRMEN OF UNITED JEWISH APPEAL WE URGENTLY INVITE YOU TO BE A GUEST OF HONOR AND TO SPEAK DURING NATIONAL CONFERENCE UNITED JEWISH APPEAL ATLANTIC CITY NOVEMBER 30 DECEMBER 1 AND 2 STOP AT THAT TIME AMERICAN JEWRY WILL MAKE DECISION ON +

1

Nº 074555

RFW447 NLT DAV P2 =

Le port est gratuit. — Le facteur doit délivrer un récépissé à souche lorsqu'il est chargé de recouvrer une taxe.
TÉLÉGRAMME VIA RADIO-FRANCE

FRANCE

ITS OVERSEAS RESPONSIBILITY FOR 1947 IT WAS UNDER SIMILAR
CIRCUMSTANCE LAST YEAR THAT AMERICA DECIDED TO RAISE ONE
HUNDRED MILLION STOP WE BELIEVE IT ESSENTIAL THAT AS SYMBOL
OF PALESTINE AND WORLD JEWRY YOU COME TO SPEAK TO GREAT
REPRESENTATIVE AMERICAN JEWISH LEADERSHIP ASSEMBLED AT
ATLANTIC CITY TO GIVE US +

Nº J74554

RFW447 NLT DAV P3 =

Le port est gratuit. — Le facteur doit délivrer un récépissé à souche lorsqu'il est chargé de recouvrer une taxe.
TÉLÉGRAMME VIA RADIO-FRANCE

FRANCE

YOUR INSPIRATION AND ENCOURAGEMENT AS WE START ON TASK WHICH WILL MEAN SO MUCH FOR CONSTRUCTIVE WORK IN PALESTINE IN 1947 STOP WE CAN ARRANGE FOR AIRPLANE TRANSPORTATION TO TAKE YOU BACK TO SWITZERLAND IN AMPLE TIME FOR CONGRESS OPENING STOP WE LOOK FORWARD WAGERLY TO YOUR CABLED ACCEPTANCE REGARDS =

CHARLES J ROSENBLOOM WILLIAM ROSENWARLD JONAH B WISE +

TELEGRAMME

Indications de service

PO HBI 45 =
CODZ 10? 32 22
1735 =

JEWISH AGENCY BEN GURION
133 RUE DE LA GRANDE ARMEE
PARIS

VOIE T.S.F.

MOAZUA RASHIT SHEISHIT GORDONIJA MAKABI HACAIR POLAND HO

IS WIT MAPAI IN HER FIGHT FOR JEWISH INDEPENDENCY SYON

GREETING DIOU TO SIXTY BIRTHDAY ./

Signification des principales indications éventuelles pouvant figurer en tête de l'adresse.

D. = Urgent.	XP. = Exprès payé.
AR. = Remettre contre reçu.	NUIT = Remettre même pendant la nuit.
PC. = Accusé de réception.	JOUR = Remettre seulement pendant le jour.
RP. = Réponse payée.	OUVERT. = Remettre ouvert.
TC. = Télégramme collationné.	
MP. = Remettre en mains propres.	

No.

Indications de Service

Timbre à date.

VIA EASTERN

HXGP15C JERUSALEM 41 28 1500 =

= YOURS 27/10 GOLDA NOT REPLIED OWING ELECTIONS STOP ACTIONS COMMITTEE POSTPONED UNTIL TOMORROW ON DEMAND OF ALL PARTIES STOP BOTH BOOKS WILL BE COMPLETED SOON STOP ZIAMA ELIAS ONLY MINOR INJURIES WILL ARRIVE END THIS WEEK GREETINGS

= SHARIF +

Signification des principales indications éventuelles pouvant figurer en tête de l'adresse

D. = Urgent.
AR. = Remettre contre reçu.
PC. = Accusé de réception.
RP. = Réponse payée.
TC. = Télégramme collationné.
MP. = Remettre en main propre.

XPx ... = Exprès payé.
NUIT ... = Remettre même pendant la nuit.
JOUR ... = Remettre seulement pendant le jour.
OUVERT = Remettre ouvert.

Via WESTERN UNION

Ps 4/30 Washington Dc 9 30 1242A =

ARRIVED SAFELY=DAVID=

TÉLÉPHONE
TRUDAINE 82-17

קרן קימת לישראל

KÉREN KAYÉMETH LEISRAEL

(FONDS NATIONAL JUIF)

ASSOCIATION INSCRITE

ADRESSE TÉLÉGRAPHIQUE
KAYÉMETH - 112 - PARIS

COMMISSION
CENTRALE DE FRANCE
ET D'AFRIQUE DU NORD

12, RUE DE LA VICTOIRE
PARIS (9e)

C. C. P. 4195-14 PARIS

ORGANE PÉRIODIQUE :
LA TERRE RETROUVÉE

PARIS, LE 18.9.46

לכבוד ה'בן גוריון
נשיא ה סוכנות העברית
כאן

נשיא מאוד נכבד,

ועידת "קול האדמה" תתקיים בשבעה באוקטובר.זהו יום השנה החמישי למותו של אוסישקין וחצי יובל שנים של ה"עמק".

הלשכה הראשית של הקק'ל בירושלים פנתה אלינו לבקש מאת כבודו מכתב ברכה לועידה זו.נבקש איפוא מאת כבודו להמציא לנו את המכתב המבוקש ונשלח אותו לירושלים.

בברכת הארץ הנגאלת

פריס, 18.9.46

חברים יקרים —

ועלינו לשאת דבר על אי-יכולתנו להיות הפעם אתכם. ברכתנו לועידת התנועה עולה [illegible] — אתכם המשמרת הראשונה של יהודי הגולה.

למרות [illegible] הגולה — [illegible] הגולה, המאורגנים, המפוזרים והנודדים בדרכים, [illegible] המתפרצים לארץ ישראל — [illegible]. [illegible] הלוחמים [illegible]. [illegible] במאבק [illegible] בחרבה ובנאמנות [illegible].

הנסיון של [illegible] הגולה, [illegible] והצעירים [illegible] "[illegible]" [illegible] בהכרות [illegible] המפוזרה, [illegible] והכרות [illegible]

את הבסתן והרוח המלוחה של
הים שלי נפוח – והים והמעקה
המנוף בדרכו לגרש את [illegible] –
[illegible] לגונה של המצוק של הפלגה –
בה התגוננים.
את המשמרת הראשונה בגלה –
לנו הים הפך ושוב יתגלו,
ומלכודים ומושחתים תפסנו להבין
כמעט עומדים לגו עצמו
של שלב פרוע שמרת עצמו חזקו.

חוגגות, מזכרת, מבוננה.
נשמות הולכת לגלות, ולהצפון, לדנות
ולהבנות, נשמות לארות הכפלן, ולגלות
מעולמה להגות, נשמה לשורה ולשמרה,
ולגלגל=ערבוב ולספקט [illegible]
ושל חוט והרע לעולמו של יסוד
ומחולה בדה חורות לעולמו [illegible]
לכל משלו לכבוד, ולכן [illegible] אלה
המשפחות, לגלות את פלגות
ועבר של זכרוני [illegible]
מהירות, [illegible]: מעשה ברגע
ועוגות [illegible] ואלות [illegible]
השלו ושמש מרות הכלן

שמורה בספר לעוה, ונשארת עד 3
של אהרן, נקמתו, אותו [illegible],
ובעל דמיונה שאמונה [illegible] את
במלחמותנו העצמאות ולזכרת כאורות
[illegible]

ולבסוף — אהרן אחרון תמיד! —
עורכה באורח וגבורה, בכל המלחמה
הכלשים והיא מוליך לקראת תקומת
[illegible] ולשוב במולדתו, [illegible]
חיין ברכת עלמו, חרות למולדה
של עמה יהודה, [illegible] מולדה
של [illegible] הזורח ולשמש שממואה
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
בהקמת מדינת יהודית, [illegible]
וברגש [illegible].

על [illegible] [illegible] — [illegible] [illegible]
[illegible] — [illegible] [illegible] התקומה [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
של [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] היום [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] תשרש ד׳ [illegible]

B10

תיק מס׳ 241

התחלת

תיק מס׳ 242

ארכיון ד. בן-גוריון

תיק מס' 242

מספר סודי:

מספר מקורי:

מספר זמני:

סיווג בטחוני:

תאריכים: יולי - אוק'. 1946

232/5963 (4.60) 10,000

3

מכתבים ומברקים בקשר [illegible]

[illegible] סקירות [illegible]

מספר סודי:

מספר מקורי:

מספר זמני: 242

סיווג בטחוני:

תאריכים: יולי - אוקטובר 1946

2157/1559•9.57/2000

22.10.46

ל י ש ו ב

תודתי הנאמנה נתונה לכל המוסדות, הידידים והחברים, אשר שלחו לי ברכותיהם ליום הולדתי וכמו כן לכל אלה אשר קשר אתי חסד ולא שלחו.

עשיתי ימי-הסתכלות במחנות הפליטים בגרמניה באזור האמריקני, נפגשתי עם רבבות יהודים פליטי פולין, שנמלטו בראשית המלחמה לרוסיה וחזרו עכשו לפולין על מנת לעלות ארצה, והגיעו בעדריהם ממרחקי אורל וטורקסטן דרך פולין וצ'כיה לגרמניה הכבושה, והם רואים את עצמם על סף המולדת.

שוב ראיתי שני השיאים הטרגיים והמופלאים בחיי היהדות בדורנו: סבל לאין סוף וגבורה מוסרית ללא דוגמא. מחנות אלה של פליטי חרב ורעב ותלאות לא-אנוש מופיעים כמו אדיר בורא-הוד של צדקה וחזון, דבקות והעפלה. יחד עם זכרונות בלהה על אחים ואחיות, זקנים ובנות, אבות ואמהות שהושמדו ונחנקים יוקדים כיסופי גאולה וקוממיות ומתגלה עצמה חלוצית, דבקות לחרף נפש למען הגיע לחופי המולדת ולמען השתתף בהקמת המדינה היהודית.

סיפרתי במחנות על המלאכה שנעשה על הישוב בחדשים האחרונים – המאסרים, החיפושים, הגירושים, העלבונות, וגם על המאבק ומאמץ היצירה הבלתי פוסק של בוני-המולדת. ראיתי בשמחה ששארית ישראל עשויה ללא חת, ומתוכה יצאו המעפילים אשר לא נפחדו ובמליצה קשו תיבה למען המגור בשאת לחוף המולדת. שארית זו בוטחת בחלוצי העם העברי בארצו, שידעו לעמוד בגבורה ובאמונה עד יגיעו למחוז חפצם המסורתי.

וכאחד מבני הישוב, הגולה עכשו בעל-כרחו, זו חמש השנה בארבעים שנות חיי בארץ, אני מצטרף בכל נפשי ומאודי לבטחונה ולאמונתה של השארית באירופה.

החוקים המכבידים המלוליים של ראשנר מאז 1939 לא נתמזגו עדיין ועוד עצם ערמה עלינו לעמוד בגלוי בשער. אולם התקופה הסוערת שניתכה על ראשנו בסוף יוני ואילך – התנפצה אל סלע דבקותנו הציונית ונכשלה כשלון חרוץ. מעמדנו המדיני איתן עכשו יותר מאשר היה זה שלושה שבועות. הארץ הישוב והציונות שזממו להשמיד לא נס, ואלה שרצו להעניק לנו חנינת-גזרות במשכנו מרה. נכשל נסיון שני לא פחות מסוכן: לרתום את אמריקה במרכבת הספר הלבן ותכנית מוריסון. מהנסיון לא עלה בתוהו, אם כי קצרי-ראות איננו מסוגלים עדיין לראות פרותיו, אין אנו לבדנו מבודדים בעולם הגדול, – לא באומות המאוחדות, לא באמריקה וגם לא באנגליה. גם אלה שהתנכרו לנו כמה שנים מתחילים עכשו להטות לנו אוזן.

אין עדיין שום יסוד לאופטימיות קלה וכבר קודם אסור לנו להיות שאננים. במקרים עלינו להשען בעיקר ובראש וראשונה על עצמנו – על הישוב והעם. אולם גרבל להשען על עצמנו באמונה ובבטחון, בוחנו, יכלתנו, רצוננו שלמים ובלתי מגומגמים, אם נתמיד במבחנים קשים, ואין כל הצדקה ליאוש, לדכאון, לרפיון ידים.

המערכה טרם נסתיימה, ועוד לא הסתיים כל כך מהר עבקל, ועלינו להוסיף לעמוד על המשמר – בערנות, בתבונה, באומץ, ולפני כל ואחרי כל – עלינו לשמור מכל משמר על רוחו המגובש של המבצע, על שלמותו ואחדותו ועל [illegible] לרוח-המשמעת הפרועה המאיימת לחבל את צרכנו את במחנו: רוח-התבלעות, [illegible] במבולות עצמם, הרכבת ראש בשני שליטים ופקידים [illegible] [illegible] [illegible]

על

Signification des principales indications éventuelles pouvant figurer en tête de l'adresse

D = Urgent

OUVERT = Remettre ouvert

P77/RFP111 LONDON 26/2
22 1250=

VIA RADIO-FRANCE

NAME NEW REFUGEE SHIP BROUGHT PARDESTROYER HAIFA SMORNING QUOTE PALMACH UNQUOTE 650 REFUGEES UNBOARD SHIP INCLUDING WOMEN CHILDREN =

PALCOR +

Signification des principales indications éventuelles pouvant figurer en tête de l'adresse

D	= Urgent	RP	= Réponse payée
AR	= Remettre contre reçu	NUIT	= Remettre même pendant la nuit
PC	= Accusé de réception	JOUR	= Remettre seulement pendant le jour
RPT	= Réponse payée		
TC	= Télégramme collationné		
MP	= Remettre en mains propres	OUVERT	= Remettre ouvert

VIA RADIO-FRANCE

P79/RFP113 LONDON
52/47 22 1250 =

UNDERSTAND RESISTANCE PARREFUGEES WAS ENCOUNTERED ON NEWLY ARRIVED SHIP PARNAVAL BOARDING PARTY WHO USED WATER HOSES AND TEARGAS STOP BOAT NOW BROUGHT HAIFA PARA TELAVIV MUNICIPALITY SHORTLY RECEIVING GOVERNMENT APPROVAL INTERNAL MUNICIPAL LOAN 1500000 TO 2000000 POUNDS PROFINANCING DEVELOPMENT ETBUILDING PROJECTS CITY = FALCON +

VIA EASTERN

KGP65/V JERUSALEM 61 16 1540

1244 FOR BENGURION YOURS 12/9 GERMANY NOT SOLE COUNTRY WHERE LOCAL DIFFICULTIES REQUIRE SPECIAL INTERVENTION STOP EXECUTIVE HERE DECIDED CONCERNING POLAND REQUEST KURTZ REMAIN WARSAW FOR SUPERVISION ELECTIONS STOP CONCERNING HUNGARY DELEGATED EMISSARY FROM PRAGUE STOP OUR PROPOSAL ABOUT DELEGATION GERMANY MADE AFTER CONSULTATIONS MISHLAHAT SHEERIT HAPLETA THAT WE LEAVE YOUR DISCRETION MAKE OTHER BETTER ARRANGEMENTS WIRE = ZIONIT

Signification des principales indications éventuelles pouvant figurer en tête de l'adresse.

D	= Urgent.	XP	= Exprès payé.
AR	= Remettre contre reçu.	NUIT	= Remettre même la nuit.
PC	= Accusé de réception.	JOUR	= Remettre seulement pendant le jour.
RP	= Réponse payée.		
TC	= Télégramme collationné.		
MP	= Remettre en mains propres.	OUVERT	= Remettre ouvert.

P15 REPSA LONDON 69/66
17 1600

VIA RADIO-FRANCE

JEWAGENCY SPOKESMAN PRESSCONFERENCE JERUSALEM TODAY DENIED RUMOURS THAT AGENCY RETREATED EXITS BASIC CONDITIONS PROPARTICIPATION LONDON CONFERENCE STOP HE CONFIRMED THAT NEGOTIATIONS CUMGOVERNMENT LONDON STILL PROCEEDING ETIF SUCCESSFUL AGENCY ETOTHER JEWREPRESENTATIVES WILL JOIN CONFERENCE STOP ANSWERING QUESTIONS REYISHUVS NONCOOPERATION PLAN SAID THERE ARE ABOUT FIFTY GOVERNMENT ADVISARY COMMITTEES =

Signification des principales indications éventuelles pouvant figurer en tête de l'adresse

D	= Urgent.	XP	= Exprès payé.
AR	= Remettre contre reçu.	NUIT	= Remettre même pendant la nuit.
PC	= Accusé de réception.	JOUR	= Remettre seulement pendant le jour.
RP	= Réponse payée.	OUVERT	= Remettre ouvert.
TC	= Télégramme collationné.		
MP	= Remettre en mains propres.		

VIA RADIO-FRANCE

WHEREIN JEWS HIGH STANDING KNOWLEDGE PARTICIPATING STOP THEY WILL NOW RESIGN ACCORDANCE RESOLUTION VAADLEUMI = FALCOR +

Signification des principales indications éventuelles pouvant figurer en tête de l'adresse

D — Urgent
RP — Réponse payée
TC — Télégramme collationné
MP — Remettre en mains propres
NUIT
JOUR
OUVERT

P78/KFP135 LONDON

27/25 22 1250=

VIA RADIO-FRANCE

OFFICIALCIED REFUGEE SHIP SIGHTED LAST NIGHT NEAR PALESTINIAN TERRITORIAL WATERS STOP 600 REFUGEES ONBOARD SHIP BE BROUGHT HAIFA HARBOUR SMORNING = PALCOR +

NLT DAVID BENGURION
AGENCE JUIVE 83 AVENUE
GRANDE ARMEE PARIS

1023

TÉLÉGRAMME VIA EASTERN

VIA EASTERN

VXGP116/0 TELAVIV 39 19 1325

MEET KAHAL HACHOGGIM BE EINHAROD BEYOM
CHATZI YOVLA YECHOLTENU BEBINYAN
UBEHITYASHVUTH YECHOLTENU LECHADESH ET
PNEI AMENU HOCHACHA STOP LO NASHLIM
IM HAGZEIROTH HAOMROTH LECHALOTEINU
KATH IDUD LECHA = EIN CHAROD

Signification des principales indications éventuelles pouvant figurer en tête de l'adresse

D	= Urgent	X	= Exprès payé
AR	= Remettre contre reçu	NUIT	= Distribuer même pendant la nuit
PC	= Accusé de réception	JOUR	= Distribuer seulement pendant le jour
RP	= Réponse payée	OUVERT	= Remettre ouvert
TC	= Télégramme collationné		
MP	= Remettre en mains propres		

RFP 1301 RTP122
LONDON 46/43
22 2010 = PRESS

VIA RADIO-FRANCE

ONE FIFTEENHUNDREDWEIGHT TRUCK CARRYING PARTY BRITARMY OFFICERS WAS ONFIRED EXPOINT EAST EXHAIFA ROAD WHEN TRAVELLING EXHAIFA IN DIRECTION ATHLITH SAFTERNOON STOP ONE OFFICER WOUNDED FOOT WAS TAKEN HOSPITAL PARA EIGHT SIX PERSONS BEEN TAKEN HOSPITAL EXSHIP PALMACH = PALCOR +

Signification des principales indications éventuelles pouvant figurer en tête de l'adresse.

D — Urgent.
RP — Réponse payée.
AR — Remettre contre reçu.
PC — Accusé de réception.
RP — Réponse payée.
TC — Télégramme collationné.
MP — Remettre en mains propres.
XP — Exprès payé.
NUIT — Remettre même pendant la nuit.
JOUR — Remettre seulement pendant le jour.
OUVERT — Remettre ouvert.

Indications de Service.

VIA EASTERN

HXGP58/V JERUSALEM 42 16 1625

HAZIBUR HASEFARADI BAAREZ UVAGOLA MEZOUZA

MEHAELBON HATZOREV SHENIGRAM LO ALYEDEY HASOCHNUTH

SHELO SHITFA ET BAEY COHENU BADIYUNIM BEPARIS

VEHEVIA SHEHAMEMSHALA HITALMA MEKIYUMO STOP

ZIBURENOU DORESH BETOKEF SHITUF MALEH SHEL NEZIGAV

BEVAADATH LONDON BEIM HASOCHNUTH TISHTATEF =

RASHE HAEDOTH BAARETZ

MUSEUM 3815

77, GREAT RUSSELL STREET.
W.C.1.

21st October, 1946.

David Ben-Gurion, Esq.,
Hotel Royal Monceau,
Avenue Hoche,
PARIS.

Dear Ben-Gurion,

I enclose herewith the minutes of the last two meetings at the Colonial Office. I hope the minutes of the earlier meetings have reached you safely.

Kindest regards,
Yours

Enclosures.

ד"ר זאב וילנאי — מדריך ארץ-ישראל

ירושלים	תל-אביב	חיפה	עבר-הירדן	התבורה
יהודה	השרון	העמקים	בשן	נסיעה
ים המלח	השפלה	הגליל	חורן	
שומרון	הנגב	החרמון		
190 ציורים	111 ציורים	87 ציורים	138 ציורים	280 עמודים
המחיר — 950 מא"י	המחיר — 850 מא"י	המחיר — 850 מא"י	המחיר — 750 מא"י	המחיר — 300 מא"י

הוצאת „תור — ארץ-ישראל". המפיצה הראשית חברת מסדה בע"מ

ד"ר זאב וילנאי — המפה העברית של ארץ-ישראל

הוצאת החברה העברית לחקירת א"י ועתיקותיה ובהשתתפות מוסד ביאליק

תיאטרון קאמרי

הצגת בכורה

חיפה • „חתונת הדגים"

חיפה

כמוב לכם..

לקראת סילוק צו הישוב

בין היוצאים מכנסת-ישראל בשעה 12

המצב בעבודה בין העולים

תל־אביב

מכשיר לאזעקה נגד גניבות

נתפס גנב

הכיר חליפתו

אזעקה עד חצות כשד דמי-מפתח שלא קיבלה

מן הנעשה בין הערבים
1.10.46

— התכנית הארוכה המפורטת לא״י הערבית העצמאית, כפי שהוגשה ע״י ועדת המשנה בועידת לונדון, הועתקה מאל-דפאע בעתונות שלנו. שיבושה ופרטיה אינם משנים הרבה ממה שהיה ידוע לנו על התכניות הערביות; נוספו אמנם כל מיני כללים חוקתיים וגם ערובות והבטחות למיעוט היהודי, אולם יסודה של התכנית לא נשתנה.

המפליא בכל הפרשה של ועדת המשנה בלונדון הוא השתתפותו של נורמן ברוק בועדה. את השתתפותו של אנגלי אחד עם שמונת הערבים בועדה כזאת אפשר היה להסביר שמטרתה בודקת מה המרחק בין הצעות הגבר הערביות ובין התכנית הבריטית ושהיא תעבד נוסח של פשרה בין שתי התכניות או לפחות תציין את נקודות הניגוד ואת נקודות ההתאמה בין שתיהן. אולם מאחר שהועדה לא עשתה עבודה כזאת, אם לדון לפי פריה, אלא עבדה ביתר פרטים את ההצעות הערביות — מה היה תפקידו של הבריטי בועדה? אחרי שובם של ג׳מאל וחבריו ממצרים טרם נתפרסם מה בדיוק קשר שם ולאילו תוצאות הגיעו. ידיעה כאילו בימים אלה יפרסם הועד העליון גילוי דעת חדש על עמדתו לועידת לונדון — הוכחשה ע״י הועד. מסתבר שג׳מאל וחבריו עסקו במצרים גם בענין של איחוד בין הנג׳אדה ובין הפתוה; נראה שהמופתי סמך את ידיו גם על הנג׳אדה (מחמד נמר הוארי מפיץ תצלום של מכתב המופתי אליו בענין זה) ויש צורך לתאם את עמדתו עם עמדת המפלגה והפתוה.

— מסרו לי עתונאי חוץ שקבלו רמזים או ידיעות מחוגי המשרד הערבי שרג׳אי חוסייני בבקורו כאן לפני כשבועיים הביא אתו הזמנה למופתי לבוא ללונדון לועידה; אלא שהמופתי דחה את ההזמנה. לדעתי יש להתיחס לידיעה זו בהסתיגות רבה; יתכן שהמשרד הערבי מפיץ אותה מטעמים תעמולתיים שלו.

— במשבר מצרים מדברים על שלוש אפשרויות קרובות: א) צדקי ירכיב ממשלה חדשה; זה יחייב פיזור ועדת המו״מ המצרית או לפחות שינוי הרכבה והוצאת הקיצוניים המפריעים; כן יחייב דבר זה צעדים מסוימים בפנים למניעת מהומות וכו׳. ב) נוקראשי, מנהיג הרוב בפרלמנט, ירכיב ממשלה לפי הרכב הפרלמנט הנוכחי; זה יביא אתו את כל מה שנאמר לגבי א׳, או המשך ההסתבכות במו״מ (מצרים 2.10) ג) שריף צברי ירכיב ממשלה בהשתתפות כל המפלגות; אומרים: שלושה ואפדיסטים, ושנים מכל אחת משלוש המפלגות המיוצגות בפרלמנט הנוכחי; זה תלוי כמובן בהסכמת הואפד הדורש פיזור הפרלמנט ועריכת בחירות חדשות. ממשלה כזאת היתה משמשת למעשה מעבר לשלטון הואפד. ברגע האחרון נודע לי ששריף צברי לא הצליח להביא את כל המפלגות להשתתפות ושהמלך הטיל על צדקי להמשיך ולכהן.

Paul Scott Mowrer -
Paris Post
6 Bd. Poissonnière - Paris
(Populaire Building)
RICHARD MOWRER

Tel. Provence 1501

NEW YORK POST

[illegible]

[illegible]:

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible] (1915)
9 [illegible]
10 [illegible]

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]

[illegible]

[illegible] 20% [illegible]

[illegible]

Paul Scott Mowrer -
Paris Post
6 Bd. Poissonnière - Paris
(Populaire Building)

RICHARD MOWRER

Tel: Provence 1501

NEW YORK POST

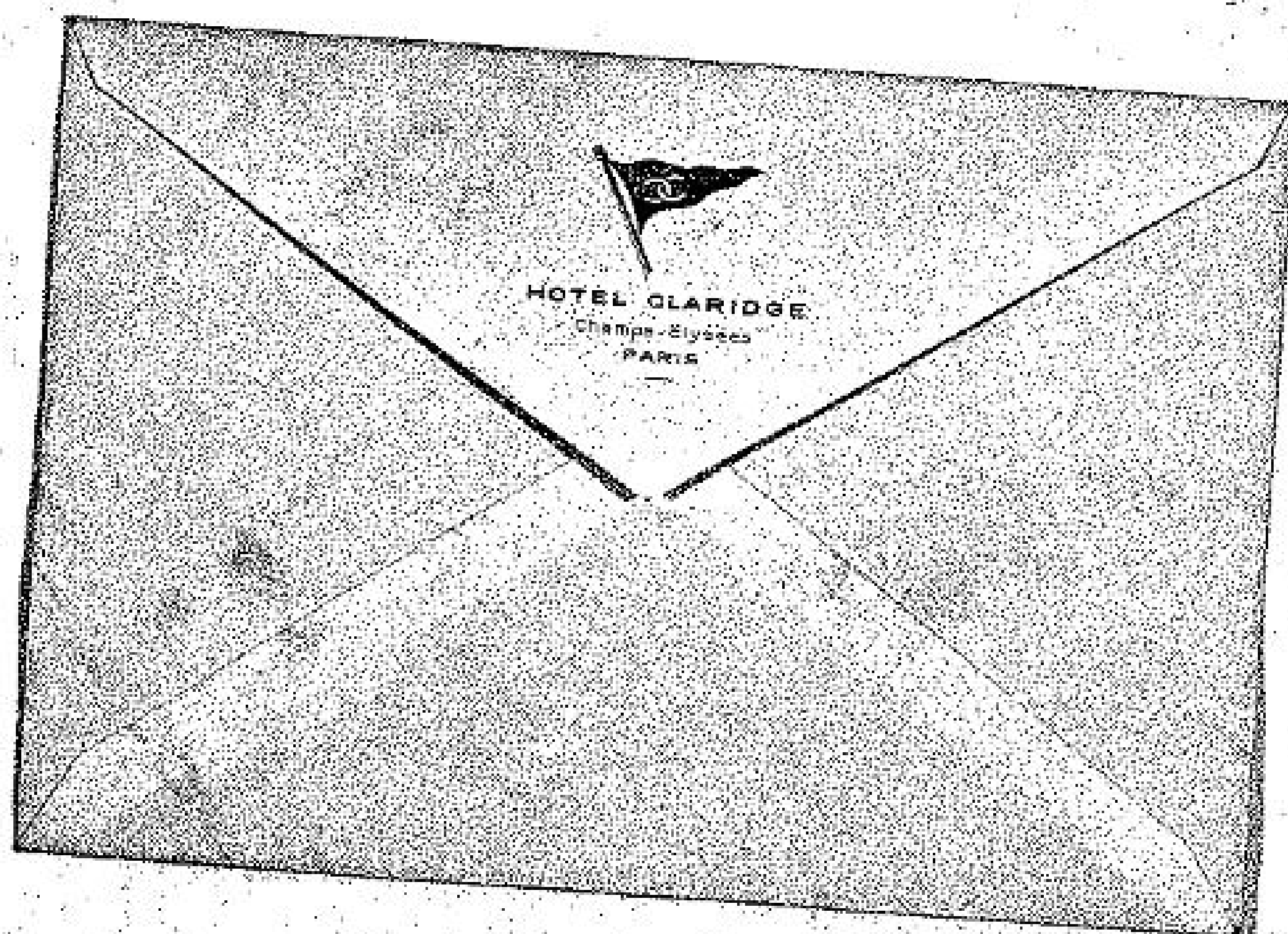

Wash DC
Emerson 8643
I. F. Stone

Gordelia Trimble
Larry Cassada
102 Connecticut Ave.
Kensington, Md.
Olympic 9073
Henry Willman "

1. יצחק הישראלי – ספר היסודות
2. סעדיה – אמונות ודעות
3. שלמה אבן גבירול – מקור חיים
4. בחיי אבן פקודה – חובות הלבבות
5. אברהם בר חייא – ספר הנפש
6. יוסף אבן צדיק – עולם קטן
7. יהודה הלוי – הכוזרי
8. אברהם אבן עזרא –
9. אברהם אבן דאוד – אמונה רמה
10. רמב"ם
11. יהודה [illegible] – ספר [illegible]
12. יהודה אבן [illegible] – [illegible]
13. הלל בן שמואל – [illegible]
14. שם טוב אבן [illegible] – [illegible] הנפש
15. לוי בן [illegible] – ספר הנפש
16. חסדאי [illegible] – מלחמות [illegible]
17. [illegible] – אור ה'
18. יוסף אלבו – ספר העיקרים

---

1. מחברת מנחם
2. [illegible] אבן [illegible] – ספר [illegible]
3. דוד [illegible] – [illegible]
4. אברהם בן [illegible] – [illegible]
5. שלמה [illegible] – [illegible]
6. [illegible] – [illegible]

---

1. יוסף אבן [illegible] – ספר [illegible]
2. שלמה אבן גבירול – [illegible]
3. יוסף [illegible] – [illegible]
4. [illegible] – [illegible] ספר [illegible]
5. יהודה [illegible] – [illegible]
6. שם טוב אבן פלקירא – [illegible]
7. [illegible] – ספר [illegible]
8. אברהם אבן [illegible] – [illegible]
9. [illegible] – [illegible]
10. [illegible] – [illegible]
11. [illegible] – [illegible]

[illegible]
1. ספר חלד
2. [illegible]
3. ספר [illegible]
4. [illegible]
5. [illegible] – ספר [illegible]
6. [illegible]
7. [illegible]
8. [illegible] אבן [illegible]
9. [illegible] – [illegible]
10. [illegible] – [illegible]
11. דוד [illegible]
12. דוד [illegible] – [illegible]
13. [illegible] – [illegible]
14. [illegible]
15. [illegible]
16. [illegible]
17. [illegible]
18. שלמה [illegible] ספר [illegible]
20. [illegible]

1. [illegible]
6. [illegible]
7. [illegible]
8. [illegible]
9. שלמה אבן גבירול
10. [illegible] אבן [illegible]
11. יהודה הלוי
12. אברהם אבן עזרא
13. [illegible]
14. [illegible]
15. [illegible]

0-984-INT.-8-46

TWA — INTERNATIONAL DIVISION

HEAD TAX RECEIPT

Date 7/6/46

Trip No.:
Plane No.:
Flight No.:
Arrival At: New York
(City)

Received From David Ben Gurion $ 8
(Passenger)

Eight Dollars

The above amount of $8.00 is to be remitted by us in due course to the Collector of Customs, Port of New York.

PREPARE THIS FORM IN DUPLICATE

J. Schwal
(TWA Agent)

Serial No. T/J.394
(of Exchange Control).

PALESTINE

DEFENCE (FINANCE) REGULATIONS.

FORM C.

CERTIFICATE FOR EXPORTATION OF BANK OR PALESTINE CURRENCY NOTES, GOLD, SECURITIES OR FOREIGN CURRENCY IN ACCORDANCE WITH DEFENCE (FINANCE) REGULATION No. 4.

This is to certify that Mr. David Ben Gurion of Jerusalem is authorised to export the undermentioned articles from Palestine to France and in so doing is not contravening Defence (Finance) Regulation No. 4.

GPP. 10467—5000—08.12.45—2418 A/a.

	Description	Amount
Notes	Palestine Currency	LP. 20.— (Twenty Palestine Pounds) (words and figures)
	Full particulars	**Amount**
~~Securities~~, etc.	Thos. Cook & Son Traveler's Cheques	£180.— (One hundred and [illegible] Pounds Stg.) (words and figures)

N.B. Unutilised spaces must be cancelled.

Date of issue 17.4.1946

VALID FOR PERIOD OF ONE MONTH ONLY FROM DATE OF ISSUE.

(Stamp and authorised signature of Authorised Dealers or of Bank specifically empowered to issue this certificate)

146. Vol. II. Agamemnon, Libation Bearers, Eumenides, Fragments.

Apollodorus. The Library. 2 volumes.
121. Vol. I.
122. Vol. II.

1. Apollonius Rhodius. Argonautica. 6

Apostolic Fathers, The. 2 volumes.
24. Vol. I. Clement, Ignatius, Polycarp, Didache, Barnabas.
25. Vol. II. The Shepherd of Hermas, The Martyrdom of Polycarp, The Epistle to Diognetus.

Appian's Roman History. 4 volumes.
2. Vol. I. Books I–VIII, Part I.
3. Vol. II. Book VIII, Part II, to Book XII.
4. Vol. III. The Civil Wars. Books I–III.
5. Vol. IV. The Civil Wars. Books III (cont.)–V.

Aristophanes. 3 volumes. 9
178. Vol. I. The Acharnians, The Clouds, The Knights, The Wasps.
179. Vol. II. The Peace, The Birds, The Frogs.
180. Vol. III. Lysistrata, Thesmophoriazusae, Ecclesiazusae, Plutus.

193. Aristotle. "Art" of Rhetoric. 10

285. Aristotle. Athenian Constitution, Eudemian Ethics, Vices and Virtues. 11

73. Aristotle. Ethics. 12

Aristotle. Metaphysics.
271. Vol. I. 14
287. Vol. II. With Oeconomica, Magna Moralia.

Aristotle. Minor Works. 15
307. Vol. I.

338. Aristotle. On the Heavens. 16

288. Aristotle. On the Soul, Parva Naturalia, On Breath.

Aristotle. Organon. To be in 2 volumes. 17
325. Vol. I. Categories, Interpretation, Prior Analytics.

323. Aristotle. Parts of Animals, Movements of Animals, Progression of Animals. 19

366. Aristotle. Generation of Animals.

Aristotle. Physics. 2 volumes. 20
228. Vol. I.
255. Vol. II.

199. Aristotle. Poetics. Longinus. On the Sublime. 21

264. Aristotle. Politics. 22

Aristotle. Problems.
316. Vol. I. Books I–XXI. 24
317 Vol. II. Books XXII–XXXVIII. Rhetorica Ad Alexandrum.

Arrian: History of Alexander and Indica. 2 volumes.
236. Vol. I.
269. Vol. II.

Athenaeus. Deipnosophists. 7 volumes.
204. Vol. I.
208. Vol. II.
224. Vol. III.
235. Vol. IV.
274. Vol. V.
327. Vol. VI.
345. Vol. VII.

St. Basil. The Letters. 4 volumes.
190. Vol. I.
215. Vol. II.
243. Vol. III.
270. Vol. IV.

129. Callimachus, Lycophron, and Aratus. Poems. 25
92. Clement of Alexandria. The Exhortation to the Greeks, The Rich Man's Salvation, To the Newly Baptized.

69. Daphnis and Chloe. Parthenius. 26
155. Demosthenes. De Corona, De Falsa Legatione.
299. Demosthenes. Meidias, Androtion, Aristocrates, Timocrates, Aristogeiton. 29
238. Demosthenes. Philippics, Olynthiacs, and Minor Public Orations.

Demosthenes. Private Orations. 3 volumes. 32
318. Vol. I.
346. Vol. II.
351. Vol. III.

Dio Cassius' Roman History. 9 volumes.
32. Vol. I. Fragments of Books I–XI.
37. Vol. II. Fragments of Books XII–XXXV and Fragments of Uncertain Reference.
53. Vol. III. Books XXXVI–XL.
66. Vol. IV. Books XLI–XLV.
82. Vol. V. Books XLVI–L.
83. Vol. VI. Books LI–LV.
175. Vol. VII. Books LVI–LX.
176. Vol. VIII. Books LXI–LXIX.
177. Vol. IX. Books LXXI–LXXX.

Dio Chrysostom. Discourses. To be in 5 volumes.
257. Vol. I.
339. Vol. II.
358. Vol. III.

Diodorus Siculus. Library of History. To be in 12 volumes.
279. Vol. I.
303. Vol. II.
340. Vol. III.

Diogenes Laertius. Lives of Eminent Philosophers. 2 volumes. 34
184. Vol. I.
185. Vol. II.

Dionysius of Halicarnassus: Roman Antiquities. To be in 7 volumes.
319. Vol. I.
347. Vol. II.
357. Vol. III.
364. Vol. IV.

Epictetus. Discourses. 2 volumes. 36
131. Vol. I.
218. Vol. II.

Euripides. Tragedies. 4 volumes. 40
9. Vol. I. Iphigenia in Aulis, Rhesus, Hecuba, The Daughters of Troy, Helen.
10. Vol. II. Electra, Orestes, Iphigenia in Taurica, Andromache, Cyclops.

11. Vol. III. Bacchanals, Madness of Hercules, Children of Hercules, Phoenician Maidens, Suppliants.
12. Vol. IV. Ion, Hippolytus, Medea, Alcestis.

Eusebius. The Ecclesiastical History. 2 volumes.
153. Vol. I.
265. Vol. II.

71. **Galen.** On the Natural Faculties. 41

Greek Anthology. 5 volumes. 42
67. Vol. I.
68. Vol. II.
84. Vol. III.
85. Vol. IV.
86. Vol. V.

28. **Greek Bucolic Poets, The.** (Theocritus, Bion, and Moschus.) 47

Greek Elegy, Iambus, and Anacreontea. 2 volumes. 49
258. Vol. I.
259. Vol. II.

Greek Mathematical Works. To be in 2 volumes. 51
335. Vol. I. Thales to Euclid.
362. Vol. II. Aristarchus to Pappus.

Herodotus. History. 4 volumes. 55
117. Vol. I.
118. Vol. II.
119. Vol. III.
120. Vol. IV.

57. **Hesiod and the Homeric Hymns.** 56

Hippocrates. Medical Works. 4 volumes. 60
147. Vol. I.
148. Vol. II.
149. Vol. III.
150. Vol. IV. With Heracleitus.

Homer. The Iliad. 2 volumes. 64
170. Vol. I.
171. Vol. II.

Homer. The Odyssey. 2 volumes.
104. Vol. I.
105. Vol. II.
202. Isaeus. 65
Isocrates. Orations. To be in 3 volumes. 64
209. Vol. I.
229. Vol. II.
34. St. John Damascene. Barlaam and Ioasaph. 69
Josephus. Jewish War, Antiquities. To be in 9 volumes. 76
186. Vol. I.
203. Vol. II.
210. Vol. III.
242. Vol. IV.
281. Vol. V.
326. Vol. VI.
365. Vol. VII.
Julian. Works. 3 volumes. 79
13. Vol. I.
29. Vol. II.
157. Vol. III.
Lucian. Dialogues. To be in 8 volumes. 84
14. Vol. I.
54. Vol. II.
130. Vol. III.
162. Vol. IV.
302. Vol. V.
Lyra Graeca. (All Greek Lyric Poets except Pindar.) 87
142. Vol. I.
143. Vol. II.
144. Vol. III.
244. Lysias. Speeches. 88
350. Manetho. Aegyptiaca. Ptolemy. Tetrabiblos. 89
58. Marcus Aurelius. Meditations.
132. Menander. Dramatic Works. 90
Minor Attic Orators. To be in 2 volumes. 91
308. Vol. I. Antiphon, Andocides. 92
Nonnos. Dionysiaca.
344. Vol. I. Books I–XV. 95
354. Vol. II. Books XVI–XXXV.
356. Vol. III. Books XXXVI–XLVIII

219. Oppian, Colluthus, and Tryphiodorus. Poems. 96
Papyri.
266. Vol. I. Non-literary. Private documents. 99
282. Vol. II. Non-literary. Public documents.
360. Vol. III. Literary. Poetry.
Parthenius. (See Daphnis and Chloe.)
Pausanias. Description of Greece. 4 volumes with Companion Volume of maps, plates and indices. 104
93. Vol. I.
188. Vol. II.
272. Vol. III.
297. Vol. IV.
298. Vol. V.
Philo. Works. To be in 10 volumes. 113
226. Vol. I.
227. Vol. II.
247. Vol. III.
261. Vol. IV.
275. Vol. V.
289. Vol. VI.
320. Vol. VII.
341. Vol. VIII.
363. Vol. IX.
Philostratus. The Life of Apollonius of Tyana. The Epistles of Apollonius and the Treatise of Eusebius. In 2 volumes.
16. Vol. I.
17. Vol. II.
134. Philostratus and Eunapius. Lives of the Sophists. 114
256. Philostratus. Imagines. Callistratus, Descriptions. 115
56. Pindar. Odes and Fragments. 116
201. Plato. Charmides, Alcibiades I and II, Hipparchus, The Lovers, Theages, Minos, Epinomis. 128
167. Plato. Cratylus, Parmenides, Greater Hippias, Lesser Hippias.
36. Plato. Euthyphro, Apology, Crito, Phaedo, Phaedrus.

165. Plato. Laches, Protagoras, Meno and Euthydemus.

Plato. Laws. 2 volumes.
187. Vol. I.
192. Vol. II.

166. Plato. Lysis, Symposium, Gorgias.

Plato. Republic. 2 volumes.
237. Vol. I.
276. Vol. II.

164. Plato. Statesman, Philebus, Ion.

123. Plato. Theaetetus and Sophist.

234. Plato. Timaeus, Critias, Cleitophon, Menexenus, Epistolae.

Plutarch. Moralia. To be in 14 volumes. 135
197. Vol. I.
222. Vol. II.
245. Vol. III.
305. Vol. IV.
306. Vol. V.
337. Vol. VI.
321. Vol. X.

Plutarch. The Parallel Lives. 11 volumes. 146
46. Vol. I. Theseus and Romulus, Lycurgus and Numa, Solon and Publicola.
47. Vol. II. Themistocles and Camillus, Aristides and Cato Major, Cimon and Lucullus.
65. Vol. III. Pericles and Fabius Maximus, Nicias and Crassus.
80. Vol. IV. Alcibiades and Coriolanus, Lysander and Sulla.
87. Vol. V. Agesilaus and Pompey, Pelopidas and Marcellus.
98. Vol. VI. Dion and Brutus, Timoleon and Æmilius Paulus.
99. Vol. VII. Alexander and Julius Cæsar, Demosthenes and Cicero.
100. Vol. VIII. Phocion and Cato the Younger, Sertorius and Eumenes.
101. Vol. IX. Demetrius and Antony, Pyrrhus and Caius Marius.

102. Vol. X. Agis and Cleomenes, Tiberius and Caius Gracchus, Philopoemen and Flamininus.
103. Vol. XI. Aratus, Artaxerxes, Galbo, and Otho, General Index.

Polybius. History. 6 volumes.
128. Vol. I.
137. Vol. II.
138. Vol. III.
159. Vol. IV.
160. Vol. V.
161. Vol. VI.

Procopius. History of the Wars. 7 volumes.
48. Vol. I. The Persian Wars.
81. Vol. II. The Vandalic War.
107. Vol. III. The Gothic War.
173. Vol. IV. The Gothic War (Cont.).
217. Vol. V. The Gothic War (Cont.).
290. Vol. VI. The Anecdota or Secret History.
343. Vol. VII. On Buildings, Index.

19. Quintus Smyrnaeus. Fall of Troy. 147

Sextus Empiricus. Philosophical Works. 3 volumes. 150
273. Vol. I.
291. Vol. II.
311. Vol. III.

Sophocles. Tragedies. 2 volumes. 152
20. Vol. I. Œdipus the King, Œdipus at Colonus, Antigone.
21. Vol. II. Ajax, Electra, Trachiniæ, Philoctetes.

Strabo. Geography. 8 volumes.
49. Vol. I.
50. Vol. II.
182. Vol. III.
196. Vol. IV.
211. Vol. V.
223. Vol. VI.
241. Vol. VII.
267. Vol. VIII.

225. Theophrastus. Characters. Herodes, Cercidas, and the Greek Choliambic Poets. 153

Theophrastus. Enquiry into Plants. 2 volumes.
70. Vol. I.
79. Vol. II.

Thucydides. Peloponnesian War. 4 volumes.
108. Vol. I.
109. Vol. II.
110. Vol. III.
169. Vol. IV.

Xenophon. Cyropaedia. 2 volumes.
51. Vol. I.
52. Vol. II.

Xenophon. Hellenica, Anabasis, and Symposium. 3 volumes.
88. Vol. I. Hellenica. Books I–V.
89. Vol. II. Hellenica. Books VI and VII. Anabasis. Books I–III.
90. Vol. III. Anabasis. Books IV–VII. Symposium and Apology.

168. **Xenophon.** Memorabilia and Œconomicus.
183. **Xenophon.** Scripta Minora.

LATIN

Ammianus Marcellinus. Roman History. 3 volumes.
300. Vol. I.
315. Vol. II.
331. Vol. III.

44. **Apuleius.** The Golden Ass. (Metamorphoses.)

Augustine. The Confessions of St. Augustine. 2 volumes.
26. Vol. I. Books I–VIII.
27. Vol. II. Books IX–XIII.

239. **Augustine.** Select Letters.

Aulus Gellius. Attic Nights. 3 volumes.
195. Vol. I.
200. Vol. II.
212. Vol. III.

Ausonius. Poems. 2 volumes.
96. Vol. I.
115. Vol. II.

Bede. Historical Works. 2 volumes.
246. Vol. I.
248. Vol. II.

74. **Boethius.** Tractates and De Consolatione Philosophiae.
39. **Caesar.** The Civil Wars.
72. **Caesar.** Gallic War.
283. **Cato and Varro.** De Re Rustica.
6. **Catullus, Tibullus, and Pervigilium Veneris.**

Celsus. On Medicine. 3 volumes.
292. Vol. I.
304. Vol. II.
336. Vol. III.

342. **Cicero.** Brutus, Orator.
324. **Cicero.** In Catilinam I–IV, Pro Murena, etc.
40. **Cicero.** De Finibus.
268. **Cicero.** De Natura Deorum, Academica.
30. **Cicero.** De Officiis.

Cicero. De Oratore.
348. Vol. I Books I–II.
349. Vol. II. Books III. De Fato, etc.

154. **Cicero.** De Senectute, De Amicitia, De Divinatione.
213. **Cicero.** Laws and Republic.

Cicero. Letters to Atticus. 3 volumes.
7. Vol. I.
8. Vol. II.
97. Vol. III.

Cicero. Letters to His Friends. 3 volumes.
205. Vol. I.
216. Vol. II.
230. Vol. III.

189. **Cicero.** Philippics.
158. **Cicero.** Pro Archia, Post Reditum, etc.
198. **Cicero.** Pro Caecina, Pro Lege Manilia, etc.
252. **Cicero.** Pro Milone, In Pisonem, etc.
240. **Cicero.** Pro Quinctio, Pro Roscio Amerino, etc.
141. **Cicero.** Tusculan Disputations.

Cicero. The Verrine Orations. 2 volumes.
221. Vol. I.
293. Vol. II.

Claudian. Poems. 2 volumes.
135. Vol. I.
136. Vol. II.

Columella. De Re Rustica. To be in 3 volumes.
361. Vol. I. Books I–IV.
231. Florus. Roman History. Cornelius Nepos. Lives.
174. Frontinus. Strategems and Aqueducts.
Fronto. Correspondence. 2 volumes.
112. Vol. I.
113. Vol. II.
33. Horace. Odes and Epodes.
194. Horace. Satires, Epistles, and Ars Poetica.
262. St. Jerome. Select Letters.
91. Juvenal and Persius. Satires.
Livy. Roman History. To be in 13 volumes.
114. Vol. I. Books I and II.
133. Vol. II. Books III and IV.
172. Vol. III. Books V–VII.
191. Vol. IV. Books VIII–X. Summaries, Books X–XX.
233. Vol. V. Books XXI and XXII.
355. Vol. VI. Books XXIII–XXV.
367. Vol. VII. Books XXVI–XXVII.
295. Vol. IX. Books XXXI–XXXIV.
301. Vol. X. Books XXXV–XXXVII.
313. Vol. XI. Books XXXVIII–XXXIX.
332. Vol. XII. Books XL–XLII.
220. Lucan. Civil War (Pharsalia).
181. Lucretius. On the Nature of Things.

Martial. Epigrams. 2 volumes.
94. Vol. I.
95. Vol. II.

284. Minor Latin Poets.
Minucius Felix. (See Tertullian.)
Nepos, Cornelius. (See Florus.)

232. Ovid. The Art of Love and Other Poems.
253. Ovid. Fasti.
41. Ovid. Heroides and Amores.
Ovid. Metamorphoses. 2 volumes.
42. Vol. I.
43. Vol. II.
151. Ovid. Tristia and Ex Ponto.

Pervigilium Veneris. (See Catullus.)
15. Petronius. Satyricon. Seneca. Apocolocyntosis

Plautus. Comedies. 5 volumes.
60. Vol. I.
61. Vol. II.
163. Vol. III.
260. Vol. IV.
328. Vol. V.

Pliny. Letters. 2 volumes.
55. Vol. I.
59. Vol. II.

Pliny. Natural History. To be in 10 volumes.
330. Vol. I. Books I–II.
352. Vol. II. Books III–VII.
353. Vol. III. Books VIII–XI.
18. Propertius. Elegies.

Quintilian. Training of an Orator. 4 volumes.
124. Vol. I. Books I–III.
125. Vol. II. Books IV–VI.
126. Vol. III. Books VII–IX.
127. Vol. IV. Books X–XII.

Remains of Old Latin. 4 volumes.
294. Vol. I. Ennius, Caecilius.
314. Vol. II. Livius, Naevius, Pacuvius, Accius.
329. Vol. III. Lucilius; Laws of the XII Tables.
359. Vol. IV. Archaic Inscriptions.

Res Gestae Divi Augusti. (See Velleius Paterculus.)
116. Sallust. War with Catiline, War with Jugurtha.
Scriptores Historiae Augustae. 3 volumes.
139. Vol. I.
140. Vol. II.
263. Vol. III.

Seneca. Apocolocyntosis. (See Petronius.)

Seneca. Moral Essays. 3 volumes.
214. Vol. I.
254. Vol. II.
310. Vol. III.

Seneca. Moral Letters. 3 volumes.
75. Vol. I.
76. Vol. II.
77. Vol. III.

Seneca. Tragedies. 2 volumes.
62. Vol. I. Hercules Furens, Troades, Medea, Hippolytus, Œdipus.
78. Vol. II. Agamemnon, Thyestes, Hercules Œteus, Phœnissæ, Octavia.

Sidonius. Poems and Letters. To be in 2 volumes.
296. Vol. I.

Silius Italicus. Punica. 2 volumes.
277. Vol. I.
278. Vol. II.

Statius. Silvae, Thebaid, Achilleid. 2 volumes.
206. Vol. I.
207. Vol. II.

Suetonius. Lives of the Caesars. 2 volumes.
31. Vol. I.
38. Vol. II.

35. **Tacitus.** Dialogus, Agricola, Germania.

Tacitus. The Histories and Annals. 4 volumes.
111. Vol. I. Histories, Books I–III.
249. Vol. II. Histories, Books IV–V. Annals, Books I–III.
312. Vol. III. Annals, Books IV–VI, XI–XII.
322. Vol. IV. Annals, Books XIII–XVI.

Terence. Comedies. 2 volumes.
22. Vol. I. The Lady of Andros, The Self-Tormentor, The Eunuch.
23. Vol. II. Phormio, The Mother-in-Law, The Brothers.

250. **Tertullian.** Apologia and De Spectaculis. **Minucius Felix.** Octavius.

Tibullus. (See Catullus.)

286. **Valerius Flaccus.** Argonautica.

Varro. On the Latin Language. 2 volumes.
333. Vol. I.
334. Vol. II.

152. **Velleius Paterculus.** Roman History. **Res Gestæ Divi Augusti.**

Virgil. 2 volumes.
63. Vol. I. Eclogues, Georgics, Æneid, 1–6.
64. Vol. II. Æneid, 7–12. Minor Poems.

Vitruvius. On Architecture. 2 volumes.
251. Vol. I.
280. Vol. II.

ORDER BLANK

DOUBLEDAY, DORAN BOOK SHOP
436 FIFTH AVENUE AT 39TH STREET
NEW YORK, NEW YORK

Please send me the following volumes of the
LOEB CLASSICAL LIBRARY:

	Cloth	Leather
....	( )	( )
....	( )	( )
....	( )	( )
....	( )	( )
....	( )	( )

• • • • •

Second Choice: If any of the above are out of stock, please substitute the following volumes.

....	( )	( )
....	( )	( )

( ) Check or money order enclosed
( ) Send C.O.D.
( ) Invoice will be paid in thirty days

Name ....
Street ....
City and State ....

הסוכנות היהודית לארץ ישראל
THE JEWISH AGENCY FOR PALESTINE

ירושלים, כ"ד בתמוז תש"ו
23.7.46

אל
מר ד. בן-גוריון,
כעת בפריס.

דב"ג יקר,

הנני מאשר בזאת קבלת מברקך מיום ה-20 דנא, ויכול אני להודיעך, שביום קבלי את המברק הזמנתי מיד באופן דחוף את העתון "דבר" בדואר אויר לפאריס, ואני מקווה שעוד לפני הגיעך מכתבי זה אליך, הגיעו העתונים הראשונים. אשר להמצאת דינים וחשבונות על המצב בארץ בכלל ובמפלגה ובהסתדרות בפרט – אשתדל לעשות זאת, אמנם אתה קבעת מיכסה די גבוהה – פעמיים לשבוע, אעשה מצדי מאמצים למלא גם זאת, אך אינני יודע אם כה רבות התיבות החדשות, ואם יעבור לעתים שבוע בין מכתב למכתב, הרי תדע שזו היא הסיבה. ואשר לרשימת הספרים אשר נתקבלו – אותה לא אוכל לשלוח מכאן, צריך אני להיות בתל-אביב על מנת להעתיקה, וחושב אני מחר לרדת תל-אביבה.

אמנם הייתי אתמול בתל-אביב, וראיתי שני חברים (אני עצמי לא השתתפתי כבר בישיבות המפלגה למעלה משלושה שבועות, אולי עכשיו אגש מפעם לפעם לישיבה על מנת [illegible] שיהיה לי רושם ישיר מדברי החברים, ולא אשמע על הדברים איש מפי איש), אך בגלל המקרה המעציב והמזעזע שקרה אתמול פה, מיהרתי לחזור לירושלים (בכל זאת יושבת [illegible]אתי כאן). וכפי שכתבתי לך אהיה מחר בתל-אביב, ואחרי שאראה עוד מספר חברים, אשמע דעותיהם ומחשבותיהם, ואכתוב לך לאחר שתוסלק "המבוכה".

ועתה לשני דברים אחרים – פנו אלי מ"פלשטיין אנד מידל איסט". הם שמעו מפי דוליק הורביץ שאתה הרצאת בשאטאם-האוס, והרצאה היתה מעניינת מאד, כאילו מדרשה טוב בגישתך לשאלתנו, והם היו רוצים לפרסם הרצאה זו, היש לך הסטינוגרמה תחת ידיך, או יכול אתה לבקש מ[illegible] בלונדון שימציאו לי, על מנת [illegible] – אם אתה מסכים לכך – [illegible] לפירסום.

הסוכנות היהודית לארץ ישראל
THE JEWISH AGENCY FOR PALESTINE

והשאלה השניה - ישב דר' אולמן, ודאי זוכר אתה מי הוא, ועוסק בעניני הקונגרס הציוני, והוא בא מפעם לפעם אלי ושואל אותי: מה יהיה, היהיה הקונגרס בארץ, היהיה הוא בדצמבר, וכו'; האם תוכל פעם להביע דעתך גם בענין זה, מה עליו לעשות, האם עליו להמשיך בכל ההכנות כאילו לא היה כלום, או יש לקחת בחשבון גם איזו אפשרות אחרת, אמנם יודע אני ששאלה זו איננה עומדת בשום פרופורציה לשאלה העיקרית העומדת עתה על הפרק, אך מוטב גם לא להסב[?] קצת תשומת לב.

ואחרון-אחרון: בקרתי אתמול אצל פולה בבית החולים בתל-אביב, עוד ממשיכים בבדיקות, לעת עתה כאילו גילו חוסר סוכר בדם (מי שסובל מיתר סוכר, וכנראה גם חסר זה סבל), אבל תוצאה זו איננה סופית, פולה חושבת שעליה יהיה עוד להמצא בבית החולים לכל הפחות[?] כ-3-4 ימים, ובודאי אז תכתוב לך כל הפרטים.

באין עוד אסיים הפעם.

בברכה ויקר

KOPIA

G. RÖNNELL

ANTIKVARISK BOKHANDEL

BIRGER JARLSGATAN 32 · Telefon 20 21 63 · Telegramadress Roennellbok · Postgiro 50040

STOCKHOLM den 20 september 1946.

M. Ben Gurion, Rum 218, Grand Hotel, Stockholm. **Debet**

	Sv.kr.
ANEKDOTA (GRAECA). Ed.et in lat.transtulit G.E.Heimbach. 2 vol. Lips.1838-40. Fol.	40:00
BAUNACK, J.u.Th.: Die Inschrift von Gortyn. Lpzg 1885.	3:00
BAZIN, H.: De la condition des artistes dans l'antiquité grecque. Nice 1866.	4:50
CRÖNERT, Guil.: Memoria graeca Herculanensis. Lips.1903. Hfrbd.	12:00
DANIELSSON, O.A.: Zur metrischen Dehnung im älteren griech.Epos. Sthlm 1897.	1:00
- : Zu den lydischen Inschriften. Upps.1917.	1:00
DESTINON, J.v.: Die Quellen des Flavius Josephus. Kiel 1882.	2:50
DIELS, H.: De Galeni historia philosophica. Diss. Bonnae 1870. Klotband.	3:00
DROYSEN, H.: Heerwesen u.Kriegführung der Griechen. 2 Teile in 1 Bd. Freib.1888-89.Inb.	8:00
DURING, I.: Herodicus, the Cratetean. Sthlm 1941.	4:75
GALENUS: In Hippokratis de natura hominis etc., In Hippokratis prorrheticum etc. Ed.I.Mewaldt, H.Diels et a. 2 vol. Lips.1914-15. OKlbd. (Corpus medicorum graec.V,9,1-2)	60:00
- : De sanitate tuenda etc. Ed.K.Koch et a. Lips.1923. Hklbd. (=Corpus medicorum graecorum V,4,2)	38:00
- : De atticissantium studiis testimonia. Coll.Guil.Herbst. Lips.1911. Klbd.	14:00
- : Protreptici. Ed.G.Kaibel. Berol.1894. Klbd.	4:50
- : De temperamentis. Rec.G.Helmreich. Lips.1904. OKlbd.	5:00
- : De victu attenuante. Ed.C.Kalbfleisch. Lips.1898. Kart.	4:00
GRAILLOT, H.: Le culte de Cybèle. Paris 1912.	20:00
HEDBERG, T.: Eusthatios als Attizist. Diss. Uppsala 1935.	3:00
HULTSCH, F.: Die Gewichte des Alterthums. Leipzig 1898. 4:o. Hfrbd.	8:00
ILBERG, J.: Rufus von Ephesos, ein griech. Arzt. Lpzg 1930. Fol.	3:00
KOCH, H.: Pronoia und Paideusis. Bln 1932.	10:00
	249:25

KOPIA

G. RÖNNELL

ANTIKVARISK BOKHANDEL

BIRGER JARLSGATAN 32 · Telefon 20 21 63 · Telegramadress Roennellbok · Postgiro 50040

STOCKHOLM den 20 september 1946.

II.

M. Ben Gurion.

Debet

transport	sv.kr.	249:25
MONUMENTA MISCELLANEA. Ed.F.Hiller de Gaertringen. Lips.1915-1917. 2 delar i 1 vol. Klbd. (Sylloge inscript.graec., ed.III.)		80:00
NOVAE COMOEDIAE FRAGMENTA in papyris reperta. Ed.O.Schroeder. Bonn 1915.		1:50
PERSSON, W.: Zur Textgeschichte Xenophons. Lund 1915.		5:00
PINDARE: Pytiques. (Av.trad.franç.) par A. Puech. Paris 1922.		5:00
- : Néméennes. (Av.trad.franç.) par A.Puech. Paris 1923.		5:00
- : Isthmiques, fragments. (Av.trad.franç.) par A.Puech. Paris 1923.		6:00
PRELLER, L.: Griechische Mythologie. 4.Aufl. Bd.I - II:3:1. Berlin 1894-1921. i 2 hklbd.		65:00
PTOLOMAIOS, KL.: Die Harmonielehre. Herausg. v.I.Düring. Göteb.1930. 4:o.		5:00
- PORPHYRIOS Kommentar zur Harmonielehre des Ptolomaios. Herausg.v.I.Düring. Göteb.1932.		5:00
- DÜRING, I.: Ptolomaois und Porphyrios über die Musik. Göteb.1934.		5:00
RAEDER, H.: Platon u.die Sophisten. Køb.1939.		1:25
- : Platons Epinomis. Køb.1938.		1:75
ROBIN, L.: Platon. Paris 1935.		6:50
RUDBERG, G.: Zum sogen.10.Buche der Aristotelischen Tiergeschichte. Upps.1911.		2:00
- : Forschungen zu Poseidonios. Upps.1918.		10:00
SCHANZ, M.: Beiträge zur vorsokrat.Philosophie. Heft 1. Göttingen 1867.		2:50
SCHMIDT, Guil.: De Flavii Josephi elocutione. Lips.1893. Klbd.		6:00
SCHMIDT, L.: Pindar's Leben u.Dichtung. Bonn 1862. Klbd.		5:00
SCHUBART, W.: Das Buch bei den Griechen u.Römern. 2.Aufl. Bln 1921.		3:50
SCHUBART & v.WILAMOWITZ-MOELLENDORFF: Epische u.elegische Fragmente. Bln 1907. 4:o. Hklbd.		25:00
SIBYLLINISCHEN WEISSAGUNGEN. Mit Kommentar u. deutscher Uebers.hrsg.v.J.H.Friedlieb. Lpzg 1852. Skrbd.		22:00
SILLÉN, J.af: Platonis de antiqu.philosophia. Commentatio. Ups.1880.		1:00
transport		518:25

G. RÖNNELL

ANTIKVARISK BOKHANDEL

BIRGER JARLSGATAN 32 - Telefon 20 21 63 - Telegramadress Roennellbok - Postgiro 50040

III. STOCKHOLM den 20 september 1946.

M. Ben Gurion. **Debet**

Transport	sv.kr.	518:25
STRÖMBERG, R.: Theophrastea. Studien zur botanischen Begriffsbildung. Göteb.1937.		5:00
TABACHOWITZ, D.: Etudes sur le grec de la basse époque. Upps.1943.		2:75
TRUNELL, K.: Sitologen-Papyri aus dem Berliner Museum. Upps.1924.		2:50
TIMOTHEOS, Die Perser. Hrsg.v.U.v.Wilamowitz-Möllendorff. Lpzg 1903. Hklbd.		7:50
WILAMOWITZ-MOELLENDORFF, U.v.: Euripides Herakles, erklärt. 2.Bearbeitung (letzte). Bln 2 Bände. Bln 1895. Hfrbd.		32:00
WINDELBAND, W.: Platon. 7.Aufl. Sttgt 1923. Hklbd.		4:50
WUNDT, M.: Geschichte der griechischen Ethik, 2 Bde. Lpzg 1908-11.		20:00
ZIEGLER, Th.: Die Ethik der Griechen u.Römer. Bonn 1881. Hklbd.		16:00
2 böcker avhämtade (5:00 och 3:50)		8:50
Summa	sv.kr.	617:00

Skattefritt,
avsedd för export.

40.00
60.00
38.00
30.00
90.00
65.00
32.00
335.00

617
-335
292

LIBRAIRIE ANCIENNE
HONORÉ CHAMPION

ACTIVITÉ LITTÉRAIRE
DE
1932 A 1939

CE CATALOGUE
D'OUVRAGES PARUS PENDANT
CETTE PÉRIODE
FAIT SUITE AU CATALOGUE
D'OUVRAGES DE FONDS
PARU EN 1932

[illegible]
[illegible]
PARIS

Librairie Ancienne Honoré CHAMPION
5 & 7, quai Malaquais — PARIS
N° de Téléphone : DANTON 51-65

TABLE DES ABRÉVIATIONS

B. E. H. E. Bibliothèque de l'Ecole des Hautes Etudes, section des sciences historiques et philologiques.

B. R. L. C. Bibliothèque de la Revue de Littérature comparée.

C. F. M. A. Les Classiques Français du Moyen Age.

S. H. F. Société de l'Histoire de France.

ABELARD (Pierre). — **TRADUCTION DE LA PREMIERE EPITRE** (Historia calamitatum), tr. par JEAN DE MEUN, éd. par Charlotte CHARRIER, 1934, in-8°, 198 p. 60 fr.

ACADEMIE DES INSCRIPTIONS ET BELLES-LETTRES. Inscriptions de Délos. Voir aux auteurs : DURRBACH, LAUNEY, ROUSSEL.

ARCHIVES MAROCAINES. — N°s 27 à 33, voir page 20 du catalogue de fonds.

AHMED BEN KHALED-NACIRI ES-SLAOUI. — **KITAB EL-ESTIQCA, LI AKHBAR DOUAL EL-MAGHRIB EL-AQCA** (Histoire du Maroc). T. IV. Les Mérinides, 1936, in-8°, 621 pages. 110 fr.

AUDRA (E.). — **L'INFLUENCE FRANÇAISE DANS L'ŒUVRE DE POPE.** 1931, in-8° raisin de 648 p. (B. R. L. C. 72). 112 fr. 50

AUDRA (E.). — **LES TRADUCTIONS FRANÇAISES DE POPE** (1717-1825), étude de bibliographie, 1931, in-8° de 135 p. 60 fr.

AVIENUS (Festus). — **ORA MARITIMA.** Edition annotée par A. BERTHELOT. In-8°, 158 pages, 6 cartes. 15 fr.

BAIN (M.). — **LES VOYAGEURS FRANÇAIS EN ECOSSE, 1770-1830.** 1931, in-8°. (B. R. L. C. 79). 60 fr.

BARRIERE (Marcel). — **ESSAI SUR L'ART DU ROMAN.** 12 fr.

BAUER (Henri-François). — **LES BALLADES DE VICTOR-HUGO. LEURS ORIGINES FRANÇAISES ET ETRANGERES.** (B.R.L.C. 112). In-8°, 108 pages et 2 planches hors-texte. Epuisé.

BEAULIEUX (Léon). — **GRAMMAIRE DE LA LANGUE BULGARE.** 1933, in-8° écu, 409 p. 35 fr.
(Institut d'*Etudes Slaves. Grammaires, IV*).

BIBLIOTHEQUE DE L'ECOLE DES HAUTES ETUDES, du tome 1 à 260 voir pages 40 à 45 du catalogue de Fonds ; de 261 à 274 voir aux auteurs : BONNEROT, BOUSSARD, CHAPIN, DUPONT-FERRIER, DUPONT-SOMMER, SJOESTEDT-JONVAL, LOT, LOZINSKI, LUBIMENKO, NITTI-DOLCI, ROBERT.

BIBLIOTHEQUE DE L'INSTITUT FRANÇAIS DE FLORENCE. Nos 1 à 10, voir page 60 du catalogue de fonds. — Tome 11, voir à l'auteur : DAYRE.

BIBLIOTHEQUE DE L'INSTITUT FRANÇAIS DE LENINGRAD. De 1 à 11, voir page 61 du catalogue de fonds. — De 11 à 18 aux auteurs : DUMEZIL, EHRHARD, MARTEL, PASCAL, QUENET, UNBEGAUN.

BIBLIOTHEQUE LITTERAIRE DE LA RENAISSANCE. De 1 à 22, voir p. 62 du catalogue de fonds.

BIBLIOTHEQUE DE LA REVUE DE LITTERATURE COMPAREE. Nos 1 à 81, voir page 69 du catalogue de fonds. — De 81 à 113, voir aux auteurs : BAUER, BOURL'HONNE, CHARVIER, DUMERIL, DUTHIE, FOURNET, FRETS, FUCHS, GIBELIN, HOLDSWORTH, JOLIAT, KING, KORWIY, KOSKO, LAS VERGNAS, LINGE, MAHIEU, MOORE, MORAUD, MURALT, OSBORN, PRUVOST, RICE, SAVKOVITCH, SELLARDS, TINKER, TRONCHON, VEDEL, VINANT.

BONNEROT (Jean). — **LE GUIDE DES CHEMINS DE FRANCE DE 1553,** par Charles ESTIENNE. Deux volumes in-8 raisin de 392 et 139 pages et 6 cartes hors-texte. Tome I : Introduction. Texte commenté. Notes. — Tome 2 : Fac-similé de l'édition de 1553. Cartes. Les deux volumes. 800 fr.

BONNO (Gabriel). — **LA CONSTITUTION BRITANNIQUE DEVANT L'OPINION FRANÇAISE DE MONTESQUIEU A BONAPARTE.** 1932, in-8o raison, 317 p. 75 fr.

BOURL'HONNE (P.). — **GEORGE ELIOT, ESSAI DE BIOGRAPHIE INTELLECTUELLE ET MORALE, 1819-1854** ; influences anglaises et étrangères. 1933, in-16o, 214 p. (B.R.L.C. 88). 52 fr. 50.

BOUSSARD (J.). — **LE COMTE D'ANJOU SOUS HENRI DE PLANTAGENET ET SES FILS (1151-1204),** 1938, in-8o, 253 p. 85 fr.

BOUVIER (René). — **ALBUQUERQUE. LE LANCEMENT D'UNE AFFAIRE COLONIALE AU GRAND SIECLE. LE ROBESPIERRE DU PARAGUAY.** 1932, in-12, 130 p. 15 fr.

BREMOND D'ARS MIGRE. — **UN COLLABORATEUR DU BUFFON, AUMONIER DE LA PRINCESSE ANNE-CHARLOTTE DE LORRAINE, DERNIER CHANTRE DE LA SAINTE-CHAPELLE.** In-8 raisin, 70 pages. 35 fr.

BRIMONT (Renée de). **ARIANE.** Poème illustré de bois d'Henri DELUERMOZ. Tiré sur vidalon à 125 exemplaires.

BRUCHET (Max). — **REPERTOIRE DE SOURCES DE L'HISTOIRE DE SAVOIE.** Archives et Bibliothèque de Turin. In-8o, 142. (Ext.) 30 fr.

CAMAU (Emile). — **L'ANNEE 1789 EN PROVENCE.** Un volume in-8 de 132 pages. 7 fr. 50

LA PROVENCE A TRAVERS LES SIECLES. Tome V. In-8o, 554 pages. 80 fr.

LA CENTRALISATION MONARCHIQUE EN PROVENCE. 135 pages. 7 fr. 50.

CATALOGUE GENERAL DE LA LIBRAIRIE FRANÇAISE. LORENZ-JORDELL, sous la direction de H. STEIN. Tome 32. Auteurs, 1922-1925, H-Z.

CAZAMIAN (Madeleine). — **L'AUTRE AMERIQUE.** In-8o cartonné, couverture illustrée 2 couleurs, 328 p. 22 fr. 50.

CHAMPION (Ed.). — **MONTHERLANT VIVANT.** 1934, in-8o, 17 p. 9 fr.

CHAMPION (P.). — **LE NOBLE JEU DE L'ARC A NOGENT-SUR-MARNE.** 1932, in-8o, 56 p. port. 30 fr.

CHAPIN (Elisabeth). — **LES VILLES DE FOIRES DE CHAMPAGNE DES ORIGINES AU DEBUT DU XIVe SIECLE.** In-8o, XXVIII-350 pages et 5 plans. 95 fr.

CHARRIER (Charlotte). — **HELOISE DANS L'HISTOIRE ET DANS LA LEGENDE.** 1934, in-8o, 600 p. 39 pl. (B. R. L. C., 102). Voir ABÉLARD. 75 fr.

CHASE (Mary). — **NEGOCIATIONS DE LA REPUBLIQUE DU TEXAS (1837-1845).** In-8o raisin, 228 p. et 2 cartes. 60 fr.

CHLEBOWSKI (Bronislas). — **LA LITTERATURE POLONAISE AU XIXe SIECLE.** Ouvrage posthume pub. et complété par Manfred Kridl. 1933, in-8o. (Institut d'études slaves. Paris. Bibliothèque polonaise 3). 60 fr.

CLARK (Natalie Rice). — **HAMLET ON THE DIAL STAGE.** 1931, 471 p., plan. 75 fr.

LES CLASSIQUES FRANÇAIS DU MOYEN AGE publiés sous la direction de MARIO ROQUES.

7. — **Les Chansons de Colin Muset,** éd. par Joseph BÉDIER. 18 fr.

21. — **Petite syntaxe de l'ancien français,** par Lucien FOULET, 3e éd. revue ; VIII-304 pages. 40 fr.

22. — **Le Couronnement de Louis,** chanson de geste du XIIe siècle, 2 éd. revue par ERNEST LANGLOIS ; XVI-169 pages. 24 fr.

40. — **Robert de Clari, La Conquête de Constantinople,** éd. par Philippe LAUER ; XVI-132 pages. 18 fr.

35. — **Maistre Pierre Pathelin,** éd. par RICHARD T. HOLBROOK, 2 éd. revue ; X-132 pages. 18 fr.

41. — **Aucassin et Nicolette,** 2e éd. revue par Mario ROQUES ; XXXVII-107 pages. 18 fr.

70. — **Guillaume de Saint Pathus. Les miracles de saint Louis,** éd. par PERCIVAL B. FAY ; XXIX-312 p. 33 fr. 50

71. — WACE. **La Vie de sainte Marguerite,** éd. par ELIZABETH A. FRANCIS ; XXXII-75 p. 10 fr.

72. — CORTEBARBE. **Les trois Aveugles de Compiègne,** éd. par Georges GOUGENHEIM ; XX-35 p. 8 fr. 50

73. — **La Musique au moyen âge,** par Th. GÉROLD ; XI-443 p. 48 fr.

74. — **Gui de Warewic,** éd. par Alfred EWERT, t. I, XXXVI-208 p. 22 fr. 80

75. — T. II, 221 p. 24 fr.

76. — **L'Atre périlleux,** roman de la Table ronde, éd. par BRIAN WOLEDGE ; X-286 pages. 40 fr.

77. — **Guernes de Pont Sainte Maxence. La Vie de Saint Thomas Becket,** éd. par EMMANUEL ALBERG ; XXIV-258 pages. 42 fr.

CLEDAT (L.). — **EN MARGE DES GRAMMAIRES.** 1933, in-8o écu, 231 p. 45 fr.

COCTEAU. — **LES ENFANTS TERRIBLES,** roman ill. de 43 dessins et de 7 gravures de Anthony GROSS, tiré sur vidalon blanc à 125 exemplaires, emboîtage spécial dessiné par GROSS.

COLLECTION LINGUISTIQUE publiée par la Société de Linguistique de Paris. Format in-8° raisin.

Mélanges Linguistiques offerts à M. F. de Saussure. 1908.

Marcel Cohen. — **Le parler arabe des Juifs d'Alger.** 1912.

Setala. — **La lutte des langues en Finlande.** 1920.

Maurice Cahen. — **Etudes sur le vocabulaire religieux du vieux-Scandinave. La Libation.** 1921.

Jules Gilliéron. — **Pathologie et thérapeutique verbales. IV.** 1921.

J. Marouzeau. — **L'ordre des mots dans la phrase latine.** 1922.

J. Gilliéron. — **Thaumaturgie linguistique.** 1923.

A. Cuny. — **Etudes prégrammaticales sur le domaine des langues indo-européennes et chamito-sémitiques.** 1924.

A. Meillet. — **Le slave commun.** 1924. Epuisé.

Louis Renou. — **La valeur du parfait dans les hymnes védiques.** 1925.

Marie-Louise Sjoestedt. — **L'aspect verbal et les formations à affixe Nasal en Celtique.** 1926.

Albert Séchehaye. — **Essai de la structure logique de la phrase.** 1926.

Pierre Chantraine. — **Histoire du parfait Grec.** 1927.

Antoine Thomas. — **Mélanges d'étymologie française. I.** 1927.

Emile Bourguet. — **Le dialecte laconien.** 1927.

P. Rivet. — **Sumérien et océanien.**

L. Homburger. — **Noms des parties du corps dans les langues négro-africaines.** 1929.

CORPUS VASORUM ANTIQUORVM.

France. N° 11. — **Musée du Louvre.** N° 7, par Edmond Pottier. Index des 6 premiers fascicules. Cartonné. 60 fr.

— N° 12. — **Musée du Louvre.** N° 8, par Edmond Pottier. 130 fr.

— N° 13. — **Musée National de Sèvres,** par Mme Madeleine Massoul, in-4 raisin de 163 pages et 68 planches en prototypie sous carton. 225 fr.

— N° 14. — **Louvre,** fascicule 9. France. Musée du Louvre, par N. Plaoutine, sous la direction de E. Pottier et A. Merlin. 260 fr.

— N° 15 — **Louvre,** fascicule 10. France. **Musée du Louvre,** par N. Plaoutine (en préparation).

Great-Britain. N° 9. — **Ashmolean Museum. Oxford.** Fasc. 2, by J.-D. Beazley, H.-G.-G. Payne, E.-R. Price. 51 pl. 18 sh.

— 10. — **British Museum.** Fascicule 7, by F.-N. Pryce, 48 pl. 15 sh.

COSQUIN. — **ETUDES FOLKORIQUES.** Recherches sur les migrations des contes populaires, 1922, in-8, 634 p. 120 fr.

COURS (Jean de). — **FRANCIS VIELE-GRIFFIN, son œuvre, sa pensée, son art.** (B. R. L. C. 63). In-8° raisin, 242 p. et un portrait hors-texte. 48 fr.

DAYRES (Jean), **CARDAN** (Jérôme). — **MA VIE,** in-8° raisin, XXXII-216 pages et planche en double hors-texte. 60 fr.

La Traduction seule. 30 fr.

DECHAMPS (Jules). — **SUR LA LEGENDE DE NAPOLEON.** In-8°, 286 p. (B. R. L. C. 73). 60 fr.

DEFFONTAINES (Pierre). — **LA VIE FORESTIERE EN SLOVAQUIE.** 1932. (Institut d'études slaves, Paris. Travaux, 13). 30 fr.

DELSAUX (Hélène). — **CONDORCET JOURNALISTE** (1790-1794). In-4° carré de 354 p. sur alfa, avec 5 pl. hors-texte. 75 fr.

DESONAY (Fernand). — **NOUVELLES NOTES AUTOGRAPHES D'ANTOINE DE LA SALLE.** Etude paléographique. 3 pl. hors-texte, 1932. In-8°. 22 fr. 50

BELLAY (Joachim du). — **DIVERS JEUX RUSTIQUES,** illustré de 15 bois en couleurs de Daragnès.

DUBSKY (Ole). — **SUR QUELQUES PARTICULARITES DANS L'EMPLOI DU CAS REGIME ET DU CAS PREPOSITIONNEL DANS LA FONCTION DU COMPLEMENT ADNOMINAL.** In-8°, 32 p. 9 fr.

DUMERIL (Edmond). — **LE LIED ALLEMAND ET SES TRADUCTIONS POETIQUES EN FRANCE.** 1934. (B. R. L. C. 98). 52 fr. 50

— **LIEDS ET BALLADES GERMANIQUES TRADUITS EN VERS FRANÇAIS**; essai de bibliographie critique. (B. R. L. C. 99). 67 fr. 50

DUMEZIL (Georges). — **INTRODUCTION A LA GRAMMAIRE COMPAREE DES LANGUES CAUCASIENNES DU NORD.** 1933, in-8°, 152 p. (Bibliothèque de l'Institut français de Léningrad, 14). 30 fr.

DUMEZIL G. — **RECHERCHES COMPARATIVES SUR LE VERBE CAUCASIEN,** 1933. 20 fr.

DUPONT-FERRIER (G.). — **LES ORIGINES ET LE PREMIER SIECLE ET LA COUR DU TRESOR,** in-8° 277 pages. 90 fr.

DUPONT-SOMMER (André). — **LE QUATRIEME LIVRE DES MACHABEES.** (B. E. H. E.), in-8°, 1939. 80 fr.

DURRBACH et ROUSSEL. — **INSCRIPTIONS DE DELOS. Actes des fonctionnaires athéniens préposés à l'Administration des sanctuaires** après 166 av. J.-C. N°s 1400-1479. **Fragments d'actes divers** (N°s 1480-1496). Grand in-4°. 400 fr.

Décrets Postérieurs à 166 av. J.-C. N° 1497-1524. **Dédicaces postérieurs** à 166 av. J.-C. N°s 1525-2219. 420 fr.

Dédicaces postérieurs à 166 av. J.-C. N° 2220-2528. **Textes divers,** listes et catalogues. **Fragments divers postérieurs** à 166 av. J.-C. N°s 2529-2878. 430 fr.

DUTHIE (Enid Lowry). — **L'INFLUENCE DU SYMBOLISME FRANÇAIS DANS LE RENOUVEAU POETIQUE DE L'ALLEMAGNE**; les « Blätter für die Kunst » de 1892 à 1900. (B. R. L. C. 91). 112 fr. 50

EHRHARD (Marcelle). — **JOUKOVSKI ET LE ROMANTISME RUSSE.** Un volume de 442 pages, in-8° raisin. 80 fr.

EPICHARME. — **LES FRAGMENTS.** Traduits en français par Richard Johnson Walker. In-8°, 78 p. et 13 pl. d'après les bois de Albert A. Benoit. 45 fr.

EUSTRATIADES (Mgr). — **LA VIERGE DANS L'HYMNOGRAPHIE.** In-4°, 96 p. (Bibliothèque Hagioritique, n° 6). 100 fr.

Volumes parus dans la Bibliothèque hagioritique

N° 1. — **Catalogue des manuscrits de Vatopédi,** par Mgr. Eustratiades.

N°s 2 et 3. — **Catalogue des manuscrits de Laura,** par Mgr Eustratiades. 480 fr.

N° 4. — **Supplément aux Catalogues de Vatopédi et de Laura.** 150 fr.

N° 5. — **Catalogue des Manuscrits de Skythé Kausokalivia au Mont-Athos.** 150 fr.

FABRY de **LANDAS** (Abbé de). — **MEMOIRES DE MON EMIGRATION,** In-8° carré, 240 p. S. H. F. 40 fr.

FERRARA (Oreste). — **LE PAPE BORGIA (ALEXANDRE VI).** Traduit par F. de Miomandre, 1933, 406 p., in-8°. 60 fr.

FERRARA (Oreste). — **MACHIAVEL.** Traduit par F. de Miomandre, 1928, in-8°, 372 p. et 1 pl. h.-t. 60 fr.

FOURNET (Charles). — **UN GENEVOIS COSMOPOLITE, AMI DE LAMARTINE : HUBER-SALADIN, (1798-1881),** le mondain, le diplomate, l'écrivain... 1932, xv, 336 p. (B. R. L. C. 83). 67 fr. 50

FRETS (H.). — **L'ELEMENT GERMANIQUE DANS L'ŒUVRE D'EMILE VERHAEREN.** In-8° raisin, 308 p. (B. R. L. C. 106). 60 fr.

FUCHS (Albert). — **LES APPORTS FRANÇAIS DANS L'ŒUVRE DE WIELAND de 1772 à 1789.** 1934, 750 p. (B. R. L. C. 101). 127 fr. 50

GASSOT (Jules). — **SOMMAIRE MEMORIAL DE J. G.,** secrétaire du Roi (1555-1623), publié par Pierre Champion (S. H. F.). 1935, in-8°, xxviii-365 p. 40 fr.

GEROLD (Théodore). — **LA MUSIQUE AU MOYEN AGE.** 1932, xi, 443 p. ill. (Les classiques français du Moyen-Age, 73). 45 fr.

GIBELIN (Jean). — **L'ESTHETIQUE DE SCHELLING ET L'ALLEMAGNE DE MADAME DE STAEL.** 1934 (B. R. L. C. 96). 30 fr.

GODEFROY. — **DICTIONNAIRE DE L'ANCIENNE LANGUE FRANÇAISE ET DE TOUS LES DIALECTES DU 9e au 15e siècle,** 10 volumes, in-4°, réimpression. 2.250 fr.

GŒTHE. — **VOYAGE EN ITALIE.** Traduction nouvelle complète avec notes, par le Dr Maurice Mutterer. (B. R. L. C. 71). In-8° raisin, 547 p. 120 fr.

GSELL (Stanislas). — Professeur au Collège de France. **INSCRIPTION LATINES D'ALGERIE,** tome II, en préparation.

HAINSWORTH (G.). — **LES « NOVELAS EXEMPLARES » DE CERVANTES EN FRANCE AU XVIIe SIECLE.** 1933, 298 p. (B. R. L. C. 95). 67 fr. 50

HARTOY (Maurice d'). — **AU JARDIN DU MONASTERE.** Vieilles légendes de Normandie. In-4°, illustr. 30 fr.

HARTOY (Maurice d'). — **HISTOIRE DE PASSEPORT FRANÇAIS DEPUIS L'ANTIQUITE JUSQU'A NOS JOURS.** Préface de M. Bernard Fay, in-8°, 148 p. 25 fr.

HERICAULT (Ch.) et BORD (G.). — **DOCUMENTS POUR SERVIR A L'HISTOIRE DE LA REVOLUTION FRANÇAISE,** avec de nombreux documents, Ed. Sauton, 1884. Deux volumes. 150 fr.

HOLDSWORTH (F.). — **JOSEPH DE MAISTRE ET L'ANGLETERRE.** In-8° raisin, X-322 pages. 60 fr.

HOMBERG (Octave). — **AVIGNON, VILLE PAPALE.** Préface par M. Gabriel Hanotaux, 1936, in-8°, 134 p. 30 fr.

INSTITUT D'ETUDES SLAVES.

Collection de grammaires, p. 223 du catalogue de fonds.

1. Beaulieux (L.) et Mladenov. — **Grammaire de la langue bulgare.** 1933. 35 fr.

Collection de manuels

2. Meillet (A.). — **Le slave commun.** 1934. 70 fr.

3. Kadlec (Karel). — **Introduction à l'étude comparative de l'histoire du droit public des peuples slaves.** 1933. 50 fr.

5. Kul'bakin (S.-M.). — **Le vieux slave.** 1929. 60 fr.

Travaux

12. Djoudjeff (S). — **Rythme et mesure dans la musique populaire bulgare.** 1931. 90 fr.

13. Deffontaines (P.). — **La vie forestière en Slovaquie.** 1932. 30 fr.

14. Lutovac (M.). — **La Metohija.** 1935. 30 fr.

15. Unbegaun (B.). — **Les débuts de la langue littéraire chez les Serbes.** 1935. 25 fr.

Bibliothèque polonaise

2. **La littérature polonaise au XIXe siècle,** par A. Chlebowski. 1933. 45 fr.

4. **La Pologne en France,** par Jean Lorentowicz. Bibliographie raisonnée. 40 fr.

JOLIAT (Eugène). — **SMOLLETT ET LA FRANCE.** (B. R. L. C. 105). in-8°, 277 p. et portrait. 60 fr.

KADLEC (Karel). — **INTRODUCTION A L'ETUDE COMPARATIVE DE L'HISTOIRE DU DROIT PUBLIC DES PEUPLES SLAVES.** 1933 Institut d'études slaves, 3. 50 fr.

KING (Sylvia). — **MAURICE BARRES, LA PENSEE ALLEMANDE ET LE PROBLEME DU RHIN.** 1933, 293 p. (B. R. L. C. 92). 67 fr. 50

KONOPCZYNSKI (L.). — **LE LIBERUM VETO : ETUDE SUR LE DEVELOPPEMENT DU PRINCIPE MAJORITAIRE.** In-8°, 298 p. (P.I.E.S.). 45 fr.

KORWYN PIOTROWSKA (Sophie de). — **BALZAC ET LE MONDE SLAVE.** 1933. **BALZAC EN POLOGNE, ESSAI DE BIBLIOGRAPHIE.** Ensemble. 120 fr.

KOZKO (M.). — **LA FORTUNE DE « QUO VADIS » ? DE SIENKIEWICZ EN FRANCE.** In-8°, 1935. (B. R. L. C. 109). 54 fr.

LARRETA. — **LA GLOIRE DE DON RAMIRE.** Traduction de Rémy de Gourmont, illustré de 43 bois en couleurs de Daragnès.

LAS VERGNAS (Raymond). — **LE CHEVALIER RUTLIDGE « GENTILHOMME ANGLAIS » (1742-1794).** 1932, in-8°, 238 p. (B. R. L. C. 81). 60 fr.

— **W. M. THACKERAY, L'HOMME, LE PENSEUR, LE ROMANCIER.** 1932, 410 p. 90 fr.

LAUNEY, voir ROUSSEL.

LAURENTOWICZ (J.) et CHMURSKI (A.-M.). — **LA POLOGNE EN FRANCE.** Essai d'une bibliographie raisonnée. Tome I. Littérature, Théâtre, Beaux-Arts (Institut Etudes slaves). (Bibliothèque polonaise, 4). 40 fr.

LEVI (Sylvain). — **MATÉRIAUX POUR L'ETUDE DU SYSTEME VIJNAPTIMATRA.** 1932, 296 p. (B. E. H. E. 260). 112 fr. 50

LINGE (T.). — **LA CONCEPTION DE L'AMOUR DANS LE DRAME DE DUMAS FILS ET D'IBSEN.** (B. I. R. C. 110). 54 fr.

LOT (Ferdinand) et FAWTIER (Robert). — **LE PREMIER BUDGET DE LA MONARCHIE FRANÇAISE : LE COMPTE GENERAL DE 1202-1203.** 1932, in-8°. (B. E. H. E. 259). 112 fr. 50

LOT (F.). — **NENNIUS ET L'HISTORIA BRITTONUM**, 1934, in-8°, 235 p. 97 fr. 50

LOZINSKI (Grégoire). — **LA BATAILLE DE CARESME ET DE CHARNAGE** ; éd. critique 1933, in-8°, 216 p. 97 fr. 50

LUBIMENKO (Inna). **LES RELATIONS COMMERCIALES ET POLITIQUES DE L'ANGLETERRE AVEC LA RUSSIE AVANT PIERRE LE GRAND.** 1933, 307 p. 112 fr. 50

LUTOVAC (M.). — **LA METOHIJA, ETUDE DE GEOGRAPHIE HUMAINE.** (Travaux Inst. Etudes slaves, 14). 1935. 30 fr.

MAHIEU (Robert-C.). — **LES ENQUETEURS FRANÇAIS AUX ETATS-UNIS DE 1830 à 1837.** In-8°, 155 p. (B. R. L. C. 103). 37 fr.

MARSAY (Vicomte de). — **DE L'AGE DES PRIVILEGES AU TEMPS DES VANITES.** Supplément : **Réponse à quelques critiques**, 1933, 60 p. 30 fr.

MARTEL (A.). — **MICHEL LOMONOSOV ET LA LANGUE LITTERAIRE RUSSE.** 1933, in-8°, 135 p. (Bibl. Inst. Fr. de Léningrad, t. 13). 25 fr.

MEILLET A. — **GRAMMAIRE DU VIEUX PERSE**, 2e édition augm. par BENVENISTE. 50 fr.

MERIMEE (P.). — **ŒUVRES COMPLETES**, publiées sous la direction de P. TRAHARD.

— **MOSAIQUE.** Texte établi par M. LEVAILLANT. In-8°, LII-531 p. avec 8 fac-similés. Japon : 350 fr. Arches : 200 fr. Lafuma : 145 fr.

— **ETUDES DE LITTERATURE RUSSE.** Tome II. 145 fr.

MIELLE (Paul). — **PAGES DE BIBLIOGRAPHIE PYRENEENNE.** Première série. Suivie de quelques poèmes du front, par Lucien MIELLE. In-12, 194 p. 30 fr.
Deuxième série. 30 fr.

MISSOFFE (Michel). — **LES OFFICIERS DE JUSTICE DU BAILLIAGE ROYAL D'AVESNES (1661-1790).** 1934. In-8° carré, 194 p. 60 fr.

MOORE (Mina). — **BERNARD SHAW ET LA FRANCE.** 1933, in-8°, 250 p. front. (B. R. L. C. 97). 52 fr. 50

MONGAULT, H. — **GOGOL. TOURGUENIEV.** In-8°, 607 p. avec 4 fac-similés. Japon : 350 fr. Arches : 200 fr. Lafuma : 145 fr.

MORAUD (M.). — **LA FRANCE ET LA RESTAURATION D'APRES LES VISITEURS ANGLAIS (1814-1821).** In-8°, 200 p. 37 fr. 50

— **LE ROMANTISME FRANÇAIS EN ANGLETERRE DE 1814-1848** ; 1933, in-8°, 476 p. (B. R. L. C. 90). 90 fr.

MOULARD (Jacques, abbé). — **LE COMTE CAMILLE DE TOURNON, AUDITEUR AU CONSEIL D'ETAT, INTENDANT DE BAYREUTH, PREFET DE ROME, DE BORDEAUX, DE LYON, PAIR DE FRANCE, (1778-1833).** 1932, 3 v. 25,5 x 17 ports. pl. cartes, plans. 320 fr.

MURALT (Béat Louis de). — **LETTRES SUR LES ANGLOIS ET LES FRANÇOIS ET SUR LES VOIAGES (1725).** (éd. par Charles GOULD. 1933, in-8°, 381 p. (B. R. L. C. 86). 120 fr.

NERVAL. — **ŒUVRES COMPLETES DE GERARD DE NERVAL**, publiées sous la direction d'Aristide MARIE, Jules MARSAN, volumes 7 et 8 : **LES FILLES DU FEU.** Edition critique par Nicolas I. POPA, 2 vol. de 252 et 423 p. avec 6 pl. hors-texte. Japon : 400 fr. Arches : 180 fr. Lafuma : **145 fr.**

NITTI-DOLCI (Luigia). — **EDITION DE LA PREMIERE SAKHA DU PRAKRATAKALPATARU DE RAMASARMAN**, 1939, in-8°, 95 p. 85 fr.

OSBORN (A.-W.). — **SIR PHILIP SIDNEY EN FRANCE.** 1932. 45 fr.

OVIDE. — **LES HEROIDES.** Préface inédite et traduction de Marcel PRÉVOST, illustré de 15 eaux-fortes originales et trente culs de lampe de DEHAIS.

PASCAL (Pierre). — **AVVAKUM ET LES DEBUTS DE RASKOL : LA CRISE RELIGIEUSE AU XVIIe SIECLE EN RUSSIE.** Un volume de XXVII plus 618 pages, in-8° raisin. 80 fr.

PLATON. — **LE BANQUET.** Traduction de Mario MEUNIER. Tiré à 110 exemplaires sur vélin de Vidalon.

PRUVOST (René). — **MATTEO BANDELLO AND ELISABETH FICTION.** In-8°, 348 pages. 75 fr.

QUENET (Ch.). — **TCHAADAEV ET LES LETTRES PHILOSOPHIQUES,** 1931 **60 fr.**

EDITIONS DEFINITIVES DE GRANDS AUTEURS

Œuvres de FRANÇOIS RABELAIS

Edition critique publiée sous la direction de Abel LEFRANC, Membre de l'Institut, Professeur au Collège de France.

Tomes I et II : **Gargantua**, in-4°, sur Lafuma. 180 fr.
Tomes III et IV : **Pantagruel**, in-4°, sur Lafuma. 180 fr.
Tome V : **Le Tiers livre**, in-4°, sur Lafuma. 210 fr.
Les 5 volumes parus. 570 fr.

RECUEIL GENERAL DES LEXIQUES FRANÇAIS DU MOYEN-AGE (XIIe-XVe siècles). Tomes I et II à 220 fr.

REESINK (H.-J.). — **L'ANGLETERRE ET LA LITTERATURE ANGLAISE DANS LES TROIS PLUS ANCIENS PERIODIQUES FRANÇAIS DE HOLLANDE, de 1684 à 1709.** (B. R. L. C. 67). In-8°, 433 p. et 3 pl. 135 fr.

REQUE (A. Dikka). — **TROIS AUTEURS DRAMATIQUES SCANDINAVES, IBSEN, BJORNSON, STRINDBERG, devant la critique française (1889-1901).** 1930, in-8°, 227 p. (B. R. L. C. 65). 82 fr. 50

REVUE DE L'EGYPTE ANCIENNE, pour faire suite au Recueil de Travaux relatifs à la philologie et à l'archéologie égyptienne et assyrienne. Fondé par G. MASPERO. **Tome III.** Fascicules 1 et 2. 200 fr.

RICE (Howard-C.). — **LE CULTIVATEUR AMERICAIN** ; étude sur l'œuvre de Saint John de Crèvecœur. 1933, in-8°, 263 p., front. carte pls. (B. R. L. C. 87). 63 fr.

ROBERT (Louis). — **ETUDES EPIGRAPHIQUES ET PHILOLOGIQUES.** 1939, in-8°, 343 p. 110 fr.

ROSENBLATT (Louise). — **L'IDEE DE L'ART POUR L'ART DANS LA LITTERATURE ANGLAISE PENDANT LA PERIODE VICTORIENNE.** In-8°, 328 p. (B. R. L. C. 70). 87 fr. 50

ROUSSEL et LAUNEY. — **DEDICACES POSTERIEURES à 166 av. J.-C. (2220-2528).** Textes divers, listes et catalogues, fragments divers postérieurs à 166 av. J.-C. (2529-2878). 420 fr.

ROUSSEL voir DURRBACH.

ROUSSEL ET LAUNEY. — **INSCRIPTIONS DE DELOS. Décrets postérieurs à 166 av. J.-C. N°s 1497-1524.**

Dédicaces postérieures à 166 av. J.-C. N°s 1525-2219. Un volume, in-4°, raisin, 260 pages. 420 fr.

ROYS (Commandant des). — **LA GUERRE AU 17e RÉGIMENT D'INFANTERIE TERRITORIAL,** in-8°, 205 pages. 25 fr.

SALIS (Jean R. de). — **SISMONDI, 1773-1842,** 1932, 2 v. (B. R. L. C. 77). 105 fr.

T. 1. **La vie et l'œuvre cosmopolite-philosophe.** XV, 482 p.

T. 2. **Lettres et documents inédits, suivis d'une liste des sources et d'une bibliographie.** XI, 79 p. front.

SAVKOVITCH (M.). — **L'INFLUENCE DU REALISME FRANÇAIS DANS LE ROMAN SERBO-CROATE** (B. R. L. C. 107). 1935, in-8°, 491 p. 90 fr.

SCHIPA. — **MASANIELLO,** traduction française par Attilia Bettio. Bibl. Inst. Fr. de Naples. In-8°. 52 fr. 50

SELLARDS (John). — **DANS LE SILLAGE DU ROMANTISME : CHARLES DIDIER, 1805-1864.** 1933, in-8°, 249 p. front. (port.) fac-sim. (B. R. L. C. 89). 60 fr.

SJOESTEDT-JONVAL. — **DESCRIPTION D'UN PARLER IRLANDAIS DE KERRY.** 1938, in-8°, 219 p. 90 fr.

SOCIETE DE L'HISTOIRE DE FRANCE.

Annuaire-Bulletin, 1931 à 1933. (N°s 427, 430, 432). Chaque 30 fr.

Chroniques de Froissart. T. XII. (425). 40 fr.

Mémoires du Cardinal de Richelieu. T. X 426. (426). 40 fr.

Commentaires sur la Gaule-Belgique, par François Rabutin. T. I. (428). 40 fr.

Grandes chroniques de France, par P. Viard. T. VII. (429). 40 fr.

Voyage en France de Fr. de la Rochefoucauld. T. I et II. (431) 40 fr.

Sommaire-mémorial (Souvenirs) de Jules Gassot, Secrétaire du Roi. Ed. par P. Champion (433). 40 fr.

Série postérieure à 1789

66. **Mémoires d'émigration de l'abbé de Fabry.** 40 fr.

67 et 68. **Les Actes du Gouvernement révolutionnaire,** par A. Cochin. Tomes II et III. Chaque 40 fr.

PISAN (Christine de). — **LE LIVRE DES FAITS ET BONNES MŒURS DU SAGE ROY CHARLES V,** édité par S. Solente. Tome I, in-8° raisin, CIII-250 pages. 40 fr.

PRECIS DES PRINCIPALES OPERATIONS DU GOUVERNEMENT REVOLUTIONNAIRE par A. Cochin et M. de Bouard. In-8°, 173 pages. 25 fr.

SOCIETE DE L'HISTOIRE DE FRANCE, voir pages 429 à 439 du Catalogue de Fonds, et aux auteurs Bouard, Champion, Solente.

SOL (E.). — **LA PRISON, L'EXIL, LES PONTONS.** 1933. 521 p. 45 fr.

STENDHAL (ŒUVRES COMPLETES DE).

Volumes 28, 29, 30, 31 : **Le Journal de Stendhal,** tomes II et III, IV, V. Ed. H. Debraye et L. Royer, chaque volume 120 fr.

Volumes 32, 33, 34 : **Mémoires d'un Touriste.** Ed. L. Royer. Tomes I et II : 240 fr. T. III 120 fr.

Volumes 35, 36 : **Promenades dans Rome,** tomes I et II. Texte établi par A. Caraccio, préface de H. de Regnier, chaque volume 140 fr.

STENDHAL-CLUB (EDITIONS DU). Chaque 22 fr. 50

32. L. Royer. **Stendhal candidat à la Bibliothèque royale.** 1931.

33. L. Royer. **Bibliographie stendhalienne, 1930-1931.** 1932.

34. L. Royer. **Bibliographie stendhalienne, 1932-1933.** 1933.

35. R. Dollot. **Stendhal et la Scala.** 1935.

SUMMERS (Vera A.). — **L'ORIENTALISME D'ALFRED DE VIGNY.** (B. R. L. C. 66). In-8°, 220 p. 45 fr.

TAVERA (F.). — **L'IDEE D'HUMANITE DANS MONTAIGNE.** In-8°, 332 p. 75 fr.

THERY (P.-C.). — **SCOT ERIGENE, TRADUCTEUR DE DENYS.** In-8°, 94 p. 67 fr. 50

TINKER (E.-L.). — **LES ECRITS DE LANGUE FRANÇAISE EN LOUISIANE AU XIXe SIECLE.** 1932. 75 fr.

TRONCHON (Henri). — **ETUDES : FRANCE, ALLEMAGNE, ITALIE, HONGRIE, PAYS BALTES.** In-8°, 250 pages. 54 fr.

UNBEGAUN (B.). — **LA LANGUE RUSSE AU XVIe SIECLE.** In-8°, 480 p. (Bibl. Inst. Fr. de Léningrad, t. 16). 70 fr.

UNBEGAUN (B.). — **LES DEBUTS DE LA LANGUE LITTERAIRE CHEZ LES SERBES.** 1935, in-8° raisin, 84 p. (Travaux Inst. Etudes slaves, 15). 25 fr.

VEDEL (V.). — **DEUX CLASSIQUES FRANÇAIS VUS PAR UN CRITIQUE ETRANGER. CORNEILLE ET SON TEMPS. MOLIERE.** (Trad. du Danois par Mme E. Cornet. 1935. 105 fr.

VIBRAYE (Comte Tony de). — **CARNET DE ROUTE D'UN CAVALIER.** (Août 1914, août 1918). Un volume de 400 pages, format in-4 couronne, quatre cartes, couverture repliée, 300 velin bouffant de Finlande. 100 fr.

VILLES ET TRIBUS DU MAROC (Direction des affaires indigènes (Section sociologique).

V. 10. **Région des Doukkala,** t. 1. Les Doukkala, 1932, in-8°, 172 p. et 1 pl. 90 fr.

V. 11. **Région des Doukkala,** t. 2. Azemmour et sa banlieue. 1932, in-8°, 217 p. et 1 pl. 112 fr. 50

VINANT (Gaby). — **UN ESPRIT COSMOPOLITE AU XIXe SIECLE : MALWIDA DE MEYSENBUG (1816-1903)** ; sa vie et ses amis. Avec 21 gravures hors-texte. 1932, 357 p. front. (port.) 7 pl. ill. (B. R. L. C. 82). 67 fr. 50

WARWICK (Gui de). — **ROMAN DU XIIIe SIECLE,** éd. par Alfred E. Ewert. T. I 1933. 22 fr. 80

— Le même. T. 2 1933 (C. F. M. A. 74 et 75). 24 fr. ..

WRIGHT (J.). — **CAMILLE SELDEN.** Sa vie, son œuvre. Un intermédiaire entre l'Esprit germanique et l'Esprit français sous le second Empire. (B. R. L. C. 80) 1931, in-8°, 252 p. 67 fr. 50

YON (A.). — **RATIO ET LES MOTS DE LA FAMILLE « REOR ».** 45 fr.

COLLECTIONS D'OCCASION

Armorial du Premier Empire, par Révérend. Texte et Album. 5 vol.

Atlas Linguistique de la France et de la Corse, par Gilliéron et Edmond. 3.000 fr.

Bibliothèque de l'Ecole des Hautes Etudes : Sciences historiques et philologiques, 263 vol., sauf quelques volumes épuisés. 19.000 fr.

Bibliothèque Littéraire de la Renaissance, 1re série, 11 vol. 2e série, 17 vol.

Bibliothèque du Quinzième siècle, 31 vol., (sur 37 parus). 2.000 fr.

Bibliothèque de la Revue de Littérature comparée. Tomes 5 à 113 (sauf 9, 10 et 12). 6.000 fr.

Catalogue de la Librairie Française, Lorenz-Jordell-Champion 1-32, 1848-1925.

Les Classiques Français du Moyen-Age, 1 à 77 (sauf 7 volumes épuisés).

COLLECTION DE REPRODUCTION DE MANUSCRITS D'ECRIVAINS CONTEMPORAINS, 20 vol.

Suarès. — **Stendhal, Verlaine.**

Tharaud. — **Au mur des pleurs.**

Duhamel. — **Prince Jaffar.**

Carco. — **Avec les filles.**

Boylesve. — **Mariage de Pomme d'Api.**

France. — **Thaïs** (fragment).

Loti. — **Histoire du spahi.**

Cocteau. — **L'oiseleur.**

Radiguet. — **Cahier.**

Régnier (H. de). — **Choses et autres.**

D'Houville (Gérard). — **Poèmes.**

Claudel. — **L'endormie.**

Valéry. — **Cahier B.**

Maurras. — **Bataille de la Marne.**

Gide. — **Si le grain ne meurt.**

Mauriac. — **Les beaux esprits de ce temps.**

Kessel. — **Mémoire d'un commissaire du peuple.**

Morand. — **Pluie, vapeur et vent.**

Léautaud. — **Journal littéraire.**

Marsan. — **Trois filles.**

Dictionnaire de la langue française du XVIe siècle, par E. Huguet. A-D. Tomes 1 et 2 (1925-1932). Brochés. Reliés. Tome 3, fasc. 21 à 23.

Le Moyen-Age, 1892-1933, t. 1 à 43 (sauf tome 3). 6.000 fr.

OMONT. — **MINIATURES DES PLUS ANCIENS MANUSCRITS GRECS DE LA BIBLIOTHEQUE NATIONALE DU XIe et XIVe SIECLE.** 140 pl. 1.000 fr.

Recueil de Travaux relatifs à la philologie et à l'archéologie égyptiennes, 1 à 40 (1870-1923) et **Revue de l'Egypte ancienne,** 1 et 2. 10.000 fr.

Revue de philologie française et de littérature, 1 à 45 (1887-1934).

Revue des Bibliothèques, 1 à 43, 1891-1933 et 13 suppléments. 10.000 fr.

Revue Celtique, 1 à 50 (1870-1933), sauf 13 à 18 ép. 9.000 fr.

Revue de littérature comparée, 1-15 (1921-1935). 2.500 fr.

Rabelais (Œuvres de Fr.), 5 vol. 570 fr.

Romania, 1872-1934, 1-45, une coll. reliée. 17.000 fr.

Société de l'Histoire de Paris et de l'Ile-de-France, Bulletin, 1 à 61 (1874 à 1934). 1.500 fr.

Société de l'Histoire de Paris et de l'Ile-de-France, Mémoires, 1 à 51 (1874 à 1930). 3.250 fr.

Catalogue N° 284

Varia

LIBRAIRIE
ANCIENNE
ET
D'OCCASION
A. PICARD
82 Rue Bonaparte
PARIS. VI

Chèques Postaux : 19.184 Tél. DANTON 96-73

AVRIL-MAI 1946

CATALOGUE 284 - VARIA

DE LA

Librairie A. et J. PICARD

Le port et l'emballage sont à la charge des destinataires. Sauf avis contraire, nous recommandons d'office les envois par poste d'ouvrages importants.

Dans l'obligation où nous sommes de réduire le chiffre de tirage de nos catalogues, nous ne pourrons continuer le service régulier qu'à nos clients nous honorant de leurs commandes.

R. C. 951.238

1 **ABBADIE** (A. d'). Géographie de l'Ethiopie. Ce que j'ai entendu, faisant suite à ce que j'ai vu. P., 1890, in-8, 457 pp., br. (398) 250 fr.

Seul vol. paru et rare.

2 **ABDUL-HAK** (Selim). La sculpture des porches du Transept de la cathédrale de Chartres. Etude iconographique et stylistique des sources du classicisme gothique. P., de Boccard, 1942, in-8, br. (186 pp., 32 pl.). (23) 150 fr.

3 **ABEILLE** (Et.). Histoire de Givors (Rhône), événements historiques, le Canal de Givors, commerce et industrie, Givordins dignes de mémoire, traditions, coutumes, fêtes, joutes nautiques. Lyon, 1912, in-4, 335 pp., br., 74 grav., vues, plans, portr., etc., (1242) 450 fr.

Tiré à 500 exempl. et rare.

4 **ADAM** (Ch.). La philosophie en France (1re moitié du XIXe s.). P., Alcan, 1894, in-8, d.-r. chag. (32) 125 fr.

5 **AFFAIRE DU TONKIN**. Histoire diplomatique de l'établissement de notre Protectorat sur l'Annam et de notre conflit avec la Chine, 1882-1885, par un diplomate. P., J. Hetzel, s. d., in-8, br. (237) 135 fr.

6 **AFRIQUE**. Recherche des antiquités dans le nord de l'Afrique. Conseils aux archéologues et aux voyageurs. P., E. Leroux, 1890, in-8, br., 180 fig. et 27 planches et 1 carte, 252 pp. (Dos fendu). (358) 100 fr.

7 **AHMED CHAJIK** (Pacha). L'Egypte moderne et les Influences étrangères. Le Caire, 1931, in-8, br., nombreuses illustrations et cartes. (1291) 150 fr.

8 **AGRIPPA D'AUBIGNÉ**. Mémoires de Th. Agrippa d'Aubigné, publiés pour la première fois d'après le manuscrit de la bibliothèque du Louvre, suivis de fragments de l'histoire universelle de D'Aubigné et de pièces inédites par L. Lalanne. P., 1854, in-12, br. (1464) 150 fr.

9 **ALASKA**. Report of the international Polar expedition to Point Barrow (Alaska), in response to the resolution of the House of Representatives of December 11, 1884. Washington, 1885, in-4, pl. toile. (Pl.). (713) 750 fr.

10 **ALAUX** (Gustave d'). L'empereur Soulouque et son empire. P., Lévy, 1856, in-12, d.-r. bas. (589) 125 fr.

- Volume très recherché pour Haïti.

11 **ALBERT** (Maurice). Les Grecs à Rome. Les Médecins grecs à Rome. P., Hachette, 1894, in-12, br. (75) 100 fr.

12 **ALBERTI DE VILLENEUVE** (L'abbé François d'). Nouveau dictionnaire françois-italien et italien-françois composé sur les dictionnaires des Académies de France et de la Crusca, etc.... Nice, 1788, 2 vol. in-4, rel. v. br. (230) 300 fr.

13 **ALBUM** du château de Blois restauré et des châteaux de Chambord, Chenonceaux, Chaumont et Amboise. Dessinés par J. Montelier orné d'un magnifique titre et des armes de la ville de Blois dessinés à la plume et au crayon par D. Haimbault. Accompagné d'un texte archéologique et artistique par A. Baillargé, notices historiques par le Vicomte J. Walsh. Blois, 1851, in-4 oblong, 107 pp., cart. pl. toile, tr. dorées, 17 planches h. t. lithographiées. (1285) 600 fr.

14 **ALBUM DES TYPES** et costumes de tous les peuples du monde. P., 1809, in-8, cartonné, 203 fig. (767) 200 fr.

15 **ALEMBERT** (D'). Histoire des membres de l'Académie françoise, morts depuis 1700 jusqu'en 1771. P., Moutard, 1785-1787, 6 vol. in-12, rel. bas., dos ornés. 600 fr.

16 **ALENGRY** (F.). Condorcet, guide de la révolution française, théoricien du droit constitutionnel et précurseur de la science sociale. P., Giard et Brière, 1904, in-8, br. (895 pp.). (376) 400 fr.

Rare.

17 **ALEXANDRE** (A.). L[...] monuments françois détruits par l'[...]magne. P., Nancy, Berger-Levrault, 1918, in-4, br., 47 pl. h. t., 218 pp. (118[...]) 125 fr.

18 **ALEXANDRE III**. Souvenirs de Sébastopol, recueillis et rédigés par Alexandre III. Traduction de N. Notovitch. 4e édit. P., P. Ollendorff, 1894, in-8, demi-bas. v., 300 pp. (1332) 175 fr.

Peu commun.

19 **Même ouvrage**, rel. d.-toile. (237) 140 fr.

20 **ALGÉRIE**. Le Sahara Algérien, études géographique, statistiques et historiques sur la région au sud des établissements Français en Algérie, ouvrage rédigé sur les documents recueillis par les soins de M. le Lieutenant-Colonel Daumas. P., 1845, in-8, 320 pp., br. (295) 85 fr.

21 **ALLARD** (Paul). Histoire des persécutions pendant les 2 premiers siècles, pendant la première moitié du IIIe siècle, les dernières persécutions du IIIe siècle. P., 1885-1024, 3 vol. in-8, br. (372) 350 fr.

Epuisé et très recherché.

22 **Même ouvrage**, les 2 premiers vol. seuls, br. (83) 180 fr.

23 **Même ouvrage**, les deux premiers siècles seulement, relié plein chagrin, tr. dor. (1471) 175 fr.

24 — Julien l'Apostat. P., 1900-1903, 3 vol. in-8, br. (41) 300 fr.

25 — Le Christianisme et l'empire romain. De Néron à Théodose. P., 1903, in-12, d.-r. toile. (93) 120 fr.

26 **Idem**, 4e édit. 1898, br. (Dos fendu). (7) 80 fr.

27 — Dix leçons sur le martyre, données à l'Institut catholique de Paris. Février-avril 1905. P., 1906, in-12, br. (12) 50 fr.

28 **ALI HAYDAR MIDHAT BEY**. Midhat-Pacha, sa vie, son œuvre par son fils, préface de J.-L. de Lanessan. P., Stock, 1908, in-8, br., 1 planche hors texte. (1413) 150 fr.

- Intéressant pour le règne d'Abdul Hamid.

29 **ALLEN** (C.-F.). Histoire de Danemark depuis les temps les plus reculés jusqu'à nos jours, avec une bibliographie et des tables généalogiques. Copenhague, Host, 1878, 2 vol. in-8, d.-r. chag. vert à coins. (3 cartes en couleurs). (510) 1.350 fr.

Bel exemplaire de ce travail important, dont la Bibliographie occupe 114 pages. Très rare et très important.

30 **ALLIER** (R.). La Cabale des Dévot, 1627-1666. Colin, 1906, in-12, 448 pp., br. (35) 250 fr.

Très rare.

31 — La Philosophie d'Ernest Renan. Alcan, 1903, in-12, 192 pp., bradel demi-perc. 100 fr.

32 **ALLIEZ** (M. l'abbé). Histoire du monastère de Lérins. P., Didier, 1862, 2 tomes rel. en un vol. in-8, d.-bas. (1281) 350 fr.

33 — Les Iles de Lérins, Cannes et les rivages environnants. P., Didier, 1860, in-8, d.-r. bas. (1251) 200 fr.

34 **ALMANACH** de l'Archéologue Français par les membres de la société française d'archéologie. Caen, P., 1865-1870, 5 vol. in-12, br., gravures. (10) 200 fr.

Ensemble les 5 premières années, 1865, 66, 67, 68 et 1870 (2e année en 1 vol.). Rare.

35 **ALMANACH ICARIEN**. Astronomique, scientifique, pratique, industriel, statistique, politique et social pour 1843, dirigé par M. Cabet. P., Mallet, s. d., in-12, d.-r. bas. (161) 300 fr.

Très rare.

36 **AMPHOUX** (H.). Essai sur l'histoire du Protestantisme au Havre et dans ses environs. Le Havre, 1894, fort vol. in-8, br. (1316) 200 fr.

37 **ANGLETERRE**. Sommaire de tout ce qui s'est passé de plus mémorable en Angleterre, depuis l'année 1640 jusques au premier janvier 1650. P., 1650, in-4, rel. parch. (820) 500 fr.

Contenant la convocation du Parlement, les causes et les effets des troubles, les différences des factions, le procès fait au Roy, sa condamnation, etc.... Document très rare et très précieux.

38 **ANIBERT** (M.). Mémoires historiques et critiques sur l'ancienne République d'Arles pour servir à l'histoire générale de Provence. Arles, 1779, 2 vol. in-12, pl. r. veau, dos ornés, t. rouge. (1236) 250 fr.

39 **ANSON** (Sir W.-R.). Loi et pratique constitutionnelles de l'Angleterre. Le Parlement. La Couronne, trad. de C. Gandilhon. Préf. de G. Hanotaux. P., Giard, 1903-05, 2 vol. in-8, rel. pleine toile édit. (760) 300 fr.

Ouvrage capital recherché.

40 **APOLLINAIRE** (G.). Les peintres Cubistes (méditations esthétiques). P., 1913, p. in-8, br., nombreuses reproductions. Envoi d'auteur. 850 fr.

1re série : P. Picasso, G. Braque, J. Metzinger, A. Gleizes, J. Gris, F. Léger, Marie Laurencin, F. Picabia, etc. Très rare. Envoi et signature de l'auteur.

41 **ARCHIVES ANCIENNES DE LA VILLE DE SAINT-QUENTIN**, pub. p. E. Lemaire. Tome II, 1328-1400. Saint-Quentin, 1910, in-4, br. (pl.), cxxxi et 456 pp. (132) 500 fr.

Ce tome II contient un Essai sur l'histoire de la ville de Saint-Quentin au XIVe siècle sous le règne des Valois. Tiré seulement à 260 exemplaires, bien complet du plan des fortifications de Saint-Quentin vers le milieu du XIVe s. dressé par A. Bondeville.

42 **ARCHITECTURE ANGLAISE**. Our national cathédrale. (The richest architectural heritage of the british nation) : Their history and architecture from their foundation to modern times. London, New-York, 3 vol. in-4, rel. t. édit. (168 pl. h. t. en couleurs, nombreuses ill. dans le t.). (307) 750 fr.

43 **ARBANERE** (E.-G.). Analyse de l'histoire asiatique et de l'histoire grecque. P., Imprimerie royale, 1835, 2 vol. in-8, d.-r. chag., armoiries de collège. (5) 300 fr.

44 **ARCIN** (André). La Guinée Française, races, religions, coutumes, production, commerce. P., Challamel, 1907, in-8, br. (Fig.). (35) 150 fr.

45 **ARCUDIUS** (P.). De purgatorio igne adversus Barlaam. Romae, 1637, in-4, rel. pl. veau f., dos orné, filets sur les plats, tr. dor. (621) 300 fr.

Volume très rare, texte grec et latin.

46 **ARIOSTE**. Orlando Furioso di M. Lodovico Ariosto, tutto ricorretto et di nuove figure adornato. Al quale di nuovo, sono aggiunte le annotationi, gli Auvertimenti, et le Dichiarationi di Girolamo Ruscelli. La vita de l'autore, descritta dal Signor Pigna.... Il vocabolario di tutte le parole obscure, et altre cose utili et necessarie. In Venetia, Valgrisi, 1556, gr. in-8, pl. vélin, tr. jaunes. (819) 5.000 fr.

Première édition de ce poème, donnée par les Valgrise, la plus belle qui soit sortie de leurs presses. Illustré de 47 gravures sur bois à pleine page dans un encadrement gravé, qui d'après Brunet, ont été faites par le peintre ferrarais Dosso Dossi. Bien complet des 44 ff. n. ch. avec titre séparé pour les « Annotationi » de Ruscelli et des 16 ff. n. ch. pour la « Tavola dei Principii ». Mouillure claire par place. Brunet, I, 433.

47 **ARMAND** (A.). L'Algérie médicale. Topographie, climatologie, hygiène, acclimatement et colonisation. P., 1854, fort vol. in-8, bradel demi-perc., 1 carte. (295) 150 fr.

Recherché, excellente étude.

48 **ATLAS DEPARTEMENTAL**. Larousse. Texte par Georges Treffel. P., s. d., in-folio, bradel demi-perc., coins, 850 gravures, 100 cartes en couleurs, 10 cartes en noir. 1.000 fr.

Devenu très rare. Excellent texte précédant chaque carte.

49 **ATLAS DU PLAN GENERAL DE LA VILLE DE PARIS**. Levé géométriquement par le C. **Verniquet**. Rapporté sur une échelle d'une demi-ligne pour Toise. Divisé en 72 planches compris les cartouches et plan des opérations trigonométriques. Dessiné et gravé par les C. Bartholomé et Mathieu. P., an IV gr. in-fol., monté sur onglets, rel. demi-bas. 3.000 fr.

72 planches doubles dont plusieurs historiées. Rel. frottée, intérieur très propre.

50 **AUBERT** (Marcel). Monographie de la cathédrale de Senlis. Senlis, Dufresne, 1910, in-4, br. (30 pl.). (578) 250 fr.

51 **AUBERT DE LA FAIGE** et **DE LA BOUTRESSE** (Roger). Les fiefs du Bourbonnais. La Palisse. P., Plon et Moulins, Durond, 1896, gr. in-8, 648 pp., rel. demi-chagr., tranches dorées, orné de 220 dessins à la plume. (1278) 500 fr.

Exempl. très bien relié. Suivi d'une table alphabét. des noms propres et d'une table alphab. des noms de lieux.

52 **AUDIN**. Histoire de la Saint-Barthélemy, d'après les chroniques, mémoires et manuscrits du XVIe siècle. P., Audin, 1829, in-8, 464 pp., relié demi-chag. (9) 125 fr.

53 [**AUVIGNY** (J. du Castre d')]. Mémoires de Mme de Barnevelt (revus par l'abbé Desfontaines). P., Gaudouin, 1732, 2 vol. in-12, rel. plein veau fauve, dos ornés, tr. r. (818) 350 fr.

Joli exemplaire bien relié et bien conservé de ces prétendus mémoires qui sont une des meilleures productions de l'auteur doué d'une imagination ardente et un peu déréglée. Ces mémoires sont surtout des « aventures, où il entre tantôt du comique, tantôt du tragique, et assez de galanterie ».

54 **AZEMA** (G.). Histoire de l'Ile Bourbon depuis 1643 jusqu'au 20 décembre 1848. Plon, 1862, in-8, 360 pp., demi-chag. (605) 200 fr.

55 **BABELON** (E.). Histoire de la gravure sur gemmes en France. P., Soc. de Propag. des Livres d'Art, 1902, gr. in-8, demi-bas. bleue, t. d., n. r. (22 pl. en phototypie et fig. dans le texte). (564) 850 fr.

56 — Les derniers Carolingiens d'après Richer et d'autres sources originales. P., 1878, in-12, br. (Frontispice). (2) 75 fr.

Recherché.

57 **BABELON** (Jean). Jacopo da Trezzo et la construction de l'Escurial. Essai sur les arts à la cour de Philippe II, 1519-1589. Bordeaux-P., in-8, br. (Pl.). (357) 250 fr.

Bibl. Ecole des Hautes-Etudes Hispaniques. Fasc. III.

58 **BABET** (R.). Les champions de la Liberté, essai historique. P., s. d., fort vol. in-12, br. (13) 150 fr.

Très rare; sous ce titre très vague se cache une excellente histoire de l'ancienne armée française.

59 **BACHEM** (Dr Julius). Staatslexicon. Vierte Aufl. Freiburg-im-Breisgau, 1911, 5 vol. gr. in-8, texte à 2 colonnes, reliure édit., demi-chagr., plats toile. (270) 1.000 fr.

60 **BACKENBERG** (F.-H.). Geschichte der Feldzüge der österreichischen und preussischen Armeen in den Jahren 1756 bis 1762. Leipzig, 1805; Georg Fleicher. in-8, 512 pp., cartonné. (412) 200 fr.

61 **BADON** (F.). Montbrun ou les Huguenots en Dauphiné. P., Prudhomme, 1838, 2 vol. reliés en un, in-8, demi-rel. bradel et coins, toile. (1234) 250 fr.

Ex. bien relié, peu commun.

62 **BAECKER** (Louis de). Chants historiques de la Flandre (400-1650). Lille, 1855, in-8, d.-r. chag. à coins. (Coiffe supérieure défraîchie). (484) 600 fr.

63 **BAGUENAULT DE PUCHESSE**. Jean de Morvillier, évêque d'Orléans, garde des sceaux de France. Etude sur la politique française au XVIe siècle d'après des documents inédits. P., Didier, 1870, in-8, br. (1029) 200 fr.

64 **BALZAC** (M. de). Lettres familières à M. Chapelain. P., 1659, in-16, pl. r. veau, t. 5. (826) 300 fr.

Très rare et recherché.

65 **BALZAC** (H. de). Maximes et pensées. Lévy et Hetzel, 1856, in-16, 197 pp., demi-chag. (1) 135 fr.

Les arts et les artistes, la littérature et les écrivains, la Religion, la société et les gens du monde, la nature, la politique.

66 **BAMBOAT** (Zenobia). Les voyageurs français aux Indes aux XVIIe et XVIIIe siècles. P., Jouve, 1933, in-8, br. (157 pp.). (403) 150 fr.

67 **BANDEL** (E.-M.). Johan Perreal dit Jean de Paris, peintre et valet de chambre des rois. Charles VIII, Louis XII et François Ier, recherches sur sa vie et son œuvre. P., 1885, gr. in-8, 248 pp., br., 23 grav. h. t. dont 2 en couleurs, 1 fac-similé. (391) 500 fr.

Très rare, tiré à 120 exempl.

68 **BANVILLE** (Théod. de). Esquisses parisiennes. Scènes de la vie. P., 1908, 1 vol. in-12, d.-r. t. bradel, n. r. (4) 125 fr.

Volume peu commun.

69 **BARANTE** (Le baron de). Le parlement et la Fronde. La vie de Mathieu Molé, accompagnée de notices sur Edouard Molé et M. le comte Molé. 2e édit. P., Didier, 1862, in-8, demi-ch., dos orné, fer de lycée sur le plat, tranches dorée. (1419) 150 fr.

70 **BARBER** (H.). British family names, their origin and meaning with list of scandinavian frisian, anglo-saxon and norman names. 2e éd. London, E. Stock, 1903, 1 vol. in-8, rel. t. éd., 286 pp. (753) 250 fr.

71 **BARBIER DE MONTAULT** (Mgr X.). Le Costume et les usages ecclésiastiques selon la tradition Romaine. P., s. d., 2 vol. in-8, br. (69) 300 fr.

72 — Traité pratique de la Construction de l'ameublement et de la décoration des églises selon les règles canoniques et les traditions Romaines avec un appendice sur le costume ecclésiastique. P., 1883, 2 vol. in-8, demi-chag. coins, dos ornés, têtes dorées, filets or sur les plats. (68) 400 fr.

73 **BARBIER DE MEYNARD** (A.-C.). Surnoms et sobriquets dans la littérature arabe. P., I. N., 1907, in-8, br. (1232) 150 fr.

Extrait du journal asiatique (mars-avril, mai-juin, juillet-août et sept.-oct. 1907). Recherché.

74 **BARDOUX** (A.). Le Comte de Montlosier et le Gallicanisme. P., Calmann-Lévy, 1881, in-8, br., 394 pp. (388) 200 fr.

75 **BARDOUX** (J.). La marche à la guerre, deux devoirs, deux tranchées. Alcan, 1920, in-8, 347 pp., br. (143) 120 fr.

De la Bibliothèque d'histoire contemporaine. Important pour l'étude de la question balkanique depuis 1912 jusqu'en juillet 1914.

76 — **GIDEL** (G.), **KINZO GORAI, TARDIEU** (A.), etc. Le Socialisme à l'Étranger. Préf. de Anatole Leroy-Beaulieu, conclusion de Jean Bourdeau. P., Alcan, 1909, in-12, br., 420 pp. (4) 75 fr.

77 **BARDY** (Abbé G.), **TRICOT** (Abbé A.). Le Christ. Encyclopédie populaire des connaissances christologiques. P., Bloud, 1932, in-8, cartonné. (126) 150 fr.

78 **BAREILLES** (B.). Constantinople, ses cités Franque et Levantines (Péra, Galata, Banlieu). P., 1918, in-8, 405 pp., br., 1 planche h. t. et 32 illust. dans le texte. (1201) 150 fr.

Recherché.

79 — Les Turcs, ce que fut leur empire, leurs comédies politiques. P., Perrin et Cie, 1917, in-12, br. (1253) 50 fr.

80 **BARGES** (Abbé J.-J.-L.). Notice sur quelques autels chrétiens du moyen-âge avec description des lieux où ils ont été découverts. P., Goupy et Jourdan, 1890, in-8, br., 16 ill., 119 pp. (32) 125 fr.

Rare, tiré à 100 ex.

81 — Vie du célèbre marabout Cidi Abou-Médien autrement dit Bou-Médin, mort vers la fin du VIe siècle de hégire et enseveli à Huibed dans le voisinage de Tlemcen, ancienne capitale du royaume des Béni-Zeiyan. P., E. Leroux, 1884, in-8, br., front. (162) 150 fr.

Très rare.

82 **BARONCELLI-JAVON** (Marquis de). Blad de Luno, recues de pouésio Prouvençalo revist e aumenta emé la trad. en Francès, un retro de l'autour et la musico de très pèço. Prefaci per Fr. Mistral. Blé de Lune poésie Provençale, avec trad. française en regard et la musique de trois pièces, préf. de F. Mistral. P., 1910, in-12, br., portr. (1033) 150 fr.

Envoi d'auteur, très rare et recherché.

83 **BARROT** (Odilon). Mémoires posthumes, 2e édit. P., Charpentier, 1875-76, 4 vol. in-8, les tomes I à III, reliés demi-chagrin brun à coins, le tome IV, br. (412) 400 fr.

Important pour l'histoire de la Restauration, de la Révolution de 48 et de la présidence de Louis-Napoléon. Publié par Duvergier de Hauranne avec un intéressant avant-propos.

84 **BARTHOU** (L.). Mirabeau. Hachette, 1913, in-8, 324 pp., br., portraits. (1449) 200 fr.

De la Coll. Figures du passé, édit. originale.

85 — Lamartine orateur. P., Hachette, 1916, in-8, br. (Portraits, planches hors texte). (296) 150 fr.

86 **BASIL-HALL** (Capitaine). Voyage au Chili, au Pérou, et au Mexique pendant les années 1820, 1821 et 1822, entrepris par ordre du gouvernement Anglais. P., 1834, 2 vol. in-8, demi-chagr., dos à nerfs, carte, tête rouge. (Rel. moderne). (824) 1.200 fr.

Ouvrage recherché et rare sur une région sur laquelle nous possédons peu d'ouvrages.

87 **BATAILLARD** (Ch.). Les origines de l'histoire des procureurs et des avoués depuis le Ve siècle jusqu'au XVe (422-1483), suivies de notices sur quelques procureurs célèbres et de textes justificatifs. P., Cotillon, 1868, in-8, demi-rel. veau. (1425) 250 fr.

Rousseurs à qq. pages. Rare.

88 **BATIFFOL** (Pierre). Etudes d'Histoire et de Théologie positive. Première et deuxième séries. P., Gabalda, 1906, 2 vol. in-12, br. (Un dos fendu au tome II). (11) 150 fr.

89 — Orpheus et l'Évangile. P., Gabalda, 1910, in-12, br. (10) 130 fr.

Rare.

90 — Anciennes littératures chrétiennes. I. **Littérature grecque**. P., 1898, in-12, br. (8) 85 fr.

91 **BATJINE** (N.). Histoire complète de la noblesse de France depuis 1789 jusque vers l'année 1862. P., Dentu, 1862, in-8, demi-chagr. grenat, n. r. (1268) 750 fr.

Très rare, légère déchir., raccomm. à la couv.

92 **BAYLE**. Dictionnaire historique et critique. Rotterdam, Rémiers, Leers, 1697, 2 tomes en 4 vol. in-fol., rel. veau. 2.350 fr.

Edition princeps peu commune. Rel. ancienne, coiffes, coins et charnières usagées, mais encore solide.

93 **BELLEVAL** (R. de). La Grande Guerre, fragments d'une histoire de France aux XIVe et XVe siècles. P., Durand, 1862, in-8, br. (245) 260 fr.

Rare. « L'entreprise du sire de Charny ». Le roi Jean à Poitiers. Azincourt. La journée de Mons-en-Vimeu et le Ponthieu après le traité de Troyes. La bataille de Patay. Pièces justificatives et éclaircissements.

94 **BELLEVAL** (Marquis de). Les derniers Valois. François II. Charles IX. Henri III. P., 1900, in-8, 680 pp., br. (1441) 200 fr.

95 — Les Fils de Henri II. La Cour, la Ville et la Société de leur temps. François II. P., Le Chevalier, 1898, in-8, br. (1441) 200 fr.

96 **BATZ** (Baron de). Etudes sur la contre révolution. La vie et les conspirations de Jean, Baron de Batz, 1754-1793. Lévy, 1908, in-8, 488 pp., br. (1408) 300 fr.

Très rare depuis longtemps et recherché.

97 **BAUDET-DULARY**. Essai sur les harmonies Physiologiques. P., 1844, in-8, demi-toile, 22 planches gravées, tête rouge. (101) 200 fr.

98 **BAUDRY** (J.). La Fontenelle, le ligueur et le brigandage en Basse-Bretagne pendant la Ligue (1574-1602). Nantes, Durance, 1920, petit in-4, br. (485 pp.), pl. h. t. (1247) 200 fr.

99 **BAZAILLAS** (A.). Musique et inconscience, introduction à la psychologie de l'inconscient. P., F. Alcan, 1908, in-8, br. (Dédicace de la main de l'auteur). (1418) 200 fr.

Bibliothèque de philos. contemp.

100 **BAZAINE**. Procès Bazaine, conseil de guerre de Trianon, compte-rendu sténographié, physionomie et incidents de chaque audience. P., s. d., gr. in-8, cart. pl. toile, portraits, vues, scènes, plans, cartes, etc. (301) 383 fr.

101 — Episodes de la guerre de 1870 et le Blocus de Metz. Madrid, Gaspar, 1883, in-8, relié, d.-chagr. r. (249) 300 fr.

Cet ouvrage publié par Bazaine en exil à Madrid est très rare en France et très recherché, nombr. cartes et plans.

102 **BAZANCOURT** (Baron de). L'Expédition de Crimée jusqu'à la prise de Sébastopol. Chroniques de la guerre d'Orient. P., Amyot, 1856, 2 vol. in-8, demi-rel. bas. (387) 175 fr.

103 [**BEAUCHAMP** (Alp. de)]. Campagne des Austro-Russes en Italie, sous les ordres du Maréchal de Suworow, prince Italikski, Général-Feld-Maréchal au service de Russie, contenant une notice sur les armées Russes; la relation des batailles de Véronne, de Cassano, de la Trébia, de Novi et du Siège de Mantoue : celle du passage du Saint Gothard, et de la bataille de Zurich, avec un exposé des causes qui ont amené la dissolution de la seconde coalition. P., 1802, p. in-8, 342 pp., demi-veau, tr. jaunes, 2 portr. (6) 350 fr.

104 **BEAUCHET** (L.). Lois maritimes scandinaves (Suèdes, Danemark, Norvège), traduites et annotées. P., Imp. Nat., 1895, in-8, br. (29) 350 fr.

105 — La loi Dupland. P., 1898, in-8, 301 pp., br. (402) 200 fr.

Rare.

106 **BEAUDOIN** (H.). La vie et les œuvres de J.-J. Rousseau. P., 1891, 2 vol. in-8, d.-rel. (718) 350 fr.

Ex. bien relié de cet ouvrage qui reste encore excellent.

107 **BEAUNIER** (Dom). Recueil historique, chronologique et topographique des archevêchés, évêchés, abbayes et prieurez de France, tant d'hommes que de filles, de nomination et collation royale, avec les noms des titulaires, la taxe en cour de Rome; telle qu'elle est sur le livre de la Chambre apostolique; les revenus, les unions et pensions sur ces bénéfices et le nombre des cures. Le tout distribué par Diocèse, par ordre alphabétique. P., Mesnier, 1726, 2 vol. in-4, pl. veau, dos orné, tr. r. (2 coiffes frottées). (818) 1.500 fr.

Illustré de 18 cartes dépliantes gravées en couleurs. Contient une table de 47 pages donnant les taxes et les revenus des abbayes. En plus de la partie purement d'histoire ecclésiastique, l'auteur donne très souvent de curieux renseignements sur les locaux religieux et leur mobilier.

108 **BEAUQUIER** (Ch.). Chansons populaires recueillies en Franche-Comté. P., Leroux, 1894, in-8, rel. demi-toile. (Mus. notée). (574) 250 fr.

Recueil très important fort rare et recherché, reliure neuve.

109 **BAURREDON** (Abbé). Voyage agricole chez les anciens ou l'économie rurale dans l'Antiquité. P., 1898, in-8, br. (Manque le second plat de la couverture). (129) 250 fr.

Rare et recherché.

110 **BEAUVAU** (Princesse de). Souvenirs de la Maréchale Princesse de Beauvau (née Rohan-Chabot), suivis des mémoires du Maréchal Prince de Beauvau, recueillis et mis en ordre par Mme Standish (née Noailles). Techener, 1872, fort vol. in-8, br., 2 portr. (318) 500 fr.

Exempl. sur grand papier très frais.

111 **BEDHARD** (Ferdinand). Droit municipal dans l'Antiquité. P., Durand, 1866, in-8, br. (89) 250 fr.

Travail important et recherché, devenu fort rare.

112 **BEGULE** (L.). Les incrustations décoratives des cathédrales de Lyon et de Vienne. Recherches sur une décoration d'origine orientale et sur son développement dans l'art occidental du Moyen-âge. Lyon et P., A. Picard, 1905, in-folio, cartonné. (42) 600 fr.

Tiré à petit nombre et devenu très rare, illustré de 32 pl. h. t. et de 135 fig. dans le texte.

113 **BELGIQUE.** Histoire et origine de Manneken-Pis, suivie de l'historique de la place des Martyrs et de l'église de Sainte-Gudule. Bruxelles, s. d., 75 pp., br. (Front. dépl. en coul.). (10) 125 fr.

Très rare.

114 **BELLIN.** Description géographique du Golfe de Venise et de la Morée, avec des remarques pour la Navigation, et des cartes et plans des côtes, villes, ports et mouillages.... P., Didot, 1771, in-4, brochure époque. (Frontispice gravé). (610) 1.000 fr.

Enrichi de 49 cartes in-4 gravées dont quelques-unes dépliantes.

115 **BEN JONSON.** Œuvres. Trad. par Er. Lafond, précédé d'une notice sur sa vie et ses oeuvres. P., 1863, in-8, 573 pp., br., dos fendu. (289) 200 fr.

Rare.

116 **BELOT** (J.), curé de Milmonts. Œuvres. Contenant la chiromence, physionomie, l'art de memoyre de Raymond Lulle, traité des diuinations, augures et songes; les sciences stéganographiques. — Paulines, Armadelles et Lullistes; l'art de doctement prescher et haranguer, etc.... A Rouen, Jacques Caillouë, 1640, deux parties reliées en 1 vol. in-8, pl. bas. époque. (828) 1.200 fr.

La première partie du volume (432 pp.) s'intitule : « Familières instructions pour apprendre les sciences de chiromance et de physionomie », elle contient une analyse du traité de la mémoire de Raymond Lulle. Puis : « La Rhétorique... selon la subtilité de l'art Lulliste » en 130 pp. — Ouvrage peu commun et très recherché, illustré de plusieurs figures et d'une grande planche ployée qui représente une main chiromantiquement analysée. Cette planche manque très souvent.

117 **BEMBO.** Petri Bembi Cardinalis Viri Clar. Rerum Venetarum Historiae Libri XII. Lutetiae, Ex officina Michaëlis Vascosani.... M.D.LI. Cum Privilegio, in-8 de 20 ff. n. ch. pour le titre, la dédicace et la table et 311 ff. ch. de texte, reliure plein veau brun époque, sur les plats deux médaillons dorés représentant Mars et Lucrèce. (519) 1.250 fr.

Edition parue la même année que celle de chez Alde, très beau spécimen de la typographie de Vascosan; exemplaire grand de marge, dans une reliure bien contemporaine ayant légèrement souffert aux coins et aux coiffes. Ex-libris manuscrit sur le titre.

118 **BENARD** (Ch.). L'esthétique d'Aristote et de ses successeurs. P., 1889, in-8, br. (1078) 175 fr.

119 **BENOIT** (Ch.). Essai historique et littéraire sur la comédie de Ménandre avec le texte de la plus grande partie des fragments du poète. Didot, 1854, in-8, 261 pp., br. (94) 125 fr.

120 **BERENGER** (H.). Chateaubriand, héros de l'aventure romantique. P., Hachette, in-8, br., 1 planche hors texte. (316) 130 fr.

Coll. Figure du passé.

121 **BERGMANS** (P.) et **HEINS** (A.). Album du vieux Gand. Vues monumentales et pittoresques de la ville de Gand à travers les âges, accompagnées de notices historiques. P., Van Oest, 1913, in-folio, cartonné. (101) 300 fr.

Tiré à 450 exempl. numérotés sur papier de Hollande Van Gelder. Ex. n° 163, 32 pp. de texte, 52 planches h. t. et 4 pl. en couleurs.

122 **BERLIERE** (D. Ursmer). L'Ordre Monastique des origines au XII° siècle. P., Lethielleux, 1921, in-8, 276 pp., d.-rel. toile. (6) 130 fr.

Reliure neuve.

123 **BERLIOUX** (Etienne-Félix). La Traite Orientale. Histoire des Chasses à l'homme organisées en Afrique depuis quinze ans, pour les marchés de l'Orient. P., Guillaumin, 1870, in-8, broché, 308 pp. (315) 300 fr.

Avec 1 carte des pays parcourus par les traitants.

Très rare et recherché.

124 **BERTHOU** (Le Comte Paul de). Clisson et ses monuments. Etude historique et archéologique, illustr. p. l'abbé J. Boutin. — Idem. Supplément. Nantes, 1910-1913, 2 vol. gr. in-8, br. (Fig. et plan). (1203) 350 fr.

Rare surtout avec le vol. de supplément.

125 **BERTHOUMEAU** (L.). Du vol et de sa répression en Bourgogne sous l'ancien droit et chartes de l'abbaye de Saint-Etienne de Dijon de 1260 à 1270. P., 1914, in-8, 156 pp., br. (1341) 150 fr.

126 **BERTIN** (Ernest). Les Mariages dans l'Ancienne Société Française. P., 1879, in-8, br. (53) 150 fr.

127 — La Société du Consulat et de l'Empire. P., Hachette, 1890, in-12, br. (Dos refait). (5) 160 fr.

Lucien Bonaparte, Mme de Rémusat. Mémoires de Metternich. Davout. Mme de Custine. Epuisé.

128 **BERTRAND** (Louis). La Fin du Classicisme et le retour à l'Antique, dans la seconde moitié du XVIII° et les premières années du XIX° siècle, en France. P., Hachette, 1897, in-12, br., 425 pp. (3) 100 fr.

Epuisé, excellent ouvrage.

129 **BERTULUS** (Evariste). Marseille et son intendance sanitaire à propos de la peste, de la fièvre jaune, du choléra et des événements de Saint-Nazaire (Loire-Inf.) en 1861, études historiques et médicales. P., Germer-Baillière, 1864, in-8, d.-r. veau, dos orné. (1235) 200 fr.

Rare.

130 **BERTY** (Adolphe). La Renaissance monumentale en France. Spécimens de composition et d'ornementation architectoniques, empruntés aux édifices construits depuis Charles VIII jusqu'à Louis XIV. P., Morel, 1864, 2 tomes en 1 vol. in-4, d.-r. chag. (79) 1.000 fr.

Bel exemplaire, bien complet des 100 planches hors texte. Entièrement monté sur onglets.

131 — Les grands architectes français de la Renaissance. P., Lescot, Ph. de L'Orme, J. Goujon, J. Bullant, les du Cerceau, les Métezeau, les Chambiges d'après de nombreux documents inédits. P., A. Aubry, 1860, petit in-8. (57) 150 fr.

Très rare, tiré seulement à 294 exempl. sur papier vélin, impression soignée.

132 **BESNARD** (Albert). La Tour. La vie et l'oeuvre de l'artiste. P., Les Beaux-Arts, 1928, in-4, br. (333 pp.). (672) 600 fr.

267 pl. en héliogravure. Catalogue critique rédigé par Georges Wildenstein. Epuisé.

133 **BESCAS DE LA MEGIE** (O.). Légendaire de la noblesse de France. P., Libr. Centrale, 1865, in-8, demi-veau fauve, à coins, fil. et fleurons, tr. marbr. (1363) 1.000 fr.

Très rare.

134 **BEUGNOT FILS** (Arthur). Essai sur les institutions de Saint Louis. P., Levrault, 1821, in-8, d.-r. veau, dos orné. (137) 125 fr.

135 **BEUZART** (P.). Les hérésies pendant le Moyen-âge et la Réforme jusqu'à la mort de Philippe II, 1598, dans la région de Douai, d'Arras et au pays de l'Alleu. Champion, 1912, in-8, 576 pp., br. (22) 300 fr.

136 **BIBLE.** La Sainte Bible, traduite sur le latin de la Vulgate, par Lemaistre de Sacy pour l'Ancien Testament et par Lallemant pour le Nouveau Testament, avec des notes explicatives par l'abbé Delaunay. 2° édit. P., Curmer, 1860, 5 vol. gr. in-4, d.-r. maroq. à coins, dos ornés, tr. dor. (Fig.). 3.000 fr.

Edition recherchée. Bien complète des 50 grav. sur cuivre gravées par Mote, Robins, Hall, d'après les tableaux de Poussin et les dessins de Bartlett, Guerchino, Guido, etc.

Très bel exempl. très frais dans une excellente reliure, chaque volume dans un emboitage.

137 **BIERVILLAS** (I.). Voyage à la côte Malabar, Goa, Batavia et autres lieux des Indes Orientales. P., G.-A. Dupuis, 1736, 2 tomes, in-12, rel. en 1 vol. v., dos orné, 190-210 pp. (1273) 350 fr.

138 **BIGARRE.** Mémoires du Général Bigarré, aide de camp du roi Joseph (1775-1813). P., E. Kolb, in-8, br. (405) 165 fr.

139 **BIGNON** (L'abbé). Bibliotheca dubuisiana ou catalogue de la bibliothèque de feu Son Eminence Monseigneur le Cardinal du Bois. La Haye, Swart et Honält, 1725, 3 vol. in-12, pl. v. veau, dos ornés, tr. m. (646) 375 fr.

Rare. Très important catalogue de ventes publiques de plus de 30.000 numéros.

140 **BIOGRAPHIE** des ministres français depuis 1789 jusqu'à ce jour, édit. faite sur celle de Paris, corrigée et augmentée de 28 articles nouveaux et de notes par plusieurs hommes de lettres, belges et étrangers. Bruxelles, Grignon et H. Tarlier, 1826, in-8, demi-reliure bas. verte ornée. (316) 200 fr.

141 **BIOGRAPHIE TOULOUSAINE** ou Dictionnaire historique des personnages qui par des vertus, des talens, des écrits, de grandes actions, des fondations utiles, des opinions singulières, des erreurs, etc., se sont rendus célèbres dans la ville de Toulouse, ou qui ont contribué à son illustration, par une société de gens de lettres, ouvrage précédé d'un Précis de l'histoire de Toulouse, de tables chronologiques des Souverains, Evêques, Magistrats, etc. P., 1823, 2 vol. in-8, demi-bas., coins. (1300) 400 fr.

Ouvrage recherché dû particulièrement à La Mothe-Langon qui a rédigé 453 notices, plus de la moitié « du discours préliminaire », le « Précis de l'histoire de Toulouse » et la « Table

chronologique ». Les autres collaborateurs sont J.-T. Laurent-Gousse et A. du Mège.

142 **BIVER** (P.). L'Eglise Abbatiale de Westminster et ses Tombeaux, notice historique et archéologique, introd. de W.-R. Lethaby, architecte de l'Abbatiale. P., 1913, pet. in-8, 198 pp., br., nombr. planches. (12) 350 fr.

Exempl. sur japon avec double suite des planches.

143 **Idem**, édition ordinaire, br. (6) 100 fr.

144 **BIZARUS** (Petrus) Sentinate. Rerum Persicarum historia, initia gentis, mores, instituta, resque gestas ad haec usque tempora complectens : cui accessit Breviae vera Henrici Porsii de bello inter Murathem III, Turcarum et Mehemetem Hodabende, Persarum Regem gesto, narratio : ac Philippi Callimachi Experientis de bello Turcis inferendo, etc..., et appendix quam ex Italico latinam fecit Jacobus Gerderus. Inea Josephi Barbori et Ambrosii Contareni, Legatorum Reip. Venetae itineraria Persica; Joh.-Thomae Minadoi belli Turco Persici historia, etc..., cum indice Locupl. Francofurti, Typis Wechelianis apud Claudium, 1601, in-folio, rel. plein veau fauve, dos orné, tr. r., filets dor. sur les plats. (616) 2.600 fr.

Ouvrage fort rare et précieux pour les documents qu'il contient. Bonne reliure dont les plats sont anciens et dont le dos a été refait.

145 **BLAMPIGNON** (M.). Un grand seigneur du XVIIIe siècle le Duc de Nivernais, d'après sa correspondance inédite avec les principaux personnages de son temps. Perrin, 1888, in-8, 389 pp., br. (567) 150 fr.

Epuisé et recherché.

146 **BLAND** (L.). Le Fer Forgé en France. La Régence. Aurore. Apogée. Déclin. Œuvres gravées des anciens maîtres serruriers, architectes, dessinateurs et graveurs. P. et Bruxelles, 1930, gr. in-8, br. (36 planches). (577) 400 fr.

Epuisé.

147 **BLAVIGNAC**. Histoire des Enseignes d'Hôtelleries, d'Auberges et de Cabarets. Genève, 1879, in-12, br. (3) 150 fr.

Très rare et recherché.

148 **BLOCH** (Camille). Etudes sur l'histoire économique de la France (1760-1789). Préf. de Levasseur. P., A. Picard, 1900, in-8, br. (40) 250 fr.

Très rare.

149 — Histoire économique et sociale de la guerre mondiale. Bibliographie méthodique de l'histoire économique et sociale de la France pendant la guerre. P., 1925, fort vol. in-8, br. (113) 380 fr.

Publications de la dotation Carnégie pour la paix internationale.

150 **BODEMANN** (Eduard). Xylographische und typographische Incunabeln der Königlichen offentlichen Bibliothek zu Hannover. Hannover, 1866, in-4, cartonnage éditeur. (616) 1.850 fr.

130 pages pour le texte et la description bibliographique; 47 planches in-4. Un fascicule de 18 planches donnant environ 123 reproductions de filigranes de papiers du XVe siècle est joint au volume. Mouillure claire aux planches.

151 **BOIS** (Jules). Le Satanisme et la Magie. Avec une étude de J.-K. Huysmans. P., Chailley, s. d., in-12, br. (250) 150 fr.

152 **BOISSIER** (Gaston). L'Académie Française sous l'Ancien Régime. P., Hachette, 1909, in-12, br., 267 pp. (6) 75 fr.

L'Académie au XVIIe s. Suppression des Académies en 1793. Chamfort, l'écrivain et la politique (132 pages). Marmontel.

153 **BOISSIERE** (G.). La compagnie des Agents de Change et le marché officiel à la Bourse de Paris. P., 1908, in-8, 367 pp., demi-bas., dos orné. (401) 150 fr.

154 **BOLTON KING** (M.-A.). Histoire de l'unité Italienne, histoire politique de l'Italie de 1814 à 1871. Introd. par Yves Guyot. Alcan, 1901, 2 vol. in-8, br. (1601) 250 fr.

Bibl. d'histoire contemp. Rare.

155 **BONACOSI** (A., Comte). La Chine et les Chinois, dédié à l'Empereur de Chine. P., 1847, in-8, 376 pp., demi-bas., frontisp., 1 carte. (1271) 300 fr.

Excellente étude très recherchée et rare.

156 **BONAVENTURE** (Saint). Œuvres spirituelles, trad. par l'abbé Berthaumier. P., Vivès, 1854, 6 vol. in-8, br. (1 dos fendu). (367) 1.000 fr.

157 **BONET-MAURY** (G.). Le Congrès des Religions à Chicago en 1893. P., Hachette, 1895, in-12, demi-rel. chagrin. (14 portraits h. t.). (5) 150 fr.

Réunion intéressante d'articles variés et de valeur.

158 **Idem**, broché. (1682) 100 fr.

159 — L'Islamisme et le Christianisme en Afrique. Hachette, 1906, in-12, br. (2) 75 fr.

160 — La liberté de Conscience en France depuis l'Edit de Nantes jusqu'à la Séparation (1598-1905). 2e édit. revue et augmentée. P., Alcan, 1909, in-8, br. (Dos fendu). (140) 150 fr.

Très recherché.

161 **Même ouvrage**, 1re édition. 1900. (40) 125 fr.

162 **BONNEMERE** (Eugène). Histoire des Paysans. P., Echo de la Sorbonne, 1877, gr. in-8, 461 pp., rel. demi-bas., nombr. illustr. (623) 300 fr.

163 **BORGHESI** (Bartolomeo). Œuvres complètes. Numismatique, 2 vol. — Epigraphique, 3 vol. — Lettres, 3 vol. — Fastes consulaires, 1 vol. — Préfets du prétoire, 1 vol. P., I. N., 1862-1897, 10 vol, in-4, d.-r. chagr. 5.000 fr.

Bon exemplaire.

164 **BOUCHOT** (Henri). Les femmes de Brantôme. P., Quantin, 1890, in-4, br. (287 pp.). (512) 450 fr.

80 pl. hors texte et figures dans le texte. Important pour l'étude de la société aristocratique de la seconde moitié du XVIe siècle et indispensable pour la bonne compréhension des « Dames galantes » et des « Dames illustres » de Brantôme. Devenu rare.

165 **BOUHOURS** (Le P.). Histoire de Pierre d'Aubusson, grand maistre de Rhodes. La Haye, 1739, in-12, 512 pp., pl. veau ép., dos orné, tr. marbr., portr., 1 plan. (7) 300 fr.

166 **BOUILLET** (J.-B.). Dictionnaire des lieux habités du département du Puy-de-Dôme. Clermont-Ferrand, 1854, in-8, 310 pp., br. (1141) 150 fr.

167 **BOURRILLY** (V.-L.). Essai sur l'histoire politique de la commune de Marseille, des origines à la victoire de Charles d'Anjou (1264). Aix en Provence, 1926, in-8, br. (234) 250 fr.

Très recherché.

168 **BOUSQUET** (J.). Histoire du Clergé de France depuis l'introduction du christianisme dans les Gaules jusqu'à nos jours. P., Pillet, 1853, 4 vol. in-8, d.-r. chag., dos orné. (292) 500 fr.

Bel exempl. bien relié.

169 [**BREMOND D'ARS** (Th. de)]. Procès-verbal de l'assemblée du ban et arrière-ban de la sénéchaussée d'Angoumois et rôle des nobles comparant pour rendre le service en personne (1er et 2 sept. 1635), suivis de la table alphabétique des nobles de l'Angoumois par M. d'Aguesseau, 1666-1667. Niort, 1866, in-8, br. (1278) 150 fr.

170 **BRIOT** (F.). Les Alpes françaises. Etudes sur l'économie Alpestre et l'application de la loi du 4 avril 1882, à la restauration et à l'amélioration des pâturages. P., 1896, fort vol. in-8, 597 pp., br., grav. h. t. et nombr. fig., plan et carte. (396) 250 fr.

Rare.

171 **BROGLIE** (A.). Questions de religion et d'histoire. P., M. Lévy, 1860, 2 vol. in-8, demi-t., 414-429 pp. (461) 350 fr.

Ex. bien relié d'un livre recherché par l'intérêt et la diversité des questions traitées.

172 **BROGLIE** (Abbé de). Les prophéties messianiques. Préface et notes par A. Largent. P., Bloud, 1904, 2 vol. in-12, br., 80-77 pp. (315) 60 fr.

Science et religion, études pour le temps présent.

173 **BROUILLET** (A.) et **MEILLET** (A.): Epoques antédiluvienne et celtique du Poitou. Poitiers, Girardin; Niort, Clouzot; P., Dumoulin, in-8, rel. demi-toile, 50 pl. hors texte, 284 pp. (1319) 600 fr.

Très rare.

174 **BROUSSOLLE** (J.-C.). Pèlerinages ombriens. 3e édit. P., Fischbacher, 1897, in-8, br., 46 grav., 302 pp. (402) 75 fr.

2 exemplaires.

175 **BRUCE-WHYTE** (M.-A.). Histoire des langues romanes et de leur littérature depuis leur origine jusqu'au XIVe siècle. P., Treuttel et Würtz, 1841, 3 vol. in-8, rel. demi-chagrin vert de prix de collège. (405) 1.000 fr.

Important et devenu rare.

176 **BRYCE** (James). La République Américaine. Deuxième édition. P., 1911-1913, 5 vol. in-8, br. (56) 850 fr.

Très recherché complet.

I. Le gouvernement National.

II. Le gouvernement des Etats.

III. Le système de parti, l'opinion publique.

IV. Exemples et réflexions.

V. Les Institutions sociales.

177 — Le saint empire Germanique et l'empire actuel d'Allemagne. Trad. de l'anglais par E. Domergue, préface de E. Lavisse. Colin, 1890, in-8, 596 pp., bradel demi-percal., couv. cons. (625) 600 fr.

Ouvrage capital et classique toujours très recherché.

178 **BUFFENOIR** (Hip.). Etudes sur le XVIIIe siècle. Le prestige de J.-J. Rousseau. Souvenirs, documents, anecdotes. P., 1909, in-8, 476 pp., br., avec 9 planches et illustr. (398) 250 fr.

Très recherché.

179 — Etudes sur le XVIIIe siècle. La Maréchale de Luxembourg (1707-1787). Souvenirs, documents, témoignages. P., 1924, pet. in-8, 256 pp., br., portr. (1064) 70 fr.

180 **BULLETIN** critique de littérature, d'histoire et de théologie. P., 1881-1906, 27 vol. in-8, demi-chag. 2.500 fr.

Exempl. bien relié.
Excellents articles très variés de Thédenat, Duchesne, Beurlier, Baudrillart, Paquier, Vacandard, etc....

181 **BULLETINO DI ARCHEOLOGIA CHRISTIANA** del Cav. Giov. Batt. de **Rossi**. Séries I à V. — Nuovo Bulletino di archeologia Cristiana pubbl. da de Rossi, Armellini, Marucchi, Stevenson, Duchesne, etc...., I à XXVIII. Rome, 1863 à 1922, in-4 et in-8. Les années 1863 à 1894, en rel. d.-maroquin à coins, 1895 à 1903, en rel. demi-veau f., 1904 à 1922, en fasc. (Nombr. pl. h. t. en noir et en couleurs). 15.000 fr.

Extrêmement rare complet.

182 **BULLETIN D'ARCHEOLOGIE CHRETIENNE** p. M. le Ch. J.-B. de **Rossi**. Edition française p. s. la direct. de l'abbé Martigny. 1867 à 1880, un vol. in-4, rel. d.-chag., le reste en fasc. in-8. (Planches en litho). (103) 2.500 fr.

Bien que la première année de l'édition italienne date de 1863 la traduction des 4 premières années ne fut pas faite dès le début, c'est pourquoi ce Bulletin français ne commence qu'à la cinquième année. Le vol. in-4 des années 1867-68-69 est particulièrement rare ainsi que l'année 1880.

183 **Même collection** allant de l'année 1867 à l'année 1877 y compris moins l'année 1870. (409) 1.080 fr.

184 **Même collection** allant de l'année 1871 à l'année 1877. (3) 750 fr.

185 **BURNOUF** (Emile). La Légende Athénienne. Etude de Mythologie comparée. P., Maisonneuve, 1872, in-8, br., 215 pp. (421) 280 fr.

Rare.

186 — La Science des religions. P., 1885, in-12, demi-vel. t. (314) 75 fr.

187 **BURY PALLISER** (Mme). Histoire de la dentelle, traduit par la comtesse G. de Clermont-Tonnerre. P., F. Didot, 1892, in-4, demi-ch. r., fer de lycée sur le plat, tr. dorée. (161 gravures et 16 pl. h. t. 340 pp.) 450 fr.

188 **CABANEL** (De). Maximes générales sur les droits domaniaux et seigneuriaux, tels que Lods et Ventes, Echanges, Reliefs ou Rachats et départ de Minorité. 2e éd. corrigée et augmentée des Titres de Franc-Aleu, Censives, Confiscations, Epaves, Batardise, Indemnité, etc.... P., Prault, 1755, in-12, p. r. veau, dos orné. (660) 260 fr.

Recherché.

189 **CABET**. Histoire populaire de la Révolution Française de 1789 à 1830, précédée d'une introduction contenant le précis de l'Histoire des Français depuis leur origine jusqu'aux Etats-Généraux. P., Pagnerre, 1839, 4 vol. in-8, d.-rel. bas. (Rousseurs). (420) 350 fr.

190 **CABROL** (U.). Histoire de l'Atelier monétaire Royal de Villefranche-de-Rouergue. Villefranche-de-Rouergue, 1913, in-8, 201 pp., br. (Grav. 1 plan). (1292) 250 fr.

191 **CAHEN** (L.), **MATHIEZ** (A.). Les lois Françaises de 1815 à nos jours accompagnées des documents politiques les plus importants. P., 1919, in-12, br. (287) 60 fr.

192 **CAHIERS DE 1889**. Assemblée générale des délégués des Assemblées provinciales de France tenue à Paris les 24, 25, 26 juin 1889. P., 1889, in-4, broché. (72) 130 fr.

Très intéressant exposé de revendications relatives aux intérêts religieux et moraux, agricoles et ruraux, industriels et commerciaux dans un sens nettement chrétien.

193 **CALLET**. Notice historique sur la vie artistique et les ouvrages de quelques Architectes Français du XVIe siècle. P., 1843, in-8, brochė pl. papier fant. (Fig.). (613) 200 fr.

Ouvrage peu commun. Articles sur J. Bullant, Phil. Delorme, J. Goujon, Pierre Lescot, les Du Cerceau, Primatice, Serlio, etc....

194 **CALMELS** (Abbé A.) et **COSTE** (Chanoine H.). L'Aubrac, géologie, orographie, hydrologie, climat, flore, forêts, préhistoire. Rodez, 1929, p. in-8, 215 pp., br., 4 gravures. (1203) 120 fr.

Devenu rare.

195 **CALVET-ROGNAT** (F.). Crémieu ancien et moderne. Lyon, 1848, gr. in-8, 228 pp., br., 6 lithographies, 1 plan. (1422) 260 fr.

196 **CALVIN**. Traité des reliques. Autre traité des reliques contre le Concile de Trente traduit du latin de M. Chemnicius, Inventaire des reliques de Rome, Réponses aux allégations de Robert Bellarmin Jésuite pour les reliques. Genève, P. de La Rouière, 1544, in-, br., 232 pp. (316) 180 fr.

Réimpression à petit nombre de 1863.

197 **CAMAU** (E.). Marseille au XXe siècle, tableau historique et statistique de sa population, son commerce, sa marine, son industrie, suivi d'indications et de réformes. P., 1905, fort vol. in-4, 1.006 pp., br. (119) 350 fr.

198 **CAMERON** (Commandant V.-L.). A travers l'Afrique, voyage de Zanzibar à Benguela, trad. de l'Anglais par Mme H. Loreau. Hachette, 1878, gr. in-8, 559 pp., br., 139 grav. sur bois, 1 carte, 4 fac-similés, dos fendu. (131) 135 fr.

199 **CAMEROUN**. L'Œuvre de la France au Cameroun. In-8, br., nombreux tableaux, cartes et graphiques. (96) 75 fr.

200 **CAMPARDON** (Emile). Les Prodigalités d'un Fermier Général. Complément aux mémoires de Madame d'Epinay. P., Charavay, 1882, in-8, br., 164 pp., 1 portr. gravé, ex. sur papier de Hollande. (322) 150 fr.

Rare.

201 — Les Comédiens du Roi de la troupe française pendant les deux derniers siècles, documents inédits recueillis aux archives nationales. P., H. Champion, 1879, in-8, br. (116) 150 fr.

Recherché.

202 **CAMPOS LEYZA** (Etienne de). Clef de l'interprétation Hébraïque ou analyse étymologique des racines de cette langue pour servir à l'histoire de l'origine et de la formation du langage. Bordeaux, 1872, in-8, d.-rel. chagr. (131) 250 fr.

203 **CARAFA** (Jos.). De capella regis utriusque Siciliae et aliorum principum liber unus. Romae, 1749, in-4, rel. pleine basane ancienne, dos orné, tr. r. (641) 450 fr.

Ouvrage estimé, bon exemplaire.

204 **CARAYON** (Le Père). Charles III et les Jésuites de ses états d'Europe et d'Amérique en 1767. P., 1868, in-8, 451 pp., br. (462) 225 fr.

Très rare.

205 **CARION** (Jean, philosophe). Les Chroniques, là où sont contenues les choses mémorables depuis la création du monde jusqu'au règne du roi Charles, neuvième de ce nom à présent régnant, traduit en Français par Maistre Jehan le Blond. P., Ruelle, 1564, in-16, pl. r. parchem. (1) 425 fr.

206 **CARNOT**. Correspondance générale publiée avec des notes historiques et biographiques par E. Charavay. P., Imprimerie Nationale, 1892-1907, 4 vol. in-4, cart. édit. 650 fr.

207 **CARNAVAL**. Le plat de Carnal ou les beignets apprêtés par Guillaume Bonnepâte pour remettre en appétit ceux qui l'ont perdu. P., 1873, pet. in-8, demi-maroq., coins, dos à nerfs, tête marbr., tiré à 300 exempl., nombr. figures. (75) 250 fr.

Forme le tome IV du Recueil de pièces rares et facétieuses, ex. très bien relié.

208 **CARRO** (A.). Santerre général de la République française, sa vie politique et privée écrite d'après les documents originaux laissés par lui et les notes d'A. Santerre, son fils aîné. 2e édit. Meaux, J. Carro, 1869, in-8, br., 397 pp. (52) 140 fr.

209 **CARTAILHAC** (Emile). Monuments primitifs des Iles Baléares. Toulouse, Privat, 1892, un volume de texte (80 pp.) et un album de 51 planches en phototypie, format in-4, sous cartonnage éditeur. (557) 1.250 fr.

Publication tirée en tout à 240 exemplaires dont 120 mis dans le commerce. Devenu très rare.

210 — La France préhistorique d'après les sépultures et les monuments. Alcan, 1896, in-8, rel. pl. toile de l'éditeur, 162 figures. (729) 135 fr.

Toujours recherché malgré sa date. De la « Bibl. scientifique internationale ».

211 **CASTELVERD** (E. de). Mémorial militaire. P., 1846, in-8, demi-bas., 39 tableaux dépl., 12 cartes en coul., hors texte. (431) 120 fr.

Peu commun.

212 **CASTILLE** (Hippolyte). Les Hommes et les mœurs en France sous le règne de Louis-Philippe. P., P. Henneton, 1853, in-12, rel. demi-chagrin. (9) 135 fr.

Volume rare, bonne étude.

213 **CATALOGUE** des livres rares et précieux composant la bibliothèque de M. Hipp. **Destailleur**. P., Damascène-Morgan, 1891, gr. in-8, br. (Dos fendu, plat déchiré). (391) 200 fr.

Exempl. annoté, prix marqués.

214 — des livres de la Bibliothèque de feu M. le **Duc de La Vallière**, par de Bure. P., 1783, 3 vol. in-8, d.-basane. (Défraichi). Portrait. (661) 375 fr.

215 — des Manuscrits Sanskrits de la Bibliothèque Impériale. Avec des notices du contenu de la plupart des ouvrages, etc., par M. A. Hamilton et L. Langlès. P., 1807, in-8, 118 pp., cart. (744) 75 fr.

216 — of a collection of ancient rings formed by the late E. Guilleu. P.,

Berger, 1912, gr. in-8, br., tiré à 200 ex. (24 planches h. t.). (30) 300 fr.

Très recherché.

217 — sur la **Révolution** Française. Catalogue d'une collection très importante d'ouvrages historiques et satiriques sur Louis XVI, Marie-Antoinette et la Rév. Franç. P., Gouin, 1869, in-12, br. (12) 125 fr.

Peu commun et très précieux.

218 **CAUVET** (E.). Du mariage des Serfs. Condition des enfants des Serfs. Etude sur Pline le jeune. Etude historique sur l'établissement des Espagnols dans la Septimanie au VIII° et IX° siècle et sur la fondation de Fontjoncouse par l'Espagnol Jean au VIII° siècle. Montpellier, 1898, réunion de 4 broch., rel. en 1 vol. in-8, bradel demi-perc. (570) 230 fr.

Réunion peu commune d'articles très intéressants.

219 **CAYLUS** (Comte de). Correspondance inédite du Comte de Caylus avec le P. Paciaudi, Théatin (1757-1765), suivie de celles de l'Abbé Barthélemy et de Mariette avec le même, publiées par Charles Nisard. P., Imprimerie Nationale, 1877, 2 vol. in-8, br. (113) 150 fr.

220 **CAYLUS** (Marquise de). Souvenirs, nouv. édit. soigneusement revue sur les meilleurs textes, contenant la préface et les notes de Voltaire, avec une étude sur l'auteur, un commentaire historique et une table analytique par M. de Lescure. P., Lemerre, 1874, pet. in-12, br., muni d'un étui pl. toile. (3) 100 fr.

221 **CAZAURAN** (Abbé). Diocèse d'Auch, histoire paroissiale. Baronnie de Bourrouillan, histoire seigneuriale et paroissiale. P., 1887, in-8, 603 pp., br., 1 planche d'armoiries. (1800) 200 fr.

Très rare.

222 [**CAZOTTE**]. Œuvres badines et morales. Amsterdam, Lausanne et P., 1776-78, 3 vol. in-8, rel. veau marbr., dos ornés, tr. marbr. (309) 1,500 fr.

Joli exempl. bien conservé et bien relié de ce recueil peu commun, le tome III en 2 parties comprenant 61 fables, le fou de Bagdad, l'honneur perdu, la Belle par accident, la guerre de Genève, la Voltériade, manque souvent, le tome Ier est illustré de 2 belles gravures de Cochin gravées p. Choffard et Prevost.

223 **CELLIER** (M.-F. du). Histoire des Classes laborieuses en France, depuis la conquête de la Gaule par Jules César jusqu'à nos jours. P., Didier, 1860, in-8, d.-r. chag., plat toile, dos orné, armoiries de collège. (282) 300 fr.

224 **CENT NOUVELLES** (Les) nouvelles, texte revu avec beaucoup de soin sur les meilleures éditions et accompagné de notes explicatives. P., Garnier, in-12, demi-v., dos orné, 424 pp. (2) 150 fr.

Ex. bien relié.

225 **CERIZIERS** (René de). Le philosophe François. Rouen, 1651, 3 parties en 1 vol. pet. in-12, rel. v. br. (628) 125 fr.

L'auteur, Jésuite, obtint sa sécularisation et devint aumônier de Louis XIV après avoir été attaché au duc d'Orléans.

226 — Le Tacite François, avec les Réflexions chrestiennes et politiques sur la vie des Roys de France. P., 1648, pet. in-4, pl. parchemin. (655) 300 fr.

227 **CHAGNY** (A.). Une grande abbaye lyonnaise. La basilique Saint-Martin d'Ainay et ses annexes. Etude historique et archéologique avec le concours des manuscrits et documents laissés par le Dr Birot, préf. de M. Aubert. Lyon, Masson, Vitte, 1935, in-4, br. (Fig. et front.). (1235) 175 fr.

Belle monographie tirée à 600 exempl. numérotés sur beau vélin.

228 **CHAHO** (Augustin), Histoire primitive des Euskariens-basques; Langue, poésie, mœurs et caractère de ce peuple. Introduction à son histoire ancienne et moderne. Madrid et Bayonne, 1847, in-8, demi-rel. veau, tr. jasp. (542) 350 fr.

Remarquable étude sur cette passionnante question. Extrêmement rare.
Un morceau manque à la marge supérieure des titre et faux-titre sans atteindre le texte.

229 **CHAILAN** (Abbé M.). L'Ordre de Malte dans la ville d'Arles. Bergerac, 1908, in-8, 387 pp., gravures. (1282) 150 fr.

230 — Le Roi René à son château de Gardane. Etude sur les conditions d'exploitation agricole en Provence au XVe siècle. P., Picard, 1909, in-8, br. (1241) 125 fr.

231 — Registre de comptes pour le collège papal Sainte Benoit et Germain à Montpellier (1368-1370). P., Picard, 1916, in-8, br., 146 pp. (59) 80 fr.

232 **CHAINE** (Léon). Les catholiques français et leurs difficultés actuelles. P., Storck, 1903, in-12, d.-r. chag. (4) 100 fr.

Militarisme, nationalisme, les femmes et la politique, antisémitisme, les catholiques et le bon vieux temps, timidité intellectuelle de certains catholiques, etc.

233 **CHALAMBERT** (Victor de). Histoire de la Ligue sous les règnes de Henri III et Henri IV ou quinze années de l'Histoire de France, avant-propos, notes, dessins d'en-têtes et de fin de chapitres par Abel de Chalambert. P., Firmin Didot, 1898, grand in-8, br. (650) 250 fr.

234 **CHAMPIER** (Victor). Les anciens almanachs illustrés, Histoire du calendrier depuis les temps anciens jusqu'à nos jours. Ouvrage accompagné de 50 planches hors texte en noir et en couleur; reproduisant les principaux almanachs illustrés ou gravés. P., 1886, gr. in-folio, en feuilles, sous cartonnage édit. 350 fr.

50 reproductions d'almanachs-estampes, s'ouvrant par une étude sur les almanachs-livres dans laquelle l'auteur décrit les productions les plus intéressantes du XVIIIe siècle. (Grand-Carteret).

235 **CHAMPOLLION** (A.). Paléographie des classiques latins, d'après les plus beaux manuscrits de la Bibl. royale de Paris. Recueil de fac-similé accompagné de notices historiques et descriptives. Introd. de Champollion-Figeac. P., Panckoucke, 1837, in-4, demi-t. bradel à coins, couv. de livraison. (12 pl. de reprod. lithogr. ou gravées, tirées sur chine). Qq. rousseurs aux faux-titre et titre. (639) 150 fr.

236 **CHAMPOLLION-FIGEAC**. Histoire de la Perse (Asie Orientale). P., A. de Vresse, 1860, un volume gr. in-8, illustré de cinq peintures à l'aquarelle. (1274) 200 fr.

237 **CHAMPOLLION LE JEUNE**. Lettres écrites d'Egypte et de Nubie en 1828 et 1829. Nouvelle édition. P., 1868, in-8, demi-rel. chagr., tr. jasp. (3 pl. h. t.). (1295) 150 fr.

238 **CHANAL** (V. de, général). L'Armée américaine pendant la guerre de la Sécession. P., Dumaine, 1872, in-8, rel. demi-parchemin. (7 pl. h. t.). (129) 300 fr.

Très recherché. On a relié en tête une brochure de 16 pp. sur « G. Gordon Meade, major général dans l'armée régulière des E.-U. ».

238 bis **Le même**, sans la brochure, bien relié en demi-chagrin. (223) 275 fr.

239 **CHANOINE DAVRANCHES** (L.). Le fief d'Avrilly et ses seigneurs. Rouen, 1891, in-8, br. (4 pl. h. t., dont un plan se dépl.). (1302) 400 fr.

Extrêmement rare, 100 exempl. seulement sont mis dans le commerce. Tiré sur beau vergé.

240 **CHANNING** (W.-E.). Œuvres. De l'Esclavage. Précédé d'une préface et d'une étude sur l'esclavage aux Etats-Unis par Edouard Laboulaye. P., Lacroix-Comon, 1855, in-12, br., 353 pp. (11) 150 fr.

241 **CHANSONS** populaires dans le Bas-Berri. Paroles et musique recueillies par R. Barbillat et L. Touraine. Châteauroux, 1930, 5 fasc. gr. in-8, br. (Musique notée). (101) 375 fr.

242 **Idem**. Un des 300 ex. numérotés sur Lafuma. (120) 500 fr.

243 **CHAPOY** (Henry). Anne d'Autriche et la Fronde d'après les mémoires de Mme de Motteville. P., Soc. Bibliographique, 1882, in-8, br., un portrait h. t. (322) 125 fr.

244 **CHARTROU** (J.). L'Anjou de 1109 à 1151. Foulque de Jérusalem et Geoffroi Plantegenet. P., 1928, in-8, 444 pp., br., front. (1323) 250 fr.

Epuisé.

244 bis **CHARVET** (J.). Description des collections de Sceaux-Matrices de M. M.-E. Dongé. P., 1880, in-8, 357 pp., br., 133 fig. gravées sur bois et 6 planches h. t. (495) 300 fr.

245 **CHASLES** (Philarète). Etudes sur la Littérature et les Mœurs des Anglo-Américains au XIXe siècle. P., Amyot, s. d., in-12, 515 pp., rel. demi-chagr. (314) 80 fr.

246 **CHASSANG** (A.). Le spiritualisme et l'idéal dans l'art, la poésie des Grecs. P., Didier, 1868, in-8, br. (Dos factice). (405) 135 fr.

247 **CHASSANT** (A.). Dictionnaire des abréviations latines et françaises usitées dans les inscriptions lapidaires et métalliques, les manuscrits et les chartes du Moyen-Age. P., 1846, in-12, 170 pp., cart. pl. toile. (7) 125 fr.

248 — Paléographie des chartres et des manuscrits du XIe au XVIIe siècle. P., Aubry, 1876, in-12, br. (184) 150 fr.

Avec 10 planches hors texte. Très rare et recherché encore maintenant malgré sa date.

249 — Petit vocabulaire Latin-Français du XIIIe siècle. P., Aubry, 1877, in-12, br. (50 pp.). (11) 65 fr.

Tiré à 200 exempl. et très rare. Extrait d'un manuscrit de la Bibliothèque d'Evreux.

250 **CHATELLIER** (P. du) et **LE PONTOIS** (L.). La Sépulture scandinave à barque de l'île de Groix. Quimper, Cotonnec, 1908, in-8, br., 98 pp., nombr. ill. (1248) 200 fr.

Très rare et recherché. Extrait du Bulletin de la Société Archéologique du Finistère (t. XXXV).

251 **CHAULIEU.** Œuvres diverses de l'abbé de Chaulieu. Amsterdam, par la Compagnie, 1750. — Œuvres diverses de M. le Marquis de la Farre (contenant les « Mémoires » et les poésies). Amsterdam. 1750. Ensemble en 1 vol. in-12, pl. veau époque, dos orné, tr. r. (627) 250 fr.

252 [**CHAUVELIN** (L'abbé)]. Examen impartial des immunités ecclésiastiques, contenant les maximes du Droit Public et les faits historiques qui y ont rapport. Londres. 1751, in-12, pl. r. veau, dos orné, tr. rouges. (618) 180 fr.

Joli exemplaire très frais.

253 **CHAVAGNAC** (De). Mémoires du comte Gaspard de Chavagnac. 1638-1689. P., E. Flammarion, s. d., in-12, br., 382 pp. (389) 30 fr.

254 **CHAVEE** (H.). Français et Wallon parallèle Linguistique. P., 1857, in-12, br. (2333) 135 fr.

255 **CHEFFONTAINES** (Christophe). Chrestienne confutation du poinct d'honneur, sur lequel la Noblesse fonde aujourd'huy ses querelles et monomachies. P., Pierre l'Huillier, 1571, petit in-8, pl. parchemin époque. (20 ff. n. ch. pour le titre, l'épistre et l'advertissement, 76 ff. ch. pour la « Confutation » et 103 ff. ch. pour les « Dialogues du point d'honneur ». (321) 950 fr.

Curieux et rare ouvrage sur les duels et combats singuliers, qui venaient d'être prohibés par l'ordonnance de Moulin de 1566. Cheffontaines (1532-1595), natif de Léon en Basse-Bretagne, archevêque de Césarée, mourut à Rome, en essayant de se justifier d'accusations d'hétérodoxie.

256 **CHENIER** (André). Œuvres poétiques de... précédées d'une étude sur André Chénier par Sainte-Beuve. Mise en ordre et annotée par Louis Moland. P., Garnier, 1883, 2 vol. in-12, br. (8) 100 fr.

Bonne édition recherchée.

257 **CHENIER** (M.-J.). Tableau historique de l'état et des progrès de la littérature française, depuis 1789; nouv. édit. revue sur les manuscrits. P., Baudouin, 1821, in-16, pl. r. veau noir, dos et plat orné, t. jaunes. (621) 75 fr.

258 **CHENU** (A.). Les Conspirateurs, les sociétés secrètes, la préfecture de police sous Caussidière les corps-francs. P., Garnier, 1850, in-12, br. (13) 65 fr.

259 **CHERADAME** (André). Le Plan pangermaniste démasqué. Le redoutable piège Berlinois de « la partie nulle », ill. de 31 cartes originales. P., Plon, 1916, in-12, br. (506) 30 fr.

260 **CHERRIER** (C. De). Histoire de la Lutte des Papes et des empereurs de la maison de Souabe, de ses causes et de ses effets. P., Courcier, 4 vol. in-8, rel. demi-chagr. (613) 450 fr.

261 **CHERUEL** (A.). Dictionnaire historique des Institutions, mœurs et coutumes de la France. Hachette, 1874, 2 vol. in-12, demi-chagr., tr. dorées. (786) 400 fr.

262 — Histoire de France pendant la minorité de Louis XIV. P., Hachette, 1879, 4 vol. in-8, les 3 premiers reliés demi-chagr. vert, le 4e broché. (744) 350 fr.

263 — Histoire de l'Administration Monarchique en France, depuis l'avènement de Philippe-Auguste jusqu'à la mort de Louis XIV. P., 1850, 2 vol. in-8, br. (148) 250 fr.

264 — De l'Administration de Louis XIV (1661-1672). D'après les mémoires inédits d'Olivier D'Ormesson. P., 1850, in-8, br. (125) 150 fr.

265 **CHESTER** (E.). Histoire et rôle du bœuf dans la civilisation. P., Schleicher, 1898, in-12, br. 150 fr.

Exempl. sur japon de ce livre recherché paru dans la petite « Biblioth. Littéraire de vulgarisation scientifique ».

266 **CHEVALIER** (C.). Notice historique sur la Maladrerie de Voley près Romans, précédée de recherches sur la lèpre, les lépreux et les léproseries. Romans, 1870, in-8, 186 pp., br. (1233) 150 fr.

Rare.

267 **CHEVIGNY** (De). La Science des personnes de cour, d'épée et de robe, contenant les traités suivans : la religion, l'astronomie, la géographie, la physique, l'anatomie, l'art militaire, le blason, etc. Nouv. édit. augm. et continuée jusqu'à nos jours. P., Rollin, 1752 8 vol. in-12, veau marbr., dos ornés, tr. roug. (Rel. anc.). (1) 1.800 fr.

Edition la plus complète de cette utile encyclopédie, renfermant de nombreuses planches hors texte.

268 **CHMERKINE** (M.). Les Conséquences de l'Antisémitisme en Russie. Préf. de G. de Molinari. P., 1897, in-12, br. (1343) 120 fr.

Rare.

269 **CHOLIÈRES** (Seigneur de). Œuvres. Edition préparée p. E. Tricotel, notes, index et glossaire par D. Jouaust. Préface par Paul Lacroix. I. Les Matinées. — II. Les Après-Dinées. P., Jouaust, 1879, 2 vol. in-8, br. (7) 225 fr.

Tiré à 260 exemplaires.

270 **CHOISY** (Abbé de). Mémoires pour servir à l'histoire de Louis XIV. Utrecht, 1727, in-12, pl. veau ép., dos orné. (647) 150 fr.

271 **CHOTIN** (A.-G.). Etudes étymologiques sur les noms des villes, bourgs, hameaux, rivières et ruisseaux de la province du Brabant. P., Lethielleux, 1859, in-8, br., 259 pp. (308) 200 fr.

272 — Etudes étymologiques et archéologiques sur les noms des villes, bourgs, villages, hameaux, forêts, lacs, rivières et ruisseaux de la Province du Hainaut. P., Laroche, 1868, in-8, br. (1245) 200 fr.

Rare.

273 **CHOUBLIER** (M.). La Question d'Orient depuis le traité de Berlin, étude d'histoire diplomatique. P., 1849, in-8, 498 pp., br. (119) 150 fr.

Epuisé et très intéressant.

274 **CICERON.** Tusculanes, trad. par Bouhier et d'Olivet. P., Barbou, 1776, 2 vol. in-12, pl. veau ép., dos ornés, tr. rouges. (626) 250 fr.

Edition recherchée. Ex. bien conservé.

275 — Les Œuvres, de la traduction de du Ryer. P., 1670, 2 vol. in-12, pl. veau. (619) 75 fr.

276 — Les Livres de Cicéron, de la vieillesse, de l'amitié, les paradoxes, le songe de Scipion, lettres politiques à Quintus. Trad. avec le latin sur les textes les plus corrects par M. de Barrett. P., Barbou, 1776, in-12, 335 pp., pl. veau, dos orné, tr. rouges. (636) 130 fr.

Ex. bien conservé.

277 — Les Deux livres de la divination de Cicéron. Trad. en français par Desmarais avec le texte Latin; suivis du Traité de la Consolation par Morabin. P., an III de la République, in-12, 480 pp., pl. veau ép., dos orné, tr. marb. (620) 145 fr.

278 **CLAIRAMBAULT-MAUREPAS.** Chansonnier historique du XVIIIe siècle. Publié avec introd., commentaires, notes et index par E. Raunié. P., 1879-1884, 10 vol. in-12, br., 50 portraits à l'eau-forte. 1.350 fr.

279 **CLAUSSE** (G.). Les Monuments du christianisme au moyen-âge. Basiliques et mosaïques chrétiennes. Italie, Sicile. Leroux, 1893, 2 vol. gr. in-8, br., 200 dessins et 9 planches h. t. (575) 650 fr.

280 — Les Monuments du Christianisme au moyen-âge. Les Marbriers Romains et le mobilier presbytéral. Leroux, 1897, gr. in-8, 527 pp., br. (75 dessins). (636) 300 fr.

Recherché.

281 — Les Origines Bénédictines. Subiaco-Mont-Cassin. Monte-Oliveto. P., 1899, gr. in-8, br. (10 pl.). (94) 350 fr.

282 — Les Sforza et les arts en Milanais, 1450-1530. Leroux, 1909, gr. in-8, 520 pp., br., nombr. grav. et 34 planches h. t. (672) 800 fr.

283 **CLEMENCEAU** (George). L'Iniquité. Stock, 1899, in-12, 502 pp., br. (13) 300 fr.

Un des ouvrages les plus rare sur l'affaire Dreyfus.

284 **CLEMANCEAU** (Joseph). Histoire de la guerre de la Vendée (1793-1815), publié par l'Abbé Uzureau, directeur de l'Anjou historique. P., 1909, in-8, 377 pp., br. (1246) 175 fr.

Très recherché.

285 **CLERC** (M.). Yu le Grand et Confucius, histoire chinoise. Soissons, Ponce Courtois, 1769, 3 parties rel. en un vol. in-4, d.-r. et coins veau, dos orné. (637) 800 fr.

8 tableaux dépliants h. t. Peu commun et très recherché.

286 **CLERCQ** (Alex. de). Guide pratique des consulats. P., Amyot, 1868, 2 vol. in-8, d.-r. bas. (717) 100 fr.

Une partie de l'ouvrage est consacrée aux relations avec l'Orient et les Barbaresques.

287 **CLERQ** (De) et **VALLAT** (De). Formulaire des chancelleries diplomatiques et consulaires, suivi du tarif des chancelleries et du texte des principales lois... relatives aux consulats. P., 1800, 2 vol. in-8, d.-r. chagr. (637) 200 fr.

288 **CLOQUET** (Jules). Souvenirs sur la vie privée du Général Lafayette. P., Galignani, 1835, in-8, d.-r. veau, dos orné, un portrait h. t. (1448) 350 fr.

Très rare et fort recherché. Cet ouvrage du médecin de Lafayette est plein de faits et d'une lecture agréable.

289 **COCHIN** (Henry). Œuvres, contenant le Recueil de ses Mémoires et Consultations. P., Desaint, 1751-1757, 6 vol. in-4, veau anc. (Portr.). 550 fr.

Henri Cochin, jurisconsulte, né à Paris en 1687, mort en 1747, était fort réputé pour son talent naturel et son érudition.

290 **COCHIN** (M.). Œuvres complètes de Cochin, avocat au Parlement de Paris. Nouvelle édit. classée par ordre de matières, précédée d'un discours préliminaire et suivie d'une table analyti-

que. P., 1821-22, 5 vol. in-8, demi-chagr. 850 fr.

Edition la plus recherchée. Ex. bien relié.

291 **CODE CIVIL**. Motifs et Discours prononcés lors de la publication du Code Civil par les divers orateurs du Conseil d'Etat et du Tribunat et Discussion du Conseil d'Etat et du Tribunat sur le Code Civil avant la rédaction définitive de chacune des lois... P., Didot, 1838, 2 vol. gr. in-8 à deux colonnes, demi-rel. chagr. brun, tranch. marbr. (671) 250 fr.

Bel exempl. d'un ouvrage depuis longtemps épuisé. C'est dans le tome II que se trouvent les remarques, si divertissantes, du Premier Consul.

292 — 1804-1904. Livre du centenaire publié par la Société d'études législatives. P., Rousseau, 1904, 2 vol. in-8, br. (93) 350 fr.

Recueil de 40 articles par Esmein, Boistel, Vigié, Jesserant, etc., sur le Code Civil, sa préparation, sa publication, son influence à l'étranger, la question de sa révision, etc.

293 — Pour les états de S. M. le Roi de **Sardaigne**. Turin, 1837, in-8 (691 pp.), demi-veau, dos orné. (296) 300 fr.

Rare et très recherché, bon exemplaire bien relié.

294 **CODEX**, pharmacopée française rédigée par ordre du gouvernement par une commission composée de MM. les professeurs de la Faculté de Médecine et de l'Ecole Spéciale de Pharmacie de Paris. P., Béchet, 1837, in-4, cart., 535 pp. (Cartonnage un peu usagé). (314) 135 fr.

295 **COHEN** (Gustave). Bibliothèque du xve siècle. Mystères et Moralités du Manuscrit 617 de Chantilly, publiés pour la première fois et précédés d'une étude linguistique et littéraire. P., Ed. Champion, 1920, in-4, cx + 138 pp., br., 3 pl. h. t. (865) 750 fr.

296 — Ecrivains Français en Hollande. Champion, 1920, in-8, 756 pp., br. (30 pl. h. t.). (318) 600 fr.

Très rare et recherché.

297 **COHEN** (J.). Les Déicides, examen de la divinité de Jésus-Christ et de l'église chrétienne au point de vue du Judaisme. Lévy, 1861, in-8, 339 pp., br. (298) 100 fr.

298 **COLLE**. Correspondance faisant suite à son journal accompagnée de fragments également inédits de ses œuvres posthumes, avec introd. et notes par Bonhomme. Plon, 1864, in-8, 483 pp., br. (Portr. en taille-douce par A. Nargeot). (112) 135 fr.

299 **COLLECTION** de mémoires relatifs à la révolution d'Angleterre, publiés avec une introduction par M. Guizot. P., Pichon-Béchet, 1827, 25 vol. in-8, demi-v. 2.000 fr.

La Coll. comprend les mémoires de : Warwick, Thomas May, 2 vol., Price, Herbert, Berkley, Hollis, Huntington, Fairefax, Ludlow, 3 vol., le procès de Charles Ier, l'Eikon Basiliké, les mémoires de Charles II, mistress Hutchinson, 2 vol., lord Clarendon, 3 vol., lord Henri Clarendon, Burnet, 4 vol., Reresby, Buckingham, Jacques II, 4 vol. — Qq. coiffes sont abimées mais collection bien reliée.

300 **COLLECTION**. « Bibliothèque d'Histoire de l'Art ». P., Van Oest, in-4, br., ill. de 64 planches h. texte, chacun. (2073) 280 fr.

Art égéen (L'), par Jean Charbonneaux.

Art égyptien (L'), par Charles Boreux.

Architecture et la Sculpture en Belgique (L'), par Marcel Laurent.

Arts musulmans (Les), par Gaston Migeon.

Sculpture chinoise (La), par d'Ardenne de Tizac.

COLLECTION « Les Classiques de l'Orient » publiée sous la direction de Victor Goloubew.

Volumes grand in-8, brochés. Illustrés de figures sur bois dans le texte et hors texte.

301 **La légende de Nala et Damayanti**. Tr. avec introduction, notes et vocabulaire par Sylvain Lévi. P., 1920. (131 pp.). Ex. sur grand papier. 125 fr.

302 **La Marche à la lumière**, Bodhicaryavatara. Poème sanscrit de Cantideva. Tr. avec introduction par Louis Finot. P., 1920. (167 pp.). Ex. en grand papier. 125 fr.

303 **Représentations théâtrales** dans les monastères du Tibet. **Trois mystères Tibétains**. Tchrimekundan, Djrozanmo, Nansal. Traduits avec introduction, notes et index par Jacques Bacot. P., 1921. (300 pp.). Ex. en grand papier. 150 fr.

— **Idem**. Papier ordinaire. 80 fr.

304 **Contes et légendes** du bouddhisme chinois. Traduits du chinois par Edouard Chavannes. P., 1921. (220 pp.). Ex. sur grand papier. 200 fr.

305 **Cinq Nô**. Drames lyriques japonais. Traduits avec préface, notices et notes par Noël Peri. P., 1921. (259 pp.). Ex. sur grand papier. 150 fr.

306 **Voyage** du marchand arabe Sulayman en Inde et en Chine, rédigé en 851, suivi de remarques par Abu Zayd Hasan (vers 916). Traduit de l'arabe avec introduction, glossaire et index par Gabriel Ferrand. P., 1922. (155 pp.). Ex. sur grand papier. 125 fr.

307 **Les Questions de Milinda**. Milinda-Panha. Traduit du pali avec introduction et notes par Louis Finot. P., 1922. (165 pp.). Ex. sur grand papier. 125 fr.

— **Idem**. Ex. ordinaire. 60 fr.

308 **L'histoire romanesque d'Udayana**, roi de Vatsa, extraite du Katha-Sarit-Sagara de Somadeva. Trad. pour la première fois du sanscrit par Félix Lacôte. P., 1924. (180 pp.). Ex. sur grand papier. 125 fr.

— **Idem** sur papier ordinaire. 60 fr.

309 **Le poète tibétain Milarepa**. Ses crimes, ses épreuves, son nirvana. Traduit du tibétain par Jacques Bacot. P., 1925. (310 pp.). Ex. sur grand papier. 150 fr.

310 **La légende de Rama et Sita**. Extraite du Ramayana de Valmiki. Traduite du sanscrit par Gustav Courtillier. P., 1927. (276 pp.). Ex. sur grand papier. 160 fr.

— **Idem** sur papier ordinaire. 80 fr.

COLLECTION « PANCKOUCKE ». Vol. in-8, texte et traduction.

311 **COLUMELLE**. L'Economie rurale. 1844, 3 vol., d.-r. chagrin. (694) 350 fr.

312 **EUTROPE**. Abrégé de l'Histoire romaine. Messala Corvinus, livre à Octavien Auguste sur sa généalogie. Sextus Rufus, des provinces et des victoires du peuple romain, des régions de la ville de Rome. 1843, ensemble en 1 vol., d.-r. chagrin. (694) 150 fr.

313 **FRONTIN** (Sextus-Julius). Les Stratagèmes. Aqueducs de la ville de Rome. 1848, d.-r. chagrin. (694) 120 fr.

314 **LUCILIUS** (C.). Satires. L'Etna, Lucilius Junior. Fragment de Cornelius Severus sur la mort de Cicéron. Panégérique de Pison Saleius Bassus. Fables, d'Avianus. Distiques de Denys Caton. 1845, ensemble en 1 vol., d.-r. chagrin. (694) 100 fr.

315 **MACROBE**. Œuvres. (Saturnales. Des différences et des rapports du verbe grec et du verbe latin. — Le songe de Scipion). 1845, 3 vol., d.-r. chagrin. (694) 300 fr.

316 **PALLADIUS** (Rutilius, Taurus, Aemilianus). Economie rurale. 1843, d.-r. chagrin. (694) 200 fr.

317 **POETAE MINORES**. Sabinus, Calpurnius, Gratius Faliscus, Nemesianus, Valerius Cato, Vestritius Spurinna, Lupercus, Servastus, Arborius, Pentadius, Eucheria, Pervigilium Veneris. P., 1842, 416 pp., br. (35) 100 fr.

318 **POMPEIUS FESTUS**, de la signification des mots. P., 1846, 2 vol., br. (83) 165 fr.

319 **POMPONIUS MELA**. Géographie. Vibius Sequester. Nomenclature des fleuves, fontaines, lacs, forêts, marais, montagnes et peuples dont il est fait mention dans les poètes. Ethicus. Cosmographie. Publius Victor. Des régions de la ville de Rome. 1843, ensemble en 1 vol., d.-r. chagrin. (694) 300 fr.

320 **PRISCIEN**. Le Périégèse. Poids et mesures. Eloges d'Anastase. Préceptes médicaux de Serenus Sammonicus. Macer Floridus. Des vertus des plantes. Marcellus. De la médecine. 1845, ensemble en 1 vol., d.-r. chagrin. (694) 150 fr.

321 **VARRON**. Economie rurale. 1843, d.-r. chagrin. (694) 180 fr.

322 **COLLET**. Traité historique, dogmatique et pratique des indulgences et du jubilé. P., T. Herrisant, N.-M. Tillard, 1759, 2 vol. in-12, rel. v., dos ornés, 336-394 pp. (615) 200 fr.

323 **COLLIN DE PLANCY** (J.). Légendes des commandements de Dieu. Plon, 1864, in-8, 390 pp., d.-bas., 2 grav. en couleurs. (314) 400 fr.

Très rare.

324 — Légendes des Sacrements. Plon, 1861, in-8, 384 pp., br., front. en couleurs. (Dos fendu). (1440) 150 fr.

Rare.

325 — Légendes des Saintes Images de Notre-Seigneur, de la Sainte Vierge et des Saints. Plon, 1861, in-8, 386 pp., br., front. en couleurs. (Dos fendu). (1440) 150 fr.

Rare.

326 — Dictionnaire critique des Reliques et des Images miraculeuses. P., 1821, 3 vol. in-8, demi-rel. veau, (62) 350 fr.

Dos abimé, mais rel. solide. Très recherché.

327 **[CONDORCET]**. Vie de M. Turgot. Londres, 1786, in-8, 299 pp., demi-toile. (1495) 350 fr.

Très rare.

328 **COQUEREL** (Charles). Histoire des Eglises du Désert chez les Protestants de France, depuis la fin du règne de Louis XIV, jusqu'à la Révolution française. P., Cherbuliez, 1841, 2 vol. in-8, rel. demi-parchemin. (370) 350 fr.

329 **CORBLET** (Abbé J.). Histoire dogmatique, liturgique et archéologique du sacrement de Baptême. P., 1881, 2 vol. in-8, demi-veau, gravures. (131) 350 fr.

Très recherché, bon exemplaire.

330 **Même ouvrage**. 2 vol. brochés. (Un dos réparé). (171) 185 fr.

331 **[CORGNE]**. Dissertation critique et théologique sur le monothélisme et sur

le sixième concile général. P., 1741, in-12, r. pleine bas. (614) 250 fr.

Très recherché.

332 **CORTAMBERT** (E.) et **TRANALTOS** (E. de). Histoire de la guerre civile américaine, 1860-1865. P., Amyot, 1867, 2 tomes rel. en un vol. in-8, plein carton. bradel. (137) 250 fr.

Avec portraits, cartes dépliantes et plans. Rare.

333 **DOTZE** (K.). Album für Teppichgärtnerei und Gruppenbepflanzug. Erfurt, L. Möller, in-4. rel. t. édit., 366 fig., 264 pp. (114) 325 fr.

334 **COURCELLE** (L.). Répertoire de Police administrative et Judiciaire, législation et réglementation, jurisprudence et doctrine, publié sous la direction de M. Lépine, préfet de police. Lettre préface de Ch. Mazeau. P., 1896, 2 forts vol. in-8, demi-chagr. 850 fr.

Ex. très bien relié de cet ouvrage devenu rare et très recherché.

335 **CUCHEVAL** (V.). Histoire de l'éloquence latine depuis l'origine de Rome jusqu'à Cicéron d'après les notes de M. Ad. Berger. Hachette, 1881, 2 vol. in-12, br. (1424) 80 fr.

336 **Le même ouvrage.** 1872, 2 vol. in-8, demi-chag. pl. toile, fer de lycée sur les plats. (1427) 200 fr.

Bel exempl. bien relié.

337 — Histoire de l'éloquence romaine. Depuis la mort de Cicéron jusqu'à l'avènement de l'empereur Hadrien (43 av. J.-C.-117 ap. J.-C.). P., Hachette, 1893. 2 vol. in-8, br. (82) 100 fr.

338 **CUCHEVAL CLARIGNY** (M.). Histoire de la Presse en Angleterre et aux Etats-Unis. P., 1857, in-12, 551 pp., demi-bas. (3) 150 fr.

Rare.

339 **CURNIER** (L.). Le Cardinal de Retz et son temps, étude historique et littéraire. P., 1862, 2 vol. in-8, br. (421) 135 fr.

340 — Rivarol, sa vie et ses œuvres. Nîmes, imprimerie Baldivert, 1858, in-12, br., 333 pp. (314) 100 fr.

Rare.

341 **DACHEUX** (Abbé L.). Un réformateur catholique à la fin du XVe siècle. Jean Geiler de Kaysersberg, prédicateur à la cathédrale de Strasbourg (1478-1510). Etude sur sa vie et son temps. P., Delagrave; Strasbourg, Derivaux, 1876, in-8, br., 580 pp. (Dos fendu). (391) 330 fr.

342 **DAGINCOURT** (D^r). Annuaire géologique universel et guide du géologue autour de la terre dans les musées, les principales collections et les gisements de fossiles et de minéraux. P., 1885 et 1886, deux volumes in-12, reliure toile éditeur. (71) 175 fr.

Première et deuxième années de cet annuaire, très recherché car on y trouve de véritables études et de bonnes bibliographies.

343 [**DANIEL** (P.-G.)]. Réponse aux « lettres provinciales » de L. de Montalte, ou entretiens de Cléandre et d'Eudoxe. Amsterdam, [Rouen], 1697, in-12, rel. v. brun. (658) 250 fr.

Ouvrage célèbre et qui fit beaucoup de bruit où l'auteur se déclare nettement contre Pascal. Grattage sur le titre.

344 **DANIELO** (Julien). Les conversations de M. de Chateaubriand, ses agresseurs. P., E. Dentu, 1864, in-8, br. (59) 165 fr.

Peu connu et peu commun.

345 **DANTIER** (Alph.). Les femmes dans la société chrétienne. Didot, 1879, 2 forts vol. in-8, br. (4 photogravures et 200 grav. sur bois). (898) 400 fr.

346 **Idem.** rel. éditeur, demi-chagrin rouge à coins, dos orné, t. dorée. 600 fr.

Bel exemplaire.

347 — L'Italie, études historiques. P., Didier, 1874, 2 vol. in-8, br. (Qq. rousseurs). (1413) 225 fr.

348 **DARBOY** (Mgr G.). Saint Thomas Becket, sa vie et ses lettres, d'après l'ouvrage anglais du rév. J.-A. Giles, précédées d'une introduction sur les principes engagés dans la lutte entre les deux pouvoirs. P., A. Bray, 1858, 2 vol. in-8, demi-chagr. n. Qq. rousseurs. (402) 200 fr.

349 **DAUDET** (L.). L'Avant-Guerre, études et documents sur l'espionnage Juif-Allemand en France depuis l'Affaire Dreyfus. P., 1915, in-12, 312 pp. br. (2) 125 fr.

350 **DAUMAS** (Général). Mœurs et coutumes de l'Algérie. Hachette, 1853, in-12, 391 pp.; demi-chag., dos orné. (9) 100 fr.

Rare.

351 — Le grand Désert, itinéraire d'une caravane du Sahara au pays des Nègres, royaume Haoussa. Lévy, 1856, in-12, 344 pp., br., lég. rouss. (3) 100 fr.

352 **DAUPHIN** (Louis-Auguste, Louis XVI). Réflexions sur mes Entretiens avec M. le duc de La Vauguyon, précédés d'une introduction par M. de Falloux. P., J.-P. Aillaud, 1851, in-8, cartonné, front., 1 fac-sim. dépl. (485) 200 fr.

Rare, cartonnage de l'époque.

353 **DAVIDSOHN** (R.). Storia di Firenze, le origini, prima traduzione Italiana Autorizzata dall' autore con molte Illustr. Firenze, 1907, 2 forts vol. in-8, demi-chag., dos à nerfs, têtes rouges, nombr. grav. (5) 680 fr.

Ouvrage capital, très recherché, bel exemplaire bien relié.

354 **DEBAUVE** (A.). Les travaux publics et les Ingénieurs des Ponts et Chaussées depuis le XVIIe siècle. Dunod, 1893, in-8, 443 pp., br. (249) 450 fr.

Travail de première importance et très remarquable. Épuisé et très rare.

355 **DEBIDOUR** (A.). Histoire diplomatique de l'Europe depuis le congrès de Berlin jusqu'à nos jours. 4e édit. P., F. Alcan, 1919, 2 vol. in-8, br. (405) 350 fr.

Biblioth. d'hist. contemp. I. La paix armée (1878-1904). — II. Vers la Grande Guerre (1904-1916). Rare.

356 — Histoire des rapports de l'église et de l'état en France de 1789 à 1870. P., Alcan, 1898, in-8, br., 730 pp. (238) 200 fr.

Dos et couverture réparés.

357 **DEBLENNE** (Paul-Richard). Essai de géographie médicale de Nosi-Bé près la côte nord-ouest de Madagascar. P., 1883, in-8, broché. (300 pages, carte en coul. h. t.). (244) 150 fr.

Thèse pour le doctorat de médecine d'un intérêt particulier : elle débute par une étude très sérieuse sur la géographie, la faune et la flore et le climat de cette île peu étudiée.

358 **DELAUNAY** (F.). Philon d'Alexandrie. Ecrits historiques. Influence, luttes et persécutions des Juifs dans le monde romain. P., Didier, 1867, in-8, br. (Couverture factice). (1417) 150 fr.

359 **DELBARE** (Th.). Histoire de Tancrède, l'un des chefs de la première Croisade. Janet, 1822, in-12, 316 pp., demi-chagr., dos à nerfs, portr. (3) 150 fr.

Rare.

360 **DELESALLE** (G.). Dictionnaire Argot-Français et Français-Argot, préface de J. Richepin. P., 1896, in-8, 426 pp., br. (1411) 350 fr.

Très rare, un peu débroché.

361 **DELORT** (J.). Histoire de la détention des philosophes et des gens de lettres à la Bastille et à Vincennes, précédée de celle de Foucquet, de Pellisson et de Lauzun, avec tous les documents authentiques et inédits. P., Firmin Didot, 1829, 3 vol. in-8, demi-rel. basane, 2 front. (663) 375 fr.

Peu commun.

362 **DEMOLINS** (Edmond). A quoi tient la supériorité des Anglo-Saxons? P., Firmin Didot, s. d., in-12, br., 464 pp. (3) 100 fr.

363 — Le Mouvement communal et municipal au Moyen-âge. P., Didier, s. d., in-12, br., 350 pp. (198) 80 fr.

Essai sur l'origine, le développement et la chute des libertés publiques en France. Epuisé.

364 **DENNIEE** (Baron). Itinéraire de l'Empereur Napoléon pendant la campagne de 1812. P., 1842, in-12, br. (1266) 150 fr.

Très recherché.

365 **DERGNY** (Dieudonné). Les cloches du pays de Bray, avec leurs dates, leurs noms, leurs inscriptions, leurs armoiries, etc. P. et Rouen, 1863, 2 vol. in-8, br. (Planches de blason hors texte en noir et en couleurs). (1308) 250 fr.

Contient de très importantes notices généalogiques sur les familles du pays de Bray. Très rare.

366 **DERMONCOURT** (Le général). La Vendée et Madame, suivie de pièces justificatives et ornée d'un front. et d'un portrait h. t. 2e édit. P., Guyot, 1833, in-8, cart., dos orné. (1471) 150 fr.

367 **DES MOUSSEAUX** (Le chevalier). Les hauts phénomènes de la magie, précédés du spiritisme antique. P., Plon, 1864, in-8, br. (1635) 300 fr.

368 — Les médiateurs et les moyens de la magie, les hallucinations et les savants, le fantôme humain et le principe vital. P., Plon, 1863, in-8, br. (Dos factice). (1435) 200 fr.

Très rare.

369 — Mœurs et pratiques des Démons ou des esprits visiteurs du spiritisme ancien et moderne. Plon, 1865, in-8, 436 pp., demi-chag. (1689) 300 fr.

370 **DESNOIRESTERRES** (G.). La comédie satirique au XVIIIe siècle, histoire de la société française par l'allusion, la personnalité et la satire au théâtre. Louis XV, Louis XVI, la Révolution. Perrin, 1885, in-8, 158 pp., br. (1691) 150 fr.

371 **DESTOMBES** (Abbé). Histoire de Saint Amand, évêque missionnaire et christianisme chez les Francs du nord au VIIe siècle. P., 1850, in-8, demi-bas., dos à nerfs, portr., légères rouss. (1005) 100 fr.

372 **DESTREZ** (J.). La Pecia dans les manuscrits universitaires du XIIIe et du XIVe siècle. P., J. Vautrain, 1935,

gr. in-4, br. et album de 36 pl. en ff. dans le cart. de l'éditeur. (865) 1.000 fr.

Tiré à très petit nombre et devenu très rare, le dos du vol. de texte est décollé.

373 **DESVERNOIS** (Baron), ancien général au service de Joachim Murat, Roi de Naples. Souvenirs militaires du Baron Desvernois, rédigés d'après les documents authentiques par E. Bousson de Mairet. P., 1858, in-8, 210 pp., br. (364) 150 fr.

374 **DES VERGERS** (N.). Essai sur Marc-Aurèle d'après les monuments épigraphiques, précédé d'une notice sur le comte Bart. Borghesi. P., F. Didot, 1860, in-8, br. (Couverture factice). (323) 75 fr.

375 **DEVAUX** (A.). Les papiers et parchemins timbrés de France : Ancien Régime, 1673-1791. Lille, 1911, grand in-8, br. (930 reproductions). (101) 500 fr.

Tiré à petit nombre et recherché. Un des très rares ouvrages sur ce sujet, très intéressant par ses reproductions.

376 **DICTIONNAIRE**. Nouveau Dictionnaire complet des communes de la France, de l'Algérie et des autres colonies françaises, contenant la nomenclature de toutes les communes, leur division administrative, leur population d'après le dernier recensement, leurs principales sections, les châteaux, les bureaux de postes, leurs distances de Paris, les stations de chemins de fer, etc., etc. Garnier, 1874, fort vol. in-8, 900 pp., demi-chag., plats toile, 1 carte de la France. (326) 400 fr.

Très rare et précieux.

377 **DIEFENBACH** (L.). Origines Europaeae. Die ihren Sippen und Nachbarn. Frankfurt-am-Main, J. Baer, 1861, in-8, demi-bas. (316) 250 fr.

Ouvrage célèbre.

378 **DIELITZ** (J.). Die Wahl-und Denksprüche, feldgeschreie, losungen, schlacht und voekarufe besonders des Mittelalters und der Neuzeit, gesammelt, alphabetisch geordnet u. erlautert. Frankfurt, Rommel, 1888, in-4, rel. tr. édit. (623) 1.300 fr.

Très important recueil de devises.

379 **DINAUX** (A.). Description des fêtes populaires données à Valenciennes les 11, 12, 13 mai 1851 par la société des Incas. Lille, 1854, grand in-8, rel. d.-veau. (Pl. h. t.) (302) 650 fr.

Ouvrage tiré à petit nombre et très recherché, important pour le folklore local, bien complet des 23 grandes pl. h. t. dépliantes. Les mors de la reliure sont fatigués.

380 — Les Trouvères Brabançons, Hainuyers, Liégeois et Namurois. P.-Bruxelles, 1863, in-8, 727 pp., br. (1400) 500 fr.

Très recherché.

381 **DINGELSTEDT** (Fr.). Jean Gutenberg, premier maître imprimeur, ses faits et discours les plus dignes d'admiration et sa mort, récit fidèle trad. de l'allemand par G. Revilliod. Genève, 1858, gr. in-8, cart. (6 eaux-fortes). (42) 200 fr.

Devenu rare.

382 **DINO** (Duc de). Chroniques Siennoises. Trad. de l'Italien, précédées d'une introd., accomp. de notes par le Duc de Dino. Curmer, 1846, gr. in-8, demi-chagr., lég. rousseurs, 2 grav. (636) 300 fr.

383 **Le Même**, broché. (20) 200 fr.

384 **DOBEL** (P.). Sept années en Chine. Nouvelles observations sur cet empire, L'Archipel Indo-Chinois, les Philippines et les Iles Sandwich, trad. du russe par le prince T. Galitzin. P., 1842, in-8, bradel pl. perc., 2 gravures. (1271) 225 fr.

Rare et très recherché.

385 **DONCIEUX** (George). Un Jésuite, homme de lettres au XVIIe siècle. Le Père Bouhours. P., Hachette, 1886, in-8, rel. bradel toile. (743) 200 fr.

Recherché, bel exempl. bien relié.

386 **DONNADIEU** (J.). Les Consuls de France. Préface de Jules Cambon. P., 1928, in-8, 215 pp., br. (44) 135 fr.

387 **DOUADY** (J.). La création et le fruit défendu selon Milton. Hachette, 1923, in-8, 215 pp., br. (402) 125 fr.

Un des ouvrages les meilleurs de la « Collection de critique et d'histoire ». Epuisé et recherché.

388 **DOUVILLE** (J.-B.). Voyage au Congo et dans l'intérieur de l'Afrique équinoxiale, fait dans les années 1828, 29, 30. P., Renouard, 1832, 3 vol. in-8, br. et 1 atlas demi-bas., contenant 13 planches en couleurs, 7 en noir, 1 carte. (542) 2.000 fr.

Très rare et recherché surtout avec l'atlas dont 6 planches lithographiées sont dues à Engelmann.

389 **DOYON** (Georges) et **HUBRECHT** (Rob.). L'architecture rurale et bourgeoise en France. Etude sur les techniques d'autrefois et leurs applications à notre temps. P., Vincent Fréal, 1942, in-8, br. (484 pp.). (107) 450 fr.

80 planches et 211 figures dans le texte.

390 **DREYFUS** (Affaire). Débats parlementaires, intervention Jaurès, invalidation Syveton, Chambre des Députés, séance du lundi 6 et du mardi 7 avril 1903, compte rendu sténographique in-extenso d'après le *Journal Officiel*, édition complète. P., Cahiers de la Quinzaine, 1903, in-12, br. (9) 125 fr.

391 — Le Procès Zola devant la Cour d'Assises de la Seine (7 févr.-23 févr. 1898), compte rendu sténographique in-extenso. P., Editions du « Siècle », 1898, in-8, br. (1) 90 fr.

392 **DRIAULT** (E.) et **LHÉRITIER** (M.). Histoire diplomatique de la Grèce de 1821 à nos jours. P., Presses Univ., 1925, 5 vol. gr. in-8, br. 450 fr.

Insurrection et indépendance, 1821-1830. Le règne d'Othon, la grande idée, 1830-1862. Georges Ier. Hellénisme et slavisme, 1862-1878. — Hellénisme et germanisme, 1878-1908. La Grèce et la Grande Guerre, 1908-1923.

393 **DRIAULT** (Edouard). La Question d'Orient, depuis ses origines jusqu'à nos jours. Préf. de Gabriel Monod. P., Alcan, in-8, br., 411 pp. (85) 150 fr.

394 **DRODHON** (J.-E.-B.). Histoire illustrée des pèlerinages français de la très Sainte Vierge. P., s. d. (1890), gr. in-8, rel. demi-chagrin. (Nombr. fig., couverture en coul.). (16) 200 fr.

Epuisé.

395 **DROIT INTERNATIONAL**. Le régime des Capitulations, son histoire, son application, ses modifications par un ancien diplomate. P., Plon, 1898, in-8, br. (120) 200 fr.

Rare.

396 **DRUMONT** (Ed.). La France Juive devant l'opinion. P., 1886, in-12, 308 pp., br. (4) 130 fr.

La France juive et la critique, la conquête juive, le système juif et la question sociale, l'escrime sémitique, etc.

397 **DUBOIS** (Abbé J.-A.). Exposé de quelques-uns des principaux articles de la Théogonie des Brahmes, contenant la description détaillée du Grand Sacrifice du Cheval, appelé Assua-Méda, etc. Extrait et traduit des meilleurs originaux. P., 1825, in-8, broché. (244) 100 fr.

398 **DUBOIS** (L'abbé P.). Biobibliographie de Victor Hugo de 1802 à 1825. P., Champion, 1913, in-4, br. (77) 200 fr.

Devenu peu commun.

399 **DUCHEMIN-DESCEPEAUX** (J.). Lettres sur l'origine de la Chouannerie et sur les Chouans du Bas-Maine, dédiées au Roi. P., I. R., 1825-1827, 2 vol. in-8, brochés. (1313) 600 fr.

Extrêmement rare. Le tome premier est presque exclusivement consacré à la vie de Jean Chouan, le second à ses successeurs : Cocquereau, Jambe-d'Argent, etc.

400 **DUCHÊNE** (A.). Histoire des finances coloniales de la France. P., Payot, 1938, in-8, br. (281) 75 fr.

401 **DUCRAY** (Camille). Henri Rochefort, 1831-1913, préface de Ernest La Jeunesse. P., s. d., in-8, br., avec front. (3) 100 fr.

402 **DUFIEUX** (J.-E.). Nature et virginité, considérations physiologiques sur le célibat religieux. P., Julien, Lanier, 1854, in-8, demi-bas. r., 390 pp. (402) 175 fr.

403 **Le même**, broché. (232) 140 fr.

404 **DUMESNIL** (Alexis). Mœurs Politiques au XIXe siècle. P., Audin, 1830, in-8, demi-rel. basane. (253) 100 fr.

405 **DUMESNIL** (M.-J.). Voyageurs Français en Italie depuis le XVIe siècle jusqu'à nos jours. P., 1865, in-12, 367 pp., demi-veau. (13) 125 fr.

Recherché.
Rabelais, Montaigne, Félibien, de Saint-Disdier, Dom Montfaucon, de Brosses, l'abbé Barthélemy, etc., etc.

406 **DUMOURIEZ**. Tableau spéculatif de l'Europe. Hambourg, 1798, in-8, br. (1448) 200 fr.

Très rare.

407 **DUPONCHEL** (A.). Théorie des Alluvions artificielles, fertilisation des Landes et réservoirs d'aménagement des eaux de crue dans la région des Pyrénées. Hachette, 1882, in-8, 322 pp., br., 2 cartes. (1238) 150 fr.

408 **DUPUY**. Traitez concernant l'histoire de France : Sçavoir : la Condamnation des Templiers, avec quelques Actes; l'histoire du Schisme, les Papes tenant le siège en Avignon et quelques procès criminels. P., Mathurin du Puis, 1654, in-8, 310 pp., rel. veau anc. (642) 900 fr.

Très rare et recherché.

409 **DUPUY** (Er.). La Jeunesse des Romantiques. P., 1905, in-12, 396 pp., br. (5) 125 fr.

Victor Hugo. Alfred de Vigny.

410 — Alfred de Vigny. Ses amitiés, son rôle littéraire. P., 1912, 2 volumes in-12, brochés. (74) 250 fr.

Travail célèbre et recherché. Brochage fatigué.

411 **DUPUY** (P.). L'Ecole Normale de l'an III. P., Hachette, 1895, gr. in-8, rel. demi-chagr., tr. jasp. (836) 125 fr.

Importante contribution à l'histoire de l'enseignement supérieur en France.

412 **DURAS** (Duchesse de), née Noailles. Journal des prisons de mon père, de ma mère et des miennes. Plon, 1888, 322 pp., demi-chagr., portr. (1402) 200 fr.

Exempl. bien relié.

413 **DUTRAIT-CROZON** (Henri). Joseph Reinach historien, révision de « l'Histoire de l'affaire Dreyfus ». (Tome I. Le procès de 1894. — Tome II. Esterhazy). Préface de Charles Maurras. P., A. SavIète, 1905. fort in-8, br. (1469) 160 fr.

414 **DUVAL** (G.). Dictionnaire des métaphores de Victor Hugo, préface de F. Coppée. P., 1888, in-32, br. (2) 130 fr.

Très rare.

415 **DUVERGIER DE HAURANNE**. Histoire du gouvernement parlementaire en France. 1814-1848. 2e édit. P., 1870-1871, 10 vol. in-8, d.-r. chag. tabac. (528) 2.500 fr.

Exemplaire très bien relié de cet ouvrage recherché.

417 **DUVEYRIER** (Henri). Exploration du Sahara. Les Touareg du Nord. P., Challamel, 1864, in-8, rel. demi-chagr., 21 pl. dans le texte, 1 carte dépl. (1088) 120 fr.

418 **ECCATAGE** (F. Morandini d'). Grand dictionnaire des rimes françaises, enrichi des nouveaux termes de la langue de tous ceux provenant des langues étrangères et donnant pour la 1re fois la définition spéciale de tous les termes en général. P., Ghio, 1886, in-8, d.-r. toile. (368) 250 fr.

Recherché.

419 **ECCLESIASTICAE HISTORIAE AUTORES**. Eusebii... historiae ecclesiastice, Vuolfango Musculo interprete. Ruffini historiae Ecclesiastice. Eusebii De Vita Constantini, a Musculolatine facti. Socratis Scholastici, eodem interprete. Theodoriti Episcopi Cyri, Joachimo Camerario interprete. Hermii Sozomeni Salaminii, Musculo interprete. Theodori Lectoris collectaneorum ex historia Ecclesiastica, eodem interprete. Evagrii Scholastici, eodem interprete. Basilea, Froben, 1569, in-folio, pl. veau époque. (652) 500 fr.

Exemplaire réglé, intérieur très frais. Reliure très solide, mais défraichie.

420 **ECQUEVILLY** (Marquis d'). Campagnes du corps sous les ordres de Son Altesse Sérénissime Mgr le prince de Condé. P., Normant, 1818, 3 vol. in-8, brochés. (384) 300 fr.

1 portrait, carte, fac-similé.
Ouvrage rare et très important pour l'histoire militaire de l'émigration.

421 **EDMOND** (Charles). [Choiecki]. Voyage dans les Mers du Nord à bord de la corvette *La Reine Hortense*. P., 1857, in-4, demi-reliure chagrin rouge avec coins, tête dor., tr. ébarb. (Cartes et planches h. t.) (575) 250 fr.

Contient les 146 pages de « Notices Scientifiques communiquées par MM. les membres de l'expédition » qui manquent souvent.

422 **EHRHARD** (A.). Les comédies de Molière en Allemagne, le théâtre et la critique. P., 1888, in-8, 545 pp., bradel demi-perc., couv. cons. (738) 400 fr.

Envoi d'auteur, très rare, travail original justement recherché.

423 [**EIDOUS** (M.-A.)]. Mémoires Littéraires, contenant des réflexions sur l'origine des nations, tirées de leur langage; plus dissertations sur la Pierre Philosophale, les eaux, l'histoire naturelle, la médecine, la géographie, etc., traduit de l'anglais. P., A. Cailleau, 1750, in-8, rel. veau, dos orné. (828) 300 fr.

Un des meilleurs ouvrages de cet auteur.

424 **ELLERBROEK** (G.-G.). Observations sur la langue de l'histoire universelle de Théodore-Agrippa d'Aubigné. Enschede, 1925, in-8, br. (129) 150 fr.

Très rare, thèse de lettres de l'Univ. de Dinsdag.

425 **EL-MOQRI** (Moh'ammed). Les mansions lunaires des arabes. Texte arabe en vers, trad. et annoté p. A. de C. Motylinski. Alger, 1899, brochure in-8 de 124 pp. (52) 150 fr.

Très rare, déchirure sur la page de titre pour enlever un nom.

426 **EPINAY** (Adrien d'). Renseignements pour servir à l'histoire de l'Ile-de-France jusqu'à l'année 1810, inclusivement, précédés de notes sur la découverte de l'île, sur l'occupation hollandaise... Ile Maurice, 1890, in-8, d.-v. toile. (28) 150 fr.

427 **ERATH** (Ant. Vld.). Conspectus Historiae Brunsvico-luneburgicae universalis in tabulas chronologicas et genealogicas divisas et historicorum cujusvis aevi perpetuis testimoniis munitus. Brunsvigae, 1745, in-folio, d.-r. parchemin. (79) 500 fr.

428 **ERNOUF** (Baron). Histoire de la dernière capitulation de Paris, rédigée sur des documents officiels et inédits. Lévy, 1859, in-8, 380 pp., br. (376) 125 fr.

Important pour la fin du Premier Empire.

429 **ERPENIUS** (Th.). Rudiments de la langue Arabe. Trad. en français accompagné de notes et suivis d'un supplément indiquant les différences entre la langue littéraire et le langage vulgaire par E. Hébert. Imprimerie Royale, 1844, in-8, br. (1231) 100 fr.

430 **ESCARE** (F.). Les gladiateurs et leur condition juridique. Toulouse, 1897, in-8, 194 pp., br. (232) 135 fr.

431 **ESPAGNAC** (Baron d'). Histoire de Maurice, Comte de Saxe, Duc de Courlande et de Semigalle, Maréchal Général des Camps et Armées de Sa Majesté Très Chrétienne. P., 1773, 2 vol. in-12, demi-chagr., tr. jasp. (74) 250 fr.

Reliure moderne.

432 **ESPERANDIEU** (Emile). Epigraphie romaine du Poitou et de la Saintonge. Melle, 1888-1889, 2 vol. in-8, br. (46) 250 fr.

Tome I. Texte, 430 pp. — Tome II. Album de 56 planches. Rare complet de l'album.

433 **ESPINASSE** (Général). Mémoires. A la mémoire de mon père. Souvenirs d'enfance et de jeunesse. Auprès du prince Impérial. In-8, br. (126) 120 fr.

Ouvrage rare non mis dans le commerce.

434 **ESPINAY** (G. d'). Les Cartulaires angevins, étude sur le droit de l'Anjou au Moyen-âge. Angers, Lachèse, 1864, in-8, br. (1265) 150 fr.

Rare.

435 **ESSEIVA** (Pierre). Fribourg, la Suisse et le Sonderbund. 1846-1861. Fribourg, 1882, in-8, demi-basane. (370) 150 fr.

Etude importante et peu commune.

436 **ESTANCELIN** (L.). Recherches sur les voyages et découvertes des navigateurs Normands en Afrique, dans les Indes orientales et en Amérique, suivies d'observations sur la marine, le commerce et les établissements coloniaux des Français. P., Pinard, 1832, in-8, d.-r. et coins chagr. (57) 200 fr.

437 **ESTRÉE** (P. d'). La vieillesse de Richelieu (1758-1788), d'après les correspondances et mémoires contemporains et d'après des documents inédits. P., 1922, in-8, 312 pp., br. (307) 75 fr.

438 **ETTMULLER** (Michel). Pratique générale de Médecine de tout le corps humain. Lyon, 1699, 2 vol. in-8, pl. veau ép., dos ornés, rel. fatiguées. (2) 200 fr.

439 **ETUDES HORATIENNES**. Recueil publié en l'honneur du bimillénaire d'Horace. P., Les Belles Lettres, s. d., in-8, br. (46) 175 fr.

Epuisé. Très intéressante réunion d'articles de Boisacq, Bouteмy, Brouwers, Goossens, Grégoire, Wilmotte, etc....

440 **EVANGILES**. Sacrorum evangeliorum versio gothica ex codice Argenteo emendata atque suppleta cum interpretatione latina et annotationibus Erici Benzelii non ita pridem archiep. Upsalensis. Edidit, observationes suas adjecit, et grammaticam gothicam praemisit Edw. Lye. Oxonii, Typog. Clarendoniano, 1750, in-4, demi-rel. parchemin. (662) 380 fr.

441 **EWERBECK** (Hermann). L'Allemagne et les Allemands. Garnier, 1851, in-8, 672 pp., demi-bas. (326) 400 fr.

Très rare et recherché, on sait que l'auteur fut le premier Allemand à avoir traduit Cabet et à introduire en Allemagne les idées de Cabet.

442 **EYRIES** (Eugène). Les idées médicales dans le Théâtre contemporain. Montpellier, 1904, in-8, br. (56) 135 fr.

Ibsen, Björnson, Zola et son école. M. Brieux. F. de Curel. Brayère. G. Hensiot. Le Senne et Mayer. — Curieux et peu commun.

443 **FABIA** (Philippus). Onomasticon Taciteum. P., Fontemoing, 1900, in-8, demi-rel. chagr. (280) 225 fr.

Devenu rare, tiré à très petit nombre d'exempl. numérotés, forme le tome IV des Annales de l'Univ. de Lyon. Nouv. série.

444 **FABLES TURQUES**. Traduites par J.-A. Decourdemanche. P., E. Leroux, 1882, in-12, br. (6) 80 fr.

Bibliothèque Orientale Elzévirienne, XXXV.

445 **FABRE** (Abbé A.). Chapelain et nos deux premières Académies. P., Perrin, 1890, in-8, br., 514 pp. (134) 125 fr.

446 — Les Ennemis de **Chapelain**. Etudes littéraires sur le XVIIe siècle. P., Thorin, 1888, in-8, br., 725 pp. (412) 350 fr.

447 **Idem**, 1897, 2 vol. in-12, br. (6) 100 fr.

448 **FABRE** (Abbé). Le siège de Caderousse, poème Languedocien, trad. en français, vers pour vers et poésies Languedociennes-françaises, textes et trad. par P. Cappeau. Roquemaure, 1876, in-12, 401 pp., br., lég. rouss. (1360) 130 fr.

449 **FABRE D'OLIVET**. Le Troubadour. Poésie occitanique du XIIIe siècle, traduites et publiées par Fabre d'Olivet,

Amour d'Azalaïs et le Gentil Aimar, et des Lettres à Sophie sur l'Histoire. P., Henrichs, an XI-1803, 2 vol. in-12, cartonnés, 3 grav. en frontisp. (4) 306 fr.

450 **FABRI** (Basile). Thesaurus eruditionis scholasticae, omnium usui et disciplinis omnibus... Lipsiae, 1717, 2 vol. in-folio, pl. veau époque. (97) 350 fr.

451 **FALLOUX** (Le comte de). Mémoires d'un royaliste. P., Didier, 1888, 2 vol. in-8, 2 portr., rel. toile. (2 portr. et 1 pl.). (84) 250 fr.

Epuisé.

452 **FARET**. L'Honneste Homme ou l'Art de plaire à la cour. P., 1635, in-12, rel. demi-maroq. coins, tr. dorées, dos orné. (828) 150 fr.

Reliure moderne soignée et en bon état mais le dos est décoloré par le soleil.

453 **FAVIER** (P.). L'architecture et la décoration aux palais de Versailles et des Trianons, partie rétrospective. P., s. d., in-fol., 24 pl., en ff., sous cartonnage. (230) 305 fr.

Recherché pour les reproductions des gravures de Pérelle, Israël Silvestre, Lepautre, Aveline, Poilly.

454 **FENELON** (Fr. de Salignac de La Motte). Dialogue sur l'Éloquence en général et sur celle de la chaire en particulier. Avec une lettre écrite à l'Académie Françoise. P., 1718, in-12, pl. veau ép., dos orné. (9) 66 fr.

Coupure sur le titre, reliure ancienne tassée.

455 — Directions pour la conscience d'un Roi, composées pour l'instruction de Louis de France, duc de Bourgogne. La Haye, 1748, in-12, 197 pp., pl. veau ép., dos orné, tr. rouges. (Une coiffe abîmée). (361) 250 fr.

Peu commun.

456 **FEROTIN** (Dom M.). Recueil de chartes de l'abbaye de Silos. P., Imp. Nat., 1897, grand in-8, br. (Carte). (153) 450 fr.

Très importante abbaye bénédictine fondée en Vieille Castille, près de Burgos vers 593.

457 **FERRARS** (Max a. Bertha). Burma. London, 1900, in-4, rel. mouton grenat, ornement de style oriental. (Nombr. pl. et fig.). (1279) 250 fr.

Un des meilleurs livres sur la Birmanie, très bien illustré, épuisé et recherché.

458 **FERRET** (Abbé). Histoire diplomatique. La France et le Saint-Siège sous le premier Empire, la Restauration et la Monarchie de Juillet d'après les documents officiels et inédits. P., 1911, 2 forts vol. in-8, br. (563) 300 fr.

I. Le Premier Empire et le Saint-Siège. — II. La Restauration et le Saint-Siège.

459 **FETES LATINES.** Jeux floraux de Provence. Fêtes latines internationales de Forcalquier et de Gap, mai 1882. Gap, Richaud, 1882, in-8, br., sur vergé mat. (1742) 250 fr.

Tiré à 100 exempl.

460 **FEY** (Henri-Léon). Histoire d'Oran avant, pendant et après la domination espagnole. Oran, 1858, in-8, br. (93) 600 fr.

Bonne histoire d'Oran, et peu connue, des origines à 1831. Très rare.

461 **FIRMIN-DIDOT** (A.). Alde Manuce et l'Hellénisme à Venise. Didot, 1875, fort vol. in-8, 646 pp., demi-veau, dos orné, 4 portr., 1 fac-similé. (397) 750 fr.

Hellénisme dans l'Occident. Isabelle d'Este, marquise de Mantoue, correspondance inédite des réfugiés Grecs en Italie. Zacharias Calliergi et les Calligraphes Crétois, premières impressions Grecques, etc.

462 **FISEN** (B.-Leodiensis). Sancta legia Romanae ecclesiae filia, sive Historiarum ecclesiae Leodiensis, partes duae. Leodii, 1696, 2 part. en 1 vol. in-fol., bas. anc. (Rel. fatiguée). (665) 350 fr.

Barthélemy Fisen, historien belge (1591-1649), était profondément versé dans l'histoire des antiquités de la Belgique et surtout de la principauté de Liège. Son ouvrage parut pour la première fois en 1642. (Pirenne, 1862).

463 **FLEISCHMANN** (H.). Les filles publiques sous la Terreur, d'après les rapports de la police secrète, des documents nouveaux et des pièces inédites tirées des Archives Nationales. P., 1908, pet. in-8, 334 pp., br., nombr. grav. (2) 150 fr.

464 **FOA** (Ed.). Chasses aux grands fauves pendant la traversée du continent noir du Zambèze au Congo Français. P., 1899, in-8, d.-r. t. (46 gr. et 15 dessins, carte). (277) 200 fr.

Très intéressant, épuisé et recherché.

465 **FOCILLON** (H.). Art et religion. L'Art Bouddhique. P., 1921, in-8, 164 pp., br., 24 planches h. t. (1404) 165 fr.

466 **FOIRET** (F.). Une Corporation parisienne pendant la Révolution. (Les Notaires), préf. de P. Viollet. Champion, 1912, in-8, 493 pp., br. (59) 165 fr.

Epuisé.

467 **FONTAINAS** (A.) et **VAUXCELLES** (L.). Histoire générale de l'Art Français de la Révolution à nos jours. La

peinture, la gravure, le dessin. P., 1922, in-4, 344 pp., br., front. gravé sur bois par Galanis, nombr. reprod. de grands maîtres. (79) 350 fr.

468 **FONTENAY** (Eug.). Les Bijoux anciens et modernes, préface de V. Champier. P., 1887, in-4, 520 pp., br. (700 dessins). (630) 300 fr.

Très recherché.

469 **FONTENAY** (H. de). Autun et ses monuments. Avec un précis historique par A. de Charmasse. Autun, 1889, fort vol. in-12, 539 pp., demi-veau, couv. cons. 1 plan de la ville. (1336) 250 fr.

470 **FONTON** (Félix). La Russie dans l'Asie Mineure, ou campagnes du Maréchal Paskevitch en 1828 et 1829; et tableau du Caucase envisagé sous le point de vue géographique, historique et politique. P., 1840, in-8, demi-rel. veau (568 pp.). Frontisp. (1255) 150 fr.

471 **FORSTER** (George). Voyage philosophique et pittoresque sur les rives du Rhin, à Liège, dans la Flandre, le Brabant, la Hollande, l'Angleterre, la France, etc., fait en 1790. Traduit de l'allemand avec des notes critiques... par Ch. Pougens. Seconde édition avec dix planches grav. en taille-douce. P., l'an VIII, 3 vol. in-8, demi-rel. bas. verte, tr. jaunes. (1 carte dépliante et 9 pl. h. t. dans le tome III). (414) 1.000 fr.

Bel exemplaire en reliure d'époque d'un fort intéressant voyage accompli par un des compagnons de Cook. Tout le tome III est consacré à l'Angleterre.

472 [**FORTIA D'URBAN**]. Dissertation sur le passage du Rhône et des Alpes par Annibal, l'an 218 avant notre ère suivie de nouv. observat. sur les deux dernières campagnes de Louis XIV et d'une dissertat. sur le mariage du célèbre Molière. — Supplément au Tite-Live. P., 1821, in-8, pl. veau, dentelle sur les plats. 230 fr.

Bonne reliure du temps.

473 **FOUCART** (George). La méthode comparative dans l'histoire des Religions. P., Alph. Picard et fils, 1909, in-12, br. (11) 300 fr.

Devenu très rare.

474 **FOUCART** (M.-P.). Étude sur Didymos d'après un papyrus de Berlin. P., Imprimerie Nationale, 1909, in-4, demi-in-12, br. (11) 200 fr.

(Mémoires de l'Institut National de France, Académie des Inscriptions et Belles-Lettres, t. XXXVIII.

475 — Le culte de Dionysos en Attique. P., Imp. Nat., 1904, in-4, br. (11) 120 fr.

Célèbres mémoires de 204 pp. paru dans les Mém. Acad. Insc. B.-L. Très recherché.

476 **FOSSEYEUX** (Marcel). L'Hôtel-Dieu de Paris au XVIIe et au XVIIIe siècle. P., Berger-Levrault, 1912, in-8, br., 437 pp. 17 ill. h. texte. (1814) 125 fr.

477 **FOUCAULT** (A.). Essai sur Yves de Chartres d'après sa correspondance. Chartres, 1883, gr. in-8, 276 pp., br. (101) 150 fr.

478 **FOUGEROUX DE CAMPIGNEULLES.** Histoire des duels anciens et modernes. P., Joubert, 1838, 2 vol. in-8, rel. demi-veau. (1413) 250 fr.

Rare.

479 **FOURCY** (A.). Histoire de l'école polytechnique. P., 1828, in-8, d.-r. chagr. (765) 300 fr.

Rare, intéressant pour les notices biographiques.

480 **FOURNIVAL** (Richard de). Le Bestiaire d'amour, suivi de la Réponse de la dame, enrichi de 48 dessins gravés sur bois, publié pour la 1re fois d'après le manuscrit de la bibliothèque impériale par C. Hippeau. P., A. Aubry, 1860, in-8, br. (592) 175 fr.

Tiré à 350 exempl.

481 **FRANCE** (H. de). Les Montalbanais et le refuge, augmenté de notes recueillies par M. Paul Félice, pasteur. Montauban, E. Forestié, 1887, in-8, br. (Dos et un plat facties). (1293) 225 fr.

482 **FRANC-MAÇONNERIE**. Répertoire Maçonnique contenant les noms de 30.000 Francs-Maçons de France et des Colonies relevés dans les archives de l'Association Antimaçonnique de France. P., s. d., in-8, cart. (331) 356 fr.

483 **FRANQUEVILLE** (Comte de). Histoire de Bourbilly. P., Hachette, 1907, in-8, br., 38 grav. hors texte. (1330) 200 fr.

Très rare, très intéressante monographie car ce domaine a appartenu aux familles Rabutin, Chantal, Sévigné, Grignan, Simiane, etc....

484 **FRARY** (R.). Manuel du Démagogue. P., s. d., in-12, 310 pp., demi-chagr. bradel, coins, t. dorée. (3) 200 fr.

Ex. bien relié d'un livre devenu rare.

485 **FREMY** (Ed.). Origines de l'Académie Françoise. L'Académie des derniers Valois. Académie de poésie et de musique. 1570-1576. Académie du palais, 1576-1585. Leroux, s. d., pet. in-4,

402 pp., demi-chag., dos orné, front., 5 portr. (1090) 850 fr.

Excellent ouvrage. Bel exemplaire.

486 **FRÉGIER** (H.-A.). Les Classes dangereuses de la Population dans les grandes villes et des moyens de les rendre meilleures. P., Baillière, 1840, 2 vol. in-8, demi-reliure basane, dos orné. (282) 250 fr.

487 **FROCARD** (Lieut.-Colonel), **PAINVIN** (Capitaine). La Guerre au Transvaal. I. L'Offensive des Boers, septembre-janvier. — II. L'Invasion Anglaise, janvier 1900-janvier 1901. P., 1900-1901, 2 vol. in-12, br., cartes. (287) 100 fr.

488 **FUNCK-BRENTANO** (Frantz). Les Nouvellistes, avec la collaboration de M. Paul d'Estrée. P., Hachette et Cie, 1905, in-12, br., 6 pl. hors texte. (386) 100 fr.

Etude très intéressante devenue rare.

489 **FURGOLE**. Traité de la seigneurie féodale universelle et du Fran-Alleu naturel. P., Hérissant, 1767, in-12, rel. veau, dos orné, tranches rouges. (627) 150 fr.

490 **GACHARD** (M.). Correspondance de Charles-Quint et d'Adrien VI. Brux., Hayez, 1859, in-8, br., 292 pp. (322) 200 fr.

491 **GACHON** (P.). Etude sur le manuscrit G. 1036 des archives départementales de la Lozère, pièces relatives au débat du Pape Clément V avec l'Empereur Henri VII. Montpellier, 1894, in-4, br. (XLVII + 77 pp.). (881) 75 fr.

492 **GACHOT** (E.). Histoire militaire de Masséna. La campagne d'Helvétie (1799). P., Perrin, 1904, in-8, br. (210) 200 fr.

Epuisé et recherché, illustré de 22 gravures, plans et cartes.

493 **GAILLARD** (Louis). Le royaume socialiste. Choses vues. P., Daragon, 1902, in-12, br. (4) 65 fr.

Le Congrès de l'Unité. La tournée Millerand. Les Cent jours de Montceau-les-Mines. L'Anarchie à Châlon. La mystérieuse grève du port de Marseille. Mariniers de Rouen. Couturières à Paris, etc....

494 **GAILLY DE TAURINES** (Ch.). La merveilleuse et très plaisante histoire des « Quatre fils Aymon, chevaliers d'Ardenne. Préface de F. Funck-Brentano, illustrations de Paul Jarach, gravées sur bois par G. Poilliot. P., Editions de l'Ecureuil, 1944, in-4, br., sous emboîtage. (563) 1.250 fr.

Très jolie édition de ce texte célèbre, bien imprimée, tirée à 1.000 ex. numérotés.

495 — Aventuriers et femmes de qualité. Une fredaine de Bussy-Rabutin. Poisson et Pompadour. Bagatelle et ses hôtes. La fille du maréchal de Saxe. P., Hachette, 1907, in-12, br., avec 8 pl. h. t. (591) 80 fr.

496 [**GALLAND** (Auguste)]. Du Franc-Alleu et origine des droits seigneuriaux, avec les loix données au pays Albigeois par Simon, comte de Montfort, l'an 1212. Ensemble les usages et coustumes données par le Roy Saint Louis à la ville d'Aigues-Mortes, l'an 1246, et les anciennes coustumes de Lorris données par le roy Louis le Gros. P., Richer, 1637, in-4, couverture papier marbré moderne. (881) 750 fr.

La meilleure édition de cet ouvrage très rare et très recherché.

497 **GALOPIN** (A.). Ninon de Lenclos, d'après sa correspondance amoureuse. P., s. d., in-12, br., 20 illust. h. t. tirées du cabinet des Estampes. (10) 75 fr.

498 **GALVAO** (Duarte). Chronica do muito alto, e muito esclarecido principe D. Affonso Henriques primeiro Rey de Portugal, felmente copiada do seu original... offer. a Magest. D. Joao V, nosso senhor p. M. Lopes Ferreyra. Lisboa occidental, 1727, in-fol., rel. v. br. (837) 800 fr.

Ouvrage principal du célèbre historien portugais que l'on a surnommé le « Froissard des Portugais ». Galvam était un esprit d'élite parmi les hommes éminents qui ont honoré son siècle et ses écrits sont justement recherchés. Manque 1 ff. de table à l'Index de la chron. d'Alphonse III.

499 **GANEM** (Halil). Etudes d'histoire orientale. Les sultans ottomans. P., 1901-1902, 2 vol. in-8, brochés. (1263) 175 fr.

Epuisé et rare.

500 **GARNIER** (Joseph). Du principe de population. Deuxième édition précédée d'une introduction et d'une notice par G. de Molinari. P., Guillaumin et Garnier, 1885, in-8, broché. (243) 200 fr.

Il manque un portrait annoncé au titre. Ouvrage très rare.

501 **GASCHON** (J.-B.). Code diplomatique des Aubains, ou du droit conventionnel entre la France et les autres Puissances relativement à la capacité réciproque d'acquérir ou de transmettre les biens, meubles ou immeubles par actes entrevifs, par dispositions de dernière volonté et par succession. P., 1818, in-8, 433 pp., demi-veau, dos orné. (718) 250 fr.

Rare.

502 **GASSENDI** (Pierre). De vita et moribus Epicuri libri octo. Lugduni, G. Barbier, 1647, petit in-4, plein vélin époque (236 pp. et 9 ff. n. ch.). 1 portrait d'épicure gravé. (549) 850 fr.

Edition originale. Le volume est dédié à « Francisco Millerio Parisino, rationum magistro, amico longe optimo Petrus Gassendus ». Bel exempl., légères mouillures aux dernières pages. Un des ouvrages recherchés du célèbre astronome.

503 **GAU** (F.-C.). Antiquités de la Nubie ou monumens inédits des bords du Nil situés entre la première et la seconde cataracte dessinés et mesurés en 1819 : ouvrage faisant suite au grand ouvrage de la commission d'Egypte. P., Didot, 1822, gr. in-fol., rel. demi-maroquin rouge, dos orné. 3.800 fr.

Bel exemplaire de ce très beau livre. Bien complet des 64 pl. h. t. dont 5 en couleurs et des 14 pl. d'inscriptions. Ex. sans rousseurs.

504 **GAUTHIER** (Jules). Histoire de Marie Stuart. 2e édit. revue, corrigée, augmentée. P., Thorin, 1875, 2 vol. in-8, br. (74) 150 fr.

505 **GENTIL** (L.). Mission de Segonzac dans le Bled es Siba. Explorations au Maroc. Masson, 1906, pet. in-4, br., nombr. illustr. (Dos fendu). (630) 125 fr.

Recherché.

506 **GEORGE** (Mlle). Mémoires inédits, publiés d'après le manuscrit original par Chéramy. P., Plon, 1908, in-12, br., 296 pp., plusieurs portraits et fac-similé. (6) 75 fr.

507 **GERVAISE** (Dom). Histoire de Suger, abbé de Saint-Denis, ministre d'Etat et régent du royaume sous le règne de Louis le Jeune. P., Barois, 1721, 3 vol. in-12, pl. veau, dos ornés, tr. r. (841) 450 fr.

508 **GHICA** (Prince Albert). L'Albanie et la question d'Orient. (Solution de la Question d'Orient). P., Dujarric, 1908, in-8, br. (5) 100 fr.

509 **GIANNONE**. Anecdotes ecclésiastiques, contenant la police et la discipline de l'Eglise Chrétienne, depuis son établissement jusqu'au XIe siècle; les intrigues des évêques de Rome, et leurs usurpations sur le temporel des Souverains. Tirées de l'histoire du royaume de Naples de Giannone, brûlée à Rome en 1726. Amsterdam, 1738, in-12, 360 pp., pl. veau ép., dos orné, tr. rouges. (1) 150 fr.

510 **GIDE** (Charles). Cours d'Economie politique. P., 1923, 2 vol. in-8, br. (1482) 350 fr.

511 **Idem**, 1919, 2 vol. in-8, br. (383) 175 fr.

512 **GIDE** (Charles) et **RIST** (Charles). Histoire des doctrines économiques depuis les Physiocrates jusqu'à nos jours. P., Sirey, 1913, in-8, br. (780 pp.). (383) 225 fr.

513 **GIDE** (Paul). Etude sur la condition privée de la femme dans le droit ancien et moderne et en particulier sur le senatus-consulte velléien. 2e Ed. avec des notes par Esmein. P., Larose, 1885, in-8, d.-r. cuir de Russie à coins. (1 charnière fendue). (821) 400 fr.

Suivi d'un appendice (88 pp.) sur « Le caractère de la dote en droit romain » et « La condition de l'enfant naturel et de la concubine dans la législation romaine ». **Exemplaire sur papier Hollande.**

— **Idem**, broché. (74) 300 fr.

514 **Idem**. 1re édit. 1867, rel. d.-chagrin. (23) 200 fr.

515 **GILLES** (I.). Campagne de Marius dans la Gaule, suivie de Marius, Marthe, Julie, devant la légende des Saintes Maries. P., Thorin, 1870, in-8, br., carte hors texte. (80) 150 fr.

Peu commun.

516 **GILLES DE LA TOURETTE** (G.). Théophraste Renaudot, d'après des documents inédits. Plon, 1884, in-8, 316 pp., br. (31). 175 fr.

La gazette, un essai de faculté libre au XVIIe siècle, le bureau d'adresse, les Monts-de-Piété, les consultations charitables. Très recherché.

517 **GILLES LI MUISIS**. Poésies publ. p. la première fois d'après le mns. de lord Ashburnham p. le baron Kervyn de Lettenhove. Louvain, 1882, 2 vol. in-8, br. (82) 400 fr.

518 **GILSON** (Et.). Le Thomisme, introduction au système de Saint Thomas d'Aquin. Vrin, 1927, in-8, 323 pp., br. (39) 120 fr.

519 [**GIN** (P.-L.-C.)]. Les vrais principes du gouvernement François, démontré par la raison et par les faits. Genève, 1780, in-8, 427 pp., pl. veau ép., dos orné, front. (611) 180 fr.

Joli frontispice gravé par Martinet.

520 **GIRARD** (Bernard de), Seigneur du Haillan). De l'Estat et succez des affaires de France. P., Pierre L'Huillier, 1595, in-8, demi-rel. bas. (Rel. usagée). (9) 150 fr.

521 **GIRARD** (Jules). Le Sentiment religieux en Grèce d'Homère à Eschyle, étudié dans son développement moral et dans son caractère dramatique. P.,

Hachette, 1869, in-8, rel. demi-chagr. 250 fr. (717)

522 **Idem.** P., 1879, in-12, br. (452 pp.). 100 fr. (118)

523 **GIRARDIN** (Comte de). Iconographie de Jean-Jacques Rousseau. Portraits, scènes, habitations, souvenirs. Préface du Vicomte E.-M. de Vogüé. P., Morel-Eggimann, 1908, in-4, 344 pp., rel. demi-chagr. avec 16 planches h. texte de portraits et documents divers. (733) 500 fr.

523 bis **Idem.** broché. (34) 450 fr.

523 ter **Idem,** auquel on joint du même auteur. Iconographie des œuvres de J.-J. Rousseau, ensemble 2 vol. in-8, br. (35) 600 fr.

Bel exempl. d'un livre très rare.

524 **GIRART DE ROSSILLON.** Le Roman en vers du très-excellent, puissant et noble homme Girart de Rossillon jadis duc de Bourgogne, publié avec de nombr. notes philologiques et 9 dessins dont 6 chromolithographies, suivi de l'histoire des premiers Temps Féodaux par Mignard. Techener, 1858, fort vol. in-8, 455 pp., br. (391) 300 fr.

1 plat de couv. détaché.

525 **GIRAUD. Essai** historique sur l'Abbaye de S. Barnard et sur la Ville de Romans. Première partie. **Preuves.** Cartulaire de Romans annoté et autres pièces justificatives inédites. Lyon, Perrin, 1856, in-8, rel. demi-chag. (178) 200 fr.

526 **GIRAUD** (Victor). Nouvelles études sur Chateaubriand, essais d'histoire morale et littéraire. Hachette, 1912, in-12, 335 pp., br. (3) 135 fr.

Très rare. La genèse du génie du christianisme, les années de jeunesse et la crise religieuse, etc., etc.

527 **GIVIERGE** (Colonel M.). Cours de cryptographie. Nancy, P., Strasbourg, Bergers-Levrault, 1925, 2e édit. in-8, br. (Dos fendu). (1413) 400 fr.

Ouvrage extrêmement rare pratiquement introuvable.

528 **GMELIN.** Voyage en Sibérie, contenant la description des mœurs et usages des peuples de ce pays, le cours des rivières considérables, etc... avec tous les faits d'histoire naturelle qui sont particuliers à cette contrée, trad. libre de l'original allemand par de Keralio. P., 1767, 2 vol. in-12, rel. v., dos ornés, tr. r. (1335) 600 fr.

Peu commun et très recherché, 2 pl. h. t. dont une de musique notée, une charnière du tome Ier est un peu fendue.

529 **GODARD** (Charles). Les pouvoirs des intendants sous Louis XIV, particulièrement dans les pays d'élections de 1661 à 1715. P., Larose, 1901, in-8, d.-r. bas., d. orné, tr. j. (181) 200 fr.

Rare et important.

530 **GODEAU** (A.). Discours sur les ordres sacrés où toutes les cérémonies de l'ordination selon le Pontifical Romain sont expliquées. P., Le Petit, 1658, in-18, pl. r. bas., t. m. (854) 135 fr.

531 **GODEFROY** (Théodore). Histoire de M. Jean de Boucicaut, mareschal de France, gouverneur de Gennes, et de ses mémorables faicts en France, Italie, et autres lieux, du règne des rois Charles V et Charles VI, jusques à l'an 1408. Escripte du vivant du dict maréchal et nouvellement mise en lumière. P., Abr. Pacard, 1620, petit in-4, relié veau brun, tranches rouges. (Reliure de l'époq., épidermures). (613) 450 fr.

Très rare. De la Bibliothèque de Colbert.

532 **GODET DES MARAIS** (P.). Evêque de Chartres. Lettres à Mme de Maintenon, recueillies p. l'abbé Berthier. P., Dumoulin, 1906, in-8, br. (214 pp.). 135 fr. (118)

Intéressante correspondance réunissant 66 lettres sur des sujets divers et très précis.

533 **GODIN.** Solution sociale. P., Guillaumin, 1871, in-12, cart. (6) 150 fr.

534 **GOETZ-BERNSTEIN** (H.-A.). La Diplomatie de la Gironde. Jacques-Pierre Brissot. P., Hachette, 1912, in-8, br. 200 fr. (56)

Epuisé depuis longtemps et rare.

535 **GOHIER** (Urbain). Leur République. P., 1906, in-12, br. (Front.). (3) 160 fr.

Violent pamphlet contre Jaurès et les Juifs. Rare.

536 **GOMOT** (Hip.). Histoire de l'Abbaye Royale de Menat (ordre de Saint Benoît). Aubry, 1872, in-8, 252 pp., br. 200 fr. (1241)

L'histoire de cette abbaye, une des plus anciennes de France est très importante pour l'histoire de l'Auvergne. Tiré à petit nombre sur beau papier.

537 **GORIUS** (Ant.-Fr.). Inscriptiones antiquae in Etruriae urbibus exstantes. Florentiae, 1726-1743, 3 vol. in-folio, parchemin époque. (8) 1.400 fr.

Important recueil épigraphique, illustré de 90 planches hors texte, et de figures dans le texte.

538 **GOULD** (Charles). Mythical Monsters. London, Allen et Cie, 1886, in-8, 407 pp., rel. pl. toile édit., suivi de

9 appendices et orné de 91 fig. dans le texte et 1 planche en couleurs. (753) 350 fr.

539 **GOURAUD** (Ch.). Essai sur la liberté du commerce des Nations, examen de la théorie Anglaise du libre-échange. P., 1853, in-8, 375 pp., br. (521) 175 fr.

Rare et recherché.

540 **GOURDON DE GENOUILLAC** (H.). Nouveau dictionnaire des ordres de Chevalerie, créés chez les différents peuples depuis les premiers siècles jusqu'à nos jours. P., Dentu, 1891, in-8, br. (Nombr. reprod.). (1260) 165 fr.

541 — Les mystères du Blason de la noblesse et de la féodalité, curiosités, bizarreries et singularités. Dentu, 1868, in-12, demi-chag., tr. jasp. (1262) 175 fr.

Rare.

542 — Nobiliaire du département des Bouches-du-Rhône, histoire, généalogies. P., 1863, in-8, 240 pp., br., dos réparé. (1268) 200 fr.

543 **GRAETZ** (H.). Sinaï et Golgotha ou les origines du Judaïsme et du Christianisme, suivi d'un examen critique des Evangiles anciens et modernes. Trad. et mis en ordre par M. Hess. Lévy, 1867, in-8, 420 pp., br. (1260) 300 fr.

Très recherché.

544 **GRANET** (Marcel). Fêtes et chansons anciennes de la Chine. Leroux, 1929, in-8, 303 pp., br. (1271) 150 fr.

Tome XXXIV de la Bibl. des Hautes-Etudes, Sciences religieuses.

545 **GRAVIER** (Gabriel). Madagascar, les Malgaches, origines de la civilisation française, la conquête. P., 1904, in-8, 592 pp., br., 1 carte, 3 grav. (1138) 225 fr.

Un des meilleurs ouvrages de l'auteur. Origine des Malgaches. Superstitions, légendes, mœurs et coutumes. Fondation de la Cie Française des Indes Orientales. Jacques Pronis, E. de Flacourt, La Meilleraye, Champmargou, de Beaux, Montdevergue, La Haye, etc... La conquête.

546 **GRAVIER** (G.). Cavelier de La Salle, de Rouen. P., 1871, in-8, 123 pp., demi-bas. (1303) 125 fr.

547 **GREEF** (G. de). Le tranformisme social, essai sur le progrès et le regrès des sociétés. Alcan, 1895, in-8, 520 pp., br. (85) 300 fr.

Biblioth. de philos. contemp.

548 **GRETRY** (A.-E.-M.). Réflexions d'un solitaire, manuscrit inédit publié avec une introd. et des notes par L. Solvay et Er. Closson. Bruxelles et P., 1919, 4 vol. in-8, br., 4 portr. (307) 1.500 fr.

Tiré à 425 ex. sur hollande et numéroté. Devenu très rare.

549 **GRILLET** (Cl.). La Bible dans Victor Hugo, d'après de nombreux tableaux de concordance. Hachette, 1910, in-8, br. (219) 300 fr.

550 **GUENEBAULT** (L.-S.). Dictionnaire iconographique des monuments de l'Antiquité chrétienne et du Moyen-âge dans le Bas-Empire jusqu'à la fin du XVIe siècle indiquant l'état de l'art et de la civilisation à ces diverses époques. P., 1843, 2 tomes en 1 vol. in-8, d.-r. chag., dos orné en long de pointillé doré. (907) 275 fr.

550 bis **Idem,** broché. (113) 200 fr.

550 ter **Idem.** 1845, 2 vol. demi-chagrin. 300 fr. (71)

551 **GUÉNIN** (Louis-Prosper et Eugène). Histoire de la sténographie dans l'Antiquité et au Moyen-âge les Notes Tironiennes. P., Hachette et Cie, 1908, in-12, br. (6 pl. h. t.). (6) 135 fr.

Peu commun.

552 **GUILLON** (N.-Sil.-Marie). Bibliothèque choisie des pères de l'Eglise grecque et latine, ou cours d'éloquence sacrée. Bruxelles, 1828-1829, 36 vol. in-12, pl. toile verte. (340) 2.500 fr.

Contient d'abondants extraits en traduction, une analyse des œuvres complètes, une notice biographique et une notice historique sur le rôle joué dans l'église par le père dont on donne des extraits. Le tome XXXVI contient la table détaillée.

553 **GUYTON** (Dr M.). Recherches historiques sur les médecins et la médecine à Autun avec notice sur la vie de l'auteur. Autun, 1874, in-8, rel. d.-t. bradel. (1330) 120 fr.

554 **HAAG** (E.). Histoire des dogmes chrétiens. P., J. Cherbuliez, 1862, 2 vol. in-8, br., 482-373 pp. (315) 300 fr.

1re partie : Histoire générale. — 2e partie : Histoire spéciale.

555 **HAECKEL** (Er.). Les énigmes de l'Univers. Trad. de l'allemand par C. Bos. P., 1903, in-8, br. (44) 125 fr.

Chaque chapitre compte une bibliographie donnant les œuvres capitales s'y rapportant.

556 **HAER** (F. Van der). Annales ducum seu principum Brabantiae totiusque Belgii..., usque ad annum 1609. Antverpiae, ex off. Plantiniana,

1623, 3 tomes en 2 vol. in-fol., demi-rel. bas. (624) 1.600 fr.

Pirenne 1060. Ouvrage capital pour l'histoire du Brabant, l'auteur avait une profonde connaissance de l'histoire de son pays et des antiquités ecclésiastiques. Illustré de nombreux portraits à pleine page, gravés sur acier.

557 **Idem**, tomes I et II seuls, d.-rel. (272) 330 fr.

558 **HALGAN** (Cyprien). Essai sur l'administration des provinces sénatoriales sous l'empire romain. P., 1898, in-8, br. (308) 125 fr.

559 **HALLAYS-DABOT** (Victor). Histoire de la censure théâtrale en France. P., Dentu, 1862, in-12, demi-rel. chagr. (596) 165 fr.

Rare.

560 **HAMILTON** (C.-Ant.). Mémoires du Comte de Grammont. — Histoire de Fleur d'Épine, conte. — Les quatre Facardins. — Le Bélier. — Œuvres meslées en prose et en vers. S. V., 1749, ensemble 6 vol. in-12, rel. v. marb., dos ornés, tr. r. (485) 1.500 fr.

Ensemble peu commun et recherché. Bon exempl. bien conservé de ce recueil si vanté par Voltaire et Chamfort et qui reste un modèle de finesse, de légèreté et d'esprit dans la narration.

561 **HAMON** (A.). Le Molière du XXe siècle : Bernard Shaw. P., 1913, in-8, 254 pp., 4 portraits. (252) 150 fr.

562 **HAMONIC** (Dr P.). La chirurgie et la médecine d'autrefois, d'après une première série d'instruments anciens renfermée dans mes collections. P., 1900, in-8, br., 187 reprod. d'instruments anciens répartis en 80 planches. (62) 125 fr.

563 **HAMONT** (T.). La fin d'un Empire Français aux Indes sous Louis XV. Lally Tollendal d'après des documents inédits. Plon, 1887, in-8, 328 pp., br., 1 carte. (137) 85 fr.

564 **HAMY** (Dr E.-T.). Les origines de la Cartographie de l'Europe septentrionale. Leroux, 1889, in-8, 104 pp., br., planches. — **Hamy**. Notes sur une carte marine inédite de Giacomo Russo de Messine (1557), in-8, br., 16 pp. — **Hamy**. Note sur une carte marine de Dominico-Vigliarolo (1577). Leroux, 1886, in-8, 10 pp., br., 3 plaquettes. Ensemble. (51) 160 fr.

565 **HAHNEMANN** (S.). Exposition de la doctrine médicale homéopathique ou organon de l'art de guérir, suivie d'opuscules de l'auteur, traduit de l'Allemand sur la dernière édit., 3e édit. précédée d'une notice sur la vie, les travaux et la doctrine de l'auteur, par le Dr L. Simon. P., J.-B. Baillière, 1845, in-8, rel. demi-v., dos orné, portrait de l'auteur, 560 pp. (Qq. rousseurs). (772) 250 fr.

Très rare exempl. bien relié, reliure d'époque.

566 **HANOTAUX** (Gabriel). Tableau de la France en 1614. La France et la royauté avant Richelieu. P., s. d. (1900), in-12, d.-r. chag., plats toile. (Ecusson de collège sur le 1er plat). (120) 100 fr.

567 — La démocratie et le travail. P., 1910, in-12, br. (287) 70 fr.

Bibliothèque de philos. scientifique.

568 **HANOTAUX** et Duc **DE LA FORCE**. Histoire du Cardinal de Richelieu. P., Plon, 1944, in-8, br. (396 pp.). (395) 107 fr.

Tome V. La lutte contre la maison d'Autriche. L'année de Corbie. Paris menacé et délivré. Le vœu de Louis XIII. Naissance du Dauphin.

569 **HANOTEAU** (A.). Essai de grammaire Kabyle renfermant les principes du langage parlé par les populations du versant nord Jurjura et spécialement par les Igaouaouen ou Zouaoua, suivi de notes et d'une notice sur quelq. inscriptions en caractères dits Tifinar' et en langue Tamachek't. Alger, Jourdan, 1906, in-8, br. (134) 130 fr.

570 **HANOTEAU** (H.). Essai de grammaire de la langue Tamachek', renfermant les principes du langage parlé par les Imouchar' ou Touareg. P., 1860, in-8, d.-r. toile. (Avec fac-similé d'écriture en caractères tifinar' et une carte). (355) 150 fr.

571 **HARDION** (I.) et **BOSSEBŒUF** (L.). L'Abbaye de Beaulieu-les-Loches et quelques monuments de sa dépendance. Tours, 1914, in-4, br. (Nombr. fig. et planches). 350 fr.

Très importante publ. de la Soc. Arch. de Touraine, tome II, série in-4.

572 **HARLEZ** (C. de). Les religions de la Chine, aperçu historique et critique. Leipzig, 1891, in-8, 271 pp., br., dos fendu. (1271) 160 fr.

573 **HAROSIN** (Dr J.). La Palestine et les États-Unis Arabes, Sionisme, Panarabisme, Panislamisme, Antisémitisme. P., 1939, in-8, 314 pp., br. (421) 75 fr.

574 **HARSIN** (P.). Les doctrines monétaires et financières en France du XVIe au XVIIIe siècle. P., Alcan, 1928, gr. in-8, br. (143) 75 fr.

575 **HATIN** (Eugène). Théophraste Renaudot et ses « Innocentes Inventions ». Poitiers, 1883, in-12, rel. demi-chagrin, front. (716) 120 fr.

Recherché pour l'histoire de la « Presse » en France.

576 [**HAULTIN** (J.-B.)]. Histoire des Empereurs Romains, depuis Iule Caesar, jusques à Posthumus. P., Antoine de Sommaville et Augustin Courbe, 1645, petit in-fol., rel. plein veau, tr. dorées. (887) 2.000 fr.

Bel exemplaire en reliure ancienne, 1 charnière un peu faible.

« Avec toutes les Médailles d'argent qu'ils ont faict battre de leurs temps, dans lesquelles sont représentez leur portrait au naturel, et leurs plus signalées actions par les revers d'icelles ».

Volume extrêmement rare, attribué à Haultin, consistant en 201 pl. de médailles gravées et en 1 titre imprimé.

577 **HAUSSONVILLE** (Comte d') et **HANOTAUX** (G.). Souvenirs sur Mme de Maintenon. Mémoires et lettres inédites de Mlle d'Aumale. Les cahiers de Mlle d'Aumale. Mme de Maintenon à Saint-Cyr, dernières lettres à Mme de Caylus. Lévy, 1902-3-4, 3 vol. in-8, br., 3 portr. (137) 250 fr.

Rare complet.

578 **Idem**, le 1er ouvrage seul, mém. de Mlle d'Aumale. (Couv. refaite). 369) 75 fr.

579 **HAUTECŒUR** (L.). Rome et la renaissance, de l'antiquité à la fin du XVIIIe siècle. P., 1912, in-8, 317 pp., br., grav., dos réparé. (919) 350 fr.

Tome CV de la Bibl. des E. A. et R., devenu rare.

580 **HAVARD** (O.). Histoire de la Révolution dans les ports de guerre. P., 1912, 2 vol. in-8, br. (247) 200 fr.

I. Toulon.
II. Brest, Rochefort.

581 **HAYE** (A. de). Desaix, étude politique et militaire, sa carrière, ses premières armes, nos guerres sur le Rhin avant la Révolution. P., 1909, in-8, 213 pp., br., port., 1 autographe. (1454) 70 fr.

582 **HÉNAULT** (Le Président). Mémoires. Nouvelle édit. complétée, corrigée et annotée par F. Rousseau. P., Hachette, 1911, in-8, br. (1418) 150 fr.

583 **HENRY** (J.-F.). Essai historique, topographique et statistique sur l'arrondissement communal de Boulogne-sur-Mer. Boulogne, 1810, in-4, broché. (9 cartes, plans et tabl. h. t. se dépl.). (1263) 300 fr.

Très bon ouvrage avec de grandes cartes extrêmement intéressantes.

584 **HENRY** (V.). Précis de grammaire comparée de l'Anglais et de l'Allemand rapportés à leur commune origine et rapprochés des langues classiques. P., 1893, in-8, 418 pp., demi-chagr. (1465) 350 fr.

Ex. bien relié d'un livre recherché.

585 ... Le dialecte Alaman de Colmar (Haute-Alsace) en 1870, grammaire et lexique. P., Alcan, 1900, in-8, br. (1250) 150 fr.

Très recherché, forme le tome XI de la « Bibl. de la Faculté des Lettres de l'Univ. de Paris ».

586 **HERBET** (F.). L'ancien Fontainebleau, histoire de la ville, rues, maisons, habitants au XVIIe siècle. Préf. de habitants au XVIIIe siècle. Préf. de G. Sénéchal. Fontainebleau, 1912, in-8, 537 pp., br., 12 grav. et 2 plans. (1220) 600 fr.

Beau vol. devenu très rare.

587 **HERRIOT** (Édouard). Mme Récamier et ses amis. P., Plon, 1904, 2 vol. in-8, br. (Port.). (125) 450 fr.

Édition originale.

588 **HERSCHEL** (J.-F.-W.). Traité de la Lumière, traduit de l'Anglais avec notes par MM. P.-F. Verhulst et A. Quetelet. P., de Mat her, 1829, 2 vol. in-8, d.-r. basanne, dos ornés. (14 pl. h. t. dépliantes). (757) 300 fr.

Un des ouvrages principaux du grand astronome anglais fils du fameux William Herschel. Bel exemplaire.

589 **HERTZBERG** (G.-F.). Histoire de la Grèce sous la domination des romains, traduit de l'allemand sous la direction de A. Bouché-Leclercq. P., Leroux, 1887, 3 vol. in-8, d.-r. chagr. (284) 1.050 fr.

Tome I. De la conquête au Règne d'Auguste, par E. Scheurer. — Tome II. D'Auguste à Septime Sévère, par E. de Liebhaber. — Tome III. L'Université d'Athènes, par P.-P. Huschard. Exempl. bien relié.

590 **Idem**, 3 vol., d.-chagrin, moins bien relié. (710) 850 fr.

591 **Idem**, 3 vol., broché. (46) 800 fr.

592 **HESNAUT**. Le mal Français à l'époque de l'expédition de Charles VIII en Italie, d'après les documents originaux. P., 1886, in-12, br. (2) 225 fr.

Exemplaire sur papier de Chine, tiré seulement à 30 exempl.

593 **HESSE** (Raymond). Le livre d'art du XIXe siècle à nos jours. P., Renais-

sance du livre, 1927, in-8 carré, br., 228 pp. (Fig.). (1189) 85 fr.

Excellent petit guide très bien fait et qui en l'absence des grands ouvrages spéciaux si coûteux et si rares rend les plus grands services et se lit avec grand intérêt.

594 **HIELSCHER** (Kurt). L'Allemagne. Architecture et paysage. Préface de Gerhardt Hauptmann. P., Calavas, 1924, in-4, pl. toile édit. (304 pl.). (720) 450 fr.

595 **HILAIRE DE PARIS** (T. R. P.). Exposition de la Règle de Saint François d'Assise avec l'histoire de la pauvreté. Fribourg, Herder, 1872, in-8, br. (856) 200 fr.

596 **HOFFBAUER** (M.-F.). Paris à travers les âges, aspects successifs des monuments et quartiers historiques de Paris depuis le XIIIe siècle jusqu'à nos jours, fidèlement restitués d'après des documents authentiques. 2e édit. P., Firmin Didot, 1885, 2 vol. in-fol., en ff., sous cartonnage, nombreuses ill. dans le t., 92 pl. h. t. (91) 3.000 fr.

Très recherché. Le premier plat du cartonnage du tome Ier est légèrement taché et le dos en partie décollé, mais l'ouvrage est très propre intérieurement.

597 **HOHENLOHE** (Clovis de). Mémoires, trad. Paul Budry. P., Conard, 1909, 3 vol. in-8, br. (Br. défraîchie, couvertures réparées). (567) 350 fr.

I. L'unité allemande. — II. La guerre de 1870. L'ambassade à Paris. I. Le Congrès de Berlin. — III. L'ambassade à Paris. II. Le Gouvernement d'Alsace-Lorraine. Hohenlohe, Chancelier d'Empire.

598 **HOMÈRE**. L'odyssée, texte grec publié d'après les travaux les plus récents de la philologie, accompagné d'un commentaire critique et explicatif précédé d'une introduction et suivi de la batrachomyomachie, des hymnes homériques, etc... par Alexis Pierron. P., Hachette, 1887, 2 vol. in-8, d.-r. bas. (459) 250 fr.

599 **HORACE**. Les poésies disposées suivant l'ordre chronologique et traduites en françois avec des remarques et des dissertations critiques, par le R. P. Sanadon, S. J. P., Chaubert, 1728, 2 vol. in-4, rel. pl. veau granité, dos ornés, tr. r., front. gravé. (Rel. ancienne aux coiffes et charnières fatiguées). (109) 750 fr.

Belle édition sur beau papier encore recherchée car elle est une des plus élégantes, quant au style et les abondantes notes qui l'accompagnent sont aussi curieuses que précieuses, bon index.

600 **HORLOGIOGRAPHIE. Sainte Marie-Magdelaine** (Dom Pierre de) d'Abbeville. Traité d'horlogiographie contenant plusieurs manières de construire sur toutes surfaces, toutes sortes de lignes horaires, et autres cercles de la sphère. Avec quelques instruments pour la mesme pratique, et pour connoistre les heures durant la nuit; et l'heure du flus et reflus de la mer. Nouvelle édition, corrigée et augmentée de plusieurs Propositions et figures. P., chez Ant. Dezallier, 1686, pet. in-8, veau ép., dos orné. (824) 1.000 fr.

Edit. ornée d'un frontispice et de 73 planches hors texte gravées en taille-douce. Très rare et très curieux, beaucoup plus recherché que la première édition de 1645 qui est moins complète.

601 **HOROY**. Du mariage civil du prêtre catholique en France. P., 1890, fort vol. in-8, 529 pp., br., lég. rouss. (3099) 150 fr.

Légalité canonique et civile: doctrine et jurisprudence: la question dans le passé et dans le présent: véritable point de vue à l'heure actuelle.

602 **HORRY** (Claude). Le parfait notaire royal, apostolique et procureur des officialites et cours ecclésiastiques, contenant des modèles de tous les actes..., les formalites qui s'observent..., augmenté des nouveaux Edits.... P., Guignard, 1696, in-4, pl. veau. (672) 300 fr.

603 **HOURTICQ** (Louis). La vie des images. P., Hachette, 1927, in-4, pl. toile éd. (Pl. h. texte et fig. dans le texte). (665) 350 fr.

Epuisé.

604 — La jeunesse de Titien. P., Hachette, 1919, in-8, br., 36 fig. et 8 pl. h. t., 318 pp. (401) 200 fr.

605 **HUBER** (J.). Les Jésuites. Trad. de l'allemand par A. Marchand. P., 1875, 2 vol. in-8, br. (1467) 275 fr.

Très rare.

606 **HUGON** (H.). Les emblèmes des beys de Tunis. Etude sur les signes de l'autonomie Husseinite, monnaies, sceaux, étendards, armoiries, marques de dignités et de grades, décorations, médailles commémoratives militaires. Préface de M. G. Alapetite. P., E. Leroux, 1913, gr. in-8, br., nombr. ill., 14 pl. hors texte dont une en couleur. (323) 200 fr.

607 — La Creuse dans l'armorial général de France. Extraits des registres manuscrits établis en exécution de l'édit royal de novembre 1696 et conservés à la B. N. Préface de M. J. Meugey. Limoges, E. Rivet, 1936, in-8, br., 1 carte. (323) 70 fr.

608 **HUMBERT** (G.). Essai sur les finances et la comptabilité publique chez les Romains. P., E. Thorin, 1887, 2 vol. in-8, br. (405) 500 fr.

Très recherché.

609 **IMBAULT-HUART** (C.). Manuel pratique de la langue Chinoise parlée à l'usage des Français. P., 1892, in-4, 340 pp., br. (1271) 350 fr.

I. Les éléments de la grammaire. — II. Les phrases et dialogues faciles. — III. Recueil de mots les plus usités.

610 **IMPRIMERIE**. Histoire de l'invention de l'Imprimerie par les monuments. P., 1840, in-4, br., planches et figures. (99) 300 fr.

Album typographique exécuté à l'occasion du Jubilé européen de l'invention de l'imprimerie. Rare et très recherché pour ses reproductions.

611 **INSTRUCTION**. Abrégée sur les mesures déduites de la grandeur de la Terre, uniformes pour toute la République et sur les calculs relatifs à leur division décimale : par la Commission temporaire des poids et mesures républicaine. P., an II de la République, p. in-8, demi-maroq., dos orné à nerfs, tr. marbrées. (58) 350 fr.

Très rare et recherché, très important.

612 **IVRAY** (Jehan d'). La Lombardie au temps de Bonaparte. P., G. Crès et Cie, 1919, in-8, br., 366 pp., 6 ill. h. t. (332) 135 fr.

613 **JACOTTET** (E.). Etudes sur les langues du Haut-Zambèze, textes originaux recueillis et traduits en Français et précédés d'une esquisse grammaticale. P., Leroux, 1896-1901, 3 t. rel. en 1 vol. in-8, demi-t. (307) 600 fr.

1re partie : Grammaire de Soubiya et Louyi. 2e partie : Textes Soubiya, contes et légendes, superstitions, etc. 3e partie : Textes Louyi, contes, légendes, superstitions, etc., et vocabulaire.

614 **JANET** (P.). Histoire de la science politique dans ses rapports avec la morale. P., 1872, 2 forts vol. in-8, demi-veau. (707) 350 fr.

Exempl. bien relié de cette seconde édition recherchée, beaucoup plus complète que la première de 1859.

615 **JANIN** (Jules). La Religieuse de Toulouse. Lévy, 1850, 2 tomes rel. en 1 vol. demi-veau, coins, dos à nerfs. (729) 250 fr.

Edition originale, rare, de ce roman consacré au jansénisme.

616 **JANNET** (C.). La Franc-Maçonnerie au XIXe siècle, études d'histoire contemporaine. Avignon, 1880, fort vol. in-8, 703 pp., br., couv. réparée. (1404) 450 fr.

Très rare.

617 **JARRIN** (Ch.). La Bresse et le Bugey, leur place dans l'histoire. Bourg, Authier et Barbier, 1883-1886, 3 tomes reliés en 1 vol. in-8, demi-toile. (3329) 500 fr.

Très rare.

618 **JEAN DE LERY**. Histoire d'un voyage faict en la terre du Brésil, nouv. éd. avec une introduction et des notes par P. Gaffarel. P., Alph. Lemerre, 1879, 2 vol. in-12, br. (825) 450 fr.

Très recherché. Un des 25 ex. numérotés sur chine. Ex. n° 1.

619 **JEANTIN** (M.). Les marches de l'Ardenne et des Woëpres ou l'arène féodale à la naissance des grandes suzerainetés lotharingiennes. P., 1853, 2 vol. en un seul, d.-r. basane. (1345) 500 fr.

Très recherché et rare. I. Marches ardenno-mosellaniques. — II. Le Barrois, le Wallon et le pays de Chiny étudiés sur le sol dans les chartes et par les noms de lieux.

620 **JEHAN DE LE MOTE**. Le Regret Guillaume, Comte de Hainaut. Poème inédit du XIVe siècle, publié d'après le manuscrit unique de Lord Ashburnham, par A. Scheler. Louvain, 1882, in-8, 220 pp., demi-chagr. (1090) 175 fr.

621 **JOANNE** (Paul). Dictionnaire géographique et administratif de la France et de ses colonies. P., Hachette, 1890, 7 vol. petit in-folio, d.-r. chag. plats toile. (55) 3.000 fr.

622 **JOLLOIS** (M.). Mémoire sur les antiquités du département du Loiret. P. et Orléans, 1836, in-4, cartonnage bradel. (73) 1.500 fr.

Exempl. sur grand papier de cet important travail sur le Loiret à l'époque romaine. 130 pages et 29 planches hors romaine et à l'époque gallo-romaine. 160 pages et 29 planches hors texte lithogr. par Pensée. Cet ouvrage n'a été tiré qu'à 120 exempl. Très rare.

623 **JOUIN** (Docteur). Bourg-le-Roi. Journal d'une excursion archéologique dans l'histoire de France et du Maine. Mamers, 1909, in-4, br. (458 pp.). (Planches). (78) 300 fr.

624 **JOUIN** (Henry). David d'Angers, sa vie, son œuvre et ses contemporains. P., Plon, 1878, 2 vol. gr. in-8, d.-r. chagr. (2) 600 fr.

Deux portraits, 28 planches et un fac-similé.

625 **JOURDAIN** (Ch.). Histoire de l'Université de Paris au XVIIe et au XVIIIe siècle. P., 1862, 3 parties en 1 vol. in-fol., d.-r. chag. (91) 750 fr.

La seconde partie comprend un important recueil de pièces fort précieuses et

un index chronologique des documents concernant l'histoire de l'Université de 1200 à 1600. Dos passé.

626 **JOURNAL** des principales **audiences du Parlement** depuis l'année 1623 jusques en 1657 (puis 1657-1666, puis 1666-1675, puis 1678-1685, puis 1700-1710, puis 1711-1717). P., Guignard, Besoigne, Compagnie des libraires, 1678-1735, 6 vol. in-folio, pl. veau époque. (Les 2 derniers volumes en reliure dissemblable. Quelq. coiffes arrachées). (85) 1.850 fr.

Ce travail a été compilé et mis en ordre par les avocats du Fresne, Jamet de La Guessière et Nupied. Cet exemplaire est constitué des tomes I à IV de la seconde édition, qui représentent les tomes VI et VII de la première édition. Il manque donc les audiences des années 1685 à 1700.

627 **JUSSERAND** (J.-J.). Histoire littéraire du peuple anglais. P., Firmin Didot, 1894, 2 vol. in-8, br. (53) 330 fr.

628 **JUSTINIEN.** Pandectae Justinianeae in novum ordinem digestae : cum legibus codicis et novellis, quae Jus Pandectarum confirmant, explicant aut abrogant. Lugduni, 1782, 3 vol. in-folio, veau époque. (Reliure solide. Coiffes du tome III arrachées). (8) 1.000 fr.

Edition estimée donnée par R.-J. Pothier, très supérieure à celle qui a été publiée en 1748-52. Recherché pour sa grande préface, ses notes et ses index.

629 **KAHN** (Zador Rabbin). L'Esclavage selon la Bible et le Talmud. P., 1867, in-8, 143 pp., br. (405) 200 fr.

Thèse du séminaire israélite.

630 **KAMAL** (Ahmed Bey). Livre des perles enfouies et du mystère précieux au sujet des indications des cachettes, des trouvailles et des trésors. Le Caire, 1907, in-4, 251 pp., br. (1298) 300 fr.

Tome second, traduction française complète, très recherché.

631 **KARAMSIN.** Histoire de l'Empire de Russie, traduite par Saint-Thomas et Jauffret, et de Divoff. P., Belin, 1819-1826, 11 vol. in-8, br. (Carte). 1.000 fr.

Ouvrage classique et toujours recherché. Le tome XI et dernier s'arrête à l'épisode des faux Dimitrius, 1606.

632 **KERMAINGANT** (P. Laffleur de). L'ambassade de France en Angleterre sous Henri IV. Mission de Jean de Thumery, sieur de Boissise (1598-1602). P., Didot, 1886, 2 vol. in-8, br. (113) 250 fr.

Très important travail, le tome II contient les pièces justificatives et est presque entièrement composé de lettres d'Henri IV.

633 **KOCH** (C. de). Histoire abrégée des Traités de Paix entre les puissances de l'Europe depuis la paix de Westphalie, entièrement refondu, augmenté et continué jusqu'au congrès de Vienne et aux traités de Paris de 1815, par F. Schoell, conseiller d'ambassade de S. M. le Roi de Prusse près la cour de France. Bruxelles, 1837, 4 vol. grand in-8, demi-chag., dos à nerfs. (1444) 1.000 fr.

Bel exempl. bien relié de cet ouvrage très recherché.

634 **KRAFFT** (A.). Les serments carolingiens de 842, à Strasbourg en roman et tudesque, avec nouvelles interprétations linguistiques et considérations ethnographiques. Leroux, 1901, in-8, 150 pp., br. (1251) 150 fr.

635 **KRAFFT** (H.). Souvenirs de notre tour du monde. Hachette, 1885, in-8, 309 pp., rel. vélin de l'éditeur, t. dorée, n. r. (24 phototypies et 5 cartes). (630) 150 fr.

Peu commun, intéressants détails sur l'Inde, Ceylan, la Cochinchine, Java, la Chine, le Japon et l'Amérique.

636 **KURTH** (G.). La nationalité Belge. Namur, 1913, pet. in-8, demi-toile, coins. (3) 130 fr.

637 **LA BARRE-DUPARCQ** (Ed. de). Histoire de Charles IX. P., 1875, in-8, br., 356 pp. (308) 200 fr.

638 **LABAUME** (E.). Relation circonstanciée de la campagne de Russie, suivie de l'état sommaire des forces de l'armée française pendant cette campagne. 2e éd. Gênes, Y. Gravier, 1814, in-8, br., 262 pp. (1265) 250 fr.

Très rare.

639 **LA BOETIE** (Etienne de). Œuvres complètes publiées avec notice biographique, variantes, notes et index par Paul Bonnefon. P., Rouam, 1892, in-8, br., avec front. (375) 250 fr.

Edition recherchée.

640 **LABOULAYE** (E.) et **GUIFFREY** (G.). La propriété littéraire au XVIIIe siècle, recueil de pièces et de documents publié par le comité de l'association pour la défense de la propriété littéraire et artistique, avec une introd. et des notices. Hachette, 1859, fort vol. in-8, 631 pp., br. (328) 250 fr.

641 [**LA CROSSE**]. P. Angelus a S. Joseph, carmelita excalceato. Gazophylacium linguae Persarum, triplici linguarum clavi italicae, latinae, gallicae, etc.... Amsterdam, 1684, in-folio, rel. pleine basane marbr., dos orné, tr. jaunes. (857) 1.000 fr.

Ouvrage encore fort utile dont les exemplaires sont maintenant très rares. Bel exemplaire bien conservé.

642 **LA BRUYERE.** Les caractères de Théophraste. Trad. du Grec avec les caractères ou les mœurs de ce siècle. Didot, 1868, in-8, 575 pp., demi-chag., dos à nerfs, tr. marbr. (766) 130 fr.

643 **LACOMBE** (Bernard de). Les débuts des guerres de religion (Orléans, 1559-1564). Catherine de Médicis entre Guise et Condé. P., Perrin, 1899, in-8, br. (1464) 100 fr.

644 **LACOMBE** (M.). Essai sur la Coutume Poitevine du mariage au début du XVe siècle d'après le vieux « Coustumier de Poictou », 1417. Champion, 1910, fort vol. in-8, 590 pp., br. (77) 500 fr.

Tiré à tout petit nombre, et 100 ex. seulement mis dans le commerce.

645 **LACORDAIRE** (Abbé H.). Mémoire pour le rétablissement en France de l'ordre des Frères Prêcheurs. P., Debécourt, 1839, in-8, 226 pp., rel. *Edit. originale.* (1437) 150 fr.

646 — Considérations sur le système philosophique de M. de La Mennais. P., Derivaux, 1834, in-8, br. (1091) 100 fr.

647 — Correspondance du R. P. Lacordaire et de Mme Swetchine, publiée par le Comte de Falloux. P., 1880, in-12, 576 pp., demi-chag. (13) 135 fr.

Ex. bien relié.

648 **LACOUR** (Léon), **BOUTERON** (S.). Précis de droit commercial. 3e éd. P., Dalloz, 1925, 3 vol. in-8, br. 350 fr.

Complet du supplément. Epuisé.

649 [**LA CROIX** (J.-Fr. de)]. Esprit de Mademoiselle de Scudéri. P., Vincent, 1766, in-12, pl. r. veau, tr. rouges. (820) 250 fr.

Très rare.

650 **LACROIX** (Paul). Iconographie Moliéresque. P., 1876, in-8, br. (Portr.). (51) 275 fr.

Exempl. sur hollande.

651 [**LA FARE** (Le marquis C.-A. de)]. Mémoires et réflexions sur les principaux événements du règne de Louis XIV et sur le caractère de ceux qui y ont eu la principale part. Nouv. édit. Amsterdam, Bernard, 1755, in-12, cart. (637) 150 fr.

652 **LAFFON-LADEBAT.** Journal de ma déportation à la Guyane Française (fructidor an V-ventôse an VIII), publié par Fr. Masson. P., 1912, in-12, br. 135 fr.

Exempl. tiré sur papier de Hollande et non rogné.

653 **LAFITAU** (Joseph-François). Histoire des découvertes et conquestes des Portugais dans le nouveau monde. P., Saugrain et Coignard, 1734, 4 vol. in-12, pl. veau, dos ornés, tr. r. (833) 1.500 fr.

Bel exemplaire dans une reliure de l'époque bien conservée. Ouvrage très documenté et justement estimé.

654 **LA FORCE** (Duc de). Curiosités historiques. P., 1923, in-8, 259 pp., br. (387) 75 fr.

655 **LAGRANGE** (Léon). Joseph Vernet, sa vie, sa famille, son siècle, d'après des documents inédits. Bruxelles, 1858, in-8, 191 pp., br. (1092) 100 fr.

Rare et recherché, « important extrait de la Revue Universelle des Arts ».

656 **LA GUETTE** (Mme de). Mémoires de Mme de La Guette. Jadis et Naguère. Préface et notes par Pierre Viguié. P., Jonquières, 1929, in-8, br. (8 pl.). (63) 80 fr.

657 **LA HODDE** (Lucien de). Histoire des Sociétés Secrètes et du Parti Républicain de 1830 à 1848. Louis-Philippe et la Révolution de Février, portraits, scènes et conspirations, faits inconnus. P., 1850, in-8, br. (297) 180 fr.

Rare.

658 **LA HOUSSAYE** (Amelot de). Histoire de Guillaume de Nassau, Prince d'Orange, avec des notes politiques, historiques et critiques. Londres, 1754, 2 vol. in-12, rel. veau. (824) 250 fr.

Recherché.

659 **LAIR** (J.). Louise de La Vallière et la Jeunesse de Louis XIV, d'après des documents inédits. Plon, 1907, in-8, demi-chag., dos à nerfs, tête dorée, portraits et illustr. (131) 280 fr.

Devenu rare. Qq. traces de mouillures.

660 **LALANNE** (L.). Dictionnaire historique de la France et.... P., Hachette, 1872, fort vol. gr. in-8, rel. t. édit. (320) 600 fr.

Très justement recherché car cet ancien dictionnaire est encore fort précieux.

661 **LA LANDELLE** (G. de). Etudes Marines. Jean Bart et son fils. P., s. d., in-12, broché. (192) 160 fr.

Rare.

662 **LALLY-TOLENDAL** (Trophime-Gérard de). Défense des Emigrés français, adressée au peuple français. P.,

an V (1797), in-8, demi-rel. basane, tr. jaunes, dos orné de motifs [illegible]. (Rel. de l'époque). (668) 204 fr.

663 **LAMARCK** (J.-B.). Recherches sur les causes des principaux faits physiques et particulièrement sur celles de la combustion, de l'élévation de l'eau dans l'état vapeur; de la chaleur produite par le frottement des corps solides entre eux, etc., etc. P., seconde année de la République, 2 vol. in-8, demi-bas. (1 planche). (672) 1.500 fr.

On sait combien rares et recherchées sont les éditions anciennes du grand naturaliste qui fut aussi un grand précurseur. Exemplaire bien pur et bien conservé dans sa reliure d'époque. Une tache aux premiers ff. du tome II et à qq. ff. dans le corps de ce volume.

664 **LAMBERT** (Louis). Chants et chansons populaires du Languedoc, recueillis et publiés avec la musique notée et la traduction française. P. et Leipzig, Welter, 1906, 2 vol. in-8, reliés en 1 seul, demi-toile. (973) 350 fr.

Ouvrage important et recherché donnant les textes patois avec la trad. française et de très nombreux exemples de textes musicaux. Les chansons proviennent de toutes les régions du Languedoc, y compris le Vivarais. Reliure neuve.

665 **LANGLADE** (Emile). Jehan Bodel, avec des commentaires sur le congé de Baude Fastoul. P., Rodstein, 1908, in-8, br. (67) 160 fr.

666 **LANGLET DU FRESNOY** (Abbé). Principes de l'histoire pour l'éducation de la jeunesse, par années et par leçons. P., 1736, 6 vol. in-12, pl. veau ép., dos ornés, tr. rouges. 400 fr.

Joli exemplaire bien conservé.

667 **LANGLOIS** (Er.). Les manuscrits du Roman de la Rose, description et classement. Lille et P., 1910, in-8, 548 pp., br. (121) 600 fr.

Très rare et recherché, forme le tome VII de la Série Droit, Lettres des Travaux et Mémoires de l'Université de Lille.

668 **LAPORT** (George). Le folklore des paysages de Wallonie. Helsinki, 1929, in-8, br. (1245) 150 fr.

Rare.

669 **LA PORTE** (A. de). Histoire généalogique des familles nobles du nom de De La Porte avec les maintenues des preuves de noblesse et les sources. Poitiers, 1882, in-8, 404 pp., br. 250 fr.

Tiré à 200 exempl. non mis dans le commerce.

670 [**LA PORTE** (Abbé L.)]. Nouvelle bibliothèque d'un homme de goût ou tableau de la littérature ancienne et moderne dans lequel on fait connaître l'esprit de tous les livres qui ont paru jusqu'en 1797, avec un jugement sommaire, etc.... An VI, 1798, 1 vol. in-12, reliés en 2 vol., pl. veau, dos orn. 200 fr.

671 **LAQUIANTE** (A.). Un hiver à Paris sous le Consulat (1802-1803), d'après les lettres de J.-F. Reichardt. Plon, 1896, in-8, 464 pp., bradel demi-perc. (1202) 165 fr.

672 **LARCHEY** (Lorédan). Les cahiers du capitaine Coignet (1776-1850). P., Hachette, 1896, in-8, demi-rel. chagrin bleu. (631) 450 fr.

Planches hors texte en couleurs. Exemplaire bien relié, couv. conservée.

673 **LAROCHEFOUCAULD** (Le Vicomte). Pèlerinage à Goritz. P., Houdaille, 1839, in-8, demi-chagr., dos orné. (754) 150 fr.

Intéressants détails sur le milieu royaliste. Peu commun. Gentille reliure d'époque.

674 **LA ROCHEFOUCAULD** (F.-A. de). Palenqué et la civilisation Maya. Leroux, 1888, in-8, 182 pp., br., croquis et indications à la plume par l'auteur. (1443) 260 fr.

675 **LARREBAT** (J.). Poésies Gasconnes. Bayonne, 1866, in-12, 116 pp., br. (1279) 100 fr.

Rare.

676 **LARREY** (De), Conseiller de la Cour et des Ambassades du Roi de Prusse. Histoire des Sept Sages. Rotterdam, 1734, 2 vol. in-16, pl. veau ép., dos ornés, filets sur les plats, tr. marbr. (625) 250 fr.

Ouvrage recherché. La meilleure édition donnée par Labarre de Beaumarchais avec des notes et « un discours où l'éditeur examine divers points omis par l'auteur ou que celui-ci avait traité trop succinctement ».

677 **Idem**, édit. de Rotterdam. 1713. 2 vol. in-8, demi-rel. veau. (661) 135 fr.

678 **LARROUMET** (Gustave). La comédie de Molière l'auteur et le milieu; la famille de Molière, la bourgeoisie parisienne au XVIIe s.; la femme de Molière; son origine et sa légende; les amis de Molière; Madeleine Béjart; La Grange; les mœurs théâtrales au XVIIe s. Molière et Louis XIV. Molière; l'homme et le Comédien. P., Hachette, 1887, pet. in-8, r. éd. pl. toile. (771) 350 fr.

679 — Marivaux, sa vie et ses œuvres, d'après de nouveaux documents. P., Hachette, 1894, in-12, pl. toile (Portr.), 620 pp. (120) 125 fr.

680 **LA SALE** (Antoine de). Le petit Jehan de Saintré. Texte établi par MM. Pierre Champion et Fernand Desonay. P., Editions du Trianon, 1926, in-4, br., pl. h. t. et front. (319) 1.200 fr.

Très jolie édition tirée à petit nombre et devenue fort rare. Un des cinq cent sur vélin à la forme de Rives. Frontispice en couleurs reproduit au pochoir et 27 illustr. du XVIe siècle reproduites en noir en phototypie; titres et lettrines dessinés par M. L'Hoir. Très belle impression en caractères garamond.

681 **LASSERRE** (P.). Le romantisme français. Essai sur la Révolution dans les sentiments et dans les idées au XIXe siècle. P., Mercure de France, 1907, in-8, br. (293) 200 fr.

Rare et recherché.

682 **LATREILLE** (Capitaine A.). L'œuvre militaire de la Révolution. L'armée et la nation à la fin de l'ancien régime; les derniers ministres de la guerre de la monarchie. P., Chapelot, 1914, grand in-8, br. (374) 175 fr.

Recherché.

683 **LA TREMOILLE**. Les La Trémoille pendant cinq siècles. Nantes, 1890, 2 vol. in-4, demi-chag., bel état. (720) 750 fr.

I. Guy VI et Georges. 1343-1446. — II. Louis I, Louis II, Jean et Jacques. 1431-1525. Bel exemplaire de cette importante monographie contenant de nombreuses pièces intéressantes pour l'histoire générale de notre pays.

684 **LAUGEL** (Auguste). Henry de Rohan, son rôle politique et militaire sous Louis XIII, 1579-1638. P., Firmin Didot, 1889, in-8, br. (110) 135 fr.

685 **LAUMONIER** (P.). Tableau chronologique des œuvres de Ronsard, suivi de poésies non recueillies et d'une table alphabétique. 2e édit. P., Hachette, 1911, gr. in-8, br. (113) 150 fr.

Exempl. corrigé et annoté par l'auteur.

686 **LAUNAY** (L. de). L'Or dans le monde. Géologie. Extraction. Economie politique. P., Colin, 1907, in-12, br. (74) 100 fr.

687 **LAURAIN** (E.). Epigraphie de Notre-Dame de Noyon. Société archéologique de Noyon, 1911, in-4, br., 3 pl. h. t. et nombr. reprod. dans le texte. (572) 450 fr.

Corpus classé par ordre chronologique des inscriptions tumulaires et dédicatoires qui se trouvent dans la cathédrale de Noyon. Le travail a été en grande partie exécuté d'après des estampages pris avant la guerre de 1914. Certaines inscriptions ont été restituées d'après des estampes anciennes ou des dessins de la collection Gaignières. Ce volume a été tiré seulement à 300 exemplaires pour les membres de la société archéologique et historique de Noyon.

688 **LAURENT DE L'ARDECHE**. Histoire de l'empereur Napoléon. P., J.-J. Dubochet, 1839, gr. in-8, demi-v., dos orné, ill. de H. Vernet, 802 pp. (1265) 300 fr.

Ex. sans rousseurs ce qui est rare, rel. d'époque, une charnière un peu âgée.

689 **LAVOISIER** (M.). Traité élémentaire de Chimie, présenté dans un ordre nouveau et d'après les découvertes modernes : avec figures. P., 1793, 2 vol. p. in-8, pl. veau fauve ép., dos ornés, dentelles sur les plats, tr. rouges. (13 planches). (824) 2.800 fr.

Ouvrage capital du grand savant qui est le principal fondateur de la chimie moderne. La première édition de cet ouvrage est comme on le sait presque introuvable, cette seconde édition est très rare. Très bel exemplaire bien relié dans une fraîche pleine reliure d'époque, un léger accroc à la tranche inférieure du tome Ier.

690 **LE BLANC** (Ed.). Les persécuteurs et les martyrs aux premiers siècles de notre ère. Leroux, 1893, in-8, 373 pp., br. (Dos fendu). (316) 250 fr.

Rare.

691 **LE BLANC** (P.). Journal de J. Baudouin sur les grands jours de Languedoc (1666-1667). P., 1869, in-8, 254 pp., br. (1252) 150 fr.

Recherché.

692 **LE BRUN DE CHARMETTES**. Histoire de Jeanne d'Arc surnommée la pucelle d'Orléans; tirée de ses propres déclarations, de cent quarante-quatre dépositions de témoins oculaires, et des manuscrits de la bibliothèque du roi et de la tour de Londres. P., 1817, 4 vol. in-8, d.-r. veau, frontispices, portraits, figures. (718) 250 fr.

693 **LECLERE** (A.). Les codes Cambodgiens publiés sous les auspices de M. Doumer gouverneur de l'Indo-Chine et de M. Ducos résident supérieur de France au Cambodge. Leroux, 1898, 2 vol. in-8, br. (1470) 1.600 fr.

Très rare.

694 **LECOY DE LA MARCHE** (A.). La Chaire Française au moyen-âge spécialement au XIIIe siècle d'après les manuscrits contemporains. P., 1868, in-8, 504 pp., d.-rel. (1095) 165 fr.

Excellente étude recherchée.

695 **Idem**. Deux. édition. P., Renouard, 1886, in-8, br. (136) 225 fr.

Rare.

696 **LEFEBVRE DE BEHAINE** (Comte de). Léon XIII et le prince de Bismarck, fragments d'histoire diplomatique avec pièces justificatives. (Munich, 1872-1879. Rome, 1882-1887). Introd. par G. Goyau. P., 1898, p. in-8, d.-veau, dos à nerfs, portr. (367) 165 fr.

Ex. très bien relié.

697 **LEFRANC** (Abel). Sous le masque de « William Shakespeare », William Stanley VI, comte de Derby. P., Payot, 1918, 2 vol. in-12, br. (Fig.). (532) 150 fr.

698 **LE GALLO** (E.). Les Cent-Jours. Essai sur l'histoire intérieure de la France depuis le retour de l'île d'Elbe jusqu'à la nouvelle de Waterloo. Alcan, 1924, in-8, 534 pp., br. (1268) 198 fr.

Recherché.

699 **LEGEAY** (U.). Histoire de Louis XI, son siècle, ses exploits comme Dauphin, ses dix ans d'administration en Dauphiné, ses cinq ans de résidence en Brabant et son règne. D'après les titres originaux, les chroniques contemporaines et tous les témoignages les plus authentiques. Didot, 1874, 2 vol. in-8, br., dos fendus. (143) 250 fr.

700 **LEGER** (J.-N.). Haïti, son histoire et ses détracteurs. New-York, 1907, in-8, 431 pp., cart. pl. perc., grav. (1418) 450 fr.

Très rare.

701 **LEGRAND** (Dr M.-A.). La Longévité à travers les âges. P., 1911, in-12, 307 pp., demi-chag., 3 tableaux, couv. cons. (1421) 125 fr.

702 **LEGUAY** (L.). Recueil des Usages Locaux du départ. de Loir-et-Cher, classés dans un ordre méthodique. P., Société de Typographie, 1888, in-8, br. (1280) 75 fr.

703 **LE HON** (H.). Temps Antédiluviens et préhistoriques, l'homme Fossile en Europe, son industrie, ses mœurs, ses œuvres d'art. Bruxelles-P., 1878, in-8, 487 pp., demi-chag., coins, 100 grav. (1465) 175 fr.

704 **LEHUEROU** (M.-J.-M.). Histoire des institutions Mérovingiennes et du gouvernement des Mérovingiens jusqu'à l'édit. de 615. P., 1842, in-8, pl. veau, dos orné, tr. marbrées, fers de lycée sur le plat. (1459) 150 fr.

705 — Histoire des Institutions Carolingiennes et du gouvernement des Carolingiens. P., 1843, in-8, 627 pp., demi-chag. (Portrait). (709) 200 fr.

706 **Même ouvrage**, demi-rel. toile. (701) 175 fr.

707 **LEJAY** (Paul). Le Rôle Théologique de Césaire d'Arles. Etude sur l'histoire du dogme chrétien en Occident au temps des royaumes barbares. P., Picard, 1906, in-8, br. (1242) 125 fr.

Extrait de la revue d'histoire et de littérature religieuse.

708 **LE LASSEUR** (D.). Les Déesses armées dans l'art classique grec et leurs origines orientales, ouvr. illustré de 157 gravures. P., Hachette, 1919, in-8, br. (48) 300 fr.

Très rare et recherché.

709 **LELONG** (Jean). La vie et les œuvres de Loyseau (1564-1627). P., 1909, in-8, broché. (Portrait et table généal. h. t.). (74) 250 fr.

Très rare.

710 **LEMAIRE** (Paul). Le cartésianisme chez les Bénédictins. Dom Robert Desgabets, son système, son influence et son école d'après plusieurs manuscrits et des documents rares ou inédits. P., Alcan, 1901, in-8, br. (431 pp.). (22) 250 fr.

711 **LEMAU DE LA JAISSE**. Carte générale de la Monarchie française, contenant l'histoire militaire depuis Clovis jusqu'à la quinzième année du règne de Louis XV, avec l'explication de plusieurs matières intéressantes, etc..., traitées en vingt tables enrichies de tailles-douces, etc.... P., Giffart, 1733, in-folio, rel. plein veau br., dos orné. 2.250 fr.

Ouvrage célèbre fort rare complet et recherché pour son grand titre dépliant gravé, ses jolies vignettes, vues de Paris, de Versailles, des Invalides, etc., et surtout pour les plans des principales pièces de guerre et villes maritimes avec la description et les armoiries des dites places à côté de chaque plan. Un certain nombre d'étendards ont été coloriées à la main.

Bonne reliure ancienne de l'époque au dos joliment orné de fleurs de lys. Les charnières, les coiffes et les coins ont été habilement réparés.

712 **LEMAITRE** (J.). La comédie après Molière et le théâtre de Dancourt. 2e éd. P., Welter, 1903, in-8, br. 350 fr.

Très rare, le seul travail important et sérieux sur ce sujet.

712 bis **LE MERCIER** (H.). Monographie de l'église N.-D. de Louviers. Evreux, 1906, in-8, d.-chagr. (21 pl. h. t.). 400 fr.

Tiré à 300 exempl.

713 **LEMIRE** (Ch.). Jules Verne, 1828-1905, l'homme, l'écrivain, le voyageur, le citoyen, son œuvre, sa mémoire, ses monuments. P., 1908, in-8, 185 pp., br., + portr., 16 illustr. (358) 125 fr.

714 **LENAIL** (P.). Le parlement de Dombes. Lyon, 1523 à 1696. Trévoux, 1697 à 1771. Lyon, 1900, in-8, 238 pp., br., 19 planches h. t. (1329) 250 fr.

Tiré à 250 exempl. sur vélin n° 68.

715 **LENGLET DU FRESNOY**. Traité historique et dogmatique du secret inviolable de la confession, où l'on montre quelle a toujours été à ce sujet la doctrine et la discipline de l'Eglise. **Suivi de** : Addition au Traité du secret inviolable de la Confession, contenant plusieurs Actes et Pièces, pour servir de preuves aux questions examinées ci-dessus. P., Jean Musier, 1708, in-12, rel. plein veau. (6) 200 fr.

716 — Tablettes Chronologiques de l'histoire Universelle Sacrée et prophane, ecclésiastique et civile, depuis la création du monde jusqu'à l'an 1743. P., 1744, 2 vol. in-12, pl. veau ép., dos ornés, tr. rouges. (661) 150 fr.

717 — Traité historique et Dogmatique sur les Apparitions, les Visions et les Révélations particulières. P., 1751, 2 vol. in-12, pl. veau ép., dos ornés, tr. rouges. (823) 500 fr.

Avec des observations sur les dissertations du R. P. Dom Calmet, Abbé de Sénones, sur les apparitions et les revenans. Caillet. Bibliogr. des sciences psychiques. N° 6580.

718 **LEPELLETIER DE LA SARTHE** (A.). Histoire complète de la Province du Maine depuis les temps les plus reculés jusqu'à nos jours avec des considérations pratiques sur le caractère, les mœurs, les usages de ses habitants, des mentions biographiques de ses comtés, de ses évêques, de ses hommes les plus remarquables, anciens et modernes. P., 1861, 2 forts vol. pet. in-8, demi-toile, portr. (1313) 600 fr.

Ouvrage célèbre.

— **Idem**, broché. (1313) 350 fr.

719 **LEROY-BEAULIEU** (Paul). Essai sur la Répartition des richesses et sur la tendance à une moindre inégalité des conditions. P., Guillaumin, 1881, in-8, br. (Dos réparé). (568) 200 fr.

720 **Idem**, deux. édit. revue et corrigée. 1883, in-8, br. (87) 250 fr.

721 — Recherches économiques, historiques et statistiques sur les Guerres contemporaines (1853-1866). P., 1869, in-12, br. (74) 150 fr.

Très recherché, un des livres du célèbre économiste que l'on rencontre peu souvent.

722 **LETAILLE** (A.). Les fresques du Campo Santo de Pise. P., E. Sansot, in-8, br., 38 pl. hors texte. (570) 350 fr.

723 **LETI** (Grégoire). La vie d'Olivier Cromwel. Amsterdam, 1696, 2 vol. in-12, pl. veau ép., dos ornés, 2 portr. (625) 200 fr.

724 **LÉVESQUE** (A.). Du droit nobiliaire Français au XIXe siècle. P., 1866, in-8, 491 pp., br. (387) 100 fr.

725 **LÉVI** (Eliphas). Histoire de la Magie avec une exposition claire et précise de ses procédés, de ses rites et de ses mystères. Alcan, 1922, in-8, 560 pp., bradel pleine perc., 18 planches h. t. représentant 90 figures. (322) 350 fr.

726 **LEVRON** (J.). René Boyvin, graveur angevin du XVIe siècle, avec le catalogue de son œuvre et la reproduction de 114 estampes. Angers, J. Petit, 1941, in-4 en ff. sous carton. (561) 1.500 fr.

Très beau volume tiré seulement à 169 exemplaires numérotés et devenu fort rare.

727 **LICHTENBERGER** (Ernest). Etude sur les poésies lyriques de Gœthe. P., 1878, in-8, demi-rel. chag., plats toile. (Emerson). (369) 250 fr.

Rare.

728 **Idem**. 1882, in-12, d.-rel. chagr., tr. dor. (3) 200 fr.

729 **LIGNE** (Princesse de). Souvenirs de la Princesse de Ligne, née Princesse Lubomirska, pages détachées de ses cahiers, publiées par la Princesse Ch. de Ligne. Van Oest, 1922, in-8, 405 pp., br., portr. et grav. (368) 300 fr.

Très rare.

730 **L'ISLE DE SALES**. Malesherbes. P., 1803, in-8, 295 pp., demi-veau. (649) 100 fr.

731 **LITTRE** et **WYROUHOFF**. La philosophie positive. Revue dirigée par.... Tome I juillet-décembre 1867 à tome IV janvier-juin 1869. P., Germer-Baillière, 2 vol. fort in-8, rel. d.-toile. (235) 500 fr.

Cette tête de collection d'une revue importante et très recherchée est très rare.

732 **LOREDAN LARCHEY**. Mémorial illustré des deux sièges de Paris, 1870-1871. P., Moniteur Universel, 1872, in-4, d.-r. toile. (Illustré de 320 dessins). (832) 250 fr.

733 **LORIMER** (James). Principes de droit naturel. Trad. de l'anglais par

Achat de Bibliothèques et Lots divers au comptant.

Er. Nys. P., 1898, 2 vol. in-8, bradel pl. perc., portr. (715) 350 fr.

Recherché.

734 **LORIOT.** Mémoire sur une découverte dans l'art de bâtir, la méthode de composer un ciment ou mortier propre à une infinité d'ouvrages tant pour la construction que pour la décoration. P., 1774. (55 pp.). — Lettre de M. Patte sur la préparation du nouveau mortier de M. Loriot. (8 pp.). — Instruction sur la nouvelle méthode de préparer le mortier Loriot. P., 1775. (15 pp. et 1 planche). — De La Faye. Recherches sur la préparation que les Romains donnoient à la chaux dont ils se servoient pour leurs constructions, et sur la composition et l'emploi de leurs mortiers. P., Imp. Royale, 1777. (53-x pp.). — Faujas de Saint-Fond. Recherches sur la pouzzolane, sur la théorie de la chaux et sur la cause de la dûreté du mortier, avec la composition de différents ciments en Pouzzolane... Grenoble et P., 1778. (125-x pp.). — Mémoire pour servir de suite aux recherches sur la préparation que les Romains donnoient à la chaux, par de La Faye. P. Imp. Royale, 1778. Ensemble 6 ouvrages reliés en un vol. in-8, plein veau, dos orné, tr. marbr. (628) 700 fr.

735 **LORTET** (Dr). La Syrie d'aujourd'hui. Voyages dans la Phénicie, le Liban et la Judée, 1875-1880. P., Hachette, grand in-4, rel. d.-chagrin, 364 grav., 1 carte de la Palestine et 6 autres cartes diverses. 450 fr.

Ex. bien relié.

736 **LOTHROP STODDARD.** Le flot montant des peuples de couleur contre la suprématie mondiale des Blancs. Trad. de l'anglais par Abel Doysié. Payot, 1925, in-8, 251 pp., demi-chag., coins, 2 cartes en couleurs. (718) 350 fr.

737 **LOUKOMSKI** (G.-K.). La ville sainte de Russie : Kiev. « La mère des villes russes ». Préface de Ch. Diehl. P., Dauguin, 1929, in-4, br. (603) 300 fr.

Illustré de 12 aquarelles hors texte par l'auteur et un très grand nombre de documents photographiques, véritable source pour l'étude de l'art religieux ukrainien.

738 — Le Kreml (Kremlin) de Moscou. Ses cathédrales, ses palais et ses trésors d'art. P., Nilsson, s. d. (1925), gr. in-4, en feuilles, sous cartonnage éd. (744) 1.200 fr.

Introduction historique et 120 pl. en phototypie. Bibliog. Tiré à nombre restreint et épuisé depuis longtemps.

739 **LUR-SALUCES** (Marquis de). Lomonossof. Le prodigieux Moujik. P., 1933, pet. in-8, 232 pp., br., grav. (1064) 70 fr.

740 **LUYNES** (Duc de) et **DEBACQ.** Métaponte. P., Renouard, 1833, in-folio, cartonnage époque. (58 et 42 pp.). 600 fr.

Illustré de 10 planches hors texte gravées ou lithographiées, dont deux en couleurs à la main, d'un frontispice et d'une vignette.

Très rare.

741 **LYON.** Recueil de docum. p. servir à l'hist. de l'ancien gouvernement de Lyon, contenant des notices chronolog. et généal. sur les familles nobles ou anoblies qui en sont originaires ou qui y ont occupé des charges et emplois avec le blason de leurs armes pub. p. L. Morel de Voleine et H. de Charpin. Lyon, 1854, in-folio, de 254 pp., cartonné. (Blasons). 800 fr.

Tiré à très petit nombre, ex. corrigé p. l'auteur comportant 40 papillons de la main de l'auteur.

742 **LYNCH** (G.). Corée, Chine et Mandchourie, les convoitises Russes et Japonaises (The Path of empire), trad. de l'anglais par G. Gilancy. P., 1904, in-12, 343 pp., br. (1271) 150 fr.

Un des 10 exempl. sur hollande.

743 **MAC-AULIFFE** (Dr L.). La Révolution et les hôpitaux de Paris, années 1789-90-91. P., 1901, in-8, 212 pp., br. (1294) 75 fr.

744 **MACKELDEY.** Histoire des sources du Droit Romain. Trad. de l'Allemand et augmentée de notes par F. Poncelet suivie d'un appendice renfermant le texte restitué de la loi des XII tables, celui de l'édit prétorien, etc. De l'histoire du droit français par l'abbé Fleury. P., 1829, in-12, 284 pp., demi-veau, tr. marbrée. (8) 135 fr.

Ex. bien relié.

745 **MAGNE** (E.). **Le grand Condé et le duc d'Enghien. Lettres inédites à Marie-Louise de Gonzague, reine de Pologne, sur la cour de Louis XIV (1660-1667), publiées avec une introduction, des notes par E. Magne. P., Emile-Paul, 1920, in-8, br. (323) 125 fr.

746 **MAHAN** (M.-T.). Marie-Thérèse d'Autriche (1717-1780). P., Payot, 1933, in-8, br., 1 carte et 8 pl. hors texte. (323) 135 fr.

Coll. « Bibliothèque historique ».

747 **MAGNY** (Marquis de). Des Couronnes des couronnes Héraldiques, du symbole de la symbolique héraldique. Mélanges ethnographiques. Florence, 1875, in-8, demi-chag. pl. toile, dos orné, couv. cons. (1269) 300 fr.

Très rare.

748 **MAHAN** (A.-T.). Le Saint de la Race Blanche et l'Empire des Mers. Traduction, sommaires, préface et introductions par Jean Izoulet. Introductions : La Croix et l'Épée en Occident. L'expropriation des « Races incompétentes ». P., Flammarion, s. d., in-8, demi-rel. bradel et coins toile. (282) 100 fr.

Peu commun.

749 **MAIMBOURG.** Histoire du Calvinisme. P., 1682, in-18, 534 pp., pl. veau ép., dos orné. (Frontispice). (625) 100 fr.

750 **MAINE DE BIRAN.** Œuvres inédites par E. Naville, publiées avec la collaboration de Marc Debut. P., Dezobry, 1859, 3 vol. in-8, br. (38) 650 fr.

Très recherché car cette édition contient les œuvres les plus importantes du grand philosophe comme l'essai sur les fondements de la psychologie.

751 **MAISTRE** (Comte J. de). Quatre chapitres inédits sur la Russie, publiés par son fils le Comte R. de Maistre. P., 1859, in-8, 197 pp., br. (1331) 175 fr.

752 **MALE** (E.). L'Art Allemand et l'Art Français du Moyen-âge. Colin, 1917, in-12, 251 pp., br. (3416) 100 fr.

753 **MALO** (H.). La gloire du Vicomte de Launay, Delphine Gay de Girardin. P., 1925, in-8, 340 pp., br., 8 planches. (1064) 70 fr.

754 **MALON** (B.). Le Socialisme intégral. I. Histoire des théories et tendances générales. — II. Des réformes possibles et des moyens pratiques. P., Alcan, 1891, 2 vol. in-8, d.-r. chagr., front. (567) 300 fr.

Recherché.

755 **MALOUET.** Mémoires, publiés par son petit-fils le baron Malouet. P., Didier, 1868, 2 vol. in-8, br., front. (1098) 250 fr.

Epuisé depuis longtemps et recherché.

756 **MANDONNET** (Pierre), O. P. Des écrits authentiques de Saint Thomas d'Aquin. Fribourg, 1910, grand in-8, br. (1452) 150 fr.

757 **MANGIN** (Ch.). Etudes historiques et critiques ou mémoires pour servir à l'histoire de Deneuvre et de Baccarat. P., Hachette, 1861, in-8, br., 3 pl. h. t. dépl. (1336) 150 fr.

758 **MANUEL** (P.). Les lettres de P. Manuel, l'un des administrateurs de 1789, sur la Révolution, recueillies par un ami de la constitution. P., an III de la liberté, p. in-8, 239 pp., demi-veau. (635) 400 fr.

De toute rareté.

759 **MARESCHAL** (Mathias). Traicte des droicts honorifiques des Seigneurs e's Eglises. P., 1631, in-12, 589 pp., pl. parchemin. (645) 250 fr.

760 **Idem.** Nouv. édit. soigneusement revuë et de beaucoup augm... P., L'Angelier, 1668, in-4, vél. anc. (650) 350 fr.

761 **MARINI** (Gaetano). I Papiri diplomatici. In Roma, 1805, in-folio, veau époque. (Reliure frottée). (8) 750 fr.

22 planches hors texte. Publication de monuments épigraphiques du VIe au XIe siècle, conservés pour la plupart dans des archives italiennes. Plus de 100 pages sont consacrées aux « Annotazioni ».

762 **MARLES** (M. de). Histoire de la domination des Arabes et des Maures en Espagne et en Portugal depuis l'invasion de ces peuples jusqu'à leur expulsion définitive; rédigée sur l'histoire trad. de l'arabe en Espagnol de J. Conde. P., 1825, 3 vol. in-8, demi-bas. (556) 350 fr.

763 **MARS** (Dom Noël). Histoire du royal monastère de Sainct-Lomer de Blois, de l'ordre de Saint Benoist, recueillie fidèlement des vieilles chartes, etc..., pub. avec notes, additions et tables p. A. Dupré. Blois, 1869, gr. in-8, br. (77) 225 fr.

764 **MARTENS** (Baron Ch. de). Manuel diplomatique ou précis des droits et des fonctions des agents diplomatiques, suivi d'un recueil d'actes et d'offices pour servir de guide aux personnes qui se destinent à la carrière politique. P., 1822, p. in-8, 622 pp., demi-veau, coins. (365) 300 fr.

Recherché. Ex. bien relié.

765 **MARTENS** (G.-F. de). Précis du droit des gens modernes de l'Europe : nouv. édit. accompagnée des notes de Pinheiro-Ferreira, précédé d'une introd. et complétée par l'exposition des doctrines des publicistes contemporains et suivie d'une bibliographie raisonnée du droit des gens, p. Ch. Vergé. P., Guillaumin, 1858, 2 vol. in-8, rel. d.-veau. 400 fr.

Très recherché : charnière supérieure du tome Ier un peu fendue.

766 **MARTIN-LARZEAUD** (G.). Recherches historiques sur l'inamovibilité de la magistrature. P., Marchal, 1881, in-8, rel. d.-chagrin. (504 pp. plus 46 de pièces justif.). (774) 350 fr.

Ouvrage célèbre très recherché, exempl. bien relié.

767 **MARX** (Roger). Auguste Rodin, céramiste. P., 1907, gr. in-8, r. pleine toile. (16 pl. h. t.). (102) 200 fr.

768 **MARY-LAFON** (M.). Le maréchal de Richelieu et Mme de Saint-Vincent. P., 1863, in-8, 397 pp., demi-bas. (387) 150 fr.

769 **MASCART** (J.). La vie et les travaux du chevalier Jean-Charles de Borda (1733-1799), épisodes de la vie scientifique au XVIIIe siècle, introd. par E. Picard. Lyon et P., 1919, fort vol. in-8, 821 pp., br. (316) 300 fr.

Très rare, forme le tome XXXIII des Annales de l'Univ. de Lyon. Nouv. série, droit, lettres.

770 **MAS-LATRIE** (Louis de). Chronologie historique des Papes, des conciles généraux, des Gaules et de France contenant pour les Papes : le nom, la famille, la patrie, la date de l'élection, l'âge à l'élection et à la mort... et ses principaux événements, etc. P., 1836, in-8, rel. d.-veau vert, tr. marbr. (496) 375 fr.

Bon exempl. dans sa reliure du temps d'un excellent ouvrage très précieux et devenu fort rare.

771 **Idem.** in-8, broché. (1001) 200 fr.

772 **MAS-LASTRIE** (Comte de). Relations et commerce de l'Afrique septentrionale ou Magreb avec les nations chrétiennes au Moyen-âge. Didot, 1886, in-12, 530 pp., br. (1480) 150 fr.

Rare. 1er plat de la couverture déchiré.

773 **MASPÉRO** (G.). Etudes de mythologie et d'archéologie égyptienne. P., Leroux, 1893-1916, 8 vol. in-8, br. (88) 2.850 fr.

Collection très rare complète parue dans la Biblioth. égyptologique dont elle forme les tomes I, II, VII, VIII, XXVII à XXIX et XL. Tout ce qui a paru, le tome IX annoncé n'a jamais été publié.

774 **MASSILLON.** Sermons. P., rue Saint-Jacques, 1767, 12 vol. in-12, rel. veau anc., dos ornés. (6) 800 fr.

Notre exempl. comprend : L'Avent, 1 vol. Carême, 4 vol. Petit carême. 1 vol. Les Panégyriques, 1 vol. Les oraisons funèbres. 1 vol. Paraphrase morale des psaumes. Conférences et mandements, 2 vol. Les Mystères, 1 vol.

775 **MATHIEU-BODET.** Les Finances françaises de 1870 à 1878. P., Hachette, 1883, 2 vol. in-8, d.-r. chag. (694) 350 fr.

Bel exemplaire de cet ouvrage très recherché.

776 **MATON** (Eugène). Histoire du Monténégro ou Tsernagore. P., 1881, in-8, d.-r. toile. (1 carte). (237) 200 fr.

Un des rares ouvrages sérieux sur ce pays, bien complet de la grande carte.

777 **MATTER.** Lettres et pièces rares ou inédites publiées et accompagnées d'introductions et de notes. P., Amyot, 1864, in-8, br. (1430) 175 fr.

Recueil très varié et intéressant pour l'histoire littéraire, précieuses notes du grand érudit.

778 — Emmanuel de Swedenborg, sa vie, ses écrits et sa doctrine. P., Didier, 1863, in-8, br. (368) 230 fr.

Très recherché. Couv. factice.

779 **MATHIEZ** (Albert). L'Affaire de la Compagnie des Indes. P., Alcan, 1920, in-8, br. (Pl.). (1273) 250 fr.

Epuisé.

780 **MAUPAS DU TOUR** (Henry de). La vie de la vénérable mère Jeanne-Françoise Fremiot, fondatrice, première mère et religieuse de l'Ordre de la Visitation de Sainte Marie. P., Piget, 1644, in-4, pl. veau époque. (802 pp.). (602) 250 fr.

781 **MAUPEOU** (Sieur du). Les efforts de la liberté et du patriotisme contre le Despotisme, ou recueil des écrits patriotiques publiés pour maintenir l'ancien Gouvernement François. Londres. 1775, 6 tomes reliés en 3 vol. pet. in-8, demi-chag. (701) 575 fr.

Reliure moderne. Recherché et rare complet.

782 **MAUPERTIUS.** Discours sur la parallaxe de la lune pour perfectionner la théorie de la lune et celle de la terre. P., I. R., 1741, in-8, rel. plein veau ancien, dos orné, tr. dorées, filets sur les plats. (621) 250 fr.

Un des ouvrages les plus réputés du fameux philosophe et géomètre français.

783 **MAXWELL** (J.). Le concept social du Crime, son évolution. Alcan, 1914, in-8, 456 pp., br. (20) 150 fr.

Bibliothèque de phil. contemp.

784 **MAZEROLLE** (F.). Jean Varin. Conducteur de la monnaie du Moulin. Tailleur général des monnaies. Contrôleur général des poinçons et effigies. Sa vie, sa famille, son œuvre (1596-1672). P., 1932, 2 vol. in-4, br. (131-187 pp.). 300 fr.

Le 1er volume est consacré à la vie publique de Jean Varin et au catalogue détaillé de son œuvre et illustré de 1 frontispice et 38 planches reproduisant 213 monnaies, médailles et jetons. Le 2e volume contient des lettres et documents d'archives concernant la fabrication de la monnaie sous Louis XIII et Louis XIV.

On sait que ce fut Jean Varin qui inventa plusieurs machines pour monnayer les médailles qu'il avait gravées, il obtint la charge de garde général des

Monnaies de France, puis d'intendant des bâtiments de la Couronne. Ce fut lui qui dirigea la refonte des petites pièces d'or et d'argent qui peuvent être mises au rang des plus beaux médaillons.

785 **MÉLANGES.** Recueil d'environ 150 pièces brochures, plaquettes, journaux, extraits datés de 1788 à la fin de l'Empire. En 7 vol. in-8, pl. veau époque. (Le tome VII est seulement en demi-reliure). (702) 1.200 fr.

Ce recueil a été constitué par l'érudit lyonnais Delandine dans le premier quart du XIXe siècle. Il contient les pièces de l'époque où il est fait mention de son activité surtout comme bibliothécaire et bibliographe. On remarque particulièrement dans ce recueil : Dissertation sur un ancien édifice situé à Desaignes ou Vivaris, par Boissy d'Anglas. De la philosophie corpusculaire ou des connaissances et des procédés magnétiques chez les divers peuples, par M. Delandine. Description physique et politique du département du Rhône, par le citoyen Verninac. Troisième rapport sur le vandalisme, par l'abbé Grégoire, Paris, an III. Une importante réunion du Journal de Lyon, du « Postillon » de Calais, et d'autres journaux de l'époque révolutionnaire.

786 **MEMORIAL.** Du service géographique de l'armée faisant suite au mémorial du dépôt général de la Guerre. VI. Description géométrique des Etats du Levant, astronomie de départ Méridienne d'Alep et réseau complémentaire de la région côtière. P., 1932, in-4, br. (80) 450 fr.

Important historique de l'œuvre géographique de l'armée en Syrie.

787 **MEMORIAL DIEPPOIS,** feuille de la ville et de l'arrondissement, affiches, annonces judiciaires. 2 vol. petit in-folio, d.-r. parchemin. (1305) 400 fr.

Série de deux années, 1832 et 1833. Nos 72-280. (Il manque une page au fascicule 150). En plus des renseignements d'intérêts purement locaux, de nombreux articles sont consacrés à la peste qui désolait alors la France et surtout 21 articles sont consacrés aux **chemins de fer** soit dans la France en général et surtout dans la région dieppoise pour l'établissement d'une ligne reliant Dieppe à Paris directement.

788 **MENDÈS** (Catulle). Le mouvement poétique français de 1867 à 1900. P., Fasquelle, 1903, gr. in-8, br. (650) 300 fr.

Rapport à M. le Ministre de l'Instruction publ. et des Beaux-Arts. Réflexions sur la personnalité de l'esprit poétique en France. Dictionnaire bibliographique et critique. Nomenclature chronologique de la plupart des poètes français au XIXe s.

789 [**MEON** (D.-M.)]. Blasons, poésies anciennes recueillies et mises en ordre, P., Guillemot, 1807, in-8, rel. demi-veau vert, tr. jaunes. 300 fr.

Recueil tiré à très petit nombre et très recherché car la rareté des pièces rassemblées est connue. Rel. du temps, une charnière est fatiguée.

790 **MESMES** (Henri de). Mémoires inédits suivis de ses pensées inédites écrites pour Henri III, précédés de la vie publique et privée de H. de Mesmes, avec notes et variantes par Ed. Fremy. Leroux, s. d., pet. in-8, 243 pp., br., tiré à 550 exempl. (2) 125 fr.

791 **MESNARD** (Dr A.). Traité de Sexologie normale et patrologique. P., Payot, 1935, in-8, broché. (72 figures). (1470) 160 fr.

792 **METCHNIKOFF** (Olga). Vie d'Elie Metchnikoff, 1845-1916. P., Hachette, 1920, in-8, br., 279 pp. (364) 75 fr.

793 **MEUNIER** (L.-F.). Les composés qui contiennent un verbe à un mode personnel en latin, en français, en Italien et en Espagnol. P., 1875, in-8, 282 pp., br. (89) 200 fr.

794 **MEUNIER** (Stanislas). La Géologie biologique. Alcan, 1914, in-8, 228 pp., br., 20 grav. dans le texte. (1400) 125 fr.

Bibliothèque scientifique internationale.

794 *bis* — La Géologie comparée. Alcan, 1890, in-8, 296 pp., br., 35 figures dans le texte. (1250) 125 fr.

Bibliothèque scientifique internationale.

795 — Révision des fers météoriques de la collection du Museum d'histoire naturelle. Autun, 1893. — Révision des pierres Météoriques. Autun, 1897, in-8, les 2 ouvrages rel. en 1 vol. demi-bas., nombr. figures. (1418) 150 fr.

796 **MEXIQUE. Mission scientifique au Mexique et dans l'Amérique Centrale.** Recherches historiques et archéologiques. Mémoires sur la peinture didactique et l'écriture figurative des anciens Mexicains, par Aubin. P., Imp. Nat., 1885, gr. in-4, demi-rel. toile. (Couv. cons.). 5 pl. h. t. en couleurs. (558) 500 fr.

797 **MICHEL** (E.). La forêt de Fontainebleau dans la nature, dans l'histoire, dans la littérature et dans l'art. P., 1909, in-8, 259 pp., br., 32 planches h. t., 1 carte. (1220) 300 fr.

Epuisé.

798 **MICHEL** (Georges). Histoire de Vauban. P., Plon, 1879, in-8, demi-rel. chagr. (695) 160 fr.

Peu commun.

799 **MICHEL** (Henry). L'idée de l'État. Essai critique sur l'histoire des théories sociales et politiques en France depuis la Révolution. P., Hachette, 1896, in-8, br. (Dos refait). (86) 400 fr.

799 *bis* **Idem.** 3e édition. Demi-rel. chagrin. (332) 550 fr.

800 **MICHELET** (E.-J.). Essai sur l'histoire de Nicolas II et le début de la Révolution Russe. P., 1907, in-8, 392 pp., br. (1332) 350 fr.

Très rare.

801 **MILLER** (E.). Périple de Marcien d'Héraclée, Epitome d'Artémidore, Isidore de Charax, etc., ou supplément aux dernières éditions des Petits Géographes d'après un manuscrit de la Bibliothèque Royale. P., 1839, in-8, 364 pp., br., 1 carte. (19) 150 fr.

802 **MILLS** (Charles). Histoire du Mahométisme contenant la vie et les traits du caractère du prophète arabe, avec un aperçu des divers empires fondés par les armes mahométanes et des recherches sur la théologie, la morale, les lois, la littérature et les usages des musulmans. Traduit de l'Anglais. P., Boulland, 1825, in-8, br., avec front. (203) 300 fr.

803 **MINORQUE.** Die Insel Menorca. I. Allgemeiner Theil. II. Specieller Theil. Separatabdruck aus dem werve Die Balearen. Leipzig, Brockaus, 1890-91, 2 vol. in-folio, rel. pleine toile éditeur. (Nombr. fig. et cartes). (109) 600 fr.

Très belle monographie bien illustrée et très complète. Important chapitre consacré à la musique et aux chants populaires avec musique notée. 2 front. en couleurs.

804 **MIOT DE MELITO** (J.). Mémoires pour servir à l'histoire des Expéditions en Egypte et en Syrie. P., 1814, in-8, 403 pp., demi-veau, 1 carte en couleur. (4) 200 fr.

Recherché.

805 **MIRABEAU** (Comte de). De la caisse d'escompte. P., 1785, in-8, 18 + 227 pp., demi-veau ép., tr. rouges. (848) 250 fr.

806 — Discours et opinions de..., précédés d'une notice historique sur sa vie par M. Barthe et de l'oraison funèbre prononcée par Cérutti lors de ses funérailles; d'un parallèle de Mirabeau et du Cardinal de Retz par M. le Comte Boissy d'Anglas et des jugemens portés sur Mirabeau par Chénier et M. le Comte Garat. P., Kleffer et Caunes, 1820, 3 vol. in-8, br. (296) 298 fr.

Dans sa brochure ancienne, non rogné.

807 — Histoire secrète de la cour de Berlin, ou correspondance d'un voyageur français, depuis le mois de Juillet 1786 jusqu'au 19 Janvier 1787, suivi de correspondance pour servir de suite à l'histoire secrète de la cour de Berlin. Postdam, 1789, 3 vol., XVI-318-378 et 102 pp., pl. veau ép., dos ornés, tr. rouges. (420) 375 fr.

Ouvrage posthume de Mirabeau, le plus recherché de ses ouvrages, cette histoire fit un grand scandale quand elle parut et le livre fut condamné à être lacéré et brûlé.

808 **MISSION PAVIE EN INDOCHINE** (1879-1895). Géographie et Voyages. Tomes I à V. Etudes diverses. Recherches sur la littérature, l'histoire et l'histoire naturelle du Cambodge, du Laos, du Siam et de l'Indochine orientale, 3 vol. Atlas. Notices et cartes. Ensemble 8 vol. in-4, rel. d.-chagrin. (329) 4.200 fr.

Les 8 volumes des études sont depuis longtemps très rares et restent encore maintenant un ouvrage capital et très recherché.

809 **MOELLER** (J.). Traité des études historiques. P., 1892, 2 vol. in-8, br. (76) 250 fr.

Très recherché.

810 **MOISANT** (J.-S.-I.). Le Prince Noir en Aquitaine, 1355-1356, 1362-1370. P., A. Picard, 1894, in-8, br. (112) 250 fr.

Intéressante étude, épuisée et devenue rare sur le fils aîné d'Edward III, qui a joué un des premiers rôles dans la guerre de Cent Ans et qui après Crécy et Poitiers fut proposé par son père au gouvernement de l'Aquitaine érigée en principauté.

811 **MOISANT DE BRIEUX.** Origines de quelques coutumes anciennes et de plusieurs façons de parler Triviales. Avec une introd. biographique et littéraire par M. E. de Beaurepaire et un commentaire et une table analytique par M. G. Garnier. Caen, 1874, 2 vol. in-12, br., portr. de l'auteur gravé par M. C. de Morval. (1303) 800 fr.

Tiré à 210 exempl. sur papier vergé, très recherché.

812 **MOLIÉRISTE** (Le). Revue mensuelle publiée par Georges Monval. P., Tresse, 1880, in-8, br., 4 pl. hors texte, 388 pp. (358) 150 fr.

1re année, très rare.

813 **MOLINARI** (G. de). La morale économique. P., 1888, in-8, 442 pp., br. (95) 250 fr.

Un des ouvrages les plus recherchés du grand économiste belge, un des principaux rédacteurs du « Journal des économistes ».

814 **MOMMSEN** (Th.). Histoire Romaine. Traduite par de Guerle. P., Flammarion, s. d., 7 vol. in-12, br. (115a) 250 fr.

Ancien tirage.

815 **MONCEAUX** (Paul). La Grèce avant Alexandre. Etude sur la Société grecque du IVe au VIe siècle. P., Quantin, 1892, petit in-4, rel. pl. toile éditeur. (Illustr.). (814) 85 fr.

816 **MONMERQUE** (L.-J.) et **MICHEL** (Fr.). Théâtre Français au Moyen-âge, publié d'après les manuscrits de la Bibliothèque Nationale. Didot, 1829, fort vol. in-8, 672 pp., br. (404) 250 fr.

817 **MONNET** (E.). Histoire de l'Administration provinciale, départementale et communale en France. P., 1885, in-8, 565 pp., br. (323) 200 fr.

818 **MONTAIGLON** (A.). L'alphabet de la mort de Holbein, suivi d'anciens poèmes français sur le sujet des 3 morts et des 3 vifs publiés d'après les manuscrits. P., Ed. Tross, 1856, in-8, br., ill. (111) 100 fr.

Recherché pour les reproductions anciennes. Le texte est entouré de bordures du XVIe s.

819 **MONTIFAUD** (Marc de). Racine et La Voisin. P., 1878, in-12, br. (1 portr.). (63) 125 fr.

Tiré à 100 ex. sur papier de Hollande. Ex. no 78.

820 **MONTMORAND** (Maxime de). Psychologie des Mystiques catholiques orthodoxe. P., Alcan, 1920, in-8, br. (53) 125 fr.

Epuisé.

821 **MONUMENTS** originaux de l'histoire de **Saint Yves**, publ. pour la 1re fois par A. de La Borderie, J. Daniel, R. P., Parquis et D. Tempier. Saint-Brieuc, Prud'homme, 1887, in-4, br. (7 pl. h. t. et 4 dans le texte). (61) 500 fr.

Tiré à très petit nombre et devenu très rare. L'exempl. comme beaucoup ne contient pas les deux chromolith. de la chasuble et de la vitre.

822 **MOREAU-NÉLATON** (Etienne). La cathédrale de Reims. P., 1920, in-4, d.-r. chagr. (493) 600 fr.

Texte de 108 pages et 136 planches hors texte. Bel exemplaire bien relié, avec les planches sur onglets. Volume fort recherché car les documents représentent la cathédrale avant sa destruction.

823 — Histoire de Fère-en-Tardenois. Champion, 1911, 3 vol. pet. in-4, demi-chagr., dos ornés, front., 728 figures, plans, bel état. (119) 4.000 fr.

Bel exemplaire très frais et bien relié de cet ouvrage justement célèbre qui est un modèle d'histoire locale et d'un grand intérêt par tous les événements qui ont eu lieu dans ce coin de terre. Typographie très soignée, très bonne illustration. Tiré à très petit nombre et depuis longtemps très rare.

824 **MORERI.** Le grand Dictionnaire historique ou le mélange curieux de l'histoire sacrée et profane.... Basle, Brandmuller, 1731, 6 vol. in-folio, pl. veau ép., dos ornés, tr. r. (Reliure solide mais coiffes et coins meurtris). (721) 1.800 fr.

825 **MORILLOT** (P.). Le roman en France depuis 1610 jusqu'à nos jours. Lectures et esquisses. Masson, 1892, in-12, 611 pp., br. (3) 75 fr.

Rare.

826 **MOUNIER** (M.). Nouvelles observations sur les Etats Généraux de France. S. l., 1789, pet. in-8, 234 pp., demi-bas., tr. marb. (338) 100 fr.

827 **MORTILLET** (G. de). Formation de la nation française, textes, linguistique, palethnologie, anthropologie. Alcan, 1900, in-8, 336 pp., br. (Figures). (1654) 75 fr.

828 **Idem.** 1897, carton. pl. toile. (420) 120 fr.

829 **MOUDJIR-ED-DYN.** Histoire de Jérusalem et d'Hébron depuis Abraham jusqu'à la fin du XVe siècle de J.-C., fragments de la chronique traduits sur le texte arabe par H. Sauvaire. P., Leroux, 1876, in-8, br. (1254) 150 fr.

Peu commun.

830 **MOURA** (Dr). La butte des Moulins, avec documents archéologiques et administratifs inédits. P., Cadart, 1877, in-fol. en ff. sous cartonnage, 47 pp., 22 pl. h. t. (366) 650 fr.

Exemplaire no 85. Ouvrage rare tiré à très petit nombre, recherché pour les eaux-fortes de A.-P. Martial.

831 **MULLER** (Otto). Charlotte Ackermann. Souvenirs de la vie d'une Actrice de Hambourg au XVIIIe siècle. Trad. par Jacques Porchat. P., Reinwald, 1857, in-8, br., 424 pp. (417) 150 fr.

832 **MUNTZ** (Eug.). La Renaissance en Italie et en France à l'époque de Charles VIII. Illustré de 300 gravures dans le texte et de 38 planches tirées à part. P., Didot, 1885. in-4, dos et coins chagr., tête dor. 900 fr.

Premier tirage de cet ouvrage très estimé. Bel exemplaire.

833 **MUSSET-PATHAY** (V.-D.). Histoire de la vie et des ouvrages de J.-J. Rousseau. P., 1827, in-8, 473 pp., br. (401) 150 fr.

834 **MYTHOLOGIE**. La fascination de Gulfi (Gylfa Ginning), traité de mythologie Scandinave composé par Snorri fils de Sturla. Trad. du texte Norroin en français et expliqué dans une introd. et un commentaire critique perpétuel par Fréd. Guil., Bergmann. Strasbourg, 1861, in-8, 343 pp., bradel, demi-perc. (717) 290 fr.

835 **NAKOULA EL-TURK**. Histoire de l'expédition des Français en Égypte. Traduite par M. Desgranges Aîné. P., I. R., 1839, in-8, br. (1290) 156 fr.

Texte arabe, traduction et notes.

836 **NAPOLEON** (Prince Louis). Le secret du coup d'État. Correspondance inédite du Prince Louis Napoléon de MM. de Morny, de Flahault et autres (1848-1852), publié avec une étude de Philippe Guedalla et une introd. de Lord Kerry. Trad. de l'Anglais par le Baron J. de Maricourt, P., 1928, in-8, 313 pp., br., 7 portr. (1864) 70 fr.

837 **NARBONNE** (Pierre). Journal. Des règnes de Louis XIV et Louis XV de l'année 1701 à 1744, par P. Narbonne, recueilli et édité avec introd. et notes par J.-A. Le Roi. P., Versailles, 1866, in-8, 659 pp., demi-bas. (703) 360 fr.

Très recherché et rare.

838 **NARJOUX** (Félix). En Allemagne, la Prusse et ses annexes, le pays, les habitants, la vie intérieure. P., Plon, 1884, in-12, rel. demi-chagrin, (26 dessins hors texte par l'auteur). (9) 73 fr.

839 **NAUMANN** (F.). L'Europe centrale, traduit de l'Allemand, Neuchâtel, Delachaux et Niestlé. P., Payot, in-8, br., 338 pp. (391) 175 fr.

Recherché.

840 **NAUROY** (Charles). Révolutionnaires. P., Savine, 1891, in-12, br. (4) 75 fr.

Mme Tallien. Dumouriez. Lauzun. Lepeletier. Diderot. Helvetius. La famille d'Holbach. Les Carnot. Sukourine. Les dernières années du Second Empire.

841 **NAVEZ** (Louis). La défense de la Belgique autrefois et aujourd'hui. Bruxelles, Lebègue et Cie, 1907, in-8, br., 38 pl. h. t. (1283) 250 fr.

Livre célèbre recherché et encore trop d'actualité.

842 **NAVILLE** (Edouard). La religion des anciens égyptiens. Six conférences faites au collège de France. P., Leroux, 1907, in-12, br. (273 pp.). Biblioq. (389) 130 fr.

Tome XXIII de la Bibliothèque de vulgarisation du Musée Guimet.

843 **NECKER**. Compte-rendu au Roi par M. Necker, Directeur général des Finances au mois de janvier 1781. P., Imp. Royale, 1781, in-4, carton. (2 ff. n. ch. et 116 pp.). (103) 250 fr.

Deux cartes en couleurs : Gabelles et Traites.

844 — **Mémoire** au Roi, sur l'établissement des administrations provinciales. P., 1785, in-8, r. pleine basane, dos orné. (660) 300 fr.

Bien complet des deux cartes en couleurs : gabelles et traites qui manquent la plupart du temps.

845 **Idem**, reliure fatiguée. (615) 180 fr.

846 — Sur l'administration de M. Necker, par lui-même. P., Hôtel de Thou, 1791, in-8, 480 pp., rel. d.-veau, dos orné. (322) 290 fr.

847 — De l'administration des finances de la France. P., 1785, 3 vol. p. in-8, demi-bas. (1463) 150 fr.

848 — De l'Importance des opinions religieuses. Londres, 1788, in-8, 544 pp., demi-veau. (74) 200 fr.

849 — De la Révolution Françoise. S. l., 1796, 4 vol. p. in-8, pl. veau ép., rel. fatiguée. (3) 350 fr.

Edition originale.

850 **NEGOCIATIONS ENTRE LA FRANCE ET LA CHINE EN 1860**. Livre jaune du baron gros, ambassadeur extraordinaire et haut commissaire de l'empereur, en Chine, en 1858 et 1860. Extrait de sa correspondance et de son journal, pendant la seconde mission qu'il a remplie dans l'extrême Orient. P., 1864, in-4, d.-r. toile, (243 pp., couv. cons.), légère mouillure en bas de qq. ff. (108) 280 fr.

851 **HERON** (P.) et **GIRARD** (E.). Les Edicts et ordonnances des très chrétiens Roys François Ier, Henry II, François II, Charles IX, Henry III, Henry IV, Louis XIII, Louis XIV, sur le faict de la justice et abbreuviation des procès. Avec annotations, apostilles et conférences sous chacun article d'iceux. P., 1643, 2 vol. in-12, pl. veau ép., dos ornés, tr. rouges. (5) 280 fr.

852 **NEWMAN** (J.-H.). Discours sur la Théorie de la croyance religieuse, prononcés devant l'Université d'Oxford. Traduits de l'anglais par M. l'Abbé Deferrière. P., Sagnier, 1850, in-8, br. (Dos fendu). (76) 200 fr.

Très rare et recherché.

853 **NICOLARDOT** (Louis). Ménage et Finances de Voltaire avec une introduction sur les mœurs des Cours et des Salons au XVIIIe siècle. P., Dentu, 1854, in-8, br. (Dos réparé). (50) 200 fr.

Livre très partial mais bien documenté et d'une lecture très amusante, devenu rare.

854 **Idem**. 3e éd. P., Dentu, 1887, 2 vol. in-12, br., 372-369 pp. (74) 225 fr.

855 **NOAILLES** (Vicomte de). La mère du grand Condé Charlotte-Marguerite de Montmorency, Princesse de Condé (1594-1650). P., 1924, in-8, 406 pp., br., portr. (328) 135 fr.

856 **NOAILLES** (Marquis de). Le comte Molé, 1781-1855, sa vie, ses mémoires. P., E. Champion, 1922-1930, 6 vol. in-8, br., 11 pl. h. t. (56) 700 fr.

857 — Episodes de la guerre de Trente ans. Le Maréchal de Guébriant (1602 à 1643). P., Didier, 1912, in-8, broché. (Fig. et pl. h. t.). (233) 100 fr.

858 **NOBLESSE FRANÇAISE**. Etat présent de la noblesse française contenant le dictionnaire de la noblesse contemporaine, avec les armoiries décrites, les noms, qualités et domicile de plus de 30.000 nobles et un grand nombre de notices généalogiques avec blasons gravés, une étude sur la noblesse, l'Etat des souverains d'Europe, des ministres sénateurs et députés français, la liste des personnes qui depuis 1803 ont fait changer ou modifier leurs noms.... P., Bachelin, 1868, in-8, pl. v. éd. chag. (1260) 300 fr.

859 **NOEL** (G.). Histoire du commerce du Monde depuis les temps les plus reculés. P., Plon, 1891-1906, 3 vol. grand in-8, br., pl. et cartes hors texte. (865) 850 fr.

I. Temps ancien. Moyen-âge. (Très rare). — II. Depuis les découvertes maritimes du XVe s. jusqu'à la Révolution. — III. De la Révolution jusqu'en 1870.

860 **NOLLET** (Abbé). Recherches sur les causes particulières des phénomènes électriques, et sur les effets nuisibles ou avantageux qu'on peut en attendre. P., 1754, in-12, pl. veau ép., dos orné, tr. rouges, 9 planches h. t. dépliantes. (621) 250 fr.

Un des ouvrages recherchés du fameux physicien français qui fit tant d'expériences heureuses et intéressantes dans le laboratoire de Réaumur et fit faire tant de progrès à la science.

861 **NORMANDIE** (La) monumentale et pittoresque. Edifices publics, églises, châteaux, manoirs, etc. Le Havre, Lemâle, 1896 à 1899, vol. gr. in-folio, cartonnage éditeur pl. toile illustrée.

Texte rédigé par Barret, Anquetil, Beaurepaire, Descoutures, Duval, Lecointre, abbé Mabilleau, du Motey, Onfroy, Lavalley, de Longuemare et Villers, etc. Volumes illustrés de nombreux clichés dans le texte et de planches hors texte en héliogravure Dujardin. Les illustrations, très bien choisies, sont d'une qualité excellente.

— Alençon et son arrondissement. 158 pp., 16 pl. hors texte. 480 fr.

— Bayeux et son arrondissement. 300 pp., 13 pl. hors texte. 400 fr.

— Bernay et son arrondissement. 112 pp., 16 pl. hors texte. 800 fr.

— Les environs de Caen. 142 pp., 18 pl. hors texte. 450 fr.

— Dieppe et son arrondissement. 72 pp., 8 pl. hors texte. 250 fr.

— Evreux et Conches. 60 pp., 8 pl. hors texte. 250 fr.

— Falaise et son arrondissement. 64 pp., 9 pl. hors texte. 350 fr.

— Lisieux et son arrondissement. 86 pp., 9 pl. hors texte. 350 fr.

— Mortain et son arrondissement. 67 pp., 9 pl. hors texte. Rare. 350 fr.

— Pont-Audemer et son arrondissement. 28 pp., 13 pl. hors texte. 250 fr.

— Pont-l'Evêque et son arrondissement. 33 pp., 11 pl. hors texte. 250 fr.

— Vire et son arrondissement. 28 pp., 6 pl. hors texte. 250 fr.

862 **Idem. Eure**. 1896, 2 parties en 1 vol. gr. in-folio, en feuilles, sous cartonnage éditeur. 2.000 fr.

255 et 200 pp. et 80 planches en héliogravure. Frontispice en couleurs.

863 **NOSTRADAMUS**. L'histoire prédite et jugée par Nostradamus. Texte de l'édition de 1566 à Lyon, par Pierre Rigaud ; preuves tirées des auteurs les plus connus ; traduction et commentaire, par Torné-Chavigny. Bordeaux, 1862, 3 parties en 1 vol. petit in-folio, d.-r. chagr. (623) 500 fr.

Tome I, de Henri II à Louis XV. — Tome II, de Louis XVI à Charles X. — Tome III, vie de Louis-Philippe. République de 1848. Edition recherchée pour les notes et le commentaire.

864 — Les Merveilleux Quatrains de Nostradamus, médecin-astrologue du Roi Henri II, Charles IX et Henri III, interprétés par Me Colin de Larmor. Nantes, Dupas, janv. 1925, in-8, br., 351 pp. (413) 150 fr.

Très rare.

865 **NUITTER** (Charles). Le Nouvel Opéra. P., Hachette, 1875, in-8, demi-rel. basane, 50 grav. sur bois et 4 plans. (403) 200 fr.

Exemplaire sur chine.

866 **OBSERVATIONS** des **tribunaux de cassation et d'appel**, des tribunaux et conseils de commerce sur le projet de Code du Commerce. P., An XI (1803), 2 vol. in-4, d.-r. veau fauve. (Reliure de Simier). (78) 300 fr.

Achat de Bibliothèques et Lots divers au comptant.

867 **ŒCONOMOS** (Lysimaque). La Vie Religieuse dans l'Empire Byzantin au temps des Comnènes et des Anges. Préface de Ch. Diehl. P., Leroux, 1918, in-8, br. (1256) 300 fr.

Très rare.

868 **O KELLY DE GALWAY** (Comte Alph.). Les Généraux de la Révolution. Francisco de Miranda, général de division des armées de la République (1791-1794), héros de l'Indépendance américaine (1756-1816). Biographie et iconographie. P., H. Champion, 1913, in-8, br., 14 pl. hors texte. (1001) 120 fr.

869 **OLIVET** (Abbé d'). Remarques sur la Langue françoise. P., Barbou, 1783, in-12, rel. veau, 367 pp. (8) 130 fr.

870 **OLIVIER** (Jean-Jacques). Voltaire et les Comédiens, interprètes de son théâtre. Étude sur l'art théâtral et les comédiens au XVIIIe siècle, d'après les journaux, les correspondances, les mémoires, les gravures de l'époque et des documents inédits. P., Société française d'imprimerie, 1899, in-8, br., 3 gravures en couleur h. t. d'après les originaux de Janinet. (338) 250 fr.

Tiré à 500 ex., devenu très rare.

871 **OLIVIER** (L.) avec la collaboration de L. **Bertrand**, P. Boyer, E. Demenge, Ch. Diehl, A. Leroy-Beaulieu, etc.... La Bosnie et l'Herzegovine. P., Colin, s. d., gr. in-8, br. (Fig. et cartes). (126) 250 fr.

Très intéressant volume pub. par la Revue générale des sciences : abondante illustration très variée, 224 fig.

872 **OLLIER** (Daniel). Guy de Brès, étude historique. Laigle, 1883, in-8, 200 pp., br. (1401) 75 fr.

Thèse de théologie protestante.

873 **OPRESCO** (G.). L'art du paysan roumain, avec une préface de H. Focillon. Bucarest, 1937, in-4, br. (Fig., pl. h. t. et carte). (831) 500 fr.

Très intéressante publication de l'Académie roumaine. Tome VIII de la Série : Connaissance de l'âme et de la pensée roumaines : 88 pp. de texte et 166 pl. h. t. dont plusieurs en couleurs.

874 **O'REILLY** (E.). Mémoires sur la vie publique et privée de Claude Pellot, conseiller, maître des requêtes, intendant et premier président du parlement de Normandie (1619-1683), d'après de nombreux documents inédits notamment sa correspondance avec Colbert et le chancelier Séguier. P., Champion, 1881, 2 vol. in-8, br. (1302) 200 fr.

Important et recherché.

875 **ORMANCEY** (Abbé d'), Vicomte de Preisacques. Illustrations de la Noblesse Européenne. P., 1848, in-4, 309 pp., demi-chag., orné de 21 blasons magnifiquement coloriés d'après les émaux. (1264) 800 fr.

Très recherché pour ses blasons.

876 **OULMONT** (Charles). J.-E. Heinsius (1740-1812). Peintre de Mesdames de France. P., Hachette, 1913, in-4, pleine toile blanche éditeur, 88 pl. h. t., dont 5 en couleurs. (5) 750 fr.

877 **PACIAUDI**. Lettres au Comte de Caylus, avec un appendice, des notes et un essai sur la vie et les écrits de cet antiquaire italien, par A. Serieys, dédiées au général Murat. P., Tardieu, 1802, in-8, d.-r. veau. (64) 120 fr.

Une charnière un peu fendue.

878 **PADOVER** (S.-K.). Joseph II, l'empereur révolutionnaire (1741-1790). Traduction de Maurice Soulié. P., Payot, 1935, in-8, br., 1 carte. (323) 150 fr.

Coll. « Bibliothèque historique ».

879 **PAGEAU** (L'abbé), curé de Gien. Mémoires des intrigues de la Cour de Rome, depuis l'année 1669 jusques en 1676. P., 1676, pet. in-12, pl. veau ép. (847) 75 fr.

Recherché, rel. ancienne, coiffes et coins défraîchis, rel. fatiguée.

880 **PAGET** (A.) et **CARTIER** (E.). Examen et défense du système de Fourier. P., 1844, in-8, 204 pp., br., lég. rouss. (55) 300 fr.

Très rare et recherché car l'auteur passe pour le meilleur commentateur de Fourier.

881 **PAILLARD** (Alphonse). Histoire de la transmission du pouvoir impérial à Rome et à Constantinople. P., Plon, 1875, in-8, br. (82) 150 fr.

882 **PALISSY** (Œuvres complètes de Bernard). Édition conforme aux textes originaux imprimés du vivant de l'auteur avec des notes et une notice historique par Paul-Antoine Cap. P., J.-J. Dubochet, 1844, in-12, br. (7) 150 fr.

883 — (Les œuvres de), publiées d'après les textes originaux, avec une notice historique et bibliogr. et une table analytique, par Anatole France. P., Charavay, 1880, pet. in-8, br. (132) 200 fr.

884 **PALLU DE LESSERT** (A.-Clém.). Les fastes de la Numidie sous la domination romaine. Constantine et P., 1888, in-8, broché. (74) 200 fr.

Ouvrage célèbre et rare.

885 — Vicaires et Comtes d'Afrique (de Dioclétien à l'Invasion Vandale). P., 1892, in-8, 183 pp., br., dos fendu. (563) 80 fr.

Peu commun.

886 **PAPARRIGOPOULO** (M.-C.). Histoire de la Civilisation hellénique. P., Hachette, 1878, in-8, d.-r. toile. (94) 300 fr.

L'Hellénisme oriental. Grandeur de l'hellénisme au Moyen-Age. Décadence de l'hellénisme au Moyen-Age. Hellénisme moderne, etc.

887 **PAPILLON DE LA FERTÉ.** Journal de Papillon de La Ferté, intendant et contrôleur de l'Argenterie. Menus plaisirs et affaires de la Chambre du Roi (1756-1780), publié avec une introduction et des notes par Ernest Boysse. P., Ollendorff, 1887, in-8, br. (39) 150 fr.

888 **PAPINOT** (E.), missionnaire apostolique. Dictionnaire Japonais-Français des noms principaux de l'histoire et de la géographie du Japon, suivi de 17 appendices sur les Empereurs, Shôgun, Nengô, sectes bouddhistes, provinces, départements, mesures, etc. Hongkong, 1899, p. in-8, 205 pp., bradel pl. perc. (1272) 300 fr.

Très recherché.

889 **PAQUET** (René). Bibliographie analytique de l'histoire de Metz pendant la Révolution (1789-1800). Imprimés et mss. 2 vol. fort in-4, br. 1.250 fr.

Tiré en tout à 200 exempl. Un des 25 ex. sur vergé. Devenu très rare.

890 **PAQUIER** (J.-B.). Histoire de l'Unité Politique et territoriale de la France. P., Hachette, 3 vol. demi-chagrin. (602) 350 fr.

891 **PAQUIER** (J.). L'Humanisme et la Réforme. Jérôme Aléandre de sa naissance à la fin de son séjour à Brindes (1480-1529), avec son portrait, ses armes, un fac-similé de son écriture et un catalogue de ses œuvres. Leroux, 1900, in-8, br. (73 et 392 pp.). (342) 400 fr.

892 **PARADIN DE CUYSEAULX** (Guill.). Chronique de Savoye. 3e édit. enrichie, augmentée en divers endroits et continuée jusqu'en 1601. Lyon, Jean de Tournes, 1602, in-folio, rel. demi-basane à coins. (Rel. du XVIIIe s.). Fig. (827) 1.650 fr.

Ouvrage devenu très rare et recherché, illustré de 150 blasons gravés sur bois et intercalés dans le texte. Cette édition est beaucoup plus complète que celle de 1552, c'est la plus recherchée des trois éditions.

893 **PARDESSUS** (J.-M.). Essai historique sur l'organisation judiciaire et l'administration de la justice depuis Hugues Capet jusqu'à Louis XII. P., 1851, in-8, 393 pp., demi-chag., dos orné, tête dorée, n. r. (716) 400 fr.

Exempl. très bien relié, signé « Hardy » d'un excellent livre devenu rare.

894 **PAREUS** (Daniel). Historia Bavarico-Palatina..., quarum prior de Veteribus Rheni Palatinis agit, posterior historiam Bavarico Palatinam ab anno 1632 ad presens usque tempus breviter comprehendit. Francofurti, 1717, petit in-4, pl. parchemin. (641) 450 fr.

895 **PARIS** (P.). Elatée, la ville, le temple, d'Athéna Cranaia. P., 1892, in-8, 330 pp., br., 14 planches. (900) 200 fr.

Tome LX de la Bibl. des Ec. d'Athènes et Rome.

896 **PARMENTIER** (Jean et Raoul). Le discours de la Navigation. Voyage à Sumatra en 1529. Description de l'isle de Sainct-Domingo. Publ. par Schefer. P., Leroux, 1883, gr. in-8, br. (Carte). (558) 375 fr.

Contient en Appendice : « Le grand insulaire et pilotage d'**André Thévet** ». Tiré à petit nombre.

897 **PARRA-PEREZ** (C.). Miranda et la révolution française. P., 1925, in-8, 474 pp., br., portr., 4 cartes. (804) 200 fr.

898 **PARVILLÉE** (Léon). Architecture et décoration turques au XVe siècle. Préface de Viollet-le-Duc. P., Morel, 1874, in-fol., d.-rel. chag. (409) 2.500 fr.

Splendide publication tirée à petit nombre, illustrée de 50 planches hors texte dont 30 en couleurs. Bel exemplaire : Les planches et feuillets de texte sont entièrement montés sur onglets.

899 **PAS-DE-CALAIS** (Le) au XIXe siècle. Notices rédigées à la demande du conseil général pour servir à l'histoire de ce département pendant le XIXe siècle. I. Administration générale : Ville, arts et lettres. — II. Services publics. — — III. Industries. — IV. Agriculture. Arras, 1900, 4 vol. gr. in-8, br. (Ensemble plus de 2.300 pp.). (1297) 350 fr.

Très documenté; avec tableaux, statistiques et documents officiels.

900 **PATHELIN.** Maistre Pierre Pathelin, suivi du nouveau Pathelin et du testament de Pathelin, farces du XVe siècle. Nouv. édition avec des notices et des notes par P. L. (Jacob, bibliophile). P., 1859, in-12, 281 pp., br. (1417) 150 fr.

Bien imprimé sur beau papier, qq. rousseurs.

901 **PATIN** (Guy). Lettres choisies dans lesquels sont contenues plusieurs particularités historiques sur la vie et la mort des sçavants de ce siècle, sur leurs écrits, etc.... Rotterdam, Reinier, 1725, 3 volumes in-12, rel. v., tr., dos ornés. (485) 2.600 fr.

Recueil très recherché qui demeure une source de premier ordre tant pour l'histoire proprement dite que pour l'histoire littéraire.

902 **PATIN** (M.). Etudes sur la poésie latine. Hachette, 1883, 2 vol. in-12, br. (3) 125 fr.

903 **PATRU** (Olivier). Plaidoyers et œuvres diverses de M..., de l'Académie françoise. Augmentée de plusieurs pièces qui n'avoient pas été imprimées. Lyon, 1698, 2 tomes en 1 vol. in-8, rel. pleine basane. [667] 350 fr.

Ce célèbre avocat laissa outre ces nombreux et estimables plaidoyers, des factum, des bonnes remarques sur notre langue, des lettres, de la critique littéraire. On sait que c'est à lui que l'on doit l'habitude du discours de réception à l'Académie française. Celle-ci lui ouvrit ses portes en 1640 et le remerciement qu'il lui adressa parut si bien tourné qu'il imposa dans la suite aux récipiendaires le discours de réception.

904 **PAULET** (L.). Histoire de France, recherches sur Pierre L'Hermite. P., 1856, in-8, 287 pp., br. (248) 75 fr.

905 **PAULIAT** (Louis). Madagascar sous Louis XIV. Louis XIV et la Compagnie des Indes Orientales de 1664, d'après des documents inédits tirés des archives coloniales du Ministère de la Marine et des Colonies. P., 1886, in-12, broché. (120) 120 fr.

Rare.

906 **PAULIN PARIS.** Etudes sur François Ier, Roi de France, sur sa vie privée et son règne. Publiées d'après le manuscrit de l'auteur, préf. de Gaston Paris. Téchener, 1885, 2 vol. in-8, bradel demi-perc., coins, couv. cons., n. r., bel état. (117) 230 fr.

Ouvrage recherché, jolie impression très soignée.

907 — Les Aventures de Maître Renart et d'Ysengrin son compère. Mise en nouveau langage. Racontées dans un nouvel ordre et suivies de nouvelles Recherches sur le roman de Renart. P., Téchener, in-12, br. (595) 175 fr.

908 **PEIGNE-DELACOURT.** Recherches sur le lieu de la bataille d'Attila en 451, ornées d'une carte et de pl. chromolithogr. P., 1860, et supplément, 1866, 2 vol. in-4, br. (571) 300 fr.

Rare surtout avec le supplément. 6 pl. h. t. en couleurs et fig. dans le texte.

909 **Idem.** Supplément seul. 85 fr.

910 **PELLISSON** et **d'OLIVET.** Histoire de l'Académie Française, avec une introduction, des éclaircissements et des notes par M. Ch.-L. Livet. P., Didier, 1858, 2 vol. in-8, d.-r., frott. (286) 450 fr.

Devenue rare et très recherché pour les notes et additions de Livet, édition la meilleure.

911 **Idem.** Nouvelle édit. augmentée de 2 discours de M. l'abbé de Saint-Pierre sur les travaux de l'académie. Amsterdam, J.-F. Bernard, 1717, in-12, rel. v., 112 pp. (104) 150 fr.

912 **Idem.** Avec les sentimens de cette compagnie sur la tragi-comédie du Cid. P., J.-B. Coignard, 1701, in-12, rel. veau brun, dos orné. (627) 75 fr.

913 — Œuvres choisies, faisant suite aux œuvres choisies de Saint-Réal et de Saint-Evremont, précédées d'une notice sur la vie, le caractère et les ouvrages de Pellisson, par N.-L.-M. Desessarts. P., Desessarts, 1805, 2 tomes rel. en un vol. in-32, d.-r. bas., t. jaunes. (5) 25 fr.

914 **PERIN** (C.). Recherches bibliographiques sur le département de l'Aisne. Catalogue et table des livres, chartes, lettres patentes, édits... et documents imprimés concernant le département de l'Aisne. Soissons, 1866-1883, 3 vol. in-8, d.-r. chag. rouge. (820) 1.300 fr.

Bel exemplaire de cet ouvrage très rare complet des 3 volumes.

915 **PERROT** (Georges). Essai sur le droit public d'Athènes. P., 1869, in-8, demi-rel. (1456) 175 fr.

La Constitution athénienne. Les sources du droit. L'organisation judiciaire.

916 **Idem.** P., Thorin, 1867, in-8, br. (377) 105 fr.

917 **PETAU** (Denis). La pierre de touche chronologique, contenant la méthode d'examiner la chronologie et en reconnoistre les défauts, vérifiée par pratique et exemple. Où sont traités les principaux points de cette science. P., Cramoisy, 1636, in-8, pl. parchemin. (612) 350 fr.

918 **PETIT DE JULLEVILLE** (L.). Les Comédiens en France au Moyen-Age. P., Léopold Cerf, 1885, in-8, br. (59) 300 fr.

Un des rares exempl. sur grand papier.

919 **PEYRAT** (Nap.). Histoire des Pasteurs du Désert, depuis la révocation de l'Edit de Nantes jusqu'à la Révolution Française, 1685-1789. P., Marc Aurel, 1842, 2 vol. in-8, rel. demi-parchemin. (768) 400 fr.

920 **PHOTIUS** (Patr.-Const.). Nomocanon, cum commentariis Th. Balsamonis, Patriarchae Antiocheni. Christ. Justellus, ex Bibl. Palatina nunc primum graece edidit..., etc. Lutetiae, P., Pacard, 1615 (183 pp.). — Texte grec. — Nomocanon Photii..., interprete Agylaeo... Lutetiae Par., 1615 (287 pp.). Version latine. Ensemble en 1 vol. petit in-4, pl. vélin époque. (1249) 200 fr.

921 **PICAVET** (François). Esquisse d'une histoire générale et comparée des philosophies médiévales. Histoire de la philosophie, civilisation médiévale, histoire comparée des philosophies médiévales, les écoles, la théologie du moyen-âge, les vrais maîtres. Renaissance avec Alcuin et Jean Scot. Erigène du VIIIe au XIIIe siècle, la raison et la science, la restauration thomiste au XIXe siècle, histoire enseignée et écrite des philosophies médiévales. P., Alcan, 1907, in-8, br. (34 et 334 pp.). (228) 350 fr.

922 **PICTET** (A.). Les origines indo-européennes ou les Aryas primitifs, essai de paléontologie linguistique. P., Sandoz et Fischbacher, 1878, 3 vol. in-8, br., t. I, dos factice réparé. (308) 750 fr.

Devenu très rare.

923 **PIEPENBRING** (C.). Histoire du peuple d'Israel. P. et Strasbourg, 1898, in-8, 730 pp., br., dos fendu. (320) 300 fr.

924 **PIOLET** (J.-B.-L.-J.). La France hors de France, notre émigration, sa nécessité, ses conditions. Alcan, 1900, in-8, 620 pp., br. (41) 180 fr.

925 **PITON** (C.). Marly-le-Roi, son histoire. P., 1904, in-4, 464 pp., br., front. 9 planches. (1093) 200 fr.

926 **PLACE** (Victor). Ninive et l'Assyrie, avec des essais de restauration p. F. Thomas. P., Imprimerie Imp. et I. Baudry, 1866-1869, 3 vol. grand in-fol., dont 2 vol. de texte et un atlas de 88 planches dont 10 en couleurs. Le tout en feuilles. 4.500 fr.

Belle publication très rare car 100 exemplaires seulement ont été mis dans le commerce. On connaît l'importance de la mission Place, 1851 à 1855 qui prit la suite des travaux de Botta. Il dégagea spécialement le palais de Khorsabad et la plus grande partie des sculptures de l'époque d'Assournazirpal et d'Assourbanipal conservées au musée du Louvre provenant de ses fouilles. Il fut le premier à lever les plans de ses travaux, à procéder d'une manière scientifique et à n'être pas comme ses devanciers, un simple pourvoyeur de musées. Ses planches sont un guide précieux car la comparaison des monuments du Louvre avec les planches qui leur sont consacrées prouve la fidélité des reproductions. La carte générale n° 1 a été salie, qq. pl. ont en leur marge un peu abîmée mais l'ensemble de l'ouvrage est en bon état et sans piqûres.

927 **PLAN DE PARIS. BULLET** et **BLONDEL.** Plan de Paris levé par ordre du roi contenant l'Estat présent de la ville de Paris et les ouvrages qui ont été faits par ordre de Sa Majesté jusqu'en 1710, le tout revu et augmenté par le sieur Jaillot. P., Taride, s. d., in-fol., en ff., 24 pl. (386) 80 fr.

928 — **GOMBOUST** (J.). Plan monumental de Paris au XVIIe siècle dédié à Sa Majesté le Roy Louis XIV en l'an de grâce 1662. T., Taride, s. d., in-fol., en ff., 10 pl. (386) 70 fr.

929 — **JOUVIN DE ROCHEFORT.** Paris vers 1675. Grand plan de Paris et de ses environs dédié à Messire Simond Arnaud, accompagné d'une notice de M. A. Bernardot. P., Taride, s. d., in-fol., en ff., 9 pl. (386) 70 fr.

930 **POETAE MINORES GRAECI,** praecipua lectionis varietate et indicibus locuplestissimis instruxit Th. Gaisford. Oxonii, Typog. Clarendoniano, 1814-20, 4 tomes reliés en 3 vol. demi-maroquin à longs grains. (340) 450 fr.

Bon exemplaire dans une reliure empire. Collection fort estimée. Les deux premiers volumes renferment les textes, le 3e contient les Scholia in Hesiodum et le 4e les Scholia in Theocritum.

931 **POETARUM SCENICORUM GRAECORUM.** Aeschyli, Sophoclis, Euripidis et Aristophanis: fabulae superstites et perditarum fragmenta, ex recensione.... Dindorfii. Editio Vo Lipsiae, 1869, in-4, d.-r. chagr. (835) 250 fr.

932 **POINCARE** (H.). Savants et écrivains. P., Flammarion, s. d., in-12, br. (14) 25 fr.

933 **POLOGNE.** Des conditions d'une paix durable en Pologne. P., 1863, in-8, 236 pp., br., dos fendu. (1326) 75 fr.

Rare.

934 — Mémoires sur la Révolution de la Pologne trouvés à Berlin. P., 1806, in-8, 215 pp., demi-veau, dos orné, tranches jaunes, 2 plans. (1326) 250 fr.

Mémoires intéressants et peu communs

gue au quartier-maître général de Pistor, précédé d'un « Précis des causes et des événements qui ont amené le démembrement de la Pologne.

935 **POLYNESIE**. Mythes, légendes et traditions des Polynésiens. Textes Polynésiens recueillis, trad. en français et commentés par A.-C.-E. Caillot. Leroux, 1914, in-8, 340 pp., br. (131) 200 fr.

936 **PONTBRIANT** (Comte A. de). Guerres de Religion. Le capitaine Merle, Baron de Lagorce, Gentilhomme du Roy de Navarre et ses descendants avec lettres et documents inédits d'Henry, roy de Navarre ; d'Henry, prince de Condé; de François, duc d'Alençon et d'Anjou, etc., etc. (1574-1582) ; d'Henry, duc de Rohan (1622-1638) ; lettres patentes d'Henry III, d'Henry IV, de Louis XIII. P., Alph. Picard, 1886, in-8, br. (98) 400 fr.

Très rare.

937 **PONTHIEUX** (N.). Archéologie préhistorique. Le camp de Catenoy (Oise), station de l'homme à l'époque dite de la pierre polie. Beauvais, 1872, in-8, 367 pp., demi-chag., 40 planches. (1296) 200 fr.

Très rare.

938 **POTONNIEE** (G.). Histoire de la découverte de la photographie. P., 1925, in-8, 321 pp., br. (Nombr. grav.). (328) 250 fr.

Très recherché.

939 **POTTER** (De). Vie de Scipion de Ricci, évêque de Pistoie et Prato, et réformateur du catholicisme en Toscane, sous le règne de Léopold. Bruxelles, H. Tarlier, 1825, 3 vol. in-8. (634) 160 fr.

Composé d'après les Mss. autographes de ce prélat et d'après les sources historiques du XIXe siècle.

939 bis **POTTER** (De). Mémoires de Scipion de Ricci, évêque de Pistoie et Prato, réformateur du catholicisme en Toscane. P., Tastu, 1826, 4 vol. in-8, br. (372) 300 fr.

940 **POULAIN** (L'abbé M.-J.). Histoire de Duguay-Trouin et de Saint-Malo, la Cité-Corsaire, d'après des documents inédits. P., Berche, 1886, in-8, d.-r. chag., dos orné. (1246) 175 fr.

941 **POULLIN DE LUMINA**. Histoire de l'Église de Lyon, depuis son établissement par Saint Pothin, dans le second siècle de l'Église, jusqu'à nos jours. Lyon, 1770, in-4, basane époque. (78) 375 fr.

942 — Abrégé chronologique de l'histoire de Lyon, contenant les événements de l'histoire de cette ville, depuis sa fondation, par les Romains, jusqu'à nos jours, les divers gouvernements sous lesquels elle a passé, avec une chronologie des Archevêques et du corps Municipal. Lyon, 1767, petit in-4, demi-veau, dos à nerfs, tr. jasp. (1260) 200 fr.

Reliure moderne imitant l'ancien.

943 **PRADT** (M. de), ancien Archevêque de Malines. De l'affaire de la loi des Elections, faisant suite au petit catéchisme. — Procès complet de M. de Pradt. P., 1820, les 2 ouvrages reliés en 1 vol. in-8, demi-veau, dos orné. (648) 250 fr.

La deuxième partie de l'ouvrage « Le Procès » est très recherchée. Bel exempl. en reliure d'époque.

944 **Idem**, le premier ouvrage seul, cartonné. (1088) 100 fr.

945 **PRELLWITZ** (Dr Walther). Etymologisches Wörterbuch der Griechischen Sprache mit besonderer Berucksichtigung des Neuhochdeutschen u. einem deutschen Wörterverzeichnis. Göttingen, 1892, in-8, rel. d.-chagr. (760) 300 fr.

946 **PROAL** (L.). Le crime et le suicide passionnels. Alcan, 1900, in-8, 683 pp., br. (29) 150 fr.

Epuisé et très recherché.

947 **PROCOPIUS** ex recensione Guilielmi Dindorfii. Bonnae, Impensis Ed. Weberi, 1833, 3 vol. in-8, demi-bas., dos ornés. (760) 1.550 fr.

Paru dans le Corpus Scriptorum Historiae Byzantinae, très recherché et très rare.

948 **PROPHETIE** (La) des Papes, attribuée à S. Malachie. Etude critique par l'abbé Joseph Maitre, avec plus de 20 vignettes dans le texte. Beaune, Loireau, 1901, in-8, 864 pp., br. (7) 150 fr.

Très recherché.

949 **PUAUX** (F.). Les précurseurs français de la tolérance du XVIIIe siècle. P., Fischbacher, 1881, in-8, br., 217 pp. (322) 200 fr.

Très rare.

950 **QUATREFAGES** (A. de). Unité de l'espèce Humaine. Hachette, 1861, in-12, 420 pp., br. (307) 75 fr.

951 **QUATREMAIRE** (Robert). Défense des droits de l'abbaye royale de Saint-Germain-des-Prez. Dépendante immédiatement du Saint-Siège Apostolique. P., 1668, in-12, r. pleine basane. (1202) 200 fr.

Rare. Ouvrage en trois parties. Troisième partie contenant : Les paradoxes de Messieurs de Launoy, Docteur en théologie et Du Hamel, Chancelier de l'Eglise de Bayeux.

952 **QUELLIEN** (N.). La Bretagne armoricaine. P., J. Maisonneuve, 1890, in-12, br. (Nombreuses planches et 4 cartes hors texte). (1216) 100 fr.

Rare.

953 **QUENTIN-BAUCHART**, ancien représentant du Peuple, ancien Présid. au Conseil d'Etat, ancien sénateur. Etudes et souvenirs sur la IIe République et le Second Empire (1848-1870). Mémoires posthumes publiés par son fils. P., 1902, 2 vol. in-8, br. (230) 125 fr.

Epuisé.

954 — La Bibliothèque de Fontainebleau et les livres des derniers Valois à la Bibliothèque Nationale (1515-1589). P., 1891, in-8, br. (Planches et frontispice en couleurs). (908) 350 fr.

Catalogue des livres ayant appartenu à François Ier, Henri II, François II, Charles IX et Henri III. Bibliothèque de Catherine de Médicis. Interprétation du chiffre de Henri II. Jean Cousin. Note sur Jean Grolier. Les livres de Marguerite de Valois, etc. Avec tables. Tiré seulement à 300 ex.

955 **RABANIS** (J.). Essai historique et critique sur les Mérovingiens d'Aquitaine et la charte d'Alaon. Bordeaux, 1841, in-8, d.-r. veau. (136) 85 fr.

956 **RABAUD** (Camille). Histoire du Protestantisme dans l'Albigeois et le Lauragais depuis la Révocation de l'Edit de Nantes (1685) jusqu'à nos jours. P., Fischbacher, 1898, in-8, br. (1292) 150 fr.

Rare.

957 **RABUT** (L.). Notice sur les antiquités lacustres de la Savoie. P., 1867, in-12, br. (31 pages). — Habitations lacustres de la Savoie. 2e mémoire. Album de 17 planches, lithographiés et 1 titre. Chambéry, 1867, in-8, br. (95) 250 fr.

Tiré à très petit nombre et très rare.

958 **RAMEE** (D.). La locomotion, histoire des chars, carrosses, omnibus et voitures de tous genres. P., 1856, in-12, br., 10 planches. (11) 75 fr.

Peu commun.

959 [**RANCE** (Abbé A.-J. Lebouthillier de)]. De la Sainteté et des devoirs de la vie Monastique. P., 1683, 2 vol. in-4, pl. veau ép., dos ornés, tr. mouch. (647) 600 fr.

Très recherché. Rel. ancienne dont les coiffes et charnières sont fatiguées.

960 **RAOUL DE CAMBRAI**. Li romans de Raoul de Cambrai et de Bernier, publié par Edward Le Glay. Techener, 1840, pet. in-8, 354 pp., br., couv. muette. 200 fr.

961 **RAPHANAUD** (Gaston). Etude d'histoire coloniale. Le Baron Malouet, ses idées, son œuvre, 1740-1814. P., A. Michalon, 1907, in-8, br. (50) 150 fr.

Très recherché pour l'histoire de Saint Domingue.

962 **RAUH** (F.). De la méthode dans la psycologie des sentiments. P., F. Alcan, 1899, in-8, br., 307 pp. (28) 125 fr.

Bibl. de philos. contemp.

963 **RAUCH** (F.-A.). Harmonie hydro-végétal et météorologique ou recherches sur les moyens de recréer avec nos forêts la force des températures et la régularité des saisons par des plantations raisonnées. P., an X, 2 tomes rel. en 1 vol. in-8, demi-bas., dos orné. (2 frontispices). 350 fr.

Etude curieuse très rare et très intéressante, le tome II est surtout consacré aux sources, fontaines, ruisseaux, restauration et repopulation des fleuves, marais et leur assainissement, pépinières rurales, etc....

964 **RAVENEZ** (L.-W.). Histoire du Cardinal François de Sourdis, Archev. de Bordeaux, Primat d'Aquitaine. Bord., Gounouilhou, 1867, in-8, 568 pp., demi-rel. veau. (301) 130 fr.

965 — Recherches sur les origines des Eglises de Reims, de Soissons et de Châlons. P., Reims, 1857, in-8, 160 pp., br. (1256) 200 fr.

966 **RAYET** (Olivier). Monuments de l'art antique. P., Quantin, 1880, 6 livraisons in-fol., brochées. (381) 1.250 fr.

Très bel ouvrage donnant la reproduction en héliograv. de 90 chefs-d'œuvre de l'antiquité grecque, romaine et égyptienne. Texte par MM. Cartault, Collignon, Houssoullier, Martha, Maspéro, Rayet, Reinach, Desjardins et Guillaume.

967 — Etudes d'Archéologie et d'art, réunies et publiées avec une notice biographique sur l'auteur par Salomon Reinach, ill. de 5 photogravures h. t. et de 112 grav. P., Firmin-Didot, 1888, in-8, demi-rel. chag., dos orné, front. (38) 200 fr.

968 **RAYNOUARD**. Histoire du droit municipal en France sous la domination romaine et sous les trois dynasties.

P., Sautelet, 1829, 2 vol. in-8, demi-rel. (1425) 250 fr.

969 **RECUEIL** alphabétique des **Droits** et de sortie des cinq grosses fermes, **des traites** uniformes, de ceux d'entrée de douane de Lyon et de Valence, etc. Précédé d'observations sur ces Droits et les cas où ils sont exigibles; **sur le commerce des Isles Françaises, de Guinée et de la compagnie des Indes; les Privilèges des villes et foires.** Suivi du règlement général du dernier mai 1607, du titre commun et de l'ordonnance de 1687 avec leur commentaire. S. l., 1786, 3 vol. in-8, pl. bas., dos ornés, tr. r. (635) 350 fr.

Exemplaire avec de nombreuses et copieuses notes marginales.

970 **RECUEIL** général des estats tenus en France, sous les Rois Charles VI, Charles VIII, Charles IX, Henri III et Louis XIII. P., 1651, in-4, pl. veau ép., dos orné. (647) 350 fr.

Reliure ancienne dont une charnière est usagée.

971 — (Nouveau) de **voyages au nord** de l'Europe et de l'Asie.... Ouvrage trad. de différentes langues par une société de gens de lettres..., publ. par [P.-H. Mallet]. Genève, Paul Barde, 1785-86, 6 vol. in-8, rel. plein veau marbr., dos ornés, tr. marbr. (Pl., cartes et fig.). (352) 2.000 fr.

Bon exempl. bien conservé de cet ouvrage recherché. dos décoratif, 2 coiffes usées). Les tomes I et II contiennent les voyages aux montagnes d'Ecosse et aux Isles Hébrides, de Scilly, d'Anglesey, etc..., où se trouve les relations de G. Bosiese, Th. Pennant, Littelton, Stuffs, J. Banks, Kenneth-Macaulay, Johnson, Dalrymple; les tomes III à VI contiennent la traduction des Voyages au Nord (Pologne, Russie, Suède, Danemark, Norvège, etc...), de W. Coxe par H. Mallet. Bien complet des 26 cartes et des 9 planches.

972 — de voyages au Nord, contenant divers mémoires très utiles au Commerce et à la Navigation. Amsterdam, 1716, 3 volumes in-12, rel. veau brun, tr. j. (7 cartes dépl., 19 gravures h. t. dont beaucoup se dépl., front. au t. Ier). (816) 1.500 fr.

Recueil rare et des plus intéressants. Le tome I contient un discours préliminaire qui est une histoire des voyages dans le Nord et des relations sur l'Islande, le Groenland et des instructions pour voyager utilement. — Le tome II, les voyages de Fr. Martens et du Capitaine Wood au Spitzberger avec une longue description de cette région, de sa flore et de sa faune. — Le tome III, une relation de Terre-Neuve par de Wite et plusieurs relations relatives au Japon, à la Tartarie Orientale, au Mississipi et à la Californie. Très joli exemplaire en parfait état.

973 — des **Plans des ports** et Rades de la Mer Méditerranée, de la Mer Noire et de la Mer d'Azof, d'après les observations les plus récentes faites par M. Gauttier, capitaine de vaisseau, M. Monnier, ingénieur hydrographe, etc. Marseille, 1853, 2 vol. in-4 oblong, demi-bas. (1450) 500 fr.

Très recherché.

974 — des pièces les plus curieuses qui ont esté faites pendant le règne du Connétable jusqu'à présent. S. l., 1622, in-8, rel. pl. vélin. (682) 300 fr.

Edition originale de ce recueil de pamphlets dirigés contre de Luynes. Les pièces de ce recueil vont de 1619 à 1622 et on y trouve quelques-unes des œuvres de Faucon. l'un des pamphlétaires les plus remarquables du temps.

975 **REDON DE BELLEVILLE**. Notes et correspondance du Baron Redon de Belleville, consul de la République française à Livourne et à Gênes du 17 pluviôse an IV au 21 fructidor an X, réunies et mises en ordre par son petit-fils H. du Chanoy, avec une préf. de Germain Bapst. Téchener, 1893, 2 vol. in-8, br. (1268) 400 fr.

Histoire financière de la campagne d'Italie, 1796-1797. Ouvrage fort rare et peu commun tiré seulement à 131 exempl. Un des 86 sur hollande numéroté.

976 **REGNAULT-WARIN** (M.). Histoire du Général La Fayette en Amérique, précédée d'une notice sur sa vie. P., Janet, 1832, in-8, d.-r. bas., dos orné, tr. marbrées. (136) 400 fr.

Très rare.

977 **REIMS**. Les actes de la Province ecclésiastique de Reims ou canons et décrets des conciles, constitutions, statuts et lettres des Evêques des différents diocèses qui dépendent ou qui dépendaient autrefois de la métropole de Reims, publ. par Mgr Th. Gousset. Reims, 1842-1844, 4 vol. in-4, rel. t. 500 fr.

Très important recueil.

978 **REINACH** (J.). Histoire de l'Affaire Dreyfus. Revue Blanche, 1901-1911, 7 vol. in-8, demi-chagr., coins, têtes dorées, bel état. 1.500 fr.

Bel exemplaire bien relié de cette série complète terminée par un excellent index très détaillé.

979 — Les commentaires de Polybe. La guerre de 1914-1918. P., 1915-1919, 18 vol. in-12, br. (98a) 600 fr.

980 **REINACH** (Salomon). Chroniques d'Orient. Documents sur les fouilles et découvertes dans l'Orient hellénique de 1883 à 1890. — 2e série, de 1891 à 1895. P., Didot, 1891-1896, 2 vol. in-8, d.-r. toile à coins. (Pl. et fig.). (576) 750 fr.

Bel exemplaire. La 2e série est de beaucoup la plus rare.

981 **Idem**. Première série seule, br. (291) 240 fr.

982 — Antiquités du Bosphore Cimmérien (1854), rééditées avec un commentaire nouveau et un index général des comptes rendus. P., Firmin Didot, 1892, gr. in-8, d.-r. chag., fig., 2 cartes, 5 plans et 86 pl. h. t. (578) 300 fr.

Le dos de la reliure est épidermé, coiffes usagées.

983 — Pierres gravées des collections Marlborough et d'Orléans, des recueils d'Eckhel, Gori, Levesque de Gravelle, Mariette, Millin, Stosch. P., Didot, 1895, in-8, br. (Front. et 137 pl.). (569) 350 fr.

984 **REISET** (Vicomte de). Joséphine de Savoie, comtesse de Provence, 1753-1810, d'après des documents inédits. P., 1913, gr. in-4, 303 pp., br. (8 portraits et illustr., frontispice en couleurs). (713) 600 fr.

Tiré à 275 exempl. sur vélin d'Arches. Très joli volume fort bien imprimé et devenu rare sur une figure bien peu connue.

985 **RELIURE**. Monuments inédits ou peu connus, faisant partie du cabinet de Guillaume Libri, et qui se rapportent à l'histoire des arts du dessin, considérés dans leur application à l'ornement des livres. Londres, Dulau, 1862, in-folio, d.-r. parchemin. 6.500 fr.

Quatorze pages de texte (français et anglais), et 60 planches hors texte, montées sur onglets, la plupart en couleurs. 52 de ces planches donnent des spécimens de reliures françaises, anglaises, italiennes, depuis le VIe siècle jusqu'à la fin du XVIIe siècle. Ces spécimens sont remarquablement choisis et ne portent que sur des exemplaires de toute fraîcheur et d'une qualité artistique incomparable : spécialement dans le choix de reliures florentines et vénitiennes et les évangéliaires du Xe au XVe siècle. Les huit dernières planches sont consacrées à la reproduction de lettres, vignettes et décorations de manuscrits, de planches xylographiques, de dessins de Raphaël, Vinci, Rubens, etc., de cartes à jouer, et de premiers spécimens de gravures sur bois.

986 **RÉMUSAT** (C. de). De la philosophie allemande, rapport à l'Acad. des S. morales, précédé d'une introd. sur les doctrines de Kant, de Fichte, de Schelling et de Hegel. P., Ladrange, 1845, in-8, rel. d.-chag. v. (772) 150 fr.

Particulièrement recherché pour l'introduction de 158 pp. qui reste une étude capitale. Ex. bien relié.

987 **RENAN** (Ernest). Etudes d'histoire religieuse. Lévy, 1857, in-8, 433 pp., br., dos fendu. (725) 150 fr.

Edition originale, dos fendu, mais exempl. sans rousseurs ce qui est rare.

988 — L'Antéchrist. Lévy, 1873, in-8, br. (1462) 150 fr.

989 — Les Evangiles et la seconde génération chrétienne. Lévy, 1877, in-8, br. 131 fr.

990 — Drames philosophiques. Lévy, 1888, in-8, 567 pp., demi-bas. (313) 225 fr.

991 — Discours et conférences. P., Calmann-Lévy, 1887, in-8, br., 412 pp. (Dos fendu). (401) 100 fr.

992 — Caliban, suite de la Tempête, drame philosophique. Lévy, 1878, in-8, 95 pp., br. — L'Eau de Jouvence, suite de Caliban. Lévy, 1881, in-8, 135 pp., br., manque le titre. (358) 50 fr.

993 — Saint Paul avec une carte des voyages de Saint Paul. Lévy, 1869, in-8, 572 pp., br. (Carte) (1405) 200 fr.

Edit. originale.

994 **REUSS** (E.). Histoire évangélique synopse des trois premiers évangiles. P., Sandoz et Fischbacher, 1876, in-8, br. (Dos fendu). (323) 200 fr.

995 **REVOL** (Capitaine J.). Turenne, essai de psychologie militaire. P., 1910, 412 pp., br., 9 croquis dans le texte. (63) 150 fr.

996 **REVUE HENRI IV.** Etudes critiques, documents et vues générales sur la fin du XVIe siècle et le début du XVIIe, 1550-1630. P., 1909-1912, 3 t. rel. en 1 vol. in-8, demi-bas. (314) 750 fr.

Très rare. Ex. bien relié.

997 **REVUE DE LORRAINE**. Contenant une introduction : de la décadence sociale. Coup d'œil sur l'état de la Lorraine et des trois évêchés pendant la domination romaine, sur la résurrection des provinces, souvenirs de la cour de Stanislas, poésie, mœurs locales, instruction publique.... Nancy, Revue de Lorraine, 1835, 2 tomes r. en un vol. in-8, d.-r. chag., dos orné, tr. marbrées. (1251) 350 fr.

Ces deux tomes I et II, tête de collection de la Revue de Lorraine sont très rare.

998 **REYBAUD** (L.). Etudes sur les Réformateurs ou socialistes modernes. Saint-Simon, Charles Fourier, Robert Owen. P., 1849, 2 vol. in-12, demi-chagr., dos orné. (1469) 260 fr.

999 — Etudes sur le régime des manufactures, condition des ouvriers en soie. Lévy, 1859, in-8, 396 pp., demi-maroq., coins, dos orné, couv. cons. (1492) 225 fr.

Ex. très bien relié.

1000 **REYMOND** (A.). Résultats scientifiques d'un voyage en Asie Centrale (mission Haardt-Audoin-Dubreuil), 1931. P., 1933, in-8, 282 pp., br., 20 pl., 4 cartes. (1250) 350 fr.

1001 **RIBOT** (Th.). La psychologie allemande contemporaine (école expérimentale). Alcan, 1896, in-8, 380 pp., br. (384) 200 fr.

Bibliothèque de philos. contemp.

1002 **RICCIUS** (Paulus). Israelita. Desexcentum et tredecim mosaice sanctionis edictis. — Eiusdem philosophica : prophetica : ac talmudistica, pro christiana veritate tandem cum iudeis hebreor. synagoge mirabili ingenii acumine disputatio. — Eiusdem in Cabalistar. seu allegorisantium eruditionem y Sagoge. — Eiusde de novem doctrinar. ordinibus; et totius perypatetici dogmatis nexu compendium conclusiones atque oratio. Cum privilegio concesso a francorum Rege christianissimo. [In-fine]... Papie impressum per magistrum Jacob de Burgofrancho, anno dni 1510, 4 ouvrages reliés en un vol. pet. in-4, plein veau br., plats ornés de motifs décoratifs de l'époque, dentelle à froid et estampage au centre. (817) 6.500 fr.

Edition originale très rare de ces quatre traités du célèbre philosophe de l'école Kabbalistique fondée par Reuchlin et Pic de la Mirandole. Très belle typographie. Petite vignette sur le titre, en-têtes et lettres ornées gravées sur bois, titre en rouge et noir. Imprimé à Pavie par Jacob de Burgofranco avec sa marque à la fin des trois premiers traités. Bien conforme à la description de « Caillet, Manuel des sciences psychiques ». Les 4 ouvrages ont respectivement. 41 folios, 30 non paginés et datés de 1511, 26 folios et 23 folios tous deux de 1510. La reliure est de l'époque, les deux plats sont assez bien conservés et joliment estampés mais le dos manque. De la Bibl. de Colbert.

1003 **RIEMENS** (K.-J.). Esquisse historique de l'enseignement du français en Hollande du XVIe au XIXe siècle. Leyde, Sijthoff, 1919, in-8 carré, br. (1 fac-similé). 150 fr.

Importante thèse de lettres assez intéressante pour l'histoire de la Hollande que de notre pays, il se termine par un long répertoire d'ouvrages destinés aux écoles françaises et publiés en Hollande avant 1800, importante bibliographie des ouvrages cités, imprimés et manuscrits.

1004 **RINN** (Louis). Histoire de l'Insurrection de 1871 en Algérie. Alger, 1891, in-8, d.-r. veau. (Avec 2 cartes). (719) 380 fr.

Très recherché, bon exemplaire bien relié, dos mosaïqué.

1005 **Idem**, broché. (405) 225 fr.

1006 **RIPERT** (E.). La Renaissance Provençale (1800-1860). Champion, 1917, in-8, 553 pp., br. (2242) 350 fr.

Très recherché.

1007 **ROBERTSON** (T.). Dictionnaire idéologique, recueil des mots, des phrases, des idiotismes et des proverbes de la langue française classés selon l'ordre des idées. P., A. Derache, 1859, in-8, rel. demi-bas. (338) 375 fr.

Très rare.

1008 **ROCHEMONTEIX** (Camille de). Les Jésuites et la Nouvelle France au XVIIe siècle. P., 1895-1896, 3 vol. gr. in-8, br. (3 cartes dépliantes en couleurs et portraits). (45) 850 fr.

1009 — Relation par lettres de l'Amérique Septentrionale (années 1709 et 1710), éditée et annotée. P., Letouzey, 1904, in-8, broché. (200) 260 fr.

Très rare.

1010 **RODIÈRE** et **DESFORTS**. La Picardie historique et monumentale. Le pays du Vimeu. P., 1938, 3 vol. in-4, br. (Pl. hors texte). (92a) 400 fr.

1011 **ROGER** (L'abbé J.). Histoire de Nicole de Vervins d'après les historiens contemporains et témoins oculaires ou le triomphe du Saint-Sacrement sur le démon à Laon en 1566. Accompagné de 2 brefs des souverains pontifes Saint Pie V et Grégoire XIII relatifs à la publication de ce miracle, précédé d'une lettre de M. le chevalier Gougenot des Mousseaux, et orné du facsimilé d'une grande gravure représent. les exorcismes de Nicole de Vervins. P., Plon, 1863, in-8, demi-rel. chagrin. (1896) 200 fr.

Très recherché. Taches d'humidité dans les marges du bas des dernières pages et des coins du bas de la reliure.

1012 **Idem**, broché. (1485) 140 fr.

1013 **ROLLIN**. De la manière d'enseigner et d'étudier les Belles-Lettres par rapport à l'esprit et au cœur. P., 1736, 4 vol. in-12, rel. pl. v. fauve, dos ornés, tr. r. 250 fr.

Joli exempl. bien conservé de cet ouvrage célèbre qui contribua à la réputation de l'ancien Recteur de l'Université.

1014 **Idem**, 1732, 4 vol. in-12, rel. pl. veau, ex. moins bien conservé. (647) 175 fr.

1015 **ROU** (Jean). Mémoires inédits et opuscules (1638-1711), publiés pour la société de l'histoire du Protestantisme Français par F. Waddington. P., 1857, 2 vol. in-8, br. (83) 350 fr.

Très recherché. ces mémoires n'ont pas seulement un intérêt exclusivement protestant mais tout ce appartenant à l'histoire, ils se rattachent au mouvement littéraire de l'époque. Au point de vue des mœurs on y rencontre des renseignements piquants et des anecdotes curieuses rapportés dans un style généralement vif et parfois gaulois.

1016 **Idem**, rel. demi-basane, les 2 tomes en 1 vol. (765) 450 fr.

1017 **ROUSSEL** (Pierre-Désiré). Histoire et description du château d'Anet depuis le Xe siècle jusqu'à nos jours. Précédée d'une notice sur la ville d'Anet, terminée par un sommaire chronologique sur tous les seigneurs qui ont habité le château et sur ses propriétaires et contenant une étude sur Diane de Poitiers. P., Jouaust, 1875, petit in-fol., cartonnage éditeur illustré. (37) 850 fr.

Illustré de 53 planches hors texte et de figures dans le texte, dont plusieurs en couleurs. Tiré seulement à 600 exempl. numér.

1018 **ROUSSET** (C.). Les Volontaires, 1791-1794. P., 1870, in-8, 403 pp., demi-chagr. (313) 250 fr.

Le meilleur ouvrage de l'auteur.

1019 **ROZET**. Voyage dans la Régence d'Alger ou description du pays occupé par l'armée française en Afrique contenant des observations sur la géogr. phys., la géologie, l'histoire naturelle, le commerce, l'agriculture, les mœurs, etc.... P., Bertrand, 1833, 3 vol. in-8, et 1 atlas in-4, br. (420) 1.000 fr.

Ouvrage assez important que rare surtout avec l'atlas bien complet des 30 pl. et de la carte.

1020 **RUBLE** (Le Baron Alphonse de). Le Mariage de Jeanne d'Albret; Antoine de Bourbon et Jeanne d'Albret. P., Labitte, 1877-86, 5 vol. gr. in-8, br. (134) 650 fr.

Rare complet.

1021 **SAAVEDRA** (Didac.-Faxard.). Idea principis christiano-politici centum symbolis expressa. Coloniae, apud Const. Munich, 1749, in-12, rel. parch. à recouvrement. (634) 350 fr.

Manuel d'apprentissage politique dû au célèbre diplomate espagnol et qui eut un très grand succès. Il se compose de cent chapitres, chacun précédé d'un emblème gravé dont le discours donne l'explication. Ces maximes sont mêlées d'anecdotes intéressantes.

1022 **SABBATHIER**. Essai historique-critique sur l'origine de la puissance temporelle des Papes. La Haye, 1765, in-12, rel. veau marbr., dos orné, tr. r. (634) 200 fr.

On a relié à la suite du même auteur : Dictionnaire pour l'intelligence des auteurs latins tant sacrés que profanes contenant la géographie, l'histoire, la fable et les antiquités, 10 pp. — Essai historique et philosophique sur les principaux ridicules des différentes nations suivi de quelques poésies nouvelles par [Garon Dourxigné]. Amsterdam, 1766, 132 pp. — Epitre de Didon à Aenée, de Phillis à Démophoon et poésies diverses, 60 pp. — Le miroir fidèle ou entretiens d'Ariste et de Philindor par le chevalier de C... de la B... [L.-B. de Chiniac de La Bastide], 1766, 178 pp. Ensemble curieux et intéressant.

1023 **SABRAN** (Comtesse de). Correspondance inédite avec le Chevalier de Boufflers, 1778-1788, recueillie et publiée par E. de Magnieu et H. Prat. Plon, 1875, in-8, 527 pp., demi-chagr., portr. (313) 225 fr.

1024 **SACY** (Silvestre de). Mélanges de littérature orientale, précédés de l'éloge de l'auteur par M. le duc de Broglie. P., Ducrocq, s. d., in-8, d.-r. bas., dos orné, front. (1269) 200 fr.

Toujours très recherché, on y trouve entre autre son étude célèbre sur les Druses (148 pp.).

1025 **SADE** (Le marquis de). Correspondance inédite du Marquis de Sade, de ses proches et de ses familiers, publiée avec une introduction des annales et des notes par Paul Bourdin. P., Librairie de France, 1929, in-4, broché. (77) 250 fr.

1026 **SAINT-ANTOINE** (H.-D. de). Biographie des hommes remarquables de Seine-et-Oise depuis le commencement de la Monarchie jusqu'à ce jour; précédée d'un aperçu historique et suivie d'écrits relatifs à ce département. P., 1837, in-8, demi-bas., tr. jasp., couv. conservée. (122) 350 fr.

1027 **Idem**, broché. (1268) 250 fr.

1028 **SAINT-EDME** (M.-B.). Biographie des lieutenants généraux, ministres, directeurs généraux, chargés d'arrondissements, préfets de la Police en France et de ses principaux agents.

P., 1839, in-8, 526 pp., demi-veau, dos orné, tr. jaunes, lég. rouss. (722) 175 fr.

Recherché.

1029 **SAINT-MARC-GIRARDIN.** La Fontaine et les fabulistes. Lévy, 1876, 2 vol. in-12, br. (10) 125 fr.

1030 **SAINT-PAUL** (A.). L'Architecture Française et la guerre de cent ans. P., 1910, in-8, 104 pp., br., 23 fig. (136) 65 fr.

1031 **SAINT-ANDRE** (C.-C. de). Francs-maçons et juifs, sixième âge de l'Eglise d'après l'Apocalypse. P., Bruxelles, Genève. Société générale de librairie catholique, 1881, in-12, br. (620 pp.). (7) 250 fr.

Très rare.

1032 **SAINTE-AULAIRE** (Le Comte de). Histoire de la Fronde. P., Ducrocq, 1841, 2 vol. in-8, d.-r. veau, dos ornés, avec front. et 2 pl. h. t. (630) 150 fr.

1033 **SAINT-RENÉ-TAILLANDIER.** Madame de Maintenon, l'énigme de sa vie auprès du Grand Roi. P., Hachette. in-8, br., portrait. (405) 150 fr.

1034 — La princesse des Ursins, une grande dame française à la cour d'Espagne sous Louis XIV. P., Hachette, in-8, br.; 1 portrait. (405) 100 fr.

Coll. Figures du passé.

1035 **SAINT-VICTOR** (P. de). Hommes et dieux, études d'histoire et de littératures. P., Michel Lévy, 1867, in-8, rel. demi-chagrin. (360) 225 fr.

Édition originale recherchée.

1036 **SALLES** (Félix). Ordres religieux de chevalerie. Annales de l'ordre teutonique ou de Sainte-Marie-de-Jérusalem, depuis son origine jusqu'à nos jours, et du service de santé volontaire avec les listes officielles des chevaliers et des affiliés. P., 1887, fort in-8, br. (1260) 750 fr.

Très rare.

1037 **SALVAING DE BOISSIEU.** De l'usage des fiefs et autres droits seigneuriaux. Dernière édition revue, corrigée et augmentée. Grenoble, 1731, 2 tomes en 1 vol. in-fol., veau anc. (637) 600 fr.

La meilleure édition de cet ouvrage, l'un des plus importants qui aient été publiés sur cette matière. Jusqu'en 1789, il fit autorité parmi les jurisconsultes et occupe aujourd'hui encore une place distinguée dans toute bibliothèque documentaire. Il se termine par un Traité du plait seigneurial et de son usage en Dauphiné.

1038 **Le même.** 1668, in-fol., bas. (78) 480 fr.

1039 **[SANDRAZ DE COURTILZ].** Mémoires de M. L. C. D. R. contenant ce qui s'est passé de plus particulier sous le ministère du Cardinal de Richelieu et du Cardinal Mazarin, avec plusieurs particularités remarquables du règne de Louis le Grand. La Haye, 1691, in-12, pl. veau ép., dos orné. (625) 250 fr.

Très recherché.

1040 **SARRANS** jeune (B.). Lafayette et la Révolution de 1830. Histoire des choses et des hommes de Juillet. P., Thoisnier-Desplaces, 1832, 2 volumes in-8, br. (92) 250 fr.

Ouvrage intéressant et rare de l'aide de camp de Lafayette.

1041 **SAUVAGEAU** (M.). Arrests et Reglemens du parlement de Bretagne. Avec les observations et remarques de Maître Michel Sauvageau. Nantes, Mareschal, 1712, in-4, r. plein veau, coiffe arrachée. (1248) 300 fr.

Recherché.

1042 **SAVIGNY** (M. de). Histoire du droit romain au Moyen-Age. Traduite de l'Allemand et précédée d'une notice sur la vie et les écrits de l'auteur par Ch. Guenoux. P., Ch. Hingray et Aug. Durand, 1839, 4 tomes reliés en 3 vol. in-8, demi-chag., couverture de prix de la faculté de droit. (1417) 500 fr.

Recherché.

1043 **SAY** (Léon), **FOYOT** et **LANJALLEY.** Dictionnaire des Finances. P., Berger-Levrault, 1899, 2 vol. gr. in-8, d.-r. chagr. (Texte à 2 colonnes). (697) 400 fr.

1044 **SCHANZ** (Martin). Geschichte der Römischen litteratur bis zum Gesetzgebungswerk des Kaisers Justinian. I. Die römische litteratur in der Zeit der Republik. — II(1). Die römische litteratur in der Zeit der Monarchie bis auf Hadrian. Erste Hälfte : Die augustische Zeit. München, 1899, 2 vol. in-8, rel. d.-chagr. à coins. (1039) 300 fr.

Tome VIII de la célèbre collection des « Handbuch der Klassischen Altertums-Wissenschaft... hrsg V. Muller.

1045 **SCHAW** (Bernard). Pièces plaisantes et déplaisantes, version française par A. Hamon. 2e volume contenant les 4 pièces plaisantes. P., 1913, in-8, 815 pp., br. (252) 150 fr.

1046 **SCHEFFER** (J.). De Re Vehiculari veterum libri duo : accedit Pyrrhi Ligorii v. c. de vehiculis fragmentum.... Francofurti, Zunneriana, 1671, in-4, rel. pl. parchemin. (Front. gravé et fig.). (827) 750 fr.

Ouvrage curieux et rare, très joli frontispice fort bien gravé et figures dans le texte donnant des ensembles et des détails d'attelages anciens. Ex. en parfait état.

1047 **SCHINDLER** (A.). Histoire de la vie et de l'œuvre de Ludovic Van Beethoven. Trad. de l'allemand par A. Sowinski. P., 1865, in-8, 303 pp., demi-chag., portr. (1405) 650 fr.

Très recherché.

1048 **SCHMIDT** (C.). Essai historique sur la société civile dans le monde romain et sur sa transformation par le christianisme. Strasbourg, 1853, in-8, 508 pp., br. (82) 200 fr.

1049 **SCHREINER** (A.). Abrégé de l'histoire d'Annam. 2e éd. augmentée de la période comprise entre 1758 et 1889. Saigon, 1906, grand in-8, br. (129) 350 fr.

Excellent ouvrage tiré à petit nombre et rare.

1050 **SCHULTZ-GORA** (O.). Altprovenzalisches Elementarbuch. Heidelberg, 1906, petit in-8, broché. (1469) 100 fr.

Sammlung romanisch. Elementarbück.

1051 **SCHURER** (Dr Emil). Geschichte des Jüdischen Volkes im Zeitalter Jesu Christi. Leipzig, 1901-1911, 4 vol. in-8, les trois premiers demi-reliure basane, le quatrième broché. (575) 2.000 fr.

Ouvrage très recherché surtout quand il est bien complet du volume de table paru postérieurement.

1052 **SCHWARZ** (Dr B.). Montenegro schilderung einer Reise durch das Innere nebst Entwurf einer Geographie des Landes. Leipzig, 1883, in-8, pl. toile, tr. rouges, 1 plan grav., carte en couleurs. (238) 250 fr.

Ouvrage rare et recherché sur cette région sur laquelle peu de bons travaux ont paru.

1053 **SCHWARZ** (R.-I.) de Jérusalem. Das heilige Land nach seiner ehemaligen u. jetzigen geographischen Beschaffenheit nebst kritischen Blicken in das Carl v. Raumer'sche « Palastina » Deutsche bearb. v. Dr. I. Schwarz. Francfurt a M., 1852, in-8, demi-rel. chagr. (Portr. et pl. h. t.). (1264) 250 fr.

Très rare et recherché.

1054 **SEBILLOT** (Paul). Les Travaux publics et les mines dans les traditions et les superstitions de tous les pays. P., Rothschild, 1894, in-8, br., 632 pp., 8 pl. et 428 illustr., dont 3 en couleurs, dos fendu. (442) 500 fr.

Les routes. Les ponts. Les chemins de fer. Les digues. Les canaux. L'hydraulique. Les ports. Les phares. Les mines et les mineurs. Tiré à petit nombre et rare. Ex. numéroté.

1055 **SÉVIGNÉ** (Marquise de). Une soirée chez Mme de Sévigné, par Mme **Marcel Tinayre.** — L'amour maternel de Mme de Sévigné, par Mme **Gérard d'Houville.** — Mme de Sévigné aux Champs, par Mme **Delarue-Mardrus.** — Mme de Sévigné, femme de lettres, par Mme **Rosemonde Gérard.** — Mme de Sévigné à Carnavalet, par **Jean Robiquet**, conservateur du musée Carnavalet. P., **Brunoff**, 1926, un vol. in-4, br., sous emboitage. (Fig. et pl.). (367) 1.650 fr.

Très belle publication, tirée à 500 exemplaires numérotés sur papier d'Arches, illustrée de 92 fig. et pl. h. t., vues et portraits divers, documents du temps se rapportant tous de près ou de loin à la mémoire de la Marquise, aux membres de sa famille ou à ses familiers. Cet ouvrage fut publié pour commémorer le tricentenaire, célébré en mars et avril 1926 au Musée Carnavalet. Exemplaire n° 250 en parfait état.

1056 **SICARD** (Abbé). L'Ancien Clergé de France. I. Les Evêques avant la Révolution. — II. Les Evêques pendant la Révolution. — III. Les Evêques pendant la Révolution de l'Exil au Concordat. P., V. Lecoffre, 1899, 3 vol. in-8, demi-rel. chagrin. (292) 450 fr.

1057 **Même ouvrage.** broché. (36) 225 fr.

1058 — L'Éducation morale et civique avant et pendant la Révolution (1700-1808). P., Gabalda, 1913, in-8, br. 100 fr.

1059 **SIERRA** (Mr N.). Contes exotiques. P., Leipzig, H. Welter, 1897, in-12, br., 263 pp. (339) 65 fr.

Rare.

1060 **SIGORGNE** (M.). Institutions newtoniennes ou introduction à la philosophie de Newton. P., 1747, 2 vol. in-8, demi-bas., dos ornés. (4 fig.). (8) 200 fr.

1061 **SIMONNET** (J.). Essai sur l'histoire et la généalogie des Sires de Joinville (1008-1386), accompagné de chartes et de documents inédits. Langres, Dangien, 1876, in-8, br. (1096) 135 fr.

1062 **SIX** (J.). Les institutions politiques du val d'Andorre. Lille, 1901, in-8, rel. d.-t. (1299) 175 fr.

1062 *bis* **SMART** (W.). La répartition du revenu national (distribution of In-

Achat de Bibliothèques et Lots divers au comptant.

come), trad. p. Guéroult, préf. de Leroy-Beaulieu. P., 1902, in-8, rel. t. édit., 338 pp. (79) 300 fr.

1063 **SOL**. La Révolution en Quercy. P., Picard, 4 vol. in-8, br. 800 fr.

Le tome II est épuisé et très rare.

1064 **SOLIS** (Don Antoine de). Histoire de la conquête du Mexique ou de la Nouvelle-Espagne, traduite de l'espagnol. P., Boüillerot, 1691, in-4, veau époque, dos orné. (Coiffes détériorées, 1 charnière fendue). (548) 3.600 fr.

Excellente édition, illustrée de 14 planches ou cartes gravées, la plupart dépliantes. Très rare. Reliure ancienne défraîchie.

1065 **Idem**. Exemplaire en meilleur état. (819) 3.500 fr.

1066 **SOREL** (A.). La question d'Orient au xviiie siècle, les origines de la triple alliance. Plon, 1878, in-8, 317 pp., br. (1456) 150 fr.

1066 bis **Idem**, demi-rel. chagrin. (1254) 225 fr.

1067 — La question d'Orient au xviiie siècle, le partage de la Pologne et le traité de Kainardji. Plon, 1889, in-12, 288 pp., br. (12) 75 fr.

1068 — Essais d'histoire et de critique et nouveaux essais d'hist. et de crit. P., Plon, 1908, 2 vol. in-12, br. (14) 125 fr.

1069 **SOREL** (A.-E.). La princesse de Lamballe, une amie de la reine Marie-Antoinette. P., Hachette, in-8, br. (1 pl. h. t.). (405) 135 fr.

Coll. Figures du passé.

1070 **SOURCHES** (Marquis de). Mémoires sur le Règne de Louis XIV. Publ. par le Comte de Cosnac et Arthur Bertrand. P., 1882-1893, 13 vol. in-8. — Nous joignons : la table des Mémoires publiés par Léon Lecestre en 1911, 1 vol. — Ensemble 14 vol. in-8, les 3 premiers d.-rel. toile, les autres brochés. (50a) 1.650 fr.

1071 **SOURIAU** (Maurice). Histoire du Parnasse. P., Spes, 1929, gr. in-8, br. (xiv et 453 pp.), br. (119) 175 fr.

Excellent ouvrage trop peu connu et qui est de première importance pour l'histoire littéraire de notre pays.

1072 **SPALLANZANI**. Voyages dans les Deux-Siciles et dans quelques parties des Apennins. Traduit de l'Italien par G. Toscan, avec des notes du cit. Faujas de Saint-Fond. P., Maradan, 6 tomes in-8 reliés en 3 vol. demi-basane. (7 pl. h. t.). (701) 450 fr.

1073 **SPOELBERCH DE LOVENJOUL** (Vicomte de). La genèse d'un roman de Balzac. Les Paysans. P., 1901, in-8, 324 pp., br. (1406) 300 fr.

Très rare.

1074 **STEUR** (Ch.). Ethnographie des peuples de l'Europe avant Jésus-Christ ou essai sur les nomades de l'Asie, leurs migrations, leur origine, leurs idées religieuses, leurs caractères sociaux, etc.... P. et Bruxelles, 1872-74, 3 tomes en 5 vol. grand in-8, br. (Cartes et tableaux). (577) 1.250 fr.

Excellent travail fort recherché et peu commun, encore précieux malgré sa date, un dos fendu.

1075 **STEVENS** (C.-Ellis). Les sources de la Constitution des Etats-Unis étudiées dans leurs rapports avec l'histoire de l'Angleterre et de ses Colonies. Trad. par L. Vossion. P., 1897, in-8, br., portr. (280) 300 fr.

Très rare.

1076 **STIRLING** (M.-P.-J.). De la découverte des Mines d'Or en Australie et en Californie. Trad. en franç. par M. Augustin Planche. P., de Guillaumin et Cie, 1853, in-12, 269 pp., d.-rel. chagr. (3) 200 fr.

Rare et très important pour l'économie publique.

1077 — Philosophie du Commerce ou esquisse d'une théorie des profits et des prix contenant un examen des principes qui déterminent la valeur relative du blé, du travail et du numéraire, traduit par Saint-Germain-Leduc. P., Guillaumin, 1861, in-12, d.-r. basane. (52) 100 fr.

Peu commun.

1078 **STOURM** (R.). Bibliographie historique des finances de la France au xviiie s. P., Guillaumin, 1895, in-8, br. (116) 200 fr.

Très rare et très important.

1079 **STUART-MILL** (John). Nature the utility of religion and theisme. Third edit. London, Longmans Green, 1885; ensemble : Utilitarism, 5e édit. London, Longmans, Green, 1902, les deux ouvrages reliés en un vol. in-8, demi-chagrin à coins, tr. marbr. (707) 300 fr.

Recherchés. Le premier de ces ouvrages n'a jamais été traduit en français.

1080 **SUAREZ A SANCTA MARIA** (R. P. F.-I.). Conciones viginti tres in tria prima Apocalypsis capita. Lugduni, Ex officina Juntarum, 1598, in-8, pl. vélin. (162) 450 fr.

Bel exempl. très bien conservé de cette importante réunion de traités et sermons divers du célèbre théologien espagnol.

1081 **SUDRE** (L.). Les sources du Roman de Renart. P., 1892, in-8, br. (106) 350 fr.

Très recherché.

1082 **Idem**, sous couverture, légère déchirure, n'entamant pas le texte, aux deux dernières pages. (47) 275 fr.

1083 **TABARAUD**. Histoire de Pierre de Bérulle..., fondateur de la congrégation de l'Oratoire, suivi d'une notice historique des supérieurs généraux de cette congrégation. P., Egron, 1817, 2 vol. in-8, d.-r. bas. ép. (612) 200 fr.

Rare.

1084 **TACHET DE BARNEVAL** (L.). Histoire légendaire de l'Irlande. Plon, 1856, in-8, 395 pp., br. (3082) 150 fr.

1085 **TAINE** (H.). Histoire de la littérature anglaise. P., Hachette, 1916, 5 vol. in-12, br. (115) 500 fr.

1086 **Idem**, ancien tirage. 1885, 5 vol. rel. demi-chagrin. (389) 1.000 fr.

Une page du tome II a été déchirée et réparée.

1087 — Philosophie de l'Art en Grèce. P., 1870, in-12, 204 pp., br. (20) 100 fr.

Bibliothèque de philos. contemp. Rare.

1088 — Philosophie de l'art. P., 1872, in-12, 173 pp., br., dos fendu. (12) 75 fr.

Bibliothèque de philos. contemp.

1089 — Notes sur l'Angleterre. P., Hachette, 1872, in-12, br. (55) 125 fr.

Edition originale.

1090 — De l'Intelligence. P., 1892, 2 vol. in-12, br. 125 fr.

1091 **TALBOT** (Eugène). Œuvres complètes de l'Empereur Julien. Traduction et étude. P., Plon, 1863, in-8, relié demi-basane. (450 pp., 1 gravure). (238) 250 fr.

Excellente édition et étude remarquable avec notes, table, index, etc.

1092 **TALLEMANT DES REAUX**. Les historiettes. 3e éd. revue et disposée dans un nouvel ordre par MM. Monmerqué et Paulin Paris. P., Techener, 1854-1860, 9 vol. in-8, demi-v., dos ornés, coins. 3.500 fr.

Edition la plus recherchée.

1093 **TALON**, Président à Mortier du Parlement de Paris. Traité de l'autorité des Rois. Touchant à l'administration de l'Eglise. Amsterdam, 1700, in-12, pl. veau ép., dos orné. (685) 150 fr.

1094 **TARDIEU** (André). Notes sur les Etats-Unis, la société, la politique, la diplomatie. P., Calmann-Lévy, s. d., in-12, br. (9) 75 fr.

Recherché. Ed. originale.

1095 — en collaboration avec F. de Jessen. Le Slesvig et la Paix, janv. 1919-janv. 1920. P., Meynial, 1928, in-8, br., une carte hors t. (298) 185 fr.

1096 **TAYLOR** (Baron) et **REYBAUD** (L.). La Syrie, l'Egypte, la Palestine et la Judée, considérées sous leur aspect historique, archéologique, descriptif et pittoresque. P., 1839, 2 vol. in-4, d.-r. bas. (308 et 348 pp.), 200 pl. h. t. (1280) 350 fr.

1097 **TCHERNOFF** (J.). Associations et sociétés secrètes sous la deuxième République, 1848-1851, d'après des documents inédits. Alcan, 1905, in-8, 396 pp., br. (93) 350 fr.

Les clubs et les sociétés sous la IIe république, circulaires du garde des sceaux et du ministre de l'Intérieur, cercles et sociétés des cours d'appel de Montpellier, Nîmes, Lyon, Paris, Rennes et Metz. Les sociétés secrètes en Algérie, etc.

1098 **TENOT** (Eugène) et **DUBOST** (Antonin). Les Suspects en 1858. Etude historique sur l'application de la Loi de Sûreté Générale. Emprisonnements. Transportations. P., Le Chevalier, 1869, in-12, br., 270 pp. (7) 125 fr.

Rare.

1099 **TERENCE**. Les comédies de Térence, avec la traduction et les remarques de Mme Dacier. Rotterdam, 1717, 3 vol. in-12, veau époque. (Frontispice). (826) 450 fr.

Edition illustrée de figures au trait dans le texte.

1100 **TERME** (J.-F.) et **MONFALCON** (J.-B.). Histoire des enfants trouvés. P., 1840, in-8, 501 pp., br. (143) 135 fr.

1101 **TERUAKI-KOBAYSHI**. La société japonaise, étude sociologique. Trad. du japonais par Junkichi Yoshida, préface de Tongo Takebé. Alcan, 1914, in-8, 223 pp., br. (1272) 150 fr.

1102 **TESTUT** (O.). L'Internationale. Son origine, son but, son caractère, ses principes, son organisation, ses moyens d'action, ses ressources, son rôle dans les grèves, ses statuts, etc. P., 1871, in-12, br. (162) 300 fr.

Très rare.

1103 **THAUSING** (Moriz). Albert Dürer, sa vie et ses œuvres, traduit de l'allemand avec l'autorisation de l'auteur par Gustave Gruyer. P., Firmin Di-

dot, 1878, in-8, br. (75 grav. dans le texte et hors texte). (36) 100 fr.

1104 **THEATRE**. L'Ancienne France. Le Théâtre, mystères. Tragédie-Comédie et la musique, instruments. Ballet-Opéra jusqu'en 1789. Didot, 1887, in-8, 364 pp., cart. pl. toile de l'éditeur, 228 grav., 1 chromolithographie. (754) 200 fr.

1105 — **DE LA RÉVOLUTION** ou choix de pièces de théâtre qui ont fait sensation pendant la période révolutionnaire. Introduction par L. Moland. Garnier, 1877, in-12, 445 pp., br. (7) 150 fr.

Charles IX. Les victimes cloîtrées. L'ami des lois. Le jugement dernier des Rois. L'intérieur des comités révolutionnaires. Mme Angot.

1106 **THENARD** (J.-F.). Mémoires ou livre de raison d'un Bourgeois de Marseille, publiés avec une préface et des notes. P., Maisonneuve, 1881, in-8, br. (1235) 250 fr.

Très rare, forme le tome VIII des « Publ. spéciales de la Soc. pour l'étude de langues romanes ».

1107 **THENARD** (P.-J.). Quelques souvenirs du Règne de la Terreur à Cambrai, appuyés sur des pièces authentiques et recueillis de la bouche des témoins oculaires. Cambrai, 1860, in-8, br. (1245) 100 fr.

1108 **THIBAULT** (Fr.-Timothée). Histoire des loix et usages de la Lorraine et du Barrois dans les matières bénéficiales, suivie d'une dissertation sur la manière d'accommoder ces loix et usages à l'induit du Pape Clément XII de 1740 et aux ordonnances et maximes de France. Nancy, Pierre Antoine, 1763, in-folio, cartonné. (380) 850 fr.

Recueil rare et très précieux pour le très grand nombre de pièces importantes qu'il contient, très précieux aussi pour l'histoire locale. Exempl. entièrement non rogné dans un cartonnage ancien ; taches dans la marge extérieure des 6 premiers ff.

1109 **THOMAS** (A.). Histoire de la mission de Pékin. P., Louis-Michaud, 1923, 2 vol. in-8, br., 14 ill. dont 1 hors texte. (1271) 400 fr.

T. I. Depuis les origines jusqu'à l'arrivée des Lazaristes. — T. II. Depuis l'arrivée des Lazaristes jusqu'à la révolte des boxeurs. Le tome II paru en 1926, tiré en très petit nombre, a fait l'objet d'un tirage privé et n'a pas été mis dans le commerce.

1110 **THOMASSIN**. Vetus et Nova Ecclesiae disciplina, circa beneficia et beneficiarios. P., 1688, 3 vol. in-fol., pl. veau, dos ornés, tr. r. Reliure encore solide, mais 4 charnières fendues, cachet gratté sur les titres. (833) 400 fr.

1111 **TILLIÈRES** (Le comte Leveneur de), ambassadeur en Angleterre. Mémoires inédits sur la cour de Charles Ier et son mariage avec Henriette de France, recueillis, mis en ordre et précédés d'une introduction par M. C. Hippeau. P., Poulet-Malassis, 1862, in-12, demi-rel. chagr. (16) 150 fr.

Recherché et peu commun.

1112 **TILLY** (Comte Alexandre de). Mémoires pour servir à l'histoire des mœurs de la fin du XVIIIe siècle. Préface et notes par Christian Melchior-Bonnet. P., Jonquières, 2 vol. in-8, br., avec front. (1418) 150 fr.

1113 **TIRARD** (Paul). La France sur le Rhin. Douze années d'occupation rhénane. P., Plon, 1930, in-8, br. (548 pp.). Cartes et planches. (333) 125 fr.

Epuisé.

1114 **TIRPITZ** (Amiral Von). Mémoires du Grand Amiral Von Tirpitz. Payot, 1922, in-8, 000 pp., br. (492) 165 fr.

Epuisé et rare.

1115 [**TREUTTEL**]. Vie de Frédéric II, Roi de Prusse. Strasbourg, 1787, 4 vol. in-8, br. (293) 180 fr.

Tomes I et II, 1712 à 1763. — III. Administration pendant la paix. — IV. Vie privée et littéraire.

1116 **TRIPIER** (L.). Les constitutions françaises depuis 1789 y compris les décrets du gouvernement provisoire et la constitution républicaine du 4 novembre 1848, suivies de la constitution des Etats-Unis d'Amérique. P., 1849, in-12, 384 pp., demi-chag., dos orné. (5) 155 fr.

1117 **TUEFFERD** (P.-E.). Histoire des Comtes souverains de Montbéliard, d'après les documents authentiques. Montbéliard, H. Barbier, 1877, in-8, avec une carte de l'anc. principauté avant 1789 et un **Supplément** comprenant notes, éclaircissements et documents. (1341) 200 fr.

Rare avec le supplément.

1118 **TURMEL** (J.). Hist. de la théologie positive depuis l'origine jusqu'au Concile de Trente. Du Concile de Trente au Concile du Vatican. P., 1906, 2 vol. in-8, br., 1 vol., dos fendu. (1400) 350 fr.

De la Bibl. de théologie historique.

1119 — Histoire des Dogmes. P., 1931, 6 vol. in-8, br. (1485) 650 fr.

I. Le péché originel, la Rédemption.
II. La Trinité, l'Incarnation, la Vierge Marie.

III. La Papauté, avec une table alphabétique des 3 premiers vol.
IV. Le Christianisme. Les anges. La vie d'outre-tombe.
V. La grâce actuelle, les sacrements, baptême, confirmation.
VI. La pénitence, l'extrême-onction, l'ordre.

1120 **UBICINI** (A.). Lettres sur la Turquie ou tableau statistique, religieux, politique, administratif, militaire, commercial, etc., de l'empire ottoman depuis le Khatti-Chérif de Gulkané (1839), accompagné de pièces justificatives. P., Dumaine, 1854, 2 vol. in-12, br. (1259) 105 fr.

1re partie. Les Ottomans. — 2e partie. Les Raïas (Grecs, Arméniens, Arméniens-Catholiques, Israélites, latins).

1121 **UJFALVY DE MEZO-KOVESD** (Ch.-E. de). Les migrations des peuples et particulièrement celles des Touraniens. P., 1873, gr. in-8, bradel pl. papier fant. (Nombr. cartes et tableaux). (835) 500 fr.

Très rare et recherché.

1122 — L'art des cuivres anciens au Cachemire et au Petit-Thibet. P., Leroux, 1883, in-8, br. (67 fig. et 1 carte). (54) 150 fr.

1123 **URSEAU** (L'Abbé Ch.). L'Instruction Primaire avant 1789 dans les paroisses du diocèse actuel d'Angers. P., Alph. Picard, 1895, in-12, br., 344 pp. (5) 75 fr.

1124 **UZUREAU** (Abbé F.). Histoire de la constitution civile du Clergé en Anjou. Picard, 1905, in-8, 235 pp., br. (1260) 120 fr.

1125 **VACANDARD** (E.). Etudes de Critique et d'Histoire Religieuse. P., Lecoffre, 1909-12, 3 vol. in-12, br. (8) 200 fr.

Epuisé.

1126 **VACHEROT** (E.). Le nouveau Spiritualisme. Hachette, 1884, in-8, 401 pp., br. (28) 250 fr.

1127 — Essai de philosophie critique. P., 1864, in-8, 482 pp., br. (21) 225 fr.

1128 **VACHON** (Marius). Les Ruines de Sauxay, découvertes en 1882. P., Bochet, 1883, in-8, br. (Dos fendu). Planches. (1281) 75 fr.

Rare.

1129 — Le château de Saint-Cloud, son incendie en 1870, inventaire des œuvres d'art détruites ou sauvées. P., 1880, in-8, 103 pp., br., 2 planches à l'eau-forte, tiré à 300 exempl. sur hollande. (1213) 150 fr.

1130 **VAILLANT** (J. Foy). Arsacidarum imperium, sive regum parthorum historia, ad fidem Numismatum accommodata. P., 1728, 2 vol. in-8, pl. parch. (Nombr. reprod. de monnaies). (671) 300 fr.

Ouvrage estimé comme tous ceux de l'auteur, numismatique connu et voyageur infatigable.

1131 **VALERIUS FLACCUS**. Argonauticon libri octo, cum not. integris Lud. Carrionis, Laur. Balbi, Ger. Vossii, Nic. Heinsii, etc... et selectis Aegidii Maseri, I.-B. Pii et aliorum, curante Petro Burmanno. Leydae, 1724, in-4, rel. pl. parch., dos orné, encadrement sur les plats, tr. jasp. (102) 250 fr.

Bonne édition recherchée pour ses notes. Bel exempl. bien conservé.

1132 **VALKHOFF** (M.). Les mots français d'origine néerlandaise. Amsterdam et P., 1931, in-8, 308 pp., br. (1054) 210 fr.

Ouvrage très intéressant peu connu en France et précieux pour l'étude de notre langue.

1133 **VALRAN** (G.). Misère et Charité en Provence au XVIIIe siècle, essai d'histoire sociale. P., 1899, in-8, br. (83) 200 fr.

Très intéressante étude devenue rare, bonne contribution à l'histoire provinciale donnant un excellent tableau de la vie provinciale au XVIIIe s.

1134 **VALTON** (Ed.). Les monstres dans l'art. Etres humains, animaux, bas-reliefs, rinceaux, fleurons. P., Flammarion, in-8, rel. 1. éd., 432 ill., 214 pp. (102) 200 fr.

1135 **VANDER STRAETEN** (Edmond). Voltaire musicien. Concerts. Intermèdes (Mozart à Ferney). Lullisme, Ramisme, Gluckisme, prophétie pour 1886, l'Opéra, l'Opéra-Comique. Organographie, Acoustique, Biographies, Locutions. Anecdotes. P., Baur, 1878, in-8, br. (137) 250 fr.

Tiré à petit nombre et très rare.

1136 **VERSTRAETE** (M.). La Russie industrielle, étude sur l'exposition de Nijni-Novgorod. Hachette, 1897, in-8, 336 pp., br. (Tableau dépliant). (1332) 150 fr.

Très intéressante étude qui conserve un grand intérêt rétrospectif.

1137 **VINSON** (Julien). Les religions actuelles, leurs doctrines, leur évolution, leur histoire. P., 1888, in-8, br. (XXXIV-624 pp.). (83) 100 fr.

Peuples sans religion. Fétichisme. Brahmanisme. Bouddhisme. Parsisme. Judaïsme. Mahométisme. Christianisme. Sectes extravagantes.

1138 **VAUX DE FOLETIER** (Fr.). Galiot de Genouillac, maître de l'artillerie en France (1465-1546). P., A. Picard, pet. in-4, br. (12 pl. h. t.). (1189) 150 fr.

Joli volume fort bien présenté et d'une lecture agréable. On sait le rôle important que joua Galiot de Genouillac puis son fils dans l'organisation de l'artillerie française de François Ier qui grâce à lui fut longtemps la première du monde.

1139 **VANEILLE** (Jean-Louis). Les vieux maîtres de la littérature bas-normande. Morceaux choisis avec une préface de J. de La Varende et la biographie des auteurs par plusieurs écrivains normands. Saint-Lo, Éditions de Sripta, 1943, 2 vol. in-8 carré, br. (1313a) 100 fr.

Les deux premiers tomes seuls parus actuellement de cette très intéressante anthologie.

— **Même ouvrage**, un des 100 exemplaires numérotés et signés tiré sur beau papier « Édita ». (1307a) 150 fr.

1140 **VATTIER** (V.). John Wyclyff D. D. (Wiclif, Wiklippe, Wiclef, etc.). Sa vie, ses œuvres, sa doctrine. Leroux, 1886, gr. in-8, 347 pp., br., portr. (565) 250 fr.

Très recherché.

1141 **VEGECE** (Flav.-R.). De re militari, libri quatuor : post omnes omnium edit ope veterum libr. correcti, a Godescalco Stewechio Heusdano, etc.... Antverpiae, Chr. Plantin, 1585, in-4, rel. veau ancien. (641) 350 fr.

Bonne édition estimée, la reliure est fatiguée, les mors sont fendus et les plats frottés, l'intérieur du volume est très propre.

1142 **VENDEE** (Paul de), capitaine Huguenot, 1611-1628. Journal précédé d'une notice sur le Bois-Chapeleau et sur les familles de Vendée et d'Appelvoisin, par l'Abbé A. Benonis Drochon. Niort, 1880, in-8, 213 pp., br. (1601) 160 fr.

Extrait rare des « Mémoires de la Soc. de Statistique, sciences, lettres et arts des Deux-Sèvres ».

1143 **VERGUET** (G.-M.-Léopold). Histoire de la Première mission catholique au vicariat de Mélanésie. Orné de 20 gravures dessinées d'après nature. Carcassonne, 1854, in-8, rel. bradel demi-toile. (715) 225 fr.

Très rare.

1144 **VÉRON** (P.). Paris vicieux, côté du cœur. Dentu, 1880, in-12, 278 pp., br. 400 dessins de A. Grévin. (7) 150 fr.

1145 — La mythologie Parisienne. P., s. d., in-12, br. (7) 125 fr.

1146 **VEUILLOT** (Louis). Jésus-Christ. Avec une étude sur l'art chrétien, par E. Cartier. P., Didot, 1877, gr. in-8, d.-r. chagr., plats toile rouge, dos orné, semis de colombes et médaillon central sur les plats, tranches dorées. (5) 385 fr.

180 figures dans le texte et 16 chromolithos hors texte. Bel exemplaire.

1146 bis **Même ouvrage**, demi-rel. chagr. (5) 250 fr.

1147 **VEY** (E.). Le dialecte de Saint-Étienne au XVIIe siècle. Le ballet forézien de 1605 en dialecte de Saint-Étienne, suivi d'extraits en prose de la gazette françoise. P., Champion, 1911, 2 vol. in-8, br. (137) 250 fr.

1148 Le premier ouvrage seul. (137) 185 fr.

1149 [**VIALART** (Charles), dit de Saint-Paul], évêque d'Avranches. Histoire du ministère d'Armand-Jean du Plessis, cardinal-duc de Richelieu, sous le règne de Louis le Juste, XIIIe du nom, roi de France et de Navarre, avec des réflexions politiques et diverses lettres contenant les négociations des affaires de Piémont et de Montserrat. [P.], 1649, in-folio, rel. veau br., dos orné à la grotesque, tr. marbr. 1.350 fr.

Ouvrage très important et peu commun, source précieuse non seulement pour Richelieu mais pour l'histoire de France. L'ouvrage va de 1624 à 1633 et l'auteur s'occupe de toutes les affaires tant intérieures qu'extérieures. Renseignements précieux sur le siège de La Rochelle en 1625, la maladie de Louis XIII à Lyon, la journée des Dupes, etc., mais la partie la plus utile de cet ouvrage se trouve à la fin et sont les pièces relatives aux affaires d'Italie en 1629, les lettres de Richelieu au cardinal La Valette et à la Duchesse de Savoie, des mémoires, des instructions, etc....

1150 **VIDAL DE LA BLACHE**. La France. Tableau Géographique. P., Hachette, 1908, in-4, 302 pp., rel. demi-chagr. Illustré de 302 gravures et cartes et d'une carte en couleurs tirée h. texte. (865) 370 fr.

Ex. très bien relié.

1151 — La France de l'Est (Lorraine-Alsace). P., Colin, 1918, in-8, br. (3 cartes h. t.). (35) 250 fr.

Très recherché.

1152 **Le même**, pleine reliure toile. (1251) 300 fr.

1153 **VIDAL DE LA BLACHE** (J.). Étude sur la vallée lorraine de la Meuse. P., Colin, 1908, in-8, rel. d.-t. 13 fig. dans le texte et 3 cartes et pl. h. t. (356) 200 fr.

Très recherché.

1154 **VIDAL DE LA BLACHE** (Capitaine). L'évacuation de l'Espagne et l'invasion dans le Midi (Juin 1813-Avril 1814). P., 1914, 2 vol. in-8, br. (3 cartes h. t.). 350 fr.

1155 **VIE AU XVIIIe SIÈCLE** (La). Brulé (André). Les gens de lettres. — Fischer (Carlos). Les salons. — Oulmont (Charles). La maison. — Lyonnet (Henri). Les comédiennes. — Reboul (Colonel). L'armée. P., Marcel Seheur, 1929-1930, 5 vol. in-8 carré, br. (54) 750 fr.

Tout ce qui a paru de cette collection, soigneusement imprimée et illustrée de très nombreuses reproductions de documents anciens hors texte. Exemplaire sur simili-japon.

1156 **VILLEMIN** (M.). Essais sur le génie de Pindare et sur la poésie lyrique dans ses rapports avec l'élévation morale et religieuse des peuples. P., 1860, in-8, 614 pp., demi-chag., fer de lycée sur le plat. (307) 125 fr.

1157 **VILLENEUVE-BARGEMONT** (Vicomte de). Histoire de René d'Anjou, roi de Naples, duc de Lorraine et Comte de Provence, 1408-1481. P., J.-J. Blaise, 1825, 3 vol. in-8, cart., 5 fac-similés, 12 pl. h. t. (315) 350 fr.

Peu commun, cartonnage époque un peu fatigué.

1158 **VILLEY** (P.). Les sources et l'évolution des Essais de Montaigne. I. Les sources et la chronologie des Essais. — II. L'évolution des Essais. P., Hachette, 1908, 2 vol. gr. in-8, demi-rel. toile. (342) 800 fr.

Très rare et justement recherché, reste encore le travail capital sur la question. Rel. neuve.

1159 **Idem**. 2e édit. 1933, **broché**. (569) 700 fr.

1160 **VIOLLIER** (D.). Carte archéologique du Canton de Vaud des origines à l'époque de Charlemagne. Lausanne, 1927, in-4, br., 1 carte en couleurs et 4 planches en phototypie. (370) 700 fr.

Tiré à petit nombre et très rare.

1161 **VITOUX** (Georges). L'Auvergne artistique et littéraire, Notices biographiques). P. 1888, in-8, br. (1240) 75 fr.

1162 **VOGT** (W.). La grande duperie du siècle. Les F.·. en Suisse et en France. P., 1904, in-8, 307 pp., br. (368) 100 fr.

1163 **VOINOVITCH** (Comte L. de). La Monarchie Française dans l'Adriatique. Histoire des relations de la France avec la république de Raguse (1667-1789), préf. de Er. Denis. P., 1917, in-12, br. (30) 75 fr.

1164 — **La Dalmatie, l'Italie et l'unité** Yougoslave (1797-1917). Une contribution à la future paix européenne. Genève, 1917, in-12, br. (**Carte**). (71) 100 fr.

1165 [**VOLTAIRE**]. Histoire du parlement de Paris. 5e éd. S. l., 1769, in-8, demi-bas., 364 pp. (1202) 200 fr.

1166 — Élémens de la philosophie de Newton, mis à la portée de tout le monde. Amsterdam, 1738, in-8, 400 pp., pl. veau ép., tr. rouges, front., portr., fig. (812) 250 fr.

1167 **VOYAGE DE ROBERTSON**. Aux terres australes. Traduit sur le manuscrit Anglais. Amsterdam, 1767, in-12, rel. pleine basane. (622) 350 fr.

Les Parlements et les Encyclopédistes sont violemment attaqués dans ce voyage. Ce voyage est une relation imaginaire traitant de l'état de la France. Peu commun.

1168 **VOYAGES MERVEILLEUX DE SAINT BRANDAN** à la recherche du paradis terrestre : légende en vers du XIIe s., publ. avec introd. par Francisque Michel. P., Claudin, 1878, in-12 carré, br. (57) 125 fr.

Tiré à très petit nombre sur beau vergé. Rare.

1169 **VUITRY** (Ad.). Les monnaies sous les trois premiers Valois (1328-1380). P., 1881, in-8, br. (140 pp.). (38) 160 fr.

Étude excellente et très rare.

1170 **WALLE** (P.). Au pays de l'or noir : Para, Amazonas, Matto-Grosso. P., 1909, in-8, br., 3 cartes, 60 photogravures. (40) 80 fr.

1171 **WALSH** (Rev. R.). Narrative of a journey from Constantinople to England. London, 1828, in-8, rel. d.-toile, 2 grandes cartes et 8 pl. h. t. (751) 200 fr.

Peu commun et très intéressant.

1172 — Voyage en Turquie et à Constantinople. Trad. de l'Anglais par H. Vilmain et E. Rives. P., 1828, in-8, demi-rel. (Cartes, grav.). (368) 400 fr.

Très recherché.

1173 **WALTZING** (J.-P.). Étude historique sur les corporations professionnelles chez les Romains depuis les origines jusqu'à la chute de l'empire d'Occident. I et II. Louvain, 1895, 2 vol. in-8, br. (29) 900 fr.

Achat de Bibliothèques et Lots divers au comptant.

1174 **WEBER** (AM.). Histoire de la philosophie Européenne. P., 1897, in-8, 596 pp., demi-chagr. (20) 325 fr.

Reste encore un ouvrage capital et justement recherché.

1175 **WEILL** (Georges). Histoire du parti républicain en France, de 1814 à 1870. P., 1900, in-8, br. (23) 150 fr.

1176 — Le pangermanisme en Autriche, ses causes, ses origines, son histoire, ses éléments et son avenir. Préface de M. Anatole Leroy-Beaulieu. P., Fontemoing, 1904, in-8, br. (593) 65 fr.

1177 **WESTLAKE** (John). Etudes sur les principes du droit international, trad. de l'anglais par E. Nys. P., Bruxelles, 1895, gr. in-8, d.-rel. t. (765) 200 fr.

1178 **Idem**, rel. d.-chagrin. Ex. bien relié. (774) 380 fr.

1179 **WET** (Général Ch. de). Trois ans de guerre. P., s. d., pet. in-4, 556 pp., br., portr., 1 carte. (1100) 165 fr.

Un des meilleurs récits de la guerre des Boers.

1180 **WHEATON** (H.). Histoire des progrès du droit des gens en Europe et en Amérique depuis la paix de Westphalie jusqu'à nos jours avec une introd. sur les progrès du droit des gens en Europe avant la paix de Westphalie. Leipzig, 1853, 2 vol. in-8, demi-chag., coins. (895) 400 fr.

Recherché.

1181 — Commentaire sur les éléments du droit international et sur l'histoire des progrès du droit des gens. Précédé d'une notice sur la carrière diplomatique de M. Wheaton par W. Beach-Lawrence. Leipzig, Brockhaus, 1868, 4 vol. in-8, d.-r. chagr. (737) 300 fr.

1182 **WITKOWSKI** (Dr J.-G.). Le mal qu'on a dit des médecins. P., 1884, 2 vol. in-12, br. (458) 100 fr.

1re série. Auteurs grecs et latins. — 2e série. Auteurs français jusqu'à Molière. Devenu très rare.

1183 **XAVIER** (Le P. H.), S. I. Historia Christi persice conscripta, simulque multis modis contaminata.... Latine redd. et animadvers. notata a Ludov. de Dieu. Lugd. Batav., Elseviriana, 1639. — Ensemble : Historia S. Petri persice conscripta, simulque multis modis contaminata. Latine reddita et brevis animadvers. notata a Ludovico de Dieu. Lugd. Batav. ex. off. Elseviriana, 1639, les deux ouvrages reliés en 1 vol. in-4, rel. parchemin. (620) 600 fr.

Bel exempl. bien conforme à la description de « Willems », à la fin de ces 2 ouvrages se trouve la grammaire persane de L. de Dieu. Dans ces deux ouvrages curieux l'auteur démontre que les Jésuites dans leurs missions d'Orient ne se faisaient pas scrupule d'altérer le texte des livres saints et d'y entremêler des contes puisés aux sources les moins canoniques afin d'atteindre mieux les peuplades qu'ils évangélisaient.

1184 **YOU** (A.). Madagascar. Histoire, organisation, colonisation. Préf. de A. Decrais, introd. du général Galliéni. Berger-Levrault, 1905, in-8, br. (1 gr. carte dépliante). (356) 123 fr.

1185 **ZARATE** (A. de). Histoire de la découverte et de la conquête du Pérou. P., Compagnie des Libraires, 1716, 2 vol. in-12, pl. veau, dos ornés, tr. r. (Armoiries non identifiées, frappées au bas des dos). (928) 500 fr.

Frontispice, cart. et 13 figures en taille-douce, la plupart repliées. Rare. Un des ouvrages les plus recherchés de l'épopée péruvienne. Il donne des renseignements de bonne source sur l'état du Pérou à l'époque de la conquête.

1186 **ZEITSCHRIFT** für die neutestamentliche Wissenschaft und die Kunde des Urchristentums, hrsg. Dr Edwin Preuschen. Giessen (Hessen), 1900-1908, in-8, br. 1.000 fr.

Tête de collection formant une série de 9 années de 1900 à 1908, en fascicules. (Le tome II en volume).

1187 **CHELU BEY** (A.). De l'Equateur au littéral nord égyptien. Le Nil et son bassin d'après les travaux les plus récents et les plus autorisés. P., Garnier, 1918, 2 vol. in-4, reliés plein maroq. rouge, doublé tabis, dent. intér., tête dorée, tr. ébarb. (Illustr.). 5.200 fr.

Exemplaire d'hommage timbré aux armes du Sultan d'une importante étude sur le Nil tirée seulement à 110 ex. — Le tome Ier comporte 518 pages de texte et 49 pl. hors texte, le Tome II 43 plans, cartes (en noir et en coul.), tableaux dont beaucoup se déplient, une bibliographie et un index.

Ouvrages in-12 ou in-8 de genres divers, brochés, sauf indications contraires.

Volumes à 35 francs.

1188 **Andler** (Charles). Le Prince de Bismarck. P., Rieder, 1899. (Dos fendu). (9)
1189 **Annecy**. Notice sur l'ancienne église du premier monastère de la Visitation d'Annecy. Annecy, J. Niérat, 1905, plaquette in-8 de 84 pp., 2 ill. (1288)
1190 **Apostolescu** (N.-I.). L'influence des romantiques français sur la poésie roumaine. P., Champion, 1909.

1191 **Aulneau** (J.). La Turquie et la guerre. Préface de M. Stéphen Pichon. P., Alcan, 1916. (1253)
1192 **Barnabé** (Le Père). La Montagne de la Galilée où le Seigneur apparut aux apôtres (Matthieu, XXVIII, 16) est le Mont Thabor. Jérusalem, 1901, in-8, br. (Carte). (1259)
1193 **Bach** (L.-Adams). Au cœur du Japon. Zenn, amours mystiques. Traduit de l'anglais par J. Herbert et P. Sauvageot. P., Attinger, 1908, in-8, br. (229)
1194 **Bellamy** (J.). La théologie catholique au XIXe siècle. P., Beauchesne, 1904, in-8, br. (29)
1195 **Berger** (G.). L'école Française de Peinture depuis ses origines jusqu'à la fin du règne de Louis XIV. Leçons professées à l'école nationale des Beaux-Arts, 1876-1877, par Georges Berger. Hachette, 1879, 373 pp., br. (3)
1196 **Bertier** (Théophile). Précis historique de l'Ancienne Gaule ou recherches sur l'état des Gaules avant les conquêtes de César. Bruxelles, Hayez, 1822, in-8, br. (344 pp.). (40)
1197 **Berthaut** (Léon). Le Réveil. Roman. P., Flammarion, 1907. (6)
1198 **Bertrand** (L.). Notice sur Bénian Arroy, théologal de l'Eglise de Lyon. Lyon, E. Vitte, 1911, brochure de 14 pp. (418)
1199 **Bidou** (Henry). Marie de Sainte-Heureuse. P., Calmann-Lévy, s. d., in-8, 290 pp., d.-rel. toile. (5)
1200 **Bigot** (M.-A.). Revue de géographie annuelle. monographies régionales. La Basse-Normandie (étude de géographie physique). P., Delagrave, 1928, tome VII, pet. in-4, br. (42 fig.). (1329)
1201 **Blanché** (R.). Le rationalisme de Whewell. Alcan, 1935, in-8, 228 pp., br. (26)
1202 **Boissier** (H.). L'union des classes. P., Burdin, 1874. (10)
1203 **Bourgeois** (E.). L'Enseignement classique et le recrutement de l'enseignement supérieur. P., 1883, in-8, 64 pp., br. (386)
1204 **Bourlot** (J.). Histoire des tremblements de terre ressentis en Alsace et dans le pays de Bâle, précédée de généralités sur le phénomène. Colmar, 1866, in-8, demi-bas. (1250)
1205 **Bréal** (M.). Pour mieux connaître Homère. P., Hachette, s. d., 309 pp. (0)
1206 **Broglie** (Emmanuel de). Fénelon à Cambrai d'après sa correspondance (1699-1715). P., Plon, 1884, in-8, br. (1283)
1207 **Cahen** (Léon). L'Angleterre au XIXe siècle. Son évolution politique. P., Colin, 1924. (46)
1208 **Cahiers Luxembourgeois**. Vianden et la Vallée de l'Our. Luxembourg, 1931, in-8, br., nombr. grav. (421)
1209 **Calais**. Le Port de Calais inauguré par M. Carnot, président de la Rép., le 3 juin 1889. P., Quantin, 1889, in-8, br. (Fig. et carte). (1245)
1210 **Calderon** (Ventura-Garcia). La literatura peruana (1535-1914) (extrait de la Revue Hispanique, tome XXXI). P., 1914, in-8, br. (83)
1211 **Campagne** (La) de Portugal en 1810 et 1811, ouvrage imprimé à Londres, qu'il était défendu de laisser pénétrer en France sous peine de mort. P., A. Eymery, Le Normant, 1814, in-8, rel. t. moderne, 67 pp. (814)
1212 **Canat** (René). La Littérature Française au XIXe siècle. T. II, 1852-1900. P., Payot, 1921, cartonné, 160 pp.
1213 **Capperon** (Louis). Au Secours de Fés. P., 1912.
1214 **Caretta** (Mme). Souvenirs intimes de la cours des Tuileries. P., 1889, dos fendu, manque le 2e plat de couverture. (6)
1215 **Carlet** (J.). De l'origine de l'ogive et du style architectural des églises Bourguignonnes du Moyen-âge classées parmi les monuments historiques. Beaune, 1878, in-8, 29 pp., br. (1342)
1216 **Caro** (E.). L'idée de Dieu et ses nouveaux critiques. P., Hachette, 1869.
1217 — Le Matérialisme et la Science. P., Hachette, 1867, 299 pp., demi-rel. chagr. (7)
1218 **Carré** (H.). Nouvelles recherches sur la Révolution en Poitou. Poitiers, 1937, in-8, 151 pp., br. (1219)
1219 **Carre** (Jérôme). Essai sur la poésie lyri-comique. Amsterdam, Delalain, 1772, in-8, pl. v. bas., d. orné, t. r. (661)
1220 **Carrière** (Abbé V.). Rôle et taxes des Fiefs de l'arrière-ban du bailliage de Provins en 1587, avec une introduction sur le rétablissement et l'étendue de ce bailliage au XVIe siècle. P., A. Picard, 1903, in-8, br. (1286)
1221 **Casabianca** (Abbé L.-M.). Le berceau de Christophe Colomb devant l'Institut de France et l'opinion publique. P., 1890, in-8, 82 pp., br. (321)
1222 **Castellane** (Boni de). Comment j'ai découvert l'Amérique. P., Crès, 1924, in-8, br., 1 portr. (2)
1223 **Castonnet des Fosses**. La perte d'une colonie. La Révolution de Saint-Domingue. P., Faivre, 1893. (6)
1224 **Catalogue** de dessins originaux et aquarelles de Julien Le Blant, M. Lenoir, L.-O. Merson, J. Wagrez dont la vente aux enchères publiques aura lieu Hôtel Drouot le mardi 19 mars 1895. (309)
1225 — des manuscrits à peinture, estampes, médailles, monnaies, objets d'art, livres et cartes exposés du 19 mai au 19 juin 1905. P., Gazette des Beaux-Arts, in-8, br., 100 pp. (30 pl. h. t.). (328)
1226 **Celarié** (Henriette). Quand « Ils » étaient à Saint-Quentin. P., Bloud, 1918. (9)
1227 **Cellière** (Louis). Traité Elémentaire de peinture céramique. P., 1883, demi-rel. chagrin. (9)
1228 **Cernuschi** (Henri). Illusions des sociétés coopératives. P., Lacroix, 1866. (13)
1229 **Chaignet** (A.-E.). Théorie de la déclinaison des noms en Grec et en Latin, d'après les principes de la philologie comparée. P., 1875, in-8, 128 pp. (421)
1230 **Chaillet** (Pierre). Afrique. Souvenirs et leçons. P., Dillen, 1930, in-8. (59)
1231 **Chaix-Ruy** (Jules). Pascal et Port-Royal. P., Alcan, 1930.
1232 **Chamberland** (A.). Le conflit de 1597 entre Henri IV et le parlement de Paris. Champion, 1904, in-8, 61 pp. (296)
1233 **Charasson** (Abbé A.). Un curé plébéien au XIIe siècle. Foulques, curé de Neuilly-sur-Marne (1191-1202), prédicateur de la 4e croisade d'après ses contemporains et les chroniques du temps. P., 1905.
1234 **Charaux** (Charles). De la pensée. P., 1881. (5)
1235 — La Pensée et les trois moments de la pensée. Grenoble, 1876, in-8. (412)
1236 **Charaux** (Claude-Charles). Académie

Delphinale, 1631-1683. Histoire et Philosophie. Grenoble, 1853, in-8. (412)
1237 **Chardon** (Ary-Henri). Fos et la Révolution française. P., Bossard, 1918. (3)
1238 **Charleville** (6-7 mai 1908). Congrès d'arrondissements sous la Présidence de Son Eminence le Cardinal Luçon, Archevêque de Reims. Reims. 1908, in-8, 365 pp. (1245)
1239 **Charma** (A.). Guillaume de Conches. Notice biographique. P., Hachette, 1857, in-8. (60 pp., 1 reproduction). (73)
1240 **Charnacé** (Guy de). Notes d'un philosophe provincial. P., Perrin, 1900.
1241 **Charpentier** (Armand). Tullia. Roman. P., Ollendorff, 1908. (6)
1242 — L'Initiateur, avec une lettre-préface d'Alphonse Daudet. P., Ollendorff, 1897. cart. (4)
1243 **Chavance** (René). La Céramique et la Verrerie. P., Rieder, 1928, carton.
1244 **Chenu** (Dr J.-C.). De la mortalité dans l'armée et des moyens d'économiser la vie humaine, extraits des statistiques médico-chirurgicales des campagnes de Crimée en 1854-1856 et d'Italie en 1859. P., Hachette, 1870, d.-r. chagr. (267)
1245 **Chère** (Abbé). Une gloire de la Franche-Comté ou le vénérable père Jean-Baptiste de Bourgogne dans le siècle Claude-François du Tronchet. Lons-le-Saunier, 1874. (141 pp.). (1335)
1246 **Chestov** (Léon). Athènes et Jérusalem. Un essai de philosophie religieuse. Traduit du russe par B. de Schlözer. P., Vrin, 1938. (1409)
1247 **Chevreul** (H.). Lettres de Languet de Gergy, Procureur Général au Parlement de Bourgogne au Chancelier Seguier. Publiées pour la 1re fois d'après les manuscrits de la Bibliothèque Nationale. P., 1880. pet. in-8, 98 pp., demi-chagr., dos orné à nerfs, t. d., n. r. (5)
1248 **Chevrillon** (André). Les Américains à Brest. Préface de M. Owen Wister. P., Chapelot, 1920. (7)
1249 **Clairin** (E.). Les agrandissements du Palais sous Philippe le Bel. P., 1913, plaquette in-8 de 47 pp. (1209)
1250 **Claretie** (Jules). Une visite à l'Imprimerie Nationale. P., I. N., 1904, in-8. (102)
1251 **Clemenceau** (G.). Discours de guerre, publiés par la Société des Amis de Clemenceau. Plon, 1934. (9)
1252 **Clerc** (Chanoine H.). L'ornement de Carondelet à la Cathédrale de Besançon. Besançon. Impr. catholique de l'Est, 1921, in-8, front., 30 pp. (3 pl. h. t.). (1330)
1253 **Constantin** (Aimé). Etymologie des mots Huguenot et Guyot Annecy. Abry, 1887, in-8, 30 pp. (281)
1254 **Contenau** (Dr G.). La civilisation assyro-babylonienne. P., Payot, 1922, cartonné. (Fig.). (11)
1255 **Contrasty** (Jean). Pages d'Histoire Toulousaine. Toul., Berthoumieu, 1935, in-8. (1300)
1256 **Converset** (Colonel). Les trois ans de diplomatie secrète qui nous mènent à la guerre de 1914. Levallois-Perret, Mère éducatrice, 1924. (8)
1257 **Coolidge** (Archibal Cary). Les Etats-Unis, puissance mondiale. Préface par Anatole Leroy-Beaulieu. P., Colin, 1908. (12)
1258 **Copeau** (Jacques). Albert Besnard aux Indes. P., 1912, in-8, br., 8 pl. (Extrait Revue Art et décorat.). (24)

1259 **Corday** (Michel). Comment on a fait l'Exposition (de 1900). P., Flammarion, s. d., 321 pp. (Fig.). (214)
1260 **Cordier** (Henri). Annales de l'Hôtel de Nesle (collège des Quatre-Nations, institut de France). P., Imprimerie nationale, 1916, in-4, br. (46)
1261 **Correspondance**. Entre Victor Hugo et Paul Meurice, préf. de J. Claretie. P., 1909, 486 pp. (5)
1262 **Couchoud** (Paul-Louis). L'énigme de Jésus. P., Extrait du Mercure de France, 1923, in-8 (67 pp.). (85)
1263 **Coudurier** (Louis). Une ville sous le régime collectiviste, histoire de la municipalité brestoise (1904-1908). P., Plon, 1908, in-8. (1945)
1264 **Coulanges** (A. de). Le Père Didon. P., Bloud et Barral, s. d., in-8. (93)
1265 **Cousin** (L.). Vie et doctrine du Sillon. Paris-Lyon, Emmanuel Vitte, s. d. (12)
1266 **Crouzil** (Lucien). Traité de la Police du Culte sous le régime de la séparation. P., Bloud, 1908. (3)
1267 **Crepi** (Marcel). Le Divorce pendant la Révolution, 1792-1804. P., A. Rousseau, in-8. (413)
1268 **Cultru** (P.). Un Empereur de Madagascar au XVIIIe siècle, Benyowsky. P., 1906, in-8. (234)
1269 **Cuny** (Général). Quarante-trois ans de vie militaire, préface de M. Gabriel Hanotaux. P., Plon, 1911, in-8, 1 portr. (2)
1270 **Curiosités** théologiques par un bibliophile. P., Garnier, s. d. (163)
1271 **Curzon** (H. de). Essai de bibliographie mozartine. Revue critique des ouvrages relatifs à W.-A. Mozart et à ses œuvres. P., Fischbacher, 1906, brochure de 59 pp. (486)
1272 **La Roncière** (Ch. de). Valbelle « le tigre » marin de Louis XIV. P., 1935, in-8, br. (1461)
1273 **Manuscrits**. Les manuscrits d'Antoir, l'ami de Lamartine, extraits publiés par Urbain Mengin. P., 1925, in-8, 100 pp., br. (1449)
1274 **Marie** (Dr A.). Une politique des transports de la région Parisienne. P., 1931, in-12, 156 pp., bradel demi-perc., grav. (394)
1275 **Marre** (Aristide). Vocabulaire des principales racines Malaises et Javanaises de la langue Malgache. P., 1896, in-12. (1448)
1275 bis **Masson** (J.). Souvenirs de l'Annam et du Tonkin, planches. P., in-8, broché. (1474)
1276 **Méaly** (Paul-F.-M.). La Comtesse Fellet de La Lozère. Souvenirs, 1793-1874. Dijon, s. d., in-8, br. (1443)
1277 **Mémoire** pour MM. les propriétaires de Bois, suivi d'un supplément, dans la question de l'importation des fers. 4 tableaux h. t. P., 1829, in-8, br. (1445)
1278 **Ménard**. Histoire des Antiquités de la ville de Nismes et de ses environs. Nismes, 1826, in-8, br., 100 pp. (Dos fendu). Fig. (1873)
1279 **Merlet** (Lucien). Catalogue des Reliques et Joyaux de Notre-Dame de Chartres. Chartres, 1885, in-12, broché. (8 planches hors texte). (1234)
1280 **Mestre** (J.-B.). Compiègne et Jeanne d'Arc. Compiègne, 1936, in-8, br., grav. (1239)
1281 **Montenon** (Jean de). Un Corps de Ville provincial à la veille de la Révolution. Délibérations du Corps de Ville de Poitiers.

Préface de M. Henri de Curzon. Poitiers, 1931, in-8, br. (1339)
1282 **Mortier** (R. P.). Bonne Mère, ou la révérende mère Chapin, fondatrice de la congrégation de Notre-Dame de Grâce, Châtillon-sous-Bagneux (Seine). Lille-P., 1926, in-12, br. (8)
1283 **Muret** (Ernest). Eilhart d'Oberg et sa source française. P., 1887, in-8, broché. (1421)
Extrait de la Romania, t. XVI.
1284 **Péhant** (Emile). Sonnets. P., 1835, in-8, d.-r. chagr. (Dos orné). (890)
1285 **Pellisson** (M.). Cicéron. P., 1894, in-8, 240 pp., br., gravures. (1434)
1286 **Percy** (M.). Despotats ou Brancardiers. P., 1814, in-8, 18 pp., br., 4 planches. (1067)
Article extrait du Dictionnaire des sciences médicales.
1287 **Pereyra** (C.). L'Œuvre de l'Espagne en Amérique. Trad. de l'Espagnol par J. Baelen et R. Ricard. P., 1925, in-8, 368 pp., br. (1462)
1288 **Perret** (Paul). Le Roi Margot. P., 1886, in-12, br.
1289 — Les misères du cœur. Sans témoins. Les Yeux d'Or. Le supplice d'une honnête femme. P., 1884, in-12, br.
1290 (**Pons** (J.-H.-F.-Aug., marquis de La Châtaigneraye)). Hécatomphonie ou choix de cent nouvelles épigrammes, suivi des mœurs au XIXe siècle. P., 1819, in-8, 80 pp., br. (1449)
1291 **Porte** (Lucien). En pays basque il y a cent ans. Aux écoutes du Carlisme. Clamecy, s. d., in-8, br., orné de 3 pl. h. t. (1452)
1292 **Prolès** (Charles). Les hommes de la Révolution de 1871. Charles Delescluze, 1809, 1848, 1871. P., 1898, in-12, br. (1435)
1293 — Les hommes de la Révolution de 1871. Gustave Flourens. Insurrection crétoise, 1867-1868. Siège de Paris, 1870-1871, front. en couleurs et fac-similé, portrait h. t. P., Chamuel, 1898, in-12, br., 92 pp. (1435)
1294 **Psalmon** (F.). Le Pur accent anglais, petit traité pratique de phonétique anglaise. 3 tableaux et 24 pl. comprenant 78 dessins. P., Langlois, 1922, in-8, br. (1091)
1295 **Raillard** (M.). Les Principaux ponts du Moyen-âge à Metz. Metz. 1864, in-8, br. (Pl. h. t. dépliantes). (1462)
1296 **Recherches bibliographiques** sur le Télémaque, les Oraisons funèbres de Bossuet et le Discours sur l'Histoire Universelle. P., 1840, in-8, br. (1419)
1297 **Redan** (P.). La Cilicie et le problème Ottoman, préf. de R. Pinon. P., 1921, pet. in-8, 144 pp., br., gravures, 1 carte. (1444)
1298 **Résumé** du Procès du courrier de la Moselle devant la cour royale de Metz au sujet de l'Association bretonne. S. l., s. d., in-8, br. (1444)
1299 **Russie**. L'U. R. S. S. à la conférence du désarmement, préf. de A. Lounartcharsky. P., 1932, in-8, 229 pp., br. (1090)
1300 **Sécheresse** (P.). Heures de Loisirs : Mes Veillées. Nantes, 1846, in-12, 156 pp., br., dos réparé. (1464)
1301 **Semeria** (R. P. Jean). Dogme, hiérarchie et culte dans l'église primitive. Trad. de l'Italien par l'abbé F. Richermoz. P., 1906, pet. in-8, 392 pp., br.
1302 **Soleillet** (P.). Voyage à Ségou, 1878-1879, rédigé d'après les notes et journaux de voyage de Soleillet par G. Gravier. P., 1887, in-8, 516 pp., br., portr., 1 carte. (1449)

1303 **Swarte** (Victor de). Les financiers amateurs d'art aux XVIe, XVIIe et XVIIIe siècles. P., 1890, in-8, broché. (1474)
1304 **Talbert** (F.). De la prononciation en France au XVIe siècle et du livre de Thurot, intitulé de la prononciation française (1re partie : les voyelles). P., 1887, in-8, 72 pp., br. (1470)
1305 **Thomas** (M.). Essai sur le caractère, les mœurs et l'esprit des femmes dans les différents siècles. P., 1772, in-12, 174 pp., br. (1421)
1306 **Tiercelin** (Louis). La Comtesse Gendelettre. P., 1887, in-12, br.
1307 **Varigny** (Henry de). La Nature et la Vie. P., 1905, in-12, br. (8)
1308 **Villien** (A.). Histoire des Commandements de l'Eglise. Préface par l'abbé Boudinhon. P., 1909, in-12 br., 351 pp. (10)
1309 **Voltaire**. Dictionnaire philosophique. P., in-12, cart. pl. toile de l'éditeur.

Volumes à 50 francs

1310 **Aguilar** (Gr.). Les femmes d'Israël, esquisses et caractères d'après la bible et l'histoire post-biblique ou considérations sur la mission et la destinée de la femme juive d'après l'Ecriture sainte. P., 1860. (23)
1311 **Alain** (P.). La guerre allemande d'Agadir à Sarajevo, 1911-1914. Déceptions allemandes. Maroc et Libye. Les victoires balkaniques : hantise du « péril Slave ». Les lois militaires de 1913. La mission Liman von Sanders. Autriche et Serbie. La mort de François-Ferdinand. Un défi allemand. Le jeu des alliances. P., Alcan, 1915.
1312 **Allard** (Dr G.). Souvenirs d'Orient. La Bulgarie orientale, suivie d'une notice sur le Danube par M. J. Michel et de l'explication des Inscriptions par M. Léon Rénier. P., Le Clère, 1864, 7 grav. et 2 cartes. (8)
1313 **Allo** (E.-Bernard). Foi et Systèmes. P., Bloud, 1908. (5)
1314 **Alphand** (Gabriel). L'action allemande aux Etats-Unis. De la mission Dernburg à l'incident Dumba (2 août 1914-25 sept. 1915). Préface de M. Ernest Lavisse. P., Payot, 1915, in-8, br.
1315 **André-Michel** (Robert). Avignon. Les Fresques du Palais des Papes. Le procès des Visconti. P., 1920, in-8, br. 24 planches h. t. (1284)
1316 **Annuaire** diplomatique de l'Empire de Russie, 1883. Saint-Pétersbourg, 1883. (1344)
1317 **Antiphon**. Œuvres complètes de l'orateur Antiphon, trad. par Ch. Cucuel. Leroux, 1892, in-8, 89 pp., br. (404)
1318 **Ardouin-Dumazet**. Voyage en France. 14e série. **La Corse**. Balagne, Nebbio, Cinarca, Niolo, Casinca, Castagniccia, Cap-Corse, Bouches de Bonifacio. P., Berger-Levrault, 1931. (Cartes et vues). (1420)
1319 **Arréat** (Lucien). La Morale dans le drame, l'épopée et le roman. P., Alcan, 1882. (310)
1320 **Babelon** (Ernest). Guide illustré au Cabinet des Médailles et Antiques de la Bibliothèque Nationale. Les Antiques et les objets d'Art. P., Leroux, 1900, 172 fig., 1 planche. (7)
1321 **Baillon** (Comte de). Lord Walpole à la cour de France, 1723-1730. D'après ses mémoires et sa correspondance. P., Didier, 1867. (5)
1322 **Barbusse** (Henri). Voici ce qu'on a fait de la Géorgie. P., Flammarion, s. d. (4)

1323 **Barjot** (P.). L'Aviation militaire Française, préface du général Vuillemin. P., s. d., in-8, 245 pp., br., nombr. grav. (252)

1324 **Barroux** (M.). Les fêtes royales de Saint-Denis en mai 1389. P., 1936, brochure in-8 de 120 pp., avec 7 pl. h. t. (1315)

1325 **Barthélemy** (Ch. de Paris). Histoire de la Bretagne ancienne et moderne. Tours, Mame, 1858, in-8, demi-chagr., dos orné, frontispice. (3246)

1326 **Baye** (Le baron de) et **Girardin** (Le marquis de). A propos du bi-centenaire Karamzin et Jean-Jacques Rousseau. P., Leclère, 1912, pet. in-4, br., 36 pp., 2 portr. et 2 pl. h. t. (1332)

1327 **Bayonne**. La question de l'entrée de l'Adour et l'utilisation du Port de Bayonne pendant la guerre. Extraits des procès-verbaux, correspondances et délibérations, 1832-1918. Bayonne, A. Foltzer, 1919, plaquette in-8 de 127 pp. (1329)

1328 **Beaurain** (N.). Souvenirs Rouennais. Porte Saint-Hilaire, histoire militaire. Rouen, 1876, in-8, 52 pp., br., une eau-forte. (1310)

1329 **Bellon** (L'abbé E.). Bossuet, directeur de conscience. P., s. d., in-8, d.-r. toile. (1471)

1330 **Berger** (Eugène). Le vicomte de Mirabeau (Mirabeau-Tonneau), 1754-1792. Années de jeunesse, l'Assemblée Constituante, l'Emigration. P., Hachette, 1904. (8)

1331 **Besson** (M.). Vieux papiers du temps des îles. Préface de Jean Brunhes. P., 1925, 16 pl. h. t., 189 pp. (254)

1332 **Bibl** (Victor). Napoléon II. Roi de Rome. Prince de Parme. Duc de Reichstadt. 1811-1832. Trad. de l'allemand par M. Soulié. P., Payot, 1936. (1265)

1333 **Bimbenet** (Eugène). Les écoliers de la nation de Picardie et de Champagne à l'Université d'Orléans. Orléans, Herluison, 1885. (1230)

1334 **Bion de Marlavagne** (L.). Histoire de la Cathédrale de Rodez, avec pièces justificatives et de nombreux documents sur les églises et les anciens artistes du Rouergue. Rodez, 1875, in-8, br., 27 gravures. (1229)

1335 **Biornson** (Biornstierne). Arne. Scènes de la vie Norvégienne. P., 1880. (2)

1336 **Biottot** (Colonel). Les grands Inspirés devant la Science. Jeanne d'Arc. Flammarion, 1907. (9)

1337 **Blanc** (Louis). Histoire de la Constitution du 25 févr. 1875. P., Charpentier, 1882. (9)

1338 **Blanché** (R.). La notion de fait Psychique, essai sur les rapports du physique et du mental. Alcan, 1935, in-8, 403 pp., br. (28)

1339 **Blanqui**. Voyage en Bulgarie pendant l'année 1841. P., Coquebert, 1842, in-12, pl. toile. (Couv.). (1336)

1340 **Blunt** (Rév. J.-J.). Précis historique de la Réformation religieuse en Angleterre. P., Sandoz et Fischbacher, 1873. (13)

1341 **Boissieu** (Alphonse de). Ainay, son autel, son amphithéâtre, ses martyrs. Lyon, Scheuring, 1864, in-8, cartonné. (Fig. et pl. h. t.). (1233)

1342 **Bon** (Laura). Souvenirs, recueillis par Jarro. Une favorite de Victor-Emmanuel II. Adaptation française de Mme J. Carrère. P., 1910. (44)

1343 **Bonhomme** (Gabriel). Trois ans Rue Royale. Mœurs ministérielles, 1901-1904. P., Libr. Univers. (1)

1344 **Bouchot** (Henri). Les primitifs français, 1292-1500. P., 1904, in-8, br. (229)

1345 **Boulanger** (Jacques). Les protestants à Nîmes au temps de l'Edit de Nantes. P., Fischbacher, 1906, in-8, br. (1296)

1346 **Bovet** (M.-A. de). Trois mois en Irlande. Hachette, 1891, in-12, 493 pp., demi-bas., dos orné, 75 gravures.

1347 **Boyé** (P.). Stanislas Leszczynski et la cour d'Espagne (1733-1735). Nancy-P., 1898, in-8. (383)

1348 **Bratianu** (G.-I.). Recherches sur Vicina et Cetatea Alba, contribution à l'histoire de la domination byzantine et Tartare et du commerce Génois sur le littoral Roumain de la mer noire. Bucarest, 1935, in-8, 197 pp., 8 pl. (285)

1349 **Briand** (Aristide). La séparation, discussion de la loi. P., Charpentier, 1908. (Dos fendu). (9)

1350 **Bruttées** (M. l'abbé). Vie du R. P. Muard Marie-Jean-Baptiste du cœur de Jésus. Sens-P., 1855, in-12, demi-rel. bas., 3 litho. (4)

1351 **Brunetière** (F.). Le roman naturaliste. P., Calmann-Lévy, 1892, in-12, br., 421 pp. (Dos fendu, 1 plat manque). (314)

1352 **Bueno** (Manuel). L'Espagne et la Monarchie. Etude Politique. Trad. de Lucien Dumesnil. Madrid, Edit. Minerva, 1925, 290 pp. (221)

1353 **Bulgarini** (Abbé A.). Guide de Florence et de ses environs, rédigé sur un plan entièrement nouveau. Traduit par A. Le Rende. Florence, G. Ricci, 1880, in-8, d.-r. bas. (Fig. et carte). (207)

1354 **Bungener** (Félix). Rome et le cœur humain, études sur le catholicisme. P., Cherbuliez. Amsterdam, Van Bakkens, 1861, demi-chagrin. (7)

1355 **Burack** (Irving). Etude critique des poèmes inédits de James Russell Lowell. P., 1939, in-8. (1418)

1356 **Byron** (Lord). Les dernières années de Lord Byron. Les rives du lac de Genève, l'Italie, la Grèce, par l'auteur de Robert Emmet. Lévy, 1874, 284 pp., demi-chag., dos orné. (2)

1357 **Burnier** (Eugène). Histoire de l'abbaye de Tamié en Savoie. Chambéry, 1865, in-8, br. (Frontispice), dos refait. (1236)

1358 **Cabrol** (Dom F.). L'Angleterre Chrétienne avant les normands. P., 1909. (10)

1359 **Calvin** (J.). Sermons sur la nativité, la passion, la résurrection et le dernier avènement de Notre-Seigneur Jésus-Christ. Texte présenté et annoté par A.-M. Schmidt, préface de J. Saussure. P. et Genève, 1936, 234 pp., br. sur alfa, portr. (12)

1360 **Calvin** (J.). Trois Traités, comprenant l'Epître à Sadolet, le Traité de la Sainte-Cène, le Traité des Scandales, texte présenté et annotés par Albert-M. Schmidt, préface de J. Pannier. P. et Genève, 1930, 317 pp., br., sur alfa, portr. (12)

1361 **Candar** (E.). Les Andelys et Nicolas Poussin. P., 1860, in-8. (1203)

1362 **Capelle** (L'Abbé). Vie du Cardinal F. Giraud, archevêque de Cambrai. Lille, 1862, in-8, d.-chagr. (Frontispice). (703)

1363 **Catalogue** des Procès-verbaux des Conseils Généraux de 1790 à l'an II, conservés aux Archives Nationales et dans les

Archives Départementales. P., 1891, in-8, cart. (277)

1364 **César**. Commentaires de César sur la guerre des Gaules. Trad. en français avec le texte latin en regard et des notes par E. Sommer. P., 1866. (2417)

1365 **Charruau** (Le P.). Le révérend père Henri Chambellan de la Compagnie de Jésus (1834-1893). P., 1896. (5)

1366 **Charles** (E.). La logique ou l'art de penser, ouvrage connu sous le nom de logique de Port-Royal. Avec arguments, notes et table analytique. P., 1869. (5)

1367 **Chevrillon** (A.). Taine, formation de sa pensée. P., 1932, in-8, 415 pp. (1403)

1368 **Chotard** (H.). Le Pape Pie VII à Savone, d'après les minutes des lettres inédites du général Berthier au prince Borghèse et d'après les mémoires inédits de M. de Lebzeltern, conseiller d'ambassade autrichien. P., Plon, 1887. (10)

1369 **Cicéron**. De l'Orateur. Traduction de S. Andrieux, revue par M. Charpentier. P., Garnier, 1867. (1306)

1370 **Cimetier** (F.). Pour étudier le code de Droit canonique. Introduction générale. Bibliographie. Réponses et décisions. Documents complémentaires. 1917-1927. P., Letouzey, Gabalda, 1927. (8)

1371 **Cinget** (H.). Le cardinal de Richelieu et son ministère, étude historique. Saint-Denis (Réunion), 1870, in-8, 278 pp., demi-bas., couv. cons. (1030)

1372 [**Clément** (Mme, née Hémery)]. Les femmes vengées de la sottise d'un philosophe du jour, ou Réponse à un projet de loi de M. S*** M*** [Sylvain Maréchal] portant défense aux femmes d'apprendre à lire. P., 1801, in-8, d.-r. bas., dos orné. (1471)

1373 **Clément** (Abbé M.). Vie du Cardinal Richard, archevêque de Paris. P., 1923, p. in-8, br., portr. (4)

1374 **Clément** (J.-H.-M.). La représentation de la Madone à travers les âges. P., Bloud. (14)

1375 **Clémentel** (Etienne). Un drame économique. Les Délimitations. Le Passé. L'Avenir. P., Lafitte, 1914. (4)

1376 **Chergé** (Ch. de). Histoire des Congrégations Religieuses d'origine Poitevine. Poitiers, A. Dupré, 1856. (37 figures). (1235)

1377 **Cochelet** (Mlle). Choix de mémoires et écrits des femmes françaises aux XVIIe, XVIIIe et XIXe siècles, avec leurs biographies par Mme Carette, née Bouvet. Mémoire sur la Reine Hortense et la famille Impériale. P., Ollendorff, 1907. (12)

Manque le premier plat de couverture et débrochée.

1378 **Collas** (Emile). La Belle-Fille de Louis XIV. P., s. d., in-8, br. (1453)

1379 **Cotteville** (Le Vicomte). Manière de discerner les Médailles antiques de celles qui sont contrefaites d'après Beauvais de l'Académie de Cortone, ouvrage revu, corrigé, mis dans un nouvel ordre et augmenté. P., Alphonse Picard, 1885. (3)

1380 **Combe** (Colonel). Mémoires du... sur les campagnes de Russie, 1812, de Saxe, 1813, de France, 1814 et 1815. P., Plon, 1896. (1310)

1381 **Combier** (A.). Cahiers du Tiers-Etat du bailliage de Laon en 1789. In-8, br. (3529)

1382 **Comte** (Auguste). Lettres à John Stuart Mill (1841-1846). P., Leroux, 1877, in-8, br. (38)

1383 **Congrès Eucharistique National** (V^e). Compte rendu officiel. P., 1923, in-8, br. (Portraits). (387)

1384 **Conny** (M. de). Recherches sur l'abolition de la liturgie antique dans l'église de Lyon. P., Lecoffre, 1859. (3)

1385 **Constantinople. Le Mont Athos. La Grèce**. La dix-neuvième Caravane des Dominicains d'Arcueil. P., Mersch, 1894, in-8, br. (Frontispice, gravures. (114)

1386 **Cordier** (Henri). Le premier traité de la France avec le Japon (Yedo, 9 octobre 1858). Leide, 1912, in-8. (230)

1387 **Darwin**. Les amours des plantes, poème en quatre chants. Trad. par J.-P. Deleuze. P., an VIII, in-12, demi-veau. (830)

1388 **Delaporte** (J.). Le régime Fiscal des associations, congrégations et cercles. P., 1895, in-8, 251 pp. (1093)

1389 **Delattre** (R. P.). Lampes chrétiennes de Carthage. Lyon, 1880, 66 pp., grav., lég. rousse. (1098)

1390 **Dementhon** (Abbé Ch.). Une victime des septembriseurs. L'Abbé J.-B. Bottex, député du clergé de Bresse aux Etats Généraux, massacré aux journées de septembre 1749-1792. Notice biographique et étude d'histoire religieuse. P., 1903, in-8, 482 pp., portr. (Dos réparé). (1465)

1391 **Desaivres** (Léon). Les Cimetières de Niort. Niort, 1896, in-8. (1319)

1392 **Deschamps** (L.). Histoire de la question Coloniale en France. P., 1891, in-8, 406 pp. (1091)

1393 **Didon** (Le P.). L'homme selon la science et la foi. Conférences. 2e éd. aug. d'une nouvelle préface. P., 1876, rel. demi-basane. (5)

1394 **Diehl** (Ch.). En Méditerranée, promenades d'histoire et d'art. P., 1901, dos fendu. (20)

1395 **Dreyfus** (Ferdinand). Un philanthrope d'autrefois. La Rochefoucauld-Liancourt, 1747-1827. P., 1903. (1406)

1396 **Du Bled** (Victor). La Société Française du XVIe au XXe siècle. VIIe série, XVIIIe siècle, amateurs et artistes, manieurs d'argent et fermiers généraux, femmes et salons du XVIIIe siècle, etc., etc. P., 1900. (1418)

1397 **Duméril** (H.). Lord Erskine, étude sur le barreau anglais à la fin du XVIIIe siècle. P., 1883, in-8, 375 pp. (1469)

1398 **Dussaud** (René). Notes de mythologie syrienne. P., 1903, in-8, 67 pp., ill. de 18 grav. (1448)

1399 **Ellain** (Nicolas). Les œuvres poétiques françoises de Nicolas Ellain, Parisien (1561-1570), publiées par Ach. Genty. P., Poulet-Malassis, 1862, in-12, 91 pp., br., tiré à 336 exempl. (1464)

1400 **Euripide**. Iphigénie à Aulis, éd. classique, avec une introduction sur le théâtre grec et sur Euripide, un commentaire et un index des noms propres, par A. Willem. Liége, 1920, in-8. (3)

1401 **Fleury** (J.-A.). Abrégé de l'histoire d'Angleterre comprenant celle de l'Ecosse, de l'Irlande et des possessions Anglaises depuis les premiers temps jusqu'en 1858. In-12, 981 pp., demi-chagr., dos orné, fer de lycée sur le plat. (7)

1402 **Forcinal** (E.). Rêveries et Souvenirs. Rennes, 1907, d.-r. toile.

1403 **Fortia d'Urban**. Mémoire et plan de travail sur l'histoire des Celtes ou Gaulois, c'est-à-dire sur l'histoire de France avant

Clovis. P., 1807, in-12, 234 pp., demi-veau. (4)
1404 **Garnier** (Ed.). Louis de Bourbon, Evêque-Prince de Liège (1455-1482). P., 1860, in-8. Tiré à très petit nombre. (1415)
1405 **Gay** (Jules). Les Papes du XIe siècle et la chrétienté. P., 1926. (9)
1406 **Gebhart** (E.). D'Ulysse à Panurge, contes héroï-comiques. P., 1902, manque la couv. (1461)
1407 **Gheusi** (P. B.). Cinquante ans de Paris, mémoires d'un témoin, tome IV, 1939-1942. Revivre. P., 1942, pet. in-8, 424 pp., br. (2400)
1408 **Gourdon de Genouillac**. Histoire du Capitoulat et des Capitouls de Toulouse. P., 1890, in-12, rel. demi-toile. (1300)
1409 **Grandmaison** (Ch. de). Fragments de Chartes du Xe siècle provenant de Saint-Julien de Tours. P., 1886, in-8, 117 pp., des feuils. (3422)
1410 **Graux** (Dr Lucien). Boutier de Catus, commissaire des guerres aux armées de la révolution, 1765-1832. P., s. d., in-8. (1099)
1411 **Grea** (Dom A.). De l'Eglise et de sa divine constitution. Augmentée d'un appendice sur l'origine et la nature de l'Etat et ses relations avec l'Eglise. P., s. d., 2 vol. (8)
1412 **Grégoire** (H.). Saints Jumeaux et Dieux cavaliers, étude hagiographique. P., 1905, in-8, 77 pp. (1091)
1413 **Grousset** (R.). Etude sur l'histoire des sarcophages chrétiens, catalogue des sarcophages chrétiens de Rome qui ne se trouvent point au musée du Latran. P., 1885, in-8, 150 pp. (1087)
1414 **Guide** des électeurs. P., 1837, in-8, br. (1087)
1415 **Ginguené** (P.-L.). Notice sur la vie et les ouvrages de Nicolas Piccini. P., an IX, in-8, rel. d.-toile, 144 pp. (660)
1416 **Guiraud** (Jean). L'Eglise romaine et les origines de la Renaissance. P., 1904. (10)
1417 **Haelling** (G.). Le Rhin politique, économique, commercial. P., 1922, in-8, 290 pp., cartes. (1100)
1418 **Haussonville** (Le Comte d'). La duchesse de Bourgogne et l'alliance savoyarde sous Louis XIV. La réconciliation avec la Savoie et le mariage de la duchesse de Bourgogne. P., 1898, fort in-8, br. (Front.). (77)
1419 **Hauvette** (A.). De l'authenticité des épigrammes de Simonide. P., 1896, in-8, 109 pp. (1094)
1420 **Hébert** (Marcel). Le Sentiment Religieux dans l'oeuvre de Richard Wagner. P., 1895. (10)
1421 **Hérodien**. Histoire Romaine depuis la mort de Marc-Aurèle jusqu'à l'avènement de Gordien III. Trad. par L. Halévy. P., 1860. (1425)
1422 **Jacob**. Esquisse hermétique du Tout Universel d'après la théosophie chrétienne, nouvelle édition publiée avec préface explicative par le Dr Papus et suivie de l'étude analytique d'un Athanor alchimique. P., 1902. (2 pl., 1 tableau). (8)
1423 **Jacob** (P.). Horus und seine Freunde. 2e éd. par M. Hertz, Berlin, 1884, in-8, demi-rel. veau. (1458)
1424 **Jacquemoud** (Baron J.). Description historique de l'abbaye royale d'Hautecombe et des mausolées élevés dans son Eglise aux princes de la Maison royale de Savoie.
Chambéry, 1843, in-8, br. (3 gravures et 1 plan). (1235)
1425 **Janicot** (J.), **Giron** (A.). Pougues, médical et pittoresque. P., 1883, in-16, d.-r. veau. (21 cartes). (3251)
Traces d'humidité sur la reliure.
1426 **Joanne**. Itinéraire de la Suisse, du Mont Blanc, de la vallée de Chamonix et des vallées du Piémont. P., 1874, fort vol. in-12, cart. de l'éditeur, nombr. grav. (1444)
1427 **Jousseaume-Latour** (H.). Mes Clochers, poèmes. Château-Thierry, 1894, in-8, br., grav. (1424)
1428 **La Barre-Duparcq** (Ed. de). Histoire de Henri IV, Roi de France et de Navarre. P., 1884, in-8, 336 pp., portr. (123)
1429 **Lacroix** (P.) (Bibliophile Jacob). Les cent et une. Lettres bibliographiques à M. l'Administrateur général de la Bibliothèque Nationale. P., 1849, in-8, 195 pp., broché pl. papier fort. (1423)
1430 **Lamarre** (Cl.). De la milice romaine depuis la fondation de Rome jusqu'à Constantine. Deuxième édition. P., 1870. (Gravures). Rousseurs. (1462)
1431 **Lamouche** (L.). La Péninsule Balkanique, esquisse historique, ethnographique, philologique et littéraire. P., 1899. (1416)
1432 **Laporte** (A.). Influence du droit Romain sur les rapports des époux au Moyen-âge. P., 1903, in-8, 122 pp. (235)
1433 **Largent** (Le Père A.). Etudes d'histoire ecclésiastique. Saint Cyrille d'Alexandrie et le concile d'Ephèse. Saint Jean-Chrysostome et la critique contemporaine. Le brigandage d'Ephèse et le concile de Calcédoine. P., 1892, in-8, 279 pp., br. (1092)
1434 **La Rochefoucauld** et **Vauvenargues**. Deux moralistes. P., 1878. (9)
1435 **Laugel** (Auguste). La Réforme au XVIe siècle. Etudes et portraits. P., 1881, in-8. Traces de mouillures dans la marge du dos. Qq. rousseurs. (77)
1436 **Launay** (L. de). La Bulgarie d'hier et de demain. Hachette, 1907. (35 fig., 1 carte). (6)
1437 **Lebon** (A.). Etudes sur l'Allemagne politique. P., 1890. (8)
1438 **Le Brun** (A.). L'Eglise Saint-Julien-le-Pauvre d'après les historiens et des documents inédits tirés des archives de l'assistance publique, avec une notice sur la vie et les oeuvres de M. de Montyon. P., 1889, in-8, 105 pp., 7 grav. sur bois, 3 plans. (1205)
1439 **Le Cadre** (J.-J.). Quelques notes sur la ville de Nantes. Premier extrait de remarques, observations, commentaires, rectifications, additions, considérations, réflexions, etc. P., 1824, in-8, 287 pp., demi-chagr., dos orné. (1246)
1440 **Leclercq** (Jules). La terre des merveilles, promenade au parc national de l'Amérique du Nord, ouvrage orné de 40 pl. h. t. et de 2 cartes dépliantes h. t. P., 1886, in-12, pl. r. toile. (1451)
1441 **Le Glay** (A.). Les origines historiques de l'alliance Franco-Russe depuis les origines jusqu'au traité d'Amsterdam (1717). P., 1897, pet. in-8, 302 pp., br. (1403)
1442 **Leibnitz**. La Monadologie, publiée et accompagnée d'éclaircissements par Emile Boutroux. P., 1881. (8)
1443 **Lemaître** (Jules). Fénelon. 1910. (1487)
1444 **Lenoir** (Alex.). Description historique et chronologique des monumens de sculpture réunis au musée des monuments français.

Achat de Bibliothèques et Lots divers au comptant.

P., 1806, in-12, 258 pp., pl. veau ép., dos orné, dent. or sur les plats, tranches jaunes. (671)
1445 **Loques** (Louis). Les administrateurs militaires depuis les temps les plus anciens jusqu'à nos jours. Tours, 1876, in-8, br. (377)
1446 **Liturgie**. La divine Liturgie de Saint Jean-Chrysostome chantée selon le rite byzantin, avec trad. française à notation musicale. Harissa (Liban), 1935, in-8, 123 pp. (1093)
1447 **Loisy** (Alfred). L'Evangile selon Saint Marc. P., 1912, in-12. (8)
1448 **Luçay** (Le comte de). Mélanges de Finances et d'économie politique et rurale. 1re partie. Finances. Clermont, 1889, in-8, demi-rel. veau. (1088)
1449 **Maisonneuve** (Th.). Chansons Douces, poésies avec des vers de L. Tiercelin. Jouaust, 1890, in-12, 164 pp., br., eau-forte de Courboin, lég. rouss. (1404)
1450 **Malinin** (Alex.). Zwei Streitfragen der Topographie von Athen. Berlin, 1903, in-8, broché. (43 pages). (245)
1451 **Mangeot** (G.). Autour d'un foyer Lorrain, la famille de Saint-Lambert, 1596-1795. P., 1913, in-8, 135 pp., 5 grav. (1251)
1452 **Manteyer** (G.). La pétition Naundorff au Sénat (15 mars 1910-28 mars 1911), articles des débats avec 8 pièces annexes. Gap, 1912, in-8, 106 pp., br. (1099)
1453 **Marchant de Beaumont** (F.-M.). Le conducteur au cimetière de l'Est, ou du Père La Chaise; contenant l'esquisse descriptive et topographique de ce lieu funèbre, et le tableau des scènes de moeurs dont il est le témoin. P., 1820, in-18, 425 pp., br., 2 grav. (1)
1454 **Margerie** (Emmanuel de). L'oeuvre de Sven Hedin et l'orographie du Tibet. P., 1929, 139 pp., in-8, br., 28 fig. hors texte. (1472)
1455 **Martin** (A.-G.-P.). Quatre siècles d'histoire Marocaine, au Sahara de 1504 à 1902, au Maroc, 1894 à 1912, d'après archives et documentations. P., 1923, fort. vol. in-8, 591 pp., br. (1243)
1456 **Mattei** (Commandant). Bas-Niger, Bénoué, Dahomey. Grenoble, 1890, in-8, 196 pp., 57 gravures h. t., carte. (1100)
1457 **Maugain** (Gabriel). Ronsard en Italie. P., 1926, in-8, br.
1458 **Menant** (M.-J.). Empreintes de cachets Assyro-Chaldéens relevés au musée britannique sur des contrats d'intérêt privé. P., 1880, in-8, 47 pp., br., figures. (669)
1459 **Mercure de France**. Tables des tomes I à XX, précédée d'une table de concordance entre les années, les tomes, les mois, les numéros et la pagination. P., 1898, in-8, br. (1401)
1460 **Merlin** (A.) et **Poinssot** (L.). Les inscriptions d'Uchi Majus d'après les recherches du capitaine Gondouin. P., Leroux, 1908, gr. in-8, broché. (1430)
1461 **Métivier** (De). Un poète Bordelais inconnu, XVIIe siècle. Choix de poésies inédites du Président Métivier. Bordeaux, 1901, in-8, 113 pp., br. (2401)
Tiré à 160 exempl. Un des 75 sur vélin.
1462 **Milliaires** (Les) de Rennes. Rennes, 1893, in-8, 71 pp., br., 14 planches. (1418)
1463 **Mollat** (G.). Les Papes d'Avignon (1305-1378). P., 1912, in-12, br., 423 pp. (8)
1464 **Monselet** (Charles). Encore Un !... P., 1885, in-12, rel. demi-chagr. (1095)
1465 **Monselet** (Charles). Les Années de Gaieté. P., 1875, in-12, rel. demi-basane. (1095)
1466 **Monselet** (Charles). **Arène** (Paul). L'Hôte, comédie en un acte, en vers. 1875, in-12, rel. demi-chagr. (1096)
1467 **Morlet** (Colonel de). Notice sur les cimetières gaulois et germaniques découverts dans les environs de Strasbourg. Strasbourg, 1862, in-8, br., 2 planches. (1250)
1468 **Morvonnais** (Hippolyte de la). La Thébaïde des Grèves, reflets de Bretagne, nouv. éd. suivie de Poésies posthumes. P., 1864, in-12, d.-r. chag., dos orné. (1454)
1469 **Müller** (C.-F.-V. Von). Syntax des nominativs und Akkusativs im Lateinischen. Leipzig, 1908, in-8, 173 pp., br. (1092)
1470 **Niox** (Général). L'Hôtel des Invalides. P., 1909, in-12, p. r. t., 45 ill. (1204)
1471 **Nitzsche** (Max). Die handelspolitische Reaktion in Deutschland. Eine historisch-politische studie. Stuttgart und Berlin, 1905, in-8, br., 380 pp. (1473)
1472 **Normandie** (Duc de). Mémoires du duc de Normandie fils de Louis XVI, écrit et publiés par lui-même. P., 1831, in-8, 148 pp., br., couv. muette, lég. rouss., portr. (1466)
1473 **Omont** (H.). Les manuscrits grecs datés des XVe et XVIe siècles de la Bibliothèque Nationale et des autres bibliothèques de France. P., 1892, in-8, br. (1428)
1474 **Omont** (H.). Inventaire des manuscrits de la collection Moreau. P., 1891, in-8, 292 pp., br. (244)
1475 **Orsi** (Pietro). Histoire de l'Italie moderne (1750-1910), traduction de Henri Bergmann. P., in-8, br.
1476 **Parenteau**. Le Fondeur du Jardin des Plantes de Nantes et son confrère de René. Attributions celtiques et gallo-romaines. Nantes, Forest et Grimm, 1868, in-8, br., avec 3 planches h. t. (2247)
1477 **Pédegert** (J.-F.). Notice historique et archéologique sur Notre-Dame de Dax. Dax, 1860, in-8, br. (1292)
Rare. Forte trace d'humidité et de moisissure dans la marge extérieure.
1478 **Pasek** (Jean-Chrysostome). Mémoires. Gentilhomme Polonais (1656-1688). Traduit et commenté par P. Cazin. P., s. d., in-8, br. (Bibliog.).
1479 **Paulino, Cabral de Vasconcellos**, Abbade de Jazente. Poesias. Porto, 1786, in-12, demi-rel. veau bleu, s. j., tr. ébarb. (587)
Recueil de 245 sonnets.
1480 **Péan de La Roche-Jagu** (Mlle). Mémoires artistiques, écrits par elle-même. P., 1861, in-12, 105 pp., d.-rel. chagrin. (500)
1481 **Péladan** (Joséphin). Histoire et Légende de Marion de Lorme. Avec une documentation iconographique et une présentation d'Emile Magne. P., 1927, in-8, br. (1463)
1482 **Poisle Desgranges** (J.). Rouget de Lisle et la Marseillaise. P., 1864, in-18, 122 pp., pl. toile rouge. Eau-forte par Staal. (6)
1483 **Polzer-Hoditz** (Comte A.). L'Empereur Charles et la mission historique de l'Autriche. Traduit par J. Benoist-Méchin. P., 1934, in-8, br.
1484 **Poujoulat** (M.). Les Bossuetines, lettres sur Bossuet adressées à un homme d'état. P., 1854, in-8, 503 pp., br., couv. muette. (1094)
1485 **Pradel** (G.). Madame de Sévigné en Provence. P., in-8, br. (1326)
1486 **Raffy** (C.). Lecture d'histoire ancienne.

Achat de Bibliothèques et Lots divers au comptant.

Rome. P., 1867, in-32, demi-chagr., dos orné, ier de lycée sur le plat. (1416)

1487 **Ratzel** (Friedr.). Deutschland. Einführung in die Heimatkunde. Leipzig, 1898, in-12, cartonnage de l'éditeur, colorié. (2 cartes en coul., 4 grav. h. t.). (593)

Cartonnage très frais.

1488 **Raynaud** (G.). Les Dieux, les héros et les hommes de l'ancien Guatémala, d'après le livre du Conseil. Leroux, 1925, in-8, 157 pp., br. (1473)

1489 **Rayem** (L.-A.). Mirabeau. Sa vie et ses œuvres. Moulins, 1892, in-12, broché. (1462)

1490 **Raymond** (William). Histoire de l'Art, depuis les origines jusqu'à nos jours. Architecture. Statuaire. Peinture. Illustrations d'après les monuments. P., in-8, d.-r. ch., nombr. fig. (Rousson sur les plats). (5)

1491 **Reynier** (Gustave). De Marcelli Palingenii stelati poetae Zodiaco Vitae. P., 1893, in-8, br., 91 pp. (1478)

1492 **Richard** (Monseigneur). Étude sur la légende liturgique de Saint Clair, premier évêque de Nantes. Nantes, 1885, in-8, broché. (1455)

1493 **Rivière** (Jean). Le Dogme et la Rédemption. P., 1914, in-12, br. (8)

1494 **Rouard de Card** (E.). La nationalité Française. P., 1893, in-32, 331 pp., cart. pl. perc. de l'éditeur. (1487)

1495 **Rolland** (H.). Bibliographie d'Émile Esperandieu. 1883-1936. Avant-propos de Augustin Fliche. P., 1899, in-8, br. (1092)

1496 **Saisie** de livres prohibés faite aux couvents des Jacobins et des Cordeliers à Lyon, en 1694. Nouvelle éd. aug. d'un répertoire bibliographique; par Jean Gay. Turin, 1876, in-8, br. (6)

Tiré à 200 exemplaires numérotés.

1497 **Stein** (H.). Bibliographie de l'impôt sur le revenu. P., 1900, in-8, 31 pp., br. (1409)

1498 **Thierry** (Augustin). Lettres sur l'histoire de France. 10 ans d'études historiques. P., 1866, in-8, br. (Dos fendu). (1097)

1499 — Récits des temps Mérovingiens, précédés de considérations sur l'histoire de France. P., 1868, in-8, br. (1097)

1500 — Essai sur l'histoire de la formation du Tiers État, suivi de deux fragments du recueil des monuments inédits de cette histoire. P., 1866, in-8, br. (1097)

1501 **Thiers et Benoist d'Azy**. Rapport général présenté par M. Thiers au nom de la commission de l'assistance et de la prévoyance publiques dans la séance du 26 janv. 1850. P., 1850, in-8, d.-r. chag., dos orné. (670)

1502 **Tissot** (E.). Le drame norvégien, Henri Ibsen, Biørnstjerne Biørnson. P., in-32, br. (30)

1503 **Tixeront** (J.). Précis de Patrologie. P., 1938, in-32, br. (10)

1504 **Tonnelat** (Ernest). Les Frères Grimm, leurs œuvres de jeunesse. P., 1912, fort in-8, br. (1456)

1505 **Trabaud** (Henri). Essai sur les principes sociaux de l'évangile, leur action dans l'histoire, leur application aux circonstances actuelles. P., 1890, in-8, br. (1098)

1506 **Trémoille** (L. de La). Prigent de Coëtivy, Amiral et bibliophile. P., 1906, in-4, 86 pp., br., portr. (1093)

1507 **Trésal**. Annexion de la Savoie à la France, 1848-1860. Avec 1 carte. P., Plon, 1913, in-8, br. (1238)

1508 **Valois** (N.). Le conseil du Roi et le grand conseil pendant la 1re année du règne de Charles VIII. P., 1883, in-8, 90 pp., br. (1470)

1509 **Vernes** (M.). Les emprunts de la Bible Hébraïque au Grec et au Latin. P., 1914, in-8, 236 pp., br. (1473)

1510 **Villemain** (M.). Souvenirs Contemporains d'Histoire et de Littérature, 1re partie. M. de Narbonne. Souvenirs de la Sorbonne en 1825. De M. de Feletz et de quelques salons de son temps. P., 1862, in-12, br. (9)

1511 **Vogüé** (Vicomte E. Melchior de). Histoire et Poésie. P., 1898, in-12, br., 290 pp. (9)

1512 **Vaillant** (L.). Documents publiés par la société historique et archéologique de Corbeil, d'Étampes et du Hurepoix. I. L'Église de Saint-Germain-lès-Corbeil. 1887, in-8, ... pp., br., gravures h. t. (1322)

1513 **Voyage du Roi au camp de Saint-Omer** et dans les départements du Nord (sept. 1827). Extrait du Moniteur. P., 1827, in-8, br. (287 pp.). (1245)

1514 **Weil** (Georges). Histoire des États-Unis de 1787 à 1917, avec 7 pl. h. t. P., 1919, in-8, br. (1033)

1515 **Weulersse** (G.). Chine ancienne et moderne, impressions et réflexions. P., 1902, in-12, 366 pp., br. (8)

Volumes à 60 francs.

1516 **Ardouin-Dumazet**. Voyage en France. Calaisis, Boulonnais. Artois. P., Berger-Levrault, 1912, rel. pl. toile. (3297)

1517 **Aubertin** (Charles). Sénèque et Saint Paul. Étude sur les rapports supposés entre le philosophe et l'apôtre. P., Didier, 1872, d.-r. chag., dos orné, 444 pp. (726)

1518 **Azeglio** (Massimo). L'Italie de 1847 à 1865. Correspondance politique de Massimo d'Azeglio, accompagnée d'une introduction et de notes par Eugène Rendu. P., Didier et Cie, 1867, demi-rel. toile. (2)

1519 **Bassy** (N. de). La Russie sous les Soviets. Vingt ans d'expérience bolchevique. P., Plon, 1938, in-8, br. (480 pp.). (283)

1520 **Achard** (Amédée). Montebello. Magenta. Marignan. Lettres d'Italie (mai-juin 1859). P., Hachette, 1859. (2)

1521 **Advielle** (V.). Catalogue des manuscrits du fonds Victor Advielle de la bibliothèque d'Arras. P., 1901, in-8, 211 pp. (1096)

1522 **Aiken** (Ch.-F.). Bouddhisme et Christianisme, traduit de l'Anglais par l'abbé L. Collin. P., Lethielleux, in-8, br. (1422)

1523 **Alby** (Ernest). Les Camisards (1702-1711). P., Ch. Meyruels, s. d. (13)

1524 **André** (Marius). Bolivar et la démocratie. P., 1924, in-8, br. (856)

1525 **Babeau** (Albert). L'Instruction primaire dans les campagnes avant 1789, d'après des documents tirés des archives communales et départementales de l'Aube. Troyes, 1875, in-8, br., 84 pp. (249)

1526 **Backer** (Louis de). Bidasari, poème malais, précédé des traditions poétiques de l'Orient et de l'Occident. P., Plon, 1875, in-8. (1273)

1527 **Baie** (Eugène). L'Épopée Flamande. P., Alcan, 1917, in-8, br. (2)

1528 **Baguenault de Puchesse** (Comte). Hector de La Ferrière, deux romans d'aventures au XVIe siècle. Arabella Stuart, Anne de Caumont. P., 1898, in-8, 209 pp., br. (1415)

1529 **Bardoux** (J.). Croquis d'Outre-Manche. Hachette, 1914, 235 pp. (1424)

Plateau de Cornouailles. Falaises du Devon. Vallée du Somerset. Couronnement du Roi.

1530 **Bargy** (H.). La religion dans la société aux États-Unis. Colin, 1902, 290 pp. (9)

1531 **Bataille** (C.). Vie politique et religieuse de Thomas Becket, chancelier de Henri II. P., Comptoir des Imprimeurs unis, 1842. (10)

1532 **Baudrillart** (Mgr Alfred). Vie de Mgr d'Hulst. P., de Gigord, 1912, 2 vol. in-8, br. (1436)

1533 **Baudrillart** (H.). Manuel d'économie politique. P., 1872. (6)

1534 **Beaumarchais**. Clavijo. Avec une préface par M. de Lescure. P., Libr. des Bibliophiles, 1880, 74 pp. (7)

Tiré à petit nombre.

1535 **Bedier** (Comtesse de). Les chanoinesses de Remiremont pendant 12 siècles (620 à 1792). Introduction de Marie-Anne Bovet. P., Téqui, 1900, in-8, br. (Couverture factice). (1251)

1536 **Benoist** (Charles). Les ouvrières de l'aiguille à Paris, notes pour l'étude de la question sociale. P., Chailley, 1895, d.-r. chag. (3)

1537 **Bérard** (Victor). La Macédoine. Colin, 1900. (5)

1538 — La révolte de l'Asie. Colin, 1904. (10)

1539 **Bertin** (G.). La Campagne de 1813 d'après des témoins oculaires. Flammarion, s. d., in-8, 300 pp., br. (2660)

1540 **Bertrand** (J.). Les fondateurs de l'Astronomie moderne. Hetzel, s. d., 387 pp., demi-chagr., dos orné. (4)

Copernic, Tycho Brahé, Képler, Galilée-Newton.

1541 **Beslay** (Charles). Mes souvenirs, 1830, 1848, 1870. P., Fischbacher, 1874. (593)

1542 **Bloch** (G.). La République romaine, les conflits politiques et sociaux. P., 1922. (8)

1543 **Boinet** (E.). Les doctrines médicales, leur évolution. P., E. Flammarion. (4)

1544 **Bonnaffé** (Edmond). Les collectionneurs de l'ancienne France. P., 1873. (63)

1545 **Bonnet** (Jules). Mes souvenirs du barreau depuis 1804. P., A. Durand, 1864, in-8. (385)

1546 **Bonneville de Marsangy** (L.). Le Comte de Vergennes, son ambassade en Suède, 1771-1774. Plon, 1898, in-8, 462 pp., portr. (1418)

1547 **Boppe** (A.). Correspondance inédite du Comte d'Avaux (Claude de Mesmes) avec son père J.-J. de Mesmes, sieur de Roissy (1627-1642). Plon, 1887, in-8. (1456)

1548 **Boppe** (A.). Les peintres du Bosphore au XVIIIe siècle. P., Hachette, 1911. (2)

1549 **Borgnet** (J.). Recherches sur les anciennes fêtes namuroises, extrait de 68 pp. in-4 des Mém. de l'Académie, 1854. (48)

1550 **Bouchard** (E.). Assises scientifiques du Bourbonnais. 1886. Les Guerres de religion et les troubles de la Fronde en Bourbonnais. Moulins, C. Desrosiers, 1867, in-8, br. (1 pl.). (1273)

1551 **Boureille** (abbé P.). Histoire des Montils. Blois, 1912, in-8, 626 pp., fig. et pl. h. t.). (1325)

1552 **Bourgeois** (Léon). Solidarité. P., Colin, 1896. (21)

1553 **Bourget** (Paul). Études et Portraits. II. Études Anglaises. P., Plon, 1909. (9)

1554 **Bourguet** (A.). Le Duc de Choiseul et l'alliance Espagnole. Plon, 1906, in-8. (1412)

1555 **Bouteillier** (J.). De Saint-Louis à Sierra-Leone, huit ans de navigation dans les rivières du Sud, précédé d'une lettre-préface de M. l'amiral Vallon. P., A. Challamel, 1891, demi-rel. bradel toile. (4)

1556 **Bréal** (Michel) et Anatole **Bailly**. Leçons de mots, cours supérieur. Dictionnaire étymologique latin. Les mots latins groupés d'après le sens et l'étymologie. P., Hachette, 1895, in-8, demi-rel. toile. (2089)

1557 **Cabaton** (A.). Catalogue sommaire des manuscrits sanscrits et pâlis. I. Manuscrits sanscrits. — II. Manuscrits pâlis. P., Leroux, 1907-1908, 2 fascicules in-8, br. (1443)

1558 **Castan** (Auguste). Besançon et ses environs. Besançon, Marion, 1881. (1328)

1559 **Catalogue** de livres et estampes relatifs à l'histoire de la ville de Paris et de ses environs provenant de la bibliothèque de feu M. H. Destailleur. P., 1894, gr. in-8. (1333)

1560 **Charmes** (F.). Études historiques et diplomatiques. Hachette, 1893. (1438)

1561 **Charles-Roux** (Fr.). Autour d'une route. L'Angleterre, l'Isthme de Suez et l'Égypte au XVIIIe siècle. Plon, 1922, in-8. (1411)

1562 **Clément** (Pierre). Une Abbesse de Fontevrault au XVIIe siècle. — Gabrielle de Rochechouart de Mortemart. Étude historique. P., Didier, 1871. (10)

1563 **Collé**. Correspondance inédite faisant suite à son journal, accompagnée de fragments inédits de ses œuvres posthumes, avec une introd. et des notes par H. Bonhomme. Plon, 1864, in-8, 485 pp., br., portr. et 2 fac-similés d'autographe. (2099)

1564 **Cormier** (Fr. H.-M.). Le Bienheureux Raymond de Capoue, XXIIIe Maître général de l'Ordre des Frères-Prêcheurs. Rome, 1899, in-8, fig. et pl. (1091)

1565 **Daudet** (Ernest). Mémoires du Comte Valentin Esterhazy, avec une introduction et des notes. P., Plon, 1905, in-8, br. (3 grav. h. t.). (53)

1566 — Une vie d'ambassadrice au siècle dernier. La Princesse de Lieven. P., Plon, 1903, in-8, br. Traces d'humidité dans les marges des 20 premières pp. et couverture abîmée. (23)

1567 **Daunou**. Chénier. Tableau historique de l'État et des progrès de la littérature française depuis 1789, précédé d'une notice sur l'auteur et accompagné de notes complémentaires, 1810-1862. P., Ducrocq, s. d., in-8, pl. r. toile. (769)

1568 **Daudet** (Louis). La toile d'araignée. P., Dentu, 1881, 2 vol.

1569 **Delehaye** (H.-S.-J. Bollandiste). Les légendes Hagiographiques. Bruxelles, s. d.

1570 **Desbordes** (Jean). Le vrai visage du marquis de Sade. P., 1939, in-8, broché. (23 planches h. t.). (1549)

1571 **Deschanel** (E.). Le théâtre de Voltaire. Lévy, 1886, couv. muette. (1497)

1572 **Duchesne** (L.). Les premiers temps de l'État Pontifical. P., Fontemoing, 1911. (5)

1573 **Ebbinghaus** (H.). Précis de psychologie, traduit sur la 2e éd. allemande par G. Raphaël. P., F. Alcan, 1920, in-8. (20)

1574 **Elder** (Marc). Le sang des Dieux. P., A. Michel, 1931.
1575 **Elie** (Abbé). Histoire de la paroisse de Saint-Contest depuis le XIII° siècle jusqu'à nos jours. Caen, 1903, in-8, br. (Dos fendu). (1473)
1576 **Espérandieu** (E.). Archéologie Tunisienne. Epigraphie des environs du Kef (Tunisie), inscriptions recueillies en 1882-1883, 7 fasc. réunis en 1 vol. in-8, cart., 16 planches. (3248)
1577 **Ferraz**. Etude sur la Philosophie en France au XIX° siècle. Le Socialisme, le naturalisme et le positivisme. P., Didier, 1877. (10)
1578 **Figard** (L.). Un médecin philosophe au XVI° siècle, étude sur la psychologie de Jean Fernel. P., Alcan, 1903, in-8. (44)
1579 **Figuier** (Louis). La terre avant le déluge, contenant 25 vues idéales de paysages de l'ancien monde dessinées par Riou, 310 autres figures et 7 cartes géologiques coloriées. P., Hachette, 1863, in-8, d.-r. chag., dos orné. (1032)
1580 **Firmin-Didot** (G.). Royauté ou Empire, la France en 1814, d'après les rapports inédits du Comte Anglès. Didot, s. d., in-8, 295 pp. (134)
1581 **Formentin** (Ch.). Essai sur les origines du drame moderne en France. Aix, 1879, in-8. (295)
1582 **Franck** (Ad.). Philosophie du droit pénal. P., 1864. (30)
1583 **Gaston** (Abbé J.). Une paroisse parisienne avant la Révolution, Saint-Hippolyte. Contribution à l'histoire religieuse et artistique de Paris. P., Librairie des Saints-Pères, 1908, in-8, br. (12 pl.). (1906)
1584 **Geffroy** (A.). Etudes Italiennes. Florence. La Renaissance. Rome. Histoire monumentale. P., Armand Colin, 1898. (Dos fendu). (9)
1585 **Giraud** (J.-B.). Les industries d'art à Lyon : meubles, décorations, tentures, dentelles, soieries, etc., etc. Lyon, 1890, gr. in-8, broché. (50 pl. h. t.). (1940)
1586 **Gosselin** (E.). Simples notes sur les anciens théâtres de Rouen du XVI° au XVIII° siècle. Rouen, 1868, in-8, 47 pp., br. — Molière à Rouen en 1643. In-8, 22 pp., br. Les deux plaquettes, ensemble. (1909)
1587 **Grisy** (A. de). Joseph Addison ou un attique en Angleterre. P., Delagrave, 1878, in-8. (1469)
1588 **Gubian** (P.). Le formulaire de Marculfe est-il Lorrain. Nancy, 1894, in-8, 192 pp. (1251)
1589 **Gueullette** (J.-E.). Thomas-Simon Gueullette. Un magistrat du XVIII° siècle, ami des Lettres, du Théâtre et des Plaisirs. P., Droz, 1938, in-8, br., 199 pp., 10 pl. h. t. (1098)
1590 **Guignebert** (Ch.). L'évolution des Dogmes. P., 1910. (3454)
1591 **Guillon de Montléon** (Abbé A.). Raoul ou Rodolphe devenu Roi de France, l'an 923, dissertation historique. P., 1827, in-8. (1469)
1592 **Guyane**. Précis sur la colonisation des bords de la Mana, à la Guyane française. P., Imp. Royale, 1835, in-8. (1009)
1593 **Ibanez de Ibero** (C.). La mise en valeur du Congo Belge. (Etude de Géographie coloniale). P., Sirey, 1933, in-8. (3 cartes). (1425)
1594 **Janvier** (A.). François de Jussac d'Ambleville, sieur de Saint-Preuil, maréchal des camps et armées du roi Louis XIII. Abbeville et P., 1859, in-8. (292)
1595 **Johannet** (R.). Politique expérimentale, L'œuvre du Comte de Fels. P., E.-Paul, 1933, in-8. (1429)
1596 **Jonquet** (Le R. P.) et **Veuillot** (Fr.). Montmartre Autrefois et Aujourd'hui. P., Bloud et Gay ; Barcelone, Dublin, 1920, in-4. (Dos fendu). (1205)
1597 **Joze** (Victor). Les Rosenfeld, histoire d'une famille Juive en Europe au XIX° et au XX° siècle après J.-C. Jérusalem-sur-Seine. P., 1914.
1598 **Juliot de La Morandière** (L.). De la règle Nulla Poena Sine Lege. P., 1910, in-8, 221 pp. (1403)
1599 **Lacordaire** (Abbé H.). Considérations sur le système philosophique de M. de La Mennais. P., 1834, in-8. (1427)
1600 **Lacordaire** (A.-L.). Notice historique sur les manufactures impériales de Tapisserie des Gobelins et de tapis de la Savonnerie, précédée du catalogue des tapisseries qui y sont exposées. P., 1853, in-8, 147 pp., sous cart., couv. cons. (1406)
1601 **Launay** (A.). Société des Missions Etrangères, les 35 vénérables serviteurs de Dieu, Français, Annamites, Chinois, mis à mort pour la foi en Extrême-Orient de 1815 à 1862, dont la cause de béatification a été introduite en 1840 et en 1889. P., 1907, 504 pp., front. (1426)
1602 **Lebarq** (Abbé J.). Table analytique des œuvres oratoires de Bossuet, édition critique complète. Lille-P., 1897, in-8, 281 pp., demi-chag. (1090)
1603 **Le Faure** (A.). Le socialisme pendant la révolution française (1789-1798). P., 1867. (1404)
1604 **Le Glay** (A.). Catalogue descriptif et raisonné des manuscrits de la bibliothèque de Cambrai, Cambrai, 1831, in-8, 266 pp. (1098)
1605 **Le Gouvello**. Armelle Nicolas dite la bonne Armelle, servante des hommes et Amante du Christ, 1606-1671, une mystique bretonne au XVII° siècle. P., Téqui, 1913, d.-r. et coins mar., dos orné, tête dor.
1606 **Lequin** (G.). Philibert Lombard de Buffières, comte de Rambuteau, 1838-1912. Lyon, 1919, in-8, portr., 7 pl. (3091)
1607 **Magnette** (F.). Joseph II et la liberté de l'Escaut, la France et l'Europe. Bruxelles, 1897, in-8, 254 pp. (69)
1608 **Marnay** (A.-J. de). Mémoires secrets et témoignages authentiques accompagnés de remarques sur la part de nos gouvernements dans nos révolutions et d'un fac-similé de l'abdication de Louis-Philippe. Chute de Charles X. Royauté de juillet-24 février 1848. P., Libr. des Bibliophiles, 1875, in-8, br.
1609 **Mazaroz** (J.-P.). L'Esprit de la construction Universelle. P., 1878, in-8, 415 pp. (1405)
1610 **Monselet** (Charles). Petits Mémoires Littéraires. P., G. Charpentier et Cie, 1885, rel. demi-chagrin. (1095)
1611 — Histoire anecdotique du Tribunal révolutionnaire, 17 août-29 nov. 1792. P., Giraud, 1853, demi-basane. (1005)
1612 **Montalembert** (Comte de). De l'Avenir politique de l'Angleterre. P., Didier et Cie, juin 1857. (9)
1613 **Montesquieu**. Considérations sur les causes de la grandeur des Romains et de leur décadence. P., 1827, in-12, 294 pp., pl. veau, dos orné. (5)
1614 **Mun** (G. de). Richelieu et la maison de Savoie, l'ambassade de Particelli d'Hémery en Piémont. Plon, 1907, in-8, 368 pp. (3412)
1615 **Musset** (R.). L'élevage du Cheval en France, précédé d'une bibliographie de l'élevage du cheval en France du XVII° siècle à nos jours, suivi d'études sur l'élevage du cheval dans le Perche, le Boulonnais et la basse Normandie, préface du Comte H. de Robien. P., 1917, in-8, 232 pp. (1430)
1616 **Nagao Ariga**. La Croix-Rouge en Extrême-Orient, exposé de l'organisation et du fonctionnement de la Société de la Croix-Rouge au Japon. P., 1900, pet. in-4, 129 pp. (Grav., 1 tableau). (1008)
1617 **Naquet** (H.). Des impôts indirects chez les Romains sous la République et sous l'Empire. P., 1875, in-8, 166 pp. (244)
1618 **Nassi** (S.). Histoire de Syrie, depuis les Temps Anciens jusqu'à nos jours, avec une carte et 42 gravures h. t. Conflans-Sainte-Honorine, Loyalot, 1924, in-8. (1445)
1619 **Ossip-Lourié**. La Philosophie de Tolstoï. P., Alcan, 1899. (11)
1620 **Pathier-Bonnelle** (F.). Le syllabisme des écritures antiques. Alphabet des écritures cunéiformes (Assyrie, Babylonie, Arménie, Perse). P., 1931, in-8, 53 pp. (1087)
1621 **Paul-Boncourt** (J.). Barreau de Paris. Etienne de La Boétie et les origines des libertés modernes. Discours prononcé par M. Paul Boncourt, avocat à la Cour d'Appel de Paris à l'ouverture de la conférence le 18 novembre 1899. P., 1900, in-8, 58 pp. (1421)
1622 **Payre** (Roger). L'Empire romain. P., s. d. (1894), in-8, cart. éditeur. (Fig.). (1028)
1623 **Piquet** (Victor). Histoire des monuments musulmans du Maghreb. Evreux, 1937, in-8, br. (1440)
1624 **Poskin** (Dr A.). L'Afrique Equatoriale. Climatologie. Nosologie. Hygiène. P., 1897, in-8. (Avec de nombreuses figures et diagrammes et une carte du bassin du Congo). (1474)
1625 **Poupé** (Ed.). Lettres de Roubaud François-Yves, député du Var à l'assemblée législative (1791-1792). Draguignan, 1927, in-8, 214 pp. (281)
1626 **Prassard** (A.). Histoire de l'association Philotechnique. P., 1898, in-8, 436 pp., 3 portr. (1091)
1627 **Prod'homme** (J.-G.) et **Crauzat** (E. de). Paris qui disparaît. Les Menus Plaisirs du roi. L'Ecole royale et le Conservatoire de Musique. P., Delagrave, 1929, in-8. 27 portraits, vues et plans. (1908)
1628 **Pythagore**. La vie de Pythagore de Diogène Laërce, édit. critique avec introd. et commentaire par A. Delatte. Bruxelles, 1922, in-8, 271 pp. (1098)
1629 **Règles** et constitutions, pour les religieuses de Sainte-Ursule de Montpezat, conformément au Bref de Notre Saint Père le Pape Paul V. Montauban, s. d., in-32, 96 pp., pl. veau. (5)
1630 **Renée** (A.). Madame de Montmorency, mœurs et caractères du XVII° siècle. Didot, 1858, in-8, 350 pp. (44)
1631 **Reymond** (Marcel). De Michel-Ange à Tiepolo. P., Hachette, 1912, 222 pp. (Dos fendu). (9)
1632 **Rondel** (Georges). La mobilisation du sol en France, ses origines, son avenir, son application actuelle. (Circulation immobilière, monétisation du crédit foncier, transformation du régime hypothécaire, formes sociales de la propriété foncière). P., Rousseau, in-8. (1093)
1633 **Roubet** (M.-L.). Droits féodaux sur la Loire dans le détroit de la Châtellenie de Nevers. Nevers, 1863, in-8, 72 pp. (377)
Rare.
1634 **Saint-Simon** (Mémoire attribué au duc de). Projets de gouvernement du duc de Bourgogne, dauphin, publié pour la 1re fois d'après un manuscrit de la bibliothèque impériale par M. P. Mesnard. P., Hachette, 1860, in-8. (1096)
1635 **Schneider** (R.). Rome, complexité et harmonie. P., Hachette, 1907. (7)
1636 **Ségur** (A. de). Histoire de Saint François de Sales, nouvelle édit. P., Tobra, 1872. (5)
1637 **Sincerus** (Jodocus). Voyage dans la vieille France, avec une excursion en Angleterre, en Belgique, en Hollande, en Suisse et en Savoie. Trad. du latin par T. Bernard. P., 1859, 359 pp., br., dos fendu. (1425)
1638 **Sobolevitch** (E.). Les états Baltes et la Russie soviétique (relations internationales jusqu'en 1928). P., s. d., in-8, 267 pp. (2094)
1639 **Souday** (Paul). Les romantiques à l'Académie, suivi des discours de réception de MM. de Lamartine, Ch. Nodier, V. Hugo, Sainte-Beuve, Alf. de Vigny, Alf. de Musset et des réponses de MM. le Baron Cuvier, de Jouy, de Salvandy, V. Hugo, le Comte Molé, Nisard. P., 1928, 285 pp. (1425)
1640 **Souvenirs** de la Réformation en Italie, ouvrage traduit de l'anglais par Ch. Monod et L. Bost, pasteurs. Toulouse, Société des livres relig., 1883, in-8, br. (Pl. h. t. et fig.). (3454)
1641 **Stapfer** (P.). Racine et Victor Hugo. Colin, 1888, 325 pp. (1424)
1642 **Tardieu** (André). La Révolution à refaire. I. Le Souverain captif. P., Flammarion, s. d., 262 pp. (9)
1643 **Thamin** (R.). Education et Positivisme. Alcan, 1892, 186 pp. (28)
1644 **Thamiry** (Ed.). Les deux Aspects de l'Immanence et le Problème religieux. 2e éd. P., Bloud, 1908. (7)
1645 **Tocqueville** (Alexis de). Mélanges, fragments historiques et notes sur l'Ancien Régime, la Révolution et l'Empire. Voyages. Pensées. P., M. Lévy, 1865, in-8, d.-r. bas. (1472)
1646 **Vanauld** (A.). L'Ecole des Vertus. Courage, science, humanité, nouvelles et études historiques, recueillies et mises en ordre par Mme Julia Neamond, née Vanauld. P., 1847, in-8, 185 pp., rel. romantique, tr. dorées, front., 7 grav. (670)
1647 **Van Drival** (Abbé E.). Etudes sur le grand monument funéraire Egyptien du musée de Boulogne. Boulogne, 1850, in-8, 155 pp., br., 9 planches. (3250)
Extrait des *Annales Boulonnaises*.
1648 **Vié** (L.). Castelnau-Picampeau (jadis Castelnau-de-Picampeau en Comminges) des origines à nos jours, étude d'histoire et de géographie locales. Toulouse, 1913, in-8, 147 pp., br. (1479)
1649 **Villetard de Laguérie**. Trois mois avec le maréchal Oyama. Les causes de la Victoire. P., Hachette, 1905, d.-r. toile.

Achat de Bibliothèques et Lots divers au comptant.

תל-אביב 25.VIII.46

נכבדי, שלום,

לאחר [illegible] בימים [illegible] רשימת הספרים
שנתקבלו [illegible] [illegible], אבל נתקל אני
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ספרים ברשימה, וברשימה לא הופיעו. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ברשימה [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ברשימה [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] ספרים שנתקבלו גם
קודם לכן [illegible] [illegible] [illegible], כמו
ברשימה [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
אותם.

ב. לפני מספר שבועות נתקבל [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Publishing Co.

שעד הגבולות סגורים, אלא עד אמצע יולי
הגעתי עוד לפני.
ג. בשעה שאתם פה נתקבלה הטלגרמה
שלך ~~מיום~~ [מצריים] מיום אמצע, 24/, לצאת באופן
הסרטיפיקט למצרים. לא אוכל להבין
פשר הדבר, כי ב-9 ליולי [illegible]
עם איגל שאלה טלפונית הסרטיפיקט,
ואחר שב-[illegible] ליולי נשלח הסרטיפיקט בדואר
רגיל, ועוד לא קבלתי אותו עד 21.7, בערב
עד רביעי באמצעות עם איגל טלפונית
ואמר שהטלגרמה נשלחה בהחלט,
אינני יכול להבין פשר הדבר אך הדאגות
טלפוניות את משרדנו בהשאלה, ואבקש
אותך ה' בבקשה לברר את המספרים
ולהודיעם לך, ולמשרדנו בלונדון.
בזמן עוד אני מסיים הערה
בברכות מרובות לך

25.VII.46

לעוזי שלום,

עתה אצלי שני הקומפלטים של
Fragmenta Historicorum
Graecorum
קומפלט אחד: 4 כרכים שהגיעו
מאמריקה מכורכים והכרך החמישי
בעטיפת נייר, והקומפלט השני
חמשת הכרכים בעטיפת-נייר.
בזמנו מסרתי לפי הוראה
הטלגרפית שלך שלשה כרכים
של Fragm. Philosoph. Gr.
לפרופ' שמחה.
היש לשלוח גם קומפלט אחד
מ- FHG לשמואל? ואם כן -
איזה קומפלט (המכורך לאמריקה
או בעטיפת נייר?)
את אף הכל אשר קרה - לפני
שלושה ובמשך שבוע פה - מאחר
אני באשרם על ארגוני הספרים

בברכה לבבית
[illegible]

THE JEWISH THEOLOGICAL SEMINARY OF AMERICA
NORTHEAST CORNER, BROADWAY AND 122ND STREET
NEW YORK 27, N. Y.

OFFICE OF THE PRESIDENT

י"ז תמוז תש"ו

7.16.46

מר בן גוריון הנכבד,

שמחתי מאד על שניתנה לי ההזדמנות להיפגש אתך בחג-הנשואים של אלי' גינצברג ביום א' שעבר, ונהניתי הנאה מרובה משיחתנו.

הצטערתי רק על שלא יכולנו להאריך בדברינו ושעליך לעזוב אותנו בימים הקרובים בשליחותך החשובה.

מאד הייתי רוצה לשוחח אתך ביתר אריכות ותנני תקוה שבביקורך הבא לניו-יורק תספיק לסור למוסדנו ושתשתתף באחת האסיפות של הפקולטה שלנו. כולנו נשמח להיפגש אתך שוב ולהראות לך את הספריה שלנו כפי בקשתך.

במיטב הברכות ובהוקרה רבה,

אליעזר ארי' פינקלשטיין

אליעזר אריה פינקלשטיין

לכבוד מר דוד בן גוריון
האטיל פארטין
14 איסט 60 סטריט
ניו-יורק, נ.י.

מס

ירושלים, י"א בתשרי תש"ז
6.10.46

בן-גוריון יקר,

בא אני היום לכתוב לך בשאלה, שאין אני בטוח אם היא מעניינת אותך, ואם אתה מוכן לטפל בה, אך זוכר אני שלפני שבע שנים התערבת בכגון זה – והתערבותך מנעה תקלה בקונגרס הציוני אז; המדובר הוא על הפרוטוקול של הקונגרס והפירסומים בשעתו, הודות להתערבותך אז הוצא עתון הקונגרס העברי, ועתה זה מצב הדברים:

זכור לך ודאי שזה שנים, מאז מדברים בקונגרס גם עברית וגם אידיש, מטיל אחי יעקב בהרכבת המנגנון לרישום הפרוטוקול של הקונגרס, והוא משתדל להרכיב מנגנון כזה שהדברים ימסרו מיד לאחר אמירתם, ויהיו מוכנים למסירה לעורכים, לכל המאוחר, כשעה לאחר שהדברים נאמרו. בכל פעם היה דין ודברים רב עד אשר הסכימו לקחת את המספר הדרוש של העובדים מן הארץ, כי אנחנו יכולים לסמוך רק על עבודתם, אחרי שאנחנו מכירים אותם, ותמיד נתנו לנו עובד אחד או שנים מחו"ל – כמובן תמיד בעל המלצות, אך כאשר זה הגיע לעבודה, הוא היה רחוק מדרגת העובדים שבאו מהארץ.

אך לא זה העיקר הפעם, אלא המריבצים לגבי מורכב המנגנון. שומע אני עכשיו באופן פרטי, שבשם "קימוצים" החליטו הפעם לא לקחת כל כך הרבה עובדים מהארץ (דרישתנו המינימלית למסגרת עבודה יעילה היא: ארבעה סטינוגרפיסטים לעברית ולאידיש, חמש כתבניות לאותן השעות לשורות הסטינוגרפיסטים, מספר המתרגמים מתאים – מתרגמים מאידיש, מאנגלית וצרפתית לעברית ושתי כתבניות למתרגמים; בארבעת הסטינוגרפיסטים כלול היה גם אחד הרושם גם צרפתית ואנגלית בשעת הצורך; יאמנו מתוך ההנחה שהוא יספיק לכתוב את הגרמנית, ולאנגלית וצרפתית – מה ידברו גם בה – גורל לקבוע כוחות מתאימים במקום), ועל כן אין לפרסם הפעם עתון-הקונגרס, לא בשפה העברית ולא בשפה אחרת, להסתפק בבולטינים, ובשביל רישום הפרוטוקול איש(ר) שלושה פרוטוקוליסטים, אשר ירשמו בבאותו הזמן גם ימסרו, אז יעתיקו את כתבם. זאת אומרת לדעתנו שאין כל אפשרות שיהיה פרוטוקול סטינוגרפי, דבר אשר ישבר

ו/.

אחל מהקונגרס הראשון, ושעתה תושגנה רק רשימות בודדות, מישהו ימצא אותן מיד, מישהו יבטיח מעט לשלוח אותן, ולא יהיה פרוטוקול מהקונגרס הזה.

בוטח אני בך, שאתה יודע להעריך כגובה את עתון הקונגרס המופיע במקום, והמביא את הנאום במילואו, או מעט במילואו, זאת הפרוטוקול הסטינוגרפי המופיע בעבור חדשים אחדים לאחר הקונגרס.

אם אתה מוצא לנכון, הרי צריכה להינתן הוראה מפורשת למטפלים בדבר, שאין לשנות מנהוג עד כה, ושצריך להיות מוקם אותו מנגנון, אם כי זה אולי יעלה בעוד סכום לירות לסידור הקונגרס.

ומלבד זאת ישנה פרשה מיוחדת הקשורה בעבודתו של אחי יעקב: הרי ודאי זכור לך שהוא הנו עובד הלשכה הראשית של קרן היסוד, וקרה לא פעם שבזמן היותו בקונגרס, או בועידה בשנה שעברה בלונדון, שהוא נדרש על ידי קרן היסוד לעשות איזו עבודה שהיא בשבילם, אך היתה או התשובה מצד האחראים - אם במשרד הקונגרס או במשרדי הסוכנות היהודית בשנה שעברה בלונדון, כי פזון עובד עכשיו בשביל הסוכנות, ואינו יכול לעשות כל עבודה שהיא בשביל קרן היסוד (וזה בלי להתחשב שכל זמן היות אחי בקונגרס או בועידה לפני שנה שילמה הלשכה הראשית לקרן היסוד את משכורתו לשהותו בארץ). זאת אחת.
ושנית - לפני כחדשיים או יותר דבר אחי עם המטפלים בדבר והסביר המוסמך לכם שיש צורך להביא סטינוגרפים אשר ידעו לרשום ביידיש, כי כאלה כמעט שאינם, וגם דבר זה נשמט, ולא קבל מאומה עד היום: הלשכה הראשית לקרן היסוד צריכה גם היא לסדר את ענינים לקראת הקונגרס, אולי תהיה פגישה עולמית של פעילי קה"י וכו', וכאשר לא דובר עם ~~אחי~~ אחי ברורות עד עתה, וברצות הלשכה הראשית - וביחוד מ' ליאו הרמן יודע מה זאת אומרת לארגן פגישה עולמית ודברים דומים - לא לאפשר ולא להיות מועמדת בפני העובדות בלתי נעימות, היא חוששת שהיא לא תוכל להעמיד את אחי לרשות העבודה בקונגרס, ועל זאת גם הודיעו היום להנהלה הציונית.

ובהזכירי את הועידה בלונדון משתקף - אז היו "מוסמכים" אשר חשבו שאפי בעזרת מישהו מהמשרד בלונדון יוכל לעשות את כל העבודה.
✓

והוא הוזמן לבדו לעבודה. הוא הסכים לכך, כי סמך על העזרה של המשרד בלונדון. אך סוף דבר היה, שבמהלך הועידה פנו העתונאים לקבל סטינוגרמות מדברי הנואמים, כי רצו להביא קטעים מהם בדיוקם והתשובות שלהם, ולא היתה כל אפשרות לתת להם זאת, ובסוף הועידה נשאר הפרוטוקול לא מלא, כי כמה דברים ביידיש ובאנגלית לא נרשמו, באין אפשרות לאחד לבדו לעשות את העבודה הזאת, לאחר - כפי שנמסר לי אח"כ ע"י אלה שהיו בלונדון בשעת הועידה - שאחי עשה לילות כימים בעבודה.

ואם בשעת הועידה לפני שנה בלונדון היתה הסיבה תעמולתית לדו"ח, הרי הפעם בקונגרס זה יהיה ערכו גדול פי כמה יותר, וזה תלוי בטהירות עבודתם של הסטינוגרפים, המכבנים והמתרגמים, ואין לראות לדעתי את ההוצאה הנוספת כהוצאה על עובדים טכניים מיותרים, הרוצים לנסוע נסיעת-טיול לאירופה, אלא הוצאה לשרות-התעמולה בימי הקונגרס.

סוף דבר - כאילו קיימת החלטה שלא יהיו סטינוגרמות בקונגרס, כי אינם רוצים להוציא עתון הקונגרס, יהיו רק רושמי פרוטו-קול (איני יודע מי יהיו השלושה אשר יקבלו עליהם עבודה זו - לרשום ולהעתיק במכונה בעצמם את פרוטוקול הקונגרס הציוני!), וגם בשלילת האפשרות לנצל את אחי, שהוא בכל זאת בעל הנסיון הגדול ביותר ביניהם לעבודה אחראית זו - המוכן אתה, והרוצה אתה לעשות משהו בענין זה?

אם תרצה להתערב בדבר ותענה טלגרפית למישהו פה, כמובן שאין עליך להסתמך לא עלי ולא על אחי שהביאו בפניך את הענין. אין לי "האומץ האזרחי" לעמוד פה עתה נגד אלה המכריעים בדברים אלה, אין אני רואה צורך לעורר אותם נגד אחי ונגדי, וזו היא גם הסיבה שאין אני מדבר אתם פה במקום (אחי דבר אתם - ולא פעם), אלא פונה אליך. אמנם נסיתי בזמנו לדבר עם מר קפלן בדבר עבודתי למשך חדשים אלה בכלל ובענין זה בפרט, אבל לאחר ששלחתי לו מעשים מתקנות בענין זה, ולאחר שהוא אמר בישיבה במפלגה שבימים אלה ידבר אתי, באו התפתחות הענינים כאשר באו, הוא נסע לפני שהספקתי לדבר אתו, ועם ש"א איני מוכן לדבר בענינים כגון אלה.

ש.ש.

4

ב. ועתה בענין ספרים – הספרים לפי הרשימה שלך מה-7 להולך יקח אתו דר' פבגר, הנוסע ב-8 לח"ז באניית "פרובידנס", הוא יקחם עד מרסייל, ומשם תקחם אליך לפאריס תמר, רקיתו של טדי קולק.

היה אצלי היום מר פוקס, שהביא לי להעברה אליך את המכתב המצורף מפרופ' שוובה, והוא שאלני אם יכולתי לתת לו מספריתך את אותם שבעה-שמונה ספרים על סוקראטס (הספר שהוא לקח בזמנו בהסכמתך הוא החזיר כבר), והבטחתי לו לקחת אותם לירושלים בהזדמנות היותי בתל-אביב, מבין אני שאין אתה מתנגד לכך.

מוליה ודאי מסרה לך על שני ספרים (אחד שלושה כרכים – יונג' – ואחד נדמתי שלא היו בין הספרים שהגיעו מפאריס, אך הם רשומים ברשימתך מה-9.7), אך נוסף לאלה ישנם כמה כרכים של אנציקלופדיה על מוסיקה ומוסיקאים (אנגלית) והיסטוריה של המוסיקה (גרמנית), ואינני יודע אם אלה הם ספריך או ספרי רות, כי גם בשלוח זה היו כמה ספרי רות, אך עליהם היו רשום שמה, ועל אלה אין כל ציון, לא על ידי רישום על הספר או ברשימתך.

ג. ואחרון אחרון: קובץ מאמריך. שלחת לי שתי טלגרמות בענין זה, הראשונה נתקבלה כאשר אני הייתי בחיפה לרשום דברי זלמן רובשוב על המערכה לקראת הקונגרס, והיא הובאה לתל-אביב ונמסרה למוליה בשבילי, אך מוליה קראה לי רק השורה האחרונה שבטלגרמה בה אתה בקשת לשלוח דקודון יונג'. זאת עשיתי והוספתי אותו למזוודה לשאר הספרים, אך קבלתי הטלגרמה השניה בה אתה מציע ליהודה ר. להמלך בעניינים אלה עם יבנאלי וליבנשטיין, המדיך מתחלת האוסף ותאריך דבריך "מבחן הביצוע", אגב – לשם מה טלגרפת תאריך זה, הוא ידוע לי לכל הפחות, יפה מאד בפגשתי עם יהודה, דברתי אתו בענין זה, יעצתי לו אשר ראיתי לנכון לייעצו על הימונים בנוסחים של מומר, מה שבחת ידי שלחתי לו והעירותי לו, הצעתי לו עזרתי מעט לפעם – ואני מקווה שהעבודה תיעשה על ידי על הצד הטוב ביותר.

ארכו המעט, בן-גוריון יקר, הדברים, אולי גם לאט. אך מה אעשה ורואה אני אותם כחשובים, ואין "מציל ומודה" לי אלא אתה.

בברכות נאמנות
וביקר
(-) צבי שיפון.

B10

242 ÓN

התחלת

תיק מס' 249

ארכיון ד. בן גוריון

תיק מס' 244

מספר סופי:

מספר מקורי:

מספר זמני:

סיווג בטחוני:

תאריכים: אפריל יוני 1946

10.000 (1.60) 2160/227

3.

[illegible]

[illegible]

ד.א.

מספר סופי:

מספר מקורי:

מספר זמני: 244

סיווג בטחוני:

תאריכים: אפריל - יוני 1946

הערה: [illegible]

10 000 - 11 57 - 2157/2293

Jeunesse Haloutsique
de la
Yochebet Sion

12, Rue Sidi-Sifiane, 12
TUNIS

הנוער החלוצי
של
יושבת ציון בתוניס

Tunis, le ט"ז באייר תש"ו 5706
196

לדוד בן-גוריון, שלום רב

אולי זוכר אתה את פגישתך בפריס עם חברה מתוניס. הנני חברה זו, ובאה היום בפניה לבקש ממך דבר מה, שיש לו חשיבות רבה.

ברור לכ"ו שאלפי המלחמה ועד עתה, אף אחד לא בקר אצלנו – כל התעמולה הציונית עשינו בכוחות עצמנו, ואפילו השליחים שבאו הנה לא היו יכולים להופיע באופן פומבי.

אתה יודע כמה זה עוזר לפעולה, כמה זה נותן תנופה בקרב ההמון, בקרב הנוער, הבלתי-מאורגן, כאשר מישהו מגדול בא לבקר. עד עכשיו, אנו שומעים על ביקורים לפריס, ללונדון, לכל מיני ארצות באירופה וגם באמריקה; מנהיגים אחרים גם כן מבקרים בכל תפוצות הגולה, וכאן לא ראינו אף אחד. וההרגשה בקרב ההמון וחוגים מסוימים רבים מהציונים אצלנו – במצב כזה, בלי בקורים, בלי רשיונות עליה, בלי שליחים בזמן שישנו שלום בכל אופן, נתגברה הרגשת בדידות.

והנה, עכשיו המצב יותר קשה מקודם. הערבים השתתפו לשביתה הכללית נגד מסקנות ועדת החקירה. מתעמולה הקומוניסטים תעמולה רבה נגדינו. וכל יום ויום יהיה יותר קשה להשיג רשיון כניסה, ולבקר אצלנו, עד שהדבר יהיה בלתי-אפשרי.

אם רוצים באמת לעזור לנו, אם רוצים באמת לתת תנופה לפעולתנו, ברור שצריך בכל השטחים במהירות – אל תשכחו שהננו אי בתוך עולם ערבי, ושאלה זו באה באופן בכל דבר ודבר.

מבקשים אנו, וזה דבר חשוב מאד בשביל כל הפעולה כאן: דחוף, בזמן קרוב-חודשים. אנו מרגישים חשיבות הדבר. יש שליחים לשלוח.

אגב, אנו מבקשים שיהיה איזה סידור בענין השליחים, שאם לא 25, לפחות 3 או 4 יבואו כאן, ויעזרו לפעולה בכל השטחים.

אנו מקוים לראות אותך בקרוב בקרבנו. על כל פנים, יכול אתה לכתוב לנו מלים מספר מקודם.

בכל תודה, בשלום ובכבוד חברים

נדיה כהן

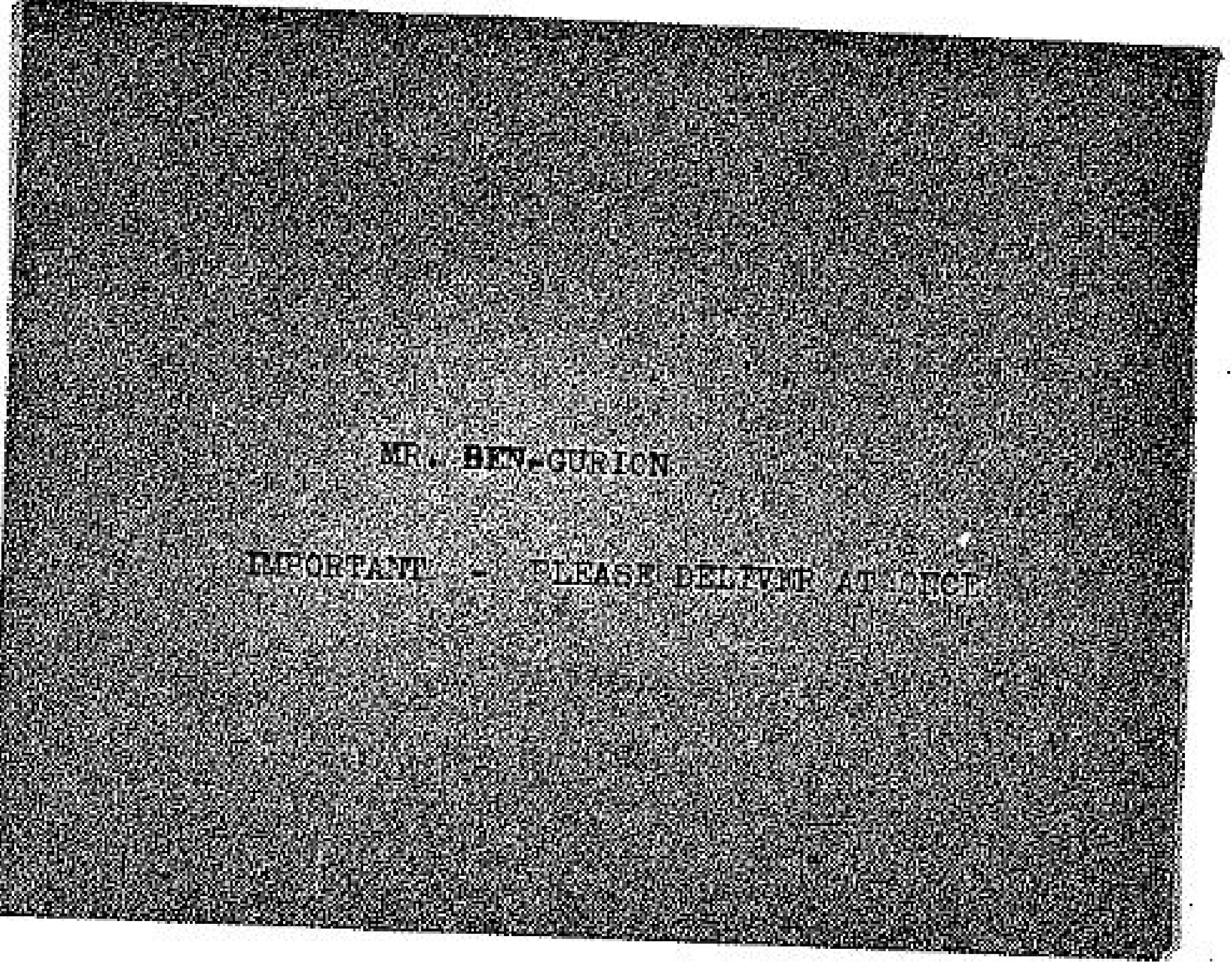
MR. BEN-GURION
IMPORTANT - PLEASE DELIVER AT ONCE

Nobel House, 2, Buckingham Gate
~~IMPERIAL CHEMICAL HOUSE,~~
LONDON, S.W.1.

FROM
LORD MELCHETT.

TELEPHONE:
VICTORIA 4444.
TRUNK & TOLL CALLS:
VICTORIA 9090.

20th June 1946.

My dear Ben Gurion,

I must write you a word of congratulation upon your splendid letter in the "Times" this morning. Concise, dignified, and restrained, it is worthy of our great cause and our suffering people.

My continued ill-health makes the arrangement of appointments a matter of considerable uncertainty, but I should like to hear from you how long you are likely to be in England. We might then be able to arrange to meet.

Meanwhile, I should like to suggest that the Agency might make a gesture more adapted to a policy consistent with the great spirit of our people. The world is seeking peace, relief from strife, surcease from bloodshed and from violence. We have shown ourselves brave soldiers in war, and apt, courageous, and gifted in the arts of what our generation calls "Resistance". We have no need to make further demonstration of our prowess, unless pressed by fresh circumstances.

I suggest we accept the Anglo-U.S. Report, subject only to the proviso that no one can bind their successors for ever in regard to the ultimate demand of the people for an independent Jewish State. Apart from this, we upon whom have been imposed the most horrible atrocities and inexpressible outrages will give a lesson to mankind in magnanimity by accepting what must surely be the first joint verdict in history of the English speaking peoples ~~by~~ getting our Movement back on to the basis of its spiritual values rather than ~~to~~ the dexterity of its "tommy gunners".

Yours sincerely,

Melchett

D. Ben Gurion Esq.,
The Jewish Agency for Palestine,
77, Great Russell Street,
LONDON, W.C.1.

CHRISTIAN COUNCIL ON PALESTINE

70 FIFTH AVE., NEW YORK 11, N. Y. — ALGONQUIN 4-2720

June 7, 1946

Mr. David Ben Gurion
Jewish Agency for Palestine
77 Great Russell Street
London, England

My dear Mr. Ben Gurion:

I am very sorry not to have had a chance to talk with you. When I returned from the trip which took me out of town the day on which I last spoke with you, I learned to my dismay that you had already left for England. You had, of course, warned me that you would probably be leaving by the first of June, but I had hoped that by some good fortune you would be detained so that I might have a chance to meet with you. Now all I can do is send my regrets and hope that our reunion will not be too far distant.

There were many things I wanted to discuss with you not the least of which were developments within the Zionist movement here in America. I know this is not of direct concern to me but I must confess to you in all candor and confidence that certain developments disturb me deeply. It would have meant a great deal to me to have had an opportunity to have shed the light of your counsel on these problems and personalities.

I am still looking forward to the time when I can accept your kind invitation to visit Palestine. I hope that day is not too far distant.

Remember me most cordially to Mrs. Ben Gurion. Dean LeSourd joins me in sending these warm good wishes.

Cordially,

Carl Hermann Voss

CARL HERMANN VOSS
Executive Secretary

JAMES G. McDONALD
22 East 38th Street
New York 16, N. Y.
MUrray Hill 5-5740

July 30, 1946

Rabbi Stephen S. Wise
c/o Guarantee Trust Co.
4 Place del la Concorde
Paris, France

Dear Rabbi Wise:

The attached copy of a memorandum which I discussed with President Truman for about a half hour Saturday morning tells its own story. Though Senators Wagner and Mead were also at the conference, they let me carry the ball. Afterwards they were kind enough to say they had never seen a non-politician speak as frankly to the President.

In reply to their comment, I simply said that the matter was so serious that there was no time for mincing words and that, in any case, I had nothing to lose even though the President did show what in a person of lesser office would be regarded as annoyance.

The situation in my opinion goes from bad to worse. The stupidity of an American committee getting itself involved in this sort of ghettoizing of the Jewish community in Palestine is nearly incomprehensible. Though I do not flatter myself that my talk made any difference, I was glad of an opportunity to put to the President frankly my views.

Perhaps you will show the above with its enclosure to Nahum.

Good luck to you and your colleagues as you struggle against mounting odds.

Please give my love to Mrs. Wise. I am glad that she is with you during this crisis.

Cordially yours,

James G. McDonald

AGENCE JUIVE POUR LA PALESTINE

BUREAU DE PARIS

83, AVENUE DE LA GRANDE ARMÉE
PARIS-XVIe

Tél. : PASSY 62-51

PARIS, le 8/5/46

Dear B.G.:-

I tried to reach you but was not able. At 3:00 I must leave for the airport. I wanted to say good-bye and to get your blessings, even if you don't fully agree with the decisions taken. It is not just a compliment, but I really need it.

I will keep in touch with you by telephone as far as possible, and will try to call you mostly late at night your time. Any communications you want to send me send to our Washington office, where I hope to be Tuesday afternoon.

I have cabled Silver asking him to meet me in New York on Tuesday. I have also asked to arrange that Neumann meets me at the airport. I shall do my best to collaborate with them and maintain a united front, but only if they accept the line of the decisions of the Executive.

As I told you, I hope that you will postpone the discussion of the future arrangements in the United States until my return. I wish I could also participate in the discussion about general policy and security problems, but I feel that I have no right to ask you to hold it up until I am back.

I have cabled to New York to get me a reservation and priority for Saturday so that I will be back in Paris Sunday.

Yours,

Nahum G.

NAHUM GOLDMAN

NG/os

P.S.: I ask you to release in the communicae of today's meeting the decision of my going to Washington on the request and behalf of the Executive. It is essential as it will anyhow not remain, and should not remain, a secret.

NG

ירושלים, ב' תמוז תש"ו
1.7.46

ע"י שולחן הנשיאות יושבים:

ד"ר שמורק, אידלסון, דובקין, שרגאי, שפרינצק, בן-צבי, הרב עוזיאל,

ד"ר א. קצנלסון, אליהו ברלין.

פותח היו"ר בן-צבי בשעה 11.40 לפנה"צ.

בראש וראשונה מזכיר את שמות הלוחמים והקרבנות במאבק העברי והאירופי, הן בימים האחרונים והן לפניהם. לא זמן הספדים. נזכירם ונשוב למאבקנו.

ההתקפה עוד לא נגמרה. ידיעות חמורות מגיעות על דבר רדיפות ופעולות ביגור. בעוד אנו מצפים לגזר הדין שיבוא מלונדון באה המהלומה. הדירקטורה שאחז לחמנו נגד הנאצים נלחמת עתה נגד השותף הבלתי מוכר, נגד הישוב היהודי בכללו. מדן ועד באר שבע מחפשים את נשק ההגנה כדי לשלול מאתנו את האפשרות להגן על נפשנו. המשקים נהפכו לשדות קרב. ממשלת הוד מלכותו רכזה את מיטב כוחותיה לא נגד קבוצה קטנה של טרוריסטים שאותם מגנה הישוב כולו, אלא נגד הישוב והעובדים וזה בשעה שבראשה עומדים אנשים חברי מפלגה ידידותית. הממשלה התחילה בהתקפתה נגד ראשי הישוב הנבחרים. טעות איומה בידי הממשלה. בהפרדה בין העם והנציגים לא תביא תועלת. אחת החליט העם היושב בציון: להיות עם חופשי במולדתו ולא יתן לפרק ממנו את הנשק שבו יוכל להגן על עצמו. רוח הישוב לא ישבר. התכנסנו כדי להזהיר את הממשלה שתשוב - אם גם באיחור - בדרכה הנפסדת שלא תביא כבוד ותועלת. אנו גם דורשים את שחרור המנהיגים, החזרת אלפי העובדים למשקיהם, במיוחד אנו מוחים נגד הפגיעה הקשה במ"מ יו"ר הנהלת הסוה"י. ראשית הפגיעה בהרגשה הדתית-הלאומית, באותה שעה נפגע גם באופן אישי. הוא הוכנס בכוח לאוטו כשמצב בריאותו בכל רע. לידיעה הוא מוסר כי הישיבה סגורה. ב"כ העתונות הוזמנו כדי לדעת את המצב אך לא לפרסם דברים שלא ימסרו להם במיוחד אין אמנם סגורה אך רוצים לברר את הדברים באופן חפשי. פרופ' ויצמן רצה להשתתף אך הרופאים שבדקוהו אסרו עליו זאת באופן מוחלט. אתמול באה לישיבת ההנהלה ומסרה בשמו: "לא רצה אמנם אך מצא כי זה מחובתו ועל כן פנה לממשלה המרכזית ודרש את שחרורם המיידי של המנהיגים כי אחרת זה יביא לתוצאות בלתי רצויות. הוא מבקש את הישוב להיות אמיץ אך שקט ולא לתת מקום ליאוש ולפרובוקציה.

אם גם ישנם חלוקי דעות בינינו אין פרוד לבבות. הוא מבקש לדחות את ההחלטות עד שיגיעו חברי ההנהלה מארצות הברית של אמריקה".

גם ויצמן מסרה רשמים מביקורה אצל חברי ההנהלה בלטרון. מצב רוחם בכלל טוב. הרב פישמן מקים את שביתת הרעב בשלמות. בלא מים. בכלל כל האסירים אמיצים ברוחם.

מדגיש כי יש לפרסם רק את הדברים שימסרו לפרסום.

את הישיבה המשותפת הזאת ינהל כעת ה' יוסף שפרינצק.

שפרינצק: אנו מתכנסים במצב שהוא אולי הרציני ביותר בתולדות תנועת התחיה. הננו מיצגים את עם ישראל כולו הרוצה לעלות ולבנות. חומה מצור הוטלה עלינו אנו מודיעים כי עם ישראל חי, התנועה חיה, הישוב חי, ונקים את שליחותנו ונפתח את הדלת לכל העם. שמועות מזעזעות מגיעות. בל יהיה פירוד בשעה זאת. מכל הארץ התכנסו הנציגים. מפני טוגבל, עלינו לשוב למקומות ולעמוד על המשמר. הנאומים מוגבלים לחמש עשרה דקות כ"א.

את

גולדה מאירסון: אנגליה הכריזה מלחמה השלישית, היא בחרה במטרה חדשה. כדי להראות שעוד כוחה אתה ושהיא גם לבדה תוכל לנצח במלחמה נגד העם היהודי, העם שלא הסכים למות כאשר היטלר הכריז עליו כליון, מפריד כעת את אנגליה. על כן יש להשמיד את הישוב כדי שלא יוכלו לתבוע את העלאת השרידים. הוכרזה, איפוא, מלחמה. למדו את השטות ועל כן הולכים טלבים -לבים. קודם המנהיגות והנוער. להשפיל ולדכא. הרדיו הבריטי מודיע: אידיליה ממש. אין יריות, אין התנגדות. נרצחים כנראה בדרך פלא. אנו יודעים כי במשקים של א מצא בהם כל דבר באמרו הגברים. וגם ילדים מכתה ה' ולמעלה בלקחים למאסר. כעת שומעים צעקות של אסירים בעתלית. ילדים ונשים רעובדים נפרדים מוכים. במשטר סוציאליסטי הדבר הזה נעשה. הנציב הודיע כי אין רוצים להשמיד עדה בלא הגנה. מי בשאר עם יכולת של הגנה באשר מוציאים את כל הגברים. האם אין יהודי יכול לרצות לחיות בחופש כמו כל אדם. אל יאמרו לנו כי הישוב מורכב מאנשים טובים וישנם רק מעטים שהם טרוריסטים. כולנו מועמדים להיות במחנה עצורים. לא יצליחו להפריד ולחלק. עשו זאת באירופה והשמידו אחוב ששה מליון. כעת וכאן לא יצליחו. בשעה המאה אנו מתכנסים ומודיעים לממשלה: הישוב הזה בלא צבאות גדולים ובלא מכשירים שבהם מבורכת האימפריה, בטעם כחו וברצוננו החזק לחיות כאנשים בני חורים, לא ישקוט כל זמן שלא יהיה יהודי אחד בארץ. כל יהודי הוא מסרה לכדור בריטי. אם זאת היא הדרך שהאימפריה בחרה בה, שקר הוא כי אנו התחלנו בכך. עוד ת לבך עבודתנו הפוריה והעקשה במשך השנים בארץ. כאשר אנגליה היתה לבדה הכריז ראש הממשלה אז: --

"מוטב למות על הרגלים מאשר לחיות על הברכים". אנו מוחים על ההודעה הזאת בשם עם ישראל. הם בחרו דוקא בשבת. פוגרומים ממש ערכו בבית ויצ"ו ובבית ההסתדרות. על השולחנות השאירו פתקאות עם סימן של צלב הקרס. כל פרוטה וחפץ נלקח ע"י הג'נטלמנים. פוגרום ממש. הישוב והתנועה יחליטו על דרך מלחמתם ולעיניהם יהיה רק העניין שלנו ויעשה הכל שיוכל להועיל. אין בינינו לבין הממשלה כל קשר אחר, הכרזת מלחמה מצדה.

כאן ברצוננו לחיות בני חורין ועלינו לענות על הכרזת המלחמה באופן מתאים. לא יתכן כי מצד אחד ירצחו יהרסו ישפילו וישדדו ומאידך השני ינהל איזה משא ומתן בינינו ובין השלטונות. עלינו לקבל אך ורק החלטה בזאת. הפרטים אינם עניין לכך. ההנהלות יכינו את התכניות כל זמן שנעמוד, יש תקוה ובטחון ומכאן צריכה לצאת הקריאה ליהדות אמריקה אנגליה: אל פקפוק אם אנו נהרס אין תקוה גם לכם. אם אנו נעמוד כאן והם שם - ננצח.

<u>י. רוקח:</u> לא רציתי לנאום מפני שבעת צרה מוטב לא להרבות בדברים. מועצת העיר כבר פירסמה הודעה קצרה. כבר ראינו מה שנעשה בת"א. ברגשתי דברי גולדה מאירסון. היא הביעה את הרגשת העלבון והצדק. אבל אינני מסכים למסקנותיה. אני ממליץ על קור רוח. קשה לראות מוסדות, כסים, פועלים או מספרה פרוטות חרבים ונהרסים. ראינו את הפתקאות שהשאירו לנו וכו'.

ידענו היטב מה נעשה במשקים, על המאסרים על הירידה. המקומות מתחלפים, פעם זה בעיר ופעם זה במשק, אותו דבר חוזר בכל מקום. הסבל הרוחני והפיזי רב כשנאסרים, אבל יש פרופורציות. אינני מדאיג כאן את הצורך בשחרור המנהיגים. למרות שרק הבוקר דרשתי זאת מהנציב, אבל לא זה העיקר. נביט על הפרובלימה שלנו בכללותה. עלינו לשאת עינינו לעתיד הקרוב, לפתיחת השערים ולמפעל ההתיישבות והבנין. עלינו לראות שעתידנו קשור קשר יסודי עם פתיחת שערי הארץ ובנינה. אינני רוצה שניתן למישהו הזדמנות להסיח דעתנו מהעיקר העומד בפנינו. אינני רוצה לטשטש את הרושם העז והתיאור של הגב' גולדה מ. אבל עלינו לתקן מהר כל מעוות שקולקל, עלינו לבנות הלאה. עלינו להכין שיכון ולהמשיך בבנין. הבעיות קשות ואנו נתקלים על כל צעד ושעל בבקורות שונות המכבידות. ואל נעירן כאן. אינני יודע מה תהיה תגובת הג לה. הגולה האנגלית טובה והאמריקאית עושה גדולות אבל אין הן יודעות מה זה להרוס בשם הארץ-ישראלית ומה זה הפקעת קרקע גרמנית. אל נלך אחרי רמשרת של הכרזת מלחמה או לקבל שהוכרזה עלינו מלחמה. אנו מוקפים בהרבה אויבים. במלחמה נפטרנו רק מאויב אחד. אינני מחפש ידידות מעם זה או אחר אבל אנו צריכים בכל זאת לחפש את כל הדרכים עוד לפני שנצא למלחמה. תמיד עמים אחרים תפסו את הנשק ורצו להכריע בעזרתו ותוצאותיהן

היה חורבן לעם ישראל. אבל כאן תמיד עינינו בהמשכת הבנין. אני מציע שהיום, (איננו יודע מה יהיה בעוד שבוע) עלינו להפעיל גם את הגולה וגם את השלטונות המרכזיים. אני חושב שידינו היום על העליונה. יש לנו מה להראות: את מפעלנו ואת צעירינו ואת מה שנחרב. והיום אנו יותר חזקים במוסר ממה שהיינו לפני שבת. אבל אל נבזבז זמננו וכחנו במלחמת תנופה ונמשיך בעוד עץ ובעוד פרה. נשאיר את ההחלטות לאי-שיתוף למוסד מיוחד שירקם וישקול את הדברים כי זה לא פחות בנפשנו ממה שנעשה בגרנו.

אירלסון: אמנם נכון, אני נסער כולי כשאני סומך על צעקה הברי המעונים פרק במקרה אינני ביבם, אבל חברים גם אתם רק במקרה אינכם עם אתם ואני אינני יודע לכמה זמן. אני מנסה לדבר מתוך קור רוח ולעשות חשבון ואני חושב שהצלחתי להשתלט על עצמי.

הסבה התחילה קודם לכן. זה התחיל בשחרור המופתי, בהבאת גברל פגים שהטביע בדם את ירן. הממשלה התחילה את התחלת מלחמת השמד דוקא במשקים. אינני יודע אם נשארו עוד 2-3 משקים שלא נפגעו. הם פוגעים בבן/דרת המשק שלנו. אני נזכר איך לפני שבועות מועטים עמדה ביג/ר שלי צביה וספרה ידם שלם על תורת ומלאכה החסמה. היא ספרה באיזו ידיעה של הפסיכולוגיה היהודית נעשו המעשים של השמדה. בדיוק כמו הנציב המדבר על מלך קטן של הישוב. איך התחילו מבזוזי, שהתחיל כאשר בירושלים, בשכונות שלמות, מחבו את הנערים והזקנים בהתרבות, זה חשבון נגדנו ואוי ואבוי לנו אם אנחנו בחשבוננו כלך ברזן העבודיות היהודיות בפולין. יש לנו הרוגים בגב, במקום עבודתם ומוסרים השלטונות שהיהודים ניסו להתקשף, ילד תל-יוסף נרצח תוך כדי עבודתו ברפת, האם מדובר עכשו על כמה אלפי המסורים זה אל מעבירין באלא, אבל אפירודע שזה רק אחד האמצעים לשבור אותנו, להפחיד אותנו ואת יהודי העולם שלא יעיזו לבא לעזרה ולהצלה. לא יהיו באייר יומנרטים ולא תמצא כאן משטרה יהודית לעשות מעשים נבזים אם כי היו כבר כמה כאלה.

המדובר הוא על רב רובו של מפעלנו המשקי החקלאי. יגור, הבסיס הגדול נלקח כדוגמה להראות שבמקום שהושקעו 25 שנות עבודה ועמל אפשר להשאיר ריק ושומם.

כנראה חזרו ימי גמל פשה בנוסח אנגלי ואינני יודע מה יהי בת"א אשר פעם ניסו כבר להוציא את כל היהודים. המלחמה איננה נגד בודדים; נגד זה ולא זה, אלא נגד כל יהודי הרוצה להיות חפשי, והוא הופך לאויב של ממשלת הספר הלבן. אם לא נבין את זאת נדבר עוד על הקופות תקופות. אינני מציע להוציא את כל רוחנו, אבל אין ערך למחאותינו אם הן תהיינה רק מלים.

ביום הנסיון של פצצת האטום אין להתווכח על מלים של כסות. עתידנו
יקבע ע״י התנהגותנו ואם לא נמשיך במלחמתנו המאורגנת הצבורית ואם לא
נגיע לצרות הרבה יותר תכופות אשר יסבירו לאנגליה כולה..(פה נמצא
חבר מנען שספר שחילים בודדים אנגלים עמדו בצד ובכו על מה שראו, אבל
אלה היו בודדים, והפוליסי״ זה השמדה, ביזה וביזוי. ואני רוצה לומר
מתוך חשבון קר אנחנו לא יכולים יותר, הישוב על כל ארגוניו, ללכת
בדרך הקודמת. עלינו להכריז מלחמה באופן גלוי, על כולנו הוכרז שאנו
מחוץ לחוק. קודם עשו מחוץ לחוק יהודים שהיו בלב הים, אח״כ יהודים
בודדים בא״י, ועכשו כל העדה שלנו, כל הישוב. ומי שלא ידע שעל זה
צריכה לבא תשובה של חוק שלנו ומלחמה לפי החוק שלנו, מי שזאת לא יבין
ילך בדרך הידועה כ״כ בשנים האחרונות בגולה. ואם בידי פשיסט אנגלי או
פשיסט ערבי שלו ימסר השלטון מוטב יותר מוקדם, בפחות קרבנות להבטיח
את עתיד העם שנמסר גורלו לידנו. בהיסוסים נחרב ונושמד. ילדי יגור הם
ראשונים, אבל מחר יבואו גם ילדיכם. השלטון מודיע שיש לו תכנית, והכל
הולך לפי התכנית. כבר אחרנו מעט, אוי ואבוי אם נאחר יותר. אל נהיה
בתכנית של הממשלה.

<u>ברנשטיין:</u>

העובדות ידועות. הזכירו היום עליהם אין צורך להרחיב את הדבור
עליהם. יש מקום להערכה, רציתי להמנע מזה. אנחנו נמצאים איפוא במצב
מוזר שאין צורך לתת בטוי להרגשות, גם ההרגשות ידועות, עלינו לעשות
לדעתי. לנתח את המצב החדש שנוצר, הכרזת מלחמה על הציונות היא בטעות,
המלחמה לא הוכרזה, היא התחילה לפני ההכרזה, אני באופן פרטי לא היו לי
ספקות שברגע זה היה צריך לבא, לא מפני שהממשלה לא רוצה להחריב את הישוב,
הדברים צריכים שיהיו ברורים, הממשלה הבריטית מתנגדת התנגדות מוחלטת
להגשמת הציונות והיות והישוב העמיד לא גורם עיקרי את הגשמת הציונות,
לכן היא מעוניינת לשבור. זה מצב העניינים לדעתי, אנחנו עומדים כיום,
מה שקרה בעבר שהיו לה [illegible] מלחמות באלה בים, לא נתגלו אמירות מלחמה אלא
באמירות ידידותיות, רק ברגע המכריע הסירו את המסך והריעו את התותחים
ולרגע זה הגענו, לדעתי זה שלב ראשון עוד יש לנו כל האפשרי להכנע, אינני
חושב שהישוב מוכן להכנע ומוכן לותר על מעיינו, הישוב אינו חי לשם עצמו,
ואם יש לנו החלטה מוצקה לא לותר אז עלינו ברגע זה לברר לעצמנו כיצד
להתמיד במאבק, השנוי הגדול שבא בהתחלת המלחמה הגלויה בציונות שעכשיו
הזמן של ההסברות וההכרזות עבר. אנחנו צריכים לכוון את דרכנו לפי

[illegible] יחס הכחות הוא שונה כחותינו
שאמר כחותינו לא לגלות, לכלם יש דעה ואולי אני אחד הקיצוניים במלחמה
אנחנו צריכים להכין ולחשב את התכניות החדרי חדרים מתוך בטחון שהישוב
כולו ילך עם כל אלה שבחר בהם לכוון את דרכו זה הסבה והנימוק שלא אברא
בשם המפלגה בהכרזות, ברור שאנו נשמע לקול המוסמכות, החושבים אתם שהממשלה
הבריטית והפקיד האנגלי לא ידע שאין זה נכון, שלא תתיחס להאסירים באהבה
באדיבות. אם יש צורך נעשה זה מעל במה זו, לבקש את שחרורם. בודאי נעשה
זאת לא רק הם גם את השאר, אנו יודעים שדרישות זה דרישות מעל הבמה, אילו
לזה צריך תכניות ולא צריך לעשות זאת מעל במה זו. יש לי מחשבה לא אמצעי
מלחמה בשלב העכשוים דבר של כבוד פשוט. אם צריך לנתק את היחסים עם
הממשלה מה הוא השטח הרגיש בשבילם. דבר אחד אפשר לאמר כאן, יחסים
ידידותיים צריך לגמור אתם. כיצד אנחנו ננהל את מאבקנו נחליט אחרי
הדיון הדרוש ואח"כ יבא הרגע שהישוב יצטרך להראות שהוא למלחמה הארוכה
בו. יתכן שנצטרך לשתף את הישוב כלו למלחמה אני מקוה שכלם יצטרפו בה.
<u>פנקס:</u> ערך האסיפה באחדות הישוב כולו ואני שמח לראות את כל ב"כ הישוב
הקבוצים הישובים, הישוב בעיר העתיקה מומה"ע וכו'. לא היתה שעה שהיה
צריך אחדות כזו כמו עכשו, התפקיד לבא לידי הכרה שיש כאן שאלה חיים ומות,
של ישראל והעם, בתפוצות, בארצות נאורות. אינני יודע עי"כ אינני מרגיש זאת.
היינו להשמדה זה עבר, והחדש אני שהעם אינו מרגיש בגולה שהגם שחזקים(?)
מקור חיותנו וראה תפקיד ראשון בהכרה שכל העם בישוב בודאי שנקלב לא בפשט(?)
הראשונה על שהממשלה עושה. וחלקי עם אלה שלא כאן המקום להכריז מה לעשות,
אם להמשיך לפי שטת החרוקים בשוחד, או דרך אח"ח אשר הזמנים המודרניים
ילמדונו ללכת ותור על בקשים בדרך גאה למות על דרישתנו ולמות עליה. הגיעה
השעה שהיה לנו הנהלה שתנהל את עם ישראל ואת א"י. הגיע הזמן למכור 20-30
או למעלה שינהלו את עניננו. שטות של מלחמתנו צריכות להשתנות אולי מיום
ליום או משעה לשעה הקשר עם הגולה צריך להיות יותר מהודק. ישנם
אנשים בחו"ל אשר עוקבים ברגש מה שנעשה כאן בארץ. ואם תהיה לנו הנהגה
אפשר לעשות הרבה, ביחס השפעה בחו"ל. אני מונע מלאמר את השטות והתכניות
לעתיד. דברים כאלה לא צריך להכריז מעל במה גדולה זו, כאן אנו מזדהים עם
האסירים שלנו, והם גאים על מעשיהם. צריך ללמוד מהעבר. גלינו את
תקותנו מזריחת האור במזרח, אח"כ בתרבות הגרמנית ואח"כ בעמים הנאורים

עמי הדמוקרטיה אנגליה ואמריקה. הגיע הזמן שהיהודי צריך לבטוח בעצמו.
אין לנו להשען אלא באבינו שבשמים. צריך לאמר, ולבסוף אני רוצה למסור
את התגובה של אדם יקר של הרב מאיר בלבב ברלין נשיא המזרחי הוא מגיע על
שהממשלה העליבה בראש שאסרה את מנהיגי הסוכנות פרתעים של הממשלה הבריטית,
ועשתה את זאת בשבת. גם היטלר עשה בשבת דברים כאלה. – מקריא דברי
הרב ברלין. מעשה הממשלה המתפירים מעליב חלול שבת על רחשי השבת בהוכם
רב מנהיג זקן, הדברים נעשו לא רק של הממשלה בארץ אלא של הממשלה המרכזית
התשובה היחידה שהודיע בראש גאה למרות כל זה עם ישראל לא יעזוב את
מלחמתו של א"י ועם ישראל ולא ימנע מלפעול ומעליה. מבלנו ובסבל והנצחון
יהיה על צדנו.

<u>ד"ר ג. לנדואר:</u>

חברים, ניתנה לנו העצה אך הוראה שלא להציע כאן הצעות מפורטות,
אולי יש צדק בכך, בכל זאת קשה להמנע מלהגיד משהו. אני רוצה בהקדמתי
להצטרף לדברי ואופן הפעולות כמו שמעלנו ע"י נשיא הועד הלאומי ואין צורך
להביע רגשות ואין להדגיש יותר שלא ידכאו את כוחנו ושאת רוחנו לא ישברו.
(?)
אני חושב שלא צריך למר רוקח. אלא נבטא את הדברים בשקט ובמקום סגור.
צריך שיוצר מוסד שאליו נלך כו נשתתף בדיון על פרטים לפי מיטב כוחנו.
לפי זה רק מלים אחדות להערכת המצב שהתגובות בצורה יותר כללית.

כל אחד מרגיש שחל מפנה. חל מפנה בדרכי יחסינו עם העם האנגלי
והשלטונות האנגליים. עברנו אתם דרך ארוכה: מהצהרת בלפור עד כבוש
הסי כנרת. היום יש פעולות איבה הנעשות רק נגד אויבנו אני רוצה להביע את
התקוה שהמפנה הזה לא יהיה מפנה הסופי ביחסינו עם העולם החיצוני ועם
העם הבריטי. אני מגיע מסקנה קשה לא יהי סיום ביחסינו עם העולם ההוא. בכדי
שרב יחול מבעת מפנה אחר. יש להשקיע מאמצים כבירים. להכן תכנית לתקן
קצות לפעולות מחושבות ולא למעשים רגעיים. עלינו להתוות דרך שתעמוד
בהתאמה ליעודנו ההיסטורי. חשוב המוסדותינו יבדקו את דרכנו עד עכשו
ויחשבו על דרך לעתיד. אל נתכחש לאחדיות של המצב, לאחריות חלה על
אנגליה והספר הלבן וכל הגזרות הנובעות ממנו ועד השארית הבצוע של דו"ח
ועדת החקירה. אני קובע אחריות זאת אף על פי שאני רוצה להזוי את העיורנות
הצדק הפוליטי אל תוך לבות גם של חלק חשוב של העם העברי וגם של עמי העולם.
ואעפ"י שאיננו רוצה להתעלם מזה, שלא גמרנו עוד את התפקיד הזה. נקטנו
גם שיטות פוליטיות שלא היו לפי רוחנו אבל נראו כמועילות ביותר. כשנדבר
על העתיד איננו יודע באיזה מוסד, עלינו לחשוב גם על זה. אפי מתנגד

לדברי הנואם שמסבירים טבע כאילו אבדה תקוותנו, ויכול היה לגרום אי הבנה כזאת של דבריו. (רעש והמולה, מחיאות; איש לא אמר זאת) אם תתעוררנה אי הבנות כאלה כאן או בישוב יהיה זה אסון. אל יהי ולא צריך להיות אצלנו מצב של יאוש. איננו יכולים להכיר במצב כזה ומפני ז גם התגובות צריכות להיות כאלה שתאפשרנה לנו לצאת מהמבוך. אנחנו איננו הולכים לקרב אחרון. כמובן אנו דורשים את שחרור כולם מהראשון בדרגה עד האחרון במחנה. עלינו לחשב שמלחמתנו הפוליטית איננה רק באמצעים פוליטיים אלא שהנשק המובהק והיעיל ביותר שלנו זה מפעל הבניה. זה הנשק שלנו. עלינו להמשיך בעליה ובהתישבות ולהמשיך בפוליטיקה שתאפשר לנו את זאת. אם לא היתה זו ישיבה מצומצמת לא הייתי אומר זאת; וזה דבר שלישי אנחנו רוצים שהד"ר ויצמן, הנשיא, יקח את כל רסן השלטון בידיו, שיקח על עצמו את הכרת האחריות וישא בה. אם ניצור מוסדות יש שהם יעמדו לרשות המוסד העליון משמר נשיא ההסתדרות הציונית. ואם אפשר ניצור כאן איזה ועד או מוסד אז לא נקח את היזמה מידם. לא נהלך כאן על פעולות, על אי שמירת וכו' צריך לשקול מבין הדרכים המועילות והמועלתיות יותר שבתאלה תוצאות טובות ולא להעלים עין גם מהסכנות הגדולות הכרוכות בכל פעולה למפעל שלנו בארץ. הדבר הראשון הצריך לצאת מכאן היא האחדות. לא כפיה וכו' אלא של אחדות של/ליכוד הכוחות וזה צריך להיות השלב הראשון. לזה יש צרך במרץ. בתכניות; והמרץ שיהיה מזמיר וכדי שהיה מתמיד יש צרך בסבלנות ארוכה שתשרור מתוכנו. ואני מקוה שהסבלנות הזאת תביא אמץ וכח בצוע הצלחה.

<u>ריפטין:</u> ההודעה כי הפעולה הזאת באיי אינה מכוונה לכל הישוב היא סילוף העובדה. הישוב חייב להעמיד את דעת העולם על דיוק הדברים על הממשלה לדעת שאם מבריחים עולים לצפות לקץ ההשהיות אם יורים מנהיגים אם הורסים הרי כולנו נהיה חומה בצורה שלא ירבע ולא יכבש. היום אין מקום לויכוח פנימי, אך יש צורך בויכוח זה אח"כ. כעת עלינו לא להגרר אחר פרובוקציות. ישנם כאלה הרוצים בזה. בשם אחריותנו על המפעל ועל העליה עלינו לשלוט במשטר שימנע כל אפשרות של התגררות אחרי פרובוקציות. נדייק גם בעת בהגררתנו. אין אנו עוד בגיטו ורשה - כפי שאמר אידלסון - ואין אנו נלחמים את מלחמתנו האחרונה. לא בודדים אנו ולא המונים. מתוך מחאה נגד מעצר המונים ומנהיגים ונגד ההשהיות עלינו לנהל מרי אזרחי שיקבע על ידי המוסדות. אין אנו חלשים במאבקת זו. עלינו להגיד לממשלה למתנגדים ולידידינו כי אין אנו מרגישים את עצמנו במנוצחים.

אנו עם גדול. אין אנו עומדים בפני השאלה למות כגיבורים. לא עם חלש ונכנע אנו. נפנה לדעת הקהל העולמית הדמוקרטית. למען מנוע אסון והעולים יעזרו לנו הדמוקרטים האמיתיים. הנוער היהודי האמריקאי יבוא ויעלה ויעבוד אתנו בבנין.

הרב עוזיאל:

יש יום שבו יעמוד האל למשפט עם כל העמים. בקרתי את האסירי התקוה כפי שאני קורא להם. המגיעה התורה ישראל היתה קשה ומעליבה. יש בעולם מיניסטרים שפעלו כפי שפעלו חברי הנהלה הסוכנות בתנאים שלהם בחוסר מולות ועם מלוכד. הם הכריזו מלחמה בשעת הצורך לעזרה אנגליה. עלינו להתאחד ולפעול מתוך אחדות על יסוד תורתנו; עם אחד שה אחת תורה אחת, בתנער מהפילוג נקדש את השם בגאולת ישראל מתוך אחדות.

ספיר (פח): הנני שמח וגאה כי הישוב על כל חלקיו קבל את ההחלטה מתוך עמידה. מדברים על עלבון. לאן במשטר כזה אין אנו נעלבים. דעתי כי הכרזת המלחמה על העם היהודי מצד האימפריה לא התחילה בשבת. בספר הלבן הוא התחיל. בשבת היתה התקפה כהמשך של ההכרזה הישנה. בעבר יכלו להיות חילוקי דעת בקשר ע להתנהגותנו עם הממשלה. כעת יש מלחמה בינינו לבין הממשלה על עצם קיומנו. היום יכול להיות ויכוח על מידת ההתנגדות וצורתה, ומקומנו וזמנו כל זה דורש שיקול. אם היה צורך להסביר לממשלה כי אין היום יהודי שיענה לקריאת הנציב עוד מיום בשעה שמנהיגים עצורים הרי האספה שלנו מסבירה זאת. למשטר של התנגדות לכל מערכת השלטון של הספר הלבן אנו זקוקים. הוא יתנהל מתוך משמעת גמורה ודריכות מוחלטת למטרה הסופית. יש ליצור לכך את הכלים והצורות. השלטון ירגיש בזה וידע כי הוא עומד מול עם מלוכד. אנו נגשים למערכה מתוך הכרה ברורה שיש ביכולתנו למנוע את המזימה.

לימפרץ – רביזיוניסטים:

בשבת זו נגמרו שתי אשליות: 1) של רב הישוב כלפי הרצון של הממשלה הבריטית שהיה כלפינו. היו שחשבו שנמשיך בדרכנו, נתבע עוד סרטיפיקטים אבל נמשיך בשקט בעבודתנו, אבל גם אצל הממשלה צריכה להסתיים האשליה שבוטאה בהצהרת הנציב שכאילו יש מקום למו"מ. שכאילו הדלת לא נסגרה. על הכינוס הזה להוכיח שזו אשליה. שאין מקום למו"מ עם שלטון כזה. אני חושב שיחד עם כל אלה אשר הביעו כאן את ליכוד הישוב אני אביע בשם התנועה שלי את אותו הרצון, אבל לא מספיק רק הרצון. יש לי רשם שהדבורים הולכים לפי המפתח היוד ע. כל אחד מביע מה שמפלגתו רוצה וכו'. אבל אם נרצה להגיד את האמת, ואת האמת יש להגיד גם בשעת צרה, הרי יש לממשלה יסוד לאשליה שעוד יכולים

להתהוות דברים שיבוא, ואם היא אסרה את מנהיגי הישוב באסורה קרוב ל-3 אלפים איש, הרי עלינו לזכור שהממשלה כבר עשתה מעשים כאלה בעבר. והיא הצליחה אז להכניס פרוד בישוב, והיא מנסה גם כעת להפריד ולמשול. ואם היה צורך בכינוס הזה היה צריך לבא ולהכריז על הקמת ועד לשעת חרום עליון ושאיב להתרכז על האמצעים. אני חושב שלא עשינו את כל המאמצים הפרלמנטריים כדי להסביר לפרלמנט שאין אנו מוותרים. האם הבאנו לכל העולם שחוקי שעת החרום הם מעשי אלמות הגדולים ביותר שנעשו אי פעם בהיסטוריה. האם עמדנו על זכויותינו האם נמנענו מלתת את כספנו לממשלה הרוצה להחריב ארצנו? והרי הקהל הבריטי היה מבין את זה, את ה- No Taxation Without Representation את זה הם יודעים והיו מבינים. הידוע לכם שאין אפשרות לקנות סחורות אמריקאיות הזה, למרות שהכספים באים בעיקר ממי. האם הודענו על כך לממשלה האמריקאית. אני רוצה לסיים בדבר אחר. שחוץ ממה שנאמר ע"י הנואמים האחרים שיש צורך בהנהגה אחידה לשעת חרום, ואולי לקרא לזה בשם המפורש: ממשלה, היה זמן שמוכרחים ההנהגה לזה ואמרה למה לעשות זאת כשיש לנו גוף הדומה לממשלה ולו זכויות וכו'. בשבת זאת נגמרו הפרוגטיבות והאשליות בנדון זה. אין יותר הבטים לייחד גוף. עלינו להלחם ולהסביר ~~xxx/xxxxx~~ שהבריטים והממשלה כאן רק בקשר עם הציונות וכדי להגשימה.

<u>שלמה לביא (ליפקוביץ) עין חרוד:</u>

שלחו אתי תזכיר מגוש עין חרוד, מאור העובדות. יש לי דבר חשוב מיוחד, וזה לא אחליף בתזכיר. לא לדרוש שחרור המנהיגים, כל הנאומים דרשו את שחרורם. הדרישה לשחרורם תהיה עול, אם הם מנהיגים טובים לא ירצו להשתחרר עם השאר, דבר שלא צריך לבא במרום לא צריך לדרוש את שחרורם, צריך להוקיע את מעשיהם. כשהייתי במלכודה השבתי לא יכולנו להביא הנה לעין חרוד את המיניסטר לחנוך או להביא בעל צער בעלי חיים לראות איך האנגלים הרגילים בהכוכו איך סחבו אנשים בחצרות ואת היחס לנשים.

עומדת לפנינו שאלה מה לעשות. צריך לא לבא במרום רחמים לא נמצא בהם הם לא מסוגלים לזה. נכנסו קבוצות חיילים לבתות א' וב' וראו את הדגל ואמרו עוד נטמא את זה והמודרות אמרו מדוע אתם מדברים בקול שנשמע זאת, התחילו לקלל בקללות שחמורות גם לא רצו לחזור ולא יכלו לחזור עליהם.

ואחד הבחורים שחזר מהצבא שאל קצין אחד מה עשינו, למה אתם עושים לנו זאת, והם אמרו תנו לנו את הנאצים שלכם. הם לקחו את הגברים שלנו במקומות לא השאירו חברים וחברות לחלוב את הפרות ולשמור את המקום. לא צריך לבא כאן מעל הבמה בנאומים יפים. אנחנו צריכים בלי עטים לדבר

צריך לא לבא בטריא עם השלטרנדה וגם אי תשלומי מסים צריך לאמר כאשר אבדתי אבדתי.

<u>ברנשטיין הפועהמ"ז:</u>

מסכים לדבריו של ריפטין, יש לנו מלחמה לא אמות כי אם אחיה. סוב אלה שדברו ותארו את העובדה, הלואי והעתונות יכלו לפרסם שיודעו מה שעשו לנו. הם כמו מעשי הנאצים לא רק במגשי ישראל פגעו, כי אם בעם ישראל ובתורת ישראל. למדנו מהמלחמה הזאת את מעשי הנאצים אשר הם חוזרים עליהם וצריך לאמר להם זאת שסופם יהיה כסוף הנאצים, וזו היא ממשלה המרקלים, שמכרתם פה. צריך גם לאמר לעצמנו ליהדות שבגולה יותר מדי הם נוהגים קור רוח ובשקט. אולי טרם הגיעו ל הדברים שם. יכול להיות שלא הגיעו הדברים שם צריך לקרא ביהדות אמריקה שלא ישקטו, ודבר שלישי דברו ודברו הרבה ואני מסכים לעשות ולהלחם נגדם. הם עומדים בשלב ראשון וגם אנו צריכים לאמר אנו נמצאים בשלב ראשון אי שילום מסים ואי שתוף. הם נגעו בממשלה שלנו בסוכנות ולדרוש את האסירים. צריך שיהיה אחוד הלבבות בדברי ד"ר וייצמן.

<u>ישיבת אחה"צ.</u>

<u>לכמן - איש נען:</u>

חזית אחת היתה בנען ושם היתה לי הירום יאן. רבותי, אני רוצה שתבינו מה שאני אומר. יתכן שכל אחד צריך לעבור את זה, אז אופן המחשבה יהיה אחר. מדברים כאן על סבלנות והרי איש לא הצטיין בה כעם ישראל והנה זכינו למה שזכינו. בנען ראינו אנשים ההופכים לחיות טורפות, הם רמסו אנשים השוכבים מחוסרי הכרה על הארץ. אינני מאחל לאף אחד לראות זאת. לא להתנסות בזה. עם ישראל מחכה לתגובתנו. החזית כאן היתה הרבה יותר חמורה בשבילי. עם שחר החילים היו כבר בכל פנה. המו"מ החל. הגבטלמניות האנגלית לא היתה לגמרי בלתי מבוססת. בישובים אחרים לא היה מו"מ מכאן רואים שגם בצוע הפעולה תלוי מהמפקדים. שכנענו את המפקד שירציא את הצבא והאנשים יהיו כבר בדירות. בתירוץ שאחרנו ברגע אחד הצבא התחיל לפעול. לא הייתי בחזית אבל מה שראיתי היה מחריד. בחורות שכבו על הארץ - בעטו בבטניהן. אנשים שהלכו לבדם נדחפו והוכו בכתות הרובים. היו גם חילים שבכו למראה עיניהם. אפילו עודדו אותנו. הקולונל אמר לי שזה חצי שנה שהוא ממשיך בפעולות כאלה ואינו רגיש יותר. הישוב בארץ מחכה לתגובה שלנו. מה עלינו לעשות מחר. לנו שלחו עזרה אתמול אבל כעת צריך לשלח עזרה לכל המשקים

עלינו לגיס את מלא יכולתו של הישוב. זהו צו השעה!!

<u>שפרינצק:</u>

כל אחד אומר מה שהוא מרגיש ואין לזלזל במה שמי שהוא אומר. כאן לא היו נאומים. כל אחד אמר מה שהרגיש. פה לא היו היום שום פרזות. כולנו חיים חיים אלה וכל אחד אמר מה שהרגיש. לא ידוע איפה הכדור ידביק את מישהו, ולא ידוע באיזה רחוב יבוא האסון. כ אחד אומר דעתו.

<u>חיים סלומון:</u>

הכרחי שיהיה מוסד מרכז שיטפל בעניני השעה. יחליט ויבצע. הערבים ידעו לעמוד על תביעותיהם כל זמן השתתף בפעולה גם בשעה שהמנהיגים נאסרו. כתוצאה מזה השיגו מה שהשיגו ספר לבן עצמאות וכו'. להכרזה של אל יארס יש לצרף אל רפידן ידיים.

<u>עו"ד חת (חיפה):</u>

נפל בחלקי לייצג את קהילת חיפה. א"כ הקהילה לא יכול לעזוב את הקהילה חלק באסר. הוצא כרוז מיד אחרי המעצר. הקהילה הודיעה כי היא עומדת כולה לצד המנהיגים שנאסרו. כן הודיעו. מכל איש להמנע מפעולה פרטית ולקבל משמעת ציבורית. זה צריך להאמר גם כאן. אולם יש גם להגיד מיד מה דורשים מהציבור. מה עליו לעשות. יש צורך במוסד מביע היעמוד בקשר מתמיד עם כל המקומות. עלי להזכיר - אם כי איני יודע באיזו צורה - את ענין יגור. לא אחד מיחידות הישוב נחרם אלא גם אחד ממוסדות ההגנה ויש ללמוד מכך.

<u>קולודני:</u>

לא רק הישוב מצפה לדברי הכינוס הזה אלא גם היהדות בגולה. ראיתי את חרדתם בתפוצות, בעת ישמעו אלה, שיגיעו ל-100,000 כי היה כאן חרם. גם אותם יש לעודד. בהחלטות יש לעודד אותם ולהסביר להם כי הבית מוכן לקבלם. התשובה צריכה להיות גם עייר אקט פוליטי. איני רואה דרך אחרת מאשר הפסקת היחסים. גם ענין המסים צריך לבוא לדיון. מתפלא שלא שמע זאת מאלה שהציעו זאת מקודם. רגע של איחור בזה אין לבזבז. היום נפגע הכפר, העיר צריכה לגשת לעזרה מידית בשם שהכפר עזר לעיר. התבונה והזהירות צריכות להיות נר לרגלינו. אינו מקבל את ההשואה עם הערבים (סלומון) כי הם רוב ואנו מיעוט. יש עוד מצפון בעולם.

ז. רובשוב קורא את גלוי הדעת החברה הועדה שבה השתתפו כל הזרמים והגורמים.

<u>הרב לוי מאגודת ישראל:</u>

אין יהודי בישוב ובישראל שירצה להוציא את עצמו מן הכלל.

אנו מזדהים עם הקוים הכלליים של הדברים אולם הנוסח והסגנון אינו בזה שנוכל לקבלו בלא התיעצות נוספת. אף כי אנו מצהירים שוב כי אנו מזדהים עם הדברים בכלל.

SUMMARY OF THE REPORT ON NEGOTIATIONS IN LONDON JUNE 17 - to June 27, 1946

British liaison officers attached to and under the zone commanders will have immediate supervision over the allocation of certificates by the JA. Also be responsible for security screening. (such officers also in US zones).

Movement through Italian ports. Converted liberty ships. JA construct and maintain one Staging Camp in Palestine and one or more residential camps in Palestine. Palestine Government provide transport between port of arrival, and staging camp, expenditure involved to be recoverable from the JA.

All control in staging camps in hands of Palestine administration, except that JA will have right to engage in welfare activities.

At the time of the negotiations UK representatives considered that it would be inappropriate to have discussions with JA re rate. UK representatives stated that only 2,300 man-units can be constructed at present in Palestine.

Information in annexs: Main difference between UK and JA figures is in the cost of absorption (including maintenance of children). JA estimate 33.8 to 42.5 million, UK 85 million pounds. UK maintain that widespread unemployment will prevail after 3 years when things become normal. UK assumes that 1/2 earners can be absorbed by investment of same apital sum per head as has been obtainedin the past, adjusted to present prices, an investment of 2 times this sum would be required in respect to the other 1/2. U.K. representatives estimated total cost L 850 (without housing) and L 990 to L 1,130 (with housing). Cite L 1.050 which agrees with their estimate as cost per one immigrant.

Financial cost: (Estimates of the U,K. Delegation).
Direct cost of recommendation 2 - Capital 100.0 B. indirect cost - Capital 45.0 million (for improved services to Arabs - health, social welfare, economic and social measures) - Recurrent 1.3 million rising to 3.8 per year.
Recurrent - Living subsidies and bonouses 7.0 million, law and order, and loss of revenue, 3.0 to 8.0 per year. Total capital 145,0 million. Total recurrent 11,3 to 18.8 million.

Total cost: Since US subscribed to transportation cost this is not considered.
(1) JA can not assume to carry the L 100 million. All they have [illegible] XX
Therefore JA can't guarantee full finance required.
(2) Administrively impractical to devise means to ensure that any scheme for financing employment, either for the 100,000 or for existing Palestine citizens displaced by them would be financed outside government channels. In times of disturbances it would a beyond the capacity of the Palestine Government to increase taxation and borrowing. Palestine Government appealed for grants to UK in last 2 years to offset heavy expenditures entailed in maintenance of law and order. Finances must come from sources other than the British and Palestine Governments.

** from reparations and subscriptions from World Jewry to date only L 19 million.

AGENDA AS SUGGESTED BY SIR NORMAN BROOK

Outstanding questions under Recommendation #2 of the Committee can be discussed at any stage of the meeting, as deemed best. Other topics suggested in following order and groupings: (1) Recommendation 1, (2) Recommendation #3,7 and proposal in 5 for formation of Arab Community, (3) 5, 8, 9, (4) Recommendation 6. (5) Strategic, political and military implications of the report as a whole. (6) Recommendation 4. Memos on all subjects prepared by U.K. Immediate subcommittees on groups 2 and 3. Would like to finish before August 2nd, so that debate on Palestine in Commons can take place.

FINAL MESSAGES FROM LONDON BY U.S. DELEGATES

Drafting committee prepared report summarizing results of conversation on June 27. Preface states that conversations were confined to physical and economic problems involved in i a/ ration recommendation, with no account being taken of political and military aspects of problem.

Report itself deals with following topics: target, illegal immigration, selection, infiltration and methods of checking it, priority groups, issue of certificates to the JA under specific directive, transportation, reception in Palestine, rate of movement, cost of moving and absorbinb 100,000 provisions of materials and supplies and general financial effect. Outline plan for operation given. Annexes contain the statement of views of British Delegation, JA memo submitted by US and report comparing the 2.

Decision on maximum rate cannot be taken without regard to political considerations connected with conditions in Europe and Palestine, rates taken as basis for calculations in report are 4 to 10 thousand monthaly, but nothing in report is intended to preclude either Government from pressing for higher or lower figure.

British delegation do not consider the cost of operation to be less than 100,000,000 pounds from public or private sources, but that JA has informed President that if requested assistance should not be forthcoming it will bear entire cost. If JA's assumptions are made to conform to those of British then there is no great difference in the cost.

British submitted paper on general financial effect of admission of immigrants, and resultant expenditures in behalf of Arab population which British Government considers necessary.

Start of movement of 100,000 should be accompanied by initiation of proposals of the Anglo-American Committee for improvement of Arab standards. This was suggested by British, it was agreed to defer consideration of this paper for later consideration.

Clayton and Acheson asked Harriman to urge British Government to make statement on Palestine to ~~mait~~ clarify their position in order that the loan might pass in Congress. It was suggested that Great Britain should indicate that their views on 100,000 do not differ from those of U.S. In Bevin's absence this was taken up with McNeil, who proceeded to Paris for consultation with Bevin. Alse Byrn, was to urge this strongly in conference with Bevin. Asked that statement be made by Sunday night, to come before House Debate, McNeil indicated that U.K. in agreement, and Bevin would probably view this with favor.(*) This information is dated 6 July.

*) אדוד אמר לי היום שבין השאר שאלנו, כנראה, את השגריר בוושינגטון לפרסם הודעה.

EMILE NAJAR
AVOCAT A LA COUR

14, RUE TALAAT HARB PACHA
TÉL. 53418-59251

LE CAIRE

1.- Pour apprécier la nature et la portée de l'offensive anglaise contre le Yichouv il est nécessaire de situer cette action non seulement dans l'ensemble de la politique anglaise en Moyen Orient, mais dans l'ensemble de sa politique générale.

Notre avis - exprimé depuis 1943 et avec une vivacité grandissante au département politique de l'Agence Juive - a été et demeure que l'Angleterre agit de façon systématique pour l'établissement ou la consolidation de régimes autocratiques et réactionnaires dans les divers pays du Moyen Orient.

Il ne s'agit pas là pour nous, d'une politique provisoire mais d'une politique de fond qui vise à réserver à l'Angleterre le contrôle militaire intégral du secteur et qui fait partie d'un plan de défense ou d'attaque contre l'expansion russe (et bien entendu contre le développement de mouvements populaires d'indépendance véritable en Orient).

Il ne s'agit pas non plus d'une politique locale mais d'un aspect d'une politique générale par la quelle l'Angleterre agit COMME SI ELLE ETAIT LA MANDATAIRE EFFECTIVE du monde capitaliste dans l'organisation de la lutte contre les forces communistes.

Par cette politique l'Angleterre voudrait de fait obtenir un tel mandat qui représente certes de graves responsabilités mais aussi une immense source de profits et de puissance

2.-Le relèvement du niveau de vie des masses misérables et prolifiques de l'Orient est une entreprise qui ne peut être réalisée sans un effort et un élan constructifs si considérables que les conséquences en sont redoutées par l'Angleterre.

L'alliance était dès lors naturelle avec le féoda lisme et la réaction arabes - d'où la Ligue Arabe instrument de cette alliance.

On ne doit pas perdre de vue que la politique dite de la Ligue Arabe a pris véritablement corps et a revêtu une allure accélérée en 1943, c'est à dire après la victoire d'El Alamein et l'occupation de l'Afrique du Nord par les Alliés, et après Stalingrad preuve de la puissance soviétique.

Cette politique représentait donc une politique d'après guerre et non une politique de guerre.

3.-Le Sionisme qui place la dignité du travail au centre de son idéologie, qui tend à créer un pays autonome et non une colonie, le dynamisme et la force créatrice du Yichouv socialiste et son influence directe sur les arabes de Palestine et indirecte sur les arabes hors de Palestine, TOUT CELA EST APPARU COMME UN OBSTACLE GENANT aux calculs de l'Empire et des féodaux arabes.

Par ailleurs, dans un monde arabe au nationalisme et au fanatisme religieux volontairement surexcités, la Palestine Juive est apparue aux anglais comme un excellent moyen de diversion pour l'emploi de ces passions et comme une monnaie d'échange fort peu coûteuse.

Dès lors l'Empire s'est engagé dans une politique de découragement et de sabotage de l'oeuvre sioniste, négociant en même temps et au fur et à mesure cette oeuvre de destruction.

4.-Soucieux de l'opinion publique anglaise et américaine le Gouvernement Britannique s'est livré à des provocations systématiques pour déterminer une réaction juive et pouvoir frapper avec une apparence de justice.

Tout en exagérant, soutenant et encourageant l'opposition arabe, les Anglais ont tout d'abord tenté de provoquer un conflit entre les Arabes et les Juifs, c'est à dire de charger les Arabes de détruire le Yichouv - en se détruisant eux mêmes.

La finesse politique des arabes, la fortitude du peuple juif et la force de la Haganah ont fait échouer une partie du plan.

Les Anglais se sont trouvés ainsi contraints d'agir eux-mêmes.

5.-Les raisons qui ont pu déterminer l'Angleterre à choisir le moment actuel pour frapper semblent être qu'au cours de ses négociations avec l'Egypte, elle a constaté:

- que les arabes retournaient contre elle le chantage du danger communiste et lui imposaient un interminable marchandage
- qu'ils n'étaient pas disposés à engager AVEC L'ANGLETERRE SEULE toutes leurs destinées politiques.

En cet état l'action anglaise en Palestine apparaît comme pouvant représenter:

-une démonstration de force

-une démonstration d'indépendance vis à vis de l'Amérique

-une démonstration de connivence avec l'Amérique si la réaction de celle-ci demeure platonique

-une démonstration de la sincérité des Anglais dans leurs promesses aux arabes, d'autant plus nécessaire qu'augmentait l'audace des Juifs.

Le retour du Moufti en Orient et son association au nom de Farouk Ier qui incarne un régime, se situent dans le même cadre politique.

6.-Mais les Anglais ne sont ni si sûrs d'entraîner ainsi l'alliance exclusive des Arabes, ni si certains des réactions de l'Amérique pour ne pas s'être ménagés une voie de sortie.

Le thème de la lutte contre le terrorisme et l'illégalité leur sert de couverture devant l'opinion et leur outre une retraite provisoire possible.

7.-En cet état notre lutte doit être plus que jamais intense et se divise en:

- résistance en Palestine
- réactions dans les camps de réfugiés juifs
- manifestations de solidarité internationale juive
- action politique

8.-Les centres principaux de l'action proprement politique sont l'Amérique, l'Angleterre et la France.

Les personnalités sionistes locales sont les plus qualifiées pour juger des possibilités de travail.

Signalons simplement qu'en Amérique et en Angleterre il est délicat de dénoncer l'essence réactionnaire de la politique anglaise en Orient, car en Amérique on risque de ne pas être apprécié

sur ce plan et en Angleterre la conception de l'Empire aveugle les esprits.

Paris par contre peut être le centre d'une action plus indépendante et plus nuancée, qui pourra développer le thème du sionisme comme force antifasciste, et progressiste, qui dénoncera jour après jour la Politique de l'Angleterre et qui établira une politique sioniste de la main tendue à toutes les collaborations.

Ce travail est un travail de longue haleine qui mérite d'être immédiatement développé.

Nous avons déjà trop tardé ànsynchroniser la résistance en Palestine avec une action politique extérieure adéquate.

REMARKS ON THE LEGAL NATURE OF THE JEWISH AGENCY

I. The Jewish Agency is a public body.

The distinction between "public" and "private" is made in law with respect to

1) the functions performed by certain bodies

b) the very nature of those bodies themselves.

It is therefore noteworthy that the Mandate does not say a Jewish Agency will perform certain public functions - it could do that even if it were a private body. The Mandate says that the Agency is a public body.

A body is public in nature when it is created by public law itself, rather than by private agreement recognized by public law (such as corporation). Furthermore, it is characteristic for a public body that no private agreement, private action, or private inaction, no matter whether lawful or unlawful, can destroy the legal existence of that body.

Once a public agency, bureau, department, office, commission or other body is established by a constitutional, statutory, or executive provision or measure it continues to exist as long as that provision or measure has not been abrogated, repealed or modified by another act having the legal capacity to operate such abrogations, repeal or modification. Thus, for instance, if a public body is created by a constitution a legislature could not abolish it; if it is created by a legislature an administrative decree would be powerless to destroy it, and so on.

A public body in short is rooted in the legal provision creating it and continues to exist so long as that provision continues to be the law.

The public character of the Jewish Agency has been claimed by the Mandatory and recognized by the Permanent Court of International Justice in the Mavrommatis cases (Rutenberg concessions). These cases and other documents (such as the British briefs in the cases) warrant extensive examination. Noteworthy are some dicta in the dissenting opinions. For instance:

Justice Altamira: "the recognition of that organization as a true public body xxx implies that it must be accorded privileged or exceptional treatment" ;

Justice Caloyanni: Has similar statements.

II. The Jewish Agency is a body which has its origin in International Public Law.

The Jewish Agency for Palestine has been called into being, as a public body, not by an Order in Council and not by an Act of Parliament. It follows therefore that it cannot be destroyed by either. It was created by a solemn document of the International Community, and nothing short of an International Agreement will suffice to abolish it.

The Jewish Agency as an institution cannot be abolished unless International Law itself is changed correspondingly.

But can the present Jewish Agency be dissolved by the Mandatory ? The recognition of the present Jewish Agency cannot be withdrawn nor could the Agency be dissolved by the Mandatory. The Zionist Organization was designated as a provisional Jewish Agency for Palestine and its recognition was subject to the continued approval of its constitution and organization by the Mandatory,.

III

Article IV of the Mandate provides in its first section for

the creation and recognition of a Jewish Agency. In its second section it deals with the specific body to be recognized for the time being as such Agency. It designates temporarily and conditionally the Zionist Organization for such purposes and expressly states that such recognition is conditioned on the opinion of the Mandatory: " So long as its organization and constitution are in the opinion of the Mandatory appropriate."

While this temporary and revokable (" so long as") character of the recognition of the Zionist Organization is clearly expressed in the section of Article IV - such expression is conspicuous by its absence in the first section dealing with the general proposition of the recognition of a permanent Jewish Agency. It is true that it is required that such agency be "appropriate" but nothing in the Article indicates, to begin with, that the Mandatory would be the sole judge of its "appropriateness". Secondly, nothing permits us to maintain that, after a given body has been declared "appropriate" and recognized as the Jewish Agency by the Mandatory (and the League), such recognition could remain subject to the change of opinion of the Mandatory. This was a limitation expressly imposed upon the provisional agency, the Zionist Organization. This limitation is not only totally absent with respect to the permanent Agency but would indeed be inconsistent with the unqualified statement: "an appropriate Jewish Agency shall be recognized as a public body". A "probation" or "tenancy at will" status is in fact incompatible with the permanency , dignity and independence which an international public body must of necessity possess.

This has been the position of the Colonial Office. In a letter of August 6, 1930, that office acknowledges the receipt of the formal notice of the enlarged constitution of the Jewish Agency for Palestine.

The letter of the Colonial Office consists of two paragraphs. In the first it grants "formal ~~and~~ recognition" to the Agency without expressing any condition as to the future or continued appropriateness of the Agency, its organization or constitution. In the second paragraph, it deals with the possibility that the Zionist Organization should notify H. M. S. Government "that the enlarged Agency has been dissolved." In this case, the Zionist Organization will again be recognized provided--the Colonial Office takes pains to reiterate--that the government "are satisfied that its organization and constitution are at that time appropriate."

It would seem, therefore, that the present Jewish Agency for Palestine is the permanent public body contemplated in the first section of Article IV of the Mandate, that the recognition of its appropriateness is final and that it is not subject to withdrawal or revocation by the Mandatory.

IV. The specific rights and duties have been respectively conferred and imposed by the Mandate upon the Jewish Agency for Palestine. The Mandate defines the Agency's functions as follows:

1. advise and cooperate with the administration of Palestine in all matters affecting the National Home and the Jewish population

2. Assist and take part in the development of the country, subject to the Administrative control

3. secure, in consultation with H. M.'s.Government the cooperation of all Jews willing to assist in the establishment of the Jewish National Home. (It is questionable whether this provision refers to anything else than the creation of an enlarged Jewish Agency byxthe Zionist Organization. First, the "it" of the last sentence of Article IV most plausibly refers to the Zionist Orgaization, the previous sentence's subject. Secondly, the rights and duties of the Agency xxx are listed in the first section of Article IV, while the second section seems to devote itself only to the problem of the creation of the Agency.)

4. Cooperate in the immigration and close settlement of Jews on the land.

5. Construct and operate, in arrangement with the Palestine Administration, public works service and utilities, and develop the natxxal resources of the country.

V. The Jewish Agency has received a Mandate from the International Community (Principal allied and associated powers and the League of Nations). Article Four of the Mandate refers to the Jewish Agency three times. Each time it uses the verb "shall". It says that a Jewish Agency shall be recognized as a public body. It says that the Zionist Organization shall be temporarily recognized as such agency. It says that the Agency shall take certain steps with regard to "all Jews." The meaning of "shall" in English legal documents is unambiguous: it expresses a mandate or a command and gives rise to a corresponding power and duty. At any rate the words used in the correspondingofficialFrench

sentences are: "aura le droit".

It is also important that the participation of the Agency in the development of the country is not expressed as a mere purpose of the Agency but at its direct duty. The phrase in question reads indeed as follows: "An appropriate Jewish Agency shall be recognized as a public body.. ..to assist and take part in the development of the country." Both the English and the French text thus describe the JewishAgency as having certain rights and duties recognized and imposed by the International community. Some of these duties consist in xxxxxxxx advising and cooperating with the Palestine Administration; others in direct action in Palestine under the Administration's control; others still in international action by the Agency to be taken in mere consultation with the British Government.

While the international powers, duties and responsibilities of theJewish Agency are, of course, incomparably more limited than those of Great Britain, there is no doubt that these international powers, duties and responsibilities of the Jewish Agency are substantial, that it has received <u>some</u> mandate of its own from International Law and the International Community (and that, in this sense, it could be said that it is a Co-Mandatory, although of course, a lesser one than Great Britain).

The position of the Jewish Agency could, of course, be modified, with its consent and by a valid international agreement. But a unilateral action of Great Britain, far

from destroying the Agency's rights or relieving it from its international duties is simply a breach of the Mandate. By the principal Mandatory and can only operate the forfeiture of that Mandatory's own rights and privileges.

VI. The Jewish Agency has <u>independent international status</u> and is not limited in its activity to relations with THE Mandatory.

> ~~xxx~~
> In its conservative work on the Palestine Mandate, Stogassowsky recognizes that "the Jewish Agency was recognized in the Mandate itself--which is an international instrument--and not in virtue of a constitutional grant made by the Mandatory for reasons of convenience or expedience." This very fact is sufficient, despite the contrary opinion of Stoganowsky, to maintain that--in the absence of limiting provisions--the Jewish Agency has general international standing and the right to petition, make official representations and formally invoke the protection of
>
> 1) each of the principal Allied and Associated Powers
>
> 2) members of the League of Nations
>
> 3) international institutions and public bodies created by them
>
> 4) members and organs of the international community as presently constituted
>
> (UNO, Security Council, Economic and Social Council, Human Rights Commission, <u>Court of International Justice</u>)

VII. This recognition of the Jewish Agency as a public body of international law is only a corollary of the recognition of the international status of the Jewish People and of its interests with respect to Palestine.

FAST

DIRECT

CLASS OF SERVICE DESIRED			
FOREIGN		DOMESTIC	
FULL RATE		FULL RATE	
CDE		DAY LETTER	
DEFERRED		SERIAL SERVICE	
RADIO LETTER		NIGHT MESSAGE	
PRESS		NIGHT LETTER	

RADIOGRAM

RCA COMMUNICATIONS, INC.

A SERVICE OF RADIO CORPORATION OF AMERICA

TO ALL THE WORLD - BETWEEN IMPORTANT U.S. CITIES - TO SHIPS AT SEA

TO OBTAIN THE BENEFIT OF RCA DIRECT SERVICE THE VIA "RCA" **MUST** BE INSERTED BY THE **SENDER** OF THE MESSAGE

Send the following Radiogram subject to the conditions, regulations and rates as set forth in the applicable tariff of RCA Communications, Inc., and on file with the regulatory authorities.

JULY 10,1946 "Via "

NLT
LINTON
ZIONIBURO
LONDON

MEMBERS EXECUTIVE HERE
~~WE~~ AGREE MEETING TO BEGIN ~~ONLY AFTER~~ July 22
~~XXX-8/22~~ ON CONDITION THAT NOBODY
SHOULD HAVE TALKS BEFORE THAT MEETING

BENGURION

FULL-RATE MESSAGE UNLESS MARKED OTHERWISE

Sender's Name and Address (Not to be transmitted) JEWISH AGENCY FOR PALESTINE, 342 Madison Ave

Form 100-50-TA 168 F

FAST DIRECT

CLASS OF SERVICE DESIRED	
FOREIGN	DOMESTIC
FULL RATE	FULL RATE
CDE	DAY LETTER
DEFERRED	SERIAL SERVICE
RADIO LETTER	NIGHT MESSAGE
PRESS	NIGHT LETTER

RADIOGRAM

RCA COMMUNICATIONS, INC.

A SERVICE OF RADIO CORPORATION OF AMERICA

TO ALL THE WORLD - BETWEEN IMPORTANT U. S. CITIES - TO SHIPS AT SEA

TO OBTAIN THE BENEFIT OF RCA DIRECT SERVICE THE VIA "RCA" MUST BE INSERTED BY THE SENDER OF THE MESSAGE

Send the following Radiogram subject to the conditions, regulations and rates as set forth in the applicable tariff of RCA Communications, Inc., and on file with the regulatory authorities.

JULY 10,1946 "Via "

NLT
CHAIM WEIZMANN
REHOVOTH (PALESTINE)

SUBMITTED YOUR CABLE COMMITTEE OF EIGHT GENERAL VIEW DETENTION MEMBERS AND UNCLARIFIED POSITION ADDITIONAL REASONS FOR HOLDING MEETING WITHOUT DELAY STOP WE CANNOT LET MOVEMENT BE PARALYSED AS NONE OF US ABLE SAY OR DO ANYTHING WITHOUT EXECUTIVE STOP MEETING PARIS TO BEGIN ONLY AFTER YOUR ARRIVAL

BENGURION

FULL-RATE MESSAGE UNLESS MARKED OTHERWISE

Sender's Name and Address (Not to be transmitted) JEWISH AGENCY FOR PALESTINE, 342 Madison Avenue

Form 100-50-TA 346 B

JEWISH AGENCY FOR PALESTINE

Charge to the account of

CLASS OF SERVICE DESIRED			
DOMESTIC		CABLE	
TELEGRAM		ORDINARY	
DAY LETTER		URGENT RATE	
SERIAL		DEFERRED	
NIGHT LETTER		NIGHT LETTER	

Patrons should check class of service desired; otherwise the message will be transmitted as a telegram or ordinary cablegram.

WESTERN UNION

A. N. WILLIAMS
PRESIDENT

1211

$

CHECK

ACCOUNTING INFORMATION

TIME FILED

Send the following telegram, subject to the terms on back hereof, which are hereby agreed to

JULY 9, 1946

DL

VIEW GRAVITY SITUATION FULL MEETING EXECUTIVE IMPERATIVE STOP AS MEETING CANNOT BE HELD JERUSALEM MOST SUITABLE PLACE PARIS SINCE UNITEDSTATES TOO FAR FROM CENTER OF ACTION STOP MEETING WILL BE HELD NEX END NEXT WEEK AS SOON AS DR WEIZMANN AMERICAN AND PALESTINIAN MEMBERS WILL ARRIVE STOP ALL MEMBERS COMMITTEE OF EIGHT INVITED MAKE NECESSARY ARRANGEMENTS IMMEDIATELY PLEASE GET IN TOUCH WITH NEWYORK JEWISHAGENCY OFFICE RE PASSPORTS AND TRAVEL ARRANGEMENTS STOP IT IS THE RULE THAT IF MEMBER EXECUTIVE UNABLE ATTEND HE MAY DESIGNATE SUBSTITUTE TO ATTEND IN ADVISORY CAPACITY

BENGURION

JULY 9, 1946

SHMORAK DOBKIN JEWAGENCY JERUSALEM (PALESTINE)

1161 CONSIDERING FULLY REQUEST MADE BY COMMITTEE OF EIGHT AND REPRESENTATIVE PARTIES IN LIGHT PRESENT GRAVE SITUATION I REACHED FOLLOWING CONCLUSION ONE MEETING FULL EXECUTIVE IMPERATIVE ATONCE STOP TWO NEWYORK UNSUITABLE UNDER PRESENT CIRCUMSTANCES FOR THAT MEETING STOP JERUSALEM UNFORTUNATELY UNAVAILABLE STOP ONLY PROPER PLACE AT PRESENT PARIS STOP THREE I HEREBY INVITE ALL MEMBERS OF THE EXECUTIVE INCLUDING COMMITTEE OF EIGHT IN AMERICA TO COME ATONCE TO ~~XXXXXX~~ PARIS MEETING TO BEGIN SOME DAY NEXT WEEK STOP FOUR ANY MEMBER OF EXECUTIVE PREVENTED FROM ATTENDING MEETING SHOULD DESIGNATE A SUBSTITUTE WHO WILL ATTEND IN ADVISORY CAPACITY STOP RETURNING WEEKEND TO PARIS

BENGURION

CHARGE: JEWISH AGENCY FOR PALESTINE
2210 Mass.Ave.N.W.

bg/re

"*Via* MACKAY RADIO"

NLT

935

JULY 8, 1946

S EISENBERG
GAZA STREET
JERUSALEM

AT MEETING OF EIGHT PLUS REPRESENTATIVES OF FOUR PARTIES I WAS REQUESTED
YESTERDAY TO CONVENE ATONCE IN NEWYORK A MEETING OF ALL EXECUTIVE MEMBERS
AVAILABLE TO DEFINE OUR POLICY IN THE NEW SITUATION TO BE SUBMITTED TO A
WORLD CONFERENCE OF ZIONIST LEADERS PLUS SMALLER ACTIONS COMMITTEE AT THE
SOONEST POSSIBLE TIME STOP CABLE WHETHER IT IS POSSIBLE FOR DR [illegible] WEIZMANN
TO COME AND WHEN OTHER MEMBERS OF JERUSALEM EXECUTIVE CAN LEAVE FOR UNITEDSTATES
ATONCE

BENGURION

CHARGE: JEWISH AGENCY FOR PALESTINE

PALCOR NEWS AGENCY
CABLES

50 UNION SQUARE
NEW YORK 3, N. Y.

All Items Must Be Credited to PALCOR NEWS AGENCY

VOLUME XIII-NUMBER 79 July 5, 1946

DETAILED DESCRIPTION OF THIRD DEGREE AT ATLITH DETENTION CAMP
DISCLOSED BY RELEASED DETAINEE

Eye witness account contradicts Colonial Office Denial -- Settlement leaders issue statement charging British manhandling of settlers in raided area; pregnant women locked in cages.

Jerusalem, July 5,(Palcor)--Following on the heels of a Colonial Office statement in London yesterday denying Jewish charges that third degree methods were used against Jews arrested during the raid on Jewish settlements in Palestine last week-end, came a written statement by a Jew released from the Atlith Camp after three days detention in which the alleged Palestine police third degree methods are outlined in all their grim detail. The name of the writer, who claims to have been an eye-witness to some horrors disclosed in his report, is being withheld by Jewish leaders for the time being to preclude retaliation by the police. The written statement says that it is likely that the British military were unaware of the police methods.

Simultaneously a statement issued by the raided settlements in the Gilboa area accused British soldiers of manhandling children and pregnant women during the raids on the settlements in that region. The eye-witness, released on July 1, says that a committee chosen by the detainees, headed by Berl Repetur, Director of Solel Boneh, Construction Contracting Cooperative of Histadruth, Jewish Federation of Labor, instructed all internees to resist fingerprinting and not to give their names when interrogated. Thirty to forty people were brutally manhandled during the writer's stay at Atlith, according to his written charges, and the third degree methods involved pressure on the genitals, hairpulling and needle-pricking of the tender skin under the nails. A few people could not bear up under this torture and gave the police the information requested, but most endured the torture bravely and proudly.

When a representative of the detainees saw the colonel in charge and complained of this maltreatment, the colonel replied that the police denied the charges. Nonetheless, the colonel agreed that representatives of the detainees be allowed to attend future interrogations. Following this pledge by the camp commandant, the detainees called off their threatened hunger strike.

The writer of the report was called aside by an army major and asked whether the people had really been tortured. The writer is of the opinion that many army officers probably knew nothing about the torturing going on at the camps. One British sergeant told the writer: "You can tell the Jews that we are going to wipe out all of them." Another British soldier who witnessed the tortures said he wasn't entitled to apologize in the name of the British Empire, but could only express his personal sorrow and protest.

(Continued on Page 2)

The colonel in charge was courteous, always accessible, and had ordered all women and children with complaints sent to him immediately. Some two hundred boys under sixteen, from Tel Yoseph, Ein Harod, Sdoth and Degania were held at Atlith and the colonel said: "We are after Palmach (Hagana shocktroops) and not babies."

The morale of the detainees is good. People gather at 9:30 P.M. and sing the Hatikvah before retiring. Every detainee has a bed, plate, spoon and towel. The huts are very crowded. During the day there is little shade in the camp. Food is tinned, and biscuits are served instead of bread. Tea is the only hot food. Two American citizens, settlers of Yagur and Afikim, have been released from detention. Every person released has his fingerprints taken.

(A Colonial Office report released in London yesterday stated: "Reports circulated by the Jewish Agency for Palestine and by some newspapers in connection with the recent detention of certain Jews in Palestine, allege that the detainees have been subjected to third degree treatment, beaten and tortured and that buildings and settlements had been wantonly destroyed, and that Rabbi J.L. Fishman, one of the persons detained, had been assaulted. There is no foundation whatsoever for these allegations of third degree treatment, beating or torture inflicted on any of the detainees. The centers in which the detainees are held were visited by twenty press correspondents on July Third. Regarding the damage to buildings, the facts are that by the exercise of great restraint this was reduced to the minimum necessary to effect an entry in order to expose the numerous arms caches.

("At Meshek Yagur, the damage was superficial despite the fierce resistance of the settlers which had to be overcome by the use of tearbombs. Owing to the resistance and the refusal of the settlers to identify themselves it was necessary to detain the entire male population. As regards Rabbi Fishman, the facts are that when he was arrested by a British officer and a party of British soldiers, he refused to rise from his chair. The greatest restraint was exercised by those carrying out the arrest and a minimum of forces used to lift him out of his chair and to carry him into a military vehicle. He wasn't assaulted and wasn't maltreated in any way and sustained no bruises or injuries.)

Settlers Lay Hooliganism to British Soldiers

Hooliganism and wanton destruction was laid to British soldiers in a statement issued by the Gilboa area settlements raided by the British soldiers last Saturday. The statement, issued in the name of the labor settlements Ein Harod, Geva, Beth Sheba, Mir David, Sdeh Nahum, Mesiloth, Beth Alpha, Hefzibah and Kfar Yechezkel, gives a detailed description of what took place during the police raids and completely contradicts the Colonial Office version (published above).

"At dawn on Saturday, June 29, at the stroke of seven o'clock, forty-six settlements were surrounded by large military forces accompanied by tanks and planes, and closing all approaches to this region. Five hundred soldiers broke into Ein

(Continued on Page 3)

Harod and Tel Yoseph on the pretext of 'searching for terrorists'. They immediately began dragging the inhabitants into wire caged places outside the settlements. Children, old people, men and women, also pregnant women, sick and crippled were savagely beaten with rifle butts, prodded with bayonets, trodden under foot and kicked to unconsciousness. Nurslings were torn from their mothers. All work was broken off, and one settler was shot in the back and killed as he was crossing from one barn to another. Scores were left unconscious and lame, with the soldiers preventing the rendering of medical aid. Some were taken to the military hospital after hours in a somnambulant state. The majority, 320 from Ein Harod and 230 from Tel Yoseph, were arrested, forty settlers who had come from Nir David by lorry to help were stopped and detained, and the driver and a friend who was alongside him in the front seat were shot after the lorry had come to a standstill. There is no truth in the Government report that the two men were killed in a motor accident.

"After the searches in Tel Yoseph and Ein Harod, resulting in the three deaths, scores of wounded and over six hundred prisoners, Beth Sheba and Geva were attacked and the spectacle repeated. Scores were stabbed with bayonets merely because they refused to run towards the cage and chose to walk slowly and with dignity. Scores of valuables, watches, cameras, jewelry, fountain pens, uniforms of Jewish soldiers and supernumerary policemen on leave were stolen. The tanks demolished tractors, ploughs, trees and sheds. Ironically, these outrages were perpetrated against villages which entertained thousands of British soldiers during the war. Seventy members of Beth Sheba and fifty of Geva were arrested.

Tobruk Vets Among Detainees

"In answer to this we declare: we shall not surrender nor be broken. Our valley is a living symbol of our mission in this land — to rebuild the wilderness, make it flourish, and succor our tormented, persecuted people. Our comrades who were murdered, injured and arrested for no crime, are the same who fought with the British forces at Tobruk and Berlin; they are surviving remnants of the death camps, they are artisans who risked their lives to save British airmen behind enemy lines. And this is their reward. We shall remember it. The Jews working in this valley, whose settlements are built on equality and justice, will continue to work and defend their achievements and their freedom with all moral strength they possess and which is greater than tanks and bayonets."

(Continued on Page 4)

FAST

DIRECT

RADIOGRAM
RCA COMMUNICATIONS, INC.

RECEIVED AT 64 BROAD STREET, NEW YORK 4, AT JUL 7 46 STANDARD TIME

GBW3660 GK640 HOLBORN 60/59 6 *Via* RCA D194- 7

NLT MINA ROGERS HOTEL 14 EAST 60TH ST NEWYORK =

ONE MARYS ADDRESS C/O CALLOW 77 DERBY SQUARE
DOUGLASISLEOFMAN TWO BELIEVE STATEMENT PROMINENT
PERSONALITY WE NOT OPPOSING LOAN ALTHOUGH FIGHTING
BRITISH POLICY PALESTINE TOOTH NAIL ABSOLUTELY
NECESSARY ESPECIALLY AS OTHERWISE POSITIVE DECISION
LOAN WILL BE USED TO DEPRECATE JEWISH INFLUENCE
US IN EYES BRITISH PUBLIC SEE BACKERS CABLE WISE

= TEDDY =

RADIOGRAM

RCA COMMUNICATIONS, INC.

RECEIVED AT 64 BROAD STREET, NEW YORK 4, AT __________ STANDARD TIME

Via **RCA**

33

GBK2021 DHXA177G JERUSALEM 26 4 1000

LC SHAPIRO JEVAGENCY NEWYORK =

FISHMANS HEALTH IMPROVED STOP

OFFICES STILL OCCUPIED OPENED TEMPORARY

OFFICES FOR MOST URGENT MATTERS

SHMORAK DOBKIN JERUSALEM GREETINGS

TO ALL FRIENDS = EISENBERG

7a

Glazer str

Telephone: HAnover 2-1811 To secure prompt action on inquiries, this original RADIOGRAM should be presented at the office of RCA COMMUNICATIONS, Inc. In telephone inquiries quote the number preceding the place of origin.

Form 112 TA 245-R

פ.ב. מהעובדות האחראיות במשרד הדסה, אשר יצאה את הארץ ביום ג' בשבוע שעבר, נתבקשה על ידי א. דובקין למסור לנו את הדברים הבאים:

א) הפעולות נעשו ביוזמת הצבא. המפקדה מנעה מאנשי האדמיניסטרציה האזרחית להתערב בפעולות, בשעה שאחד הפקידים הגבוהים במנגנון ממשלת ארץ ישראל ממאבם ניסה לעשות דבר מה לטובת אחד מידידיו היהודים, קבל תשובה מהצבא: "החלטנו לגמור עם היהודים, ואל תפריעו לנו."

ב) פעולות הצבא נעשו לפי התכנית האחרונה של המפקדה הצבאית במזרח התיכון מפרץ שנה זו. להסיפות שבוצעו על ידי אצ"ל לא היה קשר ישיר בדבר, ואין לראות את זה אלא כאמתלא בלבד.של הצבא והממשלה להצדקת מעשיהם.

ג) על פעולות יום שבת נודע בליל שבי על ידי אזהרות שקבלו כמה אנשים מן הישוב. גרשון אגרונסקי צלצל סישהו בטלפון והודיע לו על הדבר מבלי לומר את שמו. בשעת החיפושים בסוכנות לא נמצא דבר.

ד) ברמת-רחל הוכו רבים מהחברים קשה, והתעוללות לא פסחה גם על נשים וזקנים. דובקין לא יכול היה למסור פרטים, אך ספר, שנתקבלו ידיעות דומות על מעשי-הרס ופציעות קשות במשק יגור. ממקומות שונים נתקבלו ידיעות על נזקים חמריים רבים שנגרמו בזמן החיפושים על ידי הריסת רכוש, וכו'.

ה) אחדות מלאה שוררת בצבור היהודי ולא נשקפת כל סכנה להפרת המשמעת הלאומית. כוחות הארגון לא נפגעו בשעת המאסרים.

ו) הערבים התנהגו עד עכשיו בשקט ולא הראו כל סימני איבה כלפי היהודים. מחלקים שונים של הארץ מגיעות ידיעות מדאיגות על פעילות גדולה מצד שליחי הועד הערבי העליון המכוונות להסעיר את רוח הערבים לקראת מאורעות בארץ. קרו מקרים שערבים מכפרים סמוכים לישובים יהודים באו וספרו על קצינים בריטים שבאו להסית נגד יהודים. ישנה דאגה מפני פעולות מצד הערבים שתפרוצנה עקב ההכנות האלו של הועד הערבי העליון והשלטונות הבריטים. צריך לגלות מזימה זו לידיעת הצבור האמריקני.

Signification des principales indications éventuelles pouvant figurer en tête de l'adresse.

D	= Urgent.	XP	= Exprès payé.
AR	= Remettre contre reçu.	NUIT	= Remettre même pendant la nuit.
PC	= Accusé de réception.	JOUR	= Remettre seulement pendant le jour.
RP	= Réponse payée.	OUVERT	= Remettre ouvert.
TC	= Télégramme collationné.		
MP	= Remettre en mains propres.		

Timbre à date

W352/LVE305/G LONDON
89 3 1806

B

VIA RADIO-FRANCE

FOLLOWING NAMES OF KILLED TUVJA ERTEL NIR DAVID HAIM HARUBI TEL JOSEPH, JACOB GLEZER EIN HARROD ELIEZER MALHI TEL AVIV FOLLOWING WOUNDED HAIM PINSKER TEL JOSEPH, YOHANAN KNAANI, SCHMUEL HURWITZ, BENZION LITVINSKY, EXSERVICE MAN ALL YAGUR. MOSHE CASPI, JOSEPH KYON ISAAC ZISLER, ASHER HARARI RAMAT RACHEL. MAX WEISSMAN RISHON LEZION, ZINA POZNIAK AND SON AMIRAM, JOSEPH SCHIFFER, PINHAS LADUSHINSKY HAIFA. ADDITIONAL 24 INJURED NAAN, 6 GIVAT HAIM, 2 MAABAROT 9 SDOT YAM THIS ALL INFORMATION. ACTUAL NUMBERS HIGHER. TEDDY KOLLEK ++

Printed in England. Dec 1945

CABLE AND WIRELESS LIMITED

"Via Imperial"

The first line of this Telegram contains the following particulars in the order named:— Prefix Letters and Number of Message. Office of Origin. Number of Words. Date. Time handed in and Official Instructions—if any.

Circuit.	Clerk's Name.	Time Received.
AX 4		4592

CW DHXA125/G HAIFA 31 1 1740 =

LC BENGURION 77 GREATRUSSEL LONDON =

OUR SPIRIT REMAINS RESOLUTE WE ARE OF GOOD CHEER SHALL PERSIST LOYALTY TO WISION IN COMMON EFFORTS SHALL BRING AIM POWER TO YOU = JORDAN VALLEY SETTLEMENTS +

77 +

ANY ENQUIRY RESPECTING THIS TELEGRAM SHOULD BE ACCOMPANIED BY THIS FORM AND MAY BE MADE AT ANY OF THE COMPANY'S OFFICES.

Les mesures répressives des autorités britanniques
en Palestine.

Déclarations de M.Ben Gurion, président de
l'Exécutif de l'Agence Juive

Paris 30 juin

La politique du gouvernement Bévin en Palestine n'est pas celle d'un gouvernement socialiste, mais comme xx xxxxxx serait celle d'un gouvernement national socialiste.

Ainsi s'exprime, san- reculer devant les mots, M.Ben Gurion, président du Comité Exécutif de l'Agence Juive, à qui le représentant de l'AFP est allé demander, à son passage à Paris, son sentiment sur les arrestations et mesures de répression ordonnées en Palestine, dans les milieux sionistes, par le haut commissaires britannique.

L'administration britannique dans le Moyen-Orient, continue M.Ben Gurion- xxxxxxxx paraît se donner pour tâche d'anéantir l'oeuvre de progrès économique et social entreprise par les Juifs en Palestine, et pour cela de briser notre mouvement ouvrier. Les personnalités arrêtées avant-hier appartiennent non seulement aux milieux dirigeants de notre mouvement, mais surtout à l'Histadruth, qui est notre C.G.T. : ce sont avant tout des ouvriers, des travailleurs qui sont les premières victimes de la politique britannique dans notre pays. Il est particulièrement navrant pour nous que ce soit là l'oeuvre d'un gouvernement travailliste, issu du parti au sein duquel nous croyions naguère encore compter nos meilleurs amis et soutiens en Grande Bretagne et où l'on trouve encore de nombreux adversaires de la politique de Bevin dans le Moyen Orient et en Palestine en particulier.

S'il en est ainsi, Monsieur le Président, quels peuvent être selon vous les mobiles et les buts de cette politique anglaise?

Les milieux dirigeant du Ministère des Affaires Étrangères croient ainsi s'assurer les sympathies du monde arrabe et éliminer du Moyen Orient toute influence autre que la leur; non seulement celle de s Juifs qui sont en Palestine un élément de civilisation et d'élévation du niveau de vie des Arabes eux-mêmes, mais aussi celle de l'Amérique auprès de qui le mouvement sioniste trouve un appréciable appui moral, celle de la France qu'ils ont évincé du Levant. Dans leur aveugle désir de rester seuls en t^ete à tête avec les Arabes, les Anglais, oubliant ou ne comprenant pas les leçons du passé le plus proche, briguent à tout prix l'appui de quelques pachas ou potentats féodaux qui représentent, dans le monde féodal, l'élément de réaction sociale par excellence. Ces peuples, quoique apaisés par les Anglais, ne manqueront cependant pas, en cas de conflit, d'aider les ennemis de l'Angleterre, comme le fit l'Irak dans la dernière guerre. Ne soyez pas étonnés si vous les voyez demain s'entendre avec le Grand Mufti lui-même, leur prétendu ennemi juré d'hier. Aucun prix ne leur paraît trop élevé pour obtenir cette alliance avec certains pachas arabes qui leur a pourtant donné et leur réserve encore de si évidents déboires...

Mais le haut commissaire britannique ne justifie-t-il pas ses
mesures de répression par la nécessité du maintien de ~~[illegible]~~ la loi
et l'ordre...

La loi et l'ordre? Mais c'est eux même qui les ont troublés.
La loi fondamentale de la Palestine, c'est le mandat et elle a été violé
par le Gouvernement britannique depuis 1939 quand la politique du Livre
Blanc fut introduite. C'est eux qui ont violé les termes du mandat
qui leur avait été confié et qui limitait de façon précise l'exercice des
pouvoirs législatifs et administratifs,dont ils étaient investis.

Mais il y a bien eu, du côté juif, des actes de terrorisme?

Il existe en Palestine deux groupes terroristes et l'écrasante
majorité de la communauté juive en Palestine est contre eux. L'administra-
tion britannique en Palestine affecte de les confondre avec l'organisation
Haganah, la"self-defense" de la communauté juive en Palestine, dont l'
activité est purement défensive et destinée à sauvegarder les fruits et les
réalisations de notre labeur et qui jamais n'a commis un acte d'agression
terroriste. La défense de l'"ordre"en Palestine est un prétexte pas sincère;
destiné à justifier grossièrement une politique contraire à tous les
engagements assumés par la puissance mandataire. Encore une fois, ce sont eux
qui ont troublé l'ordre en Palestine en fermant les portes de la Palestine
aux réfugiés Juifs contradictoirement aux obligations évidentes du mandat
et en introduisant une législation territoriale basé sur la discrimination
raciale contre les Juifs. C'est le parti,travailliste lui-même et Monsieur
Churchill et en particulier tout les membres dirigeant du gouvernement
actuel qui ont déclaré en 1939 et pendant la guerre que la politique du
Livre Blanc était une violation du mandat, une rupture de promesse. Après
la défaite d'Hitler et l'abolition des lois de Nuremberg, la Palestine
est la seule pays dans tout le monde civilisé où la discrimination raciale
envers les Juifs existe toujours. Je ne peux, moi Juif, circuler librement
en Palestine: un cinquième du pays seulement m'est accessible, exactement
comme autrefois dans la Russie tsariste. Les Juifs en Palestine sont, sous
le Livre Blanc, privé de l'égalité des droits devant la loi.

Quelle est selon vous la solution et sur quels appuis comptez-
vous?

La solution: liberté d'immigration juive en Palestine et indépendance
juive ce qui signifie un état juif qui nous apporterait la liberté pour une en-
tente amicale avec nos voisins arabes. Nos appuis: avant tout nous-mêmes,
les nôtres en Palestine, en Amérique et en Europe. Et ensuite l'opinion
publique progressive à travers le monde en Europe aussi bien qu'en Amérique.
Notre meilleur autrefois, c'étaient nos camarades travaillistes en Angle-
terre ... quand ils n'étaient pas au gouvernement. Et je suis convaincu que
nous avons toujours beaucoup d'amis dans le parti travailliste et même
au sein du gouvernement lui-même, ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ L'
Amérique officielle est prudente quoique sympathique à notre cause. La
France est aux prises avec d'autres problèmes, et nous comprenons
qu'elle ait à tenir compte de l'opinion britannique et arabe. La Russie so-
viétique, qui nous était, avant la guerre, résolument hostile, ne l'est
plus, je le crois, quoique je ne puisse rien dire au sujet de son attitude
positive. D'ailleurs avec les Arabes, je vous le répète, quand nous
aurons un état juif ~~[illegible]~~, je suis convaincu que nous

pourrons nous entendre. Mais contre l'actuelle politique hostile nous devons xxxx compter avnat tout sur nous-mêmes;

Alors quelle issue entervoyez-vous à la situation présente?

Une seule issue: persévérer dans notre lutte pour la justice, pour l'égalité des droits pour le peuple juif.

Lutter? Ne craignez-vous pas que la lutte soit bien inégale?

Qu'est-ce autre chose que l'histoire du peuple juif, sinon une longue lutte inégale? "

הסוכנות היהודית לארץ ישראל

The Jewish Agency for Palestine

New York Office: Suite 1205, 342 Madison Avenue, New York 17, N. Y., MUrray Hill 2-8803

Washington Office
1720 Sixteenth St., N.W.
Michigan 4480

June 20, 1946

Dear B.G.

I am writing letter in a hurry as I only now learned that Rosenblueth is leaving by boat this afternoon. I will try and give you some of the news over the telephone but in order that you may have the information in more detail, I am writing this letter to you.

1. I had a second long talk with Grady - the new man in charge re Palestine. With him was a man by the name of Dorry who was appointed by Patterson as his alternate. The third man must be appointed by the Treasury and has, as yet, not been named. The Secretary of the Committee is Mr. Root, who was one of the secretaries of the Inquiry Commission and is, as I think, not unfriendly to us. The two main points of the conversation were the following:-

a) I insisted very strongly that we must be consulted in real discussions before the Committee makes up its mind. Mr. Grady said that they were ready to discuss point by point with us without, naturally, committing themselves or being ready to accept our views. In addition to the discussions he suggested that we express our position to the various recommendations of the Inquiry Commission. I said that there some of the recommendations on which we want to express ourselves fully in writing, and that there were others on which we could not do it. He urged me strongly to put our position in writing and we will have to prepare something for them now. We will use Leo Kohn's and Dolik Horowitz's memoranda for the Inquiry Commission, but we must see that whatever we submit here, should be in accord with your thinking over there and with whatever you may submit in London.

b) I discussed fully with them the question of Trusteeship. I expressed opposition and gave the arguments. They then asked what would be our idea. I said, speaking not officially for the Executive but as an expert, I would suggest a Jewish State in Palestine with rectification of boundaries, and I gave them all the argumentation. I think, they were impressed. After I left them, Mr. Root came to see me. He gave me the impression that he was in favor of a partition scheme. He also said that "if you want to do business, you must see to it that we get a memorandum outlining the program and arguments. By purely oral discussions you won't get it, and I say it based on my experience with the Inquiry Commission." I told him that I could not give him such a memorandum on behalf of the Jewish Agency or even one signed by me. He said, give me a memorandum without your

signature, I will use it so to speak as my own, as a clarification of the proposal and the arguments in its favor. I hope that you will agree that such a memo be given to him, naturally not in an official way. I asked Leo Kohn, Eliahu Epstein and Arthur Lourie to work on it, and naturally it will remain strictly between our-selves.

Here you see again how necessary it is for us to have a certain line of policy; otherwise, we have no program and cannot discuss major policy intelligently and with any chance of success. For all this, we urgently need a meeting of the Executive because it is impossible to go on permanently doing all this inofficially and so to speak "illegally".

2. We already informed Eliezer of the first meeting between the American and British group in London, and the American proposals and British counter proposals. Here is what happened: -

The leader of the American group was Harriman. The British wanted that the discussions should deal with the whole report. Harriman said that he cannot do it as he is authorized and instructed to discuss only recommendation #2, namely the 100,000. The British then said, let's at least discuss recommendations #1 and #2. (#1 is the situation in Europe and other countries of immigration). Harriman repeated that he was only authorized to discuss the 100,000 at this stage, so the British agreed. The Americans made the proposal which you know. 20,000 per month beginning July 15th, the Jewish Agency to be the selecting body, the American Army to provide the transportation, and America helping in general with the financing. The British reacted with three counter proposals:

a) The Jewish Agency should be the selecting body but should be supervised;

b) A certain date should be fixed for the eligibility of displaced persons to receive certificates in order prevent a stampede into the American Zone;

c) The 100,000 should be brought in within 25 months, 4,000 a month.

The American group cabled this information to Washington, asking for instructions. I immediately informed Dave about it so that he sees to it that they will get instructions to stick to the five months. (Possibly this is my personal guess; they may reach a compromise of one year on the 100,000).

The Grady group, namely he, Dorr and the man whom the Treasury will appoint, will go to London at the end of July for a stay of several weeks or a few months to discuss major policy with the British. This means, that some one of us will have to be in London in August and September when these talks go on. I will send Eliahu to London too, as his friend will also go with the Grady group.

3. I was invited by the British Ambassador, Lord Inverchapel, to see him. I had a talk with him which lasted for over an hour. I spoke very frankly about the possibility of a break of relations between us and them; of driving the Jewish people into a position of absolute hostility to Great Britain and the consequences here and in Palestine. I complained of the rudeness of the methods of the Labor Government, and that neither Attlee nor Bevin have seen any one of us, and so on. He was very much impressed and he said, " I knew when I asked you to come and see me, it will be an embarrassing situation for me. You know my regard for Dr. Weizmann and Mr. Shertok who can testify as to my feelings to Zionism, but I cannot tell you anything at the moment. I am in the position of the man who feels guilty but is not allowed to plead guilty." He added, I learned much from you about the position of the Jews and their feelings in this country. I am afraid, my government was insufficiently and badly informed about this and I will correct it. The only thing that I can teell you today is that I will report fully on our conversation to Mr. Bevin and I will comment on it, and I can assure you if you would see my comments, they would not addd to your bitterness.

He added that he will keep in touch with me all the time, even if you don't have any business to discuss. Let two well-intended people like ourselves be in touch and see if we can help.

The day before he received a Zionist Youth Delegation which marched to the Embassy to submit to him a resolution, and he had a lengthy talk with them. He is much more human than his predecessor, and much more friendly, and may be he could help a little.

I have the feeling that he will strongly advise Bevin to invite some of us to see him. He asked several times when Dr. Weizmann would be back in London. I said that he was coming in the beginning of July and added, in all frankness I want to tell you that your government should not be under any misapprehension that they could get a deal from Dr. Weizmann which they could not get from other leaders of the movement. Your government, I said, if they want to deal with us, have to deal with our leadership as is. There is one front and one policy, and they should know it.

4. We had a press conference with Leo Kohn about the situation in the country where we played up the documents which was published by Kolisrael, which appeared in many papers here and was also broadcast.

5. After all the latest quarrels with Silver, I decided to make a last attempt to straighten it out and to bring about cooperation. I telephoned him yesterday telling him that it would be a crime, under the present circumstances, for us to fight among each other without any real issues involved. I told him that if he thinks that he alone should direct our policies in Washington, he must bring it before the Executive, and their decision will have to be binding on both of us, and that is is not for him or the Emergency Council to decide by themselves. For the time being the decision is that joint activities should be carried on in

Washington. I invited him for a talk with me tomorrow and to see whether something can be arranged in the spirit of cooperation. I will see him tomorrow and then let you know what the outcome has been. The matter will have to be discussed at the next meeting of the Executive and a clear decision must be reached. It is nearly impossible to go on working under circumstances such as they are.

I hope that the Meeting of the Executive will be not later than the beginning of July. Please inform us as soon as possible as Dr. Wise will have to go by boat and the other members here will have to know in advance.

When I told Silver that a meeting of the Executive was planned for July to take place in London, he said that he was not sure whether he could come because he had planned on taking a month's vacation during July. I reminded him that when he was elected to the Executive he was told that he will have to be available at 24 hour's notice and that he will have to come to a meeting of the Executive at this serious moment.

With hearty regards,

Yours,

N. G.

NG:RG

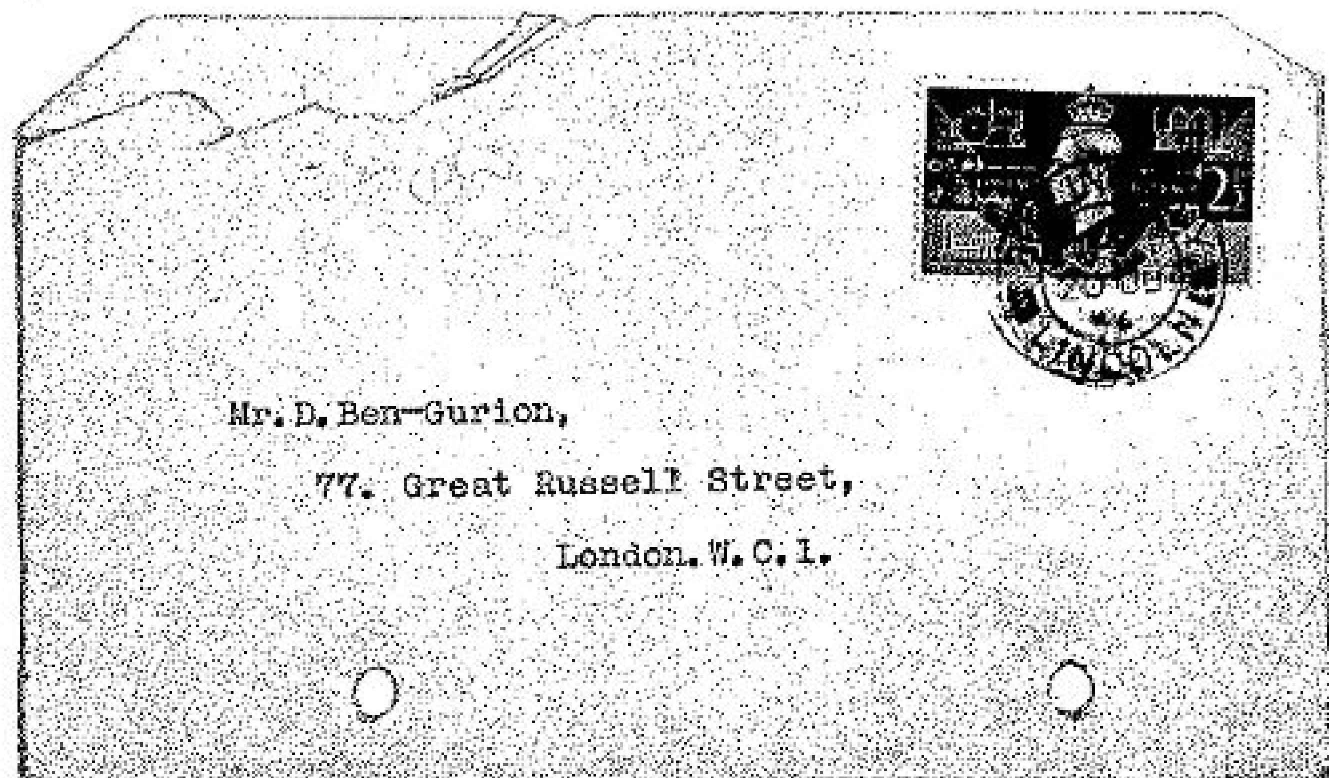

Mr. D. Ben-Gurion,

77. Great Russell Street,

London. W.C.I.

Thursday, June 20th., 1946.

The late Rabbi Hertz once received from me a small offering, but the WHOLE of my Easter Offerings, as a Vicar, for the benefit of Jewish work. Throughout my life, following my father, I have been of what use I could to your race, & have taught many Jewish boys in England.
I must now tell you that the treachery, servility, arrogance & mean-ness of your race has utterly alienated my sympathies. You are assassins & immoral as witness your life in Tel-Aviv
I can hope that Palestine will become an entirely Arab State & be ruled with some sense of honour & gratitude towards the British people.

W. Stanhope-Lovell.

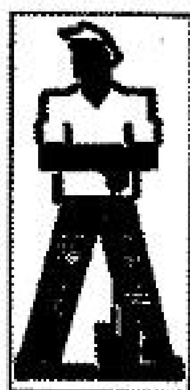

החלוץ עובר
לפני המחנה

HECHALUTZ
Organization Of America

הסתדרות
החלוץ
באמריקה

1140 BROADWAY • NEW YORK 1, N. Y. • MUrray Hill 5-7613

27 מאי 1946

לכבוד החבר ד. בן גוריון

שלום וברכה!

בזה הנני לסכם את המסקנות מהשיחה [illegible] עם השליחים והפעילים

בניו יורק ביום 26 למאי:
א) [illegible] באופן תכוף [illegible] את [illegible] החלוצה [illegible]
[illegible] המשפחות [illegible] להקציב [illegible] 100 (מאה) [illegible].
ב) [illegible] המחלקה [illegible] [illegible] ע"י הקבוצה, [illegible]
8 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] חדשים וכו'.
ג) [illegible] את [illegible] [illegible] [illegible] מספר גדול של
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ד) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ה) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] את [illegible] [illegible] של
[illegible] [illegible].

ו) [illegible] [illegible] את [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] של המפלגה.

[illegible]: [illegible] לסכם את [illegible] [illegible] המפלגה [illegible] [illegible] [illegible]

בברכת [illegible] וברכה

[illegible]

סיכום השיחות של ב"כ המרכזי של היהודים באיזור האמריקאי בגרמניה
עם ב"כ ההנהלה שהתקיימה בימי 28,24,23 ליוני בפריס.

השתתפו דוד בן-גוריון, ברל לוקר, שאול מאירוב, רוח קליבר, דר.ה. הופמן, דר.ז. גרינברג, דר. בלומוביץ. יצחק רטנר, דר.ה. סולציו. דוד טרבר ואריה רסר.

בירדנו עניינים אלו;

א. המצב הפוליטי
ב. המצב בתוך שארית הפליטה והפעלתה במאבק המדיני.
ג. היחסים בין נציגי שארית הפליטה ובין ~~[illegible]~~-משלחת א"י בגרמניה.
ד. הקליטה בארץ
ה. המגע בין שארית הפליטה ובין ההנהלה בלונדון ובאירופה.

יו"ר הנהלת הסוכנות דוד בן-גוריון מסר סקירה על מצב הדיונים עם אנגליה ואמריקא בדבר עלית מאה האלף, על נכונות הממשלה האמריקנית [illegible] של הממשלה בלונדון על מאמצי הסוכנות לבצע בהקדם האפשרי את עלית מאה האלף כתפקיד הראשי והמרכזי העומד עכשיו לפני העם ~~[illegible]~~ היהודי והתנועה הציונית, ועל המאבק המדיני בארץ ובאמריקה.

בשיחת הושמעו הצעות על המעלה שארית הפליטה במאבק מדיני זה. ההצעות ידנשו לאינסנציות המתאימות לדיון והחלטה.

יו"ר ההנהלה ציין שיש לראות ביהודי גרמניה אסליה ושארית הפליטה בכללה גורם אקטיבי, עצמאי ובעל אחריות במאבק המדיני העומד לפנינו שכם אחד עם כל הגורמים המרכזיים הפעילים במערכה הציונית: הישוב, [illegible] והיהדות האמריקנית [illegible] ששליחי הסוכנות והישוב בגרמניה [illegible] תפקידם רק אם יראו את עצמם כחלק אורגני של השארית, יחיו את חיה ויחד אחראים באופן מוסרי ונפשי בפני השארית בכללה, ולא רק בפני חטיבה זו או שניה שבתוכה. הוא הדגיש את ההכרה להדק בשלב זה של המערכה המדינית את הקשרים והשיתוף בין שארית מצד אחד ובין מוסדות התנועה הציונית והישוב בארץ מצד השני, ועמד על הצורך לארגן ולהפע"ל את עולי שארית הפליטה אשר בארץ כחוליה חיה המקשרת יהדות גרמניה עם הישוב הא"י.

שליחי הועד המרכזי ציינו הנזק הרב שנגרם לשארית הפליטה ולמאבק הציוני באירופה על ידי הפלגנות והמסכנות המפלגית שהוכנסה לגרמניה מהארץ ומפולין. הם עמדו במיוחד על הנזק המוסרי של שלושה מחברי התנועה לאחדות [illegible] דעתם שבחירת השליחים יושם לב לצורך החיוני של שמירת השלמות והאחדות בתוך שארית הפליטה והגברת מגמת האיחוד הציוני. הם גם דרשו שהשליחים יותאמו לצרכי המקום במחנות, למלוי המקידים מקועיים, כגון: מורים, מחנכים, מאמנים, גננות. בלי שים לב למפתח מפלגתי.

ב"כ הועד המרכזי הציעו לפנות אל מרכזי המפלגות בגרמניה להפסיק, מתוך התחשבות [illegible] אציונית וכשרון העמידה של שארית הפליטה. במקום המסכנות המפלגתית יש להגביר בקרב השארית את הכרת יעודם הכללי. יש להכשירם לעליה ולבנין הארץ ע"י למוד השפה העברית ורכישת מקצוע; וכל עוד הוטל עליהם להשאר בגרמניה- יש להכשירם כגוש מלוכד הציוני.

לאחר בירור ממצה נתקבלו בישיבת מסקנות אלו:

א. משלחת של הועד המרכזי תצא לארץ- לשם איסוץ הקשרים עם הסוכנות היהודית ומוסדות הישוב ולשם הכשרת התנאים לקליטת שארית הפליטה בארץ. למטרה זו יכינו בעזרת המוסדות בארץ תכניות משקיות-כלכליות לקליטת העולים ולרכישת מכשירים, מכונות, מגרשים ובתים הדרושים לכך, ויארגנו ויפעילו את עולי השארית בארץ למען שמש עזר בקליטת העליה ולמען חזוק הקשרים בין הישוב ובין שארית הפליטה באירופה.

ב. נציג הועד המרכזי יצא ללונדון כמקשר בין שארית הפליטה ובין ~~[illegible]~~- הנהלת הסוכנות באנגליה.

ג. יקבעו סידורים להגברת המגע בין שארית הפליטה ובין המשרד של הסוכנות בפריס.

ד. ההצעה על משלוח נציג לאמריקא המסר לעיון והחלטה של הועד המרכזי.

ה. הובע הרצון המשותף לחזק את הקואופרציה שבין המשלחת ובין הועד המרכזי בגרמניה.

ו. עם בוא גזבר הסוכנות לפריס תסודר ישיבה אתו לבירור תכניות הכלכלות של קליטת מאה הלף.

פריס 29.6. 1946

Ben Gurion
Royal Manceau Paris

For sake vital interests our martyred nation and invaded moledet appeal to you to rise above partisanship and without prejudice consider our ~~[illegible]~~ plan immediate establishment Palestine government partly bamachteret bamoledet and partly openly in exile stop we are absolutely convinced that this is only course left towards salvation and liberation stop we are also convinced that inspite your bitter partisan opposition to us in the past you are, by force of circumstances and your personal courage and abilities the man of destiny to take upon himself historic mission to bring about formation our first national government stop in case you willnot turn back to destiny we will be exaltingly willing to ~~[illegible]~~ recognize without any resevation government and serve in any capacity we will be offered stop please consider this telegram as confidebtial untill we will have opportunity talking to you personally to which I am eagerly looking forward to

Samuel Merlin
Secretary General Hebrew Committe
National Liberation

~~xxxxxxxxxxxxxxxx~~
Hotel Plaza Athénee Paris

Mr Merlin

חשבון עדף הוצאה על הכנסה לסוף חודש מרס 1946

		פ״ל.לירות:	פ״ל.לירות:	פ״ל.לירות:
עדף הוצאה על הכנסה להתחלת שנת תש״ה (1.10.1944)				396084.211
הוצאה והכנסה בשנת תש״ה:				
הוצאות בחדשי אוקט.44-ספט.1945			4199876.188	
הכנסות " " " "			3178507.388	
			1021368.800	
פחות התחיבויות שבוטלו		10100.---		
ערבויות שנפרעו		1710.390	11810.390	1009558.410
עדף הוצאה על הכנסה לסוף תש״ה (ספטמבר 1945)				1405642.621
התקציב שאושר לשנת תש"ה:				
תקציב רגיל א׳	1675000.-			
" מיוחד ב׳	300000.-			
" " ג׳	500000.-			
	2475000.-			
ע״ח מלוה	700000.-			
	3175000.-			
הוצאה והכנסה ע"ח תש"ו:				
ה ו צ א ה :				
(אוקטובר 1945-מרץ 1946)				
עליה והצלה			886279.871	
התישבות			724056.989	
עבודה ושכון			269831.223	
מסחר ותעשיה ומסחר זעיר			79009.558	
חנוך ותרבות			110734.974	
ארגון לאומי והיילים משוחררים			581537.485	
עניני דת וישיבות			13522.833	
תמיכות במוסדות			33871.466	
אדמיניסטרציה ושונות			33971.397	
			2732815.796	
ה כ נ ס ה :				
(אוקטובר 1945-מרץ 1946)				
מקרן היסוד		765201.749		
המלוה		700000.---		
קרן הקימת לישראל		230606.124		
מגבית התגיסות והשתתפויות אחרות		386051.276		
גביות והכנסות שונות		89058.262	2170917.411	
עדף הוצאה על הכנסה בחדשי אוקטובר 1945-מרץ 1946			561898.385	
פחות - התשחיבויות שבוטלו		50000.---		
ערבויות שנפרעו		52.090	50052.090	511846.295
עדף הוצאה על הכנסה לסוף מרץ 1946				1917488.916

קרן היסוד הכנסות והוצאות בשנת תש"ו אוקטובר 1945 - מרץ 1946

	פ"ל.לירות:	פ"ל.לירות:
ה כ נ ס ו ת :		
הכנסות	888611.422	
גביות	104.505	888715.927
ה ו צ א ו ת :		
העבר לסוכנות היהודית	765201.749	
לתשלום חובות והוצאות אדמיניסטרציה	120833.842	886035.591
	יתרה	2680.336

הצעת תקציב הסוכנות היהודית לארץ-ישראל לשנת תש"ו

(הצעה שניה)

	תקציב תש"ו לא"י	תקציב תש"ו לא"י	תקציב תש"ה לא"י
ה כ נ ס ה :			
1. **תקציב הכנסה רגיל –**			
הכנסות רגילות של קרן היסוד	([illegible]) 2,200,000.-	[illegible] 6	1,700,000.-
קרן הבצרון	150,000.-		125,000.-
מקורות שונים לפעולות מיוחדות	500,000.-	2,850,000.-	150,000.-
2. **תקציב הכנסה נוסף –**			
מכור רכוש ובניות	100,000.-		75,000.-
השתתפות קק"ל בעליות על קרקע	100,000.-		100,000.-
מלוות ומגביות נוספות	3,450,000.-	3,650,000.-	1,850,000.-
		6,500,000.-	4,000,000.-
ה ו צ א ה :			
1. **תקציב הוצאה רגיל –**			
תשלום עודפי תקציבים משנה הקודמת		100,000.-	
תשלומים ע"ח התחיבויות לבנקים	150,000.-		140,000.-
אדמיניסטרציה של קרן היסוד	45,000.-	195,000.-	35,000.-
התישבות חקלאית	450,000.-		345,000.-
פרדסנות	50,000.-		40,000.-
התחנה לחקר החקלאות ברחובות	35,000.-		20,000.-
מחלקת העליה – עליה והכשרה	125,000.-		100,000.-
טפול בעולים	225,000.-		250,000.-
שכון עולים	50,000.-		100,000.-
העברת עולים	100,000.-		
עבודה, ים ודיג	125,000.-		125,000.-
מדיניות וצרכי בטחון	350,000.-		295,000.-
עזרה לחייל ומשפחת החייל	60,000.-		100,000.-
המשרדים בלונדון וג'ניבה	25,000.-		20,000.-
" בארצות הברית	35,000.-		25,000.-
חנוך	120,000.-		120,000.-
מסחר ותעשיה	60,000.-		60,000.-
מסחר זעיר	25,000.-		25,000.-
מכון לחקר הכלכלה והלשכה הכלכלית	10,000.-		10,000.-
מוסד ביאליק	12,000.-		12,000.-
מוסד הרב קוק	8,000.-		8,000.-
תכניון ובית הספר הימי בחיפה	10,000.-		10,000.-
האוניברסיטה העברית (נוסף להקצבת הנגבית באמריקה)	7,500.-		7,500.-
צרכי דת (ישיבות, רבנים וכו')	16,000.-		16,000.-
קרן לציונים ותיקים	8,000.-		8,000.-
מחלקת הנוער (השתתפות בתקציבה)	8,000.-		8,000.-
הוצאות אדמיניסטרטיביות כלליות של הסוכנות	40,000.-		32,000.-
סטטיסטיקה	5,000.-		4,000.-
המחלקה הטכנית	6,000.-		5,000.-
מוסד לבקורת	2,000.-		2,000.-
המחלקה לישוב יהודי גרמניה	3,000.-		3,000.-
תקציבים שונים (למדורים, לשכות ולמטרות שונים)	35,000.-		28,000.-
הכנות לקראת תש"ד	25,000.-		25,000.-
רזרבה לתוספת יוקר וכו'	24,500.-	2,055,000.-	30,000.-
לפעולות מיוחדות (כולל נוסף להצלה, בצרון ולחילים משוחררים		[illegible]	150,000.-
		2,850,000.-	1)[illegible]2,168,500.-

	תקציב תש"ו לא"י	תקציב תש"ו לא"י	תקציב תש"ה לא"י
מעברה:		2,850,000.-	2,168,500.-
2. תקציב להשקעות ופעולות נוספות -			
חברות פתוח התעשיה והמלאכה	150,000.-		115,000.-
לספנות, ימאות ותעופה	100,000.-		100,000.-
קליטת עולים בארץ	275,000.-		
" ילדים בארץ	600,000.-		
העברת עולים	150,000.-		
שכון עולים	300,000.-		
שכון וחברות למימון השכון	200,000.-		425,000.-
לחברות שכון	150,000.-		
עליות חדשות על הקרקע	250,000.-		450,000.-
התישבות חקלאית נוספת	250,000.-		
לתקציב הרגיל ההתישבותי	150,000.-		
לחברות חקלאיות	100,000.-		115,000.-
התישבות חקלאית של חיילים משוחררים	500,000.-		
שכון, הרשת ומלאכה לחיילים משוחררים	300,000.-		250,000.-
מפעלים שונים			2)335,000.-
ערכי בטחון	150,000.-		
רזרבה לפעולות שונות	25,000.-	3,650,000.-	41,500.-
		6,500,000.-	4,000,000.-

1) לאחר ההעברות מהתקציב הנוסף.

2) כולל השקעות במוסדות שונים 50,000 לא"י, למוסדות שונים בשתוף עם אפ"ב 100,000 לא"י, למפעלים שונים 60,000 לא"י, מחלקת מסחר ותעשיה 25,000 לא"י, פרסבות 25,000 לא"י, מפעלי מלאכה 25,000 לא"י, מפעלי תעשיה 50,000 לא"י.

STATEMENT given to NEW YORK TIMES, 14.6.46, by Mr. D. Ben-Gurion

---

1. The statement by Mr. Bevin that the admission to Palestine of 100,000 Jews involves an expenditure of £200,000,000 is fantastic. The Jewish Agency for Palestine has already brought over some 400,000 Jews, and the entire cost of their immigration and settlement did not amount to half that sum. And, what is more important in this respect, the British taxpayer did not contribute a penny towards the settlement of the Jews in Palestine, nor is he asked to spend a farthing now. International funds set up for rescue of the Nazis' victims will of course be required to contribute for that purpose, but there is no claim whatsoever upon the British taxpayer to contribute for immigration of Jews to Palestine.

2. Mr. Bevin appears to hage said that the admission of 100,000 Jews would make it necessary to bring another division of British troops to Palestine. I venture to suggest, on the strength of expert military advice, that more military forces on land, sea and air are used now to prevent Jews from coming to Palestine than may be required in case of their admission.

3. Mr. Bevin suggested that Jewish brains and ability should make themselves available throughout the whole Arab world. Jews can hardly be expected to take this advice. Firstly, because their hearts are set on returning to their own national home and on settling in Palestine only; secondly, because if there are Jews who have to go elsewhere, then the last place in the world for them will be the Arab countries. It is too much to ask them to forget the pogroms in Baghdad in June 1941 and in Tripoli in November 1945, as well as the boycott proclaimed by the Arab League and the new anti-Jewish activities initiated by this League under the inspiration of the Hitlerite Mufti. The Jews want to make their contribution to the revival of the Middle East by fully developing Palestine for the benefit both of themselves and of their Arab neighbours.

4. Mr. Bevin is undoubtedly right in saying that the abolition of the White Paper alone will not take us very far, but this is surely no reason why the White Paper, involving racial discrimination against Jews, should continue, especially under a Government condemning it, as the heads of the present Government did in 1940.

5. The advice of Mr. Bevin to the Jews to have patience is perhaps the most amazing thing in the whole speech. After all the agony which the remnant of European Jewry has gone through during the war; after all that, to preach patience to this tormented

people is a cruel mockery. We can hardly believe that American or British public opinion will further tolerate these dilatory tactics.

6. It was unnecessary for Mr. Bevin to look for sinister reasons for American support of Jewish aspirations in Palestine. He must be aware that such support was consistently given for thirty years by the British Labour Party as well as by the foremost statesmen of other parties in England, like Balfour, Lloyd George and Winston Churchill.

NOTE OF A MEETING BETWEEN MR. BEN GURION, MR. CROSSMAN and THE SECRETARY OF STATE FOR THE COLONIES - Thursday, 20th June, 1946.

Only the Secretary for the Colonies was present, in addition to Crossman and myself. Martin was waiting outside, but Hall told him not to come in.

Hall began by thanking me for the Statement which I had published, and his colleagues were very glad about the Statement. He had given it to the Press, and it had been published.

I asked him whether he had any news from Palestine, and he said "No, but I understand that a nurse was also kidnapped, and a Colonel".

Then he said; "We are now considering the Report. No decision was yettaken on anything. We did not want these consultations with Jews and Arabs. It is an unnecessary delay, but we had to do it. Now consultations between technicians are going on. We did not want it. But we had to agree to it. I don't blame the Americans, but we knew what was the attitude of the Jews, and the attitude of the Arabs. We knew the Jews are for Recommendations 2 and 7, and the Arabs would reject everything, but the Americans asked for consultations, and Roosevelt and Truman had promised the Arabs to consult them, but we did not want to delay matters again. And now the advance party is here already, and others are also coming."

Crossman remarked, "Why don't you call in the Jewish Agency to consult them? They will have to bring in the people."

And he said, "No, they cannot bring in the people."

And then again he apologised for the delay, and said that it had nothing to do with them. Then he finished with, "Well, what have you to say?" He also told me that he had only half an hour as he was having in his room a reception to coloured troops.

I said, "I want to discuss with you two points - firstly, what to do in Palestine, and secondly, how to do it, and I am going to begin with the first. I would suggest that we discuss the whole matter in a friendly way, informally, and unofficially - two or three of you, and two or three of us, until we come to certain conclusions; and then present a report to the Government. This would be the best way. Do it in a friendly way. We have an expert here on Palestine and the Middle East. We know the Middle East. In the whole of the Middle East we are the only group who want to be, and can be, your friends. We have not only a common interest, but also a community of values. We have a strong Labour Movement, and Jewish Palestine is mainly a Labour Palestine. There is a big conflict now in the world, not necessarily a war, but a conflict. After the conflict with Hitler, now there is another conflict. There is a conflict on the two ways of the Labour ~~Raxxx~~ Movement. The Socialist way, and the Russian way. Our way is the Socialist way. We stand for freedom and democracy, and this binds us together. Apart

from Turkey, and I am not discussing Turkey, you have no other friend in the Middle East. They hate you. We perhaps can also be the people who would help you, not only in Palestine. We know the Middle East perhaps better than your officials. After all, they have been there only a short time. Their contact is limited to Pashas. These represent even less the Arab peoples than an old-fashioned Tory represents and understands your people. We are living together with them. I myself worked together with Arab workers, with fellahim. I studied with Arab students in Constantinople. Shertok lived in an Arab village, and speaks perfect Arabic, and many of us know the Arabs intimately, and know the common man. We can also help you in winning the friendship of many Arabs. If you want to talk and deal with us as friends - "

Here Hall interrupted with "We want to be your friends - I say it sincerelyxx "
He continued,
xxxxxxx "I am glad you say so, and now can we discuss this as among friends. And later we may forget what we have said. I will forget what you have said, and you will forget what I have said."

Here, we moved our chairs closer together.

Then he said, "I am concerned with long-term policy. If this comes before U.N.O., then the Russians come in, the adjacent States come in, and there will be all kinds of difficulties. It would be a good thing if we could settle this question this summer."

Crossman intervened here with some remark.

Then Hall went on, "What you want is Palestine as a Jewish State - the whole of Palestine is what you want, isn't it?"

I said, "Yes, but when you say the whole of Palestine, you mean Western Palestine, because you have disposed of Eastern Palestine".

He said, "I mean, what is now called Western Palestine".

I said, "We want the whole of Palestine as a Jewish State, and no less than that".

I went on, "Listen, I also will talk to you frankly, as a friend. What we want is really not Western Palestine. We were entitled to the whole of Palestine. We were promised that, and the Arabs accepted it. Then in 1922, Churchill made a partition. He cut out Eastern Palestine, and we accepted that compromise for several reasons. One was that we realised your difficulties, and we thought now at least we will have no trouble. Here we will work out our future. Then came 1937, and they made an effort to partition Palestine. There was a big debate in our Movement, almost a split, and after a great deal of heart-searching we took the decision to consider the plan. The Government

withdrew it and instead we got the White Paper. It was not only a blow to us, but a humiliation. We are not going to suffer it a second time, but if you would say, Listen, you cannot have the whole thing, will you discuss a compromise? I would ask you, What compromise? and if it is a compromise which can be accepted by us, which gives us the minimum we need, and if it is settled once and for all, and it comes from you who have the power."

Mr. Crossman intervened, with a remark.

Then Hall said, "What you mean, then, is partition?"

Then Crossman said, "I have talked to Weizmann, and Shertok," and they would be willing to discuss Palestine without the triangle.

Then Hall said, "What would you say if you had a bi-national State"?

I said, "What do you mean by a bi-national State?"

He said, "I mean a division of Palestine into two parts. In one part the Jews, and in the other the Arabs, but in neither part would there be full Government?" (full self-government?)

Here Crossman asked, "And what about immigration"?

Hall said, "With or without immigration, and may be there would be Federal Government, which would deal with immigration, or each part would deal with it, and the Jewish and Arab immigration would be equal."

I said, "I can give you my own attitude. I can tell you what I believe will be the attitude of the large majority. I will not discuss it - such a project. The Zionists outside Palestine will reject it. In Palestine, I believe 95 % will reject it, including Hashomer Hazair who are for a bi-national State - because they want two conditions - first of all, a Jewish majority, and secondly, the majority of the Jewish people in Palestine."

Mr. Crossman said, "Yes. You know, I discussed this with Hashomer Hazair, and they want a majority and they will reject what you suggest".

So Hall said, "If you are against it, there is no use in talking about it. Then he said he would like to have settlement of this problem this summer, before U.N.O. met" Then he said, "I want to ask another question. Can you get agreement with the Arabs on everything?"

I said, "Listen, Hall. About this Arab problem I am thinking for forty years" I said, "We can have agreement with the Arabs against you. Representatives of the Arab League told us that if we do away with the British, they will give us a Jewish State, but we ~~xmix~~ refused it until now. Firstly, we don't believe they can deliver the goods, and because we have with you a community of values, and we are 20th century, and they are, some of them 17th century, and some of the 12th century. So this agreement is in our view impossible now" I said, "Perhaps you can have an agreement with the Arabs against us. You can have an agreement with us, and should there be such an agreement, there is a chance, but I cannot tell you with absolute certainty there is a chance of coming to agreement with the Arabs."

Then he said, "I will do everything. Ernest will risk his career for a solution. I would risk my life. I am only 56, and I would do anything to solve this problem, and I am ready to grow a beard, and come to Cyprus, or do anything that will help to solve the situation."

Then he asked me, "When are you leaving?"

I said, "I have a 'plane for Tuesday, but may have to stay on for a while to discuss about the hundred thousand."

And he said, "Did the Americans contact you", and I replied, "Yes, in Washington, so perhaps I will stay."

He said, "Perhaps I will see you again".

And then the coloured troops arrived and we had to terminate the discussion.

Hall said,

"You know, when it is something to do with the Arab States, it is Ernest, and when it is something to do with America, it is Ernest, and when the Mufti escapes, it is me. And if the Mufti gets to Palestine, it will be me."

I said, "The Mufti will not come to Palestine")

19.5.46.

NOTE OF A MEETING WHICH MR. BEN GURION HAD WITH THE SECRETARY OF STATE.

At a quarter to four, I called at the Colonial Office at the invitation of the Colonial Secretary, and in addition to the Secretary of State, I found there Creech-Jones, Martin, and a Secretary.

Hall said, "I am requested by the Prime Minister to tell you what a grave view His Majesty's Government is taking of the events in Palestine," and then he proceeded to read from a paper the account of the blowing up of the bridges, the attack on the Haifa workshops, and the kidnapping of the Officers.

He went on; "You must know what that means for us. It is my blood. You are a responsible man. You are responsible for it. We take a very grave view. Are you willing to co-operate with us in stopping these things? These things are being done by the Haganah. The Haganah is associated with the Agency and controlled by the Agency. You are the responsible man."

I said, "I heard yesterday about the kidnapping of the Officers in Tel-Aviv, in our Club which we established for the hospitality of the troops. I was distressed not less than you. This is not my blood, but they are human beings. But I am distressed because it is an act of treachery. They came to a Jewish city. They were our guests. As it happened, I was talking to a friend in Paris who was flying to Palestine, and I asked him to tell our people in Palestine how deeply distressed we all are here, and asked them to do whatever they can to find and release these Officers at the soonest time. When I read in the papers to-day about the total curfew imposed on Tel Aviv I was rather set back, and thought that even if there are people who would like to help you in the search, they will be unable to do so as every one of them is confined to his house; in practice, arrested. But I must take exception to what you said. I think His Majesty's Government is ultimately responsible for what is happening in Palestine, but I would not like to enter into a discussion on this now as I was told we are meeting to-morrow for this purpose."

He said, "Yes, but this is a very serious matter."

I said, "Yes, I realise the seriousness. We realised this before it happened, and we told you this may happen, but I must decline any responsibility."

He asked, "Are not you ready to co-operate in stopping these things? And is not the Jewish Agency associated with Haganah?"

I said, "I want again to clear up several things, although I did already do it at my first interview with the High Commissioner, which was on the same subject. I told him, and I am telling you, that while we deplore these actions we can do nothing any more to stop them, and it is no use our appealing to these people. These people have a reply which we cannot shake - that the White Paper was given not because the British recognised its justice, but because they surrendered to Arab terror, and it is being maintained for the same reason, and they

believe that violence is the only language you understand. They know that the White Paper was as strongly condemned by the heads of the present Government and by Winston Churchill as by the Jews themselves, and they are convinced that this kind of resistance is the only way to change your policy, and nothing we can say will shake their conviction, however we may deplore their acts, and I am afraid that as long as the present policy will continue there is no chance for us to stop these things. And is it not strange that we are called in only on these occasions, but never to discuss with the Government policy in Palestine? ~~But~~ I must point out that you called me in now on this. You never found it necessary the entire year to call us in to consult us on policy in Palestine.

He said, "Did not you and Dr. Weizmann and Mr. Shertok come and see me and other members of the Government? Did we ever refuse to receive you?"

I said, "Yes, you were always good enough when we desired an interview to grant it, and you heard what we had to say, but it was always a monologue. In fact we were never consulted since this Government has been in office."

Then he again said, "Perhaps we can discuss this again tomorrow. Now I am interested only, and especially the Prime Minister, in your attitude to these terrorist acts in Palestine."

I said, "I want you first of all to know the facts as they are. There must be a distinction made between purely terrorist acts of terrorist groups, of which there are two in Palestine, and acts of resistance and sabotage by the resistance movement who are not terrorists. I make this distinction not in order to justify or condone anything, but for the sake of clarity and knowledge of the real situation. The resistance movement is against terror and blood-shed, and is opposed to killing people - its aim is to make the Administration of the White Paper impossible. But even the resistance movement has nothing to do with the Haganah, although many members of the Haganah may belong to the resistance, and vice versa. There are many people who sympathise with the resistance who are not members of the Haganah. On the other hand, the Haganah is a purly internal matter of the Yishuv - it has nothing to do with the Jewish Agency. This is a matter of Palestinian Jews. Every young Jew in Palestine is in the Haganah. The Jewish Agency are dealing with bringing people to Palestine, settling them, and also providing for their safety. They plan for their safety by going to the Government and asking for armaments, which in most cases is being given, and asking for the establishment of the Jewish Settlement Police. But Jews in Palestine from the beginning of our modern colonisation, for the last seventy years, have their own self-defence. They believe, and rightly believe, that they cannot rely for their safety on anybody else, not even on you. I was a member of it when I worked on the land, and I imagine all my children are members of it, but this has nothing to do with the Jewish Agency."

Appendix 1. 19.6.46.

FOR IMMEDIATE ISSUE TO PRESS AND B.B.C.

ANNOUNCEMENT

In an interview to which he had been invited at the Colonial Office to-day, Mr. Ben Gurion, Chairman of the Executive of the Jewish Agency, expressed to the Secretary of State the Agency's horror and grief at the treacherous act of kidnapping British officers who had come as guests to a club established by the Jews to extend hospitality to Allied troops. He handed Mr. Hall a message for transmission to the Executive of the Jewish Agency in Jerusalem urging the issue of a strong appeal to the Yishuv to give every possible assistance to the authorities in freeing the kidnapped officers as soon as possible.

1. (Hall added) "For twenty-five years, the British Government helped the Jewish people in Palestine and this ought not to be forgotten."

To which I replied, "We are not ungrateful and we always remember a kindness done to us. But I cannot say that for the last seven years the British Government helped us, and especially this cannot be said about the last year under the present Government."

3. (I gave an instance; Mr. Bevin mentioned that an additional Division will be necessary if one hundred thousand Jews are admitted).

I said, "While I don't claim a knowledge and being in possession of all the information His Majesty's Government has, I believe I can say that they are using now more Forces on land and sea and in the air to prevent Jews from coming to Palestine than they may have to use on admitting the Jews."

19.6.46.

NOTE OF A MEETING WHICH MR. BEN GURION HAD WITH THE SECRETARY OF STATE.

At a quarter to four, at the invitation of the C.O. I called at the Colonial Office, and in addition to the Secretary of State, I found there Creech-Jones, Martin, and a Secretary.

Hall said," I am requested by the Prime Minister to tell you what a grave view His Majesty's Government is taking of the events in Palestine", and then he proceeded to read from a paper the account of the blowing up of the bridges, the attack on the Haifa workshops, and the kidnapping of the Officers. He went on; "You must know what that means for us. It is my blood. You are a responsible man. You are responsible for it. We take a very grave view. Are you willing to co-operate with us in stopping these things? These things are being done by the Haganah. The Haganah is associated with the Agency and controlled by the Agency. You are the responsible man."

I said, "I heard yesterday about the kidnapping of the Officers in Tel-Aviv in our Club which we established for the hospitality of the troops. I was distressed not less than you. This is not my blood, but they are human beings. But I am distressed because it is an act of treachery. They came to a Jewish city. They were our guests. As it happened, I was talking to a friend in Paris who was flying to Palestine, and I asked him to tell our people in Palestine how deeply distressed we all are here, and asked them to do whatever they can to find and release these Officers at the soonest time. (2) But I must take exception to what you said. I think His Majesty's Government is primarily responsible for what is happening in Palestine, but I would not like to enter into a discussion on this now as I was told we are meeting tomorrow for this purpose." and I want to know it

He said, "Yes, but this is a very serious matter."

I said, "Yes, I realise the seriousness. We realised this before it happened, and we told you this may happen, but I must decline any responsibility."

He asked, "Are not you ready to co-operate in stopping these things? And is not the Jewish Agency associated with Haganah?"

I said, "I want again to clear up several things, although I did it already do it at my first interview with the High Commissioner, which was on the same subject. I told him, and I am telling you, that while we deplore these actions we can do nothing any more to stop them, and it is no use our appealing to these people. These people have a reply which we cannot shake - that the White Paper was given not because the British recognised its justice, but because they surrendered to Arab terror, and it is being maintained for the same reason. And they believe that violence is the only language you understand. They know that the W.P. was as strongly condemned by the heads of the present Government and by W.C. as by the Jews themself, and they are convinced that this kind of resistance is the only way to change your policy, and nothing we can say will shake their conviction

however ~~whatever~~ we may deplore their acts.

(1

~~But perhaps we will again discuss this tomorrow,~~ but I must point out that you called me in now on this. You never found it necessary the entire year to call us in to consult us on policy in Palestine."

He said, "Did not you and Dr. Weizmann and Mr. Shertok come and see me and other members of the Government?" Did we ever refuse to recieve you?"

I said, "Yes, you were always good enough when we desired an interview to grant it, and you heard what we had to say. ~~I don't think this is a consultation.~~" but is was always a monologue. In fact we were never consulted since this gov is in office

Then he again said, "Perhaps we can discuss this again tomorrow. Now I am interested only, and especially the Prime Minister, in your attitude to these terrorist acts in Palestine."

I said, "I want you ~~to know a few things~~ first of all to know the facts as they are. First of all there must be a distinction made, ~~and a distinction made not in order to justify anything~~ between purely terrorist acts of terrorist groups, of which there are two in Palestine, and acts of resistance and sabotage by the resistance movement who are not terrorists. ~~Even that has nothing to do with the Haganah.~~ Many members of the Haganah may be members of the resistance, but it is not the work of Haganah. On the contrary, ~~the Haganah~~ is not associated with the Jewish Agency. This is a matter of Palestinian Jews. Every young Jew in Palestine is in the Haganah. The Jewish Agency are dealing with brining people to Palestine, settling them, and also providing for their safety. They plan for their safety by going to the Government and asking for armaments, which is being given, and asking for the establishment of the Jewish Police. But Jews in Palestine from the beginning for the last 70 years have their own self-defence, ~~and they don't rely on you, and rightly so, for their defence.~~ I was a member of it when I worked on the land, and I imagine all my children are members of it, but this has nothing to do with the Jewish Agency."

[Marginal note: not in order to justify or condone anything but for the sake of understanding the real situation. The res]

Then he asked again, "So you say the Jewish Agency is disassociated from the Haganah in its work?"

5) I said, "As an organisation, yes, and perhaps Haganah is not a single organisation, there are groups in every place."

Then he asked, "Will you agree to making a statement to that effect - that you disassociate yourself with these acts, and that you have nothing to do with Haganah, and that you call upon the people to stop it.?"

I said, "I am sorry to say no, I will not do it. For the same reasons which I explained to the High Commissioner, and again to the Anglo-American Committee of Enquiry. ~~This is not the only thing which we can tell our people,~~ and again I regret that you are calling us in only on these occasions. But I am willing to send through you a cable to Shertok to issue a statement to the Yishuv to help in freeing the kidnapped officers".

He said, "And disassociating yourselves from the blowing up of bridges and the other wrecks?"

I said, "No. Because here we are chiefly interested that this blot on our name should be removed, and I want the people who are sympathising with the resistance movement, and they are many in Palestine, to feel that although they have participated in it, that even they should help us and the Government in the case of the kidnapped Officers."

He said, "Cannot you explain to your people that these terrorists' acts will not help you?" ~~and I stated, I~~

~~And I said, "I cannot~~

I said, "No, I cannot explain it and I want to speak to you frankly, and not as a Secretary of State, but as one of a movement to which I have given up all my life. For the last year, I am trying to explain to my people that in spite of all that this Labour Government has done to us, they should not lose faith in British Labour, and this it is terribly difficult to do. It is not easy for me to explain away why the White Paper condemned by you is being maintained, why you continue to torment our people, and I tell them that there are difficulties and there are the officials that are not yet changed, and many other things, but our people cannot understand it. And our people will not understand why you are turning to us only on such occasions, and why you do not discuss with us as frinds your difficulties in Palestine and the Middle East. Perhaps we can help you. You may think that your officials know better; perhaps they know. But we are living in Palestine, in the Middle East. We know the Arabs perhaps more than your representatives, who meet only a few Pashas, and take them for the people. We are nearer to the common man in the Middle East, and we understand him, and we can perhaps help you. Our people will not understand why the whole year you did not find it necessary to discuss seriously with us the whole problem, and we canno explain to them also only that they refrain from these acts".

He again repeated that we would meet again to-morrow and discuss these things. He then asked Martin to draft together with me two things. One was a cable which he will send to the High Commissioner to transmit to Shertok, and the other, a statement for the B.B.C. and the Press to be published to-day.

I went then with Martin to his room. I drafted a cable to Shertok - draft attached - and then Martin expressed doubt as to whether the Meeting tomorrow would take place. He understood from the Secretary of State that there is no longer a meeting. I said that he was mistaken. On the contrary, the Secretary of State had said there were other things to discuss tomorrow.

Martin then said he was not sure whether the Secretary of State would want this put in the cable which he was going to send, but would ask his confirmation on the telephone. On telephoning the Secretary of State, he confirmed there would be a meeting tomorrow, but that he did not want this in the cable.

Then Martin called in a typist and dictated a Statement for the Press and the B.B.C. on the basis of my cable for Shertok - a draft which I approved. (Draft attached). He then went ~~xx~~ to show the two drafts to the Secretary of State. The Secretary of State approved the cable to the High Commissioner for Shertok, and as to the Statement for the Press, he said he must get the approval of the Prime Minister. With that, after small talk, Martin and I left.

The interview with the Secretary of State lasted one hour, and with Mr. Martin, about fifteen minutes.

-1-

And I am afraid that as ~~to~~ long as the present policy will continue there is no chance ~~of~~ for us to stop these things; ~~And if I may~~

And is it not strange that we are called in only on these occasions ~~to~~ but never to discuss with the Gov. policy in Pal.

2/ I make this distinction not in order to justify or condone anything but for the sake of clarity and knowledge of the real situation

The resistance movement ~~are~~ against terror and bloodshed and object to killing people - there aim is to make the administration of the W. P. impossible. But even the resistance movement has nothing to do

with the Haganna, although many members of the Haganna may belong to the resistance and vice versa. ~~Man~~ There are many people who sympatise with the resistance who are not members of the Haganna. ~~Another~~ On the other hand the Haganna is a purely internal matter of the Yishuv – it has nothing to do with the J.A.

3) of our modern colonisation.

4) They believe, and rightly believe, that they cannot rely for their safety on anybody else not even on you.

5) Yes. The self defence is a matter for the Jews of Pal. themselfs. Our concern as J.A. is to deal with the gov. on matters of security

for our settlements.

6) We cannot deal with the inevitable results of your policy without dealing with your Policy. And I don't think it is fair to call on us to cooperate only in stopping violence - while you refuse to cooperate in carrying out the Mandate. You made us helpless vis-à-vis the resistance movement

nlt BEHAR JEVAGENCY JERUSALEM

CAN YOU SEND IMMEDIATELY CERTIFICATE FOR MARY CRAINE BENGURION NEE CALLOW BORN 18 OCTOBER 1924 AT BRADDEN ISLE OF MAN MARRIED MAJOR AMOS BENGURION 26 APRIL 1946 PLEASE CABLE

DAVID BENGURION

Zionist Organisation
21.6.46

ד. בן-גוריון

יקום היעוד.

מגמת הספר הזה לעזרה על פירוק הטרגדיה היהודית — ההיסטוריה היהודית בנויה על קומה: השמדות הלוחמת של עם ושואה טרף נסתמה.

היטלר מנצח, — היטלרות שמגדת בתקופה של עם ולרוח אורך שנאה, שלוק מולדת, כפה בנכר, מדוכא בארצו, ותחלת תנוי תלויה בו, בו בלבדו, ואין לו מקום לעזר ומעוז אלא בבניו=בוניו, חולמיו=לוחמיו. בוני=נשמות, לוחמי=עצמאות.

לכן הסרת הנדוד לאל ומסר היעוד: יעוד חלוצי=העם, שומרי=המולדת, לוחמי=העצמאות העברית.

והיעוד יקום — אם יתגבר בלבנו ונעשה לקיומו בחיינו ובמותנו.

[illegible], 20.6.46

INWARD TELEGRAM

Code

FROM PALESTINE (Gen. Sir A. Cunningham)

TO S. OF S., COLONIES.

D. 20th June, 1946.
R. 20th " " 17.40 hrs.

IMMEDIATE

No. 1006

Your telegram No. 1068.

Message was conveyed to Shertok.

He has asked that following reply be transmitted to Ben Gurion. Begins.

"Executive wholeheartedly endorse your unreserved condensation (?condemnation intended) of acts of kidnapping. From the moment of learning of them took immediate steps view to securing release. Continuing all possible pressure to that end. Informed Military Police authorities, who approached us this matter, of our attitude and action. Ask you rely on us in face of extremely delicate situation now prevailing to do utmost in manner most effective in order to achieve desired result." Ends.

Copy sent to:-
Foreign Office - Mr. C.W. Baxter
Mr. Linton, Jewish Agency.

TELEPHONIC CONVERSATION WITH DR. GOLDMANN, 2.30 JUNE 19th.

Dr. Goldmann informed me that as a result of our telephonic talk on Monday it was arranged that next week the President will be seen, and to-day he himself would meet Mr. Grady, warning against making the admission of 100,000 dependent on the other recommendations of the Report. He suggested that Kaplan should see the American delegates here and I informed him that this was already done yesterday and to-day, and he learned that they are discussing with the British the whole Report, but they do not think that the admission of the 100,000 is tied up with the other recommendations, and generally, they are more optimistic.

He asked whether it is necessary that Epstein should come over for contact with the Americans. My reply was that I do not see a great necessity for that as Kaplan is in touch with them.

He asked me whether we already had taken a decision about the meeting of the Executive, to which I replied that the decision was postponed, and it was arranged that I should see tomorrow the Colonial Secretary Mr. Hall, together with Mr. Crossman, and this morning I was called by the Colonial Secretary to see him alone this afternoon in addition to our interview to-morrow, apparently on the events in Palestine and we will take a decision only after these two interviews with the Colonial Secretary.

He then informed me that he will call me up on Friday at the same time to know what happened in the meantime.

He then asked me whether they should publish the report of the resistance movement about the plans to smash the Haganah and the Yishuv, and whether there was any decision by the Government on these projects. I told him that as far as we know, they were submitted to the Government for approval. No approval has been given, but as far as we know, no rejection either was decided upon, and it seems as though people there are acting on these plans and they should use it in the American Press, which he promised to do.

19.6.46.

involved. It is not merely taking the people and putting them there. "Therefore, the Prime Minister and I have suggested to the United States that our experts should consider the implementation of the Report together: the financial and military issue involved, transport, housing, and what is probably the most vexed problem of all, the land problem. The more I study the development of Palestine, with the Transjordan (Jordan Valley) scheme and its possibilities of fertilising, and for real development to achieve its purpose, I think we shall have to come to the conclusion jointly that land will have to be publicly owned and will have to be leased out by some form of arbitration tribunal. If we have to raise the Arab standard of living, we cannot take their land away. I see possibilities of approaching the problem on a really thorough scientific basis."

President Roosevelt and the British Government, Mr. Bevin continued, both gave a pledge that they would consult the Arabs and the Jews. This famous Mandate was so drawn up that it can be argued both ways. "How happy could I be with either, if t'other dear charmer were away." He hoped that in future none of them would give such ambiguous promises.

Mr. Bevin then recalled that he first came into the Jewish problem in 1920 when Lord Passfield was Colonial Secretary. He xxxxx recalled his support for a Whitechapel candidate when he [redacted] had to defend the then White Paper, and the election was won. He said that he had read all the reports on Palestine since the Mandate right up to now. He had been working with the Arabs and the Jews, with all the Arab States, and he believed that if handled properly and with patience, this problem could be settled, as part of the Middle Eastern problem. They could not deal with the Palestine Arabs alone. The Arab League had become a fact which they could not ignore. While they did not recognise it as a governmental thing, they were in touch with it. Bound up with it was this problem of Egypt, and this problem was not quite Churchillian. Mr. Bevin welcomed the statement in the press by the Arab League approaching this problem which was not so recalcitrant as it might seem, and not so hostile.

Addressing himself to the Jews, Mr. Bevin said he agreed that there should be a Palestinian State sometime. He did not believe in absolutely exclusive racial states. It was too disturbing to move people who lived in countries for centuries in order to make exclusive racial states. [redacted]

The Jews asked, as he understood it, that in Palestine they should have not merely a home but a Palestinian State, with a Parliament, so that their voices could be heard in the chancelleries of the world, defending the rights of Jews and Arabs alike. That's what he was striving to do. It was going to take patience and work in order to accomplish it.

Mr. Bevin said he found that in dealing with Arabs outside the Palestine controversy there was much generosity. One of the purposes of their policy in the Middle East had been to raise the standard of life in those countries. He firmly believed that apart altogether from Palestine, and not as a substitute for it, there would be a great welcome for much more Jewish brains and ability throughout the whole Arab world. This was what was needed. The Jews possessed scientific ability, culture and other abilities, which the Middle East required, and while they would be in those countries like an Englishman or American, or anybody else, yet he believed there was a great outlet for them in that world, and he invited the Jews to consider this.

There never was a greater chance in the history of mankind for statesmanship to solve the problem of this tragedy of two thousand years which the Jews had gone through. It required patience to do so. Addressing himself to Arabs and Jews, Mr. Bevin said: "There is a great territory, millions of people; I beg of them not to push their particular points of view to a point perpetuating disagreement, but to strive, with the Americans and ourselves, to promote agreement, constitutionally, diplomatically and territorially, in the belief that the anguish suffered might be put to an end."

In conclusion Mr. Bevin said he could not accept the position that the Jews in Europe, or anywhere else, should be excluded. He knew that they had had gas chambers in Europe. But he could not bring himself to the belief that a man, because he was a Jew, must be hounded out of Europe. He must be on terms of full equality with all other citizens in those countries.

Moving the Resolution on Palestine during the debate on foreign affairs at the Labour Party Conference this morning, Mr. Nathan Jackson, on behalf of the Poale Zion, said that the Resolution seeks to re-affirm something which has been the policy of the Labour movement for nearly thirty years. He referred to the numerous pledges and declarations of the Party in support of Zionist aspirations, from 1917 up to 1945 when the present Chancellor of the Exchequer re-affirmed this policy and foreshadowed that it would lead to a Jewish State in Palestine.

After quoting Mr. Noel-Baker's and Mr. Herbert Morrison's denunciation of the White Paper of 1939 in the House of Commons, the speaker declared that the Labour Party was pledged to the hilt to abolish, root and branch, the White Paper whose cold and cynical sacrifice of the Jews was the price which Chamberlain and MacDonald paid the Mufti for his favours. But even in this miserable purpose it had failed. Pointing out that all the Governments directly concerned repudiated responsibility for the Mufti's escape, Mr. Jackson said that the Jews of Europe would like to know how to obtain such travelling facilities as those of this famous collaborator.

In a moving appeal to the Conference, Mr. Jackson said that what had happened to the Jews during the war did not, and could not, happen to a people with a country and state of its own. But for the White Paper tens of thousands who perished in gas chambers might have been saved and be alive to-day. He pointed out that after the defeat of Germany and after the Labour victory in Britain the Jews has waited with high hopes for the scrapping of the White Paper, but months had passed and nothing had happened. Jews were liberated but not free to go home. No wonder that despair and frustration was affecting the outlook and minds of many Jews in Europe, and also of some Jews in Palestine waiting to receive them.

After quoting the recommendations of the Report of the Inquiry Committee for the admission of 100,000 Jews into Palestine and the abolition of the discriminatory land laws, the speaker asked in conclusion that the Palestine question should be solved within the framework and as part of a general Middle Eastern settlement. He pointed to the close ties between Jewish Labour in Palestine and British Labour, based on the identity of ideals of progress and enlightenment, and appealed to British Labour to stand firm to its tradition of

thirty years, ~~bringing~~ to bring hope to those in despair and do justice to a people to whom life has been one unending chain of injustice.

Mr. Victor Mishcon, seconding the Resolution on behalf of the Brixton Divisional Labour Party, pointed out that the recommendations of the Inquiry Committee were still scraps of paper and that Palestine was still closed to Jews, except for a tiny trickly of 1,500 immigrants monthly, and that the land restrictions were still in force. ~~xxxxx~~ In a special appeal to Mr. Bevin, the speaker said: "The Jews look upon you.~~xx~~ Do not hesitate to do what is right. In the name of mercy, delay no more, and the gratitude of an ancient and much wronged people will be your recompense."

Both speeches for the Resolution were well received by a packed and attentive audience.

In the course of the debate on the foreign policy resolutions, which followed, Mr. R.H.S. Crossman, M.P., speaking on the Palestine Resolution, asked the Conference not to adopt the Resolution calling for a Jewish State, which was explicitly repudiated by the Inquiry Committee. The two previous speakers were right in saying that the broad outlines of the Committee's Report, ~~x~~ made after a completely impartial and thorough study of the situation, confirmed the Party line held for thirty years, he said. It confirmed that they must go back to the spirit of the Mandate, that the racially discriminatory land regulations must be abolished, and that 100,000 Jews must be allowed to leave Europe and come to Palestine.

But it must be added, Mr. Crossman said, that while the Committee was unanimous in supporting all those parts of the Report, it was equally unanimous in in condemning the establishment of either an Arab or a Jewish State, ~~and~~ It was extremely important to note that the Resolution on Palestine before the Conference not only asked for what all desired and prayed for every day, namely that 100,000 Jews be moved to Palestine as soon as possible, the White Paper be rescinded and the Mandate be operated as they were pledged to operate it, but it also asked for a Jewish State. He pointed out that the Committee had concluded that if either the Arabs or the Jews were given what they wanted, namely a State, there could be no peace or prosperity for either side in Palestine. "A Jewish State is the thing

against which the Arabs will fight to their dying day, and equally the Jews will fight against an Arab State." The Committee recommended unanimously, in order once and for all to dispose of the exclusive claims of Jews and Arabs, that Jews shall not dominate Arabs or Arabs Jews in Palestine, and there should neither be a Jewish nor an Arab State.

Mr. Crossman expressed the belief that if the Resolution were passed, re-opening the whole question of a Jewish State just after the unanimous recommendation of the Committee against it, they would make it more difficult for the 100,000 Jews to reach Palestine, and it would also be more difficult to get Anglo-American co-operation. He held that co-operation between Jews and Arabs in Palestine was the only chance for the future. Anything that made co-operation impossible, necessitating a vast British Army, was creating an intolerable situation, and he appealed to the Conference not to be carried away by sentiment in this matter.

Advocating the raising of the Arab standard of living, Mr. Crossman said that peace in Palestine and a genuine National Home in Palestine depended on giving the Arabs an equal standard of living with that of the Jews. The ~~present~~ conditions in which the Arabs were at present living were not the fault of the Jews but of the British Administration. Palestine and the rest of the Middle East must be tackled together, as a Middle Eastern unit, and he saw possibilities towards that end, adding that they must get Arabs and Jews together on the problem of irrigation and let them forget about politics, which was the only way towards a solution.

In conclusion Mr. Crossman stressed that the Resolution will not help the delicate situation existing in Palestine. The country was on the edge of war. The Inquiry Committee was an effort to save a critical situation. Negotiations were still going on. They must show their determination to build a genuine Jewish National Home and a genuine federation of the Middle East, based on co-operation between Jew and Arab.

The delegate of the East Grinstead Divisional Labour Party declared that many servicemen returning from the Middle East were voicing the view that Britain was not interested in solving the Palestine problem because Palestine provided the finest training ground for British troops, and he asked the Foreign Secretary to repudiate this view.

After Mr. Bevin's speech in the afternoon, which was received by the Conference with prolonged applause, most of the delegates who had moved resolutions criticising the Government's policy, withdrew their resolutions, while the remaining resolutions were defeated by an overwhelming majority.

Mr. Nathan Jackson, withdrawing the Palestine Resolution on behalf of the Poale Zion, said that the Poale Zion considered the policy of a Jewish State to be still the policy of the Labour Party and they would continue to press for its implementation. But in view of the Foreign Secretary's observations, they withdrew their resolution now, hoping for ~~a~~ the swift implementation of the short-term recommendations of the Anglo-American Inquiry Report.

Bournemouth, June 12 (Palcor Agency).

Mr. Ernest Bevin, winding up the debate on foreign affairs at the British Labour Party Conference here this afternoon, turning to the Resolution on Palestine submitted by the Poale Zion (Jewish Socialist Labour Party), said that Palestine was a terrific problem. It was really a Colonial Office problem, but he recognised that one could not treat it any longer as a colonial problem. It was an international problem and therefore he had shared with the Colonial Secretary, Mr. George Hall, in the discussions and negotiations which had been going on to grapple with the problem.

He had come to the conclusion that the mere wiping out of the White Paper did not lead them very far. "In views of the agitation in the United States, and particularly in New York," Mr. Bevin said, "for 100,000 Jews to be put into Palestine - and I hope I won't be misunderstood in America if I say with the purest of motives that I believe it is because they did not want too many of them in New York since these 100,000 do not touch the fringe of the problem of refugees in Europe - we invited the United States to join with us in grapping the problem."

After expressing thanks to the United States for taking part in the Inquiry Commission and to Mr. Crossman for putting the point of a Jewish State so forcibly during the morning session, Mr. Bevin added: "I say to my Jewish friends that those few words in your Resolution - 'a happy, a free and a prosperous Jewish State in Palestine' - may set them back for years. Do you want a settlement of this problem? If you do, I suggest to you to leave the thing where it is after I have explained what happened."

In Palestine, Mr. Bevin continued, there are armed forces, illegal armed forces. "If we put 100,000 Jews into Palestine to-morrow, I have to put another Division of British troops there. I am not prepared to do it. I say to the Jews and Arabs, please put your guns away. Do not blow up the British tommy who is quite innocent. You are creating another phase of anti-Semitic feeling in the British Army because of what occurred recently in Palestine. The Commission quite rightly said that the illegal armies ought to be disarmed. If both sides will disarm, there will be peace and development will be much easier."

The financial issue involved is tremendous, Mr. Bevin added, and the British Chancellor of the Exchequer, with taxation in this country as it is, cannot take on another £200,000,000 expenditure on Palestine, which would be

GIST OF A LETTER TO BE ADDRESSED BY JEWISH AGENCY IN WASHINGTON TO PRESIDENT TRUMAN ON THE ABSORPTION OF 100,000.

(Telephoned by Dr. Goldmann and Mr. Shertok on June 12, 1946).

1) 100,000 immigrants to include 50-55,000 employable
25,000 children

2) 50,000 to be employed as follows:

Agriculture	10,000
Industry	15,000
Building Services Trades, & etc.	25,000
	50,000

3) Temporary financial assistance required:

Transport	8-10 mill.dollars
Medical care & training	15-20 " "
Clothing & c.	12-15 " "
TOTAL	35-45 " "

4) For children 50 mill. dollars for 5 years

5) For housing 40 mill. dollars.

6) Capital investment for permanent absorption:

Agriculture	25 mill.dollars
First instalment of irrigation scheme	25 mill.dollars
Industry	25-30 mill. dollars
Non-residential construction	20-30 mill.dollars
TOTAL	95-105 mill.dollars

7) Proposals as to loans from Export & Import Bank and International Bank.

8) Short-term international assistance through U.N.R.R.A.

9) Priority regarding raw materials

10) Reparations

DRAFT PLAN

1. Target.

In accorsance with Recommendation No.2. to move 100,000 Jews from Europe to Palestine by end of 1946.

2. Phasing.

Average 20,000 per month, beginning July 15. (Movement may begin at lower rate and increase sufficiently to attain average.)

3. Method of Selection.

A. Geographic Allocation of Certificates

(1) Mostly to Germany, Austria and Italy.
(2) Balance distributed among Central Eastern European countries, to discourage undue movement from country to country.
(3) No public announcement of exact numerical distribution of quotas.

B. Priority Groups

Generally, in accordance with principles set forth by Committee.

C. Selecting Body

Jewish Agency for Palestine.

4. Transportation to Palestine.

A. General principle - U.S. to assume responsibility for entire movement from Germany, Austria and Italy to Palestine. British are invited to participate to extent they desire. With respect to Jews issued certificates from countries outside Germany, Austria and Italy, Jewish Agency will be responsible for making necessary arrangements with assistance and cooperation of Allied military authorities and other agencies.

B. Logistics.

(1) Assembly areas in Germany and Austria as determined by CGUSFET in accordance with other occupying authorities.

(2) Ports and staging areas in Italy under COMGENMED; in France, if necessary, under CGUSFET - both with assistance of UNRRA.

(3) Movements

(3) Movements of Jews from Italy to commence first, to clear staging areas.
(4) U.S. will d esignate coordinator of entire movement.
(5) Medical and welfare teams to be furnished by Army, UNRRA and Jewish coluntary agencies as appropriate.

5. Reception in Palestine

A. Jewish Agency in Palestine to be responsible for temporarily accommodating and maintaining immigrants.

B. Need for building materials, will not be a limiting factor in movement. Jewish Agency will be responsible for negotiating for importation of essential building materials. To e xtent possible, U.S. will make available, preferably from Germany, such materials as lumber, cement and steel.

C. Permanent housing and absorption into Palestine e conomy will not be limiting factors in movement of 100,000. General financial assistance to Jews will be forthcoming thru:

(1) $25,000,000 reparation fund.
(2) Government and private loans.
(3) Jewish funds, collected in U.S. for Palestine (United Palestine Appeal, J.D.C.)

11518

Recommendation No.1.

(a) The further efforts to be made by the two governments in association with other governments to find new homes for displaced persons generally.

(b) The finding of new homes for Jewish displaced persons outside Palestine.

(c) The steps that might be taken to secure that practical effect is given in Europe to the provision of the UN Charter calling for the Universal respect for and observance of human rights and fundamental freedoms for all without distinction as to race, sex, language and religion.

Recommendation No. 2.

(a) The cost of:
  (1) Transportation,
  (2) Temporary accommodation and maintenance, and
  (3) Permanently housing the 100,000 Jewish immigrants proposed for admission to Palestine.

(b) The provision of transport,

(c) The supply of material for housing.

(d) The capital assets necessary to enable productive work to be found for the immigrants.

(e) The financing of this immigration.

(f) The rate at which 100,000 immigrants could be absorbed into the economy of Palestine without creating widespread unemployment.

(g) The method of selection of immigrants.

Recommendation No.3.

(a) The measure of self-government, in the near future, consistent with the three principles laid down by the committee in this recommendation,

(b) The possibility of devising a workable constitution in which, in accordance with the committee's suggestion, a numerical majority would not be decisive.

Recommendation No.4.

(a) The nature of the administering authority to be defined in the trusteeship agreement for Palestine - a single state, two or more states, or direct administration by the UN.

(b) The states to be regarded as "directly concerned" for the purpose of Article 79 of the Charter.

(c) The prospect of negotiating a trusteeship agreement for Palestine on the basis of the report with whatever group of states may be recognised to be "directly concerned."

Recommendation No.5.

(a) The measures necessary to bridge the gap now existing between Jewish and Arab standards of living.

(b) The cost of these measures.

The advisability of encouraging the formation by the Arabs of communal organisation similar to that already established by the Jews.

Recommendation No.6.

(a) The possibility of defining more precisely than is done by the committee in the comment upon this recommendation the principles which should be observed in regulating future immigration into Palestine.
(b) The prevention of illigal immigration.
(c) The form in which the Jewish Agency should be required to cooperate in such prevention.

Recommendation No.7.

(a) If the land transfers regulation of 1940 were rescinded, the nature of the legislation required to provide adequate protection for small owners and tenant cultivators.
(b) The measures necessary to ensure that two large a proportion of the land does not become unalienable through acquisition by one or other community.
(c) The prevention of illegal land seizures.

Recommendation No.8.

(a) The methods to be adopted in the examination, discussion and execution of plans for large scale development in Palestine.
(b) The chances of obtaining the willing cooperation of adjacent Arab States in the execution of such projects.
(c) The possibility of combining Jewish finance with Government responsibility and control.
(d) The difficulties inherent in the legislation required to secure for the Government power to regulate the use of underground water and determine rights to surface water.
(e) The consequences of omitting from the trusteeship agreement any provision of the kind contained in Article 18 of the Mandate.

Recommendation No.9.

(a) The cost of introducing compulsory primary education in Palestine.
(b) The period within which primary education could be made universal.
(c) The cost of increasing facilities for secondary, technical and university education for the Arab population.
(d) The measures necessary to increase the control exercised by the government over the Jewish educational system.

Recommendation No.10.

(a) The preparations necessary for supporting Arab or Jewish attempts to prevent by force the execution of the report.
(b) The suppression of terrorism and the liquidation of private armies.

(c) The form in which the Jewish Agency should be required to cooperate in such suppression and liquidation.

<u>General questions arising from the report.</u>

(a) The probable reaction of the two communities in Palestine to the adoption of the report.
(b) The repercussions in the Middle East generally of the adoption in Palestine of a policy based on the report.
(c) The additional military commitments which would follow from a decision to adopt such a policy and the sources from which these commitments would be met.
(d) The incidence of the finance for the additional expenditure, capital and recurrent, required by the adoption of such a policy.
(e) The effect of such a policy on British and American interests in the Middle East.
(f) In view of the difficulties which may be foreseen in negotiating a trusteeship agreement for Palestine and of the fact that trusteeship system is not yet operating, the possibility of referring the problem of Palestine to the UN organisation in advance of the preparation of a trusteeship agreement.
(g) If the problem is referred to the UN by a third party, the attitude of the UK and US governments.

16th May, 1946

NLT JEWAGENCY WASHINGTON

Total approximate estimate for 100,000 immigrants between 100 and 120 million dollars comprising Firstly 57 millions for housing equipment and medical care as follows Average per head housing 400 first equipment clothing furniture 150 medical care sick insurance provisional capital investment 25 dollars stop Housing comprises 35000 rooms of which about 17000 one-room units for families 18000 rooms others including youth aliyah stop 21000 rooms wood and 14000 concrete stop Cost includes provision sanitary installations kindergartens diningrooms stop Scheme requires assurance speedy importation of 50000 cubic metres lumber 7000 plywood 3500 tons pipes 1300 tons corrugated sheets stop Secondly twenty millions for maintenance as follows 25000 children 480 dollars per head per year total 12 millions stop estimated maintenance others one to three months 35 dollars per head per month about 5 millions Unable fix cost social cases chronic invalids overaged If they total 5000 immigrants would cost three million dollars per year stop Thirdly 25 to 45 millions for absorbing 10000 in farming at 1000 dollars each 20,000 training in trade and building at 250 dollars each constructive loans to artisans professionals from 400 to 1000 dollars each stop Expenditure partly recoverable

KAPLAN

Mr Shertok

S. Levenberg

RESOLUTION

This Conference believes that the Labour Party policy foreshadowed the complete abrogation of the White Paper policy of 1939 and the removal of the present unjustifiable barriers on Jewish immigration into the country and declares that the appointment of the Anglo American Committee of Enquiry does not absolve this movement from its responsibilities.

It, therefore, calls upon the Labour Government to remove the present barriers on Jewish immigration and land aquisition. It requests that the Jewish people should be allowed to make the most of the economic capacity of the country to absorb immigrants, and recalls the previous Conference declaration that " there is surely neither hope nor meaning in a Jewish National Home unless we are prepared to let Jews, if they wish, enter this tiny land in such numbers as to become a majority". It further believes that this policy would lead, as envisaged in the National Executive's declaration at Blackpool, 1945 to a " happy, a free and a prosperous Jewish state in Palestine" based upon full equality of rights for all inhabitants, Jews and Arabs alike.

<u>מאליהו אפשטיין ל' שרת</u> <u>14.6.46</u>

1. המצב הנוכחי [illegible]:

בשבוע האחרון הגביר בוין את ~~[illegible]~~ התקפתו
על וושינגטון בענין שאלת צבא אמריקאי לארץ —
ונוסף על עצה טכנית ונספחים. צבא [illegible]:
[illegible] בשטחים:
נראה התשובה. שאמריקה תקבל על עצמה חלק
בצבא של המעמסה הכספית והצבאית ושולחו
לארץ — ~~[illegible]~~ יבואו ויראו
התשובה בעצמו.

2. בויין — אשר נפגש עם אישי חוץ עם
עם המשלחת [illegible] בענין [illegible]
[illegible] (לונדון וושינגטון) אין צורך בו [illegible]
על [illegible].

3. ממשלת הארץ — לא תשובה - נשלחה תשובה בענין
שאלת צבא אמריקאי. התשובה היתה כזו,
ובאופן הסבר.

4. העצה [illegible] מוושינגטון היא להכנס [illegible]
[illegible] [illegible] 100 [illegible].

5. [illegible] שום צורך לקבלת לונדון רק [illegible]
[illegible] [illegible].

6. בסוף 83 - הענינים נמסרו למחלקת החקירה

7. מחלקת החקירה עושה בשיחה בענין
הקלטה הנגנבה. אנשיה המצאים [illegible]
בהתנגדות העלמה עם [illegible]

[illegible]

יומן 1 12.6.46

בתשובה לדרישת יפה
אל [illegible] להפלגת [illegible]
[illegible] את כתובת הסוכנות
[illegible] הפרטים הבאים:

1. אין כל [illegible] לסוכנות [illegible]
[illegible] [illegible] מסוימות
אבל [illegible] - שהפלגות אלה
כמו זו המרכבה — על ידי
[illegible]
[illegible]
[illegible] לה [illegible]
הסוכנות [illegible]
[illegible] [illegible]
בת [illegible].

2. הסוכנות [illegible]
[illegible] [illegible] את [illegible]
[illegible] הגולה [illegible]
[illegible] - [illegible]
[illegible], [illegible]:
[illegible]
[illegible]
[illegible] — היא [illegible]
[illegible]
[illegible]
א.
ב.
ג.
3

-2-

~~3. דרך לתשובה [illegible]~~
~~פרטי [illegible]~~
[illegible] הגולה [illegible]
[illegible]. [illegible]
[illegible] . . . [illegible] . . .

3. דרך לתשובה [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] הגולה
[illegible] ההיסטוריה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] היסטורי [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ההיסטוריה
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

-3-

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

4. [illegible]
[illegible] 4 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
את [illegible].

- 4 -

5. [illegible]

[illegible]

- 5 -

[illegible]

6. [illegible] להגלות

[illegible] 100,000 [illegible] 1940 [illegible]

[illegible]

Long overdue

[illegible]

7. [illegible] 1940, [illegible] 1939, [illegible]

- 6 -

[illegible] 193[illegible] [illegible]

8. [illegible]

[illegible]

9. [illegible] 1945

- 7 -

ראש פירוק הזרכים
הבלשוני לרתקע את
הארץ ישראל ראשון
להבטיח עורכת המהרות
הולמות ה' דגולות ה-
הדהוקה הסבבות את
בן ה"ת [illegible] פה שנה הוספה
את [illegible]
[illegible] הרוסי [illegible]
1945 פני [illegible]
[illegible] דרוסי [illegible]
המשטה ... [illegible] בחשות
[illegible]
[illegible]
[illegible]
דחות תשורה [illegible]
את גמרה נוספת [illegible]
[illegible] הדרקה [illegible]
[illegible] המשטה את
[illegible] אירופה [illegible]
[illegible] את הדרישה
[illegible]
שווא.
והשוואות היהודיות
[illegible] המלך

- 8 -

סו: המגמה היהודית
מונה לרתק את [illegible].
[illegible] המשטה הלאומי
את הלחות הכלליות
בפתרון [illegible]
על ירוש [illegible]
[illegible]
הוא תועלת [illegible]
[illegible] המוסרו על [illegible]
[illegible] לרושם ה
הפלוגה הרושם [illegible]
[illegible] דחות נוספות
[illegible] את [illegible]
בחוץ [illegible]
ב-1945 [illegible]

NLT JOSEPH JEVAGENCY JERUSALEM

IN PURSUANCE YOUR LETTER 20/5 INVITING AGENCY STATE ITS VIEWS ON RECOMMENDATIONS ANGLOAMERICAN COMMITTEE ENQUIRY WE BEG MAKE FOLLOWING SUBMISSIONS ONE ALTHOUGH AGENCY HAD AT TIME SERIOUS DOUBTS WHICH HAVENT BEEN INVALIDATED BY SUBSEQUENT DEVELOPMENTS REGARDING NECESSITY FOR NEW COMMITTEE ENQUIRY AND APPROPRIATENESS ITS TERMS REFERENCE IT EXTENDED COMMITTEE EVERY POSSIBLE ASSISTANCE IN ITS INVESTIGATIONS TWO AGENCY HAS PLACED BEFORE COMMITTEE ITS CONSIDERED VIEWS ON INSEPARABLE PROBLEMS PALESTINE AND JEWPEOPLE AND ITS CONCLUSION THAT ONLY JUST PRACTICABLE AND LASTING SOLUTION THOSE TWIN PROBLEMS IS ESTABLISHMENT PALESTINE AS JEWSTATE STOP IN ITS MEMORANDUM TO COMMITTEE IT ACCORDINGLY RECORDED FOLLOWING CLAIMS QUOTE FIRST QUOTATION PARA 100 OUR MAIN MEMORANDUM UNQUOTE REPRESENTATIONS ON THESE LINES WERE MADE TO HMG IN AGENCYS MEMORANDA 16/10/44 AND 22/5/45 THREE IN FORMULATING

THESE CONCLUSIONS AGENCY BASED ITSELF ON SURVEY MUCH WIDER SCENE AND FAR LONGER HISTORICAL EXPERIENCE THAN THOSE WHICH FORMED BACKGROUND ENQUIRY ANGLOAMERICAN COMMITTEE WHICH IN JEWISH DIASPORA WAS LIMITED BY ITS TERMS REFERENCE TO BRIEF INVESTIGATION OF POSITION OF ONLY ONE SECTION OF JEWPEOPLE IN ONE OF CONTINENTS AND AS REGARDS PALESTINIAN CONDITIONS HAD COMPRESSED ITS ENQUIRY WITHIN SPACE OF ONLY FEW WEEKS STOP AGENCY COULDNT BUT DRAW CONCLUSIONS FROM STUDY OF HISTORY OF JEWPEOPLE AND EXAMINATION ITS UNIQUE POSITION THROUGHOUT WORLD SEMICOLON ALSO FROM THOROUGH AND INTIMATE KNOWLEDGE POSITION PALESTINE PAST AND PRESENT STOP IN PARTICULAR AGENCY BASED ITSELF UPON A INDISSOLUBLE HISTORICAL CONNECTION BETWEEN JEWPEOPLE AND COUNTRY PALESTINE WHICH PERSISTED FOR OVER THREE MILLENIA B REALISATION OF UNPARALLELED TRAGEDY NEARLY 2000 YEARS OLD OF CONDITION OF JEWPEOPLE COMMA EXILED AND SCATTERED COMMA DEPRIVED LAND AND STATE OF ITS OWN DASH TRAGEDY WHICH REACHED ITS PEAK IN OUR TIME C DETERMINATION AND CAPACITY OF JEWPEOPLE TO RETURN PALESTINE AND REDEEM IT FROM DESOLATION AS DEMONSTRATED BY RESULTS JEWISH CONSTRUCTIVE EFFORT DURING LAST SEVEN DECADES D INTERNATIONAL UNDERTAKINGS AND PROMISES GREATBRITAIN AND USA WELL AS ALL OTHER CIVILISED NATIONS AS EXPRESSED IN BALFOUR DECLARATION PROVISIONS PALMANDATE RESOLUTIONS AMERICAN CONGRESS AND RULINGS COMPETENT ORGANS LEAGUE STOP NOTHING IN COMMITTEES ENQUIRY INVALIDATES OR WEAKENS THESE CONTENTIONS FOUR SCOPE OF COMMITTEES ENQUIRY HAVING BEEN CURTAILED BY TERMS REFERENCE COMMA CENTRAL PROBLEM OF HOMELESSNESS AND STATELESSNESS OF JEWS AS PEOPLE HARDLY FIGURED IN REPORT STOP BUT PROBLEM AS SUCH HASNT THEREBY BEEN LIQUIDATED NOR HAS IT BECOME LESS ACUTE NOR HAS ITS SOLUTION BEEN RENDERED LESS URGENT STOP RECONSTITUTION JEWNATHOME IS A NEED MORE VITAL AND PRESSING TODAY THAN IT HAS EVER BEEN STOP AGENCY TOGETHER WITH OVERWHELMING MAJORITY JEWPEOPLE ARE CONVINCED THAT ONLY JEWSTATE BE CAPABLE INSURING UNDISTURBED DEVELOPMENT JEWNATHOME ON ADEQUATE SCALE AND ENABLING EVERY JEW IN NEED HOME SETTLE IN IT AS OF RIGHT STOP RECENT ESTABLISHMENT BY HMG OF EASTERN PART MANDATED TERRITORY PALESTINE CALLED TRANSJORDAN AS ARAB STATE ADDS WEIGHT AND URGENCY TO CLAIM FOR RECOGNITION ITS WESTERN PART AS JEWSTATE FIVE AS TO RECOMMENDATIONS ANGLOAMERICAN COMMITTEE FOR IMMEDIATE POLICY DASH ADMISSION INTO PALESTINE QUICKLY AS POSSIBLE OF 100000 JEWISH SURVIVORS NAZI HORRORS AND RESCINDING OF LANDLAW 1940 WHICH IS MEASURE RACIAL DISCRIMINATION ANTIJEWS UNDASH AGENCY BELIEVES ACTION THESE TWO LINES BE LONG AND TRAGICALLY OVERDUE SIX LAND TRANSFER REGULATIONS 1940 WERE FROM OUTSET CONDEMNED BY ENTIRE LABOUR PARTY INCLUDING HEADS PRESENT GOVERNMENT AS WAS REPUDIATED BY THEM COMMA BY LEADER OPPOSITION AND BY MANDATES COMMISSION LEAGUE WHOLE POLICY WHITE PAPER 1939 AS CONSTITUTING BREACH FAITH TOWARDS JEWPEOPLE VIOLATION INTERNATIONAL OBLIGATIONS AND TRAVESTY JUSTICE SEVEN REGARDING IMMIGRATION WHITE PAPER POLICY IS DIRECTLY RESPONSIBLE DEATH SCORES THOUSANDS JEWS BY CLOSING

IN THEIR FACE GATES THEIR NATIONAL HOME AND PREVENTING THEIR RESCUE IN GOOD TIME STOP CONTINUATION IN POSTWAR PERIOD OF THIS POLICY WITH ONLY VERY MINOR RELAXATION IS GRAVEST INJUSTICE COMMITTED TOWARDS JEWPEOPLE SINCE EXTERMINATION BY NAZIS SIX MILLION JEWS EIGHT REQUEST FOR IMMEDIATE ALLOCATION 100000 IMMIGRATION PERMITS ORDER SATISFY URGENT ECONOMIC REQUIREMENTS PALESTINE AND AS FIRST STEP TOWARDS RESCUE AND REHABIELITATION SURVIVING REMNANTS EUROPEAN JEWRY WAS FIRST SUBMITTED BY AGENCY TO PALGOVERNMENT JUNE 1945 STOP URGENCY THIS REQUEST WAS CONFIRMED BY REPORT SPECIAL ENVOY EUROPE OF PRESIDENT UNITEDSTATES EARLE HARRISON STOP DELAY IN ACTING ON THESE REQUESTS AND SUBJECTION WHOLE MATTER TO ENQUIRY HAS PROLONGED AND AGGRAVATED PHYSICAL MORAL SURRERING EUROPEAN JEWISH SURVIVORS WHOSE LOT WAS ALREADY INTOLERABLE NINE AGENCY FULLY PREPARED DISCUSS WITH GOVERNMENTS UNITEDKINGDOM AND UNITED STATES VARIOUS ASPECTS PROBLEM PALESTINE AND JEWPEOPLE WHICH IT BELIEVES CAN ONLY BE EFFECTIVELY SOLVED ON LINES INDICATED ABOVE STOP AGENCY MUST HOWEVER URGE THAT 100000 REFUGEES BE ALLOWED PROCEED PALESTINE WITHOUT ANY FURTHER DELAY AND THAT LAND TRANSFER REGULATIONS 1940 BE IMMEDIATELY ABOLISHED STOP BENGURION

June 12th, 1946.

נמסר בכתובת ה.קל.

JOSEPH JEVAGENCY JERUSALEM

FOLLOWING SENTENCE WAS ERRONEIOUSLY OMITTED FROM OUR CABLE QUOTE IN AUGUST 1945 PRESIDENT TRUMAN ADDRESSED TO THE PRIME MINISTER A PLEA FOR THE IMMEDIATE TRANSFER TO PALESTINE OF 100000 JEWS VICTIMS OF NAZI PERSECUTION UNQUOTE THIS SENTENCE COMES AFTER EARLE HARRISON STOP AND BEFORE DELAY IN ACTING

BENGURION

Zionist Organisation,
77 Great Russell St., W.C.1.

12/6/46.

May 29, 1946

Jewish Agency for Palestine
Jerusalem, Palestine

Dear Sirs:

We are sending today to the Prime Minister of England and to the British Ambassador in Washington the following cable:

> ON BEHALF OF ANNUAL NATIONAL CONFERENCE AMERICAN CHRISTIAN PALESTINE COMMITTEE ASSEMBLED OCEAN CITY, NEW JERSEY, FROM ALL PARTS OF NATION, WE CALL UPON YOUR GOVERNMENT TO PERMIT IMMEDIATE UNCONDITIONAL ENTRY 100,000 DISPLACED JEWS INTO PALESTINE AS UNANIMOUSLY RECOMMENDED ANGLO-AMERICAN COMMITTEE OF INQUIRY STOP AMERICAN PEOPLE'S FAITH IN BRITAIN'S DEMOCRACY, SACREDNESS BRITAIN'S PLEDGED WORD, AND INTEGRITY OF INTERNATIONAL AGREEMENTS WILL BE SERIOUSLY SHAKEN BY FURTHER DELAYS STOP

We are urging our Government to implement the positive recommendations of the Inquiry Committee, to facilitate the immigration of 100,000 Jews to Palestine, and to abrogate the 1939 White Paper.

With best wishes,

Sincerely yours,

Howard M. LeSourd

Carl Hermann Voss
Co-Directors

CC- Mrs. Shepard
Dean LeSourd
Mr. Ben-Gurion, Hotel Fourteen, 14 E. 60 Street.

COPY

NOTE ON STATUS OF PALESTINE NEGOTIATIONS

I. Interdepartmental Committee headed by (1) Byrnes (2) Patterson (3) Vinson.

Full time working committee representative of respective three departments. Names now being considered. No one from Anglo-U. S. Committee listed.

II. Negotiations going on with British. UK submitted 65 points for discussion to U. S. One of them calling for 2½ U. S. divisions, and another for financing half cost. Total amount for 100,000 — 70,000,000 pounds, excluding J.V.A.

III. Extensive consultations taking place about the 65 points in Washington, everything funnels through Wilson. U. S. drawing up its own counter proposals.

IV. If preliminary agreement can be reached then a U. S. delegation will proceed to London to discuss affairs with British. If such committee is established good chance that Jay H. will go as expert of the State Dept. Top man for Committee, Wilson, does not want to go, says no one in NEA can take care of his job here.

V. If committee will go, not expected that anything will be decided until mid-July.

Decision for sending troops will be made on political level, i.e. State or White House. War appears to have little direct concern in problem, except on a consultive basis at request of State or White House. Similar situation true of Treasury regarding expenditure. Therefore, any reports prepared by either of these Departments in the final analysis does not have decisive importance. On the other hand, State and the White House have the most important and final decision in this matter.

With respect to the 100,000 decision came from White House (based on internal political consideration). State Dept. (perhaps reluctantly) pointed out to UK that this matter is not for discussion. [Although, the British on their part, still do not accept this fully, and have raised this among the 65 points].

It appears that in London affairs are in Baxter's of foreign office.

24.5.46

The Joint Staff Planners on May 10 in an urgent oral request from JIC requested information on the evaluation of the military situation likely to arise in Palestine in the light of the Anglo-American Committee's report. A conference was held on May 11. The following report was prepared by JIC in response to the questions of the Joint Staff Planners. It is dated May 18, and was distributed in a limited number of copies to top military and naval officials. Presumably the Joint Staff Planners transmitted it to other Departments. One copy was made available to State for comments. Report is classified "Top Secret."

The Joint Staff Planners posed 3 questions to JIC. They are:

(1) Can the British take care of the security situation in Palestine at the present time.

(2) Will the admission of 100,000 immigrants increase the military strength of the Jewish resistance movements?

(3) Will the British be able to cope with the security problems which will arise if the 100,000 immigrants will be admitted into Palestine.

The JIC listed these questions in the report and gave the following answers:

(1) The British are fully capable of taking care of the security situation in Palestine at the present.

(2) It is not likely that the Jewish underground movements will gain much military strength from the admission of the 100,000 immigrants.

(3) It is assumed that the admission of the 100,0?0 immigrants will cause a general Arab uprising in the Near East. Assistance in manpower and military equipment will come to the Palestine Arabs from all over the Arab world (mentions North Africa and India). At the same time, the Jews can expect little outside aid. (see 2 above). Despite this, the British Government with its 200,000 troops in Palestine (Near East) can can take care of the situation without outside assistance. Although some casulties of the British military must be expected, they are fully capable of taking care of themselves, and controlling the situation.

Implication of this report is that no US military assistance will be needed.

24.5.46

Robert H. McDowell

May 24. 1946

Anglo-american report on pal. has thus far evoked no comment in ussr press. Reserve is probably due to feeling that events have not yet developed to point warrenting revelation of ussr attitude, particularly as us and uk govts. have not yet commited themselves. Regradless of position taken by us they are most certain to oppose it, and accuse us of intervention in near east. Opposition to anglo-us decision will enable them to obtain support from jews and arabs alike. Will capitalize on arab dissatisfaction, and seize oppertunity to expand in near east. While they will prefer to avoid choosing sides/ between arabs and jews, a violent arab reaction might lead ussr propodanda to go further in support of arab cause than has been the case in the past. Open championing of arscasue w uld, have to be represented as oppostion to only one faction of "reactionar" jes-zionists, aligned with anglo-us imperilists. Its eems more probable however, tat arab unrest will present sufficient oppertunities to soviet propogande and machinations in this areas as to make unnecessary open opposition to zionism.

M.

Conference with british embassy re reports circulating in near east allegining uk representatives in area spreading reports us members committee pressurrred uk meembers. Pointed out that it would be most regrettable if such activities on part of brit. govt. officials shold occur at time when the two govts were seeking earnestly to follow a common policy with regard to the report. uk embassy agreed to forward matter london for investigation.

W.

Sir wqlter smart on may 24 said that inchass meeting came at an embarrasting moment for the uk and for certain of the participants. Since negotiations with egypt ahd reached a deadlock, he feared that the egyptian govt. might press its distinguieshed visitors for some expression of support of their case. This might prove ackward as the iraqi, tj, and SA govts. were not particularly anxious, to support anymeasure of reduction of british troops at this time which they felt whould be stationebd somewhere in the near east. Possibly one purpose of meeting to reconcile differences of iraq and sa.

C.

May 24, suggested that king farouk who is extremenly anxious that the negotiations with uk be succesfull, extended invitations for meeting witht is purpose in mind. Ostensibly the meeting is to discuss anglo-american report and libyan situation but farouk may have reasoned that it might prove useful if egypt were to give to the british at this time a demonstration of support and solidarity of all arab chiefs of state. Although one of the sons of Ibn saud is attending, farouk has the proxy to vote for the king of sa. The prince is only an observer.

C.

C O N F I D E N T I A L

May 17, 1946

Summary of Conversation of Mr. David Ben-Gurion and Mr. Eliahu Epstein with Mr. David K. Niles on May 15.

In reply to Mr. Ben-Gurion's question about the present state of affairs regarding the Committee's report, Mr. Niles explained the following:

The President favors the implementation of the recommendations of the Committee regarding the transmission of the 100,000 Jews to Palestine as rapidly as possible. The President explained his views to Mr. Crum and Mr. Niles saying: "We have to hurry with the first 100,000 in order to be able to start with another 100,000."

The War Department expressed an official view that the transfer of the 100,000 to Palestine would not necessitate more than two months' time. The War Department wants to finish this job in the shortest possible time due to the problems which they face as long as the Jewish D. P.'s remain predominantly in the American Zone of Occupation in Germany.

The State Department understands perfectly well that the President's interest in the 100,000 is very great and that they cannot overlook his desire in seeing this part of the report realized in the shortest period of time. Acheson and Henderson are sympathetic.

Hutcheson had an opportunity to explain to the President on his return also the question of the Jewish Resistance Movement in Palestine. He referred to the discussions which took place at the meetings of the Committee on this subject saying that he told Singleton that the Jews are defending what they believe to be their legitimate rights and they are only doing what their ancestors, the Macabees did.

Mr. Ben-Gurion indicated the importance of immediate and strong American pressure on the British who will try to delay action as long as they can. By delaying action they will facilitate Arab opposition which will increase as long as the Arabs will have hope that until a decision is taken, they can effect it by all possible means of opposition. Their opposition in Palestine did not become physically violent mainly because of fear of Jews, although Jamal Husseini would like to see trouble start in Palestine and as many Arabs killed as possible in order to force the neighboring countries to come to their support.

Mr. Niles said that at a meeting of the British Cabinet on May 20th will probably be discussed the Palestine question.

Fraser A.L.

C O P Y

DEPARTMENT OF STATE

FOR THE PRESS

MAY 22, 1946
No. 350

The Department of State has been asked the question whether the statement of May 10 of the then Acting Secretary of State regarding the initiation of consultation with Jews and Arabs on the recommendations of the Anglo-American Committee on Palestine represents a withdrawal from the statement issued by the President on April 30.

In reply the Department said today that there is no conflict and can be no conflict in the two statements. It must be clear that the President's statements are controlling upon all the Departments of Government. In his statement of April 30 the President reaffirmed the urgency of the transference of the 100,000 Jews as recommended by the Committee and previously by him.

It is precisely because of the urgency of this problem that under the direction of the President the State Department has agreed to and inaugurated immediate consultations with Jews and Arabs as well as with the British Government as the best and quickest means of reaching an effective solution of the problems dealt with in the report.

* * *

REPORT OBTAINED BY DR. AKZIN FROM
MR. WILSON AND MR. MERRIAM OF
DEPARTMENT OF STATE

"They (the Arabs) were informed that the recommendations contained in the report of the Anglo-American Committee of Inquiry were being studied at the present time by this Government and they could be sure that this Government had the intention of consulting with the Arabs and the Jews before making any definite declaration with regard to the report."

13.5.46

May 10, 1946

FINANCING OF ECONOMIC DEVELOPMENT OF PALESTINE

1. The report of the Anglo-American Committee of Inquiry recommends that the restrictions upon Jewish immigration and land purchase, imposed by the White Paper of 1939, be removed. Acceptance of such recommendation would restore the provisions of the Palestine Mandate confirmed at the Convention between the United States and Great Britain, proclaimed December 5, 1925. The pertinent immigration provisions of the Mandate are contained in Article 6:

> "The Administration of Palestine, while ensuring that the rights and position of other sections of the population are not prejudiced, shall facilitate Jewish immigration under suitable conditions, and shall encourage, in cooperation with the Jewish agency referred to in Article 4, close settlement by Jews on the land, including State lands and waste lands not required for public purposes."

The mandatory power has construed this article as limiting large-scale Jewish immigration to the absorptive capacity of Palestine.

2. Out of 6 million European Jews, only 1,400,000 have survived the Nazi holocaust. The report of the Anglo-American Committee of Inquiry supports the request of President Truman, made to the British Prime Minister in August 1945, that 100,000 Jews who are in displaced persons camps be permitted to enter Palestine at once. We assume that this arrangement will be consummated. There remains the consideration of the other 1,300,000 victims of Nazi brutality, most of whom are anxious to emigrate to Palestine and there to rebuild their lives in an atmosphere of peace, opportunity and security.

3. In order to facilitate large-scale emigration of distressed European Jews to Palestine, it is proposed that funds of the Export-Import Bank of Washington be made available for the economic development of that country, thereby expanding its economic opportunity and absorptive capacity, and facilitating immigration in conformity with the Mandate. The proposed legislation should embrace the following items:

(a) $250 million of the funds made available to the Export-Import Bank of Washington shall be earmarked for loans designed to promote the economic development of Palestine. This $250 million participation will be about 10 percent of the total capital required for the resettlement of one million Jewish immigrants, while simultaneously providing the investment required to raise the Arab standard of living by about one-third. Other capital will come partly from the $550 million of sterling balances now held by Palestine, from new Palestinian saving, from the inflow of private investment funds, from world Jewish contributions, from reparations and other sources.

(b) This financing shall be extended through the Export-Import Bank of Washington subject to the normal discretion of the directors of the Bank with respect to the soundness of particular projects. There is no intention to

use these funds for relief or any other purpose than productive activities that increase the income-creating capacity of the country.

(c) Such economic development shall have as its primary objective the facilitating of Jewish immigration and permanent settlement in Palestine. Within the framework of that objective the general level of productivity and living standards for the entire population will be increased and the benefits of the development made accessible on equal terms to all segments of the population.

(d) It is important that none of these funds shall be diverted from the specified purposes. It is accordingly proposed that the Jewish Agency for Palestine should be recognized as an appropriate borrower and that preference should be given to projects recommended by that Agency as increasing the absorptive capacity of the country. The Jewish Agency for Palestine is recognized in Article 4 of the Mandate as an appropriate public body, and in other articles of the Mandate is authorized to pursue economic, social and other matters affecting the establishment of the Jewish National Home.

ANALYSIS OF THE RECOMMENDATIONS.

The recommendations can be divided, from the point of view of Zionist interests, into two main categories: I. favorable; II. unfavorable.

Category I - favorable.

a) Immigration :

1. The distribution of certificates for 100.000 new immigrants within ~~the year 1946.~~
2. The clear statement that " everybody who wants to leave should be permitted to emigrate".
3. Recommandation of help, financial and other, by the American Government and by UNRRA.
4. Immigration to be further facilitated under the Mandate after the admission of the 100.000.
5. Any Government of P alestine doing its duty must foster ~~the~~ development involving immigration.
6. Rejection of the provisions of the White Paper that Jewish immigration should be possible only with Arab acquiescence.

b) Land :

1. Cancellation of the Land Transfers Regulations of 1940.
2. Stipulation of freedom in the sale, lease and use of land.

c) Political:

1. Abolition of the White P aper by implication. Immigration laws abolished under provisions for immigration, land clause explicitly rescinded. Part 3 , the political part of the White Paper, defeated by establishment of a trusteeship for an indefinite period and negation of majority rule as well as ommission of any clause freezing Jews as minority.

2. Re-affirmation of the Mandate until the establishment of trusteeship.
3. Recognition by implication of the Jewish Agency under following headings: assurance of the J ewish A gency that immigrants will be supported and cared for; cooperation of the Jewish Agency in handling the burden of the 100.000; negotiations with the Agency with regard to development projects.

d) Economic :

1. Nothing should be done to lower the J ewish standard.
2. Sympathetic attitude towards large scale development.
3. Cancellation of the paragraph 18 of the Mandate.

Category II - unfavorable

a) Emigration :

1. The statement that a considerable number of Jews will remain in Europe. This statement, however, is a prediction but not an instruction. It is greatly weakened by the operati[ve] provision of the same paragraph, that" everybody who wants

to leave should be permitted to emigrate "; Its unfavorable implication is that after the emigration of 100.000, there will be little need for further immigration unless demanded by the Jews in Europe.

2. The "yardstick for annual immigration " is very unclear. The determination of the number of immigratns to be admitted will to a great extent depend on the goodwill of the Administration. The word "well-being of the whole population " is ambiguous and equivocal. On the face of it it refers to economic conditions, may however bear also another interpretation.
3. The statement against forced Jewish immigration for the sole purpose of creating a majority or Jewish S tate sounds badly, however is of little practical importance. The words "forced" and "sole" used in the statement have a qualifying character from the point of view of the operative value of this clause; Immigration to be objected is to be (i) forced, (ii) for the sole purpose of creating a majority.

b) Land :

1. The cancellation of the White Paper regulations relating to purchase of land is qualified by a statement that adequate protection be provided for the interests of small owners and tenant cultivators. This may imply the fixing of a subsistance area or lot viable for each farmer, which cannot be sold. The fixing of such a lot viable on the basis of an excessive subsistance area may be tantamount to a severe limitation of land sale.
2. The elimination of Jewish lease and J ewish labor clauses in J.N.F. contracts. This injunction cannot be regarded as very serious. As far as lease is concerned, if the J.N.F. will change so much as to lease land to Ar abs, the clause prohibiting such activities will be of little use. Hired labour on Jewi sh National Fund land is negligible and at any rate there is no injunction on preclusion of hired labour on JNF land.

2.

c) Political:

1. Palestine shall be neither a J ewish State nor an Arab State. The Jewish State is explicitly precluded. The very solution of a trustee ship is unfavorable.
2. For the transfer of the Mandate to UNO no provisions are made to include there a condition of establishing the J.N.H. in the new trusteeship deed. Some indication in that direction may be the statement that " no Government of Palestine doing its duty to the people of that land can fail to do its best not only to maintain the N.H. but also to foster its proper development and such development must in our view involve immigration". This is, however, a very indirect provision.
3. "Attempts to establish any independent Palestine State or independent Palestinian S tates would result in civil strife". Partition is precluded for the time being. Under certain circumstances this may be precarious. This clause is however weakened by the statement that it applies to " now and for some time to come "

4. The Jewish Agency is called upon to cooperate in the suppression of terrorism and illegal immigration.
5. Interference with Jewish education.

4) **Economic** :

1. "Jewish taxation to be spent on Ar abs". This is a justification of the present policy of the Palestine Government and invitation to intensify it.
2. The execution of development schemes is made conditional on cooperation of Arab States.

III. **Summary** . - These are the operative clauses of the Report. The comment theory and explanations are much more unfavorable than the operative clauses.

It can be said in general that the short term policy is
a favorable one. The admission of the 100.000 is unconditional. The Mandate
is being maintained for the time being with all its clauses relating to Jewish
National Home.

The long term policy is more problematic. Its execution
will enirely depend (a) on the British Government on the one hand, i.e. its
attitude with regard to inclusion of the provisions relating to the Jewish
National Home and the UNO Trusteeship; (b) on the P alestine Administration:
Its application of the clause establishing criteria for long term immigration
and its interpretation of the clause protecting small owners. Long term pro-
visions open a phase of permanent struggle on points of immigration, land, etc.
The danger of political liquidation of Zionism resembling the attempt made in
the White Paper is looming on the horizont in connection with trusteeship
arrangements. The struggle in UNO will be under unfavorable conditions consi-
dering the Russian enigma and the representation of five Arab States in UNO.
Such danger, if materialising, would be extremely grave, considering that a
Palestine without J.N.H. obligations with the backing of such a status by the
UNO would mean a blow to the J.N.H. more severe than that of the White Paper.
However the key to the situation lies in the sequence of short term and long
term policy. The favorable short term policy, the admission of 100.000, pre-
cedes in time the period of long term policy, so that the decisive struggle wil
come after the great strengthening of the Jewish position in the country by the
immigration of 100.000. The long-term danger may become effective only after
the short term period for which the verdict is now in our favour. Thus the
report is only a stage in further development. A n hour will come in which
the political future of Palestine will be again in the balance. The alterna-
tive at that time will be either UNO trusteeship without provisions for the
growth of the JNH or partition. However, the short term policy will meanwhile
strengthen the Jewish position to such an extent that there will be no possi-
bility to liquidate political Zionism.

Conclusions - Our reaction to the report should be dictated by the follow-
ing considerations:

1. the rigidity of the political situation under the White Paper is
broken. Possibilities and facilities for further manoeuvering and for imme-
diate strengthening of the Jewish positions are offered by the report.

2. An uncompromising rejection and condemnation of the report in
all its provisions would be a mistake. The British could say: The report
precludes a Jewish State and partition while Jewish and Arab opposition
makes its positive provisions unworkable. America would be antagonised
considering that the report is unanimous. The result may be a return to the
White Paper policy in the worst case, lack of any active American

assistance both political and economic in the best case. The position would be a struggle against both British and American public opinion. It would deprive us of the great advantages of the short term policy would bring the clash to head before the great reinforcement of our position by the admission of 100,000.

Of course the objectionable clauses of the R eport as well as many of the comments must be subjected to strongest criticism and the inacceptability of some of the underlying assumptions must be stressed.

Were the short term provisions conditional and the long term provisions unconditional, our rejection would have to be immediate. However, the situation is different. It would be first a show down with the Arabs. Our strategical position will be favourable and considerable backing of America and even British public opinion almost certain. For the British Government, it will be extremely difficult to back out and to reject an unconditional provision of the Committee.

On the other hand our complete rejection at the present moment would mean a similtaneous clash with the American and British public opinion and with the Arabs.

However, after the short policy will have been carried into effect and the 100.000 will have been admitted, the situation may change completely and in any future clash we shall be numerically much stronger. Our strategical position will be incomparabely better, the struggle will not be against a unanimous decision of an Anglo-American Committee, but against a unilateral interpretation of the Report by the British, if and when further large scale immigration is restricted bythe Government. Then a necessity of a new political solution will arise.

D. H orowitz.

BEAU-RIVAGE-PALACE
OUCHY-LAUSANNE

TÉLÉGRAMMES : BEAURIVAGE - OUCHY
TÉLÉPHONE 2 38 31
CHÈQUES POSTAUX II. 2445
—
W. MULLER, Dir.

April 22, 1946

2.5.46

Dear Mr. Ben-Gurion:

This letter to be delivered to you by hand after the publication of the report is the sort of thing which I would have liked to have said to you if there had been an opportunity for us to meet before I will have left for the States.

Whether or not our report makes a constructive contribution towards advance in Palestine, will depend in part upon the reception which greets it. I am not, of course, suggesting that comments upon it should be less than frank, but rather that the interpretation placed upon it in the very first days by responsible Jewish and Arab leaders will help shape public reaction either in the direction of making the acceptance of the Committee's recommendations easier or the reverse.

I do not hide from myself that certain portions of the report will inevitably seem to Zionist leaders to be unwarranted and unjust. But certainly other portions of the report will seem to Arab leaders to be unwarranted and unjust.

My hope is--and I cannot express this too strongly--that leaders will seize upon the concrete possibilities recommended in the report, and concentrating upon these, will strain every effort to translate these into reality. When you have read the report, I think you will agree that to do this will require, as the report itself points out, heroic efforts in Palestine, in Europe and on the part of the British and American Governments.

In view of this, I hope you will feel and will be willing to take the lead in saying that idealogical considerations must, for the next months at least, take a secondary place. If you and your colleagues will do this, I know that my Government will be heartened to make its essential contribution in resources and otherwise.

If unfortunately, however, there should ensue heated controversy about doctrinal matters which would tend to cloud the immediate issue of unprecedentedly large-scale rescue, the effect on our Government could only be unfortunate.

As I see it, there is not a moment to lose. You, if I may say so, are one of the very few men who in this crisis can shape the course of the next months' crucial developments.

Cordially,

James G. McDonald

ZIONIST REVIEW

A Weekly Survey of Jewish Affairs

Vol. VI. No. 18 (*New Series*) FRIDAY, MAY 3rd, 1946 IYAR 2nd, 5706 [*Registered at the G.P.O. as a newspaper*] 3d

Enquiry Committee Report

Jewish Agency Statement

A *SPOKESMAN of the Jewish Agency for Palestine made the following statement in London on Wednesday.*

The Jewish Agency for Palestine will give careful consideration to the Report of the Anglo-American Committee of Enquiry, and in due course publish its comments.

In the meantime a few preliminary observations may be made on Chapter I containing Recommendations.

(1) The two Recommendations as to immediate policy—the earliest possible admission to Palestine of 100,000 Jewish refugees, and the repeal of the Land Law of 1940, which involved racial discrimination against the Jews—will be welcomed by the Jewish people.

(2) The immediate admission of 100,000 Jewish refugees was asked for in August, 1945, by President Truman after the receipt by him of a report on the intolerable position of the surviving remnants of European Jewry. The Jewish people will ever be grateful for this act of statesmanship, wherein the President made himself the spokesman of the conscience of mankind. It is now to be expected that the immigration of the 100,000 will be carried out with the utmost dispatch, and that all the bodies indicated by the Committee (the Governments of Great Britain and the United States, the Jewish Agency for Palestine, U.N.R.R.A., and other public and private organisations) will co-operate.

(3) The Land Law of 1940 was condemned from the outset by the British Labour Party, including leading members of the present Government, just as the whole White Paper policy of 1939 was opposed by the entire Labour Party, Mr. Churchill and other distinguished representatives of British public opinion and by the Permanent Mandates Commission, as a breach of faith towards the Jewish people and a violation of international obligations.

(4) Some of the Committee's recommendations on future policy are readily admitted by the Jewish Agency. Such are those designed to safeguard in equal measure the rights of Moslem, Jewish and Christian inhabitants of Palestine, to protect the Holy Places of all religions, to develop further the country both for absorption of additional immigration, and to raise the standard of living of the inhabitants. In land development the aim should be, as defined by the Committee, that "it is in the interests of Jews and Arabs alike that all land should be developed and put to the fullest possible use."

(5) Certain other recommendations of the Committee bear the marks of inadequate opportunity for full enquiry, e.g. the suggestion that Jewish education, as to text-books and curricula, should be controlled by the Palestine Administration. The most serious flaw in the Committee's conclusions must, however, at once be pointed out.

(6) As the Committee itself admits, the transfer to Palestine of 100,000 Jews does not solve even the problem of the victims of Nazi persecution in Europe, let alone meet the immigration needs of Jews in other lands. It states that "the number of Jewish survivors . . . with whom we have to deal, far exceeds 100,000" also that "we know of no country to which the great majority can go in the immediate future other than Palestine. Furthermore, that is where almost all of them want to go." But the Committee fails to provide for their needs or for those Jews in other parts of the world whose position is no less insecure, just as it fails to realise the core of the entire problem.

(7) The terms of reference of the Committee limited its investigations to the Continent of Europe and to Palestine. The central problem of the homeless and stateless Jewish people has been left untouched by its Report. The solution of that problem was aimed at in the Balfour Declaration and the Mandate approved by the League of Nations and the U.S.A. Congress. They provided for the reconstitution in Palestine of the National Home for the Jewish people. It is the firm conviction of the Jewish Agency, and of the overwhelming mass of Jews throughout the world, that the National Home cannot be really secured, save within the framework of the Jewish State.

As has been made clear from the

Pres. Truman's pronouncement

PRESIDENT Truman, in a letter released simultaneously with the Report of the Committee, states:

"I am very happy that the request which I made for the immediate admission of 100,000 Jews to Palestine has been unanimously endorsed by the Anglo-American Committee of Enquiry. The transference of these unfortunate people should now be accomplished with the greatest dispatch. Protection and safeguarding of Holy places in Palestine sacred to Moslem, Christian and Jew, is adequately protected in the Report.

"One of the most significant factors in the Report is that it ensures complete protection for the Arab population of Palestine, not only in their civil and religious rights, but also guarantees the constant improvement of their cultural, educational and economic position.

"I am also pleased that the Committee recommends in effect the abrogation of the White Paper, including existing restrictions on immigration and land acquisition in order to promote the further development of the Jewish National Home.

"It is also gratifying that the Report envisages carrying out large-scale economic development projects in Palestine which would facilitate their immigration and be of benefit to the entire population.

"In addition to these immediate objectives, the Report deals with many other questions of long-range political policy and international law which require careful study and which I will take under advisement."

beginning, the Jewish State is to be based on democratic principles and full equality of rights for all citizens, without distinction of race or religion, and will provide ample opportunities of cultural and religious self-expression for all communities. No Jew outside Palestine will be able to claim citizenship of that State; he is a citizen of his country of residence, with the same rights and duties as all other citizens. But any Jew in need of a home would be enabled by the Jewish State to settle in Palestine as of right.

In establishing an Arab State in one section of the Mandated territory of Palestine (Transjordania), the Mandatory Government precluded itself from denying to the other section the right to become a Jewish State.

Bevin—Byrnes talks

Joint consultative machinery is to be set up by the British and United States Governments to examine the report of the Committee on Palestine. Mr. Bevin and Mr. Byrnes, who are attending the meeting of Foreign Ministers in Paris, have already held preliminary discussions. They will continue their discussions until they agree upon a plan for formal exchange of views between representatives of both Administrations. Meanwhile, both the British and the United States Governments will examine the report and brief certain members in preparation for full-scale Anglo-American talks. In Britain the Conservative Opposition will exert no pressure for the matter to be brought to early debate in the House of Commons.

Cabinet Ministers are alarmed, writes the "Daily Telegraph", over two features of the Report, the draft of which they examined on Monday. The first is the fact that all the recommendations have been prepared without detailed, or even adequate, information from the Russian-controlled countries of Eastern Europe, where the problem of Jewish displaced persons is believed to be at least as acute as in Western Europe. The second is that they recognise that publication of the Report, whether or not its terms are finally accepted, must inevitably lead to more disturbances with an increasingly heavy burden on the mandatory power in Palestine.

Arab League's attitude

The recommendation for the admission of 100,000 Jews into Palestine will meet with the strongest opposition from all Arab States, Azzam Bey, Secretary-General of the Arab League, declared in Cairo.

"We oppose it absolutely, and in any case we have never recognised the authority of that Commission," he said. "Its recommendations will embitter relations between Britain and the Arab States and will turn the Palestine problem into an Anglo-Arab problem. The attack will be against Britain, not against America, since Britain is in power. The Report will increase the feeling against the Jews in the Arab States and make their position more acute. Instead of pacifying the situation, it is throwing fuel on the flames."

According to a Jerusalem report, Jamal Husseini, Chairman of the Palestine Arab Higher Committee, said: "This Report, which was obviously made under pressure from the United States, dooms Palestine to be a land of bloodshed and misery. The first result of implementation would be a general trend towards the Left all over the Middle East."

LATE NEWS: See page VIII

British Press Reaction

"The Times"

THE recommendations are notable for their clear acknowledgment that the twin problems of Jewish distress in Europe and of the position of Jews in Palestine both involve a responsibility that can only be discharged by a joint effort on the part of the United Nations, and that both demand the fearless application of certain general principles. An attempt has thus been made to lift the issues above the current partisan contentions of those who support and those who oppose the Zionist creed, and to treat them in a spirit of impartial justice. The report will disappoint extremists on each side; it may also disappoint men of good will in Britain and America who had hoped for a clear-cut solution. But the more carefully the report is studied, the more plainly it will appear that the committee has discharged the task entrusted to it in a manner which must decisively shape international policy. The recommendations and the reasoning by which they are supported will carry the greater weight from the unanimity of the American and British signatories. . . .

The committee treats the relations between Arabs and Jews in Palestine in the light of principles which recall the underlying purpose of the original mandate. Starting from the premise that Palestine is a Holy Land, set completely apart from other lands and sacred alike to Christian, Jew, and Muslim, it concludes that no race or religion can claim it as its own. . . .

These considerations have led the committee to conclude that the only practical course is to continue the government of Palestine under the mandate pending the execution of a trusteeship agreement under the United Nations. . . .

The committee is conscious of the heavy burden which will fall upon the mandatory Power, and confidently hopes that the support of other members of the United Nations will be forthcoming to assist Britain in her difficult task. If indeed the report is adopted by Britain and by the United States, and finds broad acceptance, as it deserves to do, elsewhere, its translation into action cannot be successfully challenged. No doubt in the present temper of Jews and Arabs alike it will be bitterly attacked from each side. But partisan criticism, no matter how sincere, must not be allowed to disguise the honest impartiality of the findings, or to prejudice the possibility which they offer of the steady, progressive resolution of two problems which at present obstruct rehabilitation both in Europe and the Middle East. No threats of violence, no organised terrorism, can be allowed to frustrate action along the lines suggested. Arabs and Jews are offered a new opportunity for the co-operation and advancement of both communities, and they are offered it in a report that is likely to represent the predominant part of interested opinion throughout the world.

"News Chronicle"

The Commission has rightly directed its main thought to the problem of the Jewish survivors, and it has produced practical and sympathetic recommendations. It sees three complementary ways of tackling the matter. It urges the immediate admission of 100,000 Jews into Palestine. It calls upon the nations to adjust their immigration policy temporarily to the exceptional need of the moment. Finally, it declares that the corporate property of the Jews in Europe should be restored in order to enable them "to rebuild their shattered communities."

As far as the vexed question of Palestine itself is concerned, the recommendations of the Commission are more a hope than a convincing policy. . . . Provided that the Government of Palestine is strong enough, materially and morally, to guarantee a framework of order, and is backed by the full weight of international opinion, it is conceivable that over a long period the present political feud, powerfully sustained on both sides, will die away. . . . In continuing to exercise the mandate and implement the Commission's report until UNO could take over, Britain would probably face again the heavy burden of quelling violent reactions. It may be a duty which we cannot escape. If we assume it, we must be certain that we have the full backing of America, and make it clear that we are merely the temporary instrument of a common will.

"Daily Mail"

The report of the Palestine inquiry is a complete vindication of British authority there. Without it, the Americans who took part agree, there would be immediate and prolonged bloodshed, the end of which it is impossible to predict. So British rule and British troops are asked to remain in Palestine until some vague future date when responsibility can be assumed by a trusteeship of the United Nations. And then, we may well ask, who is to be the active agent? Some unknown international force? Or still the British? The report is silent upon this point.

On the question of immigration the Committee have largely avoided the issue. An immediate influx of 100,000 Jews from among the displaced persons of Europe is recommended this year. The future is left dependent on circumstances. Yet this is really the crux of the Palestinian problem.

"Daily Express"

The Palestine Report of the Anglo-American Committee of Inquiry is a vindication of the British mandate. . . . Now what of the recommendations? They present a method by which the Jews and the Arabs can work together to raise their standards of life during their time on earth. Each side should realise the wisdom of making concessions. May the Arabs, for their part, recognise the necessity which calls for the admission of 100,000 more Jews into Palestine at once. May they approve the extending of the rights of Jewish immigrants to buy land. The Jews in Palestine should also recognise their responsibilities to this country of at least three religions and diverse nationalities. They should readily agree to taxation designed to raise the Arab standard of living as high as their own. The Palestine problem has now been studied and redefined by a committee fully representative of a great neutral nation as well as of Great Britain. Therefore the publication of the Report should put an end to the many unjustified criticisms which have been made of Britain's policy in the past.

"Manchester Guardian"

THE report of the Anglo-American Committee on Palestine will not satisfy any of the three parties most concerned. So much, perhaps, was inevitable. It will not satisfy the Jews because, although it recommends the repeal of the White Paper of 1939 and the immediate immigration of 100,000 Jews from Europe, it would dispose "once and for all" of their claim to a Jewish State in Palestine and would therefore, if accepted, put an end to Zionism. It will not satisfy the Arabs, because it recommends the continuation of Jewish immigration and because it would equally dispose of all hopes of Arab independence in an Arab State. And it will not satisfy the British Government, because it would place an even heavier burden on the Administration than ever before without the least guarantee that this burden will be shared by the United States or, for that matter, by any other country. None of these facts, however, is sufficient to condemn the report, which must be judged on its own merits. The Committee went first to Europe, where, it is clear, its members were deeply moved by the plight of the Jewish remnant and particularly of the 60,000 or 70,000 who are at present wasting away their lives in camps in Germany and Austria. "We know of no other country to which the great majority can go in the immediate future other than Palestine. Furthermore, that is where almost all of them want to go." It is with a view to saving these derelict lives that the Committee recommends the immediate grant

(Continued on page VII, col. 3)

Anglo-American Committee of Enquiry

First Impressions

by S. Levenberg

WITHIN four months of holding its first meeting, the Anglo-American Committee of Enquiry has submitted a unanimous Report to the two Governments. The Committee has set a worthy example on how to deal with an urgent problem. The public spirit shown by its members is admirable.

The Report requires the most careful consideration and, whatever is said below, can only be regarded as first impressions of a document of great importance.

The recommendations of the Committee are a compromise between traditional American policy on Palestine and the British need to remain, for important strategic reasons, in control of that country; this does not mean to say that no British member has any sympathy for the American point of view, or *vice versa*. Broadly speaking, British members have agreed to the immediate admission of 100,000 Jews from Europe and the virtual abrogation of the White Paper. American members have underwritten a document vindicating the Palestine Administration and have given their consent to the strengthening of British rule in Palestine.

Interim report

The Committee has refused to look too far into the future. What it has presented to the public is, in fact, an *interim* report, leaving it to others to reach a final settlement. While the two main practical recommendations—the admission of 100,000 Jewish victims of Fascism, and the return to the Mandate—will be widely welcomed among the friends of the Jewish National Home, the uncertainty about future policy must be regretted, especially in view of the fact that this has been one of the main reasons for the troubles in Palestine. Still more to be deplored is the attempt to prejudice the future by declaring that a Jewish State is not feasible.

On the whole, however, the Committee's Report is a step forward. It is a vindication of the Zionist analysis of the Jewish situation on the Continent; it is a recognition that the White Paper policy has been a grave injustice.

Position in Europe

A special chapter of the Report (Chapter II) deals with the position of the Jews in Europe. According to the Committee, there are about 98,000 Jewish displaced persons now living in Germany, Austria and Italy, and a small additional number scattered throughout the countries of Europe. Since the end of the war, there has been a very considerable movement of Jews into the American and British zones of Germany, and Austria. It is estimated that, so far, some 30,000 Jews have come from Poland. There has also been some migration, though on a smaller scale, from Roumania and Hungary; these show signs of increasing.

"When we remember," the Committee states, "that at Maidanek and Oswiecim and many other centres, a deliberate policy of extermination, coupled with indescribable suffering, was inflicted upon the Jews, of whom it is estimated that certainly not less than five millions perished, we can well understand and sympathise with the intense desire of the surviving Jews to depart from localities so full of poignant memories. It must also be understood that this happened in what were regarded as civilised communities."

Five hundred thousand

Taking into account the possibility that an improvement of economic and political conditions in Europe may affect the attitude of those who now see no hope for re-establishing themselves in their countries, the Committee established that as many as 500,000 may wish or be compelled to emigrate from Europe.

Referring to the tragedy of the situation of these Jewish survivors in the centres and their purposeless existence, the Report declares: "We consider that these men, women and children have a moral claim on the civilised world."

According to the Committee "the vast majority of the Jewish D.P.s and migrants . . . believe that the only place which offers any prospect is Palestine."

These considerations led the Committee to its proposal about the immediate granting of 100,000 certificates. What will happen to the other hundreds of thousands who are in need of a home? To this the Committee does not offer any concrete solution. It tries to impress the urgency of the problem upon the British and American Governments. It urges the admission of D.P.s to other countries and the need for combating anti-Semitism and restitution for the victims. But can these measures solve the Jewish problem? It is doubtful whether the members of the Committee themselves are satisfied on that score.

Irrefutable evidence

In the course of an appendix to the Report, describing the position in various countries, the Committee states that "evidence was presented to us to show that German Jews freed from concentration camps and hard labour are faced with great difficulty in finding a place again in the life of the country. . . . Unless greater opportunities for employment can be found, it seems probable that few of the German Jews will wish to remain in the country."

As to Poland, the Committee declares: "In our view, based on information obtained from a number of widely different sources, the vast majority . . . . now want to leave Poland, and will, if they can."

Referring to Roumania, the Committee states: "We have heard that from the country as a whole some 150,000 have already made formal application for Palestine certificates."

Not much better is the situation in Hungary. According to the Report, "there has been a sharp rise in anti-Semitism. Propaganda in this direction has been carried on for 25 years and is still continuing. Effort to recover property have the usual repercussions. . . . As in Poland the chief desire seems to be to get out."

Describing the situation in Bulgaria, the Committee comes to the conclusion that "all non-Communist Jews desire to leave the country."

Under Arab rule

While the Committee has made a thorough analysis of the Jewish situation on the Continent, it has ignored the precarious conditions under which Jews live in Arab countries. It even went so far as to state that the Committee heard representatives of important sections of Middle Eastern Jewry, "many of whom feel that their friendly relations with the Arabs are being endangered by political Zionism."

Has the Committee never heard about the pogrom in Baghdad (1941) when hundreds of Jews lost their lives; the horrible situation of the Jews in Yemen; the recent anti-Jewish outbreaks in Cairo and Alexandria; the pogrom in Tripolitania? To attribute the pressure exercised upon the Jews in Arab countries exclusively to Zionism, is a superficial approach to a problem of considerable gravity. Generally, the Committee has not succeeded in penetrating into the wider aspects of the world Jewish problem. There is, for example, no word about anti-Semitism in the democratic countries. No attempt is even made to explain the reasons for the persecution of the Jews throughout the ages. It is characteristic that the chapter "Palestine: Historical Background" begins from the first world war. The section on the position of the Jews in Europe commences from a description of the present situation.

Why discrimination?

It is impossible to understand the Jewish problem without paying attention to historical facts. This is the reason why the Committee failed to comprehend the Jewish yearning for a place under the sun which it can call its own. Why should the Jewish people be denied what is considered normal for any other nation, Christian or Moslem? While discrimination against individuals is deprecated, it is condoned in the case of the Jewish people.

"An additional reason," the Report states, "for the insistence of the Palestinian Arabs on their immediate independence is their desire for full membership in the newly-formed Arab League. The Arabs of Palestine believe themselves to be as fitted for self-government as Arab neighbours in Syria and Lebanon, who obtained their independence during the second world War, and in Trans-Jordan, which has since become an independent State. The formation of the Arab League has given Arab leaders in Palestine greater confidence. They feel that the support of the whole Arab world for their cause has now been mobilised. Furthermore, the presence in the United Nations of five Arab States, one of which is a member of the Security Council, ensures that the Arab case will not go by default when the issue of Palestine is brought before the United Nations."

Has it never occurred to the Committee that one of the main features of Jewry's tragedy in the world to-day is that it is not represented on U.N.O?

The White Paper

There is no direct reference in the Report to the abrogation of the White Paper of 1939.

This is done by implication. Referring to problems of immigration, after the admission of the 100,000, the Report states: "In Palestine there is the Jewish National Home created in consequence of the Balfour Declaration. . . . Its roots are deep in the soil of Palestine. It cannot be argued out of existence; neither can the achievements of the Jewish pioneers. The Government of Palestine, in having regard to the well-being of all people of Palestine cannot ignore the interest of so large a section of the population. It cannot ignore the achievements of the last quarter of a century. No Government of Palestine doing its duty to the people of that land can fail to do its best not only to maintain the National Home but also to foster its proper development, and such development must in our view involve immigration. The well-being of all the people of Palestine, be they Jews, Arabs, or others, must be the Government's consideration. We reject the view that there shall be no further Jewish immigration in Palestine without Arab acquiescence, a view which would result in the Arabs dominating the Jews. We also reject the insistent Jewish demand that forced Jewish immigration must proceed apace in order to produce as quickly as possible a Jewish majority and a Jewish State. The well-being of the Jews must not be subordinated to that of the Arabs, nor that of the Arabs to the Jews."

This is a clear repudiation of the White Paper Clauses on Immigration. What provisions will govern immigration in the future (after the admission of the 100,000)? This is left vague.

There is a clear recommendation in the Report that the Land Transfer Regulations of 1940 should be rescinded. The Committee, however, recognises the need for protecting the Arab smallowner and tenant, the protection against a large landless Arab population; the maintenance, indeed the raising, of the Arab standard of living. How will this be done? Again, this point is left rather vague.

Constitutional status

What will now be the constitutional status of Palestine? The Committee recommends, pending a trusteeship agreement, the return to the provisions of the Mandate. It firmly rejects the idea of a Jewish or Arab State in Palestine. The Committee was not precluded by its Terms of Reference from arriving at such a conclusion. Surprising, however, is the complete distortion of the idea of a Jewish State. The Committee declares that: "Jew shall not dominate Arab, and Arab shall not dominate Jew". Have the Jews ever suggested that a Jewish State means the domination of the Arabs? On the contrary, the Zionist Movement has always upheld the principle of non-domination in Palestine. The Committee further states that the form of Government ultimately to be established shall, under international guarantee, fully protect and preserve the interests in the Holy Land of the Christian, Moslem and Jewish faiths. As far as the Jews are concerned, they have always given their assent to the international protection of the Holy places.

Jewish State

In the chapter on "The Jewish Attitude", the reader is suddenly confronted with the statement that: "It should be noted that the demand for a Jewish State goes beyond the obligations of either the Balfour Declaration or the Mandate". But the section describing the historical background of the Palestine problem states: "This term 'National Home' was new in international law and subject to various interpretations. It appears certain that no one in 1917 contemplated the immediate creation of a Jewish State to rule over the large Arab majority in Palestine. Many responsible persons in the British and United States Governments and among the Jewish people believed that a considerable Jewish majority might develop in Palestine in the course of time and that a Jewish State might thus be the ultimate outcome of the Balfour Declaration".

In view of the irrefutable evidence—which was reported in great detail by the Peel Report—why is the Committee so insistent on "no Jewish State" and why was it necessary to interpret Jewish aspirations to Statehood in a way they never contemplated?

Palestine Administration

The Report accepts—without criticism—the case of the Palestine Administration. "During our visit to Palestine," it states, "and in the preparation of the Report we were greatly assisted by the two volumes of the 'Survey of Palestine' which the Government compiled at short notice for our use, which contained a great deal of new statistical and other information". It will be recalled that the Palestine Government presented this material without giving the Jewish Agency a chance of considering it. It was afterwards learned that the information given to the Committee by the Administration was biased in many respects; the Palestine Government was accused in the Hebrew Press of distorting the most elementary facts. Whatever may be the reason, the Committee failed to tackle the problem of the Palestine Administration. Instead of suggesting radical changes in its composition and structure, the main recommendations are likely to make the Palestine officials the all-powerful element in the country. Subject to general policy, the power of the Administration is to be considerably increased. In view of past experience, this is not a recommendation which can be received with enthusiasm either by the Jews or by friends of democracy.

No illusions . . . .

As an illustration of the superficial way in which the Committee has treated information given to it by the Palestine Government, it is sufficient to mention Birya. The official version is accepted without reservation. The number of Arab volunteers to the British Forces is given as 12,445, a figure which can hardly be substantiated.

The Committee has no illusions about the present position in the country. "There can be no gainsaying," it states, "that Palestine to-day is governed without consent of Jews and Arabs by an Administration depending almost solely upon force for the maintenance of a precarious authority."

New political factor

A new political factor which has been introduced by the Committee, is Christian interest in Palestine. It would seem that what the Report has in mind are not only international safeguards for the Holy places—this is a matter of course—but other interests which are rather vaguely formulated.

It is impracticable here to discuss the numerous problems covered by the Report. It contains many statements which will be wholeheartedly accepted by the Zionist Movement and the Jewish people. On the other hand, there are many misconceptions which are based on lack of knowledge and biased information. To sum up, the Report contains both light and shade.

Vital question

The vital question is: What will be the attitude of the British Government? President Truman has accepted the Report. Will Mr. Attlee follow suit? Whatever the position may be, the following conclusions of the Report cannot be ignored by friend and foe alike: "Any decision on the future of Palestine will be futile and unrealistic unless it is made in full cognisance of the political tension among the Jews in Palestine and the reasons for it. Both in evidence given in public hearings and in numerous private conversations with leading politicians and with ordinary citizens, we were repeatedly advised that the maintenance by the Mandatory of its present policy could only lead to a state of war, in which the extremists would have the passive support of almost the whole Jewish population and the moderates would be swept from the key position which they still hold. To use the word of one Jewish leader, 'our present crisis in Europe and Palestine is felt by all of us to be our Dunkirk.'"

The Report will be judged by results. It is not words but deeds that count.

The struggle for the Jewish State—one of the most just causes in the world to-day—will continue.

Agency consultations in Jerusalem

HEBREW PRESS COMMENT

AN extraordinary meeting of the Executive of the Jewish Agency with the participation of the President, Dr. Weizmann, was opened at noon in Jerusalem on Wednesday to discuss the report of the Enquiry Committee. It is not expected that a statement of policy will be issued before the British Government has declared its future policy. In the meantime the Zionist General Council will probably be convened to make the required political decisions on behalf of the Movement. The Hebrew press is guarded in its comments on the report. The Jewish public is eagerly discussing its implications.

The reaction of the Jewish man in the street can be summed up as follows:

Although the recommendations for the admission of 100,000 immigrants and the abolition of the land restrictions are welcomed as an expression of humanitarian feeling, the report as a whole has aroused no enthusiasm because it is considered as an attempt to white-wash the Palestine Administration and because it rejects the main and fundamental Jewish demand for a Jewish State which alone, it is felt, can guarantee unhampered Jewish development in Palestine.

Equally general is the conviction that fears of impending large scale Arab troubles are without foundation. The Jews in Palestine to-day are too strong and well organised to be afraid of Arab attacks. The average Arab knows of and appreciates the strength and preparedness of the Jewish people. There are no Arab groups who would dare to start troubles on a large scale, knowing very well that Jewish organisation and mobility in defence is far superior to their own and that retaliation would be swift and severe. Attacks on individuals or Jewish groups in isolated spots are, however, not excluded. On the whole, the threats of Arab leaders of violence are considered in Palestine merely as manoeuvres designed to influence the British Government and public opinion abroad and to prevent the carrying out of the recommendations of the Committee of Enquiry.

Much more likely is a tightening of the anti-Jewish Arab boycott and measures to that effect seem to have already been taken. Nevertheless, large orders were placed with Jewish firms on Wednesday by Arab merchants by telephone, and Arab customers, while avoiding Jewish shops in the main streets, continued to patronise small Jewish shops in side-streets.

Recommendations and Comments

The European Problem

Recommendation No. 1

WE have to report that such information as we received about countries other than Palestine gave no hope of substantial assistance in finding homes for Jews wishing or impelled to leave Europe.

But Palestine alone cannot meet the emigration needs of the Jewish victims of Nazi and Fascist persecution. The whole world shares responsibility for them and indeed for the resettlement of all "Displaced Persons."

We therefore recommend that our Governments together, and in association with other countries, should endeavour immediately to find new homes for all such "Displaced Persons," irrespective of creed or nationality, whose ties with their former communities have been irreparably broken.

Though emigration will solve the problems of some victims of persecution, the overwhelming majority, including a considerable number of Jews, will continue to live in Europe. We recommend therefore that our Governments endeavour to secure that immediate effect is given to the provision of the United Nations Charter calling for "universal respect for, and observance of, human rights and fundamental freedoms for all without distinction as to race, sex, language, or religion."

Comment

In recommending that our Governments, in association with other countries, should endeavour to find new homes for "displaced persons", we do not suggest that any country should be asked to make a permanent change in its immigration policy. The conditions, which we have seen in Europe, are unprecedented, and so unlikely to arise again that we are convinced that special provision could and should be made in existing immigration laws to meet this unique and peculiarly distressing situation. Furthermore, we believe that much could be accomplished—particularly in regard to those "displaced persons", including Jews, who have relatives in countries outside Europe—by a relaxation of administrative regulations.

Our investigations have led us to believe that a considerable number of Jews will continue to live in most European countries. In our view the mass emigration of all European Jews would be of service neither to the Jews themselves nor to Europe. Every effort should be made to enable the Jews to rebuild their shattered communities, while permitting those Jews, who wish to do so, to emigrate. In order to achieve this, restitution of Jewish property should be effected as soon as possible. Our investigations showed us that the Governments chiefly concerned had for the most part already passed legislation to this end. A real obstacle, however, to individual restitution is that the attempt to give effect to this legislation is frequently a cause of active anti-Semitism. We suggest that, for the reconstruction of the Jewish comunities, restitution of their corporate property, either through reparations payments or through other means, is of the first importance.

Nazi occupation has left behind it a legacy of anti-Semitism. This cannot be combated by legislation alone. The only really effective antidotes are the enforcement by each Government of guaranteed civil liberties and equal rights, a programme of education in the positive principles of democracy, the sanction of a strong world public opinion—combined with economic recovery and stability.

Refugee Immigration into Palestine

Recommendation No. 2

WE recommend (a) that 100,000 Certificates be authorised immediately for the admission into Palestine of Jews who have been the victims of Nazi and Fascist persecution; (b) that these Certificates be awarded as far as possible in 1946 and that actual immigration be pushed forward as rapidly as conditions will permit.

Comment

THE number of Jewish survivors of Nazi an Fascist persecution with whom we have to deal far exceeds 100,000; indeed these are more than that number in Germany, Austria and Italy alone. Although nearly a year has passed since their liberation, the majority of those in Germany and Austria are still living in assembly centres, the so-called "camps", island communities in the midst of those at whose hands they suffered so much.

In their interests and in the interests of Europe, the centres should be closed and their camp life ended. Most of them have cogent reasons for wishing to leave Europe. Many are the sole survivors of their families and few have any ties binding them to the countries in which they used to live.

Since the end of hostilities, little has been done to provide for their re-settlement elsewhere. Immigration laws and restrictions bar their entry to most countries and much time must pass before such laws and restrictions can be altered and effect given to the alterations. Some can go to countries where they have relatives; others may secure inclusion in certain quotas. Their number is comparatively small.

We know of no country to which the great majority can go in the immediate future other than Palestine. Furthermore that is where almost all of them want to go. There they are sure that they will receive a welcome denied them elsewhere. There they hope to enjoy peace and rebuild their lives.

We believe it is essential that they should be given an opportunity to do so at the earliest possible time. Furthermore we have the assurances of the leaders of the Jewish Agency that they will be supported and cared for.

We recommend the authorisation and issue of 100,000 certificates for these reasons and because we feel that their immediate issue will have a most salutary effect upon the whole situation.

In the awarding of these certificates priority should as far as possible be given to those in the centres, and to those liberated in Germany and Austria who are no longer in the centres but remain in those countries. We do not desire that other Jewish victims who wish or will be impelled by their circumstances to leave the countries where they now are, or that those who fled from persecution before the outbreak of war, should be excluded. We appreciate that there will be difficulty in deciding questions of priority, but none the less we urge that so far as possible such a system should be adhered to, and that, in applying it, primary consideration should be given to the aged and infirm, to the very young and also to skilled workmen whose services will be needed for many months on work rendered necessary by the large influx.

It should be made clear that no advantage in the obtaining of a certificate is to be gained by migrating from one country to another, or by entering Palestine illegally.

Receiving so large a number will be a heavy burden on Palestine. We feel sure that the authorities will shoulder it and that they will have the full co-operation of the Jewish Agency.

Difficult problems will confront those responsible for organising and carrying out the movement. The many organisations—public and private—working in Europe will certainly render all the aid they can; we mention UNRRA especially. Co-operation by all throughout is necessary.

We are sure that the Government of the United States, which has shown such keen interest in this matter, will participate vigorously and generously with the Government of Great Britain in its fulfilment. There are many ways in which help can be given.

Those who have opposed the admission of these unfortunate people into Palestine should know that we have fully considered all that they have put before us. We hope that they will look upon the situation again, that they will appreciate the considerations which have led us to our conclusion, and that above all, if they cannot see their way to help, at least they will not make the position of these sufferers more difficult.

Principles of Government: No Arab, No Jewish State

Recommendation No. 3

IN order to dispose, once and for all, of the exclusive claims of Jews and Arabs to Palestine, we regard it as essential that a clear statement of the following principles should be made:

I. That Jew shall not dominate Arab and Arab shall not dominate Jew in Palestine.

II. That Palestine shall be neither a Jewish State nor an Arab State. III. That the form of government ultimately to be established, shall, under international guarantees, fully protect and preserve the interests in the Holy Land of Christendom and of the Moslem and Jewish Faiths.

Thus Palestine must ultimately become a state which guards the rights and interests of Moslems, Jews and Christians alike: and accords to the inhabitants, as a whole, the fullest measure of self-government, consistent with the three paramount principles set forth above.

Comment

THROUGHOUT the long and bloody struggle of Jew and Arab for dominance in Palestine, each crying fiercely: "This land is mine"—except for the brief reference in the Report of the Royal Commission (hereinafter referred to as the Peel Report) and the little evidence, written and oral, that we received on this point—the great interest of the Christian World in Palestine has been completely overlooked, glossed over or brushed aside.

We, therefore, emphatically declare that Palestine is a Holy Land, sacred to Christian, to Jew and to Moslem alike; and because it is a Holy Land, Palestine is not, and can never become, a land which any race or religion can justly claim as its very own.

We further, in the same emphatic way, affirm that the fact that it is the Holy Land, sets Palestine completely apart from other lands, and dedicates it to the precepts and practices of the Brotherhood of Man, not those of narrow nationalism.

For another reason, in the light of its long history, and particularly its history of the last thirty years, Palestine cannot be regarded as either a purely Arab or a purely Jewish land.

The Jews have a historic connection with the country. The Jewish National Home, though embodying a minority of the population, is to-day a reality established under international guarantee. It has a right to continued existence, protection and development.

Yet Palestine is not, and never can be, a purely Jewish land. It lies at the crossroads of the Arab world. Its Arab population, descended from long-time inhabitants of the area, rightly look upon Palestine as their homeland.

It is therefore neither just nor practicable that Palestine should become either an Arab State, in which an Arab majority would control the destiny of a Jewish minority, or a Jewish State, in which a Jewish majority would control that of an Arab minority. In neither case would minority guarantees afford adequate protection for the subordinated group.

A Palestinian put the matter thus: "In the hearts of us Jews there has always been a fear that some day this country would be turned into an Arab State and the Arabs would rule over us. This fear has at times reached the proportions of terror . . . . Now this same feeling of fear has started up in the hearts of Arabs . . . . fear lest the Jews acquire the ascendancy and rule over them."

Palestine, then, must be established as a country in which the legitimate national aspirations of both Jews and Arabs can be reconciled, without either side fearing the ascendancy of the other. In our view this cannot be done under any form of constitution in which a mere numerical majority is decisive, since it is precisely the struggle for a numerical majority which bedevils Arab-Jewish relations. To ensure genuine self-government for both the Arab and the Jewish communities, this struggle must be made purposeless by the constitution itself.

Mandate and United Nations Trusteeship

Recommendation No. 4

WE have reached the conclusion that the hostility between Jews and Arabs and, in particular, the determination of each to achieve domination, if necessary by violence, make it almost certain that, now and for some time to come, any attempt to establish either an independent Palestinian State or independent Palestinian States would result in civil strife such as might threaten the peace of the world. We therefore recommend that, until this hostility disappears, the government of Palestine be continued as at present under Mandate pending the execution of a Trusteeship agreement under the United Nations.

Comment

WE recognise that in view of the powerful forces both Arab and Jewish, operating from outside Palestine, the task of Great Britain, as Mandatory, has not been easy. The Peel Commission declared in 1937 that the Mandate was unworkable, and the Permanent Mandates Commission of the League of Nations thereupon pointed out that it became almost unworkable once it was publicly declared to be so by such a body. Two years later the British Government, having come to the conclusion that the alternative of Partition proposed by the Peel Commission was also unworkable, announced their intention of taking steps to terminate the Mandate by the establishment of an independent Palestine State. Our recommendations are based on what we believe at this stage to be as fair a measure of justice to all as we can find in view of what has gone before and of all that has been done. We recognise that they are not in accord with the claims of either party, and furthermore that they involve a departure from the recent policy of the Mandatory. We recognise that, if they are adopted, they will involve a long period of trusteeship, which will mean a very heavy burden for any single Government to undertake, a burden which would be lightened if the difficulties were appreciated and the Trustee had the support of other members of the United Nations.

Equality of Standards

Recommendation No. 5

LOOKING towards a form of ultimate self-government, consistent with the three principles laid down in Recommendation No. 3, we recommend that the Mandatory or Trustee should proclaim the principle that Arab economic, educational and political advancement in Palestine is of equal importance with that of the Jews; and should at once prepare measures designed to bridge the gap which now exists and raise the Arab standard of living to that of the Jews; and so bring the two peoples to a full appreciation of their common interest and common destiny in the land where both belong.

Comment

OUR examination of conditions in Palestine led us to the conclusion that one of the chief causes of friction is the great disparity between the Jewish and Arab standards of living. Even under conditions of war, which brought considerable financial benefits to the Arabs, this disparity has not been appreciably reduced. Only by a deliberate and carefully planned policy on the part of the Mandatory can the Arab standard of living be raised to that of the Jews. In stressing the need for such a policy we would particularly call attention to the discrepancies between the social services, including hospitals, available in Palestine for Jews and Arabs.

We fully recognise that the Jewish social services are financed to a very great extent by the Jewish community in Palestine, with the assistance of outside Jewish organisations; and we would stress that nothing should be done which would bring these social services down to the level of those provided for the Arabs, or halt the constant improvements now being made in them.

We suggest that consideration be given to the advisability of encouraging the formation by the Arabs of an Arab community on the lines of the Jewish community which now largely controls and finances Jewish social services. The Arabs will have to rely, to a far greater extent than the Jews, on financial aid from the Government. But the Jews of Palestine should accept the necessity that taxation, raised from both Jews and Arabs, will have to be spent very largely on the Arabs in order to bridge the gap which now exists between the standard of living of the two peoples.

Future Immigration Policy

Recommendation No. 6

WE recommend that pending the early reference to the United Nations and the execution of a Trusteeship agreement, the Mandatory should administer Palestine according to the Mandate which declares with regard to immigration that "the administration of Palestine, while ensuring that the rights and position of other sections of the population are not prejudiced, shall facilitate Jewish immigration under suitable conditions."

Comment

WE have recommended the admission of 100,000 immigrants, victims of Nazi persecution, as soon as possible. We now deal with the position after the admission of that number. We cannot look far into the future. We cannot construct a yardstick for annual immigration. Until a Trusteeship Agreement is executed it is our clear opinion that Palestine should be administered in accordance with the terms of the Mandate quoted above.

Further than that we cannot go in the form of a recommendation. In this disordered world speculation as to the economic position of any country a few years ahead would be a hazardous proceeding. It is particularly difficult to predict what, after a few years have passed, will be the economic and political condition of Palestine. We hope that the present friction and turbulence will soon die away and be replaced by an era of peace, absent so long from the Holy Land; that the Jew and Arab will soon realise that collaboration is to their

mutual advantage, but no one can say how long this will take.

The possibility of the country sustaining a largely increased population at a decent standard of living depends on its economic future, which in turn depends largely on whether or not plans referred to in Recommendation No. 8 can be brought to fruition.

The Peel Commission stated that political as well as economic considerations have to be taken into account in regard to immigration, and recommended a "political high level" of 12,000 a year. We cannot recommend the fixing of a minimum or of a maximum for annual immigration in the future. There are too many uncertain factors.

We desire, however, to state certain considerations which we agree should be taken into account in determining what number of immigrants there should be in any period. It is the right of every independent nation to determine in the interests of its people the number of immigrants to be admitted to its lands. Similarly it must, we think, be conceded that it should be the right of the Government of Palestine to decide, having regard to the well-being of all the people of Palestine, the number of immigrants to be admitted within any given period.

In Palestine there is the Jewish National Home, created in consequence of the Balfour Declaration. Some may think that that Declaration was wrong and should not have been made: some that it was a conception on a grand scale and that effect can be given to one of the most daring and significant colonisation plans in history. Controversy as to which view is right is fruitless. The National Home is there. Its roots are deep in the soil of Palestine. It cannot be argued out of existence: neither can the achievements of the Jewish pioneers.

The Government of Palestine in having regard to the well-being of all the people of Palestine cannot ignore the interests of so large a section of the population. It cannot ignore the achievements of the last quarter of a century. No Government of Palestine doing its duty to the people of that land can fail to do its best not only to maintain the National Home, but also to foster its proper development and **such development must in our view involve immigration.**

The well-being of all the people of Palestine, be they Jews, Arabs or neither, must be the governing consideration. **We reject the view that there shall be no further Jewish immigration into Palestine without Arab acquiescence, a view which would result in the Arab dominating the Jew. We also reject the insistent Jewish demand that forced Jewish immigration must proceed apace in order to produce as quickly as possible a Jewish majority and a Jewish State.** The well-being of the Jews must not be subordinated to that of the Arabs: nor that of the Arabs to the Jews. The well-being of both, the economic situation of Palestine as a whole, the degree of execution of plans for further development, all have to be carefully considered in deciding the number of immigrants for any particular period.

Palestine is a land sacred to three Faiths and must not become the land of any one of them to the exclusion of the others, and Jewish immigration for the development of the National Home must not become a policy of discrimination against other immigrants. Any person, therefore, who desires and is qualified under applicable laws to enter Palestine must not be refused admission or subjected to discrimination on the ground that he is not a Jew. All provisions respecting immigration must be drawn, executed and applied with that principle always firmly in mind.

Further, while we recognise that any Jew who enters Palestine in accordance with its laws is there of right, we expressly disapprove of the position taken in some Jewish quarters that Palestine has in some way been ceded or granted as their State to the Jews of the world, that every Jew everywhere is, merely because he is a Jew, a citizen of Palestine and therefore can enter Palestine as of right without regard to conditions imposed by the Government upon entry, and that therefore there can be no illegal immigration of Jews into Palestine. **We declare and affirm that any immigrant Jew who enters Palestine contrary to its laws is an illegal immigrant.**

Land Policy

Recommendation No. 7

(a) We recommend that the Land Transfers Regulations of 1940 be rescinded and replaced by regulations based on a policy of freedom in the sale, lease or use of land, irrespective of race, community or creed; and providing adequate protection for the interests of small owners and tenant cultivators. (b) We further recommend that steps be taken to render nugatory and to prohibit provisions in conveyances, leases and agreements relating to land which stipulate that only members of one race, community or creed may be employed on or about or in connection therewith. (c) We recommend that the Government should exercise such close supervision over the Holy Places and localities such as the Sea of Galilee and its vicinity as will protect them from desecration and from uses which offend the conscience of religious people; and that such laws as are required for this purpose be enacted forthwith.

Comment

THE Land Transfers Regulations of 1940 sought to protect the Arab tenant and small owner by prohibiting the sale of land save to a Palestinian Arab in one zone, by restricting such sales in another, and allowing unrestricted sale of land only in the third zone. **Their effect has been such as to amount to discrimination against the Jews;** their tendency is to segregate and keep separate Arabs and Jews. In the zones where sales are prohibited or restricted, they have protected the Arab from the temptation to dispose of his land, on which his livelihood and that of his family so often depend, for a sum out of all proportion to its real value. Though made with the object of maintaining the existing standard of living of Arab cultivators, and of preventing the creation of a considerable landless Arab population, they afford no protection to the Arab living in the free zone. He may sell his land for a fantastic price and add to the congestion in the other zones by moving there. An Arab living a short distance away, just across the zone boundary, cannot obtain anything approximating the same sum for land of equal quality.

We are opposed to any legislation or restrictions discriminating against Jew or Arab. We recognise the need for protecting the Arab small owner and tenant, for providing against a large landless Arab population, for maintaining, indeed for raising the Arab standard of living. This necessity was also recognised in the Peel Report (Chapter IX, paragraph 10) which endorsed the following principles of earlier reports, that (i) unless there is a marked change in the methods of cultivation the land in Palestine is unable to support a large increase in population, and (ii) there is already congestion on the land in the hill districts. Those principles are as true, if not truer, to-day.

We do not believe that the necessary protection for the Arab can be provided only by confining the Jew to particular portions of Palestine. Such a policy, suggested by the Peel Commission, is consistent with their proposed solution, partition, but scarcely with that put forward by us.

The leases granted by the Jewish National Fund contain a provision that no labour other than Jewish shall be employed by the lessee on or about or in connection with the land subject to the lease, and a further provision that a sub-lease shall contain similar terms.

As we have said we are opposed to such discrimination. We appreciate that one of the reasons for such provisions was to secure employment for Jewish immigrants on the land. We do not think that that object justifies the retention of such stipulations which are harmful to co-operation and understanding between Arab and Jew.

Land acquired by the Jewish National Fund or for a Waqf by the Supreme Moslem Council becomes inalienable. The Peel Commission expressed the view in its Report (Chapter IX, paragraph 80) that caution on the part of the Government in disposing of State domain to these bodies was desirable. The situation requires watching. It would not be to the interests of the inhabitants of Palestine if too large a proportion of the land should become inalienable whether held by one organisation or another.

In the small, thickly populated country of Palestine, with its rapidly increasing population, it is in the interest of Jews and Arabs alike that all land should be developed and put to the fullest possible use. The settlement of title should proceed as quickly as possible and the development of State lands, not required for public purposes and capable of use, should be facilitated.

The Holy Land of Palestine contains within its borders and throughout its territories places sacred to the followers of three great religions. The "Lido" with its dancing and swing music on the shore of the Sea of Galilee offends the sensibilities of many Christian people. Reports came to our notice of other projects the completion of which would be equally objectionable. We therefore feel it right by our recommendation to emphasise the necessity for close supervision and to recommend the strengthening of the law should that be required.

Economic Development

Recommendation No. 8

VARIOUS plans for large-scale agricultural and industrial development in Palestine have been presented for our consideration; these projects, if successfully carried into effect, could not only greatly enlarge the capacity of the country to support an increasing population, but also raise the living standards of Jew and Arab alike.

We are not in a position to assess the soundness of these specific plans; but we cannot state too strongly that, however technically feasible they may be, they will fail unless there is peace in Palestine. Moreover their full success requires the willing co-operation of adjacent Arab States, since they are not merely Palestinian projects. We recommend therefore that the examination, discussion and execution of these plans be conducted, from

the start and throughout, in full consultation and co-operation not only with the Jewish Agency but also with the Governments of the neighbouring Arab States directly affected.

Comment

THE building of the Jewish economy has enjoyed the advantage of abundant capital, provided on such terms as to make economic return a secondary consideration. The Arabs have had no such advantage. In principle, we do not think it wise or appropriate that plans, such as the project for a Jordan Valley Authority, should, if judged technically sound, be undertaken by any private organisation, even though that organisation, as suggested by the Jewish Agency, should give an assurance of Arab benefits and Arab participation in the management.

Such proposals, by reason of their magnitude and far-reaching effects, should be conceived as public projects, suitable for Government enterprise and accepted only provided that they are calculated to benefit all parts of the population. But the undertaking of a worthwhile project should not be held up merely from financial consideration which could be overcome with the aid of semi-philanthropic resources. Some compromise should not be impossible which would combine Jewish finance with Government responsibility and control.

We welcome the knowledge that the Government of Palestine has itself prepared programmes of post-war development; we could wish that means might be found for projects of larger range and on a more ambitious scale; but we recognise that until political peace is restored there is great difficulty in raising the necessary funds whether from revenue or borrowing.

Meanwhile it is suggested that the Government should acquire powers, at present lacking, to investigate fully the extent of the country's water resources, to control the use of underground water and to determine rights to surface water.

We doubt whether Palestine can expand its economy to the full, having regard to its limited natural resources, without a full and free interchange of goods and services with neighbouring countries. In some respects, indeed, as in certain projects involving water supply, their active collaboration is indispensable to full development on an economic basis.

The removal of Article 18 of the Mandate would clear the way to those comprehensive tariff and trade agreements, not conflicting with any international obligations that might be accepted by the Mandatory or Trustee, which could ultimately lead to something like a customs union—an objective already in mind as between the surrounding countries of the Arab League.

Education

Recommendation No. 9

WE recommend, in the interests of the conciliation of the two peoples and of general improvement of the Arab standard of living, the educational system of both Jews and Arabs be reformed including the introduction of compulsory education within a reasonable time.

Comment

IN Chapter XVI of the Peel Report, the bad features of the educational system of Palestine and the great disparity between the money spent on Arab and Jewish education were pointed out. The Report also emphasised that both Jewish and Arab education in Palestine were nationalistic in character. Particular attention was called to nationalist propaganda in Arab schools.

Our investigations disclosed that to-day the Jewish schools also—controlled and largely financed by the Jewish community—are imbued with a fiery spirit of nationalism. They have become most effective agencies for inculcating a spirit of **aggressive Hebrew nationalism**. We would urge most strongly that adequate control must be exercised by the Government over the education of both Jews and Arabs, in order to do away with the present excited emphasis on racialism and the perversion of education for **propaganda purposes**. The Government should ensure, by careful supervision of text books and curricula, and by inspection of schools that education contributes to the conciliation of the two peoples.

We believe further that a large share of responsibility for Arab education might well be assumed by an Arab community, similar to the Jewish community already established in Palestine. But if the Arab and Jewish communities are to set themselves the goal of compulsory education, a much higher proportion of the annual Palestinian budget must be devoted to education than heretofore, most of which will be spent on Arab education. This will only be possible if the proportion of the budget now devoted to security can be substantially reduced.

We would also stress the urgent necessity of increasing the facilities for secondary, technical and university education available to Arabs. The disparity between the standard of living of the two peoples, to which we have already drawn attention, is very largely due to the fact that the Jewish professional and middle class so largely outnumbers that of the Arabs. This difference can only be removed by a very substantial increase in the facilities for higher education available to Arabs.

The Need For Peace In Palestine

Recommendation No. 10

WE recommend that, if this Report is adopted, it should be made clear beyond all doubt to both Jews and Arabs that any attempt from either side, by threats of violence, by terrorism, or by the organisation or use of illegal armies to prevent its execution, will be resolutely suppressed.

Furthermore, we express the view that the Jewish Agency should at once resume active co-operation with the Mandatory in the suppression of terrorism and of illegal immigration, and in the maintenance of that law and order throughout Palestine which is essential for the good of all, including the new immigrants.

General Observations

1. In view of the dissolution of the League of Nations and of the statement of the Secretary of State for Foreign Affairs in the House of Commons on the 13th November, 1945, we assume that the British Government will in the near future prepare a draft Trusteeship Agreement for eventual submission to the United Nations, and that this Agreement will include the terms under which Palestine will be administered. We do not propose to refer to the existing Mandate in detail; it is set out in Appendix VI.

2. Our views on future immigration policy are contained in Recommendation No. 6 and in the Comments thereunder, and we have nothing to add to them.

3. With regard to the future government of Palestine, we have reviewed the question of a solution by partition.

The Peel Commission stated (Chapter XX, paragraph 19): "Manifestly the problem cannot be solved by giving either the Arabs or the Jews all they want. The answer to the question 'which of them in the end will govern Palestine?' must surely be 'Neither'". That is the view which we also have formed. They recommended the termination of the Mandate, the partition of the country between the Arabs and the Jews (excepting the Holy Places) and the setting up of two independent States in treaty relations with Great Britain. These recommendations were rejected by the Arabs and they did not meet with the complete approval of the Jews. They were adopted in the first instance by the Government of Great Britain, but subsequently a technical Commission was sent to Palestine to ascertain facts and to consider in detail the practical possibilities of a scheme of partition. As a result of the Partition Commission's Report, His Majesty's Government announced their conclusions that the examination by the Commission had shown that the political, administrative and financial difficulties involved in the proposal to create independent Arab and Jewish States inside Palestine were so great that the solution of the problem was impracticable. The proposal accordingly fell to the ground, and His Majesty's Government continued their responsibility for the government of the whole of Palestine.

We have considered the matter anew and we have heard the views of various witnesses of great experience. Partition has an appeal at first sight as giving a prospect of early independence and self-government to Jews and Arabs, but in our view no partition would have any chance unless it was basically acceptable to Jews

and Arabs, and there is no sign of that to-day. We are accordingly unable to recommend partition as the solution.

4. Palestine is a country unlike any other. It is not merely a place in which Arabs and Jews live. Millions of people throughout the world take a fervent interest in Palestine and in its Holy Places and are deeply grieved by the thought that it has been the seat of trouble for so long and by the fear that it may well become the cockpit of another war. Lord Milner in 1923, having declared himself a strong supporter of pro-Arab policy, said:

"Palestine can never be regarded as a country on the same footing as the other Arab countries. You cannot ignore all history and tradition in the matter. You cannot ignore the fact that this is the cradle of two of the great religions of the world. It is sacred land to the Arab, but it is also sacred land to the Jew and the Christian; and the future of Palestine cannot possibly be left to be determined by the temporary impressions and feelings of the Arab majority in the country of the present day."

The Peel Commission having cited these words wrote (Chapter II, paragraph 51): "The case stated by Lord Milner against an Arab control of Palestine applies equally to a Jewish control". That expresses our view absolutely.

Efforts have been made from time to time to encourage both Arabs and Jews to take part in the Government of the country but these efforts have failed through mutual antagonism; perhaps they might have been pursued further. It is not the case of a backward people going through a period of tutelage; the issue lies between Jews and Arabs.

We believe this can only be met by acceptance of the principle that there shall be no domination of the one by the other, that Palestine shall be neither an Arab nor a Jewish State. The setting up of self-governing institutions is dependent on the will to work together on the part of Jews and Arabs. There has been little sign of that in recent years and yet we hope a change may take place if and when the fear of dominance is removed. We do not think that any good purpose would be served by our going into further detail; once the will to work together appears, representatives of both sides will be of help in framing a constitution; until that happens no step can be taken.

Meantime Palestine must remain under some form of Mandate or Trusteeship. We have suggested elsewhere in our Report that much can be done to encourage general advancement by the improvement of educational facilities and measures directed to narrowing the social and economic disparities. We feel, too, that it should be possible to draw the communities closer together, and foster a popular interest in self-government at the local level. Especially in the country districts, a spirit of good neighbourliness exists among the common people, Arabs and Jews, despite the general state of political tension in the country. Practical co-operation is evident in day-to-day affairs. We suggest that local administrative areas might be formed, some purely Arab or Jewish in composition, but some of mixed population where a corporate sense of civic responsibility can be encouraged and a new beginning made in the development of self-government.

5. Land questions have been the cause of much friction and dispute between Jews and Arabs. We are opposed to legislation and practices which discriminate against either, and for the reasons already given we recommend the rescission and replacement of the Land Transfers Regulations of 1940 and the prohibition of restrictions limiting employment on certain lands to members of one race, community or creed.

We are aware of the criticisms of the existing Land Ordinances and we do not wish it to be thought that we consider that they afford adequate protection to the Arab small-owners and tenants. In our opinion it should be possible to devise Ordinances furnishing proper protection to such Arabs no matter in what part of Palestine they may reside.

6. We have already stated that the 100,000 certificates for Palestine, the immediate authorisation of which we recommend, will provide for only a comparatively small proportion of the total number of Jewish refugees in Europe. The general problem of refugees must, we feel, be dealt with by the United Nations. In our considered opinion it is a matter for regret that this distressing problem has not been dealt with before this time. True the great Powers have had many problems facing them and they have dealt with many displaced persons, but the fact remains that Jews and others have remained in camps or centres for very many months.

We observe that at a recent meeting of the General Assembly of the United Nations the problem of displaced persons and refugees of all categories was recognised to be one of immediate urgency, and it was referred to the Economic and Social Council which has since established a special Committee for its consideration. Without presuming to advise that Committee, and with no desire to go beyond our Terms of Reference, we cannot but observe that international bodies already established for dealing with refugee problems have been unable, through insufficiency of financial resources or other reasons, to fulfil the hopes placed in them at the time of their formation. The world looks forward, we believe, to the birth of a truly effective agency of international collaboration in the humanitarian task of migration and resettlement.

British Press Reaction

(FROM PAGE 2)

of 100,000 certificates to Palestine to be used "at the earliest possible time." No other recommendation in the report has so much weight behind it. Here surely is a case where humanity must come first.

When the report turns to Palestine it enters more debatable ground. In general it recommends a return to the position before the White Paper of 1939. . . .

The report makes it clear that if the Committee's recommendations are to be successful much, if not all, will depend on the Administration—that is, on the British Government. The Administration must be judge of the absorptive capacity of the country. The Administration must be responsible for economic development. The Administration must see to it that the Arab standard of living is raised to the same level as the Jewish and that the wide disparity between Arab and Jewish education is abolished. The Administration must train Arab and Jew in the art of self-government. All this is admirable, but it is also a considerable task. In the meantime the Administration must continue to keep order, "resolutely suppressing terrorism by either side." So far from reducing our commitments in Palestine the Committee is certain "that if British forces were withdrawn there would be immediate and prolonged bloodshed the end of which it is impossible to predict." In addition, if the report is accepted, we shall have to incur the odium produced by it and must face the probability that British soldiers, who have hitherto been shot at by only one side at a time, may now be shot at by both sides at once. The report gives the Administration some pats on the back as well as some raps on the knuckles (both fully deserved), but if the plan is to go through it will require more than sympathy. Before the British Government accepts the report (and it is difficult to see any alternative) it is surely entitled to ask that it will not be left alone to carry the burden. One would have liked to see in the report a definite recommendation that the United States, which has gone so far in giving advice, should now share the administration as a joint trusteeship under the United Nations. This is a great and honourable as well as a dangerous task, and this country is fully prepared to undertake it. But it is also, as the report says, "a world responsibility", and Americans should realise that Arab and Jew will be convinced of American readiness to share this responsibility only when they see American troops on Palestinian soil.

"Daily Telegraph"

A loyal response has been made to the plea for urgency impressed upon the Anglo-American Committee which began its study of the Palestine problem on January 4th. It has completed its report well within the stipulated 120 days. Certainly it has worked fast—so fast that, without the slightest reflection on its objectivity, the question arises whether it has not had to work too fast. Four months is all too short a period to find an answer to the general problem of Jewry which has puzzled the world for over 2,000 years, and the particular problem of Jewry in Palestine which has puzzled the British Government for over 25 years.

To the average British and American mind, the common-sense solution of the Palestinian problem may well seem to be that to which the Committee reverts, namely, the creation of a sort of Switzerland in Palestine with different nationalities working harmoniously together. Unfortunately, experience and a mass of evidence, including that faithfully reproduced in the report suggests that what is common-sense in Britain or America is not practical common-sense in Palestine. The Committee would doubtless rejoin "not yet"; and nobody should wantonly cast cold water

(Continued on page VIII, foot col. 1)

GOVERNMENT STUDYING THE REPORT

House of Commons Statement —*Prime Minister*

THE Prime Minister, Mr. Attlee, made a statement in the Commons on Wednesday on the Palestine Report. He said H.M. Government desire to express their appreciation for the care and trouble the Committee has devoted to the preparations of the Report. They hope it will prove to be a notable contribution to the solution of the problems in Palestine and of the Jews in Europe—both of which they have so much at heart. H.M. Government received the Report only last week. H.M. Government and the U.S. Government jointly appointed the Committee and the Report is addressed to both Governments. H.M. Government are now studying it and will consult with the Government of the U.S. as soon as possible.

The Report must be considered as a whole in all its implications. Its execution would entail very heavy immediate and long-term commitments. H.M. Government wish to be satisfied that they will not be called upon to implement a policy which would involve them single-handed in such commitments. In the course of such joint examination they wish to ascertain to what extent the Government of the U.S. would be prepared to share the resultant military and financial responsibilities.

The Report recommends that 100,000 certificates for the admission of Jews to Palestine should be issued immediately and awarded as far as possible in 1946, and that immigration should be pushed forward as rapidly as conditions permit. The practical difficulties involved in the immediate absorption of so large a number of immigrants would obviously be great. It is clear from the facts presented in the Report with regard to illegal armies and their recent activities, that it would not be possible for the Government of Palestine to admit such a large number of immigrants unless and until these formations have been disbanded and their arms surrendered. These armies constitute a danger to the peace of the world. Jews and Arabs alike must disarm. The Committee has called attention to the failure of the Jewish Agency to co-operate in dealing with them and they express the view that the Agency should at once resume active co-operation with the Mandatory Power. H.M. Government regard it as essential that the Agency should take a positive part in the suppression of these activities and they hope that Jewish and Arab leaders will give counsel of restraint and patience.

H.M. Government realise that decision must be taken as soon as possible. Meanwhile the House will understand that I am unable to make any further statement.

MR. CHURCHILL: Are we right in understanding that the Government will now, immediately, enter into discussion with the Government of the U.S. as to the joint action necessary to do justice to this very important and far-reaching Report?

MR. ATTLEE: Yes, Sir.

MR. CHURCHILL: In these circumstances we will not press for a Debate at the present time. We hope the Prime Minister will let us know when the moment is opportune for one. But we do regard this matter as urgent on account of the practical difficulties that may arise.

May I ask also whether the Prime Minister is likely, in the near future, to have a statement to make about negotiations for a new Treaty with Egypt?

MR. ATTLEE: We regard the Palestine question as one of vital urgency, and we shall get into touch with the Government of the U.S. as soon as possible. As soon as a decision has been come to, it will be communicated to the House.

With regard to Egypt, I have no statement to make at present. As soon as it can be made, I shall see that it will be made.

MR. JANNER: In view of the extreme pressure of circumstances, will you see that the portion of the Report dealing with immigration shall be dealt with as soon as possible?

MR. ATTLEE: H.M. Government consider that the Report should be dealt with as a whole.

MR. CHURCHILL: I hope you will bear in mind that on the question of the Egyptian Treaty negotiations there is a certain amount of anxiety.

MR. ATTLEE: I quite appreciate that.

MR. SILVERMAN: What do you mean by the statement that the Report must be dealt with as a whole? The Report recommends the permission of certain immigration in 1946 and other immigration for an indefinite and unlimited period. Do you mean that no decision will be taken about that or about the Displaced Persons in concentration camps in Europe until a decision is taken on the Report as a whole?

MR. ATTLEE: I think my statement is quite clear. It is quite obvious that any action taken will have repercussions. The Report deals with immediate and long-term problems and the thing must be considered as a whole.

MR. SILVERMAN: One of the recommendations is that assistance should be given to people living in indescribable and hopeless conditions in camps all over Europe. Are they to remain there indefinitely, or is any hope to be given to them?

MR. ATTLEE: Wait until the Government have had an opportunity of studying the Report.

BRITISH PRESS REACTION

(From Page VII)

upon their ideal. But it must be asked whether their immediate recommendations will lead to an advance towards that ideal, and unhappily the answer comes in reports from Cairo that they will not. These reports say that the recommendations "will embitter relations between Britain and the Arab States," that "the attack will be against Britain, not against America, since Britain is in power," that "feeling against the Jews in the Arab States" will increase, and that the Arabs will be incited "to imitate the Jews by resorting to violence".

If there is any truth at all in these comments, and it is to be feared that there may be, it is important to note that the recommendations are recommendations only, and not, so far, the accepted policy of the Government. There is, of course, always a strong pre-disposition to accept the report of an authoritive Committee, particularly one which had the remarkable and welcome feature of American participation in studying what had formerly been mainly a British difficulty; but at present there is nothing binding about it. Though there will be consultations with the United States Government, its implementation rests with the British Government, and will no doubt be a matter of sober consideration. The report cannot be lightly rejected; but it ought not to be lightly accepted.

What are the recommendations? On the long view, they again discard partition, recommended by the Peet Commission nine years ago but pronounced by a Partition Commission to be impracticable. It is a great pity that this should be so, for partition is an attractive solution. They also discard the policy of the White Paper of 1939, which, broadly speaking, made Jewish expansion contingent upon Arab acquiescence. This reversal is, indeed, inherent in the short-term recommendations, which grant the immediate Jewish demands, though the Jewish ultimate aim of a Jewish State covering all Palestine is specifically ruled out.

The conclusion must therefore be reached that the report cannot be considered very helpful. The Committee says that it will not satisfy either side. That is true. But, as Jewish and Arab comments already show, it will clearly dissatisfy the Arab side far more than the Jewish . . . .

U.S. CRITICISM

IN a statement on behalf of the American Zionist Emergency Council Dr. Stephen S. Wise and Rabbi Silver welcome the recommendation of the Enquiry Committee for the immediate admission of 100,000 Jews from Europe. They add, however, that some of the recommendations of the Committee "clearly deny Jewish historical rights and aspirations in respect of Palestine and can never be accepted by the Jewish people".

The American Jewish Conference describe the long term recommendations of the Committee as "most unrealistic and unfortunate". Its declaration against a Jewish State would be rejected by the overwhelming majority of American Jews. The abrogation of the White Paper was a posthumous victory for the millions of dead in Europe, many of whom would be alive to-day but for the White Paper.

"This is not our way"

YISHUV CONDEMNS TEL-AVIV OUTRAGE

The Executives of the Jewish Agency and of the Vaad Leumi (Jewish National Council) issued the following statement in connection with the incidents at Tel Aviv and Ramat Gan, in which seven British soldiers were killed:—

"The Jewish Agency and the Vaad Leumi are horrified by the outrageous deeds committed this week in Tel Aviv and Ramat Gan. Such acts are utterly repugnant to the spirit of the Zionist movement and the Yishuv in their struggle for their rights. The Jewish national institutions express their deep sorrow at the loss of life caused by these outrages."

Dr. Chaim Weizmann made a personal statement concerning the outrage in Tel Aviv. He associated himself wholeheartedly with the condemnation of the acts expressed by the Jewish Agency and the Vaad Leumi.

"Community as a whole"

The Commander of the Sixth Airborne Division, Major-General A. J. H. Cassels, who is also military commander of the districts of L[illegible], Samaria and Gaza, summoned the Acting Mayor of Tel Aviv, Mr. Eliezer Perlson, to appear before him, and stated that he had decided to impose certain restrictions on the Jewish community as a whole. "My decision to restrict the whole community has been made in order to maintain public security and because I hold the community to blame," he said. "There is no doubt whatsoever in my mind that many members either knew of this project or could have given some warning before it happened."

Major-General Cassels then announced the re-imposition of the night-time road curfew throughout the districts of Lydda and Samaria, between the hours of 6 p.m. and 6 a.m., and also the closing of all cafes, restaurants and places of entertainment in Tel Aviv between 8 p.m. and 5 a.m. Fifteen hundred persons were interrogated and seventy-nine persons, including one woman, were detained for further investigation.

Collective punishment protest

The following statement in reply to the charges made by Major General Cassels was issued by the Tel Aviv Municipality: "The Tel Aviv Municipality is horrified at the shocking crime of the murder of British soldiers in a car park in the town, and unequivocally denounces the outrage on behalf of the inhabitants. It associates itself with the statements of the Jewish Agency, the Vaad Leumi and Dr. Weizmann. Nevertheless, the declaration by the military commander accusing some of the inhabitants and their official representatives of withholding information about the crime and its perpetrators is resented, and the Municipality flatly rejects the accusation as completely unfounded. The Municipality regards the punishment of the Tel Aviv public, which is opposed to such crimes, as unjustified, and demands its abrogation."

The "Voice of Israel" secret Hebrew broadcasting station, speaking for the Jewish Resistance Movement in an English transmission on Sunday afternoon, vigorously repudiated the recent outrages at Tel Aviv and Ramat Gan and repeatedly declared: "That is not our way." The broadcast also criticised the collective punishment imposed on the city of Tel Aviv by the military commander as designed only to do harm and not to contribute towards public security. It expressed indignation at the action of the soldiers of the Sixth Airborne Division at Beer Tuvia, describing it as mob conduct.

Labour groups unite

The two Jewish parties recently amalgamated, the Labour Unity Movement (formerly Group B of Mapai) and the Left Poale Zion, held their first joint conference in Tel Aviv on Saturday. The new party is called "Miflegeth Achduth Avodah UPoalei Zion". 350 delegates and thousands of visitors, with a large overflow audience, listened to addresses by Messrs. Israel Idelsohn and Joseph Sprinzak, the latter speaking for the Histadruth (General Federation of Jewish Labour). Other speakers included Mr. Emil Nassar, leader of the Arab workers organised in the Palestine Labour League of the Histadruth, who spoke in Arabic and Hebrew, and Messrs. Zisling, Zerubavel and Tabenkin. Earlier, the two parties held their separate conferences for the purpose of approving the merger.

STRANGE DEFENCE

The "Manchester Guardian" wrote editorially on Monday:

In a letter which we publish to-day Mr. Atiyah, who is secretary of the Arab Office in London, and therefore speaks for the Arab League in this country, comes to the defence of the former Mufti of Jerusalem. And what a cause! We wrote that the ex-Mufti was "the most inveterate enemy of British policy in the Middle East." Mr. Atiyah agrees. We pointed out that, after taking part in the Iraq revolt, he had openly sided with Hitler. Mr. Atiyah says in effect, "Why not?" The Arabs, we are asked to believe, "could not see that there was anything to choose between what Britain was doing to them and what the Nazis were doing to the peoples of Europe." Mr. Atiyah is unjust to his countrymen who saw very well. Would they have been better off if Germany had won? The truth is that the ex-Mufti did not care for these things. Any stick was good enough to beat the British, and a stick that beat the Jews as well was better still. In a rash telegram to Hitler dated July 4, 1942, the ex-Mufti congratulated the Führer on his victories and expressed "the sincere joy of the Arabian people."

Was that really the wish of the Arab people or was that one of the ex-Mufti's "misguided actions"? If the first, then the Arabs can hardly expect much sympathy from the Allies to-day. If the second, is it not time that the Arabs renounced him as their leader? Mr. Atiyah cannot have it both ways.

N.Z.O. RIDDLE

The "Palestine Review" published in Jerusalem, writes:

WHILE the Right wing warmly applauded the decision of the Revisionists to return to the Zionist Organisation and the Left wing as warmly expressed regret, the general reception of that decision has been of a mixed and uncertain nature. The Right wing, of course, welcomes an addition of strength to its ranks in order to oppose the political and social policies of the present leadership, and especially to increase the weight of the anti-Weizmann camp. The Left wing regrets the return since it sees no sign of any change of heart in Revisionism nor does it believe that Revisionists have learnt the lesson of failure of anti-democratic ideas elsewhere. The majority of the Yishuv, however, is somewhat uncertain about the whole matter. Unity is desired whole-heartedly; but will the return of the Revisionists promote unity? Judging by what the Revisionist newspaper, *Hamashkif*, continues to publish, there is not much to be expected in that direction. There are those who maintain that before they can form any view on the Revisionist decision they seek to know who the Revisionists are now, and for what they stand. In the past they knew that Revisionism was Vladimir Jabotinsky. Since his death Revisionism is represented by people unknown to the public, certainly unknown for any achievement or service to Zionism. Most of Jabotinsky's lieutenants of twenty years ago have disappeared, having died or left the party or gone into the wilderness. Moreover, the process of internal disruption which started in Revisionist ranks even before Jabotinsky's death, has been accelerated during recent years, and to-day it is difficult to know who is who in that camp. A Revisionist spokesman has in fact now declared that the recent referendum means the return to the Congress of the Revisionist Union, but not of the "New Zionist Organisation".

Mood Of Expectancy

by

Israel Schen

Our Special Correspondent

THE Anglo-American Committee of Enquiry has submitted its report, and, by the time this article is published, its contents may have been made known to the world. This is possibly a unique instance of official action in connection with Palestine being completed ahead of schedule. Now that the position in the Middle East is somewhat clearer than it was when Mr. Bevin made his statement on Palestine, the Government may see fit not to delay the publication of its decision unduly. Meanwhile the clear air of Palestine has become thick with rumours about the Committee's recommendations, the most persistent being that 100,000 certificates should be made available immediately for Jews in the camps of Europe. It is also suggested that the lifting of the restrictions on land sales may be among the recommendations. Whether or not the final decision is acceptable to the Jewish people, it is clear that no offer of certificates will be rejected. A steady influx of Jews in large numbers for the next year or two will certainly have a steadying influence on the Yishuv, especially if land can be acquired for large-scale agricultural development. The task of absorbing the immigrants will be of such magnitude that the energy of the youth will surely find the healthy outlet it craves. The outlook of the Yishuv will undergo a considerable transformation if it feels that Palestine is taking in—even though over a limited period—as many Jews as it possibly can.

* * *

FOR 101 hours fifteen leaders of the Yishuv fasted in an effort to awaken the slumbering conscience of Britain and the world so as to enable the immigrants on board the "Dov Hos" to proceed to Palestine. For a day the Yishuv abstained from work and fasted in support of its leaders. As a political means the fast can hardly be said to have achieved its end. It was only on the 17th April, two days after the immigration quota for April-May became due, that the Jewish Agency was informed that it might allot certificates out of the quota to the immigrants in Spezia harbour. The delay was unnecessary. Its only result was to prolong the fast by two days, causing needless hardship to the leaders who had voluntarily undertaken the ordeal, and to cast a shadow over the Passover Festival. It was, in fact, only the day before yesterday that the Agency was actually given 679 certificates for the purpose, and these will suffice for only just over half the immigrants of the "Dov Hos". Meanwhile the immigrants in question have stated their determination to set sail by the end of this week. They have threatened disastrous consequences if they are prevented from doing so. In the meantime another 116 would-be immigrants have been detained at Udine, and 400 at Trieste.

Thus the hunger-strike did not yield the results hoped for. But it was far from being without effect in other respects. When it was first announced that a hunger-strike was to go on until the immigrants were allowed to set sail, not a few people tried ineffectively to hide a smile of scepticism. But, by the time the fast had entered on its third day, the smiles vanished, and gave way to admiration and concern. Delegations from all over the country came to hearten the fasting leaders, and on the last two days of the fast the courtyard of the Jewish Agency was thronged with visitors, including congregations of worshippers straight from synagogue. The knowledge that, in the Va'ad Leumi building, fifteen men and women were fasting when the Jewish people as a whole were feasting, cast a gloom over every Seder table. And the news that a Seder had been held for them at which they each ate a piece of Matza "the size of an olive" and drank a little weak, unsweetened tea, made a profound impression. The hunger-strike may not have aroused the conscience of the world, but it rallied the Yishuv round its leaders. Like soldiers who see their officers taking risks in action, the Jews of Palestine were profoundly stirred by the risk to which their leaders exposed themselves. The criticism and dissatisfaction of many gave way to wholehearted respect and admiration. On balance the hunger-strike can be considered a success.

The dignity of the Yishuv's reaction to the detention of the immigrants in Italy was unfortunately marred by further terrorist outrages. Last week attacks were made on the Convalescent Depot and Military Leave Camp at Nathanya, resulting in a small haul of arms. This week there was an attack on the police fort at Ramath Gan. Although the attackers made off with an unspecified quantity of arms, the raid involved the death of two Jews and one Arab. The explosion of several bombs at Tel Aviv Railway Station resulted in the mortal wounding of a Jew who claimed to be a passer-by.

No one can with any degree of conviction censure the daring release of immigrants, some of whom were in danger of being sent out of the country, from Athlit Clearance Camp some months ago. But the latest outrages seem to defy all logic and understanding. Surely the acquisition of even an enormous quantity of arms does not justify the throwing away of three Jewish lives badly needed for constructive effort. Moreover, why should the Arab supernumerary constable at Ramath Gan have had to pay with his life for doing his duty?

* * *

THE first post-war Zionist Congress is approaching, and interest in Palestine has begun to be directed towards it. The Labour Party has appealed to other Left-wing parties to form a joint list based upon a Jewish State. Hashomer Hatzair is so far opposed to co-operation on that basis. Ahduth Ha'avodah (Unity of Labour), whose fusion with the "Left Poale Zion" is said to be imminent, is still undecided. It has so far made its acceptance of the joint list conditional upon all the Zionist Socialist parties' agreement to it. Talks are said to be now in progress between the Labour Party and Ahduth Ha'avoda which may lead to a modification of the [illegible]'s attitude.

There has also been a move to effect a fusion of the two General Zionist parties. Mr. Emanuel Neumann tried to bring about such a fusion, but it is not yet clear with what effect. The General Zionists A are to hold a conference shortly, and presumably the matter will come up for discussion. Apparently the more moderate members of General Zionists B would welcome fusion; but in the event of its achievement the more extreme members are liable to make common cause with the Revisionists, when the latter re-enter the Zionist Organisation.

Lesson Of The Strike

Our Jerusalem Correspondent writes:

FOR over a fortnight life in Palestine was seriously dislocated by the strike of Government junior officials and employees to obtain a minimum wage and secure the fulfilment of a number of elementary demands. The strike began among the Tel Aviv postal workers on the 9th April, and spread to other centres the next day. On the 16th there was a general stoppage of work by junior civil servants and casual employees of all Government departments (including the railways). The strike ended only yesterday, the majority of the employees' demands having apparently been conceded. The only serious difference now outstanding is that of strike pay. Unless the Government gives in on this point, the strike may break out afresh.

There were some interesting features about the strike. The public supported it, even though it suffered considerable discomfort and material loss. The Government showed up badly in the crisis. In an official communiqué it mentioned 50,000 officials and employees as being on strike, whereas the correct figure was in the neighbourhood of 23,000. A great deal of ridicule was heaped upon the Government for not even knowing how many of its employees had walked out, and its ignorance on this point was adduced as further evidence of its incompetence. The waning prestige of the Palestine Administration has undergone an almost total eclipse through its clumsy handling of a situation that ought never to have arisen. Goodwill and a sincere desire to promote the welfare of the country will have to be evinced before the Government can hope to redeem itself in the eyes of the population, both Jewish and Arab.

Another feature of the strike was the united stand of the Arab and Jewish employees (who are in the proportion of something like five to one). It would, however, be rash to draw any far-reaching political inferences from this fact. Dr. Magnes was unable to resist the temptation of coming out with a statement, the burden of which was "I told you so". Ichud (Dr. Magnes' group) was obviously right all along. So carried away was Dr. Magnes that he rose from the sordid plane of a common effort to wring a living wage from a reluctant Government into the stratosphere of "the creation of a new body of Semitic ideals." The only other group which sought to make capital out of the Jewish-Arab unity were the Arab Communists, who, by the way, have little use for Dr. Magnes.

It should be clearly understood that the Arab majority of Government employees co-operated with the minority of their Jewish fellow-workers solely to better their own conditions. (Incidentally, if the additional expenditure in satisfying their grievances is taken from the population in the form of additional taxation, the Jews will have to foot most of the bill.) The Civil Service is one of the main sources from which the Arab nationalist movement draws its strength. For instance, the staffs of the Arab Offices in England and America include, to my knowledge, at least five former Government officials. One of them was a colleague of mine during the days when I occupied an humble position in the Government service. If, therefore, any real co-operation between Jews and Arabs does come about—as certainly it will one day—it is very unlikely to begin in the Civil Service.

Location.	Area. sq. ft.	Starting date for Building.	Estimated completion date.	Numbers to be employed (approx.).
Newport	5,000 (Ext.)	8.45	1.2.46	10
Newport	10,800 (Ext.)	11.45	3.46	No additional workers
Newport	15,000 (New)	—	—	300
Newport	75,000 (New)	—	—	500
Newport	50,000 (New)	—	—	2,000
Newport	94,500 (Ext.)	—	—	No additional workers
Newport	50,000 (New)	—	—	300
Newport	50,000 (New)	—	—	130
Pengam	40,000 (New)	—	—	475
Pembroke	25,000 (New)	—	—	250
Pontardawe	50,000 (New)	—	—	600
Pontenry	25,000 (New)	—	—	250
Pontllanfraith	10,000 (New)	—	—	150
Pontygwaith	75,000 (New)	14.2.46	8.46	30
Pontypool	116,000 (Ext.)	—	—	277
Pontypool Road	20,000 (New)	—	—	250
Pontypridd	10,000 (New)	—	—	60
Pontypridd	75,000 (New)	—	—	500–1,000
Pontypridd	10,000 (New)	—	—	165–200
Porth	15,000 (New)	—	—	50
Pyle	20,000 (New)	—	—	200
Rhondda Fach	60,000 (New)	—	—	200
Rhymney	27,000 (New)	15.2.46	—	450–900
Risca	25,000 (New)	—	—	140
Rogerstone	30,000 (New)	—	—	80–100
Rogerstone	30,000 (New)	—	—	500
Swansea	18,000 (New)	18.9.45	4.46	50
Swansea	9,000 (Ext.)	12.1.46	6.46	No additional workers
Swansea	8,250 (Ext.)	1.10.45	—	80
Swansea	50,000 (New)	—	—	250–300
Swansea	60,000 (New)	—	—	200
Tredegar	30,000 (New)	—	—	250
Tredegar	25,000 (New)	—	—	250
Treforest	30,000 (New)	15.10.45	3.5.46	145
Treforest	20,000 (Ext.)	28.9.45	7.46	200
Treforest	8,250 (Ext.)	3.9.45	31.1.46	150
Treforest	5,700 (Ext.)	3.12.45	31.5.46	153
Treforest	6,000 (Ext.)	5.12.45	30.4.46	15
Treforest	28,300 (Ext.)	10.9.45	30.4.46	150
Treforest	12,000 (New)	15.10.45	30.4.46	100
Treforest	15,720 (Ext.)	31.3.46	—	130
Treforest	20,700 (Ext.)	9.4.46	—	200
Treforest	6,000 (New)	—	—	49
Treforest	12,000 (Ext.)	—	—	154
Treforest	17,000 (Ext.)	—	—	30
Treforest	41,697 (Ext.)	—	—	50–100
Treforest	20,000 (Ext.)	—	—	130
Treforest	51,850 (Ext.)	—	—	125
Treorchy	176,100 (New)	11.2.46	31.12.46	350–500
Treorchy	23,000 (New)	—	—	100
Treorchy	70,000 (Ext.)	—	—	1,000
Tumble	25,000 (New)	—	—	250
Ystalyfera	25,000 (New)	—	—	250

PALESTINE (ANGLO-AMERICAN COMMITTEE'S REPORT)

The Prime Minister: I desire to make a statement in regard to the publication of the Palestine Report.

His Majesty's Government desire to express their appreciation for the care and trouble which the Committee have devoted to the preparation of the Report. They hope that it will prove to be a notable contribution to the solution of the problems of Palestine and of the Jews in Europe, both of which they have so much at heart. His Majesty's Government received the Report only last week. His Majesty's Government and the United States Government jointly appointed the Committee, and the Report is addressed to both Governments. His Majesty's Government are now studying it and will consult with the Government of the United States as soon as possible.

[The Prime Minister.]

The Report must be considered as a whole in all its implications. Its execution would entail very heavy immediate and long term commitments. His Majesty's Government wish to be satisfied that they will not be called upon to implement a policy which would involve them single handed in such commitments, and in the course of joint examination they will wish to ascertain to what extent the Government of the United States would be prepared to share the resulting additional military and financial responsibilities.

The Report recommends that 100,000 certificates for the admission of Jews to Palestine should be authorised immediately, and awarded so far as possible in 1946, and that actual immigration should be pushed forward as rapidly as conditions permit. The practical difficulties involved in the immediate reception and absorption of so large a number would obviously be very great. It is clear, from the facts presented in the Report regarding the illegal armies maintained in Palestine and their recent activities, that it would not be possible for the Government of Palestine to admit so large a body of immigrants unless and until these formations have been disbanded and their arms surrendered. As the Report points out, private armies constitute a danger to the peace of the world and ought not to exist. Jews and Arabs in Palestine alike must disarm immediately. The Committee have drawn attention to the failure of the Jewish Agency to cooperate in dealing with this evil, and have expressed the view that the Agency should at once resume active and responsible cooperation with the mandatory power. His Majesty's Government regard it as essential that the Agency should take a positive part in the suppression of these activities. They hope that both Jewish and Arab leaders will give counsels of patience and restraint. His Majesty's Government recognise that decisions must be taken as soon as possible but meanwhile the House will understand that I am unable to make any further statement.

Mr. Churchill: Are we rightly understanding that His Majesty's Government will now immediately enter into discussions with the Government of the United States as to the joint action necessary to do justice to this very important and far reaching Report? Is that so?

The Prime Minister: Yes, Sir.

Mr. Churchill: In those circumstances we should certainly not wish to press for a Debate at the present time. We hope the right hon. Gentleman will let us know when the moment is opportune. We do regard the matter as urgent, on account of the practical difficulties that may arise. May I ask the right hon. Gentleman whether he is likely, in the near future, to have any statement to make about the negotiations for a new treaty with Egypt?

The Prime Minister: On the first point, we do regard the matter as one of urgency, and we shall get into touch with the Government of the United States as soon as possible. As soon as a decision has been come to it will be communicated to this House. I have no statement to make immediately with regard to Egypt. As soon as there can be any statement I shall see that it is given to the House.

Mr. Janner: In view of the extreme pressure of circumstances in Europe at present, and in view of the fact that an authoritative statement has already been made in America in this regard, will the right hon. Gentleman see to it that at least the portion of the Report which refers to permitting immigration shall be dealt with as rapidly as possible?

The Prime Minister: I have already explained that His Majesty's Government consider the Report should be dealt with as a whole.

Mr. Churchill: I hope the right hon. Gentleman will bear in mind that on the question of the Egyptian treaty negotiations there is a certain amount of anxiety.

The Prime Minister: I quite appreciate that.

Mr. Silverman: Could I ask my right hon. Friend to qualify a little more what he means by the statement that "the Report should be dealt with as a whole?" Inasmuch as the Report recommends a certain immigration in 1946, and recommends further immigration in other years for an undefined and unlimited period, does my right hon. Friend mean that no decision will be taken as to the disposal of displaced persons now in concentration camps in Europe until final

decisions have been taken about the ultimate solution of the political problems in Palestine?

The Prime Minister: I think my statement was quite clear. It is obvious that any action taken will have its repercussions. The Report deals with the immediate and long term positions. The thing must be reviewed as a whole.

Mr. Silverman: Everybody recognises that the problem must be treated as a whole. What people are interested in is what is to happen to the people now living in an almost indescribable, hopeless and helpless condition in camps all over Europe, the last remnants of the worst tragedy known to human history. Are they to remain there indefinitely, or is any early hope to be given to them?

The Prime Minister: I must ask the hon. Member to wait until the Government have had an opportunity of studying the question and making an announcement.

Mr. Silverman: That may take a long time.

BILL PRESENTED

ATOMIC ENERGY BILL,

"to provide for the development of atomic energy and the control of such development, and for purposes connected therewith," presented by Mr. John Wilmot; supported by the Prime Minister, Mr. Herbert Morrison, Mr. Ernest Bevin, Sir Stafford Cripps and Mr. Woodburn; to be read a Second time upon Monday next, and to be printed. [Bill 113.]

ORDERS OF THE DAY

NATIONAL HEALTH SERVICE BILL

Order read for resuming adjourned Debate on Question [30th April], "That the Bill be now read a Second time."—[*Mr. Aneurin Bevan.*]

Question again proposed.

3.39 p.m.

Sir Henry Morris-Jones (Denbigh): At the adjournment of the Debate last night, I had to sit down after a few disjointed remarks. I hope the House will now allow me to finish my speech. Despite great temptation to the contrary after the night's repose, in view of the large number of right hon. and hon. Gentlemen who wish to take part in this Debate, I promise to be as short as possible in finishing what I have to say. I was speaking about the terms of service under the Bill. It is very unfortunate that the Spens Report, about which we hear so much, is not available to hon. Members now. Neither the public nor the doctors nor the dentists know the terms of service on which practitioners will have to work under this Bill. The Minister did give an indication of his trend of mind. He spoke on the question of capitation and salaries. I was very glad to notice that he laid more emphasis on capitation than on salaries.

He may be interested to know that at the conference in London last night the panel doctors expressed themselves unanimously against any salary at all, and I think they came to a wise decision. It is to their credit that they came to that decision, and I ask the right hon. Gentleman now, whether he will not drop the salary altogether from the terms of service, because the whole medical profession, and those associated with them,

[Sir H. Morris-Jones.]

regard the salary as placing them immediately in the position of State servants. And so it does. Under these terms the Minister, or any other Minister who comes after him, will have power to vary the salary if he likes. He may make the capitation fee less and the salary more. He may in time make the salary 90 per cent. and the capitation fee 10 per cent., with the result that medical men become more and more tied as State servants. They have a very genuine fear in regard to this matter, and I hope the right hon. Gentleman will give it his consideration.

After all, a salary is not altogether fair in its distribution, because it is given to the inefficient as well as to the efficient. Suppose there are three or four men practising in a small town. There are "dud" practitioners in the medical profession as in every other, and if you give a basic salary to a man who is inefficient or takes no interest in his work, and who may have not more than 100 on his panel, you have to give the same salary to another man in the same town, who may have 2,000 people on his list because of his energy, initiative, resource and interest in his work. The same basic salary is paid to the inefficient and to the efficient. It is not without reason that the medical profession prefer the capitation system. It gives them more interest in their patients, and more incentive to work. It gives them a feeling of a closer personal association with the people themselves. You cannot change human nature. I am told that the world is still very young, and that civilised man has only been on this planet some 10,000 years, but you cannot alter human nature, which demands a personal interest and incentive in work. I trust that the right hon. Gentleman will reconsider the whole question of salaries and capitation fees from that point of view.

Members of the medical profession, the dental profession and similar professions are not sacrosanct. They come into their professions, many of them, on economic grounds. Even a clergyman, I understand, when he takes a living, makes a calculation of what he is likely to get out of marriages and indeed out of funerals as well, so I do not think that a doctor would be unreasonable to take an interest in his capitation fees. The right hon. Gentleman has suggested in the White Paper that, on a number of patients, over a certain

figure, it is his intention to make the capitation fee smaller. That would be a very dangerous thing to do. The people who came in under this lower figure would be a separate category, different from the main body of the doctor's patients—I presume they would be considered small "capitationists"—and I hope the right hon. Gentleman will consider that point.

I think the right hon. Gentleman was quite wrong on the question of the sale of practices. The medical man, like every other professional man in this country, whether he is an accountant, a lawyer, an architect or anything else, has a complete right to sell his practice, which is the fruit of his endeavour, and represents the goodwill which he has built up. I think it is nonsensical on the part of the right hon. Gentleman to call it a shameful thing. What is it, after all? It is nothing more or less than an introduction. A doctor going to a new district may be many months before he knows anybody, but if he buys a practice, he buys the goodwill and gets an introduction to the people. Under the panel system, when a panel practice is sold, every person on that doctor's list is notified of the change in the practice, and he or she has the right to change. What do they do? They wait to see what sort of a man the new doctor is. They try him, find out what good he is, and if he is not good they change. In describing this free choice as the sale of patients I do not think the right hon. Gentleman is using terms which bear any relation to the facts.

On the question of compensation, I do not wish to say anything about the amount; I do not think anybody could quarrel about the amount, but I understand that the doctors are against compensation altogether. Therefore, I am not for the moment questioning the amount of compensation. What I am questioning is the suggestion that there is any need for compensation. Doctors prefer to retain their practice asset.

Mr. Percy Wells (Faversham): Is the hon. Member suggesting that the doctors prefer to give their practices?

Sir H. Morris-Jones: What I am trying to say is that the medical profession, as a whole, prefer to retain their goodwill and the right to sell their practices, rather than be given compensation. They hold that view by an overwhelming

London, 1st May (Palcor Agency).

The Prime Minister, Mr. Attlee, made a statement in the House of Commons to-day on the Palestine Report. He said H.M. Government desire to express their appreciation for the care and trouble the Committee has devoted to the preparations of the Report. They hope it will prove to be a notable contribution to the solution of the problems in Palestine and of the Jews in Europe - both of which they have so much at heart. H.M. Government received the Report only last week. H.M. Government and the U.S. Government jointly appointed the Committee and the Report is addressed to both Governments. H.M. Government are now studying it and will consult with the Government of the U.S. as soon as possible.

The Report must be considered as a whole in all its implications. Its execution would entail very heavy immediate and long-term commitments.

H.M. Government wish to be satisfied that they will not be called upon to implement a policy which would involve them single-handed in such commitments.

In the course of such joint examination they wish to ascertain to what extent the Government of the U.S. would be prepared to share the resultant military and financial responsibilities.

The Report recommends that 100,000 certificates for the admission of Jews to Palestine should be issued immediately and awarded as far as possible in 1946, and that immigration should be pushed forward as rapidly as conditions permit.

The practical difficulties involved in the immediate absorption of so large a number of immigrants would obviously be great.

It is clear from the facts presented in the Report with regard to

illegal armies and their recent activities, that it would not be possible for the Government of Palestine to admit such a large number of immigrants unless and until these formations have been disbanded and their arms surrendered.

These armies constitute a danger to the peace of the world. Jews and Arabs alike must disarm.

The Committee has called attention to the failure of the Jewish Agency to co-operate in dealing with them and they express the view that the Agency should at once resume active co-operation with the Mandatory Power.

H.M. Government regard it as essential that the Agency should take an positive part in the suppression of these activities and they hope that Jewish and Arab leaders will give counsel of restraint and patience.

H.M. Government realise that decision must be taken as soon as possible. Meanwhile the House will understand that I am unable to make any further statement.

MR. CHURCHILL: Are we right in understanding that the Government will now, immediately, enter into discussion with the Government of the U.S. as to the joint action necessary to do justice to this very important and far-reaching Report?

MR. Attlee: Yes, Sir.

MR. CHURCHILL: In these circumstances we will not press for a Debate at the present time. We hope the Prime Minister will let us know when the moment is opportune for one. But we do regard this matter as urgent on account of the practical difficulties that may arise.

May I ask also whether the Prime Minister is likely, in the near future, to have a statement to make about negotiations for a new Treaty with Egypt?

Mr. ATTLEE: We regard ~~is~~ the Palestine question as one of vital urgency, and we shall get into touch with the Government of the U.S. as soon as possible. As soon as a decision has been come to, it will be communicated to the House.

With regard to Egypt, I have no statement to make at present. As soon as it can be made, I shall see that it will be made.

Mr. JANNER: In view of the extreme pressure of circumstances, will you see that the portion of the Report dealing with immigration shall be dealt with as soon as possible?

Mr. ATTLEE: H.M. Government consider that the Report should be dealt with as a whole.

Mr. CHURCHILL: I hope you will bear in mind that on the question of the Egyptian Treaty negotiations there is a certain amount of anxiety.

Mr. ATTLEE: I quite appreciate that.

Mr. SILVERMAN: What do you mean by the statement that the Report must be dealt with as a whole? The Report recommends the permission of certain immigration in 1946 and other immigration for an indeifnite and unlimited period. Do you mean that no decision will be taken about that or about the Displaced Persons in concentration camps in Europe until a decision is taken on the Report as a whole?

Mr. ATTLEE: I think my statement is quite clear. It is quite obvious that any action taken will have repercussions. The Report deals with immediate and long-term problems and the thing must be considered as a whole.

Mr. SILVERMAN: One of the recommendations is that assistance should be given to people living in indescribable and hopeless conditions in camps all over Europe. Are they to remain there indefinitely, or is any hope to be given to them?

Mr. ATTLEE: Wait until the Government have had an opportunity of studying the Report.

THE JEWISH AGENCY FOR PALESTINE

Information Department

A spokesman of the Jewish Agency for Palestine made the following statement at the time of publication of the Report of the Anglo-American Committee of Enquiry on Palestine:-

The Jewish Agency for Palestine will give careful consideration to the Report of the Anglo-American Committee of Inquiry, and in due course publish its comments.

In the meantime a few preliminary observations may be made on Chapter I containing Recommendations.

(1) The two Recommendations as to immediate policy - the earliest possible admission to Palestine of 100,000 Jewish refugees, and the repeal of the Land Law of 1940, which involved racial discrimination against the Jews - will be welcomed by the Jewish people.

(2) The immediate admission of 100,000 Jewish refugees was asked for in August, 1945, by President Truman after the receipt by him of a report on the intolerable position of the surviving remnants of European Jewry. The Jewish people will ever be grateful for this act of statesmanship, wherein the President made himself the spokesman of the conscience of mankind. It is now to be expected that the immigration of the 100,000 will be carried out with the utmost dispatch, and that all the bodies indicated by the Committee (the Governments of Great Britain and the United States, the Jewish Agency for Palestine, U.N.R.R.A., and other public and private organisations will co-operate.

(3) The Land Law of 1940 was condemned from the outset by the British Labour Party, including leading members of the present Government, just as the whole White Paper policy of 1939 was opposed by the entire Labour Party, Mr. Churchill and other distinguished representatives of British public opinion and by the Permanent Mandates Commission, as a breach of faith towards the Jewish people and a violation of international obligations.

(4) Some of the Committee's recommendations on future policy are readily admitted by the Jewish Agency. Such are those designed to safeguard in equal measure the rights of Moslem, Jewish and Christian inhabitants of Palestine, to protect

the/

the Holy Places of all religions, to develop further the country both for absorption of additional immigration, and to raise the standard of living of the inhabitants. In land development the aim should be, as defined by the Committee, that "it is in the interests of Jews and Arabs alike that all land should be developed and put to the fullest possible use."

(5) Certain other recommendations of the Committee bear the marks of inadequate opportunity for full enquiry, e.g. the suggestion that Jewish education, as to text-books, and curricula, should be controlled by the Palestine Administrative. The most serious flaw in the Committee's conclusions must, however, at once be pointed out.

(6) As the Committee itself admits, the transfer to Palestine of 100,000 Jews does not solve even the problem of the victims of Nazi persecution in Europe, let alone meet the immigration needs of Jews in other lands. It states that "the number of Jewish survivors...with whom we have to deal, far exceeds 100,000" also that "we know of no country to which the great majority can go in the immediate future other than Palestine. Furthermore, that is where almost all of them want to go." But the Committee fails to provide for their needs or for that of Jews in other parts of the world whose position is no less insecure, just as it fails to realise the core of the entire problem.

(7) The terms of reference of the Committee limited its investigations to the Continent of Europe and to Palestine. The central problem of the homeless and stateless Jewish people has been left untouched by its Report. The solution of that problem was aimed at in the Balfour Declaration and the Mandate approved by the League of Nations and the U.S.A. Congress. They provided for the reconstitution in Palestine of the National Home for the Jewish people. It is the firm conviction of the Jewish Agency, and of the overwhelming mass of Jews throughout the world, that the National Home cannot be really secured, save within the framework of the Jewish State.

As has been made clear from the beginning, the Jewish State is to be based on democratic principles and full equality of rights for all citizens, without distinction of race or religion, and will provide ample opportunities of cultural and

religious/

religious self-expression for all communities. No Jew outside Palestine will be able to claim citizenship of that State; he is a citizen of his country of residence, with the same rights and duties as all other citizens. But any Jew in need of a home would be enabled by the Jewish State to settle in Palestine as of right.

In establishing an Arab State in one section of the Mandated territory of Palestine (Transjordania), the Mandatory Government precluded itself from denying to the other section the right to become a Jewish State.

30. 4. 46.

-1-

[illegible] 1940 [illegible]

[illegible] 100,000 [illegible]

[illegible]

-2-

[illegible]

[illegible] 1940 [illegible]

[illegible] 3.1 [illegible]

[illegible] 1939 [illegible]

[illegible] 1939 [illegible]

-3-

[illegible]

in the interests of Jews and Arabs alike that al land should be developed and put to the fullest possible use'

[illegible]

-4-

[illegible]

- 5 -

והמרה והתומך [illegible] זה [illegible]
[illegible] פעמים רבים, [illegible]
הוועדה לא היה לה שהות [illegible]
[illegible] את [illegible] זה [illegible] הכל
[illegible] ו[illegible], [illegible] התומך
[illegible] את התומך [illegible] לה [illegible]
[illegible] את [illegible]
[illegible] את [illegible]
[illegible] לבעיות הלאומי. [illegible]

~~[illegible]~~

- 6 -

אף כי כמה העדות והבעת [illegible]
[illegible] את הוועדה [illegible]
[illegible] את הוועדה [illegible]
[illegible] לא [illegible]
[illegible] פעמים [illegible] את [illegible]
[illegible] לא [illegible]
[illegible]
את היהודים ואת [illegible].
[illegible]
[illegible] את הוועדה [illegible]
את [illegible]
את [illegible]
[illegible]
הסוכנות היהודית [illegible]
את [illegible]

- 7 -

[illegible] המספר הכולל, [illegible]
את הממשלה האמריקנית [illegible]
[illegible]
[illegible].
כי [illegible]
[illegible] פעמים [illegible]
[illegible]
את [illegible]
[illegible] הוועדה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

- 8 -

~~[illegible]~~ [illegible]
הוועדה [illegible]
[illegible]
[illegible] את [illegible]
[illegible]
את [illegible]
הוועדה קובעת:

The number of Jewish survivors of nazi and fascist persecution with whom we have to deal ~~[illegible]~~ exceeds 100.000

[illegible] את [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]. הוועדה קובעת:

We know of no country to which the great majority can go in the immediate future

9a

מה מצבם והיה של היהודים?
מה עתיד היהודים בארצות אחרות
[illegible] אשר רב מרכזים של יהודי
אירופה? ~~המאה~~ [illegible]

other than Pal.9 Furthermore, that is where almost all of them want to go. There they are sure that they will receive a welcome denied them elsewhere. There they ~~co~~ hope to rebuild their lives.

ט. [illegible] הוועדה [illegible] לספר
כל זה [illegible] באמרת [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
הגולות — [illegible]

טו — [illegible]
הספרות לפני, [illegible]
[illegible] —
„[illegible] הבית [illegible]
היהודים", [illegible]
[illegible] —
היהודי [illegible], ~~[illegible]~~
[illegible]
~~[illegible]~~
~~[illegible]~~
~~[illegible]~~
~~[illegible]~~
[illegible] — [illegible] היהודי —
העם היהודי [illegible]
המולדת [illegible]

11

לא יבנה על ידי [illegible] [illegible]
אל מולדת — ולא [illegible] והינקות-
מרונה [illegible] של יסורת [illegible]
[illegible] [illegible] לצאת [illegible] את משנה
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible], שזה [illegible] את [illegible]
[illegible] [illegible] בהנהלת [illegible]
[illegible], [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] הספר [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] את [illegible] משהו
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] הוא [illegible] [illegible]
[illegible] הוא [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] שזה הוא [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] את [illegible]
ואין לה [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] — [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible]
~~[illegible] [illegible]~~ [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ~~[illegible]~~

12

[illegible] את [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] את [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] את [illegible]
[illegible] את [illegible] [illegible], ~~[illegible]~~
~~[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]~~
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] להיות [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible].

rejecting the whole report but must only fight unfavourable interpretations. The 100,000 was a test point.

Mr. Linton said that His Majesty's Government before issuing decisions might ask the Jewish Agency whether they would negotiate with the Government and State Department regarding the terms of their decisions on the report.

Mrs. Dugdale said it was important for the non-Jewish world to know that the Jews were going to co-operate. They ought to say they considered the report a basis for further negotiations without delay. A hundred thousand was a test case. Of course conditions must be made, e.g. he who pays the piper calls the tune. This could lead to favourable public opinion in England and America.

Mr. Shertok warned against enthroning the report. The Jewish Agency's reaction should not be sweeping and should show a serious reader that the Jewish Agency was a serious and responsible body. Their statement should only criticize the document on its merits. He also thought it advisable to try and consult the Government.

Mr. Ben Gurion (summing up) accepted Mr. Sacher's and Mrs. Dugdale's views on the reactions of public opinion in England. They must continue the fight for a Jewish State.

Their immediate reply to the Jewish people must consider the 100,000 and the repeal of the Land Law and must reject conclusions based on terms of reference which ignore Jewish homelessness. A serious crisis was near. They must try and come to an understanding with Great Britain.

Various approaches to the Government were considered.

The meeting adjourned till April 30th.

SECRET AND CONFIDENTIAL.

MINUTES OF A MEETING HELD AT 77 GREAT RUSSELL STREET, W.C.1. ON TUESDAY 30th APRIL, 1946, AT 11.30 a.m.

Present:
Mr. D. Ben Gurion
Mr. M. Shertok
Mr. D. Horowitz
Mr. B. Locker
Mrs. B. Dugdale
Sir Simon Marks
Mr. H. Sacher
Mrs. I. Sieff
Mr. J. Linton
Mr. J. Hodess
Mr. L. Bakstansky
Mr. S. Rowson

The meeting was devoted to detailled consideration of a draft of a statement to be issued by a spokesman of the Jewish Agency for publication simultaneously with the Report of the Anglo-American Committee of Enquiry.

After general discussion the draft was referred to a sub-Committee consisting of Mr. Ben Gurion, Mrs. Dugdale and Mr. Sacher for final Revision.

The meeting adjourned at 12.30 until 1st May, 1946.

MINUTES OF A MEETING HELD AT 77 GREAT RUSSELL STREET ON 1st May, 1946.

PRESENT.

Mr. D. Ben Gurion
Mr. M. Shertok
Mr. B. Locker
Mr. D. Horowitz
Mrs. B. Dugdale
Mr. J. Linton
Mr. S. Rowson

Mr. Ben Gurion stated that it was necessary for the Executive to prepare a detailed reply to the Report, and it was decided that Mr. Shertok and Mr. Horowitz should undertake this.

Mr. Ben Gurion stated that it was necessary for a full meeting of the Executive to be held in Palestine after the reaction of the Press, the Arabs, His Majesty's Government and the Labour Party had been ascertained. He thought that the meeting might be held either the last week in May or after the Labour Party Conference on June 8th.

Mr. Shertok said that if His Majesty's Government issued a clear and satisfactory statement there might be no need for a full Executive meeting, which would be at the expense of practical work, in London and Washington.

This suggestion was accepted and it was decided to wait until tomorrow before cabling Palestine and U.S.A. regarding the proposed Executive Meeting in case a statement was made by Mr. Attlee in the Commons.

The meeting terminated.

should be implemented referring in particular to Article 6 but they gave the following interpretations and conditions to this Article: 1) The welfare of the Jews and Arabs in Palestine. 2) The economic position of Palestine. 3) The stage of execution of development schemes. They hinted at a figure of 12,000 a year but were not so specific as the Royal Commission. The report contained nothing about provisions regarding immigration which should appear in the trusteeship agreement.

As regards land, the law of 1940 was to be rescinded but was to be replaced by a new law to protect tenants and small owners. The present Administration and the Colonial Office might draft a hostile law which might be worse than the 1940 law. The whole chapter on land was entirely negative. In the Commission's view all schemes of development depended on peace which according to them and to Mr. Bevin would not be attained and 2), on consultations with the neighbouring States i.e. Lebanon, Syria and Transjordan. But industrial development was of no concern to these countries, only the development of the Jordan, the Yarmuk and the Littani was of interest to them. Thirdly, the Jews are to provide the money but control was to remain with the Administration.

The principle that Palestine was never to be a Jewish or an Arab State but was to become a trusteeship might imply self-government in the distant future, based on the Brotherhood of Man, whatever that might be, but more likely meant the country was to become a strategic base.

To bring about an equality in living standards Jewish taxes were to be spent on Arabs. But there was no equality for example on land-holdings, or the extent of independence.

The Jewish School System was to be controlled by Colonial officials. This was unimportant in itself, but it was a negative proposal.

The remarks about Christianity wereimportant and probably inserted by Judge Hutcheson.

The Jewish Agency was requested to co-operate in combating terrorism, in putting down illegal immigration, and in restoring law and order. But it had no share in the Government and therefore could have no responsibility in maintaining law and order. Even if it was said that every Jew everywhere was a citizen of Palestine such a remark was obviously nonsense.

Mr. Sacher remarked that the Commission emphasised that immigration was not a monopoly of the Jews.

Mr. Ben Gurion said that was so. One hundred certificates of each monthly schedule were usually allocated to non-Jews.

As to our reaction to the public, the 100,000 certificates and the repeal of the Land Law were of course satisfactory. But they are long overdue and even according to the Commission are inadequate. The Labour Leaders had always opposed the Land Law and President Truman had urged the admission of the 100,000.

The first reaction should not contain detailled criticism but should point out that there was no possible solution to the world Jewish problem but a Jewish State.

Jewish constructive work in Palestine was carried out during a period of world strife and trouble should not be a pretext for stopping further development. They would welcome Arab co-operation but the only sign hitherto was the boycott. The Administration had proved its inability to develope the country and they should ask for the immediate transfer of immigration and development to the Agency.

Mr. Shertok accepted Mr. Ben Gurion's general line. The 100,000 were limited to Nazi victims i.e., to Europeans but he expected no serious difficulty over the admission of English Chalutzim or Yemenites. There was not necessarily any obstacle to purely Palestinian development schemes being undertaken without the co-operation of the Arab States.

Jewish finance and Government control was recommended but Jewish finance could be withheld.

Mr. Sacher asked who was to comment on the document and when. He saw no political advantage in Mr. Ben Gurion's suggestions. They really reject the report which would be disastrous as it was better than they had expected. Their policy should be acceptance at their highest valuation, reserving their ultimate goal.

Mr. Locker pointed out that their difficulties were in not having a full report or knowing the attitudes of the Governments. The Executive and Actions Committee must be assembled urgently. If the Administration were fair, they would co-operate. The report required a considered answer quite apart from the policy of the Government.

Sir Simon Marks said a short statement should be issued containing generous acceptance with reservations on principle. It must try to remove the existing ill-will.

Mr. Horowitz pointed out that the report was deliberately vague. They could not antagonize united Anglo-American public opinion by

SECRET AND CONFIDENTIAL.

MINUTES OF A MEETING HELD AT 77 GREAT RUSSELL STREET, on 29th APRIL, 1946, at 11.30 a.m.

PRESENT.

Mr. D. Ben Gurion
Mr. M. Shertok
Mr. D. Horowitz
Mr. B. Locker
Sir Simon Marks
Mr. H. Sacher
Mrs. B. Dugdale
Mr. J. Linton
Mr. J. Hodess
Mr. L. Bakstansky
Mr. S. Rowson

Mr. Ben Gurion opened his remarks on the assumption that all had read chapter one of the report. He thought the Arab reaction was bound to be unfavourable because the report reversed the White Paper and denied Arab right to self-determination by envisaging a long period of trusteeship. It also allowed a continuation of Jewish immigration. There was only one aspect at which the Arabs could take comfort, namely that in all schemes of development the neighbouring Arab countries are to be consulted as well as the Jewish Agency. This did not mean much as the Arabs were not interested in development. Therefore we could expect violent Arab reaction in Palestine and from the Arab League as from the Arab point of view it was a report favourable to Zionism. Arab reaction might prevent a Zionist solution. The only real Arab satisfaction was that the report said that there would be no Jewish State.

The most important thing was the 100,000 certificates. There were three processes. 1) The immediate authorisation. 2) Their award as far as possible (but not necessarily) in 1946: this may include a departure from previous practice as it does not follow that the certificates will be awarded to the Jewish Agency. 3) The actual immigration as rapidly as conditions will permit. This was governed by the underlined words and could mean in one, three, or five years. It probably represented a compromise between the Americans and the English who wanted to spread the certificates over four years.

The repeal of the Land Laws was the second important positive thing. Politically, the implied the repeal of the White Paper but its practical importance may not be so great in view of the projected new laws to protect Arab small owners. This may achieve results worse than the Land Laws as they will apply to the whole country. The practical outcome depended on the Administration.

It was clear that there would be no other immigration until all the 100,000 had arrived, i.e. Jews from other countries would not be allowed to immigrate. The Commission demanded that the Mandate

should be/

([illegible])

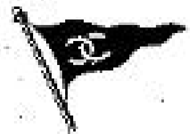

HOTEL CLARIDGE
AVENUE DES CHAMPS ELYSÉES
PARIS

TÉLÉGRAMMES: CLARIDGES-PARIS
TÉLÉPHONES: ELYSÉES 33-01

פריס 22.4.46

חברים יקרים —

הגעתי אמש הנה מהולנד בדרכי ללונדון. פה נודע לי שהוועדה כבר גמרה עבודתה והדו"ח נתפרסם [illegible]. עבודה זו [illegible] חרדה רבה, כי ידועות [illegible] ואת מה שלח רוב חברי הוועדה האנגלים ומהו [illegible] של בווין. קיבלתי תמצית הדו"ח (לא תמצית רשמית ומדויקת [illegible] [illegible] נכונה בתמונה) — [illegible] רק היתה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] כמותה.

[illegible] תמצית הדו"ח כפי [illegible] [illegible] הדרות. מסקנות הוועדה הן [illegible] הרוב המכריע של יהודי אירופה [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] – [illegible] כניסה [illegible] שונות. [illegible] [illegible] סמכות [illegible] 100.000 [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] עוד [illegible] 1946: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Hôtel Claridge
Paris

Dr. A. H. Silver — S. S. Wise
342 Madison Ave
New-York

מבוטח בתחום שאינו תקין להבאת התקנות.

ג) יש לבחון תעוזת [illegible] של הארץ.
הארץ לא תהיה מדינה יהודית של [illegible], אלא [illegible] מדינה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] הארץ [illegible].

ד) [illegible] עד האומות. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ואחדות.

ה) [illegible] רמת החיים [illegible] [illegible] [illegible] להרוג [illegible] יהודית.

ו) עד [illegible] תהיה [illegible] [illegible] לפי [illegible]. [illegible] העלת [illegible] היהודית. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] נוספת בלי [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. כמו כן [illegible] [illegible] [illegible] בכוונה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] של הארץ [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] בחוץ.

ז) יש [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 1940 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

ח) [illegible] תקנות [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] התקנות [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

ט) תקנות(?) [illegible] היהודי והערבי, [illegible] [illegible] [illegible].

י) יש להוקיע [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] להפריע [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ([illegible])

"הערבים [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]

יא) [illegible] הספר הלבן [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 1939 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

יב) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] הערבים [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 1940 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

והמחזה "עד כאן" [illegible] 1946 – [illegible] להפך
[illegible] זה, [illegible] [illegible] בדרום, [illegible] [illegible] בחוקה
[illegible] [illegible] של המיר.
[illegible] של [illegible] [illegible] אלה המסקנות [illegible]
בפירוש:

1) [illegible] מרובה יהודית
2) [illegible] אלה – רק [illegible] [illegible] [illegible] (ד"ר [illegible]),
[illegible] האמנות – אין חוגת [illegible].
3) [illegible] – בין התנועות [illegible] [illegible].
4) אין [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ויהודות [illegible]"
5) [illegible] אלה [illegible] לפי [illegible] [illegible] [illegible]
6) [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] אלה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
7) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] (שם [illegible]) [illegible] [illegible] [illegible]
8) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
9) [illegible] [illegible] [illegible] ([illegible]) [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] במסקנות [illegible] [illegible] [illegible]
מה [illegible] אין באה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], אין [illegible] היסטורי [illegible]
[illegible] [illegible] – [illegible] אלה [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
([illegible] [illegible]) – [illegible] : [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible].
[illegible] המסקנות [illegible] [illegible] [illegible] הספר
[illegible], [illegible] [illegible], [illegible] – [illegible] [illegible]
[illegible] – [illegible] [illegible], "[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]"!

קשה להבין כיצד [illegible] את התמונה מבחינת [illegible]
הטבע הארכיטקטוני, [illegible] [illegible] [illegible].
ויתכן שנבהל מהרצת הארכיטקטורה של [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] הקדומה,
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] של הסמסטר הראשון [illegible]
[illegible], ויש בו [illegible] צורה. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] היהודי [illegible] [illegible] להלך [illegible] [illegible]
[illegible];

הארכיטקטורה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] הבונות.

[illegible] ההבנה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
הארכיטקטוני, להתמודדות [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] — [illegible] [illegible] היהודי.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] היהודי, [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] — [illegible]
[illegible] ([illegible] [illegible] [illegible] [illegible])
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

-6-

יש להזהר מצד זה מפני ההגה בשמעון
לכן תן יד לגרמה [illegible] מצד החוץ בכרוסו.

אם שולח המכתב [illegible] ואתה [illegible]
[illegible] המכתב נכתב בטרם [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] לפרוס [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] – [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] – סימן שהמכתב [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible].

[illegible] [illegible] – [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

[illegible] ברומניה

2.3

סוף

תיק מס' 244

התחלת

תיק מס׳ 2 4 5

ארכיון ד. בן-גוריון

אין מס' 245

מספר סופי :

מספר מקורי :

סיווג בטחוני :

תאריכים יולי - ספט. 1946

מספר זמני :

10,000 (4.60) 2160/225

3.

[illegible]

ה.ע.

מספר סופי :

מספר מקורי :

סיווג בטחוני :

תאריכים יולי - ספטמבר 1946

מספר זמני : 245

10.000 - 11.57 2157/2200

A133

17.7.46

שלום ברים,

נבר עשרה ימים מאז שלחתי לכם את מכתבי הראשון אחר "המבול". הימים טרופים ועוברים במהרה, אף כי כל שבוע נראה כיובל שנים. אנסה לסכם את הדברים כפי שהם עומדים כיום.

א) מה נמצא בבנין? טרם הוברר לנו לגמרי. הם לקחו תיקים מתיקים שונים החל מהרקה גמורה של שולחנות חברי ההנהלה שנאסרו וב-ג ורוב עובדי המחלקה המדינית וגמור בכל התיקים האישיים של הפקידים. נאמר לי בשיחה עם איש ורשה כי התיקים יוחזרו לאחר שיחקרום. לקחו את כל הארכיב של גדעון וכן כל התיקים הקשורים בפעולתו של דוד הכהן (רומניה, סוריה, כב וכו'). עד כמה שאנו יודעים לא מצאו כאן את אשר חפשו כדי להוכיח שהסוכנות אחראית באופן ישיר לפעולות שבוצעו ע"י מישהו בחדשים האחרונים. אך נראה שמצאו קטעי פרוטוקולים או מכתבים או מחאות שהם חושבים כי יוכלו על ידם להוכיח את הקשר בין הסוכנות לבין ההגנה. כן הוציאו את כל הארכיב של שוסר וכנראה יעשו מזה מטעמים רבים. העזוב וחבריו מודאגים, יש מקום לדאגה גם מצד הגלעדי המקבל מכתב זה. כל היתר אינם חשובים ביותר. חפשו גם בכספית אך שם נראה שלא מצאו אשר רצו למצוא.

ב) עד לשביתת הרעב של אנשי רפיח ולשביתה הכללית הקימת כיום ושהודות לה יכולתי להתפנות לכתיבת מכתב זה, לא זע ולא נע הציבור. מעשה שהיה כך היה. למחרת השבת השחור ההוא החליטו בעלי הסמכות שהפעם לא נענה בשביתות ובהפגנות אלא במשהו חמור וגדול והוא פתיחת אי שיתוף בין הישוב לממשלה. בזה באו לכינוס הישובי שהתקיים ביום השלישי אחר השבת ההיא. אל כינוס זה הוזמנו גם אנשי האיחוד האזרחי ובהשפעתם רוככה קצת התכנית אך נשארה בתוקפה בקוית הכללים. הביצוע נמסר למוסד שקם תוך ימי הבהלה והוא מה שנשאר מהנהלת הסוכנות, מה שנשאר מהנהלת הועד הלאומי ונשיאות הועד הפועל הציוני. מוסד זה התייעץ הלוך וחזור עם הגורמים המעוניינים ובלעדיהם. כל הזמן עמד תחת לחץ מתמיד של הנשיא, שטען שאין כרגע לעשות דבר הידות ובינתים החלו להגיע ידיעות שענין המאה אלף כאילו זז והנה הנה הוא בכיס. הבירורים לא היו קלים כלל, אנשי העיריות טענו שקל לפתוח באי תשלום מסים. אנשי התעשיה והמסחר הוכיחו שאי תשלום המסים אי אפשרי. שניהם היו מאוחדים בדעה שהדבר היחידי שנשאר לעשות הוא התפטרות מהועדות. אנשי ההדר הסכימו לכך בתנאי שועדתם תהיה יוצאת מן הכלל. זאת טענו עסקני החיילים המשוחררים לגבי ועדתם ואחריהם היהלומים והשכמטיל נקו'. בסופו של דבר נקבע ששני דברים יבוצעו ב-15 לחודש והם ועדות, עיריות ומועצות.

בינתים נפתח איזה מו"מ על שחרור המנהיגים בתווכו של קמחי וכתוצאה ממנו נמסר לנשיא שבאם יבקר את הנציב ישיג את השחרור. הד המו"מ הגיע אל הנציב והוא הזמין בעצמו את הנשיא. כידוע לכם לא יצא מזה כלום, כי נמסר לו שלא ישוחררו כל עוד לא תקבע מדיניות סופית. בעצם השיחה הזו בין הנציב לנשיא הזהיר אותו הנציב על התוצאות החמורות העלולות לצמוח מהכרזת אי שתוף. תחת רושם ההזהרה הזו חזר הנשיא אל ישיבה גדולה של המשולש הנ"ל וראשי המועצות שישבה אותה שעה בבנינבנו ושפך לפניהם את התנגדותו שלא יכריזו על אי שתוף. התנגדותו השפיעו על רוב הנוכחים והוחלט לדחות את האי שתוף עד ה-25 לחודש, באם עד אז לא ישוחררו המנהיגים. בינתים הידת וחבר לאי שתוף (הנה,הנה) לא נעשה דבר אחר ושביתת הירום על אסיפותיה ועצרת הפבימי היא הפגנה ראשונה.

* ג) אשר למנהיגים ידועים לכם דברי הול לרב הראשי. גם מכאן קבלו ידיעות כי שחרורם קרוב. היחידי שחלק על ידיעות אלה היה ב.ק. שטען כל הזמן כי לא ישוחררו אותם עד שלא תקבע מדיניות סופית. הנחתו היתה מוצדקת בחלום. התמונה הכוללת המתקבלת מהידיעות, הסותרות לפעמים, המגיעות אלינו, היא שכונת הממשלה להחזיקם זמן שאורכו אינו ברור ולשחררם לאחר או סמוך לקביעת מדיניות סופית. בינתים יתכן שיעשה, ע"י פרסום מסמכים ומסירת הצהרות, כל מה שאפשר כדי להכתים את שמם ולעשותם לבלתי מוכשרים לדעת הרשות לייצג את התנועה. או לשחות ליצור מצב כזה שיהיה בידי הרשות להודיע כי אין היא מוכנה לשבת עם פושעים פליליים כאלה ליד שולחן אחד. ע"י כך תהיה התנועה נאלצת להחליף את מנהיגותה. עוד זאת שהרשות תלחץ על קביעת מנהיגות שאינה קשורה לתכנית בילטמור ותלחץ על התנועה לבטל תכניתה זו. יתכן שינסו להשיג, או כבר השיגו, הסכמת הערבים להעלאת המאה אלף בתנאי שהיהודים בפירוש יוותרו על המדינה, ועל המשך העליה אך ורק בהסכמת הערבים. הח"מ תמיד חשב שהדו"ח של ועדת החקירה הוא מהדורה מתוקנת של הספר הלבן, פרס למאה האלף ולהגיון הפנימי שבעבודת המאה אלף באם תוגשם המלצה זו. נראה שזוהי באמת כונת הרשות. באם תהיה הנהגה שאילה עומדת על תכנית בילטמור, ובאם יפוצה הישוב ע"י העלאת המאה אלף מקוים הם שאולי יוצר מצב שבו אפשר להביא את היהודים לאיזה הסכם שהוא עם הערבים שיהיה קרוב ככל האפשר ליסודות הספר הלבן ושיהיה רחוק תכלית מרחק מתביעת העצמאות העברית. כפי שהענינים עומדים כיום אין להניח שהמנהיגים ישוחררו בקרוב. הנשיא שהפליג היום ללונדון אמר שיעשה כל מאמץ אפשרי כדי לשחררם ויתכן שיצליח בכך בלונדון. עד כמה שידוע לנו היתה בלונדון בונה לשחררם והעיכוב בא מכאן.

ד) אשר להלכי רוח בתוך הרשות המצב מרא כדלקמן – הצבא אכזב אמנם מההתגבורת הפסיבית של הישובים. הוא חכה להגובה במקום או לפחות להגרבה מידית. על ידי כך רצה לנצל הזדמנות זו ללמד בלק. גם אחר כך צימה שתהיה תגובה ורצה לנצל הזדמנות לגלות שנית את כחו. מה שנקרא השלב השני הוא מאסר של כל המסבות ההסתדרותית עד עסקני מועצות פועלים ועד בכלל, ומאסר כל איש חשוד על השתיכות להגנה ועוד מחזור שני שלמפושים במשקים לאור הנסיון שנדמה להם כי רכשו ביגור. שלישית, עוצר ממושך בערים לשם עריכה שיטתית של חפושים שיקיפו כל בית ויהודים שיקיפו כל גבר.

יהודה 3 ש

למרות אכזבתו צוהל הצבא על הנצחון שהיה לו ביחוד על תגלית יגור. אשר לרשות האזרחית יש בתוכה שתי מגמות. האחת של פקידים שהיו רוצים לחזור לאיזה שהוא מצב נורמלי מקצתם מתוך יחס כל שהוא למפעלנו ומקצתם מתוך רצונם להשתחרר עד כמה שאפשר מהר מהמרות הנוכחי בצבא. הללו מהוים מיעוט אף כי לא מבוטל. הרוב שלם עם הצבא, ותומך בו בכל כוחו. רוב זה כולל את המזכיר הראשי. דעתו של הנציב העליון אינה ידועה אולם יתכן שהוא פועל בהתאם לרצון הרוב. האדמיניסטרציה היתה במוחה שהמכה שניתנה לסוכנות ולועד הלאומי וביחוד לחלק ההסתדרותי שבה תכריח את דר' וייצמן למנות הנהלה אחרת. היא לוחצת על הממשלה בלונדון לפרסם את התעודות המוכיחות בביכול את הקשר של הסוכנות עם הגנה. לרוב באדמיניסטרציה ברור שרוחו של הישוב לא נשבר וכי צריך יהיה עוד לפעול רבות כדי להשיג זאת ומוכנים לכך.

6. אוסיף קצת מילים על המשרד שלנו. נדמה כי המכה הגבירה את מרצם של חלק גדול מהאנשים. איתן גילה עצמו כוח עצום מניה וביה. הוקמה לשכת העתונות לטפל בעתונאי חוץ אשר פעולתה בודאי הרגשתם שם. אנו חושבים לקיים את המוסד הזה גם בעתיד אף כי טרם ברור לנו איך נקח את האמצעים הדרושים לכך, כי בהרל בשלו. מובן שהלחץ גדול כי מלבד שני המנהלים שנלקחו נמצאים בחו"ל כפי חשבוני ששה עובדים חשובים של המחלקה. יתכן שנכניס את גדעון לעבודה לאור הלחץ. קשרים רשמיים עם השלטונות אין לנו כרגע אבל פה ושם ישנן פגישות מקריות ומעידות כי הפקידים האחראיים של הרשות מאד היו רוצים לקיים יחסים הדוקים. אנו איננו להוטים על כך ונמנעים עד כמה שאפשר עד שישיבת פרים תקבע את קו התנהגותנו. עלינו להיות מוכנים לכך שתורדנה עלינו מכות נוספות עד לסגירת הבנין ומאסר עובדים. עושים לפי כך סדרים מסויימים.

כתבו לנו על הנעשה אצלכם כתבו אך ורק לכתובות פרטיות, קחו בחשבון שמכתבים יכולים להפתח כל כתובת של עובד הסוכנות היא חשודה. מכתב אלינו מגיע פתוח וכו'.

היו שלום,

שלום

לראובן, נחום, [illegible]!

[illegible] המשלחת [illegible] [illegible]

1) [illegible] של הנוער [illegible]

[illegible] המשלחת הראשונה [illegible]

2) [illegible] London Letter

3) [illegible] Digest [illegible]

[illegible]

(השאלה [illegible])

ירושלים, יט' תמוז תש"ו
18.7.46

שלום חברים,

ברצוני לכתוב לכם שורות אחדות על המצב במפלגה. נדמה לי כי כאן נחלנו את הכשלון החרוץ ביותר. המפלגה גילתה את עצמה, בלי ב.ג., ובלי מ.ש. כגוף בלתי-מוכשר לחלוטין לכל פעולה שהיא. בעצם יש לחפש את המפתח לשתיקת הישוב במשך השבועות הראשונים שלאחר השבת היא במפלגה. היא אמנם הזדרזה והחליטה כבר ביום הראשון שלאחר השבת על תכניה הפעולה שעליה סיפרתי לכם במכתבי הקודם. והיא שהביאה ההצעה הזו לכינוס הישובי. הרתיעה בכינוס הישובי היתה רתיעתה הכניעה לנשיא היתה קודם כל כניעתה היא. שביתת הישוב שבאה אחר שביתת רפה אשר לזקפה בעצם על יוזמת אנשי אח"הע המהודים את הגורם המשפיע ברפה , אנשיה הציעו שביתתם וגרמו על ידי כך לשביתה הכללית. בולדה, הנהונה בתוך תוכם של העניינים בהסתדרות ובמפלגה מלאת יאוש. בפגישתנו (אני משתדל להפגש אתה לעתים תכופות ולהתיעץ אתה על הנעשה) היא מדברת על הסתלקותה מהכל. אף לוי ש. מלא טענות כרימון ומדבר קשות. חברינו שבמפעל נבוכים עד אין גבול. המתיחות במפעל איבה מועטה ובשום פנים אין להוציא מן הכלל אפשרות של פירוד פנימי. הבלונדיני מחזיק ברסן בכל כוחו למען האחדות . לאנשים החדשים שלנו אין עדיין השפעה על העניינים.

ראיתי צורך לתאר לפניכם את המצב כהוויתו וכדי שתבינו את רקע הדברים שנעשו ושלא נעשו. המבוכה בצבור אין שיעור לה, לא היתה כמוה מאז דוכדי את צבורנו בארץ.

שלכם,

32 18 ליולי

להחלטת התפטרותי גרמה חוסר(?) מאולטימאטום של חיים
להפסיק כל פעולה, גם דרישתו שלא אקבל עד ישיבת
ההנהלה שום מרות של שום מוסד חוץ ממרותו הרצינית(?)
של הנשיא. מפלגתי ומפלגתו לא היו מוכנות לעמוד מאחורי
אילו החלטתי להמרות את פי חיים. מתוך לחץ חברים לא
הודעתי לשופה(?) על התפטרות (אולם על אינני אומר(?))
כמעט מקום צאני לחודש ימים, מתוך הנחה שבזמן זה
יוחלט על המשך המאבק ולאי המרות על ראש הגנ"מ(?)
אני מוכן להשתתף בועדה וכן בדמא(?), ובעבודה שולפת(?)
כאילו לא קרה דבר.

33 19 ליולי

אולם לא יכלתי שלא להגיב על כניעת כל הצבור
לדיקטטורה של חיים. אמנם הוא הציג אולטימאטום גם
למוסדות לדחות את הפסקת היחסים עם השלטונות ואת
הצעדים הראשונים של מרי אזרחי, גם אולטימאטום זה
נתקבל. עם הבטחתו של חיים את הדורף(?) ועם שובו
של ברל לעבודה, אני מתכונן לחדש את קיום ההנהלה
ומסגרתה בכלומר(?). שלשה חפשיים, שלשה חבושים,
ואחד יושב בסתר. אודיעך(?) אם מאמצי יצליחו, עד כה לא
סודק המשולש עם הציר הלאומי ועם נשיאות המצ"מ(?).
יעצתי לחברים החפשיים שיסדו ישיבה בפריס גם אם לא
ישוחררו החבושים, כי אחרת חוששני שאתה תהיה המידע(?)
אותה. רצוני שתדרוש בואם של אליהו והרב במפורש,
כי הם מהססים אם לנסוע בלעדי החבושים.

Signification des principales indications éventuelles pouvant figurer en tête de l'adresse.

D. — Urgent.	XP — Exprès payé.
AR. — Remettre contre reçu.	NUIT — Remettre même pendant la nuit.
PC. — Accusé de réception.	JOUR — Remettre seulement pendant le jour.
RP — Réponse payée.	OUVERT — Remettre ouvert.
TC — Télégramme collationné.	
MP — Remettre en mains propres.	

...tions de Service

Timbre à date.

2/16

VIA EAST

VXGP153/BH TELAVIV 30 26 1540 =

UNDERSIGNED ALSO ON BEHALF SCHOCKEN BLUMEN HIRSCH MEMBERS AND DEPUTY MEMBERS REQUEST ...NT MEETING FULL ACTIONS COMMITTEE =

FELIX ROSENBLUETH 9 FRISHMANSTREET TELAVIV ©

...RAMME

Printed in England. Aug. 1945 (100,000)

Indications de Service.

Signification des principales indications éventuelles pouvant figurer en tête de l'adresse.

D	Urgent.	XP	Exprès payé.
AR	Remettre contre reçu.	NUIT	Remettre même pendant la nuit.
PC	Accusé de réception.	JOUR	Remettre seulement pendant le jour.
RP	Réponse payée.	OUVERT	Remettre ouvert.
TC	Télégramme collationné.		
MP	Remettre en mains propres.		

Timbre à date.

VIA EASTERN

HXGP155BH JERUSALEM 17 26 1620 =

CERTIFICATE FOR MARY CABLED FORTNIGHT AGO =

JEVAGENCY

July 10, 1946

SHEKEL REPORT

Zionist Organization	43,767	— 31%
Poale Zion	37,971	— 29%
Hadassah	28,945	— 20%
Mizrachi	19,811	— 14%
Jewish State Party	7,011	— 5%
Total to date	137,505	

1/3 Reports still out

Sonnenborn Institute

From Inception to June 30th, 1946.

RECEIPTS:

CContributions	$482,194.46	
Canadian ($66,000 Canadian Funds	59,400.00	
		$541,594.46
Jewish Agency		
Keren Hayesod	545,000.00	
Weizmann Institute	28,210.00	
		573,210.00
TOTAL RECEIPTS		$1,114,804.46

DISBURSEMENTS

Hillel	484,761.00	
Hillel- Canadian	59,400.00	
Zev	400,000.00	
Geneva	75,000.00	
Advances	11,405.31	
Maintenance & Administrative	29,628.36	
TOTAL DISBURSEMENTS		1,060,194.67
BALANCE		$ 54,609.79

National City Bank	$36,780.53	
Less Withholding Tax	30.80	$36,749.73
National City Bank #2		16,998.40
Sterling National Bank		861.66
		$54,609.79

ירושלים, 18.7.46

לרב"ג שלום,

שולח אני לך פתק זה לפאריס, כי קראתי מטלגרמה שלך מה-9 דנא, בה אתה אומר שבסוף השבוע תצא לפאריס. המצאתי לך כמה ידיעות גם לניו-יורק, ואני מקווה שגם ראית הכל מה שהומצא לחברים האחרים שם, וגם מלונדון מסרו לך מה שהם קבלו. אני מצרף לך דינים וחשבונות על החיפושים בגען, תל יוסף וגבעת ברנר, וכמה דברים שאינם רשומים בפרו"ט זה.

מוסרים, שמעתי זאת מפי גולדה, שממעבירות לוקחו כעשרים בחורות בבגדי לילה ממטותיהן, ואף כי התעכבו במקום שעות, לא הורשו להן להתלבש, וגם אחרי שהעבירו אותן למחנה - שהשמירה שם אנגלית-ערבית-בבגדי לילה, לא הרשו להן אלא כעבור יומיים-שלושה לקבל שמלותן להתלבש. ביגור מצאו צילומי משפחה בחדרי החברים כאשר המחפשים נקרו את עיני הילדים והישישים.

על עבודת המשרד אין לי כרגע מה לכתוב, כי רק הבוקר התחלנו לעבוד במשרדנו.

בברכת שלום
ובי קר

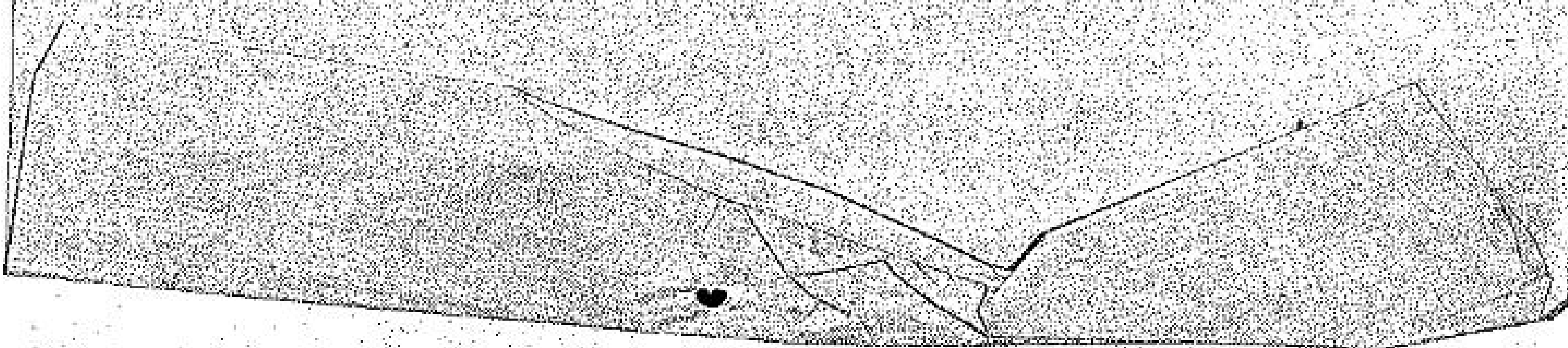

5th July, 1946

SEARCH AT NAAN

Verbal Testimony of Yacobi:

It seemed to us that there were about 400 to 500 soldiers inside the Meshek (settlement) and about 1,000 outside, but a soldier told us that there were only 800 altogether. They came up on foot and were already inside before the alarm was rung. They allowed a pregnant woman to be sent out of the Kibbutz. While we were talking to the officers a boy and a girl tried to send smoke signals from the roof to warn other settlements. They were seen and brought down by soldiers.

At first it had looked as if the soldiers were frightened of us, expecting - heaven knows what. But when there was no active opposition they set about putting up a cage. It was outside our boundaries on somebody else's land. We all decided not to go to the cage unless forced to. Some of the soldiers used rubber truncheons. Settlers who spoke English to the soldiers were the worst treated. People were hit mostly on the head, the back of the neck, and the shoulders. Ten of our men are still in hospital. The soldiers fired off shots to frighten us. In some cases they beat women, even when they were going of their own accord. When the soldiers were asked what they thought they were doing, everyone of them said, "You killed the seven soldiers in Tel Aviv."

There was a captain or junior officer with every search party, and also a man without a hat whom we judged to be of the police or C.I.D. Each group had an aerial photograph of the part of the settlement they were to search. Certain members of the settlement were assigned by the O.C. and the Mukhtar to go with the search parties. They were given armlets. These search parties for the houses used no detectors. They received orders by wireless. Other groups, not accompanied by members of the settlement, searched in the orange groves and the wadi with detectors, and used picks and spades. We had the impression that the search parties we accompanied in the living quarters were looking for people, not for arms. They took away books and documents, keys, money and cameras. There was no destruction. The group leaders had forms, which they signed after searching each house or group of tents, and then handed back half to the Maskiruth (Settlement Secretariat). They also filled in forms that certain locks of doors, etc, had been broken. I counter-signed those forms which referred to damage inflicted in my presence.

For the interrogation, we had to pass five at a time in front of a long table and short table. One of the interrogators spoke Hebrew - one had no military badges. They consulted photographs and lists, but they did not seem to be very complete. The soldiers had lists too - we saw that some of the names on the lists were underlined in green. When we asked the officer afterwards whether he had found what he had come for, he said, "We have come only for people." There was a strong smell of alcohol around everyone from the Commanding Officer downwards, and they had wine or liquor of some sort in their water bottles. There was an Arab among them.

One soldier spoke Yiddish and was probably a Jew - he whispered to a woman struggling with some soldiers in an attempt to get to her husband, "Don't do it - its pointless - don't envy my job."

An R.A.F officer, who had business relations with the Meshek met a chavera (woman member) after the search and said he was glad that nothing has been found there; he assured her that not all Englishmen agreed with what was being done.

When there was no-one guarding the orchard and vineyard neighbouring Arabs, mostly women and children, used the opportunity come in and help themselves. At noon on Saturday a guard was organised with he the help of settlers from Hulda, Gezer and the district, and the Arabs were driven away. A delegation of guards and mukhtars went to the Arab village of Naan and made demands on the Mukhtar of the village. From two rival factions of the village the delegation received two lists of looters. The army and the police were given these lists and are intervening. The settlers have handed the police a claim for damage to the sum of LP 500.

The total damage comprises thefts from the orchard and the vineyard; broken locks, a few glass covers for tables, a radio. There were no cases of wilful damage. Fountain pens, money, a camera and many books were taken from the rooms.

MAAN.

A written statement by the Secretary of the Kibbutz

At 4:30 a.m., on the 29th June, 1946, the watchman informed the settlers that soldiers of the airborne division were breaking into the settlement; they had cut the fence at several points and penetrated into the settlement. The alarm was given and all the settlers, according to a pre-arranged plan for such happenings, gathered in certain places. The telephone was cut off and we were not allowed to get in touch with other settlements. At 5.30 the officers called the mukhtar and demanded that all the men should go back to their rooms for identification as the army had come to look for terrorists. The mukhtar replied that there were no terrorists in the place and that our people were very angry and x excited at the soldiers breaking into the settlement; they suspected they had come to look for illegal immigrants, and he did not think that they would comply with the officers' orders. The mukhtar then proceeded to consult the settlers and returned with a suggestion that the military leave the settlement; the men would then go into their rooms, and then the officers accompanied by a number of settlers would be able to go through the rooms for the pfurposes of identification. The officer replied that if all the men did not come together in the course of the next half hour, he would carry out the identification by force. At the end of the half hour soldiers surrounded the various groups and after giving them warning began beating them up cruelly, making no distinction between men and women, old or young, using rifle butts, sticks, rubber truncheons and bayonets. The settlers resisted passively. 23 men and women were wounded; ten of them were taken to hospital. Two were very seriously wounded and taken to Sarafand Military Hospital. Most of the wounds are head wounds. The settlers (men and women) were dragged to cages outside the settlement, surrounded by barbed wire. The soldiers continued the beat up the settlers while they were taking them to the cages, and Moshe Moshenson was stunned by a blow on the head and lay unconscious on teh the ground; the soldiers tied him hand and foot and dragged him off with his head on the ground. His wife attempted tp help him and was pushed away and beaten.

Later on, groups of soldiers with magnetic detectors began to search the settlement for firearms. Other groups went from room to room, burst open locked doors, searched every cupboard, suitcase or book that they found. They went through provate correspondence and family pictures, and took away carious articles at random. Some money and valuables disappeared; a radio set was broken.

The soldiers turned the children's rooms and schoolrooms upside down, throwing about exercise books, toys, etc.

While the search was being carried on, an attempt was made to identify the men one by one. The replies given by the settlers were: "I am a Jew from Eretz Israel," or, "I'm a member of Maan settlement", etc. Those who refused to be identified were taken o tside the settlement, put on lorries and arrested, among them were the wounded, of whom two were taken to Sarafand Military Hospital and eight to Latrun.

Altogether about 250 people were taken away. About 120 women and about 30 men were left in the settlement. The search and identification were over by about 1:30 p.m. For many hours food or water was not allowed to be given to those interned or the wounded. Buckets of coffee or water that were brough into the compound were deliberately knocked over by a soldier.

At 2 p.m. the military left the place. They had found nothing suspicious. When the news spread in the neighbourhood many attempted to come to our assistance; only a few got through the military cordon, and they were also arrested.

---o---

5th July, 1946

TEL YOSEF

Statement of Joseph London, born 1894, Member of

Tel Yosef Settlement

I was standing inside the fence by the eastern Meshek with another three people. At about 4.45 a.m. the soldiers were digging in on the other side of the fence, and I was on the east side. They did not enter by our gate at all. At about 5.30 five or six soldiers reached our gate from inside the Meshek and started hitting us without warning; they continued to beat us as we were being marched out. We were driven from the settlement and out of the main gate to a compound outside, where I found there were already about 200 people. We were kept there till about 12 p.m. without shade, food or water, and then taken to Athlit standing in military trucks. No explanation was given for taking us away. When we were asked where we were from, we said, "From Tel Yosef" and no more. We were driven trhough Afuleh, Wadi Malih and Zichron x to Athlit, where we arrived at about 2 p.m. Some were in pyjamas, without shoes or hats; they had asked to be allowed to dress, but this had been refused. We got no food or water till 7 p.m.

In Athlit.

I arrived at about 2 p.m. and found many people there, including numbers of wounded (I myself saw about 20 to 25). There was no water. They brought us to wooden huts, but we sat outside watching the continual flow of lorries bringing new arrivals. Some were bleeding from wounds in the head, some had internal injuries. Medical aid was ~~prepa~~ requested, and a military doctor appeared who stood outside and handed in pills and plaster. He would not give us a stretcher for those who could not walk, so we had to carry them out to him. This must have been between 5 and 6 p.m. I would recognise hi~~t~~ if I saw him again, but I don't know his rank or unit, nor do I know to which settlement the wounded belonged nor their names. Of those we carried out the more seriously wounded were later taken to another place, two of them in a jeep. Shortly after 2 p.m., we began to ask for food and were told that it would be provided at 4, then we were promised it for 4.30 and later for 5.30, but it did not appear. Up t o 6 p.m. we also had no water, but a little was then brought in buckets, for a couple of hundred people. About 6 p.m. we were removed to~~m~~ the other side of the camp, where there was sufficient water. Afterwards they brought us food, which we were told was to be divided up for supper~~x~~ and the next morning's breakfast, and enamel cups, spoons and tin plates.

Supper on Saturday Night. We were not given bread, but packets of biscuits, with 12 biscuits in each to be divided up for supper and breakfast. We were given tea, which some of us had to go off and make, providing abou[illegible] half a cup each. We were given eight tins of cheese and two more when we protested, making one tine for every 40 people. We were also given tinned jam, ten tins for 400 people, and powdered milk for the tea. It took so long to divide up the food that it took us about three hours to eat. Both night and morning, it took us about an hour of pleading before the soldiers would give us a tin-opener, which was taken away at once.

There were 28 wooden plank-beds in each hut with filthy and verminous mattresses and blankets. As there were about 60 people in our hut some had to lie on the floor without mattress or blanket.

It is interesting to note that the soldiers did not enter the compound, but left food and other things we requested just inside the gate.

There were about 16 showers for 400 people, and no soap or towels. There were about the same number of latrines. There was no "lights out", and people were brought in throughout the night. Our morale was not bad, and there was no general depression. We sang, as did the new arrivals.

All this time no officer had been seen. On arrival we had been searched by the military, who took a knife from me which I did not get back. They took away a lot of things - receipts were only given for money.

Breakfast on Sunday Morning. We had the remaining six biscuits, tea, tinned bacon and tinned pork sausages. We felt we had been given port and bacon on purpose to infuriate us. After breakfast the interrogation began. Batches of 15 people were taken out haphazard, not according to a list. The internees went through a series of rooms, each of which was occupied by three or four people who asked for names, addresses, occupations and took photographs and fingerprints. As I didnot go through myself I can't tell you anything about the interrogating officers but I know that they were military, with some Jewish civilians acting as interpreters. If anybody refused to give his name, address and occupation, he was sent into another room. The military were not so worried if a man refused to give his name, but if he refused to have his finger-prints taken three or four soldiers would beat him up, then pin him down on the ground while the prints were taken.

I and three other English-speaking men complained about this beating-up procedure to some of the officers. An officer (or Sgt. Major?) assured us that it was not true. But we know that people were being beaten-up the whole of Sunday, as we heard shouts and screams off and on all day.

The next morning, Monday, approximately 2,000 people refused to take food and began a hunger-strike. Half-an-hour afterwards the internees were asked to send several people to be present at the interrogation to prove that the charges of beating-up were not true. We elected four or five people, and that day nobody was beaten-up although they again refused to answer or be photographed or have their finger-prints taken.

On Tuesday morning they started taking some of us to Rafa. On Sunday they had offered us one towel for ten people and we had refused to take it, so on Monday we got one each. They promised us cigarettes, shaving-tackle, etc., but we didn't get them.

I sent a letter on Sunday afternoon addressed to the C.O. of the "concentration camp" and saying that two of us were American citizens - William I. Hudley and myself. The C.O. came in person and called our names and we went out. He took us away, and 5 or 6 officers had a conference. The spokesman was very apologetic and said that he would take us to get our passports and then we would be free. He gave us a small truck with an armoured car as escort. I returned to the camp at 7 p.m. on Monday night and told the C.O. that I did not want to be released at once as I was very tired and wanted to rest overnight. He called us at 10 a.m., returned our passports and sent us home in a small truck without escort.

5th July, 1946.

RUTH HEKTIN OF TEL YOSEF:

At 3.15 a.m., 29th June, 1946, the watchman of the vineyards observed considerable military traffic about the settlement and informed the settlement. Every man went out to his post. I was on the northern boundary of the settlement. At 4 a.m. I saw a military cordon drawn across Kumi Hill. We saw lights of military vehicles all around the settlement. I did my best to estimate the numbers, and I am sure the settlement was surrounded by at least 2,000 soldiers, with full battle equipment. There were even ambulances and stretches. It looked as if they were preparing for a major battle.

The settlers stood inside the fence of the settlement inorder not to let them pass through. The order of the day: passive resistance, not to raise a hand, stick or throw a stone, but to resist bodily the intrusion of the military, to lie down and if need be under vehicles.

We waited till 4.45 when we were informed that the military headquarters were in occupation of the Secretariat building. The O.C. demanded entry to the settlement for the purpose of searching for terrorists. The reply was in the negative. We were given ten to fifteen minutes to think it over, otherwise they would break into the settlement. We refused and they broke into the settlement.

At 5.15 there were two Bren-gun carriers outside the Dining Hall. The soldiers began pulling at the people lying on the ground, prodding them with their bayonets. One of the settlers, 35 years old, father of two children, was stabbed in the back. First aid was given by the women of the settlement and he was then taken by a military Red Cross vehicle to a military point near the railway station of Tel Yosef where he was held without any additional medical attention until 3 p.m. The bandages were dirty, and inflammation set in and he became feverish. Only then was he taken to the Government Hospital in Haifa, and not to Kupat Holim Afuleh Hospital, in spite of repeated requests of the settlers.

Every group of settlers was surrounded by about five or six soldiers who usually were not satisfied with an ordinary walking pace, but compelled them to run by hitting them on the back and legs. They made no difference between men and women. A settler who was walking next to me was stabbed in the hand. He is now at Athlit. (The name is known.) Another boy was stabbed in the leg. In neither case were we allowed to give first aid. Later on they were not content with bayonet prodding and they sent a Bren Carrier after us to worry us along. The soldiers who guarded our group on both sides jeered at us - many of them appeared to be drunk. On the way, settlers who speak English attempted to explain Zionism to the soldiers shoving them along, the meaning of the Kibbutz (collective settlement), etc.

The compound was set up, one for women and another for men, between the railway station and the Egged Bus Station. A temporary latrine for women was put up. These compounds were used also for Ein Harod settlers.

Not until we had been in the compound for two hours was some water brought by the soldiers, and that only for the women, who refused to take it.

Amongst the women there were nursing mothers, who were turned out of the children's houses at feeding time or while attending their babies. When these mothers were brought to the compounds we demanded that they be allowed to return to feed their babies. The soldiers refused even to listen. But there was one,

who said he was a farmer, who apologised for what he had seen done and said that an order is an order; nevertheless, he went from one superior officer to another and succeeded in obtaining permission for the mothers (about ten) to go back under guard and feed their babies.

Many people were without hats, some only in underwear, pyjamas, and had to stand for hours like that in the hot sun. The first food was brought from Ein Harod at about 10.a.m.

At about 11 a.m. the women in charge of the cowsheds asked for permission to go and milk the cows. One of the oldest dairy workers began crying and approached the same soldier to help her in her predicament. He ran again from one superior officer to another, but failed to obtain permission for her to get back to the cow-shed from which she had been taken while milking. At about 1 p.m. six dairy women were finally allowed to go and milk the cows. This was the beginning of the release of the womenfolk. At about that time the search in the settlement was completed. The women were sent in batches of six under military guard into the settlement, where they were released.

We discovered that a diabetic patient and a T.B. patient had been arrested. I approached the O.C., who sent me to the military medical officer. I asked for their release. The reply was that the diabetic patient would receive proper treatment at Athlit, and the T.B. case would be freed on the spot, which was done.

I asked the Medical Officer for permission to go to Haifa to visit Haim Harudi, 23-years-old, born at Tel Yosef, who had been wounded near the cowshed. (He died later.) The doctor used his influence and the Military Police gave me the necessary permit for travel down to Afuleh. He also arranged a military tender for me. Unfortunately - it had nothing to do with him - I could not go on from Afuleh to Haifa, as that was outside the jurisdiction of the military authority that granted me the permit. However, the same military tender brought me back to the settlement.

The men were taken from the compounds and sent off in lorries. The whole thing was over by about 4.30 p.m.

---------oOo---------

Statement of Lilia Bassewitch

At 4.30 a.m. the alarm was sounded, as it was clear that soldiers were approaching the gates of the settlement. The Mukhtar, Mordechai Shattner, went out and asked whether there was any charge against the settlement and was told there there was none. He protested against the operation, particularly as it was the Sabbath, he was told that they were looking for people and not for arms. The soldiers broke down the gates and entered with fixed bayonets and wearing steel helments, looking as if they were expecting to be attacked. They tried to drag the men away and one was injured in the arm with a bayonet.

The settlers had put some of their agricultural machinery across the road inside the settlement to block the path of the army vehicles; a number of men and women sat right across the road near the stable on the inner side of the road block to meet the advancing troops. The latter outflanked this group, entered the cowsheds and began to drag the workers out - men and women, young and old were hit and manhandled. They sat on the ground in a bunch, an armoured car reconnoitred the neighbourhood and later reappeared and stopped in front of them - it had gone through the roadblock, damaged some of the agricultural machinery and turned a lorry over. The Mukhtar started negotiations with the officer commanding the tank. We chose the settler Zafrirah Sirkin, a pretty girl of 20, as our representative; she went and stood between the settlers and the soldiers, who smiled at her. We all sat in silence with linked arms. The officer got in touch with Headquarters by radio, and without giving any warning the soldiers advanced. There were about 40 or 50 of us, and the soldiers tried to force their way through us by kicking and beating us, in order to break up our group and lead us to the cage.

They started dragging people down-hill in the direction of the compound, beating many on the way. Mogilevsky tried to remonstrate with them, saying, "I am an ex-soldier," etc., but they took no notice and pulled him away. There was a man in a peaked cap whose duty appeared to be to restrain the troops when their behaviour was too brutal.

When a woman fainted next to me, a soldier got alarmed, picked her up and helped her along. Another handed me his water-bottle and told me to give it to her, but in such a way, he said, that the others should not see. As I gave it to her I spilt some, and to my surprise found that inside the bottle was wine.

When our first group was broken up, some of us retreated and together with others sat on the ground and formed another group as before of about 100 people. The same tank with the same officer repeated the same tactics - there were negotiations between the officer and the Mukhtar, an interval apparently to await instructions by wireless from H.Q., our group sitting quietly or singing, and then a sudden attack by the soldiers in an attempt to break our ranks and drag us to the compounds.

Some men and women had their clothes torn off. There were also children in this group and some girls from concentration camps with numbers tattooed on their arms. When this was shown to the soldiers it made no impression on them.

My daughter of 18 was in the same group. She was badly beaten and dragged along ground for some distance. When she noticed that a young boy, one of those who 'o Palestine during the war through Teheran, was being manhandled by soldiers mpted to protect him, was beaten off and fainted. One of our settlement

Pictures were taken of some of the incidents.

A young man of about 20, wounded and bleeding from a blow on the mouth with a rifle-butt, was put on a stretcher to be taken to the local hospital. He refused to be carried out and got up to walk there. One of the soldiers then loaded his rifle and took aim; he was stopped just in time by a settlement nurse and an officer. The wounded man was surrounded by many other soldiers and there was no reason to think he was trying to escape. His name is Naftali Krapowsky.

Adar, who served for five years in the army and who has a son in the Jewish Brigade, was badly beaten. When the soldiers were told that he had been in the army, they showed great surprise that any Jews should have served in the British Army.

A truce was announced for negotiations.

When an ex-ATS pointed out how many soldiers had visited the Kibbutz during the war and how pleased they had been with their receiption, the only reply was, "You killed the soldiers in Tel Aviv". Every soldier who joined the group to listen to her repeated the same words, giving the impression that it had been drilled into their minds that they were after the terrorists who had been responsible for that deed.

After a truce of about half an hour, the same tactics were followed in breaking up a group.

Later in the action, lorries were brought up to the dining-hall and people were put on them and taken down to the compound.

There was no looting, as children followed the soldiers into every room.

---------o0o---------

5th July, 1946

SEARCH AT GIVATH BRENNER

(Statement by Avraham Ktaz).

At 4.30 a.m. on Saturday morning, 29.6.46, the watchman saw soldiers moving about in the settlement. They woke a settler who ran to sound the alarm, but who was at once surrounded and prevented from doing so. Two young boys, aged about 15, were sent to Kvutzat Shiller to pass on the information. They were fired at and had to return. The settlement was full of soldiers before most the settlers had time to get out of their rooms; those who did were asked to go back, many soldiers saying it in Hebrew - "Habayita". Only some 20-30 people managed to join up near the Secretariat and the Dining Hall. The rest were either kept indoors or in small groups near the huts. There was therefore no possibility of mass opposition.

The colonel in charge showed three members of the Secretariat a curfew order dated 3 p.m., 27.6.46, stating that curfew was to start in the settlement on 4.15, 29.6.46, and to last till 5 a.m., 30.6.46. The reason given for the curfew was the search for terrorists by the military. The colonel asked them to have the settlers go into their rooms. One of the Secretariat replied that there were no terrorists in the settlement, and that from our recent experience we could only conclude that they had come to look for arms and illegal immigrants. The colonel nodded in the affirmative as regards arms and negatively at the suggestion of illegal immigrants. The members of the Secretarist refused to order the settlers to go into their homes, one of them remarking that in the kibbutz "Home" means x the whole kibbutz. It appeared that this officer had recently visited the settlement as a guest and spent some time there. After further discussion, the colonel agreed to appoint one of his officers to make arrangements about the children, and at eight a.m. nurses were escorted to the children's house. Later on people working in cowsheds and stables were also allowed to go about their work.

The colonel had been asked to permit settlers to accompany searching parties. He appointed eight settlers for this purpose, but there were far more than eight searching parties, so that in fact many searches were carried out without a settler present. Each party consisted of about ten or twelve soldiers under an officer. The search began at 4.35 a.m., but the settlers did not join the searching parties until about 7 a.m.

Throughout the negotiations an interpreter was present who spoke a fairly good Hebrew. They thought he was of the Police Mobile Force. At a certain moment the colonel lost his temper and swore at some settlers in German - then looked very embarrassed and turned and walked off. After this incident, the members of the Secretariat were practically kept prisoners in their rooms.

Headquarters were near the water-tower, where there was a car with a wireless transmitter giving out orders to soldiers in outlying parts of the settlement. A brigadier, a colonel and a major were there the whole time. The settlement was surrounded by soldiers at a distance of some kilometres.

The army put up three cages for men and one for women, surrounded by barbed wire. At first there were only about twenty men in the cage and then the soldiers went into the houses and began to drag the people out. They threatened them with fixed bayonets, but they did not stab any of them.

In the yard the military put up a table and officers interrogated the men internees, with lists and photographs in front of them. They were asked to give their full names. As a rule none of them showed identity papers or answered questions. The officers had information about certain settlers and in one case pointed to a man who had previously been arrested. Nevertheless, the impression gathered by the settlers was that those who were arrested were not in fact picked out on the basis of the lists and photographs, but haphazard according

to snap judgment. At about 4 p.m. the members of the Secretarist were asked to give their full names and this terminated the operation.

During the search the soldiers had taken away various items of military equipment such as first-aid kits, blankets, and binoculars. A Jewish ex-officer, a member of the Kibbutz, went to Headquarters and complained that some of his military kit had disappeared. The major asked him to go to their camp to the south, and there some of his belongings were returned to him.

The military took documents and other objects from the Secretariat, giving a receipt. No receipts were given for the military articles taken in the settlement, which belonged to ex-soldiers. Pilfering in the rooms was mostly carried out after the searches; patrols went around, told the women to get out, and then looted everything of value.

There were instances of wilful damage. In the tractor garage, soldiers stole a number of presision tools, destroyed a new tractor radiator that was still unpacked, ripped up tyres that were lying around. They put sand in the lubricating oil of the tractor. In the cow-shed, they poured a large bottle of iodine used for treating the cattle, into the food-mixture prepared for the cows. In the school they smashed intrusments in the physics room, tore up pictures and books, and daubed a swastika on the wall. In the recreation hut they broke a violin. Some damage was done in the canning factory of the settlement.

Some soldiers went into the dining hall and shouted "Heil Hitler" and sang "Deutschland Über Alles". When one of the soldiers heard a settler complaining about the damage being done, he said, "Never mind, your friends in America will send you another 25 million dollars."

One of the officers was rather taken aback when shown a room that had been searched; it was in chaos, the mattresses ripped up with bayonets and articles scattered all over the floor.

A certain amount of violence was used. Many settlers were hit while in the cages, but only three needed medical attention. They were among those arrested. Altogether sixty men were taken

away. One woman was dragged along by four soldiers. The children were not touched.

---o---

(Statement by Ungar, ex-SeRGEANT of the Jewish Brigade)

Ungar was one of the eight soldiers appointed to accompany the search parties.

He heard a soldier say, "Hitler did a good job, but he didn't have enough gas chambers." The soldier was of "C" Company, he thinks 1st Battalion, of the Third Parachute Brigade.

A Captain Brampton said they were doing damage, but the blown-up bridges had cost the government L.100,000. He pointed to some Zionist pamphlets in English and said, "All this Zionist nonsense." However, he behaved quite decently.

Another soldier said, "It doesn't matter if you kidnap all our officers, but you shot our soldiers in Tel Aviv."

The ordinary soldiers had no idea what kind of place there were in. Some had came from England less than a week before. Looting was done not so much by the search parties as by patrols and guards.

---o---

Rough Estimate of Damage and Looting at Givath Brenner

Cash	LP 265	
Watches and clocks...		25 items
Fountain pens		25 "
Propelling pencils...		7 "
Cameras		8 "

A number of gold rings, bracelets and brooches, as well as various articles of wearing apparel are missing. (A detailed list is available).

Damage to Canning Factory "Rimon"	LP 140
Damage to the Tractor Workshop	" 145

JEWISH - ARAB AGREEMENT AND PEACEFUL SETTLEMENT IN PALESTINE

(A plan to be submitted to the forthcoming extraordinary meeting of the Jewish Agency Executive in Paris July 27th, 1946).

1.- The former mandated territory of Palestine, East and West of the Jordan, shall be declared permanent neutral territory by the U.N.O.

No armed forces of any foreign power shall be stationed in that territory, nor be permitted to cross it, nor use any part of it as a military, naval or air base, neither in peace nor in war; with the exception of the forces of the U.N.O. if and when established.

2.- The Christian holy places shall be administered by representatives of the Protestants, Catholic and Greek Orthodox faiths.

3.- Two free and independent semitic states, Judea and Abdullah, shall be established in that territory. The boundaries shall be determined by agreement of Jews and Arabs. The present frontiers between Western and Eastern Palestine, artificially set up by the mandatory power, which recently converted Eastern Palestine into a kingdom that can enjoy no real independence, economically or otherwise, shall be rectified to the advantage of both peoples.

It is suggested that Abdullah shall receive such parts of Western Palestine as Jenin, Nablus and Ramallah, with an Arab population of 500 to 600,000; while Judea shall be compensated with unsettled wastelands East of the Jordan which Jews only would cultivate and settle.

Each state shall determine its own immigration and settlement policy. Both shall be members of the U.N.O.

In view of their permanent neutrality neither state shall maintain an army, except such police forces as may be required for internal order

and security.

The two states may administer jointly, on a basis of equality, such common interests as they both may deem necessary.

4.- Jews and Arabs shall at once enter into negotiations for an agreed and peaceful settlement, on the above mentioned basis. In the event of their disagreement on any point, the dispute shall be arbitrated by three or five smaller States of the United Nations, who have no interests in Palestine. Such arbitration shall be final and binding on both parties, and its execution shall be guaranteed by the United Nations.

5.- The Jewish people declares that it undertakes not to use force in settling any points at issue with its Arab neighbours, and that it will abide by the proposed arbitration. The Arabs shall undertake the same obligation.

New York, July 17th, 1946.

July 25th, 1948

Dear Crossman,

Mr.D.B.G. asked me to forward to you the enclosed plan which he intends to submit to the forthcoming meeting of the Jewish Agency Executive to be held in Paris soon.

This is for your information and to use in any manner you may consider desirable.

Mr.D.B.G. however would like you to know that for the time being it is his own personal proposal which he has not discussed as yet with his colleagues.

I hope to see you in london in a near future

With cordial greetings

Yours

R.Zaslany

R.H. CROSSMAN M.P.

House of Commons
L o n d o n,

GREAT BARDFIELD 86

MANOR COTTAGE,
LITTLE BARDFIELD,
BRAINTREE, ESSEX.

13. 7. 46.

Dear Ben-Gurion,

I am sending this to Great Russell Street as I do not know your American address.

Your letter to F.F. made me very sad. It seems to me a series of unrealistic proposals, based on a series of half-truths. I think far better solutions are emerging than your own suggestions. I should not seek to defend the policy of this Government, but I cannot think it folly to adopt your line of hostility.

Yours very sincerely,

Harold J. Laski

סוף

תיק מס' 245

התחלת

תיק מס' 211

ארכיון ד. בן גוריון.

ארגון מס' 211

מספר סודי:	
מספר מקורי:	
מספר זמני:	
סיווג בטחוני:	
תאריכים	פברואר - אוגוסט 1948

10.000 (4.60) 2160/327

2

ידיעה: ראש עיריית ירושלים.
על ה... יהודים ... 25.6.1947
[illegible]
[illegible]
נפש.

ד. ג.

מספר סודי:	
מספר מקורי:	
מספר זמני:	211
סיווג בטחוני:	
תאריכים	פברואר - מרץ 1948

10.000 - 11.57 - 2157/2292

5

[illegible]

ד. ג.

מספר סודי:	
מספר מקורי:	
מספר זמני:	211
סיווג בטחוני:	
תאריכים	פברואר - מרץ 1948

10.000 - 11.57 - 2157/2292

pdc

14.3.48 (שייך)

מוסמך.

לשבא (ע)
מאבנר

הנדון: פגישות עם פאוזי קאוקג'י.

ביום ה' 11.3.48 הופיע שריף אבו כישב לערב אבו כישב בשליחותו של פאוזי קאוקג'י, להזמין את נכבדי הסביבה (ערב אבו כישב, גליל ושייך מואנס) לפגישה עם פאוזי קאוקג'י.

שריף הודיע אתהדבר רק למשפחת היכטכים. מהם נסעו שריף, טייף (שחזר לפני 5 ימים מסוריה), טופיק אבו כישב. הם נסעו לקלקיליה ושם הצטרפו למשלחת של קלקיליה שנסעה גם היא לפאוזי. לכשנודע הדבר לג'מיל ג'אסםראבראהים אבו כמייל החליטו אף הם לנסוע מבלי לקבל הזמנה מיוחדת לכך. נסעו ג'מיל ג'אסר, אברהים אבו כמייל ושפה אבו סבינה. הפגישה התקיימה בכפר ג'בע (ג'נין) בביתו של צאלח אל מחמד סעיד.

באותו יום ביקרו שם משלחות מכל הסביבה ובאי כח הועדות הלאומיות. כמו כן נוכחו סלימאן טוקאן,-רהאשם אל ג'יוסי. מיפו היו סעיד זיין אל דין, חכמאת תאג'י, חסן אבו רבאן ועוד אנשים בלתי מוכרים למודיענו.

בבית נמצא בארמן קבוע ראשד אל זעאבי קרובו של צאלח אל מחמד סעיד, שהיה לפני כן מורה בבית הספר הממשלתי ביאזור.

שריף אבו כישב דרש מקאוקג'י שיוציא פקודה לפנות את האיזור (כישב, ג'ליל ושייך מואנס) כדי שיוכלו לפעול נגד היהודים באיזור. טופיק אבו כישב התנגד לכך. קאוקג'י שאל את המשלחת איך הם חיים עם היהודים. התשובה היתה כי יש ביניהם לבין היהודים יחסי שכנים טובים.

נגב = רפאל איתן.

יהודה - (רפאל קדמי) יוסף
(ירושלים) אח' (קדמי.)

הגליל -

גליל - רפאל קדמי.

סיני -

עזרי - בנימין [illegible]
עוד כמה.

הצפון - [illegible] [illegible].

ח"ן - (אחר) [illegible] [illegible]

יואב - יעלי כרמלי. (?)

11.3.48 (פרבית)

לסנא (ס-ד) מרסמך.
מאבנר

הנדון: שיחה עם נתן ילין-פרידמן.

נתן ילין-פרידמן נפגש עם פודיעגר בביתו (של הפודיעג) בשבוע שעבר. להלן קטעים מדברי ילין פרידמן בשיחתו שנשאה אופי פרטי בהחלט:

אני ישן בשקט בביתי כי אני סומך על ההגנה. היא האחראית להגנת ת"א, הנגב, הגליל. גם מנחם בגין יכול לישון בשקט ולסמוך על ההגנה.

להגנה 40.000 לא"י הוצאות ליום. המגבית של האצ"ל לא היתה מוצדקת כי האצ"ל איננו אחראי למחנגו של הישוב ולא היה צריך להפריע להגנה.

גם לי היו מסיבים עם ההגנה, ולגמרי לא קלים, אולם לא הוגן הוא לפרסם אחר כך ברבים דברים באלה. האינטרסים של הענין הגדול שלנו עומדים מעל לאינטרסים של ארגון.

הלח"י לא קבל נשק ולא כסף מרוסיה. המרלבים שבארץ הם אויבינו. סטסגרבסקי המולבי הנו אויב יהודים מעיל. (פודיעגר חושב כי הלח"י יהרוג את סטסגרבסקי).

ילין פרידמן הוא אופטימי ביחס לעתיד הפוליטי של הישוב.

רב/יח/א

...48 סודי-ביותר
(דחוף)
( )
מרסם

הנדון: פעולה רכישת מחנה הצבא בית-ליד, מ"ס 22.

בן עמי עושה מאמצים לרכוש את המחנה. (ברור לפי דיוח). נודע שהנ"ל פנה ע"י ארקין לאצ"ל והציע להם לקנות את המחנה עבורם.

ר/מ

[illegible]

ס ו ד י - ב י ו ת ר
([illegible])

11.3.48
מוסמך.

הנדון: ביולטין של ה"דלק".

נתן בזה העתק מביולטין ה"דלק" שנשלח לעובדיה . כמו כן נתנה הוראה להודיע מיד למרכז ה"דלק" על כל מקרה של העברת קרקע לרשות הקרן הקיימת.

ביולטין סניף 941

הקרן הקיימת לישראל עומדת לנצל את התוהו ובוהו, השורר במשרדים ממשלתיים שונים ולהעביר לרשותה קרקעות השייכים לבעלים, שאין עליהם כל ידיעה. בעיקר מכוון צעד זה כלפי יהודים מארצות אמריקה ודרום אפריקה.
הדבר הזה נודע לראש העיר נתניה מר בן עמי והוא נתן הוראה לפקידים שבמועצה המטפלים בענין להודיע לו על כל מקרה כזה, כמו כן נתן הוראה לטאבו לא לסדר שום העברת קרקעות בלי ידיעתו.

שבא (ע) קרא והשמד! 9.3.48
יבנה עדה.

הנידון: ש י ח ו ת.

09.23 א – קהיר – אמיל. ב – ג'יריאס חליף.

ב: שלומות. מתי תחזור?
א: בודאי השבוע. מה נשמע אצלכם?
ב: אצלנו הכל חזאי אל דיפתא, חירבטה בועאע. כל אחד רב עם השני. רבו עם שפיק וסלקו אותו, בבית לחם היה תמיד רע ועכשו עוד יותר רע מקודם.
א: מדוע אינך פונה לאבו מוסא?
ב: אצל אבו מוסא עוד יותר רע. שם אין בכלל סדר, והכל הפקר.
א: מה עם אלה שבאו מעבר לגבול?
ב: אלה יוסתורנה? אתם עוד יותר קשה להכניס לסדר. יא אחי, אינני מבין איך אפשר יהיה להמשיך בצורה זו. אם אתה לא תבא, הכל יתפורר. אם אתה חושב שתשהה הרבה זמן שם, אני מבקש ממך שתסדר אותי אצלך. פה אי אפשר לעשות כלום, הכל הפקר וקשה לעבוד בצורה זו.
א: כשנבא אנחנו יהיה הכל בסדר. נשים קץ להפקרות. יש לנו תכניות להכניס סדר ומשמעת. אני בעוד יומים או שלשה בודאי אהיה אצלכם. אמור לשפיק שיהיה שקט ואל יעשה כלום לפי שעה.
ב: שפיק כבר מסר כל מה שהיה בידו. אני אעלה לאבו מוסא, (הערה: חזר בו ואמר אבו-עיסא, כנדין?) ואסביר לו את כל הענין. הצרה אתו היא שאי אפשר לשבת אצלו יותר מחמשה רגעים, אחר כך שולט אותך ואומר שתגיש לו הכל בכתב. שפיק מסר את הכל לידי צלאח. ואת הכספים מסרו מכאן לידי ג'ורג' דיב, וזה שלם רק למעטים, ושוררת התמרמרות עצומה.
א: שמע אמור לשפיק שלא למסור את הנשק. הנשק שייך לנו, שיכניס את הכל לביתו החדש.
ב: אם תשהה הרבה זמן שם תודיע לי, אני רוצה לבא לשם. בינתים דבר עם אבו סמיח שיתן לנו קצת כסף. אין אף פרוטה וצריך לשלם.(מדבר עבדאללה) מה עם המשכורות שלי? אני עובד כאן רק לשם שמים, יש לשים קץ למצב הזה. עוד דבר: התצהרות שאתם מפסקים שם. עליכם להודיע לנו ולפרש אותם. באים לשאול אותנו, ואנחנו איננו יודעים מה לענות. בקשנו גיר, ועוד לא שלחתם כלום. מתי אתה חוזר?
א: בעוד יומים או שלשה?
ב: האם זה בודאי?
א: בודאות גמורה. הייתי קצת חולה, ולא היתה לי אפשרות לטפל בהרבה דברים. הדוקטור נסע?
ב: נדמה לי שהיום עומד לנסוע. עד עכשו בהגנו להוציא עלון באנגלית, הדוקטור אמר להפסיק את הוצאתו משום שאין כסף.
א: מה שלום צאלח?
ב: יותר טוב, בעוד שבועיים יעזוב את בית החולים.
א: טוב אצלצל לכם ביום חמישי.

09.34 א – כנעאן חורי. ב – ג'יריאס חליף – ועיע.

א: הענין שאמרתא לי בקשר עם חאג' מיר, הייתי אצלו אתמול ואמרו לי שהוא חולה.
ב: היית בביתו?
א: כן, על הדבר שדברנו יש חשש שיהיה הרבה יותר ממה שהעלנו בדעתנו.
ב: שמע, גש אלי ונלך יחד אל חג' מיר.

10.57 א – אבו אוסמא. ב – ועיע – ג'יריאס חליף.

א: איפה אבו יוסף?
ב: אבו יוסף הלך עם הדוקטור.
א: ג'יריאס חליף – אבו עדנאן – ישנו? (מדבר ג'יריאס).. אבו עדנאן דברת עם אמיל?
ב: דברתי אתו הבוקר והוא יהיה כאן ביום חמשי.
א: אבקשך לסדר רשיון לאוסמא על מנת לנסוע לדמשק למשך ארבעה ימים כדי להעביר את משפחתו.
ב: בסדר גמור.
א: אני מודה לך מאד אבו עדנאן.

11.00 א – ג'ורג' לוק. ב – ג'יריאס חליף.

ב: מה עשיתם בקשר עם משכורות השומרים בבקעה?
א: קבלנו רק 390 לא"י מרפיק ואת הנותר שלפנו מכיסנו על מנת שרפיק יחזיר לנו את זה. שמע, אי אפשר לסבול את ~~המצב~~ ההפקרות
ב: אמיל יהיה פה ביום חמשי.

........2

9.3.48
עדה

המשך:
א: אל תמלאלה , אם תנא יבא הכל יבא על מקומו בשלום.
ב: אמרו שמניתם את אבו ח'ליל...
א: שמע, אל תדבר על זה, אבוא אליך ונשוחח. ואמור לרפיק שיוכל , , חירה וישתוק, עד שיבא אמיל. אם אמיל לא יבא הכל יהיה כמו שרואבת.
א מוך - בלגו)
ב: מי בכל זאת מרבה את אבו ח'ליל?
א: הוא הביא פתק מהועי"ע.
ב: (קללות גסות) איך הם יכולים למנות כג'ם כזה לתפקיד אחראי? שמע על כל פנים, אני היום הולך לראות את צלאח ואחר כך אעלה אל אבו מוסא.
א: טוב, גש אלי אחרי זה.

__12.00__ __א - שרות השדור, מוחמד אדיב.__ __ב - עבדאללה - ועי"ע.__

א: רציתי לשאול אותך אם אתם מוסרים על הליגה הערבית.
ב: כן, בהחלט
א: אם כן, מוטב שתכתוב מה שאתה רוצה לדבר. זו תהיה תכנית מיוחדת.
ב: טוב, מתי אפשר לראותך?
א: אני נוסע לדמשק בעוד יומים.

__13.20__ __א - ועי"ע. אל רמאודי.__ __ב - עו"ד זעני אלאומשא.__

א: אדוני, אתה בתור בא כוח עורכי הדין הערביים, בפגשת אתמול עם הד"ר חאלדי, האם קבלתם אי אלו החלטות או לא?
ב: דעתי הפרטית היא כי אין פה שאלה פוליטית, אלא שאלה בטחון גרידא. פשוט אין היהודים יכולים להגיע לבית המשפט במקום הנוכחי, ואם יעבירו את כל בית המשפט לאזור יהודי אזי הערבים לא יוכלו להגיע. (אגב, מה שאני מדבר אתך אני רוצה שישאר ביני וביבך). אותו ענין היה בעיריה, בשרות השדור. ובכן מה ההבדל, האם המחלוקה מתבטאת רק בחלוקת בתי המשפט ולא בשרותים אחרים. ולמה יסבלו מזה דוקא עורכי הדין.
א: ומה היתה החלטת הד"ר?
ב: אני הודעתי לד"ר שאני מוכן להוציא לפועל כל הוראה מצדכם אפילו אם תהא נגד דעתי הפרטית. והוא אמר שהוא יודע שעורכי הדין לא ישבתו, אולם במקומם ישבות הציבור. הציבור יהיא את מאתו ולא עורכי הדין. אולם מה הוא יעשה בדיוק איבני יודע.
א: והרי הודעתם לזקן השופטים, שבמקרה של חלוקת בתי המשפט תשבתו.
ב: בזמנו התנגדתי לדעה זו, ומי שהודיע שהוא יוציא את עצמו מן הכיכר. זה לא מעניני. האם אתה חושב לפרסם דברים אלו?
א: לא אע"פ שהעתונות רוצה לדעת.
ב: מוטב שלא תפרסם אותם. עד שתתקשר עם הד"ר ותשמע את ההחלטה הסופית.

__13.35__ __א - עבדול פתאח.__ __ב - ועי"ע - אנטון.__

א: מסור שם שחזרנו בשלום ושהכל בסדר.
ב: איפה אתם נמצאים?
א: במוצררא. אל תבהל הכל יהיה בסדר.

מ'/ח

שבא(מ)
יבנה

(האדום/גראט)

סרדין
מוסטף
2.3.48

הנידון: **הקונסוליה האמריקאית**

ר"ב תשובות שנשלחו ע"י הקונסוליה האמריקאית בירושלים
ל- Mrs. Francis Bolton
חברת המשלחת הקונגרסאית
שביקרה בארץ לפני זמן מועט, כדי לעמוד על עבודתה של הקונסוליה, ושל
חברותיה בארצות המזרח התיכון. נראה שהשאלות לא הוברו במיוחד עבור
הקונסוליה בירושלים.

התזכיר הוכן ע"י הקונסול הכללי (מקשי) הקונסול האחראי לעניני
מסחר (ליפינקוט) וסטייבלר. מעניין שפורטר לא השתתף בעיבודו.

להלן הערות מספר:

סעיף 2: ההודעה שאין הקונסוליה חושבת להחליף פקידים מקומיים
נוספים - בבאמריקאיים - סותרת רושם שהיה לנו עד כה.

סעיף 6: בא כנראה כתשובה על תלונה; ליפינקוט - הקונסול לעניני
מסחר - ידוע כעצלן בקונסוליה.

סעיף 7: בא לכסות על חוסר כל פעולה בשטח זה, סטייבלר - הקונסול
לעניני תרבות עפ"י התקן-מתעסק בכל מלבד בתרבות.

סעיף 11: המדבר על איבת הערבים - הוא סילוף מכוון של העובדות;
יחסי הקונסוליה עם הערבים הם ידידותיים באתר, אך הודאה
על כך איבה עשויה להשפיע על מדיניות ארה"ב בכיוון הרצוי
לקונסוליה.

העתק לשילוח
ב/ס.

Copy.

American Consulate Gene
Jerusalem, Palestine.

November 3, 1947.

1. How is this post organized?

Political Section, Economic andTradeSection, Visa Section, Miscellaneous Section (Citizenship, Notarials, Protection), File Room, CodeRoom, Accounting Section, Information and Educational Section.

What are the major function performed?
Political reporting is the most important function. The visa work is very heavy and increasing. Special problems peculiar to Palestine of great variety and unexpected nature constantly occur. Economic reporting is a necessary function but at the moment is subordinated to political reporting.

What special problems occur in this area which complicate or make more difficult the normal operations of the post?
As the special conditions in Palestine are well known, the answer to this question meed not perhaps be elaborated upon. One complicating factor deserving mention is that we must deal with three groups: The Palestine Government, mainly British; the Jews with the Jewish Agencz; and the Arabs. Since Transjordan is in our district, we must also deal withthe Government of Transjordan.

2. In what kinds of work do you use alieans at this post?
Visa, Economic and Commercial, Arab and Hebrew translations, Miscellaneous Services.

Do you feel that they are efficient?
On the whole, our aliens are very efficient although allowance must be made for their limited training.

Or would you prefer to have more American employees?
To date we have been supplied with as many American employees as we require. Certain types of work in this office, because of the need for foreign languages, can be better done by aliens.

Do aliens raise any special security problems?
All aliens are employed in work where security problem does not arise, i.e., in connection with non-confidential consular services. We have therefore no security problem connected with aliens other than taking precautions that no confidential matters come to their attention.

We How does the pay for aliens compare with prevailing wage rates
A correct answer to this question would require more investigation than we have been yet able to make. It is safe to say, however, that our alien wage scale is not liberal as compared wo the local one. The question is a difficult one in Palestine since Arab and Jewish wage scales are on different levels.

Is alien turnover high?
No.

3. Do

3. Do you feel that the ~~mos~~ morale and effectiveness of the American officer and staff personnel has improved as a result of the Foreign Service Act of 1946? among Foreign Service Officers?

Morale, already high, may have been improved somewhat by the promises implicit in the Act, but tangible rewards have not yet been experienced. Those officers receiving increased pay have not experienced the relief which might have been felt because of rising living costs and because, in some cases, they have entered higher income tax brackets.

among Foreign Service Reserve Officers?
None at this post.

among staff employees?
The same as given for FSO's.

4. What are the most time-consuming elements in your consular workload? Visa and immigration? passport and citizenship? shipping and seaman services? Is the volume of these activities tending to increase or decline, and what are the factors influencing such trends? Have you been able to keep up with this work or do you have backlogs?

Time-consuming elements are so well distributed as to make it difficult to single out which is the most time-consuming. The Code Room has had a heavy burden with a greatly increased volume of incoming and outgoing telegrams; the monthly accounts tend to become more burdensome and time-consuming; visa work has doubled in volume in the past year and may continue to increase so long as Palestine conditions remain uncertain and hazardous.

We have nor conspicuous backlogs; however, the files for several years back badly need overhauling.

5. What are the special political situations or problems in this country wh ch require particular attention in political reporting? Are most of the political reports requested by the Department or submitted voluntarily on the initiative of the post? Do you feel that you have been able to keep the Department adequately advised on political developments? What are your major sources of political infomation?

The political situation in Palestine will require no special comment here since it is well known. Most of our political reporting is done on our own initiative voluntarily, and we feel we have kept the Department fully advised. We get occasional reaction from the Department, but not frequently. We do not expect more however, as we assume that if there is no reaction, the Department is satisfied with what we are doing.

Our sources of political information for Palestine are f=rom all elements here, i.e., British officials of the Palestine Government, Jewish and Arab leaders. For Transjordan, our sources are mainly from Transjordan Government officials and our foreign diplomatic colleagues stationed in Amman.

6. What

6. What are the major economic features of this country which are of concern to American economic and commercial policy? Is it difficult to obtain accurate economic infomration? If so, what are the obstacles? Are you able with your present staff to prepare all the general and special economic reports requested by Washington? Do you submit many voluntary reports?

The Consolidated Refineries, Ltd., in Haifa is of concern to the economic interests of the United States in that it processes daily up to 90,000 bbls. of crude oil from fields of the Iraq Petroleum Company in which Standard Oil of New Jersey and Socony Vacuum each hold an 11.875 percent interest. C.R.L. is now doubling its capacity. I.P.C. will increase its oil supply to Palestine through construction of a new pipeline.

Demand for American goods of all kinds is heavy but imports have been restricted severely through the Government's reluctance to issue import licenses because of a dollar shortage. However, under a special arrangement made with the Jewish Agency one third of the U.S. gift dollars may be used to cover import of capital and producer goods from the United States.

Local policy has without doubt been to encourage imports from the United Kingdom and discourage purchases of American goods.

Sources of infomation are not centralized and information supplied by the local government is seldom up-to-date. It is customarily necessary to visit Tel-Aviv, Haifa and Jaffa to gather commercial information. Transportation is both inadequate and expensive. The fact that agriculture, commerce and industry are divided into Arab and Jewish branches further complicates the situation.

To prepare all the economic reports requested would require additional personnel. Twenty-eight reports are required by the Department of Agriculture alone and roughly ninety so-called "occasional" reports have been asked for aswell as over forty "Short Form Reports". Trade inquiries from American firms are generally given preference with the result that full attention to Washington's reporting requirements cannot be given.

Voluntary reports are submitted whenever possible, the importance of the subject and the time available being the determining factors.

7. What have been the major features of the informational and educational program in this country? What elements of this program have you been forced to eliminate or decrease? Do you feel that the program has been effective in this country and should be continued or restored? Are other countries carrying on aggressive information programs in this country--Russia, Great Britain, etc?

The main feature of the informational and educational program in Palestine and Transjordan has been the distribution of 16 mm. non-theatrical films from the Consulate General's film library of over 100 titles. Another feature has been the distribution of American books to libraries and educational institutions. During 1944 and 1945 certain press material such as bulletins, photographs and feature stories were also distributed to the local press; however, it has been found necessary to eliminate this feature almost completely. Certain filed of photographs on personalities arestill mainained.

While it may be said that distribution of films and books has created some good will, it would not be true to say that it had extended over a large segment of the population. In this country the standing and popularity of the United States rises and falls in direct relation to the statements of United States Government officials on the Palestine problem. No amount of informational material will change this formula. However, it is believed that the films and educational features of the program should be continued and that future operations should be determined when the fate of Palestine has been decided. It is believed that a small, efficient and well-administered and adequately staffed program stressing

American social, economic and intellectual development, and the desire of the United States to share its culture with the rest of the world, would serve a worthwhile purpose.

Great Britain carries on an information program in Palestine and Transjordan through the British Council and the Public Information Office of the Palestine Government. The British Council operates an intensive program, one of the features of which is the award of travel grants to Palestinians and Transjordanians to study in England. Again, however, the success of the Brittaish information program depends entirely upon the political decisions of the British Government. The French and Polish Consulates General issue press bulletins but do not carry on very active information programs. Russia has no information program in Palestine.

8. That is the nature of your representational responsibilties? What treaties, agreements, or other negotiations are now being studied or considered? With what elements of the national government do you deal? Do you find representational allowances adequate to meet the requirements of the post?

Representation in Jerusalem requires maintenance of constant contact with Palestine Government officials, Jews and Arabs. This involves a constant program of extending hospitality which may be voluntary or to reciprocate hospitality extended to us. We also have numerous visits from prominent Americans form whom entertaining must be arrangedin order to have these visitors meet the people of the country. In addition, we must maintain contact with the Government of Transjordan, which means attending receptions offered by King Abdullah, maintenance of relations with foreign diplomats in Transjordan, and frequent trips to that country.

We have no pending treaties, agreements orother negotiations.

In Palestine, we deal principally with the principal officials of the mandatory governemnt, i.e. the High Commissioner, the Chief Secretaryiat (Administrative Branch) of the Palestine Government; with the General Officer Commanding British Trrops in Palestine and with theInsector General of the Palestine Police. Our relations start at the top and extend throughout the Civil, Military and Police branches.

Representational allowances are inadequate to meet our needs. The present allowance of $ 1260. per year is insufficient for the principal officer's obligations and leaves nothing for the six subordinate officers, all of whom ave obligations of their wown.

9. What special problems of living exist for Americans at this post? Is there adequate housing for American Officers and employees? Are allowances adeq ate for the chief of mission to maintain his residence? Are most of the officers and employees able to rent suitable quarters within their rental allowance? Are food and other necessary items of living available? Do you feel that living allowances are adequate? Has employee health been a special problem at this post and if so, what factors have contributed to it? What medical and health facilities ar e available for the use of your personnel?

Special living problems c mprise: Inadequate housingfacilities; inadequate public transport facilities; the presence of security zones in Jerusalem creating abnormal living problems; inability of employees to rent suitable quarters within the rental allo ances making it necessary for them to live in fooms or such places as the Y.M.C.A.; lack of freedom as to choice of residence because of insecurity brought about by existence of terrorism.

Most basic necessities are now available, but prices are exorbitant.

The cost-of-living allowance is a help without which the staff personnel could not exist, but employees here just manage to get by with skimping.

Principal health problem is diarrhea, commonly known as "gippy

tummy", which affects practically all Americans and sometimes becomes semi-chronic. Good doctors are available as well as gooid hospital facilities.

10. What other agencies of the Federal Government are represented at this post? Does the post carry on active relations with them? Are their activies coordinated with those of the mission? Have any special problems arisen in connection with the activities of such agencies and representatives?

U.S. Military Liaison Officer. Cooperation and cooridination is complete. There are nor special problems.

11. What is the attitued of the local government officials toward the United States and toward this post? Are they friendly and cooperative? Is the local population, newspapers and other organs of opinion generally favorable of unfavorable to the United States? What factors have influenced the public attitude? Has this attitude affected the work of the post to a significatnt degree, and in what respects?

Palestine Government officials are almost invariably friendly and extremely cooperative. The local Arab population and Arab newspapers are generally unfriendly because they believe America is pro-Zionist. The Jewish population is more friendly than otherwise and the same may be said for Jewish newspapers except that they do not hesitate to turn against the United States if anything happens that they do not like. The threee opposed elements in the community enormously complicaate and increase the difficulties of the work at this post.

12. What are the average number of hours worked per week by Foreign Service Officers?, Reserve Officers? Staff Officers? Staff employees? Aliens? Do they receive pay or compensatory time eoff for overtime, if any?

All members of the staff work 40 hours per week and there is frequent necessity for overtime, particularly in the Code Room and among Foreign Service Officers. Nobody receives pay for overtime and pressure of work has been such that it has not been possible to grant compensatory time off for overtime.

13. How many Americans legally entitled to home leave have not received it?

Practically the entire American staff has been here less than a year and therefore not yet entitled to home leave. Those who have been here longer thatn two years have not requested home leave.

RBM/AEL/WS/ds

טוק

סבא(ס) (ברדר/פעולת מפתן) לא בדוק
יבנה

10. 3.48

הנידון :- שיחת עתונאית עם קול.לונד

העתונאית הנורדגית אוה שר, פגשה את הקול.לונד לשיחה, בה חזר הקול. על תלונותיו נגד השלטון שסיפק להם מחסן כדירה. לדעתו אין זו אלא סבוטג'ה בריטית. הוא אמר שאין הוא מבין למה האנגלים "משחקים משחק מלוכלך כזה". הם עלולים לאבד את שארית הפרסטיז'ה שלהם בעולם. כמו כן התפלא על חוסר זהירותם בהפקירם את עיר הקדש.

לדעתו היהודים הם אופטימיים יותר מדי בסמכם על חיל בנלאומי. הסיכויים לצבא כזה קלושים מאד, לדעתו. הסכנה העקרית לנו היא לדעתו בעובדה שלערבים יש ארטילריה בה בשעה שלנו אין.

FON

12.3.48

<u>לסנא</u>
מהירס   מ/   (מקרן)

הנדון: <u>שיחות מיום 11.3.</u>

א– לויך – ניו יורק   ב– אגודת ישראל ירושלים. (שעה 0910).

א– הופתעתי לראות ברשימת הממשלה שנתפרסמה בעתונות שיצחק מאיר לוין בתמנה למיניסטר הבריאות ומינץ למועצה הממשלתיה בין ה–32, למזדתי 2 נציגים בממשלה ושתה למועצה. נא להודיעני מיד את הפרטים ומה האמת שבדבר. לדעתי אין לעשות שום הסכם חדש בנוגע לממשלה לפני גמר ענין U.P.A.

ב– שרתוק מחכה לידיעה מירושלים בדבר U.P.A. ובדבר הממשלה.

א– אני מסכים לפחות ל–3 במועצה ואחד בממשלה.

ב– כדי למנוע הסתבכות, נחוץ לתת לי יפוי כח לגמר הדבר כאן ולהודיעני דעתכם.

כב/צ

שנא(מ) (זרובבל - אורי ק׳) (מתימן)
יבנה 9.3.1948

הנידון: **פנוי - הצבא**

מפי פקיד יהודי מהימן העובד ב- A.M.W.D. נמסר כי:

במכתב מה- R.A.F. H.Q. בירושלים ל- R.A.F. H.Q. ,מצרים, נאמר:

"The army are evacuating Palestine & Transjordan Simultaneously. The R.A.F. will remain in Transjordan".

לפי דברי הפקיד הנוסח הוא מלולי, ונכתב לפני שבוע בערך.

העתק לשילוח

כ/בג

לסם

14.3.48

לשבא
מחירם

ע.מ/

הנדון: מכתב מושל המחוז אל ראשיד אל חג' אברהים.

מצ"ב מכתב מאת מושל מחוז חיפה מר לאו, מיום 4.3.48, אל ראשיד אל חג' אברהים, שבו העברה אתראת גברל סטוקוול בענין בתים ערביים שבהם משתמשים הצלפים הערבים.

ור/את.

C O P Y.

Government of Palestine
District Commissioner's Office
Haifa
4th March, 1948.

No. S/503.

Dear Rashid Effendi,

General Stockwell has asked me to tell you that he strongly disapproves of the increasing scale on which houses in Haifa are being evacuated of their inhabitants and thereafter fortified as strong points. He considers that a continuance of this practice will lead to increased sniping and a deterioration in public confidence and morale. Moreover, in the event of disturbances on a larger scale the clearance of such posts may well involve the use of heavier weapons, resulting in increased destruction and loss of life.

The General asks me to inform you that in future, where he is satisfied that such buildings have been used for firing on the security forces, it is his intention to exercise his powers under Defense (Emergency) Regulation 119, and to cause such buildings to be destroyed.

(signed) A.N. Law
District Commissioner

Rashid Effendi Haj Ibrahim

ל.ו קדון
9.3.48

סבא(מ)
יבנה

(בראש/פעולת ספתן)

הנידון: שיחת עתונאי יוני עם
סטברופולוס

הדעות הנשמעות בין מזכירות הועדה כאן דבליק סכסס.

א) כולם בטוחים ביציאת הבריטים מא"י (לרבות ירושלים), ומאמינים שהבריטים אינם רצויים לא ליהודים ולא לערבים. אין כל חשיבות אסטרטגית לא"י עבור בריטניה, היות ויש לה את עבר-הירדן וקפריסין.. אין כל הצדקה מוסרית להמשך השלטון הבריטי בא"י.

ב) אין ספק שהחלוקה תבוצע - גם נגד רצון הערבים. יתכן שהערבים צודקים, אך בחוגי הפקידות הגבוהה של או"ם מאמינים שאין כל אפשרות לעקור את היהודים מא"י .

ג) פקידי או"ם חושבים שאחרי המנדט יהיה תוהו ובוהו, כל מחשבות הפקידים נתונות למניעת מצב כזה.

ד) שלוש אפשרויות :-

1) צבא ארצות קטנות - אין להן מספיק צבא.
2) צבא מתנדבים - קשיי האימון וכו'.
3) צבא אפריקאי/רוסי. האפריקאים חוששים לכניסת הרוסים.

למרות הקשיים בטוחה פקידות או"ם במניעת התוהו ובוהו.

ה) לדברי המודיע הקול.לונד הוא הפעיל ביותר; ביקר פעמיים אצל סק-מילן . ביקר אצל יחידות צבאיות אנגליות. דורש לווי של קצין בדרגתו - ובמחיצת הניסוס הצבאי אין לבריטים אפשרות לסרב. כל יתר החברים,בפרט ההודי אינם עושים מאומה, מלבד בקור במלון המלך דוד - לשם בילוי, ושיחה עם פקיד זה או שני. המודיע מצא את פקידות הועדה מסתובבת בחלוקי-בית.

ו) במלון המלך דוד שרתו ערבים את אנשי המזכירות, והציעו את שרותם- עד שבא קצין בריטי. אז ברחו הערבים בארנבות. סטברופולוס מסיק מכאן שהמטון הערבי אוחד אותם, ושהם רק מפחדים מהקצין הבריטי. יתר חברי המזכירות תמימי דעה בקשר לנקודה זו.

העתק לשלוה

סגא(מ)
יבנה

(בודד ø פעולת מפתן)

מודין
מוסמך
.9.4.38

הנידון: קטעים מפגישת אא עם חלוץ הועדה ביום 8.3.48.

In my conversation so far with members of the United Nations Secreteriat, I have received the impression that they are concentrating their thought mainly on Jerusalem. They seem to be doing this for a number of reasons:

(i) As Jerusalem is a Holy City they think the chances of Arab agreement are greater here than elsewhere.

(ii) As the City of Jerusalem is to be international territory, they think the Arabs might object to it less thgn to the Jewish State.

(iii) The Great Powers might be prepared to bring pressure in the case of Jerusalem of a kind which they might not be prepared to bring in the case of the rest of Palestine. The idea seems to be that the U.N. might xxx be prepared to send some kind of international force to Jerusalem even if not to the rest of Palestine.

(iv) They hope that a successful settlement in Jerusalem might be the thin end of the wedge and lead subsequently to a successful settlement in Palestine as a whole.

It is clear that these are dangerous thoughts, partly because they are based on unfounded illusions, and partly because they may induce these people to concentrate on Jerusalem to the detriment, or at least neglect, of the rest of Palestine.

With Stevropoulos I had a lot of general talk about the prospect of an international force. While Colonel Lund rules out any hope of such a force, Stevropoulos seems inclined still to believe that it may be possible. He believes that without an international force we would be able to hold the coastal belt from Haifa to Tel Aviv, but certainly not Galilee or the Negev.

העתק לשלוח.

10.3.48

(בודד - פעולת מגתן)

<u>שיחה עם קולונל לנד</u>

בשיחה חטופה שקיימה לעתונאי השוודי סטימייב עם הקול. לנד, הנורבגי, חבר הועדה, העיר הקולונל את הדברים דלקמן:

הוא מאוכזב מאוד מהשתלשלות הענינים בלייק סאכסס. הוא קווה שהענינים יתנהלו בצורה הוגנת וישרה יותר.

כן אמר, שהוא עובד קשה על דו"ח על המצב בארץ. דו"ח זה צריך להיות מוכן עד יום 1 באפריל, 1948. בקשר עם תאריך זה היתה לעתונאי השוודי ההרגשה שהתאריך איננו סתם תאריך אלא מועד קבוע לסיום ענינים ידועים.

הקולונל הביע את דעתו שעיקר עבודתה של הועדה מתרכז מסביב לבעית קרית ירושלים. כן הביע את השערתו שלא תפעל כמעט כלל בכל מה שנוגע לשאר חלקי הארץ. באשר לארץ בכללה התבטא לנד כך: „אני ירא שבעית הארץ כולה תצטרך להפתר בין ההגנה לבין הערבים".

בקשר עם ההגנה, הביע את רצונו להכיר את אירגונה ודרכיה מקרוב. כן אמר שה"טרוריסטים למיניהם" הם אסון לארץ זו.

בהמשך דבריו התלונן הקול. לנד על תנאי השיכון הגרועים ואמר שהוא יודע שהיהודים מוכנים להעמיד לרשות הועדה בית ורהיטים נאים ונוחים יותר.

<u>העתק לשלוח</u>.

p o/c

Not passed by censor.

by Sam Souki.

U.P. With the Arab Army somewhere in Palestine.

A small softspoken man with gray ? commands the Arab army operating from Syria southwards to the Sea of Galilee and then west across the plains to Acre on the Mediterranean coast. He is Abib Shishikli, a former colonel of the Syrian army and commonly called "chief" by his youthful staff officers. He led the first contingent of the Arab "Liberation Army" to invade Palestine.

In a mountain village in this region of mixed and Jewish settlements Shishikli halted his inspection tour by jeep of his forces, to outline operational duties and the plans for the big fight yet to come.

For three months, he said, his force had been raiding Jewish settlements to learn their strength and equipment and to cut communications. He said "We carry out an average of six attacks daily, in which we usually kill a couple of Jews and wound half a dozen. We prevent supplies from reaching the settlements. At times they have been so short that they were forced to use planes or to seek relief from the British.

Shishikli commanded the raid on Yehiam in which only the arrival of the British saved the Jews from annihilation, he said. He claimed that the British were forcing him to confine his activities to raids. When they leave it will be a different story, he said.

I rode with Shishikli to three villages in one of which we lunched in Arab style in the home of the mayor, sitting cross-legged on cushions and scipping with slabs of bread the food placed in large dishes on a low table. Shishikli, who once served with the French Army in the Levant states wore khaki battle dress with long blue caps clasped around his neck.

"We examined the Jewish settlements most carefully", Shishikli said, "All have been built on easily defensible positions. The Jews have carefully picked the sites and have good equipment, such as mortars, machineguns, grenades, and recently obtained three inchers. Most of their ammunition is locally manufactured somewhere south of Tiberias. They are in wireless contact with each other."

Most Arab officers come from intellectual Syrian families and include doctors, architects and University students. "The Jews are not as strong as they pretend", Shishikli said. "Every colony contains between 50 and 200 fighters. They have proved that they are good as defensive soldiers when behind organised positions, but they are useless in face to face fighting. The presence of volunteers from different Arab states had demoralized them and has simultaneously boosted the morale of the Palestine Arabs. Most of our work has been in the Safad and Tiberias areas and consists mainly of ambushes and raids on convoys. There has been no attempt to occupy any settlement although we could occupy them. It would be a useless waste of Arab lives capturing colonies only to clash with the British. Once they leave, the Palestine settlements won't last long. We can take the colonies in an average of ten hours of fighting for each one. At present however the Jews send calls for help and the British are here within a few hours."

At the end of the meal Shishikli addressed the village notables who had gathered to receive him, asking them to remain alert and advising them on their defence organisation.

Tene "A" .

1.3.48

שבא(ם)
יבנה

(בודד)

סודי!
קרא והשמד!

מוסמך

הנידון: שיחה בין חרגו ובין רוברטס מהקונסוליה האמריקאית ביום 27.2.48

H. The country has got into a nice mess. However if the Security Council will do something constructive it will be saved from the worst tribulations of war.

R. I agree but what can the Security Council do? It is easy to talk of an international force. How is it to be composed? The Russians are of course prepared to send troops. They suggested some weeks ago that their troops be allowed to march through Turkey and Persia to Palestine but it was understood from them that they would want to make provisions to secure their lines of communications while their men were here. In other words that communist agents be allowed to wander round these countries legally. Obviously some of them would go lost when the time for their evacuation would come. If Truman were to agree to a legal penetration by communists of Palestine he would rouse American public opinion against him in a most severe fashion. Similarly, he cannot propose sending American troops here. There remains the possibility of an army from small countries. But these countries have limited forces and what they have is needed for domestic control. For instance how many troops has a country like Norway? And can she spare what she has? Moreover, public opinion in these countries is hardly likely to agree to the best of their armed forces being sent out to distant battlefield bearing no direct relationship to their particular national interests.

H. In other words it narrows down to the ability of the Yishuv to take care of itself. On the other hand UNO's prestige is at stake in this conflict.

R. I agree but you must remember that the American delegation at UNO was instructed by the President to vote for partition on the basis of the belief that the Arab threats of a war were merely words. The President accepted the assurance of the Jewish leaders of America on this point and he told one of his confidants last week that without this assurance he would have hesitated to take the course he did. We were told this by somebody who came from Washington a few days ago.

H. I read that the President has appealed to the heads of the Arab countries in connection with Palestine.

R. That is true but you know that they are not the decisive influence in the Middle East. Britain is still the most potent influence.

H. That is surprising in view of the economic dependence of the Middle East on American dollars.

R. But it is a fact.

H. Do you really believe that the Arab States will engage themselves in the present conflict till the point of extreme self-sacrifice.

R. I am afraid so. The prospect is very grim. The Arab States have become convinced that their very existence will be threatened by a Jewish State. They really believe that the proposed State will seek expansion beyond the the UNSCOP boundaries.

H. Could it not be explained to them that this is not the case? And indeed it is not.

R. How do you expect them to believe you when Ben-Gurion declared publicly only a few weeks ago that the Jewish State will have no capital other than Jerusalem.

H. Ben-Gurion meant in a spiritual sense.

R. He did not sound like that. And even if that was his intention why did he have to speak at all when it is obvious that every word of his is being closely watched throughout the East?

H. I dont know him personally nor am I in touch with political personalities who could give me any explanation. I reiterate, however, that any interpretation other than that which I have given would appear to be unjustified. The Jewish people is at war and by referring to the eternity of the Jewish spirit as symbolised by Jerusalem and the closeness of the bond binding the nation to the city of its sanctuary B.G. probably intended to uplift morale. Anyway he is a great man and great men enjoy a prerogative of blundering. They tell of Lloyd George that just before he rose to make an important political speech he was asked, "What are you going

to say" to which he replied, 'How do you expect me to know?'

R. Still your leaders must be careful with their words.

H. Tell me frankly what is troubling your Government in regard to Palestine, the question of oil or that of Russian penetration to the Middle East? I am not a politician but am interested from an historical spx standpoint.

R. Frankly, Russia. Ibn Saud is hardly likely to cut off our oil in any event. And now let me ask you a frank question, is there any possibility of a compromise on the part of the Jews?

H. The only group prepered to compromise is the Ichud and they represent only a fraction of the Yishuv. The vast majority led by the Agency consider the UNSCOP State the very minimum they can accept.
The bane of the world is now the suspicion between USA and Russiax. Do you think that the Russians have reverted to the axiom of the first years of the communist regime that communism will never be safe on the world scene until all other economic systems have been liquidated?

R. I am afraid that that is the case. They are trying to penetrate everywhere, particularly throughout the Middle East.

H. Have they succeeded anywhere?

R. In Beirut they have managed to establish a strong foothold. In Palestine they would not appear to be too strong. What is puzzling us is why they have not established an official representation in Jerusalem as they have done in other countries in the Middle East. Such a representation could have been an official 'cover' for communist activity throughout the country. But of course they are represented by the Polish and Yugoslav Consulates.

H. Do you you really believe that they form contact points for communists in Palestine?

R. I have no doubt. Socially the Yugoslav Consul is a very pleasant man but of course business is business. Gorka the Pole does not appear too clever and his English is absolutely atrocious.

R. I visited Ben Yehuda this week. A ghastly scene indeed. Do you believe British were involved.

H. According to the press it appears pretty certain that members of the Farran gang were in charge.

R. There is no proof. The fact that they were uniformed and spoke English does not prove by any means that they were Britishers.

H. Anyway the man in the street seems quite sure of that. I supose that full evidence will be published by the Jewish authorities.

H. Does the Agency believe that the Farran groupx is directed by anyone of importance in the Government or that the Government is aware of af its activities?

H. I dont know what the Agency thinks on these matters.

הועתק לשילוח
כ"ל

אסף

שגא(מ-ע)
יבנה

(דינה/אורי-ש)

מוסמך
1.3.48

הנידון: מכוניות משוריינות ללגיון הערבי

מצורף מכתב המראה פרטים בדבר טיב המכוניות הנמסרות ללגיון הערבי.

תעתק לשילוח
ב/י/.

Subject: Armd. Cars for Arab Legion:

HQ Palestine
Tel 4651 Ext. 964
OS/252/1. (   )
Feb 48

G(SD)

Copy to: D.O.S. G.S.1 GHQ MELF

1. Reference your G/3481/1/SD of 10th Feb 48.
2. Thet five Marmon Harrington Armd. Cars Class I have now been downgraded to Class IV.
3. Only thirty six cars can therefore be issued from Haifa.
4. Please arrange for give to be issued from stocks in Egypt (Your SD 2262 of 27th December refers.).

Brigadier,
DDOS
(ME STONE)

אסף

שבא(מ-ע)
יכנה

(זרש/אררי-ש)

מוסמך
1.2.48

הנידון: אספקת תחמושת
ללגיון הערבי

רצוף אישור לכמויות מסויימות של תחמושת
שיימכרו ללגיון הערבי.

העתק לשילוח
ב/י/.

Subject: Ammunition - Arab Legion:

HQ Pal.
Tel 4651 Ext 264
OS/84/47.
29.1.47

HQ Arab Leion Amman

Copy to: C[illegible] 567 Adv Amn Depot
'Q' HQ Pal. - telecon BRAGG - WEBB of 29.1.47 refers:

1. Reference this HQ letter Q/2011/2 - 29 Nov. 47
2. Authority has been given for the issue of the following ammunition on repayment:

Shell QF 3.7" How HE	- 88
do Smk	- 12
Ctges QF 3.7" How	- 100
" " 2pr HE	- 750
" " " AP or APCBC	- 250
Bombs ML 3" Mortar Smk	- 600
" " 2" " HE	-3500
" " " " Smk	-4500
Ammonal	-2500 x xxx lbs.
Nobles 808	- 500 lbs.
G/C Primers	-6000
Detonators No. 27	-7000
Fuze Safety No. 11	-1200 ft.
Ctges. 1" Illum.	-1000
do Sig Red	-1000
do Sig Green	-1000
Ctges SA .300 Browning Mixed Belt,	100,000

3. Please arrange to collect from 567 Adv Amn Depot.
4. The depot should be given 48 hours notice of intention to collect.
5. Other natures will be issued as they become available.

אסקן

(בת שוע/אורי(ש) מסמך 1.3.48

סבא(מ-ע)
יבנה

הנידון: אספקת נשק ותחמושת לארצות ערביות

ראב הוראות בקשר לנ"ל.

העתק לשילוח
ב/י.

209

RESTRICTED

Subject: Delivery of Arms and Ammunition to Arab Countries

GHQ MELF
DOS/6260/1 (3)
12 Feb 48.

DDOS
HQ PALESTINE

1. Attached GHQ instructions on above subject are forwarded.
2. Amn. will be dealt with separately by O.S. 4 Branch this Directorate.
3. As regards issues of Artillery equipments and Arms of all natures. These, as and where authorised for issue, are to be collected from 614 AOD by the Arab Countries listed (except Egypt).
4. Will you, therefore, please instruct 614 AOD that, on every occasion when an issue is authorised, to arrange for collection sufficiently far in advance to enable para. 1 of attached instructions to be implemented.
5. Dates of proposed physical release of Artillery Eqpts. and Arms should be communicated to this Directorate earliest for onward forwarding to 'Q' this GHQ.

Sgd. Morrison, Lt.-Col.
for Brigadier D.O.S.

Enclosure: 2 copies of L97323SD 1 C dated 29 Jan 48 (as forwarded under L43523/10/Q3 dated 2 Feb 48.

Copy to: Commandant 5 BOD
O O 3 SD 5 BOD - For action as indicated in para 2 for Egyptian Army Issues.

O.S. 4 - We spoke - Morrison - Powell
Q. 3 - We spoke - Morrison - Smythe

COPY

RESTRICTED

Subject: Delivery of Armsand Amn. to Arab Countries

GHQ MELF
L97323 SD 1 C
29 Jan 48.

Q
Copy to: Mil Div (BMEO)
S
G(Plans and Ops)
GS (I)
G (TIDA)
OS
SCC

Ref War Office Sig 06146 MO 4 dated 26 Jan 48.

1. You are requested to inform this Branch of the dates of the physical release of arms and amn to any of the Arab Countires listed below.14 days notice will be given prior to any such release.

EGYPT SYRIA LEBANON TRANSJORDAN SAUDI ARABIA IRAQ.

This information will be passed by this Branch to BMEO and the War Office, in accordance with para 3 of the above sig.

2. This instruction does NOT apply to issues to be made in respect of normal replacement or demands submitted by the ARAB countries listed at para 1 above, but ONLY outstanding or future issues against capital or supplementary demands.

Sgd. ???
for BGS (SD)

pok

שנא(ס-ע)
יבנה

(עריד/אורי(ש)

מוסף
13.48

הנידון: אספקת ציוד ללגיון הערבי

מפי פקיד יהודי מהימן העובד ב-D.D.O.S. נמסר כי:-

1) כ-12.2.48 נשלחה פקודה מ- D.D.O.S. בירושלים H.Q. 612 Command Veh.Group
ברפיה להפסיק את אספקת הציוד ללגיון הערבי (Suspend all issues to Arab Legion)
הפקודה הועברה מרפיח למחסנים בחיפה ומשם שאלו את ה- אם יש
לבטל את אספקת 44 המכוניות המשוריינות שהיו צריכות להמסר ללגיון.
מ- D.D.O.S ענו שיש לבטל את המשלוח אבל להמשיך בהתקנת הציוד
הדרוש על המשוריינים Suspend! preparations for issues will proceed)

2) כ-23.2.48 בקר קולונל ויינס (Vaines) מהלגיון הערבי ב- D.D.O.S.
בקשר לאספקת ציודללגיון הערבי. דברו אתו הפקיד היהודי המטפל בעיני
והקצין האחראי למחלקה הנ"ל.
לא הודיעו לו דבר בענין הפסקת משלוח האספקה ללגיון - והסבירו לו את
הדחוי במסירת המכוניות באסתלואות שונות.

העתק לשילוה
ב/ס.

(שבאנם)
יכנה

(הציר/גואש)

מוסמך
1.3.48

סודי.

הנידון: ידיעות מסי"צ.

מקורות הסי"צ הודיעו על שיחה בין פאוזי אלקוג'י לבין סופרת „לה-מונד" (Le Monde) בבירות. בשיחה אמר הראשון שהלגיון הערבי מסייע בהרבה בידי הלוחמים הערבים, אם לא בגלוי – אזי בהסתר. סי"צ מסרה את הידיעה לפרסום בארץ (ביום 4.2(?)). התוצאה מכך, שלפון מר גרי, הצנזור הראשי, לסי"צ, והתרעם מאד על שפורסמה הידיעה בלא רשות מן הצנזורה.

This is not the first time we have trouble with your Agency, and we shall not tolerate it any more.

הערת גואש: אם הסוכנות מתכוונת למשתמש בידיעה, במסעה להוצאת הלגיון אצטרך לקבל רשות על כך; חושבני שאוכל להשיגה.)

2. בשיחה עם מנהל סי"צ אמר רשאדי עורך הפלשתין שאינגו מבין כיצד ה-פי.אי.או. הממשלתי מפרסם את המספרים היהודים על אאאאאאא האבדות בקרב על עירת צבי. פרבק מסר שאחרי השיחה רשאד וחבריו היו נבוכים ביותר בידעם את האמת.

3. פרנק סרב לנסוע במכונית הקונסוליה הצרפתית לת"א – דרך רמאללה. הוא מבקש עתה תעודת עתונאי ערבית, ורק אחר כך יעיז לעבור באזורים ערביים של הארץ.

4. לדברי פרנק הוחל בימים האחרונים בלחץ מרוכז מצד מוסדות הכנסיה הנוצרית בעולם להסדר של בעיית א"י. לדבריו מעוניינת הכנסיה למנוע מלחמה גלויה בארץ הקודש, בכל מחיר.

העתק: שלוח.

ב/ח

905

1. 3.48	סודי מוסמך	(צפור/יעל)	מנא(מ) יבנה

Britishers reaction to Ben Yehuda Outrage.

Mulford

Mulford was shocked to find the change of relations between Jews and British. What has happened here during the last two months that when a thing like that happens the British are ~~imm~~ imediately suspected.
He left for England again, stil unconvinced.

Joliff (Reuters)

Joliff doubtful at first whether such a thing could have been done by the British, later in the day began to believe and said, that it is disgusting that there may be a Fascist group among the British which may have perpetrated such an outrage.

העתק לשילוח

ב/י

לטבא /ס.ע.
מהירם (ירושלמי)

-ספ״ט

1.3.48

הנדון: שיינציקי.

הנ״ל מהנדס ראשי ומנהל ה"Operations" של חב׳ "סוקוני וקום" בארץ. מושבו הקבוע בחיפה. הנ״ל סר אלי בקשר עם פצוץ תחנת שאיבת הבנזין של החברה ברח׳ חג׳אז השייכת לקאמל וסלים יאסין. ההנהלה של חב׳ הנפט עוקבת בדאגה אחרי התפתחות עניני הבטחון בארץ, ובעקר בקשר לבטחון רכושה ועובדיה. ענין הריגת נהג שלהם, וכן שדידת כמה אוטומובילים שלהם וכעת הריסת תחנה, מביאה את מנהלי הח׳ לשיקולים מרחיקי לכת בקשר להמשכת עבודת החברה בארץ, ובקיטת אמצעים דרסטיים נגד תושבי הארץ, כאם לא ימצא פתרון משכיע רצון על חסינות רכוש ועובדי חברות הנפט.

היה רצוי מאד לדעתו של המודיע כי נביא לידיעתו של מנהל החברה שנתנו הוראות קטגוריות לאנשינו שיש להמנע מכל מעשה תוקפני ברכוש החברה, והמנעות בפגיעה בעובדיה. אם אפשר להעביר חוזר כזה, ולהראותו היה רצוי מאד.

בקשר להריסת תחנת השאיבה הנ״ל, רוצים לדעת מאתנו אם היתה איזו שהיא כוונה לפגוע במקום זה או שהדבר קרה במקרה, או אם רצינו לפגוע בבעלי התחנה, וכאן מעיר המודיע כי הנזק הוא של החברה ולא של בעל התחנה. כמו כן נשאל המודיע על חוות דעתו אם להקים מחדש את התחנה או לא, ומבקש הוראותינו ביחס לתשובה שעליו לתת, ומבקש ביחס לזאת להתחשב שאם יחליטו בשלילה, דבר זה יכל לשמש תקדים במקרה של מעשה חבלה באזור היהודי שיסגרו תחנה ולא יקימוה מחדש.

המודיע ביחסים טובים מאד עם מנהל החברה הכללי בארץ (אמריקאי) המשתדל באופן בלתי רשמי לעזור לישוב העברי.

קשרתי את המודיע עם הדד, שדבר אתו ארוכות על ענינים כלליים וקבע אתו קשר.
יר/אה.

POK 2.3.48

(יובב)

לשגא(ע)
אכנר

רצינ.
טרדין

הנדון: חיכוכים בין אנשי המופתי ואנשי פאוזי קאוקג'י.

חיכוכים רציניים מתחילים להתגלות בין אנשי המופתי וקאוקג'י בכל הארץ. לפי החלטת הליגה הערבית מונה קאוקג'י כמפקד כללי של המרד הערבי בארץ כולה. הוא עומד תחת פיקוחה של הועדה הצבאית מטעם הליגה המרכזת בדמשק.

תחת פיקודו של קאוקג'י עומדים גם עבד אל קאדר אל חוסייני וחסן-סלאמה (באמני המופתי). אוטונומיה מיוחדה לעבד אל קאדר אל חוסייני בסביבה הכפרית של ירושלים ולחסן סלאמה במחוז לוד(מחוץ לעיר יפו).(הגבולות המדויקים אינם ברורים). שני הנ"ל מקבלים תמיכה נפרדת מהועדה הצבאית בדמשק בס'הכ 600 לא"י לחודש. המופתי מוסיף לעבד אל קאדר אל חוסייני 1500 לא"י לחודש מהכספים העומדים לרשותו.

המופתי רוצה לנהל את המרד בארץ לפי רוחו, על ידי אנשיו עלפ מנת לשמור על מעמדו -כאיש המציל את פלשתינה וכמנהיג יחידי בארץ. לכן הוא ממריץ את נאמניו לפעולות נגד היהודים מבלי להתחשב בתכנית הכללית של קאוקג' ויחד עם זאת הוא משתדל להפריע ולגרום קשיים לקצינים העיראקיים במקומות האפשריים, כדי להוכיח שהקצינים הזרים אינם מצליחים בארץ ויש למנות קצינים ארצישראלים מנאמניו של המופתי.

הרי כמה דוגמאות:

1. שיחור מגדייסים סוריים ועיראקיים.

המגדייסים הזרים מקבלים תשלום חדשי של 3.500 לא"י לחודש כדמי כיס. עבד אל קאדר אל חוסייני וחסן סלאמה הצליחו ל"קנות" כ-25 איש מהמגדייסים הנ"ל והבטיחו לתם תשלום של 8 לא"י לחודש כדמי כיס. ה-25 הם מסביבת טול-כרם שערוואת, הם עברו עם נשקם. הדבר נעשה על ידי עבד-אל רחמן אל זידאן, חבורתים הם מאנשי כאמל כמאל אל דין, קצין עיראקי מאיזור ג'ד-שערוואת טול-כרם.

כאמל כמאל רגז מאד על מעשה זה ונפגש עם עבד אל ג'אבי אל כרמי (לשעבר חבר מערכת "א-דפאע" ומאנשי המלך עבדאללה) כדי להתיעץ אתו בתור ערבי ארץ-ישראלי איך עליו לנהוג. הפגישה התקיימה בטול-כרם ביום שבת 28.2 באותו זמן הגיעה לטול-כרם משלחת מאנשי סלמה מורכבת מכלים אל טייבה ואברהים חרישה להתלונן בפני מדלול בק(קצין עיראקי, האחראי לכל איזור טול-כרם)על חסן סלמה ומעשיו בכפר.

המשלחת מטלמה עם כאמל כמאל ועבד אלג'אני אלכרמי ישבה וערכה מכתב למדלול בק בו נאמר כי כאמל כמאל יתפטר באם לא יופסקו מעשיהם של חסן סלאמה ועבד אל קאדר אל חוסייני (קניית המגוייסים) ותמה מציעים:

א. לגרש את חסן סלאמה מיפו ולמנוע ממנו אפשרות של פעולה באזור הנתון לפקוד קצין עיראקי.

ב. למסור את אנשי הועדה הלאומית ביפו המפריעים לקצין העיראקי לארגן את יפו והם:

אמין עקל
מיצטפה טאהר
אחמד אבו לבן
מוחמד חייר בחלול.

ג. לחזק את הכח העיראקי ביפו במהירות האפשרית, כדי למנוע מאנשי חסן סלמה להשתלט על העיר.

ד. לפי דרישת המשלחת מטבר סלמה להעביר את כאמל כמאל שישמש כעוזרו של נג'יב אל דין ביפו (דרישה זו באה כי כאמל כמאל מוכר כאיש תקיף ושונא את המופתי).

המכתב נמסר למדלול בק וזה העבירו באלחוט למחמד סאפח בק יוזק־ראש הועדה הצבאית בדמשק.

2. מרוץ אחרי משוחררי חיל־הספר:

המופתי הודיע על ידי העמותה לחס כי הוא ישלם לכל חייל משוחרר מחיל־הספר שיצטרף לגאנגיו 5.500 לא"י לחודש, חסן סלאמה "קונה" משוחררים מחיל־הספר ב־8 לא"י לחודש ורוצה על ידי כך להשיג 600 איש.

הדבר נודע לחכמאת טאג'י וד"ר יוסף הייכל. חכמאת טאג'י נסע למלך עבדאללה עם מכתב מיוסף הייכל וועדת השלטון של יפו, כדי לבקש את התערבותו נגד אנשי המופתי. כי קניה מסוג זה עלולה לפורר את המגוייסים אזרים. המלך עבדאללה נתן הוראה לקנות 1500 משוחררים בתשלום חדשי של 5.500 לא"י לחודש (כפי שמשלם המופתי) והודיע על המצב שנתהווה לעבד אל־קאדר אל ג'ונדי ולטאה אל האשמי.

כאשר נודע לעבד אל קאדר אל חוסייני על התערבותו של המלך עבדאללה התחיל לקנות בסכום של 12 לא"י לחודש. דבר זה עורר את רוגזו של המלך והחליט כי כל עבר־ירדני שהיה בחיל־הספר ויצטרף לאנשי המופתי יאבד באופן אוטומטי את נתינותו העבר־ירדנית.

עדיין לא ידוע איך יגמר הענין.

הערה: לשם מניעת סיכון המקור, אין לפרסם את הנ"ל במשך השבועיים הבאים.

עם/ג. התקשרותי, בכבוד.

2.3.48

(מפי חבר)

<u>לשבא</u>
מחירם

7/.

הנדון: <u>חקירת מקרה פצוץ מוסך אבו שאם.</u>

לפי הוראות הועדה הלאומית בחיפה נערכה חקירה מדוקדקת על מקרה ההתפוצצות במוסך של בעים אבו שאם ברחוב נצרת ביום שבת 28.2.48. החוקר הוא העורך-דין צלאח אל דין אל עבאסי. מהחקירה התברר שבשעה 11 בערך, הגיעה לגראז' אבו שאם מכונית ירוקה ובה נהג שלבש קפיה ירוקה מעיל ומכנסים. הנהג בקש מאחד המכונאים לתקן לו את הכנף שהיה שבור והמכונאי אמר לו שיפנה לבעל המוסך. אחרי שהנהג קבל תשובה שאין להם פנאי לתקן את מכוניתו, בקש להשאיר את המכונית לזמן מה. הוא יצא את המוסך אחרי ששתה מים. באותו הזמן הגיע למוסך אחמד אל חג'י פקיד העיריה ובקש שיבדקו את מכוניתו הפרטית מכיון שמנגנון ההדלקה לא פעל בסדר. אחד המכונאים בדק את המכונית של פקיד העיריה ובעבור זמן קצר הרגישו עובדי המוסך בעשן שיצא מהמכונית הירוקה. הם התחילו לברוח תוך קריאות שהם חוששים שבמכונית הוטמן מוקש. באותו הרגע התפוצצה המכונית הירוקה וכל אלה שלא הספיקו להתרחק נהרגו או נפצעו. גופתו של אחמד אל חג' התרסקה וכן גופתו של המכונאי עטיה אחמד. יתר ארבעת הפועלים במוסך והם קאסם מחמוד ועל אבהורדי, אחמד צאקר, וסלים צאקר נהרגו בקרבת ההתפוצצות. 42 איש נפצעו ורבם מדיירי בית בעים אבו שאם שרובם מאנשי המשמר הלאומי. בין הפצועים 9 פצועים קשה. במקום פרצה דליקה שכתוצאה ממנה נשרפו 14 מכוניות ביניהן מכונית של הסהר האדום העיראקי.

מהחקירה התברר שכל המסופר שכאלו למכוניתו של אחמד אל חג'י הוכנסה מכונת תופת בשעה שחנתה ע"י העיריה – הוא חסר שחר.

מיד אחרי ההתפוצצות נורו יריות מרחוב השומר על הבורחים הערבים מסביבת המוסך. כתוצאה מהיריות נפצעו קשה 8 ערבים וביניהם החייל המשוחרר פיצל דרויש שהיה אחראי בבית אבו שאם. דו"ח החקירה נשלח לועד הערבי העליון.

כמ/צמ.

P.O.K.

Code, Cypher or Clear? 2. Clear.

TELEGRAM

C.S.O. 33.

From British Middle East Office, Cairo.

To HIGH COMMISSIONER FOR PALESTINE.

Despatched 25th February 1948.

Received

G.P.P. 26297—10,000—8-1-47

TOP SECRET.

No.12. Saving.

My telegram no.74 of 24th February.

1. In the course of my conversation with Azzam Pasha on February 24th I mentioned the embarrassment caused to H.M.G. and our authorities in Palestine by the infiltration of bands from across the borders and said I feared it might lead to some serious clash with British troops.

2. He launched into a defence of this infiltration with the obvious hope that I would pass it on to you. His argument ran as follows. As a result of our action during the 1936 rebellion and during the war, as well as of subsequent measures taken by themselves, the Jews now possessed a well organised armed force which, the moment we laid down the mandate, would be in a position to attack the Arab settlements and massacre their inhabitants. The Arabs on their side had been disarmed and were quite unorganised for resistance. No doubt in days gone by the position had been the reverse. There had been a time when it was the Arabs who were armed and organised, and the Jews unarmed and unorganised. But to-day things were as he had depicted them. The purpose of the present infiltrations was therefore nothing more than to afford some, even if inadequate, measure of defence to the otherwise defenceless Arab population against the day when it would have to rely solely on its own resources to resist Jewish domination (which it was determined to do) and to protect itself from Jewish aggression. The infiltrators, many of whom were in fact returning Palestinians who had gone over the border for training, had received stringent instructions to avoid any action which might bring them up against British troops, and he was confident that no trouble would arise unless our troops went out to seek it.

3. I said that this was all very well but we could hardly close our eyes to these infiltrations and at the same time maintain an attitude of neutrality as between Jew and Arab. To this he replied that we had done little to prevent the arming and reinforcement of the Hagana, a great part of whom were Jews from all over the world and did not even hold Palestinian passports. If the Jews had been able to draw on their co-religionists in Poland, why should the Arabs not now do the same in Syria ? He of course appreciated our difficulties but could frankly see no moral justification for our trying to prevent Arab preparations for defence unless we proposed also to disarm the Hagana who were all prepared for attack. No one could expect the Arabs to sit down and see their countrymen massacred. If the infiltrations were stopped, the only alternative was for the Arab States to send in their regular troops.

4. It struck me that Azzam's attitude betrayed a certain nervousness as to what may happen when we withdraw. There was none of the bombast to which one has become accustomed in Arab utterances about driving the Jews into the sea, etc. His anxiety seemed rather to prevent a slaughter of the innocents, and it was perhaps fortunate for the thread of his argument that we had passed on to another subject before the ex-Mufti suddently walked into the room unannounced. I may add that this gentleman seemed as surprised as myself to find us thus confronted and hastily retired.

POK

<u>שנא(מ)</u>
יכבה

(קר/יאיר)

סודי!
מוסמך
26.2.48

הנידון: הערכה של הכנסות והוצאות הממשלה מ-1.4.47
<u>עד 31.1.48.</u>

רצ"ב ההערכה הנ"ל, שהעתק ממנה נשלח לל"יק סוקסס.

ACCOUNTANT-GENERAL'S OFFICE,
JERUSALEM. 18th February, 1948.

STATEMENT OF APPROXIMATE REVENUE AND
TO 31

1947 - 48	REVENUE Customs	Licences, Taxes, etc.	Other Sources	Total Ordinary Revenue
	£P.	£P.	£P.	£P.
April, 1947	1,066,450	480,913	338,904	1,886,267
May, "	1,168,382	641,433	389,614	2,199,429
June, "	1,118,667	584,068	(b) 1,278,280	2,981,015
July, "	1,101,623	697,224	392,702	2,191,549
August, "	1,057,827	646,849	316,309	2,020,985
September, "	1,179,825	811,070	401,859	2,392,754
October, "	1,150,924	658,703	453,662	2,263,289
November, "	1,111,000	660,000	411,000	2,182,000
December, "	940,000	525,000	279,000	1,744,000
January, 1948	910,000	546,000	479,000	1,935,000
Total	10,804,698	(a) 6,251,260	4,740,330	21,796,288
Estimates 1947-48	10,500,000	7,503,700	5,411,691	23,415,391
Actual Revenue and Expenditure from 1st April, 1946, to 31st January, 1947	9,113,333	6,573,833	4,541,584	20,228,750
Actual Revenue and Expenditure 1946-47	11,140,860	8,226,845	6,272,396	25,640,101

NOTES : The figures in red are approximate a
(a) Includes £P.2,070,000.- Income
(b) Includes £P. 850,000.- Contrib
(c) Includes :
(i) £P. 570,000.- Public
(ii) £P.5,070,000.- Compens
(iii) £P. 420,353.- Assist
(iv) £P.3,000,000.- Reserve
(v) £P.1,980,000.- Mainten
(vi) £P. 185,000.- Evacuat
(vii) £P. 24,000.- Securit
(d) Includes £P.1,863,000.- Governm

ACCOUNTANT-GENERAL'S OFFICE,
JERUSALEM. 18th February, 1948.

EXPENDITURE FOR THE PERIOD 1ST APRIL, 1947,
ST JANUARY, 1948.

		EXPENDITURE				
Grants	Total Revenue	Ordinary (Recurrent & Special)	Temporary Services	Extra-ordinary	Customs Draw-backs	Total Expenditure
£P.	£P.	£P.	£P.	£P.	£P.	£P.
-	1,886,267	1,381,556	21,145	13,061	3,593	1,419,345
-	2,199,429	1,817,158	39,123	69,722	9,229	1,935,232
-	2,981,015	1,788,558	700,622	92,619	14,569	2,596,368
-	2,191,549	1,611,486	17,974	62,791	6,893	1,699,144
-	2,020,985	1,407,600	38,757	100,739	30,466	1,577,562
-	2,392,754	1,527,971	789,917	89,114	3,116	2,410,118
-	2,263,269	6,443,498	16,200	112,088	4,749	6,576,535
-	2,182,000	1,934,000	20,000	96,000	7,000	2,057,000
-	1,744,000	2,073,000	341,000	84,000	6,000	2,504,000
-	1,935,000	1,708,000	29,000	93,000	3,000	1,833,000
-	21,796,288	(c) 21,692,827	(d) 2,013,738	813,124	88,615	24,608,304
144,290	23,559,681	20,282,085	2,069,276	2,203,705	80,000	24,635,066
48,205	20,276,955	14,082,288	1,405,656	822,940	47,198	16,358,082
76,535	25,716,636	19,172,919	2,061,707	1,246,677	65,723	22,547,026

nd are subject to revision. The figures in black are final.

Tax.

ution from Palestine Currency Board.

Debt.

atory Allowances (Figures supplied by Departments).

nce to the Citrus Industry.

Fund.

ance of Jewish Illegal Immigrants.

ion of British Civilians.

y Moves.

ent Trading Account.-

ACCOUNTANT-GENERAL.

7.3.48

לשנא /מ.
מחירם

הנדון: דו"ח דו שבועי של קצין המחוז היהודי.

מצ"ב הדו"ח הנ"ל (של קצין המחוז לבחר)
לשבוע המסתיים ביום 28.2.48.

ור/אה.

FORTNIGHTLY NOTE

28.2.48.

1. POLITICAL

The Ben Yehuda Street bomb outrage appears to have shaken the Yishuv to its roots. More than any other incidents of the last three months, except perhaps the Refineries massacre, it has shocked the people and considerably hardened opinion. It seems that the appalling wholesale murder of men, women and children convinced the great majority of Jews that the war imposed on them is one of life and death, of freedom or complete physical destruction.

From comments and talks it appears obvious that the Yishuv feels itself in a total war much more than it did a few weeks ago. Apart from causing deaths, injuries and devastation, this outrage has undoubtedly brought home to the Jews that the war waged on them intends to destroy them by any means, fair or foul. In other words, Jews here feel today - more than they have ever felt before - that they must mobilise, mentally, materially and physically andfight to the finish if they want to avoid utter destruction. In a sense this outrage has had the reverse result than expected by its perpetrators: sadness, horror and the breaking of hearts has been followed by a strength unknown previously; morale has considerably raised, and Jews appear strengthened and determined.

2. News from Lake Success do not appear to bring comfort to the Yishuv and in the face of apparent opposition it does not seem that an international force will be established at once. The general trend of thought here is that this force would execute the U.N. decision and stop "encouragement to foreign gangs entering Palestine to defeat Partition"; the absence of such a force is believed not to be decisive as the power of decision is thought to be here inPalestine where Jews must take their own responsibilities and carry out the U.N. decision themselves "to live free or die fighting".

3. In the face of some incorrect, inaccurate and apparently misleading reports, every announcement of Government appears now to be given little or no credence and its actions are misunderstood and misinterpreted. When people are present at incidents which are misreported they are inclined to disbelieve everything else; this is roughly the position with official xxxxxxxxxx communiqués. After people hear them they are often heard to say "Let us now wait for the Haganah broadcasts to hear the true story."

The way in which incidents taking place in Haifa are reported on the P.B.S. appearsto incomplete and incorrect that Jews here accuse Government of intentional misrepresentation. A Jew was heard to say: "When such distorted information is repeated three or four times, it does not make it more palatable."

4. Building

342 dwelling rooms were completed in the Haifa Town Planning Area in January, 1948.

5. Coroners' Inquests

18 inquests were held during the last fortnight.

D.O. Jewish Urban

7.3.48

על המתרחש בנגב.

ההתפרעות בארץ נתנה אותותיה גם בנגב ומספר שייכים בדרואים ראו צורך לעצמם להפעיל כוחות למעשי התקפה. במידה מסויימת פעל כאן הלך הרוח הכללי שעבר בכל הארץ, אולם יש לציין, כי מספר פגיעות ביהודים, כגון מקרה שעוש, נגרמו בעיקר ע"י חוסר זהירות מצד היהודים, שלא ידעו את התנאים המיוחדים של איזור זה.

לאחר שבועות אחדים של מאורעות בארץ ו"אינצידנטים" שארעו במספר מקומות הופיעו גם כמה פעולות יזומות, כגון התקפות על נכסים, חלוצה. מצד אחד אפשר ליחס תופעות אלו לאותה הלהבה והסתה שכוונה מאת נכבדים מסויימים. אולם יתכן וגורם לא מבוטל היה לערך "ההתנקות", הרוי אומר: נכבדים בדואים מסוימים היפשו לנקות מעל עצמם את פעולותיהם מעבר - קשריהם בעניני קרקעות עם יהודים. שייכים בבאר-שבע והסביבה אף בתנו מבססם למטרה זו. יתכן גם, כי פעל הרצון לא להיות מוצאים מחסבון הסנהיגות המקומית בתקופה זו. יש לציין, כי התוספר האנושי אשר קלח חלק פעיל בהתקפות יזומות, שייך לנחותי הדרגא ולנתוקים ממשפחותיהם. סוג זה מהווה באופן טבעי חומר קל להסתה ולפעולה בלתי מחושבת.

בצפון הנגב - אזור הג'בראת וגבול התיאהא - היה שקט יחסי; באזור העזאזמה - באר-שבע, עסלוג' היו פעולות יזומות; בשאר חלקי הנגב - "אינצידנטים" מקומיים. לאחר שלא באה עזרה מן החוץ בכסף ובאנשים וכן מסיבת העדר מנהיגות פעילה אחרת, היכולה לסכן את מעמדם של המנהיגים המקומיים - הלכה ודעכה ההתלהבות. גורם מכריע, אולי, בהשקטת האזור היה לשיגוי יחסי הכוחות שנגרם עם גידול הכוח היהודי באנשים, משוריינים, בצורים וכו', שקבלו הערכה מופרזת בעיני הערבים.

פרק מיוחד מהווה העיר עזה ובנותיה. בעיר זאת עדיין חזק שלטון החמולות "התקיפים" כמאז. חלק גדול מאד מבני העיר הנם בעצם פלאחים, החיים על קרקעותיהם שבשכנות עם אדמות הישובים היהודיים ולכן אולי בזאת יוסבר הקושי הרב שהיה לראשי המסיתים (מוסה צוראני) להפעיל את התסוכים.

הנוער המקומי, זה ש::יה מתאמן ומתרגל במדים על מגרשי העיר, לא הופיע למערכה בבוא השעה. עיקר התושבים דאגו למחיתם והשתדלו למנוע את התפוררות המשטר הכלכלי, למרות מאמציהם של ראשי החוסיינים להסעיר את הסביבה, הרי כמעט ולא עלה בידיהם מאומה.

בתקופה האחרונה חל שנוי מה, נכבדי עזה ירדו מצריפת והביאו עמם מפקד שכיר-מצרי. מפקד זה אינו שליח מטעם שלטונות מצרים, אלא העסיד עצמו - כפרט - לרשות אנשי עזה. קצין זה בעזרת קבוצה קטנה של אנשים, שבאה אתו, מארגנים ומסדרים את בצור העיר, אף מתכננים התקפות. מערכה אחת שהיתה בימים האחרונים (ואדי סיחאן) היתה מתוכננת לפי שיטה צבאית. הופעת המשוריינים היהודים הביא גם אותם להכנת משוריינים, אחדים כבר בידיהם. נוסף לעזה גם במג'דל, חאן יונס ובבאר-שבע קיים תהליך התבצרות והתארגנות, רבוי הנשק והכונה לימים יבואו.

בין יתר הגורמים המעצבים את התפתחות הענינים קיים גורם כלכלי מיוחד הקובע לא במעט את הצטרפות הבידואי למעשי פרעות או לאו. הכוונה: לתהליך של התעלחות העובר על שבטי בדווים רבים והמחדיר בלבות הנודד הערכה רבה לרכוש שעשה לעצמו במרוצת הזמן וחשש שמחמת מעשי תוקפנות ייהרס ביתו ויילקח במסובו. הנגב עדים לתופעה של בריחה מסביבת צבור המים והישובים היהודים מחשש תגמול.

תופעה זאת טבעית עוד יותר באזורים הכפריים, אם כי בתקופה האחרונה צצו מספר כנופיות - שבשירות - קטנות למעשי שוד.

בסיכום: בנגב אין עדיין כחות צבאיים סדירים או סדירים למחצה. נראה כי בלי החדרת כנופיות מן החוץ ומצוידות היטב - לא יבוא שיבוי יסודי בהרוחות התושבים למען יצאו לקרב. עתה נראית כעין הפוגה. באזור הפלאחי הצפוני יש חלקים קטנים של פורעים השואפים לשבש את התחבורה. ומאידך גיסא יש סימנים של טו"ם מצד אישים בעלי חשיבות. כוחו של הישוב עלה בעיניהם ומשמש גורם עוצר.

שבא(ע) | קרא והשמד! סודי! | 26.2.1948

יבנה | | (עדה)

הנידון: ש י ח ו ת

09.00   א: ג'ורג', בית-האוצר — כ: אבו סמית, רע"ע

א: אנחנו עוברים היום לבנין הקודם שלנו, מספרנו כיום הוא 3168, של
דאיר שנדס, אולם כשנעבור יהיה המספר הקודם.
ב: מסרת לסמית שיגש לבאשא?
א: כן.
כ: טוב, שלח אותו מיד, ושילמד להיות יותר מנומס וישר, אמור לו שמחכים לו
א: טוב.

09.06   א: רע"ע, עבדאללה — ב: אבו-בכר, 2413

א: מה קרה היום אצלכם?
ב: עד הרגע במשכות הירידות, נהרו שני מגזים הרסו שני בתים והרגו כמה
נשים וילדים, הם נסוגו להשמה ולאוניברסיטה. א ן קרבנות בין הלוחמים,
הם השתמשו בתותחי שדה.
א: מרגמות או תותחי שדה?
ב: לא, תותחי שדה.
א: אתה בטוח שירו מהאוניברסיטה והדסה?
ב: כן, כן.
א: יש לך פרטים מלאים?
ב: עדיין, אבל ידוע שילדה קטנה בת 10 מתה ואמה נפצעה קשה ועוד שבעה
פצועים. מהלוחמים לא נפגע איש. התנהגו אתנו לגברי לא בסדר, בקשנו
תחמושת ולא שלחו. לא כדאי לדבר בטלפון על כך.
א: הבנתי, הבנתי.

09.55   א: מכאביבי — כ: ?

א: אני רוצה לדבר עם שפיק.
ב: הוא עסוק.
א: תדרוש בשלומו. מה החדשות אתמול?
כ: 10 הרוגים והרבה פצועים.
א: איך אתה ידעת?
ב: כשהם זחלו אנשינו הרביצו להם והפילו מהם חללים.

10.08   א: אבו אוסמא — כ: אבו חבא, רע"ע

ב: על איזה מקום היו יריות?
א: על ואדי ג'וז.
ב: זה נמשך?
א: כן, עד עכשיו. אמרו שהאוסתאז היה חולה, זה נכון?
ב: כן, אבל עכשיו יותר טוב.
א: מסוצראדה שלחנו 20 מזויינים לעזרת ואדי ג'וז.

10.20   א: אדמון ח'ליף — כ: עבדאללה, רע"ע

א: מר בדפורד רוצה לראותך פנים אל פנים וברצונו לשתות בירה אתך.

10.26   **א: רפאת - ב: עבדאללה, רע"ע**

ב: מה נשמע?
א: המצב מחורבן, ואדי ג'וז אכל אותה כהוגן.
ב: שמעתי על כך. ההודעות בגמרו?
א: כן. ואדי ג'וז צריכה להשיב מיד, דבר זה איננו יכול להמשך כך. הם מפולגים שם לארבע מפלגות וכל אחד הולך לבד.
ב: מה אומר על זה אבו בדר?
א: איבני יודע.
ב: טוב, היום נסדר את הענין.

10.35   **א: נאוף ח'ליף - ב: עבדאללה, רע"ע**

א: מה עשית במה שסברתי אתך?
ב: אני מחכה לאמיל.

10.40   **א: רע"ח, גאלב - ב: רע"ע, עבדאללה**

ב: קבלתם פרטים על ואדי ג'וז?
א: המערכה התחילה משעות מוקדמות, אנשינו במעט ונכנסו להדסה ולאוניברסיטה וחזרו. יש קרבנות.
ב: הנוכל להוכיח שהתקפה התחיל משני המקומות האלה?
א: כן, תמיד הם המתחילים, תוכל לגשת לקונסוליה העיג'אזית ולשאול על כך. בקשר מאתנו עזרה באנשים ותחמושת, שלנו להם.
ב: טוב.

11.55   **א: אלמוני - ב: אסתורי, רע"ע**

א: יוסף סלאמה ישנו?
ב: חושבני שנסע ללבנון.
א: מתי יחזור?
ב: איבני יודע.

12.15   **א: עבדאללה רימאווי - ב: הוע"ה**

א: אולי יש לכם תמונות שנוכל להפיק מהם תועלת? (לשם תעמולה).
ב: אנחנו לא אוספים תמונות כאלה, אתם צריכים לעשות זאת. הרי כל אלה שיוצאים לצלם במצאים תחת רשותכם, תבקשו מהם העתק תמונות ותוכלו לאסוף המון.
א: מה יש לך פרטים על מוצראר?
ב: האמת שהם התחילו ואחר-כך כמה מהם הצליחו לעבור את הגבול ולספור אלינו ולפוצץ שני בתים. אנחנו רדפנו אותם ותאמין לי אילולי הממשלה שמפריעה לנו היינו נותנים להם כהוגן ועוד איך (קללות בערבית), ואפילו שלאנו עוד תגבורת של 2000-1000 איש. (אולי חושבים לשלוח לשם פעולה נוספת). ובקשר לתמונות עליך לעשות כמו שהסבתתי לך.
א: בסדר, תודה רבה.

12.36   **א: רע"ע, עבדאללה - ב: אחים מוסלמים**

א: הלילה נורו פגזים על ואדי ג'וז מהדסה והאוניברסיטה, אנחנו מעוניינים להראות אתהדבר לעתונאים זרים, היכול מישהו מכם להלוות אלינו?
ב: אתה בטוח שעבדאללה רימאווי מדבר?
א: כן, אני בטוח.
ב: הטלפון שלך יש בו בקורת ואל תדבר סתם, על כל פנים, הלילה עומדים לפוצץ את האוניברסיטא והדסה.
א: מי אחראי אצלכם? תן לי את האחראי מיד.
ב: אין כאן אחראים ואני מסרב לדבר אתך, איבני מכיר אותך.

(ר' המשך השיחה) ./.

(המשך השיחה)

א: (עבדאללה מתרגז מאוד) שמע, אני אומר לך שצריך להראות את הנזק לעתונאי חוץ ולהוכיח להם שירו מהדסה והאוניברסיטה, ועליכם לספק לנו מדריך.
ב: שילוח אליך מישהו מועה"ח או מהשוטרים המוכרים. יש פקודה לשומרים לירות בכל [illegible] שאינו מוכר להם, צריך להזהר.

12.55　　<u>א: סיבה סכאכיני, דאוד סלול, קטמון - ב: דאר ח'אלדי, ועה"ע</u>

א: אני מדברת מקטמון. המפקד של המקום שפיק עויץ מבקש מאתנו שנשלם לו את הוצאות הכדורים שהם מוציאים. הם סתם יורים על מקור-חיים ללא כל מטרה ואנחנו צריכים לשלם.
ב: תעשו לכם שאיש אינו מורשה להוציא כספים או לגבות כספים מחוץ לועה"ע. מי שם בועדת קטמון?
א: מדבר דאוד סלול. אני אחד מחברי הועד, אנחנו 12 חברים והמזכירות מורכבת מג'ברא חורא, פריד סרוג'י ומטעאן שאמיה. ג'ברא חורא אסף 960 לא"י ומסר אותם לשפיק עויץ. אנחנו איננו יודעים מה לעשות. הוא כל הזמן רק מבקש כסף והתושבים מתאוננים בצורה קשה מאוד.
ב: קרא לכל חברי המועצה וגשו אלי לועה"ע ונראה מה לעשות.

13.05　　<u>א: שוכרי עלוי - ב: עבדאללה, ועה"ע</u>

ב: על ענין היריות בואדי ג'וז בודאי שמעת, ואנו נותנים למקרה הזה חשיבות פוליטית גדולה. אני אמסור את הדבר לעתונות האנגלית ואקח אתי עתונאים. לאחרונה היהודים התחילו להשתמש בטרנספורט ולירות על שכונות ערביות, על כך אני רוצה לכתוב.

13.15　　<u>א: שאמי בכ, אבו ריאד - ב: פהמי, ועה"ע</u>

א: דברתי על מה שמסרת לי והוא איננו נשמע לי.
ב: מה עם המכתב, נתת לו את זה?
א: כן.
ב: טוב, אראה אותך מחר בבית-האוצר.

13.37　　<u>א: אליאס נעוראץ, ועה"ע - ב: ג'ורג' אליא, עוה"ד 2164</u>

ב: דברנו עם אמיל וג'יריאס ח'ליף ואתה יודע בודאי על הענין.
א: ג'יריאס לא היה כאן.
ב: שמעתי שנסע לביר אל-זית.
א: יתכן שסדר כבר משהו.
ב: מסרו לי שיש לו בשבילנו "ספרים" ו"עתונים" שימסור לנו אותם מיד משום שהם דרושים מאוד.
א: טוב, אמסור לו את הדבר.
ב: אתה מכיר את תנאינו.
א: ידוע לי יפה שאינם מזהירים.

14.00　　<u>א: דואר בית-ג'אללה - ב: ועה"ע</u>

א: הניחו מוקש מתחת למכונית של בית-ג'אללה נהרג אחד ונפצע אחר. התנועה פסקה.
ב: רב תודות לך.

./.

14.01 <u>א: מסבס - ב: עבדאללה</u>

ב: קבלתי שתי נוסחאות של הודעותיכם לעתונות בענין הדסה והאוניברסיטה, ואני מאוד משתומם על השינוי שחל תוך חצי שעה.

א: ההודעה הראשונה נמסרה מהמשטרה שראתה את הענין דרך הגג, וההודעה השניה כשחקרו את הענין.

ב: מר מסבס, יש לי חשש מאוד רציני שיד יהודית משתקת בשינוי ההודעות, תוך חצי שעה הדברים שונו מקצה אל קצה, אתה אחראי למסירת הודעות אלו ועליך לברר דברים לפני שאתה מוסרם.

א: תגש אלי ואני אסביר לך את שיטת העבודה שלנו, ואל נא תחשוש, אין כאן שום יד זרה. הענין תלוי בהודעות המשטרה, אנחנו רק מנסחים. אני הכנסתי את השיטה של קבלת ידיעות ומסירתן מיד, ובמידה שאחר-כך חוקרים את הדברים הידיעה הולכת ומתנפחת עד שמגיעה לשלבה הסופי, לפי זאת תבין ששינויים אפשריים מאוד.

ב: תסכים אתי שהאינפורמציה שנמנה בתחילה היתה הנכונה ובאמת נתתם אותה בלי שינוי ואחר-כך שיניתם זאת.

א: אני חולק על דבריך כי יש כאן ענין של חקירה והודעות של משטרה ודת איננו סתם.

ב: ברצוני לבקרך ולראותך בענין זה, הייתי היום במקום המקרה ואני יודע שמערבים לא ירו אף פעם על הדסה אלא על הדרך המובילה להדסה.

א: אנחנו לא שינינו את הדברים, הוספנו שהיריות באו מכוון הדסה - ולא מבית-החולים. אני אברר את הענין.

סי/בג

לשבא
מחירם

/מ.

29.2.48 POK

סודי
מוסמך.

הנדון: ידיעות שונות.

בשיחה עם קפטן רוקר (1) G.S.O. 3 של הדביזיה הששית המוטסת מסר הנ"ל את הפרטים הבאים:

1) ידוע לשלטונות הצבא שישנם בריטים העוזרים בפועל לכנופיות הערביות והם, ברובם, עריקים מהמשטרה הבריטית, ואחדים שערקו מהצבא, אך כל תנועה חשאית שיטתית או פוליטית אחרת אינה קיימת. הצבא עושה הכל לפי מיטב יכלתו להקטין את מספר האינצידנטים בין יהודים וחיילים, אך הדבר בתקל בקושי רב כי שורר רגש אנטי-שמי מובהק בקרב החיילים. התנועה התעמולתית הערבית יעילה מאד כעת. מחלקים בין החיילים חומר תעמולתי שבו מצויינים כל מעשי הטרור שבוצעו ע"י יהודים מאז שנת 1944, עם שמות החללים הבריטיים. כעת נותנים פעמיים בשבוע שעורים לחיילים ולקצינים כדי להבהיר את המצב הארצי-ישראלי. בשעורים שנתנו בזמן האחרון מסבירים שההגנה והעם היהודי אינם שונאים לאנגלים, וכי רק הפורשים הם הפועלים כנגדם. לאחר הכרזת החלוקה לא יוכלו הפורשים לפעול כנגד הבריטים, באם לא יהיה להם תירוץ מספיק. לכן מזהירים לעיתים קרובות את החייל שתפקידו כעת בארץ להבטיח את הפנוי והוצאת הציוד תוך סכון מינימלי ודאגה לשלום הצבא. היות והערבים הם התוקפים, יוצא לפעמים הצבא לעזרת המותקפים היהודים, אך הצבא אינו רוצה להתערב בסכסוכים אלה אם הדבר אינו מסכן את תכניתו הוא.

2) לפי דעת מפקדי הצבא באזור, יש צורך בקשר מתמיד בין ההגנה לבין הצבא כדי שיוכלו להמנע מסכסוכים בין הצבא ואזרחים יהודים. פקודות אי-התערבות והניטרליות אינן פועלות לפעמים בקרב אנשי הדרגות הנמוכות המסכימים מטעמים אישיים ופועלים לעיתים קרובות כנגד היהודים על דעת עצמם. לפי דעת המפקדים, אם תלונות מסוג זה יגיעו אליהם במועד, יוכלו לפעול מיד ולהראות לעדה היהודית שהצבא אינו רוצה בסכסוכים אלה.

3) כדי להשיג את אימון היהודים הוא משוכנע שבענין רחוב בן-יהודה וארבעת הרוגי ההגנה בירושלים תהיה חקירה יסודית וימצאו את האשמים ויביאום לדין.

4) פעולות המיקוש של הפורשים מעוררות גל של אנטי-שמיות בקרב החיילים ויש לחשוש שדבר זה יגרור אחריו תגובה מצד הבריטים. מפקד הדביזיה עושה הכל כדי למנוע התפתחות לא רצויה, אך ברור לו שרק ההגנה יכולה למנוע את הפורשים ממעשים אלה. המיקוש ביום 26.2.48 בשעה 11.13 ארע כשלושים מטר מהמחסום שלידו עומדים אנשי משמר העם.

5) היות והערבים הם המתקיפים ומסכנים את תכניות הפנוי של הבריטים, רצוי שההגנה תעביר ידיעות אליהם על חשדות של התקפה על ישובים יהודיים עוד לפני ההתקפה. מספר פעמים קרה שכשבאו אנשי הצבא לעזרת נקודה מותקפת, מסרו היהודים שהם חכו להתקפה שלושה ימים למפרע.

6) היות והפעולות הערביות יכולות לבוא מכוונים שונים, סודר במחוז הגליל כח ממונע עם ציוד כבד היכול להגיע לעזרת נקודה חיצונית בזמן קצר ביותר.

7) נודע להם ממקור ערבי מוסמך שהפולשים הערבים ינקטו בעתיד בטכסיס תפיסת הצטלבויות דרכים ובאופן כזה ינסו לנתק ישובים ולשתק את התחבורה. המטרות הראשונות הן: הצטלבות הדרכים בקרבת סג'רה, בקרבת צפת, ליד כפר תבור וביתשאן.

8) באם יוודע לאגבה על איזה שהוא חשד מבוסס שאנשי יחידות
מהדביזיה המוסטת ממחוז זה השתתפו באיזו צורה שהיא בפיצוץ בה' בן-יהודה,
הוא מוכן לערוך את החקירה יחד עם קצין קשר של ההגנה.

9) שני חילים מיחידת האתאם העוסקים בהעברת מכתבים נעלמו ביום
25.2.48 עם מכונית הג'יפ ונשקם. היה אתם גם מכשיר אלחוט מיוחד במינו.
שנים אלה נכנסו לקפה בהדר-הכרמל בשעה 14.30 בערך ויצאו אחרי 15 רגעים
בלבוש אזרחי ולכן סבורים שההגנה העצירה מאז בשבי לגס-קורפורלים, מכשיר
אלחוט, ג'יפ ושני נשקים. בעניין זה הובטחה לו מאנשי ההגנה תשובה בדבר
שלומם של האנשים.

יר/אח.

אלרם

ידיעות שנא(צ) 1.3.48

בגרשירות:

מ.ר: 600 מצרים עומדים להגיע בימים הקרובים לדרום הארץ וישוכנו בבסיסים דלקמן: 200 במחנה הצבאי ליד בית חאג' פריח אל-מצדר; 200 בתוך עזה; 200 איש בכפרים אשר מצפון לעזה.

ה.מ: כ-700-900 לוחמים מסוריה הגיעו דרך עבה"י בימים אלה לאזור ג'נין שכם.

מ.ר: בליל 24.2 חדרה ארצה ליד גשר בנות יעקב כנופיה בת 80 איש.

מ.ר: כנופיה בת כמה מאות איש, (סורים ולבנונים) המרוכזת בגבעת נצרת, תעבור בימים הקרובים לסביבת הכרמל ותפעל בגבעת חיפה. ב-24.2 הגיע לחיפה נשק צרפתי חדיש, שנקנה ע"י ממשלת הלבנון והובא ארצה.

מ.ר: שתי מכונות ללחם הגיעו למ.קדה בחיפה.

מ.ר: בג'לגוליה 146/174 מרוכזים כ-300 מזוינים זרים.

ה.מ: שמועה מהלכת בין הערבים כאילו קאוקג'י עתיד לבוא לג'נין בימים הקרובים. החריסו עבורו בתים בעיר.

מ.ר: הפלוגה השישית של מתנדבי "פלוגת מצרים הצעירה", הכוללת 30 צעירים, הגיעה לח'אן-יונס. שפוגה "הפלוגה הראשונה – הכוללת בסה"כ 60 איש – נסעו משעתו להתאמן בקטאנה ומשם עבור לא"י.

מ.ר: פרש לבמה בידואים מעבה"י אין בבאר-שבע זרים. בימים האחרונים הגיע לעיר קצין עיראקי.

מ.ר: כנופיה עצמאית בת 16 איש – עבר-ירדנית פועלת בסביבת כפר אוריה. עתה היא שוכנת בבית-צוריק 164/136. עומדים בקשרים עם עבד אל-קאדר חוסייני אך אינם תחת פקודתו. עוסקים בסחר נשק ומעשי השודדות קטנים. לבושים מדי צבא ונשקם רובים בלבד. מוקשים מספקים להם אנשי חברון.

ה.מ: בבית ג'אלא 168/125 בסיס גדול של כנופיות. במקום נמצאים גם מספר תותחים אנטי-טנקיים.

תכנונה:

מ.ר: תכונה למשיטת-שוד על תחנת הנוטרים בבאר-יעקב.

מ.ר: בכרייר 117/109 מתכננים התקפה לשם פיצוץ בריכת המים של "מקורות" שבין גבר-עם לכרייר.

ה.מ: מתכננים להפריע באופן רציני את התחבורה היהודית בין ת"א ושדה התעופה שבלוד.

מ.ב: משעם הועד הערבי העליון קיימת הוראה לא לתקוף את סיירות האשלג מיריחו לי-ם.

נשק:

ה.מ: ברשות מפקדת השחרור בסוריה הנשק דלהלן: 10.000 רובה צרפתי; 2.500 רובה אנגלי רצ'ביג; 1.000.000 כדור לרובים צרפתיים; 500 מכונת יריה; 600.000 מחסניות למכונות יריה; 16 טנקים.

מ.ר: לפי העתונות הערבית ("גדאלי" 16.2) הרשתה הממשלה הלבנונית להקים בית-חרושת לייצור נשק ותחמושת. ביאחיר יעמוד תחת פיקוח מיניסטריון הפנים וההגנה ואסור יהיה לו למכור נשק על אדמת הלבנון אלא ברשיון מיניסטריון הפנים. כן נמסר כאילו בסוריה הוקם לפני כמה חדשים בית חרושת לתחמושת לאחר שהובאו מכונות מצ'כיה.

מ.ר: משכונת אל-בזאזוה שליד אבו כביר שונבים מספר אירופאים המספיקים מצבות ומוקשים לערבים. 4 גרמנים מרמחים לחמרי-נפץ הגיעו ליפו.

עזרה רפואית:

מ.ב: מספר אחיות אנגליות הציעו את שרותן לעבוד בבית-החולים של הועד הערבי העליון. התנאי לקבלתן – "שישרתו כיתר האחיות בלא כל עליונות".

מ.ר: ב-19.2 הגיעה ממצרים לעזה המשלחת הרפואית המצרית. ארבעת האמבולנסים צבועים ירוק-אפור ומסומנים במגן האדום. 6 מכוניות המשא אינן משום אחיד וגם כן מסומנות במגן האדום. עובדי האמבולנסים והמכוניות לבושים כלם בגדי חקי, עונדים את סמל המגן האדום, בלתי מזוינים חבושים תרבושים. האמבולנסים מיועדים לחברון, לוד ושכם. חלק הגיע לרמלה.

מדינ:

מ.ר: כנופיה בת 50 איש מאגזים יצאה להתקפה על בית-אורן ב-23.2. כרמן בעל אחוזת דאמון שליד בית-אורן מנע את ההתקפה בטענו כי משקו יושמד בפעולת תגמול יהודית – אם ההתקפה תבוצע.

מ.ר: את פצצת החבית שהושלכה ליד בית הקיקל בבית דג'ן מכינו גרמנים מיטלי. הפצצה היא מתכונת פצצות החבית של אצ"ל, עטופה על אופן, מונחת על קפיץ מתוח וע"י שחרור הקפיץ היא מופעלת. המנגנון בה מופעל ע"י תנועה שמקבלת החבית בנפילתה.

בנספחים:

1. עדויות על רצח פייגין ובלסין
2. דו"ח על המעשה בבאר-שבע
3. רכוזים צבאיים במרכז האזור הערבי בי-ם.
4. הצעה להקמת עמדות הגבלה בבתים ערבים.
5. דו"ח על ההתקפה על שירת צבי.

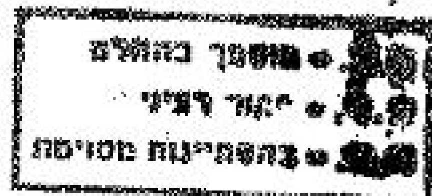

שבא(ע)
יבנה

(מציל)

(ידיעה מוסמכת)
29.2.1948

pok

הנידון: המצב הכלכלי בעיר העתיקה

המצב הכלכלי בעיר-העתיקה הורע בשבועות האחרונים. אנשים החלו למכור את נשקם כדי לקנות קמח מאחר שהועדה הלאומית קצצה את מנות הקמח בשני שליש מהכמות הקודמת.

ישנן שמועות שתושבי העיר-העתיקה [illegible] יערכו הפגנה נגד הממשלה הערבית עקב המצב הכלכלי הגרוע. הדבר איננו ברור עדיין היות ומסרים אנשים לארגון ההפגנה.

העתק לקמ"ד

ס/בג

סוד

טבא(ע)
יבנה

(הציל)

29.2.1948

הנידון: **כרוז מפקד מכוחות הלוחמים הערביים במחוז ירושלים**

הכרוז שהוצא ע״י מפקד הכוחות הלוחמים הערביים במחוז ירושלים, באמר:

א) עוצר הוטל על העיר העתיקה בי״ם משעה 10 בערב עד שעה 6 בבוקר. כל העובר על הפקודה – יהרג במקום.

ב) כל היודע פרטים כל שהם על רצח שני השוטרים הבריטיים בעיר העתיקה ביום ג׳ 18.2.48 – ימסור את ידיעותיו למפקד הצבאי.

ג) הרוצח שבצע את הרצח הנ״ל – באם לא ימסור את עצמו למפקדה – אחת דינו למות.

ד) כל הפוגע באנשי משטרה או צבא – יענש במאסר עולם, ומשפחתו תגלה מן הארץ.

ה) כל מוסר ובוגד – ישפט בבית-דין צבאי, ומשפחתו תגלה מן הארץ.

על החתום בא – המפקד הצבאי בירושלים.

העתק לקמ״ד

מ/רב

(ברזילי מודיעין)

לטבא — מ.ע. 29.2.48
מחירם

הנדון: הוראה סודית בדבר גיוס חיילים בריטים ללגיון הערבי.

מצ"ב הוראה צבאית סודית מיום 24.2, בענין גיוס בעלי מקצוע מקרב אנשי הצבא הבריטי לשרות בלגיון הערבי. למתגייסים תהיה אפשרות לעבור לעבה"י את משפחותיהם.

בר/אה.

ARMY FORM C 2136 (Large)   M E S S A G E   F O R M   Register No.

call	Srl. No.	Priority	Transmission Instructions

ABOVE THIS LINE FOR SIGNALS USE ONLY.

Office date Stamp

F R O M (A)	Originator	Date-Time of Origin:
	NORTHPAL	11215
		24 B

for action

3 Base Wksps — 310 L of C Wksps

14 Lt Rec Sec — 3 Pt Wksps REME

TO :-

(w) For Information (INFO)

DADME

Message Instructions:GR

CONFD (-) A46 (.)

ONE (.) The following vacancies will exist for volunteers in REME for service with Arab Legion when reorg is approved (.) Offrs Major or Capt/Sub (1 Crpt Gp) one Capt/Sub One Capt/Sub (A1A) one. (.) OR instructions to Arab personnel (.) Armament Arts (Vehs) Armament Arts (Field) Armament Arts (Instructors legal) Armament Arts (Wireless) Armament Arts (Electrical (.) following required to be Sgts or Recommended for promotion (.) Armourers Machinists metal veh mechs electrical (V and P) instrument mechs (Field) instruments mechs (TC) tele mechs (Field) (.) All above to have minimum 12 months to serve (.)

TWO (.) Applications to be submitted to this HQ giving number ranks name trade date service terminates and CO recommendation as to suitability (.)

Three (.) No applications will be witheld (.)

FOUR (.) Selected personnel will be posted normally on their general service liabilities (.) Term and conditions of service not yet passed (.) It is possible families permitted to follow in due course (.) all infm.

שנא(ב-ס)
יבנה

(דיק (א)

רציב׳
27.2.48

POK

הנידון: מצב הרוח אצל סעיד והכברת — סודי! דחוף!

נמסר מפי סג"ש פילי, מזכירו של אוסוליואן ואחראי על תקבוצת הניידת של סעיד, שאם כוחות ההגנה או ארגון יהודי אחר ימשיכו להפריע לכוחות הבטחון בירושלים יזכרו על מצב צבאי וכוחות הבטחון יוציאו לפועל מאסרים וחיפושים בקנה מידה גדול מבלי להתחשב בסהותו של הארגון, כלומר בין אם זה הגנה או פורשים.

הבחל נראה יחד עם מר אוסוליואן, המפקח וודרו׳רס והסג"ש ברוקס עובדים בקרחתנות בכרפיסיה הפוליטית. בדיוק באותת הצורה כמו בתקופת המעצרים הגדולים בעבר.

מסביב למרכז סעיד מחדשים ומתקנים את העמדות.

העתק לשילוח: קמו"ד

אס/י.

מעקב

מבא(ם)
יבנה

(יברקא/כראש)

סרדין
מוסף
27.2.48

From an American reporter who returned fromEgypt, learned that Mufti's stock seems to be on the decline. In interview with Jamal Husseini, found him to be on the decline. In interview with Jamal Husseini, found him to be very bitter and disappointed man because of apparant fall in Husseini stock.

Palestine director of TWA claims has received orders to close up here in Palestine and will probably be transferred elsewhere. Swedish Airline has decided to stay on, because of this attitude have received letter of commendation from business firms. Palestine TWA director wants to stay on and keep Palestine services going.

New-York Yiddish correspondent with Greek Consulate attachments claims Russia has sent stronger notes to Arab countries than has US and that reaction of Egypt and probably Lebanon shows favourable aspects. Claims that in interview with Porter, Consul asked: " What will Jewish Community's reaction to Peretz incident be when they see how Dr.Magnes saved a Jew's life?" Seemed to be very proud of Dr. Magnes, and favourable to his ideas. Yiddish correspondent claims Porter more than a mere consul, claims that the brains behind American policy here Palestine and also working for War Department intelligence. Porter has gone for several days to destination unknown. Stabler taking his place.

In interview with liaison Officer to IZL High Command, claims that negotiations with Hag. broke down after Haifa Petroleum Co.slaughter. Justified IZL action on claim that Arab attack planned in advance and IZL attack a diversion. After that claimed that IZL "persecuted" by Hg. Many of it's members beaten andone "murdered" by Hag. Claimed that IZL will start offensive after 15 May to conquer all Palestine. On Pal.Post affair, same conclusions as Hag.but will lay off as Hag.promised to take care of it.

העתק לשילוח
ב/ם.

pok

שבא(מ)
יבנה

(בראש)

סודי!
מוסמך
27.2.48

מקורפוס
הנידון: להלן מכתב שנמסר ע״י נציגי/הקונסולרי׳
לנציב העליון, בשיחה שהתקיימה לפני כשבועיים.

ראוי לציון, שהקונסול הפולני לא מסר על הפגיעות בעובד הקונסוליה מצד משמר העם.

הקונסול היוגוסלבי:

״נגרמה״ ידית בדור אחר עד כדי״התקפה״ המכתב נמסר לנציב העליון בפגישה שסופר עליה בעתונות; מודיעי ראה את פרטוכל הישיבה, אך לא הצליח להעתיקו הוא מסר מתוך הזכרון את הדברים דלהלן:

הנציב העליון קרא את המכתב, ושאל אם יש כאן ביקורת על השלטונות בלבד, או אם אנשי המשלחת באים להציע הצעות של ממש. הקונסול אה״ב השיב, באמרו שהוא מדבר בשם הקונסול הפרסי (יו״ר הקורפוס) שאינו שולט באנגלית, שהם מצאו לנכון לבקש שהדבר יובא לידיעת הציבור שנית; הקונסול הצרפתי הוסיף, שמהלונו הוא, הוא רואה ערבים מזוינים, ואין המשטרה או הצבא מפריעים להם.

הנציב העליון אמר, שכבר הכין הודעה לעתונות על הענין, ושאין הוא יכול להסכים שיכתיבו לו את נוסח הודעותיו לעתונות.

הוא מסר לקונסול הפרסי (הערת בראש: שאינו יודע לקרוא אנגלית) את הצעת ההודעה לעתונות, הקונסולים האחרים – סטיים המטוכל – Did not care to read it

הרושם הכללי הוא, שהפגישה היתה קצרה וקרירה.

His Exellency
Sir Alan G. Cunningham, KCB, DSO, MC.,
High Commissioner for Palestine,
Jerusalem.

Jerusalem
February 9,1948.

Your Excellency:

The Consular Corps of Jerusalem has noted with increasing concern and indignation the hostile and fatal acts which have been perpetrated against its members by both the Arab and Jewish communites in Palestine. In particular Your Excellency's attention is invited to the recent attack on the Offices of the Yugoslav Consulate General in Orion Street, the armed assault on the Consul General of Ethiopia on the Jerusalem Jaffa Road and finally, and most tragically, the brtu al murder of the late Spanish Consul in the bombing of the Semiramis Hotel.

These acts of violence against representatives of foreign and friendly powers constitute wanton violations of all the principles of international law regarding the protection and immunity of such official representatives within the boundaries of the country to which they are accredited.

In approaching Your Excellency on this serious matter, the Consular Corps of Jerusalem is confident that the Mandatory Power will increase its measures to impress upon the peoples of Palestine their imperative obligation to observe and respect, at all times and under all conditions, the immunity of the members of the Consular Corps residing in this country.

Accept, Your Excellency, the renewed assurances of my highest esteem.

For the Consular Corps of Jerusalem:

Acting Dean - Consul General of Iran.

Consul General of France - Consul General of Belgium

Consul General of Egypt - Consul General of the United States of America.

העתק לשילוח:
ב/מ.

1.3.48 (מוף)

לסנא(מ)
סבנר

מוסמך
סודי

הנדון: בעניני רכישת ציוד צבאי.

הקולונל בלייר פשון יצא מתל-אביב לירושלים ב-29.2 לפגישה עם הגנרל יובר - יוסף-ראש הועדה למכירת הרכוש הצבאי בארץ.

פשון התקשר עם הסוכן האיטלקי אמולאטי שקנה את עודפי התחמושת הבריטית באיטליה, גרמניה, צרפת, לשם הפיכתם לנחושת וזבל חימי. אמולאטי יבוא לארץ-ישראל השבוע.

פשון יסדר עם אמולאטי שהתחמושת תמכר לזה האחרון ומומחים יהודיים יטפלו בפירוקה וכו'.

כן יסדר פשון עם יובר שתפסק העברת התחמושת מועדי-סרר, היות ואמולאטי יקנה את כל הציוד במקום.

יובר מספר כי במצרים נמצאת כמות תחמושת מסוגים שונים העולה פי 6 על הכמות שבארץ-ישראל.

פשון הביע את נכונותו לעזור ליהודים לקבל את עודפי התחמושת והנשק של הצבא הבריטי המפנה את הארץ. כן מוכן הוא לטפל בהעברת ציוד מריכוזי הצבא הבריטי שבמצרים, בסביבות נמל פואד.

הקצינים מספרים על תעמולה-האיבה נגד היהודים המתנהלת בירושלים בקרב הפקידות הבריטית.

דנ/ג.

2.3.1948

צרור ידיעות (מח"ר)

22.2-1.3.1948

1

(x) – לפרסום בין חברי הכנסת
(!) – למפקדים בלבד.
(§) – למקבלי הצרור בלבד.

אצ"ל

(!) – חקורסים לנשק נמסכים. הכל עומד בסימן ההכנות לפעולות שלאחר סיום המנדט. לשם כך מכין האצ"ל מחסני אחסון לחמרי מלחמה – בין היתר גם מצרכי מזון שנשדדו בזמן האחרון.

(x) – פעולות האצ"ל עמדה בשבוע שעבר בסימן "קרן הברזל" – צורת הסחיטה חדשה, באיצטלה של מגבית, הנערכת תוך "שיכנוע" פעיל של הבעלים. על רקע זה אירעו בתל-אביב, עקב השתוללות האצ"ל, התנגשויות בינו לבין הכנסת.
בהוראה סודית שנמסרה למתרימי "קרן הברזל" נאמר, בין היתר: "איש המעמד! לפי התנהגותך ישפוט העם את המעמד (האצ"ל – המע') ---תהיה נמוסי, אדיב – אבל בטוח בעצמך.
--- "אפילו למתנגדיך המושבעים תסביר שאין הם יכולים להכחיש את התועלת שמביא כעת המעמד ואת חשיבות חלקו במלחמה שתבא עם צאת הבריטים --- במקרה שתתעורר שאלה ביחס למגבית המכונה "שם להגנתנו" תן לתורם את ההסבר הבא: עליך לבוך להחליט בענין זה אולם ברור שמבחינה מוסרית רשאי אתה לנכות מן המכסה שתוטל עליך, מבלי שאלוך, את הסכום שתעמיד למען ציודו של ארגון לוחם שיביא לעם את הסכוי לחרות ומלא תפקיד הטוב ביותר – ואולי אף מכריע – במלחמה הזאת".
בסעיף אחר, נתבע המתרים, עם גלוי אוהדים, לקבוע קשר בין האיש והאצ"ל.
בכרוז "אל עמוד הקלון" מגיב האצ"ל בחריפות על ההתנגשויות בת"א (26.2.48) בעקבות התעמולה למען "קרן הברזל" ומסיים: "כך נראית "הדמוקרטיה" שלהם. כך נראה ה"טטריוטיזם" שלהם. יראה העם וישפוט".

(§) – יש הוראה לירות בכל מתנכל לרכוש האצ"ל. השמירה על המחסנים הוגברה.

(x) –. אנשי האצ"ל מסתובבים באופן גלוי בחוצות ירושלים כשהם מזוינים בסטנים ואקדחים. § – במגבית – לפגוע בשוטרים וחיילים בריטיים-§.

(§) – האצ"ל קונה תחמושת מחיילים בריטיים. מחיר כדור 303 – 70-60 מא"י.

(!) – האצ"ל מטריש באנשיו, וביחוד במפקדים, את צדקת רעיון הפרישה. ההסברה היא, שהאצ"ל פועל בשטחים אשר ההגנה כגוף רשמי אינה יכולה לפעול בהם. כלפי ההגנה מתנהלת תעמולת השמצה, ואילו כלפי לח"י מעוררים יחס של בוז. להאדרת האצ"ל מרבים לספר על הצלחה בקרב הנידחים באירופה, על ייצור מוגבר של נשק ועל יבוא רב של תחמושת.

(§) – האנשים העובדים בהדרכה באצ"ל סובלים ממצוקה כספית.

(x) – האצ"ל מעסיק ילדים קטנים (בני 13 – 10) לצרכי הדבקת כרוזים.

(x) – בשידורו מ-18.2.48 הודיע האצ"ל על פעולה משותפת של ה"הגנה" והאצ"ל בירושלים, בפקודו של מפקד האצ"ל.

לח"י

(§) – בלח"י תכונה להשתלב בכמה תקופות לתוך מערכת הבטחון של היישוב, כגורם עצמאי.

(x) – לח"י מבטיחים לטוראים צעירים, תלמידים, שבזמן החופשה יישלחו להגנת קוטבות הספר, כהן כוחות ה"הגנה", אינם מספיקים.

(x) – "כיצד זה קרה? היכן "מספר העם"? והיכן ה"הגנה"? שואלים לח"י בכרוז המגיב על פצוץ מרכז ירושלים. והמסקנה: "יתפטר בן גוריון מאחריות לבטחון. ישא גם ראש ה"הגנה" באחריות".

מנא (מ)
יבנה

מחוז ירושלים | סודי

דו"ח ידיעות של מחלקת מ' י-ם
לשבוע המתחיל ביום 26.2.48

ממשלה

פינוי

מצב הבטחון, שהחמיר במידה רבה בשבוע הנידון, לאחר מעשה הזוועה ברחוב בן-יהודה, נתן את אותותיו גם בקצב הפינוי. אף על פי שכלפי חוץ מוסיפות מחלקות הממשלה לפעול, מתברר שתוהו ובוהו מוסיף לשרור ביתר שאת. מספר הפקידים בכל שלוש העדות הבאים לעבודה מדי יום ביומו ירד עד 10%. עיקר דאגתה של הממשלה הוא הסדר עניניה הכספיים בארץ לפני הפינוי וכן פינויים הממשי של אנשי הפקידות הבריטית.

אם עוד לפני כשבועיים ניסו כמה פקידים, שמועד נסיעתם נקבע ע"י מר באטרשילד, ל"השתמט" מנסיעה ב"תרוצי סרק" של אי הכנה מספקת, הנה עתה מתברך כל פקיד במועד מוקדם יותר שנקבע לו. התכונה לעזיבה גדולה. נמסר כי באזור הבטחון ב', שבו מרוכזים כמעט כל הפקידים הבריטיים, שוררת אוירה של "מוחרם". הפחד של הנאות נפל גם על הבריטים.

להלן כמה עובדות המשקפות את הדברים דלעיל במחלקות הממשלה השונות:-

מחלקת רישום הקרקעות

כל הפקידים היהודיים והזמניים במחלקה זו, קבלו הודעת פיטורין של שלושה חדשים, החל מיום 15 בפברואר, 1948.

ממקורות אחרים נמסר כי כל הפקידים בכל מחלקות הממשלה יקבלו הודעת פיטורין החל מיום 1 במרץ ומשכורתם תשולם להם עד ה-15 במאי. ידיעה שיש להתיחס אליה בהסתייגות אומרת שכל המחלקות, פרט לחיוניות ביותר, תפסקנה את עבודתן מיום 1 במרץ, 1948.

מחלקת העבודות הציבוריות

במכתבו של מנהל המחלקה הנ"ל אל המזכיר הראשי מיום 21 בפברואר מבקש המנהל להפסיק את כל עבודות המחלקה, פרט לדחופות ביותר. גם את העבודות הדחופות, נאמר במכתב, אפשר יהיה לבצע רק אם יונהגו במחנות של העובדים במידה המניחה את הדעת. כמו כן הוזהר מנהל מחלקת העבודות הציבוריות על ידי המזכירות הראשית, להעביר מיד את כל הציוד והמתקנים של מחלקתו לידי הרשויות המקומיות, "מחשש שמא יגנבו עד לפינוי".

כל תכניותיה ותכנוניותיה של מחלקת העבודות הציבוריות, נשלחות לאנגליה לשמירה שם "עד שיתאפשר יהא למסרן לשלטונות העתיד של הארץ".

משרדי ממשלה בקפריסין

ידוע כי קהלת הממשלה אצל מושל קפריסין להעביר אל האי כמה משרדים ממשלתיים שיעסקו בחיסול התשבונות. בקשר עם כך נסע בשבוע זה מר מק-גיי לקפריסין, לשם סידור הדבר.

בימים הקרובים ביותר עומדת הממשלה לפרסם את תכנית תשלום הפיצויים לעובדיה. נודע כי תכנית זו תכלול את "כל המקרים" (פקידים אנגלי-פנסיה, חברי קרן תגמולים, נתינים [illegible], אי"ם וכו') ובצורתה השלב יקח כשתי שנים לערך.

כספים וכלכלה

ממברק שנתקבל במזכירות הראשית בתחילת שבוע זה מטעם מזכיר המושבות בלונדון, מתברר כי בקרן הממשלה בלונדון נמצא כיום רק סך 125,000 לא"י, בה בשעה שההתחייבויות הנוספות של הממשלה נערכות בסך של מליון וחצי לירות; באותו מברק מודיעים [illegible] כי הם דוחים לעת עתה כל תשלומים, עד שיקבלו הוראות בלונדון מזה מאוצר המדינות.

ממשרד הספקה על הייצור החקלאי נודע שהממשלה עומדת ליתן הקלות נוספות להזמנות הסחורות הנעשות בדולארים מאמריקה. רשיונות יבוא ינתנו לא רק לגבי הפרי-גלס, כפי שהיה נהוג עד עתה, אלא גם לגבי „סחורות המגיעות ישר לצרכן". רשיונות אלה לא ינתנו ע"י המפקחים על דעת עצמם, אלא לאחר החלטה מוקדמת מאת מנהל מחלקת המסחר והתעשיה, המפקח על המזון והמפקח על הייצור החקלאי.

<u>ועדת הביצוע</u>

החוזר מטעם המזכירות הראשית מיום 12.2.48 נאמר כי נתקבלה הודעה מאת ועדת הביצוע שהיא מעוניינת בהמשכת השרותים הקיימים על בסיס התנאים שבהם מופעלים שרותים אלה כיום. החוזר דורש מאת מנהלי המחלקות להגיש לנציג לשרות האזרחי (מר מילס) את רשימת כל הפקידים המעוניינים לעבוד עם ועדת הביצוע, עם ממשלת העיר ירושלים או עם המועצה הכלכלית המשותפת.

ראוי לציין כי מתברר שהועד הערבי העליון אסר על הפקידים הערבים להגיש את מועמדותם לכל משרה בפקוחה של ועדת או"ם.

יש להזכיר כי מר רוד, מי שהיה המסטטיסטיקן הממשלתי, הוצע בתור אחד משלושת חברי המועצה הכלכלית המשותפת.

<u>ספינות א"י"ת</u>

במברק ששלח הנציב העליון ללונדון ביום 23.2.48 הוא מבקש להודיע לכל הקונסולים הבריטיים ברחבי העולם, כי החל מיום סיום המנדט תבוטל „ההגנה הקונסולארית" הניתנת בדרך כלל לאניות בריטיות (הכוללת אניות הרשומות בארץ-ישראל). כן מציין המברק שמרביתן של האניות הרשומות בא"י והמפליגות אל מחוץ לגבולי הארץ, שייכות ליהודים.

ראוי לציין שכבר קודם לכן, בתאריך 16.2.48, הודיע הנציב העליון במברק ללונדון, שיש צורך לקבוע שלאחר סיום המנדט לא תוכלנה אניות הרשומות בא"י להניף את הדגל ה„ארץ-ישראלי" (ה„יוניון-ג'ק" שעל העגול הלבן שבציונו רשומה המלה PALESTINE).

<u>צ ב א</u>

<u>כ ל ל י</u>

לאחר המצוק במרכז ירושלים חל שנוי בהלך הרוח של הצבא, בארץ בכלל ובירושלים בפרט. השנאה ליהודים בעיר זו הגיעה לשיא חדש: את המניע העיקרי לאיבה זו אין לראות בפעולות התגמול של הישוב: השתלשלות הפוליטית שבאה בעקב מעשי הפשע מצד כוחות הבטחון העמידה את השלטון באור חדש הן כלפי עצמו והן כלפי העולם. שוב אין הוא יכול להתחסד בנטראליות כלפי שני „הצדדים הקולוניאליים" הפועלים בארץ. ולא יהא זה פרוש פסיכולוגי מרחיק לכת אם יאמר שהבושה בשל מעשי הפשע מוצאת את סיפוקה ברגשי איבה כלפי האובייקט שבו נעשה הפשע.

גם השתדלות-המעט להפגין, לפחות כלפי חוץ, מדה ידועה של השלטת סדר בארץ, בעזרת כוחות הבטחון, איבדה את טעמה ונראה הדבר שהמצב בירושלים עלול לשמש תקדים להתפתחות דומה ביתר חלקי הארץ.

הגורם העקרי שעוד יש בו כדי להביע את כוחות הבטחון „להתערבות פעילה" במסבבת הכללית, מתואר יפה במכתבו של מפקד מחלקת האספקה:—
„חיי היום יום של הארץ מהווים אפשרות מצויינת לאימון חצי-מלחמתי לחיילים הצעירים יותר. המשרתים בה כיום וישמשו חזרה יעילה גם לחילים מנוסים... יש להדגיש שמוטב אם ישלחו אלינו, עד כמה שאפשר, חיילים מקצועיים צעירים, מאחר שאלה יהוו תגבורת יעילה ליחידות שאליהן ישלחו לאחר „האימונים".

<u>סיבוב — יחידות</u>

בסתיימה תזוזת ה-61 LOR.INF.BDE ו-AGRA 3 ועד סוף חודש זה יגמר גם חיסול כל הנקודות הצבאיות שהיו באיזור עזה. אלה יפוזרו או יצורפו לרכוז הצבא ברפיח. רכוז זה יכלול, בגמר כל תזוזות צבא, כ-4000 חייל ו-2000 עובדים אזרחיים קבועים.

גם בצפון מעידים המסבבים שיש בכוונת שלטונות הצבא לתאם את קצב הפנוי עם תכנית שנקבעה מראש. בהתאם לכך צומצמה הזמנת הדיוויזיה השישית לבגדי קיץ מ-6000 ל-3500 בגד, כידוע את בגדי הקיץ מתחיל הצבא ללבוש ביום 15 באפריל.

./.

בימים הקרובים ביותר מצפים לפנוי המשטרה מירושלים
ורווחת הדעה שהמשטרה תעזוב את תחנותיה המבוצרות בכל הארץ מבלי להעבירן
לבעלים מסויימים. הנהלת הנא"פי בארץ תחסל ביום 15 במרץ, ותעבור לקפריסין.

<u>פ נ ו י ־ ם ח נ ו ת ו ב נ י נ י ם.</u>

פנוי המחנות ומכירתם באיזור עזה, נתקל בקשיים רציניים, עקב המעמסה הכבדה המוטלת על כוחות הצבא בהבטחת מחנותיו והתחבורתו הוא.

מחנות שהצבא עדיין שוכן בהם נשדדו וכן נשדד כל מחנה שידוע עליו שהוא עומד להמכר או שכבר נמכר. מצב ענינים זה גרם למחסור בקונים. הוחלט להחיש את המכירה ע"י קביעת תנאי מכירה נוחים מאוד ואילו בסיון זה נכשל מחמת מצב הבטחון באיזור זה שחייב את הצבא לפנות את פקידיו ממחנות אלה.

כדי לא להוסיף ולבזבז כספים על מחנות שאין משתמשים בהם, הוחלט להפסיק את תשלום דמי השכירות לעת עתה. אולם אין לראות בצעד זה, בטול התחייבויות מצד הצבא. אדרבא הצבא משתדל לבוא לידי סדור הוגן בהקדם, כדי לא לקלקל את „סדר_הטוב".

כדי למנוע ירחי המצב דומה למצב שבא על אזור עזה, הסכימה מפקדת א"י למכור את המחנות עוד קודם שיפונו ע"י הצבא. דבר זה נעשה כדי לאפשר לקונים להוציא מתקנים בעלי ערך לפני שישדדו אותם.

כמו כן הוסכם שמן הצורך לשמור על יחסים טובים עם שתי העדות בארץ אפילו אם יהא צורך שלא לבצע מכירות מסויימות באיזורים „קשים".

בקשר עם כך, נתבקש מפקד מסודי-השכירות בסזרח התיכון לאשר את המסכת הסו"ס הסודי עם הסוכנות היהודית בדבר רכישת המחנה בסרפנד, ואילו בינתיים הוחלט לפרסם הצעת-מכירה על מחנה זה, עד שיובא הדבר להחלטה הסופית של מנסטריון המלחמה, על מנת שלא להרגיז את הערבים ב„מכירה ללא הודעה מוקדמת".

במשך השבוע שוחררו מחנות רבים ע"י הצבא, והועברו לשלטונות האזרחיים - אם לשם מכירה, או לשם החזרתם לבעליהם הקודמים. כן הועברו מחנות הרא"פ לידי הצבא. ביניהם נמנים המחנה מס.101 בבניסינה, מחנה הרא"פ בעתלית, מחנה 482 ביריחו, והמחנות במוקייבילה, בעכו, קסטינה ופתח-תקוה.

למחלקת המדידות הממשלתית הוסכם כי תוכל להוסיף להשאר בו עד יום 1 באוגוסט.

מחנה הרא"פ במגידו עבר לרשות חברת הנפט העירקית, המתכוננת להעביר באביב צינור-נפט מהירדן לחיפה.

במשך החודש הבא מתכונן משרד השכירות בירושלים לעבור לחיפה. הוא ימנה כ-30 קצינים ו-100 חיילים ואזרחים.

<u>פיגוי - ציוד</u>

מתברר שבינתים הוחלט שעודף התחמושת בארץ ישלח לאנגליה עד שיקבע קו ברור לגבי הארצות השכנות. חוסר החלטה בענין זה משתקף גם בהוראות השוטפות והסותרות זו את זו בקשר לקונה הראשי של ציוד הצבא בארץ - הלגיון הערבי. למעשה קיים עתה אמברגו על משלוח כל ציוד ללגיון הערבי, לרבות המכוניות המשוריינות שכבר בתאהרה מכירתן לו.

כבר החלו בהוצאת כל הרהיטים היפים ובמקלטות המגורים של החיילים, והחלפתם ברהיטים סטנדרטיים. נוסף על יתר האיסורים בדבר מכירה פקוקית של ציוד צבאי, נקבע בשבוע זה איסור למכירת מכשירים רפואיים, שמחסורם ניכר ביותר.

<u>ב ט ח ו ן</u>

השבוע בתנה המפקדה פקודה נוספת לצבא האוסרת שאסור לחיילים להחזיק אזרחים במאסר אלא אם כן הם מועברים מיד למשטרה האזרחית.

מכוניות הנוסעות בכביש ירושלים-חברון ודרומה לחברון צריכות להיות מלוות ע"י שני חיילים מזויינים לכל מכונית. הטעם - סכנת התנפלות ושדידה ע"י ערבים ליד המחסומים.

<u>עובדים אזרחיים</u>

המספר האחרון שנתקבל, על כוח העובדים האזרחיים בארץ, הוא 2860 יהודים ו-20477 אחרים.

<u>ק ו נ ס ו ל י ו ת</u>

<u>כ ל ל י</u>

נשיא הקורפוס הקונסולרי שלח למזכירות הראשית העתק ממכתב האזהרה של לח"י, „לכל פעולה שתראה כבהוצה", ביום ד' 25.2.48 התקיימה ישיבת

./.

הקורפוס הקונסולרי, בביתו של הקונסול הפולני. נדונו בעיקר ענינים שוטפים של הקורפוס. יש לציין שמבין הקונסולים של ארצות ערב הופיע רק סגן הקונסול המצרי.

שלושת מקרי הפגיעה בחברי הקורפוס הקונסולרי, הנזכרים במכתב שנשלח לנציב העליון לפני כשבועיים - הם "התקפה" על משרדי הקונסול היוגוסלבי ברחוב אורידן בירושלים; יריות על מכונית הקונסוליה החבשית, ו"אחרון ואכזרי ביותר מכולם, רצח הקונסול הספרדי במלון "סמירמיס". מתוך פרוטוקול הישיבה שהתקיימה אז עם הנציב העליון, מתברר שהיתה זו ישיבה קצרה וקרירה ביותר. הנציב העליון שאל אם יש לראות את פניית הקורפוס כבקורת על השלטונות הבריטיים. הקונסול האמריקאי התחמק ממתן תשובה ישירה על השאלה, וביקש מן הנציב העליון שתפורסם הודעה על כך לעתונות. הנציב הודיע שבכל הבין הודעה כזאת, אך איננו יכול להרשות שמישהו יכתיב לו את נוסח הודעותיו. במשך הפגישה הודיע הקונסול הצרפתי, שמחלון ביתו הוא רואה ערבים מזוינים מסתובבים ע"י העיר העתיקה, באין מפריע. בפרוטוקול לא נזכרת כל תשובה על כך מצד הנציב העליון.

הקונסוליה הצ'כית

נודע שנובאק, הקונסול הכללי, יעזוב את הארץ בראשית אפריל, ואת מקומו ימלא דר' ZIENEK-GELLER, שמזכירות הכללית של מיניסטריון החוץ. האיש הוא צ'כי, וזוהי משרתו הראשונה בשרות הקונסולרי.

הקונסול מכחיש בתוקף את הידיעות שנתפרסמו ב"המשקיף" מיום 26.2.48, כאילו התפטרותו קשורה במאורעות האחרונים בפראג.

בקונסוליה הובעה הדעה, שדר' ליסיצקי יתפטר מתפקידו, אם לא ישאר מאסאריק מיניסטר החוץ הצ'כי.

הקונסוליה פתחה משרד משנה ברח' בן-יהודה.

נתקבלה הוראה מפראג, שמהיום והלאה אין לאשר ויזות בארץ, אלא להעביר את כל הבקשות לפראג.

הקונסוליה ההולנדית

הקונסול הכללי נוטה להאמין שהאנגלים ביצעו את מעשה בן-יהודה. לדעתו עלול המעשה להחיש את עבודת או"ם בארץ.

הקונסוליה האמריקאית

מתברר שהוגשה לקונסוליה הצעה, שחברה אמריקאית תכנס בחוזה עם ויליאמס, אנגלי היושב במפרץ עקבה, לשם ניצול אוצרותיו המינרליים של הנגב.

הקונסול הכללי אמר לדר' האלדי, שאמריקה לא תשתתף בביצוע החלוקה.

דר' האלדי שוחח גם עם פינקרטון בעת שהותו בבירות.

נתקבל דו"ח כללי על הקונסוליה שעובד בתשובה לשאלות הגב' בולטון, חברת המשלחת הקונגרסאית ששהתה בארץ לפני זמן מה. בדו"ח מסופר, שפעילותה העיקרית של הקונסוליה בירושלים הוא חבור דו"ח פוליטיים. רובם של אלה נשלחים עפ"י יזמת הקונסוליה, ורק לעתים רחוקות מתקבלות תגובות עליהן מצד מחלקת המדינה. הקונסוליה רואה בהעדר התגובה סימן לשביעת רצון מצד מחלקת המדינה. באשר לפקידים מקומיים, נאמר בדו"ח שאלה הנמצאים עתה בירושלים לא רצוי להחליפם בפקידים מאה"ב. בדברו על עניני הכלכלה, אומר הקונסול, שענין כלכלי יש לאה"ב בעיקר בבתי הזיקוק בחיפה, כיוון שב-I.P.C. המספקת נפט לבתי הזיקוק - יש כ-25% הון אמריקאי.

הדו"ח מציין שמדיניות השלטון הארצישראלי היתה מכוונת להקטין את היבוא מאה"ב לטובת היבוא מהממלכה המאוחדת. מובעת ביקורת על שרותי האינפורמציה הכלכלית של ממשלת א"י. הקונסוליה תובעת הוספה להוצאות נציגות, ומתלוננת על חוסר אפשרויות שיכון והובלה מתאימות; כמו כן נדרשת העלאת תוספת יוקר.

בתשובה לשאלה על יחס השלטונות, האוכלוסיה והעתונות המקומית לאמריקה בכלל, ולקונסוליה בפרט, נאמר: "פקידי השלטון הארצישראלי ידידותיים כמעט ללא יוצא מן הכלל, והם משתפים פעולה במידה רבה ביותר. האוכלוסיה הערבית המקומית, והעתונות הערבית עוינים בדרך כלל, כיון שהם מאמינים שאמריקה היא פרו-ציונית. האוכלוסיה היהודית ידידותית יותר והוא הדין לגבי העתונים היהודיים. אלא שאין הם מהססים להפנות את דברם נגד אר"הב אם קורה משהו שאיננו לפי רוחם".

הקונסוליה היוגוסלבית

משרדו של הקונסול ברח' אורידן נהרס בהתפוצצות ברחוב בן יהודה. אנשי ההגנה שמרו על המקום מפני גניבות, והקונסול הודה להם בלבביות.

./.

ביום הראשון, 22.2.48 , נסע הקונסול ללוד כדי להפגש עם הקונסול הבירותי, מי שהיה סגן הקונסול בירושלים. בפגישה אמר הקונסול הבירותי שידוע לו על 35 יוגוסלבים מוסלמים, חברי הכנופיות הערביות בלבנון ובסוריה, שמהם שלושה משמשים כמאמנים. שמותיהם אינם ידועים לו. הוא הגיש תלונה על כך לשלטונות הלבנון.

הקונסוליה הפולנית

בתשובה לדו"ח האחרון, שבו צויין ד"ר סנה כהרפתקן מבחינה פוליטית, נתקבלה בקונסוליה התשובה דלקמן: "תהרהרו בדבר, כיוון שאינכם בטוחים בכך". מאורעות השבוע שכנעו את הנספח לעניני עתונות בכוונותם של היהודים להלחם בכל התנאים, בלי שים לב לעזרה שתבוא או לא תבוא מן החוץ. הוא כתב ברוח זו לממשלתו. באותו דו"ח מתואר היישוב העברי, והסוכנות בראשו, "כגורם המתקדם היחיד במזרח התיכון, המסוגל לפרוץ את הבנין הפיאודלי הרקוב".

לדעת הקונסוליה (לרבות, כנראה, הקונסול הכללי), נעשו פצוצי "פלשתין פוסט" ורח' בן יהודה, באופן מחושב ע"י הבריטים - לא ע"י השלטונות המקומיים, אלא ע"י קלייטון. כוונת המעשים - לרכוש את אהדת הערבים לפני הפינוי הבריטי.

הקונסול הכללי הוסיף הערה לדו"ח של הנספח לעניני העתונות; הערה זו מציינת ואומרת שאף על פי שהוא מסכים לדעות הכלליות המובעות בדו"ח הוא נראה בעיניו כפרו יהודי יתר על המידה. מעניין לציין כי על יסוד הדו"ח האחרון קיבל הנספח לעניני העתונות את מינויו הרשמי.

המיניסטר השודי בקהיר

ד"ר כאלדי סיפר שהוא נפגש לפני כמה ימים עם ציר שודיה בקהיר ושוחח אתו על המצב בא"י. נודע לו שאחרי השיחה שלח הציר דו"ח מיוחד לשטוקהולם.

הגורם הבריטי

המסיונים הבריטיים

העמדה האנטי-ציונית הולכת וגוברת בחוגי הכנסיה האנגליקנית. יש סמנים המראים על הכשרת הקרקע של הכנסיה לתפקידיה בקרב העדה הבריטית בארץ. הבישוף סטיוארט נתמנה כסגן יו"ר מועצת הקהילה הבריטית ולפי דברי המג'ור להמן מה-S.I.B., בראיון עם העתונאי היינ, מתברר שיהיו לבישוף תפקידים אדמיניסטרטיביים באזור הצבאי החדש של מלביה. מאידך נמסר, ממקור מוסמך, שהבישוף הביע את שביעת רצונו מן התזכיר שהוגש לו ע"י העדה היהודית החרדית בענין הכרזת ירושלים כעיר פרזות.

יש לציין שעמדה עויינת זאת אינה מצטמצמת רק במוסדות הכנסיה והמיסיונים המטפלים בסקטור הערבים, אלא גם במוסדותיהם ה"מטפלים" ביהודים. ה- English Mission Hospital, הנמצא בסקטור היהודי של העיר, משמש מרכז לרכישת אינפורמציה המועברת לחלק הערבי של ירושלים.

חברות בריטיות.

עם החלטת האו"ם על הקמת המדינה העברית התחילו דיונים חשובים, שמטרתם לציין את הקוים החדשים שלפיהם תפעלנה החברות הבריטיות בא"י בכלל, ובשטח המדינה היהודית בפרט.

החברות I.C.I. ו-.Shell Co זכו לבקור של אנשים מראשי הנהלת חברות אלו בלונדון; הללו באו לעמוד על המצב מקרוב. תוצאות הבקורים היו לטובת המשכת המפעלים בארץ. והוא הדין לגבי הסוכנויות של A.E. Mulford שהצליח לשכנע את החברות הבריטיות שכדי להמשיך את עסקיהן בא"י "על אף העובדה שיש לצפות לירידה ארעית בעסקים בשנה הזו".

הקו השני המתגלה מן השיקולים הנ"ל הוא שהחברות הבריטיות מבקשות לבסס את ארגונן החדש על סמך חלוקה זו: א) המדינה היהודית וקפריסין; ב) המדינה הערבית ויתר ארצות ערב, ביחוד עבר הירדן. בהתאם לקו-פעולה זה עומדים I.C.I. ו- Tennants Associated (קול-דורן) להעביר בעתיד הקרוב את משרדם לקפריסין.

./.

נציגי חברת „של" מלונדון (סיר רוילי כהן וסיר אבגדור גולדסמיד) דנו, בהיותם כאן, על הקמת חברה חדשה בשטח המדינה היהודית. חברת „של" העבירה את משרדה הראשי לחיפה לפני כעשרה שבועות, וחברת „סוקוני ווקום" קבלה גם היא איסור להעביר את משרדיה לחיפה בשבוע הבא.

המשרד הראשי של ברקליס יוסיף להשאר בירושלים; ואילו ההכנות להרחבת הסניף בחיפה מתקרבות לסיומן. המשרד החיפאי יועמד תחת הנהלתם המשותפת של ארמיטג' (קרפנטר) ויהודי. עמדתו החיובית של בנק זה מסתברת מן העובדה שסכומים ניכרים לפרעון לזמן ארוך ניתנו בהלוואה לסקטור החקלאי היהודי.

<u>המועצה הבריטית</u>

ביום 18.2.48 נסע ג'רדין ללונדון לשם דיונים עם משרדה הראשי של המועצה הבריטית, ולדבריו - גם לשם דיונים עם פקידי מיניסטריון המושבות. שנת הכספים החדשה מתחילה ביום 1.4.48 ומצפים לתקציב שהביא אתו בחזרו מלונדון ביום 27.2.48. הוא חזר במטוס של הרא"פ במקום במטוס של ה- B.A.O.C. כפי שנקבע בתכנית הראשונה.

<u>הקהילה הבריטית</u>

מסיבת הפרדה הראשונה בין „ההולכים" ובין „הנשארים" התקיימה ביום 25.2.48 ב„בית אבנעזר" בירושלים. הנציב העליון גם הוא נשא נאום בפני אנשי הקהילה הבריטית. בנוסף לידיעות „האופטימיות" כביכול שפורסמו בעתונות, הזהיר הנציב את הנוכחים מפני ימי-הדמים העתידים לבוא על הארץ וחזר בפני הנוכחים על פרשת סבלם של האזרחים הבריטיים במזרח הרחוק. הנציב הוסיף בבת צחוק ואמר: „מקוה אני שאת האזהרתי תקבלו כאותו איש ששלחו אליו כמה אזהרות בענין של חוב כסף. לכשקבל את האזהרה השלישית המסומנת באותיות גדולות „אזהרה אחרונה" חייך ואמר: תודה לאל! זו היא „התראה אחרונה" - הבישוף סטיוארט השיב לנציב בשם הקהילה והביע את הערכתם של הנוכחים למפעלו הנפלא של הנציב ועוזריו בארץ זו, שעמיה כפויי טובה כל כך... בשיחה פרטית עם אחות אירית מבית החולים של המסיון הבריטי, שמח הנציב לשמוע שהיחסים עם היהודים בבית החולים היו טובים למדי. בהעיר אותה אחות בצחוק ש„היהודים כמעט רעים כמו האירים" נהנה הנציב מהערה זו והשיב גם הוא בחיוך: „התנסיתי בשניהם". משקיפים שהיו נוכחים במסיבה מוסרים, שאוירת הפרדה היתה מורגשת כל כך עד שנתעוררה הערה שהנציב עומד לעזוב את הארץ עוד לפני המועד.

בקשר להערה זו שנפוצה בקרב הקהילה נאמר שהנציב עומד למסור את השלטון לידי הלס? ג'נרל מקמלן. ראוי לציין את הידיעה על ראיונו של סג'ור להמן הנ"ל. שלפיה נאמר שייתכן שיוצא לפועל מנויו של מקמלן כמפקד ירושלים.

<u>העתק לשלוח</u>

לסם

7.3.48 (סגן)

לטנא (מ-ע)
מאבנר

רציני!

הנדון: מסחר בזהב עם ערבים.

מחוגי סוחרי זהב מוסרים כי יהודים
קונים זהב אצל ערבים בכמויות גדולות ומשלמים
מחירים מופרזים.

עסקי המסחר מתקיימים בברקלים - חיפה.

דנ/א

לסם

מנא(ס)
יבנה

(צרצר/יעל)

סודי!
מוסמך!

4.3.48

הנידון: תגובה של עתונאי
אנגלי לבן-יהודה

David Woordford כתב ה- Daily Telegraph היה היחידי מבין

עתונאי החוץ שטלגרף לעתונו שההתפוצצות נעשתה על ידי עריקים בריטיים.
הוא נקרא על כך לנזיפה למזכירות הראשית, אך ענה להם:

"You all know bloody well that the bombing was done by deserters-
you're cowards and are afraid to admit it."

העתק לשילוח
ב/י

סבא(ם) (האדום/בראש) **סודי מוסמך**
יבנה

4.3.48

הנידון: **קונס. אמריקאית**

להלן קטע מן הדו"ח שנכתב ע"י הקונסוליה האמריקאית אחרי ענין רח' בן-יהודה:

Since Sunday last attacks against British Security Forces have been numerous and casualties high. If the British ever had the intention to remain in Jerusalem, such an idea must have vanished from their minds during the past few days.

העתק לשילוח
כ/י

סבא (ע) (מפי איש מוסרה) בלתי בדוק
יבנה 5.3.48

הנידון: **קליטון בדמשק – תכניות הערבים.**

אתמול התקיימה בדמשק ישיבה של ראשי הערבים(?) בדמשק. נוכח גם **קליטון**. נדונו שתי הצעותיו:

1. חלוקת הארץ ליהודים – מחיפה עד תל-אביב והעמקים עם מספר חלקות קטנות בנגב.

היהודים יצטרכו לתת מסים מיוחדים לחלק הערבי. החלק הערבי ינוהל ע"י אנגלים. על החלק היהודי לתת דו"ח קבוע לחלק השני.

ירושלים – איזור בין לאומי. יתכן שהערבים יתבעו ראשות עיריה שלהם, תמורת כמה יתרונות ליהודים.

2. באם לא יסכימו היהודים להצעה הראשונה – יגשו להצעה שניה והיא: הפצצת והרס ישובים עבריים, בעיקר ישובי קבוצים, על מנת להבריחם מהמקום. ומדובר אפוא גם על הפצצת מאוירונים, עד שיכנעו היהודים.

העתק: **קמנ"ד.**

ש/ם

נסכ

טנא(מ)
יבנת

(צרצר-יעל)

סודי!
רציני
4.3.48

הנידון: שיחות הלידי – קונסוליה אמריקאית

1. בהיות הלידי בסוריה נפגש עם פינקרטון – לא ידוע על מה שוחח.

2. כשחזר הלידי לירושלים (לפני 10 ימים לערך) נפגש עם מקטי, הקונסל האמריקאי, וזה אמר לו:

The United States will not take part in the execution of Partition.

העתק לשילוח
ב/מ.

נסכ

טנא(מ)
יבנת

(מקח/כראש)

סודי
מוסמך
4.3.48

הנידון: SWEDISH AIRWAYS

1) נציג חברת הנ"ל בקהיר קיבל מכתב מחברת של , SHELL במכתב מיעצת חברת "של" לחברת האוירונים השוודית להעביר את מקום חניית האוירונים השוודים מלוד לקהיר. הדברים כפי שנכתבו במכתב נתנים להלן:

"Owing to the difficulties likely to ensue in Palestine after the establishment of a Jewish State."

2) החברה מוסיפה בצאז להתכונן לפתיחת משרדה באפי כנראה בת"א.

העתק לשילוח
ב/מ

עלוקה
יבנה

ס ו ד י

צרור ידיעות ערביות מוסמכות

מיום 4.3.48

א. מאורעות

סכום פעולות:

1. הסכום הערבי על מעשה רמאללה הוא: 15 יהודים הרוגים, ערבי אחד פצוע באוטובוס. אין ידיעות על אבידות של הכנופיה. בבקר שמעו הערבים על 11 – 12 הרוגים. ובערב העריכו – 17.

יהודים נסו לשים מוקש כבכיש רמאללה – רמלה, אולם הערבים הבחינו בהם קדם,היהודים פתחו באש על האוטובוס וברחו. תגבורת ערבית רבה הקיפה אותם והשמידו את כלם, לדבריהם. מקור אחד לא ברור אומר כאלו הערבים הרגישו ביהודים עוד בצאתם לפעולה ועקבו אחריהם.

הידיעות הראשונות הגיעו למוסדות הערביים בסביבת 1000. הקשר הטלפוני עם רמאללה היה מנותק, כך שפרטים מדוייקים נודעו להם רק ב–1100.

הערבים נהנים שהקרבנות כלם מאנשי "ההגנה". ידיעה מוקדמת אמרה להם שהמוקש המפוצץ לפני הזמן.

צלמים של סטודיו "רצאץ",של "דיילי מייל" ו"יונייטד פרס" צלמו את הגופות. עבדאללה אלרמאוי אסר בשם הועד הערבי העליון על העתונות הערבית לפרסם את התמונות, כאשר התברר לו שהם צולמו עירומים. להבא, הוא דורש,שלא יתנו לאיש לצלם ללא רשיון הועד הערבי.

2. בבקר הודיעו למוסדות הערבים בירושלים על 7 יהודים שנהרגו בחיפה בהתקפה ערבית על השכונות היהודיות. אחה"צ התקבלו הפרטים הבאים: טנסי ערבי מלא חמרי נפץ התפוצץ ברחוב הבנק. נהרס בית השייך לראש העיריה שבתי לוי, הנמצא מאחורי המפקדה של המשטרה המחוזית, אשה יהודיה נהרגה,4 אנשים נפצעו. את מספר הקרבנות הקטן מסבירים בזה שהבית מכיל רק משרדים.

הכנות לפעולות

1. כ–5.3 בשעה 9 מתחיל הצבא להקיף את קסטון בגדר תיל. לשם זה דרשו מהערבים להפסיק לירות מ–4 ואיימו לענש קשה על ירייה, אם מיהודים ואם מערבים. הצבא יחסום בגדר תיל את הדרך מרחבית לקסטון ו"יתחיל" את פעולתו בחפוש בקסטון.

במיוחד רוגז הצבא על צלף אחד שירה בלי הרף מבנין ה זנאירי ואיימו להרגו,אם לא יפסיק.

2. במרכז מסחרי התחתון(ג'ירת אלענאב) מתכוננים לרמז נשק רב, כולל מרגמות וכד', כי יש חשש מפעולות נרחבות בסביבההתקפה על (ימין משה ?) במקום כ–700 איש, מהם 60 גברים המוכנים לשאת נשק. מעט גרו שם יהודים ושם גם נמצא ה"איסטמבול" (?). אין אצ האנשים שם יכולים לקנות בעצמם נשק ודורשים הספקה מהמוסדות הערביים, כי יש להתכונן לימים הקרובים.

3. בית הרופא המחוזי ברמאללה משמש מקום קשר מרכזי לעבד אלקאדר אלחוסייני ולאנשיו.

<u>כינם לבין עצמם וגניבת מכוניות</u>

1. חושבי ליה לחם מתמטכים עם רפיק עוויץ עד שתומבי'ר הוכרחו לצאת מבתיהם מחשש פגיעות. בימים האחרונים הושג הסכם שרפיק עוויץ יהיה אחראי על הארצישראלים ו"המפקד הזר" יפקד על בני חוץ-לארץ. הדבר יימסר בכל זאת לעבד אלקאדר לברור.

2. הסכסוך בקשר לשני־אאאאאאאאאץ המגזרים , כמר-סבא וקפגיר ציון, סודר בימים אלה.

3. נחטפה מכונית "סטיישן וגון" ליד שער הפרחים ע"י 4 מזויינים.

4. מכונית "של" נגנבה ע"י באב אלעמוד בירושלים ונראתה אח"כ בדרכה ליפו ע"י שער הגיא.

<u>ב. אישים</u>

<u>הכנות לנסיעות:</u>

1. ד"ר ח'אלדי לא עזב עדיין את ירושלים. הוא מתכונן לנסוע בשבת בבקר עם ת'אכת אלח'אלדי נהג ושומר ראש. בדרכו יעבר את עבר-הירדן. יבקר ברבת-עמון, ומשם ימשיך לדמשק. ב-4.3 טפל בסדור ויזות לעבה"י ולסוריה.

2. ביום ו' 5.3 אחה"צ (ב-1 או ב-2) תסע מכונית של "אלעלמיין" מהועד הערבי לעבר-הירדן.

3. עבדאללה אלרמאוי עומד לבקר בשבת 6.3 ברמאללה.

4. שני מפקדים ארצישראליים וארבעה זרים, כלם מאנשי עבד אלקאדר, ש עומדים לנסוע בימים אלה למצרים.

<u>בין המנהיגים:</u>

1. מפקד רמלה והמחוז הוא כנראה עיראקי, שהיה גם אחראי בקרב בסלמה.

2. עבדאללה אלרמאוי בקר ב-4.3 את ד"ר סנרס אחרי 0930.

3. צאלח אלרמאוי עדיין בבית-החולים. עוד יום יומים יצא.

4. קטי אנטוניוס מתכוננת להשאר בירושלים עוד חדש - חדשים.

<u>ג. קשרים</u>

1. הקונסול הבלגי הכללי בירושלים מתכונן לבקר ביום ו' 5.3 או שבת 6.3 בעבר הירדן על מנת לפגש עם אנשי הממשלה העבר ירדנית.

2. הקואס של הקונסול הבלגי נחטף ע"י השומרים בממילא כשבידיו ביצים ומיד שוחרר.

3. מקשים עכשיו במתן רשיונות לזרים לבקר בהר-הבית, כדי למנוע בקור 6 חברי מזכירות ועדת הכצוע, שלפי ידיעות ערביות כבר הגיעו ירושלימה.

4. כמר,משרתו של הכמר ושני עמובאים (איטלקיים?) בקרו ב-4.3 בבקר בהר הבית.

<u>דן הספקה</u>

1. במשכים הקשיים בהספקת לחם . חלוקת הלחם לשומרים מאוחרת ולא מספיקה.

2. שני בתי החולים שהמצרים מוכנים לחקים בארץ (עיין ב"צרור" מאחמוז יהיו בני 100 מטות כל אחד. הועד הערבי העליון יבקש שישלחו ארצה בעקר פניצילין.

3. נשק מלוב עומד להגיע ארצה במשלוח הועד הערבי בקהיר בעוד 10-12 ירם.

4. ברמלה נאסף כבר כ-2500 לא"י למען "המאמץ המלחמתי" הערבי.

<u>ה. תעמולה</u>

1. ערבים, העובדים עם אנגלים, לקחו ברודים ש"ההגנה" חלקה ביפו נגד האנגלים על מנת להראותם לאנגלים.

2. תחנת השדור של הערבים בשלש השפות נמצאת בנראה ברמאללה. משדרים בשעות 0700-0730 וב- 2100-2130, בגל 40 -43 מטר. מאחראי על השדורים הוא אבו תאתם.

3. עתונאים אנגלים אמרו שצמום קטע מתחודר של מוסלי ע"י שדור ההגנה באנגלית עלול רק להזיק. יש לדעתם לשדר את הכל או לשתוק.

תוספת

<u>A. סכום פעולות:</u>

1. "א-ד'פאע" מ-2.3 מוסר שיהודי נסה להתגנב אל השכונות הערביות בעיר העתיקה ב-1.3. צלפים ערבים ירו בו ופגעו בו.

2. "א-ד'פאע" מ-2.3 מוסר שמאחת השיירות היהודיות בכביש ירושלים - תל-אביב נורו יריות על אוטובוס ערבי שנסע מרמלה לאבו-גוש (מס.25). נהרג דאוד עארף סליס אבו-גוש, בן 8.

3. מקור ערבי [illegible]רצ'ני מוסר: לאחר הקרב ליד אמור ב-1.3 הופיע פאיז ביי אלאדריסי ולדרישתו הסירו את המוקשים מהדרך. למחרת באו אנשי צבא לתקן את חוטי הטלפון שנקרעו ואנשי אמור ירו בהם. כשנקרא המוח'תאר למשטרה, הסביר שאנשי הכפר חשבו את המתקנים ליהודים ולכן ירו בהם. הנמוק התקבל על החוקרים. בקרב הנ"ל ב-1.3 נהרג ערבי מתקאסטל ונפצע אחד מקטלה.

<u>ב. הכנות לפעולות:</u>

1. מקור ערבי מוסר: מודיעים שכביר זית מרכנות זה שבוע ימים 3 4 מכוניות צבאיות מעוגנות תפרי נפץ. מתכננים להביא את המכוניות למקור-חיים, לימין-משה ולנחלת שמעון.
2. אותו מקור מאשר את הידיעות הקודמות (עיין ב"צרורות" מ-29/2 ב"תוספת" ומ-1/3 ב"מאורעות") שבשיך ג'ראח נמצאים מומחים למיקוש ולהם מחסן מוקשים.
3. מקור ערבי רציני מוסיף פרטים לאספה שהתקיימה ביום א'ב-29/2 (עיין ב"צרורות" מ-28/2 ב"תוספת"): באספה שהתקיימה בבית-ח'ליל עבדה, נוכחו מטעם המפקדה באמל עריקאת וראש פלוגת העיראקים הפועלים בסביבה, באצר עיד א-דין.
סוכם: עקר ההתקפות תתרכזנה בזמן הקרוב בכביש ירושלים - תל-אביב. לראשונו

יתקפו את סביבות ביה"ח "בעלי ארצנו" שבתחלת גבעת שאול וביח של רופא אחד במערב דוממה. את הדרך חושבים לתקוף: 1. מליפתא;
2. בק"מ ה-5 חושבים להוריד אבנים גדולות, הנמצאות מעל הכביש, כדי שהמריבה מחסומים. באלה שינסו לפנות את המחסומים יירו מעין-תולמה;
3. על הקסטל - על 3 פעולות אלה יהיה אחראי חליל עכרה.
4. בסביבת אמור, ז.א. בשלש נקודות בק"מ 20.16 ובק"מ 21-22. על 3 נקודות אלה יפקד ג'בר אבו טביח מח'רבת א-לוז;

4. מקור ערבי בדוק מוסר: מוחמד עלי ג'עברי, ראש עירית חברון, שלח למצרים לרכוש נשק את ז'ין א-דין וחאפז עיסאלי. הביאו: 170 רובים וכמה מכונות יריה. את התחמשת קנה ראש העיריה מהצבא שבואדי צראר.

ג. מינם לבין עצמם:

1. מקור ערבי רציני מוסר: ג'אבר אבו טביח שוחרר ממעצרו אצל עבד אלקאדר וחזר לפעולות (עיין עליו ב"צרור" מ-28/2 ב"תוספת" ולעיל). בעד הקנס ששמו עליו, בסך 300 לא"י, נתן עבד אלפתאח דרויש ממלחה ערבות. (הוא גם התקיף של ח'רבית א-לוז).
2. מקור ערבי בדוק מוסר: אנשי רמאללה מכיסים בעין רעה על הזרים, הבאים מארצות חוץ. הם טוענים שהם אוכלים את כל מלאי המזון שנמצא בעיר, ביחוד הלחם שנמצא בלאו הכי בכמות קטנה. עבד אלקאדר הבטיח לאנשי רמאללה שלהבא הזרים לא ישהו בעיר אפילו יום אחד. אנשי רמאללה נמצאים במבוכה ובהתמרדות, מאחר שעבד אלקאדר דורש להכניס את כל חברי "ארגון הנוער של רמאללה" לצבאו. לעת עתה הטכם כי יבוטל ארגון הנוער הזה ובמקומו יקום "המשמר הלאומי", אך כל מי שירצה יתגייס לחיל עבד אלקאדר. בין אנשי רמאללה שהתנגדו לזה, המבלט סלים עודה, מי שהיה קצין בצבא האמריקאי. היחידי מאנשי רמאללה שהסכים היה ד"ר כורא, רופא שיניים והמפקד הראשי של רמאללה.
3. מקור ערבי בדוק מוסר שצובחי אלנמר ואחיו דאוד אלנמר מנהלים סרוד נגד מי שמאזין לשדורי ההגנה.
4. צאלח עיסא, אחיו של מוחמד עיסא מובחר ליפתא, נעצר ע"י בית דין הכנופיות ונאשם על קשריו עם יהודיה (עיין ב"צרור" מ-22/2 על מאסר אחיו).

ד. אישים:

1. "א-דיפאע" מ-29/2 מוסר שאנור נוסיבה הוא מזכיר הועדה הלאומית בירושלים.
2. מקור ערבי בדוק מוסר: מוחמד צפיה סורי-חורני הוא כנראה מפקד המחנה הגדול בסובאס.
3. מקור ערבי רציני מוסר: שאשתו של עבד אלקאדר הגיעה ארצה ונמצאת בעין סניה אצל ג'מיל אלחסייני.

....

שבא(ע)
יבנה

pOK ז.א.א 4.3.48

לחלן העתק של שתי טלגרמות שנשלחו מהדואר המרכזי
בירושלים:

(1

New York 28/2

Abdallah Amman:

Omer Dajani claiming your representation told Unted states and Unted nation your willingness to implement partition if Transjordan win united nation membership and Arab Palestine.

Sami Soudani.

(2

N.Y. 28/2

עיסה נאילת בניו יורק מבקש מטעם (פי.אי.אר) לדעת
כמה בריטים ערבים ויהודים נהרגו ע"י טרוריסטים יהודים
מ-1939 עד עכשיו.

ס/.

מ.ב. - מוסמך בהחלט
מ.ר. - מקור רציני
ה.מ. - בהירויות משוערת

ידיעות שנא(ש) 8.3.48

__בגרעירת__

מ.ר: בכפר מיס אל-ג'בל 199/286 שעל הגבול הלבנוני נמצאת כנופיה בת 400 (?) איש ראשם 3 תרגמים (?). בזמן האחרון מגיעות הרבה שמועות על שמוש בתותחים לשם התקפה על "המבצרים" מנארה ורמת-נפתלי.

ה.מ: בגבול הסורי של הגליל העליון מתארגנת כנופיה גדולה לתקוף את משקי החולה ועיצרן הגדורים אליהם.

מ.ר: בכפרים מגאר 182/255, קבעה 201/268 מרוס 199/270 והסביבה מרוכזים 280 איש שעיקר תפקידם להתקיף שיירות.

ה.מ: לחיפה הגיעה תגבורת סורית. מספרים על קבלת 37 מקלעי כרן 9 - שמנדאר ו 16 מרגמות.

מ.ר: לעין גזאל 147/226 וג'בע 147/299 הגיעו אנשי כנופיות זרים. מתכוננים לפגוע במסלת-הברזל.

מ.ר: ב-25.2 עברו את גשר ראמיה 1200 לוהסיב. 600 כמם נשלחו לאזור יפו. שאר צריכים להגיע לסביבת טייבה. אתם באו כ-150 -100 יוגוסלבים. (הערה: ידיעה זו מאשרת את הידיעות שמסרנו בשעתן על הדירת כוח גדול בסוף פברואר).

__מפקדים ומערכות__

מ.ב: קאוקג'י עורך מסע סיור ב"משולש".

מ.ב: מפקדם של מחוז בשא - המפקד הכללי אחרי קאוקג'י - בכפר צור 180/197 בדייר-גרמון 158/196 מפקדה מחוזית - ממפקד מדלול עבאס נמצא תחת מרותו של מחוז בשא. בדנאבת 184/192 מפקדה אזורית. בבלאעת 177/180 אחת מהמפקדות החשובות שבאזור שכם.

מ.ר: מרכז הפעולות לאזור השרון נמצא בביתו של עבד אל-רחים סבע בקלקיליה. כן מבקר שמה הכונפות מדלול עבאס. משה הפעולות עצמו נמצא בג'לג'וליה בביתו של עלי אמין מדאר אבו חג'לה.

מ.ר: אדיב שישקלי - מפקד הפלוגה החרבה בגליל - העביר את בסיסו לג'ש 192/270.

מ.ר: חסן סלמה כוסע בזמן האחרון בג'יפ צבע לבן מספרו U 873.

__תברגה__

מ.ר: תכונה להעברת התחמושת כתהבורה העברית הבין עירונית לאיפה.

ה.מ: לשם התקפת השמדה על השיירות בסביבת באב אל ואד חושבים לפזר הרל ועליו בנזין אשר יוצת בבא השיירה, כן יושמו מחסומים גדולים.

מ.ר: העיראקים החונים בבית היתומים ליד רמלה מתכוננים לתקוף את באר-יעקב.

ה.מ: באצאת-ממרכית ישתמשו בשנק מוביל בנזין, שמסבבים אותו בי-ם ועומדים להעבירה לת"א מצד פ"ת. המכונית תועבר בחסות משורין משטרתי.

מ.ר: ב-2.3 פונה מחנה ג'ולים 117/122 לחלוטין מצבא. לפחרת בתשם המחנה ע"י הלגיון הערבי ובן נראו גם ערבים ציביליים רבים מזוינים. מוסרים כי מחנה זה פיועד ל"לוחמים" שיבואו ממצרים.

מ.ר: הערבים מתכוננים לתפוס את תחנת המשטרה במשרעם. מושל מחוז הגליל הציע למזכירות הראשית למסור - לעיריית עם המיכרי - את תחנות המשטרה בנצרת וביתשאן.

__חדים__

מ.ר: ביפו מקשיבים בהתעניינות רבה לשדורי ההגנה בערבית.

מ.ב: ברוז מטעם ועדת-המשמר בטול-כרם מסביר את מטרות מטל-המשמר שלנו, הואיל ולכל הפרג'אהדין אין יותר מאשר זוג מתוצרים אחר המטרה הראשונה היא להבטיח זוג שני לכל אחד מהם להבטיח רחצה לכל אחד מן הפרג'אהדין עם בטבורקים למחרתן להבטיח כביסת ונקוי כל לבושם וכליהם של הפרג'אהדין; הטמרת הפרג'אהדין במרכזיהם - הואיל והם מסרבים להסתמר אצל המפרים בגלל התשלום. יש כאן שאלת בריאות ושאלה צבאית ולא נמנע מכם להבינה.

__בספחים__

1. המלטלות העצינים בביאר עדס. 2. הריכוז הערבי בדרום י-ם.
3. דעת המשטרה על גרוש הזרים את המשפחה ליד ראש-העין.
4. מערלת נגד הבדואים בין קשב ואבו שושה.

לסבא(ע)
סמירושי(אלון)

דחוף! 7.3.48

הנדון: השתלשלות העניינים בביר-עדס.

1) בהתאם להתערבותו של ירקוני, בעניין מגדיאל ביר-עדס, במטרה להפסקת האש, נגש שייך טופיק אבו קישק ביום שבת 28.2 למפקד הסורי המנהל את הפעולות. שייך טופיק התראה עם האחרון בקלקיליה והמפקד הסכים להפסקת האש מיום שבת בשעה 18.00. היו סמנים לכך שהדבר יסודר ויצליח, אך בהתערבותו של שריף אבו קישק המתבודד עתה בקלקיליה אצל קרוביו מדאר זייה בשלחו פוחזים לאזור ביר-עדס, שהפרו את האש. ביום א' נעשה ערב נסיון מצדו של שייך טופיק להרגעת הסביבה וגם הפעם סוכל הדבר ע"י שריף. ביום ב' 1.3.48 ראה ירקוני שאין תוצאות לשתדלנותו של השייך והודיע שאין טעם עוד בהתאמצות מול אנשי מגדיאל והוא מצדו חדל להתעסק בדבר. ביום ג' נעשתה התערבות ע"י נורסים יהודיים אחרים וגם היא באמצעות שייך טופיק. ביום ד' לפנות ערב נודע לשייך טופיק ששריף אחיו לקח עמו את המפקד הסורי (הכוונה ודאי לעלי בק) ונסע עמו ליפו בכדי שלא יצטרך לעמוד בפני הלחץ המוזר ובשנה של טופיק מצד אחד ותושבי הכפר מצד שני. טופיק נסע בעקבות אחיו ליפו ביום ד' 3.3.48 בשעות לפנות הערב במטרה להוסיף לשכנע את הסורי.

2) יש לחשוב שרצונו של טופיק אבו קישק בכל העניין היא כנה בהחלט, כיון שהכפר ביר-עדס נחשב בכלול בתוך אזורו.
מטרתו של שריף אבו קישק היא להכניס למערבולת האש את כל המושבות הכוללות את ירקונה, גני עם, מגדיאל, כפר-סבא, רמת הכובש ובכדי להגיע לכך יהיה צורך להפעיל את הכפרים סירה, כפר-סבא הערביה ולהגביר את פעילותה של קלקיליה, דבר זה שלפי דו"חים שונים וידיעות קודמות הוא בניגוד לקו הכללי של הכוחות הפועלים לארץ. אך כפי במקרה ביר-עדס מכניסים אותם לעניינים לאחר שהתלקחו. לפי האמור לעיל יש לחשוב שיעשרכמה מעשי פרובוקציה מצד אנשיו של שריף לשם הגשמה הכבירותיו ותכניות שולחיו.
להוכיח את כנות רצונו של טופיק אבו קישק כדין את העובדה שהשייך הסכים להכניס לכפר מאנשיו בכדי שישמשו כבני הערובה במקרה של הפרת שביתת הנשק ע"י היהודים.

3) המצב בקלקיליה עקב המאורעות בקו ביר-עדס מגדיאל:
היחסים שבין המשפחות שרם וזייד שאינם טובים בלאו הכי הורעו עוד יותר עקב הירייות בגבולות ביר-עדס ומגדיאל.
רצח ע. סטלבק שבוצע ע"י אחד מפועליו של שבטי בצרוף עוזרים ברווים נעשה בכוונה בכדי לסכסך את התנובה היהודית לעבר פועליו של שבטי (פועלו הנ"ל של שבטי שנמסר ע"י - סבורים שזה אסעד אל אמתחיה אבו הורורב' - היה שומר על פועליו של שבטי בשכר 1.000 לא"י לירות ומגבי השקט מסרו שבטי ועשה את מה שעשה להפריע את עבודתו של בעליו). כל העניין בוצע מפרוסי דאר זייה הקרובים לשפה היהודי. מבצעי המעשה הנמנים על דאר שרם בחרו דוקא את המקום הזה בכדי שהאשמה תפול על ראשם של דאר זייד. העניין עורר את חמתם של האחרונים המושיטים לרבושם. אם נוסיף לתמונה זו את פעילותו של שריף אבו קישק שהוא קרוב לדאר זייד, אפשר יהיה להבין את ההתרוצצות הרבה בקרב המשפחות בעיר וה"פסד" הנעשה שם.
דאר שרם מצדם הם הם מגישי העזרה לביר-עדס ועושי המעשים בקלקיליה ברגע. דאר זייד מפני הנמוקים שהוזכרו לעיל (קרבת ירפושה לגבול היהודים), אינם משתתפים ב"פזעה" הזו ודבר זה מעורר את חמתם של דאר שרם ויש אפילו איומים לבני שמוש בבוח שלא הר נגד תשגי. לאור כל האמור לעיל הפנו מצעים:
א) לסגור ברכוש של חסן הלל - מוכתר דאר זייד בקלקיליה.
ב) לסגור ברכוש של טופיק עבדאללה - אחד מנכבדי המשפחה, מטרת הדבר להגביר ולהחריף את הנגודים בין המשפחות ולהביא את העניינים לסכסוך פנימי, כי מסברת, לאחר מעשה זה, לגבי זהות המבצעים תהיינה בודאי רבות וקרוב לודאי שתוסבנה לאחת המשפחות בעיר.

./.

ג) לתפוש את ביתר של עלמי חב' אברהים לסביעת מחוז
מצד כ"פ ערבית וכן לשם חסימת הכביש קלקיליה כ"ס לתבועה.

העתק לאלכסנדרוני.

*/י

שנא(ע) (סריה 1 – ג'ר) 5.3.1948

יבנה

הנידון: הרכוז הערבי בדרום העיר

1. עוזרו המתקן של בעל המגלה בבקעה עבדין הוא איש בשם ריקשור. מדבר אנגלית מצויינת, אולם אינו אנגלי ואף לא ערבי.

2. הקידר המיוחד הוא איסוף אנשי המקום, אולם הוא גם חבר המועצה של דרום העיר הערבית. האיש גר בבתים הקטנים החדשים מזרחה למושבה הגרמנית. – עליהם נמסר שהם משמשים מקום הבדן לכוח הערבי בסביבה הירובית.

3. ריקשור הנ"ל מודיע שיש לו במקום 200 איש סודניים ומארוקאים. כן מודיע שבשכונות האחרונים ללא תעמולה מאשנית נתקיימה התכנסות רחבת מידות לי-ם. כאן אנשים בקבוצות של 100-50 איש.

4. הבתים של הקטמונה התחתית הגדל הותרמו ע"י שטט מורמע. הוא מזהיר שהמקום הוא מסוכן בגלל אקור-חיים ואקד לעזוב משה זה שמוחרם לשרבת "אלוחשים".

5. המודיע בקר (עם עבדין וריקשור) במקום אשר לדעתו הוא מטה השכונות הדרומיות. המשרד הזה תופס בנין שלם ונמצא מאחורי בית-הספר "ארמה" (בית שליש משם, בנין חדש).

6. המודיע ראה צלומי גזרה של רחביה ושכונות יהודיות אחרות, המוצמדות קיר שלם של אחד החדרים. כן ראה המודיע מפה (לפי תאורו קנה מדה 1:5.000 או 1:1.250) עם סימון בסיכות אדומות ושחורות של עמדות הערבים והיהודים.

7. שטח "הכבשן" מסומן כולו באדום וכל הבתים בקרבתו מסומנים כמקומות שמירה ערבית. לשאלה – מה פירוש הסימון האדום קבל תשובה שזהו סוד צבאי (מידוע משטח "הכבשן" מאסן נשק. מכאן התצאיות האחרונות של מקור-חיים מצביעות על מיעוט תנועה במקום).

8. בהתאם לסימנים באותה מפה הועבר קו בצורן גדרם בסביבת מגדר סן סימון בקטמון. הסימון כולל את שטח המגזר ומשולש צר בצורת מגבר. (זהו שטח שהודעבו עליו שנעזב ע"י האוכלוסיה האזרחית). כן גם סומנו כמה בתים בשכונה-מערבה סן המנזר (חוץ מגבולות השכונה) כנקודות רכוז או שמירה ערביים.

9. הרכוז בבקעה כולל שני מרכזים, אחד בבתים מעבר ליד מסי הרכבת (על הרכוז מזה כבר נמסר דרך השטרה). במקום זה מרכזים, לפי ריקשור, הערבים הנוצרים, המהווים כאן יחידה נפרדת.

10. המודיע בקר בקרבת מקום אחר בבקעה והוא בטוח שהמקום הוא מחסן נשק (תרשים המסיבה נמצא בידינו) בקרבת מקום חונה עתה יחידה של חיל עבתאי (מקום לעמדה דגל אדום) לא רחוק מתקפה "אל-עלמיין" והמודיע מזהיר מפני תנסק המצויין של יחידה זו, מאיא בחזית מקור-חיים.

העתק לקמ"ר

ש/גב

לטבא(ע/פ)
מתירושלים(ארן)

דחוף
(אחור)

6.8.48
מרטמך.

הנדון: שיחה טלפונית בין הצבא והמשטרה.

ביום 5/6. בשעה 0.10 נקלטה שיחה טלפונית בין פלגבן לבין מפקדת הצבא במחוז לוד. השיחה כדלקמן:

גב. היות והיהודים עזבו את מפעל המים יש חשש רציני שבעוד ימים לא יהיו מים בירושלים כיון שהיהודים הם המומחים במפעל המים בראש העין.
פל. תתקשר בענין זה עם מושל המחוז שיתקשר עם המזכיר הראשי לענין זה.
פל. איך מתנהגים הלוחמים הערבים שהגיעו לראש-העין?
גב. הם בדרך כלל עצבניים ג. חופשים. למתקפה יהודים. כל הגע ויורים לסירוגין כל היום, התנהגותם טובה.

העתק לאלכסנדרוני.

סנא (ע)
בעים (אליצור)

7.3.48

הנדון: הצעת פעולה. בין אלקבאב ואבו שושה.
(בתבחנו (קבב-פיום) מ-20.2.48)

(בקו אורדינטה 140014300 מפה לטרון 1:20000) שוכנים 16 אהלי בדואים. היושבים הם מבני שבט המעאז ונמנים על משפחת הדביחאה. המוכתאר שלמם היושב בבבב הוא מוסה אבו שנאר.

הם חיים מגנבות וקצת ממקנה. מים מקבלים ממעין ע"י אלקבאב.
במקום כ-20 גברים.

באהלים אלו השתכנה במה פעמים כנופית הלגיונרים העריקים ואחד מבני השבט (מחמד אסלאמי) משמש להם מורה דרך.

בכדי למנוע אכסון לכנופיה יש להקיף את המקום, לזהות את מורה הדרך ולהרגו, לקחת את הנשק ולגרשם מהמקום.

לסנא(ע)
מתירושי(ארן)

דחוף:

6.3.48
מוספך.

הנדון: מאסר 3 ערבים בפ"ת.

ביום 4.3 נאסרו 3 ערבים ע"י המשטרה של פיסת - מירקין. מאסרם בוצע על ידינו היות והנסיבות שבהם נאסרו עוררו חשד. שלשתם נסעו במכונית "פקודה" מ"ס. X 4908 לא היו בידיהם שום תעודות זהות וגם לא תעודות על מכוניתם.
המכונית היתה בבעת מקומות נקובה וכדורים. מתחת המ"ס של - המכונית ישנו עוד מספר שהוא שונה ממס"ס הנ"ל.
שלשתם הועברו לרמת-גן.

העתק לאלכסנדרוני.

ר"א

pok

סנא(ס)
יבנה

(הגר/יאיר)

מוסמך
5.3.48

הנידון: הפסקה בחקיקת חוקים חדשים שאינם קשורים בחסול המנדט.

March, 1948.

Chief Secretary.

You spoke to me the other day as to the desirability of having a more settled policy as regards new legislation between now and the termination of the Mandate. There is a great deal of legal work on hand connected directly with the termination of the Mande and this must, of course, receive top priority. It is clear that very little time will be available to deal with legislative problems not so connected and I think that the time has come for a decision to the effect that proposals for new legislation (whether ordinance or subsidiary legislation) should no longer be made unless the officer proposing it is satisfied that it is imperative to enact it. As regards legislation actually drafted, it will be necessary for each piece of legislation to be considered on its merits.

ATTORNEY GENERAL

העתק לשילוח
ב/.

2005

שנא(ם) יבנה	(יאיר/מערלת מעתן)	5.3.48

קצין-קשר הממשלה עם
אנשי ועדת הבצוע

Max Gay משמש עתה קצין הקשר בין הממשלה לבין אנשי ועדת הבצוע. עדיין לא נתמנה רשמית, אבל משמש בתפקיד זה לעת-עתה.

הנ"ל הוא שבקש מאת אברהם כרגמן (הא"ל) להציג לו את שתי הבחורות שתשמשנה מבשלת ומנקה לחדרים אצל אנשי הועדה. (שתי בחורות אלו בשלוחו על-ידנו).

חצי"ל עומד להציע לשלטון שיכניסו את אנשי הועדה לאיזור יהודי. (חושב לפעול על בית המשפט הצבאי בשלביה), אבל אינו חושב שישנם סכויים רבים להצלחת הצעה זו, שתנתן היום.

Abel [illegible]

שנא(מ) יבנה

(בראש/פעולת מפתן)

5.3.48

סקירה פוליטית

הירוני סיפר שממשלות מצרים והלבנון ברוחבות עתה הצעות"פשרה" בענין א"י.

לדעת ממשלת מצרים המלחמה בא"י עלולה להמשך זמן רב, וכל אותו זמן לא תוכל מצרים להגיע לידי סידור סופי עם אנגליה.

ממשלת הלבנון תלויה מבחינה כלכלית במעצמות המערב.

לדברי הירוני סעיפים בהצעות פשרה אלו עפ"י רמז ברור מוושינגטון.

מבין המנהיגים הערביים רק המופתי מתנגד עתה להצעת פשרה. לדעתו, אם יש לבוא לידי הסכם, צריכות ההצעות לבוא מצד היהודים.

הערת ~~בראש~~:-

בקשר לידיעה על הלבנון ועל"הרמז" - חשות דו"ח של פינקרסון, והערתנו.

שנא(מ) (בראש/פעולת מפתן) 5.3.48
יבנה

ענינים טכניים

ביום ד' אחה"צ נפגש המודיע בבית הקונסול היווני עם סטרונפולוס, החבר היוני של המזכירות. להלן כמה ענינים טכניים שנתבררו באותה שיחה:—

1) המזכירות שולחת מבקקים באמצעות ה— P.I.O, בקוד. האיש המטפל בלבד הוא הספרדי; רק הוא בעל הזכות להתקשר עם ד"ר בנץ.

2) [redacted]

[redacted]

4) הניקוי נעשה ע"י שתי משרתות כושיות.

5) אין נותנים רשות כניסה לבית סלמה לשום איש; הקונסול היווני מכללי בקש, וסרבו לתת לו.

6) השמירה על בנין סלמה הופקדה מאתמול בבקר בידי שוטרים בריטיים.

[illegible]

טנא(מ)   (בראש/פעולת מפתן)   6.3.48
יבנה

רשים על האנשים

מתוך דברי ס. הירוני מתברר שהוא שונא שבאה עדות את אזקרטי , הספרדי. הוא כינה אותו בשם Vagabond Communist ואמר עליו שאינו מייצג שום ארץ. הוא אדם קשה, בעל בח דיקטטורי. מותר לו לשלוח כל איש מחברי המשלחת שאינו נשמע לו. נראה שהספרדי באמת בעל נטיות שמאליות ואינו חביב על האנגלים. הוא כבר הביע את רצונו לסייר בקבוצים, ולראות את חברי הבריגדה הבין-לאומית שנלחמו בשעתם בספרד.

נראה שגם חקרלרבל הגוררגי הוא בעל נטיות שמאליות; בעת שהותו בירדן יחד עם המשלחת של או״ם, גילה אהדה רבה למורדים, ועי״כ גורש מן הארץ ע״י ראשי המשלחת, – אנגלים ואמריקאים.

ההודי הוא מפקיסטן; וייתכן שמכאן יש לו אנטיפטיה למוסלמים.

ס.הירוני אומר על הספרדי , שהוא פרו-יהודי בהחלט; בא במגע עם יהודים במקסיקו וכו׳. ייתכן שיש סכנה שמתנגדינו ינצלו את הנטיות השמאליות של הספרדי והגוררגי לשם [redacted] תעמולה בין יתר חברי המזכירות. הירוני רודף בשיט.

חלוקת התפקידים

הירוני סיפר שישב באחד החדרים של היועץ המשפטי, וילמד שם את חוקי הארץ. אמר שיצטרך עכשיו לחזור על כל מה שלמד בשעתו באוניברסיטה על חוק עותומני וכו׳. הספרדי ישוטט בכל משרדי הממשלה. בעיקר במזכירות הראשית. לדברי הירוני הוא מתכונן להיות מזכיר ראשי במשטר החדש.
הגוררגי ילמד את עניני הבטחון, באם יאופשר לו הדבר.
מנסה לברר פרטים על היתר; עכ״פ, איש איש יעבוד במקצועו.

[illegible]

אסק

מנא (ע) 00004 | קרא ושמור | 7.3.48 תבל

הנידון: ש י ח ו ת.

18.55   א – תאבת אל חאלדי.   ב – סייד נג'יד.

א: סייד באג'ריף?
ב: מדבר.
א: באותו יום שאלתי עליך מספר פעמים בבית המלון, ולא מצאתיך. רציתי לדעת מה עם פאוזי בק קאוקאג'י.
ב: אתמול רק הוא נכנס לארץ ולא כפי שספרו לפני ימים מספר.
א: ואיך?
ב: בא עם כוחות חזקים מכוניות משוריינות, כוח חזק.
א: אתה ראית אותו?
ב: כן, בודאי.
א: ומה הוא מסר לדוידסון?
ב: אינני יודע בדיוק באותו רגע הייתי בחוץ.
א: אתה חושב שהוא יתחיל בפעולות בבאיותו?
ב: הוא לא רצה למסור שום דבר בנידון זה הוא רק אמר כשבא לארץ שהוא שהוא אורח לשלה ימים ואחרי זה יתחיל בעבודה. זאת אומרת שאחרי שלשה ימים יתחיל
א: יקולשר (?) היה אתו.
ב: לא.
א: הוא נמצא בשובט לא כן?
ב: כן.
א: טוב תודה רבה.

הערה: (ב דבר בחברה מצרית).

פ"/ח

אלסם

9.3.48

אמיר מוסר:

קבלתי הודעה ראשונה , אולם לא
ממצה. ההתקפה על קאקון נכשלה. לא נפגע אף בית
אחד. הרסו מבנין (מגורר) וקיר אחד של רפת.
כנראה שנפגעה אשה אחת וילד. מספר התוקפים היה
כ-40.

הבהלה בכפר היתה רבה, אולם לאחר
כמה זמן התאוששו והחלו ביריות.

גלגול בק עצר את אנשי טול-כרם מנסוע
לקאקון מחשש שמא הפעולה היא מלכודת בלבד.

בטול-כרם ובסביבה השמחה רבה, כי אבל
לערבים לחיסבים העליבים שהושגו. המפקד העיראקי
הסביר לקהל שכאן יש דוגמה לכוחם המוגבל של היהודים
ויש לכן ללמוד קלח מחולשה זו ולא להגזים בהערכת
האויב.

אנשי מעפיל התרו בתוקפים שלא יחזרו
דרך מושבם, ומפלא בסמוך תאירו את דרך הנסיגה
בזרקור.

שנא(ע)

עלוקה
יבנה

סודי

אלפק

צרור ידיעות ערביות מוסמכות

מיום 5/3/48

א) מאורעות:

הכנות לפעולות

1. בדרך יריפו יש מוקשים.

2. ידיעה שנפוצה בין הערבים אומרת שעבד אלקאדר אלחוסייני עומד לפעול בימים הקרובים.

3. שמועה בין הערבים וידידיהם אומרת שפאוזי בק אלקאוקג'י הגיע כ-5/3 לא"י והקים את מפקדתו בשכם.

4. בקטמון נמצאת קבוצת עיראקים "מחבורת אבו סמיר", הנמצאת תחת פקוחו של שפיק עוויץ.

5. הבריטים עומדים לפנות את רמאללה ביום ב', 9/3.

בינם לבין עצמם:

1. עדיין לא סודר ענין שחרור הסורים על ידי תשלום הקנס.

2. הד"ר ח'אלדי עצמו עוסק בחפוש אחרי חבורת שודדי המכוניות. אנשיו אסרו ב-5/3 שני שודדים. אחד שחררו על מנת שיסע לשכם ויביא משם מכונית שנשדדה.

3. מכוניתו של קצין צבא (מג'ור/ הקפטין?) , הנחשב על ידי הערבים לידידם, נשדדה ב-5/3 בשעה 0945 ע"י קצין סורי, חיל סורי ושני ארצישראלים בדרכה למחנה אלנבי. בשעת השוד היה במכונית נהג ערבי. ד"ר ח'אלדי מטפל בדבר ובנראה שכבר גלה היכן המכונית.

4. ערבי צעיר מליפתא, שקבל משכרת עבור עבודתו בממשלה מיהודי, נקנס ע"י ביה"ד של ועדת החירום בראשות טעד אל-דין עארף על קשרים עם יהודים ב-25 לא"י.

מחוץ לעירנו:

ידיעה שהתקבלה במשרד הועד הערבי העליון מוסרת שביפו ירו ערבים על אוירון יהודי, כנראה ציבילי, שירד במערב יפו, וב-1530 התרסק.

ב) קשרים:

1. ד"ר ח'אלדי הודיע לשלטונות שבממשלה עובדים 25,000 פקידים ערבים ומחה על שהממשלה הודיעה, כפי שקרא ב"פלשטין פוסט", שמצויים ומנסית לא ישולמו לאלה שלא ישרתו את הממשלות הבאות בלי סבה מספקת. הד"ר ח'אלדי טוען שהערבים הרי התנגדו לחלוקה בפרוש ואיך ישתפו פעולה עם ממשלות שתקומנה כתוצאת החלוקה? זו, לדבריו, סבוטאג'ה של הממשלה. הכרזתו נמסרה לפרסום בעתונות וברדיו.

2. איש מהקונסוליה החבשית בשם בישאו יש לו קשרים כל פעם שעובר במוצרארה. מהקונסוליה החבשית כנו כמחאה והד"ר חאלדי טפל בדבר על מנת שלא יישנה.

ג) ה ע מ ו ל ה:

1. מכינים לפרסום חוברת יפה, כרוכה וחתומה, על מנת לשלחה מהעמולה. החוברת תהיה מחובה ערבית ואנגלית. כינחים החלו לקבץ את כל המאמרים והרשימות של יהודים אמריקאים שמברו נגד החלוקה. לקובץ יצרפו את ההכרזות וההזהרות הערביות נגד החלוקה.

2. בקשר למשפטו של הערבי מליפתא, שקבל כסף מיהודי (ועיין ב"צרור" זה לע"ש) התברר שאין הוא יחידי שנמצא בקשרים עם יהודים ושאפילו ד"ר טנוס מקבל שכר דירה מיהודים, אך על זה הערבים עוברים בשתיקה.

3. הביולטין של יום ו' התאחר הפעם בגלל הגשם, אך הוא מוכן כבר להדפסה. יש חוברות שעומדים להדפיסן במהדורה שניה.

ד) א י ש י ם:

1. בשבת , 6/3, עומד להגיע לארץ ממצרים עבד אלרחמאן נאיב באשא. (מטפל בעניני הספקה רפואית?).

ה) ארגון והספקה

1. משלחת הסהר האדום המצרית תגיע כנראה לארץ בעוד חדשים ותביא 100 מטות לעזה ו-150 מטות לשכם.

2. תמרת שאלת הלחם מתאשרת מדי יום וכן ארגון הספקת המזון לשומרים אינו מסודר כדיבעי. השומרים העיראקיים בקטמון, למשל, לא קבלו בין 4/3 ל-5/3 מזון מספיק . לבסוף הלכו אל ג'ורג' דיב, קבלו ממנו כסף וקנו בו אכל. כך גם השומרים ב"אחים המוסלמים" קבלו ב-5/3 פחות ממחצית כמות הלחם הדרושה.

ת ו ס פ ת

א) מאורעות

1. "א-דיפאע" מ-3/3 כותב: בהתקפה על השיירה ירושלים - תל אביב ב-2/3 השתתפו יותר מ-500 לוחמים, שהיו מפוזרים לארך 10 ק"מ.

2. מקור לא יהודי מוסמך מוסר: ב-4/3 בשעה 1845 פתחו שתי מכוניות משטרה מעוריבות ליד בנין דוד אש ממכוניות ירייה בכוון ימין משה והעיר העתיקה גם יחד, כדי לגרום, לדברי החיילים, את היהודים והערבים לקרב ביניהם.

3. מקור לא יהודי מוסמך מוסר: יוסף אלרישק, הנחשב לאחד ממתנגדי עבד אלקאדר והועד הערבי העליון, נאשם ע"י יריביו כפועל למען המלך עבדאללה. ידוע שהוא משתדל במיוחד לארגן פלוגות של עבר-ירדניים מחיל הספר המפורד. כ-75% מאנשיו הם מעבר-הירדן. (עיין ב"צרור" מ-18/2 ב"תוספת").

ב) הכנות לפעולות:

1. מקור ערבי רציני מוסר: הכפר עיסאויה נראה עזוב ושומם. כל התושבים עזבוהו. נשארו רק כ-40 שומרים במקום, והחוששים שאנשי ההגנה יתנפלו על הכפר. (עיין ב"צרור" מ-27/2 ב"תוספת").

2. מקור לא יהודי מוסמך מוסר: הערבים פתחו במקצת את המחסום ליד הקפה "ברברה" ונראית תנועת בלי רכב ערביים לתוך מרכז מסחרי. בדרכים אלה לא השתמשו עד עתה.

3. מקור ערבי רציני מוסר: קצין צבא בדרגת קפיטן הביא ב-1/3 מכונית מלאה תחמושת לרח' ממילא ומסרה לערבים.

ג) התעמולה

"א-דיפאע" מ-4/3 כותב בתוספת פרטים על הצהרת העדות הנוצריות בפני העתונות (עיין ב"צרור" מ-3/3 ב"קשרים"):

"ועדת התאחדות הנוצרים בא"י" הזמינה ב-3/3 את באי -כוח הועד הערבי העליון, עתונאי חוץ ובאי-כח סוכנויות ידיעות לכנוס שהתקיים בשעה 1500 באפטריארכיה הקופטית-קתולית. הכומר כוטרוס טבא, ב"כ הפטריארך היוני-קתולי, מסר הצהרה בה הביע את תקות העדות הנוצריות לשלום בארץ ואת התנגדותן לחלוקה. עבדאללה אלרמאוי, מנהל מחלקת התעמולה של הועד הערבי העליון, תרגם את ההצהרה לאנגלית. אברהים עיאד, מזכיר "ועדת התאחדות הנוצרים בא"י" נאם אחריהם ואמר: החלטת או"ם לחלק את הארץ היא הגורם למצב הבטחון ביום. תבטל ובכיה החלוקה ויחזור השלום. אין גם לחלק את הארץ הזאת בגלל קדושתה. נוצרי א"י מדהים עם אחיהם המוסלמים.

ההצהרה חולקה בין הנוכחים. העתק אחד נשלח לפארס אלח'ורי למועצת הבטחון.

ד) הספקה:

"א-דיפאע" מ-3/3 כותב: הועדות של השכונות בירושלים הסדירו יחד עם מוכרי הנפט את הספקת הנפט. יש עתה בשוק הערבי נפט בשפע. הצרכנים מקבלים את מנותיהם השבועיות בלי קשי ובמחירים רשמיים.

נספח

להלן תרגום פקודת "המפקדה הערבית", מס' 1 שהתפרסמה ע"י מפקדת "כחות השחרור" הערביים באזור השומרון:

1. אין לשאת נשק בלי רשיון המפקדה הראשית.
2. אין רשות לאיש לירות באויר או להשתמש בנשקו שלא לצורך.
3. אסור לכל אזרח ללבש מדים של כחות השחרור.
4. אסור לכל יחידת עזרה לצאת לדרך ללא פקודה מהמפקד הראשי.
5. יש לרשם את כל הנשק.
6. מותר לשאת נשק לחברי ארגוני הנוער הערביים ולחברי ועדת החירום.
7. כל תלונה על אי סדר או ידיעות יש למסר ישר למפקדה הראשית.
8. בי"ד צבאי הוקם אשר ידון בתלונות שתוגשנה. יוציא פסקי דין על האשמים וישמר על השלום.

ידיעות שמא(ע) 9.3.48

הכרבה:

מ.ר: הצבא השחרורי לא הדל מלתכנן התקפות הגמול לטירת-צבי, אולם עיקר העכוב – כפי שהדובר בין הערבים – בגלל זה שהם מחכים לתותחים שצריכים לקבל בקרוב.

מ.ר: פלוגה 101/250 כנופית המתארגנת להתקיף יישובים באזור טבריה – בצרה. מפקדה: אדיב בכ אל-משקלי.

מ.ר: מתכוננים להפסיק את התחבורה לנגב ולירושלים ע"י מבצע גשרים מדרום ומצפון לגדרה. המפקד מצרי מכין התקפה על בארות-יצחק.

מ.ר: מתכוננים לפוצץ את ברכת המים ע"י בית החולים בבת-ים; את בית-החרושת לבירה בבת-ים, וכן את העמדה שליד שער הכניסה של מקוה ישראל.

מ.מ: הכנופיות בסביבה, החליטו להרעיב את חברת ולטים עלית מעדר ע"י פתרון התחבורה.

מ.ר: 2 הכנופיות שלא הצליחו בהכנת פצצת-מרגמות לאזור הכרמל – לא רוצו את ידיהם ועתה מתכוננים להשתמש במרגמות "מגן דוד אדום".

כברשירות:

מ.ר: כנופיה טורית המונה 100 איש, ארגנה בעלמה. כנופיה טורית בת 40 איש באה ביום 3.3.48 לסביבות אל-חמה.

מ.ר: תושבי גריקה בדרום לצרות את כפרם. המטרה היא לתפוס את הכפר לבסיס התקפה על הישובים היהודיים, ולבתוך מבשי מיטה-אמא ודאדי-מילה.

מ.מ: בין הנגלים שבמאים אצלנו.ק. חוסיין יש מקורבי מ.א.ה.ד.י. שתפקידם מקורת עין על ערבים מרגלים לטובת יהודים. ברשותם במצאים מכונית מסריקה. אשר מקשר מתמיד בולטום עם מפקדיהם. לפי שמרת זו איכם כלל ערביקים.

מ.ר: בבניאס חונים 800 חיילים סוריים, מצוידים ברובים צרפתיים, מכונות ירייה, תרמ"קם, טקלטים, 3 תותחים שדה, בקוטר 75 מ"מ (?) 45 מכוניות להעברת צבא וסוללת מכונות ירייה נגד אוירונים. כן ישנו בית חולים המכלל 7 משות ורופא, לפקדם של מצלים המצריים מחמולה רפטה מגיעה לסוריה.

כלכלה:

מ.ר: שלטונות המחוז מבחלים מטה-מוכן למסירת גמל ימו לרשות העיריה. כפי הנראה יגבר החרם בחיפה. הוטבה שהפקידים העובדים בגמל ישארו כעובדים.

נספחים:

1. מסמכים, מקורות ריכוז ועמדות בחיפה.
2. אובייקטים במקרי.
3. ריכוז ערבי בדיר אבו שור.
4. סקירה על השופנות הערבית בדרום ירושלים.
5. סקירה על ימין משה.

סודי בהחלט!

7.3.48 מוסמך קרא והשמד! (בודד) מנא(ם)
יבנה

Sherngham

הנידון: שיחת הרנר -אס -מיום 5.3

S. I have not seen you for some time. Meanwhile the situation is worsening.
H. Yes. Both here and in Lake Success things are rather difficult. From the press it is not easy to see clearly what is happening in the Security Council.
S. Our information too is not too clear. It appears that the U.S.A. is following the line I foresaw. For the first time it is now faced with direct responsibility to do something beyond mere talk and is thus beginning to feel the realities of the Palestine problem. They are dilly-dallying as I told you they would and they have now discovered, as I also x explained to you, that the Charter does not provide for the enforcement of UNO decisions. At any rate not in this case when UNO merely recommended to its member States that partition form the solution of the Palestine problem. Truman can no longer give orders over the head of his executive departments. The latter are realists.
H. What do you think will be the outcome?
S. It is difficult to say but it appears very likely that the matter will be left hanging in the air like for instance the Anglo-Egyptian negotiations.
H. Is there not an Assembly meeting in May?
S. None is scheduled but the Americans are trying to have one convened to discuss Korea and they might try to pass Palestine back for further discussion. The next scheduled meeting is not till much later in the year. The Americans seem to have forgotten till now that partition cannot be enforced by the UNO Charter. That is a pity but a sad fact.
H. Does not Truman realise that this hedging will lose him the elections in November?
S. He knows he has lost anyway. The American Government simply cannot go any further than it has gone without prejudicing vital American interests. Even a President in the States has his limits.
H. What about Russia and the smaller States?
S. Russia has not said very much yet. I should watch Russia carefully. Their prime object in this business has been to have us out of Palestine. That is what is important for them, not the Jewish State, though Sneh and company might think the latter is their objective. By now they should be convinced that we are really
leaving so that I should not be surprised if they would change round or at any rate lessen the intensity of their support for the Jewish State. As for the smaller States Canada and Belgium have begun to retreat because they realise that an international force would have to be recruited from the small countries and they
have no desire to get involved with their armed forces in the Middle East. The diffemence between November and now is that the world has become convinced that the Arabs are in real earnest and that an international force will be fought by the Arab States. No country has sufficient interests in the establishment of a Jewish State to get its soldiers involved in a war with the Arab States. If the Jews want their State they will have to fight for it alone. Every Jew who gets killed is doing so for his own security. This applies to soldiers of no other nation.
H. What will happen to the Commission?
S. Nobody can say but if they cannot obtain an international force it is not impossible that they will resign and refuse to come out.
H. Have you seen the secretariat of the Commission?
S. Not yet. They are not very important people, merely junior civil servants. The Spaniard seems to be a man of distinction.
H. Is it true that the Arab cooks have refused to work for them?
S. Quite, they have therefore been obliged to do their own cooking. Our police buy the food for them and the two women on the staff cook it. As they are not very important that does not matter.
H. Could you not get Armenian or Greek cooks for them?
S. They would ~~be frightened~~ frightened to serve them. All these communities side with the Arabs.
H. How will the Commission receive the new Jewish Government?
S. That is a moot point. The Jewish Agency seems to have forgotten that according to the UNO decision the Commission is supposed to choose the Jewish Government and not the Jewish Agency and Vaad Leumi. That is explicitly laid down. The Commission will very probably ask by what authority this step was taken. After all Agency of all people should comply with the UN arrangements.

......2/

H. What is probably meants is that the Commission choose the Jewish Government from the Council proclaimed in Tel Aviv.
S. But they have already proclaimed themselves to be the Jewish Government.
H. I see the Christian Churches have this week come out against partition. The Anglican Church is missing.
S. The Arab Anglican Church is in the list. These Churches had to make this declaration because of the large membership they have in Arab countries and also because a large part of their local membership is Arab.
H. Were they forced to make the declaration?
S. That is too strong a way of putting it. Rather say they were well-advised to make it.
H. What is going to happen in the Old City?
S. The Arab Higher Committee say that if the Haganah and I.Z.L. leave the place they will guarantee the lives of the Jewish residents.
H. Do you honestly believe they can be trusted?
S. I think so.
H. What will happen if the security forces refuse to leave?
S. Your people will simply be cut off and annihilated. You have not got a chance. It is the same as far as I can see in the whole of Jerusalem. How the Haganah imagines it can hold Jewish Jerusalem when we leave beats me completely. Their policy seems suicidal. The city will be cut off, supplies will not be able to get through. They will never be able to keep the Jerusalem-Jaffa road open. Remember that now the military schedule is that a military vehicle pass along the road every fifteen minutes. At present we have a strong interest in keeping the road open . But when we are gone how can the Haganah possibly replace us. It is a sheer impossibility.
H. You mean the Arabs will blow up the bridges on the road?
S. That clearly but of course bridges can be repaired in a day or two. What they will do will be to keep the road under constant fire at a x number of points.
H. The Haganah can send out five thousand men from Tel Aviv and open the road.
~~Four thousand would probably reach Jerusalem but the road would still~~
S. Again you with your childish military calculations. Four thousand would probably reach Jerusalem but the road would still not be open. To assure a constant safe passage many many thousand of Haganah men would have to be constantly patrolling the road and the adjoining hills. Where will you get the men?
H. Hadassah too is in a difficult position with the Arabs firing at ambulance convoys going up to Mount Scopus.
S. Verydangerous indeed ~~xx xx~~ but the Haganah is to blame. We could have got the Arabs to leave the hospital in peace. I am quite sure of that. But the Haganah have use it as a military base. The unit which attacked the Arab village of Abut Joz last week came from Hadassah. In that attack not one able bodied Arab was killed, only women children and old men. The Palestine Post with its usual impartiality failed to mention that the casualties were women and children. They said that Mohammed somebody was killed without recording that he was two years old. Since Hadassah is being used as a base to kill their women and children the Arabs cannot be expected to stop attacking the hospital.
H. Sixteen men of the Haganah were killed yesterday.
S. They were caught trying to cut the road between Latroon and Ramallah. As I have told you before the Haganah are not properly trained for fighting in hills and open country. This has been seen on a number of occasions. The Arabs are specialists in such fighting.
H. Is it true that Abdul Khader has artillery?
S. He has no heavy guns. It is very difficult to transport them in Palestine. During the war the military held up the new road near Motza which cuts out the Seven Sisters turning. They said that the Germans would not be able to bring their heavy guns up Seven Sisters. The road near Jericho could also not bear heavy guns. He very likely has light artillery or light-heavy artillery, which can cause very considerable damage. The Arabs are using two and three inch mortars but have not brought artillery into action yet. They also have in large quantities the Syrian type of rifle with a grenade contained in a cup-like cover at the top. During the attack on Yemin Moshe they shot grenades from these rifles from the Jaffa Gate. Mortars are not of much use against buildings; their main value lies in striking at concentrations of men.
H. I read that a mortar was fired at Spinney's from the municipal gardens this morning.
S. I do not know if that is ~~xxxx~~ true. We should have heard the explosion at the Secretariat; we heard nothing.

H. Suppose the Arab siege of Jerusalem were to be unbearable what could the Jews do?
S. There is nobody in Palestine who could save you. You would have to fly to Cairo and ask terms for the city from the Mufti.
H. What would he ask for?
S. Recognition of Jerusalem as the capital of the Arab State. He is the only man who could make peace with you.
H. What if the Jewish security forces refuse to agree.
S. The Jewish peace party would either have to suppress them or to resign themselves to annihilation.
H. Is there no possible prospect of Britain changing her policy in favour of partition?
S. None whatsoever. The future of Palestine will have to be henceforth discussed with the Arabs directly.
H. But many members of the Cabinet were Zionists.
S. Morrison and Attlee used to be. I don't believe Bevin ever made a pro-Zionist declaration.
H. The pressure from the left wing of the Labour Party in favour of Partition seems to be increasing.
S. It cannot have any real effect on British policy. Even if part of the Cabinet wanted partition nothing could be done about it. Bevin has made it clear that if Palestine policy is taken out of his hands he will resign. The Cabinet could never face his resignation particularly as his foreign policy generally and particularly his Palestine policy are popular in the country. Even Creech-Jones has had to toe the line.
H. Is the Arab world any friendlier to Britain because of her Palestine policy?
S. Decidedly so. We cannot walk in Jewish districts but we can in Arab districts. My wife accompanied by an English friend went right through the Arab areas yesterday. They passed through Damascus Gate where about 200 armed men were strolling and then through the Old City where they were shown shops stacked with Molotov cocktails and grenades arms are the most widely-sold product in the Old City). Everywhere they were treated with friendship. That is also my also my experience when I walk up and down Mamilla Road. Some time ago I saw Abdul Khader taking a stroll and all the little boys pointing at the hero of Arab Jerusalem.
H. Had he an escort?
S. No.
H. Is he a clever officer.
S. He is not considered so.
H. But what about the conduct of Iraq in breaking off the treaty and Azzam is known to be bitterly anti-British
S. The Iraqi debacle was not caused only by anti-British feeling; there were other important causes. But attempts are now being made to have a new treaty made with Iraq and with other Arab countries of the East through an overall treaty with the Arab League. It is not true that Azzam Pasha is violently anti British, at least not now. The Arabs are at last realising that they must have one Great Power in alliance with them. Russia is out of the question for iedological and political reason; America has also been ruled out because of her attitude on the Palestine question. There remains only Britain. I understand that there is a very good chance of the agreement with the Arab League going through. Such an overall agreement would save us from the embarassment of protracted negotiations. with each country in turn and from the dangers of internal convulsions in the various countries.
H. But will you agree to take your troops out of Iraq and Egypt?
S. Garrisons, as I have told you before, are no longer important. We have very few troops in Iraq anyway and we have agreed to clear our soldiers out of Egypt. The most difficult point is Sudan but I understand that a basis for agreement is being established.
H. What about Palestine?
S. Palestine comes in in as far as it is connected with the League. There can be no question of concluding a treaty with the Palestinian Arab leaders as they are not members of the League; they have only an observer at the sessions.
H. But you cannot supply arms to the League if these arms are to be used against Palestine Jewry fighting in defence of a UNO resolution.
S. That is not the question; we are already bound to give the countries of the League arms under certain binding treaties.
H. But you have undertaken to stop sending arms if it is proved that these are being sent into Palestine.

........4/

S. (laughing) That is very very difficult to prove. The question is whether these treaties will remain binding.
H. I see that you have given the Agency a proper telling-off this week.
S. We had no alternative. They went beyond the limits in smearing us both here and in Lake Success, particularly in the latter. Creech-Jones accused them of cowardice and moral ineptitude and we have had also to denounce them. They were openly accusing us of the bomb outrages of defying UNO and of openly collaborating with the Arabs. The statment we issued was pretty good except for one omission, the branding once and for all of the Haganah as no better than the terrorists, murderers of wormen and children. We have all the evidence ready to prove this but have not yet published it.
H. What can you do to the Agency? You can hardly arrest them at this stage.
S. I agree it would hardly be worth it. But we can do a lot in ten weeks. We can if we want just withdraw recognition from them.
H. What would that imply?
S. Very simply, break of all connection with them, send back their letters unanswered, refuse to see their representatives, announce to the world that they are liars and terrorists and cannot be treated as a responsible body. After all the Mandate requires and Mandatory power to deal with a 'suitable agency' but not with a group of irresponsible people.
H. But the Commission would recognize the Agency regardless of what you say.
S. The matter is not so simple as all that. The Commission if it come out at all has to take over from us and if we withdraw recognition from the Agency many many complications may arise.
H. Who would take the place of the Agency as the representation of Jewish people?
S. I don't know.
H. Have you decided definitely to take this step?
S. It is still under consideration.
H. You cannot blame the Agency for boiling after the Ben Yehuda outrage.
S. Yes but they must be careful else they will provoke British soldiers into openly siding with the Arabs. Straight after the outrage they announced that army trucks had been involved, with the desire of giving the impression that British soldiers had been involved. Then after realising the dangers of this accusation they attributed the crime the British police deserters. No conclusive proof has yet been offered.
H. The Arabs have denied any connection with the crime.
S. A leaflet with the signature of Abdul Khader has claimed responsibility. The Agency of course say we put out that leaflet. That was the story till a few days ago; now they claim to have found a circular of the British League.
H. Do you believe such a League exists.
S. Hardly, for the body with this name has dissolved in Gt. Britain a long time ago merging with the Mosley group. For all one can know the whole business may be a forgery of the Haganah or the I.Z.L.
H. I agree that indiscriminate killing such as the bomb in Haifa the other day should be stopped.
S. That was a terrorist outrage but the Haganah is doing the same week in week out.
H. Is Jerusalem now safe from further outrages of the Ben Yehuda pattern?
S. Maybe.
H. What would you do if you were a Jew.
S. I have told you before what to do. Take a trip abroad. That is my advice as a friend.

העתק לשילוח
יה'/ AA

[illegible] 28.

[illegible] (מ)

[illegible]

[illegible]

כל [illegible] אל [illegible]

[illegible] של ה.ד. [illegible]

[illegible]

[illegible]

27.2.48

On Tuesday, 24th February, 1948, I was called to Mr. Law who informed me that it was proposed to appoint me as Administrati-weOfficer after the 15th May, to serve as Liaison Officer between the Administration and the Jewish Community, for the period from 15th May to date of British Evacuation.

This Administration will be placed under Mr. Pollock who will be the "Chief Civil Adviser to G.O.C." for Haifa Area.

I pointed out that should my community see any usefulness from my post - I would accept. I also asked as I was keep to work with the Successor Jewish State, if the acceptance of this post would prevent me from applying for an executive post with the future Jewish Administration, the reply was that:-

(a) The post is certainly for the benefit of the Jewish Community.
(b) I was not prevented from applying and accepting a post with the Jewish State Administration.

I understand that Mr. Law's information was made after receipt of a letter from Guerney (Top Secret & Personal to Law) which had been conveyed by special messenger the previous night.

Law further read over to me extracts from this letter in whid it was said that the salary would in no case be lower that ~~par~~ present salary and that for pension purposes, the period of my employment in the "new" Administration would be taken in conside-ration on final settlement.

Whilst this was being read I observed that the letter referred:-

(a) To the "occupied" area of Haifa.
(b) That apart from Pollock as Chief Civil Adviser - there was provision for 4 or 5 other civil officials including a legal adviser,
(c) a mention that a/m staff including myself seemed to constitute the ~~max~~ skeleton of a Civil Administration,
(d) mention that police would be under G.O.C. and
(e) mention of the town Beisan and 2 other places in Palestine (which could'nt decipher) as being included in the "occupation" area.

In my impression of this whole matter, 3 things appear clear:-

(1) The preposed Administration is in the form of a Cabinet to administer the civil area along side the military, its legal status is not yet clear to me.

(2) All officials appear to be British with the exception of myself.

(3) I must emphasize that the administration refers to Haifa area and if it includes Beisan it most probably means that the lines of communication, rail or road or both, would have some connection with this administration.

(4) Stress is laid on the reference to Haifa "area" and Beisan in order to bring out the fact that only Haifa, which is in the Jewish State, will not be evacuated, but also Beisan (also in the Jewish State)might be held after 15th May.

Mr. Uri Friendland to whom the matter was brought the same night, with a request for transmission to the highest authority was asked whether if approached further I would accept this

appoitment, his immediate reaction was that it was a Key Position of first importance for the Yishuv in Haifa, and that it should be accepted at one without any doubt.

I should be grateful if with the information you have regagarding Haifa Area after 15th May, it is desirable that this post beaccepted.

I await instructions.

A.D. LEBHAR

בהמשך לרצוף יש לי להוסיף:-

From further information I have received, the organisation Contempated is as follows:-

Haifa. Chief Civil Adviser.
Legal Adviser.
Deputy Chief Civil Adviser.
Finance Officer.
Administrative Officer (Moslem)
" " (Jew).

Staff to operate port, health & telephone services & coroners courts.

Sarafand - Administrative Officer.
Ramat David - " "
Beisan - " "
Safad - " "

The officers at Beisan and Safad will be required for about one week after 15th May and at Sarafand until Military withdrawal from Lydda Area, about 6 weeks later. One of the Officers from Beisan or Safad would then be posted to Ramat David where he would be required to remain until the end of July.

All dates are tentative.

The function of the Chief Civil Adviser to advise G.O.C. on all matters, pertaining to Civil Administration in the occupied areas and to act as the channel of communication to local authorities of the G.O.C.'s orders. He will be in general charge under the G.O.C. of All Palestine Government Services remaining in operation and not taken over by U.N. Commission except the police force, whose commanding officer will be under direct military orders.

For your information:

(1) On Tuesday 24.2.48, the Housing Section of the D.C.'s office, on special instructions from Mr. Law, were asked to provide for suitable accomodation for a British and U.S.A. Consulate in Haifa. It is understood that these consulates are to be located in seperate Buildings in the German Colony.

(2) An index of all British subjects in Haifa is being prepared urgently for handing over to the person to be appointed British Consul in Haifa.

(3) It is understood that a representative of the American Consul General in Palestine has already arrived and is staying at Windsor Hotel, German Colony, Haifa.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

8.3.84

[illegible]

0/47/3/47 March 1947.

District Commissioner,
Lydda District.

I am directed to refer to your letter No.10985 of the 3rd February, concerning a request for permission to carry arms submitted by Advocate Shukri S. Salameh on behalf of four Arab omnibus companies.

2. Government is generally opposed to the grant of permission for licenced firearms to be carried in omnibuses, and the only exception hitherto made to this general rule has been in the case of Egged omnibuses using the Jerusalem-Jaffa highway. This exception was made because at the time

(a) attacks on motor traffic were particularly heavy on the Jerusalem-Jaffa road;

(b) such attacks were invariably by Arabs on Jewish transport and not vice versa; for Arab buses were not running on the route at the time.

3. It is recognised that the position has changed in that road attacks are now carried out by each community on the transport and personnel of the other, and that the incidents are not confined to the Jerusalem-Jaffa road. Nevertheless Government is most reluctant to extend the grant of permission for licensed firearms to be carried in motor vehicles in view of the virtual certainty, born of previous experience, that such weapons will sooner or later be used offensively. In the circumstances, however, and in view of the recommendations made in paragraph 6(a) of your letter under reference, it is agreed that the National Bus Company may be granted permission for all buses travelling on the Jaffa-Jerusalem route to carry two licensed non-automatic rifles. The grant of such permission must be on the clear understanding that no other weapons are to be carried, and that the buses will be liable to search by the security forces in order to ensure that this condition is observed.

4. I am to request that you will be good enough to convey this decision to Advocate Salameh, with reference to his letters of the 24th and 27th January, and of the 12th February; and that you will inform him in terms of paragraph 6(b) of your letter under reference.

(H.D. Hone)
for Chief Secretary

Copy to: Inspector General of Police
District Commissioner, Jerusalem District
with copies of Mr. Sh. S. Salameh's letter of 24.1.48,
and copy of the letter under reference.

[illegible]

pok

(חמר/יאיר)

גנזך המדינה
מוסמך

8.3.84

הנידון: רובים לנהגי אוטובוסים ערבים בקו ירושלים יפו.

0/47/3/47 March 1947.

District Commissioner,
Lydda District.

I am directed to refer to your letter No.10985 of the 3rd February, concerning a request for permission to carry arms submitted by Advocate Shukri S. Salameh on behalf of four Arab omnibus companies.

2. Government is generally opposed to the grant of permission for licenced firearms to be carried in omnibuses, and the only exception hitherto made to this general rule has been in the case of Egged omnibuses using the Jerusalem-Jaffa highway. This exception was made because at the time

(a) attacks on motor traffic were particularly heavy on the Jerusalem-Jaffa road;

(b) such attacks were invariably by Arabs on Jewish transport and not vice versa; for Arab buses were not running on the route at the time.

3. It is recognised that the position has changed in that road attacks are now carried out by each community on the transport and personnel of the other, and that the incidents are not confined to the Jerusalem-Jaffa road. Nevertheless Government is most reluctant to extend the grant of permission for licensed firearms to be carried in motor vehicles in view of the virtual certainty, born of previous experience, that such weapons will sooner or later be used offensively. In the circumstances, however, and in view of the recommendations made in paragraph 6(a) of your letter under reference, it is agreed that the National Bus Company may be granted permission for all buses travelling on the Jaffa-Jerusalem route to carry two licensed non-automatic rifles. The grant of such permission must be on the clear understanding that no other weapons are to be carried, and that the buses will be liable to search by the security forces in order to ensure that this condition is observed.

4. I am to request that you will be good enough to convey this decision to Advocate Salameh, with reference to his letters of the 24th and 27th January, and of the 12th February: and that you will inform him in terms of paragraph 6(b) of your letter under reference.

(R.D. Hone)
for Chief Secretary

Copy to: Inspector General of Police
District Commissioner, Jerusalem District
with copies of Mr. Sh. S. Salameh's letter of 24.1.48,
and copy of the letter under reference.

מתאים לשילוח ולפרסום
ב'/

pok

מוסמך
8.3.48

(דלילה/יאיר)

שכא(ס)
לבצמ

הנידון: הפצת תעמולה אנטי קומוניסטית על [illegible]

G.I.T.
H.M. Ambassador.

To: High Commissioner for Palestine.

28.2.48 1030 hours
28.2.48 1300 hours

No. 25 SECRET.

Addressed to Foreign Office telegram No. 373, February 27th: repeated to Beirut, Baghdad Jedda Amman, Damascus, Jerusalem.

Beirut telegram No.127. Following for information (group corrupt) department.

Egyptian Ministry of Interior have commissioned a university lecturer to make Arab translation of "I Chose Freedom" in Cairo. No suggestion has been made for any support from us. I suggest as far as Egypt is concerned it would be better to leave the distribution to the Egyptian Government or if it later seems advisable to purchase some copies of the Egyptian translation for distribution by ourselves. I will try to discover when the publication of the story is expected. Meanwhile could Beirut say when Lebanese version is likely to be published?

Ends.

29.2.48
AN.

העתק לשילוח
ב'/.

pok

8.3.48

סגא (מ)
נעים (גבולי)

הנדון: דו"ח מפגישת נציג ועד גוש ישובי הנגב עם סגן מושל המחוז ומפקד המשטרה.

1. בפגישה שהתקיימה בין נציג ועד גוש ישובי הנגב ודיקי, סגן מושל מחוז עזה ומפקד משטרה מחוז עזה ריים הביעו שני האחרונים את התנגדותם החריפה והאולטימטיבית נגד מעשי תפיסת ערבים ע"י יהודים בדרכי הנגב השונות.

לדבריהם עוררו מעשים אלו גל של התמרמרות ורוגזה בין ערביי עזה שעלולים לגרור אחריהם נסיונות להתקפה על ישוב יהודי סמוך, בין היתר מוקשן הדרכים לבארות יצחק אחר מקרה החטיפה האחרון וכתוצאה מלחץ שלהם פוגו המוקשים לאחר שהובטח לערביי עזה כי הערבי הנחטף ישוחרר.

לדבריהם הצליחו למנוע מספר פעולות ע"י ערביי עזה והסביבה באיימם עליהם בשמוש בכוחות הצבא נגדם.

מפקד המשטרה ריים הודיע בשם מפקד הצבא שבאם מקרים כאלו יישנו יואלץ הצבא להתערב בדבר וכ"ב לא תהיה בידו האפשרות להמשיך בהבטחת הדרכים לשיירות היהודיות.

2. דיקי, סגן מושל המחוז הודיע כי שדה התעופה של עזה נמכר לחברת תעופה ערבית בשותפות עם חברת הנפט .P.D.P ועי"כ יש לראות את זה מעתה כקנין פרטי שיש לכבדו.

השלטונות ישתמשו לדבריו ב"כ באותו שדה תעופה, באשר לתביעת היהודים על חלק משדה התעופה שנכלל באדמות בארות יצחק יבררו שנית והתחומים יוגדרו בדיוק.

3. מחנה ג'וליס נקנה ע"י הועד הערבי העליון למטרות ב"לאומיות ואנושיות" (להערת נציג ועד הגוש שהמחנה נתפש ע"י מזוינים ערבים שבנו בו עמדות וקני מכונות יריה מבצבצים ממנו ומאיימים על החבורה העברית) הודיע הנ"ל כי יפנה לצבא שינקוט באמצעים לשמירת השקט באזור זה.

4. ריים, מפקד המשטרה הודיע שפנוי משטרת עיראק סווידאן לא יחול לפני ה-15.5 והינו מציע שהעברת המשטרה הנ"ל לרשות יהודית תהיה ע"י פו"מ בין הסוכנות היהודית והשלטונות בירושלים.

5. לאחר שורת התקפות על תחבורה יהודית בבריר ובפלוג'א איים מושל המחוז על הכפרים שהצבא יפוצץ בתים באם זה ימשך.

6. בעזה כחמשה משוריינים גדולים, סוג השריון שני לוחות פלדה דקה ובאמצע עץ.

2 ./.

7. בעזה כמה עשרות מצרים, ביניהם כמה מפקדים.

הערת נעים:

לא נכללו בדו"ח דברי התשובה וההסבר לכל אחד מהמעיפים שנציג ועד הגוש נשאל או השיב.

לסק

סבא(ס) (בודד) סודי! (מוסמך)
יבנה 8.3.1948

הנידון: ק ר ו ס מ ן

מפי פקיד יהודי מהימן נמסר כי במזכירות הראשית נתקבלה בקשה לויזה עבור קרוסמן הרוצה לבקר בארץ.

קרוסמן הודיע שיתגורר בירושלים אצל ויגברג. איש לא יודע מיהו ויגברג זה. אולם המזכירות עדיין דנה אם לאשר את מתן הויזה לפרות שמחי העליה לא מתנגדה לכך.

העתק לשילוח

ב/בג

nok

מוסמך
.7.3.48

טנא (מ)
יבנה

(פרידה/יאיר)

הנידון: אספקת בקר מעיראק.

Commercial Secretariat,
British Embassy,
Bagdad.

5th February 1948.

Dear Secretariat,

We have been asked by a Mr. L.H. Forster, a British merchant trading in Mosul, whether or not it is true that the Government of Palestine is looking for someone in Iraq to contract to supply bufalloes and beeves to Palestine.

Mr. Forster realizes that, with the Iraqi boycott on trade with Palestine, it would be impossible for him to tender for the supply unless he could obtain a formal guarantee from the Government of Palestine that any cattle exported would be solely for consumption by the British Frces or the Arab population and would not, in any circumstances be consumed by Jews.

We should be grateful if you could let us know whether the Government of Palestine is seeking supplies of cattle and whether a tender from Mr. Forster would be acceptable.

Yours ever,

COMMERCIAL SECRETARIAT

Chief Secretary's Office,
Government of Palestine, Jerusalem.

העתק : לשלום
לכספי

C/474/46

The Commercial Secretariat,
British Embassy,
Baghdad.

Dear Secretariat,

With reference to your note No. 78 (37/14) of the 5th February regarding the enquiry of a Mr. L.H. FORESTER concerning the supply of buffaloes and beeves to Palestine and to inform you as follows:-

(1) Whilst Palestine would be only too pleased to receive live cattle and bufalloes from Iraq in view of the extreme shortage of beef, this Department cannot recommend the purchase on Government Account.

(2) Beef - that is the meat of cattle and buffaloes - is only consumed by the European section of the population and not by the Oriental.

(3) The Military Authorities in Palestine are not using any locally slaughtered beef but relying on imported frozen meat.

(4) In view of (2) and (3) above it would be impossible to give the guarantee required by the Iraq Government.

Yours ever,

JERUSALEM SECRETARIAT

SS/Th.
7.3.48

שנא(ס-ע) (בחשון/אורי(ש) מוסמך
יבנה 7.3.48

הנידון: **אספקה ללגיון הערבי.**

מפי פקיד יהודי מהימן העובד ב-די.די.אר.אס. במסר:

קפט. דיר העובד ב-די.די.אר.אס. אמר למודיע שאשרו ללגיון הערבי באופן סופי אגירת מלאי של ציוד ל-8 חדשים; כמו כן אשרו את מסירת הציוד הדרוש להמשכת הפעולה הסדירה של הלגיון(Maintenance)

כן יקבלו כמות לא גדולה של תחמושת לאימונים. לא יקבלו שום ציוד כבד או נשק חדש.

__הערה:__ הידיעות על השיטה שבה נוהג הצבא בקשר ללגיון עדיין לא ברורות וסותרות אחת את השניה. נראה שבמשרדי ה-די.די.אר.אס. גופא, אינם יודעים עדיין את המצב בבירור ובכל פעם הקצינים מחליטים לפי ראות עיניהם, בעיקר בקשר לפירוש שנותנים למונח Maintenance

__העתק לשילות__
ב/ע

סנא(ם) רס/יאיר) מוסמך
יבנה 8.3.48

PO5

ר״ב פרטי-כל של ישיבת מנהל מח׳ העבודות הצבוריות
עם עוזר המזכיר הראשי ביום 2.3.48

העתק לשילוח
ב/י/.

3-3-1948.

MEETING AT SECRETARIAT - 2nd March 1948

AGENDA

1. Drawings (roads, culverts, bridges, etc).

2. Special Documents - J.E.P.S., P.E.C. approved plans. Disposal of boxes containing records.

3. Surveying instruments, library books.

4. Stores - Allocated and Unallocated.

5. Office Furniture.

6. Domestic Furniture (Government House and Chief Secretary's House).

7. Expatriate Officers Furniture (110 sets). Heads of Departments to tell Director of Public Works anticipated dates of departure.

8. Handing over statements (Water Supplies, drawings, etc). Disposal ?

9. Rented and requisitioned buildings. Progress of arrangements for settlement of problems.

- - - - -

Brief Record of Meeting held at the Secretariat on 2-3-48.

Present: D.P.W., D.D., Mr. Dobbs - Asst Secretary.

Subject:- Withdrawal - Discussion of outstanding questions.
Reference: Chief Secretary's letter SF/465/47 of 28-2-1947

1. **Drawings.** Mr. Dobbs asked what would be the result of leaving drawings in P.W.D. and District H.Qrs. Offices? D.P.W. said there would be no financial loss to Government and he could advise no better place to leave such drawings. There is of course the danger of theft or sabotage, but Government will be unable to guarantee the safety of the drawings wherever they are sent or left. Mr. Dobbs said he would notify D.P.W. as soon as possible if Government agreed to D.P.W's proposal to leave drawings in P.W.D. Offices.

2. Special Documents.

Mr. Dobbs adivsed that D.P.W. should start boxing the special documents immediately in preparation for despatching them to a place which the Chief Secretary will specity later. No arrangements have yet been made for any central collecting place.

3. <u>Surveying Instruments, etc.</u>

Mr. Dobbs asked D.P.W. what loss Government would incur if surveying instruments, library books, etc were stolen? D.P.W. replie that it would only cause a financial loss either to the present or successor Government. Mr. Dobbs said Chief Secretary will notify D.P. of action to be taken in this matter.

4. <u>Stores.</u>

(a) <u>Located Stores.</u> Mr. Dobbs authorised D.P.W. to start immediately disposing of allocated stores as recommended in D.P.W's letter dated 26-2-1948, i.e. advertising and calling for tenders locally.

(b) <u>Unallocated Stores.</u> D.D. told Mr. Dobbs that he has replied to his inquiry in paragraph 3 of his letter dated 28-2-1948, but Mr. Dobbs has not yet received this letter. Mr. Dobbs said a Chief Secretary directive will be sent to D.P.W. as soon as this letter is received. D.P.W. stressed the difficulty of having to transport stores from one place to another in present circumstances and strongly recommended that all unallocated stores should be allowed to remain where they are.

5. <u>Office Furniture.</u>

Mr. Dobbs stressed it will not be possible to remove the greater part of Government Office furniture, and D.P.W. agreed that present transport difficulties are so great that he cannot see how he can undertake to remove any Government furniture now. Mr. Dobbs said that Chief Secretary's instructions on this matter will be issued shortly.

6. <u>Domestic Furniture.</u> (Government House and Chief Secretary's House)

D.P.W. said he will find it increasingly difficult as time goes on to transfer furniture from house to hours, and even now he cannot guarantee any safe transport between houses even in the Jerusalem urban area. D.P.W. does not see how he will be able to arrange for the transfer of transport from Government House or Chief Secretary's house at the end of the present Administration.

7. <u>Expatriate Officers Furniture.</u> D.P.W. asked Mr. Dobbs to arrange for instructions to be sent to all heads of departments to notify District Commissioners with copy to D.P.W. of anticipated dates of departure of officers now holding sets of Government furniture. D.P.W. suggested that a limited number of sets should be sold as it becomes available. Probisionally, D.P.W. estimated that £P 200 per set might be a reasonable figure to ask.

8. <u>Disposal of Handing over statements.</u>
Mr. Dobbs asked that two copies of handing over statements for water supplies, drawings, etc should be sent to the Chief Secretary. All copies to be signed by the "Handing Over" and "Taking Over" Authorities. Chief Secretary will then arrange for one copy to be sent to the Colonial Office and one copy to be retained in central storage in Jerusalem.

9. <u>Rented and Requisitioned Buildings.</u>

D.P.W. explained the progress made for settlement of problems, vide attached sheet. Mr. Dobbs showed D.P.W. a draft letter which he is issuing to District Commissioner immediately, instructing them to send fortnightly reports to the Chief Secretary showing progress and lack of progress in dealing with landlords claims, dilapidations, assessments, etc.

- - - - - - -

3-3-1948.

p015

פנא(ס)
יבנה

מוסמך
8.3.48

(דלילה/יאיר)

הנידון: הלואה לעירית נצרת לחשלמת מפעל המים החדש

6. Clear.

W/160/46

Secretary of State.

at 1300 hrs. 1.3.48.

No.508.

Your approval is sought to the provision of LP.5,000 in the April-May 1948 estimates as a grant-in-aid to Nazareth Municipality for assistance towards the final completion of new water supply. In view of the special character of Nazareth as one of the prominent holy places it is felt that it would be most undesirable to leave Palestine after a British occupation of 30 years without ensuring that the town had an adequate water supply. The borehole has been completed and additional funds are now required for the installation of pumping plant. In present circumstances the municipality are finding difficulty in raising the necessary funds. A special grant of LP.5,000 should put them in a position where they could raise the balance locally and complete the supply in reasonable time.

2. In view of the general policy relating to the April-May estimates (e.g. cessation of grants-in-aid and the proposal to hand over urban property tax to municipalities) no undesirable precedent would be created by the adoption of this proposal.

3. Would be grateful to have your earliest approval.

(Mr. Dorman)
2nd March, 1948.

העתק לשילוח
ב/.

טבא (ס)
יבנה

(תמר/אורי/17ח)

מוסמך
8.3.48

POK

הנידון: משרד המנוי.

רצוף מכתב פרטי של הקולונל ג'ירום, היועץ המשפטי של המשרד הנ"ל. המכתב מעניין ~~אבל~~ ביחוד בגלל הנימה הערבית שהכותב נוקט בה כלפי הצעות הקניה היהודיות. את המכתב יש לקרא יחד עם הדו"ח (אשר משתדלים להשיגו) של הישיבה השניה של ועדת המנוי, שהתקיימה ביום 2.3.48.

העתק: שלוח

ב/ת

Personal & Top Secret

D.D. Hirings & Disposals (F.A.)
H.Q.Palestine
Tel No. 4651 Ext. 157
Ref:-
27th February 1948

C.R. Cairns Esquire M.C.
W.F. Branch
War Office
London

Dear Rodger,

I was somewhat annoyed to hear from Robertson that none of the three weekly letters I have written to you had arrived before he left London. The reason for this particularly foxed me, because I am assured that they were sent by the quickest and safest route - Registered S.D.S. Of course by now you may have received my telegram of the 26th of February. But in case the original letters are still missing I enclose copies and can only hope that this attempt will be more successful than the first. Robertson is taking this letter with him to Cairo to send on from there.

I hope you will excuse a brief note this time because I am rather fully occupied. Since my last letter we have had Brigadier Hayes here (from the 23rd to the 26th) and Robertson saw him at Lydda on the 26th.

The main development of the last week is a new proposal for a bulk deal with an organisation called C.P;A; The details of this proposal are under discussion at present between the Chief Secretary of the Palestine Government, General Hewer, Sir William Havers of B.S.D.M., Brigadier i/c Administration and ourselves. The important meeting will be this afternoon or tomorrow and until then I must be guarded in my comments, but I will try to scribble you an additional note about this tomorrow. Generally, it seems to me that this proposal, subject to political agreement, offers us substantial advantages mainly because it might over come our increasing difficulties in transacting ordinary day to day business. These are the difficulties of communications, transport, staff and security which I have referred to briefly in my previous letters.

When agreement is reached about the bulk deal I gather that Hayes will cable home regarding service fixed assets, that Havers will send a parallel signal to the Ministry of Supply about the stores and the Palestine Government may signal to the Colonial Office at the same time. Hewer has already written to the Ministry of Defences giving them the general background.

All these different lines of approach will have to be linked in London to deal with political clearance - this may be a nuisance but as, I think, unavoidable.

Apart from the bulk deal there is nothing of particular interest to report. I have had a talk with Nicklin of the Palestine Government about the currency position, and he has reassured me on one or two aspects; but I should still be very grateful for the guidance requested in my letter of the 20th oo February, particularly regarding settlement by transfer of H.M.G. Securities now that Palestine has left the Sterling Area.

Our daily business is still being hampered by all sorts of practical difficulties and I am afraid these may still be on the increase. We hope to have a meeting of the F.A.D.E. (P) on Tuesday to give covering authority for some of our recent operations and to deal with future policy.

I have not attempted to deal in this letter with the points which Robertson is handling both here and in Cairo, no doubt he will let you know about these on his return.

At Williams request I have agreed to spend two days at Fayid on the way home and the present programme is that I should spend the 10th and 11th of March there, 12th of March with Hayes in Cairo and leave for U;K; on the 13th or 14th. This should get me back on the 15th of March as arranged with Roseway and with McGregor.

Allaway is coming permanently to the Disposals Office on Sunday, and I will do my best to show him the things which are of main interest on the civilian side.

Please excuse haste, I will try to write a better letter later on. Many thanks for your note. I was interested to hear about Curtis coming to the Middle East.

Regards to the family.

Yours sincerely,

Colonel,
D.D. Hirings & Disposals.
(T;C. Jerrom)

שבא(מ)
יבנה

(רם/יאיר) 8.3.48

הנידון: חומר על רשיונות לחיפוש
מקורות נפט.

החומר הרצוף הועתק מתוך התיק:

Oil Prospecting Licences,
Petrolleum Development
(Palestine) Ltd.

העתק לשילוח
כ/י/.

37/2/6/2   13th February, 1948.

Messrs.
Petroleum Development (Palestine) Ltd.,
P.O.B. 309, Haifa.
[redacted]

Gentlement,

Subject: Acquisition of land for oil storage etc.

Reference: Your GG.12(3) of 6.1.48 and interview of 3.2.48

I regret that my acknowledgement of your letter GG.12(3)/361 of 17.4.47 was not xx followed earlier by the further communication promised. As I explained to you in our interview of 3rd February the matter was referred xxxxx to the Director of Land Settlemet and some confusion appears to have arisen as aresult of your having sent copies of this correspondence to the Chief Secretary.

2. As pointed out in my letter No. 37/2/6/2 of 14.3.47 the matter falls into two headins viz.:

a) the lease of public lands to your Company, and

b) the xx expropriation of private land on behalf of your Company.

3. With regard to (a) this is a matter that you should take up directly with the Director of Land Settlement, and I may add that as Controller of Oil Mines I have no objection to your obtaining leases of State Domain in this area should he be willing to grant them.

4. With regard to (b) I communicated to you in my letter of March 14th, 1947 that I considered the matter was premature and you informed me in your letter of April 17th, 1947 that you did not wish to proceed at that stage but merely to record your interest in land in this area. I am not prepared to say what my attitude would be in respect of a hypothetical application under Section 13 (1) of the Oil Mining Ordinance. As you are aware that Ordinance gives powers for expropriation of privately-owned land in certain circumstances and whether those circumstances can be deemed to exist can only depend upon conditions at the time a specific application is submitted. I may add for your information that I have now been informed by the Director of Land Settlement that a considerable part of the land in which you are interested consists of small parcels in private ownership so that any action pursuant to a recommendation under Section 13(1) of the Oil Mining Ordinance would involve a great amount of work. In the present circumstances he considers it would be impracticable to undertake this.

I am, Gentlemen,
Your obedient servant,

Sgd: H.C.H. Jones,

CONTROLLER OF OIL MINES

37/2/6/2 REGISTERED 9th February, 1948.

Messrs.
Pertoleum Development (Palestine) Ltd.,
P.O.B. 309, Haifa.

Gentlemen,

Subject: Oil Prospecting Licences Nos.1-11 and 14-31-
Drilling obligations and force majeure.

Reference: Your GG.12(3)/80 of 31.1.48.

I note your decision to suspend further drilling operations at the Huliqat well. I confirm that in the circumstances this suspension is due to force majeure and will not therefore be considered a breach of the conditions of your Oil Prospecting Licences Nos. 1-11.

2. It will be convenient at this stage, however, if a precise statement regarding the application of force majeure is recorded. Although the suspension of operations during the war was recognised as being due to force majeure no decision was made at that time regarding either the exact date on which force majeure should begin nor was any decision made as to when, if at all, it ended. In this respect your licences fall into two groups, namely, Nos.1-11 and Nos.14-31. With regard to both groups it has been decided that a date of one year from the grant of the licences shall be deemed to be the date on which force majeure commenced. This date has been chosen because you were able to carry out geological work although not to go ahead with preparations for drilling. Force majeure therefore commenced on the following dates:-

(a) Licences Nos.1-11	24.2.40
(b) Licences Nos.14-31	21.7.40

(a) With regard to Licences Nos.1-11 it is considered to have ceased on 25.9.47 when drilling began, and it will be considered to have begun again on the date you cease drilling operations at Huliqat. The remaining period therefore that these licences will still have to run when force majeure again ceases to operate will be four years less one year, less the period from 25.9.47 to the date of cessation of drilling operations. Will you please notify me of this date as soon as possible and I shall then confirm the exact period that these licences will still have to run.

(b) With regard to Licences Nos.14-31 it is considered that the original period of force majeure, brought about by the war and which prevented the earlier delivery of the necessary drilling rig, had not ended when the new set of circumstances now arising forced its continuance. The period still to run for Licences Nos.14-31 will therefore be three years from the date when force majeure is eventually considered to end.

I am, Gentlemen,
Your obedient servant,
(Sgd) H.C.H. Jones
CONTROLLER OF OIL MINES

37/2/6/2

9th February, 1948.

Chief Secretary.

Subject:- Oil Prospecting Licences - Drilling obligations and force majeurs.

Refernce:- My No. 37/2/6/2 of 29.1.48 to you, and No. GG.12(3)/80 of 31.1.48 from Petroleum Development (Palestine) Ltd. to me with copy to you.

Mr. Herridge, General Manager of the Iraq Petroleum Co. Ltd., called on me on February 3rd and left with me a letter from Petroleum Development (Palestine) Ltd. No. GG.12(3)/80 of 31.1.48 of which you have acopy. I enclose for your information acopy of the memorandum of my interview with him.

2. In pursuance of the matter the Geologist met Mr. Heathcote of the Secretariat on 6.2.48 and it was agreed that the cessation of drilling at Huliqat should be recognised as being due to force majers. It was also agreed that it would be desirable to determine the dates on which the original force majers period should be held to have begun an so to fix the unexpired period of the licences. I have therefore sent the Company a letter embodying these decisions and enclose a copy for your information.

3. It was also agreed that similar xxxxxx action should be taken in respect of Messrs. The Jordan Exploration Co. Lte. who hold Oil Prospecting Licences Nos. 12 and 13 and I enclose acopy of the letter that has been sent to them.

Sgd: H.C.H. Jones,

CONTROLLER OF OIL MINES.

GOVERNMENT OF PALESTINE.

No. GP/3-INS.VI(1)

Dept. of Land Settlement
& Water Commissioner,
Jerusalem.

4th February, 1948.

Controller of Oil Mines. (D.P.W.)

Subject :- Petroleum Development (Palestine) Ltd.
Acquisition of land for oil storage etc.

Reference:- Your 37/2/6/2 of 15th January, 1948.

It would appear that at the same time as you wrote your 37/2/6/2 of 29th April, 1947, I was asked by the Chief Secretary to report on the same subject, and your letter appears to have remained unanswered, which I regret.

2. The land indicated on the plan which accompanied the Oil Company's letter consisted of a large number of small parcels of an aggregate area of over 870 dunums which have been found at settlement to be developed, and the title to the ownership of which is being transferred to the occupants on development agreements. It also includes a number of parcels totalling 380 dunums which are to be sold to the djoining cultivators. The whole area is separated from the sea by a line of foreshore, of a total area of 344 dunums, which the oil company also desired to lease. The latter though registered as miri is probably encumbered with equitable rights of way and other sea-shore uses.

3. If and when these parcels are taken over by the Oil Company it will be necessary to come to terms with the occupants by agreement or expropriation. Government may also probably have to find alternative land for them. To carry out such measures in the remaining life of the Palestine Government is not a proacticable proposition.

4. There is a good deal of State Domain near the coast in the Gaza district which is not occupied and which was meant for afforestation. I do not know whether any of this would be more suitable for the Oil Company. They did not approach me regarding alternative accommodation, although the above was explained by me verbally to Mr. Hedgcock.

Sgd: ????

DIRECTOR OF LAND SETTLEMENT,
& WATER COMMISSIONER.

... with this Subject.

37/2/6/2

Memo of Interview

Present: Mr. Herridge of Petroleum Development (Palestine Ltd.
Mr. Jones, Controller of Oil Mines.
Mr. XXXX Shaw, Geologist.

Date 3.2.48

Mr. Herridge presented a letter - No. GG.12(3)/80 of 31.1.48 - and said that he had seen the Chief Secretary the previous day nad amongst other business had discussed the question of ceasing work at Huliqat and the problems of force majere. He said that the Chief Secretary did not question the decision that it was advisable to stop work there. He was also prepared to agree that the present circumstances justified either a continuation or a renewal of the force majeure period.

2. The question of the termination of the date on which force majere should be considered to have begun in respect of the war period then ensued. The Company had suggested the date of outbreak of war but the XXXXXXXX Controller maintained that as the Company had completed its geological work some allowance must be made and that force majeure in respect xxxx of each of the two groups of licences was therefore being considered to have begun one year after the date of grant. As regards the termination of the period it was agreed that -

a) in respect of the Huliqat group (licences 1 - 11) force majeure should be considered to have ended on the date drilling had begun, i.e. 25.9.47. In the event of final agreement that force majeure should again be considered to be operative (and the Controller agreed that it would appear reasonable to recognise this) the date during this month when the drilling at Huliqat will finally cease should be considered as the date on which force majeure again prevented drilling;

b) in respect ot sh Kurnub group (licences 14-31) the date of commencement of force majeure was agreed as 21.7.40 i.e. one year after the grant of the licences and, in so far as delivery difficulties had in any case prevented the beginning of drilling before the end of 1947 and as the security conditions in the country had by then deteriorated so as to prevent further work, it was agreed that the most satisfactory solution would probably be to recognise that the period of force majeure had continued from 21.7.40 and still in force.

3. The Controller asked for copies of any correspondence there had been with the District Commissioner and superintendent of Police and it was agreed that a reply would be sent to the Company's letter of 31.1.48 in the light of the discussion that had just taken place and when Government's views had been formally considered.

4. Mr. Herridge also raised the question of a reply to their letters GG/12/3/190 of 25.2.47 and GG.12(3)/361 of 17.4.47 regarding the lease of land for oil storage and loading facilities. It was pointed out that their second letter, dated 17.4.47, made it clear that they were not anxious to have an immediate lease of the land and, although the matter was referred to the Director of Land Settlement (our 37/2/6/2 of 29.4.47) for comment, it had not been pressed since there did not seem to be any great urgency. A reminder has now been sent to the Director of Land Settlemtn (dated 15.1.48) and the Company would be informed of the result in due course. The Controller pointed out that it was unlikely that Government would agree in advance to any particular line of action in respect of expropriation and this would have to be governed by the circumstances at the time.

3.2.48

PETROLEUM DEVELOPMENT (PALESTINE) LIMITED

No. GG/12(3)/80

P.O. Box 309
XXXX HAIFA, PALESTINE

31st January, 1948

Controller of Oil Mines,
Government of Palestine,
Jerusalem

Sir,

We have for some time past been concerned for the safety of our personnel engaged in drilling operations at the Huleiqat test sell, near Gaza, and on work preparatory to drilling in the Kurnub area, south-east of Beersheba. You are, no doubt, aware of the incident which occurred on the night of the 14th/15th January near Gaza, when one of our cars was ambushed and our Fields Manager wounded. Since then, the situation in these areas has been carefully examined, as a result of which we have concluded that it is no longer possible to contine work without seriously endangering the lives of our personnel, and that operations should be suspended lest worse befall. The matter has been discussed with the District Commissioner and Superintendent of Police, who, we understand, take the same view.

In the circumstances we request confirmation that suspension of our operations is due to force majeure and therefore would not be deemed to give rise to a breach of the conditions of our Oil Prospecting Licences.

It is proposed to leave the well at Huleiqat in such condition as to allow drilling to be resumed there when security conditions permit; setting the 11¾" casing string, leaving the derrick standing but removing to safety much of the drilling machinery, in particular dollar equipment only XXXX obtained after considerable delay and difficulty from the United States, which it would take a long time to replace if lost or damaged.

We are, Sir,
Your obedient servants,
For PETROLEUM DEVELOPMENT (PALESTINE) LIMITED.

(Sgd) ? ? ?

Copy to:- Chief Secretary, Govt of Palestine.

37/2/6/2

Message from P.D.P. received on 4.2.48

Huliqat bore 3464 feet Limestone probably Lower Cretaceous (plenty of Orbitolina present Preparing to put in 11 3/4" casing.

S.H.S.

37/2/6/2

29th January, 1948.

Chief Secretary.

Subject : Oil Prospecting Licences held by Petroleum Development (Palestine) Ltd. - Drilling obligations.
Reference : Your SF/37/40 of 28.1.48

The general position in respect of the application of the force majeure clause of the Oil Mining Ordinance, 1938 to the holders of oil prospecting licences is that, while the clause was originally invoked as a result of the war, the difficulty of obtaining the necessary drilling equipment in the immediate post-war period and, later, the increasing difficulties arising from the internal security situation have made it impracticable to fix a date for the end of the force majeure period. Until such an end date is fixed it would not be pssible to fix the new expiry date of oil prospecting licences.

2. Since the Oridinance provides that the period of force majeure shall be added to the duration of the licences it may well be that the mere fact that the Mandatory Government has not fixed a date for the end of force majeure, and so for the termination of the licences, would not in fact place a licence holder in a worse position in respect of maintaining his rights with a successor Government than he would be in had the expiry date of the licences been fixed. If the successor Governments recognise the rights granted under the laws of the Mandatory a licence holder will be adequately protected by the terms of the licence. If the successor Governments do not recognise such rights there will be little difference between the position of a licence holder with an unspecified period for his licences to run and one the termination of whose licences is fixed.

3. With regard to licences Nos. 14-31 held by Petroleum Development (Palestine Ltd., this Government had tacitly recognised that it would not be reasonable to expect drilling to start before December 1947. As long as the period of force majeure had not been terminated there would have been no necessity for this Government to have given any additional confirmation that the force majeure period was still in operation. The policy of this Government in respect of holders of oil prospecting licences is to safeguard their rights as far as may be possible without causing embarrassment to successor Governments. It was therefore indicated to Petroleum Development (Palestine) Ltd. in response to a preliminary enquiry, that should they consider their position would be strengthened by the termination of the period of force majeure and by fixing the expiry dates of the oil prospecting licences, this Government would be prepared to discuss the matter and, further-more, would in principle recognise the additional difficulties that have now arisen in respect of the drilling obligations of licences Nos. 14-31.

4. There appears to be, however, some inconsistency in the Co.'s attitude in both suggesting the fixing of the expiry date of the licences and at the same time indicating that in respect of licences Nos. 14-31 they would ask for an extension of the force majeure period. In fact the force majeure period is still current and until it is formally terminated their rights appear to be established.

5. In conclusion I may say that this matter was discussed in a preliminary way by the General Manager of the Iraq Petroleum Co.Ltd. - Mr. Herridge and the Controller of Oil Mines before the former's departure for England and, although the above indication of Government's attitude was given to Mr. Herridge, it was recognised that the matter was one of some difficulty and it was expected that it would come up for formal discussion after the General Manager's return to this country. I should be grateful therefore to have an opportunity of taking this matter up with the Government in this country before being committed to any final action.

Sgd: H.C.H. Jones,
CONTROLLER OF OIL MINES.

P.S. On further consideration I think it would be very advisable if the Geologist was given an opportunity of discussing this matter with the Secretariat officer dealing with this subject.

C O P Y

PRIORITY

SAVING

From the Secretaty of State for the Colonies.

To the High Commissioner for PALESTINE.

Date: 16yh January, 1948

No. 70 Saving Confidential.

Oil Prospecting Licences held by Petroleum Development (Palestine) Ltd.

I enclose, for your consideration, a copy of a note by the Company on the subject of the drilling obligations under their licences.

2. I should be grateful for your early observations by telegram on the points raised in the last paragraph of the Company's note.

SECER.

P.T.O.

C O P Y

Note on Petroleum Development (Palestine) Limited Licences and Drilling

The Company is the holder under the Palestine Oil Mining Ordinance and Rules (1938) of certain Exploration Permits which fall into two groups. The first group containing 11 licences covering an area of 5,382 sq km, was obtained on 24th February, 1939: the second group with 18 licences and a total area of 8,263 sq. km was obtained on 21st July 1939. All statutory survey and geological obligations were carried out in 1939-40 in respect of both groups. Under arrangements made with the Controller of Mines, drilling within the first group was due to commence before 24th February, 1940 and on the second group before 21st January, 1942, with one drilling rig in each group. The outbreak of war, however, in September, 1939 made it impossible to obtain, ship and install necessary drilling equipment; and this occurrence of Force Majeure was recognized by the Controller of Mines who, in letters dated 23rd February, 1940, 2nd April 1941 and 4th August 1941, agreed that the Company's failure to commence drilling must be considered as beyond its control and that the licence "would not be held to have lapsed". In other words, a period of suspension was permitte,d but no date was assigned for the end of such period. The same period of suspension applies to the life of the licences themselves, since the Rules prescribe that any period of delay during which a licensee is prevented by Force Majeure from carrying out any of his duties, shall be added also to the duration of the licence itself.

Since the war, the Company has made all efforts to resume its obligations in Palestine with the cognisance of the Controller of Mines, although no date has been fixed by the latter either for commencement of drilling or for renewal of licences. (Normally the first group should have been renewed, for the 5th year permitted under the law, before 24th February, 1943, and the second group before 30th July, 1943.) Headquarters, office and living accommodation and an important stores depot have been formed at Gaza and drilling has been carried out in the Hulaiqat area some 12 km from that town: the well was spudded in on 25th September, 1947 and by the end of the year had reached a depth of 2,126 ft. The Company's non-local employees are British, French and American; their local employees are almost entirely Arab, recruited from Gaza and Hulaiqat. It appears, however, that not only the drilling location but the whole Hulaiqat structure will fall within the proposed Jewish State, if and when such comes into existence although the population of the area is at present Arab, and the Company's base and communications are necessarily in Arab country. This may create difficulty, but at present drilling operations are proceeding satisfactorily.

For the second group of licences, on the other hand, the drilling obligation is to be met at Kurnub, a site falling in semi-desert and purely Arab country which is, however, destined to from part of the Jewish State. The Company, apart from its Gaza base which serves both locations, has in 1947 already carried out considerable and expensive work preparatory to drilling at Kurnub including an approach road (not yet completed) at a cost exceeding £ 150,000, staff and labour quarters, store and canteen buildings etc. The situation in regard to drilling here must, however, be considered as profoundly modified by the present political situation consequent upon Partition. The Arab labour has already withdrawn from the site and connected works; the future, from the point of view of physical security, is obscure and the feasibility of stationing a considerable number of Europeans, and in troducing costly drilling machinery (obtained only after great efforts and long delays), in an area so situated appears to the Company highly doubtful: the risks both present and future are evidently considerable and it will not be known for a few months at least whether they should be regarded even more seriously. If the Government of Palestine were destined to continue in existence the Company would at the present stage ask the Controller of Mines to confirm a further extension of the drilling period and the life of the licences, in view of conditions which constitute Force Majeure. As it is, however, no pronouncement by that Government, made subsequent to 30th November, 1947, will bind a successor State: the latter therefore, if and when it exists, mught claim that the Company's rights in the second group of licences had lapsed through its failure to drill even in present conditions. The Company is in fact approaching the High Commissioner to obtain his opinion as to the physical feasibility of continuing operations at present: whatever his opinion, however, the Company would be glad of some reassurance, perhaps by U.N.O. or by the United Nations Commission about to visit Palestine, that its circumstances are appreciated and that they will use their influence with an eventual successor State to secure acceptance of the view that some further delay in drilling on the second group of licences must ~~be considered as legitimate and indeed inevitable. The same considerations would~~

P.T.O.

Message from P.D.P. Gaza received on 26.1.48 at 9 a.m.

Depth of Huliqat well at midnight on 26.1.48 3174'.

Formation Judea Lime-stone - Lower Cretaceous.

Depth of well on 2.2.48 3426 ft in limestone - per telephone message from Gaza.

(Sgd) ? ?
3.2.48

Summary of Oil Prospecting Operations carried out during
the xxxx second half of 1947

I. Introduction

Since the last report there have been no changes in the areas granted under the Oil Mining Ordinaces, 1938, i.e. -

29 oil prospecting licences are held by Petroleum Development (Palestine) Ltd. and

2 oil prospecting licences are held by The Jordan Exploration Co. Ltd.

This situation of these is shown on the Reference Diagram, a copy of which accompanied my last half-yearly report sent under cover of my 37/2 of 19.6.47.

II. Licences held by Petroleum Development (Palestine) Ltd.

2. Geology. No further field work was carried out by the Company on its licensed areas, the geological mapping of which is completed.

3. Geophysical. As stated in the last half-yearly report the Company intended to carry out another seismic survey over licensed areas Nos. 2, 3 and 4 but unfortunately it proved impossible to make satisfactory arrangements for the care storage and handling of the considerable amounts of explosive required having regard to the security situation throughout the country. The Company was therefore unable to carry out this survey before the seismic field parties were due to be transferred to Iraq.

4. Drilling. The first trial borehold for oil in Palestine, at the Huliqat site* north of Gaza, was spudded-in on 25.9.47 and since that date continuous drilling operations have been carried on. The borehold was 2472 feet depth on January 5th, 1948, and was then in limestone and dolomite of either Lower Cenomanian or Lower Cretaceous age. The borehold first passed through some 1200 feet of Quaternary and younger Tertiary sediments (exact details will be available later) and then entered the Turonian-Cenomanian (Cretaceous) without encountering either Miocene, Oligocene or Eocene formations. It should be noted that the [redacted]absence of these is a disappointing factor as it had been hoped that a satisfactory thickness of them might be disclosed beneath the younger formations of the coastal plain. Their absence must be taken as reducing further the prospects of a successufl outcome at this borehold, at any rate from [redacted] Eocene or younger formations.

The Company had informed Government in a letter dated 3.8.46 that they hoped to start drilling in Kurnub on licensed areas Nos. 14-31 in December 1947. This intention was not realised owing to the non-delivery of the rig and to the present situation [redacted] throughout the country which has been a disturbing factor in making preparations for drilling. The Company has recently approached Government with regard to its drilling oblegations on this set of licences and the matter is at present under examination.

III. Licences held by The Jordan Exploration Co. Ltd.

5. The Company has continued with geological work and with the execution of the gravimetric survey as agreed with Government. The field work on the gravimetric survey, which was carried out by an American Contracting Company, has been completed and the results have been sent to America for interpretation. There has been some delay in the receipt of this company's recommendations, particularly as a result of the necessity for more detailed topographical and geological mapping of this comlicated area.

* The coordinates, Palestine grid, are:

centre of well - x = 115736.70 y = 111142.45

Enquiries regarding deeper drilling equipment have been carried out in America and report on the latest situation is now awaited from the Company.

IV. **General**

6. It will be realised of course that the impending political changes and, since the beginning of December 1947, the renewed outbreaks of voilence have introduced a considerable element of uncertainty and difficulty in regard to oil prospecting operations in the country.

21.1.48

The above Summary was prepared by the Geologist for the Controller of Oil Mines, Palestine Government - Ref. Secretary of State's Savingram No.272 of 24.3.47.

909

[illegible]
.9.3.48 (פרידק/יאיר) סבא(ס)
יבנה

הנידון: מס הכנסה – הורדה ממשכורות
הוראות לפלסצ'ר–קוק בלייק סכסס.

SAVING. 10. Clear. SF/112/48

From the High Commissioner for Palestine.
To the Secretary of State for the Colonies.

Date 8th March 1948.
No.194 Saving PRIORITY. SECRET.

Repeated UKDEL, New York Brief No.128 for FLETCHER-COOKE.

Income Tax : deduction at source.

I have had under consideration the situation which will arise, in view of the break in continuity of administration in Palestine on the 15th of May and having regard to the uncertain future, in connection with the amounts which have been deducted at source in respect of Income Tax during the financial year 1947-48 and those which would, under normal conditions, fall due for deduction in the coming financial year.

2. As you are aware, the Palestine Income Tax Ordinance (recently revised and re-enacted as No.13 of 1947) provides that the tax in any one financial year is assessed upon the earnings of the previous financial year (vide section 6(1) although the amounts collected by deductions at source are in practice brought to account as revenue during the year in which they are actually paid.

3. Deductions at source from current earnings are made in respect of the following three categories:-

(a) Debenture interest paid by a Company (section 31(7) of the Ordinance)

(b) Mortage interest and other income payable to non-residents (section 42 of the Ordinance)

(c) Income from employment and pensions etc. (section 48(1) of the Ordinance).

These deductions are therefore made on current earnings and are in fact payments on deposit in respect of tax liability for the following year, it being thus assumed that the ordinance will remain in force and that the following year will in fact be a "year of assessment". Were this not so, the Government would be under obligation, unless special legislation were to be enacted in any other sense, to refund such deductions.

3. A situation now arises in which the possibility of 1948-49 becoming a year of assessment may, I am advised, be assumed by virtue of expectation that the present law will still be in force on the 1st of April and remain in force ~~fxx~~ at least until the 15th of May, though it is most unlikely that it will remain in force after 1st October 1948. On the other hand, not only can it not be assumed that there will be a "year of assessment" in 1949-50, but it must be assumed that the projected constitutional changes will by then have become at least in part effective and that new fiscal legislation will be in force - possibly on a different basis in each of three separate partition states. The pay-as-you go system can only be justified while there is reasonable certainty as to the future. There are thus two problems to be decided.

(a) how to dispose of the amounts collected during 1947-48 in advance against a projected 1948-49 assessment; and

(b) whether to continue in force those sections of the ordinance and Income Tax (Deduction from Emoluments) Rules, 1944, which would make it obligatory to continue deductions at source during the period 1st April to 15th May 1948.

4. Regarding (a) above, I and my advisers consider that there is a clear obligation on this Government', and to a lesser extent upon H.M.G. as the Mandatory Power, to safeguard the interests of those who have made payments (in advance) against a potential situation in which the tax for 1948-49 is not in fact assessed and collected, and where income from other sources is not therefore subjected to this tax. I have had under consideration a suggestion that, in view of the prevailing doubt and uncertainty, these interests can be properly safeguarded only if the amounts concerned are placed on deposit and in trust with H.M.G. I am, however, reluctant to advise such action, which would assume a serious doubt regarding the ability of the U.N. Commission to implement the obligation concerned, at least until the Commission has been consulted on the point and been given an opportunity to indicate what steps they are prepared to take and also what assurances they propose to give that, in the event of the tax due in respect of 1948-49 not being collected in accordance with the ordinance, these advance payments will be refunded to enable those concerned to meet the new tax ~~[illegible]~~ liabilites, and to ensure that they are not placed at a disadvantage in relation to the rest of the community.

5. Regarding (b) of paragraph 3 above, and in view of the assumption referred to in the second sentence of that paragraph, it is proposed to amend sections 31, 42 and 48 of the Income Tac Ordinance in order to discontinue the requirement of deduction at source with effect from the 1st of April. This would not of course mean that the income concerned would not be chargeable with tax when (and if) the time comes, but it would mean that, in relation to their uncertain future obligations, all potential tax payers were placed on an equal footing.

6. I shall be grateful therefore if the U.N. Commission may be informed of the decision referred to in the previous paragraph and of the reasons therefor.

7. At the same time I should be glad if the position regarding deductions already made (see paragraph 4 above) may be explained to them and if they may be asked for an early indication of their intentions in this respect. Should they not be prepared to safeguard the position of those who have made these payments in advance, it will be necessary to consider the suggestion referred to in the second sentence of paragraph 4 above.

8. The position in these respects has been brought to the notice of the U.N. Secretariat staff now in Palestine.

העתק לשלוח
לבטחון

פלס

שנא(ס)
יבנה

(יעל)

סודי!
מוסמך

9.3.48

הנידון: שיחה עם השופט - Manning

להלן שיחה שהיתה למודיע עם השופט מגניב :

What Judge Manning said on Tuesday:

I know in my heart that it was Britishers who did it (the Ben Yehuda bomb).....The trouble all the time has been that we treated the Jews here like natives on the Gold Coast........ My great regret is that the Judiciary has not been independent.

But he said this to a certain person, so this is for information only, not for use.

העתק לשילוח
ב/י

אסף

9.3.48

למנא
מחירם /מ

מוסמך

הנדון: דו"ח על פנוי סחורות צבאיות מנמל חיפה במשך חודש
ינואר ופברואר 1948.

במשך חודש ינואר 1948 הוציאו מארץ ישראל 11.000 טון של ציוד
צבאי בדרך נמל חיפה. הסחורות היו ברובן הגדול ציוד של הR.E's , דהינו:
גשרי ביילי, פחי צריפים, צנורות, מלט, עצים ופסים. החלק השני של המשלוחים
כולל מכוניות בגדים וכו'.
הציוד הנ"ל נשלח לבנגזי, טריפולי, מסווה, מלטה ואנגליה.
בחודש ינואר לא נשלח כל נשק ותחמושת.
בחודש פברואר נשלחו מהארץ כ- 17000 טון של ציוד. כמו בחודש
ינואר רובו הגדול של המשלוח היה ציוד R.E's & Ordnance אך
נשלחו גם 15 טנקים , 25 תותחים קלים, 4 תותחי הוביצר, 60 טון נשק קל
ו-300 ארגזים של תחמושה.

בחודש מרץ נשלח עד כה 800 טון תחמושת ונשק.

בימים האחרונים מרגשת הגברה בקצב הפנוי. למחנה המעבר במנשיה
(על יד עכו) מגיעות כל יומיים - שלוש רכבות מיוחדות בנות 15 קרונות
ומביאות כ-750 איש שנשארים במחנה רק מספר ימים ועוזבים את הארץ דרך הנמל.
שלטונות הרכבת והנמל מקוים כעת, לאחר עונת ההדרים, להכפיל את קצב הפנוי.
הפנוי ברכבת לכוון מצרים ירד ל-50% ובעוד מספר שבועות
יפסק לגמרי.

דר/צ

9.3.48

לשבא
מחירם

/ט.

פוק

הנדון: **עבודות צבוריות בסביבת עכו.**

משרד מחלקת הבריאות בעכו מתכונן להוציא לפועל עבודה אנטי-מלרית בסביבה. הצבא דורש את ביצוע העבודה ומשתתף בהוצאות בסכום העיקרי. ב-15 ל-ח.ז. עומדת להתחיל הפעולה של נקוי אפיק הנעמן. הפועלים הערבים דורשים לרשיון צבאי וכפי הנראה זה יבתן להם.

יש להבין מזה שהמחנות במחנה St. Jean וקורדני לא יפונו מצבא בריטי במשך הקיץ הבא.

עמ/אח.

העתק: עמיקם (2).

pok

8.3.48

לשנא
מחידם   מ-ע

הנדון: **דו"ח על מצב הבטחון מאת בולשת חיפה.**

מצ"ב הדו"ח הנ"ל מיום 6.3.48.

ור/צ

10/PS

District Police Headquarters
C.I.D.
P.O.B. 700
HAIFA

S EC R E T

6 March 1948

INSPECTOR GENERAL.

Subject : - General Situation - Haifa District.

Further to yesterday's report of events, a barrel incendiary bomb was found during the early hours of yesterday morning lodged on Tantoura Steps leading down to Wadi Nisnas. The fuse had been lit and burnt out without detonating the charge, and it had been intended to roll down into the quarter. It contained crude oil and Amonal charge.

Haifa area quietened down yesterday, and the only events of the day occured in the Southern Rural area when Arab buses were attacked on the main Haifa/Tel Aviv road. The first attack occured near Jaba'a village when two Arab buses were fired upon from a passing Jewish armoured car. One Arab woman was killed and three other Arabs wounded. The second attack occured later in the day in the same vicinity and again a Jewish armoured car was responsible. There were no casualties in this attack.

At 6.00 am, this morning, a mortar bomb, fired from the Hadar area penetrated a house in the Eastern quarter and killed the five Arab occupants which included a woman and two children.

(A.J.BIDMEAD)
f/Superintendent of Police.

Copy to:- District Commissioner.
Supt. of Police.
File.

PART 2

ARAB AFFAIRS

GENERAL

. Following the bomb attack on Salameh Building, Stantons Street, Haifa on 3.3.48, the situation in Haifa town has considerably deteriorated. Information to hand, states that the Arab Military leaders have thrown off the yoke of the Lugni el Kawamiyeh, owing to the Committee's failure to produce tan gible results in the past, and the lack of justification for a passive policy in view of Jewish aggression. Arab Military leaders within the area are now going ahead with plans for attack, which they will put into effect regardless of the sentiments expressed by National Committee members. It is therefore considered a certainty that Arab attacks on Jewish transport will take place on an ever increasing scale, as more Arab groups infiltrate into the area. These ttacks will be accompanied by numerous bombings of Jewish targe.s and an intensification of "hit and run" attacks throughout the town.

EMILE TOUME, the Arab Communist leader, recently approached the Arab Higher Committee, and offered the services of a large party of men to assist in the Arab struggle. He was informed that his offer would be considered.

The Turkish Officer, responsible for defences in the Wadi Salib area, named MOH'D FAKHRI EDDIN, was killed in Bat Galim, Haifa, on the evening of 4.3.48, whilst attempting to ignite a bomb placed in a stolen Post Office van near Jewish property.

It is stated that a special group - similar to the Arab Commando Organisation - will be formed shortly in Haifa, to be known as the International Guard. It will be comprised of picked men from the Arab Legion and T.J.F.F. together with ex-Arab policemen. The groups is expected to number about 250 men.

A report, believed relia ble, states that 50 Palestinian Arabs are learning wireless transmission, to participate in the plans evolved to link up Arab defences in the town by radio.

ARMED GANGS

It is repor ted that a number of Syrian and Palestinian Arabs, were sent recently to Arab Army H.Q. Damascus, to Daliet and Asifiyia village, Haifa District. The local Headqu arters of the Arab Liberation Army are being established there, and it is stated that a further party of volunteers are expected in these villages this week, from Syria.

A source of unknown relia bility states that a group of Iraquian soldiers led by an Iraqi officer, arrived in Igzim village, Haifa District, two days ago. They are stated to be well armed and equipped, wearing the uniform of the Arab Liberation Army.

MEETINGS

Following the Jewish bom attack on the Salameh Building Stanton st., the ex-Servicemen's Association called a meeting amongst themselves, in the Jerusalem Hotel near the Eastern Railway Station, Haifa. The meeting was presided over by a Committee member, MOH'D SAFFOURI - and the participants discussed the inactivity of the Lagni el Kawamiyeh. It was stated that the National Committee should not be permitted to interfer in military matters in which they were not conveesant, and the speakers condemned the lack of initiative displayed by the Committee to date. During the meeting it was decided that attacks be launched on the

Old and New Business c

Old and New Business Centres in lower Haifa. These attacks were due to take place on 4.3.48 but information reached the National Committee early on the morning of 4.3.48 and they forbade the attacks.

JEWISH AFFAIRS.

There does not appear to have been any marked reaction to the Government Bulletin attacking the Jewish Agency. Some people seem to think that the strong-worded condemnation may inspire the dissidents to greater efforts, and the younger Haganah element shrug the bulletin aside as just so many more words. Only a few among the elder generation have given the matter consideration, and these are mainly opposed to Jewish Agency policy. It has, however, been suggested that the dissidents, have lost some influential supporters recently, particularly over the Rehovoth train outrage.

There has been another change in the Haganah command in Haifa, which is now reported to have been taken over again by a left wing leader. It is reported, that now this change of leadership has been achieved after some struggle in Tel-Aviv, a further effort may shortly be made to patch up the peace with the Arabs, so recently borken. Further, it has been suggested that the Haganah and left wing leader here, are endeavouring to obtain an independent control in the Haifa area so that they may follow a policy more suited to the conditions appertaining here, rather than have to follow the general policy applying to the rest of Palestine. Should this independence be won, and it will be an extremely difficult task, some improvement in conditions of security, and the general situation might be expected to follow with stronger measures to eliminate the dissidents.

At the moment, however, the dissidents are extremely active with the Stern group reported to be the stronger party. There has been a growing feeling that a large scale attack is planned by them against the Security forces, and for the first time a Jewish source has mentioned the possibility of tunneling under the District police Headquarters. Reports of possible attacks have become more persistent in the past few days.

It is learnt that adequate food supplies for the Yishuv have been assured abroad, and that ships are already loading in foreign ports. Three ships loading with sugar at Madagascar are mentioned. There are also rumours of several ships cruising in the Mediterranean with cargoes of arms, heavy machinery and equipment and technicians, and is said that they are awaiting instructions to attempt to offload their cargoes along the coast of Palestine. One hundred and thirty cases of such equipment are reported to have been recently off-loaded near Tel-Aviv under cover of darkness.

(A.J.BIDMEAD)
f/Superintendent of Police.

Copy to: District Commissioner
G.O.C. 6th Airborne Division
I.O. 1 Bde
Supt.of Police, Haifa District
File.

8.3.48

צרור ידיעות (מח״ר)

1.3 – 8.3.48

1

(x) – לפרסום בין חברי הכנסת.
(1) – למפקדים בלבד.
(§) – למקבלי הצרור בלבד.

(1) – המפקדה הצבאית של מחוז הצפון הזהירה, בסברק, את מחנות הצבא מהתקפות אפשריות מצד הפורשים.

(x) – חברי שני הארגונים הפורשים הנמצאים בעפולה פונים אל אנשי הכנסת בהצעה של שיתוף פעולה במקרה של התקפה, בתנאי שהפקוד יימסר להם.

א צ ״ ל

פעולות

(x) – האצ״ל הגביר את הגיוס לשורותיו, במיוחד בין תלמידים צעירים ועולים חדשים.

(§) – בקשר לתכניות האצ״ל לעתיד הקרוב גברה פעילותה של מחלקת הידיעות בשטח הערבי.

(§) – מאז ההתנגשות בין האצ״ל וההגנה בירושלים (סביב הפעלת המופקט בשכונת קרית שמואל), נושאים המפקדים אקדחים והשמירה ליד המחסנים הוגברה.

(x) – בחוגי אצ״ל כועסים על כי לא ניתנה להם הרשות, בעת ההתנגשות ליד בכר מוגרבי (ת״א, 26.2), לפתוח באש על אנשי הכנסת.

(x) – ממחצית פברואר הפסיק האצ״ל לשמור בשעריים ע״י רחובות. ההנמקה הרשמית – ה״הגנה״ הבטיחה לתת שמירה לשכונה.

(x) – אנשי האצ״ל משתתפים בנתניה בשמירה האזרחית ובאימונים הכלליים במקום הנערכים ע״י הכנסת.

תעמולה

(x) – ״עד מתי תשאר בתקפה אותה פקודה אוילית, שעלתה לנו כבר בעשרות קרבנות״ – ״האם לא הגיע הזמן שה״הגנה״ תעשה חשבון נפש ותתן הוראה ללא הסתייגות בלעגת – להתנגד לכל נסיון לקחת מידי חבריה את נשקם?״ שואל אצ״ל בכרוזו האחרון. באותו כרוז מנסה אצ״ל להוכיח כי שתי הטענות של המוסדות כלפיו (שהאצ״ל הנו מבודד ושהאצ״ל סוחט כספים באיומים ובנשק) הוקעו ע״י הצלחת המפעל ״קרן הברזל״: ״רבבות, רבבות מבני העם – לבם חדור אהבה והכרה לחיילי האומה המשחררית... היענות נלהבת ומלהיבה היתה בשכונות העוני... כולם תרמו. בשמחה תרמו. כמעט שלא היו סרובים״.

(x) – בשידורו מ-22.2.48 פונה האצ״ל אל היהדות מחו״ל: ״הכו באויב הנאצו-בריטי... הכריזו חרם על תוצרת בריטית... חרם על בריטניה הנאצית. חרם עד חרמה״.

(§) – כחוזר פנימי, מגדיר האצ״ל את התנאים לפיהם, מותר לחבריו להחזיק נשק פרטי: 1. לא להביאו לשום מקום או פעולה רשמית של האצ״ל. 2. לא לנצלו ״לפגיעה במוסר הכללי המקובל ולו במדה הקטנה ביותר״. אחרת – הנשק יוחרם והאיש ייענש קשה.

ל ח " י

פעולות

(1) – לח"י בחיפה משתדלים מאד להקים קשר בינם לבין ההגנה. לשם כך הם מפיצים שמועות על קיום מגע בזה במקורות אחרים, ומספרים על מקרים של הודעות מוקדמות על פעולות ועזרה בחפוי אש.

(§) – לח"י מנסים להתקשר עם ערבים שימסרו אינפורמציה ויבצעו פעולות חבלה בשטחים ערבים, תמורת תשלום.

(x) – בצל "קרן הברזל" ממשיכים לח"י ללא-רעש, במגבית בין החנויות. משתפקים אף בסכומים קטנים (200 מא"י) ומאיימים על המסרבים.

תעמולה

(1) – בחוברת פנימית מתפארים לח"י "ללא צל של הגזמה": "אם עד היום ירושלים העברית מחזיקה מעמד, הרי זה הודות ללוחמי חרות ישראל". להלן מונים לח"י את פעולותיהם בשאר חלקי הארץ ובהגיעם לאבו-כביר, הם מציינים: "לוחמינו ערכו התקפה על אבו-כביר, מאחר שחברי ההגנה ערכו התקפה אך קווי האויב לא נפגעו כלל. שיטת הביצורים נפגעה והדרך ליפו נפתחה".

(x) – בקשר לבריחת השנים עשר מכלא ירושלים, סיפרו לח"י בשידורם כי אנשי ההגנה דחו הצעה להצטרף לבורחים. לאחר שהתקשרו עם מפקדתם, ענו שאין בדעתם להסתכן והם נכונים לחכות לסיום המנדט "אנשי ההגנה מחכים, אנו – משחררים ומשתחררים" – הכריז הקריין.

(x) – עתון לח"י לנוער ("חזית הנוער", גל' ו') משמיץ את ה"הגנה" על שלא השיבה מלחמה גלויה ומסתפקת עדיין בפעולות עונשין, ועל שלא דאגה, מבעוד מועד, להכין כמות גדולה יותר של נשק ולאמן, ע"י גיוסים טוטאליים, שכבות רחבות של הציבור.
בחלק אחר של העתון מובלטת אחידות – הגורל של יחידות קרב שנפלו מבין שורות כל הכוחות העבריים המזוינים: יחידת הקרב של ה"הגנה" שנפלה בדרכה לתגבורת כפר עציון, יחידת הקרב של לח"י שנפלה אחרי פצוץ בתי המלאכה (1946) ויחידת קרב של האצ"ל, בפריצת כלא עכו (1947).

סודי בהחלט!
קרא והשמד!

8.3.48

שנא(ס-ב)
יבנה

(ס י נ מ ה- פ רי מ ו ס)

08:55 (Cinema)

Shaw: Nablus? I want to speak to Middleton.
Middleton: I have 17o men of the Arab Legion coming here at noon to take over from the Welsh Guards. I can put up 7o here and 6o at the wireless station but I don't want that many.
Shaw They don't have any British Officer of less than company rank in the Legion, do they? Are they Palestinian troops?
M. I don't know. They have no British officers.
S. That's highly irregular. I'll take it up with Areb Legion headquarters However if they come you'll have to accomodate them.
M. I know that Glubb ~~Rakm~~ Pasha wants to get them out of Haifa. Is it all right to put regular Jewish police at Tel Mond?
S. Yes. I'd like to have a couple of mounted satchels.
M. I'll try to arrange it for you. How about a Jewish radio operator to replace the British?
S. You'll have to arrange that over there.

09:45(Primus)
Grimwood: Fforde, this is Grimwood. I wonder if you could do me a favour. There's a parcel at Herlig's for you and also one for me. The Arab messengers wont go there. I wonder if you can pick my parcel up when you go to get yours.
Fforde Fox-Strangeways is here. I'll ask him if he'll pick it up for you.... yes, he will
G. Thank you, John.

09:5o(Cinema)
Shaw: I spoke to the military prosecutor about the matter. He feels that it's an open and shut case. They stole 5oo pounds from an Arab and their defense is that they went to sell him arms.
male voice: Why weren't they court martialed?
Shaw Because if they were convicted, we would have no place to put them.

09:55(Cinema)
Shaw: Middleton
m.V. He's not in
Shaw Give me Henkin, then Henkin? Regarding the Arab Legion, headquarters doesn't want them in urban, because of possible complications with local police.
Henkin There's no room.
S. Use the club and billet. You can stop its being handed back~~x~~ to the P.W.D. Can you contact a hirings officer?
H. There's one coming this morning.
S. Regarding the T.A.C.'s, you don't need them now what with the Arab Legion and the municipal police. You'll just continue to lose arms. Disarm them, pay them off and let them go. Theres no need to wait for the end of the month.

1o:3o(Cinema)
Shaw I have a number of things I want you to ~~xxx~~ take care of.
First:- Turner, D.S.P., wants to go home, His request has been forwarded, recommended and agreed upon. Tell the S.P. about this,
Second:- Tell Beale that Arabs and Jews are on patrol on different sides of the street in Talbieh.
male voice: It's a balance of power,sir. Each looks after his own.
Shaw Why have it at all ? It's in the zone. Bring it up.
Third:- Regarding Sheikh Jarrah, the culvert on the road to the Hebrew University has been repaired
Fourth:- The I.G. wants armoured cars to be stationed as follows:- one at Government House, at the billets, and one on Nashashibi conner, but it is not to go farther towards the Damascus Gate area.
M.V. There will shortly be no men to man them. You can't live in the post.
S. Also tell Haddingham that T.A.C.'s at the C.S. are to be unarmed. We want to cut down as much as possible. If at all possible, disarm them, and pay them off. There's no need to wait for the end of the month.

1o:5o(Cinema)
Barrett: Shaw, this is Barrett. Could you give me 5 minutes of your time this mornig
Shaw Certainly, what's it about?
B. Yes, thank you.(It sounded as if he wished to avoid discussing the matter on the phone with Shaw)

......2/

11:05(Cinema)

Foster: This is Foster , Posts and Telegraphs. Regarding the explosives being held in the Mt. Scopus depot, would it be possible to destroy them? They were being held for the big developement.

Shaw Yes. Get us the authority and we'll destroy them.

11:10(Cinema)

male voice: Regarding the accommodations, the superintendent was with the D.C. and the place is already occupied.

Shaw Let them sleep in tents.

m.v. They have no tents.

S. Then let them sleep in the railway station. The I.G. says that they must not go into Urban.

12:00

male voice: I thought I'd let you know the result:- 4 years each.

12:05

Kernay This is Kernay. Could you tell me the chap's name so that I can have him let in at the gate?

Shaw His name is J.Duell.

12:45

male voice: The prison says that it can't hold them; they have to go to Acre.

Shaw They're convicted prisoners and the prison better bloody well hold them.

12:50(Primus)

Kirby: 4454. Mr. Mann?

male voice: Mann's number is 3499.(Kirby rang3499 , but there was no reply).

16:55(Cinema)

Shaw Nablus? Is this Middleton? Is that report from Jenin about the 2 B.C. true?

Middleton: 100% I saw the remains myself.

S. Give them burial.

M. There's hardly anything left of them.

S. Those two might be connected with the big thing up here. Where is Kafrein?

Middleton It's near Jenin.

S. Perhaps there will be something at Easter.

M. Maybe. I've seen the officer in charge.(Note: Middleton's voice was very weak and faraway)

~~17:55~~ 17:45

Shaw ~~Nablus?~~ Nazareth? Give me James. Regarding the speeding up of the dissolution of T.A.C.'s, we want you to get rid of all you can as soon as possible. The I.G. wants you to pay off as many as possible by the end of the month. We've had a lot of trouble in losing rifles.

העתק לשילרה
פ/י

מנא (מ)
יבנה

(צרצר/יעל)

מודי
מוסמך

British Council

בשיחה שהיתה למודיענו עם Jardine אמר האחרון שהצליח להשפיע על ממשלתו בלונדון להשאיר את ה־British Council אחרי הפנוי. לשאלת מודיענו אם הוא תומך על המדינה היהודית שתוקם, ענה Jardine:

Not at all, I just think that from a British point of view we ought to stay.

העתק לשלוח: פיל

8.3.48

מנא (מ)
יבנה

(יעל)

מודי
מוסמך

סודי!
מוסמך
.8.3.48

(פרידה/יאיר)

טבא(מ)
יבנת

הנידון: פיצויים לממלא מקום המופתי במועצה המוסלמית העליונה עם חיסול המנדט.

SAVING. 8. Clear. SU/31/48

From the High Commissioner for Palestine.
To the Secretary of State for the Colonies.

Date 8th March, 1948.
No.175. STAFF. Saving. CONFIDENTIAL.

I seek your approval of the grant of an ex gratis gratuity of £ 1,000 to Amin Bey Abdul Hadi in the following circumstances.

2. Amin Bey, who is now 64 years old, holds the appointment of Member of the Supreme Council, of which he is the President, and is in receipt of a salary from Government of £ 330 per annum. He was first appointed a Member on 1st May 1929 and has been the signatory of the Council since the departure of the Mufti in 1937. He is eligible under Pensions Rule 12 for a gratuity of approx. £328. His post is not included in Section 4 of the Sharia Courts Pensions Ordinance no.15 of 1934.

3. He has served this administration loyally for nearly 20 years, including the difficult period of Haj Amin's dismissal from the office of President of the Supreme Moslem Council, and it is most desirable that he should be given some tangible evidence of appreciation consistent with the dignity of his office in Arab eyes. I consider that the least sum that would meet this requirement is a gratuity of £ 1,000.

4. If this is done no claim will arise in respect of any other Member of the Council or other officer. If however this post were to be made pensionable there would certainly be criticism of selective treatment and claims from others which it would be difficult to resist. Amin Bey's circumstances are by no means affluent, and I trust that you will feel able to approve my recommendation in this special case and so avoid giving any substance to the common Arab suspicion that the British always let down their friends in the end.

העתק לשלוח

10.3.48 (פרגית)

מוסמך.

לסנא (מ-ר)
מאבנר

הנדון: פנית האצ"ל לנציג צרפת בת"א.

האצ"ל מסר לנציג הצרפתי הנמצא בת"א דה-לה-שריה מחאה על החרמת הנשק בצרפת שהיה מיועד לאצ"ל בא"י. במחאה נאמר כי לא מובן הדא שצרפת הצטרפה למחרימי נשק המגן של היהודים במלחמתם. הנשק לא היה מיועד - לדבריהם - להתקפה על אנגלים אלא להגנת היישוב מפני התקפת הערבים.
[redacted]

רנ/יח/א

סנא(ם) (רועה - יאיר) דחוף! (מוסמך)
יבנה 9.3.1948

הנידון: כסף מזומן עבור העיר תל-אביב

מודיענו, פקיד יהודי מהיסן שהמזכירות הכספית מוסר, כי מתוך 510.000 לא"י המיועדים עבור תל-אביב כבר הגיעו מלונדון 350.000 לא"י. עדיין לא הגיעה דרישה לכסף זה, ויש צורך להודיע למוסדות המעונינים בכך.

מודיענו אינו יודע איזה מוסד מטפל בענין, אך הוא חושב כי העיריה עושה זאת.

ה ע נ י ן ד ח ו ף !

הערת יבנה:
הנ"ל נשלח טלגרפית לכסף.

יה/בג

לסגנ
מחירם

/ע.

8.3.48

אפשק

<u>שיחות מיום 7.3.48 (זמרי)</u>

22.20 א. <u>ג'נין - 38</u> ב. <u>קהיר - 60994</u>

א. — כאן מדבר שאוקי אל עבושי.
ב. — מדבר צלאח אל דין.
א. — רוצה לדבר עם המופתי.
ב. — המופתי הוא שוכב. יש לו גזלת.
א. — תדרוש בשלומו ותגיד לו שאתמול בקש ממני שאצלצל אליו הערב. תמסור לו שהבן אדם הוא נשאר ולא חוזר.
ב. — איזה בן אדם?
א. — הוא יודע.
(כעת נגש לטלפון המופתי בעצמו)
ב. — המצב הוא יותר טוב.
א. — הקונסול נשאר ולא חוזר. בעזרת האל בריאותך יותר טובה. אני מחר נוסע לדמשק. רוצה ממני משהו?
ב. — לא כלום. תדרוש בשלום כולם.
א. — מתי תבקרו?
ב. — בעזרת האל בקרוב.
א. — בענין המכתב של אחי אלמי. תשים לב אליו באופן מיוחד. שלום.

20.00 א. <u>שכם - 92</u> ב. <u>בגדד - 4770 (עתון לואי אל אסתקלאל)</u>

א. — משכם מדבר אלוישנג אסמאיל קאסע הכתב הצבאי של עתון "דגל העצמאות" לעתון בבגדד.

זה תשעה ימים מסתיבים הלוחמים העיראקיים בפקודו של הגיבור מדלול בן עבאס הגבור האמיץ במצור על המושבות היהודיות הנמצאות במשולש המסובך באדמת ביאר עדס (מגדיאל) במשך הזמן הזה הספיקו הלוחמים הגבורים לכבוש שלוש מושבות יהודיות מבוצרות בבצורים מעולים וכעת מתנופפים עליהם הדגל הערבי והדגל העיראקי. נוסף על כך הם שמו מצור ברזל (פלדה) על מושבות היהודים במשולש הנזכר מאז תשעה ימים. כדאי לציין כי החלק הגדול מהיהודים הפושעים הרימו את דגלי הכניעה לשם בגידה ותככים אבל עירנותו של המפקד המנוסה יכלה להשתלט על הבוגדים השפלים היהודים והוא ממשיך להפיל בהם חללים באותם תולעי האדמה המזיקים ואויבת האנושות - היהודים הנבזים. ולבסוף קבלנו ידיעה ממקורות נבאיים מהימנים שם כי אלו שנכנעו מהבוגדים היהודים הועברו למחנות שבכדים-לדה במעבר הראשונה שמיסדים מחנות כאלו כאן כמו כן נסתימו כל הסדורים הנחוצים למחנה אתם טוב ולשכן את אלו שהפרו את בריתם אתנו בכדי להוכיח לסין העלוב הזה כי אנו אומה המיוסדת על קיום הברית והנאמנות. כתוצאה מן המלחמה הזו שנמשכה תשעה ימים ולילות בגשמים עזים ומזג אויר אכזרי נפלו חללים ארבעה מהלוחמים ונפצעו שנים בפצעים קלים. אך מספר ההרוגים מתולעי האדמה היהודים מוגי הלב אין לספור היות והם ממהרים להעביר הרוגיהם ופצועיהם כמה שזה יעלה להם הדבר בקרבנות. ובערב היום הזה נערכה הלויית ארבעת החללים בתהלוכה היסטורית מלאת כבוד ופאר. בתהלוכה זו השתתפו כל אנשי שכם ובראשם הלוחם הגדול מחמד פיצל בן עבד אל לטיף אל נאבלסי ומפקד פלוגת אלחסין הלוחם מאמוד בן דעוודי הלוחם שבאות ערר וקצין הבטחון האדון אסמאעיל קאסע אלתרמא (כלומר הכתב עצמו) וגדולי הפקידים האזרחיים ובראשם אניש הדה וכל צבא משמרזר להיות נוכחים בטקס הקבורה הצ"אית להללים הארבעה אשר השתכנו בגן עדן.

אחר גמר הכתבה הזו שאל הכתב איזה רושם עשתה על הקהל הבגדדי כתבתו מאתמול ביחס לשני האוירונים. התשובה היתה שזה עשה רושם עז ועמוגנו השמיחיד שכתב את זה. אחרי זה מבקש הכתב הלוחם כי הנהלת העתון תפנה לראש מפלגת אל אסתקלאל מחמד מהדי כבא ותגיד לו שיש לו אח בשם שוקי קאסע העובד במיניסטריון החנוך בתפקיד עוזר הספרן בבית המדרש למורים העממיים ובקשתו כי יעשה לו את תפקידו בכדי שיוכל לפבטיח את קיום משפחתו שם. בתשובה לזה מבטיח לו משרד העתון שהדבר ייעשה ומחר יבשר אותו בהעלאת אחיו. כי זה רק שרות קטן מאד כלפי התפקיד שהוא עושה בא"י המהמובה - שכם שאין הכתוב

לשכת מחירם

ט/. 8.3.48

<u>שיחות מיום 7.3.48</u> (זמרי)

<u>10.30</u> א. <u>אחמד פתח אל ראוי -בגדד 4041</u> ב. <u>ריאד אל סולח</u> (בירות)

א. – יום יום אני מנסים להתקשר אתכם טלפונית ולדאבונני הגדול אין לשוא! האם קבלתם ידיעה על מועד ישיבת המיניסטרים?
ב. – טרם קבלתי.
א. – אני התקשרתי עם מצרים והצענו שהישיבה תהיה אצלכם. הישיבה תתקיים אצלכם ב-12 לחדש במקום לעשירי לחדש. חושבני שתסכימו לכך – נא להעביר את דברי אלה למרדם ביי.
ב. – בחפץ לב אעביר את זה ואודיעכם על התוצאות.

יר/ד.

סנא(ע)
יבנה

(תכל)

סודי!
קרא והשמד.
7.3.48

POK

הנידון: ש י ח ו ת

10: 21 – א – ד"ר חוסין אל חאלדי – ירושלים   ב – מצרים – מופתי "אפנדי"

א: מה שלומכם? איך אצלכם?

ב: הכל טוב.

א: יא אפנדי, היה אצלי הקונסול הכללי האמריקני ומסר מספר מכתבים שקבל ממיניסטריון החוץ האמריקני בו מיניסטריון החוץ מיעץ לועד הערבי העליון להשתתף בדיונים וההתיעצויות שמתקיימות עכשיו בלייק סקסס בקשר לשאלה א"י, והי' אמריקה בתור משתתפת מודיעה לערבים שיסתפר היות והיא אוחדת את העולם הערבים, זה ישפיע על דעת הקהל האמריקני והאנגלי סבסי וגם העולם הערבי, התמורתו של הועד הערבי אינה מחיבת אותו מאומה, ואם הועד הערבי יסרב להשתתף זה ישפיע על דעת הקהל העולמי וגם על דעת הקהל באמריק גופה וצריך להתיעץ גם בממשלת המגדש והסוכנות היהודית על מנת להגיע לאיזה פתרון שהוא שיהיה רצוי. הלחץ בא מצד מניסטריון החוץ האמריקני ושם באמריקה יש מספר נציגים ערביים בעלי משקל הממליצים להשתתף. זה תוכן המכתבים בקצור. אני והשתה ישבנו ועיינו מתוך כובד ראש ודעתנו היא שצריך לסרב להשתתף משום שאנו הערבים סרבנו מתחלה ועלינו להמשיך כך והחוץ מזה אחרי זמן ההתיעצויות הוא עשרת ימים ונשארו ששה ימים, יש כמה אפשרויות והן: א) להודיע ולטלגרף לנציגנו שם ולתת להם הוראות מתאים.
ב) לכתוב תסכיר רשמי ולשלוח [illegible]
ג) היות וממשלת המגדש מסרבת אזי אין טעם שהערבים ישתתפו ואנו חושבים השתתפותנו אינה מעשית ואסור לנו להשתתף בכל התיעצות אשר משמלת בחלוקה והממליצה על חלוקה, והקונסול יהיה אצלי מחר בין 15 – 14 על מנת לקבל תשובה, ודעתי היא לסרב, מה דעתכם?

ב: המופתי – מחר בבקר נכנס לישיבה ונדון על זה.

א: אם כן אחכה לטלפון מכם עד שעה 13.
שנית: שמעתי על מועין אל מאדי.

ב: זה שקר, יתכן שנשלח טלגרמה לשם.

א: מחר תודיעו לנו אם תשלחו טלגרמה או לא, ואיך יתר האחים? אסברים.
המצב כאן מחייב תקון.

ב: מה יש?

א: יש אינצידנטים מקומיים.

ב: למשל?

א: מקרה ראמללה, והחדשים מהמאוז הזה יש קבוצות שודדים מאורגנים והם תמשו מהם והתחיל ריב וניגודים והמצב מגוח, מתי יבואו האחים?

ב: בקרוב.

א: אני לא רוצה לנסע לצפון כל זמן שלא יהיה מישהו כאן, אני חושב שיך חסן ושיך צברי נוכחותם כאן הכרחית – וצריך לתאום תחומים בינינו לבין האנשים החדשים שבצפון, אני חושב כשילך תידר לשם יברר את כל זה ואני מחר עד שעה מחכה לתשובה מכם.

ב: בסדר – שלום.

מי/מ

שבא(מ) (תמר/איר) רציני 4.3.48
יבנה

הנידון: <u>קנדידט למועצה הכלכלית המשותפת</u>

From a reliable Jewish Official in the Secretariat:-

Mr. Wood has been proposed by New Zealand as one of the 3 members of the Joint Economic Board. He preceded Loftus as chief Statistician for the Palestine Government. His attitude is favourable to Jews. Can be approached through,

~~פלפגל קלמ~~
ב/ג הורוני

העתק לשילוח
ב/י

סק׳ (מוסמך)

שנא(מ) (מגר - יאיר) **סודי! דחוף!**

יבנה 3.3.1948

הנידון: העברת קרקע הרשומה על שם הנציב העליון על שמו של מיניסטר המלחמה או האוירייה

לפני חדשים מספר העברנו חליפת מכתבים בין התובע הכללי, מפקדת חיל התעופה ומזכיר המושבות בענין הנ״ל.

רצ״ב הצעת חוק להעברת רשום הרכוש הר שום כעת על שם הנציב העליון לשמו של מזכיר המלחמה, או מזכיר האוירייה או נשיא מועצת התעופה ע״ש הגופים הנ״ל. כן מצורף מכתב לראי של התובע הכללי למזכיר הראשי מתאריך 2.3.48.

נמסר לשילוח

ב/בג

(116) A.G.

Could you say what is the position regarding the legislation to transfer title to Service lands from "the High Commissioner in trust for the President of the Air Council" to "the President of the Air Council" etc? The matter is referred to in para. 1 of folio (61). Is any action required by this office?

27/2 for CHIEF SECRETARY.

(117) C.S.

I enclose a Bill together with a Report.

2. The Bill has been discussed with Brig. Hayes, who is in charge of Army and Air Force Disposals, and so far as he is concerned, I understand that it is satisfactory to him. He has, however, referred the draft to the War Office for comment, and I think it would be desirable that a copy of the Bill and Report should be sent to the Secretary of State for the Colonies in order to ensure that the Bill is satisfactory to all parties.

3. In the ordinary way a Schedule of the lands to be vested would have been attached to the Bill in order that there should be certainty as to the lands affected. This point has been discussed with the Land Registry who state that owing to the comparatively short time available and the very difficult conditions under which they are working at the moment, it is not practicable to prepare such a Schedule.

4. It is probable that when all parties concerned have approved the substance of the Bill, we shall convert it into an Order under the Palestine Order in Council, 1948, but I think that the first step is to get the earliest possible consideration by the parties concerned.

2 March, 1948. ATTORNEY GENERAL.

DRAFT

VESTING OF LAND ORDINANCE, 1948.

AN ORDINANCE TO VEST CERTAIN PROPERTY HELD BY THE HIGH COMMISSIONER IN TRUST FOR, OR ON BEHALF OF, SPECIFIED PERSONS, AND TO MAKE PROVISION IN RELATION THERETO.

BE IT ENACTED by the High Commissioner for Palestine with the advice of the Advisory Council thereof:-

Citation.

1. This Ordinance may be cited as the Vesting of Land Ordinance, 1948.

Land held in trust by the High Commissioner to vest in beneficial owner.

2. Where the High Commissioner for Palestine now, or at any time hereafter, holds, or where he has by arrangement with any person, body or authority mentionedin the first column of the Schedule hereto, undertaken or agreed to hold, any land or any interest in land in trust for or on behalf of any such person, body or authority, all the right title and interest of the High Commissioner in the said land shall vest in the person or authority set out immediately opposite in the second column of the said Schedule. The Director of land Registration may cancel or make any entry in the Land Registers relating to any land or any interest in land the subject of this Ordinance so as to give effect to the provisions of this Ordinance:

Provided that this Ordinanceshall not apply to any land or interest in land which the High Commissbner holds merely by or through the exercise of any power conferred on him under or by virtue of -

(a) the Emergency Powers (Colonial Defence) Order in Council, 1939, or the Supplies and Services (Transitional Powers) Order, 1946, or the Emergency Laws (Continuation of Certain Defence Legislation) Order, 1946, or the Emergency Laws (Miscellaneous Provisions) (Continuation of Certain Defence Legislation) Order, 1947, or

(b) The Palestine (Defence) Order in Council, 1937.

Persons to be corporation sole.

3. The person or authority set out in the second column of the Schedule hereto, shall, in so far as interests and rights conferred upon him or it by this Ordinance are concerened, be deemed to be a corporation sole, having perpetual succession with full powers by and in the name set out in the said column -

(a) to sue or be sued;
(b) to enter into contracts or agreements in respect of any land or interest in land the subject of this Ordinance;
(c) to hold, develop, improve, sell, mortgage, transfer, grant, demise, lease, alienate or otherwise deal with or dispose of the siad land or the interest in land;
(d) to make the appointment contemplated by the next succeeding Section;
(e) to do all things necessary or expedient for the purposes set out under (a), (b), (c) and (d) of this Section.

Beneficial owner to be entitled to appoint representative.

4. The person or authority set out in the second column of the Schedule hereto, may, in respect of any land or interest in land vested in him or it by writing under his hand, appoint any person to be his representative in Palestine for the purpose of selling, leasing or otherwise dealing with any land belonging to the appointor, and such represen-

tative shall be entitled to sell, lease or otherwise deal with such land or interest in land, and for that purpose to sign, execute and deliver any document or acknowledgment, and to appear in any registry or other Government office and take any action that may be necessary for the purpose of perfecting any such sale, lease or other dealing, and may institute, prosecute or defend any action suit or proceedings necessary or desirable for thepurpose of protecting his appointor's interest in the said property.

Certificate that Land is or is not affected by the Ordinance.

5.-(1) A certificate, issued under the hand of the Director of Land Registration or of any person or authority mentioned in the second column of the Schedule hereto, to the effect that any piece or parcel of land or any right title or interest therein was, or was not at the date of the enactment of this Ordinance or thereafter, held by the High Commissioner for Palestine on behalf of any person, body or authority mentioned in the first column of the said Schedule, or that the High Commissioner had, or had not by arrangement with such person, body or authority undertaken or agreed to hold any piece or parcel of land or any right title or interest therein on behalf of any person, body or authority mentioned in the first column of the said Schedule, shall be accepted by all Courts, until and unless the contrary be proved, as evidence that the said land or interest in land was, or was not so held or subject to the said arrangement.

(2) For the purposes of this Section, "person or authority mentioned in the second column of the Schedule hereto" shall include His Majesty's Under Secretary of State for War or His Majesty's Under Secretary of State for Air as the case may be.

SCHEDULE

1. His Majesty's Principal Secretary of State for War.	1. His Majesty's Principal Secretary of State for War.
2. The President of theAir Council.	2. His Majesty's Principal Secretary of State for Air.
3. His Majesty's Principal Secretary of Stxate for Air.	3. His Majesty's Principal Secretary of State for Air.

1.3.48 - 2 -

סודי בהחלט

להלך קטעים מדו"חים סודיים שנמסרו ע"י מר אירונס, מושל מחוז הגליל, למזכירות הראשית בירושלים

דו"ח של 21.2

It is difficult to ascertain whether there would be any support among the rank and file for a modification of the partition plan if an international force is not forthcoming. Apparently the opinion is that the Jewish State must be established at any price with or without outside help. The Arabs show little interest in the political aspect though a rumour is current in Acre of possible Arab Jewish negotiations on a basis somewhat similar to the Morrison Plan. The emphasis among the Arabs is on organising an army. [illegible]

Tirat Zvi. The attacking force numbered about 900 of which only a portion went into action. The men were predominantly foreign. Local Arabs (that is of the area) took no part. The attackers mortared the settlements in the early hours using French mortars, and two attacks were later launched. 44 killed and a substantial number wounded. Jewish claims that they sustained two killed and two injured may be an understatement but their casualties were not great. Their morale is high. The result might well have been different if the Arabs had launched their main attack which was prevented by the arrival at Samburiya -(with great difficulty owing to the blowing up of culverts and heavy rain) - of police and military parties which secured Arab withdrawal after pressure had been put on the commanders. The outcome of the attack gave rise to much despondency among the inhabitants of Beisan who were loth to believe that the Jews could inflict such casualties. The feeling tended to take an anti-British turn on the assumption that the Police and military must have been responsible. There was, and still is, much apprehension of Jewish retaliation. There has been a general outbreak of wild firing in town. The Palestine Post headlines about the Haganah blasting Beisan is poppycock.

Acre is mainly peaceful so is Nazareth sub-district, Tiberias had a bout of night firing succeeded by a curfew. The inhabitatns are maintaining the truce. In Safed sub district there are foreign bands often strengthened by local villagers. Contact was made with the Syrian leaders in the area and ex-member of parliament for Aleppo, I understand, and our policy was fully explained. The various leaders professed their desire to avoid conflict with the Army and expressed the strongest friendship for Great Britain whose assistance received in 1945 will not be easily forgotten.

דו"ח של 5.2

Yechiam attack on the 21.1. A band of foreign Arab troops went into action. This is the first action in which a disciplined, uniformed band has taken offensive action. The attacks appear to have been more in the nature of a reconnaissance in force than a trial of strength.

Tamra village, Acre subdistrict was attacked by Jews on the 19.2 allegedly as a reprisal for an earlier Arab attack on Kfar Atte. 2 Arabs were killed this incident and a further alleged attempt by Jews in Turan aroused considerable excitement in Nazareth and increased a clamour for arms for village protection. A scheme has been worked out and arms will be issued shortly in accordance with the approved policy. The military are holding a series of flag marches along roads in the North part of the District to demonstrate what force is still available for dealing with incursions and it is reported that the first march had a good effect.

2/.

Both Arabs and Jews appear now to be realising that the British intention to withdraw is firm and on neither side does there appear to be any hope to avoid a bloody conflict. Arabs generally seem to be more confident of a successful outcome although opinion is localised and varies largely with personalities, proximity to Jews and efficiency of national committees. Of these Acre is the best organised and most buoyant; Nazareth is wobbling in its stride; Beisan had already had one purge; Tiberias does not quite know what it ought to be doing but has finally boycotted the municipal elections. The Arabs of Safad are disunited; sullen and querulous and it only just succeeded in getting an unrepresentative committee nominally into being.

My impression is that Jewish morale is tending to decline as bloc committees and the community realise the magnitude of the problems which they will shortly have to face without our assistance. Jews are very suspicious of British attitude to Uno and the establishment of a militia and the recent arrival of a large body of Arabs from Transjordan to the Nablus area caused suspicion that the British are conniving in the building up of Arab forces. I have never found the heads of bloc committees of the Emek more downcast, worried and suspicious than when I discussed security measures with them the other day.

A truckload of taheeni was brought by Nazareth merchants from Jaffa, resold to Affuleh and transported for resale to Tel Aviv. Economic union!

דו"ח של 19.1

There is no doubt that well equipped volunteers are coming across the Lebanese frontier and bivouaing in Palestine in such inaccessible places as Wadi Kurn. They appear to be bound mainly for Jaffa and [illegible] local Arabs trying to join, have been turned away. The volunteers are not coming down on the villages for provisioning. It is reported that European volunteers are being brought to Syria and the Lebanon as instructors and one of the parties who have crossed the frontier is stated to have been lead by a German officer. The 9th January attack on Kfar Szold and Dan consisted of an attack from Syria by Bedu of Arab Fedl, approximately 600 strong I understand that while this attack had not been ordered by the Higher Committee it nonetheless had its blessing.

A particularly irritating feature of incidents in Huleh and Safed is the consistant distortion and misrepresentation by the Palestine Post of incidents and assistance of the Army. The Mukhtar of Kfar Giladi was similarly extremely rude to the commanding officer. One knows, however, that this is all part of a policy.

1.3.48

<u>מוסמך</u>

<u>לסבא</u> (ד)
מהירם (דגני)

הנדון: <u>נסיונות ליצור קשרים עם הכנסת ע"י הלח"י</u>.

1. בשבועות האחרונים נעשו ונשנו מצד הלח"י נסיונות ליצור קשרים מקומיים עם הכנסת. יש לציין שבמסגרה הפנימית בין חבריהם, מפיץ הלח"י את הידיעה, שקיים קשר בין הכנסת לבין הלח"י במקומות אחרים בארץ, כגון: בירושלים ובתל-אביב. מדגישים שעלפ"ר מודיע הלח"י לכנסת למפרע על פעולותיו, וקורה גם והכנסת מחפה באש על חברי הלח"י המבצעים.

2. באותו הנמוק השתמש גם איש הלח"י שפנה למפקדי כנסת בתל-עמל והודיע על התכנית להתקיף עמדות צלפים ערביות ליד הכביש (הכוונה היתה להתקפה על בית-החרושת לסיגריות של "קרמאן" ומחסני הקמח הסמוכים.
יש לציין שפעולה זו לא בוצעה באותו הזמן, לאחר שמפקדי הכנסת הביעו את התנגדותם לכך, אך לא ברור אם גרם לכך התנגדות הכנסת או סיבה אחרת. כפי שהודענו לכם עומדת תכנית זו על הפרק מחדש.

3. עקב המגע שנוצר בין עוה"ד חוטר ישי לבין הלח"י בדבר החזרת החמרים שהחרמו במחסן ברח' הלל 28, הציע איש הלח"י פעמים מספר קביעת קשר קבוע עם מפקד הלח"י בחיפה. תוך שיחה התמרמר על עקשנותם של מנהיגי כנסת אשר אינם רוצים להודות בשרות שהלח"י שרת את הענין הציוני ע"י מעשיו עד להבעת או"ם. הוא "שלמה" מבין שהכנסת עם הגושפנקה הרשמית לא היתה יכולה לבצע מעשים אלה, אך היה צורך שמעשים אלה יעשו. אלמלא מעשים אלה לעולם לא היינו משיגים את החלוקה. ללח"י אין גם כוונות להמשיך בקיומו אחרי הקמת מדינה יהודית וצבא עברי.

מפקד הלח"י פנה גם בענין קרל ריבה, החשוד בקשרים עם ערבים ועם הבולשת ושאל אם לכנסת יש התנגדות, במקרה שהלח"י יפגע בו. לאחר שנמסרה ללח"י תשובה שלילית, בהתאם להוראות הדרי, לא בוצעה נגד האיש כל פעולה שהיא.

בהזדמנויות שונות הציע אותו מפקד גם את תווכו ברכישת נשק, שהלח"י אינו לרכשו בגלל מחסור בכסף, או משום שאינו דרוש לציוד אנשיהם. לפי הוראות הדרי נוצר עתה קשר בין הלח"י לבין ב"כ הרכיש.

<u>מתוך שיחה עם מפקד לח"י אחר</u>. האחרון הכריז שהלח"י מוכן לעשות את הכל, על מנת לא להזיק לפעולות ולענינים של הכנסת. אלו היה הלח"י יודע למפרע שהכנסת מתנגדת לפעולה, אין לו ספק שלא היו מבצעים את הפעולה. הוא היה גם שסות שבכל מקרה שהכנסת תביע התנגדות לפעולה, ימנע הלח"י מבצועה. הלח"י מוכן בשטח זה לקשר קבוע עם הכנסת.

מ/.

POK

שנא(ע) (סלים ב׳) סודי/קרא והשמד!
יבנה 2.3.48

הנידון: שיחות לפי הזכרון

ב-28/2 - 8.55 בבקר התקיימה שיחה בין המלך עבדאללה עם אדם ששמו לא נודע.
המלך מכחיש את השמעות על תכנית סוריה רבתי, כלומר שא״י הערבית תסופח לעבר הירדן, שהמלך השתדל להגיע לידי הסכם עם המדינה היהודית וכי שליחו ממשש את הדופק בליק סקסס ובושינגטון כדי להודע, מה הם סיכויי-בצוע התכנית.
עבדאללה מוסיף שתכנית זו היא לרעת הערבים וכי לעולם לא יסכים לקמום מדינה יהודית בא״י.

9.35 - ~~ששה~~ יסין דבר עם פואד אלח׳אלדי.

יסין: האם נגשתם למר סימס ?
פואד: שלחתי את חבא נזאל כדי להביאו היכן אתה?
י: ב- פיקאדילי.
פ: האם רוצה אתה לבוא?
י: עשה כראות עיניכם.

10.40 צלצלו מתחנת המשטרה המרכזית. דבר קצין בריטי בערבית די יפה, עם ~~ששה~~ יסין בועד החרום.
הבריטי אמר שלפני כשבועים בקשו הערבים להקים מחסום ע״י סמינס, לאחר התיעצות עם מר סימס הוחלט שהיהודים צריכים לעשות זאת והנה הערבים מפריעים, מנסים לשדל את הדבר על עצמם ועושים ״מסחרה״.
ביקש מיסין שיגש וישתיק אותם. מהיהודים, ציין, אין מה לפחד, כי יש כבר במקום מכונית משורינת עם ״ברון״ וקצין אחראי.
יסין: יש לי דבר-מה חשוב למסור לך שאינו צריך להמסר דרך הטלפון.
מתי אראה אותך?
הקצין: בעוד חצי שעת אבוא.

אמ/י

pok

שבא(ע)
יבנה

(-/אורי)

2.3.48

הנידון: המופתי בתקבל רשמית לליגת הערבית.

ר"ב ידיעות מרויטרס על קבלת המופתי לישיבת מועצת הליגה
כחבר בעל זכויות מלאות

[illegible]
ס/מ

FOR CENSOR

Mufti admitted to Arab League

Cairo, Thursday, Feb 12 (Reuter 94).- The admission of Haj Amin Al Husseini, the Mufti of Jerusalem to the meetings of the Arab League Council for the first time foreshadows intensified Arab warfare in Palestine in the near future in the view of competent observers here

It confirms previous reports that all Arab leaders, including the Mufti have decided to sink their political differences in order to pursue military objectives in Palestine unhindered.

Today's development marked the end of several months wrangling among the League members States over the political future of Palestine, in which the Mufti figured prominently and more specifically on the formation of the Palestine Arab Government. This question has not been left in abeyance.

Behind the scene political bargaining was considered to be the stumbling bloc toward the formation of a united harmonious Arab League military policy in Palestine.

This tended to weaken the League's decisions on measures to "liberate" the Holy Land.

With the political aspect of the Palestine situation now by unanimous agreement left in the background, the League can concentrate more on the military side of the case.

Abdul Rahman Azzam Pasha, Secretary General of the Arab League was highly instrumental in bringing about this rapprochment.

With a spirit of "give and take" the Mufti acceeded to the wish of the majority of the League member states to drop for the time being the question of the formation of a Palestine Arab Government under his leadership in return, it is understood, for recognition by all League members of his undisputed leadership of the Palestine Arabs.

Hence his admission to the Council today as head of the Palestine Arab Higher Committee, with a status vaguely defined by Azzam Pasha as "more than a mere observer."

END

Not Passed For Publication

12 Feb. 1.48

CAIRO, Thursday (Reuter-34). Haj Amin el Husseini, the Mufti of Jerusalem, has been admitted to attend the meeting of the Arab League Council as a full member.

end.

מ.ב. - מוסמך בהחלט
מ.ר. - מקור רציני
מ.מ. - מהימנות מוגבלת

ידיעות שבא(ע) 4.3.48

בגרעירת

מ.ר.: עבד אל-קאדר חוסייני ימסן סלאמה בהנים מאורגנים מעט במרכז. למרות היותם תחת פקודת קאוקג'י שמרבה רשמית כמפקד כללי – מרש לנגב – שטעם הועדה הצבאית של הליגה. המפקדים הנ"ל מקבלים אפתה מהליגה בסך של -.500 לא"י לחדש. המרמתי מצדו מוסיף 1600 לא"י לחדש לע.ק. חוסייני.

מ.ר.: בכדי לשמור על מעמדו מפריץ המרמתי את גאמביר לבצע פעולות נגד היהודים, מבלי להתחשב בתכניות הכלליות של קאוקג'י. יתר מזאת: הוא משתדל להרבות קשרים בפני הקצינים העירקים שבא"י ולהכשילם – למען יותקלו בקצינים א"יים מבאמבי-ביתו.

מ.ר.: ב-26-28.2 הגיעו ליפו תגבורות לוחמים זרים בס"ה: 100 עיראקים ו-60 יוגוסלבים. המפקד העיראקי של יפו מבטיח הבאת מאות רבות של לוחמים נוספים.

מ.ר.: בקלקיליה מכינים כ-150 מקומות לינה לצבא שצריך להגיע.עד 1.3.48 לא הובא צבא לעירה.

מ.ר.: בבית-שאן כ-200 לוחמים זרים.

תברבה

מ.ר.: ממשיכים לתכנן התקפות קשות על האוניברסיטה ו"הדסה". בואדי ג'וז (י-ם) בתקבל נשק רב.

מ.מ.: בבית-לחם מתרכזת כנופיה גדולה המתכננת התקפה על תלפיות, מקורי-חיים והסביבה.

מ.ר.: לפי דברי קצין צבא בריטי, יבקרם הצבא הערבי להבא בתכסים של תעיסת הצטלבויות דרכים בכדי לשתק את התחבורה ולנתק יישובים. בין המטרות הראשונות: הצטלבות דרכים בקרבת סג'רה, בקרבת צמח, ליד כפר תבור ובית-שאן.

מ.ר.: חסן סלאמה עומד לצאת השבוע, לדרום הארץ: מסמיה-מג'דל-עזה, בכדי לארגן התקפות על היישובים והשיירות בנגב.

בשק ראמרבים

מ.ר.: כתב אמריקאי, שבקר בסביבות טול-כרם מסר: האימון הצבאי במחנות האימונים הערביים איננו עומד על רמה צבאית אין משמעת ודיוק צבאי. הנשק שבידי המגויסים איננו אחיד, דבר הגורם דאגות רבות למפקדים הראשיים של הכנופיות.

מ.מ.: ברמאללה מתנהלים אימונים מזורזים ע"י קציני צבא אנגלים ועבר ירדנים. הנשק הוא רב: מרגמות, רובים מסוגים שונים, ברנים ומכונת ירייה אחת. מתנהלים אמונים ליחידת קומנדו גדולה, ע"י חיילים סורים שגרו במקום עוד מלפני המאורעות.

מ.ר.: מיניסטריון ההגנה המצרי שיגר לצ'כוסלובקיה משלחת לקניית נשק עבור הצבא. כן מדובר על קניית מכונות להקמת תעשיה לנשק קל במצרים.

מ.ר.: עריקת המגויסים בקלקיליה היא בערך זו: הקצין העיראקי, המסובב על המגויסים, מודיע יום קודם על קיומם של המגויסים ובל המשך בא. המתאמנים נושאים את נשקם הפרטי, לפעמים עושים תרגילי-סדר, בעיקר קליעה למטרה בכדורים חיים. ברצות המפקד למדגים כרוך נבון – אין לו אזנים קשורות. הכל משתדלים לירות בבת אחת לאותה מטרה ולרוץ בגמרים הדברים במרישת חלק מהמתאמנים. הם בוחרים לעצמם מטרה מסויימת ויורים בה.

חדים

מ.ר.: בהתקפה על ואדי ג'וז (י-ם) 26.2 נהרגו ונפצעו 30 ערבים, 4 בתים נהרסו. התגבורות לבית-לחם ובית ג'אלה שבאו בנסיעה מ-28.2, דרישתם היתה שמירה קבועה לאורך הדרך, בעיקר מול ארגונה ורמת-רחל.

מ.ר.: בעיר העתיקה בי-ם שורר חוסר עבודה גדול. בעיר רעבון נשים וילדים רבים משוטטים ברחוב, בעיקר מורגש מחסור בקמח ולחם. המעות השערים מחריפה את המצב. ב-27.2 היתה הפגנה נגד הועדה אלערביה. המפגינים נתבעו מלסבול עוד זמן מועט עד בוא הגאולה.

במשחים
1. מפצה-הבית על בית סלה-חמשה (27.2). 2. התקפה על שיירה גת במולדה' 3. התקפה על שיירה ליד בית מורים

סגא (א)
נע״מ (אליצור-יובב)

2.3.48

הנדון: התקפה על שירה בת בפלוג׳ה.

(פרטים נוספים למכתבנו בנדון זה מ-26-29.2)

ממקורות ערביים מהימנים:

בהתקפת משורין יהודי על אוטובוס נוסעים שנסע מעזה במגמה
ב-24.2 ע״י ברברה נהרגו שלשה מערביי פלוג׳ה. בהלויותיהם הועברו עוד
באותו יום לעירה. בפלוג׳ה ובכפרי הסביבה היתה ״פזעה״ ובשלש מאות
ערבים מזויינים התרכזו בפלוג׳ה. הדרכים מיד נחסמו והחלו בבנית עמדות
ע״י תעלות חפורות ובפתיחה אשנבי ירייה בבתים קצוניים. נצמו על המלאכה
מליל עבד אל רבי מפלוג׳ה, שייך עוד מעיראק אל מנשיה והבוב אל ונחיידי
(?) מערב אל והיראה ע״י עיראק אל מנשיה.

למקום הגיע גם המפקד המצרי במחוז עזה. תאורו גובה בינוני,
שער ופנים שחומים. לבוש מכנסי בריצ׳ס ומעיל חקי, כובע עם מצחיה בזה
הנהוג בצבא.

הנ״ל בא במכוניתו הפרטית והביא אתו כמות חמושת אנגלית
וגרמנית. סייר בעמדות ונתן הוראות לשמורים והקונים וקבל את הפקוד לידיו.

ב-25.2.48 בבקר כשהופיעה השירה נפתחה עליה אש חזקה ואחת
המכוניות נפגעה, הנהג ועוזרו שקפצו ממנה נמצאו והוצאו מן המקום ע״י
המשורין. השירה הסתובבה וחזרה לבה.

המכונית שנתקלקלה ונשארה במקום הוצתה אח״כ ע״י אנשי פלוג׳ה.

באותו יום הגיעה לפלוג׳ה חבורה נוספת של אנשים ונשק, מכוונת
שמגדאר הגיעה מיונס עבד אל פתאח אל עזי מבית ג׳יברין ומקלע ברן מהאב׳
יצחק מחברון.

בשעות הצהרים הגיע לפלוג׳ה צבא בלוית סרג׳נט אבו נר ממשטרת
עיראק סוידאן. הם נהלו מו״מ עם המפקד המצרי אשר סרב לפתוח את המסמונים
לשירות יהודיות דרך פלוג׳ה. אז חזר הצבא. המצרי סער בעיראק אל מנשיה
וחזר במכוניתו הפרטית (מספר לא ידוע) לעזה.

ב-26.2 הגיע לפלוג׳ה מושל המחוז ונפגש עם ראש העיריה שייך
מחמד עווד ומובחרי הטה, ברתיה, עיראק סוידאן, עיראק אל מנשיה וסומיל
והודיע שברצונו להעביר את השירות דרך פלוג׳ה. היה מתורגמן ערבי בוצרי
בשם מיו. הערבים הודיעו כי הם חוששים שהיהודים יפוצצו את השיך של
פלוג׳ה ועי״כ הציעו כי השירה תסע דרך שדה התעופה פלוג׳ה. לכך הסכימו
והשירה נסעה בדרך זו. בהגיעה לכרתיה נורו עליה יריות ומתשובת הצבא
נהרג ערבי אחד ושניים נפצעו.

ב-25.2 מיד לאחר ההתקפה בפלוג׳ה נשלחו מפלוג׳ה לג׳סיר כ-60
מזויינים במכוניות משא (האחת של העיריה והשניה של עבד אל רחמן שייך סעיד)
אללו חפרו בורות לרוחב הדרך וחכו לתבורת יהודית שתבוא ואכן כשהגיעו
לכפר שלשה המשוריינים היהודים פתחו עליהם באש מבנין בית הספר בכפר.
אבן אברהים עיסא מג׳סיר נפצע בידו ורגלו והועבר לעזה במכונית מסחר
שבאה לקחתו.

התנועה הערבית בין מג׳דל ופלוג׳ה נפסקה לגמרי, הדרך זרועה
מוקשים וישנן עמדות בכל הכפרים בדרך.

בכביש פלוג׳ה ישנו מחסום ממכוניות ועמדה שקים מוכנה. אין
רואים כל שוטר בכפר. הנשק נמכר באפן חפשי בשוק.

אנשי פלוג׳ה שלחו כמה ארגזי כדורים לג׳סיר כדי לתקוף את
השירות שינסו לעבור שם.

העתק: גבעתי
נגב
סרג׳י

2.3.48

טנא (ע)
נעים (נעמן)

הנדון: פצוץ בית מעלה החמשה.

ב-29.2 בשעה 1615 ראה הצופה שעמד על מרפסת הבנין הפונה כלפי הכביש אוטו משא ירוק מתקרב מצד יאזור לכוון בית דג'ן במהירות רבה. בהגיע המכונית ליד המרפסת פתח ערבי שישב על יד הנהג ביריות מסטן אל שני הצופים שעמדו על המרפסת. באותו זמן נזרקה מהמכונית חבית גדולה (של 40 גלון). החבית נפלה במרחק 20-25 מטר מהבנין לכוון בית דג'ן. הצופים צעקו חבית !! וירדו למטה. שאר האנשים אף הם עזבו במהירות את הבנין וכעבור רגע בערך התפוצצה החבית בקול נפץ חזק מאד מלווה הדף חזק.

מההדף התמוטטו הקירות הפנימיים של הבנין וחלק מתקרת החדרים כמו כן נפל לגמרי הקיר הקדמי של הבנין. לאחר ההתפוצצות עלו מספר אנשים לבנין כדי לבדוק מה קרה. מהתמוטטות של קיר נפצע אחד האנשים. פצוע שני נפצע בזמן ההתפוצצות כאשר קיר נפל על העמדה שבה נצב.

אחד הצופים טוען כי ראה גם על ארגז המכונית ערבי שלישי שחבש חסה שכסתה גם את פניו. אך אינם יודעים לספר כיצד נזרקה החבית בעזרת קפיץ או שדחפוה למטה. שני הערבים שישבו בתא הנהג לבשו לבוש ערבי והיו גלויי ראש.

המכונית הסתלקה לכוון בית דג'ן. לאחר ההתפוצצות נורו על הבית יריות מכוון הפרדס שמשמאל וכמו כן מהבית הירוק הנמצא בפרדס משמאל.

הערת נעים:
פורים הודיע ליושבי הבית במוקדם על זריקת חבית בשעה ארבע (אך הנ"ל היו סבורים שהכוונה ל-0400).

שבא(ע)   (אתי"א)   (ידיעת רצינית)
יבנה   2.3.1948

הנידון: **פרטים על התקפת שיירת כב' רבינת המשא ב- 25.2.48**

מקור ערבי רציני מוסר:

הפעולה נעשתה לפי הוראתו של כאמל עריקאת, בזמן העדרו של עבד אל-קאדר חוסייני מן הארץ.

מפקד הכנופיה שפעלה היה יונס עבד אל-עזיז אל-סיבאני. אנשיו היו מצובה, אל-עסור וסרים. ללא ספק שהיתה לקצין הבריטי של תחנת המשטרה של אבו גוש יד בדבר. בתחלת ההתקפה עמד על גג התחנה וצפה במשקפת. אח"כ, כאשר הגיעו הטנקים של הצבא והחלו לירות קצין אחד מאנשי הכנופיה ואמר למפקד: "סגא הדבר הזה". זה בנגוד להסכם עם הקצין". המפקד ענה לו כי הם יורים, באויר. בהמשך הקרב, כשהתברר לאנש, אבו-גוש פי הם היורים, יצאו 30 בחורים מאבו-גוש, כשהם מזויינים והתרו באנשי הכנופיה להפסיק את האש ולא יסגרו עליהם את הדרך. לאחר הקרב היה בדעתם של אנשי הכנופית לארוב לשיירת נוספת ואולם אחרי [redacted] איום אנשי אבו גוש עזבו את המקום.

בלילה חזרו חלק מהם ושרפו את שתי המכוניות שהתקלקלו. בהתקפה נהרגו 2 מאנשי הכנופיה. אחד מאל-עסור, בשם מוסא עקאב. השני מעבר-הירדן. לדברי המודיע השתתף לפני כן במערכה של בית-סוריק והרג 4 אנשים.

העתק לקפו"ד

ס/בג

2015ב

לסנא(מ-ב) 3.3.48

אבנר

מוסמך

הנדון: אבר־גדיר פול על רצח השמונה ליד
מקוה-ישראל

מפי קצין הקשר של חברת החשמל עם הצבא:

אבר־גדיר־פול, המשמש באופן זמני כמפקד הדיביזיה המוצנחת כולה, (כרגיל רק מפקד הבריגדה - השלישית) מסר למודיענו, כי חקר 5 קציני צבא שלו שהיו מעורבים בענין השמונה שליד מקוה-ישראל.

חקר כל קצין לחוד והנה תוכן הדברים שכולם מסרו:

מכונית משוריינת יהודית דמתה להעלה משוריין ערבי, חמשה ערבים נפצעו. המקרה היה ליד מקוה-ישראל. הצבא שבא לעזרת הערבים הפצועים הותקף ביריות מבית שלא רחוק ממקום. הצבא ניגש לבית ואז יצאו ממנו 12 יהודים בלתי-מזויינים. הצבא גילה בדוד שבתוך הבית נשק. הצבא לא לקח את הנשק מידי היהודים. אנשי הצבא אמרו ליהודים שילכו למקוה-ישראל ואת הנשק מסרו למשוריין של המשטרה על מנת שיוחזר למקוה, (באותה שעה לא היו ערבים במקום) אולם היהודים חזרו לבית. אחר כך קרה הרצח.

פול אומר שכתב על כל המקרה למק-מילן ומק-מילן בוודאי ימסור על כך לסוכנות היהודית. פול אמר, כי הוא רואה החרמת נשק מאנשים שבאיזור מסוכן כמעשה-רצח, ולא נתן כל פקודה להחרים נשק. פול אמר למודיענו כי הוא מסכים שהמודיע יברר במוסדות המוסמכים על המקרה ופרטיו וימסור לו הכל.

לסברי מודיענו. פרל איש ישר ונרסה
להתקרב ליהודים.

אם יש צורך בטפול בענין מקורה-ישראל
נבקש הוראות ברורות.

דג/ג.
העתק:קריה.

pok

סנא(מ)
יבנה

(תמר/יאיר)

רציני

3.3.48

הנידון: יחסו של אלכס ג'וזי להתפוצצות ברח' בן-יהודה.

מפי פקיד יהודי מהימן בשרות השדור:

Josey and Thetford are both absolutely convinced that the Ben Yehudah street bomb was planted by British security personnel. They are both deeply ashamed.

On the day of the explosion Josey viewed the street and was greatly shocked. He gave our informant carte blanche in reporting the entire affair. He ordered a special broadcast at 12oo N. The material for the broadcast was collected by Avocado from Cnesseth and this source was authorised by Josey who said "Get your material from any source at your disposal".

1.P.M: Thetford informed Avocado that the text of the story claiming that "It was unbelievable that British Security personnel were responsible for the explosion" was personally written by the High Commissioner and sent to Stubbs. This text was broadcast by order of the H.C. at 1.30 Josey said it was utter nonsense but it had to go through asthere was no time to argue the point before the broadcast.

6:00 P.M: Josey gave orders to report the rest of the story but to omit the "Unbelievable" paragraph. The H.C. was very angry and told Stubbs to tell Josey that the paragraph in question must be broadcast at 9:30. In additon, he wanted a written report to be submitted to Fox Strangways as to why the paragraph had formerly been omitted. Josey refused to pass the disputed paragraph and to write the required report, as it went against his professional acumen to pass such a point. He obtained Samuel's backing on his stand.

Fox Strangeways told Samuel that Josey would be dismissed if he disobeyed the H.C.'s orders. Josey's reply: "O.K.".

The matter has been dropped, but marked tension between Josey and Fox Strangways remains.

According to Avocado, Josey's behaviour in the entire affair was exemplary. He has also refused to broadcast the parliamentary statements attempting to whitewash the security forces in this affair.

העתק לשילוח
כ/מ.

[redacted]

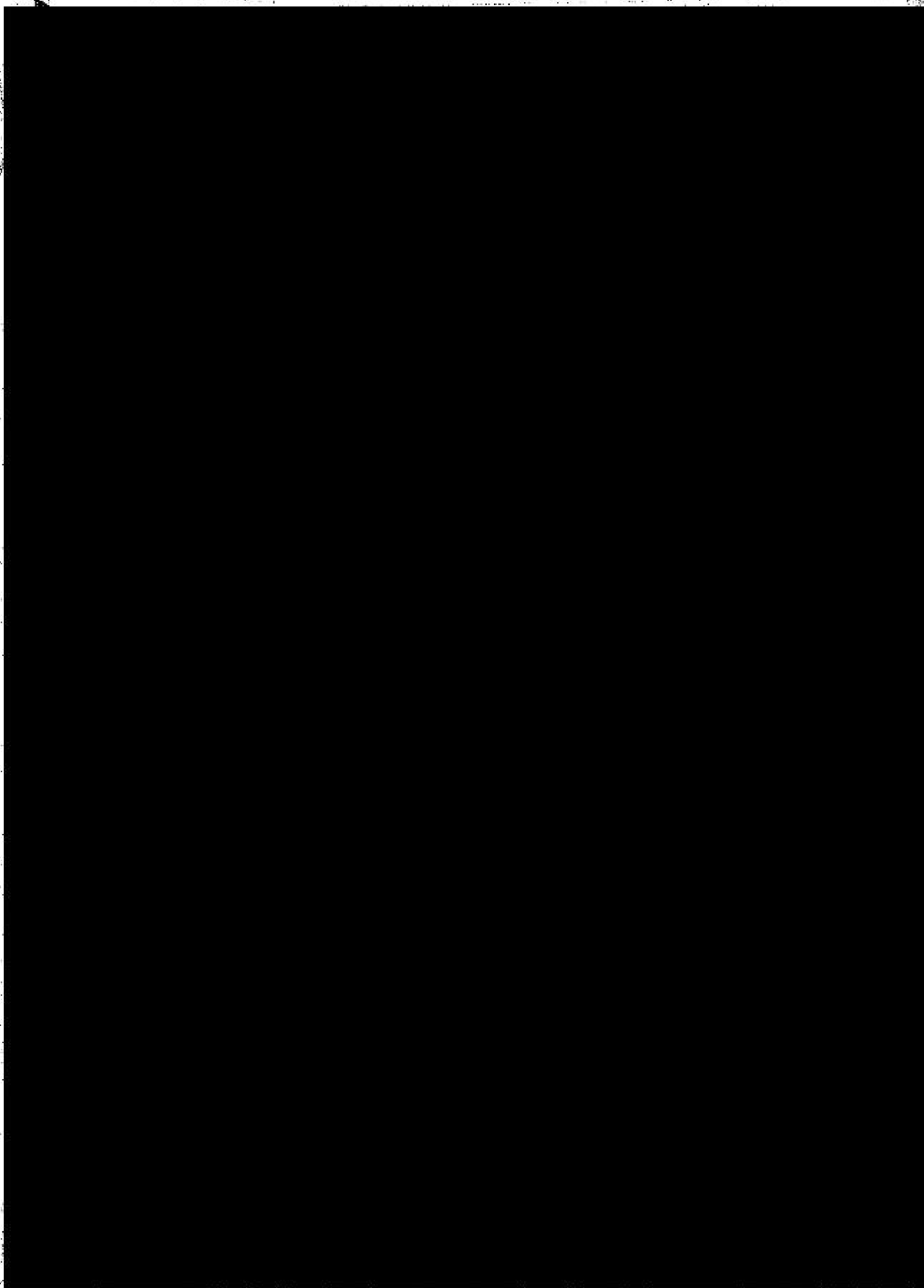

[redacted]

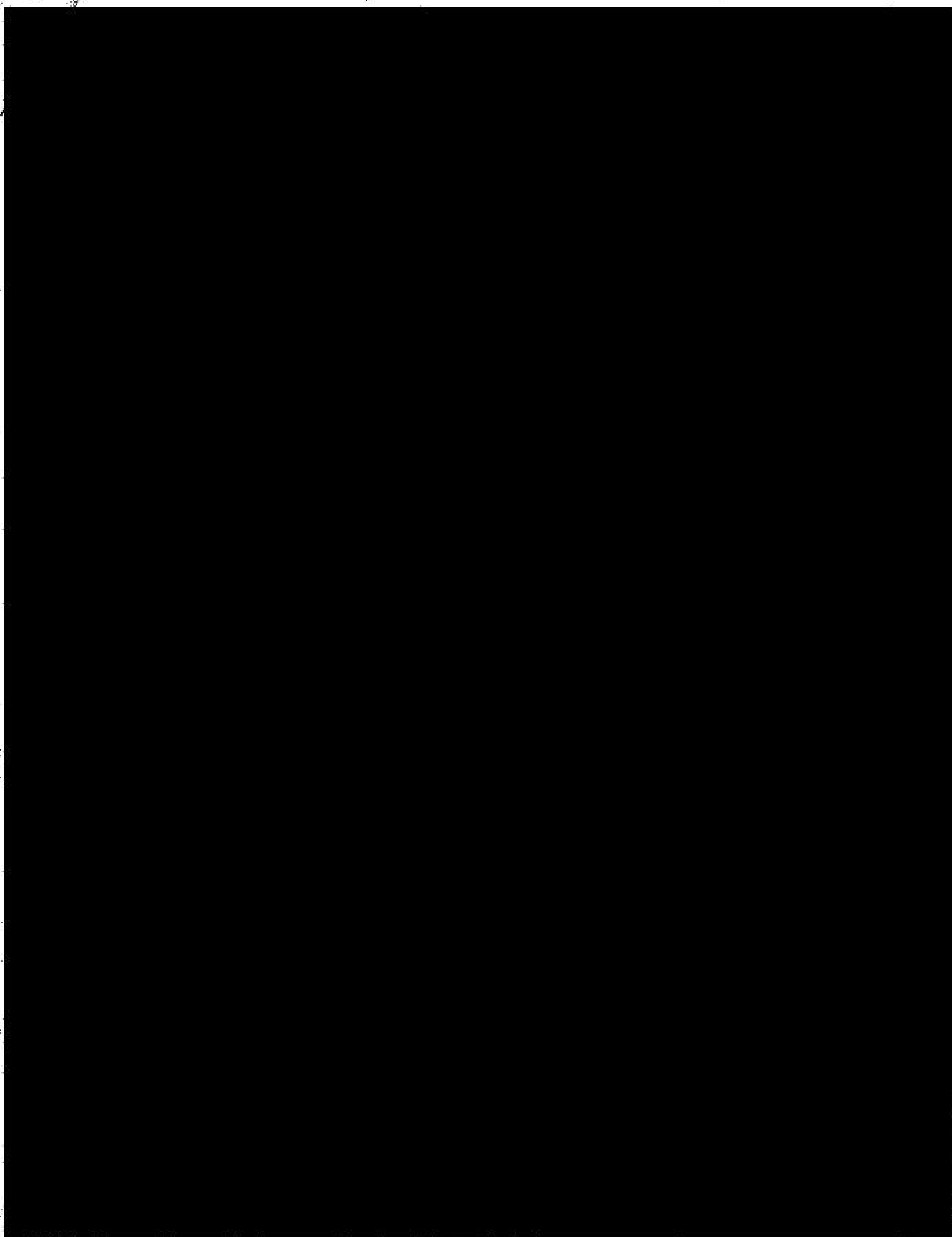

S211.

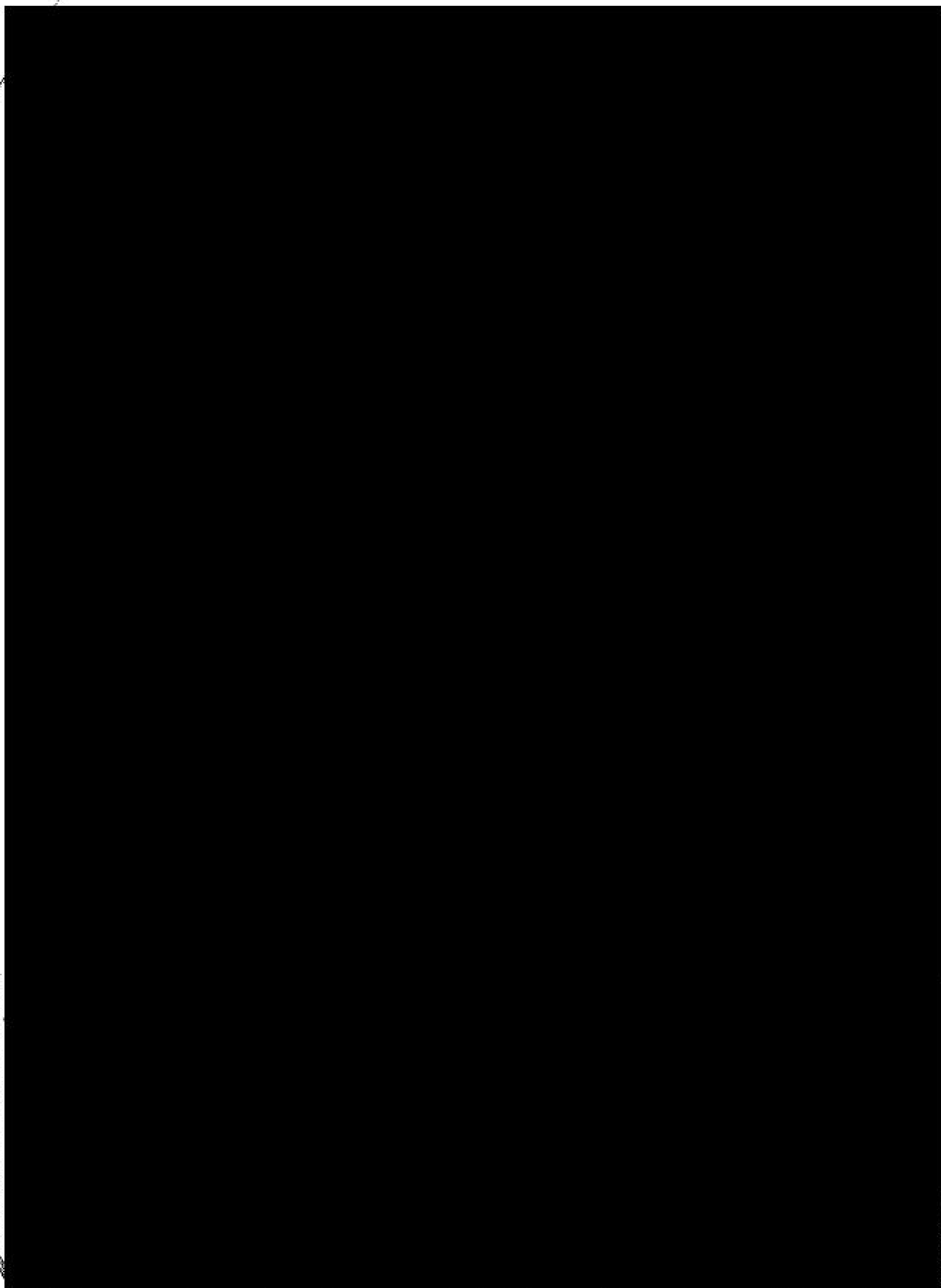
[redacted]

[redacted]

סודי!
מוסמך
26.2.48

(תאדום/גראפ)

שנא(ע)(ס)
יבנת

הנידון: תמצית העתונות העיראקית

ראוי לציין שרשימת מקבלי התמצית בכללת ירושלים בין בירות ערב – דבר המציין את יחס המחלקה למזרח התיכון – לעבין א"י.

העתק לשילוח

ס/ם.

RESTRICTED

AIRGRAM

FROM BAGHDAD
DATE: February 2, 1948.

Secretary of State,
Washington

A-47 Baghdad Press Summary, January 25-31.

IRAQIS REBEL; JABR OUSTED. Iraq's relief at apparent scrapping of revised Anglo-Iraqi treaty by Regent previous week was shortlived. Primin Saleh Jabr returned from London negotiations saying Iraqis didn't understand and that treaty would be given Constitutional treatment. According to Al Ittihad, "A brillian page in Iraq's history has been marred by the Prime Minister's statements." Public clamor resumed. Despite "mass arrests", suspension of newspapers "provocative government propoganda leaflets," threats broadcast by Primin, and finally open gunfire by government police, Iraqis staged demonstrations which government could not control or suppress. On Jan. 27, which date Iraqi parties hope to memorialize, according to Saut al Ahrar 100 demonstrators were shot dead and 361 wounded. That night HRH, the Regent, himself broadcast announcement of Saleh Jabr's resignation. Next day collosal procession with what Al Zaman estimated at 250,000 mourners moved through Baghdad's Rashid Street "behind martyrs being carried to their final resting place." Whole affair was described by Saut al Ahrar "United as never before, the Iraqi people arose in protest.... No violence perpetrated by the authorities could subdue the feelings so long pent up." Al Akhbar said, "The people have overthrown a dictatorship which lasted only 24 hours." Al Zaman heralded dawn of new era wherein foreign powers "should seek the cooperation of the people rather than rely on a small group which ascends to power over the corpses of their countrymen." "We are no longer cannon fodder for the British Commonwealth," said Al Saa adding, "British interests mean nothing to us if they are separated from our interests."

POLITICAL PARTIES GAIN IN IMPORTANCE. Iraq's three political parties, notably the Independence Party, which were foremost fomenters of anti-treaty demonstrations gained new strength. "Henceforth," said Al Hawadith, "the parties must be taken into consideration and consulted for they have proved themselves a political force." During 36 hour delay in forming of new cabinet, parties issued joint manifesto warning of further troubles if new Primin would be man of "of the old mentality." They also presented six demands including forthright rejection of treaty and dissolution of Parliament. When latter was not promised Liberal Party refused offer to have representative on new Cabinet. Independence Party accepted offer, however, and its leader took cabinet post. National Democratic Party was not invited.

ALL-STAR CABINET FORMED. New cabinet included galaxy of dignitaries (three of them ex-Premiers) known for outstanding statesmanship and independent thinking. Described by Al Hawadith as "national coalition government". Al Zaman called cabinet "the best for many years." Headed by venerable Mohammed al Sadr, new government according to Saut al Shaab "has the full confidence of the people." Even political parties approved, provided their six demands would be carried out. Al Zaman thought new government should do even more than requirements of six demands "for the country's situation is the worst possible... politically, economically, and socially." Al Hawadith thought treaty should be brought before present Parliament for rejection. In his first interview, new Primin promised "to serve the country as a soldier of right."

MISCELLANY. Al Hawadith reported that Iraqi government has sent note demanding permission to send its own forces to protect its consulate in Palestine. Report said all Arab states making similar

request, prompted by report that America will guard its consulate in Jerusalem.... After all internal trouble was over, Al Hawadith initaated renewal of editorial campaign, "reaffirming Arab determination to frustrate Palestine partition plan and to hold UN responsible for future troubles in the XXXXXXXX Middle East.... Following investigation of local educational scene, British committee headed by Sir Charles Darwin reported that Dr. Suad Niazi, brillian ypung Iraqi doctor who's at University of Minnesota on State Department scholarship, "scored the highest average among fifty competitors", and is otherwise shining in his postgraduate study featuring research in cancer".

Dorsz

File 891-PR
AHMeyer:ab

Copies to Arab capitals, London, Moscow, Tehran, Ankara, Basra

POK

שבא(מ-ע)
יבנה

(הארוס/בראש)

סודי!
בוסטן
26.2.48

ר"ב תמצית העתונות הבגדאדית מ- 4 - 6 בפברואר ש.ז., שנתקבל מהקונסוליה האמריקאית בירושלים.

מחבר הדו"ח הוא A.H. MEYER (יתכן שהוא יהודי.)

העתק לשילוח
ב/מ.

AIRGRAM

RESTRICTED

From; Baghdad
Date; February 9,1948
Date of Mailing: Feb.10,48.

Secretary of State,
Washington

A-56 Baghdad Press Summary, Feb 1-6, 1948

VICTORY FOR "PUBLIC OPINION" Baghdad press continued jubilate at ouster of Jabr government and blocking of Anglo-Iraqi Treaty. Editorials featured point that for once public opinion has gotten upper hand over old ruling clique. Sample comments were: Al Saa: "Something new has occurred in Iraq. The people have gained a notable victory settling all outstanding debts. centuries have passed in a few days." Al Yaqdha: "Contrary to all assertions, public opinion in Iraq has proved its existence." AlRai Al Am: Recent episode "shows that rulers must be conscious of public oinion and act accordingly." Saut al Ahrar: "If the few stooges who pander to the imperialists imaging they can force the people to surrender what they do not want, recent events have proved them abysmally in the dark." Liwa al Istiqlal: "The conspirators against the throne and the people have betrayed themselves. The whole world knows that that this clique headed by Nuri Said, has... consistently defied with apparent ignorance the nation's will...Nuri Said was... leader of Portsmouth gang... in the Portsmouth conspiracy... and Saleh Jabr was the obedient implement of Said's despotism...Jabr's resignation marks the bankruptcy of Said's policy and the end of his imperialistic school." Al Ittihad: "Nothing xxx ties us to Britain, neither race, language, aims or needs. We must wait for the 1930 Treaty to run its course, after which we bring our relations with her to an unlamented end." Al Hawadith: reported rumor that British Embassy staff is to be changed "for having failed to present a true picture of public feeling toward the treaty."

Meanwhile in public "fatihas" (mournings) Baghdad honored its "hero-martyrs". Political parties reportedly began campaign for 50,000 dinars to help victims families, to erect a memorial and to build a "martyr's wing" at the hospital. A movement was begun to call the approach to Baghdad's Second Bridge "martyrs square" in honor those who died in that heaviest scene of fighting. Said Saut al Ahrar: "Baghdad will remember the souls who went to meet their God complaining of sinful aggressiveness."

SADR'S "SALVATION CABINET". In his first press conference as Prime Minister, fatherly Mohammed Sadr asked journalists for "familial" relationships, asked cooperation in "calming" Iraq's upheaved political situation, xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx and said his main task is"to heal Baghdad's wounds." Two nights later in a radio broadcast, Primin announced that his cabinet had decided xx 1)to reject Anglo-Iraqi Treaty, 2) set up investigation commission to fix responsibility for deaths in recent disturbances, 3) renew Constitutional freedoms including lifting of all censorship and release of some ten newspapers and freeing 32 of 43 persons still detained, 4) investigate food crisis, and 5) concentrate on Palestine problem. These were "wise measures" according to Al Akhbar which said broadcast was "best one ever made by an Iraqi Premier". Referring to "salvation cabinet", Al Saa praised ministers for working "night and day". Treaty rejection, Al Saa said, would be example for other Arab countries. Jubilant Liwa al Istiqlal asserted that "imperialism has suffered its worst defeat in the history of Iraq". While calling announcement "timely" and "proof of the sincerity of the nationalist elements in the cabinet", Saut al Ahrar worried a) why government did not dissove parliament, arguing that 50 days proroguement xxx xxx indicated that present "phony Parliament" would continue especially since annual budget must be approved before a new Parliament can be elected; b) whether new government would encourage party life by giving attention to numerous applications for party branches now shelved in Interior Ministry.

MISCELLANY. Primin Badr promised that Iraq "will continue its traditional policy" re Palestine, while Al Zaman writer urged Palestine be given priority over Arab treaty-making at coming Arab League conference... Formmin Pachachi will head Iraqi delegation to Cairo... Press echoed Primin's eulogy that "Gandhi not only a loss for India but for all mankind".... New British Ambassador Sir Henry Mack has arrived.... Selim Mustapha Besivki, murderer decade ago of American missionary Cumberland and more recently of MP Said Agha Doski, has been sentenced to death... An Iraqi Senator, hearing news of formal rejection of Anglo-Iraqi Treaty, quipped, "Its a mistake. If it occurs to us one day to send our fleet ~~xx~~ into the Mediterranean where is it going to anchor?"

Dorsz

File 891-PR
AHMeyer;ab

Copies to Arab capitals, London, Moscow, Tehran, Ankara, Basra

AIRGRAM

Copy to American Consula

[redacted]

[redacted]

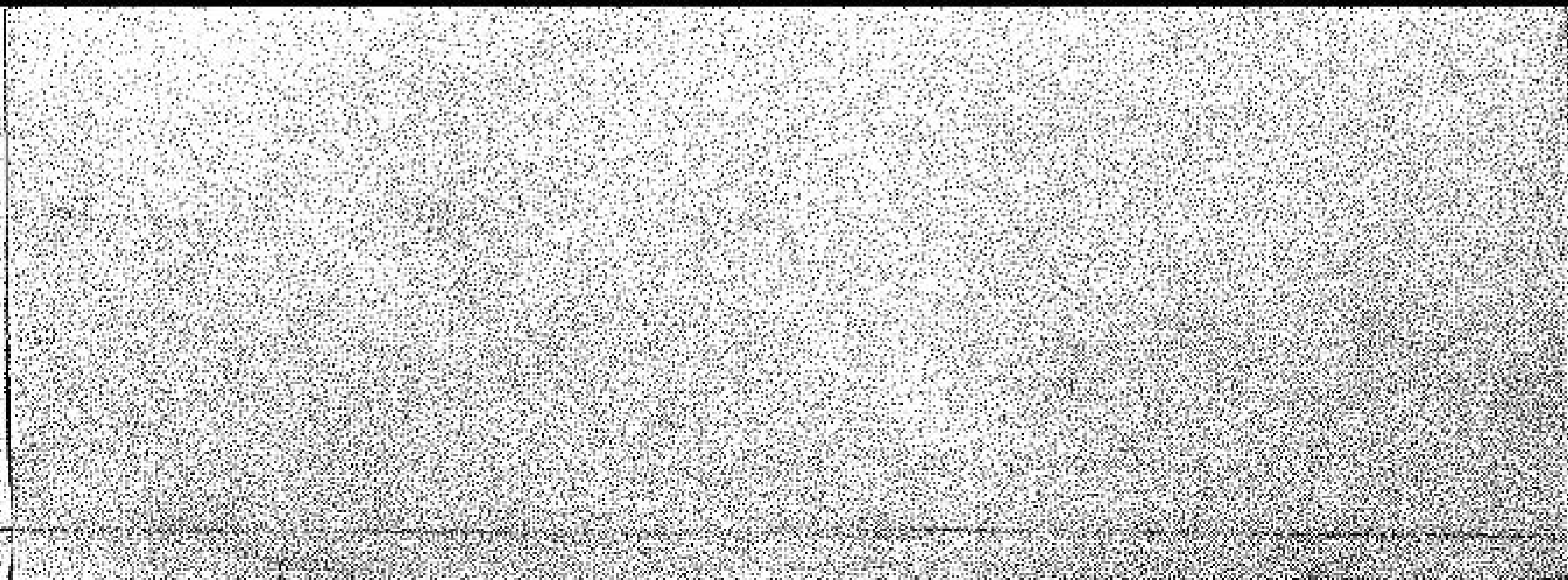

25.2.48

(1/A)

למנא
מחירם /מ

הנדון: פקידי נמל חיפה.

מצ"ב מכתב מאת מנהל הנמל בחיפה למנהל הכללי על הנמלים בארץ, בנוגע להשארת הפקידים הבריטיים עד גמר הפנוי הצבאי.

ור/ב

Friday,
13th February, 1948.
service after the
1948.
Haifa will be
until the completion
full existing staff
can be retained)

SECRET.

PMH/MAND/P/1/11.

Friday,
13th February, 1948.

General Manager.

Termination of the Mandate - Service after the termination of Mandate.

Your CSO/Mand/P.4 of 11th February, 1948.

So far as can be foreseen, the Port of Haifa will be required to work at or above its full capacity until the completion of the Military evacuation. That being so, the full existing staff of expatriate Officers would be required (if they can be retained) until the last.

Port Manager.

שבא(ע)
יבנה

26.2.48

הנידון: תעמולה ערבית

ר״ב חמר תעמולה שהוצא ע״י הועד הערבי העליון. חמר זה נשלח לכמה עתונאים, אך לא הגיע לתעודתו.

ס/מ.

Notice to Press Correspondents

Foreign correspondents are kindly requested not rely on, or take notice of rumours and reports circulated to them by irresponsible reporters or others, especially with regards to the activities of A.H. Committee; its various branches and organizations. For any such information they should please apply to the general Secretary of the Arab Higher Committee at telephone No. 4418 or 5597 or to the Director of the National Orientation Section Tel. No. 4418.

Director (N. O. S.)

A. H. C.

No. 4418 — P. O. B' 1269

NATIONAL ORIENTATION SECTION

Reference D A /3 — Jerusalem, 21 Februery 1948

In The Dark:

U N O circles maintained strict secrecy over the date of departure to Palestine of the first group of the staff of the Partition Commission. Photos of these gentelemen are not to be published, and it is understood that the Palestine Government will arrange for them to stay at king David Hotel, the H. Q. of the British army.

The names of this group, their faces and identities will be kept in the dark. If they travel in Palestine - possibly to Tel Aviv - they have to be locked up in a dark heavy armoured car.

Such a state of affairs should not be explained on the basis of security only Just from the start, much was done in the dark halls of UNO to secure the two third majority, but work in the dark will not succeed in Palestine.

U N O was warned of the undesirable results that would follow the partition plan, but those who did not care for the impossible situation in which UN-O would find itself had the upper hand.

A human being is liable to be misled, and commit mistakes. Members of U N O are human beings. That liability to commit mistakes is, however, balanced by the courage to rectify them. May we hope that UNO would have that courage.

Work in the dark must always have something sinister behind it, and to go out to „ Light „ may be somewhat dazzling, but in the end it leads to truth.

Stages of Development:

A hisrorical survey of the Zionist movement reveals the following stages: -

(i) unsuccessful attempts to secure recognition by the Turkish Government before world war 1.

(ii) Convincing Great Britain to issue the Balfore Declaration, thus breaking the promises given to King Husein on behalf of the British Government by Macmahon. Then a followed a period of 25 years of cooperation with the British.

(iii) Attacking England and looking for new allies on the assumption that England is no more a first rate power.

(iv) Double dealing, to win America and Russia at the same time - thus getting the U N O. recommendation of partition.

(v) Bankruptcy, political and economic and a myth of Jewish state.

(vi) Consulting the protocols of the Elders of Zion for a new movement to undermine U N O and bring a third war.

The Arab Triangle:

The Area of Nablus - Tulkarm - Jenin is now under complete control of the Arabs. Life in this "dangerous" triangle is going on as smoothly as can be desired. Security and order are well kept. A police officer at Nablus made a comparison between the number of offences committed in that area during Jan. 1947 and Jan 1948. He found a big drop in cases of breaking of the law

Social services are going on efficiently and prices are moderate due to the organized supervision of distribution.

This area has a fighting man - potential of about 30000 who could be called to arms in about 48 hours said the Chairman of Nablus National Committee.

And the Jewish Captal:

The following are examples of what is an every-day experience of the inhabitants of Tel-Aviv

(1) "An unsuccessful armed attempt to rob the offices of the Tel-Aviv contractor Abramskin of 23 Prong street took place yesterday. Three armed Jews believing the office to contain the wages of the labourers attacked the place and searched the office. They found nothing.

(2) The Central Bank, a subsidiary to Ashrai Bank transferred their central offices from Jerusalem. Palestine.

"is that the first example for deserters to follow„ asks the Jewish paper Haboker.

Yes. Relax the fascist grip of the Jewish Agency and you will have examples on a bigger scale.

905

סודי!
מוסמך
26.2.48

(מקרי/ גראש)

סגא(מ)
יבנה

הנידון: הקונסוליה הפרסית

התנהלה שיחה טלפונית בין הקונסול הפרסי, בנס, לבין עורך אד"יפע; עורך אד"יפע שאל כנראה, אם הקונסול קרא בעתונות הערבית, על האיום שלח"י שלה כביכול לקונסוליות זרות המסייעות בידי הערביים; אם הקונסוליה הפרסית קיבלה איום מעין זה, ומה בדעתה לעשות?

הקונסול הודיע שלא קיבל כל איום כזה; הובא לו גליון אד"יפע הנרגע בדבר, ושם קרא הקונסול על אזהרה מצד לח"י, שסטגדים המסמשים עמדות לא יחשבו כמקומות קדושים; ושראשי הממשלות של ארצות ערב ייחשבו לאחראים לגורלם של יהודי ארצותיהם.

בתשובה כנראה לשאלת עורך אד"יפע הודיע הקונסול שאין בדעתו לעשות שום דבר, אם מבקשים לספר על מסגדים שלא יוזקו הרי יש ברירה אחת; לא לירות מהר וכן משיים מושלי ערב לא לפגוע ביהודים. שיחה דומה התנהלה בין הקונסול לבין מערכת פלסטין.

השיחה טלפונית שלישית, כנראה עם מוסדות בטחון ערביים, הודיע הקונסול שאין לו צורך בכל סידורי שמירה מיוחדים.

בתשובה , כנראה, להצעה שיקבל שומרים ערביים, אמר: לא, אינני זקוק אף לשומר אחד מכם.

העתק לשילוח
ב/ס.

שכא (מ)   (מאם/יאיר)   מוסמך
יבנה   26.2.48

הנידון: מכירת הרכוש הגרמני בארץ.

המפקח על רכוש האויב עומד להציע מכירה את הרכוש הקרמני בארץ. סבורים שהצעה זו תופיע בעתונגים בעוד שבועיים.

הרכוש יועמד למכירה לפי סדר זה:

אזור כפרי: ולדהיים, בית לחם - כפרים בגליל.
בויהרטוף - ע״י כפר סירה באזור חיפה.
וילהלמה - בכביש פתח תקוה-ולוד.

אזור עירוני: ירושלים. חיפה יפו, נצרת, טול קארם.

לעת עתה לא ידועים פרטים על סדר המכירה אולם סבורים שההודעות על מכירה זו תופיע בזה אחר זה לפני הסדר הנ״ל.

הערת יבנה: בקשר לענין זה תעברנו זה מכבר הוראות מפורשות שנמסרו מן המזכירות xxxxx למפקח על רכוש האויב.

העתק: שלוח

ב/ח

[redacted]

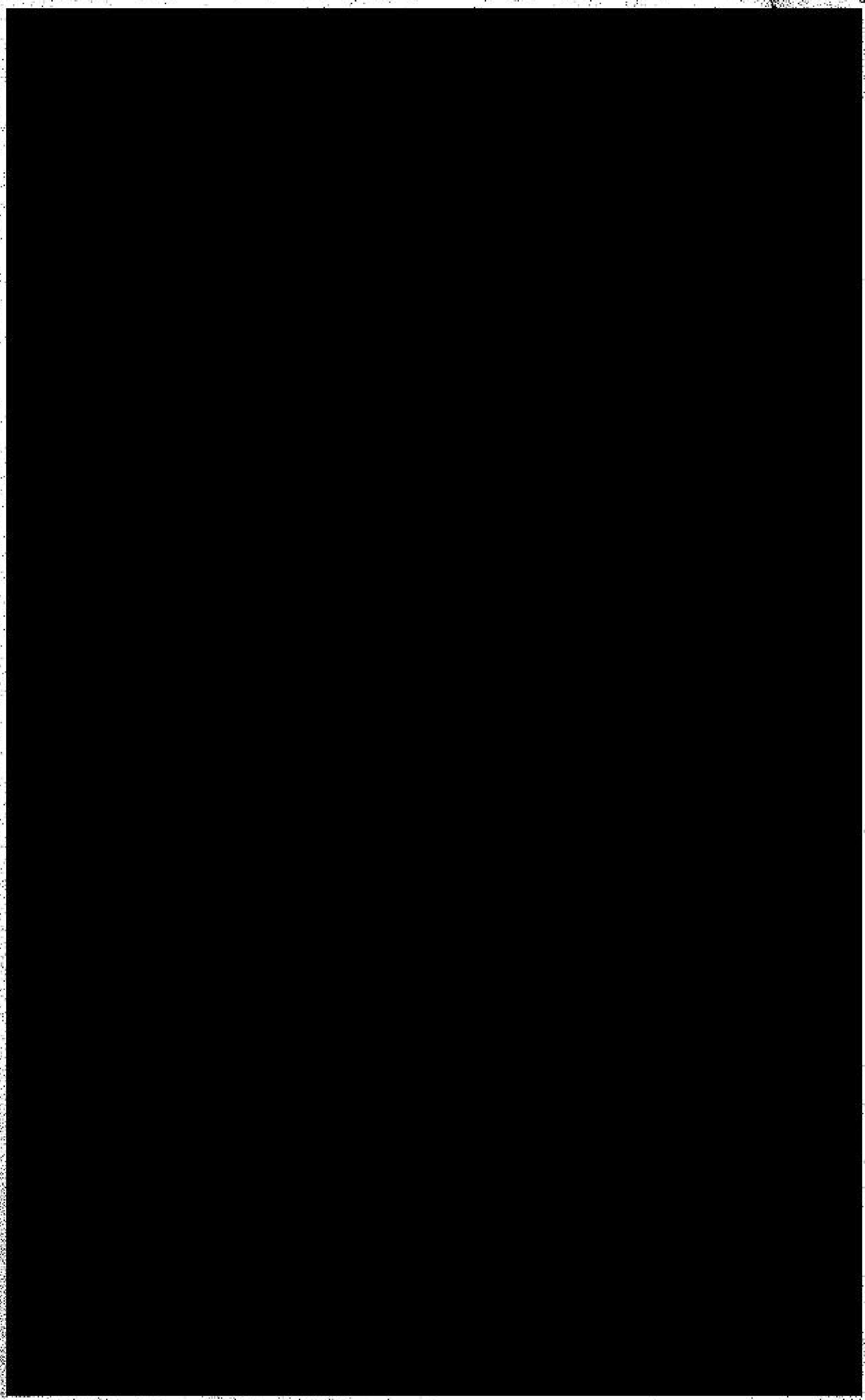

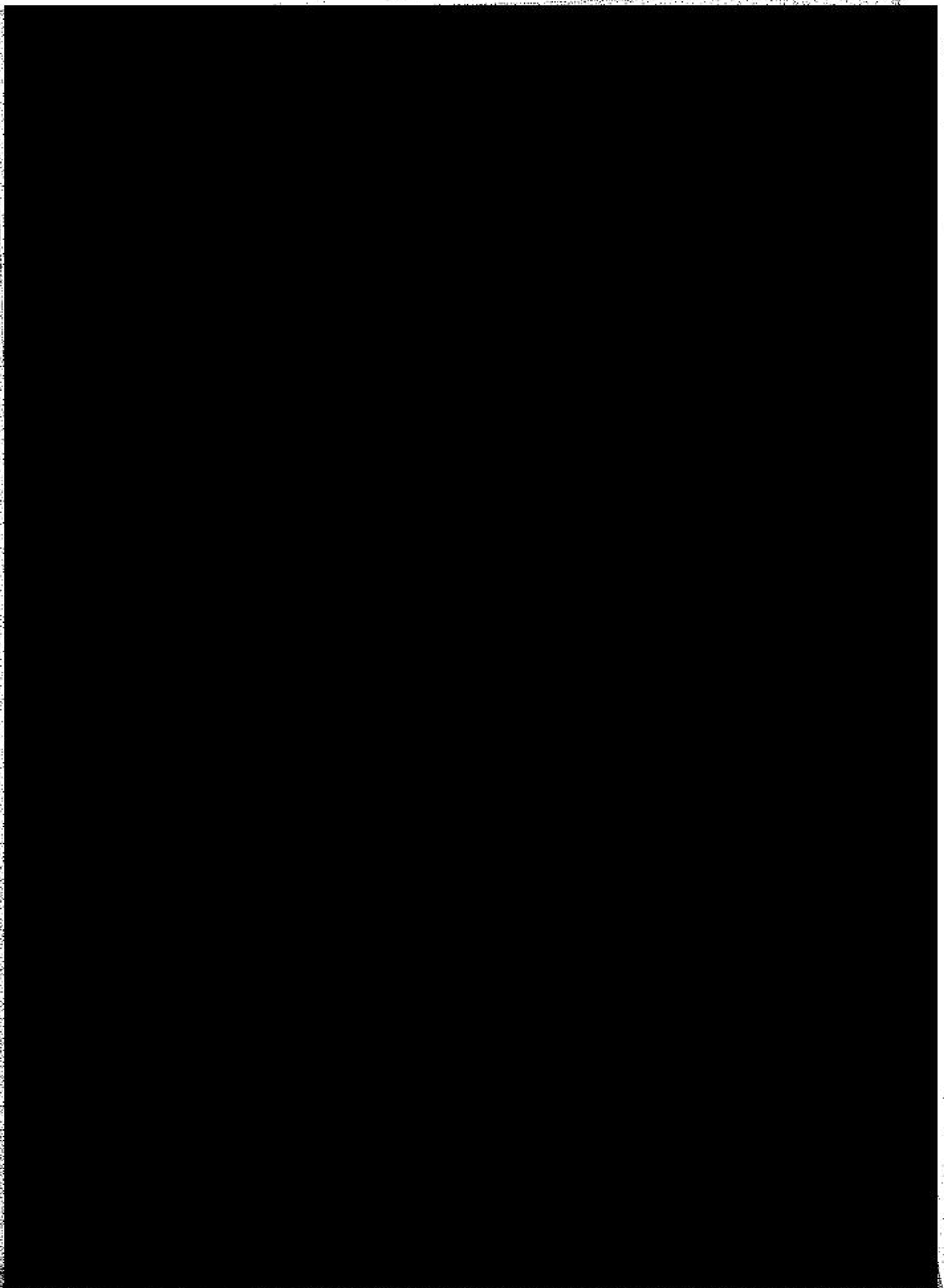

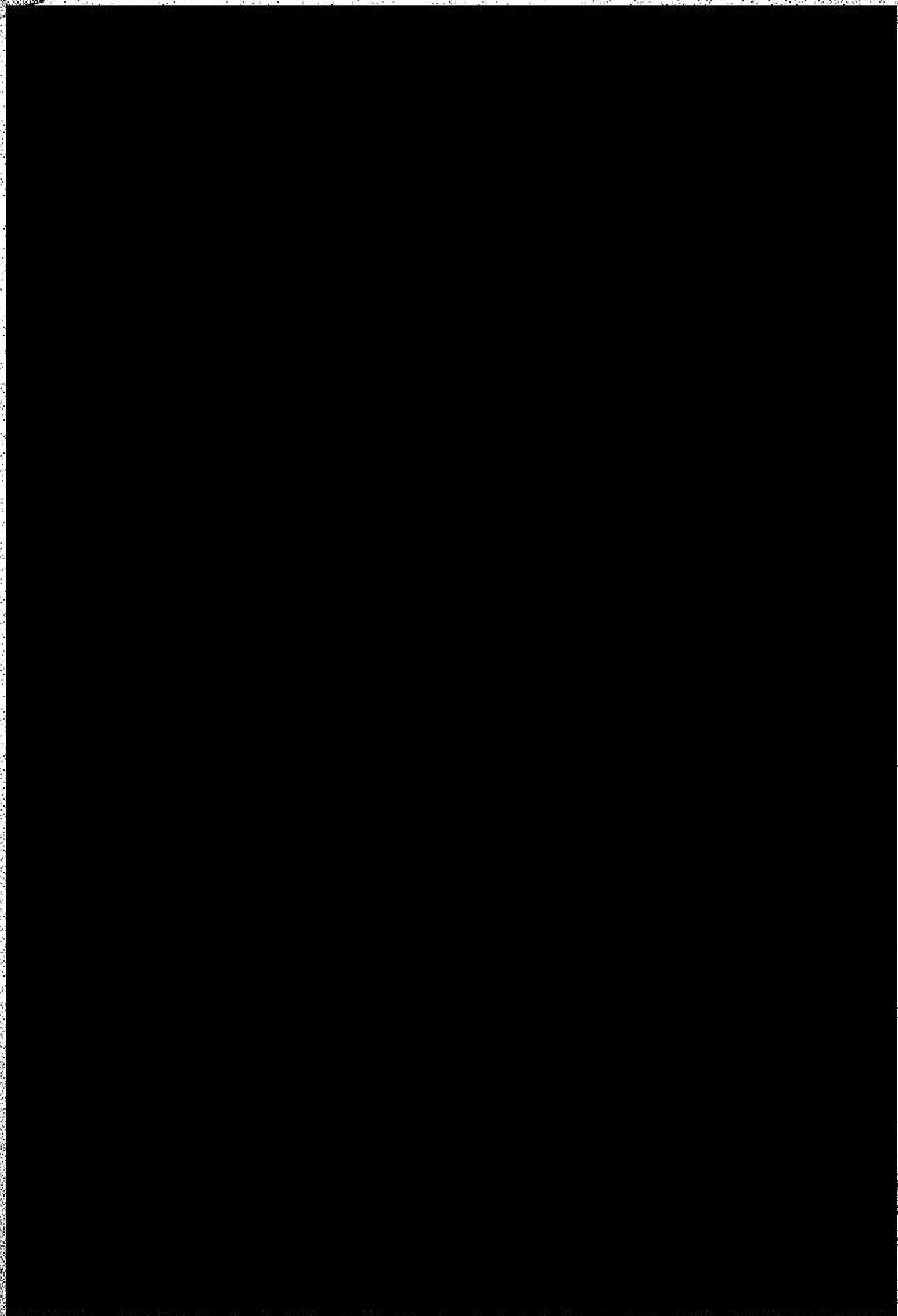

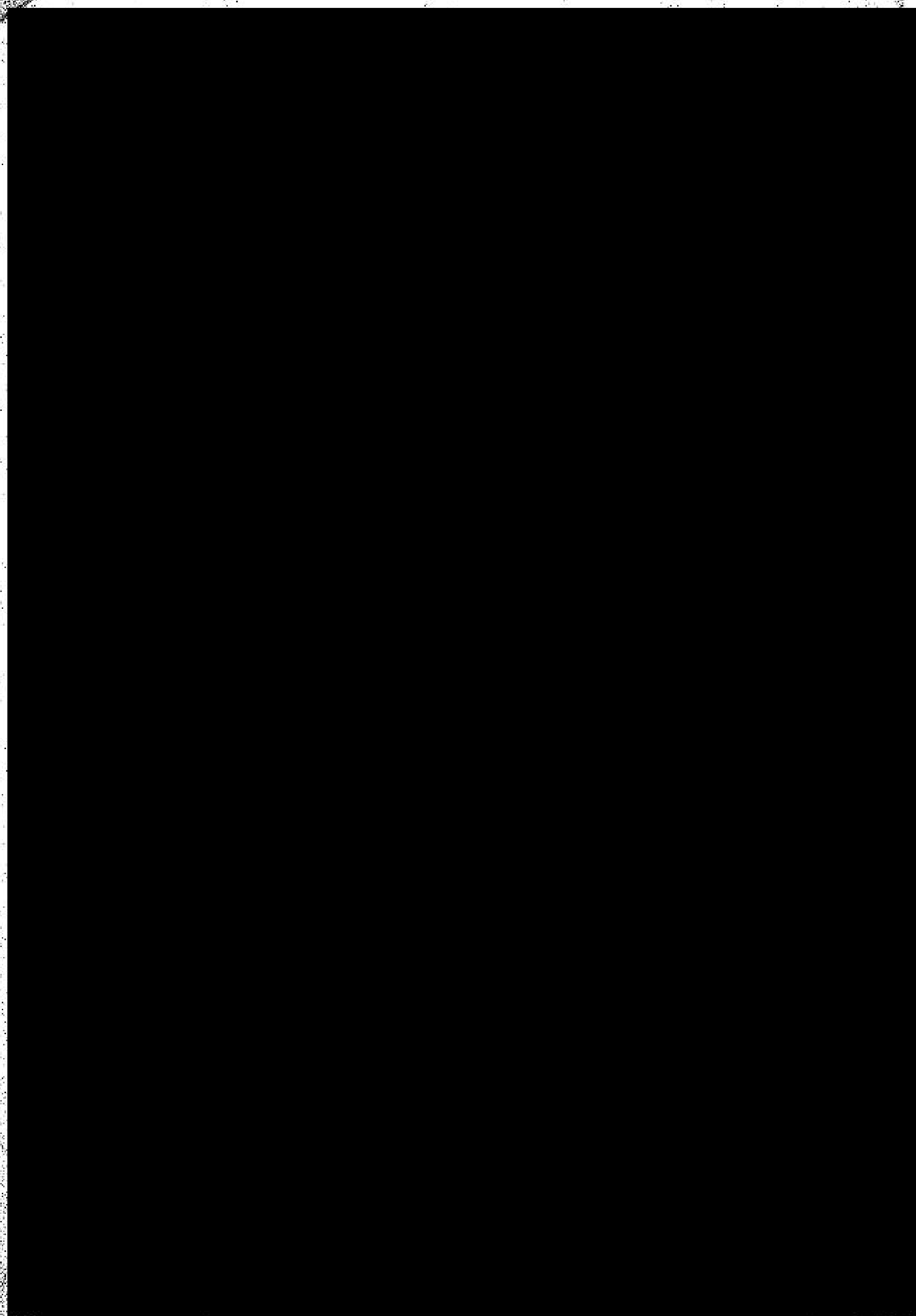

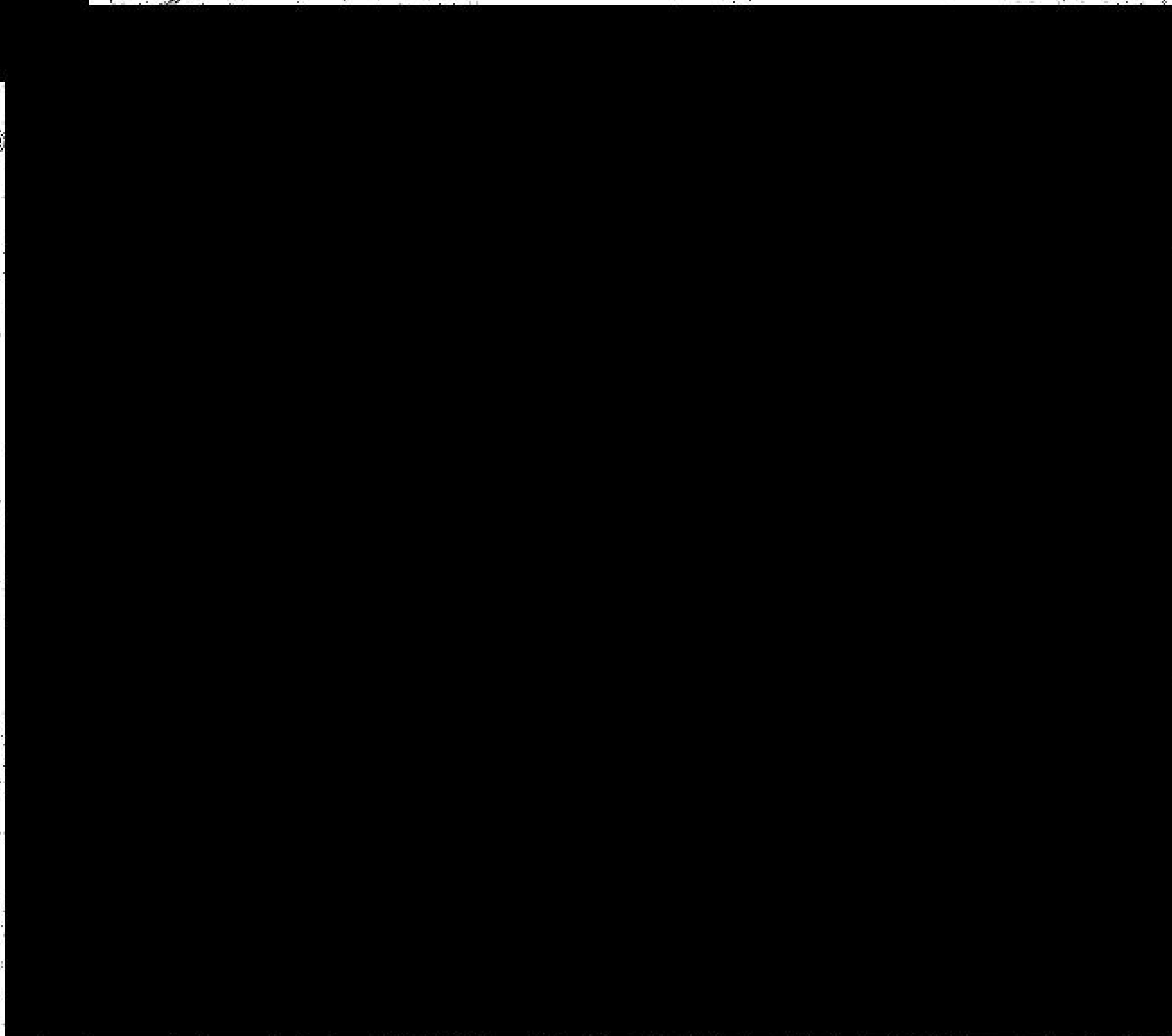

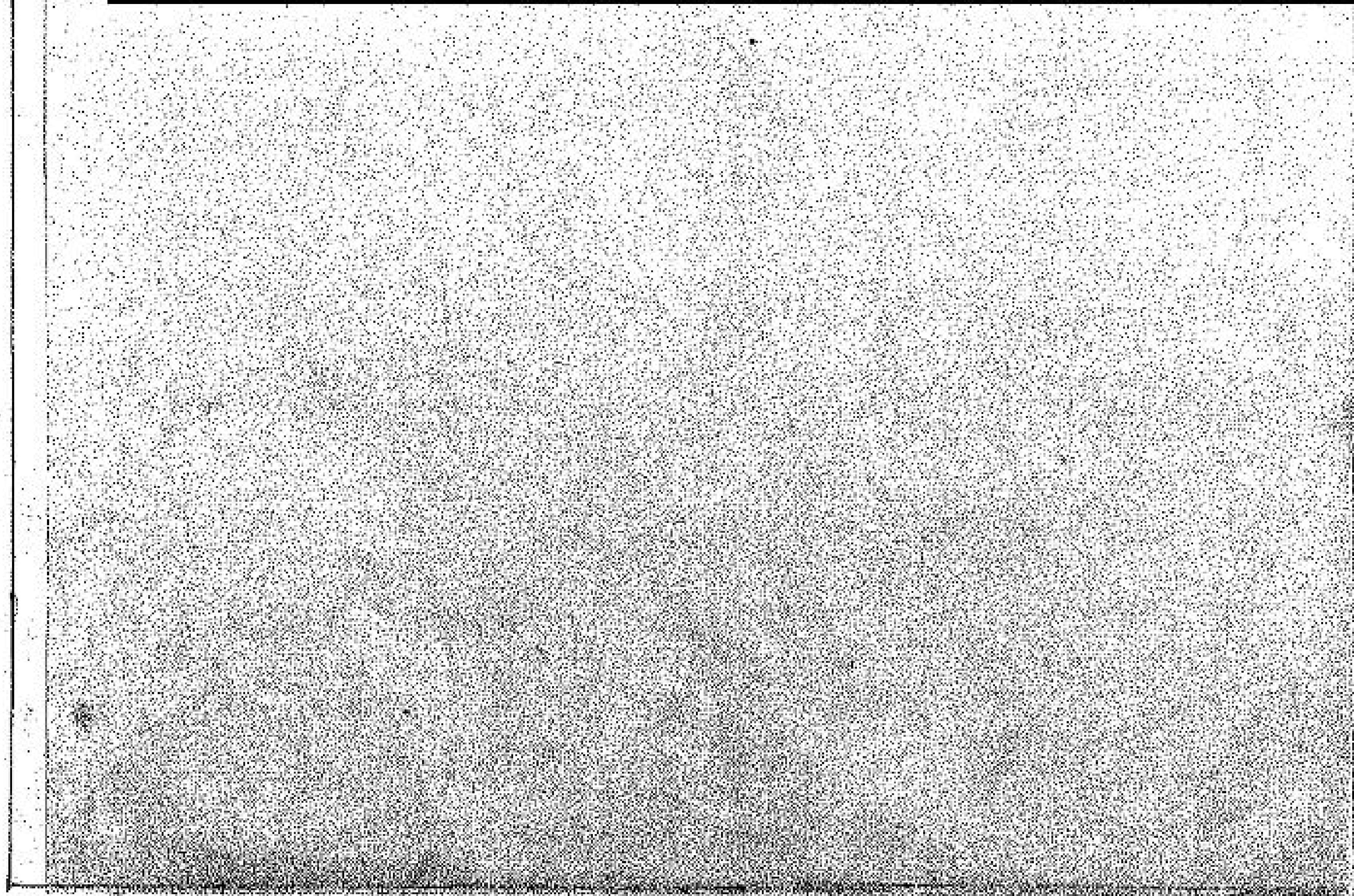

24.2.48   סודי! מוסמך   (יבוקאי)   שנא(מ) יבנה

הנידון: עתונאי חוץ

רשמים של עתונאי חוץ אמריקאיים, ממאורעות [illegible].
המודיע במצב מיוחד במינו, המאפשר לו לעמוד על הלכי רוח בין
עתונאים אמריקאיים;

הערת יבנה: יש לייחס משקל לדברים כי אינם מהווים את דעתו
האישית של המודיע.

Impressions of the press conference held Saturday for the 28 visiting American businessmen;

The few American journalists who attended this conference seemed to be unanimously impressed by the apparently low caliber mentality represented by these 28 Babitts. The good old unctuous Rotary spirit seemed to ooze throughout the proceedings. The general impression created was of a bunch of noodniks on a cow boy and indian trip. A few of the points which stuck with the journalists after the affair was over, were; the lovely Sunday school manner in which one gentleman of the press was asked to stand up when puting a question; the maudlin harping on that long over-cooked theme, the poor poor refugees, and their sorry sorry plight; and the great bravery of these men in spending at least one full day among these poor unfortunates and even eating the same food they ate; the complete lack of brilliance with which they answered every question of any technical nature. The one question asked by all after this conference was over was, "why did they ever send these drips"? At least one expert should have been sent along to answer intelligent questions intelligently and save the USA and the Jews of America such terrific embarrasment.

Impressions of Journalists on the "Tal - bieh Incident."

Here there was a tendency to emphasize the religious aspect of the incident. It seemed to be the generalimpression that the Haganah made a big mistake here by drawing into the battle Christian Arabs who have untill now been neutral. The fact that two bishops, the former director of the YMCA, and many leaders of the Arab intellectual aristocracy were directly affected by the Haganah's demand that all Arabs leave their homes was played up. One correspondent claimed that this was a pre planned incident as the Jewish wife of one of them who lives in Jasmin house had been forewarned of what was coming some days in advance. It was claimed that Haganah men were seen using roof tops in the same vicinity for some time previous to the incident, and that the Haganah was merely exploiting this opportunity to make a strategic advance into Arab territory. The fact that the H. had at the time told all Arabs to leave the area, and latter attempted to cover up by claiming that it had merely given a warning, was severely siritісised. They'll all be damned if they'll move out of the area(that is the journalists). In relation to this incident, a Jewish resident of the area claims that the Arabs there have sent a telegram to the Pope protesting against this " atrocity".

The Incident of the Four Bodies;

The Agency spokesman was criticised for emphasising the mutalation of these bodies. They were inspected and found not to have been mutilated, thus was raised the old hue and cry of "Agency spreading propaganda again".

העתק לשילוח
ב'/3

A.O.16/6(23)

<u>טנא(מ)</u>
יבנה

(רחסים/ארזי(ח)

מוסמך
23.2.48

R.O.K.

הנידון: <u>קרקעות צבאיים</u>

רצופה העתקת הטיוטא הראשונה לנסוח חק קרקעות חדש שתכליתו תהיה להעביר את הקרקעות הרשומים ע"ש הנציב לרשות מיניסטריוני הצבא והאויריה של לאנגליה.

לחק כנראה תהיה משמעות מדינית רחבה לאחר שנוסח לאור צרכי הצבא לאחר בטול הפנוי.

<u>העתק לשילוח</u>
כ/ס.

6(S)

4 February 1948

The Director of Land REGISTRATION.

Subject:- The Vesting of Land Bill
Ref: - Your letter dated 22nd Jan 48.

Further to my letter of the 1st instant, I enclose a fresh Draft of this Bill, embodying the amendments mentioned in that letter. There are, however, some additional points on which I should be glad to have your views.

Section 2 as it stands contains an omnibus vesting provision which may possibly go further than we really need or want, for instance, as it stands it would have the effect of vesting interests in land acquired under requisitioning powers, which might complicate de-requisitioning action in due course.

Instead of this omnibus provision, it would, I think, be better, if we could manage it, to substitute a provision whereby all the land set out in a Schedule would vest in the manner prescribed in the Bill, or, alternatively, that such land as the High Commissioner should by order direct, would vest. Either of these alternatives would involve a specification of the individual pieces of land and interest in land on which the Bill would operate. Would it be practicable to prepare such a list?

If the preparation of a list is impracticable, then I think we should add a provision to our present clause specifically excluding interests acquired under requisitioning powers. Are there any other interests which you think should be excluded?

I presume that no fees will be payable on these transfers of the registered interests from the High Commissioner to the person on whose behalf he holds, but that fees would be payable on transfers subsequently made by an authorised representative under Section 4.

(SGD) M. J. MOGAN

SOLICITOR GENERAL.

D R A F T

THE VESTING OF LAND ORDINANCE 1948

An Ordinance to vest certain property held by the High Commissioner in trust for, or on behalf of, specified persons, and to make provision in relation thereto.

BE IT ENACTED by the High Commissioner for Palestine with the advice of the Advisory Council thereof: -

Citation. 1. This Ordinance may be cited as the Vesting of Land Ordinance 1948.

Land held in trust by the High Commissioner to vest in beneficial owner. 2. Where the High Commissioner for Palestine holds or is expressed to hold any land or any interest in land in trust for, or on behalf of any person, body or authority mentioned in the first column of the Schedule hereto, all the right title and interest of the High Commissioner in the said land shall, as and from the enactment of this Ordinance, vest in the person or authority set out immediately opposite in the second column. The Director of Land Registration may cancel or make any entry relating to land or any interest in land the subject of this Ordinance, so as to give effect to the provisions of this Ordinance.

Persons to be Corporation sole. 3. The person or authority set out in the second column of the Schedule hereto, shall, in so far as interests and rights conferred upon him or it by this Ordinance are concerned, be deemed to be a corporation sole, having perpetual succession with full powers by and in the name set out in the said column.-

(a) to sue or be sued;

(b) to enter into contracts or agreements in respect of any land or interest in land the subject of the Ordinance;

(c) to hold, develop, improve, sell, mortgage, transfer, grant demise, lease, alienate, or otherwise deal with or dispose of the said land or the interest in land.

(d) to make the appointment contemplated by the next succeeding section;

(e) to do all things necessary or expedient for the purposes set out under (a),(b),(c) of this Section.

Beneficial owner to be entitled to appoint representative. 4. The person or authority set out in the second column of the Schedule hereto, may in respect of any land or interest in land vested in him or it by writing under his hand, appoint any representative to be his representative in Palestine for the purpose of selling, leasing or otherwise dealing with any land belonging to the appointer, and such representative shall be entitled in accordance with directions received by him from his appointer to sell, lease, or otherwise deal with such land or interest in land, and for that purpose, to sign, execute and deliver any document or acknowledgement, and to appear in any registry or other Government office and take any action that may be necessary for the purpose of perfecting any such sale, lease, or other dealing, and may institute, prosecute or defend any action suit or proceedings necessary or desirable in the said purpose of protecting his appointer's interest in the property.

../..

SCHEDULE

1. His Majesty's Principal Secretary of State for War.	1. His Majesty's Principal Secretary of State for War.
2. The President of the Air COUNCIL.	2. His Majesty's Principal Secretary of State for Air.
3. His Majesty's Principal Secretary of State for Air.	3. His Majesty's Principal Secretary of State for Air.

אסם

25.2.48

(1/A)

למנא
מחירם /מ

הנדון: נמל חיפה.

מצ"ב מכתב מאת המנהל הכללי של הנמלים בארץ למנהל נמל חיפה בקשר לגורל נמל חיפה לאחר ה-15 למאי.

ור/צ

To PM 12.2.48

Although it may be necessary for Haifa port to be used for the evacuation of the armed forces after the termination of the Mandate, the present administration of the port will cease to be effective with the termination of the British Mandate.

You should, therefore, work on the basis that you will continue to operate the port fully, as at present, until the 15th of May, subject to any instructions which may hereafter be given to you regarding accounting and staff matters for the implementation of winding up the affairs of the present administration.

It is not yet known how the ports will be operated after the termination of the Mandate. It may be that the port will be taken over by the U.N. Commission and full facilities given to the G.O.C. xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx for the evacuation of the armed forces. On the other hand it may be necessary for the G.O.C. to assume dictatorial powers in the absence of any orderly take-over by the U.N. Commission. These are points which cannot be clarified until the arrival of the U.N. Commission in Palestine.

G.M.

POK

שנא(מ)
יבנה

(מקרי/גראש)

סודי!
מוסמך
26.2.48

הנידון: **הקונסוליה האמריקאית**

א) נסיעתו של בנדק, ראש עירית בית לחם: לדברי קנטל, הקונסול האחראי לויזות, ברח בנדק מן הארץ בגלל השתיכותו לאופוזיציה. הוא ביקש ויזה לאהב״ וסרבו לתת לו.

ב) ראש עירת ראמאללה, SALLAH מי שהיה פעם אזרח אהב״ אך איבד את נתינות מסיבת העדר ממושך מאהב״, קיבל שוב את הנתינות, וויזה לאהב״. מבין נכבדי ראמאללה קיבל גם SALEH ויזה לאה״ב. יתר מבקשי הויזות הערביים מראמאללה אינם מחשובי האזרחים.

ג) נוסף לשני השומרים שהודיעו עליהם בעתונים, הגיעו לקונסוליה שלושה שומרים שאינם מופיעם בפומבי.

העתק לשילוח
כ/פ.

~~[illegible]~~ סודי
מוסף.
25.2.48

(הארום/גואס) AQABA, Transjordan מבא(ס)
יבנה

18th November, 1947

ראב דו"ח על אוצרות מינרלים של האזור הדרומי של אזי ע"י עקבה.

נראה שהדו"ח הועבר ע"י Williams (האיש מוכר היטב לאחים לתנברג, הוא גר עם בנו ואשתו ע"י עקבה) ולפינקרטון, בבירות. הלז העבירו [illegible] לקונסוליה בירושלים, בתוספת הערה, שלדעתו זהו מענין הקונסוליה בירושלים לטפל בדבר, הוא גם מעונין לדעת אם ויליאמס הוא ערו יהודי או אנטי-יהודי.

העתק לשילות
ב/ס.

[illegible]

Uses: Feldspar finds its main uses in glass manufacture, glazing of pottery, and in the manufacture of enamels. The European centres of these industries offer good markets. Palestine also absorbs quantities of this material.

Accessory minerals: Occurring with the Feldspar are Garnet, Flake Mica (some pieces of Muscovite white mica up to 6"x3" but quantity not large).

2) **BARYTES:** There are three areas of fifty hectares (or approx: 250 acres) each; Sufficient exploratory work has been done to establish that the mineral occurs in quantity on all three.

Quantity: On the one fifty hectare area the exposed mineral available by quarrying has been estimated on some 20 hectares only of the area to exceed 75,000 tons.

Quality: Runs from 84% to 97.2% Barium Sulphate.

Value: London quotes the controlled prize of LP.9-3-6 per bulk ton ex store for the crude lump mineral.

F.O.B. Cost: Should not exceed LP.2.750 mils per ton in bulk.

Uses: There is always a steady demand for this mineral which is used mainly in the manufacture of paints, and as a filler in the paper industry, the rubber and rayon industries, and as heavy mud in oil drilling. The demand is practically universal. Egypt is a large consumer.

3) **FLUORSPAR:**

Occurs in veins both alone and in the same dykes as the Barytes.

Quantity: Not opened up enough to assess, but from the one largest vein excavated, it appears to be in considerable quantity, at least enough to be economically valuable.

Quality: Analysis shows 96% Calcium Fluoride, which is high enough to class it as "Acid" quality.

Value: Approx: LP.20.p per ton c.i.f.

F.O.B. Cost: LP.2.750 mils per ton in bulk, packing extra.

Uses: As a flux in the manufacture of steel, and for the production of Hydrofluoric Acid.

4) **GLASS SAND:**

Occurs in very large quantity in form of a soft sandstone within 3½ km. of gulf.

Quantity: Exceeds one million tons after excluding all inferior quality.

Quality: First Grade, approved by glass manufacturers in Palestine and Egypt.

Value: to-days offers from Palestine for 2000 to 3000 ton contracts LP.4-per ton. delivered, Egypt probably similar prize.

Uses: Glass Sand or Quartzite is used in the manufacture of glass; Enamelware manufactureres in Palestine also used it to add to the pure Feldspar we supplied them with.

5) MAGNESITE:

This mineral occurs on a considerable area, though not yet roughly explored and excavated upon.

QUANTITY: is large and may exceed one million tons.

Quality: Good white quality that can be selected practically free from lime.

Value: The pre-war price was around LP.8.500 mils per ton, for the raw crude mineral. To-days controlled London prices are LP.9-17-6 per bulk ton.

F.O.B. Cost: A cheap mineral to quarry, being free of excess overburden. Transport to Gulf approx: 15 km. Given suitable road transport cost should not exceed LP.3 per bulk ton.

Uses: This is a mineral that is purchased in shiploads. It is in large demand as a refractory mineral for the lining of steel furnaces and for many other purposes including the manufacture of Magnesium compounds by chemical manufacturers.

6) IRON ORE:

This is a brown ore, so clearly exposed that the quantity above xxx wadi level can be readily measured and assessed.

Quantity: Exceeds two million tons, overburden consists of the weathered leached ore that will have to be discarded and a generous allowance would be 25% off the total.

Quality: A clean ore, but has not been excavated enough to obtain average samples for analysis; it contains, however, some manganese which renders it of more value than ordinary ore as it can be smelted direct to make ferro-manganese.

Value: Can only be ascertained when bulk samples are submitted to smelters. Would estimate roughly as being LP.1.750 mils to LP.2.500 mils per ton c.i.f.

xxxx:

F.O.B. Cost: Given suitable transport for the 4½ km. to Gulf and loading facilities, should not exceed .400 mils per ton.

7) COPPER:

This mineral occurs over a large portion of the area, particularly that part between the iron ore occurrence and the magnesite. It is also found near the Glass Sand where some ancient workings exist. Recently a fresh vein 2 m. in width and exposed for some 7 metres has been located in the Magnesite area.

Quantity: In the aggregate is large, but no work has been carried out on this ore and it is not possible to assess with any degree of accuracy. Some hundreds of tons could probably be won cheaply from the numerous surface exposures which may lead to larger bodies of ore in depth.

The Copper occurring with the Glass Sand could be very cheaply won, and though the quantity here is comparaively small it is a rich ore and could be utilized for the production of Copper Sulphate.

The larger deposits (now that it is reported in Mining Journals that copper ores are likely to remain at their present high value for at least another four or five years), are woth exploiting and as stated the excavation of the surface showings may lead to some larger ore bodies.

8) TIN AND ACCOMPANYING MINERALS:

There are definite proofs by analyses made by the Imperial Institute, London, University College, London, and Johnson & Sons, Assayers Ltd., London, all establishing the existence of Tin, Molybdenum, Tungsten, Silver and Gold. The area from which the samples analysed were taken is typical "Tin Country" and though the samples only establish the existence of these minerals near the surface, the probability of their occurring in payable quantity in depth is very strong. These are all very valuable minerals, Tin today being quoted on the London market at LP.437 per ton, controlled price and in short supply. Tungsten is from LP.5 to LP.6 per unit so that 80% concentrates would be worth from LP.400 to LP.480 per ton. Molybdenum is approx: LP.3. per xxx unit so than an 80% concentrate would be worth some LP.240 per ton.

This area requires short borings of some 200 to 400 ft. maximum to prove the area, and the minerals when won would have to be concentrated.

Silver has been found in the samples up to half an ounce per ton with small quantities of Gold, these minerals may be found rich in secondary enrichment in depth, and though this is one area that needs skilled and experienced prospecting and working it will probably prove of great value. It is within within ½ km. of Gulf.

Molybdenum and Tungsten: are of great value for use in making special steel, tool steel etc. and for armour plating.

9) THE RARE MINERAL:

There has been a heavy black mineral discovered on the Tin Area and North West of this area. It is suspected to be one of the rare minerals containing uranium and/or thorium, but this cannot be confirmed until analyses report is received from London where samples have been sent. Colour tests made by us indicated the presence of at least traces of uranium.

10) FULLERS EARTH:

Large deposits of this mineral occur within 100 m of the Gulf. It occurs in powder form, and the F.O.B. Cost should not exceed LP.1 per ton.

Uses: In addition to being used in the refining of mineral oils, it is used by the Edible Oils industry, and is in demand both in Palestine and Egypt.

From the details given it will be readily seen that out of ten mineral occurrences (counting Tin, Molybdenum and Tungsten as one) there is only this latter than requires much mining knowledge or equipment. In fact eight of the mineral occurrences only need ~~xxxx~~ quarrying tools and transport in order to produce and sell the minerals in their crude form, and these minerals could even be worked by contract labour, under the direction as regards method of exxavating and selection etc. of the minerals of a staff consisting at first of only one experienced mining engineer with locally trained assistants competent to direct and generally supervise working gangs.

The various working gangs would live at or near the occurrence of mineral that they would be working on and would only need a few tents for their accomodation as there is practically no rainfall in the area.

The Staff would live at our permament Camp in Wadi Masri, which is stone built and is well situated. Transport drivers and motor mechanic could make their headquarters at one of the loading points on the beach of the Gulf, either at Wadi Masri where the Compound for the Feldspar, Barite and Glass Sand loading and stock piles would be, or near the Umm-Rash-Rash Police Post where there is also deep water inshore and there the Magnesite Copper and Iron Ore would be accumulated for shipment, so that the largest capital outlay would be for motor transport. Plant and additional Buildings being non-essential during the first period of working.

The production of powdered Feldspar and Barite with the grinding installation etc. would be a matter for later consideration when such installation, if found desirable in order to expand the marketing, could be obtained at less cost than today.

Near the mouth of Wadi Masri there is an excellent Harbour site, protected from the Southerly winds which are the only ones that create a rough sea, as the north and prevailing wind has such a short distance from the head of the Gulf of Akaba that seas are not able to build up a storm strength in the distance, consequently both natural loading places are ideal for 95% of the time.

In this appreciation I have only dealt with those minerals that can be seen and assessed as economic propositions workable by simple means for the production and sale of minerals in their crude form, and have not gone into the matter of the probable or possible ores, but I hold the

opinion that the Barytes and Flurspar, which minerals actually occur over a total area of some 200 hectares are ~~really~~ really only the accessory non-metallic minerals and that in depth there are under this area much more valuable metallic minerals which may be either Lead or Copper, small quantities of which are encountered there in the surface excavations, or even Tin. Fluorspar is usually found with Lead or Tin ores, and Barytes with Lead and Copper ores, etc. There are also some indications of the presence of Zinc ore.

For the proving and exploitation of the Tin area I would suggest bringing in a Tin Mining Company who would put up the capital for boring machinery, other prospecting and working equipment, as well as the concentrating plants on a 50-50% share basis as was offered to me in 1937, and Tin is now much more valuable than it was then.

L.Lloyd Williams

18th November, 1947.

מברק 24.2.48

סודי. קרא והשמד!

דחוף!

(סלים)

מבא(ב-ש)

לכבוד

ראב שיחה טהורקלטה.

העתק נשלח להשמרכא.

אם/י/.

22.2.48
5.40 p.m.

and will open fire not over the heads. More trouble may be expected tonight.

A. Thabet Khalidi Jerusalem ... soldiers might react for instance if Yemin Moshe were attacked tonight.

B. Mr. Sh[illegible]- P.I.O.
Thank you for your good suggestion, I shall think about it.

A. Have you got any details about the arrival of the United Nations Committee Secreteriat.

B. I contacted the Secretariat but I could not get any information . There may be reasons. From where did you get this information about their arrival ?

A. I have got information from the Y.MC.A. that rooms have been reserved and when the Arab employees heard of it they threatened that they would leave the place. The airplane arrived at the Kalandia airport and was heavily guarded by police armoured cars and supernumerary police . An Arab who passed from Nablus to Jerusalem was stopped there and he asked the policemen . He was told that the U.N. Secreteriat were about to arrive. He may have been misled, and you better check up in London . Have you heard the Broadcast of the N.M.O. ? They threatened to kill every British who entered Jewish Jerusalem. It was broadcast at 8.30 by the NEBS.

B. I've heard it.

A. What happened to these poor chaps at the Hospital ?

B. One has been killed.

A. My God !

B. There are nine British killed today and 11 wounded. One Jew and three Arabs killed. I'm looking for a good leader to-night.

A. You know one of the mortar shells fell into St. Paul's church ?

B. I heard that the Arabs were massing near Damascus Gate!

A. These were only reinforcements which were sent to take up positions.

B. Thabet, could you get a special confirmation from Abdul Kader el Husseini about the incidant of the morning (Ben Yehuda Street) .

A. He would not claim it. He would not do such a foolish thing again as he did after the Palestine Post attack. He heard about it very remotedly.

B. You see an army vehicle has been stolen several days ago in Jaffa. It was confirmed by the Army, and it could be said that Arab commandos did it.

A. I have never heard of the existence of Arab commandos.

B. But they blame the British.

A. So did the Arabs too in Katamon.

B. It might lead to trouble anywhere. The Police and the Army are very much excited.

and will open fire not over the heads. More trouble may be expected tonight. You do not know how the soldiers might react for instance if Yemin Moshe were attacked tonight.

I. Thank you for your good suggestion, I shall think about it.

THE TRUTH ABOUT THE HAGANNAH .

A great fraud is being perpetrated upon the American public.

Hagannah, a collaborationist militia, the tool of the defeatist Jewish groups in Palestine is masquerading as the defending army of the Jewish community. They ask for your support in the name of Palestine Jewry.

After years of obstructing and betraying the fighting elements of the Tishuv, they appear to claim your support er "defence".

LOOK AT THE RECORD
1936 - 1939

While the Mufti-led Arabs with the aid of the British waged war against the Yishuv, the Hagannah proclaimed "self-restraint" and refused to attack the murderers.

Only after the Irgun Zvai Leumi took the offensive from the Galil to the Negev were the Arab riots squashed. For this the "agannah laibelled the soldiers of the Irgun as "terrorists".

1944 - 1947

The Hagannah collaborated with the British in trying to suppress the resistance forces. More than a thousand memebers of the Irgun were betrayed to the British Intelligence (C.I.D.). These people, in many cases after torture, were flung into concentration camps and hundreds deported to Central Africa. An attack by the Irgun upon British Gestapo Headquarters in Citrus House was sabotaged by the "heroes" of the Hagannah.

During these years the Irgun waged a life and death struggle against the British oppressors. British headquarters and bases were attacked and destroyed. The British occupation forces were finally compelled to begin the evacuation ofour homeland. For this victory the Irgun paid with the lives of many ofour finest youth. Remember Dov Gruner and his martyred comrades. They, too, were called "terrorists" by the Hagannah.

TO - DAY

As renewed Ara b riots sweep Palestine the "agnah resumed babbling about restraint and and discipline. They forestalled the counter attacks of the Jews of Tel-Aviv and Jerusalem against the Arab rioters. They continued their smear campaign against the Irgun. They pleaded with the British to protect the Jewish community.

The Irgun on their hand dealt effectively with the Arab hooligans. On Dec. 14th, the Irgun attacked on a 130 - mile front in Haifa, Tirah, Yasur, Shafar and Gaza, uprooting Arab strongholds from which the rioters had been operating.

On Dec. 15th the Irgun attacked an Arab unit in the vicinity of Lydda Airport.

On Dec. 16th the Irgun attacked a convoy ofthe Arab Transjordan Legion in Jerusalem

The latest events in Palestine have completely exposed the Hagannah as a worthless defeatist militia. In America, through their propaganda machine, they still try to solicit money under various lofty pretexts. Recognize them for what they are.

SUPPORT THE FIGHTING JEWISH ARMY, IRGUN Z'VAI LEUMI
Brith Trumpeldor of America (betar)
120 Second Avenue
New york.

29.2.48

שנא(ע)

<u>להתקפות על מגדיאל ומעבית</u>

א. מגדיאל:

משנהרג ע. מטירואק מהמכים בסביבה הותקפו - הוזעקו הערבים והחלו בהתקפת יריות על מגדיאל וקבוץ "יסודות".
לאלה נתווספו, כנראה, גם אנשי "צבא השחרור".

אין לראות בפעולות אלו התקפה מתוכננת למפרע.

יריות מביר-עדס נמשכות לסירוגין.

ב. התקפה על מעבית:

ליד מעבית ישנה מחצבה משותפת ליהודים וערבים.
הערבים רצו לבטל את המצב ולהשתלט על המחצבה.
לפני מספר ימים הותקף אוטו-משא יהודי ליד המחצבה. כתגובה לכך נעצר טכסי ערבי בכניסה לכפר צארה, הנוסעים ברחו ולא ברור אם נפגעו.

בשבת בבקר הוזעקו ("פזעה") אנשי הסביבה שהצטרפו אליהם חיילי "צבא השחרור" והתקיפו את מעבית.

מדלול בק - מפקד האזור הגיע למקום והחזיר את הלוחמים - בהסבירו, שאין לעשות פעולות ללא אשורו.

הערה: דו"ח מפורט יבוא.

6.2.48

לשבא
01101

/ז.

הנדון: מדרך ירושלים-חיפה דרך שכם.

1. אחד אנגלי מהימן מסר אשר נסע מירושלים לחיפה דרך שכם ביום 3.2 בשעות לפני הצהרים:

המחסום הראשון אשר בו נבדק, היה מחסום הבירות רגיל בכניסה לרמאללה. ליד המחסום עמדו שוטרים נוספים ערבים מזוינים ברובים ומספר ערבים לבושים מדי חאקי, כפיות חאקי ועקל שחור. הם היו מזוינים ברובים ולרוחב החזה תגרו חגורות תחמושת. המכונית שבה נסע האנגלי הנ"ל נעצרה ליד המחסום על אף שמכונית משטרתית של המשטרה לוותה את המכונית. נהג הטקסי נשאל מי הם הנוסעים וכאשר השיבו לו שהם אנגלים הציצו לפנים המכונית ונתנו לה לעבור. במרחק מה מהמחסום עמד שוטר בריטי שלא התערב. המחסום השני היה ביציאה מרמאללה, אף הוא מחסום הבירות רגיל אשר נשמר כדוגמאת המחסום הראשון.

מספר קילומטרים מרמאללה ב-חאן אל לובאן נמצא בית קפה. בית הקפה חסה. מערבים מזוינים ומשני צדי הדרך בגבעות שליד הבנים נראו ערבים מזוינים ברובים ואקדחים. ערבים אלה לבשו מדי חאקי תפורים היטב (דומים לאלה של נהגי אגד — כלשון המודיע) וראשם כסו בכפיות הדומות בחום עם עקל שחור. ליד בית הקפה לא היה מחסום.

מחסום גדול וחזק ומסודר היטב נמצא במבואות שכם בבלטה (כ-3 ק"מ ממרכז שכם). ליד המחסום נצבו שוטרים ערבים נוספים מזוינים ברובים ומספר רב של ערבים במדים הנ"ל מזוינים ברובים. המכונית נבדקה טוב על אף לווי המשוריין. בכניסה לשכם נוצרו גדרות מחצרות הגדולים עם אבנים באופן גמור. משני צידי הדרך המובילה לשכם תוקנו עמדות בהרים. בעמדות נראו ערבים מזוינים ברובים, אך לא נראו כל מקלעים. ביציאה משכם נמצא עוד מחסום מסודר היטב שנשמר כדוגמאת הראשון.

בכניסה לג'נין וביציאה מג'נין היו מחסומים כדוגמאת המחסומים הנ"ל. ג'נין עצמה המתה מרב אדם. רחובות ג'נין היו מלאים עד כדי כך שהמכוניות עברו בקושי רב את דרכם דרך הרחוב הראשי. הערבים נשאו את נשקם באופן גלוי, חלקם היה לבוש במדים הנ"ל.

בדרך ג'נין משמר-העמק נמצא מחסום הבירות שלידו לא היו כל שוטרים. בדרך ירושלים-חיפה היתה תנועה רגילה. האוטובוסים הערביים היו גדושים אנשים ובכל מכונית היו אנשים מזוינים.

המודיע נשאל באם ראה ערבים לבושים מדים צבאיים שונים מתאור המדים הנ"ל והתשובה היתה לא. המודיע התרשם במיוחד ממבצורים במבואות שכם ומהתגודדות הגדולה בג'נין.

2. אותו המודיע מוסר:

מפקדת המשמר הלאומי בשכונה הגרמנית בירושלים (אזור בטחון א') הוא בבלוק הבתים הגובל עם: מיסטת ריז'בש, גדר קולגרע ריז'בש, תחנת המשטרה של השכונה הגרמנית והרחוב הראשי של השכונה הגרמנית המוביל לשכונה מיוגית. הבלוק כולל כ-8 בתים. לשרות המפקדה עומדת יומם ולילה מכונית טקסי מס' 1471 . המודיע מבקש שבמקרה של פעולה נגד המקום הנ"ל יש להתחשב בעובדה שבבתים הנ"ל גרים אנגלים הנמצאים בבתים ערביים אלו באופן מקרי.

י-[redacted].

1900 – א– יוסף (מפלסטין). ב– לפומרנץ מ"הבוקר".

א– מודיע לו שיהודים מאהודה התקיפו אתמול את טירה. לא היו אבדות.
המוכתר מטירה ספר לו שבאמצע ההתקפה קבל טלפון ממחנה הצבאי
167 שעל ידם והודיעו לו שאם הם צריכים עזרה בכפר, הם ישלחו
טנקים לעזרה. המוכתר הודיע להם שאין צורך. אחרי רבע שעה צלצלו
עוד פעם והודיעו לו שמכונות משוריינות כבר יצאו לעזרתם.
המוכתר ענה להם שאסור להם להתקרב לכפר אחרת יפתחו באש. הוא
התקשר עם מהנת המשטרה בעתלית והם חקרו בדבר והתברר שזה לא היה
נכון. שום צבא לא צלצל להם וזה רק בלוף יהודי.
ב– מה אתה חושב בנוגע לכרוז של בתי לוי לתושבי חיפה.
א– ערבי חיפה אינם בעד המופתי. הם רוצים עצמאות אבל אינם רוצים
קרבות בחיפה. זה מסרו לנו באספה שהיתה לנו, אבל יש הרבה זרים
בחיפה והם עורכים את ההתקפות. כבר נמצאים הרבה זרים בעיר ועוד
הרבה יבואו. ב–15.2 או אחרי זה יתחיל קרב גדול, אבל זה לא יהיה
בחיפה.
ב– האם נימר אל חטיב אינו שייך לאנשי המופתי.
א– אינני יכול לענות לך בטלפון.

2020 – א– יונים נשאר מהמפקדה ב– לאשה ערביה בבית חולים "אמין".

א– שואל על מצב המצורעים.
ב– טוב, האם דברת עם צפת.
א– הכל שקט שם אבל הצבא שלנו מתרכז מסביב לצפת.
ב– האם המצב ישאר שם שקט.
א– כן, לשבועים הבאים יהיה שקט, ואחר כך יתחילו פעולות בהיקף
רחב.
ב– תודיע לי כדי שיהיה לי זמן לעזוב את חיפה.
א– טוב אודיע לך.
ב– אנחנו מסדרים מסיבה במלון ווינדזור עבור האורחים הגדולים שלנו
האם גם אתה תשתתף?
א– אנו אנשי המפקדה אסור לנו להשתתף.

העתקו חדר.

ככ/ב

יוסף

5.2.1948
(עדת)

שנא(ע)
00004

קרא והשמד!

חבירון: ש י ח ר ת

09.45 א: אמיל (בועד) — ב: מוניר (תחנת משטרה)

א: נתפשו שני אנשים ע"י הצבא, לביב אל-ביר ואחסאן אל-דסוקי (?).
ארבעת חיילים באו ואסרום לקחו גם את נשקם רובה טמן ורובה רגיל.
ב: מי זה היה הצבא או המשטרה?
א: הצבא.
ב: צבח אל תדיבגהאם ודבר אתו. גם אני אתענין, ואודיע לך.

10.05 א: אמיל, א1: גאלב (בועד) — ב: ג'ורג' (בית-האוצר)

א: יש דבר מה?
ב: שאלתי, אין כלום רק ה- 2500.
א: את הסכום הזה לקחנו מן הבנק הערבי.
ב: בא מכתב, החלוקה היא כזאת: אבו לבן - 2000 לא"י; אבו מוסא -
2000 לא"י; חשייך חסן - 2000 לא"י ו- 500 לועדות.
א: דבר עם גאלב.
א1: יוסף לא בא? (הכוונה ליוסף אל-צאיר)
ב: התקשרתי אמש בסבריה, אמרו לי כי הוא ~~הגא~~ הגיע לשם סבירות.

10.20 ב: מוסא אל-חסייני — א: סמאכיני, רע"ע

ב: מה נשמע איארא לא שומעים אותך.
א: הייתי במחנות הצבא בסוריה וחזרתי לא"י הקדושה. (השיחה נפסקה).

10.23 ב: חסן אבו סעוד — א: אמיל, רע"ע

ב: מה בענין אבו יוסף? אתמול נכנס ואמרו לו שלא יתנו לו.
א: איני יודע מזה, הוא יקבל אצילה יותר טוב מזה שאצלו, אתמול בקרתי
במפקדות של הצבא(?) והם קדי הגבה שובים בשבילנו אבל באנשים היום
בקשר לבטיחה. אתמול התקשרתי עם אבו מוסא ואבו עלי. "הגאבא"
הגדול רוצה שבולנו נהיה שם ואני אמרתי שכאן לא יהיה איש מושב ש
שאני אשאר, והוא בדעתו ורוצה לירושלים שאני אהיה שם, ומה דעתך?
ב: אני, איני יודע אם אדרש אעשה זאת.
א: אני אתקשר עם הד"ר והאחח ואודיעך.
ב: הגזבר קבל את הסכומים?
א: רק חלק. ואתה קבלת?
ב: אני קבלתי חצי לפי אשורו של האחח ושלמתי מזה לאבו סאמי.
א: אם כן, אני אתקשר אתך.

10.35 ב: נגאתי — א: עבדאללה, רע"ע

ב: התקשרת עם שכם אתמול?
א: כן, התקשרתי אתו, הפעם תראו בתי-חולים מרפאות וכוי, ועוד.
ב: בפעם האחרונה לא ראינו שום דבר מלבד אנשים שהיו מתאמנים על ההר.

./.

11.05 ב: גאלב - א: אמיל, רעיע

ב: הצבא הפש את ? עם מבשק מבידו.
א: שמעתי היום אתמ״ב שיתקיים משאפר - משפט מהיר.
ב: חשבתי שאין יודעו אתה רוצה מטבי דבר?
א: כן, 10-12 רובים אנגליים.
ב: לפקודתך!

11.10 א: אמיל(בועד) - ב: אבו ג׳ורג׳, ב1: אמין(רמאללה)

א: מה נשמע?
ב: רוצים רובר(?), השבים לא טובים. מתי תבוא אלינו?
א: אינני יודע, אני נוסע בעוד יומיים, כשאחזור אבוא.
ב: דבר עם אמין.
ב1: שמע אמיל, אני צריך 300 לא״י.
א: שלח פרטים עם ג׳מיל ונראה.

11.25 א: עבדאללה (בועד) - ב: לורנס, ״בית-המקדש״

א: אנו רוצים לחדשים אצלכם ברוזים (בשראת) כל יום בשלוש השפות באנגלית ערבית ועברית.
ב: עברית?
א: יש אצלך אותיות עבריות.
ב: אבל מי יסדר אותן?
א: נוותר על העברית.
ב: אודיע לך אחה״צ, מה מספרך?
א: 4416.

11.30 א: משבב - ב: יוסף סלאמה (בועד)

א: לא הייתי כשצלצלת, הייתי במשרד המכס.
ב: הכל מסודר, מה גילו?
א: 89 שנה.

11.35 א: אבו אל-עפו אמין, אבו חסיין, ג׳נין - ב: אמיל (בועד)

א: מה אתך, שלחתי מכתב. מתי אראה אותך? ענין חשוב לי אליך. אולי נפגש ברמאללה.
ב: טוב, מתי?
א: מחר באיזו שעה בא לך?
ב: נפגש ב- 12 בקפה ״ויקטוריה״ ע״י ג׳נב אל-מגארה, זה בכניסה לעיר מצד שמאל.
א: טוב, מה המצב?
ב: טוב מאוד, מאוד.
א: מה שלום באלה אל-רימאווי?
ב: מסכן, עדיין בבית״ח.

12.15 ב: סכאכיני (לא סתורי) - א: דיר ח׳אלדי

ב: בא אלי איש מבית צפאפה וסיפר לי שתמיד יש ביניהם ובין היהודים חילופי יריות והתקפות. איכך חושב שמין הראוי לשאול אותם מה אתם איך מצבם, והאם הם זקוקים לתחמושת ולנשק?
א: זה לא נכון, זה שקר, אנו יודעים הכל, פקיד אחד משלנו לן שם ויום יום בא הנה ואנו יודעים יותר מאשר הם.
ב: שמח מאוד! זה מה שרציתי לדעת.

./.

10.20　ב: יוסף עבדו - א: מתורי, רעיע

ב: אמיל ישנו?
א: הוא בישיבה.
ב: ותשייך חסן?
א: גם כן.
ב: אבקשך להגיד לו ששאלתי עליו ואני לקחתי לי תיבה בהר-הכית ונמצא שם.

12.26　ב: נעשר - א: גמלב, רעיע

ב: אני מחכה לתשובה.
א: אני מבין אותם נעשר, אתה צריך להזדיין בסבלנות, זה ענין של תקציב ולא רק בשבילך, אני הגשתי את הצעת התקציב והדיר אל-ח'אלדי אשר את זה והם הארבעה יושבים ודנים על כל התקציב, מה לעשות אחי, כבה זה הזמנים מלמדים אותנו להיות סבלניים.
ב: אני מבין אולי היה אפשר לשלם רק בשביל השומרים?
א: אם השומרים יקבלו, הרי יקבלו כולם.
ב: אבו ספיה אמר לי שזה יקח יותר מיום אחד.
א: מה אני יכול לעשות.

13.22　א: אברהים מסעד, בית-סאחור - ב: אליאס (פרעד)

א: מה סודר?
ב: כמו שאמרתי לך, דברתי היום עם האוסתאז, הוא אמר, אם תוכל לסדר את ענין הצבאיה, סדר.

13.50　א: יחיא חמודי, אבו אסמעיל - ב: עבדאללה (בועד)

א: אתה עסוק?
ב: כן, דברתי עם אחמד, קשה יהיה בשעה 4.
א: תהיה בשבתברמאללה?
ב: כן במערה.
א: תביא את אחמד?
ב: כן.

14.08　א: ג'ורג' סיריאני, בית-האוצר - ב: אמיל, דיר ח'אלדי, רעיע

ב: מה שלום הדוקטור?
א: חולה, יש חשש לטיפוס. הוא מקיא ויש לו חום גבוה.
ב: דבר עם דיר ח'אלדי. כמה יש לכם בקופה של בנק האומה והבנק הערבי?
א: יש 500 בבנק האומה, 1000 בבנק הערבי.
ב: במזומנים?
א: לא, במזומנים אין יותר מ- 20 לא״י. היום הוצאנו 1700 לא״י, וחלקנו לכל הסביבה. לא נשאר כלום בקופה.
ב: זאת אומרת שאין יותר מזה.
א: אין, בעוד כמה ימים צריך להגיע עוד כסף.
ב: ידוע לך כמה שיש במצרים?
א: לא.
ב: כמה העברתם בחדש הזה?
א: בחדש הזה לא העברנו כלום למצרים, אולם בחודש העבר שלחנו 4800 ללבנון, ואנו עוד מחכים לכסף מאמריקה ומלונדון.

./.

? **א: ראגת אבו-גזאלה - ב: עבדאללה, רע״ע**

ב: אני מחכה לך.
א: דבר המקשה עליגו את העגין הוא דבר הדפסת הכרוזים בעברית. הוא דורש סכומים גדולים בשביל לסדאים עברית. שאלת הדפסת האנגלית גפתרה. הערבית דרשה סכום זעום.
ב: המחירים הם פנטסטיים (באנגלית).
א: תדחה את העגין למחר; אפשר לסדר אותו יותר זול.

14.11 **א: פים-פמאאת, ביתח - ב: עבדאללה, רע״ע**

ב: מה קרה אצלכם?
א: אחד נפצע ומת.
ב: האם יש עוד פצועים?
א: לפי שעה, אינני יודע.
ב: איך הוא נפגע?
א: בנסעו במכונית.
ב: מה שפוך?
א: עבר אל-סאלם ועוד משהו. היהודים זרקו פצצה. כרגע הגיע הצבא למקום. היהודים כמעט שהגיעו עד בית-חמולים.
ב: טוב, אם הצבא הגיע הכל יהיה בסדר.

15.46 **א: ״דמאש״ - ב: עבדאללה, רע״ע**

ב: יש הודעה קטנה, אבקשך לרשום לפניך: היום בשעה 11.15 בקר הקונסול הכללי האמריקאי בירושלים ובקר את מר אמיל אל-גורי ובלה אתו זמן מה.
א: טוב, בסדר גמור.

16.15 **א: עבדאללה רימאווי - ב: עתון ״פלסטין״**

א: תכתוב בבקשה את ההודעה הזאת: פעילות הועד הערבי העליון: רע״ע בירושלים ערך ישיבה שנמשכה כשעתיים, בה הוא דן בקשר לכמה עניינים לאומיים דחופים, ודרכי הצלתם ופתרונם סידור מוסף. ולכן נתקבלו כמה החלטות הנוגעות בדרכים אלה, ותוצאותיהן תתגלנה בזמן הקרוב כמו-כן יבחין העם הערבי (יגלה) את התוצאות הנ״ל בזמן המתאים לכך. כן דנה הועד הערבי העליון בעניני המפרשים אחרי נשק המגן שברשות הערבים, שמבצעים אותם הצבא והמשטרה ביחד וישלח מברק מחאה לנציב העליון בו הוא מוחה נגד על המעשים הללו, ומראה את הצורך בהפסקת מעשים כאלה. כמו-כן דן בענין המשכת עצירת הערבים הנאשם באחזקת נשק מגן. וישלח מברק מחאה על המעשים האלה ושחרורם מיד.

17.56 **א: המרעצה המקומית, עזה - ב: רע״ע**

א: היום אחרי הצהרים קרה אצלנו מקרה, המשא מערבי אל-מריג׳ה בסעו בבי״ם, אחרי שהתרחקו ב- 2 וחצי קילומטר מעזה התחלק תג״ם ונפל לתוך תעלה. באותו זמן עבר אוטו משוריין של יהודים וראו אותם, אז התחילו לירות בהם והרגו 4 מהם: 1) יוסף ח׳ליל ראזן; 2) מדחת דרורים אל-רוחידי; 3) עבד רבו ג׳ומעה ארנג׳י; 4) מוחמד עלי בכר; החמישי נפצע קל בידו וסמו ח׳ליל אברהים צאלח, מצבו לא מסוכן. אחרי המעשה הזה ברחו היהודים בכוון קלקליה ועזבו אחריהם את המשוריין ששקע באדמה.
ב: מה שם הנקודה שאליה ברחו?
א: קבוץ (או [illegible] מוטבה) דורות. אחרי שנודע על כך יצאו לוחמים מעזה ולא קרה שום התנגשות כי הצבא היה כבר נוכח במקום ומשיגו שללו את המשוריין.

./.

18.46 א: ח'דר - ב: עומר, רע'ע

ב: יש לי כלי מס' 7 אביא לך אותו מחר.
א: כמה זה עולה?
ב: קודם תראה את הכלי אחר-כך תקבע את המחיר.
א: טוב, לא חשוב. גם האופתאי הבטיח לי כלי מס' 9.
ב: שמע, תזהר בשעה שאתה נכנס לדבר עם זה, עלולים לתפוש אותך.
א: לא חשוב.

19.23 א: רע'ע, אמיל - ב: ג'מאל כב [illegible]

ב: יש חדשות?
א: בבית-צפאפה הצבא ירה ללא אבחנה, וסתם התנפל על בתים שבר וקלקל. 3 שומרים נפצעו ושלושה נתפסו על נשקם. הצבא ירה על בית-צפאפה ובקעה. אמש בשעה 0200, הצבא תפס שומרים ואסר אותם. אי-אפשר כך, הם פשוט נותנים ליהודים את האפשרות להתנפל עלינו, מה אתה מציע?
ב: במקרה שתפסו 5 מפלבו להרוג 15 אנגלים; אי-אפשר לסבול דבר כזה, הם עברו כל גבול של הגינות.
א: אתה עובד מחר? אני חפשי לגמרי. הרובים שנתתם לנו הם אותם שפרסולי'ני נצח במלחמה, אפשר להחליפם?
ב: דאוד עומר שלכם שגה שגיאה גדולה בבקשה שוב רשיון בשבילך. כל אחד אצלכם מתחיל לבקש נשק על דעת עצמו, זאת היא הפקרות, דבר זה פוגע בכל הסדרים שלכם, יש להסדיר את הדברים.
א: בסדר, אני אקח את הענינים לידים, וזה יהיה בסדר. תוכל לסדר לי כמה גרוגרפים?
ב: אוכל לסדר לך זאת מחר מאוד. שים לב, יש להחזיר את הנשק שבלקח מהערבים. תפסו כמה אנגלים והוציאו מהם את הנשק.
א: אילו הייתי מדבר עם הנדריגבחם, היה עוזר?
ב: שום דבר לא יעזור, הוציאו בכוח.

19.46 א: אמיל חייט(בית-לחם) - ב: אמיל גורי, רע'ע

ב: מה הענין?
א: בקשו את ראיק עוריז, כפי הנראה שמתקיימת ישיבה בסביבה.
ב: כן, יש ישיבה, והוא כבר יצא לשם. הוא בודאי יעבור דרך בית-לחם.

19.47 א: אמיל, רע'ע - ב: ח'דר

ב: סידי, התקשרתי היום עם הג'מאעה ובקשו ממני למסור לך אם תוכל לראותם בין 1000-1030.
א: בבקשה.
ב: התבוא משהו?
א: רציתי לדבר עם דמשק.
ב: טוב, אפשר לסדר את הענין. במקרה שלא אהיה שם, חגה מרשה יסדר לך את הענין. הוא פשוט מבקש שתיתן לו משרות לעזור.

pol

שמא(ע) סודי בהחלט!
01104 (ס ל י ם) קרא והשמד!

6.2.48

ד ח ו ף!

5.2.48 10.40 a.m.
a) King Abdullah
b) Regent Iraq.

A. Abdulla speaking.
B. I could not hear anything what you said yesterday, because the line was bad.
A. To what are you referring? In connection with Saudi-Arabia? Will you visit us tomorrow?
B. I can't hear you, the line is bad.
A. I say, that the Saudi Arabian Government established a force in order to send them near the Palestian frontier and you should make enquiries with regard as how this force should proceed and where their centre will be. I got this information from the Iraqian embassy in Jedda and also from the British Embassy there. Is ~~this~~ His Excellency coming to visit us tomorrow?
B. Not yet.

י/אא

e06

5.2.48

סבא(ע)
00004 (מזרחי)

להלן פרסום של המשרד הערבי מיום 2.2.48:

העתק לקמנ'ר
י/ח׳

ARAB OFFICE RELEASE

Jerusalem, February 2, 1948.
(66 days since November 29
and 103 shopping days left
to May 15)

WHOSE ATTACKS ON WHOSE COUNTRY?

In its editorial yesterday Hatzofeh says:"Two months have passed since the Arab gangs began their attacks in our country" . Which "our" reminds us of a story:

Abu Ibrahim was riding his donkey to town and on the way he met Abu Musa whom he thought to give a lift. "Hop on", said Abu Ibrahim and Abu Musa, glad for the opportunity, hopped on. After some exchanges Abu Musa said to Abu Ibrahim "Ah, what a fine donkey you have" Thanks" , said Abu Ibrahim. More exchanges followed. "My, my", said Abu Musa, "but what a fine donkey we have". "Down you go", shouted Abu Ibrahim who suddenly found himself without any temper left in him Why?" "Well", said Abu Ibrahim, " I suppose you're next going to say 'What a fine donkey I have " and I just won't endure you".

First we kwere Hatzofeh's friends. Then we were her neighbors. Then we became cousins. Then we became Arabs. Then we became gangs. Now we are enemies. It is not an attack we began two months ago. It is a belated counter-attack against the Jewish attack that started thirty years ago way back in the"friends" stage. Judging from things spoken by Haaretz and Hamashkef yesterday in their editorials, it seems it has taken the United States only two months to traverse the course we spent thirty years to cover - from firm friendship to emnity.

CONFISCATED ARMS

The Jewish Agency has been told, the press reports, that the arms which the Authorities confiscated from Jews and Arabs will, when the Administration withdraws, be handed over to the five-power Palestine Commission. This would be tantamount, if we are to judge by the appearances and behavieor of that Commission, to handing these arms to the Jews themselves. In other countries arms that are confiscated by the authorities are dumped in the sea. The Dead Sea is big enough and the Mediterranean is even bigger.

QAUQJI SPEAKS

In an interview yesterday in Damascus Fawzi Qauqji is reported to have told UP correspondent Suki that there can be only one consequence to America's partition policy in Palestine. Neither the TAP line nor any other similar scheme can be now undertaken in an enraged Arab world. Arabs have not yet started effectively to execute their plans and the time will soon come when the the world will know the extent of the Arab power. The Jews deceived Americans and others by claiming they can stand up against the Palestine Arabs and Arab armies. Even now, before the Arabs had started, the Jews are crying to the world. Preparations are now on foot for the destruction of the Zionist military power. Arab circles in Damascus told Suki that a change in British and American policy is expected as a result of events in Iraq and the evidences that the Middle East peace is so endangered that Anglo-American defences in the Eastern Mediterranean are threatened considerably. The new policy might take the form of new approaches to the entire Arab world and a review of the partition scheme itself.

~~GS/~~ 12th Dec. 1947

G;O;C;,
Airborne Division,
Military HQ.,
Stella Maris,
French Carmel, HAIFA;

Dear Sir,

As a result of your offer at the meeting with Mr. Harridge and Mr. Ryland on Saturday morning last, Dec. 6th, the camp at Affulah has been inspected with a view to using it for housing British Personnel while Pipeline construction is taking place in Palestine. The Camp is suitable for our purpose, and we should like to take it over and make use of it from March to June next year.

Our Land/Officer has been instructed to contact Area Hirings, and it has been suggested that we should take the camp over as soon as the Military vacate which, we understand, will be some time in January, so that we should have time to carry out any small decoration and other works necessary before we occupy, and install our own equipment.

Please accept our thanks for your help in this matter.

(Sgd) F;C; RYLAND
for IRAQ PETROLEUM CO;LTD.

אלסם

ידיעות שבא(ע) מס 9.2.48

תכונה

ס.ר: ב צ פ ו ן. לאורך הגבולות הצפוניים מורגשת תכונה רבה. המגוייסים בסוריה ובלבנון מתכוננים לעבור לא"י כהקדם. בגבולות א"י שלשה רכוזים: 1. קונייטרה, 2. עייטרון 194/280, 3. בנת אל ג'ביל 141/280. כ-500 איש בכל מקום. לפי ידיעות אחרות (ה.ס.) הגיעו דרך בצה 163/277 כ-300 לוחמים חולקו באל-שעב 173/255, ברווה 167/257 ודאמון 167/254. נשקם צרפתי. לבושים חאקי וכפיות. מתקיפי יחיעם מתרכזים במסושה 179/272. לפי ידיעה אחרת עברו לראש אחמר 194/271.

ה.ס: באזור עבר אנשי הכנופיות בהרי כברי 164/269. ב-3.2 עברו כ-300 מהם לסביבות צפת ובנצרת ושם חולקו לקבוצות קטנות. ההוראות הן להתקיף את התחבורה היהודית.

ס.ר: כנופיה בת 120 מזויינים הגיעה לפני שבוע לצפת וכן באה קבוצה גדולה לבית-שאן. בעבר עצמה כ-80 סורים.

ס.ר: ל ח י פ ה הגיעו 150 מזויינים ששרתו בצבא הסורי ושוחררו לפני כחודש. נשק רב הגיע לעיר בימים האחרונים. בעיקר, כמות גדולה של תחמושת. מחוגי העסקנים בעיר נשמע, לעומת זאת, כי אנשי העיר לא יפעלו אלא אם יותקפו לראשונה. כוונתם התגוננות.

ס.ר: באזור ש כ ם - ג' נ י ן מתרכזו עד עכשיו כ-1800 אנשי כנופיות. המפקד - קצין בצבא הסורי לשעבר. המפקדה שלו בסירה. בין החונים באזור שבאם קבוצת צ'רקסים וכן קבוצת "קרמברנים" שהביכו את א"י בקשאבה.

ה.ס: בכפר סיר 143/169 ובערב צ'רמלה - חשרון- דרשה כנופיה מהכפריים לפנות את מעונותיהם מידית ועומדים לערוך פעולות בסביבה.

ס.ר: בקרוב תגברנה (פעולות) על השיירות בכביש ירושלים - ת"א.

חדים.

ס.ר: קצינים ערבים משוחררי צבא הפעילים ביפו מדגישים, כי היגוסלבים הפועלים כעת ביפו אינם מצטיינים בכשרים הצבאיים. כל ערכם - פסיכולוגי: עזרת-חוץ להגנתם. הועדה הלאומית ביפו מתקבלת גם העשורים היהודי שנפלה על מרקש ליד קבוץ השומר הצעיר - ר' (ראשון לציון) ומתכוננת לעשות בו שמוש.

ס.ר: כדי למנוע את הבריחה מיפו - כשליש מתושבים יצאו - הטילה הועדה הלאומית מס מיוחד על כל נוסע, וכן מאיימת בהחרמת רכוש היוצאים. במקור "הכנסה לאומית" משמש גם מס על כל סחורה היוצאת את יפו.

ס.ר: במחנה עבד אל-קאדר חוסייני שוררת אכזבה מסויימת בגלל העדרות פקודו של קאוקג'י ובגלל מחסור בנשקים. לעבד אל-קאדר תבוא תגבורת מתנדבים מצריים, שיגיעו בקרוב ארצה.

ה.ס: עבד אל-קאדר חוסייני יושב כיום בעין-קיניה 164/146. ממרכזו זה הוא יוצא לסיורים בג'יפנה 171/153, ביר זית 169/153 ובני זאלח 162/159 בלוויי 6-8 מכוניות.

ס.ר: בין הבדואים שורר פחד מהמשוריינים שלנו. מסיבה זו אין תנועה לאורך קו המים. באמצעי יעיל יחידי נגד המשוריינים חושבים להשתמש במוקשים. בעזרת הועברה מערבה לאחר בניית המשוריין היהודי לתרגם (כשעה). יש ערבים הסבורים כי איח זה נסיון לבצע פעולות בעיר. ובמגורה עומדים ליקש את הכביש בקרבת ביר-עסלוג.

נספחים:

1. [illegible] על התגבשויות ליד קלעה 28.1.48
2. [illegible] באוסטריה לכנופיות בא"י.
3. [illegible] מוקשים בירושלים.
4. [illegible] ע"י בלתי-ידועים בכביש עקיר-רמלה 4.2.48

[redacted]
ה.א. - בהסתייגות מסוימת

<u>לשבא (ד)</u>
01122 (רקס ג)

<u>סודי</u>; 3.2.48

הנדון: <u>פגישת מפקדי אצ"ל – בנתניה.</u>

בשבת 24.1.48 התקיימה פגישת מפקדי אצ"ל של נתניה בהדרכ
של <u>ציונה נחום</u> באיזור התעשיה.

מפקד המחוז הרצה הרצאה יסודית על תכניות האצ"ל בהרגישו
שישנה תכנית של כבוש ב'גין ושכם מיד עם צאת הבריטים מהארץ.

כ"כ ספר על העברת אנשי אצ"ל על נשקם מאירופה עם עבור
הבריטים. אחוד עם ההגנה לא יהיה.

מידיעות ממקור מוסמך נודע שהוקמה בנתניה בריגדה של
ההגנה אבל היא לא תצא לפעולות כל זמן שלא יקום אחוד, עם האצ"ל.

שעת הכושר של ההגנה – להטל את האצ"ל – עברה, כעת ההגנה
טרודה בערבים והאצ"ל צריך לנצל את הזמן להתארגנות.

י/א

copy

THE NATION

20 Vesey Street

NEW YORK

February 18,1948.

Dear Gershon:

I cannot tell you how annoyed I am with my own carelessness. The enclosed slip is the text of a cable I wrote out to send you the day I heard about the bombing! Somehow it got stranded in my telephone table drawer, and I have only just come across it.

In spite of my inefficiency I hope you will take the wish for the deed. We all were much distressed by the outrage, and nobody could realize better than I what it will mean in financial terms apart from everything else. I keep wondering whether you will have to go through a long slow process of financing and rebuilding or whether somehow your losses have been covered. It was marvelous that you could goon bringing the Post out. We all admire your courage as much as we sympathize with your loss.

Things are going very badly here - both in Washington and at Lake Success. We are very much afraid that the President will finally yield to the pressure being put on him by our military friends. You will have seen Lillie's article and what we have printed since then. I enclose for your interest a carbon of a talk I had with one of the people closest to Truman. Don't use it in any form, although of course you can use any information in it that you haven't already got.

The staff join me in sending greetings and best wishes.

Sincerely yours,

sgd. Freda (Kirchwey).

Mr. Gershon Agronsky,
Rehavia,
Jerusalem.

copy

ALL SYMPATHY FOR YOUR LOSS AND THANKFULNESS FOR THE ESCAPE YOURSELF AND COLLEAGUES FROM NATION STAFF.

FREDA

0051

From: F.K. N.Y. February 18, 1948.

To: G.A.

He said, first, that the President is "working on a plan." He can't tell us anything about what it consists of, and he can't tell us when it will be issued. The whole thing is indefinite because of the terrific pressure against it, and against taking any action, which is being brought to bear on the President.

He said, "the opposition is stronger than you know." The picture could hardly be any darker -- that all the top people in both Defense and State Departments are completely opposed, and that includes the very top.

Then he said that Forrestal is pleading for retreat from the position we took in the U.N. He believes we should "eat crow" on the resolution of the 29th. He said that any action taken which involves sending force in there will inevitable mean drawing in American force eventually; that if American troops should be sent under any pretext as part of a U.N. force, or under any other circumstances, it would mean that the biggest wave of anti-Semitism would hit the country that has ever been imagined. For that reason, these people in the State and Defense Departments are opposing lifting the embargo, supporting an international police force, or taking any action in opposition to the British position. (He doesn't know exactly what the British are angling for -- whether for the Bevin plan or the Abdullah plan.)

He said that these people brush off the Security Council. They say it has no capacity or power to enforce compliance with anything it may decide. He said also that the whole partition plan has been terribly weakened, even in the U.N., by the fact that the Jewish claims have been proved false, i.e., the claims that after some slight disorders, everything would quiet down; and that they would be able to get on with theArabs as soon as there was a definite settlement.

On the political question, he said that the top people in State and Defense don't care anything about the elections. They are telling the President that if he has any courage at all he will be willing to lose next Fall if that is the way to safeguard American security. He said that all this comes down to bases and oil and the whole problem of building up our position vis-a-vis Russia.

He said all the weight is on the other side. "And on our side, who is there? -- McGrath and Sullivan.""

תנא(ס)
יבנה

(עבת/ארי(ר)

מוסף

26.2.48

הנידון: מכירות ליהודים-ב-בי.אס.די.אמ.

מפי פקידה יהודיה מחיפה ב-בי.אס.די.אמ.:

BSDM

(1) The nearly 5ooo vehicles have been sold on 17.2.48 to Mr. Schwabe.
(2) Also nearly 2oo armoured cars and half-tracks were sold to Mr. Schwabe. Col. Mitchell made the relevant contract himself. The vehicles are to be taken apart under military supervision. All the armoured plating will be allowed to the buyers. Possibly certain parts will be retained by the Army for security reasons.

3) It is nearly certain that Civ-Vice Marshall Havers will come to Jerusalem within 3 or 4 days. Nothing is, however, known on duration or purpose of his visit.

העתק לשילוח
ב/י

אסק

שנא(מ-כ)
יבנה

(נסס)

25.2.48

הנידון: **בטחון בעירית ירושלים**

ר״ב פרוטוכל של ישיבה משותפת בין ד״ר חלדי והשלטונות בדבר המשטרה העירונית.

העתק לשילוח
ב/מ.

With the complimentsof
MR.R.M.GRAVES.

Note

A meeting was held on Wednesday February 18th 1948 at the office of the Arab Higher Executive in the Greek Colony to discuss problems concerning the Municipal Police Force.

Present:- Dr.H.Khalidi, Messrs, R.M.Graves, J.A.Hilton,
K.A.Hadingham, R.W.Sims, Jemal Bey Toukan, Khalid Eff.Husseini,

Mr.Gravesopened the proceedings by describing the progress made up to date toward the creation of a force of 300 Arabs and 300 Jews. He stated that hitherto about 150 Arabs had been enlisted some thing less than sixty Jews. The forces were commanded by an Arab and a Jewish Officer respectively with a British liaison officer reporting to the Superintendent of Police and the Chairman of the Municipality. The chief function of this force was to preserve public security and prevent crime and their duties included patrolling of different areas in the town and controlling road blocks. He said that it was of great importance to the efficiency of the force that they should enjoy the support of the Arab higher Executive, and thought they deserved that support as there was no doubt that the towns people were most anxious for an improvement in security.

Dr. Khalidi said that this question dated back to six weeks ago when he had urged on Government the creation of an Arab police force to work in conjunction with the regualr police and the Army, and patrol and guard Arab areas. He had discussed the question in detail with the Chief Secretary, the Inspector General of Police, Mr.Fox-Strangways and other Governme nt Officers and had thought the the plans then proposed for the composition of the force and its duties was going to be adopted. His idea was that the Arab and Jewish areas should be demarcated as they were in fact, and that the boundary line should be patrolled by British police. The areas behind the narrow strip forming the dividing line between the areas should be guarded by Arab and Jewish police responsible for preventing the activitiesof criminals and protecting the Arab area from attacks by Jews and vice versa. It would also be the duty of the police to prevent incursions from their own area into that situated on the other side of the line. If these functions were properly carried out security conditions would be vastly better than at present. He said that his Committee would be prepared to find the other 150 Arabs required to complete their numbers and would supply thepolice with lists of candidates whom they would be at liberty to vet. He did not object to the Force being called a Municipal Police Force if that was desired or wearing armlets with such an inscription. He insisted that there should be close liaison on police and security matters between the Army, the Regular Police and the National Guards and attributed the recent shootings of British Policemen largely to lack of liaison. British police should not patrol inside the Old City unaccompanied by Arab police or National Guards.

Mr.Hadingham, in answer to aquestion as to where the money to cover the cost of the force was to come from, said that the question for the moment did not arise and his instructions were to get on with the work of raising the force. Mr. Graves thou ht that the question was nevertheless a vital one and explained that Government's intention was to make the Municipality reponsible for paying half the cost. Dr.Dhalidi then said withthe utmost emphasis that the Higher Executive would be prepared to collaborate in the scheme and help to make it a success, but not to contribute towards the cost. In his view the citizens were already overtaxed, having to pay heavy National In titutionsunder the heading of defence levies and it was impossible to ask them to pay more. It was surely not too much to expect Government who were responsible for public security and were paying vast sums on it, to spend alittle more during the remaining twelve weeks of their tenure. Dr.Khalidi, who gave the impression of being generally interested in securing the tranquility of Jerusalem at least until the end of the Mandate, said that nevertheless it would be impossible to achieve peaceful conditions in the Arab area as long as Old Montefiore and the Jewish quarter of the Old City were occupied by Hagana. The garrison of Montefiore were a continual menace to the JaffaGate and Birket es Sultan areas and to passing buses. He thought that the Military Authorities should insist on their being withdrawn or else drive them out of their positions. He pointed out that the Arabs had evacuated Upper Katamon, Sheikh Jarrah, Beit Safafa and Romema and thought the Jews should be compelled to give up Old Montefiore.

...../2

כ0ם

שנא(מ)
יבנת

(סליק ב׳)

26.2.1948

הנידון: שיחות לפי זכרונ - 23.2.48

בשיחה שהתנהלה בערבית בין הרב עמרם בלוי מאגודת ישראל עם ד״ר ח׳אלדי הודיע הראשון שהיהודים האדוקים בירושלים רובם ככולם נגד הציונות והם השיגו מאו״מ את הזכות להקים עדה לחוד וכמו-כן השיגו את הוצאת ירושלים משטח המדינה היהודית. מטרת היהדות האדוקה היא להיות בשלום עם הערבים כאחים והיה רוצה להיפגש עם ד״ר ח׳אלדי באופן סודי. ח׳אלדי אמר שפגישה כרגע היא בלתי אפשרית אבל הוא יכול לכתוב את הצעותיו במכתב באופן פרטי ואת המכתב יעביר למועצה המוסלמית העליונה לשם דיון. הרב בלוי אמר שהוא נפגש בזמן האחרון עם הנרי כתן ודיבר אתו על אפשרות של פגישה עם ד״ר ח׳אלדי וכתן הציע לו לפנות ישר. ח׳אלדי ענה שקודם על על בלוי לכתוב מכתב ואח״כ לקבל תשובה.

העתק לשילוח

ט/כב

אסום

(סוף)

27.2.48

לטנא(מ)
אבנר

מוסמך.

הנדון: האדמיניסטרציה הבריטית
בארץ-ישראל.

הבריגדיר הייד ספר כי בשיחתו עם המזכיר הראשי ברגי אם הוא ביקר בתל-אביב.

ברני ענה: "אין לי ענין בעיר בהי-הכנסת".

דעת הקצינות הצבאית היא, כי גרני אינגו מזכיר אדמיניסטרטור אלא שליח מיניסטריון-חוץ הממונה על הענינים הפוליטיים בעיקר.

לגציב אין השפעה על הענינים, הואיל והוא מייצג את מיניסטריון המושבות.

הממשלה מעונינת במספר מכסימאלי של פקידים בריטיים שישארו בארץ-ישראל לשירות או"ם וגם אחרי פעולת או"ם בארץ.

דנ/ג.

פסק

27.2.48 (מרף)

לטנא(מ) מוסמך
אבנר

הנדון: לאחר ההתפוצצות בירושלים ב-22.2

מתוך שיחה עם קצינים בריטיים גבוהים:

להלן דברים שנאמרו על ידי גנרל שירר
בשיחה עם מודיענו:

– במטה הצבא ידוע כי קיימת קבוצת-פאראן במשטרה
הבריטית.

– בחוגי הממשלה הארץ-ישראלית לא נדהמו
לאחר ההתפוצצות ב-22.2 בירושלים.

– כמאה חיילים ערקו מהצבא באמצעות סוכני
המשטרה מקבוצת פאראן. לעריקים הוכנו פספורטים מזוייפים
למען יוכלו להשאר בארץ-ישראל או בארצות הסמוכות.

– המעשה האחרון של-22.2 גרם להרחבת הקרע בין
האדמיניסטרציה ושלטון הצבא.

8. לקבוצת-פאראן הרבה כספים.

– ידוע שהפיצוץ ב-22.2 בוצע על ידי 9 אנשים
שנעלמו כולם, לאחר המעשה במשורין שברח מהמקום.

– הצבא טוען כי המשטרה ידעה כבר בשבת 21.2
על תנועה לחבלה גדולה.

– אחרי הפיצוץ ב-22.2 ניתנה הוראה ממטה הצבא
ליחידות הצבא להדוף בתוקף כל כח ערבי שיתקיף ישוב
יהודי. בחוגי האדמיניסטרציה הביעו ביקורת והתנגדות
להוראה זו.

דנ/ג.

pok

(סוף) 27.2.48

לטנא(מ)
אבנר

מוסמך

הנדון: מכירת הרכוש הצבאי
בארץ־ישראל.

הגנרל שירר יצא את הארץ בחזרה ללונדון
ב־26.2.

נשארו כל יתר הקצינים העוסקים במכירת
הרכוש וביניהם הקולונל בלייר־ססיון, גנרל -
יובר, בריגדיר הייז והייבנס.

מטה הצבא אישר ממשית את מכירת כל המחנות
אף המחנות שבאיזור הערבי" ליהודים.

ההחלטה צריכה עוד אישור ברני־המזכיר
הראשי ללונדון. דעת הקצינים כי לונדון תאשר
את המכירה טרם ידוע עם ברני יאשר זאת.

בריגדיר הייבנס אמר בשיחת הקצינים
כי כדאי לסיים עתה בהקדם את המכירה ליהודים
למען הטוב את המתיחות שנוצרה בין השלטון
לבין היהודים לאחר ה־ 22.2.

דג/ב.

פסק

שבא(ם)
יבנת

(חובב/אורי(י)

מוסמך
25.2.48

הנידון: דו"ח מישיבת ראשי המטה הצבאי מה-21/2

העתק לשילוח
ב/מ.

Chief of Staff Conference on 21.II

2528 Accn - UNO Commission.

Ref min 2517 C of S said he had no further infm of the arrival of the adv party of the Commission Staff. Q said the accn question was in hand.

2529 Retention - Arab Legion.

Ref min 2520. C of S stated that the Arab Legion would NOT be retained in Rafah after the planned date of withdrawal. HQ BTE had already earmarked troops to move into Rafah who would require the accn. It was probable that the Arab Legion at Beit Nabala could stay as long as required.

2530 Misuse of Signal priorities.

C of S gave two examples where IMMEDIATE signals had been signed by offrs not so entitled:-

(a) 283 RE Wks Sec. (b) Hirings. Engrs. Hirings

2531 Removal of Minefields.

C of S asked Q to find out what is involved should we NOT remove minefields in requisitioned land before withdrawal. 'Q'.

2532 Base Laundry - TEL LITWINSKY

C of S said that the GOC had been told at the Base Laundry Tel Litwinsky that certain eqpt being used by that unit would take two months to pack and yet had to be evacuated early. DDOS stated that the packing of this machinery had been considered during the planning. C of S directed DDOS to enquire into the matter and check whether the infm given to the GOC was correct Ord.

2533 Morale

C of S stated that he had received a paper from Professor YARNOLD who, in pursuance of his scientific study of morale, wanted a battle inoculation carried out with tps other than RAC, RA and Inf. He thought few tps would be available for this but passed the matter to A for investigation. 'A'

2534 Sports

C of S gave details of the following events:-
1400 hrs 21 Feb SARAFAND Comd Boxing Finals,
1400 hrs 22 Feb " Comd Hockey Finals.
1445 hrs 22 Feb "

2535 Farewell Parade TJFF

C of S directed that all senior offrs attending the farewell parade of the TJFF should inform Q by 1200 hrs today. in order that economic tpt arrangements can be made. In response to a query, C of S said he would find out what dress should be worn. G(Int) said there was NO objection to the Press being present. Later: Dress is Service Dress if in possession.

2536 Visit of DWD

[redacted]

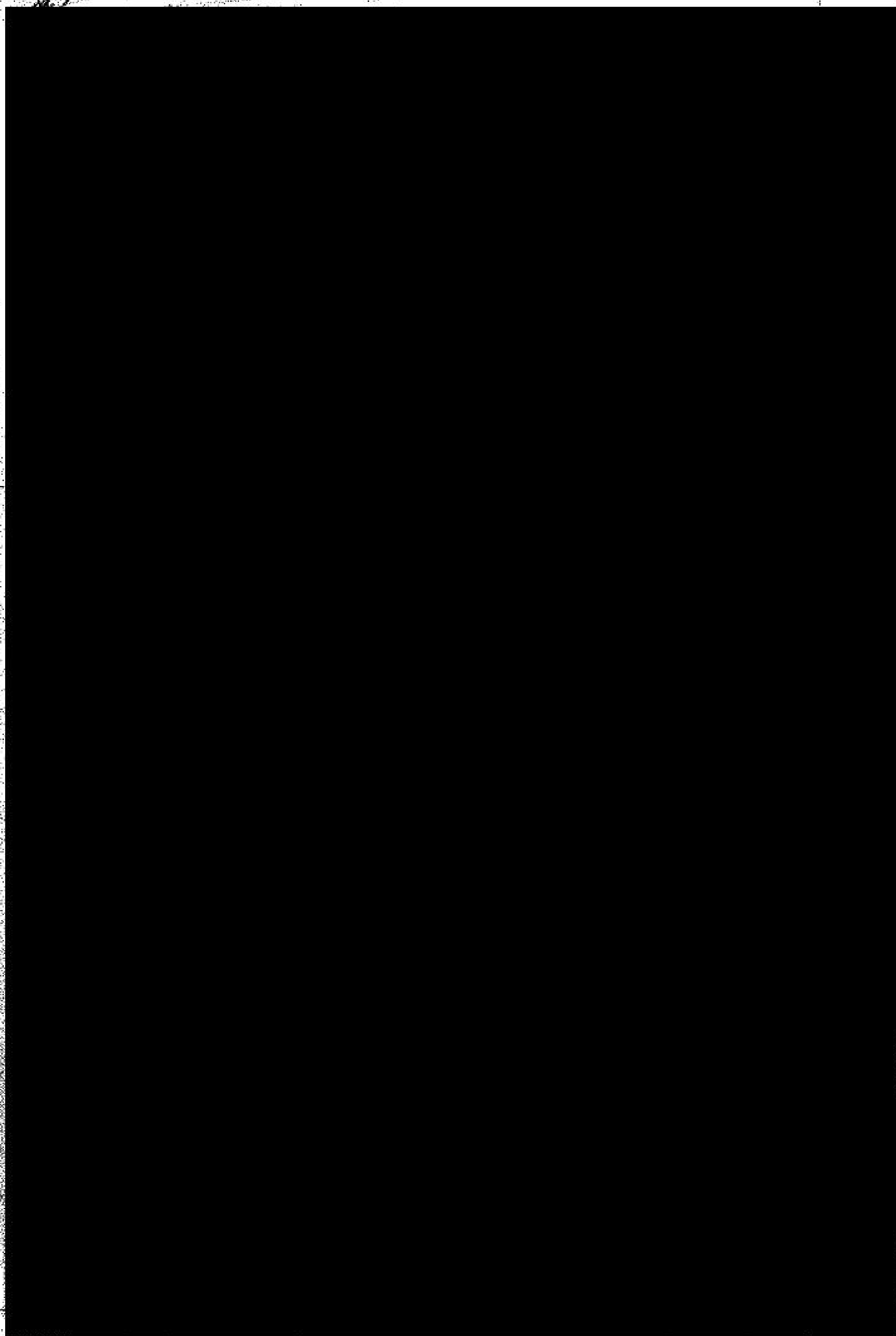

9:2o(Contd.)

Middleton: I told the I.G. yesterday.
Shaw Yes we'll ~~k~~ he doesn't agree. You've got 1 sergeant, 2(cavalry), 5 foot soldiers. 1 W.T. and 1 M.T. what about removing them and putting Jewish personnel in with the Station Inspector in charge.
M. I don't want the sergeants.
S. What do you want the foot men for?
M. I want 5 footmen; 2 to Talbieh and 3 to Beit (Sen)?
S. You wont have any Palestinians there at all?
M. Yes, I'll have 2 or 3
S. How many are the already?
M. Wait a minute, I'll see.
S. Look will you drop me a note and tell me why you want them and where you want them etc?
M. All right I'll do that.

1o:o7 (Cinema)

Fullport: Full port here.
Shaw How are you.
F. I'm fine and you
S. Pretty good.
F. I promised Wright I'd ask you about this. I'm taking back some I.P.C. women and children tomorrow, which route do you recommend?
S. I'd recommend the straightforward Latrun road.
F. Not the Hebron one?
S. No. There are a lot of roadblocks on that one.
F. Thats through Ramle?
S. Thats through Ramallah to Latrun. The Nablus road starts there.
F. You think thats the best way of doing it?
S. Yes I do.
F. How are things going?
S. Well.
F. I don't like Jerusalem.
S. (laugh) You don't?
F. No, I'm going back.

1o:3o (Cinema)

Shaw Hello
Gay(?) (Miss Gay)? here.
I found out the address of those pepple. I thought you might like to know. They both live in Arabina House Upper Talpiot.
S. Arabina House,
Gay I thought that might help. You see I don't want them looking
S. How did you get home last night.
G. All right. I feel better now. I was a bit done in: All that flying about in an arab port.
S. I hope you'll be allright by lunch time.
G. Oh that would be lovely Bye Bye.

11:o2 (Cinema)

Graves: Graves here. I wanted to have a final word with you on this arrangement of ours. Everything seems all right on our end. We're getting a bus company to take the people from our office to the Sation.
Shaw Where is your office?
G. Do you know where ~~ix~~ Spanish Consul is
S. No.
G. Well its half way up hill on the left going from Talbieh.
S. Thats a Jewish section isn't it?
G. No. Its half and half. Its behind the wire. We can't take them through the zone. We made the arrangements with an arab bus company: The National Bus Company. We're going to bundle them into some lorries and pack them in to the station. I'm just about to leave for Haifa myself but my staff will take care of it. If you'll just, as you promised, let the boys out at 6:3o to 713o will you. And if they see several lorries they'll know who it is. Just till they get to the station.
S. Yes. It will be done.
G. Thank you very much. Good bye.

11:15

Shaw I think ther e's someone on Mathews phone for me.
McCarthy Hello McCarthy here from Nazareth. Mr.(Gene)? left today and he asked me

. . . . . 3/

25.2.48
(25.2.48 - Cinema-Primus. Contd.) -3-

11:15 (Contd.)
McCarthy to refer to a letter number.
Shaw Never mind the number, what was it about?
McC About the Miniodpal police. The D.C. had already discussed it with the I.G. and it had been already approved by the security commission.
S. Well after I'd sent the letter, we discussed it so just cancel the letter. tear it up.
McC. Thank you sir. Good bye.
11:25
Find: - - (Find)? here. (accent) this list of arms we got got from you. there's - - - missing.
Shaw I don't know anything about it.
F. It came from Headquarters.
S. No, We didn't have anything to do with it.
F. Well it was sent through the District Commissioner and approved.
S. Well we had nothing to do with it. It probably came through
W.V. Haddinghams office.
Find You see - - I want to give something to the Fellaheen.
S. Yes.
12:02 (Cinema)
Shaw Armoury shop please.
Male Headquarters Armoury.
S. This is Mr. Shaw here. Have you got any Shmeizer magazines?
m. Just a moment. No I'm sorry I haven't go one left.
S. Let me know it you get any in will you?
m. Yes I will sir. Straight away sir.
12:10
Haddingham Hello. George here. Have you put out a call for volunteers for Haifa yet.
Shaw I'm going to .
H. Hope is to be hoped to have 10 years service and if he stays ~~x~~ until August he'll just about do it.
I don't want you to pinch him too soon though. He's running all our T.A.C's Do it at the last minute if you can.
S. What kind of a chap is he?
H. He's a solid chap - - a rather morose type. He quietly knocks about a bit but never neglects his work.
S. All right.
H. Any news?
S. No.
H. There was aconvoy attacked kilometre 16 on the Jaffa- Jerusalem road. there's one Jew dead and severalwounded and ~~3~~ 4 abandoned trucks.
S. Whats all this going on at Sheikh Jarrah? What are you doing about it?
H. I've got the army there.
S. Well there were a whole lot of blokes on the road when I came back this morning.
H. Well you can talk yourself blue in the face and as soon as you go they're back again. I have the same thing at Damascus gate.
S. There should be an army post at the Nashashibi bend on the bottom.
H. Well there is one not far from there at 9 ~~ak~~ o'clock fromthe bottom bend. That controls the Shimon Hazadick Quarter you know.
They're all Syrians in there.
S. All right George.
H. Good bye.

סבא(פ-ב-) סודי במחלט
יבנה קרא והשמד (סינמה-פרימוס) 25.2.48

16:45 (CinemMr). Shaw? This is Michael. Concerning the new amendment of the I.G. regarding the licensing of vehicles, it might be preferable to include exemptions in the order itself. As it is, he is given the right to choose exemptions and this will mean a good deal of work. For example, he might state that buses are exempted.

Shaw No buses are to be exempted at present.

Mxx M. Suppose you read the order to me over the phone and we can discuss it. According to paragraph 2, armoured vehicles aside from omnibuses are to be included in the order. Call me at 4247.

S. My staff isn't here at present, but I'll call you when I get the order.

17:05 (Cinema)
Woman's Voice: WhereMx is Mr. Tall son? (Foreign accent)
male voice In the office. He's busy½
W. V. Are you going to a meeting?
M.V. Yes, in a few minutes.
W.V. Where's Mr. Shaw?
M.V. He's at Government House now.
W.V. There's a lot of shooting going on here at Catamon
M.V. Stay inside the house.

17:15 (Primus)
Fforde: Sxx Haifa? This is Fforde of theSecretariat. I want to speak to Mr. Maghem.
male voice Mr. Mayhem left at about 2 o'clock this afternoon to attend tomorrows meeting in Jerusalem. He should be there very soon and he'll probably drop in at Police Headquarters.
F. Get me Mr. Bentley, then.
M.V. He's not in.
F. Thank you.

העתק לשילוח
פ"י

שבא(ס-ב-)
יבנה

סודי בהחלט!
קרא והשמד!

(סינמה-פרימוס)

25.2.48

16:45 (CinemMr. Shaw? This is Michael. Concerning the new amendment of the I.G. regarding the licensing of vehicles, it might be preferable to include exemptions in the order itself. As it is, he is given the right to choose exemptions and this will mean a good deal of work. For example, he might state that buses are exempted.

Shaw — No buses are to be exempted at present.

Mxx M. — Suppose you read the order to me over the phone and we can discuss it. According to paragraph 2, armoured vehicles aside from omnibuses are to be included in the order. Call me at 4247.

S. — My staff isn't here at present, but I'll call you when I get the order.

17:05 (Cinema)

Woman's Voice: Wherexmx is Mr. Tall son? (Foreign accent)

male voice In the office. He's busy.

W. V. Are you going to a meeting?

M.V. — Yes, in a few minutes.

W.V. — Where's Mr. Shaw?

M.V. — He's at Government House now.

W.V. — There's a lot of shooting going on here at Catamon

M.V. Stay inside the house.

17:15 (Primus)

Fforde: — Sxx Haifa? This is Fforde of theSecretariat. I want to speak to Mr. Maghem.

male voice — Mr. Mayhem left at about 2 o'clock this afternoon to attend tomorrows meeting in Jerusalem. He should be there very soon and he'll probably drop in at Police Headquarters.

F. — Get me Mr. Bentley, then.

M.V. — He's not in.

F. — Thank you.

העתק לשילוח
מ'/פ'

ד ח ו ף 1

25.2.1948

הנידון: תמצית שדור "חרות ירושלים" תחנת השדור של הלח"י, ביום ג' 24.2.48, גל 35-39 מטר בשעה 8 בערב.

הלח"י נשבע שלא תקום ולא תהיה מזימת הכובש הבריטי לגרש את יהודי ירושלים מעירם, לאחר שנכשלו כל דרכי הכובש הבריטי לגרש את היהודים מי-ם החלו הבריטים במעשי פשע ושירים וזאת עשו מאחר שראו שהכוח העברי הדף את כל התקפות הערבים ושהערבים עומדים להפסיק את התקפותיהם.

ידי הלח"י לא נכבשו - הן תשגנה את המרצחים הבריטים. כל בריטי, שוטר וחייל תנמצא בעיר הנו רוצח בכוח ובפועל **ודינו דין מות.**

ירושלים לא תהיה עיר בין לאומית וזרים לא ישלטו בה. את ירושלים ישחרר הנוער העברי וישלוט בה העם היהודי.

כיצד קרה שהמרצחים הבריטים יכלו להכנס לרחובות העיר בלא הפרעה. היכן "משמר העם", היכן ההגנה?

הדבר אפשרי כל זמן שהבריטים יודעים שההגנה תגן עליהם מפני הלח"י. מעשי הבריטים נעשים בחסות ההגנה ובן-גוריון. לאחר שמפריעה ההגנה ללח"י לענוש את הפושעים.

לא נקבל את מרות בן-גוריון על עוד קיימת הבלגה ביחס לבריטים. אנו נשלם לבריטים בדם. הנוער הרוצה ללחם - הצטרף ללח"י! הישוב - התקומם! יתפטר בן-גוריון.

על הישוב למנוע מהבריטים תנועה חפשית ברחובות ובדרכים. לבריטים - נקמה. לבן-גוריון - בוז וחרפה.

הלח"י קורא לאחדות לוחמת ולהקמת הנהגה לוחמת נגד כל המרצחים.

הודעה: ל- 1511 - תקוה - רשב"ם.

ביום ה' בשעה 20.30 יתקיים שדור חרות ירושלים בין הגלים 35-39 מ'.

מות לאויב! חרות למולדת!

(בראש השדור ובסופו שורק הקריין את "חיילים אלמונים". בשדור הבא תמסרנה הודעות על פעולות הלח"י).

העתק לממ"ז

ד/כג

קרא והשמדו **אישי**

אמיתי

ידיעות טנא

תקציר יומי

18.5.48

במצרים

הוראת מפקד חיל התעופה הבריטי קומודור ד"ר ל. דוסון, שנמסרה לקצין טייס בבוקר 16 במאי, כללה את ההדרכה הבאה: בטיסות סיור אין לעבור בשום פנים מעל לטכם אר, בדלית כרירה, לטוס גבוה. בדרך מרבת-עמון למצריים יש לטוס מעל לעננים, לא להימצא מעל לכביש באר-שבע, מכיוון ששם מתנהלות פעולות צבאיות" וכן להיזהר מכבישה לשטח אל-עריש. מיספר הגירויים ומסירי המוצאים לפעולה איננו צריך להיות פחות מארבעה. הקומודור הודיע גם, כי המצרים ישתמשו בספיטפיירים ובשיחתו אתם הזהירוהו, כי הם עלולים להפיל כל אווירון שיטוס בלילה מעל שטח מצריים.

בעקבות האזהרה הערבית ניתנה הוראה לאוניות הבריטיות בנמלי ארץ-ישראל לעזוב את המים הטריטוריאליים ולחכות להוראות נוספות.

צבא בריטי

הודעת משרד השכירות הצבאי שליד המיפקדה הראשית קובעת שני שלבים לצימצום מנגנון המשרד: ביום 1 ביוני צומצמת מיספר הקציבים ב-5 ויעשה 6 בלבד, ביום 15 ביוני יישארו רק שני קצינים. בהתאם לכך יצומצם גם מיספר העובדים האזרחיים של המשרד, באופן שב-15 ביוני יועמד לרשותם רק כלי-רכב אחד.

השלטון הצבאי במובלעת חיפה יפרסם את הודעותיו בשפה האנגלית ולא ימסור אותן לתרגום רשמי לעברית או לערבית. בכמה מקומות באיזור תלה הצבא שלטים באנגלית עם תרגום גרמני.

19650 טונות של מטען צבאי הוצאו בדרך הים במשך חודש אפריל, מוסר דו"ח רשמי של אגף התחבורה של הצבא הבריטי בלבנט. הציוד הועבר לבנגזי, לפורטסעיד ולפאמגוסטה.

במע

יחידת צבא עיראקי חנתה ב-16 במאי לתחנות המשאבות של חברת הנפט העיראקית לשם חיסול שביתת הפועלים. השביתה פרצה לפני כשבועיים. עתה הוכרחו הפועלים ע"י הצבא לחזור לעבודה או להתגייס.

דלק וציוד של חברת "של" בשדה התעופה לוד נשדד בסוף חודש אפריל ע"י "כנופיות מזויינות", מודיעה הנהלת החברה בחיפה למשרד הראשי בקהיר. ערך הציוד שנשדד הוא 3 מיליון לא"י. לפי המכתב "נמשכה הפעולה 3 ימים והכנופיות הצליחו אז ליהכנס לשדה התעופה באופן חופשי." ציוד החברה שנשדד בראשית מאי הועבר לרבת-עמון, חלקו נמכר לחברת "בתי-בד האוריר הערביים" וחלק הופקד בידי ראש עיריית לוד.

ירושלים

יחידות הלגיון הערבי ועיראקים הגיעו לעיר העתיקה ולסביבתה הקרובה.

דר' מאבלו אזקרטה הודמן ותסול ע"י המלך עבדאללה לפגישה ברבת-עמון.

"רוב הקונסולים והדיפלומטים אחרים החליטו להישאר כאן (ירושלים) ג. מיקרה אשר יקרה". הודיע הקולונל לוגר-בציג אוגס, במיברקו לטריגבה לי. "הם עשו הכנות עוד לפני חדשים לקראת העלול להתרחש באם לא תסודר שביתת-נשק לפני 15 במאי. מיים וכוח חשמלי יישלטו, כנראה, דלק למכוניות ומזון לא יהיו במצב ואזורי הקרבות בלתי-ידועים מראש. הקונסוליות וסידרו לעצמן משמרות של 50 איש ומטה. הן אגרו אספקה מזון לשעת-חירום, מילאו מיכלים במים, התקינו מאורר לשעת-חירום, איחסנו דלק למכוניות וכו'."

פרסום הידיעות ממקור התיעצות מוקדמת עם טנא.

[redacted]

18.5.48
שעה 11.00

אם-כי יש להניח שמתוך החמר המגיע אליך מאתנו ואל המטה גולני, אתם מקבלים תמונה על המצב בחזית הירדן, בכל זאת, החלטתי להוסיף מספר מלים להערכת המצב.

מאז ה-15 לח.ז. בשעה 15.00 התחילה תנועה גדולה של רכב משוריין וחיל רגלים, עיראקי ועבר-ירדני בשטח שבין עין-גב לצמח ומצמח עד משק גשר ומשם דרומה עד גשר שייך חוסיין ולמטה מכאן.

באותו יום בשעה 16.00 נלקחה נהרים מבלי שנעשה מצד כוחותינו נסיון להכנס בקרב או מה שאפשר היה, להוציא את האנשים מהמפעל.

למחרת ביום 16.5.48, התחיל האויב בהפצצת ישובי עמק-הירדן, ובהתקפות על צמח. עוד באותו ערב, נפלו לידם הקרנטינה ומחנה הצבא בצמח, באותו זמן הותקף משק גשר בנשק כבד ואף נעשה נסיון להסתערות, שנהדף. במשך היום עברו כוחות גדולים של רכב וחיל רגלי את הירדן והחל בהקפת משק גשר.

יום אתמול עבר ללא נסיונות רציניים של הסתערות מצד האויב, הוא הסתפק בהרעשה, בהפצצה ובנסיונות בלתי רציניים להתקיף את גשר. היום בשעות הבקר המוקדמות, התחיל האויב בהסתערות על צמח וגשר. עכשיו, כאשר אני כותב שורות אלו, המצב בערך כך: (אני חוזר עתה מתצפית קרובה):

1. משק גשר במעט מוקף, תחמושתם אוזלת, טרם נמצאה אפשרות להמציאה להם.
2. המחנה הצבאי בצמח, הקרנטינה, צמח העיר ותחנת המשטרה בצמח, בידי האויב.
3. האויב מקיף את שתי הדגניות, הטנקים הכבדים ומשוריינים נמצאים במרחק של כ-200 מטר מדגניה א'.
4. תותחי ואוירוני האויב מרעישים את משקי עמק-הירדן.
5. האויב ממשיך לתקוף את משק גשר.
6. אוירוני האויב חגים מעל ישובי עמק הירדן, הגליל התחתון ועמק בית-שאן, נראה שבעיקר במטרת תצפית ובמקצת לשם הטרדה ומניעת אוירוניגו מלהמריא.

נראה לי, שבסכום אפשר להניח את ההנחות הבאות:

1. האויב עלול לכבוש את הדגניות ובמקרה שהגשר על הירדן לא יופצץ, (מצוצו מכינים עכשיו), לא תהיה מניעה רצינית שיגיע עד טבריה ומשם לנצרת. ברור שאז יפתח בהתקפה מצד עפולה, מנצרת, דבר אשר יבוא בודאי בזמן קרוב להתקפה על עפולה מצד זרעין וג'נין. מתקבל על הדעת שבאותו זמן יפתחו גם בהתקפה על עמק בית-שאן. הוה אומר: ש-3 טורי אויב עלולים לפעול במגמה של כתור הגליל, עמק-בית-שאן ועמק יזרעאל.
2. יש להניח שעם פצוץ גשר הירדן ליד דגניה, יושתק הכח העיקרי של האויב.

נראה לי שהמצב עלול להשתנות רק באם תגיע הנה מיד תגבורת מתאימה למלחמה בשריון ובאם כוחותינו יצאו להתקפות נגד לכל אורך החזית הנ"ל.

עוד עלי להוסיף כי מרוב משקי עמק-הירדן, טרם הוצאו הנשים והילדים. במשך 3 הימים האחרונים, בגלל סבות שונות, לא נעשו מצד כוחותינו פעולות יזומות בעל היקף.

נראה לי שבקור מידי של ידין, רצוי.

שלך

[redacted]

(תגב - שאורי - סעדיה) 16.5.48

סודי - דחוף

שבא
מחירם

/ד.

הנדון: **פרוק הלח"י.**

בימים 15/14.5.48 נכנעו כל חברי הלח"י בחיפה לקצין מבצעים. שם ירוכזו במחנה הלח"י, ויצטרפו אח"כ כיחידים להגנה (לצבא העברי).

הם לקחו אתם את כל הנשק שהיה בחיפה ובסביבה. חלק הנשק ימסר לכנסת, היתר יוחבא.

לח"י יכריזו על עצמם כעל מפלגה פוליטית. לא ברור עדיין אם גם בגבולות המדינה היהודית ימשיך גרעין קטן בקיום במחתרת.

רג/אח.

סודי
16.5.38

בקורס למפקדי גונדות באצ"ל שהתקיים באפריל ט.ז. היה אחד מפרקי הלימוד - קרב רחובות. פרק זה כלל הרצאות והדגמה של קרבות רחוב מימי מלחמות - אזרחים שונות.

ניתנו גם דוגמאות מתנאי הארץ: "באם , למשל, יצטרך האצ"ל להתקיף את עין-חרוד, שאוכלוסייתה תתנגד" או "באם יצטרכו להלחם ברחובות ת"א. לדוגמה זו העיר המרצה, שלפי דעתו, המצב הפוליטי הקיים בישוב עלול להתפתח עד כדי "שהאצ"ל יצטרך להלחם באדומים".

סגב (ד)

לדמני
מתירושי

סודי!
(למדן)

18.5.48
מוסמך

ביום שבת 15.5.48 הגיעו במטוס מצרפת וירדו על יד הבסיס של האצ"ל בתל-ליטוינסקי פיטר ברגסון, "מרידור" (וינרסקי), "איתן" (חיים לוסטר). חיים לוסטר טפל בצרפת בורכישה. פיטר ברגסון הודיע ש-20 מפציצים מוכנים בצרפת להמראה לארץ ישראל.

בואו של פ. ברגסון נשמר בסוד.

י/דג

ברית האזנה לתחנות השידור הערביות

17.5.48

1800 – חמזרח הקרוב)

הקרבות בא"י:

הכוחות המצריים נעצר במקום הראשונה בהתנגדות הציונים מצפון לעזה. בכל זאת הם ממשיכים להתקדם בעזרת הנשק הכבד.
היהודים הודו שהכוחות המצריים התקיפו כמה מושבות במחוז הנגב. כמו כן, נודע שכוחות האויר המצרי הראו פעילות היום. אבל לא נודע באורח רשמי אילו מטרות הותקפו. בשידור תחנת "ישראל" נמסר : היהודים יגיבו על ההתקפות מן האויר.

המלך פארוק ביקר אמש במקום הפעולות המלחמתיות ואת המפקדה המצרית העליונה וקיבל פרטים על ידיעות פלישת הצבא המצרי. נוקרשי פחה הביע אופטימיות גדולה על מצב המלחמה בא"י ואמר שהמלך פארוק שבע רצון מהפעולות המבוצעות ע"י הצבא והאוירייה המצרית.

הכוחות הערביים כבשו בחזרה את מלכיה שע"י גבול הלבנון. ידיעה מדמשק מוסרת שהכוחות הסורים והעיראקים נעצר במחוז צמח דרומית לטבריה והתקיפו בכוחות מסורתיים את המושבות היהודיות. בירושלים מתחוללים קרבות עזים אף כי לא כל כך עזים כמו אתמול.

בבאב אל ואד, שקט לאחר הקרב הכבד של אתמול.

הסוכנות היהודית טוענת שהכוחות היהודים סילקו את המחסומים שהניחו הערבים על דרך ירושלים – ת"א, במרחק 15 מיל מערבית לירושלים. הדרך עודנה בלתי ראויה לנסיעה מסיבת הקרב הגדול המתחולל ליד תל-אביב.

ידיעה שנתקבלה מהציר המצרי בלונדון מוסרת שהמקורות הבריטיים המוסמכים מרוצים מאד מפלישת הערבים לא"י, וצעד זה נתקבל באהדה גמורה בחוגי מיניסטריון החוץ ושאר המחלקות.

שגריר עיראק בוושינגטון עלי ג'ודת איובי הנמצא עכשו בבגדד הצהיר שלהחלטת אמריקה אין חשיבות כל זמן שהערבים בלחמים למען החופש.

1945 – דמשק.

בתוקף התקנות לשעת חירום פורסמו ע"י המושל הצבאי ג'מיל מרדם ב"י הפקודות הבאות:
אסור לשום אוירון לטוס בשמי המדינה משעה 18.30 עד 06.00 כמו כן אסור לשום אוירון להתקרב 5 מילין מגבול המדינה, כן ייחשב לאוירון אויב ויירה בלי אזהרה.

הוטלה ביקורת חמורה על עתונים ודברי דפוס הן ע"י מרכזי עתוני חוץ והן ע"י עורכי עתונים מקומיים, אסור לפרסם שום ידיעה הנוגעת לפעולות מלחמה מבלי לקבל את אשור המפקד הצבאי. – על כל עתון להגיש לגזורה 2 העתקות מהחומר העומד להתפרסם. אחת לשמירה במשרד הבקרת, השניה תוחזר לבעליה לאחר התקונים הדרושים.

כל העתונים וכתבי העת המגיעים מחוץ למדינה צריכים לעבור בקרת – אסור לפרסם ידיעות על תנועות צבאיות. העבריינים יועמדו למשפט צבאי ויענשו כדין. הוטל ביקורת חמור על הדואר, הטלגרף והטלפון ומשלוחי הגילות ומכתבים. מברקים נשלחים רק בשפות ערבית, אנגלית וצרפתית.

אסור בהחלט להחזיק מכשירי שדור אלחוט. על בעלי מכשירים כאלה למסרם מיד לשלטונות.

השלטונות יכולים לאסור חשוד עד לחקירה ואפשר להחזיק אותו במעצר 15 יום עד למשפט. בנוסף לכך למפקד הצבאי יש סמכות להעביר זרים לאיזורים אחרים לפי ראות עיניו.

__20,00 בירות.__

חילופי אגרות של עידוד הכחות הלוחמים ושחרור פלשתינה נתקיימו בין שוקרי קוואתלי וביש[א]רה אל כורי וגם המופתי חאג' אמין אל-חוסייני.

אמש בשעה 10 התקיפה קבוצת קומנדו יהודית את הכפר הערבי בגבול הלבנון אל "חרדיעה". הם השתמשו במרגמות, מקלעים ורמוני יד. התקפת הערבים הדפום באבדות כבדות. בידי הערבים נפלו, נשק ותחמשת של המתקיפים. ערבי אחד נפצע קל.

היהודים כבשו את צמח אבל מסופים ערבים התקיפו את טבריה וגרמו אבידות כבדות לאויב. נוסף כך שתכחות העיראקים תקפו את היהודים בכמה מקומות וגם מטוסים עיראקים הפציצו את עמדות היהודים וגרמו להם אבדות. לערבים לא נגרמו אבדות.

חיפה — הגנרל מק מילן קרא לנציגים ערביים ויהודים בחיפה והודיע שאיזור חיפה יהיה תחת פיקוח צבאי בריטי ואין רשות לא ליהודים ולא לערבים לנהל בו פעולות מלחמה. האיזור משתרע מדרום עתלית עד עכו.

קהיר — הממשלה המצרית הכריזה: המים הטריטוריאליים של א"י נחשבים למקום מסוכן למדינות הזרות וכל האניות הנושאות נשק בשביל הציונים שינסו להתקרב לארץ יפגעו תיכף ע"י כחות האוירייה המצרית.

__2100 ירושלים.__

לאחר מלחמת רחוב מרות בירושלים במרכז הציונים. הערבים התבצרו ברחוב ממילא ובבנין ברקליים. הועד אודיע על כניעת 1600 יהודי העיר העתיקה בירושלים והציג את תנאיו: 1) מסירת הנשק. 2) הגברים ייחשבו כשבויי מלחמה. 3) הנשים והילדים ימסרו לצלב האדום הבין-לאומי.

פקודת היום של קאוקג'י.

אל הקצינים והחיילים הספיצים של חיל ההצלה, מודה להם על אמונם וסבלם ומזכיר להם את מערכות זרעין, משמר העמק, לטרון, שער הגיא, ומאחל להם נצחון על הציונות המרשעת, שהבנים ובניהם יתגאו בהם.

העוצר העיראקי.

העוצר העיראקי ביקר את בסיסי האוירייה הפועלת בא"י ובחזיתות הקרב.

הצבא הסעודי.

שייק מודיעה: הצבא הסעודי נפגש עם הצבא המצרי בנגב בעוד כמה ימים יפגשו עם הכחות הירדניים.

עאדל בק המפקד הערבי בסביבות ירושלים פרסם אזהרה לחמשה רופאים ערבים לחזור במשך 3 ימים לעירם אחרת יאחז באמצעים נגדם ואלה שמות הרופאים. 1) ד"ר יוסף ח'ג'אר 2) ד"ר תופיק חדאד 3) ד"ר מוסיד עבד אל האדי

[illegible]

<u>לסבא /ע</u>

16.5.48

מ א ו ר י (דורי)

להלן תרגום של כרוז שנזרק ע"י מטוסים סוריים בגליל העליון:

"מבשר מס. 1.

אל תושבי ארץ-ישראל, ערבים כיהודים.

המנדט הבריטי הסתיים זה לא מכבר ובתוקף הסמכות שנתנה לי בשלוחת המפקד הכללי, הריני מכריז שאין בידנו כל פקודות אלא שמירת הבטחון והחזרת הסדר שעורער עקב המאורעות, הנוכחים בארץ-ישראל.

כל עיר וכל כפר, כל מושבה או ארגונים שונים, אשר יקלו על תפקיד המפקדים בשמירה על הבטחון, הרי יתיחסו אליהם באותה מדה, שתהיה הבטחת בתי[illegible] שדותיהם ועדריהם. ואולם כל עיר וכפר, מושב או ארגונים שונים אשר ימנעו את המטרות הנ"ל - ייענשו קשה.

ולשם שמירת השלום הנני להזהיר על הדבר הזה. כל נקודה אשר תפנה בהצעת שלום, תנתנה לה ערובות מתאימות מטעם המפקדה לשמירת השלום."

<u>העתק לגולני.</u>

ת/ת.

לשבא / ע (מעין 4) 16.5.48

ס ו ד י

15.5.48 – 13.40 – מג'נין לעפולה(עזרא) – שיחה בין שני אופרטורים.

ג. "האם אתם שומעים יריות תותחים?"

ע. "לא".

ג. "אנחנו שומעים. אנחנו דואגים לכם. מה נשמע אצלכם?"

ע. "תודות לאל".

ג. "האם יש הרבה הגנה אצלכם?"

ע. "בוא ותראה".

ג. "אני אבוא עם הצבא לכבוש אותה, מה תעשה אם נכבוש את עפולה ע"י הלגיון הערבי?"

ע. "נראה עד אז, שלום".

15.5.48 – 13.42 – מג'נין לנצרת / שיחה בין שני אופרטורים.

ג. "אמרתי לו שאנחנו באים לעפולה, אבל לא בכדי לראות אלא בכדי לכבוש אותה עם הצבא, אני לא רוצה שימותו, לא הוא ולא אחיו, ג'אק, הם בחורים טובים. תמיד היו נותנים את היפה. לפעמים היו אפילו שואלים אם אנחנו צריכים אותה. אבל ישנו אחד, אבו חנה מבורול גדול, כלב בן כלב".

ג. "תאמר לו שאם הוא ימות, לא יהיה אף אחד שירחץ אותו".

ג. "תאמר לו להכין בור ולהיות תמיד לידו, בכדי שנזרוק אותו לתוכו מחר".

15.5.48 – 14.30 – מג'נין לנצרת – שיחה בין שני אופרטורים.

ג. "הלגיון (הצבא) הערבי מתקדם. צמח, צפת ובית-שאן בידנו"

ג. "מה עם עפולה?"

ג. "מחר או מחרתיים".

ג. "אתה מוזמן לארוחת צהרים בעפולה על חשבוני".

ג. "יתכן שהיום עוד נאכל ארוחת ערב בטבריה. המציצו את תל-אביב היום. יש הרבה בנים שם. אתה צריך להתכונן".

15.5.48 – 15.30 – מג'נין לנצרת(חליל) – שיחה בין שני אופרטורים.

ג. "מה החדשות? אנחנו לא מבינים כלום. שמעתי ירושלים, מצרים ועבר הירדן. אין מספיק פרטים. בית-שאן, צמח וצפת בידינו. הגיעו עד עין-חרוד. לפי המהירות הזאת צריך להם רק עוד יומיים".

ג. "בקרוב נכבוש את חיפה כבוש צבאי. היטים הטובים יחזרו. אצלנו תפשו את בנין המשטרה והניפו דגלים".

ג. "גם אצלנו, מאתמול".

15.5.48 – 15.35 – מג'נין אופרטור, לנצרת 39/1 מפקדה, אבו אברהים יוסף אפנדי אל-אחמד

ג. "מה עם הנהג מחמד חייר כנען, שנמצא אצל היהודים?"

ג. "לא קבלנו כל ידיעה בקשר אליו, וגם לא בקשר לאדם שלנו. חלואי ובקרוב נקבל ידיעות מהם. נשתדל לסדר חלופים עם היהודים".

2/...

– ג. "כעת הרי כבר יש לנו מושבות ושבויים. מדוע איננם מסדרים משהו? דברו עם אם אל-עבד".
(מג'נין מדברת אמו של אל-עבד, אשת הנהג).

ג. "קבלתי ידיעת שהם נמצאים בעבהריה".

ג. "היהודים אומרים שהם לא נמצאים אצלם. קצין המשטרה האנגלי אצלנו, הבטיח לתווך. הוא אמר שלא יכול לקבל כל ידיעות אודותם".

ג. "אצלנו, גם מפקד המשטרה וגם אני התקשרנו עם היהודים בעפולה, הם מבקשים שני יהודים עבורו".

ג. "היה אצלנו קרב בערב אל-זוביה. תפסנו שם גויות של 35 הרוגים יהודים. הסכמנו להחזיר אותם בתנאי שיחזירו לנו את השבויים, הגויות נשארו אצלנו 6 ימים ו-6 לילות עד שנדף מהם ריח. היהודים אמרו לנו שאין להם שבויים, ורק אז החזרנו להם את הגויות. רצינו לקחת שבויים חיים, אבל הלוחמים היו הורגים אותם מיד. אם הם עדין חיים, יש לנו תקווה לקבל אותם בחזרה".

ג. "כרצון האל".

15.40 – 15.5.48 – מג'נין לנצרת – שיחה בין שני אופרטורים.

ג. "הכוונות מתסדרים משכם ועד טול-כרם, כ-100 מכוניות עם תותחים. הם רוצים להגיע לתל-אביב. גם אצלם מתקדם הגיעו כבר עד עין-חרוד".

נ. "מה עם בית-שאן?"

ג. "היא נכבשה. גם בית-אלפא ובית יוסף נכבשו. ואני לא יודע עוד מה. ישנם כאן שמועות שעפולה רוצה להכנע, ושבקרוב יניפו את הדגל הערבי שם".

15.55 – 15.5.48 – מג'נין לנצרת – שיחת בין שני אופרטורים.

ג. "המשטרה האנגלית עזבה; אותנו, והכנסנו את הדגלים הערביים, זה שלשים שנה לא היה לנו יום כזה. הלילה ארוחת ערב בעפולה, וארוחת צהרים מחר בטבריה".

16.10 – 15.5.48 – מחיפה לרפת-דוד ([illegible]).

ח. "כמה אירוניים נמצאים מחוץ?"

ר. "רק האסקדרון ה-6 עוסק בלודי. הם על El Borj".

ח. "בדרך אגרון, אני מאמין. היכן הם כעת?"

ר. "צריכים להיות דרומית לבאר-שבע".

ח. "מתי הם צריכים לחזור".

ר. "שור אחד זמנו כעת. והשני אחריו".

16.40 – 15.5.48 – מג'נין לנצרת מס' 38.

ג. "מה חדש אצלכם?"

נ. "הכל טוב. מה החדשות על צפת?"

ג. "אומרים שהיא נכבשה לערבים."

נ. "גם לי הודיעו חברי מהדאר, אבל זה לא אושר עדיין."

ג. "הלואי ומחר את עפולה."

נ. "אנחנו רוצים בעיקר את עפולה."

ג. "מה עם עכו?"

נ. "אומרים שעדיין נלחמים שם."

3/...

15.5.48 – 17.30 – מנצרת, אסעד אפנדי אל-סערי, לשכם מס' 68, משטרה.

ג. "תן לי את אחמד אפנדי אל-סערי".

ש. "הוא עזב לפני זמן קצר".

ג. "מה נהיה מהקרב ליד קלקיליה?"

ש. "אנחנו לא יודעים כלום".

ג. "מה עם ירושלים?"

ש. "אומרים שהעניבים כבשו אותה, אבל אני לא יודע".

ג. "האם הגיע אליהם לגיון (צבא) ערבי חדש?"

ש. "לא, אבל שמעתי שהלגיון (הצבא) הועבר מאלנבי".

ג. "תאמר לאחי שאני בקשתי אותו".

15.5.48 – 17.45 – מג'נין, טולאזם בסאל, לנור-שמס, אכרם.

(הקול חלש מאד. נשמעה רק חלק מהשיחה).

ג. "צאפה צריך לבוא מחר לג'נין".

15.5.48 – 18.45 – מג'נין לנצרת – שיחה בין שני אופרטורים.

ג. "בעת עברו מכוניות יהודיות מעין-חרוד. מזרעין ירו עליהן. עושים בהם שמות. בעת שמעתי את מקום זרעין מדבר".

(הערה: הכוונה לירית על מכוניות "אגד" שהסיעו פליטים ערבים מבית-שאן).

הערה: בכל מקום שנאמר הלגיון – (הצבא) – נאמר בשיחה : "אל-ג'יש אל-ערבי". לא ידוע לפי בדיוק הכוונה, אם ללגיון ממש או לצבא ערבי אחר.

ד/ד

לשבא / 2 16.5.48 (מעין 4)
מ צ ו ר י

10 OK

16.5.48 – 09.40 – מרפת-דוד Wing Commander Waterhouse.
Air Commander Dawson.
לחיפה

ר. "רציתי למסור לך רק כי לא קורה מאומה, ואין שום דרישות משני הטורים. זה שעל יד החוף נכנס כבר למצרים הלילה, והשני גם כן בסדר. שלחתי 4 אוירונים לסיור".

ח. "טוב מאד. האם אתה עובר לעמאן"?

ר. "אם אתה לא צריך אותי, אני אעבור".

ח. "בכל הטיסות שלכם, אתם צריכים להשתמש בדרך הצפונית ולהמנע מ- Stopping Areas. בשום אופן על תעברו בשטח שלנו. בכל אופן אם תעברו, תשוטו בגובה. אבל בעצם רק המצרים יכולים לעשות לנו קשיים מעל לשטחים שלהם, וצריך להזהר".

ר. "במה הם ישתמשו"?

ח. "בספיטפיירים, אני חושב. התקשרתי אתם הבקר, והם איימו להוריד כל אוירון שיטוס בלילה מעל מצרים".

ר. "קשה לתאר".

ח. "אתה בכל אופן טוס לעמאן, ואני חושב גם כי כל אחד שבע רצון מאד מעבודתנו. אבל בטיסות שכל אחד ישתמש בשכל הישר שלו, אם צריך אז לטוס גבוה, מעל לעננים ולהזהר כדי לא להכנס לשטח אל-אריש. בדרך מעמאן למצרים, צריך לא לטוס בדרך באר שבע, כיון שמתנהלות שם פעולות צבאיות. אפשר לטוס מעל לוב מחוץ לשטח הטירטוריאלי".

ר. "בסדר, אדוני".

ח. "בכל אופן תמסור לי אינפורמציה כל הזמן על 2 הטורים עד שיעברו את הגבול, כי שם יקבל אותם אחר כך חיל תעופה במצרים (האנגלי). אל תשלח אף פעם פחות מ-4 אוירונים לתצפית, ואם יתקיף כל חיל התעופה המצרי, יהיה רע מאד בשבילם".

16.5.48 – 09.43 – מג'נין, נאיף אל-במוסי, לשכם מס' 88, כמאל אפנדי טוקען

ג. "מה נשמע אצלך?"

ש. "מה נהיה מעמולתה?"

ג. "תלוצי ואניף את הדגל הערבי עלית היום".

ש. "תשלח לקרא לי בזמן שתניף את הדגל על עפולה. ממשלת ישראל עולה ביצה אחת".

ג. "אצלנו הכל כמו ברזל. בתחילה רציתי ללכת לרמאלה, אבל כשראיתי שלאנשי ג'נין ושכם רוח עצומה, החלטתי למות בג'נין".

ש. "לעבדאללה אפנדי יש כעת שני כוכבים לקאדם כתר למחמל, כתר וכוכב. לג'מאל שני כוכבים".

ג. "מה בירושלים?"

ש. "הכל בסדר".

16.5.48 – 09.57 – משכם, משטרה, לג'נין, משטרה, קצין אחראי, נור עבושי.

ש. "אתמול מוניר אפנדי דבר אתכם אודות אוטו שצריך לצאת בדרך לג'נין. אם הוא לא יצא עדין שיצא לכל המאוחר מחר בבקר".

ג. "היום הוא כבר לא יצא. המכונית תצא מחר בבקר בשעה 6.30-7.00 אליכם לשכם"

2/...

16.5.48 - 09.55 - מג'נין, אלחוטאי, עשארי, לשכם, אלחוטאי, קורפורל.
(הקול חלש ונתפסה רק חלק מהשיחה).
ג. "אין לנו בכלל זרעים. עליתי למחנה הצבא למעלה, אבל לא מצאתי זרעים. עבדאללה אמר לי שהוא לא יכול לקבל אף מלה".

16.5.48 - 10.00 - שיחת קצינים (אמצע השיחה).
"כל אוירון שיטוס מחוץ לתחום ישוס מזויין כעת".
"כן, כיון שזה כעת שטח מלחמתי".

16.5.48 - 10.55 - מנצרת לג'נין - שיחה בין שני אופרטורים.
נ. "שוקרי בק אל-קוטלי מנהל מנהל את הקרבות בצפון בעצמו ובכבודו".
ג. "גם עבד אל אילה מנהל את הקרבות ב(?)".
נ. "מאצלנו שומעים את יריות התותחים על טבריה. הכוחות הערבים כבשו את ג'דודי".
ג. "האם צמח הלכה?"
נ. "עדיין לא. אבל בקרוב".

16.5.48 - 11.20 - מנצרת לטול-כרם - שיחה בין שני אופרטורים.
נ. "מה נשמע אצלכם?"
ט. "הכל טוב מאד".
ג. "איך רמת-הכובש, או מה שמה?"
ט. "כבשנו אותה, ואנחנו בתוכה".

16.5.48 - 11.25 - מטול-כרם מס' 12, משטרה. לנצרת, אופרטור.
ט. "מה נשמע אצלכם?"
נ. "שוקרי בק אל-קוטלי מנהל בעצמו את הקרב על טבריה. את של רוטנברג כבשנו, וגם את צמח. הם הגיעו עד ג'דודי".
ט. "מה עם בית-שאן?"
נ. "כעת אומרים שאת בית-שאן כבר ניקו מיהודים, אבל זה לא בטוח".
ט. "מה עם עפולה?"
נ. "היהודים מסבים אותה".
ט. "גם אצלנו המצב נהדר".

16.5.48 - 11.35 - משפרעם - המפקדה, חסיב רסיל. לג'נין מס' 15. אינדיבאת.
ש. "אני רוצה לדבר עם אחי, אברהים, הוא במפקדה".
ג. "המפקדה לא כאן, היא במחנה".
ש. "אברהים ישנו?"
ג. "תיכף אראה. מה נשמע אצלכם?"
ש. "החברה שלנו יצאו עם תותחים לנהריה".
ג. "ראית את אבו רדוף".
ש. "לא".
ג. "מה חדשות על עכו?"
ש. "חדשות טובות, אבל לא יודעים עוד בדיוק. אין בית-שאן אצלכם?"
ג. "עוד לא גמרו שם".

3/...

ש. "אתמול שמענו כי נכנסו לעין-חרוד".

ג. "אבן עוד לא שמענו על זה".

ש. "אני רוצה חדשות ממך, תיכף כשיודע דבר מה על פעולה".

ג. "נתנו את גשר וגשר מג'אמע, וכשאשמע על פעולה אמסור לך תיכף".

ש. "אגב מאד שמעים רצון".

ג. "שמג'דל התחילו לתכנס סהים כמו היונים".

ש. "זה נפלא, איך אבידך".

ג. "טוב".

ש. "בכל אופן רק לכשתשמע, מסור ע תיכף ומיד על פעולה".

16.5.48 – 11.57 – מנצרת, דאר, <u>ג'ורג'</u>. לג'נין מס' 18, <u>צודקי אל-עטרי</u>.

נ. "אני יצאתי מבית-שאן".

ג. "מי עוד יצא".

נ. "גם אדם וכל הג'מעה שלו".

ג. "מה עם <u>צפיק</u>? האם הוא יצא?"

נ. "הוא גם יצא, אבל אני לא יודע לאן. <u>אבו עדל</u> עדין שם. אני לא יודע מה עם <u>אבו אל-עזיז</u> <u>ונג'מי אל-עטרי</u> את <u>חורי</u> הטמחזיקים".

ג. "קבלנו הודעה שאת <u>חורי</u> ואת דאר <u>רשאד</u> הם שלחו לנצרת דרך עפולה".

נ. "הם עדין לא הגיעו".

ג. "האם <u>אבו עזיז</u> אסורך תאמר לי את האמת".

נ. "לא".

ג. "מה המצב שם?"

נ. "מלובלך מאד".

ג. "אם יבוא <u>אפ'ב</u> תאמר לו שרוב האנשים מחכים לטלפון בג'נין מס' <u>18</u>. <u>עבד אל כרים וחמד אבו עלי</u> גם כן כאן. קבלנו הודעה ששלחנו אותם לנצרת ושאם יצאו ב-8.00 בבקר מבית-שאן

16.5.48 – 12.35 – מנצרת, <u>עבדאללה</u>. לשכם מס' 20, דוקשור.

ש. "הגיע לכם דבר מה?"

נ. "לא".

ש. "ולא קרה עוד שום דבר?"

נ. "אתם צריכים דבר מה מנצרת?"

ש. "לא, אבל דברו אתנו תמיד".

נ. "באו אליכם אתמול?"

ש. "כן, אומרים כאן, כי האמיר שלאל בא עם הרבה אנשים".

16.5.48 – 12.35 – פרמת-דוד ל 47th. להיעה <u>Guardo Bde Duty Offr</u>.

ר. "אנחנו רוצים להעביר עובדים ערבים לכפר אל-מג'דל, מערבית מנצרת 173125$15, צומת הדרכים קשה לעבור 16982340, על יד המושבה נהלל. האם אנחנו יכולים לעשות את זה?"

ה. "אני אשלח בעת מברק, ואתן לך תשובה".

16.5.48 - 19.30 - מג'נין אקשנג'. לנצרת, אקשנג'.

ג. "עכשו יצאתי החוצה ואני רואה עפולה מואפלת לא רואים שום אורות".

נ. "מה יש שם משהו, התקפה?"

ג. "אני לא יודע, את נצרת אני רואה, אבל עפולה אפלה לא רואים שום אור".

16.5.48 - 13.15 - מג'נין, עבדאללה, לנצרת.

נ. "מה נשמע מצד חיפה?"

נ. "מצטער מאד, אין לי כל קשר וכל ידיעה. איך אצלכם בסביבה?"

ג. "מצוין".

נ. "מה שמעתם על בית-שאן?"

ג. "בית-שאן בידי הערבים וגם צמח שמעתי כרדין, בידי הערבים".

נ. "אני מבין על בית-שאן, שמעתי שעכשו מתקיפים את דגניה ואפיקים ואוירונים מפציצים את טבריה".

16.5.48 - 13.20 - מנצרת לג'נין.

נ. "עבדאללה תן את זריין נשמע חדשות".

ז. "מי אתה".

נ. "פה המשטרה, נצרת רוצים לדעת מה המצב אצלכם?"

ז. "בקשר למה?"

נ. "שמעתי שישובים היהודים עוזבים ובורחים בבהלה, האם זה נכון?"

ז. "כן, נכון. עוזבים בעמק מצד עפולה וכפר יחזקאל ועין-חרוד".

נ. "טוב, מצוין".

ז. "ואיך אצלכם?"

נ. "אצלנו טוב מאד".

ז. "אלהים ימשיך לעשות טוב וישענו".

16.5.48 - 13.35 - מנצרת לג'נין.

נ. "עבדאללא איך עפולה עכשו?"

ג. "לא, לגמרי אין תשובה".

נ. "נסה לצלצל".

ג. "אתה רואה לא עונים לגמרי נגמר אין להם ברירה, ברחו בכנסנו אליה".

ג. "עכשו דברנו ואמרו שעוד הרחוקים מעפולה".

ג. "כשה שמעו את כל התותחים והם עזבו וברחו".

16.5.48 - 14.00 - לג'נין, מחיפה עבדאללה את מס' 28.

ח. "מי מדבר? פריד? פה מדבר עומר. התקשרתי עם המפקדת אודות הענין של האנשים שלכם והם החליטו לא לעזוב את אף אחד עד שיבררו ביניהם, והאיש נמצא אצלנו בריא ושלם, הם אומרים שאם תביאו מכתב הם יהיו מוכנים לדון בענין כדי לעשות רצון מחמד כמאל בק".

ג. "תמסור להם שאנחנו עשינו להם הרבה טובות ושחררנו להם הרבה אנשים שהיו בידינו והם לא עשו מאומה. ביניהם היתה אשה אחת ששחררנו אותה היא היתה אצלנו בבית והתיחסנו אליה בכל טובה".

5/...

ג. "קח דבר עם כמאל בק. עיינתי היטב בענין, אנשינו עשו לכם הרבה הנחות וטובות ואתם לא עשיתם שום דבר. אנחנו צריכים להוכיח מעם אנשינו משהו."

ה. "זה לא בידי ואני לא יכול לעשות מאומה."

ג. "אנחנו לא דורשים את כל האנשים של אבו זוריק, רק אחד או שנים שאנחנו נתן לכם את שמותיהם ובזה נמצא את הדרך כדי שנוכל לבא ולהוכיח להם."

ה. "יש לכם שמות האנשים?"

ג. "יש לנו שמות ששה אנשים, אנחנו נבחר אחד או שנים שאנחנו רוצים כדי שאוכל לטעון שהנה הם שחררו, ואתם תשחררו."

ה. "אבל אני שאלתי את האיש והוא אמר לי שאין וגם יש לו מכתב מפאוזי בק מלפני חדש שהאנשים אינם נמצאים."

ג. "זה לא יתכן, האיש עצמו שלקח אותם נמצא אצלי בבית אתה רוצה מכתב ממני מוכן להמציא לך וגם אני דברתי עם פאוזי בק והוא אמר ששחרר הרבה מכם ע"י עפולה דביניהם האשה."

ה. "כן האשה מודה לכם מאד והיא גם פרסמה בעתונות על יחסכם היפה אליה."

ג. "אם אתם לא רוצים את האיש שבג'נין נמציא לכם אחר העקר שאתם תתחילו קודם שאוכל לטעון לפניהם."

ה. "האם יש לכם שמות אנשים."

ג. "אני אשאל מי הם האנשים מאבו זוריק. יבוא לך מכתב."

ה. "טוב, אני אשאל את מפקד ההגנה."

ג. "אבל תשמע, אנחנו מעוניינים בשמות האנשים שנתן לכם אחרת ימסרו סתם אנשים שעבדו אצלכם."

ה. "טוב, תתן לי שמות שאתם רוצים. מתי נגמור כבר מהמצב המלוכלך הזה."

ב. "נקוה שבקרוב."

16.5.48 - 16.30 - מג'נין, אקשנג'. לנצרת, אקשנג'.

ג. "מה נשמע חדשות?"

ב. "אתה צריך לדעת על בית-שאן. יש משהו חדש, היא קרובה אליכם יותר."

ג. "אתה גם כן צריך לדעת, היא קרובה גם לכם, אבל יש ידיעות שנכבשה."

ג. "מי כבש אותה, איזה חיילים."

ג. "אני חושב הלגיון הערבי (עבר-ירדני)."

ג. "יש כאן ידיעה מאחד הכפרים שע"י לוביה שקרוב לטבריה שראו במשקפת שמטבריה בורחים המון תושבים, נשים וילדים באוטומובילים וברגל. כלם ליבנאל, כנראה שכבר מתקיפים את טבריה."

ג. "טוב מאד, את טבריה צריכים לכלות. מי אתה חושב מתקיף שם?"

ג. "כנראה מלגיון העבר ירדני."

ג. "עירקים כלם, גם הגדודים המזרחיים עובדים יפה בדרום."

16.5.48 - 17.15 - מג'נין לנצרת.

ג. "מה נשמע חדשות?"

ב. "אצלנו אין חדש, אבל יש ידיעות שבטבריה מנגים. היהודים בורחים ויש סכויים גדולים שהיא תכבש."

ג. "אני לא רוצה שתכבש כדי שהאוירונים יפוצצו אותה ויחסלו אותה לגמרי."

16.5.48 - 16.45 - משול-כרם לנצרת.

ש. "מי זה מדבר, המפקדה?"

נ. "כן".

ש. "תן לי בבקשה את מחמד אפנדי עורסני".

נ. "הוא איננו כרגע, מי מדבר שם".

ש. "כאן דודו, אני רוצה לשאול על שלומו".

נ. "הוא בסדר גמור ודורש בשלומכם".

ש. "תודה רבה לך".

נ. "בהזדמנות זו תגיד לי בבקשה איך המצב אצלכם?"

ש. "אצלנו בסדר ממשיכים בנצחונות ומתקדמים היטב".

נ. "דבר בתופשיות יותר ברורה. אל תפחד תקו נקי, בעצם מי אתה?"

ש. "אני הסרז'נט עורסני".

נ. "אהלן וסהלן, אני מכיר אותך, אתה יודע מי מדבר"?

ש. "אבו סעפד".

נ. "אהלן וסהלן".

ש. "אם כך תשמע את החדשות. התושבים המזויינים שלנו יחד עם צבא השחרור בצעו התקפות בכל השטח הזה, כפר סבא וטירה, והרגו יותר מ-200 יהודים אשר בעת מונחים על הכבישים ואין מי שיאסוף אותם".

נ. "שיקח אותם השד".

ש. "אנחנו התקפנו אותם בלי שום עזרה מצבא זר. איך אצלכם?"

נ. "אצלנו ברוך השם מתקדמים, את צמח לקחנו, ואת צפת גם כן וטבריה בדרך. יתכן שעוד הערב".

ש. "אלהים אתכם, תאמר לי בבקשה אתה במפקדה".

נ. "כשה, אנחנו עובדים בבנין המשטרה, לקחנו כמה חדרים ותבין שהמלא והמשטרה לצעגו כי המגדש כבר קבור, אין לו זכר יותר".

ש. "מה תפקידו של מחמד עורסני?"

נ. "הוא במפקדה הצבאית".

ש. "איך הוא מוצא חן בעיניך?"

נ. "מרוץ יותר מכולם, וגם אחמד בסדר גמור. אם במקרה עם שביה אתה רוצה לתתקשר אתם, אז תצלצל למספר 19 או 20".

ש. "תודה רבה, דרך אגב אתה יודע שהידוע בקר אצלנו אתמול".

נ. "יפה מאד, תמסור לו ד"ש מפני הוא מכיר אותי באופן אישי".

ש. "בסדר שלום לך".

נ. "שלום בקרוב נפגש כלנו ונסעד על שולחן אחד ואז תהיה השמחה שלמה".

ד/ר

B.G.

Extract from a letter to G.A. from
G. Lichtheim.

....

At the F.O. they seem to feel more cheerful about partition. Holme, who is "in touch", has been particularly gleeful of late. The Times leader which so surprised everyone was written by the Assistant Editor, Donald Tyerman - a pro- Zionist of long standing and a Socialist; used to work on the Economist - in the absence of Barrington Ward (Editor) and in disregard of that ass Rushbrooke Williams. It infuriated the FO but they claim it won't influence the Government. The Times being what it is someone else may write the next leader on the subject, though I believe Williams is no longer taken seriously.

The Economist continues to reflect Holme's views. Unfortunately it has more influence than the whole of the remaining press combined. This has been one of the biggest misses of the whole political work here.

The public doesn't care; neither does the Labour Party. Don't believe anyone who tries to sell you the idea that a lot of people were "shocked" because of the mass infiltrations across the frontier. Only Jerusalem means something to the public. Old Brailsford in Reynolds today tries to rouse sympathies for the settlements on the grounds of socialist solidarity. This will have a certain effect. On the other hand, any solution will be applauded which avoids fighting, whether or not the Jews get a state. I still think the line is (a) non-intervention committee (b) mediation by US and Britain after November (c) truncated coastal state or provincial autonomy plus immigration.

The sterling business was a surprise to people here. I shall try to find out tomorrow what is behind it. (Today being Sunday).

10.3.48

לסנא (קרונין 2)
מחירם . מ-ע

מוסתר

הנדון: **פגיעות ברכבות א"י במשך חודש פברואר 1948.**

מצ"ב דו"ח חדש על אינצידנטים ופגיעות בקוי מסה"ב בא"י.

ור/צ

INCIDENTS OF PALESTINE RAILWAYS DURING MONTH OF FEBRUARY, 1948.

Date	Location	Particulars
28.1.48 (reported late)	Qaqun Station	Goods train stopped by armed gang at Qaqun Station. 13 wagons looted. An emergency telephone and a guard's watch also stolen.
28.1.48 (reported late)	Sarafand Junction Lydda	Breakdown train stopped by armed gang who looted a quantity of sleepers.
1.2.48	Ras El Ein-Petah Tiqva	Railway Bridge at km 2 Ras el Ein Petah Tiqva damaged by sabotage. Traffic temp. suspended.
1.2.48	Deir Esh Sheikh Artuf	Mil. Motor trolley derailed owing to obstructions on the line.
2.2.48	Ras el Ein Petah Tiqva	Railway bridge at km 2 Ras el Ein Petah Tiqva again damaged by sabotage .
2.2.48	Sarafand Junction 1 Es Safiriya Sarafand Junction-Lydda	Goods train attacked and looted.
2.2.48	Wadi Es Sarar-Artuf	Goods train stopped owing to obstructions on the line. Fire exchanged between saboteurs and the train escort. No damage, no looting.
2.2.48	Samakh Station	Station attacked by armed men who looted soap from a wagon.
4.2.48	Atlit-Zichron Yaacov	Rails removed from track at km 32.900. Train delayed.
4.2.48	Ras el Ein Station	Station attacked by armed gang who stole a cement mixer.
4.2.48	Balah Station	Station attacked by armed gang who stole a weighing machine.
5.2.48	Qalqilya-Ras El Ein	Goods train collided with obstructions on the track, Engine slightly damaged.
5.2.48	Qaqun-Tulkarm	Goods train collided with obstructions on the track. Engine slightly damaged.
5.2.48	Qalqilya Station	Goods train attacked by armed gang on arrival at Station. 3 wagons looted.
5.2.48	Ras El Ein Station	Goods wagon attacked by armed gang on arrival at station. 1 wagon looted.
6.2.48	Tulkarm - Qaqun	Goods train collided with obstructions on the track, Engine slightly damaged.
6.2.48	Deit Esh Sheikh- Artuf	Mil. Motor trolley derailed owing to obstructions on track. Traffic seriously delayed.
8.2.48	Battir-Deir Esh Sheikh	2 Mil. Motor trolleys derailed owing to obstructions on track. Trolleys attacked by armed gang who stole 2 Bren guns and slightly injured 2 soldiers.
10.2.48	Ras El Ein Station	Station attacked by armed gang who stole a telephone and a first aid box.
11.2.48	Battir-Deit Esh Sheikh	Goods train stopped owing to obstructions on track. Train fired on by saboteurs. Train delayed, no damage.
12.2.48	Haifa East Cabin.	Haifa East Cabin attacked by 3 armed men who killed a soldier training as signalman.
13.2.48	Kafr Jinis - Lydda	Beit Nabala trip attacked by armed gang who looted 1 wagon.
15.2.48	Ras el Ein-Qalqilya	Block-house on bridge at km 9o blown up. No damage, to track

16.2.48	Kafr Jinis-Ras El Ein	Goods train attacked by armed gang who looted 3 wagons.
17.2.48	El Majdal Station	Goods train attacked at the station by armed gang who fettered the signal man, looted 3 wagons & cut teleph.lines
17.2.48	Ras el Ein-Oetah Tiqva	Culverts damaged by sabotage, traffic temporarily suspended.
17.2.48	Sarafand Junction-Es Safitiya	Track damaged by sabotage.
18.2.48	Qalqilya-Tulkarm	Engine of goods train slightly damaged by mine.
19.2.48	El Hamme Station	2 members of the Railways Police Div. stabbed at El Hamme Station by armed men who stole a rifle.
19.2.48	Haifa East Station	Station shot at. 1 person injured.
19.2.48	Sarafand Station	Semaphore ladder at Sarafand Station looted and spectacles damaged.
19.2.48	Haifa East Station	2 wagons standing at the station looted by armed men.
20.2.48	Ras el Ein-Petah Tiqva	Track damaged by mine explosions.
20.2.48	Kafr Samir Station	Station a tacked by armed gang who forced open a wagon loaded with mil. stores. The attempt was frustrated by the military.
21.2.48	Ras El Ein-Petah Tiqva	Culvert blown up by sabotage. Traffic temporarily suspended.
22.2.48	Kafr Samir Station	Station attacked by armed gang who fettered the signalman and looted 1 wagon.
22.2.48	Ras El Ein-Petah Tiqva	Saboteurs removed rails from the permanent way and damaged culvert.
22.2.48	Ras El Ein-Petah Tiqva	Works train attacked by armed gang. No damage, no injury.
22.2.48	Lydda Station	Station attacked by armed gang who looted 2 wagons. Looted goods were subsequently recovered by Police.
22.2.48	Yibna Station	Station attacked by armed gang who stole 43 sleepers.
27.2.48	Hadera Station	While Station Master was handing cash bag containing LP. 67.120 mils to the guard of the passenger train he was attacked by an armed gang who stole the bag.
29.2.48	Rehovot-Lydda	3 mines exploded under passenger train No.2 from Egypt. 2 coaches destroyed and a third one damaged. 28 British soldiers killed and 38 wounded.

11.3.48

<u>לסנא</u>
מהירם /מ.

הנדון: <u>העברת משרדי אי.פי.סי. ללבנון.</u>

מפי עובד מהימן בחברת הנפט:

העברת משרדי החברה העקריים ללבנון היא תזוזה גיאוגרפית. מתוך צרוף עובדות מתברר שההנהלה של החברה באה לידי מסקנה שארץ ישראל אבדה לאנגליה כגורם אסטרטגי ומענינה אותם כרגע עיראק מצד אחד עם מעינות הנפט, וסוריה מצד שני, כמוצא לים התיכון. אשר לגורל רכוש החברה בחיפה עם כל האינסטלציה הם מביטים על זאת כעל רכוש בטוח, והחברה תפעיל את כל המנגנון במלוא היקפו אחרי שיעבור הזעם בארץ. הכונה כאן גם לגורל בתי הזקוק בחיפה.

במכתב שהגיע למוסר פרטים אלה בחברה מ- Hedgecock שהוא אחד הפקידים הגבוהים והחשובים ב-אי.פי.סי. והאיש בעל האינפורמציה הפוליטית הגבוהה ביותר בחברה (המכתב הוא מבירוה), כותב הוא:

"אשר לרהיטים הכבדים שלי בחיפה אני חושב להשאיר אותם בחיפה היות ואני חושב שהשלום יחזור לארץ ישראל עוד לפני ה-1.8.1948".

השלמה לקטע שנים בפרק ב' זה היא טלגרמה שהגיעה מ- Reyland ה- General Supt. של ה- I.P.C. , הנמצא באנגליה, הטלגרמה מיום 7.3.48 אומרת: "לא לבטל את חוזה השכירות בבית רפאלי (ע"י בלומנטל) בהר הכרמל, סגרו את הדירות על מפתח והחזיקו בהם".

כמו כן הודיעה ההנהלה של ח.נ.ע. בלונדון להנהלה המקומית, שעל כל האנגלים עובדי החברה להעביר את מקום מגוריהם, אחרי ה-1.4.48, לכרמל המרכזי ולכרמל הצרפתי.

המנהל המקומי של החברה יהיה בחיפה Fletcher -המנהל הכללי של משרדי המכס בחיפה ביום. בתור פקיד גבוה לשעבר בממשלת א"י יש להניח שמנוי זה הוא מינוי פוליטי ותפקידו יהיה בודאי תפקיד של סוכן בריטי. לפי דרישת מנהל מחלקת הקרקעות הוכנו מפות של קרקעות הערבים והיהודים באזור חיפה והסביבה שדרכם עובר הצנור וכמו כן מפות המראות את חלוקת הארץ לפי הצעות הועדה ודרך הצנור בחלקים אלה.

<u>בתי הזקוק:</u>

ישנן הוראות לסגור, במשך חודש אפריל, כמה מחלקות העוסקות בזקוק ובכלל לצמצם את היקף התוצרת. אשר ל New Construction העבודה תמשך. מתבלטת מאד התענינות החברה בסכסוכים בין עדתיים ומתאשרות הידיעות שהחברה מעודדת סכסוכים כאלה בין יהודים וערבים.

<u>אספקת דלק לתושבי הארץ.</u>

הגיעו הוראות מקהיר לצמצם בהספקת צרכי הדלק לחושבי הארץ במשך הודש אפריל.

מצד שני הגיעו ידיעות שנעשים סדורים בסוריה לאגידת חומרי דלק בכמויות גדולות כדי לספק דלק אחרי ה-15 במאי ש.ז. עבור הישוב הערבי בארץ ישראל.

18.3.48

לשבא /ע.
מחירם

הנדון: ידיעות בן דוד.

אקרם אל ג'עוני, גאמבו של המופתי, הגיע לחיפה יחד עם שריף מראד מעבר הירדן (שליחו של המלך) כדי לדון על בעיית הצפון ובעיית חיפה.

ישנה בקורת חריפה על מוחמד בק חמד ופעולותיו בחיפה, וביחוד המתנגד היחידי בו הוא ראשיד חג' אברהים.

אקרם הביא אתו את סארי פנש מהוסרן שבעבר הירדן (אבן מחמוד) כמועמד עבור הפקוד חיפה והסביבה ונעשים על ידו מאמצים לסלק את מוחמד בק.

הבקרת מתרכזת בעקר מסביב בכשלונותיו של מוחמד בק בהפצצת בתי היהודים, ואי יעילותו למניעת הנזקים הנגרמים ע"י התקפותינו. בקורת בעלת משקל משמשת העובדא של רבוי הגנבים הפרטיים ואוזלת ידו של מוחמד להשתלט ולרסן אותם.

ראשיד "המקרדי" אף הוא בקשריו עם מוחמד כי זה מתידד בזמן האחרון עם השכמים (אמר שכמית).

סארי פנש היה קצין בלגיון הערבי בדרגת מיג'ר.

ביום 10.3 מתקיים ישיבה רחבה של כל נכבדי ופעילי הועדות (לאומית, אמין, מפקדה, שכמים ועוד) בה ידובר באופן נרחב על כל בעיות חיפה, ולדעתו של המודיע יוכרע גורלו של מוחמד בק וכן ביחס למרכבי הועדה הלאומית. הנמהון היחסים בין האגודות מסורגת בעיר עם המפקדה.

יר/אה.

לסנא(ע)

מתירושי(איתן)

(גפני)

10.3.48

מוסמך.

הנדון: פרטים נוספים אודות ההתקפה על "מענית"
ביום 26.2.48

ביום ששי 27.2.48 הגיעו לכפר מ'יצר כ – 400 זרים
מאנשי –הצבא הערבי (ברובם עיראקים), החונים בכפרי הסביבה.
בבית אבו – צאלח ממ'יצר לנו 2 קצינים עיראקים. לפני עלות השחר
יצאו האנשים לתפוס את המשלטים סביב "מענית". הוכנו עמדות, חפירות,
תעלות, ועמדות הגנה (הדבר נתגלה בסיור פטרול של החי"ש בשעה –
הודענוכם בזמנו).
בעת ההתקפה הגיעה התגבורת יחידה של סוריים, החונה בכפרין.
וכמו כן הוזעקו ערביי: באקה אל –גרביה, וסביבתה, מ'יצר, ג'ת,
ערערה, ואדי–עארה והתורכמאנים (אל–גרוזגה). אוספנה כללית של –
700–600 איש. מכונית–משא שיצאה מג'ת עם עיראקים – התהפכה בדרך
נהרגו 6 איש ונפצעו עשרים.
פארס אל חמדאן מבאקה אל גרביה הביא במכוניתו הפרטית רופא מטול–כרם.
הי הגישו עזרה לארבעה עיראקים שנפגעו בבטנם מכדורים, והועברו
אח"כ לבית –החולים בשכם.
יחד עם פארס היו אנשיו:

1. מחמוד אבו–סימנה – האחראי על השמירה בבאקה.
2. אניס אל כאמל – פעיל מאורעות 1936–39.
3. מחמוד ג'מיל חדיר.
4. יוסף זבל.

ערביי –ערערה נסעו באוטובוס עד ואדי–עארה ומשם הלכו ברגל והגיעו
מצפון ל"מענית".
בין התורכמאנים שבאו לעזרה היו:

1. נאיף אל מוסה.
2. בשיר מג'ימר.

לאחר ההתקפה התרחקו התורכמאנים שחנו בקרבת "מענית".

נמסר לפ.א.
העתק לאלכסנדרוני.

ר/א

10.3.48

(חליל)

שנא (ע)
נעים (יובב)

הנדון: פגישת שייכים בבאר שבע.

בפגישת שייכים שנתקיימה בבאר שבע הועלתה הצעה לא רשמית לפנות למופתי בבקשה לשמור על שביתת הנשק בנגב עד אחרי הקציר.

בהצעה הזו תמכו:

חסן אבו עסיה
חסן אל פרג'י
חמד אל סניע.
מוסא אבו שונא
חג' אברהים אל סניע

השייכים האחרים התנגדו להצעה באמרם שמלחמת הקודש חשובה מכל. בראש המתנגדים שהוו את הרוב עמדו:

חסיין אבו סיתה
סלאמה אבן סעיד
חמיד א סופי
חליל אל רמאדאני

סלאמה אבן סעיד נפגש לפני שבוע עם חג' חוסני אל מנאורי לפי ינמחו ובקשתו של הראשון.

העתק: סרג'י

יוסף

12.3.48

הודעה כללית מספר 6

(בשם אלהים הרחום והרחמן)

״הכינו להם את המכה אשר תוכלו״

אי הסדר של המנהיגים הציונים ודרוע מזלו של העם היהודי גרם את הציונים אל הגרועה שבמערכות אל מערכת הקרב והמלחמה ואנו אנשי השלום. אמת הדבר שאנו שמחים מאד לנסיון זה לקבוע את גורל ארצנו בשדה הקרב ולא בועידות והכנוסים שעקר נשקם - המליצה, השחד והרמאות והטכסיס - אשר בהם נסיון רב ליהודים. אנו אדוני המערכה מדור דור חרפה היא שהיהודים עולים לדרגת אויבינו בקרב ובושה ממלאה את נפשותינו על שעלינו לעמוד בחזית עם אויב זה, אך מעז יצא מתוק. ע״י מלחמתנו בהם הננו ממלאים שליחות אנושית כללית.

חלומות הציונים פתחו, במקצת. בתמימותם כי יש להם מה מספיק להקמת מדינה יהודית בתוך אוקינוס של כחות ערבים שילחמו בכל ממשלה כזאת. תמיהתם עוד גברה לנוכח פעולות ממשלת המנדט שלא הגיבה על פעולות הטירור שלהם והתיחסה אליהם ביד רכה, עד אשר העיזו לזלזל בנו ורק לעצמם הרעו, כי בין לילה נתגלתה חולשת אכה הציוני הדמוקרטי אשר הוציאו לו מוניטין בעולם והתעו את הבריות ונתברר שכל אלה דברים ריקים. נוצרו מושגים שונים על כל הכנותיהם ותכונותיהם ועל הציוד והנשק שרכשו במשך כל השנים הקודמות עד שנדמה היה שזהו כח שיוכל לכבוש ערים וכפרים בהתקפה אחת ואף לעמוד בפני כל האומות הערביות יחד, והנה בסבובים הראשונים של הקרב הם נסוגים על עקבותיהם ומפסידים בפני אנשינו הגבורים את נשקם המעט, סביבי ירושלים ויפו, חיפה וסלמה הגבורים - הם העדים הטובים ביותר לכך. מדי יום ביומו עורכים היהודים התקפות על ישובים ערבים ונוחלים כשלון עד כי מפסידו את היזמה והם נחבאים במבצריהם ומסתתרים מאחורי מגליהם החזקים אשר בארו פימים משבר לשמירה על קיומם.

האין באפשרותו של עם זה לדעת את האמת על עצמת אנשינו המוג׳אהדין לאחר שטעמו את אשנו אשר הציונות בעצמם ידיהם לרעתם. הם שכחו את מערכת בית צוריף ומערכת בית סוריק. בשעה שדמו שהם יכולים לתקוף את מבצרינו, אך במערכה הראשונה נקברו ששים ושבע מהם ובשניה חמשים ועתה הם מתלוננים מפני בוראם על מה שקרה להם ועל קלות דעתם של מפקדיהם ומדינאיהם אשר שלחו אותם לקרב פנים אל פנים נגד בחורי המלחמה ואדוניה אליהם הוא היודע כי במערכת בית סוריק היו יותר משש מאות מבחורי ההגנה ומספר אנשינו לא עלה על שלשים ואחד. ואותו היום עת תקום המחר ולבותם נמסו בראותם את אשנו ניתכת עליהם כמים הזורמים אז נסו לכל עבר והחלו לזעק ולקרא לעזרה ואין עוזר, ורק כחותינו קוששים בהם שפות. מפקד הצבא הבריטי אשר קבל למחרת היום ארבעים ושבע גופות יודע את האמת לאמתה ויציגנו גם תעודותיהם ונשקם של המומתים. כמראה היהודים שנכשלו כאן החלו לפגוע בנקיים ע״י הנחת המוקשים בעץ אך שבי משבצר להם מכל המליים ובנין מפקדת ״ההגנה״ ועתון הפלסטין-פוסט ובנגיני רחוב בן-יהודה בירושלים עדים לכך. והמפשלי הציונים בקרב מגר אל שדה הקלים בתחבלות האלחוש השפלות שלהם ובאודיאותיהם המתרעבלות.

ממשלת המנדט הודיעה על מגרי אחי, ואנו מקדמים בברכה את מעשיו אלה ומאחלים לו בקצר רוח שנוכל להשלים את חשבוננו עם בני הבליעל. ואילו הציונים בחרו שבהסתלקות בריטניה מלהגן עליהם בתמיד ועל כן פנו אל ארגון האומות שיגן עליהם וישלח להם הגברות ויצילם מן המה הזה לאחר שהתרברבו בפומבי בכחם כי עז ודרשו רשמית לאשר בידיהם את הגנת המדינה היהודית המדומה וכל זה לאחר שטעמו את כח אנשינו ואת ידם כי-קשה. ועוד יראו הקושקים עד היכן יגיעו.

המפקדה הכללית של הג׳יהאד המקודש
עבד אל-קאדר אל-חוסייני.
טגא(ע)

11.3.48 (מעין 4) לצבא / ע

מ צ פ ע

pok

8.3.48 – 18.20 – מפריד ארשיד ג'נין מס' 28, לאבו עטיף בשכם.

ג'נין : "הכל בסדר הבתים לא נפגעו כל כך. נהרגו 6 איש.
המכונה היתה רחוקה מבורטייר מרחק 100 מטר. אני
שמשתי מאד בזמן התפוצצות.
מחר יהיה הבק בג'בעה. המסבות שהיו צריכות להערך
לכבוד הבק, נדחו מפעם השלטונות".

8.3.48 – 19.30 – נמר מנצרת עם אמין, קהיר מס' 51592(?)

אמין : "להביא הרבה בדוריטן? המחיר הוא 20 לא"י האלף".
נמר : "כן, תביא. אם עולה אחד שני גרוש אזי תביא".
אמין : "אביא הרבה גרמניים, זה עולה אותו המחיר, אקדחים
אצלכם ביוקר?"
נמר : "40-45 לא"י האקדח מסב רבקי. אקדח פרבלום חדש
ב-45-50 לא"י".
אמין : "אביא חדשים".
נמר : "תבא לי אחד".
אמין : "ביום רביעי אבוא. ארד ב"מטאר"בשדה התעופה בחיפה
יחד עם הג'מעה. אטלפן לאחיו שיחכה לנו עם האוטו
ליד המטאר"".
נמר : "תסביר להוא מהועדה הערבי העליון, שהיהודים מביאים
עזרה מאמריקה".

8.3.48 – 19.34 – אחמד אבו באעי, אבו שריף מחיפה לשוקי עבושי בג'נין.

חיפה : "חיום אמר לי אבו בשאר (חלפי) שמחר....."
שוקי : "בוטל. הממשלה רוצה כך, והמפקד רוצה כך. לא אכפת
לו קבלות פנים. מחר אל תשלח אותם (כנראה שהכונה
לדגים שהוא בקש) מחר לא יהיה מה".
חיפה : "מתי לשלוח? מתי הוא יבוא?"
שוקי : "הוא לא יבוא לג'נין".
חיפה : "מתי תבוא אלינו?"
שוקי : "אני עסוק מאד. אין לי פנאי, רק עכשו באתי, מהבקר
אני מסתובב".
חיפה : "לבוא מחר, מחרתיים אליכם?"
שוק : "כן".
(מהפי ממשיך לדבר עם חיפה).
מהפי : "בבקר הגיע פקודה מהממשלה שלא יעשו זאת בשלשת הערים,
אחרת יהיה דבר רע. יכול להיות שיערך בקור מיוחד
ואני אטלפן לך מיד שתדע ותבוא. הוא יבוא שאיש לא
ידע, כשנודיעך תבוא ותהיה נוכח, לעסאם שזה יש
ענין עם צאלח עונאללה בענין אוטו, שתודיע אתה
בנוגע לרשיון, שיתן לאוטובוסים של לג'ון....
"המועלמה" אצל צאלח ..... עסאם נוסע מחרתים בבקר".
חיפה : "(לעסאם בבית חלפי) "למה לא שלחת לי? היית מסדר
את זה מזמן".
עסאם : "כבר עבר חדש וחצי ועד היום לא סדר כלום, דבר אתו".
חיפה : "ודאי, הרי הוא שכן שלי".
עסאם : "שלח את הרשיון עם האוטובוס של לג'ון".
שוקי : (מדבר עם חיפה) "היתי בדמשק ואמרת ליטבאעי שאינך
רוצה לדבר עם שוקי"
חיפה : "לא, רציתי שיראו לי בית בזבדאנה. אמרתי להם שיותר
טוב שם בקיץ. הם אמרו שיתנו לי בגדים. לקחתי שני
מחים נפט. אחד נשפך ואת השני שלחנו. מחרתיים אבוא
להביא דבר מה".
שוקי : "לא".

8.3.48 – 19.37 – לפריד ארשיד – ג'נין מאבו ואצף בימן.

ג'נין : "המצב טוב, כמו ברזל".
ימן : "אבוא עם הג'מעה".
ג'נין : "מתי?"
ימן : "תגיד לי מתי טוב?"
ג'נין : "מחר אל תבואו. מחרתיים בואו לג'בע. שם יהיה מחרתים

2/...

יפר : "אתה תהיה כל הלילה בבית?"
ג'נין: "כן".
יפר : "אז נדבר כנוגע לתירס".
ג'נין: "אחרי היומיים לא יבואו אליך לחלוטין, כי יש
עבודה מהרו! בואו מחרתיים!"
יפר : "מחר לא יכולים. נודיעך יום מראש. באם תעדר
מהבית, תמסור ידיעה בשבילנו".
ג'נין: "תביא משהו".
יפר : "ויסקי?"
ג'נין: "כן. נתן את זה לאיש. תבוא לג'נין ונסע יחד".
יפר : "מתנצב לנכס".
ג'נין: "כן"
יפר : "מה עם יפו?"
ג'נין: "בסדר אותה 'תמאם'".
יפר : "מה דעתך,איך יהיה ביפו בעוד שבוע או חודש לא
תהיה סכנה?"
ג'נין: "לא, לא".

- לג'נין 44, תחסין עבד אל-מאדי מירושלים. — 19.43 - 8.3.48

? - מ: "האיש בא והביא ממתקים".
ג'נין: "ג'מאל נסע".
? - מ: "מסור להם שהגענו בשלום וכעת אוכלים".

- לנור עברשי משוקי עברשי. — 20.00 - 8.3.48

שוקי : "איך כולם?"
נור : "מצוין".
שוקי : "אני לא פה. אני בא מאוחר בערב".
נור : "כשבאים אנשים והולכים מדמשק אני אומר שיעברו
אצלך, כולם אוהבים אותך. במיוחד אבו עפיף. הוא
בא לנצרת ואמר שחוץ משוקי אין איש לאומי בעולם".
שוקי : "הוא באמת טוב. 'אבשאללה' שנוכל לשרת יותר את
העם".
נור : "אני שמח מאד מהידיעות רוצים לראותך".
שוקי : "מחרתיים. מחר אולי אסע לירושלים. האיש לא רוצה".
נור : "אבו יבנית ואבו ריאד סארי(?) רוצים לבוא מחר".
שוקי : "אודיעך באם אסע לירושלים, או לא".
נור : "אני נוסע לבקר את הדודה".
[illegible] : "אחרי ירושלים תחזור?"
שוקי : "ודאי".
נור : "מחר ב-11 אצא באוטו".
שוקי : "אני רוצה מאד לראותך".
נור : "יש דבר חשוב גם כן".
שוקי : "תביא את אבו ריאד".
נור : "יתכן שיבוא ויתכן שלא. יש לך "לבאנה" אצלו,
אגיד לו שיתן לאבו עפיף".
שוקי : "איך אבו ריאד לכולם?"
נור : "מרגישים מצוין".
שוקי : "מחר אני מחכה לך".
נור : "מחר ב-11 אצא מנצרת".

- מחמד מבירות לעסאם שוה (בבית חלפי) — 20.07 - [illegible]

מחמד : "הם תגיעו היום. הם 'מבסוטים'".
עסאם : "כאן שקט. ביום רביעי בבקר אצא וביום חמישי
בערב אהיה בבירות".

- שוקי מג'נין עם משפחה מדמשק. — - 8.3.48

שוקי : "את שלומכם?"
משפחה : "מבסוטים".
שוקי : "יש לי נזלת, אך היום יותר טוב".
משפחה : "מתי תבוא?"
שוקי : "ביום ה' או ביום ו'".
משפחה : "בוא מחר".
שוקי : "אינני יכול. אני נוסע לירושלים. באם לא אוכל
לא אסע, מחרתים אהיה בדמשק. תודיע לשריף אל
עצמה שאבקש את אחיך אתי".

3 / ...

- משטח : "מתי תבואו?"
שוקי : "ביום חמישי או ששי".

- מפריד ארשיד, ג'בין מס' 28 לקפיר מס' 47328. - 8.3.48

ג'בין : (פריד) "אבו ברהאן?"
מצרים : "לא, זה צובחי".
ג'בין : (מדבר עבדאללה אפנדי סולימאן) "אני נמצא אצל פריד. הוא מוסר ד"ש. מה עם הסחורה שלכו?"
צובחי : "נשלחה לפני זמן, ודאי כבר הגיעה".
ג'בין : "אתמול הייתי בדמשק וסידה ואין כלום".
צובחי : "בכל יום אני שואל, וברור שנשלחה, אולי התעכבה בפורט סעיד, ראית את האנשים שבאו?"
ג'בין : "לא היה קשר ביני לבינם".
צובחי : "סעדי אצלך כנראה".
ג'בין : "אולי אשאל את פריד".
צובחי : "אם הוא ישנו...."
ג'בין : "בא אחד"עשירו". הוא מכיר אותי, אך אני איני מכירו, איני זוכר את שמו".
צובחי : " תאמר לי שאנו עושים הרבה למען אחינו סעדי. תאמר לו שצובחי אמיו מרשה.
ג'בין : "דבר אתי מחר לסירה, מספר 2099. מה אתה רוצה מהכלד/
צובחי : "אבו פרחאן בעזה. אבו עאזי איננו" (פריד מדבר).
פריד : "היכן אתם?"
צובחי : "מה"
פריד : "ואבו ברהאן?"
צובחי : "בעזה. הוא יחזור בקרוב מעזה".
פריד : "מסור לו ד"ש. מס' 28 ג'בין. אם תרצו דבר מה מאי. אבו ברהאן יודע את מספרי. אני ואבו גב'רה עובדים תמיד יחד. שימו לב לעצמכם".

10.3.48

לשבא /ק.
מחירם

הנדון: ידיעות הגמל מיום 9.3.

הגמל הודיע כי פ.ק. בא לחיפה ביום 8.3, היה אורחו של חג' טאהר קרמן, לן אצלו, והיום יצא לסיור יחד עם מוחמד בק בחיפה, ובקר אתו את תכנון העיר.

הערב הוא נוסע לטירה, וילון שם.

ידיעה זו נתקבלה גם ממקור ערבי אחר.

יר/אח.

לשנא / 7
מ א מ 7

(מלין)

10.3.48

POK

7.3.48 – 16.45 – מבית-שאן לחיפה.
כאם : "אצלנו שקט כעת. יורד גשם רב. הרי בחלבו מעלה מעלה בגשם החזק ואנו מתכרבלים ~~"תאשת-חמה"~~ [illegible]
[illegible] ~~אל-רביעית"~~ עוד כמה ימים".

7.3.48 – 17.35 – מריד א'רשיד מג'נין, לשכם (מספר לא ידוע).
מריד: "מאודי אל-קאוקג'י יפתח בימים ראשון ושני בקבטיה".

7.3.48 – 18.40 – מחמד ושרקי אל-עבושי מג'נין לבאלה אמבדי, תול-כרם מס' 57.
מ"ב : "(קול אשה) "באלה עוד לא חזר"
שרקי: "כשיבוא שיתקשר אתי. אני צריך מאד לדבר אתו לפני שאחזור לדמשק".

7.3.48 – 19.07 – ד"ר מתארי(?) משכם לליפמר(?), ג'נין מס' 8.
שכם : "מחר נבוא לקבטיה עם משלחה, למסור שלום לקאוקג'י".
נבא בשעה 9 משכם ונגיע ב-12".
ג'נין:"נפגש שם".
שכם : "כן, אח"כ נבוא בשעה 1 לג'נין לראות את אזורה ראשונה ואם נספיק אזי נחזור ואם לא...."
ג'נין:"אם לא, תאכלו אצלי. כמה תהיו?"
שכם : "בתי"ח:אבו אחמד, ד"ר טרזי, באדם חבאש ואני— ביחד 4".

7.3.48 – 19.40 – לקאדם ירושלים מס' 2574 (בית חולים יהודי)
מאבו קאדם, ג'נין (כנראה חסין עבד אל-האדי).
י-ם : "אני מרגיש טוב. החליבה קצת קשה, אך יותר טוב. כנראה שזה כלעב מעט, אך הד"ר אומר שאין דבר. כנראה שזה יקח עוד שבועים ואח"כ יבילונו עמי מאלב ממרום".
ג'נין:"יודעים לפני כך תודיע לי".
י-ם : "כאן שקט. אינני ממהר. ד"ר ברנר מוסר ד"ש".

7.3.48 – 20.40 – לבית עסאם שוה, ג'נין מס' 35, מבירות אבי אסעד של שוה.
אומרשוד ב'בין: "מסור למשלחים שבאת עסאם נסעו היום לבירות" (ביציאה בא גייר לשלמון).
ביירו: "אוה לא נסע. רק אסתר ואחת סדרי, הם יגיעו מחר בערב. נסעו דרך עמאן. הם יבאו חבקר. גם עסאם יבוא משבוע לבירות. בעת הוא נמצא בג'נין, אך איננו בביתו".

7.3.48 – 20.50 – ממשטרת נצרת לירושלים.
נצרת: "בשעה 5.50 אחה"צ נורתה קבוצת שוטרים שנסעת 45 מ. בדרך במכוניות; רשרג' 150 מ ל- G.M.C. ע"י כפריים. המשטרה לא טרחפסה – חרשיחה. הם נורו השיבה אש. אין אבדות. נגרם נזק קל לרודג'.
מכוניות אלו העבירו מסיים ממלכתי".

7.3.48 – 21.00 – אבו שריף מחיפה לשהמי עבושי בג'נין.
חיפה: "הייתי בדמשק. אמרתי לפאדמי שימסרו לנו בית בזבדבת אז בדמשק. אם שוקי נוסע בחזרה שיראה הוא, ואם לא יראה מטהר אחרי".
ג'נין:"שוקי יסע אולי ביום שני. מחר בטח לא יצא מוקדם לכפרים. תוכל לדרוש אותו ב-7 בבקר מבית מילמי. אולי יבוא אליך בשעה 10 לישון. הוא ישן אצלו (אצל מילמי). אם אשב מאוחר בלילה, אדרוש אותו אל מלמי".
חיפה: "איך המגדין ומבשה?"
ג'נין:"אינם מרגמה".
חיפה: "כאן יורים שם. מצב מדואג".
ג'נין:"מבין".
חיפה: "מחר, מתרגלים מזה".
ג'נין:"אתה תבוא ביום ב' מוקדם".
חיפה: "אנסה לדבר עם אבו אסעד, שידרוש את ג'נין. אתה כמשך חצי שעה עד שעה בביתך".

7.3.48 – 21.03 – קצין תורכי משטרת ג'נין לקצין תורכי במשטרת שכם.

ג'נין : "היום בשעה 1.50 אחה"צ נמצא חליל תופיק עבדאללה פלג'ון, ע"י מספר של משטרת לג'ון, כשהוא מחבל בעמוד חשמל מס' 1154 בדרך ג'נין חיפה. הוא הוזהר ושוחרר בערבות".

7.3.48 – 21.20 – מאבו אל-אמין (טול-כרם?) לשוקי אל-עבושי בג'נין.

ג'נין : "אני קצת חולה, נסעתי ובאתי כל היום. תבוא מחר?"
אמין : "כן, הולכים מתועדה הלאומית לקבטיה. נצא ב-9 ונפגש שם".
ג'נין : "לפני שאסע אני רוצה לראותך".
אמין : "מסרו לי שהיה כאן משהו קרוב, היו יריות. נצא ב-9 ונבוא ב-10.30. רציתי לדבר אתך כי האשם אמגדי דבר אתי על הבקור. מחר נלך לשם".
ג'נין : "איזה ועדה יש בטול-כרם? אם תהיו אתה ואבו לעולא (האשם ג'יוסי) יהיה מספיק".
אמין : "איש איננו יכול לשפוט על עצמו. מחר נדבר".
ג'נין : "שאלת את (או על) שריף?"
אמין : "מחר יהיה פה. כי אמר לי שיהיה ביום שני".
ג'נין : "רוצה שתגמור עם אבו אל-עבד".
אמין : "הוא מחכה לנגין אחיו כי ביתו שבביארה מלאי בחרש".

7.3.48 – 21.45 – לאבו שריף בחיפה מהלאי עבושי בג'נין.

חיפה : (בתו של אבו שריף) "איש איננו בבית. כעת הוא בהארה".
ג'נין : "אמרי אבר שאדרוש אותו. תמסרי לאביך שכשיבוא שידרוש אותי מיד. אם אבוא מאוחר תמסרי שאני רוצה 2 רוטל דגים כי מחרתים יתארח אצלי המפקד. ואם יבוא גם הוא ביום שלישי, יאכל גם הוא עם קאוקג'י אצלנו".

7.3.48 – 22.16 – משוקי אל-עבושי בג'נין לקאיר מס' 60994, דיאב.

ג'נין : "כאן שוקי אל-עבושי".
קאיר : "אהלן וסהלן".
ג'נין : "אני מבקש את צאלח אל-דין".
קאיר : "צאלח אל-דין: "אהלן וסהלן".
ג'נין : "מה שלומך?"
קאיר : "טוב, הוא קצת מצונן".
ג'נין : "אתמול בקש שאתקשר אתו בלילה, הסבר לו שהאיש בא. איננו הולך לחזור, הוא כבר יודע מי, שאל אותו אם הוא מבוה דבר-מה".
קאיר : "איפה האיש? איננו חוזר?"
ג'נין : "תסבר לו שבא לגטרי, איננו עומד לאזור. אם בוודו מבוה דבר מה?"
קאיר : "(הולך לשאול אותו ותשובתו מדבר)".
ג'נין : "מה שלומך?"
[illegible]
ג'נין : "האיש נמצא, הוא בא לגטרי, [illegible]".
חאג' : "התיר בריאים".
ג'נין : "מה הגיע מדמשק. אני נוסע בקרוב".
חאג' : "מתי?"
ג'נין : "ביום שני. מתי תבואו אתם".
חאג' : "בקרוב 'אנשאללה'".
ג'נין : "'כמובן' אני [illegible] שימו לב אליו, אלמי ומחמד מוסרים דרישת שלום".
חאג' : "מסור גם להם".
ג'נין : "באתם למטבה הכמה?"
חאג' : "כן, כן".

7.3.48 – – קומנדר ג'נין עם לקומנדר חיפה.

ג'נין : "יש לו בילה 'לפרוטי'. אבל משפחת 'ג'מילי', בחיפה קשה התחיל לשפוע. היה מפקד גדול ותמכן [illegible] איו וכבדים הרבה גם אני היה שם".
חיפה : "תמסור אחד ואת אני מחשים [illegible]".
ג'נין : "מה יעשו להם אני בפה".
חיפה : "אחרי זה הבדים".

9.3.48

(צדע צ' נהריה)

לשנא ע./
מאירם (עמיקם)

הנדון: <u>ידיעות שונות מהצפון.</u>

1. כנופיה ערבית שבראשה עומד מאודי רשיד, עומדת להתנקש בתחבורה ליחיעם בזמן הקרוב ביותר. כמו כן מתכוננים להתנקש בתחבורה בין עכו והצפון מתוך הפרדסים שבצדי הדרכים.

מודיענו מזיב מודיע: (מפי איש מליה).

2. נודע לו ש-250 איש שהגיעו לפני יומיים, מתרכזים בכפר וחלקם בתרשיחא. הם מתכוננים לרכז עד 700 איש בסביבה ולהתקיף את יחיעם.

3. לפני כשבוע הגיעה ספינה קטנה ממצרים לצור עם 80 טון נשק שנמסר לועד הערבי העליון ולפי דבריו, לפני יומיים, העבירו אותו משא גדול בעל 12 גלגלים מלא נשק מהספינה לחיפה ויפו. לפי דבריו סוגי הנשק הם: טומיגנים, ברנים, תחמושת ומרגמות.

4. אבן עאסף טרחן נשפט למות שלא בפניו על קשריו עם ההגנה ויש פקודה להמיתו בכל מקום שימצא.

5. המודיע מוסר שלפני כמה ימים היתה פגישה בין מוחמד עטיה מזיב עם רבח. רבח בקש שיעזרו לו להקים כנופיה בת 300 איש. עטיה הסכים לדבריו, אולם אנשי זיב סרבו לעמוד תחת פקודו. הסיבה שהוא בגד בהם בהרף המאורעות של 1937.

6. ישנה התמרמרות גדולה בין הכפרים על הסידורים שאנשינו עושים בלילות. לפי דבריו, מנצלים את זה המסיתים מבחוץ ומבפנים. בסוף הפגישה הזהיר אותו המודיע שלא לנסוע בימים הקרובים ליחיעם כי הוא בסוד שיתרחש משהו.

משבי ציון נמסרו פרטים מפי קמל, אחיו של רבח:

7. מתנהל משא ומתן בעכו בין מיג'ור אנגלי לבין הועדה הלאומית על מכירת 8 טנקים בסך של 5000 לא"י. 6 מהם קטנים (נושאי ברן) ושניים מטפוס יותר גדול. (יש להתיחס לידיעה זו בהסתיגות).

8. הגיע משלוח נשק גדול מצור ומחירי הנשק ירדו.

9. לחיפה הגיעו מומחים גרמנים לנשק ולפי דבריו התחילו ביצור סטנים.

10. הגיעו 2 אניות עם 800 מתנדבים יגוסלבים לבירות.

11. איש רשת מחניתה מודיע על רכוז כנופיה ערבית בבסה והסביבה בכונתם להתקיף את אילון ומצובה.

polk

לשבא / ע

מצפע (חוח)

לא בדוק

10.8.48

הנדון: ייצור תת-מקלעי סטן ע"י ערבים.

ממקורות ערביים מהימנים מוסרים כי קבוצת גרמנים החלה בייצור תת-מקלעי סטן עבור ערביי א"י. להם בתי מלאכה בחיפה ובעכו. כן מוסרים שסטנים מתוצרת זו הובאו לטבריה והם נמכרים במחיר 39 לא"י הסטן.

נשתדל לברר פרטים נוספים בנדון.

ת/ר

טבא(ע-ם) (אבישי) סודי קרא והשמד! 11.3.48
יבנה

הנידון: שיחות לפי הזכרון מיום 10.3.48

1. בשיחה אתמול בערב בין המלך עבדאללה ובין צירו בלונדון תאסיר עבד אל מגיד. הודיע לו הראשון שנשלחו טפוסי הכסף שנדרשו ושהוא, המלך עבדאללה, מאוד שבע רצון מהתפתחות הענינים בקשר עם השחות עם אנגליה.

2. הבקר דבר המלך עבדאללה עם עלי אל מעיד, בא כוח תימן במצרים, ובקש ממנו לסדר לנסיך סייף אל איסף עבדאללה הנמצא בפריס, שהוא מזמין אותו לבקר אותו בעבר הירדן. כמו כן בקש המלך עבדאללה שתשלח תלגרמה לאימאם אחמד שהאחרון יודיע ברבים ובגלוי על מקום המצאו והוא המלך עבדאללה יכיר בו ובממשלתו.

3. בשיחה הבקר בין דאוד דג'ני מירושלים ובאהא אדין טוקאן בקהיר, שאל הראשון אם הודעתו של עומר דג'ני בארצות הברית היא נכונה. טוקאן השיב שכל מה שאמר עומר דג'ני, אמר זאת לפי פקודה מעמאן והידיעה שנתפרסמה בעתונות היא 100% נכונה.

4. הבקר עמד הצבא לערוך חפוש בשכונה דיר אבו טור. לפני כן הודיעו למפקד השכונה אבו-חמדי מטעם ועדת החרום שהערבים אינם צריכים להתנגד לחפוש היום ואין האנגלים באים לחפש אחרי נשק, אלא אחרי מכונית [redacted] גנובה.

5. הקונסול האמריקאי מסבלר רצה לדבר הבקר עם ד"ר ח'אלדי, אשר כידוע נסע אתמול לדמשק כדי להפגש שם עם הודעה הזאת של הליגה בענין פאוזי קאוקג'י. גב' ח'אלדי הודיעה למסבלר על נסיעת בעלה. אז אמר מסבלר שהענין שהוא רוצה לדבר עם הד"ר ח'אלדי הוא יותר מדי חשוב כדי שידברו על זאת בטלפון, אבל הוא ימסור לצירות האמריקאית בדמשק להתקשר שם עם הד"ר ח'אלדי.

6. פעולת הפצוץ אתמול בערב בשכ' קטמון הביאה את הערבים במבוכה גדולה. כל אחד ואחד מטיל את האשמה באחר. ועדת החרום אמרה שהאשם בדבר הוא הסורי האחראי בעמדה. אחמד חילמי פחה אמר שהיהודים באו מאחוריות על אוטו משא ובגלל הגשם אי אפשר היה להרגיש בהם. בין שיחה בין גב' ח'אלדי ואשה אחרת על נושא זה, התפלאה האחרונה על שהיהודים דוקאה הפציצו את שני הבתים של סוריה בודירו ושל חנה טרבה.
אשר מהם לא יורים ולא המצוא את בתי דנבירי ואת בית ד"ר פריד שמהם כן יורים. גב' ח'אלדי הסבירה את הדבר, שכנראה הבתים הללו הם הקיצוניים ביותר. היא גם הודיעה שנעשה מעשה חבלה בלוד והיא חושבת שזה מעשה של יהודים אשר רוצים לגרום קשיים לנסיעת הבריטים מן הארץ.

7. בשיחה בין חילמי פחה וערבי אחר, הודיע הראשון שיתכן שהוא יבקש להתקבל ע"י המזכיר הראשי לדון עמו בדבר מכירת הנכסים הגרמניים בארץ.

8. המפקד של הצבא הערבי שהיה צריך להערך בג'נין אתמול נדחה למחר ויהיה בשכם בשעה 1100 בבקר. העתונאי פרנק יסע מחר ב-7.15 בבקר מירושלים לשכם. הוא ביקש מרשד אבו-ג'רביה שימסור לו פרטים על פאוזי קאוקג'י היות והערבים מצפון-אפריקה מאוד מתענינים בו ורוצים פרטים מלאים עליו. הוא גם בקש שיסדרו לו רשיון מיוחד שיאפשר לו לבקר בכל המחנות הערביים.

9. הועד הערבי העליון בירושלים עומד להגיב על הודעתו של עומר דג'ני אשר התקיף אותם באמריקה. וקבע לשם זה פגישה מיוחדת בין עבדאללה רימאווי ובין חילמי פחה.

10. בשיחה בין הועד הערבי העליון בקהיר (ע"י איסחק דרוויש) ועבדאללה ריםאווי בירושלים הודיע האחרון שהפקידים הערבים יסדו אגודה משלהם. הם רוצים לדעת מה עליהם לענות לשאלונים שקבלו ע"י הממשלה אם הם יעבדו עם ועדת הבצוע או לא. הוחלט סופית שהפקידים הערבים לא יענו שומדבר לשאלונים הללו. אחרי כן שאל רימאווי מה יהיה גורלם של ששת הסורים שנשפטו ע"י בית הדין הצבאי; הוא טען שכולם עושים בענין זה תעמולה קשה נגד הערבים. הוחלט שהועד הערבי ישלם את הקנס ואח"כ יכתבו מכתב לדמשק שיחזירו את הסכום ששולם. רימאווי שאל אם אמיל גורי עומד לחזור בקרוב ארצה. ענו לו שיתכן מאוד.

ס/

POK

טנא(ע)		(מרגירה 7)		11.3.48

יבנה		סודי קרא והשמד!

הנידון: שיחות לפי הזכרון. מ-9.3.48

7.3 - 7.40 אחה״צ- צלצלו מועדת החרום לאדם אחד ואמרו ש-7 חיילים ברחו מהצבא העבר הירדני ונמצאים כעת כאן. ה-7 ניסו להתקשר עם אבו-קמאל בקטמון, אך נודע להם שהוא בביר-א-זית. בינתיים נשלחו ה-7 לבית-מלון וניתנה הוראה לסדר להם שכון. הערה: השגיח עליהם ודאג-נא שירגישו טוב.

8.00- בערב- ת׳אבת אלח׳אלדי דבר עם נג׳את - אומר שפוזי אלקאוקג׳י בא רק אתמול (ז.א. ב-8.3) לטובאס ולא לפני יומים כפי שהודיעו. פוזי הביא אתו כוחות עצומים בין השאר כמה מכונות משוריינות. בראיון שהיה לו עם דבידסון- שאל האחרון אם פוזי חושב לצאת מייד לפעולות. פוזי סרב לענות.

נג׳את: היכן פוזי כעת?

ת׳אבת: נסע לקבאטיה

הערה: במשך השיחה שמע המודיע דרך הטלפון את שדור ההגנה בערבית שהאזינו לו הערבים.

3.30- אחה״צ- מצלצל מ- מק-את׳ (הקונסול האמריקאי בנראח) לד״ר ח[illegible] חאלדי ואומר לו שיגש אליו כדי לקבל את התשובה. לא רוצה לקבל תשובה זו דרך הטלפון.

6.00 - אחה״צ- מצלצל אריק דגקן לעבדאללה ריאמאוי. אומר שהוא מייצג את ה- ״דיילי טלגרף״ ומבקש ראיון עמו. הראיון נקבע ל-9.3.48.

העתק לשילוח

5/י

ספק OK

שנא(ד-מ) (סלים) סדרי:
יבנא קרא והשמד
11.3.48

9.3.48 - אחהצי - 1} רולו גולדפוט Rollo Goldfoot
2} פרנק FRANK (French News Agency)

1: קבלתי מברק דחוף מדרום אפריקה מבקשים שם פרטים על ההסכם (Unity) בין הארגונים, כן שואלים, אם איזה רב מדרום אפריקה, הנמצא עתה בארץ מעורב בענין זה, האם אתה יודע מהשהו?

2: אני אדבר עם גורבוס היום ב-6 ואמבו ארע פרטים, ואז אודיע לך, אגב, קראתי בעתונות המצרית - שם מודיעים על ההסכם, אך אומרים שאין עוד הסכם עם קב. שטרן.

סמ/ס.

טבא(ע)
יבנה

(סלים)

סודי ו
קרא והשמד
9.3.48

הנידון: ש י ח ו ת

9.3.48 – 1) ערבי מן "האחים המוסלמים" בירושלים
2) ערבי אחר [redacted] בירושלים

1: ניתנו הוראות בכתב מטעם מפקד אזור וודי ג'וז ובאב אל ז'הרה (Bab el Zahirah) בקשר לשמוש בנשק כלהלן:
"בכדי לאפשר לנו את התפקיד המוטל עלינו אנו מבקשים מן התושבים לשים לב להוראות אלו:–
א. אסור לירות בנשק בתוך השכונה.
ב. במקרה של התקפה או פעולת הגנה על כל אחד שיש ברשותו נשק לבא בהקדם האפשרי לעמדות ולמרכז, ושם יקבל הוראות לאן ללכת ואיך להשתמש בנשק זה.
ג. במקרה כזה על התושבים הצווילליים לשבת בביתם ולא לצאת בכדי לא להפגע ע"י כדורים תועים.
ד. בשעת פעולה בלילה על התושבים לדעת שיש עוצר מ-10 בערב עד 4 בבקר. על הודעת זאת חתום המפקד – (זה שנמצא עתה בבית החולים)

2: (קבל את החומר – כנראה בכתב ע"מ להדפיסו ולהפיצו)

1) נגטי – עתונאי מצרי – ירושלים
2) תשים אפנדי – תול-כרם.

1: איפה נמצא קאוקג'י? הנמצא אצלכם?

2: לא, הוא עתה במחוז ג'נין, אבל מחר הוא יהיה בכפר ג'ידה ומשם הוא רוצה לסייר בכפרים בסביבה, במחוז שלנו.

1: האם אוכל לבא אליכם מחר?

2: כן, אני אשלח אתך כמה אנשים שיביאו אותך אליו, שתקבל ראיון אצלו.

1: שמעתי כי בקרוב תהיה לו פגישה עם עתונאי חוץ.

2: זה יתכן, תבא מחר בבקר לוועדה הלאומית בתול-כרם ומשם נלך לבית העיריה.

(עתה נכנס לשיחה עומר צלאח אל ברגותי (3) המדבר מטלפון של 1 או, מה שיתכן יותר – 1 מדבר מן הטלפון של 3)

3: ממליץ על 1, הידוע כעתונאי ואיש משלנו ויש לקבלו יפה.

2: חוזר ומבטיח לעשות כן.

8.3.48 – 1) ראשד אבו ג'רביה – ירושלים
2) פרנק FRANK (French News Agency)

ראשיד אבו גרבית ספר לפרנק (2), למחרת בבקר (ז.א. בבקר יום 9.3.48) צריך להתקיים מפקד כללי של כל כחות השחרור הערביים בג'נין, תחת פקודו של פאוזי קאוקג'י, למפקד זה הוזמנו עתונאים וצלמים לצלם את המפקד בזמן המפקד.

1– הזמין את 2 – וקבע אתו פגישה ליד בנק ברקליים, בשעת השיחה הזכירו גם את מר קשיאן, שהזמין גם הוא צלמים למפקד זה.

2/.....

סנא (ע)
יבנה

קרא והשמד!

10.3.48
עדא.

אכשם

הנידון: ש י ח ו ת .

10.18 **א – ופ׳ע (בדורה)** **ב – הבנק הערבי – ברג׳ותי.**

ב: האם כתבת למצרים?
א: טלגרפתי להם.
ב: ובכן הם מעבירים 10.000 לא״י למנהל האוצר, ומזה יעבור לכם רק 2000 לא״י
א: כשלגרמה בקשתי את כל ה-10.000 לא״י.
ב: לא, רק אלפיים נשלח לכם, לפי החשבונות ישאר לכם רק 360 לא״י.
א: מתי זה יגיע?
ב: אולי בהשפעת הטלגרמה שלך יזרזו את ההעברה. אולם מתי בדיוק זה יגיע איני יודע.

10.20 **ופ׳ע (אלנחאורי)** **ב – הקונסוליה הסורית.**

א: הקונסול נמצא?
ב: לא.
א: תודיע לו שאלנחאורי מופ׳ע צלצל. ולפי בקשתו שהממשלה מציעה כמה דברים למכירה. אם הוא מעונין לקנות שיודע לי.

10.30 **א – אחמד חלמי.** **ב – עבדאללה – ופ׳ע.**

א: ראיתי אתמול מאמר ב״פלשתיין פוסט״ שעומד דג׳אני דבר שהוא מסכים לחלוקה וכו׳.
ב: יש לי את העתון ואני כבר סמנתי את המקום והערותי. צריך לטפל בבחור הזה, בצורה יותר יעילה, יש להפסר ממנו באיזה אופן שהוא. איני מאמין שהוא מביע את דעות המלך
א: גש אלי לבנק ונדבר עלפכך.

11.50 **א – בית׳ ממשלתי.** **ב – ופ׳ע – עבדאללה.**

א: חוסין ח׳דר מעיראק, אחד משומרי קסמון שנפצע אתמול מת, נבקשך לסדר את סדורי הלויה.
ב: בסדר גמור.

12.15 **א – ?** **ב – עבדאללה ופא״ע.**

א: מדבר כאן אדם שמתקן טלפונים. האם ברצונך לראות את הג׳מאעה בקשר עם הענין שדברנו?
ב: כן כן בודאי. בא אלי בשעה 13.00. ח׳דר צאלח מדבר, אנו מוסח? סדרתם את כל הטלפונים?
א: כן הכל בסדר.
ב: אני נמצא בפע׳ע בא להנה.
הערה: החפושים אחרי ח׳ורי בנעאן העובד בססט קלרק, וח׳אדר מאלה העובד אף הוא באותו מקום והשיחה הנ״ל, מעוררת חשדות שיש נסיונות להקים בסיסי האזנה אצל הערבים.

13.40 **א – ג׳ריס ח׳ליף.** **ב – משרד ג׳ורג׳ שליח.**

א: ג׳ורג׳ נמצא?
ב: לא הוא חולה, מה רצונך?
א: תגיד לו בבקשה שאתמול שכחנו במכוניתו כמה דברים שהבאנו מביר אל זית, שישמור עליהם.
ב: בסדר.

13.30 **א – ופ׳ע – ג׳ריאס ח׳ליף.** **ב – מפ״ני-איוב מוסלם.**

ב: כל הווא ודאלחן איפה היית?
א: הייתי בביר זית, רציתי כמה מצרכים.
ב: לעת עתה אין כלום, אנחנו מחכים לקרון מחיפה, אמיל בא?
א: עדיין, יתכן שיבא מחר מארתים.
ב: אתמול ראיק והבוררתו תמסו מכונית מסוריגא של המשטרה והיא נמצאת בביר זית... (מפסיקים, לעיר אחרת)

.....2

13.35 — **א - א. גורי - קפיר.** — **ב - רע'ע**

א: מה החדשות?
ב: הייתי בביר זית. אתמול היו התקפות על קסטון ונהרס בית דשני ביזק קשה מאד. בית סרו'ה בודייבי ובית חנה מוגה. אירקי אחד מת ופלשתינאי נפצע.
א: האם היו גרים בבית?
ב: לא היו ריקים; הבתים נמצאים על דער פרייג'.
א: חוץ מזה?
ב: שום דבר. הג'מאעה רוגזים עליכם ועל שכם. אין כל דאגה בענין הכספים ודברים אחרים. הייתי אצל עבדול קאדר, והוא אמר לי שאיננו מאמין ככם יותר.
א: מה עם רפיק?
ב: רפיק נמצא בבית לחם. מזל העיראקי אחראי על גיוס אנשים.
א: ומה עם שפיק?
ב: תושבי המקום התנגדו ליעמוד בראש השומרים. הם אמרו שהוא בלתי מוכשר ואיננו אחראי. אבו ח'ליל קבל מינוי מהוע'ע להיות אחראי על השומרים שם. בקרתי את צאלח הג' מיר, והוא אמר ששפיק איננו יכול לקבל על עצמו להיות אחראי על שתי שכונות, לכן יתנו לו אחריות רק על קסטון ולא על קסטון ובקעה.
א: דברת עם עבדאללה על הצהרת הוע'ע?
ב: כן, דברתי אתו. הדוקטור נסע לדמשק, ומה סבל נשאר בלי ראש ומדאקר.
א: מה עם אליאס בעורץ?
ב: כל יום נמצא פה.

13.50 — **א - הקונסולית הסורית** — **ב - עבדאללה רע'ע.**

א: בקשר עם המקרה של אמש בקסטון, הקונסול ביקר את הקצין העיראקי שבמקום, והאחרון בקש את הקונסול שלא יודיע שום דבר על המקרה של אתמול, ושגם אתם לא תכתבו כלום על הענין.
ב: בסדר גמור.

מ'/ח

שנא(ע) קרא והשמד! 10.3.1948
יבנה (מערה)

הנידון: ש י ח ו ת

08.20 א: רוחי אל-ח'טיב – ב: רע"ח, ?

א: סעד אל-דין ישנו? פה מדבר רוחי אל-ח'טיב! מי אחראי על טור?
ב: חמדי, למה? מה יש?
א: נתקבלה ידיעה שהצבא עומד לערוך חפוש בכפר טור. מטרת החפוש לא תהיה זהוי אנשים או נשק כי אם מכונית שנגנבה.
ב: חמדי איננו עכשיו.
א: היה רצוי להודיע לו על כך.

09.40 א: חנא נזאר – ב: גאלב, רע"ח

א: מה שלומך?
ב: אמש לא ישנתי.
א: זה היה צריך להיות בקפבת ביתך.
ב: כן, נהרסו בית סוריה בודיירי ודאר אל-מונה.
א: מה זה, השופרים כה חלשים?
ב: לא חלשים.

10.20 א: רשאד ח'טיב – ב: פואד ח'אלדי

א: שמעתי שהמכונית שלנו (פתדואר) שנגנבה ישנה אצל עבד אל-קאדר אל-חוסייני, אולי תכתבו לו מכתב שישלח אותה בחזרה? כי מכונית זאת משמשת להעברת חפצים של האנגלים העוזבים ורצויה לנו מאוד.
ב: תתקשר אתי בעוד חצי שעה.

10.29 א: אבלי – ב: פואד ח'אלדי

א: עשיתם משהו בקשר לרובים?
ב: עדיין לא.
א: אני רוצה לבקרך היום.
ב: תשתדל לבוא קצת אחרי 12.00, כי אני עסוק מאוד.
א: [illegible] בסדר גמור.
מ

10.57 א: מבית מסחר נזאל – ב: חנא נזאל, רע"ח

א: חנא ישנו?
ב: לא,מי מדבר?
א: בית מסחר נזאל.
ב: [illegible]
א: אידה ב'מאעתך?
ב: האנגלים.
א: כן, באו.
ב: רגע, אראה אם חנא נמצא.
א: (חנא מדבר) כן.
א: באו שני אנשי צבא. הם רוצים את המעיל של הקולונל.
ב: תביאו את זה?
א: כן.
ב: תנה אותו.

./.

11.30 **א: מיג'ור אנגלי - ב: פואד ח'אלדי**

א: ברצוני לבקש את עזרתך. אתמול בין השעות 20.00-19.00 נגנבה מכונית
שקסי של חבר שלי (קצין גבוה) באיזור המשחון אב* מחוץ ללשכת-
המודיעין הממשלתית. מס' המכונית היא M 546 W מטיפוס אלילדסמוביל
צבע שחור.
ב: אולי ידוע לך על ידי מי נגנבה?
א: החיילים אומרים שאחד המתגנבים היה ערבי.

11.50 **א: מיסטר כותין (משטרה) - ב: סעד אל-דין**

א: שמעתי שאתם מונעים את המזונות של האנשים שלנו מלהגיע למקום שלהם.
ב: אני אגיד לך צריך שיהיה מישהו כמוך ערב ואנחנו מוכנים לתת להם
רשיונות.
ב: זה בסדר, אני ערב בעד הדבר הזה.
א: כי שמענו שהמזון עובר לידי יהודים.
ב: זה לא נכון בהחלט. אני מנחם אותם על מה שקרה אתמול בקטמון, זאת
היא מכה גדולה בשבילכם?
ב: מה אפשר לעשות.

12.10 **א: בית-החולים הממשלתי - ב: פואד ח'אלדי**

א: הפצוע של אתמול מת היום וכעת באו אנשים מהועאש כדי לקחת את גופתו.
וברצוני למסור לך שהענין הוא לא בסדר. לפי אנחנו צריכים למתקשר
במקרים כאלה? לאיזה מוסד? ושנית, צריך שמישהו ימסור לנו פרטים
על המת, את שמו, עיר מולדתו, דתו וכו', ואי-אפשר שהענין יהיה הפקר.
ב: בסדר גמור, אנחנו נשלח לך כעת אנשים שימסרו לך את כל הפרטים.

12.20 **א: אלעומרי - ב: פואד ח'אלדי**

א: היכן אפשר למצוא שקי חול? אנחנו רוצים לסדר עמדות לאחינו העיראקים
בבית-צפאפא.
ב: כמדומני שאתם צריכים לקנות ולסדר את זה.
א: יש לנו אפשרות לקנות שקים גדולים (100) ולסדר אותם לקטנים, כי יש
תנועה (או תהיה תנועה) בינינו לבין היהודים. ועוד דבר אני רוצה
לשלוח אליך את ח'אלד אברהים עומרי, תסדר בשבילו רשיון לטרף'(?)
ואתו עוד אחד.
ב: תשלח אותם מחר.

13.05 **א: עבד אל-רחים - ב: סעד אל-דין, רע״ח**

א: אני רוצה לראותך ואחכה לך ע"י שער-יפו.
ב: אין לי זמן היום אני עסוק מאוד, אולי מ׳ ?
א: בשום פנים ואופן לא מחר זה מוכרח להיות היום! (השיחה מתחילה להתנהל
באנגלית) נתתי לה יותר מ- 200 לא"י והאדם הזה רוצה לגבשת.
ב: תתכבד ו בוא אלי, נסדר ישיבה.

א: אין דבר, בואו.

13.23 **א: פואד אל-ח'אלדי - ב: מולאזם ג'מאל**

א: מה הענין עם אברהים הילאל?
ב: זה בפקודת הבולשת.
א: טוב, לאן ילך?
ב: לשובאט.

./.

13.26 א. חנא   ב. פואד אלח'אלד וסעד אדין

א. אפשר לדבר עם סעד אדין?
ב. מה זה בכל רגע אתם שואלים על סעד אדין? מה הענינים, מה יש ביניכם?
א. אם יהיה משהו גדול גם לך תצמח תועלת
ב. רגע אקרא לסעד אדין
א. אנו מוחמד? יש פה משהו שיענין אותך ונרגע אליך
ב. מי יש שם?
א. אינני יודע, אבל זה ביני ובינך
ב. טוב בסדר.

13.35 א. עבד(?)   ב. פואד אלח'אלדי

א. הייתי אצל בהג'את, הביאו לשם נהג ואחד ממשפחת ג'עוני הרוג
ב. מה שמו?
א. עבד פתול
ב. אנו רוצים לדעת איך זה קרה
א. הם אמרו שהביאו אותם מגרג' נבלוס

13.38 א. ועיח - פח'רי   ב. תופיק גרז' נבלוס

א. לפני כמה זמן הביאו הרוג מאצלכם...
ב. כן, שלחנו אותו לבית החולים הצרפתי אך בדרך מת
א. הוא ממשפחת ג'עוני, דבר פה (מוסר לאחר את השלפון) איך קרה הדבר?
ב. אומרים שהוא שחק עם הרובה.
א. האם הוא שחק או משהו אחר?
ב. אומר לך את האמת, אני באתי בסוף ואינני יודע,ראיתי רק שלוקחים אותו
א. איפה הרובה?
ב. זה היה רובה לאימונים ונמצא אצל חסן שריף בעל בית חרשת למרצפות
זה פה קרוב.

13.44 א. סעד אדין   ב. אבו עבד ועיח

א. שרלם ספי פקיד בבנק עותמן יבוא היום ב-2 הוא חיה בדואר והוציאו ממנו
צ'יק שנקרע לשתי חתיכות, חצי אחד אצלו והחצי השני אצלי תקח ממני את
החצי ותשאיר לי את זה במשרד
ב. את מתאחר?
א. לא כל כך.
ב. אתה אצל חנה לא כן?
א. כן. כשאבוא אספר לך.

13.46 א. אנגלי   ב. פואד אלח'אלדי

א. אני מצטער על שלא יכולתי להתקשר אתך הייתי חולה ולגמרי לא הרגשתי
טוב. אני רוצה לשוחח עמך אבוא אליך אחרי הצהרים
ב. אהלאן וסהלאן!
א. מייג'ור דיקינס גם כן רוצה לדעת, אמסור לו שאני אראה אותך היום
אחרי הצהרים ועד אז שלום

15.5 א. גאלב   ב. בית החולים הממשלתי

ב. ועיח? כאן בית החולים הממשלתי. 2 מכוניות שלנו הוסעו הבוקר על ידי
נהגים ערבים ונמסרו לעובדים יהודים שלנו ברח' המלך ג'ורג' לצורך
העברה מהבנין בו משוכנת עכשיו העיריה ושלפנים שמש אותנו. עד עכשיו
לא חזרו המכוניות ולבסוף צלצל לנו היהודי ואמר כי המכוניות נעדרות
א. מה מספרן?
ב. האחת טראק פורים 79 ם. ומצויר עליה הצלב האדום.
השניה: איק אאישברולים, 616מ.
אבקשך להודיע לשוטרים שלך.

15.10 א. פואד   ב. חאמז, המסגד
א'. גאלב

ב. שלום לך אתם רציתם אותי כאן האמז.
א. רצינו לשוחח אתך על משהו חשוב. נבקשך לגשת אלינו. איפה אתה נמצא?
ב. במסגד.
א. כל כך רחוק? בוא אלינו.
ב. אתם רוצים לשוחח אתי על ענין אמש?
א. קח דבר עם גאלב
א' שלום לך! גש אלינו קצת.
ב. אינני יכול לזוז. לא מרגיש טוב. מאתמול לא ישנתי
א'. (מנמיך קולו) רציתי לשאלך האם המכוניות תהיינה נמצאות ברשותך
ב. לא.
א. יש לנו היום אספה בעניני בשחון ונדון בענינים כאלה יהיו הצעות יוצאות
מהכלל אני לא יכול בטלפון להסביר לך. רצוי מאוד כי נוכל להחזיר את
המכוניות הזו. הפגישה אסיה עם האנגלים ויהיו נוכחים קצינים גדולים
משני הצדדים. זה יהיה בקטמון ואני צריך להיות שם ב-4.30. אפילו אם
אינך בקו הבריאות אבקשך מאוד להיות כאן ב-4 ואם אפשר גם לפני זה.
הנה משייך מאכה אצלי.
ב. טרם אכלתי.

/4....

15.10 (המשך)
א. בוא אלי תאכל סנדויץ'. עגבניות?
א. אכיל לך סנדויץ' בשר אבקשך שנית כי תבוא זה נוגע לקו הטולישי שעומדים לנקוש בו.

15.45 א. רעיה גאלב ב. סייד ג'ורג'
א. סייד ג'ורג' גאלב מדבר. היום רוצים להתאסף ב-5.30 אצלכם יהיה המפקד העירקי הוא נמצא אצלי.
ב. אפשר אצלי בבית
א. טוב בסדר. העיקר הוא שתשיב את שפיק
ב. אני אבוא עם כמה מאנשי הועדה את שפיק אינני יודע אם אמצא.
א. אתה יודע מה שהיה אתמול אנשיו של העירקי היו טובים מאוד. בכל מחיר תשתדל למצוא את שפיק לי יש פגישה עם מספר קצינים כמו ■■■ אמיז בק אל אדזיעי על חמש אגמור אתם ותיכף אבוא אליכם תשתדל ששפיק יהיה בכל מחיר.
ב. טוב בסדר.

15.50 א. רעיה ב. ג'ורל סביח'ה
ב. ג'ורל סביח'ה מדבר הרגע הביאו בחור שנפגע בדרך לרמאללה מצבו רציני מאוד לכן אי אפשר להעבירו לבית צפפה ובעוד זמן מה נגמה אותו. יג'עוני ■ מת כבר.
א. איזה ג'עוני
ב. עבדל פתאח ג'עוני עבודתו מרצף גילו 30
א. ומה שמו של זה שנפגע בדרך רמאללה
ב. עלי סעיד נור(?) התקיפו אותו מנוה יעקוב
א. טוב בסדר.

15.52 א. רעיה ב.? (חלק לא נקלט, חלש מדי)
ב. עבדו ראוף מסורדה שמע מנוה יעקוב התקיפו את אנשינו וכבר הביאו מספר פצועים לבאב אל כליל צריך לשלוח להם עזרה אתה יוצא או שאני (...?) היהודים תקיפו את הערבים המצב קצת רציני
א. טוב בסדר.

16.00 א. חנא - רעיה ב. ג'עוני
ב. כאן מדבר ג'עוני חנא אפנדי נמצא אצלכם אבקשו . .. הלון דודי חנא מייג'ור ריון (הוא אמר את זה בנגינה צרפתית) שלח מכתב ורוצה תשובה. אשלח לך המכתב בידי סאלם?
א. טוב.

16.15 א. קול פואד ב. ?
ב. שמעתם על נוה יעקוב?
א. כן
ב. היהודים תפסו אוטו ערבי ובו 6 איש
א. ואנחנו שמענו 4 איש.
ב. ספר לי עד ■■■ ראיה. חוץ מזה ירו על מכונית משא והנהג נהרג או נחטף. עכשיו יורים על הנקודה. שלחתם תגבורת?
א. בקשו מכאן אולם אנחנו מנסים להשיג משם.

17.00 א. סעד אלדין ב. ניהאד נוסייבה
ב. סעד אלדין? כאן ניהאד נוסייבה יש 5 אנשים מהלגיון הערבי הרוצים לצאת לעזרת נוה- יעקוב.
א. מה יש שם משהו?
ב. מתנהלת שם מערכה כבדה אחרי שהיהודים תפסו מכונית אל-עלמיין ובה 6 ערבים
א. טוב. נשלח לכם מכונית.

פ'/בנ/'

קסם

2.3.48

<u>לסנא</u>
מחירם /מ

הנדון: <u>Haifa Mibitary Enclave</u>.

מפי פקיד מהימן במשרד המהנדס המחוזי:

כדי לעמוד על הקף השטח שיוקצה למובלעת הצבאית של חיפה, ישנן נקודות אחיזה אחדות:

1. מחנה האסירים (שעל הכביש הראשי) בעתלית יפונה בימים הקרובים וימסר לרשות הצבא.

2. אספקת המים בעתלית תעבר אף היא לרשות הצבא. המכון יספק מים לצבא מעתלית עד חיפה.

3. אין עדיין כל ספק שעומדים להחזיר את מחנות הצי במנסורא ב׳למי וקורדאני.

ור/צ

POK

2.3.48

לשכא
מחירם

/פ.

(בן ניסן)

הנדון: שיחה עם **Cole** מנהל האזור המיובש
בחיפה **(Haifa Harbour Estate)**

תוך שיחה ספר הנ"ל כי מחלקתו הולכת ומוכרת את חלקות האזור שהוצאו למכירה פומבית – לפי התכנית.

בין הקונים שכבר רכשו את החלקים של בניניהם הוא הזכיר את ספינס, בנק ברקלים, חברת "ליבנט בונדדא" ומחסני הקירור. לדבריו האזור המיובש מכניס בערך 28.000 לא"י לשנה והחל מיולי [illegible] 1949 עתיד הוא להכניס 35.000 לא"י לשנה.

מובן שהסוכנות היהודית היתה מעונינת לזכות בהכנסה זאת, אלא שממשלת הארץ הנוכחית זקוקה לכספים והיא מעונינת להוציא מכן מה שנתן להוציא. הוא התעלם, מההגדרה שהממשלה חייבת לראות איזור זה כמקום שנמסר לה לפי שעת "באפוטרופסות" ועליה ע"כ להעבירו לממשלה שתבוא אחריה.

גר/אה.

אפס

סבא(ע)
יבנה

(מנזר)

סודי!
קרא והשמד
10.3.48

הנידון: ש י ח ו ת

9:25 - אבו צאלח - מהר חבית   ב - אלטובי

ב: אנשינו לא היו שם?

א: היו, אבל בכל זאת זה קרה.

ב: היו יריות על הר חבית.

א: כן ירויות טועות אחדות שפגעו בקירות.

ב: אני סבור שהחיילים האנגלים עושים זאת. יש לי שני בנים המתכוננים לבחינות ולכן נשארים ערים מאוחר בלילה, כשהתחילו היריות ירדו והשיבו אש. בעזרת אלהים עבר הכל בשלום ולא נפגעו מהאש שכוונה אליהם. זה פגע בגדרות, אני סבור שיש בינינו בייס המישי העושה פרובאקציות, וגם מאותת לתוקפים, ביניהם גם החיילים האנגלים שיורים כדי להסית, ישמרנו אלהים.

א: זו היא כרגע המציאות.

11:20 - א - שוקרי סעיד [illegible] מדבר מהר חבית   ב - שאריקאם (אנגלי לפי הדיאלקט של [illegible] דבורו) מה-(מזכירות) Secretariat

א: (השיחה כלה מתנהלת באנגלית)
תני את מר שארנגאם.

ג: (גב' אלמרנית) הוא איננו.

א: אז תני לי את מר סרום.

ג: הלו, הלו, דבר אל מר שארנגאם.

א: בקר טוב מדוני (בערבית)

ב: (עונה בערבית) בקר טוב.

א: (ממשיך באנגלית) אני שוקרי סעיד מדבר, רק עכשיו דברתי אל מר שפיק ג'ירג' ממחלקת הנהלת החשבונות הכללית הוא אומר שאינו יכול לפרוע את [illegible] המחאה היות ואין כסף ושהיא משתדל לקבל את הכסף ממחוזות אחרים.

ב: יכול להיות שהוא צודק, אינני יודע בדיוק מה המצב, מתי הוא הבטיח לך [illegible]-שיהא אפשר לפרוע את ההמחאה.

א: הוא אומר אולי מחר, אני מדגיש לך אולי.

[illegible] ג'ירג' ונראה, אבל אינני מבטיחך דבר. אינני סבור אם העניין יתמהמה עוד כמה ימים תהא לך התנגדות שהיא.

א: לאו דווקא, רק רציתי לחסל את ההמחאה.

2/......

ב: כפי שהעברתי לך אני אראה , אעשה את מיטב יכולתי.

א: תסלח לי, אבקשך גם מה בנוגע לפקודה המיוחדת Special Warrant השני.

ב: כמדומני שהובאו אלי אי אלו בירות בנידון זה, ושעברתי עליהם. אני אשים תשומת לב לדבר באופן מיוחד.

א: סלח לי אם אני מטרידך יותר מהדרוש.

ב: לגמרי לא.

א: רציתי לשאול, מה בנוגע לנבי מוסא, האם יש כבר איזו שהיא תשובה?

ב: כן, מה שהו נעשה בנידון זה, ואני סבור שאקבל תשובה עוד היום, תרצה עוד מה שהו.

א: לא, רב תודות, אני מודה לך על אדיבותך, שלום לך.

מי/מ.

1

לידידי הרקולס שלום רב. 25.6.47 ר/418

שבועיים אחרונים שהיתי בגרמניה, עמדו לרשותי אפשרויות יוצאות מן הכלל של תנועה והצלחתי להעסיק במגע שלי עם היהדות שם. בקרתי במחנות, בהכשרות, בקהילות ובבתי הילדים. שוחחתי עם הרבה יהודים: נשים וגברים. נכנסתי בבתיהם והתעכבתי בפרטי פרטים. בקרתי במוסדות שארית הפליטה, במוסדות יהודיים לעזרה ובמוסדות־יונר. נזדמנתי עם אמרי־קאיים ויהודים אמריקאיים. אף נפגשתי עם גרמנים אחדים. ראיתי את שליחי הארץ במאמצם הרב והקשה. לפגישותי לא היה אף שמץ של רשמיות וזה אפשר לי להחדר לחיי המציאות בלי כל קשוט והכנה למפרע. לאחר של־18 מאמץ של 18 שעות (עבודה ונסיעה) יום־יום יצאתי עיף מיזית, אבל מה שיותר גרוע, יצאתי שבור ורצוץ מבחינה נפשית. ומשום כך דוקא, רואה הנני לחובתי לכתב אליך מיד על כך.

פרטים לא אעלה־ תקותי, שבזמן מן הזמנים תתן לי את ההזדמנות להשמיעם לך פנים אל פנים. ועכשיו רק באופן כללי.

היהודים בגרמניה מיואשים. שנתיים של אכזבה בלתי פוסקת וחוסר האונים שלנו ביציאה ובעליה־ מספיקים לכך. אין היהודי מקוה לשום דבר מאת ישיבת "אום" בספטמבר. היאוש שולט בכל ובגללכך מתבלט יותר ויותר כל המכוער והמגנון שבחייבו שם. מתגלגלים להם החיים היהודיים באפיקים השונים של תורות ואמונות כזב בנטייבות " לחיים קלים" ובסך הכל הנם חיי הפקר ושפלות על פתחי פי התהום או על גבי הר געש מסוכן ומתגעש, שהנה, הנה ישליט נחלי אש וגפרית ויחריב את הכל סביבו. והכל־ מידושי יהודים. ואין היהודי בגרמניה מטלה את עצמו בתקוות שוא. גם כיום ברור לו, שהצלתו היחידה היא עליה לארץ. <u>אבל לכך חדל לקוות</u>. פתרון אחר איננו רואה לפניו, מלבד כליון.

והברירה שלפניו אם לצפות לסוף זה בישיבה בגרמניה או מתוך שיבה לפולין.

והשאלה היא כמה זמן בכלל יתנו "לחיות" ומכאן הלך רוח של "לא אכפת", "אכול וחסוף, כי מחר נמות" ומכאן כל השלילה המכוערת והשפלה, המעוררת גם בגד - בני ארץ ישראל, שנאה ובחילה. אין כל מתח לקראת גאולה. ישנם "קומיטטים" מרכזיים, אזוריים ומקומיים. סביבם מחלקות ודפרטמנטים כלמדינה עצומה. בתוכם ועל ידם רעש והמולה. פורחת השאיפה והמלחמה "הקרתנית" "לכסא" "ולהיות מקורב". אבל כל המהומה הזאת אין לה כל הד וכל השפעה כלפי תוך תוכם של מאוייהם המסוקים ביותר של היהודים.

כאילו גלגל גדול, אמנם ריק, ובתוכו רוקדים הרבה, הרבה אנשים, עובדים, יושבים בישיבות, עורכים בנקטים, מתרוצצים במכוניות, גלהטים על מכוניות, מדברים רמות־ נדמה לך כורת של דבורים חרוצות. אולם לא כן הדבר. כל זה מחוסר תוכן. כל זה רק ברק ומסוה חיצוני. כל זה תלוי על בלי - מה.

ומוסדות יהודיים לעזרה ובראשם "דירקטורים" גדולים וקטנים, טובים ורעים. ועל ידם משמשים המון רב של פקידים ועובדים מבין שארית הפליטה ו"מתנדבים" מיהודי אמריקא ואנגליה. וסכומי כסף עצומים מוצאים לטובת שארית הפליטה. וכל זה בהיקף ממלכתי וביד רמה. אבל אין לכל זה טעם. ואיבן יורדות מסדר היום השאלות:

לשם מה השקעת כספים זו, לשם מה התעסקות רבה זו ועד מתי? הנני מעריך מאד את עבודת המוסדות הנ"ל ואינני מזלזל בערך המכריע שהיה להם בהצלת יהודים, כמו כן אינני מסופק שרבים מבין העומדים בראש והעובדים במוסדות הנ"ל הנם יהודים טובים מאד, ישרי לב ועושים את הכל מתוך רצון כנה לעזור ולהציל יהודים.

אבל דוקא במוחם מנקר כיום הספק: האם זו הצלה? האם כל זה מבוסס? האם מובטחים אנו בפני המחר, בשכל רוח בלתי צפויה ועל אחת כמה וכמה צפויה תשים לאל את כל המאמצים הרבים שהושקעו? ומה לומר לגבי למעלה ממאה שליחים ארצי־ישראליים, הנמצאים כאן - מי כבר בגמר שנת השליחות השניה ומי בהתחלת שנתו הראשונה. אמנם כולם עובדים וצריך לומר, שעובדים הרבה, במסירות נפש רבה, באהבה, מתוך יסורים אישיים של כל אחד להוד בשנתו הפרטית, מתוך געגועים עזים הביתה־ארצה. כולם בעלי השפעה רבה, כמעט מכרעת בעניני יום־יום ברחוב היהודי כאן ובכל השטחים. אבל כמה אכזבה ויאוש הנך מוצא אצל כל אחד ואחד מהם. ביחוד הותיקים. הרי קוו, ששליחותם תגמר בזאת, שיחזירו ארצה כמלוים את היהודי האחרון, העוזב את גרמניה וימסרו בלב קל ו"בתודה רבה" את מפתח המחנה לשלטונות הכיבוש או לממשלת גרמניה העלולה להיות.

והנה שליחותם בגמרה, לאחר שהכפילו אותה בעוד שנה ומה בפיהם לשארית הפליטה -

להשאר בבטיחות כישוב יהודי מתחדש בגרמניה, לחזור לפולין, לבלטיקום, לרומניה– לטעת בהם תקוה לעלות ארצה – על יסוד מה? דכאון זה, אכזבה זו נמסרים כמובן מאליו מהותיקים לחדשים, והתוצאה? אמנם עובדים, כי שליחי ארץ ישראל אינם בטלנים. אמנם עובדים במסירות ובאמונות והרבה –כי אחרת לא יכולים לעבוד שליחי ארץ ישראל. אמנם מחזיקים מעמד בפני השארית בפשרד, במחנה ובתנועה– כי שליחי ארץ ישראל די חזקים ושולטים בעצביהם, אבל בנפש פנימה ריק, חסר הלהט שבמפעל אקדוש ונשגב, חסרה התכלית.

והשאלה כמה זמן יוכלו להחזיק מעמד? כמה זמן אפשר לחייב שליחים במבחן מסובך של שליחות והחזקת מעמד ללא מטרה ברורה, ללא תכלית וללא אמונה? זו האמת של היום לגבי השליחים. במבט ראשון לא תרגיש זאת. התכונה הקיטת לרגלי שיגרת מיכניזם מועך תמנע בעוך לראות זאת. אולם לא צריך ליגע הרבה בשביל לגלות את מעמדה הקשה והירוד.

והמדובר הוא על יהדות גרמניה, אותה גרמניה, שבניה עוד לפני שנתיים שרפו והשמידו יהודים. גרמניה, שעל כל צעד ושעל שלך הנך רואה את העדות החיה לכלמה מה שעולל לנו עם שפל זה. וחיינו בארץ זו אינם בחלל ריק. סובב אותנו עולם נויי, אכזרי מרושע, הרואה בנו סבת כל סבלותיו, השונא אותנו שנאת מות והמוכן להפרע מאתנו בבוא הזמן. ובמדת סבלותנו הנבזית להתרפס ביום כעבד שפל ולשרתך עבור פרוסות דלות את השרותים השחורים והבזישים ביותר – בן גבונותו לסלק לך את חשבון חייך מיד עם ההזדמנות הראשונה שתזדמן לידו. עתיד זה בת ברור ובטוח והשאלה היא מתי הוא בדיוק היום ומה צורה תהיה לתהליך. ויהודים ביאושם מפקידים את עצמם על ידי הבלטה מופרזת של כל המשחת והשפל שבנו ומתנקמים בצורה מגוחכת ביותר במצבו של ה"עבד" העכשוי ולא אכפת להם כלל במה העניין יגמר מחר, כשיחזירו ל"עבד" קצת מעצמאותו, לפחות במדה שיוכל ללמד פרק נמוסין ודרך ארץ את יהודיו. אבל סימנים ראשונים לשתי התופעות ישנם למכביר וכנראה, שלא נצטרך לחכות זמן רב להתפתחות הטרגית.

במצב זה רק נס מן השמים יכול להציל ולו אפילו נס בצורת החלטה חיובית בישיבת "אום" בספטמבר. באם נס כזה לא יקרה וצפויה לנו אכזבה נוספת גם בישיבה זו (במקרה זה אכזבה אין פירושה דוקא החלטה מפורשת נגדנו) במקרה זה אכזבה פירושה כל החלטה, שאינה מביאה אתה עליה גדולה ומידית ודאי הדבר, שנעמוד בפני אסון ציוני וקטסטרופה יהודית כאחד, באם לא נשכיל לעמוד בפרץ בעוד מועד.

אסון ציוני בזאת... [illegible] כבר את מי להעלות ואריבינו [illegible] פליטה לא תהיה יותר.

[illegible] ברור, שלאחר אכזבה כזו יהודים יעזבו את המחנות: מרצונם הטוב יעזבו לארץ מוצאם או יתפזרו בכל רחבי המדינה בקהלות קטנות ובאם רצונם הטוב לא יספיק לכך –תדאג כבר העצמאות הגרמנית ההולכת ומוקמת, וליהודים לא יהיה הכוח להתנגד לכך.

בזאת הנני רואה אסון גדול לציונות והפסד מערכה גורלית.

אולם לגבי יהדות זו יהיה כדבר משום קטסטרופה, כי לאחר הכל צפויה להם בתוך עם זה וארץ זו השמדה פיזית ודאית ותוך תקופה קצרה ביותר. ולא יהיה פוצה פה. ומבוקשם של רבים " תמימים וצדיקים" בעולם כולו, סוף סוף יתמלא – המעט, ששרד וניצל יחדל להטריד ולהפריע, כי [illegible] יחסלוהו.

ושואל אני, האם עלינו כציונים וכיהודים לקבל גזר דין כזה? האם אינני מצווים למעשה נועז של הצלת יהודים מכליון חרוץ? תשובתי ברורה : חובתנו להתעורר בכל חום אמונתנו הציונית ולהחלץ מחדש למפעל הצלה שיתבטא ביציאת גרמניה לאלתר ותוך זמן קצוב. לפי מיטב ידיעותי והבנתי בדבר הרי זה מפעל קשה, המחייב מצוי ונצול מקסימום של כשרון בארגון כחות, בתכנון בהכנת אנשים ובבצוע, אבל איננו מן הנמנע – הוא אפשרי. לא רק כפרזה בלהבת, אלא גם כתוצאה של נתוח שכלי קר ובדיקה מעשית בפרטים.

לדעתי פעולה זאת אפשרית, מציאותית והכרחית. עלהתנועה הציונית האחראית לשמור על הרצע הגורלי, באם ישיבת ספטמבר תכזיב, ולומר את הצו : יציאת מצרים. במקרה כזה יהיו לרשותנו עוד מספר חדשים, בהם נצטרך לתכנן ולהכין ולאחר זאת לצאת את מצרים. לאור מיסמא כזו יתעוררו כל כחותינו הנרדמים של שליחנו, של מוסדותינו ושל יהודינו היקרים, שהם הרי העיקר.

לי כשלעצמי הסקתי כמה מסקנות מעשיות לעבודתי ועבודת חברי.

הכונה היא, שבאם תהיה אכזבה נוספת, עלי החובה להיות מסוגל, כבר להועיל וכבר לטפל את הטפול המעשי שבשאלה. הכל לפי הרויח זמן, כי לצערנו הוא איננו אתנו. אין אני עוסק בניחושים בדבר האפשרי בעקבות ישיבת "אום" בספטמבר. עלי להכין, שתהיה אכזבה. ואין לי ספק, שבאם תסכים אתי בנקודה זו– תסכים גם למסקנותי.

ברור, שהמפעל לא יקבע בחליפת מכתבים ויהיה הכרח בזמן המתאים להזדמן הנה ולא לבקורת קצר, אלא למשך הזמן, שיאפשר לסדר דברים באופן יסודי.

על כל זאת עוד נדבר בסוף הזמן ונקבע סופית. תקותי, שלא נבייש את עצמנו במבחן ההיסטוריה.

שומע הנני על הנעשה כיום בבית ולבי חרד מאד להתפתחות הדברים. מתאר אני לעצמי באיזו מדה הנך שקוע בענינים ואחריות, אולם אל מי אפנה אם לא אליך?

השמר והזהר. הקשב לדאגת החברים החרדים לשלומך.

יישר כחך, היה חזק ויעמדו לך כחותיך לנהלנו בקטעים (שונים) של חזיתנו הקשה והמרה. סופנו לנצח, באם רק נהיה דרוכים ונכונים במקום ובזמן הדרוש.

שלך

הלל
סבא(ע)

2.3.48

1. עזרתן של ארצות-ערב.

המנהיגות הערבית ממשיכה לקוות, כי יצליחו להחזיר את שאלת א"י לדיון חדש בעצרת האו"ם. לדעתם, המצב הבין לאומי נח לערבים יותר מאשר ליהודים ומשתדלים לנצל גורם זה במלוא היכולת. על הפעולות להבא ידונו בכנוס הועדה למען א"י, שיתקיים השבוע בדמשק.

בינתיים ממשיכות ארצות ערב במאמצים לגיוס תגבורת באנשים, וכסף למאבק בא"י. איום שלשימוש בכוח צבאי סדיר נשמע מפי עזאם פחה שפרסם, כי ממשלות ערב ישלחו את צבאותיהם לא"י ברגע שיגיע אליה צבא בין-לאומי.

2. מאמצים ניכרים נעשים ע"י הליגה בשדה גיוס כספים. יש להבדיל בין כספי ממשלות ערב לבין תרומות של אישים וגופים ציבוריים. לפי ההחלטה האחרונה של הליגה יעלו הקצבות ממשלות ערב לקרן המאבק בפלסטינה לסך שנים וחצי מליון לא"י. לגבי תרומות נמסר, כי במצרים נתרמו כ-45.000 לא"י, בלבנון - 80.000 לא"י, סוריה - 80.000 לא"י, סעודיה - 200.000 לא"י. כן נמסר, כי באמריקה הורכב ועד "למען המזרח הקרוב", המתכוון לערוך מגבית לאיסוף 5 מליון דולר למען ערביי א"י. הועדה הפוליטית של הליגה מעודדת את ממשלות ערב ליטול על עצמן את הפקוח על התרומות שנערכות בארצותיהן לטובת ערביי א"י. לפי החלטת הליגה יש לשלוח תרומות אלה לקופה למען א"י שליד הליגה.

3. בקרב הכוחות הלוחמים.

נראה כי הועדה הצבאית של הליגה הצליחה להסדיר את התחומים שבין הכח העיקרי - צבא השחרור - לבין הכנופיות שתחת פקודתם של חסן סלאמה ועבד אל-קאדר חוסייני.

על מרכזית הכח יפקד פאוזי קאוקג'י. השטח של פעולתו - כפי שמוסרים - יכלול את האזור מיפו וצפונה עד הגבול. מרוכזים כיום בכפר-ציר ומפקדת משנה בדאנבה. שמועה מוסרת כי קאוקג'י עומד לבוא בימים אלה ארצה.

לעבד אל קאדר חוסייני הוקצב האיזור: רמאללה-חברון. יש האומרים כי ירושלים עצמה תמסר למפקד אחר. כבוסיתו של ע.ק. מונה גרעין של 50-100 איש ומתרכזת בבצוע מעשי תשרדה וחבלה. לגבי חסן סלאמה נראה כי עד עכשיו טרם הצליח לגבש כח סביבו. אתו קבוצה קטנה המבצעת הנחת מוקשים בדרכים שבין ת"א לדרום. החל לפרסם ביוליטין שבועי לעתונות בחתימת "מפקד מחוז לוד". יפו עצמה הוצאה מידיו ובה שולט מפקד עיראקי.

4. לגבי מספר "מתנדבים" שהגיעו ארצה יש הערכות שונות. הערכה מקסימלית אומרת: 5000 איש. לנו נראה, כי נהיה קרובים לאמת אם נאמוד את הכוחות שחדרו עד עתה ארצה ב-3500. בה במדה כ-1000 איש נמצא בתהליך של העברה ארצה בימים אלה. בקטאנה עצמה נמצאים עוד כ-800 איש מאומנים שישלחו בקרוב לא"י. הווי-אומר: יש להעריך את "הצבא" הנמצא בעין כ-5500 איש. גיוסים נוספים מתנהלים והולכים.

מארץ ממנה בא מספר המתגייסים הגדול ביותר היא סוריה (3000). בלבנון כמעט שאין לציין התגייסות (100-200). עיראק באה בשורה שניה אחרי סוריה (1000). במצרים התגייסו עד עתה מועטים בלבד (כ-100), אולם עכשיו החלו בגיוס מוגבר. על חג'אז מדובר, כי כמה מאות מהם עריכים להגיע ארצה. מעבר הירדן אין ידיעות ברורות, אולם יש לחשוב כי מעט הוא מספר המצטרפים לצבא השחרור.

על מועד פתיחת ההתקפה הגדולה ממשיכים להגיע נחושים שונים. אחרי שהתאריך שניתן (15 בפברואר) התבדה, תולים עכשיו לקבוע תאריכים מפורשים למפרע, אולם נראה כי מנהיגי הערבים רואים את התקופה שבקרבת השנוי הבריטי, כזמן לאפשרויות בלתי מוגבלות של בצוע פעולות בארץ. החרפת היחסים שבין הישוב היהודי לבין האנגלים שחלה בימים האחרונים מקלה מאד על הערבים לבצע מעשים שמחמת "הניטרליות" הבריטית נמנעו במדה מסוימה.

6. בין "צבא השחרור" לתושבים.

פרשה חשובה מהווה ענין היחסים שבין צבא השחרור לבין התושבים בא"י. צבא השחרור השתלט כמעט לגמרי על האזור שבין ג'נין עד ג'לגליה, וכן מנה מפקדים ביפו, חיפה ועזה. הכפריים נתבעו להיפקד בגופם וברכושם, בכדי לצרפם לצבא בבוא עת ההתקפה הגדולה. אולם אין המפקדים הזרים נותנים אמון במקומיים ואף במפקדים הותיקים של המאורעות שעברו. רק מתי מספר זכו להיות מקורבים לראשי הצבא; אולם לאלה לא ניתן תפקידי פקוד, אלא של "קציני קשר". הצבא מנסה אף להסדיר את החיים במקומות מסוימים. המפקדים מינו את עצמם לשופטים וגוזרים על קנסות ומאסרים. ירד כוחן וערכן של הועדות הלאומיות המקומיות. "התקיפים" המקומיים רואים את עצמם מקופחים ונפתח פתח למרירות ואי שביעות רצון.

מרבית כנופיותו של ע.ק. חוסייני מסביבות י-ם. מעשים, כנראה הערבים הזרים שאתו. מוסרים על מספר אנגלים עריקים הפועלים אתו. לו קשר הדוק עם מספר פעילים חוסייניים. אולם בינו לבין הועד הערבי העליון אין יחסים תקינים. הדבר בקשר לפרסום ההודעה על התפוצצות ברח' בן יהודה.

7. הלכי רוח

למרות הספורים על הנצחון שהערבים זכו לו בטירת צבי, חדרה עד מהרה הידיעה על תוצאות הקרב האמיתיות וגרמו לשפל ברוחות. מוסרים כי כח גדול מאזור שכאם מתכונן לצאת להתקפת תגמול, שתגדל את החרפה מעליהם. "אל-אהראם" המצרי, מנסה לתרץ את הכשלון בכך שמטרות ההתקפה היו "לעמוד על טבם של המתנדבים הסורים, על מידת התאום והכושר הקרבי".

עם האסון ברח' בן יהודה באת גם מתיחות בצבור הערבי, ולא רק בי-ם. גם במקומות אחרים סברו הערבים, כי היהודים יגיבו קשות על המעשה. מסקירות מוסמכים נמסר, כי המופתי תבע להכחיש את ההודעה שפורסמה כאילו בשם ע.ק. חוסייני, כי המעשה בוצע על ידי כנופיתו.

בדרך כלל התרבו השמועות במקומות רבים בארץ, על שמוש במכוניות למעשי פצוץ. נראה ללא כל ספק, כי מספר אנגלים שהצטרפו לכנופיות ומחזקים את ידיהם ועוזרים לתכנון מבצעים כגון אלו.

8. כלכלה

המסחר ביפו כמעט ונפסק, כן העבודה ברחובי העיר. מקום העבודה הגדול והיחיד הוא הנמל. מצבן של חברות התחבורה גם הוא קשה למדי. בשמן אין מחסור בדרך כלל, אולם חסר חמרי דלק. כחיטה נמשכים מעשי השוד בקרב הערבים. אגב, זוהי מכת השגורה ביותר חלקי הארץ. (מטעם זה הטיל הועד הערבי העליון עוצר על העיר העתיקה בי-ם מ-10 בערב). בדרום הארץ שודדים הערבים את מחנות הצבא המתפנים וכן פורע ביותר השחרור בדרכים. אף מכוניות צבא הנוסעות ללא שיירות נשדדות.

באזור קלקיליה חלה הרעה במצב הכלכלי המסחרית מדלדלת את השכבות הרחבות. מאות פועלים שעבדו אצל יהודים נתונים באבטלה שתלך ותגדל עם סיום עונת הקטיף. ניכרת נטיה לזרוע תבואות ובמבעים משתילת ירקות שנשלחו לשוק היהודי.

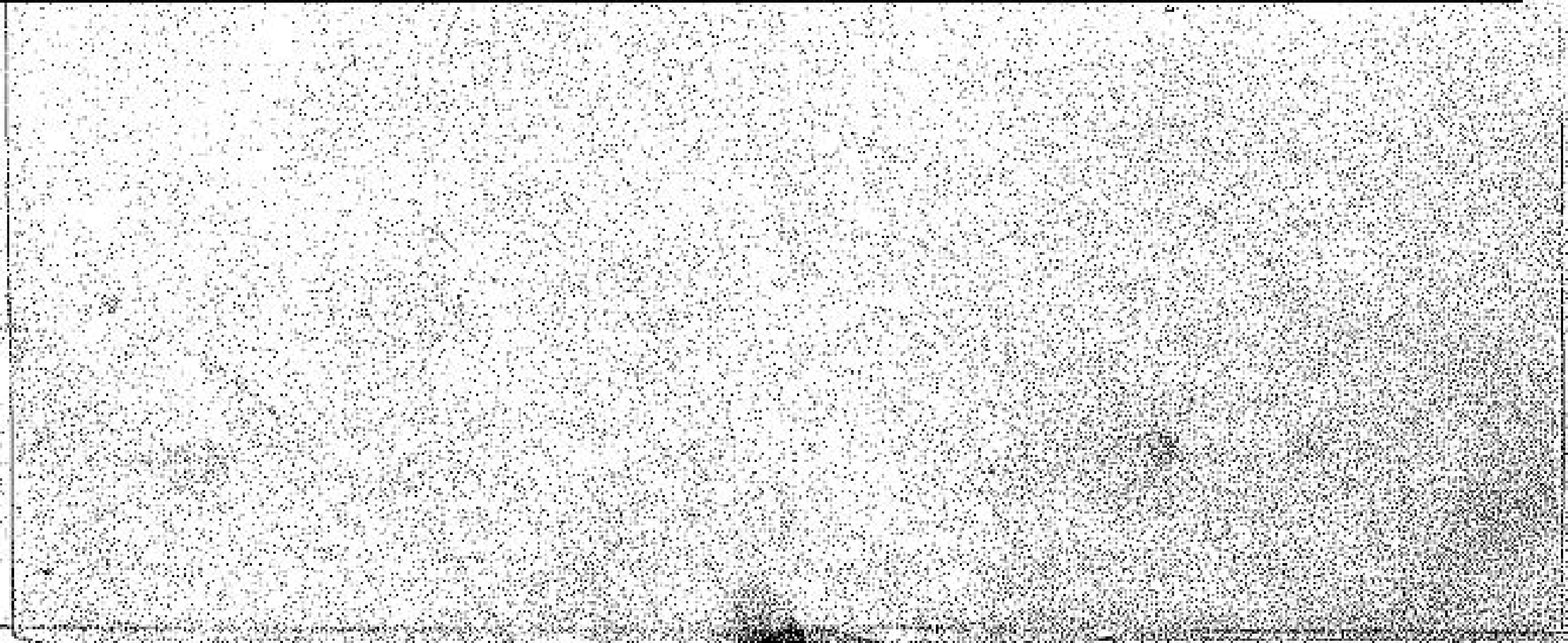

לפנא(מ)
אבנר

2.3.48

מוסמך-
תדוף

פסח

הנדון: שרות ידיעות פולני

מפי הָעורך-דין יעקב רינדורף, פעיל בכנסת-תל-אביב:

* זנפט, מהקונסוליה הפולניה בירושלים התקשר, לפני עזיבתו את הארץ, עם אברהם פרידמן, עתונאי הגר בתל-אביב, רח' הרצל 44.

זנפט נתמנה בוורשא כסגנו של בדומסקי-מנהל המחלקה למזרח-התיכון במיניסטריון החוץ הפולני.

פרידמן, שירת בצבא הבריטי, בזמן המלחמה והיה מקשר בין הצבא הבריטי והפולני.

זנפט הציע לפרידמן להקים סוכנות ידיעות פולנית רשמית הקשורה עם מיניסטריון החוץ הפולני. הידיעות תשלחנה בדאר הדיפלומאטי דרך הקונסול ל ו ז. על פרידמן להביא מעטפה סגורה וחתומה ללוז והמעטפה תמסר לקוריר הדיפלומאטי היוצא בארוכים קבועים לוורשא. אם פרידמן יצליח בהקמת משרד שיעבוד באופן יעיל יקבע לו תקציב של 250 לא"י לחודש.

החודש-מרץ 1948-הוא חודש נסיון בעבודתו של פרידמן. בשכר 40 לא"י על פרידמן להכין דו"ח מפורט על שלושה הנושאים דלקמן:

א. השאלה הערבית לאור המאורעות הנוכחיים(או הערבית-בריטית?)

ב. סיבת עזיבתו של סנה את מפלגתו הקודמת. אישתו של סנה, הפקידיו החדשים, מקורביו במפלגה.

ג. הפולנים אנשי אנדרס ואחרים שנשארו בארץ.

הדו"ח על הפולנים צריך להשלח עד ה-5.3. — על סנה עד 12.3 והשלישי עד 25.3.

משנא(ע) סודי! 6.1.48
קרא והשמד!

16.10 מדמשק, הודעות לכתבי העתונות הערבית בארץ.

הגיע היום לדמשק מבירות מוחסין אל בראזי, מיניסטר הפנים של ממשלת סוריה. כשהותו בבירות הוא נצל את ההזדמנות ונפגש עם ראש ממשלת הלבנון וספר לו על נסיעתו.
אחרי שככודו נגיע לדמשק הצהיר שהוא נפגש עם המלך אבן סעוד והמלך פארוק וקבל את תמיכתם על כל דרישות הרפובליקה הסורית. והיום הוא בקר אצל ראש הרפובליקה ודן אתו על בקודו לשתי הארצות הערביות. אמש היתה אסיפה השתתפו ראש הרפובליקה וגדולי המפקדים הערבים על עניני ארץ ישראל.השתתף גם אל-חאג' אמין אל חוסייני. סופרנו מדמשק מודיע שהישיבה הזאת שהיתה האחרונה במיבה הוחלט בה על קביעת המפקידים האחר-אים והודיעו לחאג אמין אל חוסייני על החלטת הועד הערבי לתת את הפקוד העליון לגנראל איסמעיל צפורה והמופתי אשר את זה וכמו כן את כל ההחל-טות ביחס לחלוקת ארץ ישראל לארבע איזורים שכולם יהיו תחת פקודו של המפקד העליון. ומהדברים שנתאשרו על ידי המופתי וגדולי הועד הערבי העליון הוא שהרכבת ממשלה ערבית לארץ ישראל צריכה להתקיים אחרי הצלת ארץ ישראל מהציונים אז יהיו הערבים חופשים לקבוע את הממשלה שהם רוצים בה. מחר יום שבת יסעו לקהיר לאסיפת הועד הערבי העליון וכנראה שהמופתי יסע למצרים כבדי שיהיה בקרבת הועד היהלים בעניני ארץ ישראל ויציאת הכוחות הבריטים וחלוקת ארץ ישראל וגם עניני צפון אפריקה.
היום היו הרבה הפגנות ברחובות העיר הבירה למען עצמאות ארץ ישראל. הרבה פלוגות חדשות מהמתנדבים הערבים יכנסו לארץ ישראל בקרב מכל הכוונים.

18.40 דמשק מס. 1510 יפו מס. 234

--- כאן מדבר אבו סליס (מעודריר של המפתי)
--- האלו מי מדבר ? עבד אל רחמאן אפנדי שלום לך, איפה אמין בק?
--- הוא בביתו מספר 753.
--- בבקשה תעביר אותי אליו.
--- שלום אמין בכ, העברנו לכם היום דינארים עיראקים, קבלתם את השטר?
--- כן.
--- האם הוא בסדר?
--- כן.
--- אתם מרוצים ושלמתם את החובה שיש עליכם?
--- כן.
--- בקשנו מכם שתשלחו אלינו את האורח שלנו שבקר ביפו, האם שלחתם אותו בחזרה.
--- לפני יומיים.
--- אז למה הוא לא הגיע?
--- סליחה טעות, חשבתי שאתה מתכון לבן דודו של עאכף, לא עוד לא שלחנו אותו. אבו סעיד יודע יותר טוב ממני עליו , קח חדבר אתו.
--- שלום אבו סעיד , מה ביחס לאורח.
--- אתמול נתנה פקודה לשלוח אותו ומחר יהיה אצלך בטח, אני מבקש אותך שתשתדל משום שאנו רוצים לראות אותו לפני שנעזוב.
--- איפה שלמתם את השטר?
--- בקבאטיה.
--- תגיד לי מתי נוכל לקבל את הנשק
--- מחר
--- בבוקר?
--- כן.
--- תגיד לי למי יביאו אותה?
--- הם יכבו בקבאטיה.אם אנחנו שם אז בסדר ואם לא יביאו אותה לחנה.

5.2.48

סודי
(כתב יד, לא ברור)

/ט.

למגא
00061 (סקרן)

הנדון: שיחות טלפון בין ערבים ביום 4.2.48.

להלן דו"ח על השיחות הנ"ל:

0800 – א- השוטר מוחמד עטיה אל מצרי ממשטרת הנמל, ב-לשייך נימר.

א- מודיע לו שרוצה לראות אותו בקשר לענין דחוף.
ב- מהו הענין?
א- הנפירים הערבים אסרו הלילה יהודים עם פצצות בחלק המזרחי של הנמל ע"י בית הקפה. כתוצאה מהעניגים של הלילה נהרג יהודי אחד ונפצע אנגלי.
ב- תגיד לסולימן שברצוני לפגוש היום את המנהל האנגלי ושיסדר לי פגישה.
א- לא נוכל לסדר שום פגישה כי אנחנו רק שוטרים. אסור לי לפנות ישר למנהל הנמל. תתקשר אתו לבד.
ב- תבוא אלי מיד יחד עם סולימן.

0900 – א- שייך נימר, ב- למק גיל מפקד המשטרה.

א- מודיע שצבא מחפש בבתים בחליסה, גונבים ומעבירים ערבים לשטח הדר הכרמל, אבקשך להתקשר מיד עם הצבא.
ב- אני יוצא מיד לחליסה. היום קרה שוב מה שקרה אתמול. ערבים מזוינים פרקו נשק משוטר בריטי ברחוב המלכים, לא אסבול את זה.
א- טוב, אתן פקודה להפסיק מעשים אלו. מתי תבקר אותי?
ב- בעוד שעה וחצי.
א- היהודים הכניסו פצצה לשטח הנמל, אבקשך לאסור אותם.
ב- אאסרנו אותם עם נשק, ולא עם פצצות.
א- נשוחח על הנ"ל בזמן הבקור. הכינותי את ההבילה בשבילך, אבקשך להפגיש אותי עם מפקד הצבא במשך היום.
ב- לפקודתך אדוני.

0920 – א- שייך נימר בשם הועדה הפועלמית, ב- למנהל הנמל רודג'רס.

א- מודיע שרוצה להפגש אתו בקשר עם המקרים שקרו הלילה בנמל.
ב- מה קרה הלילה? אינני יודע מה קרה.
א- כשנפגש אספיר לך הכל.
ב- לי אין הרבה זמן חפשי לשטויות. אני איש עסוק, אם יש לך ענין רציני אני מוכן להפגש אתך, ובמשך היום אודיע לך מתי אוכל לקבל אותך לשיחה.

0935 – א- בלתי ידוע, ב- למוחמד בוערה.

א- שואל מה קרה הלילה בנמל.
ב- הנפירים שלנו מצאו יהודי ישן באחד המחסנים בנמל, לאחר שחפשו בכיסיו מצאו אצלו פצצות. היהודי התעורר משנתו הוציא את אקדחו והתחיל לירות על הנוטרים שלנו העובדים בנמל, הנוטרים ענו באש והרגו אותו. אח"כ נעשה חפוש ואסרו בשטח הנמל 10 יהודים מזוינים.

1000 – א- שייך נימר. ב- לאינספקטור סמרס.

א- מודיע לו שהיכף יפגש עם מק גיל. מבקש לראות את מק גיל בשעה 1130 ולקבל ממנו הוראות. ישנו אצלי ערבי שהיה בר בהדר הכרמל, ברצוני שתלך אתו להוציא את הבגדים שלו שטרם הוציא.
ב- אסדר את זה מחר. אפגוש אותך בשעה 1600.
א- טוב.

1115 – א- שיך נימר אל חטיב. ב- לאברהים אפנדי ביטר.

א- מודיע שלאחר פגישתו עם מפקד המשטרה הוא התראה עם רשיד אפנדי והחליט כי בכדי למנוע ששוטרים בריטיים יהרגו, על כל פטרול אנגלי להיות בחברת שוטר ערבי, באם יעשו כן לא יקרה להם כל דבר.

1120 – א- שייך נימר אל חטיב, ב- לאברהים אפנדי ביטר.

א- מודיע שהצבא עורך חפושים בחליסה. תתקשר עם המפקד ותסדר שיפסיקו את החפושים.

1020 – א-רשיד אפנדי, ב- למוחמד בק בעמת זהרה.

א- מבקש שירד לנמל ולהפסיק את מסירת הבצל ליהודים מהסירה של חסן קבני. כשהיה בנמל תודיע מתי צריכה להגיע לנמל חיפה האניה S/S HART NOROE שיצא ממנצ'סטר ב-23.1.48. באניה T.A.T. צריכה להגיע כמות גדולה של וחמרים אחרים.

./.

1125 – א- מוחמד בק מקפה זהרה. ב- לשייך נימר אל חטיב.

א- מודיע שהחיילים ממשיכים בחפושים. הם החרימו נשק, אסרו אנשים, שברו דלתות, חבלו בצרכי אוכל וכלים. עלי להודיע לך שבאם הם לא יפסיקו את החפושים במשך 5 דקעים ולא יחזירו את הנשק אנו נתקיף אותם. יש לי פה 16 אנשים מזוינים ומוכנים להתקפה.
ב- אתן לך תשובה בעוד כמה רגעים.

1130 – א- שייך נימר אל חטיב. ב- לאברהים אפנדי ביטר.

א- דרש ממנו שיתקשר תיכף ומיד עם מפקד המשטרה ויגיד לו שהצבא עושה שמות בחליסה ובאם לא יפסיקו את מעשיהם יעשו שמות בהם.
ב- אינני יכול לדבר עם מפקד המשטרה. יש לו כרגע ישיבה דחופה.
א- מה שאני אומר לך יותר דחוף מהישיבה שלו, בזה תלוי שלום כל העיר.
ב- טוב אני אדבר אתו מיד.

1135 – א- שייך נימר, ב- למוחמד בק.

א- מודיע שהצבא נסוג מחליסה.
ב- ומה בקשר עם הנשק. הם החרימו ברן-גן וגם כלים אחרים.
א- על זה עוד נדבר עם מפקד הצבא.

1140 – א- שייך נימר, ב- לאברהים אפנדי ביטר.

א- שאל באם דבר עם המפקד.
ב- כן. תדבר אתו גם כן. הוא מדבר טוב ערבית והבטיח לעזור.

1142 – א- שייך נימר אל חטיב, ב- למפקד המשטרה מיהם.

א- בקש לראותו בקשר עם חליסה.
ב- אני כבר דברתי עם מפקד הצבא, והחפושים הופסקו.
א- אני רוצה שתרד אתי לחליסה בכדי לראות מה שקרה.
ב- אין לי זמן היום.
א- אני רוצה לראות אותך.
ב- אתקשר אתך ואקבע ראיון אתך במשך היום.

1200 – א- מחמוד מהודה, ב- לחנה זיפרי ב-אי.פי.סי.

א- שואל לחדשות בנוגע למכונה משא.
ב- אני ממשיך בחקירה. לפי מיטב ידיעותי הדביקו על המכונה מספר מעבר הירדן. את הנהגים שחררו.החזיקו אותם קשורים בואדי רושמיה. אתמול ראו את המכונה ע"י טבריה. אני חושב להשיג יותר פרטים במשך השבוע.

1215 – א- מחמוד מונדואר. ב- לחג' אברהים.

א- שלח אנשים לבדוק ולחקור את חסן אל קבני.
ב- אני כבר קבלתי פרטים. הכתבו מכתב לכל הקונסולים לעתיד שלא ימכרו שום סחורה לא"י בלי מכתב מלשכת המסחר הערבית בחיפה, יפו או כל מקום אחר בארץ. זה ימנע הברחת מצרכים חיוניים לידי יהודים.
א- לי נודע שנג'יב אל חג' שהין מזחלה מכר את הבצל של קבני ליהודים.

1230 – א- מוחמד מונדואר, ב- ליונס נסר בקפה זהרה.

א- מבקש לשלוח לו כמה בחורים בכדי לקבל תיק שיש בו ענין צבאי.
ב- אני לא מקבל שום פקודות ממך, אצלי לא בית משפט מחודי או בית משפט לפשעים חמורים, אני רק מתעסק בענינים צבאיים גרידא.
א- אינני נותן לכם פקודות אבל אצלי תיק של מכירה והחרמה של נשק לאויב.
ב- תשלח לי את התיק אז אגיד לך אם אקבל את הענין לרשותי.

1245 – א- אחמד אל מאדי, ב- לחג' אברהים.

א- מוסר כי שני קצינים של הדביזיה המוטסת הרגבה של קטמן באו לשוק בחברה יהודי שמציג את עצמו כערבי. הם נוסעים בג'יפ. כעת הם נמצאים בחנות שעונים ע"י המפקדה הצבאית וקפה זהרה. שואל מה לעשות.
ב- לא לנקוט בשום אמצעים של יריות, תשגיחו עליהם.

1250 – א- מוחמד פרחי דין מחליסה, ב- למחמוד מונדואר,

א- מודיע כי הצבא מרם לקח את הנשק. הם סדרו את זה ע"י המסגד של אג' עבדאללה, מה לפי דעתך לעשות, לעזוב אותם? או לקנות?
ב- מה הם לקחו ואיזה סוגי נשק?
א- 3 רובים, 1 סטן, 1 ברן וכמה דברים קטנים.
ב- תשתדל להכנס אתם במשא ומתן.

העתק: הדד.
כב/ז

pos

12.3.48 (מוריס)

לטנא(מ)
אבנר

מוסמך

הנדון: חופשת בתי-הדין.

זקן השופטים הכריז על ימי פגרא
בבית-הדין העליון ובבתי המשפט המחוזיים בארץ
בין ה-26 למרץ וה-18 לאפריל ש.ז.

בכל השנים הקודמות נמשכה תקופת
החופש שבוע אחד בלבד.

דנ/ג.

---

pox

טנא(מ)
יבנה

(תמר/יאיר)

רציני
11.3.48

הנידון: דצנטרליזציה של ניירות רשום קרקעות.

פקיד יהודי מהימן ממשרד מילס מוסר:

Spry, director of land registration, has proposed to decentralise records of this department. It was originally intended to send them all to Jerusalem. The principle according to which this will be carried out is that position of land holdings will determine the place at which land registry will be kept, and not the partition boundaries.

Comment of Spry in his letter: "We will probably be charged by Jews with frustration of partition and by Arabs with assistance in implementation of partition."

Mills and Spry conferred on this plan for 4 hours. Their decision is to decentralise as proposed.

Example:- Emek Yizrael almost entirely registered in Nazareth. However, these registrations are to be transferred to Haifa.

העתק לשלום.

תל-אביב, 5 במרס 1948

אל : חברי ועדת המצב
מאת: מזכירות ועדת המצב

בהתאם להחלטה שנתקבלה בישיבת ועדת המצב מאתמול, המשך ישיבת ועדת המצב יתקיים ביום ב' הבא, כ"ז אדר א' תש"ח (8.3.48), בשעה 4.30 אחה"צ, במשרדי הסוכנות היהודית, בתל-אביב.

---

pol

מנא(ע) יבנה

(מאיל)

רציני 11.3.48

הנידון: משהו על היחסים בין קאוקג'י ועבד אל קאדר

פאוזי קאוקג'י היה ב-8/3 אורחם של נכבדי ירושלים בסעודה שהתקיימה בבית מלון "קצר השאם" השייך לצאלח עבדו ביריחו. עבד אל קאדר סרב להשתתף בסעודה ולא נסע ליריחו. מבין נכבדי ירושלים החלו לרגן על עבד אל קאדר ולשאל מדוע זה לא הלך לקבל פני אדם שהתנדב להלחם למען הצלת המולדת.

העתק לקמ"ר
פ/מ.

19.00 – א) מקס פרידמן   ב) לפורמרנץ מאתבקרי.
א) מודיע שפיקא קנתה 7.800 מטר אדמה במרכז הר-הכרמל מגברת ג'ונסון
האנגליה המסיונרית הידועה כפרו-ערבית.   ב) האם מכרה גם את הבית?
א) כן, האדמה נמכרה יחד עם הבית.   ב) מענין מאוד בימים אלה.

19.05 – א) אחמד זהרי מביתו של שיך ג'מר.   ב) לאטלן בארגון החילים המשוחררי
א) מודיע בפקודת מוחמד בק שעבאס דז'ומה עבאס צריך לבוא מיד לביתו
של השיך.   ב) השיך לא יתן לי פקודות. לא אתן מכאן אנשים לשמירה.
תגיד לשיך שקודם יבוא לכאן לקבל רשות ממני.   א) אני אמרתי לך
שמוחמד בק נתן את הפקודה. השיך ומוחמד בסער לישיבה.

19.15 – א) יונים נסר מקפה זהרה.   ב) ל-למסננס ג'ילן בשלפ' צבאי 22 E/T.
א) שואל לקפטן קלפר.   ב) הוא יצא ל-12 יום חופש. האם אוכל לעזור לך?
א) ברצוני להודיעך שמצאתי את הנהג של המכונית שנגנבה שלשום. הנהג
אסור ונמצא אצלנו. אני מקוה שאוכל גם למצוא את המכונית ואחזיר לכם
בתנאי אם תקבלו את הנהג בחזרה לעבודה בלי לנקוט נגדו שום אמצעים.
ב) אודיע לך מחר, כרגע אין לי את מי לשאול.   א) טוב, אטלפן אליך מחר.

ש/ס

שנא(ע)   (מציל)   רציני
יבנה   11.3.46

הנידון: כרוז של קאוקג'י ליהודים(?)

ישנן שמועות שקאוקג'י עומד להוציא כרוז ליהודים בו הוא דורש
מהם להסגיר את עצמם ואת נשקם לצבא השחרור. באם לא יענו יתחיל
בפעולות ללא רחם.

מקור הידיעה יוסף פרתיאבי, ממעד ארגון הנער הערבי.

העתק לקמ"ז
ש/ס.

5.3.1948

לשליח במרחקים שלום,

במכתבי האחרון (22.2.1948) תארתי בהרחבה כמה פעולות נועזות של ההגנה. במכתבי הנוכחי אטפל בשטחים אחרים של המציאות הארצישראלית ביום הזה.

נציגי בריטניה באו"ם הרבו להתריע ולהזהיר שהמצב בארץ מחמיר והולך ובעוד שבועות מספר יגיע לשיא החומרה. מן הדין שתדעו מה חלקם של הבריטים בהחמרת המצב. השבועיים האחרונים היו מאלפים מאד מבחינה זו. מעשה הזוועה ברח' בן-יהודה בירושלים הוא מעשה של בריטים, ללא צל של ספק. מאז ההתנקשות ב"פלסטיין פוסט" היו לשרות הידיעות של ההגנה ידיעות שמעשה זוועה מעין זה נרקם בקרב שוטרים וקצינים הנסבים על"קבוצת פורלי". כל עדי הראיה שמסרו את עדותם בחקירה צבורית גלויה (הממשלה סרבה לנהל חקירה גלויה והמוסדות היהודיים הכריזו עליה) לא השאירו מקום לחשוד במי שהוא אחר. עובדה נוספת היא, ששתי מכוניות משוריינות של המשטרה הבריטית "נעלמו" ולא נמצאו עד היום. ואם נשאר עוד מישהו "לא להאמין" באו מבצעי הרצח ההמוני והעידו על עצמם. אתמול גילה שידור ההגנה, שאישים לא-יהודיים בירושלים קבלו כרוז בחתימת "הסניף הא' של הליגה הבריטית" הפשיסטית ובכרוז התפארו, שחברי הליגה הבריטית "נשבעו שבועה קדושה לצאת למסע צלב נגד היהודים. לפיכך התקפנו ב-22 בפברואר 1948 את הרובע היהודי המרכזי בירושלים בחמרי נפץ חזקים, גרמנו לאבידות כבדות לאספסוף הרחוב. למעלה מ-100 הרוגים ו-200 פצועים וכולם יהודים. בגאוה אנו מודיעים, כי לא הפלינו בין כנופיות ההגנה המחבלת והמתעבות ובין השטרניסטים הרצחנים. נשים יהודיות וילדים יהודים, זקן וטף, כולם יימחו מעל פני האדמה. אנחנו נסיים את מפעל היטלר. אומות העולם, התעוררו והכו ביהודים! הערבים, התאחדו ושחררו את ארצכם מן הבריטים, עזרו וסלקו את ממשלת הפועלים בה שולטים יהודים! חיילים ושוטרים בריטיים, הצטרפו לליגה הבריטית!" באיזו מידה חושבים פשיסטים אלה שהם אינם בודדים במערכה תעיד פסקא אחרת מאותו כרוז: "כולנו נצטרף למלחמה זו, החל מנציגיה הקיסריים הגבוהים ביותר של בריטניה ועד הנמוכים ביותר שבהם".

מעשה התועבה בירושלים איננו גלוי בודד. השבוע עמדה סביבת תל-אביב תחת סימן הפעולות המשולבות של כוחות הבטחון הבריטיים והכנופיות הערביות. כל עמדות הצלפים והמתקיפים הערביים בגבולות תל-אביב, שנהרסו או נפגעו כתוצאה מפעולות התגמול שלנו, הוקמו מחדש בעזרתם הפעילה של שריונים בריטיים. לעומת זאת נהרסה ע"י כוחות הצבא שורה שלמה של עמדות יהודיות. בראשית השבוע הזה החמיר המצב. ליד מפנה הכביש לאגרובנק נמצאו שלושה בתי חרושת יהודים (ביח"ר לספירט, "היוצק" וביח"ר לזבל חימי). רבות התנכלו הערבים לשלוש עמדות אלה, שהגנו על התחבורה העברית לדרום, ולא יכלו להן. במוצאי השבוע שעבר קבלו הערבים תגבורת ועידוד מצד הבריטים. חיילים ושוטרים הופיעו פעם אחר פעם בבתי החרושת הללו, ערכו בהם חפושים והחרימו נשק מגן ולבסוף גם ירו פגזי מרגמה. בצהריים הופיע בכביש ירושלים, בקרבת ביח"ר "היוצק" מכונית צבאית וירתה לעבר עמדות הערבים בסביבה. מיד לאחר זה הופיע צבא נוסף, נכנס לחצר בית החרושת, עצר את האנשים והחרים את כל הנשק. בחוץ התקהל המון ערבי פרוע. החיילים חקרו את הפועלים והשומרים של בית החרושת, לקחו את הנשק והודיעו לאנשים שעליהם לעזוב את המקום שתי דקות אחרי עזיבת הצבא. לעיני ההמון הערבי יצאו החיילים את בית החרושת, עלו על מכוניותיהם והפקירו את היהודים המפורקים מנשקם בידי הפורעים. האנשים ניסו לעלות על מכונית ולהמלט, אך לא עלה בידם אפילו להניע את המוטור. הערבים פתחו ביריות ואחר כך בילו את מלאכתם בסכינים. חמש גופות נתגלו אחר כך כשסימני התעללות מראית ניכרים בהן. אתמול נתגלתה גופה נוספת שראשה מנופץ וכל עצמות הגוף, ללא יוצאת מהכלל שבורות ומרוסקות. שלושה אנשים הצליחו להמלט כשהם פצועים מיריות שנורו עליהם בבריחתם ממקום הטבח. אחד עשר איש הבקיעו דרך והגיעו למקוה ישראל. מיד יצאו יחידות ההגנה לעזרה, אולם כל מה שיכלו לעשות בהגיעם למקום הוא לאסוף את הגופות של השבוחים. ארבע שעות אחרי הטבח טען עוד מפקד המשטרה ביפו, שלא קרה כלום ב"היוצק". סמוך לחצות לא יכול היה יותר להעלים את העובדה, ואז ניסה לגולל את האשמה על

החיילים ולגול אותה מעל המשטרה הבריטית. אולם, מה שקרה לטחרת היום איננו משאיר מקום לכל ספק שלא מקרה היה כאן, אלא פעולה משולבת ומתוכננת והבריטים קבלו על עצמם למלא את הדרך לערבים על מנת לחסל את שלושה בתי החרושת. כי אכן למחרת היום הגיעו לסביבה, שנעזבה בינתיים ע"י היהודים שהופקרו, ארבע מכוניות משוריינות עם קצינים צבא, קצינים משטרה ושוטרים ותחת חסותם פרצו מאות ערבים לשטח של בתי החרושת, הציתו את הבניינים, פוצצו את העמדות, הקימו עמדות משלהם והתבצרו בהן. רק לאחר שהשלימו את מלאכתם, הסתלקו המשוריינים שלפני כל הסימנים הנגו על המורעים מפני התקפה נגדית של יהודים. ומזה ימים מחזיקים הערבים בעמדות אלה ומסכנים משם את התחבורה היהודית. לא למותר יהיה להוסיף, שבין המורעים הערבים שהבריטים מיתמו אתם מעולה, נמצאים יוגוסלבים מוסלמים מתמשכים שחוקמו בימי המלחמה ע"י הנאצים לשם מלחמה נגד בנות הברית. היום נודע לנו בבטחון, שכל המעולות הנ"ל בגבולות תל-אביב אורגנו ותוכננו בהתיעצות של מפקדי החיילים הבריטיים עם המפקד העיראקי של הכנופיות ביפו.

מצב הבטחון בארץ מחמיר והולך. כיצד? משלוש רוחות מתוחים לפניהם מספר המולשים מהארצות השכנות, שגבולות הארצ משלוש רוחות פתוחים לפניהם הודות למדיניות הבריטית, מגיע כבר ל-4000. ההתקפות בכבישי הגליל מבוצעות בידי מולשים אלה. (שישה סורים נמדים, שנישבו על ידי הצבא לאחר קרב בו נהרגו יהודים וחיילים אנגלים - עומדים עתה למשמט ונאשמים ... בנשיאת נשק בלתי ליגלי). ההתקפות על ישובי הספר מתנהלות מתוך בסיסים של המולשים, שאינם מופרעים במאומה מצד הממשלה המוסיפה לטעון לזכות-יחיד בשמירה על הבטחון והסדר. מעשי החבלה והרצח נגד יהודים בדרך לירושלים נעשים ללווי מזויין ומשוריין ניתן רק למכוניות ערביות. גם בימים אלה מחלקת הממשלה רובים ותחמשת "לצורכי הגנה" של הכפרים הערביים בכל אזורי הארץ. את המצריים המגיעים לפקידות הארצישראלית מקפיאה הממשלה ומעבירה אותם לועדת הכבוד, אולם חוב ישן של 300.000 לא"י היא מזדרזת לשלם למועצה המוסלמית הסובלת ממחסור בכספים לכלכלת הכנופיות.

כל הדברים האלה נעשים בארץ לעין השמש - וכיצד לא יחמיר המצב? רק נציג בריטי המרחיק עדותו ללייק-סקסס יכול להציג את ההאשמות הכבדות האלו כ"התעמולת זדון, סילופים ובכיזבות". כאן בארץ טוענת הממשלה שהמשעים המיוחסים לבריטים "לא יאומנו". ואף על פי כן - אמת הם.

אחרי התנקשות רצחנית של לח"י ברכבת צבאית שגרמה למותם של 28 חיילים, פרסמה הממשלה הודעה המאשימה את הישוב המאורגן ואת מוסדותיו באחריות למצב הבטחון בארץ ומרמזת שהיהודים אינם זכאים להגנה. לכאורה יוצא מכאן שמקורת של התמרעות הבריטית כלפי היהודים הוא במעשה האחרון של לח"י. אולם האמת היא, שבידי שרות הידיעות של ההגנה היו ידיעות כי הודעה ממשלתית נגד הישוב היתה מוכנה מיד לאחר מעשה הרצח המסוגי שנעשה בידי בריטים ברחוב בן-יהודה ופרסומה צריך היה לטשטש ברחבי העולם את כובד אשמתם. רק תודות לחילוקי דעות בקרב הצמרת של הפקידות נמנעה אז הופעת ההכרזה. המעשה של לח"י חזק את ידי האויבים ושיתק את התנגדותם של המתמסים, אך הוא כשלעצמו לא היה עילה למדיניות חדשה. שורשי המדיניות הזאת עמוקים יותר. ההכרזה של פיביסטר שימלחמה נטושה בין היהודים והגויים", השתתפותו של סגריר בריטי בעיבוד תוכניות של מעשי איבה נגד היהודים והאו"מ בארץ ישראל, הודעה ממשלתית המרמזת שהיהודים אינם זכאים להגנה והמקרת יהודים שמורקו מנשקם לידי המון מורעים - כל אלה הם גלויים ובטויים של מדיניות אחת. גם לאחר שעצרת האומות מסקה את דינה, התרברב-התנבא בוין שהעסק עוד לא נגמר". המדיניות הבריטית משתדלת "לגמור את העסק" בכוון אחר מאשר נקבע ע"י האו"ם. כל מה שקורה בארץ ומחמיר את המצב הוא תוצאה ממדיניות זו.

אמנם, לא בכל המקרים מתנהגים כוחות המשטרה והצבא כמי שתארתי לעיל, אי מה אי שם יש גם גלויים של הגינות. אולם בתוך ובתו שהממשלה ארגנה בארץ מאורים הגלויים האנושיים הומעות כמעט יוצאות דופן.

ועתה על הנעשה בקרב הכוחות הלוחמים של הערבים:
נראה כי הועדה הצבאית של הליגה הערבית הצליחה להסדיר את בעית התחומים שבין

הכח העיקרי - "צבא השחרור" - לבין הכנופיות שתחת פקודתם של חסן סלאמה ועבד אל-קאדר חוסייני.

על מרבית הכח יפקד פאוזי קאוקג'י. שטח פעולתו - כפי שמוסרים - יכלול את האיזור מיפו וצפונה עד הגבול. מרכזו כיום בכפר-ציר, ומפקדת משנה בדבאבה. לעבד אל-קאדר חוסייני הוקצב איזור ירושלים. יש האומרים, כי ירושלים עצמה תמסר למפקד אחר. בכנופיתו של ע.ק. מונה גרעין של 50-100 איש ומתרכזת בבצוע מעשי השרדה וחבלה. לגבי חסן סלאמה נראה כי עד עכשיו טרם הצליח לגבש כח סביבו. אתו קבוצה קטנה המבצעת חבלות מוקשים בדרכים שבין תל-אביב לדרום. החל לפרסם בולטין שבועי לעתונות בחתימת "מפקד מחוז לוד". יפו עצמה הוצאה מידיו ובה שולט מפקד עיראקי. לפי שמועות יימסר הפיקוד על דרום הארץ לידי המצרים.

שונות ההערכות לגבי מספר המתנדבים שהגיעו עד עתה ארצה. הערכה מקסימלית אומרת: 5000 איש. נראה, כי נהיה קרובים לאמת אם נאמוד את הכוחות שחדרו עד עתה ארצה ב-3500. כ-1000 איש נוספים נמצאים בתהליך של העברה ארצה בימים אלה. בקטאנה עצמה נמצאים עוד כ-800 איש מאומנים שישלחו בקרוב לא"י. הווי-אומר: יש להעריך את "הצבא" הנמצא בעין כ-5600 איש. מתנהלים גיוסים נוספים.

הארץ ממנה בא מספר המתגייסים הגדול ביותר היא סוריה (3000). בלבנון כמעט שאין לציין התגייסות (100-200). עיראק באה בשורה שניה אחרי סוריה (1000). במצרים התגייסו עד עתה מועטים בלבד (כ-100), אולם עכשיו החלו בגיוס מוגבר. על חג'אז מדובר, כי כמה מאות משם צריכים להגיע ארצה. מעבר הירדן אין ידיעות ברורות, אך יש לחשוב כי מעט מספר המצטרפים לצבא השחרור.

על מועד פתיחת ההתקפה הגדולה מוסיפים להגיע ביחושים שונים. אחרי שתאריך 15 בפברואר התבדה, חדלים עכשיו לקבוע תאריכים מפורשים למפרע, אולם נראה, כי מנהיגי הערבים רואים את התקופה הקרובה לסיום המנדט כנוחה יותר לבצוע. החרפת היחסים בין הישוב היהודי לבין האנגלים, שחלה בימים האחרונים, מקלה מאוד על התרקמנות הערבית.

פרשה חשובה מהווה ענין היחסים שבין צבא השחרור לבין התושבים בארץ ישראל. צבא השחרור השתלט כמעט לגמרי על האיזורים הערביים של השומרון והשרון, וכן מינה מפקדים ביפו ובחיפה. הכפריים נתבעו להיפקד בגוטם ובדמשק, כדי לצרפם לצבא בבוא העת. אולם אין המפקדים הזרים נותנים אמון במפקדים הותיקים של המאורעות שעברו. רק מתי מספר זכו להיות מקורבים לראשי הצבא. לאלה לא ניתנו אף תפקידי פקוד, אלא של "קציני קשר". הצבא מנסה גם להסדיר את החיים במקומות מושבו. המפקדים מינו עצמם לשופטים וגוזרים על קנסות ומאסרים. כוחן וערכן של הועדות הלאומיות המקומיות ירד.

הלכי רוח. למרות הספורים שנפוצו על נצחון הערבים בקרב על טירת-צבי, חדרה הידיעה על התוצאות האמיתיות של הקרב. מוסרים, כי כח גדול מאזור טובאס מתכונן לצאת להתקפת הגבול, שתגול את החרפה מעליהם. "אל-אהרם" המצרי מספר כי מטרות ההתקפה היו "לעמוד על טיבם של המתנדבים הסורים, על מידת התאום והכושר הקרבי".

עם האסון ברח' בן-יהודה באה מתיחות גם בצבור הערבי, ולא רק בירושלים. גם במקומות אחרים סברו הערבים, כי היהודים יגיבו קשות על המעשה. ממקורות מוסמכים נמסר, כי המופתי תבע להכחיש את ההודעה שפורסמה כאילו בשם ע.ק. חוסייני, כי המעשה בוצע על ידי כנופייתו.

רבו השמועות במקומות רבים בארץ, על שימוש במכוניות למעשי פצוץ. אין ספק, שמספר אנגלים שהצטרפו לכנופיות - נוסף לאירופאים אחרים - מחזקים את ידיהם ועוזרים לתכנון מבצעים מסוג זה.

מתחלת מאורעות הדמים הנוכחיים עברו שלושה חודשים. מן הראוי לסקור מה רצו להשיג אויבינו ומה השיגו בתקופה זו. סקירה תמציתית שודרה בקול המגן העברי והננו מעתיק אותה בזה:

"בפעולות האיבה של הערבים מתברר בבירור שלוש מטרות עיקריות: ניתוק התחבורה העברית, השתלטות על שכונות הספר בערים המעורבות, וכיבוש נקודות עבריות מבודדות בשטחים הערביים. על ידי פגיעה בתחבורה רצה האויב לתקוע טריז בין חלקי הישוב השונים, לנתק את ירושלים, את הגליל ואת הנגב מהמרכז ולשתק את חיי הכלכלה. בהתקפות על שכונות הגבול בתל-אביב, ירושלים וחיפה התכוון האויב לכבוש עמדות נוחות להתערות רחבה יותר תוך כדי גרימת אבדות בחיים וברכוש. ההתקפות הגדולות והמאורגנות על ישובינו המבודדים היו דרושות לאויב הן להעלאת הפרסטיג'ה של מנהיגותו והן למטרות פוליטיות בזירה הבינלאומית. כאן עלינו להזכיר גם את ההתערות מעבר לגבול הצפוני על כפר סולד ודן, שבאה

להפגין את פעילותם של צבאות החבר הערבי.

נסותר וכדאי כי נזכור היום, שלאורך כל החזית הזאת נכשל האויב כשלון גמור. בעורקי התחבורה הראשיים של הארץ פוסקות לעבור שיירות של כלי רכב יהודים בלווי כוחות המגן העבריים ותחת חסותם. אספקה וכוחות אדם מגיעים לכל פינה בישוב מדי יום ביומו. הקרב על התחבורה נמשך ומכות ההגנה בתחבורה הערבית אלצו את האויב להתכנס בכבישים העוברים בשטחים ערביים טהורים. ויצוין כי הקטע המסוכן והקשה ביותר בדרכי הארץ, כביש ירושלים – שער הגיא פותח היום לתחבורה העברית ונסגר בפני כלי רכב ערביים, כי תחת הלם פעולות הנגד של ההגנה עבר האויב בחזית זו מהתקפה להתגוננות. ההתקפות על שכונות הספר העבריות, שנפתחו בהרעשות מלחמה ביום הראשון של השביתה הערבית, הפכו עד מהרה למלחמת עמדות. ובמלחמת זו העבירו כוחותינו את המערכה לשטח האויב וגרמו לו אבדות קשות. היוזמה היא בידינו לאורך כל החזית הזאת. די אם נזכיר את בית-צפפה ואת שייך-באדר בירושלים, את אבו כביר, מאנשייה וסאלאמה ביפו ואת ואדי-רושמייה ואת העיר התחתית של חיפה. שכונות הספר העבריות הן בידינו. ההצלחה היחידה שהאויב יכול להצביע עליה – המרכז המסחרי בירושלים, באה לו בזכות התערבותו של הכח השלישי – האנ״ישראלי".

בחזית הכפרית הפעיל האויב את מבחר כוחותיו הלוחמים: את חיילי הארצות הערביות, השכירות, שנקראו לדגל החבר הערבי ונכנסו ארצה ברשותו ואהדתו של השלטון הבריטי האנ״ישראלי. בחזית זו היינו עדים לפעולות צבאיות מאורגנות ומתוכננות בהנהגת קצינים ערביים גבוהים מהצבא הסדיר ובהשתתפות כוחות מספריים ניכרים. בכפר סולד, כפר אוריה, גוש עציון, יחיעם, טירת צבי, עמדו במלחמה זו, אנשינו נלחמו מול כוחות עדיפים פי כמה ובעליונותם הקרבית הכו את האויב בהשילם לו מאות אבדות בהרוגים ובפצועים. יצויין כי בכל מקרה שהדברים הגיעו לידי מערכה פתוחה בשדה, נבחנו באבדות מועטות, שאינן עומדות בכל יחס לאבדות האויב. ושוב: לא נעזבה אף נקודת ישוב אחת. לא קבלנו את העצות השובבות שהשיא לנו השלטון הבריטי ואנו הולכים ומחשלים את החזית הזאת שבה בסופו של דבר תפול ההכרעה.

אכן, לא בכדי נזעקו כוחות הבטחון הבריטיים לסעוד את החזית הערבית בשורה של פעולות משולבות, שלא יחלש, הלילה, מאזן הכוחות בין התוקפנות הערבית וההתגוננות היהודית לטובת היהודים.

במשך השבועיים האחרונים החריף המצב גם בחזית הפנימית, ולצערי, אינני יכול לפטור את עצמי הפעם מלטפל בפורשים. נוכחתי לדעת שהם מציפים את הגולה בתעמולה-זדונית נגד הישוב המאורגן וצבא ההגנה. למקרא ספרות זו שהגיעה גם לידי קשה לי עוד יותר להאמין שמגמתם להסדר ולא להשתלטות על הציבור. הנה מונח לפני כרוז שברית-טרומפלדור באמריקה פרסמה אותו לצורכי התעמולה של אצ״ל. ובכרוז זה הנני קורא שחור על גבי לבן: "רמאות גדולה מבוצעת על גבי הציבור האמריקאי. ההגנה, המיליציה משתפת-הפעולה, כלי השרת של הגרועים שביהודים התבוסניים בארץ ישראל מופיעה במסכה של צבא ההגנה של הישוב העברי ותובעת עזרה מכם בשם היהדות הארצישראלית. – – – האצ״ל לעומת זאת טפל ביעילות בחוליגנים הערבים. ב-14 בדצמבר התקיף האצ״ל לאורך חזית של 130 מייל – בחיפה, טירה, יאזור, שפרעם ועזה. – – – המאורעות האחרונים בארץ ישראל הציגו בהחלט את ההגנה כמיליציה תבוסנית ומחוסרת ערך". תעמולה צינית כזאת פוטרת אותי מלהתעסק בוכוח אתם.

ובכל זאת מרעיש אצ״ל עולמות, שהוא רוצה באחדות לוחמת עם ההגנה אלא שזו האחרונה אינה שועה לו. כנגד טענה תעמולתית זו הנני רוצה להביא כאן לידיעתך את העובדות:

לפני כחודשיים נתקבלה במוסדות הפוליטיים של ההנהגה הציונית החלטה המחייבת הסדר עם האצ״ל על פי הבסיס דלקמן: – הפורשים צריכים להתחייב להמנע מכל התקפות "פרטיזניות" על ערבים ועל אנגלים; בעמדות התפוסות ע״י אצ״ל צריכים הם לקבל את מרות הפיקוד של מפקד ההגנה בחזית המסויימת, באמצעות מפקד העמדה של אצ״ל.

ההחלטה של המוסדות הפוליטיים הובאה לידיעתה של מפקדת ההגנה וזו הציגה מספר שאלות התובעות תשובה ברורה כיסוד לכל הסדר: א. המתחייב אצ״ל להמנע מכל מעשי אלמות לא רק בתחום האנגלי והערבי אלא גם בתחום היהודי? ב. האם יתחייב אצ״ל להמנע גם משוד נשק מאנגלים בכח הנשק, מאחר שכמה מעשי שוד אשר גרמו נזק פוליטי רב הוסברו על ידו כפעולה לצורכי רכישת נשק? ג. היתחייב אצ״ל להמנע מכל פעולה "פרטיזנית" גם בשטח המדינה הערבית, מאחר שפעולות כאלו עלולות לשמש

פרובוקציות שאת הוצאותיהן צריך יהיה לשאת הישוב כולו? ד. היתחייב אצ"ל להמנע מפעולות בפררות גם בחו"ל? ה. התנתנה ערובות שהמסדר ישאר בתוקפו עד לתקומת המדינה העברית ואצ"ל לא יראה את עצמו חופשי לפרק אותו בכל רגע שיראה בו קוניונקטורה נוחה להתבדלות מחדש? על כל השאלות האלו לא קבלה ההגנה תשובה עד כה. כנראה, שבמקום לתת תשובה ברורה ומספקת על שאלות יסוד שבמהרגן תלוי כל הסדר, בחר לו אצ"ל להמשיך בדרך של סחיטת הסדר כל שהוא ע"י המרפת היחסים שמטרתה להביא להרגשה בציבור כי מוטב להסתדר "איך שהוא" מאשר לסבול את המצב המרוע. ואכן, עושה אצ"ל למען יהיה המצב מרוע. הפעולת המפצה כעורף נגד ההגנה העוסדת בחזית האש, עלילות דם, חבלה במגבית ישוביות לצורכי בטחון – כל אלה הן שיטות הסחיטה הצבורית, שמטרתה לאפשר לאצ"ל להוסיף ולהתקיים בעזרת "הסדר כל שהוא".

להווי ברוב: איש איננו מפריע, זולת מפקדת האצ"ל לאף יהודי להכנס לצבא ההגנה כלוהם שוה זכויות וחובות. מה שדורש אצ"ל לעצמו ולאנשיו הוא לא זכויות שוות אלא זכויות-יתר. ולמה מגיעות זכויות-יתר לבחורים שביצעו את תליית הסרג'נטים, שהשליכו את הפצצה בבתי הקפה, שרצחו את ליסבונה בכדי לבצע שוד – לאלהי הפרישה מתרגנים.

הפורשים תובעים לעצמם זכויות יתר על פני חברי ההגנה, על פני כל יהודי בלתי מאורגן, אשר הובת הגיוס לצבא העברי חלה עליו. חירות וזכויות-יתר כאלו אין הישוב המאורגן ואין צבא ההגנה מוכנים להעניק להם תנגנו עדים למצב המרגי שבאשר פוקטת בשעה היסטורית המועצה הראשונה של ממשלה עברית תוך האבקות עם העולם החיצוני על הכרה בה – נמצאים בין המטרבים להכיר בה ובסמכותה גם "פטריוטים" עברים.

דובר ההגנה

התחלת
תיק מס' 211

התחלת

תיק מס׳ 216

ארכיון ד. בן-גוריון.

תיק מס' 216.

מספר סופי:

מספר מקורי:

מספר זמני:

סיווג בטחוני:

תאריכים

דצמבר 1947

יוני 1948.

10.000 (4.60) 2160/227

3.

רשימות סודיות של [illegible]

הערבים, כשלונות הבריטים, הפלישות היהודים

ומצב הבטחון בארץ [illegible] (ראה מכתבים

יוסף נחמני 211). מכתבים [illegible]

של ד.ב. מארץ-ישראל 1948 מענייני בטחון.

רשימת [illegible] להגנה נפש ורכוש

[illegible] (מה"ר) על 3

דצמבר 1947

ד. ב"ג.

מספר סופי:

מספר מקורי:

מספר זמני: 216

סיווג בטחוני:

תאריכים דצמבר 1947 -

יולי 1948

10 000 - 11.57 2157/2290

שבא(ע)
01204(מצ"ל)

21.1.48

הנידון: __התלוננות הנשאשיבים__

כל הנוגעים אחר הנשאשיבים והגרים בשיח' ג'ראח מתלוננים על המופטיים. לדבריהם משאיר המופטיים כנופיות קטנות המופעלות על דעת עצמן במקום . הכנופיות מתקיפות ואח"כ בורחות, והם, הנשאשיבים נשארים מטרה להתקפות היהודים.

מוסר הדברים הוסיף שהנשאשיבים ירצו לעזוב את ולהתלונן בלוי מסמר המופטיים.

__העתק לקבר"ר__

ס/ד

21.1.48

לשנא
01011   ./ש

הנדון: פרטים על הקרב ביחיעם ביום 20.1.48.

להלן פרטים שנתקבלו מפי איש העובד במוסך האוטובוסים של תרשיחא בחיפה:

מפקדי הכנופיות היו: 1) אבו אברהים הגדול
2) פואזי רשיד.

השתתפו בקרב:-

15 אנשים מכפר פסוטה
20 " " תרשיחא
10 מקאברי
60 סדרים ולבנונים.

הרוגים ופצועים ערבים:

הרוגים: 11
פצועים: 32.

את הפצועים העבירו דרך בנת ג'ביל לסוריה.

שני פצועים קשה נמצאים כעת בתרשיחא. ד"ר חמימי יצא ביום 21.1 לשם כדי לעשות נתוח דחוף.

מבין ההרוגים יש אחד מתרשיחא.

מהפצצת האוירון נהרגו 6.

אחרי שהאוירון הופיע התעוררו חילוקי דעות בין אבו אברהים ובין פואזי רשיד. הראשון דרש להפסיק את הפעולה ולחזור אבל רשיד התנגד והדבר הגיע עד כדי חלופי יריות בין שני המחנות. בסוף שגר פאוזי שליח לדמשק להודיע להם שהוא אינו יכול להמשיך לעבוד עם אבו אברהים. ביום 21.1.48 מודיעים כי אבו אברהים חזר לסוריה ופאוזי נשאר בארץ והוא נמצא עכשיו בתרשיחא.

העתק: הדר
עמיקם.

ש/

קרא והש

לש״ב
מחירם

סודי, מידי

הנדון: פעולות לח״י.

ביום ה' 22.1 בשעות הערב יבצעו אנשי מלח״י פצוץ של כמה עמודות ערביות בואדי סליב ובואדי רושמיה.

לשם בצוע פעולה זו הובאו גם כמה א. י. לח״י מת״א. כן הגיע לחיפה משלוח של חמרי נפץ.

קרא והשמדו!

א

ידיעות טנא

22.1.48

תקציר יומי

שלטרנרת

בטחון

מסיחה של נציגי היהודים בנגב עם הבריגדיר הממונה על הבטחון באזור מסתבר כי הממשלה המרכזית מתנגדת שהצבא יספק שמירה ליוצאים לתקן את קו המים.

חיל מיוחד בשם GREYFORCE הוקם לתפקידי בטחון בגפות טבריה צפת. המטה נמצא בראש-פינה-תחתית, אך יועבר לטבריה. הרכב החיל: שני גדודים, רגימנט פרשם של תותחנים, גונדה מוטסת של מהנדסים, פלוגה של שרותים.

בזמן האחרון ניתנו הוראות לכמה יחידות צבא להכין ציוד ואספקה להצנחה.

בישיבה של קציני האינטליג'נס של הדיביזיה המוטסת הטוית הוחלט שמחלקת בטחון השדה תפסיק לחקור במעשי אלמות שאינם נוגעים לצבא באופן ישיר.

עברי

בעתלית ובג'נין מכינים מקומות לריכוז השוטרים הבריטים ומשפחותיהם בטרם יועברו לאניות. מסלוה ראשון עומד לעזוב את הארץ ב-25 לינואר, ואח"כ מדי שבועיים.

פועלי מחנות הצבא בגדרה ובאשדוד קבלו הודעות פטורין. העבודה הופסקה ב-19 לינואר, אין סימנים לפנוי קרוב של המחנות ליד עקבה. אין התקדמות בפנוי מחנה עסלוג' שצריך להתחסל באפריל 1947.

במחלקת החשבונות לא נעשים כל סידורים להבטחת תשלום הפנסיות והתגמולים לפקידים הארצישראלים. העבודה מתרכזת מסביב לדאגה לפקידות הבריטית.

בתשובה למנהל הדואר קובע המזכיר הראשי כי למותר לפרסם כיום הודעה בדבר גורלן של אגרות החוב ואגרות ההגנה (3%), היות ויש להניח כי תהיה רציפות בהנהלה של אגרות החוב ובבטחונן.

קונסולירית

האפטריארך הארמני מסר לקונסול היוגוסלבי תזכיר על מנת שיעבירו למוסקבה. האפטריארך מבקר את התנהגות הבריטים והערבים כלפי אנשי הכנסיה הפרבוסלבית.

הקונסול הספרדי כתב למזכיר הראשי מכתב מחאה על רצח סגן הקונסול בספירמים. בגוף המכתב מציין הקונסול בין השאר: "התבטחות כי סדר ושלום ישררו בארץ ישראל ובמיוחד בירושלים כל עוד הבריטים אחראים למצבם - לא קויימו".

ערבים

בועד העליון

חברים של הועד העליון עומדים לבקר בלבנון ובסוריה, עזת דרוזה מרכז את עניני העזרה לא"י בדמשק מטעם הועד העליון. המופתי ישהה עוד זמן מה במצרים. בראשית פברואר יגיע ללבנון.

בטחון

לפי ידיעות מוסמכות מתרכזים באזור טול כרם ושכם מאות ערבים שהובאו מעבר לגבול (האמדנה: 400 עד 700 איש). ערבים מספרים, שזהו חלק מ"צבאו" של קאוקג'י. מתכנים התקפות על הקו המזרחי של ישובי השומרון והשרון.

חסן סלמה עומד לצאת לסוריה על מנת לארגן כנופיה שתמסר לפקודתו. עד כה לא עלה בידו לארגן כנופיה מערביי הארץ.

בועד העליון מתמרמרים על עבד אל קאדר חוסייני, שמאז בואו ארצה איננו שומר על קשר עם הועד ואיננו נזקק להוראותיו. הועדות הלאומיות בשכם ג'נין ורמאללה מתאוננות שעבד אל קאדר מנסה לכפות מרותו עליהן;

לועד העליון יש "מודיעות" יהודיות. הועד בודק כל תעודה עברית הנופלת בידיו בעזרת ערבים יודעי-עברית.

לארגון שמירה ביפו דרושים, לפי דעת האחראים על הבטחון ביפו, מאתיים איש לפחות. המכסה טרם מלאה. במנשיה נמצאים מגוייסים מדמשק (הם מתלוננים על המזון הרע). הערבים סבורים, שהמצב במנשיה חמור. תובעים עזרה מן השלטונות.

בחיפה הערבית ספרו הרוחות, מאחר שנודע כי מתנהל מו"מ על הפוגה. המושל ציין בפני שני הצדדים, שמאז פרץ המאורעות הפסידו תושבי חיפה למעלה ממיליון לא"י.

<u>מעשי תגמול</u>

לפי מקורות ערבים גרמו מעשי התגמול של היהודים על הפצצה ברחוב הבנקים לנזק של -.50,000 לא"י. נהרגו - 20 ערבים. נפצעו - 45. תוצאות הקרב על יחיעם: 11 הרוגים ערבים, 32 פצועים. תוצאות התגמול על רצח הבריטים ביאזור: 4 הרוגים, 17 פצועים.

<u>פרושים</u>

בחוגי אצ"ל מספרים, כי הם יפסיקו את הטלת פצצות החבית ויעברו להתקפות-פתע על מנת להוכיח לצבור את יכולתם לעמוד בקרב מסודר.

-§- לח"י מתכנים פגיעות במפעלי תעשיה ערביים בחיפה. שוד הזהב אצל "גולד סטנדרט" בתל-אביב(7.1.48) בוצע על ידי לח"י. מתכנים מעשי שוד נוספים.
-§-.
אצ"ל ולח"י הציעו לאחד מישובי הדרום את עזרתם, באנשים ובציוד, להגנת המקום.

=====

22.1.48 (קרל)

לשבא(ע)
92103

אגדון: שיחות ב-21.1.48.

שעה 1430:

א. המשרד של חוואדי "אלמוני"
ב. בחורה ערביה.

א. בסביבת רפיח מעסיק הצבא הרבה מאד פועלים ערבים.

שעה 1450:

א. אלמוני
ב. "א-דיפאע"

א. בנמל תל-אביב עוגנת אניה קנדית שמפרקת
אלפים טונות של קמח קנדי. אותה אניה היתה צריכה להביאו 2000 טונות עם 4
קמח. השלטונות העברים משהים בכוונה את פירוק סחורותיהם בכדי לגרום אחור
בהבאת הסחורה המיועדת ליפו.

שעה 1500:

א. אלמוני/נהג מחברת אוטובוסים, רמלה
ב. "א-דיפאע".

א. כשעברתי ליד יאזור ראיתי שיירה של אוטובוסים
בליווי שלוש מכוניות של ההגנה שנסעו בראשה ומכוניות משוריינות אחת של
המשטרה עם מכונת-יריה. כל השיירה היתה מורכבת מ-12 מכוניות ממש שעליהם
היו 12 אוירונים, מהם 7 בצבע לבן ו-5 עם סימנים של הראף.

שעה 1535:

א. רפיק תמימי
ב. אמין בק עקל.

א. מה נשמע במנשיה?
ב. עשרה בתים פוצצו.
א. מה עשיתם?
ב. אדוארד ביירותי הוראה עם השלטונות בנוגע
למקרה ושאל את דעתם. הם ענו שזה לא מתפקידם להגן על האנשים כאן.
א. מוזר מאד. מה תפקידם אם כך? אתה יכול להגיע אליך?
ב. לא, יש לי ישיבה כרגע בענין השומרים.
א. עוד לא גמרת את שאלת השומרים?
ב. לא. חסרים לנו אנשים. אנחנו חייבים להביא
אנשים מבחוץ. הלילה הגיעו 50 איש, אולם זה לא מספיק. אנחנו זקוקים ל-200
איש. עם או בלי נשק זה לא חשוב.
א. השגת כסף?
ב. השגתי 3000 לירות אבל זאת לא שאלה של כסף.
על שאלת הכסף אפשר לדון אחר כך. השאלה היא שאלת שמירה על הנפש והרכוש.
50 איש לא מספיקים.

א. נזמין עוד 50 איש. 100 איש יספיקו בינתיים.

שעה 1615:

א. עורך מ"א-דיפאע"
ב. רפיק תמימי.
א. מה נשמע?
ב. אנשי פלמח באו אלי, ביניהם פרקלט ושני מזכירים
ואני נתתי להם מכתב. הסברתי להם, כי אם ימסרו את המסך והרובה וגם יחד

הדברים הקטנים, אז ענין ה-1000לא"י ישבח. ראית את אנשי סלמה?

א. עוד לא.
ב. דברתי עם יצחק אל חוסייני ואמרתי לו שיסדר את הענין
אבל כנראה שעוד לא הסדירו אחדשן והרובה. מה דעתך על מנשיה?

א. שלחנו לשם 4(?)איש. הם מתלוננים שלא מקבלים אוכל. קבלו
לחם אחד וקצת חלבה. הם טוענים שלא כאן מרפסק לאכול באן להם עם חלבה.
ב. זאת הפעם הראשונה שאני שומע תלונה כזאת. איש לא אמר לנו
על כך.
א. האנשים כבר התלוננו לפני 4 ימים.
ב. אתענין בסדור זה ואדאג שזה יסתדר. איך המצב במנשיה
בדרך כלל?
א. שטח המסגד הוא שחוח לעיני היהודים, כמו בתמונה. אנשינו
יכולים להגיע לשם בפעם רק בזחילה.

ב. אני אתקשר עם דועריש אפנדי ואתה התקשר עם אנשים
אחרים מטעם השלטונות והשתדל לקבל מהם את חות דעתם בנוגע למקרה מנשיה.
ג. לאדוארד ביורתי כשהלך לשאול אצל השלטונות נאמר לו בפירוש, הסתדרו
בעצמכם. אני רוצה לדעת מה נכון בענין זה.

<u>שעה 1620:</u>

<u>א. איברהים חוסייני</u>
<u>ב. רפיק תמימי</u>.

א. האם אתה מוכן לבוא אתנו למקום בו המינו אתמול?
ב. מי נמצא אתך?
א. שני אנשים.
ב. מוכתר <u>בק</u> נמצא אתך?
א. כן.
ב. תקחו טכסי ותבואו אלי הנה.

<u>שעה 1645:</u>

<u>א. רפיק תמימי</u>
<u>ב. בעריה אפנדי</u>-קצין מחוז יפו

א. מה דעתך בענין מנשיה?
ב. אין לי שום דעה. אתם קובעים ועליכם לשתדבר מה
בעצמכם.
א. הייתי רוצה לדעת מה דעת הממשלה האם לא הם חייבים
להגן על הנפש והרכוש?
ב. אין לי שום דעה.
א. הייתי רוצה לדעת ממך תשובה רשמית.
ב. <u>רפיק בק</u>
א. אין רפיק בק, אני מדבר באופן רשמי ואני רוצה לקבל
תשובה רשמית אם לא-אדע מה עלי לעשות.
ב. אם כן, תכתוב לי מכתב רשמי ותקבל תשובה על זה.
א. זאת באמת עשה.

<u>שעה 1450:</u>

<u>א. סעדק מ"א-דיפאע"</u>
<u>ב. ליבאק.</u>

א. אני מדבר כאן מעתון "א-דיפאע" והייתי רוצה לדעת
את דעתך בענין מנשיה.

ב. אינני יכול לומר לך דבר.
א. האם הצבא והמשטרה הקח לידה את השמירה על הסדר
והבטחון באזור זה.

קבלו לחם הקבועים [illegible]

ב. איך אוכל לומר לך איזה צעדים ינקטו. אין ביכולתי להגיד לך דבר.

<u>שעה 1700:</u>

א. <u>אלמוגי</u> משכם
ב. <u>"א-דיפאע"</u> -יפו

א. אחרי חצות הגיעו לטובאס שבאזור שכם 300 לוחמים מעיראק. הם מצויידים יפה ויש להם אפילו תותחי-שדה.

<u>שעה 1800:</u>

א. <u>אלמוגי</u> משכם(או ג'נין?)
ב. <u>"א-דיפאע"</u> -יפו.

א. מספרים על בואם (הלילה) של 1200 לוחמים ערבים בראשם - <u>פאוזי קאוקג'י</u>.

<u>שעה 1820:</u>

א. <u>חילמי אבו הדרה</u>-יפו
ב. <u>איברהים פתח האשם</u>-שכם

א. יש לי עוד הרבה ענינים לסדר ביפו, אני חייב להשאר כאן עד אחרי שבת. אם אתה או ארונגר מתנגדים לזה, אז לא אתקרב. ראיתי את כל האחים והחברים וזה בסדר.

ב. אין שום התנגדות מצדנו. אתה יכול להשאר.

א. יש כאן חבר שלנו <u>אוסונד בק רוק</u>, הוא רוצה לראות את ארונגר. האם אתה יכול לסדר את זאת.

ב. כן.

א. אם אראה את <u>ד"ר חייבל</u> מה לומר לו?
ב. תאמר לו שישלח את הדברים לנבלוס.

<u>שעה 1840:</u>

א. <u>רפיק תמימי</u>
ב. <u>אמין בק קאסל</u>.

א. במשך יום או יומיים, אסע לבירות ודמשק. המצב דורש זאת. מה דעתך?
ב. הייתי רוצה לראותך.
א. טוב, תיגש אני בבית.
ב. מיד אבוא.

<u>שעה 1900:</u>

א. <u>חאג' אמין אל חוסייני</u>-קהיר של.60994
ב. <u>רפיק תמימי</u>.

א. מה נשמע רפיק בק?
ב. המצב הוא רע מאד. היום בצהרים פיצצו במנשיה 10 בתים. הפציצו אותם מאוירונים(?)אולם הסכנה היא לא מצד זה. היתה ישיבה בעיריה אחרי המקרה ו<u>ארנולד בירותי</u> הגיע לישיבה והודיע שהשלטונות לא מצאו לנכון להביע את דעתם על מקרה זה.הם ענו לו: "תגנו על עצמכם".הנגבלים הם נרשאים מגים ליהודים. אמאלו קצין מחוז הערבי אמר לי הסתדרו בעצמכם.

א. מי קצין מחוז זה?

ב.   אחר נועדיע אפנדי, התקשרתי עם אבו-פאיק עבבחאוני ובקשתי ממנו שישלח 50 לוחמים אולם זה לא מספיק אנחנו חייבים ליותר אנשים. אבו-פאיק ונדיר בוסנאק היו בדמשק.הם ראו את שוקרי אפנדי ,את ג'מיל בק (או ג'מאל) והם בדעה שכבודך היה צריך להיות בבירות. זה חשוב מאד. אני בעצמי חשתי רוצה ללכת אליך. עלי לבוא לבירות ונפגש שם או לבא לקהיר?

א.   תבוא אלי מחר לקהיר. לרגל עניינים חשובים אני חייב להשאר כאן.

ב.   טוב, אדוני, אני אבוא.

א.   אני מחכה לבואך, ותביא את שופיק בק איתך.

ב.   בסדר, שופיק בק היה כאן,דיברתי אתו והוא מסכים לראות את כבודו. אבו-סלים מחר נוסע לדמשק.

א.   שלחנו לכם שלושה. קבלתם?

ב.   כן, האם אפשרי לקבל יותר, אנחנו זקוקים.

א.   אתה חייב צריך לקחת מהמקומות הטכנים,מלוד, רמלה למשל.

ב.   אנשי לוד הם קרים מאד ולא להוסים. עשם מזמנתים לבוא אלי עד היום איש מהם לא הגיע. אולם הכל לא טוב לולא האנגלים היו מתנהגים אחרת. הם טוענים "תגבר על עצמכם".

א.   מה אומר פאיק?

ב.   דעתו היא שכבודו צריך ללכת לבירות.

א.   הוא אמר לך להגיד לי זאת?

ב.   נדברתי אתו שנודיע לו על תוצאות שיחתנו והחלטתך.

א.   היכן פאיק?

ב.   בנבלוס.

שעה 1930:

א. אחמד

ב. רפיק תמימי

א.   היכן מאלח ?

ב.   יצא כבר אתמול. היה צריך להגיע אולם לא ראיתיו.

א.   כן, אמין בק אמר לי זאת,אולם גם אני לא ראיתיו.

ב.   יתכן והוא נמצא בג'בליה?

שעה 1936:

א. רפיק תמימי

ב. סקויק אפנדי-"א-דיפאע" יפו

א.   האם דברת אתם? ולמה לא התקשרת אתי עד כה.

ב.   הטלפון שלך היה תפוס, אולם בדרך כלל ענו לי מה שאמרו לך. לא חדשו דבר. מה לכתוב על ענין זה?

א.   האם ההודעה הרשמית כבר פורסמה מה הם מודיעים?

ב.   ההודעה הרשמית נקבל בשעה 0900 היא התיה קצרה מאהודק יצייננ את העובדות.

א.   הן אתה מכיר את האנשים. אתה יודע הם כמו דגים.נעצרים מכל דבר קטן ומוטב שלא תרבה לכתוב על המקרה.

ב.   אתה צודק, האם הכוחות הגיעו?

א.   אנחנו מחכים להם.

ב.   מאיזה מין הגיעו.

א.   אינני יכול לומר לך זאת. הגיעו 4. אגיד לך אחר כך.

ב.   האם הם ארץ-ישראלים?

א.   לא, אירופאים.

ב.   מה נשמע כך.

א.   בעוד יום יומיים אני יוצא לקהיר.

ב.   לפרסם את זאת?

א.   כן.

שעה 11245 א. פרופסור מאהר
ב. רמיז המימי

א. האם נכון שסגנו של קאוקג'י הגיע ארצה בראש של 800 לוחמים.

ב. כן, והלילה מצפים לבואו שלפאוזי קאוקג'י בעצמו בראש 1200 לוחמים. בקשנו 100 לוחמים אלה בעזר חבורת לופ.

א. איפה נשכן אותם?

ב. נביא אותם למגלה. יש שם מספיק מקום. במגשיה מוכנים לתיירת 300 איש מרדיבים.

א. אתה צודק.

שעה 11200 א. רמיז המימי
ב. מאיר עבחאזי-טכם טל. 99

א. דברתי עם כבוד המופתי, הוא תומין אותי בכרי שאבוא אליך בהקדם, שם צפוי מצב בואו של קאוקג'י הלילה.

ב. הוא בא עם אלו שבכר הגיעו. הלך אתם עד בית-שאן ואחר כך חזר.

א. אנחנו רוצים 100 איש לפה.

ב. אני לא יכול לשלוח לך מאנשים אלה. הם נמצאים בפקודה של המפקדה העליונה.

א. האם עבדול קאדר לא יכול לעשות דבר?

ב. לא זה לא שייך לו.

א. אני מבין. זקוקים אנחנו לא פחות מ-400 אנשים מודיינים. לכן היית צריך לשלוח לכל המחנות 100 איש.

ב. מבין אותך?

א. מה דעתך האיתי צריך להתקשר עם הועדה הלאומית ולבקש מהם?

ב. אם אתה רוצה להשיג דבר-מה עליך להתקשר עם דמשק. אין דרך אחרת.

א. אני מבין. מסרתי לכבוד המופתי את דעתך על דבר בעיתנו, אולם הוא אמר לי במקורה אני חייב לראותו, אני אסע בהזדמנות הראשונה.

ב. אם אתה נוסע לשם אתה צריך לקחת אתך את אמיל. זה יתן להוכלה מעניין. אמיל מכיר היטב את המצב בסוריה. והוא יהיה לעזרתכם. אם יסע אתך.

א. אתקשר אתו מחר הואיל ובדירתו אין טלפון.

ב. אם אתה רוצה בעבודה ליצור קשר עם ועיצות דרירושלים ברמשק. אין דרך אחרת. למה יש די אנשים ומה יכולים לעזור לך.

שעה 18015 א. פלמוני
ב. רמיז המימי.

א. לא היו שם 12 מודיעים אלא 21 מורכבים דאימר מודיע בצרמים.

ב. מה יכן עשה על כך?

א. מודיעו לי מעתיר. משם יצא עשירה.

ב. גם לי יש מודעה על כך מאת הועדה הלאומית ברמלה. אם גם מודיעו לי שלשה בצפילה 5000 לירה.

א. מבצלות אלו נאנו להם לעבוד מבלי לעשות דבר.

ב. אני התעניינתי והם אמרו לי שאל מכרו את האוטרנים ליהודים. רחנה התוצאה. אולם אם הם מביאים אוירונים גם אנחנו נביא.

<u>שעה 2020</u>:

<u>א</u>. <u>רפיק תמימי</u>
<u>ב</u>. <u>זלפה</u>(בתו של עיזת דארואזה)

א. אפשר לדבר עם <u>עיזת בק?</u> מדבר <u>רפיק תמימי</u>.
ב. לא, הוא יצא, בהר מדברת.
א. תגידי לאביך שרפיק תמימי מיכו מבקש אותו שיספור לממקד הראשי אצלם, שישלח טלגרמה עם הוראות לגבלום שישלחו מיד 200 מזויינים ליפו. כן תמסרי לו דרישתשלום דאני ואשתי נוסע מחר לקהיר ויתכן שמקהיר נבוא לבקר אותכם בדמשק.

<u>שעה 0100</u>:

<u>א</u>. <u>רפיק תמימי</u>
<u>ב</u>. <u>מערך</u> אפנדי-"א-ד ופאע"

א. אל תפרסם דבר על נסיעתי לקהיר. אי אפשר לדעת בימים אלה מה יקרה במשך 48 שעות.

ב. טוב. טלפנו אלי מגבלוס והודיעו לי שהגיעו 900 איש משם. מתקיים שם נשף גדול לכבודם. אותה ידיעה נמסרה לי מג'נין. אבל ביקשו ממני לא לפרסם דבר על בואם. אני חושש ש"פלשטין" ויתר עתונים כן יפרסמו.

א. למה שלא יפרסמו. אתה גם כן תפרסם. זה יעורר את האנשים אל תפחד. אני אתך.

./.

21.1.1948

D.K.

שגא(מ)
81104 (חרן - אורי)

הנידון: **ה ש ק ע ו ת**

Letter sent by the H.Q. Palestine to the Hirings Dept. on the 13th January, 1948.

"Release of the Technical site Lydda R.A.F. Station.

It is understood that this site is required by the Civil Aviation to whom it should first be offered".

העתק לשילוח

יב/כג

20.1.1948

צבא(ס)
(חובב - אררי) 81104

POK

MINUTES OF C. OF S. CONFERENCE (13.1.48)

"2403 Supernumemary Police

Ref. minute 2394 G(Ops) said that the matter is still under discussion with the Pal. Police".

"2404 - (Referr ing to decorations etc.)

"2405 Airstrip Rafah

In connection with flying Q asked the E in C.G.H.Q M.E.L.F. during his visit whether it is possible to land ANSON and PROCTOR Aircraft on the air-strip at Rafa. G (Air) was not certain but would check with R.A.F. Brig. i/c Adm. Said that A.H.Q. Levant should be asked if they propose to land these aircraft there in the future as Rafah would become very isolated. C.E. said that impowving the airstrip to make it suitable for these aircraft would not present any difficulties.

"2406 Rd. Bridge Yisr Banat Yacub

G (Ops) said that the bridge south of Huleh at Y.B.Y. 209268 blown up on 11 Jan. would not be replaced or repaired. The main rd. communication to Damascus would now be via the North Road through Metullah."

"2407 Road Blocks

CE reported a road block on Jaffa - Jerusalem road supervised by Arabs with armbands but with no police in evidence. i/c Pay (Col. Holmes) said that road block outside the Jewish Agency had caused congestion and not attempt was being made to control this.

Brig. i/c Adm. directed G.S.O. 1 (Ops) to take this up with the palestine Police. The need for a road block so close to the military entrance to a Zone was not apparent. Furthermore if road blocks were authorised by the Police they must be properly controlled.

העתק לשילוח

ב/בנ

שנא(פ)
81104 (עמהוד - אורי)

21.1.1948

RAK

הנידון: מכתב מה- 286 Dcre (Mafraq)

להלן העתקה של מכתב שנשלח 286 SCRE (Mafraq) שבעהא"י
עם הוראות לשלוח בחזרה חומרי נפץ לואדי סארר. מכתב זה נשלח אחר
הגניבה שהודענו עליה ביום 14.1.48.

6th January, 1948

286 DCRE (Mafraq)
Copy to: 567 AAD, Wadi Sarrar C/E Palestine.

The following explosives should be returned from DCRE 286 (Mafraq) to 567 AAD, WADI SARRAR.

Safety fuse	23760 ft
Ammonal	1275 Lbs
Gelignite	1400 "
Primers Mk. III	3786 Nos

All stores will be properly and securely boxed and safe to travel.

Explosives will be loaded by natures.

567 AAD will signal a suitable date for return direct to the Unit.

Note:- When the a.m. stores are returned no explosives will be left in SCRE Stores at Mafraq.

העתק לשילוח

כ/כג

P/20

19.1.1948

שנא(מ)
41304 (פרדה ב׳ -יאיר)

POK

הנידון: אגרות חוב ממשלתיות

ר״ב מכתב מהמזכירות למנהל הדואר בעניין
הנ״ל בו המזכירות טוענת כי יש להביא שתהי׳ה רציפות
בהנהלת הזכויות של אגרות החוב.

העתק לשילוח
ב/בג

F/756/40/IV

7th January, 1948.

Postmaster-General.

I am directed to refer to your letter No. P.T.194 dated the 17th December, 1947, and with reference to paragraph 1 thereof on the subject of a public announcement regarding investments in Post Office Savings Bank, Saving Certificates and 3% Defence Bonds, to inform you that Government does not consider there is any advantage to be gained at this stage from a statement regarding investments in Palestine securities since it must be assumed that there will be continuity of administration and protection of assets.

2. With regard to the proposed amendment of Rule 8 of the Rules made under the War Loan Ordinance, 1941, which would enable Bond-holders to encash their holdings on demand, without loss of 6 months interest, referred to in paragraph 2 of your letter under reply, I am to inform you that it is not Government's policy in any way to encourage withdrawals and it is regretted therefore that your suggestion cannot be adopted.

(Sgd.) B. St. G. Thwaites

for CHIEF SECRETARY.

Copy to: Accountant-General
Director of Audit
F/86/47.

סגא (מ)

41304 (הגר/מאיר)

19.1.48

הנידון: משכורות הנציב העליון
לבתיבת פנסיות לפקידי הממשלה.

ר"ב חליפת מכתבים בענין הנ"ל, בו מציע התובע
הכללי להעביר את המשכורות הנ"ל של הנציב העליון
למזכיר המושבות.

ב/ח

COPY

CIVIL SERVICE COMMISSIONER.

I promised to let you have a note about the matter we discussed the other day. Mr. Mills drew my attention to the fact that some provision would have to be made to enable an authority other than the High Commissioner, or High Commissioner-in-Council, to exercise statutory authority in determining pensions, gratuities, etc. after the date of termination of the Mandate. So far as I am aware, the following four Ordinances are concerned:-

Pensions Ordinance,
Police Ordinance,
Prisons Ordinance,
Provident Fund Ordinance.

You may be aware of some others.

2. I presume that the Secretary of State for the Colonies will have to be, in some way, empowered to exercise the necessary authority after termination of the Mandate but only in respect of liabilities incurred before. How this can be effected legally I am not sure, but no doubt the A.G. will find a way.

3. You agreed that proposals in this connection should originate from the Commission.

4. Of course the whole liability, in our contention, rests upon the successor administration, but we will have to plan in the expectation of lawful claims falling into either of two categories:-

(a) Those which can be met from a balance of liquid assets which would presumably be deposited in the U.K. (with an allocation for any needs in Palestine or Cyprus);

(b) Where the above is inadequate to meet obligations, then by advance from H.M. Treasury as a charge against the successor administration of Palestine.

10.1.48 (Sgd.) Financial Secretary.

DRAFT

Civil Service Commissioner

We spoke about this.

2. I agree that we cannot leave the determination and the statutory power to grant pensions in the High Commissioner or the High Commissioner in Council after the 15th May, 1948, as there will be no High Commissioner or High Commissioner in Council after that date. It seems that the only person to whom we can appropriately transfer this power is the Secretary of State for the Colonies and, although references to him in Palestine legislation will presumably be deleted in due course, it seems that in respect of service prior to the 15th May, 1948, there can be little objection to his retaining power to determine rights to pensions etc. I think that a provision on the following lines should be inserted in the relevant Ordinances:-

"Where a claim to any pension, gratuity or other benefit under this Ordinance relates to a period prior to the 15th May, 1948, then the power to determine and grant such pension, gratuity or other benefit, and all other powers and duties relating thereto, which are hereby conferred or placed on the High Commissioner or High Commissioner in Council in respect of the said period, shall, as from the 15th May, 1948, be vested in and devolve upon His Majesty's Principal Secretary of State for the Colonies."

3. You will note that this provision only relates to service up to the 15th May, 1948. It may be that succeeding authorities will wish to continue the provisions of our Pensions Ordinance,

p.t.o.

and, if so, they of course will not, for the succeeding period, wish any reference to be made to the Secretary of State. They will, in pursuance of the general take-over, presumably substitute another authority for the High Commissioner or High Commissioner in Council.

4. Parallel provisions to that which I have suggested above should, I think, be made in U.K. legislation. It should not, strictly speaking, be necessary if the provision I suggest remains in our local legislation, but that could always be altered by succeeding authority, and it seems undesirable that pensions for service prior to the 15th May, 1948, should be subjected to this uncertainty. If the U.K. Government is going to accept financial liability for these pensions, failing their discharge by any other authority, legislation will be necessary for that purpose, and it could and should include this additional provision.

5. Before any steps are taken, however, we should have the approval of the Secretary of State.

February, 1948.

A/ATTORNEY GENERAL.

and, if so, they of course will not, for the succeeding period, wish any reference to be made to the Secretary of State. They will, in pursuance of the general take-over, presumably substitute another authority for the High Commissioner or High Commissioner in Council.

4. Parallel provisions to that which I have suggested above should, I think, be made in U.K. legislation. It should not, strictly speaking, be necessary if the provision I suggest remains in our local legislation, but that could always be altered by succeeding authority, and it seems undesirable that pensions for service prior to the 15th May, 1948, should be subjected to this uncertainty. If the U.K. Government is going to accept financial liability for these pensions, failing their discharge by any other authority, legislation will be necessary for that purpose, and it could and should include this additional provision.

5. Before any steps are taken, however, we should have the approval of the Secretary of State.

January, 1948.

A/ATTORNEY GENERAL.

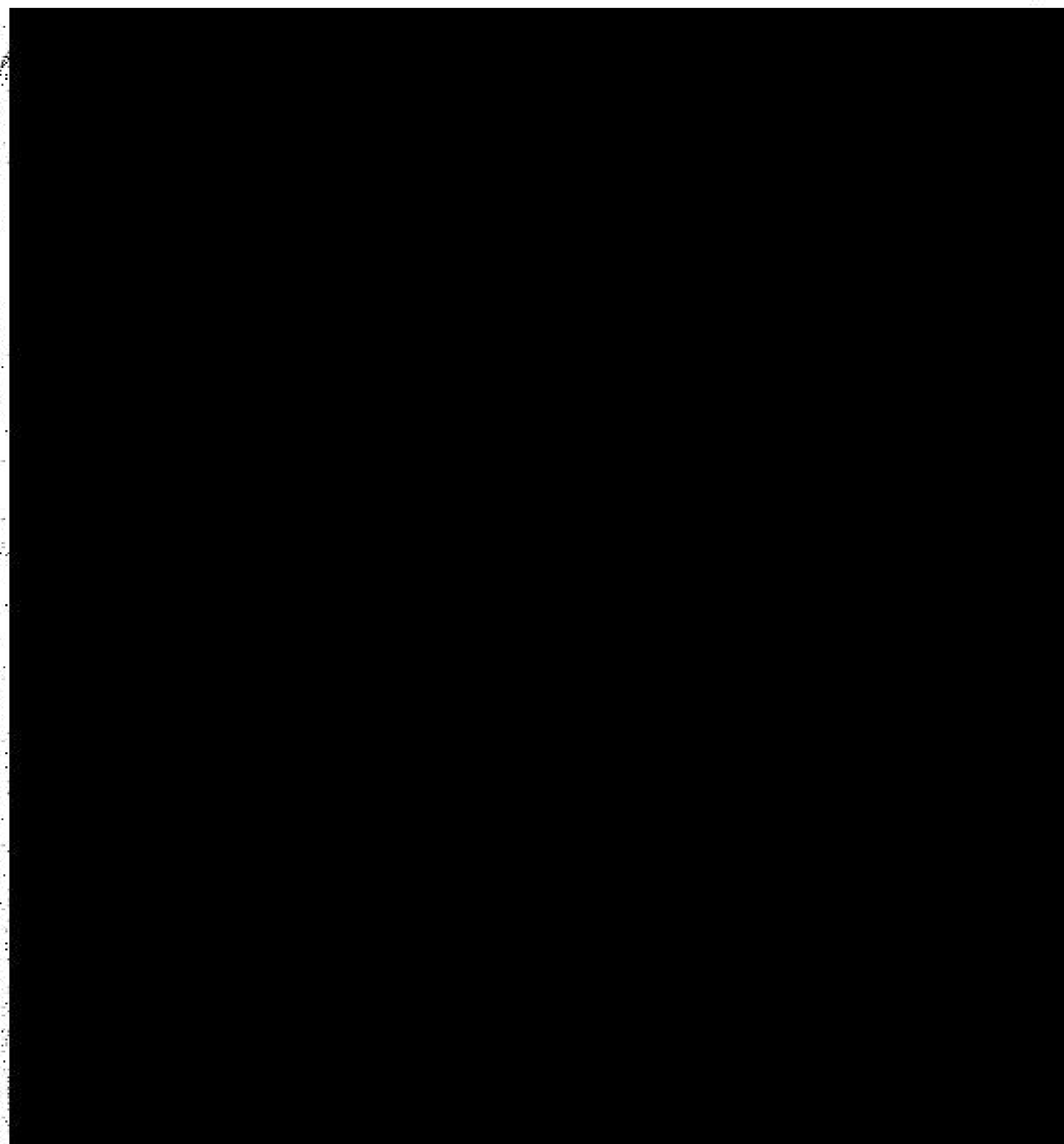

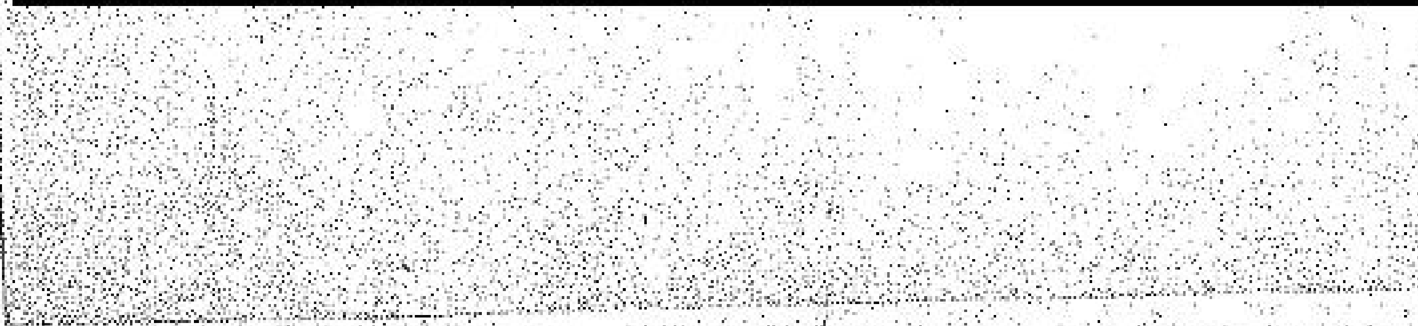

poll

שבא(ע)
01204(מצ״ל)

20.1.48

הנידון: פרטים וחדים מהתקפה על כפר עציון ב14.1.48

להלן שמותיהם של הערבים שנהרגו בהתקפה על כפר-עציון מחברון נהרגו 12 איש:

1. חסין עמר
2. חג׳ כאג׳י ביי קרסאמי – ראש השבאב בדורה.
3. בנו של הג׳ מחמד נשמה. – מפקד גבדה בחברון.
4. חסן אבו סבינה
5. סעיד אבו סבינה – סוראי.
6. אבו גוארא – מפקד כתה.
7. שהאדה מרשא זאיר – סוראי.
8. עבד אלכרים מסם – סוראי – פיך בשכונת חארת אלשיחי בחברון בן 65.
9. סעיד אבו רמילה
10. סלאח רשק
11. מוצטפא באבלוסי. – אחד האחראים בחברון מבחינה צבאית.
12. שמו אינו ידוע למודיע.

מח׳רר נהרגו 5 איש. שמותיהם אינם ידועים.

ביום ההתקפה על כפר עציון לא נשאר איש בחברון. בתי הקפה, בתי העסק והחנויות נסגרו. כלם יצאו להשתתף בהתקפה. בהתקפה השתתפו כמה אלפים אנשים. ביניהם סוריאנים שבאו להלחם וביניהם באלה שבאו לשלל שלל. לאחר ההתקפה נוצר אוירה מתוחה מאוד בחברון:

1) אנשים נסבו את נשקם של חבריהם שנהרגו.
2) אנשים מאשימים זה את זה שלא היו בסדר בזמן הפעולה.
3) מאשימים את המופתי שאינו דואג לפצועים ואינו מודיע במספר הנעדרים וההרוגים וכן שלא ארגן את התוקפים כהלכה וגם לא ציידם בנשק-בכמות מספקת.
4) מצב הרוח הכללי הנו מדוכא ביותר. מקללים את המופתי ואת "הועדה המקומית".

המודיע מוסר כי ב 14/1 הגיע צבא לשדה הקרב ליד כפר-עציון והשקיף על הפעולה מבלי להתערב. אח״כ פנה הצבא אל הועדה הלאומית בחברון ומסר להם: יש לכם זמן עד שעה 1800 בערב. אם לא תפסיקו לנגוש את הכפר אהיה נאלץ להכניס את הצבא והמשטרה ולהשליט סדר. בשעה 1900 נסוגו המתקיפים.

העתק לקמנ״ר

ס/ר

שנא(מ)

41304 (טרדה ב׳ - יאיר)

19.1.1948

הנידון: **הכנסות הממשלה**

ר״ב מברק מטלשטר קוק - נציג ממשלת א״י באו״ם אל מזכיר הכספים כאן, השואל שאלות שונות בקשר להכנסות הממשלה.

העתק לשילוח

ב/בג

T E L E G R A M

Code, Cypher
or Clear 6.I.T.

From Secretary of State.

Despatched 7.1.48 at 1823 hrs.

To

High Commissioner For Palestine

7.1.48 at ?

Received 7.1.48 at 2210 hrs.

No.65 IMMEDIATE

Following for Stewart from Fletcher-Cooke:

Grateful for following information as soon as possible (.)

(1) Estimated surplus balance (including special reserve) as at December 31st, 1947(.)

(2) Estimated expenditure between January 1st and March 31st, 1948 including

(a) normal expenditure and
(b) any commitments (including cost of Cyprus camps) likely to be met before March 31st, 1948.(.)

(3) Estimated revenue between January 1st and March 31st 1948(.)

(4) Estimated surplus balance as at March 31st, 1948 showing

(a) how much of this will be represented by cash and immediate realisable investments and
(b) how much represented by advance not repeat not immediately recoverable(.)

(5) Figures similar to those requested in (2) (3) and (4) above are also required for the period April 1st to May 15th 1948 and as at May 15th, 1948(.)

2. Have discussed the food supply problem with Nunn but it appears that the present policy is to limit the placing of orders to normal supplies which will reach Palestine before the termination of the mandate and to leave the question of the placing of orders for our financing supplies which will arrive after the termination of the Mandate for discussion with the Commission.

3. Leaving for New York Friday January 9th (.) If figures requested above cannot reach me before then please send them to Gutch repeating to me in New York (.)

6.1.48

[illegible]

20.1.48

הפרובוקציות של האצ"ל מאז פרוץ המאורעות הנוכחים

(15.1.48 – 1.12.47)

הסתה לארגון מהומות.

2 – 4.12.47: (ימי השביתה הערבית). אנשי האצ"ל הסיתו את ההמון בירושלים להתפרעויות שוד, לפרעות ולהצתות בחנויות ומפעלים ערביים בשכונות המעורבות.

6.12.47: הסתת ההמון לרגימת אוטובוסים ערביים בירושלים. הסתה לפנוי רובעים ורחובות מסויימים בחיפה. פנוי נוצרים מבתיהם מלווה מעשי שוד.

7.12.47: הבהלת תושבי שכונת שפירא בת"א ודרישה לפנוי הבתים.

8.12.47: בהלה ברחובי ת"א ע"י הפצת שמועות איומים על המצב בשכ' התקוה ועל שבירת חזית "ההגנה" בשכונה זו והחזית בגבולות יפו – ת"א. הובלת אזרחים בלתי מזויינים "לסתימת הפרצות" וכו'.

11– 13.12.47: ערעור הרגשת הבטחון של תושבי שפירה (ליד פ"ת) שגרם לפנוי חלקי של השכונה.

פגיעות והפרעות ישירות לפעולות הכנסת

2–5.12.47: התגרויות באנשי מגן של הכנסת בקוי ההגנה בירושלים; תפיסת עמדות בקוי ההגנה של הכנסת בגבולות יפו–ת"א, בפ"ת, בירושלים ובחיפה.

3.12.47: התנפלות ופגיעה במנהל הכנסת הממונה על פרשת "המסתר-העם", שמנעה פעולות שוד ופרעות במרכז המסחרי בירושלים. רצח משה וייסברוט, עובד הנאפי בחיפה.

25.12.47: פירסום מקום אחסונם של הבדים הגנובים מכרמט את רכש (ראה סעיף שוד).

7.12.47: נסיון חבר האצ"ל (פרקזון) לגנוב אקדח מעמדה של הכנסת ויריות על חבר כנסת שמנע זאת.

? .12.47: ארגון "פלוגות מחץ מיוחדות" בזכרון יעקב ו"שחרור" אנשים מחרבת בית.

5.1.48: חטיפת מנהל כנסת (רבינוביץ) ברמת גן.

7.1.48: שריפת מטוריין של מ.י.ע. בירושלים ובצוע פעולה נגד ערבים ממטורין זה (המטורין בזרם).

11.1.48: חטיפת מנהל כנסת (קמניצקי) בחיפה.

מעשי פרובוקציה אחרים

30.12.47: הסתת הקהל בהתרברות לפעולת "לינץ'" בשני חיילים שבוים (בצוע הזרועה הופרע ע"י אנשי הכנסת).

30.12.47: זריקת פצצה לתוך המון פועלים ערביים ליד בתי הזקוק בחיפה (מיד לאחר כך נהרגו עשרות יהודים בשטח בתי הזקוק ורבים נפצעו).

12.1.48: יריות על עמדה צבאית מתוך עמדת האצ"ל ברח' אשמר בחיפה.

איומים והשתלטות בכח

2.12.47 : תפיסת בית״ס ״תחכמוני״ בת״א (באיומים בנשק).

6.12.47 : השתלטות בקולנוע בפ״ת והשפעת באדם.

13.12.47 : התפרצות לביתו של בעל מכונית לשם השגת ״תמורת מכוניתו״.

21.12.47 : התפרצות לפנסיה ״הרצליה״ ושידור סיסמאות ברמקול.

7.12.47 : תפיסת גן ילדים בת״א (תוך איומים על הגננת).

ראה גם סעיף ״שוד״

ש ו ד - ג נ י ב ו ת

7.12.47 : שוד וגניבות בעת פנוי נוצרים מדירותיהם בחיפה.

12.12.47 : שוד מכונית משא בת״א לשם בצוע פעולה ביפו.

13.12.47 : שוד מזריין של מכונית מחבר כנסת בפ״ת.

13.12.47 : גנבת מכונת כתיבה וכרטיסיות תלמידים והשבורות מבית״ס
מקס-פיין בת״א.

20.12.47 : שוד רקועי הפלדה ממחסן ״מקרו״ בת״א.

24.12.47 : שוד טקסטיל מ-ברכש את רכש, ת״א והשטבת מרקש למטמון
אסתרדה תגנובת (ראה סעיף ״סגירות״).

27.12.47 : התפרצות בכוח למגרש החניה של ״פורד״ בת״א ושדידת מכונית.

28.12.47 : ״החרמת״ טנדר בת״א.

29.12.47 : גנבת טנדר, שבעליו סרב להשכירו לאצ״ל.

30.12.47 : שוד טנדר של חברת החשמל בפ״ת לשם בצוע פעולה.

31.12.47 : גנבת מכונית של הסוכנות.
גנבת מכוניתו של חבר הנשיאות של מגבית ההתגייסות.

2.1.48 : ״החרמת״ 4 מכוניות בפ״ת. ״החרמת״ משקפות מחנויות בת״א.

7.1.48 : שוד זהב ובדי מחברת ״סטנדרד - גולד״ בת״א.

ס ח י ט ו ת

1.12.47 : סביח״ר לבקביקים ״מט״.

7.12.47 : מסוחר בירושלים.
מחיים מסה, אלנבי 108, תל-אביב.
משמואל לוי, ירושלים.
מבעלי הקולנוע, ״רמה״ בר״ג.
מאטליז ״ליבר״ בירושלים.

30.12.47 : מחנות לזרעים של רפאל כהן בת״א.

שבא (ד)

./3

אישי

קרא והשמד!

ידיעות טנא

תקציר יומי

25.1.48

<u>שלטונות</u>

<u>פנוי</u>

ההכנות לפנוי מתנהלות בקצב במחלקת הרכבות. בימים אלה נשלחה
לירושלים התכנית הכללית של פטורי הסגנון והעברת העניינים לעובדים
מקומיים. מירושלים טרם הגיע אישור לתכנית. יש להניח שהרכבת תפעל
עד הרגע האחרון, ואפילו אם האנגלים לבדם יאלצו להפעיל את התנועה. אשר
לנמל (השייך למשרד-הרכבות) - יש סימנים שהנהלתו תמסר לידי ערבים. סכנה
דומה נשקפת לבתי המלאכה ולמחסנים, היות וכמעט כל עובדיהם ערבים.
בימים אלה עמדו לנסוע מיפו לאנגליה למעלה מעשרים בריטים בעלי
תפקידים באדמיניסטרציה. בקרב הפקידות הבריטית סבורים, שהפנוי יבוצע
בין 15.3 ל-1.4
תוך שבועיים - שלשה יפונו מחנות הצבא בעמק חפר.

<u>אינטליג'נס</u>

בדו"ח של האינטליג'נס במחוז הצפון נכללת ידיעת דלהלן:
ה"הגנה" בחיפה התאחדה לפעולה עם אצ"ל. רבו המקרים של גנבת נשק ממחנות
הצבא ע"י הערבים, ואילו הארגונים היהודים סבורים ליצור יחסים עם הצבא
על יסוד הכלל "אל תחפשו אחרי נשקנו, ואנו לא נגנוב נשקכם". הצלפים
והמחסומים גרמו להרעת היחס של החיילים לערבים.

<u>הגנה</u>

מפקד החיל המיוחד לצפון הארץ ("קראופורס") אמר לקצין משטרה,
שבעוד ימים אחדים יקבלו כוחות הבטחון הממשלתיים הוראה להתעלם מאמוני
ה"הגנה" במרחבים מסויימים, שאין בהם ישוב עברי.

<u>ערבים</u>

<u>במחוז</u>

הועד הערבי העליון יסכים להפסקת הפעולות בירושלים אם בקשה על
כך תוגשה אליו מצד מדינות ערב. נכבדי דיר יסין כרתו ברית שלום עם גבעת
שאול. נכבדים מצור בהר שתחו בסוד"ם עם גוש תלפיות לשביתת נשק. הנוצרים
בבקעה עלית בירושלים גרשו סניחי מצצות משכונתם, מחשש תגובה יהודית.
הנוצרים בחיפה תובעים בתוקף הפוגה. כרוזי ה"הגנה" שהופצו בדרום עשו
רושם על המתנגדים שבין השייכים. כפריים בדרום טרודים בפחד מפני תגובה
יהודית על מעשים שארעו. למעשי תגמול של היהודים היתה השפעה מרסנת.
הכנופיה שסבבה בקלקיליה וטול-כרם (450 איש) זזה דרומה. לפי
ידיעות קודמות הם חשבו להתכנן בכפרים שבגבול המושבות העבריות בשרון
ובשומרון. ערביי המקום קבלום בקרירות. המופתי דורש שהכוחות יתרכזו
יותר צפונה. לפי ידיעות מהימנות יגיעו ארצה בקרוב מאות לוחמים נוספים.
רב הגיעו שמועות על משלוחי נשק מאירופה, המיועדים לערבים.
מוסרים, כי מספר מרגמות נמצאות בירושלים, חיפה, יפו ועזה. כן
מודיעים על מדובות באי אלה מקומות.

<u>אספקה</u>

בירושלים ובעזה מחסור קשה בקמח. על ידי סידורים עם פקידי
הפקוח על המזונות רוכשים הערבים קמח המיועד לאוכלוסיה היהודית. יהודים
ממשיכים עדיין להעביר מצרכים (קמח, תרופות) לערבים. המסחר בעזה שותק
כמעט כליל. הבדואים מסביבות באר שבע דואגים למלאי מזון.

פורשים

אצ"ל

§– בחוגי המפקדים הגבוהים של אצ"ל מודים, שידידיה סגל נרצח על ידי ערבים. אצ"ל מנהל חקירה בענין זה אצל ערביי הסביבה. על פעולת אצ"ל בבתי הזיקוק מצאנו ערעור–מה בעתון פנימי שלהם ("התורף" שבט תש"ח) בו מדובר על "ההרגשה הכבדה", כי עד כמה שאפשר לקבוע היה קשר בזמן בין פעולתנו אנו לבין מה שאירע אח"כ – הרגשה ראשונה מסוג זה מיום קיומנו ועד היום הזה".

אצ"ל מוסיף לסחוט כספים, אגב איום על המסרבים. אצל קצב יהודי החרים אצ"ל כמות רבה של סליטרה, לצרכי תעשית חמרי נפץ. בסביבות רמת–גן – פתח–תקוה פועלת קבוצת ליהודים המספקת רכוש ערבי הנמצא בתחום הישוב העברי ומוכרת אותו בשוק. יש בין חברי קבוצה זו המציגים עצמם כשליחי אצ"ל הפועל בשטח זה, כביכול, בהתאם עם ה"הגנה".

לח"י

שוד הסיגריות בנמל ת"א (19.1) בוצע ע"י לח"י. הם מסבירים את השוד כמעשה מלחמה נגד תוצרת חוץ. בתכנית לבצע מעשי שוד נוספים של סחורות מתוצרת חוץ.

קרא והשמדו   א י ש י

ידיעות טנא

18.1.48

תקציר יומי

ע ר ב י ם

הדי מאורעות

אחרי התגובה הגדולה על המצצה הערבית ברחוב הבנקים בחיפה – חרדה דועם. בין הנפגעים כמה פעילים מהבולטים. עזיבת השכונות נמשכת. מחסור במצרכים. מדברים על תכניות תגמול ערביות שתבוצענה על ידי ערבים מחופשים ליהודים.

אחרי התבוסה של הערבים בגוש-עציון סלו הרואות בסביבת חברון ובית-לחם. בחוגי הועד העליון צויין, כי בני חברון לחמו באפטסוף בלתי ממושמע. עם התפשטות השמועה על השמדת התגבורת היהודית, נשתנה הלך הרוחות. מדובים על התקפה חדשה על גוש עציון, בכוחות גדולים.

בכפרים בדרום אסרו על ירידת טלא בשעת התקפה. הירידות משסטות אות לאזעקה. המתיחות רבה. נפוצות אגדות על מעשי תגמול של היהודים. בירושלים שוררת אנדרלמוסיה בעניני אספקה ללוחמים ולתושבים. מעיק המחסור בקמח. ממקורות מוסמכים מוסרים, כי הועד העליון הורה שלא לפרסם את המספר הנכון של הנפגעים הערבים.

פ ע י ל ו ת

אמיל גורי וחסן אבו סעוד – חברי הועד העליון – הביאו אתם ממצרים תכניות להתקפות ברחבי הארץ. עבד אל-קאדר חוסייני יתקיף את השכונות העבריות בירושלים. כוחות נוספים מגיעים מסוריה.

מאמצים רבים מושקעים על ידי גורמים ערביים אחראים למניעת התנגשויות עם הצבא הבריטי. הערבים חוששים מפני עמידה בשתי חזיתות. ביתנו הוראות מיוחדות בנדון זה.

אמיל גורי נפגש עם המזכיר הראשי לדיון על העיר העתיקה. אמיל גורי תבע שישארו בעיר העתיקה רק רבנים וזקנים, ואז יקבלו הערבים על עצמם את השמירה על בתי הכנסת. אמיל גורי תבע את הזכות לערבים לחפש בכל מכונית שתכנס לעיר העתיקה. הקונסולים הערבים בירושלים פעילים מטעם הועד העליון בהסדר בעיית העיר העתיקה.

בקשר לפרסום שניתן להקמת "ממשלה ערבית" מתברר ממקורות מוסמכים, כי התכנית של הועד העליון היא לכנס את באי כוח הועדות הלאומיות והעיריות הערביות ואלה יבחרו ב"ועד פועל".

אחרי התפרקותה של ועדת הבטחון (בראשות הוואריי) ביפו, מנסים החוסייניים להשתלט מחדש. השמירה בעיר תוטל על שכם העיריה, בהשתתפות כספית של הועדה הלאומית. אין מאמינים בעזרה מארצות ערב, מאחר שלא הרגישו בה עד כה.

ש ל ט ו ן   ב ר י ט

ב ט ח ו ן

בפגישת מפקדים הסביר ג'נרל סטוקוול שההתקפות על כפר סאלד ודן היתה פגיעה בכבוד ארה"ב ובריטניה. מתפקיד הצבא להגיש מיד את העזרה הדרושה למשקים העבריים במקרה של התקפה, אולם באם הצבא יתקל ביחידות של יהודים מזויינים שפניהם מועדות להתקפת ערבים, יש להחרים את נשקם, אבל לא לאסור את האנשים, כי אם להחזירם למשקיהם. אותו הדין לגבי הערבים.

ש י נ ו י

בחוזר של מחלקת השרותים הציבוריים, הדן בהעלאות בדרגה, נאמר, שהעלאות תצומצמנה ככל האפשר. הנימוק: מיניסטריון המושבות איננו נוטה לאשר העלאות היות ופעולת המחלקות צריכה לשאת בעיקר אופי של מעבר ולהתרכז יותר בבעיות הפינוי מאשר בעבודה רגילה.

הגיעו לארץ קציני צבא שיעסקו במכירת הרכוש הצבאי. הרכוש נאמד במאתיים מליון לא"י ואיננו כולל ציוד צבאי. זכות קדימה תנתן לבעלות-ברית במלחמה (ביניהן: פאקיסטן, יוון), לפירמות מקומיות ולפירמות זרות בעלות יכולת כספית גדולה.

2/...

מנהל התעופה האזרחית ביקש להעביר לרשותו חלק ממנגנון האדריכלים במחלקת העבודות הצבוריות, למען יוכל לבצע ביעילות את העבודות השונות בשדה התעופה בלוד (החזקת הקיים, הקמת מטר לדוגמא בלוד). בקשר לכך מענין לציין קטע מתוך מכתבה של המזכירות הראשית אל מנהל מחלקת העבודות הצבוריות: "ברור שמחלקת התעופה האזרחית, או מחלקה דומה לה, תהיה דרושה אחרי הפינוי הבריטי".

את מקומם של 120 השוטרים הבריטים בשדה התעופה בלוד (המועברים לרמלה, לוד וחיפה) יתפשו 31 היילים.

<u>תעופה אזרחית</u>

הנציב העליון שאל את מיניסטריון המושבות היש התנגדות לבקשת "קווי אויר ארצישראליים" שיתן להם רשיון להטיס "סקיימסטרס" לפריס ולניו-יורק.

<u>פורשים</u>

<u>אצ"ל</u>

לפי כתבי-חוץ פרסם אצ"ל אזהרה שניה לראשי "ההגנה" בה הם נדרשים להפסיק את השיטות המלוות עינויים סדיסטיים והעלולות לגרום למלחמת אזרחים בתוך המדינה העברית כדוגמת יוון.

היחסים בין האצ"ל לבין לח"י - רעים.

<u>לח"י</u>

לח"י ביטל להקים סניף מוסווה בהסתדרות הסטודנטים הציונים בארה"ב (הנסיון בכשל הודות להתערבותנו). לח"י בודקים אפשרויות להדפסת "המעש" בארה"ב. נודע כי רכשו שם כמה תורמים רציניים, אם כי סך הכל של התרומות איננו גדול.

במקום שה"הגנה" תלחם נגד הפורשים מוטב שתלחם קודם נגד המשתמטים מהגיוס - מכריז מאמר ב"חזית הנוער". "תעזוב אותנו. נהיה מה שתגבר. איש לא יאמר כי משתמטים אנו. ---אנו ראשונים באש".

18.1.48 טנא(מ)
סודי ודחוף (מרץ)01103

הנדון: הרכוש הצבאי בארץ ישראל

המשלחת הצבאית בלונדון, שמתפקידה לעסוק במכירת הרכוש הצבאי בארץ ישראל הגיעה בחלקה לארץ. הרכוש העומד למכירה נאמד במאתים מליון לא"י.

בראש המוסד בלונדון עומד גנרל HEWER. זה מינה את הגנרל שירר כמארגן המכירה מבחינה מסחרית. (שירר הנו מראשי האינטליג'נס הבריטי לשעבר).

זכיות מיוחדות בקניות הנ"ל ניתנו:
א) למדינות בעלות-ברית במלחמה האחרונה. (ברשימה זו מופיעות גם פקיסטאן, יוון, דרום אפריקה)
ב) פירמות מקומיות.
ג) פירמות זרות בעלות יכולת כספית גדולה.

הרכוש העומד למכירה אינו כולל ציוד צבאי.

פקיסטאן מינתה את הגנרל שירר כבא-כוחה בקניית רכוש עבורה. כן מוכה שירר למינוי כבא-כוח יוון.

שירר הודיע למשה אברהמי בתל-אביב כי הוא ממנה אותו כבא-כוחו בארץ וכי עליו להתקשר מייד עם הסוכנות היהודית. האחים אברהמי האחים אברהמי הנם ידידיו הותיקים של הגנרל. האחים אברהמי יזמינו אולי אף את גנרל ~~קרדשייל~~ לבוא ארצה בקשר לענין הנ"ל היות וכידוע הוזמן הגנרל ~~קרדוול~~ Cornwall ע"י הועדה להצטרף אליה באופן פרטי.

כמו כן מבקש אברהמי כי בא-כוח הסוכנות המטפל בענין זה יתקשר עמו לא יאוחר מיום השלישי 20.1.48, היות ועליו לענות במברק ללונדון ולפתוח במפגל מהיר בענין.

Cornwall

דנ/בת

pole

15 6.1.48   עדה.   קרא והשמד.

הנידון: שיחרת.

09.00   א – חאג' פרחאד אבו גדא.   ב – א. גורי.

א: מה שלום האוסתאדי. אמש קבלתי טלפון מעזה שקבלתם את חשמות וביניהם נמצא אחד בשם כרבוריאן, הישנו שם כשם הזה?
ב: לא. ישנו אחד בשם אלבוכארי ושני בשם אבו-לבן.
א: אבקשך לשלוח לי את חשמות (הרוגים ופצועים) בדוקומנט מיוחד כדי להעיר את תשומת לב מחלקת הבריאות, ושלא תעמוד על המספרים הנכונים.
ב: בסדר גמור.

10.12   א – אמיל   ב – דאר חאלדי.

א: מתי אפשר לראות אותך? מתי תבא?
ב: אני נמצא כעת אצל הקונסול המצרי יש לסדר כמה ענינים, ובעוד שעה אבא לועד.
א: המזכיר האזרחי רוצה לדבר אתך, מתי תלך אליו?
ב: אליו אני לא אלך ואינני מוכרח לבא, ולהבא אני אסרב אפילו ללכת לנציב. תמיד הם מקבלים אותי יפה ובפעם האחרונה נתנו לי לחכות 5 רגעים בחדר ההמתנה.
א: ואם ירצה הוא לבא אליך?
ב: בבקשה אם ירצה לבא אין סיבה לא לקבל אותו. תקבע בין השעות 1-12.
א: אני אחכה לך בעוד שעה.

10.35   א – גדואד   ב – רעיע

א: יש לי סכום כסף ורצוני לנסוע לעמאן כדי להביא קצת חפצים לעירן (חעתיקס?) רק חסר לי אישור מאצלכם.
ב: תסדר את זה במועצה לשעת חירום.

11.00   א – ג'ריס חיליף.   ב – א. גורי.

א: שמע קבלתי מעת הודעה: מקהיר שולחים 4 אלפים טון (?)

Importer British Stores, Disposal mission, Cairo.

ובמדומני שזה יתחיל במשך הימים השלושה האלה (ההובלה).
ב: רב תודות לך ג'ריס.

11.07   א – אמיל   ב – כמאל חדאד (משרד הועד בבירות)

א: אמיל כאן.
ב: איך אתם?
א: המצב גרוע מאד אך אנו משתדלים לתקנו.
ב: איפה אבו מוסה?
א: הוא נמצא בשכם, אתה יודע את נציגנו הארוך (צובחי) רוצים להרחיק.
אל-חנדי
ב: הוא נמצא במצרים.
א: אם כן שישאר שם.
ב: בזמן האחרון אני משתדל לרצות אותם (לעשות את סבורקסם) ולכן אני רוצה לסדר את הענין עם (אבו מאדי) (ואבו אברהים). ואתם תתקשרו אתם ותקבלו מהם. ומאד אבקשך שתסדר לי את הפספורט של אסעד וחסין בקונסוליה המצרית.
א: טוב אני אשלח לך אותם עם שרות מכוניות (אל עלמיין) לפי הכתובת: נור אל דין קויסם טלי' 57-70

11.25   א – אל שיך חסן.   ב – הועדה המקומית באנתיני קאסם.

ב: רצינו לדעת מתי נוכל להפגש אתכם?
א: אני דברתי עם עבדאלל אפנדי הוא לא בא?
ב: טרם הגיע.
א: אני חושב למועיל שהוא יתקשר אתנו ואנו נקבע זמן.
ב: דבר חשוב הוא – שאתם לא תקבלו שום ידיעות ושמועות משום אישיות או קבוצה מהאן-יונים כי חקיסר ועדה אחרת ויתכן שהם יפעלו על דעת עצמם ויתקשרו אתכם.

15.1.48
עדת

11.30 **מר כותין** **ב – א. גורי**

א: אני מצטער להגיד לך שאין באפשרותי לראותך לפני הצהרים, אבל
אני אצלצל אליך בשעה 15.30 ונקבע פגישה לזמן יותר מתאים.
ב: כרצונך.

11.42 **א – טפל ג'שאם ממחלקת הדואר.** **ב – אבו סמיח.**

א: גריע בדורא ישנו?
ב: לא, הוא נסע ללבנון.
א: איך אני יכול להתקשר אתו?
ב: הוא נמצא כעת בדמשק עם אחיו.
א: הענין הוא כך: לפני כמה זמן לקח ממני רדיו.
ב: מפסיקו ואומר, אבקשך אל תמשיך אין לי זמן לשמוע אותך.

11.45 **א – עדואן (אלסוליה אלערבית.)** **ב – חאמדי במורי**

א: מתי הגעתה?
ב: אתמול בלילה.
א: למה לא הודעת לנו?
ב: הודעתי לך עם ריאדי חאטיב. ישנם תלמידים.
א: כן ובלם שמחים, אתה יכול לבקר אותו באוניברסיטה היום?
ב: לא. אני נוסע לרמאללה היום. אולי פעם אחרת. תמסור דרישת שלום
לאחותך ולמשפחה.

11.47 **א – חאמדי במורי** **ב – בגאחי בק.**

א: יש לי איש שאי אפשר לסדר לו פספורט כי הוא אינספקטיבי, אפשר להכניס
לפספורט של אביו כדי להסיע אותו.
ב: כן אפשר, שלח 100 מיל.

11.58
א: סתורי מטלפן לאלדפאע ושואל מה הידיעות שקבלו מחברון?
ב: לפי מה ששמענו 23 יהודים הרוגים ו-8-10 ערבים הרוגים.

12.12 **א – אבו יוסף.** **ב – בדר חלפ.**

א: איפה אתה, מה זה?
ב: לא סגרתי עין הלילה, עכשו אני אוכל ארוחת בוקר, אני אחכה לך אצל
המחאר.
א: טוב אני אבא אליך.

12.25 **א – אבו ראג'י (למתורי)** **ב – אבו ספיח.**

א: שלחתי לך עם רג'א קצת חפצים, אבקשך לשלוח לי קצת כסף.
ב: מתי שלחת?
א: כעת הוא יצא מהבית.
ב: אני לא מוסר כסף לידי ילדים, אני אשלם לך אחר כך.
א: טוב תודה רבה ולהתראות.

13.00 **א – מ'ר שריגנתיאם** **ב – דאר חאלדי.**

א: אני מצטער מאד בקשר לאתמול, אבל מר מוקס סטרנוויס רוצה לראותך בביתו
היכול אתה לצלצל אליו בשעה 13.15 מס. 5122 ולקבוע אתו זמן?
ב: בסדר.

13.05 **א – אסתורי** **ב – זאכי סכאכיני.**

א: מה שלומכם, האם ישנו הילדים בשעת המקרה?
ב: לא, אמא של עזיזה היתה אצלנו ואמרה שהיא רוצה לקחת את הילדים לרמאללה
ולבית רוצים להכניס אנשים פליטים. (המועצה לשעת חרום רוצה להכניס)

./.

18.1.48

16.20

[illegible]

16.55

[illegible]

17.15

[illegible]

[illegible]

.//.

16.1.48
עדה

המשך. א – סטאורי ב – הועיע

א: השוטר היהודי היחידי שהיה במשטרה המרכזית עזב את התחנה לפני
גמר תפקידו. יתכן שירצו לעשות משהו שם. 20 מכוניות מלאות צבא
עזבו בדרכן לחברון. תודיע לכל המעונינים, יתכן שיערבו חמושים.
מסֹר את העגין קצין ערבי גבוהה.

? – א ב – דעיע

א: 20 מכוניות מלאות צבא עזבו בדרכן לחברון. בשיך ג׳ראח שוב משתמשים
במרגמות.
ב: מי מטלנרו?
א: איזה טלנרו? רכי לנו יש מרגמות?

17.30 א – ג׳יריאס ח׳ליף. ב – רפיק.

א: האם שפיק כבר הגיע?
ב: לא, עוד לא.
א: האם אתה רוצה את ג׳מיל?
ב: לא.
א: איפה יהיה אישנר (זלפיתנא) הלילה?
ב: לפי כונתך?
א: לאוסתאזי (אמיל גורי)
ב: הוא יהיה בועיע. עם הפאסא והדוקטור.

? – א ב – דעיע – ג׳יריאס ח׳ליף.

א: מה נשמע מתי חזרת?
ב: חזרתי אתמול.
א: יש שמוע שהתקיפו שוב את כפר עציון.
ב: כן אולם אי אפשר לדעת שום דבר עוד. בכל אופן, בהתקפה הקודמת
סבלנו אבדות קשות ללא צורך. אילו היינו קצת יותר מסודרים היינו
מונעים מעצמנו הרבה אבידות. החברונים האלה מעולם לא ילמדו. תמיד
החזקנו אותם בתור אמיצים.
א: אומץ בלי סדר ומשמעת איננו קובע כלום.
ב: הם ירדו זה על זה; כשאמרו להפסיק לא הפסיקו. מצבנו רע מאד, אם לא
יבא שינוי ממשי ומיידי, אנחנו אבודים.
א: ומה באמת יהיה? האם גם מעבר לגבול האנשים הם אמספקים?
ב: לא שם צבא מסודר וחמוש ככל צבא, ממתין בסבלנות עוד כמה ימים, לכל
היותר ארבעה ימים. תהיינה התנפלויות של אנשינו בכל הארץ. גדודים
יעברו מסודרים. בירושלים כל השכונות היהודיות תותקפנה בבת אחת.
תראה שהמצב ישתנה. פני האנשים שבאו ● הביאו אתם תכניות והצעות
חדשות. עכשו מתקיימת ישיבה, תמתין עוד זמן מה תראה שהכל יתחיל
לפעול לטובתנו.
א: אם לא כן, נדמה לי שלא נוכל לעבור ברחוב. האנשים מדוכאים מאד.
צריך לעודד אותם.

18.15 א – גאלב ב – דיר ח׳אלדי.

א: היום בשעה 16.00 בא מולוק לביתו של איברהים בק אל הוסייני. היה
גם דיר דהוד דג׳אני, רציתי רק להודיע לך. אני עצמי לא עליהי אליו.
האם ידעתם משהו על חברון?
ב: לא שום מאומה. שלום.

פ״א

שבא(ע)
00004 (ערה)

סודי! | קרא והשמד! | 15.1.48

הנידון: ש י ח ה

09.55 | א. צאדק שוויכה | ב. אסתורי

א. (מדבר בטון של כעס ובאיים בדבריו באמרו) שמעו זמן הצחוק עבר, ובא זמן הרצינות אם לא תשלחו לי מיד עזרה ועזרה ראשונה להברון ותקחו בחשבון אם ימותו עוד פצועים מהברונים, המצב יהיה רע מאוד, ונתחיל להרביץ אחד בשני (מכוונה לועד הערבי העליון).
ב. טלפן למועצה לשעת-חירום.
א. אני התקשרתי אתה ואמרו לי שאתקשר אתכם.
ב. קח דבר עם האמד בחורי.
א. שמע, אני רוצה מיד שתשלחו 6 אמבולנסים וכמות גדולה של עזרה ראשונה, כי ההרוגים נמצאים ערמות ערמות, והדם כמו נהר. בדרך להברון. כעת תגיד לי מתי אתם תשלחו את כל זה?
ב. אני אדבר עם החברים.
א. (בטון של התראה), שמע ותקשיב לדברי אם אנחנו נשתגע (הברונים) בעשה דברים מעל-אנושיים.
ב. תתקשר עם דיר מחמוד שאחר דג'אני.
א. אני לא יכול להתקשר אתו במצב שהוא נתון בו.
ב. למה?
א. כי בנו נהרג גם כן בקרב של אתמול. ואני חוזר ואומר לכם מיד ובמהירות המכסימאלית לשלוח את האמבולנסים ואת העזרה הראשונה.
ב. מאיין אתה מדבר?
א. מהודור (אלחודור על יד הברון).
ב. מה מספר הטלפון שלך?
א. בשם אלהים שאינני יודע לקרוא ולכתוב.
ב. צלצל בעוד עשרה רגעים.
א. אני מחכה כאן במקומי.

מי/ד

18.1.48 (ק ו ל)

לסגא(ע)
91103

הנדון: שיחות ב-18.1.48.

שעה 1030:

א. מיכאיל טרטיאדיס
ב. רפיק תמימי.

א. אני נמצא בחנותו של חג' סעיד אל חלובי ויש לי דבר חשוב אליך.(רפיק תמימי מוסר את ספורת הטלפון לאלמוני שדבר משמו).

שעה 1045:

א. שנטי מ"א-דיפאע"
ב. אלמוני מבית מסחר וקסמן תל-אביב

א. סדרתי בשביל וקסמן 20 טונות תפוחי אדמה. הם ימסרו לקצנלנסון בחיפה. אני רוצה שישלמו בעד זה.

ב. טוב, אנחנו נשלח לך המחאה.

א. לא, אני רוצה כסף מזומן.

ב. טוב, אנו נמסור את הכסף לקצנלנסון בחיפה והוא ימסור אותו עם קבלת הסחורה.

שעה 1050:

א. אלמוני מ"א-דיפאע"
ב. אלמוני מחברת האוטובוסים סלמה-יפו.

א. איך הדרך לסלמה?כתבנו לנסוע שמה.
ב. אין קשר ישיר בגלל שהיה נהוג. קשה מאד להגיע לשם במכוניות כי צריך לעבור בתוך שדות.

א. טוב, עם מכוניתי הקטנה יתכן ואוכל להגיע.

שעה 1105:

א. "א-דיפאע"
ב. פיבלמן תל-אביב.

א. מה בדבר הניר שלנו?
ב. אתם לקבלו 50 טונות שמהן הצטרכו לתת 30 טונות ל"פלסטין".תמורת החלק שלכם תצטרכו לשם 350 לא"י.

שעה 1800:

א. רפיק תמימי
ב. עבדול כארים ברגוסי.

א. מהבקר מגיעות אלי ידיעות על התקפות קשות של היהודים על כפר סלמה. ניסיתי להתקשר עם קריספי,אולם כנראה שהוא מהאנשים הגבוהים לכן החלטתי להתקשר אתך. אולי תוכל לסדר שתצא לשם פלוגת שוטרים או צבא לעזרת אנשי סלמה.

ב. ידוע לי שמפקד המשטרה במחוז יצא בלוית עוזר מושל המחוז ופלוגת שוטרים למקום כבר מזמן.

א.

שנא(ע)
00004

קרא והשמדו!

16.1.1948
(תבל)

הנידון: ש י ח ו ת

19.00 **א: עיסא אל-בנדב — ב: דאר אל-ח'אלדי**

א: שלחתי אליך אחד מאנשינו.
ב: היו אצלי שלושה.
א: תטפלו בשאלתם?
ב: כן. אתן לך קצת כסף ותוציא לפי ראות עיניך. תן לחם מזון וגם קצת כסף. בעוד שבעה ימים אסדר לך זאת.
א: טוב, טוב.
ב: אמרתי גם לאמיל. אנו עושים כל מאמץ.
א: טוב מאוד. מה הביא אמיל?
ב: אין לסמוך ביותר על חבורתנו, אבל יש בשורות טובות.
א: עודים צלצל לי ואמר, כי איזה שוטר סיפר לו, כי ראה שיצאו 10-15 יהודים בלבוש ערבי מרמת רחל. אמרתי לו, כי יתקשר עם הועד. אנו יודע מי מסר לו את הידיעה.
ב: שמע, קיים גיוס חמישי כאן המכוון מלחמת עצבים. זה גורם לנו צרות רבות. שאל יודיעו לנו ידיעות מסוג זה! הנה מודיעים חסין אל-ח'אלדי כי ראה שאיש נכנס לאיזור ומיד מצלצלים לחמישה עשר מקומות ומזהירים. אמור לו, מי יכנס בלילה לאיזור הסגור? אמור לעודים שלא יספר סיפורים מסוג זה.
א: באו אנשים מזויינים לזכי מגשירי חברון ודרשו ממנו כסף. הודעתי לקופים האלה שלא יעשו דברים מגונים כאלה, אין אנו רוצים בזאת.
ב: שבור את רגליהם!
א: מה דעתך על הכרזת ג'מאל בקשר לממשלה?
ב: כל זה קיים בדמיונו של ג'מאל, מה הוא מקשקש על דבר ממשלה, איזו ממשלה זאת. שטויות. נכנס את באי כוח הועדות הלאומיות והעיריות ונבחר בועד פועל והגוף הזה יפעל.
א: טוב מאוד.
ב: אנו נאמר לג'מאל, אם הוא איננו מוכן לבוא ולשאת באחריות לא נכיר בו. יבוא הנה ונגמור.
א: זה טוב.

19.10 **א: (אחמד טוקאן?) — ב: דאר ח'אלדי**

א: מה בדבר הידיעות אודות שייך ג'עברי?
ב: כן, שמעתי. אך לא אבין זאת. הרי השייך ג'עברי היה אתמול במצרים.
א: אולי בא היום משם.
ב: ממי קבלתם את הידיעה?
א: איני יודע.
ב: זה בודאי שקר. אם יצא היום, הרי בא מחברון לירושלים ולא מירושלים לחברון. לפי המסופר הוא נסע מירושלים לחברון.
א: נוסמר לכם אנשים?
ב: יש מי שהוא אצלי, אצלצל לך אח"כ ונדבר.

19.25 **א: ת"אבש(מקורבי רויטרס) — ב: דאר ח'אלדי**

א: לפי הידיעות הרשמיות נהרגו בחברון אתמול שלושה יהודים ונפצעו תשעה. ארבעה ערבים נהרגו ונפצעו שלושים וארבעה. לפי ידיעות בלתי-רשמיות נהרגו ששים ערבים.
ב: ומה מודיעים על הרוגים יהודים באורח בלתי רשמי?
א: אין מודיעים דבר.
ב: יש להביא בחשבון, כי אנשינו לא היו מזויינים כהוגן. בידי הרוב המכריע היו סכינים ואבנים בלבד.

./.

19.30 א: בא כוח אסושיאטד פרס - ב: ד״ר ח׳אלדי

א: רצוני לדעת מה קרה בחברון?
ב: איני יודע דבר. הממשלה לא פרסמה מספרים.
א: לפי מקורות הצבא נהרגו שלושה יהודים ונפצעו תשעה. לעומת זאת נהרגו ארבעים ערבים. מה ידוע לכם?
ב: לנו לא ידוע דבר. אמש שמענו, כי היום הרוג ערבי אחד ולא יותר.
א: ומה ידעתם אמש על מספר האבידות אצל היהודים?
ב: שמענו, כי היו עשרים יהודים הרוגים.

19.35 א: ? - ב: ד״ר אל-ח׳אלדי

א:... לבוא אליך?
ב: בא מחר ב- 10.
א: זה מאוחר מדי, אבוא בתשע. מה עלתה בפגישה עם הקונסולים?
ב: דברנו....
א: הפלסטיין פוסט כותב, כי הערבים ירו על האוטו.
ב: דברים בטלים.
א: בודאי, מנהג כשרת במאה אחוז, כי היהודים ירו. השלטונות חוקרים. האם נגעתם גם בשאלה השניה?
ב: לא.
א: ובכן מחר בתשע.
ב: מה בדבר מחמד עלי אל-ג׳עברי? אומרים כי הוא נהרג. אני יודע כי הוא במצרים.
א: מובן, כי הוא במצרים. קראתי בעתון כי הוא שם.
ב: גם אמיל אומר, כי הוא נשאר במצרים. הצבא מודיע כי 16 ערבים ושלושה יהודים נהרגו אתמול.
א: אין לכם איש מהימן בחברון שתוכלו לקיים קשר אתו?
ב: אין לנו.
א: צריך שיהיה לכם, אחרת יהיה תוהו ובוהו.

? א: עתונאי - ב: ד״ר ח׳אלדי

ב: שתי הודעות למסור: נפתח בית-חולים ערבי חדש עם 80 מטות. ישרתו בו ד״ר תג׳אר, ד״ר כנעאן, ד״ר דג׳אני, ד״ר ח׳אלדי וד״ר סנוס. ח׳אלדי ייצג את הועד. מספר הרופאים שהזכרתי לך יקבל את המשלחות של הרופאים הבאות מארצות ערביות.

היתה ישיבה בענייני בטחון עם כל הקונסולים של הארצות הערביות. נוכח גם ממלא מקום המזכיר הראשי פוקס סטרנגווייל.

מ׳/בב

אלמק

שבא(ע)
00004 (תבל)

סודי! קרא והשמד! 16.1.48

הנידון: ש י ח ר ת

09.40 א. הקונסול הסוריצרי ב. ד״ר האלידי

א. (צרפתית) האם התקבלה תשובה?
ב. לא כבוד הקונסול הכללי. התקשרתי עם כל הקונסולים הנוגעים בדבר, ועוד טרם קבלתי תשובה.
א. אבקשך להודיע לי במקרה שתקבל תשובה.

10.20 א. רפיק עויץ ב. ועאע אמיל גורי

א. האם ברצונכם לעלות למעלה? אנחנו עולים עם האדם שבא אתמול משכם (אבו מוסה), ועם ג׳מיל איסחאק ועוד.
ב. האינך רוצה לבוא אלי לפני יציאתכם?
א. כן, אני מיד בא.

פי/ד

16.1.1948
(תבל)

קרא והשמדו

שבא(ע)
00004

הנידון: שיחרת

15.40 א: הקונסול השוויצארי — ב: דייר ח' אלדי

א: היש כבר החלטה אצלכם?
ב: עדיין אין החלטה, ואין אני רשאי להודיע לך דבר על דעת עצמי. אנא, בוא בדברים עם הכריך הקונסולים מטברים ומחג'אז וכו'. זה הרי ענין המענין את כל העולם הסוטלפי.
א: טוב, אני אתקשר אתם.

הערה: הנידון, הצעת הקונסולים על הכרזת שלום בעיר-העתיקה. ח' אלדי משתמט מתשובה.

20.20 א: אבו יוסף — ב: דייר ח' אלדי

א: היה קרב בקרבת צוריף, נלקחו 84 רובים והרגו.......

20.45 א: עיסא בנדס (?) — ב: דייר ח' אלדי

א: לקחו מהם 8 תותחים (מדמסע), 18 רובי-ברן, 20 רובים ובהרגו חמישים. ברגע זה מתנהל קרב קילומטר מכפר עציון, קרוב להר-טוב(!) עשה את הסדורים הנחוצים.

20.55 א: דייר ח' אלדי — ב: ?

א: מביאו פצועים. הם באו מהר-טוב. לקחו מהם את הכל. אבו יוסף אומר כי האמבולנס הביא פצועים לבית החולים הבריטי. הודיע כמה נפצעו. עכשיו מתנהל קרב חדש.

20.56 א: דייר ח' אלדי — ב: גאלב

א: הקבלת איזה שהיא ידיעה?
ב: לא. ואתה?
א: הביאו עד כעתה 4 פצועים ערבים, היה אצלם נשק וגם כדורים.
ב: המספר הנכון?
א: אמרו 18. לקחו גם ברן ו- 20-25 רובים ורמונים. חוץ מזה יצאו להתקפה על כפר עציון והר-טוב, לקחו אתם מרגק.
ב: רכה אתו (שם לא משתי).
א: נדברנו שיעבור אלי לפני שיצא.

מ'/בג

pok

מבא(ע) 00004 (מבזר) סודי! קרא והשמד 16.1.48

הנידון: ש י ח ר ת

17.38 **א. חסן אבו סעוד מהר הבית   ב. אמיל גורי מהועיש**

ב. מצרים, תיכף ב10 רגעים עסוק עם בירות.
השמות עבור האסיפה;
קאטאללה מארש.
דייר חנה עאטאללא.
סבאן יוסף.
עאטאללא עטאללא.
ופריד אל טובא.
א. שמעתי שמי שהוא בועיש קבל אתמול אנשים.
ב. כן אני קבלתי את המזכיר הראשי אספר לך יותר מאוחר
מחר ב 10 יברא מפקד המשטרה. אבל בדרך שחזיר בקש
זה לא ילך, המשמר תלאומי והשאר. הוא גם דבר אתי
על עיר העתיקה.
א. גם אני דברתי עם אנשים על עיר העתיקה אנו מסכים
אם ישאירו את הזקנים ובתי הכנסיות.
ב. גם כן אני אמרתי שאם הנער יוצא וישארו רק הזקנים
ובתי הכנסיות אנו נקבל על עצמנו את תפקיד שמירתם.
והוץ מזה כל מכונית שנכנס לעיר תחופש ע״י אנשינו.
חוץ מזה התראתי עם בא כח הצבא. היה לנו ודכוח
בנוגע למי מתקיף תחילה. אני הסברתי לו שאנשינו אינם
תוקפים הם רק מתגוננים. שלחו ב 20 מכוניות צבא
למקומות התרופה לשם נסיון ליום יומים. בבית צאפפה
תם יכנסו לבתים הריקים שנעזבו ע״י הדיירים הערבים
וגם בשיך ג׳ארח כדי לקבוע מי המתקיף. הוא הסביר לי
שהצבא תחליט לאחוז ביד תקיפה מבלי הדבל לשני הצדדים.
א. האיש ההוא התקשר רתי בנוגע לקסטון.
ב. ישנם כ 35 איש בקסטון ובבקעה העליונה 25 איש, יותר
מזה?
א. לא. זה בסדר גמור.

19.05 **א. חסן אבו סעוד(מהר הבית)   ב. אמיל גורי מהועיש**

ב. התקשרתי הרגע אל המופתי בטלפון אבל לא מצאתי אותו
הוא יהיה רק ב 22.00.
א. אתה בקשת אותו או הוא בקש אותך?
ב. לא אני בקשתי אותו. אבל אמרתי להגיד לו שוועדת
החרום במצוקה ודרושה עזרה וגם את שאלת שיך ג׳ראח.
בא אחד מסנו לבית לחם. מספרים ש 81 יהודים שירדו
מחר טוב לכפר עציון הותקפו ליד חסיברב. זה נכון?
א. זה נכון.

ס״ד

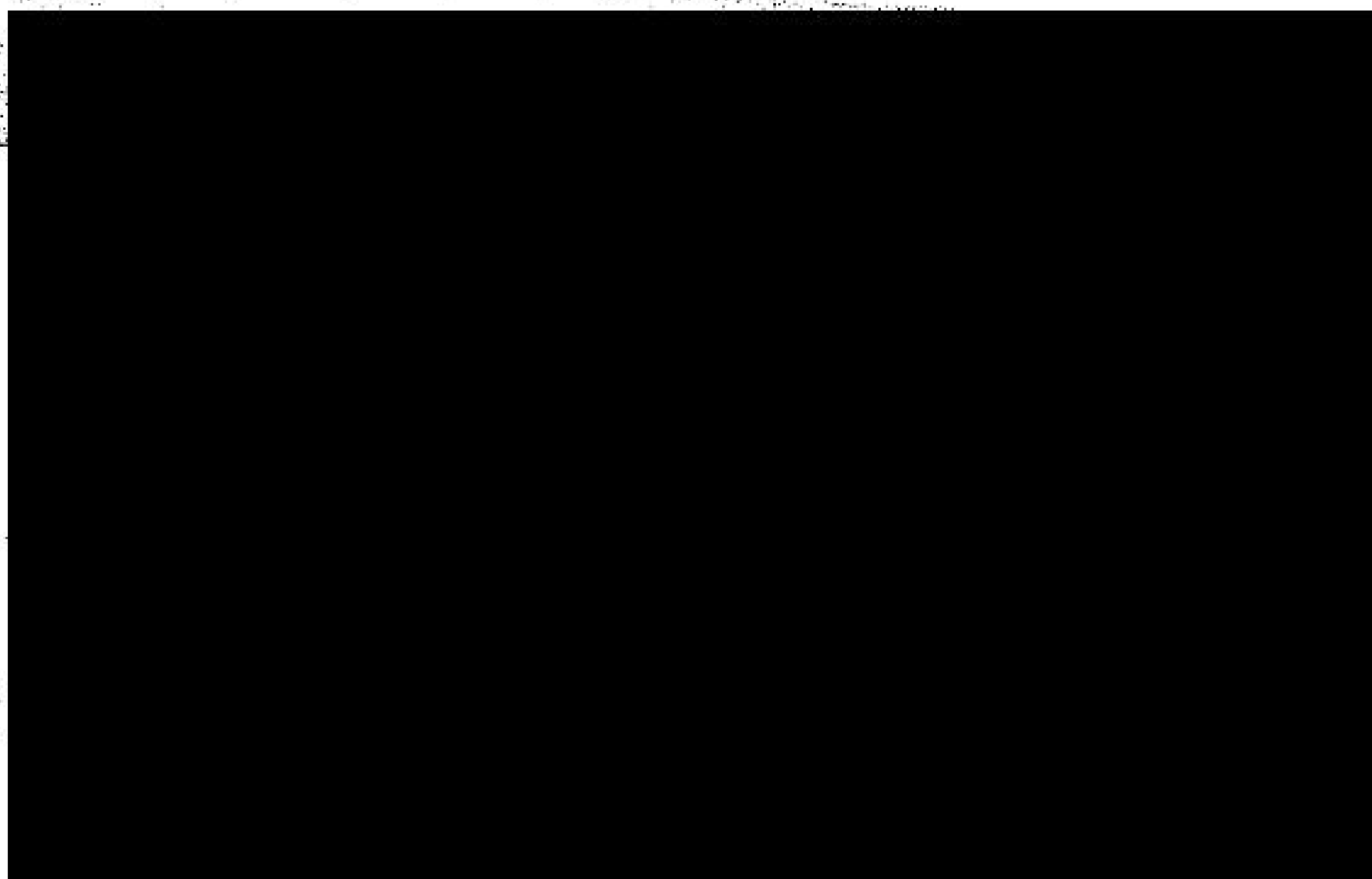

Report Nr. 61 for the week ending 7 Jan 48

This section regrets to announce the death of 14089340-Sjt Woozley J., Nazareth detachment commander, who was shot by an Arab at 1415 hrs on 5 Jan, whilst on duty and in Uniform in Stanton Street, Haifa.

Principal items of Interest

The past week has been one of sporadic firing, small incidents, and general unrest. The long-awaited Pan York and Crescent finally arrived and were directed to Famagusta in Cyprus (para 5(c)), and another small ship slipped the Naval blockade and beached itself near Haifa (para 5(b)). Haganah bands attacked Balad es Sheikh and the organisation has been training more openly than heretofore(all in para 5). Arab disturbances on an increased scale are to be expected.

Detailed Report

Military Security

1. Security of Information — Nothing to report.

2. Security of Access and Material

a) In view of the increase in loss of arms from military establishments, and even armouries, this Section has made wide spread security checks on camps of Airborne units throughout the area, with special attention to the security of arms. Recommendations were made locally to USOs.

b) During the past week it has been noticeable that Arabs have approached members of HM forces quite openly with requests for arms, which they need, they say, "for defence". In the past, such requests have only been made after continuous preliminary investigations by the Arabs. It has also been noticed that Jews and Jewesses are making similar requests. One Haganah leader told a member of this Section that he was willing to pay much higher priced than any Arab would pay, and added the somewhat naive rider to the effect that "At least you know that the arms will not be used against you this time if you let us have them." It will be remembered that until about June 1947 Jews had been obliged to obtain arms and ammunition from Arab middlemen; Arab-Jewish arms sales stopped about that time.

3. Security of Personal — Nothing to report.

4. Security of Operations and Training — Nothing to report.

5. Haganah

In our special report on the CRL massacre (to addressees 2,3, and 4 only -see last weeks report para 7) we forecast that the most likely form of any retaliatory action by the Jews would be an attack on the village of Balad es Sheikh, from which many of the Arab labourers at the CRL came. Early on the morning of 1 Jan 48, Haganah patrols, in fact, carried out an attack on Balad es Sheikh; While one group of about 15 Jews disguised in white Arab head-dresses gave covering fire from the hills overlooking the village, a second party, somewhat larger than the first, entered the outskirts and attacked several houses with grenades and sub-machine gun fire. 14 Arabs were killed and 11 seriously wounded. Although the inhabitants of Balad es Sheikh claimed to have killed and wounded some of the attackers, no bodies were handed over to the Police. This is somewhat strange, since confirmation of the Arab report was supplied in the Palestine Post when Major Levin(late of IJ1 ship "Unafraid") wrote an article in the memory of Haim Ben-Dor who was killed in the attack.

b) About mid-day on 1 Jan 48, a small Haganah charted vessel beached at Nahariya and started off-loading about 600 illegal Jewish immigrants. When military patrols reached the spot, there was still a large crowd on the beach, of whom, all but a few turned out to be local Jews. It was thought that many of the ship's passengers were still in the settlement, and a search of Nahariya was carried out. In all about 130 Jews without any proof of identity were rounded up and sent to the Jewish Agency's camp at Kiriat Shemuel; it has now been officially stated that they will be released and their number deducted from the next quota from Cyprus. It was not until after the search of Nahariya, that the Palestine Police force disclosed that 3 of their Constables had seen a convoy of about 8 lorries and 3 Egged buses leaving the town. The convoy was packed full of Jews. The ship has now broken up in the heavy seas which followed the beaching.

c) A detachment of this section went to Cyprus to report on the abrival of the Pan ships York and Crescent. aA preliminary report of disembarkation has been passed to addressees 1.2.3.11.12.14.16.17.18, and other addressees not on this report. A final report will be produced ba 299 FS Sec. The disembarkation was notable for the large number of Jews involved and the efficiency of the Haganah organisation. From documents found on board, it would seem that many of the passengers paid sums of money to the Red Cross Society of Rumania in return for a passage. About 1000 of the 15300 odd passengers were Russian speakers. A photograph of the Pan York is attached for all addressees.

d) Haganah acquaintances have admitted to members of the Section that the measures they have taken to defend isolated Jewish towns and settlements have not proved entirely satisfactory. They say,however,that the flaws have now been rectified, and that even if Arab activity increases, casualties will remain low. In the first month of Arab-Jewish conflichts since the Partition announcement,Haganah members say that 300 Jews have been killed,of whom only about 20% were "active service men",and that Haganah are prepared to accept such a monthly rate until the end of the Mandate. "1200 dead is not a great price to pay under the present handicap of British neutrality", said one.

e) Following the Nazareth bank robbery, a Military and Police roadblock established near Beisan, searched an Egged bus No 3372. On board was an unusually large amount of arms totalling 2 Sten guns, 4 Sten gun magazines, 3 pistols and 19 bombs and grenades. All the 6 Jewish passengers in the bus disclaimed any knowledge of the weapons, and eventually 5 were released by the Police. Eliahu Patt of Haifa could not explain how 2 sten, 2 sten magazines and a grenade had found their way into his personal baggage,and was therefore detained.

f) In addition to the Haganah supplement allotted locally to s settlements in Galilee for their own private defence, there is one Hagan battalion,fully trained,mobilised, and equipped in the Huleh area. This b atalion,which consists of some 7 to 8 hundred Jews,is split into 3 company groups and a light recco unit. The companies are in contact with each other by wireless. A second battalion, which is at present being formed in the Balfour Forest area, has already despatched a fully-trained company to Mishmar Haemek.

g) Considerable improvements have recently been made in and around Ahuzzat for the purpose of local defence of Haifa from the South. An infantry exercise of 2 Haganah companies was recently witnessed by a member of thos section in that area. The Jews were well disciplined and obeyed the hand signals given by their leaders. Inter-platoon and company communication was carried out by wireless on a wavelength of just under 46 metres.The sets used are believed to be locally made and crystal controlled receiver-transmitters of good design with ranges in excess of those required for normal infantry purposes. Just before the exercise began, a small car containing a woman and a Jewish Policeman drove up to where the member of this Section was sitting, and one of the occupants sais a few words in Hebrew. The car than drove on."We must go away quickly,darling", said the fat and unattractive Jewess with whom the member of this Section was passing the afternoon,"otherwise we shal go into trouble".This confirms yet once again a theory which we have always held in the past, namely,that the general public is,and always has been, warned of Jewish illegal and subversive activity beforehand.

h) A nightly Haganah broadcast in English now takes place at about 1945 hrs on the 45 metre wave-band. The transmitter which is built into a private car, is locally made and has a power output of about 400 watts The announcer speaks easily understandable English with a strong Jewish accent. "We could have chosen an Englishman to do the announcing" said one Haganah leader, "but I don't think it would have been so good psychologically."

i) A member of Haganah Intelligence states that new French weapons including machine-guns,are held by the Arabs in At Tira. These, je says, were brought in during a recent infiltration of Druzes from Syria. French "intrigue" in that country had been responsible for the original issue to the Arabs of French Arms, some of which had "got into the wrong hands".

6. IZL

IZL have now admitted that they were responsible for the bomb attack outside the CRL which led to the killigg of 41 Jews by the Arab employees. In consequence, many of the"dissident sympathizers" have withdrawn their support from the IZL, probably because they feel that the "Dissidents" may one day take some action which will adversely affect them personally.

The effect of the attack, however, has been to strengthen the Hag claim that all Jewish illegal military organizations should be une command of the Control Defence Committee. Haganah are reliably rep to have achieved some measure of success in so far as control of IZL Stern inthe Haifa area is concerned.

7. Stern Gang

Stern Gang have been surprisingly quiet in the area.during the past week there has been no murder attributable to them.

8. Arab Subersive Activity

a) At the beginning of the week under review, Arab defensive measures took on an mere open appearance, and road-block were more frequently erected in Haifa and the surrounding area. ~~Arab~~ Armed Arabs manning these road-blocks began to stop British military vehicles and personnel and demand proof of identity, on the grounds that Jews were disguising themselves in British uniforms. This led to a series of incidents. Ab Airborne Officer was shot and wounded in Khamra Square, another Airborne Officer was killed at a road-block near Acre, and Sjt. Woozley of this Section was fatally wounded at a road-block in the Arab quarter of Haifa. He was not out of bounds was in uniform and was being followed on his motor-cycle by a Police truck. Investigation shows that an Arab by the name of Ahmad Harkuk is probably the murderer, and that he is a member of the tribe led by Sheikh ~~Khatib~~ Nimr el Khatib. Haganah Intelligence is of the opinion that Shaikh Khatib is so to speak a "dissident" Sheikh and liable to be troublesome at all times. As a result of these two killings, a strong warning was issued by the GOC to the local Arab leaders who promised to put an end to the setting up of unauthorised barricades and to indiscriminate shooting. We are not yet in a position to say how much control the local Arab leaders have over the polulation, but it is fairly safe to predict that the increased number of arms now being held by the Arabs will almost certainly excite them to a certain number of attacks like those, directed partly again British troops, ~~es~~ especially where there is a question of seizing any further arms or ammunition.Arabs in the area have recently developed a rather high-handed and Jewish attitude towards the problem of ~~xxxxx~~ internal security and appear to have been trying on what the Jews did soon after the declaration of partition, by taking the law into their own hands. In the words of one well informed Jewess whom we know"I think the Arabs in Gallilee and possibly in Haifa will become ever so offensive in the next few days"

b) As far as Acre is concerned there may be some small excuse for both road-blocks and trigger-happiness.It will be remembered that some of the Arab inhabitants of Acre appeared to have fore-knowledge of the combined Stern-IZL engineered large-scale break from Acre prison. This has recently been explained by a well informed Jew who told us that Stern Gang hideouts and arms caches are frequently located within Arab villages on repayment. There used to be such a cache within a short distance of Acre prison and the Sephardic Jew is quite easily mistaken for an Arab. This infiltration greatly worries the remainder of the inhabitants of Acre who fear that the Jews may become aware of their plan for landing stores of ammunition, arms and explosives by small boats at Acre as "a defensive beach-head" against such settlements as Nahariya for example. These stores are already being accumulated in the town, at present by land routes and the Arab inhabitants of Acre are afraid of a combined fifth Column and frontal assault for the purpose of neutralizing the preparations. Acre is also being used at the moment as a transit camp for Arab "terrorists" from Syria who collect there their arms and ammunition which are brought in by other routes.

c) A significant development in Arab subversive preparations is the frequent appearance of armed gangs of 20 to 30 strong who descend in the manner of Corsican mountain bandits, upon Arab villages and demand, in the name of the Holy war, funds,food and accomodation.

Jews are still somewhat perversely and obstinately convinced that we are training Arabs to attack Jews! This, rather like their mistrust of our well meant efforts to co-operate and defend them from any genuine Arab attack,is probably a psychological transference of their own bad faith towards us.

9. Moral of troops Nothing to report.

10. General

a) On the last evening of the stay in Cyprus of Airborne troops wh had gone over to conduct the disembarkation of the Jews of the Pan ship there was a fight in Famagusta between Airborne soldiers and Cypriots. Cypriot thugs, thought to be members of The AKEL(Communist) Party laid an ambush outside the Chickita Cabaret by parking cars to block the road and piling up a reserve of stones to use as missiles. Shortly before midnight the greater part of the civilians suddenly left the cabaret and many of the professional "hostesses" left with them. A soldier who walked out for a few minutes was set upon by Cypriots and knifed in 2 places before he could run back into the Chickita and summon help. The Airborne soldiers about 15 in number, who had been amusing themselves inside immediately took action and ran outside, where they were met by a heavy and well organized barrage of stones. They realised at once that the whole attack had been staged from the very beginning and went into the ensuing battle, therefore, led by their own NCOs. Their reaction to the attack was spontaneous and, we believe, commendable. Heavenly outnumbered, they gave a good account of themselves: more than L1,000 worth of damage is being claimed by the cabaret owner. When the soldiers had re-established order and beaten off the attackers they were formed up and marched back to camp by an Airborne war ant officer.

b) A rather heavy mining hoax took place on the morning of 5 Jan when a woman, speaking in English, phoned up the offices of the IPC and Shell in Vine Street, Haifa, and informed the officials that the buildings were about to be blown up. The offices were evacuated and searched without result.

Civil Security

11. Relations between troops and Civilians

a) Apart from the incident mentioned in para 10(a) above relations between Airborne soldiers and Cypriots were good. It was noticeable, however, that the stay in Cyprus was too short for the soldiers to realize that they were no longer under the threat of abduction and hanging, or sniping, and they could nearly all be seen walking about in parties of 3 and 4.

b) Relations between troops and Jews continue to improve. Good feelin is being fostered on the Jewish side by open friendliness which is marred only by Jewish suspicion of our intentions and by the fact that the British soldier has not yet forgotten that only recently the Jewish population as a whole was conniving at, if not assisting the murder of his comrades.

c) Relations between troops and Arabs remain good in spite of the recent murders by Arabs of British soldiers. Even if the present indiscriminate attacks continue or grow more serious we think it may be some time before the soldiers forgets that for the past 2 years the safe road to Jerusalem from Haifa has been the Arab road.

12. Rumour and Humour

a) A rumour of unknown origin is circulating among Jewish civilians in Haifa that Haifa will be attacked by Arabs in some force from the North.

b) A rumour launched by Haganah and indirectly backed by a Haganah broadcast claimed that the recent spontaneous massacre at CRL(see para 7 of last weeks report) was a promeditated affair and that the "dissident" bombs which began it were but an attempt to stave off the attack. This rumour is believed among many sections of the Jewish public, who claims that on the morning in question and for the first time ever Jewish employees had pen-knives taken from them on entering to CRL perimeter in addition to the usual precautions i.e. matches and cigarette lighters.

c) It will be remembered that a recent Palestine Post front page headline stated "Woman found alive", Jews have been heard to suggest whilst passing the time of day in cafes in Haifa that perhaps even more remarkable an and similar items of news those days in Palestine would be "Suitcase fails to explode", or "Man found unarmed".

Stella Maris

15.1.1948 קרא והשמדן צבא(מ-ב)

10.00 (שמרא) 00004

G: Butterfield? Will the fleet require the Athlit Annex for withdrawal Purposes?

B: We shall require accommodation for about 1,000 men. I really haven't gone further into the matter of the Athlit Annex until I knew more details about the evacuation.

G: It's wired-in enclosure on muddy ground. There are hardly any buildings, just enough to house a unit of R.A.F. radar personnel.

B: Well, ixfit if it can't house 1,000 men; if there is no accommodation then we can't use it.

G: If tents are made available from the army, perhaps 1000 or 1500 men might be accommodated.

B: I don't know where to get tents from. The army probabley won't be able togive it.

G: The army leased the area for illeagal immigrants and the question now is whethere to return it to 4the original owners or not.

B: I'm going to the I.G. now. I want to discuss the matter with him. I'll call you lateron the matter.

G: The full name is the Athlit Clearance Camp Annex. There are only 4 huts. My number is 4211, extension 32.

12.40

G: Mr. Ford please. John? Peter Brent has a report from an R.A.F. pilot of an artillery observation plane that he was fired on be an Aviron aircraft which was dropping messages. The R.A.F. plane got its number. Brent is going to have the whole matter prosecuted.

F: It's quite incredible.

G: It does seem quite improbable. Could you check up on it and have the plane searched for firearms when it lands? The R.A.F. will probably say that they were thrown out of the window.

העתק לשילוח

פ״/בב

FR/24/47

FROM the French Consulate General, Jerusalem, (Sgd.: R. Neuville, Consul General,
TO the Chief Secretar:

Sir,

I have the honour to forward to you herewith the translation of an article published in the issue dated Dec. 14 of the Palestinian weekly "Sawt Ash-Sha'b".

I will not stress to you either the ignoble character of this article with regard to my country, nor the good wishes expressed in it for the German people which, if I remember alright, was not so long ago the enemy of Great Britain.

But I raise a strong protest with you against the fact that such articles should be allowed to appear, no doubt in the name of the freedom of the press, when the publication of purely objective and truthful information from the Agence France-Presse is sometimes prohibited by your censorship. Finally, I am taking the liberty of pointing out to you again that the spirit of the alliance concluded some months ago at Dunkirk hardly seems to be animating certain services controlled by the British Administration of Palestine.

Government ... to maintain a friendly ... towards your country in this and all other matters.

I am, Sir,
Your obedient servant,

(H.L.G. GURNEY)
CHIEF SECRETARY

The Consul General of France,
Jerusalem.

PR/24/47

January 1948

Sir,

I am directed to refer to your letter No. 231 of the 20th DEcember regarding an articke published in the Arabic weekly newspaper "Sawt Ash-Shaab" on the 14th December.

2. I am to assure you that this Govertment deeply deplores the character of, and the expressions used in the article in question, which was not submitted to censorship prior to being published. When this fact came to the notice of the Chief Censor he sent for the editor of the newspaper and delivered a reprimand, although it can be scarcely held that the article in question, however deplorable in other respects, is prejudicial to local security, the sole basis of the Press Censor is competence.

3. This newspaper has since been suspended by the Government for a period of one month.

4. I trust that these facts will suffice to convince you that this Government is concerned to maintain a friendly and correct attitude towards your country in this as in all other matters.

I am, Sir,
Your obdeient servant,

(H.L.G. GURNEY)
CHIEF SECREATRY

The Consul General of France,
Jerusalem.

POK

21.1.48

(סודי)

לטנא(מ-ע)
01103

הנדון: שיחה עם רובינסון-מנהל המועצה לפיקוח על פרי-הדר.

להלן קטעים משיחה עם רובינסון ביום 19.1.48:

היוזמה של משא ומתן בין יפו ותל-אביב לפני כחודש באה מרובינסון אישית. ד"ר הייכל קיבל את ההצעה ברצון טוב. בינתיים נשמטו ענייני הנהלת העיר מידי הייכל. הייכל נסע למצרים למען לברר עם המנהיג למי השלטון בעיר-אם לו-להייכל או לועדה הלאומית. במצרים קיבל הוראה כי השלטון הוא בידי הועדה הלאומית.

הייכל התפייס בסוף עם הועדה. כעת אין להייכל כל השפעה בהנהלת העיר. כיום -בימים האחרונים-השתנה מצב-הרוח ביפו לרעה באופן בולט מדי. השפל הכלכלי מחמיר מיום ליום.

רובינסון ביקר לפני יומיים בנמל יפו עם ביידס ועם עבדול רחים. השמירה על הנמל היא בידי ערביים לא יפואיים.

לא צריך לקנות כיום אדמות מערבים כי 10 אחוז מהקניה מוחרם לקופה הלאומית.

אין ליהודים שירות ידיעות ותעמולה טוב בקרב הערבים. הערבים, ההמונים הפשוטים, מאמינים עדיין, כי בכוחם לשנות את החלטת או"ם. למה היהודים אינם מפיצים בכל הדרכים כרוזים בין הערבים. למה אין שידור ראדיו בערבית אל הערבים?

פלגינגאן, מפקד המשטרה במחוז אמר לרובינסון בשיחה, כי לא יאסור יהודים שמתאמנים וכן מתאמנים בנשק.

האדמיניסטרציה הבריטית בארץ-ישראל מחוסרת כל דירקטיבות כיום.

מחסן מספר 7 בנמל חיפה-יפונה מהפרי וימסר כנראה לשלטונות הצבא לצרכי הפינוי. נתקבלה פקודה בצבא לתכנית פינוי מהירה יותר מכפי שתוכן לרגל החמרת המצב בארץ.

דב/ג.

25.1.48 (ק ו ל)

לשנא(ע)
91103

הנדון: ש י ח ו ת ב-24.1.48.

שעה 1700:

א. שוקרי סוכן "א-דיפאע" - ירושלים
ב. מערכת "א-דיפאע" - יפו

א. שלחתי לכם עם מכונית העתונים של "פלשטין" כמה הודעות וכל העתונים העבריים מיום חמישי ושישי. והנה כמה ידיעות נוספות:

1) הפושעים היהודים ירו ופצעו קל את סרלימן סעיד אי ביטאר, בשעה שעבר לתומו ליד בית-החולים האיטלקי לשעבר. המקרה אירע ביום שבת בבוקר. יותר מאוחר, ירו היהודים על מחמד עלי בשהלך ברחוב הנסיכה מרי ופגעו בראשו, הוא נלקח לבית-החולים הממשלתי במצב מסוכן.

2) הנזק שנגרם לתושבי הכפר ליפתא בתוצאה מפיצוץ 3 בתים שם, מגיע ל-30.000 לא"י. הבית הראשון שהוא בן שתי קומות ומכיל יותר מ-20 חדרים שייך לחג' עוסמן סיאם. שוויו 15.000 לא"י. הבית השני שייך למוסה איסמעיל סיאם, גם הוא בן שתי קומות, שוויו 10.000 לא"י. הבית השלישי שייך ל-סיאם עאבד, ערכו 5000 לא"י.

דברים כאלה יכולים לקרות אחרי הבטחת הממשלה על קיום הבטחון על ידה. בהודעת הועד הערבי העליון נאמר שהיהודים ישלמו מחיר יקר בעד מעשיהם.

3) אמיל גורי, חבר הועד הערבי העליון ביקר היום אצל האחים הצירים והשובתים שביתת רעב ומסר להם שהוא דרש מהמזכיר הכללי את שחרורם המידי או הבאתם למשפט מהיר. לאחר הבטחת בציגי השלטון שמשפטם יתברר בהקדם, הפסיקו את שביתתם והזהירו שהם יתחילו שוב בשביתה אם עד יום רביעי הבא לא תקויים ההבטחה. הרופא הממשלתי בדק אותם והמליץ על שחרורם מיד, הואיל והם חלשים ובריאותם רופפה, לפחות דרש הרופא שדינם יתברר בהקדם כדי למנוע מהם שביתת רעב נוספת.

4) לקונסוליה הסעודית הגיעו המאמרות בפיקודו של הקצין עבדאללה אבו ג'אזי, מחכים לבוא צבא לבנוני לקונסוליה הלבנונית עוד בתחילת השבוע הבא.

ב. אתה רוצה לשמוע דבר מעניין?
א. כן.
ב. מאודי העובד שלנו נפגע ברגלו מכדור שנפלט מאחד השומרים על המערכת, אנו לא מפרסמים זאת. למשטרה הוא הודיע שהוא נפגע מכדור תועה בלכתו ברחוב. הוא עכשו בבית-החולים דג'אני.

שעה 1745:

א. איסכנדרונה-סוכן "א/שעב" - יפו
ב. מערכת "א-דיפאע" - יפו

א. פוצץ בית ההרושה לסמירם
ב. מצויין, וכה עם הבית השני?
א. איני יודע.
ב. על ידי מי?
א. על ידי הצבא.

שעה 1825:

א. סוכן "א-דיפאע - לוד
ב. מערכת "א-דיפאע" - יפו

א. 1) אלמונים פרצו את החנות של "ספינגס" ברמלה וגנבו סחורה בשווי של 95 לא"י.

2) בסרבנד אל-עמאר הוקם סניף לועדה הלאומית של לוד. חסן ג'אבר נבחר למזכיר. יוסף חסין אל קובאני - סגן. הג' עבדול לטיף ברהומי - גזבר.

שעה 1925:

א. אבו-סאמי-עזה
ב. מערכת "א-דיפאע" - יפו .

א. בשעות המוקדמות היום ירו היהודים שהיו בתוך עמדה על קבוצת ערבים שהלכו להומם ליד קרית-חמטה. מיריות אלה נהרג חסן חסין חלדק, בן 35, ונפצע קל איסמעין מחמד אינסורי בן 30. כעבור זמן קצר, הגיעו תלוחמים הערבים לעזרת הנתקפים ופתחו באש חזקה על היהודים והשתיקום. חושבים שנגרמו להם אבדות.

עכשו אספר לך את הענין כמו שהיה: הערבים שנורו ונפגעו, נכנסו לשדות של היהודים כדי לגנוב תפוחי-אדמה, היהודים הרגישו בהם ולאחר שהם סירבו לצאת מהשדות פתחו עליהם באש ופגעו בהם, כל קרב לא היה, אתה כמובן תפרסם כפי שספרתי בהתחלה.

ב. בודאי.

שעה 1955:

א. סוכן "א-דיפאע" - ירושלים
ב. מערכת "א-דיפאע" - יפו

א. מודעה: דרושים צעירים ערבים העולמים בשפה העברית. את בקשותיהם ישלחו לת.ד. 906 ירושלים בצרוף פרטים על ידיעותיהם בעברית ובכתבתם. המשכורת החדשית היא מ-30 לא"י ומעלה. יש לשלוח את הבקשות לא יאוחר מסוף חודש זה. (בינינו לבין עצמנו, הצעירים האלה דרושים לועד הערבי העליון

שעה 2040:

א. עבדול רחמן אבו-באדר-מלון "קונטיננטל" יפו.

ב. טלפוניסט בדאר יפו.

א. יש לי ידיעות חשובות להעביר למחלקה הערבית בתחנת השידור בירושלים, לפני קריאת החדשות בשעה 2100 כדי שיספיקו למסרן. אבקשך לקשר אותי.

ב. בסדר, מיד תקבל.

שעה 2050:

א. עבדול רחמן-מלון "קונטיננטל" -יפו
ב. תחנת השידור -ירושלים, חישאם (נשאשיבי?)

א.1) המפקדה הראשית של כוחות השחרור הערבים קבעה את מקומה בהרי שכם. המפקדה מצויידת במכשירי שידור שדרכם תקבל הוראות מדמשק. כן הגיעו למפקדה תותחים קלים ואנטי-אוירייים, טנקים קלים ומכוניות משוריינות. המפקדה והצבא הערבי לרשותה עומדים במצב-הכן ומחכים לקבל פקודה להתקיף.

2) בהתאם למה שכתוב בעתונים העבריים, הזהיר קצין בריטי גבוה את היהודים בנקודות הצפוניות של הארץ שהצבא לא יחוש לעזרת הנקודות המרוחקות במקרה של התקפה ערבית. בקשר ל"יחיעם" נאמר, אמר הקצין שהערבים יכבשו סוף סוף את הנקודה, כן יעץ הקצין לאנשי ההגנה שבראי לתם לעזוב את הנקודה, כי אין ביכולתם לעמוד בפני הכוחות הערביים.

3) ליפו שעד עכשיו סבלה מההתנצלויות היום יומיות של היהודים, הגיעו ארבעה קצינים צבא יוגוסלאביים מוסלמים שהצטיינו במערכה הגדולה בארצם. הם עברו עם מאות אחיהם למצרים. ארבעת הקצינים התנדבו להגן על יפו מפני המתקיפים היהודים. כמו כן הגיעו ליפו כמה עשרות מתנדבים עיראקיים עם נשקם על מנת להגן על העיר.

שעה 2100:

א. טלפוניסט דאר יפו
ב. עבדול רחמן-מלון "קונטיננטל"

א. כמה עיראקיים הגיעו?

ב. לך אני יכול לספר את האמת. הגיעו לעת עתה רק עשרים איש. אבל אנו מחכים לעוד.

√.

19.25 **א: ג'ריס — ב: ? בית דיר (לא של מ'אלדי)**

א: מה שלומכם? מה בענין ההוא?
ב: כן, זה בסדר. בא אלי ראש מגזר הנזירות ואמר לי שבגלל אי הבנה ביניהם. הנני מוסר לכם את הקומה התחתונה של הבנין, ועשו בו כרצונכם. אני אהיה שם מחר ואראה מה לעשות מבלי להפריע לכם.
א: אני מודה לך. איפה חושב שזה יפריע לבנות הלומדות?
ב: איני חושב, הם למעלה ולא ירדו לקומה התחתונה, כי להם אגף וכניסה מיוחדת. מתי תבוא אלי?
א: מחר אתקשר אודיע לך מתי אוכל לבוא.

19.55 **א: ג'ריס ח'ליף — ב: עיסא בנדק (?)**

א: אברהים יבוא?
ב: אנו מחכים לו. שמענו כי הוא הולך למצרים. ברגע זה אני יוצא לסיור. התהיה בבית-לחם?
א: כן, אהיה.
ב: הוא שלח אנשים לומר, שהוא הולך לעקבה.

20.00 **א: המופתי — ב: אמיל**

א: בקשת אותי?
ב: כן. מה שלומכם?
א: טוב.
ב: השייך חסן דורש בשלומכם. יש קשיים רבים עם הועדות הלאומיות, בפרט אחרי הצהרת ג'מאל. מחר נשתדל לסיים את הענין. נמצא כאן אבו מאיק משכם. הוא אומר, כי המצב בסוריה אינו טוב. הוא היה שם. החבורה רוצה לבוא הנה. גם הוא (אבו מאיק) בדעה כי הם צריכים לבוא מיד מסוריה לשכם ולטול-כרם ורוצי שמסלם (?) מסוריה יהיה קשור עם אבו מוסא. יגיעו 600 בדווים ו- 120 ארץ-ישראליים. הסורים מסרבים למסור נשק לארץ-ישראליים. הם טוענים כי הם בעצמם (הסורים) רוצים את הנשק. יש בזה קושי. בדוי (שמן או הכוונה לבדווים?) יבוא (יבואו?) בסוף החדש הזה. זהו המצב. האחים שבאו, אומרים כי הם מוכנים. הבאמר להם, כי יצאו נגד המושבות בצפון? קשה הענין עם בדוי (עם הבדווים?) אבו חסן מסכים אתך, גם הוא סבור כי אבו מוסא צריך לצאת. הם גם מאיצים. ג'ריס ח'ליף היה בסוריה ושמע את אותו הדבר מפי אבו חסן. זהו המצב. גם אני מסכים לדעת החברים האלה, כי יש לגנות אל הצפון.
א: אמור להם, כי אני אתקשר אתם. ראשונה, יש לבוא לידי הסכם, אל יהיו חלוקי דעות. שנית, סדרו את ירושלים. וסדרו את שייך ג'ראח, זה חשוב לי מאוד.
ב: סדרנו את שייך ג'ראח.
א: עשו זאת היטב. גם את קטמון סדרו.
ב: שניהם מסודרים.
א: אני שומע כי אין שם איש.
ב: אני וג'ריס הלכנו לשם היום וראינו את הכל. לשייך ג'ראח שלחנו שנים עשר ולקטמון שלחנו עשרים ואם יחסר נשלח יותר.
א: שלחו עודן? סדרו את הועדות הלאומיות. דברת עם מאיק?
ב: כן, הם מודאגים. שלח לנו מחר, אם אפשר, ציוד בשביל שכם.
א: טוב. דבר אתי הדייר אתמול. הוא אמר לי, כי הוא צריך לדבר עם הבאשא
ב: הייתי עם הבאשא. הדייר נסע.
א: למה נסע לעמאן?
ב: אמר, כי נסע בשביל לראות את המצב.
א: ומה הסיבה האמתית?
ב: זה ענין עוני ומבורתו, אני אכתוב לך מכתב בענין זה.
א: והבאשא?
ב: רצה לדבר אתך אבל ירד לפני כן, הוא רוצה לדבר אתכם מחר. אנא, צלצלו לו לבנק, מס' 2693. עכשיו ענין הכסף. היה כאן שייך מראת(? הוא הביא שלושה אלפים והשאיר רק חמש מאות. שלח (את היתר?) ליפו. אנו זקוקים לכסף גם אבו מוסא צריך כסף, אנו במצוקה. אולי תבגלו לשלוח מחר? אבו מוסא צריך מיד. מחכה מחר לכסף?

(ר' המשך השיחה) ./.

(21.1.48)

(המשך השיחה)

א: אולי יסע לג'נין?
ב: המצב טוב בכל מקום.
א: ואיך הצידון?
ב: טוב. דאר ג'ראר, דאר עבדאללה (הזכיר עוד שם שלא תאשמיר), לא שלחו להם כלום. התתקשרתם עם הצפון?
א: כן. אולי יסע לשם חודי'ר (אל-חוסייני). דבר אתו כל יום.
ב: אעשה זאת.
א: אל השכח, כל יום.

פ'/בג

23.1.48

יבנה מפי גפן:

1600 איש של קאוקג'י נמצאים במשולש. מדיהם: בגד-קרב ירוק וכובע פלדה אפריקאי. בציוד: 8 מרגמות שלשה אינץ', מכונות כבדות, מקלעים ורובים. להם מחסני אוכל שמורים בכפרים טובאס, צנור, כפר אלד(?).

הם יופעלו רק עם בוא פאוזי. כנראה, שעד צאת הבריטים יועסקו בהתקפות קלות בגבול המדינה היהודית: בין כפר-סבא לחדרה.

אצל ערבי הרוג ביחיעם נמצא כסף לבנוני ובגדים שנקנו בלבנון.

האחראי לאזור חיפה: מוחמד עבד-אל כרים.

יבנה מפי עדה:

הזרים שהגיעו לטובאס יגרעו צפונה.

22.1.48

שבא(ע)
41104(יאיר)

הנידון: חלול מסגד בזכרון משה
על ידי יהודים

להלן מברק מהמזכירות ללונדון בענין הנ"ל.

From the High Commission for Palestine
To: the Secretary of State for the Colonies.

Date 20th January 1948.
No. 24. Saving. SECRET

Repeated to UKDEL, New York, No 52 Saving, Secret.

On the 22nd December, 1947, the precincts of a mosque situated in the Jewish Zichron Mosheh Quarter of Jerusalem and containing the grave of Nebi Okashah was entered by unknown persons believed to be Jews. They entered a room used for prayers and the crypt containing the Prophets' tomb, damaged the latter with a pick-axe or similar tool and tore up many copies of the Qoran. In the garden the tombstone of an Arab was torn from its position and damaged.

2. The Mosque has not been used for religious purposes since November, 1947, owing prevailing disturbances and the incident was not at first brought to the notice of the Police.

3. The Mosque was the target of similar Jewish attacks in the 1936-39 disturbances.

(Mr. Sheringham)

./ב

מבא(ע)
02104(מוכירה 4-אזור 3)

21.1.48

הנדון: המסגד ברחוב שטראוס

השייך תופיק כתב מכתב לנציב העליון בו התלונן כי היהודים פגעו במסגד הנ"ל. המשטרה שבאה למסגד קבעה כי נשדדו דברים מהמסגד.

העתק לקמו"ד

ס/ד

שנא(מ)
81104 (רמסים/אורי)

20.1.48

הנידון: <u>מחנות בנגב</u>

לפי הידיעות האחרונות שנתקבלו ממשרד השכירות הצבאי בירושלים אין כל סימן לפנוי מחנות הצבא האנגלי ליד עקבה.

כמו כן אין התקדמות בפנוי מחנה עסלוג' אם כי הוחלט באופן ארעי על פינויו, כבר בחודש אפריל 1947.

העתק לשלום

פ/ד

תנא (ע) (השעך) 25.1.48 אלסף

31237

המצב בעזה.

המסחר בעיר שותק כמעט לגמרי, פרט לשוק, למצרכי אכל אשר המחירים בו האמירו מאד.

יש מחסור חמור בקמח ובחטים. מחיר החטה עלה ל-350 מא"י הרוטל וקשה להשיגו. מסחר האריג שותק לגמרי בגלל חסר קונים. הארכן הגדול ביותר בסוג זה: הכפרי והבדואי הפסיק את הקניה. גם התנועה העירה מהכפר צומצמה מאד עקב מצב הבטחון. העבודה בפרדסים סובלת בגלל מחסור בצרכי אריזה וקשיי הובלה.

החדש לא חולק עדיין קמח סטנדרד ע"י הממשלה, בגלל חוסר חטה במחסני הממשלה והתמרמרות בעיר הולכת וגדלה. משלחות התיצבו בפני השלטונות ותבעו הבאת הקמח. ישנה התמרמרות על העיריה ועל הועדה הלאומית שאינן דואגות להספקה בשביל העיר. לעומת זאת מצויים בשוק במדה מספקת ירקות, ביצים ודגים. המסחר הפורח ביותר הוא של נשק. במדה שהכפריים באים העירה הם מחפשים לקנות נשק. אנשים רבים נוסעים לגבול מצרים להביא את הנשק למטרות מסחריות.

הממשלה נתנה 100 רובים לעיריה בשביל 100 נוטרים שמקבלים את משכרתם מקופת העיריה. נוסף לזה הובאו 100 רובים ע"י מוחמד אבו רמדאן מגבול מצרים והוצעו למכירה לכל דורש במחיר של 50 לא"י הרובה ובתנאי שהרובה ישאר להגנת העיר. הרובים במצב לא טוב. פעולה זו היא אחת מפעולותיה של הועדה הלאומית שחבריה העקריים הם: אחמד חיאל, חג' מוסה סוראני, מחמד אבו רמדאן, ומוחמד אבו שעבאן. הועדה הטילה מס חד פעמי על תושבים ובעלי הרכוש בעיר. המינימום 5 לא"י לראש משפחה. כסף זה מיועד לצרכי הגנה על העיר.

ארגון הנוער שבראשו עומד מוניר אל רייס עוסק בעיקר בהגנה. עשרות אנשים עסוקים בשמירה ביום ובלילה. הארגון של כוחות ההגנה וההתקפה ירוד מאד. גם בזמן של "מזעא" הקרבוביה גדולה והכל נעשה בבהלה גדולה. במקרה הקרב שע"י דיר אל בלאח בזמן שהותקפה שיירה יהודית, היציאה היתה באחור רב, למרות שהידיעה הגיעה בטלפון מהר מאד. לבסוף אחדים מהאוטומובילים סטו מהדרך במקום להגיע למקום הנכון, ונמנעו להכנס בקרב. אחרי שחזרו עם 4 הרוגים וכ-10 פצועים מהקרב, היה דכאון בעיר רב והפחד גבר.

ראש העיריה רושדי ביי אל שווא יצא לפני כ-10 ימים מצרימה ולא ידוע מתי יחזור. רושדי קבל מכתבי איום על שהוא לא די פעיל ובולם את פעילות הועדה הלאומית. בכלל משפחת שווא אינה מגלה פעילות רבה, פרט לצעירים אחדים. סעדי שווא נמצא עדיין בבירות עם משפחתו. חג' עאדל אשווא חולה.

בדואים:

את החלק האקטיבי בין שבטי הבדואים מהוים השייכים חג' פריח מסודר, עלי אבו מדין, חסן אל פרנג'י, חסן אבו ג'בר, ועבדאללה אבו סיתה.

רוב השייכים קבלו מכתבים מ"ההגנה" שהוכנם דומה לכרוז ההגנה שקורא לשלום וליחסי שכנים. המכתבים עשו רשם טוב על החלק המתון של השייכים, כמו שייך אחמד אסופי, אברהים סאנע ואחרים שבדרך כלל אינם נלהבים להפרת השקט באזורם.

5 הראשונים שהם החלק הצעיר בין השייכים וגם בעלי השפעה בין הבדואים וגם פעילים בתנועה הלאומית ובעלי קשרים עם הועד הערבי עוסקים בזיון וקשרים עם אלמנטים פורעים באזור. אם כי הם עצמם אינם מוכנים ללכת לע"ע לפעולה.

חג' פריח שולח את אחיו יוסף מסודר ביחד עם מוסטפה אבו מדון ועבד רבו אל פרנג'י. כל אחד מארגן את אנשיו, מזיין אותם ומכינם לפעולות.

את ההתקפה על השיירות בדרך חאן-יונס בצעו ערביי נוסיראת בראשם של יוסף מסודר ומוסטפה אבו מדין. לעזרתם באו אנשי חאן-יונס, עזה ודיר אל בלאח. גם את משוד הרכבת זוקפים על חשבונם.

עבדאללה אבו סיתה היה במצרים, הביא 80 רובים וחזר שנית למצרים. ובפי שמוסרים מונה ע"י עבדל קדר אלחוסייני למפקד הקטע המערבי של הנגב. את החלק המזרחי עם באר שבע העיד מארגנים חג' סלמה אבן סעיד.

בבאר שבע מרוכזים הרבה שודדים אשר מחכים לכל פעולה. בעיר המצב די טוב, לא חסרים שם מצרכי אכל, וגם החטה מצויה.

הבדואים דואגים למלאי מזון (בעיקר גרעינים) אבל המחר מפני נקמת היהודים גדול.

עבדל קדר אלחוסייני שמונה כמפקד אזור ירושלים והנגב, בקר לפני כחדש ימים בעזה, התארח אצל חג' מוסה אסדראני. הבקור היה סודי. נודע על כך רק כשעזב את העיר. עבדאללה אבו סיתה נפגש אתו בירושלים.

את האי שקט בכפרי ברייר - כוכבה יש לזקוף על חשבון כמה אלמנטים פורעים בברייר. הכפר ידוע ברבלי השודדים והגנבים שבו, רשיד אבו זחילה עודד חלק צעירים שמכם וגרר אותם לפעולה.

להתקפה הנ"ל בכוכבה הוזמנו גם אנשים מאזור פלוג'ה שבאו באוטומובילים. מפלוג'ה נשלחו ע"י יוסף עבדל פתאח. כן השתתפו בהתקפה הנ"ל מספר אנשים מערב וחידם (ע"י עיראק אל מנשיה) וממספר אנשים מקרטיה.

כוכבה מהורסת על המעשה וחיה בפחד מתמיד. משך שבוע ימים אחרי ההתקפה היו בכפר אנשים שנשלחו לעזרת הכפר. כן גם בברייר. הפעולה של היהודים בברייר שנהרגו בה כמה ערבים ו-6-7 נפצעו וכן פצוץ הבאר, השפיעו לטובה. חלק גדול בכפר עם המוכתאר יוסף (?) מנהלים תעמולה לשקט. לעומתם הצעירים הפעילים והמוכתאר סולימן (שבן אחיו נהרג) קוראים לנקמה, אבל יש אצלם עדיין מחסור בנשק.

בפלוג'ה החריף הריב הישן בין ראש המועצה השייך מוחמד עואד ומשפחתו לבין יוסף עבדל פתאח, המוכתאר עבדל קדר ומשפחתם. האחרונים נוטים לאוהדים של משפחת א שווא, בעזה, יריבם מוחמד עואד חסיד החוסיינים, לע"ע הרוב נוטה לפעולות שמזיקות ליריב. מכאן יש להסיק שיתכן שהשקט בסביבת פלוג'ה יופר.

לטבא
00001

/מ.
(אסף)

25.1.48

סודי.

הנדון: הדו"ח השבועי של פ.ס.ס. 317
בענינים יהודים.

מצ"ב הדו"ח השבועי הנ"ל לשבוע המסתיים ביום 20.1.48.

הדו"ח נשלח ל —ס.אי.או.

ר/את.

Jewish Affairs 20 Jan 48

Negotiations between Haganah and IZL

1. The negotiations between the Haganah and IZL are taking longer than was anticipated and although both sides show willingness to reach an agreement, there still remain some obstacles, especially because of the opposition of some parties which are represented in both the Vaad Leumi Executive and the Executive Council of the Histraduth. (These parties are the Hashomer Hatzair, the Ahduth Haavoda and the Aliyah Hadasha, which are opposed to negotiations with the dissidents in general, and especially to an agreement on the lines of the present negotiations).

2. The conditions for agreement brought forward by the negotiators on behalf of the Haganah are:- 1. The IZL must agree to disband itself as soon as the Jewish State is established;
2. The IZL is to stop all attacks on the British Forces or on any other Englishman;
3. The IZL mus cease to extort funds from Jews; and
4. Cessation of IZL activity abroad and discandment of its organisation outside Palestine.

There still are considerable differences with regard to one or two of the above conditions. On the other hand, there is agreement between both sides on military questions. Both sides agree to establish a common staff for the coordination of activities. They also agree that there will be no operations by IZL on its own initiative, but that in cases when operations are decided upom, the IZL will act as a self-contained unit. Re the line of general military strategy and policy vs. the Arabs there is mutual understanding between the 2 groups.

3. It must be noted, hewever, that while the negotiations are proceeding, some members of the Vaad Leumi Executive, belonging to the Hashomer Hatzair and the Aliyah Hadasha, have publicly voiced their opposition (as mentioned above) and the demand has been brought forward that if an agreement should be achieved it should immediately be submitted to the Vaad Leumi for renewed consideration. The Haganah negotiators are opposed to this demand and the final decision is expected to fall in the course of this week.

4. In the meantime, the negotiations were again temporarily interrupted as a result of the Haifa kidnappings, but it is understood, that they have since been resumed.

Negotiations between Haganah and Stern

5. While negotiations with the IZL are expected by Haganah leaders to result in a temporary agreement and can be considered as having advanced somehow, the negotiations with the Stern Gang have failed. The main stumbling block was the Haganah demand that Stern cease attakking the British. It should be noted, however, that Stern members were ordered by their commanders to register for National Service and it appears that the "outfit" will dissolve itself in the near future. Precautions have been taken at all the registration offices to ensure that Stern members who come to register would not be accepted for full time service (red card) but would be accepted for part-time duty or to the auxiliary services only.

The murder of Yedidia Segal

6. The following is reported to be the true story of the kidnapping of Yedidia Segall and the finding of his dead body near Tira village:

On Monday, 12 Jan, early in the morning, Haganah men in Haifa "Detained" a member of the IZL under circumstances which gave rise to reasonable suspicion that the IZL was about to carry out a terrorist act similar to CRL provocation. The detained man was questioned and later released. Before he was released, however, the IZL carried out a "counter-kidnapping" and detained a member of the Haganah. Haganah men went out to trace their comrade and in the course of their investigations they came upon a suspicion arousing shed. They gained entry into the shed where they found Yedidia Segall. He admitted that a bound and gagged man had been brought to the shed some time before and had meanwhile been transported elsewhere. Segal was detained by the Haganah men for questioning and was kept in a house on Mt. Carmel. At 0500 hrs the next morning, Segal asked permission from his captors to leave the toom in order to relieve himself. He was allowed to do so, and once outside he took advantage of the dense fog and escaped. That was the last that was seen of him.

At 2100 hrs the same day the Mukhtar of Tira village contacted a known personality of the Jewish community of Haifa and told him the villagers had come across a Jewish young man on the lands of the village that morning whose behaviour appeared to them very suspicious. They detained and questioned him. The Jew claimed that he had no bad intentions against the inhabitants of the village but was forced to cross the village lands in order to reach the main highway. The villagers did not believe his story, beat him up and then shot him. The civic leader who received the message from the Mukhtar immediately contacted the Jewish institutions and reported it. When the body was found and brought to the Hospital in Haifa it was identified as that of Yedidia Segal.

The IZL has announced that it was unable to accept the explanations of the Haganah, and said that they were convinced that Segal had been tortured to death or had been shot by his abductors under as yet unclear circumstances. The IZL has warned the Haganah that "it would not pass in silence in this incident".

General

7. At a meeting in Tel-Aviv on 16 Jan, the spokesman of several Jewish parties stated their views on what should be the orientation of the new Jewish state. Z.Kroy, of the Mapai, said that as the UNO dicision was passed only thanks to the cooperation between the USA and the Sovjet Union, the Jewish State should orientate itself towards both the USA and the Sovjet Union. The first and foremost orientation, however, should be on "ourselves", on the effective organisation of our own forces. J.Idelson of the Ahduth Haavoda and U. Cohen of the General Zionist Workers also stated that the Jewish State could not orientate itself toward either the USA or the Sovjet Union but should steer a middle course. Dr.Lubotzki of the Tnuat Haam (which a number of Stern leaders are reported to have joined some time ago) came out for a clearly pro-Russian orientation, as did S.Mikunis, the general secretary of the Comunist party of Eretz Israel.

8. Jewish sources in Haifa explain the withdrawal of the Trans Jordan Frontier Force from Northern Palestine with the fact that a number of reports have been received here indicating that the regular Syrian Army is preparing several direct operations against the frontiers at Northern Galilee.

9. Dr.Mosheh Sneh, the exponent of pro-Russian orientation, is expected to address the joint session of the Hashomer Hatzair abd Ahduth Haavoda party conferences which will meet in Tel-aviv on 22/24 Jan. The joint conference will also ratify the fusion of the 2 parties into the United Socialist Party. Judging from the last public appearances of Dr-Sneh, Jewish circles do not expect him to touch any controversial issues during his address, but will come forward with the following demands: that the Haganah be legalised immediately, that the arrival of an international force in Palestine be expedited, and that a port for increased Jewish immigration be handed over to the Jews at once. Should Dr. Sneh be elected to the Executive Council of the new party, then he would deliver a second address in which he would expound his views on a number of controversial issues.

10. The Kofer Hayishuv surtax is now also being levied from the following: a) a special Import tax is levied from all imported goods; b)Margarine and Cheese; c)every policy of insurance issued in Palestine bears the special stamp certifying that the "insurance tax" has been paid; d)every cheque payable on a local bank is taxed and bears a special stamp.

11. A special fund is being raised among Jews in Haifa to provide the means for the purchase of 2 Airplanes which are to be equipped as aerial ambulances. The aerial ambulances will operate under the general direction of the Red Shield Organisation.

12. An interesting explanation why th 2 Pan ships, York and Crescent, did not take the illegal immigrants on board at Constanta but made them cross the Bulgarian border and took them on only at Burgas, is given in the Paris edition of the New York Heral Tribune. The paper quotes a spokesman of the Haganah to the effect, that this was only the usual tactic employed by the Haganah in Europe when loading one ship or another with illegals. In the case of the Pan ships, however, there was yet another reason for loading the immigrants in Burgas. Although the Rumanian authorities made no difficulties, there were a number of British-instigated provocations and also a case when Britons, disguised as members of the "Organisation of Friends of the Arab Fighters" tried to blow up one of the ships in the port of Venice some months ago.

At 2100 hrs the same day the Mukhtar of Tira village contacted a known personality of the Jewish community of Haifa and told him that the villagers had come across a Jewish young man on the lands of the village that morning whose behaviour appeared to them very suspicious. They detained and questioned him. The Jew claimed that he had no bad intentions against the inhabitants of the village but was forced to cross the village lands in order to reach the main highway. The villagers did not believe his story, best him up and then shot him. The civic leader who received the message from the Mukhtar immediately contacted the Jewish institutions and reported it. When the body was found and brought to the Hospital in Haifa it was identified as that of Yedidia Segal.

The IZL has announced that it was unable to accept the explanations of the Haganah, and said that they were convinced that Segal had been tortured to death or had been shot by his abductors under as yet unclear circumstances. The IZL has warned the Haganah that "it would not pass in silence in this incident".

General

7. At a meeting in Tel-Aviv on 16 Jan, the spokesman of several Jewish parties stated their views on what should be the orientation of the new Jewish state. Z.Kroy, of the Mapai, said that as the UNO dicision was passed only thanks to the cooperation between the USA and the Sovjet Union, the Jewish State should orientate itself towards both the USA and the Sovjet Union. The first and foremost orientation, however, should be on "ourselves", on the effective organisation of our own forces. J.Idelson of the Ahduth Haavoda and U. Cohen of the General Zionist Workers also stated that the Jewish State could not orientate itself toward either the USA or the Sovjet Union but should steer a middle course. Dr.Lubotzki of the Tnuat Haam (which a number of Stern leaders are reported to have joined some time ago) came out for a clearly pro-Russian orientation, as did S.Mikunis, the general secretary of the Comunist party of Eretz Israel.

8. Jewish sources in Haifa explain the withdrawal of the Trans Jordan Frontier Force from Northern Palestine with the fact that a number of reports have been received here indicating that the regular Syrian Army is preparing several direct operations against the frontiers at Northern Galilee.

9. Dr.Mosheh Sneh, the exponent of pro-Russian orientation, is expected to address the joint session of the Hashomer Hatzair abd Ahduth Haavoda party conferences which will meet in Tel-Aviv on 22/24 Jan. The joint conference will also ratify the fusion of the 2 parties into the United Socialist Party. Judging from the last public appearances of Dr Sneh, Jewish circles do not expect him to touch any controversial issues during his address, but will come forward with the following demands: that the Haganah be legalised immediately, that the arrival of an international force in Palestine be expedited, and that a port for increased Jewish immigration be handed over to the Jews at once. Should Dr. Sneh be elected to the Executive Council of the new party, then he would deliver a second address in which he would expound his views on a number of controversial issues.

10. The Kofer Hayishuv surtax is now also being levied from the following: a) a special Import tax is levied from all imported goods; b) Margarine and Cheese; c) every policy of insurance issued in Palestine bears the special stamp certifying that the "insurance tax" has been paid; d) every cheque payable on a local bank is taxed and bears a special stamp.

11. A special fund is being raised among Jews in Haifa to provide the means for the purchase of 2 Airplanes which are to be equipped as aerial ambulances. The aerial ambulances will operate under the general direction of the Red Shield Organisation.

12. An interesting explanation why th 2 Pan ships, York and Crescent, did not take the illegal immigrants on board at Constanta but made them cross the Bulgarian border and took them on only at Burgas, is given in the Paris edition of the New York Heral Tribune. The paper quotes a spokesman of the Haganah to the effect, that this was only the usual tactic employed by the Haganah in Europe when loading one ship or another with illegals. In the case of the Pan ships, however, there was yet another reason for loading the immigrants in Burgas. Although the Rumanian authorities made no difficulties, there were a number of British-instigated provocations and also a case when Britons, disguised as members of the "Organisation of Friends of the Arab Fighters" tried to blow up one of the ships in the port of Venice some months ago.

13. Rumours current in Haifa report that whereas the High Comm Gen Sir Allan Cunningham represents the opinion of the Colonial Of and especially of the Colonial Secretary, Mr. Creech-Jones, and demand less pro-Arab policy to be pursued by the Government, several high-rank ing members of the Administration are clearly influenced by the stand Mr. Bevin and of the Foreign Office in matters of Palestinian policy. This group demands that the Arabs should by no means be antagonised by any actions of the Government. Local Jews emphasise, that this was a grave mistake of the British Government, as most of the British trade with Palestine is done with the Jews and Britain would suffer a considerable loss in trade once the Jewish State was established if it continued its present policy of "malevolant Neutrality" towards the Jews.

14. Under the threat that their lives would be in danger if they would not support the "Rescue Movement for Arab Palestine", the Jewish community of Beyrut was forced to contribute L 22,000 out of the total of L40,000 collected in Beyrut to finance the Arab fight in Palestine.

15. Eliezer Liebenstein, of the "activist" fraction of the Mapai stated in Tel Aviv last week that the Jews should immediately stop all negotiations and contacts with the British administration and with the Central Government in London. The only way to stop the "hostile British Neutrality" was to lodge a sharp protest with the international institutions.

16 Reports from London which were received in Palestine last week state that in spite of the strong anti-Zionist feelings current in Britain an appreciable number of Englishmen have offered their services to the Jewish institutions. Among them are a number of high ranking officers up to the rank of Brigadier.

17. Jewish Circles in Haifa regard the recently concluded Anglo-Iraqi treaty as a British diplomatic victory, which will greatly strengthen the British positions in the Middle East. The same sources state, however, that the it is unlikely that the Iraqi Government would have allowed the British to maintain their bases without adequate compensation. They also point out, in this respect, that one of the chief negotiators on the Iraqi side was Gen Nuri Pasha es Said, a renown supporter of the Hashemite Dynasty and well-known for his opposition to the Husseinis. It might well be, therefore, that the British Government has given the Iraqis some promises with regard to the future of the Arab parts of Palestine. It is also interesting to note in this connection that the preparations for the constitution of the AHE as the Provisional Government of All Palestine have been somewhat showed down during the past few weeks.

18. A Tel Aviv Jew has reported that Dr Sneh has privately stated his views on the political situation of the Jewish Agency and has said that "England has since quite a long time done its best to be hated by the Jews and if America would now dodge away from its promises and undertakings, then Russia would remain the only country ready to defend the rights of the Jewish people".

19. Jews in Haifa speak very much about a new kind of trade which is flourishing in Palestine nowadays, and the benefactors are reported to be members of the security forces and the Arab bands. The trade is reported to go as follows: troops and/or police, including officers, confiscate the arms of Jews without even bothering to enter the fact in their log. These arms are not registered anywhere but are immediately sold to the Arabs. There have been a number of cases when Jewish convoys were stopped, searched, their arms confiscated but the convoy was allowed to continue on its way without that even the names of drivers or persons in whose possession the arms were found, were noted.

20. A rumour current in Haifa says that the British Government had privately offered the Jewish Agency the use of some of the IJI camps on Cyprus as "transit-camps" for Jewish immigration. This is designed to avoid unrestricted large-scale immigration into Palestine during the time between the termination of the Mandate and the complete withdrawal of all British troops from Palestine.

21. Jewish sources estimate that a total of 40,000 British troops are still in Palestine. This number is unlikely to be changed for some time, as they are needed to carry out the duties of maintenance of security and at the same time expedite the evacuation of stores and heavy equipment.

22. The Stern Gang has informed foreign Correspondents that those among them who will accept the "Press Cards" issued by the Arab Higher Executive" will no longer be supplied with informati by the SternGang.

23. Rumours are current that the Sarafand Camp would soon be transferred to Rafah.

IV.

24. A Central Jewish Information Bureau will be opened shortly within the area designated for the Jewish State.

25. Unconfirmed reports from New York are pften quoted in Haifa during the past few days that the Jewish Agency had aquired from the RAF 24 training monoplanes, which have now become surplus to RAF requirements.

Humour

26. After the robbery of the Tel Aviv branch of Barclays Bank last week, it has been suggested that the Stern "Hamaas" will now become a daily.

סיכום שנא (ע) לימים 18 - 23.1.48

כ נ ו פ י ו ת

מהחלטות הועד הערבי העליון: לארגן כנופיות שתפעלנה לפי השיטה "פגע-וברח" לשם פגיעה בתחבורה העברית וישובים מרוחקים; להפסיק את הפעולות הבלתי-מאורגנות בערים ולהשקיטן; התקפות על גוש עציון תגברנה, וכן על צנור המים בנגב. לפי מקור ערבי יודע דבר הגיעו עד עתה ארצה כ-2000 איש. אולם נראה לנו כי זאת הפרזה - שנא. מתאשרת השמועה, כי פאוזי קאוקג'י יגיע בקרוב ארצה עם מגוייסים רבים. מרכזו יהיה בשכם. עבד-אל-קאדר חוסייני - נתמנה למפקד מחוז ירושלים וחברון. חסן סלאמה - יפו ורמלה. עבד-אל-קאדר חוסייני יתמסר קודם לביצורה של ירושלים, ובמיוחד של שייך ג'ראח וקטמון - לפי דרישת המופתי. לפי אותם המקורות מרוכזים כתגבורת לעיר העתיקה בירושלים קרוב ל-200 איש, מהם סורים, דרוזים ואנשים - מערב תעאמרה וסוואחרה. חסן סלאמה עומד לצאת לסוריה, כדי לארגן ולאמן כנופיה שתעמוד לפקודתו. עד כה לא עלה בידו לארגן כנופיה מערבים מקומיים.

לטובאס הגיעו ב-21.1 כ-600 איש. הועדה הלאומית בשכם אינה רוצה לקבל את הוראות המפקד בקשר לשכון וכלכלה. גם בטול-כרם החלט לא לפתוח עדיין בפעולות.

כנופיתו של אבו אבראהים הגדול (400 ?) חנתה ב-14-15.1 בחורפיש ובסוסה. אספקה עבורם הגיעה במכוניות דרך ראס אל-נקורה. ציוד (ברובו צרפתי) ותחמושת העבירו על גבי 14 פרדות. בציוד: 4 מרגמות ומכשירי אלחוט. בין המפקדים - 2 זרים. גם רופאים באו אתם. בין מתקיפי יחיעם היו אנשים שהתאמנו בסוריה.

קצין עבר-ירדני לשעבר, יפקד על חיפה והנפה, נוסף לאותו קצין זר הנמצא עד עתה בחיפה. לשפרעם הגיע קצין עיראקי - שינהל את הפעולות בצפון.

כנופיה גדולה (200 איש ?) מתרכזת בארתאח ובטייבה (טול-כרם) ומתכוננת לפעול נגד ישובי השומרון והשרון. לדברי אותו מקור זו היא הכנופיה שנסוגה מיחיעם לשפרעם והגיעה לטייבה-שכם, בראשות קצין סורי.

ת ג ו ב ה

חיפה. התגובה היהודית על הפצצה הערבית ברחוב חבנקים פגעה בכמה פעילים מהבולטים. עזיבת השכונות במסכת. לפי מקור בלתי בדוק - מכינים פצצת תגמול שתושלבה ע"י ערבים הנראים כיהודים ומצויידים בתעודות זהות עבריות. קיימת תכונה לתקוף את העובדים היהודים בנמל, תחבורה, מרכזי מסחר ושכונות הקצה בחיפה. מתכנים פעולה נגד עין-השפרץ וכפר-מסריק, כתגובה על ההתנקשות בקו חיפה - עכו.

יפו. המצב במנשיה נראה חמור - בעיני הועדה הלאומית. נמצאים כ-50 מגויסים, ביניהם גם זרים. רואים צורך להעמיד את מספר השומרים על 300. תובעים כי יוקצב להם 100 איש מאלה שבאו ארצה. המגוייסים מתמרמרים על האוכל הדל. עסקן יפואי דרש להגביר את השמירה במזרחה של יפו, בקרבת השיילת המובילה למקוה-ישראל - מחשש התפרצות מהירה עד לבה של העיר.

בירושלים שוררת אנדרלמוסיה בעניני אספקה ללוחמים ולתושבים. בעיקר המחסור בקמח. הועד העליון הורה שלא לפרסם את המספר הנכון של הנפגעים הערבים. אחרי התבוסה של הערבים בגוש-עציון שפלו הרוחות בסביבת חברון ובית-לחם. בחוגי הועד העליון צויין, כי בני חברון לחמו כאספסוף בלתי ממושמע. עם התפשטות השמועה על השמדת התגבורת היהודית, נשתנה הלך הרוחות ומתכננים מארבים על שיירות לכפר-עציון. במגע עם השלטונות על העיר העתיקה תבע הועד הערבי שבעיר ישארו רק יהודים זקנים, ואז יקבלו הערבים על עצמם את השמירה על בתי-הכנסת. הועד תבע את הזכות לחפש בכל מכונית שתכנס לעיר העתיקה. תכנית להתקפת השיירות מים-המלח עובדה ע"י "ארגון הנוער הערבי" בירושלים בעזרת שוטרים בריטיים.

תכניות "חיסול" הבית של "מעלה-החמשה" כבית-דג'ן עוד לא ירדו מהפרק, למרות ששתי התקפות נכשלו. בעיקר מעונינים בזה בעלי המטוויה הקרובה, החוששים שהבית ישמש בסיס התקפה עליהם.

2/...

בכפרים בדרום אמרו על ירית סלא בסעת התקפה. חיריית מסססות את לאזעקה. המתיחות רבה. ...רבות הבדות על מעסי תגמול סל היהודים. סורים סהגיעו לנגב - מתכנים מארבים לסיירות יהודיות. מן הכפר קבאב מתכנים התקפה על גזר. אנסי הכנופיה המתאכסנת ביאסור מתכנים הפסקת התחבורה בין קסטינה למסמיה והתקפה על הנקודות העבריות סבסביבה.

__נ ש ק__

קיים מחסור רציני בתחמוסת, זו סהגיעה מסוריה - מאיכות גרועה. ההצעה סהובאה בעני נכבדים בסומרון, כי הנסק הפרטי ירוכז ויועמד לרסות רעלות מקומיות - נדחתה ע"י חוגי האופוזיציה, מחסס היסנות הסידור הסבימי. הועד העליון סואף סקניות הנסק בארצות הסכנות תרוכז בידיו ולא יורסה לכל מנהיג מקומי לאסוף כסף ולנסוע לערוך קניות, כפי סנהוג כיום. אחד המקורות הרציניים להסגת נסק בארץ מ...סים סוטרים וחיילים בריטיים. טלפונים סל-סדה ורזרקורים הוזמנו ליפו ממצרים. מרגמות מספר נמצאות - לפי סמועה - בידי ערבים ביפו ובחיפה. "ועדת ההגנה" סבדמסק - בראסות עזת דרוזה - סלחה מרבית הנסק לערים: יפו, חיפה וירוסלים - הדבר גרם למחסור בנסק באזורים אחרים.

הערבים מיצרים בקבוקי מולוטוב. חסרים גם בסיון וגם חמרי ... מתאימים לייצור פצצות. בן מיוצרת כמות מועטת סל פצצות מאקס-טר ... סחור בבית-לחם. סבורים סבקרוב יובאו חמרים חיפיים מתאימים ממצרים. מוסרים סבמה חימאים מצרים העובדים בבתי-הזיקוק המצריים בסואץ, התנדבו לעסוק בעבודה זו בא"י.

__ה ר ו ג י ם__

מקורות מסמרתיים מוסרים רסמית, כי בקרב על גוש עציון ביום 14.1.48 סבלו הערבים כמאה אבדות בהרוגים ופצועים. לפי מקורות ערבים גרמו מעסי התגמול סל היהודים על הפצצת ברחוב הבנקים לנזק סל 50.000 לא"י. נהרגו - 20 ערבים, נפצעו - 45. תוצאות הקרב על יחיעם: 11 הרוגים ערבים, 32 פצועים. תוצאות התגמול על רצח הנוטרים באזור: 4 הרוגים, 17 פצועים.

__ז ה י ר ו ת__

מספר נסים (נסואי-תערובת? עוזרות-בית? בנות עדות-המזרח בעלות קסרים עם ערבים?) מוסרות בקביעות ידיעות על הנעסה בקרב היהודים.

הועד הערבי העליון מקדיס תסומת לב מיוחדת לחקר תעודות עבריות סנופלות לידיו.

__ש ו נ ו ת__

מאמצים רבים מוסקעים על ידי גופים ערביים אחראים למניעת התנגסויות עם הצבא והמסטרה הבריטית. הערבים חוססים מפני עמידה בסתי חזיתות. לעסדות ומסטרות ערביים ניתנו הוראות מיוחדות בנידון זה.

הועד הערבי העליון ב-12.1.48 ביסל את התעודות סניתנו לפולנים למען אפסר להם תנועה חפסית. הסיבה: יהודים החלו להסתמס - לפי דבריהם - בתעודות הללו. כעת יצטרך כל פולני לקבל תעודה חדסה אחרי חקירה מיוחדת.

========

לשבא /מ.ע. 25.1.48
00001 (אסף) סודי ביותר.

הנדון: הדו"ח השבועי של 317 ש.ס.ט. בענינים ערביים.

מצ"ב הדו"ח השבועי הנ"ל לשבוע המסתיים ביום 21.1.48.

ור/את.

A r a b A f f a i r s   21.Jan 48

1. The Situation in Haifa
Comparative quiet was prevailing in Haifa at the beginning oflast
week and 3 days passed without that any serious incidents were reported.
Prior to this "quiet before the storm" there were some attacks on Jewish
transport and Jewish reprisals which led to some serious differences bet
ween Rashid Haj Ibrahim and Sheikh Nimr el Khatib. The latter demanded
that all operations against Jews should be continued and even on an in-
creased scale, while Rashid Haj repraesented the point of view that no xxx
operations should be carried out for the time being and all power should
be conserved until the "big moment" and that Haifa Arabs should mean-
while await the development of matters. In order to explain this point
of view to his superiors, Rashid Haj Ibrahim went to Syria and the Leban-
on. During his absence, a bomb attack was carried out against Jews in the
New Business Centre on Wednesday,14 Jan, killing 6 and wounding 22 Jews.
The Haganah reprisals were on a considerable scale and led to serious
losses among Arabs. A number of Arabs, unofficially estimated at over 30,
were killed and several building were blown up. After these attacks and
reprisals,neither Jews nor Arabs dared show themselves in the streets of
Haifa town for fear of attacks and counter attacks. This situation cont-
inued for 3 days until Sunday, 18 Jan, when the Jews descended to Haifa
Town and reopened their offices and shops there. There has since been
only slight traffic in town as only few people from both sides wentured
out. The main post office in Kingsway has been closed since Thursday,15.I.
2. The general situation among Arabs in Haifa stils remains one of high
tention. and there is again talk of renewed operations of the Arab"fight-
ers" Rashid Haj Ibrahim returend from his visits to Syria and the Leban-
on on 18 Jan, but it is not yet known, what directives he has brought
with him. It can be safely said, however, that Shaikh Nimr el Khatib cont-
inues to rule over all public affairs in Arab Haifa and is also hoighest
authority on security matters. It is said that he is the main driving
force behind the preparations for renewed attacks on Jews,although in
public he asserts his opposition to terrorism.
3. A reliable source reports, that the bomb attack in the New
Business Centre was carried out by a group of "freelancing" Arab youths
without prior permission from the Arab Command in town. It is reported
the National Council is taking steps to punish the culprits.
4. The stream of volunteers from Syria and from the Lebanon continues
unabated. Some of them arrive and remain in Haifa, and the rest is distrib
uted between the surrounding villages.
5. The Arab press also does its bit to maintain the present tension.
The recent search by troops pf the Great Mosque was termed by Arab papers
as an "unheard of provocation". The Arab press also accuses the Army of
having fired at the offices of the Islamic Society.
6. An interesting incident occured near Beisan last week, when Arab
bands arrived at the Banana plantation belonging to the opposition leader
Musa el Alami, held up the watchman and destroyed the greater part of the
plants. They also blew up the packing sheds at the grove.
7. The advocate Ahmed Shukeiri of Acre, who is one og the intimates of
Musa el alami left Palestine for Cairo early last week. It is assumed
that he will not return to Palestine.

סוכן

לסגא(מ)
41103

21.1.48

הנדון: ה מ י נ ר י.

לפני כשבוע התקימה פגישה בירושלים בה אשתתפו:

ג'רדין, מיטשל, מילס, ומנהל מחלקת העבודות הצבוריות עם המזכירות הראשית.

בישיבה דבר בעניני חיסול מחלקות ממשלתיות מסוימות ובעיקר מחלקת המדידות.

דג/ג.

יך	שעה	מן לן	התוכן
5.3.	1251	עציוני ידין	במשך הלילה לא ארע דבר.
5.3.		בבעתי אגם	גדוד 11 מודיעני היום: א. בליל ה' נתקבלו ידיעות על כנופיה המעבירה נשק בין קטרה לבשים. אנשינו יצאו למארב. נתקלו בכנופיה, פצעו 3 ערבים, מהם 1 קשה. 5 פרדים נהרגו והחקים שהיו עליהם נמצאו ריקים היות ובנראה שבאותו ערב פרקו את המטען במקום אחר. ב. לאנשינו שלום.
	09.00	גולני בגטה, ידין	בשעה 13.00 נודע מספר יריות על התחבורה בין בניגר - שריד. איש לא נפגע. נראו כ20 ערבים מסתלקים. היריות באו מכוון מג'ידל.

תאריך	שעה	מ: ל:	ה ת ו כ ן
5.3.48	18.00	המועצה הכנסת	דו"ח יומי: בגדוד השלישי: הבקר הותקפה, בדרך לעין זיתים, מכונית שהובילה מים. בקרב שהתפתח נפצעו שנים מאנשי הגדוד השלישי. רביאל גוימן – נפצע קל וישראל שרון – בחזה. אין סכנה לחייו. אבידות הערבים אינן ידועות. בנגב: הבקר ב-08.30 הבחין סיורין שלנו, ליד עזה דיץ, בשיירת המכוניות המשוריינות הערבית (ראה דו"ח אתמול) שנסעה בכביש באר שבע – עזה לכוון עזה. השיירה התקרבה עד למרחק של 200 מטר ופתחה באש מקלע על הסיורין שלנו. הסיורין נסוג מבלי להשיב אש. השיירה רדפה אחריו עד 1.5 ק"מ בניר – עם. שמשם חזרה השיירה לכוון עזה. בתחבורה: שיירת מכוניות משא (20 משא ואוטובוס) בלווי 4 משוריינים שיצאו היום מת"א הגיעו בשלום לירושלים. שיירת מכוניות משא (26 מכוניות) בלווית 8 משוריינים שיצאו היום מירושלים הגיעו בשלום לתל-אביב.
6.3.48	18.00	אלכסנדרוני ידין	בוצעה פעולה על ביר-עדס. אבידות האויב: למעלה מ-10. אבידותינו: שני פצועים קל. החבלה לא בוצעה. התגבורת שהגיעה לאויב פוזרה באבדות. הוצאה הרבה תחמושת. בשש וחצי נהרג איש חש במגדיאל. זקוקים מיד לתחמושת נוספת.
5.3.48	21.00	כרמלי כנסת	א. דו"ח 5.3: יחידה שלנו בת 20 איש נתקלה בכנופיה בדרך יחיעם. נכנסה אתה בקרב. בגלל עדיפות האש ומספר האויב נאלצו לסגת. שנים נפצעו קל. ב. סכום הפעולות מחיפה: 1. פוצץ מכונית הוסר נפט. 2. עצירת שתי מכוניות הוסר נפט בנסיעה לבת-גלים. ג. בכניסת מחלקה לואדי ניסנס נהרגו 15 עד 17 ערבים. לאנשינו שלום. ד. ב-2130 אמש נסו ערבים לפוצץ נגריה ברחוב נצרת. הם נתקלו באש וברחו בבהלה. ה. אגד – סוף פוסחה המכוניות לחומר נפץ – נחרג
6.3.48	03.40	עציוני ידין	יש ידיעות על רכוז אויב בגוש עציון. שלח אוירון לגלות מקומו. הערה: הועבר לברוך.

תאריך	השעה	מ: ל:	התוכן
6.3.48	20.00	המועצה מכנסת	הנגב א. בהמשך לפעולות העקוב אחרי הכנופיה הערבית הנעה במשוריינים (את דו"חים מיום 4.3 ו-5.3) נשלחו מגיר עם שני משוריינים להצטלבות -דרך סער בארות יצחק וכביש עזה באר-שבע. התנועה הערבית בכביש זה פסקה. ב-16.40, הופיעו מצד עזה המשוריינים הערבים ופתחו באש לעבר אנשינו. בן הופיעו קבוצות ערבים שתפסו עמדות בגבעות שלצד הכביש והמטירו אש על המשוריינים שלנו. כעבור חצי שעה הגיע צבא, שעמד מנגד ולא התערב. תגבורת ערבית הוסיפה לזרום מכיווני עזה ובאר-שבע. שני המשוריינים שלנו חזרו לבאר-שבע ומיד אחריהם הופיע הצבא במקום הצבא הודיע כי היהודים חטפו 14 שבויים ערבים. אח"כ טענו שהעבירו בנגדו לסעד 5 פצועים ערבים וכי יערכו חפושים בסעד ובבארות - יצחק. לאחר זאת עזבו את המקום. עם חשכה נפסקו היריות. פרטים על הקרב חסרים. לאנשינו ולנשקם שלום. נתנה הוראה לשני הישובים להתנגד בכח לחפושי נשק. ב. אתמול אחה"צ פגש משוריין שלנו, שהיה בדרכו מרחובות ליד מרדכי טקסי ערבי שעורר חשד. בנסות הטקסי להתחמק מן המשוריין, הנהג ונוסעיו נמלטו. בחפוש שנערך במכונית נמצאו: רובה אנגלי, 100 כדורים ו-6 מחסניות של סטן אמריקאי. ג. אתמול אחה"צ פגש משוריין קדמי של שיירה שנסעה מרחובות לגדרה עם טקסי ובגדר שבו ישבו ערבים מזוינים. מיד נשלחה הוראה למשוריין האחורי שפתח באש עליהם. הטקסי נפגע והתהפך. פרטים חסרים. **בגדוד הראשון:** ב-4.3 יצאה מהגדוד הראשון מפלגה להבטחת הדרך ליחיעם, מאחר שיחידה של היש הותקפה באותה סביבה. אנשינו נעו במשך 13 שעות מבלי להתקל באויב וחזרה בשלום לבסיסה. השיירה ליחיעם הגיעה בשלום. **בתחבורה:** שיירת מכוניות משא (24 מכוניות) בלווי 4 משוריינים שיצאו היום מירושלים הגיעו לתל-אביב בשלום. שיירת מכוניות משא (21 מכוניות) בלווי 4 משוריינים שיצאו היום מתל-אביב הגיעו לירושלים בשלום.
6.3.48	20.53	כרמל כנסת	א. אחר הצהרים נמצא על הגבול ברחוב הנביאים יהודי הרוג. ב. מכונית ערבית שנסתה לפרוץ למרכז המסחרי הונסה ע"י יריות אנשינו. ג. 5 ערבים נהרגו הבוקר בהתפוצצות בסביבות שטרם הוברר.
6.3.48	24.00	אלכסנדרוני ידין	הדסה.
6.3.48	ערב	מאז המפעל	בגלל הפסקה מחלטת של הובלת הספקה אלינו ולבלארן, מאז יום ש' 24.2 שורר מחסור חמור במצרכים חיוניים וברלק בא לחדש את התחבורה.

B.A. Rosenblatt
מלון לב הכרמל, חיפה
LEV HACARMEL HOTEL
HAIFA

Page.......

Haifa, 4th March, 1948.

Mr. David Ben Gurion,
c/o Jewish Agency,
Jerusalem.

Dear Ben Gurion,

I want to volunteer for any service that I can render to the Jewish State in being, especially now that I am a permanent resident of Haifa - even though I shall continue to make annual visits to the United States for business reasons. My thought was that I might be useful in helping with any plans for drafting a Constituion or instrument of Government, in view of my studies and training in the United States. Perhaps I might also be of some help inEconomic matters, but that of course falls under Eliezer Kaplan's division.

At the same time I want to offer an immediate practical suggestion. The U.N. commission will have a very difficult time in Jerusalem but perhaps the greatest difficulty is something that was never contemplated in the U.N. decision. Jerusalem will be completely cut off from the Jewish State and traffic through the Arab State will keep us at the mercy of every brigand. It should be possible to persuade the commission that there must be at once one "Correction of Area" which would not involve the Jewish State, so that no one can claim that we are making extra demands. I believe the U.N. commission itself should be persuaded to insist that the International Jerusalem Area should be streched westward in the direction of Rehovot, which would take in only a few Arab villages, and will make Jerusalem accessible to the Jewish State from the direction of Rehovot. - and we would not be dependent upon travel outside of our area. Perhaps if the suggestion should come from the U.N. Commission itself it might prove acceptable. In any event it is worth a try.

I want to repeat that if I can be useful in any way to the Jewish Agency in this critical time you have only to command me.

With kind regards,

Sincerely yours,
Ben Rosenblatt

תל אביב, כ"ג באדר א' תש"ח
4.3.48

מס' 225/48

אל : מר ד. בן-גוריון.
מאת : י. חורין.

קבלתי את המכתב שנשלח למחלקה הטכנית בנוגע לכבישי הבטחון בגליל העליון, והנני להודיעך :

בישיבת ועדת הכבישים מיום 8.2.48, הוחלט להקציב סך <u>15.000 לא"י</u> בתור השתתפות לסלילת רשת הכבישים באיזור החולה הצפוני. (מעין-ברוך, בית-הלל, כפר-בלום - כביש ראשי) .

סכום דומה הוקצב למטרה הנ"ל ע"י המוסדות המישבים.
העבודה נמסרה להוצאה לפועל למחלקה הטכנית של הקרן הקימת במחוז הצפון.

בכבוד רב,

י. חורין.
מנהל המחלקה.

יח/פפ

Bialik St.
Ramat Gan,
Tel. No. 7190.

5th March, 1948.

Mr. D. Ben Gurion,
President of the Jewish Agency,
Tel-Aviv.

Dear Mr. Ben Gurion,

Some three weeks ago, whilst travelling in the Tel-Aviv - Jerusalem convoy, I had the honour to converse with you and to discuss the matter of material help, from Australian Jewry, to Palestine.

I am hopeful of returning to Australia within the next few weeks and in order to make good my often repeated wish that there would be some way that I could help personally, I would like to discuss the matter with you as soon as possible.

Whilst realizing that you are occupied by more urgent matters at the moment, I would be greatly honoured if you would grant me an interview as promissed, thereby enabling me to state my ideas, which I hope will meet with your approval.

Awaiting your most valued reply,

Yours faithfully,

[signature]

[illegible]

[illegible]

[illegible] N15 [illegible]

[illegible]

[illegible] 1941 [illegible]
[illegible]
[illegible] 69 [illegible]
[illegible]
[illegible] 19
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]

[הודע]ה טלפונית מ ...יום

שעה .... | ר. | ד. | פ. | ב. |

מ: בן - צבי

הודעת העורך דן לזבקי
אמר, להבין מעורכי העיתון
נשלחו לארץ משלחת צבאית
שהשתתפה בעולם בינוני לבין
הערבים בטעויות השמאלה נמצאו,
נראה לי דמיוני, בכל מקרה לאור
הנוער אשכנזי ומשפחה, שהצבא
ושכרתה השתק כבד מאד, ולמחר
שהוא יפנה לעורך נמצאו
מיקוי לשכה הוא שם לדבריו
צ'ו משה, אשקול אחד אמריקאי
ולא העלה בני אומה שינוי.
הודיעני הלשכה להעורך.

התקיימה ביום 4/VII שעה 15[45] מס' 124

ביום .... שעה .... פקיד: אירים

הועדה הישובית לטפול במשפחת השוטר
ליד המוסדות העליונים

רח' טיומקין מס' 10
טלפון 3924

מספר 38/ב
תל-אביב כ"ג אדר א' תש"ח (4.3.48)

לכבוד
מר דוד בן-גוריון,
יו"ר הנהלת הסוכנות היהודית,
כ א ן.

א.נ.,

הנדון: מכתבך מיום 1.3.48.

הנני מאשר את קבלת מכתבך הנ"ל ורושם לפני את הכבוד ורואה בו הוראה להמשיך בתפקיד.

בתקוה שבזמן הקרוב נזכה למדינה עברית ומשטרת תהיה כפופה לממשלה העברית לא יהיה צורך בקיום הועדה בצורתה הנוכחית ולפי-כך הנני מבקש להורות את מר י. סהרוב, שהוא לפי ידיעתי הממונה על המשטרה בעתיד, לבוא בדברים עם הועדה הישובית ולהסדיר את העברת התפקידים למנגנון קבע שיטפל בעניני המשטרה.

אודה לך מאוד אם תתן הוראה לעשות חקירה יסודית בדבר הוראות שניתנו לשוטרים, אני מצדי אמציא את השמות לכשאדרש לכך.

בכבוד רב,
מ. קפלן
מ. קפלן
יו"ר הועדה הישובית

מרכז אגודת ישראל בארץ ישראל
CENTRAL AGUDAT ISRAEL IN EREZ ISRAEL
JERUSALEM—TEL-AVIV • ירושלים—תל־אביב

T E L - A V I V
27, ROTHSCHILD BLVD.
P.O.B. 1053 — PHONE 5624

ת ל ־ א ב י ב
שדרות רוטשילד 27
ת.ד. 1053 — טל. 5624

ביום: ט' בניסן תש"ח
THE 18.4.48

מס' אר/442/3
REF.

המחלקה: הנהלה
DEPARTMENT:

לכבוד
ועדת הבטחון היהודית,
לידי היו"ר מר ד. בן-גוריון,

כ א ן.

א.נ.,
הרינו מתכבדים להעתיק בזה מכתב שקבלנו היום מועדת המצב שע"י ארגוני אגודת ישראל בחיפה.:

"ז' בניסן תש"ח 16.4.48/8
לכבוד ועדת הגיוס של ארגוני אגודת ישראל, תל אביב.
אנו פונים אליכם בקריאת ס.או.ס. דחופה להציל את המצב כאן ברגע האחרון.
המטבחים במחנות האימונים ובעיר בחיפה והסביבה עדיין לא מסודרים ולפי ידיעה הן מצדנו והן מהפוהמ"ז הנן טריפות. עד היום הזה עכבנו את החברים מלצאת למחנות. ההוראה לא לצאת ניתנת הן על ידינו והן ע"י הפוהמ"ז. הבוקר הופיעו מ.צ. אצל החברים ודרשו את יציאתם המידית אולם יוצאו בכח. למרות זה חברינו אמיצים ונשמעים להוראותינו. אמש היתה עוד שיחה עם מפקד העיר והוא הודיע כי מוכרחים לצאת. נבקשכם באופן דחוף ביותר: א. להודיע לאחראים בחיפה כי חברינו לא יצאו עד סדור הענין. ב. לשגר מיד אחראי בעל סמכות עליונה לחיפה. דברתי הבוקר עם ווייס וגם הוא מבטה הכל. הקריאה היא דחופה ביותר.
בב"ח (-) ועדת המצב שע"י ארגוני אגודת ישראל בחיפה."

למרות ההבטחות המפורשות של כב' שתובטח הכשרות במטבחים של המחנות, הדבר לא סודר עד עתה.

ביום י"ט באדר ב' ש.ז. פנינו לכב' במכתב מס' ה/אר/358, בענין מטבחי הטריפה במחנות אשר בחיפה וסביבתה, קשה לנו להכיח כי האמצעים שנקט בהם המ.צ. משמשים תשובה למכתבנו הנ"ל כי לדאבוננו תשובה אחרת טרם נתקבלה.

אי לזאת הרינו מבקשים מכב' את דלקמן:

א. לתת הוראה דחופה למוסדות המוסמכים בחיפה שהמשטרה הצבאית תחדל מיד מכל פעולה נגד חברינו המסרבים לצאת למחנות כל זמן שהמטבחים אינם כשרים.

ב. לתת הוראה דחופה למוסדות המוסמכים לדאוג מיד להבטיח את הכשרות במחנות האימונים וכו' בכל הארץ.

אם לא נקבל תשובה מכב' עד שעה 6 היום, שבקשתנו בסעיף א' תתמלאה, נהיה נאלצים להודיע לכל חברינו שיתנגדו למ.צ. נגד הכפיה לצאת להמחנות ואת האחריות להתוצאות אנו מטילים על כב'.

לתשובתו המהירה אנו מחכים.

בכבוד רב,

מרכז אגודת ישראל בארץ ישראל
תל־אביב

בשם ההנהלה: (מ.ד. לווינשטיין)
המזכיר: (הרב י. ם. אברמוביץ)

שרות קשר
6/2 - 1335
26 אפריל 1948

<u>אמתי</u>

בהתאם להודעתו של זברסקי הנני מגיש לך הצעת תקציב לחדש מאי.

העתק נשלח לזברסקי ולמשכל/אכם.

מנהל שרות קשר

שרות קשר
16 אפריל 1948

הצעת תקציב לחודש מאי 1948

1. תקציב ארגוני בהתאם לפירוט שהוגש	4000.-
2. 120 טכנאים (בהתאם לתקן שהוגש)	6000.-
3. סדור המעבדות וסדור המחסנים (בהתאם להערכה של שרות השכון) כולל אינסטלציה וריהוט.	12000.-
4. אמון 80 שדרים	3000.-
5. קורס לקציני קשר 120 איש	4000.-
6. שכון ל-2 פלוגות (פלוגת המטה ופלוגת טכנאים)	6000.-
7. סוללות בהתאם לתקציב שהגשתי באפריל	30000.-
	65000.- לא"י

הערות:
חלק גדול של הסעיפים הופיע בחודש אפריל
ורק חזרתי עליהם כאן.

מנהל שרות קשר

קבא והשמדו   **אישי**

ידיעות טנא

26.1.48

תקציר יומי

ערבים

בשחון

מוסרים שבסביבות טובאס שוכן מחנה גדול של לוחמים, בהם עיראקים
ועבר-ירדנים. מחכים לבואם של מתנדבים מוגרבים, וכן פורזים בוספים.
זה עומד תחת פקודת קאוקג'י ומורכב בעיקרו ממסיימי ביה"ס הצבאי בקטנה. כוח
הוא מוחזקה על ידי הליגה ואינו סר למשמעתו של המופתי. ההוראה היא - לא
לפעול עד שתתקבלנה הוראות מהליגה. הנשק ברובו אנגלי ומעוטו צרפתי.
מספר קטן של תותחים ומרגמות קלות. משכורתו של לוחם - 18 לא"י לחודש.
מספר הבאים - יחד עם הבודדים שהגיעו קודם - מגיע לפי ידיעות שונות,
לאלפיים. הלוחמים המרוכזים בקרבת טובאס הביאו אתם מגנגנון אספקה ושרותים,
מתוך מגמה להיות עצמאיים ולא ליפול למעמסה על הכפריים (הכריזו על "סנדרי"
לאספקת מזון). עובדה זו הרימה את קרנם של הלוחמים בעיני הכפריים ונשקה
כלבם הרגשה, שאכן החישה הליגה עזרה.

שלטרגרת

שיחה

בשיחה עם איש טנא הביע פקיד בריטי מצמרת הפקידות, אבטיציונבי
מובהק, את ההשקפות הבאות: אמנם לא הצליחו הערבים עד כה לכבוש איזה
שהוא ישוב, אך הם מחכים לכמה מפקדים בעלי הכשרה מתאימה. יתכן שאלה יהיו
בריטים, פולנים או גרמנים. מצבה של אנגליה במדינות ערב חזק מכל זמן
אחר. התמיכה האמריקאית בהחלטת האו"ם היתה "רק הצבעה". אין לבנות הרבה
על חילוקי הדעות בין הערבים. לבסוף הם יגיעו להסכם. לפני האיסור על
משלוח נשק מכרו האמריקאים (וגם הבריטים) נשק רב לערבים. הם קנו גם נשק
בשוודיה ובבלגיה. שום החלטה בינלאומית לא תמנע מכירת נשק לערבים.
לערבים יש שני טנקים, שקבו אותם מעודף הרכוש הצבאי בקפריסין. הכל תלוי
בכוחה המסוי של ה"הגנה". לפנים הוא חשב שהמלחמה תארך, אך כיום אין הוא
סבור כך.

פינוי

פינוי המשטרה הבריטית מתקדם: כל התיקים החשובים הוכנסו לתוך
ארינות ברזל המועברים לאנגליה. השוטרים הבריטים מוצאים עתה מהמשולש
שכם-ג'נין-טול כרם.
במסמך סודי ביותר של המטה הצבאי בארץ נמסרה רשימת קרקעות באזור
עזה שהיו מכורים בידי הצבא ויש עתה למסרן לבעליהן. מוצאים מכלל זה -
רפיח, עסלוג'.
ניכרת תכונה לפנות את מחנה סרפנד עד הראשון באפריל.
במחלקת האספקה של הצבא בוטלו כל חוזי האספקה והציוד שנחתמו
לתקופה שלאחר אפריל 1948.

קונסוליות

הקונסול הצ'כי בירושלים קבל הוראות מממשלתו לשלוח לה הערכה על
גודלו של "כוח המשחורן" שיהיה דרוש בכדי ללוות את ועדת הביצוע לארץ-ישראל.
האחראי לדו"חות הנשלחים מהקונסוליה הפולנית לממשלת ורשה הביע
דעות דלהלן: פולין תסכים להשתתף בצבא בינלאומי אם יוצע לה הדבר.
ה"הגנה" נוגה בכך, שהיא פוגעת בילדים ובחפים מפשע. הכנופיות הערביות
הן אלמנט פשיסטי. המוסכנות לא עשתה למען הכהיר לערבים שיהיו אזרחים
שווי-זכויות במדינה העברית. האנגלים עוזרים לערבים בכל הדרכים האפשריות,
כגון: חלוקת נשק, מו"מ עם הועד הערבי העליון וכיו"ב.
מנהל "סוכנות ידיעות צרפתית" העביר דו"ח על ביקורו בעמדות ה"הגנה"
בתל-אביב. הוא התרשם מאוד מארגון המטה וסידורי העמדות. בקונסוליה
הצרפתית הוגדל המנגנון. מדובר על פתיחת משרד בתל-אביב.

פרשים

§ – האצ"ל ולח"י משתפים פעולה בתחום העיר העתיקה בירושלים. מגיעות ידיעות על תכנית לפעולה משותפת בירושלים, בקנה מידה גדול.

אריה לוי, שנחטף ביום 20.1 ע"י לח"י, הוצא להורג על עורון עמדתו והתנהגותו האופוזיציונית בקרב לח"י.

רצ"ב פסק-הדין על "הלוחם סמואל", הוא אריה לוי. – §.

==========

פנימי בהחלט

אל
האחראיים בכל המחלקות
וכל אנשי התנועה, מלבד השירותים ומח' הנוער

ה ו ד ע ה

ביום ה', ד' בשבט תש"ח, הועמד בפני בית-דין מיוחד של התנועה הלוחם שמואל, מן המחלקה הטכנית של החטיבה הלוחמת.

הנ"ל נאשם

- בהפרת המשמעת של התנועה;
- בהפצת שקרים ודיבות זדוניות בין אנשי התנועה, אוהדים ואף בין אנשים שמחוץ למסגרת התנועה;
- בפעולת הרס לחתירה תחת יסודות התנועה וזריעת דימורליזציה;
- בגילוי סודות של התנועה בין אלה שאינו ידועים לו לרגל תפקידו ובין אלה שהוציאם במרמה מפי בעלי תפקידים אחרים, שהתייחסו אליו באמון.

בית-הדין מצאו אשם בכל האשמות שהובאו נגדו.

בית הדין שקל את זכויותיו של הנאשם בעבר, אך לא ראה בהן כפרה על מעשיו עד כה ולא ערובה למניעת מעשים מצדו בעתיד. מעשיו הביאו לתנועה נזק חמור ועלולים היו לגרום הרס ואסונות שאין להם תקנה.

בית-הדין החליט לדון את הנאשם למיתה בירייה.

פסק-הדין אושר ע"י מרכז התנועה והוצא לפועל בו ביום.

במולדת
ה' בשבט תש"ח.

14.1.48   קרא והשמד.

תבל.

הנידון: ש י ח ו ת .

מבית –

10.17   א – אחמד אל דג'אני.   ב – חד"ר

א: אחי מחמוד אורז את חמציד, מה לעשות?
ב: קח ממנו את המפתחות.
א: הוא לא יתן.
ב: אם נתן הרי זה טוב ולא שבור את הדלת ויכנס.

10.28   א – גאלב   ב – ד"ר האלדי.

א: האוטו של הקונסול העיראקי היה נוסע בדרך לחברון יחד עם אשתו ובתו. אטבוס בהילד מטר ה-19 יהודים מכפר עציון. האוטו התקלקל ושתי הנשים נפצעו. באה עזרה מחברון ולקחו אותם לשם. הבת הגדולה מתה בחברון.
ב: זו בתו של המלך עבדאללה?
א: מוב מאד ספר אחד הפקידים הנאמנים שלנו. זו לא מתם ידיעה.
א: אני אטלפן למשטרה לדעת.

11.21   א – ד"ר האלדי.   ב – ? צבי.

א: יש לי פגישה עם מיסטר פוקס טרי, אני ד"ר האלדי.
ב: רגע. הוא אומר שתבא מיד.
א: תוך 5 דקות אהיה אצלכם.

א – ?   ב – ד"ר האלדי.

ב: היום היתה לי פגישה עם מיסטר פוקס טרי, הלכתי לאזור, היה שם שוטר בריטי אמר לי שאחכה. חכיתי רבע שעה ואח"כ הלכתי, השוטר אמר לי להכנס אבל סרבתי; קודם הם מזמינים אותך לבניב ואח"כ מורידים אותך למזכיר. תחילה בא מיסטר טריגנהיים ולוקח אותך אח"כ מעבירים אותך לפוקס טרי ונותנים לך לחכות. ראית גבלות כזאת שמנציב מורידים לעמוד למכות ע"י הדלת.
א: הוא רצה אותך?
ב: כן.
א: אז שיבא אליך.
ב: כך אני אעשה, מה עם מקרה רוזמרי?
א: לא
ב: מה עבר שם?
א: מספרים שאלה מרלנים.

14.50   א – פרידה (ביה"ס לאחיות ממשלתי)   ב – אם עאדל.

א: אלוהים שמר עלינו, אילו הצבא לא היה מוצא את הפצצה בזמן היינו כולנו מתים. יהודיה הניחה את הפצצה על שער בית הספר והמשטרה תפסה אותה בדיוק בזמן.
ב: אל אלוהים נדמה לי שהעולם יחרב. שיחרב בית היהודים, איך הצליחו לחדור עד שם.

א – ד"ר האלדי   ב – גאלב.

א: מי זה ריסקי?
ב: בעל גרז'
א: מה הענין שיהודיה נתפסה עם פצצה?
ב: כן נתפסה בדרך לבית ספר לאחיות של הממשלה. האנגלים הבריחו אותה לשכונה היהודית.

---

* ב: יא דוקטור (ברכה) עלי אחמד הששה דג'אני שלנו מת. יש יותר מ-200 הרוגים ועשרות פצועים. האמבולנס נוסע וחוזר, מה לעשות?
* א: אמלצל מיד לבית החולים.

א – ד"ר האלדי   ב – כשטרה-פאיז.

א: פאיז? ד"ר האלדי. מה ענין חברון? כפי הנראה יש הרבה הרוגים ופצועים.

14.1.48
תבל.

המשך

מה בקשר עם שיך ג'ראח? כשהם נמצאים בצרה אתם שולחים להם את צבא ואוירונים...
ב: לא הצבא לא התערב.
א: מה יהיה אפשר לעשות עם שיך ג'ראח? הם יורים עלינו ממרגמות. דודי יושב בבית רוחי והמגינים נופלים ליד הבית. אילו לא היה ענין של מרגמות, לא היה איכפת, אולם המגינים האלה הורגים. יארור אלוהים את דינם. אפשר להביא שני תותחים מעבר הירדן ולהרוס להם את כל השכונות.
ב: טוב אני אראה מה אפשר יהיה לעשות.
א: אבקשך לצלצל לי למספר 6597.

א – ?   ב – ד"ר חאלדי.

א: פוצצו את שיך ג'ראח.
ב: האם יש גם התקפה על מוצררה?
א: לא, אולם אומרים שיש התקפה חזקה על ואדי ג'וז. היהודים יורים מרחוק.
ב: היה דבר איום בחברון.
א: האם הצבא התערב?
ב: לא, אולם יש הרבה ערבים הרוגים. יצאו מבית לחם להוציא את המתים ~~xxxxx~~ והפצועים. האם נכון אם יש התקפה על ודי ג'וז?
א: לא ההתקפה באה משמעון הצדיק.
ב: האם לא בכפר עזם מושב?
ב: לא, אינני יודע, הקוים מנותקים. האמבולנס לא יכל היה לעבור. לא ידענו את כוחם, הם חזקים שם. אמרתי להם במקרה שירגישו שהם חזקים שהם יברחו. הקונסולים נמצאים בקרב אצלי, קונסול שויץ, חבש, יון. תהיה ישיבה של הקונסולים הערבים.
א: האם היה ספור מצב במשך היום?
ב: בקראתי למזכירות, השוטר לא רצה לתת לי להכנס. אמרתי לו שפולסטרנג בקש ממני לבא. השוטר העליב אותי, לכן הלכתי מבלי שהפגישה התקיימה. כשבן גוריון בא, הם מקבלים אותו בכל הכבוד, אולם לנו הם שולחים שוטרים ופקידים ממדרגה שניה, זהו המצב. הענין של חברון מדאיג אותי. לשם מה היו צריכים לשלוח כל כך הרבה אוטומובילים?
א: מה עם עיסא? האם לא יכול היה לעזור לך?
ב: עיסה הבטיח לעזור, אולם לא יכלתי להתקשר אתו, הקוים מנותקים.

א – עיסא בנדק   ב – ד"ר חאלדי.

א: המערכה נסתיימה. יש כ-20 הרוגים. שלחנו אוטובוסים להוביל את הפצועים והמתים. ירדו על אנשינו במרגמות. על כל פנים, נדמה לי שאבדיהם היו חלשים. המושבות שמסביב לכפר עציון ברחו לכפר עציון עצמם, אולם כפי הנראה שעזבו במקום כוח חזק ומאותן יצא. בשעה שהתנהל קרב ~~xxx~~ עם המושבות הקטנות הקיפו אנשי כפר עציון את אנשינו וסלקו אותם. אנשינו לא היו מסודרים. הכל הלך ללא כל סדר. ארבנו להם בדרך בשלושה מקומות כדי למנוע עזרה. אילו היה קצת סדר, כמה תותחים, יתכן שלא היינו מאבדים כל כך הרבה אנשים.
ב: שלחנו להם אמבולנס, עלי סם.
א: בכל מלחמה קורים דברים כאלה. שלחנו מכוניות משא שיובילו את המתים והפצועים. החברונים לקחו את מתיהם ופצועיהם לחברון. מספר המתים המדויק איננו ידוע, יש להניח שיש הרבה יותר. נדע זאת בעוד כמה זמן.
ב: בשיך ג'ראח המצב רע.
א: שמעתי: פאיז בקש ממני עזרה. אמרתי לו שאין לי כל אפשרות. צריך ללחוץ על המגבלים שיתנו לנו נשק. אי אפשר כך, אין לנו נשק. האנשים בורחים, יש לעשות הכל שההתלהבות תמשך עד הסוף.
ב: האם יש רק 20 מתים?
א: לא, עשרים הם מבית לחם. אולם יתכן שמחברון יש יותר. אני אתקשר עם בית החולים ואדע בדיוק על המתרחש.

א – ע. בנדק   ב – ד"ר חאלדי.

א: מספר הפצועים מבית לחם: 7 – שלשה פצועים קשה – והרוג מהתעמרה. שלחנו אנשים לסביבה כדי לחפש אם נשארו גופות ~~x~~ פצועים
ב: אני מקוה שלא מתו הרבה.
א: אי אפשר לדעת מהו המספר בחברון. אחד מאנשינו – והוא היחידי שהצליח להגיע עד גדר התיל של המושבה, מסר שלפחות יש 15 יהודים הרוגים. אני סבור שאילו היינו יותר מסודרים היינו בודאי מצליחים לקבל תוצאות יותר טובות.

14.1.48
תבל.

21.45 הערה: התחלת השיחה לא בקלטה.

א – הד"ר ב – מהאוד עומרי (לפי הקול)

ב: לפי המספרים שנתקבלו מבית החולים יש 20 – 23 הרוגים; 10 הרוגים מחברון ו-30 פצועים; הרוג אחד מהתעאמרה ו-7 פצועים קשה. היהודים עזבו את הקבוצים מסביב לכפר עציון והתרכזו בכפר עציון עצמה. בקשר לקונסולים יש לי חדשה: מודיעים רשמית כי הקונסולים יקבלו שמירה פרטית. הקונסול האמריקאי למשל יקבל משמר של 240 איש מהמשטרה מבין לאומית.

א: יפה יפה! אם כל קונסול יקבל 240 איש לשמירה!... האם יתנו גם לקונסולים הערבים?

ב: כמובן.

א: אני שמח לדבר, הלאה. שאל בבקשה מה המצב אצל גושיין. אם יהיה משהו בק.ר לכפר עציון ספר לי. שלום.

ב: שלום וברכה.

מ'/ח

14.1.1946
(מערה)

<u>קרא והשמדן</u>

<u>שבא(ע)</u>
00004

הנידון: <u>ש י ח ר ת</u>

<u>08.42</u> <u>א: בשרי אל-דין(קונגרס הפועלים) — ב: כאזם חוסייני</u>

א: ועהיאן? בקונגרס הפועלים (מואתמר אל-עמאל) מדבר; בשרי אל-דין!
מי אצלכם?
ב: כאזם אל-חוסייני.
א: חמשה מאצלינו יצאו לנסוע לחברון. באו לאוטובוס ונאמר להם שצריכה להיות הודעה מהועדה.
ב: טוב, בסדר.

<u>08.52</u> <u>א: מחמד גרביה — ב: ועהיה</u>

א: בוקר טוב. אני רוצה לשאול אם בא הארסתאז אמיל גורי מסברים.
ב: מי כבודך?
א: מחמד גרביה.
ב: כן. אבל הוא בבית השייך חסן אבו סעיד.

<u>09.20</u> <u>א: מחמוד ענתבלי — ב: עלי</u>

א: גאלב?
ב: לא פה.
א: מי מדבר?
ב: עלי.
א: מדבר מחמוד ענתבלי. תפסיהו את מרכזי השומרים. מאנגלי אחד סקג' (שמו) נגבר האיחודים מבקס תשלומים, הוא מה- ר.א.ס.סי. או מה- ר.א.ף. איני בטוח.
ב: משייך ג'ראח?
א: משייך ג'ראח או משער-יפו, אבל אתמול לקחו אותו לבשה.

<u>09.25</u> <u>א: כאזם אל-חוסייני — ב: יחי'אלי*</u>

א: דודי, (ח'אלי) יש לכם עם (קלם) במרצאה של שער הגרחים? אבל היהודים!
ב: לא.
א: זה שדיר חייכל הביא מבנים (אע'ראד), השבאב לקחו את החפצים.
ב: איך אפשר?
א: הוא ברח.
ב: ולו גם ברח; הואיל וסירב — כך אי-אפשר.

<u>11.15</u> <u>א: גאלב — ב: עאמר (מחב' האוטובוסים)</u>

ב: ע"י חברון היו יריות על מכוניות ערבים. אני בא מחברון עכשיו. לחברון הגיעה הידיעה אחרי 5 דקות שהיתה זו מכונית עם נשים. נהרגה אשה אחת.
א: אשת הקונסול?
ב: זה איני יודע. היא נפגעה ונלקחה לבית החולים ושם מתה. חברון והכפרים קמו לעזרה ועכשיו התאספו יותר מעשרת אלפים איש. הם מקיפים את המושבה. והם רוצים קצת....

/. (ר' המשך השיחה)

(המשך השיחה)

א: אנחנו איננו יכולים להוציא מהמקום. דרוש במקום. אני חושב שיש
　　להם למכביר. לפי ידיעותינו יש להם הספקה משובחת.
ב: אבל מעט.
א: גם לנו יש מעט. אתה אינך זר ואתה מכיר את המצב. התקשרתם עם בית-
　　ג'אלא ובית לחם?
ב: כן. כולם קבלו ידיעה.
א: אני חושב שיש להם הרבה. נשלח אנשים.
ב: רוצים רק הספקה, אנשים יש כמו עצים, 50 מכונות משא, 20 אוטובוסים.
　　רוצים רק כמה ארגזים. רק הספקה.
א: מיד אתקשר.

<u>11.48　　א: מערה (אבו עמר, אבו ריאד) - ב: רפיע (אבו סמיה)</u>

ב: אבו עמר? קרא לאבו ריאד שידבר עם אבו סמיה.
א: (קורא ל- א.ב.).
ב: סאמי בכך?
א: כן.
ב: עבד אל-מג'יד בדורה, רוצה אותך (מוסר). מגמל החשבונות אבו סמיה
　　מדבר. (עובר לתורכית) אתה מדבר תורכית?... אדרא ח'ליל אל-רחמאן דן.
　　אל-יום. מלך עבדאללה'נה......עיראק קונסולה....
ב: דולדולורמש.
א: דולדולורמשן
ב: ח'לילין יורנדה... קימקלמש-שי... יהודי-לה...מרסתעמריה...טילאת.
א: ולשה(?).

<u>12.00</u>

(רעש, בשמע דבור:) ועוד 31 גרוש. 300. 180 לירות, ח'לט. יא חאג'ן
לך עם שתאלה. אני אלך אתו. אני מוכן ללכת. אין אבא - אין איש.
פואד אל-סעיד(?) (לשפופרת:) מן אתחכן (לקהל:) מה שמו? עאבדין. חסן
עאבדין (רעש רב. סוגר).

<u>12.03　　א: מערת (פואד ח'אלדי) - ב: עאדל(?) סרף</u>

ב: מחמד אצלך?
א: זה אני.
ב: אמש במצות הלילה. בין 1-12 בלילה....
א: חכה, קח דבר עם פואד אל-ח'אלדי.
ב: ב- 1-12 בלילה באה אחת בת, יהודיה. עם המנזר הארמני עם מוקשים.
　　השוטרים תפסו אותה אבל היא ברחה. היו אחריה שני שוטרים אנגלים
　　לשמור עליה והם עזבו אותה.
א: עם המוקשים?
ב: לא. את המוקשים לקחו השוטרים הערבים. היום תמליטו. תראו את מפקד
　　המשטרה.
א: אללה יברכך. זה היה ביום או בלילה?
ב: בלילה. תראו שיחקרו מי היו השוטרים ומי היה הקצין האחראי, מפני
　　שהשוטרים האנגלים הם שהבריחוה.

<u>12.15　　א: גאלב - ב: מחמוד יעמור(?)</u>

ב: לקחנו את החפצים (הע'ראד).
א: (ברוגז) כבר סדרת לי. מה שמך?
ב: סוכר. סכינים (אולי לחבורית) בקבוקים. זה עשי האשרשיקא.
א: כבר אמרתי לך מה לעשות. זו גניבה?
ב: כן. א: (צועק) היירו! (אנשהו). לכו לרחוב ממילא. מה אעשה בהם?
　　העפיפר שוטרים, לך לאבו גאלב, קחו הביתה ועזבו אותי.

12.20 **א: עבד אל-פתאח דרויש - ב: רעתאת(גאלב,פואד)**

א: רעתאת?
ב: מי כבודך?
א: פואד אבלבס?
ב: עסוק בישיבה.
א: אני עבד אל-פתאח דרויש. רוצה אני לדבר עם פואד אפנדי.
ב: שלומות יא סידי! גאלב מדבר! איך הבריאות. טוב אני קורא לו.
א: פואד! אתה יכול לבוא אלי כשתגמור את עבודתך?
ב: לפקודתך! מתי שאתה רוצה אהיה מוכן לבוא.
א: טוב, בוא אחרי שעה.
ב: לאן למשרדך?
א: כן למשרדי.

12.33 **א: סאמי - ב: גאלב אל'חאלדי (רעתאת)**

א: שמעת יא אחי! ההגנה הצהירה ברדיו שיסדרו את מבואות העיר העתיקה, כלומר יאורו על הערבים.
ב: זה פורסם בעתונות?
א: לא, זה היה בשביל העתונאים הזרים, אזהרה.
ב: כמה יש להם שם בעיר העתיקה? איך אפשר לדעת פרטים? יש אומרים - 1800-1200 ואני סבור שהם מגזימים.
א: יש לי אחד שיודע כמה יש בהגנה.
ב: אבל אני רוצה לדעת כמה תושבים. אני חושב שאין יותר מ- 300-400 והם אומרים 1800.
א: אני אראה את המפקדה ונדון על גלוי דעת. אם הם רוצים לצאת מושב כי העיר העתיקה היא שלנו.
ב: טוב, פרסמו גלוי דעת. אם יהיה בלילה אוביוס הודיע לי.
יהי כן.

13.00 **א: אלמרני(ממשרד יוסף רשיבד?) - ב: גאלב**

א: גאלב?
ב: כן.
א: אני מדבר ממשרד יוסף רשיבד, אבקשך לשלוח את כל המדוייבים (ל)משער יפו.
ב: אני אתקשר עם חאג׳ ואם תהיה לו ג'מאעה.....
א: אבל אין זמן, צלצל לג'מאעה באחים המוסלמים וראה אם יש להם דבר להוציא העירה.

13.00 **א: אבו גאלב - ב: גאלב**

א: גאלב נמצא? אמור לו שאביו (?) חסן עוידה (אבוח חסן עוידה) מבקש אותו. גאלב? בענין השומרים בפטילא יש אנרכיה....
ב: אבל חסן אתה האחראי שם, ואבו סולימאן אל-טאהר אמר שאסף כסף בשביל השומרים. אנו נראה אם השומרים טובים, נשאיר אותם, ואת אלה שלא טובים ילכו להם. מה אפשר לעשות, אני ורעתאת טרודים והכל עלינו. ברחוב מפילא נמצאים האחרים מיותר גדולים שיתנו 100 לירות. אם הם לא נותנים אז מה נשאר לנו לעשות אבו גאלב. אם היו משלמים אפשר היה להציב משמר טוב יום ומשמר בלילה.
א: דבר עם אבו סולימאן ואמור לו......
ב: התקשר אתה עם אבו סולימאן ואמור לו ששוררת אנרכיה ומוכרחים להסדיר את הדבר עם לשכת המסחר.

./.

13.30 א: מערה (אנגלית) - ב: טלפון 4261

א: אוכל לדבר עם מיסטר ה'אלדי?
ב: מי?! כאן מספר 4261, "משינרי(?) קומפני".
א: מתי יבוא מיסטר ה'.
ב: אין איש כזה אצלנו.
א: אוי סורי.

13.55 א: סעד אל-דין אל-עארף - ב: פרואן

ב: אוכל לדבר עם ס.ד. אל-עארף?
א: כן, סיד.
ב: (ל- ס.ד.ע.:) אבו מחמד? אני פרואן. כל דבר נעשה כמוברארה.
איפה אתם נמצאים? אני רוצה לבוא עם הנהגים והשאר.
א: הכנסו מהשער החדש. משם לפטריארכיה הלטינית ואח"כ ל"סוק אל-לדאדית".
ב: אה! ושם הועדה? יש שם קצב?
א: יש קצב ויש....(?). אצל מלון מורקוס.
ב: ע"י ה"שארן אל-אג'תמאעיה" (מחלקת העבודות הצבוריות?).
א: אי-הוו! כן. זוהי המטמא.
ב: אני אביא את הראש שלהם. יש אחד כעל שם, אבו שחאדה.
א: אבו שחאדה אינו אצלכם?
ב: יש אחד בעל עבאיה וכפיה ועגאל ובעל שפם.
א: לא, אותו איש לובש מכנסים.
ב: טוב. אני בא.

14.40 ב: ד"ר ח'אלדי - א: גאלב

ב: מה ענין הנשים?
א: כנראה שתי נשים מחברון שנסעו במכונית של הקונסול העיראקי ונעצרו ע"י מעצור דרכים שסדרו אותו הערבים, הערבים ירו על המכונית ואשה אחת מהן נפצעה והועברה לחברון. שם נגלה כאלה ויצאו לעזרה בחשבם שהיהודים מתקיפים.
ב: מי זה אסף אל-רשיד?
א: זה בעל גרזי' הוא קבל קצת "אספקתו".
ב: ומה היה בעירך?
א: שמעתי על אנגלי ויהודיה בדירק אינני יודע, אבל ישנו כאן סייד האפז והוא יספר לך פרטים.
ב: מה היה יא סייד האפז?
ג: אני הייתי בשייך ג'ראח לבקור את השומרים, שתאום ראינו שני אנגלים ויהודיה אחת, השומרים צעקו עליהם, והם פחדם נפלו על הארץ והתחילו לבכות, ואתה יודע את מוסר הכליות? והא עזב אותם לנפשם ורק לקחו מהם את המוקש שהיה אתם.
ב: הנכון?
ג: כן, אם כי היה צריך להטל אותם.

15.13 א: גאלב - ב: ג'ורג'

א: יש גרמני אחד שנתפש ע"י השומרים בעיר העתיקה ורציתי שתבוא לראות בפרזומני שאתה היית ערב עבורו.
ב: אתה מתגורר לד"ר קבגלר, לובש משקפים, זה נוצרי, גילו 62. אני לא הייתי ערב, אני חולה ואינני יכול לבוא.
א: אני חושש שמא הוא "מהנציים החמישי".
ב: לא, הוא נוצרי והושבני שאפשר להשתמש בו אם תרצו.
א: קח שקטי רגע הנה.
ב: אני לא יכול לבוא ותנני מכיר אותו, תעבר לח'ורי עלסיד, הוא מכיר אותו טוב.
א: טוב, תודה.

./.

15.20 **א: גאלב — ב: תחסין**

א: תחסין? גאלב מדבר! נמצא אצלנו גרמני שהושבני שאתה ערב עבורו.
ב: אינני ערב למסדר הזה. הוא עבד בגרמניה בהדפסת מטבעות כסף.
א: אולי תבוא לראותו.
ב: תיכף.

16.15 **א: דוויד — ב: אמיל ? "אבגית"**

א: סאמי כאן?
ב: כן.
א: מה שלומו?
ב: טוב מאוד.
א: האם ראית אותו, ושמעת אמרו?
ב: כן, נראה מה לעשות. מה שמעת?
א: ישנן שמועות שרוצים להתקיף את העיר העתיקה. אנו מתכוננים ועושים הכנות.
ב: תמסור אלינו בדרכך.
א: טוב.

16.50 **א: שמאני (האחים המוסלמים) — ב: סעד אל-דין עארף (מפלגה)**

ב: קבוצת אנשים שבאו ממקום המערכה "רעבים" אין להם לחם, הברמית אספקה.
א: ומה ששלחנו לא מספיק? (כזכור) במחסנים, מה יכולים להיות המחסנים?
ב: אבו ריאד אין לו.
א: אין לנו, לשכונה, אין אוכל, אם כן תקח מחסן מס' "14", אולי תתקשר עם אבו עומר?
ב: התקשרתי, איננו בבית. הנה, דבר עם ראגב שבא ממקום המערכה.
ג: (בקול רם וחם) האנשים שם כמו אריות, הם רעבים, תשלחו להם "אוכל" (בהדגשה).
א: הרי לקחו להם, הם קבלו 150 לא"י מגאלב אפנדי וקנו להם, הבאנו שני מבועים.
ג: בכל אופן זה לא מספיק.
א: טוב, עוד מעט אודיעך, אחרי שאתקשר עם אבו עומר.

17.10 **א: המפלגה — ב: האחים המוסלמים, סעד אל-דין**

א: אתה מכיר את האדם שבא ביום "ללחם", אל תשלח אותו לבד, אלא אם עוד אדם מאמין.
ב: אני שלחתי להם לחם לגבי שעתיים, ואינני חושב לשלוח יותר, אני לא אופה.

17.15 **א: כאזם — ב: נעים (מסג'ביים)**

ב: נעים מדבר! יש אדם תגר בשכונתי במוצרארה, הוא הודי נשוי עם ערביה, סדרו לו תעודת זהות.
א: הוא מוסלמי?
ב: לא, נוצרי, ואני ערב בעדו.
א: טוב, שלח אותו אלי. מה שמו?
ב: מנצור.

./.

<u>17.30</u> <u>א: כאזם - ב: נעים</u>

ב: כאזם? נעים כאן; רשום אצלך: אוטו משא ירוק מס' X 662; דודג' ספא ספציאל מס' 8562; מכונית קטנה ירוקה מס' 294. מכוניות אלו יצאו מחיפה ותל-אביב. הודעני שאוטו המשא נוסע לירושלים הנו ירקות או סחורה, זה הכל.
א: בסדר.

<u>18.28</u>

נשמעים קולות ירייה והתפוצצות.
ב: מטלפנים למפלגה ממקומות שונים ושואלים את כאזם אל/חוסייני על מקור ומקום ההתפוצצות.
א: איני יודע, וכשידע יודיע.

<u>18.30</u>

כאזם שאל את גאלב קוידה וזה אמר לו שייתכן שזה במנשיאורי.

<u>18.34</u>

מוצטפא שאל את עומר - מפלגה - על מקום המעשה - עונה ששמע שהאנשים אומרים שזה על מקום הנביב - התקשרתי עם האחים ואין אפשרות, ואנשים אחרים אומרים שזה בשייך ג'ראח.

<u>18.48</u> <u>ב: נעים - א: עומר</u>

כ: נראה שהיהודים הקיפו את השטח מבין ביתים אל-מסראן עד ואדי אל-ג'וז ומתקיפים במרגמות - 30 מהם לבושים ערבית והיתר - 50-60 כרגיל.

<u>19.06</u> <u>א: המפלגה - ב: ? קול אשה</u>

א: כאן ועדת החרום, איפוא נעים?
ב: נעים יצא החוצה עם השומרים.
א: יש לך מושג מה היתה ההתפוצצות והיריות?
ב: אומרים שזה מואדי ג'וז ומביתים אל-מסראן.

<u>19.12</u>

הועאד מטלפן למפלגה ומוסר שכל היריות הם משייך ג'ראח ושהנשים שם צועקות לאלוהים ושישלחו להם עזרה.

<u>?</u> <u>א: שהאבי - ב: עומר</u>

ב: חושבני שכל היריות משייך ג'ראח ובאב אל-זהאר.
א: הדברים נמצאים אצלך?
ב: לא בדיוק, נמצאים באיזה מקום.
א: יש מספיק.
ב: כן.
א: אתה בא הערב?
ב: כן, אם רק לא נמות.

./.

19.50 א: עבדאללה — ב: קרל גוסיף

א: מדבר עבדאללה! החבר שלך שנסע אתך מראש פינה לטבריה. כרגע אני
עובד בירושלים כשוטר, מתי אפשר לראות אותך?
ב: מחר ב- 10 ליד לשכת המודיעין הממשלתית.
א: אני הייתי בא אליך עכשיו אפילו, אינני פוחד כיון שיש לי טומי-גן,
אך אני בתפקיד שומר. (ומוסר לו דרישת שלום מהחברים שלו מטבריה).
ב: במקרה שלא תוכל לבוא מחר טלפן אלי הנה, סנט ג'ורג' בשעות הערב.
א: (מוסר שהוא שומר בבאב אל-ח'ליל)
(השיחה התנהלה באנגלית).

20.50 ב: נעים — א: שתאבי

ב: מה נשמע?
א: כפי הנראה שאנו בסדר, אנו זרקנו את המגרחים.
ב: אתה יודע, כעת שקט מסביב ג'ראח אך היהודים יורים יריות אדומות בכדי
להטעות אותנו, קבוצה אחת יורה יריות אדומות, בכדי שאנו נחשוב שהם
זקוקים לעזרה ומצבם קשה ובמשך לרכז את האש שלנו.... וזה כמובן לריק.
ב: (מקלל את היהודים ואת הרמאות שלהם).

ס ו ף

מי/בג

ידיעות שנא (ע) 15 - 16.1.48

הכנופיות

אמיל גורי הביא עמו ממצרים תכניות פעולה המקיפות את כל הארץ. השכונות העבריות בירושלים תותקפנה בכוח - ע״י עבד אל-קאדר חוסייני. כוחות נוספים יחדרו מסוריה.

מתברר כי פאוזי קאוקג'י לא היה בין מתקיפי כפר-סאלד. בדו״ח של הבולשת בדבר ההתקפות על כפר-סאלד ודן (ביום 9.1.48) צויין, כי נהרגו 24 ערבים ו-67 נפצעו; כל הפצועים נלקחו, לדברי אותו הדו״ח, לדמשק.

פאוזי מתכונן לבוא ארצה בראש 3 פלוגות - 500 איש כ״א - ולשים את מרכזו בשכם. חלק מאנשים אלה - אנשים שהתאמנו בסוריה וחלקם - מתנדבים מסוריה ועיראק. היחסים בין קאוקג'י והחוסייניים רעים כמקודם.

אנשי כנופיות מסוריה והלבנון הגיעו לגליל העליון ולמחוז חיפה. רובם נשלחים לשכם, ג'נין ויפו. שכם משמשת לרכוז. בחיפה נמצאים היום עשרות זרים מסוריה, הלבנון ועיראק. בטירה נמצאים כיום כ-100 איש שאינם מבני הכפר. בבלד-אל-שייך נמצאים כ-50 איש. במספרם התרכזה כנופיה שהגיעה בהתחלת השבוע, רובם הועברו לשכם. חלק מהזרים הנמצאים בחיפה יועברו ליפו.

כנופיות שהגיעו מעבר לגבול הצפוני-מזרחי נמצאים בארץ: בנבי חרזא (211/291), זוקה אל-פוקה (ליד דפנה), כויזיה (203/284); ובחלקן בנבת אל-ג'ביל בהמים. כן מתכנים פעולה בין גשר בנות-יעקב ובטייחה.

את ההתקפה על רמת-רחל ניהל עבד אל-קאדר חוסייני, בין המתקיפים - חלק מאנשיו שאומנו בצוריף. מטרותיו: להפגין את כוחו הצבאי; לפתוח בקרב עם אנשיו - ולהזעיק לעזרה את כל הסביבה - ועי״כ להכניס את הכפריים למערבולת.

הכנופיה אשר התנפלה למכונית מכפר-אוריה ב-10.1 (נהרגו 2 יהודים) לנה בערב ההתקפה בחולדה. הכנופיה שמנתה 14 איש, לבושים מדים צבאיים, נסוגה דרך חולדה, ציידון לצד אבו-שושה. 2 מהם, בכובעי הלגיון-הערבי, נסוגו לכוון ואדי צרר. 9 מבין אנשי כנופית העריקים מהלגיון-הערבי החונים בבית-סוסין, הועברו ב-9.1 לפעולות באיזור והשתתפו שם בפעולת פצוץ, (בפרדס ריסמן?).

חסן סלאמה נפגש לשיחה ארוכה עם עבד אל-קאדר חוסייני בבית רימא. סלאמה לא הצליח לרכז סביבו את הכפריים שבסביבתו, וכן נחל כשלון בבואו לגייס בידואים מבאר-שבע.

שמועות על הכנה להתקפה על חניתה; מתנכלים לתחבורת אזודה - בית אורן; שמועות, כי אנשי קלקיליה עומדים להתקיף את רמת-הכובש, מגדיאל וירקונה בימים הקרובים.

לא-ערבים בכנופיות

מוסלמים יוגוסלביים במספר קטן (מגדודי המופתי) וכן צ'רקסים, מאנשי ולסלוב, מגיעים מדי-פעם דרך נמל חיפה לסוריה ולעבה״י. כן הגיע לביירות קצין ס.ס. ידוע. חיפאים גרמניים באלכסנדריה מכינים מצבות הנערה, שיובאו בקרוב ארצה. 2 קצינים גרמניים - לפי ס.ר. - נמצאים בקרב כנופיה שהגיעה מהלבנון ונמצאת בקרבת טרעם.

שונות

בשבוע אחד גנבו בידואים מישובים עבריים בשרון 14 פרות גזעיות. הגנבים תיארו בפני הועדה הלאומית בטול-כרם את עמדות היהודים ומשמרותיהם - וביקשו מהם פוקטים להנחה בסובבות היהודים, אחרי בצעם את גנבותיהם. הועדה בטול-כרם סירבה - מחשש הסתבכויות.

2/...

בבאסים, יבנה, ערב אבו סווייראת ואסדוד מתקינים עמדות וגודרים את כל המבואות ב"חפורים ספרדיים" מפחד תגובה יהודית על מעשה גן-יבנה, כן נראות לעתים קבוצות ערבים מזויינים המסיירות בין הפרדסים.

בהתקפה על סייך ג'ראח השתמשו היהודים ב- 12 - 14 תותחים, כך סוברים פעילים ערבים בירושלים.

ד"ר ח'אלדי חוקר לדעת מה כוחם של היהודים ומספרם בעיר העתיקה בירושלים; אשה ידועה בעיר העתיקה מוסרת בקביעות אינפורמציה לועד הערבי.

מיפו מעבירים את המכונות מבתי-המלאכה הגדולים לעזה ולחאן-יונס. חברת האוטובוסים יפו - הדרום מעבירה את כל רכושה לעזה. תבוטל חניית לילה למכוניותיהם ביפו. רוב המכוניות הועברו לחאן-יונס.

=======

14.1.48 קרא והשמדו! סודי! שבא(ב-מ)
00004 (ספרא)

הנידון: שיחרת

11.55 G.[RIMWOOD] Give me the D. o. of the Old City Police station.
This is Grenwood secretarict. I am going to visit the Latin Patriarch at 11.3o. I am leaving my office in the secretareate can at 11.oo.
I have been adviced to take an Arab policeman with me.
D.O. You can pick him up at the Jaffa Gate at 11.15.

15.4o G.[RIMWOOD] Give me Pendergastor Lodge at Headquarters. Gim? What about this battle at Kafr [illegible] (inaudible)?
Jim. There's been a battle reported from 1 oclock this morning, They say several thousand Arabs are massing there and that they are ready for anything. Personally I think that there is no battle, Just some sniping.
G. If they were any good, they probably would have woped it out by now.
Jim: I'll try to fined out for you.
G. Is there anything new about the incidents in the north connecting them with Syria?
Jim: No.

פ'/ד

14.1.48   **קרא והשמד!**   **סודי!**

(עדה)

מכירון: שׁ י ח ר ת

09.26   **א. אבו סמיח**   **ב. אבו באלח**

א. הנה שמות האנשים (כנראה בקשר לפגישת באי כח ועדי השכונות עם אל-ח'אלדי היום ב-12.30):

1) חס(?) הסריבי(?)
2) רשיד סרנדה (ק)
3) עבד אר-רחימאן אז-זרוי
4) חסין אסלי (עסלי?)
5) עבד אלחכים אלמחתסב
6) עבד אלחכים אס-סלימי.

שנים האחרונים משכונת טלסלו(?), מסור את השמות האלה לעאלם ואמור לו שידבר אתי (עאלב בא לטלפון)

א. (זה האמד) : איפה שביהם?
ב. (עאלב) שלחתי לביתו של שיך חסן, אמרו לי, כי לא לן הלילה בבית.

09.32   **א. אשת אלמרבית**   **ב. ברעד**

א. המדי חבהג אצלכם?

10.45   **א. אבו יוסף**   **ב. אלמרבי**

א. אנו(צריכים) רוצים לבטוע עם האסתאז...
ב. אומרים, כי הוא לן בלוד?... אמבדי אמר לי כך ויתכן כי יבוא היום.
א. הוא בא באוירון?
ב. כן, אומרים כי היום יסע(?) לכפר יונס.
א. אפשר.

11.50   **א. אבו סמיח**   **ב. אבו ריאד (סאמי בק)**

מדברים טורקית. רשמתי כמה מלים בודדות: " סֶפֶדִי, בִּיסִים, חַליל, עבדאללה, בֶּנְדִי פִּסְקְלָרִי"(ביחוד חזרה המלה סֶפֶדִי")

11.58   **א. קיסא בברק**   **ב. חאמד(?)**

א. אני מבקש את הדוקטור.
ב. עדיין לא בא, זה אני מדבר, הייתי אצלך.
א. אני רוצה למסור כמה פרטים: האוטו של הקונסול העיראקי נסע להברון. בעבר על יד המושבה היהודית.... ירו עליו יהודים, הם פצעו את הנהג ראשו.
ב. הגיעה אלינו ידיעה כזאת ובקשנו פרטים נוספים. הרגע אלפים מתקיפים את כפר עציון וכל הדרכים סגורות.
א. כשיהיה דבר מה, התקשר אתי.

12.36   **א. סג'דל**   **ב. רעיש (חאמד)**

א. שטע אדוני יש שלושה כפרים שהם על דרך האסטלש ואמיום. יום עוברות משמיירות יהודיות, יורים וזורקים פצצות עליהם וגם מקללים אותם קללות פוגעות בכבוד ואלה אדוני אנשים אין להם נשק, לכן הם רוצים שתשלחו להם נשק ועזרה.
ב. בסדר.
א. הם הולכים לשלוח לכם מכתב ובו פרוטוכל על כל המעשה.

./.

(המשך שיחת: מג'דל - הועי"ע (האמד)

ב. בסדר.
א. הכפרים הם:
1) באר באבא
2) חוליקאת
3) זבית שרבה.
ב. טוב בסדר.

12.42 א. פאיז אל אדריסי ב. ד"ר

א. אל תעמרה רוצים בוא לראותך.
ב. אין לי זמן כעת שיביאו מחר.
א. שאחד מכם יפגוש אותם, אפילו או אחר.
ב. אפילו עוד לא בא.
א. טוב אז תגידו להם שיבוא מחר אתה יודע מתחיל לעבוד בעיר.
ואני סדרתי את שער יאל כך יפה.
ב. אם מסדרים צריכים לסדר את כל המקומות לא חלק חלק.
א. מה אעשה אני.
ב. היתה אספה וזה 5 או 6 ימים, אנו דנים בענין.
א. אני אשתדל לעשות את מה שבאפשרותי.
ב. תודה רבה זה ענין חשוב לכלנו.
א. בשה.

12.48 א. מוחמד באצר ב. ועי"ע

א. מי אחראי כאן?
ב. מה אתה רוצה?
א. האנשים האלה אחרי שהרגו (קתלו) את הילדים התחילו לגנוב, נשק, סחורה, בגדים וכו'.
ב. אתה רוצה לדבר את זאת בטלפון תבוא לכאן או יותר טוב טלפן לגאליב.
א. טלפנתי וביקש ממני פרטים אבל דודי חאג' אמר לי שאטלפן לכם גם.
ב. לא טלפן לגאליב שם יסדרו לך הכל.

13.20 א. ועי"ע ב. ד"ר הֿאלדי

א. ד"ר האלדי?
ב. כן.
א. אל תצא אני תיכף בא אליך.
ב. מחר מכירין שרוצים לסגור כאן דודי העסיסני עצים.
א. אני רוצה להעסים אותך מה שהוא טוב.
ב. באיפה.
א. מירושלים מי אצלך?
ב. עבד אלסלאם. דודי פוסא. דודי עבדאללה בעת יצא. אבו חסן.
וגם אחד בן אחותו.
א. הבאתם את הסחורה.
ב. הכל, החפצים, והכלי מטה, והסחורה בעת מסדרים אותה.
א. טוב מאוד.
ב. אל תאחר רוצים לסגור.
א. אני תכף יוצא.

13.38 א. אבו סמיח (ועי"ע) ב. אבו עומר

א. אבו עומר? אני אבו סמיח.
ב. שלום לך.
א. ישנו אצלך אחד משכם עאדל תן לי אותו.
ב. תיכף.
א. שמע עאדל קבלתי טלפון משכם אמרו שהלילה יש אסיפה של הועדה הלאומית דחופה מאוד אתה צריך לנסוע כרגע ותשאיר את הענין החוא של אתמול.
ב. בסדר.
./.

13.50 **א. עבדאללה.** **ב. אלמוגי (בועד)**

א. אני רוצה את מחמד אלפארי.
ב. ירד.
א. אמיל?
ב. לא בא.
א. והדוקטור?
ב. הוא עסוק, אצלו קונסולים. מה שלום אחיך?
א. יותר טוב....... מה זה?..... אמרו כי יש 50 תותחים ו-20 (?) איש... אנו צריכים אנשים בשביל הגבה.
ב. הלילה יבואו אנשים.
א. מה ההדשרת?

14.16 **א. מטלב** **ב. מוחמד (רעיש)**

א. הבא מסחר מהחברונים?
ב. כן, בר רשק.
א. לקח אספקה?
ב. אני ראיתי אתו חצי שק שהביאו מבחוץ.
א. שלם את הסכום?
ב. אינני יודע.

16.30 **א. ג'מאל טוקאן** **ב. ד"ר**

א. רצוני מאוד שתודיע לחברון שהצבא יצא או מתכונן לצאת לעזרת היהודים.
ב. כלומר כדי לעזור לקבוצים?
א. כך היא דעתי – ועד כמה שידוע לי שהחברונים מספרם עולה על חמשת אלפים ורצוני מאד להודיעם שהצבא יבוא ויפרק את נשקם מעליהם. פושב שיהיו זהירים.

16.35 **א. ד"ר האלדי** **ב. עיסא בנדקי**

א. קבלתי כעת ידיעה מטוקאן שהצבא עולה לעזרת היהודים ואבקשך להודיע לאנשים שיהיו זהירים.
ב. תקבל ממני חדשות מוסמכות. הקרב עודנו נמשך ואנשינו מספרם גדול קרוב ל-5 אלפים איש ואתם תותחים צבאיים והערבים כבשו קיבוץ ולבסוף אנשי המקום הקיפו אותם והקרב עודנו נמשך.
א. שמע. כעת קבלתי אינפורמציה נכונה שהצבא עולה לסביבה ההיא.
ב. לפי דעתי לא צריכים להודיע לאנשים כדי שלא יבהלו , אבל אני מיד מתקשר במקור מוסמך ואדע את התוצאות כדיוק בעשר 3/4 שעה בא לצלצל אלי כדי למסור לכם פרטים נוספים.

א. סעד-אל-דין **ב. אבו-עומר**

א. הג'מאעה חוזרים מהמערכה דרך חברון, חלקם שלחתם אינו מספ
ב. הג' עוד קבל את המצרכים והוא אמר שהכל בסדר.
א. טוב דבר עם אדם שהיה במקום והגיע לפני כמה רגעים. (מעביר את השפופרת), הלו! אני ראגב אעשילה, הייתי שם ולא נשלח שום דבר, אני אינני משקר.
ב. אבל האנשים ראו בעיניהם איך ששלחתי את המצרכים.
א. אתם חפשים לחשוב כרצונכם, אני חוזר משם ולא ראיתי שום דב

./.

17.20 **א. עאדל אבו-סעוד (המועצה המקומית ברמלה)** **ב. ד"ר האלדי**

א. קבלתי זה עתה ידיעה מחברון שנמצאים 285 פצועים קשר מאתנו, והיהודים הקיטו מספר גדול של ערבים ואספקה ותחמושת, ואם הדבר אמת, עלינו מיד להתקשר עם עזה ושכם ויתר המקומות כדי לקבל תגבורת.
ב. אני לא שמעתי על כל זה, אלא שמעתי שהם בקשו עזרה ראשונה. מאיין קבלתם את הידיעה הזאת?
א. מאיש בשם אבו-עיצאם מעזה והוא קבל את הידיעה מהועדה המקומית של חברון, וכי חבאל בקשה תגבורת מידית כי הם נמצאים במצב מסוכן.
ב. אל תמהרו. לא ייתכן הדבר. כי ישנם אנשים המוסרים ידיעות בלתי-מוסמכות. וכי בחברון וסביבותיה נמצאים כמאה אלף איש ואם יצטרכו תגבורת עליהם להתקשר עם ירושלים לפני עזה. אני רציתי להתקשר עם חברון אבל כמדומני שהקו מנותק.

א. הקונסוליה המצרית **ב. רעיע**

א. דבר חשוב לי אליך. באה אלי ועדה מהקונסוליות תירבי, השוויצרי, והחבשי, לברר בשם ממשלותיהם מבוצרויות בקשר עם המצב. הם מבקשים להתקשר עם הועדות הלאומיות השונות ולדון על המצב. האוכל לראותך בקשר עם הענין הזה?
ב. תוכל לכבדנו בנוכחותך בכל רגע שתרצה.
א. חושבני שטוב נעשה אם נקרא לישיבה של הקונסולים המוסלמים הסורי, העיראקי, העבר-ירדני, והחיג'אזי ונדון על כך. אם הם באו אלינו בשם הממשלות הנוצריות, הבין שזו שאלה עדינה מאד.
ב. נפגש אצל הקונסול העיראקי, אני מיד אתקשר אתו ואמסור לו את הדברים.
א. בעצם מגל או נויטרליים או אלה שהתנגדו לחלוקה.
ב. כדאי לשוחח על כך רק מחר.

18.15 **א. המועצה המקומית – טול-כרם** **ב. רעיע**

א. מי נמצא מהחברים?
ב. אף אחד מהם. מה ברצונך למסור?
א. בא למטור למוחמד אבו-זיבת (מחברון) שלא יבוא מחר לטול-כרם.

19.10 **א. רעיע** **ב. מועצה לשעת-חרום**

א. כעת התקשרו אתנו מספר אנשים משייך ג'ראח ומסרו לנו שהנשים בוכות ומיללות והם מבקשים תגבורת.
ב. כעת שלחנו להם תגבורת של 50 איש מזוינים.

מי/ר

26.1.48 (סודי)

לשנא(ע)
91103

הנדון: שיחות ב-26.1.48.

שעה 0915:

א. קצין צבא אלמוני.
ב. עלי דבאג'-מבית-דאגן

א. ברצוני לדבר עם האחראי אצלכם בקשר לחיפוש המסתורי שנערך במשרדכם בשבת.

ב. מה רצית לדעת?

א. האם כבר הודעתם למישהו על כך?

ב. כן, כלומר מחאה למושל המחוז ושלגרמה לנציב העליון.

א. רצוי היה שמישהו מכם יבוא אלי. אקבל אתכם היום לפני הצהרים בחדר מס.27 ותבקשו להתראות עם הקצין האחראי על מעוצר מסוים.
(עלי דבאג' אינו מדבר אנגלית ואת השיחה נהל בשמו אדם אחר. לפגישה הלך עומר דבאג' אחיו של עלי דבאג').

שעה 1155:

א. פקיד מערכת "א-שעב"
ב. גוברן.

א. היש לך חדשות בשבילי?
ב. לא. ולך יש?
א. השמועה שהתגנבה גנבה רב מעות מבית-הפרידות בתל-אביב אמש
ב. מדוע לא שומר הצבא על המקום?
א. הרי הבריטים פועלים יחד עם היהודים בדבר. זה נעשה בכונה. הבריטים נתנו לחתול לשמור על הגבינה.

שעה 1210:

א. אלמוני מיאזור
ב. פקיד מערכת "א-שעב"

א. אחרי קרב קשה עם כ-400 יהודים שנמשך 3 שעות הצליחו היהודים לפוצץ שני בתים שערכם 3,500 לא"י. הם השתמשו בכל סוגי הנשק ואנחנו ענינו ברימוני-יד. אין אבדות בין הערבים. לא ידוע לנו, כמו כן, אם נגרמו אבדות ליהודים. הם התקיפו את יאזור מ-4 כוונים: 1) מכוון פט-הרבה, צפונית לכפר . 2) ממקוה ישראל, 3) מאגרובנק 4) מפרדס ערבי.

שעה 1220:

א. פקיד מערכת "א-שעב"
ב. אבו עומר-טל. 1551

א. היש איזה חדשות בשבילי?

ב. לא. השמעת אתה משהו?

א. כן. כ-700 יהודים במכוניות משא התקיפו את יאזור הלילה ופוצצו שני בתים ריקים. תושבי יאזור בראותם שהיהודים הם במספר רב נתנו להם לפוצץ את שני הבתים שהם הקיצוניים ביותר בכפר, לעומת זאת לא נתנו להם להתקדם לתוך הכפר והניסום ב רימונים.

שעה 1245:

א. סעיד מ"א-שעב"
ב. עלי דבאג' -בית-האוצר

א. כיצד נהגתם עם הצבא בקשר למקמה?
ב. עזמי אחי הלך להתראות עם מפקד הצבא ועדין לא חזר.

שעה 1250:

א. סעיד מ"א-שעב"
ב. וודיע שמס -סגן מנהל המחוז

א. היש לך איזה חדשות?
ב. יש לי באמת משהו חשוב וברצוני כי תברר אותו. והוא : מי הם ועל ידי מי נשלחו, האנשים שהלכו ברחובות יפו אמש וצעקו וקראו לכל התושבים בעקורת הועדה הלאומית והקיריה להיות ערים כי היהודים מתכוננים והולכים להתקיף את יפו.

א. אנשים אלה לא נשלחו על ידי העיריה ואף לא על ידי הועדה הלאומית. גם אותי עברו ברחוב והזהירוני ואמרו שראו מכונית מלאה רבות מלאות יהודים מזויינים המתכוננים להתקיף את יפו.

ב. אם אינך בטוח מי הם אנשים אלה אבקשך בשמי להתקשר עם הועדה הלאומית ולהודיע להם על המקרה הנ"ל ולטובת העיר והאומה רצוי שדברים באלה לא יישנו.

א. טוב, אעשה זאת אם ברצונך הדבר. יכולים אנו לפרסם דבר-מה בקשר לזה.

ב. עשה כל מה שנחוץ בעתון אך לא בשמי.

שעה 1315:

א. אלפרגי מחברה "מגטשף"
ב. סעיד מ"א-שעב"

א. בקשר עם המכוניות של "מגטשף" שנגנבה לפני כמה ימים ונהגה נהרג, אבקשך לפרסם לתשומת לב הקהל והועדה הלאומית שהמכוניות נמצאה בתל-אביב והוחזרה לחברת "מגטשף" על ידי משטרה תל-אביב. אין צורך שתכתוב איזה משטרה החזירה את המכונית.

שרגנח: 1. מתוך שיחה מתברר, כי בעל הבית בו נמצא משרד "בית-האו

...דנ"אל.

2. עירית יפו דרשה בכתב מ"בית-האוצר" לשלם שכר דירה עבור כל
השנה לבני סבנין שורץ. העניין טרם עוד בירור ועורך-דין העיריה יחליט
אם על "בית-האוצר" לשלם את התביעה הכספית הזאת.

ב/.

26.1.48 (קיל)

לשנא(ע)
91103

הנדון: שיחות ב-25.1.48.

שעה 1500:

א. אלמגני - יאזור
ב. עבד - "א-דיפאע" - יפו

א. היהודים התקיפו את ביתו של חג' אבו לבן ביאזור. ו-4 יהודים מובחים על הכביש.

ב. הם מתים?

א. כנראה, תמסור את זה לועדה הלאומית.

שעה 1505:

א. "א-דיפאע"
ב. עבדול רחמן.

א. האם הקרב באיזור עוד נמשך?
ב. כן, זה נמשך.
א. ביתו של מי התקיפו ביאזור?
ב. של עבדול מג'יד יאסין ושל סובחי עיובי, אולם פרטים אין לנו עוד. יותר מאוחר תקבל.

שעה 1545:

א. אלמוני - חיפה(?)
ב. "א-דיפאע" - יפו

א. איה מאוזי אל שאנטי?

ב. הוא נפצע ברגלו. אחד המשוגרים חשב אותו בחור יהודי וירה בו. הוא נפצע קל. לפני חצי שעה נשלחה חבורה מיפו לאזור.

שעה 1645:

א. עבדל עזיז מגדדי - יאזור
ב. "א-דיפאע" - יפו.

א. היהודים הפושעים מאגרובנק התקיפו את ביתם של סדק אל בסר ג'י וסובחי אל עיובי. הם ירו מנשק אוטומטי. נשלחה חבורה ממשמר הלאומי, הם ענו מנשק אוטומטי. לבח-ים לא נגרם כל נזק. ערבי אחד נפצע קל ו-4 יהודים היו מובחים על הכביש. הם שלחו מכונית לאסוף את האנשים. כשיצאו 3 יהודים מהמכונית ירו אף בהם והרגום. הם לא יכולים לאסוף את הרוגיהם.

שעה 1700:

א. אלמוני–סיפר
ב. "א–שעב".

א. בביתו של רפיק אל אצפר בג בליה התפוצצה פצצת מילס. כמה אנשים נהרגו וכמה נפצעו:

ההרוגים הם:
סמי אל אצפר
שפיק אל אצפר

הפצועים הם:
סהירה אל אצפר
חג' זפר אל אצפר.

שעה 1745:

א. אלמוני(ממחוז פתח–תקוה)
ב. "א–שעב".

א. מפתח–תקוה יצאו 200 יהודים מזויינים לפרדס אבו–חלימה הנמצא בקרבת יהודיה. המזויינים הערבים יצאו לקראתם, קרב התנהל במקום בו נפצע ערבי אחד שמו: דויד חג' אחסין מיהודיה.בעת 12 יהודים נהרגו.בקרב נמשך.

שעה 1750:

א. אבו יעקב–חברת אוטובוסים רמלה
ב. "א–דיפאע" –יפו.

א. היום יצא אוטובוס מיפו ללוד, כשהגיע בין בית–דגון וספריה ממחו יהודים באש על האוטובוס, מנשק אוטומטי, הרגו אחד, מנוסעי האוטובוס ופצע קל אחרים.

שעה 1840:

א. אלמוני –משכם
ב. "א–דיפאע"

א. האם קאוקג'י נמצא בשכם?
ב. לא ידוע. ג'אסר הסגן שלו, נמצא בשכם.

שעה 1900:

א. אלמוני –משכם
ב. "א–דיפאע".

א. הקבל חדשות מהקרב שהתחולל ביסריק. החדשות הן מפי איש שהשתתף בקרב. ב–0930 בבוקר הגיעו ידיעות לעבדל קאדר אל חוסייני שהשיירה הגדולה ביותר של התבגת שמגרלה עוד לא היתה כמוה נמצאת בדרכה לירוש

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ידיעות שבוע (ע) 24-26.1.48

צבאיות

הכנופיה שנכנסה ב-21.1 בקלקיליה וטול-כרם (כ-450 איש) ירדה דרומה. הוסעו באוטומובילים, מצוידים בנשק קל. מספרים כי עבדאללה אסעד - מראשי הכנופיות הנודעים בעבר - יגיע בקרוב ארצה בראש 300 איש. יש לצפות להתקפות קשות על השיירות לת"א, על ישובים מערבית לירושלים ועל גוש עציון. במקום אבו אברהים הגדול, שחזר לדמשק הגיע לסביבת עכו מפקד חדש בראש כנופיה המתכננת התקפות על יישובי הסביבה. לחיפה הגיעה תגבורת של אנשים מן החוץ.

ערבי שהשתתף בהתקפה על יחיעם מספר: המתקיפים - מחניכי מחנה האמונים בקטנה, יצאו מדמשק ב-6 מכוניות משא לבנת - ג'ביל ומשם - ברגל לפסוטה - מורפיים עד לבית ג'אן. בקטנה התאמנו ברובה, רמונים, שמוש במקלע ומכ"י. אחדים גם במרגמות. האוכל רע, הבגדים במדה מספקת. קבלו תחבושות מבלי ללמדם איך להשתמש בהם. בהתקפה על יחיעם ניתנו כ-110 כדור לרובאי ו 4 - 2 רימונים. פעלו גם במקלעים ומכונות ירייה. היו גם 2 מרגמות קלות ושתי תחנות שדור. בין המפקדים סורים וגם איי"ם. מכסוך פרץ בשעת הקרב בין המפקד הכללי: אבו אברהים הגדול, שצווה לסגת לבין יתר הקצינים.

ה ד י ם

הועד הערבי העליון יסכים להפסקת הפעולות בירושלים באם בקשת על כך תפנה - אליו מצד מדינות ערב. נכבדי דיר יאסין כרתו ברית-שלום עם גבעת-שאול. כן פנו נכבדים מצור באהר בפו"מ לכריתת ברית שלום עם גוש תלפיות. הנוצרים בבקעה עלית גרשו סניחי-פצצות מחשש תגובה יהודית. התושבים הנוצרים מנעו מאת מושלמים מן החוץ מלבוא ולהשתכן בשכונה.

בעזה קבלו 100 בוטרים נשק מהממשלה ומשכורת - מהעיריה. עוד 100 יגוייסו מטעם הועדה הלאומית. בשמירה - יומם ולילה - עוסקים גם עשרות צעירים מ"ארגון-הנוער". בשעת אזעקה - גדולה המבוכיה והבהילות. את אי-השקט בבריינ'- כוכבה יש לזקוף להשבון קמה פורעים מ"זזעראן". כוכבה מתחרשת על מעליה - מפחד תגמול. שבוע ימים אחרי ההתקפה שכבה בכפר תגבורת מהסביבה. לתגובה בבריר (כמה הרוגים, 7-6 פצועים ופצוץ באר) - היתה השפעה מרסנת.

בחיפה הופחתו משכורות, אולם אגודת הקאסמים ושייך נמר אל-חטיב הגבירו את השמירה על עצמם.

כלכלה

בירושלים מחסור קשה בקמח. ע"י סידורים עם פקידי פקוח-המזונות משתמשים הערבים במנות הקמח המיועדות ליהודים. בתחנות הרכבת ברחובות מעבירים יהודים קמח לערבים. הגבול ראשון לציון (בכיוון לצרפנד) קיים שוק חליפין בין יהודים וערבים, בו מוציאים כל מיני סחורות ומעבירים אותם לערבים. בית חרושת יהודי העוסק גם באימפורט של ציוד רפואי, מוכר תוצרת רפואית לערבים.

בתרשיחא נמצאים מחסני נשק ומזון לכנופיה שבסביבת עכו. ברשותם גם כמה מכוניות משא. מכשיר אלחוט המיועד להקמת קשר עם המטה הכללי בדמשק - נמצא בבית-ג'אן.

אסף

26.1.48

צרור ידיעות (מחי"ר)

18.1 - 25.1.1948

ג

(X) - לפרסום בין חברי הכנסת.
(I) - למפקדים בלבד.
(§) - למקבלי הצרור בלבד.

(§) - הלגיון העברי בצרפת, מיסודו של פיטר ברגסון, החל להתארגן. בתכניתו להקים ולאמן קאדרים צבאיים שיישלחו, ברגע המתאים, לארץ ישראל.

(X) - "תנועת העם" מכינה את חוגי התומכים והאוהדים לקראת הרמת המפלגה, ביחוד ע"י קליטת כוחות חדשים מסורות "המחתרת". כן מתכוננת "תנועת העם" לכנוס הסתפה מכוונת בועד לקשרי ידידות עם ברית-המועצות" וחייבה לשם כך את אנשיה להיות חברים בו.

(X) - האצ"ל ולח"י הציעו לאחד מישובי הדרום את עזרתם, באנשים ובציוד, להגנת המקום.

(X) - בסביבות ר"ג-פ"ת פועלת קבוצת יהודים המספקת רכוש ערבי הנמצא בתחום הישוב העברי ומוכרת אותו בשוק. יש ביניהם המופיעים בשם הכנסת ויש המציגים עצמם כשליחי האצ"ל, הפועל בשטח זה, כביכול, בהתאם עם "ההגנה".

(§) - קבוצת פורשים "החרימה" אצל קצב יהודי כמות גדולה של "סליטרה", לצרכי תעשית חמרי-נפץ.

אצ"ל

פעולות

(§) - בחוגי אצ"ל גבוהים הושמעה הדעה כי ידידיה סגל נרצח בידי ערבים. האצ"ל מנהל חקירה בענין זה אצל ערביי הסביבה.

(§) - האצ"ל משנה את מבנהו הצבאי, במגמה להכשיר את מרבית אנשיו לתפקידים קרביים. בהפצת חומר התעמולה תעסוקנה יחידות של בנות. ☒ - בחוגי האצ"ל מספרים, כי הם יפסיקו את המלת פעולות התבית ויעברו להתקפות-מצח על מנת להוכיח לצבור את יכולתם לעמוד בקרב ממשך -.☒

(§) - האצ"ל מתכונן לערוך חיפושי נשק אצל ערבים חשודים בדרום, להחרים את הנשק ולהרוג את נושאיו. כן אומרים לשדוד נשק מחיילים בריטים.

(X) - יהודים מזריבים - יש להניח כמעט בודאות כי היו פורשים - ערכו חיפוש, תוך התגברות ואיום על השומר, במפגש של הכנסת בפ"ת.

(I) - רבים מאנשי האצ"ל המועסקים במעשי שוד וסחיטה מבקשים ממפקדיהם להפעילם בפעולות נגד הערבים ולשחררם מתפקידים בזויים. לא מן הנמנע שהתגייסותם האינדיבידואלית של מספר חברי האצ"ל באה כתוצאה מהלך-רוח זה; מאידך מציינים, כי אחרים החזירו, כעבור מספר ימים לאחר התגייסותם, את כרטיס-הגיוס בטענם כי נצטוו ע"י ארגונם לעשות זאת.

(X) - מחיטות האצ"ל נמשכות. באחד המקומות הן לבשו צורה של סגבית אצל בעלי החנויות. על המסרבים מאיימים בפעולות עונשין; במקום אחר האשימו אנשי האצ"ל את הנסחטים על קשריהם עם ערבים (אמיתיים או מדומים, לצרכי הסחיטה).

תעמולה

(X) - סידור האצ"ל מ-18.1.48 מוקדש בחלקו לפרשת ידידיה סגל. הניפה החדשה מסתקפת מהמשפטים: "אנחנו לא האשמנו בפשע את כל "ההגנה"... אנחנו יודעים שיש בקרב "ההגנה" רבים המגיבים בשאט נפש על חטיפות ועינויים, ורצח תוך עינויים... לא את כולכם האשמנו. אבל את המושעים הסדיסטיים, המענים והמרצחים - אותם האשמנו ולדין קראנום. האם על <u>אלה</u> תגנו?
---- "הקיפו ועדת חקירה...גלו את האמת למען השם... כי רק דרך גלוי האמת כולה, אפשר למנוע השתלשלות, שתביא את כולנו לעברי פי פחת".

בעוד שכרוזי האצ"ל בענין "האסון בחיפה" נדף ריח של שחצנות, הרי ב"התורף" (גל' כ"ט טבת תש"ח) – עתון אנשי השורה שבאצ"ל – נשמעים הדים אחרים: "כל זה אינו משחרר אנשים בעלי אומץ לחשוב ולתת בטוי למחשבתם, מן ההרגשה הכבדה כי עד כמה שאפשר לקבוע היה קשר בזמן בין פעולתנו אנו לבין מה שאירע אחר כך; הרגשה ראשונה מסוג זה מיום קיומנו ועד היום הזה.. בשום פנים לא נראה עצמנו פטורים מללמוד, לתקן ולהסיק מסקנות".

בסעיף אחר, מדבר האצ"ל על נצחונותיו ומנבא על עתידו: "לב אחר לב כמונו. פרט אחר מסוג הקיבוץ לשדרות–עם רחבות. ---אין ספק: לב המפוכים ונתנער אתנו. האמון בנו, ביכולתנו ובהבנתנו המדינית, הגיעו לשיא --- עוד נזכה לאסוף את פירות הנצחון של דרכנו. עוד נזכה לתקן מעוותותיו".

אשר ליחסיו עם "ההגנה" – רואה האצ"ל את המצב <u>כערב כניסה</u> של "ההגנה" למערכה ו"עובדה זו משנה את פרשת היחסים במדה לא מועטה...יש מקום לחדש את הדיונים על אחדות לוחמת".

<u>לח"י</u>

<u>פעולות</u>

(§) – המצוקה הכספית בלח"י גוברת והולכת. בתכניתם לבצע מעשי שוד רבים בתקוה כי בכסף ישתמשו לרכישת כמויות גדולות של נשק.

(§) – בלח"י תכניות לפגוע במפעלי תעשיה ערביים בחיפה.

(×) – עתונאי החוץ שקבלו תעודות מסיבות מטעם הועד הערבי העליון – דינם לגבי לח"י כחלק ממכונת התעמולה של חג' אמין. **שהם אינם יכולים לבקש** כי נכבד את זכותם להסתנן".

(×) – לח"י מזינים את אנשיהם בספורים על קשר ותיאום פעולות מוחלט בינם לבין "ההגנה".

(§) – נעשות הכנות בלח"י, להפיץ שטרות כסף מזויפים בנות חמש לא"י, מתוצרת עצמית.

(×) – מפעולות לח"י: השוד בבנק ברקליס בת"א (12.1.48) – לח"י בעזרו גם ע"י פקידים; שוד הזהב והתכשיטים אצל "גולד סטנדרט" – בת"א (7.1.48), התנקשות בסולבי ז'ידאק בירושלים (8.1.48)–בעקבות החלטתם ללחום נגד אלמנטים "מסתכסכיים"; רצח היהודי התימני בת"א (בגן הדסה) – בזמנו פורסמה סברה בעתונות כאילו הנרצח היה ערבי. (לח"י האשימוהו כמודיע של המשטרה); שוד הסגריות בנמל ת"א (19.1.48) – (חלק שהסחורה הוחזרה נמצא ע"י הכנסת והוחזר לבעליו) – רקע השוד, לדברי לח"י, מלחמה נגד יבוא תוצרת חוץ.

<u>תעמולה</u>

(×) – בכרוז האחרון, מזהירים לח"י את הבריטים האחראים לשלום אסירים יהודים הנמצאים באזורים מסוכנים: "אם יבולע להם – ישלמו הבריטים בדם ראשיהם".

(×) – ברשימה סטירית לבלגנית, החושפת תהליכים פנימיים מרתיקי לב, כותבים לח"י ("המעש" גל' ע"ד, שבט (ב) תש"ח) על הפרוץ של כל הזוגים בהתחרות על פרוק לח"י. השמאל – על היותם מתפכנים, פרו סוביטים ובאותו הזמן גם לוחמים; הימין – מתוך אכזבה על אי הצלחתם לפרוש את כנפיו על הפרושים "כדי לשלום" ביום שיבוא נגד אויביו האלוהיים.. וזה מקלקל גם את האצ"ל, אשר כל הזמן פוזל בעינו הפוליטית לראות כיצד נוהג לח"י. ואף האצ"ל – "מפני שהוא הולך זה שנים מספר צעד אחרי צעד בעקבות לח"י ותגיע באחרונה גם לדרוסיה הסוביטית. למה דרוש עוד לח"י? האצ"ל אפילו מפיץ שמועות כאילו לח"י התאחד עם הקומוניסטים ("ולמען האמת, הרי בין הקומוניסטים לבין לח"י לא נותרו כל הבדלים מחוץ לשני דברים פעוטים כאלה: לוחמי חרות ישראל אינם קומוניסטים, והקומוניסטים אינם לוחמי חרות ישראל").

לתגובה על הודעתו של ראש המשטרה רוזנסטיין, לאחר שוד הבנק ברקליס, מסמיצים אותו לח"י על היותו "סוכן הבריטים, שותף לכל בתי הבושת, למועדוני – הקלפים ומקבל גם מהעולם התחתון", ומזהירים כי "הלוחמים לחרות ולעצמאות של אמת יעקרו גם את הפרצופים המרושעים הללו, הזורעים שחיתות ודמורליזציה. להם לא תהיה אחיזה בחיי הצבור החפשי".

21.1.48 (ק ו ל)

לשנא(ע)
91103

הנדון: ש י ח ו ת ב-20.1.48 .

שעה 1425:

א. אלמוני ממערכת "א-דיפאע"
ב. אלמוני -מבית-החולים העירוני -יפו:

א. מה שם הערבי שנהרג לפני זמן קצר במנשיה.
ב. שמו עבד ג'רשי, בן 27.

שעה 1640:

א. עבד- סובן א-שעב" -עכו
ב. מערכת "א-שעב" -יפו.

א.1)הנקודה ג'עצין (הכוונה ל"יחיעם") הנמצאת בסמיכות לתרשיחה באזור עכו, הותקפה קשה בהותחים קלים ותת-מקלעים. לפני התחלת ההתקפה הסבו הלוחמים הערבים את כל הדרכים המובילות לנקודה, פוצצו את הגשר על הכביש הראשי בין עכו תרשיחה וניתקו את קוי הטלפון. לאחר שהנקודה היתה מנותקת לגמרי פתחו עליה באש. סימני קריאות עזרה נראו מהנקודה. כעבור זמן קצר הופיעו שתי מכוניות משוריינות של מ.י.ע. שני מוקשים גדולים התפוצצו מתחת למכוניות והעיפו אותן באויר. תיכף אחרי כן נפתחה אש על שני צדדי הכביש על שרידי המכוניות והאנשים שהיו בהן. גם צבא לא היה יכול להגיע לעזרה. עד מסירת ההודעה נמשך הקרב וישנם סימנים שהמקום נכבש.

2) בשעה 1000 כאשר שני ערבים חרשו בטרקטור ליד קרית מסמריה באזור עכו, לצד הדרך הראשית המובילה לבירוה, עברה מכונית פושעים שמסבה זרקה פצצה תבערה. שניהם נכוו בידיהם וברגליהם ועוד ערבי שלישי שעבר במקום נפגע גם הוא. שמותיהם: 1) מג'יד עבד אגים -בן 22, 2) מחמוד ג'מיל אבו מחה, בן 33, 3) מחמד הסן מרעי בן 75. שני הראשונים הועברו לבית-החולים בעכו והשלישי לחיפה.

3) היום התקיימה אספה בבית ד"ר נג'יב ביטרו. בה נוכח המזכיר ד"ר בישארה חדד . הרופאים מוחמד אם דעין .אליאס אל ריס,סליס — בישארה סורי ודרוויש מאבלאוני .הם בחרו בועדה מצומצמת שתבצע כל הקשור לעזרה ראשונה והגשת עזרה רפואית ללוחמים.

4) כאשר נודע להורבי עכו על ההתקפה היהודית על קאפרה, יצאו לעזרת הנתקפים:ד"ר סבא ברבים, עיסה עג'לוני,עליה חורי , עליאס דיב דבישארה חדד במכונית עזרה ראשונה. אליהם נלוו כמה מתנדבות מהעזרה הראשונה שליד התאחדות הנשים הערביות בעכו. במקום הם טפלו בפצועים והעבירום לבית-החולים בעכו. גם נציגי הועדה הלאומית בעכו יצאו לביקור בקריה וקבלו פרטים מלאים מפי התושבים על ההתקפה.

שעה 1750:

א. אלמוני-עכו
ב. "א-דיפאע" -יפו

א. תקבל פרטים על המערכה.
ב. היכן עליך
א. הוא הלך למקום הקרב ושלח לי פתק עם הפרטים שיש לו ביניהים ואני אמסור לך. ואלה הם:

בשעה 0900 הותקפה הנקודה העברית "יחיעם" הנקראת "קלעת ג'ידין" מצפונית לתרשיחה באזור עכו. לפני ההתקפה נותקו כל הדרכים המובילות לשם, וגם קוי הטלפון נותקו. בהתקפה השתתפו 400 ערבים מזויינים בתותחים קלים ומכונות ירייה. המשמר של הנקודה ענה באש. אוטובוס יהודי מספר 14 ומכונית משוריינת של ט.י.ע. ניסו לבוא לעזרת הנקודה. בהיות שתי המכוניות על גשר ג'אטון התפוצצו מוקשים ולפחות כ-2 אנשים מבין הנוסעים נהרגו. הלוחמים הערבים לאחר קרב קשה הצליחו לחדור לנקודה העלית והשתלטו על האנשים ופרקו את נשקם. אנשי קלעת התחתית החלו בקריאת עזרה ושלוש מכוניות של ההגנה נראו מתקרבות לעזרת הנקודה. אך האש החזקה של הלוחמים הערבים מנעה בעדם להתקרב. מבין הבריטים נבא לעזרה נפצע שוטר בריטי. 4 מחברי ההגנה נפצעו קשה. מלבד העזרה הזו נשלחה להדר בלעומת שבאה.

אריידן בראשי הרביע ומסייר את הסביבה שגובה גמור. מקורים שהנקודה השנית תכבש עוד הלילה ולכל המאוחר לפנות בוקר. אין עוד מספר ההרוגים והפצועים מבין תושבי הנקודות העבריות. יש לי רשימת הרוגים ופצועים מבין אנשי משטרת הישובים העברים שנמסרה לי על ידי השוטר הערבי ג'לאד ג'ארד ואלה הם:

__הרוגים:__

ישראל מילר	מספר	6905
יוסף	"	7790
זרם בניסין	"	7640
יוסף קליין	"	7763

__פצועים קשה:__

מיכאל	"	7765
ברוך	"	7764
מנחם ארנדר	"	6657
אליהו אולה	"	7643
בן כהן	"	8091

__שעה 1740:__

א. __עבדול רחמן סמאק__ - טל. 181 טבריה
ב. __"א-שעב"__ - יפו.

א.1) מושל הגליל קיבל לראיון הבוקר בשעה 0930 את __מוניר - אל טברי__, __שהאדה אל חורי__ __ואיברהים חג' חליל__, כנציגי הועדה הלאומית בטבריה. הפגישה התקיימה בבית-הממשלה במקום. נציגי הועדה תבעו רשות להחזקת מספר ערבי מזויין בעיר ובכפרי הסביבה, כדוגמאת הרשאת הממשלה ליהודים להחזיק משמרות מזויינים. המושל הבטיח לעיין בדרישותיהם וביקש שהועדה תמנה קצין קשר שיבוא עם המושל במגע. הם התלוננו לפניו על עזרת הממשלה ליהודים וכן על ההנהגות הצבא שירה על ערבים שקטים ונאשמים ביפו, בחיפה ובמקומות אחרים. הראיון נמשך למעלה משעה וחצי.

2) תלמידי בית-הספר העירוני הערבי אבריזר שביפו הודיעו שלא יחזרו ללימודים כל עוד לא יעמידו משמרת ערבים מזויינים ליד בית-הספר. התלמידים שלחו מברק לנציב העליון ולמנהל מחלקת החנוך בירושלים בו הם דורשים למלאות את תביעותיהם.

שעה 1820: א. מרכז "א-שעב" -רמלה
ב. מערכת "א-שעב" -יפו

א. 1) מכוניות משא יהודיות הותקפה בדרכה לירושלים על יד הכפר הערבי אלקובאב, הנהג ועוזרו עזבו את המכונית וברחו. אחר כך נראתה המכונית בוערת.

2) האסירים היהודים הנמצאים בלטרון התמרדו והודיעו שהם יפלו את המחנה באם אם לא ישחררו אותם או יעבירום למקום בטוח.- הם לא הרשו לשומרים לגשת אליהם. שני היהודים מטעם מסובבות היהודיות ביקרו אותם והשפיעו עליהם שיאחרו מפעולתם הובטחו שהשלטונות מתענינים בסידורם.

שעה 1845: א. סעיד מאקא -ממשרד עורך-הדין סעיד דין-אל דין.

ב. חג'י (מרמתיל) -מקהיר.

א. חקרתי בכל הענינים שדברנו בהיותי במצרים ומצאתי הרבה ליקויים וסכסוכים בין האנשים התופסים עמדות חשובות ביפו. בזמן הקצר הספקתי לתקן קצת את הענינים. לפי דעתי ולטובת הכלל יש צורך להחזיק את ראיס המיסתי ביפו. הוא דומה מאנשי הועדה הלאומית שאינם מעילים בזבוז הרבה כסף ולחינם.מה עם סאלח?

ב. הוא יצא הערב עם כל הציוד שהיה אצל איברהים הוא יגיע ליפו מחרתיים.

א. מדוע ויקטוריה?
ב. עליך להיות באיזה מקום לפני בואו ליפו. אבו עיסם נמצא אתו.
א. שכחתי להגיד לך בראשית השיחה שדרך קו זה אנו בטוחים ואין מי שיאזין לנו. כדרתי דבר מה עם הדאר.

ב. מצויין. אם יש לך דרך כזו ואתה בטוח שלא מאזינים תשרתו אתנו לעתים קרובות.

א. אני גם מחר לביירות. אבקשך לשלוח לנו מכונת-שידור יש לנו ביפו מומחה שמסוגל לעבוד בזה ואז נוכל להתקשר באלמדם. האם שלחתם את המרז'קטור?
ב. כן, זה נמצא עם סאלח.
א. עוד דבר חשוב שכחתי והוא שאנו זקוקים לכמה טלפונים-שדה.
ב. כל זאת שלחתי עם סלאח מבלי שתאמר לי.

שעה 1900: א. סעיד אבו סלים מאקא (ממשרד הרואר)
ב. אמין עאקל. אחד הועדה הלאומית ביפו

א. דברתי עם שיר והנה הם שלחו לך 3000 לירות שיגיעו עם סלאח. מחר או מחרתיים.

ב. טוב.תודה.

שעה 1905:

א. סעיד סאקא (ממשרד הדואר)
ב. נהילה לבוניסטית בדאר יפו)

א. אני מודה לך מאד. בפרתי עם קהיר, ועכשיו אני מבקשך לקשר אותי עם משרד הועד הערבי העליון בבירות דרך אותו קו "בקי" שדברתי עם קהיר.

ב. בסדר גמור, אני אקשר אותך.

שעה 1907:

א. רפיק תמימי
ב. אמין עאקל

א. נודע לי שקבלת את המקדמה. אני שולח את השומר שלי לקבל אתה.

ב. שלח אותו יותר מאוחר הואיל ואני נמצא כעת בישיבה ואני לא רוצה להראות את זה לאנשים היושבים אתי.

א. טוב.

שעה 1910:

א. סעיד סאקא (ממשרד הדואר)
ב. אסעד בירותי (מבית ראסם איקרטים)

א. הרשה לי לדבר עם ג'אמל.
ב. ג'אמל נסע למצרים.
א. היכן קאמל?
ב. גם הוא נסע, אך לא רחוק.
א. ואיה חאג' יוסף?
ב. הוא נסע לבגדד. אני כאן יחיד.
א. אני גם אליכם מחר או מחרתיים. אמור לקאמל שיחכה לי לא יהיה לי הרבה זמן. אשאר אצלכם רק לילה אחד. הודיע זאת גם לאבו סוחיל.

שעה 2000:

א. "א-שעב"-עכו
ב. "א-שעב" -יפו

א. בקשר להתקפה על [illegible] עד עכשיו מגיע מספר ההרוגים והפצועים של היהודים ל-40. מכוניות של הצלב האדום של הצבא העבירה את ההרוגים והפצועים תחת משמר יריות לבתי-החולים בחיפה. עד עכשיו אבידות הערבים הם: לוחם אחד הרוג ו-8 פצועים. ועל בתי-הנקודה העבריה מתנוססים דגלים ערבים.

שעה 2005:

א. סוכן "א-דיפאע" -לוד
ב. מערכת "א-דיפאע" -יפו

א. עם שחר היום ראו פועלים ערבים מתחנת הרכבת בלוד 4 אנשים מזוינים. שנים מהם לבשו בגדים ערבים עם כביות עבר-ירדניות, שנים האחרים היו בתלבושת חאקי ובכובעים אדומים. אחד מהם שדבר ערבית אבל במבטא עברי חקר את הפועלים ורצה לדעת פרטים על הסביבה ומספר השוטרים והחיילים הנמצאים במקום. אחד הפועלים רץ למסור צבאי בקרבת מקום והודיע לו על המקרה ועל החשד שהתעורר בהם. הבריטי אמר לפועל שיביאו את החשודים אליו. ארבעת החשודים נעלמו מבלי לדעת דבר.

<u>שעה 12010:</u>

א. <u>אלמוגי</u> מערכת "א-דיפאע"
ב. <u>רפיק תמימי</u>.

א. מה עשיתם בקשר עם סלמה
ב. עד כמה שידוע לי הסיר הצבא את המחסום ופתח את הדרך.
א. אתה בטוח בזה
ב. לא, תשאל אצל יצחק מסלמה.
א. <u>תג' מחמוד דרויש</u>היה אצלי לספר שתושבי סלמה סובלים מאד מחוסר מזון. מנות הקמח ואורז החדשיות ממחלקת האספקה עוד לא הגיעו אליהם והיום כבר 20 לחודש.

(<u>הערה:</u> רפיק תמימי משתמש על פי רוב בשיחותיו במלים קמח או מזון במקום תחמושת).

ב. בקשר להערתך על אחור המזון אני רוצה לומר לך שאחרי סיכום פרדייס מצאנו שאנשי סלמה בזבזו לחינם 100 אלף "גרגרים".

<u>שעה 12020:</u>

א. <u>אמין עאקל</u>
ב. <u>רפיק תמימי</u>.

א. עכשו אתה יכול לשלוח את השומר שלך בכדי לקבל את האקדוח, אבל דע לך שאין לי כדורים בשבילו.

ב. אין דבר, אני משיג.

א. <u>מחמוד עבדול רחים</u> הגיש את התפטרותו מטעמי בריאות.
ב. ואיך נגמר הענין עם <u>חד"ר</u>?

א. היו כמה אנשים שדברו אתו וביקשו ממנו שיחזור מהתפטרותו. חד"ר אמר שהוא יתן את תשובתו ביום החמישי.

<u>שעה 2100:</u>

א. <u>סובחי</u> "א-דיפאע" -עכו
ב. <u>"א-דיפאע"</u> -יפו.

א. בשעות אחר הצהרים הגיעה פלוגת עזרה חזקה מורכבת מצבא ומשטרה ותגבה. הם ניסו לשחרר את הנקודה, אך נתקלו באש חזקה שגרמה להם אבדות. בשעה זו נמשך הקרב בין פלוגות השחרור הערביות ובין הצבא והמשטרה.

ב. אני יכול לכתוב פלוגות שחרור מפני שזה ידוע שהם אנשים מבחוץ ויתכן שזה לא יעבור את הצנזורה.

א. אל תחשב בשום דבר. מעכשו והלאה דבר בגלויות.
ממקורות יהודיים נודע על 4 הרוגים ו-6 פצועים יהודים מחוץ להודעה הרשמית שהיא בידיך.

/2.

(המשך

צד מס' 216

קסרט מס' 42

סוף סרט מס׳

G/66/42